

سنڌي - سنڌي - انگريزي لغت

عبدالرشيد ميمڻ

سنڌي لئنگئيج اٿارٽي
حيدرآباد سنڌ

سنڌي - سنڌي - انگريزي لغت

عبدالرشيد ميمڻ

سنڌي لئنگئيج اٿارٽي

حيدرآباد، سنڌ

2014ع

سڀ حق ۽ واسطا محفوظ

سنڌي - سنڌي - انگريزي لغت

عبدالرشيد ميمڻ

مرتب:

پهريون 2006 ع، ٻيو 2014 ع

چاپ:

1000

تعداد:

1500/- روپيا

قيمت:

پاران ايم ايڇ پنهور انسٽيٽيوٽ آف سنڌ اسٽڊيز، ڄامشورو.

Catalogue Reference

Sindhi-Sindhi- English Dictionary
Memon Abdul Rasheed
Sindhi English Language
Sindhi Language Authority, Hyderabad Sindh.
ISBN:978-969-625-026-5

Sindhi-Sindhi- English Dictionary

Compiled by: Abdul Rasheed Memon

Edition: 1st 2006, 2nd 2014

Quantity: 1000

Price: Rs. 1500 /=-

Title: Asadullah Bhutto

Printed by: Areeba Publications, Karachi

Published by: Taj Joyo. Secetary, Sindhi Language Authority Hyderabad, National Highway,
Hyderabad, Sindh, 71000, Pakistan.

Tel: 022-9240050-53

Fax: 022-9240051

E-mail: sindhila@yahoo.com

Website: www.sindhila.org

Digitized by M. H. Panhwar Institute of Sindh Studies, Jamshoro.

هيءَ ڪتاب، تاج جويي، سيڪريٽري سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، ميمبرس عريبا پبليڪيشنز ڪراچيءَ مان ڇپرائي، اداري جي آفيس، نيشنل هاءِ وي، حيدرآباد سنڌ مان پڌرو ڪيو.

ناشر پاران

سنڌي ٻوليءَ ۾ به۔ ٻوليائي لغتن جي تيار ٿيڻ کان پوءِ مختلف ٻولين کان سنڌيءَ ۾ (انگريزي۔ سنڌي عربي۔ سنڌي فارسي سنڌي اردو۔ سنڌي وغيره) لغتون وڏي تعداد ۾ ڇپيون، پر سنڌيءَ مان ٻين ٻولين ۾ تمام گهٽ تعداد ۾ لغتون ملن ٿيون. 19 صديءَ ۾ سنڌيءَ کان انگريزيءَ ۾ جيتوڻيڪ ڪيپٽن جارج اسٽيڪ جي هڪ لغت موجود هئي، پر اها ديوناگري سنڌي لپيءَ ۾ هئڻ سبب سنڌ ۾ ان جي افاديت ڪانه هئي (ان کي هاڻي موجوده سنڌي لپيءَ ۾ الٽائي سنڌي لئنگئيج اٿارٽيءَ پاران ڇپايو ويو آهي) البت پريمانند ميوارام جي سنڌي۔ انگريزي لغت سنڌي ماڻهن جي اهڙي ضرورت کي پورو ڪري رهي هئي، پر جيئن ته وقت گذرڻ سان ٻوليءَ ۾ وسعت اچي ٿي ۽ لفظن ۾ واڌارو ٿئي ٿو ان ڪري ضروري هو ته هڪ نئين وڌايل لغت تيار ڪرائجي. ان ڏس ۾ محترم ڊاڪٽر غلام علي الانا جي دور ۾ اٿارٽيءَ طرفان اهڙي رٿا تي ڪم شروع ٿيو. سنڌي ٻوليءَ جو هڪ سڄڻ محترم عبدالرشيد ميمڻ جنهن اڳ ۾ انگريزي۔ سنڌي ڊڪشنري ٽن جلدن ۾ تيار ڪري شايع ڪرائي هئي، انهيءَ اهو ذميو پنهنجي سر ڪنيو ۽ چند سالن ۾ گهڻي محنت ۽ اورچائيءَ سان ڪم ڪري ان رٿا کي تڪميل تي پهچايو جنهن جي آخري نظرثاني مرحوم مراد علي مرزا ڪئي ۽ ان جي ڇپائيءَ جو ڪٿو ان عرصي دوران سنڌي لئنگئيج اٿارٽيءَ جي انتظاميه جي تبديليءَ سبب محترم عبدالقادر جوڻيجي جي نالي ۾ نڪتو ۽ اها سندس اعليٰ ظرفي هئي، جو هن انهيءَ ڇاپي ۾ ان ڳالهه جو اعتراف به ڪيو ته اصل ڪم ڪنهن جي دور ۾ شروع ٿيو نه ته اسان وٽ ته اها روايت آهي ته نئين اچڻ واري انتظاميه پوئين انتظاميه جي دور ۾ ڪيل ڪم کي يا ته سردخاني حوالي ڪري ڇڏيندي آهي يا وري ان تي پنهنجو ٺپو هڻي ڇڏيندي آهي

بهر حال توهان جي هٿن ۾ محترم عبدالرشيد ميمڻ صاحب واري ساڳي لغت جو ٻيو ڇاپو آهي، چو ته گهڻي وقت کان ان جي گهڻي طلب هئي.

هڪ ڳالهه جي وضاحت اها به ڪبي ته پهريون ڇاپو ڇپجڻ وقت لغت جا ڪيترائي صفحا ڪنهن تيڪنيڪي سبب جي ڪري ڇپجڻ کان رهجي ويا هئا، ان ڪري ڪجهه حرفن جون داخلائون ان پوريون هيون، جن کي مون پاڻ ڪوشش ڪري ساڳئي فارميٽ ۾ ٻيهر تيار ڪري شامل ڪيو آهي ته جيئن ڪوٽ جو پورا ٿئي سگهي.

اسان کي اميد آهي ته اسان جا پڙهندڙ جيڪي هن لغت جي مارڪيٽ مان ختم ٿيڻ سبب ان جي ڳولا ۾ هئا، تن جي ضرورت پوري ٿيندي ۽ ٻين مهربان پڙهندرن کي پڻ فائدو ٿيندو.

**SINDHI - SINDHI
ENGLISH DICTIONARY**

الف

a waterfall, cascade, cataract, chute, spout.

آبهڪاري: ذ. شراب ۽ ٻين نشيدار شين جي چوڪسي رکندڙ کاتو.

Abkari (Department), the Excise Department, the Narcotic Control Agency.

آبهڪلاڻي: ٿ. دريائن ۾ پاڻي ۽ جو چاڙهه. پاڻي ۽ جي چاڙهه جي موسم (جولاءِ، آگسٽ وارا مهينا).

the summer months, when the river is in full spate, flood season, deluge, flooding, inundation (season).

آب هوا: ٿ. پاڻي ۽ هوا جي گڏيل ڪيفيت. ڪنهن ملڪ يا شهر جي موسمي حالت.

climate, atmosphere, environment.

آبي: ص. پاڻي ۽ جو. پاڻي ۽ وارو. پاڻي ۽ ڀرهندڙ (جانور، پکي). (توڻاڻي).

of or related to water. watery. aquatic (animal or bird), cool-tempered.

آبياري: ٿ. باغن يا پوکن کي پاڻي ڏيڻ جو ڪم - آبياشي.

irrigating (lands), irrigation (system), watering.

آبيانو: ذ. پوک لاءِ واهن مان ڪٽيل پاڻي ۽ تي مقرر ڏل.

water-tax, water-rate, the tax (or service charge) for supplying irrigation water to lands.

آباد: ص (ن) سرسبز (پاڻي ۽ جي ڪري) - سائو. پاڻي. ساوڪ ۽ ماڻهن جي ڪري وسائيل (ملڪ، شهر، علائقو، بر) - وسندڙ. پوکيل.

cultivated, green, thriving, peopled, fertile, prosperous, productive, spawning, prolific, fecund, fruitful, rich.

آباد ٿيڻ: زمين جو پوک هيٺ اچڻ. شهر يا ڳوٺ جو وسڻ. سڪيو آسردو ٿيڻ.

to be tilled, cultivated. to become productive, prosperous, rich, prolific, wealthy.

آبادگار: ص. زمين کي آباد ڪندڙ - پوک ڪندڙ. ڪوٽي - هاري.

cultivator, settler, a land worker, hari, farm-worker.

آبادي: ٿ. پوک. وسندي واري جاء - بستو. آدمشماري.

cultivation, settlement, popultion, populated place, village, town, city. census (of population).

ا: ذ (ع) اچار "الف". سنڌي، فارسي، عربي "الف" بي "جو پهريون اکر. ابجد موجب عدد هڪ.

the first letter of Sindhi, Arabic and Persian alphabet. in "abjad", numerically valued "one".

آب: ذ (ف) پاڻي. اوزارن يا جواهرات کي ڏنل پاڻي. سون جواهرات جو لوهر. مان - عزت.

water polish, lustre, temper (of steel), brilliance, respect, dignity, elegance, splendour, grace.

آبهاتو: ص. عزت وارو - مانائتو.

respectable, respected, dignified, creditable, estimable, reputable, reputed.

آب تاب: ذ. شان شوڪت. لٺ نانگر. رعب تاب. چمڪو - رونق.

splendour, lustre, polish, temper, grace. elegance, magnificence. brilliance.

آب پاشي: ٿ. پوک کي پاڻي ڏيڻ جو عمل - ريڇ.

the system of irrigation, irrigating the lands, the water distribution.

آب حيات: ذ. اهو پاڻي جنهن جي پيئڻ سان دائمي زندگي ملي.

water of life, nectar.

آبدار: ذ. پاڻي وارو. پاڻي چڙهيل (هٿيار، اوزار). واهن جي پاڻي جي سنڀال ۽ ورهاست ڪندڙ انجنيري کاتي جو هڪ ملازم.

brilliant, of good water, well-tempered. an official of Irrigation Department responsible for distribution of water among the land-holders of a water-channel.

آب دائو: ذ (آب و دانء) دائو پاڻي - چوڻو پاڻي.

fate, destiny. food and drink, the essentials of the life, bodily food.

آبدوز: ٿ. پاڻي هيٺ آيل. پاڻي ۽ جي سطح کان هيٺ هلندڙ هڪ قسم جو بحري جهاز.

immersed in water, a sub-marine, a vessel for underwater use.

آبديده: ص. اکين ۾ ڳوڙها ڀرجي آيل.

with tears in the eyes, lachrymose, weeping, weepy.

آبشار: پهڙي نهر يا چشمي جو مٿانهين ۽ تان ڪرندڙ پاڻي.

آبادي ڪرڻ: (طنزيه) ڪجهه نه ڪرڻ. doing nothing (excepting producing children - as a slang).	آبرو: ذ. پاڻي گڏيل چڍي، پنگ جو چڪو. پنگ. a wash or watery intoxicating liquid prepared from hemp; hemp.
آباء: ذ (ع) آبا- پيءُ. آبا ڏاڏا (عموماً "اجداد" سان گڏ ڪم ايندڙ لفظ). the ancestors, forefathers, ascendants, forebearers, primogenitors, progenitors.	آپارڻ، آپيارڻ: م تعريف ڪري پڌائڻ، ڦٽائڻ، مُشي ڏيڻ، تڪر ڏيڻ هٿائڻ. to coax, blandish, blarney, cajole, con, wheedle, tempt, allure, entice, seduce, lead on, inveigle.
آباه آجاء: ذ. آبا ڏاڏا. پيهي يا قوم جو پٽاءُ وڃندڙ وڏا. idem.	آپام: ذ (ع) (آبهه) ننڍڙو ٻار (جنهن کي ڪا سمجهه نه هجي) - معصوم. innocent. child, kid, juvenile, immature youth.
آباهي: ص. اباڻو - موروثي - خانداني. parental, ancestral, paternal, hereditary,	آپامن: م. ٿيڻ، پڌو، ڪوڙ، آڙو. to be puffed up, blown. to boast, brag.
آبهت، آبهت: ث. پنيءَ باري يا کاتيءَ جي ڪم ۾ مڪيني جي مددگاري - ونگار. a system of supporting a farm-worker in time of need to be helped in return. to work exgratia.	آپون: ذ. اڌ ڪچر کير وارو آن. اُن جا کير سنگ (ڪڪڪ، جوتڙ، باجهريءَ جا). sweet unripe grain (of wheat, millet etc).
آبرو: ث (ن) مُنهن جو پاڻي. مُنهن جي رونق، عزت - مان. honour, good name, fame, respect, shame, modesty, grace, sense of shame.	آت: ذ. اُڙڪڻ، اوڪارو، آلتِي. retching, gagging, feeling of vomit, vomiting.
آبرو جهلڻ: (طنزيه) بي عزت ٿيڻ. to be dishonoured, disgraced, ashamed.	آترويلاء: ث. لوڇ پوڇ - اُتھ مانءَ - بي آرامي. discomfort, lack of comfort, lack of ease, uneasiness, disquiet, anxiety, concern, disquietude, solicitude, worry.
آبرو وڪڻڻ: عزت وڪڻڻ. ذليل ڪم ڪرڻ. بدپيتر اختيار ڪرڻ. to sell the respect, to compromise, indulge in disrespectful activities (for sake of money), dishonoured, disgraced.	آتش، آتش: ث (ن، آتش) باهه - آگ. ڪاوڙ، چڙ ساڙ (دل جي) سوز گرمي - حرارت. اُج. fire, anger, rage, indignation, fury, ire, wrath, heat, inferno, conflagration, thirst, crave, itch, passion.
آبري: ث. سنڌ جي قديم موسيقيءَ جو هڪ سُ. شاه جي رسالي جو هڪ سُ. a raga of folk music of Sindh: a raga or canto of "Shah-jo-risalo".	آتش هاري: ث. باهه جي راند، دارون ساڙڻ جو تماشو. بارود مان ٺهيل سامان (ڦٽاڪا وغيره). fireworks, pyrotechnics, explosives, explosive devices (for pleasure).
آبري: ث. "ابرا" قوم جي بستي. a settlement or village belonging to 'Abra' tribe or community (of Sindh).	آتش پرست: ص. باهه جو پوجاري - جوت جو پوجاري. زردشتي مٽ جو پوئلڳ - گير. a fire-worshiper, Zoroastrian, a follower of Zoroaster.
آبريگير: ذ. گهوڙن جي هڪ بيماري (جيڪا گھڻي پٽه کان پوءِ يڪدم ڏاڻي ڪارائڻ ۽ پاڻي پيارڻ مان ٿئي). lampas, a disease of horses attacking them when made to eat or drink immediately after a long and tiresome ride.	آتشدان: ذ. مٽيءَ جي ويهڻ واري ڪمري ۾ باهه ٻارڻ جو خاص جڳو (جنهن مان دونهين جي نيڪال لاءِ بخارو ٺهيل هجي). a fire-place, grate, any receptacle for fire, chaffing dish.
آبريگيت: ذ (ن) شراب جو شيشو يا گلاس. آبري - آئينو. a liquor-glass or bottle: a mirror, looking-glass.	آتش نشان: ص. باهه وسائيندڙ، ٻرندڙ (جبل). bringing fire, raining fire: a volcano.
آبريوس: ذ (ن) وڻ جو هڪ سُ (جنهن جو ڪاٺ ڪارو ٺهڻ ۽ ٺمي ٿئي). ebony.	

آئینہ بَدَلَن: تپو بدائون۔ سامان سميت ڪڍي ڇڏڻ.
to throw out, get one out, to throw one away with
bag and baggage (from one some where).

آئینہ پائڻ: ظ. ٻني هٿ ڇڏي (هلڻ) - بنا ڪنهن ٽيڪ جي (ٻار جو ڀت ڪرڻ).
(of a child) to walk un-aided, unsupported (with
hands or arms).

آئینہ، آئینو: مر. هلندي ٿاڀر کائڻ - ٿاڀوڙ. ٿاڀر کائي ڪرڻ. ويڙهي ڪرڻ.
آڏيڙا ڪرڻ.

to stumble, strip, wallow, blunder, flounder, lurch.
آئینو: ذ. هٿ ۾ موجود ٻاڇو مال (گهر، رقم، مال وغيره). مَوَظِي. ڏوڏ.
ٽيڪ. پرجعلو. دلاسو - آئت.

the savings (cash, property, as aassets etc);
amount or asset available for investment, support,
prop, comfort, succour, relief, assistance.

آئیناڻا: ظ. آهون سامهون ڏي وٺ - وهنوار.
substitute, to exchange, barter, traffic, swap,
trade, switch (a thing for another).

آئیناڻا ٿيڻ: برابر ٿيڻ (ليکي پرا) - وهنوار ٿيڻ.
a settlement of accounts; to be balanced; equalled,
settled.

آئینو: مر. رجن - ڳرڻ. رحي ملي رجن. وڻجي سڄي وڻج.
intermingling, mixing, fusing intermixing of
different ingredients, to mix by melting, to melt.

آئینو: مر. ڳارڻ. پگهارڻ - رجان (سون، چاندي يا ڪوئاٽا). رچائي صاف ڪرڻ.
to melt, liquefy, deliquesce, dissolve, to clear of
impurities by liquefying (heating).

آئینو: ذ. ماني پيچائڻ وقت پٽڙي ڳرهيل آئي کي لوڻ لاءِ سڪل آڻڻ.
dry flour sprinkled over dough or used below the
dough (for preparing bread).

آئینو: آئتو: ذ. گھوڙي جي ڍوڙ جو هڪ چڪرو - ورائو.
a single round in horse racing.

آئینو: ذ. ست ويڙهن لاءِ ڪاٺ جي گلي. ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار.
ناري
a wooden picce used for wrapping yarn; (a
weaver's) weaving instrument.

آئینو: مر. لڙائيل پائيءَ ۾ مٽيءَ جو ترو وٺڻ.
to settle (as dirt), to settle down.

آتشکده: ذ. پارسين جو عبادتگاه (جنهن ۾ باه سڌائين پرندي رهي).
a fire-temple, the place of worship of
Zoroastrians.

آتشي: ص. باه جو. باه وارو. باه جو اثر رکندڙ. جوشيلو. چيڙاڪ.
fiery, of fire, hot, irascible, lustful, blazing,
flaring, spirited, peppery, spunky, mettlesome,
impassioned, ardent, fervent.

آتم: ذ (سن) روح. ذل - من، نفس. ذات. فاعل، چاڻ.
the soul, mind, animus, spirit, vital force,
psyche, heart, knowledge, wisdom.
quintessential. scholarship, erudition.

آتما: ذ. آتم. روح جي بلند پروازيءَ جي حالت. ضمير. نفس.
spirit, soul, mind, the reasoning power of these.
reasoning power, reasoning faculty, the power of
discrimination, the body.

آتم ڪهاڻي، آتم ڪٿا: ذ. روحاني فلسفو. حياتي جو احوال.
سوانح عمري.

the philosophy of the soul (as per religious
beliefs). life-history, life-story, biography,
autobiography.

آٽو: ذ. گهر ۾ عورتن جو گڏجي سٽ ڪرڻ جو هنڌ. آستانو.
spinning place, a place where women sit and spin
(and gossip). a common courtyard.

آٽو اڃامان: ڪٽڻ وارين جو ٿڙي پڪڙي وڃڻ. محفل ٽپڙي وڃڻ.
scattering away (of the women who had been
gossiping and spinning together in a communal
place), to leave place of gossip, disperse,
dissipate.

آٽو: ص. بيتاب. بيقرار. بيزار. ڪڪو. ماندو. لاچار. عاجز. ضرورت مند.
گهرجائو. تڪڙو. اُٻورو.

worried, anxious, eagerly anxious, distraught,
distract, weary, distressed, harassed, tormented,
scared, eager, ardent, impatient, keen, solicitous.
hapless, needy, helpless.

آٽو: ذ. دلداري. دلاسو. ڏوڏ. سهارو.
support, consolation, a prop, help, aid, relief,
succour, assistance.

آٽو: ذ (سن) آتش گڏهه جا ٿولا. گڏهه تي باريڊاريءَ يا سواريءَ لاءِ پتل
ٿپڙ.

cloths put on a donkey's back, the harness.

food, sustenance, nourishment, nutriment, bread and butter, livelihood, subsistence, maintenance, support, salt.

آجائي: ث. آزادي- نجات. واندڪائي- فرصت.

freedom, liberation, liberty, leisure, without employment or assignment, not working, unemployed, not engaged.

آجو: ص. آزاد- چٽل. راندو- فارغ (ڪم مان).

free, at liberty, emancipated, set free, freed, disengaged, not working, unemployed, relieved.

آچيان: ث (سن) ڪنهن جي اچڻ تي خوشيءَ جو اظهار. مَرَحِيَا. خير مقدم.

welcome, hail, honour, deference, reverence, homage, accolade, glorification.

آجهاپ: آجهاپو: ذ. آجھو. ٿوري ننڊ- جھوٽو آرام.

a rest, relaxation, ease, leisure, repose, comfort, sleep, slumber, languor.

آچار: ظ. جھڙو- جيان- وانگر.

like, alike, resembling, analogous, comparable, equivalent, similar, such, equal.

آچارو: ذ. امين جو راجوڻي فيصلو. انصاف رو فيصلو- نيا. هلي چلي- ريت رسم. آچر (ڏينهن). ساندائي.

justice, a judicial trial, a decision by a jirga of elders (jury); judicial decision, judgment, shape, form, expedient, custom, habit, habitude, practice, usage. Sunday. pickle.

آچاري: ص (سن آچاريه) علم جي روشنائي وارو. سڀڪيا ڏيندڙ. مذهبي اصولن جو پابند. آچار ڪندڙ. فيصلو ڪندڙ.

a religious teacher, acharya, a learned man among Hindus; a decision maker, scholar, wiseman, elder, authority, authorized to take decision.

آچارو: ذ (ن. آماج) تيرجڻ جو نشان- هدف.

the bull's eye, target, butt, mark, aim.

آچو: ذ (سن. آدتيه وار) هفتي جي ستن ڏينهن مان هڪ ڏينهن- آرتوار. Sunday.

آچ: ث. صلاح- پيشڪش. وات ٺڪائي. اعلان. واک.

an advice, counsel; to offer, present, hold out, pose, tender, profer, extend, give. bid.

آچارو: ذ. غييات جو پاڇو. سمنڊ جي سخت چولي يا تيز وهڪرو.

آثار: ذ (ع. واحد. اثر). اثر. نشانيون- اهڃاڻ. ويران بستي جا نشان.

signs, symptoms, tokens, effects, traces, vestiges, relics, momentos, footprints, tracks, remains of an old habitation.

آثار قديمه: ذ. پراڻا يادگار. تاريخ واقعن جا آڇي نشان.

the signs of old civilization, culture, or life, archeological remains.

آپ: ض. پاڻ- خود. پنهنجي سر.

self, oneself, essential person (distinct from others)

آپ گھات: ذ. پاڻ کي مارڻ- خودڪشي.

suicide, self-destruction, killing oneself.

آپت. آپس: ث. پنهنجائي- عزازت- برادري.

relations, relatives, kin, kinsmen or women, kindred, kinship, tribe, family, clan, race, stock.

آپدا: (سن) مٿان آيل مصيبت. آسماني آفت. مصيبت. عذاب.

misfortune, calamity, adversity, contretemps, tragedy, mishap, mischance, bad-luck, punishment, chastisement, pain, torture, torment, difficulty, distressing affair.

آپريشن: ث (انگ) علاج خاطر بدن جي عضون جي وڌ ٽڪ- جراحي.

operation, surgery.

آپو: ذ. پاڻ پڻو- خودي. انانيت. تڪبر.

self, the self, pride, conceit, amour propre, egoism, narcissism, vainglory, vainness, vanity.

آپي خائي: ث. خودخالي. خودمختياري. وڏائي.

vanity, vainglory, conceit, complacency, conceitedness, egoism.

آپي شاهي: ث. پنهنجي بادشاهي. زوروازي- ڏاڍائي.

despotic-rule, despotism, outocracy.

آپي کان نڪرڻ: مذهبي مان نڪرڻ. هوش مان نڪرڻ. ڪاوڙ ۾ وهلو وڃڻ.

getting out of mind, enraged, angered, bristled, boiled over, flared.

آچر: ص (ج) اجرت تي ڪم ڪندڙ مزدور.

a labourer, a hired hand, worker, workman, workingman.

آچڪو: ذ (ن. آڏو) چوڻي. روزي. روزانو قوت (جنهن کان سواءِ جيترو رهي نه سگهجي). ڏاڍو پائي.

آڌ: ت (سن) منڍ - آغاز - ابتدا - اصل - پھريون - بنيادي.
the beginning, origin, first, commencement, start, genesis, outset, opening, onset, basic, fundamental, primary, initial.

آڌ جڳاد: ت. اصل زمانو. قديم زمانو.
the origin of earth or human being; the bygone days, the origin of life on earth, earlier period of human origin.

آڌاب: ذ (ع) "آڌ" جو جمع (جڳيون عادتون - اخلاق. ادب جو قاعدو ۽ سليقو. نياز نورث سان سلام - تعظيمون.
respects, courtesys, manners, compliments, acclaims.

آڌاب: ذ (ع) عذاب (تڪليفون - اھنج - ابداء - سور.
problems, difficulties, sufferings, pains, afflictions, trials, ordeals, tribulation.

آڌم: ذ (ع) پھرين ماڻھو (جنھن کان انسان ذات جي ابتدا ٿي). خليفه الله ماڻھو - آدمي.
Adam, the first human being created by the God Almighty. a human being.

آڌم خور: ذ. ماڻھو کائيندو (انسان، ديو، جانور).
a cannibal, man-eater (animal, human being).

آڌم زاد: ذ. آڌم جو جڻيل. آڌم جو اولاد. بني نوع انسان.
human-being, born of Adam, mankind, human race.
آڌم شماري: ت. هر ڏھين سال ملڪ جي ماڻھن جي ڳڻپ.
census, the count of human race. (every ten years).

آڌمي: ذ (ف) آڌم زادو - ماڻھو - بشر - انسان.
human being, human race, mankind.

آڌميت: ت (ع) ماڻھو - انسانيت.
humanity, good manners, mannerism, civility, humanism.

آڌيس: ذ (سن. آڌيش) گرو کي ڪيل شوق ۽ مڃتا جو سلام. نمسڪار.
جوڳين جو سلام.
an obeisance, a salutation, bowing, respect, veneration. a devotee's expression of homage to his guru (teacher).

آڌار: ذ. ٽيڪ - جھل - سھارو - ڏو.
a support, prop; dependence, help, assistance, protection.

a demoniacal seizure, fiendishness, a wave.

آڇلاڻ، آڇلاڻ: م. مٿاڇرو هلڪو ڌوڻ (ٿانڻ، ڪپڙو). اڱھارو (ٿانڻ). ڇاڇولو (ڪپڙو).

to rinse, cleanse, submerge in water and dry (cloth, utensil or vessel).

آڇڻ: م. ڪا شيءَ پيش ڪرڻ. ڪنھن شيءَ ڏيڻ جي صلاح ھڻڻ. آڇ ڪرڻ.
to offer, present, gift, extend, proffer, hold out.

آخرو، آخر: ذ (ع) پڇاڙي - انت، ڇيڊ - ڊنگ. نيٺ.
end, at last, final, limit, bound, confines, border, brim, brink, edge, fringe, perimeter, periphery, atleast, ultimately.

آخرو ڦرڻ: ذ. پڇاڙي وارو پساڻو. موت جو وقت. پڇاڙي سوڌو. توڙ تائين.
till end, the final moments (of life), last moments, till conclusion.

آخرو زمانو: ذ. پڇاڙي وارو زمانو. قيامت جي ويجهڙائي وارو وقت.
the time near the end of the world; the period when this world will come to an end.

آخرو ظھر: ت. پھري نماز (جا جمعي نماز بعد "آخر ظھر" جي نيٺ سان پڙھجي).

the mid-day (optional) prayers (offered after Juma prayers).

آخرڪار: ظ. آخرين طرح - نيٺ، ٺڌان.
in the end, finally, eventually, sooner or later, ultimately, someday, sometime.

آخري، آخرين: ظ. سڀ کان پويون. نيٺ.
last, final, closing, concluding, hindmost, eventual, terminal, ultimate.

آخري وقت: ذ. حياتيءَ جو پڇاڙي وارو وقت، سڪرات جو وقت. دنيا جو پويون زمانو - ڪلجڳ.

the last moments of life, death throes, the last period of the world, the end of world, last days, the day of judgement.

آخرو: ت (ع) پڇاڙي - پڇاڙي (دنيا جي). قيامت، پير جهان.
the next world, the time to come, futurity, the life after death, the day of judgement.

آخوند: ذ (ف) ديني تعليم ڏيندڙ استاد (فقيه، ملا). ابتدائي درجي وارو معلم.

a religious (Muslim) teacher, a Muslim elementary teacher, instructor.

pretext.

آڌو: ص. ڏنگو- تيزو- ڦڙو- اڳيان- سامهون- روپرو- مقابل.

bended, curved, crooked, opposite, in front, counter, diametrical.

آڌو اڇڻ: سامهون اڇڻ. رنڊڪ وجهڻ مخالف ٿيڻ.

to block, oppose, bar, stop, counter, resist, contest, dispute, repel, withstand.

آڌو ٿيڻو آڌو ڦڙو: ظ. ڏنگو- آسيرو پاسيرو- جهڙو تهڙو- معمولي.

bended, curved, crooked, ordinary, plain, common.

آڌو وڌائي: ث. حسي نسي يا خانداني فخر، ورثي ۾ مليل مرتبو- آڌي. باهائي ڏاڏائي ريت.

claim to superiority; superiority complex, honour, respect, pride of birth, hereditary status, heritage, family traditions.

آڌي پڇا: ث. ڪورٽ ۾ شاهد کان سندس ڏنل بيان بابت قانوني پڇا- جرح.

cross-examination, grilling, interrogation.

آڌو ڪو: ص. ٿورو آٺو- ٿورو پسي- پوريءَ طرح نه سڪل (ڪاڻ. ڪپڙو).

damp, dampish, dank, moist, wettish, unseasoned (wood), wet (cloth).

آڌو: ث. سور کان مٿي واري مالش (جسم کي يا ڪنهن عضوي کي).

massage, rubbing of the body with some oil or remedy.

آڌو سوت: ث. جسم جي عضون کي آڌو ۽ تيل مڪڻ. عضون جي مٿي سٺ.

massage, to rub the body with oil as a treatment.

آڌو مڪڻ: ث. جسم جي عضون کي آڌو ۽ تيل مڪڻ جي مٿي سٺ.

massage; massaging, oiling the body.

آڌو ٻڌڻ: م. مالش ڪرائڻ (بدن يا عضون کي). آڌو ٻوٽ ڪرائڻ.

to massage, get massaged.

آڌو ڏيڻ: م. تيل سان بدن کي مٿي ڏيڻ- مالش ڪرڻ. مٿي سٺ ڪرڻ (وير واريءَ زال کي). مٿي هڻڻ (چڪيءَ کي).

idem. to massage; a woman (having given birth to a child).

آڌو: ص. وڏيءَ عمر وارو (ست ستر سالن کان مٿي چڙهيل). پڏو- پڙهو. مائهو جوانو.

aged, elderly, old man, olden, man's name in

آڌائون: ذ. آڌو سال يعني چيٽ ۽ ڪٽيءَ جي وچ وارو ٽيون فصل (جنهن ۾ گذرا، گوار، جوئر، وغيره ٿين).

the late spring crop, a mid-crop (of short duration), inter-cropping.

آڌو: ث. ٽيڪ- جهل- ڏي- سڃاڻو- مان- آڃيان.

a support, prop, help, protection, assistance, respect, honour, grace, welcome.

آڌو پيا: ذ. آڻي جي عزت، مرجيا- آڃيان. تهل ٽڪور- خاطر مدارت.

welcome, honour, respect, greeting, salutation, kind reception.

آڌي: ص. دنيا کي ترڪ ڪندڙ- تارڪ. سنياسي فقير.

mendicant, monk, beggar, a person who leaves worldly facilities to live a hard and secluded life.

آڌي: ث. آڌو رات. آڌو رات جو وقت.

midnight, 12 o'clock at night.

آڌي مانجهي: ث. آڌو رات ۽ منجهند: اوڀر سوڀر.

midnight or midday, early or late, anytime.

آڌو: ذ. ڌڪا- ٿاڻا.

loitering, roaming, wander, drift, gallivant, maunder, stray, trapse, vagabond, straggling.

آڌو ٿو: ذ. آڌو پنس- آڌو پنسي وارو اڳيون سڪو.

an old coin of half a paisa.

آڌو: ث. آڌو ڪيل شي يا آڌو رنڊڪ- آڌو ڇت وغيره کي ٽيڪ لاءِ ڏنل ٿوئي- جهل.

a barricade, bar, barrier, block, blockade, fence; a pillar, column, pier, support, prop.

آڌو ڀڙو، آڌو ڀڙو: م. اڀارڻ. آڌو گاريو رڌو (گوشت وغيره).

to boil, cook (meat, beef etc) partially letting it simmer, keep food half cooked.

آڌو ٿو: ذ. ڪپڙي جي اثاوت جو مانڊاڻ.

a loom, a weaver's pit, a weaving machine or instrument.

آڌو: ذ (سن آڌو) سڄ- شمس.

the Sun.

آڌو ٿيڻو: ص. آڌو ٿيڻو- مٿانهون ۽ پاسيرو.

not straight, bended, curved, inclined, biased.

آڌو: ث. آڌو- ٽيڪ- جهل- رنڊڪ. مٿم جو هڪ ڌار بهائو- عذر.

support, prop, barrier, blockade, band, a trick in a game of strength, an excuse, alibi, plea,

indolent, lazy.

آرام کُرسی: ٥. ٻانھن واري وڏي کُرسی (جنھن تي اڏوڳا ٻوليٽي يا آرام سان ويهي سگھجي).

an easy chair, a reclining chair, a chair or a sofa for reclining and rest.

آرامگاه: ٲ. آرام جي جاءِ. نندجو ڪمرو.
a rest house, bed chamber, bedroom, a rest room.

آرامی: ص. آرام، پریشان، ستل، بی فکر، خوش.
relaxing, sleeping, resting, comfortable, happy,
well, glad, joyous.

آواتي: ث. گرمي، سبب جسم تي نڪتل ننڍڙو جڙو.
pimple, a priky-heat, abscess, pustule, boil.

آرائین، آرائین: ث. گرمی، بر جسم تی نکتل دالائا پت.
pimples, abscesses, postules, boils.

آرائین: ذ (سن) پاچيون پوکيندڙ باغچي. هڪ ذات جو نالو.
a vegetable grower; gardener, a tribe settled in
Sindh (originally from the Punjab).

آرایش، آرایش، آرایش: ث (ف) زیباتر، سینگار، ناھ، نوہ، ڈیک ویک.
decoration, adorning, decking, ornamentation,
embellishment, beautifying, adornment.

آرتوار: ذ (سن. آدتیہ راں) آچر دینھن.
Sunday.

آرپار: ذ. سڃاڻپ جا نشان. پار.
the mark or marks of identification.
distinguishing marks.

آڊيار، آڊيار؛ ظہن ڀر ۾ رھن ڀر۔ ھن ڀار ۽ ھن ڀار۔ ھن ڪپ ۽ ھن ڪپ۔ ھڪ پاسي کان ٻئي پاسي تائين۔
on this side and the other side of a channel or
river, right through, pierced through, through and
through.

آرپُر: ذ (انگ) حکم۔ فرمان۔
order, command, behest, bidding, charge,
dictation, injunction, mandate, word.

آرزو: ث. (ف) آس - امید. سده خواهش. دلی مراد.
desire, wish, longing, inclination, want, hope,
craving, passion, lust, urge, itch, cover, crave.

آرزومند: ص. امیدوار - خواهشمند.
desirous, eager, fond, importunate, covetous,

Sindhi

آڙو پڙو، آڙو پڙو: ص. گھڻو ڪراڙو- تمام پڙو.
a very old and infirm person, elderly man, very old.

آذَر. آذَر: ذ (ن. آذَرته) آجڪو- قوت. چوڳو- چوڳو.
provisions, food, edibles, foodstuff, grub.
viands, victuals. goods, property, chattels.
eatables.

آوۛ ث (ف. آره) لوهي نوكدار سوتو (كاغذ، چمڑي وغيره بر سوزان كرڻ لاءِ).
awl, a hole-making tool.

آڙ: ٺ. جيت جو هڪ قسم. برسات جي موسم ۾ آواز ڪندڙ ٻڌڻ. ماکو، حر، ماناري، واري، ٿاري.

a kind of insect, a cricket, grasshopper, the
branch of a tree on which bees have made a hive.

آر: ذ. وهڪري جي چوڌر تي تيزي يا ڇڪ. درياءَ يا سمنڊ ۾ ڪن پيدا ڪندڙ وهڪرو. درياءَ جو ڪن. درياءَ جي تڪ. لاڙو (دل جو). ڇڪ. ڪشش. آڪر. لاڙ. هڪ. جام.

a strong current, flow, drift, flood, flux, rush, spate, stream, tide. affection, fondness, feeling, emotion, passion.

آراء: ص (ع) علحه) الكب- جدا. انوكو، نرالو.
separate, different, exceptional, detached,
disjointed, unusual, uncommon, unique.

آراڙي: ٺ. اڻ مندانتي جوئر (جيڪا فقط گاهه طور پوکجي). آراڙي ڏک (سگر، پُسي، بيرنڙا). ميخن. چيڙن ۽ ريڙين جي ڪڍين جو ٻوڙ.
an out of season millet crop (cultivated for fodder only); a midcrop, an stew of wild vegetables.

آرامتہ: ص (ف) سینگاریل. چانگیل. درست.
adorned, decorated, arranged, comely, pruned.
decent.

آرام: ذ (ن) جسمانی آسائش و آری حالت - فروخت - سک - تندرستی -
صحت - فراغت - راندکائی - بند

rest, ease, repose, respite, relaxation, break,
breathing spell, breather, leisure, free time.

آرام پسند، آرام طلب: ص. آرام چاهیند. تکلیف یا جاکوژ کان
پهچندو. سست، کاهل.

ease-loving, indolent, sedentary, easy-going,
bum, drone, dawdling, slow, tardy, languid, lax,

جو پي، معزز بلوچ سردار.

honourable, estimable, noble, worthy; the name of a Baluch headman.

آريائي: ث. معزز عورت. بيبي - سيدياڻي.

a respectable lady, noble, worthy, a woman of Syed tribe.

آرينتو آريلو: ذ. هڪ قسم جو رڻ ۽ ان جو پڇ (پڇ ڪي پڇي پائي ۾ پياچولي جي تڙ صابن وانگر گجي ڪري، جنهن ۾ ريشمي ڪپڙا ٿين).

the soapnut, a soapwort.

آڙ: ث. اوت - اولو - پردو. ذڪر آجهو. آڙ - روڪ. وجهه - ڀنگ.

shelter, prevention, impediment, protection, entrenchment, defence, guard, shield, chance, opportunity.

آواهه، آوهه: ذ. باه جو وڏو مڇ، ڪورو. (ص) تمام وڏو ۽ اونهو - اٿاهه.

an inferno, hell, abyss, blaze, perdition, pit, deep hole, prodigy, prodigious extent, extensive, deep, abysmal, profound.

آونگ: ذ. برسات کان اڳ هوا جي گھٽ. آس - ٻوست. رڱهه.

suffocation, lack of air, stifling, esphyxiating, heaviness of the atmosphere (as a prelude to rain or storm), heaviness of the climate.

آڙو: ذ (ف. آل) ميري جو هڪ قسم. آلو بخارو.

Peach (*Prunus persica*).

آڙي: ث. ڀانڊي پڪي جو هڪ قسم - مرغابي.

coot (bald); a game bird.

آڙيڪاپ: ص. چالاڪ - هوشيار. اٽڪلي. حرفتي.

clever, skillful, adroit, dexterous, deft, intelligent, brainy, bright, sharp, quick-witted.

آزاد: ص (ف) خود خيال - پنهنجي مرضي وارو. آجو چٽل - ٽڪيل - چٽو اڳ. وانڊو اڪيلو.

free, unfettered, independent, at liberty, loose, alone, unconnected, lone, detached, isolated, lonesome, solitary.

آزاد طبع: ص. خود خيال. پنهنجن خيالن جو بنا ڊپ جي اظهار ڪندڙ. بي پرواهه.

independent-spirited: free-lance, liberal, broad-minded, radical, tolerant, progressive, unworrying.

آزادي: ث. خود خيالي. خودمختياري. چوٽڪارو - رهائي - فرصت.

greedy, itchy, prehensile.

آرس: ذ. بدن برستي واري حالت. سستي - ڪاهلي. ڪڙ - لڳ.

sloth, idleness, laziness, indolence, lassitude, slouch, sluggishness, tardiness, stupor, lethargy, langor, slumber.

آرسي: ص. سست. توتي.

lazy, slothful, indolent, sluggish, lethargic, comatose, stupid, torpid, slumberous.

آرسي: ث. آئينو - ڳا.

mirror, looking-glass.

آرسي ڏيکارڻ: اعمالن کان واقف ڪرڻ. ڪثرت ظاهر ڪرڻ.

to expose, debunk, unmask, brandish, display, exhibit (the true facts or performance).

آرڪڻ: ذ. ارڪان - لڇڻ.

manners, habits, traits, habitudes, qualities, attributes.

آرماڙو: ذ. بحري جنگي جهازن جو ميڙ - بحري ٻيڙو.

Armada, naval fleet, the total of all the naval fleet of a country.

آرڙو: ذ (سن) ٻيلو. ٻوڏ واري ايراضي جو جهنگ. گذرن ۽ هندائن جي ٻوڪ. ڀاڄين ٻوڪ جي ٻوڪ. جنگ جو ميدان. لڙائي.

forest, woods, woodland, timberland, a farm of water-melons and sweet-melons; a farm of vegetables or eatable crops; a battle-ground, battle, scuffle, fight.

آرو: ذ. آڙ - دل جو لاڙو. رحمان. پيار. قرب. لاڏ - انگل. درياهه جي ٻائيءَ جو زور. ڪڪڙ (يا ٻئي پڪي جي) آن تي ويهڪ.

affection, endearment, a child's importunate teasing; a flood, inundation of river; flooding, brooding (by the birds over eggs).

آرو پچائڻ. آرو ڪرڻ: آن تي ويهڪي وانگر جهوڪ ٻڌي ويهڪ. گهر ۾ اندر گهڻو وقت ويهڪي رهڻ. انگل ڪرڻ - لاڙو رکڻ.

to brood (as a bird); to remain confined to house for long times; to endear, tease, tempt.

آروڙو: ذ. اونهارو.

the summer season, summer time.

آري: ث (ف. آره) ڪارائي - ننڍو ڪڙت.

a saw, a cutting tool with teeth.

آري: اسم خاص. "عالي" نالي جو سنڌي اچار. "آري جام" = پنهرءَ

فرد. مکيه ماڻهو.

a person, customer, somebody, someone, notable, big gun, big shot, bigwig, dignitary, eminence, leader, wealthy, luminary, nobility, personage, personality.

آسان: ص (ف) سولو - سنجو - سوکو.

easy, simple, facile, convenient, smooth, effortless, light.

آساني: ث. سنجائي - سولائي - سهولت.

ease, facility, simplicity, convenience, smoothness, facileness.

آسانگو: ذ. لاڳاپو - تعلق. سانگو - آسرو - پرسو.

ذ. پيار - اڪير.

dependence, trust, confidence, faith, hope, reliance, love, affection, relationship, attachment, friendship, connection, relevancy.

آسايش: ث (ف) آرام - راحت - سڪ. فرحت. ساهي.

rest, ease, comfort, repose, facility, respite, break, breather, breathing spell.

آسايش گاه: ث. آرام ڪرڻ جي جاء. ريسٽ هائوس.

rest-house, rest-room, bedroom, place of ease and comfort.

آستين: ث (ف) ٻانڙو (پهرائڻ ڪوٺڻ، قميص جو).

a sleeve, part of a garment for the arm.

آسپاس: آسي پاسي: ط. چورف - چورڌاري - اردگرد. ويجهو.

round about, around, throughout, nearby, close, at close hand, near, nigh, beside, by.

آسرو: ث. آس - اميد. آسرو.

shelter, protection, asylum, hope, confidence, trust, refuge, faith, abode.

آسروند: ص. اميدوار - آسارو.

hopeful, confident, hoping, candidate, applicant, aspirant, seeker.

آسرو پوتا: ذ. هڪ ذات جو نالو. (ص) لڏاڪا ڏيندڙ. پتاڪي.

a tribe of Sindh; someone keeping on false promises, boaster, braggart, bragger, vaunter.

آسرو: ذ. اميد - آس. پرسو. دلاس. سهارو. ڏي.

shelter, protection, asylum, hope, confidence, trust, refuge, faith, abode, support, help, aid, succor.

واندڪافي.

emancipation, liberty, freedom, unfettered, unrestrained, unengaged, free.

آزار: ذ (ف) تڪليف - اهنج. عذاب. ايذاو. سُر - درد. جنگل. بيماري.

malady, malaise, ailment, injury, woe, sickness, disease, nuisance, affection, disorder, infirmity, weakness, affliction, ordeal.

آزارو. آزارو: م (ف. آزارين) تڪليف ڏيڻ. رنجائڻ. ڏکوڻ. ستائڻ. تنگ ڪرڻ.

to gall, torment, malady, hurt, afflict, crucify, excruciate, harrow, rack, torture, try, wring.

آزاده: ص (ف) تڪليف ۾ مبتلا. ناخوش. ڏکويل. غمگين. آداس. ملول. پريشان. ڪڪ. پيزار آتو.

disgusted, afflicted, sad, dispirited, vexed, weary, worried, repelled, repulsed, sickened, nauseated, unhappy.

آمي: ث (سن. آس. ف. آس) اميد. خواهش. سڌ.

hope, expectation, faith, assurance, refuge, reliance, certitude, conviction.

آس اميد: ث. اولاد ۽ ان جي شاديءَ جي مراد. جيئري تي مقصد جي تڪميل.

hopefulness, expectation, expectancy, anticipation, wishfulness, fulfilment of a wish.

آسا: ث (سن. آشا) آس - اميد. خواهش - تمنا. غرض - حاجت. هڪ راڳجيءَ جو نالو.

hope, expectation, faith, reliance, certitude; a name of a raga (music).

آسانند: ص. جنهن تي اميد پئجي. آسرو. آڌار. ڏي. آنت.

assurant, giving hope, guarantee, confident, reliant, faithful, supporter, helping, support, uphold, comfort, succor, friend.

آسانو. آسانو: ص. سڪ وارو. سڪايل. اميدوار. سبڪڙو.

hopeful, expectant, hoping, promising, aspirant, seeker, applicant, supplicant, candidate, percentage.

آسانو: ذ (ف. آسايش) آرام - سڪ. فرحت. ساهي.

rest, comfort, repose, facility, ease, leisure, relaxation, respite, succor, relief.

آسامي: ث (ع. آسام جو جمع) نالي وارو شخص. شاهڪار گهر. دولتمند.

gruel, porridge, soup, squash, broth, puree, consomme.

آشيتي: ث (ف) صفاتي-امن. صلح-ناھ.

peace, calm, repose, tranquillity, amity, harmony, friendliness, quietude, concord, accord, truce, agreement.

آشفٽ: ص (ف) پريشان-حيران. عاشق-ديوانو.

mad, insane, cracked, crazed, crazy, daft, deranged, lunatic, maniac, lover, buff, devotee.

آشڪار: ص (ف) ظاهر-چٽو. نروار.

manifest, known, clear, apparent, conspicuous, evident, obvious, palpable, patent, plain, unambiguous.

آشڪارا: ذ (ف) "سچل" جو پارسي شعر ۾ تخلص.

the norm de plume of Sachal Sarmast (a poet of Sindh).

آشنا: ص (ف) دوست-يار. واقف. سڃاتو.

a friend, acquaintance, comrade, familiar, confident, intimate, mate, known.

آشنائي: ث. واقفيت-سڃاڻپ. ڄاڻ سڃاڻ. دوستي-ياري.

friendship, acquaintance, intercourse, intimacy, goodwill, amity, benevolence, comity.

آشوب: ذ (ف) گڙو-ڦل-غوغا-ڦٽو-فساد-غبار (ڦل جي). اوڀر (ڦل جي).

uproar, disturbance, dread, tempest, clamour, hullabaloo, hubbub, pandemonium, tumult, commotion, clamour, bustle.

آشوب چشم: ذ. اکين اٿڻ جي بيماري.

a disease of eyes, conjunctivities.

آشيان، آشيانو: ذ (ف) آڪير. گهر. آستانو.

a house, residence, abode, dwelling, home, habitat, shelter, nest.

آڙا: ذ (ت) آقا-ملك. ڌڻي. سردار.

Agha, master, lord, a Mughal or Pathan, boss, leader, chief, chieftain, headman.

آڙا: ذ (ف) منڍو-شروعات-ابتدا.

start, beginning, commencement, origin, begin, commence.

آغوش: ث (ف) جهرل-ڦٽج. ڀاڪر.

clasp, lap, embrace, bosom, enfolding, hugging.

آسري ۾ رکڻ: اجايو دلاسو ڏيڻ. دغا ڪرڻ.

to keep on false promises, to keep on false hope, to deceive, defraud, beguile, betray, bluff, delude, mislead.

آسمان: ذ (ف) آڪاس-آپ.

sky, empyrean, firmament, heavens, welkin.

آسماني: ص. آسان جو-ساوي. آسمان جهڙو-هڪو نرو (رنگ).

heavenly, divine, sky blue, azure.

آسن: ذ (سن. آسن) ويهڻ جي جاءِ-پاڻاري. فقيرانو تڪيو. "جوڳ" ۾ ويهڻ جو هڪ نمونو.

place, seat, seating room, a mode of sitting, a posture at devotions or meditation.

آسودگي: ث (ف) خوشحالي. فرحت-راحت. سُڪون-دلجمعي.

wealth, prosperity, abundance, ease, happiness, comfort, rest, leisure, relaxation, repose, easement, relief.

آسودو: ص (ف) آسوده. سُڪيو-خوش. بي فڪر. خوشحال-هوندوارو. شاهوڪار.

wealthy, well-off, rich, happy, affluent, prosperous, at rest, moneyed, opulent.

آسيب: ذ (ف) صدمو-ڏڪ. اهڃ-تڪليف. آفت. چن پوت. لڳت جو حساب.

mishap, disaster, fear, disease, affliction, trial, ordeal, tribulation, visitation, sorrow, anguish, demonic spell, charm.

آسيب زدو: ص. چن پوت جي اثر هيٺ-لڳت وارو.

affected by a demon, under an spell, anguished, visited, charmed.

آسيرو پاسيرو: ط. آڌر ڏنو-ڏنگر ٿيو.

mis-shapen, distorted, twisted, warped, wrenched, wrested, deformed, contorted, misshaped.

آسيرو پاسيرو ٿيڻ: بت کي وڻن ستن (ٿڪ يا تائين سبب). نت نٿا ڪرڻ.

slothfulness, indolence, laziness, sluggishness,

آسيي: ث. دعا. راحت. سُڪ-آرام.

a blessing, benediction, approbation, favour, rest, relaxation, ease, comfort

آش: ث (ف) پٽي رڀ-پڇ. رَس.

آفيمِي: ص. آفيم واپرائيندڙ - املي، نشي.
an opium-eater, addict, habitual.

آفريم: م. گھڻي کائڻ ڪري پيٽ ٽوڪجڻ. ڀرتي ٿيڻ (پيٽ م).
Tympanitis, accumulation of gas and extra-matter in the stomach.

آفري: ث. پيٽ جي ڀرتي (گھڻي کاڌي سبب). بدهضمي. سيٺ - آڪڙ.
Tympanitis, a disease of animals. boastfulness, self-praise, bragging.

آفري لاهڻ: سيٺ لاهڻ - آڪڙ ڀيڻ. سيڪڻ ڏيڻ.
to bring to normal condition, to thrash, baste, lambaste, bring to earth. to punish.

آفا: ذ (ت) مالڪ - ڌڻي. سردار. حاڪم. آغا.
the master, lord, owner, ruler, sovereign, chief, chieftain, boss, head, headman, hierarch, dominator, leader. agha.

آفالي نامدار: ذ. حضور صلي الله عليه وسلم جن ج نالي سان گڏ تعظيمي الفاظ.
an epithet of the Prophet of Islam, Hazrat Muhammad (PBUH).

آفي باقي: ظ. رهيو گهيو. ويتر - هڪاري.
the more, in addition, again, besides, balance, remaining, remainder, remains, leavings, residue, residual.

آڪارو: ذ. آڪ جي وڻ جا تانڊورا. اڪ جي تانڊورن مان ٺهيل رَس.
the fibre of swallow-wort, a rope of that fibre.

آڪاس: ذ (سن. آڪاش) آسمان - آپ.
the Sky, heavens, aether, ether.

آڪاس والي: ث. العالم. غيبي آواز.
revelation, voice from heavens.

آڪٽوبر: ذ (انگ) عيسوي سال جو ڏهون مهينو.
October, the tenth month of year.

آڪرو: ص. معانگو. وڏي اگه وارو. آڱرو. ڪاوڙيل. ٽڪو - تيز (مزاح).
چڙهت ڪندڙ (واپار م). سري وارو. (ث. آڪري).

costly, dear, expensive, high, valuable. angry, acrimonious, heated, indignant, irate, over-powering, ireful, waxy, wrathful, heavy.

آڪڙ: ث. سيٺ - ٺوڪ. غرور - گھمنڊ. ڪاوڙ. تار.
pride, arrogance, vanity, conceit, strut, foggery,

آفات: ث (ع) آفتون - مصيبتون. تڪليفون.
calamities, disasters, afflictions, misery, hardships, adversity, misfortunes.

آفات ارضي: ث. زمين جون مصيبتون (زلزلا، ڏڪار وغيره).
worldly calamities or disasters (like drought, earthquakes, tremors)

آفات سماوي: ث. آسماني مصيبتون (برسات، باهه، کنڊ وغيره).
خدائي قهر.

calamities striking from the skies (rains, fires, lightning etc), God-send (disasters).

آفاق: ذ (ع) حد نظر جتي زمين ۽ آسمان مليل نظر اچن. افق. ڪائنات.
سنسار.

horizon, range, reach (of eye), the world, environs.

آفت: ث (ع) مصيبت. قهر. عذاب (بيماري يا ڏڪر وغيره). (ص) چالاڪ.
ذهين. شيرين.

a calamity, disaster, adversity, misfortune, evil, mishap, misery, difficulty, clever, adroit, wicked, dexterous, deft, intelligent, brainy, brilliant, sharp, smart, ingenious, sly.

آفت زده: ص. مصيبت جو ماريل. زماني جو ستايل.
calamity affected, disaster affected, unfortunate, unlucky, hapless, calamitous, mournful, woeful.

آفتاب: ذ (ف) سج.
the Sun.

آفريڻ: ث (ف) شاباس - جس - تحمين.
well-done!, bravo!, praise, acclamation, commendation, credit, acclaim, compliment, hail, applaud.

آفريڻ نامو: ذ. شاباس جو پروانو. سرڪاري مڌمتن جي اعتراف جي سند.
a commendation certificate, a Sanad, merit certificate, a badge.

آفيس: ث (انگ) سرڪاري ڪپڙهه جي جاء - دفتر.
an office, a government office.

آفيسر: ذ. آفيس سنڀاليندڙ عملدار - ڪامورو.
a government officer, an officer incharge of an office.

آفيم: ذ. ڏوڏي جو رس - امل.
Opium (an intoxicating agent).

آڪاڻي: ٿ. ڳالهه - ڪهاڻي.
story, narrative, fable, fiction, fabrication, figment, allegory, myth, parable.

آڪوڻ: م. آٿڙو - ٽاپڙو.
to be dislocated, fall, drop, plunge, keel over, tumble, topple, slump, plummet, skid.

آڪڻ: م. چوڻ - ڪڍڻ. آڇڻ. حڪم ڪرڻ.
to say, state, tell, utter, pronounce, order, instruct, convey, command, bid, warn, offer, extend, proffer.

آڪيرو: ڏ. واهيرو (پکي جي) - آشيانو.
the nest of a bird, house, home, abode, dwelling, residence, habitation.

آڱه: ٿ. باهه - آتش - ڇيرو. ساڙ - ڪامڻ. راند جو وارو. بازي. راند مڙجڻ.
fire, conflagration, holocaust, inferno, enthusiasm, fervour, zeal, a turn in a game, a winning in a game, victory.

آڱ لاهڻ: راند جو وارو چڪائي ڏيڻ. ڏمي کيل ڪم جهڙو تڪڙو ڀرڻ ڪرڻ. ميار لاهڻ.

to balance a winning point; to accomplish the assignment, to be free from blame, fault, censure.

آڱاه: ٿ. (ن) سڃاڻپ (ڪنهن جاءِ. واقعي وغيره جي). ڄاڻ. واقفيت - ڏيڻ.
knowing, awareness, informed, acquainted, informed of, conversant.

آڱاهي: ٿ. اڳواٽ اطلاع - چٽاءُ. واقفيت. ڄاڻ - معلومات.
information, hint, witness, knowledge, lore, intelligence, news, advice, tidings, word.

آڱاه: ص. (ن) ڄاڻو - واقف.
knowing, aware, acquainted, acquaintance, well conversant, knowledgeable.

آڱوٺ: ڏ. باهه جي زور تي هلندڙ پاڻي جو جهاز - دُخاني جهاز.
a steamship.

آڱ گاڏي: ٿ. باهه جي زور تي هلندڙ ريل گاڏي.
a railway steam-engine.

آڱر: ڏ. جُھڙ ملار. مينهونگي. منهن کان اڳ هوجا جي گھٽ.
fatuity, preparation for rain, brewing, cloudiness, suffocation (normally experienced before rains in monsoon season).

rigidity, disdain, haughtiness, hauteur, morgue.

آڪو باز: ص. اڃائي سٺ ڏيکاريندڙ. ثوري گھڻي تي ڪاوڙ ڪندڙ.
disdainful, arrogant, proud, cavalier, haughty, hubristic, insolent, overbearing.

آڪو ملو: ص. هر وقت ڪاوڙيل. سوڌو منهن. وڏائي خور.
idem. boastful, braggart, braggy, vaunting.

آڪوڙجڻ: م. سٽجڻ - ٿوڪجڻ. ڪاوڙ ڪرڻ. وڏائي ڪرڻ.
to be arrogant, show pride, cramped, stiff in joints, boastfulness, given to boasting.

آڪوڙجڻ: م. سنڌ ڪڙجي پوڻ (پنڊسب). ڦٽ ڦڙي مَسُورجي سَوت ٿيڻ.
to be affected by rheumatism, inflammation.

آڪوڙ: م. آڪو ڪرڻ - سٽجڻ. وڏائي ڪرڻ. ڪاوڙ ڪرڻ. ٿنڀڻ.
boasting, arrogance, pride, braggyness, conceit, egoism, vainglory.

آڪوڙ: م. سور يا ٿڪ سبب بدن ولجي پوڻ - ڪڙجي پوڻ. ڦٽ ڦڙي وارو ماس سڄڻ.

to become sluggish due to some affliction or disease, inflamed, irritated, galled, grated, piqued, riled.

آڪو: ص. اڌ پڪل - ڪچو. پيلو (مٽي جو ٿانڻ). ڦٽل (ڪير). اڏ وڌندڙ.
banas keri ويل (گاهه)

unripe, immature, premature, green, hard, sour; improperly baked (utencil). sour milk, curd; spoiled, spoilt, decayed, putrid, rotten (grass etc).

آڪه: ٿ. ڪٽنب - ڪُور. گهر جا پاتي. گهراڻو.
family, clan, folk, house, kin, kindred, lineage, race, stock, tribe, household.

آڪيرو: ڏ. وڪڙ - پيچ. زور ڀريو وٺ. اشڪنجو. رسي کي وٺ ڏيڻ لاءِ ڪاڻي.

twist, sprain, turn, wrench, wind, coil, curl, spiral; a wooden piece for coiling a rope or twine.

آڪيرو ڇاوهڻ: ڏوهاري جا عضرا ٻڌي رسي کي وٺ ڏيڻ.
to entwine, curl, wreath, wind, coil, corkscrew.

آڪار: سنبت سال جو چوٿون مهينو.
the fourth month of Hindu calander.

آڪارو: ڏ. مله يا ڪُشتي راند جي جاءِ. ڪُڪڙن جي ريزه جو دائرو.
gymnasium, band, wrestling ground, a ground for cock-matches.

the changes (before proceeding with a plan),
appraise, evaluate, assay, estimate, value.

آڱو پيڇو ڪرڻ: اڳيان پريان هلڻ (خوشامد طور). خدمت ڪرڻ-
چاڪري ڪرڻ.

to follow (as an attendant), to attend to, tend, care
for, accompany, chaperon.

آڱو واڳو: ٿ. سڀ اختيار.

with full powers, powerfull.

آڱو: ڏ. آڌار- وسيلو. واقف- چاڻو.

supporter, protector, familiar, intimate, confidant.
known, acquaintance.

آڱيڙي: ٿ. سڱري- ڪڙ.

a fire pit, fire-pot.

آڱيل: ٿ. پيڙي جو اڳيون حصو.

the front of a boat, forecastle.

آڱهارڻو، آڱهارڻو: مر. ٿانءِ ۾ پاڻي وجهي (ڌوئڻ لاءِ). چاڇولڻ-
اڇلائڻ. ڪپڙو پاڻي ۾ وجهي چاڇولڻ (مير ڪڍڻ لاءِ)- ڌوئڻ.

to rinse, rinsing, cleanse with water only, to
wash, cleanse.

آڱر: ٿ. پنجن آڱرين مان ڪابه هڪ آڱر. آڱر جي ويڪر جيتري ماپ.
a finger, toe, digit, a measurement equal to the
length of a finger (about three inches).

آڱرين تي نچائڻ: ڪنهن ماڻهو کي پنهنجي مرضي موجب هلائڻ.
جوڳي جٽ ڪرڻ.

to move or direct with the motion of a finger
alone, to toe to line. to abuse, dishonour, punish,
persecute.

آڱر ڪرڻ: آڱر سان چوڇ ڪرڻ. ڪڇ ڪرڻ- آڀارڻ. چيڙائڻ- چيڙڻ.
to exasperate, irritate, provoke, tease, to inflame
by touching with a finger.

آڱر ڪڍڻ: آڱر سان ڏيکاري اشارو ڪرڻ. نالو وٺڻ- حرڪت ڪرڻ.
انگشت نڀائي ڪرڻ.

to point out, indicate (with finger), to name, to
blame, condemn, censure.

آڱر ويڙهو: ڏ. آڱر تي ويڙهجي ويندڙ ڦڙي.

a disease of finger-nail or toe-nail,

آڱولو: ڏ. هٿ يا پير جي نر آڱر- نينگر.

a thumb or big-toe, to show-thumb (in contempt).

آڱو: ڏ. (ت. آڱا، نڌ. آڱا) آڱا- ڌڻي- مالڪ.

agha, owner, master, lord, boss, chief, chieftan,
head, headman, sardar.

آڱي: ٿ. (ف) معلومات. چاڻ. واقفيت.

information, knowledge, lore, wisdom, news,
intelligence, tidings, advice, acquaintance,
familiarity, intimacy.

آڱيا: ٿ. (ه) مڃتا. حڪم.

command, will, an order, mandate, decree, bid,
direction, domination, might.

آڱي: ٿ. آڱي- باهر- جيرو.

fire, inferno, conflagration, light, inflame.

آڱانو: ٿ. آڱيون- اڳوڻو. قديم. گهڻو آڱ.

old, age-old, former, ancient, aged, antique,
antediluvian.

آڱائي: ٿ. ڏ. شروعاتي. اڳوڻا ڀرڪيل (ڀرڪ).

of early age, ancient, cultivated before or in the
early season, seasonal, starting.

آڱانهو: ٿ. تمام گهڻو- وڌيڪ.

abundant, excessive, plentiful, ample, bounteous,
bountiful, plenteous.

آڱانجو: ڏ. پرچلو- آڌار.

supporter, benefactor, exponent, protector.

آڱت: ٿ. وصولي (رقم جي)- آمدني.

income, credit, revenue, receipts, comings in.

آڱر: ڏ. آڱر- آڱڙ.

courtyard, enclosure, quad, yard, quadrangle.

آڱريو، آڱريو: ص. لوهار (جيڪو لوھ ٺيڻ وغيره جو ڪم ڪري ٿو).

ironsmith, blacksmith.

آڱڙ: ڏ. گھر جي آڱ وارو کليل حصو- آڱڙ.

a courtyard, yard, quad, enclosure.

آڱو: ڏ. چولي يا قميص جو آڱ وارو حصو.

front of a garment, shirt or skirt.

آڱو پيڇو: ڏ. چولي يا قميص جو آڱ ۽ پٺا وارو حصو. آڱ پٺه آڱائي پڇائي.

the front and back of a garment, shirt, skirt.

آڱو پيڇو سنڀالڻ: آڱ ۾ ڀرڻ- سوج- سوج وڃڻ. نقصان
سنڀالڻ. ڪم جو نتيجو ڄاڻڻ. دور انديشي ڪرڻ.

to assess the damage (after an event). to assess

آڱوڻو ڏيکارڻ: جواب ڏيڻ - انڪار ڪرڻ.

to refuse, decline, reject, spurn, turn down, dismiss, reprobate.

آڱوڻي: ٿ. پير جي آڱوڻي جو ويڙھ (پتلو).

a ring (for the big-toe).

آل: ڌ (ع) اولاد. نسل. گهر جا پائي. ڪٽنب. ڪٽم ڦليلو.

family, household, kindred, race, progeny, descendants, off-springs, community, kinsmen, tribe.

آل اولاد، آل عيال: ڌ. ڪٽنب. خاندان. ٻار بچا.

idem.

آل رسول، آل نبي: ڌ. نبي سڳوري جو اولاد (حضرت بيبي فاطمه جي نسل مان) - اهل بيت.

the descendents of the Prophet Muhammad (PBUH) through his daughter Fatimah (wife of Hazrat Ali).

آلات: ڌ (ع) آله جو جمع) اوزار، هٿيار.

tools, implements, instruments, utensils, arms, ammunition, devices, gears.

آلاپ: ڌ. ڊولاپ. پار درد واري دانهن. راڳ جو شروعاتي آواز سُر جي ڇيڙ

modulation, talk, conversation, a prelude to music, sweet strains.

آلاپڻ، آلاپڻ: مر. ڳالهائڻ. آواز ڪڍڻ. آواز کي هيٺ تر ڪرڻ (ڳڻو مر)

to sing, start singing or talking, modulate, to tune the voice, run over the notes to catch the proper key.

آلاڻ: ٿ. پوسل. نبي. پاڻي جو اثر.

moisture, damp, dampish, moist, dank, wettish, slushy, wetness, dampness.

آلائش، آلايش: ٿ (ف) ملاوت، گندگي، پليٽي، رطوبت.

impurity, filth, pollution, contamination, dirt, refuse.

آل جاڙ: ص. تمام گهڻو. ريل ڇيل. عام جام.

abundant, plentiful, ample, bountiful, plenteous, copious.

آڻو: ٿ. درياءَ جي پاڻيءَ جي لاٽ (سِرءُ مر) - سانگهارو. وِٽر جي مرڻ (سمند مر).

(of river) to recede, retreat, decrease, abatement, the ebbing of a tide, to ebb,

آلو: ص. پٽيل - پٽيل آڏوڪو (ڪپڙو، ڪاٺ). (ٿ. آلي).

wet, drenched, doused, soaked, saturated, sodden; (wood) unseasoned, uncured. (cloth) damp.

آلو: ڌ (ف) پٽاٽو.

potato.

آلو بخارا: ڌ (ف) هڪ قسم جو ميوو.

a damascene plum (*Prunus bokhariensis*).

آلو پولو: ص. ابرجھ - سادو سڍو (مراڻ وارو) - ٻالو پولو. (ٿ. آلي پولي).

simple, artless, guileless, ingenuous, innocent, naive, unsophisticated, unaffected.

آلوده: ص (ف) مليل - ملاوت وارو - پيٽو. پتل، لٿريل، گندو، پليٽ (ٿ. آلود).

polluted, impure, defiled, profaned, unclean, contaminated, soiled, tainted, fouled.

آلودگي: ٿ (ف) آلاڻ. گندگي، پليٽائي.

pollution, contamination, defilement, tainted, fouled, profundity, impureness.

آلودڻي: ٿ. ويٺيل (مينهن، ڊڳي، ٻڪري، ڍڙ)، سونا، ڪير واري.

a milch animal (a cow, buffalo, goat or sheep).

آلو نورو: ص (ع) اعليٰ نون ڌڌ - موڳو. صفا ڇٽ - بندھ بيڪار.

useless, ineffective, ineffectual, worthless (fellow).

آمادگي: ٿ (ف) رضامندي - تيار.

willingness, agreeable, readiness, alacrity, goodwill.

آماده: ص (ف) تيار - سنڀريل - رضامنڊ.

ready, willing, prepared, set, inclined.

آماس: ٿ (ف) سوج - ٿوڙ.

a swelling, inflammation.

آماسجڻ: مر. سڄو - ٿوڙجڻ.

to become swelled, inflamed, dilated, distended.

آمد، آمد: ٿ (ف) اچڻ جي حالت. آمدني - آپت. فطري طور خود بخود.

ريان تي ايندڙ شعر.

expecting arrival, incoming, expected, profit, a poem (coming to mind).

آمد رفت: ٿ. اچ وڃ. راه رسر.

traffic, coming and going, visiting, acquaintance, amity, intercourse, communication.

a test round on a horse (to ready for a race or run-up).

آنجهڙائي: ص (ن) هن جهان جو ساڪن - گذاري ويل.

deceased, dead, defunct, departed, inanimate, late, former.

آنجهي: ٺ. ٺو. بانس يا ٽڙ جي چليل سنهي تيلي.

a hollow piece of wood, a flute, pipe like musical instrument.

انڊرو: ص. گاڏي يا هر ۾ اندريون (ڏاند).

a bull tied in the inside of a cart or harrow.

آنڌ: ٺ. لونهائي.

darkness, dark, dim.

آنڌاري: ٺ. نار. گهاٽي يا گاڏي ۾ پتل وهڻ جي اکين تي ٻڌڻ جا ڪوٺيا.

a blind for an animal tied in a water-wheel or oil-expeller.

آنڌ مائڻ: ٺ. لوڇ پوڇ. چورا ڪورا. بيقراري.

restlessness, unrest, ailment, disquiet, disquietude, ferment, stress.

آنڌو: ڏ. انسان يا جانور جي پيٽ جو روڍو.

the intestines, entrails, bowels, viscera, guts, insides.

آنڊا مڃيون: ٺ. پيٽ جا اندريان عضوا. ويجهڙا عزيز. اندر جا راز.

idem. near relatives, the internal secrets, family matters.

آنڊن ۾ هٿ وجهڻ: ڪنهن جي اولاد کي پٽ پاراتو ڪري. مائت کي آڙڙي سڳي گهر ڪرڻ.

to ask for the hand of a girl, a marriage proposal, to invoke displeasure of God over someone's family, children, to haggle (the parents).

آنڊي جي چو: ٺ. اولاد جي باهه - اولاد جي چڪ.

love and affection for the children; ease and unease (due to them).

آنڙو: ص. آن ڪٽيل (ڍڳو، گهوڙو) - سان.

a stud-bull or horse, a male horse, bull or buffalo kept for breeding.

آنڙو: ڏ. ننڍي سرميدائي.

a vessel for keeping collyrium.

آنڙوي: ٺ. اک جي ٽري وٽ ٿيل آرائي جيتري گهوڙي يا ڦلڻو ننڍي

آمدني: ٺ (ف) آمد. آيت - پيدائش. ڪمائي.

income, receipts, production, revenue, comings in, earnings, profit, return, gain, proceeds.

آمدني روانگي: ٺ. اچ وڃ (واپاري مال جي).

import and export.

آمر: ص (ع) آمر ڪندڙ. حاڪم. سياسي اصطلاح ۾ ڊڪٽيٽر.

ordering, commanding, bidding, charging, directing, instructing, a sovereign, ruler, dictator, tyrant, despot, oppressor.

آمرت: ٺ. حاڪميت. ڏاڍ ڌمرواري حڪومت.

dictatorship, tyranny, autocracy, despotism, totalitarianism.

آمر: ڏ. گدامڙي جون سايون ڦريون.

the green tamarind pod or fruit.

آمر: ٺ. گدامڙي جون ۽ ان جو ڦڻ.

a tamarind tree and its fruit

آمناءُ و صَدَقَتَا: ڏ (ع) اسان ايمان آندو ۽ اسان سچ چاتو. مڃيوسين.

to accept or agree without reservation; to accept a religious commandment without argument or contest. unconditional acceptance.

آمنه: ڏ (ع) نبي سڳوري جن جي والده جون نالو.

Amnah, the name of the mother of the Prophet of Islam.

آمور: ڏ. آئب.

mango (a tropical fruit).

آمڻون سامڻون: ڏ. منهن مقابل - روپرو.

in front of, opposite, facing, against, before, confronting, face-to-face.

آمڙش: ٺ (ف) پيءُ شيء جي ملاوٽ.

mixed, mixture, amalgam, blended, compound, admixture.

آمين: ٺ (ع) خدايا قبول ڪر. دعا جي آخر ۾ چوڻ جو لفظ.

amen, to accept, agree, used especially at the end of prayers.

آنا ڦاتا: ڏ (ع) وقت به وقت. بروقت. اتي جو اتي.

instantly, at once, immediately, forthwith, right off, straight, right away, straight off, straightway.

آنتو: ڏ. گهوڙي کي پنڌ ڏيڻ لاءِ ٿوري مفاسلي ۾ ڏنل پراڻو. آٽو.

a female hilsa-shad fish, having roe.

اَوَنگ: ٺ. حڪم - آگيا. مڃتا - تابعداري. هار - شڪست. ڏوهي - تسليم.
submission, subjection, allegiance, surrender, loyalty, oath.

اَوَنگ: مر. وٺي اچڻ. کڻي اچڻ. حاصل ڪرڻ.
to bring forth, to call out, to bring by force, to achieve, gain, accomplish, attain.

اَوَنگ ۽ چاوهن: جيڪي ڪمڻ سو سڀ خرچ ڪرڻ.
to live from hand to mouth, to spend whatever is earned.

اَوَر: ص (ن). آواره (چٽيل - پکڙيل روڻو - آواره).
vagrant, abandoned, wanderer.

اَوَر: ص (ن). روڻو - پٽڪندڙ بدچال.
vagabond, bum, canter, tramp, trumper.

اَوَره گريدي: ٺ. اجايو رڻ. بدچالي.
vagrancy, vagabondism, vagabondage.

اَوَره: ٺ. ڪوهه جي ڀرسان مال جي پاڻي پيڻ لاءِ حوض - آند.
a vat or reservoir built near a well to water the cattle.

اَوَره: ٺ (ن). شين جي پاڻ ۾ لڳڻ جو ٻڙيا. گورڻ. گونج. ڳالهه.
آلاپ. سڏ. پڪار. مڪل.

sound, voice, noise, clamour, outcry, tumult, uproar, hassle, clatter, hubbub. call, challenge.

اَوَره اٿارڻ: ٺ. ڏانهن ڪرڻ. ٿڪڻ ڪرڻ.
to raise hue and cry, clamour, demand, call, challenge.

اَوَره: ٺ. هڪ ٻاري مان ٻئي ۾ پاڻي هڻڻ لاءِ ٻئي ۾ ڏنل ٿڪڻ.
a cut across a ridge to water the adjoining land, area.

اَوَر: ٺ. اچڻ جي حالت. آمد. آمدني. وصولي. ٻاهران مال جي آمد.
comings in, income, import, recovery, revenue, receipts.

اَوَر جاوت: ٺ. اچ وڃ. آمدني روانگي.
imports and exports, the comings and goings.

اَوَر: ٺ. ڏر. وڃه. وڪڙ.
a curve, bend, bow, crook, round. chance, opportunity, occasion.

اَوَنگ: ٺ (ن). رڌ بچاءُ جو ڪوبه تانءُ نٿو ٿئي.
a cooking utensil: a flat earthen-ware or

سرميدائي.

idem. a sty in the eye.

اَنگ: ٺ. ڀرت جو هڪ نمونو. ڪپڙي تي ڏاڳي جي زنجير.
a type of stitching or embroidery on cloth resembling a chain stitch.

اَنگ: ٺ. لوهي ڪنڊو - آنگڙو.
a hook, catch, clasp, hasp, holder, snare.

اَنگ: مر. نشان ڪرڻ. انگ هڻڻ.
to mark, put a figure (amount) on, sign, to indicate, stamp, brand, denote, imprint, impress.

اَنگ: ص. ڪچو (مٽي جو تانءُ) - پيلو.
an unbacked earthen utensil, made of earth.

اَنگي: ٺ. محصول. سنگ. ڏن. ڏن.
a tax, a charge, assessment, levy, duty, impost.

اَنگي ڀرڻ: ٺ. ڏن ڏيڻ. آڻ مڃڻ.
to pay a due share or tax, to pay homage, to submit to obedience, yield, capitulate, succumb.

اَنگام: ٺ. ڏن ڏيڻو. علم (ص) ڊگهو (ماتحت).
a flag post, a flag post raised by Muslims during the Muharrum; a slightly built and tall person.

اَنگ: ٺ. خوشي. سرهڻي. آرام. فرحت. سڪ.
bliss, joy, ecstasy, delight, happiness.

اَنگ: ٺ. بيضو.
an egg, ovum.

اَنگ ڪرڻ: ٺ. وڌڻ. رمان. دل من هڻڻ. پور پچائڻ.
to expand (the family), to fancy, imagine, envisage, visualize, think-over.

اَنگ: ٺ. ڪوهه جي ڀرسان مال کي پاڻي پيارڻ لاءِ حوض - آوارو.
a vat or reservoir built near a well for watering cattle.

اَنگ: ٺ. هڪ ڀيرو کڙي يا آباد ٿيل زمين (جنهن ۾ اڃان سڌا ٻيلل هجن).
a land cultivated only once and then left uncultivated, fallow (land).

اَنگ: ٺ. آڻياري ڀلي جي پيڻاري ۾ پي آڻ جي ٿيل.
the egg roe of a fish or hilsa-shad.

اَنگ: ٺ. آڻي واريو (ڀلي).

pickled carrots.

stone-ware for baking bread.

آهستي: ظ (ف. آهست) ڏيري- هوريان.
slow, gentle, soft, leisurely, slack.

آهستي آهستي: ظ. هوريان هوريان. رفتي رفتي - درجي به درجي.
slowly, gently, softly, gradually, stage by stage.
step by step, leisurely, deliberately.

آهستيگي: ث (ف) ڀرائي. نهر- تحمل.
leisure, rest, ease, relaxation, repose, calmness, quietude.

آهنگ: ذ (ف) آواز. آلاپ. سر. نغمو.
sound, voice, a synchronization of sound and music, consonance.

آهر: ذ. آسرو هيڃ. قرب لاڳاپو.
shelter, protection, hope, confidence, dependence, goodwill.

آهر: ذ (ف) هرڻ - مرگد.
a deer,

آهر ڀشم: ذ. جنهن جو اکيون هرڻ جهڙيون هجن. وڏين اکين وارو.
سبحو معشوق.
having beautiful eyes like a deer, with black colour of eyes, lovely, beautiful, handsome, sweetheart, charming.

آهرؤ: ث. "پير" جي تلاش لاءِ آسپاس جاچ جوڇ.
to carefully examine a place for footprints; traverse, track.

آهرؤ ڏيڻ: چور يا چوڙي ٿيل چوپائي جي وڃايل پيرن جو نشان ڳولڻ.
to track, trace, tread, trail.

آهرؤڙ: مرگه ٿي ويل (چور، وهڻ جي) پير جي ڳولا ڪرڻ. چنڊ جي پُڙ کي ڪهر ڪرڻ لاءِ جيئي ۽ سان ٽڪڻ.
to track (stolen animal) thoroughly, to follow the trail, to tread, trace; to roughen a mill-stone

آهريو: ذ. ڏاڍو مرد. مرد مائند. مڙس.
an outsider (male), husband, man

آهريو: ذ. ڪڪڙن يا بڪين جي ويهڻ لاءِ ڪاٺي يا پڇي - واهيرو.
a roost, a roosting place.

آهيڙي: ص. شڪاري (جانورن جو) - صياد. گهٽ ذات.
a hunter, a huntsman, bird-catcher; a sweeper, low cast.

آهي: ث (ف. آه) پيرن پچائڻ جو ڪوپو. ٻئي ڪنڀارن جي ٿانون پچائڻ جي ڪنڀارن. آهڙا - مصيبت.

a kiln, a potter's kiln, mishap, misfortune, adversity, tragedy.

آه: ث (ف. آه) ڏک يا سور مر اندر مان نڪتل آواز. دانهن - فرياد. پت - بددعا. ٿڌو ساء.

oh, ah; a sigh, curse, sough, ache, oath.

آه زاري, آه و فغان: ث. روح راڙو. دانهن ڌرڪ.
cursing, complaining, discontent, resentment, regret.

آها! نداء. عجب. خوشي يا ڏک جي اظهار لاءِ آواز (ها، ها، وا، وا، هلي هلي).
an exclamation of pleasure, grief or pity, commendation. Ch. Ha, well-done.

آهار: ظ. آڌار تي - آسري.
under protection of, in the hands of; wardship.

آهت: ذ. ڪاٺي لاءِ پتل ساليانو پٺڌاڻ (جيڪو فصل لھڻ تي آن جي صورت ۾ ڏجي).

the customary right of an artisan for making repair to a husbandman's tools in lieu of which a share of produce is given at harvest.

آهتو، آهتي: ص. آهت وٺندڙ ڪاٺي (ڪنڀار، وادي، حجام وغيره).
an artisan receiving a share of produce under a traditional custom.

آهت: ث. پيرن جو هلڪو ڪڙڪو. هلڻ جو هلڪو آواز.
a faint sound of foot-steps, foot fall.

آهي: ظ. موجب. پٽاندو.
according to, as settled, agreed.

آهر: ث. سال جي ڪاڏي لاءِ ڪوٺر - آهر، موري، جو بيج.
a manger, feeding utensil or vessel; mustard seed.

آهر، آهررو: ذ (ف. آهر) ڀرين جي چاري جو ڪوٺر - آهررو.
a manger, feeding vat, feeding trough for livestock.

آهي: ث. آهي - ٽڪڙ.
a mirror, looking glass, a stone set in a ring or ornament.

آهي: ث. پٺاڻي گجرن جو آچار

a piece or sentence of the Holy Quran (marked for convenience and understanding).

آیل: ث. ماؤ۔ آئی.

mother, mamma. a maid-servant, housemaid.

آیو: ف. رسید۔ پھت۔ ملیو.

arrived, came/come, got or gotten, gotten in, reached, turned up, received, acknowledged.

آیو ویو: ص. ایندو ویندو مسافر. مھان. (ث. آئی ولی).

comming and departing, a guest, passenger, visitor, caller, traveler.

آہا: ذ (ع) آہو۔ پي۔ پاپو.

father, progenitor, male parent.

آہاپیل: ذ (ع) پکي جو هڪ قسم.

a swallow, swift or sandmartin.

آہاڻا: ذ. پي، جي پري وارا ماڻھ۔ ڏاڏاڻا.

relatives from the father's side, of the same lineage or progeny, ancestors, kinsmen.

آہاڻو: ص. ابي جو۔ پي جو۔ ماڻھو۔ مورثي.

related through father, relation, relative, ancestral, inherited.

آہاڻا ڪڪ: ذ. پي، ڏاڏي جو گھر۔ ماڻھو گھر.

the house or abode belonging to father or forefathers, inherited house.

آہت: ث. آہتو پاسو۔ پند.

left-side, back-side, wrong-side, contrary, reverse.

آہت مہت: ث. مٿيون ۽ ھيٺيون پاسو (ڪپڙي جو).

(cloth) having different upper and lower sides, of different structure.

آہتاء: ث (ع) شروعات۔ آغاز۔ منڍ۔ مھان اڳياڻي.

beginning, commencement, onset, opening, genesis, start, front, frontage.

آہتائي تعليم: ث. پرائمري تعليم.

primary education, elementary instruction.

آہتر: ص (ع) وڏيل بي اولاد. بي پھچ. نڪمو. ڪريل.

wretched (condition), worse, childless, issueless, miserable, useless, ineffective, vain.

آہتر: ث. بيوسي. خرابي. تباھي۔ بربادي زوال.

wretchedness, misery, distress, agony, dolor, suffering, passion, woe.

آہو: م. وڻڻ۔ مناسب لڳڻ۔ پائڻ (دل کي).

to like, touching, affecting, impressive, poignant, moving.

آء: ص. آئون۔ مان. وڏائي۔ تڪبر.

I, myself, arrogance, pride, disdain.

آئيندو: ذ (ف. آئندو) ايندو وقت۔ مستقبل.

future, offing, the coming times, hereafter, afterwards.

آئيندي: ظ. ايندو وقت۔ م۔ هن کان پوءِ. پيھر۔ وري.

in future, during the ensuing time, hereafter, again, next time.

آفوت: ص (انگ) راند مھارائي باھر نڪتل. پٿرو. شايع.

out, to be sent out of a game after being bowled etc. open, known, exposed, printed, circulated.

آئون: ص (س) آءُ "آءُ". خودي. سري. بريٽ مان ڪتل غلاظت۔ آئون.

I, myself, arrogance, pride, disdain, faecal matter, excrement.

آئي: ث. ماؤ ڏائي (ڪير پياريندو)۔ آيا. مصيبت۔ بھو.

a maid-servant, housemaid, misfortune, mishap, adversity, mischance, tragedy, calamity.

آئي ويڻ: ث. ڏکئي وقت. ضرورت مھل.

in difficult times, in time of need.

آئين: ذ (ف) قانون۔ دستور.

constitution, the basic law of land (country).

آئين سازي: ث. قانون ٺاھڻ جو ڪم۔ دستور جوڙڻ جو عمل.

preparation and enactment of a constitution, the law-making function of a constituent body (Assembly).

آئينو: ذ (ف. آئينه) آرمي۔ ٽڪر.

a mirror, looking-glass; a stone or diamond placed on a ring or ornament.

آئينو ڏيکارڻ: خيس مائھو حد کان نڪري تہ کيس سندس عيب ۽ اصليت پڏائڻ.

to show the bare facts, tell the truth, to expose.

آيات: ث (ع. آيه جو جمع) آيتون (قرآن شريف جو). نشانين (فطرت جو).

the ayats/portions/sentences of the Holy Quran, natural signs, indications, warnings.

آيت: ث (ع. آيه) قرآن شريف جو هڪ جملو يا فقر.

آبڙو: ط. آبي طرح. آئي نموني. برعڪس.

perversely, upside down, mirror image, contrarily, oppositely, conversely.

آبڙو: ص. آبڙو. التو. برعڪس. مخالف. منهن ڀر- آوندو. (ث. آبي).

reversed, upside down, backwards, inverted, adverse, contrary, converse, (lying) on face.

آبڙا توپا ڏيڻ: غلط طريقو هلڻ. اجايو خرچ ڪرڻ.

to adopt unconventional methods, wrong-way, waste away, wasteful expenditure, extravagance, lavishness, squander.

آبڙو تنگڻ: آوندو لتڪائڻ. سيڪت ڏيڻ. سخت سزا ڏيڻ.

to make upside down, topsyturvy, inverted, to beat, punish, castigate, chasten, chastise.

آبڙو سبڙو: ڏ. آلتو سلتو. آوندو آبتو.

niggledy-piggledy, topsyturvy, inverted.

آبڙي ڪُل لاھڻ: ٿوري قيمت جي عيوض تمام گري قيمت وصول ڪرڻ.

تمام گھڻو نقصان پهچائڻ. تمام گھڻي جٺ ڪرڻ.

to sell at an unbelievable cost, to fleece, bleed, to cause severe damage, afflict, crucify.

آبجڏ: ث (ع) ڳاڻي جي ترتيب موجب عربي الف بي مان ٺهيل اٺ لفظ (آبجڏ، هز، حطي، ڪلمن، سعنص، قرشت، ثخذ، ضطغ).

the eight words of the Arabic script having numerical value in sequence, the pairing of the words (for divination).

آبڏ: ڏ (ع) اھو وقت جنھن جي شروعات معلوم ناهي.

start, inception, source, fount, provenance, eternity.

آبدي: ص. شروعاتي. اول کان قائم رھندڙ بقا وارو. فنا نہ ٿيندڙ.

eternal, infinite, limitless, everlasting, immortal.

آبدال: ص (ع) خدا جي محبت ۾ دنيا کان پري رھندڙ. اھم لوڪ.

sage, wise, discerning.

آبدالو: ڏ. ستن. ڀانجامي يا پڙي وغيره ۾ اڳت رھڻ وارو ڀاڱو.

the fold (of trousers).

آبر: ڏ (ف) ڪڪر. بادل.

cloud.

آبر رَحمت: ڏ. باجھ وارو ڪڪر (نبي سڳوري لاء چيو ويندو آھي).

a cloud of benevolence (said of Prophet Muhammad (PBUH))

آبر: ث (ع) آبرو سڻي.

a needle, syringe, prick.

آبرڻ: آبرڪ: ڏ (ف) آبرڪ) ھڪ قسم جي معدني پيدائش.

talc.

آبرو: ڏ (ف) اک جي مٿان وارن جي ڪمان. پرون.

eyebrow.

آبريشمر: ڏ (ف) ڪچو پٽ. ريشمر.

silk, raw silk.

آبلڻ: ڏ (ع) اچي ڪاري يا اچي ڳاڙھي رنگ جي چئن وارو گھوڙو.

piebald, black and white (horse).

ابليس: ڏ (ع) وڏو شيطان. لعنتي.

the Devil, fallen-angel, Satan, Lucifer, Old Scratch, serpent, archfiend, demon, rascal, rogue.

ابن: ڏ (ع) پٽ. پسر.

son, male descendent, lad.

ابن الوقت: ص. موقعو ڏسي هلندڙ وقتي دوست. خود غرض.

selfish, egocentric, egoistic, self-centered.

آبو: ڏ (ع) آب) پيءُ. باپو. شهر يا قوم جو وڏو. بزرگ. اڳواڻ.

father, ancestor, progenitor, forebearer, forefather, leader, headman, chieftain, dean, notable, dignitary.

آبا ڏاڏا: ڏ. وڏا (ڏاڏائي آڪھ جا). خاندان جا باني.

forefathers, ancestors, forebearers.

آبرو: ڏ (ع) پيءُ. آبرو. نالي جي اڳان اچي ڪُنيت پيدا ڪندڙ لفظ.

"ابوبڪر، ابو تراب وغيره".

father of, father of so and so.

آبو البشر: ڏ. انسان ذات جو پيءُ (حضرت آدم عليه السلام).

the father of humanity, Hazrat Adam, the progenitor.

آبوتبر: ڏ. ڊگهي ڳالهه. بخواس. بيخي. جهڳي.

boast, brag, puff, prate, vaunt.

آبهام: ڏ (ع) شڪ. گمان. ٻن معنائن وارو ڪلام.

doubt, suspicion, mistrust, confusing (word or sentence), a word having two opposite meanings, doubtful.

آبهام: ص (ع) بي سجدہ (ٻار). معصوم.

innocent (child), blameless, guiltless.

اُڀرڻ: م. سج چنڊ تارن جو اُڀرندي طرف کان نڪرڻ. طلوع ٿيڻ. to rise, ascent, ascension, rising, to sprout, bloom.	اَبَعُ: م. اُٿڻ. بيٺڻ. اُڀرڻ. بيٺڻ. چڻڻ. to stand, standing position, rise, rising, get up, stand up, ascend, end, finish.
اُڀرو، اُڀرو: ص (سن. اَڀل) بي طاقت. هيٺو. ڪمزور. ڏهرو. ضعیف. (ث. اُڀري).	اَبِيَاتُ: ذ (ع. بيت جو جمع) بيت. شعر. poetry, rhymes, songs, verses.
lean, feeble, weak, thin, bony, skinny, scrawny. اُڀرو سڀرو: ص. هيٺو ڏاڍو. جھڙو تھڙو. (ث. اُڀري سڀري). self-sufficient, enough.	اَبِيضُ: ص (ع. اُچو) سفيد. white, blanch.
اُڀڙڻ: م. ڦٽڻ (ڏڻ، پرڪا). to sprout, shoot, germinate, grow.	اَبَ: ث. پاڻي ۽ جو بخار. ڀاڱ. گرم پاڻي جو ملڪڙو. دونهن. steam, vapour, smoke, fog, mist, haze.
اُڀي ساهي: ث. ٿڪ سبب ٿيل سڪي. اُماهي. تڪڙو ساه کڻڻ جي بيماري. دمڪشي.	اَبَاتِجُ: م. گرمي ۾ ڪو ماڻهو. لڪجڻ. دونهن ۾ ڪارائجڻ. ساه گھٽجڻ. ڀوسائجڻ. جھڪو ٿيڻ (رنگ). ڦٽي وڃڻ. to fade (as colour), dim, pale, tarnish, suffocate, smother, stifle.
to puff up, asthma, heavy breathing. اُڀ ڪڙو: ص. اُڀين ڪڙين تي ويٺل. اوڪڙو. (ث. اُڀڪڙي). sitting on the heels or feet.	اَباجعو: ص. بي رحم. بي قياس. (ض. سَاجعو). cruel, barbarous, ferocious, grim, inhuman.
اُڀ ڪڙرو: ص. اُڀي ڪڙو وارو (واه، ڪڙيو). sloping, steep, precipitous.	اَبالاڻي: ث. گدلاڻي (جسم ۽ ڪپڙن جي). بدحالي. غريبي. آبرائي. dirty, dirtiness, unclean, dungy, filthy, nasty, poverty, helplessness, destitution, beggary.
اُڀڳا: ص. نه ڀڄندڙ. مضبوط. strong, unbreakable, tough, sturdy.	اَبالو: ص. ميرو (جسم ۽ ڪپڙن م). اُڀرو (مالي حالت م). بدحال. غريب. (ث. اَبالي).
اُڀو: ص. بيٺو. کڙو اڀو. (ث. اُڀي). (ذ) سنڌ جو اُتر وارو مشين ڀاڱو. upright, standing, tall, the northern (upper) part of Sindh province.	اَبالاڻو: ص. ڏکيو، ڏکيو، ڏکيو، ڏکيو، ڏکيو، ڏکيو. dirty, dungy, filthy, foul, poor, destitute.
اُڀو ڦيڻ: ڪڙو ٿيڻ. بيٺڻ. اُٿڻ. سامهون ٿيڻ. to stand up, face, oppose, encounter, challenge.	اَبالاڻي: ث. اَداسي. ويڳاڻي. پريشاني. انتظار. اڪيلائي. dejection, melancholy, suffering, loneliness, expectation, depression, gloom.
اُڀياس: ذ (سن) مطالعو. پڙهڻ. وري وري پڙهڻ. ڏور هڪ ڏيکائڻي. study, exercise, repetition, recital, concentration, attention, pondering.	اَبالاڻو: ص. ويڳاڻو (سڪ م). اَداس. دلگير. melancholy, dejected, forlorn, wretched.
اُڀيڻ: م. بيٺڻ. stand up, standing position.	اَبَ: ث. اوڪارو. اڀڪو. ڳٽ (ساه جي). ڀوسٽ. vomitting, disgorging, suffocation, asphyxiation.
اُڀ: ط (سن) تمام گھڻو. بي انداز. حد کان زياده. very much, uncountable, massive, huge.	اُڀاڙو: ص (ع. اَبهه) بي سمجهه. معصوم (ٻار). innocent (child), naive, simple.
اُڀ: ذ (سن) آنت. آنت. بچائي. اندر جو حال. ڳجهه. end, finish, conclusion, secret, unknown.	اُڀاڙڻ: م. تھڪو کائي مٿي چڙهڻ (پاڻي وغيره). تھڪڻ. جوش کائڻ. to boil up, boil over, heated, sizzling.
اُٿارڻ: م (سن) هيٺ لاهڻ. لاهڻ. نقل ڪرڻ (عبارت). to lower, to bring down, to copy, imitate, reproduce, duplicate.	اُڀرائي: ث (سن. اَڀل) بي طاقتي. ڪمزوري. هيٺائي. ڏهرائي. leanness, feebleness, thinness, weakness, infirmity, debility.
اُٿارو: ذ. لاهڻي. نقل (عبارت جو).	اُڀرندو: ذ. سج اُڀرڻ وارو طرف. اوڀر. مشرق. East, the Eastern side, direction of sunrise.

آٽاساهُ: ذ (سن) دل جو ارادو، عزم، لاڳيتي ڪوشش، امنگ، چاهه، شوق.

zeal, passion, enthusiasm, fervour, effort, love, affection, passion, devotion, fondness.

آٽصالُ: ذ (ع) ڳنڍاپو، ميلاپ، گڏجي وڃڻ جي حالت.

conjunction, cohesion, adherence, bond.

آٽفاقُ: ذ (ع) ٻڌي-ايڪو، صلح، اجتو واقعو، حادثو، سانگو، سبب.

concord, union, amity, happening, fortuity, casualty, mishap, mischance, accident.

آٽفاقاُ: ظ. اوجھو- ناگھان- اتفاقي.

accidentally, incidentally, casually, fortuitously.

آٽفاق راءِ: ث. يڪراءِ، هڪ صلاح.

unanimously, concurrence, full agreement.

آٽرُ: ص (سن) سڀ کان مٿي- آٽانهون- اعليٰ، اوجھو- عمدو، قيمتي.

highest, most excellent, best, superior, eminent, costly, expensive, dear, priceless, valuable.

آٽوتي: ص. هڪ ٻئي مٿان ڄاول (ٻار)، مَرَسُو- حاسد.

next in succession (as a brother, child); jealous, envious, distrustful.

آٽوڙو: ص. جنهن جو مٿ ٺه هجي، بي مثل- لاڻائي.

unmatchable, unmatched, unparalled, incomparable, peerless, single.

آٽاهسُ: ذ (سن) قصو، روايت، اڳين واقعن جو احوال- تاريخ، قديم سورمن جون ڪهاڻيون (مهاڀارت، رامائن وغيره).

history, tradition, legend, myth, folklore, mythology, history, chronicle.

آٽي: ظ. انهي هنڌ.

at the same place, on or upon, there.

آٽي جو آٽي: ظ. ٿڌي تي، انهي وقت- امالڪ، تڙي ڪڙي.

on the spot, instantly, at once, forthwith, immediately, straightaway.

آٽيتُ: ص (سن) نياڳي- تارڪ، سڄو- ڪنگال، ضعيف- هيٺو.

an ascetic, niggard, poor, beggerly, weak, decrepit, feeble.

آٽارُ، آٽارِي: م. بيهارڻ- ڪڙو ڪرڻ، جاڳائڻ (ننڊ مان)، ڇڏائڻ (سڪول)، ٽڌائڻ، پرڻائڻ (نياڻي)، آڀارڻ (جذبا).

to rouse, to awake, excite, set up, to take out or remove from school, to emigrate, to marry (a

copy, reproduction, replica, imitation.

آٽالِيَقُ: ذ (ترڪي) گھر پر پڙهائيندڙ اُستاد، اُستاد.

teacher, instructor, tutor.

آٽانگھُ: ص. جو تانگھي نه سگھجي، آٽاهه- اونھون.

deep, fathomless, abysmal, bottomless.

آٽانهون: ظ. مٿانهون- بلند، اوجھو- اعليٰ، (ث. اُتانهين).

high, tall, nice, excellent, superior.

آٽاوڪلائي: ث. اُٻھرائي، بي صبرائي.

rashness, impatience, hastiness, haste.

آٽاوڪو: ص. اُٻھرو، بي صبر.

rash, hasty, impatient, reckless.

آٽباع: ذ (ع) پيروي.

following, obedience, submission, surrender.

آٽت: ث. اُس ۾ گھٽ- گرمي.

heat of the sun, warm or hot season, summer.

آٽعاهُ: ذ (ع) ايڪو- ٻڌي، اتفاق.

union, amity, unity, friendship, league.

آٽرُ: ذ (سن) شمال (طرف)، اُتر جو واڙ، سڌ جو جواب- وِرائي، شين جي مٽاسٽا ۾ ڏنل واڌارو رقم.

North, the northern wind or breeze, reply, answer, anything given to make an exchange equal.

آٽراڌي: ص. سنڌ جي اُترئين ڀاڱي جو ريند اُتر جي (ٻولي).

a resident of upper or northern Sindh, the language spoken in that part of the Province.

آٽر قطب: ذ. ڌرتي جي محور جو اُتر وارو خيالي نقطو.

the North Pole.

آٽراڏُ: ذ (سن) آٽراڀيڻ 21- ڊسمبر جو ڏينهن جيڪو اڌ سياري گذرڻ تي

ملهايو وڃي، (اُهر ڏينهن ننڍي ۾ ننڍو ڏينهن ٿئي).

the winter solstice, a Hindu festival.

آٽرندو: ظ. مٿيون، مٿان ئي مٿان، اُٿل وارو.

upper, over and above, extra, excess, spare.

آٽرڏُ: م. لھڻ- هيٺ اچڻ، دل تان لھڻ- وسرڻ.

to forget, neglect, disregard, omit, miss, ignore, come down, get down.

آٽرو: ص. تڪڙو، جلد باز، اُٻھرو، (ث. اُٽري).

hasty, rash, impatient, reckless.

spots) to become visible, appear.

اٺڻ ويهڻ: اٺ ويه ڪرڻ. اچ وڃ ڪرڻ (برادري ۾). (ڏ) نشست برخاست. پير پٺه (مرئي پري جي واٽ).

rising and sitting, coming and going, visiting, on visiting terms, maintain relationship, keep coming.

اٺي ويهڻ: هليو ويهڻ. ڇڏي ويهڻ (سڪول) - نظري ويهڻ. مري ويهڻ - گذاري ويهڻ

to leave, depart, exit, die, demise, pass away; to quit or leave (school).

اٺي ويهڻ: ٿ. ٿورو گهڻو ڪم - معمولي ڪم ڪار. ڪم ڪار لاءِ اندر ٻاهر جي اچ وڃ. تعڪ ٽڪو. خدمت چاڪري.

work, job, occupation, pursuit, enterprise, concern, lookafter, enjoyment, care-for.

اٽوڙڻ: م. کٽل شيءَ کي ٽوڙي ٻاهر ڪڍڻ - اڪوڙڻ. to remove, to knock, to remove, draw out.

اٽو مٽو: ڏ. حد حساب. ڇيهه ڊنگ. پلو پيشي. account, end, finish, boundry, limit.

اٽو مٽو نه هئڻ: تمام گهڻي انداز ۾ هئڻ. پرو پائڻ نه هئڻ - ڇيهه نه هئڻ.

colossal, huge, enormous, immense, mammoth, massive, tremendous.

اٺ ويهڻ: ٿ. اٺڻ ويهڻ جي حالت. بار بار اٿڻ ۽ ويهڻ جي سزا. ورزش. هلڻ چلڻ - رسم رواج آنتمات - بي قراري. اٺ ٿڻ ٽڪڙ.

the punishment of sitting and rising repeatedly, an exercise, behaviour, conduct, custom, uneasiness, anxiety, perplexity.

اٺيل: ص. جاڳيل (نند مان) اُڀريل (اڪيون). بيل - کٽو ٿيل. awake, wake, (of eyes) diseased; standing, in upright position, risen.

اٺه: ٿ. گڏهه جي پوئين لت - پستي. the backward kick of an animal.

اٺڻ هئڻ: هوڏ پٽڻ. ضد ڪرڻ، مستي ڪرڻ، اڏنگا ڪم ڪرڻ. obstinate insistence, obstinacy, stubbornness, unwanted acts.

اٺالو: ڏ. ڍير، ڍڳ، سامان - ٿڙ، گهڻا ماڻهو. عمل. ڪتب. goods and chattels, possessions, belongings, effects; a retinue, staff, family, household.

اٺه: ص. نه پهچندڙ مضبوط.

daughter). to arouse (sentiments).

اٺاهه: ص. جنهن جي تر جوائنت لهي نه سگهجي - اونھون - عميق. بيحد. deep, abysmal, profound, an ocean.

اٿڻ: ٿ. اٿڻ جو عمل. کٽائي. to stand up, get up, rouse, rising.

اٿڻ: م. ٿيڻ ڪاڻڻ. اڇل ڪاڻڻ. ٿرڻ - هٿي ويهڻ. اٿڻ (پوڏو) - لهڻ (ڪٽي). to stumble, wallow, blunder, lurch, falter, stagger, wobble; (of bark) to strip.

اٿل: ٿ. پاڻيءَ جي وڏي لهر. ٻوڏ - سيلاب. پاڻو. موت. واپسي. flood, inundation, spate, flux, deluge, torrent. return, respite, reversion, coming back.

اٿل پٿل: هيٺ مٿي ٿيڻ جو عمل. اٿل پٿل. tossing about, disordering, upside down.

اٿل ڪاڻڻ: پوئتي موٽ ڪاڻڻ - موٽي اچڻ. to recede, fall back, retreat, retract, retrocede, retrograde, come back, return.

اٿلائي: ٿ. اٿلائي جو عمل. وراڻي. ڏور - ڀيرو repetition, return, reiteration, revision.

اٿلائي: م. هيٺيون پاسو مٿي يا مٿيون هيٺ ڪرڻ. اُٻتو ڪرڻ. وٽن (زمين). ڏور ڪرڻ - ڀيرو ڏيڻ (ڪتاب کي). وري چوڻ (ڳالهه). نيشن سر هلائڻ (مقدمو).

to turn over, reverse, upset, put upside down, revise, repeat, retrial,

اٿلائڻ پٿلائڻ: هيٺ مٿي ڪرڻ. اُٻتو سبتو ڪرڻ. ڦيرائڻ گھيرائڻ. چڱيءَ طرح ڏسڻ يا استعمال ۾ آڻڻ.

turning upside down, to reverse, turn over, revise, examine in detail, scrutinize, check, inspect, survey, to use fully or completely.

اٿلڻ: م. اُٻتو ٿيڻ. اوندو ٿيڻ. الٽ پٽ ٿيڻ. ڪٽارن تان وهڻ (پاڻي). لٽڻ (ٿانءُ). موٽڻ (بيماري). وري اچڻ (ماڻهو).

to turn over on, to toss about, to lie on face, to overflow, deluge, flood, (of ailment) recur, return, (of a man) to come back, return.

اٿڻ: م. اُٺي بيٺ - کٽو ٿيڻ - اُٻو ٿيڻ. جاڳڻ (نند مان). سڄڻ (اڪيون). برخاست ٿيڻ (ڪچهري، ڪورٽ). ظاهر ٿيڻ (ڄڻ).

to stand up, rise, to wake up (from sleep); (eyes) to become diseased, turn sore; (of a function) to end, finish, terminate; (of a court) to adjourn; (of

strength, effort.

اٽڻو: ڏ. پاڻي پيئڻ وقت ٿورو پاڻي ساهه واري نليءَ مروج سبب ٿيل ڪنگهه.

a kind of cough (due to water entering in the respiratory canal).

اٽو: ڏ. پيٽ اناج (ڪڻڪ، چانور، ٻاجهري، جوئر، مڪائي) ڪڍڻ به شيء جو پيٽ پورو جوڙو.

flour, meal.

اٽو اٽو ڪرڻ: گهوڙا گهوڙا ڪرڻ، پنهنجي هٿان ٿيل نقصان تي ڏانهن ڪرڻ، پڇتائڻ.

to repent, repentance, remorse, to cry, shriek.

اٽو خراب ٿيڻ: برا حال ٿيڻ، رڻي خوار خراب ٿيڻ.

to become useless, ineffectual, spoiled, haggard, worn, emaciated.

اٽي تي چٽي: ص. بيڪار ماڻهو (جو رڳو مفت جي ماني کڻي) - ماني توڙي idler, slouching, hum, useless, ineffectual, unproductive, feckless.

اٽي ۾ لوڻ: ظ. تمام ٿورو - قليل، گهٽ ٺاهڻو.

little, insignificant, paltry, unprofitable, inconsequential (return).

اٽو: ص. گردن تي هٿ رکي ڊونڊو ٿي بيٺل - ٿورو.

to bow, knuckle, to bend, crook.

اٽو ٺڄڻ: م. ٻڙيءَ ۾ پاڻي ڦاسڻ سبب اٽو اچڻ.

chocking due to the water going down the respiratory-canal; to be choked, suffocated, stifled.

اٽو پٽه: ظ. هڪ ٻئي هٿان ڌٻيل. پير پور نموني ۾ (کاڌو).

loaded, crammed, packed, heaped, piled; being overfull, brimfull.

اٽي: ڏ. اٽي ڏڪر "راند جي گلي."

a peg, cat. (in tipcat game).

اٽي ڏڪر: ڏ. "گلي ڏڪر" راند

the tipcat, game played with a cat and stick.

اٽو: ص. هڪ عدد (8). چوٿو راند ۾ اٽ خانو ۾ اڳتي وڌڻ لاءِ ڪوڏين جو هڪ ڍاڙو.

eight, a game of eight squares, a game played with cowries.

اٽ سلو: ڏ. ڪٽولو (جنهن جي پايون ۾ اٽ سل ٿين).

a type of cot, bedstead.

اٽو: ڏ. ٻانگڙو - ڏاڳو - ڪڙو - شتر. (ن. اٽو، اٽي). (ص) ٻنڊو گهر - بيوقوف.

a camel; a slim and tall person; fool, idiot, imbecile.

اٽ پير ٺاهڻ: گيسي ڪرڻ، ٻان ڪرڻ، آڻ مڃڻ.

to admit defeat, to be subdued, subjugated, to concede, surrender.

unbreakable, strong, firm, solid.

اٽڪ: ڏ. رنڊڪ - اٽڪ ٿيڪ - جهل.

hinderance, obstruction, prevention, bar, hurdle.

اٽڪار: ڏ. ڇپڪار (اٽ ۾ ڪٿر جو).

a disease of the eye, presence of foreign matter.

اٽڪاءُ: ڏ. روڪ - رنڊڪ، ڇپڪڙي، مداخلت (ملازمت ۾). بيجا دست اندازي.

stop, detention, hinderance, interference, bar, hurdle, obstruction.

اٽڪائڻ: م. اٽڪ رجڻ - ڳنڍڻ، ڦاسائڻ (ڪم ۾). ڳنڍ ڏيڻ، ويڙهائڻ، لڙائڻ (اڪيون).

to stop, hinder, fasten, to involve, embroil, implicate, tangle; bound down; entangle, ogle, gaze, stare.

اٽڪل: ڏ. رٿ - تجويز - صلاح، حڪمت عملي - رمز، ڪيڏ - چالاڪي - حرفت، ٽڪ - تخمينو - اندازو.

a proposition, proposal, suggestion, scheme, about, approximately, guess, supposition, conjecture, tact, advice, presumption, game, pretence, surmise, estimation, estimate, evaluation.

اٽڪل بازي: ڏ. چالاڪي، حڪمت عملي، ڪيڏ.

cleverness, curtness, cunning, tactics, device, game, sport.

اٽڪل رُو: ظ. اندازا - ٿلجي ليکي - لڳ ڀڳ.

roughly, guessing, appraising, approximation, supposition, estimation.

اٽڪلي: ص. اٽڪل باز - حرفتي، چالاڪ، سياڻو.

intelligent, clever, skillful, wise, discerning.

اٽڪڻ: م. وڃڻ - ڦاسڻ، رنڊجڻ - اڙجڻ، جهڪڻ (ڳالهائڻ ۾)، ڳنڍجڻ - وڙهڻ.

checked, interfered with, obstructed, be caught, fastened, to falter, stable, totter, stagger, stutter, stammer, wobble, entangle, fight, quarrel, contend.

اٽل: ص. پڪو - بيٺل - نه هٽندڙ (ارادي تان). پختو - مضبوط، محڪم.

firm, stable, immovable, permanent, lasting, enduring, perdurable.

اٽل: ڏ. تور ۾ وزن جي هڪ پاسي سروي، هڪ پاسي اٽل - لاڙو.

overweight, preponderance, extra-weight.

اٽلندو، اٽلو: ظ. آيتو - برعڪس، مرڪو - ماڳهين.

on the contrary, as opposed to, instead of, as against.

اٽل مٽل، اٽو مٽل: ظ. برابر (وزن، وزن، وهنوار ۾).

exactly equal (in an exchange); equal in weight or

اثناعشري: (ع) ٻارهن امامن سڳورن کي مڃيندڙ شيعن جو مڪ فرقو.
a shiate muslim, a believer in twelve Imams
(Muslim theology)

آپارو: ظ. جنهن کي ڇيڻ نه هجي - بيحد، بيشمار.
boundless, infinite, limitless, endless, immeasurable, indefinite.

آپاهڻ: ص. بي پهم، هيشو، معذور (الولھو لنگڙو وغيره). محتاج - مسڪين.

poor, broke, destitute, indigent, pitiful, infirm, feeble, decrepit.

آپاهڪ، آپاهڪي: ظ. بنا ارادي جي - اچتو - اتفاقي.
accidentally, incidentally, fortuitously, unexpectedly.

آپاءُ: ذ. حيلو - تدبير، بلو - تدارڪ، رٿ، تجويز.
remedy, expedient, means, prudent, scheme, plan, strategy, proposal, proposition.

آپائڻ: م. خلقڻ، پيدا ڪرڻ، ڪمائڻ (پيشو)، هٿن سان پائي ڪڍڻ.
to produce, to create, to beget, to earn, gain, to bale-out (water), to draw out (water).

آپائشمارو: پيدا ڪندڙ، خالق، ذاتي تعاليٰ (جنهن کي آپائڻ جي سگهه آهي).
the Creator, God Almighty.

آپهيت: ذ. اهو خشڪي جو پاڻو جنهن کي تن پاسن کان پائي ۽ جوئون پاسو خشڪي سان ڳنڍيل هجي.
a peninsula.

آپ پاشا: ث. (سن). مکيه ٻوليءَ جي شاخ.
the main branch of a language, a dialect, vernacular.

آپ پونش: ث. (سن) معيار کان ڪريل ٻولي - بگڙيل ٻولي (جيڪا ادبي ڪارج ۾ نه اچي).
poor language, bad language, language not suitable for literary work, market or workplace language.

آپت: ث. پيدائش - پيداوار، ڪمائي، آمدني - حاصلات، فائدو.
produce, income, profit, revenue, receipts, earnings, advantage.

آپتارو: ث. پڌرائي، پڄار - ذڪر، سُنڻ - باقور، تفصيل - وضاحت.
disclosure, revelation, divulging, explanation, exposition, news, information, detail, account.

آپتارو، آپتارو: م. ذڪر ڪرڻ - پڄارڻ، ڪولڻ (ران)، ڳالهه ڪولڻ يا پڌري ڪرڻ.

to explain in detail: a detailed disclosure, opening the pandora's box, to disclose, divulge.

آلارو عالمو: ذ. اڙوھن هزارن ۾ سڄي مخلوقات واري ڪائنات - سڄي دنيا.
the entire world, the world with all its inhabitants.

آلاس: ذ. اٺن جريبن يا اٺن ايڪڙن وارو زمين ٽڪر. جنڊيءَ ۾ هڪ قسم جو گل.

a piece of land of eight acres or half of that area: a kind of flower made in lacquer work, lacquer work flower.

آناگير: ص. ڳنڍڻوڇوڙ، هلندي هلندي ڪا چيز کڻي يا ڪسي پڇي ويندڙ چور، ٻٽاڪي - ڏاڙي.

a thief, pick-pocket, boaster, braggart.

الاءُ: ذ. چاڙهه، هٽي، ٽيڪر، وڌاءُ - مبالغو.
to tempt, prompt, lure, entice, seduce, exaggeration, overstatement.

اٺ پڪي: ذ. شتر مرغ.
an ostrich.

الٿيو: ص. اٺين مهيني ۾ ڄائو (ٻار). هوشيار - چالاڪ.
child born after eight month's carriage, prematurely born, sordid, clever, skillful.

آنسو: ذ. اٺن ڪالين (چار ٿوڻيون ۽ چار ڪايا) مان ٺهيل عارضي چير.
ويچار، انديشو - انومان.

a hut made of eight sticks or clubs; a thought, reflection, fancy, resolve, expectation.

آلو: ذ. وڻل مينهن - برسات.
rained, of the rain having fallen, rain.

آنورو: ص. اٺن سالن جو (گهوڙو جيڪو جوان ۽ نهايت سرڪش هجي). لڄ بدمعاش.

a horse (of eight years age), young horse; loafer, villain, rascal, miscreant, rogue, scoundrel.

اٺاڻو: ذ. (ع) سامان - ٽپڻ، موڙي - ڪُل مال ملڪيت.

property, wealth, assets, capital, fortune, substances, resources.

اٺايت: ذ. (ع) ثابتي، شاهدي، دعويٰ، اقرار، بقاء ("نفي" جو ضد). الله تعاليٰ جي هسنيءَ جو اقرار.

recognition, affirmation; proof, confirmation, acceptance of the existence of God Almighty.

اُٿر: (ع) تاثير، نتيجو - رد عمل، خاصيت - ڳڻ، احساس، اهڃاڻ.
impression, effect, sign, indication, result, after-effect, consequence: merit, virtue.

اُٿرائتو: ص. اثر وارو، فائدي وارو - ڪارائتو.
effective, operative, efficacious, efficient.

اڀڻ: م. پڻ - کولڻ ظاهر ڪرڻ.

ڪيل پڪار.

an appeal (against the decision of a lower court), petition, pleading.

to open, uncover, expand, divulge, disclose.

اڀڻ: م. پيدا ٿيڻ - خلقجڻ، سرجڻ، اڀڻ (سُر).

اجابت: ث (ع) قبوليت - منظوري - پاڻو اچڻ acceptance, permission, faeces, excrement (to be expelled).

to be produced, to be created, sprouting, germination, grow.

اڀڙ، اڀڙا: ث (سن، اڀڙا) پُري، تمام سهڻي عورت، خُور.

اڃارڻ: اڃارڻ: م. ڪَٽ ڪڍي صاف ڪرڻ (اڳڻ، هٿيار) - پالش ڪرڻ، صيقل ڪرڻ (هٿيار). اڃارڻ (اڳڻ)، اوجر ڏيڻ - چلڪائڻ، روشن ڪرڻ (نالو) سينگاري دفن ڪرڻ (لاش).

a fairy, houri, a blonde, handsome and charming lady.

اڃر: ظ جمجمه - گھڻ، تمام گھڻ.

to polish, brighten, cleanse, clean up, to give lustre to, buff, glaze, rub, shine, furbish, refine. to decorate (a dead body).

extensive, huge, enormous, colossal, vast, excessive.

اڀراسو: ذ. اڀت مان نفعو - ڪٿي، ڏاڍو، آمدني - ڪمائي.

اڃارو: ذ (ع) (اڃاره) محصول - ناڪو، محصول اڳاڙڻ جو ٺيڪو. duty, customs tax, octroi, excise duty: a contract for recovery of duty and taxes.

income, receipts, revenues, profit, earnings, gain, proceeds.

اڀريل: ذ (انگ) عيسوي سال جو چوٿون مهينو.

اڃاريدار: ص ليڪيدار - مقاطعي دار. a tax gatherer, a tenant, tenant farmer, a contractor, revenue collector.

April (fourth month of Gregorian calendar).

اڀڻ: م. مٿي ٿيڻ - ڪڇڻ، اُسڻ (مٿي). غالب پيڻ - حاوي ٿيڻ. بهتر ٿيڻ - سڌارو اچڻ (طبيعت ۾).

اڃاڙ: ث. ويرائي - سڄ - بريادي. waste, desolate, ruined, desolation.

to grow up, develop; to rise; to overcome, beat; be relieved, feel relief.

اڃاڙ: ص. برباد - ويران - غير آباد. idem. uninhabited, unoccupied, vacant.

اڀسندڙ: ذ. سندن جو اهو پاڳو جنهن کي ٽن پاسن کان زمين هجي ۽ چوٿون پاسو پاڻي سان ڳنڍيل هجي.

اڃاڙڻ: م. ويران ڪرڻ. برباد ڪرڻ. سڄ ڪرڻ (وسو، ملڪ). to lay waste, to ruin, desolate, to damage, harm.

a bay (of the sea), inlet, gulf.

اڃاڙت: ث (ع) موڪل - منظوري. هڏو (مرشد يا استاد کان مليل). permission, leave, consent, sanction, permit, assent, grant.

اڀگره: ذ. وڏي گرھ جي چوڌاري گردش ڪندڙ گرھ (جيئن ڌرتيءَ جو اڀگرھ چنڊ آهي).

اڃايو: ص بيجا - بي موقعي. غير ضروري. ڪنهن نه ڪم جو. هريرو - خواهه خواهه. (ث. اجائي).

an asteroid, a small star, the moon of a planet.

useless, vain, fruitless, groundless, unavailing, gratuitously; nonsensical.

اڀليو: ص. ان پليو - ان جھل.

اجتماع: ذ (ع) ميٽو - مجموعو (گھڻن ماڻهن جو).

un-stopable, unchecked, uncontrollable, rebellious.

assemblage, gathering, assembly, congregation, crowd.

اڀمان: ذ (سن) بي عزتي.

اجتماعي: ص. سڄي جماعت سان تعلق رکندڙ - مجموعي. سماجي. گڏيل.

an insult, affront, outrage, indignity.

combined, associated, compounded, incorporated. integrated, conjoined, cooperated.

اڀمڇ: ص. بي هنج، بيوس، هيش، ڪمزور.

اجتناب: ذ (ع) پاسو ڪرڻ - پري رهڻ، پرهيز.

poor, weak, feeble, fragile, frail, infirm.

shunning, avoiding, temperance, abstinence, sobriety.

اڀمڪي: ظ. اوجھر - امالڪ - اتفاقي.

suddenly, abruptly, unexpectedly, accidentally.

اڀمڻو: ص. وچ يا ڀيٽ آڀريل - گول ۽ چپٿو، (شيشو، عيڻڪ ۾ ڪم ايندڙ).

convex, curved or rounded like the outside of a sphere.

اڀيري: ث. خواب واٽ - اوجھڙ (جنهن ۾ ڪنهن پير نه پاتو هجي).

untravalled, unknown, unexplored, unfamiliar, obscure.

اڀيل: ث (انگ) هيٺين ڪورٽ جي فيصلي خلاف مٿين ڪورٽ ۾

اجتماع: ذ (ع) مائمن جو ميٽر - هجوم. اتفاق راء. ٻڌي. ڪنهن شرعي مسئلي تي مجتهدن جو اتفاق.

a meeting, assemblage, gathering, unanimity of opinion, agreement on a religious point.

اجمال: ذ (ع) مختصر بيان - اختصار. epitome, synopsis, summary, concise.

اجنبِي: ص (ع) پرڏيئي - پرڏيسي، ڌاريو - ڌوريو - اوڻو، ان واقف، بيگنو. unknown, foreigner, stranger, alien, outlander, outsider, unfamiliar.

اجنبيت: ث (ع) ڌاريئي، بيگانگائي. unfamiliarity, strangeness.

اُجورو: ذ (ع) اُجوره، عيوض - بدلو. اجرت - محنتو، ڦل - آجر، ثواب. pay, reward, compensation, recompense, salary, wage, emolument, fee, stipend.

اُجوکو: ص. بي جو کو. محفوظ - سوگهو. (ث. اُجوکي). guarded, preserved, secure, safe, protected.

اُجوکي: اُجوکو: ص. ان سھائندڙ - نامناسب - غير واجبي. improper, indecent, inappropriate, undue, unsuitable, untimely.

اُچيتو: ص ننڍڙو (ٻار). ضعيف - هٿو. small (child), juvenile, kid, weak, feeble, frail.

اُچ: ط (سن آدي) اُجوکو ڏينهن - اُجور. today, present - day.

اُچ سڀاڻ: اُچ سڀاڻي: ط. اُجوکي ۽ سڀاڻي واري ڏينهن، يئنهن ٻن ۾. جلدي - سگھوئي.

today or tomorrow, within a day or two, nowadays, presently.

اُچ سڀاڻي ڪرڻ: ڪوڙا دلاسا ڏيڻ، بهانا ڪرڻ نٿاڻ. to keep on false promises, to evade, elude, shun.

اُچ ڪلهه: ط هلندڙ وقت ۾ - موجوده دور ۾. nowadays, presently, early.

اُڃاڻ: ص ان ڄاڻ - بيخبر، اڀرجه، بيوقوف. ignorant, uninformed, incognizant, oblivious, unaware, stupid.

اُڄڻ: م. اڄڻ (ڪپڙو). to be woven.

اُڄهڻ: م. پُڄڻ (ڪم) - اڪلڻ، نڀڻ (ڪم). to conclude, finish, complete, finishing.

اُجها: ث. اُجهر - پناه. ڪڪڙين پٺيگي. an abode, dwelling, home, house, residence; hut, cabin, cottage.

اُجهاب: ث ٿوري ننڍ - جھوٽو آرام.

اجتهاد: ذ (ع) ڪوشش - جُهد، حديث مان پنهنجي علم موجب فق جو نئون ٺڪڙ يا اصول پيدا ڪرڻ.

exertion, earnest effort; make an effort or a way to come to a definite solution of a typical problem of religious significance.

اُجره: ذ (ع) آجر، عيوض، ڦل، جزا، ثواب.

a reward, recompense, remuneration, compensation, benefit.

اُجراه: ذ (ع) جاري ڪرڻ، تعميل - بجاوري. to start, begin, commence, compliance.

اُجرام سماوي: ذ آسماني جسم (گرھ، سيارا وغيره) the heavenly bodies, the celestial bodies, stars, planets.

اُجرت: ث (ع) اجره، عيوض، محنتو، مزدوري، قيمت. remuneration, recompense, wages, emoluments, fee, price.

اُجرتڪ: ث. (ع. اُزڙ) هڪ قسم جي رڱيل ۽ چريل ڇادر، جيڪا فقط سنڌ ۾ لهي ۽ استعمال ٿئي (قسم: ڪڪر، ڏٻلي، ڪارڊ وغيره).

a multicoloured sheet, or shawl; a block-printed wearing apparel (of Sindh origin).

اُجرو: ص. صاف. اوجھل، چمڪندڙ، روشن. clean, pure, bright, beaming, brilliant, lucid, luminous, radiant.

اُجرو: ص. برباد - ويران، سڄو - غير آباد. waste, desolate, ruined, barren, infertile, uninhabited.

اُجڙڻ: م. ويران ٿيڻ - برباد ٿيڻ - سڄ ٿيڻ. left or laid waste, to ruin, desolate, become barren, unfruitful.

اُجڙ وال: ص. ٻڪرار، مالوند. a goat or sheep farmer, a man rearing cattle.

اُجڪو: ص ويران - سڄو (پنڌ، علائقو)، اڻانگو - اوجھڙ وارو. barren, desolate, unknown, difficult, obscure.

اُجگر: ذ (سن) ٻڪر ڳهي ويندڙ نانگ - اڙڻ نانگ، (ص) ٿمار وڏو. a dragon, serpent, a large snake, large, big.

اُجل: ذ (ع) مقرر ٿيل مدو، ڪٽي - قضا - موت. fixed period or time, death, doom, destiny.

اُجلاس: ذ (ع) ميٽنگ، جلسو، اجتماع جي نشست. a meeting, sitting, gathering, conference.

اُجلاس: ذ (ع) ويھڪ - سينڪ. sitting, a meeting of an elective body.

آجا تائين، آجا سڌوڌوڌ. آجا، آج تائين، لاڳيتو.
idem, till today, continuous, continual, endless,
incessant, unceasing.

آجائجن: مر. آج لڳڻ - آجائيل ٿيڻ
to feel thirsty, become, thirsty.

آجو: ص. آجائيل - پياسو، تاسيارو. (ث. آجي).
thirsty, athirst, dry, thirsting.

آچارو: ذ (سن. آچار) ڪنهن اکر يا لفظ جو زمان سان ڪيل آواز، تلفظ.
pronunciation, utterance, vocalization, articulation.

آچارو، آچارو: مر (سن. آچارو) آواز ڪرڻ (لفظ يا اکر جي صحيح صورت جو). هجي ڪرڻ، چوڻ - ٻولڻ.

to pronounce, utter, speak, talk, verbalize, vocalize, say.

آچانڪ: ظ. بي خيالي، بر اوجھو - اُمالڪ - هڪدم.
sudden, unexpectedly, unawares, suddenly, un-
anticipatedly, extempore.

آڀاڻو: مر. ڪڻڻ - مٿي ڪڻڻ - تنگ ڪرڻ - ستاڻو.
to annoy, harass, molest, bother, irk, provoke,
vex, pick up, elevate, lift, hoist, raise.

آڀرج: ذ. عجب - حيرت - تيرس.
wonder, astonishment, surprise, amazement.

آڇنٽو: ص. ڳڻتي يا چنٽا کان آڇو - بي فڪر.
thoughtless, carefree, inconsiderate, careless, un-
caring.

آڇڻ: مر. پهچڻ - وارد ٿيڻ - سڙوڻ - رسڻ، حاضر ٿيڻ - موجود ٿيڻ،
حاصل ٿيڻ - ملڻ (رقم).

to arrive, to come, enter, get in, reach, show up,
turn up, become available, gain, receive.

آڇڻ وڃڻ: ذ. آج وڃ جو رستو (رستو موجب) - پير پٽو. لڳ لاڳاپو.
ملاقات، گڏجاڻي، مرڻي پرڻي (برادري يا عزازت جا شريڪ ٿيڻ).

coming and going, communication, frequent-
ing, intercourse, to attend, meet, to keep com-
ing, visitation.

آڇڻو نه وڃڻو: ڪنهن به نه ايندڙ، ان واقف ڌاريو.
unknown, foreigner, alien, stranger, outlander,
outsider.

آڇ وڃ: ث. آمدرفت، مرڻي پرڻي شريڪ ٿيڻ جي رسم. گھرو رستو - پير
پٽو. گھڻي هلڻ جي لٽو.

coming and going, communication, frequent-
ing, traffic, relationship, friendship, acquain-
tance, walking.

nap, catnap, siesta, rest, repose.

آجهاڳ: ص. نه جهاڳڻ جهڙو (پاڻي، سمنڊ). آٿاه - بي ڪٺار (پاڻي).
deep, unfathomable, abysmal, profound, ocean,
sea.

آجهامو: ث. ساه جي وسار - ٻوڏڙو، نستهاڻي، مائڊڪائي.
weakness, debility, feebleness, incapacity, infir-
mity, fragility.

آجهامن: مر. وسارڻ - گل ٿيڻ (بتي، ڏيرو، باهه). ساڻو ٿيڻ (جسم).
ويران ٿيڻ (محفل، بستي، رونق).

to be extinguished, to faint, to go out, to swoon
away, become feeble, decrepit, to disperse, scat-
ter, desolate.

آجهائو: مر. وسائڻ (باهه). گل ڪرڻ (ڏيرو، بتي). ساڻو ڪرڻ - ماندو
ڪرڻ. بيحوش ڪرڻ (مارسان)، ٺارڻ، لاهڻ (آڇ).

to extinguish, put out, quench, calm, quiet,
douse, faint, blackout, syncope.

آجهوڪو: مر. آڏيرا ڪوڻ - ٿاڻا ڪوڻ - ڌڪا ڪوڻ - رلڻ.
to drift, meander, ramble, wander, roam, strag-
gle, stray.

آجهل: ص. نه جھلڻ يا نه روڪڻ جهڙو - ان جھل. اٽل.
uncontrollable, impetuous, irresistible, un-
checked, unrestrained.

آجهندو: ذ. سج لٿي جي محل. منهن اونڌاهي، (ضد: سجهندو).
the time of sun-set, darkness, fading of light,
dimness, dusk, twilight.

آجهڻ: مر. رلڻ - پٽڪڻ ڳولڻ - وڙڻ.
to wander, drift, meander, ramble, roam, stray,
straggle.

آجهڻ ٻجهڻ: رلڻ پٽڪڻ ڳولڻ ڦولڻ.
to wander about, to search for, to locate, search
out.

آجهو: ذ. مٿي لڪائڻ لاءِ اڀرو سپرو گهر. پناهه گاه، ڇپر.
house, home, hut, cabin, protection, refuge, asy-
lum, sanctuary, shelter, retreat.

آجهورو: ذ. اوڙاه. ڪُن. مال جي ويھڪ جي جاء (وڙاه وغيره).
deep, abysmal, a large whirlpool, a place for
cattle, pen, enclosure, yard.

آڇ: ث. تم - پياس - تشنگي. آڪير - آڪڻ.
thirst, long, longing, craving, lust, yearning.

آچارو: ص. آجائيل. (ث. آچاري).
thirsty, athirst, dry, thirsting.

آجا: ظ. هن وقت تائين.
yet, till this time, as yet, still.

used, clean.

اچڙو: ص. ٿورو اچو. (ث. اچي). (ذ. نوشادر.

whitish. ammonium chloride.

اچل: ث. زور سان پري يا مٿي اچلائڻ جو عمل. قي. اٿي، آڏو - جذبي.

throwing, springing up, tossing up, a throw, a vomit, a jerk, passion, feeling.

اچل ڏيڻ: ڇڏڻ ڏيئي ڳالهائڻ، نامناسب ورندي ڏيڻ، ڳالهين ۾ مبحر اشارو ڏيڻ. ان سڌي ڳالهه ڪرڻ.

to talk arrogantly, to indicate indirectly; to divulge (secretly), to reply roughly.

اچلائڻ: م. زور سان پري ڦٽو ڪرڻ.

to cast away, throw, trifle away.

اچلجڻ: م. اچل کائڻ ٿيڻ کائڻ - ٽپ کائڻ. اچلجي پري پيو. ڌڪ کائڻ. to jump, spout, spring, skip, hop, lop.

اچلڻ، اچلڻ: م. ڦٽو ڪرڻ. زور سان اچلائڻ. مٿان ڪري ڇڏڻ.

to cast away, throw, trifle away, to drop.

اچنگار: ث. زور سان روج (جنهن ۾ دانن شامل هجي).

to cry, yell, sob, wail, weeping.

اچو: ص (سن، اچي) سفيد، چٽو، صاف پاڪ، آجرو بي عيب، (ث. اچي).

clear, white, blank, pure, clean, unblemished; spotless.

اچي تي ڪارو: ذ. لکيت - تحرير.

a writing, in black and white.

اچوت: ص. حرام ڪم ڪندڙ (جنهن کي هٿ لائق سان پليت ٿي پئجي).

گفت ذات (پنگي وغيره).

untouchable, a sweeper, unclean person.

اچين ڪهين: ط. ظاهر ظهور - ڪليو ڪلايو - پڌري پٽ. بنا هڪ جي.

clear, unambiguous, unhindered, open, known, without hesitation.

آحاديث: ث (ع. حديث جو جمع) حديثون.

a compendium of the sayings or traditions of the Holy Prophet (PBUH).

اچاڻو: ذ (ع) ٻاهرين ديوار - حاو، گهيرو - دائرو.

enclosure, compound, courtyard.

اچباب: ذ (ع) حبيب جو جمع) پيارا دوست. يار - دوست. ساٿي.

friends, lovers, dear ones, acquaintances, confidants, intimates.

احتجاج: ذ. (ع) سخت اعتراض. ناراضگي جو مظاهرو.

a protest, objection, demonstration.

احترام: ذ (ع) تعظيم - ادب، عزت - مان.

respect, reverence, honour, regard, veneration.

احتساب: ذ. (ع) حساب ڪتاب جي چٽس. حساب ڪتاب - ليڪو

اچي ڀڄي: ث ذري پڙي.

completely, fully, altogether, entirely, thoroughly.

اچي مڃي: ذ. هٿ هراحي، مدد، تعاون.

support, help, assistance, aid, relief.

اچ: ث (سن، اچي). اچاڻ - سفيد، پاڻي، ڪڪرن وغيره جي اچاڻ.

چانورن جي پيڄي، ڇڏي لسي، پسڻ مٿي جو آئريل پاڻي، سڄ - پينگ.

whiteness, a sheet of water, overcast, cloudiness, watery, washy, butter-milk, a large desolate plain, deserted.

اچا: ص (سن، اچي) سفيد (وار) - پُريا، خشڪا (چانور).

white or grey hair, boiled rice.

اچا ڏوٽ: پيري، براڻ سڪيندو ڪم ڪرڻ.

dishonourable, improper, inappropriate, indecorous.

اچا ڪارا پڌرا ٿيڻ: سڄ ڪوڙ ظاهر ٿيڻ، ڏوه ثواب کائڻ، واز ڪڍڻ - گجه پڌرو ٿيڻ.

of the facts coming to light, disclosure, revelation, revealing the secrets.

اچن ڏي ڏسڻ: ڏاهڙي ۽ مٿي جي اچڻ وارن جو لحاظ ڪرڻ، وڏي عمر واري جي عزت ڪرڻ.

to respect the elderly, regard for age.

اچا: ث (سن، اچي) مرضي - خواهش - سڏ.

wish, desire, craving, lust, passion, urge.

اچا باجه: ث. ٿورو - نوازش - مهرباني، احسان.

support, protection, help, aid, assistance, comfort, relief, succor.

اچاڙو: ط مشهور، مشاهرو - سطحي، اڀرو - جلد باز.

raised, upper side, superficial, reckless, daredevil, daring, foolhardy.

اچانگ: ث. ٽپ - پٽ - چال.

leap, bound, spring, jump, bounce, hop.

اچاڻ: ث (سن، اچي) اچر هجڻ - سفيد ڏيکائي ڏيڻ. اچاڻ مائل هجڻ.

white, whitish.

اچائي: ث. اچاڻ - سفيد، سوجهرو پاڪائي، صفائي (وهنوار ۾).

whiteness, brightness, cleanliness; straightforward.

اچت: ص. ان پَهيل - پاڪ.

untouched, pure, clean, holy.

اچت: ط. يڪدم - تڙت - آمالڪ، مٿان مٿان استعمال ۾ نٿو اچي، کاڌو.

immediately, instantly, untouched (water), un-

mean, base, ignoble, humble, inferior.

احكامه - امر

ordinances, summonses, injunctions, mandates, orders.

احڪمُ العاكمين: ذ (ع) سڀني حاڪن کان وڌيڪ حاڪم (خدا تعاليٰ).
the sovereign or ruler over the rulers or sovereigns, the Almighty God, the all powerful.

احمد: ص (ع) گھڻو ساراهيل - سڀ کان وڌيڪ واکاڻيل. (ذ) حضرت محمد ﷺ جن جو ازلي نالو.

one of the names of the Prophet of Islam, Ahmed (PBUH), more or most commended.

احمدي: ص. رسول پاڪ جن ڏانهن منسوب. (ذ) نبي سڏائيندڙ مرزا غلام احمد جا پوئلڳ - قادياني.

related or attracted to the Prophet; a follower of a false prophet Mirza Ghulam Ahmed, a Qadiani of Ahmedī Sect.

احمر: ص (ع) گاهڙو - سرخ

red, colour of blood or ruby.

احمق: ص (ع) بي عقل - مورڪ - پوک.

stupid, fool, blockhead, idiot, nincompoop.

احمق پائي: ث. بيوقوفي - مورڪائي - پرڪيائي.

folly, stupidity, foolishness, absurdity, silliness.

احوال: ذ (ع) حال جو جمع بيان - خبرچار - ذڪر - معلومات.

accounts, affairs, incidents, particulars, information, news.

احوال ڏيڻ: خبر چار ٻڌائڻ - ذڪر ڪرڻ. حال ٻڌائڻ - حال اورو.

to exchange or share the information, knowledge or news, to give tidings.

احياء: ذ (ع) جيئري ڪرڻ جو عمل. روح پيدا ڪرڻ. زنده ڪرڻ. روح نوڪڻ.

giving life, reviving, revival.

اخبار: ث (ع) خبر جو جمع خبرن وارو روزانو ڇپجندڙ پريچو - خبرنامو.

a newspaper, newsletter, news gazette, news magazine.

اخبار نويس: ص. ايڊيٽر - مديرو.

journalist, newspaper editor.

اختراع: ذ (ع) ڪنهن نئين شيءَ جي ايجاد.

invention, discovery, innovation, contrivance, coinage.

اختصار: ذ (ع) وڏي بيان کي ٿورن لفظن ۾ بيان ڪرڻ - نت - خلاصو.

abridgement, summary, precise, concise, brief.

چوڪر - چڪاس.

settlement of accounts, audit, inspection, check-up, scrutiny, scan.

احشام: ذ (ع) حشمت - دٻڊو - رعب تاب.

pomp, dignity, retinue, magnificence.

احتلام: ذ (ع) نٿڊ مر تر پوڻ.

nocturnal wet-dream.

احتمال: (ع) ٿي پوڻ جو امڪان - انديشو.

likelihood, probability, possibility, doubt, concern, suspicion.

احتياج: ذ (ع) ڪپ. گهرج. ضرورت.

want, need, necessity, emergency.

احتياط: ذ (ع) سنڀال. بچاء. هوشياري - خبرداري.

care, caution, circumspection, heed, carefulness, foresight.

احد: ص (ع) هڪ. اڪيلو. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

one, only, the God Almighty.

احدي: ص (ع) هٿيارن پنوهارين سان نوڪر. سپاهي - جنگجو.

an armed guard or servant, a sentry, lancer, fighter.

احديت: ث (ع) هيڪڙائي - وحدانيت.

oneness, singleness.

احرام: ذ (ع) اڻ سبيل چادر (جنهن سان حج جي موقعي تي گود ٻڌجي).

an apparel for the pilgrims (comprising of two clean unsewn white sheets).

احساس: ذ (ع) ڪنهن حواس وسيلي ڇهڻ جو عمل. شعوري ڪيفيت.

perception, awareness, feeling.

احسان: ذ (ع) ٿورو - پلائي - ڪرم - باجھ.

kindness, obligation, favour, consideration, esteem, regard.

احسان فراموش: ص. احسان وساريندڙ - گڻ چورو.

ungrateful, unthankful, unappreciative.

احسانمند: ص. احسان مڃيندڙ - ٿورائتو - شڪرگذار.

thankful, grateful, obliged.

احسانات: ذ (ع) احسان جو جمع ٿورا - پلايون - مهربانيون.

acts of kindness, obligations, courtesies, services.

احسن: ص (ع) وڌيڪ چڱو - تمام چڱو. وڌيڪ سٺو وڌيڪ نغابت وڌندڙ.

best, better, charming, attractive, alluring, appealing, bewitching, captivating.

احقر: ص (ع) وڌيڪ حقير - ڪمترين. سڀني کان گھٽ.

pletion, execution.

آڌا ڪرڻ: پورو ڪرڻ (حق). واپس ڪرڻ (قرض).

to perform, to pay, to discharge, repay, return, comply, fulfill, execute, implement, complete.

آڌو ڏيکڻ: ٿ. بجا آوري - سرائچي - پورائي.

execution, performance, fulfillment, discharge, completion, finishing.

آڌا: ٿ (ف) انگل - تخرو - مائڻ - ڀنگ - طريقو.

coquetry, grace, blandishment, way, style, method, manner.

آڌارو: ڏ (ع) آڌارو ڪارو - محڪمو. انتظامي عملو. خاص ڪم ڪندڙن جي جماعت.

an authority, a department, office, organization, administration.

آڌاس، آڌاسائي: ٿ (سن) مايوسي - نااميدي. بڪ.

sorrowfulness, melancholy, sadness, loneliness, depression, remembrance.

آڌاس: ص (سن) ڏکورو - مايوس - ملول. سڪايل.

sorrowful, dejected, sad, lonely, woeful, afflicted, doleful.

آڌاسي: ٿ (سن) آڌاس. (ص) مايوس - ملول. ڏکورو. سڪايل. ويڳاڻو.

dejection, sadness, solitude, depression, sorrow.

آڌاڪارو: ص (ف) نٽڪ مرخصو وٺندڙ - ويس ڌاري - اٽڪڻ.

actor, performer, player.

آڌب: ڏ (ع) خلق - سلجھائي، تحفيب عزت - مان. وڏن جو لحاظ - مروت، ساڳو - لحاظ. نثر ۽ نثر جي ڄملي اصولن جو علم (علم ادب).

respect, reverence, courtesy, politeness, deference, homage, obeisance, adoration, veneration; literature, creative writings, the principles of literary writings.

آڌبا: ڏ (ع) آڌيب جو جمع ادب جا ڄاڻو يا ماهر، آڌيب.

writers, scribes, authors, literati, prose (or poetry) writers.

آڌواڪ: ڏ (ع) حواسن سان پروڙ، پروڙ جي قوت، نتيجي ٿاڻن پھچڻ جي خيالي قوت، عقل - فھر.

perception, conception, intellection, notion, wisdom, understanding, intellect, reason.

آڌوڪ: ٿ. تازي ۽ آلي سبب.

ginger, green or fresh ginger (*Zingiber officinale*).

آڌو ڪڍڻ: ڏ واءُ ڪر - ٿورو، آڌو ڪر (ڪم).

dispersal, scattering, spattering, spatter, disunion, halfway done.

اختلاف: ڏ (ع) مخالفت - ابتو رام - جدا رايو، قوت - اثبوت، فرق - ويڳو.

difference, discord, opposition, contradiction, division, conflict, contention, disharmony, dissent, dissonance.

اختلافات: ڏ (ع) اختلاف جو جمع جدا جدا رايو.

differences, contradictions, divisions, contentions, conflict, discord.

اختيار: ڏ (ع) زور - وس. مرضي. حڪم. حق.

choice, option, power, authority, control, will, command, domination.

اختيار نامو: ڏ. اختياري ملڻ جو پروانو. حڪم ھلائڻ جي اجازت.

authorization, permission, consent, permit, sanction, authority.

اختياري: ٿ. پنھنجي مرضي. وس. حڪم.

authority, option, power, command, control, domination.

آخذ: ڏ (ع) اقتباس، چونڊ (ڪلام جي).

extract, selection (of verse, etc.).

آخذ ڪرڻ: اقتباس ڪرڻ. ٻئي جي ڪلام مان ٽڪرا وٺڻ.

to select, exact, quote, to take out passages or pieces from poetry etc.

اخراج: ڏ (ع) ٻاهر نڪرڻ جو عمل، نڪالي.

discharge, expulsion, rejection, eviction, evacuation.

اخراجات: ڏ (ع) اخراج جو جمع خرچ - خرچ پڪا.

expenses, disbursements, costs, expenditure, outlays.

اخلاص: ڏ (ع) خلوص - سچائي. نيڪي. سبي دوستي.

love, affection, friendship, sincerity, devotion, fondness.

اخلاق: ڏ (ع) خلق جو جمع چڱا ڳچ - سليون عادتون، مائوسو. شرافت.

morality, morals, virtues, manners.

اخوان: ڏ (ع) آخ جو جمع ڀائر.

brothers, associates.

آخوت: ٿ (ع) برادري - ڀائي.

brotherhood, association, fraternity, guild, league, order.

آخير: ڏ (ع) پويون - پڇاڙي وارو. (ڏ) پڇاڙي.

last, finale, ultimate, final, concluding, eventual, hindmost, end, finish.

آڌا: ٿ (ع) آڌا. آڌائي - بجا آوري - پورائي. (ص) پورو - سرائچم.

performance, discharge (of duty), payment, com-

cious.

آڊو: ڏ (سن. آرڊ) ڪنهن به شيء جي ٻن پورن حصن مان هڪ حصو - نصف
half, mid, semi.

آڊ آڪري: ڏ. "لاڪنائن" يا "ماترائين" کان سواءِ تحرير - ٻئي تحرير،
تتبوري بولي، خفيه تحرير.

• abbreviation, abridgement, secret writing, codes, precise-writing.

آڊ پائيارو: ص. ڪم ڪار ۽ ڪاروبار يا ڪمائيءَ جي مراد ماضي جو مائڪ
- آڊ شريڪ.

partner, co-sharer, shareholder.

آڊ پٽيارو: ص. آڊ پائيارو.

co-sharer, shareholder, equal shareholder.

آڊ ڌم: ڏ. لکڻ ميهڪ ٿي هڪ نشاني (.)

semicolon.

آڊ رات: ڏ. آڊي رات - نيم شب.

midnight, 12 o'clock at night.

آڊ وڏو. آڊ ڪچرو: ص. اڌو ٿورو ڌڻ - آڊ پڪو.

half-cooked, half-baked.

آڊ گيڏو: ص. اڌورو - اڌورو - اڌو ٿورو (ڪم).

half-way, incomplete, partly, fragmentary, deficient, inadequate.

آڊ مٿو: ص. نهايت ٽڪل - مائو - ساڻو - هلاڪ - مرڻينگ.

half dead, weakened, crippled, disabled, enfeebled, sapped, undermined.

آڊو آڊو: ص. ٻه ٽڪر - پورا ٻه آڊ.

in exactly two halves, half.

آڊو پٽي: ص. آڊ پائيارو.

half-sharer, equal sharer, co-sharer, partner.

آڊو واڙو: ص. آڊ پوڙو. چنل - ڪٽل (ڪپڙو وغيره)

partly or partially wornout, old, used, utilized, depleted, short.

آڊورو: ص. آڊ جيترو - آڊ گهڻو. آڊ مرهيل. اڌورو (ڏ. آڊوري).

half-finished, incomplete, unfinished, defective, lacking, insufficient, inadequate, wanting.

آڊو ڪارو: ص. آڊ جيترو - آڊورو.

idem.

آڊارو: آڊرتي ڪنيل بنا وياج قرض. ڪنت (دڪان مان سڙي جي).

loan, credit, an interest free loan or credit. (goods) bought on credit, borrowing.

آڊارو: ص. آڊرتي ڪنيل - قرض تي ورتل. (ڏ. آڊاري).

on loan, on credit, lent, borrowed, loaned.

ادغام: ڏ (ع) لفظن ۾ ٻن ساڳين لاڳيتن حرفن کي "شد" سان گڏي هڪ ڪري آڇارڻ

to connect two sparate words into one, mixing, uniting, a way of pronunciation of two same consonants.

آڏل: ڏ. آڏو - پاء.

brother, (elder) brother.

آڏلو ٻڌلو: سٺا سٺا، عيوض، آڏل ٻڌل.

exchange, barter, trade, substitution, interchange.

آڏلو گڏلو: ص. ميرو سيرو - گرو گندو - وڪو ڪوڇو. (ڏ. آڏلي گڏلي).

dirty, dungy, filthy, foul, grubby, impure, murky, nasty, sordid, squalid, unclean.

آڏلين ڌڏلين: ڏ. بي انداز - ريل چيل.

excessive, n assive, innumerable, countless, innumerous, numberless, uncountable.

آڏم: ڏ (سن. آڏيم) سميو - ڪرڪش، سرجوشي - آڏوڄائي.

effort, exertion, pains, trouble, activity, efficiency.

آڏني: ص (ع) گهٽ - ڪريل - حقير، خيس - نيچ، ڏليل - ڪميٽر.

inferior, ordinary, mean, small, lowly, meek, base, low, ignobale, plebeian, bastard, loafer, wagabond.

آڏو: ڏ. پاء. (ڏ. آڏي).

brother.

آڏوار: ڏ (ع. دور جو جمع) چڪر - ٿيرا، زمنا، وقت جا دور.

periods, eras, ages, epochs, times, revolutions, turns, tenures.

آڏورائي: ڏ. نياڳ جي ڏانھن، ڏانھن ڪرڻ.

a cry, wailing, doleful sound, outcry.

آڏورو: ص. نياڳو - بدنصيب.

unfortunate, unlucky, luckless, ill-starred.

آڏويڪ: ڏ (ع. دواءِ جو جمع) دوائون.

medicines, drugs.

آڏو: ڏ (ع. آڏام) ادا ٿيڻ، پورا ٿيڻ.

fulfilment, satisfying, settlement, discharge, liquidation, paid up.

آڏو ڪرڻ: ڪنهن ماملي کي ٽيڙي پرڏ ڪرڻ، فيصلو سان ختم ڪرڻ.

to settle a issue, dispute or question through a decision.

آڏيان: ڏ (ع. دين جو جمع) مذاھب.

religions, faiths, creeds, cults.

آڏيب: ص (ع) علم ادب ۾ ماهر ۽ استاد، سمجھو - ڏاھو، بااخلاق.

writer, author, literati, wise, sage, polite, saga-

a wrapping of the body with one sheet only.

آڌوڙ: ٿ. ٽڪريءَ جي چوٽي ۽ ٿري جي وچ وارو هنڌ (جيڪو لاهي وارو ۽ ڏکيو ٿئي).

a slope, slant, cant, incline, list, recline, tilt.

آڌوتو: ص. اڻ ڌوئل - ميوو، ناپاڪ. (ٿ. آڌوتي).

unwashed, unclean, impure, dirty, filthy, foul, polluted.

آڌوڙ: ٿ. حلال جانور جي گل - چمڙو.

a skin or leather (of a cow or buffalo).

آڌي: ٿ. واڌ - واڌارو، فائدو - لاپ.

increase, profit, benefit, earnings, advantage.

آڌي ڪٽي: ٿ. واڌ ۽ ڪوٽ. نفعو نقصان.

profit, and loss, advantage and disadvantage.

آڌ: ٿ. ڀوڪ يا باغ کي پاڻي جي پيڇ لاءِ ڪٽي - واهي.

a channel, watercourse, aqueduct, duct.

آڌ اٿڻ: گهڻو خرچ ٿيڻ، سگارو نه رهڻ. نقصان هيٺ اچڻ. تباهه ٿيڻ.

excessive expenditure, loss, privation, deprivation, ruination.

آڌ تي بيھڻ: معمولي ڪم کان تڻائڻ. باقي ٿوري ڪم تي انڪار ڪرڻ. بي هٿ ٿيڻ.

to stop halfway round, to leave unfinished, to loose heart, become slack.

آڌارڻ: مر. آڌاڻڻ (پکي لڏڻ)، تيز ٻڙائڻ.

to cause to fly (a bird or kite), to run fast (an animal).

آڌاري: ٿ. آڌار - پرواز، آڌارڻ جو عمل.

flying, flight.

آڌار: ٿ. آڌامڻ جو عمل - آڌاري - پرواز.

idem.

آڌامڪ: ص. آڌامڻ لائق (پکي جو ٻچو). آڌامندڙ (پکي، وڻ).

(a chick) able to fly, a flying bird, flying birds.

آڌار ڪٽوڙي: ٿ. آڌامندڙ ڪٽ. قديم ڪهاڻين ۾ آڌامندڙ جادوئي ڪٽ.

a mythical or magical flying bedstead.

آڌامڻ: مر. آڌرڻ - پرواز ڪرڻ، تيار ٿڪو هلڻ، تيز ٻڙڻ.

to run, flee, bolt, fly, rush.

آڌامي وڃڻ: آڌري وڃڻ - پرواز ڪرڻ، تيزي سان وڃڻ، گم ٿيڻ.

to fly away, to run away, to leave swiftly or quickly.

آڌاوت: ٿ. بناوٽ (جاءِ جي) - تعمير، عمارت، بيهڪ - ٻول.

building, structure, construction, erection, edifice, framework.

آڌاري بھاني: ٿ. ٿوري وقت لاءِ قرض طور.

a loan obtained for a short duration, a borrowing.

آڌارڻ: مر. اوڌر ڪرڻ - قرض ڪرڻ.

to borrow, take as a loan.

آڌرنگ: ڏ (سن. ارد انگ) هڪ بيماري (جنهن ۾ جسم جو اڌ حصو سُڪي وڃي) فالج.

hemiplegia, palsy, paralysis.

آڌو: ڏ. آڌ حصو. سُڪل ڪارڪ جو آڌ. سڀاريءَ جو آڌ.

half portion, date cut into halves, half of a betel-nut.

آڌو ڏسي: ٿ. گروڙ گھسان، زور زبردستي، ھل ڦساد.

uproar, clamour, hubbub, hullabaloo, pandemonium, tumult, commotion, clamour, outcry, upheaval.

آڌرڻ: مر. اڌرڻ. اڌلڻ (سيي) - ٽاڪا ٽٽڻ.

to open out at stitches.

آڌوٿ: ص. آڌ وهيءَ ۾ آيل - جوانيءَ کان موتيل. ڪڙوڻ.

middle aged.

آڌي: ٿ. آڌ ڳوڙ يا آڌ دٻو.

half-packing.

آڌڪ: ڏ (سن. آڌڪ) سنبت سال ۾ هر ٽئين سال ۾ وڌايل تيرهون مهينو (جيڪو اکاڙ ۽ ساڻ جي وچ ۾ گڏين).

an additional month added after every third year in Hindu calendar.

آڌمڻ: مر. اُڀامڻ، اُڀرڻ - اُسرڻ، ڀڙڪو کڻي ٻاهر نڪرڻ (پاڻي وغيره).

to rise (as cloud or water), to overflow, to sprout (of a game bird).

آڌمو: ڏ. پور، جذبو، امنگ، ڀڙڪو - اُڄل.

feeling, passion, emotion, sentiment, affection.

آڌما ڏيڻ: امنگ اٿڻ - جذبا جاڳڻ - پور پوڻ، اُڄلڻ کائڻ - ڀڙڪا کائڻ.

rising or flaring of the passions, emotions, sentiments, feelings.

آڌو: ص. اُسريو - وڌيو - مٿي چڙهيو، بنا ڳڻپ - اُڪو، يڪ مش.

sprouted, extended, rising, uncounted, in one go, at a time.

آڌو ساماڻو: ص. ساماڻل - بالغ، جوان (ٿ. آڌي ساماڻي).

mature, young, callow, youthful, adult, grown up.

آڌو پَنڌ: ٿ چادر جي گڙهه ٻڌڻ جو هڪ نمونو (جنهن ۾ آڌ چادر جي گڙهه ڪڍي باقي آڌ پٺن تي وجهجي).

terrified.

اڏڪو: ذالڪو - ڪٽڪو، انديشو، ڊپ - خوف، انتظار - اٿرو.
anxiety, fear, care, concern, concernment, solicitude, unease, worry.

اڏو: ڏٿو اڏڪو.

idem.

اڏيو: ٿ پيٽ واري زال کي آيل آهڙڪا.
morning sickness, a sickness of pregnant woman.
اڏيو: اڏيو: مر. اڪيلن - تروڙن (بخيا). ڏاڍي مار ڪيو. سخت سزا

ڏيڻ

to rip, unstitch, burst; to beat thoroughly, thrash, baste, batter, drub.

اڏو، اڏو: ٿ. ڇڻ واري رڳ، ذاتي گڻ يا اوڱو (جو چئي چمر کان ملي).
عادت (بنيادي، نسلي)، ٻڻ - ڪٽو.

origin, family, lineage, inherited disposition, the nature (acquired by one's origin), kindred, kinsmen.

اڏو ڇڪڻ: اصلي ڏي وٺڻ. وڌڻ جي عادت پرائڻ.
to revert or act to the original type or style, atavism, reversion, throwback.

اڏائي: ص. ٻه سڃا ٽي جو آڏو.
2 1/2, two and a half.

اڏنگائي: ٿ. ڪريٽ، بي لچائي، بدسلوڪي، بد هلت.
immorality, rudeness, meanness, ungenerous-ness, misbehaviour, disdain.

اڏنگو: ص. اڏسائيندو - ڪريٽو، بي لچر، بد فضيلت.
backward, ill-behaved, clumsy, rude, inept, maladroit.

اڏان: ٿ. (ع) بانگ - بانگ، نماز لاءِ سڏ (مسجد مان).
Azan, a call for prayers (made from a mosque, five times in the day and night).

اڏن: ٿ. (ع) اجازت - موڪل، رخصت، حڪم، امر.
permission, authorization, approval, consent, leave, order, instruction, command, behest, bidding, dictate.

اڏڻ ڏيڻ: امر ڪرڻ - حڪم ڏيڻ، تعويذ وظيفي وغيره جي اجازت ڏيڻ - هڏو ڏيڻ.

to order, instruct, warn, direct, permit, authorize, authorization, permission, give charms.

اڏيت: ٿ. (ع) ايذاء - اهنج، تڪليف، ظلم.
pain, trouble, sorrow, torment, distress.

اڏائڻ: مر نرائڻ (جا)، جوڙائڻ (گهر)، تعمير ڪرائڻ.

to construct, to erect, build, raise.
اڏائڻ: مر. اڏائڻ - مٿي چاڙهڻ (نفر، جهان)، لٽائڻ - ڪپائڻ (ملڪيت)،
تيز ڊوڙائڻ، گهر ڪرڻ - لڪائڻ.

to fly (a bird or kite); to squander, waste, extravagance, to run fast; to loose or hide, steal.
اڏائڻ: مر اڏائڻ.

to fly, an act of flying.
اڏند: ص. اڏائندو.

flying, able to fly.
اڏند ڪٽولي: ٿ. اڏام ڪٽولي.

a mythical or magical flying bed.
اڏڻ، اڏڻ: مر. ٺاهڻ - جوڙڻ (جاء، پختو وغيره)، منڍڻ (ڪوڙڪي).

to erect, build, raise, construct, mould, produce, form, setup (a snare).

اڏي ڇڏڻ: مالا مال ڪرڻ - ورسائڻ.
to allow perquisites, to patronise, to provide lavishly.

اڏڻ، اڏڻ: اڏائڻ - اڏڻ.
to fly, an act of flying.

اڏو: ٿ. لڪائو، ماڳ، پڙي، پاٿاري (جوارين جي)، هوائي جهاز جي لهن جو ميدان، پاليل پکين جي وهڻ لاءِ ڪاٺي يا چٽ.
a place, location, yard, enclosure, a place for rearing birds; an airport, a heliport, an umbrella like structure for birds.

اڏول: ص. نه ٽٽندو - محڪم، بي ڊيو.
firm, immovable, unshaken, unmoved, unfear- ing, determined, resolute.

اڏو، اڏو: ٿ. جيت جو هڪ قسم (جيڪو ڪاٺ، ڪنڊن کي ڪٽي).
white ant.

اڏي: ٿ. ڪاٺيءَ جو ڳٽو (گاهه، گوشت، مڇي وغيره وڌڻ لاءِ).
a wooden block (for chopping on).

اڏي: ٿ. ويهارڻ: نيات مان ٻاهر ڪڍڻ، تڪلين ۽ رهن، سحر ڪرڻ.
to exterminate, to put to trouble, make poor, destitute, impoverish, indigent.

اڏو: ٿ. اڏار (آن جي)، ڍڳ (رلين جي).
a magazine of grain, a granary, store; accumula- tion, stockpile.

اڏو: مر. ڪٽڻ (بخيڻ) - ٽٽڻ (ٽاڪا)، توپو کڻي پوڻ، ڦاٽڻ.
open out at stitches, open, rip.

اڏو: مر. چرڪو (ڊپ مر) - انديشو ڪرڻ.
to become anxious, to fear, frightened, scared.

آرڙ: ذ. مطلب - مقصد - سمجھائي - معني.	ارادت: ث (ع) ارادو گھر - خراسان، تقدیر، عقیدو - ریساخ.
meaning, explanation, sake, need, purpose, intention, intendment, signification, object.	intention, desire, mind, intendment, intent; luck, chance, fortune; belief, credence, faith, conviction.
آرڙي: ث. (سن) ھندن ۾ لاش کڻي مساج تائين پڄاڻ لاءِ بانس جي کاڻين مان ٺھيل ڪڙائي.	ارادتي: ذ. ارادي سان - چاڻي پھچي - ھٿيڪار.
a wooden structure for carrying the dead body to funeral pyre.	intentionally, deliberately, designedly, on purpose, purposely, purposively.
آرڙ: ذ. آيت - چرخ، نار.	ارادتمندي: ث. نيڪ نيتي، اخلاص، اعتقاد.
persian-wheel or spinning-wheel.	sincerity, honesty, bonafides, faith, credence.
آرڙي: ث. ڪپڙ ٽائڻ لاءِ ڪاڻين مان ٺھيل ننڍي گھرو مشين.	ارادو: ذ (ع) ارادہ - گھر - مرضي - خواهش - قصد - نيت، اعتقاد - ريساخ.
cotton gin, small house-hold ginning machine.	رب جي رضا - ليڪو - نصيب.
آرڙمند: ص (ف) اُملو - عمدو، وڏي لياقت وارو. پيارو - محبوب.	intention, desire, mind, design, purpose, resolution, intendment, intent; luck, chance, fortune, faith, credence.
precious, expensive, worthy, competent, beloved, favourite.	آرادڪين: ذ (ع) رڪن جو جمع) ٿيا، اداري جو ڪم سنڀاليندڙ عھديدار.
آرڙغ: ۾ ٽڪڙو. گھڻي ڪم سبب سٽه بندجي پوڻ - ڪڙجڻ وڃڻ.	جماات جي ڪاروباري مجلس ميمبر، حڪومت جو انتظام سنڀاليندڙ چورنڊيل ميمبر.
become exhausted, depleted, drained, washed-out, worn-out.	pillars, columns; members (of an organization, business or government), elected members, office holders, office bearers, members of cabinet.
آرڙجڪ مڙجڪ: ث. ٻاراڻي راند ۾ چوڻ جا ٻول.	آرڙ: ذ. هڪ سئو ڪروڙن جو عدد.
the words or signals of a game played by children.	a billion, one thousand million.
آرڙج: آڙج: ذ. اٽڪ - رڻڊڪ، مشڪلات.	آرڙباب: ذ (ع) رب جو جمع) ڏيڍ ڌڻي، حاڪم، مالڪ - صاحب.
(to cause) hinderance, obstruction, difficulty, impedance, impediment.	lords, headmen, masters, owners, leaders, bosses, chiefs, chieftains, hierarchs.
آرڙاس: ث. عرض - گذارش، التجا، عاجزي، نذرانو - پيٽا.	آرڙها: ذ (ع) ھنٿي جو چوٿون ڏينھن - بڻر.
representation, petition, request, prayer, entreaty, plea, an offering to a priest or holyman.	wednesday, the fourth day of the week.
آرڙو گڙو: ظ. چوڌاري - آسپاس.	آرڙها خطا: ث. چار گناه (شرح موجب ٽي گناه معاف ٿيڻ جوڳ آهن)، معاف نه ٿيڻ جهڙو ڏوھ، ڳري خطا.
around, round about, on all sides, throughout, close on, nearby.	a grievous offence, unpardonable sin.
آرڙولي: ذ (انگ) حاضرِيءَ جو نوڪر، خدمتگار.	آرڙيلائي: ث. ايليائي - لاءِ، نازنغو.
orderly, servant, peon, quasid.	beauty, loveliness, elegance; gaiety.
آرڙائي: ث. زوروازي - ڏاڍائي.	آرڙيلو: ص. ايليئو - لاءِ ٿو - ڊاڍلو، نازنخري وارو (ث. آرڙيلي).
defiance, contempt, contumacy, stubbornness.	cute, lively, gay, playful.
آرڙاڻيون ڪرڻ: ڏاڍاڻيون ڪرڻ - ڏنگاڻيون ڪرڻ. ظلم ڪرڻ.	آرڙعاش: ذ (ع) عضون ۾ ڌڪيلي - رڻڻي، ڌوڏو.
the acts of defiance, contempt, to tyrannize, oppress.	trembling, shivering, shaking, quivering, vibration.
آرڙو: ص. آڙينگ - زوروار، آھند - ضدي - ڪڙو، مغرور.	آرڙتقا: ذ (ع) ترقي - چاڙھ، سڌارو، واڌارو.
defiant, aggressive, antagonistic, belligerent, arrogant, proud, headstrong, stubborn, truculent.	evolution, development, growth, progress, increase, addition.
آرڙو، آرڙو: ذ. نانگ جو هڪ قسم (هيڊڪر جانور ڳھي وڃي) - آڙوھا.	آرڙڪاٻ: ذ (ع) ڏوھي ٿيڻ، خطا واري.
(ص) پيٽي - ڪٽو تھرو ڌوڏو ٿيڻ.	commission, perpetration, commit (crime).
python (Python molurus), a very large, constrict-	

the name of paradise on earth built by Shadaad a sorverign of the Middle East, earthly paradise.

آرمان؛ (ف) آسوس - ڏک - غم - آڙو - خواهش - مردي
desire, longing, sorrow, regret, concern, vexation.

آرمڻان؛ (ف) تڻو - سوغات - سوکڙي
gift, present, largesse.

آرمڻ؛ (ف) آرمڻ - آرمڻ
a woollen or silk cloth.

آرموڻ؛ (ف) تيرهن چوڏهن سالن جي ڄمار جو اٺ پورهو اٺ
a camel of thirteen or fourteen years age; an old camel.

آرو؛ (ف) ڏيڻي جو ٿاڻو، نارجي چڪر جو ڏندو، پيچ - وڪڙ
a tooth or cog in a wheel, the spoke of a wheel, twist, coil.

آرن کان ڪڍڻ؛ (ف) ڏوڏي ڇڏڻ، هوش حواس مان ڪڍڻ
to cause frustration, vexing, irking, provoking.

آري پر اچڻ؛ ڪنهن وڪڙ يا مصيبت ۾ ڦاسڻ
become entangled, caught in a difficulty, entanglement, embroilment.

آرواح؛ (ع) روح جو جمع روح
spirits, souls.

آرواح پلجڻ؛ خواهش ڪجي روح سڌ مري روح دل ٽهي وڃي
loosing of spirits, quail, flinch, shrink.

آروڙي؛ (ف) ڏنڻي، ڪن ڪچري جو ڍڳ - ڍڻي
a dunghill, heap of dirt, refuse, garbage-dump, trash-heap.

آروڳ؛ (سن) آروڳي (سن) روڳ جي - تندرست - صحتمند
healthy, hale, sound, well, fit.

آره؛ چاڻي - سينو، بوسو
chest, breast, bosom.

آره ڏيڻ؛ مقابلو ڪرڻ، مدد ڪرڻ، مُنهن ڏيڻ
to face, resist, counter, combat, contest, help, assist, support, to face up, oppose.

آره زورائي؛ (ف) سيني زوري، ڏاڍا مڙسي، زبردستي، ظلم
high-handedness, violence, oppression, tyranny; disdainfulness

آره زورن؛ (ف) ڏاڍا مڙسي، زورن، ڏاڍا مڙسي، زورن، ڏاڍا مڙسي
haughty, proud, oppressive, tyrannical, hot headed

آرهات؛ (ف) چاڻي جو زور، پاڪر ۾ پنچائڻ جهڙو، پيڙ - چپ
a warm embrace, to take to bosom, take in the arms, crushing, pounding.

ing snake; a voracious eater; a cheat, fraud, depe.
آڙو؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.

آڙو؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
quarrel, brawl, controversy, dispute, feud, fight; fussy, quarrelsome, difficult.

آڙو پڌڻ؛ هر ڀيرو ڏٺو وڃي، ٽڪار ڪرڻ، آڇايو خد ڪرڻ، آڇي ڪرڻ
to start a brawl, bickering, controversy, harassment, opposition.

آڙو؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
cheap, low priced, inexpensive.

آڙائي؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
inexpensiveness, cheapness, shoddiness.

آڙاڻ؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
command, instruction, order, direction, injunction, guidance, guideline.

آڙاڻ؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
idem.

آڙاڻ؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
earth, land, country, world.

آڙاڻ؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
terrestrial, earthly, mundane, worldly.

آڙاڻ؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
a flowering plant bearing red flowers.

آڙاڻ؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
violet, red, reddish-blue (colour).

آڙاڻ؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
most eminent, most elevated, honourable, esteemable, noble.

آڙاڻ؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
the elbow, the portion of the arm from elbow to wrist, to rest on this portion of the arm.

آڙاڻ؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
pillars, columns; piers, traits, members of an institution, government or association.

آڙاڻ؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
the entire worth, inheritable property, fortune, resources, riches, substance.

آڙاڻ؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
juice, essence, distilled liquid.

آڙاڻ؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
a fragrance prepared by mixing different scents.

آڙاڻ؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
a warm embrace, to take to bosom, take in the arms, crushing, pounding.

آڙاڻ؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
a warm embrace, to take to bosom, take in the arms, crushing, pounding.

آڙاڻ؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
a warm embrace, to take to bosom, take in the arms, crushing, pounding.

آڙاڻ؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
a warm embrace, to take to bosom, take in the arms, crushing, pounding.

آڙاڻ؛ (ف) ڏوڏو - ٽڪار - معاشي، (ص) ڏنگر - زورار - ڪڙو.
a warm embrace, to take to bosom, take in the arms, crushing, pounding.

perverse, careless, heedless, indifferent, stubborn, obdurate, haughty.

اڙڻي: ٿ بھائو - عذر، ڏڏو، آڻڪ - رنڊڪ. ڪيرائڻ جو هڪ ڌار، ڦڙڙي.
entanglement, excuse, pretext, barrier, obstacle, a trick of the wrestling game.

اڙڻي باز: ص. ڦڙڙي، بھائي باز
perverse, vicious, depraved, nefarious, villainous.

اڙ پڙ: ظ. ٺٽ پٽ - وهنوار، پياڻ - چڪتو.
paid up, paid off, clear (account), settled.

اڙجڻ: مر. ڦاسجڻ، اٽڪجڻ، منجھڻ.
to be caught, worried, detained, entangled, enmeshed.

اڙجي ويڃڻ: ڦاسجي پوڻ، ڪڪ ٿيڻ.
become impeded, entangled, vexed, harassed, worried, bothered.

اڙڙ: ٺ. اناج جو هڪ قسم، مانجن.
a kind of kidney bean, red gram (*calamus bean*).

اڙڙ: ڌ (ت) لشڪر - سپاه، ڪٽڪ - ميڙ - آبهو، ڍڳ - آبهو.
a camp, an army, legion, multitude, crowd, flock, heap, pile.

اڙڙاڻي: ٺ. محلات جي پھريدار عورت (جيڪا مردانو لباس پھري).
دريان عورت، ٻانھي.

a woman guard of a palace (esp women's quarters), maidservant, housemaid, maid, female servant.

اڙڙو: ٺ (ت) اردو، لشڪر، چاٽوئي، لشڪري ٻولي، پاڪستان جي قومي ٻولي.
a cantonment, the language of forces, Urdu, the national language of Paksitan.

اڙڙاڻ: ٺ (ف) اڙڙاڻا، اڙڙاڻاڻ - اڙڙاڻو.
a python, boaconstrictor, dragon.

اڙڙي ٻوڙي: ظ. ڪڏهن ڪڏهن.
sometimes, occasionally, sporadically, infrequently.

اڙڙو: ڌ. ڪڏڻو گھوڙو - جڙو رچيرو.
untrained or unbroken horse, young horse, a calf

اڙڙو: ڌ. زمين ۾ گھڻو هيٺ تائين اونھون ريج.
a deep watering of the land, inundation.

اڙڙو ٿي ويڃڻ: گھڻي مينھن سببان گھڻو اونھون ريج ٿي ويڃڻ.
inundation, flooding.

اڙڙو: مر. اٽڪڻ، ڦاسجڻ، منجھڻ.
to get entangled, muddled, perplexed, tangled, snarled.

اڙڙاڻ: مر. سرڙھ ڪرڻ، سڀني زوري ڪرڻ، گھٽڻ، چاٽي، جر زور ڏيڻ.
چڙھت ڪرڻ.

to press against the chest; to crush, pound, to harass, oppress, to overwhelm, to overpower.

اڙڙاڻي: ٺ. رنج - ڏڪ، ناراضھ، غمگيني، (ضد سرھائي).
grief, anguish, agony, unwillingness, sadness, sorrow.

اڙڙندو: ص. ان جو ڳڙ - ان لائق، نامناسب، ناجائز (شرعي لحاظ سان) (ٺ).
اڙڙندي.

unjustly or unlawfully, sinful, immoral, iniquitous.

اڙڙو: ص. ناخوش - رنج - ڏڪريل، (ٺ. آڙي).
sad, sorrowful, dejected, sorry, saddened, unhappy, mournful.

اڙڙو: ٺ. درياء جي ٺٽ ۾ چڙهيل زمين، غير آباد زمين، ٻوڙو.
the land left un-inundated by the river, uncultivated, barren, wasteland.

اڙڙو ڏيڻ: زمين کي آبادي کان ساھي ڏيڻ.
the land left uncultivated, fallow.

اڙڙو: ٺ. چوڪي جي اُٻھن سامھين ڪنڊن کي ملائيندڙ ليڪ.
the opposite lines of an square.

اڙڙو: ڌ. بنا ريج زمين، پياڻ، سُڪل ٻُٽي.
un-watered land, desert, wild, uncultivated, fallow.

اڙڙين: ظ. اڄ کان پوءِ چوٿين ڏينھن.
the fourth day from today.

اڙڙو: ٺ. آڙ - ٽيڪ - جھل، رنڊڪ، اوٽ - اوٽو.
shelter, prevention, protection, entrenchment, hinderance, obstacle, bar, hamper, hurdle, obstruction.

اڙڙو ڏيڻ: رنڊڪ وڌائڻ، اوٽ ڪرڻ.
to put an obstruction, raise embankments, bar, hamper, hurdle, entrench.

اڙڙو: ظ. ڏکيو - اوکو - اھنجو.
difficult, adverse, perverse, arduous, laborious.

اڙڙو: ظ. ڏکيو - دشوار - اڻانگرو.
idem.

اڙڙو: ڦاسائڻ - اٽڪائڻ، منجھڻ.
to entangle, to involve, enmesh, to connect.

اڙڙو: ص. بي پرواھ، اڙڙو، ضد، سرڪش.

- آزمن: مر. وڙهڻ (پاڻي) - وڙهڻ.
flow (of water); flowing, running, fight, quarrel.
آوي: ذر سڌڻ لاءِ لفظ - آي. ڪارڻ وغيره مان سڌڻ لاءِ ڪم ايندڙ لفظ.
(ث. آئي)
آوي: ث. آڏ - آڏ. ڳوٺي. جانشو، بهانو، ضد - رڳي. ڏکڻي وقت - آئي ريل.
a call (in an. angry tone), to call angrily, ho, hullo, o!
آوي: ث. آڏ - آڏ. ڳوٺي. جانشو، بهانو، ضد - رڳي. ڏکڻي وقت - آئي ريل.
a charge, an accusation, pretence, pretext, stubbornness, objection, hitch, hardness, hardship.
آوي اوتي: ظ. ڏکڻي وقت ۾ - اوڀل سويل. ڪوٽ توت ۾.
in times of difficulty, hardship, rigor, vicissitude.
آوي باز: ص. رنڊڪ وجهندڙ، بهانا ڪندڙ، ڦڙو وجهندڙ.
obstinate, wayward, refractory, perverse, indiscreet, vicious, nefarious, obstructionist.
آوي هڻڻ: وهت کي تڪڙو هلائڻ لاءِ پيمت ڌاري ڪڍي هڻڻ - معييز ڏيڻ.
رنڊڪ وجهڻ.
to spur, goad, obstruct, hinder, block.
آويات، آويال: ص. اوڀل - ڦاٿل، منجهيل، گهرجائو، ضرورت مند، سائل.
tangled, muddled, perplexed, needy, poor, destitute, beggerly.
آويو: ص. ڦاٿل محتاج - گهرجائو.
tangled, poor, destitute, needy.
آوين آڌاره: ص. بي وسيلن جو وسيلو، پرچهلو.
supporter, champion, helper.
آويو ٿيڻو: ص. رستي پليل، ٿيڻو ٿاڀريو. رهيو ڪهيو (ث. آئي ٿري).
unknown, unexpected, savings, balance, remainder.
آو: ظ (ف) کان - وٽن - طرفان.
from, than, by, of, with.
آوانسواءِ: ظ. کان سواءِ - ڌاران.
except, without, barring, in the absence of, aside from, apart from.
آويرو: ظ. ياد - حافظو.
remembered by heart, memorized.
آزهد: ظ. نهايت، تمام گهڻو - بيشمار.
boundless, infinite, exceedingly, extremely, limitless, unlimited.
آزخود: ظ. پاڻي، خود بخود.
by self, of one's own accord, involuntarily.
آزغيب: ظ. اچتو - اچانڪ، گهمي طرح.
suddenly, unexpectedly, mysteriously.
- آزار: ث (ع) ستن - شلوار.
trousers, loose, pants, payjamas.
آزاريندڙ: ذر اڳڻ - ٽائڙ.
a thread or rope for tying the trousers.
آزالو: ذ (ع) رفع دفع، نقصان جي پڙائي، منسوخ (عمل جي).
settlement of dispute, compensation, reparation, indemnity, cancellation, annulment.
آزل: ذ (ع) دنيا جي پيدائش جو پهريون ڏينهن. تخليق جي شروعات، مقدار - نصب.
alpha, eternity, origin, beginning; fate, destiny.
آزلي: ص. اصل کان - شروعات کان وٺي، آخر تائين رهندڙ - باقي.
eternal, perpetual, everlasting, permanent.
آزمه زور (تب جو) سختي (سور جي).
(of fever) raging, severe, severity.
آزواج: ث (ع) زوج جو جمع) زالون - گهر واريون.
wives, spouses.
آزواج مطهرات: ث. نبي سگوري جا حرم (بيبيون).
the wives of the Prophet Muhammad (PBUH)
آزوده: ص. نپل - هيٺو (ث. آزوي).
weak, feeble, puny, decrepit, fragile, frail, infirm.
آس: ث. ٽپ - ٽڪر.
sunshine, sunlight, sun.
آس ۾ وار اها ڪرڻ: آزمودي پراڻن کان سواءِ پروڙه ٿيڻ. عمر اڃائي وڃائڻ.
to waste the life in trifling matters; to age without getting any experience.
آساتده: ذ (ع) استاد جو جمع) استاد، فن جا ماهر.
teachers, instructors, experts, masters.
آسات: ث. ڏاڍي آج - تهر، پياس - خشڪي، اڪير، ڪاڙهو - ٽپ.
سوڪڙو.
thirst, dryness, craving, desire, fever, heat, dehydrated, parched, scorched.
آساتجڻ: مر. اُڃائڻ، ڪوٺائجڻ (وڻ ٻوٽو).
to become thirsty; dry, moistureless, shrivelled, scorched, parched, withered.
آسارو: ص. غافل - ويسلو - بي خبر - ويسار، موڳو - گهيلو (ث. آساري).
ignorant, unaware, stupid, block headed, unmindful.
آساس: ذ (ع) بنياد - پيڙه.
foundation, base, plinth.
آسياب: ذ (ع) سبب جو جمع) سبب - ڪارڻ، ذريعا - وسيلو، سامان سڙو - ٽپڻ ٿاڙي.

استقامت: ث (س) عورت - زال - ڪپڙي مان سر ڪڍڻ لاءِ هڪ لوهي اوزار. a razor.	استقامت: ث (س) عورت - زال - ڪپڙي مان سر ڪڍڻ لاءِ هڪ لوهي اوزار. a razor.	causes, reasons, materials, goods, belongings, possessions, effects.
استقامت: ث (س) عورت - زال - ڪپڙي مان سر ڪڍڻ لاءِ هڪ لوهي اوزار. a woman, a female, wife, an iron.	استقامت: ث (س) عورت - زال - ڪپڙي مان سر ڪڍڻ لاءِ هڪ لوهي اوزار. a woman, a female, wife, an iron.	استقامت: ذ. ڪير جي نسي، انين جي ڪير مان ڄميل ڏٺو. a watery milk, curd: curd of camel's milk.
استقامت: ث (ع) طاقت - سگهه، وس، پڄندي، حيثيت. power, capacity, potentiality, authority, status, dignity, position, prestige, rank, standing.	استقامت: ث (ع) طاقت - سگهه، وس، پڄندي، حيثيت. power, capacity, potentiality, authority, status, dignity, position, prestige, rank, standing.	استاد: ص (ن) ع. سيڪاريندڙ، معلم، رهبر، چلاڪ - اٽڪلي، هوشيار. teacher, trainer, master, clever, wizard, guide, leader, skillful, skilled, expert, adept.
استعارو: ذ (ع) اها تشبيهه جنهن ۾ لفظ ڇڏيو وڃي، جيان وغيره ڪم نه آڻجن (هو ڦينجن آهي = شينهن ڇڏيو بند آهي). metaphor.	استعارو: ذ (ع) اها تشبيهه جنهن ۾ لفظ ڇڏيو وڃي، جيان وغيره ڪم نه آڻجن (هو ڦينجن آهي = شينهن ڇڏيو بند آهي). metaphor.	استادي: ث. ڏاهپ، هوشيارِي - چالاڪي، حرفت - اٽڪل پازِي. cleverness, cunning, astute, artfulness, artificeness, craftiness.
استعجاب: ذ (ع) عجب، حيرت. wonder, amazement, astonishment.	استعجاب: ذ (ع) عجب، حيرت. wonder, amazement, astonishment.	استبداد: ذ (ع) مرضي، خلاف هلايل حڪم، ڏاڍي - ظلم. force, tyranny, despotism, violence, outrage.
استعداد: ذ (ع) لياقت - قابليت، ذهني طاقت. competency, qualification, skill, talent, ability, capability.	استعداد: ذ (ع) لياقت - قابليت، ذهني طاقت. competency, qualification, skill, talent, ability, capability.	استثنا: پان ڪي جدا رکڻ جو عمل. ٻين کان علحدگي. (ص) قاعدي کان ٻاهر - خارجي. exception, separate, outside the ambit of the law, distinct, diverse.
استعفاء: ث (ع) ملازمت ڇڏڻ لاءِ درخواست. resignation (from an office or service).	استعفاء: ث (ع) ملازمت ڇڏڻ لاءِ درخواست. resignation (from an office or service).	استحسان: ذ (ع) پسنديدگي، نيڪي، تعريف ڇڏڻ ڪم، ساراهه، خوبِي. approval, liking, goodness, virtue, merit, piety, quality.
استعمال: ذ (ع) عمل ۾ آڻڻ جي حالت، عمل، تجربو - آزمودن. use, employment, usage, experience, practice, exercise.	استعمال: ذ (ع) عمل ۾ آڻڻ جي حالت، عمل، تجربو - آزمودن. use, employment, usage, experience, practice, exercise.	استحقاق: ذ (ع) لياقت، حق حقوق. claim, right, merit, privilege, prerogative.
استعمالي: ث. عمل آزمائش، تجربو. practical, customary, experience, experiment.	استعمالي: ث. عمل آزمائش، تجربو. practical, customary, experience, experiment.	استحڪام: (ع) مضبوطي - پختگي، جٽاءُ. support, stability, strength, ratification, firmness, soundness, steadiness, stableness, durability.
استغاثه: ذ (ع) فریاد - مقدمو، ڪيس. complaint, suit, case, prayer, plea, petition.	استغاثه: ذ (ع) فریاد - مقدمو، ڪيس. complaint, suit, case, prayer, plea, petition.	استخاره: (ع) غيبي اشاري معلوم ڪرڻ جي دعا. خدا کان خاص دعا جي ذريعي خير جي طلب. فال. special prayers meant to consult God on some vital issues, to seek help or assistance and support (from God)
استغراق: (ع) خيال يا فڪر ۾ ٿيڻ، ڌميءَ جي يادگيري يا بندگي ۾ محور. absorption, offering, engrossment, prayers.	استغراق: (ع) خيال يا فڪر ۾ ٿيڻ، ڌميءَ جي يادگيري يا بندگي ۾ محور. absorption, offering, engrossment, prayers.	استدعا: ث (ع) عرض - التجا، گذارش. request, prayer, petition, supplication, appeal.
استغفار: ذ (ع) ڏوهن گناهن جي بخشش لاءِ دعا، گهر توبه. prayer for forgiveness, supplication, entreaty.	استغفار: ذ (ع) ڏوهن گناهن جي بخشش لاءِ دعا، گهر توبه. prayer for forgiveness, supplication, entreaty.	استدلال: ذ (ع) دليل، حجت، ثبوت. reason, proof, argument, testimony, evidence.
استعنا: ث (ع) تونگري - شاموڪاري، بي نيازي richness, wealth, fortune, contentment, satisfaction, gratification.	استعنا: ث (ع) تونگري - شاموڪاري، بي نيازي richness, wealth, fortune, contentment, satisfaction, gratification.	استر: ذ (ف) ڪوٽ وغيره لباس جي اندرئين تھ ۾ وڌل ڪپڙو. under-cover of a garment, lining.
استفسار: ذ (ع) پڇا پڇا، حقيقت جي جانچ. an investigation, inquiry, inquisition, probe, search, research.	استفسار: ذ (ع) پڇا پڇا، حقيقت جي جانچ. an investigation, inquiry, inquisition, probe, search, research.	استر: خچر ڇڏو ٻيو وڌيڪ طاقتور جانور. a mule, a hybrid offspring of a male donkey and a female horse.
استقامت: ث (ع) مضبوطي - پختائي، بيڪ - ثابت قدمي. firmness, stability, constancy, stableness, soundness, steadiness, steadfastness.	استقامت: ث (ع) مضبوطي - پختائي، بيڪ - ثابت قدمي. firmness, stability, constancy, stableness, soundness, steadiness, steadfastness.	استراحت: ث (ع) فرحت، آرام، عيش. rest, comfort, ease, repose, leisure, relaxation, luxury.

استقبال: د (ع) آحين لاءِ ٻه چار قدم اڳتي وڌڻ - سڌو ئي آڻڻ -
 ايندڙ زمانو.
 railway-station.

اسٽيل: ٺ (انگ) لوهي نپ سان قلم.
 an ordinary pen; a pen with an iron or steel nib, a writing instrument of metal.
 اسپڻ: (نڌ) گهوڙو
 a horse.

اسپتال: ٺ (انگ) شفاخانو - دواخانو.
 hospital, dispensary, health centre, clinic.
 اسپرنگ: ٺ (انگ) لوهي تار جو داٻڻو ويڙهو.
 spring, steel coil, coiling spring.

اسپنگر: ٺ (نڌ) اسپغول دوا طور ڪم ايندڙ هڪ قسم جو بيج.
 spogyl seeds (*plantago ovata*); Ispaghol.
 اسپيشل: ص (انگ) خاص-جدا.
 special, specific, distinct, individual, unique, particular.

اسپيڪٽر: ٺ (انگ) تقرير ڪندڙ، - - -ن سان اسپيڪلي جو ڪاروبار
 هلائيندڙ ميمبر.
 the speaker or head of an assembly (or senate).
 اسڏ: ٺ (ع) شينهن. هڪ آسماني بيج.
 a lion, the constellation Leo.

اسد الله: ٺ خدا جو شينهن، حضرت علي رضه جو لقب.
 the Lion of God, an attribute of Hazrat Ali (on account of his bravery).
 آسڙ: ٺ رات جو پريون پهر - پوئين رات - آسور.
 last part of the night, the time before day break, arora, dawn.

اسرار: ٺ (ع) سر جو جمع) گجهيون گجهيون - گجهها ڪم. عجائب.
 حيران ڪندڙ عمل، ناشو.
 mystery, secret, enigma, riddle, a play, drama.
 اسراف: ٺ (ع) حد کان ٻاهر ڪاپو. اجابر استعمال فضول خرچي.
 waste, profusion, prodigality, extravagance, lavishness.

اسرڙو: م مٿي وڌڻ، رهاو ٿيڻ.
 to spring up, to proceed, depart, rise (as a plant or building), grow (as a plant).
 اسڙوڪڻ: م اوسيڙو ڪرڻ - انتظار ڪرڻ. اس پر پڻڪڻ. اڃايو رڻو.
 await, expect, to wander or toil in the sun; go astray, roam about.

اسٽال: ٺ (انگ) گڏيل ڪاروبار.
 a common reception, future, future time.
 استقلال: ٺ (ع) مضبوطي، سان هڪ ڳالهه تي بيحدڪ - ٽٽڻاڻي.
 condition; firmness, stability, steadiness, independence.
 استعمراري: ص (ع) دائمي هلندڙ - جاري رهندڙ. ٽٽڻاڻي.
 perpetually, permanent, perennial, constant, continuous (in use).

استنجا: ٺ (ع) طهارت - مسح.
 purification after urination etc., cleansing of the lower part of the body. (genitals).
 استو: ص (ع) استاد) ڪنهن به هنر جو ڪاريگر (هي لفظ رازي وافي،
 لوهراءِ حيدر سان ڪم اچي).
 workman, expert, artisan, master craftsman.
 استوار: ص (نڌ) مضبوط - محدد - پختي - پختي.
 firm, strong, secure, sturdy, vigorous, mighty, safe, solid.

استاف: ٺ (انگ) عملو، ڪاتي يا آفيس جا ملازم.
 staff, a body of assistants under a head.
 استامپ: ٺ (انگ) سرڪاري چاپ لڳل پتو (قبوليت وغيره جي تحرير
 لاءِ) دستاويز.
 stamp-paper.
 استانڊ: ٺ (انگ) اسٽنڊ) گڏيل، سڻ جي ٻيڻ جو آڏو يا ڇانورو.
 a stand, bus-stand, a waiting shed, a waiting-hall.
 اسٽرائڪ: ٺ (انگ) هڙتال - احتجاج طور ڪم نه ڪرڻ.
 strike, walk-out, refusal to work (by workers).
 اسٽول: ٺ (انگ) ڪاٺ جي چئن ڊگهين ٽنگن واري ننڍي تختي سان ٺهيل.
 a small stool, a small sitting stand.
 اسٽيٽ: ٺ (انگ) رياست، جاگير، غير متحرڪ جائداد.
 a state, estate, property, landed property, jagir, lands.
 اسٽيج: ٺ (انگ) جلسي لاءِ وغيره لاءِ لهر يا چوڌرو.
 a stage, a dais, a raised platform; a raised platform for a public function or theatre.
 اسٽيشن: ٺ (انگ) ريل گاڏي جي بيحد لاءِ مقرر جاء (جتي مسافر لهن

abstract noun.	آسٽنٽ: ص (انگ) نائب، عيوضي، مددگار.
اسم عام: ذ. هڪ قسم جي سڀني جنسن لاءِ ڪم ايندڙ لفظ (جيئن مائٽر، ڀور، جبل وغيره).	an assistant, subordinate, helper, supporter, lieutenant.
common noun.	اسڪالر: ص (انگ) عالم - اديب، تعليم وٺڻ لاءِ وظيفو ڪندڙ.
اسم فاعل: جملي ۾ ڪم ڪندڙ جي لاءِ ڪم آيل لفظ.	scholar, savant, writer, a student getting scholarship.
the subject.	اسڪالرشپ: ث (انگ) شاگرد لاءِ وظيفو.
اسم مفعول: ذ. ٿيل ڪم جي خبر ڏيندڙ لفظ (جيئن ڏڪيل، روئل وغيره).	monetary award to a brilliant student to continue his/her studies. scholarship.
passive, past participle.	اسڪرو: ذ (انگ) لوھ جو پيچدار ڪوڪو.
اسماء: ذ. (ع) اسم جو جمع نالا.	screw.
names, attributes or epithets.	اسڪرو ڊرائيور: ذ. پيچڪش. (اوزار)
اسماء الحسنی: ذ. ذاتي پاڪ جان ناري صفاتي نالا.	screw-driver.
ninety nine attributive names of the Allah Almighty.	اسڪول: ذ (انگ) ابتدائي تعليم جو مدرسو. ابتدائي درسگاه.
اسمجه: ص. بي سمجه. نادان.	school, a primary school, an elementary school, secondary school etc.
ignorant, fool, foolish, oblivious, unaware, unknowing, dude, dandy.	اسڪيم: ث (انگ) رٿا، تجويز، منصوبو.
استاد: ث (ع) سند جو جمع ثابتون، سندون - دستاويز، حديث جي روايت جو سلسلو.	an scheme, a plan, design, strategy.
certificates, evidences, proofs, testimonials, the traditions or sayings of the Prophet and the source identifying them.	اسلام: ذ (ع) دين فطرت، الله تعاليٰ جو حضرت محمد ﷺ جي معرفت سڄي انسان ذات ڏانهن موڪليل دين.
آسو: ذ. سنبت سال جو سون مهينو.	Islam, Muslim religion, the religion bestowed upon humans through the last of the prophets Muhammad (PBUH).
the seventh Hindu month (September-October). Aasoo.	اسلامي: ص. اسلام جو - اسلام وارو.
آسو: ث (ع) نمونو - مثال.	Islamic, relating to the religion of Islam.
example, tradition, sample.	اسلحه: ذ (ع) سلاح جو جمع هٿيار، سامان سڙو.
آسو: ص (ع) ڪارو، سپاه.	arms, armour, wares, tools.
black.	اسلوب: ذ (ع) نمونو - ڍنگ، طريقو.
آسونهن، آسونهن: ص. اڻ واقف - اڻ ڄاتل - اڻ ڏٺل. جنهن جي جوڙ يا گس ڏٺل نه هجي.	way, manner, mode, method, shape, form, style.
unacquainted, unknown, new, unaccustomed, untreaded.	اسم: ذ (ع) نالو، گرامر موجب ڪنهن مائٽر، شيء، جاءِ خاصيت يا ڪم جو نالو ظاهر ڪندڙ لفظ. جنس.
آسنه: م. رخصت - روانو ٿيڻ (مسافري تي).	noun, name, appellation, denomination.
to depart, go on a journey, leave, move, get off, get away, exit.	اسم تصغير: ذ. ننڍڙائي ۽ ٿورڙائي ڏيکاريندڙ لفظ.
آسير: ص (ع) قيدي، گرفتار.	a diminutive noun.
prisoner, captive, convict, jailbird.	اسم حالیه: ذ. فعل جي اسمي صورت (جيڪا هلندڙ وقت جي معنيٰ ڏيکاري، متلاسمجھندو، ايندو، ويندو وغيره).
اسيري: ث. قيد - بند.	present tense (of a noun)
confinement, imprisonment, captivity.	اسم خاص: ذ. ڪنهن جاندارن يا بي جان شيء جو خاص نالو (جيئن حمزو، سنڌو وغيره).
آسيميلي: ث (انگ) صوبائي يا ملڪي انتظام هلائڻ لاءِ قاعدا قانون	proper noun.
	اسم ذات: ذ. ڪنهن شيء جو ذاتي گڻ ڏيکاريندڙ لفظ (جيئن نيڪي،

اشراف: ث. چڱمڙسي. عزت، آبرو، ڀلائي - چڱائي، نيڪي
respectability, nobility, notability, good character.

اشراف: ذ (ع) سج اڀرڻ، سج اڀرڻ کان پوءِ نفلي نماز.
sunrise, the prayers offered immediately after the
sunrise (optional).

اشراف المخلوقات: ث (ع) سڀني مخلوقن کان ڀلو - انسان ذات.
the best of the creations, humanity, mankind, hu-
man being.

اشرافي: ث (ع) هڪ سونو سڪو - مهر، هڪ قسم جو گل.
a gold coin, a guinea, a seal, stamp, the name of a
flower.

اشعار: ذ (ع) (شعر جو جمع) نظم - ڪلام.
poetry, couplets, verses.

اشڪ: ذ (ف) ڳڙها - لڙڪ.
tears, tear drops.

اشڪبار: ص. ڳڙها ڳاڙيندڙ - لڙڪ وهائيندڙ.
weeping, mourning, shedding tears.

اشڪنجو: ذ (ف) شڪنجو ڏوهارين کي قابو ڪرڻ لاءِ ڪاڻ. جلبندي
پر ڪتابن کي قابو ڇڏڻ جو هڪ اوزار.

اشڪول: اشڪيل: ذ (ع) شڪيل ڏارڻ. پيڙيون، وهڻ جي هڪڙي
پاسي وارين تنگن ۾ پڌڻ جو ڏارڻ.

اشڪول: وارين تنگن ۾ پڌڻ جو ڏارڻ.
shackles (confining one fore, and one hind foot
of an animal).

اشلوڪ: ذ (سن) سلوڪ - ڌرمي بيت يا گيت.
religious poetry.

اشهد: ذ (ع) شهادت جي ڪلمي جو پهريون لفظ. شهادت جو ڪلمو.
دشني آڱر.

اشهاد: ذ (ع) شهادت جي ڪلمي جو پهريون لفظ. شهادت جو ڪلمو.
first word of the Muslim creed: I bear witness that
there is no God but one God, attestation, the first
finger of the right hand.

اشياء: ث (ع) شيءَ جو جمع) شيون - چيزون - وڻون.
things, articles, objects, material.

اصالت: ث (ع) اصله) اصليت، خاصيت، اثر.
determination, integrity, constancy, genuineness.

اصحاب: ذ (ع) صاحب جو جمع) حضرت محمد ﷺ جو صحابي.
سنگتي - ساٿي.

اصحابي: ص. نبي سڳوري جو ساٿي. نيڪ ماڻهو.
companions of the Holy Prophet (PBUH), no-
bles, peers, comrades, preceptors, friends.

اصحابي: ص. نبي سڳوري جو ساٿي. نيڪ ماڻهو.
comrade of the prophet of Islam (PBUH), a pious
man.

جوريندڙ ميمبرن جي جماعت (جيڪي ميمبر جدا جدا ٽڪن مان وڌن
ذريعي منتخب ٿين)

assembly (a federal, national or provincial assem-
bly or law making elected body).

اشارات: ث (ع) اشارو - اهڃاڻ.
a hint, signal, sign, indication.

اشارو: (ع) اشارو) هٿ يا اک سان ڏس، اهڃاڻ، رمز، مام.
a sign, signal, beckoning, indication, hint, wink,
gesture, gesticulation.

اشاعت: ث (ع) پڌرائي - مشهوري. چاپ (اخبار يا ڪتاب جو).
publication, propagation, editon, dissemination,
circulation.

اشراڪ: ذ (ع) شراڪت - ڀائياري - حصو. شموليت.
partnership, association, affiliation, alliance.

اشرڪيت: ث (ع) حڪومت جو اهر سرشتو جنهن ۾ ملڪ جي سڀني
ماڻهن جو هڪ جيترو حصو هجي.

a system of government based on equality, social-
ism, communism.

اشتعال: ذ (ع) جوش - پڙڪو - باهر.
provocation, instigation, incitement.

اشتعال انگيز: ص. باهر پڙڪائيندڙ - جوش ڏياريندڙ، فساد پيدا
ڪندڙ (گالهه، تقرير).

اشتعال: ذ (ع) جوش - پڙڪو - باهر.
provocation, instigation, incitement, in-
stigation, unrest.

اشتقاق: ذ (ع) لفظ مان ڪڍيل بنيادي ڌاتو.
etymology.

اشتها: ث (ع) (ع) بک، خواهش - طلب (کاڌي جي).
hunger, appetite, desire, craving, urge.

اشتهار: ذ (ع) اعلان، پڌرنامو، مشهوري جو اعلان.
advertisement, notification, notice, announce-
ment, publicity, proclamation.

اشتياء: ذ (ع) شوق - چاهه، انتظار، گڏيل خواهش، سڪ.
liking, fondness, yearning, wish, hankering, de-
sire, bent.

اشتياء: ذ (ع) شوق - چاهه، انتظار، گڏيل خواهش، سڪ.
liking, fondness, yearning, wish, hankering, de-
sire, bent.

اشخاص: ذ (ع) شخص جو جمع) گهڻا ماڻهو - جفا.
people, persons, assemblage, congregation.

أشد: ص (ع) تمام سخت، بلڪل گهڻو.
most vehement, severe, extreme, urgent,
excessive.

أهراق: ص (ع) شريف انسان - نيڪ مرد، عزت وارو - معذب.
gentleman, respectable person, noble, notable, di-
ginitary.

relative, additional, supplementary.

ادب: (ع) ضحية جو جمع قربانيون.

sacrifices, offerings.

اضحي: (ع) قرباني جو جانور - قرباني.

a sacrificial animal, sacrifice.

اضطراب: (ع) پریشاني، بیکراري - نوچ پوچ - ٽٽڪو، جلدي - تڪڙ.

anxiety, impatience, anguish, vexation, hurry, haste.

اطراف: (ع) طرف جو جمع - ڏسڻ - طرف.

directions, suburbs, environs.

اطفال: (ع) طفل جو جمع - ٻارڙا.

babies, children, offsprings.

اطلاع: (ع) خبر - پتو - اعلان، نوٽيس - چاڻ.

information, intimation, announcement, notice, report, notification.

اطلاعات: کاتو: (ع) حڪومت جي طرفان عام مڻڪن يا عام ماڻهن جي گهرجن کان حڪومت جي ذات ڪندڙ کاتو (جيڪو گهڻو ڪري اخبارن سان واسطو رکي ٿو).

Information Department, Public Relations Department.

اطلاق: (ع) الحڪم، ايج جي حالت، لاڳاپو.

application, relevance, connection.

اطلس: (ع) اچو زرداري ريشمي ڪپڙو.

satin cloth.

اطمينان: (ع) تسلي - دلجو - خاطري.

calmness, respite, pledge, satisfaction, composure, confidence.

اطوار: (ع) طور جو جمع طريقا - ڍنگ - دستور، اعمال - لوج - آداب.

behavior, conduct, manners, customs, habits, practices, ways.

اظهار: (ع) پڌراني - ظهور.

a deposition, explanation, statement, expression, disclosure, manifest, exposition.

أشهر: (ع) وڌيڪ ظاهر - نام پٿر، گهڻو مشهور.

obvious, clear, plain, evident, known.

أشهر من الشمس: سج کان وڌيڪ پڌرو، مشهور.

crystal clear, distinct, known, well known.

إعانت: (ع) مدد - واهر.

help, aid, relief, lift, support, abetment, backing, assistance.

اعتبار: (ع) پروسر - يقين - يمان.

confidence, trust, credit, faith, hope, reliance.

أصرار: (ع) ڪنهن ڳالهه تي گهڻو زور - ضد، تڪيد.

persistence, constancy, endurance, repitition, continuation, insistence.

إصطلاح: (ع) ڪنهن ڌنڌي يا فن جو لفظ - ورڇ.

term, technical term, phrase, idiom.

إصطلاح: (ع) محاورو وارو، مشهور معنيٰ کان سواءِ ٻي خاص معنيٰ رکندڙ (لفظ).

idiomatic, language peculiar to a person or group, expression with a special meaning.

أصغر: (ع) وڌيڪ ننڍو، سڀ کان ننڍو.

small, younger, youngest, minor.

أصل: (ع) بنياد، نيچ، نسل، پيڙهه، (ص) سچو پيو - حقيقي، خالص - نيچ، اصل کان شروع کان هرگز، بلڪل.

origin, root, foundation, genuine, real, right from the start, quite at all.

أصلو: (ع) اصل وارو، اوائلي - تدبير.

original, ancient, earliest, pioneer, old, pure, genuine.

أصلي: (ع) بنيادي - فطري - ذاتي، خاص قديم.

original, natural, ancient, old, personal, peculiar.

إصلاح: (ع) درستي، سڌارو.

reformation, correction, improvement, betterment.

إصلاحات: (ع) سڌارا.

improvements, corrections.

أصنفة: (ع) بنيادي حقيقت، ذاتي گهڻي بنيادي شرافت، اصل نسل، genuineness, originality, personal trait, virtue, lineage.

أصول: (ع) آل جو جمع - بناو - بنياد، بنيادي قاعدو - قانون.

roots, elements, fundamentals, basic principle.

أشرف: (ع) چڱي نسب وارو شريف، اصل نسل وارو - بشتو عزت وارو، وڌيڪ برتر، گهڻو گهڻو قسم، ڪارو رنگ.

noble, illustrious, a client (of an advocate), a kind of a cock, a kind of the Cobra.

إحسان: (ع) نسبت - رڳو - تعلق، گرامر موجب اسم جي وچ ۾ سانحي ٿيڪ ڀندڙ حالت.

connection, relevance, genitive case, mutual connection (of two nouns).

إحسان: (ع) اضافو - واڌ - واڌارو، پگهار يا عهدي ۾ ترقي.

enhancement, enlargement, increment, promotion, advancement.

إحسان: (ع) انساني (حقيقي) نه هجي وڌيڪ.

badge, decoration.

اعزازي: ص. بنا اجوري - مفت ڪم ڪندڙ - آفري.

honorary, voluntary, unpaid person.

اعشاري، اعشاري: ص (ع) ڏهين حصي وارو. ڏهون ڏهاڙي.

ten, tenth, relating to decimal system.

اعصاب: ذ (ع) عَصَبُ جو جمع) مَشْكُون - پنڌيون (گوشت جون) حواس. muscles, senses.

اعضاء: ذ (ع) عَمَضُو جو جمع) عَضُو - لڳ - پڊن جا حصا.

organs, limbs, parts of the body

اعظم: ذ (ع) سپڪان وڏو. تمام وڏو. عظيم.

greatest, the great, honourable, respectable, sovereign, supreme.

اعليٰ: ص (ع) تمام مٿانهون - اوچو - بلند، تمام وڏو. وڏي مرتبي وارو سمجھو.

superior, higher, supreme, elevated, of high status, standing, highest, most honourable.

اعلان: ذ (ع) اطلاع - ڄاڻ، پڌرائي - اشعار.

notification, announcement, declaration, advertisement, proclamation, publication.

اعمال: ذ (ع) عَمَلُ جو جمع) عَمَل - افعال. ڪرتوت.

actions, conduct, behaviour, acts, deeds, doings.

اعمال نامو: ذ. ڪمن جو تفصيل. - ڪارگداري. ڏهون ٺراين جو دفتر.

record of accomplishments, performances, activities.

اغراض: ذ (ع) غرض جو جمع) غرض - مطلب.

motives, aims, causes, considerations, designs.

اغماض: ذ (ع) چشم پوشي.

neglect, over looking, connivance.

اغوا ڪرڻ: يرغلائي ڀڄائي وڃڻ، زوري کڻي وڃڻ، ڀڄائي وڃڻ.

to kidnap, entice, incite, allure.

اغيار: ص (ع. غير جو جمع) ڏاڍا، اجني، ٻاروا - اويرا ماڻھو.

strangers, unfamiliar, foreigners, aliens, outsiders.

أف: ذ (ع. أف) ڏک ۽ ڪاوڙ ۾ ٿوڪ ۽ حشڪ جو آواز، ڏک ۽ اوهان جو آواز (ن) ٿوڪ.

Ah, oh, o. for shame, an expression of grief.

ال ڪري ڀڄڻ: اڏائي ڇڏ ڪرڻ - ڏن ڪري ڇڏڻ.

to waste away, flounder, blunder away, scatter, disperse, dissipate.

افاديت: ذ (ع) فائدو - نفعو - لاپ.

benefit, profit, gain, earning, advantage.

افاقو: ذ (ع. افاقه) سجاڳي، بيماري مان اڻڻ - چڱيلائي.

awakeness, alertness, relief, recovery.

اعتدال: (ع) وچشماري - سوائفت، پوراڻي پٺاڻي - نه گهٽ نه وڌ.

moderation, evenness, equal, balanced.

اعتدال پست: ص وچين رستو اختيار ڪندڙ، موزون طبيعت وارو. نرم ڌرو وارو (راجنيتي يا سياسي معاملن ۾).

balanced, moderate, rectitude, understanding.

اعتراض: ذ (ع) ڪنهن ڳالھ خلاف اٿاريل حجت، نڪت، چيني، مخالفت.

objection, protest, criticism, remonstrance, challenge.

اعتراف: ذ (ع) قبوليت، اقرار، ڏوھ يا غلطي معڃ.

admission, avowal, recognition, admittance, acknowledgement.

اعتقاد: ذ (ع) ويساھ، ايمان، اعتبار، عقيدو.

faith, belief, credence, reliance.

اعتكاف: ذ (ع) گوشه نشيني (عبادت لاءِ خلاصي جاءِ ۾). رمضان جي پوئين ڏھي ۾ مسجد ۾ گوشه نشيني.

a prayer of living in the mosque during the last ten days of month of Ramzan for meditation and contemplation.

اعتماد: ذ (ع) پروسو - اعتبار - يقين.

faith, confidence, trust, reliance.

اعجاز: ذ (ع) معجزو، وڏي ڪرامت، حيران ڪندڙ ڪم.

miracle, marvel, wonder, prodigy.

اعداد: ذ (ع) عدد جو جمع) انگ - عدد.

figures, numbers.

اعداد شماري: ذ. ڪٽنب - شمار. آدمشماري.

counting, count, census.

اعراب: ذ (ع) اکر کي جوڙيندڙ نشاني (زير، زير، پش).

diacritical points, vowel points.

اعرابي: ص (ع) عربستان جي ٻهراڙي جو رهائڪو - بدوي، مال جي سانگي سان گڏاريندڙ خاندان، ٻڌ، ش، سانگي، مارو.

an arab residing in some village or outskirts of a town, a nomad.

اعراف: ذ (ع) دوزخ ۽ بهشت جي وچ وارو هنڌ (جو نڪي گرم نڪي سرد آهي). قرآن شريف جي ستين سوره.

a place between hell and paradise; a neutral place. seventh chapter (sura) of the Holy Quran.

اعزاء: ذ (ع) عزيز جو جمع) پيارا ماڻھو - عزيز دوست.

relation, relatives, kins, kindred, kinsmen, friends, near and dear ones.

اعزاز: ذ (ع) عزت - مان - مرتبو.

award, esteem, respect, honour, status, standing.

افسوس: ذ (ف) عاجزي - لاچاري. مصيبت.	افسوس: ذ (ف) جادو، فريب چالاڪي.
evil, calamity, misery, adversity, misfortune.	charm, magic, charisma, fascination, incantation, spell.
افتتاح: ذ (ع) ڪم جي شروعات - آڻپ. نيڪ مردن جي گڏجاڻي سان ڪم شروع ڪرڻ جي رسم.	افضل: ص (ع) سڀ کان پورو. سڀ کان فضيلت وارو تمام چڱو - بهترين.
opening, inauguration, installation.	پلارو.
افتخار: ذ (ع) فخر - وڏائي - ناز.	excellent, prominent, superior, top-notch. helpful, helping. good.
honour, pride, ostentation.	انقار: ذ (ع) روزي ڪولڻ جو عمل.
افترا: ذ (ع) تعمت - الزام - بهتان.	finishing a fast, breaking a fast.
allegation, slander, accusation, scandal, disparagement.	انعمال: ذ (ع) فعل جو جمع ڪم - عمل. ڪرتوت.
افراتفري: (ع) افراط و تفريط پريشاني، گهٻراهت پاڇو - چوڙيو ٿيڻ.	acts, actions, deeds, manners, accomplishments.
panic, turmoil, tumult, disturbance, riot, commotion, clamour, upheaval, convulsion.	افق: ذ (ع) زمين ۽ آسمان گڏ ڏسجن، واري خيالي جاء - حد نظر.
افراد: ذ (ع) فرد جو جمع چٽا - ماڻهو.	horizon.
people, humans, men.	افكار: ط (ع) فڪر جو جمع خيال - رڳبار.
افراط: ذ (ع) گهڻائي - واڌ. (ص) آجائي - بيگناڻي.	ideas, thoughts, perceptions, concepts, notions.
excess, surplus, superfluity overabundance, plethora.	افلاس: ذ (ع) سڃاڻي - ڪنگالپڻو. ناداري، تنگسٽي، غربت - مڪيني.
افراط و تفريط: ذ (ع) گهڻائي ٿورائي. بي اعتدالي.	poverty, penury, beggary, destitution, pauperism, impoverishment, privation.
intemperance, immoderation, inordinateness, overindulgence.	افلاطون: ذ (ت) يونان جو مشهور فيلسوف (جنهن "الاهي حڪمت" جو بنياد وڌو). ص ڏاهو - عقلمند - ڏانا - حرفتي - اٽڪلي.
افواش: ذ (ف) واڌ. واڌارو - گهڻائي.	Plato, a clever fellow, intelligent, brilliant, knowledgeable, sharp, cunning.
increase, augmentation, addition, plethora, extra, over-production.	افلاڪ: ذ (ع) فلڪ جو جمع آسمان - آپ.
افسانو: ذ (ف) ڪهاڻي، عجيب قصو، ڪوڙي ڳالهه، نقل، داستان.	sky, heavens.
short story, fiction, anecdote.	افواج: ذ (ع) فوج جو جمع فوجون -
افسانه نويس: ص افسانا لکندڙ.	army, legion.
short story writer, fiction writer	افواه: ذ (ع) فوه جو جمع هَل - هوارتو - ڊپ يا حيرت واري بي بنياد ڳالهه.
افسر: ذ (ف) تاج - چٽ.	rumour, hearsay, gossip, common talk, whispering.
crown, coronet.	اڻٽ مار: ص. اُتي جو اتي ماري ڇڏيندڙ. صفا ماري ڇڏيندڙ.
افسردگي: ذ (ف) اُداسي، رنجيدگي، مايوسي.	instant death, to kill instantly.
dejection, melancholy, depression, gloom, unhappiness.	افراتو: ذ (ف) پڻ يا وڌيڪ پڙڻ واري گهم ۾ پڪل ماني.
افسردہ: ص (ف) مايوس - اداس - دلگير - ڏکويل.	a fried bread, a bread fried in butter.
dejected, grieving, mournful, downcast, unhappy, depressed, saddened.	افڙڪڻ: م. ننڊ ۾ ڳالهائڻ - وڻڻ. ڦٽڻ، اڀاسڻ (ڪي).
افسوس: ذ (ف) ڏک - ارمان. غم.	sleep-talk, gibber, jabber, (of milk) to boil, boil over.
sorrow, woe, affliction, remorse, distress, grief, anguish.	اقارب: ذ (ع) قريب جو جمع ويجهه ماڻگ.
افسوسناڪ: ص ڏک جهڙو - دکدائڪ.	relatives, relations, kindred, kith and kin.
sorrowful, woeful, troublesome, grieving, anguishing, sad, doleful.	اقامت: ذ (ع) نماز لاءِ ڪڙوئي بيهڻ جو عمل - بيڪ. ٽڪڻ.
	stay, sojourn, dwelling, to standup for offering prayers.
	اقبال: ذ (ع) بلندي - اوج - عروج، عزت، مان، ڀاڳ، نصيب، نيڪ طالع.

Green Bush Cricket (*Tettigonia viridissima*).

اڪن تي اٿو هارڻ: اجايا ڪم ڪرڻ، بي سود ڪوشش ڪرڻ.

to do trifling jobs, to waste time on useless things, to make useless efforts, fool away.

اڪن سان ڪٽڻ: نقصان ڄمڻا ڪم ڪرڻ. ڏاڍن سان هٿ اٽڪائڻ.

to involve in activities which may bring loss or trouble; to take up front against people who are more powerful and resourceful than self.

اڪن کان اٽب گهرڻ: بخیل ۾ نفعي جي آسپد رکڻ.

to expect profit from a miser, to expect good from trifling- person.

اڪابر: ص (ع) اڪبر جو جمع) وڏو بزرگ، نالي وارو مڏير، ڏاهر - سيانو. nobles, high-ups, eminent, grandiose, lordly. wise, sage, sagacious.

اڪاج - اڪاج: ص بيڪار - ٽڪمر، بي همت، بي هنر.

usless, worthless, unworthy, valuelless, feckless, untrained, weak, non-technical.

اڪارڻ: ص (سن) اجايو - بي فائدو.

vain, unavailing, unprofitable, gainless, useless, futile, fruitless, unproductive.

اڪارڻ: م. پار لنگهائڻ - ٻي ڪنڌي رسائڻ.

to take across (a river, channel); to escort.

اڪائونٽ: ذ (انگ) حساب - ليڪو چوڪو.

account, statement.

اڪبر: ص (ع) سڀ کان وڏو - وڌيڪ وڏو، (ذ) ڌڻي تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو. greatest, greater, most eminent, illustrious, most famed. an epithet of God Almighty.

اڪتفا: ث (ع) ڪفايت، قناعت - پورٽ.

content, sufficiency, adequacy, contentment, satisfaction.

اڪٽ: ذ (انگ) ميرنسل محصل - ناڪو.

octroi-duty, tax, charge.

اڪثر: ص (ع) وڌيڪ - زياده - گهڻو (ظ) گهڻ ڪري - عسماً.

most, much, frequent. generally, frequently, mostly, time and again.

اڪثريت: ث (ع) گهڻائي - جمجمعائي، هڪ پارٽي جي ميسرن جي گهڻائي.

majority, excess, extra. majority of a political party in an elected body / assembly.

اڪر: ث. ڪائي، پٿر يا ڌاتو تي چٽسالي جو ڪم.

cut-work, carving, engraving, chiseling.

اڪرمن: ث گهٽ - ٻرست، گرمي جو آڀاءُ، رگه.

sultriness, suffocation, humid, muggy, oppressive, stifling, stuffy, warm.

prosperity, exaltation, success, luck, fortune. lucky, fortunate.

اقتباس: ذ (ع) برونڊ (تحرير مان ڪن لفظن جي). تصنيف ۾ ٻئي جي

لکيت جو ورتل ڪجهه حصو.

extract, excerpt, quotation, a quote.

اقتدار: ذ (ع) طاقت - قوت، عزت - مرتو، عهدو.

power, influence, force, dignity, status, authority, command, control.

اقتصادی: ص (ع) معاشي - مالي.

economic, financial, fiscal.

اقتصادیات: ث (ع) نائي جي پيداوار ۽ ورهست بابت علم.

economics.

اقتدار: ذ (ع) قدر جو جمع) قدر - مله ۽ مان. گڏ - خصوصيتون.

price, cost, rate, tariff, quality, attribute, virtue, merit, skill, talent, faculty, qualification.

اقدام: ذ (ع) قدم جو جمع) قدم - اپاءَ وسيلو.

steps, precautions, measures, maneuvers, moves.

اقرار: ذ (ع) انجام - وعدو، قول - سخن، مڃتا - قبوليت - هائوڪار.

promise, assent, agreement, confession, pledge, accord, treaty, pact, admission, consent.

اقرار نامو: ذ. قبوليت يا وعدي جي لکيت - عهدنامو.

agreement, contract, assurance, accord, deal.

اقربا: ذ (ع) قريب جو جمع) ويجهامت ماڻھ - عزيز قريب.

relatives, relations, kith and kin, kindered.

اقسام: ذ (ع) قسم جو جمع) نمونو - جنسون.

kinds, types, breeds, casts, classes.

اقلیت: ث (ع) ٿورائي.

minority.

اقلیم: ذ (ع) ولایت - ملڪ.

country, zone, clime.

اقوام: ذ (ع) قوم جو جمع) قومن. فرقا.

nations, races, castes.

اڪ: ذ هڪ مشهوروڻ.

muder bush (*calotropis procera*), swallow-wort.

اڪ ٿيڻو: ذ. اڪ جي ٻوٽي جو ٿر - اڪ جو اٽب.

the fruit of muder bush.

اڪ جي ماکي: سولي ڳالھ - تمام آسان ڪم.

a very easy and simple assignment.

اڪ ڪارا ڪرڻ: ڪجهه به نه ڪرڻ.

to do nothing, to waste (time).

اڪ مڪو: ذ هڪ قسم جو جيت - سائو مڪو.

a hopper, a grasshopper, a bushhopper, Green

اڪيچار: ظ. بي انت - بي شمار - بي انداز.
abundant, plentiful, ample, bounteous, copious, plenty.

اڪير: ث. دل جي چڪ - سڪ - اڪند. انتظار. پيار - قرب.
yearning after, eagerness, longing for, enthusiasm, ardour.

اڪيلائي: ث. هيڪڙائي. هيڪلائي - تنهائي. چڙائي. نريڪلائي.
خلاصگي.
singleness, loneliness, solitude.

اڪيلو: ص. اڳ ڄايو (اولاد).
a child of the husband or wife (born from earlier spouse).

اڪيلو: ص. هڪڙو - چڙو. هيڪلو - تنه. جدا - الڳ. (ث. اڪيلي).
single, lone, sole, unmarried, unwed, solitary, lonely.

اڪ: ث (سن اڪڻ) نيڻ - چشمر - عين. نظر. رو يا ٻوٽي جو گوشو. رو بر تاري نڪرڻ وارو هنڌ.

an eye, eyesight, the bud of a plant, a sprouting bud.

اڪ اڪڻ. اڪ آڙائڻ: نينهن لائڻ - عشق ڪرڻ.
amorous glances, to fall in love, to become entangled, enchanted, bewitched, charmed.

اڪ ٻوٽ: ث. هڪ ٻارائي راند - لڪ لڪوئي چشمر ٻوٽي. بيچائي. بي مروٽي.
a game of children; to overlook, passover, blink away, ignore, carelessness, disregard, neglect.

اڪ کيم: ث. اٽڪل سان ڏسڻ. اڻ لکي طرح نظرداري ڪرڻ، تازو سنڀال - نظرداري.

to glimpse, peep, glance, peek, to keep a watch, keep eye on or upon, be careful.

اڪ پڻ: اڪ کولڻ. سجاڳ ٿيڻ - بيدار ٿيڻ، خبردار ٿيڻ، ننڊ مان جاڳڻ، وقت ۽ حالتن کي سمجهڻ.

to open the eyes, come to senses, to awake, be cognizant, conscious, mindful, sensible.

اڪ ٻوٽ: ننڊ ڪرڻ - ٿوري دير لا، سمجهڻ، مري وڃڻ، بيچا ٿيڻ.
to sleep, close the eyes, to die, be impudent, immodest.

اڪ چنڀ: ث. اکين چنڀن جيترو وقت - ڪن پلڪو، (ظ) جھٽ پٽ م، جلدي.
an instant, moment, twinkle, while, instantaneous, immediate.

اڪ ڏيکارڻ: ڪارڙ مان گهوري ڏسڻ، ڏوڪر ڏيڻ، ڊيچارڻ - هيٺائڻ.
to scowl, be stern, threaten, browbeat, intimidate, terrorize.

اڏ: م. ننگهڻ. ٻي ۽ ٻي رستن - پار وڃڻ. ڪاٽ، پٿر يا ڌاتو تي چٽ ڪرڻ.
to pass over, cross, traverse, track over, engrave, carve, cut.

اڪڙو: ذ. هڪ نسر جو اوڀڙ (خريف مر ٿئي).
sesbania plant (*Sesbania sesban*).

اڪڻ: ث. گھٽ - اٻسڻ.
suffocation, stifling, stuffy, oppressive, sultry.

اڪير: ذ (ع) ٿامي کي سون بڻائيندڙ دوا - ڪيميا - هڪ تڪ دوا.
(ص) نعايت مفيد.

elixir, remedy, medication, useful, beneficial.
اڪلا: ذ. ڪم جو نڪال - پورا ٿيڻ. جلدائي - ڦوٽي.

completion, settlement, disposal, despatch, speed, thriftiness, quickness.

اڪلائڻ: م. جلدائي ڪرڻ - ڦوٽي ڪرڻ. هٿ هلائڻ (ڪم م). نيرو ڪرڻ. جند ڇڏائڻ.

to settle, dispose of, finish, complete, finalize, conclude, end, terminate, wrap up, wind up.

اڪلڻ: م. نڪال ٿيڻ - پورو ٿيڻ (ڪم). ٻڌه (ڳالهائڻ) - اڃمڻ (ڪم).
finishing, completion, matching, termination, conclusion, winding-up, wrapping up.

اڪڻ چڪڻ: ص. عاشق - مفتون. قربان - صدقو.
charmed, fascinated, mad with love, enamoured, bewitched, captivated, enchanted, entranced.

اڪند: ث. شڪ - اڪير - تانگه - پيار جي چڪ. انتظار.
longing for, yearning after, eagerness, enthusiasm, expectancy, expectation.

اڪندڻ: م. سڪڻ - اڪيرجڻ، تانگهائڻ - واجهائڻ.
to long for, yearn, crave, hanker, itch.

اڪو: ظ. يڪو - سڄو ڪل. سر بستو - سمورو. علي الحساب - ڊومر شور.
(ث. اڪي).

in the lumpsum, by the entire quantity, by the heap, to purchase a commodity in full (available on spot), in a lot.

اڪر ڏکو: ظ. اٽڪل ريو - اندازي سان - يڪوئي.
to access the quantity by guessing, without counting, entire, fully.

اڪي: ص - اهر عدد جيڪو ٻن سان ونڊي نه سگهجي - طاق.
an odd number.

اڪي ٻڌي: ث. هڪ نسر جي ٻارائي راند.
a game of children played mostly with two cowries or coins.

of throwing earthen lamp and rice in a well or river. (by Hindus as a religious ritual).

اکوٿو: ڏاک جو ڍوڏو.

the eye-ball.

اکوڙڻ: مر کتل شيءَ کي لوڙي ڀرو ڪرڻ. اڪيلڻ. پاڙئون پٽڻ.

to remove, stir up from the ground, to pluck from the roots.

اکي: ٺ. ڍورين جو ويڙھ مغل ڪرڻ سان ڪوٽھڙو. ٿونو - ڊيھ.

the removal of earth by the animals with their feet in rage or anger, the dash of an animal.

اکين تي ڪٽڻ: سڱن تي ڪٽڻ. ڌمڪيون ڏيڻ. جٺ ٿٺ ڪرڻ.

to threaten, intimidate, bludgeon, bluster, brow-beat, bully.

اڪياڙي: ٺ. وهڪ جي اکين تي چڙهيل ڪرين تي ٻڌڻ جو ڪپڙو. آنداري.

a covering or the hood put on the eyes of an animal.

اڪيڙڻ: اڪيلڻ: مر. اڏيڻ. ڪولڻ (سٺ). پاڙئون پٽڻ. تباھ ڪرڻ.

to open, stir up, to uproot, annihilate, eradicate, exterminate, disentangle.

اڪيو: ڏ. ونواھ ۾ ڪنوار جي منحن تي ٻڌل ڪپڙو. ڍڳي جي اکين تي چڙهيل ڪريا.

a hood for the eyes of a bride or an animal.

اڪين: ٺ (اک جو جمع) چشم - عين.

eyes.

اڪيان پوڻ: نفرت ٿيڻ. نه وٺڻ.

to dislike, abhorrence, aversion, detestation, hatred.

اڪين اُهو: ص. بيحيا - بيشرم.

shameless, insolent, barefaced.

اڪين اڳيان: ط. سامھون. روپرو. حاضر - موجود.

present, available, adjacent, at hand, nearby, close, opposite.

اڪين ٻوڏ: ص. بيحيا - بيشرم. ساڃاھ کان نڪتل. بي مروت.

shameless, impudent, barefaced, brazenfaced. inconsiderate, unhelpful.

اڪين تي ويھارڻ: حد کان زياده قدر ڪرڻ. وڏي تعظيم ڏيڻ.

to honour, respect, pay homage, show reverence, obeisance.

اڪين ٺارو: ص. نيشن ٺار. تمام پيارو.

lovely, dear, favourite, darling, beloved.

اڪين پورو: ص. بي ساڃاھو - بي ديد، بيشرم، احسان فراموش - گنج ڇوڙ.

inconsiderate, hotheaded, thoughtless, unceremo-

اک رکھ: چوڪسي ڪرڻ - نظرداري ڪرڻ.

to watch, look, mind, see, surveillance, vigilance, guard.

اک ٿوڪڻ: اک جي پلڪن جو ڌڪڻ (سرو يا بدسو).

the twinkling of the eye.

اک کلڻ: سجاڳ ٿيڻ. خبر پوڻ. سجد اچڻ. تجربو حاصل ٿيڻ.

to awaken, rouse, stir, become aware, understand, comprehend, grasp, know, experience.

اک وجهڻ: گھور ڪري ڏسڻ - چٽائي ڏسڻ. لالچ رکڻ. ٻري نظر سان ڏسڻ.

to see with open eyes, to glare, to put an evil eye.

اکٽ: ص. اڻ ڪٽ - بيشمار. تمام گھڻو.

inexhaustible, excessive, in large quantity, a large amount or number. huge.

اکر: ز (سن. اڪثر) حرف، لفظ، سخن، ميار - ڌوراپو. سبب.

letter of an alphabet, a word, syllable, complaint, accusation, intendment, purport, reason, cause, motive.

اکر بہ اکر: ظ. حرف بہ حرف، ھو ٻھو. سريستو - سرورو.

word for word, in full, completely.

اکراڇ: ٺ. ڪنھن بہ رڌل شيءِ جو تر وارو سڙي حصو. ڪرڙ - ڪرڇڻ.

the leavings in a vessel or utensil, remainder, remains.

اُڪرو: ڏ. مصالحِي ڪٽڻ يا جانورن چوڙڻ لاءِ ڪاٺ، پٿر وغيره جو ڪونڊو.

a wooden or stone mortar.

اُڪري: ٺ. ڏسو "اُڪرو". دروازي جي طاق ڦڙڻ لاءِ جانٺ ۾ ٿيل سوراخ.

idem. a knee, socket, a socket in the base piece of the door (to enable the shutter to move freely).

اُڪوڙڻ: مر. پاڙئون، پٽجڻ، ستن کان نڪرڻ، اُڏيڻ، ٽٽڻ، ڇڄڻ.

to be torn up, broken up, be dislocated (as a joint), be loosened, plucked up, rooted up or out.

اُڪوڙڻ: ڏ. سڪل ميري جو هڪ قسم.

walnut (*juglans regia*).

اُڪڙي: ٺ. برقعِي يا چادر مان نھاڙڻ لاءِ اک جيتري وٿي.

an opening for the eyes in a veil.

اُکو: ڏ (سن اُڪشت) پاڻ يا سوڙ وقت اڃلايل جانور. ھندن جي ھڪ

ڪريا ڪرم موجب درياءَ ۾ پيشا طور اڃلايل جانور ۽ ڏيا.

the rice thrown at the time of scripture reading, an offering of rice and earthen lamps in water. (Hindo tradition).

اڪو ٿلو: ڏ. ٿورو کاڌو، نھرن پيئي، ٽڪر پائي، ڪوھ يا پاڻي ۾ ڏيڻ ۽

جانور اڃلائڻ جي رسم.

a small quantity of food for breakfast, a custom

اڳوڻو: ظ. اڳوڻو - آڳاٽو. گذريل قديم. پراڻو (ث. اڳوڻي).
pervious, former, ex, old, ancient, the then.

اڳوڻو: ظ. اڳ جو - آڳاٽو. اڳيون - قديم. (ث. اڳوڻي).
idem.

اڳوڻو: ص. اڳواڻ. سرنهن. پالندڙو.
leader, guide, knowledgeable, sagacious, a traveller, pilgrim, visitor.

اڳوڻو: ظ. ٿورو اڳ. ٿوري دير اڳ ۾.
a little while ago.

اڳي: ظ. اڳ ۾. اول. هن کان اڳ. معند. اڳي ئي، آئندہ اڳتي - اڳيو.
before, formerly, in front, further on, in advance, forward, in command, earlier, in the first instance.

اڳي پوءِ: ظ. آخرڪار. نيڪ. هر حال ۾.
ultimately, eventually, finally, sooner or latter.

اڳياڙي: ث. اڳيون حصو. منڍ - ابتدا. گهوڙي کي اڳين ٽنگ ۾ بڻل
رَس.

the front part, beginning, start, commencement of the rope by which a horse is tied.

اڳيان: ظ. اڳ ۾. سامهون. آڏو روڊو.
in front of, in presence or before than, in comparison with, opposite, facing.

اڳيان اچڻ: سامهون اچڻ - روڊو ٿيڻ، آڏو اچڻ. مقابلو ڪرڻ. رندڪ وڃڻ.
to come in front, to oppose, to confront, to stop, encounter, face, affront, fight.

اڳين: ص. شروع واري. منڍ واري. آڳاٽي. پهرين. (ث. ظفر جي نياز، پهرين ملم).

that in the front, the start, earlier, the first round of wrestling match, first prayers of the day.

اڳيون پويون وسارڻ: سڀ ڳالهين ڇڏڻ. جملي ڏاڍايرن معاف ڪرڻ.
to forgive and forget, compromise, settle the differences amicably, harmoniously.

اڳيون: ظ. اڳ وارو. پهرين - آڳاٽو. گذريل.
earlier, preceeding, first, last or next (month), previous, foregoing, former, prior.

اڳهه: ذ. بها - مله - نرخ.
rate, price, charge, cost, price-tag.

اڳهه پار: خريدي قيمت ۽ وڪري واري قيمت.
a price for purchase and sale, the rate, cost.

اڳهه ڇڏائڻ: تعدي ڪرڻ - جٽ ڪرڻ.
to abuse, dishonour, threaten, prosecute, punish.

اڳهاڙ: ننڍائي - اوڳهڙ بي پردگي.
nakedness, nudeness, being open or bare, with-

a little in front, a little while ago, somewhat earlier.

اڳهه: ذ. سڻ ٻڌڻ لاءِ ابتدائي ۾ پيل سوتي يا ريشمي پٽي - آزاريند - ٺاڙو.
trouser-string, a silk or cotton rope for trousers, belt.

اڳت وجهڻي: ث. ڪاٺي يا ڌاتو جي سرائي جنهن سان اڳت وجهجي.
a wooden or metal stick for putting the rope in the trousers.

اڳرائي: ث. پيشقدمي - چڙهت، زيادتي.
aggression, assault, offense, onslaught, attack.

اڳرائي ڪرڻ: چڙهت ڪرڻ. زيادتي ڪرڻ.
to assault, attack, charge, commit excess.

اڳرو: ص. وڌيڪ - زياده - سرس، مثانهون، بهتر، تڪڙو - جلدباز، زيادتي ڪندڙ، پيشقدمي ڪندڙ (ث. اڳري).
excessive, in excess, superior, excellent, better, aggressive, militant, pushing, hurrying, impatient.

اڳرو پوڻ: زور ۾ مثانهون ٿيڻ، سرس ٿيڻ، زور ٿيڻ.
to become strong, powerful, vigorous, gain strength, overpower.

اڳڙو: م. وصول ٿيڻ.
to be collected, received, come in.

اڳڙو: ذ. ڪپڙي جو ٽڪر، وڏي اڳڙي.
a large piece of cloth.

اڳڙا ٽڪڙا: ذ. ڪپڙي جا ٽڪر.
strips or pieces of clothes.

اڳڙي: ڪپڙي جو ڦاٽل ٽڪر، چٽي - ٽڪڙي. لپڙ.
a rag, a piece of cloth, a patch.

اڳڪٿي: ث. پيشنگوي - ايندڙ واقعي جي خبر.
predictions, foretelling, forecast.

اڳلو: ص. اڳيون، اڳوڻو. ٻي ڌڙ وارو - مقابل (ث. اڳلي).
the other person concerned, the person of other party or side, the second party, opposing, opposite, opponent.

اڳوات: ظ. اڳ ۾ - اڳي ئي معند - شروع ۾.
beforehand, ahead, in advance, in the start or front.

اڳواڻ: ض. معندار - پيشوا - سردار.
leader, guide, shepherd, chieftain, chief, sardar, headman, head.

اڳو پوءِ: ظ. اڳ يا پوءِ - آخرڪار - نيڪ، هڪ ئي گهمري، هاڻي ئي - يڪدم.
now or after, ultimately, once for all, immediately, instantly, forthwith, eventually.

آگاري: ٿ. آڱرين جي هڪ بيماري - نهن ٿر. ڏندن جي هڪ بيماري.
وڻن جو هڪ مرض، مال جي ٿڻن جي هڪ بيماري، جوئر جي سنگن جو مرض - ڪاٽي.

a disease of teeth, scurvy; a weed which starves
juari, a smut in ripening corn.

آگر: ڏ. ڪوئلو.

coal, charcoal.

آگه: ڏ. آگهه - صحن.

courtyard, enclosure, yard.

آل: ٿ. عيب - وڌ. چيٽ - ٽوڪ. آڏو.

defect, fault, a nickname, byword.

ال اڏارو: چريٽي جا ڪم ڪرڻ.

to do foolish acts, to act foolishly.

الڪانو: ڏ. ڪان، جو پچو، بيوقوف، اچوجم.

a young crow, fool, idiot, nincompoop, doodle,
imbecile.

الا: ڏ (ع) کان سواءِ - سواءِ، ڌاران، ليڪن.

if not, besides, except, also, additionally, along,
as well, moreover, too.

الامسي: ڏ. ڪڏهن ڪڏهن - اتفاقي - قضا سان.

accidentally, rarely, by chance, occasionally, some-
times, by luck.

الامان: ڏ (ع) پناهه - امن.

for pity's sake, God help me!, protection.

الاجي، الائي: ڏ. الله ڄاڻي - خبر ناهي، متن.

God knows!, I do not know, perhaps, maybe,
perchance, possibly.

الاجي ايلاجي: ٿ (ف) ننڍو ٿورو - ٿورو.

cardomum.

الارو: ڏ. لڏيل پار جو ٿورو يا و، لڏيل - جهڪيل.

the heavy side of a load, slanted, reclined,
sloped, tilted.

الارو: ڏ. ڏک هٿ ڏک هٿ مٿي ڪرڻ - ڏک وارو.

to raise the hand to strike, to threaten.

الله: ڏ (ع) خدا - معبود.

the God, the Allah Almighty.

الله يا الله: ڏ. خدا جو واسطو - التجا، مٿس مڙ - آزي نيزاري.

in the name of God, to beseech, appeal, entreat,
implore.

الله: ڏ (ع) خدا جو ذاتي نالو، هڪ خدا.

the Almighty Allah, the God.

out clothing.

اگهاڙو: ڏ. ننگو ڪرڻ ظاهر ڪرڻ - پڌرو ڪرڻ، خوار ڪرڻ.

to make naked, nude, lay bare, disclose, expose,
to uncover, unveil, to open, to defame, disgrace.

اگهاڙو: ص. اڻ ڍڪيل - ننگو عريان. (ٿ. اگهاڙي).

naked, nude, devoid of shame, indecent, obse-
cene, indecent, exposed.

اگهاڙي ڪُٽي: لاراڻو - نڌڪو، سڄو - منسل.

hairless, orphan, poor, base, beggarly, destitute,
impoverished.

اگهاڙو پيرين: ڏ. صفا سڄو.

without means, poor, beggarly, base, destitute,
impoverished.

اگهاڙو: قبول ٿيڻ، پسند اچڻ، مله ٿيڻ، وڪامڻ، قدر ٿيڻ، به
accepted, selected, to be sold, disposed of, come
to profit.

اگهاڙي: ٿ. بيماري - ناچاڻائي، هيٺائي.

weakness, illness, sickness, affliction,
indisposition.

اگهاڙي سگهاڙي: بيماري ۽ صحت، چڱائي مٺائي.

disease and health, affliction and normalcy, tem-
perance.

اگهو: ڏ. اگهاڙو قبول ٿيڻ، قدر ٿيڻ.

to be accepted, approved, appreciated, approbat-
ed, favoured.

اگهو: ڏ. صفا ڪرڻ، مٽي ۽ مڙ لاهڻ، ڇنڊڻ ٽوڪڻ.

to wipe, cleanse, clean up, purify, clarify, expur-
gate, purge.

اگهو: ص. بيمار - مريض، ڪمزور - هيٺو. (ٿ. اگهي).

weak, unwell, feeble, sick, diseased.

اگهو سگهو: ص. بيماري توڙي چڱو ٿيڻ.

health and disease, well and unwell.

اگهو ٿري: ٿ. اگهن جي فهرست، جنسن جو وچوڙ، نرخنامو.

list of prices or rates, price list, rate list.

اگهو: ڏ. جنهن جو ٿر لڏي نه سگهجي. اونهن، عميق.

deep, abysmal, profound, frightful.

اگاڙو: ڏ. ڪوئلو.

charcoal, coal, ember.

اگاڙيو: ص. اگاڙ ٺاهيندڙ.

a coal or charcoal maker.

اگاڙو: ڏ. منگل (ڏينهن).

Tuesday, the second day of the week.

unconcern.

ليلوة: ص. داندو - لادلو - انگي - نغريلو. پيارو - جاگلو. (ث. اليبلي).
gay, coquetish, lovely, dear, affectionate.آلي: ص. اولپ - ناياب. قيمتي.
unobtainable, rare, choice, expensive, costly.النجاة: ث. (ع) منت - عرض گذارش.
request, prayer, importunity, petition, entreaty, desire, solicitation.الصحيات: ث. (ع) نماز م ويهه وقت پڙهه جي دعا.
a prayer recited while sitting and concluding the prayers.التماس: ذ. (ع) عرض. ريتني. التجا.
request, prayer, petition, appeal, application, entreaty, plea.التواء: ث. (ع) ڪنهن ڪم کي ٻئي وقت تائين ترسان جو عمل - معصلي.
adjournment, postponement, deferring, abeyance, delay.الثلوة: ص. لثو (سج). (ذ) ترجمو.
sunset, evening, twilight; translation, rendering, restatement.الانقلاب: م. اوتڻو ڪرو، ايترو ڪرو. پلٽڻ، اوتڻ (ٽٽڻ).
to upset, overturn, knock over, tip over, topple, tamover, tumble, overthrow.التواء: ظ. القليل - ايترو - اونڌو ڦريل - برخلاف القليل مرڪز (ث. التي).
upside down, not straight, lying on back, opposite, against the principle, at variance with normal.القي: ث. قي. ڪڍ. - اجل.
vomit, disgorging, spewing.البعث: م. قاسن - اٽڪڻ. سنجھڻ. معاملي م قاسن.
to be entangled, confused, feel uneasy, chicanery.العباد: ظ. (ع) دين کان ڦرڻ جو عمل، بي ديني.
atheism, disbelief, heresy.العاق: ظ. (ع) ڳنڍاپو - شموليت.
continuity, annexation, subjoining.الحن: ذ. (ع) اٺن جو جمع منو آواز - ملو س.
modulation, recitation, tunes, melodies, melodious voice.الحمدة: ث. (ع) قرآن شريف جي پهرين سورت جو پهرين لفظ، هر قسم جي ساراهه شڪرائو.
praise, acclaim, commend, applaud, compliment, hail, the first word of the Holy Quran.الله أكبر: ذ. تڪبير جو ڪلمو (نماز جي نيت، ذبح ۽ نعري هڻڻ وقت).
God is great (normally uttered at the start of prayers, slaughtering an animal or raising a cry or a war cry).الله ڪرو: الله ياد جو ذڪر ڪرڻ. تسبيح پڙهڻ. ڏک م صبر ڪرڻ.
to recite name of Allah repeatedly (as a prayer); to recite, to meditate.الله ٻيلي: الله ساڻي - ڌڻي مددگار، ڌڻي جو آسرو.
God will help, the God is with you/ me, with the help of Allah Almighty, to hope for help and assistance from Allah/God.الله توهاره: الله تنهنجي آسري. الله جو آسرو.
in the name of Almighty Allah, to start in the name of Allah.الله ڄاڻي: خدا کي خبر.
God knows! God knows better, God is all knowing.الله لوڪ: ذ. خدا وارو - درويش. پھتل بزرگ. سادو سادو - پورو.
pious, godly, holy, religious, reverent, righteous, saintly, devout, innocent.الله واٽ: ڌڻي جي راهه ۾ - خدا جي نالي مفت ۾ - بنا پئسي.
in the name of God, for free, ex gratia, alms, charity, benefaction, donation.الله واهي: خدا حافظ (موڪلائي وقت لڌائڻ).
goodbye, adieu, so long, God will look after you.الاهي: ظ. خدا جي طرف کان - خداڻي. تمام گھڻو - جھجهو.
of God, divine, godly, abundant, plentiful, ample.الاهيات: ث. ڌڻي تعالٰي جي ذات ۽ صفات جو علم.
the knowledge about the attributes of the God.الاؤنس: ذ. (انگ) مقرر پگهار کان وڌيڪ لوازم (محانگائي).
allowance, concession, extra amount given along with pay on account of cost of living or other circumstances.البت: ظ. (ع) ڪي قدر - ڪنهن حد تائين، ڪجهه نه ڪجهه.
surely, of course, positively, somewhat, certainly, confidently.البزارة: ث. گنبد جي چوگرد ڏنل پڙويلو، ڦٽي جي اندران جو ڦير رستو.
a circular gallery round the inside of a dome.البيلاهي: ث. دادلائي - لاڏ - چاڱو، پيروامي.
loveliness, frolic, beauty, coquetry, indifference.

ألف: ذ (ع) "الف - بي" جو پهرين اکر. (ص) اگھائو - نانگو. سڌو ٻيو.
the first letter of the Sindhi alphabet; naked, uncovered, bare, bald, nude, upright, standing.

انفاڻ: ذ (ع) لفظ جو جمع. لفظ، ٻول، گھڻا.
words, terms, alphabets, statements, utterances, injunctions, talks.

انفاڻ ڪوڏ: گھٽ وڌ ڳالھائڻ - گاريون گند ڏيڻ.
to abuse, decry, belittle, crydown, deprecate, derogate, discount, ill-treat, maltreat, outrage.

الفت: ث (ع) پيار - محبت - پريت.
love, affection, attachment, intimacy, kindness, devotion, fondness, amour, passion, romance.

الفي: ث (ع) پاتن کان سواءِ ڊگھو پھراڻ - ڪڍي.
a lagre sleeveless shirt worn over the normal dress, aba.

انقاب: ذ (ع) لقب جو جمع. اعزازي خطاب.
honours, titles, epithets, an award.

القائ: ذ (ع) حاصل مطلب - قصو ڪرڻ.
to make a story short, to describe in a nutshell, to summarise.

الڪو: اوڻو - انتظار - اوسيڙو. اڏڪو - انديشو. ويچار - فڪر. هڪ.
care, anxiety, grief, sorrow, anguish, affliction, regret, rue, woe, concern, disquiet, worry.

الڪ: ص. غير محسوس - اڻ لکڻ.
unseen, formless, invisible, meagre, scanty.

الڳ: ظ. جدا - ڌار، پري، اڪيلو - تنهالو.
alone, distinct, disjointed, isolated, lone, single, sole, solitary.

الڳ الڳ: ظ. جدا جدا - ڌار ڌار - پري پري.
separately, unconnected, detached, removed, isolated, disconnected, dissociated.

المر: ذ (ع) رنج - دک - غم - اندوه.
pain, grief, torment, affliction, sorrow, anguish, heartache, heartbreak, woe.

المناء: ص. درد انگيز - افسوسناڪ.
painful, grievous, burdensome, aching, afflictive, hurtful.

الماس: ذ (ع) هيري جو هڪ قسم.
a diamond.

الماهي: ث (پرتگالي) ڪٽ.
almirah, cupboard, book-case, closet.

المست: ص. ڇٽ چريو - پنھن مستانو.

الحمد لله: سڀ ساراهه الله پاڪ کي آهي - الله جو شڪراتو.

God be praised, praise be to Allah.

الز: ث. ڪاھ - ڄلھ. وڙھڻ يا ڌڪ هڻڻ لاءِ هلان.
assault, aggression, onslaught, the forward movement to attack.

الز: مر. اڪڙڻ - لڏڻ - ڏڻ.
shaking, a shaking tooth or post, to tilt, to be rickety, shakey, wobbly.

الزاع: ذ (ع) تعبت - بهتان.
an accusation, blame, imputation, conviction, allegation, charge.

الست: ذ (ع) ڇا، مان آهيان؟ ميثاق وارو قول. اٿل.
Am I not? eternity, a claim to Godhood or be one with Allah.

الست پريڪم: آءِ اوهان جو رب ٺاهيان؟ (ازل واري ڏينهن خدا تعاليٰ جو ارواحن کان سوال، جنهن جو جواب ڏنائين ڦالو ٻلي).
the question put by God to the mankind at the time of creation of souls 'Am I not your God (creator)?' and the souls replied "yes, admittedly, you are".

السلام عليڪم: ع. اوهان تي سلامتي هجي (جنهن جو جواب ته "وعليڪم السلام" يعني اوهان تي به سلامتي هجي).
Islamic way of salutation, 'God may have mercy on you'.

السي: ث. هڪ قسم جو خوشبودار پوتو.
Linseed, Flax (*lilium usitatissimu*).

الفار: ث (ت) اوجھو حملو - ڪاھ - پلغار. لت مار.
a swift attack, assault, offensive, onslaught, storm, strike; devastation.

الفارون ڪرڻ: موجون ڪرڻ، گھمندو رھڻ.
to enjoy, relish, keep visiting from one place to another, to loiter.

الفري: ص (ع) بيپرواهه (ظ) حاصل مطلب.
indifferent, unconcerned, thoughtless, careless, aloof, afterall, the end result, the ultimate result or intention.

الفرضائي: ث. بي پرواهي، ڪن لاتار.
thoughtlessness, indifference, carelessness, apathy, disregard.

الفوز: ذ (ف) هڪ قسم جو ساز (پيشن جو جوڙو) - پيشن - پيشن - پلوا.
a kind of oboe, or their pair, flag posts.

الاول جلول: ص. فضول - بيكار - اڊنگو، بي افعالو.
useless, futile, abortive, fruitless, ineffective, inf-
fectual, unavailing, unproductive, vain.

الوثر: ص. لوڻ کان سواءِ - ٽڪر - بي سواد - (ث. الوثر).
without salt, tasteless, insipid, unpalatable, sa-
vourless, flavourless.

الوثرات: ذ. اجائي بڪ، بيهوديون ڳالهيون، وڏيون ٻڌاڪون.
senseless talk, babbling, drivelling, chatter,
boasting, bragging.

الوهريت: ث (ع) ڌڻي جي ذات، وحدت جي حقيقت.
divinity, Godhead, supremely good, the fact of
God being one.

الهام: ذ (ع) اندر جو خدائي آواز - القاءِ.
inspiration, revelation, apocalypse, oracle, proph-
ecy, vision.

الهم تلهه: ذ. اگر تگر - هن موڙي، سامان سڙو آڙو تڪو - سموري ملڪيت.
entire property, investment, wealth, riches, for-
tune, resources, substance.

الهم: ص. سيڪڙا، ناتجربڪار.
untrained, uninstructed, inexperienced, raw.

الهندو: ذ. سج لهن وارو طرف - اولهه.
the West, the Westerly direction.

الهن: م. لهن - هيٺ اچڻ - غروب ٿيڻ (سج، چنڊ تارا وغيره).
to set (as the sun), descend, sunset, setting (of
sun, moon and stars).

الهي ڪلمي: ظ. ڪراڻي کان ڪلمي تائين (چوڙا يا ٻانهين).
wearing something (bangles, etc) from the wrist
to the shoulder.

الي: ث. گهم جو هڪ قسم، چاندي يا سون جو جڙادار ٽڪلو جيڪو نراڙ
تي بيهي.

an ornament for the forehead.

الي: ث. گهمي اڇ لڳڻ جي بيماري، گهمي اڇ - ڏوگهر، هيج.
thirst, thirstiness, greed, avarice, rapacity.

الباڻ: ذ. هڪ قسم جو لوهي لغام، (جو وچ ۾ مڙيل هوندو آهي).
a bridle, a bit bent up in the middle.

البيڪشن: ث (انگ) ووٽن رستي چونڊ - انتخاب.
election, selection by vote, franchise.

اليل: ث. محبت جي چڱ، عشق جي اڪير، پريت.
a whim, fancy, love, affection, passion, feeling,
emotion, sentiment, devotion, fondness.

الهير: ذ. ڪارهر نانگ.
the cobra, a venomous snake.

idiotic, mad, insane, crazy, maniac, lunatic.

الن: م. ڪوڙ ڳالهائڻ، انڪار ڪرڻ، سچي نه ڪرڻ.
to deny, do not acknowledge, to refuse to admit
(as true), disavow.

النر ميان ڪرڻ: "الله ميان" جي لفظن سان ڳڻڻ شروع ڪرڻ، بي اونر
ويهڻ.

to start singing with the name of God: to sit with-
out a worry, worriless, unharassed, unbothered.

النر: ذ. چڻنگ، شعلو، جپي.
a spark, flash, flicker, gleam, glint.

النر: ذ. چيرو، (ص) بيوقوف - احمق.
owl, fool, idiot, imbecile, jerk, ass, doodle.

النر پلو: ذ. اتي ڏڪر راند ۾ ڌڪ ڏيڻ جو ڌاڙو.
a hit in the game of tipcat.

النر پلو: و. نالي ماتر ڪم.
a petty (job), minor (assignment), having done
the job in a slipshod way, messy.

النر: ص. نشي ۾ ٿڌ - مدهوش، مخمور، سرشار.
dead drunk, deeply intoxicated, delirious,
inbriate.

النر: ص. گهر - غائب.
lost, vanished, gone, unavailable, missing, by-
gone, extinct.

النر: ذ (ع) موڪلاڻي، رخصت.
farewell, adieu, goodbye, so long, bye, parting.

النر: م. اکوڙڻ، ڌوڏڻ - لوڏڻ (لوڙي وغيره).
to shake and remove, to tilt, to remove with a
shaking movement, to loosen, to shake.

النر رڪڻ: اکوڙي ڇڏڻ، سٽ سٽ جدا ڪرڻ، عضوا ڇوڙ ڪرڻ.
to shake forcefully: to thrash thoroughly, to be
exhausted, exhaustion, fatigue, weariness.

النر: ث. سک، مزو، فرحت، عيش.
ease, rest, leisure, joy, delight, pleasure, relaxa-
tion, repose, relief, prosperity, abundance, pros-
perousness, well-being.

النر مائڻ: خوشين ڪرڻ، موجن مائڻ، مزا مائڻ، فرحتون وٺڻ،
عيش ڪرڻ.

to enjoy easement, prosperity, relaxation, allevia-
tion, mitigation, enjoyment.

النر: ص. چيرو - ديوانو.
fool, stupid, idiot, mad, insane, crazed, crazy, lu-
natic, maniac.

amount.

امانت: ث (ع) حفاظت خاطر رکيل شي. دياتداري. امين جو فيصلو.
a deposit, trust, faith, integrity, arbitration, decision or judgement of the arbitrators.

امان: ث. امان. امانت.

grace, mercy, protection, safety.

امتن: مر. مرغلن. روانو ڪرڻ. ڪجهه اڳڀرو ڪرڻ.
to escort, see off, guide, accompany.

امت: ث (ع) آمنه ڪنهن نبيءَ جي پوئلڳن جو، پيروي ڪندڙ گروه.
the body of believers or followers, disciples, adherents (of a religious school of thought).

آمتي: ص. پيروڪار - پوئلڳ - مقلد.

believer, follower, adherent, cohort, disciple.

امتحان: ذ (ع) آزمائش - پرک. شاگردن جي تعليمي استعداد جو جائزو.
examination, test, trial.

امتزاج: ذ (ع) ملاوت - آميزش. ٻن يا زياده شين جي تحليل.
mixture, mingling, commingling.

امتيان: ذ (ع) فرق - تفاوت. تميز - ساڃاه.

discrimination, distinction, discernment, dissimilarity, difference, dissimilitude, divergence, divergency.

امداد: ث (ع) مدد طور ڏنل رقم. عطير - بخشش. چنڊر. عنايت.
aid, support, help, contribution, donation, benefaction.

آمر: ص. جو مري يا ناس نه ٿئي. سدائين جيئرو. زنده جاويد. لازوال - غير فاني.
deathless, immortal, eternal, everlasting, endless, ceaseless.

آمر: ذ (ع) حڪم - فرمان. اجازت - اذن. قضا. ٺڪيو (خدا جي طرفان).
تقدير. ارادن. گرامر موجب حڪومت ڏيڻ لاءِ ڪم ايندڙ لفظ.

a command, an order, bid, charge, instruction, bidding, dictate; fate, destiny, doom, kismet.

آمر الاهي: ذ. خدائي حڪم. قضا - قسمت. تقدير جو ٺڪيو.

fate, destiny, doom, kismet, determination, by the God. luck, fortune, opportunity.

امراض: ذ (ع) مرض جو جمع. بيماريون - روگا.

diseases, ailments, disorders, ill, maladies, sicknesses.

امراء: ذ (ع) امير جو جمع - سردار. معزز.

nobles, lords, masters, bosses, chiefs, chieftains, hierarchs.

آمر: ث. مادر.

mother, the female parent.

آمر: ث (ع) ماء.

mother, mamma, mom, mummy, female parent.

آمر المؤمنين: ث. مومنن جي ماء. بيبي عائشہ جو لقب.

an alias of Bibi Ayshia (a wife of Prophet of Islam, PBUH).

آمر: ظ. هميشه. سدائين.

permanently, lastingly, durably, enduringly, always, ever, for all times.

آمر لاءِ رح: عمر کي رح - هميش لاءِ رح.

depart, die, exit, demise, expire, perish.

آما. امان: ث. ماء - امڙ.

mother, mom, mummy, mamma.

امارت: ث (ع) اميري. سرداري. حڪومت. امارو. ذ (ع) اماره. بچڙاين لاءِ آماده ڪندڙ نفس.

authority, command, riches, power, domination, might, sway; the animal-soul.

امارو: ذ. ساڻهار - قصد.

intention, design, intent, plan, purpose, object, goal, target, objective.

امارو: ذ. ٻرندڙ ٻنڊ - وڏي باه.

a raging fire, conflagration, a burning wooden piece, log.

اماوي: ث. ٻرندڙ ڪاٺي. چٽائي.

a half burned log, firebrand.

اماوي ڏيڻ: چوڙڙي ڏيڻ، ڏنپ ڏيڻ. باه ڏيڻ.

to ignite fire, to put to fire, to brand.

اماس: ذ (ه. اماوس) ڪاراڻ - اوتداهي. چنڊ جي اٺاويهن تاريخ (جنهن ۾ چنڊ ظاهر نه ٿيندو آهي).

darkness, dusk, gloom, 28th of lunar month.

امالك: ظ. اوچتو - ناگه. پڪدم - جھٽ پٽ.

suddenly, all at once, abruptly, forthwith.

امام: ذ (ع) اڳواڻ، رهبر، سردار، مذهبي رهڻا. فن يا علم جو وڏو ماڻھو. نماز ۾ جماعت جو اڳواڻ.

a religious leader, chief, expert, prayer-leader.

امامت: ث. اڳواڻي. پيشواڻي. سرداري.

leadership, guidance, chiefship, deanship.

آمان: ث (ع) پناه - حفاظت. سلامتي.

grace, mercy, protection, safety.

اماني: ص. امانت طور رکيل - اعتباري. بنا ٻول (ڪم).

kept or deposited in trust, trustful, truthful; (of job) without predetermined charges or fixed

- امیدوار: ص آسائو - آسروند، گھرو - خواہشمند.
hopeful, an expectant, candidate, expecting, aspirant, seeker, applicant.
- امیدواری: ث آس امید حمل. (ص) حاملہ.
hopefulness, expectation, candidacy; pregnancy, pregnant.
- امیر: ص (ع) سردار - ملار - اگروا حاکم، دولتمند - شاہوکار.
commander, lord, richman, wealthy, nobleman, gentlemen, rich, affluent, boss, chieftain, hierarch, headman.
- امیر البحر: ذ بحر فوج جو وڏو عملدار.
an Admiral, the commander of the Naval Forces.
- امیر المؤمنین: مسلمان جو حاکم. نبي سگوري جي خليفن جو لقب.
the leader of the Muslims; a muslim administrator, a ruler of an Islamic State (in the past).
- اميري: ث ڪورڪي اصطلاح موجب تاجي جي تٽل تند جي ٻن پڇڙين کي گڏي رت ڏيئي ڏنل ڳنڍ.
the connecting two ends of thread together by twisting and laying them over, a knot, a knot in two broken threads of the warp.
- امين: ص (ع) امانت وارو، آيئندار، حقي فيصلو ڪندڙ ثالث - تياڪر.
(ذ) نبي سگوري ٿيڻ جو لقب.
an arbitrator, an umpire, trustworthy, faithful, trustee, guardian, an attribute of the Prophet of Islam (PBUH).
- امين وارو: ٻن ڌرين جي نبيري لاءِ ڪو ٽيون ماڻهو تجويز ڪرڻ.
to select an arbitrator or umpire for settling a dispute.
- آن: ذاتاج - غلہ.
grain, food, cereals.
- آن پاڻي: ذ ڏاڻو پاڻي - آب ڏاڻو، چوڻو، رڙو.
food, bread, food stuff, provisions.
- آن ڏاتا: ذ رڙو رسائيندڙ - رازو، راجا - حاکم.
provider, supporter, helper, feeder, ruler, sovereign.
- آن: ث ڏني يا گھڻي جاوار - پشم.
wool.
- آنالو: ذ (ع) "آخود حق آهيان" (منصور علاج جو بيخودي واري نعرو)
a claim by certain Sufis, that they are themselves the creators, Godhood.
- آنات: ص (سن) نڌڪو - لاوارث، يتيم.
friendless, hopeless, lonesome, unclaimed, issueless, heirless, fatherless.
- امکان: ذ (ع) ٿيڻي - شدتي، مجال - طاقت، شڪ - انديشو.
possibility, contingency, potentiality, plausibility, feasibility, practicability, probability, risk, chance, danger.
- امڪو ڏمڪو: ذ رواجي ماڻهو، ٿيرو ڪٿيرو.
a man in street, common man, any body, anyone.
- امل: ذ آٿير.
opium.
- املي: ص امل ڪائيندڙ - آٿيمي.
an opium eater, addicted to opium.
- امل: ث (ع) صورتخطي.
orthography, dictation, spelling.
- املاڪ: ث (ع) ملڪ جو جمع، ملڪيت - دولت، جائداد.
possessions, property, estate, riches, wealth, resources, assets, capital, fortunes, substance, worth.
- امله: ص بي بها - بيهڪ ٿيڻي.
invaluable, inestimable, precious, costly, priceless, valuable.
- امله مالڪ: ذ بي بها هير، ٿيڻي رت.
a costly diamond, expensive thing.
- امن: ذ (ع) امن، صلح، پناهه - حفاظت، سلامتي - بچاءُ آرام - سک.
safety, protection, peace, security, calmness, tranquility, stability, firmness, shield, safeguard.
- امن آمان: ذ صلح حالت، سلامتي، پناهه.
safety and peace, tranquility, stability, security.
- امنگ: ذ موج، خوش، جذبو - اڏم، ويجهڪ - پور، اُتساد.
a fancy, rapture, desire, passion, ambition, appetite, craving, emotion, affection.
- امعائو: م. لڪر جو ڪروڙ ٿان استعمال کان اڳ پاڻي ۾ پيڻي ڇڏڻ.
to prepare a new earthen jar for use by immersing it in water (for soaking).
- آمعو: ص. اُٻو جابلو پار يا ڦر (بني اول ٿڌڻ ۾ اهو وسر ڏڪر ٿيندو آهي). (ث آمعو).
a child born with feet (or legs) first.
- امي: ص (ع) اڻ پڙهيل. (ذ) حضور پاڪ ﷺ جن جو لقب.
uneducated, having no formal schooling; an attribute of the Prophet of Islam, because before revelation, he had taken no formal education.
- اميد: ث (ن) آس - تناءُ، توقع، آسرو.
hope, confidence, trust, reliance, dependence, faith, expectation.

انتشاره: ذ (ع) قوت - وڳوڙ - چوڙوڙ ٿيڻ. مرنجھارو. disagreement, discord, chaos, dispersion, disorder, confusion.	اناج: ذ. هر قسم جو آڻ cereals, grains.
انتظار: ذ (ع) واٽ ڏسڻ - اوسيٽو. اونو. expectancy, expectation, waiting anxiously.	آباد: ذ (سن) جنهن کي شروعات نه هجي - اڙل eternity, beginning, source, origin.
انتظام: ذ (ع) بندوبست - اهتمام. جوڙجڪ - ترتيب. سرشتو. arrangement, management, administration, order, system, disposition, distribution, sequence, pattern, order, method, manner, mode, way.	آٺار: ذ (ف) ڏاڏو. pomegranate (<i>Punicagranatum</i>).
انتقال: ذ (ع) هڪ هنڌان ٻئي هنڌ وڃڻ جو عمل - روانگي، لاڏاڻو - وفات. travel, transfer, conveyance, demise.	آٺار ڍاڻا: ذ. ڏاڏو هن جا سڪل ڍاڻا. pomegranate seeds.
انتقام: ذ (ع) وير - بدلو. revenge, vengeance, retaliation, reprisal.	آٺاري: ص. اڻ آزمودگار، اڻ سڪيل (هنر)، اڻ سڌريل - بيوقوف - جاهل. a fool, unskilled, inept, untrained, amateurish, incapable, incompetent.
انتها: ذ (ع) پڇاڙي - پڇاڙي - تڙ - آخر. تڪميل. end, completion, finish, closure, conclusion, consumation, termination, wrap up.	آٺان: ص (ع) چرپر - مست، پنهنجي منهن ڳالهائيندڙ. cracked, crazy, lunatic, distraught.
انتهاپسنده: ص. ملڪي سياست ۾ ڪتر نظريي وارو. an extremist, radical, revolutionary, revolutionist, fanatic, fundamentalist.	آٺانيت: ذ (ع) پاڻپيو - خودي، خودپرستي. egotism, self-praise, egoism, narcissism, pride, vainity.
انٽرويو: ذ (انگ) ملاقات، ملاقات دوران معلومات جي پڇا ڳچا. interview, a conversation, enquiry, investigation, questioning.	آٺب: ذ. هڪ مشهور ميوو. Mango (<i>Mangifera indica</i>).
انجام: ذ (ف) پڇاڙي - خاتمو، عاقبت - نتيجو، وعدو - اقرار - وڃڻ. result, end, consequence, aftermath, outcome, termination, close, undertaking, promise, agreement, pledge, word, commitment.	آٺب چورو: ذ - سڪل آٺبين جو چورو (مصالحي طور ڪم ايندڙ). mangopowder, a powder, prepared from dried raw unripe mango.
انجام ڦڻڪڻي: ذ. وڃڻ خلافي - اقرار جي پيڪڙي. breaking a promise, going back on a commitment, pledge, word.	آٺبار: ذ (ف) ڍڳ - ڍير، اُن جي ٻار. heap, pile, lump, barn, stack, store, a magazine (of grain), granary.
انجامي: ص. انجام وارو (ماڻهو). ٻول ٻڌل. bound by promise, committed, given word, pledged.	آٺباري: ذ (ف) عماري پالڪي - ڏولي، هاڻيءَ جي هڙي - هٺاري، معنو. a houdah, howdah, a seat put on the back of an elephant.
انجمر: ذ (ع) نجر جو جمع) تارا. ستارو. stars, star, planet.	آٺباري چوڻ: وڏي درجي کي پهچڻ. to reach on a high position, to achieve high status.
انجماد: ذ (ع) چمن (پاڻي، برف وغيره) جو عمل. freezing, congealing, condensation, curdling.	آٺبر: ذ (سن) آسمان - آڪاس، قضا، هڪ قسم جو خوشبودار وکر. the heavens, sky, empyrean, firmament, Ambergris.
انجمن: ذ (ف) جماعت - سڀا - سوسائٽي. association, society, union, brotherhood, fraternity, guild, league, congress, order.	آٺبري: ذ. اڻ پڪل انب - ڪچو انب. آٺبي. a raw mango, unripe mango.
انجمن آراء: ص. محفل سينگاريندڙ. a person as a soul of an association or fraternity.	انيساط: ذ (ع) خوشي، فرحت، مزو، عيش. joy, happiness, bliss, beatitude, blissfulness, pleasure, delight, enjoyment, fruition.
انجنيئر: ذ (انگ) پاڻي يا اڏاوتن جي ڪم جو ماهر. engineer, a civil engineer, an expert in water management or civil construction.	آٺيرو: ذ (سن) راڳ ۾ "آستائي" (تلھ) کان پوءِ "مصرع" جي چوٽي يا ٻاڏار. second line or initial words of song.
	انصاف: ذ (ع) نسبت - لاڳاپو، تصنيف کي ڪنهن جي نالي منسوب ڪرڻ. connection, dedication.

آندو: ذ (ف) اندريون پاڻو - وچ - منجه. دل - قلب. راز. پيد.
the insides, within heart, secret, mystery.

آندر اجارو: قلب تان ڪٽ لاهڻ. من کي پاڪ ڪرڻ.
cleanse the heart (of all sins).

آندر ٻاهر: ذ. ظاهر باطن، شعور ۽ لاشعور. (ص) گهر ۾ غير موجود -
سافري ۾.

inside and outside, within and without (mind):
unavailable, outside the house or home; travelling,
on tour.

آندر ڪٽيو: ص. حاسد - ساڙوڻو. منافق.
deceitful, double-faced, mendacious, dishonest,
shifty, untruthful.

آندر وارو: دل جو قاضي - ضمير.
the soul, conscience, spirit.

اندراج: ذ (ع) درج ڪرڻ جو عمل - داخلا.
entry, insertion, record, entrance, registration.

اندريون: ظ. (ف) اندريون - وچون.
within, inside, interior.

آندروني: ظ. اندريون، لڪل - ڳجهو، باطني، معنوي.
inner, inside, inward, internal, private, secret,
confidential.

آندرين: ث. ملهه ۾ اندرين پاسي وارو جانشو.
a trick in wrestling.

آندريون: ص. اندروارو. باطني - (ث. اندرين).
internal, inner, inward, secret, private.

آندوه: ذ. (ف) غم - ڏک - افسوس.
sorrow, grief, pain, suffering, affliction, an-
guish, regret, mourning.

آندوهناڪ: ص. دردناڪ - ڏکڻاڪ.
sad, sorrowful, painful, melancholy, dpressing,
mournful.

آندپش: ذ (ف) انديشه گمان. امڪان. ڊپ - ڪشور - اڳڪ.
thought, care, dread, fear, suspicion, anxiety,
apprehension, concern, disquiet, solicitude,
worry, unease.

آندڙ: ذ. آندڙي. جهالت. تڪبر.
blindness, dimness, haze, conceit, pride, egoism,
ignorance, stupidity, foolishness.

آندڙ تي چوهو: ظلم تي سهندو ٻڌڻ، ڏاڍ ڪرڻ.
to become a tryrant, to tyrannize, harass, foray, harry.

آندارو: ذ. آوندو - تاريخي - سياسي (رات جي).

انجيري کاتو: ذ. پاڻي. رسن ۽ عمارتن جي سنڀال جو کاتو.
the engineering department(s), Irrigation Depart-
ment, works and Services Department, Public
Works Department.

انج: ث (انگ مشين - ڪل).
engine, locomotive, motor.

انجير: ذ (ف) هڪ قسم جو ميوو.
a fig fruit (*Ficus carica*).

انجيس: ذ (انگ) درياڌريءَ جي طاقن کي جهلندڙ لوهي ڇيڙي.
hinge or hinges.

انجيل: ذ (ع) حضرت عيسيٰ تي نازل ٿيل ڪتاب.
the Bible, the Gospel, the new Testament.

انچ: ذ (انگ) هڪ فوٽ جو ٻارهون حصو.
an inch, 1/12th of a foot (about 2.5 cms).

انچارچ: ذ (انگ) ٻئي جي پاران ڪم سنڀاليندڙ - عيوضي.
incharge, acting.

آنهر: ص. ڄمجهو - جامر - ڳڳ.
abundant, plentiful, ample, bounteous, bountiful,
copious, plenteous, plenty.

انحراف: انحرافي: ذ (ع) حڪم جي ڪان انڪار. حڪم عدولي -
نافرماني - سرڪشي.

deflection, deviation, inversion, revolt, breach,
violation, disobedience, mutiny, rebellion.

انحصار: ذ (ع) آڌار - دارومدار.
reliance, dependence, trust, confidence, faith,
hope.

انحطاط: ذ (ع) تنزل. ڪمي - گهٽتائي.
decline, degradation, deterioration, weakening,
waning, decadence.

آنداز: ذ (ف) طرز - نمونو - ڍنگ، ڊل - بيمڪ. وزن. مقدار. گائيٽر.
ڪٽ - تخمينو. (ص) اڇلائيندڙ مرڪب لفظن ۾ ڪم ايندڙ پڇاڙي (تير
انداز وغيره).

manner, blandishment, way, style, method, ar-
rangment, weight, quantity, number, measure,
amount, estimate. a thrower, the last member of a
compound word.

آندازو: ذ. ڪٽ - تخمينو.
estimate, guess, measurement, evaluation.

اندام: ذ (ف) لڳ - عضوو - انگ.
body part, a body hole, limb.

آندڙ: ظ (ف) منجه - ۾.
within, inside, inward, inwards.

آندڻ: ٺ. بھتر - حذر آڙ - آڌ.	darkness, blackness, invisibility, dimness, haze, haziness, obscurity.
excuse, alibi, plea, pretext, shield, safeguard, embankment.	آنداري: ٺ. اوندھ. وھت کي ٻڌل اڪيائي. آڻ (اڪين اڳيان).
آندڻ وٺڻ: بھتر ڳوڻڻ، آڻ وٺڻ.	darkness, dark, gloomy, a sand storm; blinders for an animal, esp. a horse, bull or camel, haze, obscurity, daze
to give an excuse, make pretext; take defense, shield (behind something).	آندائي: ٺ. نابيناڻي - انديڇ، مستي (نشي جي)، ٻيڇرواھي، جھالت، بيحيائي، تڪبر.
آندڻ: ڏ. آڻي ميٽيل پٽي تي قلم سان اکر ڄاڻان.	blindness, darkness, wrong, outrage, brutalization, tyranny, harassment, ignorance, stupidity, foolishness, illiteracy, egotism, conceit.
a style of writing with ink-pen on a freshly matted slate or wooden plane.	آندڻ: اندڻي، جھالت، جوش، ڪارڙ.
آندڻ: ٺ. برسات مر آسمان تي ظاھر ٿيندڙ ستن رنگن وارو ڪمائي پٿر - قوس قزح	blindness, haziness, illiteracy, ignorance, anger, rage, fury, wrath.
a rainbow	آندڻ ڏند: ڏ. اوندھ اندوڪار، بدانتظامي، وڳوڙ، بي انصافي، ظلم.
آندڻ: ڏ (امن) اٿيور انگ جو مٿيون انگ.	tyranny, maladministration, anarchy, confusion, disorder, oppression, cruelty.
a number or an odd number.	آندڪار: ٺ. اوندھ، ڪاري ٻاڏ
آندڻ: ڏ (م) مٿھو، انسان ذات.	darkness, gloom, obscurity.
man, mankind, humanity, human being, individual, person.	آندڻ: ص. اڪين وڏو - نابين، ناشناس، بي شرم، ٻيڇرواھ، مست (نشي جا)، مغرور، جھال - گمراھ. (ٺ. آندڻ).
آندڻ: ڏ (ع) محبت - پيار - الفت، انساني ھمدردِي.	blind, without eyesight, dim sighted, obscure, evil, wicked, immoral, sinful, vicious, ignorant, arrogant, illiterate, proud, disdainful, haughty.
friendship, love, affection, benevolence, goodwill, comity, kindness.	آندڻ وٺڻ: اڪيون پوري لڳو رھڻ (ڪم م)، خدمت چاڪري ڪرڻ.
آندڻ: ڏ (ع) نسب جو ڄمڻ - نسل - پيڙھيون خاندان، شعرا.	اڪن چڪڻ ٿيڻ.
generation, genealogy, families, human races.	to engage in an assignment without caring for other works or others' requirement, to fall in love blindly, to follow in all circumstances, a serious love affair, romance.
آندڻ: ڏ (ع) آدمي - ماڻھو - بشر.	آندڻ جي لڏ: پيري جو سھارو، گذران جو وسيلو، پرچار، ٺيڪ - سھارو.
human being, mankind, man, person, individual.	the support in old age (or blindness), maintenance, provision, help, assistance.
انسانييت: ٺ. آدميت - ماڻھو شرافت - اخلاق، فضيلت.	آندڻ ھزار: ٺ. گھمڪ اوندھ، ڄمڪ يا جھٽ سبب ٿيل اوندھ.
humanity, civility, politeness, human nature, mankind, mortality, respect, regard, consideration.	darkness, gloom, obscurity, dimness, eclipse, haze.
آندڻ: ڏ (ع) روڪ - بندش.	آندڻ: ٺ. ڪنار - وٽ (ڪپڙي جي)، درياءُ جي وڪڙ واري جھنڊ.
prevention, termination, counteraction, deterrent.	edge, border, brim (of a cloth or garment); bushes on the bank of a canal or river.
آندڻ: ٺ. خط و ڪتابت جا اصول، مضمون نويسي، اعليٰ درجي جي عبارت.	آندڻ: ڏ. آندڻ بي انصافي - انياءُ، ظلم - ڏاڍ.
writing, composition, diction, style.	injustice, inequity, disorder, tyranny, wrong, outrage, misrule, bullying.
آندڻ: ٺ. مضمون نويسي، اعليٰ درجي جي عبارت آرائي، ادبي ڍنگ جي لکڻي.	آندڻ ٽنگري: ٺ. جنھن شرم انصاف نه ملي، ظلم جو شھر.
writing of literature, literary works, writings, compositions.	a place of inequity, injustice and tyranny.
انصار: ص (ع) ناصر جو ڄمڻ مددگار - واهرو، (ڏ) مديني جا مسلمان جن نبي سڳوريءَ سندن معاصر اصحابن کي پناه ڏني هئي.	
helper, supporter, protector, muslims of Madinah (who had given protection to the holy Prophet (PBUH) and his companions).	

naked, poor, beggerly, destitute.

انگبار: ص. مله جا انگ جاتند، اٽڪلي، حرفتي.
clever, intelligent, knowing (tricks of wrestling),
skillful, adroit, deft.

انگي حساب: ذ. حسابن جو ڪتاب، ريڙهي.
mathematics, arithmetic.

انگاس: ذ. چمندو - علم - نيزو.
a flag-post a flag-post raised by Shiate Muslims; a
spear, lance, spike.

انگريز: ص. انگلنڊ جو رهاڪو - فرنگي، گورو.
English, Englishman, whiteman, Britisher, Eu-
ropean.

انگريزي: ث. انگريزن جي ٻولي.
English (language).

انگري پتو: ص. ڏنگر ٿڌو - انگري ونگو. (ذ) هڪ قسم جي ٻاراڻي راند.
zigzag, winding, meandering, spiraling.

انگريو: ذ. ڪڍڻو، انگريو، ڪاٺيءَ ۾ پٿل ڪڍڻو يا وريل ڪاٺي (جنهن سان
وڻن مان ميرو پئجي). ڏنگر ٿڌو اکر، مله جو هڪ ڍاڙ - جانئو، انگ جو
اسر تصوير - عضرو.

a hook, barb, crook, peg, a hooked pole for
plucking fruit; a smith's poker, a badly written
piece or writing; a trick in wrestling; a limb, a
body part.

انگري واهو: ڏنگر ٿڌا ليڪا ڪڍڻ، بي معنيٰ اکر لکڻ.
to write in bad hand or illegible writing: writing
without meaning or purpose.

انگري ونگو: ص. وروڪڙ وارو - ڏنگر ٿڌو، منجهيل.
zigzag, winding, confusing, crooked, meandering.

انگري وارو: ص. وروڪڙ وارو - ڏنگر ونگو - پيچدار.
idem. spiraling.

انگشت: ث (ف) آگر.
a finger, digit.

انگشت نمائي: ث. آگر ڪٽڻ - عيب جوئي، خوارِي - بدنامي.
jeering, disapproving, laughing, mocking, infamy,
disgrace, contempt, dishonour, shame.

انگشتانو: ذ (ف) پير يا توپي وقت سٺيءَ کان بچاءُ لاءِ آگر تي
چاڙهيل لوهي توپي.

a thimble.

انگل: ذ. مائو - ڪوفه لاءِ، ناز - نخرو.
coquetry, blandishment, dalliance.

انگل آرا: ناز نخرا - مائو لاءِ ڪوڏ.
blandishments, endearments (of a child), coquetry.

انصاف: ذ (ع) عدل - نياءُ - داد.

justice, equity, impartiality.
انصاف مڃڻ: قدر ڪرڻ، داد ڏيڻ، ساراهڻ - گنج ڳڻڻ.

to respect, honour, to appreciate, admire, cherish,
relish.

انعام: ذ (ع) بخشش - سوغات - سوکڙي - تحفو.
prize, reward, gift, tip, present, favour.

انعام اڪرام: ذ. بخششون ۽ عزتون، سوکڙيون پاڪيون - تعاضف.
presents, gifts, benevolences, favours, boons,
largesses.

انفرادي: ص (ع) اڪيلو - تنه، ڌار ڌار - شخصي طرح.
individual, solitary, alone, lonesome, individual-
ly, separately.

انفراديت: ث (ع) يڪتائي، شخصيت، علحدہ خاصيت.
individuality, disposition, character, complexion,
individualism, personality, temperament.

انقلاب: ذ (ع) ڦيرو - گردش، تبديلي، حڪومت جو ڦيرو، حڪومت جي
تبديلي لاءِ تحريڪ.

revolution, change, alteration, reorganization,
overturning, an effort for revolution.

انڪار: ذ (ع) ناڪار - نابري - نه مڃڻ، حڪم عدولي.
refusal, declining, denial, disavowal, negation.

انڪاري: ص. نه مڃيندڙ - نابري واريندڙ - منڪر،
refusing, denying, declining, negating.

انڪسار: ذ (ع) عاجزي - نرؤت - نهائي.
humility, deference, humbleness, lowliness,
meekness, modesty, servility.

انڪشاف: ذ (ع) ڍڪ لاهڻ - پردو لاهڻ، کولي ظاهر ڪرڻ، اظهار،
ٻڌرائي.

disclosure, revelation, exposure, divulgence, an-
nouncement, declaration.

انڪوائي: ث (انگ) جاچ جي، پڇا ڳچا - نتيش.
enquiry, investigation, inquest, inquisition,
probe, quest, research, interrogation, question-
ing.

انگ: ذ. عدد، عضرو، بدن - جسم.
numeral, figure, digit, body, limb, physique.

انگ اکر: ذ. حساب ڪتاب جو تفصيل.

details about account, figure work, statement of
accounts.

انگ اگاهارو: ص. ننڱو، مسڪين - غريب.

انگريزي: مر انگ هڻڻ. نشان ڪرڻ. ذبح ڪيل جانورن جي کل لاهي عضوا جدا جدا ڪري ڏيڻ.
 to put number on, to mark, brand; to cut (an animal) from the limbs, to disintegrate.
انگريزي: ذ. گوڙ ٻڌڻ جو ڪپڙو - پورتن.
 a loin cloth, a towel-cum-loin cloth.
انگريزي: ذ (ف) هڪ قسم جو ميرو. گرنج - گوشو. پور. خمر جي سوڄ. ڦٽ جو پڪل منهن.
 grapes, germ, sprout, shoot, granulation (in a healing sore)
انگريزي: ڪيڏن. گونج ڪيڏن. گوشا ڪيڏن. پورجن (ڏ).
 to sprout, germinate, shoot, bud.
انگريزي: مر. پورجن (ڏ). گونج يا گوشا ڪيڏن. پورجن (ڦٽ، زخما).
 to germinate, sprout, shoot out, to close or heal (wound).
انگريزي: ٿ. ڇولي - ڪنجري. گج جو اڏ.
 a bodice, short inner jacket, small blouse, brassiere.
انگريزي: ٿ. لومي چلند - سڳري.
 stove, grate, brazier, charcoal grill.
انگريزي: ذ. ڪاٺي، جي وڍيل ڦٽ (جنهن ۾ الڪو سان رهڻ اچي يا ڪپڙي کي چير اچي). چير. چمڪ.
 a shoot, a hooked branch or bough; a cut (in cloth), tear.
انگريزي: ص. بنا گيد (پٽ) - رکو. پاڻي، جھڙو ڦڪو. پٽو.
 food cooked without oil, cooked in water, boiled, watery (rice), broth, tasteless meal, insipid.
انوار: ذ (ع نور جو جمع) تجلا - چمڪ.
 brilliance, light, brightness, lustre, splendour.
انواع: ذ (ع نوع جو جمع) قسم - نمونا.
 sorts, kinds, types, breeds, species, varieties.
انوکو: ص. نرالو - نيارو. عجيب. (ٿ. اٽوڪي).
 different, singular, divergent, distinct, rare, odd, strange, bizarre, queer.
انومان: ذ. اندازو - ڏڪر. گمان - قياس.
 guess, presumption, pretence, conjecture, supposition, surmise.
آهڻ: ذ (سن) اندر جو آواز - من وائي.
 the voice of the soul, internal voice.
انصاڪ: ذ (ع) غور. محويت. سخت مشغولي. انتهائي غور.
 consideration, absorption, concentration, passion, longing reflection.

انصيار: انصيار: ذ. شاديءَ جي رسم ۾ گھوت جو معاف - آهڻ.
 a groom's mate.
انصاف: ذ (سن) بي انصافي. ظلم - اندي.
 injustice, inequity, wrong, grievance.
انيس: ص (ع) دوست. گڏ وندڙ وروند ڪندڙ.
 a friend, mate, companion.
انيس: ص (سن) گھڻا - بيشمار.
 numerous, many, several, multifarious.
اڻ: اڻ. ڏ. ڏ. (سن) اڻ - نه - بغير - سواءِ - کان سواءِ. مرکب لفظن ۾ صفاتي اڳياڻي طور ڪم ايندڙ (جيئن اڻ مروت، اڻ وڻندڙ وغيره).
 no, none, without, except. a prefix, im-, in-, un-.
اڻ پوئيو: ص. پرڏيهي - غير ملڪي. مسافر. ڌاريو.
 foreigner, stranger, alien, outsider.
اڻ ڀڃي: ٿ. نه ٿيڻ جھڙي. نه ٿي سگھڻ جھڙي. ناممڪن.
 impossibility, improbability, unpromising.
اڻ پڇيو: پڇڻ کان سواءِ - بنا پڇڻ جي. پڪ سان - يقيناً. (ٿ. اڻ پڇي).
 unasked, without permission or instruction, doubtlessly, certainly, surely, positively.
اڻ جوڳو: ص. نه سرنهندڙ - نامناسب - اجوڳ. ڪٽو (ڪم).
 uncalled for, mean, base, pitiable, cheap, scummy.
اڻ ڏٺل: ص. نه ڏٺل. ڏٺل کان سواءِ. غائبانه - پريٽ.
 unknown, unacquainted, unheard of, in absentia.
اڻ رهاڻو: ص. ناروا - نامناسب. شرع جي خلاف (سڱ جو رشتو).
 ناجائز. (ٿ. اڻ رهاڻدي).
 uncalled for, despicable, against the norms; inconsistent, unmarriageable, religiously not permitted.
اڻ سڌو: ص. رروارو - ڏنگو - ڦٽو. (ٿ. اڻ سڌي).
 indirect, circuitous, oblique.
اڻ سرندي: ٿ. بي پھچي - بي طاقتي. بي وسي - لاچار.
 disability, incapability, weakness, destitution, infirmity.
اڻ سرندي: ص. اڻ واقف. بيخبر.
 unacquainted, unfamiliar, new, strange, ignorant, unaware.
اڻ ڪوٺيو: ص. بنا ڏي يا دعوت جي - بي دعوت. (ٿ. اڻ ڪوٺي).
 uninvited, unasked, unbidden, unwelcome.
اڻ گس: ص. نه گھنڙ - بي خطا. اڻ تر. دلير.
 infallible, unerring, specific, firm, determined, daring, courageous.
اڻ گھڻو: ص. گھڻ ڪن ٻاهر - بي انداز. بيشمار.
 countless, innumerable, in calculable, innumerable

weaving, texture, fabric, fiber, web, pattern.

اٺڻ: مر. ڪپڙو ٺهرائڻ - اٺاوت ڪرائڻ.

to get weaved, a fabric got specially prepared or woven.

اٺڻو: ص. ڏکيو - اوکو - اهنجو. مخالف (وا). (ث. اٺڻي).

difficult, adverse, arduous, formidable, laboured, uphill.

اٺڻت: ث. بي اتفاقي - ناسازي - ان ٺاه. ڪلفت - تڪرار - مخالفت - دشمني. discord, disagreement, enmity, difference, animosity, antagonism, antipathy, hostility.

اٺڻو: ص. پناسٺپ جي - بنا گھ يا تيل جي - رکو سڪل - خشڪ. (ث. اٺڻي). without fat or oil, containing no oil or fat, dry, plain, boiled.

اٺڻت: ث. اٺڻ جو ڪم - اوچو - اٺاوت. اٺڻ جو نمونو.

weaving, texture, fabric, a woven piece.

اٺڻي: ث. گھڻي - چٽا. غرڪر - آٺه مٿڙه. انتظار.

anxiety, concern, disquiet, solicitude, unease, worry.

اٺڻو: ذ. پڳڻ انگ. رياضي موجب پڳڻ انگن وارا حساب.

fraction (in arithmetic)

اٺڻو: ص. نه ڄاڻندڙ. ناواقف - ان سوتئون. بي سمجه - بي عقل - نادان. بي علم. بيگانو.

ignorant, unknown, obscure, unheard of, benighted, illiterate, uninstructed, incognizant, oblivious, unaware, unknowing, unfamiliar, backward.

ان ڄاڻائي: ث. بيخبري - بي علمي. ناواقفيت. جهالت.

ignorance, unintentional, oblivious, unawares, unknowingly, unwittingly, unfamiliarity, backwardness, stupidity, foolishness.

اٺڻ: مر. اٺاوت ڪرڻ (ڪپڙو وغيره) - اوچو ڪرڻ.

to weave, weaving, to knit, net, fabrication.

اٺو: ذ. شمار ٿيڻو ڏيو - ڏروڻ. جزو. آيت.

atom, particle, bit, crumb, drop, fragment, grain, iota, syllable.

اٺو: ذ. پير جي آڱڙي ۾ پائڻ جو چڪرو. (جنهن ۾ چمڪڻيون به هجن) a ring worn on the big toe, a toe-ring.

اٺي: ط. سدائين - هميشه - ٻارهوني.

always, constant, constantly, continuously, ever, invariably, perpetually.

اٺي: ث. چٽب - نوڪ (پالي جي). ذري.

the point of a nail, spear, the beak of a bird, the nib of a pen, an atom, particle, scrap, point, dot.

ان گھڙيو: ص. جو گھڙيل ٺهيل نه هجي - بي ڊولو. ان سڌريل.

unprepared, deformed, misshaped, uncivil, rude, impolite, disrespectful, uncouth, unmannerly.

ان لائق: ص. نامناسب. ان جو گرو. ناقابل.

unfit, incompetent, incapable, disqualified, uneligible.

ان لپ: ص. نه ٿيندڙ. ناياب. نهايت قيمتي - بي بها.

scarce, rare, perceptible, short, scant, scanty, costly, expensive, dear.

ان لکو: ص. جو محسوس ڪري نه سگهجي. شمار ٿيندڙ - ڏروڻ. بي اثر (ث. ان لڪي).

imperceptible, incorporeal, thin, slender, slim, negligible, ineffective.

ان موافق: ص. نه ٺهڪندڙ. نابرابر - ناموزون.

adverse, dissimilar, divergent, disagreeable, unsuitable, uncongenial, unequal.

ان موٽ: ص. مٽي نه ايندڙ. ان تر - اٺل. بهادر. پهلوان. ان گس.

unerring, infallible, firm, daring, courageous.

ان ميو: ط. جو مائي يا مٽي نه سگهجي. بي انداز - بي شمار. شمار گھڻي. (ث. ان مٽي).

immeasurable, superabundant, incalculable, inestimable, measureless, uncountable, limitless, boundless.

ان واقف: ص. ان سڃاڻو. نه ڏٺل. ڌاري. ان ڄاڻ. ان سونهن. بيخير.

unknowing, ignorant, unknown, unacquainted, obscure, foreigner, stranger.

ان وٽ: ث. ناسازي - ان ٺاه. نااتفاقي - ڪلفت.

enmity, animosity, antagonism, antipathy, hostility.

ان هوند: ث. مال ملڪيت نه هئڻ جي حالت - ڪٽلائي - غربت - مفلسي. عدم موجودگي.

unavailability, beggarly, destitution, impoverishment, indigency, unprosperity.

اٺاوت: ث. مينهن نه وڃڻ جي حالت - اوس. قحط. کوٽ - ڪمي - قلت.

scarcity, drought, lack, need, dearth, deficiency, inadequacy, insufficiency, unavailability.

اٺاسو: ص. بي نڪو - بي شرم. ٽوڏو. ٽوڏو. (ث. اٺاسي).

shameless, barefaced, blatant, brazen, impudent, unabashed, errant.

اٺانگرو: ص. ڏکيو - مشڪل - اوکو. (ث. اٺانگري).

difficult, adverse, hard, arduous, rough, laboured, rugged.

اٺاوت: ث. اٺڻ جو نمونو. اٺڻ جو ڪم. اٺت - اوچ.

(پاڻي جو) واھ يا درياءَ جي وهڪ جو مٿيون طرف (جتان پاڻي وهندو آهي).
هرلي يا نارمر ڪمر ايندڙ هڪ ڪاٺي. (ٿ. اوياري).

rising of the sun or moon, sprouting of vegetation or plants; rising of water, upstream. a spoke of a waterwheel etc.

اوپارو گھوارو: ٿ. وهڪري جو چاڙھ ۽ لاھ وارو طرف. موانق ۽ مخالف.
upstream and down-stream, favourable unfavourable.

اوپاريون گھاريون: ٿ. ايتيون سبتيون - هيڏانهن هوڏانهن جون
(گھارين).

unnecessary discussion or talk, useless talk, foolish talk.

اوپالو: ٿ. معشو - طعنو.
reproach, taunt, sarcasm, ridicule, mockery.

اوپالا ڏيڻ: ٿ. طعنا ڏيڻ. پاراڻا ڏيڻ.
to ridicule, taunt, reproach, deride, mock.

اوپر: ٿ. سج چنڊ جي اڀرڻ وارو طرف - اڀرندو - مشرق.
East, place of sunrise.

اوپڙو: ٿ. بوٽن جي پيدائش ۽ واڌ. گاه بوٽا.
sprouting of the seeds, surfacing of new growth.

اوپڙو: ٿ. نباتات جو ٿوڻهڙو - گاه بوٽا - وڻ ٿڻ، يوڪ.
idem, growth, tress, crop.

اوت: ٿ. پالوٽ - پلٽ (پاڻي جي). ڏڪ، چوپائي مال کي تيل وغيره جو
وڌل ڏڪ.

inundation, flood, overflow. a gulp, a quantity of oil given to cattle, drenching.

اوت اوتان: ٿ. لاڳيتو پاڻي اوتڻ يا هارڻ جو عمل - گھڻي هارو.
continual pouring of water.

اوتڻ ڏيڻ: ٿ. هوا يا پاڻي جو زور زور سان وهڻ - پلٽجڻ (مينهن وغيره).
spate, torrent, deluge, heavy pouring of rain.

اوتارو: ٿ. ڪنهن دوا جي اثر لاهڻ لاءِ ٻي دوا جو استعمال - ترياق.
antidote, remedy, cure.

اوتارو: ٿ. هندن جي عقيدتي موجب ايشور جو ڪنهن جسم يا روپ ۾
ظهور - ديوتا.

the incarnation of a deity, a deity, god.
اوتارو: ٿ. وهڻ تان لهي ساهي پئڻ جي جاءِ منزل گاه. اوطاق. مڪان -

آستانو. تحرير جو نقل.

an inn, a place of rest and recreation, a motel, a hotel, a rest house, a resting place, a copy of writing.

اوترو: ٿ. انهيءَ جيترو - انهيءَ مقدار ۾. انهيءَ جيڏو. (ٿ. اوتري).

اوت: ٿ. خراب رستو - اوجھڙ - ڪڙاٽ.

a bad road or route, un-habited route, unsatisfactory alignment of journey.

اوتل: ٿ. (ع. اَوَّل جو جمع) شروعات - منڍ
start, begining, commencement, origination, birth, genesis.

اوتلي: ٿ. ص. شروعاتي - ابتدائي.
preliminary, elementary, inceptive, original.

اوتارو: ٿ. م. ڪاٺي بچايل (کاڌو) - جوڻو ڪرڻ.
to leave (food etc; after eating), half-eaten food.

اوتارو: ٿ. ص. ڪاٺي بچايل (کاڌو) - جوڻو.
remnants or leavings of food, half-eaten food.

اوتاش: ٿ. ص (ف) رولو - آواره. بدچال - بدمعاش.
rake, dissolute, vagabond, profligate, debauchee.

اوتاهڻ: ٿ. م. بچائڻ. بخشڻ - معاف ڪرڻ. چرڪارو ڪرڻ. پار اُڪارڻ
(گناهن مان).

to save, rescue, deliver, forgive, pardon, excuse, condone, remit.

اوترو: ٿ. ڪاٺي بچايل کاڌو - جوڻ.
the remnants of food eaten, half-eaten food.

اوترو اوترو: ٿ. ست يا پٽ کولڻ (اوتڻ) جو چرخو - اوترو.
a swift, spinning wheel.

اوتڻ: ٿ. م. ڪچي ست يا پٽ کي سوڌڻ يا پيٽي ٿيڻي ڪرڻ لاءِ چرخي تي
ويڙهڻ، ست اُڪيلي ٿورو ٺاهڻ.

to reel or wind yarn.

اوتارو: ٿ. م. گوشت پاجي وغيره پاڻي ۾ ٽهڪائي اڌ رڌو ڪرڻ - پائڻ.
to boil, seethe, bubble, simmer, smolder, stir, stew.

اوتارو: ٿ. ٻڙڪو. ٻاڱ جو ٽهڪو. خوشبو جي هُٻڪار.
boiling, broiling, baking, fragrance, savoury, scented.

اوتاسي: ٿ. ٿڪ يا تڏ سبب وڏو ساه ڪڍڻ جو عمل - اوتاسي.
yawn, gape.

اوتاسي: ٿ. روڻن ۾ ساه جي گھٽت آپ ساهي.
suffocation, asphyxiation, choking, throttling, stifling.

اوترو: ٿ. ٽهڪو (پاڻيءَ جو) - ٻڙڪو. ٽهڪيل پاڻيءَ جي ٻاڱ - بخار.
گرمي سبب اک جو اوتارو.

sizzling, sultry, steam, vapour, sore eyes due to heat.

اوتارو: ٿ. نباتات يا سج چنڊ جي اڀرڻ جو عمل - اوڀر - طلوع چاڙھ

- (بيچون ملائي اوتڙي چوڻ) ڪٿي. so much, so large, so many.
 a kind of announced boycott by children. اوتڙو: ڏ. اهو تڙ جتي پئڻ وغيره جو سمنج نه هجي - خراب تڙ.
 اوتڙو: ص. اٺن وارو - اولي. اٺ چاريندڙ. a bad landing place on the river-bank. irregular-jetty.
 a cameler, a camel-man, a camel-rider, camel-rearing. اوتڙو: م. اوتڙو ڪرڻ (پريل ٿانڻ) - ليٿائڻ. هڪ ٿانڻ مان ٻئي ۾ نائڻڻ - پلٽائڻ. هارڻ (پاڻي وغيره).
 اوتڙي: ڏ. سماع وقت ڏنل بيت جي مٿي ڇڪ - پار - اوسارو. to pour, to pour out, pouring, to empty a vessel or bottle.
 a song sung in return to someone else's song; to compete in singing. a return couplet. اوتڙي: ڏ. اوتڙ جو نمونو. تيل يا گيهه وغيره جو ڍڪ (اهري يا ٿڪل وٺي ڪي).
 اولو: ص. اٺ جو (ڪير. گوشت. مال). a pouring vessel or utensil. a quantity of oil or fat given to a weak animal. a drenching.
 of a camel (i.e milk, meat, load). اوتڙو: ڏ. ننڊ ۾ ڊيڇڙو.
 اوپرو: ص. ڌاريو - بيگانو - اوتڙو. نامحرم. (ڏ) ڪٽ جي سيراندي يا پيراندي واري ڪاٺي. (ڏ. اوپري). a nightmare, incubus.
 stranger, unknown, alien, foreigner, outlander, outsider. the wooden panel of a cot along the feet or head. اوتڙو: ڏ. اولو - اجهو - آڙ. ڪپڙي يا ڪڪڻ ڪاٺن جي آڏ (اس. هرا. لوگهڙ ڪان بچڻ لاءِ). پناهه - پردو. آڌر - ٿيڪ. اٽڪل - اندازو. وير جو چاڙهڻ.
 اوج: ڏ (ع) بلندي - مٿانهين. چوڻي (آسان جي). مٿانهين درجو - مرتبو. shelter, protection, sanctuary. support, prop, buttress, column. flow or rise of a tide, high tide.
 اقبال - عروج. راقارو - ترقي. اوتڙ تي هلڻ: اندازي تي هلڻ. اٽڪل سان ڪم ڪرڻ. ٿيڪ تي هلڻ.
 zenith, apex, summit. highest rank. luck, fortune, prosperity, promotion, progress, development. to move on a presumption, assumption or guess.
 اوجاڳو: ڏ. ننڊ نه ڪرڻ جو عمل - جاڳ - سجاڳي. to move with a support, prop, help.
 being awake, wakefulness, vigilance, vigil, watch. اوتڙو: ڏ. پناهه وٺڻ. حفاظت وارو پاسو وٺڻ.
 اوجاڳا ڪڍڻ: راتين جاڳي گذارڻ. سخت تڪليفون سمنڊ. to come under protection, support; to take cover, shelter, refuge.
 to remain awake during night. be vigilant, on lookout. to endure difficulties. اوتڙو: ڏ. ڏنڊ. غبار (دل جي) - غم. پُور - خيال.
 اوجڙو: ڏ. صفائي. چمڪو. روشني. صاف ٿيل گهن جو چمڪو. fog, mist, haze. grief, sorrow, woe, affliction, anguish, heartache. whim, whimsy.
 polish, buff, burnish, glaze, gloss, luster. shine. brilliance (of polished ornaments). اوتڙو: م. لٿڻ - ڍڪڻ (مٿي سان). پورڻ (ڪڏ) ڳٽي ڪرڻ. غم ڪرڻ.
 اوجل: ص (سن) اُجريل. صاف. چمڪندڙ نرم (پاڻي). to cover with earth, to put dirt over. to fill-in a depression. to be sorrowful, woeful, afflicted, anguished.
 bright, clear, transparent, lucid, translucent. اوتڙو: ڏ. اچڻ وڃڻ جو عمل. اچڻ ۽ موٽي وڃڻ - ٻئي مٿا (سفر).
 weaving, texture, fabric, fiber, web, extension. (ظ) ايندي ويندي.
 support, buttress, prop. going, and returning, coming and going; both ways; a both-way journey, a return journey.
 اوجھو: ڏ. اٿاوت - اٿت. اولو: ڏ. گهر جي اڳيان ٿلھو. هڪ قسم جو راڳي.
 weaving, texture, fabric, fibre, web. a raised platform in the courtyard of a house; a plaster or whitewash. mudplastering.
 اوجھو: ڏ. اوجھري - معدو (جائوڙو). پيٽ. اوتڙي: ڏ. ڪپڙي جي اندر وڙائي سبيل ڪٽاري. بخي جي هڪ قسم.
 entrails, guts, inwards. tripe. بخير - ٽوپو.
 اوجھو ڏيڻ: ڪيتو لوڙڻ - نتيجو ڀرڳڻ. سزا ڀرڳڻ. a fell stitch on the hem or borders, a kind of stitch, a searn.
 to suffer the consequence, to sustain, bear, brook, endure. اوتڙي: ڏ. ٻاراڻي راند ۾ هڪ ٻئي کان رُسي جدائي ڪرڻ جو عمل.
 repose, catnap, dognap, siesta, snooze.

ey owed.

اڻڌ: پاڌر: ٿ. قرض پڪو. ڪشت. ڏيتي لپتي.

money taken as credit or advance; the loan and return of the same; a credit and debit (account).

اڻڌوت: ڏ (سن) ويراڳي نانگو فقير، تارڪ ڏ آڏوتي.

lonely or naked, lone begger, forlorn, despondent.

اڻڌ: ص. اڻيندڙ (گهر، جاين). مٽيءَ مان جاين جوڙيندڙ مٽيءَ جي اوساري ڪندڙ. اڻڌ قوم جو فرد (جيڪو اجوري تي مٽيءَ ڏوٺي جاءِ ويهي).

oad, a mason of mud-houses, a caste, or a tribe making or raising mudwalls; a person of that tribe or caste.

اڻڌو: ظ. ٿورو ويجهو - اڻڀرو (ص) اوترو ننڍڙو. (ث. اڻڌڙي).

near, contiguous, neighbouring, nearby, small, near.

اڻڌڙائي. اڻڌائي: ٿ. ويجهڙائي - نزديڪي - ويجهي پڪ - ويجهي ماڻهي.

nearness, neighbourhood, near relative, near relationship.

اڻڌو: ظ. ويجهو - نزديڪ اچڻ. له وڃڻ پراڻڻ، گھائل ملڻ ٿيڻ.

near, contiguous, neighbouring, in contact, become acquainted, familiar, abreast, conversant.

اڻڌي پڪ: ٿ. ويجهڙائي - پسگردائي - آسپاس.

nearness, neighbourhood, vicinity, locality, around, nearby.

اڻڌو ٿيڻ: ويجهو ٿيڻ - نزديڪ اچڻ. له وڃڻ پراڻڻ، گھائل ملڻ ٿيڻ.

to come near, adjacent, come in contact (with).

fall in love, enamored.

اڻڌي پڪ: ٿ. ويجهڙائي - پسگردائي - آسپاس.

nearness, neighbourhood, vicinity, locality, around, nearby.

اڻڌائي: ٿ. تحفي طور ڏنل ڪپڙو. ڪپڙا پھرائڻ جو اوجھرو.

a cloth or sheet given as a gift, a gift of ajrak: a cloth piece presented as a wearing apparel. the cost of a wearing apparel, stitching charges.

اڻڌائڻ: م. ڍڪائڻ (پوتي، چادر وغيره)، پھرائڻ (ڪپڙا).

to put on (a sheet); to provide as a wearing apparel.

اڻڌو: ڏ. ڍڪ - پوش. آڌر - ڌڄ.

a cover, refuge, sanctuary, shelter, consolation, solace.

اڻڌو: م. پائڻ - ڍڪڻ - پھڻ (ڪپڙو، چادر).

to wear, to put on, to cover.

اوجھرائيو کائڻ: پنڪيون کائڻ. ڌڪا ٽاپا کائڻ.

to snooze, to nap, catnap, to wander, drift, maunder, ramble, straggle, rove, stray, traipse.

اوجھرو: ڏ. اڻڊاهي. (ضد. سرھرو).

darkness, gloom, dusk.

اوجھري: ٿ. جانور جو معدو - اوجھ.

guts, tripe, the rumen, paunch, entrails.

اوجھو: ٿ. جھنگ وارو هنڌ (جنهن ۾ گس نه اچي). گمراهي.

uninhabited, unoccupied, astray, seduction.

اوجھو: ڏ. اڻانگور رستو - ڌڪي واٽ. (ص) رستي کان هٽيل - گمراه - واٽ.

difficult road, deserted, desolate, in the wrong direction, astray, awry, afield, wrong.

اوجھو: ص. اوجھو - مٿانهن. اعليٰ! (ڏ) بلندي - اچائي، اچر گمراھو.

high, lofty, grand: sublime, superb, height, elevation, altitude, grand family.

اوجھائي: ٿ. بلندي - اُتانهين - مٿانهين، برتري.

height, elevation, altitude, exaltation, excellence, superiority.

اوجھو: ظ. بيخبري ۾ - اچانڪ، اتفاق سان - آهڪي. اُمالڪ - بيڪدم.

suddenly, unexpectedly, accidentally, abruptly.

اوجھو: ص. اُتانهن - بلند، اعليٰ، عمدو - قيمتي، (ث. اوجھي).

high, superior, excellent, elegant, exquisite, select, nice, grand, expensive.

اوجھو: ڏ. اوڏن جو ڪپڙو سمن مٿي مٿان رهن ۾ ڪپڙو (چادر، کيس وغيره)

covering, coverlet, a sheet, a bed sheet.

اوجھو: ص. نيچ - خيس، ڪميسو - رڌيل. (ث. اوجھي).

conemptible, mean, low-born, base, cheap.

اڻڌو: ڏ. لڏو (پاڻي جو جانور). (ص) گھشو کائيندڙ - ڏٺو.

an otter, a beaver, a voracious eater, gluttonous, rapacious, ravening, ravenous.

اڻڌو: ص. ميرو (رنگ) پوري جھڪو - ڦٽل (رنگ). (ث. اڻڌي).

dirty, murky, blur, stain, tarnish.

اڻڌو: ٿ. واڌ (ڀڄڻ، ڀڄڻ جي)، مانج (جسم جي)، ڀڙڻي جي ٿاري ۾ راک وارو ٽڪر (جيڪو ڪپڻ کان سواءِ ترواڙي زمين ۾ پوري، جتان اها ٿاري پاڻ

هٿي پئي پوئي جي صورت ۾ اُڀري).

extension, production, prolongation, protraction, enlargement, the spot on a branch from where extension or further production may be possible.

اڻڌو: ٿ. آڌار - گھٽت قرض.

credit, debt, money lent, outstanding debts, mon-

اودي: اوريان: ط. هن پاسي - اوتي - ويجهو.
 on this side, near, adjacent, close, around.
 اوري پري ٿيڻ: هيڏانهن هوڏانهن ٿيڻ، ڏکا ڏوما کائڻ، دريڊر ٿيڻ.
 اندر ٻاهر ٿيڻ. هلاڪ ٿيڻ.
 be driven from pillar to post; lead a tramp's life, faltering, roaming, be distressed.
 اوريڪ: ٺ سخت برسات - وڏو مينهن. هوا سان گڏ برسات جو سخت
 دسڪارو چوهو (بارش جو).
 heavy rain, to rain cats and dogs, deluge, down-pour, rainstorm.
 اول: اول: ٺ. چونيءَ سان ڪڍيل زمين جو هڪ سَٺو.
 a drawn line, a furrow, wrinkle, crease, corrugation, ridge, crinkle.
 اولاه: ڏ. اونهو پاڻي. درياهه ۾ ڪُن وارو هنڌ. ڪُن.
 a deep hole in the river where the water rushes round with force, an abyss, unfathomable, very deep.
 اوروڪ: اوروڪ: ٺ. پري - لڪ. پاڙو - قبيلو. آڪه. ماڻهي - عزازت.
 a distant relationship, relatives, kin, kinsmen, relations, clan, tribe.
 اوروڪ: ط. پچاڙي تائين - توڙ سڌو.
 to an end, conclusion, at last, finally.
 اوروڪن: م. سڃاڻڻ - پروڙڻ. معلوم ڪرڻ.
 to know, recognize, identify, observe.
 اوڙو: ڏ ڪپڙي مان ٺهيل گڏو يا مثل پکي (کانءُ وغيره). جو پوک مان
 پکي يا جانور پچائڻ لاءِ تشڪيل هجي) - موٽرو.
 scarecrow.
 اوڙو پاڙو: ڏ. آسپاس وارا گهر - پاڙو پتي. پسگردائي.
 neighbourhood, vicinity, neighbours, locality, vicinage.
 اوزار: ڏ (ع. وِزَر جو جمع) ڪنهن به ڪم جي ڪم جو سامان.
 tools, implements, instruments.
 اوسي: ط. (سن. آوش) ضرور - پڪ سان. لاچار - نيت. هر حالت ۾ مجبور.
 under all circumstances, inevitably, certainly, surely, unfailingly, unfaillingly.
 اوسارا: ڏ. ماتر ۾ فوتيءَ جي وصفن جو بيان. پار.
 a loud mourning, lamentation.
 اوسارا ڏيڻ: مري ويل کي ياد ڪري روئڻ - پار ڪڍڻ.
 to mourn aloud, lament, bemoan, bewail, grieve, moan, weep.
 اوسارڻ: م. مري ويل کي ياد ڪري روئڻ - پار ڪڍڻ - اوسارا ڏيڻ.
 idem.

اودئي: ٺ. پرتي، چئي. شاديءَ ۾ ڪنوار کي ڍڪايل چادر.
 a sheet, cover, a sheet worn as a veil.
 اور: ص. جنهن ۾ وڙ وڪڙ نه هجي. (ڏ) سڌائي. وَجھُ.
 straight, unbended, direct, uncurved. chance, opportunity.
 اور: ٺ. وِمر کان پوءِ مادي (عورت، چوپائي) جي پيٽ مان نڪتل مادو - جڙ.
 the afterbirth.
 اور پوريل هئڻ: چڪَ ٿيڻ. دل ڦاٿل هئڻ.
 to have attachment or love and affection.
 اور: ص (هه) پيو، وڌيڪ، نرالو. عجيب.
 other, separate, different, disparate, dissimilar, divergent, diverse.
 اور: ٺ. پکين جي اڏامندڙ قطار. وکر (پکين جو). اڏامڻ جو عمل. ڪاهه -
 هلاڻ - جُلھ.
 flight (of birds), flock, attack, assault, strike.
 اوراڻو: اوراڻو: ڏ. روڄ - راڙو ماتر. افسوس.
 crying, weeping, calamity, cataclysm, tragedy.
 اوراڻ: ڏ. دريا جو اوڀر ڪنڀ.
 the nearby bank of a river, this side of the bank.
 اوراڻ پراڻ: درياهه جو اوڀر ۽ پريون ڪنارو - اوڀر ۽ پرين پير.
 both the embankments of a river, the near and far side of the river. this side and that side.
 اوراڻ: ڏ (ع. ورق جو جمع) ورق - پنا (ڪتاب جا).
 pages, papers, sheets (of book).
 اورانيو: ڏ. سڪ - قرب. آڌار.
 love, affection, attachment, devotion, fondness.
 اورانگهڻ: م. مٿان لنگهي وڃڻ. ٽپي وڃڻ. نه مڃڻ (حڪم).
 to step over, pass over, stride. defy, dare, stump.
 اوراڻو: ڏ. اولائو - نولي.
 a lullaby, cradle song.
 اورڇ: ص. جو بيزار نه ٿئي - ڪڪ نه ٿيندڙ.
 indefatigable, persevering, inexhaustible, tireless, weariless.
 اورچائي: ٺ. بيزار نه ٿيڻ جي حالت. لاڳيتي ڪوشش. اٽڪ محنت.
 perseverance, persistence, endurance, tirelessness.
 اور گهرڻ. اودي گهرڻي: ط. قربان - صدقي.
 to express love, affection, devotion.
 اورڻ: م. ڏک جو احوال ڏيڻ، سُور بيان ڪرڻ. دل جو حال ڏيڻ. گجھي
 ڳالهه ڪرڻ. حال وٺڻ.
 to talk over (one's misfortunes), to share secrets, confabulation.

اوتڻو: ص. اجنبی - ڌاريو - اوڀرو.
unknown, foreigner, alien, stranger, outsider.
اوقات: ذ (ع. وقت جو جمع) وقت - ريلو - مهل - پنجندي - حيثيت.
time, occasion, hours, standing, status, position.
اوقاف: ذ (ع. وقت جو جمع) خيراتي جاڳون (جيڪي خير جي ڪمن يا مذهبي ڪمن لاءِ مخصوص هجن، جيئن مسجدون، مقابر، مسافر خانو وغيره).
charitable endowment.
اوڪارڻ: مر. الٽي ڪرڻ. اڀرڪا ڏيڻ - اوڪارا ڏيڻ.
to vomit, to retch, gag, heave.
اوڪارو: اڀرڪو. الٽي.
vomiting, retching, spitting up, throwing up.
اوڪارا ڏيڻ: اڀرڪا ڏيڻ - الٽي ڪيڏ.
to vomit, retch, gag, heave.
اوڪائڻ: مر. بند ٿيڻ (مينهن، ڳوڙها وهڻ).
to stop raining.
اوڪڙو: ذ. ڪارءِ صابن جو ٽهڪيل پاڻي (جنهن ۾ ميرا ڪپڙا ٽهڪجن).
boiled water containing soap and soda ash to wash clothes, water for laundering.
اوڪڙو: ص. پيرن تي (ويٺا) - ڪڙين پير (ويٺا) - آپ ڪڙو.
to sit on the heels, squat, crouch.
اوک: ث. ڏکيائي - اهنج.
difficulty, exigency, pain, distress, trouble, hardship.
اوک: ذ. اهنج - تڪليف. سور - ايذا. اوکيءَ ويل.
idem. difficult times, in times of need, distress.
اوک سوک: ذ. ڏک سوک - ڏکيائي سڪيائي.
difficulty and facility; happiness and distress, comfort and discomfort.
اوکا ڀوڪا: ث. هتي ٻاري جي سنڀال ڪم ڪار - ڌنڌو ڌاري.
work, labour, assignment, employment, job, occupation.
اوکا ڀوڪا ٺاهڻ: ڪم ڪار لاهي مطمئن ٿيڻ. انتظار دفع ڪرڻ.
to be free from anxiety, solicitude, released, satisfied.
اوکائي: ث. ڏکيائي - اهنجائي. تڪليف. مشڪلات.
difficulty, distress, trouble, hardship, vicissitude, hardness.
اوک ڊوڪ: ث. ڄاڻ جو رنج - نڌول - نظرداري.
an enquiry, investigation, watch, surveillance, vigil, vigilance.

اوساري: ث. پٽ جي اڏاوت ۾ سرن جي جڙائي. پٽ تي سرن يا مٽيءَ جو دڙو.
the building of a wall, a line of masonry.
اوساڻ: ذ. عادتون - لهڻ. اهڃاڻ - پار. هوش حواس.
habits, manners, sign, mark, senses, presence of mind.
اوساڻ خطا ٿيڻ: حواس باخته ٿيڻ - هوش گم ٿيڻ - واپون بڻال ٿيڻ.
حوصلا خطا ٿيڻ.
losing the senses, without presence of mind.
اوساء: ث. ڦوٽن پيل زمين. ڏاسڙ زمين ۾ ٿيل ڦوٽ (جنهن ۾ پاڻي پوندو وڃي پر اها نه ڀرجي).
dry and parched land, fallowland.
اوستا: ث (سن) عمر جو دور - وهي، عمر - ڄمار.
age, life time, life.
اوستو: ذ (ف. اوستاد) ڪم جو ڪاريگر - هنر مند ڪاسبي - آستو.
a mason, carpenter, skilled workman.
اوسو: ذ. بيسات نه وسڻ جي حالت، بيسات جي ڪمي، سوک - خشڪ سالي. ڏڪار. اٿاڻ.
drought, famine, dearth, scarcity, shortage.
اوسط: ص. (ع) وچون - درمياني. معتدل. موزون - مناسب، سراسري.
average, medium, central, fair, moderate, mediocre.
اوسو: ص. اُس ۽ پوسل ۾ سڙي بڏبودار ٿيل (گاڙه) - بانسي.
stinking, reeking, stenching grass.
اوسو: ذ. گهڻي اسات. هڪ بيماري جنهن ۾ پاڻي جي تانگهه گهڻي ٿئي.
اوسيو. اولو، الڪو - ڳڻتي.
thirst, itch, high fever, great thirst, oppressive feeling of heat, anxiety, concern, worry.
اوسو پاسو: ذ. آسپاس - پسگردائي - گردونواح.
around, nearby, neighbourhood, vicinity.
اوسند: ث. ڌارو - فال، فال جو سوڻ.
an omen, augury, presage, prognostic.
اوسند مڱڻ: چڱي وائي گهرڻ، فالون وجهڻ. سورڻ ڳڻيڻ.
to ask for goodluck, to bode, portend, presage.
اوسيو: ذ. انتظار - اولو - اڏڪر، ڳڻتي - چنٽا.
solicitude, anxiety, concern, disquiet, unease, worry.
اوصاف: ذ (ع. وصف جو جمع) وصفون - ڳڻ، خوبين - عادتون - لهڻ.
qualities, manners, attributes, morals, peculiarities, savours, traits, virtues.
اوطاق: ث (ت) ڪچهريءَ جي جاءِ، مهمان خاني.
the men's quarters, guest-house.

- اَوڪو: ص. ڏکيو - اٽلڻو. اٽلڻو. مشڪل. (ث. اَوڪي) difficult, hard, troublesome, arduous, laborious, rough, severe, strenuous, tough, uphill.
- اَوڪي: ث. ڏکي محل. مشڪل وارو وقت. اهنجائي. difficulty, exigency, pain, distress, trouble, hardness, hardship.
- اَوڪرائي. اَوڪرائي: ث. پيريل بيت جي حالت ۾ وات مان نڪتل هوا. ڏڪار. belch, an eructation.
- اَوڪرايون ڏيڻ: ڏيڻ ۾ هٺڻ. مطمئن هٺڻ. سڪياڻي جي حالت ۾ هٺڻ. to be satisfied, appeased, contented, gratified, filled, fulfilled; happy, well.
- اَوڪڻ. اَوڪڻ: ڏ. خراب اچڻ - بدعادت، ٻڙڙي خصلت. fault, blemish, defect, shortcoming, demerit, failing, blame.
- اَوڪڻڻ: م. کاڌل شيءِ وري وات مان ٻاهر ڪڍڻ. کاڌل رقم پري ڏيڻ. to spit out, threw up (what was eaten), to vomit.
- اَوڪڻڻ: م. گڻل کاڌو ڪڍي وري ڇٻائڻ. (چريائي مال جي خاصيت). to repay, reimburse, compensate, indemnify, recompense.
- اَوڪڻڻ: م. گڻل کاڌو ڪڍي وري ڇٻائڻ. (چريائي مال جي خاصيت). to chew the cud, to ruminate.
- اَوڪڻڻ: ث. ڦوڙي - چنڊو - اَوڪڙو. وصولي (اَوڙيا چنڊي جي). collection, contribution, donation, benefaction, charity, offering, recovery, recoupment.
- اَوڪڙو: ث. گڻل کاڌو موٽائي وات ۾ آڻي ڇٻائڻ (چريائي جي فطري خاصيت). the cud, to chew the cud.
- اَوڪڙو ورائڻ: کاڌو وات ۾ آڻي وري ڇٻائڻ - اَوڪڙو. to chew the cud, to ruminate.
- اَوڪڙو: ث. رقم جي وصولي. ڦوڙي. donation, charity, collection, contribution.
- اَوڪڙو: ص. موڳو - ڪنڊ ڏهن، موڙهل، ان ڄاڻ، بي سرت. (ث. اَوڪڙي). stupid, foolish, dull, dumb, pinhead, sluggish, torpid, blockhead, duffer.
- اَوڪڙو: ث. اگهاڙپ - عريائي. پڌرائي (عصين جي). nakedness, nudity, exposure, exposition, exhibition (of faults).
- اَوڪڙو سوکڙو: ث. تانئون مان اگهي ڪڍيل بچيل کاڌو. بچت سڃي. اوڀر سوڀر. leavings, scraps, fragments, bits, crumbs, discards, half eaten food.
- اَوڪڙو: ڏ (ع) منڍ - شروعات - ابتدا. (ص) پهريون - ابتدائي. (ظ) پهريائين
- اول: ڏ. ضامن طور يرغمال ۾ ڏنل مائٽو - ضمانت، وڏي لهر - مرج، اها ڪاڻي جا پاڻي ۾ اولهي ڏپ ڇڏي ويٺي هجي - بانڊي. وهڪ ۾ لوهي ڪناري وٽ گڏ ٿيل ڪڪ ڪانا، اها ڪاڻي جا پاڻي ۾ وهي هلائڻ سان ٻيڙيءَ کي ڏکي - ڳڻ. a hostage, bailee, guarantee, security, surety, warranty. a large wave. a log rolling down the stream, flotsam. pole for drawing a boat.
- اول پٽڻ ٿيڻ: دريخرو ٿيڻ، روڙي ۾ پوڻ. ڦيرين ۾ اچڻ. to be without an abode, wandering, nomadic. become vagrant, vagrancy, wayfaring.
- اولاد: ڏ (ع). وڏو جو جمع پيٽ ڄائو - ويا، ٻاريجا. children, progeny, offspring, descendants.
- اولادي: ص. اولاد وارو - ٻچڙيوال - عيالي. one having offsprings, children, family man.
- اولاڻ. اولاڻ: ڏ (ت. اولاخ) تپال پهچائڻ لاءِ ڪم ايندڙ گهوڙو يا اٺ. ڇڙهيءَ جو هٿ. باربردار هٿ - لاڏو (ڊڳو). گهوڙو. اٺ. a horse or camel used for transporation of post. a riding horse or camel; a draught animal, a beast of burden.
- اولاڪو: ڏ. مصيبت - پریشاني. روڙڙو جدائي. anxiety, grief, concern, solicitude, unease, worry, uneasiness.
- اولانپرو: ڏ. چپي - الو. اويالو - طعنو - مهڻو. flame, blaze, taunt, sarcasm. reproach.
- اولانڻ: م. آليوڻ اڪيلڻ (جرخو. ايت). وهت تان سنج يا پاڪڙو لاهڻ. to remove the parts of an spinning wheel; to take off the load and saddle of a camel, to offload, unsaddle.
- اولاڻو: ڏ. اهو گيت جيڪو عورتون ٻار کي ڪيڏائڻ وقت چون. لولي - اوائلو. اوسارو. a lullabi, a cradlesong.
- اولاڻي: ث. اوڪائي - اهنجائي - مشڪلات - ڏکياڻي. difficulty, hardness, hardship, rigour. asperity, vicissitude.
- اولهڻ: م. هيڏانهن هڙڏانهن پھڻڻ. پاڻي ۾ ٽنگڻ. to be wearied, bothered, wandering, to move

an oar or pole used for rowing a boat.

اولياده: ذ (ج. ولي جو جمع) الله جو دوست، الله وارو، پھتل شخص، درويش، ولي.
a saint, holyman, friend of God, godly person.
pious, sage, sagacious.

اوليت: ث (ع) سبقت، اڳرائي.

excellence, merit, perfection, quality, virtue. aggression, offensive.

اوت: ث. اوتو - اوسيڙو - اڪو. اڻ نڪ.

anxiety, uneasiness, concern, worry, solicitude.

اوتاز: اوتاز: ث. ڪٽي. گڏ يا بگڙ جي ڪوڪ - اوتائي.

the howl or cry of a dog, fox, jackal or wolf.

اوتاز ڪرڻ: اوتاز ڪرڻ. ڏک مان دانھن ڪرڻ.

to howl, to cry.

اوتاز: م. ڏيان ڏيئي ٻڌڻ. اڳھائڻ - قبول ڪرڻ (عرض) - ورتائڻ (سڏ).

گڏڻ ۽ ڪن جو ڪرڻ - اوتاز ڪرڻ.

to listen, attend, to hear, to mitigate, accept, to care. the howling by the dogs and jackals.

اوتائي: ث. دانھن - عرض - فریاد. ڪٽي گڏجي اوتاز.

complaint, appeal, supplication, application, entreaty, the howls of dogs, jackals etc.

اوتاهه: اوتاهه: ث. اوتاهه - ڪارائ (رات جي). اٽڌ ڏنڌ - بي

بندوبستي. ظلم.

darkness obscurity, chaos, disorder, confusion, anarchy, tyranny.

اوتاهه: ذ. اوتاهه - سپاهي. (ص) اوتاهه وارو - تاريخ.

dark, obscure, dusky, gloomy, swarthy, darkened, blackened.

اوتاهه: ذ. جوڙو (ڪپڙن جو) - وڳو (هڻ ڪٽو).

a pair of clothes, wearing apparel; a mouse.

اوتاهه: ث. اوتاهه. اندر. ظلم.

darkness gloom, obscurity, sadness, dejection, oppression, tyranny, despotism.

اوتاهه اوتوڪار: ث. گنگه - اوتاهه - ڪاري ٻاڏ. جهم يا طوفان سبب

اوتوڪار.

darkness, obscurity, enigmatic, storm, deluge, downpower, rainstorm.

اوتاهه ڪرڻ: سڄ ڪرڻ. نقصان ڪرڻ.

to cause loss, sustain damage, waste away.

اوتاهه: ص. اوتو - اوتو. منهن يا ڪنڌ هيٺ ٿيل - سرنگرڻ. (ث. اوتاهه).

upside down, inverted, crooked, wrong, wrong-headed, reversed, standing on head or face.

اوتاهه منجي ڪرڻ: سخت صدمي يا ڏک سبب ڪٽولر اوتاهه ڪري ان تي

about in water.

اوتاهه: ص. چوپائي مال جو ڪاٽي بچايل گاهه - اوتاهه گاهه. ڪن ڪچرو.
وهڪري جي مٿاڇري تي ترندڙ ڪڪ ڪانا.

ramnants of grass or straw left by cattle, flotsam and jetsam, drift wood, wreckage.

اوتاهه: ذ. آرس. شيشي يا پاڻي جي سطح تي سج جو عڪس - پرتو.

هڪ ٻاراڻي بيماري (جاسج جي تابش کان ٿئي).

the reflection of the sun or light thrown on water or glass; a disease of children caused by the excessive heat of the sun, sunstroke.

اول گهول: ظ. قربان - صدمي - اوري گهولي.

love, affection, fondness, attachment, devotion, passion, adore.

اولهه: ذ. ڪپڙي جي ڪناري تي هڪ قسم جو ٽوپو.

a kind of stitching on the border or hem of an apparel.

اولهه: م. پٽڪاڻ. تلڪاڻ. ٿيلهن - ڏڪڻ (پيڙي).

to roam, wander about, go astray, to bath in flowing water, to drag a boat.

اولهه: ذ. پردو - پناهه - اوڻ. اجهو، پاڇو - چانو، پيڙي جو ڳڻ. پوک ۾

تنگيل اوتاهه ڳڙو.

a cover, screen, refuge, a pole or ore of a boat; an scare crow, hail shower.

اولا لاهه: جدائي جا پردا پري ڪرڻ. ڏک لاهه.

to rejoin, to return, respond; to reduce the hardships, hardness, rigors.

اولهه: ص. اوکو - ڏکيو - اهنجر، اٿو - اٿنگو. (ث. اولهه).

difficult, hard, arduous, laborious, rugged, sever, uphill, toilsome, terrible.

اولهه سولو: ص. ڏکيو سڪيو. اهنجو سمنجو. اهنجو سمنجو.

hard and easy, difficult and convenient, upside down, vice versa.

الو الامر: ص (ع) حڪم جا صاحب - حاڪم.

cheifs, rulers, masters, authorities, dignitaries.

الو انور: ص (ع) پڪي ارادي وارا. استقلال جا صاحب. ثابت قدم.

enterprising, aspiring, resolute.

اولهه: ذ. الحنو - مغرب - پڇ.

the west, the direction where sunsets.

آلي: ص (ع) بهتر - وڌيڪ چڱو. اعليٰ، شروع وارو - پهرين.

best, better, superior, higher, first, leading, pioneer.

اولي: ث. پيڙي هلائڻ جو ڳڻ.

the udder, milk-bag of milch cattle.

اوهام: ذ (ع) وهر جو جمع اڃا يا خيال - وسوسا. گمان.

doubts, apprehensions, superstitions, suspicion, fear, doubt, distrust, notion, idea.

اوهيرو: ذ. واڙ جي زرد تي مينهن جي اچڻ.

a shower of rain, rain with storm.

اوهري واهي: ص. سنڀال ڪندڙ - راڳو. ڌڻي ساڻين - وارث.

gaudian, protector, the God Almighty, supporter.

اوهي: ث. پاڻي جي کٽي - ننڍي سانڌاري -

a small water bag (usually of leather).

اوير: اوڀل: ث. دير - دير. (ظ) دير سان - ڪمپلر.

delay, procrastination, after time, at odd time.

اوير سوير: اوڀل سويل, آڏي مائجي, ڏکي, محل. (ظ) اڳي پوء.

at odd time, late in the night, at difficult time, out of time, late, delayed, ultimately, finally.

اويرو: ص. ڏنگو. ڏکيو. آئون نٿو

difficult, hard, arduous, heavy, tough.

اوي سوي: ص. ايندڙ ويندڙ مسافر مڙو پنهنجو پراڻو.

a visitor, known or unknown, a passenger, guest.

اهار: ذ (سن) کاڌو - ڪاڇ. قوت.

food, victuals, bread, edibles, provisions.

اهارو: ث. بار جي هڪ پاسي لپٽ.

of the load tilting towards one side (on an animal etc).

اهارو: ث. گم ٿيل وهت يا چور جي پير جي ڳولا.

to trace a lost or stolen cattle-head; trekking, observing of traces.

اهانت: ث (ع) بي عزتي - ذلت. خوارِي.

contempt, slight, insult, slander, scorn, disgrace, dishonour.

اهان: ذ. شعاع - سهارو. پرتو. تجلو - چمڪو.

light, splendour, brilliance, elegance, glitter, shean.

اهت: ذ. ڪاسبيءَ جو ڪڙمي تي ساليانو لاڳو (جيڪو فصل مان ادا ٿئي).

the fixed custom or right of an artisan of making repairs to a husbandman's tool in lieu of which a share of produce is given at harvest; share, quota, slice.

اهتي: ص. هاريءَ جي ڪم ڪار لاءِ بٽل ڪاسبي (لوهار, واڍو, ڪنير وغيره).

a skilled worker working on the condition of be-

پنجي رهڻ.

to lie on an upside cot or bed due to some affliction or trouble.

اُونگه: ث. ننڊ جو خمار - گهر. اوجھرائي - پنڪي. يھوشي.

dozing, drowsiness, sleepiness, slumber, unconsciousness, carelessness.

اُونو: ذ. انتظار - الڪو. ڳھتي. ڊپ - انديشو.

anxiety, concern, concernment, solicitude, unease, uneasiness, worry.

اُونهارو: ذ. گرمي جي موسم - آرو.

summer season, the hot season.

اُونهائي: ث. گھرائي (پاڻي جي) - عمق.

depth, profundity, deepness, abyss, profoundness.

اُونهو. اونهون: ص. عميق - اٿار. ڳروھو (خيال, ويچار).

profound, abysmal, intense.

اُولي: ص. ان مان لھيل - پشمي (ڪپڙو).

woollen, woolly.

اُول: ث. ڪمي - گھٽتائي. عيب.

scarcity, want, deficiency, insufficiency, paucity, defect.

اُولائي: ث. گھٽتائي - ڪمي. عيب - سقم. اڻپورائي.

idem.

اُولت: ث. ناپسندِي. اُلٽ - ناسازي. ڪٽ ڪٽ.

enmity, animosity, animus, antagonism, antipathy, hostility, rancour, dislikeness, aversion, disinclination.

اُولتھين: ث. قمرِي مھيني جي اُولتھين تاريخ, اونداهي رات.

twenty-ninth of the lunar month; the dark night, the night when moon does not appear at all.

اُولر: ذ. ڍڳڙي (اُن جي) ڪري ٻر ورھاست ڪيل اُن جي پٽي.

a share of the crop, divided in equal parts and stored in land.

اُولا وڃڻ: اُن ورھائن (پٽي ڪرڻ) لاءِ ڍڳڙين ٺاھڻ.

to divide the shares of a crop by separately measuring and storing the grain in the field.

اُولو: ص. اڻپورو. گھٽ. عيبدار.

deficient, less, short, inadequate, insufficient, defective, lacking, wanting.

اُولو آڌڪ: ص. ڏنھت وڌ.

deficient, less or more, being distributed without weight.

اُوھ: ذ. ڪير ڏيندڙ جانور جي لٽن جو مٿيون حصو - شيردان.

أهل الله: ص. خدا وارو - الله وارو. بزرگ.
saint, piousman; saintly, holy or godly person.
أهل بيت: نبي سگوري نڙپيٽ جن جو خاندان. سادات. گهر جا پاتي.
the women and other members of the family of the Prophet Muhammad (PBUH), including grand-children and their family. members of the nousehold (of a Syed caste).
أهل حديث: ذ. حديث تي هلندڙ مسلمانن جو اهو فرقو جيڪو فقه جو مسئلا قرآن شريف ۽ حديث جي روشني ۾ ڪري.
religious men among Muslims; the Ulma (learned men).
أهل دل: ذ. دل وارو. صاف دل وارو. خدا وارو. سخي.
saints, pious, religious or godly persons; liberal. generous.
أهل زبان: ذ. ٻوليءَ جا ماڻھو. زباندان.
speakers of the same language. linguists.
أهل سخن: ذ. سخن جا چاڻڻو - شاعر.
poets. litterati.
أهل طريقت: طريقت جا صاحب. صوفي طريقي وارو.
the sofis, mystics.
أهل علم: ذ. علم وارو. عالِم.
the learned. scholars, erudite, scholarly.
أهل قلم: ذ. قلم وارو. لکندڙ. مصنف. اديب.
men of letters. writers. literary men.
أهل ڪتاب: ذ. الاهي ڪتاب کي مڃيندڙ (مسلمان، يهودي، عيسائي)
people following the revealed religions, those believing in revelations or revealed religions.
أهل نظر: ذ. ڏسندڙ. نقاد. فيلسوف. دوراندیش.
discerning, penetrating, sagacious, scholarly, scholistic, perceptive, sage.
أهل عيال: ذ. زال ۽ ٻار - ٻار ٻچا.
family, household.
أهلڪار: ذ. (نہ) ڪم وارو. ڪاروبار هلائيندڙ ڌنڌي وارو. ڪم ڪار جو لائق. ڪارڪن. منتظم. ملازم.
worker, a clerk, a public officer, civilian employee, employee, minor official, public servant; businessman.
أهلن: م. هڪ پاسي لاڙو ڪرڻ. الاراڻين (گڏائي). ٽڙڻ - ڄمڪڻ (ٻار).
lean. آرام لاءِ ٿيڪ ڏيڻ.
to lean to one side, lop; recline, tend, to rest. relax, ease, slack.
أهليت: ث (ع) قابليت - لياقت. لائقي.

ing given a cut or slice of crop at harvest.
اهتمام: ذ (ع) بندوبست.
arrangement, effort, management, supervision, vigilance.
أهڻ: ذ. پار پٿر. ڏسڻ - اشارو. سڃاڻي اک جو اشارو.
sign, mark, token, signal, expression, gesture, indication. a wink of (right) eye.
أهڻج: ذ. نشان - علامت. پار پٿو.
idem. a symbol. feature, lineament, outline.
أهڻج ڏيڻ: پار پٿا ٻڌائڻ. نشانين ڏسڻ. ياد ڏيارڻ.
to indicate, identify, to tell the marks of identification, a remembrance.
أهڙو: ذ. اونهي ڪڏ - اوڙاھ.
abyss, hell, pit.
أهڙو: م. هاڪارڻ (ٻيڙو، غوراب).
to set (a boat or ship) in water, to start a seaward journey.
أهڙو: م. لنگر کڻڻ (ٻيڙو، غوراب) - هاڪارڻ.
to sail, to set sail; the start of sea journey (by boat or ship).
أهڻ: ذ. سُهڻو - روشني. تجلُو.
light, brilliance, elegance, dazzle, glitter, sheen.
أهڻڪ: ذ. ڏکيائي - اهڻج.
difficulty, hardship, vicissitude, rigour.
أهڻڪائي: ث. ڏکيائي - اهڻج.
idem.
أهڻڪو: ص. ڏکيو - اهڻجو - مشڪل. (ث. اُهڻڪي).
difficult, arduous, formidable, laboured, laborious, severe.
أهڻڪو: ذ. خوشبوءِ. سڳند. سُرھو تيل.
fragrance, aroma, incense, perfume, scent, a fragrant oil or scent.
أهڻ: ث عادت. آڏو چتر طور عيب جو نقل. ٽيڪ. آئوڙن جو هڪ پاسي لاڙو.
bent, inclination, tendency, mimicry, the leaning to one side or against anything, the tilt, tilting to one side.
أهڻن ڪيڏن: نقل ڪيڏن - ويچارا ڏيڻ، نٿول ڪرڻ.
to taunt, ridicule, deride, mock.
أهڻ: ذ (ع) ماڻھو - شخص - چئو، گهر جو پاتي. مالڪ - صاحب. عيال - ڪٽنب. (ص) لائق - موزين.
one, an individual, a member of a family, family man, head of a family. fit, suitable, deserving.

اَنتُ، اَيتُ: ذ. چرخو (ست ڪٽڻ جو) - نار - هرلڙ.	worth, skill, capability, quality, caliber, merit.
a spinning-wheel, a persian-wheel, a water-wheel.	أهلية: ث (ع) گهرواري - زال.
اَلتُّه: ث. چمن يا اٺن معيني جي پڪري (جا اڃا لڳي نه هجي) - پٽ.	wife, spouse.
a young goat (not yet mature).	أهمل: ص (ع) وڌيڪ اهميت وارو. بلڪل ضروري. خاص - گرو - مشڪل (ڪم).
اَلدُريس: ث. (انگ) پتو - سرنامو. سپاسنامو - خطاب.	most important, urgent, grave, momentous, significant, weighty, difficult, arduous, heavy.
address, speech, discourse.	أهملو: م. ٺڪر جي ڪوري ٿانءَ کي استعمال کان اڳ پهرين دٽمو پاڻيءَ ۾ روحجي چڱي طرح پسان.
اَلڪُتر: ذ (انگ) فلم يا تاتڪ ۾ ڀارت ڪندڙ - اداڪار.	to properly soak a new earthen vessel (for durability and convenience).
actor, character, performer, player.	أهملجي: ث. گهٽ - مونجه (ساهر جي). دمڪشي. سڪو. ماند ڪامي.
اَلوَنقرو: ص. حرڪتي - ڪيچلڙ. ڏنگر. هڪ هنڌ ڪ ڪري نه وهندڙ (ٻار).	suffocation, asphyxiation, choking, stifling, asthma.
mischievous, naughty, fidgety, a troublesome child.	أهملو: ص. ساڻو. ماندو. ٿڪل. (ث. اهمي).
اَيَال: ذ (ف) گهوڙي جي ڪنڌ جا وار - بَشڪون.	tired, weary.
the horse's mane.	أهملت: ث (ع) ضرورت. خصوصيت. قدر.
اَيام: ذ (ع) يَوْمَ جَمْع (ڏينھ). گهڻو عرصو - مدت. زماتو. حيض جا ڏينھن.	importance, gravity, significance, respect, honour.
days, a period or duration of time, time duration, term, span: the period of menstruation.	أهن: ذ. ساهميءَ جي پڙڻ کي برابر ڪرڻ لاءِ وڌل وزن (پٿر، تورو وغيره) - پاسنگ، خالي ٿانءَ جي تور.
اَيَالُپ: ث. بيوقوفي - ناداني - مورڪائي.	the balancing of scales; the weight of an empty vessel (to be balanced on the other side for weighing).
ignorance, innocence, unawareness, foolishness, absurdity, silliness.	أهنيج: ذ. ايذاء - درد. تڪليف. سور - ڏک.
اَيالو: ص. نادان - مورڪ - ٻالو پوئل.	trouble, inconvenience, pain, distress, difficulty.
ignorant, foolish, unaware, oblivious, simple, innocent, naive.	أهنجائي: ث. ڏکيائي - مشڪلات. سوزھ - تگي.
اَيَتُ، اَيَتُ: ذ. هڪ تارو جو ٻڏي معيني جي پهرين ڏهن تاريخن ۾ اڀري (هن جي اڀرڻ سان مال ڪير سڪائيندو ۽ پاڻي ۾ چينهرو ايندو).	difficulty, trouble, inconvenience, narrowness, hardship.
name of a star (seen only on a few days in a year).	أهنجو: ص. ڏکيو - اوکو - مشڪل. اٿانگو. (ث. آهنجي).
ايشار: ذ (ع) پنهنجي ناکي کي ٻين خاطر قربان ڪرڻ. بنا لالچ خدمت.	أهنڊ: ص. ڏنگر - ضدِي. ڏنگي سپاءُ وارو. هوڏي.
selflessness, generosity, benevolence, goodwill, kindness.	difficult, obstinate, refractory, stubborn, quarrelsome.
ايجاب: ذ (ع) نڪاح يا ڏيئي لپي ۾ ڪنھن به طرف جي آڇ.	أهنر: ذ. شاديءَ ۾ گھوٽ جو پهريدار (جو اڪثر گھوٽ يا ڪنوار جو پيشرو ٿئي).
proposal, assent, consent, acceptance, proposition, suggestion.	a bridegroom's man, friend or mate (performing certain ceremonies and assisting the groom).
ايجاب و قبول: نڪاح جو قول (گھوٽ جي پاران) ۽ اقرار (ڪنوار جي طرفان).	أهوه: ذ. تير - ڪان.
the proposal and consent (from the partners in a marriage).	an arrow.
ايجاد: ايجاد: ث (ع) نئين سر وجود ۾ آڻڻ. نئين شيءِ جو ٺاهڻ.	أهي پهي: ذ. اوهي واهي - ڌڻي ڌوڙي. مددگار.
invention, creation, discovery.	relatives, supporters, protectors, helpers.
ايجيو: ذ. احسان - ثورو.	
kindness, favour, benevolence.	
ايدوانسن: ذ (انگ) اڳواٽ ڏنل رقم - سوتي.	

idem, ditto, same, same as above.

ایڪڙو: ص (سن) هڪ - واحد.

one single, indivisible, lone, only, sole, solitary.

ایڪائي: ث. هڪڙائي - وحدت. يگانگي.

unity, oneness, singleness, singularity.

ایحسانت: ث. (سن) اڪيلائي - تنهائي. گوش نشيني.

idem, retirement, privacy, seclusion.

ایڪتاء: ث (سن) اتحاد - ٻڌي.

unification, unity, alliance, amity.

ایڪڙو: ذ (انگ) زمين جو مقرر ماپ وارو ٽڪر (8440 چورس وال ایراضي).

the measurement of one acre of land (i.e 8440 sq. yards).

ایڪڙو پيڪڙو: ص. هڪ ٻ - ٿورو. (ظ) چڱو. پاڻو - وري.

here and there, very few, scattered, dispersed, dissipated.

ایکو: ذ (سن. ایک) هڪ عدد - هڪڙو عدد. هڪڙي درجي وارو انگ (1 کان 9 تائين) ٻڌي - اتحاد.

the figure one, a unit, odd number, single digit figure. union, unity.

ایکیتال: ذ. واپارين جي اصطلاح ۾ مڻ ۾ چاليهن سیرن بدران ایکیتالیهن سیرن جي ترو.

a weight advantage taken by the purchasers of grain etc; i.e. 41 kgs in place of 40 kgs.

ایل: ث. لشکر - کتک. انکار - عدولي. پرمیز.

army, armada, multitude, flock, legion, scores. refusal, abstinence, temperance, non-compliance.

ایلاچو: ذ. هڪ قسم جو رنگين ريشي کپڙو.

a kind of fine silk cloth.

ایل پنھوارو: ذ. بکرار - ريدار. جهنگلي.

a goat herder, sheep-rearer; illiterate, ignorant, uneducated, villager.

ایلچي: ذ (ت) عيوضي. سفیر - قاصد.

envoy, ambassador, emissary, messenger.

ایما: ذ (ع) ایما جو اشارو. حکم.

sign, hint, symptom, nod, wink, order, command, direction.

ایمان: ذ (ع) دل جو یقین - اعتقاد پروسو - اعتبار.

faith, religion, creed, intergity.

ایماندار: ص. ایمان وارو. ویسا رکندڙ. امانت دار. امین. سپیشو. دیندار.

honest, faithful, upright, trustworthy, honourble, scrupulous, just.

advance, lend, offer, pay, provide as a security (against a transaction).

ایڊيٽر: ذ (انگ) اخبار جو مدیر. مؤلف.

editor.

ایڊیوکیشن: ث (انگ) تعلیم.

education, instruction, schooling, teaching, training, tuition.

ایذا: ذ (ع) سور - عذاب. درد - آهڻج.

affliction, pain, trouble, harm, distress.

ایذائو: م. ڏکڻ. آزارن - ستاڻ. رنجائڻ.

to afflict, injure, hurt, vex, molest.

ایراضی: ث (ع) (اراضي) زمین. زمینون. زمین جي ماپ - پکيڙ.

area, region, territory, tract, the measurement of land.

ایرائون: ذ. کدو.

a pumpkin or gourd.

ایرپیرو: ذ. اچ وڃ - آمد و رفت. تعلق - واسطو.

traffic, connection, relationship.

ایرجو: م. پیرجو (قت). میثجن (زخم). انگورجن.

(of a wound) to close, heal, cure.

ایرغیر: ذ. گند کچرو. مرامیل. (ص) بیگانو - اجنبی.

rubbish, refuse, garbage, junk, trash, waste; unknown, foreigner, stranger, alien.

ایرکا: ث (سن. ایرشا) حسد - بغض.

envy, jealousy, enviousness, grudge.

ایریال: ذ. هڪ قسم جو پوتو - قرهو.

the Aloe, (Aloe vera).

ایرونگ: ذ (انگ) کتن ۾ پائڻ جو هڪ ڳم.

an ear-ring.

ایرو: ذ. هڪ ٻسارکو وکر.

the drug or juice of Aloe.

ایرو پيرو: ایرو پیوا: ث. لڳن جو سور. بدن جي پاڇ. عذاب - مصیبت.

pain in the body, affliction, disaster, calamity.

ایس: ث. کت جي پاسي واري کائي - پانجن.

one of the four side sticks of a cot or bedstead.

ایستاده: ص (ف) پيدا - قائم کتل. پختو مضبوط.

fixed, firm, secure, set tight, steadfast, immobile.

ایشور: ذ (سن) آپتھار - ڀڳوان.

God, the manifested God (among Hindus also taken in the same meaning).

ایضا: ظ (ع) ٻن. اڳئين وانگر. ساڳيو.

بابت: ظ (ف) واسطی - لاو - متعلق.
about respecting, in respect of, concerning, as regards, regarding.

باهو: آبر - پيءُ - والد.
father, daddy, male parent.
باهو: رمتو فقير، ريلوي جو هڪ ملازم (جيڪو تڪيٽون چيڪ ڪري ۽ ڏئي ڏئي).

a gypsy, nomad, a beggar, a railway employee checking or issuing tickets.

بابين: ٺ (انگ) سلائي جي مشين ۾ ڪم ايندڙ لوهي ريل.
a bobbin, a spindle for holding thread in a sewing machine.

بات: ٺ. ڳالهه ٻولھ. ذڪر - بيان - سخن - گفتو.
matter, affair, speech, talk, subject, point, story, discussion, discourse.

باتڙي: ص. ڳالھير - گھڻ ڳالھائڻ، ٻڻاڪي.
a boaster, talkative, chatty.

ٻالارو: ڏ. ڪورو پڇائيندڙ - ٻارو. ڏايو. (ٺ. ٻالاري).
a person tending a kiln or oven; a baker baking earthen wares.

ٻالو: ڏ. ٽلھي لٽ - ٻانڌو.
a stick, club, cudgel.

ٻاج: (ف) محصول - ڏن.
tax, tribute, charge.

ٻاجگدار: ص. ڏن ڀرو - ڏاني.
tax-payer, assessee.

ٻاجو: ڏ. واڄو. هارمونيم.
harmonium.

ٻاڳو: ص. ٻاڳي، بچيل بچت ۾.
savings, leavings, salvations, salvages.

ٻاڳا. ٻاڳاهه: ڏ (ف). بادشاهه، بادشاهي.
king, sovereign, monarch, regal, royal.

ٻاڳائي. ٻاڳاهي: ٺ. بادشاهي.
kingdom, kingship, sovereignty, monarchy.

ٻاڳي: ص (ف) خبر رکندڙ - واقف. خبردار - سجاڳ. سڀالو.
well-informed, knowledgeable, watchful, careful, alert, wise, sage, sagacious.

ٻاڳو: ٺ (ف) هوا - واڌ ريع - يادي.
breeze, wind, air, fart, flatulency.

ٻاڳپيما: ص. هوا ماپيندڙ (اوزان). هوا جھڙو تڪر (گھوڙو).
an instrument for measuring the velocity of the air. a fast horse, a race-horse.

ايمان وڪڻڻ: لالچ خاطر حق کي ڇڏي ڪوڙ جي حمايت ڪرڻ. ڪپت ڪرڻ.

to defraud, cheat, doodle, bilk, swindle.

ايماني: ص. ايمان وارو، ايماندار، سورهيه - دلير.
honest, faithful, sincere, true, upright, brave, courageous, valiant.

آيمَن: ص (ع) امن وارو - محفوظ. (ٺ) هڪ راڳي.
peaceful, guarded, name of a musical mode.

ايمِي: ٺ (ع) سڀاري جو چوٿون حصو.
one fourth part of a chapter of the Holy Quran.

آيندو: ڏ. ڪن مان نڪيل اُٺ جي پلائي.
a mat put over the back of a camel.

آينگ: ص. بهادر. اڀرنگ، ٻيڀرواه، سجاڳ. اڇانڪ - اڇو.
brave, bold, courageous, hero, valiant; watchful, sudden, suddenly, abruptly.

آينگهه: ٺ. ڊيگهه. واڌ.
length, lengthening, extension, prolongation.

آينگهائڻ: م. ڊيگهه ڪرائڻ - طول ڏيڻ.
to lengthen, extend, prolong, stretch.

آينگهڻ: م. ڇڪجي ڊگھو ٿيڻ (ڀڄڻ). ويجهڻ.
to be lengthened, extended, prolonged, stretched.

آيوڙان: ڏ (ف) آڳو، آڳوڻو - محل - مڪان.
a courtyard, enclosure, yard, house, palace.

(ب)

ب: ڏ (ع) تلفظ "بي" سنڌي، عربي ۽ فارسي. الف - بي "جو ٻيو اکر، ابجد موجب عدد ٻه.

"B" the second letter of Sindhi, Arabic and Persian alphabet carrying a value of two.

ٻاڳو: ٺ (ع) باب ۾ - باري ۾ حق ۾ نصيب.
in this matter, with regard to this, in favour of, luck, chance, fate.

ٻاڳو بخت: قسمت ۾ اچڻ، لکيو ٿيڻ.
happening as per luck, a chance, fate.

ٻاڳو: ڏ (ع) دروازو - لنگهه. داستان (ڪتاب جو) فصل. رستو. ڪاٺي ۽ جو هاري تي پنڌاڻ - لاڳو. قسمت - نصيب.

a gate, door, doorway, portal, chapter, head, a due share from the cultivator for a menial worker, luck, chance, fate, fortune.

ڏاتو مان لھيل ھڪ قسم جي گھڻگھي (جنھن تي ڪپڙو پڙھيل ھجي ۽ سفر ۾ پاڻي ٿڌي رکڻ لاءِ ڪم اچي).

a gold-thread, overlaid with gold-thread; a stitch-work with this thread; a metal water-vessel.

بادو: ص. چريو - مست. نشي ۾ مشغول. (ڏ) وڏو ٿو - جمن. intoxicated, drunk, mad, cracked; lunatic. a big vessel.

بادءُ: ذ (ف) شراب - مَي - مَٺ. wine, liquor, intoxicating drink.

بادي: ث (ف) ٻيٽ ۾ ھوا ۾ چڙجڻ جي حالت. ٻيٽ مان نڪتل واءُ - ريح. طَبيرِ ناتي موجب ھڪ طبيعت. (ص) ريح پيدا ڪندڙ ڪاڌو. اجاير - يسر.

flatulence, flatulent, fart, a condition of a human. a food or eatable causing flatulence. useless, non-sensical.

بادپا: ذ (ف) باد گھوڙي جي ھڪ بيماري (جنھن ۾ گھوڙي جي ڪچن ۾ وائي سوڄ جا ڳڙو ھا نڪرن).

lamanitis (a disease of horses).

بادڻ: ث. جوئر جو ھڪ قسم. millet.

بادي: ث. (انگ) بدن - جسم. body, person.

بادي گارڊ: ذ. حاڪم جو ذاتي نگهبان - خاص محافظ. a body-guard, guard, security, sentry, watchman.

بار: ذ (ف) پيرو - دفعو - گھمرو (جيئن. دويار. سد بار وغيره) دربار. عدالت. (ص) وسائيندڙ (جيئن آتش بار. آشڪ بار وغيره).

time, while, occasion, instant, chance, period; court, royal court; causing rain, shower.

بار: ذ (ف) بوجھو - وزن. لڏ. رکيل ڪم - فرض. ذميداري. ڦل - ثمر. load, burden, bale, cargo, freight. duty, responsibility. fruit, result, consequence.

بار آڻو: ص. ڦل ڏيندڙ (وڻ) - ثمر دار. فائد ڏيندڙ. bearing fruit, fruiting, benefit, profitable, beneficial. useful.

بار بردار: ص. بار ڪندڙ - حمل. مزدور. لاڏو (وھت). porter, carrier, beast of burden, bearer.

بار برداري: ث. بار ڏيڻ. transportation, freight to convey, conveyance.

بار پوڻ: بوجھو پوڻ. سفارش ٿيڻ. زور پوڻ. ٿورو ٿيڻ - احسان ٿيڻ. to be under load. recommendation. force. obligation.

بار ڪٽڻ: جوابداري قبول ڪرڻ. ذميداري ڪٽڻ. ھٿر ھٿڻ (مشڪل ڪم

بادِ خزان: ث. سرءُ جي ھوا (جيڪا وڻن جا پن ڇاڻي).

the dry autumn air.

بادِ صبا: ث. صبح جو اُتر اولھ کان لڳندڙ ھوا (جنھن ۾ گل ٽڙن). صبح جي ھير.

zephyr, morning breeze, gentle breeze.

بادام: ذ (ف) ھڪ مشھور ميوو.

almond.

بادام پشمير: ص. بادام جھڙين اکين وارو - سھڻين اکين وارو (معشوق).

with almond shaped or almond-coloured eyes; a beloved.

بادامي: ث. بادام جو گورو.

an almond (without cover).

بادبان: ف. ٻيڙءَ جو سِرھ.

the sail of a vessel, boat.

بادشاھ: ذ (ف) تخت ڌڻي. ملڪ جو حاڪم. تان ۾ پارھن نمبر پٿر.

king, hierarch, sovereign, monarch, regal, royal, twelfth card (in game of cards).

بادشاھت: ث. بادشاھي - حڪومت سلطنت.

kingdom, kingship, sovereignty, monarchy, empire.

بادشاھزادو: ذ. بادشاھ جو پٽ. (ث. بادشاھزادي).

prince.

بادشاھ گروي: ث. بادشاھن جي تبديلي - طوائف الملوكي. ڏاڍمڙسي. اند ڏند. ڦڙت.

the change of a king (through violent means); mismanagement, lawlessness, anarchy, chaos, mobocracy.

بادشاھي: ث. حڪومت - صاحبي. سلطنت.

kingdom, reign, rule. empire.

بادشاھي ڪرڻ: حڪومت ڪرڻ. خوشين ۾ ھٿڻ. عيش ڪرڻ.

to rule, govern, reign, enjoy, relish, be happy.

بادشاھڻ: ث. مصريءَ جو ڪم.

a kind of sugar-candy, sugar in lumps.

بادگولو: ذ (ف) ٽلي سڄي پوڻ جي بيماري.

a disease of spleen, splenectasis, splenomegaly.

بادگير: ذ (ف) گھر ۾ ھوا اچڻ لاءِ ڇت ۾ ٺھيل منگھ.

a wind-catcher.

بادل: ذ. ڪڪر - ابر.

cloud.

بادلو: ذ. زريءَ جي تار. زري - مقيس. وشمير ۽ سوني تار سان ڀرت.

باري: ز (ع) خالق - اڀاڻهار خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
the Creator, one of the names of the God Almighty.

باري تعاليٰ: ذ. خلقڻهار - خدا تعاليٰ.
the creator, God, Almighty Allah.

باري: ص (ف) بار وارو - ڳرو. بار ڪندڙ (وهڻ). بار سهندڙ - بردبار.
heavy, hefty, massive, weighty, a beast of burden, pack animal, draught animal, grave, sober, serious.

باريآب: ص (ف) اجازت مليل (بارگاه ۾ داخل ٿيڻ لاءِ). درگاه ۾ قبول پيل.
admitted, permitted, accepted in audience.

باريڪ: ص (ف) سٺو، نڍو، نڪو.
fine, thin, minute, slender, nice, delicate, subtle.

باريڪ بيني: ث. غور سان ڏسڻ. تيز نظر. معمولي ڳالهه جي به جانچ.
critical analysis, captious, censorious, fault finding, minute inspection, critical examination.

باريڪي: ث. سٺائي. غور سان نظر. موشگاني.
fineness, thinness, subtlety, watchful eye, critical examination.

بارودي: ث. هڪ قسم جو لوهي ٿانڻ (جنهن کي ڪڍڻ لاءِ ڪٽيو پيل هجي). بالٽي.
a bucket, barrel, can, pail, scuttle, tub.

بارو: ث. (ف) بازو. ڪنڀڙائي (پکي جي). بازو.
arm, limb or wing (of a bird).

بارو: ظ (ف) وري - موٽي. واپس - پوئتي.
return, come back, come round, back, back to, coming back, returning.

بارو آڻڻ: ڪنهن عمل يا ارادي کان موٽائڻ. ساڳي ڀيري موٽائي آڻڻ.
to encourage or persuade to return back; to be back to the same location or position.

بارو: ذ (ف) هڪ مشهور پکي - شاهين (جيڪو شڪار لاءِ ڌاري).
falcon, hawk.

بارو ڌارو: ص. باز ڌاريندڙ. باز کي تربيت ڏيندڙ. باز سان شڪار ڪندڙ.
falconer, person training or hunting with a falcon.

بازار: بازار: ث (ف) واپاري دڪان جي قطار - مٿن جي گهڻائي وارو علائقو.
bazaar, market, a market place, shopping mall, shopping area.

بازار لڳائڻ: دڪان وانگر شيون تروار ڪري رکڻ. سامان جي نشت ڪرڻ.
to keep the articles open and scattered for the buy-

جي).
to accept responsibility, encumbrance, duty.

بار لاهڻ: جوابداريءَ جو ڪم پورو ڪرڻ. ڄمڻو ٿيڻو ڪم ڪري ڏيڻ - بار لاهڻ. فرض ادا ڪرڻ (اولاد جي). ٿرو لاهڻ. فرض جي ادائگي ڪرڻ.
to complete the assignment or responsibility, to fulfill the duty; to offload; to fulfill the obligation; to pay-off the debt. to clear the dues.

باران: ث (ف) مينهن - برسات.
rain, shower.

باراني: ث. برسات تي ٿيل پوک. مينهن تي آباد ٿيندڙ زمين.
cultivated by rain water; land cultivable by rain-water only.

باراڻو: ذ. هنڌن جي رسم موجب ديوتا جي مورتيءَ جي سرگس.
a Hindu procession of a deity or an idol (on an occasion).

باربار: ظ (ف) وري وري - هر هر - ڌري ڌري.
again and again, repeatedly, frequently, over and over, time and again.

باردانه: ذ. اناج، ڳئون وغيره ڪڍڻ لاءِ ڳوٺيون - برڪيون وغيره.
bags, pouches, sacks for putting cereals, grains or cotton.

بارش: ث (ف) برسات - مينهن.
rain, shower.

بارڪ الله: ذ (ع) "الله (توڪي) برڪت ڏئي" (دعا ۽ ڪلمو)
God will give you more, Allah will endow you with his blessings; a blessing, benediction.

بارگاه: ث (ف) دربار - ڪچهري. درگاه - آستانو.
royal court, shrine, mausoleum.

بارگير: ص (ف) بار ڏريندڙ. بار ڪندڙ. بردبار - وڌو ڳڙو.
pack animal, draught animal, a beast of burden.

بارو: ص (ف) گندوف وغيره مان ٺهيل مصالحو (جيڪو آتشبازي ۽ بارودي هٿيارن ۾ ڪم اچي) - ڌارون - آتشي مادو.
gunpowder, a blasting material used in a cannon or gun.

بارود خانو: ذ. بارودي هٿيارن رکڻ جي جاءِ - اصلح خانو.
powder-magazine, armory, arsenal.

بارودي سرنگ: ث. هڪ قسم جو بم.
a landmine.

بارها: ظ. ف. (بار جو جمع) ڪئين دفعن - ڪيترائي ڀيرا.
repeatedly, often, again and again, frequently, time and again.

to offer alms, to vow; to pledge. an offering.

باس پوڻ؛ شش پوڻ - اڳواٽ ٿوري خبر پوڻ (ڪنهن واقعي يا ارادي جي).

to get a hint, indication, clue, intimation.

باسي: ص. ڏپ وارو - بدبويار، گھڻي وقت جو رکي ڪاڌو (جو ڏپ ڪري ويو هجي). پاروتو.

stale, smelly, stinky.

باسمٽي، باسمٽي: ڏ. چانورين جو هڪ قسم.

Basmati rice, a kind of superior quality rice (a Pakistani variety/produce).

باسٽ: ڏ. ٿانءُ - برتن.

utensil, vessel, pot.

باسي: مر. ڏسڻ - ٻڌائڻ، سڃي ڪرڻ (آزاد وغيره). قبول ڪرڻ، سڪا پاس.

admission, to admit, confess, acknowledge, to offer alms or offering.

باشندو: ص (ن) رهائو - رهندڙ.

citizen, resident, inhabitant.

باشو: ڏ. هڪ قسم جو شڪاري پکي (باز جهڙو).

a bird of prey, a kind of hawk.

باسري: ص (ع) بصر مر ڌڻ (جانور).

(of rice) cooked with onions, fried rice.

باصواب: ص (ف) درست - صحيح. صحيح سلامت.

correct, right, accurate, exact, proper.

باطل: ڏ (ع) ڪوڙ (ص) ڪوڙ - ڪوٽو، بي اثر.

spurious, false, futile, null and void, erroneous, incorrect, untrue, wrong.

باطن: ڏ (ع) منجھ - اندر، گھمب - راز.

heart, mind, inside, secret, clandestine, covert.

باطني: ص اندروني - لڪل - گھمبو.

internal, hidden, esoteric, inherent.

باهت: ڏ (ع) سبب - ڪارڻ، اصليت، بنياد. (ص) هاتي - موجد.

cause, motive, basis, reason, origin, originator, discoverer, inventor, innovator.

باغ: ڏ (ف) گلن جي ٻوٽن ۽ ميوي وارن وڻن واري آبراضي - بستان - چمن.

garden, orchard, grove.

باهائي: ص. باغ پوکيندڙ باغ جي سنڀال ڪندڙ. مالعي.

gardener, cultivator, grower.

باهائي: ص. باغ سنڀالڻ ۽ پوکڻ جي ڪرت.

gardening, growing flowers or fruits.

باغ بهار: ص. سرسبز - آباد. خوش.

green, cultivated, tilled, tended, happy, joyful, joyous, glad.

ers to see, examine or view clearly; an open market place; to display the wares openly.

بازاري: ص. بازار جو (مال). عام رواجي، هالو چالو (وڪر).

relating to market, marketable commodity, saleable, current, common (wares).

باز پرس: ٿ (ف) وري وري پڇا، پڇا ڳاڇا.

enquiry, investigation, examination, inquest, probe.

بازر: ٿ (ف) ڏسو "بازار"

bazar, a market, a market place, shopping mall.

باز گشت: ٿ (ف) ساڳي ڳالهه جي موٽ، واپسي (آواز جي). گونج - پڙاڻو، افواہ.

repetition of the same thing again and again, to hear same thing from every body repeatedly, an echo, rumour, gossip, common talk.

بازندو: ص (ف) رانديگر - ڪيڏائي، هنر مند، بازيگر.

player, an excellent player, mime, performer, expert, proficient, skillful.

بازو: ڏ (ف) ٻانهن (عضو). ڪنڀڙائي (پکي جي). لشڪر جو پاسي وارو دستو. ٻهلڻ، سڱ واري عورت - ٻانهن. (ص) همراه - مددگار.

an arm, a limb, wing (of a bird), flank (of army). side, rib, engaged woman, fiancée, related, supporter, helper, assistant.

بازوبند: ڏ (ف) ٻانهن ۾ پڌڻ جو هڪ گھ - ٻانهن رکي.

armlet, bracelet.

بازي: ٿ (ف) ڪي - تماشو، ڪرتب - هنرمندي، راند، ڪپرتر جو پلٽو، گر - سرسي، سوپ.

sport, game, play, fun, jugglery, novelty, innovation, fencing of pigeon, to win, winning, victory.

بازي کٽڻ: راند کٽڻ، گر کٽڻ - سرسي ڪرڻ، سوپ ڪرڻ.

to triumph, score, earn, win, winning, success in a game, victory.

بازيگر: ص. بازي ڪندڙ، تماشو ڪندڙ، مداري، ڪيڏاري (ٿ) بازيگري (ٿ).

magician, juggler, charmer, enchanter, sorcerer.

بازيگري: ٿ ڪيل - تماشو.

jugglery, wizardry, enchantment, bewitchment.

باس: ٿ. ٻو، بدبوءِ - ڏپ، شش - خبر، سکا - پيتا - نذرانو.

smell, scent, aroma, stench, stank, news, information, vow, offering.

باس پاس: سکا پاس مڃتا مڃڻ.

ball, round, sphere, a playing ball.

بالا: ظ (ف) مٿاهون - بلند - اوچو.

high, tall, up, above, elevated, lofty.

بالاي طاق: ظ. پري - جدا - علحده.

separate, apart, severed, different, isolated.

بالا تنگ: ذ (ف) هني تي رکيل گاشي کي قابو ٻڌڻ لاءِ چمر جو پتو.

the strap coming over a saddle to which the girth is attached, surcingle.

بالا خانو: ذ (ف) جاء جي مٿان اڏيل صُفر. ڇت تي اڏيل کوٺي.

upper room, upper story.

بالا اتفاق: ظ (ع) اتفاق سان - يڪراءَ - متفق طور، اڻچٽو - ناگهان.

unanimously, with one voice, suddenly, abruptly, unawares.

بالا دست: ص (ف) وڌيڪ اختيار وارو. مٿيون عملدار، وڏو آفيسر.

superior, boss, senior, higher-up.

بالا دستي: ث. مٿاهون اختيار - اعليٰ اختياري.

superiority, upper hand, control, sway.

بالا نشين: ص (ف) مٿاهين جاء تي ويٺل. مٿين جڳه تي ويهندڙ صدر.

high-seated, president, presiding person.

باله: ذ (ع) الله جو قسم - خدا جو سنهن (ظ) سچ پچ - تحقيق.

oath in the name of God, correct, verified, certified.

بالا ئسي: (ف) مٿيون. آتل وارو. سرس - زياده وڌيڪ.

superior, higher, greater, bulky, gross, senior, over and above, extra.

بالا ئي آمدني: ث. مقرر پيدائش کان وڌيڪ آمدني، رشوت وغيره.

income over and above the normal sources, extra income, illegal income, bribe.

بالئي: ث. ڏس "باڙدي"

bucket, barrel.

بالجبر: ص (ع) زور سان. زبردستي سان.

forcibly, under duress, violently.

بالشت: ث (ف) گرائڻ - ٻاڙي.

span, a length measurable with an open hand (about 8-9 inches).

بالضرو: ظ (ع) ضرورت موجب، ضرور - آوَس - پڪ - يقيناً.

necessarily, certainly, definitely, inevitably, invariably.

بالغ: ص (ع) جوانيءَ کي رسيل - سامايل. جوان.

of age, major, mature, ripe, grown-up, adult.

هالفرهس: ظ (ع) فرض ڪجي - ڪٿي قبول ڪجي.

supposing, granted, granting that.

هاغين توتين تين: پنهنجي پنهنجي ڪم سان لڳڻ. پنهنجي ٿرهي تڳڻ.

to be engaged, working, functioning, be bold, to take courage, muster courage.

هاغات: ث. باغ. گھا باغ.

gardens, orchards.

هاغيچو: ذ (ف. باغيچه) ننڍو باغ - چمن.

grove, orchard, kitchen garden.

هاغي: ص (ع) بغاوت ڪندڙ - سرڪشي ڪندڙ. مخالف (حڪومت جي). پري پڇندڙ - مخالف.

rebel, mutineer, traitor, insurgent, anarchist, revolver, contumacious, rebellious, seditious.

هافتو: ذ (ف) هڪ قسم جو سڙي ڪپڙو - ڪورولٽو.

long cloth, grey cloth.

هاقاعده: ظ (ف) قاعدي سان، قانون مطابق، ترتيبوار - نسلي سان.

lawfully, legally, legitimately, continually, successively, uninterruptedly.

هاقي: ث (ع) بقاء - بچت - پاڇي. (ص) هميشه رهندڙ - دائر قائم - بقاء وارو. (ذ) الله تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

remaining, surplus, arrears, balance, saving, external, lasting, permanent, an attribute of God.

باقيات: ث. (ع) باقي جو جمع) رهيل بقاء. بچت - پاڇي.

arrears, remnants, balance, savings.

هاڪ: ذ (ف) ڊپ - خوف.

fear, terror, alarm, consternation, dread, fright, panic.

هاڪره: ث (ع) اڻ پرڻيل (چوڪري). ڪنواڙي.

unmarried girl, virgin, maiden.

هاڪري: ص (ع. بقال) پاڇي وڪڻندڙ - سبزي فروش - ميرو وڪڻندڙ.

green grocer, vegetable vendor, fruit vender.

هاڪس: ذ (انگ) تبلي جي ڏهي - ماييس.

match-box.

هاڪ: ث. پرھ ٿئي جو اُهاڏ يا فجر جي روشني. صبح صادق.

dawn, daybreak.

هاڻو: ص. چوٽي ڇانگيل (وڻ) - ٿوڙهو (وڻ).

naked, bare, (tree) stripped.

هاڳوي: هڪ خاند بدوش ذات - واڳهڙي.

a tribe of Hindu community mostly nomadic, vagarants, wandering gypsy tribe.

هال: ذ (انگ) ڪينٽون - ڏوهر.

colour, shade, tinge, tone, characteristic, distinction, trait. arrow.

بانگه: ص. ڏاڍو مڙس - پهلوان. هٿ ڦاڻ

head strong, bullheaded, fighter, wrestler, warrior. spendthrift, prodigal, profligate.

بانگه: ڏ. ڏسو "بانگه".

a flag, an ensign, banner, standard.

بانگه: ڏ. ٻار جي هٿن ۽ گردن ڀر ڀري. (ص) ڪهو ٿي بيڪ - ڏونڊو.

on all fours; (of a child) walking on knees and hands. on one's knees.

بانگه پائڻ: گردن ۽ هٿن ڀر ڀري (ٻارڻ). رڳو هيون پائڻ

to walk on all the fours (of a child) to walk on hands and kness.

بانگه: ٺ. وڻن جون سڪل ڪاٺيون - وڻاڻيون. لين يا چارين جي لاڳو.

ratoon crop, the dried sticks of cotton crop.

بانگه: ڏ. سونڌو. ڏڪر.

club, cudgel, bat, baton, stick, nightstick.

بانگه: ڏ. قيد - بند - رفتار.

custody, arrest, confinement, barred, restricted, speed, gait.

بانگي: ص. بند ۾ ريل - قيدي. پورهيت.

prisoner, captive, convict, a bonded labourer.

بانگه: ڏ (سن. وائر) مشهور جنگلي جانور - وڏو ڀوڙو. (ٺ بانگي).

a monkey, ape.

بانگه: ٺ (س. واس) ٻوڙ. ڏپ - بڏيو.

smell, scent, stench, stink.

بانگه: ڏ (سن. وڻش) وڻ جو هڪ قسم (جنهن جون ڪاٺيون ڊگهيون. پوريون ۽ گريڊار ٿين). بانس جي ڪاٺي - ٺوڙو.

a bombo, a bamboo-stick.

بانسري: ٺ. وات سان وڇاڻڻ لاءِ هڪ ساز.

a pipe, flute, a musical instrument.

بانگه: ڏ. ڪاٺ جو بيٺج.

a wooden desk.

بانگه: ص. بهادر - پهلوان.

brave, valiant, courageous, fearless, galant.

بانگه: ٺ (ف) آواز - صدا. نماز جو سڏ - آڏان.

cry, shout, crowing, the muslim's call for prayers.

بانگه: ص. بانگ ڏيندڙ - مڙدن. (ڏ) تسبيح جي ٻنهي ڇيڙن کي ملائيندڙ ڊگهو مشير.

a caller, a person calling for prayers. a long bead

بالفعل: ڏ (ع) حال في الحال - هينئر - هن وقت حقيقت ۾ - سچ پچ. now, presently, instantly, in fact, actually, really, genuinely.

بالڪل: ڏ (ع) ڪلي طور. پوري طرح. نڪ پورو.

exactly, accurately, precisely, correctly, completely, fully, entirely.

بالمر: ص. پيارو - پريتم. دلبر. دوست. عاشق. پيپرواه - پي اونو.

darling, dear, sweetheart, beloved, friend, lover, indifferent, fearless, uncaring, careless, thoughtless.

پالماقبل: ڏ (ع) پيمت ۾ - نسبت ۾ سامهون - اڳيان

in opposition, in comparison with, in front, opposing, facing.

پالمفتو: ڏ (ع) مفت ۾ - خواه مخواه. اجايو.

gratis, free, gratuitous; unnecessarily, uselessly.

پالواسطه: ڏ (ع) ڪنهن واسطي يا وسيلي سان - ٻئي جي معرفت.

through a source, connection, care of, indirectly.

پالوشاهي: ٺ (ن) ملائي جو هڪ قسم.

a kind of sweet-meat.

پاليدگي: ٺ (ف) واڌ - ويجهه - ساوڪ.

increase, extension, multiplication, greenary, sprouting, new growth.

پاليقين: ڏ (ف) يقين سان - پڪ سان. ضرور - يقيناً.

surely, firmly, infallibly, unfliningly, strongly, unerringly, certainly, positively.

پامر: ٺ (ف) چٽ. ماڙي. بالاخان. آسمان.

upper floor, rooftop, summit, heaven, skies.

پامر: ٺ. زال - عورت. حسين عورت - نازنين.

a woman, a charming or handsome woman. lovely, beautiful, belle.

پامر: ڏ (انگ) ڪافور جاڻ وغيره جي عرق مان ٺهيل مرهم (مٺي جي سولام).

balm, an ointment.

پامعني: ڏ (ف) معنيٰ سان - سمجهاڻي سان - شرح سان.

with meaning, a book or text with meaning and explanation.

پان: ٺ. آڏ - شڪست. بيڙاري جي اظهار جو لفظ.

give in, wash one's hands off, to surrender, relinquish, a word for displeasure, anger.

پان ڪرڻ: آڏ مڃڻ (راند ۾). توبه ڪرڻ - پوڻائڻ. بيڙاري جو اظهار ڪرڻ.

to surrender, loose, relinquish, give-up, abandon, expressing anger.

پان: رنگ - روڻ. خاصيت. پاڻ - تير.

fire, passion, fervour, zeal, light, heat, intensive feeling.

ٻاهه ٻارڻ: فساد جاڳائڻ، ظلم مڃائڻ، ڏاڍي تڪڙ ڪرڻ.

to start a mutiny, revolt, tyrannize, hurriedness, haste, hastiness, precipitance.

ٻاهه ڇنڊڻ: ڪاوڙ لاهڻ.

vent one's spleen, to retaliate.

ٻاهه جاڳائڻ: ٻاهه ڊڪائڻ، فساد مڃائڻ.

to start a mutiny, revolt, rebellion.

ٻاهه ۾ر ٿيو ڏيڻ: ڏسي وائسي پاڻ کي ٻوهي ۾ر ڏيڻ.

court a trouble, brave a danger.

ٻاهو: ٿ ٿاڀو - آڏيڙو. ٻاهوڙ (ڪٽي جي).

stumbling, to trip, stumble, the continuous barking of a dog.

ٻاهوڙائڻ: ۾ر ٿاڀوڙائڻ پٺيلائڻ، ڪٽي کي ٻج ڪرائي پڙنڪائڻ، برخاست ڪرائڻ (محفل).

to cause a disturbance, to trip, stumble, to cause the dog to bark; the rising of an assembly, finishing, ending.

ٻاهوڙجڻ: ۾ر ٿاڀوڙجڻ، ٿڙي وڃڻ (رستي، ڳالهه يا خيال تان). ڦٽڻ (ڪچري).

stumbling, tripping, to move away from the route or subject; (of an assembly) to disperse, disband, dissolve, end, finish, prorogue.

ٻاهوڙڻ: ۾ر ٿاڀوڙڻ - اٿڙڻ، ڊڪو ڪائڻ، ٿڙڻ - خطا ٿيڻ، برخاست ٿيڻ (مجلس).

to stumble, trip, move hesitantly and clumsily, a fault, shortcoming, demerit; (of an assembly or congregation) to be dispersed, disbanded, dissolved, finished, prorogued.

ٻاهوڙ: ٿ (ڦ) هڪ ٻنهي سان گڏ - پاڻ ۾.

together, jointly, mutually.

ٻاهوڙي: ٿ. پاڻ ۾ - هڪ ٻئي سان.

idem.

ٻاهوڙي: ص (ڦ) همت دارو، سگهارو، دلير، حوصلي وارو.

courageous, brave, bold, fearless, gallant.

ٻاهوڙ: ڏ. هڪ ٿمر جو ڀرڻ.

Indus poplar (*Populus euphratica*).

ٻاهوڙ: ۾ر ٻهڻ - پڙنڪڻ (ڪٽي جي).

bark of a dog.

ٻاهوڙي: ٿ. ٿوري ٻاهه - ڌوئڻ.

smouldering fire.

connecting both ends of a rosary.

ٻانو: ڏ. رنگ - وڙڻ. گهوڙي جي منهن تي سفيد ٻوڙ.

colour, tint, a blaze (on a horse's forehead).

ٻانو: ٿ (ڦ) شهزادي، خاتون، سکر زال.

lady, princess, madam, wealthy woman.

ٻانور: ڏ. ڏس "ٻاور".

pride, vanity, egoism, confidence, forth, credence, haughtiness.

ٻانورجڻ: ۾ر غرور ڪرڻ - فخر ڪرڻ، مست ٿيڻ.

to show vanity, pride, arrogance, haughtiness.

ٻانولي: ص. مست - چرپر - ديوانو، هرڪيل - ڀليل، ٿوڙي، سرداڻي، (ٿ). ٻانولي.

mad, rabid, insane, cracked, lunatic.

ٻانولي: ٿ (ڦ). ٻانولي ننڍي باز کي شڪار تي هيرائڻ لاءِ ڪنهن ڪٽر پکي کائڻ جو عمل، پيٽي - ٿڌ، ڦيري - پٺوڙي، ڏاڪڻ سان ڪوه.

a bird (without feathers) given to hawk or falcon during training to hunt; an incitement, temptation, circling, giddiness, well with stair-way.

ٻانئڻو: ڏ. پيڙي يا غوراب ۾ هوا جي رخ ڏيکارڻ لاءِ ٻڌل جھنڊو - وائڻڻو، (ٿ. ٻانئڻي).

a flag, an ensign, a flag-post (for indentifying the dircion of the wind on a ship).

ٻانئڻو: ٿ. چٽي پک، اٿاڻ.

great hunger, ravenous hunger, want, scarcity.

ٻاني: ٿ (سن). وائي، ٻولي، سُر - آلاپ، ٻهڻو.

language, sound, a prelude to music, excuse, pretext.

ٻاني: ص (ج) بنياد رکندڙ - پايو وڃندڙ، اڳواڻ - معتمد.

author, founder, originator, inventor, leader, guide, chief.

ٻانيڪار: ص. اڳواڻ (ڪم جو).

a leader, pioneer, inventor, discoverer, originator, founder.

ٻاني مٿاڇي: ص. پهريون بنياد وڃندڙ، شروعات ڪندڙ.

pioneer, founder, originator.

ٻاوڙو، ٻاوڙو: ٿ (ڦ) تنهن هوندي به.

despite, although, notwithstanding, though, albeit, whereas, while.

ٻاوڙو (ڦ) تڪبر - هڪ - غرور، اعتبار، يقين - ڀروسو.

credibility, faith, belief, confidence, vanity, pride.

ٻاهه: ٿ چيرو - آڱ - آتش، گرمي - جوش.

a piece of cloth placed under a turban.

ٻٺائڻ: مر. ٻٺائڻ - سڪڻ، ظاهر ڪرڻ، ڏيکارڻ.

to show, to tell, point out, indicate, show off, confess, admit, acknowledge.

ٻٺيل: مر. بدلڻ - متجڻ، ڦرڻ (مثر)، ڪڍي ٿيڻ (دل)، گمراه ٿيڻ.

to be confounded, to shift, alter, change, to feel giddy, dizzy, nausea, confused, to lose the way, to be misled.

ٻٺو: ذ. فریبہ - دوکو، غفر - بهانو.

deception, fraud, cheating, excuse, pretext.

ٻٺو ڏيڻ: دغا ڪرڻ - دوکو ڪرڻ، بهانو ڪرڻ.

to cheat, defraud, dupe, to give an excuse, pretext, plea.

ٻٺو: ص (ع) ڪناري، پاڪدامن، تارڪ الدنيا عورت، (ث) بيبي مريم

۽ بيبي فاطمه الزهري، جولقب.

a virgin, maiden, chaste, virtuous, holy, blessed, sanctified: a tribute of Bibi Maryam (Mery) and Bibi Fatimah.

ٻٺي: ث. وٽ (ڌڻي جي)، شمعدان - لالئين.

a lamp - thread, lamp, lantern.

ٻٺي: ث. (ع) باطيه، بوتل - ٻاٽلي، شراب جي صراحي.

bottle, a glass bottle, a winevessel, a wine-jug, liquor bottle.

ٻٺيلو: ذ. هڪ قسم جي ننڍي بيٺي.

a punt, a small boat.

ٻٺي: ث. تيرن وجهڻ جي گهرڙي.

a quiver, a case for arrows.

ٻٺي جو ڪاڻ: اڻ گس تير، هٿ وس ڇيلو يا داڻو.

an arrow which reaches its mark, the mark, an effort or guess at something, achievable goal.

ٻٺالو: ذ. ٻٺاڻو - آلو.

potato.

ٻٺاڻا: ذ. مٿر يا چٽا (پاڇي طور ڪم ايندڙ).

chick pea, peas, edible seed of a leguminous vine used as a vegetable.

ٻٺائي، ٻٺي: ث. فصل لهن کان پوءِ زميندار ۽ هاري جي وچ ۾ ورهست.

the sub-division of grain at harvest (between landlord and farmer).

ٻٺون: ذ. ڏسو "ٻٺون".

a wallet

ٻٺو: ذ. باهر جو مڇ - آڙا، وڏو ڪورو - ٻٺي، ڍڳ - ڍير.

a large fireplace, a kiln, furnace, bonfire a heap.

ٻاهرڙ: مر. ٺ، ڪتي جي پونڪ.

barking of a dog.

ٻاٽڪاڻ: ذ (انگ) عدم تعاون - قطع تعلقات.

boycott.

ٻائسيڪل: ٺ (انگ) ٻن ڦيٽن واري گاڏي.

a bicycle, bike.

ٻٻر: ذ (ف) ڪير - ٻيلائي (شينهن)

the lion (male), the jungle lion.

ٻٻو: ذ. پستان، ٿڻ.

breast, teat, bosom.

ٻٻو ڏيڻ: ٿڻ ڌارائڻ (ٻارڙي کي)، ڌارائڻ، دلجو ڏيڻ.

to breast-feed (a child), to cajole, coax, entice, seduce.

ٻٻي: ٺ، ننڍڙو ٻٻو (ٻار يا مڙه جو).

a small teat or pap (breast of a child or of a man).

ٻٻو: ذ (ف) بدن - جسم، پٿر وغيره، مان ٺهيل ماڻهو جو بوتو - مجسمو، پٿي راند مر ڏهن دائن جو داڻو، اهو تختو جنهن تي ڀارا يا ڪوڏيون اچجن (جويڻ! جو ا مر)، (ص) بيجان - هڪ هنڌ بيٺل، خاموش - چپ.

body, statue, idol, a move in the cards game: a board for playing a game of chance, standing without movement, silent, mute, speechless.

ٻٻو ڇڻڻ: بدن کي ڌوڻ ڏيڻ، بدن جي ٽولھ گھٽائڻ، بدن ۾ هلڪو ٿيڻ.

to move the body, a body movement or shaking, to reduce the weight, loose weight.

ٻٻو ٻٽڪده: ذ. جتي ٻٻو رکيل هجن، ۽ انهن جي پوڄا ٿئي عجائب گھر.

an idol temple, pagoda, Hindu-temple, a museum.

ٻٻو ڪانڊوراڄڻ: سي يا ڍڳ کان لڳن ۾ سسڙاٺ اڀرڻ، بدن ۾ سڀاڻا پوڻ.

quivering, shaking, shivering, trembling.

ٻٻو وجهڻ: ڪاري، جادو ذريعي، ڪنهن کي تڪليف پهچائڻ لاءِ ماڻھ جي اتي مان ان جو پتلو ٺاهي مقام ۾ پيوڙ - ڊوھ ڪرڻ.

to cause a magic spell, conjuration, witchcraft, witchery.

ٻٻو ڏس "ٻٻو".

a sugar candy, a sweetmeat.

ٻٻو: ص (ع) ٻٻال، گمراه، توائي، واتڙو.

confused, mislaid, misguided, confounded.

ٻٻو: ذ (ع) ٻٻالھ، پڇڙي جي اندران پراءِ طور ڌنل ڪپڙو.

ٻڌڻ: ص. ٻڌڻ وارو - بوجرو، ڊگهن وارو وارو (ڪٽو).
a prickly crop (like wheat etc), a species of dog
with long hair.

ٻڌڻي: ٺ. ڪڪري، ننڍيون پٿيون.
pebbles, small stone pieces.

ٻڌڻو: ڏ. ٺ. (ٺ. ٻڌڻو) ڪپڙي جو ٿيلو - ڳوٺرو. (ٺ. ٻڌڻو).
a bundle of cloth or clothes, the cloth for wrap-
ping up a bundle, a cloth-sack.

ٻڌڻي: ٺ. ڇ. - ڪوٺ. اليڪٽريٽي جي روشني - برق. (ص) چمڪندڙ تيز
رنگار، ڳوٺ.

lightning, electricity, current, brilliant, shining,
fast, quick, rapid.

ٻڌڻي: ڏ. ٺ. (ٺ. ٻڌڻو) هوبو - نس پس - ساڳيو.
exactly identical, selfsame, equal.

ٻڌڻو: ڏ. هڪ جون پنجن تي آڱريون ٿيڙي سامهون ڏيکارڻ (نفرت ڪرڻ يا
لعنت وجهڻ جو عمل) - پونڊو.

a cuff, slap, to show open hand with palm flat
and fingers spread as a sort of discourtesy,
ridicule.

ٻڌڻو: ڏ. حفاظت - سنڀال. امان - پناهه. سلامتي. اوت. اجهو. الزام کان
بچاء لاءِ ثابتي.

protection, safety, security, refuge, defence, evi-
dence against an allegation, evidence in defence.

ٻڌڻو: ڏ. حفاظت ڪرڻ - سنڀال ڪرڻ. پناهه ڏيڻ. اجهو ڏيڻ. پاڇي ڪرڻ
to protect, support, help, to give refuge, to de-
fend, to leave over, save.

ٻڌڻو: ڏ. ٺ. پاڇي - بچايا. بچيل شيءِ نفعو - فائدو.
saving, savings, profit, benefit, earnings, gain.

ٻڌڻو: ڏ. سلامت رهڻ. پناهه ڏيڻ. نجات ملڻ (مصيبت مان). چڙهڻ
(بيماري مان). جيئڻ - زندگي رهڻ. بچت ٿيڻ - پاڇي ٿيڻ. باقي هجڻ.

to survive, to be saved, to escape, evade, outlive,
balance, remainder, remains, remnant, savings.

ٻڌڻو: ڏ. هٿي (ڪٽي ڪي). چڙج - چورت. هلان جي ترغيب.
setting on any one (a dog etc), an attack, assault,
strike, storm, offensive.

ٻڌڻو: ڏ. ٺ. ٻڌڻو (ڪٽو). هٿڪارڻ. هٿي ڪي حملو لاءِ هٿي ڏيڻ.
to set on, to set men after some one, to compel
for attack, assault, beset, storm.

ٻڌڻو: ڏ. ڪراهت، ڏڪار - حقارت، منيان.
disgust, loathsomeness, nauseate, repulse, aver-
sion, hatred.

ٻڌڻو: ڏ. ٺ. ٻڌڻو. هلان ڪرائڻ. ڊيڄارڻ لاءِ ڪا پراڻي شيءِ ڏيکارڻ.

pile, mass, mound.

ٻڌڻو: ڏ. ڪورو پوڙ، پيٽ پوڙ.
to fill the fireplace, kiln, furnace, to stockpile the
bonfire; to fill the stomach.

ٻڌڻو: ڏ. غير آباد زمين. بيابان. ڀڙ. واري يا مٽيءَ جو ڍو. ڦٽل ڍڙ. (ص)
ويران. آجڙ. سُڪل.

uncultivated land, a desert, a hillock, mound of
earth or sand, barren, wasteland, wild, wilder-
ness.

ٻڌڻو: ڏ. پڳڙا يا فلا ٻڌڻي وڪندڙ، لشڪر يا ڪاڇ جي رڌ سنڀاليندڙ
(سيتو پاڻيءَ رڌ جو انتظام) گاڏهي - دابو. (ٺ. ٻڌڻي)

parcher of gram, a chef, head-cook, ration-keep-
er, a donkey-driver.

ٻڌڻي: ڏ. ٺ. ٻڌڻو. ٿورو. ڪاڇ جي رڌ واري جاء - ڀڙ. نيروٽي جي ڪنءَ
ڌوڀن جي ڪٽپ چاڙهڻ وارو ٻڌڻو، شراب چڪائڻ وارو هٿ.

a large furnace, a washer-man's laundry, a distil-
lery, a large cooking place, large kitchen.

ٻڌڻي: ڏ. مٽيءَ جو ڍير - ڌڙي. قبر - تربت.

a mass, mound, hillock, grave, tomb.

ٻڌڻو: ڏ. سٺو ۽ گھڻا وار (جيڪي هڪ لائڻ سان محسوس ٿين). ريشي
ڪپڙي وغيره جي ٻڙ، ٻوڙ.

matted tangled hair, shaggy long hair, hairy feel
of silk cloth, the hairy feeling of some corns.

ٻڌڻو: ڏ. وارن جو منجهو - جڳو. وڏا ۽ ڪها وار، سنگ جا سونڌا (ڪڻڪ، جوٿر،
محڪي وغيره).

matted hair, matted tangled hair.

ٻڌڻو: ڏ. پٽي کوهي ڇڏڻ، ٽٽي ڇڏڻ. ڪٽي سٺي سخت سزا ڏيڻ.
to punish, thrash, to punish severely.

ٻڌڻو: ڏ. ڀڙا - روا - جائز، مناسب، درست - صحيح.
correct, right, proper, suitable, fit, appropriate.

ٻڌڻو: ڏ. عمل ڀر آڻڻ، پرو ڪرڻ (فرض) مڃڻ. (حڪم).
to execute, fulfill, comply with, obey.

ٻڌڻو: ڏ. ٺ. ٻڌڻو (فرض جي). مڃڻ (حڪم جي). پروڙي - تعميل.
execution (of orders), obeying, compliance (with
wish).

ٻڌڻو: ڏ. ٺ. ٻڌڻو جو واپاري، مُنڀ - ڀلاوڙو.
a cloth merchant, draper.

ٻڌڻو: ڏ. ٺ. ٻڌڻو - ڀتي، چنڊو.
contribution, donation, share.

ٻڌڻو: ڏ. ٺ. انهي جاءِ تي - صحيح، بدران - پاران. سواءِ.
in place of, correct, right, proper, on behalf of,
excepting, besides.

پوستان لائي ڇڏڻ (ڦڪڙي).

ڄمڻي هڻڻ.

to talk extravagantly, to talk un-necessarily. chatter, prate.

to cause to set on (a dog etc); to launch an attack. assault. to inculcate fear in some one by showing abominable character, to set behind, to get followed.

ٻُڄري: ص سامونڊي. دريائي.

marine, naval, maritime. relating to travel in sea or river.

ٻُڄرائڻ: ڏ (ع) بيماريءَ جي نازڪ گهڙي (زندگي ۽ موت جي ڪشمڪش). سڪرات، نازڪ حالت.

ٻُڄائي: ٺ. ٻُڄڙائي، گناهه، خرابي. wickedness, evil, sin, wrong, vice, immorality.

crisis, critical moment. turning point of disease (etc).

ٻُڄڙائي: ٺ. خرابي، ٻڏي - بُرائي. evil, sin, wrong, vice, immorality, disgrace, ugliness.

ٻُڄرائڻو، ٻُڄرائڻو: ڏ: دريا يا پاڻي جو نذرانو. هندن جي هڪ ڌرمي رسم (جنهن ۾ پاڻي جي ديوتا کي نذرانو چاڙهين. اُتي جو پيڙو، جنهن ۾ سينٽور ۽ گل ڦل هجي، چومڪو ڏيڍ ٻاڙي پاڻي ۾ ڇڏيندا آهن).

ٻُڄڙو: ص. ٻرو - خراب، ڪنو - گندو، ڪوچو - بدشڪل، ذليل - خوار. (ٺ. ٻُڄڙي).

(Hindu religion) solemn offering to the river god; a religious festival of offering to the deity of water or river.

ٻُڄڙو ڪرڻ: خوار خراب ڪرڻ، جٺ ڪرڻ. bad, wicked, evil, ill, ugly; disgraced, baneful.

ٻُڄري ٻاڙ: ٻُڄري ٻاڙو: ڏ (ع) ٻاڙ جو هڪ قسم (مٿو اڇو، ڪُلهه ڳاڙها، اکيون ڪاريون، ڳچي ۾ ڪارو پٽو، اڏامن ۾ تين).

ٻُڄڻ: م. ڪُٽي کي ڪنهن ماڻهو يا مڙو تي ڇڏڻ. وڙهڻ لاءِ همٿائڻ.

a river falcon, Asiatic sparrow hawk, ٻُڄيرو: ڏ (ع) ننڍو سنڍ.

ٻُڄو: ص. ٻُڄڙو، خراب - ڪنو، بدصورت، بداعمال، گندو - گندو (ٺ. ٻُڄي).

a sea.

ٻُڄال: ڏ (ف) برقرار - قائم، درست - صحيح قبول - منظور، دويار.

ٻُڄاڙ: ڏ (ع) ٻاڙ - آب، گرمي - حرارت، تپ، ٻرو، ڪاوڙ، ڊگ. fever, heat of fever, steam, vapour, anger, bile, fury, indignation, pain, distress, grief, affliction, misery.

ٻُڄال تي قائم (برطرف ٿيل ملازمت).

ٻُڄار ڪڍڻ: غبار ڪڍڻ. اندر جو ساڙ ڪڍڻ. ڪاوڙ ڇنڊڻ. دل جو ٻار ملڪو ڪرڻ.

constant, firm, unwavering, true, right, confirmed, sanctioned, acceptable, reinstated, re-employed, reposted.

to vent the feelings, give (someone) hell; air (one's) grievances.

ٻُڄائي: ٺ. منظوري، اجازت، قبوليت، مقررِي. acceptance, confirmation, reinstatement, rejoining, reposting.

ٻُڄاڙو: ڏ (ع) ڏوٽين جي نيڪال لاءِ پٽ جي اندران ٺهيل چمني.

ٻُڄڻ: ڏ (ع) دليل ٻاڙي، حجت، ضد، هوڏ، ردڪڏ. argument, discussion, debate, controversy, dispute.

ٻُڄائڻ: م. بخير هلائڻ - تروپ ڏيارڻ، سائڻ.

ٻُڄڻ مباحثو: ڏ. ڪنهن مسئلي تي هڪٻئي سان بحث. دليل ٻاڙي. discussion, conference, confabulation, deliberation.

to get sewed, stitched, mended.

ٻُڄڻي: ص. بحث ڪندڙ، ضدِي - هوڏي. disputant, stubborn, obstinate, headstrong, perverse.

ٻُڄت: ڏ (ف) پاڳ - نصيب - قسمت - طالع. fate, luck, fortune, success, chance, opportunity.

ٻُڄڻ: ڏ (ع) درياءَ، سنڍ، عروضي شعر لاءِ مقرر ٿيل وزن (ص) وڏي علم وارو، فياض.

ٻُڄت آڙمائي: ٺ. قسمت آڙمائي، توڪل. take a chance, trying one's luck, trust into God.

ٻُڄڻ: ڏ (ع) درياءَ، سنڍ، عروضي شعر لاءِ مقرر ٿيل وزن (ص) وڏي علم وارو، فياض.

ٻُڄتاڙو: ص. بخت وارو - پاڳوارو - خوش نصيب. lucky, fortunate, favourable, auspicious, benign, happy.

ٻُڄڻ ٻي ٻاڙي: ٺ. قسمت جو ڪي. خوش قسمتي، تقدير.

good fortune, luck, chance, luckiness, auspicious

appropriately, properly, systemetically, acceptably, adequately, suitably.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

successfully, favourably, fortunately, happily, satisfyingly.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

tight-fisted, miserly, stingy, niggardly, toughy, irritable, wrathful, violent, angry, acrimonious, indignant, irate, ireful.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

miserliness, anger, acrimony, resentment, disgust, chagrin.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

a stitch, a kind of stitching with needle, needle work.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

to stitch, sew, mend.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

bad, wicked, evil, naughty, rotten, immoral, iniquitous, sinful, vicious, wicked, inauspicious, decayed, mischevious.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

mean, base, ignoble, low, vulgar, immoral, wicked.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

base, immoral, wicked, vulgar, mean, ignoble.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

malevolence, evil-mindedness, malice, malignity, grudge, ill will.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

malicious, evil minded, vicious, wicked.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

idem. evil eyed.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

(in the game of cards) a card excepting the called one.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

a bale, package, bundle, parcel.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

a hole into which the marble, etc; is made to run.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

to bid farewell, to leave, to move out, to depart, dismissal, separation.

occasion or chance.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

a camel with two-humps, a double humped camel of Asiatic origin.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

a share, portion, part, quota, slice, luck, fortune, chance, gift, present.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

forgiveness, pardon, present, benevolence, saviour, patron, supporter.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

to forgive, bestow, accommodate, help, devote, donate, give away.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

to obtain pardon, to ask forgiveness, to ask for a pardon, benevolence.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

a gift, grant, donation, present, help, assistance, alms, charity, benefaction, beneficence, contribution, offering.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

a written deed of some thing, a gift-deed, a written confirmation of a gift, a will, testament.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

to give, grant, pardon, absolve, forgive, accord, award, confer.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

a pardoner, a giver, benefactor, donor, the Almighty Allah, the most benefier and giver to mankind.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

miserliness, parsimony, meanness, greed, avarice.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

valvet, a kind of silk cloth.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

to stitch, sew, mend.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

a stitch.

بختي: د (ف) بلخ جو ٻن ٿورن وارو اٿ. پلوا اٿ.

بَد اخلاق: ص (ف) خراب عادت و وارو - بد فضيلت.

immoral, rude, illmannered, coarse, vulgar.

بَد اخلاقي: ث. ڪلچاڻي، بد فضيلتي، بي ادبي.

discourtesy, immorality, rudeness, coarseness, vulgarity.

بَد اعتقاد: ص (ف) خراب عقيدتي وارو.

skeptic, doubter, faithless, unorthodox.

بَد اعمال: ص (ف) بچڙن ڪمن وارو - بد ڪار، ڪلچڙ.

wicked, immoral, vulgar, base, mean, ignoble.

بَد افعال: ص (ف) برا ڪر ڪندڙ - بد ڪار، بد چلڻ، بد فضيلت.

immoral, wicked, vulgar, lowly, base, mean.

بَد امتي: ث (ف) رڳڙو - فساد، اُتڏڻ.

disturbance, agitation, commotion, disorder, confusion.

بَد انتظامي: ث (ف) بي بندوبستي - اُتڏڻ.

mismanagement, misgovernment, maladministration, misrule.

بَدائع: ذ (ع) بديعه جو جمع عجائبات، نيون شيون، شاعريءَ ۾ عجيب صنعتون ۽ ڪاريگريون.

wonders, curious, rarities, rhetorical devices.

بَد بخت: ص (ف) نياڳو - چنڊو.

unlucky, wretched, unfortunate, ominous, baneful, inauspicious.

بَد بختي: ث. نياڳ.

ill-fortune, wretchedness, misery, woe, misfortune.

بَد بڏو: ذ. پاڻي جو ڦوڙو - جباب، افواه، ڪوڙو ٺاه.

a bubble, rumour, gossip, hearsy.

بَد بڏو: بَد بڏو: ث (ف) خراب بانس - ڌپ - عفونت.

bad smell, pungent, stench, stink.

بَد تر: ص (ف) وڌيڪ خراب - وڌيڪ بچڙو.

worse, inferior, immoral, vicious, wicked.

بَد ترين: ص (ف) سڀ کان وڌيڪ خراب - بالڪل خراب.

the worst-condition of any wickedness, poor, rotten.

بَد تميز: ص (ف) خراب نموني سان پيش ايندڙ - بداخلاقي، اڻنگو.

ill-mannered, rude, discourteous, uncouth.

بَد تهذيب: ص (ف) اڻ سڌريل، بي ادب، بي ذلت.

immoral, disrespectful, impolite, mannerless, uncivil, uncouth, rude.

بَد پرهيزي: ث (ف) کاڌي پيئي ۾ ڪري نه ڪرڻ.

overindulgence, excessiveness (in food etc.), intemperance.

بَدبيش: ذ (ف) حرامڪاري - ڪمب.

prostitution, harlotry.

بَدچال: ص (ف) خراب چال وارو، آواره - اوياس، زناڪار.

vulgar, immoral, vicious, wicked, loafer.

بَدحال: ص (ف) تباہ حال - ڏتريل.

poor, destitute, impoverished, indigent, needy.

بَدحالي: ث. مسڪيني - تنگدستي.

destitution, poverty, beggary, impoverishment, privation, deprivation.

بَدحواسي: ث. گھمراہت - پریشاني.

nervousness, confusion, embarrassment, uneasiness.

بَدخصال: ص (ف) ڪلچڙ - بدچال.

ill-natured, ill-mannered, immoral, wicked, base, mean, vicious.

بَدخصلت: ص (ف) بدعادت - ڪلچڙ.

ill-disposed, ill-natured, illmannered, immoral, wicked, evil.

بَدخو: ص (ف) بچڙين عادت و وارو - ڪلچڙ.

idem.

بَدخواه: ص (ف) مَد گھرو، ويري - مخالف.

malicious, malevolent, evil, spiteful, hateful, malignant, vicious, opponent, enemy.

بَدخواهي: ث. مَد گھراڻي، دشمني.

maliciousness, malice, spitefulness, grudge, ill will, enmity.

بَد دُعا: ث (ف) پٽ - پٽ پاراتو.

curse, imprecation, anathema.

بَد دل: ص (ف) ناخوش، مايوس - ناميد، ڪڪ.

frustrated, disgusted, disappointed, hopeless, vexed, harassed, worried.

بَدديانت: ص (ف) ڪٽيو - خيانت، لڳ - دولابي.

dishonest, faithless, deceitful, crooked, corrupt.

بَدديانتِي: ث. ڪٽ - خيانت - دغا.

dishonesty, deception, cheating, defrauding, chicanery, duper, fraud, subterfuge, trickery.

بَد ذات: ص (ف) گھٽ ذات - ڪمڌات - ڪمنڙ.

low-born, of bad disposition, evil-minded, base, mean, wicked, evil.

بَدَر: ذ (ع) سڄو چنڊ - ماءُ ڪامل - چوڏهين جو چنڊ.

full moon, the moon of fourteenth of the lunar month.

doer, abusive.

بَدْمَلُوڪِي: ٺ خراب سوڻ - بَدْمَلُوڪِي - بَدْفَال.

maltreatment, misbehaviour, misconduct, wrong-doing, ill omen.

بَدْمِيرَت: ص (ف) بد ڪردار - بدخصلت. بداخلاق.

ill-natured, ill-tempered, evil, wicked, ignoble, immoral, sinful.

بَدْمَشڪَل: ص (ف) بدصورت - ڪوجھو - ٻڙڙو. بدزيب. بيڊول.

ugly, ill-looking, hideous, unsightly, ignoble, low, squalid.

بَدْمَشڪُون: ڏ (ف) بدسوءَ. (ص) نحس.

of ill-omen, ill-omened, augury.

بَدْمُصَوْرَت: ص (ف) ٻڙڙي شڪل وارو - بدشڪل. ڪوجھو.

ugly, ill-looking, hideous.

بَدْمُطِيئَت: ص (ف) خراب خصلتن وارو - بدخو. بدمزاج. بد ذات.

ill-natured, ill-tempered, wicked, wrong, evil.

بَدْمُظَن: ڏ (ف) بدگمانِي - شڪ. (ص) بدگمان.

suspicion, distrust, suspicious, distrustful, doubtful.

بَدْعَت: ٺ (ع) نشين ڳالھ. شريعت ۾ نئين رسم (جا نبي سڳوري ڦٽائڻ)

جن جي وقت ۾ نه ٿي هجي.

(in Islam) heresy, an innovation in religion, introduction of new traditions or practices in religious rites, heterodoxy, schism.

بَدْعَتِي: ص. شريعت جي خلاف عمل ڪندڙ.

(in Islam) heretic, dissident, misbeliever, nonconformist, schismatic.

بَدْعَمَل: ڏ (ف) خراب ڪم. ٻڙڙو ڪم.

unnatural offence, offensive act, evil doing.

بَدْعَمَلِي: ٺ. بدڪاري. حرامڪاري زنا.

an unnatural offence, sodomy, fornication.

بَدڪُ: ٺ (ع. بطه) هڪ قسم جو آبي پکي - مرغلي.

a duck, a water-fowl, a game bird.

بَدڪار: ص (ف) ٻڙڙا ڪم ڪندڙ - بداعمال. گنهگار.

evil, sinful, wicked, immoral, vicious.

بَدڪاري: ٺ. ٻڙڙا ڪم - خراب ڪم. زنا.

evil-doing, sinfulness, wickedness, sin.

بَدڪردار: ص (ف) خراب خصلتن وارو. بدڪار.

evil, wicked, sinful, wrongdoer, evildoer, immoral, fornicator.

بَدڪَلَام: ص (ف) اڻنگو ڳالهائيندڙ - بدزيان.

base, mean, vulgar, coarse, uncouth, rough.

بَدْرُ الدَّجِي: ڏ. اونداهي رات جو چنڊ. چوڏهين رات جو چمڪندڙ چنڊ. (ڏ) نبي سڳوري ڦٽائڻ جو لقب.

the position of the moon on the fourteenth of the lunar month, in full bloom, shining; an attribute of the Prophet Muhammad (PBUH).

بَدَر: ڏ (ع) بَدَل. غيرض. طرفداري - پاسو ڪڻڻ.

a substitute, recompense, compensation, reimbursement, remuneration, repaying, in exchange for, instead of, partiality, support, to side with, brace, sustain, uphold.

بَدراء: ص. (ف) خراب رستي تي بدچال - بدڪار. گمراه. آزاره.

wicked, sinful, evil, bad, wrong, immoral, vicious.

بَدْران: ظ. بدلي ۾. عيوض ۾. پاران - طرفان.

on behalf of, instead of, in place of, from.

بَدْران پوڻ: پاران پوڻ. طرفداري ڪرڻ - پاسو ڪڻڻ.

to defend, to support, to side with, brace, sustain, uphold.

بَدْرَقُو: ڏ (ف) سفر ۾ رستو ڏيکاريندڙ - ٻيڙو - سونھن ساٿي. محافظ.

a safe conveyer, a guard, protector, guardian, companion.

بَدْرڪاب: ڏ. (ف) چڙهيءَ ۾ ڏکيو گھوڙو - آھڻ گھوڙو.

a difficult horse, a horse difficult to tame, untamed horse.

بَدْرنگ: ص (ف) خراب رنگ وارو - ڦٽل رنگ. (ڏ) پيسڪوٽ راند ۾

توپ کان سواءِ ٻيا پتا.

(of) faded colour, shabby; (in a card game) any

other colour than the called ones.

بدرو: ڏ (ف) ڪڍي پاڻي جي موري - ڪسي.

a drain, a soil-drain, pipe or drain for draining soil and waste material.

بَدْلِي: ٺ ننڍي ٺڙ.

a package, a bundle, a small pack, knap-sack, a backpack.

بَدْزيان: ص (ف) اڻنگو ڳالهائيندڙ. گارگند.

abusive, reviling, foul-mouthed.

بَدْزياني: ٺ. بدڪلامي. گارگند.

abusive language, abusing, revile, scolding.

بَدْزيب: ص (ف) اڻ سينگاريل. نه وڻندڙ. بد نما.

ungraceful, ugly, hideous, servile, sordid, wretched, vile.

بَدْمَلُوڪِي: ص. خراب هلت ڪندڙ - خراب روش هلندڙ.

maltreating, misbehaving, misconduct, wrong-

immoral, notorious, infamous, scoundrel, miscreant, rascal, rogue, loafer, villain.	ليج rude, obscene, dirty, filthy, foulmouthed.
بدعماشي: ٺ. بدچالي. ڪميٽي. لچائي.	بدڪلامي: ٺ. خراب گفتگو. گارگند - بدزباني.
villainy, wickedness, sinfulness, infamy.	vulgarity, uncouthness, rudeness, abusiveness, obscenity, indecency.
بدڻ: ڏ (ع) جسر - ٿن - بت.	بدگمان: ص (ف) بي اعتبار - شڪي.
body, physique, human, a being.	suspicious, disbelieving, diffident, dubious, ambiguous, equivocal, fishy, unclear, suspect, distrustful.
بدنام: ص (ف) خراب نالي وارو. بچڙائي مر نالي چڙهيل. خوار - رسوا. (ڏ)	بدگمانِي: ٺ. بي اعتباري. شڪ شعور.
گهوڻن جي هڪ بيماري.	suspicion, uncertainty, doubtfulness, mistrust.
notorious, disreputable, infamous, a disease of horses.	بدگوي: ٺ. (ف) بدڪلامي - گارگند. ڳلا. چفلي.
بدناموسي: ٺ. خوري - رسواي. ڳلا.	calumny, backbiting, abusiveness, obscenity, indecency, defamation, scandal, sycophancy.
infamy, disgrace, contempt, discredit, disfavour, dishonour, disrepute.	بدل: ڏ. (ع) عيوض - بدلو. جزا. (ظ) بدوان.
بدنامي: ٺ. خوري - رسواي. ڪارنهن جو ٽڪو.	replacement, exchange, reimbursement, in place of, substitute, alternate.
disrepute, infamy, disgrace, dishonour, contempt, ignominy.	بدل سحل: ٺ. مٽاستا - ڦير گهير.
بدنصيب: ص (ف) نياڳو - بدبخت.	exchange, barter, trade.
unfortunate, unlucky, unhappy, luckless, ill-fated.	بدلائق: م. مٽائڻ - ڦيرائڻ. مٽ ست ڪرڻ. بدل سحل ڪرڻ.
بدنصيبِي: ٺ. نياڳو - بدبختي.	to exchange, substitute, barter, trade.
misfortune, bad-luck, ill-luck, adversity, tragedy.	بدلجڻ: م. مٽجڻ. ڦير نسرڻ اختيار ڪرڻ.
بدناما: ص (ف) ڏسجڻ پراڻ وڌندڙ خراب شڪل وارو. ڪرجهو.	to be exchanged or replaced; to change, alter, shift, move.
awkward, clumsy, ill-looking, ungraceful, ugly, unsightly, squalid.	بدلعاظ: ص (ف) بي لحاظ - بي مروت.
بدنو: ڏ. پتل. جست يا ڦامي جو ڊگهو مڙيل نليءَ وارو لوتو. ڌاتوءَ مان	بدلو: م. مٽائڻ - ڦيرائڻ. رد بدل ڪرڻ. بدلي ڪرڻ.
نيل ڪڙرو.	to exchange, substitute, replace, change, to transfer, shift, relocate.
(a metal or plastic) water-vessel with a spout for washing hand and feet or ablutions etc.	بدلو: ڏ. (ع) بدله (عوض. اجورو. وير - قصاص. انتقام. ڪيتر - جزا)
بدنيت: ص (ف) خراب ارادو رکندڙ. دل جو پليت. اندر ڪنڊو.	an exchange, lieu, revenge, retaliation, punishment, retribution, punishment.
greedy, avaricious, malignant, wicked, ill-intentioned, malicious, malevolent.	بدلي: ٺ. (ع) بدله (ملازمت ۾ ڦير گهير - تبديلي. ملازم جي هڪ هنڌ
بدو: ڏ. بدلو - عيوض (سڱ جي صورت ۾). سڱ جي عيوض سڱ.	کان ٻئي هنڌ مقرر ٿي. مٽ ست - ڦير گهير
exchange, in place of, in replacement, exchange of females in a marriage proposal.	transfer, shifting, relocation, change (of a public servant).
بدي جا سڱ: ڏ. سڱ جي عيوض ٻيو سڱ. ڏي وٺ جا سڱ.	بدمزاج: ص (ف) خراب طبيعت وارو. رُڪي سپاه وارو. بدفطرت. اڻنگو.
exchange marriage, a tradition of marrying one's children in the family or elsewhere by exchange of the females.	peevish, fretful, proud, ill-natured, irritable, fractious.
بدو: ڏ. (ع) بدوي عربستان جو ڳوٺاڻو - بدوي. بدشڪل.	بدمزگي: ٺ. (ف) خراب سواد يا ذاتقو. اڻڻت. طبيعت جي ناسازي.
a Bedouin, nomad, gypsy, a dirty fellow, clumsy, ill-looking, awkward, ugly.	of bad taste, quarrel, altercation, bickering, controversy, sickness, illness.
	بدعماش: ص. (ف) بدڪرداري جو ڪثيرو ڪٽيندڙ. لغنگو - آواره. شرير.

ٻڌولت: ظ (ف) سبب سان - جي ڪري - ذريعي - وسيلي - ڪارڻ.
because of, due to, as a result of, for the reason.

ٻڌوي: ذ (ع) عربستان جو ڳوٺاڻو. صحرائين.
a Bedouin, gypsy, nomad, a national of Middle East, an Arab citizen.

ٻڌهاضمو. ٻڌهضمي: ذ (ف) پيٽ ۾ کاڌو هضم نه ٿيڻ. معدي جي خرابي. آڙي - ڀرتي.
indigestion, dyspepsia. gases and discomfort of the stomach.

ٻڌي: ث (ف) خرابي - ٻرائي. بدنييتي - ٻيائي. تمعت - بهتان. ٻڌڙائي.
evil, scandal, calumny, imputation. sin, wickedness, tort, maliciousness, malevolence.

ٻڌ: ڀڌ: ث. هڙ - ڳٺڙي. پٺارڪ.
a bag, pack, back pack, knap, sack, package.

ٻڌو: ذ. سنبت سال جو ڇهون مهينو.
the sixth month (August-September) of Hindu calendar.

ٻڌي: ث (ع) ٻڌڙو ڇمڙي جي ڳوٺڙي هڙ. ڳٺڙي. پيري.
a leather-bag, sack, knapsack, backpack, pack-age.

ٻڌريعي: ظ. (ع) جي وسيلي - معرفت. طريقي سان. هٿان.
care of, through, via, by, by way of, by means of, per. with.

ٻڌله منجي: ث (ف) توڪ بازی. چرچو ڳوٺ. ڪل مسخري خوشطبعي.
witticism, joke, crack, jest, quip, wisecrack.

ٻڌ: ظ (ف) تي - مٿان. مرڪب لفظن جي منڍ ۾ ايندڙ لفظ (جيشن برجست. برسر. برچشم وغيره).
on, at, above.

ٻڌو: ز (ف) ويڪر - موڪر. ڦل. سينو - چاتي.
breadth (of a cloth), the chest, the measurement of the front or chest, frontage.

ٻڌڻ: سينو ساھڻ. برابر ڪرڻ.
to compare, compete, contest, contend.

ٻڌ: ذ (ع) ٻڌ - بيابان. وسيع ملڪ - ڪنڊ.
desert, waste, desolate, uncultivated, uninhabited, continent, sub-continent, an area.

ٻڌن ڪرڻ: ٻڌن ڪرڻ. ڪنهن نامعلوم هنڌ ڏانهن وڃڻ.
to move to an unknown or unidentified place; to disappear, vanish, avoid detection.

ٻڌ: ٻڌ: ص. بيزار - ڇڪ. ڪاوڙيل.
wearyed, vexed, upset, annoyed, bothered, chafed, irked, provoked, ruffled.

ٻڌو: ٻڌو: ڌ. وات. پيٽ.
mouth, stomach.

ٻڌو: ڳرج پوري ڪرڻ. ڇڏي ڀڄڻ (ٻڌي جي).
to quench need, exigency. to pay on behalf of other. to sustain loss, fine.

ٻڌو: ث (ف) آمدني - آپراسو. حاصلات. ملڪي پيداوار جي ٻاهرين ملڪن ڏانهن روانگي.
income, earnings, gain. export, trade outside the country.

ٻڌو: ظ (ف) هڪ جيترو. هڪ جيترو. هڪ جهڙو - مٺ. هموزن. درست - صحيح. هموار - سٺون سڌو (پيٽ).
of same age, equal, alike. of same weight. exact, right, correct. even, level, plain.

ٻڌو: ث. هڪ جيتري. هڪ جهڙائي. يڪسانيت. همواري. همسري.
equality, resemblance, equivalence. likeness, evenness, uniformity.

ٻڌو: ث (ع) چونڪارو - نجات (شب برات - چوٽڪاري جي رات. جيڪا شعبان مهيني جي چوٽهين تاريخي عيد ڪري ملهائين).
deliverance, salvation. tenth night of the Islamic month of Shaban, an occasion to celebrate.

ٻڌو: ث (انگ) درياؤ کي ڏنل دروازن وارو بند.
barrage, a dam with gates over a river or ravine.

ٻڌو: ث (ع) براه نجات. عيد. خوشي.
happy occasion, an occasion for celebration.

ٻڌو: برادري: ث (ف) ڀائي. ڀائيڄاري. مائٽي. عوازت. نيات.
a brotherhood, relationship, family, circle, kith and kin.

ٻڌو: ذ (ف) ڀاءُ - آڏو. مائٽ - عزيز.
a brother, cousin, relation, relative, kith and kin.

ٻڌو: ص (ف) ڪاوڙيل. ڇڏيل. ڇڏيل.
enraged, angry, wrathful.

ٻڌو: ذ (ع) اها سواري جنهن تي نبي سڳورو معراج تي ويو.
a horse-like flying object on which the Prophet Muhammad (PBUH) had travelled when he went to the heavens. a flying-horse.

ٻڌو: ث (انگ) شاخ. پاڻو. وڏي واه مان نڪتل واه.
branch, a channel, link-canal.

ٻڌو: ص (ف) ڪڙو ڪيل. آپاريل - پڙڪايل.
standing, tempted, enticed, seduced, agitated, flustered.

ٻڌو: ٻڌو: ظ (ف) جي واسطي. لاءِ - واسطي.
for, in respect of, because of, due to.

برائي: ٺ. مدي - خرابي. قباحت. عيب. گلا - عيب جوئي. بچڙائي - ٻڏي.	چست، چالاڪ.
badness, evil, vice, sin, wickedness, wrong, crime, iniquity, tort, vicious, offensive, atrocious.	appropriate, in time, timely, healthy, fit, hale, right, sane, sound, well. clever, adroit, dextrous.
برباد: ص (ف) ويران - اڇو. ڏف - ڇت - تباھ ضايع.	برحال: ٺ (ف) حال تي. ڌاڻر. نڪ - برابر. موزون.
ruined, destroyed, lost, wasted, ravaged.	satisfied, firm, stable, right, correct, appropriate, timely, opportune, well.
بربادي: ٺ. سڄ - تباھي. پينگ.	برحق: ٺ (ف) سچ - درست - صحيح - برابر. (ص) حق تي - سچو.
destruction, waste, devastation, ruination.	correct, right, civilized, befitting, rightful, conforming, truthful, veracious.
بربريت: ٺ (ع) بربر - جهنگلي، وحشي، وحشائيت - حيوانيت - درندگي. ظلم.	برخاست: ٺ (ف) موقوف (توڪري مان) ٻي ڪري اڻڻ (ڪچهري، محفل).
barbarity, cruelty, victimization, ravenousness, pulverization, tyranny, oppression.	dismissal, discharge, sacking, removal, finish, terminate, adjourn.
بربل: ٺ. ڏسو "بلبل".	برخلاف: ٺ (ف) ابتڙ. مخالف. ناسازگار - ناموافق. (ص) مخالفت ڪندڙ.
a nightingale.	- دشمن.
برتر: ٺ (ف) وڌيڪ مٿانهون. اُتانهون - بلند.	against, opponent, difficult, unsuitable, disquieting, enemy, foe.
better, greater, lofty, superior, senior, elder, elevated, exalted, sublime, superb, towering.	برخوردار: ص. شان وارو. خوش بخت - سڀاڳو. (ذ) ڀٽ.
برتري: ٺ. مٿانهين - بلندي. ترجيح.	happy, prosperous, wealthy, rich, lucky, fortunate, providential, son, child, progeny.
loftiness, greatness, pride, elevation, height, altitude, perference.	برداشت: ٺ (ف) سڀ. بردباري - تحمل، صبر.
برتن: ٺ. ڏ. ٿان - ٻاسڻ.	endurance, patience, tolerance, forbearance, stamina, toleration, sustainability, sufferance.
a utensil (for cooking, eating, drinking etc).	بردار: ص (ف) بار ڪندڙ، بار سڌندڙ. برداشت ڪندڙ. حوصلي وارو.
برپا: ٺ (ف) پيل - قائم.	گهڻير - کائڻ وارو.
firm, established, fixed, set, stable, solid, sound, standing.	serious, grave, earnest, sober, solemn, staid.
برپا ڪرڻ: ڪڙو ڪرڻ - قائم ڪرڻ. اُٿارڻ (فتن وڳوڙ وغيره).	برداري: ٺ. (ف) سڀ - برداشت. صبر - کائڻ - حلف.
to establish, fix, set, lay, enact, constitute, create (illwill, uprising), start (trouble).	forbearance, patience, toleration, tolerance, endurance, stamina.
برپت: ٺ. ڏ. بيابان - صحرا. ويواني - سڄ.	بردوام: ٺ (ف) هميشه - سدائين - دائر.
desolate, deserted, foresaken, uncultivated, ruined, unhabitated, barren.	lasting, durable, enduring, perdurable, stable.
برج: ٺ. ڏ (ع) قلعي جو ٺل - ڪنگرو. تارن جو ميڙ. سج جي گردش وارين پارهين منزل مان هڪ منزل.	برده: ص (ف) ٻانهون - گولو. غلام. وڪاڻل قيدي.
tower, turret, bastion, a sign of the Zodiac, a constellation.	a slave, servant, bondman, toiler.
برجا، برجاو: ٺ (ف) پوري جاءِ تي. هنڌاڻو. برابر. موزون.	برده فروش: ص. ٻانهن جو واپاري - غلامن جي تجارت ڪندڙ.
firm, correct, appropriate, fit, proper, suitable.	a slave-trader.
برج پاهه: ٺ (سن) ڀارت جي برج علامتي (مٿرا ۽ ان جي آسپاس) جي ٻولي.	برده قروي: ٺ. ٻانهن جو واپار - غلامن جي تجارت.
the language of an Indian Province or area (around Mithra). Brighbhasha vernacular.	برو باڪاس: ٺ. ڏ. "راڪاس" کان به وڌيڪ بلا - ديوت. (ص) کائڻ، پيئڻ.
برجستو: ٺ (ف) برجسته بروقت - عين موقعي تي - (ص) ڪڙو ڪڙو.	by heart, remembered, by rote.
	برسات، برسات: ٺ. مينهن - بارش - وسڪارو.

to die, leave for eternity. a death, demise.

ٻرڪت: ٺ (ع) واڌ - گهٽائي. دعا. ڳڻپ ۾ "هڪ" جي پدران ڪم ايندڙ لفظ.

auspicious, abundance, blessing, prosperity. one, single, first, initial.

ٻرڪي: ٺ. ٿڌيون وڃڻ لاءِ وڏي ڳوٺ.

a large sack for filling raw-cotton (weighing about 100-120 kgs).

ٻرڪه: ص (ع) ٻرڪه (ڳاڻي تي ۾ پھريون. سڀ کان سٺو. مشهور - ناميارو ڳوٺ).

first (in count) one, better, respected, honoured, wise, sage, leader, guide, dean.

ٻرگزيده: ص (ف) چونڊيل - ڏيڻيل. پھتل (شخص) معتبر - معزز.

pick, pride, elite, elect, saintly, sage, wise, prime.

ٻرمحل: ٺ (ف) موقعي تي - بروقت - نه پھ.

appropriate, to the point, on the spot, apt, befitting, suitable, right.

ٻرملا: ٺ (ف) کليل ڪلاير. - ظاهر ظهور. ڏٺو وائڻ.

openly, on the face, without any reservations.

ٻرمو: ٺ (ف) سوراخ ڪرڻ جو اوزار - سيراڻي. کوھ وارو ٺڪو.

drill, auger, gimlet, a handpump (installed on an open well).

ٻرميچڻ: م (ف) ٻرميچڻ پان ڪي ٻئي جھڙو سمجھڻ. برابري ڪرڻ. سينو ساھڻ.

to match, mate, compete, to make equal, comparable, to come upto.

ٻرئي: ٺ (ف) شيشي، چيني يا پٿر جو ويڪري منھن وارو ٿاڻ (مريو، آچار وغيره رکڻ لاءِ) - مريٽان.

a glass jar, broad mouthed glass container

ٻرو: ڏ (ف) ٻرو ٻڪر جو هڪ قسم. (ٺ، ٻري).

a kind of good quality goat.

ٻرو پلو: ص. چڱو منر. نيڪ بد.

good and bad, lucky and unlucky, evil and beneficial.

ٻروقت: ٺ (ف) آھي، مھل، فوراً - يڪدم. آھي جو آھي - نه پھ.

on time, immediately, on the spot, without delay, forthwith, instantly, right away, right of.

ٻروو: ڏ (س) هڪ قسم جو پڪي. رڻ جو هڪ قسم. هڪ راڱي جو نالو.

rain, rainfall, shower.

ٻرسو، ٻرسيو: ٺ (ف) مٿي تي - سر تي، مٿان.

over the head (as a responsibility), to be invested or assigned, charged with.

ٻرسو اقتدار: ٺ. اقتدار ۾ آيل. طاقتور. حڪومت ڪندڙ - حاضري.

ruling, ruling class, the rulers, masters, leaders.

ٻرسو ڪرڻ: مٿي تي ڪڍڻ. پاڻ تي هموار ڪرڻ. قبول ڪرڻ.

to take the responsibility, accept, agree.

ٻرسيم: ڏ. گاه جو هڪ قسم.

Clover grass (*Trifolium alexadrinum*).

ٻرڻ: ڏ (انگ) وارن يا وارن جھڙين تنھن مان ٺھيل هڪ شيء (جنھن سان ڪپڙو، بوٽ، ڏند وغيره صاف ڪجن). مصوري لاءِ وارن مان ٺھيل ٿلھ.

a brush of any kind, for hair, toothbrush, paint-brush, etc.

ٻرڻ: ڏ (ع) ڪوڙھ جو مرض.

leucoderma.

برصواب: ٺ (ف) برابر - صحيح - پورو.

exact, correct, proper, accurate, precise, right.

ٻرطرف: ٺ (ف) پاسي - تي - پري. الڳ. خارج. موقوف (ملازمت مان).

discharged, dismissed, sacked, removed, relieved.

ٻرڪس: ٺ (ف) ابتڙ - خلاف.

in opposition, against, as opposed to.

ٻرڻلاڻ: م (ف) ڀڃڻ لاءِ - دوکو ڏيڻ - ورڻ لاءِ.

allure, lure, seduce, tempt, entice, deceive.

ٻرڻ: ٺ (ف) ٿڌ ۾ جميل پائي - بچ.

ice, snow, frozen water.

ٻرفباري: ٺ. برف وسڻ جي حالت.

snow-fall, falling of snow.

ٻرقي: ٺ (ف) کير مان ٺھيل هڪ قسم جي مٺاي.

a sweetmeat made from milk.

ٻرقي: ٺ (ع) وچ - ڪنڌ. گڏ جي گرمي سان ھٿاڻو ٺھيل روشني - بجلي.

lightning, electricity produced by friction and heat.

ٻرقرار: ٺ (ف) بحال - قائم.

settled, firm, certain, fixed, determined, installed.

ٻرقيو: ڏ (ع) ٻرقي (تقاب. زال جي ستر ڏکڻ لاءِ هڪ خاص لباس (جنھن ۾ سڄو جسم ڍڪجي وڃي). مراقبي ۾ جسم لڪائڻ جي چادر.

a veil. (worn by women to cover whole body), a sheet worn over the body to cover it appropriately.

ٻرقيو مٿان: لاڏاڻو ڪرڻ - وفات ڪرڻ.

a kind of goat.

ٻريان: ص (ن) ٻڙڪل. تپ ٻڪل (گروشت). سڙيل.
cooked, fried food, friedmeat. burned, roasted
scorched, barbecued.

ٻرياني: ث (ف) گھڻي گوشت ۽ گيه وارو ٻلاءُ.
rice with meat or chicken stew.

ٻريز ٻريز: ث (ف) اڃائي تڪڙو. وٺ پڪڙو. هام گھروڙا.
hustle and bustle, jostle, showing hurry,
hurrying.

ٻريڪ: ث (انگ) روڪ. مٿئين گاڏي کي روڪڻ جو اوزار.
a brake, hinder, bar, block, obstruction.

ٻڙو: ذ. هڪ قسم ٿوڻ (ٽيڪو ٻڙ ڌرم وارن لاءِ پوتر آهي).
the Banyan tree, *Ficus Bengalensis*.

ٻڙاش: ث. ٻڙاشڪ - ڊاڙ.
boast, vaunt, brag, swagger.

ٻڙائي: ث وڌائي - سبت - آڪڙو.
vaunt, swagger, brag, boast.

ٻڙ ٻڙو: ث. ٻڪ ٻڪ. ٻڙ ٻڙ - ٻڙ ٻڙ.
prate, prattle, chatter, babbling.

ٻڙ ٻڙيو: ص. گھڻ ڳالهائڻو. زبان دراز.
a pratler, talkative, chatter box, magpie (bird).

ٻڙ ٻڙو: ث. ٻوڙيا ڪري وهندڙ پاڻي جو آواز. حق.
يا چلمر جو آواز.

ٻڙ ٻڙو: ث. ٻوڙيا ڪري وهندڙ پاڻي جو آواز. حق.
the noise of bubbling water. the sound of a huqa
(local tobacco-inhaler).

ٻڙجي: ث (ل) ٻرھي. پالو.
a spear, lance, spike.

ٻڙڌاڻو: ذ. پراءِ لاءِ وڌل اڱريون. ٽنگريون.
pieces of cloth used as a support or filling in pre-
paring quilt or coverlet etc.

ٻڙڌانا ڪڍڻ: اندر ٻي سامان ٻاهر ڪڍڻ. آندڻ اڳتي ڪڍڻ.
to remove the material (from some place), to put
inside out, to remove the entrails (of an animal).

ٻڙڪڻ: م. ٻڙ ٻڙ ڪرڻ. اُٻامڻ (پاڻي). تھڪڻ.
to bubble, to boil.

ٻڙڪو: ذ پاڻي جي ٻوڙي جو آواز. حق يا چلمر جو ڌڙڪو. پاڻي ۾ گوتو.

(ص) بيمار. گھاپيل.

a kind of bird. a kind of tree. a raga. diseased, in-
disposed, injured, hurt, pained, wounded.

ٻرھ: ذ. جدائي - وڃڻو. وڃڻي جو درد - ڦڙڙائو. عشق - محبت.
separation (of lovers), infliction. ordeal, tribula-
tion. love, affection, devotion.

ٻرھان: (ع) روشن دليل - يقيني ثابتي.
reason, proof, argument, evidence.

ٻرھارو. ٻرھارو: ذ. پاڻي جو ساندو وهڪرو. سيلاب. اٿل. آبڪلائي ۾
پاڻي جي اٿل. وسڪاري جو آل جال پاڻي.

ٻرھارو. ٻرھارو: ذ. پاڻي جو ساندو وهڪرو. سيلاب. اٿل. آبڪلائي ۾
innundation, flood, cataclysm, deluge, torrent.

ٻرھم: ص (ن) ٻڙڙو. ٻڙيل پڪڙو. ڪاوڙو ڌمريل - ناراض.
confused, disordered, troubled, sullen, angry,
angered.

ٻرھمي: ث انتشار - ايتري. ڪاوڙ - ڌم.
trouble, disorder, confusion, anger, fury, indig-
nation.

ٻرھما: ذ. (سن) ايشور جي ٽن صفاتي روپن مان پھريون روپ
اپائشهار.

ٻرھما: ذ. (سن) ايشور جي ٽن صفاتي روپن مان پھريون روپ
the Supreme Being, the God, the first person of
Hindu triad - Creator, Almighty, the Creator.

ٻرھمچاري: ذ (سن) اهو ٻرھمن جو جڻي پاڻ کان گرهست (ٻرھي)
تائين سٿو جتو رهي. ڌرمي وديارتي.

ٻرھمن: ذ (سن) هندو ڌرم جي جڻن ورنن مان پھرين ورن وارو (هڪ)

عقيدي موجب ٻرھما جي مک مان پيدا ٿيل). ورنن جو ڄاڻو - پنڊت.
a Brahman, a high caste Hindu, the religious
leaders-caste amongst Hindus.

ٻرھن: ص (ن) اگھارو - ننگو - عريان.
naked, nude, bare, stark, undressed.

ٻري: ص (ع) بيگناه - بي ڏوهي.
blameless, innocent, inculpable, free, indepen-
dent, acquitted.

ٻري: ص (ع) ٻريٽ جو - صحرائي. خشڪي جو.
relating to the earth (not water). earthly, of desert,
barren-lands.

ٻري: ث. زناني چولي ۾ چاٽي وٺ لھيل ڪيسو. پڪريءَ جو هڪ قسم.
a front (full-size) pocket in the women's garment.

ٻري: ث. زناني چولي ۾ چاٽي وٺ لھيل ڪيسو. پڪريءَ جو هڪ قسم.
a front (full-size) pocket in the women's garment.

بَس: ٺ (انگ) مسافرن جي سواري واري لاري. a bus, motor-vehicle, a public transport vehicle.	کائڻ يا ڪرڻ جو آواز the sound of bubbles comming from a huqa or water, the sound comming from the mouth of a drowning person.
بَسا اوقات: ٺ (ف) گھڻو ڪري - عام طرح. mostly, usually, generally.	بُڙ: ٺ (ف) ٻڪري. (ص) بيوقوف. ٻوک. a goat, a fool, blockhead, doodle, idiot, nincom-poop.
بَساط: ٺ (ع) چوڙ يا شطرنج راند جو خاڻ وارو ڪپڙو. a chess-board.	بُڙار: ٺ (ف) ڏسو. "بازار". bazar, shopping area.
بَسالت: ٺ (ع) بهادري - شجاعت. bravery, courage, resolution, spirit.	بُڙاڻ: ص (ع) ڪپڙو وڪڻندڙ - بھاج. a cloth merchant, draper, mercer.
بُستان: ٺ (ف) باغ - چمن. garden, orchard, a public recreation area.	بُڙدل: ص (ف) ٻڪري جي دل وارو. ڊڄڻو. ڪاٺڙ. coward, timid, unmanly.
بُستر: ٺ (ف) بسترو. هنڌ. bed, bedding, sleeping-place, cot, bedstead.	بُڙدلي: ٺ. ڪاٺڙپڻو - بي همٿي. cowardice, timidity, gutlessness.
بُستر پُٽو: ٺ. هنڌ ويڙهي پڌڻ جو غلاف. bed-cover, bed-wrapper.	بُڙگ: ص (ف) وڏو. وڏيءَ عمر وارو. پيرسن معزز. وڏو عالم. درويش. great, a grandee, an ancestor, venerable, noble.
بُسترو: ٺ (ف) وڇائڻو - هنڌ. بسترو. bed, bedding, sleeping place, bed-linen.	بُڙگير: ص (ف) وڏو. وڏيءَ عمر وارو. پيرسن معزز. وڏو عالم. درويش. great, a grandee, an ancestor, venerable, noble.
بُسترو گول ڪرڻ: هنڌ ٽپڻ پڌڻ. لڏي وڃڻ. بيخبل ٿيڻ. to leave, to depart, pack, exit, get off, move, quit, be removed.	بُڙگير: ص (ف) وڏو. وڏيءَ عمر وارو. پيرسن معزز. وڏو عالم. درويش. great, a grandee, an ancestor, venerable, noble.
بُستري داخل: ص. مريض - بيمار. patient, diseased, confined to bed, immobile.	بُڙگير: ص (ف) وڏو. وڏيءَ عمر وارو. پيرسن معزز. وڏو عالم. درويش. great, a grandee, an ancestor, venerable, noble.
بُستو: ٺ (ف) بستو. اهو ڪپڙو جنهن ۾ ڪا هڙ ٻڌجي. ٿيلهو (ڪپڙن يا ڪتابن رکڻ جو) پوٽڙي. a wrapping cloth, a book-bag, pouch, sack.	بُڙگير: ص (ف) وڏو. وڏيءَ عمر وارو. پيرسن معزز. وڏو عالم. درويش. great, a grandee, an ancestor, venerable, noble.
بُستي: ٺ (سن، رستي) وسندي - آبادي - واهڻ. a village, town, habitation, hamlet.	بُڙگير: ص (ف) وڏو. وڏيءَ عمر وارو. پيرسن معزز. وڏو عالم. درويش. great, a grandee, an ancestor, venerable, noble.
بُسر وچشو: ٺ (ف) مٿي ۽ اکين تي خوشي سان. willingly, readily, willfully, happily, favourably.	بُڙگير: ص (ف) وڏو. وڏيءَ عمر وارو. پيرسن معزز. وڏو عالم. درويش. great, a grandee, an ancestor, venerable, noble.
بُصري: ٺ. گڙ واري ماني - گڙهاڙي. a sweet bread, apple-pie.	بُڙگير: ص (ف) وڏو. وڏيءَ عمر وارو. پيرسن معزز. وڏو عالم. درويش. great, a grandee, an ancestor, venerable, noble.
بُسخوف: ٺ (انگ. بسڪيٽ) اتي، ميدي ۽ شپ وغيره مان پڪل هڪ قسم جي مٺي ٿڪي. a biscuit, a sweat-cake.	بُڙگير: ص (ف) وڏو. وڏيءَ عمر وارو. پيرسن معزز. وڏو عالم. درويش. great, a grandee, an ancestor, venerable, noble.
بُسر الله: ٺ (ع) "بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ" جا پهريان لفظ (الله جي نالي سان). شروعات - ابتدا. ٻار کي مڪتب ۾ ويهائڻ جي رسم. (ظ) پيلي ڪري. to start something, to start in the name of Allah the Almighty; in the name of God; a good-omen.	بُڙگير: ص (ف) وڏو. وڏيءَ عمر وارو. پيرسن معزز. وڏو عالم. درويش. great, a grandee, an ancestor, venerable, noble.

es at the same time.

بَصِيرَت: ث (ع) بيناڻي. اندر جو سوجھڻو.

sight, visibility, vision, intimate knowledge, foresight, providence.

بَطْن: ذ (ع) پيٽ - شڪر. اندر - ڳجهو.

stomach, the inside (of a body-mind): secret.

بَعَث: ث (ع) رسالت - پيغمبري - نيرت.

Prophethood, the status or assignment of Prophet. revelation, oracle, prophecy. after, thereafter. later. since.

بَعْد: ظ (ع) پوءِ. پٺ ۾.

after, thereafter. later, since. afterwards.

بَعْد: ذ (ع) دوري - مفاصلو - وڙي.

distance, difference, length.

بَعْض: ظ (ع) ڪي - ڪجهه.

some, few, certain.

بَعْضِي: ظ (ع) ڪنهن وقت - ڪڏهن - اتفاقاً.

sometimes, occasionally, irregularly, infrequently.

بَعْضِي بَعْضِي: ظ ڪڏهن ڪڏهن.

some times, occasionally, irregularly, infrequently.

بَعِينَه: ظ (ع) هويهو - ساڳيو.

exactly, similarly. same, identical, selfsame.

بَغَاوَت: ذ بغات - نساد. گرو - هنگامو. هل.

revolt, defiance, rebellion, mutiny, insurrection, sedition, uprising.

بَغَاوَت: ث (ن) سرڪشي - نافرمانی. حڪومت جي مخالفت. وڳوڙ - نساد.

idem.

بَغْدَاد: ذ (ع) عراق جو هڪ شهر. (بغداد جي تباهي تان ڪنايه معنيٰ)

ظلم - تعز.

Baghdad (capital city of Iraq). oppression, tyranny, persecution.

بَغِي: ذ ف (بغتي) سگهارو لاڏواڻ.

strong, powerful camel. a beast of burden. a draught camel.

بَغْض: ذ (ع) ڪينو - حسد. دشمني - وير.

spite, malice, grudge, hatred, revenge, resentment, ill will, malevolence.

بَئَل: ذ (ب) ڪُڇ.

armpit, side. (of body garment etc).

بَسِيل: ص (ب) ڪُ خلي - زيع ٿيل, گهايل - ڦٽيل.

injured, hurt, impaired, grieved, wounded, killed, slaughtered, slain.

بَسَنَت: د (من. وسنت) بهار جي مند (جيت ۽ رساڪ جي مينهن ۾ ٿئي).

هڪ راڳ جي جو نالو.

the spring time or season, the vernal equinox; a kind of raga.

بَسِي: ث. چينيءَ جي پليت - ساسر.

saucer, a small shallow plate under a cup.

بَسِيَار: ص (ف) گهڻو - ڳجهو.

enough, much, plentiful, many, very.

بَسِيْط: ص (ع) ڪشادو - وسيع. پکڙيل.

wide, spacious, ample, capacious, broad.

بَشَارَت: ث (ع) خوشخبري. مبارڪ - واڌائي.

revelation, good news, good tidings, apocalypse, oracle, prophecy.

بَشَاش: ص (ع) خوش - سرهو. ڪلمڪ.

happy, cheerful, hilarious, gay, joyful.

بَشَر: ذ (ع) انسان - آدمي - مانو.

a human, human-being, mankind.

بَشَرِيَت: ث. آدميت - انسانيت.

humanity, mankind.

بَشَرِيَتِي: ظ (ف) انهي شرط سان.

provided that, on the condition, conditional, subject to condition.

بَشْكُون: ث (ف) گهوڙي جي ڪنڌ جا وارَ.

horse's mane.

بَشِينِي: ص. گنديچرو.

a pick-pocket, thief.

بَشِير: ص (ع) بشارت ڏيندڙ. (ذ) نبي سڳوري ﷺ جن جو لقب.

visionary, idealist, ideologue, revealing, an attribute of the Prophet Muhammad (PBUH).

بَصَارَت: ث (ع) اک جي روشني - نظر - ديد.

sight, vision, intimate knowledge, eye-sight, visibility.

بَصَر: ذ (ع) بَصَل. پياز.

an onion.

بَصِير: ص (ع) ڏسڻ وارو - ڏسندڙ. ڀيڻا. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

seeing, sighting, observing, an attribute of the God, being able to see every-body and at all places.

- ا بڪ: ٻوڪ؛ ڌ (انگ) ڪتاب.
a book, volume.
ا بڪاري: ص (ع) بقال (غيره) ميود پاهي يا گل وڪشنڌ (ٺ. بڪارڻ).
a green-grocer, vendor.
ا بڪار: ڌ (ع) روج - ماتر.
crying, weeping, lamentation, mourning.
ا بڪتر: ٺ (ف) بگتر لوھ جي ڙھ.
an iron or steel armour dress.
ا بڪر: ڌ (ع) - بقل سائي پاهي ۽ ميود وکر.
green vegetables, fruit, grocery.
ا بڪرم: ڌ (انگ) ڪپڙي جو هڪ قسم (ڪوٽن وغيره برلستر جي ڪراچي).
buckram cloth.
ا بڪل: ڌ (انگ) وارن کي قابو بھارڻ جو ڪلپ، سپاهي، کي عھدي جي تسجيلاپ لاءِ مليل پلر.
buckle, hairpin, clasp (as on a belt); an identifying buckle (with number) of a police constable.
ا بڪل: مر گھڻو ڳالھائڻ اجايو ڳالھائڻ اڻنگر ڳالھائڻ وڌائڻ.
to talk idly, gabble, prattle, chatter.
ا بڪواس: ٺ. بڪ بڪ - بيخي. بيھودي گفتار.
idle talk, chatter, babble, prattle, rattle.
ا بڪواسي: ٺ. بڪ بڪيو - گھڻو ڳالھائڻ - واتاڻو.
babbler, prattler, chatterer, clatterer.
ا بڪي: ٺ. گڙدو - پني (تنگ جي).
a kidney, the calf of the leg.
ا بڪ: ڌ. ڪاچ ٻل - قرباني.
an eatable, sacrifice, obligation, a victim.
ا بڪ: ٺ. کاڌي جي اشتھا، لنگھڻ - فاقو، هيج - حرص.
hunger, appetite, craving, starvation, greediness, long, crave, yearn.
ا بڪارو: ص. بڪيو - لنگھڻو. (ٺ. بڪاري).
hungry, craving, greedy, longing, hankering, poor, penniless, starving.
ا بڪاريجن: م. بڪ لڳڻ. لنگھڻو سڪايل بڪايل ص. بڪارو - بڪيو.
be hungry, craving, starving, longing.
ا بڪن: م. روشن ٿيڻ، چمڪڻ - ڏنڪڻ. ٻرڻ (باهه). ڏکڻ (ٿاڻا). ظاهر ٿيڻ - ڏيکائي ڏيڻ.
to shine, beam, burn, gleam, appear, radiate, glaze, luster, sheen.
ا بڪيا: ٺ (سن. پڪشا) پيگ - خيرات. دان.
aims, donation, benefaction, charity, contribution, offering.
ا بڪياري: ص. پينو - گداگر - فقر.
beggar, panhandler, moocher, poor, petitioner,
ا بگل ٿيلھو: ڌ. ڪچ ۾ رکڻي هلڻ جهڙو ٿيلھو. (ٺ. بگل ٿيلھي).
a haver-sack, a purse, a pouch, backpack.
ا بگل لوڪڻ: خوشيءَ مان ڪچون لوڪڻ، خوش ٿيڻ، کڳيون هڻڻ.
to be overjoyed, happy, glad, joyful.
ا بگلگير: ٺ. پاڪرين - پاڪر مڙ.
to hug, embrace, enfold.
ا بجلي: ٺ (ف) قيص يا بھراڻ ۾ ڪچ واري حصي جو ڪپڙو. اٺ جي هڪ پيساري. بگل ٿيلھي. ملند يا راند جو هڪ ڍاڙو.
a cloth piece under the arm-pit; a haver-sack. a disease of camels - Budder, a trick in wrestling.
ا بغير: ٺ (ع) کان سواءِ - علاوہ - بنان.
without, minus, except.
ا بقاء: ڌ (ع) هميشه رهڻ جي حالت، جتان.
endurance, continuation, reliance, permanence, eternity, infinity.
ا بقال: ص (ع) پاهي يا ميود وڪشنڌ - بڪاري.
a grocer, greengrocer, vegetable vendor, fruit vendor.
ا بقايا: ٺ (ع) بچت - پاهي رهيل رقم (قرضي).
balance, arrears, remainder, due.
ا بقرة: ڌ (ع) گئون - وھڙي، قرآن شريف جي هڪ سورة.
a cow, an adult or young female of a bovine animal; the second Chapter (Surah) of Holy Quran.
ا بقرة عيدة: ٺ. عيدالاضحي - حج واري عيد.
a Muslim festival of sacrifice performed on the 10th of Zilhaj.
ا بقعة: ڌ (ع) هنڌ - ماڳ.
location, place, site, spot.
ا بقعة نور: ڌ. نور وانگر نهايت روشن هنڌ.
shining, bright, beaming (place).
ا بقیه: ڌ (ع) باقي رهيل حصو - بچت.
balance, remaining, arrears, dues, savings.
ا بڪ: ٺ. اجايو ڳالھاءِ بيخي. ڳالھ جي اجايي ڊيگھ.
idle-talk, prattle, gabble, useless talk.
ا بڪ بڪ: ٺ. بڪواس - بيخي. اجايو گھڻو ڳالھائڻ.
idle-talk, prattle, gabble, chat, babble, cackle, chatter, dither, gab.
ا بڪ ڪرڻ: ڌ. جھڪي هڻڻ، گھڻو ڳالھائڻ، بيھودو ڳالھائڻ.
to prattle, gabble, cackle, chatter, burble, be abusive.
ا بڪ: ڌ (تنگ جي) پني. ڏؤنرو (ٻانھن جو).
the calf of arm or leg.

نپوڙ pauper.

(of an animal) to shove at the udder for sucking milk; putting pressure while milching by hand.

بگوهڻ: ٿونو هڻڻ. ڪجهه حاصل ڪرڻ لاءِ جيلو ڪرڻ. ڏٺو ڏيڻ.
to shove, make an effort (to get something), to promise on a false pretext.**بگي:** ٺ. چئن ڦيٽن واري گهوڙي گاڏي - وڪٽوريا گاڏي.
a buggy, light carriage, victoria carriage.**بگهڙو:** ڏ. بگهڙو (ٺ بگهڙي).
a wolf.**بگهڙي:** بگهڙي: ٺ. لوهي ڪوڙڪو (جنهن ۾ شڪار جي جانور جي تنگ ڦٽي). يا ڪڙي جي مضبوطيءَ سان ٻڌڻ لاءِ لوهي دوشاخي ڪلي.
an iron snare (for catching animals). an iron hook for fastening the bucket over the back of a camel.**بگهڙو:** ڏ. هڪ مشهور جهنگلي جانور - گرگ. (ص) ڦوٽ. چالاڪ.
a wolf, an extremely clever and cunning animal. quick, fast, hasty, swift, speedy.**بگهڙي:** ٺ. مادي بگهڙين جو ولڙ.

a pack of female wolves.

ٻل: ڏ (انگ) خريداري جي وچور جو چٽو. پگهار وغيره جو اختياري حڪم. قانون جو مسودو.
bill, voucher, pay bill, account, invoice, a draft law.**ٻل:** ڏ. ٽپ - چال. بال جو ٿيڻ - لينگ، لغڙ کي اڇل. گري (ڪمند جي).
ڏوڏو (آگر جو). وڃند - موقعو. وٽ. مروڙ.

throwing up (a kite, ball etc.); a joint of the sugar-cane. chance, opportunity. colic.

ٻل ڪاٽڻ: ٽپ ڏيڻ. وٽ ڪاٽڻ. لهڻ (سور ۾). لهڻ ٽٽڪڻ. ڪوشش ڪرڻ.
جفت هڻڻ.

to toss about (in sickness); to pull at, to catch, to strike.

ٻلا: ٺ (ع) ٻلا مصيبت. زحمت - تڪليف. جن پوت. رپ - آفت. نانگ جو هڪ قسم (جيڪو ٿڌ نه ڪڍي). (ص) چالاڪ، هوشيار.
snake, calamity, misfortune, evil, fiend; clever, adroit, wicked, dexterous, intelligent, brilliant.**ٻلا:** ڏ (ف) کان سواءِ - بغير. ڌاران - ٻٽان (عموماً مرڪب لفظن ۾ ڪم ايندڙ انگيڙي جيئن بلاتخير ٻلا وجه وغيره).
without, beyond, outside, un-.**بلاشڪ:** ڏ (ف) بنا شڪ جي - بيشڪ. يقيناً.
without doubt, surely, certainly, confidently, positively, unambiguously.

white, wheatish, an Albino.

تڪرار - جھيرو. هل - گوڙ. انتشار.

tumult, disturbance, wrangling, fuss, dispute, quarrel, trouble, commotion, clamour, outcry, upheaval, uproar, confusion.

هنگو: ص. ٻڪايل. هبجي. لالچي. (ٺ. ٻڪي).

hungry, greedy, famished, starving. poor, penniless, beggarly, despicable.

هنگي پيٽ: ٻڪ ۾ نيراني - لنگهي.

ravenous, starving, hungry.

ٻڪ: ص. آڇو - سفيد (ڏ) ڪوڙھ جو اڇو تڪر. ٻوڪ جو هڪ مرض (جنهن ۾ پڻ اڇاڻي وڃي).

albinism, patches on the skin. a disease of crop.

هنگو: ٻگهڙو: ڏ. خرابي. ڦيٽائڻ. نفاق - اڻڻي.

discord, quarrel, harm, enemy, damage, degeneration, perversion, conflict, contention, strife.

هنگو: ٻگهڙو: ڏ. ڦٽائڻ. ڪارڻ - خراب ڪرڻ.

to spoil, mar, corrupt, pervert, debase, bastardize, brutalize, canker, debauch, deprave, rot, stain, vitiate.

هنگو: ڏ. خرابي. ڦيٽائڻ. نفاق.

discord, quarrel, degeneration, perversion, harm, enemy, damage, conflict, contention, dissension, disharmony, mischief, strife.

هنگو: ڏ (ع) بغير سواءِ - ڌاران - ٻٽان.

excepting, barring, without, outside, lacking, minus.

هنگي: ٺ (ف) بغلي. ٻوڙي (جا بگل يا ڪچ ۾ ڪڍي هلي).

a haver-sack, a backpack, a bag, purse.

هنگو: ڏ. خراب ٿيڻ - ڦٽڻ. ڪاوڙجڻ - ڏمرجڻ.

to be spoiled, corrupted, deranged, annoyed, become angry, angered.

هنگل: ڏ (انگ) توتارو.

bugle, trumpet.

هنگل ڦري وڃڻ: جنگ جو اعلان ٿيڻ. خيال متجي وڃڻ. حالت خراب ٿيڻ. حواس خطا ٿيڻ.

to come to fight, to announce war. become extremely angry, (of the conditions) becoming out of control, go out of senses, become mad, deranged.

هنگو: ص. آڇو - پورو - سفيد. اڇي رنگ جو (جانور وغيره). (ٺ. ٻڪي).

white, wheatish, an Albino.

هنگو: ڏ. ٽن مان ڪير ڏانهن لاءِ ڦر جو ٿيڻو. ٽن مان ٿو هجي ڪڍڻ لاءِ مٿ جي

perb.

بلندي: ث. اُچائي. برتري.

height, altitude, elevation.

پلر: ذ. چيلو - اُڀاڙ - تدبير. بندوبست. تدارڪ. واهر. ليڪو - حساب جو وجود. اهڃاڻ.

remedy, redress, provision, arrangement, help, assistance, detailed account, sign, trace, indication.

بلوچي: ث. چيلو رسيلو. ليڪو چوڪو.

remedy, redressal, arrangement, account, wayout.

بلوچ: ذ (ف) بلوچستان ۾ رهندڙ قومون.

Baluch tribes (mostly residing in Baluchistan), people speaking Baluchi Language.

بلورو: ذ (ع) چمڪندڙ ۽ صاف شيشو. قدرتي شيشو. شيشي جي گولي. چٽو. crystal glass, marble (playing), a glass marble.

بلوغت: ث (ع) بالغ ٿيڻ جي وهي. سامانجڻ جي حالت. جواني.

maturity, puberty, youth, adolescence, juvenility, youthfulness

پلور: ذ (ف) بغاوت - وڳوڙ. فساد. شورش.

mutiny, revolt, rebellion, sedition, uprising.

پلھيرو: ص. بي حياءَ - بي ساجھ. ڪميش. وحشي.

impudent, shameless, insolent, barefaced, unabashed.

پليڪ بورڊ: ذ (انگ) اسڪول ۾ ڇاڪ سان لکڻ لاءِ ڪارو تختو.

a black-board.

پلي: ذ (ع) پلي. (ف) پلي. هاڻو. واه. خوب! مار!

to praise, support, encourage, well done, fine, wonderful, good.

پلي پلي: ذ. واه. واه.

idem.

پلي: ط. واسطي - لاءِ حوالي. ليڪي پر.

because of, due to, for, in charge of, to the account of, entrusted to, on account of.

پلي: ث. گري (ڪمند جي). ڏوڏو (اگر جو).

a piece of sugarcane; a piece of finger or toe.

پليغ: ص (ع) خوش ڪلام. خوش بيان. ادبي زبان جو ماهر.

eloquent, articulate, fluent, expressive, facile, scholar (of literary language), sage, savant.

پهر: ذ (ف) دهل. ڏڪڙ. نغاري وغيره جو گري آواز وارو تر پاسو. رعب - دھان. ڌڻو - دمر. گھوڙي گاڏي ۾ پاسي واري اها ڪاٺي جنھن سان گھوڙو ٻڌجي.

(انگ) بارود جو گرو.

bass-drum, show, pomp, airs, cheating, defraud-

بَلاغت: ث (ع) ڪلام جي سڀني خوبيين ۽ معنائن جي ادائگي. خوش گفتاري سڀڪاريندڙ ڪلام (جنهن جون ٽي شاخون، علم معاني، علم بيان، علم بديع آهن).

eloquence, rhetoric, oratory, elocution.

پلاڪ: ذ (انگ) ڪارڊ، ڪنهن لکيت يا نقش جو سانچو. زمعي زمين جو سورھن ايڪڙن وارو ٽڪ.

a mould, frame or cavity, a block, an area of sixteen acres of agricultural land.

پلاؤ: ذ. شاه جي رسالي جو هڪ سر. هڪ ٺاڪ ۽ راڳي جو نالو.

a raga in the Risalo of Shah Abdul Latif of Bhit (Bhitai), name of a raga.

پلاٽو: ص. هٿيڪو - سوگهو - قابو (ث. بلائي).

safe, assured, safely, in custody.

پلاٽو: ذ ٻارن کي ڊيڄارڻ لاءِ خيالي جانور - پاڻو.

a legendary reptile or animal figure.

پلمبا: ذ (انگ) بجليءَ تي ڀرندڙ شيشي جو گولو.

a electric-bulb.

پليل: ث. هار سينگار يا ڏيک ويڪ (جنهن جي ڏسڻ سان وات مان "پلي پلي" جا لفظ نڪرن).

decorated, adorned, beautified, bedecked.

پليل: ث (ف) مشهور ننڍڙو پکي - پريل - پوري.

a Hypocolius bird, grey Hypocolius.

پليل چشمه: ذ. هڪ قسم جو سنهو چاريدار ريشمي ڪپڙو. کيس جو هڪ قسم.

a kind of lace-cloth; a woolen-shawl.

پلديه: ث (ع) بلده شهر. شهري انتظام جي جماعت - ميونسپل.

Municipal institution (Corporation, Committe), Metropolitan Corporation, a local government institution.

پلفار: ذ. ساوڪ - سرسيزي.

flowery greenery, green pastures, pastureland.

پلفم: ذ (ع) ڦڙڻ ۾ پيدا ٿيندڙ خُط (جيڪو ڪنگهن سان خارج ٿئي). ڪانگهارو.

phlegm, mucus.

پلڪ: ذ (ع) بل + ف. ڪه پر - انهي هوندي. ويتر.

moreover, even, but, also, may, rather.

پلڪل: ط. ڏسو "پالڪل". پنھ - سراسر - سمورو. پلمفتو: ط. مفت ۾ اجايو. بيڪار.

all, very, altogether, quite, at all, for free, use-less, of no use.

پلند: ط (ف) اوچو - اتانھون. مٿانھون - اعليٰ. برتر.

high, lofty, elevated, exalted, grand, sublime, su-

ٻٽائڻ، ٻٽائڻ: مر (ع) ٻٽي ٺاهڻ - جوڙڻ، آڏڻ، سٺڻ، سينگارڻ، رٿڻ -

سٺڻ

to make, form, fabricate, shape, assemble, build, erect, construct, fashion, frame, decorate, ornament, adorn.

ٻٽڻ: ٺ (ع) ڌي - دختر

daughter, girl, daughter of.

ٻٽجڻ، ٻٽجڻ: مر. ٺاهڻ، ٺيڻ (آڏاوت)، راس ٿيڻ.

ad-fabrication, construction, completion, fashion, oration, assembling, building.

ٻٽڻ: ڏ (ف) روڪ - جهلڻ، منع - بندش، قيد، ڀائي ڪي روڪڻ لاءِ مٽي جو ٻٽڻ، ٻن ٻارن جي وچ واري ڪڙو، سٺڻ (عضون ڪي ڳنڍيندڙ)، ڪاٺن جو ڳڙو، گهوڙي يا ڪٽي جو ڳڙو، شعر جي هڪ مصرع، مله جو هڪ ڏاڍو، (ص) ٻٽڻ (جيئن آزاريند، جلد بند وغيره)؛ (ظ) ڏاڍو - سوگهو، گرفتار، جھليل.

ٻٽيل (ڏا)

embankment, dam, bund, imprisonment, restraint, a bundle of straw, a dividing line, raised earth, joint, connection, junction, coupling, union, a bite by a dog or horse, a portion of a poem, stanza, a tie in wrestling, to keep under restraint, to put in jail, to confine, a closed door.

ٻٽڻ ڪير: ص. ڀاندي - قيدي

a prisoner, confined, restrained, under arrest.

ٻٽڻ ڪاٺو: قيد خانو - جيل

a jail, prison, lockup.

ٻٽجڻ: مر. روڪجڻ، جھلجڻ، ٻٽجڻ - گرفتار ٿيڻ، بند ٿيڻ، پورجڻ.

ڪڙوڻ، لڳڻ ڇڏڻ

to be confined, to be put under arrest, restraint, to keep in confinement, to be cramped, exhausted, depleted, drained.

ٻٽڻ: ڏ (ف) دريا يا سنڌ جي ڪناري وارو ٽڙ، دريائي يا سامونڊي ڪناري وارو شهر.

a port, harbour, a harbour or port city.

ٻٽڻ گاه: ڏ. جهازن وغيره جي لنگر هٿڻ وارو ٽڙ.

idem.

ٻٽڻ: ٺ. ڊگهو آهر (جنهن ۾ هڪ ئي وقت گهاٽا جانور ڇارو کڻي سگهن).

a manger, a large feeding trough for livestock.

ٻٽڻ: ص. ننڍي قد وارو. (ٺ ٻٽڻي).

dwarfish, short, diminutive.

ٻٽڻ: ٺ (ف) روڪ، جهلڻ، منع، جھلي ۾ لفظن جي موزون بيهڪ.

check, restriction, prohibition, stoppage, phrase.

ing, a side panel of a buggy for tying a horse, a bomb.

ٻمباري: ٺ. گولن جو وسڪارو.

bombing, shelling (with bombs), continuous firing (with heavy arms), heavy artillery fire.

ٻم ٻم ڪيڙو: ڏ. وڏو بندوبست، گورڙ گھسان.

large scale arrangement, pompous show.

ٻم گولو: ڏ. ٻارو جو گولو.

a bomb, bomb-shell.

ٻميو: ڏ (انگ) ٽيليفون يا تار جو پورو لوهي ٿيڻو.

a pole, post, an electric pole, a telegraph post.

ٻميو: مر. هوا سان ڦوڪجڻ، ڏٺڻ، سيٽجڻ.

to be distended (as the abdomen), to be full, having more than enough.

ٻمع: ڏ (ع) گڏ - سان - سميت.

together with, alongwith, including.

ٻن: ڏ (سن) وڻ، جهنگل، وڻڪار.

jungle, woodland, forest, timberland, woods.

ٻن: ڏ. ٺاهڻ - سينگار.

decoration, adornment, ornamentation.

ٻن ٻنڌڻ: وڏا بندوبست ڪرڻ، رٿڻ، رٿڻ، محفل سينگارڻ.

to make extensive arrangements, adornments, prepare plans, decoration, to decorate a place.

ٻن: ڏ. ٻنان - ڌاران - سواءِ - بغير.

without, except, unless, lacking, wanting, deficient.

ٻن: ڏ (ع) پٽ - ولد

son, son of.

ٻنڻا، ٻنڻا: ڏ. سواءِ ڌاران - بغير.

without, excepting, unless.

ٻنڻا، ٻنڻا: ٺ (ع) پيڙهه - بنياد، آڏاوت، سبب.

foundation, basis, root, edifice, structure, cause, reason, justification.

ٻنڻا: ٺ (ف) بانات) ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم.

broad cloth, a kind of silk cloth.

ٻنڻاسي: ڏ. جهنگلي ڦل ۽ گاهه، سبزين جي تيل مان ٺهيل گيهه.

wild fruit and grass, vegetable ghee or oil.

ٻنڻاوت: ٺ (ع) ٻٽي) آڏاوت - عمارت، بيهڪ، ساخت - گهاٽو،

جوڙجڪ - ٺاهڻ، ڏيکاء.

structure, make, fabrication, appearance, look, edifice, erection, framework.

ٻنڻاوتي: ص. ملاوتي - گاڏو ڇڏو - نقلي.

mixed, fabricated, artificial, fictitious, counterfeit.

- style, composition.
- ہندگي: ث (ف) پائش، عبادت، اطاعت، آداب.
worship, service, salutation, humility, devotion, homage, respect.
- ہندڻ، ٻندڻ: مر. بند ڪرڻ. روڪڻ - جھلڻ، آڏ ڏيڻ، ٻڌڻ - سوڳو ڪرڻ
بهرڻ، قيد ڪرڻ.
to imprison, confine, detain, arrest, constrain, immure, incarcerate, intern, jail, to stop, restrain, block, clog, close.
- ہندو: ذ (ف) بندہ - ڀانہو - غلام، نوڪر، ماڻهو. (ث. ٻندي).
a slave, servant, bondsman, woker, a human being.
- ہندويست: (ف) جوڙجڪ - ٺاھ، نوھ - انتظام.
arrangement, system, management, settlement, order, disposition, sequence.
- ہندوئي: ث (ت) ھڪ پارودي ھٿيار (ڪارٽوس ۽ گولين ھلائڻ لاءِ) -
تنگ.
a gun, musket, rifle.
- ہندوئيچي: ص. بندوڻ ھلائيندڙ - تنگچي.
a gunner, musketeer, sharp shooter.
- ہندو: ذ (ف) بندو - ڀانہو - غلام.
servant, slave, drudge, chattel, bondsman, bondman.
- ہندہ پروو: ص. ڀانھن جي پرورش ڪندڙ، حاڪم.
a ruler, owner, a patron, benefactor.
- ہندہ نواز: ص. ڀانھن تي مھرباني ڪندڙ.
a patron, sponsor, backer, helper.
- ہندي: ث (ف) بندش، منع، قيد. ٻڌڻ يا بند ڪرڻ جو عمل (جيئن
جلدبندي، حدبندي وغيره). ڀانھي، قيدياڻي، نڍو ڪتابڙو - چوڙي، ليکي
جوکي جو ڪتاب، وھي.
prohibition, restriction, prison, jail, -binding (as book-binding, fixing the boundary etc.); a female slave, prisoner, a booklet, an account book.
- ہنديون پڻڻ: وھيون ڇاڇڻ، اعمال نامو ڇاڇڻ، عيب ثواب آڱھائڻ.
to check the accounts, to verify, find fault, to expose, debunk.
- ہندياڻي: ث. قيدياڻي - ٻاندي.
a female prisoner, a slave-woman or girl.
- ہنڏ: ذ. ٿڌيا وڏو ٿلھو ڌار ٿلھو ڪاٺ. (س) ٿلھو (ماڻھو) چڙوڃانڊو.
a log, unshaped timber, a heavy-set man, fatty, alone, lone, unmried (man).
- ہنڊ ڀڻالڻ: پھچي وڃڻ وٽون وڃڻ.
to run away, keep away, aloof.
- ہنڊ وڃائڻ: پاڙيون پٽڻ، ناس ڪرڻ، وجود گم ڪرڻ.
to rout, root-out, annihilate, extinguish, wipe out.
- ہنڊل: ذ (انگ) ٿھو - دستو، پٺل پٿو.
a packet, sack, pile, wad, packed.
- ہنڊل ھڻڻ: ڏٺا ڏيڻ - ڪوڙ ھڻڻ ڀڃاڪون ھڻڻ.
to make false promises, to boast, brag, crow, vaunt, gasconade.
- ہندي: ث. ٿلھيرڙي ڪاڻي، ٻرندڙ ڪاڻي - اماڙي.
a thick stick, fire-wood, burning log.
- ہنڊو: ذ گھوٽ - لاڏو - ونو. (ث. ٻنري).
a groom, bridegroom, husband, spouse.
- ہنسيت: ظ. (ف) بابت - باري ۾ - متعلق.
with regard to, in respect of, relating to.
- ہنسيري: ث. وڃائڻ جو مشھور ساز - بانسري.
a flute, pipelike musical instrument.
- ہنگلو: ذ (انگ) ڪشادي ۽ وڏن وڙائين واري عمارت (جنھن جي آڱڻ ۾
باغچو بہ ھجي).
a bungalow, mansion, palace, a large house with a garden inside.
- ہن مانس: ذ. جھنگلي رڳ جو ھڪ نمبر.
an ape.
- ہنو: ذ. گھوٽ - لاڏو - ٻيرو.
a bridegroom, groom, husband, spouse.
- ہنو: ذ (ع) پٽ - اولاد (ٻنو آدم، ٻنو امير وغيره).
a son, child, progeny, offspring, descendent.
- ہنو: ص. پيٽل نڪ وارو - منو. (ث. ٻني).
a man with flat-nose, small-nosed a human of Chinese origin etc.
- ہنواس: (سن) جھنگل ۾ واسو، دنيا کي ترڪ ڪري جھنگ ۾ رھڻ.
برھمڻن جي حياتي جو ھڪ آشرم.
to leave the world, live a bare life, hermitage, seclusion, reclusion, sequester, a place for people leading a life of recluse (amongst Hindus).
- ہنھ: ظ. ھر گڙ - مٿو - پٽي، - بلڪل.
very, altogether, quite, at all, not at all.
- ہني: ذ (ع) اولاد - پٽ (ٻني آدم، ٻني اسرائيل وغيره).
a son, child, children, off-spring, progeny.
- ہني آدم: ذ. آدم جو اولاد - انسان ذات.
the son of Adam, a human-being.
- ہني بشر: ذ. انسان ذات، ماڻھو چيھر.
a human being, a human.
- ہنياد: ذ (ف) پيڙھ، پاڙ - جڙ، بڻ، شروعات.
a foundation, basis, root, stock, beginning.

هون: ٺ. هڪو ٽپ - تونس. feverishness, touch of fever.	هون: ٺ. هڪو ٽپ - تونس. of good lineage, of good quality, family, background. rich (soil), original, foundational, belonging to a respectable family.
هونج: ڪپڙي وغيره جون ٽوپي کان ٻاهر نڪتل تھون، تانڊورا، منجهيل وار، پنج unravell'd threads, tangled hair.	هونج: ڪپڙي وغيره جون ٽوپي کان ٻاهر نڪتل تھون، تانڊورا، منجهيل وار، پنج unravell'd threads, tangled hair.
هونج: ٺ. ٻارن وٺڻ، ٻرجھڻ. tangled, with unravell'd threads.	هونج: ٺ. ٻارن وٺڻ، ٻرجھڻ. tangled, with unravell'd threads.
هونج: ٺ. ٻارن وٺڻ، ٻرجھڻ. burden, a load, cargo, freight.	هونج: ٺ. ٻارن وٺڻ، ٻرجھڻ. burden, a load, cargo, freight.
هونج: ٺ. ٻڏي، گناهه، ڏوه. wickedness, sin, vice, guilt.	هونج: ٺ. ٻڏي، گناهه، ڏوه. wickedness, sin, vice, guilt.
هونج: ٺ. ڪلھي تي رکڻ لاءِ پوٽو يا توال. a kind of sash, a towel, a large karchief, a sheet.	هونج: ٺ. ڪلھي تي رکڻ لاءِ پوٽو يا توال. a kind of sash, a towel, a large karchief, a sheet.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. a printed head covering for females.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. a printed head covering for females.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. pleasure, happiness, intoxication, frenzy, hang-over, quiet, stillness, wakefulness.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. pleasure, happiness, intoxication, frenzy, hang-over, quiet, stillness, wakefulness.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. to recover from sickness, to become still, quiet, come to one's senses, feel healthy.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. to recover from sickness, to become still, quiet, come to one's senses, feel healthy.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. existence, being, entity, permanence, continuance.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. existence, being, entity, permanence, continuance.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. availability, existence, presence, habitation.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. availability, existence, presence, habitation.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. a fancy, whim, caprice.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. a fancy, whim, caprice.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. fool, dull, mad, insane.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. fool, dull, mad, insane.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. simple gullible, fool, petted, spoiled (child).	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. simple gullible, fool, petted, spoiled (child).
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. a statue, a camel.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. a statue, a camel.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. a louse.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. a louse.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. mucus, phlegm.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. mucus, phlegm.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. a horse of chestnut colour.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. a horse of chestnut colour.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. (a boy) adult, mature, of age, ripe, youthful, juvenile.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. (a boy) adult, mature, of age, ripe, youthful, juvenile.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. origin, root, foundation, basis, beginning stock, pedigree, spring, family.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. origin, root, foundation, basis, beginning stock, pedigree, spring, family.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. of good lineage, of a good stock, descent, ancestry.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. of good lineage, of a good stock, descent, ancestry.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. origin, root, line, lineage.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. origin, root, line, lineage.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. harmony, concord, accord, good treatment.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. harmony, concord, accord, good treatment.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. a spear, lance	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. a spear, lance
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. to be made, to construct, fabricate.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. to be made, to construct, fabricate.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. father, father of.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. father, father of.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. smell, scent, stench, stink, effect, outcome.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. smell, scent, stench, stink, effect, outcome.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. piles, haemorrhoids, a disease of rectum.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. piles, haemorrhoids, a disease of rectum.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. surprising, amazing, astonishing, astounding, strange.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. surprising, amazing, astonishing, astounding, strange.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. extravagant, prodigal, spendthrift.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. extravagant, prodigal, spendthrift.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. avaricious, covetous, greedy, desirous.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. avaricious, covetous, greedy, desirous.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. beautiful, attractive, lovely, beauteous, handsome, pretty.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. beautiful, attractive, lovely, beauteous, handsome, pretty.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. bottle, a glass container.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. bottle, a glass container.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. an idol, statue, body, mould, model, a young camel.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. an idol, statue, body, mould, model, a young camel.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. body, strength, energy, force, power.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. body, strength, energy, force, power.
هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. a shoe, a lace-shoe.	هونج: ٺ. ڇريل اڏائي، ڇني. a shoe, a lace-shoe.

decayed, rotten, decadent, degenerate.

پوکڻ: مر. تپڪڻ - دست هڻڻ ڊڄڻ

fear, consternation, dismay, horror, terror.

پوکڻو: ص. بکيو، بي پاڙو - رولو، سيجو - ڪنگال

starved, tramp, beggarly, needy, penurious, impecunious, impoverished, destitute, indigent.

پول: ذ (ع) مقعد، پيشاب.

the anus, urine.

پولايي: ث. بازولي - ڪلابازي.

somersault, body flip.

پولانڊو: ذ. وڏو آندو.

the colon, rectum, large intestine.

پولو: ذ. نڪ جو هڪ گھڙ.

nose ring, a nose ornament.

پولي: پولي. ٻولي: ث. ننڍو پولو (گھڙ).

a nose ring, small nose ring.

پونب: ذ. گهوڙو (پيڙي يا جهاڙ جي). گنبذ جي چوٽي. نيل جي ڪنگري - ڪت جي پائي جي مٿين پنڃي.

a mast, the top of a minaret, a knob, the round ornament at the top of a dome, a knob on the bed-post.

پوند: ث. ڦڙو - قطرو. ڪٽي (مينهن جي). ڦڙڦڙ - سنهون مينهن.

a drop, droplet, rain drop, drizzle, light-rain.

پوندي: ث. مٺاي جو هڪ قسم - نختي.

a soft and pulpy sweetmeat in the shape of droplets.

پوندي: ڏنڊي (جنهن ۾ ميرو لٽڪيل رهي).

the top stick or joining piece of a mango or other fruit.

پونس: (انگ) پنگهار کان وڌيڪ مليل عطيو يا بخشش.

bonus, extra-payment, exgratia.

پوهي پڇا، پوهي مڱڻ: ذ. هڪ قسم جي پوک ۽ ان جو پچ (تيلي پچ) - سنڌي ڪاڇا.

ground nut, peanut, Manila gram (*Arachis hypogaea*).

پوه: ث (ف) پو - هڳاءُ خوشبو - سرهاڻ.

smell, scent, perfume, aroma, odour.

پوه: ز. "پڻ" جون سوراخدار ڊگهيون پاڙون (پاڇي طور ڪم اچن).

the roots of Indian sacred bean, a green vegetable.

پوه: ذ. ڪڻڪ جي گاهيل ٺاڙي جو ڀرڪت (جيڪو مال جي چاري وغيره طور ڪم اچي).

the chaff of wheat, a cattle fodder.

پوراڻو: ص. اڳواڻ - سونهن، رستو ڏيکاريندڙ (هنگلاج ڏانھن ويندڙ قافلي جو) رهڻا - رهبر.

a leader, a guide, a headman, an elder.

پورجي: ص (ا). باورجي (ا). رڌ بچاء ڪندڙ - راڌو. (ا). پورجياڻي.

a cook, chef,

پورجي خانو: ذ. رڌڻو.

kitchen, cookhouse.

پورو: ذ (انگ) سڪول ۾ پاڪ سان اکرڻ لکڻ لاءِ ڪاٺ جو ڪارو تختو. ڪاروباري ڪاميٽي - انجمن.

a board, a black-board, (school) board, management board etc.

پوريا: ذ (ف) تڏو.

a mat, a woven fabric.

پوريا نشين: ص. تڏي تي ويهندڙ، مسڪين.

a poor-man, needy.

پوڙ: ث. اُٺ جي مستي واري گوڙ.

the sound of camel when it is mad or irrate.

پوڙيندو: ذ. ڳڙ يا ڪنڊ ۽ ترڻ مان لھيل ڏون. مٽيءَ جو ڀرو گوڙو (جنهن ۾ رتي سوراخ ڪري ساڙ طور ڪم آڻين).

a sweet-meat made of sugar and fried-rice or sesam seeds; a very small earthen round musical instrument played with mouth.

پوڙيو: ذ. جر ڦوٽو - حباب.

a bubble.

پوڙو: ص (ف) پڙ ۽ پڪر جهڙو جهنگلي. بيوقوف.

boorish, idiot, fool, doodle, nincompoop.

پوسٽان: ذ (ف) باغ - بستان.

a garden, a fruit or flower garden, park, orchard.

پوسڪي: ث. سيلڪ (ڪپڙو)

silk-cloth, china-silk.

پوسو: ذ. ڇيڻو. وڏو ڇيڻو.

a cattle-dung, excrement.

پوسو. پوسه: ذ. (ف) پوسه ڇمي - مٺي.

a kiss.

پوسو: ذ. ڪڻڪ جي اٽي جو چاڻ - ڪٽڙ.

bran.

پوسي: ث. درياءَ جي سيلاب تي ٿيندڙ پوک.

wheat cultivated in the inundated land from where the river or flood water has receded.

پوسي ٽڪا: بنا پورهن تي حاصل ٿيل رقم.

money earned without any effort.

پوسيدو: ص (ف) پراڻو ۽ ڳريل - جھونو ۽ سڙيل.

بي اعتقاد: ص. ڪنهن به معاملي ۾ ويساه نہ رکندڙ - بي ويساهو. faithless, not believing, nonbeliever, incredulous.	ering, assemblage, queue.
بي اعتماد: ث. بي اعتباري - بي ويساهي. untrustworthiness, unbelievableness, scepticalness.	ٻڌيميه: ذ (ج) مرون - حيوان. an animal, beast, brute.
بي اعتنا: ث. بي ڌياني - لاغرضي. uncaring, carelessness, feckless, heedless, thoughtless.	پَنَسَرُو، پَنَسَرُو: ث. نڪ جو هڪ ڳچ - نڪ. an ornament for nose, a large nose-ring.
بي آنت: ظ. بي انتها، آئله - اونحو. تمام گهڻو. deep, abyss-limitless, boundless, immeasurable, mal, bottomless, fathomless, infinite.	بي: ظ (ف) سواء - ڌاران - بغير، انڪاري معنيٰ ڏيکاريندڙ صفاتي اڳياڙي (بي ادب، بي عقل وغيره). without, beyond, after, outside, past, lacking, wanting, minus.
بي انتها: ظ. بي انت - تمام گهڻو. extreme, endless, infinite, utmost, uttermost.	بي آب: ص. سُڪل - خشڪ، بي مانو - بي عزت. without water, dry, arid, droughty, bad, evil, immoral, vicious, wicked.
بي انداز: ظ. ان ڳڻيو، بي شمار. innumerable, countless, innumerable.	بي آبرو: ص. بي مانو - بي عزت. vicious, wicked, disreputable, ignoble, dishonoured.
بي انصافي: ث. آنياء - ناحق، ظلم - انڌير. unfairness, injustice, inequity, wrong.	بي آرام: ص. بيقرار - بيچين، جنهن کي نڊ نہ اچي. restless, uneasy, unquiet, sleepless.
بي اولادي: ص. اولاد کان سواء - جنهن کي اولاد نہ هجي. childless, issue-less, without children or off-springs.	بي آرامي: ث. بيقراري، آندمانءَ - لوڇ پوڇ. sleepiness, restlessness, uneasiness, unquietness, unrest.
بي اونوءَ: ص. بي فڪر، بنا ڪڙي. without anxiety, careless, unconcerned, heedless.	بي اتفاقي: ث. ناسازي - اثبث. unrest, disagreement, conflict, contention, difference, disharmony, strife.
بي ايمان: ص. بي اعتبار - ڪپترو، دغا باز، بزدل. heathen, infidel, faithless, dishonest, irreligious.	بي اثر: ص. اثر کان سواء - بي فائديو. ineffective, ineffectual, powerless, futile, useless, vain.
بي ايمان: ث. ڪپت، دغا باز - ٺڳي، خيانت. cheating, misappropriation, embezzlement, deception.	بي اختيار: ص. بيوس - مجبور. helpless, powerless, defenseless, unprotected, impotent.
بي بدل: ظ. جنهن جو مٿ نہ هجي - لاثاني. matchless, peerless, unequalled, unique, unrivalled.	بي آڌب: ص. ٻئي جي عزت احترام نہ ڪندڙ. disrespectful, rude, discourteous, ill-bred, impolite, mannerless, uncivil, uncouth.
بي بقا: ظ. جنهن کي دوازم نہ هجي - غير مستحڪم، فاني - ناپائدار. unstable, inconstant, mortal, perishable.	بي اعتبار: ص. بي پروسي - غير معتبر، بي ويساه، ڪيتر - خيالي. in-incredible, faithless, sceptical, untrustworthy, conceivable, unbelievable.
بي بندوبستي: ث. بي انتظامي - بي ترتيب. mismanagement, mess, muddle, shambles, bungling.	بي اعتدالي: ث. بي راه روي، اصول يا قاعدي کان بيبراهي. immoderation, intemperance, overindulgence
بي بُنياد: ص. جنهن جو بڻ بنياد نہ هجي - بداصل، بي حقيقت افراهي. (ڳالهه). unfounded, groundless, rootless, baseless, bottomless, rumoured, uncertain.	

deep, bottomless, unfathomed, abysmal, baseless, profound.

بي پتو: ص. جنهن تي ڪنهن به ڳالهه جو اثر نه ٿئي. نود، بيشور (ٺ).

uncaring, indifferent, shameless, immodest, immoral, impudent.

بي پرده: ص. بنا پردي. منهن اڳواڙي ظاهر - ڪليل.

uncovered, unveiled, open, visible, exposed.

بي پير: ص. جنهن جو گر پير نه هجي. بي لحاظ - مروت.

faithless, incredulous, unhelpful, unkind, impolite.

بي جسو: ص. بي سويو. جنهن جي ڪوشش ۾ ڪاميابي نه هجي.

inglorious, unsuccessful, not bringing honour or credit.

بي جگري: ٺ. بي ڊپائي. سورهياڻي.

manliness, bravery, virility, audacity, courage.

بي جوڙ: ص. اڻ نهنڙ - ناموزون، ناخوش - بيمار.

unmatched, discordant, inconsistent, incompatible, matchless, indisposed, unwell, suffering, afflicted.

بي جوکو: ص. خوف خطري کان سواءِ بي ڊيو.

safe, unfeared, unhurt, daring, assured.

بي پئون وچرو: ٺ. ڪڇن پڇن کان سواءِ.

uncontested, unchallenged, unhesitatingly, without demur, unquestioningly.

بي چيو: ص. چيو نه مڃيندڙ - نافرماني.

disobedient, unruly, unbidden.

بي حجاب: ص. بنا پردي جي - بيحياءِ، جھلٽو.

unveiled, immodest, unreserved, unveiled, impudent, wrangler, arguer.

بي حس: ص. جيڪو محسوس نه ڪري سگهي. اڻاسو.

unconscious, senseless, numb, benumbed, anaesthetized, insensitive.

بي حساب: ص. ليکي کان ٻاهر. بي انداز.

excessive, unlimited, exorbitant, incalculable, uncountable.

بي خرمي: ٺ. بي عزتي.

molestation, disrespect, dishonour.

بي حقيقت: ص. بي بنياد، حقير.

unfounded, untrue, false, erroneous, incorrect, wrong.

بي دست و پا: ٺ. عاجز، بيوس - بي پهچ.

without support, tormented, annoyed, vexed, helpless, hapless.

بي بها: ص. جنهن جي قيمت ڪٿي نه سگهجي - امله.

invaluable, expensive, costly, inestimable, priceless, valuable.

بي بهر: ص. بي نصيب، محروم.

unlucky, luckless, unfortunate, hapless, unhappy, ill-started.

بي تارو: ص. جيڪو سُر تار تي پورو نه هجي.

rhythmless, without cadence, out of tune.

بي تعاشا: ص. اختيار - بيڙڪ - بنا ڪنهن ڊپ ڊاءِ جي.

excessively, recklessly, extremely, immensely, rashly.

بي ترتيب: ص. پوريءَ سٽاءِ ۾ نه، تنظيم کان سواءِ.

systemless, unsymmetrical, without arrangement.

بي تعلق: ص. سواءِ ڪنهن لڳ لاڳائي جي. غير واسطيدار. آزاد.

unconcerned, unrelated, without connection, indifferent, free.

بي تقصير: ٺ. ڏوهه کان سواءِ - بيگناهه - بي ڏوهي.

innocent, faultless, guiltless, blameless.

بي تڪلف: ٺ. بي حجاب - بنا ڪنهن هڪ جي.

informal, frank, unreserved, (of friends) fast, close, intimate.

بي ٽڪو: ص. ناموزون - اڻ نهنڙ - فضول.

irrelevant, extraneous, immaterial, useless, idle (talk).

بي توجه: ٺ. بي ڌيان - بي خيال - لاپرواهه.

careless, uncaring, feckless, heedless, thoughtless, irresponsible, carefree.

بي توفيق: ٺ. بي طاقت، بي زور، بي پهچ، بيوس.

unable, weak, feeble, fragile, infirm, unsound, shaky, unsure, incredible, forceless, impotent, ineffective.

بي ثمر: ص. جنهن کي سفر جو سامان ساڻ نه هجي. هٿين خالي.

fruitless, vain, resourceless, empty, poor, beggerly.

بي ثمر: ٺ. بي سروساماني - تنگدستي.

fruitlessness, poverty, destitution, impecuniousness, impoverishment.

بي ثباتي: ٺ. ناپائداري - فنا.

instability, impermanence, transitoriness.

بي پاڙو: ص. بي بنياد، جنهن جو ڪو خاندان يا لڪاڻو نه هجي. (ٺ. بي پاڙي).

groundless, parentless, unsettled, without family.

بي پايان: ٺ. جنهن جو چيڏ نه هجي - بي انت.

lucklessness, misfortune, adversity, mischance, mishap, tragedy.

بي ٽڪو: ص. جنهن کي شرم حيان هجي. نرجو.

shameless, wanting, arrant, barefaced, blatant, brassy, brazen, impudent, unabshed.

بي ٽنگو: ص. تنگ ناموس جي پرواهه نه ڪندڙ. بي وڙو. بي لحاظ. راج

برادري ۾ پير نه ڀريندڙ.

idem: wanting in all sense of honour, uncaring for relatives, parents.

بي ٽور: روشني کان سواءِ - اونڊاهو. نابين.

blind, dark, unlighted, gloomy, eyeless, sightless, visionless.

بي نيان: ص. محتاجي کان آخو. بيپرواهه.

free, independent, carefree, wealthy, lucky, happy, fortunate.

بي وجهه: ظ. بنا ڪنهن سبب جي. خواه مخواه.

without cause, without justification, without reason, uncalled for.

بي وڙو: ص. بي محابو. بي لحاظ. بي مروت. بي ٽنگو. گڻ چور.

unbecoming, unseemly, improper, disobliging, undue.

بي هٿيار: ص. هٿين خالي - غير مسلح. بي پنج.

empty handed, unarmed, disarmed, weak, insubstantial, shaky, unstable, resourceless.

بياهان: ذ (ف) بریت - رخ - صحرا. ويرانی - سج.

wilderness, desert, waste, barren, wasteland, wild, wildness.

بياهو: (ع) اچو ڪتاب يا دفتر. خاص ٽڪن مسئلن يا شعرن جو قلمي

ڪتاب.

commonplace book, an exercise book, a notebook, a manuscript containing some important points and couplets etc.

بيان: (ع) ذڪر - احوال. ڪلام. ڳالھ جو اظهار. شاهدي - زباني.

statement, declaration, explanation, description, argument, evidence, testimony, confirmation.

بيباڪ: ظ (ف) بقايا ڪانسواءِ. چڪتو. صاف (حساب ڪتاب).

settled, without balance, resolved, without anything outstanding.

بيباڪ: ظ (ف) بيڊير - بيخوف.

fearless, brave, aweless, courageous, dauntless, audacious, gallant, intrepid.

بيباڪي: ث. بي ڊيائي - بيخوفي.

بي دعوت: ظ. دعوت کان سواءِ - بنا دعوت جي - اڻ ڪوٺيو.

uninvited, uncalled.

بي ذوق: ص. سهڻي شوق کان پري - حسن جي چاهه کان خالي.

unappreciative, tasteless, inspid, barbarian, wild, barbaric, graceless.

بي ربط: ص. مناسب ڳانڍاپي يا ترتيب کان سواءِ - بي ترتيب.

unconnected, disjointed, unsystematic, unsymmetrical.

بي قانوني: ث. قانون جي ابتڙ عمل - بي قاعدگي.

unlawful, illegal, illicit, criminal, lawless, wrongful, illegitimate.

بي لذت: ص. مزي ۽ سواد کان سواءِ. بي سواد.

unpleasant, tasteless, inspid, unpalatable, flavourless.

بي لطف: ص. بي مزي. بي لذت. بي سواد.

idem.

بي لغام: ص. لغام کان سواءِ (گهوڙي). چڙواڳ. گستاخ. سرڪش.

unbridled, uncontrollable, unruly, indomitable, intractable.

بي مايه: ص. ڪٽل - محتاج. بي علم.

poor, broke, destitute, impoverished, illiterate, ignorant, uninstructed, untaught.

بي محل: ظ. بي موقعي - بيجهاء - بيوقت.

out of place, improper, untimely, early.

بي مطلب: ص. فضول - اجايو. بنا ڪنهن مقصد جي. (عمل يا ڳالھ).

unmeaning, senseless, insignificant, meaningless, pointless.

بي موسم: ص. موسم کان سواءِ. موسم کان اڳ يا پوءِ. بيوقت.

unseasonable, inopportune, untimely, undue, early.

بي موقعي: ظ. بيوقت. نامناسب - غير موڙن.

improper, untimely, inappropriate, inept, unbecoming, untimely.

بي مهر: ص. جنهن کي مهر يا باجهه نه پوي. بي قياس.

unkind, cruel, barbarous, inhuman.

بي نام و نشان: ص. گمنام.

unknown, anonymous, nameless, unnamed, obscure, unheard of.

بي نصيب: ص. نياڳو - چنڊو. محروم.

unfortunate, unlucky, ill-starred, luckless, untoward, unhappy.

بي نصيبي: ص. بدبختي - تدويراني.

a seat, sitting, a kind of exercise, hall of audience, colony.

بيجاڻي راڄ: ذ. نوآبادي واري حڪومت - نيم آزاد حڪومت.
colonial government, colonial rule.

بيٺل: ص. اٿيل - ڪٽو. قائم. اڻ وهندڙ (پاڻي). اثر رسوخ وارو. سڪيو.
static, immobile, firm, constant, stagnant (water).
wealthy, rich, stable.

بيٺي پير: ظ. ويهڻ يا ترسڻ کان سواءِ، تڙي ڪٽي - جهٽ پٽ.
immediately, without delay, at once, forthwith, instantly, on the spot.

بيٺاڙي: ث. هڪ قسم جي دل (جنهن کي پاڙ ڪانه ٿئي، وڻ کي ويڙهي
سڪائي ڇڏي). وڻ ويڙهي.

a dodder (*Cuscuta reflexa*).

بيپرواه: ص (ف) جنهن کي ڪا غرض يا ڪاڌ نه هجي - لاغرض. بي
ڌيانو. بي ڊپو.

careless, independent, indifferent, bold, fearless,
brave, audacious.

بيپرواهي: ث. لاغرضي. بيخيالي. بيڊپائي.
carelessness, boldness, bravery, audacity, courage.

بيجاڻ: ظ (ف) غير واجبي - نامناسب. فضول - اڃايو.
misplaced, improper, inappropriate, inapt, unsuitable.

بيجان: ظ (ف) جنهن ۾ ساهه نه هجي. مثل. ڪمزور. ساڻو.
lifeless, inanimate, dead, weak, decrepit, feeble.

بيجان: ص (ف) بيمار. سڪالو.
diseased, ailing, unwell, indisposed, sickly.

بيچئون: ص (ف) بيمثل - آمت - لائائي. (ذ) خدا تعاليٰ جي هڪ صفت.
unmatched, peerless, unequalled, unique, unparalleled, an attribute of the Almighty Allah.

بيجين: ذ (ف) بي آرام - بيقرار - ويڪل.
restless, uneasy, unquiet, unsettled, unwell, ailing, indisposed.

بيجاڻ: ص (ف) لاچار - ساڻو. ڏٽو. اڱهو. پريشان.
miserable, out of sorts, ruined, indisposed, wretched, ailing, sickly, disturbed, perplexed.

fearlessness, bravery, dauntlessness, audacity, brashness.

بيجڻ: م. وڻڻ، بک ڪرڻ، چٽو ٿيڻ.
to talk idly, babble, prattle, jabber, to lose senses, become mad.

بيبي: ث (ف) عورت - زال. خاتون. صاحب. بيگم - سائڻ. گهر واري.
سيدائي.

a lady, madam, in charge of a household, mother, (a woman) belonging to Syed tribe.

بيت: ذ (ع) شعر. ٻن مصرعن وارو شعر. سنڌي شعر جي هڪ صنف، گهر
- جا.

a couplet, verse, a house, home, abode, cell, residence.

بيت الله: الله جو گهر - مسجد، ڪعبو.
Holy Kaabah (as the house of Allah), a mosque.

بيت الحرام: ذ. وڏي حرمت وارو گهر - ڪعبو.
idem.

بيت الخلا: ذ خلوت جو گهر، ڪاڪوس.
latrine, lavatory, toilet.

بيت المال: ذ. اسلامي حڪومت جو قومي خزانو.
treasury, public treasury, exchequer.

بيت المقدس: ذ. پاڪاڻي جو گهر - مسجد اقصي.
the Mosque of Jerusalem, the first direction in which Muslims prayed.

بيت بازي: ث. شعر پڄاڻن جي چٽا پيٽي.
a competition of recitation of verses or poetry.

بيتاب: ص (ف) بي آرام - ويڪل. پريشان.
restless, uneasy, unquiet, unsettled, anxious.

بيتابي: ث. بيچيني - بيقراري. گهٺاهت.
unrest, disquietude, restiveness, anxiety, anguish.

بيتالو: ص. جيڪو مرتار تي پروڙ نه هجي. آوارو - رولو. (ث) بيتالي.
discordant, inharmonious, inconsonant, loafer, idler, tramp.

بيٺه: ث. سندرو - ڪمر پٿو.
a belt, a cloth used for tying the waist, a waistband, a girdle.

بيٺه ٻڌڻ: سندرو ٻڌڻ. تيار ٿيڻ. همت ٻڌڻ.
a girdle, to take courage, tie on to gird up the loins,
بيٺڪ: ث. ويڪل - نشست. ويهڻ جو هڪ نمونو - ڏنڊ، ڪجهي، نوآبادي.

two-branched stick.

بيرازگي: ص. بيراڳي - تارک.

ascetic, myastic, devotee, recluse, a wandering beggar.

بيزان: ص (ف) ويزان ويران - سچ - غير آباد - اجاز.

desolate, waste, deserted, forsaken, despoiled, devastated, uncultivated, uninhabited.

بيزاهه: ص (ف) آوات - کرات. اورهه. گمراه. راه کان پليل.

wrong, erring, mislead, misguided, wandering, vagabond, devious, stray, erratic.

بيزهر: ص (ف) بي قياس - ظالم. سنگدل.

cruel, merciless, barbarous, fierce, ferocious, inhuman, savage.

بيزهمي: ث. بي قياسي - سنگدلي. ظلم.

cruelty, tyranny, barbarity, brutality, ruthlessness, brutishness, savageness.

بيزخي: ث (ف) بي مروت. بيپرواهي.

uncivility, uncaring, rudeness, incivility, carelessness, negligence.

بيزمر: ز (ج) لومي لت (جنهن سان گرو بار چورجي). پارائي.

an iron or steel rod (used for rolling heavy-load).

بيزنگ: ص (ف) جنهن ۾ ڪوبه رنگ نه هجي.

colourless, transparent, crystal.

بيروزگار: ص (ف) جنهن کي ڪو ڌنڌو يا ڪم نه هجي - بيڪار.

without service, unemployed, jobless, workless.

بيروزگاري: ث بيڪاري.

want of service or employment, joblessness.

بيرون: ط (ف) ٻاهر. ٻاهرين پاسي - ٻاهران.

out, outside, without, outdoors.

بيروني: ص. ٻاهريون. غير ملڪي.

outsider, foreigner, external, alien, stranger.

بيرون: ص (ف) ويران (آخري - پريشان, بدحال).

distressed, distracted, harassed, tormented, troubled, worried.

بيزپا. بيزپاء: ص (ف) انصاف يا راءِ ڏيڻ ۾ ڪنهن جو به لحاظ نه رکندڙ - غير جانبدار.

judicious, wise, sage, neutral, impersonal.

بيزپائي: ث. غير جانبداري. سچائي.

judiciousness, sound judgement, neutrality, impersonality.

بيزاره: ص (ف) ڪڪ - روتل. خفا. آرزو - ريانڪل. دست بردار.

displeased, bored, angry, angered, sick, an-

straightaway.

بيدل: ص (ف) ناراض. مايوس. آداس. دل شڪست.

unhappy, disappointed, heartless, dejected, reluctant.

بددلي: ث. دلنگيري, غمگيني. دل شڪستگي.

unhappiness, disappointment, reluctance, sadness, dejection, dissatisfaction.

بيدليو: ص. بيدل. دل يا چاه سان ڪم نه ڪندڙ. پڳيءَ دل وارو.

unhappy, disappointed, heartless, dejected, reluctant.

بيدهر: ص (ف) بنا ساهه - بيجهان ٽڪل - ماتو.

tired, fatigued, wearied, faded, weary, sick.

بيدي: ث. بيداد - انياءَ. ظلم.

cruelty, barbarity, tyranny, despotism, iniquity.

بيڌرڪ: ط. بنا ڊپ - بيخوف. املڪ - نه. پد. بي حجاب.

without fear, suddenly, instantly, immediately, forthwith, without reservation.

بيڌيان. بيخيال: ص. لاغرض. بيپرواه.

careless, heedless, thoughtless, irresponsible, carefree.

بيڌوهر. بيڌوهي: ص. بيقتور - بيگناه.

innocent, faultless, blameless, guiltless.

بيڊول: ص. اڻ گهڙيل ناموزون. آڏاوت ٿريل.

shapeless, ugly, deformed, illshaped, ungraceful.

بيڊنگ: ص. اڻ گهڙيل. بدافعال. ناموزون.

awkward, shapeless, mannerless, improper, ill-mannered.

بيز: ذ (ج) پٿر ڪره (انگ) هڪ قسم جو ڌاتو - پالتو لوهر. جنهن مان نهيل شراب.

well, cast-iron, beer (liquor).

بيزاضي: ص (ف) ناراض. آرهو. ناخوش.

unhappy, hapless, disappointed.

بيرازگي: ذ (سن). بيراڳي (دنيا جو ترک - دنيا کان بيزاري - تياگ - بيراڳو. وڃڻو - فراق.

dejection, renunciation, renouncement.

بيرازگي: ث. T نموني واري ڪاٺي جنهن تي بيراڳي فقير پيشاني ۽ ٻانهن رکي ڏيکارين ٿا.

a crooked stick having two branches on the top. a

costly, dear, expensive, valuable, precious.

بيشتر: ط. تمام گھڻو.

mostly, much, better, generally, usually, largely.

بي شُبه: ط (ف) بنا شک شبعي. پڪ سان.

certainly, undoubtedly, surely, unquestioningly, unerringly.

بي شرم: ص (ف) بيحيا - نر لڄو.

shameless, immoral, impudent, immodest, barefaced, brazen.

بيشرمائي: ث. بيحيائي - نر لڄائي.

shamelessness, brazenness, impudence, immodesty.

بيشڪ: ط (ف) بنا شک جي. پڪ - يقيناً.

certainly, surely, undoubtedly, unquestioningly, unerringly.

بي شڪر: ص (ف) نعمت کان انڪاري، سڀ ڪجهه هوندي به شڪي.

گڏ چور.

ungrateful, thankless.

بي شڪري: ث. هوندي سوندي شڪايت ڪرڻ - ڪفران نعمت.

ungratefulness, thanklessness.

بيشمار: ط (آف) ڳڻڻ کان ٻاهر - اڪيچار - بي انداز.

countless, incalculable, innumerable, uncountable.

بي صبر: ص (ف) جنهن کي دير نه هجي. بي آرام - بيقرار - بيچين.

impatient, restless, intolerant, anxious.

بي صبري: ث. بي آرامي. بيقراري.

impatience, restlessness, unrest, anxiety.

بيضو: ذ (ع) بيضه (پکي يا جانور جو).

an egg.

بيضوي: ص. آني وانگر گول.

egg-shaped, domed, oval.

بي طاقت: ص (ف) هيٺو - آهل - ڪمزور.

weake, feeble, frail, infirm, fragile, decrepit.

بي طالع: ص (ف) نياڳو - چنڊو - بدبخت.

unlucky, unfortunate, hapless, illstarred, luckless.

بي طمع: ص (ف) جنهن کي ڪا لالچ نه هجي.

without greed, lacking avarice, temptation.

بيع: ث (ع) وڪري جي قبوليت جو دستاويز يا ڪاغذ.

a document of sale, sale deed, conveyance deed.

بي عادتو: ص (ف) بي لڄو - بي اعمالو.

mannerless, rude, discourteous, disrespectful,

noyed, wearied, vexed, tired, fatigued, relinquished.

بيزارِي: ث. ورج. خفي ناراضگي. دست برداري.

disgust, annoyance, anger, weariness, vexation, relinquishment.

بي زبان: ص (ف) گونگو - ڳالهائي نه سگهندو مائيلو. گھٽ ڳالهائو.

dumb, mute, quiet, inarticulate, silent, speechless, voiceless.

بي زار: ص (ف) جنهن وٽ پئسو ڏوڪڙ نه هجي. هٿ خالي - سڪتو.

penniless, broke, destitute, penurious, needy.

بي زور: ص (ف) نپل - بي همت - بي پھچ - هيٺو.

feeble, weak, impotent, decrepit, unsound, weakly.

بي ساڃاهه: ص. بي شناس. بي مروت. اڪين پور بيشرو.

impertinent, impudent, shameless, indiscreet.

بي ساڃاهي: ث. بيحيائي - بيشرمي - بيمروتي.

shamelessness, impudence, indiscreetness, impertinence.

بي سبب: ط (ف) ڪنهن سبب کان سواءِ. اجايو - هروڀرو. ناحق.

without justification, unnecessarily, needlessly.

بي سد: ط. بيخبر - بيهوش.

unconscious, insensible, cold, senseless, anaesthetized, unknowing.

بي سرت: ط. بي سد - بيهوش.

idem.

بي سرو: ص. سرتار جو ڪڇو. بيٺالو.

out of tune, unrhymic.

بي سڪو: ص. بي آرام. اگهو -

restless, ill at ease, uneasy, unquiet, sick, ill.

بي سمجهه: ص. ابلوچو - ابلجاء. ٻار.

stupid, unintelligent, child, kid.

بي سمن: ذ. چئن جو پيڪ آٽو.

flour of gram pulse, gram-meal.

بي سواد: ص. بي لذت. بي ذائقي. ڦڪو.

insipid, tasteless, unpalatable, flavourless, flat.

بي سوڀرو: ص. جنهن کي فتح حاصل نه ٿي. ناڪامياب.

unsuccessful, unwinning, failed.

بي سود: ص (ف) جنهن مان ڪو فائدو نه ٿي. بي نتيجه. اجايو - فضول.

useless, futile, fruitless, ineffective.

بيشي: ط (ف) بيشي گھڻو - زياده.

better, superior, excessive, greater, more, higher, excellent.

بيش بها: ص. وڏي اگھ وارو - قيمتي.

بيفادن: بيفاددي: ظ (ف) بيسود - اجابر. خراء مخواه.
useless, vain, ineffectual, futile, fruitless, unproductive.

بي فرمان: ص (ف) نافرماني - بي چيو.
disobedient, naughty, stubborn, rebellious, obstinate.

بي فرماني: ث. نافرماني - بي چيائي.
disobedience, insubordination, disobeying, indiscipline.

بي فخر: ص (ف) بنا گشتي. بي پرواهي.
contented, unconcerned, satisfied.

بي فكري: ث. بنا گشتي يا گشتي راري حالت.
contentedness, thoughtlessness.

بي قاعدگي: ث (ف) قاعدي يا دستور جي خلاف. بدانتظامي. بي اصولي.
illegality, irregularity, indiscipline, without principles.

بي قاعدي: ظ (ف) قانون جي خلاف. اصول جي خلاف. بي ترتيب. غلط طريقي سان.
irregular, unlawful, illegal, illegitimate, illicit, lawless, wrongful.

بي قدر: ص. (ف) جيڪو قدر نه سڃاڻي. ناشناس. پورو معاوضو نه ڏيندو.
worthless, ungrateful, thankless, inappreciative, lacking whole remuneration.

بي قدرِي: ث. قدر نه سڃاڻڻ جي حالت. ناشناسي. بي انصافي.
worthlessness, disesteem, inappreciation, disregard, inconsideration, disfavour, disrespect.

بي قرار: ص (ف) بي آرام - بيچين - بي سڪ.
uneasy, unwell, tense, unrelaxed, restless.

بي قرارِي: ث. بي آرامي - بيچيني. پریشاني. لوچ پوچ - آند ماتڻ.
uneasiness, restlessness, anxiety, concern, disquietude, solicitude, unease, worry.

بي قرارو: ص (ف) جنهن ۾ قرب نه هجي. رک منهن. شخ - طبع.
unwelcoming, rude, coarse, crude, inelegant, rough, uncouth.

بي قريشو: ظ (ف) بي ترتيب.
unsystematic, disorderly, unmethodical, irregular, desultory, haphazard, aimless.

بي قصور: ظ (ف) بي ذمہ - بي گناه.
guiltless, blameless, innocent.

بي قياسي: ص (ف) بيرحمہ - سنگدل.
inconsiderate, unreasonable, merciless, rash, hot-

ill-bred.

بيمانو: ذ (ع. بيع + ف. آند) سودي ۾ اڳواڻ ڏنل رقم - سوتي - ياتو.
earnest money, security, surety (money).

بيعت: ث (ع) تابعداري جو اقرار. اطاعت.
homage, fealty, fidelity, allegiance, honour, reverence, loyalty, obedience, devotion.

بيعت ڪرڻ: ڪنهن کي پنهنجو هادي يا اڳواڻ تسليم ڪرڻ لاءِ ان جي هٿ تي هٿ رکي تابعداري جو اقرار ڪرڻ.
to swear allegiance, fidelity, loyalty, devotion.

بي عدد: ظ (ف) ڳاڙهي کان ٻاهر - بيشمار.
countless, numberless, innumerable, innumeros, uncountable.

بي عزت: ص (ف) بي آبرو. بدنام - رسوا.
dishonoured, disreputable, ignominious, shameful.

بي عزتي: ث. بي آبروي. توھين. رسواي - خوارِي.
disgrace, contempt, discredit, disfavour, dishonour, disrepute.

بي عقل: ص (ف) بي سمجھ - بيوقوف. سرڪ - نادان - اڻڄاڻ.
unwise, stupid, fool, foolish, blockhead, dull.

بي عقلي: ث. بي سمجھي - ناداني - بيوقوفِي.
stupidity, folly, foolishness, absurdity.

بي علم: ص (ف) اڻ پڙهيل. جاهل. بي خبر - اڻڄاڻ.
illiterate, uneducated, ignorant, uninstructed, unlettered, untaught, unschooled.

بي علمي: ث اڻڄاڻائي - بيخبري - جهالت.
ignorance, illiteracy, folly.

بي عيب: ص (ف) جنهن ۾ ڪا به وڌ نه هجي.
faultness, unblemished, soundless, spotless, flawless, immaculate.

بي غرض: ص (ف) بي طمع. بي پرواهه.
selfless, disinterested, indifferent, unselfish, without greed.

بي هوشي: ث. لاطمعي. بي پرواهي.
selflessness, indifference, apathy, disinterest, disregard, heedlessness, unconcern.

بي غيرت: ص (ف) بي لهو - بي شرم. بي عزت.
shameless, wanton, arrant, barefaced, blatant, brassy, brazen, impudent, unabashed.

بي غيرتي: ث. بي شرمي. بي عزتي.
shamelessness, immodesty, lack of shame, brazenness, impudence, unabashedness.

beggar, show ostentation, deceit, pretence, imposture.

بيگ: ڪرڻ: ڏونگ ڪرڻ - مڪر ڪرڻ.

to disguise, camouflage, to fraud, cheat, to hoax, deceive.

بيگ: ٿ (سن. پڪش) بگيا - خيرات گداگري.

begging, alms, charity, beggary.

بي گنهي: ڏ (ن) بنا انديشي جي - بنا ڊپ جي.

unapprehensive, unfearing.

بيگ: ڏ (ت) مغل قوم ۾ معزز - خطاب - امير. نواب.

Beg (a tribe-caste), a Moghult title or salutation for a lord or nobleman, amir, nawab, lord.

بيگ: ٿ (انگ) چمڙي جي پيٽي.

a bag, pouch, sack, a handbag, attache-case.

بيگار: بيگر: ٿ (ن) زوري بنا اجوري ورتل ڪم (جا حڪومت جي طرفان ورتي وڃي).

forced labour, work under duress, work without wages

بيگانگي: ٿ (ن) ڌارائي - اجنبيت.

strangeness, foreignness, unfamiliarity.

بيگانو: ٿ (ن) بيگانه ڌاريو - اڀرو - اجنب. ڏٺڪو بي گهر.

پرديسي.

unrelated, stranger, foreigner, alien, outlander, outsider.

بيگاه: ڏ (ن) ڪلهو - اوڀرو. بي وقتو.

odd hours, untimely.

بي گرو: ٿ (ن) جنهن جو ڪو گر پير نه هجي. ڪنهن کي به نه مڃيندڙ.

خود خيال. هوڏي - ضد.

without spiritual guide, unbeliever, unconcerned, arrogant.

بيگم: ٿ (ن) "بيگ" جو مونث. اميرائي. خاتون.

lady, wife, madam, a title of respect for a lady.

بيگمان: ڏ (ن) بنا شڪ شيعي - پڪ - يقيني.

without doubt, doubtless, sure, certain, unfailing.

بيگناه: ٿ (ن) بيگناه - بي قصور (ڏ) هروڀرو. حقون ناحق.

innocent, guiltless, blameless, inculpable, righteous, virtuous, pure.

بي گنو: ٿ (ن) گنج چور - احسان فراموش. بي هنر.

ungrateful, thankless, useless, unskilled, untrained

بي گوندرائي: ٿ (ن) بي غمي. بي فڪري.

heedlessness, regardlessness, lack of concern, thoughtlessness, contentedness.

headed, brash.

بي قياسي: ٿ بيرحمي - سنگدلي.

without consideration, unreasonableness, mercilessness, brashness.

بيگار: (ن) ڪم ڪرڻ نه هئڻ جي حالت - تڪامي. بيروزگاري.

unemployed, not working, without employment.

بيگار: ٿ (ن) بي ڪم - نڪم. ردي - خراب. نڪمڙو - واندو.

بيروزگار. اجايو - فضول.

idle, inactive, inert, passive, lazy, drone, idle, silly, worthless, useless, unemployed, not working.

بيگاري: ٿ. ڏسو "بيگار". بيروزگاري.

idem. lack of employment, want of work.

بيگران: ڏ (ن) جنهن جو ڪنارو نه هجي - لاجو.

boundless, shoreless, enormous, immense, huge, colossal.

بيگرمو: ٿ (ن) جنهن جو ڪو ڀرو ڀيلو نه هجي - بي آگاهو.

of low family, relationless, unrelated, alone, inferior.

بيگم: ٿ (ن) بي يار مددگار. بي وسيلو. ڏٺڪو.

protectorless, unprotected, helpless, hapless, defenseless, forlorn.

بيگسي: ٿ. ڏٺڪائي. بي وسيلي.

forlornness, resourcelessness, without means, unfortunate, without substance, penury.

بي گفن: ٿ (ن) جنهن کي ڪفن نصيب نه ٿي.

unshrouded, coffinless.

بي گفنو ٿي مرن: ٿ (ن) نعايت مسڪيني يا بيوسي جي حالت ۾ مرن. گهر

ٽڙ کان پري ٿي مرن.

to die in absolute poverty, dying away from parents, relatives or own hearth.

بي گم: ٿ (ن) بيگار. نڪم. ڪنهن نه ڪم جو - اجايو. بيغوثو.

without work, unemployed, idle, useless, worthless.

بيگ: ٿ (ن) بيخ - پاڙ - جڙ بنياد.

foundation, root, base, footing, ground.

بيگ ڪڍڻ: ڏ (ن) ڏاڏي مارڻ. ٿڪائي ڪڪ ڪرڻ. گهڻو ٿڪائڻ.

جڙهه ڪڍڻ.

to weary, tire, drain, persecute, torment.

بيگ: ڏ (سن. ويڻ) ويڻ - لباس. پهريو. چمڙا پوڻ. فقيرانو لباس.

بيگ. ڍوڳ - مڪر.

dress, garb, disguise, camouflage, dress or

matchless, peerless, unique, only, unequalled, unparalleled.

بي معاو: ص (ف) بي لحاظ - بيسروت - اکين پور.

disobliging, showing no regard, bad-tempered, uncaring.

بيسروت: ص (ف) بي لحاظ - بي ديد - اکين پور.

unkind, uncivil, impolite, uncivilized, rude, discourteous.

بيمري: ظ (ف) اگهر - بيمار - بي سواد.

ill, sick, unwell, ailing, diseased, indisposed, tasteless, flavourless.

بي معني: ص (ف) بي مقصد، اجايو - فضول.

meaningless, useless, senseless, insignificant, pointless, worthless.

بين: ظ (ع) وچ یر - درميان.

between, inbetween, among.

بين الاقوامي: قومن جي وچ یر.

between nations, international.

بين: ث (سن. ريشا) تندن وارو هڪ ساز (تانيپوري جهڙو. پر ان یر ۾ تبا (نير). ٿوڪ سان وڃائڻ جو هڪ ساز (تندڙي سانداري. جيڪا ڪڇ یر جعلي

هوا ٿوڪي وڃائي). بنسري، الفوزو.

a mouth organ, a bagpipe, a reed-pipe.

بينائي: ث (ف) نظر - بصارت - ديد.

sight, eyesight, vision.

بينج: ث (انگ) هڪ کان وڌيڪ ماڻهن جي ويهڻ لاءِ خاص قسم جو تختو.

a bench, desk.

بينڊ: ث (انگ) ولايتي ساز ولايتي سازن وڃائڻ وارن جي ٽولي.

a band, a troupe, orchestra, symphony.

بينسر: ث. نڪ جو هڪ گهر - نڪ.

a nosering, a nose ornament.

بينسري ٻولو: ڏ. جهاڙجهر سان ٻولو.

a nose ornament, a nose-ring with small bells.

بي نظير: ص (ف) بي مثال - لاجواب - آٿرو. اُملڻ.

unexampled, unequalled, unparalleled, matchless, peerless, unique, unrivalled.

بينڪ: ث (انگ) ذراوت - امانتي رقم. پنسن جي ڏيڻي لپي

ڪنڌر ادارو.

a deposit, trust, a bank, financial institution.

بينرو: ڏ. نراڙ - پيشاني، گهر جو هڪ قسم - ٽڪڙو.

forehead, an ornament for the forehead suspended from the hair.

بي گوندرو: ص. بيغمر - بيغمر.

heedless, regardless, unconcerned, careless, feckless, uncaring, unheeding, unthinking.

بي گهر: ص. جنهن کي گهر گهات نه هجي. بي اچي. رولاڪ ڏيڻ.

homeless, vagabond, vagrant, tramp, wanderer, vagrant.

بيل: ث (ف) وڏي ڪوڏر.

a kind of shovel, a spade.

بيلدار: ص. ڪوڏاريو. واهن ۽ رستن تي مٽي وڃندڙ ملازم.

a beldar, one working with a shovel, a manual worker.

بيل: ڏ (انگ) گنج، ضمانت.

a bell, chime, toll, knell, surety, guarantee, bail.

بيل: ڏ. ڍڳو - ڏاند.

an ox.

بيل گاڏي: ث. ڍڳي گاڏي - ڏاند گاڏي.

an ox-cart.

بي لهائي: ث. بيشرمي - بيحيائي. بيسروتي.

immodesty, shamelessness, indecency, discourtesy.

بيلچو: (ف بيلچه) مٽي وغيره ڍوڻن لاءِ تمام وڏو لوھي ڇمچ.

a shovel, hoe,

بي لهڻ: ص. بي افعال، بد فضيلت.

mannerless, rude, discourteous, disrespectful, ill-bred, impertinent, impolite, uncivil, uncouth.

بي لحاظ: ص (ف) بي مروت، گستاخ، بيحيائي. رک منهن. اکين پور.

impertinent, inconsiderate, inattentive, unheeding, unceremonious, brash, thoughtless.

بي لحاظائي: ث. بيسروتي. ناشناسي.

carelessness, heedlessness, inconsideration, impertinence, inattentiveness.

بيلف: ڏ (انگ) سول ڪورٽ جو هڪ ملازم (جيڪو ڌرين کي سمن وغيره پهچائي).

bailiff, a minor official of the civil court.

بيمار: ص (ف) مريض - اگهر.

sick, ill, ailing, unwell, patient, diseased, indisposed.

بيماري: ث. اگهائي - ناچاقائي. مرض.

sickness, disease, illness, indisposition, ailment.

بي مائو: ص (ف) بيعزت - بي آبرو.

shameless, ignominious, disgraceful, disgraced.

بي مثال، بيشل: ص (ف) لاتائي - بي نظير - آٿرو.

suspicious, distrustful, incredulous, unbelieving, untrustworthy.

ٻيوساهي: ٺ. بي اعتباري.

suspicion, uncertainty, concern, doubt, doubtful-ness.

ٻيوڙ: (ف) ڙن زال - وڙو.

a widow, a widowed woman.

ٻيهارڻ: م. اڀو ڪرڻ - کڙو ڪرڻ، هلندڙ کي روڪڻ. ترسانڻ.

to cause to stand, to bring one to stop. halt, await.

ٻيهڪڻ: ٻيھن جي حالت. اينداد گي - ٻيھلائي. استقامت. کڙائي. اڏاوت. بنات، ٻيوس، ڪاٺو - گندي.

position of standing, rectitude, firmness, make, build, form, helpless, weak, coward, shaky, sneak.

ٻي ھمت: ص. بي سگھ - بي ٿڌ - بي طاقت.

lazy, slothful, indolent, cowardly, unmanly.

ٻي ھنر: ص (ف) ڪوبه ھنر نہ ڄاڻندڙ.

unaccomplished, unskilled, untrained, inefficient, incompetent, inexpert, inept, incapable.

ٻيھڻ: م. کڙو ٿيڻ - اڀو ٿيڻ. ھڪ ھنڌ ٺھڻ - ترسڻ. قائم ٿيڻ.

stand, keep standing, stay, wait, established.

ٻيھي رھڻ: ھڪ ھنڌ کڄي رھڻ. ھڪ جاء تي روڪجي رھڻ. ھلڻ يا چڙھڻ کان ڇڪي رھڻ.

to be settled or fixed in one place, become stable, unmoveable, without movement.

ٻيھوڏي: ٺ. (ف) بداخلاقي. نالائقي. واھيات پھڻ.

nonsense, absurdity, foolishness.

ٻيھوڏو: ص (ف) ٻيھوڏو (نالائق). ناشائستو. بدفصيلتو - اڻنگو. بدافعال (نہ ٻيھوڏي).

silly, stupid, foolish, nonsensical, absurd, immoral, impolite.

ٻيھوش: ص (ف) غش - بي سُرَت. غافل.

senseless, delirious, unconscious, insensible, insensitive, unfeeling.

ٻيھوشي: ٺ. غشي - بي سُرَتائي - ٻوڙڻ.

unconsciousness, delirium, senselessness, insensibility, insensitivity, coma.

ٻيڙو: ص (ف) بي سامان - بي ثمر، سڄو - سڪتو. غريب. بيڪس. poor, beggerly, broke, destitute, impoverished, needy, penurious, strapped.

ٻيڙي: ٺ. (ف) ٺڪ. ٺڪ جي ٿوڻي.

nose, the bridge of the nose.

ٻيوڙ: ص (ف) جنھن جو ڪو واھ وسير نہ ھجي. ٻيوس - لاچار، ڏتريڻ. ڙن زال.

without resources, poor, destitute, impoverished, indigent, a widow, widowed.

ٻيوس: ص. جنھن جو اختيار نہ ھلي - لاچار - مجبور. بي ھمت.

helpless, powerless, resourceless, indigent, destitute, weak, punny.

ٻيوسي: ٺ. لاچاري - مجبوري.

destitution, poverty, beggary, impoverishment, indigence.

ٻيوطن: ص (ف) جنھن جو ڪو وطن نہ ھجي - جلاوطن. پرديسي. سڌا مسافر.

homeless, banished, exiled, deported, foreigner, stranger, traveller, visitor.

ٻيوطني: ٺ. جلاوطني. ڏولاڻو.

banishment, deportation, displacement, expulsion.

ٻي وفا: ص (ف) وفا نہ ڪندڙ. ٺيھ نہ ڪندڙ.

perfidiousness, disloyalty, treacherousness, faithless, inconstant.

ٻيوفاڻي: ٺ. انجام جي اڻ پراڻي - وعده فراموشي.

faithlessness, treachery, disloyalty, perfidiousness, treason.

ٻيوقت: ٻيوقتو: ٺ. (ف) ڪمھلو - اوڀلو، اوچتو مقرر وقت کان اڳ يا پوءِ.

untimely, suddenly, early, premature, inopportune.

ٻيوڦوق: ص (ف) بي عقل - احمق - مورڪ. اڀوڄھ.

ignorant, fool, foolish, stupid, simple, mindless, senseless, silly.

ٻيوڦوقي: ٺ. ناداني - حماقت - مورڪائي.

foolishness, stupidity, absurdity, craziness, folly, silliness.

ٻيوڦو: ٺ. ٻيوڦو، سُرھيون پڙيون (جيڪي سُرھيون ۾ خوشبو لاءِ وجھن)

ٻيوڦو.

fragrance or fragrant spices put inside the quilt.

ٻيوڦوساھ: ص. جنھن تي اعتبار نہ ڪجي - بي پروسي.

(ب)

a fool, doodle, idiot, imbecile, jackass.

ٻاڻوڙ: ٺ. راز جي خبر سڻس.

an information about a secret, to learn a secret or come across a confidential information, a hint, indication.

ٻاڻيس: ٺ. پيار - قرب - سڪ - اڪڻڊ - اڪير.

love, affection, attachment, devotion, fondness, amorousness, adoration.

ٻاڻيڪل: ٻاڻيهو: ڏ. گيرو پکي, (ص) سڦڙ ماڻهو.

a dove, pigeon, turtle dove, lovely, beautiful, handsome, attractive.

ٻاتاڙو: ٺ. مرنجھ - اٻاڻڪڻي. سڪ - اڪير - پاڙ.

dejection, suffocation, sadness, depression, fondness, passion, adoration, affection, devotion, strong craving.

ٻاتاڙوڇو: ٺ. ادا ٿيڻ, اڪيرجڻ.

to be dejected, downcast, depressed, disconsolate.

ٻاتاڙو: ٺ. موڙهل - پريشان. اٻاڻڪو - اڏاس. سڪايل (ٺ. ٻاتاڙي).

dejected, dispirited, doleful, heartsick, spiritless, low.

ٻاتاڙو: ٺ. ٻاڻو ڳالهائڻ - توتلائڻ.

to lisp, stutter, stammer.

ٻاتاڙي: ٺ. ڳالهائڻ ۾ متڪ - هڪڙائي.

stuttering, lisping, stammering.

ٻاتو: ٺ. مڪلو (ڳالهائڻ ۾). توتلو. (ٺ. ٻاتي).

a lisper, stutterer, stammerer.

ٻاتون: ٺ. (ٻاڻ جو جمع) ساهه گهٽي ڏنل زور (وير يا قبضي ۾)

suffocation, stifling, choking, smothering, a push (to void faeces or a child from vom).

ٻاڻون کائڻ: ڪنجهڻ ۽ زور لائڻ. سور کائڻ. تڪليفون سهرڻ.

to suffer indignities or pushes, to wait in enforced idleness, to suffer pain, suffering.

ٻاتو: ٺ. گهٽڪ اونڌاهه.

pitch dark/black.

ٻاتو: ڏ. آڻي جو چاڻ, ڪڻڪ جو ڌارو (جويائي مال کي ڪرائڻ لاءِ). ڌريل

ان ڌاتو جي رخن جو عمل چاندي ۾ مليل منڊ.

grits of wheat, coarse ground wheat (for cattle), the turning of a solid metal into liquid, dissolving, melting, a metal mixed with silver.

ٻ: آ. اچار "ٻي". سنڌي الف - بي جو ٽيون اکر. ابجد موجب عدد "ٻ" جي برابر (3).

the third letter of the Sindhi Alphabet. Numerical value of 3.

ٻ: ٺ. ٺڪ عدد (2) - ڏو.

2, two figuratively.

ٻه آڪڙو: ڏ. ٿورا لفظ, ٿورا احوال. مختصر ذڪر.

a few words, description in a few words, the briefest description.

ٻه گهر ٻارو: ٻن گهرن يا ٻن ڌرين کي پاڻ ۾ ويڙهائڻ.

to bring two people to a fighting platform, to bring enmity between two parties.

ٻه: ٺ. ٻن وارو - ٻن سان.

of or with two.

ٻه اڪيائي: ٺ. رياءَ - پاسخاطري. ٻيائي - منافقت.

partiality, duplicity, hypocrisy, sanctimony, deceit, guile

ٻه پيرو: ٺ. ٻن پيرن وارو (ماڻهو). ٺ. ٻه پيري.

(walking on) two feet, a human being.

ٻه منهن: ٺ. ٻن منهن وارو. ٻه ڇاڙو - منافق.

cunning, deceitful, hypocritical, crafty, insidious, partial, guileful.

ٻه والون: ڏ. ٻن رستن ڦٽڻ وارو هنڌ.

a place where a road or path is divided in two parts, a road going in two different directions.

ٻاڻاڻا: ڏ. آڻاڻا.

parents, relatives, sires, near relatives.

ٻاڻو: ٺ. ٻير جو (ڪنڊو ڍنگر. ڪوٺو وغيره). (ٺ. ٻاڻي).

of or belonging to acacia, an acacia tree, gum Acacia nilotica.

ٻاڻي ڪنڊو: ٺ. ڪچي ٻير جو ڍنگر. ڀٽ نه ڇڏيندڙ (ماڻهو) - مڇڏ.

a branch of common zizyphus (*Zizyphus vulgaris*) tree. (a person) that does not give up or abandon following some one.

ٻاڻو: ڏ. آڻو - بيٺ.

daddy, rather, dad.

ٻاڻو ٻڌو: ٺ. بيوقوف. ٻير مٽڙيو. مٽ موڙهل.

ٻالهي: ٺ. بوتل - شيشو.

ٻاجھو: ڏ. ننڍي ڳوٺ.

a sack weighing about 50 kg.

a bottle, a glass container.

ٻاجھو: آڱوٺي ۽ ڏشي آڱر جي چوٽين درميان مفاصلو. جڏهن اهي وڌ ۾ وڌ ڪوليئن.

ٻالهي: ٺ. ڪرڙ جي ٻنهي جي پهرين اڏ يا پور. وٺڻ جي مڪڙي، سرھ يا جاني جي ٻا ٽنڊڙا ڪڇا ڳل.

the span between the ends of the thumb and forefinger, the span of open hand.

the buds of flowers of various plants, flowers in a budding state.

ٻاڏائڻ: م. نمائشي سان نڪارڻ - واجهائڻ. ليلائن - عاجزي ڪرڻ. to look humbly, persuasively. to implore, beseech.

ٻاڏيپڙو: ڏ. پکي، جو هڪ قسم.

closebarred sandgrouse, a quail.

ٻاڏو: ص. ڪيڏو (اکين کان). (ٺ. ٻاڏي) having squint in eyes, with squinted eyes.

ٻاڏو: ڏ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

ٻاڏو: ٺ. درياءُ يا سمنڊ ۾ پاڻي جي ڦيري وارو ڇڪر. هيٺ ڇڪيندڙ اونھائي - اوڙاھ. سنگن جو ڍڳو - اُن جي راھ.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم. pity, charity, mercy, grace, compassion, sympathy, empathy, lenity.

a spot in the river where the water is deep and rushes round, an abyss, a heap of grain as collected at harvest.

ٻاڏو: ص. ٻاجھ وارو - دياوان. (ٺ. ٻاجھاري) gracious, merciful, compassionate, affable, congenial, cordial.

ٻارڻ: ڏ. ٻالڪ - طفل. (ص. ابرھ - معصوم. نابالغ (چوڪرو يا چوڪري) بي سجدو.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم. to speak humbly, persuasively.

a child, an infant, kid, a juvenile.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

ٻارڻ: ڏ. اولاد - عيال - گھر جا ڀاتي. children, offspring, progeny, household.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم. to beg, solicit, pray, to hanker.

ٻارڻو: ص. ٻارن جو. ٻار جهڙو ناداني وارو (ڪم). ٻارڻن جي بيماري. for children. like children, done by children, childish, a disease of childhood (chest congestion, quinsy, suffocation).

ٻاڏو: ڏ. صندلي. ننڍڙي منجي.

ٻارڻي: ٺ. ٻارن جهڙي. ٻارن جي childish, childlike.

ٻاڏو: ڏ. صندلي. ننڍڙي منجي.

ٻاراهو: ص. ٻارھين مهيني جو - سال ب. سال. (ڏ. فوتي ۽ ڪي ٻارھين مهيني ڏياريل ختمو - ٻارھو.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

an anniversary, yearly prayers for the departed.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

ٻارڻ: ڏ. مڱھار - مڱھو. ڳائي سوال ڪندڙ. مڱھو.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

a mendicant singer, a singing beggar.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

ٻارڻ: م. ٻاھ ڏکائڻ. مڃائڻ (ٻاھ). ساڙڻ. روشن ڪرڻ (ڏيو. ٻتي وغيره). ڄاڳوڻ (فتن). اٿارڻ (جهيڙو).

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

to fire, burn, to light, kindle, exite, rouse, inflame, to cause (a quarrel, fight), to incite, (to raise) a conflict.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

ٻارڻ: ڏ. ڪاٺيون ڪوئلا وغيره جي ٻاھ ٻارڻ ۾ ڪم اچڻ. ٻاھ - آڱ. firewood, charcoal, a fire, flame.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

ٻارڻ: ٻارڻ: وڌي ٻاھ ٻارڻ. ظلم مڃائڻ. اندر ڪرڻ.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

to ignite or enkindle fire, start a conflagration, havoc.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

ٻاڏو: ٺ. ڪل - قياس - رحم - مهر - ڪرم.

parties to play a game.
 ٻاڙ: ٿ. ڪنهن نشيدار شيء جي طلب (پيڙي، چلم، حقرو وغيره). تانگه -
 ٻاڙي: ٿ. ٻاڙڻ، ڪوٽ - تنگي.
 a strong craving for (smoke etc). desire, urge.
 deficiency, inadequacy, insufficiency, shortage.
 ٻاڙو: ص. قدرتي لوڻ وارو (پاڻي) - ڪارو. ڪارو پاڻي. ٿورو پڪل (نڪر جو ٿانڻو).
 saltish, brackish, salty, saline; a half-baked earthen utencil.
 ٻاڙو ٻولڻ: اڻ وڻندو ڳالهائڻ - ڪهرو ڳالهائڻ.
 to talk rough, blustering talk.
 ٻاڙي: ٿ. آڱوٺي ۽ بيچ جي چوٽين جو وچ وارو کليل مفاصلو - ٻاڙو.
 the span between the ends of the thumb and tittle finger.
 ٻاڙ: ٿ. (سن - ٻاشپ) اُٻ - بخار. (پاڻي جو).
 steam, vapour.
 ٻاڙو: م. ٻاڙ ڏيڻ، ٻاڙ تي رڌڻ، ٻڪڻ، راز کولڻ.
 to steam, cook by steam, to whisper out, give out a secret, to speak out.
 ٻاڪار: ٿ. دانغن - ڪُڙڪ. رڻ، ٻُڪار - فرياد، ٻڪريءَ جو ٻيڪاڻ.
 shouting, cry, yell, scream, shriek, vociferation, complaint, cry of a goat.
 ٻاڪارڻ: وڏي آواز سان دانغون ڪرڻ - رڙيون ڪرڻ ڪرڻ، وڏا سڏ ڪرڻ، ڏور سان آهڻ ۽ التجا ڪرڻ، ٻڪارڻ - فرياد ڪرڻ.
 to shout, cry, complain, petition, appeal, plead.
 ٻاڪر: ٿ. گھڻيون ٻڪريون، ٻاڪرو مال.
 a herd of goats.
 ٻاڪر ڪُٽو: ٿ. ٻڪرين ۾ مارو (بيماري يا سٽ ڪٽڻ جي). ٻڪرين جو ڪوس. انڌ ڌنڌ ۾ مارڪٽ.
 slaughter of goats, a kind of disease in goats, beating, threshing, manhandling.
 ٻاڪرو: ص. ٻڪريءَ جو (ڪير، ڦر، پاڻ، گوشت).
 belonging to or of a goat (meat, young, dung, milk etc).

ٻارو: ٿ. زمين جو چورس يا مستطيل ٽڪر (جنهن کي چوڌاري ٻنو ڌنل هجي).
 a bed in a garden, a piece of land having embankments on all sides, a square piece of land.
 ٻاروتا: ٿ. نئين ڄاول ٻار جا ڪپڙا، تنجڻ.
 the clothes of an infant, the swaddle clothes.
 ٻاروچو: ٿ. ٻروچ، ٻروچن جو.
 Baloch, belonging to a Baloch, of or for a Baloch.
 ٻارهن: ص. گھاٽي جي عدد (12).
 twelve (figure), 12.
 ٻارهن ماهو: ظ. ٻاراهو، سال بسال.
 yearly, annually, annual.
 ٻارهن وڃائڻ: تمار گھڻي دير ڪرائڻ، حيران پريشان ڪرڻ.
 to make a long delay, to perplex, perturb, to confuse.
 ٻارهو: ٿ. فوتي جو ٻارهن مهيني ختم ۽ خيرات، تلس ۾ بادشاهه وارو پتو.
 a anniversary of dead person, card (king) in the playing cards.
 ٻارهوئي: ظ. سڄو سال، سدائين.
 continuous, continual, unceasing, ceaseless.
 ٻارهن پٿرين ٻاهر هڻڻ: شعر نيڪالي يا منڪ نيڪالي مليل هئڻ.
 نيات ۽ پائيچاري کان نڪتل هئڻ. ڪنهن ب ڳالهه ۾ شريڪ نه هئڻ.
 an outcast, castaway, derelict, barred, pariah, untouchable, leper.
 ٻاري: ٿ. زمين جو ننڍو چوڪنڊو ٽڪر - ٻارو. ونجهوئي راند ۾ زمين تي ٺهيل هڪ خانو - دري. هر خيال يا ساڳيو ڪم ڪندڙ ٿولو. ريلوي مزدورن جي ٽولي. بيمر - ٻارائي.
 a bed in a garden, field or around a tree, a game in which the ground is divided into sections for two parties, the dividing sections embossed on the ground, a group of like-minded people, a party of railway labourers, a crowbar.
 ٻاريٽو: ص. اولادي - ٻچڙيوال، ٻارن وارو (گهر). (ٿ. ٻاريٽي).
 having a family, familyman, married with children, a family home.
 ٻاريون: ٿ. ونجهوئي راند لاءِ زمين تي ٺهيل خانو - دريون.
 two windows, the ground divided in sections for

ٻاڪرو ٿر: ڏ. ٽيندڙ ڪندڙ چوڪر. حرڪتي.

a frolicking young boy, reveling child.

ٻاڪو: ڏ. (طنز) وات.

mouth.

ٻاڪو ٿاڙو: زر سان ڳالهائڻ، وڏو واکو ڪرڻ. ڏاڍي روئڻ. ڏانهن ڪرڻ.

to yell, shriek, scream, cry loudly, shout.

ٻاگهي: ڏ. ٻگھ پکي جي مادي. وهڻ (ناج).

a female flamingo. a kind of dance.

ٻال: ڏ. (سن. ٻال) ٻار.

child, infant, baby.

ٻالائڻ. ٻالجي: ڏ. ننڍپڻ.

childhood, infancy, babyhood.

ٻالڪ: ڏ. (سن. ٻالڪ) ننڍڙو ٻار - اٻهر، ٻار. (ڏ. ٻالڪي).

a child, infant, baby.

ٻالڪو: ڏ. (سن ٻالڪ) شاگرد - چيلو، پوئلڳ.

a disciple, student, cohort, follower, supporter.

ٻالو پولو: ص. سادو سوڍو - پوروڙو، اڀرجهڻ. (ڏ. ٻالي پولو).

simple, artless, innocent, credulous.

ٻاليشاهي: ڏ. مسلمان شڪاري. (ڏ. ٻاليشاهن).

a muslim sweeper, a scavenger.

ٻان: ڏ. ضمانت طور يا عيوضي نظر بند مائٽو - اول.

a pawn, pledge, security, substitute.

ٻانپ: ڏ. هڪ جانور - مَر، بدشڪل ۽ تلھي عورت.

a bear like animal, the ghost of a woman, a hag, a fury, a witch.

ٻانپڻ: ڏ. ٻرھڻ. ڪري ڪرم ڪندڙ - ٻار. (ڏ. ٻانپڻ. ٻانپڻائي).

a Brahmin, a Hindu priest, a Hindu religious leader.

ٻانڌاڻ: ڏ. لاڳاپو - تعلق. ٻنڌڻ - ڳانڍاپو. ٻول - انجام. ھير (نشي وغيره جي).

connection, association, affiliation, alliance. addiction.

ٻانڌائي: ص. ٻول ۾ پتل. عادتِي (نشي جو).

under pledge, word, promise. addicted (to some intoxicant).

ٻانڌڻو: ڏ. هڪ قسم جي رڱيل اوڻي جنھن ۾ رنگ کان خالي جديون گلڪاري وانگر ھجن.

a kind of coloured or printed headdress (for women).

ٻانڌڻي: ڏ. ننڍو ٻانڌو. ٻانڌڻو.

a small head-dress or scarf.

ٻانڊ: ڏ. درياءَ ۾ لڙھندڙ ٻنڊ (جيڪو پاڻي ۾ ڳري پورو ٿي ويو ھجي). (ڏ. ٻانڊي).

a water rotten tree.

ٻانڊو: ص. لٽو - ٻچ وڌيل، اڀرو - ڏٻرو، ڪوڙو ۽ لڄو.

without a tail, tailless, thin, emaciated. a black-guard, rascal, rogue, scoundrel.

ٻانگ: ڏ. (ف. ٻان) نماز جي اذان. ٺر ڪڪڙ جي ٻانگ.

a Muslim call for prayers, the crowing of a cock.

ٻانگ ڏيڻ: اذان ڏيڻ.

to recite or pronounce a call for prayers.

ٻانگو: ٻانگ ڏيندڙ - مؤذن، ٺر ڪڪڙ. تسبيح جو وڏو ڊگھو دائرو (جيڪو ٻنهي ٻيٽن کي ملائي).

one who calls to prayers; a rooster, the long bead connecting two ends of a rosary.

ٻانھپ: ڏ. غلامي - ڳولي، خدمت، عبادت - بندگي (خدا تعاليٰ جي) تابعداري.

slavery, bondage, allegiance, loyalty, obedience. compliance.

ٻانھن: ڏ. (سن. ٻاھ) هڪ عضو - بازو، آستين (ڪوت، چولي، ۽ پھراڻ وغيره جي). عورت زال سڳ - ننگ. ضمانت ۾ آيل مائٽو - اول.

an arm, a sleeve, a wife, woman, a pawn, pledge.

ٻانھن ڏيڻ: واه ڪرڻ - مدد ڪرڻ - مھراھي ڪرڻ. سڳ ڏيڻ.

to give, aid, help, assist, support. give a girl in marriage, to betroth.

ٻانھن لوڏ: ڏ. آڪڙ - سبت. مغروري. وڏائي.

arrogance, pride, disdain, haughtiness.

ٻانھن مڙو: ڏ. سيڪت - سزا، جُٺ ڪٽڻ. ڏاڍائي - زور زبردستي.

punishment, castigation, censure, reproach, tyranny, oppression.

ٻانھن اُچلڻ: ڪاوڙ ڏيکارڻ - ارون ڪرڻ.

to fly into passion, be angry, be enraged.

ٻانھن ٻڌڻ: ھٿ ٻڌڻ. عاجزي ڏيکارڻ.

to show submissiveness, humility, humbleness.

ٻانھن ڪنجھ: وڙھڻ لاءِ تيار ٿيڻ.

to tuck up the arms, prepare for fighting, an assaulting or assailing posture.

ٻانهو: ذ. هر يا گاڏي ۾ جوڙيل ڊگن مان ٻاهرين پاسي (ساجي هٿ) وارو ڊگهو.

the bullock tied on the right side of a cart or a plough.

ٻاهريون، ٻاهرين: ث. مله ۾ ساجي پاسي واري تنگ ۾ ڄاتو.
a trick in a wrestling match (when right leg is entangled with other player from behind).

ٻاهڻ: م. تبضيءَ يا زهر ۾ ساهه گهٽي ڏيڻ ڏيڻ - پائون کڻڻ.
to put pressure on the stomach to pass stool, forceful ejection of faeces (due to constipation etc). a push, ejection of a child (delivery).

ٻاٽو: ذ. ڦرلي يا نارجو ڊينگو (اوپارا، ڦرهون، ونگ).
the understicks of a water-wheel, the outside structure.

ٻاٽو ٻوڙ: ذ. تمام گهڻو پاڻي (جوان ۾ ڊينگو به ٻڌل رهي).
inundation, flooding, overflow, spate, torrent.

ٻاٽو: ث. جوان پريٽيل عورت، زال.
a young married woman, wife, spouse.

ٻاٽو: ذ. تڪائي جو سنڀاليندڙ ڌرمي ڪريا ڪرم ڪندڙ - پرهت.
a Hindu (or Sikh) priest, a religious leader.

ٻاٽو: ذ. ٻارن کي ڊيڄاريندڙ خيالي پوت - ٻاٽو.
a hypothetical demon, devil, fiend.

ٻائي: ث. مائي - سکر زال.
title for a lady, madam, rich-woman.

ٻائيٽال: ذ. گورو شور - هل پکيڙو، ڊانھن ڪوڪ، آزار - مصيبت.
noise, confusion, wrangling, quarrel, scrapping.

ٻپ: ص. تمام وڏو ۽ ٿلهو (جانور)، تمام ٿلهو، بي ڍولو - هر ڪا ٿلهي
ساهواري شيءِ جا مَس رهي سگهي - آفت.

a heavy animal, fatty, bulky, huge, massive, massy.

ٻپڙ: ذ. هڪ عام مشهور وڻ.
acacia tree Exotic Gum Acacia (*Acacia parkensonia*), Gum Acacia (*Acacia nilotica*).

ٻپڙ کان ٻيڙ گهڻو: ذ. نڪندڙ خواهش ڪرڻ، ناممڪن طلب ڪرڻ.
expecting the unthinkable, to expect what is ordinarily not possible, an impossibility, unattainable, unachievable, hopeless.

ٻتاڙو: ذ. زنانو جهيڙو (جنهن ۾ تائين جو آواز به هجي)، جهيڙو - تڪرار.
هل - گورو.

a quarrel among women, fracas, imbroglio, squabble.

پت پت: ث. ڳالهائين ۾ پت ۽ هڪ، بيٺندڙ ڳالهه، سمجھ ۾ نه اچڻ

ٻانهن رکي: ث. هڪ گهڻو (ٻانهن ۾ ٻڌڻ جو).

ٻانهو: ذ. زرخيز مائهو - غلام - گولو، نوڪر، خدمتگار، (ٿ ٻانهي).
an ornament for putting on the arm, a type of bangle.

ٻانهو ٿي: ث. ننڍڙي ٻانهي، غلامن جي غلام، گولي.
a female slave, a slave's slave.

ٻانهياري: ث. ٻانهينءَ واري - چوڙي، (ص) تمام سهڻي - نازنين.
a woman wearing a set of ivory bracelets, beautiful, charming, handsome, attractive, lovely.

ٻانهين: ث. ڪرائي کان نونڌ تائين چوڙيون - چوڙ، ڪٽ جي ڊيگهه ۾ پاسي واري ڪائي - ايس - درجي چونڪ جي پسيواري ڪائي، قلعي جي هڪ پاسي واري پت، ملاڪڙي ۾ پيٽل هڪ پاسي وارا مائهو.

set of ivory bracelets, side piece of a cot, a door-post, a piece or side of a fort wall, flank of people (watching a wrestling game).

ٻاڻو: (سز) بان، تير - ڪاڻ.
an arrow.

ٻاڻي: ث. (سن) وائي آواز، ڪلام - سڻ، ڪوڙتا، چوڻي، ٻول، گورو ٻول.
ڌرمي ڪتابن جو سٺوڪ.

ٻاڻو: ص. سڻ، ڪلام - سڻ، ڪوڙتا، چوڻي، ٻول، گورو ٻول.
sound, voice, poetry, poem, saying, idiom, word of a spiritual guide, word of religious book.

ٻاڻو: ذ. ٻاونجاه عدد، پيسڪوٽ راند ۾ ٻاونجاه ئي پتا کڻي وڃڻ - تيرهيرو.

fiftytwo (figure), complete win in a game of cards.

ٻاڻوگير: ص. تمام سٺو - رڌو چالاڪ - حرفتي.
a very wiseman, clever, skillful, adroit.

ٻاهه: ث. پيچش ۾ پيٽ مان نڪرندڙ غلاظت، ٻوڙ.
the faeces, excrement.

ٻاهر، ٻاهر: ذ. ٻاهريون پاسو - ٻاهران، ٻيرون.
the outer part, outside, out, beyond, abroad.

ٻاهر ٻڌڻ: ٻري ڪرڻ، قبول نه ڪرڻ.
to keep away, not to accept, turning down, reject, turn down.

ٻاهرتو، ٻاهروءَ: ص. ٻاهر جو - ٻاهريون، ڌاريو.
an outsider, foreigner, stranger, alien, outlander.

ٻاهرين ٻني: ث. ٻري، سطحي - مٿاڇرو، بي تعلق.
away, level ground, unconcerned, not bothered.

ٻاهراڙي، ٻاهراڙي: ث. شهر کان ٻاهرين آبادي - مضافات.
of the country-side, outskirts, suburbs.

phant.

پتڪو: ذ. گھڻن ماڻهن جو ڳالهائڻ. گوڙ، ٺوڪو.

clamour, uproar, commotion, bustle, clatter, hassle.

پتڪو: ث. ٺوٺو راند ۾ ٻن ٻين جو داء (جيڪو راند کٽڻ جو داء آهي).

a certain favourable position in a board-game.

پتڪو: مڃڻ: ٻن پاسن کان فائدو ٿيڻ. ٻن ڌرين جي وچ ۾ مقابلو ٿيڻ. تڪرار ٿيڻ.

double advantage, to profit from two sources, altercation, controversy, bickering, quarrel, brawl.

پتڪو: م. بندڻ - پرتڻ، ٻوڇ ڏيڻ، پٿر ڪرڻ (ڏاڏو).

to suffocate, close, to muffle, to deaden (the sound), to remove the branches of a tree.

پتڪو: ص. ٻيٿو، ڏهرو - پر پڙو - شامل - گڏ.

double, coupled, joined, paired, double cover, associated, bracketed, combined, united.

پتڪو: ص. ڪنن ڪپيل - ڪروڙ - پٿو (ٿ ٿي).

crop-eared, unadorned, unhorned, plain, simple, modest.

پتڪو: پٿوان، پٿوان: ذ. ڪنن تائين ڪٽريل وار.

(of hairs) cut upto the level of the ears, long hair (of a man).

پتڪو: ص. ترزو - هلڪي طبيعت وارو - وڏائي خود.

talkative, boasting, bragging, proud, arrogant, vain.

پتڪو: پٿون، پٿون: ذ. پٿن رکڻ لاءِ چمڙي وغيره جو کيسو - پٿون.

a purse, wallet, a pouch.

پتڪو: ث. پٿي - ڏهري، ٻن گڏيل آڱرين جي گڏي.

double, twofold, a sign of dishonour.

پتڪي: ص. بنا ڳهن (عورت) - پٿي.

a female without ornaments, unadorned.

پتڪي: پٿي: ث. زيورن جي سينگار کان ٺهي عورت.

a female without ornaments, unornamented, unadorned.

پتڪو: ذ. تتر جهڙو پکي - فصل پٿيرو.

grey quail, a sandgrouse, an occasional visitor, opportunist.

پتڪو: ذ. زالن جو گھڻو هلڻ، زالن جو جهيڙو.

on outcry of women, a quarrel among women, brawl.

پتڪو: ص. ٻه ۽ ٽيهه عدد.

thirtytwo, (figure), 32.

جهڙو ڳالهائڻ

stammering, useless talk, unintelligible.

پتڪو: ذ. وات تڪڙو پيرڇڻ ۽ پتڪو، پت پت، بي صبري - آسڪائي، تتر (ٻئي جي).

stammering in talk, incessant talk, uneasiness, restlessness, twinkling of light.

پتڪو: ذ. وڍيل يا کاڌل ٻوڙي جو زمين تي باقي رهيل مڇو - ٿڌ، ڪڇي گاهه جو ٻوڙو، ٻنهي ڏاڙهيءَ جي ٿڀي.

tuft of grass, a new growth of grass (in the field or ground), a beard with a few scattered hair.

پتڪو: ث. پٽي چادر، پٿرو (جو گھوٽ ۽ ڪنوار کي ڍڪائين).

double-sheet placed together (over the heads of a bride and groom).

پتڪو: ذ. ٻن شين جو جوڙ - جوڙو - جٽ. ٻن گڏيل آڱرين جي چوڪ (ظ) گڏ - جوڙ ۾ گڏيل - شامل - جٽ، هر صلاح.

in pairs, by couples, two together, inseparable, a pair, couple, coupled, combined, mixed, partner, cohort.

پتڪو: هڻڻ، گڏيون هڻڻ، جوڳي جٽ ڪرڻ، بي عزتي واري سزا ڏيڻ.

to punish, scold severely, baste, bowl out.

پتڪو: ث. گھٽ - پٿو، مونجهه (ساهه جي)، بيهوشي، ماڻهي (ڏنڊي ۾).

چاڙهيءَ جو چوڌاري پتڪي وغيره جو روڊ (جنهن سان اڌ منهن ڍڪجي وڃي)، ننڍي بر وارو ڪپڙو (جيڪو منگهار يا حجام کي خوشي جي موقعي تي ٻڌائجي).

suffocation, choking, unconsciousness, dull or weak market, a cloth worn over the head covering the face partially, a cloth tied on the head of a menial or worker.

پتڪو: ظ. پٿيءَ - هرگز - اصل - ماڳمين - پڪ - بلڪل.

at all, quite, altogether, very.

پتڪو: ث. وڏاءِ واري ڳالهه - پٿ، واڙ - لٻاڙ - لاف.

boasting, bragging, blustering.

پتڪو: ص. ڳالهه ۾ وڏاءِ ڪندڙ، ڪوڙ هڻندڙ ٻاڙي - لٻاڙي.

a boaster, braggart, talker, blusterer.

پتڪو: م. گھٽجڻ - پوسائجڻ بندجڻ - پيرڇڻ (ٺڪ وغيره) ڦوڪ منجهڻ (پٿي، چلر وغيره).

to be stuffed (as the nose in cold), to be closed and silent (the mouth), to be choked up (as the ears), to be suffocated (from excessive inhalation).

پٿريل: ذ (انگ) حاضري جو نوڪر، پورجي خوشامدؤر.

a butler, personal servant, cook, flatterer, syc-

the knowing, an attribute of the Almighty Allah, God.

ٻچ: ذ. ننڍڙو ٻچو - بچت، گودو - مغز، گپ، گونج.

an infant, a child, the young of any animal. marrow, pulp, an embryo, foetus, bud.

ٻچ: ذ. وارن جو مڇو، ٻچي ڏاڙهي.

tuft of hair, the scattered hair of a beard.

ٻچاڙائي: ث. منافقي، لائي چاڻي، خراشامد.

tale bearing, mischief-making, flattery.

ٻچاڙو: ص. منافق، لائي چاڻي ڪندڙ - چيڻاپور، خوشامدڙيو.

tale-bearer, mischief-maker, flatterer, adulator.

ٻچ: ث. آهستي ڳالهائڻ - سس ڦس. کڻڻ وقت ڇپڪي جو آواز.

a slow and hushed talk, the sound of eating something.

ٻچ: ث. ٻچڪار (وهت يا ٻارڙي ڪي).

the sound caused by drawing in the air between closed lips, as done in playing with an infant.

ٻچتاڻي: ث. ٻن خيالن جي وچ ۾ هئڻ جي حالت.

uncertainty, doubt, doubtfulness, suspicion, indicisiveness.

ٻچت: ذ. ننڍو ٻار، اڻ سامايل.

a child, an infant, baby.

ٻچڙو: ذ. ننڍڙو ٻچو، ٻارڙو، اٻهر، (ٺ. ٻچڙي).

idem

ٻچڙوڻ، ٻچڙوڻال: ص. عيالي - اولادي، سگهو.

married, family man, having wife and children.

ٻچڪار: ٻچڪار: ث. ڇپڻ مان ٻچ ٻچ جو نڪتل آواز، ٻچ ٻچ (جانور)

کي سڏڻ، يا ٻار کي ڀاڀو لاءِ).

the sound caused by drawing in the air between closed lips, as done in playing with infants, calling or stopping an animal/ cattle.

ٻچڪار ڏيڻ: ٻاڀو ڏيڻ، ڌيان ڇڪائڻ لاءِ ٻچ ٻچ ڪري اشارو ڏيڻ.

to amuse a child, to call or stop an animal, to invite attention through sound.

ٻچڪارڻ: م. ٻچڪار ڏيڻ، لالچائڻ، ڌٻارڻ.

idem.

ٻچڪو: ذ. ٻچ، ٻچ، گرانده ڇپائڻ جو آواز - ڇاڀو.

the sound of calling or stopping an animal or a child, the sound of eating something.

ٻچڪا ڏيڻ: کڻڻ يا ڳالهائڻ ۾ رات کي آهسته آهسته ڏيڻ - ڇاڀا ڏيڻ.

the sound of eating, talking.

ٻچو: ذ. (ب. ٻچ) ڪنهن به ساهرائي جو ٻچڙو، ڦر (جانور جو)، ٻار - ٻالڪ.

پتیه دليون: ث. بي انداز محبت - تمام گهڻو قرب.

extreme love and affection, fondness, amorousness.

پتیه ڌارون: ث. ماءُ جي ٽي.

the milk of the mother, the breastmilk.

پتیه لکڻو: ص. گهڻن سٺن لپڻن وارو. (ٺ. پتیه لکڻي).

personagrata, cultivated, polished, cultured, refined.

پتیهو: ذ. عورت لاءِ پتیهن پساوڪن وڪڻڻ وارو سوانجو.

a recipe of thirtytwo remedies or components prepared for a woman (for her health and recovery).

پتیهي: ث. مائو جي ٻنهي ڇاڙين وارا ڏند (جيڪي پتیه ڇاڙين ٿا).

the teeth (in the mouth of a human being).

پنڻ: جانور جو ننڍڙو ڦر، هرڻي يا سوئر جو ٻچو.

a young of a pig or deer, a fawn.

پنڻو: ص. ٻن پڻن يا ٽن وارو - ٻه ٽهو. (ذ. اڻراڻو).

double, double-folded, twofold, dual, a double-bread, a fried-bread.

پنڻي: ص. ٻن پڻن واري (ماني، اُجرڪ) (ٺ. سڀ).

a fried-bread, a double wearing sheet, a double-shell, a pearl-shell.

پنڻو: ذ. سج اُڀرڻ کان پوءِ ٻه ڀر گذرڻ جو وقت - منجھند، اڌ ڏينهن.

noon, midday.

پنڻو: ذ. ٻن پھڻن جي ماني ۽ آرام - ماتجھاندو.

lunch, midday meals, nap, siesta.

ٻچ: ذ. (سن، ويڇ) تخم، نسل - ٻچ، نطفو.

seed, offspring, descendants, progeny, embryo.

ٻچ پوکڻ: فصل پوکڻ، بنياد وجهڻ - سلسلو شروع ڪرڻ (ڪنهن به ڪم جو).

to plant, sow, to lay foundation, to start, commence.

ٻجھ: ث. قبضي.

constipation.

ٻجھارت: ث. ٻجھارت - ٻرولي.

a riddle, puzzle, enigma.

ٻجھڻ: م. ٻڌجڻ - بندجڻ، گرفتار ٿيڻ، ٽڪجڻ، ڦاسجڻ (علت ۾).

to be fastened, to be congealed, to be arrested, to become habitual, addicted.

ٻجھڻ: م. پرڏڻ سڃاڻڻ.

to understand, comprehend, to think on, ponder on.

ٻجھڻار: ص. جائشمار (ذلي تعاليٰ).

ٻڌڻ: ذ (سن) ٻڌڻ ڌرم جو پاني مهاندا گوت ترڪ گهر جو نالو - عطار.
Gautama Buddha, founder of a religion, the plan-
et Mercury.

ٻڌائڻ: مر بند ڪرائڻ. جعلائڻ - پڪڙائڻ. قابو ڪرائڻ. نڪرائڻ (پيڙهيون).
to get some one arrested, apprehended, detained,
nabbed, picked up. to get caught, to get con-
structed, manufactured. to get made.

ٻڌائڻ: مر سڻائڻ. سڏ ڏيڻ. اطلاع ڪرڻ.
to tell, mention, inform, acquaint, apprise, con-
vey.

ٻڌجڻ: مر بندجڻ. جعلجڻ. قابو ٿيڻ. جڪڙجڻ. ڇمي سخت ٿيڻ (پيڙهيون).
captured, caught, collared, nailed, fixed. fas-
tened, hardened. solidified.

ٻڌڻ (ڏس ٻڌڻ). اربع ڏينهن.
Wednesday, the third day of a week.

ٻڌڻ: سڏڻ. ٿ. سمجھ ٻڌجڻ. هوش حواس. سڌ سماءُ. خبر چار - واڌ سراءُ.
news, information, intelligence, tidings.

ٻڌڻ: ڇ. قابو ٿيل. بنديل - جعليل. گرفتار. قاتل (عشق ۾). ڇڻي ۾.
جميل (ڏونرو وغيره). مقرر ٿيل (لاڳ). محصل وغيره.

ٻڌڻ: ڇ. قابو ٿيل. بنديل - جعليل. گرفتار. قاتل (عشق ۾). ڇڻي ۾.
still, motionless. caught, arrested, captured. en-
tangled (in love). congealed. curds etc. fixed, as-
sessed (tax).

ٻڌڻ: مر (سن) ٻڌڻ. رسي يا نوڙي سان سوگهو ڪرڻ - جڪڙڻ. قابو ڪرڻ.
جعلڻ - گرفتار ڪرڻ. مقرر ڪرڻ (ت). رڪڻ (شرط). ٺاهڻ (پيڙهيون)
جوڙڻ (پيٽ).

to tie, fasten, confine (with a rope or a cord). to
catch, arrest, entangle. to fix a date (for meeting,
marriage). to bet. wager. to manufacture, con-
struct.

ٻڌڻ: مر (سن) ٻڌڻ. سڻڻ. ڪن ڏيڻ. ڏيان ڏيڻ. اوائڻ (دانن ڪوڪ).
to hear. listen, hearken. to attend. to reciprocate.
support.

ٻڌڻ: ڇ. ٻڌڻ. بند (مال). سمورو - اڪر.
wholesale, in a heap, in a lump, by the gross, in
full lot.

ٻڌڻ: ص (اه). ٻڌڻ. بيوقوف - احمق.
an idiot, fool, nincompoop.

ٻڌڻ: ٿ. اتفاق - اتحاد - ايڪو. دوستي (ٻاراڻي راند ۾). ٻن جي عدد سان
تقسيم ٿيڻ وارو انگ.

unanimity, union, unity, alliance, coalition,
league, friendship. an even number, divisible
number (with two).

گوشر - انگور (وڻ جي). ڪرائي وارو سڌ.

a child of any living being, a fawn, cub, baby,
juvenile, a fresh growth of a plant. joint of wrist,
wrist-joint.

ٻڌڻ: ٿ. ماڻهن يا گهوڙن جو ڳاٽ (جنهن ۾ ٻڌڻ ڇڄي وڃن).
ظلم - ڏاڍ.

the assemblage of people or horses. tyranny,
despotism (in which babies are crushed).

ٻڌڻ: ٿ. سڻ جي وچ ۾ پيل ٽڪنڊو يا چوڪنڊو ڪپڙي جو ٽڪر.
a piece of cloth put in the centre of loose-trousers
to make them more comfortable.

ٻڌڻ: ڇ. ص. بي افعالي. بيوقوف. ڇٽ.
fool, idiot, imbecile, nincompoop, ninny.

ٻڌڻ: ٿ. فقط کاڌي واري حصي جي ڏاڙهي (ص) ٻڌڻ ڏاڙهي وارو.
a tuft of hair (as a beard), a person having few
hairs at the beard.

ٻڌڻ: ٿ. ٻن وهڪرن يا ٻن وڏين لهن جي گڏجڻ واري اُڇل.
the rise of water where two opposite waves clash
together, a clashing together of two waves and
their action.

ٻڌڻ: ص. ٻن خيالن وارو - ٻڌڻ - ٻڌڻ.
wavering, unstable, hesitating, indecisiveness.

ٻڌڻ: ٿ. ٻڌڻ جو عمل. ٻڌڻ جو نمونو. ٻڌڻ حالت. ٻڌڻ جو سلسلو.
an act of fastening, tying, a tied piece. to keep tied
or fastened. a continuous tying, knot over knot.

ٻڌڻ: ٿ. ٻار ٻار ٻڌڻ ۽ چوڻ جو عمل. وڌ پڪڙ.
uncertainty, instability, catching, arresting, seiz-
ing and releasing.

ٻڌڻ: ڏيڻ. قابو ڪرڻ. بند ڪرڻ. جعلڻ - روڪڻ.
to catch, detain, arrest, seize, secure, apprehend.
to restrain, prohibit, stop, prohibition.

ٻڌڻ: ذ (ف) بند (بند) ٻڌڻ جو عمل. ٻڌڻ حالت. جعل.
tied, bound, tied-up, hampered. restriction, ban.

ٻڌڻ: ٿ. ٻڌڻ پير ملائي ڏنل ٽپ. چال. ٽپ.
a jump with both the feet in the air.

ٻڌڻ: ٻڌڻ: ٿ (سن) ٻڌڻ. سمجھ - عقل - فهم. سڌ.
sense, reason, understanding, intellect, genius,
intelligence.

ٻڌڻ: ص. سمجھو - ڏاهو - عاقل.
intelligent, wise, enlightened, sensible, brilliant,
sage, knowing, knowledgeable, sharp, clever,
smart.

ٻراڙي: ٺ. هڪ بيماري. ناسور. a kind of disease, cancer.	ٻڌي ٻڌي: ٺ. ٻڌڻ ۽ چوڻ جي ڪل اختيار. عام مختياري. full powers (to retain or release), power of attorney.
ٻرائنگ، ٻرائنگهه: ٺ. وڪ - قدم. وڏي وڪ (پن قدم جي برابر). stride, step, a long step.	ٻڌ: ٺ. هڪ قسم جو ڍانڍي گاهه. a kind of grass, a water-grass, the root of a plant used as food.
ٻرائڻ: ٺ. ٻرو ڏيڻ - تپ ڏيڻ. بيزار ڪرڻ. ٺڪائڻ (گھڻي ڪم جا). to make feverish, tiring, wearisome. to tire, fatigue.	ٻڌڻ: ٺ. گھڻي - ويچار. پڇتائي. uncertainty, concern, doubt, doubtfulness, suspicion.
ٻرائڻ: ٺ. وڃائڻ (ساز). پري وڃائڻ. to play (a musical instrument), to play loudly.	ٻڌل: ٺ. غرق - زير آب. ويل رقع يا قرض (جو وصول ٿي نه سگهي). drowned, submerged, deluged, engulfed, flooded, inundated. a bad debt. lost amount.
ٻر: ٺ. افسوس. هاءِ هاءِ. آنتمانند - بيقراري. alas, sorrow, anguish, grief, regret, distress, agony, misery. woe! lamentation, mourning, restlessness, uneasiness, anxiety.	ٻڌندو: ٺ. پن ڏندن وارو (دهت) - جوان (ڳو). (ٺ ٻڌندي). young, mature, (an animal) with two teeth.
ٻر ٻوڙ: ڍانڍاڻ. سنهي بيج. ڪيوڙي جي ڦريءَ تي سٺا داغ. hair, spots or pimples on the skin, a rash, spots on the skin of a banana.	ٻڌڻ: ٺ. غرق ٿيڻ (پاڻي ۾). بيهوش ٿيڻ. to be drowned, sunk, be overflowed, inundated, deluged. to lose senses, become senseless, unconscious.
ٻرڻ: ٺ. ڏکاهه جو هڪ قسم (ساريال پوک ۾ ٿئي). a kind of tall coarse grass.	ٻڌي وڃڻ: غرق ٿيڻ. ٺل ٿيڻ (پگهر ۾). شرمسار ٿيڻ. بيهوش ٿيڻ. to be drowned, to be sunk, deluged, full of perspiration, be ashamed, chagrined, mortified, be insensitive, senseless, unconscious.
ٻرڻ: ٺ. تپجڻ. heated, boiling, burning, feverish.	ٻڌاڻي: ٻڌاپور: ٺ. پيري - ڪراڙپ. old age, elderliness, years.
ٻرڻال: ٺ. (ف. بدحال) خراب حال - بدحالي. wretched condition, cheerlessness, destitution, poverty.	ٻڌو: ٺ. پوڙهو - پيرسن - ڪراڙو. (ٺ ٻڌي). old man, old, aged, elderly.
ٻرڙو: ٺ. (سن. بل) ٻر. ٻرگهل. a hole, burrow, lair.	ٻرڙو: ٺ. ڪار - ساڙ. burning, fiery, blazing, flaming, flaring.
ٻرڙاٺ: ٺ. وڏي رڙ. پيڪاٺ. loud cry, shout, yell, wail.	ٻرڙو: ٺ. (سن. بل) ٻل - زور. strength, power, might, muscle, potency, energy, dint, force, vigour, virtue.
ٻرڙي: ٺ. رياضي ۾ اهو حساب جنهن جو "اڪي" جي واٽ سان پن رڦڻ ۾ جواب نڪري. a mathematical example which results in a solution when divided with two numerals.	ٻرڙو: ٺ. (سن. بل) جيت جاتور جو کوٽيل سوراخ. hole of an animal, burrow, lair.
ٻرڪڻ: ٺ. ٻاڪار. آڏمن. to cry, shout, yell, wail, scream.	ٻرڙو: ٺ. لڳن تي سٺاڻ وار. ڪنڌجا وار. مٿي جا سٺاڻ وار گهوڙي گڏهه يا خچر جي ڪنڌ جا وار. بخمل وغيره جي سنهي بيج. لوهارن جي اصطلاح ۾ رتنل لوهه تي پاڻي جو چنبڙو. small hair on the skin, the hair on the neck and head, the hair on the neck of a donkey or a horse, the hairy condition of velvet cloth, the action of putting cold water on hot iron.
ٻرڪڻ: ٺ. پيشل شيءَ (مصالحو لوڻ وغيره) ڇٽڪارڻ، ٻوڙو ڇڻڻ. to sprinkle or cast (pepper, salt etc.).	ٻرڙو: ٺ. ٻرڙو - وڏو سوراخ - ٻوڙو. لوگهل. a large hole, a very large opening (of a cave, mine etc.).
ٻرڪو: ٺ. پيشل شيءَ ٻرڪڻ جو عمل. ٻرڪڻ جو سفوف. ٻوڙو. sprinkling, to sprinkle a powdery condiment over something, a powdered material.	ٻرڙو: ٺ. تپجڻ - ٻرڻ. become heated, fevered, feverish, febrile.
ٻرندو جبل: ٺ. آتشي مادي سبب چوٽيءَ مان ٻاهه ڪڍندڙ جبل - جولا. ٻرندو جبل: ٺ. آتشي مادي سبب چوٽيءَ مان ٻاهه ڪڍندڙ جبل - جولا.	

buzzing sound, whisper.

ٻڙڪڻ، ٻڙڪڻ : م. ٽمڪڻ.

to boil, swelter.

ٻڙڪو: ڏ ٽمڪو - اوبارو.

boiling, sweltering, torrid.

ٻڙو: ڏ. ٻوند - قطرو. ڏڏ يا ڏڏري ڏرو (جيڪو سنڀاڻ طور وجهجي). ڪپھ.

يا ان جو پٿو. عطر يا

ٻپ ۾ پٽل پھو. مٿن جي ڍل جي منڍ. منڍي يا ڪنھن بہ گھڻ جي تڪ -

ٻٽو - تنگ.

a drop, droplet, particle. a few drops of curd. a piece of perfumed cotton, a hand full of creeper of peas. a dimond, jewel.

ٻڙھ: ڏ ماڻ - چُٻَ پٽياٺ. کُوري جي منھن کي ڍڪڻ لاءِ ٿاڦو.

silence, quiet, stillness. an earthen piece for closing the mouth of a kiln, furnace.

ٻڙھ: ڏ. بانسو - سُونٿو. جسر تي پائڻي جو نشان.

a mace, cudgel, baton. club. spot or scratch over the skin (due to a mace strike).

ٻڙي: ڏ. ٿڙي - ٻوند. نقطو - ٽپڪو. (ظ) ڪجهہ نہ.

drop, a dot, cipher, spot, droplet, nothing, naught, nil, zero.

ٻڙي ڏيڻ: ڪجهہ بہ نہ ڏيڻ. انھر تلھو کڻي وڃڻ.

to give nothing, give zero, take away every thing.

ٻس: ڏ. ڳھٽ - ٻٽ. مرنجھ (ساح جي). پيڻگ.

suffocation, stifling, smothering. waste, ruin, desolation.

ٻساتنگ: ڏ. ٻن شاخن واري ڪاٺي. پيانو.

a two pronged branch, a forked post or stick.

ٻسڻ: ڏ. ھڪ طرف کان ٻئي طرف تائين. آڙيار.

from one end to the other, across, through and through.

ٻسڙو: ص. ٻن مختلف ذاتين مان ڄاول - گڊو.

hybrid, crossbred, mongrel. mule.

ٻسڙو: ص. ٻن سرن يا لڙھين وارو (ھار).

a two stringed necklace.

ٻسڻ: م. ملھ يا جھيڙي ۾ مقابل کڻي ڏسڻ. مٽي ۽ ٻر پوڙڻ. اُرهائڻ.

a kind of defeat in wrestling match. a throwing on the ground. to throw on the ground.

ٻسڙو: ص. ڪنن ڪٽيل - ٻٽو. بنا گھن. بنا چئن گھن (ڪپڙو). بي زيب.

(ڏ. ٻسي).

crop-eared, unornamented, undecorated, unadorned, plain, simple (cloth).

a volcano.

ٻرندي: ڏ. ٻريل باد - آگ. مشڪلات. سختي.

a flaming fire, inferno. difficulty, intricacy, vicissitude.

ٻرنگو: ص. ٻن رنگن وارو. منافق. پھريو.

two-toned, dull-coloured, two-coloured. hypocrite. mimicking.

ٻرڻ: م. جلڻ. ڏڳڻ - ڏڪڻ (باد). روشن ٿيڻ (بتي وغيره). ٻڪڻ -

ٻھڪڻ (منھن). گرم ٿيڻ (بدن).

to burn. give light. shine. beam, gleam, radiate, broil, scorch, swelter, be heated, ardent, blistering, fiery, hot, boiling, burning.

ٻرڻ: م. جھان سان وڃڻ - گونج ڪرڻ. زور سان آواز ڪرڻ يا ڳالھائڻ.

to ring or emit, to shout, yell. ringing sound, a sound, chime.

ٻرو: ڏ. ٽپ - بخار.

fever.

ٻرو ڏيڻ: ڏڪ ڏيڻ. نقصان رسائڻ. ڏاڍي مار ڏيڻ.

to sustain loss, cause loss, ruin. devastate. to beat thoroughly.

ٻروچ: بلوچ قوم جو فرد - بلوچ.

Balouch person or tribe, belonging to a Balouch tribe.

ٻروچڪي: ٻروچن واري (ڏ) ڏاڍو مڙسي - زبردوري.

in the style of Baluch's, highhandedness, oppression, tyranny.

ٻرون: ڏ. ھڪ دريائي جانور - ٻلھڻ.

a kind of blind dolphin fish.

ٻرال: ٻرھل: ڏ. ھڪ بيماري (تلي وڌڻ جي).

a disease of spleen, enlargement of the spleen due to virus attack.

ٻري: ڏ. جوئر ٻاجھري اُن جا تھ يا ڪلون. ٻير جي ٿارين مان چٽاڻيل ٻن

(مال جي چاري لاءِ).

the husk of millet, the leaves of acacia tree.

ٻوڏ: ڏ. ڍڳو - ڏاند.

an oxen, a bull.

ٻوڏڪ: ڏ. ڏڪ مڪ. ٻاڻيٽال - ڌمچر. گورڙ گھسان.

bickering, altercation, brawl, embroilment, fuss, hassle, squabble, wrangle.

ٻوڏڪ: ڏ. ٻُڦڪو - آھستي ڳالھاءُ.

low sound, hushed voice or tone,

ڪرڻ.	ٻڌڻ: مر. منهن تائين پيڻ - ڏيڻ.
to give treatment, prescribe a remedy or medicine.	to fill upto mouth, to overeat.
to cheat, deceive. make some arrangement. to kill, put to death.	ٻڌو: ڏهائي جي ڪل ۾ مٽي جو ڇاڙل تھ (جيڪو اڃا ذرا ٿي اڪڙي).
ٻڌي وڃڻ: شاديءَ جي هڪ رسم موجب سفاڪئين جو گڏجي شاديءَ کان اڳ ان ڏيڻ، چڙڻ وغيره.	خشڪي: سبب مٽي جي اڪڙيل ڪل.
a ceremony on the occasion of marriage of pulverising grain.	dandruff.
ٻڌڪ: ڏ. ٻنهي هاتهن سان چيلهم ۾ وڌل پاڪر. مله جو هڪ ڍاڙ.	ٻڌڪ: ٺ. تاس ۾ ٻن داڻن وارو پتو - ڏڪي.
an embrace, clasp. a trick of wrestling.	a card of two points, the deuce at cards.
ٻڌڪ لڳڻ: رجم لڳڻ. ڍاڙو ملي. ڦٽندو ملڻ.	ٻڌڪ ڦري وڃڻ: وائڙو ٿيڻ - عقل چرڇ ٿيڻ. وايڙن پٽال ٿيڻ.
to get a chance, an opportunity, gain, advantage.	to become confused, embarrassed, confounded, paralyzed, petrified.
ٻڌڪين پوڻ: پاڪرين پوڻ. هٿين پوڻ - جهيڙي ۾ گڏجي وڃڻ.	ٻڌڪ: ٻنهي هٿن کي گڏي جھلڻ جي حالت.
to embrace, clasp, to fight, to clasp in fighting.	ٻڌ ڪڻڻ: هٿ ڪڍڻ (دعا لاءِ). دعا گهرڻ. فائد حوائي ڪرڻ.
ٻڌڪڻ: ٻڌڪ وڃڻ. سوگهو جھلڻ.	to hold hands in prayers, to pray, call for mercy (on a deceased person).
idem.	ٻڌڪڙو: ڏ. مشهور گھرو جانور ٿيڻ.
ٻڌڪڻي: ٺ. هڪ قسم جي زهري مک (جا گھوڙي، گندھ، ڪٽي وغيره تي رهي رت پيئي) - ٻڌڪي.	a he-goat.
a horsefly, a kind of fly that stings dogs, horses etc.	ٻڌڪر ٻُڌڪ: ٺ. جھلڻ ۽ پوڻ - وٺ ٻڌڪڙو. ٿوري جاء ۾ گھڻا ماڻهو بند ڪرڻ.
ٻڌڪڻو: ٻڌڪڻو: ڏ. ڍانڍي پکي جو هڪ قسم - ٻڌڪڻو.	outcry, arresting, to crowd, overcrowding, to throng in a small place.
a crane.	ٻڌڪر ٻُڌڪڻو: ٺ. ٻڌڪر ٻُڌڪي. زوري زيورستي.
ٻڌڪڻو: ڏ. جهنگلي پکيءَ جو هڪ قسم. (ص) پورو پوک، موڳو.	outcry, squabble, wrangle, harassment.
a crane, fool, idiot, dull head.	ٻڌڪڙو: ص. ٻڌڪريون چاريندڙ. بيوقوف.
ٻڌڪڻو پڳت: ص. پورو - ٻالو پورو. مطلب: ٺڳ.	a person tending goats, a fool, idiot.
idiot, nincompoop, selfish, self-seeking, a cheat, cheater, swindler, sharper.	ٻڌڪڙو: ڏ. سانڍن ۾ اتر اوڀر ڪندڙ کان آيل مينهن (ڪٽو ۽ گھڻو).
ٻڌڪڻو، ٻڌڪڻو: ص. پورو - سادو سودو. بيوقوف.	سان اچي ۽ گھڻي دير تائين وسي.
idem.	a heavy rain, to rain like cats and dogs.
ٻڌڪي: ٺ. چئن ٿيڻ واري گھوڙي گاڏي - ٻڌڪي.	ٻڌڪري: ٺ. مشهور گھرو جانور - ٻڌڪي - آڻي.
a cart, a buggy, victoria-cart.	a she goat.
ٻڌڪي: ٺ. (سن. ٻڌ) سگھ - طاقت، نيڪ، ڏءُ، ڪوري لاءِ ڪالين جو پارڻ.	ٻڌڪڙو: ڏ. عورتن جي رڻي يا چادر پائڻ جو هڪ نمونو.
strength, power, support, prop, fill. fire kindled for a kiln.	a style of wearing a head-cloth over the body covering the neck and chest, a style of veil.
ٻڌڪي: ڏ. آفرين طور مليل نشان - تمغو.	ٻڌڪي: ٺ. تاس ۾ ٻن داڻن وارو پتو - ٻڌڪي.
a medal, reward, award.	a deuce in the cards.
ٻڌڪي: ٺ. کير نه ڏهائيندڙ چوپائيءَ کي علاج طور سار ۾ ڏنل ڦوک.	ٻڌڪي: ٺ. ان جي لپ. گراهڪ (جو ان جي لپ کڻي اچي دڪان تان سودو وٺي). ٺڪڙي (لپ ۾ جعلي ڪاٺ جي) سڙي - دوا.
a blow given to milching animal to allow milching	ٻڌڪي: ٺ. تاس ۾ ٻن داڻن وارو پتو - ٻڌڪي.
ٻڌڪي: ڏيڻ: علاج ڪرڻ. هيلڻ ڪرڻ. ويسامي ڏک ڪرڻ. ماري پورو	ٻڌڪي: ٺ. تاس ۾ ٻن داڻن وارو پتو - ٻڌڪي.
to scold, rebuke, to punish.	

a grave sin, crime or guilt.

ٻڃاڻ: ٿ. هڪ ٻئي مٿان ٻن ماڙين واري جاء.

two storied building, double-story structure.

ٻنهي: ٿ. ٻلا جو هڪ قسم (جنهن کي عام خيال موجب ٻه منهن ٿين.

a kind of snake. double-faced snake.

ٻن: ٿ. (سن. ٻن) جهنگل - ٻن - ٻن - اوڙاه.

forest, jungle, wilderness, woodland. abysmal. fathomless.

ٻن ڏين: ڪڍ ڇڏڻ. ڇڏي ڏيڻ. ترڪ ڪرڻ.

to desert, leave, relinquish, abandon.

ٻن: ص "ٻه" عدد جي عام صورت.

the oblique form of two.

ٻن ٻيڙين ۾ چڙهڻ: ساڳئي وقت ٻه ڪم هٿ ۾ ڪرڻ. ٻه جوابداريون پنهنجي ذمي ڪرڻ.

(a saying) to ride in two boats at the same time, to take two (different or difficult) assignments at the same time.

ٻنڀ: دروازو - ٻنڀ. لنگهه - گس (جاءِ جو). entrance, door, opening, passage, doorway.

ٻنڀو: ڏ. دروازو - ٻنڀو. لنگهه (گهر جو). idem.

ٻنڀو ٻئي پاسي ڪرڻ: اڏاوت ٿيڙائي ڇڏڻ جوڳي جٽ ڪرڻ. سخت نقصان رسائڻ.

to revise the structure (of something), to punish, castigate, chastise. cause huge loss.

ٻنڀڻو: ڇڏڻ - ٻنڀڻو ڏيڻ (پوڄ ڏيڻ (شيئي وغيره کي). ٻنڀو ٿيڻ بند ڪرڻ.

to stop, check, close, put a cork over, put stopper on, seal.

ٻنڀو: ڏ. ٻوڇ. ڌڻو. روڪ - بندش.

cork, plug, seal, stopper.

ٻنڀو ڏيڻ: ٻوڇ ڏيڻ. صفا بند ڪرڻ (ناجائز ڪم).

to put a cork over, to plug, stop, check, seal, clog, close.

ٻنڀي: ٿ. ٻوڇ ٻُڙب (اڪت جي پاڻي جي).

cork stopper, plug, handle, protuberance, projection.

ٻنڌڻو: ڏ. ڪنن ۾ پڪڙڻ جو هڪ گهم - ڌڙ.

a kind of ear-ring.

ٻنڌ: ٿ. (سن. ٻنڌ) پاڻي جي رڪ لاڙ وڌو بند.

a dike, an embankment dam.

ٻنڌ ٻڃڻ: ڪنهن به شيءِ جو گهڻي انداز ۾ اچڻ.

coming of anything in a huge quantity over stocked

ٻلاري: ٿ. ٻن لارن واري چڙي.

a bell with two sticks.

ٻلاڙي: ٿ. وڏي جهنگل ٻلي.

a large wild cat.

ٻلڻي: ٿ. ريل ذريعي ذريعي موڪليل مال ڇڏائڻ جي رسيد.

a railway receipt for booked cargo.

ٻلڙو: ڏ. ٻارڙو ٻچو (ٻلي جو) - ٻونگڙو.

a boy, lad, cub, a kitten.

ٻلو: ڏ. مشهور گهر جو جانور. آفرين جوڳي ڪارنامي لاءِ مليل ڪنهن ڌاتو مان نڪيل نشان - تنغو.

a he-cat, a male cat. a medal. reward, award.

ٻلوان: ص (سن. ٻلوان) سگهارو - طاقتور. ٻلوان.

powerful, strong, mighty, forceful, fighter, heroic.

ٻلونگڙو: ڏ. ٻليءَ جو ٻچو.

a kitten.

ٻلهه: ٿ. ٻه گڏ - ٻٽ - ٻيلهه. (ٿ) ٻن مٿن مان ٺهائيندڙ چوپائي.

pair, couple, giving milk from two teats (like a goat).

ٻلهه ٻاڙي: ٿ. ملهه جو هڪ انگ.

a trick in wrestling game.

ٻلهه ٻاڙي: ٿ. قربان - گهروي - صدقي.

ready to die. ready to sacrifice.

ٻلهه: ٿ. ٻه گڏ - ٻئي گڏوگڏ. ٻيلهه.

two together, in pairs, couples.

ٻلهه: ٿ. کير پيئندڙ ڦر کي ٻوٽ تي ٻٽل ٻسانگي ڪائي. ملهه جو هڪ ڌاڙ.

a wooden two-pronged brach fixed over the mouth

of a young animal to prevent it from milking the

trick in wrestling game. mother, a

ٻلهه: ٿ. ٻاڙي جو هڪ جانور - ٻوٽ.

a porpoise, a blind dolphen, a dolphen fish.

ٻلهه: ٿ. ٻوٽو (شڪاري جانور جو).

a litter or a pack of game-animals.

ٻلي: ٿ. مشهور گهر جو جانور - گريه. ناتاري (جنهن سان ٻيڙيءَ جو ڀڳند

ٻڌجي). لوهي پنڀر (جنهن سان ڪوهه ۾ ڪريل شيون تلاش ڪجن).

a she or female cat. an anchor or grapnel. a grab, catcher, clasp.

ٻلي مارڻ: وڏو گناهه ڪرڻ (چون ته ٻلي مارڻ سان ست ورهيه مصيبت ۾ گذرندا). وڏو قصور ڪرڻ.

inundation, flooding, flood, cataclysm, deluge, overflow, spate, torrent.

پوءِ. پوءِ: ڏ. سڌ جي جواب ۾ حقارت يا بي زاري جي ورندي. قوت.

a contemptuous exclamation in reply to a call.

پوءِ: ڏ. بيهوشي. مائداڻي. ساڻي.

senselessness, deadened, benumbed, insensetive, inanimate, unfeeling, weakness, faintness, infirmity, invalidity.

پوءِ: ڏ. پيشش ۾ نڪرندڙ ايڇي غلاظت - آئون.

slime, mucus voided in dysentery.

پوءِ: ڏ. ڪنهن به ٻوٽي. ٻوٽي. وڻ جي مڪرين يا گلن جھلڻ کان اڳ واري

ڦلار - مور. ٻونگر (ڪروڙي). باجهري جوئر وغيره جي سنگن مٿان ان

جھلڻ کان اڳ آڻي جهڙي ڍاڍ.

blossom, flower, bloom, posy. a powdery matter over millet or other crops. the young heads of grain. plants before the grain forms.

پوراڻي: ڏ. "پن" گاهه جي سنگن مان نڪتل ميجي رنگ جو اتر

(جنهن ۾ ڪند وغيره ملائي پاڻ تي بچائي موڙيون ٺاهين).

a sweet made of a powder/pollen taken from the flowers of elephant grass (*Typha elephantina*).

پورجڻ: ڏ. م. پورجڻ. ڦولارڻ.

to come to blossom, flowering stage.

پورو: ڏ. (ف. پورا) ويڪر وارن پاسن کان سبيل ۽ ڊيگهه واري هڪ پاسي

کان کليل ٻڙڻ (جيڪا خريزن وانگر وهت تي رکي پاڻ ۽ مٽي ڏوڻ ۾

ڪم آڻي).

a sack put over a beast of burden so as to fall on both the sides. a sack for loading earth on a donkey.

پورو: ڏ. چورو (ڪاڪ جي). ڪاڪ پيٽ شي.

a powder, wood in a powdery or dust form. a grinded item.

پوري: ڏ. ڪوڙ. مڇي جي پيٽ ۾ چرهيءَ جي ٿيلهي.

a sack. the fatty entrails of a fish.

پوءِ: ڏ. ڍڙل گوشت مڇي يا ٻيئي وغيره (مائي يا پٽ سان کڻڻ لاءِ) - پاهي.

stewed meat or vegetable curry, stewed dish.

پوءِ هارڻ: اجاير ڳالهائڻ. ڪن. اڻنگي نموني ڳالهائڻ.

useless talk, driveling, to prattle, gable. babble, twaddle. yak.

پرواڻ: ڏ. ڪن کان نه ٻڌڻ.

deafness.

پرواهه: ڏ. ڏاڍي نند. ڳهر. بيهوشي.

a very sound sleep. senselessness, carelessness.

mouth, lower part of the face. snout.

پوٺ سڃاڻڻ: مٿن گنجھائڻ. ڪاوڙجڻ.

be angry. be enraged. fly into passion.

پوٺاڙو: ڏ. جانور جو پوٺ وارو پاسو. ڦوٺاڙ.

the face, snout, countenance, features, visage.

پوٺاڙو: ڏ. وهت جي پوٺ تي (لغام بدران) ٻڙل رسي جو وڪڙ.

a halter tied round the mouth of a horse or other animal.

پوٺي: ڏ. شڪل - مٿن (حقارت سان).

snout, visage, appearance, countenance.

پوٺو: ڏ. گوشت جو وڏو ٽڪر - وڏي ٻوٽي.

a piece of flesh, a large piece of meat.

پوٺڻ: ڏ. م. پوٺڻ (اڪيون). بند ڪرڻ (درواز).

to close, shut (eyes, door etc).

پوٺو: ڏ. ننڍو سڪو. گاهه. وڻ وغيره جو سڪو.

an outgrowth (of grass, tree or bush), offshoot. a shoot.

پوٺو پاري: سورجھرو ڪرڻ. همت ڪرڻ - مڙسي ڪرڻ. ڪارنامو ڪرڻ.

to light, kindle. to be bold, to muster courage. to accomplish a heroic deed.

پوٺي: ڏ. ننڍڙو ٻوٽو (جنهن جا پن ۽ گل دوا طور ڪم آڻين). گوشت جي

ٿڌ پنگ (ساڳي ٻوٽي).

a small bush, shrub, plant (for medicinal purpose). a piece of flesh or meat; a lump of an intoxicating plant.

پوٺي رجھڻ: گذارو ٿيڻ. ٺاه ٿيڻ.

to live the normal life, be with bread and butter.

to be reconciled.

پوٺهه: ڏ. بار - پوٺهه.

weight, load, burden.

پوٺهه: ڏ. (سن. بُد) سمجھ - عقل - مت. ڄاڻ.

knowledge, sense, wisdom, erudition, learning, scholarship, understanding, intelligence.

پوٺهه: ڏ. بار. وزن. ٻن ٻوٽن جو گھڻي سبيل سڏجڻ. وڏي پري.

weight, load, burden. a large sack. a double-sack.

پوٺج: ڏ. شيشي وغيره جي مٿن بند ڪرڻ لاءِ ڪاڪ جو ٽڪر. ڌڻو يا

ڪاٺي ٽڪر - پننجي.

a cork, seal, cover, lid, stopper, cap.

پوٺهه. پوٺهه: ڏ. پاڻي جي اٿل - چر - ليت. سيلاب.

a well.

ٻوڙڪي: ٺ. چادر اوڍڻ جو هڪ نمونو (چادر گوڏ وانگر ٻڌي، ٻيڙي چاڙهي، تان ورائي گچيءَ ۾ ٻڌي ڇڏجن)، هٿڀڳ پمپ يا پاڻي جي مشين ۾ ڪم ايندڙ ڇمڙي جي ڪٽوري.

a method of tying a shawl or sheet round one's head, waist and shoulders, covering upper part of the body (by women-females); a leather pull or piece of a handpump.

ٻوڙڪو: ص. بيوقوف.

a simpletion, fool, doodle, imbecile, zany, blockhead, dolt, chump, dunce, duffer, dullard, idiot.

ٻوڙڪيلو: ص. بيوقوف، ڀوڙو. (ٺ. ٻوڙڪلي).

idem.

ٻوڙ: ٺ. انجام - واعدو (سڙدي جي). مال لهن کان اڳ وڪري جي ٻولي.

a promise, pledge, undertaking, word, a kind of business transaction on the standing crops (before maturity).

ٻوڙ: سخن - گفتو. قول - انجام. ساز جي وچت يا ڳائڻ جو ٿل وغيره.

word, promise, undertaking, pledge, commitment, playing of a musical instrument, opening of a song.

ٻوڙ وڃڻ: ٺ. انجام اقرار - واعدو.

word, promise, pledge, undertaking, commitment.

ٻوڙاهو: ٺ. تراڙ تي اچو چٽو. اهو چوپايو جنهن جي تراڙ تي ٻوڙهه هجي.

(ص) نياڳو - چنڊو.

a blaze (on a horse or cattle). an animal having blaze over the face. ominous, baleful, baneful, direful, fateful, inauspicious, unlucky.

ٻوڙاهي: ٺ. منهن تي اچي ٽڪي واري ڍڳي. ٻڪريءَ جو هڪ قسم. اُڙي جو هڪ قسم.

a cow or goat with a blaze over the face, a kind of goat; a coot (bird).

ٻوڙائڻ: ٺ. ڪليو ڪلايو چوڻ يا ٻڌائڻ. بدلي وٺڻ جو چٽاءُ ڏيڻ. خبردار ڪرڻ - چٽائڻ. هو ڪارڻ - للڪارڻ، تتر ڪي سيني تي آواز ڪرائڻ.

to make (one) promise, make (a possessed person) speak out, to say or utter openly, to challenge, warn, call for a combat, to throw a challenge, give a warning, to call a grouse with false warbling.

ٻوڙايو: ص. ٻني جي پوڻتان ڳالهائڻ وارو. ڀڳت جي پٺيان وارو وٺائيندڙ. سر جهلائڻ، ٻني جي مرضي موجب ڳالهائيندڙ - هڪ نوڪير.

unconsciousness.

ٻوڙاه ٻُڻ: ٺ. سخت بيهوشي. اڱرور غلطي.

idem.

ٻوڙائڻ: ٺ. زير آب ڪرائڻ. تپائڻ (رڱ ۾ ڪپڙو) گهٽو ٿيڻ (ڪنن کان).

to put or submerge in water, to cause to dye, paint, to become deaf.

ٻوڙائڻ: ص. نهايت ٻوڙو - ٻوڙو چٽ.

completely deaf, without hearing.

ٻوڙڻ: ٺ. زير آب ڪرڻ. غرق ڪرڻ. ٻوڙ ڏيڻ (رڱ ۾) فيصلي ۾ ڪنهن جو وڻنوار وڃائڻ، نابود ڪرڻ. زائل ڪرڻ.

to submerge, sink, drown, to inundate, immerse, flood, to cause to dye, to cause damage in a decision, to decimate, demolish, destroy.

ٻوڙو: ص. ڪنن کان نه ٻڌندڙ، گهٽو. (ٺ. ٻوڙي).

a deaf person, a dumb person.

ٻوڙو گهٽل: ص. چٽ ٻوڙو. (ٺ. ٻوڙي گهٽل).

a deaf person, stone-deaf, dumb.

ٻوڙو: ٺ. گاهه وغيره (جو لاهون ڪري اُسرِي).

ٻوڙو. ٻُڻ (گاهه جي).

a bush, tuft of grass, small plant, herb.

ٻوڙ: ٺ. پکي جو هڪ قسم (جهرڪي جيئن ٻوڙي پکي جوئر ٻاجهري جو فصل زوري کائي، جن جهار هڪٻئي جو آواز ٻڌي ڪونه).

a passerine gregarious bird which attacks spring crops, a shrike (bird), a weaver (bird).

ٻوسائڻ، ٻوسڻ: ٺ. هرا جي گهٽ، خيس، ساهه جي مونجهه.

suffocation, smothering, stifling, smothery, suffocating, suffocative.

ٻوسائجڻ: ٺ. گهٽجڻ، مونجهه ٿيڻ (ساهه جي).

to be choked, suffocated, smothered, asphyxiated, stifled.

ٻوسائڻ: ٺ. زوري وٺ ٽڪ بند ڪري ساهه گهٽجڻ.

to suffocate, choke, smother, asphyxiate, stifle.

ٻوسائڻي: ٺ. مٿي ۽ گچيءَ کي ڪپڙي ويڙهڻ جو هڪ نمونو.

wearing of cloth around the head and the neck,

ٻوسجڻ: ٺ. انب يا ڪميءَ جو لائڻي ٻور جهلڻ، ٻورجڻ، ڦرجڻ (ٻڪري).

to come to blossom, flower, posy, blooming, to be with young, pregnant, be expecting.

ٻوسجڻ: ٺ. ٻور جهلڻ (انب، ڪمي وغيره).

to blossom, flower, posy, bloom.

ٻوڪو: ٺ. کوھ مان پاڻي ڪڍڻ لاءِ چم جو ڏول.

a leather (or rubber) bucket for raising water from

to sweep, clean, carry off, sweep off, sweep away, take away every thing, make a clean sweep.

ٻهاري وڃڻ: جيڪي هجي سو کڻي وڃڻ، اهو تلوو کڻي وڃڻ.

to take away every thing, make a clean sweep, to ravage, to steal or remove all the belongings or possessions.

ٻهاريو: ڏ. گند ڪچري ميڙڻ لاءِ ڪڇي، ڪاٺين، ڪپ، سڙ، مڇ وغيره مان تعميل ٿريو - جهالڙ، ڪڇي، جو گوشتو (جنهن ۾ ٿر ٿئي).

a broom, a large broom (of palm, bush etc).

ٻهاري: ٺ. ننڍرو جهالڙو يا ٿريو.

a broom, a small broom.

ٻهاري ڏيڻ: جهالڙو ڏيڻ. صفائي ڪرڻ. سڄڪجهه ميوڙي سڙي کڻي وڃڻ.

to sweep, clean, to take away entire possessions, make a clean sweep.

ٻهاريڏارو: ص. ٻهاري ڏيندڙ. خادم - ٻانهو.

a sweeper, servant, drudge, attendant, retainer, henchman, underling, menial, slave.

ٻهاري: ٺ. ٻن سالن جي مادي (گڏهر، گهوڙي، اٺ).

a foal, a female animal of two year age.

ٻهاري: ڏ. ٻن سالن عمر جو نر (کوڏو، وڃيرو، گونرو).

a male foal (of donkey, horse or camel), an animal of two years age.

ٻهري ٻهڙ: ٺ. چمڪو - تجلو، روشني - رونق، بهڪو - خوشي. (ص) گهڻو - جهجهرو.

glitter, shining, flash, glance, gleam, glimmer, glint, gilsten, scintillate, shimmer, spangle, sparkle, twinkle, an expression of approval, surprise or joy. enough, huge quantity, large quantity.

ٻهريان: ص. گهڻو ڄاڻندڙ - وڏو ڄاڻو. سڀاڻو - ڏاڻا.

having much knowledge, wise, scholar, learned, sage, discerning, insightful, knowing, knowledgeable, perceptive, sagacious.

ٻهري: ٺ. (سن) ٻاهر - بيرون.

outside, exterior, outdoors, without, external, outward.

ٻهريو: ص. ٻاهريون ماڻهو، ڏاڍيو - اوڀرو، ٻاهران آيل.

foreigner, alien, unknown, stranger, outlander, outsider, extraneous.

ٻهريپيرو: ص. گهمندڙ - رولاڪ، ڪريل، زناڪار. (ٺ) ٻهريپيري.

idler, loafer, adulterer, whoremonger, corrupt, debased.

a faqir's follower or companion, a supporting singer of the senior singer, a person following another, faithful follower.

ٻولڻ: مڃڻ - آڻڻ، ڳالهائڻ، ٻوليون ڪرڻ، تنوارڻ (تس)، ٻول ڪرڻ (اڳهه جي).

to speak, talk, speak out, to sing, warble (as a partridge), to agree, settle, contract, promise.

ٻولندڙ: ڏ. جانور جي پيشانيءَ تي اڇو نشان. بانو (گهوڙي جي).

a blaze (on a horse), having a blaze (cattle etc).

ٻولي: ٺ. زبان - لسان - پاشا. ڳالهائڻ - گفتو، لات (پکين جي)، انجم - واعظ.

language, speech, dialect, tongue, vernacular, conversation, singing or warbling (by birds), a promise, commitment, pledge.

ٻولي ڪرڻ: سڙي يا وڪري کي پڪو ڪرڻ، اڳهه جي صفائي ڪرڻ، اقرار ڪرڻ - واعظو ڪرڻ. پڪي، جو ٻولڻ.

to make a promise, commitment, pledge. singing of a bird, warbling.

ٻونگر: ٺ. ڪڙڙ جي ڪڇي مور، ڪڇا گونج.

the new shoots of leafless capperbush (*Capparis aphylla*).

ٻوهڙ: ڏ. ٻاجهريءَ جي ان جون ڪلون - ٻهي. ٻولي جو هڪ قسم (جنهن جا گل وهائڻ ۾ وڃجن).

the bran of millet, wooly amaranthus or aerua, a Bombax tree (*Bombax malabaricum*).

ٻوهڙ: ٺ. ڪٽي جي وڏي ڏانھن، وڏي رڙ.

a bark of a dog, continuous barking by a dog.

ٻوهڙ: ٺ. صبح جا ماڪ وارا ڪڪر (جيڪي ٿڌي هير سان گڏ اتر ڏانھن وڃن). ماڪ جون ٻونڊون.

watery-clouds, fresh clouds giving dew. dew-drops.

ٻوهڙ: ڏ. ان جا ٿر. مصيبت - آزار. هاجو. سڙا.

the husks of grain, a calamity, misfortune, conviction, punishment, disaster, catacylsm, catastrophe, tragedy, woes, castigation.

ٻوهي ۾ اچڻ: آئيءَ ۾ اچڻ. مصيبت ۾ ڦاسڻ. هاجي ۾ پوڻ.

to be struck by a calamity, or misfortune, to be entangled in some disaster, to come under a misfortune.

ٻهڙ: ص. (سن) ٻهڙ. گهڻا. جهجهرو - ٻهڙون.

sufficient, adequate, huge, colossal, enormous, vast.

ٻهاري: م. ٻهاري ڏيڻ - ٿريو پائڻ. صفائي ڪرڻ. ميڙڻ. سڄڪجهه کڻي وڃڻ.

پهڅو: د چمکو، خوشبرو - سگند.
shining, beaming, gleaming, radiant, bright, splendid, glistening, lustrous, brilliant, luminous. perfume, smell, aroma, odour, fragrance.

پهڅو: پهڅو: ص (سن، بد گڼ، گڼ گڼ وارو، سياتو - دانو، د) داپلو.

talented, virtuous, efficacious, noble, principled, a kind of covered dish.

پهڅو: د وډوسوراخ - پرگمل، وډوزخه.
a hole, an aperture, opening, cavity, a large wound, injury, cut.

پهڅو: د گندي جوړه - چاپو (ص) تللو - ټوټانگ، بي ډولو (جسم).
a cover or lid of granary, heavy-built, huge, giant, gigantic, enormous, immense, mammoth, prodigious.

پهڅو: د دکان تي وکړي واري مليل پهرين نقد.
handsel, the first receipt of money in the early morning after opening the shop, first earning of the day.

پهڅو: د گڼو - جمعجو - بي انداز.
abundant, much, enormous, more than enough.

پهڅو: د (سن، بس) جوړو باجهري جي سنگن مان ان نکرڼ بعد باقي ته.
the husk of millet or like crop.

پهڅو: ص. هي به هوبه - جوړوڅي - پښي.
both this as well as that, the one and the other.

پهڅو: اکيون برابر کړو: سيني کي هک جهزو کړي ټسڼ. انصاف و ريان کړو.

to treat equally, do justice, equity, equitable treatment, unprejudiced treatment.

پهڅو: مقا کښه شادي پر گهرتو توږي کنوارتو خرچ کښو.
to commit to bear entire expenses of a marriage.

پهڅو: د ډنگرن کښو لاء خاص بڼه سانگي کالي.
a two-pronged stick or branch, a forked post or stick.

پهڅو: د ننډو "پياتو"
a small forked post or stick.

پهڅو: د ډوډي - کوت - دولاډ. مناققي، شرک.
duality, separateness, selfishness, duplicity, deceit, cunning, dissimulation, guile.

پهڅو: پښتو: د پکري جي دانن - پکاک، پاکار - دانن.
a cry of a goat, crying, hue and cry, tumult.

پهڅو: ص. "هر" يا بيل گاډي پر سانجي هټ تي وهندډ ډگر - بهرو.
the bullock on the right-side of a bullock-cart, exterior, external.

پهڅو: ظ. بهريون، ظاهري، مله جو هک جاتلو.
outward, exterior, external, ostensible, a tripping in wrestling.

پهڅو: د بهاريل گند کچرو - کن کچرو (ص) گندو (ماتهر) - بي افمالو، نکر.

the rubbish, refuse, debris, garbage, litter, ruffraff, sweepings, trash, waste, useless, ineffectual, ineffective, unavailing, vain, worthless.

پهڅو: د. شهر کان بهر واري آبادي، شهر جي پسگردائي، گوناځي آبادي - ديهات.

the country-side, village, a small country town, outskirts, suburbs, purlieus.

پهڅو: ص. قاعدي قانون کان بهرين حد پر گذاريندو. بهرئين ملک پر قوت کندو.

living outside the laws of a country, with out jurisdiction, outside the jurisdiction, (a person) committing crimes outside one's own country.

پهڅو: د (سن، بد روپ) گشا روپ، گهڻيون شڪليون، چمپاڼو.
camouflage, disguise, dissemble, dissimulate, dressup, mask, impost, deception.

پهڅو: پهڅو: ص. ويس بدلاني گهڻين شڪلين جو روپ وندو.
سنگ وچندو، منافق - دغا باز.

camouflaged, masked, dressed up, fraud, cheat, cheater, deceptor, imposter, deceitful, traitor.

پهڅو: د. مله پر بهريون جاتلو.
a method of tripping in wrestling.

پهڅو: د. دډ پر کير جا گوما هڻي ٺاهيل ٿيڌڻ پوريء طرح نه چال کير.
a mixture of milk and curd, a sour turned milk.

پهڅو: د. کارن ۽ اچن چن وارو کتو. (ت. پهڅو).
a two-tone dog, a dog with black and white spots.

پهڅو: د. چمکو، رونق، خوشي، خوشي يا ڊپ واري دانن.
shinne, glitter, beaming, gleam, radiance, brightness, splendid, glistening, luster, brilliance, pleasure, happiness, joy, mirth, cry of happiness or fear.

پهڅو: م. خوشي، مږټوڼ - بهار بهار ٿيڻ.
to be cheerful, delighted, rejoiced.

a slice of meat/fish.

پيرا پيرا ڪرڻ: ڳا ڳا ڪرڻ.

to cut to pieces, make slices.

پيوڙو: ٺڪ جوڙو - زال.

a wife, female spouse, life-partner.

پيوڙو، پيوڙو: ڏ. هڪ نه ٻئي ڏينهن ايندڙ ٽپ - واري جو ٽپ.

malarial fever, fever visiting or appearing on alternate days.

پيوڙو پيوڙو: ڏ. ڪڏ جي چوڌاري ڏنل پتو.

the ridge round the flat roof of a house, the parapet-wall.

پيوڙو: ڏ. وڏي شاهي پيوڙي، جنگي غوراوين جو آرواڙ، اٽالو - عملو.

a large boat, a large vessel, a naval force, armada, establishment, staff, employees.

پيوڙا ٻئي لڳڻ: سڀ ڪم سرانجام ٿيڻ، سوڀاريو ٿيڻ، دل جي مراد پوري ٿيڻ.

to be successful, achieve target, to get fulfilled a wish, to reach port or final destination.

پيوڙو: ڏ. ٽڪرو (ڪوٽ، پهرائ، قميص وغيره جي ڳاريءَ ۾ پني اُن کي بند ڪري). پٽڻ - سَڙڻ، رنگين سڳو يا ڏورو (مڱشي رات ٻانهن ۾ پٽڻ لاءِ) - ڳاڻو، ڪاٺيءَ ۾ پتل گل (شاديءَ ۾ ورهائڻ لاءِ). ويڙهيل پان، مڇن جي وچ وارو چوڪنڊو.

a piece of cloth put in a shirt or a coat, a button, a coloured yarn for tying on the hand of a groom (at the time of engagement), decorated flowers for distribution amongst guests, a betel-leaf (including a betel-nut), a blank space in the centre of mustaches.

پيوڙي: ڏ. ڪشٽي - مڪري - سفينو، زنجير ۾ پتل ڪڙي (ڏوهاري جي پيرن ۾ پٽڻ لاءِ).

a boat, vessel, craft, ship, skiff, a chainlink (for tying the legs of prisoner).

پيوڙي چاڙهي گرهو ڪڍڻ: وڏي ڦاٽي جو دلاسو ڏيئي وقت تي دغا ڏيڻ، وعدي خلاف ڪرڻ، ڌڪ ڪڍڻ.

to cheat, deceive, betray.

پيوڙي: ڏ. پَن جي پتي ۾ ويڙهيل تماڪ (پڪڻ لاءِ).

a bidi, a local cigarette, a cigar.

پيڪاڻ: ڏ. پڪريءَ جي رڙ، دانھن - رڙ.

clamour, outcry, commotion, clatter, bustle, turmoil, uproar.

پيٽ: ڏ. (سن، دويپ) درياءَ سمنڊ يا ڍنڍ ۾ خشڪي وارو زمين ٽڪر - جزيرو.

an island.

پيٽ: ڏ. سڌ - ڄاڻ، چڱي پورو يا پڄاڻ (اڪ).

understanding, idea, intellect, to close an eye with force.

پيتاري: ڏ. ننڍڙو پيٽ. درياءَ ۾ پاڻي لهن کان پوءِ ظاهر ٿيل ريت وارو ٽڪرو.

a small island, an islet.

پيٽڻ: ڏ. مَر، زور سان بند ڪرڻ (اڪ، مقعد) - پوڻڻ، پيڄاڻ.

to close, shut, stop, block, obstruct, shutting, closing, obstructing.

پيٽو: ڏ. پُٽ، (ڏ. پيٽي).

a son.

پيڄارو: ڏ. روٽي لاءِ پوکيل بيج واري زمين.

land containing seedlings, seedlings prepared for transplantation.

پيڄڪ: ڏ. (سن، ريجڪ) خريد ٿيل مال جي قيمت جي تفصيل سان چئو - بيل، جنسن جي اڱهو ٽري.

an invoice, a detailed statement containing the things bought, a rate-list of articles available for sale, a price list.

پيڄل: ڏ. سورٺ ۽ راءِ ڏياچ جو هڪ ڪردار (چارڻ، جنهن راءِ ڏياچ جو سرسوال ۾ گهري).

a character in the story of Sorth and Rai Diyach (a folk tale of Sindh), a mendicant beggar, who demanded the head of the Raja.

پيڄو: ڏ. روٽي لاءِ پوک بيج (جنهن جا سلا وڏيروا ٿين ته ڪڍي پني هنڌ هڻجن).

the seedling prepared/cultivated for transplantation (mostly in respect of rice or some vegetables).

پيرو: ڏ. هڪ قسم جو وڻ.

Berry (*Zizyphus mauraina*), jujube tree (*Zizyphus Jujuba*).

پيرو: ڏ. "پيرو" وڻ جو ميوو (قصر: صوفي پيرو، چاهيرو پيرو، سنڌي پيرو).

idem.

پيرو: ڏ. ماس جو ڳاڙهو ٽڪر، گوشت جو ٽڪر - پوڻ، مڇي، جي ڳي.

ٻيڪڙو: ذ. "جتن" جو لوڪ گيت، سنڌ جو هڪ لوڪ گيت (عمرما سرائڪي ٻوليءَ ۾).

a folk song of Baluch tribes (in Siraiki language).

ٻيلو: ذ. درياءَ جي ڪنڌيءَ لڳ گھڻن ۽ وڏن وڻن واري ايراضي.

a forest land along the banks of a river, forest, afforestation, timberland, woodland.

ٻيلھ: ث. هڪ ئي وهڻ تي ٻن چئن جي گڏ سواري، هڪ دفعو ڪيڙي زمين تي ٻيو ھڙ، ھمراھي - مدد، ٻيلو - سنگت، (ظ) گڏ - ساڃ.

double/two riders over an animal or a two-wheeler (motorcycle or cycle). a second ploughing of land for cultivation, help, assistance, support, friendship, togetherness.

ٻيلھ ڏيڻ: ٻيو دفعو ھر ڪاھڻ، سنگت ۾ وھڻ، ھمراھي ڪرڻ.

plough the land for the second time. to help, support, assist, aid, succor.

ٻيلھاڙو: ذ. هڪ قسم جي پھلرائي واري راند (وڏ ڪپل) وانگر ڪيڙي (دھي).

a kind of game of strength.

ٻيلھڙو: ذ. مٿي تي پائي جا هڪ ٻئي مٿان ٻه ڀريل دلا، ٺڪر جي ٿانڻ جي رکيل قطار (ڪٺو، ڪنگر، تس، دڪي، ٽپ).

a water-vessel carried on head over another vessel. a line of vessels one above the other.

ٻيلي: ص. ساٿي - سنگتي، ھمراھ، رفيق، ٻاھرو - مددگار، حال پڙي، پورھيت، (ث. ٻيليائي).

a helper, friend, partner, aid, assistant, help, supporter, faithful, confident, labourer.

ٻيڻ: ث. اوتري ٻي واڌ، پٽائي.

double, doubling, dual.

ٻيڻو: ص. ٻه ڀاڱا زياده، پتو - ڏوڏو ڏنگو - مڙي (ث. ٻيڻي).

doubled, two fold, twice, folded, inverted, turned.

ٻيو: ص. ٻي گھڻي ڀر پھرين کان پوءِ وارو عدد - ٽائي، ڌاريو - غير، بدليل، نوالو.

second, number two in a count, equal, peer, stranger, outsider, odd, rare, strange, different, changed, modified.

ٻيھار، ٻيھر: ظ. ٻيو دفعو - ٻيو گھمرو - وري.

for the second time, again, once more, anew, afresh, repetition.

ٻيٽي: ص. هيءَ ٻه ۽ ٻيو - ھردو - ٻئي.

both, the one and the other, together.

a goat's cry, bah bah, ba ba.

ٻيڪڙو: ٻيڪڙو، ذ. دروازي جي ٻن طاقن جي وچ واري وڻي، وڻ جي ٻن ڌارن جي وچ وارو خال، ٻن پتين جي وچ ۾ وڻي، ڏو - ٻيڇ، وڪڙ - ڦيرو (رستي، درياءَ وغيره جي).

a space between two door-portions, a space between two branches of a tree, space between two adjoining walls, a fold, furrow, ridge, corrugation, a bend, curve (of a road, river etc).

ٻيڪڙو: م. ڪڙي يا ٽائي ڏيڻ کان سواءِ دروازي جا طاق ورائي ڇڏڻ - ورائڻ (طاق) بند ڪرڻ (در).

to close or shut a door without bolt, the act of closing a door.

ٻيڪڙو: ٻڪريءَ يا رڙ جو ٻيڪڙو ڪرڻ.

the crying or wailing by a goat or sheep, ba ba of a goat/sheep.

ٻيڪڙو: ذ. ٻن وڻن، پتين يا ٻن جاين جي وچ واري وچرتي - ٻيڪڙو the space between two sections/ branches of wall, a space.

ٻيگهي: ث. لوڪ ناچ جو هڪ قسم (جنهن جو ٻول "هڙ ٻيگهي").

a kind of folk-dance.

ٻيگهي مڃڻ: هنجري لڳڻ، هل ٿيڻ، پتو ڦاٽڻ ٿيڻ، ٻه طرفو لاپ ملڻ، ساڄي لڳڻ، جهيڙو لڳڻ.

be happy, be over-enjoyed, to raise a hue and cry, to have a double gain, an advantageous position or situation, raise a tumult, create trouble.

ٻيلاڻ: ذ. گھڻن ٻيلن واري ايراضي، درياءَ جي ٻيٽاري (جنهن ۾ ٿورو گھڻو جنگل اڀري ريو هجي).

a forest area, jungle, a shallow part of a river or canal, an islet.

ٻيلاڻي: ث. ننڍو ٻيٽ - ٻيٽاري.

an islet, small island.

ٻيلاڻي: ص. ٻيلي جو رهاڪو، شينهن جو هڪ قسم - واڱھ.

a resident of forest area; a kind of lion.

ٻيلپ: ث. ھمراھي ٻئي سان شراڪت يا مدد، نوڪري، ٻانھپ، چاڪي - تھل support, partnership, job, service, assistance, courtesy, kindness, looking after.

ٻيلپو: ذ. نوڪري، ٻانھپ، تھل - چاڪري، خدمت، مددگاري - ھمراھي service, help, assistance, looking after, kindness, courtesy, favour, aid, relief, succor.

پ

پاروڙي: ٿ. آڇي اُن واري رڌ، اُن مان نعليل ڪشي.
a sheep (with white wool), a woolen shawl, a gray-shawl (hand-made)

پاڙي: ص. ڳري بارواري، ڳرو - وزن دار، باري.
heavy, weighty, big, grievous, hefty, massive, ponderous, fleshy.

پاڙو: ٿ. وڏو چلور، بٽ، تنور - ڪوڙو.
a furnace, large cooker, stove, kiln, hearth.

پاڙ ۾ وجهڻ: ٻاهر ۾ وجهڻ، ڏيڻ.
to burn, to put into the furnace, leave, desert, throwaway.

پاڙو: ٿ. دلالي (بدپيشي جي)، حرامخوري.
the income of a pimp, immoral income, income from immoral sources/acts, bribe, bribery.

پاڙ وجهڻ: حرام جو پئسو ڪرائڻ، رشوت ڪرائڻ.
to give illegal-gratification, bribe, to give bribes.

پاڙو: ٿ. اُها ڳئون، جا گاه يا چاري پٺان نه مڙي.
a cow which gives milk when fed adequately (or with rich food) before milching.

پاڙو: م. ٻني تي آسرو رکڻ، پروسو ڪرڻ، (گذاڻي رهندي وغيره).

dependence, confidence, hope, reliance, to hire, charter, lease, let, rent.

پاڙو: ٿ. محتاتو - اجورو، عيوض - بدلو، مساو، گهاٽي يا رهندي تي ساريءَ لاءِ ڪرايو، مينهن يا ڍڳيءَ کي ڪير لاهڻ لاءِ ڏنل چارو.

hire, rent fare, freight, charter, lease, let, the food given to a buffalo or cow for milking.

پاڙي: ص. ڊڄڻ - بي همت.
coward, timid, dastardly, chicken, craven, dastard, funk, gutless, unmanly.

پاڙيو: ص (حقارت مان) بي همت، پاڻ ڪاٽيندڙ.
idem. a pimp, weakling, pander.

پاسڻ: م. (سن، پلسن) چمڪڻ، روشن ٿيڻ، نظر اچڻ، پسڻ، محسوس ڪرڻ، سمجهڻ.

to glitter, shine, glisten, to see, look at, to understand, feel, perceive, apprehend, comprehend, conceive.

پاهه: ٿ (سن) ٻولي - زبان.
language, dialect, vernacular, tongue.

پ: ٿ. سنڌي الف - بي "جو چوٿون اکر، اچار "پي" ابجد موجب عدد "ب" جي برابر (2).

the fourth letter of Sindhi Alphabet, numerically valued at 2.

پاپوا: ٿ. هنڌن جو هڪ فرقو (جين ڌرم جا پوئلڳ).
a caste of Jains.

پاڻي: ٿ. ڀاءُ جي زال - پاڇائي.
a sister-in-law, brother's wife.

پاتي: ٿ. ڪٽنب جو ماڻهو، گهر جو فرد.
a member of family.

پاڇ: ٿ. ڀڄڻ، هار - شڪست، ڊوڙ، لڏپلاڻ.
a running off, rout, flight, defeat, a run, migration, change of abode, escape, escapement, getaway.

پاڇائي: ٿ. وڏي ڀاءُ جي زال.
sister-in-law, brother's wife.

پاڇو: ڏسو "پاڇ".
a running off, flight, defeat, rout, migration, escape, escapement.

پاڇوڪڙو: ص. هر ڇوڪري ويندڙ، ڳوڙو، (ٿ. پاڇوڪڙو).
in the habit of running away or avoiding (job, assignment), deserter, abandoner, fugitive, truant.

پاڇي: ٿ. ٻوڙ ڳنڍڻ، ڪنهن رسم تي ورهايل يا ڏنل مٺاي يا کاڌو.
vegetables, pot herbs, food, provision, eatables, meals, stew, curry.

پاڇي پٽي: ٿ. ٻوڙ ٻاڙي - ڳنڍڻ پائڻ.
idem.

پاڇيون: ٿ. جدا جدا قسم جون سبزِين.
different vegetables, green groceries.

پاڇ: ٿ. ڀڄڻ جي حالت، ڳاموڙ (بدن ۾).
breaking, turning, a decrease, indisposition, feverishness, uneasiness, restlessness.

پاڇوڪڙو: ص. ڀڄڪڙي ڪندڙ، ڦٽارو وجهندڙ.
a breaker, that which causes breakage, one which causes quarrel or discord, a bad-wisher.

پاڙو: ٿ. ڪڏ، ويڪريءَ اونهي ڪڏ، پروڙهي مينهن.
a pit, deep depression, basin, hollow, sink, an old buffalo.

a large passage in a wall, an opening, a crack, fissure, chink, cleft, rift, split, un-inhabited (place). desolate, waste.

پائيسال: مر. ڪارو، ٿين. خفي ٿيڻ.
to be angry, acrimonious, heated, indignant, enraged, fly into passion.

پائيسال: مر. مٿو ٽوڙڻ. هوش خطا ٿيڻ. پٽيلجڻ.
to become mad, senseless, loose senses, become unconscious.

پائيسال: ٿ. قسم - جنس.
kind, sort, variety, type, breed, class.

پائيسال: ٿ. ٻه ٽي ٽن ٽن.
diverse, various, different, dissimilar, distant, divergant, disparate.

پائيسال: مر. سمجهڻ - محسوس ڪرڻ، پرڙڻ.
to feel, experience, know, sense, think.

پائيسال: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
a godown, store, store-house, depot, depository, magazine, repository, barn, granary.

پائيسال: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
an earthen vessel used in a play to make some sound.

پائيسال: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
earthen vessel with a small slot for saving coins.

پائيسال: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
a store-incharge, incharge of a godown, granary, barn.

پائيسال: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
گدامر. انبار خانو - تر شاخانو، پيگل ۽ سامان کان خالي گهر. بدن - جسم.

پائيسال: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
an earthen vessel, a godown, store-house, barn, granary, a kitchen, an abandoned house, body, the wheel of a water-wheel, a structure, framework.

پائيسال: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
پاڻجو ٿاڙو: راز پٿر ڪرڻ - ٻول پٿر ڪرڻ. اصل حقيقت ظاهر ڪرڻ.

پائيسال: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
to expose, give secret, disclose, reveal, brandish.

پائيسال: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
a wheel of a water-wheel

پائيسال: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
hardware, utensils or vessels prepared from

پاڪر: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
ان ڪاٺيون، ٻڪ، ٻن ٻانهن جي وچ ۾ آيل ڪاٺيون، گاه وغيره (جو ماڻهو کڻي سگهي).

پاڪر: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
an embrace, clasp, enfold, hug, press, squeeze, a load which can be taken by a person (in both arms).

پاڪر: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
to clasp whole heartedly, to clasp fully, to take in an embrace, hug -thoroughly.

پاڪر: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
Bhag, a caste, tribe.

پاڪر: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
luck, fortune, fate, good luck, destiny, lot, chance, share, portion, fraction.

پاڪر: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
fortunate, lucky, munificent, happy.

پاڪر: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
idem, lucky, fortunate, happy, well.

پاڪر: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
idem

پاڪر: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
lucky, fortunate, well, rich, affluent, moneyed, opulent, wealthy, a cattle-owner.

پاڪر: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
share, part, portion, division, fraction, fate, luck, fortune.

پاڪر: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
shareholder, partner, associate, cohort, fellow, mate.

پاڪر: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
goodness, favour, kindness, regard, love, consideration.

پاڪر: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
to favour, show esteem, consideration, help, assist, support.

پاڪر: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
spear, lance, spike.

پاڪر: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
a caste or tribe of the Sindh province, Bhan, a begging musician.

پاڪر: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.
پاڻيو: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.

پاڪر: ٿ. ڪڍڻ. ڪڍڻ.

a nephew, a sister's son.

پاڳاڻو: ٿ (سن) اڪير - سڪ. پيار خواهش - ارادو.

passion, amour, adoration, affection, love, wish, desire, craving, urge, intention, intent, intendment, fondness, purpose, plan.

پاڳي پريوڳ: ٿ (سن) گرامر موجب جنهن جملي ۾ فعل جي فاعل جي ضرورت نه ٿئي (مثلاً پينگمي ۾ لڏبو آهي. وغيره).

a sentence which does not need a subject or a verb.

پاڳو: ٿ. آڏو - برادر. اگه - نرخ.

brother, rate, price, charge, cost, tariff.

پاڳي: ٿ. برادري، عزازت.

relationship, kinship.

پاڳيو: ٿ. ٻڌ جو پٽ (ٿ. پاڳي).

a nephew, a brother's son.

پاڳترو. پاڳترو: ٿ. وقت مطابق حال چال - ماحول.

according to time, current, fashionable, in vogue, style, environment.

پاڳر: ٿ. "پاء" جو جمع. برادري.

relations, relatives, brothers, kinsmen, kin.

پاڳو: ٿ. پاڳو.

brother, referring or calling an elder brother.

پاڳي: ٿ. پاڳو ساٿي.

brother, comrade, mate, associate, chum, companion.

پاڳيندو: ٿ. سنڌ جي هندو واپارين جو هڪ طبقو.

one of the Bania or business community, a Hindu businessman.

پاڳيندي: ٿ. برادري. پاڳيچاري.

brotherhood, fraternity, association, fellowship, guild, league, order, society, union.

پاڳيچارو: ٿ. پاڳي جو رستو. برادري جو ميڙ.

kindred, relationship, an assemblage of relatives, kinsmen.

پاڳوارو: ٿ. حصيدار - ٻٽيار.

partner, co-sharer, shareholder, associate, cohort.

پاڳواري: ٿ. حصيداري، پاڳواري.

partnership, shareholding, affiliation.

پاڳاڻو: ٿ. پاڳو وارو - پاڳوارو جو (ٿ. پاڳي).

brotherhood, brotherliness, comradeship, fraternity, partners.

metal (copper etc).

پانگه: ٿ. چنڊ جي پهرئين ۽ ٽئين هفتي واري سامونڊي هلڪي ڀڃ.

low tide, neap tide.

پانگو. پانگهو: ٿ. سڀئي سڪل کائي (ٻارن جي ڪم اچي). چينيو. سڪل کائي.

fire wood, fuel-wood.

پانگا لاهڻ: سڪل ڌار مان ڇانڀا ڇڏڻ. پلسا ڇڏڻ.

to cut a large bough into pieces. to beat severely.

پانگترو: ٿ. هلي چلي. هلندڙ وقت جو اثر.

in vogue, fashion, trend. effect of time.

پانگجڻ: ٿ. سمجھ ۾ اچڻ. محسوس ٿيڻ. خيال ٿيڻ.

to be thought, to seem, to feel. reflection, speculation, cogitation, apprehend, intellection, notion, perception.

پانڻو: ٿ. (سن) پاڳو - گهرڻ - چاهڻ - پيار ڪرڻ. خيال ڪرڻ. سمجھڻ. اندازو لڳائڻ.

to like, love, regard. to think, imagine, estimate, reckon, figure.

پانڻو: ٿ. پاڳو کي ڪجهه سمجھڻ. هستي، وڌائي. هٿ - مغروري.

to think of oneself, egoism, pride, conceit, complacency, narcissism, vainglory, vainness, vanity.

پاڳي: ٿ. حجام جي اوزارن جي ٽيلهي - ڪپڙ.

a barber's case, to work as a barber, barbership.

پاڳيو: ٿ. خوديءَ وارو خيال. هستيءَ وارو ارادو. مفروضو. پڪو پختو اندازو. نظريو.

egoism, pride, proudness, conceitedness, complacency, hypothesis, correct guess, evaluation, theory.

پاڳو: ٿ. ماڳ - هنڌ. هٿ - غرور. تڪبر. وڏو پيالو - جمن. چوپائي مال جو چيشو ٽولڙيون وغيره.

an abode, location, household, residence. egoism, pride, vanity, vainness, conceitedness. a bowl, large cup. manure, dung, faeces.

پاڳو: ٿ. پاڳو جو (ٿ. پاڳي).

a nephew, a sister's son.

پاڳو: ٿ. ماڳ - هنڌ. پيشي. مال جو وٿاڻ - واڙو.

an abode, location, household, habitation, dwelling, home, house, residence, a cattle-pen, enclosure, yard.

پاڳيو: ٿ. پيش جو پٽ. (ٿ. پاڳي).

occasion of marriage etc.

پت پائي: ص. برادريءَ وارو - شريڪ. راج وارو.
a relative, relation, belonging to same tribe or community, race or religion, kin, kinsman.

پت ٿيڻ: پائي ۾ ڀسي گهري رچڻ، رحي رچڻ.
to mix or mingle thoroughly, be blended, be amalgamated, fused, intermixed.

پت گهاتو ڪرڻ: بيرواجي فائدو حاصل ڪرڻ.
to obtain an undue advantage or gain, unlawful gain, benefit, profit or return.

پت ۾ ڪهر پوڻ: نڪيل ڪم ۾ رڻڊڪ پوڻ.
hitch in a settled affair or deal.

پت: ٺ (من) ديوار - عالم پناه.
wall, compound-wall, barrier, fence.

پت جو پت: رڳو ڏسڻ جو سڦو. ڏسڻ ۾ پيڪي وارو بربلڪل نڪر.
beautiful, charming, unmanly, coward, gutless.

پتن پت: قبر جي سڙه جو عذاب.
the torment of grave's congestion, the pangs of grave.

پتن تان پت اچلائڻ: فقط ڏيکاءِ لاءِ اجايا خرچ ڪرڻ. اجائي سخاوت ڪرڻ.

to waste, extravagance, lavish, squander.

پتار: ڏ. پاتهار مڙس - گهر وارو.
giver (God), husband, spouse.

پتاري: ٺ. گيه يا تيل رچڻ لاءِ چم جي ڏهي.
a leathern vessel for keeping ghee or oil.

پتر: ڏ. سڄل مٽي، جو پورو - پنڌ ڦوڙ - ڪڙو.
a dry clod of earth, a lump or chunk of earth.

پتر پائي: ڏ. مرئي وقت فوتي جي جنازي ۽ دفنان ۾ شريڪ. غمي ۽ بر همدرد ڪندڙ.

a person who shares grief, a joiner at the time of burial, a person who is present at the time of burial (of a friend or relative).

پتر پورو: لائي چائي ڪرڻ. ٻن کي ويجهڻ لاءِ بھتان بازي ڪرڻ.
a tell-tale, back-bite, tale-bearer.

پتو: ڏ (ن. بستہ = ٻڌل خرچ) ڪامورن جي گشت جو خرچ. مسافريءَ ۾ کاڌي جو خرچ، قيدي لاءِ کاڌي جو مقرر انداز. ڪپڙن کي ڪلف ڏيڻ لاءِ.

a daily allowance, expense, payment, travelling allowance, a fixed quantity of ration for a prisoner, a meal.

پتو پاڙو: ڏ. مسافريءَ ۾ کاڌي ۽ پاڙي جو خرچ

پٻ: ڏ. پٻ - شڪم، وڏو پٻ. ڇڏو.

a pot-belly, protruding stomach.

پٻ ٻرڻ: ڏو ڪرڻ. فقط پاڻ ٽانڊو وٺڻ.
to fill completely, over eat, to gain advantage or profit, self-aggrandizement.

پياس: ٺ. هڪ راڳتيءَ جو نالو (جا پرھ ڦٽي وقت ڳڻجي) صبحي.
a raga of the morning, early morning raga.

پير: ڏ. جسم جو پٻ ۽ ڇاتي وارو حصو - ڏٺو.
the upper-torso, trunk of the human body.

پيري: ٺ. بنا تنگن يا سڪل تنگن وارو ڏٺو.
a torso without legs or with thin legs.

پير: ڏ. باه جو شعلو، مڇ، پٺت.
a great blaze, bonfire, flame, glow, conflagration.

پير: ڏ. ٻين گاه جي پاڙ ڏير جي پاڙ - ٻڌ.
the root of Elephant grass (*Typha elephantina*).

پير ڪو: ڏ. باه جو پٽڪو. باه جون چيڙون.
the flame of a fire, blazing, conflagration, a great blaze.

پيڪو: ڏ. پائي جو پٽڪو. اُچل (پائي يا ٻاڻ جي). ڌڌڪو. زوردار ڳالهائڻ.
chast and loud voice, roaring, clamor, display, show, imposing or subduing appearance, pomp.

پيڪيدار: ص. دٻڊهي وارو، رعبدار، حشمت وارو.
imposing, grand, august, grandiose, magnificent, majestic, royal, stately.

پيڪي: ٺ. زوردار آواز. ڌڙڪي واري هڪل. هٽاڪي - رعب تاب.
a scolding, rebuke, ragging, admonishing, chiding, reproachment.

پيٽو: ٺ. گئون جي چيشي جي رک (جيڪا ٿو جا پوجاري ساڌو پنهنجي پٽ کي مليندا آهن) چار - ٿلڻيار، مڙهيءَ جي ڌوئيءَ جي رک.
ashes, cinders, clinkers, sacred ashes.

پٽ: ٺ (سن. پڪت) ريت - طرح، پٽ. روشن.
way, manner, habit, method, modes, system, style, custom, habitude, practice, usage, wont.

پٽو پٽ، پٽو پٽن: ڏ. طرحين طرحين - قسمين قسمين.
various, multifarious, multitudinous, numerous, sundry, different, disparate, dissimilar, distant, divergent, diverse, unequal, unlike.

پٽ: ڏ (پرا. پٽ، سن. پڪت) اوڀاريل يا وڌل چنور، شاديءَ، خيرات يا ونگار جو پٽ.

boiled fried or cooked rice: rice cooked on the

a running off, rout, flight, escape, haste, expeditiousness, hurry, hustle, rustle, unnecessary haste or hurriedness.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ ڊوڙ

haste, hasten, hurriedness, running off, flight.

پڻ ڊڪ: ٺ. ڊوڙ ڊڪ. ڪوشش.

effort, exertion, hasten, endeavour, struggle, strife, strain, pains.

پڻ پڻ: ٺ. ڊوڙ ڊوڙ. ڊوڙ ۾ وهڻ پڻ پڻ. شڪست ڏيڻي پڻي هٿائڻ.

پڻ پڻ: ٺ. ڊوڙ ڊوڙ. ڊوڙ ۾ وهڻ پڻ پڻ (پڻ پڻ عورت).

to run, flee, to win a race, to overtake, to defeat.

to entice, kidnap, abduct, spirit away.

پڻ پڻ: ٺ. پڻ پڻ. آڻو ڪرڻ.

to wet, soak, drench, saturate, sodden.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ (پڻ پڻ) ڊڪ پڻ پڻ (جيڪو ڊوڙ ڏيڻي ڊڪ پڻ پڻ).

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ (پڻ پڻ).

adoration, worship, a hymn.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ.

a worship, adoration, idolization, Hindu worship.

پڻ پڻ: ٺ. ڊوڙ پڻ پڻ. ٽڪو ڊوڙ پڻ پڻ. پڻ ڏيڻ (ٺوڙي ڊڪ پڻ پڻ).

ٽڪر ٽڪر

to run away, flee, abscond, elope, to break, breaking, crash, crumple, break.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ (ڊڪ پڻ پڻ).

a habitual absconder, wanderer, a fugitive, deserter, a coward.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

to get wet, to be softened, drenched, soaked, become happy. (of the night) to fall.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

to fry, to parch, to cook by frying in oil, to pop.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

breaking, cracking, thrashing, beating, to coil, wind, twine (string, cord).

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

to thrash, beat, punish severely, chastise, penalize.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

a common multiple.

expenses of a journey, travelling expenses.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

old, rotten, worn out, dilapidated decrepit, decayed, putrid, weak, feeble, fragile, frail, infirm.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

rotten, old stuff, decayed, decrepit, fragile, dilapidated, frail, aged, infirm.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

the shop where intoxicants are sold.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

a bard, a kind of troubadour, a mendicant.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

a bard, a troublesome begger.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

a sand hill, sand dune.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

(ٺ. پڻ پڻ).

(cattle) fat, a good animal, lucky, opportune, quality animal.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

speaking in a low tone, hushed voice.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

to wander about, go astray, wander idly or aimlessly, drift, ramble, maunder.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

a whisper.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

a fool, doodle, idiot, imbecile, jackass, nincompoop.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

to take up useless assignments, to waste time, jobs which result in a loss.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

a scorpion.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

a very old man, infirm and aged person, aged, timeworn, elderly.

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

without teeth, toothless (person or animal).

پڻ پڻ: ٺ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ. ڊڪ پڻ پڻ.

rotten.

پڙه: ٺ. چيد سان مليل جنگه وارو هٿو - ڍاڪ.

the joint of the leg with the torso, the leg-joint.

پڙه: ڏ ڦٽل واه يا ڪڙي جو تڙ. پراڻي واه يا ڪڙي جو سڪل پيٽ - ڀورو.

an abandoned channel or water-course, a river channel no more getting water, abandoned canal or ravine.

پڙه: ص. جنهن کي ڏند نه هجن. ڏندن پڳو - ڦڏو.

toothless.

پڙا ڪم: ڏ. جڏا ڪم. بي فائدا ڪم. اوتڏا ڪم.

useless jobs or assignments, jobs resulting in loss or of no use, gainless assignment or project, unwanted or annoying jobs.

پڙي: ٺ. ٺ. چانبي جي ڦرين جا توتڙ. تڙن جي ٺمي.

the husk of Sesammum or Mustard, rape, oilseed etc.

پڙه: ٺ. ويرا جا ڪوڙا سور. آن پڙ جو عمل.

the false pangs of delievery. to fill the grain in bags.

پڙ پڙه: ڪوڙهي برغلائڻ. ڪن پڙه.

to misguide, lead astray, mislead, misdirect, lure, ailure, entrap, inveigle, tempt, seduce.

پڙه: ٺ. ڪپ - ڪپڙو - ڪنڌي. پاسو - طرف. ويجهائي.

bank, embankment, brink, vicinity, shore, beach, coast, strand, locality, area, neighbourhood, vicinage, nearness, alongside, adjacent.

پڙ پاسي: ڇ. ويجهو - پاسي. پڙ پاسي.

near, adjacent, neighbouring, contiguous, nearby, abutting, adjoining, juxtaposed, touching, around.

پڙه: ڏ. زور - ست. ٻل. آڏو - ٽيڪ. مدد.

strength, power, dint, energy, force, might, muscle, potency, vigour, prop, support, brace, buttress, help, assistance, relief, succor, comfort.

پڙه: ٺ. بار سٺ. زور جھلڻ.

to prop, support, brace, take the load or pressure, buttress, assist.

پراء: مٽي. واري. پڻجھو وغيره (ڪڏهه پڙن لاءِ) چاڙھ (پاڻي جو). ڳوڙ وغيره پڙن جو عمل.

filling, earthfilling, earth, rubbish for filling, rush of water, inundation, the filling of a gunnybag, a sack, a pouch.

پڄاڻ: م. ٽڪر ڪرائڻ. توڙائڻ. ڪليو ڪرائڻ (روپي) مٽائڻ (ريزگاري). وٽائڻ (رسي).

to cause to be broken (into pieces). to change (into small coins), to get twisted, winded, coiled or entwined.

پڄڪڙي: ٺ. خلاف ورزي. انحرافي (وعدي. اصول ۽ قاعدي جي). اٽڪ - رنڊڪ.

interruption, hitch, violation, infringement, breach, contravention, infraction, transgression.

پڄ گھڙ: ٺ. پڄي وري ٺاهڻ جو عمل. ڊاه بوه. ڳڻ ڳوت. جوڙجڪ.

reassembly after breaking or separating, destruction, subversion, consideration, thought, thinking, arrangement, management.

پڄڻ: م (سن. پڄڻ) توڙڻ - ٽڪر ڪرڻ. سَلڻ. (ڳجهڙا) حل ڪرڻ (حساب اور انگن (قاعدي).

to break, sunder, separate, disjoint, dis sever, to decipher, solve (a riddle), break (a law), infringement, overstepping.

پڄي: ٺ. سَلڻي (ڳجهڙا). وات (حساب جي).

a solution, answer of riddle, result, method of solving.

پڄي مارڻ: سخت شڪست ڏيڻ. اٽلائي پٽلائي مارڻ (مقابلي ۾).

to beat thoroughly, a thorough defeat, annihilation, destroyal.

پڄڻ: م. رڌڻ (گيهه ۾). گوشت وغيره کي گيهه ۽ مصالحن ۾ پڄڻو ڪرڻ. واري ۾ پڄائڻ (جٽا. مڪئي).

to fry, turn round meat in a pot with a ladle, to parch or pop (in sand)

پڄي: ٺ. گوشت پاڇي وغيره کي گيهه ۾ رڌڻ.

a frying (in oil or ghee), an act of frying meat etc.

پڄ: ڏ. وارن جو مڇ - پڄ.

long straggling hair, a mass of tangled hair.

پڄائڻ: م. سنڌ سنڌ سان ملائڻ. ٻن هڪجهڙين شين جي پيٽ ڪرڻ.

to connect at the joints, to compare (articles of same class), equate, assimilate, match.

پڄڻ: م. ڊيڄن - سوڙهو ٿيڻ. ملي اڄڻ - ٺهڪي اڄڻ. ڪپڻ. قابو ٿيڻ.

پڄي طرح ڳنڍجڻ.

to be squeezed, congested, adjusted, fixed, adapted, accommodated, conformed, fitted.

پڄ: ڏ. سڪل سڙيل گاه يا آن. ٻڌ ٻوس. (ص) پراڻو - سڙيل.

refuse, debris, garbage, junk, litter, ruffraff, rubbish, sweepings, swill, trash, waste, old.

jammed, loaded, packed, replete, stuffed.

پَرڙَ: م. پرپور ٿيڻ. گندگيءَ وغيره ۾ لڳجڻ. ڍاڀجڻ (کاڌي يا پئسي ۾) سڪڻ (گهرڙي).

to be filled, brimming, to be replete with refuse, litter, offal or rubbish. stomach-full, stuffed. to pant, gasp (as a horse).

پرچي اچڻ: پڇي اچڻ (وقت). پڇي اچڻ (حساب). چڙهي اچڻ (ڪڪر) تري اچڻ (خيال).

(of the time) to become due. (of a payment) become mature, payable. (of the clouds) to cover the sky. to remember, recall, recollect.

پرچڻو: ذ. آڌار - ٿيڪ. سهارو. ڏو. حمايتي.

a prop, support, supporter, helper, aid, assistant.

پرڙاڻ: ذ. پڪي جي اڏاڻ جو زور وٺڻ آواز.

the whirring sound of a bird, when flying or taking off. to move, fly with a whizzing sound.

پرڳڻ: پرڳڻ: ذ. ڪالين جا سنعا پيڻيا - پراڻي لوڙهي جون ڪالين (جيڪي باهه پارڻ ۾ ڪم اچن).

the fire-wood, brush-wood, old wooden pieces used for burning.

پرڳڻي: ٺ (سن) پرون.

eyebrows.

پرڳڻ: ڏکن - اولهه جي هوا (اونهاري ۾ لڳي).

a south-western wind (during summer months).

پرڳو: ذ. ٿاڻو - وقت. مهل. پيرو - دفعو. گهمرو.

a time, succession of time, instance, turn.

پرڳو: ذ. ٻٽ. ساک. لڄ - شرم. آبرو. ننگ ناموس.

credit, trust, prestige, honour, belief, credence, faith, respect, regard, admiration, estimation, esteem, character, footing, position, dignity, rank, state, stature.

پرڳو: ذ (سن) دهر - وسوسو. شڪ.

doubt, vision, apprehension, consternation, fear, superstition, misgiving, mistrust, distrust.

پرڳاڻ: م. حرصاڻ. لالچاڻ. ويساڻ. پرڳاڻ. پرڳاڻ - ريجڻاڻ.

to deceive, beguile, delude, bluff, humbug, be tentalized, tempted, to mislead, to cajol, persuade, coax, concile, reconcile, appease.

پَرڙَ: پَرڙَ: م. (سن) خالي (جاو. ڪڏ. ٿانءَ وغيره) پر ڪرڻ. پيت موهڻ (کاڌو) مڻڻ (آن). لٿڻ (گند سان). ڪٽڻ (قدم). اداڻگي ڪرڻ (رقم جي).

وجهن (ڪارتوس). ڏيڻ (ڀل ڏيڻ). پڙڪائڻ. پرت ڪرڻ.

to fill, saturate, cover with, to take a mouthful, to

پراء وجهن: هيٺاهين جاءِ کي مٽي وغيره پُرڻ.

to fill the depression, the pit-filling, earth filling.

پَرڙَ: م. لٿڻ (ڪڏ. ٿانءَ وغيره) وٺڻ (عيوض. ڏنڊ). ماپڻ (آن).

to get filled, to get as a compensation, reparation, indemnification, recompense, restitution. to get measured, to get weighed (grain, corn, wheat etc).

پَرڙَ: پَرڙَ: ذ. سٺ يا پَت سان ڪپڙي تي گلڪاري (قسم: هرمج،

پڳڙو، نوپتير، مڪو، چنڊ، چڪرو، ڪٽڙو ڦل، بغدادِي مڦيلي وغيره).

stitching, embroidery, needle work,

پَرڙَ: ٺ پرت پريندڙ عورت.

embroidering woman.

پَرڙَ: ذ. راڱڻ پٽائي وغيره کي چلهه جي ڪر ۾ پڇائي چٽي ٺاهيل

چٽي - بورڻو.

to cook a potato or brinjal (*Solanum melongena*) in the ash or cinders and then cook with spices etc. as a curry.

پَرڙَ: ص. پَريل. بارسان لڏيل.

full, laden, burdened, loaded, cumbered, lumbered, saddled.

پَرڙَ: ٺ. پَرڙَ جو عمل. پراء آڱري. داخلا (فوج) پوليس يا ڪنهن

ڪارخاني ۾.

filling, loading cargo, burden. admission, recruitment, recruiting, reinforcement.

پَرڙَ: ڪورڙي اصطلاح ۾ ٽاڇيءَ کي هڪ هڪ تڏ ڪري اوزار ۽ ڦٽي مان لنگهائڻ.

to properly segregate the threads on a warp before weaving.

پَرڙَ: ذ. گاه ۽ ول جو هڪ قسم. (ص) ڪاڻو.

demochaeta lappacea a grain bearing weed of desert area. glutton. cenchrus (*cenhrus biflorus* roxb burt.)

پَرڙَ: م. جھٽ پت کائي کپائڻ. ڏنڊن سان پورڻ.

to eat quickly, to consume immediately, to break with the teeth.

پَرڙَ: ٺ. ان يا داڻن واري ڪنهن به جنس جي پَرڙَ يا مڻڻ جو عمل. ٽڪ

نور - ويچار.

the weighing and filling of grains. the measuring, weighing, thinking, pondering, reflecting, speculating.

پَرڙَ: ص. چڱيءَ طرح سان پَريل. مڪمل.

full to the top, brimful, crammed, brimming,

hope, confidence, reliance, support, faith, trust, reliability, dependence, stock, assurance, certitude, conviction, sureness.

پڙهائڻ: ڏ (سن) اک جي مٿان ڪٿان وانگر وار.

the eyebrows.

پڙهائڻ: ٺ. ڪاٺين. گاهه. آن وغيره جي وڏي پروٽي (جا مٿي تي ڪڍجي). وڏي هڙ جو بوجو. مٿي جو بار.

a head load, load which could be taken on head (firewood, grass, grain etc), a burden of a large bundle, a packet on head.

پڙهائڻ: ٺ. پورهيو پند. مزدوري وارو پورهيو. گذران جيترو پورهيو. labour, physical work, drudge, drudgery, toil. a bare minimum wage, living-wage.

پڙهائڻ: ڏ (عورت) کي ٻار ڄمڻ جا پورا مهينا. to be due to give birth, full tenure, full-time (pregnancy).

پڙهائڻ: پڙهائڻ. تار ٿيل (ٿانءِ) واه وغيره. (ظ) بدن ۾ تلھو متارو. سڪيو سٺو (گهر).

full, brimful, brimming, crammed, crowded, jammed, fat, adipose, obese, overweight, portly, affluent, stuffed, replete, wealthy, opulent, rich, moneyed (household).

پڙهائڻ: ص. آزمودگار - تجربڪار. قابل. ماهر. سورهيو. clever, expert, adept, dexterous, skillful, scholar, wise, proficient, master, masterful, skilled, brave, audacious, awaless, courageous.

پڙهائڻ: م. همت ڏيارڻ. مدد ڪرڻ. ساٿ ڏيڻ. to encourage, help, cheer, console, comfort, hearten, strengthen, foster, promote, serve.

پڙهائڻ: م. گڏائڻ، ملائڻ. ملاقات ڪرائڻ. to mix, admix, blend, amalgamate, compound, fuse, commingle, intermingle, intermix, melt, merge, mingle. to arrange a meeting.

پڙهائڻ: ص. غير آباد ويران. برباد. waste, dreary, wilderness, barren, desert wasteland, wild, wild land, wildness.

پڙهائڻ: م. هوا سان ياد کي تيز ڪرڻ. مڃ مڃائڻ. ڪاروائڻ. برغلائڻ. to flare the fire (with air or wind), to raise an inferno, blaze, holocaust, conflagration, to annoy, chafe, irk, seduce, tempt.

fill the stomach, to measure, weigh, gauge, to bedaub, to take steps, move, walk, to pay back, reimburse, to load (a gun), to pay a tax, charge, levy, duty, assessment, tariff, land-revenue, fine, penalty, to flame the fire, to embroider, stitch.

پڙهائڻ: ڊهل يا ڪنهن ساز کي پوريءَ طرح وڃائڻ. to play a musical instrument at full volume.

پڙهائڻ: (سن) ڦرڻ. موٽڻ. وٽ ٻيهر پهچڻ ڪرڻ. to come back, return, visit again, a visitation, reversion, turning back.

پڙهائڻ: م پور ٿيڻ. ڌڙي ذرا ٿيڻ. خرچ ڪرڻ. to be reduced to powder, pulverized, crushed, to expend, spend, disburse, give, pay.

پڙهائڻ: ڏ. ڪورين جي اصطلاح ۾ تاجيءَ جي بابين ۾ پوندڙ ٿڌو جن ٻين ماڻھو جو آستان (جتي هو ويهي اڳڪٿيون ڪري).

a weaver's instrument, a place where one expects visitation of some supernatural being.

پڙهائڻ: لڳت واري ماڻھو تي سرور يا جاگڙ وڃائڻ. قسمت جو حال معلوم ڪرڻ.

an arrangement of music or some such other act to recall a jini or a supernatural being supposed to be occupying some human being, to consult a spirit, to try to find one's fortune through such a method.

پڙهائڻ: ڏ. هٿي جو مٿيو. پاڪڙي جي چوٽي. the pommel of a saddle, the top of a camel-saddle.

پڙهائڻ: ڏ. سنھڙن پٺن وارو پاڻي جو گاهه (مڇي کائي). a grass of ponds liked by carpfishes.

پڙهائڻ: ٺ. ڦرڻي - چرخي پڙهائڻ. a wheel, for twisting ropes with a ginning machine, a spinning jenny, a windlass machine.

پڙهائڻ: ڏ. ٿوري وڏي پري (گاهه) ڪاٺين وغيره جي جا مٿي تي ڪڍجي (ٺ. پروٽي).

a load which could be taken in an embrace or on the head.

پڙهائڻ: ڏ. پڙهائڻ وارو هڏو. تلھو پڙهائڻ. the bone of the eye-socket, thick and full eyebrows.

پڙهائڻ: ڏ. اعتبار. ڏي. سانگي. پٺ. ساڪ. آسرو.

a dry cough.

پڪلڻ: م. پڙڻ (مٽي ۽ ٻيا). لڙڻ.
to soil, dirty, contaminate, defile, taint, pollute.

پڪو: ذ. پور-تڪر. ذرو.
a piece, portion, segment, particle, bit, crumb, grain, molecule, scrap, fragment.

پڪا ٿيڻ: ذرا ذرا ٿيڻ- پور پور ٿيڻ.
to become fragmented, broken to pieces, to turn to grains or crumbs.

پڪورڻ: م. ٻن شين جي وچ ۾ آڻي چڻ. چيڻاڻ. پڪڙ ۾ آڻي.
پڇاڻ.

to press hard between two opposing forces, to crush, squeeze, express, mash, squash, pulp, pulverize.

پڳت: ٺ. پڳتي, پرڄا جا پڇن پيار. راڳ ناچ جي هڪ خاص مجلس (جنهن ۾ پڳت نچن ڳائين).

(Hindus) worship, adoration, prayer, prayer or praise-song, a religious song-dance occasion or ceremony.

پڳت وجهڻ: ماڻهن کي گڏ ڪرڻ. تاشونگهڻ.
to collect people to hold a function, a function of song and dance.

پڳت: ص. پڳتي ڪندڙ. پرڄاري. بندگيءَ جا پڇن ڳائيندڙ سادي سپاء وارو.

devout person, a kind of religious devotee, singer of religious songs, simple, natural, artless, innocent, ingenuous, naive, unsophisticated.

پڳڙ: ٺ. ڪٽ ۽ مڇر.
mosquitos, moths or insects.

پڳڙي: ٺ. هڪ ڌڻيءَ جي بندگيءَ ڪرڻ وارو عقيدو. قلمي پڇن يا راڳ.
loving devotion, ardent worship, a religious song, a song of praise for the God/Lord.

پڳڙا: ذ. پڳڙ چڻا.
parched grams.

پڳڙو: ذ. پڳڙ چڻو. ڀرت جو هڪ نمونو.
a parched gram, a kind of embroidery.

پڳڙو ۽ ٻيا لفظ: هڪ جهڙي ورهاست. ورهاست ۾ هڪجهڙو حصو.
equal division, partition, equal parts in division.

پڳڙ: ص. (پريڱ, سن. پنڇ) ٽٽل. حل ٿيل (حساب). (ڳجهارت). پڇي ويل.
broken, shattered, fractured, ruptured, torn, severed, solved, deciphered, figured out, puzzled

پڙڪڻ: م. پڙڪا ڪري پڙڻ (باهه). پڙڪو کڻي اڏامڻ.

to blaze up, detonate, glitter, shine, conflagrate, to fly with a fluttering sound.

پڙڪو: ذ. باهه جو پيڙ. جوش. اڇل (پکي جي). چرڪ (ٺ. پڙڪي).
blaze, the sound of blazing, the fluttering or whirling of a bird, to wince, shy.

پڙڪو: ذ. باهه جو پيڙ. مڇ. آلي جو شعلو. چڻي. (ص. پڙ - هوشيار).
a blaze, inferno, conflagration, holocaust, expert, skilled, clever, master, skilful, the flame of a fire, dexterous, proficient.

پڙڻ: م. پيڙ ٿيڻ - ملڻ - گڏجڻ. پڇڻ - لڪي اچڻ.
to meet, mingle, mix, adapt, admix, blend, amalgamate, merge, intermix, adjust, conform, fit, reconcile, suit.

پڙو: ذ. وڏو ڌڙو. پراڻي ٿٽل (شهر, قلعي, مقام, جاء) جو ڌڙو. ڳنڍ (سٺ) جي تندو (ٺ. پڙي).

a dune, mound, heap, pile, mass, a ruined town, knot in cotton thread, a tie.

پڙوٽ: ٺ. ڪسب جي ڪمائي - ڪٽيڀر - پاڙ.
pimping, the income of a pimp, living from immoral source, immoral income.

پڙوٽ: ذ. پڙوٽ ڪندڙ ڪٽڻ, ڌڙو, ڌرتو, بدپيشي واري ڪمائي تي گذر ڪندڙ. (ٺ. پڙي).

a pimp, bully, fancyman, pander.

پسر: ٺ (سن. پسن) رک - چار - قلعار - پيوت.

ashes, cinders, clinkers, the burned wood or charcoal.

پسر ٿيڻ: سڙي رک ٿيڻ.
to become ash, to be fully burned, turn to cinders or clinkers.

پڪ: ٺ. وڏي واه يا درياءَ جي ڪير واري پيڙ (جا پاڻي جي کاڌ سبب ڪري) ڪندي - ڪير - پير.

a high bank, pile, heap, mass mound, stack.

پڪائڻ: م. زور سان هڻڻ. ڦهڪائڻ.

to press, crush, squash, throng, compress, constrain, jam, push, shove.

پڪ ڪنگهه: ٺ. سُڪي ڪنگهه (جنهن ۾ بلغم نه اٿڙي).

agent, a commission agent, representative, delegate, deputy.

پلاڻ: م. پلائي ڪرڻ. پاڻ موڪڻ.
to do good, to do a favour, a good deed.

پلاڻ: م. منجهڻ. گمراه ڪرڻ. ويساهڻ. پنپلائڻ. وسارڻ.
to mislead, deceive. to cause to err, beguile, betray, bluff, delude, neglect, ignore, omit, overlook, miss.

پلاڻي: ث. بهتري - چڱائي. مهرباني. نيڪي. احسان - ثورو.
goodness, kindness, advantage, virtue, welfare, morality, righteousness, rightness, uprightness.

پلجڻ: منجهڻ. گمراه ٿيڻ. غلطي ڪرڻ. پنپلجڻ. وسرڻ.
to err, to forget, to be misled, deviate, stray, wander, neglect, disregard, fail, ignore, miss, omit, overlook.

پلڙو: ص. ڦلڙو. ڪومايل (منهن). ڪنڌرو.
withered, shriveled, weltered, wilted, pulpy, spongy, yielding, soft, tender, mild.

پلسرو: ذ. پليءَ پوک وارو زمين تڪر.
a rich soil or rich cultivable land.

پلڪار: ث. گمراهي - مرنجھ. ڏهڪاءُ. سختي. مصيبت.
seduction, heresy, apostasy, fear, dread, terror, apprehension, horror, panic, consternation, dismay, embarrassment, hardship, rigour, vicissitude.

پلسائن: ذ. چڱو ماڻهو. سکر ماڻهو. شريف ماڻهو. نيڪ شخص.
gentleman, nice person, aristocrat, blue blood, wealthy, rich, affluent, opulent, wiseman, sagacious, benevolent, generous, chivalrous.

پلنماو: ذ. ڇڪڻ جي ياداشت (جا ڪتاب جي پڇاڙي ۾ شامل ڪجي).
errata.

پلڻ: م. پلجڻ. منجهڻ. پل ڪرڻ - غلطي ڪرڻ. وسرڻ. پنپلجڻ.
to err, to forget, to be misled, deviate, stray, wander, neglect, elide, ignore, disregard, omit, miss.

پلو: ص. چڱو - سٺو، نيڪ - پلارو. سٺو سهڻو. سکر (ماڻهو). تڪو (دهت). (ا. ٿ. پلي).

good, excellent, kind, benevolent, generous, chivalrous, wealthy, rich, opulent, nice, excellent, gentle, noble, humane, pleasing, a good riding horse.

پلو پلو: ندا. واہ واہ! آفرين (تحسين توڙي تنبيھ خاطر هي الفاظ ڪم اچن).
well, good, ok. to console, encourage.

پلو سونهارو: ذ. قرآن شريف.
the Holy Quran.

out, resolved, unraveled.

پڄل: ص. ڀسيل - آلو.
damped, soaked, moistened, wet, drenched, saturated, sodden.

پڄل: ص. گيڊ برودل پيڇي ڏنل.
fried, cooked in oil or fat.

پڳران: ص. گيڙو رتا ڪپڙا (جوڳي فقير پائين).
cloth coloured yellowish-orange, ochre-cloured.

پڳران: ذ (سن) ڌڻي، ايشور - مالڪ.
God. Almighty Allah, the supreme Being.

پڳي: ث. مٿن جون وڌل ڦريون - ڦڙي.
beans parched over open fire.

پل: ص. تمام پلي (گهوڙي). پلي - سٺي.
a very good riding-horse (female), good, pleasant, agreeable, genial.

پل: ظ (ف. بلي) پلي - خوشيءَ سان.
happily, by all means, well, favourable.

پل: ص. سٺو. تمام پلو (گهوڙو. اٺ). تڪو (دهت). زمين جو پليءَ پوک وارو زير. نفور. فائدو. اثر.

good, excellent, kind, benevolent (horse, camel), land giving good crop, return, advantage, profit, gain, benefit.

پل ڪليرو: ص. پهلوان - سرورھ.
brave, audacious, aweless, bold, courageous, dauntless, fearless, gallant, heroic, manly, plucky, stalwart, stout, valiant, valorous.

پل: ث. اها مينهن جنهن جا سڳ هيٺ تي ورييل هجن.
a buffalo with inward horns.

پل: ث. ڇڪ - غلطي. خطا - ڀرلو.
mistake, error, blunder, omission, bungle, lapse, slip.

پلا پائي: هڪ ڏاڪ. نالو ناموس.
name, fame, reputation, report, repute, character.

پلان پلي: ث. پليءَ کان به پلي - اوج. ترقي. ڪماليت.
the best, choice, prime, prize, apex, summit, zenith, progress, development, increase, perfection.

پلارو: ص. پلائي ڪندڙ. بزرگ - نيڪ. سگورو (ٿ. پلاري).
well-wisher, benevolent, generous, chivalrous, considerate, magnanimous, humane, good, kind.

پلاڙو: ص. ڪنهن راباري طرفان ڏيسارو م مال خريد ڪندڙ ۽ وڪندڙ.
آڏينرو گماشترو.

پلر ڪم: چڱو خير جھڙو ڪم.

ڀنڀاءُ: ص. سُخا ڪارا (وار)، گھاتا ڪارا (واڻ)، ڪارا گھنديدار (وار).

dark-hair, black-hair, thick black hair.

a good deed, a favour, benevolence, courtesy, kindness, service, indulgence.

ڀڻڻ: ڏ. وڏو مڇ - پيڙ، (ص) بيوقوف.

inferno, blaze, large fire, conflagration, holocaust, a fool, doodle, idiot, imbecile, jerk, jackass, nincompoop.

پَلو ميان: ڪافي گڻن ۾ پراڻو لا، ڪم ايندڙ لفظ.

words mostly uttered at the start of a poem, poetry or a recital.

ڀنڀر ڪو، ڀنڀرا ڪو: ڏ. اوائلي پريات وارو وقت (جنهن ۾ اڃا ڪجهه اونداهه هجي)، وڏي پريات.

early, morning, false dawn, aurora, dawning.

پلور: ص. ڦٽلور - پلور ڍنل - هيٺيل، ڦٽلور (مٺهن).

withered, shriveled, weltered, pulpy, spongy, alarmed, dreaded, frightened, panicked, cold feet, dismayed, soft, tender, mild.

ڀنڀلائڻ: م. برغلائڻ گمراه ڪرڻ، ويساهڻ.

to mislead, deceive, beguile, bluff, betray, delude, mock.

پَلور: ص. پنڌ جڙتڪو (وهڻ).

fast running horse or other animal.

پلي پلين: ظ (ف - بلي) پل - بيشڪ، سدا، پڪ.

well well, by all means, okay, be assured, consent, concurrence, to permit, agree.

ڀنڀلجڻ: م. ڀنڀڻ، گمراه ٿيڻ، ويساهجڻ، بتلجڻ.
to be misled, to become confused or distracted, beguiled, deceived, bluffed, betrayed.

پلي آئين: مرحبائي جساو، جيءَ آئين - نچ آئين.

ڀنڀر: ص. ڪارو گھنديدار (وار)، سڦو، (ث ڀنڀي).

a black-curl, black-hair, a curly black hair, beautiful, handsome, charming, attractive, pretty, stunning.

welcome, you are welcome, to welcome some body, salutation, reception, greeting.

پلي: ث. پلائي - چڱائي - مهرباني (ص) چڱي - سٺي، گھڻي ڪير واري (ڳئون، مٺهن، پڪري).

ڀنڀي ڏاڙهي: ث سڦي ڪاري ڏاڙهي.
a handsome black beard.

a good deed, help, assistance, favour, kindness, courtesy, indulgence, service, a good milching (cow, goat, buffalo etc).

ڀڻڻ: ص. حيران، عجب ۾ پيل - وايون پٽال، بيوقوف.

baffled, confounded, astonished, perplexed, distracted, a fool, doodle, idiot, jerk.

پلي پٽ: ظ. چڱيءَ ريت - چڱيءَ طرح.

ڀنڀوري، ڀنڀوري: ث برسات جي موسم ۾ پيدا ٿيندڙ هڪ قسم جو اڏامندڙ سڦو جيت، (ص) سڦي (عورت)، سڦي ويس واري (عورت)، ڪم ڪار م تيز (عورت)، ڀرجي سڪل پلائي مان ٺاهيل ڦرمتي.

dragonfly, a 4-winged, insect moth visible during the rainy season, a beautiful, charming, handsome, pretty and attractive woman, a swift and skilful woman, a whirl.

in a good and orderly manner, in a satisfactory manner, satisfying, convincing, in a convincing manner

پلي ڪرڻ: چڱائي ڪرڻ، نڪطي جو ڪم ڪرڻ.

to do good, to do a favour, to help, support, aid, assist.

پليار: ث. پلي زمين، زور واري زمين.

a good and cultivable land consisting of rich soil.

ڀليڪار: ث. خوش ڪيڪار - آڌرپاءُ - مرحبا.

ڀڻيول: ث. عشق جي مستي، محبت جي چريائي.
frenzy of love, madness of affection.

welcome, greeting, salutation, kind reception, ovation.

ڀنڀولجڻ: م. ڏسو "ڀنڀلجڻ".

to be misled, become confused or distracted, beguiled, deceived, bluffed, betrayed.

ڀن: ڏ. اڳاٽي ڦٽل شهر جا پراڻا آثار - کنڊر.

ڀنڄڻو: ڏ سڪي مٽي کوٽيل مٽي (جيڪا پراڻي ۾ ڪم اچي)، پوک ڪي پاڻي ڏيڻ کان اڳ واري ڪپڙي، پوک ڪي پھرين ڏنل پاڻي.

an archaeological site, an old and abandoned city or town, a ruin, wreck.

ڀنڄڻو: ڏ سڪي مٽي کوٽيل مٽي (جيڪا پراڻي ۾ ڪم اچي)، پوک ڪي پاڻي ڏيڻ کان اڳ واري ڪپڙي، پوک ڪي پھرين ڏنل پاڻي.
clay for making mud plaster, the first plough of the land, the first watering of a crop.

ڀن: ڏ. وڏو ڄار (مڇي ڦاسائڻ لاءِ) - رڙج.

a dragnet, a large net for catching fish.

ڀنڀاءُ: ث. تيار ڪيل اوندھ - گھڻو اندازو.

ڀنڄڻ ڀنڄڻ: ڏ اک جي ڀنڀي، ڀنڀر، اک ۾ پيل مٽيءَ جو ڌرو.

thick darkness, pitch dark, pitch darkness.

moistened, wet, drenched, soaked, doused.

پٽو: ذ. پٽڪو - مائام روح راڻو.

wailing, weeping, yelling, crying, bawling, howling.

پٽواڻي: ث. مٿي جي ٿيري.

vertigo, dizziness, giddiness.

پٽڪا: ذ. پٽڪو - جھيڙ آواز.

murmur, buzz, whispering, muttering.

پڻ پڻ: ث. چين م آهستي ڳالهه، پٽڪا.

idem.

پڻ جھيڙ: ث. پٽڪا، جھيڙ ڳالهه.

whispering, muttering, murmur, buzz.

پٽڪا: ث. پٽڪو آهستي ڳالهه.

murmur, muttering, whispering, buzz.

پٽڪا: ذ. جھيڙ آواز - پٽڪو.

a low buzzing sound, whisper, word, sound.

پٽڪو: ذ. جھيڙ آواز ٿورو آهستي ڳالهه.

idem.

پٽي: م. هلق گھمڻ، پٽڪو - رڻ.

to walk, to wander, meander, ramble, rove, straggle.

پٽو: پٽ (سن، پيه) ڊپ - خوف، انديشو.

fear, dread, danger, alarm, consternation, dismay, fright, horror, panic, terror, hazard, peril, risk, jeopardy.

پوتارو: ص. ڊپ وارو - پيانڪ - خوفناڪو.

fearful, dreading, dangerous, alarming, perilous, treacherous, wicked, grave, ugly, frightening, terrifying, frightful, horrible, horrific.

پوپر: ث. پورا ٽيل شيءَ جو چورو - پور.

in thin chips, small pieces, scraps, bits, fragments, fragmented.

پوتو: ذ (سن) هڪ پراڻي خيالي هستي (جن، ديو، شر)، مثل مائڪو جو ويچاريندڙ روح (خيالي صورت).

a demon, ghost, spectre, devil, fiend, bogey, phantom, spirit.

پوتارو: ذ. آقا - سائين - مالڪ، وڏيرو، معزز، جيڪب آباد سکر ۽ لاڙڪاڻي ضلعي جي قومي سردار، وڏيري يا سکر مائڪو لاءِ استعمال ٿيندڙ خطاب.

a lord, sardar, leader, boss, chief, chieftain, dominator, head, headman, hierarch, master, wealthy or rich person, an epithet of a wealthy

the coverlet of eye, a hair of eyelashes, an eyelash, a tiny piece in the eye, a foreign matter in the eye.

پٽو: ص. پٽ ڳائي وڃائي خيرات وٺندڙ مڱهار، ڳڪ - مڱڻ (پٽو).

a bard, one of a caste who go about acting, playing and singing and begging, the singers as a whole / a caste, an importunate fellow, a beggar who doesn't leave a client easily.

پٽي پٽو: مسلسل گھر ڪندڙ رهڻ، ڳڪ تي پڙ - مڱڻ ٿي لڳڻ گھمي ڪرڻ.

to go on asking for aims, to go on repeating the request, to foray, harry, worry, annoy.

پٽو: ذ. مٽي جو روڏو پٽو.

a dry clog of earth, a large clay piece.

پٽدارو: ذ. (سن) سڀني سامڻ ۽ ٿاڻون رکڻ جي جاءِ - توڻا خاني.

a storehouse, godown, cellar, a kitchen.

پٽدارو: خيرات خاني يا مندر سان شامل ٿيڻي ٺنگر - پائدارو.

a kitchen attached to a temple or a charitable house, a public kitchen, a store, a ware-house.

پٽداري: پٽداري، ث. پٽن کڏ ڪڍڻ لاءِ پٽ م ٺهيل کڏون.

a gap in the wall for keeping savings (money), a repository.

پٽو: ذ. پٽڪو روح راڻو.

cursing, weeping, wailing, crying.

پٽي: ث. "پٽ" وارو ڪم، گھمي.

importunity, demand, squabbling, altercation.

پٽي ٻارو: "پٽ" وانگر نه ڇڏڻ، وري وري چوڻ، ڪلڪل مڃائڻ، چٻڙي پوڻ.

to beg, beseech, to importune, plead, squabble.

پٽنگ: ث (سن) پٽنگ، ڦ، بنگ، ڦ، بڻج مشهور نشيدار ٻوٽي (جيڪا ڏنڊي ڪوٺي م گھوٽي ٿئي ٿي، پٽنگ، گھوٽيل پٽنگ).

Indian hemp, a cannabis.

پٽنگرو، پٽنگي: ص. پٽنگ پيئندڙ.

an addict to hemp.

پٽنگ: ذ. چوري ٿي ويل چوريائي مال - چوري ٿيل شيءَ جي موتاڻن جو معاوضو - ڪري.

ransom, head-money, money paid for redeeming a stolen animal or thing.

پٽنگي: ص. حلال خور (جو ڪاڪوس وغيره جي صفائي ڪري)، (ث) پٽنگ، پٽنگيائي.

a sweeper, a cleaner, scavenger.

پٽل: ط. نسل - آلو.

پُروڻو: ص. پَرندڙ - پُروڻو.
crumbly, pulverable, brittle, crisp, crunchy.

پُروڻو: ڏ. تڪر - ڳڀو (ماني جو). ذرو چرخو - ايت. ڳجهه - راز.
a piece of bread, crumb, scrap, a spinning wheel, secret, mystery, puzzle, enigma, riddle.

پُروڻو پڇڻو: پروڻي سلڻ. راز ظاهر ڪرڻ.
to solve a mystery or riddle, puzzle, enigma, riddle, to give a secret.

پُروڻو: ص. اچر - سفيد. ڳورو - اچي چمڙي وارو (ماڻهو). ڳورو (انگريز).
حسين - سحر (ٿ. پوري).

white, wheatish, brown skinned, human being, European, Englishman, beautiful, charming, handsome, beautiful, attractive, alluring.

پُروڻي: ڏ. مشهور پکي - بلبل - چوري - ڪٽي. (ص) ابرجم. رسوز. موڳي.
a kind of bird, quail, mashed bread, crumbled bread, simple, simpleton, ingenuous, naive, guileless, stupid, dull.

پُروڻي: ڏ. اچي رنگ تي مائل - ڳوري - انگريزي عورت - منڊر. چينيءَ جي گڏي. ڊالي. اچي رنگ جي مينهن.

white, wheatish, brown, European or English woman, a Madam, a Chinese doll, a white buffalo.

پُروش: ص. وحشي. بُزان. جهنگلي.
uncouth, eccentric, bizarre, strange, erratic, derelict, rough, rude, vulgar, raw, impolite, mannerless, uncivil.

پُوک: ڏ. ساڻي بصرجي وچ ۾ (گل جھلڻ لاءِ) گول ڏانڊي. (ص) اسحق - بيوقوف.

the centre stalk of onion bulb which bears (when replanted) seed, a blockhead, fool, doodle, idiot, imbecile, jerk, poop, ninny, nincompoop.

پُوکڙ: ڏ. چين جو آواز.

the sound of lips meeting, the sound coming out from lips while speaking.

پُوڳ: ڏ. چرخو - مسخري. تماشو.
joke, crack, jest, quip, wisecrack, witticism, sally, fun, sport, play, game

پُوڳائي: ص. چرخائي - مسخرو.
a jester, humorist, comedian, comic, droll, joker, quipster.

پُوڳي: پوڳيندڙ جيءَ کي جفا ڏيندڙ.
suffering, toiling, slopping, enduring, labouring, exerting, hardworking, drudging.

person in upper Sindh districts.

پُوتالو: م. جن پوت جي لڳت جو حساب ٿيڻ. بتال ٿيڻ. حواس خطا ٿيڻ. بدحواسي ۾ پئحو ٿيڻ - ڪاوڙجڻ.

to be seized by a devil, satan, spirit, apprition, spectre, ghost, to be misled, misguided, be annoyed, mad, cracked, crazed, distraught, unbalanced.

پُوتالو: ص. بتال - بدحواس. پئحو. پُورالو.
crazed, dazed, mad, insane, cracked, demented, whimsical, capricious.

پوپ: ڏ. پڙهي زال.
an old (ugly) woman.

پوپو: ڏ. جن ڪيڏن لاءِ ٿوڻا ٿيڻا ڪندڙ. پاڙهيٿو. جادو ٿوڻا ڪندڙ (ٿ. پوپي).
magician, charmer, enchanter, conjurer, necromancer, sorcerer, wizard.

پوپڻ: ڏ. (سن) ڪاڇ - ڪاڏو.
meals, food, eating, eatables, feed, victuals, repasts.

پوپڻ: ڏ. تمام پڙهي عورت.
an old woman, aged, elderly, olden.

پوپڻ: ڏ. پورا ٽيل شيء جو چورو - پراپ.
a broken thing, in pieces, scraps, bits, fragments, particles, crumbs, grains.

پوپڻ: ڏ. پورو - تڪرو. ڳڀو (ماني جو).
crumb, grain, bit, fragment, scrap.

پوپڻ: ڏ. ٽڪرا ٽڪرا - ڳڀا گيا.
in pieces, broken, fragmented, in scraps.

پوپڻ: ڏ. اچي رنگ جي پوري مينهن.
a white skinned buffalo.

پُورائي. پُورائي: ڏ. سادگي - ان ڄاڻائي.
innocence, simplicity, ignorance, unawareness, unfamiliarity.

پُورو: ص. ابرجم - ٻالو پولو - سادو سودو. عقل جو گھٽ - موڳو. (ٿ. پوري).

artless, innocent, simple, natural, guileless, ingenuous, naive, unsophisticated, unschooled, imbecile, simpleton.

پُورڻ: ص. پوري رنگ وارو. ڳورو. حسين - سحر. معشوق. (ٿ. پورڻ).
white or wheatish skinned, beautiful, charming, handsome, lovely, attractive, fair, beloved, favourite, darling, dear, sweetheart.

پورڻ: م. پورا پورا ڪرڻ. چورو ڪرڻ. ڪٽو ڪرڻ.
to reduce to powder, pieces, pulverize, crush.

پڙهي: ص. ڀڳوا پيئندڙ.

sow, female swine or pig.

پُونڊو: ذ. هٿ جون پنجني آڱريون کولي منهن سامهون جهلي (بيعتي ۽ نفرت جي نشاني) - بچو.

the pointing of the wide open hand in someone's direction as an insult, the act of showing the palm and spread fingers to someone as a contempt.

پُونڙو: ذ. اڏامندڙ ڪارو جيت (گلن مٿان پيرا ڏئي سُڪل ڪاٺ کي سوراخ ڪري کڻي).

large black-wasp, a gall wasp.

پُونڙو ڪڙي: ث. ٻارن جي لڏ لاءِ ڦيري واري پينگهه - جيڪلو ڪڙي، ڪُڪڙ وغيره جي پير يا ڳچيءَ ۾ پڌو لاءِ لوهي چلي واري رسي.

a swivel, swing or turn on a pivot, a string with iron ring fastened to the leg of a hen or on the neck of a dog.

پُونڙي: ث. ڦيري - پنواڻي، سودا - خفقان، مغز ۾ وڌائي، وارو واڌ، نراڙ تي وارن جي گول گهمندي.

vertigo, dizziness, insanity, madness, vanity, egoism, a bunch of hair on forehead.

پُونڙي ۽ کاڌو: ص. خفقاتي - سوداڻي، مغرور.

mad, insane, lunatic, proud, egotistical.

پُونڙو: ذ. کڻيءَ جو هڪ قسم.

a kind of fungi, mushroom.

پُونڙڪ: ث. ڪڙي جي هڪ اهڙي بيخي.

a bark, chattering, prattling, babbling.

پُونڙڪ: م. ڪڙي جو ٻيڻ، پُون پُون ڪرڻ، زور سان ان وڻندڙ ڳالهائڻ.

پُونڙو: ذ. ڪڙي جي هڪ اهڙي بيخي.

a mud-house, hut, cottage, lodge, shanty, residence, home, dwelling, abode.

پُونڙو: م. ڪڙي جي هڪ اهڙي بيخي.

pulley (over which water is drawn from a well).

پُونڙو: م. ڪڙي جي هڪ اهڙي بيخي.

also, too, so, likewise, as well, besides, more, moreover, along, still, withal, yea, yet.

پيانڪ: ص. ڊيچاريندڙ - خوفناڪ - هيبٽاڪ، terrible, dreadful, dismal, fearful, appalling, awful, dire, direful, formidable, frightful, horrible, horrific, redoubtable, shocking, terrific.

parcher of grams, etc.

پڙهڻ: پڙهڻ: م. سمن، ملڻ (خواب ڪم جو نتيجو)، لوڙڻ.

to suffer pain or misery, to bear, toil, endure, exert, drudge.

پڙهڻو: ذ. گهم ۾ ڪڻڪ، ڪوٽر، بادامين، مصري وغيره مان ٺهيل خوراڪ.

wheat fried with almonds, sugar and gum in fat or oil (as a sweetmeat), fried eatable, fried sweet food.

پڙهڻو: ذ. (پڙهڻ) پڙهڻ، غلطي، ويسر، گمان.

an error, mistake, inaccuracy, fallacy, blunder, bungle, slip, oblivion, forgetfulness, doubt, suspicion.

پڙهڻو: ذ. مشهور جهنگلي جانور (ٿ. پڙهڻ).

a monkey, an ape.

پڙهڻو ٻڌائڻ: پڙهڻو ٻڌائڻ، پڙهڻو وانگر نجات.

to fool, butt, chump, dupe, banter, fun, jest, joke.

پڙهڻو، پڙهڻو: ذ. پڙهڻو (ٿ. پڙهڻ).

a monkey, an ape.

پڙهڻو: ذ. پڙهڻ - غلطي، رولو (لڪي ما) گمان، وهم.

an error, mistake, inaccuracy, blunder, bungle, slip, suspicion, doubt.

پڙهڻو: م. اڇي رنگ جي مينهن (اڪيون شيرين).

a buffalo of white skin with gray eyes.

پڙهڻو: ص. پڙهڻ جو رهائڪو، سونهن، واقف.

a guide, pilot, escort, local, well acquainted, familiar, conversant.

پُون، پُون: م. (سن پُون) زمين - ڌرتي، ايراضي، مٽي - خاڪ، ماڳ.

earth, land, ground, area, soil, clay, place, station, residence.

پُونڙو: ذ. واري پٽ جو پاڙو، پٽ جي مسواڙ.

ground rent, land rent.

پُونڙو: ذ. ڦرڻي، يا لائڻ جو زور سان ڦرڻ جو آواز.

the whirring or whizzing sound of spinning jenny.

پُون پُون: م. مڪين، مچرن، ڏيڻين وغيره جي ڏامڻ جو آواز.

buzzing, humming, whizzing sound.

پُونڙو: ذ. ماحول - واپو مڇل.

environment, atmosphere, ambience, milieu, surroundings.

پُونڙو: م. مادي سَوَڙ.

faithful, trusted, confident, intimate friend, close.

پیڙي: ٺ. ڪرائي جو ٻاهر نڪتل هڏو، پير جي مڙي جو هڏو.
the prominent extremity of the wrist and ankle joint.

پیڙي هڏو: تور ۾ ساھميءَ جي ڪاٺي سان ڪرائي لائڻ (جنهن کان مٿي ڪجي ۽ شيء گھٽ ٿري). تور ۾ ٺڳي ڪرڻ. وهٽوار مڪپٽ ڪرڻ.
under-weigh, to deceive in weighing (by manipulating the scales), to defraud.

پیڙو: ٺ. ٿامي جو وڏو نغاڻو (جيڪو درگاهن تي نوبت وجهڻ جي ڪراعي).
a large drum (usually placed at the entrance of a shrine).

پير تي ڏونڪو: نغاري جي چوٽ تي اعلان جنگ جو جاڻ.
to play the drum, a signal for the troops to start war or assembling of troops, armed forces etc.

پير: ٺ. ڏيڏڏيڏو، ڀٽڪي جوڙو، ڪن جو ڦيرو، نمونو، ڊول.
a side, a turn, mode of folding the turban, twists and turns, a whirlpool, a sign, mark, style, way, appearance.

پيرمر: ٺ. (سن. پرم) ايت چرخو. (ف) سوتي يا ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم.
a spinning wheel, a kind of cotton or silk cloth.

پيرڻ: ٺ. پيرڻ: م (سن. پرم) ڦيرڻ-گھمائڻ (چرخو). پراڻي ڪوڪر ڪرڻ.
to twist, turn (a spinning wheel), to restart, repeat, start again.

پيرو: ٺ. ڦيرو-چڪر، دنگرو، گھمرو، وارو.
turn, twist, wind, coil, curl, entwine, wreath, a revolution.

پيرو ڏيڻ: ملاقات لاءِ وري اچڻ. دڙ ڪرڻ (سبق جو) ياد ڪرڻ لاءِ وري وري پڙهڻ.

to visit, call on, come by, drop in or drop by, pop in, to recite, read (a lesson), to repeat for remembering to heart, to rote.

پيروِي: ٺ. هڪ راڳي ۽ جو نالو.
the name of a raga.

پیڙو: ٺ. پڪوڙ-چپ، سوڙهه، مٿن جو هجو، مٿو، گيا گيهه.
pressure, stress, strain, constrain, tension, a crowd, multitude, throng, jam, gathering, assemblage, congregation.

پیڙو، پیڙو: م. زور سان بند ڪرڻ (مٿ، دروازو وغيره) پڇاڻڻ سوڙهو ڪرڻ. گھٽڻ، سختي ڪرڻ، سيکت ڏيڻ.

پیت: ٺ. خصلت - هوءَ، عادت، روش - چال.

style, manner, mode, way, habit, custom, habitude, practice, trick, usage, wont.

پیتي: ٺ. لالچ - لب. کاڌي وغيره جي شيء (جا بلبل کي ڏيکاري هر کائجي). لالچيندڙ قسمو.

greediness, greed, avarice, avariciousness, avidity, rapacity, avaricious, morsel, bit, bite

پیت: ٺ. مشابھت - هڪجهڙائي، برابري، مقابلو قرباني - نذرانو.

comparison, likeness, affinity, analogy, resemblance, semblance, similarity.

پیتا: ٺ. نذرانو - ڏکڻا.

a pious present or offering, an oblation, religious offering.

پیتڻ، پیتڻ: م. پیت ڪرڻ - مشابھت ڪرڻ، برابري ڪرڻ، چڪاسڻ، ملائڻ - ٺهڪائڻ، پر ڪن تفاوت، لعن، زیارت ڪرڻ، پیتا ڏيڻ، نذرانو ڏيڻ.

to compare, to equate, to examine, verify, to connect, join, to test, trial, to find difference, disparity, to perform a pilgrimage, visit a shrine, to make offerings, oblations at a shrine.

پیتو: ص. پڙو - دلو.

a pimp, fancy man, pander.

پیت: ٺ. پچن - آڻڻ. رات جو اهر حصو جنهن ۾ ماڪ سب ٿڌڪار محسوس ٿئي، اهر جو وقت - پریات.

to be soaked wet, the part of night when one feels cold owing to falling of dew, dawn, day break, early morning.

پیت پنی: ٺ. پرھ ٿئي جو وقت - پتل رات.
dawn, day-break, early morning, cockcrow, sunrise.

پیت مولی: ٺ. اِي مولا سائين مينهن کي موڪل.
a prayer to God for rain.

پیت: ٺ. پیت - برابري، هڪجهڙائي.
comparison, alikeness, affinity, likeness, semblance, resemblance, similarity, similitude.

پیتي: ص. پچی ايندڙ (ساٿي)، ساٿي - ڌوڙي (راند ۾).
resembling, matching, equivalent, comparable.

پیت: ٺ. (سن) انت - راز - گھم، فرق، پياڻي، ويڇو.
variance, secret, mystery, confidence, difference.

duality, separateness.

پیتي: ص. رازدان، حال محرم، گھم کان واقف

underburnt (brick or pottery).

پڙو: ذ. ڊپ - خوف، لشڪر - حملو، ڪار - شعير، پهلو، سگهارو.
fear, alarm, consternation, dismay, dread, fright, horror, panic, terror, enemy forces, attack, assault, strike, a beam, timber, balk, wrestler, fat, corpulent, stout, healthy, strong, mighty, wieldy, powerful.

پڙو: ذ. ميڙ (مڪين جا).

a swarm of flies.

پڙو: ٿ. مٿي تي نراڙو ٻڌڻ لاءِ ڪپڙي جي پٽي (خصوصاً مٿي ۾ تپ رهندڙ يا کيس لائڻ بعد). وارن جي حفاظت لاءِ رومال يا ڪپڙي تڪر مٿي تي ٻڌڻ. اها ڳنڍ جا رنگريز ڪپڙي رنگ وقت ڏين (جئن انهيءَ هنڌ رنگ نه پڙهي). ٻانڌڻي جي ڇت لاءِ سڳي سان ٻڌل ڳنڍ. پاڇي و جو قسم - ڪاٺ توري.

a head-scarf, a bandage tied on the fore-head, a knot on the cloth before dyeing, lady finger, ochor (*hibiscus esculentus*) a vegetable.

پڙو: ٿ. آڏين - پيڙون.

sisters.

پڙو: ٿ. اُڃاڙ - سُج - ويراني.

waste, ruin, desolation, barren, wasteland, wild, wilderness, desert.

پڙو: ص. سڄو، سڪڙ، ڪنگال.

poor, destitute, devoid, impoverished, indigent, needy, penurious, strapped, unprosperous, stony, broke.

پڙو: ٿ. آڏي، جيڏي - سرتي.

sister, friend, mate.

پڙو: ص. پڙو جو مڙس.

brother-in-law, husband of a sister.

پڙو: ٿ. (من، پونڊ) جاء - ٿاڪ، زمين - پونءِ، ماڳ - مڪان، حد، ڪنٽي، وسيلو.

place, habitation, location, locus, position, spot, station, site, house, home, area, border, brink, edge, support, resource, patronage.

پڙو: ذ. ڊول - ڍنگ، پيد - ڳجهڙ.

shape, form, fashion, mode, figure, nature, manner, method, secret, mystery, obscure, devious, clandestine, puzzle, conundrum, enigma, riddle.

to compress, constrict, close with force, constrain, bear, squeeze, squash, jam, crush, push, contract, punish, castigate, chasten, chastise, discipline.

پڙو: ظ. گڏهه سان - همراہ - پٽ - لاڳو (ٿ. پڙي).

in company, together, conjointly, jointly.

پڙو ڪرڻ: گڏ ڪرڻ - سان ڪرڻ، ويجهو ڪرڻ، پاڻ سان همراہ ڪرڻ.

to collect, assemble, bring together, convene, summon, gather, congregate, muster, group, round up.

پڙو: زور سان دٻاءُ اڻڪڻو.

to compress, press, squeeze, bear, coin, crush, jam, push, a clasp, wrench.

پڙو ڇاڙهڻ: دٻاءُ رهندڙ، سستي ڪرڻ.

to harass, foray, harry, worry, torment, annoy, pester, plague, tantalize, tease.

پڙو: ٿ. هٿن جا زور (ٿڪ لاهڻ لاءِ تنگن ۽ ٻانڌن کي مٽڙين هڻڻ).

to press with hands, to massage, a rubbing of the body with hands.

پڪوڙو: ٿ. ٻن پاسن جو دٻاءُ - ٻه طرفي ڇپ.

squeeze, applying pressure from the two sides, to compress.

پيل: ٿ. چوپائي مال جي ٻوڪ ۾ کاءُ ۽ لتاڙ، ٻنيءَ ۾ بنا روڪ جي مال جو عام جام چرڻ - پيلاڙو.

land left for cattle to graze, grazing action, crop of no monetary value left for cattle to graze.

پيل ڪرائڻ: ٻنيءَ ۾ مال ڇڏي ٻوڪ زبان ڪرائڻ.

to let the cattle to graze, given to cattle for grazing.

to injure (cultivation) by trespass.

trample under foot.

پيلاڙو: ذ. اها ٻوڪ جا فصل ڪٽڻ بعد مال جي چرڻ لاءِ ڇڏيل هجي. اهر باغ جنهن مان ميو پٽڻ بعد رهيل ميري کي پٽڻ جي موڪل هجي.

uneconomical crop left for cattle to graze or a garden emptied of fruit left for people to take away any fruit still present.

پيلڻ: م. جانورن جو فصل کي کائي نقصان پهچائڻ. فصل ڪٽڻ ۽ لتاڙن، ملڪ پيرن هيٺان ڪڍڻ.

to damage the crop or cultivation by allowing grazing in the fields, to roam across the country, to wander.

پيلو: ص (سن پيل) اڻ پڪو - ڪچو، آنڪو (ٿانڊ).

(ت)

- ت: ث (ع) ف سنڌي الف - ب جو پنجون اکر. اچار "تي" ابجد موجب عدد (400).
- the fifth letter of Sindhi Alphabet. Numerically equal to 400.
- تہ: گرامر موجب اسم، فعل، صفت، ظرف، حرف جر جو تفسير ڏيکاريندڙ حرف.
- that, so, that, then, again, also, further, hence.
- تہ بہ: حرف جملو، تنهن هوندي بہ - تڏهن بہ.
- still, yet, even, notwithstanding, in spite of, nevertheless.
- تابہ: ذ (ف) روشني، چمڪو، جلڻ، تپ، دھشت، ڏاڍ ڏوڪر، مڃال - طاقت.
- light, heat, brilliance, splendid, sparkle, splendor, lustre, radiance, shining, gleam, dread, terror, threatening, menace, hazard, peril, jeopardy, power, strength, authority, command, domination, jurisdiction, control, might.
- تاباني: ث روشني، چمڪو، نور، جلور.
- light, brilliance, glimmer, glint, glitter, flash, scintillation, shimmer, sparkle, twinkle, radiation.
- تابدار: ص چمڪندڙ، روشن، پيچدار.
- bright, shining, beaming, brilliant, incandescent, lambent, lucent, lucid, luminous, lustrous, radiant, refulgent.
- تابان: ص. برباد، اُڇڙ.
- desolate, abandoned, deserted, forsaken, devastated, waste.
- تابش، تاپش: ث (ف) گرمي - تاء، ڪاوڙ، حشمت.
- heat, brilliance, splendor, warmth, anger, fury, indignation, rage, wrath.
- تابع: ص (ع) فرمانبردار، مطيع، معتقد، پوئلڳ، ھٿ ھيٺ - حڪم م ماتحت.
- obedient, loyal, follower, amenable, docile, obeying, subordinate, dependent, subject, underling, subaltern.
- تابعدار: ص. حڪم جي پيروي ڪندڙ - فرمانبردار.
- obedient, loyal, servant, dependent, subordinate, subject, underling, dutiful, respectful, deferential, duteous, regardful.
- تابعداري: ث. اطاعت، فرمانبرداري، حڪم مڃڻ.
- obedience, loyalty, dependence, subordination, subjection, underling, dutifulness, respectfulness, deferential, duteous, regardful.
- تابندہ: ص (ف) روشن - چمڪندڙ.
- brilliant, shining, bright, beaming, incandescent, lambent, lucent, lucid, luminous, lustrous, radiant, refulgent, glaring.
- تابوت: ذ (ع) لاش رکڻ جي صندوق، مصنوعی تربت (جا حضرت امام حسين جي شھادت جي يادگيريءَ ۾ عاشورن ۾ رکڻيندا آهن). تعزير.
- a coffin, a model of the Mausoleum of Hazrat Husain (carried during the celebration of martyrdom on 10th Muharrum).
- تابينو: ذ (ع) تابعداري - فرمانبرداري.
- obedience, sway, control, respect, regard, consideration, esteem, respect, favour.
- تابيني ۾ بيھڻ: خدمت چاڪريءَ ۾ بيھڻ.
- present in someone's duty, available at any time to carry out the orders, to be available and severing, in service.
- تات: ث پرورش، پرگهور - سنڀال، پجار - اڻ تڻ.
- care, looking after, concern, cherishing, nourishing, custody, keeping, management, handling, supervision, anxiety, concernment, disquiet, solicitude, unease, worry.
- تات پوڻ: طلب ٿيڻ، ڳچي ۾ پوڻ.
- to be called upon, be entangled, involved, trammelled.
- تاتپرچ: ذ (سن) مطلب - معنيٰ، اختصار - تٽ، وچور.
- substance, summary, meaning, brief, epitome, precise, resume, sum, summation, contents, purport, pith, object.
- تاتڻ: م (ع) طاعه) سنڀالڻ - پر گهور لھڻ، پالن - نپاڻ. ڪارائي پياري وٺو ڪرڻ.
- to take care, look after, nurse, cherish, tend, nourish, suckle, foster, nurture.
- تاثرو: ذ (ع) اثر. (جمع - تاثرات).
- effect, impression, impact, influence, mark, repercussion.
- تائير: ذ (ع) اثر، خاصيت، ڪيميائي رد عمل.

- تارڪش: ذ. سون يا چانديءَ جي تار کي چڪي سنڙو ڪندڙ اوزار.
wire-drawer, an instrument for preparing gold or silver threads.
- تارڪشي: ث. ڀرت جو هڪ نمونو - چمڪدڙي (ڪيڙي ۾ تندن کي چڪي گل ڦل بنائڻ).
a kind of embroidery done by pulling out woollen yarn.
- تار گهر: ذ. تار ذريعي پيغام موڪلڻ جو ادارو.
a telegraph office.
- تارو: ذ (ف) مائهو، جي مٿي يا قد کان اونهو (پاڻي). ڀرپور (درياءَ وغيره).
(سن) وڃت جو ڳڙ.
deep, brimful, overflowing, full to capacity, an style in playing musical instruments.
- تار ترڻ: اونهي اجهڻ پائي مان ترڻ. مشڪل مان پار پوڻ. ڏکيو لانگھو لانگھو.
to cross from deep-water, to come out of problems or difficulties, to traverse a difficult road/route, to crisscross.
- تار مڪان: ذ ڳڻج ۾ آواز ۽ آلاپ سان ساز جي هٿو وڃت. سرتار.
to play music and sing to the tune, to be in tune with, fully tuned.
- تاراج: ذ (ف) ڦرلٽ، بربادي يا تباهي جي حالت (ص) تباہ - برباد. ويران.
spoliation, destruction, ravaging, plunder, devour, harry, havoc, pillage, sacking, scourage, spoil, strip, waste.
- تارازو: ساميءَ جي پڙ کي جھلج جو ڏوڙو (عام طرح پڙ ۾ ٽي تارازا ٻڌن). لغڙ جي آنجي ۾ ٻڌل تڪندو ڏاڳو.
the cords of a scale, the triangular looped strings of a scale or a (paper) kite.
- تارازي: ث. (ف) ترازو سامي.
a pair of scale, balance.
- تاراج: ذ (سن) تانچريو، پوتاميل، اختصار.
summary, abstract, abridgement, precise, brief, condensation, conspectus, epitome, synopsis, outline.
- تارڪ الدنيا: ص. جنهن دنيري معاملات کي ترڪ ڪري ڇڏيو هجي.
hermit, recluse, solitary, secluded, seclusive.
- تارڙو، تارڙو: م (سن) پاڻي تي هلائڻ، پاڻيءَ مان پار اُڪارڻ. صاف ڪرڻ (ان وغيره).
to cause to swim, to save, cleanse, to shake up grains so that the dirt may fall to the bottom.
- idem. quality, peculiarity, attribute, characteristic, trait. chemical reaction, chemical change.
- تاپيو: ذ. ويڪري منهن وارو هٿو.
a wide mouthed pan or cooking vessel/utensil.
- تاج: ذ (ع) ف) بادشاهي دستار - چٽ - منگھت. ڪلاه (صوفين جو اصطلاح). پکي جي چوٽي - موڙ.
crown, diadem, cap, crest, a high crowned cap worn by sufi's; the comb of a bird.
- تاجپوشي: ث. بادشاهه کي تاج ڏيکارڻ رسم.
coronation, crowning.
- تاجدار: م. تاج وارو بادشاهه، پڳدار.
a crowned king, coronated, wearing a crown,
- تاجر: ص. (ع) واپاري، سوداگر.
a trader, merchant, businessman, dealer, merchandiser, tradesman.
- تاجي: ث. (ف) نانہ اثاوت لاءِ ڊيگهه ۾ تندن جو پٿو (جنهن جي ٻر ۾ بيٺي جون تندن پون).
the warp of a web or weave.
- تاجي پيٿو: ذ. اثاوت جي ڊيگهه ۽ ٻر واريون تنديون.
the warp and weft of a web or weave.
- تاجي ڪڍڻ: گھڻي اچ وڃ ڪرڻ. ڦري ڦري اچڻ.
to come repeatedly, visit again and again, make quick and repeated visits.
- تاخير: ث (ع) دير، اوڀر.
delay, procrastination, hold over, hold up, intermit, deceleration, detaining, slackness.
- تاديب: ث (ع) ادبي سکيا، اصطلاح - سنوار.
education, training, instruction, improvement, castigation, chastisement, admonition, correction, discipline.
- تاڏو: ص. ڏنگو - ڏڏو - ترچو. (ث. تاڏي).
difficult, hard, arduous, formidable, knotty, laboured, rugged, strenuous, toilsome, tough, uphill, bended, curved, crooked, rounded, bowed.
- تارو: ث (ف) ڌاتوءَ جي سنڙي تند. سٺ پٽ جي تند - ڏاڳو. ساز جي تند.
سڪ - ٺنہ (محبت جي). يادگيري، تارپيلي موڪليل پيغام - تبليگراڻي.
a wire, string, thread, twisted fiber, strand, a touch of love, affection, devotion, attachment, fondness, remembrance, reminiscence, memory, a message, communication, telegram.
- تار تار ڪرڻ: تندن تندن ڪرڻ (ڪپڙن). ليڙن - ليڙين ڪرڻ.
to cut into pieces, tear to pieces, to split, burst.

- events. **تارڙهاري:** ص. تاريخ، بڻڻ کان بچائيندڙ، يار اڪاريندڙ (مصيبت مان) ڏکي تعاليٰ.
- تاريخي يادگار:** ذ. تاريخ سان واسطو رکندڙ آثار ۽ نشان. مشهور واقعي جي يادگيري طور قائم ٿيل نشان.
- a historical place, landmark, monument, location, sign, relic, trace, mark. **اڪاريندڙ:** ص (ب) اونداهو.
- dark, obscure, dim, dun, dusky, gloomy, murky, somber. **تارڙي:** ڌ (ف) اونداهي.
- darkness, obscurity, mysteriousness, gloom. **تارو:** ڌ. نظر دري چوڪي، چانچ، گھٽ - اڀس، ڪمي - ڪوٽ ڪمي، جوڙ.
- watch, surveillance, vigil, vigilance, lookout, watch and ward, suffocation, smothering, stifling, chocking, deficiency, inadequacy, insufficiency, lack, shortage, a date-plum tree. **تارو ٽمڪائڻ:** اڪيون ٽمڪائڻ (مايوسي مان). نمائشي مان ڏسڻ.
- تارو:** ڌ (سن) چمڪندڙ آسماني جسم (هي جسم خود روشن آهي ۽ آسمان مر ٿيڪندو نظر ايندو آهي) - ستارو - نجم. هڪ خيالي نفس تارو (جنهن لاءِ عام خيال ته جنهن طرف هوندو ان طرف وڃڻ سان نقصان ٿيندو). اک جو تارو.
- a star, planet, constellation, apple of the eye, the eyeball. **تارو ٽمڪائڻ:** اڪيون ٽمڪائڻ (مايوسي مان). نمائشي مان ڏسڻ.
- to twinkle the eyes, blink, wink, to see with expectant eyes. **تارو ٽمڪائڻ:** ڪارو مان ڏسڻ - اڪيون ڪڍڻ. ڪارو مان گھوڙ سان ڏسڻ.
- to eye with rage, anger, fury, indignation, wrath. **تارو پٿيرو ٿيڻ:** بخت جي بشاري جي پٺه ڏيڻ. بدبختي اچڻ.
- the start of bad days, a bad omen, augury, portent, bodement, prognostic, presage. **تارو:** ص. جو پاڻي ۾ تري سگھي. تري ڄاڻندڙ.
- a swimmer, one able to swim. **تارو:** ڌ (سن. تالو) مٿي جي چوٽي وارو ۽ رات جو اندريون مغز وارو حصو.
- the palate, roof of the mouth. **تارو ٽوڙو:** ڌ پاڻي جي مٿان تڪو ترندڙ هڪ جيت.
- a floating insect, a free floating body over the water. **تارو:** ڌ. پاڻي، مٿن لاءِ ٻانھن جو لاماڙو. ترڻ جو عمل. وسيلو. مدد - واهر.
- the act of swimming, moving arms (and legs) while swimming, support, reliance, kindness, backing, help, favour. **تارو ٽوڙو:** ڌ ٽوڙو. سھاري تي جيئڻ.
- to depend on someone else for sustenance, ailment, nourishment. **تاريخ:** ڌ (ع. آرخ) مھيني جو هڪ ڏينھن. ڏينھن - روز. مقرر ڏينھن.
- تاريخ: ماضيءَ جي واقعن جي ياداشت، ماضيءَ جي گذريل واقعن بابت لکيل ڪتاب.
- date, day of the month, daily on the appointed day, the appointed date/day, a history, memoirs, account, chronicle, narrative, a book of history or

تاکو: ذ (ص). تاکو - تکیندو - لویی - طبعی. شکار لاء وڃائیندو.

searching, seeking, pursuing, keeping an eye. greedy, covetous, acquisitive, itchy, desirous. waiting for prey/game.

تاکي: ث (ع) دري، جو طاق. دري. تختي. کاتي لاء زمين جي ماپيل پتي. تاس جو هڪ پتي. چمر جي ڊيڙي (گيهه تپو وڃڻ لاء).

a leaf of a window. a shutter of a window. a plank. a piece of a channel earmarked for cleaning by one party. a playing-card. a leathern vessel for oil or fat (ghee).

تاکيد، تاکيد: ث (ع) حڪم - فرمان. ورجايل چوڻ - چٽاء - تنبيهي هدايت.

order, command, behest, mandate, instruction, injunction, reminder, warning.

تاکيد ڪرڻ: چٽاء ڏيڻ. وري وري چئي زور وڃڻ. حڪم ڪرڻ. to warn, expedite, to enjoin, command, order, tell, emphasise, urge, remind again.

تاکيو: ذ. ڪپڙي جو ٿان. a packing or web of cloth.

تاک: ث. پکي پختي آزمودگار عورت. an experienced woman.

تاڳاپو: ذ. جياپس. گذران. آجس. a living, alimony, bread, livelihood, maintenance, residence, home, house, dwelling, hutment.

تال: ذ (سن) ڳاڻڻ وڃڻ جو وزن (سازن جي پوري وڃت سان). وڃت (ساز جي). سازن جي ٺٽي. ناچ جا گهر. هٿن جا ٺاڻ. مڪر. نغرو کيڏ - پونگ.

musical measure, rhythmic beat, tune (of musical instruments). beating time (in music), chime. trick of dance, blandishment, of hands. wile, deceit, coquetry, hoax, fraud.

تال پخال: ذ. ناز نغرا. عذوبهانا. blandishment, coaxing wiles, excuses, condones, alibis, pleas, pretexts.

تالو: ص. تال ڪندڙ - نغريان. full of blandishments, coquetish.

تالاب: ذ (ف) تلاء. a pool, pond, tank, reservoir.

تالابن: ص (ف ته و بالا) تباھ برباد. حيران پريشان. destroyed, desolated, annihilated, decimated, astonished, perplexed, distracted, surprised, amazed, dumbfounded, flabbergasted.

fresh, new, green, renewed, blooming, flourishing. happy, healthy, well, hearty, vigorous.

تازو توانو: ص. چڱو ٿيلو - توبو. تندرست. healthy, well, hearty, vigorous, fit, sound.

تازي: ذ (ع) ف. هڪ قسم جو عربي گهوڙو. هڪ قسم جو شڪاري ڪٽر. (ص) نڪو ٻوڙندڙ.

a kind of Arabian horse. a kind of watch-dog or game-dog, running very fast, a fast running dog.

تازيانو: ذ (ف) چمبڪ. a flog, whip.

تاس: ث اُج - چڪ - پاڻ اڪير - سڪ. ٻاونجاه پتن جو مجموعو. thirst, longing, craving, hankering, itch, lust, yearning, affection, feeling, emotion, passion, sentiment. a pack of playing cards.

تاسيارو: ص. اڃايل. (ث. تاسياري).

thirsty, droughty, dry, arid, severe, waterless.

تاسجڻ: م. اڃاڻجڻ.

to be thirsity, droughty, thirsting.

تاسرو: ذ (ع) طاس. ڪٽجھي جو ٺٽي تر وارو تراکوڙو رٿو.

a shallow bowl of bronze with flat bottom.

تاسري: ث. ڪٽجھي جي تراکڙي وٺي.

a shallow small bowl of bronze.

تاسف: ذ (ع) ڏک - افسوس. پڇتاء - حسرت.

regret, remorse, grief, sorrow, anguish, affliction

تاسيرو: ص. پاسيرو. تريجو (ڏک. وان).

slanting, oblique, askance, diagonal blow.

تاسيس: ث (ع) بنياد - پيڙهه.

foundation, base, bedrock, root.

تاف: ث. ٿيل ويڪري ماڻي. وڏو چيٽو. تختو.

a thin wide bread. a full mat of cow dung. a board.

تافو: ذ. ڪاٺ جو ٿلهو تختو. هرلي يا نارجي هڪ ڪاٺي (اهو تختو جو چڪر جي وچ ۾ پيو هجي).

a wooden mace, a wooden piece of water-wheel or oil-exPELLER.

تاک: ث. تڪڻ جو عمل - نظر. ڳولا. تلاش.

lookout, aim, ogle, keep in eye, search, pursuit, quest, seek, seeking

تاکڻ، تاکڻ: م. تڪڻ - جانچڻ. چست ٻڌڻ. نظر رکڻ. هڪ ٽڪ

نهارڻ - گهوڙو. ڳولڻ - تلاش ڪرڻ. (ع) طاق ڏيڻ. دريند ڪرڻ.

to look, stare at, peep, to take aim, to keep eye on, to scout, glare intently, to close (a door).

for, caring for.

تائيت: ٺ (ع) گرامر موجب جنس مؤنث اسمن جي علامت.

feminine gender, relating to or in the case of females or female-names.

تائڻ: ٺ. ڇڪ - ٽڪ. سڪ.

a pull, drag, draw, haul, yearning, attraction, allurement, attractiveness, appeal.

تائڻ تائڻ: ٺ. ڇڪ تائڻ. جانچ جوڻج.

struggle, investigation, enquiry, inquiry, inquest, probe.

تائڻ: ڄڻ. ڇڪڻ. وڌائڻ. ڏيکڻ. ڏيکڻ. ڇڪڻ (پاڻ ڏي). ٽڪڻ.

ڏسڻ. اڳتي وڌڻ - هلڻ.

to pull, extract, drag, draw, haul, spread, to see, glance, peep, glimpse, peek, to move forward, advance, progress, proceed, move, march.

تاوان، تارڻ: ڏ (ف) زبردستي مٿان پيل ڏنڊ - ڇڏي. ڀل جو ڏنڊ.

a fine, penalty, forfeit, mulct, a fine over delay in paying (land-revenue etc).

تاوڙي: ٺ. ٽپت - تاء. ڪروڙ.

heat, fever, feverishness.

تاوڙو: ڏ (ف) تاوان ڇڏي، نقصان، ڳڇي ڀرڻ.

become liable to damages, compensation, reparation, recompense, loss, ruin, to be entangled in some matter or issue.

تاويل: ڏ (ع) ڪنهن ڳالهه يا جملي جو ظاهري مطلب ڇڏي پنهنجي را،

مرحب ڪيل معنيٰ، شرح - سمجهاڻي، عذر - بهانو.

elucidation, interpretation, an excuse, plea, alibi, pretext.

تاهري: ٺ. ڳڙ ڀرڻ ڏنڊ ڀري.

sweet-rice dish, a dish of rice cooked in molasses.

تاهوت: ٺ. ٽڪڻ. ٽڪڻ - جلدائي.

expedition, haste, hurry, mustle, rustle, speed, hurrying, to urge, to ask for tackling something on emergent basis, urgently.

تاهوت مڃائڻ: ٽڪڻ لائڻ، جلدائي لاءِ زور ڀرڻ.

to urge great promptness, hurry, hustle, rustle.

تاء: ڏ (ف) تاب، سڪ - تڙ (باه جو). گرمائش، تابش ڪارڻ.

heat, fever, passion, excitement, strong feeling, distress, rage, anger, fury, indignation, wrath,

تاء اچڻ: سڪ اچڻ. همدردي ٿيڻ. هڏ ڪرڻ، ڪارڻ اچڻ.

to be inflamed, excited, to feel strongly, to feel rage or wrathfulness.

تالان: ص (ف) اجڙ - تباہ، ويران.

idem.

تالاند: ڏ. جمع ۽ خرچ جو اوتارو. حساب ڪتاب جو اختصار.

an abstract of income and expenditure; a summary of the account.

تالو: ڏ. ڪلف - چنڊو.

a lock, padlock.

تالو: ص. تانگهه - تراڪڙو (ٿانڊ).

shallow, flat, shoal.

تاليف: ٺ (ع) جدا جدا ڪتابن جي انتخاب مان لکيل ڪتاب.

compilation, collected or composed (from several sources, books, magazines etc).

تاليف قلوب: ٺ. ماڻهن جي دلين کي گڏ ڪرڻ. الفت پيدا ڪرڻ.

to console, reconcile, comfort, cheer, solace, up-raise, buck up, create love and amity among different people.

تامل: ڏ (ع) سوچ - ويچار. دير - ڊر.

thinking, contemplation, pondering, meditation, consideration, mind, study, think out, delay, decelerate, detain, retard, mire, set back, slacken.

تان: ڏ. (تا) وقت جي حد تائين - نيس. تيسرائين، تنهن وقت، تيشن وٽان، کان، تڏهين، ڇڏي، اڃان به.

prep. from on, down from, off. adv. then, since then, again, around, also, besides, further, in addition, thereafter, hereafter, moreover.

تان: ٺ (ف) ڳائڻ جي هڪ هنرجو الو (راڳي) مطابق سرن جي سلسليوار لاهي ڇاڙهي وارو لهردار آواز. نڙيء يا تارون منجهان هٽيل پلٽو.

a tune, the key note in music.

تاندورو: ڏ. تڏو. ڪنهن وڏ ٻوٽي يا وڏ ڇوڏاڳي مٿان سڌو ڳوٺو.

a fibre, a tendril, thin branch of any tree, plant, or creeper,

تانگهه: ٺ. سڪ - اڪير - اڪند - ڇڪ - ڪاڙو. گهرج - طلب، پائيء جي اونھائي، چيھ - پڄاڻي.

need, want, caring for, demand, requirement, covet, crush, wish, the depth of water, shallowness, end, finality, limit, bound, confines.

تانگهائڻ: ڄڻ. اڪيرڻ - اڪندڻ، وابستائڻ.

to wish for, long-after, have a craving for, longing.

تانگهڻ: ڄڻ. پائيء جو ترو لھڻ. تانگي پائيء مان لنگھڻ. ڳولڻ. اڪندڻ.

to fathom, sound, wade through, to search, long

destruction, havoc, loss, ruination, damnation, wrecking, impoverishment, pauper, bankruptcy.

تبدیل، تبدیلی: ث. صورت بدلائن. بدل بدل - مٹا - تیر گھیر.
change, alteration, modification, transformation, conversion, mutation, transferring, transmutation, substitution, modification.

تیر: ث (ف) ڪھاڙي. وڏي ٿراري ڪھاڙي.
an axe, a battle axe, hatchet, machete.

تیرا: ث (ع) بيزاري، ملامت.
curse, malediction, fulmination, anathema, imprecation, condemnation.

تبرک: ذ (ع) اُها شيء جنهن ۾ برکت هجي جو اعتقاد هجي. بزرگ يا سرشد کان مليل تحفو.

a grace, a gift given by a sagacious man or a sage, a lucky-charm.

تبرکات: ذ (ع) اُها شيء جنهن ۾ برکت هجي جو اعتقاد هجي.
gifts given by pious people; relics of pious or God-fearing people.

تبسم: ذ (ع) چين ۾ کلي - مُک - مُشڪ.
smile, beam, grin, a light laugh.

تبصرو: ذ (ع) ڪنهن مسئلي يا مضمون متعلق خيالن جو اظهار.
مضمون يا ڪتاب تي ڏنل راڻ.

review, analysis, scan, comment.

تبليغ: ث (ع) چڱي ڳالهه ٻين تائين پهچائڻ، ديني نيڪين جي پڌرائي.
شريعت ۽ مذهب جي تلقين.

preaching, sermon, sermonizing, a public discourse on a religious subject.

تبت: ذ (سن) تتر بنيادي حقيقت. حاصل مطلب، اختصار، خلاصو.
basic fact, substance; essence, summary, brief, precise, succinct, resume, summation.

تبع: ذ (ع) پيروي - تقليد. ڪنهن شاعر جي غزل يا نظم جي پراڻ شعر جوڙڻ.

following, to follow in letter and spirit, to compose a poem in pattern of someone else's.

تتر: ذ. هڪ قسم جو مشهور پکي (تي قسم: بگڙو، ايراني، ڪارڙي).
a partridge, grouse, black partridge, gray partridge, francoline etc.

تتر ڪرڻي: ث. ننڍڙن ننڍڙن ڪڪرن جو جھڙ (جيڪي تتر جي پٺيءَ وانگر ٿين).

scattered clouds, the light cloudy appearance over the sky.

تائب: ص (ع) پيدا ڏانهن موٽندڙ، توبه ڪندڙ، پڇتائيندڙ. گناهن جي معافي گهرندڙ.

penitent, repentant, remorseful, apologetic, contrition, regretful, sorry.

تالڪ: ذ (ع) تعريذ - تعريذ - قل - ڳچي ۾ پائڻ جو هڪ گھڻ (عموماً چانديءَ جو ٿئي).

an amulet, an ornament for neck, a necklace with a centre-piece.

تائڻ: م. تپائڻ. گرم ڪرڻ. ستائڻ - آزارڻ.
to heat, cause to glow, to tease, vex, trouble, annoy, bother, chafe, fret, gall, irk, provoke.

تائي ڪٽڻ: بيزار ڪرڻ. تڪڙ ڪرڻ. تاهوت ٻڌڻ.
to disgust, annoy, bother, chafe, bore, to haste, hurry.

تائيد: ث (ع) پٺڀرائي، حمايت، ٽيڪو، تصديق.
support, backing, sustaining, patronage, certification, verification.

تائين: ظ. تڙهي - سوڌو.

till, untill, upto.

تب، تبو: ذ (ع) طب علاج، حيلو.
treatment, medication, remedy, cure.

تباخ، تباڪ: ث (ف) طباخ) ٺڪر جي پاٽ.
an earthen plate, a large earthen vessel or utensil.

تبادل: ذ (ع) بدل بدل. متاسف، ڏي وٺ، بدلي (ملازمت ۾).
exchange, bargain, barter, traffic, transfer, move, shifting, relocation.

تبارڪ: ص (ع) برڪت وارو. بزرگ، قرآن شريف جي هڪ سورت.
hallowed, holy, blessed, glorified, chosen, elite, saintly, venerable, noble, saint, a chapter (soorah) of the Holy Quran.

تباہ: ص (ف) نابود - ناس - ڇٽ، ويران.
ruined, destroyed, wretched, devastated, desolated, pillaged, scouraged, spoiled.

تباہ حال: م. پریشان حال، ڏٽريل، ڪنگال.
wretched, afflicted, ruined, miserable, sorrowful, rueful, dolorous, bankrupt, wrecked, impoverished, pauperized.

تباہ ڪن: ص. برباد ڪندڙ - ناس ڪندڙ.

devastating, disastrous, ruinous, destructive, pernicious, baneful, noxious, calamitous, ruining, fatal.

تباہي: ث. بربادي. سڀڪجه ناس ٿيڻ.

ruin, deströyal, devastation, confusion,

- تڙيو: ذ (ع) ماهيت، اصول يا اثر معلوم ڪرڻ لاءِ آزمائش، پرڪ - آزمودو. quarrelsome, scrappy, truculent.
- تپڻي تپائڻ: پريان باهه ٻارڻ، آزار مڃائڻ، سک ڪرڻ نه ڏيڻ. make hic and cry, make life miserable, not allowing to rest or recover, making trouble, to irritate, tease, grate.
- تپو: ذ (تپ) روئينيو کاتي جي مقرر ايراضي (جنهن ۾ هڪ کان زياده ديورن شامل هونديون آهن). Tapedar, a unit of revenue department.
- تپيدار: ذ روئينو کاتي جو هڪ ملازم (جو تپي جي زمين جي داخلا رکي ۽ فصل جي ڍل وصول ڪري). Tapedar, a functionary of the Revenue Department, collecting land-revenue and other land related taxes, cesses, dues, loans etc.
- تپيل: ص. تپل، بخار ۾ مبتلا - پريل. suffering from fever, feverish, diseased.
- تجار: ذ (ع) وڏو واپاري، سوداگر، تونگر. trader, merchant, businessman, merchandiser.
- تجارت: ذ (ع) واپار، خريد و فروخت، سوداگري. trafficker, affluent, moneyed, opulent, wealthy.
- تجارت: ذ (ع) حد کان زياده واڌ، واڌارو - اضافو. business, trade, commerce, traffic.
- تجاو: ذ (ع) حد کان زياده واڌ، واڌارو - اضافو. excess, surplus, oversupply, extra, spare, addition, augmentation, increase, increment, raise, accession.
- تجاهل: ذ (ع) ڄاڻي وائي اڻڄاڻي، دانست بي خبري - اغماز، پالڪي بي خبر ظاهري ڪرڻ. indifference, feigned ignorance, apathy.
- تجاهل عارفانه: ذ. علم بديع ۽ معاني جو اصطلاح، اڻڄاڻ پنجن - بيخبري، جو اظهار، ڄاڻي پيچي ڪن لائڙ. a term of rhetoric, feigned ignorance.
- تجديد: ذ (ع) ڪنهن رهيل ڪم، نظام يا تحريڪ کي ڊيڊ ٻيهر ڏيڻ. renewal, revival, reanimation, renaissance, resurgence, resurrection, resuscitation, revivification.
- تجوة: ذ (ف) زير زمين بھرو (سامان يا ٺاڻي رکڻ لاءِ)، قبر جي شان ڪليل اڏاوت - چٽي. an underground room, godown, vault, a vaulted roof (over a grave), an umbrella.
- تج: ذ. چل، ڪل جو ٿورو ڏرو. the bark, rind, shell, skin, a small part of a rind or skin.
- تجربو: ذ (ع) ماهيت، اصول يا اثر معلوم ڪرڻ لاءِ آزمائش، پرڪ - آزمودو. experience, trial, experiment, test, experimentation, trial and error.
- تجربڪار: ص. آزمودگار، ڄاڻو، هوشيار، ماهر. experienced, skillful, conversant, expert, seasoned, skilled, versed, veteran, proficient, master, masterful, masterly.
- تجزيو: ذ (ع) ورهاست - تقسيم (جُز جي)، ذري پري جي جانچ پنڊاڻ. distribution, partition, test, trial, investigation, enquiry, inquiry, inquest, probe, quest, research.
- تجسس: ذ (ع) ڪنهن لڪل ڳالهه جي جانچ - تلاش - جستجو - سونجھ. investigation, enquiry, inquiry, inquest, probe, quest, research, search, delving, inquisition.
- تجلو: ذ (ع) تجلي (چمڪو - آهه، سڪو، سوجھو، brightness, splendour, glittering, lustre, brilliance, radiance, resplendence, effulgence, refulgence, shine, light, sheen, gleam, beam, flash, flashing, flame, glitter.
- تجلي: ذ (ع) الاهي نور جي روشني، جلو - نور، تجلو. brightness, splendour, flame, glitter, flashing, flash, light, sheen, gleam, luminousness, luminosity, glare, brilliance.
- تجمل: ذ (ع) سينگار، شان شوڪت، دٻڊو. pomp, magnificence, display, fanfare, show, splendour, brilliance, dignity, status, consequence, prestige, rank, stature.
- تجسس: ذ (ع) هڪجهڙائي - مشابھت، علم بديع موجب جملي ۾ هم شکل يا هم آواز لفظن جو استعمال. analogy, alliteration, affinity, likeness, alikeness, resemblance, semblance, similarity, similitude, use of words of comparable sound or appearance in a sentence.
- تجويو: ذ (ع) رٿ، تدبير، راو - لھراءِ. suggestion, proposal, plan, view, scheme, contrivance, tact, resolution, proposition, proffer.
- تج: ذ. چل، ڪل جو ٿورو ڏرو. the bark, rind, shell, skin, a small part of a rind or skin.

protection, security. shield, ward, shielding.

تُحَفُّو: ذ (ع) سوکڙي - سوغات، سوکڙي يا تبرڪ طور مليل نشاني.
a gift, present, rarity, curiosity, a choice article.
benevolence, favour, largess.

تَحْقِيقُ: ث (ع) اصليت معلوم ڪرڻ (ڪنهن واقعي يا شيء جي). ڳولا -
جانچ. پڪ - يقين (ط) برابر - پيشڪ.
research, inquiry, investigation. verification. veri-
ly. truly, indeed.

تَحْقِيقَات: ث (ع) ڪنهن مسئلي يا معاملي بابت، جانچ.
verification, inquiry, inquest, inquisition, quest,
probe, delving, investigation.

تَحْقِيقَات ڪرڻ: ڪنهن ڏوهه جي جانچ ڪرڻ. پڇا ڳاڇا ڪرڻ. واقعي
جي ڇنڊ ڇاڻ ڪرڻ.

to inquire, investigate, probe into, a quest, to as-
certain, discover, determine, find out, catch on,
unearth.

تَحْلِيلُ: ث (ع) حل ٿيڻ جي حالت جُزَن جي ملڻ يا ڌاتو جي ڳرڻ جي
حالت. جذب ٿيڻ.

solution, digestion, liquefaction, dissolution,
melting, digesting.

تَحْمَلُ: ذ (ع) دَيرِج - صبر، سَهم.
patience, endurance, toleration, forbearance,
stamina.

تَحْوِيلُ: ث (ع) حوالي ڪرڻ يا قبضي ۾ ڏيڻ جي حالت - سپردگي.
trust, charge, dependence, reliance, custody,
care, guardianship, keeping, safekeeping, ward.

تَحْتُ: ذ (ف) بادشاهه جي وهڻ لاءِ مسند، گادي صندل، پيڙي جو اڳيون
پلو.

a throne, a wooden bed, cot; the front side of a
boat, forecastle.

تَحْتَگَاهُ: ذ. گاديءَ جو هنڌ، راجڌاني.
capital, the place from where a country is ruled.

تَحْتُو: ذ ڪاٺ جو ويڪرو ۽ لسو پائين، ڳرو (غسل لاءِ)، ڏر (ڪپڙي جي).
a plank, board, slab, strip, bar, the width of a
cloth piece.

تَحْتَرُ ڪيڏو: ويساڻ گهاتي ڪري دغا ڪرڻ.
to defraud, cheat, deceit, betray, bilk, chisel,
swindle, double-dealing, subterfuge, trickery.

تَحْتِي: ث. تختي جو ٽڪر، پٿي - ڦرهي.
a slate, tablet, signboard.

تَحْ: ص (سن) ٿورو ڌرو. - ننڍڙو ڌرو. خميس - اندري. گهٽ - ڪمتر

insignificant, worthless, little, inconsiderable,
light, minor, minute, petty, trivial.

تَهَّجُ: م. ڪل لاهڻ - ڇلڻ. تراشڻ.

to peel, plance, pare, cut, wound, skin, scale.
strip, flake off, crop, prune, shave, shear, trim.

تَهَائِفُ: ذ (ع) تحفا - سوکڙيون. سوغاتون
gifts, benevolargesses, presents, lence, boons,
favours choice articles.

تَهْت: ذ (ع) هيٺيون حصو. تَرو. (ظ) هيٺان.
bottom, sole, underneath, underside, hind, end,
basement, foundation, below, beneath, under,
underneath.

تَهْتُ الشَّرِي: زمين جو هيٺيون طبقو. ستن دوزخ.
the lowest ground of earth, abyss, hell, blazes,
inferno, pit.

تَهْتُ اللَّفْظُ: ذ. حرف بحرف لفظي ترجمو. شعر کي لس پڙهڻ.
a word by word translation, (of poetry or prose).
read a poem word by word and without rhythm.

تَهْرُكُ: ذ (ع) حرڪت - چرپر، جَنيش.
motion, movement, stir, stirring, stimulus, impe-
tus, impulse, incitation, push, spur.

تَهْرِيرُ: ث (ع) ڪتابت - عبارت - مضمون. لکيت.
writing composition, document, an essay,
discourse.

تَهْرِيڪُ: ث (ع) چرپر. هلچل. ڪنهن ڪم کي شروع ڪرڻ يا زور وٺائڻ
جي ترغيب.

motion, instigation, movement, incitation, push,
urging, stimulus, impetus.

تَحْسِينُ: ث (ع) ساراهه - واڪاڻ. پسندي ۽ خوشيءَ جي اظهار جا لفظ -
آفرين - شاباس.

appreciation, approbation, applause, acclamation,
blessing, favour, plaudits, approval, benediction.

تَحْصِيلُ: ث (ع) حاصلات. تعليم جي تڪميل. ڀل جي وصولي.
acquisition, attainment, acquirement, accom-
plishment, achievement, finishing, collection of
land revenue etc.

تَحْفَظُ: ذ (ع) بچاءُ - سنڀال - حفاظت
safeguard, preservation, defense, aegis, guard.

تڻڻ: ٺ (سن) تڻڻ چڪ. مخالف زور جي چڪ. pull, extract, yank, drag, drawhaul, lug, tow, tug.	تخریب: ٺ (ع) تباهي - بربادي. destruction, subversion, ruin, bane, ruination, confusion, devastation, havoc, loss, undermining, wreckage, sabotage, wrecking.
تڻڻ ڏيڻ: ملڪ مر آڏي هٿ سان زور ڏيئي مخالف کي پاڻ کان پري جهلڻ. a trick in (Sindhi-folk) wrestling, to keep the opponent away from self as a style and self-saving.	تخفيف: ٺ (ع) گهٽائي - گهٽائڻ. abatement, reduction, retrenchment, relief, mitigation, curtailment, remission, cut, discount, rebate, subtraction.
تڻڻ: ٺ هڪ قسم جو جيت (گھرو تڻڻ، وڻن جي تڻڻ، پوک جي تڻڻ). a kind of cricket or cockroach, a hopper, grasshopper.	تخلص: (ع) شاعر جو مختصر نالو (جيڪو شعر ۾ ناتي پڙهڻ لاءِ آهي). poet's pen-name, nom de plume.
تڻڻ: تڻڻ، تڻڻ ڏيئي جهلڻ، چڪي جهلڻ. to hold and press forcefully, to apply full pressure upon the opponent (in wrestling).	تخليق: ٺ (ع) پيدا ڪرڻ جو عمل، خلق ڪرڻ، ٺاهڻ - جوڙڻ. creation, production, invention, discovery, brainchild, contrivance, find, strike.
تڻڻ: ڏ کڻي يا ڦير جي ڦڙهن مان ٺهيل پوڄ - چٽائي، گھر. a mat, a place, a house a household, adobe, dwelling, residence, home, premises, made from leaves of palm-tree.	تخم: ڏ (ف) بيح نظرو اولاد. seed, origin, sperm, progeny, offspring, children, descendants.
تڻاوتڻ: ٺ گھر يا بستيءَ جي بربادي - گھڻا موت. disaster due to continuous deaths in a house, village or area.	تخمينو: ڏ (ع) اندازو (گھٽپ يا تور جو) - ڪٽ. guess, presume, estimation, assumption, computation.
تڻو ڪڍائڻ: لڏائي ڇڏڻ، هڪائي ڪڍڻ. to extirpate, to cease to quit or be removed, to annihilate, blot out, eradicate.	تخيّل: ڏ (ع) خيال - تصور، سوچ وڃڻ. fancy, imagination, idea, imagery, phantasy, imaginativeness.
تڻو ڪنو ڪرڻ: مڪان يا گھر آيل ماڻھو سان خراب هٿ ڪرڻ. پنهنجي ناموس پوڻ. to be have in unbecoming manner with questes or visitors, to misbehave.	تدارڪ: ڏ (ع) ناجائز ڪم کي روڪڻ جو انتظام، آڀاءُ - پلو، بندوبست، عملي قدم (تلاقي طور). arrangement, to prevent illegality, device, course, of action, plan, remedy, reparation, amends.
تڻو لٽائڻ: خراب نيت سان ڪنهن گھر ۾ گھڙڻ. someone else's house with bad intentions, to trespass, infringe, invade, unauthorized entry.	تدبير: ڏ (ع) دوراندوشي - اڳ وڃڻ، حڪمت عملي. deliberation, prudence, statesmanship policy, procedure, course of action.
تڻي تي اچڻ: گھر ۾ لنگهي اچڻ. to visit, to call on, come by, come over, drop by, look up, to see, look in.	تدبير: ٺ (ع) بندوبست، انتظام آڀاءُ - تدارڪ، حيلو. a plan, design, policy, council, arrangement, strategy, scheme, intention.
تڻي تي ريهڻ: ڦوٽيءَ جي عذر خواهي لاءِ پڙهي ريهڻ. to console (in breavement), comfort, solace, a traditional visit to the family of the breaved.	تدريج: ٺ (ع) درجيوار سلسلو. systematic arrangement, class-wise or genetic arrangement, gradation.
تڻو: ڏ جيت جو هڪ قسم ٺڌ کان وڏو. a kind of large size cricket, a hopper, grasshopper.	تدريس: ٺ (ع) سکيا - تعليم. education teaching, instruction, schooling, training, tuition, tutelage.
تڻهن، تڻهن: ٺ (سن) توبه، تنهن وقت - ان وقت. at that time, then.	تدفين: ٺ (ع) جنازو دفنائڻ - ڪفن وٺڻ. burial, entombment, interment.
تڻي: ٺ ننڍڙو تڻو. a small mat.	تدوين: ٺ (ع) مواد گڏ ڪري ڪتاب جوڙڻ جي ترتيب - تاليف. compilation, editing

- تراش: ٺ (ف) چنڻ جو عمل، رندڻ جي چل
paring, shaving, scrapping (wood).
تراشڻ: م. (ف) تراشيدڻ، چلڻ، گھٽڻ (قلم). رندڻ هئڻ
to scrap, pare, shave, to shape by cutting or paring, to cut.
تراڙو: ص. تانگھو - تاسرو. (ٺ) تراڙي.
flat, shallow, shoal.
ترانو: ذ (ف) ترانهه گانو - نغمو.
song, anthem.
تراويحون: ٺ (ع) ويھ رکعتون نماز جي رمضان شريف ۾ سومهڻي
نماز ۾ فرض کان پوءِ پڙهجن
offering of prayers in 20 parts in the Month of
Ramzan at the time of last prayers of the night.
تراڻو: م. تيل يا گيهه ۾ پيارائڻ (طعام).
to get fried, a fried dish (meat, chicken, fish etc).
تراڻي: ٺ. هيٺائين زمين (جتي سم يا برسات جو پاڻي پوسل ڪري
بيهي). درياءَ جي ڀر واري هيٺاهين زمين. وادي - ماڻھو
low ground in which water accumulates (or is
stored in the rainy season), low land on the sides
of a river (which gets submerged during inunda-
tion), valley, vale.
تربت: ٺ (ع) قبر - پئي.
a sepulchral, grave, burial ground.
ترتيد: ٺ. آلي پئي (جا زخمي تي ٻڌي).
a band, strip, bandage, fillet, ribbon, stripe.
ترٻوڙو: ذ (ف) چانين - هندائو.
water melon.
تربيت: ٺ (ع) ماحول کي سمجهڻ جي سکيا، تعليم، پرورش.
instruction, training, education, bringing up,
schooling, teaching, tuition, tutelage.
ترپاءُ: ذ. سڌ سماءُ - خبردار، آسپاس جي خبر چار. منجهه - راز.
news, information, knowledge, advice, intelli-
gence, tidings, word, secret, mystery.
ٿرڻ: ط (سن) تھتا - ڇھت پٽ، بنا دير.
soon, quickly, immediately, straight, instantly,
expeditiously, fleetly, hastily, promptly, rapidly,
speedily, swiftly.
ٿرتو: ٺ. آند مانڌ. لوڇ پيڇ. اجائي آڻ ويھ.
impatience, restlessness, chattering, unrest, dis-
quiet, torment, disquietude, restiveness.
توتيمه: ٺ (ع) درجي بدرجي شين رکڻ جي حالت، سلسلو، سٽ.
arrangement, method, system, plan, art, tact.
- a cricket, hopper, trench-beard.
تذہذب: ذ (ع) ٻڌڻ - فڪر ۽ ويچار
wavering, suspense, vacillation, concern, anxie-
ty, worry, solicitude.
تذڪرو: ذ (ع) تذڪره ذڪر - بيان چوڻجو، يادگيري، سوانح عمري.
account, description, narration, memoir, biogra-
phy, autobiography.
تذڪير: ٺ (ع) مذڪر هئڻ جي حالت (ضد تائيث).
being a male, masculine, masculinity.
تذليل: ٺ (ع) ذلت، خوار، بيھرتي.
humiliation, degrading, abasement, mortification.
ٿر: ص (ف) آلو - پسييل، گھميل، تازو، سٺو.
soaked in water, wet, moist, doused, drenched,
fresh, recent, new, oily, fatty.
ٿر: ذ (سن) تل، ترو، پاڻيءَ جو هيٺيون ڍنگ (کوھ، واه وغيره جا). تري
وارو پاڳو، مٿاڇرو (زمين جا). آسپاس - بگڙدائي، ڪپڙي جو ڍيڳھ
وارو پاسو ("بر" جو ضد). زمين سڌي ڪرڻ لاءِ ڪاٺ جو سينور
concealed, below the surface of water, the bottom
of a river, well or pond, surrounding, suburb, the
lengthwise piece (of cloth) surface of anything (or
earth), a wooden piece for levelling surface of
land (being prepared for cultivation).
ٿر: ذ (سن) تل، مشهور ٽيلي. ع. بدن تي ڪارڊ داغ.
sesame seed, a mole on some part of the body.
ٿر مٺڻ، پٿر: جي هڪ رسم ۾ گھوٽ ڪنوار ترڻ جا ٻڪ پري
مٽسڻا ڪندا آهن.
a ceremony on the occasion of marriage (when
sesame or rice are exchanged between groom and
bride).
ٿر: ٺ. ڪورڪي ڪم ۾ اٽيل ڪپڙي کي ويڙهڻ لاءِ چورس ڪاٺي.
a wooden bar used in a handloom (upon which
the woven cloth is wrapped).
ٿراڻ: ذ (ع) مٽي - خاک.
dust, earth, soil.
ٿراڙ: ٺ. تلوار - شمشير.
a sword, sabre scimitar.
ٿراڙو، ٿراڙو: ذ تاراڙي، تاراڙي، چورٺ، تورو.
a balance, a pair of scales, weight.
ٿراڙي، ٿراڙو: ٺ (ع) طراد ننڍي هلڪي ٻوڙي.
a small boat, bark, craft, vessel, skiff.
ٿراڙو: ٺ (ف) ساھي - تاراڙي.
a balance, pair of scales.

ترسانه: مر. تڪائو - رهائو - سيوائو. رنوائو - دير ڪرائو.
to cause to wait, to delay, to detain, mire, slacken, tarry, hold off, hold over, hold up, intermit.

ترسو: مر. رهڻ - تڪڻ. دير ڪرڻ. ترس کائڻ - ڪعل ڪرڻ.
to wait, stay, abide, linger, remain, stick around, tarry, delay, to show grace, clemency.

ترش: ص (ف) کٽو (ذالقي مر).
sour, acid, cross, scrapped, acrid, acidulous, tart.

ترش روءِ: ص. رک منهن. بد مزاج.
cross, surly, irascible, choleric, craky, ireful, peppery, quick-tempered, ratty, touchy.

ترهي: ث. کٽو. سخت ڪلامي. سختي.
sourness, distasteful, acidity, acerbity.

ترهيب: ث (ع) رغبت. لالچ - حرص. شوق.
inducement, incentive, incitement, persuasion, instigation, motivation, provocation, stimulation.

ترقي: ث (ع) واڌارو. سڌارو. اضافو. چاڙهو. اوج.
progress, improvement, advancement, promotion, headway, development, growth, march, summit.

ترقي پذير: ص. وڌندڙ. سڌرندڙ. اضافو ٿيندڙ اوج تي رسندڙ.
developing, moving gradually towards, improvement, advancement and growth etc.

ترڪ: ذ (ع) پاسو (دنيا کان). تياڳ. ڇڏي ڏيڻ.
abandoning, renunciation, abnegation, denial, renouncement.

ترڪ ڪرڻ: دنيا جي رهڻوار کي ڇڏڻ. لاڳاپا ٽوڙڻ. تعلق ڇڏڻ.
to abandon, renounce, forsake, give up, abdicate, desert, quit.

ترڪاري: ث. ساٿي ڀاڄي. بکر ڀاڄي.
a green vegetable, esculent, vegetable, meals.

ترڪاوڻ: مر. ڪسڪائڻ. لڪائي گم ڪرڻ. تڳائڻ.
to cheat, dupe, steal, pilfer, filch, lift, hook, pinch.

ترڪتال: ذ. اٽڪل سٽڪل - لهو ٿيو (ڪم مر). بهاني بازي.
feigning, supposition, presumption, excuses, alibi, pleas, pretexts.

ترڪت: ذ. ويساهه گهاتي. دغا بازي - ٺڳي - ڪپٽ.
treachery, perfidy, deception, cheating, dupery, dishonesty, fraud, trickery, subterfuge.

ترڪش: ذ (ف) تيرڻ رکڻ جي ٻئي.
a quiver.

classification, process, order, orderliness, pattern.

توتيبوار: ص. سلسليوار - نمبر وارو لاڳيتو.
systematically, methodically, orderly, systematic, regular, continous.

ٽرپ: ذ (انگ ٽرمپ) تاس راند ۾ ٻول وارو رنگ - حڪم (پيسڪرٽ راند ۾)

ٽرپ (in card game).
ٽرجمان: ص (ع) هڪ ٻوليءَ جو مطلب ٻيءَ ٻوليءَ ۾ سمجهائيندڙ ترجمو ڪندڙ.

ترجماني ڪرڻ: ٻئي جي خيالن جو اظهار ڪرڻ. ٻئي جي طرفان ڳالهائڻ.

to respresent (someone else), to talk on behalf of other.

ٽرجمو: ذ (ع) تحرير يا تقرير کي ٻيءَ ٻوليءَ ۾ آڻيڻ.
translation, rendering in other language.

ترجيع: ث (ع) برتري - فوقيت. ٻئي کان وڌيڪ پسندي.
preference, superiority, priority, precedence.

ٽريچ: مر چلڻ - تراشڻ. رندڻ.
to peel, shave, plane, scrap, scale, pare.

ٽريجو: ص. پاسيرو - ڏنگو. ڪنڊاٽو. (ث. ٽريجي)
slanting, awry, crosswise, corssways, crooked.

ٽروڊ: ذ (ع) ٻڌڻ - سوچ ويچار.
hesitation, care, anxiety, worry, delay, hesitancy, indecision, indecisiveness, irresolution, vacillation, wavering.

ٽرويد: ث (ع) ڪنهن ڳالهه جو انڪار ڏيڻ.
refutation, reversal (of decision), contradiction.

ٽرو: ص. ٽنهن کان چوٿيءَ تائين (ناڪارو نياڳو).
unlucky, ominous, apocalyptic, baleful, baneful, dire, direful, fateful, inauspicious, luckless, unfortunate, ill-stared.

ٽرس: ذ (ف) ڊپ - ڀڙ - رحم - قياس. ڪعل.
pity, mercy, compassion, fear, dread, alarm, consternation, dismay, fright, horror, panic, charity, clemency, grace, lenity.

ٽرس کائڻ: قياس ڪرڻ. ڪعل ڪرڻ.
to have or show mercy, grace, clemency, charity, compassion, kindheartedness, sympathy, empathy, fellow feeling.

ٽرنگ: ڏ. ڀلو گهوڙو. (ف) ٽرمر - جيل.
a good horse. prison, jail, lockup, penitentiary.
ٽرن: ڏ (ع) سر - آلاپ.
tone, tune, music, melody.
ٽرڻ: م. پاڻيءَ جي مٿاڇري تي هلڻ يا پاڻ جهلڻ. ٽري پار ڪرڻ. ٽڙڪڻ.
ٽرڙهڻ. ٽي ٽي پيڇائڻ يا پيڇڻ چوڌاري لاهي لسو ڪرڻ (ڪاٺ، ڊوڳي).
to swim, float, surpass, to be ferried over
(surface of water). whirl, to fry (something in
oil); to plane, pare, scrap (wood).
ٽرڻ: م. (سن. نل) ٽورين - وزن ٿيڻ (سامي م).
to weigh, a weighing (in a scale).
ٽرڻي: ڏ. ٽرڻ جو ٿانءُ (ڪچي وغيره).
a frying-pan, skillet, spider.
ٽرڙو: ڏ. ٽر - ٽر واري هيٺاهين حد - هيٺيون پاسو. ٻيري جتيءَ جو.
پڇاڙي جي بچت (پنگ جي).
the bottom, bottom (of a boat), sole (of shoe).
savings, leftovers.
ٽرو گهرڙائڻ: خدمت ڪرڻ. وري وري پنڌ ڪرڻ (ڪنهن ڪم لاءِ).
to rack, to serve, look after, care for, go on re-
peatedly (for something).
ٽروءُ: ڏ. پاڻيءَ جي مٿان شپ جي جھومر.
the dazzling from a spot of oil floating on water,
an ocular spectrum.
ٽروءُ: سج جو ڪرڻو (جمع ٽرورا).
a sunbeam, a ray, sunray.
ٽروڪيڙي: ڏ. ڏسو "تلوڪڙي".
tattoo, tattooing.
ٽرويج: ڏ (ع) رواج آڻڻ. رسر - رواج.
to popularise, circulate, a custom, practice, fash-
ion, tradition.
ٽروءُ: ڏ. ڪڪڻ ڪاٺيءَ ۽ ڪاٺين جو نوڙين رسين سان ٽر ٻڌي ٺاهيل
منجو (پاڻي ۾ پيڙي طور ڪم اچي).
a raft, a float.
ٽري: ڏ. ڊيگهه يا ڊيگهڙي جي سڙي ويل ٽر ۾ نئون وجهائيل ٽرو. (ف) آلاپ
- نسي - تازگي.
a new bottom for a cooking vessel (in place of the
old). freshness, moister, dampness, dankness.
ٽري ٽري: ڏ. هٿ جو وچ وارو سنئون پاسو. ٻيرجو ٽر وارو پاسو.
plam of the hand, bottom of foot.
ٽريءَ تي بهشت: اتي جو آئي موجود. جھٽ پٽ تيار.
to prepare instantly, quickly, made instantly.

ٽرڪ: م. ٽرڪ ڪرڻ - ٽياڳڻ، ميارڻ.
to abandon, remove, renunciate, renounce, for-
sake. rub off, erase.
ٽرڪڻ: ڏ. ٽرڪ واري گپ - چڪڻ. ڳسڪڻ. لاءِ لهندارو تختو.
ڳسڪڻ واري ٻاراڻي راند.
a bog, slough, place or structure for slipping, a
slipping piece (of wood). a children's game.
ٽرڪڻ: م. ٽرڪي پوڻ (گپ م). مٿان کان هيٺ تي ڪڪڻ.
to slip, slip away (in a slough) to come down
from upper position, to slip on a slipping structure.
ٽرڪڙو: ص. ڪڪڙو - ڪڪڙو - لسو (ٽرڪي).
slippery, slick, lubricious, slithery, greasy.
ٽرڪڙو: ڏ (ع) ٽرڪي جي ڇڏيل ملڪيت - ڊوڙو. سامان - اسباب.
legacy, bequest, inheritance, heritage.
ٽرڪيب: ڏ (ع) نمونو (ملائڻ جن). تجويز - طريقو. اٽڪل - حيلو.
formation, composition, analysis, mixture, struc-
ture, construction, plan, sample, prescription,
trick, device, feint, gambit, gimmick, jog, ruse,
stratagem.
ٽرڪيب ڪرڻ: گرامر موجب لفظن جي حيثيت ۽ حالت تروار ڪرڻ ۽
جملن ۾ آيل هر هڪ لفظ جو ٻين لفظن سان لاڳاپو ٻڌائڻ.
(according to grammar) to compose and conjoin
with explanation.
ٽروڪوٽ: ڏ. اثاڪ. ڪمي.
deficiency, deficit, inadequacy, insufficiency, in-
sufficiency, lack, scantiness, shortage.
ٽرو: ڏ (ف. ٽورنگ) قيد خانو - جيل.
a jail, prison, lockup, penitentiary.
ٽروچي: ڏ. باز جو هڪ قسم.
a goshawk falcon.
ٽروچري: ڏ. سياري جو اهر ڏينهن (جنهن کان پوءِ رات ننڍي ۽ ڏينهن
وڏو شروع ٿيندو آهي).
a day/night in the winter when day and night are
of equal time and thereafter the day becomes
longer (usually 21/22 December).
ٽرويمر: ڏ (ع) درستي. اصطلاح. ڦيرڦار.
amendment, corection, modification, change, im-
provement, alteration.
ٽرونگ: ڏ (ف) ساز جي تند جو آواز - لهر - موج امنگ. ريجڪ - ٻُڙ.
a sound of a string (of a musical instrument), in-
ebriation, wave, a sudden fit or emotion, caprice,
whim, fancy.

yearning, longing, passion.

ٽرين: مر. لڄڻ - ٽڪڻ. سڳو. بيقرار ٿيڻ.

to feel restlessness, unrest, disquietude, stress, turmoil, stressed, distressed, strained, pained, troubled.

ٽريوٽو: پوٽي جو پوٽو. (ث. ٽريوٽي).

the grandson of the grandson. a great grandsom.

ٽر ڏاڏو: ڏ. ڏاڏي جو ڏاڏو (ث. ٽر ڏاڏي).

a great great paternal grandfather.

ٽرلڻ: مر. لڄڻ - ٽڪڻ. ٽرين.

to writhe, wriggle, be convulsed, long for, crave, hanker. straining, pain, restlessness.

ٽرڪو: ڏ. صبح واري آس. تاء (صبح جو).

the first rays of the Sun, the rays of the rising Sun, the morning Sun.

ٽرڪو: ڏ. پٺ وارو اهو پاسو جنهن تي صبح جو سج اڀرڻ سان ٽڪر پوي. side of a sand-dune facing the Sun or East.

ٽرڪو: مر. وڏي پاڻي ۾ ٽهين هٿن ۽ ڳجهو ٿرڻ.

to swim below the surface of the water, to plunge into the water.

ٽرڻ: مر. ڀڄڻ. ڊوڙائڻ (وهڻ) هلڪڻ (پکي. جانور). لٽڻ.

to trun out or away, cast out, oust, bear, drive (game).

ٽري: ڏ. چينپ. ڊوڪر - ڇڙب.

threat, intimidation, browbeating, blustering, bullying.

ٽري چاڙهڻ: ڏسڪي ڏيڻ ڇڙب ڏيڻ. ڊوڪر ڏيڻ.

to browbeat, intimidate, bully, hector, terrorize, harass, harry.

ٽريل: ص. هڪليل. لڙڏيل. نيڪالي ڏنل.

an outcast, castaway, derelict, leper, pariah, untouchable.

ٽري ڪڙي: ظ. بيبي پير - بتادير. تعنا. اتي جو اتي - نه بهر.

instantly, at once, forth-with, immediately, right away, straight away, on the spot, without delay, in no time.

ٽرو: ظ. سڌو. پورو نشان تي.

exact, accurate, proper, precise, on the dot.

ٽروڪيه: ڏ. (ع) پاڪائي.

purity, innocence, virtue, holiness, piety, chastity, virginity.

تذڪيه نفس: ڏ. نفس جي پاڪائي.

available, ready.

ٽرين پٿر: مينجمن ڪنگالڻو. ڪريل.

fall from riches to poverty, destitute, poor.

ٽرين مٽڻ: هڪ مٽڻ (ڀڄڻا) ۾). افسوس ڪرڻ ڀڄڻا ڪرڻ.

to rub the plams. to regret, deplore, repent, rue.

ٽري: ڏ. جوڙ جو هڪ قسم. سون توڙي لاءِ ننڍڙي ساهي. ٽڪڙي گهڙي.

a kind of millet (green). small scale or balance for weighing gold and precious metals. a good running female horse.

ٽرياق: ڏ. (ع) زهر جي اثر لاهڻ جي دوا. اوتار (ڪنهن دوا جي اثر جو).

an antidote, remedy, counteractive, corrective, cure.

ٽريو: ڏ. (ف) پهرائ جو آڱر - ڊامن.

the front of a garment, apparel, shirt.

ٽريڪ: ص. تمام جالاک نهايت حرفتي - مڪار - فني باز.

cunning, crafty, deceitful, cheat, imposter, rogue, dexterous.

ٽو: ڏ. ٽڪر (سڀاري جو). ڌرو (مصري جو). ٻوٽي (گروشت جي). هڪل (شڪار لاءِ).

a piece of betel nut, sugar-candy, a piece of meat, a cry for rousing the prey.

ٽو: ڏ. (س) تتل ڪنارو - ڪنڌي. ڪناري وارو سٺو ڪو هنڌ - گهيڙ. ڀڙي جي لنگر هٿن جي جاء - پٽڻ. ڪوهه. غسل. احتلام.

a canal bank, a bathing, landing or watering place on a canal. a water-well, bath, wet dream, nocturnal pollution.

ٽو ڏيڻ: وهنجارڻ (ميت کي). غسل ڏيڻ.

to bath a deceased person, washing of a corpse.

ٽوانڻ: مر. هڪالي ڪيڻ - لڏائڻ.

to get removed forcibly, a forcible eviction, to remove contemptuously.

ٽريو: ڏ. سرڙهه - تنگي. سختي. وٺ پڪڙ.

narrowness, lightness, trouble, hardship, rounding up, arrest.

ٽو ٽڪر: ڏ. تمام گھڻي ٽڪر. اهرائي.

hot haste, expediency, hustle, rustle, expeditiousness, speediness, swiftness.

ٽو پڪڙو: ڏ. وٺ پڪڙ.

seizure, rounding up, arrest.

ٽوپ: ڏ. ٽڪر - لوڄ. بيقارائي امنگ.

restlessness, great eagerness, unrest, disquiet, disquietude, ferment, inquietude, stress, turmoil.

- تَرْسِين: ث (ع) آرامش - سينگار.
purification of mind, humility, holiness.
- تَرْسِين: ث (ع) آرائش - سينگار.
salutation, compliment, respect, regard, salam.
- تَرْسِين: ث (ع) آرائش - سينگار.
decoration, makeup, adorning, ornamenting, beautifying, embellishing.
- تَرْسِين: ث (ع) آرائش - سينگار.
a strap of leather, a shoe-lace.
- تَرْسِين: م. خوش تين. راضي تين. ريجهن.
a round piece of pottery (used in a children's game).
- تَرْسِين: م. خوش تين. راضي تين. ريجهن.
an earthen vessel (for milk, grocery etc).
- تَرْسِين: م. خوش تين. راضي تين. ريجهن.
to be pleased, willed, wished, liked, chosen, delighted, gladdened, gratified, pleased, satisfied, suited.
- تَرْسِين: م. خوش تين. راضي تين. ريجهن.
an earthen vessel (for milk, grocery etc).
- تَرْسِين: م. خوش تين. راضي تين. ريجهن.
negligence, laziness, carelessness, thoughtlessness, disregard, inattention, slackness, idleness, laze, slouch, indolence, slothfulness.
- تَرْسِين: م. خوش تين. راضي تين. ريجهن.
to make happy, entertain, divert, amuse, persuade, please, recreate.
- تَرْسِين: م. خوش تين. راضي تين. ريجهن.
a rosary, to recite (by heart) on the rosary.
- تَرْسِين: م. خوش تين. راضي تين. ريجهن.
diagnosis, appraisal, evaluation, assessment, estimation, ascertainment.
- تَرْسِين: م. خوش تين. راضي تين. ريجهن.
a shallow metal dish, a plate, quarter-plate, a saucer.
- تَرْسِين: م. خوش تين. راضي تين. ريجهن.
triumph.
- تَرْسِين: م. خوش تين. راضي تين. ريجهن.
a shallow metal dish, a plate, quarter-plate, a saucer.
- تَرْسِين: م. خوش تين. راضي تين. ريجهن.
comfort, consolation, assurance, satisfaction, assistance, relief, succour, support, aid, help, hand.
- تَرْسِين: م. خوش تين. راضي تين. ريجهن.
domination, encroachment, supremacy, ascendancy, dominance, preponderance, sovereignty, command, control, mastery, might, jurisdiction.
- تَرْسِين: م. خوش تين. راضي تين. ريجهن.
continuanee, continuation, continuity, connection, relationship.
- تَرْسِين: م. خوش تين. راضي تين. ريجهن.
comfort, consolation, assurance, satisfaction, assistance, relief, succour, support, aid, help, hand.
- تَرْسِين: م. خوش تين. راضي تين. ريجهن.
salutation, compliment, resignation, greeting, salute, citation, eulogy, tribute, panegyric, encomium.
- تَرْسِين: م. خوش تين. راضي تين. ريجهن.
desire for drink, thirst, longing, temptation.

a picture, photograph, portrait, image, representation, depiction, description, portraiture, portrait, presentment.

تضاد: ذ (ع) ابتز عمل - مخالف.

contradiction, contrasting, controversy.

تضمين: ذ (ع) شاعريء جي هڪ صنعت (بني جو شعر يا مصرع پنهنجي شعر ۾ حوالي طور آڻڻ).

a branch of poetry wherein someone else's poem is used for reference in one's own poetry.

تطهير: ذ (ع) پاڪائي - صفائي.

purification, purgation, cleansing, expurgation.

تعارف: سجاڻپ، واقفيت - ذيت.

introduction, formal presentation, preface, acquaintance, intimacy, familiarity, knowledge.

تعاقب: ذ (ع) پٺ وٺڻ، پٺ - پيڇو.

chase, pursuit, follow, pursue, trail.

تعالیٰ: ص (ع) بلڪل مٿان - بلڪل بلند (هي لفظ الله، رب، خدا ۽ ڌڻيءَ سان صفت طور ڪم اچي).

the highest, top, loftiest, topmost, uppermost, exalted, astral, an attribute of the Almighty Allah.

تعاون: ذ (ع) مدد - همرامي.

cooperation, mutual help, assistance, support, backing, advocacy, champion.

تعبير: ذ (ع) ڪنهن ڳوڙهي خيال يا مضمون جي وضاحت، سمجهاڻي (غراب جي).

interpretation (esp. of a dream), explanation, clarification, exposition, exegesis.

تعجب: ذ (ع) عجب - ايج - حيرت.

wonder, astonishment, surprise, amazement, admiration, astounding.

تعداد: ذ (ع) شمار - ڳڻپ، انگ.

number, amount, counting, strength, enumeration.

تعدي: ذ (ع) جڏ - سيڪت، ناحق.

cruelty, oppression, tyranny, violence, a severe handling or treatment by way of punishment.

تعريف: ذ (ع) سمجهاڻي، وصف، ساراهه - راکار.

praise, laudation, definition, commend, acclaim, applaud, compliment, recommend.

تشنه: ص (ف) آڇو - پياس، سڪايل.

thirsty, athirst, eagerly desiring, longing.

تشریش: ذ (ع) پريشاني - ڳڻتي، جهوپڙي، اون.

anxiety, disquietude, worry, confusion, care.

concern, disquiet, solicitude, unease, worry.

تشهير: ذ (ع) مشهوري، بدنامي، خوارِي.

notoriety, fame, celebrity, infamy, ignominy.

تصادف: ذ (ع) ٽڪر (ماڻهن يا گاڏين جي).

an accident, mishap, casualty, clash, conflict.

collision.

تصحیح: ذ (ع) درستي (الکيت جي).

correction, rectification, amendment.

تصدیق: ذ (ع) سچي ٿيڻ جي شاهدي، ثابتي، سچائي جي ثبوت، پڪ.

verification, confirmation, certification, attestation, proof.

تصرف: ذ (ع) استعمال، اختيار، قبضو، خرچ.

usage, use, possession, disposal, expenditure, ownership, dominion, proprietary, proprietorship.

تصغير: ذ (ع) ننڍائي ننڍڙائي.

smallness, diminutive, form.

تصفيو: ذ (ع) صفائي (معاملي جي)، نيرو، صلح.

decision, conclusion, agreement, settlement, reconciliation.

تصنع: ذ (ع) بناوت، ڏيکاءُ.

hypocrisy, artificiality.

تصنيف: ذ (ع) ڪتاب (الڪٽ) مضمون، نروسي، تحرير - لکيت، (جمع تصانيف).

writing, compilation, a composition, an original work, a literary book or writing.

تصور: ذ (ع) دل ۾ وهائيل خيالي تصوير، نقش، خاڪو، خيال.

conception, idea, fancy, imagination, fantasy, reflection, conception.

تصوف: ذ (ع) نفسياني خواهشن کان پاڪائي، نفس جي پاڪائي، جو طريقو، علم معرفت.

mysticism, sufism, the theology of the sufis.

تصوير: ذ (ع) شڪل - صورت، نقش، خاڪو.

happiness, bliss, blissfulness.

تعين: ذ (ع) مقرري، بحالي.
appointment, posting, reinstatement.

تغاري: ذ (ف) دڏو لوهي ٿالھ (گاري ڪٽڻ لاءِ).
a bucket, a mason's pot.

تغافل: ذ (ع) غفلت، بي ڌياني، بيخبري، سستي.
indifference, negligence, disinterest, disregard,
lassitude, lethargy, unconcern.

تغير: ذ (ع) تبديلي، ٿيرو.
change, alteration, modification, variation, trans-
formation, conversion.

تغر: ندا (ف) حيف - ملامت.
shame, reproach, rebuke, admonishment, admo-
nition, chiding, reprimand, reproof.

تفاوت: ذ (ع) دورِي - ويجهو فرق، اختلاف.
distance, expanse, space, stretch, difference, dis-
parity, inaccuracy, discrepancy, dissimilarity,
similitude, distinction.

تفال: ذ (ع) فال، سنو سونو.
a good omen, augury, bodement, portent, pre-
sage, prognostic.

تفتيش: ذ (ع) ڳولا، جانچ، پڇا ڳاڇا، تحقيقات.
probe, investigation, inquiry, inquest, inquisition,
probing, quest, research.

تفرقو: ذ (ع) فرق - اختلاف ڳوٺ - ناتفاقي - نفاق.
discord, disunion, dissension, revolution, differ-
ence, separation, conflict, disharmony, dissent,
dissidence, dissonance, disunity, mischief,
sion.

تفریح: ذ (ع) ڪل خوشي، فرحت، وندر، هرا خوري.
rejoicing, exhilaration, pleasure, entertainment,
amusement, diversion, distraction, recreation.

تفريق: ذ (ع) جدائي، نفاق، وهاست.
so-partition, division, separation, detachment, dis-
lution, disunion, rupture, divorcement.

تفسير: ذ (ع) پوري سمجهائيءَ وارو بيان، قرآن شريف جي معنيٰ به

تعزيت: ذ (ع) پرجاڻي (فوتِي جي عزيرن سان). عذر خواهي.

an expression of sympathy for someone who has
suffered sorrow, sympathy.

تعزير: ذ (ع) شرعي حڪم پڇڻ جي سزا، قانوني فقرو.
a punishment under the Sharia Law, a provision
for law breaking.

تعزير: ذ (ع). تعزیه حضرت امام حسين رضه جي روضي جون نقل - تابوت.
a structure shaped after the tomb of Hazrat Hus-
sain, in miniature and taken round on the 10th of
Muharam as a remembrance.

تعصب: ذ (ع) بيهڪ طرفداري، بيجا حميت، تنگدني، بغض.
prejudice, bigotry, bias, partiality.

تعطيل: ذ (ع) ڪم کان فراغت، اداري يا ڪم بند ٿيڻ سببان موڪل
- چوڻي.
holiday, vacation, leave.

تعظيم: ذ (ع) عزت - مان - شرف.
greatness, respect, honour, reverence.

تعلق: ذ (ع) لاڳاپو - واسطو، آشنائي، ڳنڍاپو.
connection, relationship, concern, relevance, de-
pendence, reliance.

تعلقو: ذ. مختيار ڪاري جي حد.
a taluka, tehsil, a revenue unit headed by a Mukhi-
tiarkar.

تعليم: ذ (ع) سکيا، تدريس، پڙهائي، تلقين.
education, instruction, teaching, schooling,
coaching, tuition, training, tutelage.

تعليم يافتہ: ص. سکيا ورتل، پڙهيل.
educated, instructed, trained, schooled, taught.

تعمير: ذ (ع) عمارت سازي، اڏاوت.
de-construction, structure, building, architecture,
sign.

تعميل: ذ (ع) پڙهائي، بيجا آوري، سرانجامي.
compliance, carrying-out, execution, obedience,
putting in force or practice, service (of a notice)

تعويذ: ذ (ع) دما جو ڪاغذ يا نقش (ڳچي ۽ بر بدجي). ڦل - تاتيت، ڳڻ.
جو هڪ قسم.
an amulet, a charm, talisman.

تميش: ذ (ع) عيش، سک ۽ خوشي.

تقديم: ذ (ع) اگتي وڌڻ يا اگتي هئڻ جي حالت. اڳي هئڻ. ترجيح.
priority, precedence, preference, precedency.

تقدير: ث (ع) ڏئي طرفان مقرر ٿيل حصو. الاهي حڪم. لکيو. پاڳ - بخت. قسمت.
luck, fortune, destiny, lot, fate, divine decree.

تقدس: ث (ع) پاڪائي ۽ نيڪي جو بيان. بزرگي جي ساراھ.
sanctity, sanctification, glorification.

تقرر: ذ (ع) مقرري (ملازمت ۾).
appointment, posting, nomination, assignment, responsibility.

تقوي: ث (ع) مقرري (ڪنهن عهدي يا نوڪري ۾).
idem.

تقريب: ث (ع) ويجهائي. رسم (جنهن ۾ مائٽو گڏ ٿين) گڏجاڻي - مجلس دعوت.
nearness, relationship, ceremony, observance, get-together, ritual, assembly, gathering, collection, congregation, party.

تقريباً: ظ (ع) جي ويجهو - لڳ ڀڳ. اٽڪل وڌو - ٿلهي لڪي.
about, nearly, almost, approximately, just about, more or less, roughly, round, roundly.

تقرير: ث (ع) بيان، ليڪچر، خطاب.
oration, lecture, address, discourse, speech, talk.

تقرير: ث (ع) ڪنهن ڪتاب بابت راءِ (جنهن ۾ مصنف جي ساراهه مقصود هجي).
review (of a book, praising the writer/compiler), a favourable comment.

تقسيم: ث (ع) ڀاڱيوار ورهاست. ورهاڻو. وڌو وڃي.
division, distribution, partition, portion, section, segment, share, quota, slice.

تقصير: ث (ع) ڏوه - قصور. خطا.
fault, mistake, crime, error, offence, transgression, demerit, sin, shortcoming, guilt.

تطيع: ث (ع) شعري مصرع جي بحر جي رڪنن موجب وڃي.
the arrangement of a line of poem according to rhythm.

تقليد: ث (ع) نقش قدم تي هلڻ - پيروي، بنا سوچ ويچار جي ڪنهن نظريي جي پيروي.
conformation, emulation, following, allegiance.

تقوي: ث (ع) خدا ترسي، گناهن کان بچاء، پرهيزگاري.
piety, piousness, religiosity, holiness, saintliness, sanctity, reverence, righteousness.

تقويت: ث (ع) مضبوطي - پڪائي. طاقت - سگهه. پليراتي - ٽيڪو.

سمجھائي.

sis, an exposition, explanation, clarification, exege
explication, interpretation.

تفصيل: ذ (ع) وچور. سريستو احوال.
details, particulars, a detailed account, complete points.

تفصيلوار: ص. سلسليوار - سريستو. وضاحت سان.
detailed, in detail, itemized, particularized, thorough.

تفكر: ذ (ع) خيال - ويچار. گھڻي غور ويچار.
thoughtfulness, reflection, meditation, concern, concernment, disquiet, disquietude, solicitude, unease, worry.

تفنگ: ث (ف) بتدق.
a gun, musket.

تفنگ: ذ (ف) ڏاڳن جو منجهو جنهن ۾ سٺي لڳل هجي (جيڪو نڙندي ۾ وڃي ڦوڪ ڏيڻ سان نشان تي لڳي). آنجي گل (ص) بهادر - سورهيه.
جوانمرد.

a hand-made yarn-bowl used for striking or shooting, a tube through which a thing is blown.
daring, adventurous, audacious, daredevil, venturesome, venturous, brave, aweless, courageous, dauntless, bold, doughty, fearless, gallant, intrepid, manly, plucky, spunky, stalwart, stout, valiant, valorous.

تقابل: ذ (ع) مقابلو. پيٽ. (ظ) دويدو - آمنون سامعون.
face to face, opposite each other, vis a vis, encounter, comparison.

تقاضا: ث (ع) طلب - گھر. ضرورت.
demand, claim, requisition, demanding, pressing requirement, need, want.

تقوات: ث (ع) دينداري. خدا ترسي. عبادت.
piety, religiousness, God fearing, prayer, meditation.

تقوي: ث (ع) ٻني يا آبادي لاءِ قرض.
a Government loan or advance for developing land and purchase of agricultural implements, payable after harvest.

تقدس: ذ (ع) برگزيدهگي. پاڪائي - پاڪيزگي.
sanctity, holiness, saintliness.

تڪڙو: شد، سڀگهه - جلدائي، آهرائي، تاهوت، بي صبري.
hurry, haste, impatience, speed, hasten, quicken, celerity, dispatch, expedition, expeditiousness, hustle, rustle, speediness, swiftness.

تڪڙو: ص. تڪڙو ڪندڙ، اهرو - اتالو، (ظ) جلد - سگهو. (ث. تڪڙي)
in a hurry, quick, hasty, eager, impatient, fast, breakneck, expeditious, fleet, posthaste, raking, rapid, snappy, speedy, swift, rash, brash, reckless.

تڪل: ث. ننڍو لفظ - گڏي (لفظ).
a small (paper) kite.

تڪلف: ذ (ع) ٻئي کي تڪليف ڏيڻ جي رسم. تڪليف ڏيڻ جو عمل.
formality ceremony, ceremonial pain, trouble.

تڪليف: ث. ڏکيائي - دشواري، ڏک - ايذا، مصيبت، ڪڏار، بيماري.
trouble, inconvenience, exertion, difficulty, burden, hardship, disease, ailment, distress, worry, pain, stress, strain.

تڪمر: ذ (ف) سَت مان لھيل پٿرو، سَرَت. هڪ قسم جو گل.
a button, a cotton-ball, a kind of flower.

تڪميل: ث (ع) پورا ٿيڻ، پهچائي، انتها.
completion, perfection, consummation, accomplishing, achieving, effecting, termination, ending, performance, execution, conclusion, finishing.

تڪُن، تڪُن: م. ڏسڻ - نهارڻ، غور سان ڏسڻ، گھورڻ، وڃائڻ.
to look at, gaze, watch, stare, take aim at, to think, consider, ogle, expect, guess, conjecture, estimate, expect, anxiously covet.

تڪو: ذ (ف. تڪه) تڪرو (گروشت، مڇي، جو)، پيرو - ڳيس.
a piece of meat, beef, chicken or fish.

تڪا ڪرڻ: تڪرا ڪرڻ - ڳيا ڪرڻ.
to cut to pieces (meat, beef, chicken or fish etc).

تڪو: ذ (ف. تڪه) ڪاٺي يا ڪاٺيءَ جو تير، بنان اٿيءَ جي تير.
an arrow made of stick or wooden branch, an arrow without a pointed head.

تڪي: ث. سَر جي ڪاٺي مان لھيل تير.
an arrow made of straw.

تڪي ٿيڻ: پڇڻ، تڪو پڇڻ، پڇي وڃڻ.
to run away, bolt, flee, make off, scamper, scoot, skip.

تڪير: ذ (ف. تڪيه) وهائڻ - سرهائڻ، طول وهائڻ، آسرو - ڏي، فقيرن جو آستانو، ماڳ - مڪان، آجھو، فقيرن جي ڌيان پڇائڻ جي ڪاٺي - بيرائڻ.

strength, support, encouragement, power, energy, force, might, muscle, potency, vigour, help, aid, assistance, lift, relief.

تڪ: ث. نظر - نگاهه، ڪٽ واري نگاهه، اندازو، اٽڪل رو، تور.

eying, eye, cover, gaze, stare, aim to guess, assess, conjecture, presumption, pretence, supposition, surmise, calculation, assessment, valuation.

تڪ: ذ. ڀاڱو - تڪرو، وڃ، ڪپڙي جو ڌڻ، شهر جو ڀاڱو، زمين جو آباد تڪر، هڪ ميمبر جي چونڊ واري مقرر ايراضي.

a share, portion, cut, bite, part, slice, allowance, allotment, the width or breadth of a cloth, a part or portion or a city/town, a unit, constituency, ward.

تڪ: ث. ڳيت، وڏو ڏک، يڪساڻي پيئڻ.
a gulp in swallowing, to drink with out break, a large gulp.

تڪ: ث. ٻن چئن لفظن جي موزون ست، بيت جي ست، مصرع جو حصو.
a rhyme, one line of a poem, a part of a poem or an stanza.

تڪندي: ث. نثر ۾ قافيه بندي.
rhyme of words, a poetical presentation of prose.

تڪبر: ذ (ع) هٿ - غرور، آڪر، قورڻ.
pride, conceit, arrogance, haughtiness, conceit, egoism, egotism, vainglory, vainness, vanity.

تڪبير: ث (ع) خدا جي پوڏائي جو بيان، خدا جي وڏائي جو فقرو "الله اڪبر" (نماز يا جانور کي حلال ڪرڻ ۾).
to utter the words "God is Great"

تڪبير وڃهڻ: "الله اڪبر" چئي جانور کي بئرو وڃهڻ، ذبح ڪرڻ.
to slaughter an animal in the name of God, a slaughter of Muslims (in which entire blood of an animal is drained)

تڪرار: ذ (ع) وري وري چوڻ، بحث، زباني جهيڙو، ضد - ڦڦڙو.
to repeat, repetition, reiteration, disputing, arguing, contention, combating, discard, conflict, difference, disharmony, dissension, dissent, disunion, disunity, division, strife, variance, mischief.

تڪراري: ص. تڪرار هيٺ آيل - ڦڏي ۾ پيل (معاملو)، جهيڙاڪ، فسادِي.

disputed, contested, agitated, questioned, challenged, doubted, resisted, combated, opposed, disputatious, quarrelsome, belligerent, bellicose, contentious, pugnacious, scrappy, truculent.

تل ٿل: ڏ. معمولي خيرات - ساڍو طعام.	a pillow for the head or back, support, prop, brace, buttress, reliance, hermitage, a residence or dwelling of hermits. a kind of brace for hermit
idem.	تڪيه ڪلام: ڏ (ع) اهو لفظ جوڪر ماڻهو ڳالهائڻ ۾ ڌري ڌري ڪم آڻي (جهڙوڪ: سمجهي نه، چئبو ته، سائين کي چوان وغيره)
تل: ص (سن) مٽ. برابر - همصر، جهڙو - مثل. ثاني.	an expletive, a favourite phrase, a repetitive word or phrase like 'do you see', 'do you know' etc.
equal, similar, a match, same, selfsame, equivalent, duplicate, identical, indistinguishable, tantamount.	تڪ: ٺ. تڪڙي، تيزي، پائي جي تڪي وهڪ. سج جي ٿيٺ، ڪاڙهو.
تل: ٺ. ٺ. اُڀر زور - آڀي اچل - تڏ.	speed, velocity, haste, clerity, expedition, hurry, hustle, rustle, swiftness, rapidity, rapidness, strong or rapid current of water. heat, warmth.
a push, pressure, support, shove thrust.	تڪو: ص. تيز (رفتار). جلد - تڪڙو، ڦوٽ، سراج چڙهيل (آواز).
تل ڏيڻ: آڀي جوڪ ڏيڻ. تڏ ڏيڻ.	quick, speedy, active, fast, breakneck, expeditious, fleetly, hasty, raking, rapid, snappy, swift, keen, sharp, honed, whetted.
to push, shove, or thrust.	تڪو مٿس پوڻ: گمت وڌ ڳالهائڻ. ڪاڙ مان ڳالهائڻ.
تلاش: ٺ (ف) ڳولا، وڌڻ، پڇاڳاڇا، جاکوڙ.	to become angry, angered, incensed, infuriated, steamed up, bristled, fumed, raged, seethed, flared up.
search, quest, scour, forage, frisk, seek, pursue, pursuit, rummage.	تنگا: ڏ. جياپو، جٽاءُ.
تلاشي: ٺ (ف) تلاش - ڳولا، گهر ياجسم جو جهاڙو.	lasting qualities, durability, continuance, life, durableness.
pursuit, pursuing, quest, seeking searching, frisking, foraging, combing, ransacking, rummaging.	تنگائڻ: م. جينور و رکڻ - زندو رکڻ.
تلاطم: ڏ (ع) زبرد آروا سببان چولين جو سٽڪو. لهرين جو زور. پاڻي، جو جوش.	to keep alive, living, animated, vital, cause to continue, get on.
storm, dashing, buffeting, tempest, gale, hurricane, tornado, typhoon, squal, violent wind, blizzard.	تنگائڻ: م. لڪائي کڻي وڃڻ. ڪسڪائڻ - ترڪائڻ. گم ڪرڻ.
تلافي: ٺ (ع) نقصان جي پورائي. عيوض (جيڪو پنهنجي مرضي سان ادا ڪجي).	to slip off with, to take away stealthily, to steal, pilfer, appropriate, collar, pillage, pocket, purloin.
reparation, compensation, indemnification, quit-tance, recompense, redress, restitution, reprisal.	تنگڻ: م. جيئن پساء ڪڍڻ حياتي جا ڏينهن ڪاٽڻ.
تلاوت: ٺ (ع) پڙهڻ (قرآن شريف) - دور قرآن شريف جو.	to last, continue, get on somehow, live along, live the life.
recitation from the Holy Quran, a ritual reading of the Holy Scripture.	تنگي: ٺ ڪاري رات.
تلاو: ڏ (ف) تالاب) تانگي پاڻي جي گڏ، سس، حوض.	night, pitch drakness (of night).
pool, pond, tank, puddle, a water reservoir, swimming pool.	تل: ڏ. تر، گهوڙي جو هڪ سنج.
تلخ: ص (ف) ڪڙو - ڪسارو، ڪارو، ڪهو، رڪو (ڳالهائڻ).	a pad put under saddle of a horse.
bitter, acrid, sour, unpalatable, stringent, acerb, acerbic, acidulous, tart, disagreeable, displeasing, unpleasant, acrimonious, choleric, indignant, irate, ireful, waxy.	تل ڪرڻ: تر ڪرڻ. گم ڪرڻ.
تلخي: ٺ. ڪڙو - ڪڙائي، تيزي، ڪاراڻ.	to conceal, hide, spirit away, cache, secrete.
bitterness, pungency, acrimony, acerbity, asperity, acidity.	تل: ڪنهن وٺي وڃي ٻاري تي رڌل کاڌو (فقراءِ لاءِ) - ڪندوي خيرات.
تلخيص: ٺ (ع) اختصار - ٽٽ.	food cooked for distribution amongst poor and per-needy on anniversary celebration of a pious son.
summary, brief, epitome, resume, summation, precise, concise, compendious, abridgement, ab-	

تَلَفِي: ث. تر واري زمين. هيناهين - نثيب - جعفر. ماڻهي - وادي - تراڻي.
a low ground between sand-hills or dunes, a valley, dale, glen, vale.

تَلَفِي: ث (ع. طحال) هڪ عضوو - رتري - ڏهي.
the spleen.

تَمَاشائي: ص. تماشو ڏسندڙ - وندر جو ڪوڏيو.
a merrimaker, a lover of merriment, sighting, a viewer, spectator, bystander, beholder, observer, onlooker, watcher, witness.

تَمَاشئين: ص. تماشو ڏسندڙ - تماشائي.
idem.

تَماشو: ذ (ف) نظارو، ڏيکاءُ - روزنر. ڪيل. ناٽڪ - سانگ.
a show, spectacle, merriment, gaiety, sport, oddity, amusement, spectacle, fun, film, display, exhibition, array, panoply, pomp.

تَماشو ڏيکارڻ: ڪيل ڏيکارڻ - ڪرتب ڏيکارڻ، مڙو چڪائڻ.
to put on a show, to juggle, to teach a lesson.

تَماڪُ: ذ. ٻوٽي جو هڪ قسم (جنهن جا سڪل پن ۽ ڏانا نشيدار دونهن ڏين).

Tobacco (*Nicotiana tobacum*).
تَماڪُ: ط (ع) سڀ - سارو - سورو. مڪمل. ختم - پورو. بلڪل - ڏاڍو.

تَماڪُ: ڪٽڻو.
everything, entire, all, full, total, complete, end, finish, termination, completion, finished, very, thoroughly, wholly, absolutely, quite, actually, really, genuinely, truly, veritably.

تَماڪُ ختم: ط. ختم ٿيل - پورو ٿيل.
completed, finished, accomplished, perfected, attained, achieved, gained, reached, realized.

تَمَت: ط (ع) ختم. پورو مڪمل.
finish, end, close, ending, termination.

تَمَثِيل: ث (ع) مثال، تشبيهه، نمونو، نقل.
a parable, an allegory, example, drama, comparison, instance, sample, specimen, model, pattern, illustration.

تَمَنُّن: ذ (ع) گڏجي رهڻ جو طريقو. شعري زندگي جو نمونو، شعرو نظام.
civilization, culture, refinement, urbanization, city planning, life of a city.

تَمَسْخَرَة: ذ مسخري - لولل چتر.
jesting, joke, jest, buffoonery, wisecrack, witticism, fun, derision, mock, mockery.

تَمَسَّكَة: ذ (ع) ڌاروت طور ڪيل رقم، هٿي.
a pledge, earnest, security, a promissory note.

strat, condensation, synopsis.

تَلَف: ط (ع) برباد - تباہ - ناس. اجڙ - ڦٽل. ضايع.
destruction, ruin, loss, waste, spoilation, ruination, disaster, devastation, havoc.

تَلَفُّظ: ذ (ع) اچار - اکرڻ ۽ لفظن جو زبان مان صحيح مخرج.
pronunciation, utterance, enunciation, articulation.

تَلْقِين: ث (ع) سکيا - تربيت. هدايت - نصيحت.
persuasion, instruction, education, training, guidance.

تَلَكَّ: ذ (سن) نراڙ تي ڀرڻ جي وچ ۾ سرمي سيندڙ سان ڪڍيل نشان. ٽڪر (ڌرمي رسم جي).

a coloured spot (usually black or orange) on the forehead in between the eye-brows; a Hindu sectarian mark made with unguents upon the forehead.

تَلَمِيح: ث (ع) شعر ۾ ڪنهن قصي يا واقعي ڏانهن اشارو.
allusion, (in poetry) a reference to some story or folklore, incident, history, occasion.

تَلْمِيذ: ذ (ع) شاگرد - طالب علم.
student, pupil, learner, trainee, observer.

تَلَوَار: ث (سن) تروار - تراو - شمشير.
a sword, sabre, scimitar, cutlass, rapier, claymore.

تَلَوَر: ث. ڍانڍي پکي جو هڪ قسم.
the hubara bustard (bird).

تَلَوِڪَرِي: ث. سٺي، سان جسم تي جڙتو سائو يا نيرو تر (جو منهن يا ٻانهن تي سونهن لاءِ ٺاهجي).

a black blue or coloured spot made on the skin with a prick or needle, tatto.

تَلَوْن: ذ (ع) رنگن جي تبديلي.

change of colours.
تَلَوْن مزاج: ص. رنگارنگ مزاج وارو. ڦرندڙ ڦرندڙ طبيعت وارو. غير مستقل مزاج. بيوفنا.

fickle, volatile, capricious, whimsical.

تَلَوْتَا: ذ. رڌل چٽا، مٽر - ڪُھر.
fried chick-peas, peas and other cereals.

تَلَوَر: ذ. سُهڻو لڪڻ - چھرو.
a thin branch of a tree used as stick or cane.

تَلَمِيذَار: ص. حمايتي. پاسو ڪندڙ - طرفدار.
supporter, adherent, henchman, exponent, champion, expounder, proponent, advocate.

imbroglio, fuss.

تَمَسَبُ: ذ (ع) موافقت برابري. مشابهت.

ratio, proportion, degree, rate, scale, symmetry, harmony, balance: resemblance, likeness, affinity, alikeness, analogy, comparison, semblance, similarity, similitude.

تَمَسَخُ: ذ (ع) مَرُ بعد روح جو ٻئي قالب ۾ جنم وٺڻ جو عقيدو.

metempsychosis, transmigration, a belief of rebirth of human being according to Hindu religion.

تَمَاوُ: ص (ف) تَلَهو. تندرست.

fat, obese, copulent, fleshy, gross, heavy, overweight, porcine, portly, stout, weighty, healthy, fit, hale, right, sound, well.

تَمَاوُ: ذ (ع) کاذو - طعام (کائن).

(eating of) food, edibles, feed, foodstuff, taking meals.

تَمَيُّ: م (ف) تَمَيُّن (هوا ۾ هيٺ مٿي ٿيڻ. ڏنگڻ (ڪٽ تي). ڪڏڻ (وهڻ وانگر). باز جو شڪار جي مٿان ڦرڻ.

flutter, flit, dance, flicker, flitter, hover (as a bird). تَمَيُّ: م (ف) تَمَيُّن (ڌرا ڌرا ڪري صاف ڪرڻ (ڪپهه) - پڇڻ، ڳولڻ، سڻڻ (جهن سان).

to card cotton, to beat or thrash severely.

تَمَبُو: ذ (ف) خيمي جو هڪ قسم.

a tent, pavilion, camp.

تَمَبُو: ذ. سُڪل ڪڍو. (ص) پيٽ ٽوڪيل.

a dry pumpkin, over full, over blown.

تَمَبُو: تَمَبُو: ذ (ف) سُرندي مثل وڃڻ جو هڪ ساز - ڏنڀور.

a kind of guitar, a tambour.

تَمَبِي: ث ڏنڀو تَمَبِي. گهگهيءَ جهڙو سڪل ڪڍو (جنهن ۾ مٿيون پاسو وڏي فقير ان ۾ خيرات وٺن).

a small gourd (or bowl) carried by beggars for seeking alms.

تَمَبِي: ص. تَمَبِي وارو ساز وڃائيندو.

a person playing on a musical instrument, i.e. a guitar or tambour.

تَمَبِي: ث (ع) آگاهي - چٽاءُ - فمائش - چيٽي.

warning, reproof, admonition, reprimanding, rebuking, admonishment, chiding, rap, reproach.

تَمَت: ث (سن تَمَت). وار تلي.

a nerve, vein, artery.

تَمَجُو: م (ف) تَمَجِين (چڪي سوڙهو ڪري ٻڌڻ. نور سان ڀرڻ ڇڪڻ -

تَمَغُو: ذ. سون چاندي وغيره جو ڀلو (جو ڪنهن خاص ڪارنامي يا خدمت طور انعام ڏنو وڃي).

a medal.

تَمَن: ذ (ف) لشڪر، يلچ قبيلو.

an army, a legion, a Baluch tribe or community.

تَمَندار: ذ. سردار.

sardar, leader, dean, chief, chieftain, headman, notable, dignitary.

تَمَناءُ: ث (ع) خواهش - سڏ - آرزو.

desire, longing, covet, crave, want, passion, urge, itch.

تَمَنچو: ذ (ف) پستول.

a pistol, revolver, a hand-gun

تَمَعِيد: ث (ع) ابتدا - شروعات، مهاڳ، ديباچو.

preface, introduction, 'preamble, foreword, poem.

تَمَيِز: ث (ع) سڃاڻپ (ڪري ڪوئي جي) - شناخت، فرق - تفاوت، عقل - هوش، ساڃاهه.

manners, etiquette, sense, direction, judgment, distinction, difference, wisdom, reason, decorum, mores, decency, dignity, acumen, astuteness, discrimination, keenness.

تَمَن: ذ (ف) بدن - جسم - ٻُت.

the body, person, physique, being, creature, individual, life, mortal, statue, figure.

تَمَن تَمَعَا: ص اڪيلو - يڪي سر ڇڙو.

individual, single, alone, unmarried, sole, unwed, solitary, lonely, lonesome.

تَمَن: ذ. جسم ۽ جان - جند جان.

life and soul, body and soul completely, fully, thoroughly, in and out.

تَمَن: ذ (سن) تَمَن. سوراخ، ڪوٽري جو تَرو. ٿيندي (ٿاڻ، جي). ڦٽي يا چلڻ جو تَرو ۽ جنهن جو سوراخ، ٻيڙي جو تَرو وارو سوراخ، ڪپڙي جو سوراخ.

a hole, aperture, opening, orifice, outlet, vent, gap, breach, cavity, vacuity, a spout of a smoking instrument, an opening or hole in the bottom of a boat, a hole or a gap in a cloth.

تَمَن ڀرڻ: ڪپڙي جو ٻور ڀرڻ.

to fill in the gap or hole, to patch, repair, mend.

تَمَناءُ: ذ (ع) معاملو - تڪرار، جهيڙو، نفاق.

dispute, contention, strife, challenge, doubt, mistrust, contest, fight, controversy, argument, rum-pus, bickering, brawl, difficulty, fend, hassle.

ڪشڻ، ننڍڙي ٻارجي تنگن ٻانڌن کي سئون ڪري تنجڻ سان ٻڌڻ (جنهن ٻار جا عضوا سٺا ٿين).

the caruncle in the inner angle of the eye. an opening of a earthen bowl/vessel.

تَنجُلُ: ذ (ع) مٿانهين درجي تان هيٺ لٿڻ يا ڪرڻ، زوال، پستي.

demotion, reversion, degradation, downgrading, decline, decay, fall.

تَنظِيرُ: ث (ع) انتظار - بندوبست، جوڙجڪ - ٺاهه، لوهه، سٺاءُ، ترتيب.

organization, party, discipline, arrangement, setting, sequence, disposition, systematic progression, succession, alternation, course, order.

تَنقِيذُ: (ع) لکيت مان خوبين ۽ خامين ظاهر ڪرڻ جو فن، پرک، تنقيد، چيني.

criticism, review, fault finding, comment, critique, analyzing, critical study or appraisal.

تَنگ: ص (ف) سولهر، جڪڙي - پتل، ٿوري (جا)، گهٽيل، ناڪافي - اڻڀرو - ڪڪ - خفي.

narrow, tight, too small, poor, distressed, insufficient, deficient, inadequate, lacking, wanting, edgy, tense, nervy, restive, uneasy, uptight, angry, indignant, irate, irreful, waxy, acrimonious, choleric, wrathful.

تَنگ ٿيڻ: سولهر ٿيڻ، گهٽجڻ، ڪڪ ٿيڻ - عاجز ٿيڻ.

to become tight or short, inadequate, suffocate, be hard pressed, become irate, irreful, waxy, edgy.

تَنگ دست: ص سيمو - ڪٽل، مفلس.

penniless, poor, miserable, destitute, broke, flat, impecunious, impoverished, indigent, low, penurious, strapped, unprosperous,

تَنگ طَلبي: ث. ڏکڻي وقت ۾ قرض جي تلافيا سولهي گهٽ - چڪ تان.

demand of return of a debt during absolute poverty.

تَنگ ڪرڻ: بيزار ڪرڻ، ستائڻ، عاجز ڪرڻ.

to distress, harass, irk, strain, stress, trouble constrain, haggle, hack, hackle, chaffer.

تَنگ نظر: ص. تعصبي، بيهل.

prejudiced, biased, partial, tendentious, preposessed, warped, narrow-minded, petty, bigoted, obstinate, hidebound, cheapskate, niggard, miser.

تَنگ: ذ (ف) گهرڙي جو هڪ سنج (جڙي يا ست جو پتو جنهن سان هٿو پٺي سان سولگو ٻڌجي).

a saddle girth of horse (for fastening the saddle over its back).

to swaddle, swathe, drape, envelop, enwrap, roll, to wrap up (a newly born child to make body parts normal).

تَنجَرُ، تَنجَرُو: ذ اهو ڪپڙو جنهن سان ٻار کي ويڙهي ٻڌجي. - ٻاروڻو. swaddling clothes, the cloths and other wrapping sheets of a newly born child.

تَنجَوَاهُ: ث (ف) نوڪري يا خدمت جي عيوض معيني جو مقرر معاشرو - پگهار.

pay, salary, wage, emolument, stipend.

تَنڌُ: ث (سن. تنڌ). سنڌو ڏاڳو (ڪپڙو، اُن ريشم وغيره جو). سنڌي تار (لوهه، سون يا ڪنهن ڌاتو جي). سازجي تار.

(gold) wire, a fibre, cord, twine, the strand (woollen, cotton or silken). wire or string of a musical instrument.

تَنڌُ: ص (ف) تيز - تڪو، شوخ - ڪارو، رڪو.

hot, fiery, active, violent, fast, swift, impassioned, ardent, blazing, fervent, fervid, passionate, intense, furious, desperate, terrible, vicious.

تَنڌ مزاج: چيڙاڪ - بدمزاج.

furious, irascible, surly, irritable, fieriness, bluster, raging, blustering, stormy, turbulent, tempestuous, cranky, peppery, touchy.

تَنڌوست: ص (ف) چڱو ڀلو - صحتمند - سگهو.

healthy, hale and hearty, fit, sound, well, whole.

تَنڌوستي: ث چڱيلائي - چاڦائي.

healthiness, soundness of body (and soul), fitness, healthfulness, soundness.

تَنڌو، تَنڌو: ذ. اهو رسو جنهن ۾ گهڻا ٻاڪرا ڦر سگهجن (هڪ تَنڌ ۾ ويهه تيم ڦر ٻڌجن).

a cord or rope (with which many young of goat or sheep can be tied).

تَنڌو ٿاڻ: ڳالهه کي ڊيگهه وٺائڻ، معاملو وڌائڻ.

to unnecessarily complicate an issue, to entangle, complicate, muddle, tangle.

تَنڌي: ث (ف) تيزي - تڪڙ - تلوت، شوخي.

severity (of temper), breakneck, haste, dispatch, expedition, hurry, expeditiousness, hustle, rustle, speediness, swiftness, hastiness, hurriedness.

تَنڌرو: ذ اڪ جي نوڪ (نڪ جي پاسي واري جنهن مان لڙڪ وهن). ڪڙوري

- تنگ چٽائڻ: پاڻ کي ڇڏائڻ جي ڪوشش ڪرڻ. وڃڻ لاءِ جند آڄي ڪرائڻ. تمام گهڻي تڪڙ ڪرڻ.
- تنگي: ٺ (ف) سوڙهه - گهٽ، سڃائي - غربت. tightness, narrowness, trouble, poverty, distress, beggary, destitution, impecuniousness, impoverishment, indigence, paupersim, privation, penury, hardship, want.
- تٽڻ: م. ڪپڙي جي ٽڻ کي سٺي سان اٿڻ - پور پيرڻ. to darn, patch.
- تٿو: ٺ (ف) جهونگار سان آواز. لات (پکين جي). للڪار. سڏ (جويائي مال کي). ذڪر جي هونگ پڇار. the chirping or music of birds, warbling, sharp repetitive sound, to call the animals, recitation, dialogue.
- تٿو: م. آلاڻ. ٻولڻ. ٺوڻ. وڃڻ (سان). to emit a sound, warble, chirp, cry, (of a musical instrument) to be played.
- تٿو: ٺ (ف) بلي (مائي پڇائڻ جي). ڪورو (باه جو). مڇ - آڙاه. an oven, stove, kiln, inferno, blazes, conflagration, fire.
- تٿو: ص (ف) طاقتور - سگهارو - ٿلور متارو. تندرست. robust, well-built, strong, potent, mighty, powerful, wieldy, healthy, hale and hearty, fit, sound, powerful, forceful.
- تٿو: ٺ (ع) ٿور، روشني - تجلور. radiance, brightness, beaming, brilliance, incandescent, lambent, lucent, luminous, lustrous.
- تٿو: ٺ (ع) لفظ جي پڇاڙي واري اکر سان "تون" گڏي اڇاڙڻ خاطر ڏنل ٻه زيرون، زيروني به پيش. nunation, doubling the short vowels at the end of (Arabic) words in writing, and pronouncing them with the addition of the sound 'v'.
- تٿو: ص (ف) اڪيلو - هڪڙو جدا - الڳ. alone, lone, aloof, single, lonely, lonesome, solitary, sole, separate, different.
- تٿو: ٺ (ف) اڪيلائي. خلوت. loneliness, separation, detachment, sequestration, separateness, aloofness.
- تٿو: ٺ (ف) چٽڪ - ڇٽڪ. the twang (of a bowstring), pull, yank, drag, draw, haul, lug, towing, strain.
- تغو: ٺ (ع) پرت پريل ڪپڙي جو تڪر (جو گهگهي يا گج جي چاٽي وٽ هجي). the embroidered chest-piece of a woman's dress.
- تغو: ٺ (ع) گرمي. سڪ - گرمائش مائي پڇائڻ لاءِ لوھ جو گول تڪر. a pan for baking bread, radiation of heat, warmth from fire.
- تو: ٺ (ع) ٺوڙ - ٺوڙ. the chirping and warbling of the birds, music in a low voice.
- تواريخ: ٺ (ع) "تاريخ" جو جمع. تذڪرو، داستان، اتعاس. histories, annals, chronicles.
- توازن: ٺ (ع) وزن. توازن. برابر. balance, counterpoise, equilibrium, equipoise, poise, symmetry, harmony, proportion.
- تواضع: ٺ (ع) آڌار پاء - خاطر مدارت. نياز توڙت. مروت. تعناي. welcome, civility, hospitality, humility, attention, politeness, entertainment, kind reception, gratulate, embrace.
- توانائي: ٺ (ف) توان. طاقت - سگهه. طاقتي - تندرستي. strength, power, dint, energy, force, might, muscle, potency, vigour, virtue, steam, health, healthiness, soundness.
- توانو: ص (ف) توان. طاقتور - سگهارو. چڱو ڀلو - تندرست. strong, hale, healthy, vigorous, robust, powerful, mighty, potent, forceful, energetic, sound, whole.
- تواني: ص. واٽو - حيران. گمراهه. perplexed, confused, astonished, surprised, misled, misguided, depraved.
- توب: ٺ (ف) ٻاروڊ وارا گولا اڇلائيندڙ ڪل - ترف. a cannon, gun, an artillery piece.
- توپچي: ص. بندوق هلائيندڙ نشاني باز جيتو شڪاري. a gunner, cannonier, artilleryman, marksman, good shot.
- توپرو: ٺ (ف) جمر جي ٿيلهي يا ڳوٺري جنهن ۾ دائو وجهي گهوڙي جي منهن تي جاڙهي ڇڏجي ته دائو پيوڪائيندو. - پاهورو. a bag out of which horses eat gram or some cereals, a nose-bag.
- توبري جلعو: ص. خدمتگار. نوڪر - پرنلڳ. a servant tending the horses or other animals, drudge, attendant, retainer, henchman, underling, subaltern, subordinate, helper, menial, worker, employee.

(of children) born together or nearabout. coeval. the first growth of a fruit, flowering, blooming. race generation, a brood of hen.

تور گرن: فر ڏيڻ جي موسم وڃڻ. وهي وڃڻ.

unproductive, unblooming, showing no flowering in the season.

تورات، توريت: ذ (ع) حضرت موسيٰ عليه السلام تي نازل ٿيل ڪتاب.

the old testament, the Pentateuch, the law of the Moses.

تورتڪ: ٺ وزن، ماپ، ڳڻ ڳوٺ، سوچ، ويچار.

weigh, measure, consideration, thought, thinking, care, worry.

تورن: ذ (انگ) انگريزي ڪهاڻين جو جھنگل ۾ پيل روایتي ڪردار - ٽارزن، پهلوان.

Tarzen, the legend of the folk tales, a wrestler.

تورن، تورن: م. تورڪن - وزن ڪرڻ، اندازو ڪرڻ (ڳالهه جي).

to weigh, measure, calculate, quantify, ponder over, review, examine, contemplate, study.

تورن ٽڪن: چڱي طرح اندازو لڳائڻ. ڪنهن ڳالهه کي هر پهلو کان ڏسڻ، آزمائش وٺڻ.

to contemplate, ponder, consider, study, think out, weigh, reconsider, re-evaluate, re-examine, review, to check, test, experiment, try, examine, prove.

تورن: ذ. وزن ڪرڻ جو ٿو.

a weight (for weighing with).

توري: ٺ هڪ قسم جي ول ۽ ان جو ڦر (پاڇي ۽ جي طور ڪم آڻي).

luffa gourd.

توريو: ڄاڻي جو هڪ قسم (تيلي پي).

oil seed, rape seed, (*Brassica napus*).

تورن: ذ. پيم - ڊنگ، حد، پچائي، آخر، نهايت.

end, conclusion, termination, limit, bound, confines, limitation, terminus, ending, finish, wrapping up.

تورن ناهن: پچائي ڪرڻ. پيم تائين وسائڻ - آخر تائين وفاداري ڪرڻ. to be loyal till end, show faithfulness, constancy, steadfastness.

توري: ٺ. ٿوئي: ظ اگرچ - جيتوڻيڪ.

spite, even if, although, as well as, or, either, in spite of, notwithstanding, regardless of.

توسط: ذ (ع) واسطو، وسيلو، ذريعو.

through, via, by, by way of.

توبه: ٺ (ع. توبه) گناهن کان پڇتاءُ، پشيماني - ندامت، ڀڄڻ ڪم کان پري رهڻ جو انجاء.

repentance, penitence, recantation, attrition, compunction, contriteness, contrition, penance, remorse, remorsefulness, rue.

توبه ڪرڻ: پڇتائڻ. هميشه لاءِ ڀڄڻ.

to repent, regret, deplore, rue, leave for all times to come.

توت: ذ (ع) هڪ قسم جو روڻ.

a mulberry (*Morus alba*).

توتاري، توتري: ٺ. هڪ قسم جو ساڙ - شرابو.

a kind of small pipe or clarion.

توتو: ذ. ڪوڙي ڳالهه (ڪنهن کي ڊيچارڻ لاءِ). ڊونگ - مڪر.

a fib told to frighten one into compliance, hoax, feint, fraud, delusion, deceit, sham, dupe, hoodwink.

توتيو: ذ (ع. توتياء) هڪ قسم جو پساڙو وکر.

Blue vitriol, collrium.

توجه: توجه: ذ (ع) ڌيان - خيال، لاڙو.

attention, condescension, favour, care, regard, tendency, kindness consideration, cognizance, courtesy, amity.

توجه: ٺ (ع) سبب (بيان ڪرڻ). دليل.

reason, justification, explanation, rationale, rationalization, cause, ground, proof.

توحيد: ٺ (ع) الله تعاليٰ کي هڪ ڪري مڃڻ جو عقيدو - وحدانيت - ميڪاڻي.

oneness, Unity of God, belief only in one God. the Almighty.

تود: ٺ. بحث - هڙ. ناز سان هڻي - تور.

argument, reason, discussion, debate, controversy, dispute, walking in coquetry ways.

تودجڻ: م. ضد ڪرڻ، هڙجڻ، بحث ۾ پوڻ.

to insist, persist, argue, contest, contend, resist, dispute, oppose.

تودو: ذ. هڪ سال جي عمر يا گهٽ عمر وارو اٺ جو گونرو. (ع. تودي).

a young camel.

تورن ٺ مان - وزن. ڪنهن شيء (خصوصاً اناج وغيره) جي وزن سان ڪٽ.

weight, measure, quantity. to weigh or measure something, to find quantity.

تورن ذ ساڳي وهيءَ وارو ٻار - هڪ تعي. هر عمر، ٻونگر - ٻون. منداڻن ڪچڙو ڦر (ولين يا وڻن جي). نسل - ٻڻ - آرو (ڪڪڙ جي).

trust in God, faith, resignation, belief, credence, confidence, dependence, hope, reliance, stock.

تَوَكَّلِي: ص. توکل ڪندڙ. ڀروسو رکندڙ (الله ۾).

(one) trusting in God, faithful, confident, dependent, hopeful, reliant, resigned.

تَوَلَّدَ: ز (ع) ڄمڻ - ولادت - جنم.

birth, nativity.

تَوَلَّوْهُ: ذ تولي جو وزن - ذڪر.

a measure of 1/80th of a seer (old measure) about 12 grams weight.

تَوَمَانُ: ذ (ف) صوبو. صوبي جو لشڪر - اٿارو - لشڪر. ناٺ. ڊپڊو.

a province. the provincial armies or forces. strength, power, splendour, pomp and show, dignity, elegance.

تَوْنُ: ط (ف) تُو حاضر واحد سان مخاطب ٿيڻ جو لفظ.

you, thou.

تَوْنِيعِن تَوْنُ: ذ. خدا جو ذڪر. ڌڻي، جي واکاڻ.

praise be to God.

تَوَلِي: ث. پَن گاهه مان لھيل ٿڌو.

(Typha ele - a matting made from Elephant grass phantina).

تَوْنَسُ: ث. گرمي. بخار. هلڪو بخار - ڪشس. اُڄ. پياس.

feverishness, heat of fever. thirst, thirstiness.

تَوْنُگُ: ذ وڏو ٻنر. گھڻي ڀرڪ واري لاڳيتي جا بلو زمين. باراني ايراضي.

وڏو تلاءُ.

a raised embankment, a piece of hilly tract cultivation. rain-fed land. a tank, suitable for reservoir.

تَوْنُگَرُ: ص (ف) دولت مند - شاهوڪار.

wealthy o, rich, affluent, moneyed, opulent.

تَوْنُ: ث. هڪ محل جو کاڌو - ويلو. رات ڏينهن جو کاڌو. رڌ پچاءُ - سانجھ.

food enough for one time. cooking of meals, cooking one day's meal at a time.

تَوَهْ: ذ. راضيو. باجھ - ڪرم. پلائي. بخشش. ڀروسو.

compassion, sympathy, empathy, dependence, faith, confidence, reliance, hope, stock.

تَوَسَّلْ: ذ (ع) وسيلو - ذريعو. سفارش.

through, via, by way of, with the support of. recommendation, influence.

تَوَسَّيعُ: ث (ع) ڪشادگي - پکيڙ. واڌارو.

extension, enlargement, prolongation, lengthening, expansion, spread, extent.

تَوْشُو: ذ (ف. توشه) سفر جو سامان. سفر جو کاڌو - سامان - سمر. ڏو - آبرو.

provisions (for a journey), supplies, goods and chattels. reassurance, solace, comfort.

تَوْشَاخَانُو: ز. گھر ۾ سامان سڙي رکڻ لاءِ ڪوئي. بادشاهي ڀيمتي سامان رکڻ جي جاءِ.

a storeroom for keeping valuables, clothes, arms, jewellery etc. a warehouse, depot, depository, repository, magazine, a wardrobe.

تَوَصِّيفُ: ث (ع) خوبِي. واکاڻ - صفت - ساراه.

describing; qualifying, description; commendation; a qualified substantive (in Gram.).

تَوْضِيحُ: ث (ع) تشريح سمجھائي. وضاحت. evident; manifestation; illustrating; publishing; statement, account of collections. description, explanation, meaning, interpretation, exegesis, explication, exposition, rendition.

تَوْفُ: ث. ڏسو "تَوَفُ".

a cannon, gun, a large-barreled gun.

تَوْفُ جي منهن ۾ ڏيڻ: موت جي منهن ۾ ڏيڻ. وڏي مصيبت ۾ وجهڻ.

to make to stand before a cannon, put in the mouth of death, trouble. to distress, harass, strain, worry.

تَوْفِيقُ: ث (ع) خدا طرفان رهنمائي. مدد ۽ موافقت. سگھ - همت.

divine help or guidance. grace, ability, power, means, adequacy, capacity, competence, might.

تَوَقُّعُ: ذ (ع) اميد. امڪان.

hope, expectation, trust, reliance, confidence, dependence, faith, reliance.

تَوَقُّفُ: ذ (ع) ترسڻ جي حالت - وقفو. دير - ترسڻ.

delay, hesitation, stay, respite, suspension.

تَوْقِيرُ: ث (ع) عزت. تعظيم.

respect, veneration, honour, reverence, eference, homage, obeisance.

تَوَكَّلْ: ث (ع) ڀروسو (خدا تي). سڀ ڪجهه ترڪ ڪري خدا ڏانهن توهه ڏيڻ.

sweet rice dish, rice cooked in sugar or molasses.	توهين: ٺ (ع) حقارت، بيمعرتي، ذلت.
تعطّب: ٺ (ع) جلدی - پڪدم - تھتا.	disrespect, insolence, hardihood, impertinence, impudence, disgrace, contempt, disfavour, disrepute, infamy, ignominy.
immediately, instantly, forthwith, right off, right away, straight away, without loss of time, atonce.	تھ: ٺ (ف) تر - پڙو، ڍوڙ (پني جو)، پُرت، پوئ، پڙ (رلي يا ڪپڙي جو).
تعطّب: ٺ (ع) ھل - غرغاءُ، ٽوڙو.	bottom, sole, underside, a fold, plait, ply, layer, stratum, cover, coverlet, screen, curtain, leaf (of a paper), overlay, cloak, mask, veil.
noise, tumult, commotion, clamour, convulsion, ferment, outcry, upheaval, upturn, clatter, bustle, hassle, hubbub, moil, storm, turmoil, uproar, whirl, confusion, lather, turbulence, pandemonium.	تھ ر بالا ڪرڻ: ھيت مٿي ڪرڻ، اُٿلائڻ پٿلائڻ، ٻرھاد ڪرڻ.
تعطّب: ٺ (ع) پھتان، الزام، ڪوڙو پھتان.	to make upside down, to toss about, disordering, confusion, huddle, muddle, disarray, choas, pell-mell.
imputation, aspersion, calumny, traction, backbiting, defamation, disparagement, scandal, slander.	تھ: ٺ (سن ٿي) اُن ٿي ڏاڻي ٿي ڪل - ٽوڙ.
تعطّب: ٺ (ع) مبارڪ باد - خوشخبري.	a husk of grain, a shell, shuck, hull.
congratulations, good-news, goodtidings, facilitations, greeting.	تھياروڻ، تھياروڻ: ٺ، ذرا ٻرزا، ليڙوڻ، ليڙوڻ، ڇيھون ڇيھون.
تھي: ٺ تھ: اُن يا ڪنھن ٻي تان لٽل سٺو ڀيرو ڪلون.	disjointed, in pieces, segments, portions, parcels.
the husk or hull of a gain.	تھ: تھتا: ٺ، ٽوڙ - پڪدم - ٽوڙا.
تھي: ٺ (ف) خالي هٿن، ڪٽل - سڃوسڪو.	immediately, forthwith, instantly, on the spot, at once, right away, right off, straight away.
poor, beggarly, destitute, broke, flat, impecunious, impoverished, indigent, low, penurious, needy.	تھجڻ: ٺ (ع) پوئين رات جاڳڻ، اڌ رات کان پوءِ پاڪ ڳڻڻ کان اڳ واري نماز.
تھ: ٺ، ٽوڙ: ٺ، ٺ، گرمائش، ڪوساڻ.	(of prayers) offered after midnight and before dawn.
warmth, passion, intensity, cordiality, fire, heat, fever, feverishness.	تھجي: ٺ (ع) زير زير سان حرف پڙهڻ - ھجي.
تھ لڳڻ: ميان لڳڻ، ڪاڙو لڳڻ.	to recite with full punctuation, to read with correct pronunciations.
to be angry, acrimonious, choleric, heated, indignant, irate, waxy, wrathful.	تھخانو: ٺ (ف) زمين ۾ اندر ٺھيل گھر - ٻھرو.
تھو: ٺ (سن) تاري (ماني پچائڻ لاءِ لوھ جو گول ٽڪر).	storage accommodation, a subterranean abode, a cellar.
a bread baking steel-pan.	تھڊو: ٺ (ف) نئون - ڪروڙ (ڪپڙو).
تھو گھمائڻ: ڪارو ٺھڻ ڪرڻ، جٺ ڪرڻ.	new, fresh, unused, brand new, recent.
to blacken the face, to disgrace, ridicule, discredit, shame, deride, lout.	تھڊو: ٺ (ف) دل جي گھرائي (ص) دل جاڻ سان.
تھوڻس: ٺ آڇ - پياس - جھيڙو تپ - ڪٽس.	certain, certainly, sure, surely, prepared to help or assist whole heartedly.
thirst, thirstiness, slight fever, feverishness.	تھذيب: ٺ (ع) درستي، ٺاھ جوڙ، خوش اخلاقي، انسانيت.
تھي: ٺ، لوهي ڪٽھي (پڪوڙو وغيره ٽڙڻ لاءِ).	civilization, culture, cultivation, refinement, achievements, attainments, customs, mores, organization, sophistication, urbanity, humanism.
a frying-pan.	تھري: ٺ ٻڙيا ڪندڙ مرد دل پٽ - مٿو پٽ.
تھيار: ٺ (ف) سنڀريل (مليخ لاءِ) آمادہ - مائل حاضر - موجوده راس - مڪمل.	
ready, prepared, willing, inclined, present, complete, finished, manufactured, done.	
تھياري: ٺ (ف) سٺت، آمادگي، تڪميل، ٺاھ جوڙ.	

to make a pilgrimage (in need of some cause).

ٽيرگي: ٺ (ن) ڪارڻ، اونداه.

darkness, obscurity, dimness, blackness, lack of visibility.

ٽيرهن: ص (سن) هڪ عدد (13).

thirteen, the figure of thirteen.

ٽيرهن ٽالي: ٺ تمام قابل ناچي (جيڪا ڪلهن، ڪنڌ، لولين،

ڪراڻين، گردن ۽ تنگن ۾ يارهن ۽ ٻه ڪنجيرون لالهيون هجن ۾ جهلي

رجت جي ٽال تي ناچ ڪري). نهايت چالاڪ - حرفتن، گھڻا مڪر ڄاڻندڙ

an expert dancer, an acrobatic dancer, a very clever woman, cunning, adroit, canny, dexterous, ingenious, sly.

ٽيرهن ٽيزيون: ٺ. صفر مهيني جون پهريون ٽيرهن تاريخون (جن ۾

حضور پاڪ جن نالجاڪ رهيا تنهن ڪري اهي تاريخون نهن سجهي

زالون انهن ڏينهن تي مرڻي پهرتي جون رسمن ڪين ڪن).

the first thirteen days of the second Islamic month during which there was an spell over the Prophet of Islam, Muhammad (PBUH), therefore no ceremonial activities, including marriage, engagements etc are performed on these dates.

ٽيرهن وڃائي ڇڏڻ: حراڻ ڪرڻ، حواس گم ڪرڻ.

to confound, perplex, distress, confuse, puzzle,

bewilder, stumble, disconcert, rattle, faze.

ٽيرهو، ٽيرهيرو: ص. ٽيرهن - ڏاڍو چالاڪ، اٽڪلي، پيسڪوٽ واند

۾ پاڻو تهاڻه پتا ڪئي شڪست ڏيڻ - ٻارن، مشهور شاعر فقير غلام حيدر

ٽيرهيرو (جيڪو ڪيچ ملڪ جي ڄم "ٽيرهن ٽڙ" جو ويٺل هو).

thirteenth, a very clever, adroit, dexterous deft

peron, a complete within in a game of trumps, a

well known poet of Thar designated as such.

ٽيز: ص (ف) تڪو - تڪڙو - جلد، سرائ چڙهيل (ڪپ، ڪاٽي وغيره) تلخ -

ڪارو (ڏاڻهي ۾).

sharp, fiery, fast, breakneck, expeditious, hasty,

quick, rapid, speedy, honed, keen, whetted,

pointed, caustic, pungent, acute, penetrating,

sour, acerb, acerbic, tart.

ٽيز لهر: ص. نهايت سجهو - ڏاهر، هوشيار.

preparation, readiness, alacrity, expedition, ease,

facility, completion, finishing, manufacturing,

done with.

ٽياڳ: ڌ ٽرڪ، علحدگي، ڪناره ڪشي، ويراڳ.

renunciation, divorce, abandoning, relinquishment, abnegation, denial, renouncement, dissolution, separation, detachment, disunion, division, divorcement, partition, rupture.

ٽياڳي: ص. دنيا کي ترڪ ڪندڙ - تارڪ - ويراڳي.

ascetic, recluse, hermit, anchorite, austere, solitary.

ٽياڳڻ: م. ڇڏڻ - ترڪ ڪرڻ.

to renounce, abandon, abdicate, resign, desert,

forsake, quit, withdraw.

ٽيجري: ٺ حرفت - لڄائي.

skill, art, cunning, dexterity, craftiness.

ٽيجريون ٻڌائڻ: ٺ ٻڌائڻ، سڌيون ٻڌائڻ.

to say on the face, to say whatever one feels, to say without reservations, having no reservations.

ٽيشال: ڌ ٽيرهن ٽڙ، نڪرا، ڍونگ - مڪر.

coquetry, blandishment, cunning, fraud, cheating, dexterity, craftiness.

ٽيج: ڌ (سن) تجلو - روشني، سويپا، ڏيا - شمع

glory, splendour, exultation, luster, brilliance,

brightness, grandeur, magnificence, pomp,

nobleness, stateliness, show, eminence, loftiness.

ٽيو: ڌ (ف) پاڻ - ڪاڻ - ٽاوڪ.

an arrow.

ٽير مرڱن: ڌ اکين جا ٽير - نگهڻ جا ٽير.

arrow of the eye, to affect through eyes, to

charm.

ٽيراڪ: ص (ف) تري ڄامندڙ - تارو.

swimmer.

ٽيرٺ: ڌ (سن) معائنن جي رهن جي جاءِ - پاڪ جاء، هنڌ جو زيارت گھر.

a place of pilgrimage of some god or saint, a holy-place, pilgrimage.

ٽيرٺ پيئڻ: ٺ ڪا پيئڻ، ڪشالاڪڻ.

- تيگ:** ذ (ف. تين) تڪ - تيزي. وَفڪ (پاڻي جي). تو - تيشر.
quick, fleet, active, rapid, sharp, keen, flow, feverishness, hot, intense, fiery, passionate.
- تيل:** ذ. ڪنهن تيلي بچ (سرنهن, چاڻي وغيره) جو روغن. سڻپ - چڪڻائي. معدني پاڻيت (گاسليٽ پيٽرول وغيره).
oil, fat, petrol, kerosence, oily matter.
- تيل اليل:** ذ. گلن ڦلن جو تيل. عطر. سينڌ سرمو. هار سينگار.
aro- a sweet-smelling or aromatic oil, fragrance, ma, scent, perfume. make up, adornment.
- تيلي:** ص. تيل وڪڻندڙ چاڪي.
an oil-trader, an oil-expeller.
- تيلو:** ذ. گند وغيره جو ڪاٺو. سَنو.
a thin stalk of wheat. reed etc.
- تيلي:** ذ. ٿ گند جو سمنهن ڪاٺو. تيلو. ڪانهن يا سرن جي ڪاٺي. ماچيس واري ڌارون لڳل ڪاٺي.
a thin stalk of wheat, reed etc. the stalks of a tree used for making baskets. a match-stick.
- تيلي ڏيڻ:** باد لڳائڻ - جهيڙو جاڳائڻ.
to start a fire, to cause a conflagration. entice to fight, create ill-will.
- تيمارداري:** ذ (ف) بيمار جي خدمت ۽ همدردي. ٿل. چاڪري.
to look after the ailing. nursing.
- تيغ:** تيغ. ذ (ع) پاڻي نه مليڻ جي حالت ۾ مٽي ۽ سان وضو.
dry ablution (permissible in ase water for ablution (ceremonial washing) is not available.
- تين:** ص. هڪ عدد - ٽي (3).
a figure of three.
- تين وال:** ذ. نيلام مرتي ٻيڙا واک. نيلام مرتي واک.
the bid repeated in an auction three times before finalizing. a bid given in an auction.
- تين وال ڪرڻ:** ٿورن پنهنجن ۾ نيڪال ڪرڻ. وڪڻڻ.
to sell at an auction. to sell at a very cheap price.
- تيورو:** ص. صاف ڪندڙ (اوزار يا هٿيار) - صيفلگر.
a cleaner. a cleaner of arms.
- تيرون:** ذ. گوشت. ٻوڙ پاجي - ڳڻندڙ.
stew, curry, a chicken, meat or vegetable dish.
- intelligent, rational, sensible, logical, alert. brainy, bright, brilliant, clever, knowing, knowledgeable, quick-witted.
- تيزاب:** ذ (ف) گندرف جو پاڻي.
acid, aqua fortis.
- تيزي:** ذ (ف) جلدائي. ڦڙتي. چالاڪي. تڪڙ. ڪڙاڇڙ. مٿانگهي.
sharpness, quickness, keenness, haste, rustle, swiftness, smartness, cleverness, astuteness, acerbity, irritation, dearness.
- تيزي:** ذ. ٿ. پارائي راند جي ڳول تڪري - ڊڀو.
the piece of potshred used in hopscotch (game).
- تيسر:** ص. تيسر ڪندڙ. گھيبي ڪندڙ. ضدِي.
illtempered, crabbed, dour, morose, surly, hot-headed.
- تيسو:** ذ. ضد - هوڏ. گھيبي. ڪرڻ. رُسام.
ill-temper, sulks, sulkiness, mumps, pouts, crab-biness, hot-headedness.
- تيشي:** ذ (ف) تيشه رازڪي ڪم جو هڪ اوزار.
a brick-layers adze.
- تيغ:** ذ (ف) تلوار - شمشير.
a sword, sabre, broadsword, cutlass, rapier.
- تيغ اُٻرو:** ذ. سنهڙو سڪڙ پرون (جو تلوار وانگر ڏسڻ ۾ اچي).
a very low-line brow, brows cut in a very thin line.
- تيغو:** ذ. گچ يا گاري جو ڳڻندڙ (ڊڙ بند ڪرڻ لاءِ).
(for filling in a handfull of mortar earthen lump the gaps or for lining).
- تيڪ:** ذ. دست (پيٽرو پاخانو).
thin excrement.
- تيڪائڻ:** م. هنگائڻ. سخت پورهئي جو ڪم وٺڻ. راند مردوڙائڻ.
to cease to pass stool, run to exhaustion. to pester, worry, tease, bother.
- تيڪڻ:** م. دست. هٿڻ. سخت ڪم ڪري ٿڪجي پوڻ. گھڻي ڊڙ ڊڪ ڪرڻ.
to have a thin stool. to be exhausted with hard work. to run here and there.
- تيڪو:** ذ ڪالين جي پٽ (جيڪا اندران ٻاهران گاري سان لٽل هجي).
a wooden wall mud-plastered on both sides.

twaddle, chatter, drivel, balderdash, babble, blather, bunkum.

ٽاٻڙ: مر. ٿڌڻ (چيتو وغيره) لپو ڏيڻ - راڳڻ. ڏاڏڻ. مقرر ڪرڻ - ويهاڻ (ڪنهن عهدي تي). نامزد ڪرڻ.

to pat, to daub, besmear, dab, plaster, smudge, nominate, designate, appoint, post.

ٽاٻي: ٺ. ٽپڻ جو عمل. ٽپڪي. ڪنپارڪي ڪر جو هڪ اوزار - ٿانڻ لپڻ لاءِ ڪاٺ جي پٽي - لپي. مٽي ڪٽڻ لاءِ ٿرهي.

patting, an instrument, for patting earthen vessels for preparation.

ٽاجو: ڏ. ٽولي - جماعت - رفاقت. ڪچيري - رهاڻ.

ongregation, an assembly, council, gatherdisperturbed, assemblage, collection, company, group, band, bunch, party, a meeting, get-together, conference, parley.

ٽاڏل: ٺ. ٽڪار. ٽڪار واريو هٿ. ٽڏي پاڻيڪ. هڪ قسم جو تڏو شربت (جو باداميون، خشڪس ۽ ٻيون ٿڌيون شيون گهڙي ٺاهجي ۽ گرمي مر

پنجي).

a refrigerant or cooling draught, a cold-drink, sweet-drink, syrup.

ٽاڏل پاڻي ڪرڻ: نيرڻ پاڻي ڪرڻ. نشو وٽو ڪرڻ. شربت وغيره پيئڻ.

to take light refreshment, to take some intoxicant, take a syrup or soft/cold drink.

ٽارو: ڏ. ٽالهر، جنم جي هيٺان رکيل لڪر جو وڏو ٽالهر (جنهن ۾ پيشل اٿو ڪڏڻي) - ٽار. ڪڪڙ جي آري ڪرڻ واري جاءِ.

a large flat high rimmed tray, a large platter, dish, full to brim, a place of brooding (of a hen).

ٽاري: ٺ. ٽالهي. پوئو - نيڪند. گهر گهر مر ڏنل شاديءَ جي ماني.

a large platter, dish, tray, salver, plate, the money given on the occasion of a marriage, a call or invitation, to attend a function, ceremony, marriage etc.

ٽاريجو: ص. ٿر جو رهاڪو - ٿري. (ٺ. ٽاريجي).

a resident of desert areas (of Sindh Province), belonging to desert or Thar.

ٽاريلو: ص. ٿر جو رهاڪو - ٿري. (ٺ. ٽاريلي).

idem.

ٽاريلي: ٺ. بلبل جو هڪ قسم.

a nightingale.

ٺ: "سنڌي الف - بي" جو چھون اکر. "ت" ۽ "ه" جو گڏيل آچار ايجڊ موجب عدد "ت" جي برابر (400).

the sixth letter of Sindhi Alphabet, the compound pronunciation of "ت" and "ه", numerically valued at 400.

ٽاٻو: ص. ٽاٻر ڪائيندو (وهت) اٿڻدو، ٽاٻا ڪائيندو.

stumbler, stumbling, staggering, faltering.

ٽاٻوڙ: مر. ٽاٻر ڪٽڻ. اٿڻڙ - ٻاهڙوڙ. رنڊجڻ. پلجڻ.

to stumble, trip, falter, lurch, stagger, pitch, make a false step, miss one's footing, err, do wrong, blunder, slip.

ٽاٻوڙ: ٽاٻو ڪٽڻ. اٿڻڙ - ٻاهڙوڙ. ويڙي ڪرڻ.

to stumble and fall, falter, lurch, fall down.

ٽاپو: ڏ. ڪڏ ڪو به سبب آيل ڌڪ. رنڊڪ (هلڻ م). گهوڙي جي پنڌ جو عيب (هندي اٿڙجي).

a bruise due to falling down, obstacle (in walking), a trip, stumble and fall, falter, lurch, fall down.

ٽاپا جهلڻ: ڌڪا جهڻ. اجايو رهڻ. دير ٿيڻ. ٿرلاڪا ڪڻڻ. ڌڪا ڪڻڻ.

to loiter, idle, bum, dawdle, drone, wander, drift, maunder, meander, roam, rove, stray.

ٽاپو اچڻ: روزاني عمل ۾ رنڊڪ پوڻ - ناغو پوڻ. چوپائي مال (خصوصاً مينهن) کي روزانو مقرر چارو وقت تي نه ملڻ. وعدي موجب ڪر نه ٿيڻ - ڌڪ اچڻ.

a stumble in the routine, failing in time, not occurring as planned, not to have daily fodder by cattle (spl. buffalo) on time, to fail to fulfil a promise, not to keep a promise, to fall down.

ٽاپ: ٺ. ٿيڻ جي حالت، ٿپڪي، ٿڌيل چيٽو.

happening, coming into being, a dupre - ng cake pared for burning, cowdung.

ٽاپ ڪرڻ: جمڳي مٺڻ - بک ڪرڻ. ڏاڦ ڪرڻ.

۳۰۰ - ک - دال

a broad item, a broad and thin board, a large lump
of cowdung, chattering, drivelling.

تالاف کردن: بک کردن - بیخود و بگالامتن.
to jabber, twaddle, drivel, chatter, blither.

تاليف: مر. آئي. مٽي يا بي نرم شيءَ کي پکيڙڻ - لٽڻ بڪ ڪرڻ.
داليف: نامزد ڪرڻ - تاليف.

to pat, daub, to pat and flatten cakes of earth or
cowdung. to chatter. to appoint, nominate, post,
elevate.

ٺاڦو: ڏ. ڪاٺ جي دڙي، دڙي مان سنهو وييل تختو. هرلي يا نار جي هڪ ڪاٺي (چڪر جي وچ ۾ ڪر ايندو هڪ ڪاٺي). آريءَ جي منهن کي ڀڪه لاءِ لڪر چوڌر گول ڀڪه ڪڍبو.

a log, a thin piece of log. the cross sticks in the wheel of a water-wheel. a large round earthen board for covering the mouth of an oven, kiln.

واللہ: ذہنی و مرہٹ جو تک، ترن یا غرضی کائن وقت پائی م
ہت طبع.

the slapping of water with the hands, striking, patting or pawing water while swimming.

تاکووا هتغ: پاتی، بر هت هتغ (ترج معن)، هت پیر هتغ، هکوش
هکوش، بی دلیل بهانا هکوش.

the striking, patting or pawing water while swimming, to make efforts, exertions, to struggle.

lame excuses, alibis, pleas, pretexts.

قاضي: ث. ڪنڀار ڪي ڪمر جو هڪ اوزار - ٺٻڻي، راز ڪي ڪمر جو هڪ اوزار - لٽڻ جو مارو، ننڍو ڀڃڻ.

a wooden broad-faced implement for dressing earthen vessels.

ٺاڪو ٿا هٿ - ماڳ - منزل - ڏاهر، فقيرن جي پيٽڪو - آستو، مڪنهن
مٿي يا علائقي جي حد ٽيڪاڻ لاءِ پڪو برج يا منارو.

seat, abode, location, habitation, place, locus, position, site, situation, spot, station, point, a place identifying the border of a country, a border pillar or post.

۱. ان جي ڏل جي مقرري، هر هڪ زميندار جي زمين جي حد نروار ڪرڻ

generous.

ٽانءُ ٿو ٿيڻ؛ ٽائيڪر ٿيڻ. محفوظ هنڌ تي رهڻ.
to be well settled, to reside or live at a well protected place, to come under protection.

ٽانءُ: ڏ. ٽان - ٽان - ٽان - ماڳ. منزل.
dwelling place, residence, home, house, habitation, abode, domicile, halting place, destination.

ٽان پڪر: ص. ٽائيڪر. ٽائيڪو. ٽائي جو ٿيڻي.
present, ready, existing, person in Police-custody.

ٽانر: ڏ. آستان - ماڳ - ٽانڪو. گهر - بيلنگ. منزل. مرڪزي ماڳ (خاص ڪوھستان م رچتي سرداروھن). ٽان - ٽان. پوليس ٻوڪي - گھات.
a house, residence, home, abode, dwelling place, station, habitat. Police Station, Police Post.

ٽان پھچائڻ: ڇڏا ڪر ڪرڻ. ڏوھ ڇڏڻا ڪر ڪرڻ (جن جي ڪري ٿانر ڏسڻ پوي). چورين يا جھيڙن وقت گذارڻ.
to indulge in illegal activities to commit thefts or embroil-crimes, to quarrel, bickering, altercation, ment, dispute, fight, hassle.

ٽانر بيهارڻ: چرڪي بيهارڻ. پوليس جو پهرو بيهارڻ.
to open up a Police Post, to keep guard.

ٽاندار: ص. ٽائي جو عملدار - صوبيدار.
an officer incharge of a Police Station, a Station House Officer.

ٽانر: ڏ. گھرائي - عمق - اونھائي (پاڻي جي). ترو (ڪوھ يا درياھ جي).
depth, deepness, abyss, profoundness, profound, profundity (of water), bottom (of a well or river).

ٽانر: ڏ. صبر - ڌيڄ - تحمل - بردباري آھستيگي. مدد - واھڻ - آڏر.
patience, forbearance, resignation, passiveness, support, help, assistance, relief.

ٽانر ٿوب: ڏ. آڏر - دلداري.
consolation, support, help, assistance, soothing,

ٽانر: ڏ. صبر سان ويھڻ. سک سان ويھڻ.
tion, to rest, show patience, forbearance, resigna remain at ease.

ٽان جو شوقي: گھر ويلي جي سبت، ٺھي آڪڙ.

the behaviour of a person (or animal, while at one's own abode/hearth), pride, arrogance, disdain, haughtiness, hauteur, loftiness, morgue.

ٽان م اچڻ: سامت م اچڻ. ٽلڪل گھرو ٻيو زمين تي ليٽو رکڻ.
to come to senses, become senseful. of a horse to take to ground after a race or run.

ٽانگ: ڏ. ٽانڪو. چورن جي لڪڻ جي هنڌ - ٿر. پالاري. چوري ٿيل مال جو ڏس پتو. پانٽرو. پير ڪر، چوري، جومال.

a secret dwelling place, a hiding place, a place for keeping stolen articles, a location dwelled by thieves where stolen goods are found, the stoien articles, good, animals.

ٽانور: ڏ. ڄمرو - ڄمي جو ڏينھن (ص) - سڪير - آسرو - خوشحال.
Friday, the day of rest and prayers, wealthy, rich, opulent, affluent, moneyed.

ٽانور ٽانور: ماڳ. ڄو. بيلنگ. مال جي ويھڪ واري جاء (جتي ڀانورل هجي). فرحت - آسائش. صبر.

dwelling place, residence, abode, house, home, habitation, a shaded place for animals to sit and rest, rest, ease, leisure, relaxation, repose, patience, forbearance.

ٽانرير: ص. فرحت م - آسائش م صبر سان آرامي.
resting, at leisure, relaxed, at ease, happy and contented, patient.

ٽان: ڏ. برتن - باسڻ - رڳ.
vessel, container, pan, cup, utensil.

ٽان ٿپا: ڏ. گھر جو سامان - ٺڪر لوڳ.
pans, vessels, the house hold utensils, containers.

ٽانر: ص. صبر وارو - ڏير جوان.
patient, submissive, resigned, uncomplaining, passive, quiet, calm, contented, composed, lenient, persevering, diligent, assiduous.

ٽانڪو: ص. هڪ هنڌ جي ويٺل. ٽائيڪو. (ٺ. ٽانڪي).
one that has a fixed place, stationary, well settled, in good or safe place, permanent, resident.

ٽان ڌارڻ: برباد ٿيڻ - ڌيرٺ ڌارڻ. وڏي دل رکڻ.
to be impaired, damaged, marred, tarnished, vitiated, to come under loss, to be tolerant, enduring, to show magnanimity, to be noble and

ing the back), small red spots (of measles) on the skin.

ٺٺو ٺٺو: سُرڪار ڪرڻ (پلڻ تي). بُت تي آڱرين جي چٽا سان سُرڪاڻ ڪڍڻ.

tips, titillate, to massage lightly with the finger-tickle.

ٺٺو: ذ. ٻير جو پُڄ - ٺٺو.

the seed of acacia trass (*Acacia nilotica*).

ٺٺو: ٺ. هندن جو هڪ وڏو ڏينهن ساڻن معيني جي ستين تاريخ (جا ماتا ديوي جي ياد ۾ ملهائين) - گرڪل (اشٽمي).

a Hindu ceremony performed on 7th (usually between 7th to 21st) of the Hindu month Sawan (dedicated to the goddess of small pox).

ٺٺو: ٺ. ٺٺو. هوا مرخڪي - ٺار. پاڻي ۽ رڻڪار سبب فرحت. سياري جي شروعات وارو هلڪو سي.

cool air, cool temperature, winter, icy or chilly air, the onset of winter season.

ٺٺو: ٺريل - سرد. خنڪ. ٺريل پت وارو - منل. پيهوش. ڀرو - ست. گيس ڪنڊو. پردبار - سنجيدو. ڪارو ٺٺل. نرم دل. راضي. (ذ) جسر تي ڪنهن تيل شي جو نشان - ڏٺي. سون جو نشان - داغ.

cold, cool cooling, cold-hearted; weak, unenthusiastic, spiritless, dispassionate, mild, dull, senseless, dead, numb, deadened, insensible, temperate, sympathetic, without discord, agreeable, compatible, congenial, a pok mark on the body, a burn mark.

ٺٺا ساهه ڪڍڻ: ڏک ۾ ٺٺا شروڪارا پهرڻ.

to heave a sigh in despair.

ٺٺا ڳڏا پهرڻ: خدمت ڪرڻ. چڱا پير پهرڻ.

to look-after, care for, to take care of.

ٺٺو ٺٺو: ٺ. سڪ ساڻن سان - سڪير آسرو. ٺي اوتو - ٺٺو. well-off, at ease, rich, wealthy, composed, contented.

ٺٺو ٺٺو: ڏ. ڪابه مدد نه ڪرڻ جي باوجود احسان جهڙو. زباني احسان. ٺٺي مائت مهرباني.

kindness, to to cause an obligation without any sham, flase courtesy.

against a wall (as cowering), to cover with plaster, to lightly pat a child to sleep, to nominate, cause, name (a person).

ٺٺو: ٺ. ٺ. عورت جو ڪير. ماءُ جو ڪير.

mother's milk, a woman's milk, breast-milk.

ٺٺو ٺٺو: ٺ. ماڻھ جي مرن وقت يا جيتريئي اولاد جي سندن حقن تان ورتل معافي. ڏي جي سڱ تان ورتل عيوضو (پيشن م).

time the suckling charges, to ask for mercy (at the of death of a parent)

ٺٺو ٺٺو: ص. اهو ٻار جنهن ٻئي ٻار سان گڏ ان جي ماءُ جي ٺٺو ڏاڻي هجي - ٺٺو شريڪ (ڀاءُ).

of another a child having suckled the mother child, a half-brother.

ٺٺو: ٺ. ٺار - سي - سرد. ٺٺو - ٺٺو جو وقت. ٺٺو جي اثر کان ٺٺل زڪام نيس وغيره.

cold, cool, chill, chilly, frosty, frigid, icy winds, son, the winter, the effect of cold or winter sea season of flu and fever.

ٺٺو ٺٺو: ٺ. صبح جو سج اُڀرڻ کان اڳ - صبح سان. ساجھو ٺي - سوير ٺي.

in the early morning, at dawn, day break, daylight, cockerow, aurora.

ٺٺو: ٺ. ٺٺو. خنڪي (هوا م). فرحت (گرمي) ۾ ٺٺي هوا سبب. ٺٺو ٺٺو. ٺٺي اثر وارو شربت.

coolness, cold season, wintry, chilly, icy, to take a cold drink, a syrup, soft drink.

ٺٺو: ٺ. ٺٺو. صبر - تحمل. ڀر - سستي.

coldness, chilliness, toleration, patience, endurance, idleness, indolence, sluggishness, laziness, sloth, gishness.

ٺٺو ٺٺو: ٺ. ٺٺو ٺٺو - ٺٺو ٺٺو. سرد ٺٺو جو اثر ٺٺو. ٺٺو ٺٺو ٺٺو (ٺٺو جي اثر کان).

to be affected by cold, become chilly, suffer from flu and cold.

ٺٺو ٺٺو: ٺ. بدن جي ڪنهن به حساس هنڌ تي (خصوصاً پلڻ تي) آڱرين جي هلڪي چٽا سان سُرڪاڻ. ٺٺا - چٽا (ماتا جا).

red spots on the body (due to rubbing or scratch-

pox, cow-fusty, stinky (meal, bread etc). small-pox, rinderpest.

ٺڌي ڪوٺي سڻڻ: سڙي گرمي برداشت ڪرڻ. ڏک سک سڻڻ. ڙماني جي گردش مان گذرڻ - لاهو چاڙهو ڏسڻ.

to suffer misfortune, undergo hardships, vicissitude of fortune.

ٺڌي جتي: ص. ڏرو - سست، بردبار، سائيڪو.

indolent, lazy, enduring, tolerant, reserved, composed, contained.

ٺڌارڻ: م. ننڍي ڍڳ جي پڪي ڪڍڻ (ٻئي هنڌ پوکڻ لاءِ).

to another), to transplant (a plant from one place plant in a new place.

ٺڌارڻ: م. ٺڌو هڻڻ - ٺڌڻ. ٺڌا هڻي پري ڪرڻ. ٺڌن سان ٽيلهڻ.

to kick (with the toe), to kick-out, to throw-away (with toes).

ٺڌجڻ: م. ٺڌن سان ڌڪجڻ. ٺڌن ۾ اچڻ. لتاڙجڻ.

to be kicked out, to be trampled under feet, stamped, tramped.

ٺڌڻ: م. بنياد کان اڪرڻ. پاڙين ڪڍڻ.

to root-out, annihilate, eradicate, exterminate, extirpate, uproot, wipe out.

ٺڌڻ: م. ٺڌو هڻڻ، ٺڌي سان پري ڪرڻ. ٺڌا هڻي ٽيلهڻ (ڪينهن يا ڏوهي کي راند ۾). ٺوڌڻ - ٽڙڻ.

to kick, to kick-out, to remove with force, push-away (a football). to drive out, revile.

ٺڌي ٻڌڻ: ڪن رٿ يا تجويز کي رد ڪرڻ. آڇ قبول نه ڪرڻ.

to out-vote, reject, decline, disapprove, refuse, reprobate, spurn, turn down, discard, decline acceptance.

ٺڌو: ڏ. پاڙن سوڌي چڪي (وڏ يا ٻولي جي). سکر. ننڍو وڏ يا ٻوٽو - نهال. پاڙ - جُو.

a plant with roots, stalk and shoots, a lower part ready for of the stalk and root of a plant, a plant transplantation.

ٺڌو پٽڻ: پاڙين ڪڍڻ. بنياد کان اڪري ٻڌڻ. پاڙي ٻڌائڻ.

to root-out, eradicate, exterminate, annihilate, extirpate, uproot, wipe out, dislocate, destory, remove.

ٺڌو ٿورو ڪرڻ: بنا ڪنهن مدد يا معياري جي به احساسندي جتان ڪنهن ڦاٽي نه هوندي به احساس مند ڪرڻ. هرڀرو زيربار ڪرڻ.

to show obligation, kindness, courtesy without any internal feeling, a sham-show. to oblige, to bind morally.

ٺڌو ٿيڻ: ٿڌن. ٿڌي وڃڻ. بيحوش ٿيڻ. مري وڃڻ.

become cold. to cool down, be appeased, to scious. to be deadened, become senseless, uncon to die.

ٺڌو ڪرڻ: ٺارڻ. وسائڻ (چلڻ). ٺاڏڻ. ڪاوڙ لاهڻ. ضد تان لاهڻ. پاڻي ۾ وجهڻ (تريڙ، قرآن وغيره).

to cool, extinguish to put in water (hearth, live coal), to suppress anger. to cool down.

ٺڌو ڪم ٻڌڻ: ڏ. ڌرتيءَ جي اُتر يا ڏکڻ وارو اهو پٿو جيڪو برف سان ڍڪيل ڊهي ٿو (هر هڪ ٺڌي ڪم ٻڌڻ ۾ ڇهه معينا ڏينهن ۽ ڇهه معينا رات ٿئي).

the cold-belt around the north or south pole, where the season always remmain chilly and fro-months zen, it has a day and night spread over six each.

ٺڌو ڪاڌو: ڏ. بنا گرم مصالحن جي رڌل ڪاڌو. ٺڌي اثر وارو طعام (ڪريانو ڪاڌو).

stew or curry without chillies or spices, an unspicy stew, food prepared for an ailing or diseased person, a meal containing no spices.

ٺڌو مانجهاندو ڪرڻ: سفر ۾ ڪٿي ڏاڍو ڪري ڏينهن ٺارڻ. آرام خاطر رهي رهڻ. ڪم جي آهلا ۾ گهير ڪرڻ. سستي ڪرڻ.

signment. toto slow down, delay the job or as show laziness.

ٺڌي سيني: ط. ڪاوڙ ٿي. همدريءَ سان. بردباريءَ سان ويچار سان - نياس سان.

emotionally onto consider sympathatically. unmerits.

ٺڌي: ص. "ٺڌو" جو مونڊ. ٺريل - سرد. پارولي (مائي). (ٺ). مائتا جي بيماري. چوپائي مال جي هڪ بيماري.

cold, chilly, frozen, stale, fetid, frowsy, funky.

curely, become firm.

ٺورائڻ، ٺورائڻو؛ ڏ. آبي پکي جو هڪ قسم. بدڪ جو هڪ قسم (مڇي ۽ گندڪاڻيندڙ).

chard, dun-bird, the tufted poachard, common poa
ٺڙ ٺڙو؛ ڏ. ڏڪڻي - رڻي.

tremor, trembling, shivering, shuddering, quav-
ing, twittering, vibration, vering, quivering, shak
quaking.

ٺڙ ٺڙ ڦهڪي؛ ڏ. پکي جو هڪ قسم (جو اڏامندي هر توت ٿيندو رهي).
ly Phenicurus Redstart, Pumbeous or Black fami
Obchruros.

ٺڙ ٺڙ ڦهڪڻو؛ ڏ. ڏڪڻ - رڻ.

quaver, quiv-to shake, tremble, shiver, shudder,
er, twitter, vibrate.

ٺڙ ٺڙو؛ ڏ. (ع. ڏولہ) زلزلو. لرزش - ڏڪڻي. اٿل پتل. ڏپ - هراس.

tremor, shaking, earthquake. quaking, shaking,
shock, dithering, quavering, quivering, shiver-
ing, shuddering, trembling, twittering. embar-
discomposure, un-rassment, abashment, unease,
easiness.

ٺڙ ٺڙو؛ ڏ. مٽي يا واري سان ريڻجڻ. درياو جو ڦٽي ريت ڪرڻ. ريڻجي
ريڻ (وهڪر). ٺڙي ٻڌڻ - سڀ جو تڏ ڄڻ (ڪوهيل کير يا ڏوڙي تي).

to be covered with dirt or rich alluvial earth
brought by the river, to be inundated, flooded, to
cream-be covered with a creamy surface, become
like.

ٺڙ ٺڙو؛ ڏ. پکي جو هڪ قسم - پارهر. جانور جو هڪ قسم - ٺڙ جو
چاڻو.

a kind of pigeon, a hedge-hog.

ٺڙو؛ صفت (انگ) ٽيو (نمبر).

third (in number or position), number three

ٺڙو ڪلاس؛ ڏ. گهٽ درجي وارو - ڪمڻ خيس - رواجي. ردي.

of low-grade, poor-quality, ordinary, useless,
common, inferior, lesser, low, lower, under.

ٺڙو؛ ڏ. ڏنل شهر وارو ڏڙو آڳاٽو ڦٽل شهر - کنڊر. جھونو ڏڙو.

the remains of an ancient city or town (like the

ٺڙي تي؛ ڏ. اُتي جواتي - بروقت - موقمي تي.

instantly, on the spot, immediately, atonce, forth-
with, right away, right off, straight away.

ٺڙو؛ ڏ. پير سان ڌڪ. ڪيڏون يا ڏوڙي کي پير سان اڇل. ٺاڻو. ٺٽل گاه
يا ٻوٽي جو زمين ۾ پڇيل حصو - سڌو. وڻ جي پاڙ جي زمين مان نڪتل
ڳت.

a kick, knocking the football with a kick. a stum-
ble, trip. the lower part of the stalk of a plant, the
root of a plant.

ٺڙو ڏيڻ؛ غلط ڏس ڏيڻ. غلط ڳالهه ٻڌائي گمراهه ڪرڻ. ٺٽو ڏيڻ.

to misguide, lead astray, mislead, misdirect, be-
lude, guile, betray, bluff, de

ٺڙي؛ ڏ. ٻوٽي جي پاڙ وارو حصو (جو ڪيڏون بعد زمين مان ظاهر
مڃي). سڪي ويل وڻ جي پاڙ - لاه.

the lower part of the stalk of a plant left after
cutting the plant. a root and the visible part of a
dried plant or tree.

ٺڙو؛ ڏ. کير جي ڳٽ. کير ۽ ڏوڙي جو ملائي وارو تڏ - پٽي.

cream, the settled surface of milk or curd. the oily
tion on the surface of milk or creamy accumula
curd.

ٺڙو؛ ڏ. (سن. سٺل، ه. ٺٽل، ع. ٺل = ڏير، ف. ٺل = پٽ) واري جي پٽن
وارو علائقو. ريگستان. هير آباد علائقو (جنهن ۾ برسات تي آبادي
ٿئي). سنڌ جو اڀرندي واري جي پٽن وارو خطو.

desert, arid area, waste, barren. the Thar or desert
areas (on the Eastern side of) the Sindh Province.

ٺڙان؛ ڏ. ماڳ مڪان - گهر گهاٽ. هڪ هنڌ تڪاءُ.

abode, house, home, residence, dwelling, habita-
stead-i-tion, domicile, accommodation, quarters.

ness fixed abode, permanent residence.

ٺڙي؛ ڏ. ٺڙ جو. ٺڙ جو رهائشو. (ت. ٺڙيائي).

a resident of Desert area, a Thari.

ٺڙو؛ ڏ. هڪ جاء تي تڪاءُ - بيھڪ. بقاء.

fast, stable, steady, fixed, firm, enduring, stead
unchanging, tenacious.

ٺڙ ٻڌڻ؛ ٺڪ ٻڌڻ - هڪ جاء تي مضبوطي سان بيھڻ.

steady, having a fixed place. to hold to a place se-

ٻڙڪائڻ: م. ڏڪائڻ - ڪنٻائڻ، چرڪائڻ.
to cause to tremble, shake, shiver, flutter.

ٻڙڪائڻ: م. ٿيڻ - مقرر جاءِ تان هٽائڻ، ڪسڪائڻ.
to cause to slip, dislocate, derange, disarrange, disturb, unsettle, move, shift, remove, transfer, slip.

ٻڙڪڻ: م. ڏڪڻ - رٿڻ، ٻڙڪڻ (سي ڏما).
quaver, quiver, to tremble, shake, shiver, dither, shudder, twitter.

ٻڙهڻي: ٺ. ڏڪهي - ڪنهي - رٿي، ٻڙهي - سياتو، خوف - هراس.
shivering, trembling, shaking, dithering, quavering, shuddering, distress, upset, worry, trouble, fear, alarm, consternation, dismay, fright, horror, panic, dread.

ٻڙهڻ: ڏ. ڌڙو، ڏڪهي - لرڙو، ڊپ - هراس.
shake, shiver, quaver, quiver, shudder, tremble, fear, consternation, horror, panic, dread, fright.

ٻڙهڻ: ٻڙو - هٿن (مقرر هنڌ کان)، ٻڙي وٺڻ (سٽڻ)، هٻڪڻ (ڳالهائڻ) مٿان ٻڙجڻ.
grumble, to stum-to slip, to stammer, stutter, to ble, trip.

ٻڙهڻ: ڏ. لعنت ملامت - جڏ ڦٽ، ٺڪ ٻڙو.
reproach, admonition, rebuke, scolding.

ٻڙو: م. هٿن (مقرر جاءِ تان)، ڪسڪڻ، پاسو ڪرڻ، هٽي وڃڻ، ٿيڻ (انجام تان)، اُڙو، ڀلجڻ، ٿاڀو ڪرڻ.
to slip, to avoid, keep away from, to go back on a promise, word, resile, to trip, to forget, miss, to stumble.

ٻڙو ٿاڀو: ڏڪا ٿاڀا ڪرڻ - اڏيڻ ڪرڻ، وڃڻ پئڻ.
roam, to stumble, wallow, to go astray, wander.

ٻڙيل: ٺ. هٿيل، ڀليل، نڪتل (هرش کان)، گمراه.
care-astray, amiss, awry, wrong, lost, senseless, less, misled, depraved.

ٻڙيل ٿاڀو: ٺ. ڏسڻ ڀليل - ڀٽڪيل، مسافر.
wandering, misled, depraved, tourist, sightseer, wayfarer, traveller.

ٻڙي وڃڻ: هٽي وڃڻ، ڪسڪي وڃڻ، ڀلجڻ - گمراه ٿيڻ، ٻڙي وڃڻ (انجام تان).
worry.

ruins of Mohenjo Daro, Taxila, Harrapa, Mansoor etc), an ancient site, archaeological remains, old and destroyed human settlements.

ٻڙو: م. ٿيڻ ڏسڻ - ٿيڻ، اکيون ٿيڻ ڪرڻ، ٻڙو (اکيون).
eyes, to turn to be squint-eyed, to squint the round (eyes).

ٻڙو: ٺ. ٿيڻ، اکيون وارو - ٿيڻ، (ٺ. ٻڙي).
a squint - eyed.

ٻڙي: ٺ. ڌڙو (آڳاٽي ڦٽل ڳوٺ جي)، ننڍي پٽ.
a small mount identified with some historical or his- archaeological remain, the remains of a small torical old site.

ٻڙي: (انت) تپ جي گرمي ماپڻ جو اوزار.
measuring tempera- Thermometer, instrument for ture.

ٻڙو: ٺ. (انگ) سٺو، ٺر، تڪر.
straight, direct, right, fast, staunch, steady, fleet, hasty, posthaste, quick, raking, breakneck, snappy, expeditious, rapid, speedy, swift.

ٻڙو: ٺ. روانو ٿيڻ - تڪر وڃڻ.
leave, to go at a to start, move away, go, depart, fast pace or speed.

ٻڙي: ٺ. ملاهي - ٺر، ننڍي پٽ.
cream, a low sand dune.

ٻڙي: ٺ. ٺر جو، ٺر وارو، ٺري نسل جو چوپايو (ڏاڳي، ٻڪري، اُٺ وغيره).
a goat, belonging to desert; an inhabitant of Thar, a goat, breeds of cow or camel belonging to Thar, special Thari origin.

ٻڙو: ٺ. ٺر جو ڌارن ۽ پاڙ جي ٺر وارو ٺلھو حصو، پيڙهو.
the trunk of a tree, the foundation, base, root, bottom, footing, supporter.

ٻڙو: ٺ. ٺر تڪر، ٺڪر - ٺر ٻڙ.
flutter, tremour, disquietedue, anxiety, concern, solicitude, unease, care, concernment, disquiet, worry.

تَلَوَّى: ذ. تَلَوَّى - يَمَاتُ to slip away, run away, evade. go astray, to re-
-sile, go back on a promise, commitment, word.

a slap, box, whack, smack, spank.

تَلَوْدُ: مَر. تَاوَرُوا هَتَو. كَرَشَن كَرَو. تَكُو لاءِ حِيلا هَلَاق.

to pat the surface of water with both hands, the striking, patting or pawing water (to save oneself). to try, attempt, endeavour, strive, struggle.

تِلْه، تِلْه: مر. تپہ، مٹی، اتر، چیشو وغیرہ تپہ گولانی مر کر۔ مڑ
(الزما) گندوگالائی - دائی.

to smear, bedaub, besmear, dab, daub, plaster. to flatten and give a round shape (to coddling or dough). to accuse, blame, arraign. to abuse, decry, disparage.

لکھو: ذ. تکاروت - ماند کاٹی. گھٹی کمر کرڻ سبب جسماني ۽ ذهني
ہیٺائس - کمزوری.

fatigue, weariness, exhaustion, lassitude,
tiredness.

فقط پہنچ؛ تھک لاهن، تورو آرام کریں، تعاون لاهن، سامہی کٹن - دم

re-to rest, take rest, siesta, nap, snooze, repose,
lax, ease, ease off, slacken.

فُكِّ: ث. وات بهر لعاب - پُكُّ.

spit, spittle, saliva, slaver.

فڪو آهلي چئڻ؛ انجام تان ڦرڻ. ٽوڙ ڪري ڦري وڃڻ. واپار ۾ زيان ڪري انڪار ٿيڻ. آڏو مڃڻ.

to go back on a promise, to renege, to dishonour a commitment, to fail to fulfil a commitment. to accept defeat, bow, submit.

الحک پُجرا لہجہ میں - ملامت، تنبیہ۔

censure, reproach, reprehension, warning, reproof, admonition.

فُكْتُ لِحَدِّ ث. ذری ذری تُفْکُنْ أَهْلانِ جی مادت.

a habit of too much spitting.

لُحْدُ لُحْدُ مَكْرُثٌ؛ كَمَكْرُثٍ جَفَنٌ جَوَّ كَذَبِي مَكْنَعِي كِي تَنْبِيهِ مَكْرُثٌ - جَدُّ لُحْدُ مَكْرُثُ.

peo- to dishonour or disgrace in open or by many
ple at the same time, to censure, reproach.

لَحْدُ قُنْيَا ث. لَحْدُ بَجْر - بَدَلُ لَحْدٍ مَعْمُولِي مَرَمَتِ

censure, reproach, reprehension.

to slip away, run away, evade, go astray, to re-
sile, go back on a promise, commitment, word.

ٽوڙ، ٿوهه؛ ذڪر جي جو هڪ نسخو. هنن هيٺان رکيل لاءِ نود پيريل
چمري جو گاديون. چمري جي گهرتي (سول چاندي جي ورقن ٺاهڻ مرڪز
بند) بند.

ster, a leather-the pad-underneath a saddle, a bol
pouch, buttock.

گڑا، گڑھا رکھ: سنج (وہت)، ہیرائ (چڑھی، لاء)، سواری، لاء، وھر
 مکر: ہیرائی پنھنجی قبضی مر آئ (وہت یا ماکھ کر)۔

to put saddle on a horse, to train or instruct a horse (for riding), to break a horse, to bring a person or animal under control, to gain control over somebody.

ٺڙا، کڙها مٿي تي آڻين؛ سنج مٿي تي رکائڻ روانو ڪرڻ. لوڏي ڪڍڻ.
پيمزتي سان روانو ڪرڻ. جٽ ڪرڻ، سچو ڪري ڪڍڻ.

to expel in disgrace, to contempt, dishonour, discredit, to bring shame, to throw-out after snatching everything, to pauperize, ruin or destroy completely.

تَعْلَمُ: ذَا رَحِيلٌ تَرْجُو وَذَا تُحْكِرُ.

a piece of trunk of a tree.

گڑی: ٹ. اٹ جی پاکیزہ ہیلان رکھ لاء گدھی - جیڑی۔

a camel's a stuffed pad for putting underneath saddle.

توی: ۳. منی از مان کییل تحرو، زمین مان نکل و جی بال - توی - کت.

a piece of trunk or a root, a protuberance.

كَلْبُ: ث. لِيَات - يَمَاتُ.

a slap, whack, smack, spank.

لکھا نکلے: ث. ذہنِ محکم. چھاتن سان مارکت.

to slap, box, buffet, cuff, smack, spank.

the sound of striking of palms together, the sound of slapping, boxing, smacking, punching.

تَلَجُّجٌ مَرَّ، تَلَجُّجٌ لَّزِجٌ (کپ، گند، گاری و غیره مان). مؤمجن (الزما).

to be smeared, dabbed, daubed, plastered, be
blamed, accused, arraigned, charged, impeached,
incriminated, indicted, inculpated.

stiothful, idle, useless, ineffective, ineffectual, vain
لکھ ولرون: اجائي ڪوشش ڪرڻ، للعين ڳالهيون ڪرڻ، اجائي ٻڪ ڪرڻ.

لکڻن تي لوند ڪرڻ: هيئن جي حمايت ڪرڻ. بي وسيلن جي واهر ڪرڻ.
to make a vain attempt, useless effort, nonsense.
to chatter, prattle.

لکھ هڻڻ: نفرت يا انڪار جو اظهار ڪرڻ. ڏڪارڻ. ملاست ڪرڻ.
to refuse to oblige, to hate, abhor, abominate, detest, loathe, despise, condemn, disdain, scorn.

لکھڻ هاب: ٺ. لکڻ هڻڻ لائق. ڪيڏو - نالائق. ذليل - غرار. بي عزت.
mean, ignoble, base, humble, low, lowly, plebeian, inferior, hack, contemptible, beggarly, despicable, pitable, pitiful, shabby.

لکڻن جهلڻ: جڏينهن سڄڻ. دريدر ٿيڻ. رلي ٻڌڻ.
to loiter, idle, bum, dawdle, drone, laze, loaf, loll, lounge, ramble, be miserable, to stray, to wander about.

لکڻن چڻڻ: رذيل ڪم ڪرڻ. در در ڌڪا کائڻ.
to do mean jobs, to be base, low, go astray, awry, afield, to loaf, loll.

لکڻا ڪرڻ: ص. لکڻ هاب - لکڻ هڻڻ. نفرت جو ڳڙ. ڏڪاريل. (ث. لکڻاڪي).

لکڻا ڪرڻ: ص. لکڻ هاب - لکڻ هڻڻ. نفرت جو ڳڙ. ڏڪاريل. (ث. لکڻاڪي).

لکڻا ڪرڻ: ص. لکڻ هاب - لکڻ هڻڻ. نفرت جو ڳڙ. ڏڪاريل. (ث. لکڻاڪي).

لکڻا ڪرڻ: ص. لکڻ هاب - لکڻ هڻڻ. نفرت جو ڳڙ. ڏڪاريل. (ث. لکڻاڪي).

لکڻا ڪرڻ: ص. لکڻ هاب - لکڻ هڻڻ. نفرت جو ڳڙ. ڏڪاريل. (ث. لکڻاڪي).

لکڻا ڪرڻ: ص. لکڻ هاب - لکڻ هڻڻ. نفرت جو ڳڙ. ڏڪاريل. (ث. لکڻاڪي).

لکڻا ڪرڻ: ص. لکڻ هاب - لکڻ هڻڻ. نفرت جو ڳڙ. ڏڪاريل. (ث. لکڻاڪي).

لکڻا ڪرڻ: ص. لکڻ هاب - لکڻ هڻڻ. نفرت جو ڳڙ. ڏڪاريل. (ث. لکڻاڪي).

لکڻا ڪرڻ: ص. لکڻ هاب - لکڻ هڻڻ. نفرت جو ڳڙ. ڏڪاريل. (ث. لکڻاڪي).

لکڻا ڪرڻ: ص. لکڻ هاب - لکڻ هڻڻ. نفرت جو ڳڙ. ڏڪاريل. (ث. لکڻاڪي).

لکڻا ڪرڻ: ص. لکڻ هاب - لکڻ هڻڻ. نفرت جو ڳڙ. ڏڪاريل. (ث. لکڻاڪي).

لکڻا ڪرڻ: ص. لکڻ هاب - لکڻ هڻڻ. نفرت جو ڳڙ. ڏڪاريل. (ث. لکڻاڪي).

ٽُلُ بَدَنُ: پيڙهه بَدَنُ. شروعات ڪرڻ (ڳالهه جي). ڇَتَ بَدَنُ - ڳالهه بَدَنُ. ٽُلُ ڳالهائڻ: ڏاڍي ڳالهائڻ. بنا رياءِ خوشامد جي ڳالهائڻ. حقي ڏاڏرائڻ - لالچائڻ.

to tal in a high pitched voice, coarse talk, blunt speech to talk truth, to say the facts on the face. ٽُلُ ڳالهائڻ: صر. تندوست، صحتمند. گهڻي گوشت وارو (جانور). (ش. ٽُلُ ڳالهائڻ).

ٽُلُ پيڙو: ڏ. لنگرهي بيٺل پيڙي. پتڻ. گهر ڳاٽ، بيمار، ڏس پتڻ. a moored boat, anchored ferry, anchorage house, habitation, dwelling, location, address.

ٽُلُ پيڙو لڳڻ: ڪاميابي جي ڪناري تي رسڻ. من جي مراد پيڇڻ. ٽُلُ پيڇڻ.

to reach the destination, be successful, to accomplish, be secured, reach a safe and secure place, be well settled, established, installed. ٽُلُ: ڏ. منڊ - شروعات، قافيءَ جي پهرين مصرع (جيڪا هر مصرع پويان ورتائي طور ڳائڻ م اچي). ٽُلُ.

ٽُلُ: ڏ. منڊ - شروعات، قافيءَ جي پهرين مصرع (جيڪا هر مصرع پويان ورتائي طور ڳائڻ م اچي). ٽُلُ.

ٽُلُ: ڏ. منڊ - شروعات، قافيءَ جي پهرين مصرع (جيڪا هر مصرع پويان ورتائي طور ڳائڻ م اچي). ٽُلُ.

ٽُلُ بَدَنُ: بنياد بَدَنُ. شروعات ڪرڻ (ڳالهه جي) ابتدا ڪرڻ. to set footing, lay a foundation, to start (a conversation) commence, begin, open (story, discussion).

ٽُلُ: صر. تمام ٽُلُ - اجايو گهڻو ٽُلُ. fatty, corpulent, fat, fleshy, gross, obese, over-blown, overweight, portly, stout, weighty.

ٽُلُ: ڏ. مٿي وغيره جو پٿريل هٿرادو مٿانهون بڻڻ (ويڻ لاءِ يا ڪنهن خاص تقريب لاءِ). گهر جو مٿانهون اڱڻ - اوڻو.

ٽُلُ ڇڏائڻ: شڪار جي اصطلاح موجب سوئر کي تڙي جهنگ مان ٻاهر ڪڍڻ. a raised platform, dais, stage, the raised courtyard of a house.

ٽُلُ: صر. بُت مڙهيل. موٽو. سوکو - متارو (جانور). (ث. ٽُلُ). to hunt out a wild-boar, to pursue it to come in the open (for game/ shoot).

ٽُلُ ڪرڻ: ڳجهي هنڌ تي لڪائڻ (چوريءَ جو مال). لڪائڻ - گهر ڪرڻ. to conceal property frutively, to hide, cache, stash.

ٽُلُ ڇڏڻ: مر. ٿر م لڪڻ. قابو ٿيڻ. روڪجڻ. ٿوري دير لاءِ بند ٿيڻ (مينهن). ڏيهر ٿيڻ (وسڪارو).

ٽُلُ ڇڏڻ: مر. ٿر م لڪڻ. قابو ٿيڻ. روڪجڻ. ٿوري دير لاءِ بند ٿيڻ (مينهن). ڏيهر ٿيڻ (وسڪارو).

ٽُلُ ڇڏڻ: مر. ٿر م لڪڻ. قابو ٿيڻ. روڪجڻ. ٿوري دير لاءِ بند ٿيڻ (مينهن). ڏيهر ٿيڻ (وسڪارو).

ٽُلُ ڇڏڻ: مر. ٿر م لڪڻ. قابو ٿيڻ. روڪجڻ. ٿوري دير لاءِ بند ٿيڻ (مينهن). ڏيهر ٿيڻ (وسڪارو).

ويهارڻ.

بيجي رهڻ.

to become firm, secured, fast, fixed, set, tenacious, tight, standstill, stop.

ٽٽڻ، ٽٽڻ: مر، ڇڪي ڪيڏ (وڻ جي) - ٽٽارڻ، ڌڻي پرڻ، ڪٽڻ - مارڻ.

to dig out a bush or plant (for transplantation), to fill to the birm, compress, cram, stuff, oppress, beat, baste, batter, belabour, buffet, drub, lambaste, pound, thrash, whop.

ٽٽڻ: ڏ (سن. سٽڻ). ٻيو - پستان. جانور جو ٻيو.

udder, teat, breast, dug, pap.

ٽٽڻ ٿاڙو: ڏ. هڪ قسم جو ڪٽڻ وارو ٻوٽو (جيڪو هلندڙ ماڻهن جا ڪپڙا

ٽٽي يا پڪري وغيره جانور جا ٿڌ ٿئي ٿو).

a thornhedge, a thorny plant.

ٽٽڻ تي هئڻ: کير پياڪ هئڻ (ٻار، ٻچو)، ڏي مکڻ تي گذران هئڻ.

suckling, breast feeding, infant, babe, baby, nursing (little child), living on milk and milk-products.

ٽٽوٽو: ڏ. ٽٽڻ بر سر جي هڪ بيماري.

mastitis or mammitis (inflammation of the Udder)

ٽٽوٽي: ڏ. ڪنجري جو چاٽي، تي ايندڙ حصو.

the front of a ladies shirt (covering the breast).

ٽو: ڏ. ٽڪ ٻڌڻ جو آواز - ٽوڪار. ڏڪار ظاهر ڪرڻ جو آواز.

the sound of spitting, to spit, saliva, spittle. to show contempt, disdain.

ٽو ٽو ڪرڻ: ٽڪڻ هئڻ، جٺ ٽڪ ڪرڻ.

to contempt, disdain, scorn, disgrace, discredit, dishonour, shame.

ٽو ٽو ڪرڻ: نفرت سان ڇڏڻ، ڏڪاري ڇڏڻ، ڇڏي ڏيڻ.

to leave in contempt, to shun, elude, evade, avoid, leave away, abandon, chuck, forsake, renounce.

ٽوپي: ڏ. پٿر جي دانگي. وهڻ کي ڪارائڻ لاءِ ڪپڙي ڇپر جو ڌوٽل

ٽوپو.

a stone-slate (for baking bread on), washed lawn-grass for feeding cattle.

ٽوپي گهمائڻ: منهن تي ڪارنهن لائڻ. ڪارو منهن ڪرڻ - جٺ ڪرڻ - تعدي ڪرڻ.

to blacken the face, to shame, ridicule, deride, lout, rally, taunt, contempt, condemn, censure, denounce, reprehend, preprobate, damn, doom.

to fill to the birm, to choke, clog, to hide stolen goods, to bury in a pit or lair, to enmesh, tram-mel, entangle, to watch over a game.

ٽامي ٻڌڻ: لڪائي ٻڌڻ (مال). بند ڪري ٻڌڻ. ڌڻي ٻڌڻ. چوريءَ جو مال گهر ڪرڻ.

to hide, bury, conceal, cover (property), to close shut, to fill to the brim, congest, to hide stolen property.

ٽنپ: ڏ. ڇت کي ٽيڪ لاءِ ڪاٺي يا سرن وغيره جو ٿيڻو - پيپائو - سٽڻ، ٿوٺي، ٽيڪ، ڏي.

a pillar, post, pole, column, pier, mainstay, back-bone, solace, comfort.

ٽنپ ٿوٺي ڪرڻ: ڇڪتاڻين گهر کي ٿوٺيون وغيره ڏيئي مضبوط ڪرڻ. هيلو وسيلو ڪرڻ.

to provide support to a roof, cottage, to make strong, to withstand (rain, storm etc). to make efforts, search for support.

ٽنپري: ڏ. ٻانجاريءَ جي پاني واري آبي ڪاٺي (جا ڪرهيءَ لاءِ ڪي گندي).

the inside pin of a yoke.

ٽنپلي: ڏ. ٻيٽي جي اڳيل واري مٺي. ٻيٽي جي محرابين جي جهل واري ڪاٺي. ٽنپري.

the mainstays or frontstays of a boat, the main supports of the boat, an inside pin.

ٽنپ: ڏ. وکر جو هڪ قسم (ڪوٺر وانگر) - سِرَس

isinglass, a type of glue, gelatin prepared from the air bladders of fish, mica.

ٽنپ: ڏ. مر. سِرَس هئڻ، چنبڙائڻ، هٿائڻ.

to apply glue to something, to glue together, to press, to buckup, encourage, comfort, console, solace, hearten, strengthen

ٽنپو: ڏ (سن. سٽڻ) ٽنپ - سٽڻ، پيپائو، ڇت کي ٽيڪ لاءِ ڏنل آبي ڪاٺي.

a pillar, post, pole, column, pier.

ٽنپو ٿوٺي ڪرڻ: جاءِ جي ڇت کي ٽيڪ ڏيئي مضبوط ڪرڻ، ٻلي پٽي ڪرڻ، هيلو وسيلو ڪرڻ، ٽيڪ ڏيڻ، ڀر ڄمڻو ڪرڻ.

to provide supports to a roof, to make strong to withstand storms, rains etc. to make efforts, to search for support, to obtain consolation, means.

ٽنپي هئڻ: ڄمي بيهڻ، سٽڻو سٽو آيو ٿي بيهڻ، هڪ هنڌ ماڻ ڪري

٢٠٦: ث. قرار. لاپر. آلت. آڌار.

quiet, peace, complacency, help, support, aid, assistance, relief, succor, lift.

٢٠٦: ث. قرار. لاپر. آلت. آڌار. ٽيڪ - ڏو.

help, support, protection, relief, lift, assistance, aid.

٢٠٦: ص. ٿلهر. اجايو ٿلهر. ٻي ڊولو.

fat, obese, corpulent, adipose, fatty, fleshy, gross, weighty, shabby, ugly, unsightly, hideous, awkward.

٢٠٦: ث. ٿلهر. ٽوٽلنگ. ص. تمام ٿلهر. ٻي ڊولو ۽ ٿلهر.

very fatty, corpulent, gross, stout, burly, obese; shabby, ugly, ungainly, clumsy, awkward, gawky, lumbering, splay.

٢٠٦: ث. (ن. ٻيٺو) مس جي آڀار. هلڪي سرج. آمان. سُرڻي جي

ٻيڪ يا چاڀاڪي جي سرج. بيماري سبب منهن يا هٿن پيرن جي سوج. swelling, swollen, nettle-rash, an inflammatory disease.

٢٠٦: ج. م. سڄو (جيتري). آمانجڻ. سرج ٿيڻ.

to become swollen, to be distended, inflated.

٢٠٦: ڏ. ٿاپو. آڌيرو. جهوت. ڳولا لاءِ هيڏانهن هوڏانهن ڊڙ (ص) اجايو

ٿلهر. ڦيٽو. ٽڪر. بيڪار دل. شڪستو. ٽڪر. لهي.

a trip, stumble, blunder, bungle, miscue, misstep, slip, slip up, to search for here and there, scour, scrounge, obese, fat, corpulent, adipose, fleshy, heavy, gross, useless, ineffective, vain, ineffectual, broken hearted, ashamed, repentant, sorry.

٢٠٦: ڏيڻ: جهوتون ڏيڻ. ٿرهن ڏيڻ. هيڏانهن هوڏانهن ڳولڻ. اجايو

ڳولڻ. اجائي محنت ڪرڻ.

to scrounge, scour, rummage, hustle, rake,

forage, search, vain labour.

٢٠٦: ڪاٽڻ: ٿاپا کائڻ. اجايو رڻ. سئون ڏيڻ.

to waste time, squander, loiter, dawdle, drone,

loaf, lohl, lounge.

٢٠٦: ٽ (سن. ٿٽ) گھڻي ٿڪ ٿڪ. ڪي شيءِ کان ڪراحت ظاهر ڪرڻ

جو آواز ٿڪڻ. ٿڪڻ.

much spitting, disgust for a thing, nausea, repulsion, revolting, abomination, abhorrence, aversion, repugnant, revulsion.

٢٠٦: ٽ (ن. تننگ) بندوڻ. ڊگھي نالي واري بندوڻ (جنهن ۾ بارود ۽

چيرا منهن کان پهرن).

a muzzle-loading gun, a shot-gun, long-barreled gun.

٢٠٦: م. ٿيڻ - ٿيڻ. مڙهڻ - هڻڻ (الزام).

to smear, bedaub, dab, daub, to blame, put a blame on, to accuse, arraign, charge, criminate, implicate, impeach, incriminate, inculcate, indict.

٢٠٦: ٽ. ٿورائي - ٿورائي. "ٿورائي" جي معنيٰ ڏيکاريندو لفظ (جيڪو

صفا تي اجايي طور مرڪب لفظن ۾ ڪمي آهي).

shortage, inadequacy, a prefix (used in begining of compound words). insufficiency, lack, scantiness.

٢٠٦: ٽ. ٿورو ٿورو آڱرو: ص. ٿورن اکرن وارو (الڪير).

brief, briefly, succinct, abbreviated, concise.

٢٠٦: ٽ. ٿورو ٿورو: ص. گھٽ خرچ وارو.

cheap, inexpensive, paity.

٢٠٦: ڪاٺڪ. ٿورو ڪاٺڪ: ص. ٿورو کائيندو گھٽ کائيندو ڏڄر (وهڻ).

abstemious, one who eats little (an animal).

٢٠٦: ڳالهائڻو: ص. ٿورو ڳالهائيندو. گھٽ ڳالهائيندو - ڪم ڪو. اجايو نه

ڳالهائيندو. برديار. مانيو.

not loquacious, speaking little, grave, sedate,

quiet, taciturn, closemouthed, reserved, reticent.

٢٠٦: ڏيڻو: ص. گھٽ دير ڪندو گھٽ رقت لڳائيندو (ڪم ۾).

(one) who does not make delay, quick, smart,

fast, swift.

٢٠٦: ٽ. گھٽتائي - ڪمي. اٿان - ڪمياي. قلت. اقليت.

deficiency, scarcity, shortness, insufficiency, in-

sufficiency, paucity, scarceness, minority.

٢٠٦: ٽ. ٿورو ٿورو: ص. ٿورو معيبدو. احسانمند. شڪر ڳڏار. (ٽ ٿورائي).

grateful, obliged, thankful, indebted, beholden,

obligated.

٢٠٦: ٽ. ٿورو: ص. ٿورو جو اسم تصغير) تمام ٿورو تمام گھٽ. ڪجهه ڌرو.

(ٽ ٿورائي).

small, scanty, little, short, insufficient, trifling,

slight, petite, petty, minute.

٢٠٦: ٽ. ٿورو: ٽ (سن ستوڪ) گھٽ. اٿورو. قليل. ڪجهه ڌرو. ڪي قدر. (ٽ).

ٿورائي.

idem.

to spit, spittle, slaver, throw saliva, ridicule, to censure, reproach, disgrace.

ٿولھ: ٿولھ: ٿ. ڪنھن بہ جسم جي ٿلھائي. ڪنھن بہ چيز جو اندروني

fatness, corpulence, plumpness, a filling, replenishment.

ٿومر: ٿ. (ع. نوم) اوڀر جو مشهور هڪ قسم (جنھن جي سائي يا سڪل

پاڙ واري گندي ۽ پن خوشبودار ٿين. عام طور ٻوڙ پاڇي ۾ ڪم اچي.

ٿسڻ (ڪناپتا) همت - مڙسي - پھچ - طاقت.

garlic, (allusively) virility, spirit, maleness, manliness, masculinity, vigour, power.

ٿومارو: ٿ. ٿومر، اتي ۽ لسي مان لھيل ڳڻڻ.

a seasoning made of garlic, flour and butter-milk.

ٿونو: ٿ. ڪنھن بہ جانور (خصوصاً ميتھن، ڍڳي ڍور) جو ٽڪر - ڍيڏ -

ٽڪل.

butting with horns, blow with the head or horns.

ٿونا هڻڻ: چوپائي جو ڍيھ هڻڻ. ٽڪر هڻڻ. ڪوشش ڪرڻ. مٿا موٽا

هڻڻ. بي واهي وڙهڻ.

to butt or strike with horns, to try to strike or hit.

to struggle, endeavour, attempt, strive, to unnecessarily, quarrel, strife, entanglement.

ٿونر: ص. ٿونا هڻندڙ - ويڙهاڪ (جانور).

a butting animal, fighting (bull, animal etc).

ٿورڻي: ٿ. چير يا ڇت کي ٽيڪ طور ڏنل ڪاٺي. ٿنڀ - ضامن. نڪ ۾

ٻنهي نالن جي وچ واري ڀت.

a pole, post, pilaster, pillar, column, pier, the bridge of the nose.

ٿوهر: ٿ. جابلو ۽ وارياسي علامتن ۾ ٿيندڙ عام مشهور ٻوٽو.

cactus, a desert plant (protected by sharp prickles).

ٿوهر: ٿ. اُت جي ٻني ۾ وڃ واري اُٻريل حصو.

the hump of a camel.

ٿڦر: ٿ. پگهر ۽ ٿولھ سبب بدن ۾ ٿيل ڪٺي باتس. هڪ هنڌ ٽڪاءُ

بيھڪ. صبر. دير.

malodorous, fetid, frowsy, funky, fusty, gamy,

musty, rank, rancid, reeking, reeky, smelly,

stale, stinking, stinky, stoppage, halt, pause,

stall, cease, desist, forbear, deadlock, forbearance, wait, await.

ٿورو گھٽو: ٿ. گھٽ وڌ. ڪي قدر - ڪجهه.

more or less, any, some, which, even, whatever, something, anything.

ٿورو ڌم: تحريري جملي جي وچ ۾ ٿوري دير بيھڻ لاءِ (آيتي واءِ) جي

نشاني - ڪاما.

comma, pause, a punctuation mark (,).

ٿورو: ٿ. احسان - مهرباني - ڀلائي.

obligation, favour, kindness, regard, consideration, love, affection.

ٿورو لاهڻ: ڀلائيءَ جو بدلو ڏيڻ، احسان جو عيوض چڱائي سان ڏيڻ.

to oblige one (under obligation), to accommodate, favour, consider.

ٿوري: ٿ. هڪ قوم يا ذات (جيڪي عام طرح حلال حرام جانور جي

شڪار تي گذران ڪن) شڪاري.

name of a caste or tribe who hunt and eat carrion of all kinds, a lowcaste.

ٿوڪ: ٿ. (سن. ستوڪ) شيءَ - وٽ - وسڻو - چيز - ٽول - عمدي شيءَ -

تحفو. سون يا چانديءَ جو دھرو گھڻو. گھڻ - زيور. ڍير - ڍڳ. مقدار جي

گھڻائي.

an article, thing, saleable goods, commodity, object, a gift, present, largescale goods, heap, bulk.

ٿوڪ فروش: ص. ٻڌو مال رڪندڙ - ٻڌو واپاري.

a wholesale merchant, a largescale business establishment (not retailing), distributor.

ٿوڪا: ٿ. ٻاراڻي راند ۾ هار مڃج يا سس ڪرڻ لاءِ اعلان وارو لفظ. راند

۾ عارضي وقفو.

in boys play "I cry quarter", "I am tired", "let's

wait", a remission in a game.

ٿوڪا ڪرڻ: راند ۾ ٿوري وقت لاءِ مهلت وٺڻ. سامي کٽڻ لاءِ راند ۾

وقفو ڪرڻ.

to take a rest while playing a game, to get an ad-

jourment or delay.

ٿوڪارڻ: ٿ. ٿڪ اڇلائڻ. ٿڪ هڻي اڇلائڻ. نفرت سان چڙهي ڏيڻ

ڏيکارڻ.

to spit, spew or throw out saliva, to throw as worthless, ridicule, deride, rally, taunt, mock.

ٿوڪڻ: ٿ. ٿڪڻ. ٿڪڻ اڇلائڻ. ٿڪڻ هڻڻ. ٿڪ هڻي ڇڏڻ. ٻرو ڀلو

جڙڻ. لعنت ملامت ڪرڻ.

sumables from a retailer, wholeseller or producer in bulk, supplies based on a rate - or running-contract.

ٺٺڙو؛ ص. روزانو گراهڪ - ٻڌل خريدار. اهو ماڻهو جنهن سان ڏيئي ليني جو پائڻاڻ ٻڌل هجي. انجائي.

a daily visitor or purchaser, a fixed customer, a person lifting a daily fixed quantity of required commodities.

ٺٺڙو؛ ڏ. ٻڪر سان ٻڪر (ص) ٻڪر وانگر ٺٺڙو.

a large he-goat, fatty he-goat.

ٺٺڙو؛ ڏ. دريائي مڇي جو قسم - ٺٺڙو (مڇي). (صف) بدبوار.

a carp fish, thelhi, cyprinidae, catcala

ٺٺڙو؛ ڏ. ٻٽ - ٻٽ. اڇل (بال جي). ٻٽو - آڏيو، ٿورو ٺٺڙو، تارو لاءِ دلاسو -

ڪوڙو آسرو - رماڪ. ڪجهه جي پاڙ کان ڪجهه مٿي نڪتل ٻٽو.

a jump, stumble, trip, blunder, lurch, lumber, clump, stump, a false promise, falsehood, deception, a remark, note, comment, an outgrowth of palm above the root

ٺٺڙو؛ غلط ڏس ڏيڻ: گمراه ڪرڻ. ڪوڙو دلاسو ڏيڻ: گمراه ڪرڻ.

misguide, mislead, misdirect, deceive, beguile, betray, bluff, cozen, delude, double-cross, humbug, deception, falsehood.

ٺٺڙو؛ ڪاٺ: ٻٽ ڪاٺ. اڇل ڪاٺ (بال) اڇلجڻ. ڳالهه تان ڦرڻ، انجاء تان ڦرڻ.

to rebound, stumble, bounce back, snap back, wallow, blunder, flounder, lurch. (of a ball) to jump, bounce, leap, lop, to go back on a promise, to renege.

ٺٺڙو؛ م. هٿائڻ - پري ڪرڻ. ريزوڻ - سڀڻ. اڇل سان هٿائڻ ڏڪڻ.

ٺٺڙو؛ اڪيڙي پري ڪرڻ. لوڏي اڪيڙو. ٿامو. تارو. ڏٺو ڏيئي پڇڻ. ڳالهه کان ڦيرائڻ. گمراه ڪرڻ.

to cause to trip, to corrupt, to push away, drive, shove, to root out, uproot, annihilate, exterminate, wipe out, to give as an excuse, to misguide, misdirect, mislead.

ٺٺڙو؛ ڏ. ٿار جي ميان - ٺٺڙو.

a sheath, scabbard.

ٺٺڙو؛ م. ڪپ مڙهڻ (ٿار). سندرو چوڙي ويهڻ. پڇڻ (معاهدو). بند ڪرڻ (ڪم).

to sheath, to put in a scabbard, to relax, lie down, comfort, to break (a promise), to stop (work), cease, desist, discontinue, halt, quit, surcease.

ٺٺڙو؛ م. ٺٽي بهڻ. ٺٽي بهڻ. هڪ هنڌ جي بهڻ. فرحت وٺڻ. ترسڻ. صبر ڪرڻ. بيخي رهڻ.

settle down, become immobile, sit down, rest, cease, stall, halt, desist, forbear, wait, await, linger, remain, stick around, tarry.

ٺٺڙو؛ ص. گھڻو وقت رکڻ ڪري ڏپ ڪري ويل - ڪڍي ڏپ واريو بدبوار.

musty, malodorous, fetid, frowsy, funky, fusty, mephitic, putrid, rancid, rank, reeking, reeky, smelly, stale, stinking, stinky.

ٺٺڙو؛ ڏ. (ح) تحمل مان بگڙيل - صبر - ڌيڄ. تحمل. patience, endurance, forbearance, resignation, tolerance, toleration.

ٺٺڙو؛ م. هڪٻئي مٿان رکڻ - ٺٺڙو - ٺٺڙو ڪرڻ.

to pile up, heap, mound, stack, stockpile.

ٺٺڙو؛ ڏ. هڪٻئي مٿان رکيل شين جو سٿو. انار. ڳٺ - ڪوڙ.

a heap, pile, mound, pyramid, stock-pile

ٺٺڙو؛ ٺٽي ٺٽي ليني پوڻ، ٺٽي ٺٽي سمجھڻ. ٺٽي سبب بي سٿو ٿيڻ.

to be exhausted, lying flat, prostrate.

ٺٺڙو؛ ڏ. هڪٻئي مٿان رکيل شين جي سٿي. دستي (ٺوڻ ڪاڌڻ وغيره جي) - ڳٺي. زخمي تي ٻڌڻ لاءِ ڪپڙي جو پهر.

a small pile, a pad of clothes, a wad of notes, bundle, packet, pile, a cotton pad/ bandage.

ٺٺڙو؛ ڏ. (انگ) ناٽڪ جي جاء - ناٽڪ گھر - ناٽڪ ڪيل.

theatre, stage, drama, theatrical performance, stage show.

ٺٺڙو؛ ڏ. ناچ جو تار. ناچ جي تار جا ٻول. ناچ خوشيءَ جو ناچ.

the rhythm for a dance, a dance tune, to dance over the tune, a pleasure dance.

ٺٺڙو؛ ڏ. (سن) ٺٽ (مقرر) - پابندي (روزاني ڪم جي). روزاني هير -

عادت. روزاني خريداري. وهنوار يا ڏي وٺ جي مقرر. گرامشي. پائڻو -

آهت. مقرر ڪيل وقت - ٺٽ.

fixed custom, regularly giving or receiving a certain quantity, regular supply (of fruits, vegetables, milk and other consumables), regular routine, a regular fixed supply from a producer or supplier on monthly basis (for a hotel, restaurant, an individual household etc).

ٺٺڙو؛ روزاني خريد فروخت جي ڊالهي ٻڌڻ. ڪنهن واپري کان مال وٺڻ جو سلسلو جاري رکڻ.

to make an arrangement for regular supply of con-

ٽ

ٽ: ٽ. اُچار "ٽي" ۽ "ٽري"، الف - ٻي جو ستون اکر. اڄدو موجب عدد "ٽ" جي برابر (400)

The seventh letter of Sindhi Alphabet, valued at 400.

ٽ: ٽ. "ٽي" جو مخلف. ٽن جو عدد ڏيکاريندڙ (ٽو واٽر. ٽيھري وغيره) A variation of the original alphabet.

ٽاپو: ٽ. جوان ڇوڪرو - ڳيرو، ڇوپائي مال جو ڦر (ڳاڙو وغيره) (ٽ. ٽاپو) a young lad, the young male of an animal.

ٽاپو ٽاپو: ٽ. گھوڙي جي ڊوڙ وقت سنڀن جو آواز the sound of hoofs of a horse while running.

ٽاف: ٽ. لڳن ۾ سور جي سوٽ. ڳاموڙ (ٻڌن ما) fering, fever, a pang of pain in the body, pain, suffer

ٽاف: ٽ. ڏ (انگ) خاص تسر جو ٿلھو ڪپڙو، سٺي مان ٺھيل ٿلھو ڪپڙو (جنھن مان ڳوٺيون ٺھن). پال. (ص) سخت - سوٽ - چمڪيل، چمڪي پتل.

مضبوط canvas, a stiff cloth, a sack-cloth, a cloth made from hemp plant, stiff, stiffened, tightly tied, strong, stout, firm, fast.

ٽاف ڪڍڻ: ٽ. ڏڪ ڪڍڻ. ڏوڪر ڏيڻ. to commit a fraud, to go back on a commitment, to defraud.

ٽافو: ٽ. ڪوسي پاڻي يا سيڪيل پٿر جو سيڪ (سورج واري عضوي تي) - ٽاڪوڙ.

ٽافو: ٽ. ڪوسي پاڻي يا سيڪيل پٿر جو سيڪ (سورج واري عضوي تي) - ٽاڪوڙ.

ٽافو: ٽ. ڪوسي پاڻي يا سيڪيل پٿر جو سيڪ (سورج واري عضوي تي) - ٽاڪوڙ.

ٽافو: ٽ. ڪوسي پاڻي يا سيڪيل پٿر جو سيڪ (سورج واري عضوي تي) - ٽاڪوڙ.

ٽافو: ٽ. ڪوسي پاڻي يا سيڪيل پٿر جو سيڪ (سورج واري عضوي تي) - ٽاڪوڙ.

ٽافو: ٽ. ڪوسي پاڻي يا سيڪيل پٿر جو سيڪ (سورج واري عضوي تي) - ٽاڪوڙ.

ٽافو: ٽ. ڪوسي پاڻي يا سيڪيل پٿر جو سيڪ (سورج واري عضوي تي) - ٽاڪوڙ.

ٽافو: ٽ. ڪوسي پاڻي يا سيڪيل پٿر جو سيڪ (سورج واري عضوي تي) - ٽاڪوڙ.

ٽافو: ٽ. ڪوسي پاڻي يا سيڪيل پٿر جو سيڪ (سورج واري عضوي تي) - ٽاڪوڙ.

ٽافو: ٽ. ڪوسي پاڻي يا سيڪيل پٿر جو سيڪ (سورج واري عضوي تي) - ٽاڪوڙ.

ٽافو: ٽ. ڪوسي پاڻي يا سيڪيل پٿر جو سيڪ (سورج واري عضوي تي) - ٽاڪوڙ.

ٽافو: ٽ. ڪوسي پاڻي يا سيڪيل پٿر جو سيڪ (سورج واري عضوي تي) - ٽاڪوڙ.

ٽافو: ٽ. ڪوسي پاڻي يا سيڪيل پٿر جو سيڪ (سورج واري عضوي تي) - ٽاڪوڙ.

ٽافو: ٽ. ڪوسي پاڻي يا سيڪيل پٿر جو سيڪ (سورج واري عضوي تي) - ٽاڪوڙ.

ٽافو: ٽ. ڪوسي پاڻي يا سيڪيل پٿر جو سيڪ (سورج واري عضوي تي) - ٽاڪوڙ.

knock off, leave off.

ٽيل: ص. ٻيل - ٺھيل - راس. چارو. پيدا ٿيل. finished, prepared, completed, accomplished, perfected, ripe, produced, manufactured, procreated, generated, produced, born, arrived, bloomed, flowered.

ٽيلھ: ٽ. "ٽيلھ" جو عمل. ڌڪ. ريزھ.

ٽيلھ: ٽ. "ٽيلھ" جو عمل. ڌڪ. ريزھ. pushing, thrusting, impelling, driving, jostling, elbowing, shoving, propelling, pressing forward.

ٽيلھ ٽيلھ: ڄ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد.

ٽيلھ ٽيلھ: ڄ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. shoving and jostling; pushing and pressing forward.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

ٽيلھ: ٽ. ڌڪ ڌر - ڳڏ پيد. ڌڪ ڌر ٻري ڪرڻ. ھٿ سان ٽيلھ ڏيڻ. لوڏڻ.

branch of a tree, bough, a large broom, evading, dodging, eluding.

ٽارو ڪرڻ: پاسو ڪرڻ، بچاءُ ڪرڻ، درگزر ڪرڻ، مڙي ويڃ (خدا تان).
نظرانداز ڪرڻ.

to evade, elude, dodge, shun, avoid.

ٽاري ٺهڻ ڪرڻ: ميڙي چوندِي سڀ کڻڻ (جو ڪجهه به نه بچي).
to take away everything, sweep clean, carry away.

ٽاري: ٿ، وڻ جي سڻهي شاخ (پنن سوڌي)، لامر، ٽالهي جو وڻ.
a branch, bough, shoot, twig, stem, blackwood.

ٽاري وجهڻ: رڻن پڪرين کي چرڻ لاءِ وڻن جون تاريون وڌي ڏيڻ.
to provide (sheeps and goats) with branches and cut twigs as fodder

ٽاهو ٽاهه: ٿ، وڃ رڙو (وڏي آواز سان)، آه زاري.
weeping with a loud sound, to bawl, lament, sob, wail.

ٽاڪ: ٿ، سخت زمين، پڪي زمين، سڪل ۽ ڏاڍي زمين. (ص) سخت
اس وارو وقت "ٽاڪ منجهند".

compact soil, hard soil, rocky, hot day, hot mid-day, hot summer day.

ٽاڪالو: ڏ، پڙهڻ ۾ غلطي.
mistake in reading.

ٽاڪائڻ: م، ٽاڪا ڏيارڻ، ڳنڍائڻ، پيوڙا ٻڌائڻ، ريهائڻ (ٿانءُ، ڳهر).
to sew, stitch, patch, darn, mend, repair, stitching of buttons, to solder.

ٽاڪجڻ: م، ٻڌجڻ (پيوڙا)، مڙهڻ (موت)، ڳنڍجڻ (جتي).
to stitch a button, a bead, a pearl, patching, mending (shoe).

ٽاڪڙ: ٿ، ننڍين ننڍين ٽڪرين واري ايراضي.
a low hill, hillock, hummock, mount.

ٽاڪرو: بحث مباحثو، سخت پوريو، گھڻو ڪم.
hard labour, hot contest, debate, heavy work-load, arduous, laborious, strenuous.

ٽاڪرو: ص، جابلو، پٿرائين.
rocky, hilly, hillock, pebbly, rugged.

ٽاڪ منجهند: ٿ، پورا ڀير- ڀوري منجهند.
hot (summer) mid-day, noon.

ٽاڪڻ، ٽاڪڻ: م، ٽاڪا هڻڻ، توڙا ڏيڻ، توڙي سان ڳنڍڻ، ريه ڏيڻ

ٽاپ ٽوپ: ٿ، ٺاهه جوڙ، چنڊ ٽوڪ، آرائش.

arrangement, setting, connection, a plan, system, pomp, show, display, glory, grandeur, spectacle, splendour.

ٽاپرو: ص، بدن تي پيڙون ڏيندڙ، خدمتگار، چاڪر.
servant, a shampooing servant, a massager, drudge.

ٽاپو، ٽاپون: ڏ، ٻاراڻي راند ۾ گول ٺڪري- ڊبرو.
a stricker in a caramboard game

ٽاپي: ٿ، تڪاءُ وڌا ٽپ ڏيڻي ڊوڙن، تڪي ڊوڙ (اٺ جي).
the fast running mode of a camel.

ٽاپي ڪڍڻ: تيز ڊوڙائڻ، ماري پڇائڻ، ڊوڙ ڪڍائڻ، پڇائي ڪڍڻ.
to make a camel run fast (in a game or competition), to win a game/race.

ٽاجو: ڏ، دهل يا نغاري جي چوٽ ماري وڃت، دهلن جو زوردار آواز، وڏو
دھل.

a fast rhythmic playing of a kettle drum, a playing of kettle-drum.

ٽاجني: ٿ، ڪاغذن کي ٽپڻ لاءِ سئي، پن.
a pin

ٽاڏ، ٽاڏ: ٿ، ڏاند جي رڻپ (وڙهڻ محل)، ٽپ (مستي، مان).
a bellowing of a bull, (of a bull) to defy or challenge.

ٽاڏ: ٿ، ڏاند جي وڙهڻ واري رڻپ.
a bellowing sound of a bull.

ٽاڏون ڏيڻ: وڙهڻ واريون رڻيون ڪرڻ ۽ مستيءَ مان ڪڍڻ، وڙهڻ لاءِ
پرائڻ.

to bellow, to call for a fight, challenge, defy.

ٽار: ڏ، وڻ جي پنن سوڌي وڌي ٽاري، وڻ جي ٿلھي ٽاري.

a branch or bough (of a tree).

ٽارج: ٿ (انگ) بجلي واري ڍنگمي هٿ پتي (سين تي ڀرندو).
torch, handlamp.

ٽارڻ، ٽارڻ: م، هٿائي پري ڪرڻ، پاسي ڪرڻ، بچائو ڪري نٿائڻ.
گھٽڻ (مقرر وقت يا وعدو).

to put-off, dodge, evade, excuse, avoid, parry, turn aside, ward off.

ٽارو: ڏ، ٽار، ٿلھي جي سڻهي ٽاري، ڍنگھ، بھارو، پاسو، درگزر، نشان.

(ٽانڊو، ڳڻڻ وغيره کي)، ٽڪڻ (جبل).

جڳڻو.

burning coal, live coal, blazing, smouldering.

to stitch, mend, patch, solder, quarry, excavate.

ٽانڊو ٽوپي: ٺ، ڦٽي جو ٽانڊو ٽوپي، خدمت جاضي- تهل ٽڪور.

ٽاڪو: ڏ. ٽوپر، ڳڻڻ (ڄڻي، ڪي) ريد (ٽانڊو، ڳڻڻ وغيره کي).

to prepare a hubble-bubble, lookafter (properly), attend to, care for, tend, nurse.

to stitch, mend, repair, patch, to solder.

ٽانڊو ڏيڻ: باهه ڏيڻ، طعنو محشر هتي ڪاڙڙائڻ، ساڙ ڏيڻ.

ٽاڪوڙو: ٺ، سوڄ يا سور واري عضوي تي گرم پاڻي، بوسي يا چار وغيره جو سيڪڙو.

to burn, char, ridicule, jeer, lampoon, derision.

fomentation, application of warm material to the body (water, sand etc).

ٽانڊي، ٽانڊوڙي: ٺ، چڻنگ، چڻانتي، اماڙي.

ٽاڪوڙو: ڏ. ٽاهه- چرڪ، هراس، پاڇ، مارڪٽ.

a small live coal, a burning, smouldering piece.

panic, consternation, stampede, disturbance, dismay, quarrel, fight, affray, brawl, terror.

ٽانڊيءَ ٽپڻو: ص، ٿوري ڳالهه تي ڪاڙڙجي پوندڙ، چيڙاڪ. (ٺ، ٽانڊيءَ جيتي).

ٽاڪڻو: ص، ٿوري توڪر سان ڀڄي پوندڙ (شيشي، چيني جو سامان) ٽوڪي ڀڄي پوندڙ.

hot-headed, hot-tempered, bad-tempered, acrimonious, cantankerous, irritable, quarrelsome, rude.

brittle, fragile, crisp, delicate.

ٽانڪڻو: مر، "ٽاڪڻ"، ٽوپر ڏيڻ، ريد ڏيڻ.

to stitch, sew, mend, solder, patch.

ٽالپورو: ڏ. سنڌ ۾ رهندڙ بلوچن جو هڪ قبيلو (جنهن سنڌ تي 1783ع کان 1843ع تائين حڪومت ڪئي).

ٽانڪو: ڏ. ٽاڪو، ٽوپو، ريد.

Talpurs (a ruling community of Sindh during 1783-1843 AD or Mughal rule).

stitching, soldering, patch-work, sewing.

ٽانڪي: ٺ (انگ) حوض

tank, reserviour, pond, pool.

ٽالهي: ٺ، هڪ مشهور وڻ.

ٽانگ: ٺ، ٽاري- لام (وڻ جي)، ڪڪڙن جي ويڻ لاءِ ڪاٺي (پنڊگهي جي سرائي وانگر آڏيل).

blackwood (tree), rosewood (tree).

branch, bough, an axle-tree, a horizontal piece of wood for birds.

ٽامي جو ٺڻ: (ديڳڙو يا ٺڻي)، آڳاٽي وقت جو ٽامي جو سيڪڙو، copper (pots etc), copper coins, made of copper.

ٽانگرو: ڏ. هڪ قسم جو گل ۽ پوتو- چنبيلي.

ٽاميڻي: ٺ، تپش کان ٽامي جڙي ڳاڙهان، ڪاڙڙ کان منهن جي ڳاڙهان، red from passion, emotion, frenzy, vehemence, hate.

jammum auriculum bush and flower, jasmine.

ٽامي هڻڻ: ڪاڙڙ کان منهن ڳاڙهو ٿيڻ.

ٽانگرو: ص، وڳمين ٽنگن وارو- چانگرو.

fly into passion, be enraged, angry.

with long legs, long-legged.

ٽانگرو: ڏ. ٽاري- لام، چينير، سلر، ڪانو، ٻن ٿڻن واري عام مشهور گهوڙي گاڏي.

ٽامو: ڏ. هڪ مشهور ڌاتو.

bough, branch, a kind of cane used for hukapipes, cart, wagon, tonga, victoria (tonga).

the copper.

ٽانءُ: ٺ، آختر، غرور- هٺ.

ٽان ٽان: ٺ، ڪانءُ ۽ ڪن ٻين پکين جي ٻولي جو ٽڪو ۽ ان وڻندڙ آواز، croaking, harsh chattering, prattle.

arrogance, snobbishness, disdain, vanity, conceit.

ٽان ٽان ڪرڻ: اڃائي بڪ ڪرڻ، اڃايل هل ڪرڻ.

to prattle, babble, gabble, chatter, blather, blatant.

ٽانءُ: ڏ. ٽالو.

ٽانڊالو: ڏ. ٽو ڪپيتو.

time, moment, occasion.

firefly.

ٽانڊو، ٽانڊو: مر، ٽئين مان اڀري وسيلي ڪڪڙا ڪڍڻ، گيهه، مڪڻ،

ٽانڊو: ڏ. ڪاٺيءَ جو ٻري ويل ٽڪر (جنهن ۾ اڃان باهه ٻرندي هجي)-

point, spell, stretch.

ٽاپير ٽپيل؛ ڏ. وقت جي وچ جو خاڪو (روزمره ڪم جي لاءِ).

time-table, schedule.

ٽپ؛ ڏ (انگ) پاڻي لاءِ وڏو بيضوي ٿانڊ.

tub, barrel, butt, cask, keg, pot, vat.

ٽپ؛ ڏ. حيلو. علاج. اڳڪٿي.

ruse, trick, fraud, artifice. cure, remedy, antidote. prediction, fore-telling.

ٽپ؛ ڏ. ڀريل (پاڻي وغيره سان) - تار.

full, filled, full to brim, over-flowing, well-filled.

ٽپ ڪرڻ؛ ڏ. مٿان مٿن ڀرڻ - ڪٽان تار ڀرڻ.

to fill completely, brimming, bursting, over-flowing.

ٽپائڻ؛ ڏ. م. توڙو ڏيڻ. ٻوڙو ڏيڻ (ڪپڙي کي).

to dip, duck, plunge, immerse, soak, douse.

ٽپڙ؛ ڏ. وڏو چوڪرو.

young boy, maturing boy, youthful, juvenile.

ٽپڙ ٽپڙ؛ ڏ. ٻارڙا. ننڍڙا ٻار. عيال.

a family, household, children, brood, off-spring, flesh and blood.

ٽپڪو، ٽپڪو؛ ڏ. سُر جي ڪٽان مان ٺهيل ننڍي توڪري - ٽپو. (ڏ. ٽپڪي).

a small basket.

ٽپڪو؛ ڏ. نقطو. ٻيٽي.

full stop, point, zero, dot, decimal point, iota, jot.

ٽپڻ، ٽپڻ؛ ڏ. م. توڙو ڏيڻ (پاڻي ۾). ٻوڙو ڏيڻ (رڱ ۾). ٽپ ڪرڻ. ڏڪي

مال جو وقت کان اڳ ڪچو ڦرڇڏڻ.

to dive, sink in water, colour, dip, duck, plunge, submerge. abortion of a pregnant cattle.

ٽپو؛ ڏ. هڪ قسم جو پاڻي پڪي - توڙو پڪي. سُر جي ڪٽان مان ٺهيل ڏڪ سان توڪري. (ڏ. ٽپي).

a kind of water fowl, duck, a small basket, straw basket with a cover.

ٽپو؛ ڏ. پختن جو ننڍو ڍڳ. مٽيءَ جو وڏو (زمين جي دنگ ڏيکارڻ لاءِ) - ڏي.

hillock, stone-fixed as a mark, a boundry mark, knoll, mound.

چرٻي وغيره کي رعتي صاف ڪرڻ.

to gin (cotton), to turn to oil (butter or fat), cleanse.

ٽالو؛ ڏ. وقت - ويل. محل. اهيان. پاريتو.

time (gone by), occasion, indication, mark, sign, direction, bearing.

ٽالو ٽالو؛ ڏ. وقت ٽالو. محل گسائڻ.

to loose the occasion, to deliberately avoid.

ٽاور؛ ڏ (انگ) ٿل - برج منارو.

tower, fortress, minaret, turret, spire.

ٽاهه؛ ڏ. چرڪ. هراس. ٽاڪوڙو.

to start in fear, avoid through fear, alarm, dread, horror, panic, terror, worry.

ٽاهه ڀوڻ؛ ڏ. ڀڳ کان چرڪ ڀوڻ.

horror stricken, alarmed, dreaded, panicked.

ٽاهڙو؛ ڏ. ص. چرڪندڙ. ڊڄي پڇندڙ. ٽهندڙ.

timorous, timid, fearful, wild, panic stricken.

ٽاهڙو؛ ڏ. م. چرڪائڻ. هراس. چرڪائي پڇائڻ.

to strike with horror, alarm, dread.

ٽاهڙو؛ ڏ. ڊهل جي هڪ رجت.

beat of a drum, style of playing a kettle-drum.

ٽاه؛ ڏ (انگ) تميص جي ڪال تي ڳچي ۾ ٻڌڻ لاءِ رنگين ڪپڙي جي خاص پٽي.

tie, bow.

ٽائرو؛ ڏ (انگ) موٽر لاري، سائيڪل وغيره جي ڦيٽي مٿان رٿو جو خاص پٽو.

tyre, a rubber cover of the rim of a vehicle.

ٽائون؛ ڏ (انگ) شهر.

town, small city, a place bigger than a village.

ٽائون ڪاميٽي؛ ڏ. شهرين طرفان چونڊيل نمائندن جي جماعت.

town committe, an elected local body for a town.

ٽائيپ؛ ڏ (انگ) چپائي ۾ ڪم ايندڙ شي جي اکر. نمونو - قسم.

type, pattern, a lead cast of lettering, model, stamp, a style of letters (written on type-machine or computer).

ٽائيم؛ ڏ (انگ) وقت. محل.

time, duration, hour, instant, moment, occasion,

pate, bald pate.

ٺڄڻو: ڏ. سپاڻ، برجڻ، نڪڻ، راسين ۽ سج ڇنڊ جي لهن ٺڄڻ ۽
تاريخن بابت سڃاڻي ڏيندڙ ڪتاب- جيتري.

almanac.

ٺڄو، ٺڄو: ڏ. ٽپ- چال، ٺيڻگ، اُچل- ٻُل.

leap, jump, frisk, frolic, hop, vault.

ٺڄو تڙو: ڏ. ٺيڻگ ٺڄو. ٺُل ٺڄو. زنانو جھيڙو.

frolicking, frisking, jumping, qurrell, babbling,
chatter. women's dispute.

ٺڄهري: ڏ. وڃين ۽ نماز.

middle prayers, 'Asar' prayers.

ٺڄيري: ڏ. تاس راند ۾ هڪ جھڻن ٽن رنگن راند پٽن جو جوڙو.

a set of three cards of the same colour in sequence
(in playing cards).

ٺڄيل: ڏ. ٻيلن ڪورٽ جي نتوي جي خلاف مٿين ڪورٽ ۾ بي ايل.

the second appeal before (a higher) appellate
court.

ٺڄوڙي: ڏ. ملڪيت (رقم، گهم، دستاويز وغيره) رکڻ لاءِ گهمجن خان
واري لوهي ڀيتي.

safe (iron), cash-box, a heavy iron safe

ٺڄ: ڏ. اختصار- ٺٽ.

precise, abridgement, summary, synopsis, con-
traction.

ٺڄ ڪيڏن: منجه ڪيڏن- راز معلوم ڪرڻ.

to find truth, fact, reality, secret. solve a mystery.

ٺڄڪاڻڻ: ڏ. ٺڪاڻڻ- اوبارڻ.

to boil, cook, simmer, stew.

ٺڄڪو: ڏ. ٺڪو- اوبارڻ.

a boil (in cooking), simmering, stewing.

ٺڄو: ڏ. ٽن دروازن واري صفو.

a room with three doors or openings, central
room in a household, a lounge.

ٺڄو: ڏ. ٻن ڏانڊن جي ويڙهه واري رڻپ- ٺاڏه، ڀيٽ، آڪو.

to bellow as a bull, to boast, challenge, defy.
brag, crow.

ٺڄوڻ ڏيڻ: مستي ۾ رڻيون ڪرڻ، وڙهان وڙهان ڪرڻ، هڪٻئي ڪرڻ.

to bellow, to challenge, to brag, accost, provoke.

جو آواز

to drop in droplets, drizzling, dribble, trickle.
sound of pounding of a horse's hoofs.

ٺڄڻاڻي: ص. ٽن پٽن سان جوڻا ڪندڙ، ڪيڏاري جوڻاري

gambler, player of card games, cunning, clever.

ٺڄو: ڏ. ٽپڻ- گنج، ٺوڙه.

pate, bald (head), hairless, bare.

ٺڄو: ڏ. ڄڻ شيءَ سان ٽاڪوڙ ڪرڻ، ٺڄو (ٺيڻ).

foment, to pat on the back.

ٺڄي: ڏ. ڪنهن ٿاڻ مان تيل يا گهم ڪڍڻ لاءِ لوهي ماڻ- ڪرڻدي.

a ladle, a large spoon with handle.

ٺڄو: ڏ. شيءَ وٽ، وسلو- سامان، گهم استعمال جي ڪابه شيء (گهم

ڪپڙو وغيره). اوڏ يا وڃاڻ جو ڪپڙو هنڌ بسترو، سمجه، همت، (ص)
سست، بيوقوف.

household articles, beddings, pots, wares, cloth-
ing etc. knowledge, strength, fool, lazy.

ٺڄو تڙي: ڏ. سامان سڙو هنڌ ٺڄو، مال اسباب.

household articles, beddings, clothings, pots,
wares etc.

ٺڄو: ڏ. گهم جو پاڻ (وڃاڻ لاءِ) پراڻي ڦاٽل گهم جو ٺڪر.

a coarse cloth for floor, floor covering made of
hemp, a piece of gunny (bag).

ٺڄو: ڏ. ڦڙو ڦڙو ٿي ٽپڻ، ٽپ ڏيڻ.

to fall in drops, drizzle. to jump, leap, frisk.

ٺڄو: ڏ. جهرلي ۾ وڃڻ (انڻن) مان ڦر ڪرڻ جو لڳيتو عمل لاڳيتاڻ.

continuous falling of ripened fruit, a windfall.
jumping, leaping.

ٺڄو: ڏ. ٽن پڪڙن مان اڏيل جهمڙي.

a hut constructed with three mats, shack, shanty
house, shed, shelter.

ٺڄو، ٺڄو: ڏ. ٽپ ڏيڻ، ٽپ ڏيڻي مٿان اڪري وڃڻ، اورانگمڻ.

to cross by jumping, to jump over, leaping, frisk-
ing, vaulting, hopping.

ٺڄي پوڻ: ٻن ڌرين يا ماڻهن جي گفتگو ۾ ڪاهي پوڻ، دخل ڏيڻ.

ٺڄو ٺڄو.

to intervene, intercede, interfere, interpose, in-
trude, mediate, arbitrate.

ٺڄو: ڏ. ٺوڙه- گنج، ڪيپراڻيءَ جو مٿيون حصو.

tasteless water, pus, a thick yellowish fluid.

a dwelling place, resting-place, abode, residence, (a Hindu) temple, place of worship, shrine.

ٺڪاءُ: ڏ. هڪ هنڌ بيٺڪ. سڪونت. بقاء.

steady, stability, firmness, endurance, immovable, secure, tight.

ٺڪائڻ: م. رهائڻ. ترسان. مھمان ڪرڻ. هڪ هنڌ ڪٺي بيمار.

to lodge, to stay, tarry, remain stable, firm, secure.

ٺڪ ٺڪ: ٺ. وڃ يا گھڙيل جو آواز.

the ticking of clock or watch.

ٺڪڻي: ٺ. ٽن ڪالين مان لھيل هڪ قسم جي گھوڙي (جنھن سان

ٻڌي ڏرھاري کي ٽٽڪا مھجن).

tripod (on which a criminal is tied for flogging).

ٺڪڙ: ڏ. ٻن يا وڌيڪ شين جو پاڻ ۾ زور سان لڳڻ. تصادم. ڊھڻ. ٽوڻ

(جانور جو). زور سان ڌڪ. زور آزمائي وارو مقابلو، چٻڙ. ڏونگر.

to butt, bump, knock, push, ram, shove, strike, thump, collision, rivalry, encounter, a wrestling match, a hut, hutment, cottage, a hill, rock.

ٺڪر ٺاڪڻ: سخت جفاڪشي ڪرڻ. وڏي مشڪلات مان پار پوڻ.

to make great effort, to come out successfully (from a hard job or mission), effort, labour, strain, endeavour.

ٺڪڙ: ڏ. ٽڪرو. ٽوڻو. پوڙ. ڀاڱو. ڌرو. پڙو. ڳڙو (مانيءَ جو).

a piece, fragment, scrap, crumb, morsel, shred, speck.

ٺڪر اڱامان: خيرات ۾ کارايل ماني قبول پوڻ. سرخرو ٿيڻ.

acceptance of prayer, food, success, good fortune.

ٺڪرپوڙو: ڏ. مانيءَ ڳڙو. ماني ٽڪي.

morsel, food, bread, crumbs of bread.

ٺڪرائو: ڏ. گھڻا ٽڪرا. پورا پورا. ڪپڙي جا بچيل ٽڪرا. سونَ ھاڏڙ

fragments, pieces, bits, crumbs, particles, scraps, pieces of broken bricks.

ٺڪرائڻ: م. ٻن شين کي پاڻ ۾ زور سان لھڪائڻ، پيٽ ڪرائڻ

ويوھڻ. مقابلو ڪرائڻ.

to cause to encounter, to match, to compare, collision, clash, butt.

ٺڪر ٽانپو: ڏ. ڌرو پڙو. ڀڳ ٽوٽ.

broken pieces, fragments, scraps, bits.

ٺڪرڻو: م. ٺھڪڻ. لڳڻ (آھيون سامھون). منھن مقابل ٿيڻ. وڙھڻ.

ٺڻ: ڏ (انگ) منجھند جي ماني. ماني رکڻ لاءِ ٻن يا ٽن پڙن وارو ڍپلو.
a tiffin, tiffin-carrier.

ٺڻو: ڏ. ٽن قسم جي پارڪن وڪڻن مان لھيل دوا (آنورا، ھريون ۽ بھيوا). اطريفل.

a kind of home remedy/medication prepared from three medicinal herbs.

ٺڻي: ٺ. ٽي مان ماني اُتلاھڻ وارو ٽڪنڊو لوھي اٺارو. وڙائي.

a triangular iron tool for baking loaves of bread, a turner.

ٺي- ٺيقي: ٺ. ٽن ڦيٽن واري سائيڪل يا گاڏي.

a three wheeler (cycle, motorcycle).

ٺڪ: ٺ. ڪوڏر سان زمين تي ڏنل لپ (رستي وغيره جي نشان لاءِ). آيت جي لوهي سڙائي (جنھن جي ڦرڻ سان سٺ ڪٽجي). ڦوري کير واري مينھن.

to level the ground for marking (level, road etc); the spindle of an spinning wheel, a buffalo with little milk,

ٺڪ مان وڏ ڪڍڻ: مار ڏيئي سڌو ڪرڻ. سخت سزا ڏيئي سڌارو.

to set right (after beating), to thrash, flog, lash, scourge.

ٺڪ: ٺ. شيشي جو پٿو (منڊي يا ڪنھن گھڙ جا). مھر. آرسِي. آئينو. تاس ۾ ٽن ڏانھن واپس پٿر.

the stone (diamond) of a ring or an ornament, a small looking-glass, the figure three (in playing-cards).

ٺڪ ٻڏڻ: هڪ جاء تي بيٺي رهڻ (لاتون، لغڻ).

to remain stable, balanced, unwavering, firm.

ٺڪ: ٺ. ڪپڙي کي ڍڙائين سان ڪٽڻ. ڪاليءَ تي اُڪريل ڇٽ ٿيڻ.

a cut-piece, patch on a piece of wood, engraving, etching, inscription.

ٺڪا: ڏ. (واحد، ٽڪي) پئسا، ٺاڻو، رقم، دولت.

money, wealth, affluence, assets, capital, cash, finance, riches.

ٺڪاڀي: ٺ (م) ٽقايي.

taqavi, loan, credit, mortgage, advance.

ٺڪارو: ٺ. سانجھيءَ جي مھل- نماشاھر.

afternoon, time between evening and sun-set, twilight.

ٺڪاڻو: ڏ. ٺڪڻ جي جاء ٺڪاڻو. هندومت جي پاٽ پرڄا جو آستانو.

a stamp (postage or court-fee etc).

ٽڪرڻو: ڏ. ٽن ڪُنڊن واري شڪل يا ايراضي.

triangle, triangular area.

ٽڪرڻ: م. هڪ هنڌ رهڻ. جسي بيمڻ. قائم رهڻ. جڙا ڪرڻ. کپڻ. رهڻ. ترسڻ (معنائن تي).

abide, tarry, remain firm or stable, secure or tight, to stay, lodge (as a guest).

ٽڪرڻ: ڏ. لوڙهه. روڙهه. گنج. مٽي جو تارونء وارو حصو.

pate, bald pate.

ٽڪرڻ، ٽڪرڻ: م. ٽڪ ڪرڻ. ڪٽڻ (ڪپڙي). ٽڪ ڪري ڇت ۽ نقش ٺاهڻ. اُڪر ڪرڻ. ٽاڪڻ (بيل).

to gnaw, bite, engrave, etch, chisel, inscribe. to quarry, cut.

ٽڪرو: ڏ. ٻه پنسا. ٻن پنسن ملهه وارو ٽامي جو سڪو (جيڪو 1947ع کان اڳ گڏيل هندوستان ۾ رائج هو).

an old two-paisa coin.

ٽڪو (ترڪي): ص. گڏلو. ميرو. بدبودار. ڪنو. بدافعال. (ڏ. ٽڪي).

stinking, fetid, foul, miasmatic, musty, pungent, rank, tactless, unsystematic, stale.

ٽڪو: ڏ. تلڪ. داغ. چٽو. ڪلنڪ. ڪارنهن جو داغ. عيب. ڳه جو هڪ قسم. ٽن جو عدد. تاس ۾ رتن ڏاڻن وارو پٿر. ڊهل يا طبلي جي وچت جو گِر.

stain, blot, black spot, fault, defect, blemish, slur, an ornament for the forehead, the number 3, three piece playing-card, style of playing a kettle-drum.

ٽڪو پئجو: ڏ. ڀاڱا پئجن. ورهاست. حيلو وسيلو. اٽڪل سٽڪل.

parts and shares, partition, division, plan, artifice, tact, device.

ٽڪو: ڏ. چير. وَ (پاڪي يا ٽڪي اوزار جو). وڇڙندڙ بيماريءَ کان بچاءَ لاءِ ٻانهن ۾ چير ڏيئي جسر ۾ دوا داخل ڪرڻ. ٻني کي ڪوڙ سان ڏنل ڍ.

an incision, cut, notch, opening, slit, vaccination, scarification, a cut in a bank to let water through.

ٽڪو: ڏ. ٽاڪو. هڪڙو ڌڪ. ٽوڪو.

fomentation, stupe. slap mildly, touch, caress, pat. stroke, tap.

ٽڪوري: ڏ. پلسن واري ٽڪنڊي رواتي.

a three-side file (for setting a saw).

ٽڪي: ڏ. ننڍي ماني. لولو. دوا جي گولي. چڪي (صابن جي). پڙي (جنڊ

to clash, encounter, collide, run into, slam into, strike.

ٽڪرڻ: م. زور سان لڳڻ. ٽڪرڻ. اوچر ملي وڃڻ. گڏجڻ. ڀيٽ ٿيڻ. مقابلو ٿيڻ. وڙهڻ.

to come to combat, to encounter, butt, knock against, clash, collide, sudden meeting, compare, fight, attack, bout.

ٽڪرو: ڏ. ٽڪر. ڀرڻ. ڌرڻ. حصو. ڀاڱو.

piece, fragment, scrap, crumb, particle, portion, bit, part.

ٽڪري: ڏ. ننڍو ٽڪر. ٻهاري. جبل جي ڀڙي يا پاسي نڪتل ننڍو حصو.

hill, rock, hillock, foothill, hillside, hummock.

ٽڪري: ڏ. جوتا جو آڌر. جوتا لاءِ مقرر جاء.

a gambling den.

ٽڪري: ڏ. ٿوري ڌري. ٿورو حصو. رليءَ جي پڙ ۾ رڱيل ڪپڙي جو ٽڪر. ٽوڪري.

piece, fragment, portion, a piece of cloth coloured for preparation of a quilt or coverlet.

ٽڪريل: ص. ٽڪرن تي پليل. درجو نوڪر. رول. لوءِ ڏيل. ڌڪاريل.

lowly, servant, vagrant, base, insignificant, obscure.

ٽڪرو: ڏ. نراڙ تي سينڌو يا زعفران جو نشان (هندن جي رسم). تلڪ. ڳه جو هڪ قسم.

a small spot of paint on the forehead (of a Hindu married woman), an ornament for the forehead,

ٽڪري: ڏ. ننڍي سامهي.

a pair of scales.

ٽڪساف: ڏ. سرڻ سان. سٽي ٿڪي. حيلو وسيلو. ٺاهه جوڙ (عارضي). ڏيک ويڪ. اٽڪل بازي واري نمائش. عارضي مانڊاڻ.

a good omen, an indigenous medicine, strategem, plan, foppery, pomp, show, exhibition of physical arts, temporary fun-fair.

ٽڪسال: ڏ. سرڪاري سڪن ٺاهڻ جو ڪارخانو. ضربخانو.

a mint.

ٽڪلو: ڏ. سٽ يا ڏاس ڪٽڻ لاءِ ڪاٺي جي ڦڙي.

a spike with a knob of wood for twisting of cord (cotton or wool).

ٽڪلي: ڏ. حڪومت طرفان خاص مهر واري ڪاغذ جي ننڍڙي چاپ (خط پٽ يا ڪورٽ تي طور لڳائڻ لاءِ).

worn by beggars etc. old cloths, rags, tatters.

ٿلڙو: ٺ. اٽڪل روڪ ڪٽ يا تور، تخمينو، حرفت - اٽڪل، تجويز - رٿ.

about, approximately, around, roughly, trick, manoeuvre, ploy, gimmick, stratagem, proposal, plan, scheme.

ٿلڪڻ: م. وهندڙ پاڻي ۾ ٽوڙڻ - اولهڻ.

to swim, float, drift, pop up and down (on rough water); to wander.

ٿلڻ: م. ناز نخري سان هلڻ - تور سان هلڻ. آهستي آهستي هلڻ.

to wave or sway about in walking, to swagger, to lounge, parade, strut, move slowly.

ٿلڙو: ڏ. جٿو (ماڻهن جو)، وڳو (اٺن جو) - گلو. ڏن (جانورن جو). اٺيو.

ڪائن جو ڳڙ. چوپائي مال جي گڇي، ۾ پٺل وڏو چڙو.

a body or crowd of persons, assemblage, cluster, flock, horde, float, mass of timber, a bell (put on animals).

ٿلڙو: ڏ. دهل جي هڪ رجت.

an style of playing kettle-drum.

ٿلڙو: ٺ. ٽن ٿڻن واري مينهن.

(of a buffalo) giving milk from three teats only.

ٿلڙو: ٺ. ٽي چٽا گڏ. هڪ ٻئي پريان ڄاول ٿي پٽ يا ٽي ڌيون. ٽي چٽا گڏ سوار (اٺ، گهوڙي وغيره تي).

three together, three children born in sequence of the same sex (either boys or girls), three riders/passengers (on a camel or horse).

ٿلڙي: ٺ. ڪنجهي جي تمام ننڍي وٽي (ساز طور ڌرمي پڄن پيار ۾ تليون وڃن). ننڍي چڙي (چوپائي مال جي گڇي ۾ ٻڌجي).

a musical instrument, a small bell (for cattle).

ٿلڙو: ڏ (انگ) پاهيءَ طور ڪم ايندڙ اوتو.

tomato.

ٿلڙو: ٺ (انگ) ٻن ڦيٽن واري هڪ خاص قسم جي گهوڙي گاڏي.

buggy, tonga, cart, chariot, a two wheeled carriage

ٿلڙو: ٺ. ڦڙو ڦڙو ٿي پائي ڳڙڻ جي حالت. ڏسي يا لائين جو ٽڪو.

ٽارڻ جي روشني.

falling in drops, dripping, dribbling, trickling, glimmering of a lamp, the twinkling of the stars.

ٿلڙو: ٺ. هڪ ٻئي مٿان آڏيل ٽن طبقن واري جاءِ.

three storeyed building.

جي. ٻيٽن جو پاڇو، مٺائي جو هڪ قسم. آڱ (راند جي). ناس ۾ ٽن ڊالڻ وارو پتو.

a small bread, tablet, a cake, soap-bar, the hollow around the moon, a torus of the water-lily, a sweetmeat, a piece for game, the figure three in playing-cards.

ٿڪيٽ: ٺ (انگ) ريل گاڏي يا بس وغيره ۾ سفر ڪرڻ جو ڪاغذ (جنهن تي رقم، تاريخ ۽ اسٽيشن جو نالو لکيل هجي). سٺيا ۾ داخلا جو ڪاغذ.

ticket, authorization, pass, permit, token, coupon, voucher.

ٿڪيٽ وٺائڻ: ملازمت يا ڪم کان جواب ڏيڻ.

to remove from the job, terminate the services of, dispense with, dismiss, throw out of job.

ٽڪڙو: ٺ. جابلو ٽڪڙي ايراضي وارو هنڌ.

a triangular piece of hillock, rocky triangular plain.

ٽڪڙو: ڏ. ٽن لاڳيتن پٽن جي مٿان ڄاول ڌيءَ، يا ٽن لاڳيتن ڌيڻن مٿان ڄاول پٽ.

a daughter born after three sons, a son born after three daughters.

ٽڪڙو: ٺ. ٽڪڙو پٽ ڪوبه.

etching, engraving, fleecing, bothering, vexing.

ٽڪڙو: ڏ. حال ڏاڳا (فقير اٿا). سڳا ڏاڳا ۽ تعمير ٿل، پراڻا چنل ڪپڙا. ميرا ۽ قاتل ڪپڙا.

beggerly, poor, charms, old clothing, rags, shreds, tatters.

ٽڪڙو: لاڳاپا لاهڻ - واسطا ڇڻڻ.

to separate, to bycott, estrangement, dissociation, parting of ways.

ٽڪڙو: ڏ. وڏو پٽڪو - پڳو.

a big turban.

ٽڪڙو: م. لونگا هڻي چڱڻ. دائرو دائرو ڪري ڪاٺڻ. چنڊ هڻي ڪاٺڻ (ميوي ڪي). بغير ڌيڻ چٽي هڻي ڳنڍڻ (ڪپڙي).

to fleece (little by little), to pik, pluck, to sew, stitch, patch, patchwork.

ٽڪڙو: ڏ. وٽيل سڳو. فقيرن جي گڇي ۾ پيل ڏاڳو (جنهن ۾ مٿيا مشڪا پوتل هجن). خاص فقير اٿا ڳانو. ميرو وڳو. چٽين لڳل پراڻو ڪپڙو.

charm, a string of woollen threads with beads

سماهي: ٿ. ٽن مھينن جو عرصو - سماهي.

ٽنڊو: ص. هٿن ۽ پاتن کان معذور - ٽنڊو.

cripple, deformed person (without hands and legs).

quarterly.

ٽمٽار: ظ. مٺيان تار ڀريل.

brimful, bursting, overflowing, well-filled, full.

ٽنڊو: م. لٽڪڻ - لڙڪڻ (وڻ، رسي وغيره مٿ).

hanging, suspended, drooping, swaying (from a tree or rope).

ٽمٽو: ٿ. جھيڙو، ٻاڻيٽال، مائڌاق، گھمبي.

wrangling, confusion, noise, disorder, bedlam, chaos, rumpus.

ٽنڊس: ڏ. ميڙ - ڳاھت، ڳاھلو - گھڙ پيم.

crowd, assemblage, gathering, mob, multitude, swarm, throng.

ٽمڪڻ: م. ٽم ٽم ڪرڻ، ٻڙڻ وسامڻ، ڊوٽڪڻ - ڇمڪڻ (تارا).

glimmer, flicker, twinkle, blink, quiver, sparkle.

ٽنڊو: ڏ. هڪ قسم جو جيت (ڪارو ۽ پورو، ڪڇين پٽين ۽ زمين ۾ ڌڙ ٺاهي).

ٽمڪو: ڏ. لاڳيتو ٻڙڻ اُجهامڻ (پتي، ڏيو)، ٽم ٽم (تارن جي).

glimmering, flickering, twinkling, blinking, sparkling.

a beetle (insects having upper wings converted to hard wing cases).

ٽنڻ: م. وهڻ (ٿڌو ٿڌو) - ڳڙڻ، نڪرڻ (پگهر)، ڪرڻ (لڙڪ).

to ooze, dribble, leak, falling tears, dripping, trickle.

ٽنڊي: ٿ. هڪ قسم جو جيت (ٽنڊن جهڙو).

a small beetle, an insect.

ٽمورتي: ٿ. ٽن ديوتائن (برهما، شر، وشن) جي شڪلين وارو بت.

a figure of three headed god, a three headed statue.

ٽنڊو: ڏ (بلوچي). توده = ڪلن يا اُن ۽ ڏاس مان ٺهيل وڏو طنبو، بلوچ تبيلي يا ڪٽنب جي رهائش واري جُوءِ، بلوچن جو آڏيل ڳوٺ.

a tent made of woollen yarn, a baluchi village, tented village or abode.

ٽن: ڏ (انگ) اٺاويهن مٿن تور جو ماڻ.

a ton (weight).

ٽنڊو: ص. جنهن کي هٿ نه هجن، هٿن وڍيل، معذور.

maimed in the hands, crippled in the hands, cripple.

ٽنڊ: ٿ. ڳڙڻ کي ڳنڍڻ يا منهن بند ڪرڻ واري سڀني ڪاٺي.

a piece of stick inserted across a sack to close its opening.

ٽنڊيل: ڏ (انگ) واهن جي مورين تي سنڀال ڪندڙ سرڪاري ملازم.

tandel (an irrigation department official, looking after canals and outlets).

ٽنڊو: م. چرپائي (ڳڙڻ، مينهن، پڪري) جو ڳپ ڪيرائڻ.

to miscarry, abortion, premature birth or delivery.

ٽنگ: ٿ. ڪنهن به ساهواري جو هڪ مکيه عضو - ڳڙهه، پيچان شين جو پاڻ.

leg, pedestal.

ٽنڊو: م. چنڀياري شيء (ڪاٺي، ڪوڪو، سني وغيره) زور سان

گھيڙائڻ، ڇيڙائڻ، اٽڪائڻ - مداخلت ڪرڻ، ڦاسائڻ (ڪم م).

to pierce, prick, thrust into, to intervene, disrupt, entangle.

ٽنگ اٽڪائڻ: ڪنهن معاملي ۾ هٿ وجهڻ، دخل ڏيڻ، وڃ ۾ ڀرڻ، دست

اندازي ڪرڻ، اٽڪائڻ، وڃهڻ.

to interfere, intervene, intrude, meddle, obtrude, obstruct.

ٽنڊو: ڏ. جھيڙو - تڪرار، مناظرو، اختلافي بحث.

a dispute, quarrel, argument, controvert, contest, controversy.

ٽنگ پکيڙو ڪرڻ: تعلقات وڌائڻ، ڪم يا ڪاروبار وڌائڻ، گھڻا ڪم

هٿ ۾ رکڻ.

ٽنڊو: م. ست کي ٽيڻو ڪري وٺڻ، وارن جي ٽن ڇڪڻ کي ملائي چوڻي

ڳنڍڻ، ڪيڙي جي ٽن ڌڻن کي ڳنڍڻ لاءِ ڪيل هٿ.

to twist three (threads, hairs etc) together.

to extend relationship, business association, to take up many assignments at the same time.

ٽنگ ڪلڻ: بي همت ٿي آن مڃڻ، عاجز ٿيڻ.

to become helpless, handicapped, feeble, powerless, abandoned.

ٽنڊو: ٿ. مٿي جي پيشاني وارو حصو، مٿي جو ڪاپار ۽ چوٽي، وارو حصو.

forehead, front part of the head, top of the head.

ٽنڊ تي ٿوڀي: ٿ. وڏائي ٺاهه، نوڙ (ڪپڙي لٽي جي)، لباس جي سٺائي.

to cock a hat, properly dressed, appearance, look.

تنگون تالي، تنگاتولي؛ ت. مائعو کي تنگن ٻانهن کان جملي ٺوڪاڻ جو عمل.

to pull from all the four limbs, to dangle.

ٽنڙو؛ ت. تاري، لام، پيچرو.

a branch of a tree, a path, passage, track, trail.

ٽنڙو؛ ڏ. مقرر جاء، انعام وارو هنڌ، مقرر ٿاڻو، ڏاڍو رُخو، ٽوڙڻ واري جڙهڪ ڏاڍو پير.

spot, meeting place, time for meeting, opportunity, occasion, having three pieces in a row (in a game of nine pieces).

ٽن گساڻن؛ رهند رهاڻن، موقعه هٿان ڇڏڻ.

to loose a chance, let the occasion pass.

ٽنگ، ٽنگ؛ ص. چالاڪ، حرفتي، حرڪتي، ٺج.

a low bred or ill-bred fellow, an urchin, crafty, tricky, scoundrel.

ٽن مڃ؛ ت. اجاير ڳالهه ٻڪ ٻڪ، زباني تڪرار، حجت بازي.

bragging, conceit, gloating, crowing, boastfulness.

ٽن مڃ لاهڻ؛ سيڪت ڏيڻ، سزا ڏيئي سڌو ڪرڻ.

to punish for foolish talk, to set right (a boastful, crowing person).

ٽڻي؛ ت. آڱر جي ٻل وارو سَنڌ، آڱر جي ڏوڏي، پير جي مڙني واري هڏي، ٻيڙي.

a knuckle, a bone of finger-joint, a joint of foot, ankle.

ٽيڪو؛ ت (انگ، ٽرنڪ) لوهي پيٽي.

iron box, case, chest, container.

ٽواڻو؛ ڏ. ٽن واٽن ٿيڻ يا گڏجڻ وارو هنڌ.

a point of meeting three roads, a three directional road crossing.

ٽوالو؛ ڏ (انگ) هٿ منهن آڱهه لاءِ پاڻي جذب ڪندڙ خاص قسم جو ڪپڙو، towel, terry cloth.

ٽوپر؛ ڏ. ٽن ٻولين ۾ معنيٰ وارو ڪتاب.

a book written in three languages.

ٽوپر، ٽوپر؛ ص. ٽيپڻ ڏيندڙ، غوطي خور، غواص.

swimmer, diver.

ٽوپر؛ ڏ. قدرتي طرح زمين مان سسندڙ پاڻي جو جڳو (جنهن مان پاڻي وهي ٿو، ٺڪ هڪ - ڪرو پينو هجي)، ٻي جي ننڍڙي ڪڏ يا ڏٻو، چشمو.

a low ground in which water collects, a pond.

تنگون هفت؛ پنڌ ڪرڻ، گھٽر ملڻ، هل هلان ڪرڻ، ڊڪ ڊو ڪرڻ.

to walk on long distances, to make efforts, labour, strive, endeavour, venture.

ٽنگو؛ ت. پاڻي، جهڙي پٽڙي ڊپ، پيچي، پاڻي، جهڙو ڇڏو ٿيندو.

weak, washy, watery, dilute, liquid food.

ٽنگو؛ ڏ. سوراخ، ٻڙ، سل، ٽن، لوڪو، ٻُڙڪ.

a hole, aperture, cavity, chasm, recess, gap, opening, leak, perforation.

ٽنگ ڀرڻ؛ ڪوٺ جو ڀرڻو ڪرڻ، نقصان ڀرڻ، ڀٽي ڀرڻ.

to make good the loss, to pay for the deficit, to indemnify, to compensate.

ٽنگ مائي؛ ت. آڪو، ڀيٽ، رسامو، ڏاڍو مڙسي.

arrogance, pride, haughtiness, force, oppression, coercion.

ٽنگجڻ؛ م. ٺوڪ، ٽنگجڻ، ڦاٽي ڇوڙ، سزا ڪڍڻ.

to get hanged, to hang, to get sentenced, punished, condemned.

ٽنگڙو؛ ڏ. تير، ٻان، ڪاڻ.

an arrow, a pointed stick or missile.

ٽنگڙو؛ ص. سوراخدار، عيبدار، چغلوڻ.

full of holes, defective, faulty, an informer, spy, tell-tale.

ٽنگڙو؛ ڏ. ٽللي ٽوڙي مان ٺهيل خرزين وانگر جاري (جيڪا وهڻ تي رکي سامان لڳي) مرون کي ڦاسائڻ لاءِ مڇ يا ڪاٺار جو دامن گهٽ پاڻي واري حالت ۾ ناراجي وهڪ ٿيڻو (نڪت).

a net-work case for conveying materials, a net for catching pig, trickling of water on a water-wheel, a constellation.

ٽنگڙي؛ ت. مله جو هڪ ڏاڍ، پاڪڙي جي پوئين خاني وارن رکين کي جهلڻ لاءِ جهڙي جو پٽو.

a style of fighting in wrestling, a belt.

ٽنگڙو، ٽنگڙو؛ م. ٺڪاڻو (ٽوڙي، رسي، ڦاڳي وغيره م.) ٻڏي ٺوڪاڻ، ڦاٽي ڏيڻ، سزا ڏيڻ.

to hang, suspend, punish, beating, sentencing, awarding punishment.

ٽنگڙي؛ ت. ٻٽ م ڪپڙو وغيره تنگن لاءِ ٽنگڙي.

a hanger, pendent.

ٽنگڙي؛ ت. چادر مان ٺهيل جهولي (ٻارڙي کي ٺوڏي سهارڻ لاءِ).

a kind of litter for children (made of cloth).

ٿن. نل جي پنهي.
the hind-leg strike by a horse/ donkey, spout, duct, nozzle, outlet.

ٿونرو، ٿونرو؛ ڏ. ست يا پٽ جي تنهن مان ٺهيل ٿل (ڪپڙي، گج، رٿي، سڳين، توبي يا جتي تي ٿانڪڻ لاءِ). ٿنڊڻ. جهاپو.
a tassel, tuft of threads etc.

ٿونڪار، ٿونڪار؛ ٿ. ٿوري ڪنگهه. پٽڪ.
a touch of cough, barking noise.

ٿوڻو؛ ڏ. جادو-منتر، جيلو (ڏاڳي ڦيڻي جي). علاج (ڦيڻي ڦل سان).
enchantment, bewitchery, charm, witchcraft, magic

ٿوڻو ڦيڻو؛ ڏ. جيلو وسيلو، سڳو ڏاڳو.
treatment with charms, witchcraft, enchantment or magic.

ٿوهه؛ ٿ. تلاش، سس.
search, hunt, probe, quest, pursuit, enquiry.

ٿوهه؛ ڏ. هڪ قسم جي پاءُ ان جو ڦر.
colocynth, bitter apple, gourd plant.

ٿوڻڪي؛ ٿ. هڪ ٿوڻي آن جو ٻاٽڏان (جيڪو پٽي ۾ مسجد يا درگاهه جي لاءِ ڏن طور ڪڍجي).

a measure of corn (reserved for payment to a mosque/a shrine).

ٿورو، ٿورو؛ ڏ. ڀين مان ٺهيل پٽڇ (ڪنڌي، پٿر يا ڇپر طور ڪم آڻڻ لاءِ).
a kind of matting of plaited rushes or twigs (used for preparing roofs etc).

ٿويو؛ ڏ. آن مٿن جو هڪ ماڻ (انداز چار سیر).
a small dry measure for corn (equivalent to 3.6 kg).

ٿويو ڪنگو؛ ڏ. سامان سڙو- مال اسباب.
household articles, retailing items, goods sold by small shops.

ٿعر؛ ٿ. اُڇ.
thirst.

ٿعاه؛ ٿ. ٽن سالن جمار واري مينهن.
three year old buffalo.

ٿهه ٿهه؛ ٿ. وڏي آواز سان ڪل ٽڪڙو.
laughter, tittering, giggling.

ٿهڪه؛ ڏ. (ع. ٿهڪه) زور سان ڪل. وڏي آواز سان ڪل. ٿهه ٿهه.
laugh, laughter, merriment, giggling, loud

ٿوڪبازي؛ ٿ. چٽرون، ٿنولين، چرچا گھيا.
sarcasm, derision, irony, malice, mockery, ridicule, satire.

ٿوڪر؛ ٿ. آهستي ڌڪ (ٿاڪڻين شيء کي). ٿوڪر، چرچو- ٿوڪر.
a light knock, blow, stumbling, sarcasm, mockery, ridicule.

ٿوڪر ڇڻ؛ ڀر. ملڪي ڌڪ لڳڻ سان سڀيڙي پوڻ (ٿاڪڻين شيء).
to break (with a slight touch), splitting.

ٿوڪرو؛ ڏ. بانس يا لٽي جي تيلين مان ٺهيل ڪارو ڏاهو. ڇپو.
a wicker-basket, hamper.

ٿوڪري؛ ٿ. ننڍڙو ڪارو. گلن يا ميوي رکڻ جي ڇي. ڪاغذن رکڻ يا اڇلائڻ جي ڇي.

small basket, a waste-paper basket.

ٿوڪڻ، ٿوڪڻ؛ ڀر. منع ڪرڻ (زمان سان). روڪڻ. اعتراض ڪرڻ.
to prevent, prohibit, forbid, to object.

ٿول؛ ڏ. شيء- چيز، ٻارن لاءِ رانديڪو يا مٺايي.
a sweet, fruit, doll, playing piece, toy

ٿولاڪو؛ ڀر. لوڙهن (پاڻيءَ ۾). رولڻ (ڀڄڻ، جهنگ ۾). چني ڌار ڪرڻ (ڀڄڻ کي).

to drown, to wander, to separate, isolate.

ٿولاڪو؛ ڏ. ٿولجي رڃڻ، ٿي رڃڻ. ڏاڪڙو، رولاڪو.
wandering, drifting, become separated, discomfort, inconvenience, pains, hardship.

ٿولڻ، ٿولڻ؛ ڀر. ٿوڙڻ، چٽڻ، جدا ڪرڻ (ڀڄڻ کي). ڌار ڪرڻ.
to break, tear, pluck, sunder, sever, segregation, parting.

ٿولڻ، ٿولڻ؛ ڀر. ٿوڙڻ، چٽڻ، جدا ڪرڻ (ڀڄڻ کي). ڌار ڪرڻ.
to break, tear, pluck, sunder, sever, segregation, parting.

ٿولو؛ ڏ. مير (ماڻهن جي)- انبهه، گروه، جماعت، فرقو، ور.
a company, band, set, society, group, party, assemblage, brotherhood, congregation, brood.

ٿولهر؛ ڏ. ڪاري يا ڳاڙهي وڏي جوندو.
a large louse, a parasite insect.

ٿولي؛ ٿ. ٿورن ماڻهن جو مجموعو، سڌ. جماعت.
a band, party, group, brotherhood, a small congregation.

ٿون؛ ٿ. زور واري ٿوڪ جو آواز، رڃ.
farting, the sound of emitted wind.

ٿونٿي، ٿونٿي؛ ٿ. پستي (گهوڙي جي). اٿ (گڏهه جي). ڪڙري جي

again and again, strut, stride.

ٻيلو: ڏ. مٿانهن جاء. مٿانهن هنڌ جي چوٽي. تخت. وڏائي. شان مان. دٻڊو.
hillock, mound, peak, summit, strutting, show, arrogance, appearance, pose, pretence, ostentation.

ٻيلو: ٽ. ٽن ماڻهن جو جوڙو. ٽن چئن جي وهت تي گڏيل سواري. پٺيءَ کي ٽيوهر.

three together (on a horse- or camel-back), third ploughing of the land

ٻيليفون: ڏ (انگ) تار بند رستي ڳالهائڻ جو اوزار.
telephone, telecommunication.

ٻيمر: ٽ (انگ) ڪنهن ڪم ۾ گڏجي حصو وٺندڙ ماڻهن جي ٽولي.
ٻاري. رانديگرن جي ٽولي.

ٻيمر: ٽ. ٽيڪ ڏين- آڌر ڏين. نمائڻ (مٿس) سر نواڻڻ. سجدو ڪرڻ. جهلڻ (علم، حق، پيڙي).
to lean against, to bow down (in worship or respect), perform reverence, support in holding (huqa, pipe, cigarette, biri etc).

ٻين: ڏ (انگ) هڪ قسم جو ڌاتو (جنهن مان عام طرح ڊها ٺهن). ٽين مان ٺهيل ڊهر.

ٻين ٽين: ٽ. طوطي جو لاڳيتو آواز هڪ هڪ. اجاڻي حجت. زباني ٽڪرڻ.

chattering sound of a parrot, idle foolish talk, prattling, babbling.

ٻيڻو: ص. ٽي ڀيرا وڌيڪ. (ٽ. ٽيڻي).
thrice, three times the original value.

ٻيو: ٽ. ريت- پَر. روش. سڀاءُ. عادت.
habit, practice, routine, attitude, bent.

ٻيوڻ ويل: ڏ (انگ). اهو کوهر جنهن مان مڻين جي وسيلي پاڻي ڇڪي ڪڍجي.

a tube-well, an implement for drawing underground water, a suction machine.

ٻيڻو: ص. ٽن ڏهاڪن وارو عدد (30).
thirty.

ٻيڻو ٽي ٻيڻو: ٽي ٻيڻو: سڄو قرآن شريف پڙهڻ. سڀ علم حاصل ڪرڻ.
to recite entire Holy Quran (the thirty parts of Holy Quran), to learn all the knowledge, knowledgeable.

ٻيڻو: ص. ٽيڻ ڏينهن وارو (معيشت).
a month of thirty days.

a commentary, description, analysis, discourse, explanation, interpretation, meaning.

ٻيڪاڻي: ٽ. نڪتہ چيني. تنقيد ۽ تبصرو.
comment, annotation, criticism, observation, remark.

ٻيڪو: ٽ. هٿي. ڪوڙي شاباس. بچ. پٺياري.
support, assistance, backing, patronage, protection, incitation, fomenting, provoking.

ٻيڪو: ڏ. آڀاءُ. حيلو. بندوبست.
arrangement, remedy, expedient, planning, organization, management, scheme.

ٻيڪو: ڏ. ڪوٽي جو هڪ اوزار- پنجر.
an implement for excavation, a pick axe.

ٻيڪو. ٻيڪو: م. ٻيڪ ڏين- آڌر ڏين. نمائڻ (مٿس) سر نواڻڻ. سجدو ڪرڻ. جهلڻ (علم، حق، پيڙي).
to lean against, to bow down (in worship or respect), perform reverence, support in holding (huqa, pipe, cigarette, biri etc).

ٻيڪو: م. روئڻ (ٻار جي). دانءِ ڪرڻ.
cries of a child, to cry, wail, weep.

ٻيڪو: ڏ. ٻيڪ. آڌر. مدد- پٺياري- تائيد.
support, seconding, help, assistance, backing, aiding, patronizing, encouraging.

ٻيڪو: ڏ. ڪِرڻ جو آواز. زنانو گرو ۽ جھيڙو.
chattering of birds, quarrelling, strife between women.

ٻيڪو ٽاڙي: ٽ. زباني جھيڙو (زالن جو). ٻيڪو.
quarrel among women, bickering, argument, strife, squabble, wrangle, disputation.

ٻيڪو. ٻيڪو: ٽ. اجاڻي آڪو- بيت. ٿوڻو. هٿي.
boastfulness, vanity, arrogance, conceit, egotism, pride, proudness, puffed up, vain.

ٻيڪو ٿوڻو: م. ٿوڻو ڊڄڻ- آڪو ٿوڻو. هٿي تي سڀڻن جي مڃڻ.
to be puffed up, bragging, showing pride, arrogance, vanity.

ٻيلارو: ڏ. آهستي آهستي پنڌ ڪرڻ جو هڪ نمونو (سير ڪرڻ لاءِ). پٺار.
move slowly, walk lightly, strolling, sauntering.

ٻيلارا ڏيڻ: تازو نغري سان هلڻ. هر هر اچڻ رڃڻ. پٺار ڪرڻ.
to stroll, saunter, come and go frequently, visit

٨

٨: ٨. اچار "ٺي". سنڌي "الف-بي" جو اٺون اکر.

the eighth letter of Sindhi Alphabet.

ٺاءُ: ٺ. ٺڪاءُ جو زبردار آواز. ڪِرڻ يا ٽڪرڻ جو آواز. ٽٽاڪي يا بندوڻ جو آواز.

a sound of collision, firing, striking, fire-cracker.

ٺاٺ: ٺ. ٻيهڪ (مضبوطي سان). اڏاوت. شان شوڪت. مال اسباب. ڏيکاءُ. راڳ. مڙ سڻ جي ٻيهڪ. سٺاءُ ۽ مجموعو (جسلي راڳ ڏهن ٺاٺن ۾ ورهايل آهن).

permanence, firmness, construction, splendour, pomp, show, the arrangement of the modes in a raga.

ٺاٺ ٺاٺ: ٺ. شان شوڪت. ڏيک ويڪ- ٺاهه ٺوهه. مال اسباب.

pomp, dignity, splendour, show, status, symbol.

ٺاٺارو: ص. ٺاهر وغيره ڏاتو ٺهي ٺاٺو ٺاهيندڙ.

a copper-smith, a pot maker.

ٺاٺا ماٺا: ٺ. چرچو گهٺو- ڪلهه مسخري، خوشطبعي.

jocularity, cheerfulness, merriment, enjoyment, pleasure.

ٺاٺا ماٺا ڪرڻ: خوش خير عانيت ڪرڻ. اڀاريون لهواريون ڳالهائون ڪرڻ.

wishwell, ask for health, talk happily.

ٺالو: ٺ. گهر يا چنڊي وغيره جي ڪاٺين سان ڪچي اڏاوت. بيل گاڏي جو کوکو ٽانگي جو حوض وارو حصو (ص) ٺالهر- سڪو، پورو.

temporary construction of a hut, chassis of a bullock cart/buggy, empty, bare, blank, hollow, unused, vacant, void.

ٺالو ٽٽائڻ: جهڳوٺ ٽٽائڻ ڪرڻ. لهيل ڪم ٽٽائڻ اصل صورت بگاڙڻ.

to destroy (what was existing), annihilate, break down, demolish, devastate, dismantle, eliminate, exterminate, extinguish, undo, uproot, vaporize, wipe out, change the shape.

ٺاپ: ٺ. تاس جي پٽن کي ٺاپي.

shuffling of playing cards.

ٺاپڙ: ٺ. ماٺ- سات. چُرپُر مڙوڪ. لعين يا برباد مڙجڪار. قرار.

سڪون (سُوريا پيماڙي ۾). امن امان.

peace, calm, respite, obstacle in movement, paucity in waves or rain, abatement, repose (of pain, sickness etc), tranquil, quiet.

ٺاٺڙو، ٺاٺڙو: مڙ ٺهي سٺو ڪرڻ. ٺيڻ- ٺيڻڪڻ. تاس جي پٽن کي ٺهي ملائڻ- ٺاٺي ڏيڻ.

to shuffle playing cards.

ٺاٺي: ٺ. ٺيڻڪي. پٽن کي ملائي هيٺ مٿي ڪرڻ.

shuffling (a pack of cards).

ٺارو: ٺ. ٺڌ- سي، ٺوهه. ٺڌڪار (هوا ۾). طراوت.

cooling, cool, cold, dew, cool air, freshness, verdure.

ٺارو، ٺارو: مڙ ٺڌو ڪرڻ. پاڻي ڏيڻ (زمين کي). پُساڻ

(چن). وسائڻ- اُجهائڻ (باهه، پتي، ڏيڻ). ريجهائڻ

(ڪاوڙيل کي). فرحت ڏيڻ.

to cool, chill, freeze, to irrigate, to damp, soak (lime), to extinguish (fire), put out (light), to amuse, entertain.

ٺاري ڪائڻ: سڄي سمجھي قدم کڻڻ.

to proceed carefully, cautiously; to think over before proceeding further, be carefull and cautious, to take deliberate action.

ٺاها ماها: ٺ. ڪل ڀرڳو- چرچو گهٺو.

happiness, jubilation, amusement, merriment, pleasure, rapture.

ٺاڪڙو: ٺ. ديوتا، راجا، گُرو ۽ زميندار لاءِ عزت وارو لقب.

deity, a title of respect for ruler, spiritual guide and landlord.

ٺالھڙو: مڙ ٺري پوڻ (ٺڌ ۾). ٺڌ مڙسڪي پوڻ (جسم).

to benumbed from cold, chilled, iced, freezed (body).

ٺالھو: ٺ. چوپايين جو ڌڻ. ماڻهن جو ٺالو. ڪُڪڙ (پير ٻڌي لٽ ۾ وجهي ٺڪڙي ڪيل).

a flock of cattle, a band of people, a cock (tied to

geous, handsome, pretty, admirable, bewitching, captivating, charming, appealing, alluring.

ڪٽ: ڪٽي: ٿ. ڦاٽ يا درياءَ جي ڪپ وارو ڳولڙو (جتي مڇيءَ جي ميان ۽ پٽن هجي).

a port or landing on a river bank with a village near it; a village on river bank having a fish market and ferry.

ڪٽ: ڏ. ماڻهن جو ميڙ- انبوهه. ڊڊپو- ڌام ڌوم. آرائش- سينگار. crowd, concourse, pomp, show, splendour, decoration, adornment, ornamental, ornate.

ڪٽ: ڏ. ڦاٽ: ڏ. مان شان. رعب تاب. ڏيک ويڪ. pomp and show, splendour, awe, display of fear, impression, look, elegance, eminence.

ڪٽ: ڏ. ٿ. ٿلڻ- مسخري. jesting, jeering, fun, humour, comedy, jocularly, joking, merriment.

ڪٽ: ڏ. مسخري: ڏ. ٿلڻ بازي. چريو گهيو. ڪل مسخري. jesting, jeering, fun, humour, comedy, jocularly, joking.

ڪٽ: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

ڪٽ: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

ڪٽ: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

ڪٽ: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

ڪٽ: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

ڪٽ: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

ڪٽ: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

ڪٽ: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

ڪٽ: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

a rod).

نالهي ٻڌا: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

نالهي ٻڌا: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

نالهي ٻڌا: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

نالهي ٻڌا: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

نالهي ٻڌا: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

نالهي ٻڌا: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

نالهي ٻڌا: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

نالهي ٻڌا: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

نالهي ٻڌا: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

نالهي ٻڌا: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

نالهي ٻڌا: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

نالهي ٻڌا: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

نالهي ٻڌا: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

نالهي ٻڌا: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

نالهي ٻڌا: ڏ. ٿلڻ: ڏ. ٿلڻ بازي. ڪل پوڳ. jesting, jeering, humour, merriment.

(noise of) knocking, clangor, banging, bumping, rapping, striking, tapping.

نوکائی: مر. کڑکائی (دروانی).

to knock, clangor, pound, rap, tap, thump.

نُورِ کائنات: ظ. جہڑو تہرور۔ رواجی، ہالو چالو۔

bogus, fictitious, fake, phoney, ordinary. unimpressive, uninspired.

لَوْكَ لَکَی: ث. اکل متعل، معرفت ہائی۔

contrive, invent, craftiness, deviousness, manipulation, cleverness, cunningly.

ٺڙڪو: مر. ڪن شين جي لاڳيتي تڪرر جو آواز ٿئي ٿو.

to cause to give noise of hard objects hitting each other, to rattle.

آزاد: ذ. شين تڪرڻ جو آواز. هليڪو هليڪا.

sound of objects hitting each other, sound from knocking, a little noise of crash.

نَرْكُو نَرْكُو: ذ. كَرْكُو نَحْكُو- گورْشور. دَرْكُو دِهْمَان.

knock, rap, pattering noise, tumult, row, riot, threat, intimidation, browbeating, bullying, frightening, terrifying.

نُزْکُو: ظ. جھڑو تھڑو۔ رواجی۔ عام۔ خمیس۔ ٹوری ملکہ وارو۔

ordinary, cheap, contemptible, crude, despicable, facile, low-priced, silly, tasteless, unworthy, average, customary.

لڑھ: ذ. پُڑ جو کھو ٹیل پائی (جیھو شراب ناھن یر کمر اچی).

molasses, treacle.

لَسَنُ: مر. زور سان وڃڻ. ڏاڻ. زور ڏيڻي ڀرڻ (بجڪو، ڳوٺ وغيره).

force down, to congest, fill to capacity, over
pack, compress, crame, squeeze, stuff.

لکھ: ظ۔ یکدم موجود۔ نہ یہ اُتی جواتی۔ پوری ہنڈتی۔

immediately, promptly, on the dot, quickly, instantly, there and then, rapidly, swiftly, expeditiously, instantaneously, punctually, timely, on the spot.

نُک: ٨. لاڳي پنڌان، هميشه جي عادت، هير، روزانو دستور.

a settled continual engagement, regularly, habitually, customarily, frequently, normally.

ٹُکّہ ہڈی: ہمیشہ لاء مقرر کرڻ (عادات، ڏن وغيره). ڪوبه عمل لازمي ڪري ڇڏڻ.

to fix permanently (habit, tribute etc). to make

tip, hint, key, suggestion (of a riddle).

لَبَّ لَرْد: تَت چتر، گھاء میتجن، دل نرو.

cure, healing, recovery, recuperation, restoration,
appease, gratify, pacify.

نَبِيٌّ، نَبِيَّةٌ، ظ. بَدَ - بَدَتْ، أَمَّاكَ - جَهْتَ يَت.

quickly, instantly, briskly, expeditiously, fastly, rapidly, immediately, promptly, momentarily, on the spot.

لپاڻ؛ م. مڌي اوزار (ڪوڏر، رنبي وغيره) کي لوهار کان نپائي تڪر ڪرائيندو.

to get sharpened, grinded, filed, honed, whetted
(a blunt tool).

ٺُڙو: مر. پُئي، تي آهنگي سان هٿ هٿ (شاباس ڏيڻ يا هٿي ڏيڻ لاءِ). ٺيڻ: ٻار کي سهارڻ لاءِ پُئي تي ٿپ ٿپ ڪرڻ.

to pat, caress, dab, slap, stroke, tap. to pat a child to sleep.

ٻُڌڻ، ٻُڌڻ: مر. ڏاتڻ، ڪي مٽڪي سان ڌڪ هڻي سڌو ڪرڻ ۽ وڌائڻ. مٽي يا پنجهو کي ڪوڙ سان ٻي وهائڻ. سندرڻ مٽيءَ مان ٺهيل ٿاڙ، ڪي ٻيڙيءَ سان ڪٽي نسو ڪرڻ. ٻيو هئڻ. بند ڪرڻ (ڪتاب). تاس جي يتن کي نايي ڏيڻ، ٻيڙڻ (ٻيلي).

to beat a metal, to level, smooth (land), to gloss
earthen utensil, to affix a seal, to close (book),
to shuffle (cards), to pat (shoulder).

پیش: ٨. کنپار کی کم جی پٹی (تائون کی گھڑ لای)۔ قرہی۔

a pallet, plank.

تھو: ذہناتو، ککات یا ربڑ تھی آپریل اکرن یا نشان راوڑ چاپو۔ مھر۔ پور۔
چٹ۔ شان۔ آن جی راہ ٹیٹ لاء ککات جی مھر۔

a seal, impression, mark, print, stamp, brand,
die, label, wooden impression or stamp.

لپروھڻ: مھرھڻ، ٿورو ڪرڻ، وڌ ڪرڻ.

to mark, print, stamp, brand, punch, label, emboss, engrave, imprint. to help, aid, assist, lend a hand, stand by, support.

تَرْتِی: مر. تَدْرِ تِیث (پاڻي وغيره) سرد تِیث (موسم، هوا)۔ یجیث (رات)۔
جھکِو تِیث (جوش، جدیوں)۔ بیجان تِیث (بُت)۔ خوش تِیث (دل)۔

cool (water etc). cold (weather, wind). chill (in the night). to soothe (passion, quarrel). to inanimate (body). to make happy (heart).

لَرَّ لَرَّ: ث. لَد. تَاتُونِ وَغَيْرِهِ نَهْكَشْ جَوَّ آوَانِ.

لڙڪي: ٿ. لڪر جي ٿانءِ جو ڀڳل ٽڪر. potshred.	any deed necessary.
لڙڪو: ڏ. لڙڪي ڪندڙ - دولابي - فريسي. cheat, cheater, forger, impersonator, impostor, hoaxter, quack, racketeer, charlatan, counterfeiter, deceiver, fraud, extortioner.	لڪا لڙڪي: ٿ. لڪائن جو لاڳيتو آواز، بندوڻن جا ڦير. continuous firing noises, clangor, explosions, shooting, straffing.
لڙڪو: ٿ. سبت - آڪو - مغروري، وڏائي. pride, arrogance, haughtiness.	لڪاڙ: ٿ. لوهي نالي جنهن ۾ بارود وجهي لڪاءُ ڪڍجي (پوک مان پکين مڪلڻ لاءِ). چوبٽي مال جي هڪ بيماري. gun-sounding, a fatal disease of cattle.
لڙڪائڻ: م. لڙڪڻ. ڌارڻ، ڦاڙائڻ (ٻار کي). cheat, deceive, fraud, hoax, swindle, trick, amuse, entertain, cheer (child).	لڪائڻو: ڏ. گهر جي جاءِ، آستان، مقرر ماڳ. house, residence, abode, address, fixed location, domicile, dwelling, dwelling-place, habitation, home, quarters, seat, location.
لڙڪڻ: م. لڙڪي ڪرڻ، چالاڪيءَ سان ڦرڻ، ڦاڙائڻ، دغا ڪرڻ. cheat, deceive, forge, fraud, hoax, impersonate, swindle, defraud, double-cross, dupe.	لڪائي لڳڻ: منزل تي رسڻ، هتيڪر ٿيڻ. to reach destination, come to rest, become comfortable, be safe.
لڙڪي: ٿ. دغا، فريب، دڪو، دليو، ڪٽ (وهڻار م). cheating, defrauding, swindling, deceiving, forgery, fraud, impersonation, double-crossing, duping, fleecing, fooling, hoodwinking.	لڪاءُ: ڏ. ڪنهن شي پڇڻ جو آواز، ڳري جسر ڪرڻ جو آواز، ڌڪاءُ، وڌو آواز (بندوق، ٻرو وغيره جو)، ڪوڙي گهاٽو، ٻٽاڪ. blast, explosion, crashing, collapsing, crash down, report of a gun, crack, smack, boasting, bragging.
لڙ، لڙهه: ڏ (ف. ٺل) منارو، برج (قلعي جي). قلعي جي اندر يا مڪي دروازي تي چوڪي، لاءِ ٺهيل منارو. minaret, tower, barbican.	لڪ لڪ: ٿ. لڪائن جو لاڳيتو آواز. continuous firing noise, explosions, blasting sounds.
لڙهه: ٿ. سڪائي، ساريال پوک م خالي سنگ، گڏ رکيل گهڻا ڍلا. unproductive (crop), emptiness, wilderness, many pots kept near together.	لڙڪو: ڏ (سن) جبل ديوتا جي پوڄارين جو پاڻو سردار، ٺاڪڙ. a priest of water worshippers, chief, sardar, tribal chief, raja, ruler, leader, proprietor.
لڙهو: ص. خالي، سڪو - پالعو، ڪٽل، سڃو، هٿين خالي، (ظ) هروڀرو - خوراڪ مڃو (ٿ. ٺلهي). empty, barren, gainless, penniless, definitely, positively, forcibly.	لڙڪو: ڏ. مٽيءَ جو پڪل ٿانءِ، لڪر جي ڀڳل ٿانءِ جو ٽڪر، ٿانءِ، (ص) سڪل - ٺوٺ. earthen-ware, ceramic, potsherd, dry, parched, scorched, withered.
لڙهه لڪو: ڏ. سڃائي - پينگ. penniless, without means, poor, broke, insolvent, destitute, beggerly, needy.	لڙڪو ٻڙڪو: ڏ. پڪڙڻ، الزام مڙهڻ. to be blamed, charged, accused, incriminated.
لڙي: ٿ. ڳائڻ جو هڪ انداز. a mode of singing to classical music.	لڙڪو ٺوٺو: ڏ. ٿانءِ ٿيو - سامان سڙو. earthenware, ceramics, household goods, belongings, chattels, possessions, property, commodities.
لڙيون ٻڌائڻ: ٻڌيون ٻڌائڻ ڪٿا جواب ڏيڻ، ڪوڙو هٿ، لڙڪو لاءِ ٻڌائڻ. admonish, reproach, give a curt reply, telling lies, boasting (to deceive).	لڙڪارو، لڙڪارو: ڏ. لڪرن جا ڀڳل ٽڪرا - لڪريون، ڪنهن قديم بستيءَ وارو ماڳ جتي لڪريون گهڻيون پکڙي هجن. potshreds, terracota pieces, broken ceramics, an old desolate habitation, an archeological site.
لڙيو: ڏ. تامي جو پنسو، ڏوڪڙ (جيڪو فقير ٽنگ ڪري	

لرلور: ٿ. ڪروڙيل مٿو - گنج - روڌ. مٿو - سر (ماڻهو جو).
bald, shaved head, bare, hairless, smooth (head).
لرلور ڪٽڻ: سزا ڏيڻ. جٽ ڪرڻ.
to punish, chastise.
لرلور: ص. گنجو - روڌو ٿ. (لرلور).
baldheaded, bare, hairless.
لرلور: ٿ. ڪٽڪ جو هڪ قسم. سڱن کان سواءِ (مينهن، ڳچي، وغيره) - مرڻي.
a kind of wheat, (cattle) hornless.
لرلورين ملڻ: جواب ملڻ (قرض کان). ٺهڻا دلاسا ملڻ.
to not receive (debt, credit). to receive empty consolations, assurances.
لوڪ: ٿ. زور سان ڌڪ (مترڪي وغيره سان). ڌڪ - ضرب. ڊپا، سيڪٽ.
knock, hammer-blow, beating, bang, bash, bump, pound, rap, smack, smite, strike, tap, thump.
لوڪر: ٿ. ڌڪ - چوٽ. ٽاپو.
a stumble, a trip, a false step, a buffer, flounder, lurch, miss-footing, slip, stagger, totter, tumble.
لوڪرين ڪاڻڻ: ڌڪا ڪاڻڻ - ٽاپا ڪاڻڻ. دريدر ٿيڻ.
to totter, to stagger, homelessness, destitute, down-and-out, forsaken, vagrant, wandering.
لوڪڻ، لوڪڻ: م. ڌڪ هڻي آندڙ وجهڻ (ڪلي، ڪوڪو وغيره). ڪروڙڻ (زمين يا پٽ م). سل م وهارڻ (ڪاڻي). ڌڪ هڻڻ (مرچڙي، ٺڪڻ وغيره جو). ڇڻي ڏيڻ (منهن تي) - ڏهڪائڻ.
to hammer, to beat (nail etc). to knock, smash, strike. utter on face, defy, confront, challenge, dare, disobey.
لوگر: ٿ. چنل يا پراڻو پادر - ڪلڻو.
an old shoe, a worn out shoe.
لوگي: ص. نڪيندڙ، ٺڪ، دولابي.
cheater, cunning, swindler, charlatan, fraud, hoaxer, racketeer, scoundrel.
لور: ٿ. ٺڪر جو ٿانءُ ڄمن. خيرات وٺڻ لاءِ ٿانءُ (ٿ. لورجي).
a begging bowl, earthen pot, empty pot.
لورلور لڪر: ٿ. ٿانءُ ٿيو - لڪر لوهر. سامن سڙو (گهر جو).
pottery, ceramics, household article, belongings, chattels, effects, possessions.

گنجيءَ م رٿڻ.
an old one paisa coin with a hole in the centre.
لنہجڻ، لنہجڻ: م. ٿڌ جي اثر م سڪي وڃڻ (جسم).
to be benumbed from cold, deadened, frozen, immobile, insensible, paralysed, senseless.
لنهي: ٿ. ماڻ - ڇپ. ڇپ هڻي لڪي ويهڻ جي حالت - جڪ.
silence, hush, muffled, muted, noiseless, quiet, soundless. to sit quite, taciturn, uncommunicating.
لنڌو: ص. تمام جهونو ۽ سڪل (وڻ).
stump, very old and dry tree.
لنڌائي: ٿ. ٿڌاڻ (پاليت). ٿاڌل. ڪابه گهوڙيل شيءَ جنهن جي پيشڻ سان جسم م ٿڌاڻ محسوس ٿئي.
coldness, chilliness (liquid). a kind of syrup.
لنگورجڻ: م. لونگن سان سپرجڻ (آڻا).
(of eggs) to be collected with beak. to split eggs by pecking.
لوهر: ٿ. لڪر جو پراڻو ٿانءُ. پگڙ ٿانءُ.
old earthenware, a broken vessel.
لوڻ، لوڻ: ص. سڪل - خشڪ. سڪي سخت ٿيل.
dry, dehydrated, moistureless, parched, scorched, hard due to dryness.
لوراءِ: ٿ. ڪانا (گناه جا). مال جا ڇپايل ڪانا. اولو گناه. سڪل ڪانا.
مانيءَ جا سڪل ٽڪر.
stalk of grass, reeds chewed by cattle, rotten grass, dried bread pieces.
لوراءِ ڇپائڻ: سيڪٽ ڏيڻ. دريدر ڪرڻ.
to harass, give trouble, bother, perturb, disturb, harry, pester, torment, trouble, vex, worry.
لولو: ٿ. ڪاڻو. سڪل ڪاڻو (گناه جو). سڪل ڪاڻيءَ جو ٿوڙو.
a reed, stalk, a piece of dry stick.
لور: ٿ. هنڌ - ماڳ.
location, place, address, house, residence, locality, site, spot.
لور لڪائڻ: ٿ. نام لڪائڻو. گهر گهاٽ.
residence, domicile, location, address, house.
لوري: ٿ. شڪاري قوم.
a caste of sweepers, low caste.

arrangement, recommendation, suggestion, offer.

لُعلُرائُ: م. جوڙائڻ- تيار ڪرائڻ. اڏائڻ (جاء). گھڙائڻ (گھڙ). سڀائڻ (ڪپڙو).

to construct, build erect (house), to make (jewellery, ornaments), to sew, stitch (clothes).

لُعلُردُ: م. يھڻ- ترسڻ- صبر ڪرڻ. سامي ڪٽڻ. ماڻ ڪرڻ. مائار ٿيڻ (پائي).

to wait, stop, rest, comfort, ease, to be quiet (as water).

لُعلُڪُ: ٺ. نار يا ڦرلي جي هڪ ڪائي (جيڪا ڊينگي کي آڻي ڦرڻ کان روڪي).

pawl or click of a water-wheel.

لُعلُڪُ: م. ٽڪرڻ- لڳڻ (ڪي شيون پاڻ يا). آواز سان ٽڪرڻ. ڀڄڻ- ٽپڻ (ڪائي وغيره سڪ يا چوڙ يا). هڪ جهڙائي يا پيٽ ڪٽڻ (شيون)- ڀيڄ ڪٽڻ.

to knock together, to make a noise because of a blow, to coincide, concord, correspond, harmonize, match, synchronize, tally.

لُعلُندو: ظ. جڳائيندو- موزون. وڻندو- شاندار.

harmonized, reconciled, in order, in concord, accord, agreement, co-existence, concurrent, congruity, harmonized, synchronized.

لُعلُندي: ٺ. رهاڻيندي (شرع موجب). (ٺ) ٺاه. لعل ڪر- موزون عمل.

permissible (as per religious commandments), agreement, harmony, accord, concurrence.

لُعلُ: م. جُڙڻ- بنجڻ. وجود يا اچڻ. بنياد کان تيار ٿيڻ (جاء). اڏجڻ. قائم ٿيڻ (جماعت، ادارو). مڪمل ٿيڻ- راس ٿيڻ. درست ٿيڻ. موزون لڳڻ- سٺائڻ. ڪپ ٿيڻ. جڳائڻ. سڀائڻ- وڻڻ (دل کي). سُونھڻ (ڪپڙو، گھڙ). صحت مند ٿيڻ.

to build, construct, to come into being, to lay foundation, to complete, to correct, to suit, adorn (cloth, ornament), to be healthy, hale-and-harty, pleasing.

لعل لڪيل، لعل جُوليل، ص. تيار- مڪمل. هار سينگار ڪيل. بنا محنت جي مليل. (ظ) هڪي ٿڪي- موجود.

complete, decorated, existing, pleasing, fashionable, available, got without effort, easily available.

لُونڊ: ٺ. ڏوڙي ۽ پڪي ۽ جي وچ وارو سنڌو- اڙڪ.

the elbow, an elbow joint.

لُونليون لُونڪڻ: اجائي ڪوشش ڪرڻ. اجايو هيڏانهن هوڏانهن هلڻ.

futile exercise, futility, unproductive efforts.

لُونلو: ص. هٿ وڍيل ۽ سُڪي ويل. لُونڊ وٽان ٻانھن وڍيل يا سُڪي ويل. پيدائشي بٽان هٿن ۽ ٻانھن جي (مائٽر). (ٺ. لُونڊي).

a cripple, handless.

لُونشو: ڏ. بند ٿيل مُڪَ جو سٽو ڌڪ. هلڪو ڌڪ- ٿورو ٿيلو.

fist blow, to hit with hand, thump, push, pushing, propel, shove.

لُونگارُ: م. لُونگا هٿڻ. لُونگا هٿي خراب ڪرڻ. چڱڻ.

to peck (as a bird), to damage by pecking.

لُونگو: ڏ. زالن جي اصطلاح ۾ مٿي مان جِين ڪڍائڻ جو عمل.

to pick lice from the head, to louse.

لُونگو: م. لُونگا هٿڻ. لُونگا هٿي خراب ڪرڻ (ميرو). لُونگا هٿي ڀڄڻ (آنا). چنب سان ڪٽڻ- پڇڳڻ.

to peck, pecking (fruit, eggs).

لُونگو: ڏ. پڪي ۽ جو چنب سان ھڻيل ڌڪ. آڱر ۽ آڱوڻي جي نُهڻ سان هلڪو ڌڪ.

pecking, knuckling.

لُعلُ لپ: ظ. لُعلُ پھ.

instantly, quickly, on the spot, immediately, instantaneously, promptly, swiftly.

لُعلُ پھ: ظ. جھٽ پٽ- فوراً. آڻي جو آڻي.

on the spot, quickly, instantly, immediately, promptly, swiftly.

لُعلُ: ٺ. قرار- ٽڪاءُ- ديرج- تحمل- آهستيگي- صبر- سائت.

calmness, serenity, patience, complacency, equanimity, forbearance, fortitude, restraint, toleration, endurance, firmness, perseverance.

لُعلُرائي: ٺ. لُعلُرائڻ جي اجرت. جوڙائي. گھڙائي (ڳھڻ جي). سڀائي (ڪپڙن جي).

wage, payment, sewing charges, labour charges, tailoring charges.

لُعلُراءُ: ڏ. بيھڪ- تجويز- رٿ- قصد- ارادو- صلح- پرچار- رٿ- قرارداد.

decision, resolution, settlement, demand, proposition, proposal, motion, statement, agreement.

ٿانءَ ۾ سمنهن سوراخ.

trickling of water, blood from body, a small hole (in a vessel or utensil).

لينگ: ڏ. ٽپ. ٻڌ. خوشي يا ناخ جو چال.

jumping, bouncing, hopping, leaping, leap or dance out of happiness.

لينگ ڏيڻ: نچڻ ٽپڻ (خوشيءَ مان). خوشيون ڪرڻ.

frolicking, frisking, dancing, springing, jumping, bouncing, hopping, leaping.

لينگڻو: ص. لينگ ڏيندڙ. هڪ هنڌ سُڪ ڪري نه وهندڙ.

حرڪتي.

moving, jumping, frolicking, mischievous, naughty.

لينگمڙي: ٺ. اڃائي آڪڙ. اڃائي وڌائي. لئعو ضد. (طنز) بهادري.

پهلواني. ڏاڍ مڙسي.

vain pride, vanity, stubbornness, bravery, courageousness.

ليهو: ڏ. مٽيءَ جي ڍڳي. ڍنگ جو نشان. رازڪي ڪم جي اصطلاح ۾

فرش يا ڇت جي راڳي وقت سنوت وٺڻ لاءِ مٽيءَ وغيره جي ڍڳي (اهڙيون رڃ توڙي پاسن کان گھڻيون ڌڙيون ٺاهي پوءِ راڳو ڪن). رهندو موقعو.

آستان. ٺڪاڻو.

a raised small platform for raising construction on adjacent land; to put some material for plaster at different places for leveling the surface; to level in this way. opportunity, favourable chance. abode, residence.

ليهو ٺاهڻ: آستان ٺاهڻ. لڪاڻو ٺاهڻ. وسيلو ٺاهڻ. رهڻ يا روزگار جو

بلو ڪرڻ.

to settle, settle-down, make home, abode, take job, start working.

ٺهڻ: ڏ. کاتيءَ ۾ ڪوڏڙ جي چئن پنجن لپن جيتري ڪڍيل مٽي.

four or five spades worth earth dug out from a marked place.

ليڪ: ص. صحيح. درست. برابر. بجا. موزون. جوڳو. سٺائيندو. ڪپ. پورو ٺڪيل.

correct, appropriate, fitting, adjusted, becoming, compatible, right, relevant, suitable, tactful, tasteful, timely, well-suited, well-timed, accurate.

ليڪري: ص. ٺڪرا ٿاڻو وڪندڙ (ڏ) هڪ ذات جو نالو.

vendor of earthenware, a caste of earth-smelters

ليڪو: ڏ. پڪراز. ڏڪڙ وغيره جي تار ۾ گت جي پڪائي جو انگ.

a beat on a drum in playing music.

ليڪو: ڏ. ٻول جو ڪم. مقاطعو. ٻول. اجارو.

tender, contract, bargain, commitment, covenant, deal, pact, sttlement, understanding, undertaking, piec-work.

ليڪو ڪڻڻ: ٻولي ڪڻڻ (ڪو ڪم مقرر اجرت ۽ مقرر وقت ۾ پوري ڪرڻ جي شرط سان). ذميداري ڪڻڻ.

to offer rates, agree on a contract, settle a bargain, covenant, deal, pact, settlement. to take a contract, to take responsibility.

ليڪيدار: ص. ٻول جو ڪم ڪندڙ. مقاطعدار. اجاريدار.

contractor.

ليلعو: م. ٿيلعو ڏيڻ. ڌڪڻ. ڌڪي اڳتي ڪرڻ. هٿڻ. پري ڪرڻ. سيرڻ. ريزهڻ. لوڏڻ.

to push, force, drive, hustle, impel, jostle, move, nudge, press, prod, propel, shove, coerce, compel, constrain.

ليلعو: ڏ. ٿيلعو. ڌڪو. هٿ ڳاڏو. ريل جي پٽي تي هلندڙ ننڍڙو گاڏو (جيڪو ٻه مڙور هٿن سان ڌڪي هلائين)

jolt, jerk, push, a hand or push-cart, trolley cart.

لينڊو: ڏ. ڪنهن ٿانءَ جي سوراخ مان وهندڙ پاڻيءَ جي لار. ڀڳل ٿانءَ جو سوراخ.

a thin line of water dripping from a hole of a vessel, a hole in a vessel.

لينڊي: ٺ. ٿانءَ مان وهندڙ پاڻيءَ يا جسم مان وهندڙ رت جي ڌار. لار.

ث

ثانيه: ذ (ع) سيڪنڊ. لحظو. ڪن پل.
second, instant, flash, moment, twinkle, wink.

ثبات: ذ (ع) قيام. بيڪ. مضبوطي. پڪائي. پائداري.
strongness, stability, firmness, security, soundness, steadiness, strength.

ثبوت: ذ (ع) ثابت جو جمع. هميشگي. دوام. مضبوطي. پائداري.
شاهدي. گواهي. ثابتي. سچائي جو اهڃاڻ.
permanence, perpetuity, eternity, firmness, durability, evidence, testimony, proof.

ثروت: ث (ع) دولت جي گهڻائي. تونگري. اميري.
wealth, riches, affluence, fortune, opulence

ثري: ث (ع) زمين. زمين جي هيٺين ته واري مٽي.
earth, soil, the second layer of the earth.

ثقه: ص (ع) اعتبار جو گهر. معتبر.
trustworthy, reliable, dependable, credible, respectable.

ثقيل: ص (ع) گهرو. وڙي. پاري. دير هضم (کاڌو).
weighty, heavy, burdensome, indigestible, not easily digestible.

ثمره: ط (ع) پوءِ. وري. تڏهن.
again, over, afresh, anew, then, besides, also.

ثمره: ذ (ع) ڦل. ميرو. آيت. فائدو. حاصلات.
fruit, profit, reward, advantage, gain, earnings, return, benefit.

ثناء: ث (ع) تعريف. ساراهه واکاڻ. صفت.
praise, laudation, eulogy, applause, encomium/encomiom, attribute, quality, epithet.

شناخوان. ثناگر: ص. ساراهه ڪندڙ.
one who praises, eulogist, encomiastic.

ثواب: ذ (ع) بدلو. عيوض. چڱي ڪم جو اجر و خير جو ڪم.
نيڪي. الله پاڪ وٽان ملندڙ چڱي ڪم جو اجر.
reward (of virtue), virtuous deed.

ثواب ڪم: نيك ڪم ڪرڻ. چڱي ڪم ڪرڻ سان اجر حاصل ڪرڻ.
to possess, show, practise virtue.

ثور: ذ (ع) ڍڳو. ڏاند. آسماني بُرجن مان ٻيو نمبر بُرج.
a bull, Taurus (2nd sign of the Zodiac).

ث: ذ (ع) اچار "ثي". عربي "الف - بي" جو چوٿون، فارسي "الف - بي" جو پنجون ۽ سنڌي "الف - بي" جو نائون اکر، ابجد موجب عدد (500).

ninth letter of the Sindhi Alphabet, 4th of Arabic and 5th of Persian. in numerals equal to 500.

ثابت: ص (ع) بيٺل. قائم. برقرار. محڪم. مضبوط. پائدار.
تصديق ٿيل. درست. سچو. مڪمل. صحيح. سلامت.

stable, established, firm, secure, solid, sound, strong, steady, constant, unchanging uniform, lasting, durable, enduring, confirmed, proved, permanent, unbroken, whole, intact.

ثابت قدم: ص. مضبوط ارادي وارو. ارادي جو پڪو.
firm, steadfast, secure, persevering, tenacious, resolute, unswerving, stout, sturdy.

ثابت ڪرڻ: ثبوت ڏيڻ. دليل سان ظاهر ڪرڻ. ثابتي: ث. تصديق.
شاهديءَ طور اهڃاڻ. پڪي نشاني. (الزام ۽ دليل جي).

to prove, demonstrate, give proof, to argue, verification, certification, attestation, a token of witness, confirmed proof (of accusation and argument).

ثابوت: ص. مضبوط.
strong, wieldy, tough, stout, sturdy, tenacious, potent.

ثاقب: ص (ع) چمڪندڙ. روشن (تارو). مشهور.
glittering, glistening, brilliant, lustrous, burnished, gleaming, shining, famous, reputed, notable, known, wellknown.

ثالث: ص (ع) ٽيو. ٽياڪر. امين.
arbitrator, mediator, moderator, referee, umpire, judge, arbiter.

ثالوثي: ث. امين جي مقرري. ٻن ڌرين جي وچ ۾ فيصلو جي امانت.
arbitration, mediation, moderation

ثانوي: ص (ع) ٻيو نمبر. ٻئي درجي وارو.
secondary, second, number two, of the second standard or stage.

ثانوي تعليم: ث. اعليٰ تعليم کان گهٽ درجي واري تعليم.
موجوده تعليمي نظام ۾ هاڻ اسڪول جي تعليم.

secondary education, sytem of education from VIth class to Xth class.

پ

of or relating to lower or infernal regions, a deep well located in Desert areas.

پائشاه: ذ (ف) بادشاه.

a king, monarch, ruler, sovereign.

پاتشاهي: ذ. بادشاهي. حڪومت.

kingdom, monarchy, sovereignty, government, regulation.

پاڻڻ: ذ. رڻ جا ٻه ٽي ٻن گنڍي ٺاهيل پڙچ (جنهن تي هندو کاڌو رکي کائين).

two three leaves of some trees used together to form a vessel for keeping meals (mostly by Hindus).

پاڻي: ص. پڻ وارو. پڻ اُڪاريندڙ ٻيڙي.

a ferryman, a yachtman.

پاڻاري: ذ. ويهڻ يا سمهڻ جيتري سَڌريل ٺهيل زمين. ويهڻ يا سمهڻ جو هنڌ (جنهن تي هنڌ بسترو وڃايل هجي). وڃايل بسترو - پکڙيل هنڌ. فقيرن جي ويهڻ جو ماڳ. آستانو. چوريءَ جو مال لڪائڻ وارو ماڳ. وڏن چورن يا چورن کي پناهه ڏيندڙ چوريءَ جي مال وٺندڙن جو ماڳ.

a place set for sleeping, a place specially prepared as a sleeping quarter. a bed, bedstead, a bed spread for sleeping. a place where stolen goods are sold and bought, place where thieves get protection.

پاڻاريءَ: ص. چوريءَ جو مال وٺندڙ ۽ وڪڻندڙ. چورن کي پناهه ڏيندڙ.

پنگ وٺي چوريءَ جو مال موٽائيندڙ.

a dealer in stolen goods, a protector of thieves, abactor.

پاڻولي: ذ. پٺي يا پٺلي.

to squat, to sit cross-legged.

پاڻو: ذ. پاڻو. ذ. ٺڪر جي وڏي ٿالهي.

earthen platter.

پاڻو: ص. پٽيندڙ. پٽ سَڪ ڪندڙ. ڏاڏا ڏيئي شيءِ هٿ ڪندڙ.

a person without regular means of livelihood, destitute person, scrounger, sponger, vagrant.

پاڻوڙو: ذ. ٺڪر يا کاڌ جي ننڍي پاڻو. ٺاهڻ.

a small earthen or wooden platter or trough.

پ: ذ. سنڌي الف - بي جو ڏهون اکر ۽ فارسي الف - بي جو ٽيون اکر. ايجڊ موجب عدد (2).

the tenth letter of Sindhi Alphabet and third letter of Persian Alphabet, valued at 2 (two).

پا: ذ (الف) پير.

foot, claw, hoof, paw, base.

پاڻجولان: پير ڪڙين سان ٻڌل - گرفتار.

put in links (or handcuffs), fettered, in chains, with feet tied, arrested.

پاڻپناهه: پيرين پنڌ - پيادل.

one on foot, walker, walking.

پاهوسي: ذ (ف) پير چمڻ. پيرين پوڻ.

to fall at one's feet, to touch the feet of someone.

پاڻند: ص (ف) پيرين ٻڌل. قيد. ٻڌل (ٻول ما).

clogged, fettered, bound, restrained, bound (by word of mouth).

پاڻندي: ذ. ٻڌل رهڻ. اطاعت. روڪ - منع.

restriction, control, check, constraint, curb, limit, limitation, restraint, prohibition.

پاڻوڙو: ذ. پيڻ ڍل جو ڏوڏين. پيڻ جو ڦڙ. اک جوانب.

the leaf of lotus plant, a mango shaped fruit of aswallow-wort.

پاهوءَ: ذ. مُرڪ. سڪ - اڪير.

a smile, love, affection, fondness, want, aspiration, craving, desire.

پاهون: م. مُرڪن. - مشڪن. خوشي ۽ پيار سان پيش اچڻ.

to smile, to behave in a loving and affectionate way.

پاتار. پاتال: ذ (سن. پاتال) زمين جو بلڪل هيٺيون ته. اونهي پاڻي يا سَڌ جو تَر. بيحد درجي جي اونھائي.

lower or infernal regions, hell, nadir, the bottom of the sea (or river), the inside bottom of a box.

پاتاريو: ص. پاتار وارو. تمام اونھون (پاڻي). (ذ) جَر جو اُهو ڪوهه جنهن جو تَر جَر سان مليل هجي - اڇاڳ پاڻي وارو ڪوهه. (ضد. ريڇائون).

پاچو پڻڻ: جناڪشي ڪرڻ. ڏاکڻا ڏسڻ. مصيبتون سمن.
to take pains, work-hard, to undergo trouble, calamity.

پاڇو: ڏ. مڱن يا مانڊ جي آڻي مان لھيل سٺي چپاڻي (جيڪا تانڊن تي سيڪي ڪاڳي).

a thin crisp pulse cake, a biscuit.

پاڇو: ڏ. 'ڪن' جي هيٺ لڙڪندڙ چمڙي. پيسڻ مان لھيل ۽ تيل ۾ تريل ٽڪري.

the lobe of the ear, a crisp biscuit fried in oil.

پاڇين: ڏ (انگ) ڪپڙي جو هڪ قسم.
poplin cloth, a carded fabric.

پاڇو: ڏ (ن) جتي - پيزار.
a shoe, chappal, moccasin.

پاڇاسو: ڏ (ف. پاڇا جام) هيٺين ڌو ڪي ڍڪڻ لاءِ هڪ لباس.
pyjamas, loose trousers, pants.

پاڇي. پاڇي: ص (ف) نيچ - ذليل. تالائق. بيوقوف.
mean, base, silly, vile, low, wicked, rascal, fool, dishonourable.

پاڇاري: ڏ. پاڇاري.
a yoke.

پاڇو: ڏ. مڪو. ڳڻن ڦڙين جي بيماري.
abscess, boil, inflammation, sore, pustule.

پاڇاڻو: ص. پوسڻ - پڇاڙي وارو. ڏير سان پڇي تيار ٿيل (فصل، ميون).
مٺڻ کان پوءِ پوکيل (فصل). مٺڻ کان پوءِ وارو (مٺڻ).

latter, of the latter part (crop, harvest, fruit). late in the season (cultivation). late rains, at the end of the season.

پاڇاڻو: ڏ. پڇاڙي - نتيجو. پڻ - پڇي.
end, extremity. generation, ancestry, lineage, stock.

پاڇاڻو: ڏ. پاڇاڻو - بادشاهه.
king, monarch, ruler, sovereign.

پاڇاڻي: ڏ. بادشاهي. حڪومت.
kingdom, empire, monarchy, realm, government.

پاڇو: ڏ. پاڇو. چانور (ڇوڻ). جاءِ وغيره جي. ڍڪ - پٺاڻ. اثر (جن پوٽ جي).
shadow, shade, cover, curtain, protection, effect, influence.

پاڇو: ص. پٽ (ريشي) جو ڪم ڪندڙ (پٽ وڪڻڻ، رڳڻ ۽ اوڻڻ جو ڪم ڪندڙ).

a maker of silk ribands, tassels; a seller of silk threads.

پاڇو: ص. وڌيندڙ - ورهائيندڙ. سٺي.
distributor, dispenser, disperser, generous, bountiful, benevolent, kind.

پاڇو: ڏ. ڪاٺ جو لھيل اُن مٿي جو هڪ ماڻ (انداز ھڪ سيران جو ماڻ).
a measure of one seer (about one kilogram).

پاڇو: ڏ. تخترو - ڦرھو.
a board, panel, plank, slab, slat.

پاڇو: ڏ (سن) پڙهائي - سکيا. سبق. ڌرمي ڪتاب جو دور. (ص) ڳائيندڙ.
ڳائي دان وٺندڙ منگھو.

reading, recitation, perusal, a lesson. reading from scriptures, a singer, a beggar who sings while begging.

پاڇو: ڏ. ڌرمي رسن جي ادا ٿيڻ.
religious rituals, performance of religious functions at the time of religious ceremonies.

پاڇالا: ڏ. وڌيڪ - اسڪول.
a school, an institution, a madrasah, a religious institution.

پاڇو: م. ڌوڻ - ڌوڻي صاف ڪرڻ.
to wash, to cleanse, to cleanse by washing, scrub, wipe.

پاڇو: ڏ. جلد بندي م ڪم ايندڙ ڌرتي. (ص) خشڪ - ٺوٺ. سگھارو (بدن م) - جاڏو.

a hard-board, a board for binding; dry, arid. healthy, strong, sound, corpulent, plump.

پاڇو: ڏ (سن) گناه - ڌوه. دين ڌرم جي خلاف عمل. ظلم.
sin, guilt, crime, vice, evil, fault, wickedness, offence or crime against religion, tyranny, cruelty.

پاڇي: ص. گنهگار - ڌوهي. هيجارو - بي قياس.
cruel, tyrant, oppressor, criminal, vice, evil, wicked, guilty, sinner.

پاڇو: ڏ. ڏاکڻو. جاکوڙ. ڏکيو ۽ تڪليف وارو ڪم.
difficult job or assignment, hard, back-breaking, heavy.

mark, sign, behaviour (of deceased). ways, manners. a form of lamentation for the departed, a dirge.

پار ڪڍڻ: فوتي ۽ جون وصفون بيان ڪري روئڻ- اوسارڻ.
to wail in mourning, to mourn, lament.

پارو ٿ: ڪسي نهر.
channel, water-course, canal, conduit, trough.

پارو ٿ: ٻي ڀر (درياءَ وغيره جي). پراڻ. پاسو- طرف. نشان- اهڃاڻ. ڀون- عادت. تانگو ڪوه (جنهن ۾ سيمي جو پاڻي هجي). پار (ڪوه) تي ٻڌل ڳوٺ (ڪوڪرويل).

opposite bank, other side. through, across, over, side, direction. habit, behaviour, manners. shallow pit. a village around a well.

پار پوڻ: ننگھڻ (ڏکڻي ڪم يا بيماري مان). ڪامياب ٿيڻ.
to carry through, perform, succeed, recover.

پار سڃاڻڻ: لحاظ ڪرڻ. تعلق يا واسطيداريءَ جو خيال رکي مروت ڪرڻ.

to recognize, respect, help, assist, cooperate, aid.
پارائو: ڏ. بدعا- پتڻو. پتڻ- سراپ.

a curse, anathema, profanity, malediction.

پاران: ڏ. پرين ۽ ڀر کان. طرفان. ڀرڻ.
from the other side, from across (the river, side). on behalf of, instead of.

پارائپو: ڏ. پيغام- سنڀال- نياپو.
message, communication.

پارائڻ: م. پهرائڻ (وڳڻ- ڍڪائڻ (توبيي، ڀڳ، جتي وغيره). ڪٽائڻ (پهر).

to dress, to attire, clothe, to provide with (cap, shoes etc). to slaughter (goat etc).

پارائي: ٿ. لوھ جي ٿلھي لٺ (گرين شين چورڻ، ريڙھن يا مٽي کڻڻ لاءِ)- ٻير- ڌري کوٽڻ لاءِ ڊگھي رڻبي.

a crowbar (iron), a long handled chisel, engraver, cutter.

پارٽ: ٿ. سفارش. خاص تائيد.
recommendation, helping, support, commending.

پارٽي: ٿ (انگ) جماعت. گروه. گھڻن ميمبرن جي گڏيل دعوت.
organization, association, group. a feast arranged by members of a group.

پاڇولو: ڏ. پاڇو.

shadow.

پاڇو: ڏ. پاڇو. اولڙو. باھ- مھر.
shadow, reflection of light. grace, compassion, beneficence, benevolence.

پاڇي: ٿ. بچت- باقي رھت. موڙي. بچت وارو انگ.
savings, left-over, remaining, the remainder, balance, surplus.

پاڇي ڪرڻ: آئندہ لاءِ ڪجهه بچائي رکڻ (مال، موڙي).
to save for the future, stash away, conserve, keep or lay aside.

پاڇيل: ٿ. ٻيڙيءَ جو پويون حصو (ضد آڳيل).
the stern, or prow (of a boat), abaft.

پاڇانو: ڏ (ف) پٽي. پٽوڙو. ڪاڪوس.
faeces, excrement, excreta, dung, droppings, waste matter.

پاڇانو ڪرڻ: هنڱڻ- ڪاڪوس ڪرڻ.
to excrete, defecate, evacuate the bowels, go to the lavatory, relieve oneself.

پاڇاڻي: ٿ (ف) جزا- آڇر- بدلڻ. سزا.
punishment, conviction, outcome, result, lieu, revenge, condemnation, sentence, recompensation, penalty.

پاڇو: ڏ. جتيءَ جو هڪڙو پير. موڇڙو. کٿو.
shoe.

پاڇري: ڏ. عيساين ۾ منھي اڳواڻ.
a Christian priest, clergyman, churchman.

پاڇاڻو: م. پڌرو ٿيڻ. روانو ٿيڻ.
divulgence, revelation. to cause to go or part.

پاڇو: ڏ. مينھن جو ٿڌو. ڪوٺھڻ (ص) متارو. جانور.
the calf of a buffalo. healthy, strong, fatty. sound, stout.

پاڇو، پاڇو: م. چڙياڻي کي تنگ ۾ ڊگھو رسو ٻڌي ٻئيءَ ۾ ٻڌي ڇڏڻ (جنن جانور گچ حصي ۾ چري سگھي). چيڪ ڇڏڻ.

to tie down an animal with a long rope to enable it to eat grass in a wide field. to let loose, unfetter.

پارو ٿ: ٻي ڀر (فوتيءَ جا). فوتيءَ جون وصفون بيان ڪري روئڻ. اوسارڻ- پتڻا.

evaluator, expert, professional, experienced.

پارليامينٽ: ٺ (انگ) قانون ساز اسيمبلي. چونڊيل قومي نمائندن جي جماعت.
Parliament, an elected Assembly, a representative body.

پاڙو: م. پروو ڪرڻ (انجام ڏيڻ). عمل ڪرڻ. ادا ڪرڻ. تباهه ڪرڻ.
to fulfil (promise), to act, to accomplish, carry out, execute, implement, perform.

پارو: ڏ. سياري ۾ ٿڌ سبب جابل پائي (جيڪو برف ٿي وڃي). ڪنگڙ.
طس. شيلاتي موتي. قرآن شريف جو ٽيهون حصو. ڌاتو جو هڪ قسم.
سيماب. (ظ) وانگر- جيان.

frost, hoar-frost, a kind of earthen pot, a pearl, 30th part or one Chapter of Holy Quran, mercury, quick silver, similar, like, alike, selfsame.

پاروٿو: ص. گهڻي وقت جو رکيل کاڌو (جيڪو ٺري پي سواد ٿي وڃي)
(ٺ. پاروٿي).

stale, mouldy, musty, tasteless (food etc).

پاره: ڏ (ٺ) ٽڪرو. پاڳڙ- حصو. قرآن شريف جو هڪ جز.
piece, part, bit, chunk, fragment. part or Chapter of Holy Quran,

پارهيڙي: ڏ. پکين جو شڪاري- ماري. پکي ڦاسائيندڙ
a bird catcher, poacher, hunter, trapper.

پاري: ٺ. ڪسي- آڏ. ڏکي (ٺڪر جي). ڪڏي (چٽن واري). واندي-
بيڪار

channel, water-course, a small earthen pot, a pot (with patterns), useless, disengaged.

پاريسي: ٺ. پارسي ٻولي. گجھارت.
a difficult language, puzzle, paradox, riddle.

پاريندو: ص (ٺ) پرائو- جهونو. قديم.
old, ancient, antique.

پاريندو: پاريندو: ڏ. مشهور پکي- پاريئل.
a wild pigeon, dove.

پاڙو: ٺ. جزو- بيخ. نباتات جو زمين اندر پکڙندڙ حصو. پيڙهو- بنياد.
a root, origin, source, foundation.

پاڙو ڇڏڻ: ڇڏ ڪڍڻ. برباد ڪرڻ.
to exterminate, eradicate, ruin, eliminate, uproot, annihilate.

پاڙو: ڏ. عيرجن- بدلو. ويڻ. آگد- ملهه.
revenge, retribution, vengeance, rate, price.

پاريتو: ڏ. اهيڃاڻ. اوصاف. سَرنامو. ٺامر نڪالڻو.

address, residence, location, whereabouts, habitation, home.

پارچو: ڏ (ٺ). پارچو (ڪپڙي جو). وڏي اڳڙي- ڪپڙو. ريشمي
ڪپڙي جو ٿان.

a piece of cloth, cloth, a web of silk cloth.

پارو: ڏ. اچو شيلاتي موتي (اندر ميٺ ڀريل). خاص ڪري ٺڪ ٻولي ۾
وجھجي). ٺڪر جو ننڍڙو ڪٺو.

a silver bead in nose-rings, an earthen pot, a small earthen pot (for cooking).

پارس: ڏ. هڪ خيالي پٿر (جيڪو ڏندڪٿائن موجب لوھ سان لڳي ته
لوھ سَرن ٿي پوي). (ص) ڪيسا وارو- مٽيا وارو. فيض رستائيندڙ ايران
ملڪ جو قديم نالو- فارس.

the philosopher's stone, an alchemist, old name of Iran (Persia).

پارسي: ٺ. ايران جي ٻولي- فارسي. (ص) آتش پرست- گير.
the Persian language, Zoroastrian, worshipper of fire.

پارسا: ص (ٺ) پرهيزگار- زاهد. پاڪدامن.
chaste, holy, pious, abstemious, God-fearing, moral, virtuous.

پارساڻي: ٺ. پرهيزگاري. پاڪدامني.
chastity, calibacy, holiness, piousness, piety, sanctity, virginity, virtue, integrity.

پارسلي: ڏ (انگ) ڪاغذ وغيره ۾ بند ٿيل پتڙ (جيڪو ٻيل يا ريل
ذريعي موڪلجي).

packet, parcel (sent through post office or railway), bundle, carton, package.

پارڪ: ڏ (انگ) باغ. باغيچو.
park, garden, recreation ground.

پارڪر: ڏ. سنڌ جو هڪ طبعي پاڳو (ضلعي ٿرپارڪر ۾).
Parker (the lower hilly area of Tharparkar district).

پارڪ: ڏ. پارڪو.

an examiner, a tester, analyser, appraiser, assayer.
پارڪو: ص. پرک ڪندڙ. ڪري ڪوئي جو فرق معلوم ڪندڙ. پرکيندڙ.
ڏاهو- آزمودگار.

an examiner, tester, analyser, appraiser, assayer,

پاڙيپ؛ ڏ (ف) پيرن ۾ پائڻ جو هڪ ڳجهو - توڙهو - سائو.
anklet, an ornament for the foot.

پاس؛ ڏ (ف) لحاظ - مروت - طرفداري.
favour, support, bias, favouritism, goodwill, partiality, preference.

پاس؛ ڏ (ف) انگ - لنگهه. (ص) ڪامياب (امتحان يا آزمائش ۾).
passage, pass, route, success (in examination).

پاساري؛ (ظ) پاسري. (ڌ) پاسري.
a chemist, a dealer in herbs and house-hold remedies, a rib, the ribs.

پاسيان؛ ص (ف) نگهبان - محافظ.
guard, custodian, escort, guardian, fender, keeper, protector, trustee, warden.

پاسيائي؛ ڌ: حفاظت. نگهباني.
protection, care, custody, guardianship, security, tutelage, safekeeping.

پاسخاطري؛ پاسخاطري؛ ڌ (ف) حمايت. طرفداري. لحاظ.
support, assistance, help, backing, patronage, protection.

پاسداري؛ ڌ (ف) طرفداري - حمايت.
support, help, patronage, assistance, encouragement, favour, partiality, regard, consideration.

پاسراتي؛ ڌ: ڀڃڻ جي پاسي واري هڏي - پاسري.
the ribs.

پاسري؛ ڌ: پاسراتي.
idem.

پاسنگ؛ ڏ (ف) ساهيءَ جي ڪاڻ لاهڻ لاءِ ٺڪي ۾ ٻڌل وزن. ساهيءَ جي هنڪي پڙڪي پئي سان برابر ڪرڻ لاءِ وڌل پٿر وغيره. اٽل ڪڍڻ لاءِ وزن. جواب.
a stone or some other material put to balance a weighing equipment, make weight equipoise, balance, answer.

پاسو؛ ڏ: طرف. ڏس. جسر جو هڪ حصو (ساڄو يا کاٻو) - پهلو. ڪنارو. پَر.
near, side (of body), direction, quarter, bank, coast, shore.

پاسا آجا ڪرڻ؛ ڌ: چٽو ڇڏائڻ. واندڪائي ڪرڻ. قرض ادا ڪري آزاد ٿيڻ.
to get rid of, escape, to get spare time, clear the liabilities, to get rid of loans and dues.

cost.

پاؤ جھاڙو؛ ڌ: ٽٽ پٽ - وهنوار (حساب ۾).
to be quits, equal, balanced, even.

پاڙجھو؛ ڏ: نار يا هارلي جي لوڻن مان پاڻي ڪڍڻ واري نيسر.
a channel (wooden or metal) to take out water from the water-wheel.

پاڙو؛ ڏ: برابر ڪرڻ - مٽ ڪرڻ. پيئڻ. وهنوار ڪرڻ (ليڪي). چڪائڻ (وڻ). وٺڻ (بدلو). ڀريو ڪرڻ (انجام، قرض). ادا ڪرڻ (قرض).
to equal, compare, to settle the accounts, clear (dues etc), to take revenge, to fulfil (a promise or obligation), to perform (duty).

پاڙو؛ ڏ: هڪڙي ئي نسل وارن جي وسندي. ساڳي ذات وارن جي گهرن جو ويڙهو. ڳوٺ. محلو.
neighbourhood, vicinity, a quarter of a city, a cluster of houses belonging to the same family or caste (from same ancestor).

پاڙو جھاڙو؛ ڏ: گهرن جي تلاشي. پاڙي وارن تي اجتماعي سزا (ڏنڊ وغيره).
to search for, a retribution, revenge, punishment, penalty (on the entire neighbourhood).

پاڙوسي؛ ص. پاڙيسري.
neighbour.

پاڙيسري؛ ص. پاڙي جو. پاڙي ۾ ويٺل - محلي وارو.
neighbourer, vicinal, neighbouring, adjoining.

پاڙهه؛ پڙهڻ جو طريقو. پاڙهڙو "سو پاڙهڙي ڪو پڻو جتان پيرن لڌو" (شاهه ڪريم).
a way or method of reading.

پاڙهڻ؛ پاڙهڻ؛ ڏ: پڙهائڻ. تعليم ڏيڻ. درس ڏيڻ. سيکاري پڪر ڪرائڻ (شاهدي وغيره).
to teach, instruct, to cause to read, educate, train, to coach to give evidence.

پاڙهو؛ ص. پڙهندڙ (قيشو، جهاڙ). جهاڙ رکندڙ.
a charmer, enchanter, magician, sorcerer, wizard.

پاڙهيترو؛ ص. جادو منتر پڙهندڙ توڙو ڪندڙ.
wizard, enchanter, magician, charmer, sorcer.

پاڙي؛ ص (ف) باجي (پيرن تي ڪرندڙ نيچ، هاتو - گونو). (ڌ) پاڙي.
lowly, mean, base, menial, servant, slave, protege.

grace, protection, safety.

پاڪڙو: ڏ. هڪ خاص قسم جو پجرو (جيڪو اٺ جي پٺي تي ساري لاءِ هڪڙي).

a camel-saddle, litter, pannier.

پاڪڙي: ٿ. پٽي.

a boat, craft, canoe, yacht.

پاڪڙو: ڏ. مڪر-دولاب. ڪپٽ. دغا. ڊوه.

hypocrisy, dissimulation, fraud, mischief, deceit, deception.

پاڪو: ڏ. سڀنيءَ ۾ ڏاڳي وهڻ وارو سوراخ.

the eye of a needle.

پاڪي: ٿ. چڙي-پٽڙي (لسي، جھٽ).

watery, thin, washy, diluted, weak (curd, whey).

پاڪ: ٿ. پڪ.

a turban, a head-covering.

پاڳارو: ڏ. پڪ وارو. پڪ ڌڻي. وڏيرو. سردار. اڳواڻ.

one wearing a turban, the head of his tribe, leader, headman, chief, chieftan.

پاڳل: ص. جريو-ديوانو. سرداني-خفائي. نادان-مورڪ.

mad, insane, idiotic, foolish, stupid, lunatic, crazy, deranged, maniacal, daft, manic.

پاڳل خانو: ڏ. چرين جي اسپتال.

a lunatic asylum, a facility for treatment of insane and mad, a psychological hospital, a mad-house.

پاڳرو: ڏ. پاڻو-پاڻو (ڪٽ، ميز وغيره جو).

a leg or foot (of table or cot).

پال: ڏ. اُس يا مينهن کان بچاءُ لاءِ مٿان تنگيل ٿلھو ڳڙڻ مثل ڪپڙو.

ڳڙڻ، رلي يا ٻيو ڪو ٿلھو ٽپڙ (جيڪو درجي آڏو تنگجي يا چوڙيائي مال جي پٺيءَ تي وجهجي). گاه ڪڪ پن (جنهن ۾ ميرو پچائڻ لاءِ رکجي).

a small tent, an awning, layers of straw and leaves in which unripe fruit is kept for ripening.

پال وهڻ: ڪچو ميرو پچائڻ لاءِ گاه وغيره ۾ وجهي رکڻ.

to ripen, to keep unripened fruit under straw to ripen.

پالي: ص. پال ۾ پڪل-پال جو.

fruit ripened through the above process.

پاسو ڪروڙ: ٿورو آرام ڪرڻ. ٻي پوڻ. قوت ٿيڻ.

to rest for a while, lie down, to die, to become dead.

پاسي: ظ. طرف-ڏانھن. پري جدا-ڌار.

separate, aside, away, detached, disjoined, isolated.

پاسي ۾ ڪرڻ: سخت ڌڪ کائڻ. وڏي نقصان هيٺ اچڻ.

to sustain loss, damage, to get a setback, to fall.

پاسياري: ص. پاسي ۾ رکيل.

kept on one side, aside.

پاسيرو: ظ. هڪ طرف-هڪ پاسي. پيريو پاسي ۾. پاسي تي. آڏو-تريو.

نظر کان لڪل. بچت ۾. (ٿ. پاسيري).

lying on one side, aside, away, at some distance, not visible, profitable, savings.

پاشا: ڏ (ترڪي) ترڪ قوم جو هڪ لقب. سردار-امير.

Pasha, lord, governor, boss, general, leader, sardar, chief, chieftan.

پاڪ: ص (ف) صاف. اچتو. گندگيءَ کان صاف سٿرو. قوتل (ڪپڙو).

ٿانءُ. آجو (گناھن کان).

pure, chaste, holy, sacred, innocent, safe, clean, virtuous, modest.

پاڪدامن: ص. گناھن کان آجو. باعصت. معصوم.

virtuous, modest, chaste, pure, virgin, sinless, undefiled.

پاڪيزه: ص (ف) پاڪ-صاف.

pure, chaste, undefiled, holy, sacred, innocent.

پاڪستان: ڏ (ف) ايشيا کنڊ جو هڪ وڏو ملڪ "اسلامي جمهوريه

پاڪستان".

Pakistan, Islamic Republic of Pakistan.

پاڪي: ڏ. وارن ڪوڙڻ جو اوزار. حجامڪي ڪم جو خاص اوزار.

a razor.

پاڪيت: ڏ (انگ) ڪيسو-پٿون. سگريٽن جي ڊبي. (ڍاٽڪي) پوڙهو اٺ.

pocket, packet bag, a wallet, container, pouch, a pack of cigarettes, an old camel.

پاڪڙو: ٿ. منھي لوهي زنجير مان ٺھيل پوشاڪ (جيڪا جنگ ۾ تلوار جي گھاء کان بچاءُ لاءِ پائجي).

زردھ. مرشد کان مليل وڳو-خروٽو.

سروپاءُ-خلعت. پوش. پناه-امان.

iron armour, dress, robe of honour, favour.

courage, audacity, boldness, determination, firmness, fortitude.

پانڌو: ذ. "تمبول" ول جو پن (جيڪو پن، ڪٽو هئي، سوياريون ۽ خوشيءَ وڃي وات صفائي لاءِ کائجي). پانڌو جو پيڙو تاس جي پتن جو هڪ رنگ.

betel-leaf, a colour in cards, red hearts (playing cards).

پانڌاري: ٿ. پانڌاري.

a yoke, a frame of wood joining draught oxen.

پانڌو: ذ (ن. پانڌو) ستن وغيره جو پير ۾ پيوڻ وارو سوراخ. ساريال پوک جي باري جو نڪو.

a foot-sil of loose pyjamas, a cut in the side of a rice-field.

پانڌو: ذ. پلڙو-پلاٽو. ڊامن-جھولي. ڇيڏو-اٽو. ڪنارو-حد.

the hem, border (of skit), brim, brink, edge, frill, fringe, margin, boundry, rim, bank.

پانڌو اٽڪائڻ: پڪ اٽڪائڻ. وهندڙ رکڻ. مٽي ٻڌڻ.

to become entangled, related, attached, become relatives, connection, linked, tied, united.

پانڌا، پانڌا: ذ. ڏهائيءَ ۾ پڇاڙي وارا گوها.

strippings or the last milk drawn from a cow or buffalo.

پانڌو: ذ. ڪمند، جوڙو، باجهري وغيره جي پوڇڙ وارا پن-پالڙ.

the leaves of the sugar-cane, millet (juar or bajri etc).

پانڌي: ٿ. ڪپڙ جي پوڻي مان ٺهيل سٺ جي ڏيري (جيڪا هڪڙي ٽڪر تي جڙهيل هجي). ڪپڙي جي ڌڙ جا هڪڙي پاسي وارا ڏاڳا ۽ پچڙ.

a cop or roll of thread taken off the spindle, the warp of a cloth, shavings.

پانڌي پوري نه ٿيڻ: خرچ جي پورٽ تي نه ٿيڻ. آمدني مان خرچ جي پورائي نه ٿيڻ.

unable to make both ends meet, poorly paid, earning very little to manage, living from hand to mouth.

پانڌي: ص. پنڌ ويندڙ، واٽرو، مسافر. قاصد-نيپو آڻيندڙ، راهه جي پنڌ سان ملتان ويندڙ زيارتي. (ٿ. پانڌيائي).

a traveller on foot, pedestrian, Rambler, tourist, courier, messenger, pilgrim.

پالڻو: ذ. لوھ جو هڪ قسم. پلٽيل ڌاتو (جو ڪچرو ٿئي).

moulded iron, cast (iron, metal).

پالڙو: ذ. وڻ جي پاسن واريون ستميون تاريون.

small and minor branches of a tree.

پالڻ: ٿ. (انگ) اوچر. صفائي-ڪنهن شيء کي چمڪائڻ لاءِ ميڻ مليل روغن.

polish, beewax, oil, shellac, varnish, wax.

پالڻڪو: ٿ. پاڇيءَ جو قسم-ساڳو (ٻه قسم: سنڌي ۽ ڪاڇي يا ولاتي).

spinach, a plant of the goose foot family.

پالڪي: ٿ. هاڻيءَ تي سواري ڪرڻ لاءِ ڇير کٽ وانگر ڪاٺ جي اڏاوت-هودي.

a palanquin, a litter, sedan, howdah.

پالڻا: ٿ. پرورش، نپياج.

providing or caring for, bringing up, care, support, feed, lookafter, maintain.

پالڻ، پالڻ: م. پالڻا ڪرڻ-پرورش ڪرڻ. پالڻ. ڌارڻ ۽ هيرائڻ (يڪي، جانور).

to bring up, bear, cherish, maintainence, sustain, train, instruct (bird or an animal).

پالڻهارو: ص. هميشه لاءِ پاليندڙ ۽ روزي رسائيندڙ خدا تعاليٰ.

a supporter, patron, protector, Providence, God.

پالڻو: ٿ. پاڻيءَ جي پلٽ. پاڻيءَ جي گهٽائي. اٿل. ٻوڏ.

abundance of water (through the river or water-source), flood, deluge, inundation, flash-flood.

پالڻو: ص. لاهو-خالي-سڪو. (ٿ. پالڻي).

vacant, free, without means, empty.

پالڻو ڪرڻ: ٺاهو ڪرڻ سڄو ڪرڻ. ٽري پينگيو ڪرڻ.

to make empty, poor, desolate, without means, destitute, impoverished, penniless, bankrupt.

پاليسي: ٿ. (انگ) حڪمت عملي-تدبير. انتظام جو طريقو. ڪنهن به قسم جو شرطيه فنڊ.

policy, style, system, approach, custom, practice, principles.

پالڻو: ص. (ن) لٽاڙيل. تباہ.

destroyed, ruined, crushed, dilapidated, ruinous, wrecked.

پالڻو: ٿ. (ن) همت. مستقل مزاجي. بهادري.

پانڌيرو: ص. پانڌي.

pilgrim, messenger, courier.

پانڊپ: ذ. سردار- مهندار. سورهي.

a chieftain, leader, figurehead, supremo.

پانڊي: ص. ڪڏڻ جو خدمتگار (جيڪو انهن سان گڏجي هلي ۽ ڀولڪ وڃائي).

a servant of eunuchs' who plays on drum.

پانگ: ث. گلن جي ڀرت واري سوتي يا ريشمي پٽي (زنانن ڪپڙن تي ٽاڪڻ لاءِ)- گوتڙو.

a lace, ribbon, band, braid, strip, tape.

پائو، پائو: ص. لائق سرڪڻو. پهلوان- سورهي.

a brave person, bold, gallant, heroic, macho, noble, resolute, valiant.

پانهون، پانهين: ظ. پٺيان- پوئتي، پٺتي موٽندڙ، پٺتي موٽ.

from behind or rearward: after, following, returning, retreating, backing-down, withdrawing.

پان: ذ. چند- ذات. هستي- وجود. آڀو- انانيت. (ض) آڀو- پنڊ- آڀ.

self, (myself, yourself, himself, herself), personality, ego, one's own self or person.

پان پُرو: ص. پان تي پاڙيندڙ، پنهنجن پيرن تي بيٺل.

self-sufficient, self-contained, independent, self-reliant.

پان پيري: ظ. پنهنجي واري، پنهنجي فائدي وٽ، پنهنجي لاءِ.

self interest, selfish, egocentric, self-centred, self-indulgent.

پان پُغو: ذ. خودي- آڀو. هستي. هٿ.

selfishness, avarice, covetousness, egotism, greed, meanness.

پائرادو: ظ. پنهنجي مُنهن- خود خيال، پائمين.

self-indulgent, self-contained, independent, self-reliant, automatic.

پان وڻندي: ث. پنهنجي مرضي، خودمختياري.

independence, autonomous, self-reliant, self-supporting.

پان وهيشو: ظ. پنهنجي وس- خودمختيار، خودخيال، آزاد، چڙواڳ، (ث) پان وهيشي).

self-supporting, independent, self-willed, free, uncontrolled.

پالو: ذ. سفر ۾ پاڻي واري ماڳ تي ترسڻ. ڍاڀر- منزل.

an stay at a place near water, halting place, halt, rest, camp, the stage (of a journey).

پالهي، پالهي: ظ. پاڻ ئي، پنهنجي مرضي سان، پنهنجو پاڻ، خودبخود- پائرادو.

automatically, voluntary, voluntarily, impulsively, reflexively.

پالهي: ذ. جر- آب- نير، جوهر (اوزار تي چڙهيل پاڻي). رونق (مُنهن جي). (ص) پٿرو- چڙو.

water, watery, aqueous. temper of metals. appearance, bearing, demeanour, look. dilute, fluid, liquid.

پالهي ڪائجي: ث. پاڻي ۽ رڀ- ڪاڙي لاءِ رڀ پيچ، جهڙو تھڙو ڪاڙو. water or watery food, ordinary food, liquid food.

پالهي ڪڇڻ، ماڀڻ: طاقت جو اندازو لڳائڻ.

to assess the strength (of an opponent).

پالهي ولوڻ: اڃائي ڪوشش ڪرڻ، بي فائدي محنت ڪرڻ (جنهن مان ڪو نتيجو نه نڪري).

to make a fruitless attempt.

پاليلو: ص. پاڻي ۽ جهڙو- پاڻي ۽ وانگر، پٿرو پُسل- آلو، گمبيل. (ث) پائيلو).

aqueous, watery, moist, damp, wet, dilute, liquid.

پاليلو: ذ. پنهنجي پوک لاءِ هتي جي نار مان کنييل پاڻي جو معاوضو. expenses paid for use of water lifted through a water-wheel belonging to other cultivator.

پاليت: ث. پاڻي ۽ جهڙي شي، پٿري شي، سيال مادو، آلاڻ.

watery, moist, damp, wet, aqueous, liquid, diluted.

پاليت: ذ. پاڻي ۽ وارو، آڀدار (موتي)، موتي.

watery, lustrous, polished, a pearl.

پالجهاري: ث. پاڻي پريندڙ عورت (جيڪا ڍلا کڻي ڪوهه يا ٿو تان ڀري اچي).

a woman fetching water (from a well or canal).

پاوا: ذ. ڦوڪ سان وڃائڻ جو هڪ ساز ('پاڻن' جي جوڙي ٿئي، نر ۽ مادي)- الغوزا، ٻاڪري يا ڳائي مال جون ڪُرن سڀيت نريون (جن مان خاص قسم جو ٻوڙ نڪري).

a pair of flutes or pipes, a blow-pipe, the legs of

ٻاڙنگ: ڏ (ف) گاڏي تي چڙهن لاءِ پير رکڻ جو ڌاڪو.
footboard, step.

ٻاڙو: ڏ. "ٿر" جي هڪ ايراضي.
an area located in Thar area of Sindh.

ٻاڙي: ڏ. ٻڙي جي چوٽين حصي ملهه وارو سڪو.
a twentyfive paisa coin (old four annas), one fourth of a rupee.

ٻاڙندو: ص (ف) قائم، جتاندار، جعالو.
stable, lasting, durable, fixed, constant.

ٻاڙو: م. حاصل ڪرڻ. لهن. لپڻ. اوتڻ (پاڻي). وڌائڻ (ٿاڻه م). پهرڻ.
لڙوڻ (ڪپڻ ويس). وجھڻ (گهڙ). ڪڍڻ (ليڪر). ڪڍڻ (پهرڻ). کاڌ ڪرڻ
(ڪنارو ڪپ).

to get, obtain, find, acquire, to put in a dish, (food) to pour in, to spread or lay, to put on (clothes, shoes etc), to slaughter (a goat etc), to wear (ornaments), to put a line, cross, to slaughter (a goat), erosion, eating away (bank of a channel).

ٻاڙو: ڏ (ف) پاڻي پير يا ڳڙ. ٽپ. ٻڙي ۾ وهڪست جو هڪ اسر.
ڳجهارت جو لپ. گوشت تنگ لاءِ لوهي ڪنڊو.

the leg of a cot, foot, a pillar, post, an item of division of grain at harvest (ie a quarter), clue, tip, hint, a hook or clasp for hanging a piece of meat, beef.

ٻاڙوڙو: ڏ (انگ) سونهن پيشل ٻروڙو. سفوف. منهن کي هڻڻ لاءِ
خوشبودار آڻو.

powder.

ٻاڙابه: ص (ف) پير ٻوڙ (پاڻي). تانگهو (دريا).
a ford, fordable, shallow (river, channel).

ٻاڙو: ڏ (ف) پاڻو.
foot, leg.

ٻاڙڪو: ڏ (انگ) عام ماڻهو. رعيت.
public, common man, persons, men, society, the people.

ٻاڙو: ڏ. پير جو مٿو وارو حصو.
the ball of the foot (or the part of the shoe that fits to it).

ٻاڙو، ٻاڙو: ڏ. وڏين تلائن م تيندڙ هڪ وڻ (جنهن جي چوٽيءَ ۾ ٻاڙوڙو

cattle used as a food, food prepared from the legs of cattle.

ٻاڙنگ: ص. سورهيه- پهلوان.
a brave-man, bold, daring, galian.

ٻاڙو: ڏ. رس- شورو. عرق. نيولي ڪڍيل سٽ. گريل گوشت وغيره. (ص)
تسار گريل- گهڙوڙل (گوشت، طعام). مانو- ساڻو (ٻُڪ م).

a distilled liquid, marrow, juice, pith, fully cooked food (meat, food), worn out of hunger.

ٻاڙو: ڏ. موافقت. لاه. صلاح. خيال. شادي وغيره ۾ مقرر بنڌار. پوڻو. پٽ.
agreement, concord, harmony, counsel, consultation, notion, idea, conception, money collected by the person bearing the expenses of a wedding or other ceremony.

ٻاڙو: ڏ. ٻاڙو- جبل.
hill, hillock, mountain, ridge.

ٻاڙو: ڏ. پٿر (جبل جي)- پٿر.
stone, boulder, cobble, gravel, pebble, rock.

ٻاڙو: م. گر ۾ ورتل اٺ کي علاج طور لائيءَ جي ڪار يا ڪيڙن جي چار
تيل ۾ ملائي مک ڏيڻ ته چمڙي صاف ٿئي.

sulphur and oil given for mange to camels to cleanse.

ٻاڙو: ڏ. ڪوڏر يا ڪهاڙيءَ جو مٿو (جنهن ۾ رڳن وجھڻ لاءِ سوراخ هجي).
the tang or eye of a hoe etc.

ٻاڙوڙو: ڏ. توبرو (گهوڙي جي داڻي وارو).
bag, nose bag (for a horse).

ٻاڙوڙو: ڏ. پاڻ وغيره ميڙڻ لاءِ ڪاٺ جي ڊگهي ڳڻ سان ڪوڏر. (ڏ).
ٻاڙوڙي.

a rake for collecting dung.

ٻاڙي: ڏ. پٽڙي جدي لسي.
watery yogurt, curd.

ٻاڙو: ڏ (ف) پاڻي پير. پاڻو- پيڙهو.
the leg, foot, basis, foundation.

ٻاڙو: ڏ. چوٿين ٻڙي. سير جو چوٿون حصو.
quarter seer, fourth part, quarter, a weight around 250 grams.

ٻاڙدارو: ص (ف) گهڙو وقت جڏاڻ ڪندڙ. جھالانو. مضبوط.
durable, permanent, stable, lasting, enduring, long-lasting, stout, strong, tough.

to become homeless, to flit, migrate.

پٽرو: ڏ. ڪنهن ڌاتوءَ جو پٿر. دوا جي تڪين جو بند ٿيل ڪاغذ. ڊيل روئين جو پٿرو.

a plate or sheet (of metal), an iron girth, a folded leaf of paper, a piece of bread, thin bread piece.

پٽڪ: ٺ. ٿوري ذري- پڇي. پٽي شيءَ جي ذري. تپڪ جو ذرو (جيڪر بي اختيار وهي وڃي).

a fragment, a small piece, scrap, chip, a loose and watery motion.

پٽڪي: ص. ننڍڙي.

small, very little, pinch, trifle, whit.

پٽل: ڏ. ڌاتوءَ جو هڪ قسم (جيڪو جٽ ۽ ٽامو ملائي ٺاهجي).

brass, an alloy of copper and zinc.

پٽلو: ڏ. ٻٽ- ٻوٽو- مجسمو. گڏو. جسم. ڏهري يا هار جي دڙ ۾ سيني تي لڙڪندڙ ٿڪڙ.

an image, effigy, statue, figurine, doll, a pendant on a chain or a gold ornament.

پٽلون: ٺ. ولاتِي پاجامو. پاجامو.

pants, pyjamas, (English) trousers, breeches.

پٽلي: ٺ. مٽي، ڌاتو وغيره مان ٺهيل ننڍڙو ٻٽ- مورتِي، پوري. ڪاٺ جي گڏي (جيڪا پٽلين جي نماشي ۾ ڪم آڻي). سُڻشي عورت. اک جي ماڻڪي.

an image, effigy, a statue, puppet, figurine, doll, beautiful, handsome, charming (woman), the pupil of the eye.

پٽليون پوهائڻ: ٻرھلائڻ- پنهلائڻ. لکيون سبڪارڻ.

to deceive, cheat, fool, hoodwink, dupe, guile, circumvent.

پٽنگ: ڏ (ف) اڏامندڙ جيت جو هڪ قسم (جيڪو بتي، شمع، آبي يا باھ جي شعاع تي اڏامي اچي ۽ سڙي وڃي). عام روايتي خيال تہ پٽنگ باھ تي عاشق آهي. (ص) قربان ٿيندڙ پريانو. عاشق. سڻشو- حسين.

moth, small nocturnal insect, kite, lover, admirer, paramour, beautiful, handsome, charming.

پٽني: ٺ (سن) عورت- زال. جوہ.

wife, spouse, mate, better half.

پٽڻ: ڏ. درياءَ جو گھير (جتي ٻيڙيون لنگر هڻن). هڪ ڪناري کان ٻئي ڪناري تائين ڪٽي ويندڙ پٽي. پٽڻ اُڪارڻ جو اُچورو. مٽامي کي ڏنل

۽ پاڻين بد ٿيڻ).

the lotus plant, it's fruit and seed.

پٻو: ص. ڏندن پڳل- پُڏو.

toothless, without teeth.

پٻي: ٺ. ڇٽ- ڌاڙ. هڪ قسم جي ٻارائي راند. مله وڙهندي پنهنجو پٻ سامهون پئي جي سنڌري ۾ پڄائڻ.

false hope, a child's-play, a trick in wrestling.

پٻيڻ ٻڌڻ: ڇٽڻ ٻڌڻ- ريجھائڻ لاءِ ڳالهائڻ ٻڌائڻ.

to assert falsely, to make believe, to keep on false hopes.

پٽ: ٺ. اعتبار- ساڪ. سچائي. آبرو- مان. ڳڙ يا ڪنڊ جي گھائي چاش.

honour, credit, reputation, good name, character, confidence, melted treacle or sugar, molasses.

پٽ وائڪي ٿيڻ: لڳي يا ڪوڙ ظاهر ٿيڻ.

exposure of falsehood, cheating, fraud, to bring facts to lime-light.

پٽ، پٽ: ٺ. گرمي سبب جسم تي نڪتل داتا- آرايون. ملو.

bile, gall, boil, blister, vesicle, pustule, blain, bleb, blob.

پٽاءُ ڏ (سن) پٽر) پيءُ.

father, male parent

پٽاهو: ڏ. ڪنڊ جي چاش مان ٺهيل ننڍڙي گول ٿڪي. انب ۽ ڪچيءَ جو هڪ قسم.

a lump of white (purified) sugar, a kind of mango and palm.

پٽائج: ٺ. اُڪلائڻ (ڪم کي).

to settle, conclude, accomplish.

پٿر: ٺ. سرن، روڻائين، پن وغيره جي ٽيلين مان ٺهيل پٿر (جيڪو لائڊي، پورنگي، جهنگي جي ڪنڌيءَ طور آهي).

mat, matting, coarse fabric of straw, a partition, screen, framework of reeds.

پٿر ڏ (سن) هندن جي اصطلاح ۾ ”ابو ڏاڏو“. ابي ڏاڏي جا ارواح.

fore-fathers, ancestors, souls of the dead.

پٿر پٿو ڪرڻ: اصل نسل ظاهر ڪرڻ. پوڻ پٿو ڪرڻ.

to expose the lineage, to give the truth, to divulge secrets.

پٿر وٽائڻ: لڏپلاڻ ڪرڻ. دريدڙ ٿيڻ.

ly, descent, breed, route, path, passage, principle, doctrine, style, conduct.

پَتَارُونُ: م. پکيڙي سَنَوَتَ ۾ آڻڻ (پتر، مٽي وغيره). وڃائڻ (هنڌ). پکيڙڻ (سامان).

to spread, diffuse, scatter, strew, stretch, extend, disperse.

پَقَرُونُ: ذ. ويهڻ لاءِ پترييل زمين - پاڻاري. زمين تي ويهڻ لاءِ ڪُڪَ يا گاهه وڃائي ٺاهيل وڃائو. مرڻي جي موقعي تي هڪ فاتح لاءِ وڃايل تڏو وغيره.

جبل جو پھڻ. قيمتي پٿر جو داڻو. تنگ - پڙو. (ص) نهايت سخت. ڏاڍو ڳرو. a hard floor, a quilt or coverlet of grass etc spread on the ground to sit on, a mat spread out for the relatives of a deceased person in mourning, a stone, gem, precious stone, a hard material, heavy.

پَتَرِائِي، پَتَرِي: ٺ. ڪپڙي جي غلاف ۾ ڪپھ وڃھي ٺاھيل وڃائو - رضائي.

a quilt, coverlet, a mattress.

پَقَرُونُ: م. تارڻ.

to spread, diffuse, stretch.

پَقَرُونُ: ذ. (ميربحرن جو اصطلاح) رَڇَ ۾ ڪاٺيون ٻڌي دريا يا ڍنڍ ۾ پکيڙي ڇڏڻ (جئن رَڇَ ترندورهي).

to tie floats etc to a fishing net to keep it floating on the surface of the water.

پَتَرِي: ٺ. ننڍو پٿر - پھڻي. مٿاڻي يا گودي ۾ پيدا ٿيل پٿر جهڙو سخت مادو (جنهن کان پيشاب ۾ رکاوٽ ٿئي).

a small stone, urinary calculus, a gravel.

پَتَلِي: ٺ. ويهڻ جو هڪ نمونو - پَلِي.

sitting down on the buttocks, spread-legs.

پَتُونُ: ذ. ذرا ذرا - پور پور. مڇي جو هڪ قسم.

pieces, fragments, rags, broken or torn pieces. pomfret fish.

پَتَ: ٺ. مصدر "پَتَنُ" مان اسم. ڪوھ - ڪوٽ (دارن جي). ذري ذري ڪھڙ (خرچ جي).

to pluck out, pull up, uproot, to ask time and again (for money, expenses), to haggle.

پَتَ پُونُ: ٺ. هرهر ڪولڻ ۽ بند ڪرڻ جو عمل (در، دري، اکيون).

to open and close repeatedly (a window, eyes etc).

مائي يا آن وغيره (جيڪو لاش دفنان وقت مقامي ڪي ڏجي).

a quay, dock, landing place, ferry, ferriage, an amount of fare for ferrying, a small quantity of bread or grain given to grave-diggers by the Muslims.

پَتَنُ اُڪَرُون: پار پمچڻ. منزل تي رسڻ. مُراد پچڻ.

to cross a channel through ferry, to reach the destination, to achieve the purpose or aim.

پَتُونُ: ذ. اهڃاڻ. ڏس. پار سرنامو - انڊريس. پَنَ (وڻ جو). تاس جو هڪ پتو. address, location, indication, direction, clue, a leaf of a tree, a playing card.

پَتُونُ پُونُ: اهڃاڻ ملڻ. سڌ پوڻ. تجربو ٿيڻ. سيڪڻ اچڻ.

to locate, to get a clue, to know, to have an experience, to learn a lesson.

پَتُونُ: ذ. پيت ۾ پت ٺاهيندڙ ننڍڙو ٿوٽو (سڀني جانورن ۾ ٿئي پر اُٺ ۾ ڪونه ٿئي). پتائي گجرو ۽ انب جي ڪوٺلي جو اندريون ڳچ. وڻ جو ڪچرو ٿو (ونگر، ريٽو، گدرو، ميهرو، چانهين).

the gall-bladder, the core of a carrot, fruit, the musk-melon, melon fruit.

پَتائي گجرون: ٺ. گجرن جو هڪ قسم (سنڌي گجرون).

carrots, edible roots of a plant.

پتي تي پون: دل تي اثر ڪرڻ (نصيحت).

to take to the heart, to take advice.

پَتُونُونُ، پَتُونُونُ: م. ڏانڊلون - گينداڙن (ٻار کي). جهڳوٺ. گهلڻ. رڳلتي مارڻ. سخت هلاڪي ۽ مروجھڻ.

to toss about, to cause to labour hard, to fag, to harp continually (on a matter), to thoroughly weaken, exhaust, enfeeble.

پَتِي: ذ (سن) گھر وارو - مڙس.

husband, spouse, married man.

پَتِي: ٺ. ڀاڱو - حصو. وڻدي. ورهاست ۾ آيل حصو.

share, portion, dividend, quota.

پَتِيَارُون: ص. حصيدار - ڀائوار.

sharer, partaker, partner, participant.

پَتِي: ٺ. ڳنڍ (بصر جي). ريٽي.

a bulb of onion, an edible round bulb.

پَتَ: ذ (سن) ڪوٽ - ڪٽنب. راج - قوم. واٽ - رستو. طريقو - مٿن.

ancestors, lineage, ancestry, progeny, race, fami-

striped, motley, variegated (cloth or paper). a many striped (of different colours) kite.

پَتَاؤ: ٿ. ڊيگهه- ڳالهه يا بيان ۾. ڊگهي ڳالهه. بَڪَ unnecessary description, detailed account, babble, prattle, gossip, be loquacious.

پَتَانْدَر: ٿ. موجب- وانگر- مطابق. according to, in accordance with, conformably to, agreeably to.

پَتَائِي: م. کولائڻ (در اڪيون). چٽائڻ (ميرو). to get opened (eyes or a door); to get plucked, pulled (fruit etc).

پَتَائِي: م. بيزار ڪرڻ. روڄ راڙو ڪرائڻ. رٿائڻ. to annoy, vex, pain, fret, pester, tease, harass, harry, badger.

پَتَ ٿِيَر: ٿ. "تتر" جو هڪ قسم (تتر کان ننڍو، ميرڙو، ڳاڙهي جهنب، ماڻهو کي ڏسي لکي وڃي يا اوجھو ڀڙڪو ڏيئي پَتَ سان لڳو اڏامندو وڃي).

a qyaukm, a grouse, sand grouse, a game bird (*abuliton indicum*), a partridge.

پَتَ پِيرُون: ٿ. ڪاٺل پيرون (پارڪو وڻ). foxes' grapes, nightshade.

پَتَجُن: م. بددعا ٿيڻ. پاراڻو ملڻ. خوار ٿيڻ. to get cursed, denounced, damned, vexed, doomed, condemned.

پَتَو: ص. ڇڏو- ڪنگھو (رَس، ڌڻ وغيره). ڪُونڙو (پَتَ). (ٿ. پَتَوِي). thin, watery, washy, aqueous, diluted, weak.

پَتَ ڪُنوار: ٿ. هڪ قسم جو ٻوٽو. the aloe, a plant giving bitter juice.

پَنڪو: ٿ. ڀڳو. a turban, head-dress.

پَنڪو ٻڌڻ: ڄڳو مڙس ٿيڻ. اڳواڻي ڪرڻ. همت ٻڌڻ. to become a headman, leader, to lead, to get courage, assume leadership, encouragement.

پَنڪو: ٿ. روڄ راڙو. ماتر. پَتَ پاراڻو. beating the head or breast from grief, to wail, wailing, moaning, cursing.

پَنڪو سَڪو: ٿ. روڄ راڙو. روڄ ۽ ماتر. مَنعن مَٽو پيڻ. grief, wailing, moaning, houlung, beating face

پَتَ سَتَ: ٿ. ڇڪي تائي پوريت (خرچ جي). هتان هتان آئي ڪيل پورائي.

to make both ends meet (with difficulty). a bare living, living below poverty-line, living from hand to mouth.

پَتَ ڪُونڌ: ٿ. پَتَن ۽ ڪُونڌ جي حالت- چن پَتَ. بي آرامي (بيماريءَ ۾). distress, suffering, pain, anguish, grief, agony.

پَتَ ڪوهه: ٿ. پَتَ ڪُونڌ. لوڄ پوڄ. پورائي لاءِ پيڄ جوڙ. distress, anguish, agony, hardship, perplexity, misery.

پَتَ: ٿ. ڌ. زمين. ڀڏ. ميدان. ٻوٽو. غير آباد زمين. ريشم. سون چانديءَ جي پَتِي. ڪنهن به ڌاتوءَ جي پَتِي. بلبڊ (سيفتيءَ جو). پَتَر. چٽي. ڪاٺ جو تختو. ڪسٽي. پيالو- جام (شراب جو).

the bare ground, an open bare plain, the floor, a band of silk, gold or silver, paper, letter, a wooden board, a boat's plank, a peg, a glass of liquor, a wine glass, a begger's bowl.

پَتَ پَتِيَهَر: ٿ. ريشمي ويس وڳا. silk dresses, costly dresses.

پَتَ پُون: ظاهر ٿيڻ. پتڙ پون (پت، رات). ترين پرتيڻ- ڪنگال ٿيڻ. to go bankrupt, to expose, to bring facts to light, to fall flat, become poor, pauper.

پَتَ ڪُڻ: ٿ. ڏاڍي ڪوشش ڪرڻ. سخت پورهيو ڪرڻ. to exert, to work hardly, to carry out a hard and tedious work.

پَتَ: ٿ. روڻ پٽڻ جو لاڳيتو عمل. روڄ راڙو. روڻ سان گڏ مَنعن مَٽو يا جوتون ڪَڻ. بددعا- پاراڻو.

to go on weeping continuously, to strike, knock (one's head in grief), act of cursing.

پَتَ پُون: هِڃا پون. بچڙي عادت جي هير پون. to face bad luck, to get addicted (to some narcotic etc), to form an ugly habit.

پَتَ: ٿ. (سن. پَتَر) پَتائو ٻار- پيتو- پيتو. son, hair, junior, scion.

پَتالو: ٿ. (انگ) هڪ قسم جو اوڀڙ- آلو. potato.

پَتا پَتِي: ص. مختلف رنگن جي پتن وارو. رنگارنگي ليڪن وارو (ڪپڙو، ڪاغذ وغيره). گھڻن رنگن جي ڪاغذ مان لھيل (لنڊ).

on which children learn to write. matted hair. a passage in a hillock, trail, space.

پٽي پوھائڻ: ڌناري ڪنھن صلاح تي بيمارڻ برغلائڻ.

to entice, deceive, allure, tempt, persuade, lead astray.

پٽي: ظ. هرگز. پٽھ. مٿر. بلڪل.

completely, entirely. at all; in the least.

پٽيل: ص. پٽي وارو (زميندار). چڱو مڙس (جنھن جي زمين تي ڳوٺ پتل هجي).

a village headman, sardar, leader, chieftain.

پٽيو. پٽيل: ص. پٽ لڳل. نپاڳو.

cursed, accursed. unlucky, unfortunate.

پٽيوالو: ڏ. پٽي وارو (جنھن کي جيلھ مرسجاڻپ لاءِ پٽو پتل هجي). ننڍو سرڪاري نوڪر.

a peon, qasid, a lower official functionary, a liveried servant.

پٽيلو: ڏ. گرد روتل پٽ. اولاد وانگر نياپل ٻار.

an adopted child, like a son, filial.

پٽيون: ٺ (واحد. پٽي) پيرن ۾ پائڻ جو هڪ گھڙ.

an anklet.

پٽيلو: ڏ. سنڌو درياءُ جو هڪ قديم ڍورو (بدين ضلعي جي اولهندين پاڻي ۾).

an old depression and passage of river Indus in the western part of Badin district.

پٽ: ٺ. اُن ويٺل بھري (الن ڏھن مھينن ڄمار جي) - آيت.

a young she-goat.

پٽ: ٺ (سن. پرشت) انسان يا جانور جو پٺن وارو حصو. پٽي. پشت.

پٺين حصو آيت (ڪپڙي جي). پيچو. ڪڍ. عاقبت. پڇاڙي. پيڙهي. نل.

the back, rear, hind part, rump. reverse side of cloth. act of chase, pursue. end. result. generation, lineage, race.

پٽ ڏيڻ: منعن مڙڻ. بي تعلق ٿيڻ. پوئتي مڙڻ. پويان پير ڪرڻ.

to show cowardness. severe relations. to turn one's back, retreat, turn tail, to depart, leave.

پٽ وٺڻ: پويان لڳڻ پيروي ڪرڻ. تعاقب ڪرڻ.

to follow, tread, close upon, pursue, chase, go after, trail.

and head.

پٽڻ، پٽڻ: م (سن. پٽ) کولڻ. آڻڻ. ظاهر ڪرڻ. اُڪيڙڻ. ڪڍڻ (جر ڪان) ڪوهڻ. کوندڻ (وار). چنڻ (ميوو، گل).

to open, to reveal, disclose, to pluck, uproot, to eradicate, extirpate, exterminate.

پٽڻ: م. بددعا ڏيڻ. پٽ هڻڻ. ٻاراڻو ڏيڻ. روح پٽڪو ڪرڻ. ماتم ڪرڻ. ماتمڌاري ڪرڻ (عاشورن ۾).

to curse, denounce, bring a curse upon, to wail, lament, mourn, cry, weep. morun (Aushura etc).

پٽڻو: ڏ. پٽ. بددعا. ٻاراڻو. پٽڪو. ماتم.

a curse, denouncement, wail, lament.

پٽڻا پٽڻ: ڏکيا ڏينھن ڪاٽڻ. سخت پورهيو ڪري گذران ڪرڻ.

to work labourously, have a hard life, severe suffering.

پٽو: ڏ (سن. پٽ) ڪپڙي، چمڙي يا ڌاتوءَ جي ڊگهي پٽي. جيلھ م پٽڻ لاءِ ڪپڙي يا چمڙي جي پٽي (سپاهي، چوڪيدار، پٽيوالو ٻڌي). پگڙ هڏي چاڙهڻ لاءِ ڪپڙي جو پٽو. پيل گاڏي جي چاڪ تي چڙهيل لوهي پٽ. چمڙي جي وڏي (وهڻ يا جانور کي پٽڻ لاءِ). چاندي يا سون جو هڪ گھڙ.

لاپي تي ڏنل زمين جو کاتو ريل جو لوهي رستو.

a belt, band, a broad strip (cloth, leather etc) for waist. a band worn around waist (by a policeman, guard, peon, waiter etc). a cloth band for tying an injured limb. a fillet, a dog collar, an arm ornament; tenancy charge, lease and leasemoney. a railway, rail.

پٽو: ٺ. سھڻي عورت.

beautiful, handsome, lovely, seductive (woman).

پٽولو: ڏ. پٽ جو ڪپڙو. پٽ جو چولو يا وڳو.

a silk cloth; clothes made from silk. a silk petticoat.

پٽڙو: ٺ. هڪ قسم جو اڳڪ (ٻه قسم: هڪ پٽڙو، ٻيو چاري واري).

a broad tape worn around the waist.

پٽوڻو: ڏ. مينهن وسائڻو.

bringer of rain.

پٽي: ٺ. ڪپڙي جي ريل. ڪپڙي جي ڊگهي ٽڪري. پائڪ (ڙي: ڌاري). ڙي: جي ڌوري. تختي. ٿرهي. ٿڌي. سان سنواريل وار جبل مرسڌو گسر يا چو.

lace, strip of cloth, ribbon, band, a fillet. a beard

a thick green colour, dark green colour.

پڻج: ذ. هڪ مشهورو.

ficus, the peepul tree (*ficus religiosa*).

پڻڻ: ص. چنڊ جهڙو سٺو. مٺو-پيارو.

lovely, dear, darling, sweetheart, moon-faced, sweet, likeable.

پڻون: ث. هڪ ٻوٽي جو ڦڙ (جيڪو ڏٺ طور ڪم اچي).

an edible bean of a bush.

پڻي: ث. ٻار کي پيار مان ڇمي.

a kiss (to a child).

پڻيتو: ذ. ڪاٺ گدرو.

common papaw (*Carica Papaya*); an edible fruit.

پڻيمو: ذ. ڪوئل يا تائو پڪي.

the black and white crested cuckoo, pied crested cuckoo.

پڻجائڻ، پڻجائڻا: ظ. پوءِ- کان پوءِ- بعد.

after, thereafter, subsequent to, later than, subsequently, afterwards, without.

پڻجائي: ث. پڇاڙي- آخر- انت. ڇيڊ- ڌنگ. خاتمو.

end, conclusion, termination, ceasation, cease.

پڻجائي ڪرڻ: ڇيڊ ڪرڻ. خاتمو ڪرڻ (قرآن شريف يا ڪتاب جي مطالعي جي).

ڪوشش جي انتها ڪرڻ.

to arrive at, end, to complete (recitation of Holy Quran or a book), conclusion, finish, to go to extremities, do one's utmost.

پڻجائڻو: م. رسالن- پڇهائڻ. ڪٿي ڏيئي اچڻ. پوري ڪرڻ (آس. اميد).

پيٽ ڪرائڻ. حصور وٺڻ (شرط جي).

to supply, cause to arrive, to complete, conclude, to cause to compare, match, to compete.

پڻجت: ث. پهچ- رسائي. همت- طاقت. پڇندي.

power, ability, means, influence, potency, strength, skill, capability, resources.

پڻجڻو: م. سڙڻ- ڪامڻ. ڏکڻ (آڱر).

to be lit up, to be jealous, envious, intolerant

پڇندي: ث. پهچ- پيٽ. وس- سگهه. اثر رسوخ- هلندي.

power, ability, means, resources, influence, strength, skill.

پڇڻو: م. پڇڻ- رسڻ (پنڌ يا رفتار جي). هلڻ (وڪ ملائي). مٽ پڇڻ- برابر

پڻا: ذ (هميشه جمع ۾ ڪم اچي). پٺي ۽ وريون مشڪون- لڳا.

the back, hinder part, posterior portion, rear, spine, limbs

پٺاڙڪو: ث. پٺي ۽ تي ڪٿي سگهڻ جهڙي هڙ يا پري.

a load borne on the back, a bundle worth carrying on back.

پٺاڙو: ذ. پٺان قوم جو فرد- افغان.

Pathan, Afghan, people living in hilly areas of Frontier and Baluchistan.

پٺاڙي: ث. پٺان عورت. سٺي ۽ نفيس عورت.

a Pathan woman. beautiful, handsome charming woman.

پٺياري: ث. تائيد- حمايت. تيسو (ڳالهه). طرفداري.

support, aid, assistance, succour, assist, help, second, patronize.

پٺڻ: م. موڪلڻ- اُماڻڻ. روانو ڪرڻ.

to send, despatch, depute, send forth, send out.

پٺو، پٺو: ص. خورشادي. چاڙتو.

a follower, agent, flatterer, sycophant.

پٺو: ذ. پٺي ۽ جو هڪ پاسو. ره، بڪري ۽ اٺ جي هڪ سال جا ڪٽريل وار. جلد (ڪتاب جي).

a side of the back, a shearing of wool of an animal (sheep, goat or camel) after one year, a cover (of a book).

پٺي: ث. پٺ- پشت. (ظ) پريان- پٺيان.

back, the rear, the back side, hind part.

پٺي ۽ لڳڻ: پريان لڳڻ. تقليد ڪرڻ.

to follow after, a following, imitation.

پٺيان: ظ. پٺ ڏانهن- پٺ تي. پوڻيان. پريان. پڇاڙي ۽ جو.

on the back side, hindside, stern, in the end, the last.

پٺيان پوڻا: پڇو ڪرڻ. پريان لڳي پوڻ.

to follow after, pursue, chase, track.

پٺيو: ظ. پٺي ڏيئي ويل يا بيٺ. آهتي پيرين (هلڻ). هلي چلي يا قاعدي قانون جي برخلاف. (ث. پٺيري).

on the back, backwards, to the rear, from the rear, to go back-foot, to act against the law.

پٺو: ص. گمالتو سائو (رنگ).

ment.

پڄاڙڻ، پڄاڙڻ؛ م. ڳالهه ڪرڻ، ياد ڪرڻ، وري وري ذڪر ڪرڻ.
to talk about, to go on repeating, to remember, recollect, to repeat again and again.

پڄاڻڻ؛ م. سڪڻ (باه يا ٽانڊن تي)، ٽٽي، دانگي، ٿوري وغيره تي پڄاڻڻ، ڪوري يا آڙي، مريجاڻ (سرو، ٿاڻو)، پال وجهڻ (انڊ)، سڦائڻ.

سڦڻ، ويچارڻ (خيال، پيه، ڳڻتيون)، مشق ڪرڻ، هضم ڪرڻ (کاڌو).
to bake, roast, grill, ripen, cook, parch, boil, fry, to endure, bear, tolerate, to remember by heart, to ease digestion.

پڄڙڻ؛ ٺ. پڄار.

talk, speech, repetition, recollection, remembrance.

پڄڙو؛ ص. اکين ۾ پڄڻ پيل.

bad-eyed, with gummy eyes, un-washed (face).

پڄوڪاري؛ ٺ. پاڻي کي سڦي ڌار جي صورت ۾ زور سان اڇلندڙ اوزار.

a syringe, squirt.

پڄڻ؛ م. باه يا ٽانڊن تي سڪجڻ، ٽٽي يا دانگي، ٽي پڄڻ (ماني)، سڻ، ٺٽي، مريجاڻ (سرو، ٿاڻو)، رسجڻ (ميرو).

to be baked or roasted, to ripen, to suppurate, fester, to harden (by drying), dry up, parch, stiffen.

پڄڻ؛ ڏ. ساڙڻ، ڪام، حسد.

to burn in the heart, be envious, jealousy.

پڄي؛ ٺ. اک جي ٿري ۾ گڏ ٿيل گند، نڪ ۾ جميل ميل.

the gum of mucus of the eye, the mucus of the nose.

پڄي؛ ٺ. اوباريل ڇانورن جو پاڻي، پڄي، پٽڙي رب، ڪاڻجي.

rice water, rice gruel, liquid food, oatmeal.

پڄ پاڻي؛ ڏ. سادو کاڌو، غريبانو کاڌو.

ordinary food, humble meals.

پڄي؛ ڏ. ڇانورن جي ڪرنگي واري وڌيل پڄي (چنباين جي پڄ ۾ وارن جو مڃوڻي)، ڏم، پکي، جي پڄ ۾ وڌيل ڪٽپ.

a tail, cauda, rump.

پڄ ٻڌڻ؛ ڊگهر ڪرڻ (ڳالهه ڪي)، اڃائي خوشامد ڪرڻ.

unnecessary talk, to flatter, coax, gratify by praise, cajole.

ٺيڻ، پورو ٿيڻ، ختم ٿيڻ، پرجي اچڻ (ڏينهن، مدر، حياتي)، ٽڪجڻ.

to arrive, reach, to step, pace, to match, equal, to be finished, completed, to end, exhausted, wasted, weakened.

پڄ؛ ٺ. ٽٽڻ (ڪپهه ڪي)، ست ڪٽ، ڏاڍي مار، جهڳڙ، جھڪڙ.

to card or clean cotton, a beating, battering, whipping.

پڄ؛ ڏ. (سن، پني) دان، خيرات.

alms, charity, gratuity, dole, aid, support.

پڄاڙو؛ ڏ ڪپهه پڄندڙ نداف، -لاج.

a cotton-carder,

پڄاڻڻ؛ م. ٽٽائڻ (ڪپهه، اڻ)، پڄ ڪڍائڻ، سيڪڻ ڏيارڻ.

to get cotton or wool carded, to get beaten, battered.

پڄڙو؛ ڏ (ف، پنجر) چٽ م ڪم ايندڙ هڪ ڪاڻي (ڪامن جي وچ ۾ پڪڻ ٿوڻ جي جهڙ).

a rough rafter or post, a wooden rafter or beam.

پڄرو؛ ڏ. پڪڻ لاءِ ٽيلين يا لوهي تارن مان ٺهيل گهر- ڪورٽ ۾ جوابدار، فريادي يا شاهد جي پيچ لاءِ خاص ڪٽڙو، چر لاءِ ڪاڻين جي اڏاوت، بدن جي هڻڻ جو بوتو.

cage, a trap for birds, the rib-cage, a lattice-work, palisade, skeleton.

پڄري؛ ٺ. پٿر يا ڪاٺ جو گهڙو وزن ٽٽو ٽڪر (ورزش ۽ زور آزمائي لاءِ ٺاهيل).

a piece of wood or stone used in the exercise of weight-lifting.

پڄڻ؛ ٺ. ڪپهه پڄڻ جو خاص اوزار.

a carding bow, a cotton-carder.

پڄڻ؛ م. ڪپهه کي "پڄڻ" اوزار سان ڌرا ڌرا ڪري ان مان مٽي وغيره ڪڍي نرم ۽ صاف ڪرڻ، ٽٽڻ، ڏاڍي مار ڪٽ ڪرڻ.

to card cotton, to give a sound beating.

پڄ؛ ڏ. زخمو پڄڻ جو ساڙ، اندر جو ساڙ، ڪيڻ.

the maturing of a pustule, boil, inflamed tumor, to torment, annoyance, anguish, irritation, enemy.

پڄڙو؛ ٺ. (سن، پرجار) ڳالهه، ڏڪر، يادگيري، تات، جهوري، اٿڻ، چڙ.

talk, speech, recollection, remembrance, unpleasing talk, irritating language, to tease, tor-

ٻج ٻڙ تارو: ٻج ٻڙ تارو؛ ذ. نظام شمسي ۾ گرهن کان سواءِ تاري وانگر گھمندو گئس جو جسم - چوٽير تارو.

a comet, a star like object with a tail.

ٻج ٻڙ: ٺ. ننڍو ٻج. ٻج وارو حصو (پلي مڇي وغيره جو). ٻج (نانگ بلا جو). واه جي ٻجاري.

hinder part, extremity, tag, stub, appendage. a small tail. the tail of a fish, snake etc. tail-end of a canal.

ٻج ٻڙ هڻڻ: ٻج ٻڙ لاءِ آخري طور هٿ پير هڻڻ. بيوسيءَ جي حالت ۾ جدوجهد ڪرڻ.

to lash the tail, to make all-out efforts (for release etc).

ٻج ٻڙ: ذ. (سن. پشچر) الهندو - مغرب.

the West.

ٻج ٻڙ: ٺ. هلڪي چٻيٽ. دهل جي هڪ رچت.

a light rap, pat, rap. a style of playing or beating of the kettle-drum.

ٻج ٻڙ: ٺ. گھر جي صفي ۾ چٽ هيٺان ٺهيل ٻي ننڍي چٽ - ڏچي.

the mezzanine floor.

ٻج ٻڙ: م. ٻج ڪرڻ (چاڻڻ سمجھڻ لاءِ). احوال وٺڻ. حال معلوم ڪرڻ (بيمار جو). خبر ڪرڻ. ياد ڪرڻ.

to ask, inquire, interrogate; to take an account, examine, to enquire after. to remember, recollect.

ٻج ٻڙ: ذ. پويون ڀاڱو (بدن جو). مقعد جو اندريون حصو.

the hinder part, the end, the back part, prolapse of the anus.

ٻج ٻڙ: هر هر ساڳي ڳالهه چوڻ.

to repeat, say again and again, rehearse.

ٻج ٻڙ: ٺ. ننڍو ٻج. مڇيءَ جو ٻج.

small tail, the tail of a fish etc.

ٻج ٻڙ: ٺ. ساندارو - مَشڪ.

a water-bag (made of leather).

ٻج ٻڙ: ص. اجوري تي ٻجھل سان پاڻي پريندڙ - بهشتي.

a waterman delivering water in a leather water-bag, water-carrier.

ٻج ٻڙ: ٺ. پڪائي. مضبوطي. ڏاڍائي. خبرداري. ripeness, maturity, firmness, strength, tightness, stablity, alertness, vigilance, awareness.

ٻج ٻڙ: ڏهرو ٿيڻ. هير ٿيڻ. پڙهو ۽ هير ٿيڻ (وهڻ).

to become weak, old, infirm, feeble, debilitated (of an animal).

ٻج ٻڙ: ٺ. خبر ڪرڻ لاءِ پڇيل سوال. سوال جواب. سڏ سماچار. ڏس پتي جي پروڙ. جانچ - تفتيش (ڏوهه جي).

to ask for, to inquire, interrogate, to take an account. to ask for an address or direction. to investigate (a crime).

ٻج ٻڙ: ٺ. معلومات لاءِ سوال جواب. خبر چار. ڏس پتي. جانچ جوڻج.

to ask for an information, news, direction, address, location. investigation.

ٻج ٻڙ: م. پٺن تان ورائي سٽڻ. پويان اڇلائي ڪيرائڻ. زور سان پٽ تي سٽڻ. چڙيون هڻڻ. ڏک ۾ لڳڻ.

to dash on the ground, to buck or beat, to moan, to grieve, wail.

ٻج ٻڙ: ٺ. پويون حصو - ٻج ٻڙ. ڇيهه - ڏنگ. آخري حد. ٻجائي - خاتمو. پويون وقت (عصر جو). آخرت. عاقبت. نتيجو (ڪم يا عمل جو).

گھوڙي جي پوئين پير ۾ بقل رسو جيڪو پوئتي ڇڪي ڪٽي سان ٻڌجي. end, conclusion, latter part, edge, extreme, back, result, destiny, doom, fate, end of life, the heel ropes for a horse.

ٻج ٻڙ: ٺ. سڃاڻپ - شناس.

recognition, identification, cognizance.

ٻج ٻڙ: ذ. ٻج ٻڙ - دريافت. عملن بابت آخرت ۾ ٻج ٻڙ.

examination, enquiry, interrogation, investigation.

ٻج ٻڙ: م. ٻج ڪرائڻ. ڏس پتي وٺڻ. جانچ ڪرائڻ. ڳولا ڪرائڻ.

to ask for, to know, to investigate, to enquire about, to search for.

ٻج ٻڙ: ص. ٻج ڪندڙ - ڳولاڻو. گھرو - طلبندو.

an investigator, enquirer, searcher, researcher, interrogator.

ٻج ٻڙ: ذ. پشيماني - ندامت. شرمساري. افسوس - ارمان.

reproach, sorrow, grief, regret, repentance, contrition.

ٻج ٻڙ: م. پشيمان ٿيڻ. پنهنجي ڪئي تي ڏک ڪرڻ. شرمسار ٿيڻ. to repent, regret, to feel ashamed, abashed.

announcement, publicity, clarity, limelight.

پڻهنگي: ظ. چٽو- ظاهر. ڪليو. مشهور. چٽيو (پاڻي). وهندڙ (پاڻي).

plain, manifest, obvious, open, well-known, the running-water, canal-water.

پڻهنگي پٽ: ظ. ظاهر ظهور. ڪليو ڪلايو.

open, well-known, clear, public, manifest.

پڻهنگي: ٿ. سڱارتي جي ڳالهه پڪي ٿيڻ تي مٿي وهائڻ جي رسم.

the announcement of an engagement (with celebration).

پڻهنگي: م. واکاڻڻ- ساراهڻ. خوشامد طور اچائي تعريف ڪرڻ.

boasting, big-talk, to praise intentionally.

پڻهنگي: ڏ. غير آباد زمين- ٻوٽو. قتل شعري يا ڳوٺ واري زمين. ماڳ- جوڙو.

a deserted place, ruins, plain, forlorn place, village.

پڻهنگي: ٿ. (ف) قبوليت. سرخروئي. عزت افزائي- آجيان.

welcome, greeting, kind reception, success, respect.

پڻهنگي: حرف (سن) ليڪڻ- مگر. تڏهن به.

but, yet, else, unless.

پڻهنگي: ٿ. ريت- رسم. هلي چڪي- دستور.

custom, habit, ways, style, fashion, rule, observance, practice.

پڻهنگي: ظ. نموني سان. ليڪ- ڳچي طرح. پنهنجي منهن.

privately, personally, in seclusion, unofficially, secretly.

پڻهنگي: ظ. (سن) پرڻ- ڏور. ڌاريو- ٻاهريون- غير. (ف) گذري ويل- گذريل (سال).

away, begone, absent, outsider, foreigner, alien, stranger, (time) gone by, past (time, year).

پڻهنگي: م. پراني گهر ۾ رهندڙ آوارو.

living in some one else's house, homeless, vagrant, destitute, vagabond.

پڻهنگي: ڏ (ف) ڪٽڻ- پڪا. ڪٽڻاڻي (پکي جي).

a feather, wing, quill, pinion (of a bird).

پڻهنگي: ٿ. سبب ڪرڻ (وڃڻ جي).

to start to leave, to prepare to depart.

پڻهنگي: ڏ (سن) پريه- پرين- پيارو.

a beloved dearly-loved.

پڻهنگي: ٿ (ف) پڪائي. مضبوطي.

ripeness, maturity, firmness, stability, tightness, strength.

پڻهنگي: ص (ف) پخت (پختو- ڏاڍو- مضبوط. سخت. جٿدار.

جهالو. سمجھو اعتبار جوڳو. پڪو (ارادي جي). (ٿ. پختي).

matured, expert, solid, strong, firm, secure, tight, fast, peremptory, shrewed, knowing, artful, trustworthy, strong willed, resolute.

پڻهنگي: ز (سن) پير. درجو- رتبو. منزل. بيت جي هڪ سٺ جو هڪ پاڳو. شعر جو هڪ رڪن.

a foot, rank, office, destination, goal, a part of a couplet, a foot of a verse.

پڻهنگي: ٿ (سن) شيء- رٿ. عنصر.

a thing, substance, body, object, entity, element, part.

پڻهنگي: ڏ (ف) پيءُ والد.

father, male parent.

پڻهنگي: ص. پيءُ جي- اباڻي. موروثي.

patrimonial, ancestral, hereditary.

پڻهنگي: ڏ (سن) ڪٽڻ- نيلوفر (گل). پير جي تريءَ ۾ سڀاڳ جي ليڪ يا نشان. نراڻو جو گھنڻج. نانگ جو هڪ قسم. گھٽ جو ارڙهون ڏاڪو.

the lotus (*nelumbium speciosum*). a line of luck in the centre of the foot, wrinkles on the forehead, a kind of small snake, the eighteenth step in a counting (i.e. one thousand billions, ten billions etc).

پڻهنگي: ٿ (سن) ڪٽڻ جي گل جهڙي نازڪ سٺي عورت.

a beautiful and graceful woman.

پڻهنگي: م (سن) اچڻ- پير ڏرڻ. تشريف فرمائڻ. وڃڻ- اُسڻ.

to come upon, to visit, to go, depart, to sit down.

پڻهنگي: ٿ. پڌرائي- چٽائي. (ظ) ظاهر- چٽو.

plainly, clearly, manifestly, obvious, clear, open, public, known.

پڻهنگي: ظ. ظاهر ٿيڻ. مشهور ٿيڻ.

to become public, known, well-known, open.

پڻهنگي: ڏ. اڳ- آڳاٽو.

a yard, courtyard.

پڻهنگي: ٿ. چٽائي. اچائي (نصلي يا وهناري جي). مشهوري. اعلان.

being, essence.

پُراڻو: ص (سن) پراڻو- جهونو. اوائلي دور جو- قديم. (ڏ) هندن جي ڌرم بابت ارڙهن پوتر ڪتاب. سنڌو درياءَ جو هڪ قديم وهڪرو.

old, ancient, primitive. Hindi religious books (eighteen vads). an old alignment of river Indus.

پُراڻو: ص (سن) پراڻ (قديم- ڪهنو آڳاٽو. جهور. زبون. ٿ. پراڻي). old, stale, time-worn, ancient, antiquated, primitive, archaic.

پراڻو پاهي: ص. جهونو گنجگار زماني ۾ آڻيل وٺل. چالاڪ. experienced and intelligent person, expert, time-tested (man), clever, cunning, artful.

پراڻيسر: ڏ (انگ) ابتدائي درسي ڪتاب. primer, the first (text) book.

پراڻو: م. حاصل ڪرڻ. وٺڻ (تعليم، سکيا). سکڻ (هنر). هنڌائڻ (آزمودن).

to learn, gain, acquire. gain knowledge, experience.

پراڻو. پرايو: ص. ٻئي جو. غير جو. ڌاري جو. ڌاريو- اوڀر. اجنبِي. ٿ. پراڻي).

belonging to another, strange, outsider, foreigner, unknown, alien, stranger.

پراڻيويت: ص (انگ) خاني- ذاتي. private, personal, confidential, secret.

پَڙهڻ: ڏ (سن) پڙهڻ جبل- پهاڙ (ص) تمار ڏو. تمار ڳرو. mountain, hill, hillock. heavy, weighty, massive.

پَڙهڻ: ڏ (سن) لاڳاپو- تعلق. relationship, connection, affinity, kinship.

پڙهڻ: ڏ (سن) چنڊ جي بدلي جو ڏينهن (چنڊ جي پهرين، اٺين، چوڏهين ۽ ٻاربعين تاريخ). ڏو ڏينهن- ڏڻ خوشي جو ڏينهن.

the day of change in the shape of the moon (first, eighth, fourteenth and twenty second of lunar calendar), festival day, holiday.

پڙهڻ: ڏ (سن) سج اڀرڻ کان اڳ وارو وقت- پرهه ڦٽي- وڏو صبح. dawn, daybreak. first blush of morning, cock-crowing, aurora.

پڙهڻ: ڏ. هڪ راڻي جو نالو. a morning hymn, a morning raga.

پڙهڻ: م. ريجهائڻ. وندرائڻ. سرچائڻ. ٻار کي لالچ ڏيئي مات ڪرائڻ.

پڙهڻ: ص (ف) ڀريل- ڌڪار- لبريز.

full, replete, teeming, complete, quite.

پُڙهڻ: ڏاڍي بندوبست سان. وڏي لاه جوڙ سان. مان شان سان (دعوت، ڪاڌ).

(a feast) with elaborate arrangement.

پُڙهڻ: رونق وارو. سرسبز. وسيع (علائقو، ميدان). healthy, open country, green yard.

پُڙهڻ: ڏ. آليون (اڪيون)- پٺل (اڪيون). with tearful eyes; tears in the eyes.

پڙهڻ: ڏ (سن) شهر. هڪو. ڳوٺ. وسند آبادي. a city, town, village, habitation, settlement, hamlet, thorp.

پڙهڻ: ڏ (سن) پهچ- رسائي. فائدو. حاصلات. approach, influence, benefit, profit, acquired, obtained, received.

پڙهڻ: ڏ (سن) ٻين سان ڀلائي. نيڪي. سخاوت. philanthropy, humanity, public charity, almsgiving, good-will.

پڙهڻ: ص (سن) اوائلي- آڳاٽو. قديم- ڪهنو. ancient, old, pristine, antique, archaic, primitive.

پڙهڻ: ڏ (سن) دعا. هندو ڌرم ۾ بندگي- پوڄا. prayer, supplication, religious rites (of Hindu religion).

پڙهڻ: ڏ (سن) پروان ڀريون پاسو. ٻي پڙ (درياءَ جي). ("اوراڻ" جو ضد). the opposite bank; on the opposite side (or bank).

پڙهڻ: ڏ. عام ماڻهن جي ٻولي (جيڪا سڪرت جي گرامر مطابق نه هجي).

the language of the masses (spoken without rules of grammar). vernacular.

پڙهڻ: ص (ف) ڇڙوڇڙ- پکڙيل. پريشان. گھبريل. scattered, dispersed, spread in all directions, routed, dissipated, disturbed, distressed, perplexed, troubled, wretched.

پڙهڻ: پڙهڻ: ڏ. پري جو- ڏورانهن. away, remote, farther, at a little distance, distant, far-off.

پڙهڻ: ڏ (سن) پراڻ- ساه- دم- پسا. حياتي. روح. life, breath, soul, inspiration, spirit, existence,

حقيقت کي سمجهڻ.

to understand, comprehend, appreciate, apprehend, conceive, discern, grasp, perceive, realize.

پرجار: ذ (سن) چوڌاري پکيڙو ڦهلاءَ (نظريي جو). اشاعت. مشهوري.

تبليغ.

propaganda, preaching, publicity, advertisement.

پرجارڪ: ص. تبليغ ڪندڙ. مبلغ.

preacher, missionary.

پرجاڻي: ث. فرتي جي وارثن سان هٿ فاتحہ - عذرخواهي.

condolance. expression of sympathy for deceased.

پرجاء: ذ. صلح. ٺاه. ميلاپ (وٺل جو).

reconciliation, pacification, reconcilement, reunion. adjustment, settlement, restoration of harmony.

پرجائڻ: م. سرچائڻ. پريائڻ. راضي ڪرڻ. ٺاه ڪرائڻ. ماٺ ڪرائڻ

(ٻار کي). ڏٺارڻ. بند ڪرڻ (دڪان).

to reconcile, reunite, bring about a settlement, concilement. to pacify or quiet (a child), to make happy, to comfort. to close the shop.

پرچم: ذ (ف) جهنڊي جو ڪپڙو. بيري. جهنڊو.

a flag, standard, streamer, banner.

پرچڻ: م. ٺهڻ (رسمي کان پوءِ) - سرچڻ. ريجڻ. راضي ٿي ٺاه ڪرڻ.

to be reconciled, be pacified, to be happy, to restore harmony (after a fight etc).

پرچو: ذ (ف. پارچ) ٽڪرو. پرڙو. اخبار. هڪ ڏينهن جو خبرنامو. امتحان

جو سوالنامو - پيپر.

a piece, slip, scrip, scrap of paper. newspaper, a question-paper.

پرچون. پرچوڻ: ذ (سن) ريزڪي وکر (اتڻ) دال. مرج وغيره).

sundries, small retail articles.

پرچي: ث. کاغذ جو لکيل ٽڪرو. چٽي.

a slip of paper, scrap, a letter.

پرڻاڻ: ث (ف) جهيڙو. ڪينو - رنجش. اثبث.

conflict, tiff, quarrel, clash, wrangle.

پرڊاخت: ث (ف) پالنا. پرورش. سارڻيال.

upbringing, lookafter. patronage, fostering, rearing.

to quiet, please, humour (a cross child), delight, satisfy

پريو: ذ (سن) هندو عقيدي موجب ڌڻي تعاليٰ.

the name of Allah (in Hindu religion).

پريون: ث. پرانھون ملڪ - پرڏيه.

a foreign country, an alien land, on the otherside of the sea or ocean, away.

پرٽ: ذ (سن) ٽڪر - پڙ. ورق.

cover. a leaf of a book.

پرٽ: ث (سن) پريت - پيار. سگ. اڪير.

love, friendship, affection, passion. inclination, disposition, attachment, endearment. devotion.

پرٽو. پرٽو: ذ (ف) روشني. ڪرڻ. شعاع - تجلر. چمڪو. عڪس. اولڙو

پاڇو.

light. a ray. brilliance, sheen, glitter. reflection, image, shadow, shade.

پرٽو: ذ. تماشو. هٿ نات. ڪرشمو.

a show, reflection, wonder, trick, illusion.

پرٽي: ث (سن. پرٽي) پرٽي - ڌرتي.

the earth, ground, the world.

پرٽوي: ث (سن) دنيا. جهڳٽ. ڌرتي. پونءِ.

the earth, world, universe, cosmos, creation, nature.

پرٽو: ذ (سن) ڌوبي - کٽي.

a washerman, launderer. drycleaner, dyer.

پرٽائڻ: م. هارڻ. اوتڻ. اٽلائڻ.

to pour, spill, overturn, flip, invert, turn.

پرٽڻ: م. پاڻي يا گريل ڌاتوءَ کي ٿانءِ يا قالب ۾ اوتڻ. پلٽڻ. ٽائڻ.

اٽلائڻ (ٿانءَ).

to pour into a mould, to let pour over or overflow.

پرٽڻ: ظ. پٺي جي غير موجودگي ۾. غائبان.

behind one's back, in the absence of, without information.

پرڄا: ث (سن) نسل. قوم. عام خلق - رعيت.

race, generation. nation, people. humans, mankind, mortals.

پرڄي: م. ڄائڻ - سمجهڻ. پروڙڻ. چڱيءَ طرح ذهن ۾ روهائڻ. اصل

جز: a piece, scrap, note of hand, draft. a piece of a machine, part, bit, item.

پُڙا ڪرڻ: ڌرا ڌرا ڪرڻ- ٽڪر ڪرڻ.
to put to pieces, break, dismantle, tear.

پُرس: ڏ. پُرش.
a man, a husband, male.

پُرساڻو، پُرساڻو: ڏ (سن) هندن ۾ ڌرمي ڏينهن تي تيار ڪرايل خاص
تسڻ جو کاڌو (جيڪو مندر ۾ کڻا کان پوءِ وهائجي).
offering made at a shrine. special food.

پُرساڻو: ص (ف) پُڄندڙ- خبر وٺندڙ.
looking-after, taking-care, caretaker.

پُرساڻو حال: ڏک سک جي خبر لهندڙ همدر.
caretaker, interested, sympathiser, patron, well-wisher, friend.

پُرسڻاڻو: ص (ف) پوڄيندڙ عاشق.
worshipper, devotee, lover, admirer, paramour.

پُرسڻاڻو: ڏ (ف) پُرين جو آستانو. سھڻين عورتن جو ميڙ. سھڻو نظارو.
fairy or wonderland, an assemblage of beautiful women, an admirable view, lovely scene.

پُرسڻش: ڏ (ف) پوڄا، عبادت، اطاعت، محبت.
worship, devotion, love, affection, attachment, passion, fondness.

پُرسڻش: ڏ (ف) پڇا، جواب طلبي، خبرگيري.
inquiry, questioning, asking, interrogation, query, investigation.

پُرسڻو: ص (سن) خوش- راضي، تندرست.
happy, pleased; healthy, rejoice, well, sound, hale, hearty, strong.

پُرسڻگ: ڏ (سن) ٻئي سان ميلاب جو اثر، دوستي، جو اثر.
association, influence.

پُرسڻو: ڏ (سن) آدمي- ماڻھو.
a man, male human being.

پُرسڻو: ڏ (ف) پرگار ڪندڙ ڪيڏو لاءِ هڪ اوزار- پلڪار.
compass.

پُرسڻو: ڏ (سن) ڪار، افعال، لڄن- عادتون، خراب عادتون.
acts, deeds, manner, habit, custom, bad-habits.

پُردو: ڏ (ف) پردہ، بچاڻ لاءِ ڪپڙي جو ڍڪ. پوش، دريا دري تي ٺنڀيل
ڪپڙو. ڪپڙي جي اوڻ، برقعو، نقاب، پرهيز (نامحرم کان)- حجاب.

a curtain, screen, cover, veil, secrecy, privacy, modesty, shade, mask.

پُردو وجهڻ: ڍڪ ڍڪڻ، عيب لڪائڻ، لٽي مٽي ڪرڻ.
to connive, conceal, to keep secrets, to hide facts, to erase evidence, to hide away.

پُردو نئين: ص. پردي ۾ ويٺل، پردي جي پابند (عورت).
a lady who does not appear in public without a veil, a veiled woman, in hijab.

پُرديس: ڏ (سن) پرديش ڏاڍو ملڪ- پرديش، ڏوراهون ملڪ- ڏيساڻو.
a foreign country, an alien state, a faraway country.

پُرديسي: ص. پرديشي، ڏاڍو- اجنبی.
a foreigner, alien, stranger, unknown.

پُردان: ڏ (سن) سربراھ.
chief; a minister, a head of an institution, leader of a country, president, chairman, head of state or government.

پُردو: فعل. سمجهيو- ڄاتو.
understanding, knowing, comprehending, knowledgeable, intelligent, perceptive.

پُردو: ص. جنهن جو ڏهڪاءُ پري پنڌ ٿاڳين هجي. پهلوان- سورمي.
known, well-known, a hero, a champion, brave man, lion-hearted, demigod.

پُرو ڏکڻا: ڏ (سن) ڌرمي رسم موجب بت جي چوڌاري طواف.
a ceremony of taking rounds around an idol.

پُرويه: ڏ. پرديس.
foreign country, alien land.

پُرويهي: ص. پرديسي.
foreigner, alien, stranger, outsider.

پُرو، پُرو: ڏ. تمام وڏو پکي- پرمار، اڙڙاڻاڳ.
a very large bird, huge bird, a dragon, python.

پُروڻ: م. چوري مٽي (ڀڻڻ) ۾ زور سان وجهڻ (جئن پورجي ڏي). ڏوڙ ۾
ڦٽڻ، زور سان دٻڻ (ملم ۾).

to put forcefully in loose earth (so as to get buried), to put on ground forcefully (in game).

پُرو: ڏ (ف) ڪاغذ جو ٽڪرو- چٽي، ٿورو حصو- ڌرو، مشين جو ڪوبو

a general destruction, great mortality, the resurrection, a calamity, the day of judgement.

پڙهڪالو: (سن) سڀ کان اول ۽ اعليٰ هستي. ايشور.

the supreme being (considered as the soul of the universe); Hindu name for God, Allah.

پڙمار: ذ. پکي جو هڪ قسم (جيڪو ٻين پکين کان شڪار ڪري کائي). (ص) ڦورو ماڻهو. پراڻو مال هڙپ ڪندڙ. ٻئي جو کٽيو کائيندڙ.

a bird living on the prey caught by other birds. a person living on other people's income. a thief, purloiner.

پڙمڙيو: ص. پراڻي مٽ تي هلندڙ بيوقوف.

simple, homely, pliant, pliable, fool, foolhardy.

پڙمڙي: ث (انگ) اجازت نامو. پروانو.

permit, permission, authorization, a grant.

پڙمڙيو: (سن) وشنو اوتار جو هڪ صفاتي نالو.

God, Allah, the Almighty, a Hindu name for the Supreme God.

پڙميل: ذ. بيماريءَ جو هڪ قسم.

gonorrhoea.

پڙو: ذ (سن) واعدو. انجام. رهن.

a promise, vow, agreement, word, assurance, pledge.

پڙنامو: ذ (سن) پڙنامو عزت سان جهڪي ڪيل سلام.

salutation, prostration, greetings (out of respect), veneration.

پڙندو: ذ (ف) پرندو (پکي).

a bird, fowl.

پڙنڀال: ذ (انگ) ڪاليج جو وڏو استاد. اعليٰ تعليمي درسگاه جو منتظم.

principal, the head of an educational institution, school, college, polytechnic, training institute etc.

پڙو: م. حوالي ڪرڻ. سونپڻ.

to entrust, recommend to another's care, assign.

پڙو: م. پلجڻ. نيچڻ. تڳڻ. جيئن ادا ٿيڻ (قول، وڃڻ).

to be supported, be supplied with food, to bring up, to live, to fulfil (a promise).

پڙو: ذ. اتي يا اناج چائڻ لاءِ لوهي چاڻي. پڙو.

a sieve, colander.

پڙهڪالو: ذ (ف) چڙنگ. تانڊو.

a burning charcoal, live-coal, flare, flame.

پڙهڪو: ذ. ڦلڙو. چلڙو.

a blister, vesicle, pustule, blain, bleb, blob.

پڙڪو، پڙڪو: ث. جانچ-چڪاس. آزمائش. اصليت جي جانچ. ڪري ڪوئي جي تميز. معيار ڪموني.

test, proof, trial, examination, scrutiny, judgement, discrimination, inspection, touch-stone.

پڙڪو: ذ. پُرش.

a man, male, person.

پڙڪو: ث. پڙڪو.

trial, examination, scrutiny, judgement, inspection, test.

پڙڪو: ث. وڃايل پير جي ڳولا. ڏوڏ. تلاش. پڙهڪو.

search, exploration, hunt, quest, pursuit, looking for or after.

پڙڪندو: ذ (سن) ڌاري ملڪ. پراڻو ملڪ.

a foreign country, alien land, remote.

پڙڪندو: م. چڱي طرح سان جانچڻ-چڪاسڻ. ڪري ڪوئي جي پڙڪ ڪرڻ. فرق ٺهڻ (اصل نقل يا). سڃاڻڻ. پروڙڻ. آزمائڻ.

to examine, test, try, assay, prove, judge, subject to trial, put to proof.

پڙهڪو: ذ (ف) پڙگند ملڪ جو هڪ ڀاڱو. صوبو. علائقو.

a division of the country, province, section, area, county, shire.

پڙهڪو: ظ (سن) ظاهر. چٽو پڌرو. مشهور.

well-known, obvious, conspicuous, apparent, manifest, evident.

پڙهڪو: ث. ٻئي جي سارڻيال. پالنا. پرورش. خبرگيري. ٺهل ٽڪور.

care, thought for, lookafter, bring-up, care-after.

پڙلا: ذ. پري جو ڳالهائڻ (جيڪو ڏيڻو پڌجي ۽ مسجد ۾ نه اچي). آهستي ڳالهائڻ جهڙو آواز. گھڻن ماڻهن جي ڳالهائڻ جي گونج. پڙاڏو.

پڙلا.

sound, voice, reflected sound, an echo, reverberation of sound.

پڙلوڪ: ذ (سن) پيو جهان. موت کان پوءِ وارو جهان.

the next world, life after death, hereafter.

پڙو، پڙي: ث (سن) دنيا جو موتي اصلوڪي حالت ۾ اچڻ. قيامت.

ancestry, descent, genealogy, heredity, lineage, parentage, pedigree, root, village, town.

پريا: د. اڃا وار

grey hair, frosty-hair.

پريا بقرا ٿيڻ: عيب ثواب ظاهر ٿيڻ.

disclosure of facts, exposure, betrayal.

پرياڏ: د. به - ارادو، نشان - اهڃاڻ.

reflection, intention, design, purpose, council, indication, omen, presage, hint, portent.

پرياڏ: د. پريان. پاڇو - پرتو - پرڪار.

intention, design, indication, omen, reflection, shadow.

پریت: ٺ (سن) پيار - نينهن. سڪ. قرب.

love, affection, fondness, friendship, amity, liking, warmth.

پریت: ص. نعايت پيارو. پرين.

sweetheart, beloved, dear, darling, adored.

پریت: د. پرين، جو ناتو، پيار، عشق.

love, affection, adoration, devotion, fancy, infatuation, liking, passion.

پریت: د. ڌوپي - کٽي.

a washerman, a dry-cleaner, a dyer.

پریت: د. (انگ) صدر، مکيه اڳواڻ، ملڪ جو آئيني سربراہ.

president, leader, a constitutional head of government.

پریشان، پریشان: ص (ن) پڪڙيل - ڇڙوڇڙ - ٽڙيل پڪڙيل. بي ترتيب.

حيران، گھبرائيل، واڙو.

disturbed, perplexed, troubled, wretched, confused, disordered, disorganized, distraught, troubled, upset, distressed.

پریشانی: ٺ (ن) گھٽي، موندجھ، گھمراھت، حيراني، آزار - مصيبت.

confusion, distress, disturbance, anarchy, chaos, commotion, disorganization, disorder.

پریر: د (سن) پيار - پریت - محبت. سڪ. حب. چاھ.

love, affection, kindness, attachment, attraction, regard, passion.

پریمی: ص. محبتي، عاشق، دوست.

lover, affectionate, beloved, friend, loving, devout, admirer, paramour.

پرويش: ٺ. رسم رواج، هلي چلي.

custom, habit, convention, etiquette, manner.

پرويش: ٺ (ن) ڪٽيون (نڪت) - ٿريا.

a constellation, an assemblage of stars.

پروہ، پروہ: ٺ. اُسر جو سُھائي وارو وقت - صبح جي اڃاڻ. وڏو صبح - ڏکي.

dawn, day-break, first-light, sunrise.

پروہ ٿي: ٺ. وڏو صبح، فجر - ڏکي. پريات.

dawn, to dawn, false-dawn.

پروہ: د (سن) پُرش) ماڻھو جي قد جيتري ماپ. پيرن کان وٺي ماڻھو جي قد کان مٿي جنھن اوچائيءَ تي هٿ پهچي (ڪوھ جي ماپ يا پاڻيءَ جي اونچائي ماپ جو معيار).

a fathom, or the space to which a man can extend his arms, a man, the height (of a man), measurement of well or the standard of measurement of the depth of the water.

پروہ: م. پھڻ - ارڏڻ. (د) پروشاک - وڳو.

to dress, clothe, attire, array, cover, a dress, apparel, clothing, costume, garment, garb, outfit.

پروہ: ٺ (ن) منع ڪيل شيء يا عمل کان پاسو، ڪري - رڳ - پردو (ڌاربي کان).

keeping away from or aloof, abstinence, temperance, continence, self-control.

پروہ: ڳار: ص. بڙاين کان بچيل، متقي - زاهد.

abstinent, abstemious, sober, continent, temperate, rational, dignified, solemn, serene, tranquil.

پري: ٺ. ڏور - ڏور. وڻيڪو. پرائون. جدا - الڳ.

away, for off, at a distance, distant, farflung, remote, outlying.

پري: ٺ (ن) هڪ خيالي عورت (جنھن کي ٻانھن تي پڙئين، تمام حسين ۽ عام طرح لوڪ ڪھاڻين ۾ ٺيڪي جو ڪردار - اڀيرا، تمام سُھڻي عورت.

fairy, a beautiful woman, charming woman, lovely, handsome, pretty.

پري بيڪر: ٺ. پريءَ جھڙي صورت.

pretty woman, beautiful lady, handsome, charming.

پري: ٺ (ن) پُرو - نسل - پڙهي. اولاد. (سن) شعر، ڳوٺ.

millstone.

پڙاڏو: ڏ. ڪنهن آواز، سڏ يا ڳالهه جي ساڳي صورت ۾ گونجندڙ موت.
پڙلاءُ: گونج.

an echo, resound, reverberation.

پڙاڏو پڙو: ڏ. هل هلڻ مشهوري ٿيڻ.
to become well-known, advertisement.

پڙهائڻ: ڏ. ٻڌائڻ- ڳوٺ- ٻڌائڻ.

boast, bluster, brag.

پڙهائي: ص. ڏاڙي- ٻڌائي.

boastful, cocky, conceited, egotistical, braggart.

پڙتال، پڙتال: ڏ. پوک جي ڍان بندي- نمبر شماري. گهمي ڦري ڪيل
جڪاس.

inspection, scrutiny, study, survey.

پڙتو: ڏ. تلوار بازی جو هڪ هنر- پلڙو.

a trick in fighting with swords, sword-play, fencing.

پڙيڻ: م. حاصل ٿيڻ- پلڻ پڙڻ.

to be found, be acquired, obtained.

پڙجڻ: ڏ. شاديءَ جي هڪ رسم (جنهن ۾ ڪنواريتا لنيون کڻي ڳوٺ
جي ٻاهران اچي گهر ڀيٽڻ کي سامهون ٿيڻ ۽ رسم طور وڙهڻ لاءِ
موڪارين (چڻ ته وڙهڻ ٿا).

a game (like an attack) by the family and relatives
of bride, played with the marriage guests, of the
groom.

پڙجڻ: ڏ. تڙ- لوهي چادر.

a sheet of iron, a wattled sheet of date-palm
leaves.

پڙو: ڏ. تڪ- پڙ.

a cover, lid, a layer.

پڙو پڙو ڪرڻ: عيب ثواب ظاهر ڪرڻ.

to expose facts, to bring out truth.

پڙو: ڏ. پردو.

a cover, curtain, layer.

پڙدي: ڏ. هڪ سِر جي اوساري واري پٽ. ڪاٺ جي تختن واري اونٺ.
partition wall, a wooden partition, a thin wall.

پڙلاءُ: ڏ. گونج. پڙاڏو، غوغاءُ.

echo, sound, resonance, riverberation, uproar,
clamour.

پرين: ص (سن) پيارو، محبوب، معشوق، محبت وارو. دل گهريو.

beloved, dear, sweetheart, darling, intimate.

پريندي: ظ. پريان ٿي- ڌريان ٿي- شروع کان ٿي.

from the very start, first of all, from the starting
point or stage.

پرينڻ: ڏ. سڀني کان پوءِ وارو ڏينهن.

day after tomorrow.

پريو: ڏ. آڇو وار (عموماً جمع ۾ ڪم ايندڙ "پريا"). (ص) اچڻ وارن
وارو- پڙهو.

old, aged, senior, grey haired, elderly.

پريو مڙس: ڏ. وڏي عمر وارو ماڻهو، بزرگ، چڱو مڙس (راج جو).

elderly, aged, headman, senior-citizen.

پريوگ: ڏ (سن) ميلاپ. علم نحو موجب فعل جي لاڳاپيل صورت
(پريوگ جاتي قسم: ڪرتي، ڪرمي، پاري).

joining, connection, adjoin, a condition of verb.

پڙو: ڏ. مزار يا قبر تي چاڙهڻ لاءِ چادر يا ڪپڙو.

a covering of cloth for the grave of a saint.

پڙو ٻاسڻ: مراد پوري ٿيڻ تي مزار تي پڙ چاڙهڻ جي نيت ڪرڻ.

to make a vow, a pledge to provide covering for
the grave of a saint (Pir).

پڙو: ڏ. گولائيءَ ۾ زمين ٽڪر (ملاڪڙي، نشاڻي يا راندين لاءِ). ڪڪڙن
جي ويڙهه لاءِ دائرو، نار، ڦرلي يا گهائي ۾ رهندڙ وھت جي ڦڙ وارو گول، وڻ
ڳاهڻ واري گھڙيل زمين. چنڊ جو پڙ، ميدان، لڙائي جو ميدان، عاشورن ۾
مانتر وارو هنڌ ۽ ماتمي جلوس، جوتا برداءِ لڳائڻ واري پڙي.

a round level piece of plying ground, a circle or
ring (of a water-wheel etc), halo, the threshing
floor, the pool (at a game), the place in front of a
tomb where people sit and beat drums, the space
round the flagstaff (alam), a place for gambling, den.

پڙ پالعو ڪرڻ: ميدان صاف ڪرڻ، سَج ڪرڻ.

to destroy everything, clearaway completely,
make desolate, barren.

پڙ ڪڍي بيھڻ: صفا انڪار ڪرڻ، نابري وارڻ.

to refuse, reject, rebuff, repudiate, spurn, turn
down.

پڙو: ڏ. تڪ، رليءَ جو مٿيون هيٺيون تڪ، مانيءَ جو تڪ، چنڊ جو مٿيون پڙ.
سامهيءَ جو هڪ پاسو، ڍڪ (ٿانءِ يا پيٽي جو).

a cover, lid, layer, the bason of a balance, a

learned, literate, knowing, skilled, expert, experienced, well-informed, lettered.

پڙهو: ذ. ڪنهن حڪم، هدايت يا واقعي بابت دهل وڄائي ڪيل اعلان-
ڏيندڙو- منادي

a proclamation by a beat of drum, a public announcement.

پڙهو ڏيڻ: ڏيندڙ ڏيڻ. وڏي واڪي سڀني کي ٻڌائڻ. ڳالهه مشهور ڪرڻ.
to announce, proclaim (by beat of drum), to advertise, declare, pronounce, publish.

پڙهيا: ذ. اهي شيون جن تي توڻا ڦڻا يا ڪاڻڪ ڪيل هجن (ڏاڳا، ٿُل وغيره).
charms, (yarn, threads) with magic put in them, amulets, talisman, magic, witchery.

پڙهيا وڃڻ: ڪاڻڪ ڪرڻ- توڻن ڦڻن واريون شيون ڪارائڻ يا پيارڻ.
witchery, magic, to give water etc. with magic spell on it.

پڙي: ٺ. ننڍڙو پڙو، اڀري ۽ ننڍڙي سٿڻ.
a loose pyjamas, short petticoat, skirt.

پڙي: ٺ. مارڪيٽ يا بازار ۾ پٽ تي شيون وڪڻڻ واري پاتاري.
گهوڙي جي بيشڪ واري مقرر هنڌ. مقرر پاتاري.
an open piece of ground used as a special market, a ground for small stalls, a vendors' stall, fixed location.

پڙي: ٺ. ننڍڙو پڙو (وڪرن جو). ذرا-سٺي.
a small packet (containing wares), a medicine, drug packed in a piece of paper.

پڙي ڏيڻ: زهر جي پڙي ڏيڻ (مارڻ لاءِ).
to poison; to put to death by poison.

پڙهڻو: ص (ف) ڪومال، موڳو، شڪين، مايوس، ساڻو.
spiritless, weak, low, feeble, languid, debilitated, spent, exhausted.

پڙهڻو: ذ. ٺاڙي ويٺل ڏيڻ، مڃڻ، پڪڙي جو ويسڻ بعد پهرئين ڏينهن
جو ڪيڻ

beestings.

پڙهڻو: رڌجي گري وڃڻ (کاڌو).

fully-cooked meal.

پڙهڻو: ذ. دوا طور ڪم ايندڙ جڙيون ٻوٽيون (پن، گل وغيره). سڙهڻو.
گهوڙو پڙهڻو، هراخوري.

medicinal herbs, to pace up and down, stroll.

پڙهڻو: مر برابر ٿيڻ- مڪت ٿيڻ. هڪ جيترو ٿيڻ (وزن ۾). پورو ٿيڻ
(واعدا). وهنوار ٿيڻ (ڌرتي لپي). حاصل ٿيڻ- پڙهڻو.

to equal, come upto, to be fulfilled (a promise), accounted for, to be completed.

پڙهڻو: مر. پڄڻ، اڀرڻ- غالب پڻ. تڪميل کي رسڻ.
to fulfill, settle, to advance, overcome, surpass, be completed.

پڙو: ذ. چيلهه کان وٺي پيرن تائين ڍڪڻ جو خاص زنانو لباس (الو يا
چُريل. سات عورتون سلوار مٿان اوڀين، ڦر ۾ زالون سٿڻ بدران پڙو
پائين، ڪڇ ۾ زالون ڳاڙهو پڙو پائين)- پيشگير.

a large size skirt, a covering for the lower part of the body (waist down), mostly worn by village (Thari) women, a petticoat hung round the waist.

پڙو پڪيڙو: رڀي رهڻ. تعلقات وڌائڻ. گهڻن ڪمن ۾ هڪ وڃڻ.
to sit down idly, idling, inactive, to extend relations, keep friendship, to become involved in many assignments simultaneously

پڙو: ذ. شاديءَ ۾ گهوڙيڻ طرفان ڪنڌر لا، وٺاءُ جو سامان ڏاڳو.
dowry, dower.

پڙو: ذ. وڏي پڙي. ڪاغذ ۾ ويڙهيل وڪرن جو پڙو (خاص ڪري مٺاي
سُرهان وغيره جو). پڙي جي پٺن جو ڳڻڻ. ڪمند، ياڄي يا تماڪ جي
پوک ۽ فصل.

a packet, parcel (of drugs, spices or perfumes etc), a pack of tobacco leaves, a plantation of sugarcane, leafy vegetables or tobacco.

پڙوال: ذ. اکين جي پلڪن اندر ڄاڙيل وار (اکن جي هڪ بيماري)
growing of hair on the underside of the eyelids (a disease). Trichiasis.

پڙهائڻ: مر. تعليم ڏيڻ. سبق ڏيڻ. پڙهائڻ ڏيارڻ.
to make one read or study, to teach, instruct, train, coach, educate, enlighten, enticing, alluring, seducing, tempting, luring

پڙهائي: ٺ. تعليم- سکيا.
education, schooling, teaching, instruction.

پڙهڻو: مر. تعليم وٺڻ. درس وٺڻ. مطالعو. ڪرڻ.
to learn, to read and write, to recite, repeat, to take a lesson, to study.

پڙهيل ڳڙهيل: ص. پڙهي پڙهيو ٿيل. تعليم سان گڏ تربيت وٺيل
آزموڱڻ

breast.

پَسَنَدُ: ذ (سن) ڪتاب، پوڻي.

book (specially religious one), booklet, pamphlet, scripture.

پَسَنَدُ: ذ (انگ) تَنجُو- تَپاجو.

a pistol, small arm, hand-gun.

پَسَنَدِي: ث (ف) پَشَت (ڪچي پَت جي پاڙ کي گاري وغيره جي ٿيڪ).

گھوڙي يا گنڊھ جي اٿ.

prop, support, aid; a kick of hindleg by a horse or a donkey.

پَسَنَدِي ھڻڻ: ٽون ھڻڻ، مستي ڪرڻ، ارڏايون ڪرڻ.

to kickout with hindlegs, to be naughty, wicked.

پَسَنَدِي: ص (ف) پويان پير، پوئتي (ھڻڻ). پياڇ ڪاڌل (مقابلي يا لڙائيءَ).

to retreat, withdraw, fall back, move back.

پَسَنَدِي: ث (پاڇ) شڪست.

retreat, defeat, downfall, routing.

پَسَنَدِي: ط (ف) اڳي پوءِ- آخرڪار- نيٺ.

at last, sooner or later, afterall, ultimately.

پَسَنَدِي: ذ (ف) پَت- پيٽو.

son, male decendent.

پَسَنَدِي: م (پکيڙڻ- ڦهلائڻ) پائيت. پگھارڻ، چيوائڻ- رسن ڏيارڻ.

spread, expand, extend, melt, dissolve, provoke, irritate, tease, tempt, vex, pester, entice, allure, seduce, incite.

پَسَنَدِي: م (پکيڙڻ) پائيت. ڦهلائڻ، پائيت جو ڌڪڻ جسٽر م سرائي.

ڪرڻ (جنهن مسچتي بر مَس، وَت م تيل، ڪپڙي م پائي). وگھوڙ (ڦاٽي).

پَسَنَدِي (ٿڌ ڦڙڙي). ڪرڙ (زخم). ڪاوڙجڻ، ڦهلورجڻ.

to be spread, expansion, extension, incursion, melt, expand, dilate, become angry, enraged, wrathful.

پَسَنَدِي: ث (ف) چوڌاري- آسپاس. ويجهي ڇڏڻ- ٽڙ.

environs, suburbs, vicinity, surroundings, around, neighbourhood, vicinage.

پَسَنَدِي: ص (ف) پوئتي رهيل. پويان (اولاد، ماتحت). باقي رهيل. پلٽي.

پيل- غريب.

remnants, drags, followers, leftout, poor, trace, depraved, disadvantaged.

پَسَنَدِي، پَسَنَدِي: ث (ف) چاهت- وڻت. چوند- ڏوڙ. مرضي- خواهش.

wander, rove, walk.

پَسارُ ڪرڻ: گھمڻ خاطر آهستي آهستي هلڻ- چمڻ تدمي ڪرڻ.

to take a stroll, wander, rove, walk, roam, saunter.

پَسارُ: م (پکيڙڻ- ڪنڊيڙڻ) پُٺار ڪرڻ. تنگن ڊگهيون ڪرڻ.

to spread, expand, stretch out, extend, to raise up, bring up, rest, relax, lie, perch.

پَسارو: ذ. ڏيکاء- نظارو.

a view, sight, scene, scenery.

پَساري: ص. پَسارو وڪرو ڪندڙ (دڪاندار).

a grocer, druggist.

پَسارو: ذ. پَسارو وڪرو مان ٺهيل جُلاب.

a purgative, cathartic (made of medicinal herbs), a herbal purgative.

پَسارو: ذ. ساه- دم. ساه وارو حس، چائون رڌڻ جو هڪ طريقو- پَسار.

breath, respiration, life, existence, a way of cooking rice.

پَسار ڪڍڻ: ساه ڪڍڻ- تڳڻ.

to breathe, respire, live, exist.

پَسارڻ: م (ڏيکارڻ، نظارو ڪرائڻ).

to show, exhibit, display, present to view.

پَسَت: ص (ف) هيٺ. جُهڪيل- ٽپيل. ڪريل- نيچ- خيس.

low, mean, vile, inferior, ignoble, vulgar, coarse, base, abject.

پَسَتِي: ث. هيٺاهين. ڪريل درجو- تنزل، رذالت.

lowliness, meanness, lowness, abjectness, vile-ness, baseness.

پَسَت: ث (ف) پوست (هڪ قسم جو ٻوٽو (جنهن جو پيچ ڪس ڪس به ڏوڏي جو رس "آفيم" ٿئي)- گل لال جو ٻوٽو).

poppy, poppy plant, a plant with large scarlet flowers, yielding narcotic drug and spice (poppy seed).

پَسَتا: ذ (ف) مشهور سڪل ميوو.

pistachio nut, a dry-fruit.

پَسَتايي: ص. پستن مان ٺهيل (حلوو، مٺاي). پستن جي رنگ جهڙو.

هلڪو سائو (رنگ).

a sweetmeat containing pistachio nuts, pistachio coloured, light green.

پستان: ذ (ف) پير- آڙ.

er, aider, patron.

پشتو، پشتو: ث. پنهان يا پختونن جي ٻولي.

Pashtoon language, Afghani.

پشپ: ذ (من) گل - گل.

a flower.

پشمر: ث (ن) اُن (دوتل ۽ صاف). ريشم - پٽ.

wool, soft hair, fur, silken hair.

پشمينو: ذ (ف) پشم يا اُن مان لعل ڪپڙو.

woollen cloth, woolly.

پشواڙ، پشواڙ: ذ (ن) ناچ ۾ پائڻ لاءِ خاص قسم جو جامو.

special trousers for dancers.

پشروي: ذ. ڪڪڙ جو هڪ نسل (رنگ پيلو، قد ننڍو، ڪڙهون وڏيون، ويڙهر ۾ پڪ).

a kind of fighting cock.

پيشي: ث. پلي. پيشاب (ٻارڙي جو).

a cat, urination by a child.

پشيمان: ص (ن) پڇتاء وارو، پڇتائيندڙ، افسوس ڪندڙ.

repentant, sorry, penitent, ashamed, sorrowful, regretful.

پشيماني: ث. پڇتاء - افسوس، ندامت.

repentance, regret, remorse, humility, shame, penitence, sorrow.

پُقات: ذ. پُتيءَ جو پٽ. (ث. پُقات).

cousin (son of father's sister).

پُٺو: ذ. پُتيءَ جو مڙس.

husband of father's sister.

پُٺي: ث. پُتيءَ جي پيٽ.

sister of father, aunt.

پُڪ: ث. پڪائي (وعدو، واپار ۾). خاطري - دلچسپي - تصديق.

certainly, assurance; a settled agreement, finalized, resolution, valid, inevitability.

پُڪ: ث. وات جو لعاب - ٿيڻي - ٺٻ. ٺڪ جو ذرو. ڍڪ - سُرڪ (شراب جي). پيالي جو پڇاڙي وارو ڍڪ.

saliva, spittle, slaver, drool, slobber, a draught (of wine).

پُڪا: ذ. ڪڙو جو پڪل ڦر (جي پيچي ڳاڙها ٿيا هجن).

the fruit of leafless caperbush (*capparis aphylla*).

رضامندي. (ص) وٽيل - چونڊيل.

liking, preference, choice, approval, favorite, valuable, selection

پُسنديده: ص (ف) وٽيل - چونڊيل. قبول پيل. مرضي مطابق. chosen, pleasing, desirable, approved, favourite, darling, beloved, preferred, choice.

پُسن: ذ. اعيان - نشاين. شگون - آثار.

an omen, presage, augury, foreboding, sign, auspice, portent.

پُسن پون: اعيان لڳن. اڳوت نشاين محسوس ٿيڻ.

expectation, an omen, signs and symptoms.

پُسن: مر. ڏسڻ. نهارڻ - جانچڻ. ديدار ڪرڻ.

to see, catch sight of, look at, observe, perceive, sight, view, watch.

پُسن: مر. پڇڻ (ٻائيءَ ۾). پاڻي پوڻ سان آلود ٿيڻ (گناهن ۾).

to soak, become wet, drench, immerse, marinate, saturate thoroughly, immersed in sin, fall from grace, go astray.

پُسروي: ث (ب) پذيري، خصلت، نلي آءِ، موروثي اثر، عادت.

habit, attitude, bent, disposition, inclination, tendency.

پُسروي پڌري ڪرڻ: اصليت ظاهر ڪرڻ. عيب اڳهارا ڪرڻ.

to expose in public, to vilify, defame, asperse, malign, speak ill of.

پُسون: ذ. تمام ننڍڙو ساهوارو، ننڍڙو جانور.

a beast, a very small being.

پُسي: ث. ڪنجهو (ڌاتو). ڪنجهي جو ٿاڻو (تراڪڙي ننڍي وٽي).

a plate of bell-metal.

پُسي: ث. ڪڙو جا ڳاڙها گل (ڏک طور دڄن کائجن).

the flower of a leafless caper-bush (*capparis aphylla*).

پُسيٽو: ذ (ف. پسيد) پگهر.

sweat, perspiration.

پُشت: ث (ن) پُٺ. پُٺي. نسل - پيڙهي. تپڪ - حمايت.

generation, progeny, family, race, the back, support, assistance, help, protection.

پُشت پناه: ص. مددگار - پرچهارو - حمايتي.

supporter, helper, protector, refuge, ally, sustain-

solid, hard, firm (ground, soil), land (away from river etc), hilly tract, fried, baked, ripe, mature, toasted, firm, resolute, trust worthy, reliable, aged, frugal, learned by heart, thrifty, miser, stingy, fast (colour).

پڪو پختو: ص. ڏاڍو مضبوط، اعتبار جو گڻ. وڏي عمر وارو.
aged, experienced, reliable, trustworthy, dependable, old, elderly, senile.

پڪاڙو: ث. ڍولڪ.

a kettle-drum, a small drum beaten on both sides.

پڪوان: ذ. گيه يا تيل ۾ تريل ميندي جي ماني.
thin fried bread.

پڪوڙو: ذ. پيسخ ۽ مصالحن مان گيه يا تيل ۾ تريل پورو.
pastry or fried piece made of gram-flour.

پڪي: ث. پڪ. خاطري، ونجھوتي راند ۾ راند کڻڻ.
assurance, confirmation, a sure win in game of squares.

پڪي ڪرڻ: راند کڻيندي "پڪي" جو لفظ ڏاڍيان چوڻ- پڪي ڪرڻ.
to announce a sure win of the game (of squares).

پڪ: ذ (سن. پڪشي) ڪنڀ. پڙ (پڪي جو). قعري مهيني جو سهارو اونڌاڏو.
آنڌو.

feather, wing, the dark half portion of the lunar month.

پڪراج: ذ. اڇي يا زرد رنگ جو هيرو.
topaz (a precious stone).

پڪڙاندي: ث. ڪنيرائي (پڪي جي).
the limb (of a bird).

پڪڙجڻ: م. تڙي پڪڙي وڃڻ. چڙوڙڻ ٿيڻ.
to spread or extend, to stretch, disperse, scatter, strew.

پڪڙوڻ: م. چڙوڙڻ ٿيڻ- منتشر ٿيڻ. ڪنڊڙوڻ، ڦهلجڻ (پٽ تي). وڃائجڻ (هنڊ بسترو). واڌ کائڻ (جسم ۾).
to spread, extend, disperse, scatter, stretch, spread (bed, bedding), to expand, become fat.

پڪوڻ: ث. تمام گھڻا پڪي- جنس پڪي. مينهونگي جي مند ۾ پيدا ٿيل.
اڇن پرن سان ننڍڙا اڏامندڙ جيت (پيشمار ٿين ۽ رات جو روشنيءَ تي مڙن).

birds, abundance of insects, moths, beetles etc.

پُڪارَ: ث. سڏ آواز- صدا. هڪل. دانھن- فرياد رڙ- ڪُڙڪ.

cry, outcry, call, challenge, a complaint, wail, plaint, lament.

پُڪارَ ڪرڻ: شڪايت ڪرڻ. فرياد ڪرڻ- رپورٽ ڪرڻ.

to complaint, plaint, lament, report against (someone).

پُڪارُ، پُڪارَ: م. سڏڻ. هڪل ڪرڻ دانھن- فرياد ڪرڻ. مدد لاءِ سڏڻ. ھاڻ گھروا ڪرڻ.

to call, to cry out loudly, to challenge, to make a complaint, wail, lament.

پُڪائي: ث. ڏاڍائي. پختگي. مضبوطي. ڏاھپ (خريد فروخت ۾). ڪفايت شعاري، ڪنجوسي.

hardness, solidity, compactness, stinginess, miserliness, thriftiness, economy.

پُڪَ پُڪائي: ث. خاطري ۽ تصديق.

assurance, pledge, solemn declaration, certification.

پُڪريز: ذ. ڦٽ ڦڙيءَ جي واڌ. ٻونءَ وارين ڦڙيون، چتو ٺلو.

abscess, sore, ulcer, pustule, boil.

پُڪڙ: ث. گرفت- قبضو. واڌڪي يا لوهاري ڪم جو اوزار- اٿوري.

seizure, capture, possess, hold, pincers, grasping claws.

پُڪڙ پُڪڙ: ث. وٺ پڪڙ. گولا ڦولا، تنقيش.

round up (of bad characters etc), arrests, investigation, search, enquiry.

پُڪڙوڻ: م. جھلڻ- ونج (مٿن سان)، قابو ڪرڻ (اوزار سان)، سوگھو ڪرڻ. مضبوطيءَ سان جھلجڻ. گرفتار ڪرڻ (ڏوهي)، غلطي معلوم ڪرڻ.

to seize, catch, apprehend, arrest, detect, find fault, discover.

پُڪڙ: ص. تتي دانگيءَ وغيره تي پڇايل (ماني)، ٿانڊن تي سيڪيل. رَسيل (سور). پڇي ويل (ٿانڻ، سورن وغيره).

cooked, fried (food), ripe, mature (fruit), baked (bricks, pottery).

پُڪو: ذ. ڏاڍو پٽ- سخت زمين. ڏاڍي زمين وارو علائقو. درياءَ کان پراھين زمين (جتي پاڻي پهچي نہ سگھي)، جاھلو علائقو. (ص) پڪل.

سيڪيل. ڏاڍو- سخت. مضبوط- پختو. ثابت قدم (ارادي جو). اعتبار جو گڻ. پڪيءَ عمر جو. ڪفايت شعار، ڪنجوس، ياد (سبق)، پالدار (رنگ)

(ث. پڪي).

بروھڻ.

to pour water on any other liquid. to cast melted metal in the mould.

پَلٽِجڻُ: مر. اُٿلڻ ھارجڻ (پاڻي). سانجھي مريون (گريل ڌاتو).

to upill, overflow, to cast, casted, moulded.

پَلٽِجڻُ پوءِ: اٿلي پون (پاڻي، ماڻھو).

to overflow, inundate (with people, water)

پَلٽو: ٺ (انگ) پيادي فوج جو دستو. فوج. لشڪر.

a battalion, regiment, platoon.

پَلٽو: مر. دلي يا ڪنھن ٻئي پيريل ٿانءَ مان پاڻي اوتڻ.

to pour, pour out from a pot.

پَلٽو: ڏ. اٿل. موٽ. ڦيرو. ڳاڻڻ بر سرُن جي خاص اداڻگي (جنھن بر سرُن کي مختلف انداز سان هيٺ مٿي، پيشو چوڻو ڪري ادا ڪجي) - سرُن جي اٿل پتل واري هنرمندي.

reverse, turn, change, the skill of change in musical notes.

پَلٽو ڪائڻ: اٿل ڪائڻ. موٽ ڪائڻ.

to return, change direction, comeback.

پَلٽل: ط. گھڙي ۽ گھڙي ۽ ھر ھر.

again and again, repeatedly.

پَلٽجڻ: مر. نڀجڻ. تاتجڻ.

to be brought up (of a child), to grow up (of a child), looked after, cared for.

پَلڙو: ڏ. برسات جو پاڻي (۽ ان جو تلاءُ).

a pool of rain water, rain water pond.

پَلڙو: ڏ. ٻيڙ جي ٻجن جي ڦري.

the pod of acacia tree, the seed of acacia.

پَلٽرُ: ڏ (انگ) ليپڙ. ڍاڳو. دوا جو ليپ (زخمر تي پٽڻ لاءِ).

plaster, stucco, daub, smear (with medicinal material on an injury).

پَلٽرُ: ڏ. مسلمانن جي عقيدي موجب دوزخ جي مٿان ٺھيل پُل (جنھن تان نيڪ ماڻھو اُڪري بھت مريندا).

a bridge over hell (as per Muslim belief a very sharp (like a hair) bridge which a human being has to cross to enter Paradise).

پَلڪُ، پَلڪُ: ڏ (ن) اک جي چَڙ وارا وار. ٿورو وقت. لحظو.

eye-lid, eye-lash, a moment, instant, split second.

پَل: ڏ (سن) وقت جو ننڍي ۾ ننڍو ماڻ. اک پنھنجو جيترو عرصو. پَلڪ. گھڙي جو سئوئون حصو (60 پل = هڪ گھڙي). ڪن - ساعت. آن رکڻ لاءِ وڏي پلي. صاف تڏو جنھن تي شادي مُراڌي ۾ پُٽ ڊڳ ڪري رکجي. تلاءُ. ننڍو واھ. ڪُٽيو. ٻنيءَ کي پاڻي رسائڻ واري ڪسي. اڏ.

a moment, an instant, split-second, twinkling of an eye, a storage for cereals, a mat for putting cooked food on (esp rice), a tank, pond, water channel, water course.

پَل: ڏ (ن) ڪنھن وھڪري مٿان اُڪرڻ لاءِ موري. ڦڻ.

bridge.

پَلال: ڏ. سارين جا سڪل ٿيلا.

the straw of rice.

پَلاند: ڏ. ڪپڙي جي ڪناري. پَلند. پاند. ڊامن - جھولي. ٻئي جي ڏمي رھيل حساب (جنھن جو بدلو يا عيوض وٺجي).

the hem or border of a garment, a skirt, the end of the web of cloth, due, vengeance, retribution, avengement.

پَلاند وھڻ: جھولي جھلڻ - سوال ڪرڻ. آڙي ڪرڻ. منٿ ڪرڻ.

to pray, ask, request, entreat, beseech, implore, beg.

پَلان: ڏ (ن) پالڻ چڙهي وقت گنھ يا اُن جي ٻنيءَ تي رکيل ٿيڙ.

a pack-saddle for a donkey or camel.

پَلانڻ: مر. سنبڻ (وھت ڪي). مسافريءَ تي وڃڻ جي تياري ڪرڻ.

to saddle, to prepare for departure on a journey.

پَلاءُ، پَلاءُ: ڏ (ن) رڌل چانورن جو هڪ نمونو. مصالحا وھمي رڌل چانور. گوشت، مڇي، ٻلي وغيره سان گڏ رڌل چانور (پَلاءُ گھڻن قسمن جو ٿئي).

a rich dish made of rice and meat or fish, shad etc.

پَلاهُ پُڄائڻ: اجايا ٻيهر پُڄائڻ. وڏيون رٿون رٿڻ. خيالي منصوبا ٺاھڻ. castle-building, building a castle in the air.

پَلتار: ڏ. چڙڪي. مصيبت. پُڄا.

care, custody, misfortune, disaster, investigation, scrutiny, cross-questioning.

پَلتو: ڏ. تلوار بازي.

fencing, sword-playing.

پَلٽي: ڏ. گُرڏا ٻيچي ويھڻ جو هڪ نمونو. جوتون ٻيچي ويھڻ واري بڻاءُ. sitting down on the buttocks, to sit cross-legged.

پَلٽائڻ: مر. پاڻي يا ڪنھن ٻيءَ پاڻيٺ کي اوتڻ. گريل ڌاتوءَ کي سانجھي

ٻُڪَ: ڏيڻ؛ بدلو ڏيڻ. وهنار ڏيڻ. لائنن تي اچڻ وقت گھوٽ کي سندس پين يا ماءُ جو پلڏو ڏيڻ.

to pay the due, settle the accounts. to put a part of a sheet of cloth over the bridegroom's head by his mother or sister.

ٻُڪِي: ٺ. اُن رڪن لاءِ گنديءَ وانگر مگر چوٽيدار اڏاوت. مٿن جي ڍليءَ جڻن ۽ مٿن جا گونچ (سُڪائي پياڻي وانگر ڪم آڻجن).

a place for storing grain, built outside a house. a granary the leaves of gram bush used as a vegetable.

ٻُڪِيٽ: ڏ. (ف. پليڊ) ناپاڪ-نجس.

evil, defiled, impure, polluted, debased.

ٻُڪِيٽِي ٻُڪِيٽِي: ٺ. ناپاڪائي-نجاست.

uncleanliness, pollution, defilement, sinfulness, unholiness.

ٻُڪِيٽو: ڏ. (ف) ڪپھ يا ڪپڙي جي وٽ. ڏيئي جي وٽ. وتيل ڪاغذ يا ڪپڙي جي ڌوري. دعا منتر وغيره لکيل ڪاغذ (جيڪو سوڻ لاءِ ساڙجي).

the match (of a gun). the wick of a lamp. a paper on which a charm has been written, talisman, (burnt in exorcising an evil spirit).

ٻُڪِيٽو: ڏ. سُڪل اتو جيڪو ماتي پچائڻ وقت اتي جي پچائي سان ملاجي-آڻڻ.

the dry meal used at the time of preparing bread.

ٻُڪِيٽ: ٺ. (انگ) ٿالهي-رڪيبي. وڏي ٿالهي (چيني يا شيشي جي).

a plate. a glass or earthen plate (for meals).

ٻُڪِيٽ فارمر: ڏ. (انگ) اُرجائيءَ تي لھيل چيوٽرو (تقريب وغيره لاءِ). ريل گاڏيءَ جي چوڌاري لاءِ اسٽيشن جو ٿلهو.

a dais. platform of a railway station.

ٻُڪِيٽ: ٺ. (انگ) وچونڌو بينماري. وبا-طاعون.

plague, a deadly epidemic.

ٻُڪِيٽ: ڏ. (انگ) لوهي تُل. زمين مان پاڻي ڇڪي ڪڍڻ لاءِ هٿ سان هلائڻ جو تُل. (تيوب پمپ) هوا ڀرڻ لاءِ پمپڪاريءَ جو ٿلهو.

a pump, handpump, air-pump.

ٻُن: ٺ. گاهه جو هڪ قسم (پيٽل پاڻيءَ ۾ اُٿي ٿو). پوٽن مان تڏا ٿوريون پکا وغيره لھن. سنگن مان ٻُڙائي لھي.

a kind of grass for weaving matts with, elephant grass (typha elephantina).

twinkling of an eye, short time.

ٻُڪار: ٺ. (ف. پرڳڻا) جاميٽريءَ جو هڪ اوزار (ماپ ڪرڻ يا ڳول ڪرڻ لاءِ).

a compass.

ٻُڪنگ: ڏ. وڏي ڪٽ. چير ڪٽ. (ف) چيتو.

a bedstead, a cot, a sleeping couch; a leopard.

ٻُڪڻ. ٻُڪڻ: م (سن. ڀلڻ) پري ڪرڻ-هٽائڻ-ٽارڻ. روڪڻ-جھلڻ. ڇڏڻ (عادتي). پوري ڪرڻ (باق عادت).

to remove, shift, avoid. to check, prevent. to give up (habit). to fulfil (craving).

ٻُڪو: ڏ. سنڌو درياءَ جي هڪ مشهور مڇي. جنهن جو خاص نالو 'ٻُڪو' ۽ جنهن کي مڇي نه سڏبو.

a type of fish hilsa shad.

ٻُڪوڙو: ڏ. ڪٽيءَ جو ٻچو.

a pup, whelp.

ٻُڪوڙو: ڏ. گھر جي ٻاهرين پٽ. وڏي پٽ-عالم پناه. دروازي جي آڏو ڏنل پٽ (جيئن سامهون در مان گھر ۾ نظر نه پوي). ڪڏ جي چوڌاري آيل ننڍي پٽ. پرهيز وارين سوارين لاءِ گاڏيءَ جي ٻاهران پتل پڙدو.

a wall or fence round a house. a protecting wall or screen round a roof outside. a parapet wall. a screen around a buggy etc.

ٻُڪاڻو: ڏ. ٻارڙي کي پيار ڪڻ يا وندرائڻ جو گيت. ٻارڙن جي ساراه ۽ کين دعا جو گيت (ڪنهن خاص موقعي تي). ٻارن جي سائڻ سوتڻ وقت زالن جا چيل ٻول.

a folk song, sung on some occasion or to console a child. a women's song on the occasion of a children's ceremony.

ٻُڪو: ڏ. ڇادر. پوٽيءَ وغيره جو دامن. ڪپڙي جي ڪنار. پلانڊ-جھولي-دامن. اُٺيل ٿان (ڪورڪو اصطلاح). بدلو.

the hem or border of a garment, the front of a shirt. a woven cloth bundle. revenge, retribution, retaliation.

ٻُڪو: ٺ. تعلق رکڻ. پاڻ اڻاڻڻ.

to maintain contact, come in contact, intervene, involve.

ٻُڪو: جھلڻ-جھلڻ-دامن جھلڻ. فریاد ڪرڻ. دعا گھرڻ.

to pray, beseech, entreat, ask (earnestly), implore, beg.

fine grains of any cereal. fine wheat grain. a pad of cotton. the seed of cotton.

پَنجُ: ذ (سن. پَنڱ) واٽ- رستو. هندن جو ڌرمي فرقو. ڌرمي مَٿو. road, path. religious sect, a religious order, a persuasion (of Hindus).

پَنجُ: ذ. هڪ عدد (5).

five.

پَنجُ آرڪان: ذ. مسلمانن جا پنج مذهبي فرض (ڪلمو، نماز، روزو، زڪوة ۽ حج).

five essentials of Islam (kalma, prayers, fasting, alms giving and Hajj).

پَنجُ تَئ: ذ. پنج عناصر (هوا، پاڻي، مَٽي ۽ آڪاس). five elements of the nature (air, fire, water, earth and sky).

پَنجُ تَور: ذ. پنجن قسمن جي نشيدار شين جو مجموعو. نغان يا نوبت جي وچ.

a compound material of five narcotics. a style of playing drums.

پَنجُ سَنجِي: ذ. گهوڙي کي سينگارڻ لاءِ سون يا چانديءَ جا پنج سنج (سينابند، جهابي سان طوق، گجاني، مڇي ۽ ڏنڀجي).

the five (golden or silver) trappings of a horse.

پَنجُ ڪَٽِي: ذ. پنجن قسمن جو اُن يا اناج جا ٿورا ڍاڻا (جيڪي خيرات ۾ در در تان ملن).

five types of cereals combined together; various cereals received in alms.

پَنجُ ڪَليان: ذ. اهو گهوڙو جنهن جا چارئي سَنَ ۽ مَنهن وارو ٽڪرو اڇا هجن- سحر گهوڙو.

a type of horse, having four white feet and a white mark on the forehead.

پنجاب: ذ. پاڪستان جو هڪ صوبو.

the Punjab (a Province of Pakistan).

پنجابي: ذ. پنجاب جي ٻولي. (ص) پنجاب جو رهاڪو.

Punjabi (language), a resident of the Punjab.

پنجو: ذ (ف) هٿ پير جو آڱرين وارو حصو- چنڊو.

all fingers (of one hand). all toes (of one foot). an open hand.

پنجوڙ: ذ. جهنگلي جانورن جي ڦاسائڻ لاءِ مَڇ يا ڪاپار جو ڄار.

a net for catching wild beasts.

پڻ: ذ. پَٽو (وڻ ٻوٽي وغيره جو). پنڪري (گل جي). لُح پَٽ- امان.

a leaf of a tree or flower. protection, screening, honour.

پڻ رکڻ: ذڪ رکڻ- ڀردو رکڻ.

to protect, screen, shield. safeguard. keep honour.

پڻ: ذ. گدا- پيڪ- خيرات. (انگ) ٽاچي.

begging, asking for alms. a paper-pin.

پڻ مَنگ: ذ. گداگري.

begging, alms seeking, solicit charity.

پڻ: ذ. پَنوڙو (گوهيل مَٽي جو). چاٿو (مڪڻ جو).

a lump of (clay, butter).

پڻ: ذ (سن) خير جو ڪم- نِج. دان.

a work of kindness and support, alms giving, charity, benevolence, humanity.

پَنارو: ذ. پناه وارو هنڌ. امان واري جاء.

the place of protection and support, shelter, refuge, patronage.

پَناري پوڻ: سار پوڻ. ٽوهه لڳڻ.

to fall to one's lot. to take the protection of. to be under subjection to, under refuge, patronage.

پناه: ذ (ف) امان- اُجهو- بچاء- حفاظت. آڏ- جُهَل- ڀردو- ڏڪ.

shelter, protection, refuge, defence, asylum, retreat, sanctuary, cover, screen, shield.

پناهگير: ص. اُجهو وٺندڙ. ڪٿان لڏي آيل ۽ پناه وٺندڙ.

refugee, under protection, shelterless.

پنائڻ: م. گدائي ڪرائڻ- پيڪ وٺائڻ. (ڦري) فقير ڪرڻ. رُلائڻ. دريدر ڪرڻ. سيڪڻ ڏيڻ.

to make a beggar, go begging. to leave without means. to make one flee for refuge. to give due punishment.

پَنبَڪڻ: م. خوش ٿيڻ. خوشيءَ مان ٻانڀڻ اچڻ. وڏائي ڪرڻ.

to become happy, to frisk, frolik, romp, caper. to boast, brag, vaunt.

پَنڀُ (ڏ). پَنڀِي (ڻ): ڇير (اک جو)- پنڀو. پَنڀُ.

eye-lid. the hair of an eyelash.

پَنڀو: ذ. ڪنهن ٻه جنس جو سُر اُن خالص ڪٽڪ. ڪيم جو پَهر. ڪڪڙ.

پنجوڙي: ٿ. جانور جي پير کي ٻڌڻ لاءِ رسو يا چم جي رڱي. a rope or cord for tying the animals. a leather rope.	ٿيندو آهي. fossilized material, becoming stone/metal.
پنجيري: ٿ. ڏاڻن، اٿي، گيهه، کنڊ ۽ مغزيات مان ٺهيل خوراڪ. پروگيٽر. a remedy, medicinal sweetmeat composed of sugar, ghee, flour, dryfruit etc (for puerperal and lactating mother).	پنڊت: ڏ (سن) ودياوان، پڙهيل برهمڻ، جوتشي، ڌرمي قانون ڄاڻندڙ. عقلمنده ڏاهي. a learned man, teacher (Hindu), a Brahmin.
پنچ، پنچ: ڏ (سن) هندن جي پنچائت جو هڪ رڪن. a member of a Hindu association, an arbitrator.	پنڊ ڪجورو: ٿ. جهنگلي ڪجور جو وڻ. a date palm tree.
پنچات، پنچات: ٿ. پنجن چئن جي جماعت (جا هندن جا نياڻ ڪري). پائيچاري. a meeting of a society of Hindus (generally to discuss some issues), arbitration.	پنڊو: ڏ. جسم، ٻٽ، ڪچي ۽ جي ڦڙهن يا ڦڙيش مان ٺهيل وڏو چپو (ڪجور ۽ ٽاڪ رکڻ لاءِ). body, physique, structure, constitution. a basket made of palm stalks.
پنچر: ڏ (انگ) ٽنگ، سوراخ. puncture, a small hole made with a sharp point (mostly in inflated tubes of vehicles).	پنڊي: ٿ. ڪٽڪ جي نائي مان ٺهيل ٿالهي (ماتين رکڻ لاءِ). ڊپڪي. a small wicker-basket for keeping bread etc.
پنجيري: ٿ. پيلي مڇو يا مڇي مال پڙڻ جو محصول. grazing fee.	پنوا: ڏ. ڪنن ۾ پائڻ جا گھڙ. a kind of an earring, ornament for ears.
پنڊ، پنڌ: ٿ (ن) نصيحت. advice, counsel, admonition.	پنڪي: ٿ. جھوٽو (ٽنڊ جو). نشي جي حالت ۾ رند جو خمار، اوجھرائي. drowsiness, under the influence of a narcotic.
پنڊاره: ڏ (ن) خيال، ويچار، سوچ، راڻ، هٿ، غور، ٽڪر. thought, notion, think, consider, reflect, opinion, pride, conceit, arrogance, haughtiness.	پنڪيون ڪاڻڻ: اوجھرائيون ڪاڻڻ، ڳڻتيون ڪاڻڻ. feeling drowsy, worried, vexed, troubled.
پنڌ: ڏ (سن) پنڌ، رستو، واٽ، گس، مفاصلو، هلڻي، چال، (ظ) پيادو. path, road, track, distance, gait, pace, a pedestrian.	پنڌو: ڏ. ونجھو، پڪو. a hand-fan.
پنڌ پڇڻ: ٻار پتر پڇڻ، ڳولا ڦولا ڪرڻ. to ask for address, direction, to enquire, investigate, explore.	پنڌو: ٿ. چڊي رڀ. thin gruel made of any grain, watery food, soupe.
پنڌ ڪرڻ: وري وري اچڻ وڃڻ (ڪم يا غرض لاءِ)، گھڻو هلڻ. to come or visit again and again (on purpose), to walk, stroll, journey.	پنڌو: ٿ (سن) عام ماڻھو، جماعت، سماج. people, masses, a society, association.
پنڊ: ڏ. خود. self, ego, the I.	پنڊو: ڏ. منڊو، معذور، ڏاڻي پاسي واري هڪ ٽنگ ۽ ٻانهن کان معذور ماڻھو. a cripple, one maimed in hands and feet (left side).
پنڊو: ڏ. جسم، ٻٽ. body, physique, constitution.	پنڊو: ڏ. پنڊو. cradle, swing.
پنڊو پنڊو: ڏ. پير ٿي ويل جسم (جيڪو هزارن سال پاتي ۾ رھڻ ڪري to beg, ask alms, solicit, beseech, solicit charity.	پنڊو: ڏ. پنڊو. to beg, ask alms, solicit, beseech, solicit charity.

جاءهيل چڙي. ٺپري. اک جي چير جو اندريون پاسو.
calf of the leg, a soft cake made of cooling ingredients generally applied to children's head as medicament, the inside of eye-lid.

پنڇو: ڏ. هڪ پسارڪو وکر. کير يا پس مان ٺهيل هڪ کاڌو سڪل ڌرتي.
cheese nut (puneeria coagulans - a medicinal plant); cheese (food).

پڻ، پڻ، ڇ. پر. پر. ليڪن. اڃان. وڌيڪ.
but, nevertheless, also, still more, and, more over.

پڻڻ: م. پڇائڻ (ڪپهه). عيب ڳڻائڻ. خوار ڪرڻ.
to cause to be carded, to abuse, to disgrace.

پڻڻ: م. ٿورو روئڻ (ٻال). رسامي وارو روئڻ.
weeping (of a child), to lament, complain, bewail.

پڻڻاري: ڏ. کوھ يا داھ تان پاڻي ڀري ايندڙ عورت.
a woman fetching water (from a well or water course).

پڻي: ڏ. مٽي. خاڪ. ڌرتي.
earth, clay, dirt, glebe, soil.

پڻي: ڏ. پھريون پيٽ. پھرين پيٽ جو چارل ٻار. "جيئي پڻي پڻي پٽ پيا ڳڻن ملن".
first born, first child, elder child.

پڻيو: ڏ. هرڪ (ڪپڙو).
the long cloth.

پوٽ: ڏ. گھور (شاديءَ ۾ مڱھار يا حجام کي مليل). ٺاھ. سلوڪ.
the money collected (by a hairdresser or musician) on the occasion of marriage, friendship, concord, amity, harmony, peace.

پوٽ: ڏ. ننڍي پوٽي. پوٽڙو. ٽوال.
a cloth for wrapping over the head and shoulders of a girl, a loin-cloth, towel.

پوٽاميل: ڏ. واپار ۾ جمع واصل جو سالانو تفصيل.
the final tally (of a business) at the year end; yearly account of a business enterprise, final account.

پوٽو: ص (سن) پاڪ. صاف. بي داغ.
pure, holy, undefiled, sacred, sanctified.

پڻو: ص. پڻو فقير. منگٿو. سوالي. (ڏ. پڻي).
a beggar, pauper, poor or indigent person, wretch, vagabond.

پڻو: ڏ. کاغذ. ورق. ٺھ (زمين جو) زمين جو کاٽو. ويڪر. پر (ڪپڙي جو). ساڻي رنگ جو ھيرو. زمرڊ.
paper, a sheet of paper, a layer (of earth), breadth (of cloth), an emerald.

پڻو: فعل. پڳو. پورو ٿيو. پھتو. رسيو. (ڏ. پڻي).
reached, completed, received, arrived.

پڻو: ڏ. مٽي. اُٺي وغيره جو چاڻو. وڏو پٿر. ڳڻڻو (آلي مٽي جو).
a lump of clay or dough, big stone, a lump of wet clay.

پڻھان: ص (ن) لڪل. ڳجهو. مخفي.
secret, hidden, concealed, privy, veild, occult, mysterious, obscure.

پڻھنجو: ص. مڻھنجو. اسان جو. عزيز. ماڻھ. ذاتي. شخصي (ڏ. پڻھنجي).

پڻھنجو: ص. مڻھنجو. اسان جو. عزيز. ماڻھ. ذاتي. شخصي (ڏ. پڻھنجي).

پڻھنجو: ص. مڻھنجو. اسان جو. عزيز. ماڻھ. ذاتي. شخصي (ڏ. پڻھنجي).

پڻھنجو: ص. مڻھنجو. اسان جو. عزيز. ماڻھ. ذاتي. شخصي (ڏ. پڻھنجي).

پڻھنجو: ص. مڻھنجو. اسان جو. عزيز. ماڻھ. ذاتي. شخصي (ڏ. پڻھنجي).

پڻھنجو: ص. مڻھنجو. اسان جو. عزيز. ماڻھ. ذاتي. شخصي (ڏ. پڻھنجي).

پڻھنجو: ص. مڻھنجو. اسان جو. عزيز. ماڻھ. ذاتي. شخصي (ڏ. پڻھنجي).

پڻھنجو: ص. مڻھنجو. اسان جو. عزيز. ماڻھ. ذاتي. شخصي (ڏ. پڻھنجي).

پڻھنجو: ص. مڻھنجو. اسان جو. عزيز. ماڻھ. ذاتي. شخصي (ڏ. پڻھنجي).

پڻھنجو: ص. مڻھنجو. اسان جو. عزيز. ماڻھ. ذاتي. شخصي (ڏ. پڻھنجي).

capricious, uncertain, whimsical, fanciful, wayward, queer, fitful, fickle, variable, puckish.

پورواف: ٺ. ٽن سالن جي آڻ. جُهور پوروڙي عورت.
eight year's old (she) camel; an aged and infirm woman.

پوروافو: ڏ. ڪوٽ يا ڪُٽي جي پورٽ. تڪميل. سرانجامي.
fullness, completion, perfection, sufficiency, accomplishment.

پوروائي: ٺ. پوروافو.
fullness, completion, perfection, accomplishment.

پوروپو: ڏ (سن. پورو) اوڀر-آڀرندي-مشرق. آڀرندي جي هوا (جيڪا چؤماسي ۾ لڳي). شاه جي رسالي جي هڪ سر جو نالو.

the East. orient, the East wind. a raga of Shah Abdul Latif Bhittai (in his Risālo).

پوروت: ٺ. پوروافو.
satisfaction, completion, enoughness, sufficiency.

پوروپٽ: ٺ. پورو ۽ پٽڻ (اڪيون). اڪيون پٽڻ.
the closing and opening of the eyes, blinking of the eyes.

پوروپٽ: م. بند ٿيڻ. ڍڪجڻ (ڪڏي). دفن ٿيڻ.
to be closed, confined, buried.

پوروپٽاسي: ٺ (سن) پورو چنڊ-پوروپٽاسي جو چنڊ. چؤهين جي رات.
full moon of the 14th of lunar month. the 14th night of lunar month.

پوروپٽ: م. ڪڏي ۾ وڃي مٿان مٽي ورائڻ. لٽڻ (زمين ۾). دفن ڪرڻ. بند ڪرڻ (درا. ڍڪڻ (مال). قيد ڪرڻ. پوئڻ (اڪيون). هلڻ-پنڌ پوڻ. هڪاڙ (پيڙي).

to fill-in, to bury, to intern, to close, to cover, to shut-up, confine, to start, to start walking, to set sail.

پوروو: ص. اندران خالي. (ضد. ٺُرو).
hollow, vacant space inside something.

پوروو: ص. سڄو-ثابت. سالر-مڪمل. سارو-سڀ. درست-ليڪ. لهڪيل-کپ. ضرورت آهر. سڃاڻيندو-موافق. مناسب-جوڳو. رڌل (ڪم ۾). ختم-چٽ-نلس. (ٺ. پوري).

complete, full, perfect, exact, sufficient, precise, appropriate, whole, fulfilled, completed, sufficient, enough, busy, destroyed, depleted, ex-

وقت

afternoon, the time between noon and sun-set.

پوڄ: ڏ. نسل. اولاد. ٽُهي-پيڙهي.
offspring, the young generation, the followers, progeny, children, descendents.

پوڄ: ٺ. مڙتين پوڻ يا مڙهت جو ڪم.
the work of putting beads in threads.

پوڄو: ڏ. پرڇي. راڳو-ليپو. فرش صاف ڪرڻ جو ڪپڙو.
smearing with mud, plastering, the coating (or cleaning) thus given, the rag used for such smearing.

پوڄو: ص. جڏو-خراب. ڏنگو. ڪوجھو (ڪم).
miamed, bad, poor, shabby, worthless, inferior, below par (work or job).

پوڄي: ٺ. چُن جو استر-سفيد.
to whitewash, colour (in white).

پوڄانجو: ڏ. پوڄي. ٿر ۾ پٽ جو پڇاڙي وارو حصو. ٺِج واري لاند.
the tail-end, the end-part of a sand-dune.

پوڄو: ڏ. ٺِج وارو حصو. پڇاڙي. چيڏو.
the top part of a stalk of sugar cane or tree, the tail or extremity of anything.

پورو: ڏ. خال. وڏو سوراخ (ڪاٺ ۾). ڪاٺي تي اُڪريل چٽ (جنهن سان ڪپڙو چُرجي). چُر جو ٺِهو. آڱر جي ٻن سَنڌن جي وچ وارو حصو. ڪنڊ يا بانس جي ٻن سَنڌن جي وچ وارو حصو. ٿُري.

hollow, a cavity, a wooden block for embroidery, a joint of a fingure or a sugar-cane or cane.

پورو: ڏ. (سن) خيال-ويچار. پُرو-ارادو. اڏمو. جهوري. ڳڻتي. لهر-موج (من جي). زور (جوانيءَ جي). آر (وهڪري جي). چاڙھ (پاڻيءَ جي). پيڙيءَ جو هڪ گھمرو (اوراڙيا پراڙوڃن جي). پٽ تي سِرڻ يا گاري جو هڪ دور. پراءَ جو پنجهو. بياني ۾ هڪ ئي واري ۾ آيل ڏنگهه. لوڙهي تي ڏنگهه جو هڪڙو دور. سِگ (مينهن جي). شهر. ڳوٺ. وِسَن-پُر (مثلا شڪارپور، دولت پور). (ف) پُٽ-پيٽو. (ص) پيريل-تار-ٽپ.

fancy, whim, impulse, vagary, imagination, strength (of youth), the pressure of river water, flooding, a row of blocks (or bricks) over a wall, the earth for filling, a horn of a buffalo, a village, town, habitation (as in Shikar-pur, Mehrab-pur etc). son, a male child, full, overflowing.

پورالو: ص. پورن وارو-موجي. سودائي. (ٺ. پورالي).

noisy.

پرويشي: ٺ (انگ) حيثيت، درجو، حالت.

position, status, standing, rank, station, condition.

پوست: ٺ (ن) چمڙي- ڪل.

skin, shell, layer, crust, hide, epidermis.

پوستين: ٺ (ن) ڪل مان لھيل ڪوٽ.

a leather coat, a leather jacket.

پوسٽ: ٺ (انگ) خط- چلي، عهدو.

post, letter, parcel. status, position, rank.

پوسٽر: ٺ (انگ) وڏي ڪاغذ تي ڇپيل اشتعار.

poster, a large size advertisement.

پوسڻ: ٺ مر، ساڙو ٿيڻ (زخه يا ڦٽ ۾). خارش ٿيڻ (ڦٽ ۾). جلج- ڪامڻ (اندر ۾). حسد ڪرڻ- خار ڪرڻ. بغض ۾ سڙڻ.

to burn, irritate, annoy, be jealous, bear malice.

پوسل: ٺ آلي زمين (پاڻي، گهم يا سحر جي ڪري). پُسيل زمين. آلاڻ- ني.

wet/damp earth. damp, moistured, dank, humid, moist.

پوش: ٺ (ن) پهرڻ جو ڪپڙو- لباس. ڍڪ- غلاف. (ص) وڍڪيندڙ- پائيندڙ (چمڙا پهرڻ، سفيدپوش وغيره).

a cover, a case, dress, garment, clothes, dresser.

پوهاگ: ٺ (ن) پائڻ جا ڪپڙا- لباس، وڳو.

dress, garment, clothes, attire, apparel, robe.

پوهي پوهي: ندا. پاسي پاسي! پري پري! چٽاڻ جو آواز (تر پري ٿي).

to ask for passage (asking others to leave the route), demanding right of way.

پوهيدگي: ٺ (ن) لڪڻ. ڍڪيل هئڻ جي حالت. صفائي سُھڻائي (ڪپڙي ٿي ۾).

secrecy, concealment, nicety, cleanness, tidiness.

پوهيد: ٺ (ن) لڪل- گهمجور- مخفي. ڍڪيل. نفيس- نازڪ (عادتن ۽ ڪپڙي ٿي ۾).

secret, hidden, covered, nice, tidy, clean.

پوک: ٺ ٻج وجهڻ (پني ۾). ٻيڻي- فصل، کيتي.

sowing a field, crop farming, husbandry, agriculture.

پوکڻ پوکڻ: نمڙي، حرم، خنڊ ڏيکارڻ. ٽنهن سان پاڻي ۽ جو قدم کڻج.

hausted.

پورو پٺو: ص. مناسب، گهرج آهر، معتدل.

proper, appropriate, required, moderate, temperate.

پورو ڪرڻ: مڪمل ڪرڻ. ختم ڪرڻ. ماري ڇڏڻ.

to complete, finish, end, to put to death.

پوريون ڪرڻ: سڀ طرح ڪوششون ڪرڻ. سڀ ڪيل ڪرڻ.

to make all efforts, to do what one can do.

پورهيت: ص. پورهيو ڪندڙ- ڪمائي، محنت مڙهي ڪندڙ.

a labourer, workman, artisan.

پورهيو: ٺ محنت مڙهي. ڪم، ڪشالو.

labour, work, toil, effort, exertion, drudge.

پورهيو ڪارهيو: ٺ ڪم ڪار. ڏندو ڏاڙي، محنت مڙهي.

labour, work, hardwork, great toil.

پوري: ٺ. گهم يا تيل ۾ تريل ميدني جو ٺلڪو.

a thin meal/dough cake fried in ghee or oil, a fried bread.

پوريا: ٺ هڪ راڳجي جونائو.

a raga.

پورهين: ٺ وڏي عمر- پيري.

old age, elderliness, advanced in years.

پورهو: ص. وڏي عمر جو پيرسن- پڙو (ٺ. پڙهي).

aged, old, advanced in years, elderly, snile.

پورهو پڪو: ٺ وڏي عمر جو ۽ جهانديدو (پڙهي پڪي).

aged, experienced, veteran

پوڙي: ٺ ڏاڪر ڏاڪر جو هڪ ڏاڪو.

a stair, a step, a staircase, a flight of steps.

پوڙ: ٺ (ن) ٻوٽ- وات (گهوڙي جي).

mouth (of a horse).

پوڙ بند ڪرڻ: سرڪش گهوڙي جو ٻوٽ رسي سان ٻڌڻ.

to close the mouth of a restive horse with rope, to press hard.

پوڙي: ٺ (ن) لغام سان گڏ توڙي يا وڏي جيڪا گهوڙي جي وات مٿان لڳي.

a twitch (leather band) for a horse.

پوڙيون هڻڻ: هٿڪارڻ ڪرڻ. ٻٽاڪو هڻڻ. حرمستي ڪرڻ.

to nudge, to boast, be wicked, naughty, become

پُونجِي: ٺ. هڪ جڳھ (پاتنن ۾ پٽڻ لاءِ چانديءَ يا سونَ جي پٽِي). ڪُٽِي جو روايتي نالو.

a bracelet, an ornament for arm, a name of pet dog.

پُونڱ: ٺ. سَنَعا پڇا (جيتن، چانورن جا).

kitten, cub, whelp, brood, litter.

پُونڱڙو: ڏ. ڪُٽِي يا ٻليءَ جو پيڇو.

a kitten, cubs, whelp, litter.

پُونڱر: پُونڱو: ڏ. چوڏهينءَ جو چنڊ.

the moon of the fourteenth of the lunar month.

پُونڱو: ٺ. ڦٽ ڦڙيءَ جو ڳاڙو.

pus matter, purulence.

پُونڱو: ڏ. پاڻيءَ جو جيت.

an insect of water.

پُونڱو: ڏ. اولاد. نسل. پيڙهي.

progeny, offspring, children, descendants.

پُونڱو: ڏ. ڳڙوڻ. داخل ٿيڻ. اندر وڃڻ. ليٽڻ. ڊھڻ. ڪرڻ (مٿان). اچڻ. نازل ٿيڻ.

to enter, go in. to lie down, befall. to come down, arrive at.

پُونڱو: ڏ. مٿو. اٿورو.

less by a quarter, incomplete, imperfect.

پُونڱو: ڏ. ڪمزور ٿيڻ. هير ٿيڻ. (بيماريءَ ۾).

to become reduced, weak (due to illness)

پُونڱو: ٺ. ڪپڙو جو پُونڱو (جنهن مان سُٽ ڪٽجي).

a lump of cotton (ready for spinning).

پُونڱو: ڏ. نسبت سال جو هڪ مھينو.

Poh, name of a Hindu month (Dec-Jan).

پُونڱو: ڏ. ڇلھ جي تَر واري ڪوسي ڪري يا چار ۾ پچائڻ (بصر، انٺي، واڱڻ، پٽالو وغيره).

to roast in the ashes (onion, potato, brinjal, mango etc).

پُونڱو: ڏ. بعد-پچاڻا. بعد ۾. ٿورو دير سان. پوريان. پچاڙيءَ جي آخرڪار-نيسند

after, hereafter, subsequently, in the end, ultimately, afterall.

پوءِ ڏاٿو، پوءِ ڏاٿو: ص. اهو ماڻھو جيڪو ابي ڏاڏي غريب هجي پر

نيڪ يا بد عمل ڪرڻ.

to cultivate goodwill. to help someone.

پوکڻ، پوکڻ: ڏ. ڀڄ وڃڻ. ڀڄ ڇڻڻ. ڪنهن به فصل، ٿل، ٻوٽي، ڍڻ جو ڀڄ زمين ۾ وڃڻ. پوک ڪرڻ. فصل وڃڻ. ٻني ڪرڻ

to sow, cultivate, farm, till, plant, to put seed in the land or field.

پوکي: ٺ. پوک-فصل.

cultivation, tillage, farming, agriculture, harvest, crop, produce.

پوکي راهي: ٺ. پوک ۽ ان جي حفاظت لاءِ چوڌاري آيل واڙ ٻني ٻارو هلندي پچندي-اثر رسوخ

a hedge or fence around a cultivated land; tilled land, farmland; effectiveness, contacts, sway, credibility, influence.

پول: ڏ. ڪنهن به شيءِ جو پويون حصو-پولھ. ڏونگرو. (انگ) ٿيڻ.

the hinder part, or back of any thing, posterior, rear; a pole, post.

پول پتو ڪرڻ: راز ظاهر ڪرڻ. عيب ڪولڻ.

to disclose a secret. find fault with.

پولار: ڏ. پورو خال. زمين ۽ آسمان جو درمياني حصو-خلا.

the hollow, empty space, expanse (of the sky), atmosphere.

پولڙو: ڏ. اٺ، گڏو وغيره جو لڏوڻو.

the excrement/dung of a camel or donkey.

پولڙي: ٺ. ڍڻ ٻهڪري جي ٺولڙي.

the excrement of sheep or goats.

پوليس: ٺ (انگ) امن امان رکندڙ سرڪاري عملو-سپاه.

police force.

پوليس وارو: ڏ. سپاهي.

policeman.

پون: (ٺ) (سن) هوا-واڙ

wind, ether, air.

پونجِي: ٺ. هوا جي زور تي هلندڙ جانجه.

a windmill. a milling-machine driven by the air power.

پونجِي: ٺ. اصل وقار-موٽي. ٺاڻو-سرمایو

principal, wealth, stock, capital.

پهاڙي: ص. جبل جو - جبلي - جبلو. - ڪوهستاني. (ث) هڪ راڳتي.
mountainous, of a mountain, hilly. name of a
raga.

پهاڪو: ذ. ڪنهن خاص واقعي جو ٿورن لفظن ۾ اشارو (مثلاً "جڏهن
ڪڏهن سنڌي توکي" تنڌاران جو ڪي).
an adage, proverb, maxim, saying, dictum, saw,
aphorism.

پهاڳي: ث. پيڙهي - نسل.
species, sort, origin, source, progeny, race.
پهت: ذ. پور - خيال. طريقو - دستور. مرثي ڀري ۾ مالي مدد طور ڏنل
رقم.

idea, conception, manner, custom, mode. money
given to the person bearing the expenses of any
rite of marriage, circumcision or burial.
پهتلي: ص. خدا رسيو پيڙگ. ولي الله.
saintly, chosen, elite. a pious person, god-
fearing.

پهتلي: ث. رستي - چندي - پجت. وس. طاقت. اختيار. دخل.
influence, credibility, contacts, power, authority,
control, discretion, sway.

پهچائڻ: م. رسائڻ. موڪلڻ. اماڻڻ.
to cause to arrive, to supply, send, get delivered.
پهچڻ: م. رسڻ - پهچڻ. سڙڻ (منزل تي). اچڻ (نڪائي تي). حاصل ٿيڻ.
to arrive, reach, get to destination, to avail, ob-
tain.

پهر: ث. ماڻهو - شخص. پيهي (ٿر ۾ اونھاري ۾ رات جو سمن يا
ڪچھري ڪرڻ لاءِ) لوڙهو - واڙ.
individual, person, a raised platform of mats (for
sleeping or sitting on), a fenced yard.

پهر: ذ. ٽن ڪلاڪن جو عرصو (رات ڏينهن ۾ رات پهر لئين).
a period of three hours. 1/8th of a day-night.

پهران: ذ. (ف. پيراهن) کليل ٻانھن ۽ ويڪري ڊگهي ڊامن وارو
ڪٽو.

a kind of a loose shirt with open sleeves.
پهرائڻ: م. ٻارائڻ - ڍڪائڻ (ڳو. ڪپڙا). مال کي چرو لاءِ روانو ڪرڻ.
to cause to dress, to clothe, to distribute cattle for
grazing, to put to graze.

پهرڙو: م. اوڙو - ڍڪڻ (ڪپڙا، لباس). پائڻ (ڙيون). مال جو جهنگ ۾

پان اوچتو شاهوڪار ٿي وڃي (اهڙو ماڻهو طبيعت ۾ هلڪڙو، بدمزاج،
مڇي خور ۽ بي مروت ٿئي).

a new-rich person, an upstart.

پوئلڳ: ص. پيروي ڪندڙ - مقلد.
a follower, subordinate, supporter, disciple.

پوئواري: ث. سنڀال ۽ يادگيري. سارسنڀال - يرگهور.
looking after, care, support, attention.

پوئو: م. سوراخدار شيءِ ۾ ڏاڳو وجهڻ. وڌيل مٿين مٿڪن کي ڏاڳي ۾
ڳنڍڻ. ڳنڍڻ. ڪاغذن کي سلسلي ۾ رکڻ لاءِ سوراخ ڪري ڏاڳو وجهڻ.
to thread, to put thread in beads, to sew a se-
quence of papers (as a book or bundle).

پوئو: ذ. ڪاج ۾ آيل ڇاچين کان مليل رقم - پهت.
money given to the person bearing the expenses
of a wedding by his kinsfolk and friends etc.

پويان: ظ. پٺيان. پٺ ۾. بعد - کان پوءِ. پٺ تي - پهاڙي ۾. پوئلڳ.
ڳوٺ - گهورو.

on the back side, in the end, hinder, hindmost,
latter, last, a supporter, follower, disciple, asso-
ciate.

پويان پوئو: پٺ وٺڻ - تعاقب ڪرڻ. پيچر ڪرڻ. پٺيان لڳڻ.
to chase, pursue, follow, trail.

پويون: ظ. پهاڙي وارو - آخري. پٺيون. گذريل (وقت).
hinder, hindmost, later, last, posterior, subse-
quent, gone by (time).

پويون پهر: ذ. رات جو پهاڙي وارو وقت - سحر - آسڙ. عمر جو آخري
وقت.

the later part of the night, dawn, day-break, later
part of life, end of life-time.

پهه: ذ. پهو. پور - خيال. ارادو. صلاح. رٿه.
pledget, hint, idea, conception, intention, design,
plan, scheme.

پهر پچائڻ: خيالي رٿون وٺڻ. منصوبا ٺاهڻ.
to build castles in the air.

پهاڄ. پهاڄ: ث. ٻي عورت. مڙس جي هڪ زال هوندي ٻي زال.
a rival or contemporary wife, second wife.

پهاڙو: ذ. جبل - ڪوهه - ڏونگر.
a mountain, very high hill, hillock, mount.

panse, largeness.

پهڻ: م. پښه کړښ. رڼه رڼه. (د) جيل جو پښ.
to scheme, plan, design. a stone, boulder.

پهڼي: ټ. ننډو پهڼو پښ.
a pebble, a small stone, gravel.

پهړ: د. کپه جو پڼو. دوا يا عطر مان پڼل کپه جو پڼو. کپه يا کپڙي جو تمه (قت قروي تي رکڼ لاء). اټيل اک تي رکڼ لاء دوا پر پڼل کپڼو. جفنگ يا پيلي جو پيچرو چارو. کپ وارو گس. کورډر ۽ کماڙي جو پټ وارو گول چلو (جنهن پر گڼ پوي).

a pledget of cotton. a wad of lint wet in medicine or scent. a pad of cotton or cloth. a passage in a forest, a canal-path, a hole in a hoe and hatchet (for putting handle).

پها پڻ: دوا کړښ. حيا کړښ.
to get treatment. to think of a stratagem, plan.

پهرون: ټ. روڼ پکريږن.
sheeps and goats

پهري: ص. وات وني هلندو. پاندي. قاصد.
a walker, stroller. agent, messenger, envy, courier.

پهريو: ص. پهري.
a quantity of raw cotton taken at one time in the hand for spinning.

پها، پهان: ظ. پنيان. کان پښ.
thereafter, after that, subsequently, afterward.

پهڼل، پهڼځل: ټ. واه جا کپڙ (جن تان پاڻي لهي وير هجي).
the banks of a canal lying exposed after the water has receded.

پهڼځ: م. پڼو. داخل ٿيڻ. سمائجڻ. کړښ. پهڼځ.
to enter, be contained, be mingled together. to lie, sleep, rest.

پهڼي رهڼ: ليتي پڼو. بيمار ٿيڻ.
to sleep, become sick, ill, taken to bed, lie down.

پهڼو: د. هيډو. پيلو. زرد رنگ.
yellow, yellow colour, yellowish.

پشمينجرو: د (انگ) ريل گاڏي وغيره تي سوار ٿيندو ماڻهو.
passenger, traveller, wayfarer, voyager, itinerant, tourist.

چرڻ لاء وڃڻ.

to put on (clothes, ornaments etc), raiment. (of cattle) to go for grazing.

پهرو: د. حفاظت. سنڀال. نگراني. چرنگي.
a watch, guard, vigil, ward, surveillance, overseeing.

پهرو وهارڻو: حفاظت لاء ماڻهو يا سپاهي مقرر کړښ. چرنگي ڏيارڻ.
to arrange for watch and ward, vigil, surveillance.

پهريدار: ص. محافظ. رکوال. چرنگيدار.
a sentry, sentinel, a guard, watchman, guardsman.

پهرو: د. حلال جانور (پکر، دڻبو، ڍڳر وغيره. جيڪو کڻڻ لاء بيهارجي).
a goat, sheep, veal (kept for slaughter).

پهريات: ټ. پهريين پيٽ واري (گئون، مينهن وغيره). پهريون پيرو.
pregnant for the first time, given first birth.

پهريائين. پهريين: ظ. شروع ۾. منڍ ۾.
first, at first, start, in the beginning.

پهريون: ظ. اوائلي. ابتدائي. شروعاتي. اڳيون. منڍ وارو.
first, primary, rudimental, initial; leading, principal, foremost.

پهس: ظ. اوجھو. اٽالڪ.
suddenly, quickly, speedily, abruptly, unexpectedly.

پهلو: د (ف) پانڻ. بازو. پاسو (جس جو کڇ وارو). طرف. ڏس. ڏو.
سهارو.

a side, flank. direction. support, prop. assistance.
پهلودار: ص. گھڻ پاسون (مثلاً پنج پهلو. اٺ پهلو وغيره). گھڙيل پاسن وارو (تنگ يا پڙو). حمايتي. طرفدار.

having facets or many sides. a supporter, follower, sustainer, comforter, defender, aider.

پهلوان: ص (ف) بهادر. سورهيد. مله وڙهندو.
brave, bold, valient. champion, an athlete, wrestler.

پهلواني: ټ. بهادري. سورهيد.
bravery, courage, valour.

پهنائي: ټ (ف) ويڪر. بر. کشادگي. پکيڙ.
breadth, weft, width, broadness, wideness, ex-

smoke (tobacco etc).

پيارو: ص. پيار وارو- جنهن سان پيار هجي. محبوب- معشوق. دوست.
دل گهريو (ڄ. پياري).

beloved, dear, favourite, charming, lovable, affectionate, likeable, darling.

پياز: ڏ (ف) بصر.
an onion, an edible round bulb.

پيازي: ڏ. هلڪو گلابي رنگ (جيڪو بصر جي ڪل جهڙو ڳاڙهيڙو ٿئي).

pinkish, reddish, of the colour of onion.
پياس: ڏ (سن) آج- تونس. اڪير- سڪ. محبت- قرب.

thirst, desire, craving, love, affection, passion, liking.

پياسو. پياسي: ص. اڃايل. سڪايل. خواهشمند. (ڏ. پياسي).
thirsty, parched, arid, craving, desirous.

پياڪ: ص. پيئندڙ نشو وغيره پيڻ جو هيراکو پانڌاڻي.
a drunkard, a smoker of intoxicating drugs, addicted to some intoxicant, addict.

پيالو: ڏ (ف) پيالو هڪ قسم جو ٿانءُ (پاڻي وغيره پيڻ لاءِ). وٿو. جام.
نرلھ.

a bowl, cup, goblet, beaker, basin.
پيالو پيڻ: وفات ڪرڻ (بزرگ وٺي الله لاءِ چئبو).

to die.

پيالي: ڏ. ننڍو پيالو. وٿي.
a small cup, goblet, bowl, chalice, glass, tumbler.

پيامر: ڏ (ف) نياپو- پيغام- سنڀال.
message, news, intimation, notice, despatch.

پيامبر: ص. نياپو رسائيندڙ- پيغامبر.
messenger, emissary, envoy, courier, carrier, herald, prophet.

پيامي: ص. نياپو ڪٿي ويندڙ.
herald, precursor, harbinger, forerunner.

پيشامبر: ڏ (سن) ڪپڙي جو هڪ قسم (سونهري يا ڀيلو روشني ڪپڙو). سورج ونسي مت وارا هندو فقير (جيڪي ڀيلي رنگ جي ساڙهي اڏين).

a kind of silk or cotton cloth (of gold or yellow colour); Hindu priests wearing yellow colour.

پيشه: ڏ. ٿلهي رسي جو ڏاڙو.

a rope (for tying animals etc).

پئون، پُون: ڏ. چڪي جو هڪ ڊاڻي وارو پاسو. نشان (پيرن جو). پير.
a single point on the dice, a pip, a foot print, foot.

پئون ٻارهن: ڏ. ڌاري جي راند ۾ جيت جو ڏاڏو. ڪاميابي. فتح- سڀ.
a complete winning in the game of luck, victory, winning, success.

پئون ڪڏڻ: پير ڪڏڻ. اهڃاڻ تي ڳولا ڪرڻ.
to search for, to trace, to track.

پئون سٺ: ڏ. ايندي شرط. يڪدم.
suddenly, quickly, at once.

پئون، پُون: ڏ. گهٽتائي- ڪمي. اونھي ڪڏ.
deficiency, shortage, lacking, a depression, cavity, a deep pit.

پئونو، پُونو: ص. مٿو. گهٽ. هيٺو- ڏهرو.
three quarters or one quarter less, short, less, weak, feeble, sickly, infirm, tender.

پئونو پون: ضعيف ٿيڻ. بيماري ۾ ڏهرو ٿيڻ.
to become weak or feeble, sickly, infirm, tender, frail, fragile.

پُئي: ڏ. غسل خانو. ڪاڪوس.
bathroom, washroom, lavatory, cloakroom, toilet, privy.

پُئو، پُو: ڏ (هندي) پيا (محبوب- پيارو).
beloved, dear, darling.

پيادل: ص. پيادو.
a footman, foot soldier, a pawn, on foot, walker.

پيادو: ص (ف) پياده پيرين پند. شطرنج جو هڪ مهر.
walker, on foot, footman, a pawn (in chess game).

پيارو: ڏ. محبت- قرب- پريم. حُب. عشق.
love, affection, fondness, passion, inclination, attachment, liking.

پيارو: م. ڏيڻ (پاڻي، شربت، دوا وغيره). زمين کي پاڻي ڏيڻ. ادا ڪرڻ (رقم). چڪاڻڻ (پيوڙي، چلمو).

to provide water, liquid, medicine (for drinking).
to water the lands, to pay (money), to cause to

پيڙه: پيڙه: م. اوتڻ- هارڻ. اُٿلائڻ (ٿانءِ)- اوتڻو ڪرڻ.
to pour, spill, sput, spurt, disgorge, empty. to reverse, upside down.

پيڙو: ڏ. پيٽ وارو حصو. ڪپڙي يا ڪٽ جي اثاوت ۾ ويڪرو وارو حصو.
the stomach. the width of weaving of cloth or bedstead.

پيڙي: ٿ. چيلہ ۾ پڌڻ لاءِ چمڙي يا ڪپڙي جي پٽي- ڪمريند. بلبيل جي چيلہ ۾ پڌل ڏورو.

belt, girdle, band, a strip of cloth or leather.

پيٽرول: ڏ (انگ) هڪ قسم جو معدني تيل.

Petrol, fuel oil.

پيٽ: ٿ. بَعَا- اگھ.

rate, price, worth, value, estimate.

پيٽو: ڏ. ڪڏو جي قسم جو هڪ پٽو (پاڇيءَ طور ڪراچي).

white gourd.

پيٽي: ٿ. مائه يا مڱن جو اتو (اُٺڻ طور ڪراچي).

dough of pulse flour prepared for massage on the body (of bride).

پيپ: ڏ. لوھ يا ڪاٺ مان ٺهيل وڏو گول ڊبو (تيل يا شراب رکڻ لاءِ).

a cask, barrel, keg.

پيپر: ڏ (انگ) کاغذ- پپر. امتحان جو سوالنامو.

a (question) paper, paper, sheet of paper.

پيچ: ٿ. رپ. پيچ. تمام پٽڙو پٽ.

rice water, gruel, pap for infants, liquid food.

پيچي: ٿ. چانورن جي پيچ. رپ. تهڪايل چانورن جو پاڻي (ڪپڙن کي ڪلف ڏيڻ لاءِ).

rice water, gruel (for stiffening clothes).

پيچ: ڏ (ف) وراڪو- وڪڙ- وٽ- وڙ- ڦيرو. مروڙو (پيٽ جو)- گهمرو. ڦريب. لغڻ جو داڙ.

twist, turn, revolution, coil, screw, trouble, deceit, gripes, perplexity, difficulty, a fix, maze, cheating, equivocal, tactics.

پيچ تاب: ڏ. وٽ ست. لڄ بوج.

fune and fret, restlessness.

پيچدار: ص. روڪڙ وارو منجهيل.

twisted, spiral, intricate, curled, puzzling, knotty, contracted.

dress, a mystic.

پيٽي: ٿ. ڪاٺ جي صندوق. ڳجه.

a box, chest, case, receptacle, carton, casket. secret, mystery.

پيٽ: ڏ. شڪر. معدو. حمل. ڄمڻ- وياڻ ڳجه. درياءُ وغيره جو ويڪرو وارو حصو.

the belly, abdomen, stomach. pregnancy. delivery. mystery, secret. breadth, diameter, width (of a river or channel).

پيٽ پراڻي: ٿ. بي پرواهي- لاغرضي. وڌائي.

carelessness, heedlessness, negligence. haughtiness, arrogance.

پيٽ ۾ ڀرجڻ: ڏو ٿيڻ. مَن وڌڻ. ڏو ۾ مستي ٿيڻ.

to fill the stomach, to fill one's belly. to become careless, negligent, inconsiderate.

پيٽ ڀريل: ص. ڏاڍل. ساڻو آسودو. شاهوڪار. بي فڪر. مغرور.

well satisfied, wealthy, inconsiderate, carefree, negligent.

پيٽ ٺوڻ: ڪنهن ٿڌي اثر واري شيءِ کائڻ پيئڻ سان پيٽ جي گرمي ٺهڻ وڃڻ سان اندر جي به ٺهڻ.

the cooling of stomach (after taking some ice-cream etc); satisfaction (after taking revenge).

پيٽ پالڻ: ڏکيو سڪيو گذران ڪرڻ.

to live from hand to mouth.

پيٽ سان: ظ. حامله- ڳورھاري.

pregnant, with child.

پيٽ واري: حامله- پيٽ سان.

idem.

پيٽو: پيٽي: ص. وڏي پيٽ وارو گھڻو کائيندڙ.

a pot-bellied person. eating much, voracious eater, ravenous, greedy.

پيٽ مٿو: ص. پيٽي- گھڻو کائڻ.

voracious, ravenous, greedy, eating much.

پيٽارو: م. هضم ڪرڻ (کاڌي) سَمڻ (صدمو، جٺ ڦٽڻ). عادي ٿيڻ.

to digest (food), absorb (shock etc). to become habitual.

پيٽارو: ڏ. مڇي ڀلي جو پيٽ وارو حصو.

the belly part, lower half (of a fish).

پيدا ڪرڻ: ص. ناجائز طريقي سان پئسا ڪمائيندڙ. هٿڙي باز. ڳنڍي

چوڻ

a thief, pilferer, swindler, peculator, defrauder, sharper, marauder, shark, pirate.

پيدائش، پيدائش: ث (ف) خلقت، اُپائڻ، حاصلات، آمدني، اُپت. ڪمائي-فائدو.

creation, production, profit, savings, income, earnings.

پيدائشي: ص. اصلي، قدرتي، فطري.
innate, inborn, natural, inbred, organic.

پيدل: ص. پنڌ هلندڙ، پيادو.

on foot, foot soldier.

پيڙهي: ث. لکپڙهه جي سامان رکڻ لاءِ ڪاٺ جي ننڍڙي پيٽي (عموما ڊڪٽدارن ۽ منشين لاءِ).

a shelf fixed in a wall, a buffet (for keeping writing material etc).

پير: ذ. پڳهه-قدم، پيرو.

a foot, footprint.

پيرُ اُڪڙڻ: بي دخل ٿيڻ. شڪست کائڻ. بنياد پٽجڻ. پاڇ کائڻ.

to become dislodged, to sustain defeat; to retreat.

پيرُ پَرڻ: اچڻ جي تڪليف وٺڻ. تشریف فرما ٿيڻ. مهرباني وارو قدم کڻڻ. شادي غمي ۾ شريڪ ٿيڻ.

to visit, to maintain relationship, to act kindly, behave well, to attend (marriage or death rituals).

پيرُ پائڻ: لنگهي اچڻ- داخل ٿيڻ (گهر، اوطاق ۾). حد دخلي ڪرڻ.

to visit, attend, enter (house or residence), to encroach.

پيرُ پَٽڻ: ذ. مرثي پڙهي اچ وڃ جو رستو.

to maintain relationship, visiting terms.

پيرُ ڏيڻ: عورتن جو پڙ تي اچي غڙخولهي ڏيڻ.

(of women) to visit on the occasion of a death in the family.

پيرُ ڊگهيوڻ: وٽ کان ٻاهر هلڻ آمدني کان وڌيڪ خرچ ڪرڻ.

to spend more than the earning, extravagance, lavishness, waste.

پيرُ ڪڍائڻ: ذميداري قبول ڪرڻ کان انڪار ڪرڻ. اڏوري ڪرڻ کان پوءِ

جواب ڏيڻ

to go back on a commitment, to leave half-way.

بيج ٻائڻ: وڪڙ وجهڻ. محبت ۾ گرفتار ڪرڻ.

to entangle, to cause to fall in love.

بيج وڃڻ: ذ. وروڪڙ- ڏنگ وڃڻ.

twists, spiral, intricated, curled, knotty.

پيچ: ث. ٻوڪ کي پاڻي پيارڻ. ٻوڪ کي پاڻي ملڻ جو ذريعو (واهر، شاخ). بنيءَ کي پاڻيءَ جي رسد.

to irrigate lands, a water-course, channel, brook, drain (for watering agricultural lands).

پيچورو: ذ. ماڻهن ۽ جانورن جي هلڻ سان پيرن جي نشانن مان لھيل سھي-واٽ-چارو.

a path, footpath, way, track, footway, passage.

پيچش: ث (ف) مروڙ سان ڪاڪوس اچڻ جي بيماري.

dysentery, inflammation of intestine and evacuation of mucus and blood in stool.

پيچڻ: م. پيئجڻ (پاڻي، شربت وغيره). پاڻي ملڻ (ٻوڪ کي). ادا ٿيڻ (رتن).

to be drunk, to be irrigated, to be credited.

پيچيدگي: ث (ف) وروڪڙ- ڏنگ ڦير. مونجھارو. مشڪلات.

complication, difficulty, twisting, intricacy, confusion.

پيچيده: ص (ف) وروڪڙ وارو. ويجهيل. منجھيل.

twisted, coild, complicated, difficult, confused, puzzling, knotty.

پيچو: ذ. پٺيون پاسو پٺ. پويون حصو، تعاقب.

back, the hinder part, rear; to follow, pursue, chase, hunt, track.

پيچو ڪرڻ: پٺ وٺڻ- تعاقب ڪرڻ.

to follow, pursue, chase, hunt, track, press.

پيدا: ط (ف) ظاهر، جھيل، خلقتيل، ميسر- دستياب، موجود، لقل. (ث) ڪمائي، اُپت، فائدو.

born, created, invented, clear, manifest, available, at hand, present, existing, discovered, obtained, profit, benefit.

پيدا ڪرڻ: وجود ۾ آڻڻ- خلق ڪرڻ، ظاهر ڪرڻ، حاصل ڪرڻ، اُپائڻ.

to produce, create, procure, discover, obtain.

پيداوار: ث. ٻوڪ- فصل، (واپار يا فصل جي) ڪمائي، اُپت، آمدني.

produce, income, earnings, profit, savings.

a child born with feet first.

پيرمغان: ذ (ف) آتش پرستن جو پيشوا، شراب خاني جو مالڪ.

a Zoroastrian priest or leader, an owner of a wine-shop.

پيڙو: ذ. پيرن جا نشان (ماتو يا چوپائي جا). ڪاهجي ويل جانور جو پير ڪر.

foot-print, track, vestige, trace (of stolen animal).

پيرو ڪڻ: پند وٺڻ. ڳولا ڪرڻ.

to follow, to track, to trace through foot-steps.

پيرو، پيروڪار: ذ (ف) پيروي ڪندڙ، نقش قدم تي هلندڙ، پوئلڳ.

a follower, pursuer, supporter, admirer, disciple, pupil.

پيرون: ذ. ڪٻڙ جو ڦر (پر قسم: ڳاڙها مٺا ۽ اڇا ڪارا). ڪٽ جي پيراندي وارو اوڀرو.

the fruit of a Salvadora bush; the lower-side of a bedstead.

پيروِي: ث (ف) تقليد، اطاعت، حڪم جي پوڻواري.

following, pursuit, devotion, reverence, obedience, fulfilment, support.

پيرمن، پيرمرد: ص (ف) پوڙهو، ڪراڙو.

an old man, aged, elderly.

پيري: ث (ف) پوڙهين، پڏاپو، ضعيفي، بزرگي، مرشدي.

old age, elderliness, infirmity, the status of a pir (saint), sainthood.

پيري مريدي: ث. تلقين ۽ اطاعت.

the relationship between a saint and a follower, following, pursuit.

پيڙو: ث. سور جي سختي، آزار، بيماري.

pain, anguish, agony, suffering, acute distress, disease, affliction.

پيڙا: ث (سن) سور، عذاب، روگ، مرض.

anguish, distress, acute pain, suffering, disease.

پيڙو، پيڙو: م. گهاٽي مري، نيوزمن، سخت تڪليف مارجڻ.

squeezing, wringing, pressing, severe distress, suffering, pain, affliction, grinding pain, anguish.

پيڙو، پيڙو: م. ٻن شين جي وچ م زور ڏيئي چيڻ، چيڻاڻ، تبليي وڃ يا مٺڙ کي گهاٽي مريجي تبلي يا روشن ڪڍڻ، تبلي ڪڍڻ، آزار.

to show inability to complete an assignment (after starting).

پير ڪڍڻ: ڌڪ ڪڍڻ. ڪا اوجھي ڳالهه ٻڌائي حواس ڳم ڪرڻ.

to harm, damage, to perplex, bewilder, puzzle.

پير ڪڙي: ث. قيدِي، ڪي پيرون م پتل زنجير سان ڪڙي.

an iron-ring for the feet of dangerous prisoner.

پير ڪڙڻ: پيرون جي نشانن تي هلڻ. پير ڪڙڻ، برادريءَ جو سڏ ڀرڻ. هلٽ هلڻ، وڪ ڪڙڻ، تعلق وڌائڻ.

to retrace the footsteps, to follow, track, to visit or attend (on call), maintain relationship, amity.

پيرون پيادو: ظ. بنا سواريءَ جي پتڏا پيادو.

on-foot, walking on foot, without conveyance.

پير: ذ (ف) پوڙهو، پڏو، بزرگ، مرشد.

old man, saintly person, saint, spiritual man (guide).

پيرانه سالي: ث. پيري، پوڙهين.

old-age, agedness, elderliness, advanced in age.

پيرن جي محل: ث. فجر، پريات.

dawn, time before day-break.

پيراپيٽ: ث. پيرون جي سڃاڻپ (شڪي ماتو جي پيرون جي ڏوهيءَ جي پيرون سان پيٽ).

to compare the foot-prints (of a criminal) with the prints found on a spot

پيرافو: ص. پير سڃاڻيندڙ (ماتو ۽ مال جي) پيري.

a tracker, an expert in locating footprints (of criminals or animals).

پيراسته: ص (ف) سينگاريل، مزين.

decorated, adorned, ornamented, beautified, trimmed.

پيراندي: ث. ڪٽ جو پيرون وارو پاسو. (ضد، سيراندي).

the lower side of a bedstead (where feet rest).

پيراستو: ص. ٽنهن کان چوٽيءَ تائين، سربستو، تفصيلي.

from the beging, entire, complete, from the root, fully, in full detail.

پيرايه: ذ (ف) سينگار، زيبائش، طريقو، ڍنگ.

ornamentation, adoration, beautification, manner, method, course.

پيرويو: ص. اهو ٻار جنهن جا ڄمڻ وقت پيريائين پير ظاهر ٿين.

پيشي: ٺ. ڪٽل جي ڳڙي.

a date-palm fruit.

پيش: ٺ (ف) سامهون-اڳيان.

in front, before, towards the front.

پيش اِمام: ٺ. نماز ۾ اڳواڻي ڪندڙ امام.

a prayer-leader, a person leading the prayers in a mosque.

پيش ٻندي: پيش پيشي: ٺ. اڳ وڃار-دوراندوشي.

foresight, prevision, forethought, prudence.

پيش پوڻ: نمائتي سان آڏو حاضر ٿيڻ. آن مڃڻ.

to bow, yield, to surrender, submit.

پيش خيمو: ٺ. اهو تنبر جيڪو اڳواڻ اڳين منزل تي مرڪب وڃي (ٿ).

جيئن پهچڻ تي تيار ملي.

a tent sent in advance for arranging a camp site: an advance camping tent.

پيش: ٺ. خالص سون-نچ سون (جيڪو چوويهه قيراط وزن وارو هجي).

pure gold, 24 cr. gold.

پيشاب: ٺ (ف) مٺ-ريلو.

urine, piss, waste-water excreted by body.

پيشاني: ٺ (ف) تراڙ-جبين.

the forehead, front-brow.

پيشتر: ٺ (ف) پريائين-اڳ ۾.

in the start, first of all, prior to.

پيش رُفت: ٺ (ف) اڳيان وڌڻ. اڳرائي.

to welcome, to come-up front, to start.

پيشرو: ص (ف) اڳيان هلندڙ. گذري ويل (حاکم، اڳواڻ).

a fore-runner, pioneer. a gone-bye (leader, king etc).

پيشقدمي: ٺ (ف) اڳرائي. اڳواڻي. سبققت.

attack, step forward, initiative, takeover, gainlead.

پيشڪش: ٺ (ف) آڇ-صلاح.

an offer, proposal, suggestion, proposition, presentation.

پيشگويي: ٺ (ف) پيشگويي.

a prophecy, prediction, forecast, presage, foretelling, divination, augury.

سنائڻ

to grind, press, squeeze out, an act of grinding oil-seeds etc. to wring, to oppress, afflict.

پيڙو: ٺ. چائو (آڻي جو) مائي مان ٺهيل هڪ مٺايي-ڪيريڙو.

a sweetmeat (prepared from milk), a ball of kneaded flour.

پيڙهه: ٺ. بنياد (پٽ يا جاءِ جو)-پاڙ.

a foundation, a root.

پيڙهو: ٺ. ڪاٺ جي صندوق. ويهڻ لاءِ ڪڪن ڪاٺن مان ٺهيل ننڍڙو موڙو.

a chair-like sitting stand made of grass etc.

پيڙهي: ٺ. نسل-پشت. خاندان جي وڏن يا اولاد جو سلسلو.

generation, pedigree, off-spring, succession of descendants.

پيڙهي پُئڻ: وڏن کي گاريون ڏيڻ ۽ بنديڪي ڪرڻ.

to abuse one's ancestors.

پيڙهيانو: ص. شريف گهراڻي وارو. وڏ گهراڻو. خانداني. اصل نسل

خصوصيتن وارو.

belonging to good house-hold, noble, honourable, respectable.

پيڙاڙ: ٺ (ف) جتي-ڪفش.

a shoe, slipper, footwear, boot.

پيسائي: ٺ. پيهائي (ان آڻو).

the charges paid for the grinding (flour etc).

پيسٽري: ٺ (انگ) مڪن يا ڪريم لڳل ڪيڪ.

pastry, doughy, sweet-pie, a small cake (with cream overlaid).

پيسجڻ: م. پيسجي اٿو ٿيڻ. ظلم ۾ گهڻ.

to cause to grind, oppress, squeeze out, suffering injustice, undergoing hardship.

پيسجي ويهڻ: اٿو ٿي وڃڻ. تباھ ٿيڻ. مصيبت ۾ بيحال ٿيڻ.

to become flour, to become oppressed, anguished, distressed.

پيسو. پَسُو: ٺ. نامي جر هڪ سڪو. ناڻو.

a coin, a paisa, money, wealth.

پيسو ڏوڪڙ: ٺ. ڏن دولت. مال ملڪيت.

money, wealth, richness, fortune, riches, capital.

tion.

پيڪان: ڏ (ف) پائي يا تير جي نوڪ. پالو. تير.

the head of an arrow, spear or lance. a spear or lance.

پيڪر: ڏ (ف) شڪل- صورت. منهن- روپ.

face, appearance, shape, bearing, demeanour, semblance.

پيڪرو: ڏ (ف) پيرن ۾ وجهڻ جو زنجير. پيرڪڙي- پيڙي. جاتور يا وهڻ جي آڳين پيرن ۾ پڌن جي رسي.

a foot-ring or -cuff (for animals etc), an anklet, a fetter.

پيڪ: ڏ. جاء. ڏيک- واقفيت.

an acquaintance, love, affection, knowledge.

پيڪ: ڏ (انگ) ڍڪ (شراب جي).

a peg, a sip of liquor, a measure of liquor.

پيڪڻ پائي: ڏ. پيالو پائي. فقيرائي محفل.

to join an assemblage of poor, to join (in whatever is available).

پيل: ڏ (ف) فيل- هائي.

an elephant.

پيليان: ڏ. هائيءَ کي هلائيندڙ مهاوت.

an elephant driver. a mahout.

پيلتن: ص. هائيءَ جهڙو (تلهو). وڏي ٻوٽي وارو.

like or resembling an elephant. heavy-built, strong.

پيلاڻ: ڏ. زردِي- هيڊان.

yellowness, paleness, sallowness.

پيلپالو: ڏ. ٽنڀ- سٿون.

a pillar, column, pier, piaster, post, prop, pile.

پيلڪڙ: ڏ. پوڙ. تڪي پوڙ.

running, race, to rush.

پيلو: ڏ. آنورو- خصير.

a testicle, a male reproductive gland.

پيلو: ص. هيڊو- زردو- ٿڪو. (ڏ) پاڻ- تير.

yellow, pale, pallid, wan, dull. a kind of arrow.

پيمان: ڏ (ف) عهد- اقرار. واعدو.

a promise, assurance, engagement, pledge, com-

پيشگي: ڏ (ف) سوتي- بيعانو.

advance, earnest money, deposit.

پيشگير: ڏ (ف) زنانو پٿو.

a petticoat, a large skirt, loose pyjamas.

پيش نظر: ڏ (ف) سامهون- روپرو. اکين اڳيان.

in the front, in view, insight, present.

پيشنگوي: ڏ (ف) ڪنهن واقعي جي اڳواٽ ٻڌايل خبر- اڳڪٿي.

prophecy, prediction, forecast, presage, divination, augury, foretelling.

پيشو: ڏ (ف) پيشه- ڌنڌو- ڪرت. ڪسب.

trade, profession, occupation, job, vocation, office, business.

پيشوا: ڏ (ف) اڳواڻ. رهبر- رهنما. سردار.

leader, guide, priest, sardar, head-man, chieftain, head.

پيشواڻي: ڏ. اڳواڻي- قيادت. رهنمائي.

leadership, guidance. welcome, direction, conduct.

پيشواڙ: ڏ (ف) عورت جو هڪ لباس- پٿو. ٺاڻن جي پٿڙ جو گهاگهو.

a kind of long dress worn by women and dancers.

پيشه وڙ: ص (ف) ڌنڌي وارو- ڪلاسي. هنرمند.

professional, workman, tradesman. expert, knowledgeable, trained, skilful, skilled, qualified.

پيشي: ڏ (ف) حاضري. شروعاتي (عدالت ۾). شام- پوڄاڻي.

appearance (in a court of law), attendance. afternoon, evening, the later part of the day.

پيشامو: ڏ (ف) نياپو- سنڀالو. اطلاع. زباني احوال.

a message, mission, news, communication, dispatch, information.

پيشامبر: ڏ. نياپو ڏيندڙ- قاصد.

messenger, bearer, carrier, emissary, envoy.

پيشمبر: ڏ (ف) خدا جي طرفان حڪم آڻيندڙ- رسول.

prophet, messenger of God, a divine messenger.

پيڪا: ڏ. زال جو ماءُ ۽ پيءُ.

bride's parents; married woman's parents.

پيڪار: ڏ (ف) لڙائي- جنگ.

war, contest, battle, attack, combat, confronta-

a hard wood, solid-wood.

پيڇو: ذ. چاتورن جي پيڇي (ڪپڙي يا ست کي سخت ڪرڻ لاءِ). وڻ جو هڪ قسم. هڪ قسم جو ڏانڊي پکي. (جنهن جو تيل دوا طور ڪم اچي).

a gruel, rice water, starch (used by weavers for stiffening cloth, yarn). a jubb if a tree. a pelican (bird).

پيڇو: ث. بلا جو هڪ قسم (خصوصاً 'ثر' مرثي) و
a kind of reptile, lizard-shaped snake (venomous).

پيڻ. پيڻڻ: مر. پاڻي يا ڪا پاڻيد واپرائڻ. چڪڻ (تناڪا). چڻ. جذب ڪرڻ.

to drink, take liquid. smoke, inhale, absorb.

پيءُ: ذ (هر) محبوب.

beloved, sweet-heart

پيءو: ذ. پيءو-آبو.

father, parent.

پيوڙي: ث. پيلي رنگ جي مٽي- پيلو رنگ.

a kind of yellow colour, yellow chalk or dye, yellow colouring material.

پيوست: ص (ف) جڙيل- گنڊيل- پڻا.

connected, joined, attached, coupled, linked, pasted, united.

پيوسته: ص (ف) مليل- جڙيل- گنڊيل- چنڊيل- ڪپايل- لاڳيتو- مسلسل.

united, connected, joined, coherent, consecutive, attached.

پيوٽو: ذ (ف) جوڙ- ميل- ڳاڻڊاڀو. تعلق. چڻي. گنڊو. هڪڙي وڻ جي شاخ ٻئي وڻ م هڻڻ.

a joint, joining, patch, graft, bud, connection.

پيوٽي: ص. قلم هيل (وڻ)- چشمو لڳل (وڻ).

ingrafted, hybrid, cross-breed.

پيهه: ث. پيسجڻ جي حالت (گاهه م). گاهه- سوڙه (ماڻهن جي). چپ- پيو.

a crowd, throng, rush of people, assemblage, over-crowded.

پيهه پيڇان: ث. گپ گپهه- ڪافي گس. سوڙه گهٽ.

over-crowding, rash of people, great assemblage, crowding.

mitment, covenant.

پيمانو: ذ (ف). پيمانو) اناج وغيره مٿن جو ٿانءُ- ماڻ. ماڻ جو اوزار پيالو- جام (شراب جو).

a measure, scale, standard, bowl, goblet.

پيمائش: ث (ف) ماپ- ڪڇ. ڪٽ. زمين جي ڪٽ- ايراضي.
measurement, survey, area, acreage.

پين: ث. (انگ) سليٽ تي لکڻ لاءِ پتر جو قلم. مس وارو قلم- انڊين

a writing instrument on stone-slate, a writing-pen, an ink-pen, a fountain-pen.

پينار: ذ. پينو- گدا. منگتو- سوالي. فقير.

a beggar, medicant, pauper, vagrant, destitute person, cadger.

پينج: ذ. پنچ.

a juror, arbiter, a member of a panchayat.

پينچات: ث. پنچات.

panchayat, a village council, a society of village elders.

پينڌو: ذ. مينهن اٺ وغيره کي اڳين تنگن ۾ ٻڌڻ جو رسو.

a large rope for tying front legs of an animals

پينڌا. پينڌيا: ص. پينو- گداگر.

beggar, vagrant, pauper, solicitor.

پينسل: ث (انگ) گريفائيٽ جي گروي وارو ڪالي، مان لعل قلم.

pencil, a lead-pencil

پينشن: ث (انگ) ملازمت جي مدت ختم ٿيڻ بعد مقرر رقم (جيڪا مرڻ گهڙي تائين ملازم کي ملندي رهي).

pension, a payment payable after retirement from active service.

پينشن بردار: ص. پينشن ڪندڙ رٽائر ملازم.

a pensioner, a retired service-man.

پينگهه: ث. لوڏو. وڻ ۾ بڻل جھولو.

a swing, hammock.

پينگهو: ذ. جھولو- هندرو.

a cradle, swing

پينو: ص. پندڙو- رڳو پنڇ جي ڌنڌي وارو.

beggar, pauper, vagrant.

پينو: ص. اندران سخت غمرو (ڪٺ).

ج

ج: اٺ. اچار ”جهر“. سنڌي الف - بي جو يارهون اکر، فارسيءَ جو ڇهون ۽ عربي جو پنجون اکر ايجڊ موجب عدد (3).

the eleventh letter of Sindhi alphabet, sixth of Persian and fifth of Arabic carrying value of three.

جڙڪا، جڙڪا، جڙڪا: ڇا (ف) هر هنڌ - جتي ڪٿي.
everywhere, around, here and there, hither and thither.

جڙڪو: ص (ج) جبر ڪندڙ - ڏاڍ ڪندڙ - زبردست.
despot, tyrant, strong, oppressive, dictator, strongman.

جڙڪو: ص. جبل جو. پهاڙي (جڙڪو وغيره).
of a hill, hillock, mountainous, hilly.

جڙڪو: ٺ. چڙبول.
clamour, tumult, uproar, quarrel, bickering, brawl.

جڙڪي: ٺ (سن. جڙڪي). فرقو. جماعت.
caste, tribe, class, association, brotherhood, fraternity, order, society, guild, league.

جڙڪو: ٺ (سن. ياترا) جڙڪو - تيرٺ. (آڏيري ۾ جڙڪ جو ميلو) هر سان
ڪيڙيل (ڏهن ويهن لوڙن وارو زمين جو ٽڪر).

pilgrimage, sojourn, visitation. a piece of plowed land, a fair, show.

جڙڪو: ٺ (سن. ياترا) جڙڪو - تيرٺ.
pilgrimage, sojourn, visitation.

جڙڪي: ص. جڙڪي - ياتري.
a pilgrim, visitor, sojourner.

جڙڪو: ص. (ڏک کان ٽٽل يا رڳيل چوپايو ڍور، ڇڙو ڳڻ - ٺٽڪو).
a cattle head separated from the herd, herdless, ownerless.

جڙڪو: ز. جڙڪو.
smart, strong, vigorous.

جڙڪو، جڙڪو: ص. منگتر - فقير - سوالي. ڳائي خيرات وٺندڙ منگتر.
a musician, a class who beat (the drums), beggar, singer, street-singer.

پيھر: ٺ. سوڙهو (پنيءَ کي).

a fence, hedge, barrier, hedgerow.

پيھائي: ٺ. اٿو وغيره پيھائڻ جي اجرت.
the cost of grinding wheat etc.

پيھائڻ: م. اٿو ڪرائڻ. چنڊ يا جانڊ ۾ سمنڊ ڪرائڻ.
to get any cereal grinded, the grinding, to make into a meal.

پيھڻ: ڇا (ف) لاڳيتو - متواتر - هڪ ٻئي پٺيان.
continuously, ceaselessly, endlessly, persistently.

پيھڻ: م. گھڙڻ - اندر ٿيڻ - داخل ٿيڻ.
to enter (a premise), get in, infiltrate, move in, step in.

پيھڻ: م. اٿو ڪرڻ (ڇڪي يا چنڊ ۾). ڪرڻ (ڏند).
to grind, bruise dough, grit (the teeth).

پيھڻ پيھڻ: سخت محنت ڪرڻ - سخت پورهيو ڪرڻ.
to work hardily, toil, labour.

پيھي ڇڏڻ: اٿو ڪرڻ. ڪٽي ڌرا ڌرا ڪرڻ. تباه ڪرڻ.
to grind, bruise down, damage completely, destroy, to put to pieces.

پيھو: ڏ. پرک جي سنڀال ۽ جهاز هڪلڻ لاءِ پنيءَ ۾ ٺهيل عارضي چٽڙ.
a frame or scaffolding raised in a grain field for a watchman to sit on, a perch.

پيھي: ٺ. ننڍڙو پيھو. اڱڻ ۾ يا گھر کان ٻاهر سھڻ لاءِ ننڍڙو پيھو.
a small perch, a raised platform for sleeping inside or out-side a house.

پي: ڏ. آبر - بابو - والد.
father, parent.

پيٽيتو: ص. پيءُ جو اولاد (پر ماءُ ٻي مان هجي).
a brother or sister, related from father's side (born of separate mother but having same father), a step brother or sister.

پيٽو: ڏ. مڪڙو گھوڙو - سمنڊ گھوڙو.
a type of breed-horse.

a broom, an implement for sweeping/cleaning.

جاڇوڙو ڪڍڻ: ڏ. ٻاريدار.

a sweeper, cleaner, menial.

جاڇوڙو: ڇ (ج) وهندڙ. هلندڙ. چالو. رائج.

flowing, current, continuing, in force, prevailing.

جاڇوڙو: ڇ. ڏاڍو. ظلم. جڻ.

oppression, tyranny, dishonour, abuse, punishment, persecution.

جاڇوڙو: ص. ٻه گڏ ڄاول (ٻار). ڦر.

twins, a twin.

جاڇوڙو پرون: ڏ. وڏا ۽ گھڻا پرون (جيڪي بناڙي جي هڪ ٻئي سان ڳڻيل هجن).

twin brows, bushy brows, thick brows.

جاڇوڙو: ص. گڏ ڄاول ٻن ٻارن يا ٽن مان هڪڙو ٻار يا ڦر. (ڇ. جاڇوڙو).

one of the twin's.

جاڇوڙو: جاسٽي: (ف. زيادتي). مقرر انداز يا تور کان زياده. وڌيڪ.

سرس

extra, excess, spare, supernumerary, surplus.

جاموس: ڇ (ج) ڳجهي، طرح خبر لهندڙ. چاري.

spy, scout, agent, spook, undercover agent.

جاموسي: ڇ. خفيه طور خبر لهن جو پيشو.

spying, espionage.

جافران: ڇ (ج) زعفران. زعفران. ڪيسر.

saffron, orange powder from a crocus flower used in cooking.

جاڪيٽ: ڇ (اڻگ) ننڍو ڪوٽ. (پاڻڻ جو)

jacket waistcoat, vest.

جاڪ: ڇ. سوڻ اُچارڻ جو مصالحو. اوجھ.

red-ochre, a material for polishing gold.

جاڪڻ: م. "جاڪ" هڻي اُچارڻ (ڳھڻ).

to polish the gold-ornaments with red-ochre.

جاڇوڙو: ڇ. ڪشالو. جفاڪشي. پڇ ٻڙ واري ڳولا ٿولا. سخت محنت وارو ٻڙ.

trouble, difficulty, vexation, bothering, troublesome, requiring much effort.

جاڇوڙو: م. ڪشالا ڪڍڻ. سخت محنت ڪرڻ. جفاڪشي ۽ سان حاصل ڪرڻ.

to vex, to make all out efforts, to obtain with

جاڇ: ڇ. "ڏسڻ جاڇ".

investigation, scrutiny, inspection, inquiry, inquisition.

جاڇ: ڇ. باس باسيل وارن جي چڱ (جيڪا چوڻي يا لوندڙي تي ڇڏيل هجي).

a tuft of hair of the head left to grow from a vow.

جاءو: ڏ. ڇٽو. لوندڙين وارا وار. مينڊا.

short hair of the head. the hair left on the sides of the head. a braid of plaited hair.

جاءو: ڏ. سمن جي قبائلي پيڙهيءَ ۾ وڏو ڏاڏو هڪ مشهور سوسني سردار.

Jadam (the head of a family of rulers of Sindh, the Samas).

جاڇو: ڏ (ف) سحر. طلسم. منڊ. منتر.

charm, magic, sorcery, enchantment, witchcraft, bewitchment, wizardry

جاڇوگر: ص. جادو ڪندڙ. ساحر.

wizard, magician, charmer, conjurer, enchanter, sorcerer, necromancer.

جاڇوگرڙي: ڇ. جادو جو هنر. طلسم.

enchantment, magic, sorcery, witchcraft, bewitchment, wizardry.

جاڇو: ڏ. رستو. گس. رسر. دستور.

a road, passage, way, course, line, path, route, passageway, custom, habit.

جاڇو: ص. وڏو اوجھ ڏکيو (جبل). سگھارو. جانور. پهلوان.

strong, stout, stanch, coarse, mighty, powerful, wieldy.

جاڇو: ص (ج) جذب ڪندڙ. ڇهندڙ. ڪش ڪندڙ ڇڪيندڙ.

an absorber, absorbent, attractive, alluring, appealing, captivating, charming, fascinating.

جاڇو: ڏ. جوش جذبو. ڳڻتي. فڪر. آڌو. ڏک. انوسوس.

burning, pain, anxiety, pang, throe, twinge, concern, disquietude, unease, worry, solicitude.

چارڪ: ڇ. کارڪ. (ڪجي جو ميوو).

a date (fruit).

چارو: ڏ. گهر جي ڀت ۾ ٺهيل ڳوٺ. سامان (رڪڻ لاءِ). طاق.

a recess or niche in a wall, a shelf, nook, cranny.

چاروڻ: ڏ (ج) ٻُڌڻ. ڄاڻو.

abundant, plentiful, copious, ample.	great effort, exertion, pains.
جاگوڙو، جاگوڙا، جاگوڙو.	exertion, pains, trouble, effort.
sufficient water of rain/river.	جاگوڙا ڪڍڻ: ڪشالا ڪڍڻ. ڏاکڻا ڏسڻ. تڪليفن کي منهن ڏيڻ.
جاگوڙو: ص. گهڻو وهندڙ (پاڻي). - جھجو پاڻي.	to make an all out effort, to face the difficulties, to exert; to trouble, take pains.
much flowing water, overflow.	جاگرافي: ث (انگ) ڌرتيءَ جو علم. علم الارض.
جاگنگ: ڏ. ڏاس جو نهيل وڏو ٻورو. قرن جي ڌانڌل کان بچاءُ لاءِ چوپائي جي نئن تي چڙهيل گڙهي.	geography, the science of earth and upper atmosphere.
a net tied over the udder of cattle to prevent their young from sucking.	جاگير: ث (ف) حاڪم طرفان انعام طور مليل زمين.
جاگڻ، جاگڻ: م. گذارڻ - گهارڻ. بَسر ڪرڻ. ڪاٽڻ (حياتي). جيئڻ ناهن.	estate, rent-free grant, a fief, an alienated land, jagir.
to last, endure, live with, pass the time. to live life, to live.	جاگيردار: ص. جاگير جو مالڪ.
جامڙ: ڏ (ف) پيالو (ظ) گهڻو - جھجو. تمام گهڻو.	landlord, jagirdar, a free-holder.
bowl, goblet, cup. much, abundant, plentiful, copious.	جاگڻ: ث. سجاڳي بيداري - نند مان سارَ.
جامر جمر: ڏ. جمشيد بادشاه جو روايتي پيالو (جنهن ۾ دنيا جا حالات ڏسندو هئ).	sleeplessness, wakefulness.
a mythical bowl of Jamshed (the king of Persia) wherein he used to see the entire world in perspective.	جاگڻڻ: م. سجاڳ ڪرڻ - بيدار ڪرڻ. نند مان اُٿارڻ. خبردار ڪرڻ.
جامد: ص (ع) جميل. پهن وانگر هڪ هنڌ پيل.	to awake, to shaken, rouse. to warn, caution. to put on alert, guard.
fixed, static, stationary. tenacious, firm.	جاگتو: ڏ. تائيد.
جامڙو، جامڙو: ص. جوان مڙس. سگهارو ۽ پهلوڻ مڙس.	a live-coal.
a youngman, athlete, champion, wrestler.	جاگر: ث. جن پوت ڪڍڻ لاءِ سرندي جي لهرن تي توڻن ڦيڻ جو عمل.
جامع: ص (ع) جمع ڪندڙ - گڏ ڪندڙ. مڪمل (تفصيل سان). سرپستو.	a vigil over a person said to be under some spell.
a collector, gatherer. comprehensive, encyclopedic.	جاگڻ: م (سن. جاگ) سجاڳ ٿيڻ - بيدار ٿيڻ. اٿڻ (نند مان). اوجاگر ڪرڻ. خبردار ٿيڻ.
جامع مسجد: ث. شهر جي وڏي مسجد (جنهن ۾ جمعي جي نماز ٿئي).	to awake, be vigilant, waken. keep vigil. to watch, surveillance.
the principal mosque of an area (or town - for Friday prayers etc).	جاگر: ڏ. رات جي بيداري - اوجاگر. شادي جي ڏينهن کان اڳ واري رات جو زال جو جشن. رمضان شريف ۾ روزي رکڻ لاءِ جاگڻ جو نظر.
جامعه: ث (ع) اعليٰ تعليم واري درسگاه - يونيورسٽي.	vigil, staying awake during the night, wakefulness. a ceremony prior to marriage in which women participate. a religious poem sung during the month of Ramzan to awaken people for fasting.
a University, an institution of higher learning, al-mamater.	جاگوڙو: ڏ. نورُ جيڪو جوڳي فقير مٿي کي ويڙهين - سيلو.
جامو: ڏ (ف. جامه) ڪپڙو. لباس - پوشاڪ. ڊگهو چولو. پهران. فقيرن جو ڊگهو چولو - ڪڏني.	a rope worn on the head by ascetics, jogies.
a kind of long upper garment, which opens in front, a long shirt.	جاگه: ث. گهر جي جاءِ. جڳهه - هنڌ. ماڳ.
	a house, abode, residence, habitation, dwelling.

جان ٻڌڻي: ٺ. (ف) جيئدان- موت کان معافي. forgiveness, pardon, amnesty, remit.	جامو متاڻن: وفات ڪرڻ- لاڏاڻو ڪرڻ. to change the world, to die.
جان ٻڌڻي: ڏ. (ف) ساهه چين تي- مرن ويجهو. on the death-bed, on the verge of death, almost dead.	جاميٽري: ٺ. پيمائش جو علم- اقليدس. geometry, the mathematics of the relations, properties and measurements of solids, surfaces, lines and angles.
جانچ: ٺ. امتحان- آزمائش- پرڳ. چڪاس- تياس- پڇا ڳاڇا. ڳولا ڦولا. تلاش. نظرداري- سنڀال. تفتيش (واردات جي). search, investigation, examination, enquiry, inquisition, probe, inquest, quest, delving.	جان: ٺ (ف) روح- ساهه. حياتي. جسم. بت. بدن. حوصلو. طاقت. سگهه. life, spirit, soul, energy, vigour, essence, animation, force, might, muscle, potency, virtue.
جانچ: پڙتال: ٺ. نظرداري. مڻاچري چڪاس. checking, examination, cursary visitation, study, scrutiny, inspection.	جان آفرين: ص. ساهه وجهندڙ. خدا تعاليٰ. the life giver, God, the Almighty.
جانچ جوڻج: ٺ. چڪاس. ڳولا ڦولا. وڙول. investigation, enquiry, inquisition, probe.	جان جوکي ۾ وجهڻ: مصيبت ۾ ڦاسڻ. سخت تڪليف هيٺ اچڻ. to put life in danger, take risk, a danger, hazard, jeopardy, peril, adventure, take a chance.
جانچڻ: م. ڏسڻ- نهارڻ. تڪڻ. چڪاس. پرڳڻ. ڳولا ڪرڻ. نظر ۾ رکڻ. to examine, inspect, scrutinize, to ponder, reason, quest, delving, to keep an eye on.	جانارو: ڏ. ڏسڻ جانور. an animal, beast.
جانچي پڇڻ: ڏسي ڇڏڻ. نظر ۾ رکڻ. to examine, scrutinize, inspect, investigate.	جانب: ڏ (ع) طرف- پاسو. side, direction.
جانچوس: جاسوس. an spy, emissary, agent, undercover-man.	جانبدار: ص. پاسو ڪندڙ- طرفدار. حمايتي. partial, biased, supporter, henchman.
جانچوسي: ٺ. جاسوسي. spying, espionage.	جانبه: ڏ (ف) پيارو- محبوب. دلدار. جاني. beloved, sweetheart, darling, dear, loved.
جانڊاهه: جانڊهه: ٺ. وڏو چنبه- چڪي. a flour-mill worked by cattle or donkey.	جانپرتلو: ڏ. ڇمپ هڻي ڪسڻ- ڇمپو. رانيوتو. to snatch, seize, clutch, grab, grapple, take forcibly, scratch, laceration.
جاندار: ص (ف) ساهوارو- حيوان. همت وارو. life-form, animal, beast, animate, vigorous, living creature, active, dynamic.	جانپرتوڇڻ: م. رانيوتا هڻي وڙهڻ. to fight and cause lacerations, tear up (skin etc).
جان فشائي: ٺ (ف) سخت محنت- ڏاڍي ڪوشش. hard work, devotion, diligence.	جانفرو: ڏ. ملهه جو هڪ ڍاڙو- جانو. (ص) مضبوط هڏ ڪاٺ وارو. سگهارو. a method of tripping in wrestling, smart, strong, vigorous, stout, sturdy, tough.
جانگاهه: ص (ف) ساهه سڪائيندڙ. سخت تڪليف وارو. dangerous, hazardous, perilous, grave, serious, grievous.	جانتا هڻڻ: انگڙا هڻڻ. رنڊڪون وڃڻ. to tripple, to cause impediments, hinderences, obstacles, hampers, hurdles.
جانگيئتان: ڏ. جيستائين. تان به. till then, until such time as, as long as, as far as, to such distance as.	جانپازو: ص (ف) جان جي بازي لڳائيندڙ (پهلواني م). بهادر پهلوان. venturesome, spirited, intrepid, adventurous, audacious, daredevil, daring.
جانگني: ٺ (ف) سڪرات- پريان. سپاهه. agony of death, at death bed, death throes.	جانبازي: ٺ. سخت خطري ۾ ڪڍڻ پوڻ. بهادري- پهلواني. foolhardy, heedlessness, rashness, audacity, bravery, courage, valour.

splendour, magnificence, grandeur, pomp and show, dignity, glorious, resplendence, sublimity.

جاه وحشره: ذ. شان شوڪت - ددېڀر.

pomp and show, show of force, dignity, grandeur, glory.

جاهل: ص (ج) بي علم - اڻ پڙهيل - بيوقوف - نادان.

ignorant, stupid, barbarious, foolish, illiterate, rude, benighted, uninstructed, unlettered, untaught.

جاه پناه: ث. پناه جي جاء. بچاء جو گهر. امن وارو هنڌ.

an asylum, shelter, cover, refuge, retreat, sanctuary.

جاهليت: ث. بي علمي. بيوقوفي. اڻڄاڻائي.

ignorance, stupidity, foolishness, illiteracy, benightedness, unawareness, unfamiliarity.

جاه: ث (ف) جڳم. هنڌ. جڳم. گهر. مڪان. لڪاڻو. موقعو.

a place, spot, situation, residence, abode, building, house, space, station.

جاه سڪونت: ث. رهڻ جو هنڌ.

place of residence, place of domicile.

جاه ضرور: ذ. ڪاڪوس.

a lavatory, toilet, latrine.

جاه نشين: ص. قائم مقام. عيوضي. نائب.

a successor, vice-gerent, acting, substitute.

جاڳير: ص. ٿاڻيڪو.

settled, set, established.

جاگداد: ث (ف) غير متحرڪ ملڪيت. گهر گهاٽ. زمين. ملڪيت.

property, assets, effects, house, abode (immovable property).

جاڙو: ظ (ع) قانون مطابق مباح. واجب. حلال. روا. درست. صحيح.

lawful, allowed, legal, legitimate, licit.

جاڙو: ذ (ع) پرک - امتحان. معائنو. جانچ. پڙتال.

review, examination, analysis, audit, inspection, scan, scrutiny, survey.

جاڙو وٺڻ: معائنو ڪرڻ. اندازو لڳائڻ.

to review, examine, analyse, inspect, survey, scrutinize.

جاڙيل: ذ. هڪ قسم جو پساڪو وکر.

nut-meg.

جانگستو، جانگستو: ص. همت ڀريو - طاقتور - سگهارو. دلير.

bold, brave, audacious, aweless, courageous, dauntless, gallant, manful, manly, valiant.

جانگداز: ص (ف) جان کي ڳاريندڙ - ماريندڙ.

killing, baneful, vexatious

جان نثار: ص (ف) ساه نڌا ڪندڙ - وفادار.

devoted, sacrificing one's life, affectionate, fond, dedicated.

جانو: ذ. ڀڄتا، ظاهر ڪرڻ يا معافي وٺڻ لاءِ نڪ تي آڱر ڦهڻ. توبه.

the drawing of the forefinger along the nose as a sign of repentance.

جانا ڀرڻ: معافي يا ڀڄڻ لاءِ توبه ڪرڻ.

to draw the finger as above, to show repentance and as a commitment not to repeat such an act.

جانور: ذ (ف) ساهوارو - حيوان. دور. (ص) اڻ سڌريل. وحشي.

animal, beast, brute, creature, wild, untamed, uncivilized.

جاني: ص (ف) جان جو - ساه جو. ساه کان پيارو. محبوب. معشوق.

darling, dear, beloved, sweetheart, love, friend.

جاني دوست: ذ. پيارو دوست. دل گهريو ڀار.

a sweetheart, bosom-friend, beloved.

جاڻ: ث (ف) اجوان) هڪ پُٺو ۽ اڻ جو پي.

dill (*Carum copticum*).

جاوا: ذ. انڊونيشيا جي ويجهو هڪ مکيه ٻيٽ. هڪ مکيه ڀاڱو (گرم مصلحي کان مشهور، آڳاٽي وقت ۾ سنڌي پيڙهي اتي سڙا گري لاءِ ويندا هئا).

Java, a province of Indonesia (well-known for many spices grown there).

جاوا ڪرڻ: جهمجم مال هٿ ڪري عيش ڪرڻ. ڀؤ ڪرڻ. مڃڻ ڪرڻ.

to fatten oneself, to enjoy, have a good time.

جاودان: ظ (ع) هميشه - سدائين.

eternal, everlasting, permanent, infinite, everlasting, immortal.

جاوداني: سدائين هجڻ - هميشگي - دوام.

permanency, immortality, infinity, eternity, everlastingness.

جاه: ذ (ف) رتبو - درجو. عزت. شان. ددېڀر.

splendour, magnificence, grandeur, glorious, dignity.

جاه و جلال: ذ. شان شوڪت - رعب تاب.

- جائون: ڏ. چوپائي مال جي اوجھري ۾ پيدا ٿيندڙ جيت (گاڙهيون گذريو).
a camel-man; a person or community tending camels.
- جٽ: ڏ (سن. پٽ) جوڙو (مثلاً سڳين، ايرينگن وغيره جو). ٻن شين جو سٺ.
a pair, a couple, twin, a set of two things, brace.
- جٽائين: مر. ٻڌائين- ڏسڻ- واقف ڪرڻ. ياد ڏيارڻ.
to inform, convey, warn, remind, acquaint, let know, apprise, notify, tell.
- جٽن: ڏ (سن. يَتَن) ڪوشش- سعيو- حيلو- آڀاءُ- خبرداري- احتياط- تدبير- اٽڪل.
care, carefulness, diligence, labour, striving, effort, exertion, remedy, countermeasure.
- جتن ڪرڻ: ڏ. حيل هلائڻ. ڪوشش ڪرڻ.
to make efforts, exert, strive, labour, drive, strain, toil, tug, work.
- جٽو، جٽي: ص. خواهش ڪي ترڪ ڪندڙ ڀارسا- پرهيزگار- تارڪ- زاهد. (ث. جٽي).
chaste, modest, virtuous, holy, pious, hermit, reclusive, mystic.
- جٽو سٺو، جٽي سٽي: ص. جو بنا شاديءَ جي مجردي ٿي رهيو هجي.
زاهد ۽ پرهيزگار. سچ ۽ حق تي هلندڙ.
unmarried (as a religious rite, or sacrifice), holy, pious, chaste, virtuous.
- جٽي: ڏ. جنهن هنڌ، جنهن وقت.
in or to such place as, where, from such place as or such time as.
- جتي ڪڍي: ڏ. هر هنڌ- جا به جا.
everywhere, all over, all round, all around, over-all, through, far and wide.
- جٽي: ڏ (ف. جنت) پيزار- پاپوش- ڪفش.
a pair of shoes, moccasin, chapals.
- جٽي، جوڙو: ص. جتي جوڙي رکندڙ ٻانهو- نوڪر.
a personal servant, attendant, vassal, footman, valet, menial, orderly.
- جٽي گسائڻ: گھڻو ڀيرو ڪرڻ. گھڻو اچڻ وڃڻ (عرض يا ڪم لاءِ). ڏاڍو ڀيرو ڪرڻ.
to visit repeatedly, to visit again and again, to walk much.
- جٽو: ڏ. چوپائي مال جي اوجھري ۾ پيدا ٿيندڙ جيت (گاڙهيون گذريو).
a tick/insect found in the stomach of animals, cattle.
- جائي: ڏ. پڪ سان- سچ پچ. ضرور.
positively, necessarily, really, truly, genuinely.
- جيات: ڏ. مُشڪ يا ڪُٽري.
musk.
- جبار: ڏ (ع) الله تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو. نهايت وڏي طاقت وارو.
Omnipotent, Almighty, vigorous, powerful.
- جبر: ڏ (ع) طاقت- سگھ. ڏاڍائي. ظلم ڏاڍ.
vigor, power, oppression, violence, force, outrage, wrong, persecution.
- جبروت: ڏ (ع) قدرت- طاقت. عظمت- وڏائي. جلال. سلوڪ جي نئين منزل.
majesty, grandeur, dignity, stateliness, loftiness.
- جبريل، جبرئيل: ڏ (ع) خاص چئن فرشتن مان هڪ فرشتو (جيڪو پيغمبرن تي وحي ڪئي اچي).
the angel Jabriel,
- جبل: ڏ (ع) پهاڙ- ڪوه- ڏونگر.
mountain, hill, hillock, mount.
- جبل جهاڳ: اٿانگا پنڌ ڪرڻ. تڪليفن هلائڻ.
to move in difficult locations, to face difficulties, hardships, rigors.
- جھل: ڏ (ع) اصلي طبيعت. خاصيت. سرشت. پيدائشي فطري قوت.
instinct, nature, disposition.
- جھلي: ص (ع) پيدائشي. حقيقي. طبعي- اصلي.
natural, innate, instinctive, congenital.
- جھو: ڏ (ع. جبه) ڪٺي، جهڙو ڊگھو ڪوٽ (جيڪو بدن ۾ ڍرو ۽ ٻانهن ويڪريون نونين تائين، عام طرح عالم سڳورا پائين). خيرپور ضلعي جو ناري کان اوڀر طرف وارو علائقو.
coat, gown, long robe; the area on eastern side of Nara Canal in Khairpur district.
- جھين: ڏ (ف) پيشاني- تراڙ.
the forehead, brow.
- جٽ: ڏ. بلوچن جو هڪ آڳاٽو قبيلو. بلوچ.
Jat, a caste of Baluch's.

some evil thing thought to stick with force to one.
a sticky person.

جَبَّارُ: ذ. ججا. ٻارن کي ڊيچارڻ لاءِ خالي پوائنٽي شيءِ- ٻارو.
a bugbear, a mythical character.

جَمْعُ: ذ. ڪاڇ، شاديءَ جي مجلس، ڏنو (ڪاڌي جي).
a marriage feast, banquet, celebration, regale.

جَدُّ: ذ (ع) سپاڳ، بزرگي، ڏاڏو.
luck, fate, greatness, eminence, ancestor, ascendant, forefather, progenitor.

جَدُّ اَمجدُ: ذ. پڙ ڏاڏو.
ancestor, forefather, progenitor, ascendant, a great-grand father.

جَدُّ: ذ. پڙهي- پڙي.
genealogy, pedigree.

جَدِي: ص. اباڻو- ڏاڏاڻو، موروثي.
ancestral, inherited, innate.

جَدَا: ظ (ف) الڳ- ڌار- علحدو، مختلف- نرالو- تيارو- اٽوڪو، پري.
separate, different, apart, distinct, single, lone, particular, solitary, unique.

جَدَا ڪرڻ: الڳ ڪرڻ- ڌار ڪرڻ، نفاق وجهڻ.
to separate, segregate, isolate, cut off, sequester.

جَدَا: ظ (ف) ڌار ڌار- الڳ الڳ، پري پري، مختلف، چڙوڇڙ.
separately, different, dissimilar, distant, divergent, diverse, unlike, various.

جَدَاگانه: ظ (ف) علحدو- جدا- متفرق.
different, dissimilar, distant, divergent, diverset, unlike, various.

جَدال، جَدَل: ذ (ع) لڙائي- جنگ.
war, battle, fight, engagement, skirmish, clash.

جَدائي: ذ (ف) علحدگي، فراق، وڇوڙ.
separation, absence, disunion, detachment, dissolution, division, partition, rupture

جَدَت: ذ (ع) نئين ڳالهه- نوا.
a new idea, discovery, recent, new.

جَدْرَجَدَد، جَدْرَجَدَد: ذ (ع) ڪوشش- سميرو، ڊڪ ٻڙو، هيلو وسيلو، آڀاءُ، محنت- پريهيو.
effort, exertion, pains, trouble, task, chore, drud-

جُتو: ذ. گروه- ٽولو- جماعت، انبرو- هجور،
gang, party, mob, group, assembly, bunch, band, crew, bevy.

جُت: ص (سن) ڳنڍيل- ڳنڍيل- لاڳو، شريڪ- ڀت، صلاح.
pair, equal, peer, connected, linked, joined, associated, combined, conjoined, connected.

جُتاءُ: ذ (سن) ويڙهيل وار- وانگرو، چوٽي (وارن جي)- چڱو.
a top knot (of hair), plaited hair.

جُتاداري: ص. ساڌو- جوڳي (جنهن جا وار وٽيل ۽ چڱيون هجن).
a faqir, sadhu, mendicant.

جُتاءُ: ذ. پائداري- استحڪام، بقاء.
durability, firmness, stability.

جُتاءُ دار: ص. ديري- جهلائو، پائدار.
durable, lasting, enduring, perdurable, permanent, stable.

جُتڻ: م. جتاء ڪرڻ- قائم رهڻ، گزارڻ، گهارڻ.
to last, lasting, to continue, to remain firm, permanent, stable.

جُتڻ: م. جُتڻ- مشغول ٿيڻ- لڳي وڃڻ اڪرم يا.
to apply the mind, to engage or embark in any business.

جُت: ذ. تنبيه- ملامت، لعنت ملامت، تعدي.
dishonouring, abusing, threatening, punishment, persecution, menacing.

جُت لڳ: ذ. لعنت ملامت، تنبيه، تعدي- عقوبت.
a dishonour, abuse, to give threats, persecute, belittle, derogate, disparage.

جُشو: ذ (ع) جُش بدن- جسم.
body, physique.

جَبُ: ذ (سن) پاڪ، پوجا پاٽ، منتر.
counting silently the beads of a rosary, praying silently, recite prayers.

جَبُ: م (سن) جَبُ ڪرڻ، پوجا پاٽ ڪرڻ، مالها ڦيرائڻ، دعا گهڻ.
ڪنهن جو نالو وٺي بندگي ڪرڻ.

to count one's beads, mutter prayers silently.

جُج: ذ (انگ) فيصلو ڪندڙ، قاضي، مصنف.
judge, magistrate, a judicial officer, a presiding officer of a court.

جُجاءُ، جُج: ذ. ڪٿي ۽ اڻ وڻندڙ شيءِ (جيڪا جُهتي پوي). مصيبت.

bravery, courage, boldness, daring, valour, hardihood, audacity, venturesome.	جَوَات: ث. جَوَات. gery, slogging, toil, travail.
a surgeon.	جَدُول: ث (ع) صفحي جي چئني پاسن واري ليڪ. رياضيءَ جي اصطلاح ۾ برابرِيءَ وارو ڪوڙو.
surgey.	جَدِي: ذ (ع) علم نجوم ۾ هڪ برج جو نالو. زمين جي چوڌاري هڪ خيالي ليڪو.
a huge force, a large army.	جَدِيد: ص (ع) نشرون تازو. a sign of the Zodiac, the polstar, Capricorn.
guilts, offences, crimes, sins.	جَدِي: ص (ع) نشرون تازو. fresh, new, modern, recent, modernistic.
criminal, culprit, sinner.	جَدِي: ص (ع) گهڻو لشڪر. then, besides, also, further, therefore, accordingly, hence, so.
a cut, gash, incision, slash, slit; cross-examination (of a witness).	جَدِي: ص (ع) گهڻو لشڪر. an old and infirm person, weak, decrepit, feeble, deformed, contorted, maimed, crippled.
a earthquake, trembling, tremor, turmoil, commotion, agitation, confusion.	جَدِي: ص (ع) گهڻو لشڪر. weakness, infirmity, decrepitness, maimedness, mutilation, deformity.
cross-examination (of a witness in a court)	جَدِي: ص (ع) گهڻو لشڪر. weak, infirm, deformed, maimed, crippled, contorted, ailing, decrepit, mutilated, unhealthy, sickly, rotten.
a bell, a large size bell.	جَدِي: ص (ع) گهڻو لشڪر. when, at such time as, at the time, in case, at whatever time, moreover.
a sip, draught, gulp.	جَدِي: ص (ع) گهڻو لشڪر. leprosy, a chronic bacterial disease.
a dried rose bud, a spangle: a fire-work (that gives forth many sparks).	جَدِي: ص (ع) گهڻو لشڪر. attraction, absorption, seduction, affinity, engrossment, immersion, ebullence, effervescence, heat, passion, anger.
to shine, gleam, radiate, burnish, polish.	جَدِي: ص (ع) گهڻو لشڪر. rage, passion, violent desire, feeling, emotion, fury, lust, anger.
to shine, gleam, glow, polish, burnish.	جَدِي: ص (ع) گهڻو لشڪر. water, liquid, watery.
shining, burnishing, glaze, gloss, gleam, luster, sheen.	جَدِي: ص (ع) گهڻو لشڪر. land and water, earth and seas.
land and water, earth and seas.	

راڄوڻي نياڻ

جڙائڻ: م. تڪڙن يا ننگ مٿائڻ (ڳهن تي) - مرصع ڪاري ڪرائڻ.
to get the ornaments inlaid with diamonds, stud with jewels.

a rural community organization, a local jury, a gathering of elders (of various tribes).

جڙائي: ٿ. ڳهن تي تڪڙن يا موتين مڙهائڻ جي اجرت.
charges for setting jewels, charges for preparing ornaments.

جرم: ٿ. ڏوه - گناه. سزا جوڳو ڪم.
guilt, sin, crime, tort, offence, wrongdoing.

جڙو: ص. هٿرادو - جعلي - نقلي. مصنوعي.
hand-made, fictitious, forged, unreal, fake, false, counterfeit.

جرمانو: ٿ. ڏوه جي عيوض سزا طور وٺل ڏنڊ - تالان.
fine, penalty, mulct.

جڙڻ: م. جڙت ڪرڻ (تڪڙن يا ننگن جي). مڙهڻ (موتي) - پوڄ ڪرڻ.
to set with jewels, diamonds.

جڙوت: ٿ. (ع) بهادري - سورهيائي. همت - حوصلو.
courage, boldness, daring, valour, bravery, dauntlessness, spirit, audacity.

جڙڻ: م. ٺهڻ - تيار ٿيڻ - ڳنڍجڻ. ٺهڪي اچڻ. ملڻ - حاصل ٿيڻ.
to be built, made, prepared, managed, mended or adjusted, to fit, accord with, to come to hand, be obtained, become available.

جڙي: ص. (ع) بهادر - سورهي - دلير.
courageous, bold, daring, valiant, brave, audacious, gallant, stalwart, stout.

جڙي: ٿ. جڙ.
a root.

جڙيان: ٿ. (ع) وهڪڙ - رواني. پيشاب جي بيماري.
a disease of genital organ, flowing flux (of urine, blood etc), gleet.

جڙي ٻوٽي: ٿ. وٺين ٻوٽن جون پاڙون. دوا طور ڪم ايندڙ وڻن ٻوٽن جون پاڙون. پن. گل وغيره.

جڙيان نمبر: ٿ. مسلسل وار هلائڻ نمبر جو انگ.
serial number, numbered continuously, serially numbered.

جڙو: ٿ. (ع) ڏوه - سوا - بغير - علاوه.
a root of some plants used for medicinal purposes, medicinal plants.

جڙيب: جڙيب: ٿ. (ع) ويھ. 'ويسوا' ماپ جي ايراضي - اڌ ايڪڙ زمين.
half-acre measure of land.

جڙو: ٿ. (ع) ڏوه - سوا - بغير - علاوه.
without, excluding, apart from, aside from, barring, besides, but.

جڙيو: ٿ. (ع) چڙو - تنھا. ڪتاب - اخبار.
single, alone, sole, lone, solitary, a book, newspaper (single issue).

جڙو: ٿ. (ع) ڏوه - سوا - بغير - علاوه.
a part, particle, portion, ingredients, factor, a sheet of paper.

جڙو: ٿ. پاڙو. بنياد. پيڙھ. موتين يا تڪڙن جي پوڄ - جڙت.
root, origin, foundation, to set with jewels, stud with ornaments, to inlay.

جڙو: ٿ. (ع) بدلو - عيوض. نيڪيءَ جو عيوض (جيڪو مرڻ کان پوءِ آخرت ۾ ملي). ثواب. نتيجو - سزا. (مس) جڳا - مڇڙ. چنڀڙي پوندڙ (ڪنهن ڪم لاءِ).

جڙو کان ڪڍڻ: پاڙون پٽڻ. ناس ڪرڻ - برباد ڪرڻ.
to remove from the roots, to destroy, annihilate, pull down, trample.

جڙو: ٿ. (ع) ڏوه - سوا - بغير - علاوه.
reward, requital, blessing, an importunate fellow, punishment, retribution.

جڙو: ٿ. (ع) ڏوه - سوا - بغير - علاوه.
reward, requital, blessing, an importunate fellow, punishment, retribution.

جڙو: ٿ. (ع) ڏوه - سوا - بغير - علاوه.
reward, requital, blessing, an importunate fellow, punishment, retribution.

جڙو: ٿ. (ع) ڏوه - سوا - بغير - علاوه.
reward, requital, blessing, an importunate fellow, punishment, retribution.

جڙو: ٿ. (ع) ڏوه - سوا - بغير - علاوه.
reward, requital, blessing, an importunate fellow, punishment, retribution.

جڙو: ٿ. (ع) ڏوه - سوا - بغير - علاوه.
reward, requital, blessing, an importunate fellow, punishment, retribution.

جڙو: ٿ. (ع) ڏوه - سوا - بغير - علاوه.
reward, requital, blessing, an importunate fellow, punishment, retribution.

جڙو: ٿ. (ع) ڏوه - سوا - بغير - علاوه.
reward, requital, blessing, an importunate fellow, punishment, retribution.

zinc, a metal, pewter, spelter.

جستہ، جستہ: ط (ن) کٹی کٹی.

distributed, scattered, dispersed, spread, strewn.

جستجو: ذ (ن) گولا - تلاش.

search, investigation, quest, seeking, pursuit, enquiry, probing, inquisition.

جسدہ: ذ (ع) جسر - بدن.

body, flesh.

جسمہ: ذ (ع) بدن - بت - سریر - مادو - وجود.

body, flesh, matter, essence, being, existence.

جسماني، جسمي: ص. جسم جو، بدني، مادي.

corporeal, bodily, carnal, corporal, physical.

جسيمہ: ص (ع) ثلث - موٹی بدن وارو.

bulky, corpulent, heavy, fat, fleshy, heavy, obese, overweight, portly, weighty.

جشن، جشن: ذ (ن) خوشي - شادمانو. خوشي جي موقع تي گڏجاڻي.

joy, pleasure, revelry, jubilee, festival, festivity, rejoicings.

جشن ملهائڻ: خوشيون ڪرڻ. خوشي ۽ ويڻ دعوتون ڪرڻ.

to celebrate a festival, to rejoice, to revel, enjoy, celebrate.

جعل: ذ (ع) نقل (ڪنهن اصل شيء جو، جيڪو ڏوهه مر شمار ٿئي).

فريب - لڳي.

forged, counterfeit, false, fabricated, sham.

جعل سازي: ث. نقلي (دستاويز، سڪو وغيره). ٺاهڻ، لڳي.

forgery, counterfeiting, fabrication, superious.

جعلي: ص. نقلي - مصنوعي - هٿرادو.

forged, counterfeit, false, fabricated, sham, superious, feigned, imitated.

جغرافيه: ذ. زمين جي مٿاهڻ جو علم - جاگرافي.

geography, the science of the earth and its environment and skies.

جفا: ث (ن) ظلم - ستم - بيرحمي. ڏاڍو.

hardship, molestation, injustice, oppression, violence.

جفا شعار: ص. ستم ڪندڙ - بيرحم - معشوق.

a violent person, troubling, oppressor, trouble-maker, doing injustice.

a group of islands: Algeria (the country).

جڙيندي: ث. ڪتاب جي خاص ترتيب سان جڙ بندي.

the sewing together loose sheets in a book form.

جڙ دان: ذ. ڪتابن يا ڪاغذن رکڻ جو ٿيلو.

a school bag, a bag for keeping books or papers, documents, a portfolio, satchel.

جڙو: ذ (ع) سامونڊي وير جي لاٽ.

ebb-tide, reflux of the sea.

جزمه: ث (ع) تحرير ۾ حرفن کي ساڳن ڪرڻ جي نشاني.

the orthographical character, placed over a letter to show that it is quiescent, or has no vowel following it.

جڙو: ذ (ع) جڙ پاڻو - حصو - ٽڪرو.

particle, part, portion, atom, bit, fragment.

جڙا ڪڍڻ: رياضيءَ ۾ ڪنهن مرڪب انگ کي حصن ۾ روھائڻ.

to draw a single numeral of a compound figure.

جڙيرو: ذ (ع) جزيره (پٽ).

an island.

جڙيري نما: ذ. اُپٽ.

like an island, peninsula.

جڙيو: ذ (ع) مسلم حڪومت ۾ غير مسلمانن جي حفاظت لاءِ ۽

فوج ۾ رهندڙن نوڪري ڪرڻ جي عيوض مٿين مقرر ڪيل محصول.

a capitation tax levied by Muslims on infidels; a tax for security and protection.

جس، جس: ذ. ناموس، ساک، خوبي، سوڀ، برڪت، آفرين - شاياس.

reputation, fame, merit, renown, virtue, glory, credit, flavour, savour.

جس ڪرو: ص. سوڀ ۽ برڪت ڀريو. ناليرو، ناموس وارو، نيڪنامر.

reputed, well-known, renowned, virtuous, famous, decent, flavoured, respected.

جسارت: ث (ع) دليري، بيباڪي، همت، حوصلو.

boldness, courage, presumption, intrepidity, guts, resolution, audacity.

جسامت: ث (ع) ٿولھ - موٽائي، بدن - جسم.

bulk, dimension, physique, body.

جست: ث (ن) چال - ٽپ - ٻُل.

a jump, bounce, leap, hop, lop, spring, vault.

جست: ذ. هڪ قسم جو ڌاتو.

- جڻاڪش:** ص (ف) محنتي. پورهيت. سخت محنت ڪندڙ. پورهيت.
hard working, pains-taking, energetic, diligent, assiduous, industrious, sedulous.
- جڻاڪشي:** ث. محنت مشقت. سخت جاکوڙ.
diligence, industriousness, assiduousness, pains-taking, hard-work.
- جڻفت:** ذ (ع) جوڙو. جٽ. ٻڌي انگ.
a pair, double, an even number.
- جڻفر:** ذ (ع) غيب جي خبرن جو روايتي علم.
arithmomancy, occult science of numbers and letters, fortune-telling, the science of predictions.
- جڻڪ:** ذ. وٽ (ڪاوڙ کان اندر). وڏ (اندر ۾).
a fit of rage, anger, fury, indignation, ire, wrath, craze.
- جڻڪ ڪاٺڻ:** جوش يا ڪاوڙ مان اندر مر وٽ پوڻ.
to writhe in anger, in a fit of rage, wrathful, crazy.
- جڻڪ:** ذ. واه جي تري يا پاسن ۾ پاڻي جي کاڌ کان روڪ لاءِ ٿين ٿاڻن جي جمل.
a dam in the bed or side of a canal made from stakes filled in with branches etc.
- جڻڪوڙ:** م. رسي يا زنجير سان ٻڌڻ. چو کنيو قابو ٻڌڻ. گرفتار ڪرڻ.
to bind with a rope or chain. to arrest, to put in chains.
- جڻڪ:** ث. جهمڪ. بيخي. بڪ.
gabbling, chatter, babble, jabber, silly talk, nonsense.
- جڻڪ مارڻ:** بڪ ڪرڻ. بيخي هڻڻ. هٽاڪوڻ هڻڻ.
to talk idly, trifle, to boast, brag, crow, gasconade, prate, vaunt, puff.
- جڻڪرو:** ذ. مشهور سخي سردار 'ڄام جڻڪرو'.
one of the wellknown Sardar Jam Jakhro.
- جڻڪڻ:** م. ڄمڻ. ڏڪڻ. هرڻ. (دل ۾) ياد پوڻ.
to fear, dread, to think, reflect, to come to mind, be recalled.
- جڻڪي:** ث. اهنج. دک. آزار. بگهڻي.
suffering, distress, affliction, malady, malaise, anxiety.
- جڻڪ:** ذ (انگ) ڪنگر جهڙو هڪ ٿانڙ.
a jug, an earthen vessel for water etc.
- جڻڪو:** جڻڪو: ذ (ف) جسر جو هڪ اندروني عضوو. جيرو. ڪليجو.
core, liver, vitals. kernel, core: courage, spirit, heart, soul. dear. one's own relations or friends.
- جڻڪو:** جڻڪو: ذ (ص) پيارو. محبوب.
to be afflicted, grieved.
- جڻڪو:** جڻڪو: ذ. پٽ.
a son, boy, lad, child.
- جڻڪري ناتو:** ذ. رت جي ماڻهي. دلي ڳانڍاپو.
a blood-relationship, near relative, an spiritual relationship or connection.
- جڻڪو:** ذ (سن) جڳت دنيا- جهان- سنار. دنيا جا ماڻهو. سڀ عام ماڻهو. خلق.
world, universe, humans, people, beings.
- جڻڪو پيڻي:** ث. زماني جون حالتون. قصا. ڪهاڻيون.
the story of the world, the story of people, humans, folk stories etc.
- جڻڪو:** ذ (سن) يگ. زمانو. عهد. دور.
time, age, era, epoch.
- جڻڪڻ:** م. ٺهڻ. ٺهي اچڻ. موزون ٿيڻ. رهائڻ.
to become, befit, suit, agree with, go together, go with.
- جڻڪو:** ذ (سن) جهان. ڪائنات. سنار.
the universe, the world, the environment.
- جڻڪو:** ذ. جڳت. جهان جو هلندڙ ڪاروبار. سنسار جو سلسلو.
the life on earth, the system of life.
- جڻڪلي:** ث. ڳچي. ۾ پائڻ جو هڪ ڳهر. چنڊن هار.
a chain or bracelet worn round the neck, a necklace.
- جڻڪو:** ث (ف) جڳ. جاء. هنڌ. ٺڪاڻو. گهر. مڪان.
place, room, post, house, home, dwelling, habitation, abode, residence.
- جڻڪ:** ذ (سن) پاڻي. آب. جر. ساڙ. ڪار. ساڙو.
water, liquid. a fit of rage, anger, fury, indignation, ire, wrath.
- جڻڪ:** ث (ع) ارحر. صفائي. چمڪو.
bright, shining, cleanness, cleanliness, gleaming, glossy, polished, glistening
- جڻلاب:** ذ (ف) دست آڻيندڙ دوا.
a purgative.

quickly, immediate.

جَلْدَاز: ص. تڪڙ ڪندڙ. اُهرڻ. ڦڙت.

hasty, precipitate, fast, breakneck, expeditious, posthaste, raking, speedy, swift.

جَلْدَازي: ث. جلدائي. اُهرائي.

haste, precipitation, expeditiousness, hurry, hustle, rustle, speed, swiftness.

جَلْدِي: ث. جلدائي.

quickness, posthaste, promptness, immediately, expediency, quickly.

جَلْدُ: ز (ع. جلد) ڪل - چمڙي. ڪتاب جو پاڻو. ڪتاب جو ڀاڱو (جيڪو جدا ڪتابي صورت ۾ هجي).

the binding of a book, a volume of a book in separate binding.

جَلْد بند، جَلْد ساز: ذ. ڪتابن تي جلد ٻڌندڙ.

a book-binder.

جَلْد ٻنڌي، جَلْدسازي: ث. ڪتاب تي جلد ٻڌڻ.

book-binding, to bind the books in a hard-cover or separate volumes.

جَلَسو: ذ (ع. جلس) نشست - بيٺڪ. محفل - مجلس. اجلاس. نمايش - تماشو. ٺاهه ٺوهه - سينگار.

a meeting, entertainment, a show, assembly, committee, congregation, party, a setup or gathering to be addressed by some people (political, religious).

جَلَس گاهه: ذ. جلسي جو هنڌ يا ميدان.

a place for holding a meeting or assembly, congregation.

جَلَتاڪو: ص. ڦڙت - چست. تيز - تڪو (هلق ما).

quick, fast, swift, speedy, prompt, ready, hasty.

جَلندڙو: ذ. ڀيٽ ۾ ڀڄڻي پرڄڻ جي هڪ بيماري.

dropsy.

جَلَن: م. ٻرڻ. سڙڻ. ڪامن - ڀڄڻ - ٻوسڻ (زخم).

to burn, be enraged, anger, incense, infuriate, ire, steam up, resentment, umbrage, irritation (in an injury).

جَلَرَت: ث (ع. جلور). عام جاءِ. ڏيکاءِ.

splendour, manifestation, refulgence, brilliance, magnificence, public place, ostentation, show.

جَلَسَ: ذ (ع) ويڪڪ. تخت نشيني. حاڪم جي سواري جو مجموع خاص

جَلَدُ: ذ (ع) قانوني قاتل (قانون جي حڪم مطابق قتل ڪندڙ داروغو).

(ص) ظالم - بي رحم.

an executioner, an enforcer, merciless, cruel, murderer.

جَلَالُ: ذ (ع) وڏائي - بزرگي - عظمت - برتري. شان شوڪت. رعب. ڪارو - غصو.

majesty, grandeur, glory, dignity, greatness, wrath, fury, anger, indignation, ire, rage.

جَلَالِي: ص. چيڙاڪ.

an indignant person, angry, raging, wrathful, acrimonious.

جَلَالَت: ث (ع) ڪارو - چڙ - غصو.

wrath, fury, anger, indignation, ire, rage.

جَل جَلَالَه: جملو (ع) الله پاڪ جي وڏي وڏائي ۽ عظمت.

an epithet of God, the Glorious.

جَلَالَت: ث. جرش - ڪارو. ساڙ - حسد.

anger, wrath, fury, indignation, ire, rage, envy, enviousness, jealousy.

جَلَاوِطَن: ذ (ع) ڏيڍ نيڪالي ڏنل - ملڪ بدر.

exiled, banished, cast out, deported.

جَلَاوِطَنِي: ث. ڏيڍ نيڪالي - ملڪ بدري.

exile, banishment, deportation.

جَلَالِي: م. ساڙڻ - ٻارڻ. ڪارو ٿيڻ. ساڙ ڏيڻ.

to burn, broil, scorch, swelter, to anger, blow up, boil, flare up, fume, rage.

جَلَاوُ: ص. جلائيندڙ ٻارڻ لائق (ڪاٺيون).

burning, wood for burning, anything which could be put on fire.

جَلَتَرَنگ: ذ. هڪ قسم جو ساز (ٻائي) سان ڀريل پيالا جن تي ڏوڙڪو هڻڻ سان آواز پيدا ٿئي.

a musical instrument, consisting of bowls full of water, to be stricken with a wand to give a tingling sound.

جَلْد: ظ (ف) سگهر - جھٽ پٽ - يڪدم - فوراً.

quick, expeditious, prompt, promptly, brisk, briskly, immediately, soon, swiftly, on the spot, then and there.

جَلْدائي: ث. سگهر - عجلت. تڪڙ.

quickness, expediency, promptness, briskly.

comrade, companion, friend, associate, crony, chum, pal, buddy.

جَلِيلُ: ص (ع) وڏو- بزرگ. ذاتي تعاليٰ جو صفاتي نالو.
eminent, glorious, illustrious, great, distinguished, celebrated, famous, famed, prominent, renowned.

جَلِيلُ الْقَدَر: ص (ع) وڏي رتبي وارو- معزز.
an eminent person, distinguished, illustrious, celebrated, prominent.

جَمْعُ: ذ (ع) ڀيڙ- انبوه- مجموعو.
a crowd, throng, mob.

جَمْعٌ عَظِيمٌ: ذ. وڏو مجموع- وڏو هجوم- انبوه.
a huge crowd, throng, mob.

جَمْعٌ: ظ (جنس + م) متان- هرگز.
no, not all, at all, on any account, whatsoever.

جَمادات: ذ (ع) بيجان شي (پٿر وغيره). معدنيات.
things without life or soul (stones, minerals). inorganic matter.

جَمادِي الاول، جَمادِ الاولِي: ذ (ع) هجري سال جو پنجون مهينو.
Jama'diy-ul-av'val, Jamadiy-ul-oo'la, the fifth month of the Islamic calendar.

جَمادِي الاخر، جَمادِ الثاني: ذ (ع) هجري سال جو ڇهون مهينو.
Jama'diy-ul-akhir, Jama'diy-us-sani, the sixth month of the Islamic calendar.

جَماع: ذ (ع) مباشرت. ساٿي. نمازي.
copulation, coitus, sexual intercourse. a companion, mate, a regular prayers partner.

جَماعَت: ذ (ع) ٿولو- گروه- جٿو- مجموعو- (هجوم). درجو (اسڪول ۾).
a crowd, congregation, party, organization, association, company, meeting, assembly, assemblage, gathering, a class in a school or institution, section.

جَماعَتِي: ذ. ساٿي ٿولي وارو. جماعت جو. نمازي.
a companion, of same society, class, section, a comrade, classmate, prayer companion.

جَماعِي: ذ. جمعي جي ڏينهن مدرسي جي ٻارن يا معلم کي مليل خرجي.
a gratuity paid to the teacher in a madressah or its students on every friday.

sitting, accession (to throne), procession.

جلوس ڪرڻ: ڪنهن خاص موقعي تي گهڻن ماڻهن جو گڏجي گشت ڪرڻ.
a procession, to proceed, a journey within local limits, to make a round.

جَلَوَ: ذ (ع) جلوو- نظارو- ديدار. ظهور. نور- تجلوه. رونق. ڏيکارڻ. ڏيکارڻ.
lustre, splendour, radiance, refulgence, manifestation, splendid sight, bridal display, ornamentation, magnificence.

جلوه آرائي: ذ. ديدار- نظارو. ڏيکارڻ. سينگار.
manifestation, splendid sight, magnificence, refulgence, radiance, manifestation, ornamentation.

جلوه ڏيکارڻ: تجلوه ڏيکارڻ. شان شوڪت ڏيکارڻ.
a show of magnificence, radiance, manifestation, brightness.

جلويدار: ص. رونق وارو. روشن- چلڪندڙ.
radiant, bright, beaming, brilliant, lambent, lucent, incandescent, luminous.

جلوه گر: ص. نظارو ڪرائيندڙ. ظاهر- نمودار.
showing radiance, brilliance, beamy, magnificent, bright, manifest, radiant.

جلوه گري: ذ. ظهور. ڏيکاري- پڌرائي. ناز نرا.
radiance, brilliance, manifestation, brightness, publicity, exposure, airs and graces, affectations.

جلوه نمائي: ذ. ظاهر ٿيڻ- وجود. پڌرائي- اظهار.
exposure, presentation, physical appearance, shape, figure, body, make public, known, explanation, statement.

جلوه: ذ. هٿان- ڪاهه- حملو.
an assault, attack, aggression, offense, strike.

جلي: ص (ع) صاف- ظاهر- چٽو- پٿرو. (ذ) وڏي آواز سان ڏڪر.
conspicuous, evident, apparent, clear, large and plain (hand writing), loud and clear (sound).

جليب: ص. مٺو- شيرين.
sweet, mellow, mellifluous.

جليبي: ذ. مٺائي جو هڪ قسم.
a kind of sweetmeat.

جليس: ص (ع) گڏ ويهندڙ. ساٿي- صحبي.

total, whole, all, entire.

جَمَلُ: ذ (ع) جوڙو - ميزان. لفظن جو ميٽ (جنهن مان مطلب نڪري) -

sum total, whole account (tallied at the end). sentence, clause.

جَمَن: ذ. لڪر جو وڏو پيالو.

an earthen cup or bowl, a large drinking cup.

جَمِينِي: ذ. لڪر جي پيالي.

a small earthen bowl or cup.

جَمُود: ذ (ع) پاڻيٺ جنهن جي حالت. سُڪوت. هڪ هنڌ بيھڪ. تعطل. بي

stagnant, (as of water) not flowing or moving. reticence, quietness. senselessness.

جَمُورُ: ذ (ع) ماڻهن جو وڏو گروه. جماعت. قوم.

masses, people. league, organization.

جَمُورِيَّت: ث. اها حڪومت جنهن ۾ عام ماڻهو پاڻ مان سربراہ چونڊين.

a democratically elected government, a democracy.

جَمِيْع: ص (ع) ڪُل - سڀ - سمورو - مطمئن - راضي.

entire. total, sum, satisfied, contended.

جَمِيْعَت: ث (ع) جماعت. آرام - قرار.

satisfaction, comfort, consolation, peace of mind, contentment.

جَمِيْل: ص (ع) سٺو - خوبصورت (ث. جَمِيْل).

beautiful, handsome, charming, pretty, lovely, elegant, graceful, attractive.

جَمِيْلَه: ث. سٺي - خوبصورت.

a beautiful woman, charming, lovely, pretty.

جِن: انسان کان الڳ هڪ مخفي مخلوق. پُوت - شر. (ص) ضدي.

ginius, jinne. spirit, demon, ghost, spectre.

جن پوڻ. جن چڙهڻ: عوامي روايتي خيال مطابق. ڪنهن جن جو

ڪنهن ماڻهوءَ ۾ گهڙي قابض ٿيڻ. ڪاوڙ چڙهڻ. چٽائي وٺڻ. چريائي وٺڻ.

to be taken over by a genius, demon, spirit or ghost. to get angry, become mad, enraged.

جِنَات: ث (ع) جن جو جمع. غيبات.

spirits, ghosts, spectres.

جَمَال: ذ (ع) سُونهن - حُسن. خوبصورتِي.

beauty, charm, prettiness, elegance, grace.

جمال گهوتلو: ذ. دوا جي طور ڪم ايندڙ بيج (جيڪو دست آڻي) - هڪ

جلاب جو نالو.

a purgative nut, croton herb, (*croton tiglium*).

جَمَالو: ذ. سنڌ جو هڪ مشهور لوڪ گيت.

a folk song of Sindh (mostly sung at the end of a function or congregational assemblage, fair etc).

جَمپ: ذ (انگ) ٽپ - چاڙ - ٻُل.

Jump, bounce, bound, hop, leap, spring, vault.

جَمْع: ذ (ع) مجسومو. جوڙو. تعداد. گڏ. ڪُل - سڀ. وصول ٿيل رقم -

آمدني.

addition, plural, total, sum, receipts, the credit side of an account, aggregate. monies collected or paid, capital, income.

جَمْعَبَندي: ث. پل وغيره جي وصولي جو حساب.

the settlement of the assesment, a rent roll, a consolidation of revenue accounts by the revenue officers at the end of a crop or the accounting year.

جَمْعَ واصل: ذ. رقم جي وصولي ۽ خرچ جو حساب.

an abstract of collections and disbursements, account of income and expenditure, tallied at the end.

جَمْعَدَار: ذ. ٽولي جو اڳواڻ. پوليس جو هڪ عهديدار. مزوين جو مُڪ.

محتر - پنگي.

a sweeper, a cleaner, menial, a police official above a constable and below an ASI, a head of a gang of labourers.

جَمْعُو: ذ (ع) جمعہ هفتي جو سترين ڏينهن.

Friday, the seventh day of the week.

جَمْعِيَّت: ث (ع) گڏ ٿيڻ جي حالت مجموعو - گروه. لشڪر. تسلي - آئت -

دلچاپ. سُڪون.

a congregation, association, organization, crowd, group, army. peace of mind, comfort, consolation, satisfaction.

جَمَل: ذ (ع) اُٺ - شتر.

camel, dromedary.

جَمَلَه: جَمَلِي: ط (ع) ڪُل - سڀ - سمورو.

جَنَابُ: ذ (ع) حضرت- سائين. عزت سان خطاب ڪرڻ جو لفظ.	جَنَابُ: ذ (ع) حضرت- سائين. عزت سان خطاب ڪرڻ جو لفظ.
a kind of dog.	sir, your honour, exalted sir.
جَنَابُ: ذ (ع) بازگر جو ٻانگو (مداري جو مددگار شاگرد).	جَنَابُ: ذ (ع) پليٽي- ناپاڪائي- مٿي ميراڻي.
a boy who attends to a juggler.	a copulation, coitus, concubitus, having done sexual intercourse, unwashed, uncleaned, defiled.
جَنَابُ: ذ (ع) زنبيل. ڪٽو.	جَنَابُ: ذ (ع) پَر (پکي جو). ڪٽيڙائي.
a begging bowl.	a feather, wing, plume, plumage, quill, tuft.
جَنَابُ: ذ (ع) باغ- گلستان. بهشت. فردوس.	جَنَابُ: ذ (ع) پَنڊاڻ (پکي جي سيني جي هڏي).
garden, heaven, paradise, Eden, garden of Eden. Elysium, place of bliss.	the breast-bone of a bird.
جَنَابُ: ذ (ع) آرام وارو. بهشت.	جَنَابُ: ذ (ع) هڏ ڳڙ پڇڻ. سخت سزا ڏيڻ.
the place of bliss, abode of the blest, the garden of Eden.	to give a good beating, breaking of the bones, to thrash, trounce, belabour, pummel, palpitate.
جَنَابُ: ص. جنت ۾ ويندڙ. بهشتي.	جَنَابُ: ذ (ف) لاش- ميت.
a person who will enter heaven, an entrant to the paradise (after death/day of judgement).	a corpse, a coffin, funeral, dead-body.
جَنَابُ: ذ (سن) گهڻا ماڻهو- انبوهه. قوم. عوام.	جَنَابُ: ذ (سن) لاش ڪڍڻ. مري وڃڻ.
public, people, masses, population, folk, nation, community, populace, commons, multitude.	to die, a funeral, the burial, to take for burying.
جَنَابُ: ذ (سن) ڀنڀڻ (ڀنڀڻ) رصدگاهه. جنتر منتر- جادو.	جَنَابُ: ذ (سن) اها نماز جيڪا فوت ٿيل مسلمان کي دفن ڪرڻ کان اڳ دعا طور پڙهي وڃي.
an observatory, a place for viewing the planetary objects. charm, magic.	the funeral-prayers, prayers for the dead or departed soul.
جَنَابُ: ذ (سن) توڙو ڦيڻ. شعبده بازي. هٿ نات. جادو جو ڦيڻ.	جَنَابُ: ذ (سن) جانور.
juggling, conjuring, magic, amulet, charm, jugglery, trickery.	animal, beast, brute, fauna.
جَنَابُ: ذ (سن) اهو ڪتاب جنهن ۾ سج چنڊ ۽ تارن جي لهن اُڀرڻ جو حساب لکيل هجي- ڏيڳو.	جَنَابُ: ذ (سن) جَنَم- عُمر- ڄمار. ڄمڻ. حياتي وارو عرصو.
a calendar, an almanac.	age, life, duration of existence, time of life, period of life.
جَنَابُ: ذ (سن) مصيبت- آزار. ويال.	جَنَابُ: ذ (ف) چُرپر- حڪرت- تحرڪ.
vexation, difficult, intricacy, entanglement, trouble, embarrassment, mess, confusion.	movement, motion, shaking, move, change.
جَنَابُ: ذ (سن) جان- بَت- جسم. (ض) پاڻ- خود.	جَنَابُ: ذ (ع) ناپاڪائي- پليٽي- مٿي ميراڻي.
life, body, self, physique, existence.	having coitus, sexual intercourse, copulation, coition; needing ablutions and a bath.
جَنَابُ: ذ (سن) جان- جسم. (ث) جندڙي.	جَنَابُ: ذ (ف) حرڪت. لوڏو چُرپر.
life, body, physique, existence, the physical being.	motion, movement, change, move, shaking.
جَنَابُ: ذ (سن) چڙهي (اڻي پيهڻ جي). پٿرائين.	جَنَابُ: ذ (ف) جَنَبَڻ (لڏڻ- چُرڻ- حرڪت ڪرڻ. لڳي وڃڻ) (ڪم کي).
a handmill, a stone handmill.	مشغول ٿيڻ
جَنَابُ: ذ (سن) سخت پورهيا ڪرڻ. ڏاڪڙا ڪڍڻ.	to move, in motion, moving, working, engaged.
to toil hard, a difficult task, hard-labour.	zealously employed, deeply engaged, to make for, go forward.

the information or knowledge about the physical structure of male and females (genital or reproduction systems).

جنگ: ٺ (ف) لڙائي - ويڙهه. جھيڙو، عدالت.

war, battle, fight, quarrel, contention, enemy, combat, conflict, contest.

جنگاڙو: ص. جنگ جو ڪوڏيو، بهادر - دلير.

a fighter, combatant, contestant, war-like, brave, militant.

جنگاه: ڏ. وڏي ويڙهه - سخت لڙائي.

a great fight, a general engagement, a pitched battle.

جنگيمو: ص. ويڙهه - سپاهي.

war-like, brave, fighter, a militant, quarrelsome.

جنگ جڏل: ٺ. لڙائي، جھيڙو، فساد.

a battle, quarrel, fight, war, combat, enemy, conflict, contest.

جنگي: ص. جنگ جو هٿيار، سپاهي، سورهيه.

a war-implement, arms and ammunition, a fighter, war-like, brave.

جنگي پيڙو: ڏ. بحري فوج جا جهاز.

Navy, fleet, armada, a man-of-war, a war-ship, combat-ship.

جنگ: ڏ. ٻن ڍينگن يا ٻن مالهن وارو نار. هڪڙي جلد ۾ ٻڌل ٻه چار ڪتاب. (ص) وڏو.

a double water-wheel, a volume of two or more books, a large (of something), big.

جنگو: ڏ. وڏو وٽو. ڏاجين ڏهن جڙڻاڻ.

a big bowl, a large vessel for milking the she-camel.

جڻهه: ڏ (سن) جنم - ولادت، حياتي - جمار.

birth life, nativity, existence, age.

جڻم پٿري: ٺ. ٻار جي پيدائش جي وقت لکيل ڪاغذ - تقويم.

a horoscope.

جنوب: ڏ (ع) ڏکڻ (طرف).

South,

جنوري: ٺ (انگ) عيسوي سال جو پهريون مهينو.

January, the first month of the Gregorian calendar.

جنڊ آھڙو، جنڊاھڙو: ص. جنڊ جي پُون کي ٽڪي گھرو ڪندڙ.

one who roughens mill-stones and prepares them for grinding.

جنڊالڙو: ڏ. لڪر مان ٺهيل رانديڪي طور ننڍڙو جنڊ.

a toy grinding-stone, a small handmill made from earth/clay.

جنڊو: ڏ. جنڊي واري گھر جي ويڪر واري ڀت جو چوٽيءَ وارو پاسو (جنهن تي ڪامر رکجي)، جنڊائين پتين وارو گھر، تالو - ڪلف، گڏهه تي ڏن رکڻ جو يا گپ گاري ڪڍڻ جو ڪجھڙو.

the wall in width of an under construction house on which a girder is put, the side of the house where the ridge pole rests, gable, a lock, a cradle of the donkey for carrying loads or mud.

جنڊو پاڙو: ڏ. سامهون سان گڏ گھر اڏائي رهڻ جو عمل. پاڙو پٽي هڪڙي ويڙهي ۾ گڏيل گھر.

an arranged marriage, where the groom has to move to the house of the bride (instead of the bride going to the house of the groom), to be next door neighbours.

جنڊي: ٺ. ڪاٺيءَ کي گولائي، ۾ر گھڙي رنگڻ جو خاص هنر. سارين ڏرڻ جي جنڊ جو مٿيون ڦرندڙ پڙ.

a lathe machine on which to round the wooden articles, the lacquer work on wood.

جنڊي واڙو: ڏ. جنڊي جو ڪم ڪندڙ واڙو.

a lacquer-worker, turner, a carpenter.

جنرل: ڏ (انگ) فوج جو هڪ وڏو عهديدار. ڪاتي جو وڏو آفيسر. (ص) عام - عامي - رواجي.

a General (the highest rank in the armed forces); the highest ranking officer, general, common, everybody, everyone, anybody.

جنس: ٺ (ع) قسم - نوع، نمونو، واپار جو مال، پيداوار اناج. sort, kind, species, sample, grain, commodity, gender.

جنسي: ص. هوبهو - ساڳيو.

exactly, like, similar, the very same, of same shape.

جنسار: سينگار - آرايش - ٺاهه، ٺوھ، نظارو.

clothes and ornaments for the person, dress, the appearance, ornamentation.

جنسيات: ٺ. مرد ۽ عورت جي جسماني معلومات جو علم.

جوابدار: ص. جواب ڏيڻ جو پابند. ذميدار. liable, responsible, accountable, answerable.	جئون: ذ (ع) جن جو پاڇو. چريائي. سودا. خط. ڪارو. ڏن. عشق. madness, lunacy, insanity, fury, mania, derangement, craziness, mental aberration, anger, love.
جوابداري: ث. ذميداري- پابندي. liability, responsibility, accountability, obligation, amenability.	جئون: ص. چريو- سودائي. خفتائي. mad, lunatic, passionate, deranged, crazy, maniac.
جوار: ذ (ع) پاڙو- همسائي. neighbourhood, around, vicinity, vicinage, locality.	جوهرو: ذ. جوهر. عرق- ست. essence, quiddity, quintessence, distillation, extract.
جوار. جوترو: ث. اناج جو هڪ قسم. millet (<i>Andropogon suquarrosus</i>).	جڙ: ذ (ع) جنين) پيٽ وارو ڪچو ٻار. اولاد. a child in womb. offspring, children.
جواز: ذ (ع) جائز يا درست هجڻ. اجازت جو سبب. propriety, lawfulness, fitness, reasonableness, appropriateness.	جڙ پڇو: ذ. ٻاريجا- آل عيال. children, family, offspring, progeny.
جوال: ذ (ف) سامان کڻڻ لاءِ ڪٽيو يا خريزن. گوئين مان ٺهيل وڏو پورو. a sack, satchel, bag, pouch.	جڙيو: ذ. اهر ڌرمي ڏاڳو جيڪو هندو گچيءَ ۾ پائين- رُٿار. the sacred thread worn by Hindus.
جوالا مڪي: ذ (ه) ٻرندڙ جبل. a volcano.	جو: حرف اضافت. سڌو. جيڪو. جنهن ڪري. of, the mark of the possessive case, who, what, which, that, for, as, because, if.
جوان: ذ (ف) جوان) بالغ- سامايل. نوجوان. مرد- مڙس. بهادر. سورهيد. a youth, an adult, a young-man, bold, brave, sturdy, mature, adolescence.	جوة: ذ. اناج جو هڪ قسم جو جوداڻو. ڌرو. barley, (<i>Hordeum vulgare</i>), oats. very small particle.
جوان بخت: ص. خوش نصيب- سڀاڳو. fortunate, lucky, blessed, favoured, happy.	جوا. جوتا: ث. هار ڪٽ جي بازيءَ واري راند (تاس يا ڌاري سان). تاسري.
جوان بچان: ص. ٿوڻه جوان- آڏو ساماڻو. نوجوان. in the prime of life, young-man, adolescent, juvenile, adult.	جواڻو: ذ (ع) ورندي. امتحان جي سوال جو حل. رد- انڪار. answer, reply, response, defence, dismissal, discharge, refusal.
جوانمرد: ص. بهادر- دلير. manly, bold, brave, generous, courageous, heroic.	جواب باصواب: ذ. اميد مطابق جواب. سٺو ۽ مناسب جواب. proper answer, satisfactory reply, response as required.
جوانمردي: ث. بهادري- دليري. bravery, courage, gallantry, fearlessness, valour.	جواب ڳلي: ث. پڇا ڳليا. enquiry, investigation, interrogation, query, scrutiny.
جواني: ث (ف) بلوغت. شباب. جوين. youth, adulthood, adolescence.	جوابده: ص. جواب ڏيڻدڙ- ذميدار. answerable, responsible, accountable, liable.
جواني مائڻ: جوانيءَ ۾ ٻڙي اميدون پوريون ٿيڻ. to enjoy the youth, take the advantage of young-age.	جوابدهي: ث. ذميداري. پڇا ڳليا. responsibility, liability (for an answer), accountability, responsiveness.
جواڙ: ص. جوان. young, youth, adult, a young-man, manly, adolescent.	

- جواهر: ذ (ع) جوهر جو جمع) قیمتي پٿر- هيرو.
a jewel, gem, precious stone.
- جواهرات: ث. هيرا- مٿڪ.
jewels, gems, jewellery, bijouterie, trinkets.
- جواهرِي: ص. هيرن جو واپاري.
a jeweller, a dealer in gold, gems and jewels.
- جويُن: ذ (سن. يونن) جواني- شباب- بلوغت- سونهن- حسن- رونق.
سنگار.
the time of youth, bloom, puberty, adolescence, charm, beauty, handsomeness, appearance.
- جوت: ث (سن) روشني- نور- چمڪو- تجلر- سڪاو- سوجھرو.
brightness, splendour, lustre, vision, light, brilliance, radiance.
- جوت جاڳائڻ: سوجھرو ڪرڻ- ڏيو ٻارڻ.
to brighten, to light a lamp.
- جوتش: ث (سن) تارن جو علم- علم نجوم.
astrology, astronomy.
- جوتشي: ث. آسماني تارن جي رفتار ۽ اثر وغيره جو علم ڄاڻيندڙ- نجومِي.
astrologer, astronomer.
- جوتو: ذ. جتيءَ جو هڪ پير، جتي.
a shoe, chappal, moccasin, wearing for foot.
- جوتا هڻڻ: مڙجا هڻڻ- پادر هڻڻ- سزا ڏيڻ.
to punish by beating with a shoe, to thrash, to beat thoroughly, punish.
- جوڻ: ث. ران- ستر.
the upper part of the leg, a thigh.
- جوڻن پيڇڻ: گڙڏا پيڇي ويهڻ.
to sit on heels and knees, to sit on both the legs.
- جوڻڻ، جوڻڻ: م. وهڻ کي ٻڌڻ (هر، نار، گاڏي، ۽). مشغول ڪرڻ (ڪم م- رٿيائڻ).
to yoke (cattle), to enter an enterprise, to engage.
- جوڻڻي ڏيڻ: هٿ ۽ ٻانهن جي زور جي آزمائش. ڪم ۽ ڪنهن سان شامل ٿي جڳي وڃڻ.
to fight with hands (fist handling), to join someone in the assignment, to engage oneself, to assist, help, support.
- جولڻو: ذ. پاڻياريءَ ۾ وهڻ جي ڳچيءَ کي قابو ٻڌڻ لاءِ رسو يا چمڙي جو پٿر. جوڻ- ستر.
a long cord of leather or hey, the thigh.
- جولڻو: ص. اوياريل (کاڌو، پيئي)، ڪڙو، کوٽو. (ث. جولي).
remnants of food, leavings.
- جولڻو: ص. سگهارو، سگهر، تندرست- چڱو ڀلو.
well, strong, healthy, stout, strong.
- جولڻو: ث. چڙ يا ڪارڙ وارو آدمي، جذبي- پور- ريڇڪ.
anger, rage, fury, frenzy, excitement, passion, furor.
- جوڙو: ذ. ٻارن کي ڏيکارڻ لاءِ فرضي جانور.
an imaginary animal with which to raise fear among the children.
- جوڙو: ث (ف. زور) جلدائي- سيگهه- آدم- سميرو.
quickly, speedily, swiftly, rapidly, with haste, post-haste, immediately.
- جوڙو: ث (ع) سخا، نيازي، ذات- بخشش.
generosity, bounty, graciousness, nobleness, magnanimity, charity.
- جوڙو: ث (ع) ڏاهپ، ذهانت، خوبِي- ڳڻ، شفقت.
quick-witted, ingenuity, inventiveness, acuteness, skill, capacity, affection, love.
- جوڙو: ص. سورهيه- بهادر- ٻاڪو.
a hero, champion, warrior, brave, valiant, bold, gallant, lion-hearted, courageous.
- جوڙو: ذ (ع) ظلم- جبر- ڏاڍ.
oppression, tyranny, violence, hardship, misery, suffering, severity, cruelty, persecution, injustice.
- جوڙو: ص. جوڙو و جفا: ث. ظلم ۽ ڏاڍ.
idem.
- جواب: ذ (ع) جواب ۽ ٻين ۾ پائڻ لاءِ ڪپڙي يا چمڙي جا موزا.
socks, stockings, hose.
- جورائو: ذ. زور- ڏاڍ.
violence, oppression, hardship, suffering, persecution.

pair, couple, mate. a cloth made on hand-loom.
grey cloth.

چورڙي پوتِي: ٺ. سادي ڪپڙي جو وڳو. ڪفن.

a suit of simple cloth, a coffin (cloth for the dead body).

چورڙي، چورڙي: ٺ. پَن جي پيڙين جو بنڊل. (جيڪو عموماً 25 پيڙين جو ٿئي).

a small bundle of (leaves for preparing bidis).

چورڙيدار، چورڙيوال: ص. ساٿي - همراء. پيچي. ڪم ڪار يا صلاح ۾ ڄٽ.

a mate, partner, comrade, associate, colleague, participant.

چورڙا: ڌ (ع) هڪ آسماني بُرج جو نالو (پن ڄاڙن ٻارن جي شڪل) - مِشَن.
the sign Gemini in the Zodiac.

چوس: ڌ (انگ) شور، رَس (ميو جي).

juice, sap, fluid, extract, liquid (of a fruit).

چوش: ڌ (ف) ٽهڪو - اوبارو، گرمائش، اوبو، جذبو، اڏمو، ڪارو، غصو.

ebullition, effervescence, boiling, heat, passion, emotion, excitement, zeal, sentiment, mental agitation, rage, anger.

چوش خروش: ڌ. هُل هنگامو، جذبو ۽ شوق. اُتساه ۽ اُمتگ.

excitement, uproar, tumult, fervour, enthusiasm, passion.

چوشاهو: ڌ (ف) پساڪن وڪرن وارو تھڪايل پاڻي - ڪاڙهو.

a decoction, a boiled medicinal liquid (of herbs).

چرم: ٺ (ع) بَڪ - ٽنگھن - فاقو.

hunger, appetite, fast, starvation.

چورڙو: ڌ (ع) چورڙ - پيٽ - شڪم، لالچ، طمع.

stomach, belly. covetousness, avarice, greediness.

چورڙو: ڌ. چورڙ.

avrice, bribe, illegal gratification.

چورڙو: ڌ (ع) گروهه - ٽولو - جماعت.

a group, an organisation, association, body, assemblage.

چورڙو در چورڙو: ڌ. ٽولي پٺيان ٽولي. هڪ ٻئي پٺيان ٽولا.

(comming or joining) group after group, one after the other, continuously.

چورڙو: ڌ. وڳو - پوشاڪ (جنهن ۾ ٽي ڪپڙا هجن).

a dress, a suit of wearing apparel.

چوري: ص (انگ) نوچداري مقدمي ۾ رج سان ويٺل پيا امين.

jury, jurors, people assisting the court in arriving at a decision.

چورڙو: ٺ. بناوت - ٺاهڻ - تخليق - خلقت (جهان جي). اڏاوت، سٽاء - رِٽ.

تدريث جي ڪاريگري. رياضي موجب ڪن عددن جو مجموعو.

creation, birth, nature. construction. scheme, plan, performance/efficiency of nature. total sum.

چورڙو اُپت: ٺ. عددن جي چورڙ جو حاصل عدد.

the sum total of all the figures (added and subtracted), the final outcome.

چورڙو ڪٽ: ٺ. ٺاهڻ چورڙو سٽاء ۽ رٿا.

final result, a plan, setting, arrangement.

چورڙو: ص. مٽ، ٿل، ٺاڻي، برابر، مقابل، صلاح، رِٽ، ڳنڍڻ، ٻن حصن جي

ملڻ وارو سٽو. ٽانڪو يا رِيءَ. عضون جو سٽو. هڪ جهڙو ساڳيو. مثل - وانگر.

same, alike, equal. plan, proposal, suggestion. solder, juncture, junction.

چورڙو جيس: ٺ. مٽ ٺاڻي. هڪ جهڙو - ساڳيو. مثل - وانگر.

equal, like, alike, uniform, selfsame.

چورڙائڻ: م. اڏائڻ (جاء). ٺهرائڻ (ڳهر). ڳنڍائڻ.

to get built, to build, to construct, to get made (ornament). to get repaired, patched, prepared.

چورڙو چنارو: ڌ. هار سينگار - زيب زينت.

adornment, decoration.

چورڙو جڪ: ٺ. ٺاهڻ لوهه - بندوبست - انتظام.

setting, arrangement, system, settlement.

چورڙو: م. جمع ڪرڻ - ڳڻڻ ڪرڻ. ڳڏڻ. ملائڻ. ڳنڍڻ. ٺاهڻ. اڏڻ.

to total, sum up, add up, to make, build, put in order, mend, repair, get ready, to joint, patch.

چورڙو ٺاهڻ: ص. ٺاهيندڙ خلقيندڙ خدا تعاليٰ.

the Producer, the Almighty, the God.

چورڙو: ڌ. ٻن شين جو جُٺ - ڏکڻ وغيره جي چورڙي. نر ماد. ڪپڙن جو وڳو (سٺڻ، قميص).

a pair, couple, mate. match. a suit of apparel.

چورڙي: ٺ. ٻن شين جو جُٺ. ٻه شيون. آڏاڻي تي اُٿيل ڪپڙو - ڪاڏي.

a style of singing, a mode of classical music.

جوڳو: ذ (سن. يوگ). جوڳي فقره جي ٽپسيا. رياضت خواهشن تي ضابطي لاءِ جسماني سختين وارو عمل. ڀنگ يا ٿاڌل جي ڇاڻ وارو ڦوڳ.

the religious meditation of Yogis, the dregs or strainings of strained hemp (bhanga).

جوڳ پڇائڻ: رياضت ڪرڻ. ويراڳ وٺي رياضت ڪرڻ. سخت محنت ڪرڻ. ڪشالا ڪڍڻ.

to undergo hardships, meditation, contemplation, sufferings, trials, privation.

جوڳ ڏيڻ: جوڳي سزا ڏيڻ. سخت سزا ڏيڻ. ڪشالي وارو ڪم وٺڻ. to give appropriate punishment, to give severe thrashing, a very difficult and tortuous assignment given for accomplishment.

جوڳو: ص. لائق - مناسب - موزون. (ث. جوڳي). enough, suitable, fit, proper, sufficient, liable, appropriate.

جوڳي جٽ ڪرڻ: ڏوهه مطابق مناسب سزا ڏيڻ. to give a punishment according to the gravity of the offence.

جوڳي: ص (سن. يوگي) جوڳ پڇائيندڙ. ٽپسيا ڪندڙ. سنياس ورتل هندو فقير - سنياسي. مسلمان برهڪ ذات. نانگ جهليندڙ (مسلمان فقير. سيلاني فقير (ث. جوڳڻ, جوڳيائي).

Hindu ascetic, hermit, devotee, fakir, a snake-charmer, serpent-charmer, a wanderer, meditator.

جوڳيا: ث. هڪ راڳي ۽ جو نالو. a mode of classical music, name of a raga.

جُولان: ذ (ج) چڪر - ڦيرو. ڊوڙ حرڪت. ڪڏ. جذبو - جوش - آدمو. rotation, a run, race, motion, movement, agitation, anger, rage, convulsion, excitement, emotion.

جولان گاه: ذ. گهرڻ ڊوڙائڻ جو ميدان. جنگ جو ميدان. a race-course, a war-front.

جولاني: ث (ج) مستي. جوش. تيزي. جذبو - آمنگ چريائي. چُستي. frenzy, excitement, agitation, madness, rage, convulsion, emotion, quickness, activeness.

جُولاءِ: ث (انگ) عيسوي سال جو ستون مهينو. July, the seventh month of the Christian Calendar, first month of the financial year (in Pakistan).

جوڳڙ: ذ (انگ) مسخرو. پتن جي تاس جو هڪ پتو.

joker, humorist, jester, wag, extra card in the pack of cards.

جوڳاڙ: ث. هڪ قسم جو پسارڪو وکر (جوڙ جي تيلين مان لھيل ڪاڻ).

a salt used in medicine, a medicinal salt like element.

جوڳمر: ذ. ڊپ. قيمتي شيون. نقصان - گھاتو. risk, danger, hazard, peril, jeopardy, venture, loss, damage, ruin.

جوڳمر ڪڍڻ: نفي نقصان جي ذميداري ڪڍڻ. ڪو ڏکيو ڪم پاڻ تي همار ڪرڻ. خطري ۾ ڪم ڪرڻ.

to take risk, to run a risk, be endangered, in peril, jeopardy.

جوڳائتو: ص. نقصان وارو. انديشي وارو. risky, dangerous, perilous, unsafe, venturesome.

جوڳائي: ث. سڃاڻي - ڪٽلائي. moneylessness, miserliness, stinginess, pauper-ness, destitution, extreme poverty.

جوڳو: ذ. ڊپ. انديشو نقصان جو. risk, danger, hazard, peril, jeopardy.

جوڳو: ص. سڄوسڪو - ڪٽل - هٿين خالي. moneyless, miser, stingy, pauper, destitute, poor, begger, beggerly.

جوڳير: ث. گھڻي ڪاڌ سبب بدھضمي ۽ چار اوگراني. to be surfeited from over-eating, dyspepsia, indigestion.

جوڳو: ث. ناري يا هرلي بر وهندڙ وھت (ڊڳو, اٺ). ناري يا هرلي بر ٻٽل وھت جو مڏو (ڏيڍ پھر, ٻہ پھر, اڍائي پھر).

an animal (oxen, camel) yoked to the persian wheel, the duty hours for such an animal.

جوڳ ڏيڻ: وقت تيارڻ لاءِ مدد ڪرڻ. محل ڪرڻ. سزا ڏيڻ. سيڪڙ ڏيڻ. to provide support in emergency or deficiency, to punish, castigate, torture, penalize.

جوڳ وھڻ: محل سر مدد ڪرڻ. ٻئي جي پاران ڪم ۾ وھڻ. to come to support in need, to work in place of someone else, to assist, help, support.

جوڳو: ث. هڪ راڳي ۽ جو نالو.

جُونه جُونه: ٺ. وارن يا ڪپڙن ۾ پيدا ٿيندڙ هڪ چيٽ.	جُونه: ٺ (ن) درياءَ، نهر، هٽڌ، ماڳ، ايراضي. مال چرن جي خاص جاءَ.
a tick, louse, lice.	جُونه: ٺ (ن) درياءَ، نهر، هٽڌ، ماڳ، ايراضي. مال چرن جي خاص جاءَ.
جُونڪ: ٺ (ع) ذوق.	river, canal, resort, station, location, place, pasture, grazing land.
delight, joy, pleasure, taste, flavour, relish, fondness, likeness, liking, desire.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
جُونه: ٺ. قالب-جسم (جيڪو روح کي هن جهان ۾ پيدا ٿيڻ وقت ملي).	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
جمر-جنم.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
transmigration, birth, coming to this life.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
جُون بدلائڻ: ٺ. قالب بدلائڻ- نئون جنم وٺڻ.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
to transmigrate, to change the physical appearance, to be born again.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
جُونه: ص. چوري ٿيل مال جو ڏس پتو ٻڌائيندڙ.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
a person telling about the stolen property.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
جُونه: ٺ. چوري ٿيل مال يا چور جو يار پتو. چغلي.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
information about the place or person involved in a theft, back-biting.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
جوهه: ٺ. گھور. طمع جي نظر (کاڌي ۾).	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
to see with wide-open eyes, to put eyes in some one else's meals (out of desire).	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
جوهه وجهڻ: ٺي جي کاڌي ۾ نظر وجهڻ. هڪ ٽڪ ٺهائڻ.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
to put eyes in some one else's meals out of desire.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
جوهه: ٺ. نظر. نگاهه. جهاتي- لٽير.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
look, glance, peep.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
جوهه جوهه: ٺ (ع) جوهه، ٺ. گوهر، قيمتي پٿر- هيرو- مائڪ.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
خاصيت- گنج. اصليت. خوبِي. هنر- لياقت. عرق- سٺ.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
jewel, gem, pearl, virtue, skill, essence, quality, excellence, elegance, extract, perfume, scent, substance.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
جوهه ڏيکارڻ: قابليت ڏيکارڻ. خاصيت ڏيکارڻ.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
to show the skill, dexterity, deftness, ingenuity, nature, substance.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
جوهري: ص. جواهرن جو واپاري. پُرڪيندڙ.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
a jeweller.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
جوهه: ٺ. وڻن جو جھڪڻو. جھوتو (واوڻ). مينهن جو وسڪارو- چوهو.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
a thicket, a gush of wind, a sudden burst of shower.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
جوهه: ٺ. زال- گھر واري. عورت.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.
a wife, mate, spouse, partner, better-half.	جُونه: ٺ (ع) ذوق.

so so, common, ordinary, general, superficially.

جہل: ذ (ع) اجايو غصو - ضد. ان جاثاني - ناداني. بي علمي.
passion, anger, stupidity, rage, lack of education, knowledge, information.

جہنم: ذ (ع) اونھون کوہ. تحت الشري. دوزخ.
hell, abyss, limbo, Gehenna, everlasting fire, infernal region.

جہنمي: ص. دوزخي - ترگي.
hellish, infernal, nefarious, accursed, damnable, monstrous, atrocious, Satanic.

جھو: ظ. جھو. وانگر - جيان.
like, as, in such manner as, alike, same, apparent.

جھيز: ذ (ع) ڏاج - ڏاجو. (گهرت کنوارو).
dowery, the property that a bride brings with her (in marriage).

جڙ: جڙي: ث (سن) فتح - سوڀ - جيت.
victory, success, conquest, triumph, win.

جڙان. جيان: ظ. وانگر. جتان.
whence, like something, alike.

جڙڙو: ذ. ٻارڙي کي سون طور کن بر پاتل والو.
an ear ornament (for a child).

جياپو: ذ. جيئن جو وسيلو. حياتي - زندگي.
life, vitality, time from birth to death, the vital spark, the breath of life.

جيارو: م. جيئرو ڪرڻ. حياتي ڏيڻ. ساهه وڃڻ. زنده ڪرڻ. نئين سر پيدا ڪرڻ (مئل).
to bring to life, get new lease of life, to renew (problem).

جيپ: ذ. ڪيسو.
pocket.

جيپ خرچ: ذ. ڪيسي خرچي. کاڌي پيئي کان علاوه ريزڪي خرچ.
pocket-money, amount for petty expenses.

جيت: ث. سوڀ - فتح. هڪاميي.
success, victory, winning, conquest, triumph, achievement, gain.

جيت: ذ. نامر ننڍڙو ساهوارو (آڏامندڙ، سرنڌو).
an insect, bug, a tiny creature.

جہان: ذ (ف) دنيا - سنسار - عالم. ماڻهو.

the world, earth, universe, people, the habitants of this world or earth.

جہان آفرين: ص. دنيا کي پيدا ڪندڙ - ڌڻي تعاليٰ.
the creator of the world, universe, the God Almighty.

جہانپاني: ث. بادشاهت. رعيت جي سنڀال.
sovereignty, kingship, world administration.

جہان پناه: ص. دنيا کي پناه ڏيندڙ - بادشاه.
the king, sovereign, refuge of the world. His or Her Majesty.

جہانداري: ث. حڪومت - بادشاهي. دنيا برائڻ ويھڻ جا طور طريقا.
sovereignty, world-rule, the art of ruling, the ways of the world.

جہانديده: ص. جنھن دنيا کي ڏٺو وائڻو هجي. سياح. تجربڪار.
experienced, veteran, seasoned, having seen the world, a traveller, tourist.

جہان گرد: ث. سياحت.
globe-trotting, travelling.

جہان گشت: ص. دنيا ۾ گھمنڊر ڦرندڙ - سياح. سيلاتي.
globe-trotter, a traveller, tourist.

جھت: ث (ع) طرف - پاس - ڏس.
direction, side.

جھڙ: ذ (ع) ڪوشش. محنت. ڪشالو.
labour, zeal, industry, effort, toil, exertion.

جھڙ پڻ: ڏاکڻا ڏسڻ. تڪليفون ڪڍڻ.
to go through the exertion, toil, effort, difficulties, problems.

جھڙو: ظ. جنھن وقت - جنھن محل.
at some time, at the time settled, that time, such time.

جھڙائي: ث. مشابهت. ساڳيائي.
sameness, semblance, likeness, resemblance, similarity, selfsame.

جھڙو: ظ. جنھن طرح. وانگر - جيان. (ث. جھڙي).
such as, like, in such manner, according as, resembling, similar.

جھڙو تھڙو: ظ. رواجي - عام. هالو چالو.

چیتامرو چیتامرو: د. تمار ندو جیت.	چیراڼډي: د. چیرو- کلیجو.
a very small insect, a bug.	the pluck (of an animal), the liver.
چیترو: د. جنم مقدار جو. جنم قدر.	چیرو: د. جگر- کلیجو.
as much as, as many as.	idem.
چیتو: م. کتن- سوپ کرځ.	چیرو جلاځ: اندر ساڙڻ. صدمي سان دل ڏکونځ.
to conquer, win, defeat, overcome, prevail, triumph, victory, conquest.	to vex, annoy, chafe, provoke, fret, irk, ruffle. cause severe pain, distress.
چیتو ٿيک: د. جیتائين. اگرچہ. جیتن تہ.	چیرو: د (ف. زیره) هڪ قسم جو سڙو بیج.
till that, moreover, however, rather,	a kind of cumin seed (<i>cuminum cyminum</i>).
چیتان: د. ماو لاءِ پیار جو لفظ. امڙ- امان. کنهن بہ عورت لاءِ عزت پریو لقب.	چیتن: د. مت- برابر. ٿاڻي.
an affectionate term for mother, aunt or an elderly woman.	a match, like, equal, alike, equivalent, selfsame.
چیتانو: د. جوڙو.	چیتن: د. جنهن هنڌ تائين- جنهن وقت تائين.
an invisible animal, an spirit, a dangerous animal (mythical).	until, till such time as, as long as, as for as, to such distance as.
چیتل: د. ماء- امڙ.	چیش: د (ع) لشکر- سپاه.
mother, affectionate name for mother.	army, detachment, force.
چیت: ص (ع) سٺو- عمدو. سگهارو. ذرخیز. اعليٰ قابلیت وارو (عالمر).	چیتو: د (ع) جوڙو. لالچ- طمع. دوند- مردار.
good, excellent, powerful, elegant, noble, mighty, healthy, potent, rich, fertile, learned, intelligent.	avarice, lure, a bribe, a carcass, corpse, cadaver.
چیت، چیت: د. جیت. ساهوارو (جیت).	چیتو: د. جیتن تہ- شال.
an insect, a very small living being.	if, although, may, would, be likely to.
چیتانھن: د. جنهن طرف- جنهن پاسي.	چیتن: د. شاید- چیتو.
in or to such direction as, where, from such direction as, whence, in such direction as.	perhaps, as it might be, may be, perchance, possibly.
چیتل: د. ساهيڙي- سرتي.	چیتن، چیتن: د. شاید- چیتو.
a friend, companion, a woman's female companion.	idem.
چیتو: د. جیتري مقدار جو- متہ برابر. سرتو- یار- دوست.	چیتي: ص. جو کجہ.
as large as, as great, equal, like, alike, friend, ad-equate, companion, of the same age, mate.	whoever, whatever, anything or everything that.
چیتو سرتو: د. هڪ جیتو یار دوست. (د. جیتي سرتي).	چیل: د (انگ) قید خانہ.
a friend of the same age, a companion, school-mate etc.	jail, prison, goal, penitentiary, reformatory, lockup.
چیتي: د. سرتي- ساهيڙي.	چیلخانو: د. چیل.
a woman's female friend or companion.	jail, prison, goal.
	چیتو، چیتو: م. جیترو رھڻ- زندہ رھڻ. تگڻ گذارڻ (حیاتی).
	to remain alive and well, to live, exist, be alive.
	life, existence, living.
	چیتو: د. ساڄو (هڪ پاسو).
	right (hand, site).
	چیتو: د (سن) جیترو ساهوارو. جیت. جانور.
	a living being, an insect, alive, animal.

sparing life. granting of life. forgiveness, pardoning.

جيئڙڻ ڏيڻ: موت جي سزا معاف ڪرڻ. حياتي بخش ڪرڻ.
to commute the death sentence, commutation of death.

جيئرو: ص. زنده - حيات. (ث. جيئري).
alive, well, living, animate, vital, existent.

جيئرو ڄاڻندو: ص. زنده سلامت. چڱو پلو.
alive, active, living, animate, existent, dynamic, healthy, working, operative.

جيئرو ڪرڻ: زنده ڪرڻ. وسري ويل مسئلي کي وري نئين سر ڪڍڻ.
to bring to life. to revive, restore, resuscitate, renew.

جيئن: ظ. جهڙي طرح - جنهن نموني.
in any way, whence, in some way, like something.

ج

ج: ث. سنڌي الف بي "جو ٻارهن اکڙ. اچار "جي"
twelfth letter of Sindhi Alphabet. sound represents as "J"

ڄاڻڻ: ص. معلوم. ڏٺل. سڃاتل.
known, intimate, familiar.

ڄاڻڻ سڃاڻڻ: ص. ڏٺل وائيل - چڱيءَ طرح واقف.
well-known, well acquainted.

ڄاڻو: ناني - نياڻو.
a son-in-law.

ڄاڻڻ: م. جنم (بيت مان) جنم وٺڻ.
to be born, delivery, parturition, child birth.

ڄاڻندي ڄامڙ: پيدائشي سڀاڳو. جنم سان ئي خاص گھڻ وارو.
fortunate, a born lucky (person), born with special characteristics.

ڄاڻي: ذ. جڳ ڪري ايندڙ - گھوڙيا. جڳ م شريڪ (ماجي - ڪنواريا).

a marriage procession, bride-grooms party, participants of a marriage ceremony.

جيئرو هتيا: ث. ساهواري کي مارڻ.

to kill a living being, homicide.

جيئرو: ث (سن) زندگي - حياتي.

life, existence.

جيئرو: م. هضم ٿيڻ (کاڌو). ڪو کاڌو طبيعت کي موافق اچڻ (جنهن مان صحت تي سٺو اثر پوي).

to digest (food). digestion of food, a healthy diet.

جيئرو: ذ. ننڍڙو ساهوارو. ننڍڙو جيت.

a very small living being, an insect.

جيئرو: ز (سن) زندگي - حياتي.

life, existence, living.

جيئرو: ظ. جهڙو. (ث. جيئي).

like, alike, similar, resembling, analogous, identical.

جيءُ: ذ (سن) جيو - ساه - جان. روح. اندر. دل - من. سڌ - خواهش. حياتي - زندگي. بيت - جسم. سڌ جي جواب ۾ موجودگي ظاهر ڪرڻ. جي ورندي - "ها"

life, vital spirit, existence, soul, spirit, vital spark, lifetime. wish, desire, long, yearning, craving. to say yes (in reply to a call), aye, I am present, available.

جيءُ آواز: دل اٽڪائڻ. محبت ڪرڻ. چنڊ ڦاسائڻ.

to fall in love (with someone).

جيءُ پور: ساه پور. آن ٿيڻ (پوک م).

become happy, contented, joyous, glad. (of the crop) to mature, an ear of grain. first forming in the stalk.

جيءُ جلائڻ: اندر ساڙڻ. آزار.

to trouble, vex, annoy, bother, chafe, irk, provoke, fret, ruffle.

جيءُ حضوري: ث. خوشامد - چاپلوسي. خوشامد واري حاضري.

flattery, coax, blarney, sychophancy.

جيءُ ڪڙو ڪرڻ: مرضي نه هوندي به قبول ڪرڻ.

to accept unwillingly, aversely, reluctantly, hesitatingly.

جيءُ ڪپائڻ: پاڻ کي جفا ڏيڻ. سخت محنت ڪرڻ.

to toil, drudge, hard labour, travail.

جيئڙڻ: ذ. حياتيءَ جي بخشش - جان بخشي. موت جي بدران زنده رهڻ جي محنت (معافي).

جاڳرو، جاڳري (پير): ڏ. جابلو پير جو وڻ (جنهن ۾ ڪنڊا گهڻا ۽ پير ننڍا ٿين. ڇاپرو پير.

a tree of wild jujube.

جامر: ڏ. زيتون (ڦل ۽ وڻ. ننگر ٿئي جي ٻوليءَ ۾).

guava (fruit and tree).

جامر: ڏ (ف. جامر) سٺي جي سمن بادشاهن جو لقب. بادشاه. سردار. مائٽو جو نالو.

name, surname, title of kings of the Samma dynasty. king, chief.

جامڙو: ص (سن. وامن) ننڍي قد جو (مائٽو). اهو مائٽو جو پٺي ۽ ڀرڻ ڪرڻ هٿ يا ٻئي ڪنهن سبب ڪري ننڍڙي قد وارو هجي. (ڏ. جامڙي).

dwarf, midget, pygmy.

جامڙا: ڏ. هڪ ذات جو نالو.

Jamra (cast).

جامڙو: ڏ. "جامر" جو تصغير. سردار. وڏيرو. (ڏ. جامل).
diminutive form of "jam". elder, superior. tribal leader,

جانيو: ڏ. تيلي جي جو هڪ قسم (پوک ۽ بچ).
the rocket (*eruca sativa*).

جانگهڙيل: ص. ڊگھين ڇنگن (ٿنگن) وارو.
with long legs, having long legs.

جانگهو: ڏ. ڊگھين ڇنگن وارو. اٺ.
with long legs, having long legs. a camel.

جاء: ڏ. سڌ. پروڙ. معلومات. واقفيت. آگاهي. سمجهه. عقل. شعور.
knowledge, information, intelligence, awareness, background, cognition, education, erudition, experience, expertise, grasp, insight, scholarship, skill.

جاءُ سڃاڻ: ڏ. واقفيت. شناسائي.
knowledge, information, experience, acquaintance, intimacy.

جاءُ: ڏ. اطلاع. سڌ. مرڻي جو اطلاع.
information, communication, death call.

جاءڻ: م. ٻڌائڻ. واقف ڪرڻ. اطلاع ڏيڻ.
communicate, convey, make known, notify, transmit.

جائڻ: م. واقف ٿيڻ. آگاه ٿيڻ. سمجهڻ. ڪن سمي ڪرڻ.

جامي مايي: ڏ. گھوٽيٽاء. ڪنواريتا. شاديءَ ۾ شريڪ سڀني دعوتِي.

participants of a marriage (on bride-groom's as well as bride's side). all invitees in a marriage ceremony.

چار: ڏ. مشهور ٻوٽو ("ڪپڙ" جو قسم).
tooth bush plant (*salvadora persica*).

چارو: ڏ (سن جال) ڏاڳن يا سنھين رسين مان ٺھيل جاري (مچي ۽ ڦاسائڻ لاءِ) رڇ پڪين ڦاسائڻ جي جاري ڍام. ڪوريٽي جو اٿيل جالو.

a net made of strings or thin rope (to catch fish), a snare, trap, a cobweb.

چار پڪيڙو: ڦاسائڻ لاءِ منصوبو سٺڻ. سازش ڪرڻ.

to plot a secret plan to harm someone. to conspire, collude.

چار وچائڻ: ڍام پڪيڙڻ. ڦاسائڻ لاءِ فريب ڪرڻ.

to trap, snare. to deceit, to catch.

چارائڻ: م. جمائڻ (ڪير).

to coagulate, freeze milk.

چارو: ڏ. ڪوريٽي جو گھرن ۽ وٽن ۾ ٺاھيل جال. سنھي ڏکڻيندڙ مک (مينھن ۾ ٿئي). پاڻي جي مٿاھري تي ڄميل اڇو مادو - سينور. ڏونھين جي ڪاراج جو جٽ. انب ۾ تانڊون وارو ريشو. چاٽي ۽ ڀر ڄميل بلغھ.

a cobweb made on trees and in houses. a thin and injurious fly (appearing in rainy season). alga, moss, a crown of black smoke, mango's oozing water, the phlegm stuck in the chest.

جاري: ڏ. هڪ قسم جو سنھون سوراخدار ڪپڙو. لوهي تارن مان ٺھيل سوراخن واري چادر.

a net, netting, a sheet of iron strings woven together with regular equal spaces between them.

چارو: ڏ. چاڙي.

a jaw.

چارو: ڏ. وات ۾ هيٺين ڏنڊ ۽ ڏالن واري ھڏي (جيڪا کائڻ ۽ ڳالهائڻ وقت هيٺ مٿي ٿئي).

idem.

چارو هڻڻ: گھڻو ڳالهائڻ. اڃائي ٻئي هڻڻ. بڪ ڪرڻ.

to chatter, prattle, to talk foolishly.

جَرَوَ: ت. باهه - آگهه، چيبي، لُهنس. پاڻيءَ جو هڪ جيت - چَوَر. ويڪر کان پوءِ
پيٽ مان نڪتل غدود (ٻار يا ڦر جي ڏن سان ڳنڍيل هوندو آهي) -
اور.

fire, flare, flame, blaze. a leech. umbilical cord.
newborn's naval-string, the afterbirth.

جَرَانِي: م. جَرَانِي.

flaring, firing, putting on fire, torching, burning.

جَرَانِي: م. باهه ڏيڻ، چيبي ڏيڻ، ساڙڻ، ٻارڻ.

to fire, burn, torch, ignite, light. put to light.

جَرُڪو: ڏ. مڇي جو هڪ قسم.

murrel, a freshwater fish, a fish of shark-family
found in rivers.

جَرَمَر: ڏ (سن، جنم) نسل - پيڙهي، حياءُ شرم.

race, pedigree, genealogy, generation. shame,
modesty, bashfulness.

جَرَن: م. سخت سيڪ ڏيڻ - سڙڻ، ساڙڻ، باهه جو چيبيءَ سان چرڻ.

burning, blazing, flaming, raging, scorching,
scalding, searing.

جَرِي پَڇڻ: ڏاڍي مار ڏيڻ.

thrashing, lashing, whipping, canning, beating.

جَرَوَه: ت. جَوَ - پاڙ.

root, foundation, bottom, base.

جَرَوَه ڪڍڻ: پاڙ پڻ - بيڪ ڪڍڻ، گھڻو هلائي ٽڪائڻ.

to root-out, oppress, wearisome. crush, over-
burden.

جُڪَ: ت. چَپَ - لڪَ، جُڪِي ويهڻ.

silence, taciturnity, reticent. to couch, stoop.

جُڪَ هڻڻ: لڪي هڪ هنڌ ڪروڙڻو ٿي ويهڻ.

crouching, squatting, lurking.

جُڪُڻ: م. لڪڻ - چَڻَ، جُڪِي ويهڻ (لڪڻ جي ارادي سان). موقعي جي
انتظار ۾ لڪي ويهڻ.

to crouch, lurk, ambush.

جُڪُڻ: م. (مرانڪي) هڻڻ - ويهڻ.

to go, leave, depart.

جُلهه: ت. چيڪي مٽي واري گپ - سُستي - آرس.

mud, slime. lazy, idle, slow, inactive, weak.

پروڙڻ، معلوم ڪرڻ، محسوس ڪرڻ.

to know, acquaint, to understand, experience. to
feel.

چاڻاڻاڻو: ص. هميشه چاڻدڙ - علمبر. خدا تعاليٰ.

acquainted with. omniscient, God, knowing.

چاڻو: ص. چاڻدڙ، واقف - شناس، پارڪو.

acquainted with, knowledgeable, comprehending.
expert, pundit, clever, experienced.

چاڻي: ظ. سمجهي، ارادتا، هاسيڪار.

deliberately, knowingly, purposively, conscious-
ly, willfully.

چاڻي ٻُجهي: ظ. ڏسي وائڻي - سڄي سمجهي، ارادي سان.

willfully, deliberately, knowingly, purposefully,
consciously, intentionally.

چاڻي وائي: ظ. هريپرو - هاسيڪار.

deliberately, purposefully, intentionally.

چاڻو: ص. جابل (ٻاڻ)، پيدا ٿيل (ٻوٽو)، جميل (ڪير).

born, grown, frozen, solidified, hardened,
emerge, germinated, risen, shootup.

چاهو: ڏ. هڪ قسم جو ساهوارو - ٻاٻهر.

Hedge hog

چاڻي: ت. ڌيءَ - نياڻي. (ص) چڻيل.

female child, girl, daughter.

چايو: ص. چڻيل، (ڏ) پُٽ.

offspring, born, child, son, male issue.

چَپَ: ت. زبان.

tongue.

چَپي: ت. باهه جي لات - شعلو، آڻ.

flare, flame, shine, blaze.

چَٽ: ص. بهراڙيءَ جو - ديهاتي. سادو سُودو - ٻالو پوئل. اڻ واقف.
ناتجربيهڪار، بيوقوف.

block-head, buffoon, dunderhead, dupe, fool,
foolish, mug, simpleton, inexperienced, witless.

چَٽڪو ڏڪو: ڏ. بيوقوفيءَ وارو فيصلو.

irrational decision, fatuous, crazy decision.

چَچ: ت. (سن) جڻپ، شاديءَ ۾ گھوڙيتي طرف جا دعوت - چاچي.

marriage-party, marriage procession.

جَمْعُ: ذ (سن-جن) رِياہ، نسل- پيڙهي، بڻ- ڪيڙ.
ماتھر:

race, pedigree, genealogy, ancestry, descent, family, parentage, person, individual.

جَمْعُ: م. ريم ڪرائڻ (عورت يا جانور کي).
to cause to bring forth (young), to deliver (offspring).

جَمْعُ: م (سن-جن) ڄمڻ ڏيڻ، ڀڄو ڏيڻ، هٿ پير لھڻ.
to deliver, to give birth to, to give birth to a child.

جَمْعُ: ذ. مرد، ماتھر- شخص، اڪيلو- چڙو.
lone, alone, man, person, single, solitary, individual.

جَمْعُ: ذ. عورت، زال، هڪڙي عورت.
a woman, female, single (female), female person, individual woman or female.

جَمْعُ: م. ڳولڻ.
to search, explore, scout, check, hunt, seek, comb, quest, probe.

جَمْعُ: ذ. لاک، ڳاڙهي لاک.
red wax, sealing wax, lac.

جَمْعُ: ذ. هڪ قسم جو جيت (جو اڪثر ڪڙڻ، ڳاڙهي يا پاڪري مال پرڻي).

a kind of tick, a small louse
جَمْعُ: ذ. پالڻي جو هڪ جيت (جيڪو ڪنهن به ساهواري جي جسم مان رت ڇوسي ٿو). وڃر کان پوءِ پيٽ مان نڪتل مادو، جَمْعُ.

a leech, the afterbirth, umbilical cord, new-born's navel-string.

جَمْعُ: ذ. سنهڙي آڇي جون، ليڪ.
a kind of tick; a small louse.

جَمْعُ: ذ. سنهت سال جو ٽيون مهينو، ڏير.
the third month of the Hindu calendar, husband's brother.

جَمْعُ: ذ. باهه، آڱي، چمي، شعلو.
fire, flame, lust, blaze, light, flare, spark.

جَمْعُ: ذ (سن-جن= ڄمڻ) جنم، ڄمار، عمر، اولاد، پاڻ (پيشن جو).
birth, age, life, children, issues, off-springs.

جَمْعُ: ذ. عمر، اوسا، حياتي، زندگي.
birth, age, life, lifetime.

جَمْعُ: م. ڏوٽرو ڪرڻ (ڪير)، پڇاڻ ڪرڻ، ڏاڍو ڪرڻ، برف ڪرڻ (پالڻي)، دبائڻ، هيسائڻ.

curdle, coagulate, congeal, thicken, to browbeat, intimidate, tyrannize, terrorize, terrify, threaten.

جَمْعُ: ذ. دٻاءُ، ضابطو، رعب داب.
bullying, coercion, intimidation, restraint, compulsion, harassment, control, curb.

جَمْعُ: م. ڏوٽرو ٿيڻ (ڪير)، برف ٿيڻ (پالڻي)، سخت ٿيڻ، پڇڻ، اُڀرڻ (سُر)، پيدا ٿيڻ (ٻار، ڦُر).

to curdle, congeal, to freeze, to sprout, emerge, germinate, to be born.

جَمْعُ: ذ. هڪ وڻ ۽ ان جو ڦُر (ميوو).

Eugeni Fumbolana - the tree and its fruit.

جَمْعُ: ذ (جمع بر ڪم ايندڙ لفظ) مٿي جا وار، چٽا، منجھيل ۽ اڻڻا وار.

intermingled (hair), hair, bristles, locks.

جَمْعُ: ذ. زنانو جهيڙو.

women/s quarrel, hassle, rupture, squabbling, haggling.

جَمْعُ: ذ. زالن جو جهيڙو ۾ هڪ ٻئي جا وار پٽڻ، جهيڙو ڪرڻ.

a fight in which women tear each other's hair, to fight quarrel, wrangle.

جَمْعُ: ذ. عورت جي مٿي جا وار، چوڻي.

hair of woman, hair plaited at back.

جَمْعُ: ذ. ٽنگ، ران، سَتر.

leg, limb, thigh.

جَمْعُ: ذ. تنگن هڻڻ، تار گھڙو پٽڻ ڪرڻ، گھڙو هلڻ.

walking, plodding, staggering, striding, trekking, strolling, hiking.

جَمْعُ: ظ. جيئن، وانگر، ائين.

thus, as one might say, as if, like.

chantment, incantation, necromancy, sorcery, special charm to avoid the effect of the bite of a venomous reptile.

جھاڳوڙ وڃڻ، جھاڳوڙ رکڻ: ڪڙيل مائٽر تي توڻو ڦيڻو پڙهي زهر جو اثر لاهڻ. ڪنهن مائٽر کي اٽڪل سان پنهنجي اثر هيٺ آڻڻ.

to save a person from the effect of the bite of a snake by saying special charm, to bewitch a person.

جھاڳوڙ: ذ. وڻ، درخت.

a tree, sapling.

جھاڳوڙ: م. جھاڳوڙ وڃڻ، نظر ۾ رکڻ، تازڻ، ٻھارڻ، ڪشي وڃڻ.

to say special charam, to keep an eye (on), to stare at, gaze, to sweep.

جھاڳوڙ: ذ. ڳوڙ، ڪرني.

stool, purge, the excrement of humans, bodily waste, faeces.

جھاڳوڙ: ذ. ٻھارو، تلاشي (جوري ٿيل سامان جي).

a broom, brush, search (of stolen articles and the thief).

جھاڳوڙ ڏيڻ: ٻھاري ڏيئي صفائي ڪرڻ. گهر جي تلاشي وٺڻ. اهرتلو ڪشي وڃڻ.

to sweep, to make a clean sweep, to search a house, to take away every thing from one place.

جھاڳوڙ وٺڻ: جوريءَ جي شڪ ۾ تلاشي وٺڻ (مائٽر يا گهر جي).

to search for the recovery of stolen articles (on the body of a human or some premises).

جھاڳوڙ: م. جھاتي پائڻ، جھانڪڻ.

to peep, peek, glance, glimpse.

جھاڳوڙ: ذ. رستي جو ڪڏ ڪوٺو، جھانڪو.

a rut or hole in a road.

جھاڳوڙ: ٺ. ڦيڻ، ڳجي، جھڳ، ڳڻ.

froth, suds, foam, lather, spume.

جھاڳوڙ: م. تانگي پائيءَ مان هلڻ، پار پوڻ (پائي مان)، وڏو سفر ڪرڻ. to wade through shallow water, to take a long journey.

جھاڳوڙ: ٺ. چاڙهڻ (پائيءَ ۾)، ڏانڊول، ڏاڍي مار (جنهن ۾ هڏ ڳڏ هيشا ٿيڻ) جھڳوڙ.

a sound beating, thrashing, drubbing, trouncing.

جھاڳوڙ ڪڍڻ: لٽن مڪن سان سٽڻ، ڏاڍي مار ڪڍڻ.

to beat with hands and feet, trounce, thrash,

جھ: ٺ. سنڌي ”الف - بي“ جو تيرهون اکر، اچار ”جھي“.

thirteenth letter of Sindhi alphabet, called "Jhe".

جھابو: ذ. تڙوڙ (سٺ يا پٽ جي)، ڦٽڻ (جيڪو سونهن خاطر وھت کي ٻڌجي)، هڪ قسم جو ڳڏ - چوٽي ڦل.

a tassel, an ornament

جھاتي: ٺ. جھاتي.

peep, ogle.

جھاتي: ٺ. ليڻو - لياڪو، لحظي لاءِ مٿن ٻاهر ڪڍي ڏسڻ.

peep, stare at, to look out

جھات: ٺ. جھپ - جھوپي - جھٽ.

sweep, onset, leap, pounce.

جھاتو، جھاتي: ص. جھٽ هڻندڙ (ڦڙن يا ڪن لاءِ).

pouncing suddenly in order to seize something.

جھانڪو: ذ. غير مسلمانن جو جانورن کي ڪنهن جو هڪ نسونو (جنهن ۾ هڪ ئي وار سان ڳجي وڃي وڃي).

killing by a jerk (a method of killing the animal by non - muslim).

جھاجھ: ٺ. گھڻائي (پاڻيءَ جي)، اونهو ۽ گھڻو پاڻي، جھجھاتي.

excess, abundance (of water)

جھاجھ ۾ پوڻ: گھڻ ۾ پوڻ، ٻڪ ۾ پوڻ، اجائي ٻڪ ڪرڻ، گھڻو ڳالھائڻ، اينگڊ ڪرڻ (ڪم ۾).

to talk unnecessary, useless talk, waisting time, to delay.

جھار: ٺ. پکين جي گھڻ (جيڪا پرک تي ويهي ۽ اُن کائي).

a flock of small passerine birds, sparrows, finches etc. that eat crop.

جھار هڪلڻ: پرک تان پکي هڪلڻ، نظر کان بچائڻ، حفاظت ڪرڻ.

to keep away the birds by keeping a watch on crop, to protect, preserve.

جھارو: ذ. تمام ڇڏي لسي يا پنگ (جنهن ۾ گھڻو پاڻي پيل هجي)، لامارو (پکيءَ جو).

washy, weak, watery, dilute, thin, diluted.

pounce, sweep, leap (of bird).

جھاڳوڙ: ٺ. منتر، ترو، نانگ بلا جي ڪڪ جو اثر لاهڻ لاءِ خاص منتر.

conjuring, charming, magic, bewitchment, en-

جي جھل سبب چمڪي وارو ٿئي.

a musical note or tone, slow musical sound. an ornament giving musical sound (due to small bells),

جھانئون: ذ. پيرن تان مڙ لاهڻ لاءِ ڪھري سڙ يا پٿر.

a kind of clay piece used to rub the dirt from the soles of feet with, a kind of pumice stone for polishing feet.

جھانڙو: ذ. لٽو (وڻ).

the tamarisk tree (*Tamarisk indica*).

جھٽ: ص. ھريور. تيل يا شپ سان ڀريل.

full with fat or oil, fatty, adipose, oleaginous, unctuous.

جھٽ: ث. چاچول (پاڻيءَ ۾) ولول.

shaking, churning, turmoil, quivering.

جھٽ: ث. اثر (تڏ يا جھولي جو) چيٽ (بيماريءَ جي).

effect of (winter cold or summer heat). to be caught in a disease, ailment.

جھٽڪو: ذ. ولولڻ جو آواز.

the sound of churning, shaking sound.

جھيلو: ص. ويڪرو-خلاصو (پھراڻ، چولو، ڪوٽ).

loose, loose dress or apparel.

جھڻ: جھڻ: م. پاڻيءَ ۾ هٿ وجهي لوڻ-لڻ. گھڻو تيل يا گهم وجهي سڦو ڪرڻ (مائي يا وارن کي).

to shake, churn, churr, to rub anything with the hands in water. to put more fat, make fatty, oily, to besmear or cover (bread etc) with ghee, to butter, to besprinkle, cover all over (with oil, fat).

جھيو: ذ. قياس-ڪهل. چڪي (دل کي).

kindness, consideration, tenderness. attraction. allurements.

جھي: ث. چي-ست. چڪ (لغام کي). چي (دل کي). ڪهل.

jerk, shake, quake. pull (a bridle). allurements (of heart). compassion, pity.

جھير: ذ. هڪ ذات جو نالو.

a cast or tribe.

جھٽ: ث. ننڍڙين ڪنڊين يا جارين جو ڳٽيل جھڳٽو. مٿي جا لڳا وار.

a small bush, a shrubby place; unoiled hair of the head.

drub.

جھاڳوڙو: م. ڇاڇولڻ. پاڻيءَ ۾ وڏي ڌانڌول ڪرڻ. ميري ڪپڙي کي مڪن سان ستي صاف ڪرڻ. ڏاڍي مارڻ.

to shake up a liquid substance, roil. wash out clothes by trouncing. a trouncing, beating, thrashing.

جھالڻو: ص. جتادار-ديريا.

durable, lasting, enduring, perdurable, stable.

جھالڙو: ث. مورتين وغيره جي سرن مان نانڪيل پانڪ (جيڪي ڪنارن تي هئجي). ٽونرن وغيره جي قطار. ڪنن ۾ پائڻ جو هڪ گهم.

a string of beads (pearls) attached to the edge of a cloth. a fringe, a kind of ear ornament, frill, hem.

جھانڙو: ز. جھٽ-جھٽ.

a snatch, pluck, spring, dart, pounce, seizure, clutch, grab, grapple.

جھانپو: ص. اکين ۾ ڏند سبب گھٽ نظر وارو.

having short vision, bad eyed, dim sighted.

جھانجهڙو: ث. هڪ قسم جو ساز.

a cymbal, one of a pair of concave brass plates struck together to make a ringing sound (for musical reaction).

جھانجهڙو: ث. پيرن جو هڪ گهم-پازيب.

a kind of ornament for the feet.

جھانجهڙو: ص. پنڌ جو تڪو-تيز رفتار. ڦوٽ.

active, smart, quick, expeditious, swift, dynamic, brisk, energetic.

جھانڪڻو: م. جھانڪڻ پائڻ-لياڪا پائڻ. لڪي لڪي ڏسڻ.

to peek, peep, glance, glimpse, glimmering, flash, glint.

جھانڪو: ذ. کڏو (رستي ۾). کڏي سبب آيل لوڏو.

a depression in the road, a rut and its effect on a passing vehicle.

جھانگي: ص. جھنگ جو رهائڪو. جھنگ جو مارو ماڻهو. جھنگ جي ڏٺ وغيره تي گذران ڪندو. (ث. جھانگيائي).

a forester, one who dwells in the jungle, villager.

جھانورو: ص. اکين ۾ ڏند جي بيماري سبب گھٽ ڏسندڙ-ڇنجهڙو.

dim sighted, dysopia, defective vision.

جھانءُ: ث. واهي جو جھڪو منو آواز. گهم جو هڪ قسم (جيڪو مڇلين

to catch anything moving or falling from above, to catch or snatch while flying, to catch or hold a flying object, to be influenced, affected, inspired, swayed, impressed, moved (by thought).

جَمَعِي: ث. جَمَعِي جَمَعِي.

a snatch, pluck, spring, dart, pounce, muss, clutch, scramble.

جَمَعِيون هئو: ث. جَمَعِيون هئو. زوري ڪوڻ. ٺڳيون ڪوڻ. ننڊيون چوريون ڪوڻ.

to snatch, snatching, thievery, larceny, lifting, stealing, thieving.

جَمَعِي: ث. ننڊ جو جَمَعِيون پَنڪي.

a nap, catnap, siesta, snooze, short sleep.

جَمَعِي: ذ. جَمَعِي لامارو.

a snatch, spring, dart, pluck, pounce, muss, clutch.

جَمَعِي: ذ. جَمَعِي.

idem.

جَمَعِيون: م. جَمَعِيون لامارو ڏيڻ.

a snatching, pouncing, plucking, clutching, taking hold of.

جَمَعِيون: م. جَمَعِيون. گهٽجڻ (رنگ، چلڪ).

to snatch, pluck, catch (in the air), fading of the colour or shining.

جَمَعِيو: ذ. جَمَعِي جَمَعِي.

a snatch, to spring or dart, pluck, pounce, clutch, catch hold of.

جَمَعِيو: ث. ننڊ جي گهر پَنڪي.

a nap, catnap, siesta, snooze.

جَمَعِيو: م. جَمَعِيو هئو ڪوڻ. هوا ۾ اُڏامندي جھلڪ. گهٽجڻ (روني، چلڪ).

to snatch, to catch while flying or still in the air, to muss, pluck, fading of colour, shining or appearance.

جَمَعِيو: ذ. جَمَعِي جَمَعِي لامارو.

snatch, a spring or dart, pluck, pounce, muss, catch, clutch.

جَمَعِيو: م. اندر ۾ ڳڙڻ (ڏک کان). تمام گهڻو ڏک ٿيڻ. وڃهڻ، سوز گذارڻ کان مڙهائي ٿيڻ.

جَمَعِي: گهڙي - ساعت. ٿوري دير.

instant, moment, twinkle.

جَمَعِي: ظ. جلد - يڪدم - ڏرت.

quickly, instantly, swiftly, instantaneously, immediately, right off, right away, posthaste, promptly, speedily.

جَمَعِي ٿي وڃڻ: دير ٿي ڪانه لڳڻ. اک چنب ۾ ٿيڻ.

to happen instantly, in split-second, a sudden incident, within no time.

جَمَعِي ڪوڻ: جلدي ڪوڻ - سيگهه ڪوڻ.

to make haste, expedite, hurry, hustle, rustle.

جَمَعِي: ذ. ڪوڻ جو عمل، جَمَعِي جَمَعِي لامارو چڪ (ڪٽي يا جانور جو).

موقعه - داڍ.

snatching at, a snatch, pluck, spring, dart, pounce, catch, clutch, grab, grapple, bite (of dog or other animal), opportunity, chance.

جَمَعِي جَمَعِيو: ذ. ڦرمار - ڦرلٽ.

thievery, theft, larceny, stealing, thieving.

جَمَعِي وڃڻ: چڪ وڃڻ. ڪاوڙ مان تڪر ڳالهائڻ.

to bite, cut with teeth, to talk in a ragging tone, fly into a passion.

جَمَعِي پَٽ: ظ. تمام جلدي - يڪدم. نه ڦه - تڙي ڪڙي - اُٿي جو اُٿي.

instantly, forthwith, immediately, right off, straight away, posthaste.

جَمَعِي: ث. جوڻ - ستر.

thigh.

جَمَعِي پَٽڻ: جوتون پَٽڻ. ڪشالا ڪڍڻ.

to struggle very hard, endeavours, striving, hassle, trying, trial.

جَمَعِيو: م. جَمَعِيو ڏيڻ. ڇنڊڻ (هٿن کي).

to whisk, jerk, quake, shock, shake.

جَمَعِيو: ذ. ڏوڏو - ٿيلهو ڇنڊڪو وسڪارو (مينهن جو).

jerk, quake, shock, throwing off, whisking, snatching; a shower of rain.

جَمَعِيو: ذ. جَمَعِيو (هوا جو). پَنڪي (ننڊ جي).

a blast of wind, catnap, siesta, snooze.

جَمَعِيو: م. هوا ۾ اڇليل شيء کي جھلڪ - جھلڪ هوا ۾ پڪڙڻ. اُڏامندڙ کي وڻڻ. اثر وڻڻ (دليل، خيال، نظريي جو).

ڪري روشني يا اوند ڪري سگهجي.
a shutter, a venetian blind, a louvered window shutter.

جھڙڻ: م. جنسي خواهش جو غلبو ٿيڻ. شعوت ٿيڻ.
a feeling of sexual arousal, trickling or emitting of semen. to be in rut.

جھڙڻ: م. جھڙو ٿيڻ. جھڙو ٿيڻ. پڇڻ پڙڻ. زيون ٿيڻ. ڏکڻ (قت ٿوڙي).
زخري ٿيڻ. ڏکڻ ٿيڻ.

to weaken, despair, fail, become old and decrepit.
borken in pieces. to be hurt (wound), be broken or injured, an injury, feel hurt.

جھڙو: ڏ. ٿوهارو. مٿان ڪرندڙ پاڻي. آبشار.
a cascade, waterfall.

جھڙو: ڏ. ڏوڙي کي هٿ سان ولوڙڻ لاءِ ڪاٺيءَ مان ٺهيل
نندو منڌيتڙو.

churning staff.
جھڙو: ص. شيرين اکين وارو. اڇن ۽ ڳاڙهن چنن وارو ڳو.
having blue eyes. a bull having white and red spots on its skin.

جھڙوڪو: ڏ. محلات يا ماڙيءَ جي چاريدار ڌري يا چهرجي.
casement, window, window-like opening, ventilation spot, lattice.

جھڙوڪو: ڏ. چارو-ڳڙوڪ. ننڍي ڌري ڪچو گهر.
a recess, niche in a wall. a window, window-like opening. a mud-house,

جھڙي: ڏ. سامونڊي لهر. وير. ڌري ڌري جي وڻي يا سِير.
a wave, riple, tide. a crack, split.

جھڙي: ڏ. ڪپڙي جي تند نڪرڻ سان ٿيل وڻي. گنج.
striated, streak, wrinkle, ruffle, crumple.

جھڙيون پوڻ: ڪپڙي ۾ ڌاريون پوڻ. منهن ۾ گنج پوڻ.
(of a cloth) become wrinkled, streaked, striped, ruffled, crumpled. (of a face) become streaked.

جھڙيل: ص. ڀڳل (ڪاٺي، عضوو). جھڙو.
broken, shattered, fractured, ruptured, torn, stick, limb. spent, wasted, exhausted, old, time-worn.

جھڙو: ڏ. مڙي وارو ڌڪ. رهو.
scratch, laceration, a hit or tear of ankle.

to languish, deteriorate, fade, weaken, grow weak (from an ailment).

جڙجڙائي: ڏ. گهڻائي. ڪثرت.
abundance, prosperity, thriving, ampleness, plentiful, abundant, bounteous, bountiful.

جڙجڙڪو: ڏ. هڪ. گهٽتائي. حجاب.
hesitation, shyness, confusion, embracement, modesty, lack of intimacy.

جڙجڙو: ص. گهڻو. حد کان وڌيڪ.
abundant, much, plentiful, ample, bounteous, bountiful, plenty.

جھڙو: ڏ. ڪڏ يا چڙ (جنهن جو مٿيون پاسو ڇت وانگر وڌيل هجي). ڪوپ.
پاڻيءَ جي ڪڏ. ڪوڙ. (ص) پراڻو. جھڙو.

a projection of hill or earth over a pit, depression.
a pit of water. old.

جهر جهر: ڏ. وري وري چوڻ. گهمي.
to repeat again and again, repetition alteration.

جهرجھنگ: ڏ. ڀونو ۽ جهنگ. (ظ) هر جڳهه.
jungle, wood, forest. everywhere, all over, all round, for and wide, throughout.

جهرجھنو: ص. ڳريل ۽ سڙيل. ڀڳل ٿيل. زبون.
shabby, bedraggled, dilapidated, dingy, seedy.

جهرڪو: ڏ. هڪ مشهور پکي-چوڙو.
a cock sparrow, a small passerine bird.

جهرڪي: ڏ. جهرڪ جي مادي-چوڙي.
a female or hen sparrow.

جهرڪڻ: م. جهرڪڻ-چمڪڻ.
to shine, beam, gleam, radiate, glaze, showy, luster, gloss, sheen.

جهرمڻ: ڏ. انبوهه. ميڙ. هجور. تولو.
an assemblage, gathering, aggregation, assembly, congregation, crowd, group.

جهرمر: ڏ. چمڪو. پاڻيءَ ۾ تروڻ جو اولڙو. تارن جو ٽمڪو. گهڻين
بتن جي روشني. رونق.

beauty from variegation of colours, or diversity of decorations, the effulgence of stars, many lights, extensive lighting arrangement.

جهرمري: ڏ. اها ڌري جنهن ۾ پٽيون لڳل هجن ۽ پٽيون هيٺ مٿي

جھڙي: ٿ. مينهن جي جھڪور.

continuance of rain, drizzling.

جھڪ: ٿ. مٽيءَ وارو طوفان-واج: بڪ بڪ. اجايون ڳالهيون-اجايو بحث.

جھڳي: (ص) اجائي بڪ ڪندڙ. گھڻو ڳائيندڙ. گھڻو ڳائيندڙ پرڙهي

عورت.

a storm of wind, gale, windstorm, prattling, gabbling, foolish talk, useless talk, unnecessary argument, debate, disputation, a prattler, babbler, chatterer, gabber, a disgusting songster (male or female), woman.

جھڪ: ڏ. ڪپ-خمر. هيٺاهين-نندي.

a dint, bend, curve, bow, crook, crumple, low-lying (land).

جھڪاڻ: جھڪائي: ٿ. هيٺاهين-نندي (زمين). لاهي. گھٽتائي-

ڪمي-ٿورائي.

a low-lying area, depression, basin, cavity, dip, deficiency, deficit, inadequacy, insufficiency, scantiness, shortage.

جھڪائڻ: م. نمائڻ-نوڙائڻ. هيٺ ڪرڻ (مٿر، اکيرن). هٽائڻ (اٺ). آڻ

مڃائڻ. زوري مڃائڻ.

to be crooked, to bend, incline to one side. (of a camel) to make sit, to lower the gaze, to defeat, browbeat, overpower, subdue, vanquish, bully.

جھڪڻ: م. تن-نوڙ. ڪپڙو ٿيڻ. هيٺ ٿيڻ. لاڙو ڪرڻ. مائل ٿيڻ. آڻ

مڃڻ.

to be crooked, bend, incline, bow, buckle, cave, knuckle, yield, capitulate, scumb, submit, admit defeat.

جھڪو: ص. هيٺ تي نيل. لهاريو. گھٽ-ڪسر. هلڪو (رنگ). گھٽيل

(ملھ يا سونھن جا). هيٺو (زور جا).

dented, bowed, faint, lessened (in force, beauty, value, colour etc). calmed, subsided, quiet, dull (market), gentle, humble, weak, not potent.

جھڪر ٿيڻ: ڪارڙ ڏي ڪرڻ ڏرو هلڻ. سٺ ٿيڻ.

to lessen in force or anger, to reduce the speed, become sluggish, lazy, lethargic, slumberous, torpid.

جھڪور: ٿ. هوا سان گڏ مينهن جو سخت وسڪارو. لاڳيتو مينهن جو وسڪارو. لاڳيتو مينهن.

excessive rain, a downpour, heavy rain, a heavy

جھڙ ڪنڻ: ڊپ ڪڍڻ-مال چاڙهڻ. ڏکڙ ڏيڻ.

to reprimand, rebuke, admonishment, admonition, chiding, rap, reproof, reproach.

جھڙو: ڏ. ڪڪرن جي کس. ڪڪرن سان آسمان چاڙهڻ.

cloudiness, (of the sky) clouded over, hazy.

جھڙالو: ڏ. جھڙ ۽ ڪڪر. ميگھ ملا.

cloudiness, rainy weather, rainy season, rainy condition.

جھڙي: ٿ. تلاشي. جھڙو.

search, scour, rummage, frisk, sweeping, clearing.

جھڙپ: ٿ. جھٽ (تڏ يا جھولي جي). اثر (چن پوت جو). چيٽ. حملو.

جھڙو-تڪرار.

a stroke of wind, sun, chill, an effect of supernatural spirit, attack, assault, quarrel, contention, fighting, altercation, strife, conflict, rivalry.

جھڙپ لڳڻ: بيماريءَ جو اثر ٿيڻ. چيٽ اچڻ.

an attack or onslaught of a disease or ailment, attack of disease, virus.

جھڙپ: ڏ. جھٽ-جھٽ. لامارو.

a snatching, catching, swoop, swift diving attack (by a bird etc).

جھڙپڻ: م. جھپ هڻي ڪئي رڃڻ. ڪسڻ. اوچتو ڪئي رڃڻ. جھٽڻ.

to snatch, pluck, seize, clutch, grab, grapple, nab, take.

جھڙپڙ: ڏ. جھڙپ.

a snatch, attack, assault, plucking.

جھڙو ٿڙ. جھڙي ٿڙي: ٿ. مينهروڳي. مينهن جي منڏ. برسات. ٻوند ٻوند.

rainy-season, cloudiness, rainy-weather, drizzle.

جھڙڪو: ڏ. چيٽ. پٽڪو (باهه جي).

a stroke, blow, flaming of the fire, ablaze, blazing, flaring, afire, aflame.

جھڙڪڻ. جھڙڪڙ: ڏ. پيڙ (باهه جي)-پٽڪو. جنگ-لڙائي.

blazing of the fire, flaring, war, assault.

جھڙوڻ: م. روڻ-ڪپڻ. سنڻ ڪرڻ. مارڻ. ڳرڻ. رڃائڻ. تڪر ڪاهڻ (ٻڌ).

to cut down, beat, strike, thrashing, beating, drubbing, trouncing, a fast step, to walk at a fast pace.

جَمَعِي: ث. بک - یخی، اجایو ځالما،

jabbering, gibber, babbling, chattering.

جَمَعِي مټن: اجائي بک کړن. گټور ځالما.

prattle, foolish talk, babbling, gabble, talk incessantly (without sense).

جَمَعِي: ث. پونگي. ککائين جهرپړي.

a mud-house, a hut, cottage, shack.

جَمَعِي: ث. روک - منع. آذر - ټيک (پټ يا چټ کي). ټيک ډيځ لاء کاني يا شومي.

seizure, hold, restraint, grasp, grapple, grip, forbidding, prop, support, brace, shore, stay, underpinning.

جَمَعِي: ث (ع. جُل) گهرزي يا وټت جي مٿان وچمن لاء کپړو.

covering cloth of a horse (or other animal).

جَمَعِي پل: ث. روک - منع - بندش.

seizure, stoppage, restraint, restriction, prohibition.

جَمَعِي: م. ونځ - قابو تير. پکڙجن. بيماري مرونځ.

to be seized, to be eclipsed, be seized by a disease, ailment, be caught, arrested.

جَمَعِي: ث. چمکو. جلور، توري، دير لاء نظارو.

lustre, splendour, a glance, glimpse, glare, flash, glow, glisten, scintillate, shimmer, sparkle.

جَمَعِي کارو: م. چمکا ډيځ. چمکات کړن. تجلا ډيځ.

to flash, glance, snatch, glare, glow, sparkle, shimmer.

جَمَعِي کارو: ډ. چمکو. تجلو.

a flash, glare, glare, sparkle, shimmer, scintillation.

جَمَعِي: م. چمکو. ظاهر تير.

to shine, flash, glitter, glare, shimmer, scintillate, become visible, seeable, viewable.

جَمَعِي: ډ. توري، دير لاء ډيکاء - نظارو. چمکو - تجلو.

lustre, splendour, glance, glimpse, sparkle, shimmer, scintillate, glare, flash.

جَمَعِي: ث. چمکو. ډيکاء، چمکو.

a glance, glimpse, visibility, appearance, flash, glare, sparkle.

downpour with wind.

جَمَعِي: ث. گچي - ڦين - ټټ - بک - یخی.

foam, froth, suds, lather, spume, yeast, chatter, gibber, babble, jabber.

جَمَعِي: ډ. توري تعداد مرون ۽ پوتا. تورو وټن جو خنډ.

a clump of trees.

جَمَعِي جَمَعِي: ث. زياتي تکرار. بحث مباحثو. بسود ځالما.

quarrel, altercation, brawl, bickering, controversy, embroilment, hassle, fracas, fuss.

جَمَعِي: ډ. باز (پکي) جو هک تسم.

Jugger, a kind of hawk.

جَمَعِي والو. جَمَعِي والو: ص. نساډي. جبريټاک. ټڏائي.

a wrangler, quarrelsome, belligerent, bellicose, combative, contentious, brawling, scrappy.

جَمَعِي: م. جهر ټو کړن. بحث کړن.

to quarrel, fight, tug, dispute, affray, fracas, scuffle, scrimmage, brawl.

جَمَعِي: ډ. جهر ټو - تکرار. دنگو - نساډ. بحث.

strife, quarrel, controversy, fight, feud, altercation, imbroglio, wrangle.

جَمَعِي مټ: ث. چمکات. چمکا. روڼ. جهر م. چمکار.

brightness, glitter, sheen, flashing of lights, flash, glance, gleam, glimmer, spangle, sparkle, twinkle, shimmer, glisten.

جَمَعِي. جَمَعِي: م. ولورډ (کي) لټو (پائي) چاچول.

to agitate, stir, churn, shaking, roiling.

جَمَعِي: ډ. ککائون گهر. پونگو گهر.

a hut, cottage, shack.

جَمَعِي جَمَعِي تير: گهر برباد تير. سپ کچه ناس تير. ډاډو نقصان تير.

to sustain unbearable damage, loss of possessions, loss of property, deprivation.

جَمَعِي: ث. جهاجور.

shaking, agitation, stirring, churring, roiling.

جَمَعِي: م. چاچول. منالو. ولورډ. مار ډيځي هډ ځو پچو. ډاډي مار ډيځ. جهاجور.

shaking, stirring, churring, roiling, thrashing, sound beating, tremulousness.

bow, bend down. to stoop, bend (due to over-loading).

جَهَنڊِي: ص. تٽار (ميري سان وٺ).

full with fruit, blossoming, blooming,

جَهَنڊِي: ذ. جهمڙو- ڏڏو- جنجل- خٺو- ڪاپارو.

quarrel, scuffle, discord, altercation, bickering, brawl, difficulty, dispute, embroilment, fracas, fuss, hassle, imbroglio, squabble, wrangle.

جَهَنڊِي: ذ. ٻارن جو هڪ رانديڪو (ڪاٺ يا لوهه جو سوراخدار گولڙو جنهن ۾ چمڪي لاءِ ڪڪرا پيل هجن).

a rattle (for children).

جَهَنڊِي: وڃائڻ: راضي ڪرڻ لاءِ جيلا هلائڻ. سڃهائڻ لاءِ گھڻو مٿو هڻڻ

to cajole, coax, appease, to convince.

جَهَنڊِي: ذ. ڏوڏڻ. سجاڳ ڪرڻ.

to wake, awake, awaken, rouse, stir, waken, arouse, whet.

جَهَنڊِي: جَهَنڊِي: ٺ. نئين ڄاول ٻار (ٻُٽ) جا پھريان پيدائشي وار.

the first hair of a new born child, the tonsure of this hair.

جَهَنڊِي: ذ. ٿورو. ڏڏو. ڪڪر (مچرن جو). ٻرو (پکين جو). وڻن جو ويڙھ.

a group, band, bunch, crowd. a swell of insects (mosquitos). flock of birds. a thicket or grove of trees, copes.

جَهَنڊِي: جَهَنڊِي: ذ. ڪپڙي سان ويڙهيل منهن (جنهن سڃاڻپ نه ٿئي). ٻُٽ. پاڻولي هڻي ڪپڙي سان پاڻ کي سڃو ڍڪڻ- گھٽڻ.

covering the lower part of face with cloth (to hide the identity), camouflage, disguise, mask, dress up, dissimulate.

جَهَنڊِي: ذ. علم. انگاس. نشان واري پيرڙي.

a flag, banner, standard, ensign, streamer, gonfalon, jack, signal.

جَهَنڊِي: ڪڏڻ: اڳواڻي ڪرڻ. شروعات ڪرڻ.

to lead, to start, to proceed first, guide, conduct, pilot, shepherd, steer

جَهَنڊِي: ص. اهو ٻار جنهن جي مٿي جا وار لٿل نه هجن. وڏن وارن وارو.

an infant still having the hair he was born with, a child with long hair, (of hair) matted:

جَهَنڊِي: ٺ. ننڍو جَهَنڊِي- بانئشي. ريل گاڏيءَ کي هلائڻ يا بيهارڻ جي

جَمَلُ، جَمَلِي: م. هٿ ۾ وٺڻ. پڪڙڻ. قابو ڪرڻ. گرفتار ڪرڻ. منع ڪرڻ. روڪڻ.

to seize, take hold of, take in hand or with hand, distraint, clasp, stop, prevent, forbid, hinder, restrain, arrest, to prevent, prohibit.

جَمَلِي: م. لڏڻ- جُهَلڻ. (ص) لڏڻ- سڌو- حُسين- پيارو.

to swag, sag, to be taken off (as water-wheels, a load etc). beautiful, charming, handsome, lovely, beloved.

جَمَلِي: ذ. آڏو- ٽيڪ. بچاءُ- جتا- پائداري. سهارو.

a prop, an obstructor, a preventer or holder back, lasting, durable, enduring, stable, supporting, support, sustain, bolster, brace.

جَمَلِي: ٺ. هرا لاءِ ڇت ۾ تنگيل وڏو پڪو (جيڪو لوڏن سان هڙائي).

a large fan, punkha, winnowing fan.

جَمَلِي: ٺ. پيٽ جي ڪُل کان اندريون پردو.

the caul.

جَمَلِي: ٺ. هيٺاهين زمين- نشيب- ٺوڻ- ڇي- سَٽ.

lowlying area, flooded land, jerk, shake, twitch.

جَمَلِي: جَمَلِي: ذ. وڻن جو جَهَنڊِي- جَهَنڊِي.

a thicket or grove of trees, a huri.

جَمَلِي: ٺ. سنڌ جي تالپور اميرن جي سواري لاءِ دريائي ٻيڙي.

اها ڪٿ جنهن ۾ راڻ جي بدران تختا لڳل هجن. ڪنن ۾ پائڻ جو هڪ گھڙ.

a kind of pleasure boat, a barge. an ornament for the ears, an ear-ring.

جَمَلِي: ٺ. هڪ قسم جو ناچ.

a kind of folk dance, a dance with circular movements.

جَمَلِي: ٺ. "جَمَلِي" ناچ ۾ گھمري (ڦيري).

a circular movement in a dance, to take a round of the ground while still dancing.

جَمَلِي: پائڻ: خوشيءَ مان ڦيريون پائڻ. ڦيريون پائي نچڻ. لِينڱ ٽپا ڏيڻ.

to enjoy, to dance out of happiness or goodluck, bliss, blessedness, beatitude.

جَمَلِي: م. ٽن. تٽار ٿيڻ (سڀ يا پاڻيءَ مان). ٺوڏڻ. جَمَلِي (ڇت). بار سڀيان جَمَلِي.

to ooze, dribble, leak. to be filled to the top. to

نشان واري جھنڊي.

جھنگ: ٺ. تبييه - جٺ. جٺ ڏٺ. ناراضگي مان سمجھائي.
reproof, rebuke, admonition, reprimand, chiding, reproach.

جھنگڙو: م. جٺ ڪرڻ - تبييه ڪرڻ. ٽنڊڻ.
to reprove sharply, snub, rebuke, admonish, reprimand, chide, snob.

جھوٽو: ٺ. جھاتي - لياڪو. نظر رجھڻ.
peeping, to glance, glimpse, peeking.

جھوٽو ڏيڻ: ھتي ھتي اجايون جھاتيون پائڻ. در در پھتڪڻ.
wandering, to stumble, dive, fumble, grope, vagrancy, vagabondism.

جھوٽو: ڏ. لوڏو (پينگهه يا واڙ جو). ننڊ جي ڄمار ۾ لوڏو - اوچرائي.
a push or nod, a blast of wind, a puff, drowsiness.

جھوٽا کائڻ: لوڏا کائڻ (پينگهه جا). پنڪيون کائڻ. ويٺي ويٺي ننڊ ڪرڻ ۾ لوڏا کائڻ.
to take a push or ride in a cradle. to fall asleep while sitting, to feel drowsy, dose off.

جھوپڙو: ڏ. ننڍو ڪڪڙون گهر. جھگرو.
a hut, cottage, cabin, shack, shanty.

جھوپڙي: ٺ. ٽن ٽن ننڍي جھگري.
a small hut, cabin, shack, shanty.

جھوپڙو: ڏ. ڪڪڙون گهر. پونگرو. جھگرو.
idem

جھوڙو: ڏ. ڏڏو ۽ لوڙڙو جو آواز. ٻارن کي ڏيچارڻ لاءِ خيالي جانور.
the sound of churning. an imaginary animal (for creating fear in children).

جھوڙو: ٺ. مارڪٽ. سٽڪو (مڻهن جو).
a beating, thrashing, trouncing. the sound of falling rain.

جھوڙو جھڪوڙو: ٺ. برباد جو لڳاتار وسڪارو.
a downpour, heavy rain.

جھوڙو: ص. جھريل - پڳل. زيرن. پراڻو. پڙهو.
old, ancient, decrepit, antique, timeworn, damaged, wornout, broken.

جھوڙائو: ڏ. ايڏاڏو. ڏک سُو. گھٽي - ڳالائو.
injury, hurt, ruin, damage, harm.

جھوڙو، جھوڙو: پڇڻ - ڀڳا ڪرڻ. زيرن ڪرڻ. ڏکڻ - ايڏائڻ. سٽڻ

a small flag, streamer, a signaling streamer.

جھنگارو: ٺ. ساز جو واچو. گھڙ جو چلڻو.
tinkling, rattling, high ringing sound, the sound of bells or ornaments.

جھنگ: ڏ. ٻڙ - ٻيلو. وڻ ٺڻ.
a jungle, a large thicket of trees, forest, timberland, wood, woods, woodland.

جھنگ ڪڍڻ: ٻني مان بيڪار ٻوٽا ڪڍي ڀرڪ لاءِ زمين صاف ڪرڻ.
to prepare the land for cultivation, by removing the weeds and bushes.

جھنگ ٻيلو. جھنگراڙ ٻيلو: ڏ. جھنگلي ٻيلو.
a wild cat.

جھنگ ڪڪڙو: ڏ. پکي جو هڪ قسم.
a wild fowl.

جھنگل: ڏ. جھنگ.
a forest, wood, woods, woodland, jungle.

جھنگل ۾ منگل: ڏ. سڄ ۾ وڻڪار. سڄ ۾ آبادي ۽ روڻ.
a cultivation in the otherwise barren land, a thicket in the centre of a desert.

جھنگلو: ڏ. کائي يا لوهي سپڻ جو ڪٽڙو. هڪ راڳڻي جو نالو.
a fence, barricade, barrier. a musical note (raga).

جھنگلي: ص. جھنگ جو. ان سڌريل. وحشي.
wild, savage, boorish, vicious, cruel, barbarous, ferocious, inhuman, truculent.

جھنگڻو: م. مکين جو آواز ڪرڻ. مکيون ويھڻ (کاڌي جي شيء تي).
spoiling of food by the swarming of flies over it.

جھنو: ص. جھنو.
old, decrepit, weak, feeble, frail, infirm, fragile, puny.

جھڻو: ٺ. مڇي. گھاتو ڏڏو. لسي - ڏڏو.
butter-milk, curd.

جھڻ مڪڻ ڪرڻ: گڏوڳ ڪرڻ. معاملو منجهائڻ.
to jumble, confuse, foul up, muddle, tumble, mix up, disorder.

جھڻ جھڻو: ٺ. رنج ڪندڙ - گھبي.
squabbling, wrangling, quarrelling, scrapping, contention.

roof.

جمھولو: ڏ. اونھاري جي گرم هوا۔ لوھ۔ لڪ۔ لڪ جراث.
the hot wind, simoon, the blasts of hot wind
(mostly from south-west).

جمھولو: ڏ. لوڏ۔ پينگهه۔ پينگهه.
cradle, swing.

جمھولي: ڏ. جمھل. ٻار کي لوڏڻ لاءِ ڪپڙي جي لوڏ. چولي يا پھراڻ جو
اڳو۔ دامن. ڪپڙي جي ڳوٺڙي (خيرات وٺڻ لاءِ). گود۔ ھنجھ.
a swing made of cloth, a cradle for a child, the
front portion of a shirt, a scrip or cloth bag, the
lap, to hold in a lap.

جمھولي جمھل: خيرات وٺڻ لاءِ پلڪه جمھل. مدد گھرن. پنھ.
to beg, hold front portion of shirt for collecting
money. alums.

جمھومر: ڏ. گھ جو هڪ تسر (پيشانيءَ جي).
an ornament for the forehead.

جمھومڪ: ڏ. ڪن ۾ پائڻ جو هڪ گھ.
an ear ornament, an earring.

جمھومڻ: م. نشي يا مستي ۾ لڏڻ.
to swing, rock and roll, intoxicated, drunk,
drunken.

جمھونجهه: ڏ. لڙائي۔ جنگ. جهيڙو.
war, battle, fight, quarrel.

جمھونجهارو: ص. ويڙهاڪ۔ جنگجو. سورهيه۔ مانجهي. بهادر.
a hero, fighter, gladiator, warrior, brave, auda-
cious, courageous, dauntless, gallant, doughty.

جمھونگارو: ڏ. جھيشي آواز سان ڳائڻ. چڙياڻي مال کي پھرائڻ لاءِ ڌنارن
جو خاص آواز.

to croon, hum, sing (in a low voice), a feeble
voice of herdsman to drive cattle. buzz.

جمھونگارو: م. آهستي پڙهڻ يا ڳائڻ۔ پنھنجي منھن سر
سان چوڻ.

to croon, hum or read in a low voice, to sing low-
ly.

جمھونو: ص. پراڻو۔ ڪهنو. قديم۔ اڳاٽو. پٽو۔ زيون. پڙهو (ڏ. جھوني).
old, ancient, decrepit, oldish, feeble, timeworn.
fusty, moldy, dowdy, wornout.

جمھير: ڏ. چير۔ شڪاف. زخم. ڪپڙي ۾ وڃان تندن نڪرڻ سببان ٿيل

ڪڻڻ.

to hurt, make sore, injury, break, damage, beat,
thrash, hit, clout, swat.

جمھيري: ڏ. ڳڻتي۔ وجھل. پريشاني. اٿڻ۔ چوراڪورا. سڪ۔ اڪڻڊ.
pain, sore, anguish, pain of separation, breave-
ment, sorrow, affliction, heartache, heartbreak,
rue, woe.

جمھورو: ڏ. سنڌ يا پٽ جو ٿڌڻ۔ ٿوڙو. وانگڙو سائي گاه جو ڳڻو.
a tassel, the hair of the head tied up in a lump, a
clump, a bundle of green grass.

جمھوري: ڏ. ٻن جي بيٺين جي جوڙي (پنجوڙيم پيڙيون).
a bundle of bidis (local cigarettes).

جمھوڪ: ڏ. نمڻدي۔ هيٺاهين (زمين). بيٺڪ (اُن جي). اُن جي ويڪ
وارو هنڌ. رات جو بارگير اُن جي منزل. ماڳ۔ منزل. اڳتي سيرڻ لاءِ
جرڪ.

a piece of lowlying land, a place where camels are
picketed, a resting ground, a camp-site, camping
ground.

جمھوڪڻ. جمھوڪڻ: م. ڏڪڻ. زوري اندر وڃهڻ۔ ٽُڻ. ڌڻي ڀرڻ. سورڻ
(باهه ۾ ڪالين).

to push with force, to brimfull, to put logs on the
fire, to push fagots into the fire, rekindling the
fire (forcefully).

جمھول: ڏ. چولي يا پھراڻ جو اڳو۔ دامن۔ پلڪه. جمھولي.
skirt (of garment), front of an apparel.

جمھول جمھل: خيرات وٺڻ. مراد پنھ. باجهه گھرن.
to beg, appeal, beseech, brace, entreat, implore,
plead, supplicate.

جمھول: ڏ. هيٺاهين زمين۔ نشيب. درياءَ جي کاڌ وارو اونھون هنڌ (جتي
درياءَ جي لاٽ بعد به پاڻي بيلو رهي). درياءَ جو اونھي پاڻي وارو وهڪرو.
ڍرائي (ست، ڪپڙي، نورڙي وغيره جي تندن جي).

the lowlying land, a land subject to flooding in
the monsoon season, the deepest flow of a river.
a loose noose, loose band, strip, stripe.

جمھولڻ: م. لڏڻ. لٽڪڻ. جھومڻ. ڪنڌ هٿ (غيبات جي اثر کان).
a vibration, oscillation, a swing, a cradle, to
swing the head due to some evil spirit, incanta-
tion.

جمھولڻو: ڏ. پينگهه. جھلي (ڀت ۾ پتل).
a swing, cradle, a large fan hanging from the

slight, slightly, gentle, without force, slow (fever), feeble, weak, infirm, fragile.

ج

ج: ث. سنڌي الف بي جو چوڌهين اکر. هن اکر سان ڪوبه لفظ شروع ڪونه ٿو ٿئي.

the fourteenth letter of Sindhi Alphabet. there are no words under this letter.

چ

چ: ث. سنڌي 'الف-بي' جو پندرهنون اکر ۽ فارسيءَ جو ستونون اکر. اُچار 'چي'.

the fifteenth letter of Sindhi alphabet and seventh of Persian alphabet. pronunciation 'che'.

چاهڪ: ذ (ف) چاهڪ.

whip, flog, lash, a

چاهڪدستي: ث. ڏوڙي، مهارت.

skill, agility, cleverity, ability, expertise, expertness, knack, mastery, mastership.

چاه: ث. چيڻ جي حالت. ڏندن سان زور.

chewing, munching, crunching, mastication.

چاهو: ذ. کاڌي معل جڙين جو چڪر.

chewing action, munching, crunching, mastication.

چاهيا ڏين: وات هلائڻ (کاڌي کائڻ وانگر). ٺلهو وات هلائڻ.

to munch, crunch, masticate, chew, champ, chomp, chump, scrunch, ruminate.

چاهول: ث. جڙيل - فل.

news, word, chatter, rumor, report, gossip, murmur, rumble, talk, tattle.

چاهون، چاهون: ص. چهاڙڻ ۾ چيو هو (کاڌو، حلوا).

munching with force, crunching forcefully, masticate repeatedly (meal etc). a sweatmeat which is to be masticated or chewed to be diluted. a chewing sweatmeat.

گهاري. چمڪ. ڏ.

a cut, gash, incision, pierce, slashing, slit, gashed, pierced, sliced.

جهيروڙو: ذ. جهڙو. منڊيڙو.

a churn staff.

جهيروڙو: ص. جهيرو ڪندڙ ويڙهاڪ. فساد.

quarrelsome, belligerent, bellicose, contentious, pugnacious, brawling.

جهيروڙو: م. جهيرو ڪرڻ. وڙهڻ جنگ ڪرڻ.

to quarrel, start a fight, war, battle, fight with.

جهيروڙو: ذ. جهڳڙو. ويڙه. تڪرار. معاملو.

fighting, quarrel, contention, quarrelling, altercation, strife, bickering, brawl, dispute, feud, fight.

جهيرو جهڙو: ذ. ڏنگو فساد. ويڙه جهيرو.

a fighting, quarrel, dispute, strife, bickering, brawl, dispute, feud.

جهيل: ث. ڌيمي آواز ۾ جهونگار. ٻئي سان آواز ملائي ڳائڻ. ڳائڻي سان پراڻ لاءِ لاڳو ٿي ڳائڻ. ڀار سان ڳالهائڻ.

to sing in a low or hushed voice, to sing with someone else, to tune, to sing in a chorus, harmony, concert, concord, tune.

جهيلي: ص. راڳ ڪندڙ جي پٺيان سر جهلائيندڙ سر جهلائو.

a singer who follows or sings after the main singer has sung a few words of a song, repeating the song.

جهيلار: ث. ڳالهائڻ ۾ ڀار. اُچارڻ کي ڀار سان هيٺ مٿي اُچارڻ.

to talk in a low-voice, to pronounce in a musical-tone.

جهينگو: ذ. هڪ قسم جو سامونڊي جيت (جنهن جو اندريون ڳوڙو رڌي کائجي). گنگت.

a prawn, lobster, shrimp.

جهين: ث. ڪمزوري. هيٺائي. اڀرائي. هلڪائي (آواز جي).

weakness, infirmity, fainting, fever, feeble (voice)

جهيڳائي: ث. هيٺائي. اڀرائي. هلڪائي. نرمي (آواز جي). سٺو تپ.

weakness, feebleness, low-voice, gentle-voice, low-fever.

جهيڙو: ص. آهستي - ڏيو (ڳالهائڻ). ڏيو - مائو. هيڙو - اوڀرو. هلڪو (تپ)

squash.

چاڀوڙو: ڏ. پٽ وغيره جي گاري واري لپي جو ٽڪر- چاڀڙ.

a piece of plaster fallen from the wall or roof.

چاڀوشين: ٺ. گهاٽي ۽ گڻن تي پريل ڏاڙهي.

round and handsome (beard).

چاڀو: ڏ. پيءُ جو ڀاءُ (ٺ. چاڀي).

paternal uncle, father's brother, uncle (aunt)

چاڌر: ٺ (ف) اروڻ يا وچائڻ جو ڌو ۽ ڊگهر ڪپڙو. گڻن جي چادر.

sheet, a bed-sheet, a wreath of roses (flowers).

چاڌو چاڙهڻ: مزار تي عقيدت طور ڪپڙي يا گڻن جي چادر وجهڻ.

to place a wreath of flowers or cloth sheet over a grave (of a saint).

چاڌري: ٺ (ف) هڪ قسم جو برتو.

a veil, mask, cloak.

چاڌي: ٺ. کير وٺڻ لاءِ ٺڪر جي ڪٺي- ماڻي.

an earthen vessel for curdling the milk and for making butter etc.

چار: ص (ف) چار (گڻائي جو هڪ عدد (4)).

four, a figure of four.

چار ماڻهو: ڏ. ٿورا ماڻهو- ڪجهه تعداد. چارچا.

four people, a few people; a jury of arbitrators, elders.

چار پئسا: ڏ. ڪجهه رقم. ملڪيت- ناڻو.

money, worth, wealth, cash, dough, property.

چارچا: ڏ. ڪجهه معزز ماڻهو.

a few respectable people, elders, arbitrators.

چار ڏينهن: ڏ. ٿورا ڏينهن. ڪجهه عرصو.

a few days, four days, some days.

چارائي، چارائي: ٺ. چوپائي مال چارڻ جي اجرت.

hire charges for grazing cattle.

چارٽ: ڏ (انگ) نقشو، خاکو.

chart, map, graph, table, tabulation, plan, design.

چارپ، چارپو: ڏ. چوڪسي- جاسوسي.

spying, espionage.

چار پُھر: ڏ. سڄي رات يا سڄي ڏينهن جو عرصو.

the period of whole night or whole day.

چارچ: ٺ (انگ) سپردگي. ذميداري.

charge, assignment, duty, responsibility.

چارچ هيٺ: ٺ. مڙهيل تخت جي لکيت.

چاڀي: ٺ. ڪُنڀي (ڪُلف جي). وقت لاءِ وڃ پڙڻ جي ٿڌ. بيل گاڏيءَ جي ٿيٽي کي روڪيندڙ لوهي ڪُنڊو. اڏاوت ۾ ونگ يا ڪمان جي چوٽي، واري وچين سر.

a key, an opening device, the tuner (of a watch), iron bar used for stopping a cart; the central brick of an arch, bend or curve.

چاڀي ڏيڻ: وڃ کي پڙڻ- اُڀارڻ- آماده ڪرڻ. ڦڙت ڪرڻ.

to turn or wind a watch. to make ready, incite, excite, foment, instigate, stir up, provoke.

چاڻو: ص (سن) چٽر- ڏاهو- چالاڪ.

clever, skillful, adroit, dexterous, deft.

چاڻو: ٺ. چٽڪو. عادت. چپيت.

liking for, desire after, taste for, habit. a slap, punch, spank, smack.

چاڻو چڪائڻ: عادت وجهڻ. حرفت سان نقصان وجهڻ. سيڪت ڏيڻ.

to make habitual. to cause loss by dexterity. to punish for an offence or causing loss.

چاڻو: ڏ. چٽڻ جي دوا (معيون وغيره).

a medicine or remedy for licking (an electuary).

چاڻو: ص. چٽيندڙ. کٽو. هڀي. لالچي.

a lick. voracious, greedy, covetous.

چاڻي: ٺ. چٽڪو. چوس- هير- چاهو. واپار جي اصطلاح ۾ بازار ۾ ڪنهن چيز جي کوٽ.

craving, desire. habit, habitude, manner, deficiency in the supply of some items (in the market), shortage.

چاڻپ: ٺ. گوشت جو هڏي وارو ٽڪر (جو توري يا پچائي کائي). چٽ يا پچائڻ جي حالت.

a rib of meat, a piece of meat with bone in it; to compress, compression, squeeze together.

چاڻڙو: ڏ. گوميل مٽيءَ مان ٺاهيل گولائون ڍڪ (جنهن سان گنديءَ کي ڍڪجي). چاڻوڙو.

a piece of earth compacted for using as a cover over some earthen vessel.

چاڻوس: ص (ف) غرشيادي.

a flatterer, sycophant, fawner, wheedler, flunky, toady, spaniel.

چاڻڻ: م. ڪنهن شيءِ کي هيٺان مٿان زور ڏيئي پچائڻ- چٽ ڏيڻ. ڊاب ڏيڻ. پيڙڻ ڏيڻ- زور ڏيڻ.

to press with force, to press, compress, crush.

مٿان هي رکڻ.
to raise, elevate, make ascend. embark, mount, ride. to put something over another.

چاروھو: ڏ. بلندي-مٿانهين. عروج-اوج. واڌ-اضافو. ترقي-سڌارو. فائدو.
مڙسي-هٿ.

elevated, loftiness, rise, raise, height, enhancement, enlargement. benefit, profit, courage, spirit, resolution.

چاروھو: ص. چڙھڻ جو هر شيار (وڻ يا جبل تي).
an experienced climber, expert climber (over a mountain or tree).

چاروھي: ٺ. اُتانهين-بلندي. مٿانهين ڏي ويندڙ رستو يا گس. واڌ. هٿي.
ٽيڪر. ڏاڪڻ.

an ascent, acclivity, temptation. ladder, stair-case.

چاروھي چوھڻ: ڏکيائيءَ مان پار پورڻ. مشڪلات کي مُنهن ڏيڻ.
to surmount the difficulties. to face the difficulties. to come vindicated or successful.

چاروھيڪو. چاروھيڪو: ڏ. جبل جو ڏاڪڻ. اُڀر لڪڻ.
an elevation of a hill or mountain. a difficult passage in a mountain.

چاسو: ٺ. چشڪو-لذت.
taste, relish, flavor, sapidity, savor, smack.

چاسينگر: ڏ. ٽوڪڻيٿر.
a fire fly, an insect producing soft light during night.

چاسو: ٺ. ٺڳو يا کنڊ جي پٽ.
syrup, thick sticky sweet liquid, a concentrated cane-liquid.

چاسوھي: ٺ (ن) ملاڻ-مِٺاڇ. کنڊ بر ڦڦڻ چٽو.
sweet-rice, sweetmeat.

ڄاڻ: ص (ترڪي) تندرست-چڱو پلو.
alert, smart, healthy, recovered from illness, brisk.

ڄاڻائي: ٺ. تندرستي. چڱيلائي.
health, healthiness, soundness, wholeness.

ڄاڻ ڇوڻند: ص. چڱو پلو. تازو توانو. ٿلھو مٿارو.
healthy, fat, fresh, fatty, well-built, fit, hale, sound.

statement of allegations, a charge-sheet, the list of charges levied against.

چارڻ: ڏ. چارڻ ٿور جو فرد (جيڪو گاتي ۽ گھنڊو رهي). منگرو گاتڪر.
a caste in Sindh; a singing fakir, a bard, folk singer.

چارڻ: چارڻ: م. چڙيائي مال کي جهنگ ۾ پھرائڻ (جيئن مال ڪڪ پن وغيره کائي ۽ ٽنگون سامي).

to graze, cause to feed (cattle) in open grass-lands.

چارو: ڏ. چڙيائي مال جو گھ و غيره. مڇي ڦاسڻ لاءِ ڪڍي ۽ ۾ ڦاسيل کاڌو. سُھڻن پيڇرو-ڏگ. جهنگ يا پيلي مان گس. رستي ۾ پائي ۽ گپ وارو ٽڪر.

the fodder, forage, pasture. a trap to catch fish. a footpath, path, passage, passage in the forest. a muddy piece in a road.

چارو: ڏ (ف) چاره-حيلو-تدبير-اُپاءُ.
way out, course of action, expedient. redress, help, resource. cure, remedy, treatment.

چارو جوئي: ٺ. فرياد-دانھن ڪرڻ.
a legal recourse, complaint or grievance against a wrong, oppression, woe.

چارو گر: ص. ڪم ٺاھيندڙ يا درست ڪندڙ. علاج ڪندڙ. حيلي سان چڱو پلو ڪندڙ.

a helper, supporter, redressing the grievances. remedying, curing. a medicant, wiseman, wizard.

چارو: ص. محافظ-پھريدار. جاسوس.
a guard, spy, protector, sentinel, sentry, watchman, watch.

چاروھو: ڏ. واڌ (پائيءَ ۾). اضافو. ٽيڪ-پئيرائي. ترغيب. هٿي. اُتانهين-اچڻي. دوياءَ ۾ پائي جي واڌ.

excess, surplus (water). increase, support, help, incitement, temptation. elevation, raise, make ascend, an inundation by the river, a rise in a river, flooding.

چاروھو ڏيڻ: ڏاڍي تعريف ڪرڻ-پڌائڻ. هٿي ڏيڻ.
to wheedle, coax, blandish, cajole.

چاروھو. چاروھو: م. مٿي ڪرڻ-بلند ڪرڻ. مٿانهين تي رسائڻ. ويھارڻ (سُواريءَ تي)-سوار ڪرڻ. هڪڙي شيءِ جي

چال چَلَتِه، **چال چَلَنَتِه**: ٺڌ. هڻي چڻي. طور طريقو. رسم رواج.
conduct, character, behaviour, comportment, deportment, rite, custom.

چالِيانُ: ص. اٽڪلي. حرفتي. ٺڳ. چالاڪ. هوشيار.
trickster, tricky, fraud, swindler, cheat, cheater, defrauder, funk, rogue.

چالِيانِي: ٺ. چالاڪي. ٺڳي. حرفت.
a trick, feint, gambit, gimmick, jib, ploy, ruse, stratagem, wile, feat, stunt.

چالاکُ: ص (ف) چُست- تيز- ٺُرت. هوشيار. ٺڳ- فريبي.
active, clever, smart, dextrous, tricky, artful, cunning, adroit, canny, ingenious.

چالاکِي: ٺ. ٺُرتي- چُستي، هوشِياري. ٺڳي- حرفت.
cleaverness, activity, trickery, dupery, fraud, hanky-panky.

چالامانُ: ٺ. رسم رواج- هلي چلي. رواج.
custom, habit, tradition, habitude, manner, practice, usage, way.

چالانُ: ٺ (اڻگ) پروانو. راهداري. ملازم جي ڪورٽ ۾ حاضري.
challan before a court of law, a letter of advice, the attendance of an accused person in the court (to answer a criminal charge).

چالائو: ٺ. لاڏاڻو- وفات- انتقال.
departure from this life, decease, demise, death, end of life.

چالو: ٺ. هڻي. ڳوٺن واري ڪنهن به بازيءَ ۾ ڳوٺ جي هٿن جو وارو.
دا.

turn, chance to play a hand or to take a turn, to play, to continue playing.

چالو: ص. رواج ۾ هلندڙ. عمل ۾ ايندڙ. جاري. عام رواجي.
current, effective, prevailing, popular, prevalent.

چاليهه: ص. ڳاڻيٽي جو هڪ عدد (40).
forty, a figure of forty.

چاليهه چورو: ٺ. "الف ليلى" ۾ علاءُدين جي آکاڻي وارا چاليهه چورو. ٺڳن جو ٿور.

(as per the folk tale) forty thieves, a group of forty swindlers.

چاليهه: ٺ. چاليهن ڏينهن جو مدو. اعتڪاف وارا چاليهه ڏينهن (گوشه نشيني ۾ عبادت ۽ روزا رکڻ). فتويٰ جي چاليهين ڏينهن تي ختم ۽

چاڦو، چاڦون: ٺ (ترڪي) وڏن يا چڻن جو اوزار- ڪڍ.

a knife, cutting-instrument.

چاڪُ: ٺ (ف) چير، جهڪُ. وڏ. زخرو- گھاٽ. ڪپڙي جو ٽاڪُ- ڏُر. گاڏِيءَ جو ڦيٿو. (اڻگ) بورد تي لکن لاءِ چن جو قلم. (ص) چيريل. وڍيل. ڦاٿل.

a slit (in clothes), rent, tear, a wound, cut, laceration, the width of a cloth piece, a wheel of a cart, a chalk piece (for writing on black board), slitted, wounded, lacerated, injured.

چاڪُ چڪڻ: زخرو تازا ٿيڻ. سورياد پوڻ.
the opening of old wounds; remembrance of old incidents.

چاڪ گريبان: ٺ. ڇولي يا پهران جو اڳ وارو کليل حصو.
a shirt with open front

چاڪرُ: ٺ (ف) نوڪر- خادم- پيلي.
servant, attendant, retainer, drudge, servitor.

چاڦري: ٺ. نوڪري. خدمت. تيمارداري.
service, duty, attendance, obedience, ministration, labour, menial duties.

چاڦڪليتُ: ٺ (اڻگ) هڪ قسم جي ولاتي مٺاي.
a chocolate, sweetmeat, toffy, candy.

چاڦڪي: ص. گھاٽو هلائيندڙ. تيلي.
an oil-pressor, oilman, oil-extractor.

چاڦڙي: ٺ. ڪاٺيءَ جي جتي.
a wooden shoe, patten, wooden sandal.

چاڳ: ٺ. لاڏ- اٽڪل- مائو. هيچُ.
trick, coquetry, flirt, jilt, play at courtship.

چاڳلائي: ٺ. ناز نغرو. چلولائي.
coquetry, flirtation, dalliance, philandering.

چاڳلو: ص. لاڏلو. چلولو. اٽڪلي. نغرياز. (ٺ. چاڳلي).
full of tricks, or coquetry, a coquet, flirt, jilty, dalliant, philandrant.

چالُ: ٺ. رفتار. هڻي. هٿ- روش. طريقو- ڍنگ. عادت. هير. رسم. اٽڪل- حرفت. مينهن (جنهن جا چارئي پير ۽ منهن اڇو هجي).
پيسڪوٽ راند ۾ پڙي جي ٺهڻ.

gait, walk, conduct, habit, custom, behaviour, manners, style, habit, rite, custom, skill, cunning, a kind of water-buffalo having white patches on feet and face. a turn for playing a card in game of cards.

an informal reception, to invite over tea and light refreshment.

چانعين: ٺ. پڪريءَ جو هڪ قسم.

a kind of goat.

چانئڻ: ٺ. دروازي جي چوڪ جي هيٺين ڪالي.

a threshold, the sill of a door.

چانئڻ چمن: احترام جي اظهار طور چانئڻ کي چمن.

to respect (a saint, pious person), to kiss the sill of the door, to pay respect.

چانئهر: ٺ. هڪ قسم جو پيسارو وکر.

a medicinal/ or mineral remedy.

چالڪ: ٺ. طعنہ، مٽي واري ميار.

a gibe, reproach, taunt, blame, censure.

چالو: ٺ. گوليل آڻي، مٽي وغيره جو پنڌو، مکڻ جو پيڙو.

a globular mass or lump of anything (esp dough or earth), a lump of butter.

چاروت: ٺ. حسد، بغض، خصومت، وير، عداوت، بدخواهي.

spite, ill-will, malice, despite, grudge, malevolence, malignancy, spitefulness, malignity.

چاه: ٺ (ف) کوه.

well.

چاه زَنخدان: ٺ. منهن ۾ کاڌيءَ واري گڏ (سونهن جي وصف).

the depression in the chin (considered as a beauty spot).

چاه ڏقن: ٺ. کاڌيءَ واري گڏ.

idem.

چاهه: ٺ (ف) باهه. وڏو چلهر (جنهن ۾ گھڻيون ڪاٺيون وڃي مڇ

ڪجي). مڇ-آواهه.

fire, a furnace, conflagration, inferno, flaming fire.

چاهه: ٺ. خواهش- آرزو- اميد، محبت- پيار، شوق، سڪ- اڪير.

desire, fondness for, inclination, passion, craving, itch, want, wish, love, expectation.

چاهت، چاهتا: ٺ. خواهش، تمنا، محبت، پيار.

desire, affection, love, expectation, fondness, passion, craving, want, volition, need,

چاهڪ: ٺ. گاهه جو هڪ قسم. تازو ڦٽل گاهه. ساڻي گاهه واري جوه.

grass, pasture. weed

خيرات. چهلهر. چاليهن ڏينهن جو عرصو (سال ۾ ٽو چاليها). اونھاري جي

سخت گرمي ۽ سياري جي سخت سيءَ وارا چاليھ ڏينهن.

a period of forty days of seclusion (to pray), a feast of a dead person after forty days, forty days of heat during summer or cold during winter.

چامائو: ص. چَمَر ۾ (اهو ڌڪ جيڪو چمڙيءَ جي مٿان رھڙ ڪري).

a narrow cut, scratch, laceration.

چانجوس: ٺ. جاسوس.

a spy, agent, spook, undercover (man).

چانجوسي: ٺ. جاسوسي.

spying, espionage.

چاندني: ٺ. چانڊوڪي. زمين تي رچائڻ لاءِ فرش يا چادر.

moonlight, a white cotton coverlet for spreading over ground.

چاندي: ٺ. هڪ قسم جو مشهور ڌاتو- رُپو- سِر- نَره. ڍڳي (ڏاند) جي

ڪلھي تي پياڇاريءَ جي گائ.

silver, pure silver metal, gall on a bullock's neck.

چانڊاڻ: ٺ. چنڊ جو سُهائو- چانڊوڪي.

moonlight, moonshine.

چانڊوڪي: ٺ. چنڊ جو سُهائو.

idem.

چانس: ٺ (انگ) وِجهه- موقعو.

chance, opportunity, fortune, luck, occasion.

چانگاڙ: ٺ. تنوار (پکين جي) لات.

the singing sound of birds.

چانگاڙو: ٺ. مر. لات لٽو- تنوار ڪرڻ. وڃڻ (پڙا).

the sounds of birds, the tingling of bells.

چانگو: ٺ. اُٺ.

a camel.

چائوڙ: ٺ. اناج جو قسم. سارين مان نڪتل اُن چائون جو طعام.

rice, a dish prepared from rice.

چانهه: ٺ. هڪ قسم جو پُٽو (جنهن جي پُٺن جو ڪاڙهو پيشجي ٿئي).

چانهه جي پاڻي، کنڊ ۽ کير جو مشروب. هڪ قسم جو پکي (ساڻي ۽

آسامي رنگ جو).

the plant of tea, tea-leaves, a drink made of tea leaves. blue jay, Indian roller.

چانهه پاڻي: ٺ. هلڪي دھوت.

heavy lips, drooping lips.

چپ کڏڻ: گھب سڌو ڪرڻ. روئڻ وقت چپ کڏڻ (عام طور ٻار لاءِ چٽي).

to repair a dent or indentation. (of a child) to droop the lips while weeping.

چهارا: ڏ. آهلڻ. چبرا.

mimicking, jesting, mockery, ragging.

چٻاڙو: ڏ. هڪ ڀيرو ڏندن سان چٻاڙڻ. چٻ.

to chew, masticate, gnaw, crunch, munch, scrunch, champ.

چٻاڙو: ڏ. ڏندن سان زور ڏيڻ. چابا ڏيڻ. ڪرڻ. کائڻ. چٻڻ.

to chew, masticate, gnaw, chomp, munch, chump, the sound made while chewing.

چبرا: ڏ (جمع ۾ ڪم ايندڙ) آهلڻ. ويچارا.

mimic, jest, mock, rag, parody.

چبرا ڏيڻ. کڏڻ: آهلڻ ڪرڻ. ويچارا کڏڻ.

mimicking, jesting, mocking, ragging, imitating, parody, travesty, aping, make fun of.

چهره: ڏ. هڪ قسم جو پکي (جيڪو نياڳو چيو وڃي ٿو) - اُلو.

an owl (considered unlucky).

چهره: ڏ. ڪاٺ ۾ گھڻا چابا ڏياريندڙ. چاٻڻ.

to chew repeatedly, chewing too much while eating.

چهره: ڏ. چٻاڙڻ جو آواز. ٿورو کاتو (ٻن ٽن گراهن جيترو).

the sound of chewing. paltry food.

چهره: ڏ. چٻاڙڻ. چٻڻ.

to chew, gnaw, masticate, munch, champ.

چهره: ڏ. چٻاڙڻ جو آواز. چاٻڻ.

the sound of chewing, munching.

چٻڻ. چٻڻ: ڏ. چٻاڙڻ. کائڻ. ڪرڻ.

to chew, munch, champ, masticate, gnaw.

چٻي چٻي ڳالهائڻ: سرحي ويچاري ڳالهائڻ. سانت سان ڳالهائڻ. سڌن لفظن ۾ ڳالهه ڪرڻ.

to be guarded in speech, speak with deliberation or prudence; speak with tongue in the teeth, careful talk, guarded or weighted discussion.

چٻو: ڏ. ڏنگو. ڦٽو. مڙيل. بي ڊولر. (ڏ. چٻي).

dented, dinted, indented, pressed, bruised, deformed, contorted, distorted, misshaped.

چاهڻ: ڏ. گھرن. خواهش ڪرڻ. طلب ڪرڻ. محبت ڪرڻ. پسند ڪرڻ.

to love, like, affection, attachment, passion, adore.

چاهي: ڏ. ٿوري باهه. ننڍو مڇ.

a small fire, a fire for cooking, heat.

چاهي پوک: ڏ. کوھ تي آباد ٿيندڙ زمين (پوک).

a cultivation done on a water-well, lift-pump; lift cultivation.

چاه: ڏ. پيار. شوق.

love, desire, inclination, eagerness, avidity, affection.

چائنڻ: ڏ. حسد. بدخواهي. چالوت. ڳلا.

dislike, aversion, disinclination, distaste, indisposition, defamation, reviling, obloquy, infamy.

چاٿي. چاٿي: ڏ. پوليس گھاٽ. ٿاڻ.

a police post, police station.

چائڻ: ڏ. کڻڻ.

to raise, carry, lift, pick up, hoist, take up.

چٻ: ڏ. اڃائي دعويٰ. گھڙي دعويٰ.

a false claim; false accusation, false pretense, pretension.

چٻي: ڏ. چٻ ڪندڙ.

a false claimant, accuser, pretentious.

چٻوڙو. چٻوڙو: ڏ. ويھڻ لاءِ ٿلھو. سوڙهي جاءِ. بھرو.

an elevated place, used for sitting, a platform, raised path, passage, cellar.

چٻ: ڏ. ڏندن جو زور. چاٻڻ. هڪ ڀيرو چاٻڻ (وات جي). سختي.

the act of chewing. hardness, severity, cruelty.

چٻ ٻوڏ: ڏندي ڏيڻ. زباني تڪرار ڪرڻ.

to quarrel, bicker, wrangle.

چٻ چٻ ڪرڻ: وهناري يا ليکي ۾ پڪاڻي ڪرڻ. ڏرو پرزو ليکي ۾ آڻڻ. to be guarded, a guarded discussion; to consider everything involved while settling an issue.

چٻ: ڏ. پکي. جو هڪ قسم - چيرو. (ص) واٽرو. پوک.

an owl, fool, idiot.

چٻ: ڏ. گھٽ (ٿان ۾). بي ڊولا چٻ.

a dent, dint, bruise, indentation, deformed lips.

intimation, notice, a warning, announcement, caution, bidding.

چٽائڻ: مر. چاڻڻ- تڪڻ. غور سان ڏسڻ. ڌيان ڏيارڻ. ياد ڏيارڻ. ٻڌائڻ. خبردار ڪرڻ- جٽائڻ- تنبيهه ڪرڻ.

to issue a warning, bidding, caution, warn, intimate, look carefully, be attentive, to apply the mind, to study, remind.

چٽر: ص (سن) چالاڪ- ڏاهو- سياڻو.
wise, intelligent, cunning, expert, clever, dexterous, artful.

چٽرائي: ث. چالاڪي- ڏاهپ- چلولائي.
cleverness, wisdom, cunning, sagacity, insight, judgement, sageness, sapience.

چٽر: ذ (سن) چٽ. نقش.
a painting, picture, impression, print, depiction, portrait, image.

چٽرڪار: ص. مَصَوِّر.
a painter.

چٽرائڻ: مر. چٽ ٻڌي هر ڪاڻ لالچائي ڦاسائڻ. برغلائڻ- پٺيلائڻ.
to wheedle, cajole, coax, seduce, blandish.

چٽو: ذ. ٻنڌو- ٻنڌو.
the buttocks, hips, the rump.

چٽو، چٽو: ص. چٽ هٿائيندو- مفعول.
catamite, homosexul, gay, the passive partner in sodomy.

چٽو: ذ. طوطو- منو (پکي).
a parrot.

چٽي: ث. ڪپڙي جو ٽڪر- اڱڙي پيوند. مٿي پر چورس ٽڪر پر مڱوڙيل وار ڦاٽل جٽي، پر چمڙي جي ٽڪريءَ جو ڳنڍ. گدري چانهين وغيره پر وڍيل ٽڪر.

a patch, a piece of cloth, a piece of anything. hair-cut from the centre of the head for applying some medicine over it. a cut piece of a water-melon etc.

چٽي ڪڍڻ: نقصان رسائڻ. ويساڻي ڌڪ ڪڍڻ. مالي نقصان ڏيڻ.
to cause loss, to cause a breach of trust or confidence; to cause financial loss.

چٽ: ث. چلھڻ جي حالت- چٽ.
pounding, chopping, mincing, thrashing, beat-

چٽ: ظ. پاڻيءَ ۾ زور سان ڪرڻ- ڦوٽو.

to fall into the water directly at once from a height and with force

چٽ پوڻ: دخل اندازي ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ.
to intervene, meddle, quarrel, butt, interfere.

چٽائڻ: مر. جسر ۾ داخل ڪرڻ (سئي، چاقون وغيره)- ٽيڻ.

to prick, pierce, rankle, jab, bore, goad, stab, puncture.

چٽو چٽو: ث. چٽڪار (جسر ۾). چٽڻ (اڪين ۾).
repeated pricking; a jab in the eyes.

چٽو: ذ. هڪ ولي جو ڦر- مٽيرو.
the pubescent cucumber.

چٽوڪ: ذ. پاڻيءَ ۾ ڪرڻ جو آواز- چٽڪو.
the sound of something falling into the water.

چٽڪار (ث). چٽڪار: ذ. جسر ۾ چيٽ، ڦٽڪ يا سئي، وغيره جو لاڳيتو چٽڪو.

piercing of something in the body, something pricking continuously.

چٽڪو: ذ. جسر ۾ سئي وغيره تپجڻ جو ايڏا.
pain due to a prick or piercing of a needle etc.

چٽڻ: مر. جسر ۾ لڳڻ (سئي، ڪنڊو وغيره)- ٽيڻ. ايڏا ڪرڻ- ڏڪڻ.
piercing (of nail or needle) in body, to prick, pricking, pain of a prick.

چٽي: ث. اڃائي دعويٰ (ڪس يا حق چئائڻ لا). ڪٽ. لڳي.
vaxatious claim, fraud, cheating, deception, swindling.

چٽ: ذ (سن) دل، من- ضمير، ڌيان- توجه.
heart, conscience, soul, mind, attention.

چٽ ڪڍڻ: دل کڻڻ. ارواح ڀڄڻ.
to forget about (something), to leave aside, neglect.

چٽ: ث. گٽي- مَقْعَد.
rectum, anus.

چٽا: ث (سن) ڪائين جو ڍڳ، جنهن تي هندو مزدو ساڙين- چڪيا- ڏاڳھ.

a funeral pyre, pile of wood over which Hindus burn their dead. crematorium.

چٽاو: ذ. اطلاع- آگاهي- خبر. اڳواٽ خبر. يادگيري، پٿرائي- اعلان- تنبيهه.

چٽاپڻي: ٺ. مقابلو- پيٽ. بحث مباحثو.
contest, discussion, competition, debate.

چٽائڻ: ڏ. سرحيرو. چٽي (ڏينهن جهڙي) روشني. سٺائي.
light, brightness, glowing with light.

چٽائڻ: م. چپ سان صاف ڪرائڻ. ڪرائڻ.
to cause to lick with the tongue. to cause to eat.

چٽائڻ: م. نقش ڪرائڻ. چٽ ڪڍائڻ.
to cause to paint

چٽائي: ٺ. صفائي. روشني. پڌرائي.
cleanliness, clearness, distinctness. light.

چٽ پٽ: ڏ. جٽ پٽ.
quickly, speedily, instantly, expeditiously, hastily, promptly, rapidly, swiftly, swift.

چٽ چمي: ٺ. چمي پياڪر. ظاهري پيار.
cuddling, warm affection, loving, hug, embrace, fondle, kiss.

چٽو: ص. چٽ ٻڌي ڏٺاريندو. چٽو ڪندو.
a coaxer, wheedler, cajoler, flatterer, sycophant, plausible.

چٽڪرو: ص. ڪارڻ لهن چٽن وارو. ٻن رنگن وارو (اڇو ۽ ڪارو). ابلق (گهوڙو).
variegated, piebald, spotted, a kind of horse.

چٽڪرو، چٽڪرو: ڏ. لغار (رنگ جي). جهلڪو- چمڪو. مزو- چمڪو.
glitter, splendor, lustre, taste, flavour, relish, savour.

چٽڪي: ٺ. چٽي (اٽڪي ۽ وغيره جي). لغار. ڪاغذ جو لکيل پرزو.
a pinch (of spice, flour etc). a lustre of colours. a scrap or piece of paper, a note or jotting on a piece of paper.

چٽڻ، چٽڻ: م. زبان سان ڪاهڻ. چڪڻ. رغبت سان ڪاهڻ.
to lick with the tongue, to taste. to eat, relish, savour.

چٽڻ: م. چٽ ڪڍڻ. نقش نگار ٺاهڻ. گلڪاري وغيره ڪڍڻ.
to paint in diverse colours, a multi-coloured painting or scene.

چٽڻ، چٽڻ: م. نشان تي پورو هڻڻ. چٽ ڪرڻ- نشان هڻڻ.
to hit or strike a target.

ing, hacking, bruising.

چٽو: ٺ. توڪ- لٽول. کل.
joke, joking, ridicule, jesting, ragging.

چٽو: ڏ. ڪنهن سخت شيء يا پٿر وغيره جو مٿيون يا پاسي وارو ٽڪر.
a broken piece of stone or some hard material.

چٽو، چٽو: م. چلڻ- چپي ڏرا ڏرا ڪرڻ، ميري يا ڪنهن اوزار سان ڪٽڻ.
to pound, chop, mince, hash, hack, bruise, husk.

چٽو: ڏ. جيت جو هڪ قسم جيڪو اوني ڪپڙا ٽڪي.
an insect biting or gnawing woollen clothes.

چٽ: ٺ. ڏٽار. خوشامد. لالچ. لغار (صابن، رنگ جي). مک (تيل جي).
temptation, enticement, allurements, wheedling, tinge, slight colouring, seasoning with oil.

چٽ ٻڌو: راضي ڪرڻ. پريائڻ. مٿي تان هٽ گهمائڻ.
to tempt, allure, entice, coax, wheedle, cajole.

چٽ: ص (سن) تباه- ناس. ختم. بيڪار- نڪمو. خراب- وڏي.
finished, destroyed, exterminated, extinct, waste, annihilated, decimated, destructed, dismantled, useless, ruined.

چٽ ڪرڻ: ناس ڪرڻ- برباد ڪرڻ. ڪاٽڻ- هضم ڪرڻ.
to destroy, ruin, annihilate, decimate, destruct, to eat, digest, assimilate.

چٽ: ٺ. سخت گرم ڏينهن واري مند. (ٻڌي جو سڄو معينو ۽ آسوء جا پهريان ڏهه ڏينهن، انهيءَ عرصي ۾ چار چئون ٿين: 1. چپ جي ڊپ. 2. ڪانهن جي چٽ 3. سڄي سرجي چٽ 4. ڪوڙي سرجي چٽ).

summer, the hottest season of the year in this part of the world when the crop ripens, after winter and spring, hot summer days.

چٽ، چٽ: ٺ. نشاني کي پورو ڏڪڻ- چٽ. نشاني بازي.
hit or strike a target. target practice.

چٽ: ٺ (انگ) ڪاغذ جي ٽڪري (جنهن تي نالو لکيل هجي). چٽي.
a piece of paper (with a name written on it). a visiting letter. a note, letter.

چٽ: ڏ (سن) چٽر- داغ- ٽڪو. نقش. گلڪاري واري تصوير. مصري.
a spot, patch, figure, picture, painting, portrait.

چٽا: ڏ. سخت گرميءَ جا ڏينهن (جنهن ۾ پرڪ پڄي).
the hot summer days in which grain ripens.

long.

چٽُ ڪڍڻ: ننڍڙي ٻار جو روئڻ وقت چٽُ چيو ڪرڻ.
(of a child) to weep, bemoan, bewail, moan, cry, sob, wail.

چٽُ پوڻ: هوڏجڻ، تڪو منو ٿيڻ، تڪرار ڪرڻ.
to raise a quarrel, hostility, feud, enmity.

چٽڻ کي چٽو لائڻ: خاموشي اختيار ڪرڻ.
to keep quite, to desist from speaking.

چٽُ ٿ: پير يا ڪنهن وزن سان دٻُ.
to press, crush, push, pressure.

چٽُ ڏيڻ: زور ڏيڻ، مٿان دٻاءُ وجهڻ، سيڪڻ ڏيڻ، نقصان ڏيڻ.
to press someone or something, to crush, push, apply pressure, to cause loss, damage.

چٽُ ٿ: خاموشي، مات، سُڪوت.
silence, reticence, quite, quiteness, quietude.

چٽُ رهڻ: مات رهڻ، خاموش رهڻ، مات ٿي رهڻ.
to keep quite, silent, close mouthed, taciturn.

چٽُ لڳڻ: حيرت لڳڻ، عجب ٿيڻ.
surprised, astonished, amazed, astounded, dumb-founded, flabbergasted.

چٽاڻي: ٿ. هڪڙي ننڍي ماني، ڦلڪو.
a thin bread, crisp bread.

چٽاڻ: ٿ. چماٽ، لپاٽ.
slap, cuff, smack, punch, spank, chop, clout.

چٽورو: ص. سنهون ۽ تراڪڙو، پاسا وٺل ۽ وچ گولائيءَ وارا ٿيل، چٽو.
(ٿ. چٽوري).

چٽو: flat, thin, slender, slight, slim.
چٽو: چٽو ٿڌو ٿيڻ، ٻن يا ٽن آڱرين ۾ آيل ٻرو يا چورو، وڏي چٽي.

a large pinch or snap of something.

چٽي: چٽي، ٿ. آڱري ۽ آڱري جي وچ ۾ آيل ڪنهن شيءِ جو مقدار، چٽڪي، آڱري ۽ وچين آڱري جي گسائڻ سان نڪتل آواز.
a snap of the fingers, a pinch of something, a sound produced by playing with the thumb and centre finger.

چٽيون وڃائڻ: خوش ٿيڻ.
be happy, glad, joyful, joyous, lighthearted.

چٽو: ٿ. ٻڙيل ٿيڻ، پيرن سان لتاڙجڻ، چٽجڻ.
become pressed, bruised, damaged, crushed with

چٽي: ٿ. مرچ مصالحو پيل کڻي مٺي شيءِ.
sauce, a kind of hot sauce eaten with food.

چٽي ڪرڻ: هضم ڪرڻ، کائي ڪپائي چٽڻ.
to eat all, to eat up, to digest, finish.

چٽو: ٿ. مصالحو ڀار شيون کائڻ، هر وقت ڪجهه نه ڪجهه کائيندو رهڻ.
فضول خرچي.

to eat spicy things, to eat something continuously.
prodigality, extravagance.

چٽو ڪرڻ: بازاری شين کائڻ تي چاهه رکڻ، فضول خرچي ڪرڻ.
to consume spicy or sweet eatables, a savour of tasty eatables, to spend money carelessly.

چٽو: ص. روشن، صاف، اچو، کليو، ظاهر، پٿرو، (ٿ. چٽي).
clear, distinct, plain, vivid, positive, explicit, clearly, distinctly.

چٽو: چٽو، ٿ. داغ، چٽل ڦٽ جو نشان، وهڻ جي ٻليءَ تي ٿيل ڦٽ يا زخمو.
a spot, scar, blot, stain, a saddle gall on the back of an animal or cattle, a raw (open) wound.

چٽي: ٿ. ڏنڊ، جرمانو، تاوان، نقصان، گھاتو، ڇيڙو.
a fine, penalty, loss, deprivation, ruin, damage, harm.

چٽي: ٿ. ڏنڊ، جرمانو، تاوان، نقصان، گھاتو، ڇيڙو.
a fine, penalty, loss, deprivation, ruin, damage, harm.

چٽي پير: بي گناهه ڏنڊ پري ڏيڻ.
to pay a fine or penalty without cause or reason: an un-called for burden, damages.

چٽي: ٿ. داغ، چٽي جي هڪ بيماري.
Leucoderma or white skin.

چٽ: ٿ. ٺڪر جو ٿاڻو (ڪٽي جي پاڻي پيڻ يا کائڻ لاءِ)، ميگھواڙو.
چٽي پٺاڻ لاءِ پاڻيءَ جو ٿاڻو.

a vessel used in feeding dogs, cats etc. a vessel for colouring or submerging the skin, leather.

چٽو: ٿ. فهرست، رجسٽر، تفصيل (لکيل ڪاغذ).
a list, inventory, roll, an index.

چٽي: ٿ. خط.
letter, chit, message.

چٽ: ٿ. لب.
a lip.

چٽو: چٽو، سٿون ڪرڻ، سڪڻ.
hankering, desiring, wishing, to covet, wish.

squash, squeeze, oppress, hustle.

چٻي ٻڌڻ: ٻاٽمال ڪرڻ. پٽڙي ٻڌڻ. سخت نقصان رسائڻ.
to press, damage, crush, compress, damage, oppress, cause substantial loss.

چٻو: ذ. هٿ جون ڀار آڱريون. چٽن آڱرين جي ويڪر جيتري جاءِ.
چاڙڪي. ٿوري جاءِ. چٽيو. آڱرين ۾ آيل شيء جو مقدار.
a breadth of hand, a palm, any thing held in a hand, claws, talons, grasp, handful.

چٻو چٻو: ذ. ٿوري ٿوري جاءِ. هر هنڌ.
around, nearby, everywhere, here and there

چٻو چٻو: ذ. نيرن پاڻي.
to taste, to eat, a light meal, refreshment.

چٻو: ذ. پٽڙي جو ڳڻ. (ص) وڏن چپن وارو.
an oar. big-lipped, thick-lipped.

چٻول: ذ. ڏاڙو (دل ڪسڻ جي). ناز نغزو. غمزو.
to fall in love, give-away the heart, airs and graces, affectations.

چٻي: ذ. اک جو ميل. چٻي.
the gum or mucus of the eye.

چٻيٽ: ذ. ڌڪ. صدمو. نقصان. گهاٽو. سيڪڻ.
a stroke, blow, loss, damage, shock, punishment, chastisement, beating.

چٻج: ذ. قديم سنڌ جو هڪ راجا.
Raja Chach, a raja of ancient Sindh.

چٻنامو: ذ. سنڌ جي تاريخ جو هڪ آڳاٽو ڪتاب ”فتح نامو“.
the book titled Chachnamah (about the history of Sindh).

چٻو: ص. تمام مسڪين. نهايت غريب. هيٺو.
a very poor person, stingy, niggard, lowly, unhealthy, weak.

چٻو چٻائڻ: هيٺي کي آزار ڏيڻ. مسڪين مارڻ.
to afflict a poor person.

چٻوڙڻ: م. چٻي ذرا ذرا ڪرڻ. قيسي وانگر وڌڻ. زخمن سان چور ڪرڻ.

to chop, mince, hash, tear to pieces, mangle, lacerate, haggle, injure.

چٻوڙو: ذ. جيت جو هڪ قسم (جانورن کي ڇهتي رت ڇوسڻ).
a tick (a blood sucking animal).

the feet, flattened, pushed.

چٻو ڇاپا، چٻو ڇپاٽ: ذ. ماٺ ميٺ. خاموشي. (ص) خاموش. ماٺ.
without a sound, soundless, quiet, silence, calmness, calm, silent.

چٻو: ذ. ڏانڊ ٻڇي گھڙيل ڪاٺي (ڪاٺ جي وٿي يا سڙل ۾ وجهڻ لاءِ).
a wedge, wedge-like pieces of wood (for filling the gaps), a V-shaped object used for splitting, raising, forcing open or tightening something.

چٻرامو: ذ. ٻلي (خاص نشان) وارو پٿو جيڪو خدمتگار جيل ۾ ٻڌي.
بيل گاڏيءَ ۾ پٿرن کي جهلڻ لاءِ کولبو.

a kind of clasp for a belt, a breast-plate with a bage, a support in a bullock-cart.

چٻرامو: ص. پٿو ٻٽل (نوڪر). پٿيوالو. نوڪر. ملازم.
a peon, servant, livered attendant; a clasp-wearer.

چٻو راست: ص (ف) ڪبو سڄو. پريڊ.
march, march-past, to march.

چٻران: ذ. وڏن چپن واري اٺ. (ص) وڏاڇان. واڙڙي.
(a camel) having big or large lips.

چٻوڙڻ: م. چٻوڙڻ.
to stick, adhere, to importune, cleave, cling.

چٻوڙي: ذ. دوا جي لپري (تارون تي علاج خاطر رکجي). پٽي.
an application of medicated ingredients for the crown of head (for ache etc).

چٻوڙي: ذ. ماٺ. خاموشي.
silence, quiet, quietness, quietude, still, stillness.

چٻوڙيون، چٻوڙون: ذ. ڪاٺ جون ٻه پٿيون جيڪي گھڻا هٿ ۾ جهلي
تار لاءِ وڄائين. ڪوٽالون.

two wooden pieces of equal size held in hand and played as a musical instrument.

چٻوڙيلش: ذ. (ترڪي) لڙائي. جهيڙو. تڪرار. اڻٻڌ.
quarrel, enmity, altercation, bickering, controversy, dispute, falling-out, feud, fight, fracas, fuss.

چٻلاڻي: ذ. چالاڪي. سياڻپ. خوشامد. ٺڳي.
cleverness, dexterity, adroitness, aptitude, quickness, smartness, expertness, ability, flattery, coaxing.

چٻڻ: م. مٿان زور ڏيئي ڀڄائڻ. دٻاءُ وجهڻ. ناچار ٻار وجهڻ. پاٽمال ڪرڻ. چٽڻ. چلمڻ. هيٺائڻ. نقصان ڏيڻ.

to press, bruise, damage, crush, compress,

pot-bellied, paunchy, gluttonous.

چڙو: ڏ. پاڻيءَ جي ننڍڙي کڏ. ڏهر. توپو. چلهو (پاڻي يا گپ جو).
a hole, cavity, pit (of water or mud), a muddy depression.

چڙي: ٿ. گورڻ تائين ننڍي پتلون يا پاڇامو.
shorts.

چڙو: ٿ. ويگين جي رڌ واري چله. ڊگهي کڏ جنهن ۾ باهه ٿي گهڻيون
ڊگهيون رڌجن.

a pit, hole or cavity for placing fire below a cooking vessel.

چڙو: ٿ. چرپر - حرڪت. هٿ چراند - کڙنس. غار. اونڌاهي کڏ.
movement or motion. fiddling with things. a cave, lair, cavern, grotto, subterranean.

چراغ: ڏ (ن) هڪ جھنگلي جانور.
a hyena.

چراغ: ڏ (ن) ڏير.
a lamp, light.

چراغ سحري: ڏ. صبح وقت اُجھامڻ وارو ڏير. (ص) پوين پساهن ۾
a burnt-lamp, a light-without fuel. approaching the end of life.

چراغان: ڏ ("چراغ" جو جمع) تمام گھڻن ڏينن جي روشني. ٻئين جي جھرم.
an illumination by lamps or lights.

چراگاهه: ڏ. چڙپاڻي مال جي چرن واري جھو. وي - سيمر.
grazing land, pasture, grassland, range, pasturage.

چراند: ٿ. چر - حرڪت - کڙنس.
fidget, mischief, spite, grudge, malevolence

چرپ: ص (ن) چرپي، وارو - سٺو. ٿلهو.
fat, oily, fatty. a fat person. obese.

چرپ زبان: ص. لالچائيندڙ ڳالهيون ڪندڙ. خوشامدي - چاپلوس.
oily, smooth-tongued, plausible, flatterer.

چرپٽ، چرڪٽ: ص. چڙيو - اڌ چڙيو. مرڳو. بيوقوف.
an idiot, silly, fool, doodle, imbecile, jackass, jerk.

چرپٽو: ڏ. ٻکين جو هل - چرپر.
the chirping sound made by the birds.

چرپر، چرپر: ٿ. جھرڪين جو هل. گھڻن ٻارن جو گڏيل ڳالهه.
the chirping sound made by the birds, the sound

چچوڙ تي لکڻ: چمڪي پوڻ. هروقت سان لڳو رهڻ.

to stick like a tick. to be present whenever one goes, a camp-follower, a sticky person.

چچڪار، چچڪر: ٿ. افسوس جي اظهار يا ڪٽي کي سڏڻ جو آواز.
to console, comfort, cheer, solace, upraise. to call a dog by sound of mouth, a call.

چچڪارو: م. ڪٽي کي سڏڻ لاءِ "چچ چچ" جو آواز ڪرڻ.
to call a dog by emitting a sound by pressing the tip of the tongue against the palate, the sound so produced.

چچ ميچ: ٿ. سمجهه ۾ نه ايندڙ ڳالهه. (ص) چچريل (ڳالهه). منجهيل
(اڪ).

incoherent sound or voice, muddled.

چچو: ص. چرچو (ٿ. چچي).
purblind, short-sighted, confused.

چچي: ٿ. سانڍي جهڙو هڪ جيت (ٻه ٽين پٿين تي هلي ۽ جيت کاتي).
ڪڙڙي.

a small house lizard.

چچيون مارڻ: عيب ڪرڻ.
to be stingy, to meanly reckon and dispute, to find faults, defects, blemishes etc.

چچڻ: ڏ. نخره. انگل. مائو. بهانو. موج - مزو.
coquetry, flirtation, blandishment, pretext, excuse, pleasure, enjoyment.

چچي: ڏ (گھرو ٻوليءَ جو اصطلاح) پري ٿي! - دفع ٿي!
go away, leave me.

چچو: ڏ. گولي (ششي جي) - بلور.
a playing marble (of glass).

چچو: ڏ. ستر وارو مٿيون سڏ.
the upper hip-joint, groin.

چڏا ٺاڙڻ: تنگن خلاصيون ڪرڻ. گھڻي جاءِ والارڻ.
to sit with spread-legs. to occupy more space than normal.

چڏو: ٿ. چڙوڻ.
a kind of palanquin.

چڏو، چڏو: ڏ. وڏو پيٽ. ڍڍ.
pot-belly, paunch, large-abdomen.

چڏو، چڏو: ص. وڏي پيٽ وارو. گھڻو کائيندڙ - پيٽو.

or bird.

چرَس: ذ. کوه مان پاڻي کڻڻ لاءِ چمڙي جو ڏول. کوس. هڪ نشيدار تماڪ (جيڪو پنگ مان لعي).

a water-bucket (of leather or rubber). charas, hashish, hash.

چرسي: ص. چرس جو نشو ڪندڙ.

a hash smoker.

چرغ: ذ. شڪاري پکي جو هڪ قسم.

the cherrug falcon.

چرڪ: ث. دير. اوڀر. گهاٽو زخم.

delay, late. a cut, gash, incision, slash, slit.

چرڪ: ث. لڀ. چرون (پاڻي جي).

a small quantity (of water).

چرڪو: ظ. دير سان. ڪمڻو. اوڀر.

delayed, with delay, late, arriving late, belated.

چرم: ذ (ف) چمڙو. چمڙا.

skin, leather, hide, animal skin.

چرند: چرند: ذ (سن) پير.

the foot.

چرند: ذ (ف) چرندڙ جانور. چوڻايو. حيوان.

an animal, cattle, beast, brute.

چرند وارو: ذ. مٿي يا ڏاڙهي مٿين ۾ اُهو وار جنهن جي پيدا ٿيڻ سان بيمار وار آهستي آهستي ڇڏي وڃي.

a disease of hair which eats away the hairs of the head.

چرند: م (سن) گاه کائڻ (چوڻايو جانور). جانورن وانگر کائڻ (کاڌو).

آهستي آهستي کائڻ.

to graze, eat, feed, browse, eat slowly (like an animal).

چرند: م. آهستي آهستي هلڻ. رڙهڻ. سڙهڻ. ٿورو هلڻ. حرڪت ڪرڻ.

to move slowly, shake, stroll.

چرندو: ذ. وڏن پانچن واري ستن.

a loose shalwar (pyjama) with wide lower edge, wide-edged trousers.

چرئي: ث. ڏاڪڻ. پوڙي.

a ladder, stairs.

چرو: ذ. کڏو. چرو. زخم. گهاٽو.

a rut, pit, cavity, hole, opening, orifice. injury.

made by the children while talking together.

چربو: ذ (ف. چرب) نقش لکيل روغني کاغذ. روغني کاغذ وسيلي لکيل چابو. نقل. آثارو.

a butter-paper containing some diagram. a paper used for tracing (through the holes made in it); a copy made from such paper.

چربي: ث (ف. چرب) گوشت جو شيو تلاءُ.

fat, grease, tallow, oil.

چرٿو. چرٿو: ذ. لڄ. چور. بدعماش. (ث. چرٿي).

rascal, thief, villain, scoundrel, thievish, mean, knavish.

چرٿو: ث. حرڪت. هل چل. تحرڪ. بيقراري.

movement, disquiet, restlessness, commotion motion, stirring, stir.

چرٿو: ث. حرڪت. چراند. بچ. فشي.

a motion or action by which a person is angered, pestering, to cause to attack.

چرچائي: ص. چرچا ڪندڙ. پرڳڻائي.

jester, jocular, facetious, humorist, wag.

چرچو: ذ (سن. چرچا) پرڳڻو. مذاق. مسخري. ٽوڪڙ. لٽول. مشهوري. ذڪر. هل.

joke, jest, ridicule, jesting, raillery, humor, crack, quip, vitticism, waggyery. fame, reputation.

چرخ: ذ (ف) آسمان. چيتر. چرخو. چڪر. ڦيرو.

sky, wheel, pulley, spinning-wheel, circular motion.

چرخ چاڙهڻ: آسمان تي چاڙهڻ. مشهور ڪرڻ. خوار ڪرڻ.

to flatter, to make known, to defame (publicly).

چرخو: ذ (ف. چرخ) ست ڪٽڻ جو آڳ. ڦيرو چڪر (قسمت جي). وڏو تار.

a spinning-wheel, the wheel of fortune, a large water-wheel worked by a camel or bullocks.

چرخو هلائڻ: ڪاروبار يا انتظام هلائڻ.

to run a business or administration.

چرخي: ث (ف) ڦرڻي. ننڍو ڦيٿو. پوڻ. تار تي ٿيل آبادي (پوک).

a spinning jenny, a machine for twisting ropes with, a windlass, a ginning machine, the cultivation carried through lift-irrigation.

چرواڻ: ذ. ڪپڙي ٽائڻ جو آواز. پکي يا نانگ ٻلا جو آواز.

the sound of tearing cloth, the sound of a snake

وقت بيماري ڪاٿڻ - بيماريءَ ۾ گهڻ.
to be in use, be in wear, to wear, last, to linger out (one's days on a sick bed).

چَوڙو: ڏ. چَوڙِي جي گجڻيءَ ۾ پتل گهندڙ سنڀار.
a bell hung round the neck of cattle (to indicate its caring).

چَوڙو: ڏ. جهڪ (پڪي). (ث. چَوڙِي).
a cock-sparrow (a hen-sparrow), a finch.

چَوڙو: ڏ. چاڙهو. واڌارو. پُو. هڻي.
rise, increase. being satisfied in eating, enticing.

چَوڙو ڪرڻ: پُو ڪرڻ. خوب پيت پري ڪاڻڻ.
to take enough food, be satisfied in eating.

چَوڙهائي: ڏ. چاڙهي. بلندي. اُچائي. مٿانهين. حملو - ڪاهه.
ascent, ascension, rise, rising. attack, invasion, foray, raid.

چَوڙهائي ڪرڻ: حملو ڪرڻ - ڪاهه ڪرڻ.
to attack, invade, foray, raid, assault, strike.

چَوڙهت: ڏ. اڳرائي. سَرمي. ٻئي جي مقابلي ۾ وڏو واڪ (ٻولَ ما).
outbidding, winning, to increase the bid-price, to out-bid.

چَوڙت ڪرڻ: وڌائي واڪ ڏيڻ. اڳرائي ڪرڻ.
to increase the bid-price, to advance, outbid, bid higher than the opponent.

چَوڙهتي: ڏ. واڌ. برتري. سَرمي.
advancement, prosperity, superiority, rising, soaring, gain, success.

چَوڙندي: ڏ. ترقي - اوج.
advancement, prosperity, aggrandizement.

چَوڙو: ڏ. مٿي وڃڻ. بلند ٿيڻ. سوار ٿيڻ (وهڻ تي). چاڙهو ٿيڻ (درياءَ ۾). واڌ اچڻ (پاڻيءَ ۾). واڌ (قيمت). ترقي ڪرڻ. اُڏامڻ (جهاز لفظ). ڪاهه ڪرڻ. اُڀرڻ (سج، چنڊ). چڏجڻ (ڪڪر). تندرست ٿيڻ (بيماريءَ مان).

to go up, ascend, mount, climb, get up, embark, inundation, increase in water-level, rise in price, increase, a raise, lift, elevation, to get a promotion, to take to flying (of an aircraft etc), to invade, attack, to rise (sun, moon). (of clouds) to rise, spread. to recover from an ailment, disease.

چَوڙهي: ڏ. ڏاڪڻ - سيڙهي.
a ladder, stairs.

چَوڙهي: ڏ. سَرمي. وهڻ تي سَرمي. ڪاهه - حملو - جُلم. چَم جو پرڪو

cut, gash, incision, slash.

چَوڙو: ڏ. ڍيڳ. چَوڙِيءَ جهڙو هڪ قسم جو ٽامي جو ٿانءُ (ڪير، پاڻي وغيره رکڻ لاءِ). رنگريز جي رنگ ڪاڙهڻ ۽ پُسان لاءِ اُٻڻ ڪنارن وارو هڪ ٿانءُ.

a metal (brass etc.) vessel for keeping water or milk etc; a dyer's vat, vessel, pot etc.

چَوڙو: ڏ. (انگ) تماڪ جي پنن مان ٺهيل ولاٽي پيڙي - سگار.
a cigar, cheroot.

چَوڙِيءَ ڏ. چَوڙِي (ٿانءَ).
a vessel, pot, a rounded container.

چَوڙو: ڏ. (ع. جَرَعَة) هڪڙي هٿ جي ڪُٻ واري بيٺڪ (جنهن ۾ پاڻي وغيره کڻي سگهجي) - لَپ.

the palm of the hand contracted so as to hold something, a handful.

چَوڙي: ڏ. ننڍي ڍڳي کڏ. ڪَسي. پيڙه جي کوٽيل زمين. کڏو (ٿوڻي کوٽڻ لاءِ).

a trench, excavated land, drain, pit.

چَوڙيان: ص. چَوڙو. مست. بيپرواهه.
mad, idiot, fool, insane, imbecile, deranged, mindless, unsound.

چَوڙيائي: ڏ. پاڳليش. بيوقوفي. مستي. سوداء. خفقان. چَوڙو.
madness, insanity, idiocy, foolishness, derangement, insaneness, lunacy, distraction.

چَوڙت: ص. چَوڙو. ٿورو چَوڙو - مست.
mad, an idiot, insane, unsound, fool, deranged, mindless.

چَوڙو: ص. پاڳل - ديوانو. سودائي. چَوڙو.

idem.

چَوڙو گَروي: ص. بي عقل. جهڙو تَهڙو.

idem.

چَوڙو: ڏ. ڪارو - غصو. ناراضگي. ڏمر. جھٽ پٽ آيل غصو. بيزاري نفرت - حقارت.

anger, irritation, offence, rage, wrath, ire, fury disgust, chagrin, aversion, detestation.

چَوڙو: ڏ. ڏمر. ڪاوڙجڻ - ڏمرجڻ.
to be angry, be vexed, take offence, enraged, be irritated.

چَوڙو: ڏ. استعمال ٿيڻ (ڪپڙن). جھلڻ - جٽاءُ ڪرڻ. گھڻو وقت هُلڻ. گھڻو

اوندئي ٿيڻ جو داڻو.
a turn in the game played with shells or cowries when three of them fall flat and one up-side down.

ٻڙي: ٺ (ن) سواد- ذائقو. لذت. مزو. چس.
a liking, taste, fancy, lust, savor.

ٻڙڪو: ڏ. چڪو.
taste, desire, lust, liking, fancy, habit.

ٻڙيءَ ٻڙيءَ: ڏ (ن) ٻڙيءَ اک- نيڻ- عين.
an eye, vision, sight.

ٻڙي ٻڙي: ٺ. نظر بنديءَ وارو جادو (جنهن ۾ موجود هوندي به نه ڏسي سگهجي).
a magic spell cast upon a person, when he does not see anything, to mesmerise.

ٻڙي پوهي: ٺ. درگزر- ڪن لاتار. ڏسي وائي ڏيان نه ڏيڻ.
connivance, overlooking, hushup.

ٻڙي ڏڻ: ڏ. اک چٽپ. لحظو.
suddenly, quickly, within no time. moment, instant, split second, twinkle, wink.

ٻڙي ويراڻو: ڏ. نعايت پيارو- پٽ. اولاد.
beloved, darling, son, lad, the heir.

ٻڙي ٻڙي: ڏ (ن) ٻڙي قدرتي طرح زمين مان نڪرندڙ پاڻي (عام طرح جابلو ايراضي ۾). عينڪ. هڪڙي وڻ جو قلمر هتي وڻ ۾ پيوند.
a water spring, fountain, a pair of spectacles. to graft, a graft.

ٻڙي: ڏ (ن) چيرو (پکي).
an owl.

ٻڙي: ص (ن) جاسوس- چاري. جوتڻي ڪندڙ. گلاخور. ڏوترو. (ڏ) چلمر جي قوبيءَ جي سوراخ ۾ رکڻ لاءِ پٿر وغيره.
an informer, a tell-tale, tale-bearer. a pebble to fill up the pipe bowl.

ٻڙي ٻڙي: ص. جوتڻي ڪندڙ. لائي چائي ڪندڙ. گلاخور.
back-biter, tell-tale, spy, informer, tale-bearer.

ٻڙي ٻڙي: ٺ. گلا- نندا. عيب جوڻي.
back-biting, informing, tale-bearing, spying.

ٻڙي: ٺ. جوتڻي. گلا.
back-biting, informing, tale-bearing, peaching.

(کره مان پاڻي ڪڍڻ لاءِ).
riding. horsemanship. an attack, invasion. a small leather bucket (for drawing water from a well).

ٻڙي: ٺ. ننڍو ٻڙو (جانور کي گججيءَ ۾ ٻڌڻ لاءِ)- ٿلي.
a small bell.

ٻڙي: ٺ. جهرڪي. اڳ ۾ وجهڻ لاءِ اُڀلائي جو ٽڪڻو سوراخ. تاس جي پتن جو هڪ رنگ- ٿلڙو.
a hen-sparrow. a finch. the hole of the trousers for wasit-belt; the clubs in playing cards.

ٻڙي گهر: ڏ. اها جاءِ جتي هر قسم جا جانور پکي گڏ ڪجن.
a zoological garden, a zoo.

ٻڙي: ٺ. سواد- لذت. هير- چوس.
liking, taste, fancy, habit, inclination, weakness, pleasure.

ٻڙي: ٺ. نشاني بازي. هڪ ٽڪ نظر.
target practice, marksmanship. good shooter, keen-eyed, aim.

ٻڙي: ص (ن) ٿڌو- تيز. هوشيار- چالاڪ. چڪيل- تگ (ڪپڙو).
active, quick, sharp-witted, assiduous, diligent. tight (cloth, dress).

ٻڙي: ٺ. ٿڌي. هوشيار- چالاڪي.
activity, alertness, speed, sharpness, agility, briskness, energy, vigour, force, strength.

ٻڙي: ص (ن) چٽو. ٺڪيل. موزن.
stuck, adhered, attached, fixed, adjusted. appropriate, fit, apt, befitting, proper, right, suitable.

ٻڙي: م. چوسي پيئڻ. ڏاڻ (ٿڃ، ٿڃ). ڏک ڏک پيئڻ.
to take in small doses, take in sips (mother's milk, udder, teat).

ٻڙي: ڏ. زبان جو مزو. سواد. عادت- چوس.
taste, desire, lust, liking, fancy, habit.

ٻڙي: ٺ. سرڪ- ڏک.
draught, a sip.

ٻڙي: ٺ. چمي. شاهاس. ڪيڪار. چڪو- لذت.
a kiss, welcome, bravo. taste, lust, liking, fancy.

ٻڙي ڏيڻ: ٺ. ڪيڪار. ٿڌي ملائڻ (خوشي يا آفرين ڏيڻ وقت).
to wellcome, handshake.

ٻڙي: ٺ. چلمر (چنر) راند ۾ چئن منجهان ٽن ڪوڏين کڻڻ ۽ هڪ

settled, finished, cleared, adjusted, discharged, liquidated, paid, satisfied, squared.

چڪڙو ڪرڻ: وهنار ڪرڻ- ليڪر صاف ڪرڻ.

to settle a claim, discharge the liability, satisfy, square, liquidate, pay.

چڪڙو: ص. ميو- مٽي ھائو- تيل ھائو (چڪڙو).

oily, greasy, soiled, dirty, filthy, murky, sordid, squalid.

چڪڙو: ص. گھيل- زخمي. زخمن سان چور.

injured, hurt, impaired, damaged.

چڪڙو: ٺ. نارجو هڪ چڪرو (جيڪو ٺٽ کي ڦيرائي).

circuit of a wheel.

چڪڙو: ڏ. گول- دائرو- گھيرو- حلقو- ڦيرو- پيرو- گھمرو- گشت- سير.

گردش. ڦيري (مٿي جي)- پٽوآئي- مصيبت- معاملو.

circle, round, ring, circuit, wheel, turn, revolution, tour, giddiness, whirling, misfortune, calamity, disaster.

چڪڙو ڏيڻ: ڦيرو ڏيڻ. گھمرو ڪرڻ- ڦيرائڻ. رلاڻ. ڏٺو ڏيڻ. فريب ڏيڻ.

to take a round, turn round. to entangle, dupe, muddle, hoax, hoodwink.

چڪڙو لڳائڻ: ڦيرو ڪرڻ. گشت ڪرڻ. سير ڪرڻ. دورو ڪرڻ.

to make a round, wander about. to travel. to visit.

چڪڙو ۾ اچڻ: معاملي ۾ ڦاسڻ. آزار ۾ پوڻ. مصيبت ۾ پوڻ.

to become entangled, tangled in a misfortune or disaster.

چڪڙو: ڏ. ڪابه گول شيءَ مٿي ۽ ٽٽڻ لاءِ ڪاٺ جو گول ٽڪر.

a wheel, hoop, anything circular, a roller, a circular wooden piece for spreading bread.

چڪڙي: ٺ. چرخي، ڦرڻي، مقابلو- لڙائي.

a roller, orb, wheel, sphere, scuffle, skirmish, attack, assault, strike, fight, war.

چڪڙو: ص. چڪ جهڙو ميو. مٽي ۽ سٺپ ۾ لٽريل.

soiled, dirty, oily, greasy, murky, filthy, squalid, sordid.

چڪڙو: ڏ. چڪرو. مٽي ۽ ٽٽڻ لاءِ ڪاٺ جو گول چڪرو. پيش وڊ فليش

عورتن جو آڏو.

a flat board on which meal cakes are rolled. a prostitutes' quarter, a prostitutes' den, red-light district.

چڦلي هڻڻ: چوڻي ڪڍڻ. نشاندهي ڪرڻ. لڙي چاڻي ڪرڻ.

to back bite, inform upon, spy, tale-bearing.

چڦڻق: ڏ (ترڪي) اهر پٿر جنهن مان باه نڪري. لوھ کي چڪيندڙ ڌاتو.

flint.

چڦڻق: ڏ (ف) اريو جو هڪ قسم (گوڙو جهڙو پاڇيءَ طور ڪم اچي).

beet, beet-root (used as a vegetable or salad).

چڪ: ڏ. ڏندن سان جھلڻ. ڏندن سان رڻ. ڏندن سان زور (ڪاٺ ۾).

ڪنهارڪي ڪم جو چڪرو (جنهن کي ڦيرائي ٿا ٺاھين). کوھ جي ٽر ۾

رڪڻ لاءِ ڪاٺ جو چڪرو (جنهن تي پڪي کوھ جي اوساري ڪجي)- ونگ.

زدعي زمين جي وڏي ايراضي- ديهه.

bite, gripes, griping (with teeth). a potter's

wheel, the curb of a well a farm land, cultivable

area.

چڪ وڃهڻ: جھٽ وڃهڻ. فائدي لاءِ ناجائز مطالبو ڪرڻ. ڪوڙي

دعويٰ ڪرڻ.

to catch hold of (an opportunity). to raise an un-

called for demand or claim. a false demand or

claim, extortion.

چڪ: ٺ. گپ- چڪڻ. گارو. پرسل.

mud, mire, slime, swamp, bog, marsh, muck,

slum.

چڪ: ٺ. پل- غلطي- سهو- خطا. چيلهه ۾ سور پوڻ جي هڪ بيماري

(جيڪا گھڻي ڪاڏي ۽ بدمعضي سبب ٿئي).

a mistake, error, blunder, bungle, lapse, slip.

pain in the waist, in the loins, lumbago.

چڪاو: ڏ. پريل- تار. ڪناتار.

full, awash, brimming, brimful,

چڪاس: ٺ. جانچ- تپاس- پرک. نظرداري.

examination, inspection, verification, test, scru-

tiny. keep an eye (on).

چڪاسڻ: م. جانچڻ- نھارڻ. چڱيءَ طرح ڏسڻ تپاسڻ. پرکڻ. آزمائڻ.

to examine, verify, check, spy, watch with arti-

fice, inspect, investigate, probe, explore.

چڪائڻ: م. ڦرڻل ذريعي تمڪائي عرق ڪيڏ.

to distill.

چڪائڻ: م. مله ڪرڻ- اڱه پچڻ. ختم ڪرڻ. ادا ڪرڻ (قرض).

to fix a price, settle the rate. finish. to pay (debt).

چڪڻو. چڪڻو: ڏ. ادا ڪيل (قرض). وهنار- بيباق. سمورو- سڀ.

چڪي: ٿ. گول شيءَ جانهه، ٽڪي (صابن جي). ٿڌاڙيل ننڍڙو ٻوٽو (ڍڻ جا).

a round thing, handmill, a soap cake, sapling.

چڪي: ٿ. ٿورو ڍڪ، سُرڪي.

a small quantity of water, a sip, draught.

چڪ: ٿ (ترڪي) بانس جي تيلين يا ڪاٺن مان ٺهيل پردو.

a hanging screen of split bamboos.

چڪ، چڪي: ٿ. ڪنڊ (ٽن علامتن يا ديمن جي ملڻ واري ڪنڊ). جبل يا ٽڪريءَ مان نڪتل ڪنڊاڻي ايراضي. چنڊ-نوڪ.

an angle, corner, the point of a hill, a triangular area, a point, edge, verge.

چڪائڻ: م. ٿورو کائڻ. ڏاڻو وٺائڻ.

to cause to taste.

چڪڻ: م. ٿورو کائڻ. زبان لائڻ. سواد وٺڻ. ڏاڻو وٺڻ. کائڻ.

to cause to taste, to take a small quantity, to savour, eat, relish.

چڪيا: ٿ. هنڌن ۾ مڙدي کي ساڙڻ لاءِ مڇ. چتا.

a funeral pyre, pyre.

چڪي مڪي: ٿ. ٺاهه ٺوهه (بدن يا ڪپڙي لٽي جي). - مٺت سٺت. سينڌ سُرور. هار سينگار.

make-up, decoration, dress, embellishment.

چڪ: ٿ. مٿي جي وارن جي چوٽي. چٽا. ڳٺ.

a tuft or lock of hair.

چڪڙ وٺائڻ: چوٽي وٺائڻ. مريد ٿيڻ. آڻ مڃڻ. جهنڊ لهرائڻ.

to become a follower (by cutting a few hairs as per tradition). to accept a defeat. to cut the first hair of a new born child.

چڪڙائڻ: م. پڪيءَ جو ٻچن کي ڏاڍو ڏاڍو ڪري کائڻ. چوڳو ڪرائڻ.

feeding of the chicks by a bird.

چڪڙو: ص. مٽي ۽ مٽيءَ هائو. چيوڙو.

soiled, greased, dirty, begrimed, grimed.

چڪڙو: م. چوسڻ (ٽٽڻ). ڏاڻو.

to suck a dug, teat, pull at the teat.

چڪڙڻ: م. چنڊ سان کائڻ. ڏاڍو ڏاڍو کائڻ. ٿورو ٿورو کائڻ.

to peck up food with the beak; to take in small quantities.

چڪهه: ٿ. يار. آشنا (عورت جي).

lover, paramour, boyfriend.

چڪندوزي: ٿ. ڪپڙي تي زريءَ جو ڀرت. ڪپڙي تي رشم يا زريءَ جي مڙهت جو ڪم.

the embroidery work done in gold or silk.

چڪور: ٿ. دوکو-فريب. دلبو.

deception, fraud, cheating, chicanery, dishonesty, dupery, subterfuge, trickery.

چڪڻ، چڪڻو: ٿ (ف) ڀرت جو هڪ نمونو (جنهن ۾ ڪپڙي ۾ ٿي ڳل ٺاهيا وڃن). سوزن ڪاري. ڪپڙي جو هڪ قسم.

embroidery, tambour work, a kind of cloth.

چڪندوزي: ٿ. چڪني جو ڀرت.

embroidery.

چڪناچور: ص. ٽڪر ٽڪر. ڌرا ڌرا. ڀور ڀور.

smashed, broken into pieces, dashed to pieces, shattered.

چڪڻائي: ص. مٿيو-روغني. چلڪڻو (کاغذ).

oily, greasy, unctuous, a butter-paper.

چڪڻائي: ٿ. مٿي. روغن. چربي.

oil, fat, grease.

چڪني: ٿ. سڀاريءَ جو هڪ قسم.

a kind of betelnut.

چڪڻ: ٿ. چيڪي مٽيءَ جي گپ. ڏهن.

a slough, bog, marsh, swamp, mire, swampland.

چڪڻ: م. قرنفل ذريعي عرق نڪرڻ. ڦٽ يا زخمي مان روڳ وهڻ. ڦٽ ٿيڻ. مان پوڻ. ڳڙڻ.

to cause to distill, to cause to drain (an injury etc).

چڪڻ: م. ختم ٿيڻ. وهنوار ٿيڻ. ادا ٿيڻ (قرض). ٽڪڙو (جس). ڪم ٿيڻ.

to be finished, completed, settled. to be fatigued, tired.

چڪور: ٿ. ڏوٽري جو چاٺل وڳ. گنديو (ڪوٽر جا). ٽڪر (مٺايءَ جا). (ص) گول. گهاٽو ڇميل.

a lump of coagulated milk. a piece of young art. a lump of gum. a piece of sweet-meat. round, well coagulated.

چڪور: ٿ. ڍڪ. سُرڪ.

draught, sip.

چڪورو: ٿ. پڪيءَ جو هڪ قسم (تتر جهڙو، پير ڳاڙها، گهميءَ ۾ ڪشور، چون ٿا ته چڪورو چنڊ تي عاشق آهي).

Greek partridge, a mountain pheasant, chukor.

mud, boggy, muddy, marshy, swampy.

چلغوزو: ذ. چيل جو وڻ، چيل جي وڻ جو پيچ (جيڪو پيچي کڻجي) - نيزا.
a pine-nut,

چلڪ: ث. چمڪو - روشني، زري، جوهر - آفتان.
glitter, sparkle, gloss, light, lumniscence. a gold
dust or powder.

چلڪاڻا: ذ. چلڪو، تجلو.
brightness, splendour, lumniscence, glittering.

چلڪائڻ: م. چمڪائڻ، مهتي صاف ڪرڻ، صيقل ڪرڻ.
to glitter, cleanse, make clear and glistening.

چلڪڻ: م. چمڪڻ، تجلو ڪرڻ.
to shine, be bright, glitter, sparkle.

چلڪو: ذ. چمڪو، تجلو.
brightness, glitter, gloss, lumniscence, splen-
dour.

چلڪو: ث (ن) تڪا چمڪڻ لاءِ لڪر جو هڪ خاص ٿانءُ.
a kind of large huqa, hookah bowl.

چلڪو پيڻ: خدمت ڪرڻ، نيچ ڪم ڪرڻ.
to serve, to do menial jobs, work for.

چلڪوچي: ث (ترڪي) هڪ قسم جو ٿانءُ (لڪر نامي وغيره جو جنهن ۾
هڪ ڏوڻجن).

(hand held) basin, wash stand.

چلڻ: م. هلڻ.
to go, depart, move.

چلو: ذ. چاليهن ڏينهن جو عمل يا وظيفو. اها جاءِ جتي ڪنهن بزرگ چلو
ڪڍيو هجي. ويائل عورت جي چاليهن ڏينهن تائين سنڀال. ڪمان جي زهر.

چلو ڏاڳو: گيه ۾ تريل سوراخدار ۽ نرم ماني.
a period of about forty days observed in fasting
and prayers. meditation. a place where someone
had sat for meditation. a period of confinement
after child-birth. the string of a bow. a talisman. a
pan-cake, an oily and soft bread.

چلو ڪڍڻ: چاليهن ڏينهن تائين وظيفو پڙهڻ. سخت پابندي وارو پورهيو
ڪرڻ.

to complete a period of forty days in prayers and
meditation. to do a troublesome or bothering job.

چلولائي: ث. البيلائي - لاءِ انگل.
fidgety, playfulness, frolicking, gaiety.

چنگه: ذ. گھب - چٻ (ٿانءِ ۾). داغ (ماتا جي). نشان (ڌڪ جي).

a dint. pit (of small pox). puncture. a cut-mark.

چنگائي: ث. سٺائي، ڀلائي، نيڪي، فائو.
goodness, excellence, kindness, prosperity,
beauty, well-being.

چنگيلائي: ث. چاڻائي - تندرستي - صحت.
health, soundness, wholeness.

چنگمڙسي: ث. پلساسي، نيڪ مردي، وڏو مائهجي، راج يا پائيچاري جي
پهڳاري.

good-nature, benevolence, goodwill, amity, kind-
liness. headmanship, leadership.

چنگو: ص. سٺو - ڀلو، موزون - مناسب.
good, beautiful, benevolent, well.

چنگو ڀلو: ص. تندرست - چاق - صحتمند.
healthy, well in health, fit, hale, sound, whole-
some, salubrious.

چنگو ملو: ص. ڀرو ڀلو، ڪرو ڪوتو، دوست دشمن.
good and bad, friend and foe, friend and enemy,
well-wisher and opponent.

چنگي: ص. سٺي، ڀلي، موزون. (ث) نيڪي - ڀلائي.
good, well, proper, apt. wellbeing, virtue, piety.

چنگيءَ طرح: ظ. سٺي، طرح، ٺاهي لوڪي، گھڻي انداز ۾.
properly, appropriately, well, arranged, ordered,
prepared.

چلاڪي: ص. چالاڪ (عورت). بدڪار.
bad, mean, base, prostitute, loose (woman).

چلڪ: ث (سن) چال - روش، ڍنگ - عادت.
custom, habit, style, way, manner, practice. us-
age, habitude.

چلڪو: ذ. رواج، ڪاپو، ڍنگ - نمونو، زيب ريت.
habit, custom, manner, practice, usage, way,
style, stylish.

چلڪو ڪرڻ: ڏيکاءِ ڪرڻ - نمايش ڪرڻ. سينگار ڪرڻ.
to show off, to exhibit, decorate, adorn, dress
up, bedeck.

چلڪل: ث. ٿوري وقت جو ڏيکاءِ.
a slight show, glimpse.

چلو: ث. گپ، درياءُ ڍنڍ جي ڪناري واري چڪ.

love, kissing etc.

چمڪارو: ڏ. چمڙي مان جتيون ٺاهڻ جو ڪم ڪندڙ.

a tanner, shoemaker, worker in leather or skins.

چمڪارو: ڏ. (سن) حيرت ۾ وجهندڙ واقعو - ڪرشمو.

an astonishing incident, wonder, marvel.

چمڪو، چمڪو: ڏ. ٿانڊي کڻڻ لاءِ لوهي اوزار - دست پناه.

a pair of tongs, hand-guard.

چمپا: ڏ. هڪ قسم جو گل ۽ پوتو.

Magnolia (*Magnolia champaca*, *Michelia champaca*).

چمپاڪلي: ڏ. هڪ قسم جو گهٽ.

an ornament, a necklace shaped like champak buds.

چمپٽ: ص. گم - غائب.

invisible, absent, concealed, lost, missing.

چمپل (ڏ)، چمپل: ڏ. ٻن پٽين واري عام جتي.

(a double-striped) chappal.

چمڙو: ڏ. جيت جو هڪ قسم (جانورن جو رت ڇسي)، (ص) جعفي.

پوندڙ ڪنجوس.

a tick, blood-sucking animal, miser, stingy.

چمچو، چمچو: ڏ. کائڻ پيئڻ ۾ ڪم ايندڙ ڏوٻي جهڙو هڪ ننڍڙو ٿان.

a spoon, ladle, scoop.

چمچوس: ص. ڪنجوس.

miser, stingy, niggard, cheapskate.

چمڙو: ڏ. اُٺ جي نڪ ۾ وڌل ڏاڳي جو ڪڙو (جنهن ۾ معار ٻڌجي).

the loop fixed in a camel's nostril (to which the halter is fastened).

چمڙو: ڏ. چمڙ، گل، هڪ مشهور سامهرو جيڪو فقط رات جو اُڏامي

(ڏينهن جو اُرنڌاهي واري هنڌ تي اُوندو ٿيڻ لڳي هوندو آهي).

leather, skin, hide, fur, a bat (an animal).

چمڙي: ڏ. چمڙ، گل.

skin, hide, fur.

چمڙي لاهڻ: ڏ. کي ٽپائڻ، وڌيڪ ٽپائڻ، مارڻ جي سخت سزا ڏيڻ.

to skin, to overcharge, fleece, beat, thrash, beating.

چمڪائڻ، چمڪائڻ: ڏ. چمڪر، تجلر.

glitter, sparkle, glow, shining, flash.

چمڪائڻ، چمڪائڻ: م. چمڪائڻ، اوجر ڏيڻ، روشن ڪرڻ، نمايان

چلڙو: ص. کيچلڙو، انگلي، البيلر - لاڏلڙو، (ڏ. چلڙو).

fidgety, playful, wanton, sportive.

چلڙو: ڏ. چپ، چٽ، زور، دٻاء.

crushing, pushing, pressuring, pounding, mashing, beating.

چلڙو: ڏ. باهر ٻارڻ وارو هنڌ. رڌ پچاءُ ڪرڻ لاءِ باهر ٻارڻ جي جاء.

a fire-place, a hearth.

چلڙو: ص. نمڪ حرام، بدچلڙو.

bad-mannered, unfaithful, disloyal, perfidious, unwelcome.

چلڙو: ڏ. خاتن واري هڪ راند (جيڪا چئن ڪوڏين سان رهجي)، چئن

ڪوڏين جو هڪ راند پنهڙ.

a game played with four small shells, or cowries.

چلڙو: م. چپ، چٽ.

to pound, bruise by pounding, mash, beat severely.

چلڙو: ڏ. گپ يا گاري جو دائرو، وڻ جي چوڌاري پاڻي لاءِ کڏو.

a pit or reservoir for water and mud; a pit round a tree for watering; a reservoir for storing water, a water pit.

چلڙو: ڏ. چلڙو، وڏي چلڙو، ڪل، پاڇائي ڪرڻ جو خاتو.

a fire-place for cooking, a large fireplace, a seat in a privy.

چلڙي: ڏ. وٽ تي ٻار کڻڻ لاءِ ڪپڙي جي خُزڙين.

a saddle-bag, carpet-bag.

چمڙو: ڏ. (ن. سن، چمڙو، ڪل، چمڙي).

skin, leather, hide.

چمڙو لاهڻ: ڏ. کي لاهڻ، سخت سزا ڏيڻ.

to skin, remove the skin from, give a sound beating or thrashing, a severe punishment.

چمڪائڻ: ڏ. (ن. طمانچ) گل تي هڪ سان ڌڪ - لپاٽ.

a slap.

چمڪائڻ: ص. صدمو رسڻ، نقصان پھچڻ.

to suffer loss, to sustain damage.

چمڪائڻ: ڏ. تماٽو.

a tomato.

چمڪائڻ، چمڪائڻ: ڏ. چمي پاڪر، پيار.

love-making, cuddling, fondling, affectionation.

ڪرڻ مشهور ڪرڻ.

to brighten, glow, brightness, glittering, a gleam, to polish, burnish.

چمڪڻ، چمڪڻ: م. چمڪڻ، روشن ٿيڻ، حرڪت.

brilliance, flash, gleam, glitter, flash, glow, shine, brighten.

چمڪدار، چمڪدار: ص. چمڪندڙ، منور.

sparkling, shinning, bright, shinny.

چمڪو، چمڪو: ڏ. چمڪاڻ، تجلو.

glitter, flash, gleam, glimmer, glint, sparkle, twinkle, shimmer.

چمن: ڏ (ف) باغ، باغيچو، سوسز جو.

a garden, a bed of flowers in a garden; a flower garden.

چمنستان: ڏ. گلزار، چمن.

a garden, a flowery place, a pleasing scene.

چمند: ڏ. سنڌ يا چمر جو نور جيڪو باغيچي چيلو، مروجي ان جي مدد سان ڪجي، جي وٺ تي چڙهي.

a cotton or leather rope (used for climbing the date-palm trees).

چمني: ڏ (انگ) لالين جو شيشي جو گولو، ننڍي بتي، ڪارخاني جي ڏونين جي نيڪال لاءِ لوهي يا سرن جو منار.

a glass cover for lantern, a small lamp, a fire-escape, fire-place.

چمن: م. چمي ڏيڻ، مٺي ڏيڻ، پيار ڪرڻ.

to kiss, love, caress, cuddle.

چموٽو: ڏ. چمڙي جي وڍي، چمڙي جو ڳٽ، پئمڻڙي.

a leather thong, a strap of leather, a pinch, to pinch with the fingers.

چمي: ڏ. مٺي، بوسو.

kiss.

چميگولي: ڏ (ف) چم مي گولي، چڙچڙو، ڳالهه ٻولھ، رائزي، تنقيد، اعتراض.

a rumour, criticism, hearsay, objection, demur.

چن: ڏ. ڪوري بر سڙيل جبل جو پٿر، سڙهي، گچ، پوڄي.

lime, white-wash.

چنانچ: ڏ (ف) انهيءَ طرح، تنهن ڪري.

because of, for that reason, therefore.

چٽوڙائڻ: م. چٽائڻ، لائڻ، ڳنڍڻ، لڳائڻ (نوڪري م)، ٿاسائڻ.

to get stuck, adhered, employed, entangled.

چٽوڙ: م. چٽڻ، لڳڻ، لڳي پوڻ، ٿاسڻ.

to stick, adhere, entangle, impediment.

چٽو: ڏ (ف) هٿ يا پير جي آڱرين وارو حصو، کليل هٿ، جانور جو پير.

claws, talons, grasp, pounce, an open hand, slap.

چٽي مڙ اچڻ: قبضي مڙ اچڻ، هٿ مڙ اچڻ، قابو ٿيڻ، مطيع ٿيڻ.

to get caught, entangled, impeded, to follow, submit, entrap.

چٽي: ڏ. هٿ يا ڪراڻي مڙ سڳو جهلڻ (رانڊ يا زور آزمائي م).

a mode of catching the hand of each other in a sport.

چٽيلي: ڏ. هڪ قسم جو خوشبودار پوٽو ۽ ان جو گل.

Jasmine (*Jasminum grandiflorum*, *Jasminum humile*).

چٽا: ڏ (سن) ڊپ، انديشو، اُٽڪو، خيال، گھٽي، ويچار.

worry, anxiety, care, thought, fear, grief, anguish, distress, concern, unease, solicitude, uneasiness.

چٽج: ڏ. چٽب، نوڪ، جبل جي چوٽي، (ف) ڪنج، وٿن جو جهڳٽو، جهنگ، غار، چر.

beak, point, bill, peak of a hill, mountain, a place full of trees, forest, cave, a den of an animal.

چٽوڙ: ڏ. هڪ قسم جو لوهي اوزار، ٽيڪر.

a pick-axe.

چٽوڙو: ص. ننڍڙين اکين وارو، گھٽ نظروارو، چوچو، (ڏ. چٽجي).

purblind, short-sighted, myopic, near-sighted.

چٽيل: ص (سن) هڪ هنڌ نڪاءُ نه ڪندڙ، بي چين، بيقرار، البيلو، ڊاڏو، چلڻو.

restless, fickle, capricious, smart, active, sportive, wanton, playful, unsteady, ticklish.

چٽو: ص (ف) ٿورا، ڪجهه، ڪي.

a few, some, a small quantity.

چٽو: ص. چونڊيل، ذليل، خالص، نج.

genuine, pure, excellent, authentic, bonafide.

چٽو: ڏ (سن) صندل جو وڻ ۽ ڪاٺ، سر ڪنڊ.

sandalwood (*Santalum album*).

ڇنگالي: ٺ. کيرڻي چوري.
a dish of parched rice, flour cooked in fat.

ڇنگل: ڌ (ف) لپ. پريل مند.
claw, talon, grip, grasp, closed fist (holding something).

ڇنگي: ٺ. گهڻي شيء مان کڻيل ٿورو حصو. محصول. آڌ جي ڪپ تي پوکيل سب يا وڻ. بيهاري جي موڙي.
a share in a produce, octroi tax, crop grown around the canal-path, a bunch of seedlings.

ڇنگيري: ٺ. ٽوڪري (گلن يا ميوي جي).
a kind of flat open basket.

ڇنگهه: ٺ. ٽڪر، بيماري يا هيشائيءَ کان آهستي دانھن - ڪڻڪ.
ڪنجهڪار.

groaning, moaning: to manifest grief or sorrow due to some ailment/weakness.

ڇنگهائڻ: م. ڇنگهه ڪڍائڻ مانڊو ڪرڻ.
affliction which causes groaning or moaning, grief of ailment.

ڇنگهڻ: م. ٽڪر، بيماري يا هيشائيءَ کان هلڪيون دانھن ڪرڻ.
to groan, moan.

ڇنڻ: ڇنڻ: ڌ. خوشبودار پاڻيٺ (جيڪو شادي وقت ڪنوار کي مٿي ۾ وجهجي. بدن کي ڇنڻ جو لونڻ ڪرڻ).
to sprinkle rose-water (over a bride on marriage night), a fragrant-water.

ڇنڻ: م. ڇرڻ (وهڻ). گاد ڪاڻڻ (وهڻ).
(of an animal) to graze, a grazing, eat grass.

ڇنو: ڌ. ڇنڻون جون گلون (جيڪي ڇڙن سان نڪرن). ڇن.
rice dust, rice-husk, rice-shells.

ڇنڙ: ٺ. ڇنڙ (راند).
a game played with cowries (shells), game like ludo.

ڇڻي: ٺ. هڪ قسم جي رنگ رنگي پوتي. ڇريل ڳاڙهي رنگ جي پوتي.
a spotted or colourfully printed head covering for women, a multi-coloured, hand-printed head-dress for women.

ڇو: ٺ. چوند. سلوار جا سِرَ ڪپڙي جا سِرَ.
a fold, plaiting or crimpling of trousers, cloth.

ڇڻا: ڌ (جمع م ڪم ايندڙ) اناج جو هڪ قسم (اتي قسم: اڇا ڇڻا، ڳاڙها

ڇنڻ هار: ڌ. ڳچيءَ ۾ پرائڻ جو هڪ گھڙ (جنهن ۾ چند جهڙيون گول پٽليون پوتل هجن).

a kind of necklace to which flat pieces of gold are hung, spangled necklace.

ڇندو: ڌ (ف) ڪنهن ڪم ۾ مدد طور ڏنل رقم - قورڙي.
contribution, subscription, fund, donation, alms, charity, offering.

ڇندو: ڌ. ٽوپيءَ جو وچ وارو گول ٽڪر. ٽوپيءَ جي ڪنارَ ڪٽ مرون ۽ واڌڻ جي وچ وارو مڙهيل حصو.

the crown of a cap, the sides of a cap, the binding between the woven part and the rope of feet of a bedstead.

ڇنڊ: ڌ (سن). چنڊر مشهور آسماني سيارو (زمين جي چوڌاري گردش ڪري). قمر - ماه.

the Moon, earth's satellite or planet, a lunar month.

ڇنڊ ڳرهڻ: ڌ. سج ۽ چنڊ جي وچ ۾ ڌرتيءَ جي اچڻ تي اونداهو چنڊ ٿيڻ - خسوف.

the lunar-eclipse.

ڇنڊال: ص (سن) نياڳو - بدبخت. مسافر ۾ هندن جا مڙدا ساڙيندڙ.
wretched, ill-fated, outcast, pariah, impure, diabolical creature, a person preparing and giving light to a funeral pyre.

ڇنڊال ڇوٽڪري: ص. بد معاش ماڻهن جو ٿولو. بيڪار ۽ نادار ماڻهن جو ٿولو. حرڪتي ماڻهن جو ٿولو.

a group of scoundrels, rascals, miscreants, roguish people.

ڇنڊو: ص. نياڳو - بدبخت. منحوس. (ٺ. ڇنڊي).
wretched, ill-fated, incorrigible, perverse, obstinate, afflicted, miserable, sorrowful, doleful.

ڇنڊول: ڌ. هڪ قسم جو پکي.
a kind of Lark (a bird),

ڇنگ: ڌ (ف) وات سان وڃائڻ جو هڪ ساز. چڙپائي کي ڳچيءَ ۾ بڻڻ لاءِ ڪنجهي جو گھنڊ.

a kind of musical instrument like a fiddle, a mouth-organ, Jew's harp, a bell put round the neck of an animal.

ڇنگ چوهڻ: مشهور ٿيڻ. بدنام ٿيڻ.
become well-known, attain notoriety, bad reputation.

چڻا، ڪارا چڻا.

stout, lusty, healthy, courageous, dauntless, bold.

chick-peas, gram (white, yellow, red, black etc).

چڻ جي ڊال: ٿ. ڌريل چڻا (جيڪي ٻوڙ وانگر رڌجن).

gram pulse, chick-peas, a pulse.

چڻندڙ: ص. چارئي عضوا مضبوط - سگهارو - پهلوان
a healthy and brave person, doughty, fearless, gallant, manful, stalwart, stouthearted, valiant.

چڻ ڀڻ: ٿ. آهستي ڳالهه، سس ڀس، چڻول، ڀڄار.

talk in a hushed tone, talk in private, quiet-talk, hushed discussion.

چڻواري: ذ (ف. چڻواريه) چڻي پاسن اڱڻ وارو گهر.
a room or house open on all four sides. a house located in the centre of an open court-yard.

چڻڪڻ، چڻڪڻ: مر چڻ (دل ۾)، ياد پڻ، هڻ (خيال، ڀورا).

pricking (the heart), troubling, remembrance, recollection, reminiscence (of a gone-by incident, occasion).

چڻو: ص. گھڻ کائڻ - پيئڻ، مھڃي.
a voracious eater, gluttonous, rapacious, ravening, ravenous.

چڻنگ: ٿ. تاندي جو تمام سٺيون ذرو - آلو.

a spark, small live coal, a burning pang.

چڻول، چڻولوءَ: ذ. گھڻن مائن جو ڳالهه. ڪنھن واقعي بابت گھڻن مائن جي چڻوچڻ.

چڻڻ: مر. چڻڻ. دائرو ڌارو ڪري کڻڻ، چڻڻ، ڪڍڻي ڄامو ٺاهڻ.

to select, to pick one by one, (of a bird) to peck around, to plait or crimple cloth.

چڻوٿ: ٿ. گھڻن مائن جو ڳالهه. ڪنھن واقعي بابت گھڻن مائن جي چڻوچڻ.

چڻو: ذ. هڪ قسم جو اناج (چڻن کي ڌڙ سان ڌال ٺهي ۽ پيئڻ سان پيئڻ ٺهي).

چوٽ: ٿ. اڻڄاڻ، بيوقوف، موڱو، واٽڙو.
a fool, idiot, doodle, imbecile, jerk, simple, moron.

a gram, chick-peas.

چوٽير: ص. بيوقوف، واٽڙو.

چوٽي: ٿ. هڪ قسم جو ڀج (جيڪو سونارا رڻي جي وزن طور ڪم آڻين).

چوٽال: ص. پٺن پير (ڪڙڻ). سٺيون نئون (ڪڙڻ).
a fool, idiot, imbecile, jerk, simple, moron, block-head, muddle-headed.

a lightest weight seed (used by goldsmiths).

چوٽال: ص. پٺن پير (ڪڙڻ). سٺيون نئون (ڪڙڻ).
to fall on the back, fall flat.

چو، چو: ص. چار. صفاتي اڳيائيءَ طور ڪم ايندڙ لفظ (مثلاً: چوٽايو، چوڪنڊو وغيره).

چوٽڪي: ٿ. هڪ ۽ سوڙهي شين، ڀاڄامو.
a tight-trouser, pyjama.

four, a word used as a prefix to identify adjective.

چوٽو، چوٽير: ذ. لانگور - ٺنگ.
loincloth.

چوٽائڻ: مر. ٻئي جي معرفت پيغام موڪلڻ. سفارش ڪرائڻ. منسوب ٿيڻ - نالي ٿيڻ.

چوٽ: ٿ. چنڊ جي چوٿين تاريخ. چوٿون حصو.
the fourth day of lunar-month, a fourth-part, the quarter-share.

چوٽائڻ: مر. ٻئي جي معرفت پيغام موڪلڻ. سفارش ڪرائڻ. منسوب ٿيڻ - نالي ٿيڻ.

چوٽائڻ: ذ. چوٿون حصو. چوٽو.
fourth-part, quarter (share).چوٽ: ٿ. چوٽي ڪاٺي، ٽنڊو جو ٺڪڙو.
a stick, tent pole, mace, club, wooden-bar.چوٽائي: ٿ. چوٿون حصو. اُن مٿن جو هڪ ماڻ (ڀاتيءَ جو چوٿون حصو).
a measure of quarter, quarter, one-fourth, a dry measure of grain etc.چوٽارو: ص. در تي لٽ ڪشي ٻيهندڙ دربان. محافظ.
a guard, a mace-bearer, chowkidar.چوٽو: ذ. چوٿون حصو.
the quarter, one-fourth.چوٽارو: ٿ. گھوڙي جي هلڻ، جو هڪ نمونو (جنهن ۾ اڳيان ٻئي پير ۽ پويان پير گڏ ڪشي ۽ تڪو ڏوڙي) - چوٽال.
a style of running of a horse.

bed-stead, small chair-like seat.

چوڙياپو: ذ (ف) چهاڙياپو (چئن پيرن وارو جانور) (ڏڳو دور وغيره). حيوان.
'چوڙياپو مال'.

a four-legged animal (cattle, bullock), a beast, an animal walking on four feet, a mammal.

چوڙيجڙو: ٺ. ڳالھ پورندڻ پچار، خبرچار، سسڻ.
news, rumour, tidings, report, buzz, gossip, grapevine, hearsy, murmur, rumble, talk, tattle, whispering, word.

چوڙيو، چوڙين: ٺ. هڪ مشهور راند-ترديبازي.
a game played with pieces on a spotted cloth.

چوڙيو: ذ. ننڍڙو ڪتاب، پنڊي. (ٺ چوڙيو)
a small note book, booklet.

چوڙين، چوڙين: م. چوسڻ، چوسي ڪڍڻ.
to dibble, to take-out by dibbling.

چوڙيشي: ٺ. چوڙين جي شيء (تيليءَ ۾ لڳل ڪشمڙو ٻارن جي کائڻ لاءِ).
a dibble, lollipop.

چوڙيو: ذ. چوڙيل ڪمند يا گاه جو ڇٽو، چوڙيل چوٽو (جيڪو مال کائي نه
سگهي). اولڙ گاه جا ڪاٽا.

a discarded sucked remnant of sugar-cane, the discarded pieces of grass left by cattle.

چوڙيا ڪرڻ: گاه کائي ڏانا وغيره ڇڏي ڏيڻ. ٽوڪاري ڇڏڻ.
to throw away the sucked remnants of sugar-cane etc.

چوڙيرو: م. چئن پيرن وارو چوڙياپو (ٺ. چوڙيري).
an animal, a beast, a mammal

چوڙج: ٺ. سمثائي، خوبي، سڌ، چاهه، آساهه، پيار، قرب.
beauty, elegance, goodness, demeanor, comportment, deportment, desire, wish, zeal, love, affection.

چوڙجاء: ذ. سفارش، پارت، چوڙ آڻڻ، هدايت نصيحت
recommendation, reference, influence, clout, guidance, advice, counsel.

چوڙڇوڙي: ٺ. سٺي پرندڙ کائي يا تيلي-چٽاڻي.
a small burning flint or stick, match-stick.

چوڙڇوڙي ڏيڻ: باھ لڳائڻ، جھيڙو مڃائڻ، لڙيل جھيڙي کي زور وٺائڻ.
to burn, rekindle, to start a scuffle, re-start quarrel.

چوڇو: ذ. بقتار، الزام، چڙھ.
an accusation, charge, arraignment, incrimination.

چوٽ: ٺ. زخمو، گھاٽو، ڌڪ، صدمو، نقصان، ٽوٽو، جلھ، ڪاھ، ڊوڙ.
انفرون جي هڪ وچ.

an injury, hurt, blow, damage, loss, stroke, bruise, attack, assault, strike, aggression, onslaught, a playing of drums.

چوٽ ڪرڻ: حملو ڪرڻ، ڪاھ ڪرڻ، ٽڪي ڊوڙ ڏيڻ، نقصان پهچائڻ.
to attack, assault, strike, onslaught, to cause loss, to run very fast, a fast-running.

چوٽون کائڻ: مقابلو ڪرڻ، ويڙھ ڪرڻ.
to fight-back, contest, compete, contend, vie, resist, combat, dispute.

چوٽ: ذ. اوچائي، مٿانهين، مٿيون حصو (جبل، وغيره جو)، مٿي جا
ويڙهيل وار، وانگڙو، (ظ) مٿي - آنتاهون، چوٽيءَ تئين پيريل.

top, coil of hair, summit, peak, back-knot (of hair), high, lofty, brimful.

چوٽ چڙهڻ: تمام مٿي چڙهڻ، ڳالھ يا معاملو وٺ ڪان ٻاهر نڪرڻ.
to go to the top (of a matter), a going beyond one's resources or strength.

چوٽو: ذ. مٿي جا ويڙهيل وار، وانگڙو، وڏي ٿلهي چوٽي (وارن جي)
back-knot, a style of tying the hairs by women.

چوٽي: ٺ. ڳٽ، ڳٽيل وار، هندن ۾ مٿي جي تارون ۾ ڇڏيل وارن جي
ڇنگ، جبل جو اوچو حصو، بلندي، عروج، انتها، چوٽو، حد، پوڄي، پڪيءَ
جي مٿي ۾ موڙ يا ڀٽ.

a topknot, coil (of hair), the plait of hair left on top of the head, top, summit, peak, end, limit, termination, the crest (of a bird).

چوٽيءَ ٿل: ذ. ڳٽ ۾ هٿ جو هڪ ڳٽ (عموما چانديءَ جو ٿئي).
an ornament attached to the crown of hair by women.

چوٽو: ص. ڳوڙهو (رنگ)، گھرو، گھاتو. (ڏ) سنڌي گجر جو مٿيون
حصو. پوکڻ لاءِ بصر جون ننڍيون پٽيون.

thick or dark (colour), the top of a carrot, the small bulbs of onion.

چوٽياس، چوٽياسي: ٺ. چئن طرفن، اردگرد، چوٽي طرف.
on all the four sides, all-around, allround, all over, everywhere.

چوٽياڻي: ٺ. چئن پيرن وارو مادي جانور (ميهنن، ڍڳي، پکري وغيره).
ڪٽ، منجي.

having four feet she-animal, (cattle, goat etc), a

the fourteenth of lunar-month, the night of full moon.

چوڏهينءَ جو چنڊو؛ ذ. پورو چنڊ- ماه ڪامل. (ص) سٺو- حسين.

a full-moon, beautiful, handsome, lovely, pretty, attractive, fair, good-looking.

چوڏهيو؛ ص. چوڏهن هنر ڄاڻندڙ، چالاڪ- حرفتي.

knowing many tricks, a trickster, swindler, cheat, mountebank, defrauder, gyp

چوڏو؛ ث. چورو جو سٺل، چُر- حرڪت، چُرچ- هٿي.

to move, stir, excite, rouse, stimulate, instigation, incitement.

چورو؛ ص (سن) پراڻي شيءِ لڪائي کڻي ويندڙ چوري ڪندڙ- ڏڍ.

a thief, robber, larcenist, purloiner, stealer.

چورو ڪشاره؛ ذ. چورو چوريءَ لاءِ ڇڪر ڏيندڙ.

a thief, larcenist, purloiner, prowling for a chance to steal.

چور دروازو؛ ذ. ڳجهو دروازو لڪل در.

a back or hidden door.

چورو؛ ص. ڪٽيل، پٽيل، ڌرا ڌرا، لڪل، مڊهو.

broken, reduced to fragments, fragmented, pulverized, fatigued, intoxicated.

چور چورو؛ ص. ڌرا ڌرا، پڙا پڙا، ٽڪ يا ٺٽي برساتو، گهاٽيل- زخمي.

fragmented, broken to pieces, shattered, smashed, splintered, injured, fatigued, hurt, impaired, marred, tarnished.

چورائو؛ ص. چوريندڙ چورين.

a square, a square arrangement or frame, having four angles.

چورائيو؛ ص. عذابي چور، روابي چور.

a thief, an stealer, robber, habitual thief.

چور ڪاڙي؛ ث. چورين، گھڻن هنڌن تي چورين جو سلسلو.

incidents of theft or robberies, continued or repeated incidents of theft, law lessness.

چورا ڪورا؛ ث. ٺوڪر- آندمانءَ- بيقرار، ڳٽي.

restlessness, disquiet, disquietude, restiveness, stress, turmoil.

چوراها؛ ذ. چئن رستن ڦٽڻ وارو هنڌ- چُونڙو، چُونڙو.

a crossing, a point on a road where it goes in four different directions.

چورائو؛ م. چوري ڪرڻ، لڪائي کڻي وڃڻ، ڳم ڪرڻ زخم يا ڦٽ جو

tion, provocation, vexing.

چونچو، چُونچو؛ ص. ننڍڙين اکين وارو (جيڪو) اکيون پنجهيون ڪري ڏسي سگهي.

having small eyes, purblind, short-sighted.

چوڌرو؛ ذ. چئن درن وارو صفو يا ڪمرو. (ث. چوڌري).

a room having four doors or entrances, a lounge.

چوڌڪي؛ ث. ريمڪ- پور.

fancy, whim, impulse, vagary, caprice, notion, whimsy.

چوڌاري؛ ظ. چٽي پاسي- آسپاس.

on all sides, round about, around, from all sides

چوڌاري؛ ظ. چٽي طرفن- آسپاس.

on all the four sides, around, round about.

چوڏس؛ ث. چنڊ جي چوڏهين تاريخ، چنڊوڪي رات، پورنامي

the fourteenth of lunar-month, the night of full-moon.

چوڏس؛ ظ. چٽي طرفن- آسپاس.

all around, on all the four sides, around.

چوڏندو؛ ص. چئن سالن عمر جو (جانور). (ث. چوڏندي).

(an animal) of four years age.

چوڏڻو، چوڏيل؛ ث. چئن ڏولين (پينگهن) سان هيٺ مٿي ڦرندڙ

پينگهه، وڏي ڏولي (جنهن کي چار يا وڌيڪ حمل ڪن).

merry-go-round, a kind of palanquin, palankeen.

چوڏهن؛ ص. ڳڻائي جو هڪ عدد (14).

fourteen, a figure of fourteen.

چوڏهن چارو؛ ص. گھڻين واٽن وارو منجهائيندڙ.

a road going in many directions, a confusing location.

چوڏهن خانواد؛ ذ. زاهدن جي سلسلي جا چوڏهن خاندان (جن جو سلسلو

خواجہ حسن بصری سان ملي ٿو: ادھمي، بهيري، زیدی، حبیبی، عجمی،

طہنوري، ڪوفي، سقطي، جنيدي، گادروني، طوسي، سروردي، چشتي).

a group of fourteen pious families (the direct descendants of Khawaja Hasan of Basra).

چوڏهن طبق؛ ذ. چوڏهن دنياون (ست زمينون ۽ ست آسمان).

the fourteen worlds (seven on earth and seven in the heavens (sky).

چوڏهين؛ ث. چنڊ جي چوڏهين تاريخ.

stealing, theft, robbery, stealth, burglary, secretly, in secret.	پاڻي چمڻ.
چورِي: ٺ. گيه ڪنڊ ۾ پوريل ماني- ڪٽي.	چورَت: ٺ. چُرچ. هُشي. بَچَ.
a dish made of crumbled bread and sweetened with sugar, a sweet-dish.	instigation, incitement.
چورَ: ٺ. پهرڻ پائڻ ۾ ڪپڙي جو جٿاءُ.	چورُ تپَ: ٺ. رات جو ايندڙ تپ (جنهن لاءِ سوڻ طور چورُ کان ڏاڳو وٺائي ٻڌجي).
the use or wearing of clothes, endurance, wear or strength (of clothes).	a fever that comes at night.
چورَ: ٺ. ڪاٺي (ايس، اوپري وغيره) جي گھڙيل پُڇڙي جيڪا ٻيءَ ڪاٺيءَ جي سَل ۾ وجهي.	چورُ ڏنڊ: ٺ. آڏو ڏٺو يا ٻئي ڏنڊ جي پاڙ مان نڪتل ڏنڊ.
a tenon, the corner of the plank of a door which works as a hinge in the door frame.	a tooth overlapping over other.
چورَ: ٺ. سڄي ۽ ٻانھن تي چڙهيل چورين جي قطار- ٻانهين.	چورُ ڏوي: ٺ. چورن جو تولو- وڏو چور (جيڪو گڏوڏن تي چڙهي چورين ڪري). پاتاريڊار.
a set of bangles worn on the entire arm (mostly made of ivory or plastic).	a mounted thief, a band of thieves on horseback, a harbourer of thieves.
چورَ: ٺ. ڏ (جمع ۾) عذاب- سور.	چورَس: ٺ. جنهن ڪنڊن واري شڪل يا ايراضي جنهن جا چارئي پاسا هڪ جيڏا هجن- چوڪنڊو- مربع.
pains, distress, pangs, throes, twinges, grieves, distress.	a square figure or picture. square.
چورا ڪاڻن: درد پئڻ- ڏک ڏاکڻا سڻ.	چورمو: ٺ. گيه ۽ ڪنڊ ۾ پوريل ماني- ڪٽي- چوري.
to suffer pains, pangs, throes, sufferings, distresses.	flour cooked in fat, a bread fried in oil and then fragmented and sweetened, a dish of crumbled bread and sugar.
چورُ ڪنڊِي: ٺ. اها ڪنڊي مينهن جنهن جا سڳ چورِي وانگر گول هجن.	چورَن. چورَن: ٺ. ڏ (سن) چورو- سفوف- پورو. پينل يا ڪٽيل وکر جي ڦڪي.
a buffalo with rounded horns (like a bangle).	powder, filings, pieces, atoms, fragments, a spicy preparation taken for stomach-ailments, a tasty spicy preparation.
چورَن. چورَن: ٺ. پائڻ (ڪپڙو)- پهرڻ- هنيائڻ.	چورَنگ: ص. تلوار جي هڪ ئي وار سان چٽي طرفن ڏک هڻندڙ پهلوان- سورج ۽ سڄي صورت وارو.
to bring or put to use, to wear.	gallant, brave, audacious, bold, courageous, dauntless, heroic, stout, beautiful, handsome, attractive.
چورَن مائڻ: اوڏ پهرڻ (ڪپڙو لٽو). کائڻ کپائڻ- عيش ڪرڻ.	چورَن: ٺ. سِرڻ- ريڙهڻ. ڏڪڻ- هٽائڻ. حرڪت ڏيڻ. برغلائڻ.
to enjoy life (by wearing, eating, drinking) to avail the worldly facilities, happiness, bliss.	پڙڪائڻ- هُشي ڏيڻ.
چورَن: ٺ. ڪشادو- ويڪرو- کليل. (ٺ. چورِي).	چورَن: ٺ. ڏ (سن) چورو. ڪٽو- پورو سفوف. ڪٽر (سويارين جي).
broad, wide, expansive, extensive, extended.	to move, stir, shift, excite, rouse, stimulate, instigate, incite.
چورَو: ٺ. ٻانهن ۾ پائڻ جو هڪ گھڙ (عاج، شيشي يا ڪنهن ڌاتوءَ جو)- ڪنگڙي.	چورو: ٺ. ڪٽيل شيءَ جو پورو. ڪٽو- پورو سفوف. ڪٽر (سويارين جي).
a bracelet or bangle (of glass or metal).	powder, filings, pieces, atoms, cuts, segments.
چورِي: ٺ. ڪنگڙي- چورَن.	چوري: ٺ. ٻئي جو مال چورائڻ جو عمل- سرقو. (ظ) گجھي ۽ طرح- گجھ
a bangle or bracelet of glass or gold.	
چورِيگرو: ص. چورين ٺاهيندڙ (خاص طور عاج يا ڪافور جون چورينون	

چوڪڙي. چوڪڙي: ٿ. چئن چيزن جو مجمرعو. چار ايڪڙ زمين.

چورس خان: تاس جو هڪ ونگ-ايت.
a square-shape, composed of four items, comprising of four, four acres of land in a compact piece, the diamond in card games.

چوڪس: ص. خبردار-هوشيار-سجاڳي.
alert, watchful, cautious, vigilant, wide-awake, intelligent, sharp, smart.

چوڪسي: ٿ. خبرداري-سجاڳي-نگراني.
watchfulness, vigilance, surveillance, vigil, lookout.

چوڪنڊو: ص. چئن ڪنڊن وارو-چورس.
square, four-cornered, quadrangle.

چوڪڻ: م. چوڪ ڏيڻ. ڪاٺي وغيره چيائي اشارو ڪرڻ.
to stick, prick, stab, thrust, spur, indicate, point-out.

چوڪو: ٺ. اويڙ جو هڪ قسم (پالڪ جهڙو، سواد کڻي).
Egyptian dock (*Rumex vesicarius*), bladder dock, a leaf vegetable.

چوڪي: ٿ. پهرو ٺاڪر. ٿاڻ. پهردار جي ريعن جي جاءِ، صندلي.
a police-picket, police-post, police-station, a low-stool.

چوڪي ڏيڻ: ڪنهن درگاه تي حاضري ڀرڻ ۽ ڳائڻ جو مجرو ڪرڻ.
to visit the grave of a pious-person, to sing songs and dance during such a visit.

چوڪيدار: ص. پهردار-نگبان.
chowkidar, guard, lookout, watchman, sentry.

چوڪيداري: ٿ. پهرو. نگراني.
watchfulness, watch and ward, surveillance, vigil, vigilance, guarding.

چوڪا: ٺ. (جمع بر) چانور.
rice, a food prepared from rice, cooked-rice.

چوڪنڊي: ٿ. قبر جي مٿان ٽنهي سان اڏيل ڇت-تيجر.
a flat-roof over the grave (supported by four-pillars); a house with a vaulted roof.

چوڪو: ص. عمدو-سٺو-نچ-خالص (ٿ. چوڪي).
good, fine, pure, clear, excellent, elegant, pure flawless, sound, perfect.

چوگان، چوغان: ٺ. (ف) هڪ قسم جي راند جيڪا گهوڙن تي چڙهي

ٺاهيندڙ.

a maker of ivory bracelets, a worker in ivory bangles.

چوڙيلي، چوڙيري: ٺ. چوڙين پاتل عورت-سڻي عورت. سجاڳن ڪناري.

a woman whose arms are covered with (ivory) bangles or bracelets, married woman, beautiful, charming, handsome, virgin.

چوڙو: ٺ. (ف) ڪڪڙ جو ٻچو.
a chicken, young cock, chick.

چوس: ٺ. چش-سواد-عادت-هير، لالچ، چوسڻ جو عمل.
taste, liking for, relish, habit, savor, appetite, flavor, smack.

چوس پوڻ: عادت ٿيڻ-هير پوڻ.
become habitual, chronic, accustomed.

چوسر: ٺ. چوڙ راند.
a game of chance played like ludo.

چوسڻ، چوسڻ: م. چين سان رس ڪڍڻ، چوڻ. چُهڻ (پائيت ڪي).
to suck up, absorb, imbibe, sip, sup up.

چوڙاڻ: ٺ. پٺن پر-ستون تون (ڪرڻ).
on the back, flat, prostrate, recumbent.

چوڙو: ٺ. (ف) هڪ قسم جو کوٽ-جيو.
cloak, gown.

چوڙير: ٺ. چٽي طرفن-آسپاس-چوڙاري.
all-round, around, everywhere, throughout, far and near.

چوڪ: ٺ. ڪاٺي جي چھنب، اشارو ڪرڻ. چوڻگ-اشارو.
the point of a stick, prick, poke, thrust, stab, to indicate, point out.

چوڪند: ٺ. دريا دريءَ جو چوڻڪ (جنهن ۾ رطاق هجن).
the frame of a door or window.

چوڪ چنڊو: ص. تد نياڳو-وڏو بدبخت.
unlucky, unfortunate, ominous, apocalyptic, baleful, baneful, unhappy, ill-starred, luckless.

چوڪڙو: ٺ. ٿڪ، ٿوري ٿڪاوت.
fatigue, weariness, exhaustion, lassitude.

چوڪڙو پيڻ: ٺ. ٿڪ لاهڻ. ٿوريءَ دير لاءِ ساهي کڻڻ.
to take rest, ease, leisure, relax, repose.

sound of talking, movement.

چُونجُو: ص. چُوجو. چُنَجُور. (ث. چُونجِي).

confused, purblind, short-sighted.

چُون چُون: ث. جھڪين يا پڪين جي ننڍڙن ٻيڻ جو آواز.

chirping sound of sparrows or of passerine birds

چُونڊ: ث. ڏوڻ. پسندي. اليڪشن. انتخاب (ميمبر يا عهديدار جي).

نچڪشي سان اچڻ وارن جي چُونڊ.

election, selection, gleaning.

چُونڊڻ، چُونڊڻ: م. هڪ هڪ ڪري گڏ ڪرڻ. پڪجا ڪرڻ. منتخب ڪرڻ.

ڏيڻ. زمين تي ڪريل شيءِ ڏرو ڏرو ڪري کڻڻ.

to pick, a picking, selection, election, choosing, gathering, gleaning.

چُونڊو: ذ. لاري کان پوءِ ٻنيءَ ۾ رهيل اُن يا سنگن جي چُونڊ (جيڪا

غريب ماڻهو ڪن) ڪپهه جي فصل مان ٿين جي چُونڊ. زالڙ جي مٿي جا

وار. چنڊا.

gathering, gleaning, picking, a woman's hair.

چُونڙ: ذ. مور جي کپين يا پٽ جي ننڍن جو مڇو (جنهن سان بادشاهه کي

واڙهجي) - مورچل.

a fan prepared from the feathers of a peacock.

چُونڙ ڏرڻ: بادشاهي ماڻهن. ڀاڳ ٺڳڻ. بخت وڌڻ.

good-luck, turn of a luck, to become king, providential, fortune.

چُونڙا: ذ. هڪ قسم جو اناج.

Asparagus bean, lobia, lima bean.

چُونڙو: ذ. هڪ قسم جو ڪڪڙن گول گهر (عام طرح ٿر ۾ اڏجي).

a domed-hut.

چُونڙي: ث. ڏاتو، مان ٺهيل هڪ قسم جو ٿانءُ، چُونڙ - مورچل.

a kind of metallic water-vessel with narrow-neck and wide-bottom. a fan made of the feathers of a peacock.

چُونڙي ڏرڻ: ڀاڳ ڪڍڻ. بخت پلو ٿيڻ.

a turn of luck, to get something by chance, an opportunity, luck, good-luck.

چُونڙڪ: ذ. چار عدد. چُونڙو - چُونڙو. چورس. ڏرياءُ جو چوڪ. ٻڏڻ

جي چئن سڌن گڏجڻ وارو هنڌ (ٻن ٽئين، ٻئيءَ ڪنڌ جي وچ وارو هنڌ -

پُٺا) يوڪ ۾ سنگن نسرڻ واري حالت.

a crossing, cross-roads, a round-about, a frame of door or window, a square frame, a

چُونڙين ۽ بال سان ڪئي وڃي. چُونڙو ڏالان، ميدان.

polo, a square field for playing polo-game, the expansive ground.

چُونڙو: ط (ف) چئني طرفن - آسپاس. چُونڙاري.

allround, around, everywhere, all over, far and near, throughout.

چُونڙو: ذ. پڪين جي چڱو لاءِ ڏاتو (اُن). پڪين جو ڏاتڻ چڱڻ وارو عمل.

food for birds; taking of food by the birds, picking, plucking.

چُونڙو: ذ. پڪيءَ جو چغنب، مان ٻيڻ کي ڪارائيل ڪاڌو. اهو ڪاڌو جيڪو

مادي پڪي ڳچيءَ مان ڪڍي ٻيڻ کي ڪارائي. ڪاڌو.

food of birds picked from the fields to feed the young, to feed the young chicks in this way, feed.

چُونڙو ڪرائڻ: ڪجهه ڪاڌو ڪرائڻ. رشوت ڏيڻ.

to provide food, to grease the palms, to bribe.

چُونڙو: ص. چئن سالن ڄمار جو (وهڻ).

(an animal) of four years age.

چُولو: ذ. پهرائڻ. ڪٽو، زناتو پهرائڻ، فقيرن جي پائڻ لاءِ ڊگهي ڪنفي - جامو.

a vest or shirt, the shirt worn by women, a long vestment worn by the beggars.

چُولو مٽائڻ: وفات ڪرڻ. روپ مٽائڻ. قالب بدلائڻ.

to leave this world, to die, death, to transmigrate.

چُوناسو: ذ. چار مهينا. برسات جي چئن مهينن واري مُند.

the monsoon, a rainy season (comprising of four months).

چُون: ث. هلڪو آواز، ٿورو آواز.

a very light sound.

چُوناراجڻ: م. هر ٻروهندي ڊڳي جو پير چُونيءَ سان زخمي ٿيڻ.

an injury caused to the bullock while ploughing (by the touch of point of the plough).

چُونارو: ذ. رازڪي ڪم جو هڪ اوزار.

a bricklayer's trowel, mason's implement.

چُوناري: ث. ننڍو چُونارو.

a mason's trowel.

چُون ڇڙا: ث (ف) چوڃا. بحث. رڙهه پيڙهه. ڀڃڪڙي. چيوڙڇاڙ.

questioning, discussion, asking an explanation.

چونڙ پائي: ذ. دائر پائي. نصيب ۾ لکيل رزق.
necessities of life, food and water, victuals,
means of subsistence.

چونڙي: ث. چوڙ جو نمونو. معارو. قول. پهاڪو.
a saying, adage, quotation, aphorism, saw, max-
im, dictum, apothegm.

چوڙايو: ذ. چئني طرفن کان لڳندڙ هوا.
air coming from all directions

چوھو: ذ. ڪوٽو. (ث. چوهي).
a rat, rodent.

چوڙڻ: م. نچوڻ. نيڙي پائي ڪڍڻ (ڪپڙي مان). چوڙ آڻڻ.
to wring, squeeze, wrench. to say, ask, tell.

چوٽو: ذ. چئن شين مان ٺهيل خوشبو (مشڪ، عنبر، زعفران، صندل).
fragrance made of four essential scents.

چوٽو پئندن: ذ. سُرھان. خوشبو.
fragrance, aroma, perfume, scent.

چوڙياري. چوڙياري: ث. چئن يارن جو ٽولو. ڇڄيري. سنڌ ۾ چئن
تالپور حڪمرانن جي گڏيل حڪومت.

a group of four people, a sitting of four friends, a
time in history of Sindh when it was being ruled
by four Talpur rulers.

چھ: ث (ف. چاهه) خوشي. شوق. چاهه. مزو.
happiness, bliss, desire, eagerness, zeal, fond-
ness, pleasure, interest, relish.

چھڪ. چھڪ: ذ (ف. چابڪ) گھوڙي وغيره کي مضطرب ڪرڻ لاءِ ڪاٺيءَ ۾
بڌل ڌوريءَ وارو هٿيار. تازيانو.

a whip, lash, flog, stripe.

چھچھو: ذ (ف. چڇهه) مال جي پاڻي پيئڻ لاءِ حوض. نيڙ (رڱ) ٺاهڻ جو
ڪن

a pond to water the cattle: a tank for preparing the
dye, a water-vessel.

چھڙ: ذ. ويڪري منهن وارو ٿانءُ وڏو گھاڙ (ص) وات ڦاٿل.
a wide-mouthed water-vessel, a tub, tank, a
receptacle for water, a big or deep wound, an
open mouth.

چھڙهه: ث. خوشيءَ جو ڳالهائڻ. ڪل خوشي. راند روند. وندر.
be cheerful, indulge in jokes, amusement, fun,
jest, entertainment, frolicking.

quadrangle, the state of crop of grain when
about to shoot into ear.

چونگري: ث. چئن جو مجموعو. چار ايڪڙ زمين. پتن جي تاس جو هڪ
رنگ.

a body of four things; the number four, diamond
(in playing cards).

چونگري: ث. چوڪي.
a guard, watch, watching, police-picket, post.

چونگهه: ث. آڱر يا ڪاٺيءَ سان چوڪ. ڇڙج.
a stab, poke, spur, reproach, vexation, irritation,
harassment.

چونگهه ڏيڻ: فشي ڏيڻ. آڀارڻ.
to excite, provoke, motivate, pique, rouse.

چونگار: ث. آهستي آواز. چڙن وغيره جو واهو.
hushed tone, a very low sound, the sound of
bells tinkling at some distance.

چونگار: م. لات لٽو (پکي). جھونگار.
(of birds) to chirp, a chirping sound; to recite in a
very low voice, in a hushed-tone.

چونو: ذ. چن.
lime, caustic, white oxide of calcium.

چونِي: ث. مَر جي ڪڙھ ۾ پيل لوهي ڦر- گھوڙو.
the metal shoe of a plough, the stick of the plough
in which plough-shoe is attached.

چوڻ: م. ڪڇڻ. آڻڻ. ڳالهائڻ. ڳالهه ڪرڻ. بيان ڪرڻ. ذڪر ڪرڻ. آمر
ڪرڻ. حڪم ڪرڻ. آگاهه ڪرڻ. عرض ڪرڻ. سوال ڪرڻ. نصيحت ڪرڻ
جڏ ڪرڻ. (ذ) حڪم. هدايت. نصيحت.

to say, tell, speak, instruct, convey, scold, an
scolding, direct, direction.

چوڻ چائڻ: حڪم هدايت. هدايت نصيحت. يارث سفارش.
influence, order, direction, advice, counsel, help,
assistance, recommendation.

چوڻ ڪرڻ: حڪم مڃڻ. نصيحت تي عمل ڪرڻ.
to obey, to accept the advice or counsel, follow,
comply, observe.

چيني ڏيڻ: ظاهر ڪرڻ. کولي (ڳالهه). راز ٻڌائڻ.
to open up, to give the secret.

چوٽو: ذ. چوڱو. ڦوٽ. رزق.
grain (given to birds) food, victuals, means of
subsistence.

چم ڇم: ص (ف) ڳاڻي جي جو هڪ عدد (40).	چم ڇم: ث. پکين جون بوليون.
forty, a figure of forty.	the chirping sound of the birds.
چم ڇم: ڌ. چاليهن قدمن جيستو هلڻ (هوا خوري لاءِ). آهستي آهستي پنڌ ڪندي سڙهه پيار.	چم ڇم: ڌ. گهاٽو سائو رنگ.
strolling, mop, to walk slowly and at leisure, tread, perambulate, saunter.	pure green colour, dark green colour.
چم ڇم: ڌ. چرو مسخري. ناز نغرو.	چم ڇم: م. چنڊاڻو. لڳائڻ.
jesting, joke, jest, blandishment, coquetry, dalliance, flirting act or attitude.	to affix, stick, adhere, cleave, cling, cohere.
چم ڇم: ڌ (ف) چاليهو. فوتيءَ جو چاليهون ڏينهن. چاليهي جي رسم (حضرت امام حسين جي شهادت ياد).	چم ڇم: م. چنڊو. لڳڻ، ڦاسڻ. پريان لڳي پوڻ.
fortieth day of a deceased person, a ceremony held on that day for his remission.	firmly attach, cling, hold tightly, impediment, to follow, chase, pursue.
چم ڇم: ڌ. آگر ۽ آڱوڻي کي ملائي ڪل کي مروتو يا زور ڏيڻ. چپئيءَ جو مروتو.	چم ڇم: ڌ. رونق (گھڻن ماڻهن جي موجودگيءَ سان) - نظارو.
pinch, or nip (of the fingers), wrench, wring.	scene, a fine sight, a variegated show, setting, scenery.
چم ڇم: ڌ. ڏکونيدڙ ڳالهه ڪرڻ. معشو ڏيڻ.	چم ڇم: ڌ. لوڻ مڇ ٻيل چھري شيء. مصالحيدار ڳندڻ (مائيءَ سان کائڻ لاءِ).
to pinch, sarcasm, taunt, acerbity, acrimonious, mordancies.	salty food-item, an spicy dish, vegetable.
چم ڇم: م. (پاڻي کي) جذب ڪرڻ.	چم ڇم: ڪرڻ: سواڊي کاڌي مان ڪجهه کائڻ. مزد وٺڻ. ڏانعو بدلائڻ لاءِ کائڻ.
to absorb, suck up, soak up, imbibe.	to take food, taste, enjoy eating, savouring.
چم ڇم: ڌ. سٺو ٺڪڻ. تلو.	چم ڇم: ڌ. مڇ مصالحو ۾ تيزي. تيزي (رنگ جي) - گھاٽائي. رونق تازگي - ڦٽائي.
a switch, rod, twig, wand, slender staff.	spiciness, pungency, brightness or depth of colour, freshness, clearness.
چم ڇم: ڌ. ڳم. هضم.	چم ڇم: ص. لوڻ مڇ وارو (کاڌو). رونق وارو. سٺو (مُنعن ما).
last, missing, sucked, absorbed, imbibed, soaked, digested.	salty, pungent, piquant, bright, lively, fresh, splendid.
چم ڇم: ڌ. ٽمندڙ پاڻيءَ جو ڦڙو. ٻوند.	چم ڇم: ڌ (ف) چهره (شڪل - صورت - شبيهه - روپ).
dripping, trickling, dribbling.	face, visage, countenance, mien, features.
چم ڇم: ڌ. ٻوندڙ سٺي کائي - چوڙي.	چم ڇم: ڌ. چوڙ - جهٽڪ.
a firebrand; a burning twig, piece of burning wood.	snarling, growling, raveling.
چم ڇم: ڌ (انگ) مقابلي لاءِ سڏ يا للڪار.	چم ڇم: ڌ. ڦٽڻ ۾ هڪ گھٽ ذات (جيڪي صفائي جو ڪم ڪن) - پنگي - ٻالو.
to challenge, confront, question, dare.	sweeper, scavenger.
چم ڇم: ص. چيو ويندڙ چيو مڃيندڙ. فرمانبردار.	چم ڇم: ڌ (ف) ڇاڪ (وڏ ڪاٽي وغيره جي) چير - زخم - گھاٽ.
obedient, bidable, amenable, docile, tractable.	a cut, wound, slit, tear, injury, hurt, hash, incision, slash.
چم ڇم: م. زور سان چپڻ - چٽڻ.	چم ڇم: م. تنوارڻ - بوليون بولڻ (پکي).
to crush, trample, stomp, tramp, stamp.	chirping, to chirp, to make a short, sharp and usually repetitive sound (of birds).

an injury, purification with water, cleanliness.

چينڻ: م. زخمر صاف ڪرڻ، حيلو ڪرڻ، ڪوشش ڪرڻ. استنجا ڪرڻ.
to clear an injury, to apply medicine, lay on a plaster, to look after, to smart, make an effort, to cleanse (something)

چيڻ: ٿ. هٿ يا پير جي پڇاڙيءَ واري ننڍي آڱر.
the little finger (of a hand or toe).

چيڇاڻ: ٺ. ٿين جي پاڻ مر گسڻ جو آواز (جيئن گاڏي، جي ٿيڻ جو آواز).
a creaking sound, squeaking sound.

چيڇپائي: ٺ. لائي چائي - گلا غيبت، لچائي.
infamy, backbiting, disgrace, discredit, disfav-
our, dishonour, shame.

چيڇرو: ٺ. ڪمند پيڙڻ لاءِ گهاٽي وانگر هڪ آڏاڻو.
a cane mill.

چيڇڪو: ٺ. گدامڙي يا ٻيهر جي پٽڙي مان نڪتل بيج.
the seed of the acacia (babul) pod, the seed of
tamarind.

چيڇڪڻ: م. بيماريءَ يا مصيبت ۾ ڳهڻ، ٺڄڻ ٿيڻ، سُر يا آزار
ڪان دانھون ڪرڻ. ستائڻ - آزارڻ، ٿڪائي مارڻ.
to suffer as a result of some disease or bodily ail-
ment, be uneasy, restless, to cry due to pain, to
put in trouble, to beat ruthlessly and kill.

چيڇ: ٺ. (ف) وڏي رڙ، سنجي ۽ وڏي آواز سان سڏ. ڪُڪ.
cry, scream, shriek, shout, yell, vociferate.

چيڇ ٻُڪار: ٺ. دانھن ڪُڪ - رڙ واکو.
shouting, screaming, yelling.

چيڇڻ: م. رڙيون ڪرڻ، ٺُل ڪرڻ. وڏي آواز سان ڳالهائڻ.
to yell, scream, shout, vociferate,

چيڇه: ص (ف) چونڊيل - ڏنيل، خاص - عمدو.
picked, choice, selected, the best, special, pick,
exclusive, chosen.

چير: ٺ. سير - شڪاف، ٿوٽ، زخمر - گھاٽ، وڏ - ڇڪ.
a slit, fissure, crack, chink, rent, cut, gash, slash.

چير ٽاڙ: ٺ. زخمر جي وڏ ٽڪ - جراحي.
surgery, cutting of the skin or an injury, to cut the
skin for repair.

چيرائي: ٺ. ڪاٺ جي وڏائي.
to saw the wood, sawing, to cut with a saw.

چيٽ: ٺ. (سن، چٽ) خيال - ڌيان، سمجھ، هوش حافظو - يادگيري.

care, thoughtfulness, attention, consideration, un-
derstanding, remembrance, memory.

چيٽارڻ: م. ويچارڻ، چٽائڻ، سمجھائڻ.
to apply the mind, fix the thoughts or eye on any
thing carefully, to study, teach, educate, advise,
counsel.

چيٽو: ٺ. (سن، چٽ) چيٽ، دل - من.
the mind, sense.

چيٽو: ٺ. مشهور جهنگلي جانور - پلنگ.
a panther, leopard, tiger, a cheetah.

چيٽاڙڻ: م. چٽڻ - چلڻ، مٿان زور ڏيئي چٽڻ.
to press, stamp, crush by pressure of a stroke,
mash, squash, pulverize.

چيٽوڙو: ٺ. چٽيل اڳڙي، ريتو - چٽي.
a rag, a piece of old cloth, ragged, frayed, tat-
tered, frazzled.

چيٽ: ٺ. سنڀت سال جو پھريون مهينو. سياري جو فصل - ربيع.
the first month of the Hindu calendar, the season
of winter crop, the spring crop.

چيٽي چنڊ: ٺ. ھندن جو هڪ ڏن.
the first day of the new-year, a new-year eve, a
festive day of Hindus.

چيٽ: ٺ. ڪيم - ڪُڪ، رڙ.
cry, scream, shriek, screech, shrill, squeal.

چيٽ پوڻ: ڪرو ڳالهائڻ، ڏند ڏيڻ، تڪرار ڪرڻ، ضد پوڻ.
to speak in contradiction, to argue, discuss warm-
ly, to fret, to quarrel, altercation, bickering,
brawl, controversy.

چيٽڪ: ٺ. شوق، ڳڻتي - فڪر، ڪرشمو، جادو، طلسم.
enchantment, magic, bewitchment, conjuring, in-
cantation, necromancy, sorcery, witchery, wizard-
dry.

چيٽو: ص. پوري نشان تي ڌڪ هڻندڙ.
a marksman, sharpshooter, good shoot.

چيٽي: ٺ. ماکوڙي - ڪيولي.
a small ant.

چيٽ: ٺ. سنڀال، حيلو - ڪرشن، صفائي (زخمر جي)، استنجا.
care, watching, cherishing, attention, a plaster for

چيستان: ذ (ن) پروڻي، مَعر، منحيل معاملو.
a riddle, enigma, mystery, puzzle, conundrum, mystification.

چيف: ص (انگ) وڏو اعليٰ اڳواڻ.
chief, leader, boss, chieftain, head, headman, hierarch, master.

چيڪ: ذ (انگ) بئنڪ مان نقد رقم وٺڻ جو اجازت نامو. رنگين ليڪن وارو ڪپڙو.
a bank cheque, a stripped cloth.

چيڪاڻ، چيڪڻ: ذ. چيچاڻ.
creaking, squeak.

چيڪلو: ذ. ڦيٿو. ٻاراڻي ڦرندڙ پيڻگم. ڍانڍي پکي جو هڪ قسم.
a horizontal bar swung across upright post to the extremities of which children depend themselves and swinground. a hoop. blue winged teal, chuckling teal.

چيڪلي: ث. چوڪرين جي ٻاراڻي راند (ٻه چوڪريون آهون سامهون هڪ ٻئي جا هٿ جهلي ڦيري پائين ۽ ٻوڏ ڇوڻ).
a game played by two girls, after holding each others' hand they take round around themselves.
چيڪو: ص. نرم (مٽي ۽ جعڙو).

clay, potter's earth.
چيڪي مٽي: ث. ٽپي ۽ پوري مٽي (پاڻي پوڻ سان ترڪشي ٿئي).
potter's earth, clay.

چيل: ذ. هڪ قسم جو جابلو وڻ.
Pine tree (*Pinus roxburghii*).

چيلاتو: ذ. جابلو ڏينڀر.
a kind of wasp, an stinging insect.

چيلو: ذ. شاگرد. مريد. پوئلڳ.
a pupil, disciple, devotee, follower, adherent.

چيلو: ذ. ڦيٿو. بيل گاڏيءَ جي ڦيٿن جو ٺهيل پيڇرو. چڙين يا چلڻ راند جو خاتو.
wheel, the rut (of a vehicle) in loose earth, certain places on the boards for playing chess like game, ludo.

چيله: ث بدن جو هڪ حصو. ڪمر.
the waist, narrowed part of the body between chest and hips.

چيرڻ: م. رڍڻ (ڪاٺ). ڏارڻ. ٽڪر ڪرڻ.

to rent, split, saw, cut, incise, slash, slice, slit.

چيرڻ ٿاڙڻ: ٽڪر ٽڪر ڪرڻ. روي ٿاڙي ڇڏڻ.
the cutting of something, to saw, to cut to pieces, to open up, perform surgery.

چيرو: ذ. رنگدار پتڪو. ڪپڙي جو هڪ قسم.
a variegated turban, a kind of cloth with long colourful stripes.

چيرولي: ث. هڪ قسم جو پٿر.
a kind of gypsum, a calcium containing mineral.

چيره: ص (ن) سگهارو، زوردار، سورهيد. (ذ) حصو. پاڳو.
healthy, athlete, wrestler, champion, gladiator, part, portion.

چيره ڏسڻي: ث. زبردستي. زور ظلم. ڏاڍو.
violence, oppression, tyranny, coercion, compulsion, duress.

چيري ميري: ث. فضول خرچ. خرجي پاڻي (رشوت طور).
extravagant, prodigal, tip (as a bribe).

چيرو: ث. چيرائڻ لاءِ چرجي طور وڪيل نالو يا لقب.
a nickname, sobriquet.

چيرو: ث. رت پيئندڙ جيت (چيڙو وغيره).
a tick, a small blood-sucking animal.

چيرواڪ: ص. بڪدم ڪارو ٻڌندڙ زود رنج. تانڊيءَ تپش. ٿڌ مزاج.
irritable, touchy, fretful, fractious, petulant, prickly, querulous, snappish, waspish, whiny.

چيروائڻ: م. ڪاروائڻو. چڙ ڏيارڻ. ناراض ڪرڻ.
to provoke, irritate, tease, anger, exasperate, grate, inflame, pique.

چيروھ: ذ. گھاتان-ليس (جيڪو کڙو وغيره مڙهي). اُٺ جو پيشاب.
stickiness, malleability, gluey, the urine of a camel.

چيروھالو، چيروھو: ص. چيروھ. وارو. لڳ لڳ دار. چمٽندڙ ڪم جو لڻج.
glutinous, viscus, ropy, tough, niggardly, malleable, sticky, adhesive, gluey, gummy, indefatigable, presevering.

چيرو: ث (ن) شي. ٿوڪ. جنس. سوکڙي.
a thing, commodity, article, object, gift, stuff, matter, material, substance.

cyperus.

چيشن، چين: ٺ. چڪيا. ڏاڳھ. آواهه- مڇ.

the funeral-pyre, a quickly burning material heaped (for a funeral fire).

ج: ٺ. سنڌي ”الف-بي“ جو سورهون اکر. اچار ”جي“

the sixteenth letter of Sindhi Alphabet.

چا: ٺ. ڪهڙو- ڪوھ. ڪهڙو. ڪيترو

what? which? whatever, that which.

چاڻ: ٺ. آڏو وغيره جي وهڪري کي يا ڪناري جي کاڌ کي روڪڻ لاءِ
ڪڪڻ ڪاٺن ۽ ڪاٺين جي روڪ. ڊيڪي- پنڊي.

a dam to check water, a large flat basket.

چاٽي: ٺ. انسان جي بدن جو اڳ وارو پيٽ کان ڪٿڻ. مٿيون حصو-
سِينو- اُڀر- حوصلو- همت.

the breast, chest, bosom, boldness, courage, hardihood.

چاٽي لوڪڻ: خاطري ڏيارڻ. همار هٿڻ. ذميداري ڪڻڻ.
to assure, take responsibility, guarantee, make sure, to pledge, promise, reassure.چاٽي ڪٽڻ: ماتر ڪرڻ. پشيماني ۽ افسوس جو اظهار ڪرڻ. هاءِ
گھڙا ڪرڻ.to mourn, lament, bewail, bemoan, grieve, wail.
to show remorse, regret, to cry out, scream.چاٽي ڪڍي هلڻ: آڪڙ سان هلڻ. پيپرواهي سان هلڻ.
to be arrogant, to show pride, to be disdainful, to be indifferent, to move in an arrogant or proud manner.چاٽ: ٺ. هرا جي زور سان وسندڙ منهي بوند. چٽڪار.
small drops of rain, drizzle.چاٽار: ٺ. چٽڪار. برسات جو سنهن وسڪارو- بوند بوند
sprinkling like a light rain, a drizzle.چاٽارو: م. چٽڪار ڪرڻ. چٽڻ (بج).
to sprinkle water, to scatter (seed).چاڻپ: ٺ. سڃاڻپ جو خاص نشان. مهر- ٽپو.
stamp, seal, impression, mark.

چيلد پيجن: شڪست ڏيڻ. هيٺ ڪرڻ.

to defeat, make weak, bear down, beat down, subdue, overpower, vanquish.

چيلڪي: ٺ. چيلد مڙهڻ جو هڪ گھڻ (چاندي يا سون جو پٿر).
an ornament of silver or gold for the waist, a waist-band, girdle.

چين: ڏ. آرام. عانيت. سک.

ease, quiet, comfort, amusement, happiness, peace, relief, succor, solace, cheer.

چين: ٺ (ن) گھنج- وڙ (منهن مڙ).

a wrinkle, plait, crease, crinkle, fold, furrow.

چين بچين: ڏ. نواز مڙ گھنج (ڪاوڙ يا پشيماني مان).
wrinkles in the fore-head (because of some anger, passion).چين چين: ٺ. پکين جو آواز. سنهن آواز.
the chirping sound of birds.چينگارو: م. چونگارو. آواز ڪرڻ.
to cry meekly, a creaking sound.چينو: ڏ. چيني جهڙو اچو رنگ. گھوڙي يا گڏھ جو هڪ قسم (اچي ۽
ميرانجهڙي رنگ جو).

white colour (as of porcelain), china-clay, cream-coloured (horse or donkey).

چيني: ٺ. چينيءَ جي اچي مٽيءَ مان ٺهيل ٿانءِ.
porcelain-ware, china-ware.چينو: ڏ. اناج جو هڪ قسم. هڪ ناچ جا پرل.
Italian millet (*Panicum milliacouni*), wording of a dance.چيو: ڏ. چوڻ، قبول، امر- حڪم، گفتو.
admission, promise, said, bidding, order, asked, instruction, command, behest, injunction, word.چيو چايو: ڏ. ڏوهه گناهه.
fault, blame, guilt, offence, crime, misdeed, sin.چيوٽ: ٺ. ڪپڙي جي سنهي پٽي- ريزو.
a strip of cloth, band, fillet, ribbon, stripe.چيهه: ٺ. سِير- وڏ- زخم. ننڍي ڪڏ- چري. پيڙھ جي ڪڏ.
a cut, cutting, injury, trench, ditch, depression.چيهو: ڏ. پکيءَ جو هڪ قسم. گاهه جو هڪ قسم.
a warbler (bird), Italian ryegrass, many flowered

careless, disheveled (woman), loose woman, prostitute, whore, harlot.

چاره: ٺ. مٽي - خاڪ. رک - ٿلھيار.

dust, dirt, earth, ashes, cinders, clinkers.

چاراوگرڙئي: ٺ. بدھضي واري تيزابي اڻ ٽرائي (جيڪا کڻي ۽ بدبودار ٿئي).

gastricis, dyspepsia.

چاره: ٺ. ڪڪڙ جي آري ڪرڻ واري جاءِ ۽ آرو.

the nest of eggs on which a hen sits, brooding, brooding-place.

چار ڪرڻ: ڪڪڙ جو آڻن ڪن ٿيڻ يا آڻا نه هجڻ جي حالت ۾ به آري تي ويهڻ.

(of a hen) to brood, incubate.

چارِي: ٺ. رک - ٿلھيار. خاڪ - مٽي.

the ashes, cinders, clinkers, dust, earth, dirt.

چارو: چاروھ: ٺ. فوتيءَ جي مٿان وڌل ڪپڙو (پرتي، اجرڪ) يا ان جي

بدوان ڏنل رقعو. وڏيل ٿڌ جي پاسن کان نڪتل چوڌاڻون ٽڪر - چاروھ.

درياءُ يا سمنڊ مان ڦاٽي نڪتل وهڪرو - ڦاٽ. سمنڊ جي ڪاري.

a piece of cloth laid by the parents, relatives and friends on a deceased person before burial, a cut wooden piece, a pall, a branch running out of a main stream, a gulf, bay.

چاروتو: ص. ٻئي جي پاران نگراني ڪندڙ يا ڳالهائيندڙ عيوضي. دلال.

agent, representative, deputy, attorney, broker, substitute, middle-man.

چاروڻ: ٺ. ستمڻ ۽ ڊگھو لڪڻ - چَوو. ڪمان مان گز جو پاسو ڏک. طعنو.

a lash, a stroke, a throw, fling, reproach, a gibe, scoff, sarcasm, sneer.

چاروڪي: ٺ. چئن آڱرين جو ماپو.

a measure, the fourth part of a cubit.

چاڪو: ٺ. مستي - مدھوشي. زور - طاقت.

drunkenness, intoxication, idiocy, strength, nerve, vigour.

چاڪاڻ: ص. چالاڪ - چو. ڪنھن لاءِ.

because of, why, for whom, for what?

چاڱو: چاڱل: ٺ. پڪريءَ جي کُل مان ٺھيل سانداري (جيڪا سفر ۾

پاڻي کڻڻ، يا سيشاهه طور ڪراجي) - کلي.

a water-bag prepared from a goat-skin for fetching water, an inflated goat's skin.

چاڱو: ص. اهو مائعو جنھن جي ھٿن يا پيرن ۾ چھڻ ۾

چاپاڪو. چَپاڪو: ٺ. چمڙيءَ جي ھڪ بيماري - پيتنگ. پڪيءَ جو

ھڪ قسم (عمومات ھو اڏاسي)

urticaria, nettle-rash, the goat-sucker, nightjar (a bird).

چاپخانو: ٺ. چاپڻ جي مشين - پريس.

printing press.

چاپرو: ٺ. گھر جي در واري پاسي کان لاڳو وراڻدي طور پڪڻ ٿرڻ جي ڪچي اڏاوت. چپر.

a frame work of reeds built outside the main gate of a house, a hut, a shack.

چاڙو: ص. چپر جو - جابلو.

like a hut, shack, of the hills, mountainous.

چاڙو پير: ٺ. جبل ۾ ٿيندڙ ننڍڙا ڳاڙھا پير.

a rock-berry, small red berries, wild jujube.

چاپڻ. چاپڻ: ۾ چاپي ۾ آڻڻ - شايع ڪرڻ (ڪتاب، اخبار وغيره).

ڪڍي تي پور سان چٽ ڪرڻ.

to print, publish, to stamp, impress, mark, to do block-printing.

چاپو: ٺ. طباعت - چاپي. اشاعت. ڪپڙي ڀرڻ جو ليو - پور چٽ. سڃاڻپ جو خاص نشان. اوچتو حملو.

printing, publication, a wooden block, seal, stamp, mark of indentification, sudden attack, strike, assault, skirmish.

چاپو هڻڻ: اوچتي چوڙائي ڪرڻ (دشمن يا مجرم تي). رات جو بيحيريءَ ۾ حملو ڪرڻ.

to attack suddenly, assault, onslaught, charge, raid.

چاڇو: ٺ. چٽ جو وڏايل حصو. چپر.

a sun-shed, a jutting eave along a roof.

چاڇ: ٺ. آسي - ڏڏ.

beaten-curd, watery-curd, diluted-curd.

چاڇرو: ٺ. تانگھو پاڻي. تانگھي پاڻيءَ جي چر.

shallow-water, flat shelf, shoal.

چاڇروڻ: ٺ. پاڻيءَ ۾ اٿل پتل. جهوڪ - ٺپ.

shaking of a liquid, roil.

چاڇو ڳوڙ: ۾ پاڻيءَ ۾ اٿلائڻ پٿلائڻ (ڌوئڻ يا آڱهارڻ لاءِ). آڱهارڻ (ڏنڊ، ڪپڙا).

to shake up any liquid, roil, wash out (clothes, pencils etc), rinse a vessel.

چاڇو ڳوڙ: ص. بي لچي - بدچال (عورت)

چانڊو: مر. چانڊو.	آگريرن هجن.
to prune, lop, trim, clip, preen.	one with 6 fingers or 6 toes on a hand or foot.
چانڊو: ص. ڏوت-چست.	چال: ڏ. ٽپ.
active, assiduous, diligent, alert, efficient, vigorous, supple, brisk, quick, prompt.	a leap, jump, prance, vault, hop, frisk, caper, spring.
چانڊو: ڏ. چانگ. تخفيف. هلاڪائي. لاهياري کي سنگن جي صورت ۾	چالڙه: ڏ. چالو.
مليلا اجورو-لائي.	a blister, pustule, vesicle.
pruning, trimming, preening, clipping. wages given to reapers.	چالو: ڏ. چلڻو-ڦلڻو.
چانگ: ڏ. وڻن جي تارين جي ڍڏ. تاري. ڪاٽڪوٽ. پڪرين يا وڻن جو	چالي: ڏ. اکين جي هڪ بيماري (جنهن ۾ ڇير جو اندرون پاسو سڄي
وڻ.	پري). گچي جي هڪ بيماري-ملي.
pruning, trimming, clipping, preening. a herd of goats or sheep. flock.	ophthalmia. the mumps.
چانگ: ڏ. ٽپ-بل.	چامڪ: ڏ. چمڪ.
a bound, leap, jump, spring, vault, hop.	jingle, clink, tinkle.
چانگرا: ڏ. ماڻا-انگل نرا.	چانپ: ڏ. ستمون لڪڻ. سمي ڪائي. چينپو. ڍنگري.
winning artifice, affectation, coquetry, blandishment, flirting.	a thin dry wooden piece for stick. a cut branch of a spine tree.
چانگرا ڪرڻ: نرا ڪرڻ. نت نٿاءُ ڪرڻ. بهانا ڪرڻ.	چانپو: ڏ. سڪل تاري. ڍنگري.
coquetting, affectation, coquetry, blandishment, flirtation.	a dry branch of a spine tree.
چانگن: چانگن: مر. وڻ جون تاريون وڌ. ڪٽ ڪوت ڪرڻ. وڏي ٽڪي	چانٽ: ڏ. چانگ-وڏ. ڪاٽ ڪرڻ. تخفيف. چوند.
گهٽ ڪرڻ.	pruning, selection, lopping, trimming, clipping, thinning, prning.
pruning, trimming, preening, thinning, cutting, clipping.	چانٽو: مر. چانگ (وڏ). چوندي ڌار ڪرڻ. چوندڻ. مختصر ڪرڻ. وڏي
چانو. چانء: ڏ. اُس ۾ بيٺل ڪنهن جسم (جاء، پت، ڇير، وڏ وغيره)	ڪٽري گهٽ ڪرڻ.
جو پاڇو-سايو. آجهو پناه.	to prune, lop, trim, clip, thin, preen, select, abbreviate.
shadow, shade, adumbration. protection, shelter.	چانء: ڏ. اکين جو اشارو. اشارو.
چانولر: ڏ. ٿوري چانو. معمولي آجهو.	wink, blink, flutter.
small shadow. a scanty shelter.	چانڊو: ڏ. حصو-پاڇو. خيرات جو ڀاڱو. ڦانڊي.
چانوان: ڏ. رت جي ڪمي سبب منهن تي ڪارا ڌڙپا.	part, portion, share, a part of charity. distribution. division.
pimples, pustules, blotches, eruptions.	چانڊو پاڻي: ڏ. ٿورو کاڌو (نيرن وانگر). معمولي خرچ پڪو. خرچي.
چانولي: ڏ. سپاه جي رهڻ جو هنڌ-لشڪر گاه.	رشت طور ڪجهه وقف.
cantonment, encampment.	little food (like breakfast). minimal expenses, grant, donation, bribe, graft.
چانهرن: ڏ. چانهين-هنداڻو.	چانڊ: ڏ. ڪٽر. چانگ (وڻ جي). چانٽ.
water-melon.	pruning, lopping, trimming, clipping, preening, thinning.
چانڊو: مر. چانو ڪرڻ-سايو ڪرڻ. چانڊي وڃڻ. غلبو حاصل ڪرڻ.	

اترانداز ٿيڻ.

چٽوانو: ص. چٽو وارو (ميدان، پٽ). گھشي چٽو واري ايراضي.

a grassland, mead, lawn, meadow.

to cover shelter, to overcome, beat, win.

چاڻئين: ث. چانوان.

چٽڪو: ذ. پاڻيءَ ۾ ڪرڻ يا هلڻ جو آواز.

the sound of falling or wading in water.

pustules, blisters, eruptions.

چٽلو: ص. خلاصو. ويڪرو (پيراڻ، جٽي).

چاڙ: ث. سامونڊي ڪاري- چاڙ.

wide, broad, large (apparel or shoe).

gulf, bay, bight, creek, cove.

چٽو: ذ. ڪچي، جي ڦرڻ مان ٺهيل ٽوڪرو.

basket, wicker container (made of date palm leaves).

چاڙ: ذ. چاڻڻ بعد بچيل ذرا. چٽيل اٿي مان نڪتل بوس. ڪپھ جا ذرا (جي بچڻ وقت اڏامي پري پيرن).

bran, siftings, husk.

چٽي: ث. ننڍو چٽو. ڊٻڪي- پنڊي.

basket, punnet.

چاڻڻ، چاڻڻ: م. پَرڻ يا ڪپڙي مان چاڻي صاف ڪرڻ. چاڻي صاف ڪرڻ (اناج وغيره) ڏوڻ (ڍڻ). ڪوھڻ (ڪٽڻ). ڏوڻ سان ڪيرائڻ (ميوو).

چٽي: ث. اوچتي چڪ- سٽ (تغمار، رسي ڪي).

pull (at the reins), twitch, snatch, jerk, yerk, pluck, sudden pull.

to strain, filter, sift, scan, shake down (fruit from a tree), pluck up or out.

چٽي اچڻ: چڪ اچڻ. احساس ٿيڻ.

to feel a jerk or pull to feel, sense, experience.

چاڻڻ ٺھارڻ: رڻ پئڻ. مسڪيني حال ۾ اچي پيٽ ڦوٽ لاءِ دريڊر ٿيڻ. wander, roam, rove, stray, range about in search of livelihood, go begging.

چٽيلو: ص. سٺو. هارينگر ڪيل. اليلو.

hand-some, beautiful, graceful, elegant, adored, charming.

چاڻو: ذ. وڻن مان ٻنن چٽڻ جي حالت. مادي جاتوڙ کي لڳ جي خواهش. fall, autumn, fall of the leaf, heat, rut.

چٽ: ث. ڊگھي ڪاٺي، ۾ لڳل ڪنڍي ۽ وارو سوڻو (مچي، جي شڪار لاءِ).

a spear for spearing fish.

چاڻي: ث. چاڻڻ جو ٿانءُ. پَرڻ. اناج وغيره چاڻڻ لاءِ وڏو پَرڻ.

چٽ، چٽ: ث. جاءِ يا گھر جو ڍڪ. ڪڏ.

roof, ceiling, cover.

a strainer (cloth or metal), filter, separator, drainer.

چٽاءُ: ذ. زالن يا ٻارن جي مٿي جا ننڍڙا ۽ ٻيا وار. چٽڊا.

short hair of the head, disheveled hair (of a child or a woman).

چاڻي: ث. رک- ڪيري. ڦلھار- چار. خاک- ڌوڙ.

ashes, dirt, earth, dust.

چٽائي: ث. ڪٽي يا ماڻھو جي هڪ بيماري. چريائي.

rabid, madness, insanity, derangement, mania, delirium, hydrophobia.

چاڻي پائڻ: ڌوڙ پائڻ (مٿي ۽ منهن ۾). خراب ڪم ڪرڻ. to do nothing, to roll in dust, maunder, ramble, rove, to do bad deeds.

چٽر: ذ. تڏي جو چٽل ٽڪر. ٽٽو پٽڇ. پراڻي جٽي.

a torn piece of mat, old mat piece, old shoe.

چاڻيا: ث. (ف. سايو) چانءُ. سايو. پاڇو.

shade, shadow, screen, protection.

چٽرائي: ث. ڪيچل- حرڪت (ٻارن جي).

romp, mischief, frisk, caper, restlessness.

چٽ: ث. (هندي) سونمن. سينگار.

beauty, grace, charm, adornment, magnificence, elegance, fairness.

چٽرو: ص. حرڪتي- شرير (ٻارن). ويڙهاڪ. (ث. چٽري).

frolicsome, mischievous, caper, restless (child), quarrelsome, wrangler.

چٽ چٽ: ث. پاڻي، ۾ هلڻ يا ٽافوڙا هڻڻ جو آواز.

to wade in the water, wadding sound.

چٽري: ث. گھڻو جهڪ ڦر.

چٽري: ث. تڏي جو چٽل ٽڪر. چٽل ٽٽو.

a torn piece of matting, a torn or tattered mat

eleusine Aegyptiaca, a lawn-grass, cynodon dactylon

پڻو: ذ. ننڍڙا وارَ - چنڊڙا.

پڻائڻ: مر. چڏائڻ - آزاد ڪرائڻ. علاج سان چٽي ڪرڻ.
to cause to be released, liberated, emancipated. to
cure, heal.

short hair.

پڻڙن جي ياري: ث. ننڍپڻ جي دوستي.

a child-hood friendship, an old friendship.

پڻڙو: ص. پٿرو - ڇڏو. (ث. چٽي).
watery, thin, diluted, washy, liquid.

پڻڪار: ث. چٽڪار. هڪڙو مينهن.

sprinkling with water, drizzly, rain, slight
shower.

پڻڪارڻ: مر. پڻڻ - ٻرڪڻ. چٽڪارڻ.

spraying, scattering, sprinkling.

پڻڪڻ: مر. کڻڻ (ڳالهين ۾). پوڻ (روئڻ ۾). شروع ٿيڻ (ٻنڌ ۾).

to burst into dialogue, to open up. (to start) weep-
ing, walking, to set off on a journey.

پڻڻ، پڻڻڻ: چٽ ڪرڻ (بج. دائرو دائرو ڪري اچڻ). چٽڪار ڪرڻ.

to scatter, sprinkle, spray.

پڻڻ: مر. چڙڻ - کڻڻ (ٻنڌڻ مان). آزاد ٿيڻ (قيد، الزام مان). آڇو ٿيڻ
(ڪم، ذميداري مان). شفا ياب ٿيڻ (مرض مان). هلڻ (ريل گاڏي). رواني

ٿيڻ. شروع ٿيڻ (ڳالهين، ٻنڌ ۾). هلڻ (ٻنڌڻ). چڙڻ.

to get loose, escape, become free, be acquitted, to
be disengaged, to be cured, heal, to be fired or
discharged (a gun), (of rail) to start the journey,
to set off, start walking, start a dialogue, talking.

پڻي وڃڻ: آزاد ٿيڻ (سزا يا ڏوهه مان). ٻنڌ خلاص ٿيڻ. جند چٽڻ (ڪم
يا ذميداري مان).

to get released, discharged, freed, (of a work, as-
signment), to get finished, completed, satisfied.

پڻو: ذ. مائرو (ماڪي، ڏينهن جو)، وا، جو سخت جھوٽو. تڪر. وا. چلڻ
(مڇيءَ جو). بيٺل پاڻيءَ تي مينهن جو تھ.

a nest of wasps, a bees' hive, a gale of air, scale
of a fish, green algae over the surface of water,
fustiness, moss.

پڻو: ص. پٿرو. ڇڏو. جدا. الڳ. (ث. چٽي).

thin, diluted, washy, watery, weak.

پڻي: ث. اُس يا مينهن کان بچاءُ لاءِ ڪپڙي، ڪاٺ وغيره مان ٺهيل
ڍڪ. کير جي مٿان سٺي جو تھ - ملائي. چوٽي (پکيءَ جي).

umbrella, parasol, (wooden) cover, crown, crest
(of a bird), cream, scum, film over milk.

پڻي: ث. موڪل. واندڪائي - فرصت. اجازت.

holiday, leave, permission, leisure, vacation, play-

چٽو: ص. 'چٽي' جي بيماري ۾ مبتلا (مالمو، ڪٽر). چڪ هڻندڙ
(جانور). مست - هڙڪيو. (ث. چٽي).

mad, rabid, deranged, maniac, hydrophobic, in a
state of hydrophobia, delirious.

چٽو ٿيڻ: چٽي ڪئي وانگر چڪ هڻڻ. چريو ٿيڻ. ڪاوڙجڻ.
to become mad, rabid, annoyed, fretted, chafed,
vexed.

چٽو: ث. پاڻيءَ جو چنڊو - چٽڪار. مينهن جي ٻوند ٻوند. ٻنيءَ ۾ دائرو دائرو
ڪري بج پڻڻ جي حالت. بانس - ڏپ - ٻڏيو.

to sprinkle water over, sprinkling, drizzling, a
way of cultivation by spraying seeds, spray culti-
vation, smell, scent, stink, reek, stench.

چٽ ڪاهڻ: ث. پوک جو هڪ نمونو (بج چٽي مٿان هر ڏيڻ).

spray cultivation, cultivation by spreading seeds
by hand.

چٽ: ذ (سن. چٽر) بادشاهن يا درويشن جي مٿان سايو لاءِ وڏي چٽي.
تاج - ڪلنگي. موڙ (پکيءَ جو). ڦرلي يا نار جو مٿيون چڪر. وڏو حورن زمين
۾ چٽي طرفن پکڙيل پاڙون. مائرو (ڏينهن جو). ڇهن سالن جي عمر
وارو اٺ.

umbrella, coronet, crown, (bird's) comb, crest,
the upper wheel of a water-wheel, roots of a tree
spread over all sides under the earth's surface, a
nest of wasps or hornets, a camel of six years
age.

چٽ ڄمڻ: سر تي تاج ڍڪجڻ. ذميداري مٿان پوڻ.

placing a crown on the head, putting in office, en-
trusting with a responsibility.

چٽانگ: ذ. ٻنجن ٽولن جو وزن - آڻو.

a weight of two ounces, the 16th part of a seer,
equivalent to 58 grams.

printing, publishing.

چڻڻ، ڇپائڻ: م. لکڻ- ڳجهو رکڻ- ڏکڻ.

to veil, hide, lurk, conceal, keep secret, cover, hid.

چڻڻ: م. طبع ٿيڻ پڌرو ٿيڻ- شايع ٿيڻ.

to publish, to print and circulate.

چڻڻ: ڏ. سرن، ڪپ وغيره گاه جي پنڌ سان خاص قسم جو منهن. منهن- چنڊ- ڏک- چانءُ اک جو مٿيون پردو جبل- ڏونگر- ڪوهستان.

grass thatched on frame for roofing, a hut, cabin, shed, shovel, eyelid, highlands, hillock, hill, mount, mountain.

چڻڻ ٻڌڻ: چڻڻ ٺاهڻ.

to construct a hut, shed, cabin, shovel, thatch.

چڻڻ ڪرڻ: گم ڪرڻ- لڪائڻ.

to hide, conceal, veil, cover, stash.

چڻڻ ڪڍڻ: چڻڻ وارو گرو منهن ڪڍڻ. گرو بار ڪڍڻ. وڏي زميداري جو قبول ڪرڻ.

to take a heavy load, a heavy responsibility upon oneself, to accept difficult assignment.

چڻڻ ڪٽڻ: ٺ. هڪ قسم جي وڏي اويجي کٽ (جنهن جي مٿان مٽاري رهندڙ لاءِ ڇت لاهيل هجي).

a large bedstead with curtains around it, a large covered bedset, a doublebed.

چڻڻ ڏ. ٿوڻين ٽپين سان بيٺل ڇت. پوڄ وغيره سان آڏيل ڇت- ڏک.

a hut, thatch, cottage, lodge, shanty, bunk.

چڻڻ ڏ. چڻ (چاوانجا) وارو منڌ برسنيت 1956 ۾ پيل ڏڪار.

of 1956, when a famine had hit Sindh Province on a very large scale.

چڻڻ: م. چاپڻ- طبع ڪرڻ- لکڻ- ڇڪ هڻڻ.

to publish, print, hide, lurk, conceal.

چڻڻ: م. لکڻ. ڪنهن پليٽ شيءَ سان لڳي ناپاڪ ٿيڻ.

to hide, conceal, veil, cover, ensconce, to become defiled due to a touch with a unclean or polluted thing.

چڻڻ: ڏ. اُن چنڊ وائڙ لاءِ ڪاٺن مان لاهيل سڀ.

a winnowing fan, seive.

چڻڻ: م. ٽٽڻ (ڏاڳو، نوري وغيره). ڌار ٿيڻ- جدا ٿيڻ. لهن (پاڻي).

لڪجڻ (پورهيو يا پنڌ ۾).

time, liberty.

چڻڻ: ص. ڳڻائي جو هڪ عدد (36).

(the figure of) thirthysix.

چڻڻ لکڻ: ص. چڻڻ لڳڻ وارو. گھڻين خوبين وارو- بهڳڻ.

لڳڻو- سڀاڳو- سڌرو.

fortunate, of good fortune, of good bringing, well-behaved, virtuous, lucky, propitious, amiable, winning, lovely.

چڻڻ ٺ (سن شڪ) چڻ (ڏينهن، مهينا). چنڊ جي چڻ تاريخ.

six (days, months), the 6th of lunar month.

چڻ ڇماڻي: ڏ. ڪڏهن ڪڏهن- بعضي- وڙلي.

occasionally, sometimes, casually, at times, now and then.

چڻي: ٺ. ٻار جنم جي چڻ رات هڪ رڳو (جنهن ۾ سون ساڻ ڪن ۽ ٻار جو نالو پڻ رکڻ).

birth ritual performed on sixth day of delivery, name giving ceremony (Hindus).

چڻي جو چورو: محاورو. جاني ڄم کان يتيم. ننڍپڻ کان ڏک سون.

idiom: orphan from day one, beggerly, poor, destitute, indigent, abject, servile, wretched.

چڻي: ڏ. لڪي ماڻ ڪري رهندڙ جي حالت- ڇڪ. شڪار ڪرڻ وقت شڪاريءَ جي لڪ ۽ ماڻ.

to hide, wait in, on look-out.

چڻي مارڻ: ڇڪ هڻڻ. ماڻ ڪري لڪي رهندڙ.

to wait in hiding, to remain on watch, a waiting (for game animals), to lie in wait or ambush.

چڻي: ٺ. جبل جو وڏو پٿر- گرو بار.

a rock or piece of rock, a reef, a heavy burden, load.

چڻي پوڻ: گرو بار پوڻ. مصيبت نازل ٿيڻ.

the befalling of a bad-luck, hard-times, change of fortunes, to come under heavy pressure or heavy load.

چڻاڪو: ڏ. چڻاڪو.

utricaria, nettle-rash.

چڻائڻ: م. طبع ڪرائڻ- شايع ڪرائڻ.

to publish, print.

چڻائي: ٺ. چاپڻ- طباعت.

چڙڻُ، چڙڻُ: مر آزاد ڪرڻ- رهائي ڏيڻ (بند مان). آڇو ڪرڻ. ترڪ ڪرڻ (عادتي). درگزر ڪرڻ. معاف ڪرڻ. چوٽ (مُلهه يا) رعایت ڪرڻ. استعيفيٰ يا طلاق ڏيڻ. تياڳڻ (مُلك).

to leave, free, remit, release to resign, to divorce, to migrate, to quit, relinquish, eschew, discontinue.

چڙائي: ٺ. پاڻي ۽ جهڙي پٽڙاڻ. پيرپرائي- ڏوري.

thinness, waterishness, diluted, washy, weak, wishy-washy, vapid, remoteness, seperation.

چڙو: ص. پُٽرو (پاڻي ۽ جهڙو). جدا. الڳ. پري- وٿيرڪو. (ٺ. چڙي).

thin, dilute, washy, watery, weak, remote, separate, distant.

چڙو پاڻو: ص. ٿوري انداز پر- ايڪو ٻيڪڙو، پري پري، ڪڍي ڪڍي.

sparse, sporadic, meager, scant, scanty, skimp, skimpy, at a great distance.

چڙو: ٺ. پاڻي ۽ جي چاڙهه واري سنوٽ. ليٽ- اٿل. هيٺاهين زمين وارو تانگهو پاڻي. (ظ) تيز- تڪو (پڇڻ يا) لَس.

inundation, flood, spate, expanse of water after a flood, deluge, overflow, fast, quick (in running).

چڙو: ٺ. 'پور' سان ڪپڙي تي چاپي هٿڻ جو عمل. ڪپڙي تي چُريل چٽ.

stamping of printing block on cloth. imprints on cloth.

چُرَائي: ٺ. کليل رقم- ريزگارِي- ريجو. (ص) کليل- چٽل (پنسا).

small change, coins.

چُرَائڻ: مر. ڪپڙي تي 'پور' سان چٽ ڪڍائڻ.

to get printed, impressed, imprinted

چُرَڙو: ص. چُرَٽڪو- ريزڪي (ڪم). روٽو- بيوهارو.

small change, small scale, destitute, helpless, resourceless, unprotected.

چُرڪ: ٺ. هوا جو ٿورو جهڙوٽو.

a stroke of wind, a gale of air or wind.

چُرڪ: ٺ. اوجھڙو ڊپ "تاهه" هراس. اوجھڙو خيال.

a start, shy, fear, dread, a sudden thought, fancy.

چُرڪ پوڻ: اوجھڙي ڊپ سبب گھبراھٽ ٿيڻ. خوف کان جانورن يا پکين مر تاهه پوڻ.

to be startled out of fear or dread, a stampede, pell-mell.

to break, snap, break down, to become separated, detached, dispersed, subsiding of flood water, receding, become tired or fatigued, wearied.

چُڙهي: ٺ. دروازي يا دري جي مٿان ننڍڙي چٽ (اُس ۽ مينهن کان بچاءُ لاءِ). ماڙي جي دري اڳيان وڌايل چٽ- گئلري.

a jutting eave along a roof or over a door or window, gallery, projected roof etc.

چُڙ: ٺ. هيٺاهين زمين پر بيٺل پاڻي- تانگهي ڏنڊ. درياھ پر تانگهي ڏنڊ.

the expanse of water from a flood, a low depression in a river bed, a low-ground where water remains stagnant, pool, tank.

چُڙ: ص. بيوقوف. پوک. چريو.

fool, mad, idiot, chump, simple, imbecile.

چُڙهائڻ: مر. ڪراھت آڻڻ (کاڌي پر).

to bring disgust, loathing, abhorrence, dislike.

چُڙو: ص. ڦٽو (جسم). وڏو ۽ لڙڪيل (بيٺ).

spongy, flabby (body), big and hanging abdomen, protruding front.

چُڙو: ٺ. گوشت جو لڳل ڳڙو حصو- لڀر- پيچڙو.

offal, remnants of meat.

چُڙڪار: ٺ. چريائي مال کي پاڻي پيڻ تي آماده ڪرڻ لاءِ خاص آواز.

to call the cattle at a water spot, a call for animals to come and drink water.

چُڙڪو: ٺ. پاڻي چُلڪڻ جو آواز- چاچول. زوردار وسڪاري جو آواز. لاڳيتن چولين جو آواز.

the sound of stirup water, heavy rainfall, sound of water falling, rolling waves.

چُڙوندو: ٺ. هڪ قسم جو بدبوءِ ڳوٺو.

a mole, muskrat, musk shrew (suncus murinus).

چُڙي: ٺ. کيڪي (مڇي). بدبوءِ (مڇي ۽ جي). ٻار جو ڪاڪوس يا پيشاب stinking (fish). fetid, funky, fusty, putrid, reeking, smelly, stale, stinky, rank, rancid. shit or urine of a child.

چُڙائڻ: مر. آزاد ڪرائڻ (بند مان). آڇو ڪرائڻ. جڏا ڪرائڻ (گنديل کي). الڳ ڪرڻ.

to cause to be released, disengage, detach, disconnect, uncouple, unfasten.

چُڙ پوٽ: ٺ. قيمت مر ڪجهه ڪمي. رعایت.

a reduction in price, bargaining, discount, rebate, concession.

چڙڪڻ: ص. کڙو تڙو - چست ۽ ڦڙت. جلد باز. کليل - چٽل.
fast, quick, speedy, nimble, steady, expeditious.
hasty, rapid, swift, snappy.

چڙڪڻ: م. اڏڻ. اُکڻ (سَنَد). ڏک سبب عضوا نسا ٿيڻ.
weak in physical strength, feeble, frail, ineffective, wan.

چڙو موڙي: ص. چڙو چڙو. ٽريل پڪڙيل. ڌار ڌار.
dispersed, scattered, dissipated, distributed, diffused, strewn.

چڙڻ، چڙو: م. سارين تان ٽه ۽ چنڊ لاهڻ.
shelling, husking of rice.

چڙو: م. مچرجڻ، چڙو - ڪاروڙجڻ.
to be angered, roused to passion, enraged, infuriated, flared up, raged, seethed.

چڙو: م. آزاد ٿيڻ (رسي وغيره جي ڳنڍ مان). کليل (ڳنڍ، هڙ وغيره).
چڙڻ (بندوق). جاري ٿيڻ (پاڻيءَ جو وهڪرو).

to get loose, free, discharged, released, loosened.
(of a firearm) to go off, be fired, discharged. (of water) to start flowing.

چڙي پائڻ: ظ. رو سڙو - خود مختار.
knowledge, information, independent, free, autonomous.

چڙو: ص. هڪڙو اڪيلو، وانڍو - ڪنوارو فقط - رڳو. (ث. چڙي).
single, alone, bachelor, by oneself, simply, merely, only.

چڙو چانڊ: ص. هڪڙو اڪيلو (فرد). اڻ پرڻيل. ٻارن ٻچن کان سواءِ. (ث. چڙي چانڊ).

bachelor, un-married, alone, without family, single, all alone.

چڙو چڙمڻ: ص. اڻ پرڻيل، وانڍو. (ث. چڙي چڙمڻ).
idem.

چڙو ڳاڙ: ص. واڳ کان سواءِ (گهوڙو، وهڻ). پنهنجي رو سڙو. ڪنهن به پابندي کان آزاد. ذميداريءَ کان آجو.

unbridled (horse, cattle), independent, free, unfettered, unrestrained.

چڙو ڳاڙي: پابندي کان آزادي، خودمختاري. بي راه روي.
unfettered unhindered, independence, autonomy, dissoluteness.

چڙو چڙو: ظ. ٽريل پڪڙيل. ڌار ڌار.
dispersed, scattered, separated, dissipated.

چرڪاڻڻ: م. اوچتو ڀڄ وڃڻ - ٽاهڻ.

to put to fear or dread, a stampede or rout.

چرڪڻ: م. اوچتي ڀڄ جي احساس کان ڏکي وڃڻ - چرڪ ڀرڻ. ڀڄ مان ٿاه ڪاڻڻ.

to shy, wince, to stampede, dreading, routing.

چڙو: م. ڪپڙي تي 'پڙو' سان چٽ ڪڍڻ.
to stamp printing block on cloth, to impress.

چڙو: ڏ. وڏي ڪاٽي - ڪاٽ.
dagger, large knife.

چڙي: ث. ڪاٽي.

a knife, kitchen knife.

چڙو: ث. ڊگهي ڪاٽي (ٻانڊ وغيره جي، چير اڏڻ ۾ ڪم اچي)، ڪڇيءَ جي ٽاري. سارين تان ٽه ۽ چنڊ لهرائڻ جو عمل.

a stick, strip of wood, a branch of date plam, to strip or remove the cover of rice, husking.

چڙوڻڊ: ث. اُن جي چڙائي ۽ صفائي. چاڻج جوڻج.
the cleaning of cereals, winnowing, scalling, husking, investigation.

چڙائڻ: ص. چانورن تان ٽه ۽ چنڊ لهرائڻ. اُن صاف ڪرائڻ.
shelling, husking, cleaning, winnowing.

چڙو، چڙي: ث. ڪارو مان تبيده - ڌوڪو، تڙي.
rebuff, fend off, rebut, repel, repulse, stave off, ward off, rebuke.

چڙو: م. ڪارو مان تبيده ڪرڻ. تڙي چاڙهڻ. ڌوڪو. دهمان ڪرڻ.
to rebuff, fend, rebut, repel, stave off, ward off, rebuke.

چڙت: ص. آڄو، چست - ڦڙت.
active, free, liberated, smart, dynamic, agile, brisk, nimble, sprightly, enterprising, lively.

چڙت جواب: ڏ. نه ٿه جواب - تڙي ڪڙي انڪار.
flat refusal, rejection, denial.

چڙو چڙو ڳاڙ: محاورو. پنهنجي منهن - خود خيال چڙو چڙو.
idiom: all by one self, alone, independent, self-centered, self-contained.

چڙو چڙو: ث. ڪم جي اڪلا، مڙستي، تيزي ۽ جلدائي.
quickness, speed, celerity, gait, rapidity, pace.

چڙو: ث. پڪڻن ڦاسائڻ لاءِ ڪوڙڪي وانگر دام.
a snare, bait, decoy, trap, tangle.

ڇڪائڻ: م. تڙائڻ. گهرڻ (سگڻ). گهلائڻ (ڪورٽ م). طلب ڪرڻ (حق). وٺڻ (پاڻي يا بجلي جو ڪنيڪشن).

to drag, pull. to pursue in marriage. to call before a court of law, to plead against. to demand, seek (right). to get connection (electricity, water etc).

ڇڪ تان: ٺ. ڇڪ ڇڪان. گهل گينداڙ. تقاضا. طلب. رڳڙو. معاملو. ڪشڪش.

pressure, importunity, pushing, confusion, hustling, jostling, dilemma, demand, claim, challenge, solicitation.

ڇڪ پوڻ: ڏ. ڌاري راند جو ڇڪو (چم داڻا) ۽ پوڻ (هڪ داڻي). چوپڙ راند جي اها حالت جنهن ۾ ڇڪي جي داڻ سان هلي سگهي پر داڻ سان راند ختم ٿي وڃي. (راند جو آخري داڻو. پڇاڙي (ڪم جي). پويان پيا. (ڪنهن معاملي جا). پڇاڙي وارو وقت.

to play with a die, die casting (in a game). the last round, the last chance, the end, limit, closing, finish, the last moments.

ڇڪجڻ: م. تڙجڻ. ڪشجڻ. اينگهڻ. گهلجڻ (ڪورٽ م). pulling, dragging, be prolonged, become complicated. to take to the court of law, to contest in court.

ڇڪڙو: ڏ. بيل گاڏي جو هڪ قسم (چئن ٿيڻ سان. مٿان ۽ پاسن کان بند. سواريءَ لاءِ ڪم اچي). ريل جو ننڍو گاڏو. ڪابه پگھل ٿيل گاڏي. آڏين ڏين ڪالين مان ٺهيل بيچ.

a bullock-cart, a four-wheeled cart, a railway carriage, wagon, an old automobile, car, truck, a wooden bench.

ڇڪڻ: ص. مرهت. عاشق. بي انتها چاهيندڙ. immersed (in love), engrossed, in deep love, deeply in love, affectedly, enamoured.

ڇڪندڙ: ص. چمن ڪنڊن وارو. a six cornered or three dimensional thing.

ڇڪڻ، ڇڪڻ: م. ڇڪ ڏيڻ. زور سان پاڻ ڏانهن آڻڻ. تڙڻ. ڪشڻ. گهلڻ. گهرڻ (سگڻ). ڀڙڻ (حق). ڊيگهه ڏيڻ. اينگهائڻ. پيڻ (پيڙي، چلڻ). to pull, haul, strain. to suck up, draw. to drag, to pursue in marriage. to demand (right). to prolong, to smoke (cigarette).

ڇڪڙ: ڏ. ڌارو (جنهن ۾ چم پالائين، چوپڙ وغيره راند لاءِ). ڪٽو (رمل جي فال ۾ ڪم اچي). چمن جو تعداد.

a die, a three-dimensional dice, a figure of six,

strewn.

ڇڙهه: ٺ. ڇڙ.

seperately, severally, a stick, a branch of date plam, husking.

ڇڙهي: ٺ. جانور جي پوئين لت، ڇڙي، ڪنجيءَ جي تاري. back leg (of an animal). a thin pole, a flag-staff, a wooden pole, a branch of date palm.

ڇڙهيون هڻڻ: ڪڙيون هڻڻ. غشيءَ ۾ تنگن ڪڙڻ ۽ پير هڻڻ. تڪليف وارين ڪوششون ڪرڻ. اجايون ڪوششون ڪرڻ.

to toss one's legs about, pass through hard times, be helpless, make unnecessary efforts.

ڇڙي: ٺ. لڪڻ. سنهن تلھ. تاري. لامر. ڪنجيءَ جي تاري، لت. ڇڙهي. a walking-stick, a stalk of cane, a stalk of date palm, back or hind leg (of an animal).

ڇڙيون هڻڻ: لتون هڻڻ. جند ڇڏائڻ لاءِ ڦٽڪڻ. هٿ پير هڻڻ. ڪوشش ڌرڻ.

to toss one's legs about, be helpless, to make efforts to get un-entangled, to endeavour (after), to strive (for), to try, to attempt.

ڇڙيو: ص. ڪليو. آزاد. چوٽ (ريجو). وهندڙ (پاڻي). free, autonomous, independent, un-entangled, un-restrained running water, canal water.

ڇڙيو ڳالهائڻ: چوٽ ڳالهائڻ. گستاخيءَ سان ڳالهائڻ. اڍنگر ڳالهائڻ. بنان روڪ ٿوڪ جي ڳالهائڻ.

to talk in an awkward manner, ill-behave, behave improperly, misbehave.

ڇمڙو: ص. بيوقوف. نادان. (ٺ. ڇمي). a fool, blockhead, doodle, idiot, poop.

ڇڪڻ: ٺ. وسڻ. آبادي. ايراضي. جو. تڙ. پيگردائي. تاس ۾ چمن ڍاڻن وارو پتو.

surroundings, vicinity, locality, neighbourhood, vicinage, range. a card of six pips in the playing-cards

ڇڪڻ: ٺ. ڪشڻ. تڙ. تڙنگهه. اڪير. طلب. ضرورت. ڀڄ. pull, yearning, attraction, allurements, lure, demand, desire, craving, a sneeze.

ڇڪ ڇڪان: ٺ. تڙ تڙ. ڪشڪش. گهل گينداڙ. pulling, pushing, struggle, contention.

ornaments, jewellery, clothings, dowery items, household goods.

چلڻ: ٺ. هلڻي - پنڌ، جُنڀش، ٽپ - اُچلڻ.

(way of) walking, moving, movement, motion, jump, frolick.

چلڻ ڪرڻ: ٽپ ڏيڻ. اُچلڻ ڏيڻ خوشيءَ مان لِينِگ ٿي ڏيڻ.

to jump, frolik, to move about in happiness, to spring, leap.

چلانگ: ٺ. چال - ٽپ - پنڌ.

spring, leap, bounce, jump, bound, hop, lop, vault.

چلڻ: م. رندي يا ڪهاڙي سان ڪاٺيءَ جا چوڌا لهرائي سڌو ڪرائڻ -

تراڻن کڻ لهرائڻ.

to get peeled, skinned, shaved, blanched, husked, shelled.

چلڻ: م. هلاڻ - پنڌ ڪرائڻ، رلاڻ.

to cause to run, move; torment, agonize, shake.

چلڻ: ڏ. چوڌي جو ڌڙو. چلڻ (مچي ۽ جو).

a shaving of tree, skin, a scale of fish.

چلڻ، چلڻ: ڏ. مچيءَ جو ٻاهريون چلڻو. کڻ جو ڌڙو. مانيءَ جي کڻ جو

ڌڙو. هڪڙو گهم - چل.

the scale of fish, a piece of skin or shavings of a tree, a crust of bread an article of light jewellery, ornaments.

چلڪڻ: م. چاهچلڻ - لوڏڻ (پريل ٿانءِ کي).

to shake, ripple, quaver, vibrate, rock.

چلڪڻ: م. ڪٺا تار پريل ٿانءِ مان لوڏي سان پاڻي هارجڻ - ڪٺارڻ تان

اٿلڻ (پاڻي).

to over-flow, spill, go over the brims.

چلڪو: ڏ. پريل ٿانءِ کي لوڏو. چلڪڻ جو آواز.

the shaking of a bowl or vessel full of water, a sound of spilling of water shaken or dashing against anything.

چلنگي: ٺ. تن چئن ماڻهن جي ٽولي. ٽورن ماڻهن جو ٽولو.

a group of men, a band, party.

چلڻ: م. کڻ لاهڻ (ميوو، ٻڪر وغيره جي). ڪڙي صاف ڪرڻ. چوڌا

لاهن (ڪاڻ تان). چلڻ لاهڻ. کڻون لاهڻ (پچ تان). ڪاٺيءَ کي رندي يا

ڪهاڙي سان ترڻ. گهڙڻ (ڦلڻ، پينسل). رهڙڻ (بڏڻ).

to peel, skin, shave, shell, husk, scale, cleanse,

six (number).

چڪو: ڏ. ٽورين مان ٺهيل گول سينگھڙي (جيڪا تن يا چئن ٽورين ۾

لٽڪائي ٻڌجي، جنهن ان ۾ رکيل کاڌي واري شيءِ تائين جانور پمچي نه

سگهي). ٽورين مان ٺهيل جاري وارو ٻوٽاڙو (ان گهاٽو وقت ڊگھن جي ٻوٽ

تي چاڙهجي).

a netted bag, a hanging basket (to keep food ven-tilated), muzzle (for cattle).

چڪي تي رکڻ: ٺلهي وڌائي ڏيکارڻ - سيٽ ڪرڻ.

to strut, strut, to show false pride.

چڪي: ٺ. تاس ۾ چئن دانن وارو پتو.

a card of six pips in playing cards.

چڪي: ٺ. چڪڻ - تڙ - سٽ - چپي. گري بار ڪڍڻ يا ٽپ ڏيڻ سان چيلڊ ۾

پيل سور. ملندڙ جو هڪ ڌڙو.

dragging, pulling, jerk, twitch, strain of the intestines, a wrestling trick.

چڪو: ڏ. هڪ ئي ٿاري ۾ ميوو جو گهڻو تعداد. انگورن يا ٻاک جو مڇو.

تارين يا گلن جو جھڳٽو. موڙ - چٽ.

a bunch, cluster, a tuft of grapes, a clump of branches or flowers, crest.

چڪو: ص. جنهن جي پٿر ۾ موڙ ٻڌل هجي (سردار يا اڳواڻ جي نشاني).

سردار - اڳواڻ. چلوان.

crested, a headman, chief, sardar, leader, commander, champion.

چلڻ: ٺ. ٺڪر جي ڪُنڀي. مٿ سان پاڻي ڪڍڻ لاءِ ٽين جو ٿانءِ لڪر - سپاءِ.

a mug, vessel, container, pan, cup, a large number, an army, legion.

چلڻ: ڏ. فریب - ڊوڪو. مڪر - ڏوڳ. ڪپٽ.

cheating, imposture, trick, deception, artifice, subterfuge, pretence.

چلڻ: ٺ. چلڻ جو عمل. چلڻ سان لٽل کڻون. چوڌي (ٻيڙ يا ڏاڙهون جي).

ڪاٺيءَ جي سَنُوت ۽ مڌائيءَ لاءِ رندي سان وڌ.

peeling, skinning, husking, paring, skin, rind, shell, fillings, shavings, scales.

چلڻ: ڏ. کڻ. چوڌو، ٿورو ڌڙو، هڪڙو زير (کڻ جهڙو) - معمولي گهم.

peel, skin, rind, shell, fillings, shavings, (a light/cheap) ornament.

چلڻ پٽ: ڏ. گهم گهو. سَنُجي ٺلهي شيءِ (وهانءِ لاءِ ضرورت جون شيون،

جنهن تي زيور ۽ ڪپڙو لٿ).

ڇمڙو: ڏ. ڇمڙا اڇا ڪڪر (جي مِينمن نه وسائين) - اُڇون.
cloudiness, vapour, thin clouds, fog, mist.

ڇمڪو: ٿ. سمي تاري، سمن لڪڻ - ڇمڙو.
a thin branch of a tree, a twig, a rod.

ڇمڪاڻ، ڇمڪاڻو: ڏ. گنگڙن جو ڇمڪو.
jingling or tinkling produced by small bells, chimes.

ڇمڪڻ: م. رڄڻ (گنگڙا، ڇيڙا).
to tinkle, jingle, clink, chime.

ڇمڪڙو: ڏ. هڪ قسم جو رانديڪو - جهنجڙو.
a toy producing jingling, clinking or tinkling sound, a chime.

ڇمڪڙي: ٿ. امداس جي سُڪل ڦري (پسارڪو وڪڙ).
the fruit of purging cassia pudding pipe tree (cassia fistula).

ڇمڪو: ڏ. واڳو (گنگڙن جو). ڇيڙو جو آواز.
jingling, tinkling, clinking sound.

ڇڻ: ٿ. ٿوڻين تي اڏيل ڪڪائين ڇت (پاسن کان پٽر وغيره نه هجي) -
ڇيڙو، ڏو ڇنڻو. هيٺاهين زمين (جتي پاڻي سُڪڻ بعد گاهه ٻوٽا اُڀرن). سِر
وغيره جي پاڻي بيٺل هيٺاهين زمين. تانگي ڏيڻ ۽ وڌڪار واري جڳهه.
a hut, cottage, lodge, shack, shed. pond, pool; low ground on which grass and bushes have grown, low land, saline water, a shallow lake a spot with trees.

ڇڻ: ٿ. اک ڇڻڻ - کن - پلڪ - لحظو.
a moment, an instant, flash, second, twinkle, wink.

ڇڻ: ڏ. ڀڳ، ٽوٽ، نقصان، هڪ بيماري (جنهن ۾ نرولهي پوي).
loss, damage, a rupture, hernia.

ڇڻال: ٿ. ڇڻراڳ ۽ بدچال عورت.
loose woman, prostitute, whore, harlot, drab, slut.

ڇڻائڻ: م. ٽوڙائڻ (رسي، ڏاڳڙي). جدا ڪرائڻ، ختم ڪرائڻ (تعلقات).
to break (the rope), to separate, disunite, disjoint, to break (the relationship).

ڇڻپ: ٿ. اکين جي پور پٽ، پٽ کي پهريون ڀيرو گاري جي لٿ (پهر
مٿان راڳي جو پيو سٺو هٿ لڳي). تارين مان پٽن جي روڙ.
to wink, winking, the first coat of plaster over a wall, to strip the leaves (from a branch of tree).

prepare the surface.

ڇلڻ: م. ڇلڪڻ (پريل ٿانءُ). ڪٽارن تان اٿلڻ (پاڻي). ڪڇڻ - ڳالھائڻ.
راز ظاهر ڪرڻ. هڻڻ - پٽه ۾ پيوڻ. ٽولاڪا کائڻ.

to overflow, to splash, spill, to talk, to give a secret, to divulge, start walking, moving, have hard time, suffer reverses.

ڇلڻو: ڏ. ٿلڻو (گرمي يا گات جي ڪري). سڙڻ ڪري ڇمڙي تي ٿيل
ٿوڻين.

blister, pustule, boil, carbuncle, pimple.

ڇلڙو: ڏ. آڱر ۾ پائڻ جو هڪ گڏ. هڪ قسم جو لوڪ گيت، هڪ جاندار.
a finger ring, an ornament, a folk-song, an ant-eater, aardvark.

ڇلڙو منڊي: ڏ. گڏ گڏو - ڇلڙو پٽ.
ornaments (worn on fingers and toes).

ڇلڙو: ڏ. (ف. چلڻ) ڇلڙو. وير يا ماتا جي حالت ۾ مريض جي ٻين ماڻهن سان
ملڻ کان پرهيز. ڇلڙو پڄائڻ، ڇلڙو ڪڍڻ. لاڳاپا لاهي هڪ هنڌ ويهي رهڻ.
ڪم يا مقصد جي تڪميل لاءِ سخت محنت ڪرڻ.

period of forty days, a period of convalescence after child-birth or smallpox, retire for forty days into seclusion, to remain aloof and confine to one place, to make all out efforts for some assignment or job.

ڇلڙو: ص. جنهن جا وارَ چلاوان هجن - گنديدار وارن وارو، سڪڙو.
with curled hair, coiled hair; beloved, dear, lovely, beautiful, handsome, charming.

ڇلي: ٿ. ڦٽس مان ٺهيل ويڪري منهن واري ٽوڪري - ڇيڙي، مڇي، جو
هڪ قسم.

a vicker basket, an open mouth basket, a kind of fish.

ڇمڙو: ڏ. (ف. ڇمڙو) اک.
the eye.

ڇمڙي، ڇمڙي: ٿ. ڇمڙو مهينا - ششماهي.
six monthly, half-yearly.

ڇمڙڻ: م. اُچائڻ - وسائڻ. ٺارڻ (باهه).
to extinguish, put out, quench, douse.

ڇمڙ ڇمڙ، ڇمڙ ڇمڙ: ٿ. گنگڙن جو آواز، ڇيڙو جو آواز.
the sound of bells, the sound of an ornament worn on the feet.

spruceness, cleanliness, decoration, set up, setting.

چنڊ ڪڍڻ: جٺ ٿڌ ڪرڻ. تنبيه ڪرڻ. دڙڪو دھمان ڪرڻ.

to rebuke, reprove, admonish, reprimand, admonition.

چنڊون پوڻ: برسات جا وسڪارا ٿيڻ، هلڪو مينهن پوڻ. ڦڙيون وسڻ.

(of rain) to fall, to drizzle, to sprinkle.

چنڊجڻ: م. صفا ٿيڻ. گھٽجڻ. هلڪو ٿيڻ (ٻار).

cleansed, cleaned, reduced, reduction in weight.

چنڊڪار: ٺ. برسات جي سٺي ٻوند.

light rain, drizzle, sprinkle.

چنڊڪو: ڏ. چنڊ لاءِ ڌنل اڇل.

dusting, winnowing.

چنڊڪو ڏيڻ: مٽي وغيره صاف ڪرڻ لاءِ اڇل ڏيڻ. ڇج م رڇي اڇل ڏيڻ (ٻار).

to winnow, blow, fan, separate, sift.

چنڊڻ، چنڊڻو: م. هوا م اڇل ڏيڻي صاف ڪرڻ (ڪپڙو وغيره). ڪپڙو مٽي وغيره لاهڻ. صاف ڪرڻ. ڇج م اڇل ڏيڻي مٽي ۽ ڪڏا ڪڍڻ (آن مان). چانگڙ (وڻ). ڪاٺ ڪوٽ ڪرڻ. گھٽ ڪرڻ (ٿولھ). جھڪو ڪرڻ (ٻار).

winnowing, cleansing, fanning, sifting, to shed weight, reduce, shorten, lighten.

چنڊي چنڊڻ: هلڪو ڪرڻ. جھڪو ڪرڻ. اڇلي چنڊڻ. صفا جراب ڏيڻ. بلڪل انتظار ڪرڻ.

to lighten, reduce, shorten, cleanse, to throw away, to refuse, decline.

چنڊڻو: ٺ. وڏيل پاڻي نيڪال ڪرڻ لاءِ واھ. وڏي واھ مان نڪتل نالي. small stream of a canal.

چنڊڻي: ٺ. ڪاٺي ۽ مڙ ٻڌل ڪپڙي ٽڪر (جنهن سان مٽي پيل شين کي چنڊي صاف ڪجي).

a mop, duster.

چنڊو: ڏ. ڦڙو ٻوند. ٿوري برسات. پاڻي جي لپ سان سَوَڻ طور هڻيل چنڊا.

a drop a sprinkie, spattering.

چنڊا رجھڻ: تمت مڙھڻ. الزام ڌرڻ. ملوث ڪرڻ.

to blame, censure, condemn, criticize, rap.

چنڀر، چنڀڻ: ڏ. اک جو پلڪ. اک جي پلڪ جا وار. پنجهر-پنڀڻ.

the eye-lashes, eyebrows, the hairs on the eye-lid.

چن پٽ: ٺ. چن پٽ جو عمل. اُٻرائي، بيقرارِي.

to break and tear (out of anxiety etc). concernment, solicitude, uneasiness, worry.

چنچر: ڏ. هڪ ڏينهن جو نالو. زُحل گرھ (جيڪو نحس سمجهيو وڃي ٿو).

Saturday, the planet Saturn.

چنچري: ٺ. چنچر گرھ جي نحوس. نياڳ.

evil influence of the planet Saturn, misfortune, bad-luck, contretemps, tragedy.

چنچري لاهڻ: سخت سزا ڏيڻي سڌارڻ. ڏاڍي مار ڏيڻي سڌو ڪرڻ.

to set right (by beating or severe scolding), thrashing.

چنڌ: ڏ. پوتر منتر. ويڻ جو منتر. علم عروض. بحر (عروض جو). مکر. ڍونگ. ڌٽ. ڦنڊ. چار (شڪار لاءِ).

sacred verse of Hindu scripture, science of prosody, metre (of prosody), deceit, guile, cheat, fraud, hox, swindle, a net for hunting.

چنڌ باز: م. فریبی- ڍونگی- ڌوڪباز.

a cheat, swindler, cheater, conman, defrauder, confidence man, trickster.

چنڌ پکيڙڻ: مکر ڪرڻ- ڍونگ ڪرڻ. چار پکيڙڻ.

to spread a plan, cunning and deceitful stratagem, swindling scheme.

چنڌ وديا: ٺ. هندي ڊوھن جي شاعري جا اصول.

principles of Hindi prosody.

چنڌ: ٺ. مٽي ۽ هٿي شيء کي هوا م اڇل سان صفا ڪرڻ جو عمل. صفائي. ڪپڙي سان صفائي. تنبيه. جٺ، مينهن جي سٺي ٻوند. چٽڪار. آڻي- تي.

the separating of the dirt, cleanliness, clearing with cloth, reproof, warning, sprinkling, spray, drizzle, a vomit, spew.

چنڌ چاڻ: ٺ. چنڌ ڦرڪ. صفائي. مسئلي يا معاملي بابت تڪ تور- تحقيق. ڪاٺ ڪوٽ.

spruceness, cleanliness, investigation, research, enquiry, probe, quest.

چنڌ ڦرڪ: ٺ. بهاري سُاري. آرائش- ٺاھ ٺاھ.

چوڙ: ض. چالاءِ ڪهڙي سبب.

why ? for what reason ? what ? wherefor?

چوڙ: ٿ. ڪپڙي جو پوش (وهائي، سوڙ، پٿرائي وغيره جو) - غلاف.

a cloth case or cover for a quilt, cushion, bolster, pillow.

چوڙ: ٿ. ٿوڙڪ يا شوڪاري جو آواز.

the sound of hissing made by washermen while dashing clothes.

چوڙا پاڻي: ص. پاڻي ۽ جهڙو چوڙو (پوڙ، گندڻ).

watery, washy, dilute (curry, stew).

چوڙو: چوڙو: ٿ. ناپاڪ شيءِ سان چهاڙ - پليسي.

infection, contamination, defilement (from touching an impure thing), an impure touch.

چوڙو چاٽو: ٿ. ذات پات جو فرق - پيد پيار.

the cast system, division in castes, the system of upper and lower castes, scheduled castes etc (in Hindus).

چوڙو: ٿ. ڪمند جو چوبيل ٽڪر - چوپيو. چوڙو: ٿورو ذرو.

shreds of a chewed pieces of sugar-cane. a small piece. bark.

چوڙو: ٿ. قيمت ۾ ڪمي - رعايت (ملھ ۾). معافي. (ظ) تيز - ٽڪر. آزاد - ڪليو.

discount, rebate, abatement, remission, swift, quick, free, independant, liberated.

چوڙو چوڙو: آزاد چوڙو، چوڙو ڳ چوڙو، تمام تيز هلڻ لاءِ بندش لاهڻ. رعايت ڏيڻ (قيمت ۾).

to free, let loose, give a free hand, to allow to walk very fast, to give a concession, discount (in price).

چوڙڪارو: ٿ. رهائي - نجات - موڪل.

release, freedom, deliverance, emancipation, redemption, liberation.

چوڙڪو: ص. مختصر - ننڍو، ڪليو (ريجي)، ريزڪي واپار.

short, concise, change, small coins, retail (business).

چوڙڪي: ٿ. مختصر - ٿوري.

casual, small, little, petite, insignificant, petty.

چوڙڪي موڪل: ٿ. ريزڪي موڪل - اتفاقي رخصت (ملازمت دوران).

casual leave.

چندو ليشو: ٿ. دعا ۽ دوا، حيلو وسيلو، جھاڙ جھاڙ.

prayer and medication, magic, witch-craft, charm, sorcery.

چندو وچمن: پاڻي وڃي نارن، بيماريءَ مان آڻڻ تي مٿي تي پاڻي وڃڻ (وهنجڻ). آڻ ڏيڻ، ڏک، نا اميدي ۽ ڪوڙ جي حالت ۾ دلداري ڏيڻ.

وسائڻ (باهر)، نارن (جھڙو).

to spatter, sprinkle, to take bath after achieving health, to support, console, sooth the grief of, to put out (fire), to put off (dispute).

چنڻ ڦاڙو: ٿ. چنڻ ۽ ڦاڙو جو عمل، پٽ ڪوهه، بيقراري - آند مائڻ.

restlessness, fidgetiness, ailment, disquiet, unrest, restiveness.

چنڪارو، چنڪارو: ٿ. زمين تي پاڻي جي چنڪار (مٽيءَ اڏامڻ کان روڪ ۽ ٽڪار لاءِ).

sprinkling or spraying of water over the ground.

چنڻ: م. ٽوڙڻ، جدا ڪرڻ، ڇڏڻ (تعلق)، پٽڻ (گل)، ٽاري، ميوو وغيره). ڪوهڻ (وارن) - ڪوٽڻ، نيرڻ (معلمو، ٽڪرڻ).

to break, to separate, to severe (relations), to pluck (flower, fruit etc), to tear, pull (hair), to settle (dispute).

چنڻو: ٿ. ڪڪائين چٽ ۽ پڪڻ ٽوڙڻ سان اڏيل ڇپر، مٽهن، ڪاڇ ۾ معامن لاءِ اڏيل ڇپر وغيره.

hut, cottage, shed, shack, shelter.

چڻاڻ، چڻڪاڻ: ٿ. سڪڻ يا ٽانڻ جو واڳو.

clinging, a rattling or jingling sound.

چنڻ چنڻ، چنڻ چنڻ: ٿ. گھنگھڙن، رڀين جز وغيره جو واڳو.

the sound of bells, coins, chine

چنڪارو: ٿ. چنڪارو.

sprinkling, spraying

چنڪڻ: م. چنڪار ڪرڻ، ٻرڪڻ (ٿوڙ، مصالحو وغيره). زچڻ - ٻرڻ (سڪا، ٿاڻو).

to sprinkle, scatter water, to spray (spices etc), rattling or jingling sound of coins or vessels, utensils.

چنڪڻو: ٿ. چنڪڻو.

a rattle toy, a toy producing rattling sound.

چنڻ: م. ڇڻي صاف ٿيڻ (پڙ يا ڪپڙي مان)، ڇڻڻ (ڍڻ مان پڻ، ميوو).

to strain, sift, to drop (fruit, leaves from a tree).

- چولو: ص. ننڍو گهٽ-مختصر. ٿورو، بندرو (قد مر). ٿ چوئي) small, little, short, concise, dwarfish, diminutive.
- چوڙو: ڏ. وڻ جي ڪل، ڪاٺي، جي ڪل. bark, a chip, peel, skin of wood.
- چوڙا لاهڻ: ڪلون لاهڻ. سيڪٽ ڏيڻ. عيب ظاهر ڪرڻ. to remove the bark from a wood or branch, to peel off, to set right by punishment, to expose the defects.
- چوڙي: ٿ. ٻهر جا چوڙا. وڻ جي ٿڻ ۽ ڪاٺين تان لٽل ڪلون. ٻهر ۽ ڏاڙهن جا چوڙا (جيڪي رنگ ۽ دوا لاهڻ ۾ ڪم اچن). the bark of acacia tree (babul tree) used in preparing spirits and in tanning, the peel of the pomegranate (fruit).
- چورو: ص. جنهن جا ماءُ پيءُ مري ويا هجن - يتيم. (ٿ چوري) orphan, deprived of both the parents.
- چورو پنهنجو: ص. يتيم، لاوارث - نڌڪو. (ٿ چوري چني) orphan, without parents or relatives, alone, single.
- چوڙو: ڏ. درياءُ جو سمنڊ ۾ پوڻ وارو هنڌ. نيڪال. (ص) چوڙيندڙ. ڪوليندڙ (مثلاً: گنڊي چوڙو، رينڙي چوڙو وغيره). the mouth of a river, an opening in a canal for flooding low lands, the place where river discharges flood waters in the sea.
- چوڙائڻ: مر. ڪولائڻ، ڇڏائڻ، آزاد ڪرائڻ. to unloose, let go, disengage, untie, to discharge, release, free.
- چوڙو، چوڙو: مر. ڪولڻ (گنڊ). ٻٽل ڪي ڇڏڻ. بند خلاص ڪرڻ. هٿن (بندوق)، ختم ڪرڻ (روز). to open (knot), to free, let loose, unloose, let go, to discharge (a firearm), to break (the fast).
- چوڙي ڏيڻ: گنڊ ڪرڻي ڏيڻ. بنا محنت جي اجرو ڏيڻ. مفت ۾ ڏيڻ. to open a knot, to give something while opening a knot, to pay without effort, to give free, gratis.
- چوڙو، چوڙو: ڏ. جانور جي لٽل تازي يا سڪل ڪل. a hide of an animal, fell, fur, skin.
- چوڙي، چوڙي: ٿ. ڪل، چمڙي. hide, leather, skin.
- چوڙي لاهڻ: ڪل لاهڻ. سخت سزا ڏيڻ. واپار ۾ چالاڪي ۽ سان نقصان to remove the hide, to give a severe punishment, to cause loss to one in buisness.
- چوڙڪاڙو، چوڙڪاڙو: مر. ٽوڪ ڏيڻ. صلواة سڳوري يا ڪو ٿيڻو پڙهي ڊر ڪرڻ-شوڪارڻ. to blow over (someone) after icanation, to insufflate.
- چوڙڪارو: ڏ. صلواة يا ڦيڻي وغيره جو شوڪارو، دعا جو ٿوڪارو. insufflation, charm.
- چوڪڙو: ٿ. چوڪري-نينگر. ڌيءُ-نياڻي. girl, lass, wench, maid, damsel.
- چوڪڙو: ڏ. چوڪرو-نينگر. پٽ. lad, boy, male child, son, chap.
- چوڪراڻو: ص. نوجوان-ڳهو-لاسرڻ. young man, lad, boy, chap.
- چوڪرائو: ص. ننڍپڻ وارو-ٻارڻ. ٻارن جھڙو (اڻڀورو ڪم). بيوقوفي وارو (عمل، فيصلو). childish, boyish, foolish (decision), childish act.
- چوڪرائي: ٿ. ٻارن جھڙي حرڪت. بي معنيٰ واري ڳالهه. ٻارائي. childishness, lack of wisdom, ignorance, foolish talk, acting foolishly, childishly.
- چوڪرائي ڪرڻ: ٻارائي ڪرڻ. بيوقوفي ڪرڻ. بنا سوچ وڃڻ جي ڪم ڪرڻ. to act in a childish or foolish manner, to be silly, unwise, to take up something without proper planning and thinking.
- چوڪڙو: ڏ. چوڪڙو-نينگر. پٽ. طفل-ٻچو. (ص) نابالغ. بي عقل. boy, lad, child, son, chap, immature, fool.
- چوڪري بازي: ٿ. لونڊي بازي-لواطت. sodomy, homosexuality.
- چوڪري: ٿ. نينگر. ڌيءُ. ٻارڙي. girl, female child, lass, wench, damsel.
- چوڻ: ٿ. چولي-آهر. وڏي چولي. چولين جي اُٿل پٿل-چاچول. a wave, long ridge of water on the sea, tossing about waves, shake up of waves.
- چولا: ڏ. وڏا چٽا، وڏل چٽا. peas, chick-peas, cooked chick-peas.

چڻو: ٿ. چڪ-چپ-ڌٺ.
couchant, insidious, lurking, crouching (of an animal).

چڻو: ڏ. جسر جي اندرين نازڪ ڪل (جنهن ۾ نسون ڏوڙن). پيت جي جڙي جو اندريون تھ.

the inner-skin, the true-skin, the inner cover of body.

چڻو چڻو: حواس خطا ٿيڻ. جياپي جون اميدون ٽٽڻ. همت هارجڻ.

to lose spirit, be reduced in circumstances, lose heart.

چڻو: ٿ. چو (وهائي، پٿرائي وغيره جي).
a cover for any thing (cushion, pillow).

چڻاس: ڏ. چن پلسن واري شڪل-چم ڪڍڻ.
a figure with six sides (corners). a three dimensional presentation.

چڻائڻ: م. لائڻ-لڳائڻ. ٿورو ڳسائڻ.
to get touched with. to rub, touch, graze.

چڻل: ڏ. مڪر-ڍونگ، دغا-ڍولاب، ڪپٽ-چل.
deceit, cunning, vile, fraud, treachery, treason, betrayal, hoax, roguery.

چڻل بازو: ص. لڳ، مڪار-دغا باز.
a cheater, knave, fraud, hoax, deceptor, swindler, cheat, defrauder.

چڻڻو: ٿ. چڙي تي ٿوري رهڻ-رهند.
a scratch on the skin, graze.

چڻڻو: ڏ. ٿٺ ٿڙي جي ڪڙي.
the crust which forms on a healing wound or sore.

چڻو: م. هٿ لائڻ لڳائڻ (آڱرين، هٿ وغيره).
to touch with hand.

چڻو: ڏ. چڻو.
fast, quick, rapid, swift. a shower of rain. gust of wind.

چڻي: ٿ. ٿوري ذري (ڪنهن شيءءَ ۾ ڀاڄي وغيره جي).
a small piece (of some vegetable etc); a little piece of something.

چڻو: ڏ. ڌرو-هو.
little piece, small. piece. scrap.

چولڻ، چولڻ: م. چولين ڪرڻ. چولين ۾ وجهڻ. پاڻيءَ ۾ وجهي هيٺ مٽي ڪرڻ. ڀاڄيون ٽڪائڻ. رولڻ پٽوڙڻ.
to shake up, toss about, agitate, convulse, rock.

چولي: ٿ. لهر-موج.
a wave, long ridge of water on the sea.

چومنتڙ: ڏ. جادو يا منتر جو چوڪارو.
insufflation of magic, a magic spell, to blow the breath after reciting magic or charm.

چونتي: ٿ. ٺڪ جي هڪ پاسي وارو سوراخ-ناس.
a nostril, either of the two openings in the nose.

چونڀاٽ: ڏ. باهه يا تيل شيء تي پاڻي پوڻ جو آواز.
the sound given by a hot metal when water is sprayed over it, or it is submerged in water, a hissing sound.

چوهه: ٿ. تيزي-تڪ.
rapidity, velocity, impetus, force, fury.

چوهه: ڏ. تيزي-تڪ (وا، پاڻي وغيره جي). تڪڙو-جلدي. تيز هوا سان وسڪارو. جوش. ڪاوڙ-غصو.

rapidity, velocity, impetus, force, fury. fast rain. speedy drizzling with a gale. anger, emotion, zeal, passion, excitement.

چوهه چڻڻ: ڪاوڙ جو اظهار ڪرڻ.
to vent one's anger (upon someone).

چوهارو: ڏ. سڪل ڪجور-ڪارڪ.
a date fruit.

چوهو، چوهو: ص. تيز رفتار. تڪڙو-تڪو. (ڏ) هوا جي زوردار لهر. وا يا مينهن جو زوردار سڪو.

fast, swift. a squall, blast, gust. a gust of air with fast rain.

چوهه: ص. چن جو عدد (6).
six, the figure of six.

چوهه ڏندو: ص. چن ڏندن وارو (جانور، رهندي). چن سالن عمر جو (وهت).
(an animal) of six years of age, with six teeth.

چهن ڏندين: ظ. چن ڏندن وارو (جانور، رهندي). چن جيڪو جوان سمجھيو وڃي.
(an animal) with six teeth, of mature age, young, youthful, self earning, separate, aloof, alone.

چيڙلاڻڻ: مر ڏندن ۾ جھلي-ڌونڌاڻڻ (ڪٽي يا جانور وانگر).
to shake rudely.

چيڙه: ذ. سوراخ- ٽنگ. چيڙ- شڪاف. گرامر موجب جھلي ۾ آيل لفظن جي تعريف. رياضي ۾ اڻپوري انگ جا جھلي ڪيل ڀاڱا.

hole, puncture, aperture, burrow, crack, slit, split. (grammar) division of a word. (math) denominator.

چيڙڪ: ذ. رتڊڪ. خللي. ٽڏو. رولو. چريائيءَ وارو پُور. ڪڏ- شوق.
interruption, hindrance, break, breach, lunacy, madness, longing, desire, passion.

چيڙڪ وجهڻ: نعليل ڪم ۾ رولو وجهڻ. رتڊڪ وجهڻ.
to interrupt, cause hinderance, to hinder, suspend.

چير: ٺ. پيرن ۾ پائڻ جو هڪ گڏ (جنهن ۾ چمڪين ٿين). گھنگرن جي پٽي (ناپو بدن، يا ٻڙيائي مال کي گھجي يا تنگن ۾ ٻڌجي).

an ornament worn on ankles containing small bells, jingling bangles worn on ankles by dancers or put on the neck of cattle.

چيرو: ذ. اوزار تڪي ڪرڻ لاءِ سِراڻ تي ڏنل گھڪو. ڪارتوس ۾ پيل شيعي جو داڻو. ڪاٽيءَ جو وڏو.

whet, whetting edged tool, a tiny ball of lead contained in the cartridge, a cut by a knife.

چيرو ڏيڻ: اوزار کي روھيءَ تي لائڻ. وڏ ڏيڻ. ڪاوڙائڻ لاءِ طعنو ڏيڻ يا چٽر ڪرڻ.

to sharpen on a hone, to give a cut, to tease, annoy.

چيرو: ٺ. ڪم جي پورائي لاءِ بنان اجرت گڏ ڪيل ماڻهو- رنگار گھڻن ماڻهن جو گڏجي اجتماعي ڪم ۾ حصو وٺڻ جو عمل. شڪار کي ورائيندڙ ماڻهن جو ٿولو. بچ. چُرچ- ڪوٺس- هٿ چراند.

a body of bonded labourers, participation of many people in community welfare work, the party of men that cordon the game, instigation, provocation, irritation, vexation.

چيروچاڙ: ٺ. هٿ گس. حرڪت- ڪوٺس.
a vexing, provocation, annoyance, harassment, vexation.

چيڙو ڪرائڻ: بيگار جو ڪم ڪرائڻ. گھڻن ماڻهن کان بچ ڪرائڻ.

to arrange for free labour, to provoke for aggression.

چٺا پاڻي ڪرڻ: ٿوري شيءَ ۾ گھڻو پاڻي ملائي پٽرو ڪرڻ (شوروو وغيره).

to make watery, thin, dilute, washy, liquefy.

چيٽ: ٺ. ڪڪ جو سنھون ڌرو (جيڪو بدن ۾ چيبي وڃي). ڪاٺيءَ جو سنھون ڌرو. ڏندن کونڊ لاءِ ڪاٺيءَ جو ڌرو.

splinter of wood, a tooth-pick, matting.

چيٽ ڪڍڻ: رشوت يا خريجيءَ طور ڪجھه رقم ڇڏائڻ. چالاڪيءَ سان ڪجھه رقم ڪڍڻ.

to fleece (a person), to take something as bribe or through trickery.

چيتيون چيتيون: ٺ. ذرا ذرا- چيٽون چيٽون.

wooden splinters, mattings, small pieces in the shape of strips.

چيٽر: ذ. پاسيري (اُرب ما). ڪتريل ڪپڙي مان ظاهر ٿيل ڪپڙي جون ٽنڊون.

pieces of yarn protruding out when cloth is cut diagonally.

چيٽ: ٺ. هڪ قسم جو چُريل زنائو ڪپڙو. رنگدار گلن ٻوٽن وارو ڪپڙو. a printed cloth, chintz, flowery cloth.

چيٽي: ٺ. وچوتي. واندڪاڻي- سامي.

interstice, space, intermission, interval.

چيٽا: ذ. چوٽ- پليٽي.
defilement, foulness, impure or unclean.

چيچ: ذ. ڊهل جي وچت جو هڪ نمونو (ناچ جو تال). جھمر ناچ. تماشو. خوشي.

the beating of drum for dance, a dance tune on drum, show, entertainment, happiness, joy, mirth.

چيچ وجهڻ: جھمر هڻڻ. خوشيءَ وچان ٺينگ ٽپا ڏيڻ. خوشيون ڪرڻ.

to dance to the tune of a drum on the occasion of a marriage or some other ceremony, to delight, rejoice, enjoy.

چيچاڙڻ: مر ڌونڌاڻڻ. چيچلاڻڻ.

to torture, torment, annoy, afflict, agonize, excruciate, harrow, rack, smite, strike.

چيڇوڙ: ذ. گوشت تي چڙهيل رڪو. قاتل اڳڙي.

offal, part of the flesh not good for food, a strip of cloth.

چيڙو تي لڳڻ: پٺيان لڳڻ رهڻ. هر هنڌ گڏجي هلڻ.
to follow someone everywhere.

چيڙو: ٺ. تنبيهه - قهقشايش، دڙڪي واري هدايت، جٺ ڪڍڻ.
a scolding, rebuke, reproof, reprove, admonish, chide.

چيڙو: م. تنبيهه ڪرڻ. دڙڪو ڏاڍ ڪرڻ. ملامت ڪرڻ. جٺ ڪرڻ.
to scold, reprimand, rebuke, reprove, admonish, chide, reproach, lesson, call down.

چيڙو: ڏ. درياءَ جي پاڻي جي لاٽ (هيڪا سرءُ جي موسر مرڻ تي).
the subsiding of water (of a river).

چيڙو: ڏ. چيڙو. چيڙو جو ڍڳ.
a heap of dung, manure.

چيڙو: ڏ. چيڙائي مال جو بوسو - گورڻ.
the dung of the cows or buffaloe, manure, refuse of grass etc.

چيڙاپورو: ص. جهيڙو مڃائيندڙ. لائي چائي ڪندڙ.
mischievous, mischief-monger, impish, prankish, wicked.

چيڙي: ٺ. هڪ قسم جو لوهي اوزار (لوهي چيڙ جيڪا لوهه وڌڻ يا
ڪاٽڻ لاءِ ڪم اچي).

چيڙو: ڏ. چيڙائي - چيڙائي. آخري حد. ڍڳ. وڏو چيڙو.
end, limit, border, extremity. an incision, cut, slash, slit.

چيڙو: ڏنگ ڪرڻ. انتها تي پهچڻ. حد کان زياده ڪوشش ڪرڻ.
حيرت جهڙو ڪارنامو ڪرڻ.
to attain finality, to bring to an end, complete, finish, make all out efforts, an untiring effort, a surprising feat, a notable deed, adventure, enterprise, venture.

چيڙو: ڏ. ڦرڻ. (ص) سٺين اکين وارو. سٺو - حسين.
a deer. a person with beautiful eyes, charming, handsome, lovely.

چيڙو: ڏ. نقصان - ٽوٽو - گھاتو.
loss, detriment, damage.

چيڙو، چيڙو: ٺ. ذرا ذرا - ٽڪر ٽڪر. پرڙا، پرڙا، چيڙو، چيڙو.
pieces, scraps, segments.

چيڙو، چيڙو: م. چُراند ڪرڻ - چُرچ ڪرڻ. هٿ ڪس ڪرڻ. چورڻ -
ڪاوڙائڻ. بچ ڪرڻ. پھرائڻ (چوڀاير مال). وڃائڻ (ساز). شروع ڪرڻ
(گھنگرو، راڳ، سان).

to molest, harass, make fun of, vex, irritate, to fret, anger, rouse to passion, provoke, to put out cattle to graze, to start (music, talk, discussion, musical instrument).

چيڙو: ڏ. پڇاڙي - ڏنگ. طَر (پٽڪي جو). (ص) چيڙو ۾ وهندڙ - ونگاري.
end, termination, conclusion, epilogue, finish, crest (of turban). a gratis labourer, to work for free.

چيڙو چڙائڻ: نبيرو ڪرڻ. آخري فيصلو ڪرڻ. پلاٽ آڇو ڪرڻ.
to settle the business, to come to a conclusion or decision, a final decision.

چيڙي نبيري: ٺ. معاملن مسئلن جو نبيرو. راجوڻي نياءَ. پاڻچاري جا
فيصلو.

a settlement of issues, to settle the issues through the intervention of elders; a collective decision making process.

چيڪ: ظ. کليل - آزاد. چڙاڳ (جانور، وهت).
at large, loose, free, unleashed, lax.

چيڪ چڙڻ: چڙائي کي ٻنيءَ ۾ چڙ لاءِ بنان رسي جي چڙاڳ ڇڏي
ڏيڻ. هر قسم جي آزادي مليل هئڻ.

unrestrained grazing of animals, to free the animals to graze in an open field, having unrestrained freedom.

چيڪارڻ: م. چڙائي مال کي پاڻي پيئڻ تي آماده ڪرڻ لاءِ 'چي' جي
آواز ڪرڻ.

to call the animals for drinking water.

چيڪرائي: ٺ. گڏائي. چلو لائي. اڻ وٽندڙ انگل.
slovenliness, carelessness, raunchiness, untidiness, sportiveness.

چيڪرو: ص. گڏو - ميرو. چلو ليو. (ٺ. چيڪري).
untidy, slovenly, careless, disheveled, messy, raunchy, sloppy.

چيڪري: ص. چلڻ واري (مڇي). ليني (مڇي) جو ضد.
scaly, scaled, squamous, squamose.

چيڪو: ڏ. ٻڪريءَ جو ٻچو - ليلو. (ٺ. چيڪلي).
a kid, a young goat.

حاسد: ص (ع) حسد ڪندڙ - مَنَعُو. ٻئي جي نقصان ۾ خوش ٿيندڙ.
بدخواه.

jealous, envious, grudging, intolerant.

حاشا وڪلا: ظ (ع) هرگز نه - ڪڏهن به نه.

never, not at all, no, not ever.

حاشو. حاشيو: ذ (ع) حاشيه ڪنارو. وٽ. ڪتاب جي ورق جو چئني پاسن کان پڌريل خالي حصو (جنهن تي وضاحت لکجي). ڪتاب جي متن تي پاسي کان لکيل وضاحت. ڪپڙي جي ڀرت ڀريل ڪنار.

margin, hem, border, marginal note, a printed or stitched hem of a cloth.

حاشيه نشين: ذ. هروقت خدمت ۾ رهڻ وارو ملازم. گلر جي ڪناري سان ويهڻ وارو.

a servant, usher, attendant, servitor.

حاشي: ث (ع) کاغذ يا ورق جو لکيت کان آڇو ڪنارو.

margin, hem, border.

حاصل: ذ (ع) حاصل. آيت. پيداوار. بچت. بقايا. فائدو. لاپ. (ص) حصي ۾ آيل - مليل.

produce, product, crop, gain, profit, inference, purport, object, share.

حاصل ٿيڻ: هڪ اچڻ - ملڻ. وصول ٿيڻ.

to be acquired, to be obtained, accrue.

حاصل ڪلام: ظ. مطلب ته. نيٺ. آخرڪار. ڳالهه جو مقصد ته.

to sum up, in short, gist, resume, outcome, result.

حاصل مطلب: ظ. حاصل ڪلام.

purpose, intention, resume; result, gist.

حاصل مصدر: ث. گرامر موجب 'مصدر' مان لڳيل اسم (جنهن کي مان ڪل. لکڻ مان ليک وغيره).

a noun derived from an infinitive, mood.

حاصلات: ث (ع) حاصل. پيدائش (فصل جي). نفعو.

produce, revenue, profit, benefit, product, gain.

حاضر: ص (ع) حاضر (موجوده) - فڪير. اڳيان. سامهون. تيار.

present, in attendance, ready, available, willing, forthcoming, at hand, near, not away.

حاضر جواب: ص. تڏه ڀي معقول جواب ڏيندڙ.

ready-witted, answering, wittily or instantly, quick at repartee.

حاضر ناظر: ذ. هر هنڌ ڏسندڙ ۽ موجود (خدا تعاليٰ).

ح: ث (ع) سنڌي 'الف' جي سترهون ۽ عربي جو ڇهون اکر. اچار "حي". ايجڊ موجب عدد (8).

the seventeenth letter of Sindhi alphabet, sixth of value of 8.

حاتم: ذ (ع) هڪ مشهور عرب سخي "حاتم ٽائي". (ص) تمام وڏو سخي.

generous, bountiful, liberal, benevolent, chivalrous, magnanimous, bountiful, bounteous, open-handed; a well known bountiful person of old times known as Hatim Tai.

حاج: ث (ع) گهرج - ضرورت - حاجت.

want, lack, desire, wish, craving, need, demand, requirement.

حاجب: ص (ع) دربان. چویدار.

a door keeper, janitor, peon.

حاجت: ث (ع) گهرج - ضرورت. غرض. ڪم.

need, want, necessity, requirement, desire, lack.

حاجت رواني: ث. گهرج جي پوراڻي. مشڪل ڪشائي.

supplying the wants of, meet with the needs, arrange requirements.

حاجت ضروري: ث. ضروري حاج (ڪاڪوس جو خيال).

to pass stool, answer the call of nature

حاجت مند: ص. گهرجائو - ضرورت مند.

poor, needy, indigent, necessitous, wanting, desirous, lacking.

حاجي: ص (ع) جنهن جو حج ڪيل هجي. (ث. حاجائي. حاجيائي).

a Haji, person having performed pilgrimage to-Makkah.

حادث: ذ (ع) نئين خلتيل شيءِ جا اڳ وجود نه آئي هجي. مخلوق (يعني خلتيل: زمين، آسمان، انسان، حيوان وغيره). نئون. جديد.

new, fresh, incipient, modern, recent, a being.

حادوث: ذ (ع) واقعو. اچڻي واردات. مصيبت.

accident, misfortune, mishap, calamity.

حاذق: ص (ع) هر شير ذهين. قابل طبيب.

ingenious, skilful, expert, adroit, dexterous, proficient.

tails. influence, power, rapture, ecstasy, trance, frenzy.

حالِ احوال: ذ. خبرچار.

news, recent accounts, information, word, report.

حالِ پائي: ص. حال جو واقف. ذڪ سڪ پر شريڪ- غمگسار. هيران دوست.

an intimate friend, a sympathiser, supporter, helper, patron, wellwisher.

حال تي هلڻ: وٽ آهر هلڻ. حيثيت مطابق هلڻ.

to live within means.

حالِ پروڻ: ذڪر يا سماع وقت وجد ۾ اچڻ. بيخودي طاري ٿيڻ.

be thrown into ecstasy, be enraptured.

حالِ چال: ذ. هلت چلت. ريت نيت. زماني جو رخ.

character, conduct, circumstances, state of affairs, customs, habits, fashion, trends.

حالِ ڏاڳا: ذ. حال واري فقير جي استعمال جا ٿيڻ (گودڙي، ڪشتو، لٽ، ڪنڌا ڪولابا وغيره).

the utensils and other items of use of a frenzied or distracted person (clothings, bed, bowl, staff, club, beads, etc)

حالِ وڃائڻ: افعالن کان نڪرڻ. خراب حالت کي پهچڻ.

to go from bad to worse.

حالي: ظ. وقتي- في الحال. ٿوري دير لاءِ.

for the instant, for some time, now, presently.

حالي حوالي ٿيڻ: خبرون چارون ڏيڻ وٺڻ (مهمان کان).

to exchange news, information (with a quest).

حالات: ذ ("حالت" جو جمع) حالتون. واقعا.

conditions, circumstances, incidents, instances, situations.

حالانڪا: ظ. جڏهن ته.

whereas, however, even.

حالت: ذ ("حال" جي حيثيت. طبيعت. مزاج. رهڻي ڪهڻي. نمونو.

گرامر موجب اسر يا ضمير جي قير گهير.

state of affairs, temper, mood, mode of life, model type, change of noun or pronoun.

حالتِ اضافت: ذ. اسر يا ضمير جي اها بيهڪ جنهن ۾ "جرء" جا، جي،

جون وغيره جي اچڻ سان جملو ٺهي.

omnipresent, omniscient, present every where, God.

حاضرات: ذ ("ح" سڌي حاضر- ڪيل جن پوت.

invocation of spirits, spirits called to attention.

حاضري، حاضري: ذ. موجودگي. شتوئي (ڪورٽ جي).

presence, attendance, muster, present, before a court of law, availability.

حاضري ڀرڻ: خدمت ۾ رهڻ. نوڪري ڏيڻ. رجسٽر ۾ حاضري لکڻ.

to remain present, to attend to, to serve, enter presence, mark present.

حاضرين: ذ ("حاضر" جو جمع) حاضر ماڻهو. مجلس يا محفل ۾ موجود ماڻهو.

people present, audience, congregaton, assemblage.

حاطو: ذ ("ح" ننڍي پٽ سان گهيريل اڻڻ يا ميدان.

compund, an area around which a compound wall is raised, yard, enclosure.

حافظ: ذ ("ح" خدا تعاليٰ جي صفاتي نالن مان هڪ نالو. جنهن کي قرآن شريف برزيان ياد هجي. (ص) اٿتو- نابين.

(God as) protector, preserver, guardian, one who knows the Holy Quran by heart, having memorized the Holy Quran, a blind person.

حافظو: ذ ("ح" ياد رکڻ جي قوت- چيتو.

(good) memory, retentive faculty of the mind, remembrance.

حافظي: ذ. شاگرد جي قرآن شريف پڙهي پوري ڪرڻ تي خاص جشن ڪرڻ جي هڪ رسم.

a function to celebrate the memorization of the Holy Quran by a student.

حاڪم: ذ ("ح" حڪم هلائيندڙ حڪومت ڪندڙ- بادشاهه.

ruler, governor, cheif, commander, boss, sovereign, lord, king, monarch.

حاڪمي: ذ. حڪومت. صاحبي. بادشاهي.

sway, authoirty, rule, government, monarchy, sovereignty, lordship.

حال: ذ ("ح" هلندڙ وقت (جيڪو اڃان نه گذريو هجي). موجوده زماني. حالت- ڪيفيت. احوال- خبرچار. پڇندي- زور. وجد جي حالت- بيخودي.

(ظ) هينئر- هن وقت.

present time, instant, now, state of affairs, de-

حُبُّ الْوَطَنِ: ث. وطن يا ديس لاءِ پيار جو جذبو.
love of one's country, patriotism, national spirit.

حُبابُ: ذ (ع) جَرَقُوهُ - بُوڙيو.
a bubble, globule.

حَبْسُ: ذ (ع) قَيِد - بَنَد. گھٽ - آهَس.
imprisonment, confinement, suffocation, choking.

حَبْسٌ بِيحَا: ذ. ناجائز طور ڪنهن کي بند ۾ وجهڻ جو عمل - ناحق روڪ بند.
illegal confinement, confinement without lawful authority.

حَبَشِي: ذ. 'حَبَش' (آفريڪا) جو رهاڪو - شِيدي. (ث. حَبَشِي).
negro, nigger, abysinian, african.

حَبُو: ذ (ع) دَاثِر. بچ. ذرو.
grain, particle, scrap, seed, atom.

حُبُوبُ: ذ (ع) 'حَب' جو جمع گوريون (دوا جون) - بُوڙيا (پاڻيءَ جا).
tablets, pills, bubbles.

حُبُوبُ أَثَارِ: كُرُوا هَلْ أَثَارُ. افواه پڪيڙڻ. بدنامي ڪرڻ.
to spread rumours, defame, slander, malign, libel.

حَبِيبُ: ص (ع) پيارو - محبوب. دوست. معشوق.
beloved, friend, favourite, sweet heart.

حَتَمِي: ظ (ع) تائين - جو - جيستائين.
till, untill, to the time, when, upto.

حَتَمِي ڪ: ظ. اڄيستائين جو - ايتري قدر جو.
till the time, untill, to the extent of, so that.

حَتَمِي الْإِمْكَانِ، حَتَمِي الْمَقْدُورِ، حَتَمِي الْوَسْعِ: ظ. جيستائين ٿي سگهي.
to the best of one's ability, extent, approach, range etc.

حَتَمِي: ص (ع) حَتَمِي. پڪو (ارادو يا فيصلو).
final, definite, categorical, sure, certain, assured.

حَجُّ: ذ (ع) ڪعبة الله جي طواف ۽ ٻين احڪامن جو عبادت جي نيت سان نِزَاد. اسلام جو هڪ رڪن (جيڪو 9 - ذوالحج تي عرفات جي ميدان ۾ ادا ٿئي).

حَجُّ: ذ (ع) ڪعبة الله جي طواف ۽ ٻين احڪامن جو عبادت جي نيت سان نِزَاد. اسلام جو هڪ رڪن (جيڪو 9 - ذوالحج تي عرفات جي ميدان ۾ ادا ٿئي).

حَجُّ: ذ (ع) ڪعبة الله جي طواف ۽ ٻين احڪامن جو عبادت جي نيت سان نِزَاد. اسلام جو هڪ رڪن (جيڪو 9 - ذوالحج تي عرفات جي ميدان ۾ ادا ٿئي).

حَجُّ: ذ (ع) ڪعبة الله جي طواف ۽ ٻين احڪامن جو عبادت جي نيت سان نِزَاد. اسلام جو هڪ رڪن (جيڪو 9 - ذوالحج تي عرفات جي ميدان ۾ ادا ٿئي).

possessive case.

حَالَتُ فَاعِلِي: ث. جملي ۾ فاعل ٿي ڪم ايندڙ اسم يا ضمير جي حالت.

nominative case.

حَالَتُ مَفْعُولِي: ث. جملي ۾ مفعول ٿي ڪم ايندڙ اسم يا ضمير جي حالت.

objective case.

حَالَتُ نِدَاء: ث. اسم جي اها حالت جنهن ۾ عجب، خوشي، ارمان، خوف وغيره جو اظهار ٿئي.

vocative case.

حَالَتُ ڪَرُ: جد ڪرڻ - تمددي ڪرڻ.
to dishonour, abuse, revile, maltreat.

حَامِدُ: ص (ع) ساراه ڪندڙ. حضرت محمد صلي الله عليه وسلم جن جو هڪ صفاتي نالو.

praiser, a name of Prophet Muhammad (PUBUH).

حَامِلُ: ص (ع) ڪٿي ويندڙ بار ڪندڙ.
bearer (of something), load or burden carrier.

حَامِلَةٌ: ث (ع) پيٽ واري (عورت).

pregnant, expectant.

حَامِي: ص (ع) بچائيندڙ. مددگار. حمايتي - پٺپراڻي ڪندڙ. (ث) اقرار ڏيڻ جي ضمانت.

supporter, protector, guardian, ally, partner, helper, assent, promise, admission.

حَامِي ڀرڻ: اقرار ڪرڻ. ذمہ گهڻ.
to take responsibility (for someone), admit, concede, acknowledge, own.

حَاوِي: ص (ع) گهيري ڪندڙ. غالب - اڳرو. ڪنهن کي تي معارت رکندڙ.
controlling, encompassing, over powering, victorious, skilful, expert.

حَائِلُ: ص (ع) وچ ۾ پئي روڪيندڙ. روڪ ڪندڙ.
intervening, preventing, hindering.

حَبُّ: ذ (ع) دوا جي گوري.

a pill, tablet, lozenge.

حُبُّ: ث (ع) پيار - قرب. سگ - چاهه.
love, affection, wish, desie, friendship, fondness, passion, inclination, devotion.

حَجَرٌ: ذ (ع) حجام - نائي. تله. (ڊيگه ويڪر).
a hairdresser, barber, shaver, thickness.
حَدٌّ: ث (ع) چيڙو - دنگ. سرحد. چيهد. انت. مقرر ٿيل شرعي سزا.
boundary, limit, bar, margin, extent, restriction, termination, the religious punishment for a crime.
حَد فاصل: ث. ٻن شين کي جدا ڪندڙ وٿي.
the dividing line between two components, the divider.
حَداد: ذ (ع) لوهار.
a blacksmith, ironsmith.
حِدَّة: ث (ع) تپش - گرمي.
heat, hotness.
حُدُود: ث (ع) حد جو جمع. حدون.
boundries, limits, borders, bounds.
حُدود اربع: ث. چار پاسا - چار طرف (اتر، ڏکڻ، اولهه، اوڀر).
the four sides (north, south, west and east).
حَدِيث: ث (ع) نبي سڳوري جي قول ۽ فعل جي خبر. نئين ڳالهه. خبر.
حكايت.
tradition, the traditional sayings, of Prophet Muhammad (PBUH), news, information, story.
حَذَر: ذ (ع) ڊپ - خوف. احتياط - خبرداري.
prudence, caution, fear, care, circumspection, heed.
حَذَف: ذ (ع) ڇانگ. گهٽتائي - ڪمي.
omission, dropping, elision, deficiency, pruning, apocopation.
حُرٌّ: ذ (ع) آزاد شخص (جو ڪنهن جو علامه نه هجي).
(of a person) free, not a slave.
حُرِّيَّة: ث (ع) آزادي.
freedom, enfranchisement, independence, liberty.
حَرَارَةٌ: ث (ع) تپش. گرمي. کاڙهو. هلڪو بخار.
heat, warmth, fever, temperature.
حَرَامَت: ث (ع) قيد - نظربندي. سنڀال - نگراني.
arrest, (police) custody, guardinaship, confinement, detention.
حَرَام: ص (ع) شريعت جي خلاف ناجائز ڪم. گناه. بدڪاري.
(ص) حرمت وارو - پاڪ (مثلا مسجد الحرام وغيره).
unlawful, forbidden, wrong, impure, fornication.

حَجَّ كَتَنُ: حج جيترو ثواب حاصل ڪرڻ. وڏو خير جو ڪم ڪرڻ.
to perform a good deed, to do a pious work.
حَجَّ: ث (ع) حجت) هيچ مان طلب. لاڏ - انگل. گستاخي. اميد.
coquetting, endearment, rudeness, insolence, expectation, hope.
حِجَاب: ذ (ع) پردو. اوت. ڍڪ (منهن تي ڪپڙي جو) - نقاب. شرم - لڄ.
mask, veil, curtain, shame, bashfulness.
حِجَاب ڪرڻ: لڄ ڪرڻ. پردو ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ.
to shame, to cover, to veil, to mask.
حُجَّاج: ذ (ع) گهڻا حاجي - حاجين جو ٿاڦلو.
a congregation of pilgrims (Hajjis).
حِجَامَر: ص (ع) سنوارت ٺاهيندڙ - نائي. (ث. حِجَامِين).
a barber, hairdresser.
حِجَامَت: ث. حجامڪو ڪم.
haircut, shave, tonsure.
حِجَامَت ڪرڻ: صفائي ڪرڻ. لڳڻ - لڳي سان نقصان پهچائڻ.
to damage, swindle, cheat, rob, mischief, loss.
حُجَّائِر: ص. حجت ڪندڙ. (ث. حُجَّائِي).
argumentative, wrangler, disputant, endearer.
حُجَّت: ث (ع) دليل. بحث. اعتراض. لاڏ - هيچ. گستاخي.
argument, proof, dispute, altercation, reason, plea, disputation, objection, endearment.
حُجَّت ڪرڻ: تڪرار ڪرڻ. بحث ڪرڻ. گستاخي ڪرڻ.
to reason, argue, object, pretext, dispute, contest.
حُجَّي: ص. لاڏ مان گستاخي يا هڪ کس ڪندڙ - حُجَّائِر.
disputant, wrangler, arguer, argumentative.
حَجَر: ذ (ع) پٿر - سنگ.
stone, pebble, rock.
حَجَرُ اسودَ: ذ. ڪعبه الله جي ڀت ۾ لڳل ڪاري رنگ جو متبرڪ پٿر.
the blackstone (affixed in one of the corner's of Holy Kabba at Makkah).
حُجْرَةٌ: ذ (ع) حُجْرَة) ڪوڙي. عبادت لاءِ اڪيلائي واري ڪوئي. مسجد.
سان لڳ ٿيندي ڪوئي.
a small room, chamber, closet.
حُجْلَة غُروسي: ث (ع) ڪنوار جي چير گند. سبيح.
marriage-bed, a bed set specially for the newly weds.

a letter of the alphabet, words, talk, blame, fault, sarcasm, taunt.

حَرْفُ اِچڻ: الزام اچڻ. ميار اچڻ.

be blamed, be disgraced, be stigmatised.

حَرْفُ بِدِ حَرْف: ظ. اکر به اکر. لفظ به لفظ (بيان).

literal, literally, verbatim, word for word, exactly.

حَرْفُ جَرَّ: ذ. گرامر موجب اسم يا ضمير جي پٺيان اچي لاڳاپو ڏيکاريندڙ لفظ.

a preposition.

حَرْفُ رِکڻ: ميار رکڻ.

to blame, fault.

حَرْفُ جُمَلُو: ذ. ٻن لفظن يا جملن کي ڳنڍيندڙ لفظ (و، يا، وغيره).

a conjunction, a word connecting two words or sentences, (viz: and, etc).

حَرْفُ فَتَنَس: ص. اکر سڃاڻيندڙ. ٿورو پڙهيل.

one able to read a little.

حَرْفُ صَحِيح: ذ. 'الف' بي 'ير' 'ا'، و 'ي' کان سواءِ باقي اکر.

a consonant.

حَرْفُ عِلَت: ذ. ٻئي ڪنهن حرف سان گڏجي آچار ٺاهيندڙ اکر (ا، و، ي).

a vowel.

حَرْفُ نَدَا: ذ. گرامر موجب خوشي، ڏک، عجب ڏيکاريندڙ حرف (او، شل، واه، وغيره).

an interjection.

حَرْفِي: ص. ميارِي، ڏوهي.

blamable, guilty, culpable, criminal.

حَرْفَت: ذ. (ع) ڏنڊو، پيشو، هنر، ڪاريگري، اٽڪل، ڪيڏ.

چالاڪي، جيلو.

trade, profession, craft, calling, skill, craftiness, trickery, talent, art, deceit, deception, artfulness.

حَرْفَتبازي: ذ. چالاڪي، اٽڪل بازي.

craftiness, trickery, deception, artfulness, deceit.

حَرْفَتِي: ص. چالاڪ، ڏاهر، اٽڪل باز.

deceitful, artful, professional, crafty, talented.

حَرْفَت: ذ. (ع) چُرپر، جُنڀش، لوڏو، چال، هلڻ، مستي، ڪيڄل، پُراند.

شرارت، اکرن کي زير، زير، پيش وغيره جي نشاني - اعراب. motion, movement, fidget, speed, space, mischief, wickedness, vowel points.

whoremongering, prostitution, sacred, holy, consecrated, hallowed, sanctified.

حرامبائي، حراموڙائي: ذ. لڄائي، بدمعاشي.

villainy, roughishness, meanness, wickedness, fornication.

حرامخور: ص. حرام کائيندڙ، مردار کائيندڙ، ٻئي جي ڪمائي کائيندڙ ملوثخور.

corrupt, shirker, base, mean, parasite.

حرامخوري: ذ. حرام جي حال تي گذران، بيڙائي، سُستي، ڪاهلي.

the living on the wages of iniquity, meanness, baseness, shirking corruption, laziness, indolence, sloth.

حراموڙو: ص. لڄ، بدمعاش.

a rascal, ruffian, bastard, mean, base.

حرامزادگي: ذ. بيحائي، ڪمڻپ، بدمعاشي، لڄائي.

villainy, rascality, knavery, knavishness, wickedness, baseness, meanness, dishonesty, reprobacy.

حرامزادو: ص. حرامي، (ذ. حرامزادي).

base, rascal, mean, bastard, ruffian, illegitimate, villain.

حرامي: ص. حرامزادو، لڄ، شرير.

a rascal, base, mean, bastard, villain, ruffian.

حَرْب: ذ. (ع) لڙائي، جنگ.

war, warfare, battle.

حَرْبُو: ذ. (ع) حرب، جنگ جو هٿيار، اٽڪل، تجويز.

arms and ammunition, motion, plan, scheme.

حَرْج: ذ. (ع) نقصان، ڇيهو، زيان.

harm, damage, loss, obstacle.

حَرْجاثو: ذ. نقصان جو عيوضو.

damages, compensation, indemnity, fine.

حَرْص: ذ. (ع) لالچ، لوڀ، چاهه، موٽ، مٽڙ، هوس، هيج.

greed, avidity, desire, ambition, avarice, covetousness, greediness.

حَرْصِي: ص. لالچي، سڌڙيو.

greedy, ambitious, covetous, avid, desirous.

حَرْصائڻ: م. لالچائڻ، حرڪائڻ.

to entice, tempt, enchant, allure, seduce, coax.

حَرْف: ذ. (ع) 'الف' بي 'جرهه' اکر، سُخن، ميار، محشر.

ulation, anguish.

حَزِينٌ: ص (ع) غمگین- دکارو.

sad, sorrowful, grieved, painful, aggrieved, oppressed.

حِسٌّ: ذ (ع) حواس سان چھڻ يا محسوس ڪرڻ. حواس.

to feel, sense.

حِسَابٌ: ذ (ع) ڳڻائڻو- شمار. ميزان جوڙ. حساب ڪتاب. رياضي جو.

أَصُولُ (زباني حساب. تحريري حساب). طريقو- ڍنگ. وهنوار. پُل- رولو.

بَعْنِ پُوت جواثر- لڳت.

computation, calculation, account, arithmetic, rate, mathematics. effect of charm or magic, affected.

حِسَابٌ ذِيْنٌ: ليڪو ڏيڻ. وهنوار ڏيڻ. نتيجو پوڄڻ.

to render an account, to answer for, face the consequences.

حِسَابٌ ڪِتَابٌ: ذ. ليڪو چوڪو. ڌيبي لپي.

accounts, record, register of debt and credit.

حِسَابٌ وَلِئْنٌ: خرچ جو تفصيل وٺڻ. ليڪو وٺڻ. وهنوار وٺڻ. گذريل پُل.

حِڪْمٌ جو حساب چڪائڻ. بدلو وٺڻ.

to settle the accounts, to take revenge, settle the dispute.

حِسَابِي حِسَابٌ: ظ. ليکي سان- وهنوار سان. ڪنهن به وقت وهنوار پري

ڏيڻ لاءِ ٻڌل.

according to accounts, responsible for any deficiency or loss, accountable.

حَسَّاسٌ: ص (ع) چھڻ سان محسوس ڪندڙ. تيز فھر. يڪدم اثر وٺندڙ.

sensitive, emotional, sentimental, tender, impressible.

حَسَامَةٌ: ث (ع) تلوار.

a sword, scimitar, cutlass, rapier.

حَسْبُ: ظ (ع) موجب- پٽاندو- مطابق.

according to, in conformity with, agreeable to, relevant to.

حَسْبُ الْحُكْمِ: ظ. حڪم موجب- فرمان مطابق.

according to orders, in conformity with a wish or instruction.

حَسْبُ تَوْفِيقٍ: ظ. بچندي سارو- حيثيت آھر.

according to capacity, ability or means.

حَرَكَتِي: ث. حرکت ڪندڙ. کيڙيل ڪندڙ. ڦٽاڙو.

fidgety, mischievous, vicious, malicious, impish.

حَرَمٌ: ذ (ع) ڪعبة الله جي چؤدي واري. نڪاح بر آيل عورت- زال. گھر جو

زنانو حصو.

the boundry of the Grand Mosque of Makkah. wife, female quarters.

حَرَمِ سَرَاوِ: ث. گھر ۾ رزالن وارو حصو.

women quarters, a harm, seraglio.

حِرْمَانٌ: ذ (ع) مايوسي- نااميدي. مجرومي. ٺپاڳ.

despair, hopelessness, disappointment, misfortune, ill-luck, despondency.

حُرْمَتٌ: ث (ع) عزت- احترام. پاڪائي. آبرو.

honour, respect, dignity, veneration, reverence, prestige, fame.

حُرَمَيْنِ: ذ (ع) ٻه حرم (مڪه معظمه ۽ مدينه منوره).

the two Grand Mosques, located at Makkah and Madinah.

حُرُوفٌ: ذ (ع) حرف جو جمع (اڪر).

letters of the alphabet.

حُرُوفٌ تَعْيِجِي: ث. "الف- بي" جا اڪر.

letters of the alphabet.

حُرِّيَّةٌ: ث (ع) آزادي.

freedom, liberty, independence, liberation.

حُرَيْرٌ: ذ (ع) پٽ- ريشم. ريشمي ڪپڙو.

silk, silk-cloth, made of silk.

حَرِيصٌ: ص (ع) لالچي- قوسي. هيجي.

greedy, covetous, gluttonous, ambitious, ravenous, rapacious, selfish.

حَرِيفٌ: ص (ع) ساڳئي ڌنڌي وارو. رقيب. مقابل. مٽ- برابر.

antagonist, opponent, rival, peer, equal, compatible.

حِزْبٌ: ذ (ع) جٿو- ٽولو- گروه.

party, group, assemblage.

حِزْبٌ مُخَالِفٌ: ذ. مخالف ڌر.

opposition, group of opponents.

حُزْنٌ: ذ (ع) دک- عمر- افسوس.

grief, affliction, sorrow, distress, suffering, trib-

حَسْبِ حال: ظ. حال وارو - حالت پتاندر.

as demanded by the exigencies of the situation.

حَسْبِ دستور: ظ. دستور موجب هلي چلي مطابق. هميشه وانگر. اڳين عادت موجب.

according to traditions, customs, usage, times.

حَسْبِ ذيل: ظ. هيٺينء موجب. هيٺ ڇٽاڻيل احوال مطابق.

as follows, as under, as below. the following circumstances.

حَسْبِ معمول: ظ. عادت موجب. عام طرح.

according to habit, manner, practice, normal way.

حَسْبِ منشا: ظ. مرضي مطابق. ارادي موجب.

according to a wish, desire, instruction.

حَسْبِ: ذ (ع) نسل - پيڙهي. اصل نسل. شمار. ڳڻپ.

pedigree, geneology stock, ancestry, descent, line, lineage, parentage, root, strain, counting, enumeration.

حَسْبِ نسب: ذ. خانداني سلسلو. بڻ بڻياد. پيڙهي - خاندان.

idem, geneologically, ancestry, parentage.

حَسَد: ذ (ع) ريس - ساڙو. بغض. عداوت. بدخواهي.

envy, jealousy, malice, emulation, ill-will, grudge.

حَسْرَت: ذ (ع) آرزو - تناء. غم - افسوس. پشيماني.

longing, desire, wish, remorse, regret, grief.

حَسَن: ص (ع) ڀلو - عمدو - سٺو.

beautiful, elegant, graceful, fine, nice, excellent.

حَسَن: ذ (ع) سونهن - جوين - جمال. روپ - سهڻائي. خوبي.

beauty, elegance, comeliness, grace, charm, fascination, handsomeness, prettiness, splendour.

حَسَن اخلاق: ذ. سٺا ڳچن - سٺي چٽاڻي.

politeness, courtesy, civility, gentlemanliness, urbane.

حَسَناء: ص. حَسَن وارو - سٺو.

beautiful, elegant, graceful, charming, fascinating, handsome, pretty, comely.

حَسَن تدبير: ذ. سٺي رٿ. سٺي اٽڪل. سٺي تجويز.

sound policy, good proposition.

حَسَن پرست: ص. سونهن کي پسند ڪندڙ. حَسِين تي موهت ٿيندڙ.

lover of beauty, elegance, prettiness.

حَسَن ظَن: ذ. سٺو گمان. نيڪ خيال. سٺي راءِ.

good opinion, favourable view.

حَسِين: ص (ع) حَسَن وارو - سٺو. وڻندڙ. سينگاريل. (ذ. حَسِين).

beautiful, handsome, comely, pretty, elegant, charming, lovely.

حَسِينِي: ذ. هڪ راڳ جو نالو. شاه جي رسالي جو هڪ سر.

name of a raga.

حَشَاش بَشَاش: ص. نمائيت خوش. تندوست ۽ خوش.

very happy, healthy and happy, fresh.

حَشَام: ذ (ع) حَشَام ائبره - ميڙ. لشڪر. ڦل. دانعون ڪوڪون.

a crowd, assamblage, army, armed forces. tumult of voices, wailing, lamentation.

حَشَر: ذ (ع) قيامت جي ڏينهن وري جيئرا ٿي اٿڻ جي حالت. قيامت.

حضرت امام حسين جي شهادت جي ڏينهن جو ماهر. روح رازو. ڦل گوڙ. the day of judgement, doomsday. the 10th of Muharram (when Hazrat Hussain was assisinated). tumult, wailing, lamentation.

حَشَر مِجَان: ڦل هنگامو ڪرڻ. روح رازو ڪرڻ. ماتر ڪرڻ.

to cry or weep uproriously, wailing, lamentation.

حَشَرِي: ذ. واويلا. ماتر. ڦل - گوڙ. خوارِي.

lamentation, wailing, noises, disgrace. baseness.

حَشَرَات: ذ (ع) سڀا ٿلها جيت. جيت جڻيا. سُرندڙ جيت. حَشَرَات

الارض.

insects, creeping animals, reptiles.

حَشَمَت: ذ (ع) رعب تاب - دېدبو. ڏيان. شان شوڪت. نُت. مان شان.

دهشت - ڏکو.

pomp, magnificence, dignity, spirit, manliness, fear, terror, awe, dread.

حَشَو: ذ (ع) پرتي، جي شيء (جنهن وهائي جو پراڻ). شعر ۾ پراڻ جا لفظ.

padding, stuffing, words put in a poem to make it recitable.

حَشِيش: ذ (ع) ڀنگ.

hashish, hemp.

حِصَار: ذ (ع) جزديواري - عالم پناه. ڪوٽ - قلعو. گهيرو.

boundary wall, enclosure, fort, fortress, boundary, circle.

حِصَو: ذ (ع) حصه - ٽڪرو - پتي - ڀاڱو. ويچ ۾ آيل ڀاڱو. ونڊي.

share, portion, part, division, fraction, quota, bit.

حفظ مراتب: ذ. مرتبي جو لحاظ. حيثيت سارو عزت.

according to status, respect, standing, rank, station, position.

حفظ ڪرڻ: ياد ڪرڻ.

to memorize, commit to memory, to remember.

حفيظ: ص (ع) محافظ. نگهبان. بچائيندڙ. (ذ) خدا تعاليٰ جو صفاتي نالو.

(God as) guardian, protector, supporter, saver.

حق: ذ (ع) حق. سچ. صديق. ذميداري. فرض. دعوي. عدل. نياء. بدلو.

غيوض. مزوري. مٿس. ڪانڌ. خدا جو هڪ صفاتي نالو. حق تعاليٰ. (ص)

سچو. درست. ليڪ. بچاء. روا. جائز. مباح.

truth, duty, responsibility, claim, justice, equity, reward, recompense, wages, labour, husband, God, true, real, correct, proper, lawful, legal.

حق آدا ڪرڻ: فرض پورو ڪرڻ. ذميداري ٻي ڪرڻ. صحيح ا سڌ

ڪرڻ. هر ڪنهن کي پنهنجو حصو ڏيڻ.

to perform duty, to do justice, equity, fairplay.

حقاني: ص. حق وارو. صحيح. سچو.

true, rightful, truthful.

حق بچائڻ: ظ. سچ يا حق جي پاسي. حق تي. درست.

justified, truthful, correct, right, rightful.

حق بخشائڻ: ذ. چوڪريءَ کي سڄي عمر ڪنواڙي رهڻ لاءِ قرآن شريف سان لائون ڏيارڻ جي رسم.

a ceremony for marrying a virgin girl with Holy Quran to make her celibate.

حق تلفي: ث. حق مارڻ (زور زبردستي سان). ناانصافي.

usurpation, injustice, unfairness, wrong.

حق پرست: ص. خدا کي مڃيندڙ. سچائي کي پسند ڪندڙ. عادل.

believing in God, true believer, pious, just, equitable.

حق حقوق: ذ. واجبات. ذميداريون.

obligation, duty, responsibilities.

حق حلال: ص. جائز. روا. مباح.

just, legal, proper, right, lawful, allowable, worthy, rightful.

حقدار: ص. حق رکندڙ. جائز وارث.

lawful owner, deserving, entitled.

piece.

حصو بهرو: ذ. پتيون. ڀاڱا. ٽڪرا. ورهاست.

pieces, shares, division, apportionment.

حصيدار: ص. ڀائيوار. پتيار.

sharer, co-sharer, partner, participant.

حصي رسي. حصي رسد: ث. هڪ جڙون حصن ۾ ورهاست. رياضي

موجب ورهاست ۾ هڪ جڙائي آڻڻ جو طريقو.

in equal share, proportionately, in proportion, make equal (shares, portions, divisions).

حصول: ذ (ع) حاصلات. آڀت. آمدني. وصولي. نفعو.

acquisition, produce, profit, gain, advantage.

حصه: ذ (ع) موجودگي. هڪ هنڌ قيام. وطن ۾ رهائش.

presence, availability, residence, living in one's own country.

حضرات: ذ (ع) "حضرت" جو جمع. حضرين.

people, assembly.

حضرت: ذ (ع) بزرگن ۽ حاڪمن لاءِ عزت پريو خطاب. سگورو.

majesty, sir, highness, holiness, excellency, honour.

حضور: ث (ع) بزرگ جي مجلس. حاڪم جي دربار. معزز مائو کي مخاطب ڪرڻ جو لفظ.

sir, your honour, presence, attendance, court, royal presence, your highness, your eminence.

حضور: ث. نزديڪي. ويجهڙائي. موجودگي. حاضري. (ص) حضور ۾ بھل.

presence, nearby, available, attending, in the royal presence.

حظ: ذ (ع) لذت. مزو. خوشي. سرھاتي.

pleasure, delight, happiness, enjoyment.

حفاظت: ث (ع) سلامتي. پناه. سنڀال. نگراني.

safety, security, custody, protection, care, guardianship.

حفظ: ذ (ع) حفاظت. سنڀال. (ظ) ياد. پڙيان.

custody, protection, guardianship, memorized.

حفظان صحت: ث. جسم جي حفاظت. تندرستي.

body care, health care, health, soundness.

حفظ مآئدم: ذ. اڳواٽ بچاء. اڳواٽ بندوبست. حفاظت لاءِ پيش بندي.

to prepare before time, advance preparation.

حق رسي: ث. انصاف- عدل. داد رسي.

ٿان.

a hubble-bubble.

justice, redressal, relief.

حق پائي بند ڪرڻ: برداريءَ مان ڪڍي ڇڏڻ.

حق شرع: ث. مڙس ۽ زال جو هڪ ٻئي تي شرعي حق.

to expel from the community, to excommunicate.

the conjugal rights, connubial rights.

حقوقي: ذ (ع) حق جو جمع) فرض. جوابداريون.

حق شفعه: ذ. پاڙيسري هئڻ جو حق. پنهنجي گهر يا زمين جي پرواري

rights, privileges, duties, responsibilities, obligations.

گهر يا زمين خريد ڪرڻ جو قانوني حق.

حقوق الله: ذ. خدا تعاليٰ جا انسان تي حق (عبادت ڪرڻ ۽ حڪم

the right of pre-emption, the right of passage or enjoyment.

مڃڻ).

حق فسان: ص. ندردان. فرض سڃاڻيندڙ.

the rights or assignments due to God.

just, righteous, pious, dutiful.

حقوق العباد: ذ. انسانن جا حق. ماڻهن جا ماڻهن تي حق. انساني فرض.

حق ڪرڻ: نيا: ڪرڻ. صحيح فيصلو ڪرڻ. نڪاح ڪرڻ.

the duties and assignments due to fellow humans, responsibilities to humans, community, neighbours etc.

شادي ڪرڻ.

to do justice, give correct verdict, to marry, enter into a marriage, lawfully wed.

حقير: ص (ع) حقارت جي لائق. نفرت جوڳو. نيچ. خيس- ادنيٰ.

حق گو: ص. سچ چوندڙ. سچار.

ذڪاريل. بي پيج- هيشر.

truthful, rightful, speaking nothing but truth.

contemtable, abject, vile, base, petty, despicable, mean.

حق گوئي: ث. سچ چوڻ. سچي ڳالهه ڪرڻ.

حققت: ث (ع) اصليت. سچائي. سچي ڳالهه. بيان- احوال. ماجرا.

truth speaking, say nothing but truth.

truth, fact, reality, gist, account, narration, explanation.

حق ۾: ظ. باري ۾- بابت. حمايت ۾.

in favour, regarding, for, supporting.

حقبي: ظ (ع) سچو- صحيح. اصلي.

حق ناحق: ث. خواه مغرور. هرڀرو. سبب يا بنا سبب جي.

true, real, actual, factual, veritable, genuine, authentic.

unjustly, causelessly, for nothing, for no reason, unnecessarily.

حڪاڪه: ص (ع) وينجھار.

حقائت: ذ (ع) "حقيقت" جو جمع.

a lapidary, polisher of gems.

facts, truths.

حڪام: ص (ع) حاڪم جو جمع) حڪومت ڪندڙ. حڪم هلائيندڙ. بالا

حقبي: ص. حق وارو. حق وڪندڙ. حقدار.

عملدار.

rightful, just, lawful.

officers, rulers, managers, directors, sovereign, superior officialdom.

حقابو: ذ (ع. حق + ف. آب) پوک لاءِ ڪم آندل پاڻي جو معاوضو.

حقايت: ث (ع) آکاڻي- ڪهاڻي. قصو- داستان. بيان- احوال. روايت.

(جيڪو مالڪ زميندار کان ورتو ويندو هو). پاڻيءَ جو حق

a story, tale, fable, detail, narrative, report.

water rate levied on lands (payable to government).

حڪم. حڪم: ذ (ع) فرمان- امر. سرڪاري قاعدو. تاس راند ۾ پوليل

حقارت: ث (ع) ذڪار- نفرت. ڪراحت.

رنگ- ٿرپ.

contempt, disdain, scorn, hatred, derision, disregard.

official order, law, command, rule, instruction. (in card playing) the stipulated colour, trump (colour, card).

حقنو: ذ (ع) طب جي اصطلاح ۾ پيچڪاري ذريعي پاڻخانو آڻڻ.

an enema, clyster.

حڪم امتاعِي: ذ. ڪنهن عمل کان منع ڪرڻ جو حڪم (جيڪو

حقو: ذ (ع) نساڪ جيڪو لاءِ نظر يا ڏاٽو مان ٺهيل ٿيڻ ڪري ڇڏيو

عدالت جاري ڪري.

to resolve a difficult proposition, to come to a conclusion, arrive at a decision, solution, mixing, dissolution.

حُلُ ڪرڻ: سُلجھائڻ پيچن (حساب). آسان ڪرڻ. حاصل ڪرڻ (عبور).

شين کي ڳڙي پاڻ ۾ ملائڻ. ڳاڙڻ (پاڻي ۾).

to resolve, solve, make easy, to dissolve, to learn thoroughly (a lesson), to come to a conclusion.

حَلَّاج: ص (ع) پڇاڙو. صوفي منصور حلاج.

(cotton or wool) carder; Mansoor Hallaj a soft mystic saint.

حَلَال: ص (ع) شرع مطابق روا. جائز. مباح. ذبح ڪيل جانور.

legal, lawful, allowable, lawful to eat, slaughtered according to religious instructions.

حَلال خور: ص. حلال جي ڪمائي کائيدڙ. پاليشاهي - پنڳي.

one who eats what is lawful, subsisting on lawful means, honest, upright, a sweeper, cleaner.

حَلال ڪري کائڻ: جائز نموني سان کائڻ. ايمانداري سان پورهيو ڪرڻ.

جي عيوض مليل اجرت مان گذر ڪرڻ.

subsisting on lawful means of livelihood, honest, upright.

حَلالہ: ث. طلاقيل عورت جيڪا ٻئي مڙس سان نڪاح ڪري وري

ٻيهرئين مڙس سان نڪاح ڪري.

a woman re-marrying first husband after being divorced by second one.

حَلالِي: ص. جائز - صحيح (اولاد).

lawful, (children) born out of wedlock, legitimate.

حَلالوت: ث (ع) مِٺاي. مِٺاي. ذائقو. لذت.

taste, relish, deliciousness, sweetness, flavour.

حَلَف: ذ (ع) قسم - سڻڻ.

swearing, an oath, solemn affirmation, pledge, vow, promise.

حَلَف نامو: ذ. تحريري قسم نامو.

a written oath, solemn affirmation, promise, affidavit.

حَلَق: ذ (ع) نڙي - نڙگهت. گچي - گردن.

the throat, windpipe, neck.

حَلَقو: ذ (ع) گهيرو - دائرو - گول. ڪٽو - چلو. هر خيال مائهن جو گروه.

injunction, restraining order (by court).

حُڪُمانَ حُڪْمِ. حُڪُمانَ حُڪْمِ: ظ. حڪم جي زور سان. ڏاڍائي

سان زوري زبردستي.

forcefully, violently, through violence or force.

حُڪْمِ بجا آڻڻ: حڪم جي تعميل ڪرڻ.

to obey the orders, act according to given orders or instructions, compliance of lawful orders.

حُڪُمانَ: ص. حڪم هلائيندڙ. فرمائروا - حاڪم.

sovereign, ruler, master, king, regal, royal, monarch, emperor.

حُڪُمراني: ث. حڪم هلائڻ جا اختيار. فرمائروائي - حڪومت.

power, rule, control, sway, administration of government, reign.

حُڪُمنامو: ذ. لکيت مرحڪم. تحريري هدايت.

a decree, written order.

حُڪْمِي ٻندو: ص. حڪم جو نوڪر. چيوان. تابعدار.

an obedient person, compliant.

حُڪْمَت: ث (ع) ڏاهپ - دانائي - عقل. علم. تدبير. ڪيڏ. طبابت جو فن.

wisdom, philosophy, skill, device, science, art, ingenuity, the functions of a physician.

حُڪْمَتِ اِلاهي: ث. باري تعاليٰ جي عقيليت تي بحث جو علم. خدا جي

م رضي.

by the wish of God, as wished by God, the ultimate rule by the creator.

حُڪْمَتِ عَمَلِي: ث. عمل جي ڏاهپ. تحريبي مان حاصل ٿيل علم.

ملڪي تدبير. سياست. چالاڪي. هوشيارِي.

diplomacy, practical skill, fertility, resource, politics, tact, political approach, cleverness, prudence.

حُڪُومت: ث (ع) بادشاهي. فرمائروائي. سلطنت.

government, control, rule, authority, jurisdiction, kingdom.

حُڪِيم: ص (ع) ڏاهو - داناء - سياڻو. فيلسوف. عالم فاضل. ويچ - طبيب.

خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

physician, doctor, sage, savant, philosopher, wiseman, a qualitative attribute or name of God (the curer).

حَل: ذ (ع) ڏکڻي ڪم کي آسان ڪرڻ. مشڪل مسئلي جو سلجهاڙ.

سجھائي. جواب. پڇي. مِلاپ. پيڇڻ - گھوٽڻ.

hearted.

حَلِيوة: ذ (ع. حَلِيه) شكل - صورت - شبيه.

figure, features, shape.

حِمَاة: ث (ع) بيوقوفي - ابله.

stupidity, folly, ineptitude, foolishness.

حَمَال: ص (ع) مزدور. بار دوشيندو (خاص ڪري ڪولين، گدامن يا ڪارخانن ۾ ڳوٺيون دوشيندو).

porter, carrier of burden, bearer.

حَمَالِي: ث. مزدوري (ڳوٺيون دوشڻ جي).

charges paid for carrying the burden.

حَمَام: حَمَامَة: ذ (ع) دهنج خاتو - غلسخاتو (جنهن ۾ گرم پاڻي ملي).

دوان يا مصالحي ڪٽڻ لاءِ ڌاتوءَ مان ٺهيل اُڪري.

bath, a bagnio, a turkish hotbath, a mortar for pounding in.

حَمَام دَمَسْتو: ذ. ڌاتوءَ مان ٺهيل اُڪري مُعري.

a mortar for pounding.

حَمَامَة: ذ (ع) باهر - تپش. گرمي.

fire, warm, heat, hot.

حَمَال: ث (ع) ڳچي ۽ ڀر پائڻ جو هڪ ڳجهو تانڻو. تمار ننڍڙي تختي وارو

قرآن شريف، (جيڪو تعميد وانگر ڳچي ۽ ڀر ٻڌجي).

a sword-belt hung from the shoulders, a small book of Holy Quran suspended from the neck (as amulet).

حِمَاة: ث (ع) طرفداري - پاسخاطري. مدد - پُٺپراڻي.

protection, support, patronage, defence.

حِمَاة: ص. مددگار. طرفدار. واهرو.

supporter, helper, patron, protector, defender, aider.

حَمْد: ث (ع) ڌڻيءَ تعاليٰ جي ساراه.

praise of God.

حَمْد وَثَناء: ث. "حمد" فقط خدا جي لاءِ آهي ۽ "ثنا" انسان جي به ٿي سگهي ٿي.

praise, glorification, elugizing. (Haund - praise for God, Sana - praise for a human being).

حَمْد: ذ (ع) شڪرانو (ڌڻي تعاليٰ جي).

thanksgiving, expression of gratefulness to God.

حَمَل: ذ (ع) بار - بيت - اميدواري. هڪ آسماني نرج - ميڪ.

burden, pregnancy, the sign 'Aries' in the Zodiac.

علائقو - حد.

circle, ring, loop, assembly, belt, the hank (of a rope), area, boundry, compound, group, an association of people belonging to same thought, faith.

حَلَقه انتخاب: ذ. اهو علائقو جنهن ۾ رهندڙ ماڻهو پنهنجو نمائندو چونڊين ڇوڻڙ جو ٿڪ.

the constituency, the electoral area.

حَلَمَة: ذ (ع) سمن جو مادو - سَهپ. تحمل. بردباري. نرم دلي. ڪامڻ - جادو.

toleration, tolerance, endurance, charm, magic.

حَلَوَان: ذ (ع. حَلَوَان) چيلو (پڪريءَ جو بچو). چيلي جو گوشت. ڳاڙهي رنگ جو سوتي ڇٽو.

kid, the meat of a young goat, red-gray cloth (binding cloth)

حَلُول: ذ (ع) هڪ شيءِ جو ٻي ۾ پيهي حل ٿي وڃڻ. واسو (جن پوت جي).

the combination of two things into one, the possession (of demon).

حَلَوَة: ذ (ع. حَلَاوَة) مٺايءَ جو هڪ قسم (گيهه، نشاستي، ميدي ۽ ڪنڊر مغزيات وغيره مان ٺهيل).

a sweetmeat made of flour, ghee and sugar.

حَلَوَاتِي: ص. مٺاي ٺاهيندو.

a confectioner, maker of sweetmeats, sweetmeat merchant.

حَلِيْف: ذ (ع) معاهدي ۾ ڪاب هڪ ڌار ساٿي - رفيق.

a party to an agreement, ally, sworn friend, associate, collaborator.

حَلِيم: ص (ع) بردبار. نرم مزاج. نهٺو. نرم - ڪوٺرو. هڪ قسم جو طعام (اتاج، دالين، گوشت، مصالحو رڌي ڳاري نرم ڪيل).

mild, humane, gentle, forbearing, amiable, docile, kind, lenient, loving, pleasant, a dish of well-cooked meat cereals and other spices etc.

حَلِيمِي: ث. قوت برداشت - سَهپ جي طاقت. بردباري. نهٺائي.

mildness, humanity, gentleness, affection, goodness, leniency, passion, kindness.

حَلِيم سَيَاء: حَلِيم طَبْع: ص. نرم مزاج - بردبار.

kind, mild, humane, passionate, lenient, affectionate, gentle, loving, pleasant, merciful, soft-

حَمَلو: ذ (ع) هَلان- ڪاه- ڇَلڻ.

charge, attack, assault, invasion, encounter, onset, onslaught, aggression, raid.

حَمَلِي آرو: ص. ڪاه ڪندڙ- چڙهائي ڪندڙ.

attacker, assailer, assailant, assaulter, invader, aggressor.

حَمِيٽ: ث (ع) غيرت- شرم- ننگ.

indignation, scorn, zeal, shame, bashfulness, disdain, grace, honour, prestige.

حَمِيد: ص (ع) ساراهيل- واکاڻيل. خدا تعاليٰ جو صفاتي نالو.

laudable, praise worthy, praised. a qualitative name of God.

جنا: ث (ع) حنا ميندي.

myrtle (*myrtus communis*), privet (*broad Egyptian*), mignonetta bush.

حَنَبَل: ذ (ع) فقه جو هڪ امام (احمد بن حنبل).

Imam Abu Hambal, a noted jurist of Islam.

حَنَبَلِي: ص. امام احمد بن حنبل جا پيروڪار. سني مسلمانن جو هڪ فرقو.

followers of Imam Hambal, a muslim sect.

حَنَفِي: ص (ع) امام ابراهيم جو پوئلڳ. سني مسلمانن جو هڪ فرقو.

a follower of Imam Abu Hanifa; a muslim sect.

حَنِيف: ص (ع) حضرت ابراهيم عليه السلام جي دين کي مڃيندڙ سڀي دين (اسلام) کي مڃيندڙ ڀڪو مسلمان.

follower of Abraham, Muslim, a follower of Islam, a true believer.

حَوَا: ث (ع) حوا حضرت آدم عليه السلام جي زال ۽ انسان ذات جي ماءُ.

Eve, the mother of mankind, wife of Hazrat Adam (AS).

حوادث: ذ (ع) حادثه جو جمع) حادثا- واقعا.

accidents, incidents, misfortunes, unfortunate incidents.

خَواري: ص (ع) دوست- يار. مريد- پوئلڳ. حضرت عيسيٰ عليه السلام جو دوست.

friend, companion, associate, confident, apostle, one of Christ's companion.

خَواس: ذ (ع) حاسه جو جمع) انسان جي ڏسڻ وائڻن ۽ ڇهڻ جي قوت

(پنج حواس: اکيون- ڪَنَ، نڪ، وات، هٿ). هوش- عقل.

senses, the organs of senses, five senses (viz. sight, hearing, smell, taste and touch). wisdom, understanding, intellect, intelligence.

خَواس پاخته: ص. واڙو- حيران. هڪو ٻڪرو.

out of senses, confounded, perplexed, worried, horrid, miserable.

خَواسِ خُصَّة: ذ (ع) پنج حواس (چڪڻ، ٻڌڻ، ڏسڻ، ڇهڻ، سَنَڱڻ).

the five human senses (taste, hearing, seeing, touch & smell).

خَوَاشِي: ذ (ع) حاشيه جو جمع) ڪنارا. حاشي ۾ لکيل وضاحت.

something written or explained in the margin, a marginal note.

خَوالات: ذ (ع) سپردگي- تحويل، ٿاڻي جو ننڍو جيل- قيد.

lock-up, a place of confinement, confined, arrested, in custody.

خَوالدان: ص (ع) حوالات سنڀالييندڙ. پوليس يا فوج جو ننڍو عملدار. پٿيوانن جو اڳواڻ- ناٽڪ.

a lower functionary of Police or Armed forces, head-constable, seargent, naik, head-peon.

خَوالو: ذ (ع) ڪتاب جي لکيت مان ڪنيل معلومات بابت اشارو. اهڃاڻ. reference, quotation, ascription, citation.

خَوالي ڪرڻ: قبضي ۾ ڏيڻ- سپرد ڪرڻ. ذمي ڪرڻ.

to give in charge, to give in custody of someone; make someone responsible.

خَوائج: ذ (ع) 'حاجت' جو جمع) گهرجن- ضرورتون.

essentials, requirements, needs, wants, desires, necessities.

خَوائجِ ضروري: ذ (ع) ضروري ڪم. ڪاڪوس وغيره جي ضرورت.

essentials, necessities, call of nature.

خَوَت: ذ (ع) وڏي مڇي. هڪ آسماني بَرَج.

a large fish, the sign 'Pisces' in the Zodiac.

خَوَر: ث (ع) بهشت جي حسين عورت. سهڻي عورت. (ص) سهڻي- حسين.

a virgin of paradise, a beautiful woman, charming, handsome, lovely.

خَوَر پُري: ص. تمام سهڻي- نهايت خوبصورت (عورت).

a very beautiful woman, a lovely face, handsome.

شاھ 1768ع ۾ آڏاڻي.

Hyderabad city, second large city of the Sindh province.

حیران: ص (ع) هڪو پڪو- واڙو- شدد- پریشان- عجب ۾.
 confounded, perplexed, worried, astonished, distracted, amazed, surprised, astounded, stupefied, dumb-founded, confused.

حیران ڪرڻ: عجب ۾ وجهڻ- پریشان ڪرڻ- دریدر ڪرڻ.
 to confound, astonish, surprise, stupefy, confuse, perplex.

حیرانی: ث. عجب- حیرت- پریشانی.
 confusion, distress, distraction, astonishment, wonder, stupefaction, amazement, surprise.

حیرت: ث (ع) عجب- ابرج- ریحار- گشتي.
 wonder, astonishment, stupefaction, amazement, surprise.

حیرت آنگیز: ص. حیران ڪندڙ- ابرج جهڙو.
 surprising, astounding, amazing, wonderful, confusing.

حیرت زده: ص. واڙو- مرڳو- حیران- پریشان.
 aghast, amazed, dumb-founded, perplexed, confused, surprised.

حیض بیض: ذ. نت نٿا- تڪرار- بحث.
 a dilemma (in logic), argument, debate.

حیض: ذ (ع) ماهواري- ڦل.
 menses, menstrual-course, turns.

حیضي ڦڙو: ذ. حرامي ٻار- (ص) شریر (ٻار).
 a bastard, naughty, wicked, illegitimate child.

حیف: ث (ع) حقارت یا جُٺ جو لفظ- افسوس.
 shame, alas! ah!, for shame, fie.

جیلو: ذ (ع) جیل (جیلو) بهانو- اٽڪل- آپا- حرفت- فریب- روزگار.
 trick, ruse, excuse, plan, stratagem, fraud, artifice, source of living, employment.

جیلو هوالو: ذ. اٽڪل سٽڪل- بهائي بازی- ڪوشش- حڪمت عملی.
 idem, excuse, ruse, endeavour, attempt, skill.

جیلو ڪرڻ: بهانو ڪرڻ- اٽڪل ڪرڻ- آپا ڪرڻ- تدبیر ڪرڻ- روزگار ڪرڻ.

to give an excuse, justification, defence, pretext, pretence, to earn livelihood.

charming, pretty, elegant, graceful.

حوصلو: ذ (ع) همت- جرئت- دلیری.
 courage, spirit, capacity, ambition, gut, spirit.

حوصلو خطا ٿيڻ: حراس گم ٿيڻ- همت ڇڏائي وڃڻ.
 to become discouraged, lose spirit.

حوصلی افزائی: ث. دلداري- شاباس.
 consolation, praise, commendation.

حوصلی وارو: ص. همت وارو- جرئت مند.
 aspiring, ambitious, sensible, having presence of mind, shrewd.

هوڻ: ذ (ع) پاڻي گڏ ڪرڻ لاءِ هٿرادو تلاءُ- ٽانڪي- هوڊي.
 a reservoir, cistern, basin, tank, pond.

هوڻ ڪوٺڙو: ذ. بهشت جو هڪ چشمو.
 a legenday reservoir of water in Paradise.

هوڻي: ث (ع) وڏي عمارت- محلات- بادشاهه يا بزرگ جي حرمسراو.
 mansion, a large-house, palace, manor-house.

هي: ص (ع) هميشه حيات- زنده- جيئرو- خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
 living, alive, immortal, attributive name of God.

حیا: ذ (ع) حياءُ.
 shame, modesty, shyness, bashfulness, chastity, decency.

حيات: ث (ع) زندگي- عمر- حياتي- جمار- جان- ساهه.
 existence, life, the vital spark, vitality, vigor, spirit.

حیا: ذ (ع) شرم- لڄ- غيرت- لحاظ- محابو.
 shame, modesty, chastity, decency, shyness, bashfulness.

حيثيت: ث (ع) پچندي- پخت- وڻ- طاقت- هوند- سگه- بچ لياقت- رتبو- درجو.

capacity, position, ability, means, wealth, rank, status.

حیدر: ص (ع) وڏي آفت کي چيريندڙ- شينهن- (ذ) حضرت علي ڪرم الله وجهه جو لقب.

a lion; an appellation of Hazrat Ali (AS) due to his valour.

حیدري: ص. 'حیدر' جو پیروڪار- شیعہ فرقو جو.

a Shia, a follower of Shia sunnah.

حیدرآباد: ذ. سنڌ جو مشهور تاريخي شهر (جنهن جو قلعو ميان غلام

ending.

خاتونبند: ص (ف. خاتر بند) عاج. ڪاٺي يا هڏي تي اُڪر جو ڪم ڪندڙ.
a carver, engraver on ivory, wood or bone.

خاتونبندي: ث. عاج. ڪاٺي يا هڏي تي اُڪر يا جُزات جو ڪم.
engraving, carving on ivory, wood or bone.

خاتون: ث (ترڪي) وڏي گهرائي عورت. گهر ڏيچائي
respect, the lady of the house, madam, lady of house-wife.

خاتون جنت: ث. حضرت بيبي فاطمه (رضي الله عنها) جو لقب.
the queen of Heaven, a title given to Bibi Fatima, the daughter of Prophet Muhammad (PBUH).

خادمه: ص (ع) نوڪر، ملازم. خدمتگار. درگاه جو مڃاڻو يا مٽولي. (ث)
خادمه

servant, attendant, a disciple, follower, an attendant of a shrine.

خادمي: ث. نوڪري. ملازمت. خدمت.
service, attendance, duty, office, employment, work, business.

خار: ث. ساڙ. ڪار. حسد. ڇڙ - ڪاڙو.
jealousy, grudge, envy, hate, anger, rage.

خار ڳاڻڻ: حسد ڪرڻ. ساڙ ڪاڻڻ. ڇڙڻ.
to feel jealous, harbour grudge, to feel envious, hateful, to anger, rage.

خار ڪڍڻ: عداوت پوري ڪرڻ.
to revenge, to settle the score.

خاري: ص. ڪاوڙيل. ضد پيل. حاسد.
angry, enraged, antagonist, jealous.

خار: ذ (ف) ڪَنڊو - سيله (وڏو ٻوٽي جو).
thorn.

خار پُشت: ذ. ڪنڊائين پُٺي وارو هڪ جانور (جاهو، سڙه). جاهو.
a hedgehog (*hemiechinus duritus*), porcupine (*hystrix indica*).

خاردار: ص. ڪنڊن وارو (لوڙهو، وڏو ٻوٽو).
thorny, (fence, tree, bush).

خار واره: ذ. ڪنڊن وارو ماڳ.
filled with thorny bushes, thicket of thorns.

خارو خمس: ذ. ڪڪ ڪنڊا. ڪچرو.
refuse, rubbish, litter, garbage, sweepings.

هيلو وسيلو: ذ. مددگار. پرڄھلو.

helper, supporter, assisting, protector, ally.

هيلو باز: ص. بهانا ڪندڙ. اٽڪلي - حرفتي.
fraudulent, deceitful, deceptive, cunning, tricky, willy, guileful.

حيوان: ذ (ع) ساهوارو. جانور. چوپايو - ڍور. بي سمجهه. وحشي.
a beast, animal, brute, cruel, callous.

حيوان ناطق: ذ. ڳالهائيندڙ جانور. ماڻهو - انسان.
human being, man, mankind, mortal, rational creature.

حيوانيت: ث. جانور جي خاصيت (جنهن ۾ لڄ، ليڌ، حياءَ، قياس، شعور جو احساس نه هجي). بي رحمي. ظلم. وحشائيت.

beastliness, brutality, indecency, animal nature, shamelessness, savageness, inhumanity, barbarity, cruelty.

خ

خ: ث (ع) سنڌي "الف - بي" جو ارڙهون اکر. عربي جو ستون ۽ فارسي جو نائون اکر. اچار "خِي" ابجد موجب عدد (600) the eighteenth letter of Sindhi Alphabet, seventh of Arabic and ninth of Persian, carrying value of six hundred.

خابرو: ص (ع) پير ڏيندڙ. قاصد. جاسوس.
informant, reporter, informant, intelligencer, messenger, courier, spy, detective.

خاتمر: (ع) مهر، مهرِي منڊي.
ring, seal, stamp, signet.

خاتمر: ص (ع) ختم ڪندڙ. (ذ) خاتمو - پڇاڙي.
one who brings something to a close, end, final, finish.

خاتمر الانبياء: ذ. نبوت جي سلسلي جي پڇاڙي ڪندڙ. آخري پيغمبر (حضرت محمد ﷺ)

the last of Prophets Prophet Muhammad, (PBUH), end of revelation.

خاتمو: ذ (ع) خاتمه - پڇاڙي - پڇاڙي. آخر. ڪتابي آخر ۾ لکيل عبارت.
end, conclusion, epilogue, finish.

خاتمه باخيره: ذ. نيڪي. واري ٻڃائي، سلامتيءَ سان خاتمي جي دعا.
happy ending, satisfactory finish, favourable

special, particular, good, fair, proper, appropriate..

خاصگيلي: ذ. هڪ مشهور قوم ۽ ذات. حڪمرانن جو خاص سپاه ۽ محافظ.

khaskheli, a famous caste of Sindh. a caste employed as house servants and guards.

خاصيت: ث (ع) خاص تاثير. گنج. مزاج. اثر (دوا جو).

property, quality, peculiarity, nature, kind, virtue (of medicine).

خاطر: خاطر: ث (ع) خاطر دل. من آجيان. آڌرپاءِ خدمت. (ظ) لاءِ - واسطي.

the heart, will, mind, sake, regard, respect, favour, behalf (for sake of, on behalf of etc).

خاطر جمع: ث. دلچاءِ - تسلي. اطمينان.

assurance, satisfaction, calmness, complacency confidence.

خاطرخواه: ظ. مرضي موجب. دلپسند. مناسب.

to one's heart's content, satisfaction as per a wish or desire, contentment.

خاطرداري: ث. آڌرپاءِ - خدمت چاڪري.

reception, welcome, hospitality entertainment.

خاطر مدارت: ث. خدمت چاڪري. معمان نوازي.

welcome, warm reception, entertainment, greeting.

خاطر پر نه آئڻ: پرواه نه ڪرڻ. ڌيان نه ڏيڻ.

do not care, pay no regard to, not to care a thing.

خاطري: ث. پڪ. يقين. دلچاءِ - تسلي. خدمت - چاڪري. تهل ٽڪور.

surety, guarantee, satisfaction, contentment, hospitality, entertainment.

خاطري ۽ جهڙو: ظ. پسندي ۽ جهڙو خواهش موجب. دل کي وڻندڙ.

satisfactory, gratifying, pleasing, adequate, convincing.

خاطرو: ص. خط لکندڙ. خبرون ڏيندڙ (اخبار کي).

a letter writer, a newspaper correspondent.

خاطبي: ص (ع) ڏوهي - گنهگار.

culprit, miscreant, guilty, criminal, felon.

خاقان: ذ (ترڪي) بادشاه. سلطان.

a king, sultan, ruler, chief (mostly in Turkey).

خاک: ث (ف) مٽي. لٽ. ڌوڙ. چار. رڱ. زمين.

dust, ashes, grime, land, silt, earth, soil.

خارا: ذ (ف) سخت پٿر. ڇپ.

hard stone, rock, boulder.

خارا شگاف: ذ. پٿر ۾ ٿوٽ وجهندڙ.

stone-splitter, stone-crusher.

خارج: ص (ع) ٻاهر. نيڪال. جدا. الڳ. ڪڍيل. ٻاهر نڪتل. ڌڪيل.

لڌيل. تڙيل (دين مان). بيڪار.

out side, a vent or passage (for water), separate, apart, excluded, prevented, rejected, good-for-nothing, useless.

خارج ڪرڻ: ٻاهر ڪڍڻ. جدا ڪرڻ. نيڪال ڪرڻ. رد ڪرڻ. بر طرف

ڪرڻ (ملازمت مان) ڪڍي ڇڏڻ.

to throw out, to separate, to vent, to reject, bar, terminate, suspend, exclude.

خارجي: ص. ٻاهريون - بيروني. جدا. الڳ. تڙيل. لڌيل. نڪتل. (ذ)

مسلمانن جو هڪ فرقو.

external, foreign, outside, separate, apart, rejected, excluded, one of a Muslim sects.

خارش: ث (ف) ڇمڙي جي هڪ بيماري. گنهڙ - ڪاڇي - ڪد. سر سر (بدن)

ما

itch, mange, scabies, itching.

خازن: ص (ع) خزانچي.

cashier, treasurer, bursar, cash-keeper.

خاشاڪ: ذ (ف) ڪڪ پڻ - ڪچرو.

refuse, scum, dregs, sweepings, trash, garbage.

خاشو: ذ. سلفي ڊڪائڻ لاءِ نوڙي جو پريل مڇو. خاصو.

a burning rope for blowing a pipe etc.

خاص: ص (ع) نج - اصل. ذاتي - شخصي. مڪي - اهر. اتر - اعليٰ. (ظ)

نقطه - رڳو.

special, particular, own, peculiar, pure, private, personal, chief, proper, excellent, noble, favourite, just, only.

خاص الخاص: ص. چونڊيل - ڏنيل.

excellent, most special, selected, elected, prime, admirable, worthy.

خاص عام: ذ. امير عريب. سموري خلق.

public, noble and publican, great and small, every one.

خاصو: ص. خاص. سٺو. چڱو. مناسب. موزون.

تصوير جو باهريون ليڪو. آڻي وانگر پيئل دوا- ڪشڻو.
an outline, a map, sketch, a rough-map, an outline of a picture, a number of small pearls and turquoises grinded and mixed together to be taken as a medicament.

خاڪي: ص (ف) مٽيءَ جو، مٽيءَ جهڙو (رنگ).
ash-coloured, brown, ashen, pale, wan.

خال: ذ (ع) خالي جاءِ- خلا، وٽي- وچوٽي- هر گھل، جسر تي ڪارو نشان-
تر.

a blank space, a crack in a wall, an empty space, a void, a mole on the body, a black spot.

خالص: ص (ع) نج- تيار، ڪرو، صاف.
pure, genuine, real, unadulterated, plain, undefiled, unalloyed, clean.

خالق: ص (ع) پيدا ڪندڙ، خلقيندڙ، (ذ) ڏئي تعاليٰ جو صفاتي نالو.
God as Creator, producer, maker, originator, inventor.

خالي: ص (ع) نالعو، سڪو- پالو، ان پريل، سڄو، کوکلو، پورو، (ظ)
نقط- رڳو.

empty, unoccupied, idle, blank, vacant, hollow, unsupplied, unfurnished, desolate, deserted, only, exhausted.

خالي پيٽ: ص. نيرانو- لنگهڻو- بکيو.
with an empty stomach, starved, famished, hungry.

خالي هٿين: ظ. نلعي هٿين- بنا سِر جي، مفلس- ڪنگال.
empty-handed, penniless, poor, resourceless, broke, impecunious, indigent, without means, destitute.

خالي پيلي: ظ. هر ڀيرو- خواهه منخواه.
causelessly, in vain, unnecessarily, without reason or justification.

خام: ص (ف) ڪچو- ان پڪو، ناتجربيڪار، ناقص- بيڪار.
raw, unripe, immature, defective, crud, unskilled, inexperienced.

خام خيالي: ث. اجايا خيال، غلط گمان.
vain thought, misgiving, misapprehension.

خاموش: ص (ف) ماڻ- چپ، ساڪن، سائت.
silent, quiet, reticent, noiseless, taciturn, calm, uncommunicative.

خاک آلوده: ص. ڌوڙ مر پريل، مٽيءَ هائو.

covered with dust, ashes, grimed, dusty.

خاک اُڏامڻ: ويراني ٿيڻ (جتي ڌوڙ اُڏامي)، بربادي ٿيڻ.
ruin, nothing, emptiness, destruction, devastation.

خاک بَهر: ص. ڌوڙ مر گذاريندڙ، خراب حال- ڌرتيل.
up-rooted, jobless, ruined, devastated, empty, without means.

خاک ٿيڻ: مٽي ٿيڻ، تباہ ٿيڻ، سڙي رک ٿيڻ.
become devastated, ruined, torn to shreds, burned to ashes.

خاک پا: ث. پيرن جي مٽي، حقير، عاجز.
lowly, humble, mean, poor, servant.

خاکِ شفا: ث. صحتيابي ڏيندڙ مٽي (مڪي، مديني يا ڪربلا معليٰ جي خاص مٽي).

sand or earth belonging to Makkah, Madinnah or Karbala.

خاکِ شوري: ث. مٽيءَ جو ڪم، هاري، مزوري- پورهيو.
to work in the lands, a menial or physical work, peasantry, cultivation.

خاکِ نشين: ص. مٽيءَ ۽ پرويندڙ، ساهه مزاج، مسڪين.
humble, simple, lowly, meek, modest, poor, obscure.

خاڪوڙو: ص (ف) بهاريدار.
sweeper, cleaner, menial worker.

خاڪسار: ص. مٽيءَ جهڙو، عاجز- مسڪين، ڪسر نفسيءَ کان پنهنجو پاڻ کي ڏنل لقب.

lowly, humble, simple, without pomp and dignity.

خاڪساري: ث. عاجزي، نورت، نيازمندي.
humility, meekness, simplicity, modesty, humbleness.

خاڪستر: ث (ف) رڪ- چار- ڦليلار.
burned to ashes, converted to dust.

خاڪڻاءُ: ث (ف) گچي ڌرتي.
an isthmus, a narrow part of land connecting two large ones.

خاڪو: ذ (ف) حدن جي نزدياري لاءِ ليڪن سان لعييل نقشو، ڪچو نقشو.

house, home, drawer, column, compartment, a place for riding on a pack-horse.

خانو آباد ٿيڻ: گھر وسڻ. سڪيو ستابو هئڻ (دعائيءَ ڪلمو).
to be married, to be happy and prosperous.

خانو خراب ٿيڻ: گھر برباد ٿيڻ. بربادي ٿيڻ.
to be ruined, destroyed, demolished, impoverished.

خاني مان نڪرڻ: آبي مان نڪرڻ. هوش مان نڪرڻ. بدانفعال ٿيڻ. پاڻ کي خوار خراب ڪرڻ جهڙا ڪم ڪرڻ.

to go or become out of control, to fly into a passion, be incensed, be disgraced, ignoble.

خانوادو: ذ (ف) خاندان- قبيلو- گھراڻو. فقراء جو سلسلو. مشايخ يا درويشي وارو خاندان.

family, lineage, class of mendicants.
خانده، خانده: ذ (ف) خانو.

draw, drawer, compartment.
خانہ آبادي: ٿ. گھر جي آبادي. شادي.

state of being married, marriage.
خانہ بربادي: ٿ. گھر جي تباهي.

ruination, destruction, end of family life.
خانہ بدوش: ص. لڏو کڻي هلندڙ (جئن ڪوهستاني وغيره). سانگي. بي گھر.

gipsy, nomad, tramp, migratory, vagarant.
خانہ پُري: ٿ. نقشي ۾ جايون يا انگ اکر پُر ٿيڻ. نالي ماتر پوڻواري.

to fill in the blanks, to complete the formalities, a nominal compliance.
خانہ جنگي: ٿ. گھرو ويڙھ. ملڪ جي اندر حڪومت سان يا رعيت جي پاڻ ۾ سڀني يا ٽنهي جنگ.

civil war, mutiny, rebellion, insurrection.
خانہ داري: ٿ. گھر جو ڪم ڪار. گھر جو انتظام.

household management, house-keeping.
خانہ زاد: ص. گھرو نوجو يا غلام جو اولاد.

the children of a house-servant or slave.
خاني: ٿ (ف) رئيسي- اميري. وڏو ماڻھي.

princely, lordly richly, splendidly.
خاور: ٿ (ف) اُڀرندو طرف. سج- آفتاب.

the East, the Sun.

خاموشي: ٿ. مٿ- ڇپ- سانت- سڪون. صبر.
silence, stillness, noiselessness, quiet, quietude, lull, calm, peace.

خامه: ذ (ف) قلم- ڪلڪ.
pen, a fountain-pen, a writing instrument.

خامه فرسائي: ٿ. لکيت- تحرير.
a writing, literary work, a written word.

خامي: ٿ (ف) ڪچائي. اوڻائي. عيب- نقص. ڪمي- گھٽتائي.
defect, error, immaturity, rawness, lack, want, default, flaw, blemish, imperfection.

خان: ذ (ترڪي) سردار. نواب. رئيس. بلوچن ۽ پٺاڻن جو لقب.
a khan, nawab, noble, sardar, superior, leader, commander.

خان بهادر: ذ. حڪومت برطانيه کان ڪنھن مسلمان کي خدمت جي عيوض مليل خطاب.

a title of honour, Khan Bahadur.
خانسانمان: ذ. پوري جي خاص ملازم.

a steward, butler, chef, cook.
خاندان: ذ (ف) گھراڻو- پيڙهي. نسل. قبيلو. ڪٽنب. (ص) سٺي خاندان جو- وڏو گھراڻو.

family, lineage, dynasty, race, progeny, house, breed.

خانداني ڏيکارڻ: وڏو ماڻھي ڏيکارڻ. دولتمندي ڏيکارڻ لاءِ ٿ ڪرڻ. اجايا خرج ڪرڻ.

to show pomp and dignity, show of wealth, unnecessary expenditure to show grandeur, eminence etc.

خانقاه، خانگاه: ٿ (ف) درويش يا بزرگ جو آستانو. ڪنھن درويش جو مقبرو. درگاه.

shrine, sacred tomb.
خانگي: ص (ف) گھر جو- گھرو. ذاتي- شخصي- نجی- پنھنجو.

personal, private, domestic, special, peculiar, privy.

خانم: ٿ (ف) بيگم. اميريائي. وڏو گھراڻي عورت.
wife, lady, Mrs. a lady of the house, mistress, matron, woman of rank, well-bred woman.

خانو: ذ (ف) خان- گھر- مڪان- جاء. ڪٺ يا ميز جو طبق. پاڙي يا ھٿي ۾ ويھڻ واري جاء.

knowing.

ختم: د (ع) پڄاڙي-پڄاڻي. آخر-انتها. (ص) پورو-مڪمل. پورين.
conclusion, done, ended, completed, last, finished.

ختم الرسل: د. سڀني نبين پر آخرين نبي سڳورو (حضرت محمد مصطفيٰ صلي الله عليه وسلم).

the Last of the Prophets, the Last Prophet of God Prophet Muhammad (PBUH).

ختم ڪرڻ: پورو ڪرڻ. قتل ڪرڻ. مارڻ.
to finish, complete, conclude, end, murder, kill, put to death.

ختمو: د (ع) فوتي جي روح کي بخشش واسطي پڙهيل قرآن شريف پوري قرآن شريف جي تلاوت. مٽي جي ماني يا خيرات. فاتح خواني.

full and complete reading of the Holy Quran for a departed soul.

ختنگ: د (ف) تيز-هاڻ. (ص) تيز-چالاڪ. سورهيه.
an arrow, a heroic person, swift, sharp, keen, clever, cunning, artful.

ختون: د (ع) فخر (نت ابراهيمي).
circumcision, cutting of foreskin of male-organ as per religious instruction.

خجالت: د (ع) شرمساري-ڳڪاڻي. پڇتا-پشيماني.
ashamed, penitence, repentance, regret, remorse, humility, shame.

خجل: ص (ع) شرمندو-ڦڪو-پشيمان.
ashamed, penitance, repentant, regretful, remorseful, shameful.

خچر: د. گهوڙي ۽ گدھ جي ميلاپ سان پيدا ٿيل نسل جو جانور.
a mule, a cross between a horse and donkey.

خجراڻي: د. ڪميشپ. اڻڳاڻي. بيوقوفي.
foolishness, meanness, wickedness, awkwardness, baseness.

خچر خانو: د. هل پکيڙي وارو هنڌ.
rowdyism, bullying, brawling, a place full of rowdyism, noise and uproar.

خچر کلو: د. مار موڙو-مارڪٽ. هل پکيڙو-گورگھمسان.
rowdyism, bullying, brawling, uproarious, tumultuousness.

خاوند: د (ف) مالڪ-آقا. ذاتي. گھر وارو-مڙس.

lord, master, husband, spouse.

خائف: ص (ع) ڊنل. هيسيل. هراسيل.
afraid, fearful, fright, frightened, aghast, scared, panicky, dreading.

خائن: ص (ع) خيانت ڪندڙ. بدديانت.
cheat, treacherous, deceiver, dupe, trickster, swindler, sharper, cheater.

خباثت: د (ع) بدنيئي-پليستي-بيچاڙي (نيت جي). ناپاڪائي-گندگي.
cheating, defrauding, deceiving, deception, wickedness, depravity, impurity, filth, refuse, dirt.

خبر: د (ع) ڄاڻ-واقفيت-آگاهي. اطلاع-احوال. سڌ. پيغام. پروڙ. پتو.
news, report, tidings, information, knowledge, intelligence, word.

خبر ڄاڻو: د. حال احوال. سڌ سماءُ. واڌ سماءُ.

intelligence, news, report, word.

خبردار: ص. خبر رکندڙ. واقف-آگاه. سجاڳ-چوڪس.
watchful, alert, careful, vigilant, on one's guard, active, wary.

خبرداري: د. هوشياري. سجاڳي. سنڀال. احتياط.
watchfulness, carefulness, on guard, vigilance.

خبر رساڻ: ص. خبر پھچائيندڙ. اطلاع ڏيندڙ.
a news-agency, informer, reporter.

خبرگيري: د. سار سنڀال-پڇا ڳاڇا. سڌ سماءُ.
attention, care, looking after, intelligence, news, report.

خبر وٺڻ: واقفيت وٺڻ. حال پڇڻ. مدد ڪرڻ. سيڪٽ ڏيڻ.
ask after, inquire after, search for new information, to help, to punish, penalize.

خبط: د (ع) سوراڻ. خفقان. جُنون. چُرڻائي.
fad, craze, silliness, derangement, insanity.

خبطي: ص. سوداڻي خفقاني. چُرڻو. وهي.
faddist, crazy, mad, deranged, insane.

خيٽ: ص (ع) ناپاڪ-پليٽ. بدنيٽ. لُج. بدمعاش. شرير.
wicked, evil, malignant, impure, sinful, vicious, immoral, unholy, devilish, profane, bad.

خبر: ص (ع) ڄاڻندڙ. واقف. (د) خدا تعاليٰ جو صفاتي نالو.
known, well-known, an attributive name of God.

service, job, duty, use, assignment, business, employment, attendance, performance.

خدمتگار، خدمتگذار؛ ص. خدمت چاڪري ڪندڙ خادم، نوڪر.
servant, attendant, employee, retainer, henchman, helper, servitor.

خُدينگ: ذ (ن) تير- پاؤ.

an arrow.

خُرو: ذ (ن) گندھ- کُر (ص) ڪريل.

donkey, ass, fool, a mischievous person, wretch, spoiled, depraved.

خُرو دجال: ذ. دُند ڪٿا موجب آخر زماني ۾ پيدا ٿيندڙ 'دجال' جي سُراريءَ جو گندھ.

a donkey or ass to be used as a pack-animal by Dajal (a character predicted in Islamic scriptures).

خُرو دماغ: ص. ڪُند ذهن، مغرور، هوڏي- ضدي، نثر، بيوقوف.

pig-headed, stupid, peevish, bothersome, scatter-brain, mulish.

خُرو ڪار: ذ (ن) گندھ ذريعي ٻار پرڌاري جو ڪم ڪندڙ بيمگار ۾ ڪم وٺندڙ.

a person using children in forced labour without paying the charges, one using kidnapped children for compulsory labour and unlawfully.

خُرو مست: ص (ف) نشي ۾ مست، بد دماغ، ضدي، ارڏو.

bothersome, scatter-brained, drunken, intoxicated, willful, perverse, dogged.

خُروستي: ث. بدستي- ارڏائي.

perverseness, doggedness, drunkenness, bothering.

خُراب: ص (ج) نڪمو- ردي، بُرو، تباھ- اُجڙ.

bad, ruined, spoiled, unchaste, defiled, poor, evil, unfortunate, miserable, wretched, inferior, defective.

خُراب حال: ص. خراب حالت ۾ بدحال.

in a poor condition, ruined, spoiled, miserable, wretched.

خُراب ڪرڻ: ڪرڻ ڪرڻ، تباھ ڪرڻ، ڦٽائڻ.

to defile, spoil, mar, deprave, pollute, deflour, damage, destroy.

خُرابو: ذ. ويران، بدعالي، ڪن ڪچرو، پئجھو.

unusable land, damaged, spoiled, barren, filled

خُدا: ص (ن) خود ايندڙ ۽ موجود ۾ هئڻو، مانڪ- ڌڻي- الله.

the God, Allah, the Creator.

خُدا ترس: ص. خدا جو خوف رکندڙ، رحمدل.

God-fearing, Godly, merciful.

خُدا ترسي: ث. خدا جو خوف، رحمدلي- ڪمڻ.

fear of God, mercy, compassion, kindness, benevolence, grace.

خُدا تعاليٰ: ذ. الله سائين سڀني کان بلند آهي.

the God, Allah, the Supreme Being.

خُدا جو گھر: ذ. الله جو گھر- مسجد، بيت الله، ڪعبو.

House of God, i.e. the Kabbah (located in Mak-kah Mukarama, Saudi Arabia).

خُدا حافظ: ذ. ڌڻي نگهبان (سرڪلائڻ وقت دعائي ڪلمن)- الله ترها.

good-bye, adieu, farewell, in the Hands of God.

خُدا خدا ڪرڻ: الله کي ياد ڪرڻ، عبادت ڪرڻ.

to pray to God, to worship.

خُداداد: ص. خدا جو ڏنل، خدا کان مليل.

God given, natural, God-gifted.

خُدا رسيدو: ص. الله کي پهتل، بزرگ- درويش.

a pious person, a saint, noble, mystic

خُدا سان ڪم ڀرڻ: خدا وٽ مرڻي ۽ ڀڄائي جو حساب ڏيڻ.

return to God, the day of Judgement, to account for one's actions on that day.

خُدا شناس: ص. خدا کي سڃاڻڻ، الله لوڪ- درويش.

Godly, pious person, sage, sufi, mystic, God-knowing.

خُدا نه فرماست: ڄمڻو، خدا نه ڪري- مبادا.

God forbid, lest, that not, for fear that.

خُداوند: ص. ڌڻي- مالڪ، الله.

God, Lord, Allah, the Creator.

خُداي: ث. خدا جي صاحبي، دنيا- جهان، (ص) خدا جي طرفان.

creation, the world, nature, people.

خُدام: ذ (ج) "خادم" جو جمع، نوڪر، چاڪر.

servants, attendants, henchmen, workers.

خُداشهر: ذ (ف) خُداش، ڊپ- خوف، انديشو- گمان، شڪ.

danger, fear, doubt, anxiety, worry, alarm, solicitude.

خُدمت: ث (ع) جمع "خدمات" چاڪري- تهل، نوڪري- ملازمت، فرض ادا ٿي.

tenance, daily expenditure.

خرچ کاهار: د. خرج پکو.

expenditure, expenses, maintenance charges.

خرچائڻ: م. خرج کرائڻ. کپائڻ (رقم). خريداري کرائڻ.

to get expenses incurred, to make someone to go for purchases.

خرچائو: ص. گهڻو خرچيندو. هٿ ٿاڙ. فضول خرچ.

liberal, lavish, thriftless, wasteful, extravagant, squanderer.

خرچڻ: م. خرج ڪرڻ. کپائڻ (رقم). آڏائڻ (پئسو).

to incur expenditure, to utilize money. lavish expenses, to expend, spend.

خرچي: ث. ٿوري خرچ لاءِ ڏنل پئسا. ٻار يا پاڻ کان ننڍي کي خرچ لاءِ

مليل رقم. شاديءَ جي هڪ رسم موجب ڪنوار کي ڏنل رقم.

a amount paid as pocket money or to a bride as a gift (in cash).

خرخسو: د (ف) خرخشه) دنگو- فساد- مائڻاڻ. ڪٽ ڪٽ.

silly dispute, fear, riot, tumult, quarrel, brawl, altercation, scuffle, squabble.

خرد: ث (ف) دانائي- ڏاهپ- عقل.

wisdom, sagacity, judgement, foresight, insight, learning, scholarship.

خردمند: ص. ڏاهر- عقلمند.

wise, sagacious, foresighted, learned, scholar.

خرد: ص (ف) خرد (ننڍو، ٿورو، گهٽ).

small, little, young, tiny, minute, petty, trivial, trifling, insignificant.

خردبيني، خوردهين: ث (ف) ننڍي شيءِ کي وڏو ڪري ڏيکاريندو

اوزار.

microscope, an instrument for magnifying objects.

خردسال: ص (ف) ننڍي، عمر جو.

young, youthful, juvenile, immature, lad.

خردسالي: ث (ف) ننڍپڻ- ڪمسن.

youthfulness, juvenility, juvenescence, youth.

خردم: د (ف) چيلم ۾ ٻڌڻ لاءِ چمر يا لوهي تارن جو پٿو.

a strap of iron wires for the waist and used as a weapon also.

with rubbish, inferior land.

خرابي: ث. تباهي- بربادي، بچوڙائي- بوائي.

destruction, injury, ruin, evil, badness, trouble, difficulty, defect.

خرابات: د (ع) 'خراب' جو جمع) شرابخانو، پتخانو.

a pub, tavern, wineshop, a place of idolatry (temple etc).

خواجه، خراج: د (ع) محصول. ڏن.

tribute, tax, duty, revenue, rate, impost, toll.

خراو: د (ف) خراو = گڏهه تي ڏوڻ جيترو پاڻ. آڳاٽي وقت ۾ اناج جو

هڪ ماڻ (جنهن ۾ سڀاهي 20 مڻ ٿين).

a dry measure of twenty maunds.

خراساني: ص (ف) خراسان ملڪ جو. (د) گڏهه جو هڪ قسم.

belonging to Khurasan, a kind of hardy donkey or ass.

خراش: ث (ع) رهڙ- رهند (نهن، ڪنڊي يا ڪنهن چمڪياري اوزار جي).

scratch, wound, laceration, slight wound.

خوافات: ث (ع) واهيات ڳالهيون، بيهوديون ڳالهيون، پڪواس.

گارگند.

useless-talk, loose-talk, profanity, irreverence, blasphamy, bad-language.

خراو: د (ف) ناز سان هلڻي. نخري واري تور. سهڻي هلڻي

gait, pace, walking, stylish-walk.

خراوان: ص. ناز نخري سان هلندو.

walking with a gait, stylish-way of walking.

خراو ناز: ث. نخري واري هلڻي- تور.

a gait, walk, manner of walking, pace.

خربوزو: د (ف) گدرو.

musk melon, melon.

خرجين: ث (ف) خرڙين- ڪڙيو.

pack saddle, a paddle of saddle-bags used as a portmanteau.

خرچ: د. کاڌي پيئي جي لاڳت. خرچ ڪيل رقم. کايو (پئسو جو).

expense, expenditure, consumption, amount incurred.

خرچ پکو: د. روزاني ڪپت لاءِ رقم. کاڌي پيئي لاءِ رقم. گهر جي کايي

لاءِ گهريل رقم. سڀئي سامان تي خرچ ڪيل رقم. روزاني ڏيئي لپي.

exences, provision, means of expense or main-

life, existence.

خُرمو: د (ف) کارک- پوهارو کچور- کتل.
a date fruit, a date.

خُروار: د (ف) خُرا.
a dry measure of 20 maunds.

خُروج: د (ع) نیکال- نیکالي- بغاوت.
exit, tumult, revolt, revolution, mutiny, rebellion, resurrection, sedition.

خُریب: د (ع) فریب- دغا- دوکو- دولا.
fraud, deception, dishonesty, deceit, guile, cheat.

خُریبي: ص. فریبي- دغا باز.
cheater, fraudulent, deceiver, dupe, imposter, swindler, sharper, charlatan.

خُریډ: د (ف) مله ونډ- خريداري- قیمت- مله.
to purchase, purchasing, buying, price, value.

خُریډ فروخت: د. وکړو خريداري- ځي وټ (مال ځي). واپار- تجارت.
sale and purchase, business, buying and selling, trade, commerce, transaction.

خُريد کړن: مله ونډ.
to purchase, buy, acquire, procure, pay for.

خُريدار: ص (ف) خريد کونډ- مله ونډو- گراک- خواهان- طالب.
a purchaser, customer, buyer, client, consumer, patron, shopper.

خُريداري: د. مله ونډ- کنډن چيز جو سوه.
purchasing, buying, shopping, procurement, acquisition.

خُريدن: م (ف) مله ونډ- سوه- ځنډن.
to purchase, acquire, buy, shop.

خُريدې: د (ف) مله- قیمت- اگه- نرخ.
price, cost, value, rate, tab, price-tag.

خُريطو: د (ع) نډو څوړو- ښکي- ټيلي.
a bag, sack, satchel, shopping-bag, shoulder-bag, carrier-bag, rucksack.

خُريف: د (ع) کټي- جو فصل- کټي.
autumn, autumnal crops, Kharif crop.

خُوان: د (ف) سره- سره ځي موسم (ځنډن وروتن مان پښ پښ ځي).
جو فصل لږي- بي روڼي- زوال- تباهي- بربادي.
the autumn season, fall, fall of the year, fall of the leaf, harvest time of autumn crops, damage, de-

خُرو: د (ف) خرو- ريجو- ريزگاري.

small coins, small change, small currency.

خُرو: د (ف) ننډي شي- تورو مقدار- ريجو- کليل رقم.
retail, a sale in retail, small change, coins, currency.

خُرو قروش: ص. ريزکي وکړو کندو.
a retailer, hawker, peddler.

خُروين: د (ف) وټ ځي پټي- تي سامان کښ لاو ځاس مان لعل پټي
ځوڼ (ځي وټ ځي پټي- ځي پټي پټن تي رکي رکي)- کڙيو.
a pair of saddle-bags used as a portmanteau, pack saddle, saddle bag.

خُرومنډ: ص (ف) خوش- شادمان- سکيو.
wealthy, happy, glad, cheerful, affluent, rich, moneyed, well-off.

خُرومنډي: د. خوشي- سرهالي- خوشحالي.
happiness, wealth, riches, cheer, affluence, cheerfulness.

خُرو: د (ع) چير- ډار.
split, cleave, crevice, splinter, crack, fissure, breach

خُرو عادت: د. عقل خلاف عجيب واقعو- کرامت.
an unbelievable incident, supernatural event, miracle.

خُرو: د (ع) خرقه- چټي- پټين لږل کپڙو- گودزي- فقيرانو لباس- مريد
کي مرشد کان تيرک طور مليل جو.
a patched cloth or apparel, saintly or beggerly dress.

خُرو پړش: ص. گودزي پهريل- درویش.
a person wearing patched clothes, wiseman, mendicant.

خُروږش: د (ف) سهر (ځنډن جا کن گنده ځي کنډن ځي).
a hare, a rabbit with large ear (like a donkey).

خُرو: ص (ف) خوش- شاد- شاداب- ساتو- تندوست- چگړلو- آسوه- سکيو.
glad, happy, merry, cheerful, wealthy, healthy, fresh, pleased.

خُرومن: د (ف) ځايي صاف کيل آن جو ډگ- کړو- ډگ- انبار.
a heap of cleaned cereal, a heap, pile, ample, abundant.

خُرومن هستي: د. حياتي- زندگي.

cheap, mean, stingy, niggardly, trifling, trivial, unimportant, base.	هٺڪٽڙو - ڪمپڻو.	cline, wane, decay, misery, failure, cessation.
brick, tile, block.	خُشُونَتَ: ٺ (ن) بر.	خُزانو: ڌ (ع) خزانہ [ناٺي رکڻ جو هنڌ - گنج. گڏ ڪري رکيل دولت. ناٺو - ڌن. ملڪيت. ذخيره.
dry, dehydrated, cold, unmoistened, juiceless, sapless, parched, tasteless, vapid, plain.	خُشڪ: ص (ف) سُڪل. اُستائيل. اُڇايل. اٿيل. رڪو. بي سواد.	treasure, treasury, repository, treasure-house, vault, cash, riches, valuables, wealth, cache.
empty-headed, insane, hysteric, dull-headed, stupid, mad.	خُشڪ دماغ: ص. سودائي - خفقاني. ڪند ذهن.	خُزائيجي: ص. خزانو رکندڙ. ٻئي جي طرفان ناٺي جي ڏي وٺ ڪندڙ.
خُشڪ سالي: ٺ. پاڻي جي اٿاڻ سبب سوڪڙو.	a treasurer, bursar, cashier.	خُزاني جو حساب ڪتاب رکندڙ.
parchedness, dryness of the land, non-availability of water, drought, dry year (season).	خُشڪ مزاج: ص. رڪو روح. وڃندڙ. بيزار.	خُريشو: ڌ (ع) خزانو.
rude, cynical, sarcastic, snappish, touchy, churlish, derisive.	خُشڪا، خُشڪو: ڌ. پٽ جو هڪ ٿمر (جنهن ۾ چانور پوڙيا هجن).	treasure-trove, chest, wealth, riches, vault, cache.
dry-boiled rice.	خُشڪي: ٺ (ف) سوڪڙو. سُڪل زمين. زمين - ڌرتي. پاڻي، کان آبي زمين. اُڇ - پياس. (ص) رڪو - بدمزاج.	خُسن: ڌ (ف) سُڪل گاهه - ڪڪ ڪانا.
parchedness, dryness, drought, cynicism, dearth, delirium, eccentric, cynic.	خُشڪيون چوڙهن: زبان سُڪي وڃڻ (اُڇ يا ڊپ سبب). حواس گم ٿيڻ. پريشان ٿيڻ.	رubbish, dredgs, garbage, odds and ends, sweepings, trash, waste.
parchedness of the tongue, delirium, to be out of senses, to perplex, confuse, bewilder, confound.	خُشڪي: ٺ (ف) سوڪڙو. سُڪل زمين. زمين - ڌرتي. پاڻي، کان آبي زمين. اُڇ - پياس. (ص) رڪو - بدمزاج.	خُسن و خاشاڪ: ڌ. ڪڪ ڪانا. گند ڪپڙو.
anger, passion, fury, rage, frenzy, resentment, ire, irritation, displeasure, vexation.	خُشڪيون چوڙهن: زبان سُڪي وڃڻ (اُڇ يا ڊپ سبب). حواس گم ٿيڻ. پريشان ٿيڻ.	dregs, garbage, odds and ends, waste, trash, rubbish, sweepings.
angry, provoked, irritated, exasperated, sulky, wrathful, furious, raging.	خُشڪي: ٺ (ف) سوڪڙو. سُڪل زمين. زمين - ڌرتي. پاڻي، کان آبي زمين. اُڇ - پياس. (ص) رڪو - بدمزاج.	خُسارو: ڌ (ع) گهٽائو - ٽوٽو - نقصان.
humility, lowliness, humbleness, meekness.	خُشڪي: ٺ (ف) سوڪڙو. سُڪل زمين. زمين - ڌرتي. پاڻي، کان آبي زمين. اُڇ - پياس. (ص) رڪو - بدمزاج.	loss, damage, depletion, diminuation, reduction, deficit.
idem.	خُشڪي: ٺ (ف) سوڪڙو. سُڪل زمين. زمين - ڌرتي. پاڻي، کان آبي زمين. اُڇ - پياس. (ص) رڪو - بدمزاج.	خُسته: ص (ف) ٽڪل. ستايل. هيٺو - اڀرو. پڙو.
harshness, severity, cruelty, rudeness, cynicism.	خُشڪي: ٺ (ف) سوڪڙو. سُڪل زمين. زمين - ڌرتي. پاڻي، کان آبي زمين. اُڇ - پياس. (ص) رڪو - بدمزاج.	vexed, annoyed, bothersome, annoyed, bothersome, harassed, irritated, peeved, crisp.
	خُشڪي: ٺ (ف) سوڪڙو. سُڪل زمين. زمين - ڌرتي. پاڻي، کان آبي زمين. اُڇ - پياس. (ص) رڪو - بدمزاج.	خُسته حال: ص. ڏکويل - رنجيده. بدحال.
	خُشڪي: ٺ (ف) سوڪڙو. سُڪل زمين. زمين - ڌرتي. پاڻي، کان آبي زمين. اُڇ - پياس. (ص) رڪو - بدمزاج.	fatigued, annoyed, vexed, harassed, distressed, afflicted.
	خُشڪي: ٺ (ف) سوڪڙو. سُڪل زمين. زمين - ڌرتي. پاڻي، کان آبي زمين. اُڇ - پياس. (ص) رڪو - بدمزاج.	خُسرو: ڌ (ف) حساب ڪتاب جو رجسٽر. ڪاتبدارن جي داخلا جو ڪتاب (بيماري).
	خُشڪي: ٺ (ف) سوڪڙو. سُڪل زمين. زمين - ڌرتي. پاڻي، کان آبي زمين. اُڇ - پياس. (ص) رڪو - بدمزاج.	a landholder's account of crop, measurement, roll of clearance of work; register of owners, chicken-pox,
	خُشڪي: ٺ (ف) سوڪڙو. سُڪل زمين. زمين - ڌرتي. پاڻي، کان آبي زمين. اُڇ - پياس. (ص) رڪو - بدمزاج.	خُسرو، خُسرو: ڌ (ف) ايران جو هڪ وڏو بادشاهه. امير خسرو (مشهور شاعر ۽ موسيقار).
	خُشڪي: ٺ (ف) سوڪڙو. سُڪل زمين. زمين - ڌرتي. پاڻي، کان آبي زمين. اُڇ - پياس. (ص) رڪو - بدمزاج.	the title of a King of Persia (Iran); a well known Persian poet, Amir Khusrō.
	خُشڪي: ٺ (ف) سوڪڙو. سُڪل زمين. زمين - ڌرتي. پاڻي، کان آبي زمين. اُڇ - پياس. (ص) رڪو - بدمزاج.	خُسروانه، خُسروي: ص. شاهانه - بادشاهي.
	خُشڪي: ٺ (ف) سوڪڙو. سُڪل زمين. زمين - ڌرتي. پاڻي، کان آبي زمين. اُڇ - پياس. (ص) رڪو - بدمزاج.	royal, regal, imperial, kingly, princely.
	خُشڪي: ٺ (ف) سوڪڙو. سُڪل زمين. زمين - ڌرتي. پاڻي، کان آبي زمين. اُڇ - پياس. (ص) رڪو - بدمزاج.	خُسوف: ڌ (ع) چنڊ گرهن.
	خُشڪي: ٺ (ف) سوڪڙو. سُڪل زمين. زمين - ڌرتي. پاڻي، کان آبي زمين. اُڇ - پياس. (ص) رڪو - بدمزاج.	lunar eclipse.
	خُشڪي: ٺ (ف) سوڪڙو. سُڪل زمين. زمين - ڌرتي. پاڻي، کان آبي زمين. اُڇ - پياس. (ص) رڪو - بدمزاج.	خُسيس: ص (ع) گهٽ درجي جو - ادنيٰ. رواجي. نيچ. گهٽ مله وارو.

the Equator.

خط پٽ: ذ. چئي چيائي. حال احوال - سڌ سماءُ.

correspondence, letter writing, news, information, communication.

خط جدي: ذ. خط استوا کان ساڍا ٽيڙيه درجا ڏکڻ واري خيالي ليڪ (جنهن تائين سياري ۾ سڄ هلي).

Tropic of Capricorn, a line away from both sides of the equator (23 1/2 degrees south/north) indicating the winter season.

خط خطوط: ذ. جنهن چيائيون - خط پٽ.

letters, correspondence, chits, slips, communications.

خط سرطان: ذ. خط استوا کان ساڍا ٽيڙيه درجا اُتر واري خيالي ليڪ (جنهن تائين اونھاري ۾ سڄ هلي).

Tropic of Cancer, a line in the opposite direction of the Tropic of Capricorn.

خط طعري: ذ. بادشاهي فرمان لکڻ لاءِ پيچيده تحرير جو هڪ نمونو. a complicated writing used mostly in king's edict or command.

خط هڪتابت: ث. چئي چيائي - خط پٽ. لکپڙهه.

correspondence, communication, letters written or sent.

خط متوازي: ذ. ٻيءَ ليڪ سان برابر مفاصلي تي هلندڙ ليڪ - پُور رجوت ليڪ.

a parallel line.

خط وٽاڻ: ڏاڙهيءَ جي سنوارت لهرائڻ.

shaving, a beard dressing.

خطا: ث (ع) پُل چُڪَ - غلطي - سهو - ڏوه - قصور - گناهه.

fault, mistake, error, offence, guilt, misdemeanor, vice, wrong, lapse, blame.

خطا ٿيڻ: پُل ٿيڻ. گسي رجڻ (نشائڻ). وهڻ (پيشاب).

to be missed, to fail, err, miss, miss-fire, omit, neglect. (un-controlled) urination.

خطا پوڻ: ص. گناهن تي ڀرڻ ڏيکارڻ. عيب ڏيکارڻ.

covering the guilts, faults, helping, supporting the sinners.

خطاوار: خطاڪار: ص. ڏوهي - گنهگار.

sinner, guilty, miscreant, culprit, blameworthy, offender.

roughness, sternness, ungraciousness, uncivility, hardness, unkindness.

خِصَال: ذ (ع) "خصلت" جو جمع (عادتون - لچڻ - اعمال).

qualities, disposition, habits, conduct, abilities, characteristics.

خِصَالَت: ث (ع) خصلت - عادت - خو. سڀاءُ - مزاج. خوبي. طبيعت.

quality, disposition, habit, conduct, character.

خِصَال: ذ (ع) "خصلت" جو جمع (عادتون - لچڻ).

qualities, dispositions, habits, conduct, abilities, characteristics.

خِصَم: ص (ع) مخالف - ويري. گهر وارو - مڙس.

opponent, enemy, adversity, rival, foe, adverse, husband, spouse.

خِصُوصاً: غُصُوصِي: ظ (ع) خاص ڪري - خاص طرح.

especially, particularly, chiefly, unusually.

خِصُوصِيَت: ث (ع) خاص ڪرڻ - خاص صفت. خاصيت.

peculiarity, distinction, speciality, individuality, characteristic, speciality.

خِصُومَت: ث (ع) دشمني - عداوت. بغض. جهيڙو.

enmity, contention, strife, spite, animosity, hatred, hostility, aversion.

خِصِي: ص (ع) ڪُٽ ڪيل (جانور). ڪسي.

a gelding, castrated (animal).

خِصِي ڪرڻ: ٻي همت ڪرڻ. مڙسيءَ کان ڀڄڻ.

to castrate, geld. to take away the power.

خِصِير: ذ (ع) آنورو - نوطو.

a testicle, a male reproductive gland.

خِصَاب: ذ (ع) اڇن وارن کي ڪارو ڪرڻ جو خاص رنگ - ڪيس.

a colour (black etc) for applying to hair, hair-colour.

خِصَر: ذ (ع) هڪ پيغمبر سڳورو (جنهن آب حيات پيئڻ ۽ قيامت تائين زنده رهندو). (ص) رهبر.

name of a prophet, guide, leader, mentor, counselor, instructor, adviser.

خِضَع: ذ (ع) عاجزي. آزي. منڻ. نيزاري.

humility, lowliness, humbleness, meekness.

خط: ذ (ع) ليڪو. چئي. لکيت. تحرير. ڏاڙهيءَ جي ريهه.

a line, letter, epistle, writing, handwriting, beard, sign of its growth.

خط استوا: ذ. زمين کي الھندي ڀرندي ۾ اڌ ڪندڙ خيالي ليڪ.

insane, mad, eager (for), fond (of), cock-fighter.

خفت: ث (ع) هلڪڙائي، بشمائي، ذلت، شرمندگي.
humiliation, indignity, abasement, degradation, putting to shame.

خفته: ص (ف) سٺل، غافل.
sleeping, lethargic, negligent, remiss, careless, inattentive.

خفقان، خفقان: ذ (ع) ڏوڪر (دل جو)، سودا، وهم، ماليخوليا، جرياني.

palpitation, hysteria, hypochondria, melancholy, depression, madness, insanity.

خفقان پيچانو: آجيا پيچائڻ، اجاين خيالن ۾ پياڻ کي خوش ڪرڻ.
to build forts in the air, hypocritical, pharisaical, canting

خفقاني: ص. سودائي، وهي.
hypochondriac, fearful, apprehensive.

خفيگي: ث (ف) بيزاري، ويچ، ناراضگي.
displeasure, anger, disaffection, dislike, distate, indignation, wrath.

خفه: ذ (ف) بيزاري، ويچ، ويچار، ڳڻتي، سودا.
vexation, bother, agitation of the mind, chagrin, displeasure, distress, discomfort, grief, sorrow, trouble.

خفي: ط. بيزار، ڪڪ، روتل، متدور.
displeased, angered, distressed, vexed, troubled, without comfort, grief stricken

خفي ڪرڻ: بيزار ڪرڻ، هلاڪ ڪرڻ.
to displease, vex, anger, weary.

خفي: ص (ع) لڪل، ڳجهو (ڌڪر).
secret, concealed, hidden, covert, shrouded, unknown, mysterious, clandestine.

خفيو: ص (ع) لڪل، ڳجهو، پريشيو، مخفي.
secret, concealed, hidden, covert, unknown, mysterious, clandestine.

خفيف: ص (ع) هلڪڙو، گھٽ، ٿورو، حقير، خسيس.
small, slight, light, minor, simple, mean, stingy, niggardly.

خلا: ذ (ع) خالي جاء، وٽي، خال، اها جاء جتي هوا نه هجي، زمين ۽ آسمان جي وچ وارو ڀولار.
space, vacuum, lacuna, hollowness.

خطاب: ذ (ع) گفتگو، ڳالھ، بولھ، مخاطب ٿيڻ، تعريفی لقب.
speech, address, a public address, oration, a title of honour.

خطاب ڪرڻ: وعظ ڪرڻ، تقرير ڪرڻ.
to address, make a speech, oration, discourse, a religious sermon.

خطابت: ذ (ع) خطبو پڙهڻ، وعظ، خوش بياڻي.
a way of speech, sermon, address, oration.

خطبو: ذ (ع) وعظ، تقرير، جمعي نماز ۽ عيد نماز جي موقعي تي پيش
اما جي طرفان حمد و ثنا ۽ نصيحت واري تقرير.
sermon, oration, discourse, a public prayer at the mosques on Fridays, Eid-days.

خطيب: ذ (ع) خطاب ڪندڙ، تقريرون ڪندڙ، واعظ، خطبو ڏيندڙ.
speaker, khutba-reader, prayer-leader, religious scholar, orator.

خطوط: ذ (ع) 'خط' جو جمع، خط پٽ.
letters, correspondence, writings.

خطرناک: ص. پوائنٽو، خوفناڪ.
risky, hazardous, dangerous, perilous, unsafe, critical, ticklish.

خطرو: ذ (ع) ڊپ، خوف، انديشو.
danger, hazard, hazardous, risk.

خطو: ذ (ع) خطه، پرڳڻو، موري ۽ سکرند وارو علائقو.
area, land, region, province, county, territory, tract, quarter.

خطيب: ذ (ع) خطبو پڙهندڙ شخص، واعظ، مبلغ.
a person reading the letters, religious scholar, orator, speaker.

خطير: ص (ع) گھڻو، ڳجهو، زياده.
much, large, abundant, plenteous, considerable, great quantity, great deal.

خفا: ص (ف) بيزار، ناراض.
angry, displeased, enraged, vexed, irritated.

خفا ڪرڻ: بيزار ڪرڻ، ورجائڻ، ناراض ڪرڻ.
to irritate, chafe, anger, displease.

خفت: ذ. خفقان، ڳڻتي، پيچار، سودا، جنون، شوق.
to levity, passion for, a hobby, nag, avocation, favourite pursuit.

خفتي: ص. خفقاني - سودائي، شوقين، ڪڪڙ ڌاريندڙ ۽ ويڙهيائيندڙ.

خِلَافَتِ رَاشِدَه: ٥. نبي سڳوري جي چئن جاءِ نشين اصحابن ۽ خليفن جي حڪومت ۽ ان جو عرصو.

the tenure of the four caliphs, who followed Prophet Muhammad (PBUH), namely Hazrat Abu Bakar, Hazrat Umar Farooq, Hazrat Usman and Hazrat Ali (AS).

خِلَافَتِي: ٥. ترڪيءَ جي عثماني حڪومت کي ڏسي ڏيکارڻ لاءِ 1920ع ۾ هندوستان ۾ هلچل هلائيندڙ (مسلمان).

the Muslims of India who worked for revival of Caliphate of Turkey which existed for a brief period and its revival movement failed to take off in India.

خَلَقَ: ص (ع) وڌو پيدا ڪندڙ - خلقيندڙ.

the Creator, the God, a name of God.

خِلَال: ص (ع) ڏند کوٽي. وضوءَ ۾ ڏاڙهيءَ جي وارن، آڱرين جي وٿين ۾ پاڻي ڏيڻ جو رڪن.

a toothpick, to moisten the beard while performing ablutions.

خَلَقَ: ٥. (ع) "خلقت" جو جمع مخلوقات - ماڻهو، طبيعتون - مزاج، people, creation, creatures, mankind, public, humans, habits, nature, temper.

خَلَّتْ: ٥. (ع) گهائي دوستي، محبت، دوست.

love affection, friendship, fondness, amity, friend, mate, companion.

خِلْجَان: ٥. (ع) ڏڙڪو، اندېشو، ويچار، پڌرتي.

worry, agitation, anxiety, vexation, trouble, annoyance, perplexity, concern, uneasiness, apprehension.

خُلْدُ: ٥. (ع) هميشه رهڻ واري جاءِ، بهشت - جنت.

Paradise, Heaven.

خُلْدِ آفِيَان، خُلْدِ مَكَانِي: ص. بهشت ۾ رهندڙ - جنتي، مرحوم.

Permanent residence (in Paradise), the late, expired.

خُلْدِ بَرِين: ٥. سڀ کان مٿاهون بهشت - فردوس اعليٰ.

the upper most section of the Paradise.

خُلْسَ: ٥. (ف) چيڪار (ڪنڊي جو)، ڪنڊو، رنجش، بغض.

be pricked (by a thorn), thorn, enmity, annoyance, opposition, antagonistic, animosity.

خُلطَ: ٥. (ع) ملاوت - آميزش.

mixed, diluted, mingled, blended, heterogeneous.

خِلَاص: ص (ع) آزاد - چٽل، آجو - فارغ، ختم.

independant, liberated, delivered, empty, released, free, unoccupied, finished, used-up, consumed.

خِلَاصِي: ٥. آزادي - چوتڪارو - رهائي.

freedom, deliverance, independence, liberation.

خُلَاصو: ٥. (ع) اختصار - نتيجو، حاصل مطلب، (ص) ويڪرو، مرڪز، خاص - نجو، شخصي، اڪيلو - الڳ.

abridgement, abstract, gist, summary, precise, result, conclusion, consequence, wide, broad, private, personal, alone.

خِلَاصِي، خِلَاصِي: ٥. ويڪرائي - ڪشادگي، واندڪائي، اڪلائي، expanse, wide, roomy, privacy, without occupation, unoccupied, lonely.

خِلَاصِي: ٥. بحري جهاز جو هڪ نثير ملازم، سامان ڏوٽيندڙ ۽ ان جي حفاظت ڪندڙ ملازم.

a sailor, a worker on-board a ship.

خِلَاف: ص (ع) پٺيرو - مخالف، ابتڙ - برعڪس، (ذ) اختلاف.

against, enmity, opposed, versus, contrary to, adverse to.

خِلَافِ بَيَانِي: ٥. مخالفت ۾ ڳالهائڻ، ابتڙ ڳالھ (سج جي)، ڪوڙ.

misrepresentation, opposition, a lie, falsehood, against the truth or facts.

خِلَافِ دَسْتُوَر: ٥. عادت جي ابتڙ، قانون جي ابتڙ.

against the law, contrary to habit, irregular, unlawful.

خِلَافِ شَرع: ٥. شريعت جي ابتڙ - ناجائز.

against the religion (shariah), unlawful, illegal.

خِلَافِ طَبْع: ٥. مزاج جي خلاف.

disgusting, revolting, offensive.

خِلَافِ رُوزِي: ٥. قاعدي جي پيڪڙي، اصول جي برخلاف.

defiance of law, unlawful act, commission of an offence, breaking of rule or law.

خِلَافِ وَضْع: ٥. طريقي ۽ عادت جي ابتڙ، رسم رواج جي برعڪس.

against the normal practice, against the traditions.

خِلَافَت: ٥. (ع) جاءِ نشيني (نبي يا ولي جي)، خليف جي عهدو، بادشاهت.

caliphate, deputyship, a caliph, the office of caliph.

خَلَقَ: م. پيدا ڪرڻ - آڻائڻ - ٺاهڻ - بنائڻ to create, produce, procreate, manufacture.	خَلَطُ مَلَطُ: ظ. گڏوڏو ساڙو - گڏوڇو. mixed, jumbled, confused, huddled.
خَلَقَ: ص. پيدا ڪندڙ. (ذ) خدا تعاليٰ. the Creator, God, Allah.	خَلِيطُ: ذ (ع) جسم ۾ چئن رطوبتن مان ڪابه هڪ (صفراء، سوداء، بلغم، رت). one of the four humours of the human body (bile, hypochondria, phlegm and blood).
خَلَلُ: ذ (ع) رخو - اٽڪاءُ - قوت وٺي، چيرَ - فتور - ڦٽڻ - خرابي، بيماري، مرنجھارو، نساد، آزار، خامي. mischief, hindrance, obstruction, crack, fissure, disorder, split, schism, illness, sickness, confusion, flaw, defect, mutiny, sedition, imperfection.	خَلَعُ: ذ (ع) حق مهر وٺڻ کان سواءِ ورتل طلا. a divorce obtained by a woman through court of law and usually after forfeiting the dower.
خَلَلُ اندازي: ث. هٿ چُراند، اٽڪاءُ، فتنو. interference, mutiny, confusion, disorder, a quarrel, meddling.	خَلَعَت: ث (ع) بخشش طور مليل پوشاڪ. بادشاه يا بزرگ کان عزت افزائي طور مليل لباس - سَرويا. a dress of honour, a dress bestowed upon someone by a king or pious/religious scholar.
خَلَلُ جاڳائڻ: رنڊڪ وجهڻ، جهيڙو مچائڻ، نساد پيدا ڪرڻ. to hinder, obstruct, to quarrel, to oppose, create confusion, disorder.	خَلَعَتِ فَاخِرَه: ث. اعليٰ سَرويا، نفيس لباس. a best dress bestowed upon someone by the king, a costly dress, fine clothes.
خَلَمُ: ذ. رولو، ماتڙاڻ - آزار، نقصان. mischief, disturbance, confusion, disorder.	خَلَفَ: ذ (ع) جاءِ نشين - قائم مقام، وارث، پٽ، فرماڻيدار. heir, successor, son, follower, heir-apparent, obedient.
خَلَمُ ٻارڻ: آزار پيدا ڪرڻ، رولو وجهڻ، نساد مچائڻ. to create disorder, disturbance, confusion, mischief, opposition.	خُلَفَاءُ: ذ (ع) "خليفه" جو جمع. خليفاءِ، جاءِ نشين، پوئلڳ. the Caliphs, the followers of the Prophet, the successors.
خَلَوْتُ: ث (ع) تنهائي، اڪيلائي، اڪيلائي واري هئڻ، گوشه نشيني. loneliness, solitude, privacy, private residence, seclusion, obscurity.	خُلَفَاءُ راشدين: ذ. رشد ۽ هدايت وارا خليفاءِ (حضرت ابوبڪر صديق، حضرت عمر فاروق، حضرت عثمان غني ۽ حضرت علي ڪرم الله وجهه). the four Caliphs of Islamic state, i.e. Hazrat Abu Bakar Siddiq, Hazrat Umar Farooq, Hazrat Usman Ghani, Hazrat Ali (As).
خَلَوْتُ پسندڻ: ص. اڪيلائي پسند ڪندڙ. lonesome, hermit, anchorite, recluse.	خَلَقَ: ث (ع) انسان ذات - ماڻهو، مخلوق، ماڻهن جو ائبوه. people, mankind, creation, human beings, public, men, humans.
خَلَوْتُ خانو، خلوت گاه: ذ. اڪيلائي واري جاءِ، خرابگاه. a lonely place, private accommodation, separate room, private apartment, secluded place.	خَلَقَ ڪلامن: خوار ٿيڻ، بدنام ٿيڻ. to be disgraced, wretched, disrepute, infamy.
خَلَوْتُ نشين: ص. گوشه نشين، تارڪ. hermit, lonesome, anchorite, recluse.	خُلُقُ: ذ (ع) سڀاءُ، مزاج، اخلاق، سلقيائي، عزت پري آڻڻي رهڻي. politeness, affability, good manners, nature, good behaviour, amiability.
خُلُوصُ: ذ (ع) سچي دوستي، سچائي، وفاداري. purity, sincerity, friendship, amity, affection, love, allegiance, fidelity.	خَلَقَت: ث (ع) ماڻهو، مخلوق، ماڻهن جو ائبوه. the mankind, humans, an assemblage of people, peoples.
خَلِيجُ: ذ (ع) آپسڻڊ، وڏي ويڪري ۽ گهي سامونڊي گھار. gulf, bay, chasm, abyss.	خَلِيقَه: ذ (ع) جاءِ نشين - قائم مقام (بادشاه يا درويش بنو)، عيوضي. the creation, habit, nature, behaviour, affability.
خدا جو نائب (جيڪو ملڪ جي حڪومت هلائي). the successor of a king or ruler, representative of	

خَمُوش: ص (ف) خاموش.

silent, quiet, reticent, mute, speechless, taciturn.

خَمِيَاوُ: ذ (ف) بدلون عيوض. نتيجو (عمل جو).

penalty, retribution, yawn, consequence, result, effect, end, event.

خَمِيده: ص (ف) ڏنگو- ڦٽو- مڙيل.

curved, bended, turned, crooked, inflected.

خَمِيرُ: ذ (ف) گذر وقت رکڻ ڪري کڻي ٿي ويل شيء (خصوصاً ڳوھيل اٽي). ست- جوهر. بناوت. سرشت. فطرت. مزاج. جسر جي مٽي.

leaven, yeast, nature, essence, fermented.

خَمِيرو: ذ (ع) ڳوھيل پاروٿو اٿو. جاش ۾ پڪل معجون.

yeast, ferment, barm, rising, leaven.

خَمِيص: ث (ع) هفتي جو پنجون ڏينهن.

Thursday, the fifth day of the week.

خَنَاس: ذ (ع) شيطان. جن. خبيث روح. (ص) بدڪار. قسادي.

devil, slanderer, deserter, demon, evil spirit, goblin.

خَنَاق: ذ (ع) گچيءَ جي هڪ بيماري.

quinsy, suffocation, suppurative tonsilitis, sore throat.

خَنَامَرُ: ذ. مَرَض. مصيبت- آزار. فساد. نقصان. گهوڙي ۽ گدھ جي هڪ بيماري.

disease, sickness, misfortune, disaster, calamity, misery, loss, damage, a disease of horse and donkey.

خَنَجَرُ: ذ (ف) وڏو پٿرو. ڪٽار.

dagger, poniard, dirk, stiletto.

خَنَدَان: ص (ف) ڪلندڙ خوش.

happy, merry, cheerful, laughing.

خَنَدَق: ث (ع) دشمن جي لشڪر کان بچاءَ لاءِ چوڌاري کوٽيل کاھي.

a moat, ditch, trench, fosse.

خَنده: ذ (ف) ڪل. لٽل- چٽر.

laughter, ridicule, derision, mockery, jeer, taunt, banter.

خَنده: ص (ف) ڪلندڙ.

laughter, laugh, merry, happy, laughing.

خَنده پيشاني: ث. ڪل مڪامي. خوشمزاجي.

merry, cheerful, laughter, pleasant, jovial, gleeful.

God, the ruler, commander, deputy

خَلِيق: ص (ع) پيدائشي نيڪ سپاء وارو. خوش اخلاق. سلوچو.

polite, courteous, well, affable, genteel, cultivated, gentleman, suave, refined, civil, cultured.

خَلِيل: ص (ع) سچو دوست.

bosom-friend, sincere friend, affectionate.

خَلِيلُ اللّٰه: ذ. اللّٰه جو دوست (حضرت ابراهيم عليه السلام جو لقب).

the friend of the God (an attribute of Hazrat Ibrahim AS)

خَعْرُ: ذ (ف) ڏنگ- ٽيو- وڙ- موڙ.

a bend, curve, flex, crook, stoop, bowed.

خَعْدَارُ: ص. ڏنگو- مڙيل. وروڪڙ وارو- پيچدار.

curved, flexed, crooked, stooped, bowed, bended, incurvated.

خَعْرُ: ذ (ف) شراب جو سٽ- ڏنگ.

a vat, drum, a large copper vessel for keeping liquor, a liquor vessel.

خَمَخَانو: ذ. شراب خانو- ميڪده.

a place selling or providing intoxicating drinks, public house, grogshop.

خَمَارُ: ذ (ع) نشو- ڪيف. نشي جي مستي. نشي جو سُرور نشي لهن کان پوءِ مستي. ڳهر (نند).

hangover, intoxication, drowsiness, inebriation, ebriety, drunkenness.

خَمَارُ آلُو: ص. نشي ۾ چور- خماريل.

intoxicated, deeply drunk, inebriated, tipsy, fuddled, muddled.

خَمَارِجُ: م. نشي ۾ اچڻ. ڳهرجڻ (نند ما).

to be intoxicated, drunk, tipsy, inebriated, fuddled, exhilarated, to drowse, dose.

خَمَارِي: ث. خمار- نشو.

intoxication, inebriation, ebriety, inebriety.

خَمَرُ: ذ (ع) انگورن جو سڌيل رس- شراب.

wine, liqueur, cordial, alcoholic drink or liquid.

خَمْس: ذ (ع) پنج عدد. پنجن حصو. مال غنيمت جو پنجن حصو (جيڪو غريبن ۽ يتيمن لاءِ وقف ڪجي).

five, the fifth, 1/5th share (meant for distribution amongst the poor from the war booty).

sleepy, lazy, idle, inactive, negligent, remiss, careless, inattentive.

خَوَاتِين: ث (ع) 'خاتون' جو جمع عورتون.

ladies, women, females.

خَوَاجِد، خَوَاجِد: ذ (ف) آقا- مالڪ. سردار.

owner, sardar, lord, master, landlord, leader, chief, commander.

خَوَاجِد سَرَا: ذ. نامرد غلام (جيڪو بادشاه يا امير جي حواليءَ جو خاص ملازم هجي).

enuch, impotent male who served as servant in the palaces.

خَوَارُ: ص (ف) پيپاڪ (مرڪب لفظن ۾ ايندڙ صفاتي پڇاڙي: شيرخوار، خونخوار وغيره).

drinker, a young of human or animal, who is on milk as yet.

خَوَارُ: ص (ف) بدنام- رُسوا. رُوڻو. دريد.

defamed, dishonoured, vile, disgraced, base, mean, loafer.

خَوَاوِي: ث (ف) بدنامي- رسواڻي. گلا. ذلت. آوارگي.

disgrace, infamy, backbiting, indignity, insult, baseness, vagrancy, profligacy.

خَوَاوِي ۽ کَاوِي: ص. بدنام- رسوا. ذليل.

base, mean, defamed, vile, disgraced.

خَوَاسَت: ث (ف) عرض- گدازش. التجا- سوال. طلب. چاهه خواهش.

wish, desire, request, prayer, entreaty, supplication, asking, demand, beseech, petition.

خَوَاسَتگار: ص. چاهيندڙ- طلبيندڙ، خواهشمند، گهرجائو، اميدوار.

desirous, petitioner, demanding, applicant, candidate.

خَوَاسَتگاري: ث. چاهت- آرزو. طلب.

candidature, desire, aspiration, petition, demand.

خَوَاص: ذ (ع) 'خاص' جو جمع چونڊ شخص. امير امراء خصوصيتون.

elected person, wealthy or landed people, distinctiveness, peculiarities.

خَوَان: ص (ف) پڙهندڙ، ڳائيندڙ (جيئن ته: ثناخوان، مدح خوان وغيره).

reader, singer, reciter, vocalist.

خَوَانِي: ث. پڙهڻ جو ڪم- پڙهائي (مثلاً: قرآن خواني، ثناخواني وغيره). education, learning, schooling, instruction, recitation, singing.

lively, jolly, blithe.

خُندَةُ رُو: ص. ڪل مک- ڪلڻو. خوش اخلاق.

merry, pleasant, jovial, lively, jolly, blithe, buxom, frolicsome.

خُندَةُ رُئي: ث. چٽر- ٽٽل.

ridicule, derision, mockery, jeer, taunt, banter.

خُنزِيَرِي: ذ (ع) سُونر- مرون.

pig, hog, piglet.

خُنگُ: ص (ف) ٿڌو- سرد.

cold, cool, chill, wintry, chilled, gelid, chilly.

خُنگَار: ث (ف) ٿڌڪار- ٺار. خوشي. فرحت. مستي- خمار. هوشيارِي.

chill, cold, gelid, intoxication, cleaverness, prudence.

خُنگِي: ث. ٿڌڪار- ٺار. تازگي. چٽي. هوشيارِي- سجاڳي.

chill, chilled, wintry, activity, alertness, prudence, watchfulness.

خُنگِي ڏيکارُ: ڪڙائي ڏيکارُ. آڪڙ ڏيکارُ. هٿن ڪڙي ڪرڻ.

to show alertness, watchfulness, pride, vanity, conceit, prudent.

خُمر: ث (ف) سڀا- خصلت. عادت. روش.

habit, nature, disposition, style, temper, temperament, aptitude.

خُمرُ: ص. عادي- هيراک. چاهيندڙ، طلبگار.

habitual, usual, familiar, lover, demanding, admirer.

خواب: ذ (ف) نند. سپنر- سُٺو. تصور. گمان.

dream, sleep vision, illusion, fantasy.

خواب ٿيڻ: غائب ٿيڻ. گم ٿيڻ.

to vanish, disappear, dissolve, fade away, evaporate, pass away.

خواب خيال: ذ. وهم گمان. سوچ ويچار.

delusion, fantasy, vision, dream, illusion.

خوابگاه: ث. سمن جو ڪمر، خلوت گاه.

bedroom, sleeping quarters, private room, retirement room.

خواب لهن: سپنر ڏسڻ. اڀرڻو ڪا ڳالهه خيال ۾ اچڻ. وهم ٿيڻ. اُميد رکڻ.

to dream, fantasy, fancy, delusion, vagary, have visions in sleep.

خوابيده: ص. سٺل. غافل. سُست. ڪاهل.

beauty, prettiness, elegance, charm.

خوبی: ث (ف) سٺي - بهتري - ڀلائي - نيڪي. خاصيت. لياقت. چڱائي.

goodness, benefit, quality, elegance, virtue, honour, uprightness, integrity, excellence.

خوجو: ذ. 'خوجا' قوم جو فرد. آغا خان جو پوئلڳ.

a Khoja (caste or tribe), a follower of Agha Khan.

خود: (اچار=خُذ): هن (ف) پاڻ - آپ.

self, ego.

خود: ذ (ف) جنگ ۾ بچاء لاءِ لوهي ٽوپ - هِل.

a helmet, helm, morion, casque, armour for the head.

خود بخود: ظ. پنهنجي پاڻ. پاڻ مراد. از خود. قدرتي طرح. جاتي وائي.

voluntarily, naturally, by-itself, automatically.

خود بين: ص (ف) فقط پاڻ کي ڏسندڙ مغرور.

self-indulgent, selfish, conceited, vain, egotistical, opinionated.

خود بيني: ث. مغروري. وڌائي - تڪبر.

conceit, selfishness, vain, egotism, self-esteem.

خود نشاني: ث (ف) پاڻ کي ٻڌائڻ - پاڻ کي ساراهڻ.

self-praise, arrogance, self-admiration, self-importance.

خود دار: ص (ف) پاڻ آڌار. غيرتمند. پاڻ کي ڪريل حرڪت کان

بچائيندڙ. پنهنجي عزت جي ساک رکندڙ.

patient, self-respecting, honourable, dignified, self-confident

خود آري: ث. پنهنجي عزت ۽ وڌائي جي حفاظت. غيرت.

honour, dignity, integrity, morale, pride, self-confidence.

خود رُو: ص (ف) پاڻي پيدا ٿيندڙ (برتا، اڀرڻ).

naturally growing, wild, spontaneous, uncultivated.

خود ساخت: ص (ف) پنهنجو لاهيل. پاڻي پاڻ ٺهيل.

self-made, voluntary, automatically made.

خود ستائي: ث (ف) پنهنجي تعريف. خود نشاني.

self-praise, self-admiration, self-importance, arrogance.

خود سر: ص. پاڻ وهيشر. ضدِي - هرڏي. سرڪش.

arrogant, haughty, proud, disdainful, insolent, self-conceited.

خوانچو: ذ (ف) ماني، رکڻ لاءِ وڏو ٿالھ. گھوڙي جي شين رکڻ لاءِ ٿالھ.

a large dish, vessel for food or vending.

خواندگي: ث (ف) پڙهائي - تعليم.

education, learning, schooling, instruction.

خواندو: ص (ف) پڙهيل. چاڻر.

educated, literate, learned, lettered.

خواه: ص (ف) گھرو - چاهيندڙ. طالب. (حرف) يا - توڙي. ڇو - نه.

desiring, requiring, requesting, demanding, asking, or, either, whether.

خواه مخواه: ظ. هر ڀيرو. بي سبب.

causelessly, unnecessarily, without reason or justification, inevitably.

خواهان: ص (ف) چاهيندڙ - خواهشمند. طالب.

lover, desirous, willing, craving.

خواهش: ث (ف) گھر - طلب. چاهه - سد. مرضي. شوق. تمنا - آرزو.

wish, demand, desire, fondness, longing, craving, yearning, aspiration, eager desire.

خواهش مند: ص. چاهيندڙ - گھرنڙ. گھرجائو - ضرورتمند.

desirous, willing, aspiring, wishing, demanding, fond, craver.

خواهر: ث (ف) ڀيڻ - همشير.

a sister.

خوب: ص (ف) سٺو - بهتر. عمدو. وڻندڙ. سٺو. اعليٰ.

good, well, beautiful, lovely, excellent, pretty, very well, satisfactory.

خوبتر: ص. وڌيڪ سٺو - بهترين.

excellent, very good, very well, most satisfactory, very pretty, best.

خوبرو: ص. سٺو - حسين.

beautiful, handsome, pretty, fine, elegant, charming.

خوب سيرت: ص. سلجھو. نيڪ اعمال. فضيلت وارو.

well-behaved, good mannered, virtuous, upright, honest, righteous, worthy, morally right.

خوبصورت: ص. سٺو - حسين.

beautiful, handsome, pretty, elegant, charming.

خوبصورتِي: ث. سٺائي. سونھن - حسن - جمال.

خورد: (اچار=خرد): ذ (ف) کاڌو. کاج.
 food, eatables, victuals, provisions, rations, viands.
 خورد نوش: ذ. کاڌو پيتو. دائر پائي.
 eatables water, bread, rations, food and drinks
 خورد: ص (ف) ننڍو. ٿورو. گھٽ.
 small, little, tiny, minute, petty, trivial.
 خوردبيني: ث ننڍي شيءِ کي وڏو ڪري ڏيکاريندڙ اوزار.
 a microscope, an instrument for magnifying objects.
 خوردسال: ص. ننڍي عمر جو. صغير.
 young, youthful, juvenile, immature, boy.
 خورد و گلان: ص. ننڍو وڏو.
 every one, young and old.
 خوردو: ذ (ف) ننڍا سڪا. چڙيا پسا. ريزگاري.
 change, small money, coins, loose-change, small notes.
 خوردستند: ص (ف) خوش. سرور. سڪير. آسودو.
 happy, wealthy, joyous, gay, merry, cheerful, prosperous, blest.
 خوش: ث (ف) غذا. کاڌو. کاج.
 food, eatables, rations, provisions, victuals, nourishment.
 خوشيد: ذ (ف) سج. آفتاب.
 the Sun.
 خوش: ص (ف) سرور. شاد. راضي. مطمئن. سڪير. آسودو. چڱو پلو. تندرست.
 happy, glad, pleased, gay, merry, cheerful, delighted, well-off, joyous, healthy.
 خوش آمديد: ذ. پليڪار. مرحبا. پلي ڪري آيا.
 welcome, reception, greeting, ovation.
 خوش آينده: ص. دل کي وڻندڙ. خوش ڪندڙ.
 delightful, pleasing, enchanting.
 خوش اخلاق: ص. سچن لچن وارو اخلاق وارو.
 virtuous, upright, honest, modest, worthy, morally right.
 خوش اسلوب: ص. سٺي طريقي وارو. سهڻي نموني.
 well-formed, elegant, graceful, beautiful, handsome, fine, polite.
 خوش اطوار: ص. سٺين عادتن وارو. فضيلت وارو.
 good-natured, well-behaved, graceful, modest.

خودسري: ث. هٿ. ضد. سرڪشي. خودمختياري. چڙواڳي.
 conceit, arrogance, haughtiness, insolence, pride, effrontery, self-assertion, egotism.
 خود غرض: ص. پنهنجي غرض وارو. فقط پنهنجو فائدو ڳوليندڙ.
 مطلب. لالچي.
 selfish, ulterior motives, covetous, egotistic, inconsiderate, mean, uncaring, miserly.
 خود غرضي: ث. پنهنجو مطلب. پنهنجي فائدي جي طلب. لوپ.
 selfishness, avarice, covetousness, egotism, meanness, self-indulgence, stinginess.
 خود قراموشي: ث. پاڻ کي وسارڻ. غفلت. بي غرضي.
 self-denial, abstemiousness, moderation, self-abnegation, self-sacrifice, temperate, unselfishness.
 خود ڪشي: ث. پاڻ کي مارڻ. آپگهات.
 suicide, self murder.
 خودمختار: ص. پنهنجي مرضي وارو. چڙواڳ. آزاد.
 independent, self-willed, despotic, free, autonomous, absolute.
 خودمختاري: ث. آزادي. چڙواڳي.
 independence, self-willing, despot, freedom, liberty, unfettered
 خودنمائي: ث. پاڻ پڌائڻ. وڌائي. تازو. آڪو.
 showiness, self-praise, esteem, egotism, selfishness, conceit.
 خودياوري: ث. پنهنجي مدد. پنهنجي هٿ. پاڻ تي پاڙڻ.
 self-help, depending upon self.
 خودي: ث (ف) پاڻ پڻو. آڀو. انانيت. احساس برتري. فخر. وڌائي. غرور.
 هٿ. خودداری.
 self-ego, conceit, personal identity, egotism, self-conceit, selfishness.
 خودي ڏيکارڻ: اختيار ڏيکارڻ. وڌائي ڏيکارڻ. مغروري ڏيکارڻ.
 to show conceit, egotism, selfishness, power, authority.
 خوراڪ: ث (ف) کاڌو. کاج. مغزيات پيڻل غذا.
 food, victuals, diet, provisions.
 خوراڪي: ص. گھڻ ڪائيندڙ. سٺو کاڌو ڪائيندڙ. سٺي کاڌي جو شوقين.
 one who eats well and taking enough, a liker of good-foods.

glutinous, fond of rich food.

خوش دلي: ث. دل جي پسندي. دل کي وڻندڙ عمل. کل پروڳ.

pleasure, satisfaction, willingness, cheerfulness.

خوش ذائقه: ص. سٺي سڙاڊ وارو. لذيت-سڙاڊي.

tasty, tasteful, palatable, savory, relishing, toothsome.

خوش طبع: ص. سٺي مزاح وارو. کل مک-پروڳي.

merry, humorous, jocular, cheerful, lively, joyful, joyous, mirthful, jolly.

خوش طبعي: ث. کل مسخري. چرچو گهڻو.

cheerfulness, pleasantry, jocular, humorousness, merriment, joy, mirth.

خوش قسمت: ص. سپاڳو-نصيب وارو.

lucky, fortunate, blessed, auspicious.

خوش قسمتي: ث. سپاڳو-بختاوري.

luck, fortune, goodluck, goodfortune, blessing, benediction, benison, bliss.

خوش گفتار: ص. سٺو ڳالهائيندڙ. سهڻي گفتگو ڪندڙ.

eloquent, articulate, good-speaker.

خوش گلو: ص. سٺو گلو. سٺو آواز وارو.

melodious, musical, harmonious.

خوش گوار: ص. طبيعت خوش ڪندڙ (ڳالهه، ڪاڌو، ماحول). وڻندڙ (موسم). پسنديدڻ.

pleasing season, environment, good climate.

خوش مزاج: ص. سهڻي نڀاڻ وارو. کلنڪ-خوش طبع.

civil, polite, likeable, affable, well-behaved, approachable, courteous.

خوش مزاجي: ث. چرچو گهڻو. کل پروڳ.

civility, politeness, affability, courtesy, good-behaviour, responsive.

خوش نصيب: ص. سٺي پاڳ وارو-سپاڳو.

lucky, fortunate, blessed, auspicious.

خوش نصيبي: ث. سپاڳو-نيڪ بختي.

good-luck, good-fortune, blessing, benediction, luck.

خوشنما: ص. سهڻي ڏيکاء وارو، وڻندڙ.

pleasing, worth-seeing, beautiful, charming, handsome.

worthy.

خوش الحان: ذ. وڻندڙ ۽ مٺي آواز وارو. سٺو گلو.

melodious, harmonious, sweet.

خوش انداز: ص. سهڻن عضون وارو. سٺو. نازڪ بدن.

elegant, charming, well-shaped, graceful, well-formed.

موش هاش: ص. خوش رهندڙ. سڪيو آسودو. تندرست. بي فڪر.

merry, cheerful, happy, wealthy, prosperous, healthy, unworried, worriless.

خوش بخت: ص. سپاڳو.

lucky, fortunate, blessed, auspicious.

خوش بيان: ص. سٺو ڳالهائيندڙ. شيرين گفتار. اثر واري تقرير ڪندڙ.

eloquent, impassioned, impressive, fluent and powerful.

خوش پوش، خوش لباس: ص. وڻندڙ لباس ڍڪيندڙ.

well-dressed, well-wearing.

خوش حال: ص. سڪيو آسودو. هوند وارو-مالدار.

rich, prosperous, wealthy, affluent, moneyed, well-off, well-to-do.

خوشحالي: ث. سڪ آسودگي. دولتمندي.

wealth, prosperity, riches, affluence, money, resources.

خوشخبري: ث. خوشيءَ واري خبر. بشارت-نوید. مبارڪ.

good or happy news, glad tidings.

خوش خرامي: ث. سهڻي تور. ناز واري هلڻي.

gait, graceful way of walking.

خوش خصال: ص. وڻندڙ خصلتن وارو. اخلاق وارو.

well-mannered, courteous, cultivated, genteel, gentlemanly.

خوش خط: ص. سٺا اکر لکندڙ. (ذ) سهڻا اکر.

good-handwriting, a writer with clear hand, a calligraphist.

خوش خطي: ث. سهڻي لکڻي-عمدي تحرير. ڪتابت.

good-handwriting, calligraphy.

خوش خلق: ص. سٺي نڀاڻ وارو. رڻو مشر. لحاظ وارو.

affable, polite, civil, well-bred, well-behaved, communicative, frank, unreserved, approachable, courteous.

خوش خوراڪ: ص. گهڻو کائيندڙ. سٺو ڪاڌو کائيندڙ. کاڌي جو شوقين.

fear, dread, terror, scare, apprehension.

خوفناڪو: ص. ڊپ وارو- پراڻو. خطرناڪ.

fearful, apprehensive, frightful, terrifying, dreadful, terrible, awful.

خوفزده: ص. ڊنل- هراسيل.

frightened, dreaded, terrified, alarmed, dismayed, panicked, consterned.

خوفناڪو: ص. پراڻو- ڊپ وارو. پياڻڪو.

terrifying, frightful, fearful, dreadful, formidable, terrible, terrific, alarming, dreadful, horrible.

خول: ذ (ف) ڪل- غلاف- پوش.

cover, over-spread, overlay, sheathe, case, jacket, covering, veil.

خون: ذ (ن) رت- لعر. قتل.

blood, murder, slaughter, homicide, assassination.

خون آشامو: ص. رت پيئندڙ. خونخوار.

murderous, blood thirsty, homicidal, sanguinary, cruel, savage.

خون آلود: ص. رت هائو. رت ڀريل.

smeared with blood, blood-stained.

خون بها: ث. مقتول جي وارثن کي خون جي عيوض مليل رقم- ڊيٽ.

blood-money, compensation paid for the deceased.

خون پيڻ: رت چوسڻ. قتل ڪرڻ. آزارڻ.

to murder, assassinate, shed blood, to torment, gall.

خون خرابو: ذ. رتو چاڻ- خونريزي. جهيڙو جنگ.

blood-letting, bloody fight, killing, murderous attack.

خونريزو: ص. رت وهائيندڙ. قاتل. ظالم.

murderer, assassin, killer, blood-shedder.

خونريزي: ث. رت چاڻ- قتل عام.

bloodshed, slaughter, carnage, massacre, murder.

خون خشک ٿيڻ: ساهه سڳي وڃڻ. خوف پچائجي وڃڻ. ڊپ ۾ حواس

گم ٿيڻ.

terrified, frightened, alarmed, scared, horrified, appalled, terror stricken, petrified.

خوشنامي: ث. زيبائش- ڏيک ویک. سھڻائي.

splendour, ostentation, beauty, elegance, adoration.

خوشنود: ص. خوش- سرھو. سڪيو آسودو.

pleased, happy, merry, wealthy, moneyed, rich.

خوشنودي: ث. خوشي. راضيو. مرضي.

pleasure, delight, happiness, merriment.

خوشنويس: ص. سٺا اکر لکندڙ. سھڻو ڪاتب.

calligraphist, calligrapher, (one) writing a good hand.

خوشي وغور: ص. خوش باش. سڪيو آسودو. تندرست.

happy, cheerful, affable, delighted, wealthy, healthy, moneyed.

خوشامد: ث (ف) آڌرپاء- تواضع. حد کان وڌيڪ آڌرپاء. چاپلوسي.

flattery, coaxing, fawning upon another, false praise, sycophancy, servility, cajolery.

خوشامدي. خوشامدڙيو: ص. خوشامد ڪندڙ. اجائي تعريف ڪندڙ.

چاپلوس.

flatterer, sycophant, fawner, wheedler, toady, flunky, spaniel.

خوشبود: ث (ف) سڳند- سرھان. عطر وغيره.

sweet smell, fragrance, perfume, aroma, scent.

خوشبودار: ص. سڳند وارو- سرھو. معطر.

sweet-smelling, fragrant, perfumed, aromatic, sweet-scented, odorous.

خوده: ذ (ف) سڱي (ڀوک جي). چڱو (ڀاک جي).

an ear (of corn, a cereal), bunch of vine, tuft.

خوشه چيڻ: ص. چوندو ڪندڙ. فائدو وٺندڙ. فيض حاصل ڪندڙ.

a picker (of crop); taking advantage, profits, gain, yield, produce, benefited.

خوشي: ث (ف) سرھائي. سک- راحت. مرضي.

happiness, delight, joy, pleasure, mirth, gladness, consent, willingness.

خوشي ڪرڻ: جشن ڪرڻ. ڪاڄ ڪرڻ. دعوت ڪرڻ.

to celebrate, to hold a ceremony, feast, feasting.

خوشي: ذ (ع) غوطو. فڪر- ويچار. تحقيق- کوجنا.

meditation, consideration, thought, search, research, investigation.

خوف: ذ (ع) ڊپ- وچ خطرو- انديشو. الڪو. هراس.

خونخوار: ص. رت پياڪ. وحشي. بيرحم. ظالم.

خيالات: ذ (ع) 'خيال' جو جمع خيال. پور. ويچار. وهم. اراد. thoughts, visions, ideals, fancies, fantasies, reflections, reveries, contemplations, conceptions, judgement, intentions.

blood-thirsty, murderous, homicidal, cruel, savage, ferocious, barbarian.

خون ڪرڻ: ڪٽل ڪر. ڪٽو. مارڻ.

خيانت: ث (ع) گھروبي (امانت ۾). بدديانتِي - ڪُپت. غبن. وساء گھاتي. embezzlement, dishonesty, breach of trust, misappropriation, defalcation.

to murder, homicide, assassination, manslaughter, killing, putting to death.

خون وهائڻ: رت وهائڻ. رت ڇڙڇڙ ڪرڻ.

غير: ذ (ع) چڱائي - پلائي. نيڪي. ثواب. سلامتي. عافيت - تندرستي. سڪ. بيڪ. دان. (ظ) نيڪ - درست.

blood-letting, blood-shedding, slaughtering, butchery, massacre, murder.

خوني: ص. خون ڪندڙ قاتل. ظالم - بيرحم.

good, safe, well, welfare, happiness, health, alms.

murderer, assassin, slaughterer, slayer, killer, butcher.

خو: ث (ب) پيا. مزاج عادت. خصلت. روش.

غير البشر: غير الوري: ذ. انسان ذات ۾ ڀلاو انسان (حضرت محمد صلي الله عليه وسلم).

disposition, temper, nature, habit, custom, style, practice, way, manner

خويش (اچار = خيش): ذ (ب) پاڻ. خود. پنهنجو. ماڻ. عزيز.

a pious human-being, best human, the Prophet Muhammad (PBUH).

own, self, kinsman, relative, kith.

غير العمل: ذ. چڱو ڪر. ثواب جو ڪر.

virtue, efficacy, excellence.

خير انديش: ص. پلائي چاهيندڙ.

خياهان: ذ (ب) باغ مان ويندڙ رستو. ريگستان ۾ آباد باغ. چمن. وشن - آبادي.

well-wisher, friend, associate, confident, dear companion, favourer, helper.

garden, a bed of flowers, a flower-garden, habitation in wilderness, orchard.

خير باد: ذ. خير هجي. خدا حافظ - الوداع.

good-bye, adieu, farewell, bye-bye.

خيال: ذ (ع) ذهن ۾ آيل ڳالهه - تصور. ڌيان. توجهه. پور. ارادو. راه. سجم. مرضي. راضي. شوق. ڳڻتي. فڪر. گمان. شڪ. انديشو.

خير برڪت: ث. نيڪي ۽ ڀر واراڻو. خوشي ۽ جي مبارڪ ۾ روزي. God may bless you, a return for well-wishing, greeting.

thought, imagination, care, fancy, notion, opinion, anxiety, conceit, reflection, rumination, reverie, contemplation, idea, conception, study.

خيال پچائڻ: پور پچائڻ. رٿن رٿڻ.

خير خبر: ث. سٺي خبر. عافيت جو احوال. نيڪ احوال. خوشخبري. news, information, good or happy news, good tidings.

to fancy, striking thought, ideal image, notion, idea, caprice, whim, vagary.

خير خواه: ص. ڀلو چاهيندڙ. گھڻو ڀلو. نيڪ نيت.

a well-wisher, friend, helper, supporter, protector, assister.

خيال رکڻ: ڌيان رکڻ. توجهه ڏيڻ. سنڀال ڪرڻ. حفاظت ڪرڻ. ياد رکڻ.

خير خواهي: ث. ڀلو چاهڻ. پلائي. نيڪي.

be cared, remember, to take care of, to look after.

well-wishing, benevolence, happiness, goodness, kindness, virtue.

خيال ڪرڻ: ويچار ڪرڻ. غور ڪرڻ. اندازو لڳائڻ. سنڀال ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ.

غير خيرات: ث. دان ڀڄ.

alms, charity, benefaction, gratuity, dole, bounty.

to imagine, consider, to think, fancy, regard, care, have regard for, pay heed to

خير دلالي: ث. خير جو ڪر. نيڪي جو ڪر.

alms giving, charity, benevolence.

خيالي: ظ. تصوراتي. گھاتي. اندازي موجب.

خير عافيت: ث. سلامتي. سڪ. سلامت. امن. امن.

to imaginary, ideal, fanciful, thoughtful, visionary, fictitious, fantastic, dreamy, hypothetical, assumed.

a leap, jump, to make alert. a word used as a suffix to make adjective from noun.

خيل: ذ (ف) سوارن جو رسالو - جٿو. جماعت. قبيلو.

a platoon of riders. mounted soldiers. an association, group, company.

خيمو: ذ (ع) طنبر.

a tent, pavilion. lodge, marquee, tepee.

خيمه ڪوڙو: طنبر هڻڻ منزل ڪرڻ. رهائش اختيار ڪرڻ.

tent pegging, temporary halt, to take up residence, to stay.

خيمه دوز: ص. طنبر ٺاهيندڙ.

a tent-maker.

خيمه گاه: ذ جتي طنبر لڳل هجن - ڪئمپ.

a tent-camp, camp-site, camping ground, encampment.

د

د: ث (ع) اچار "دال". سنڌي "الف-بي" جو اوڻيهون اکر. عربيءَ جو

النون ۽ فارسيءَ جو ڏهون اکر. ايجڊ موجب عدد (4).

nineteenth letter of Sindhi alphabet, eighth of Arabic and tenth of Persian, carrying value of four (4).

داب: ذ. مٿيون زور. مٿان کان هيٺ تي دٻاءُ. ڪاٺين يا ٻين ڪن شين

کي پڇاڻڻ وارو دٻاءُ. دٻر.

pressure, weight, force.

داب رکڻ: رعب ڄمڻ - حشمت وهائڻ.

bullying, menacing, an act of pressurizing.

داهائو: ص. گاڏيءَ جي اڳئين حصي ۾ يا هڪ پاسي وڌيڪ ٻار پيل.

a slightly more weight on one side or front of a vehicle or carrier.

داهڙو: ذ. تختو. ڦرهر (ڪپڙن ڌوڻ لاءِ).

a block on which clothes are beaten in washing; a washing board or block.

داهڙو: ذ. ڪاٺ يا ٽامي جو ڍڪ سان گول ڊبلو.

a round wooden or metal box, a covered metallic or wooden dish.

health, happiness, well-being.

غير ڪو: ظ. غير موجود. نه.

not available, absent. nothing, nil, none, no.

غير ڪين: ث. خوش غير عافيت. ڪيڪر.

to enquire after each others health and well-being, exchange greetings.

غير گهرڻ: سلامتيءَ جي دعا گهرڻ. ڀلائي چاهڻ.

to pray for some one's well-being, prosperity and health.

غير مقدم: ذ. خوش آمديد - آجيان. استقبال - آڌرڀاءُ.

a wellcome, ovation, greeting.

غيري: ص. خيردارو. سلامتيءَ وارو. امن وارو. نيڪ. عورت جو نالو.

well-wishing, securing peace, security, tranquillity, pious, virtuous, a female name.

غيرات: ث (ع) 'خير' جو جمع نيڪيءَ جا ڪم. نيڪيون. ڀلايون.

ثواب جو ڪم. دان. بيڪ. صدقو.

alms, charity, benefaction, gratuity, dole, bounty, donation.

غيرات ڏيڻ: دان ڏيڻ. صدقو ڏيڻ.

to give alms or charity, donate.

غيراتي: ص. بنا معاوضي - مفت. مفت جو.

for free, donated, given without cost, doled, charitable, charity.

غيرو: ذ (ع) هڪ قسم جو گل. مرد جو نالو.

the holly-hock, rose mallow flower. the name of a man.

غيريت: ث (ع) نيڪي. ڀلائي. چڱائي. سلامتي. امن. عافيت.

تندرستي.

welfare, health, safety, well-being, happiness, peace.

غير ڪي: ث (ف) اکين آڏو اوندو يا تروار (چمڪات جي نتيجي ۾).

اکيون کيريون ٿيڻ.

a flash of light which blinds, blinding glare, lightning.

غيره: ص (ف) چمڪات ٿيڻ بعد اکين اڳيان اونداهي وارو (اٿ).

چنڊمين اکين وارو. واٽڙو.

dazed, blinded, dazzled, confounded.

غيره: ص (ف) اٿاريندڙ. پيدا ڪندڙ (مرڪب لفظن جي پڇاڙيءَ ۾ ڪم

ايندڙ جئن ته: مرد مر غير، زرخيز وغيره).

داد رسي: ث. انصاف - عدل. حق رسي.
justice, equity, redress of grievance (of).

داد قريادو: ذ. عدل انصاف لام دانعن ڪوڪ.
a petition for justice, appeal, complaint, prayer, supplication.

داد ڪرڻ: فيصلو ڪرڻ. انصاف ڪرڻ. نياڻ ڪرڻ.
to do justice, give a judgment, redress the grievance, uphold the right.

داد نه فريادو: ذ. پڇا نه ڳاڻا. انڌير - ظلم.
injustice, tyranny, oppression, arbitrariness, harshness, cruelty, iniquity, unfairness, wrong.

دادا گير: ص. ڏوهاري. بدمعاش.
criminal, culprit, offender, wrong-doer, felon, lawbreaker, malefactor, villain, roguish, immoral, dishonest.

دادا گيري: ث. ڏاڍمڙسي - اره زوراني.
villainy, dishonesty, wrong-doing, malfeasance, incrimination, iniquity, highhandedness.

دادرو: ذ. ڏاڏرو.
name of a musical mode.

دادلو: ص. لاڏ ڪوڏ سان نپايل - لاڏو. پيارو. (ث. دادلي).
darling, a favourite or much loved child, favourite.

دادو: ذ. ماڻهو جو نالو. شهر ۽ ضلعي جو نالو.
Dadu (name of a person and City, the district headquarter of Dadu).

دادو: ذ. وڏو ڀاءُ - اڏو. (ث. دادلي).
an elder brother, a call of respect for the elder brother.

دارو: ث (ف) سوري.
gallows, a frame for hanging criminals.

دارو: ذ (ع) گهر - محل. جاء. هنڌ. ماڳ.
house, place, dwelling, home, residence, palace, location, abode, residency.

دارُ الآخر: ذ. آڳيون ايندڙ جهان. پوءِ وارو جهان.
the next world, the world (life) hereafter, the permanent life.

دارُ الاقامت: ذ. رهائش گاه. بورڊنگ هائوس.
the place of residence, hostel, house, boarding, lodge, dwelling, abode.

داهو: ذ. زور - دٻاءُ. رعب. سفر ۾ ٿوري ساهي پئڻ - داهو.
pressure, force, awe, fear, bluff. rest for a while during a journey, rest, camp.

داهو ڏيڻ: مٿان زور وجهڻ - دٻاءُ وجهڻ.
to pressurize, to force, to coerce.

داهو وهارڻ: رعب جهڻو.
idem.

داهوتي: ث. سمي پيشل کنڊ (گندڻ ڳوڙهن واري).
a grained-sugar, a brown-sugar with grains.

ڏاتا: ص (من) ڏيندڙ. ڏاتار. سخي. خدا تعاليٰ.
God, generous, donar, liberal, giver, charitable person, patron.

داخل: ص (ع) اندر ويل - گهڙيل. پيئي ويل. شامل. جي درج ڪيل (ڪتاب ۾، دفتر ۾): "دفتر داخل". (ظ) اندر - متجهم.
admitted, enrolled, entry, entered (in a book or account), registered, recorded.

داخل ڪرڻ: اندر وجهڻ. گهڙائڻ - لنگهائڻ. شامل ڪرڻ. درج ڪرڻ.
to enter, admit, include, register, enrol, put inside.

داخل: ث (ع) اندر وڃڻ يا شامل ٿيڻ جي منظوري. اندراج (ڪتاب ۾).
شموليت.

admission, entrance, entry, note, registration, enrolment, inclusion, recording.

داخل في: ث. داخل ٿيڻ جي في. رجسٽر ۾ لکجڻ جي في.
admission fee, entrance or registration fee, enrolment fee.

داخلي: ص. اندروني - اندروني. خانگي (معاملي).
insider, internal, inner, interior, domestic, private.

دادو: ذ (ف) بخشش - عطا. انصاف - عدل - فيصلو. تحسين - شاباس - آفرين.

generosity, gift, boon, justice, equity, praise, commend, acclaim, compliment, eulogize, extol, glorify.

دادخواه: ص (ف) انصاف گهرندڙ. فريادي - دانعين.
plaintiff, complainant, applicant, petitioner, prayer, supplicant.

داد ڏيڻ: ڪنهن جي هنر ۽ ڪمال جي تعريف ڪرڻ. واه واه ڪرڻ.
to praise, appreciate, applaud, commend, compliment, hail, acclaim, eulogize, extol.

dant, henchman, dependent, drudge, lackey, student.

داستانُ: ذ (ف) قصو- ڪهاڻي. حڪايت. نقل نظير. ڳالهه- بيان. ڊگهي ڳالهه.

a fable, tale, story, romance, fiction, allegory, myth, parable.

داستان گو: ص. ڳالهه ڪندڙ- قصه خوان.

a storyteller, raconteur.

داستانو: ذ. داستان.

story, fable, tale, romance, fiction, myth, parable.

داسو: ذ. ڇت ۾ ڪر ايندڙ ڊگهي ڪاٺي- شڪير- ڪامڙ.

a beam of wood, timber, baik, shaft.

داسي: ث (سن) ٻاهي. نوڪريائي.

a female slave, maid servant.

داشت: ث (ف) وهاريل عورت- سُریت.

concubine, mistress, courtesan, horlot, demi-monde, whore, kept woman.

داعي: ص (ح) سڏيندڙ. دعوت ڏيندڙ. مبلغ. دعويدار. قريادي.

preacher, sermonizer, claimant, plaintiff, applicant, supplicant.

داعي مُدعي: ذ. قريادي ۽ جوابدار.

plaintaiff and defendant. applicant and opponent, accuser and accused.

داغ: ذ (ف) نشان- چتو. سڙڻ جو نشان- ڏنپ. ٿڌو. گهاٽو نقص- عيب (ميوِي ميا). صدمو. ڪارنهن جو تڪو- الزام. طعام کي گيهه جي لغار.

spot, blemish, tarnish, spoil, vitiate, scar, injury, pock, mark, brand, cicatrix, taint, loss, cooking of a stew with oil and seasonings.

داغ اچڻ: ٽڪو اچڻ- بدنامي ٿيڻ.

to blemish, tarnish the image of, to put a blame upon,

داغ ڏيڻ: جانور کي سڃاڻپ لاءِ ڏنپ (نشان) ڏيڻ. صدمو رسائڻ.

to brand, cauterize, to blot, spot, stain, mark, brandish, cause grievance, shock, blemish.

داغجڻ: م. چتو پوڻ. ميوِي تي ڪارو نشان ٿيڻ. ڏنپ اچڻ. الزام هيٺ اچڻ. ڏوهاري ٿيڻ.

to become stained, spotted, marked, scarred, branded, blemished, damaged, be accused, ar-

دارُ الامْنُ: ذ. امن جو گهر. سلامتيءَ وارو هنڌ.

a peaceful residence, a place of hospice, comfort and security.

دارُ البقا: ذ. هميشه قائم رهندڙ گهر. اڳيون جهان.

next-world, the world hereafter, the permanent world.

دارُ الخِلافت: ذ. گاديءَ جو هنڌ- تختگاه.

capital, headquarter, principal city.

دارُ الشفا: ذ. شفاخانو- اسپتال.

hospital, dispensary, infirmary, sanitorium.

دارُ العلم: ذ. مدرسو- درسگاه.

a madrasah, school, institution, college, university, seminary, academy, institute.

دارُ العمل: ذ. عمل جي جاءِ- هي دنيا.

the place of labour or action, this world.

دارُ الفناء: ذ. فنا جو گهر. فاني جهان.

abode of mortals, this world.

داروغو: ذ (ف) چوڪيدار- نگهبان. آبياشي ڪاٺي جو هڪ ملازم.

warder, guard, lookout, watchman, a canal supervisor.

داروگر: ث (ف) وٽ پڪو. پڇاڳاڇا. ڏکيو وقت.

difficult times, persecution, oppression, affliction, enquiry, investigation, inquisition.

دارومدار: ذ (ف) انحصار- پروسو.

dependence, reliance, faith, hope, confidence

دارون: ذ. دوا- سٽي ٽڪي. علاج. حيلو. يارود. شراب.

medicine, remedy, cure, drug, expedient, liquor, drink, gun-powder.

دارون درمل: ذ. سٽي ٽڪي- علاج.

remedy, medicine, treatment, cure, drug.

دارين: ذ (ح) ٻئي جهان. دنيا ۽ آخرت.

both the worlds, the present world and the world hereafter.

داؤ: ص. سفارش ڪندڙ. شافع. حمايتي.

supporter, proposer, mediator, advocate, pleader, intercessor, intervener.

داس: ذ (سن) ٻانهو- غلام. نوڪر. چلو. شاگرد.

a slave, servant, sickle, steward, follower, atten-

- داگیتو: ذ. واپاري اصطلاح موجب گهڙي يا ڪنهن جنس جو نمونو.
a package, sample.
- دال: ث. ذريل آن (جيڪو ٻوڙ لاءِ رڌجي، چٽا، مٽر وغيره).
pulse, vetches, legumes.
- دال نه ڳرڻ: رس نه هئڻ. پهچ نه هئڻ. مقابلو ڪري نه سگهڻ.
unable to cope or come upto the expectations, to fail to winover or convince.
- دال روئي، دال مائي: ث. غريبن کي ڪاڌو، سادو گذران.
humble food, poor sustenance.
- دالان: ذ (ن) وڏن محرابي دروازن وارو صفو (جنهن کي ٽي دروازا هجن).
اڱڻ-آڱڻ.
a hall, verandah, frontyard, courtyard, a room with three doors.
- دالچيني: ث (ن). دارچيني مصالحي يا دوا طور ڪم ايندڙ هڪ وڻ جا سرها پوڏا.
cinnamon (*Cinnamomum Tamala*).
- دالڙو: ذ. ڏهاڙي لاءِ ويڪري منهن وارو ٿانءُ.
an open mouthed vessel for milching cattle.
- دالو: ص. دادلو، پاليل (پکي، جانور).
fondling (bird or animal), an animal cared or looked after with affection.
- دامر اقباله: شال منهنس اقبال دائر وهي.
may his star continue to be in the ascent, to pray for someone's respect and prosperity.
- دامر: ذ (ن) پکي ڦاسائڻ لاءِ ٿنڌو ڪروڙو. چار پنجره. آڱهه-مُلهه.
ڦيٽ.
a kind of large net for catching birds, snare, trap, price, rate, value, cost, charge.
- دامر هر اچڻ: ٿنڌي مرقاسو. قريب مراهڻ.
to be caught, entangled, ensnared, trapped, enmeshed.
- دامر ويجهڻ: ڦاسي ڏيڻ. ڦاسي لاءِ منڊ مٽڻ.
to try to catch, ensnare, entangle, trap.
- داماد: ذ (ن) نالي-جاني.
a son-in-law.
- دامان: ذ (ن) دامن.
the front of a shirt or skirt, the foot of a mountain.
- raigned, incriminated, charged, indicted.
- داغدار: ص. داغيل- داغي. عيبدار.
spotted, stained, marked, scarred, blemished.
- داغ: م. داغ ڪرڻ- نشان ڪرڻ. ڏنپ ڏيڻ. عيبدار ڪرڻ. ٽڪر لائڻ.
to brand, cauterize, to blot, spot, stain, accuse, arraign, incriminate, charge.
- داغي: ص. داغيل. ڏنپ آيل. ڪنو (ميرو)- جڙيل. عيبدار.
spotted, damaged, stained, burned, dotted, pimples, speckled.
- داغي ڪرڻ: ٽڪر لائڻ. ڪارو ڪرڻ. گنهگار ڪرڻ.
to accuse, charge, arraign, incriminate, impeach, inculcate, indict.
- داغ: ص (ع) دفع ڪندڙ. تاريندڙ. هٽائيندڙ.
repelling, curative, curing, healing, remedial, remedying, restorative.
- داغ: ث. چيشي يا مٽيءَ جي ٿڌ. تازو لٽل وڏو چيشو. مينهن جو چيشو.
گپ پتڙو ڳارو. اجايو ڳالهائڻ بڪ.
to cover with earth or dung, a fresh piece of dung, clay, useless talk, foolish chatter.
- داغ داغ: راهيات ڳالهائڻ. ڪنو ڳالهائڻ.
foolish talk, drivel, prattle, babble, blather, prate, twaddle.
- داغ: م. چيشو يا مٽيءَ جي ٿڌ. گهڻو ڳالهائڻ. اڍنگو ڳالهائڻ.
idem.
- داغرو: ذ. اٺ جو پير.
the foot of a camel.
- داغرو هڻڻ: وڏا ٽپ ڏيئي پڇڻ. بي ترتيب ۽ تڙتڪڙ ۾ ڪم ڪرڻ.
غلط ڳالهائڻ ۽ جواب ڏيڻ.
to do something in a hurry and unsystematically, to jump forward on both feet, talk foolishly and untruthfully.
- داغ: ذ. داغ.
spot, stain, mark, scar, brand, blemish, scatrix, pock-mark.
- داغي: ص. داغي. خراب (ميرو).
spotted, stained, scarred, blemished.
- داغ: م. داغ.
to brand, cauterize, to blot, spot, stain.

learned, wise, sage, sagacious, discerning, insightful, knowing, perceptive, knowledgeable.

دائشمندان: ظ. عقلمندي وارو. ڏاهپ وارو.

an act of wisdom, sagacity, insight, weighted, scholarly, scholastic.

دانشمندي: ث. ڏاهپ-سيالپ-عقل.

wisdom, sagacity, learning, scholastic, scholarship, insight, knowledge, discerning, perception.

دانشور: ص. ڏاهو. عاقل. عالم. مفكر. فلسفي.

a learned man, sage, sagacious, educated, scholarly, scholastic, insightful, knowing, philosopher.

دانشوري: ث. فڪر ۽ فلسفو. حڪمت ۽ دانائي.

scholarship, scholastic, insight, sagacity, education, learning, knowledge, philosophy.

دانگي: ث. نڪر جو ٿانءُ. (جنهن تي تني وانگر ماني پڄائجي).

an earthen pan for baking bread etc on.

دانگي گھنائن: ڪارو منهن ڪرڻ. ٻڇڙو ڪرڻ. خراب ڪرڻ. شرمسار ڪرڻ.

to blemish, prejudice, tarnish, vitiate, ruin the reputation, expose, debunk, unmask.

دانءُ، داناءُ: ذ (ف) داناءُ.

wise, shrewed, sage, sagacious, wisecrack, discerning, learned, scholar, insightful.

دانغن: ث. رڙو. ڪوڪ. شڪايت. انصاف يا امداد لاءِ سڏ.

an outcry, crying, exclaiming, a scream, shout, complaint, grievance, call for support or protection, wailing.

دانغن ڪرڻ: رڙو ڪرڻ. فریاد ڪرڻ. گھروا گھروا ڪرڻ.

to shout, outcry, complain, scream, wail, cry, howl.

دانغن ڪوڪ: ث. داد فریاد. گھروا گھروا.

a grievance, injustice, injury, wailing.

دانهري: ص. دائمين. گھروا دانهيندو.

complainant, plaintiff, suitor, accuser, suppliant, petitioner, supplicant.

دائمين: دائمن ڪندڙ. فریادي. پُڪاريندو.

idem.

دامن: ذ (ف) چولي يا پھراڻ جو آڱرو. پلندو. جھولي. ڪنارو. جبل جي وٽ. idem. bank of a water-channel.

دامن جھلڻ: پلندو کان جھلڻ. مدد وٺڻ. جھولي پکيڙڻ. پناه وٺڻ.

to hold someone from his shirt. to take refuge, to beg, supplicate, pray for support and protection.

دامنگير: ص (ف) پلندو جھليندو. مدد گھرندو. دعويدار.

an adherent, protege, dependent, accuser, applicant, supplicant, plaintiff.

دامنگيري: ث. حمايت. مدد. دعوي.

protection, support, safeguard, security, shield, ward, sustain, application, plaint, lawsuit.

دامتي: ث. وڃ. ڪٽو.

lightning.

دان: ذ (سن) بيڪ-خيرات. نذرانو. تحفو.

alms, charity, donation, benefaction, contribution, offering, a gift.

دان پنج: ذ. خير خيرات.

idem.

دانا، داناءُ: ص (ف) ڄاڻو. هوشيار. ڏاهو. عقلمند.

wise, shrewed, sagacious, wisecrack, discerning, insightful, perceptive, sage.

دانا پينا: ص. ڏسندڙ ۽ ڄاڻندڙ. خدا تعاليٰ لاءِ ڪم ايندڙ لفظ.

all-knowing, all-seeing, omniscient, God.

دانائي: ث (ف) ڄاڻ. ڏاهپ. هوشياري. عقل.

wisdom, sagacity, insight, sagesness.

دانست: ث (ف) ڄاڻ. را. سمجھ. سڃاڻپ.

view, opinion, idea, analysis, viewpoint, belief, feeling, conviction.

دانستگي: ث. ڄاڻ. سمجھ. علم. عقل.

wisdom, sagacity, insight, view point, conviction, feeling, ideology.

دانستو: ظ (ف) ڄاڻل. ڄاڻي ٻڃي.

intentionally, knowingly, purposely, deliberately, designedly, on purpose.

دانش: ث (ف) ڄاڻ. سمجھ. عقل. ڏاهپ. علم. وديا.

knowledge, learning, erudition, scholarship, education, wisdom, information, lore.

دانشمند: ص. ڏاهو. سمجھو. سيالو. عاقل. عالم.

داون: ذ (ف. دامن) آڳر- دامن. پلند. ڪنار (ڪپڙي جي). پاند- جهولي.
the front of a shirt or skirt, the hem or border of a cloth, edge, margin.

داون جملن: دامن جملن. سامر پوڻ- آجھي ٻر اچڻ.
to ask for protection, to take refuge, suplicate, pray for support.

داو: ذ. جال (شطنج يا ڪنهن به راند جي ساريءَ جي). چالو. مرقعو-
وڃھ. انگ (ملم جي).

a wager, stake, chance, trick, grasp, opportunity, bet, venture, adventure, gamble, a push in a wrestling match.

داو لڳائڻ: وڃھ ڏسي نصيب آزمائڻ.
to take a chance, avail the opportunity, to bet, venture, gamble.

دائر: ص (ع) ڦرندڙ. دريش.
a round moving object. in front.

دائر ڪرڻ: شروع ڪرڻ- چاڙهڻ. پيش ڪرڻ (مقدمي).
to start, to file a complaint, start the proceedings, make out a charge.

دائرو: ذ (ع) گول. گولائي. ڦيرو. چڪر. فقيرن جو آستانو. مڪان-
اوتارو. ڪڪڙن جي ويڙھ جو پڙ.

a circle, ring, orbit, the place of meditation, a place for cock-fighting.

دائرو: ظ (ع) هميشه- سدائين- مدام.
always, permanent, perpetual, continual, eternal, lasting, durable, enduring, stable, perdurable, constant, endless.

دائما: ظ. دائر. مستقل طرح.
idem. permanently, for all times to come.

دائمي: ظ. هميشه وارو- مدامي.
permanent, perpetual, continual, eternal, lasting, enduring, stable, endless.

دائود: ذ (ع) هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو (جنهن تي زبور نازل ٿيو).
one of the Prophets, Hazrat Daud (David).

دائودي: ص. حضرت دائود وارو ڪرو. (ڏ) گل جو هڪ قسم.
the palace of Hazrat Daud, a flower *Chrysanthemum indicum*.

دائي: ث (ف. داي) ويڙھ ڪرائيندڙ عورت. ٿڃ پياريندڙ عورت. ٻار

دائي: ص (سن) دان ڪندڙ. پيٽا ڏيندڙ. خيراءَ، ڏيندڙ.
a giver of alms, charitable, altruistic, benevolent, humane, philanthropic, humanitarian.

دائ: ث. داتا. ذرا. ٺهڙ.
grains, particles, atoms, bits, crumbs, drams, fragments, iotas, scraps, shreds, snaps.

دائ: ذ. اُن جا ڪٽا. اناج. اُن جو ٿورو مقدار.
a small quantity of grains, pulses etc.

دائ ڪٽا: ذ. ٿورا داتا (اناج جا). ٿورا ذرا.
a small quantity of grain, pulses, seeds etc.

دائ بدي: ث. پوک ٻر پيئڻ اُن جي ڪٽ.
an estimate of standing crop.

دائ: ث. داتا. ذرا ذرا. ٻر ٻر (ڪپڙي يا ميوي تي). دائن واري (ڪنڊ).
گيد يا ڪو به وڪڙ.

in drops, seeds, pieces, fragments, scraps, crumbs, shreds, snaps.

دائو: ذ (ف. دان) ڪٽو (اناج جي). اناج. بچ. ڪنهن به جنس جو هڪ عدد (ميوو، موتي وغيره). مٿيو- مٿڪو. ننگ- ٻڙو. گهوڙي جي ڪاڄ لاءِ مقرر اناج (جشا، جوڻو جو وغيره). آرائي- ڦلڻو.

a grain, berry, seed, bead, fruit, specimen, pearl, diamond, jewel, the quantity of fixed feed (fodder, forage) for a horse.

دائو پائي: ذ. آبادائو- کاڌو پيئو. چوڻو- رزق. نصيب. حياتي.
food and drink, destiny, victual, fate, aliment, nutriment, livelihood, sustenance, life, luck.

دائو پائي ڪٽڻ: حياتيءَ جا ڏينهن پورا ٿيڻ.
the end of one's sustenance in this life, the end of life.

دائون پائيندڙ وڃھ: کاڌي پيئي کان نڪرڻ. سڀ ڳالهه کان بيڪار ٿيڻ.
unable to digest or sustain, become useless, worthless.

دائو: ص (ف. دائور) انصاف ڪندڙ- عادل. عدل وارو حاڪم. (ڏ)

خدائعلي.

giver of justice, sovereign, ruler, just, God.

دائو محشر: ذ. قيامت برسيني سان انصاف ڪندڙ (خدا تعاليٰ).
the God Almighty, the doer of justice to all and sundry.

squeezing, cramming.

دڊ ڪڍڻ: ڌمڪي ڏيڻ. ڇنڊ ڪڍڻ. ڄڪ ڪرڻ. تنبيھ ڪرڻ.
to suppress, restrain, pressurize, reprimand, threatening, menacing, bullying.

دڊ ڪرڻ: بخار وغيره جي حالت ۾ مٿان سوڙيا رلي وجهڻ (جيئن پگهر اچي).

(in case of fever) to cover with blankets etc so as to perspire heavily.

دڊ: ٿ. ٽڪڪي جو آواز. ڀڻڻ تي مڪ.
a slap on the back, the sound of thumping, beating, thrashing.

دڊالٽ: ٿ. مٽيءَ کي لتاڙي وهارڻ. قبر ۾ مٽي وجهڻ کان پوءِ لتاڙ زوري زبردستي.

the filling in earth over a grave, reprimand, squeezing, cramming

دڊاء: ڏ. مٿان جو زور. ٻار. ڇپ. زوردار. رعب.
threatening, menacing, bullying, constraint, influence, pressure, awe.

دڊاء رکڻ: زور وجهڻ. زور رکڻ. گھڻو ڇڙڻ. ڌمڪي ڏيڻ. مجبور ڪرڻ.

to press down, squeeze, cram, to keep down, keep in subjection, bully, browbeat, threaten.

دڊاء وجهڻ: زور وجهڻ. سختي ڪرڻ. رعب وجهڻ.
idem.

دڊالڻ: ۾. ڀڄائڻ. ڇڏڻ. پورو (مٽيءَ ۾). هيٺن. زير ڪرڻ. لڪائڻ. گم ڪرڻ.

to press down, squeeze, cram, bully, browbeat, bury, conceal.

دڊ ڊڊ: ٿ. ڊوڙ وقت پيرن جو هلڪو آواز.
the thumping sound of feet while running.

دڊڇڻ: ۾. ٻار جي هيٺان اچڻ. ڀڄڻ. سوڙهو ٿيڻ. ڇڄڻ. هيٺجڻ. مغلوب ٿيڻ. پورجڻ (مٽيءَ ۾).

to be concealed, to come under load or pressure, to be cramped, pressed down, to be overcome, be buried.

دڊڀر: ڏ (ف). دڊبه (آواز). هل. شور. گوڙ. رعب. ڊپ. شان شوڪت. ڏهڪاءُ. نالو ناموس.

a melee, fracas, fray, row, scuffle, awe, majesty,

نڀائيندڙ عورت.

a midwife, nurse, maidservant, nursing- woman.

دالچو: ڏ. دائي ۽ جو ڪم. ٻار جي سنڀال جو ڪم.
midwifery, nursing.

دالچو: ڏ. خدمتگار. گڏهن تي مٽي ڍونڍڻ. بناو.
dayo, a cast or tribe of Sindh, a worker, a hostler, ostler.

دڊ اَصغر: ڏ (ع) هڪ نڪت- ننڍي نڪت.
Ursa minor, a constellation.

دڊ اَكبر: ڏ (ع) هڪ نڪت- ڪت (ستن تارن جو ميڙو. جيڪو هميشه اتر طرف ڏسبو آهي).

Ursa major, a constellation of the northern skies.

دڊر: ٿ (ع) پٺ. ڀٽي (جائور جي). ساهواري جو پٺيون سوڙاخ جنهن مان فُڪو خارج ٿئي.

the back, back side (buttocks) of an animal, the anus, the rear opening of the alimentary canal.

دڊستان: ڏ (ف) تدبير احوال.
a folk story, folklore.

دڊگر: ص (ف) ڇمڙي جون دڊيون ٺاهيندڙ (تيل گيهه وغيره رکڻ لاءِ).
a manufacturer or mender of leather-pouches.

دڊاغت: ٿ (ع) ڇمڙي مان رنگين چيزون ٺاهڻ جو هنر. (خصوصاً اُٺ جي ڇمڙي مان).

a manufacturer of colourful items from the skin of an animal esp a camel.

دڊير: ڏ (ع) مصنف. مؤلف. لکندڙ. منشي.
a writer, compiler, clerk.

دڊير: ص (ع) ٿلهو (ٿڌ). گهاٽو.
thick (layer), dense, compact.

دڊ: ٿ. مٿان جو زور. ڇپ. دڊاء. زور.
pressure, reprimand, constraint, influence, awe, suppression, pushing.

دڊ دس ڪرڻ: زوري مڃائڻ. دڙڪو دهمان ڪرڻ. دڙ دس ڪرڻ.
to pressurize, suppress, crush, squeeze.

دڊ ڏيڻ: زور ڏيڻ. پير ڏيڻ. تاهڪيد ڪرڻ.
idem.

دڊ ٿڻ: ٿ. زور سان وجهڻ جو عمل. زور زبردستي.
to put something forcibly, violence, pressure.

دَبَرُ: د. پاڻيءَ جي ننڍڙي کڏي- چڏو. مَس جو ڦُوو (کاغذ تي)- چُتو.
a pool, puddle, pond, tarn, pit. a drop of ink, ink-spot.

دَبِي: د. ننڍو دَبو. سُونگي (ڪاڻ جي).
a small wooden box, case, casement.

دَبِيل: ص. بار هيٺ آيل- ڊنل- هيٺيل.
pressurized, bullied, intimidated, bludgeoned, blustered, browbeaten, cowed.

دَت: د. ماڻ ڪري پنهنجي رهڻ (جنهن مان سَتل هڻڻ جو احساس ٿئي).
چَپ- مَڪر- گِيگ.

a lazy fellow who keeps mum to show that he is sleeping or not hearing, wile, deceit, cheating.

دَت هڻڻ: گِيگ ڪري پنهنجي رهڻ چَپ هڻڻ. مَڪر ڪرڻ.
to keep mum, quiet, sham, cheat.

دَپَنڱو. دَپَنڱو: د. رتو- پرتي.
a head-scarf, head covering.

دَپَنڱِي: د. پيٽ سان- حامله.
pregnant, expectant, expecting, gravid.

دَجَال: ص (ع) مسلمانن جي عقيددي موجب هڪ ڪاڻو شخص جيڪو
قيامت جي ويجهو پيدا ٿيندو ۽ مسيح هجڻ جي دعويٰ ڪندو. ڪوڙو.
دغا باز.

antichrist, deceiver, according to Muslim belief a character who will claim to be Christ and try to hoodwink the people, a cheater, cheat, chicane, dupe, fraud, trickster.

دُخان: د (ع) دونهن. هاڻ.
smoke, fume, vapour, steam, fog, mist.

دُخاني جهاز: د. هاڻ تي هلندڙ پاڻيءَ جو جهاز.
a steamship.

دُختر: د (ف) ڌيءَ- پٺت- نياڻي.
daughter, girl, female offspring.

دُخَل: د (ع) پهچ- رسائي. قبضو. اختيار. مداخلت- دست اندازي.
access, approach, possession, holding, power, authority, control, interference, meddling.

دغل انداز: ص. حد دخلي ڪندڙ. دست اندازي ڪندڙ. وچ ۾ ٽپي پوندڙ.
interfering, meddler, interferer.

دغل درمعنولات: محاورو ڪنهن معاملي ۾ هر ڀيرو دخل ڏيڻ- تنگ
اوائڻ.

dignity, pomp, state.

دَبَرُ دَس. دَبَرُ دُونَس: د. زور سان وجهڻ- دَب ٿيڻ. لٽاڙي پورڻ. زور
زبردستي.

violence, force, coercion, compulsion, constraint, duress.

دَبَڪ: د. ساڙ يا گاک جو نشان- چُتو. داغ. پَرت جو نقش.
a spot, pimple, blot, stain, brand. a kind of thread-work.

دَبَڪُڻ: م. ٿوري دير بيٺڻ (سامي پئڻ لاءِ). ترسڻ. لڪڻ- چيڻ. دَب
کان چُڪڻ.

to take rest, ease, leisure, relax, repose. lie down, conceal, hide, cache.

دَبَڪو: د. ٿوري دير بيٺڪ- سامي. گري شيءَ جي ڪِرڻ جو آواز (پت،
چتا). ٺهڪو. قدم جو زور سان آواز.

idem. the sound of falling of some heavy thing. percussion, the sound of thumping of feet.

دَبَڪِي. دَبَڪِي: د. ماني وغيره رکڻ لاءِ ڪجبيءَ يا ٺاڙي مان ٺهيل
ٿاهي- پندي.

a straw dish, a vicker basket.

دَبَلو: د. ڌاتو يا ڪاٺيءَ مان ٺهيل ننڍو دَبو (ڳهن وغيره رکڻ لاءِ)- ڏاٻڻو.
a box (iron or wooden) for keeping ornaments, a jewellery box.

دَبَلِي: د. ننڍو دَبو. سُونگي (ڪاڻ جي).
a small box for keeping ornaments, a small jewellery box.

دَبَنامو: د. تاڪيد واري لکيت. خلاف ڪارروائي ڪرڻ جو چتاءُ.
a letter of warning, a warning, admonition, caution.

دَبَنُ: م. مٿان زور ڏيڻ. چيڻ. پيڙڻ. زور سان وجهڻ. ٿسڻ. پورڻ (مٽيءَ
۾). دفن ڪرڻ. لڪائڻ- پيڪڻ.

to press down, squeeze, cram. to keep down bury, conceal, hide, cover, screen, secrete, stash.

دَبُو: د (ع). دَبه. ف. دَبه. تين يا لوهر جو گول چورس ڏول.
an square vessel for holding water, container, barrel, pan.

دَبِي ۾ لڪيرون: محاورو. ڪجهه به نه. اجائي ڪَڙ ڪَڙ.
an empty vessel (giving sound because of its emptiness).

دُرُاڻشاني: ٿ. موتي پڪڙڻ. گفتگو ۾ موتين جهڙا الفاظ ڪم آڻجڻ خوش بيلاني.

eloquence, expressiveness, skilful use of language to appeal to the feelings.

دُرُ شِهرار: ڏ. ننگ جي مڻ. بي بها موتي.
the stone of the snake, a costly pearl.

دُرُ يڪتا: ڏ. سڀ مان نڪتل اڪيلو موتي (جيڪو وڏو ۽ قيمتي ٿئي).
لاڻائي.

a fine pearl, unmatched, par excellence, unique, unparalleled, unrivaled.

دُرُآمد: ٿ. ملڪ ۾ ٻاهران آيل مال. ڏيسار مان آيل واپاري جنس.
imports, imported from outside the country.

دُرُآمد برآمد: ٿ. آمدرفت (واپاري مال جي). آمدني روانگي. تجارت.
import and export, business with other countries.

دُرُاڙو: ص (ف) ڊگهو - طويل (انگ) ميز جو خانو.
long, tall, a drawer, sliding box like compartment.

دُرُاڙست: ص. هٿ چراند ڪندڙ. دست اندازي ڪندڙ. پھچ وارو. ظالم.
oppressive, tyrant, oppressor, strongman, resourceful.

دُرُاڙو: ڏ. سنڌ جو هڪ قديم نسل.
Drawar, an old tribe of Sindh.

دُرُاهو: دُرُاڙو: ڏ. سگهڙ پائي جي اصطلاح موجب ٻه معنائن ڏيکاريندڙ.
بيت.

an enigmatical verse, a riddle, a couplet of dual meaning.

دُرُايت: ٿ (ع) ڏاهپ. عقل. غور فڪر.
knowledge, sense, wisdom, lore, sagacity.

دُرُبار: دُرُبار: ٿ (ف) بادشاهن جي جشن جي جاء. ڪچهري. شاهي عدالت. درگاهه آستانو.

a court, hall of audience, durbar, a mausoleum.

دُرُباري: دُرُباري: ص. دُرُبار ۾ ويهندڙ. دُرُبار جو خاص ملازم.
of a court, courtly, courtier.

دُرُبان: ص (ف) در تي بچرو ڏيندڙ. چوڪيدار. حاجب. در جو نوڪر.
door-keeper, gate-keeper, guard, sentry, sentinel.

دُرُبائي: ٿ. در تي حاضري.
a duty or assignment at a gate or entrance, to at-

to meddle into the affairs of others, unnecessary and uncalled for interference.

دغل ڏيڻ: وچ ۾ پوڻ دست اندازي ڪرڻ.
to interfere, interpose, intercede, intervene, step in.

دغلڪار: ص. ڪم ۾ شريڪ.
partner, mate, associate, cohort, fellow.

دغلڪاري: ٿ. قبضو (ملازمت واري جاء تي).
possession, occupation, appointment.

دغول: ڏ (ع) اندر گهڙڻ جو عمل. لنگهه - گذر.
entrance, door, passage, way, path, passageway, corridor, portal.

دغيل: ص (ع) دغل ڏيندڙ. ٽپي پوندڙ. پهچندڙ. قابض. بي ٻوليءَ مان آيل (لفظ).

interfering, intervenor, interceder, occupant, possessor, adopted (word)

دڏسترو: ص. ٿلهو متارو. پهلوان.
fatty, adipose, fat, fighter, wrestler, hero, champion, athlete.

دڏ: ٿ. ٻنڌڙ وارو هڏو. ڍاڪ. ڪُڪڙ جي ننڍي ٽوڙ.
the hip, haunch, the socket of a mast, the spur of a cock (when not pointed).

دڙو: ٿ (ف) ڀر - اندر - منجهه (تي) مٿي، جو، کان، لاءِ، سان جي معنيٰ ڏيکاريندڙ (لفظ).

inside, inward, within, in, into.

دُرُاصل: ٿ. اصل ۾ - حقيقت ۾.
factually, actually, in fact, undoubtedly.

دُرُپردہ: ٿ. پردي ۾ - لڪل - خفيہ - ڳجهو. غائبانہ. لڪ ۾. پوشيده.
behind the screen, secluded, confined, secret, unknown, not visible, invisible, private.

دُرُ: ڏ (ف) دروازو - لنگهه - ٻنهي.
door, gate, entrance, passage, corridor, way, path, passageway.

در پوروڄ: اولاد نه ٿيڻ ڪري نسل ختم ٿيڻ.
to die without children, without siblings, is-sueless

دُر: ڏ (ع) موتي - گهر. ڪنن ۾ پائڻ جو هڪ ڳڻ.
a pearl, an earring worn in the ear.

candescant, lucent, luminous, radiant, lustrous.

دَرَحَقِيقَت: ط (ف) اصل م. سچ بیج.

in fact, in reality, actually, truly, genuinely, veritably, rightly.

دَرخواست: ث (ف) گھر (الکیت م) - عریضی. عرض. گذارش.

an application, request, supplication, petition, tender, appeal

دَرْد: ذ (ف) سُوَر - عذاب - ایذا پيڙا - تکلیف. دک - ارمان.

pain, ache, grief, affliction, concern, care, pity.

درد آشنا: ص. دکن کان واقف - همدر.

knowing, sympathizer, aware, cognizant, well-wisher, friend, favourer.

درد انگیز: ص. دکرینندڙ - افسوسناک.

painful, pathetic, touching, pitiable, aching, afflictive, hurtful, hurting, galling, piteous.

درد سَری: ث. مٿي جو سور. جنجال - آزار.

headache, affliction, ordeal, tribulation, anguish, grief, regret, woe.

دردمند: دردوند: ص. دک جو احساس رکندڙ - غمخوار. دک پائي.

رحمدل.

sympathetic, compassionate, kindhearted, responsive, warmhearted, tender, warm.

دردناک: ص. دک وارو - افسوسناک.

painful, piteous, afflictive, aching, hurtful, hurting, galling, grievous, bitter.

دروغ: ص. لڄو - حرکتی. (ث. دُرِي).

a rogue, dissembler, hypocrite, knave, miscreant, rascal, scoundrel.

دَرْد: ث (ف) چیر - شگاف. سیر - پن سرن جي وچ واري وٿي.

crack, flaw, fissure, seam, chink, cleft, rift, rime, split, gap.

دردن پُرْد: سرن جي وچ واريون وٿيون پُرْد.

to fill in the gaps, cracks, flaws, to point (masonry).

دَرِي: ص (ف. دَر = تريو) کپڙا سبندڙ. (ث. درزياڻي).

a tailor, tailor-master.

دَرَس: ذ (ع) پوهائي - تعليم. سبق. وعظ. نصيحت.

a lesson, lecture, instruction, exercise, study, speech, address, allocution, talk, counsel,

tend to gate, to attend to visitors.

دَرِيْدَر: ص (ف) درد رتي ويندڙ. پشڪندڙ. رولو. آواره گرد. بي گهر - بيگانه.

homeless, wanderer, rover, drifter, rambler, roamer, rolling, vagrant, unsettled, nomadic.

دَرِيَار: ث. دربار.

a court, hall of audience, mausoleum, royal cort.

دَرِيْن: ث (سن) آرسی - آئينو.

a looking glass, mirror.

دَرِيِي: ط (ف) پٺيان. گھوري.

persue, follow doggedly.

دَرِيِش: ط (ف) آڳيان - سامھون - روبرو.

facing, confronting, in front of, under consideration.

دَرِج: ذ (ع) لکڻ - داخل.

writing, recording, entry, insertion, note.

دَرِج ڪرڻ: لکڻ. داخل ڪرڻ (رجسٽر م).

to record, insert, enter, note down, write down, register, record.

دَرِجات: ذ (ع) 'درجہ' جو جمع ڏاڪا - منزلون.

classes, stairs, categories, grades, leagues, tiers, ranks.

دَرِيْن: ذ (انگ. ڊزن) جنس جون ٻارھن شيون.

one dozen, a quantity of twelve. a dozen (12 Nos).

دَرِجُو: ذ (ع) ڏاڪو. مٿيون ڏاڪو. منزل. قسم. نوع. رتبہ - عهدو. منصب.

جماعت - ڪلاس (سڪول م). نيڪي جو آجڻ.

degree, grade, high place, dignity, rank, division, gradation, category, tier.

دَرِجي بہ دَرِجي: ط. رتي رتي. ڏاڪي بہ ڏاڪي. سلسليوار.

by degrees, step by step, gradually, bit by bit, little by little, piecemeal.

دَرِجي آھر: ط. رتي آھر. سلسليوار.

according to the status, by one's rank, or degrees, by grades, categories.

دَرخت: ذ (ف) وڻ - شجر.

a tree, sapling.

دَرخشان. دَرخشندہ: ص (ف) چمڪندڙ. روشن.

shinning, brilliant, glittering, bright, beaming, in-

دُرڪُ: ذ (ع) ڄاڻ- پڙهڻ

comprehension, understanding, perception, apprehension, conception, idea, intellection, notion.

دُرڪار: ص (ف) ڪم ۾ گهربل. ضروري (ث) گهرج- حاجت- پرواهه. necessity, necessary, want, need, requirement, desire, wish, need, demand.

دُرڪنار: ظ (ف) جدا- الڳ- هڪ پاسي.

separate, disjointed, disunited, divided, divorced, parted, severed, split up, on the other side or bank.

دُرگاه: ث (ف) آستانو. دربار. خانقاه. بارگاه.

a Muslim shrine (of some pious being), holy place, royal court, palace.

دُرگاهي: ص. دُرگاه جو مجاور- متولي.

a person who looks after a shrine.

دُرگدر: ظ (ف) چشم پوشي. نظر انداز ڪرڻ.

to connive, connivance, conspire, contrive, overlook, neglect, disregard, blink at, blink away, ignore.

دُرگدر ڪرڻ: نظر انداز ڪرڻ. تاري ڇڏڻ. ڇڏي ڏيڻ.

to overlook, neglect, disregard, ignore, evade, avoid, parry.

دُرلڳ: ظ (سن) اڻ لڳ- ناياب.

hard to obtain, difficult, unavailable, short, scarce, scant.

دُرمَان: ذ (ف) علاج- دارون- ٻُڪي- دوا.

treatment, medicine, remedy, cure, medicament, medication, physic.

دُرمَاندَگي: ث (ف) بيماري. تڪليف. مصيبت. مجبوري.

helplessness, distress, agony, misery, suffering, passion, dolor, pain, affliction, strain.

دُرمَانَدَ: ص (ف) لاعلاج. مصيبت زدہ. مجبور- بيوس. اٽڪل.

helpless, distressed, in misery, faint, distraught, harassed, tormented, troubled, worried, grieved.

دُرمَاه: ظ (ف) هر مڪيني- ماهوار.

monthly (pay, emoluments etc), each month, every month.

دُرمِيان: ظ (ف) وچ ۾. منجه- اندر.

in the centre, in between, a midst, in the midst of.

advice.

دُرسُ تَدْرِيسُ: ث. پڙهڻ پڙهائڻ. سکيا ۽ سيکارڻ.

teaching, learning, instruction, education, erudition, schooling, training, tuition, tutelage.

دُرسُ وٺڻ: سکيا وٺڻ. سبق وٺڻ. نصيحت پرائڻ.

to take a lesson, to learn, get schooling, instruction, education, counsel, advice.

دُرمِي ڪتاب: ذ. سکول ۾ لازمي طور پڙهڻ جو ڪتاب- نصايي ڪتاب.

a textbook, a reader, book on a school subject.

دُرسُ: ص. درست.

correct, right, fit, just, accurate, precise, proper, rightly.

دُرسُ: ص (ف) صحيح- برابر. موزون. سالم.

idem.

دُرسُ ڪرڻ: صحيح ڪرڻ. ليڪ ڪرڻ. سئون سٽو ڪرڻ.

to correct, amend, mend, emend, rectify, right, arrange, adjust.

دُرسُ تي: ث. صحت- اصلاح. مرمت.

correction, correctness, amendment, soundness, fitness, accuracy, rectification.

دُرسُن: ذ. درشن. نظارو- ديدار.

the sight, look, view, face, appearance.

دُرسُني: ث. آروسي- آئينو- ڀڪ.

mirror, looking-glass.

دُرسُني هُئِي: ث. اها هُندي جنهن جي ڏيکارڻ سان بنان دير جي رقم ملي.

a document, which is payable on showing, a demand-draft, payorder.

دُرسُت: ص (ف) ڪهرو- سخت. ڪرڙو (ڳالهائڻ).

hard, severe, fierce, coarse, rough, harsh.

دُرسُت مزاج: ص. ڪهري طبيعت وارو- تيز خُبع. بدمزاج.

idem.

دُرسُن: ذ (سن) نظارو- ڏيکاء. مشاهدو. ديدار.

appearance, sight, view, image.

درشن ڏيڻ: ديدار ڪرائڻ. پاڻ پُساڻ.

to appear before one, to visit, show up.

دَرويش: ذ (ف) فقير - منگتر. پختل بزرگه. سالک. نيک. سادي طبيعت وار. مسكين.

a begger, mendicant, pious, sage, sagacious, wise, discerning, prudent, savant, scholar, darvesh.

درويش صفت: ص. اهر مائتر جنهن ۾ درویشن واريون خويرون هجن.
sagacious, wiseman, prudent, savant, scholar, darvesh.

درويشي: ث. فقيرن جو طريقو. بزرگي. دينداري.
sagacity, wisdom, insight, sagaciousness, sage-ness, sapience.

دَرمهر برهه: ط (ف) هيٺ مٿي - اُٺ پُٺ. گڏوڇڙ - چڙوڇڙ.
scattered, dispelled, dispersed, dissipated, strewn, strewn, segregated, sequestered.

دَرمهر دَرمه: ذ (ع) دَرم (چانديءَ جو سڪو).
a kind of coin, a silver coin, the currency of some Middle-eastern countries.

دَري: ث. کڙڪي - کڙڪي. جاري. گلمر. فراسي. ونجهوتي راند جو هڪ خانو يا باري.

a window, trap-door, a postern, an open space in a wall, floor-covering, carpet, a shutter, a cupboard in a wall, a dividing line in a game.

دَريون: ث. ويجهوتي راند لاءِ زمين تي ٺهيل خانو - پارون.
the square lines of a game played within those lines.

دَري: ث. دَهر (گڏ). بيل گاڏي جي ٿيڻ کي جهلڻ واري لوهي آڻ.
a kind of double necklace of gold beads, an ornament for the neck, an axle.

دَريا: دَريا: ذ (ف) پاڻيءَ جو وڏو قدرتي وهڪرو - وڏي ندي.
a river, a natural flow of water.

دَريا بُرد: ث. دريا جي ڇڏيل زمين.
land left by the river due to change of its course, diluvial, inundated.

دَريا خورو: ث. دريا جي پاڻل زمين. دريا جي کاڌل زمين.
the land eroded by a river, the washed away land (which is no more available for cultivation).

دَريادل: ص. سخي - فياض.
generous, magnanimous, benevolent, chivalrous, bounteous, munificent, openhanded.

دَرمياتو: ط. وڃون. وڃڻو. موافق. معتدل.

middling, fair, central, suitable, proper, appropriate.

دَرمياني: ط. وچ وارو. اندريون.

middling, central, interior, internal.

دَرنده: ذ (ف). درند. درنده (چيري ٿاڙي کائيندڙ جانور. خونخوار - وحشي).
a beast of prey, savage, ferocious, wild, feral, ravenous, rapacious.

دَرنگو: ص (ف) ٻه رنگو. منافق. بي وفا. (ث. دَرنگي).
two coloured, bicolour, hypocrite, dissembler, unbeliever, unfaithful, faithless, recreant, disloyal.

دَرو: ذ (ف). دَره. ٻن جبلن جي وچ واري وادي جنهن ۾ ندي وهندڙ هجي. ٻن پهاڙن جي وچ وارو رستو - ٺڪ.

a valley, a pass through a mountain.

دَرو: ذ (ع). دَره (چمڙي جي وڏي جنهن سان شرعي سزا ڏجي).
a leather-strip, flog, whip, lash, stripe, hide, flag-celle.

دَروازو: ذ (ف). دروازو (جاء جو لنگهه - در - ٻنڀو).
door, doorway, gate, entrance, portal, way.

دَرواڻ: ذ. دربان.
a door keeper, gate-keeper, guard, sentry, sentinal.

دَرو: ذ (ف) رحمت جي صلوا. استغفار. ثنا. دعا.
blessing, prayer, supplication, entreaty.

دَروغ: ذ (ف) ڪڙو - ڪذب. بهتان.
lie, falsehood, canard, falsity, fib, untruth.

دَروغ گوئي: ث. ڪڙو ڳالهائڻ. بهتان بازي.
falsehood, prevarication, misstatement, misrepresentation, falsity, fib.

دَرون: ط (ف) اندر - منجهه - وچ ۾.
inside, inward, within, inner, internal, indoors.

دَرون پردہ: ط. پري ۾ (ڪل. ويڙهيل). ڳجهيءَ طرح. لڪ ۾.
in secrecy, screened, private, privately, secretly, internally, by stealth, covertly.

دَروني: ط. وڃون - اندريون. مخفي - ڳجهو.
internal, private, secret, confidential, covert, surreptitious, clandestine

browbeat.

دڙوڙ: د. تڪليف- جاکوڙ مصيبت، سختي، درد.

pain, affliction, misery, distress, constraint, grieve, agony, suffering.

دڙوڙ پٽڻ: تڪليفون سھڻ، سختيون سھڻ، جاکوڙ ڪڍڻ.

to sustain pain, undergo affliction, misery, distress, grievance.

دڙوڙو: د. ڌمڪي- ٿڙي، چڙپ، ڊپ.

threat, menace, intimidation, make fearful, endanger, imperil, jeopardize, peril.

دڙوڙو ڊاڀ: د. ڏڙو ڏيکار، جٺ ڦٽ.

idem.

دڙوڙو: د. ڪپڙي تي داغ (مس، سڦي وغيره جي)- چٽو، ڊگ (ڏوڙي جي).

blot, stain, smut, blur, spot.

دڙوڙو: م. دڙوڪا ڏيڻ، جٺ ڪرڻ، هل ڪرڻ (ناراضگي مان).

to quarrel, argue vehemently, altercation, brawl, bickering, embroilment, feud, dispute, fuss.

دڙوڙو: د. مٽيءَ وغيره جو ڊگ، ڍير، ڦٽل شهر يا ڳوٺ جي مٽيءَ وغيره جو ڍڙو ڊگ.

a heap, lump, mass, bank, mound, pile, pramid, mow, stockpile.

دڙوڙو: د. گور (دريا، چولين، طوفان جي)- گجڪار.

the noise made by stormy water, the sound of waves.

دڙوڙو: د. جانور (گهوڙي، اٺ وغيره جي) جي زور سان پٽ تي لت.

a stroke or stamp with the foot (of horse or camel), the pawing of a horse.

دڙوڙو هڻڻ: ڀڙنگ ٿپا ڏيڻ، زور سان پٽ تي لتڻ هڻڻ.

to jump, bounce, hop, leap, lop, spring, vault, thumping the ground.

دڙي: د. مٽيءَ جي ڊگي (جيڪا زمين جي حد کي نروار ڪري). ننڍو ڊگ.

a small mound of earth to mark a boundry, boundry mark, landmark, an earthen mound.

دڙو: د. اڏامندڙ مٽيءَ جي سنهي ڇٽو- لت.

dust, powder, sprinkle fine earth.

دڙو: ص (ف) چور، بيوقوف، ڇٽ.

a thief, fool, dupe, simple, poor, guileless.

دريا دلي: د. سخاوت- نياضي.

generosity, liberality, magnanimity, benevolence, munificence, openhandedness.

دريائي: ص. دريا جو- دريا وارو.

of the river, belonging to the river.

دريائي گهوڙو: د. گهوڙي جي شڪل وارو هڪ بحري جانور.

a sea urchin, a kind of sea or marine animal, sword fish, sail fish, marlin fish.

دريافت: د (ف) ڳولا- تلاش، جانچ، پڇاڇاڇا، ڪوڃا، عدل- انصاف.

investigation, inquiry, invention, finding, discovery, justice, equity, amity.

دريجه: د (ف) دري- ڪڙڪي، لوڳو.

a window, a small opening, trap-door.

دريوڙو: د (ف) پيڪ- گداڻي.

begging, beggary, poverty, destitution, impoverishment, pauperism, poorness.

دريوڙو گر: ص. پينو، بڪاري- گداگر.

beggar, poor, destitute, pauper, broke, indigent, needy, impoverished.

دريده: ص (ف) ڦاٽل- چيريل.

splitted, fissured, cracked, chinked, sawed, slitted,

دريده ڏهن: ص. جيڪي زبان تي اڇي چني ڏيندڙ، ڦاٽوڙو دهل، بد زبان گستاخ.

insolent, arrogant, proud, disdainful, haughty, overbearing, lofty, hubristic.

دريغ: د (ف) انڪار، نفرت، ڏک- افسوس.

refusal, regret, denial, grudge, pain, distress, grief, affliction, misery, sorrow.

دڙو: د. دڙوڪا، تپيه، جٺ ڦٽ، گرو- هل، ڪڙڙ جي ڳڙ.

threat, intimidation, menace, defiance, denunciation, noise, uproar, clamour, tumult, to dress the land with a hoe or spade.

دڙ دلاسو: د. دڙوڪا ڏلاوي، آسرو ڏلاسو.

threat and support at the same time, solace, consolation.

دڙوڙو: م. دڙوڪا دھسان ڪرڻ، چڙبون ڏيڻ، ڦمڪائڻ، هيٺائڻ.

to domineer over, bully, harass, intimidate.

دست شفقت: ذ. پيار جو هٿ. مهرباني - عنايت.
love, affection, devotion, fondness, kindness, favour, regard, esteem.

دست غيب: ذ. لڪل ذريعي واري ڪمائي. ازغيب مدد.
providence, luck, chance, fortune, support or help from unknown source.

دست قدرت: ذ. قدرت جو هٿ. اختيار - وس.
providence, ability, support, luck.

دست نگر: ص. محتاج - حاجتمند.
dependent, in need, needy, subordinate, poor, destitute, impoverished, necessitous, indigent.

دست و پا: ذ. هٿ پير. حيل و سلا.
available resources, means, effort, search, endeavour.

دستي: ص. هٿ جو. هٿ وارو. هٿ ۾ رکڻ جو.
by hand, of hand, portable.

دستار: ث (ف) پڳڙي. پتڪو. علمي فضيلت طور ٻڌايل پڳ.
turban, headcovering, headdress (head-dress worn by Muslims).

دستاربندي: ث. پڳ ٻڌڻ جي رسم (وارث). يا ديني علم جي تحصيل ڪندڙ کي.

the tying of a turban (a ceremony performed on completion of religious education), wearing of a turban on succession.

دستانو: ذ (ف) هٿن تي پائڻ جو غلاف. هڪ قسم جو گھ.
a glove, an ornament for wearing in the fingers and the hand.

دستاويز: ذ (ف) لکيت - تحرير. سَنَد. حڪومت جي مُهر وارو ڪاغذ (جنهن تي قبوليت لکجي).

a written voucher, a note of hand, bond, title-deed, document, a stamp-paper.

دستبرخوان: ذ (ف) ڪپڙو (جنهن تي ماني رکي ڪائجي).
table-cloth, a cloth on which food is laid.

دستخط: ذ (ف) هٿ جي لکيت. هٿ اڪر. تحرير. قلمي نسخو. صحيح جو نشان.

hand writing, (piece of) writing, manuscript, signature, sign, autograph.

دسترس: ث (ف) پهچ - رسائي - پڄندي.

دُڙد: ص (ف) چور.

thief, robber, larcenist, prig, purloiner, stealer.

دَس: ذ (ف) دھ. دھ يا دھن کان وڌيڪ تعداد. ڪن به شين جو گھڻو انداز (جئن دَلن جو دَس، دھلن جو دَس، گارين جو دَس، ڪڪڙن جو دَس وغيره). وسڪارو - توڙيو (گارين جو).

a roll on a drum, volley of musketry, the crow of a cock, ten or more than ten together, a large quantity of something, multitude, crowd, flock, legion, scores.

دِس: ث (سن) دشا. دَس - طرف.
direction, course, quarter, side, corner.

دَسْت: ذ (ف) هٿ. پتڙو ڪاڪوس.
hand, faeces, excrement.

دست اندازي: ث. هٿ وڃڻ. تنگ اڙائڻ - مداخلت. ٻئي جي ڪم ۾ هٿ ڀرڻ.

meddling, interference, interfering, intrusive, impertinent, meddlesome, obtrusive.

دست بُرد: ث. خيانت - خرد بُرد. ناجائز استعمال (رقم جو) - غبن.
misuse, abuse, perversion, exploitation, dishonesty, pilferage, breach of trust.

دست بردار: ص. هٿ کڻي ڇڏيندڙ. سرپرستي يا واسطو نه رکندڙ بي تعلق. لادعوي.

to withdraw, renunciate, abjure, forswear, recant, give back, surrender.

دست بستہ: ظ. هٿ ٻڌي. با ادب.
with respect, regard, consideration, esteem.

دست بدمست: ظ. هٿو هٿ.
hand to hand, quickly, a quick (hand) delivery.

دست بوسي: ث. هٿ چمڻ (عزت مان).
to kiss the hand out of respect, regard, esteem, consideration.

دست دَراڙي: ث. هٿ ڪس. ٻئي جو حق ڪسڻ. هٿ ڀرڻ. اٽڪار. مداخلت (ڪم ۾).

oppression, violence, persecution, force, coercion, compulsion, constraint, duress.

دست راست: ذ. ساڄو هٿ. ساڄو مددگار. ساڄو ساٿي.
helper, supporter, mate, friend, confidant, intimate, adherent, henchman.

to overpower, overcome, conquer, beat down, defeat, reduce, subdue, subjugate, vanquish, knock over, prostrate, overwhelm, overthrow, humble over.

دُسر، دُشور: ذ (ن. دشال) دُشالو.

a fine woollen cloth.

دَسَرَوَ: ذ. هندن جو هڪ ڌرمي ڏينهن (جيت معيني جي ڏهين تاريخ، انهي ڏينهن تي شري رامچندر، راڻ کي ماريو هو).

Dashra, the tenth day of Asu on which the Hindus worship the kandi tree, and at night throw up fireworks in honour of Ram's victory over Ravan.

دُسي: ث. خار- دُئس- غيرت.

enmity, animosity, animus, antagonism, antipathy, hostility, rancour.

دُشالو: ذ (ن) اوني يا ريشمي چادر.

a double shawl, two shawls as worn together, a double-folded woollen cloth.

دُشت: ذ (ن) رڻ پٽ- صحرا- ريگستان.

desert, waste, barren, wasteland, wild, wilderness, wildness, wild land.

دشت پيما: ص. پيماڻ ۾ گھمنڊو سياح.

a visitor or visitant of wild, wilderness or desert, traveller, journeyer.

دشت نوروڌ: ص. پيماڻ پار ڪندڙ.

a person who crosses a desert or wild land, wanderer, traveller.

دُشت پيمائي، دُشت نوروڌي: ث. پيماڻ ۾ رولڻو- آوارگي.

to go about wandering, a journey accross or in a desert or wild land, ambulatory, nomadism.

دُشت: ص (سن) ظالم- بيرحم- دشمن.

bad, wicked, depraved, wrong, evil, iniquitous, sinful, vicious, reprobate, immoral, enemy, foe.

دُشمن: ذ (ن) ويري- عَدُو- بدخواه- مخالف.

enemy, foe, wicked, revengeful, vindictive, vengeful, opponent, adversary, antagonist, anti.

دُشميني، دُشمنو: ث. وير- عداوت، مخالفت.

enmity, hostility, hatred, animosity, animus, antagonism, antipathy, hostility, rancor.

دُشنامر: ذ (ن) گار.

reach, power, influence, authority, prestige

دُستڪاري: ث (ن) هٿ جو هنر. هنر- ڪاريگري.

handicraft, needle work, craft, art.

دُستڪش: ص (ن) ڪر مان هٿ ڪڍي ويندڙ- لاتعلق.

leaving in the learch, abandoning half way, unrelated, deserted.

دُستگيري: ص (ن) هٿ وٺندڙ، مددگار- حامي. مشڪل مان پار ڪندڙ.

helper, patronizer, a patron, sponsor, backer, supporter.

دُستگيري: ث. مدد- حمايت.

help, patronage, backing, spohsorship, support.

دُستو: ذ (ن) هٿيو- مٺيو. مٺالي ڪٽڻ جو مُهر، جُٿو (فوج جو). 24 ڪاغذن جو سٿو.

a handle, pestle, a haft, handful, a quire of paper, a division of an army, a body of men.

دُستور: ذ (ن) روش- چال- ڍنگ- رسم- ريت- قاعدو- قانون- آئين.

manner, mode, custom, fashion, common practice, law, constitution, rule, principle.

دُستور العمل: ذ. قاعدو قانون. طور طريقو. حڪومت جو سرشتو.

a regulation, rule, procedure, code, a body of instructions, tables, form of government.

دُستوري: ص. دستور موجب. رواج مطابق.

a perquisite, fee, routine, custom, common practice, normal.

دُستي: ث. هٿ ۾ پائڻ جو هڪ گھڙ. هٿ جو چنبڻو. پاسرائي واري گوشت جي سٿي.

a kind of bracet for wearing over the hand, a piece of mutton from shoulder of the animal.

دُستياب: ص (ن) هٿ آيل. مُيسر- حاصل.

procurable, avilable, attained, attainable, obtainable.

دُستياب ٿيڻ: حاصل ٿيڻ- هٿ لڳڻ.

to be available, to have been obtained, procured, attained, in hand.

دُسنَ: ث. زوري زبردستي.

forcefully, forcibly, might and main, mightly.

دُسنَ: م. پاڪر وجهي ڪيرائڻ. لپٽائڻ (ملهه، مقابلي يا جھيڙي ۾).

شڪست ڏيڻ. هيٺان ڪرڻ- زير ڪرڻ.

an invitation card, invitation letter.

دُعي مُدعي: ص. فریادی و جوابدار. پئی دُریون. (ظ) آمعون سامعون-ریور

plaintiff and defendant, accuser and accused, opponent, both parties in a legal action. face to face. in presence of.

دُها: ث (ف) درکو- فریب. کُیت. وِساه گهاتی. نِگي- دولاب. deceit, fraud, imposture, cheating, guile, cunning, deception, sham, swindle, gyp.

دُغاباز: ص. دولابي. نِگي. فریسي. deceitful, fraudulent, fraud, dishonest, knavish, mendacious, untruthful, shifty.

دُغا ڏيڻ: وِساه گهاتی ڪرڻ. وِعدی خلافي ڪرڻ. to deceive, defraud, cheat. to go back on one's word or promise.

دُغل: ذ (ف) اندر جي خرابي. نِگي. بدافعايي. گوشت يا ڌوئري جو ڍڳ. deceptiveness, fallacy, casuistry, deception, delusion, equivocation, an accumulation of meat or curd.

دُغلبازي: ث. نِگي. دولاب. دُغلبازي. deceitfulness, cheating, fraud, deception, chicanery.

دُڦ (ڦ) : ذ (ف) وِجت جو هڪ ساز (تالعيءَ جھڙو. هڪ پاسي کُل پڙهيل. ٻيو پاسو کليل- دُڦ. tambourine, a percussion musical instrument.

دُڦ: ص. چُت- ناس. اُڇڙ. برباد. waste, barren, ravage, depredate, despoil, desolate, spoil, devastate, harry, pillage, sack, scourage, spoliage.

دُڦ ڪرڻ: پينگ ڪرڻ. اُڏائي ڇڏڻ (ملڪيت). برباد ڪرڻ. to waste-away, scoundering, extravagance, wanton destruction, havoc, prodigality, ravage, ruin.

دُڦاتر: ذ (ع) 'دُفتر' جو جمع. offices, bureaus, departments, office rooms. **دُڦتر:** ذ (ف) آفيس جي لکپڙهه يا حساب ڪتاب جا ڪاغذ- رڪارڊ.

آفيس. وڏو ڪتاب. ڊگھو قصو. office records, accounts books, archives, an office, bureau, room, department, charge, register. record-book, a long story.

abuse, invective, swear, decry, derogate, outrage, vituperation, obloquy, scurrility.

دُشوار: ص (ف) مشڪل- ڏکيو- اهنجو. تڪليف ڏيندڙ. difficult, hard, arduous, formidable, labored, laborious, strenuous, toilsome, tough, uphill.

دُشوار گذار: ص. جتان لنگھڻ ڏکيو ٿئي. ڏکيو لنگھ. difficult, laborious, strenuous, toilsome, uphill, rugged.

دُشواري: ث. ڏکيائي- مشڪلات- اهنجائي- دقت. difficulty, hardship, asperity, hardness, rigor, vicissitude.

دُعاء: ث (ع) التجا- عرض. اهو جملو جنهن ۾ خدا کان ڪجهه گهرڻ لاءِ وري وري چئجي. مناجات. برڪت وارا الفاظ. پلائي واري مراد. prayer, benediction, blessing, entreaty, plea, supplication, thanksgiving.

دُعا سلام: محاورو. عليك سليڪ. گھنگو. to greet, a greeting, blessing, salute, conversation, colloquy, dialogue.

دُعاگو: ص. خير گھندڙ- ٻيو چاهيندڙ. one who prays for another's welfare, a well-wisher,

دُعا گهرڻ: مراد گهرڻ. آسيس گهرڻ. حاجت رواني پوري ٿيڻ. (خدا کان) مغفرت گهرڻ. التجا ڪرڻ.

to pray, appeal, beseech, entreat, implore, importune, invoke.

دُعوي: ث (ع) طلب- گھر. فریاد (حق طلبي لاءِ). مقدمو. a claim, plaint, accusation, demand, lawsuit, suit, charge, action, case, cause, complaint.

دُعويدار: ص. حق گھرنڙو دانھين- فریادي. a plaintiff, claimant, accuser, prosecutor.

دُعوي ڪرڻ: حق چٽائڻ. حقداري جو مقدمو ڪرڻ. to make a claim, to demand, lodge a complaint, prosecute, file a lawsuit, legal action.

دُعوت: ث (ع) سڏ- ڪوٺ. شادي وغيره ۾ شريڪ ٿيڻ لاءِ سڏ. مانيءَ جو سڏ.

an invitation, call, an invitation on the occasion of a marriage etc.

دُخوار. نامور. ذ. ڪوٺ جي سڏ وارو ڪاغذ.

دَفْتَر دَارُ: ص. ڪمشنر جي پاران زمين جو رڪارڊ رکنڊو آفيسر.

a revenue assistant of the Collector or the Commissioner. an officer of land records.

دَفْتَرِي: ص. آفيس يا رڪارڊ سنڀالي رڪنڊو ملازم.

one who has charge of office record, registers, books, or public archives. a clerk.

دفتري داخل: ڪو عرض يا ڪا رٿا بنا فيصلي جي دفتر ۾ رکي ڇڏڻ.

ملتيوي-نامنظور.

to keep pending, an issue which is adjourned for decision; not entertained, not accepted, regretted, declined.

دَفْتَرِي: ث. تمار ٿلهو ڪاغذ (جلد ڇاڙهڻ جي ڪم اچي) - پائو.

pasteboard, cardboard, a thick paper for covers.

دَفْع: ظ (ع) پري-دور.

repulsion, warding off, aversion, abhorrence, away,

دفع الوقتي: ث. وقت تارڻ لاءِ بهاني بازي.

beguiling the time, to postpone or adjourn for the time being on some flimsy ground.

دفع ڪرڻ: دور ڪرڻ. تارڻ (اڪين اڳيان). هٽائڻ. ڇڏ ڪرڻ. ختم ڪرڻ.

to repel, avert, keep off, rebuff, repulse, stave off, destroy, annihilate, decimate, ruin.

دَفْعَتاً: ظ (ع) هڪ ئي پيري. اڄوتو-يڪدم.

suddenly, all at once, within no time, abruptly, unexpectedly, unawares.

دَفْعُو: ذ (ع) پيرو-گهرو-وارو. قانون جو فقرو.

a time, turn, section, article, rule, part.

دفعي دفعي: ظ. پيري پيري-هر گهمري. وري وري.

constantly, frequently, continuously, perpetually, repeatedly, again and again, ever, invariably.

دَقْن: ذ (ع) پورڻ (زمين ۾).

burial, interment, entombment.

دفن ڪرڻ: زمين ۾ پورڻ. قبر ۾ لاش رکڻ. هميشه جي لاءِ ختم ڪرڻ (معاملو). گم ڪرڻ.

to bury, inter, entomb.

دَقْنَتاً: م. پورڻ (زمين ۾). قبر ۾ رکڻ (لاش).

the act of burial or interment.

دَقِينُو: ذ (ع) پوريل خزانو. ناڻو.

buried treasure. treasure-trove,

دَق: ذ. هڪ ٻئي مٿان سٿيل رلين جو ڳڻ.

a number of quilts kept or laid over one another.

دَق ڪرڻ: سيءَ يا تب ۾ هڪ ٻئي مٿان ٻه ٽي رلين وجهڻ (جئن هوا نه لڳي ۽ جسم مان ڀڳهر نڪري).

to put a number of quilts over a person suffering from fever to prespire him (which will help in bringing down the body temperature).

دَق: ذ. هوا جي زور تي آڏاڻل ڏور جو غبار.

a wind-storm, dust-storm.

دَق تي بندوبست ڪرڻ: خاطريءَ کان سواءِ ڏکي تي ڳالهه چوڻ.

to say or ask something without concrete proof; to utter without proof.

دَقَرُو: ص. ٿلهو متارو. تندست ۽ ٿلهو. (ث. دَقَرِي).

fatty, fat, heavy, massive, healthy, weighty, obese, fleshy, corpulent, overweight, portly, stout.

دَقَعُ: ذ. ڌنڌ يا غبار وانگر نظر ايندڙ جسم. غبار-ڌنڌ (هوا ۾ مٽي ۽ ڌوڙ جي).

appearance of a semi-visible body. a dust-storm.

دَق: ث (ع) سلڻ (بيماري). (ص) سٺو. عاجز-ڪڪ. مشڪل.

T.B. (tuberculosis), infection by *Mycobacterium tuberculosis*. thin, lean, helpless, powerless, difficult, hard.

دَق ڪرڻ: تنگ ڪرڻ. بيزار ڪرڻ. هلاڪ ڪرڻ. ستائو-آزارڻ.

to vex, annoy, trouble, abrade, bother, chafe, fret, provoke, irk, ruffle, gall, tease.

دَقَاتِق: ذ (ع) دقيقه جو جمع. باريڪ نُڪتا.

very fine distinctions, fine points.

دَقَت: ث (ع) ڏکيائي-تڪليف. تنگي-سوزھ. بيزاري-هلاڪي.

trouble, annoyance, pain, ache, difficulty, intricacy, distress, worry, strain, stress, inconvenience, vexatious.

دَقَت طلب: ص. ڏکيو-اعنجو-مشڪل.

troublesome, annoying, troubling, vexatious, stressing, difficult, arduous, formidable, severe, strenuous.

دَقِيَانُوس: ص (ع) پراڻو-ڪهنر. قديم (ذ) هڪ رومن بادشاهه جيڪو

very fine distinctions, fine points.

trouble, annoyance, pain, ache, difficulty, intricacy, distress, worry, strain, stress, inconvenience, vexatious.

trouble, annoyance, pain, ache, difficulty, intricacy, distress, worry, strain, stress, inconvenience, vexatious.

trouble, annoyance, pain, ache, difficulty, intricacy, distress, worry, strain, stress, inconvenience, vexatious.

trouble, annoyance, pain, ache, difficulty, intricacy, distress, worry, strain, stress, inconvenience, vexatious.

trouble, annoyance, pain, ache, difficulty, intricacy, distress, worry, strain, stress, inconvenience, vexatious.

trouble, annoyance, pain, ache, difficulty, intricacy, distress, worry, strain, stress, inconvenience, vexatious.

trouble, annoyance, pain, ache, difficulty, intricacy, distress, worry, strain, stress, inconvenience, vexatious.

trouble, annoyance, pain, ache, difficulty, intricacy, distress, worry, strain, stress, inconvenience, vexatious.

دَڳُ: م. پڙڻ (باهه). دَڳُڻ. جاڳڻ (فتن).
to smoke or give out smoke, to light, to be
roused, to foment trouble, provocation.

دَڳِي: ٺ. ٺڪر جو هڪ ٿانوَ (ڪنگري يا لوتي جهڙو).
a small earthen vessel.

دَڳِي: ص. دَڳويل. غمگين. بيمار. اگهو.
afflicted, sorrowful, unhappy, woeful, melan-
choly, dolorous, mournful, sick, ill, down, sickly.

دَڳِيآرو: ص. دَڳِي. (ٺ. دَڳِياري).
sickly, afflicted, sorrowful, dolorous, mournful.,
woeful.

دَڳاڙو: ڏ. حَقِي يا پيڙي جو وڏو سُوتو.
a long pull on a cigarette or huqah, a large puff of
cigarette.

دَڳاڙا هڻڻ: وڏا سُوتا هڻڻ. پٽاڪون هڻڻ.
to take large puffs, to boast, brag, boasting, gas-
conade, prate, puff.

دَڳمار: ڏ. گهوڙي جي پنڌ جو هڪ نمونو - دَڳُ.
the rough trotting of a horse.

دَڳمارو: ڏ. دَڳ چال وارو گهوڙو.
a trotting horse.

دَڳاند: ڏ. (ف) ٻه دفعا. ٻه رڪعتون (نماز).
twice, on two occasions, two times, a prayer of
two rakats.

دَڳر. ڊيگري: ص (ف) ٻيو. ٻئي رنگ جو. اُٺ پٺت. هيٺ مٿي.
else, otherwise, another, more, second, of other
colour, upside down, topsy-turvy, in confusion

دَڳران: ص. پياڻي رکندڙ - بغضي. (ڏ) هڪ قسم جو وڏو پکي.
selfish, egocentric, self-centered, enemical, vin-
dictive, vengeful, revengeful, a large bird.

دَڳنو: ص (ف) دوگند. ٻيڻو. ٻنڙو.
twice two times, double, twofold, dual.

دَڳو: ڏ. وڏو شاهي رستو. گس. پيڇرو.
a road, highway, roadstead, passage, path.

دَڳ وِلاڻ: وٽ ڏيکارڻ. رهنمائي ڪرڻ.
to guide, show the way, direct, lead, steer, es-
cort, shepherd.

دَڳ وِلاڻ: روانو ڪرڻ. لڙي ڪڍڻ. ڪڍي ڇڏڻ (ڪم يا ذميداري مان).

349ع مر تخت نشين ٿيو (اصحاب ڪهف سندس زماني ۾ پيا وڃن ٿا).
old, ancient, antique, bygone, former, a Roman
sovereign.

دَڳيانوسِي: ص. پراڻن خيالن وارو - قدامت. پسند.
outmoded, obsolete, antique, old-fashioned, anti-
quated, archaic.

دَڳيڻ: ص (ع) باريڪ - سنهو. تمام ٿورو. ڳوڙهو - منجهيل.
subtle, fine, thin, minute, delicate, hairline, thin,
attenuate, perplexed, tangled, puzzling.

دَڳان: ڏ (ع) هٿ. واپار جي جاءِ.
a shop, a workshop, store, outlet, showroom.

دڪاندار: ص. هٿڪي. واپاري.
shopkeeper, storekeeper, salesman.

دڪانداري: ٺ. هٿ واپار. واپار وڙو. ڏيئي لپي.
shopkeeping, storekeeping, business, commerce,
trade, enterprise.

دَڳو: ڏ. تولو (وزن). تولي جيترو مڪڻ (ننڍڙي ٻار کي ڪارائڻ لاءِ).
one tola (around 12 grams) butter which is usual-
ly provided to an infant.

دَڳِي: ٺ. ننڍڙو ٿلهر. ڏاڪڻ جو ڏاڪو.
a raised platform, mound, a step of staircase.

دَڳِي: ٺ. تاس ۾ ٻن ڏانڻ وارو پتو.
a playing card of two points.

دَڳ: ڏ (سن) بيماري - مرض. سُور - اهنج. غم - دَڳ.
pain, suffering, grief, sorrow, ache, misery, dis-
tress, anguish, affliction, regret.

دَڳ سَڪ: ڏ. دَڳ سڪ - رنج ۽ راحت.
pain and pleasure, ups and downs of life.

دَڳان: ڏ. دڪان. ڪنهن هنرمند ڪاريگر جي ڪم ڪرڻ وارو هنڌ
(ڪپيار، ڪوري، مڇي، واڏو).

shop, workshop, place of work of some
workman.

دَڳائڻ: م. ٻارڻ (باهه). جاڳائڻ (باهه). جهيڙو. دَڳائڻ.
to kindle, light, fire, to rouse, wake, waken, stir,
excite, provoke, motivate, prime, stimulate, fo-
ment.

دَڳدانڪ: ص. دَڳ جهڙو. افسوسناڪ.
painful, aching, afflictive, hurtful, galling, sor-
rowful, woeful, miserable.

دل ڀرجي اچڻ: ڏکارو ٿيڻ. روشمارڪو ٿيڻ.
to be moved (with tears), piqued, affected, awed, demed.

دل ڀرجڻ: ڪٽو ٿيڻ - بيزار ٿيڻ
to be disgusted, frustrated, baffled, balked, dashed, disappointed.

دل تان لهڻ: وسري وڃڻ. نه وٺڻ
to forget, neglect, disregard, fail, ignore, miss, omit, slough over, slur over.

دل تي: ط. مرضي موجب. ڏوٽي. چڱي طرح.
to one's choice or satisfaction, by heart, appropriately.

دل تي چڙهڻ: ياد اچڻ.
to remember, recall, bethink, reminisce, revive.

دل تي هٿ رکڻ: احساس ڪرڻ. پنهنجي حالت سان ڀيٽڻ.
to compare, percept, become aware, presume,

دل ٿيڻ: وٺڻ. چاهه ٿيڻ. شوق ٿيڻ.
to feel an attachment, please, suit, agree with, to approve, like, desire, an inclination, eagerness, avidity.

دل ٽٽڻ: همت هارجڻ. شوق ڪڍڻ.
to be disheartened, disgusted, dejected, dispirited, disparaged.

دل ٺڌڻ: خوش ٿيڻ. فرحت اچڻ.
to be happy, glad, joyful, joyous, satisfied.

دل ٻڪي ڪرڻ: حوصلو ڌارڻ. صدمو برداشت ڪرڻ. پڪرارادو ڪرڻ.
to have presence of mind, to bear, sustain, endure, tolerate, make heart, to resolve, intend.

دل جلجڻ: ساڙ لڳڻ. حسد ٿيڻ. ڪاوڙ لڳڻ.
to feel envious, angry, jealous, invidious, acrimonious, indignant.

دل جمع رکڻ: خاطري ڪرڻ، يقين رکڻ، پروسو رکڻ.
an ease of mind, satisfaction, security, confidence, consolation, faith, hope, reliance.

دل جي ڳالهه: ث. مرضي. راز.
wish, will, desire, covet, secret.

دل جملڻ: همت ٻڌڻ. حوصلو ڪرڻ.
to show courage, be bold, daring.

to send away, to show off, drive away, relieve, dispense, discharge, spare.

ڊگ: ذ. جميل شيءِ جو چڪو (ڏوٽي يا مکڻ جو چائو). رت جو جيل داغ. ماس جو ٽڪر.

a lump of curds, a lump or clot of blood, a lump of meat or flesh.

ڊگلو: ذ. ڏهريءَ جو پتلو. (ص) پتڙو ۽ ٿلهو.
the pendent of necklece, plump, rotund, chubby, pudgy, roly-poly.

ڊگرو: ذ. اختيار - حڪم. قبضو.
power, force, order, authority, control, command, domination, might, sway, possession, dominion.

ڊگرو ڄماڻ: زوري مالڪ بنجي ويهڻ. حڪم هلائڻ. قبضو ڄماڻ.
to occupy forcibly, a forcible occupation, domination, might, control, sway, authority.

ڊگيدار: ص. حڪم هلائيندڙ. حاڪم.
sovereign, ruler, king, prince.

ڊڳ: ذ. ڊگ - انبار. ڪڪرن جو ڏس. جيتن جو جهنڊ. ماڻهن جو انبوهه. لشڪر - ڪٽڪ (هڪ ڏند ڪٿا موجب دنيا ۾ ساھوارين جا اڍائي ڏل آهن: هڪ ڏل مڪو، ٻيو ڏل ماڪوڙيون، آڏ ڏل مياڻي سڀ ساھوارا).

much, abundant, plentiful, crowing of cocks, cluster of insects, throng of people, army, armed force, a body of living creatures,

ڊل: ڌ (ڦ) قلب - مَن - هنيون. اندر - باطن. همت - جرئت. خواهش. مرضي. وچ. مرڪز.

the heart, soul, wish, courage, generosity, liking, mind, intention, purpose, center, midpoint, core, middle part.

ڊل اٽڪڻ: نيهن لڳڻ - عشق ٿيڻ.
to set one's heart, fall in love.

ڊل ٻڌڻ: حوصلو ڪرڻ. هام هڻڻ.
to take heart, show courage, dauntlessness, mettle, guts, resolution, spirit.

ڊل ٻڌڻ: بيهوشي ٿيڻ.
(of heart) to sink, feel enervated, loose senses.

ڊل ڀڄڻ. لوڙڻ: مايوس ڪرڻ. نااميد ڪرڻ. هٽائڻ (ارادي تان).
to dishearten, to disappoint, discourage, demoralize, disparage, dispirit, dissuade, deter.

دل دکيءَ ۾ رکڻ: دلجا ڪرڻ (طنز)، آسرو نه رکڻ.

to remain on (empty) promises, without hope.

دل ڏوڪڻ: ڊپ يا انديشي کان گھبرائڻ.

to feel nervousness, a desponding mood.

دل رکڻ: دلداري ڏيڻ. ڏو ڏيڻ.

to console, comfort, solace, buck, cheer, upraise.

دل سان: ظ. شوق سان، توجه سان.

with heart and soul, with full attention.

دل سان لڳڻ: ياد اچڻ، اعتبار اچڻ، وسهڻ.

to believe, understand, expect, assume, gather, suppose, take, agree.

دل ڪڇي ٿيڻ: اُٿيءَ جو خيال ٿيڻ (خراب ڪاڏي يا بد هضمي کان).

to feel nausea, queasiness, an urge to vomit.

دل ڪڍڻ: اُڪير ٿيڻ - سڪ ٿيڻ. ملڻ جي تانگهه ٿيڻ.

to feel yearning after, eagerness.

دل ڪٽي ڪرڻ: دل ڏاڍي ڪرڻ. مرضي جي خلاف قبول ڪرڻ.

to become hard, to accept against the wishes, to sustain.

دل ڪوسي ٿيڻ: ڏکونجڻ، ڪاوڙجڻ.

become grieved, angered, raged, frustrated.

دل کٽي ٿيڻ: ڪڪ ٿيڻ - بيزار ٿيڻ. ورجڻ. مُنھان پوڻ.

to be disheartened, become vexed, worried, harassed, disgusted, fed up, tired, weary, repelled, sickened

دل کولي: ظ. چڱيءَ طرح - بخوبي.

with open heart, appropriately, properly, adequately, becomingly, fittingly.

دل لڳائڻ: چاه رکڻ (ڪم سان). ڌيان ڏيڻ.

to set one's heart, to feel passion, love, affection, amused (with), to pay attention.

دل لاهڻ: بي همت ٿيڻ. نا اميد ٿيڻ.

to loose heart, become disappointed, despaired, frustrated, baffled, balked.

دل لوڏو کائڻ: بي يقيني ٿيڻ.

a pang of uncertainty, disappointment, despair.

دل لوڙهڻ: بي همت ٿيڻ، نا اميد ٿيڻ.

to loose heart, become disappointed, despaired, frustrated, baffled, balked.

دل مان ڪڍڻ: وساري ڇڏڻ.

to forget, neglect, discount, disregard, elide, fail, ignore, miss, omit, overlook,.

دل ۾ جاءِ ڏيڻ: عزت ڪرڻ. تمام گھڻو چاڻڻ.

to look after properly, to give due respect, regard, admiration, consideration, esteem, estimation, favour.

دل ۾ گھر ڪرڻ: تمام گھڻو وڻڻ. پسند اچڻ.

to like, to fall in love, feel affection, to approve, to be pleased with.

دل ۾ هُڻڻ: هروقت ياد رهڻ. اندر ۾ کٽڪڻ.

to remember again and again, remembrance, reminiscence, recollection.

دل ۾ چور هجڻ: بدگمانِي هجڻ - شڪ هجڻ.

to doubt, suspicion, mistrust, distrust, suspect, incertitude, skepticism.

دل ۾ ڪرڻ: ڏک ڪرڻ.

to feel, take to heart,

دل مَن پيچڻ: سوچ ويچار ڪرڻ. ڳڻ ڳوٺ ڪرڻ.

to think over, to consider, contemplate, ponder, weigh.

دل نٽي ڪرڻ: همت هارڻ. نا اميد ٿيڻ. مايوس ٿيڻ.

to feel defeated, despaired, disappointed, frustrated, baffled.

دل وارو: ص. دل کي وڻندو. مَن موهندو. پيارو. دلير - سورهي. سخي.

charming, lovely, attractive, attracting, courageous, brave, audacious, aweless, bold, dauntless, gallant, heroic, intrepid.

دل ولڻ: همدردي ڪرڻ. غمخواري ڪرڻ. قرب ۾ آڻڻ. راضي ڪرڻ.

to console, comfort, buck up, cheer, solace, upraise, winover, convince, draw in, persuade, prevail upon.

دل وڌڻ: حوصلو ٿيڻ - جرئت ٿيڻ.

become encouraged, heartened, inspirited, strengthened, prompted.

دل وڻڻ: شوق ٿيڻ. لازو ٿيڻ. مرضي ٿيڻ.

feel affection, love, to approve, be pleased, to like.

دل وسامڻ: مايوس ٿيڻ. نا اميد ٿيڻ. گھبرائجڻ (صدمي کان).

feel frustrated, discouraged, despaired, baffled,

arguments, reasons, grounds, hints, indications.

دلآوار: ص (ف) دل وارو - بهادر - سورهی.

courageous, brave, audacious, aweless, bold, dauntless, gallant, heroic, valiant, valorous, undaunted, stout.

دلآوی: جرات - دلیری. سورھیائي.

courage, bravery, audacity, awe, gallantry, heroism, prowess, valiance, valor.

دلبر: ذ (ف) دل کسیندو معشوق - پیارو.

beloved, sweetheart, favourite, darling, dear, loved, turtledove, heart-ravishing, lovely.

دلبری: ث. دل کس. محبت. آت. دلاسر.

to fall in love, love, affection, passion, sentiment ease of mind, consolation, soothing of a grief.

دل برداشت: ص (ف) دل تعی ویل. نا امید. مایوس.

dissatisfaction, discouraged, disappointed, frustrated, baffled, balked.

دل بستگی: ث (ف) دل لگن. وندر.

attachment, love, affection, devotion, fondness, amorousness, amour.

دل بند: ص (ف) پیارو - محبوب.

attractive, lovely, dear, alluring, bewitching, captivating, charming, enchanting.

دلجو: ذ. لگی - فریب. وساء گھاتي. قاسایل یا هیشو پکی جیکو بین پکین کی قاسیل لاء ماری استعمال کندا آهن. ڍانڍي پکی قاسیل لاء ککڻ مان نعل پکی. باز کی شکار تی هیرائڻ لاء کانه یا ککڙ جي کڻین جو پکی.

deceit, imposition, circumvention, cunning, duplicity, guile, deception, hoax, a lure (used by falconers).

دلجو ڏیڻ: لانج ڏیڻی دوکو ڏیڻ. لالچائي قاسیل.

to deceive, cheat, beguile, bluff, delude, mislead, mock, chicane.

دل بهار: ص (ف) دل کی فرحت ڏیندو.

comforting the heart, pleasant, agreeable.

دل تنگ: ص (ف) رنجیدو - ناخوش. ملول. مایوس. تعصبي. حاسد. کجغوس. بغیل.

sad, grieved, offended, disappointed, frustrated, prejudiced, revengeful, bigoted, intolerant, miser,

balked.

دل وندرائڻ: مشغول ٿیڻ. ڌیان ٻئي پاسی ڪرڻ لاء ڪو شغل ڪرڻ. become busy, to take something for diverting the attention from some affliction or grief.

دل آرام: ص (ف) دل کی آرام ڏیندو. مننار. معشوق. beloved, sweetheart, darling, dear, love, loved one.

دل آرائی: ث (ف) دل کی وڻڻ.

likeable, to be inclined, to take pleasure in or receive satisfaction from.

دل آزار: ص (ف) دل ڏکونیندو. ظالم.

vexing, cruel, tormenting, bothering, harassing, irking, provoking, vexation.

دل آزاری: ث (ف) دل ڏکونیندو. ظلم - ڏاڍ.

vexations, cruelty, torment, bother, harassment, irk, provocation.

دل آویز: ص (ف) من موھیندو. دل کسیندو. دل کی وڻندو.

charming, engaging, lovely, attractive, alluring, attracting, fascinating, glamorous, seductive.

دلاسر: ذ (ف) آت. پیرو. تسلي.

comfort, encouragement, consolation, solace, succor, relief, support.

دلاسا ڏیڻ: نلعا آسرا ڏیڻ. دلدارین ڏیڻ.

to console, soothe, encourage, comfort, cheer, solace, upraise.

دل آفرود: ص (ف) دل کی روشن ڪندو.

lighting the heart, providing enlightenment, enlightening.

دلال: ذ (ع) واپار وغيره ۾ سودو هڙائیندو. ڪڻڻ.

a broker, salesman, a tout, agent, commission agent, pimp, pander,

دلائی: ث. سودي ڪرائڻ جو محنتارو. پلاوڻو. ڪمیشن. ڪٽڻپو. پڙوت. brokerage, commission, the business of a broker, bullying, pandering, pimping.

دلالت: ث (ع) علامت - اھڃاڻ. ثابتي. دلیل.

indication, hint, clue, cue, notion, wind, telltale, gesture, sign, token, argument, reason, ground, proof.

دکڻیل: ذ (ع) دلیل جو جمع.

the Holy Prophet (peace be upon him), a wooden replica of the said horse.

دلڏوڙ: ص (ف) دل تي اثر ڪندڙ.

heartrending, piercing, affecting the heart or sentiments.

دلرُبا: ص (ف) دل ڪسيندڙ معشوق - دلير.

beloved, sweetheart, charmer, alluring, ravishing, bewitching, attractive, captivating, enchanting.

دلرُباڻي: ث. دل کي ڇڪو. عشق - محبت.

fascination, bewitchment, allure, charisma, glamour, love.

دلِسوڙ: ص (ف) دل کي ساڙيندڙ رُٿاويندڙ ڏکوتيندڙ.

touching, pathetic, affecting, pitiful, piteous, pitiable, rueful.

دلشاد: ص (ف) دل خوش ڪندڙ خوش - سرور.

cheerful, glad, happy, satisfied, blithe, chirpy, bright, cheery, radiant.

دلشڪست. دلشڪستو: ص (ف) دل ڀڳل. بي همت. رنجيدو. مايوس - نااميد.

broken-hearted, distressed, dispaired, distraught, distrahit, tormented, troubled.

دلشڪتي: ث (ف) دل ڀڄڻ. نااميدي.

grieving, frustration, despair, despond, give up hope, lose all hope and confidence.

دلغريب: ص (ف) دل کي موهيندڙ دلرُبا. دل هر ڪائيندڙ. سٺو - حسين.

charming, lovely, fascinating, beautiful, handsome, attractive, bewitching, alluring.

دلفگار: ص (ف) گھابيل دل وارو. غمگين.

melancholy, mournful, sad, saddened, unhappy, sorry, heavy-hearted, depressed.

دلق: ذ (ع) ڪپڙي جي تڪرين مان ٺهيل فقيرانو چولو. خرقو. گودڙي.

a mendicant's dress made of small pieces or patches of cloth, patched garment, sackcloth.

دلق پوش: ص. گودڙي ڏڪيندڙ فقير - درويش.

mendicant, beggar, cadger, pauper.

دلڪش: ص (ف) دل ڇڪيندڙ سٺو - حسين.

alluring, attractive, charming, bewitching, enchanting, ravishing, beautiful, captivating.

دلڪشا: ص (ف) دل کي خوش ڪندڙ.

pleasing, delightful, pleasant, congenial, good.

stingy.

دلپاک: ذ: گچيءَ ۾ پائڻ جو هڪ گھڻ (عام طرح هڪ قيمتي پٿر جيڪو سوراخ ڪري گچيءَ ۾ ٻڌجي).

an ornament suspended over the breast, a necklace, pendant.

دلپذير: ص (ف) دل کي وڻندڙ.

pleasant, agreeable, congenial, favourable, grateful, pleasing, pleasurable, welcome.

دلپسند: ه (ف) دل کي وڻندڙ. مرضي موجب. خواهش مطابق.

lovely, of liking, as per desire or wish, charming, alluring.

دلِ جمعي: ث (ف) تسلي - اطمينان. بي فڪري.

peace of mind, ease of mind, consolation, free from anxiety.

دلجوئي: ث (ف) دلداري - تسلي. آت.

consolation, solace, kindness, help, assistance, comfort, upraise, buck up.

دلچسپ: ص (ف) دل کي وڻندڙ. خوبصورت. مزيدار.

interesting, pleasing, likeable, agreeable, pleasant, congenial, good.

دلچسپي: ث. شوق - چاه.

interest, entertainment, amusement, dissipation, recreation, divertisement.

دلخراش: ص (ف) دل کي وڍيندڙ. دل کي تڪليف ڏيندڙ (واقعو).

heart-breaking, heart-rendering, touching, pathetic, pitiful, piteous, pitiable, rueful.

دلدار: ص (ف) دل کي ڏو ڏيندڙ - آت ڏيندڙ. پيارو - محبوب.

charming, a sweetheart, beloved, lovely, attractive, alluring, bewitching, captivating, enchanting.

دلداري: ث. ڏو - آت.

solace, friendship, kindness, consolation, comfort.

دلدادہ: ص (ف) عاشق.

lover, loving, enamoured, paramour, beau, sweetheart, true love, beloved, steady.

دلڏل: ذ (ع) حضرت نبي سڳوري ڌڻيءَ کي سڪندري جي حاڪم کان تحفي طور منيل خيبر (ان جو رنگ سڀيڙو هو). گهوڙي جي شڪل جو ڪاٺ يا ڪڪڻ مان ٺهيل پوتو (جيڪو عاشقون ۾ ڪين).

the name of the mule or horse (of white colour) of

of India, Delhi.

دلي دوست: ڏ. دل وارو دوست. پيارو دوست.

a very dear friend, bosom friend, cordial, affectionate, loving, devoted, fond.

دلي محبت: ڏ. تمام گھڻي محبت.

true love, affection, cordiality, devotion, fondness.

دلير: ص (ف) وڏي دل وارو. سورهي. بهادر. نه ڊڄندڙ.

brave, bold, intrepid, courageous, gallant, valiant, audacious, fearless, heroic, dauntless.

دليري: ڏ. سورهيائي. بهادري.

bravery, valour, boldness, intrepidity, courage, fortitude, heroism, gallantry.

ڏکيل: ڏ. واڳ. مهار. اُٺ جي تاختيليءَ ۾ ٻڌل ڪڙو.

a halter, a rope or strap for leading or tying an animal, a nosering (of an animal esp camel).

ڏکيل: ڏ (ع) حجت. بحث. ثابتي. شاهدي. خيال. گمان. وهڻ.

argument, reasoning, demonstration, proof, syllogism, reason, contention, rumpus, motive, matter, point.

ڏکيل بازي: ڏ. بحث مباحثو. مقدمي ۾ واقعاتي ثابتي. حجت بازي.

argumentativeness, altercation, controversy, bickering, conflict, remonstrance, dispute.

ڏم: ڏ (ع) رت. لهر.

blood,

ڏموي: ص. رت جي گھڻائي سبب ٿيل (مرض).

a disease because of excess production of blood by the body,

ڏم: ڏ (ف) ساهه. پَساهه. ڊگهو ساهه. ٿوڪ. جياپو. حياتي. زندگي.

شوڪارو (دعا يا ڦيڻي جو). حق يا چلم جي ٿوڪ. ساه جي هڪ بيماري

(جنهن ۾ آپساهي ٿئي). کاڌي کي پوري طرح رڌڻ لاءِ پاڻ جو اوبارو.

درياءَ جي وهڪ جو زور ۽ چاڙهه. پل. گهڙي. ساعت. لحظو. زور. سگهه.

حوصلو. دوکو. فريب. ڏٿو. تحرير ۾ بيهڪ جي نشاني.

breath, life, pride, puff, moment, vitality, energy, spirit, instant, asthma, being, soul, living, mortal, creature.

a puff of cigarette or huqua. simmering over a slow fire. a fast current of the river; overflowing, inundation. strength, courage, deception, fraud, full stop.

gratifying, pleasurable.

دلڪشائي: ڏ (ف) خوشي. فرحت.

delight, exult, glory, jubilate, gratify, pleasure, gladden, enjoyment, joy.

دلڪشي: ڏ (ف) دل کي ڇڪڻ. دل موھڻ.

heart-catching, bewitch, allure, attract, captivation, charm, enchant, fascinate, wile.

دل ڪولي: ڏ. بيڌوڪ. بنا ڊپ ڊاءِ.

with open heart, without any fear or suspicion.

دلگداز: ص (ف) دل کي نرم ڪندڙ.

heart-melting, pitiful, pathetic, pitiable.

دل گھريو: ص. مرضي ۽ موجب. وڻندڙ. پسنديدو. پيارو.

acceptable, beloved, favourite, darling, dear, loved, precious, sweetheart, innamorata.

دلنشين: ص (ف) دل ۾ ويٺل. ياد. وڻندڙ. پسنديدو.

impressive, moving, affecting, poignant, touching, splendid.

دلنواز: ص (ف) دل کي ڏڍ ڏيندڙ. دوست. يار.

kind, soothing (the mind), gracious, beloved, sweetheart, darling, true love, friend.

دلنوازي: ڏ. ڏڍ. دلاسو. مهرباني. ناز نخر.

kindness, graciousness, love, affection, attraction, allurements, seduction, lure.

ڏلو، ڏلو: ڏ (ع) ڏول. ڏلو. هڪ آساني بچ.

an earthen water vessel. Aquarius, a sign of the zodiac.

ڏکو: ص. دلالي ڪندڙ. دلال. ڪڻ. پڙو. (ڏ. دلي).

an agent, pander, pimp, broker, salesman, tout.

ڏلو: ڏ (ع) ڏلو. لڪر جو گھڙو.

an earthen water vessel.

ڏلي: ڏ. ننڍو ڏلو. گھڙي.

a small earthen water vessel.

ڏکڻو: ص. گھڻو. جام. دلپسند (انعام).

sufficient, abundant, plentiful, agreeable, pleasant (reward).

ڏني: ص (ف) دل جو. دل وارو. جاني. (ڏ) پارت جو هڪ مشهور شهر.

دهلي.

hearty, cordial, sincere, heartfelt, the capital city

to pester, worry, annoy, bedevil, harass, harry, plague.

دَمَامُو: ذ (ف) نغارو.

a kind of kettle-drum, a drum with skin on one side.

دَمَبَاؤُ: ص (ف) فريبی - نگہ - دغا باز، دُتَلای.

fraud, cheat, cheater, deceptive, chicane, dishonest, double-dealer, dupe, sharper.

دَمَبَاؤِي: ث. دوکو - نگہ - فريب. دُتو.

fraud, deception, chicane, chicanery, dishonesty, double-dealing, dupery, hanky-panky, subterfuge, trickery.

دَمَبِيخُو: ظ (ف) چُپ - خاموش (حیرانی مان). ماٹ مِر. واٽو.

silent, dumb, dumb-founded, inarticulate, speechless.

دَمَدَمَر: ظ (ف) هروقت - هر گهڙي. ٿوري ٿوري وقت کان پڻ. پليل.

constantly, every instant, continuously, perpetually, unceasingly, every moment.

دَمَر پُخت: ذ (ف) پلا جو هڪ قسم (هاڻ تي وڌل چانور). هاڻ تي وڌل

کاڌو (ميڪروٿان جو منهن بند ڪري رڌجي).

a stew and rice meal cooked inside a closed vessel.

دَمُجِي. دَمُجِي: ث (ف) گهوڙي جو هڪ سنج (وهت جي ٻيچ هيٺان پٽڻ

جو ڪڍڻ).

a crupper.

دَمَر خُمر: ذ (ف) همت حوصلو.

courage, guts, strength, resolution, spirit, spunk.

دَمَدَار: ص (ف) ٻيچ وارو - پيچر. (ذ) پيچر تارو.

a star with tail, a comet.

دَمَر دَلاسو: ذ. آت - دلداري. دُتو پُري. ٺلهو آسو.

consolation, encouragement, false hopes, false promises.

دَمَر دَمَر: ظ (ف) هر گهڙي - هروقت. پليل.

every instant, constantly, continuously, perpetually, every moment, unceasingly.

دَمَدَمَر: ذ (ف) مٽي جو بند. مَر جو بند جو. لهراروستر.

a raised battery, a causeway, approach to a bridge, a raised way or approach road.

دَمَر الكُفْ: ساه اٽڪڻ. سَڪَ يا ساروڻي ٿيڻ. سڪرات مِر ساه گهٽجڻ.

to be choked, find it difficult to breath, the last pangs of life.

دَمَر پَرچڻ: ساه گهٽجڻ. ڊوڙ وغيره مِر تڪڙو ساه ڪڇڻ. سمڪڻ.

feel choked or suffocated, to take deep breaths.

دَمَر ٿڌڻ: پساه پورا ٿيڻ.

to feel short of breath, to die.

دَمَر ڏيڻ: ساه ڏيڻ. مرن. عاشق ٿيڻ. دولاڻ ڪرڻ. آسرو ڏيڻ.

to die, depart, pass, pass away, succumb, perish; to fall in love, to cheat, fraud; keep on false promises, dupe.

دَمَر جَهَلڻ: تحمل ڪرڻ. پاڻ روڪڻ. صبر ڪرڻ.

to be grave or self-possessed, to endure, keep silence, patience.

دَمَر ڪرڻ: دعا، منتر وغيره پڙهي شوڪارڻ.

to puff upon something or someone.

دَمَر گهٽجڻ: ساه مِر مرنجهڻ ٿيڻ. گهٽپرائجڻ.

to be choked, find it difficult to breath, to feel fear, alarm, consternation, horror, fright, dread, panic, terror.

دَمَر هڻڻ: دعويٰ ڪرڻ. هار هڻڻ. ڀٽاڪ هڻڻ. تڪبر ڪرڻ.

to boast, blow, brag, gasconade, prate, vaunt.

دَمَر: ذ (ف) ٻيچ، پيچڙي (جاتورجي) - دُٻ.

tail, backside, hind end, rump.

دَمَا دَمَر: ظ. هڪ ٻئي پريان - لاڳيتو.

continuous, continual, ceaseless, constant, endless, interminable, incessant.

دَمَاغ: ذ (ع) ميجالو - معز. عقل. هوش. سمجھ.

the brain, head, intellect, mind, mental faculty, awareness, knowledge, learning.

دَمَاغ سوڙي: ث. دماغي پورهيو. مفر ڪيائڻ. غور فڪر.

cudgel one's brains, work hard, consideration, deliberation.

دَمَاغ ڦرن: چريو ٿيڻ. هوش خطا ٿيڻ.

to lose senses, become mad, insane, cracked, crazy.

دَمَاغ ڪاٽڻ: مٿر ڪاٽڻ. بي فائدو ڳالهائي ڪڪ ڪرڻ.

fighter, wrangler, squabbler, brawler, a warrior.

ڏنگ: ڏ (ڦ) چيڏ - پڇاڙي واري حد - چيڙو.

boundary, confines, limits, bounds, utmost limit, end.

ڏنگ وڙو: ڏ. زمين جي حدبندي جي نرواري لاءِ مٽي جو ڍڳ.

an earthen mound indicating the limits or boundry of land.

ڏنگ رهين: حيران ٿيڻ - وائڙو ٿيڻ - هڪو ٻڪو ٿيڻ.

become confounded, astonished, perplexed, distracted, dumb founded, surprised, dismayed, agape, aghast, overwhelmed, shocked.

ڏنگ ڪرڻ: پڇاڻي ڪرڻ. توڙي پھچڻ. انتها ڪرڻ.

to take to finish or end. to complete, conclude, terminate, exhaust, wind up, wrap up.

ڏنگي: ص. لاڳيتي حد وارو.

lying on the border, living on the border, a resident of the border area.

ڏنگ: ڏ (ڦ) شراب جو مٽ. شراب جو وڏو شيشو.

a large copper vessel for keeping liquor, a large liquor bottle.

ڏنگل: ڏ (ڦ) مجموعو. انبوه. خوشي ملهائڻ وقت ھل ھنگامو. آکاڙو.

(ڪشتي يا مکڊ جو). ملاڙو. فساد.

a crowd, noise, suite, retinue, a roit, row, wrangling, quarrel, bickering, brawl, fuss, hassle, amphitheater, arena, wrestling.

ڏنگڻ: م. لاڳيتا ٽپ ڏيڻ (ڪڏ يا ڪٽ تي). نچڻ ٽپڻ (راند ۾).

jumping, to strike the feet against the ground (cot or roof), to dance in a game or while playing.

ڏنگو: ڏ. جهيڙو. ھل فساد. ھنگامو. فتنو.

riot, disturbance, tumult, wrangling, row, quarrel, bickering, fuss, hassle, fracas, imbroglio, squabble.

ڏنگي: ص. جھيڙاڪو - فساد.

quarrelsome, belligerent, bellicose, contentious, militant, truculent, scrappy.

ڏنگي: ڏ. وڏي پيڙي. سامونڊي پيڙو.

a kind of sea-boat, a trading vessel, a trawler, a ship.

ڏني: ڏ (ڦ) دنيا. ڏن دولت.

riches, wealth, fortune, property, resources, sub-

ڏمڙي: ڏ. آڳاٽي وقت جو هڪ ننڍو سڪو (پنسي جو اٺون حصو).

a very small coin of the old times (equal to one eighth of a paisa).

ڏمڙي: ڏ (ڦ) ٻٽاڪ. لپاڙ.

boast, brag, gasconade, prate, mouth, vaunt.

ڏمسار: ص (ڦ) رازدار. حال محرر. دلي دوست.

friend, bosom-friend, confident, intimate, mate,

ڏم ڏم: ڏ (ڦ) ساه ۽ هلڻ جي طاقت. زندگي - حياتي - پناه.

presence, existence, life, being.

ڏمڪشي: ڏ (ڦ) 'ساه' جي هڪ بيماري (جنهن ۾ آساهي ٿئي).

asthma, difficult breathing.

ڏمڻ. ڏمڻ. م. ساه کڻڻ. ڏم پٽڻ. ساهي کڻڻ. ترسڻ. صبر ڪرڻ. طعام کي ٻاڱ تي رڌڻ.

to rest, ease, relax, repose, recline. to stew with steam.

ڏن: ڏ. اناج جو ڍڳ. گاهه يا ڪاٽن جو وڏو ڍڳ - انبار.

a stack or heap of grain, stockpile, pile of grass or straw.

ڏن: ڏ. ڀيٽ جي وچ ۾ نڙي واري جاءِ - ناف. وچ. پورو وچ.

the navel, umbilicus, centre, middle, midpoint.

ڏناب: ڏ. گوشت ڄاڻه (جسم تي).

a large accumulation of flesh (on body).

ڏنڀ: ڏ (ڦ) ٻيچ - ڏم گھيٽي جي ٻيچ وارو حصو.

a tail, the large rump of a sheep.

ڏنڀالو: ڏ (ڦ) ٻيچ. ڏنڀ. پيڙي يا آڳوٺ جو پٺيون حصو.

a tail, the rump; the levee or back section of a ship or boat.

ڏنڀو: ڏ. وڏي ٻيچ وارو گھيٽو. (ص) ٿلهو - متارو.

a sheep with a fat tail, fat, corpulant, flashy, stocky, gross, portly.

ڏنڀورو: ڏ. ڏنڀورو (ساز).

a kind of guitar with five strings.

ڏندان: ڏ (ڦ) ڏند.

a tooth.

ڏندان ساز: ص. ڏند ٺاهيندڙ (ڊاڪٽر).

a dental surgeon, dentist.

ڏندان شڪن: ص. ڏند ٽوڙ. ڏند پيڇندڙ.

druggist, apothecary, pharmacist.

دُوتارو، دُتارو: د (ف) دوتارو (دوتارو) دوتارو.

a land mass between two rivers.

دُوات: د (ع) مَس. مَس ڪَپڙي.

ink, an inkpot.

دُوار، دُتار: د (سن) دروازو، در، پُٺڀر، آستان، مُلڪ.

an entrance, door, gate, place, passage, location, country, clime.

دُوارو، دُتارو: د (سن) آستانو، سڳن جي ڌرمي پرچاڻ جو آستانو.
a religious place, a gurdwara, temple, house of worship, tabernacle.

دُوال: د (ف) گهوڙي جو هڪ سنج، رڪاب جو پٿر، رڪيڻ کي جهلڻ لاءِ
جهڙي جو پٿر.

a piece of harness of a horse; a leather strip or band used in harnessing a horse, stirrup leather; a jess.

دُوالي، دُتالي: د (ف) پاليل پکي (باز، تر) جي پيرن يا چيلن ۾ پڌو لاءِ
ٿيند.

a thread used for binding a pheasant.

دُوامر: د (ع) دائر - هميشه - سدائين. (د) هميشگي.

eternity, permanence, perpetuity, infinity, immortality.

دُوامي: د (ع) دائر - هميشه لاءِ - سدائين - دائمي.

permanant, eternal, infinite, illimitable, perdurable, everlasting, ceaseless, endless, immortal.

دُوباره: د (ف) ٻيڙ ٻيڙو، ٻي ٻيڙو - وري.

twice, for the second time, again.

دُوبالا: د (ف) ٻيڙو، ٻيڙو، وٽر - وڌيڪ.

doubled, two times, repeated for the second time, extra.

دُويڏو: د (ف) آڻهن سامهن - روبرو.

opposite, face to face, tere-a-tete, in presence.

دُوت: د (سن) قاصد، جن پُوت.

a messenger, carrier, emissary, envoy, a genie, ghost, genous, sprit, demon.

دُوتارو، دُتارو: د (ف) ٻن تارن (تندن) وارو هڪ ساز - ٻه تارو.

a two stringed musical instrument.

stance, worth, opulence.

دُنيا: د (ع) موجوده زمانو، جڳ - جهان، عالم، سنسار، ڌرتي - زمين، دن دولت - ثاڻو - ملڪيت.

the present times or world, earth, the planet, people, multitude, rich, riches, wealth, fortune, property, resources, substance, worth.

دُنيا مَافِيا: جهان ۽ ان ۾ جيڪي ڪجهه آهي.

whatever is visible or is present in this world, the worldly-things.

دُنياوي، دُنِيوي: د (ص) دنيا جو، دنيا سان واسطو رکندڙ.

worldly, mundane, secular, relating to or concerning the world.

دُنيا دارو: د (ف) دنيا جي ڌنڌن ۾ ڦاٿل، دولت مند - تونگر.

man of the world, rich, wealthy, opulent.

دُنيا داري: د (ث) دنيا جا ڌنڌا، ڪاروبار، هلي چلي - رسم رواج.

the ways or rules of worldly guidance, worldliness, concern of worldly affairs.

دُنير: د (ص) تمام ڪارو، ٿلهو مٿارو.

extremely black, burly, fat, fleshy, heavy, obese, overweight, weighty.

دو: د (ف) ٻه.

two, double.

دو ٻوڙ: د (بن) دريائن، ندين يا واهن جي وچ واري زمين.

a piece of land between two rivers:

دُوا: د (ع) ٻُڪي - ڦُڪي - دارون - علاج، تدارڪ - جيلو.

medicine, cure, remedy, drug, medicament, physis, remedial agent.

دواخانو: د (ث) شفاخانو، اسپتال.

dispensary, hospital, infirmary, sanitorium, pharmacy.

دواسازو: د (ص) دوائون ٺاهيندڙ.

pharmacist, pharmacologist, druggist, apothecary, chemist.

دوا دَرمِل: د (ث) علاج، سَتي ڦُڪي.

medicine, remedy, cure, drug, treatment.

دوا دارون: د (ث) علاج، سَتي ڦُڪي.

idem.

دوا فروش: د (ص) دوا وڪڻندڙ.

tance, distanced.

دور آفاده: ظ. پراهن. ڏڪاريل.

located at a far off place, away, distanced, segregated, reprov'd, in the wrong.

دور پچڻ: پري ٿيڻ. نفرت ڪرڻ.

to keep (oneself) away from one. to hate, detest, dislike.

دوران: ص. تمام ٿلهو (ماڻھو).

a fatty man, obese, fleshy, corpulent, gross.

دوران: ذ (ع) چڪر- ڦيرو- گھرو. گردش. وقت- دور. (ظ) وقت غرضي ۾.

circle, circuit, circulation, epoch, reign, in time, in duration.

دوراندیش: ص (ف) اڳ ويچاريندڙ، داناء، سنجيت.

farsighted, prudent, provident, sagacious, circumspect, foreseeing, wise, discerning, perceptive, sage.

دوراندیشي: ث. اڳ ڳڻتي. آئيندي جي سوچ. عاقبت اندیشي. ڏاهپ.

farsightedness, prudence, cautiousness, sagacity, perceptiveness, providence, foresight.

دوراهو: ذ. ٻه راتو.

a passage or road proceeding in two different directions.

دورائو، دورائو: ذ. ٻن جدا معنائن يا مرادن وارو بيت (هٿر شاعري).

a couplet which has two diverce meanings.

دوربين، دوربين: ث. پراهن شيء کي ويجهو ڏيکاريندڙ عينڪ.

a telescope, binocular, spyglass.

دورخ: م. ڊڪرڻ- بيهوش ٿيڻ.

to be faint'd, to faint, to lose consciousness.

دورخي: ث (ف) منافقت. منهن رکائي.

hypocrisy, cant, sanctimoniousness, sanctimony, sham.

دور دراز: ظ (ف) تمام پراهن. دوراهون.

away, far off, distant, faraway, outlying, remote.

دورنگو، دورنگو: ص. ٻن رنگن وارو. منافق.

of two colours, hypocritical, cant, sham.

دورنگي، دورنگي: ث. منافقت. پياڻي- دغا.

hypocrisy, cant, sanctimoniousness, sanctimo-

دور: ذ. ڪاري (سمنڊ جو ٻيلو. ص) ٿلهو (ماڻھو).

a kind of shad (found near Gawadar coast). fat, corpulent (person).

دوپٽو، ڊپٽو: ذ. پوتي- رڻو.

head-wearing cloth (for women).

دوچٽي، دوچٽي: ث. ڇت جي هيٺان ٻي ننڍي ڇت- پڇنڊي.

a mezzanine floor, a house with a double roof (of less than normal height).

دود: ذ (ف) دونهن. ٻاڦ. ڏنڌ (ع) ڪيڙو.

a smoke, fog, haze, mist, an insect.

دودڪش: ذ. دونهن جي نڪال وارو سوراخ- چٽي.

a chimney, passage for smoke.

دودستو، دودستو: ص. مضبوط- سگهارو.

stout healthy, strong, sturdy, tenacious, tough, heavy.

دودستي: ث. وهت جي ٻن اڳين پيرن ۾ وجهڻ جي زنجير.

a chain for binding animal's forelegs.

دود: ذ. ڪوٺو الزام- بعتان.

a false allegation, accusation, imputation, calumny, charge.

دودو: ذ. اک جو ڏيلھو.

the eyeball.

دودا، دورتار: اکيون ڪڍڻ (ڪاوڙ مان).

to glare with eyeball bulging outwards.

دور: ذ (ع) چڪر- ڦيرو- گردش. پيرو (سبق جو)- اٽلاڻي. تلاوت (قرآن شريف جي). ڀت جي اوساري ۾ سرن جي هڪڙي قطار. عهد- زمانو.

عرصو- وقت (حڪومت جو).

cycle, course, orbit, circuit, revolution, rotation, repetition of lesson, the reading over or repeating

a lesson (of the Holy Quran), a row of bricks placed over the other, a course or layer of masonry, reign, era, epoch, priod, time, duration.

دور دورو: ذ. وقت- زمانو. حڪومت جو عهد. پلان ٻلي.

reign, rule, epoch, period, zenity, acme, apex.

دور ڪرڻ: سبق وغيره وري وري پڙهڻ. ياد ڪرڻ لاء پيرو ڏيڻ.

to repeat lesson, to cram, to recite repeatedly.

دور: ظ (ف) پري- پراهن- دور- جدا- الڳ.

away, far, distant, separate, segregated, at a dis-

goodwill, benevolence, comity.

دوسري: ذ (ع) به جهان (هي، جهان ۽ هرجهان).

the two worlds (the present and hereafter).

دوش: ذ (ف) ڪلهو.

shoulder.

دوش بدوش: ظ. ڪلهو ڪلهي سان ملائي. گڏوگڏ. قطار ۾ (بيعت).

to stand in a row, queue, with shoulder to shoulder.

دوش: ذ (سن) ڏوه. قصور. جرم.

fault, crime, blame, defect, sin, offense, misdeed, wrong, tort, iniquity.

دوشالو، ڏشالو: ذ. ٻن پُڙن واري شال. پشيميني جي چادرن جو جوڙو.

a shawl comprising of two layers; a pair of shawls.

دوشيزه: ث (ف) ڪنوارِي (جوان چوڪري).

virgin, maid, maiden, untouched, virginal, untapped.

دوشيزگي: ث. ڪنواريشو.

virginity, maidenhood.

دو طرفو: ظ (ف) ٻن پاسن کان. ٻن هنڌان.

in (or from) two directions, two locations, divided into two parts.

دو طرفي: ث (ف) ٻن ڌرين جي. منافقت. پيائي.

dissension, the state of being divided into two parties, hypocrisy, cant.

دوغ: ذ (ف) اُنڊ جي کير جو ڌڻرو- اُست.

curd made of Camel's milk, coagulated Camel milk.

دوغلو: ص (ف) ٻن نسلن وارو. گڊو. منافق.

hybrid, mongrel, bastard, cross, crossbred, mule, half blood, hypocrite, pharisee.

دوگ: ذ. ٻن سالن جي عمر جو (وهت). پنجن سالن ڄمار جو اُٺ.

a cattle head aged two years. a camel aged five years. a horse in the 3rd year of its age.

دوکان: ذ (ف) هٿ. ريزڪي وڪري جو هٿ.

a shop, store, market, outlet, showroom, business house.

دوکاندار: ص. هٿ وارو. هٿائي.

shopkeeper, businessman, merchant, merhant.

ny, sham, cheating, fraud.

دورگو: ذ (ف) ٽيليفون.

telephone.

دورو: ذ (ف) گشت. پُور- حيال. پيهوشي (بيماري).

a tour, round, circuit, vagary, whim, fancy, coma, swoon.

دورو ڪرڻ: حد ۾ گشت ڪرڻ. چڪر لڳائڻ (معاني لاءِ).

to tour, take a round, make a circuit, to inspect, visit.

دورو: ص. ڪن ۾ پاس يا سُڪا طور پيل 'ڌرن' وارو سڌو- پيارو.

(a boy) wearing ear-rings as a charm, lovely, charming, beautiful, handsome.

دوري: ث (ف) پراهرن پنڌ. گهڻو مفاصلو. جدائي.

distance, remoteness, away, located at a far away place, separation, segregation, isolation.

دوڙانو: ظ (ف) گڏ ۾- چوڻ تي. گڏ ۾ چمڪيل يا ويٺل.

sitting on the hunches, crouched, huddled.

دوڙخ: ذ (ف) جهنم- ترگ.

hell, abyss, inferno.

دوڙخي: ص. گنهگار. ظالم. جهني.

hellish, infernal, sinful, sinner, tyrant, oppressor, cruel, barbarous, grim.

دوست: ذ. دوست.

friend, lover, beloved, sweet-heart, supporter, confident, intimate, mate, familiar.

دوسال: ص (ف) ٻن سالن جو.

of two years (age); an animal of two years age.

دوست: ذ (ف) سنگتي- يار. سچو- محب.

a friend, lover, beloved, sweet-heart, supporter, confident, intimate, mate.

دوستدار: ذ. يار دوست- خيرخواه.

known, acquaintance, familiar, intimate, confident, dependable, supporting.

دوستداري: ث. دوستي- ياري.

friendship, love, affection, friendliness, alliance, confidence, dependence.

دوستي: ث (ف) ياراني- ياري- سنگت. سچپائي. پریت- محبت. آشنائي.

friendship, attachment, affection, amity, alliance.

to repeat, double, to recite again and again, reiterate, reprise, iterate.

دُهره: ص. پيشو-پتو. ڏوڙو. په تهر. ڏنگر-ڏڏو. (ث. دُهرې).

double, twofold, dual, dualistic, twisted, stout, thick.

دُهرې: ث. سون جي مشڪن واري پن سرن (لڙهين) وارو ڳڻه (دُهرې عام طرح به-سري، ته سري، پنج سري ۽ ست سري ٿئي).

a double-necklace with gold-beads (comprising of two, three, five or seven strings).

دُهرپو: ص (ف) رڳو موجوده دنيا جي وجود جو قائل. خدا کي نه مڃيندڙ-لادين.

atheist, materialist, unbeliever, skeptic.

دُهشت: ث (ع) ڊپ-خوف. هيبت-هراس.

fear, terror, alarm, awe, dread, horror, consternation, dismay, fright, panic, trepidation.

دُهشت انگين: ص. ڊيچاريندڙ-خوفناڪ-پراڻو. هراس. پکيڙيندڙ.

horrible, terrifying, hideous, alarming, terrible, ghastly, grim, grisly, gruesome, horrid, lurid, macabre, hideous.

دُهشت زده: ص. ڊنل. سميعيل-هراسيل.

frightened, panicky, panic-stricken, terrified, scared, alarmed, afraid, scary.

دُهشتناڪ: ص. خوفناڪو-پراڻو.

alarming, terrible, fearful, appalling, awful, dreadful, frightful, horrible.

دُهقان. دُهقاني: ص (ف) دُهقان ڳوٺاڻو-پهراڙي جو. هاري.

a villager, rustic, rural. a land-worker, cultivator.

دُهڪو: ڏ. ڌوڪو (دل جو). چرڪ-هراس.

palpitation, shock, trauma.

دُهڙ: ڏ (ف) هڪ مشهور ساز.

a drum, tabor

دُهلاڙي: ص. دهل وڄائيندڙ (عام طرح مڃڻاڻ).

a drummer, a tribe engaged in the playing of drums and singing.

دُهلاجڻ: م. ڊچن-خوف کائڻ. ڏڪڻ. هراسجڻ.

to be alarmed, shocked, terrified, horrified, dismayed, appalled, consternated, daunted, shaken.

دُهلاوي: ث. ننڍو دهل. ڊولڪ.

a small drum, tabor.

دُونه: ڏ. دونهون.

smoke, fume, vapour, smog.

دونهات: ڏ. دونهين جي ڪارڻ ۽ ڏپ.

soot, the odor or smell of smoke.

دُونهائجڻ: م. دونهين لڳڻ ڪري ڪاراڻجڻ. دونهين جو اثر ٿيڻ.

to be smoked, to be covered with smog, blackness.

دُونهون: ڏ. دُخان. دُود. دونهين جو واس. ڪڪڻ ۽ ڇيڻ جو مڃ.

smoke, fume, vapour, a smoking fire.

دونهان ڪڍڻ: اندر جي باهه ڪڍڻ. ڪاوڙ ڪڍڻ. گھٽ رڻ ڳالهائڻ. ڏاڍي جٺ ڪرڻ.

to be fumed, fury, raged, angered, flared up, raged, to scold severely.

دُونهين ڊڪائڻ: باهه ٻارڻ. مڃ مڃائڻ. جهيڙو جاڳائڻ. ڌڙو ڏيڻ.

to start a fire, to start a fight or quarrel, to flame, flare, to agitate.

دوهرو. دوهرو: ڏ. ٻن ستن وارو بيت-دوهيڙو.

a couplet, a poem of two lines, a two lined verse.

دوهرو: ڏ. ٻن ستن وارو هندي بيت.

a couplet of Hindi poetry.

ڏو. ڏکو: ڏ. باهه-آڱ. تتر-سيڪ. سوجھرو-روشني. چمڪو-اُهاو.

a fire, light, enkindle, ignite, flame, heat, sparkle, flare, glare.

دُوئي، دُوئي: ث (ف) ٻيائي. منافقت.

duality, hypocrisy, sanctimony, sham.

دُه: ص (ف) دُه (ڳاڻيٽي جو انگ).

ten, a figure of ten.

دُه: ث (ف) زمين جو ٽڪر. ڏيهه.

a piece of land, a deh.

دُهان: ڏ (ف) وات-مُڪ. مُنهن.

mouth, gob, face, appearance, facade, front.

دُهانو: ڏ (ف) وات. مُنهن. مُنهن (دريا جو). لغام جو هڪ حصو.

mouth, gob, source, the bit of a bridle.

دُهر: ث (ف) وقت-زمانو. ڊگھو عرصو. ڌرتي-زمين. دنيا-جهان.

time, age, world, duration, stretch, spell, earth, globe, the planet, present (or this) world.

دُهرائڻ: م. پتو ڪرڻ-پيشو ڪرڻ. وري وري چوڻ-وريائڻ. دور ڪرڻ.

دور ڪرڻ.

benignant, good-hearted, altruistic, benevolent, humane, humanitarian, philanthropic.

دياڙ: ذ (ع) ديس- ڏيڏ. ملڪ. وطن- ساڻيڏ.

country, rigion, soil, land, territory.

ديال: ذ. هڪ قسم جو عمارتي ڪاٺ.

cedar, a type of tall evergreen tree, *ceterous deodara*.

ديانت: ذ (ع) ايمانداري- سچائي (امانت).

honesty, probity, justic integrity.

ديانتدار: ص. ايماندار- سچتير- نيڪ- سچار.

honest, faithful, just, conscientious, genuine, sincere, true, unfeigned, upright, honourable, scrupulous.

ديانتداري: ث. سچت. نيڪي. سچائي.

honesty, probity, goodness, morality, rectitude, righteousness, uprightness, virtue.

ديپا: ذ (ف) هڪ قسم جو ريشمي ڪپڙو- اطلس.

a kind of silk-cloth, tissue, brocade, lame.

ديپاچو: ذ (ف) مهاڳ- تمعبد (ڪتاب جي).

preface, preamble, introduction, foreword, prelude, prologue, poem.

ديت: ذ (ع) خُون بها. قصاص. خون جو عيوض (مُله يا سڱ جي صورت ۾).

the blood-money, manbote.

ديپ: ذ (سن) پيٽ- جزيرو- ڏيرو- چراغ.

an island. lamp.

ديپڪ: ص (سن) پرندڙ- روشن- چمڪندڙ (ذ) ڏيرو- چراغ. هڪ راڳ جو نالو.

a light, candle, flaming, twinkling, sparkling, flame. lamp. name of raga.

ديڏ: ذ (ف) اک. نظر- نوت. معابر- لحاظ. شرم.

eye. eye-sight, seeing, watching, modesty, consideration (for others). shame.

ديڏ ڪرڻ: نظر ڪرڻ- ڏسڻ. سنڀال ڪرڻ. نظرداري ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ.

to see, watch, care after, lookafter, consider, appraise, carefor.

ديڏباڙي: ث. ڏيداري. اکين جا اشارا.

amorous ogling, eyeing, to indicate or signal with twinkling of the eye.

دَھَلُڻُ: م. ڊڄڻ- هراسجڻ.

to fear, alarm, cold feet, consternation, dismay, dread, horror, fright, terror, panic.

دکلي: ث (ف) چائنڊ. ڏيڏي. آستانو. ڀارت جو گاديءَ وارو شهر.

the threshold, porch, portico, entrance, the lower-piece of a door-frame. shrine. Delhi, the capital city of Bharat (India).

دَھليز: ث (ف) چائنڊ. ڏيڏي. آستانو.

threshold, porch, portico, entrance, gate, the lower-piece of door-frame. shrine, mausoleum.

دَھمان: ذ. دٻاءُ- ڌمڪي. دڙڪو ڊاپ. رعب ٽاپ.

bullying, coercion, constraint, duress, force, compulsion, violence.

دَھمڙو: ذ. ڪناري تي پيڙيءَ پٿن لاءِ کٽل من.

a stake fixed in the bank for tying a boat to.

دَھن: ذ (ف) وات- منهن.

mouth, gob, face.

دَھند. دَھندڙ: ص (ف) ڏيندو.

giver, giving, payer.

دَھي: ث. ڏڙو.

curd, thickened or soar milk.

دَھ: ڌڙو: ذ. سورجھو. ٽمڪو. اولڙو. پاڇو.

a glare, light, twinkling, flame, sparkle, shadow, reflected light.

دَھڙم: ص (ع) ڏيوٺ (بيغيرت- بيجا. پڙو.

bastard, mean, base, ignoble, low, lowly, plebeian, contemptible.

دَھي: ث (ف) ڏوٺي. پياڻي. منافقت.

double-dealing, duality, dishonesty, deception, chicne, chicanery, dupery.

دَھيت: ذ (سن) بدروخ- راکاس. گھڻو کائيندڙ- پيٽو.

a wandering-soul, devil, fiend, demon, rogue, rascal, a voracious eater, gluttonous, rapacious, ravenous, ravening.

دَھيا: ث (سن) ڪھل- قياس- باجھ- رحيم- مھر- ڪرم. عنايت.

mercy, benevolence, favour, pity, compassion, charity, clemency, grace, lenity.

دَھيالو. دَھيالو: ص. رحمدل- باجھ وارو. مھربان. سخي.

merciful, charitable, beneficent, kind, benign,

ديريدار: ص. ديري جو مالڪ. اڳواڻ. رڪوال.

the head of a camp, the owner of a household, a care-taker, chieftain.

ديرينو: ظ (ف) دير سان. ڪهنو - قديمي. بردبار - ڪانتوارو.

old, ancient, vetran, grave, serious, age-old, antediluvian, antique, hoary, venerable.

ديرو: ذ. درو (شرعي سزا ڏيڻ لاءِ جهر جي وڌي).

a leather strap (used for flogging convicts).

ديس: ذ (سن. ديش) وطن. ڏيڍ - ملڪ.

country, territory, fatherland, motherland, homeland, mother country, soil.

ديس ڀرديس: ظ. پنهنجو ڀر اير ملڪ. هر هنڌ - جتي ڪٿي.

the countries, all around, within or outside the country, everywhere, here and there.

ديس نيڪالي: ث. ڏيڍ نيڪالي - جلاوطني.

expulsion from motherland, exile, banishment, deportation, ostracism, relegation, displacement.

ديسي: ص. ديس جو - ڏيهي - ملڪي. وطن جو.

local, indigenous, native, home-made, of one's country, aboriginal, endemic.

ديکا ڏيکي: ث. هڪ ٻئي کي ڏسي. نقالي (اهلي چليءَ جي). ريس.

برابري.

the looking at each other, mere show, copying, duplicating, emulation, vying, rivalry.

ديک پال: ث. نظرداري - ڄاچ جوڇ. سنڀال.

to look after, care for, keep a watch, guard, care, investigation, inquest.

ديگڻ: م. ڏسڻ. نظارو ڪرڻ. ڄاچڻ. پرکڻ.

to look, observe, appraise, inspect, behold, discern, perceive, view.

ديگر: ص (ف) ٻيو. اور. علاوه - سواءِ.

other, in addition to, additional, another, else, added, more.

ديگه. ديگه: ث (ف) رڌڻ لاءِ ٿامي جو وڏو ٿانءِ.

a caldron or cauldron, a metallic vessel for boiling or cooking.

ديگ چاوهڻ: خيرات جي ماني ڪرڻ. عام جام ڪري ڇڏڻ.

to cook a meal sufficient to distribute amongst the general public, a public display or availability.

ديڊ شينيد: ث. ڏني ٻڌي. واقفيت - شناسائي.

known, acquaintance, friendship, knowledge.

ديدار: ذ (ف) ڏيکاءِ - درشن - نظارو. جلور. لقاء.

sight, view, appearance, form, aspect, look, mien, seeming.

ديداربازي: ث. نظارو - درشن. اک اٽڪائڻ.

to see and observe, look, amorous ogling.

ديدار ڪرڻ: ڏسڻ - ڀيڻ. صورت ڏسڻ. درشن ڪرڻ.

to see, to view, look, sight, review, inspection.

ديده دانسته: ظ (ف) ڏٺو. وائڻو. ڏسي وائڻي. ڄاڻي ٻجهي.

knowingly, deliberately, intentionally, designedly, on purpose, purposely, purposively.

ديده دليري: ث. زوري زبردستي. اکين آڏو. روپرو.

openly, nakedly, obnoxiously, pronely, susceptibly, publicly, equivocally.

ديده وړه: ص (ف) هوشيار. دانشمند.

intelligent, wise, sage, rational, logical, sensible, sound, clever, brilliant, sharp, quick-witted, knowledgeable.

دير: ذ (ف) بتخانو.

temple, house of prayers where adolators pray before an idol or statue.

دير: ث (ف) اوڀر - اوڀل. ڪملائي. ڀر - سستي. گيسر.

delay, tardiness, slowness, retarded, slackened, dally, dawdle, lag, linger, drag, tarry.

ديرپا: ظ. گهڻو وقت جتاو ڪندو. پائدار - جهالو.

lasting, durable, enduring, perdurable, permanent, stable.

دير هضم: ظ. ڀيٽ م (کاڌو) دير سان هضم ٿيندو.

hard-food (taking time to digest),

ديرو: ذ (ف) ديراهه - جاءِ. گهر. حويلي. ماڳ. منزل - ٿاڪ. ٿيڌارن جي

رهڻ جي جاءِ. لاري بعد ان يا ڏک رکڻ جي جاءِ.

a house, habitation, encampment, the settlement of a chieftain, women's apartments; a zenana, the females of a family, wife, woman, the residence or office (of tapedars/revenue collectors), a granary.

ديرو ڄماڻ: منزل ڪرڻ. ڪپ ڪوڙي ويهڻ.

to make a camp, reside permanently, not to move out.

brotherhood.

ديئاداستي: ظ (ف. ديده دانسته) ڏٺو ڏانهن - ڪليو ڪلايو - ظاهر ظاهر.
knowingly, deliberately, openly, nakedly, publicly.

ديتار: ڏ. سون جو هڪ (آڳاٽي) سڪو.

Dinar, an old Gold coin; the currency of some Middle Eastern/European countries.

ديندار: ڏ. ٻارڙي کي مڪين مچرن کان بچاءُ لاءِ ڪاٺ جي ننڍڙي گھوڙي.

a wooden horse or cradle for a child.

دينيات: ڏ (ع) دين سان تعلق رکندڙ ڳالهيون. دين جي ارڪانن ۽ عقيدن جو علم.

the religious learning, the fundamental principles and teaching of a religion; the Islamic teachings.

ديوءَ: ڏ (ف) خيالي ڪهاڻين قصن جو هڪ ڪردار (جيڪو عام انسان کان قديت ۽ طاقت پر گھوڙي) - راکاس. ٿلهو ستارو ماڻهو. (سن) ديوتا. اوتار.

a god, devil, fiend, lucifer, demon, rapsallion, rascal, rogue, villain, scallawag, deity.

ديوڙاهه: ڏ. ديور جو اولاد. تمام وڏي قد ۽ جسي وارو.

a child of a demon or devil, a tall and fat human being, corpulent, fleshy, obese, porcine, stout.

ديوار، ديوار: ڏ (ف) پٽ. پناهه. اوت.

a wall, barricade, barrier, fence, hedge, hem.

ديوال: ڏ. ديوار.

idem.

ديوان: ڏ (ع) شاهي دربار - ڪچهري. عدالت. خزاني جو وڏو عملدار.
'الف' بي' وارا قانون جي ترتيب سان ڏنل جو مجموعو.

royal court, chief officer of state, minister, tribunal, court, the title of an officer of high position, a book of poetry or poems

ديوان عام: ڏ. عام دربار - ڪليل ڪچهري (جنهن ۾ سڄو اچي سگهي).

(royal) public hall of audience, an open katchery or meeting, a get-together.

ديوانگي: ڏ (ف) چريائي. مستي. بيوقوفي.

madness, insanity, lunacy, frenzy, derangement, unbalanced, craziness, absurdity, folly.

ديگچرو: ڏ (ف) ديگچرو. (ڏ. ديگچي)

a kind of medium cooking vessel (enough to prepare meals for a family).

ديگچرو: ڏ. ننڍي ديگ. (ڏ. ديگچي).

a small cooking vessel.

ديگر: ڏ. لشڪر - سپاه. (ج. ديگرون).

army, legion, forces, armed forces.

دين: ڏ (ع) قرض - لهڙو. بخشش. ڏوهه گناه.

a loan, an amount due, a gratification, a gift, grant, donation, a fault, blame, guilt, offence, crime, sin.

دين پوڻ: مذهبي اصولن جي انحرافي سبب گناه پوڻ.

to commit a sin, a sinful act, evil, crime, iniquity, wrong.

دين: ڏ (ع) مذهب. مذهب اسلام.

a religion, faith, creed, cult, persuasion, religion of Islam.

دين ايمان: ڏ. مذهبي عقيدت جو ويساء.

belief in a religion, a believer in the faith, belief in Islam as a religion.

دين پناهه: ڏ. مذهب جو اجهو (بادشاه لاءِ چيو ويندو آهي).

defender of the faith; a king or ruler acting in defence of his faith, a crusader.

ديندار: ڏ. مذهب جو پابند. نيڪ. پرهيزگار.

religious, pious, righteous, devout, godly, holy, pietistic, prayerful.

دينداري: ڏ. مذهب جي پابندي. نيڪي. پرهيزگاري.

religiousness, piety, fidelity, faithfulness, fealty.

دين دنيا: ڏ. ٻئي جهان.

to fulfil the worldly and religious responsibilities at the same time.

دين ملوڪي: ڏ. سينه سڃاڻپ. ڏيٺ ويٺ. غير مرد ۽ عورت جو پاء پيڻ وارو تعلق.

acquaintance, intimacy, familiarity, worldly relationship, to become (a religious) brother and sister unto each other.

ديني: ڏ. دين جو - مذهبي. اسلامي.

religious, pious, spiritual, of same religion or sect or belief; Islamic brotherhood, muslim

ڏ

ڏ: ٺ. اچار "ڏال" سنڌي "الف - بي" جو ويهون اکر.
 twentieth letter of Sindhi Alphabet.

ڏاٺ: ٺ (سن) ڏاٺو (سرن. چاندي وغيره) کائينمان کوٽي ڪڍيل عنصر.
 روش - خصلت. نظمو.

ore, metal, mineral, bronze. way, manner, habit, habitude, style. semen, virile (the male reproductive fluid).

ڏاٺو: ڏ (سن) ڏاٺو (کائين مان کوٽي ڪڍيل معدنيات (جنهن ۾ پگهرجن جي خاصيت هجي). سرن. چاندي. لوھ. ٽامون. پارو. جست. شيهو وغيره).
 اصل بنيادي لفظ - اشتقاق.

idem. a basic word (from which other are derived). derivation. etymology.

ڏاٺورو: ڏ. هڪ قسم جو نشيدار ٻوٽو (تي قسم: ول ڏاٺورو، چريو ڏاٺورو، ڪارو ڏاٺورو).

black thorn apple (*datura alba*).

ڏاٺڻ: م. چويائيءَ جي ٿڌن مان کير چوسجي وڃڻ (ڦر ڏاٺي رجي).
 udder. to be sucked, suckled, to draw from

ڏاڇو: ڏ ڳڙورنگ. دهل جو راڄو.

dyed in yellow ochre (or geru) colour. a yellow-orange colour. beating or playing on drum.

ڏاڇ: ڏ (سن ڏاٺين) اَن اناج.

grain.

ڏاڇورو: ڏ گاه جو هڪ قسم (جنهنجي پاڙن ۾ گول دڻا ٿين جيڪي ڏڻ طور ڪم اچن).

the root tubers of a grass, an edible grain produced by the said grass.

ڏاڇورا ڪڍڻ: پاڙن کوٽي ڪڍڻ. ڏاڍي مار ڏيڻ. ست ڪٽ ڪرڻ.

to take out from the roots, to uproot. to beat soundly, to thrash, baste, batter, belabor.

ڏاڏر: ڏ. دلاسو (پرجاڻ لاڻ) - ڀٽ - پوپ.

a promise, consolation. pacify, appeasement, assuagement, placation, mollification.

ڏاڏرائڻ: م. پريائڻ. ريجھائڻ (نصروا ٻار کي).

to console, appease. assuage, placate, mollify.

foolishness.

ديوانو، ديوانو: ص (ف. ديوانه) چريو - پاڳل - مستانو. هوش کان نڪتل.
 سرداني - خفقاني. عاشق.

mad, lunatic, insane, frantic, cracked, crazed, crazy, daffy, demented, daft, deranged, maniac, nuts, nutty, unbalanced, unsound, wacky, witless.

ديواني: ڏ. جائداد، ملڪيت ۽ ڌرتي لپتي بابت فيصلا ڪندڙ عدالت.
 a civil court (dealing in civil matters).

ديوتا: ڏ (سن) ڇندن جي عقيدتي موجب هڪ خيالي هستي جنهن ۾ غير معمولي قوتون هجن. فرشتو. مقدس ساهارو اوتار (جيڪو سنسار جي ڪنهن ڪم تي مقرر ٿيل هجي).

demigod, divinity, goodman, supremely good, an angel, a pious or religious person, a mythological character.

ڏيوٺ: ص (ع) بيغرت.

cuckold, pimp, pander, fancy man, bully.

ڏيوٺ: ڏ. عيساين جو عبادتگاه.

a church, chapel, house of worship, tabernacle, cathedral.

ڏيوٺا ڳري: ڏ. "هندي" ٻوليءَ جو رسم الخط.

a font or style of writing Hindi language.

ڏيوٺي: ڏ (سن) 'ديوتا' جو مونث. هندومت موجب سنسار ۾ ايشور طرفان مقرر ڪم سنڀاليندڙ عورت. هڪ قسم جو مشهور ٻوٽو ۽ وڻ.

a goddess: a mythological character (supposed to be having magical powers). a Mesquite tree (*prosopis glanulos or prosopis juliflora*).

ڏيهه، ڏيهي: ڏ (سن) بدن - جسم - ٻٽ.

body, physique, creature, individual, mortal, person, being, personage

ڏيهه: ڏ (ف) آباديءَ واري زمين جي وڏي ايراضي. زمين جو مقرر حصو. ڳوٺ.

a deh. a village, habitation.

ڏيهات: ڏ (ف) ڏيهون. ڳوٺ.

a village, a cluster of villages, dehs.

ڏيهاتي: ص. ڳوٺاڻو. پراڻيءَ جو.

a villager, one belonging to a village.

family household. unacquainted.

ڌاڙو: ٺ: مجمع - انبوه. گھل. ڌاڙيلن جو ٿولو. ڌاڙيلن جي ڪاهه. ڌاڙو (چوانئي مال جي ڦر). ڍنڍ مرڻ ۽ وڃڻ وقت ٿالين جو واهو (جنهن تي مڇي ڀاڄ کائي پڻ مر ٿا).

group, crowd, tumult, loudery, a band or gang of robbers, an attack by a group of robbers or dacoits. (in fishing) to make a sound by beating vessels and utensils so that the fish take to a single location and in a pre-fixed net. an style of netting fish (in a lake or stagnant water).

ڌاڙ ڌاڙ ڪرڻ: هاءِ گھوڙا ڪرڻ. دانھن ڪرڻ. مدد لاءِ پڪارڻ. to cry for help. to cause a tumult. make much noise. to mourn, lament.

ڌاڙ ويس: ٺ: هاءِ گھوڙا. گھوڙا گھوڙا. واکو واکو. واپلا ڦرڻ. loudcry, hullabaloo, clamour, hubbub, pandemonium, tumult, uproar. dacoity, holdup, banditry, robbery.

ڌاڙو: ڌ: ڌاڙيلن جي ڦرڻ. ڌاڙيلن جو حملو ۽ ڦرڻ. a dacoity, robbery, banditry.

ڌاڙ لڳڻ: ڦرڻ ٿيڻ. زوري ڪسجڻ (مال، حق). the act or commission of a dacoity, robbery or banditry.

ڌاڙو هڻڻ: ڦر ڪرڻ. ٻئي جو حق غصب ڪرڻ. زوري مال ٽپائڻ. to commit dacoity, robbery or banditry. forcible removal of property.

ڌاڙيل: ص: ڌاڙو هڻندڙ. زوري ڦر ڪندڙ. a dacoit, bandit, robber, brigand, highwayman.

ڌاڙيلو: ص: ڌاڙيل. idem.

ڌاڙڪ: ٺ: هٽڪ - ناموس - مشهوري. واکو. هٽ - ڌوم. رعب تاب ڌمڪاءِ.

fame, prestige, reputation, praise, admiration, commendation, pomp, show, awe, fear, terror.

ڌاڙڪو: ڌ: ڌمڪاءِ. رعب تاب. ناموس. idem.

ڌاڙا: ڌ: ڪپڙا (ڪنهن وليءَ جا پاتل). درويشي لباس (جيڪو درويش جي وفات کان پوءِ سندس جاءِ نشين پائي). فقيرائو ريس. the clothes (worn by some pious person). the clothes normally worn by religious personalities

ڌاڙو: ڌ: وڃڻ جي تار جو مائو (موسيقي جي اصطلاح ۾).

an style in music.

ڌاڙ ڌاڙو: ٺ: (سن: ڌاڙا) پاڻي يا پاڻيءَ ٿي لار. گهو (ڪير ٿي) وهڪرو. اوزار. (ڪاتي ڪهاڙي وليهه ٿي) تڪڙي. نيڪ - ريڪا.

a stream, flow of water, a current. stream of milk oozing from the udder (of milching animal). the edge of a weapon. a line on the palm of hand.

ڌاڙ ڌاڙ: ڌ: انگ - جدا. نيارو - علحدو. پري - وڻيڪو. separate, apart, distinct. distant, unjoined, detached, isolated, removed, away, far off.

ڌاڙا: ٺ: (سن) پاڻي جو وهڪرو. a stream of water, the running water, a canal, channel.

ڌاران: ڌ: سواءِ بنان - ري. without, in the absence of, except, apart from, aside from, barring, beside.

ڌارائڻ: م: تڃ پيارڻ. ڪير پيارڻ (چريائيءَ جو پنهنجي ڦر ڪي). to suckle, nurse, breast-feed (a calf or kid).

ڌار پار: ڌ: بلڪل انگ. بند پري. بي تعلق. away, separate, disjointed, disunited, unrelated, unconcerned, sunder, isolated, unrelated.

ڌارڻ: ڌارڻ: م: پالڻ - تاتڻ (جانور). هيران (جانور). اختيار ڪرڻ (عبادت).

to keep, possess, to rear, support, tend. to take habitually, make a habit of, usage.

ڌارو ڌار: ڌ: جدا جدا. تڙوڙ. بي تعلق. separate, unrelated, unconcerned, disjointed, diverse, divided, cut off, isolated.

ڌاري: ڌ: وٽ - پاسي - ويجهو لڳ ڀڳ. near, adjacent, not far off, around, on all sides, nearby, round about.

ڌاري: ٺ: (سن) ليڪ - ريڪا - ڌار. a line, stripe, a line on the palm of hand.

ڌاريڌار: ص: ليڪائون - ليڪن رارو. stripped, streaked, striated.

ڌاريو: ص: اوڀرو - اجني - غير پرايو. غير جنس. اڻ واقف. نامحرم (ٺ). ڌاري. stranger, foreigner, unknown, of another country or tribe. of separate genus or category. unrelated, unconcerned. not permitted to enter a

coriander seeds or leaves.

ڏاڳي: ٺ. ڀڳل آن (جانور، ڦلا).

parched grain or rice.

ڏاڙو: م. (سرائڪي) وهنجڻ - ٽڙ ڪرڻ.

to bathe, shower, wash.

ڏاڙو: ڏ. گيڙو رنگ.

saffron colour.

ڏاڙو: م. ننڍڙي ٻاري ڦر جو ڇٽن مان کير پيڻ.

to suck, suckle.

ڏاڙي وهڻ: چوپائي مال مان سندس ڦر جو کير ڇڄڙي وڃڻ.

to suckle away (mother by a young animal).

ڏٻ: ٺ. لوڏو-ڌوڏو ڏڪڻي. ڏٻڙو.

a shivering, tremour, earthquake, quake, shake, shock, quaver, quiver, shudder, tremble, twitter.

ڏٻڙو: ٺ. اڇي ڪٽي يا لوڻي. رڻي.

a woollen shawl (of white colour), a quilt stuffed with old clothes or cotton.

ڏٻڙاٺ: ڏ. ڪنهن ڳري شيء ڪرڻ جو ڦٽڪو

the sound of a thud, thump,

ڏٻڙو ڏلو: ص. ڦٽو متارو (ماتھر). ڏٻو مٿو.

fat, corpulent, fleshy, gross, heavy, obese, overblown, weighty.

ڏٻڙو: م. ڪنڀر-ڏڪڻ. ڏٻڙو. لرڙو.

to shake, dither, quake, quaver, quiver, shiver, shudder, tremble, tremour, twitter.

ڏٻڙو: ٺ. اونهي ڳڻ ڇڪ (جنهن ۾ مائٽو، جانور يا ڪابه شيء پيئي رهي. عام طرح ڏٻڻ اها مشهور آهي پر راريءَ ۾ به ڏٻڻ ٿئي). چور ڳڻ.

a quagmire, marsh, morass, fen, swamp, bog, mire, slough, swampland.

ڏٻو: ڏ. رنگ وارو نشان-چٽو. داغ.

spot, brand, dot, speckle.

ڏٻڙو: م. پٽيلو-برغلائو. دلير ڏيڻ. هرڪڻو. ڏاڏرائو. ريجھڻو.

to entice, allure, seduce, tempt, swindle, lure, bait, decoy, entrap, toll, cheat, defraud, dupe.

ڏٻو: ڏ. لڳي-فريب. دلير. ڏٻڻ-فريب ۾ آيل.

swindling, chiseling, cheating, defrauding, deceiving, duping, hoodwinking, beguiling, de-

(which are kept as relics).

ڏاڳو: ڏ. ست جي تند - سڳو. تند - ڏور. بيماريءَ کان چوٽڪاري لاءِ پڙهيل ڏاڳو (هيڪو ڳڻي يا ٻانھن ۾ ٻڌجي).

a thread cord, filament, fibre, string, yarn, line.

ڏاڳي ۾ هجڻ: چئي ۾ هجڻ - امر ۾ هجڻ - حڪم ۾ هجڻ. مڃتا ۾ هجڻ. فرمانبرداري ۾ هجڻ.

to be under the control of someone, under the influence of, under domination, command, authority, power, influence, sway.

ڏامڙ ڏومڙ: ٺ. خوشي ۽ جشن رونق ۽ محفل. سونهن ۽ سينگار. تبجل.

a feast, entertainment, pomp, pomposity, show, display, fanfare, panoply, array.

ڏامو: ڏ. ڪڻڪ جو ڀڳل ڏارو (گند ۽ ڪنڊ ۾ ڀڳل). هندڪي رس ۾ مڇب ٻانڀڻ کي خاص ڏڙ تي ڪارائيل ڪاڌو.

a sweet-dish (of ground wheat) prepared on the occasion of a feast (of Hindus).

ڏان: ڏ (سن) آن.

a grain or cereal.

ڏانڌل. ڏانڌل (ٺ): ڏ. ريوڙ ۾ پيوڙ. چڪتاڻ. اجاير تڪرار. اجاير بحث.

row, wrangle, tumult, higgling-haggling, commotion, convulsion, clamour, ferment, outcry, upheaval, upturn.

ڏانڌل ٻاڙي: ٺ. تڪرار - جھٽ. ريوڙ ۾ پيوڙ. بي ايمانِي - لڳي.

a row, wrangle, tumult, noise, commotion, convulsion, clamour, cheating, chisling.

ڏانڌل ڪرڻ: اجاير بحث ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ.

to use unfair means, cheat, wrangle, clamour, quarrel.

ڏانڌل مڃائڻ: تڪرار ڪرڻ. ڦٽو ڪرڻ. گوڙ شور ڪرڻ.

idem.

ڏانڌلو: ٺ. ڏٻڻ. ڌوڏو.

a shaking, tremulous, quaking, quivering, shivering, trembling, oscillation, vibration.

ڏانڌلوڻ: م. ڌوڏو. ڏٻڻ لوڏو (ڌوڏو وانگر).

to shake, to give a shaking, pull about, dither, jar, vibrate, jiggle, joggle, rock.

ڏانڌو: ڏ. مشهور سُهر وڪر (عام طرح مصالحي طور ڪم اچي).

to roar, to thunder, to gurgle.

ڌڌڪو: ڌ. ڌڪاءُ وارو آواز. ڪڪرن جي گڙو وارو آواز. دريا يا نئن جي پاڻيءَ جي ٽڪي وهڪري جو آواز. توف جو وڏو لڪاءُ. صدمو (دل کي).

the sound of thunder, thunderbolt, the sound of roaring water. sound of cannon. a shock, trauma, jolt, startle.

ڌڌڪي: ڌ. ڀيڪي. هڪل. ڏاڍي آواز وارو دڙڪو.

a threat, intimidation, snub, bluff.

ڌڌو: ڌ. ڌمڪتہ الزام.

a charge, accusation, blame, incrimination, inculpation, indictment.

ڌڌڪ: ڌ. لوڏو. ڌوڏو.

shaking, vibration, trembling, quaking, quivering.

ڌڌڪڻ: ڌ. ڌوڏو کائڻ. ٿورو ٺڌڻ. ڌڻڻ. ڌڪڻ.

to shake (as any thing from a push), to jolt, impact, collision, crash.

ڌڌڻ: ڌ. ڪٽل ٿيڻ ٿوڻي وغيره ٺڌڻ. ٺوڪڻ. ڌڻڻ. ڌڪڻ.

to shake, tremble, jolt, jar, vibrate, shiver, convulse, lose.

ڌڌر: ڌ. ڌرتي. زمين. پوند.

earth, land, soil, ground.

ڌڌر: ڌ. آخر. چيه. ڌنگ. حد. ابتدا. منڍ.

end, limit, bound, confines, finish, stop, terminus, ending, closure. origin, source, derivation, fount, inception, root.

ڌڌرڪان، ڌڌريان: ڌ. منڍ کان. شروع کان.

from the very beginning, from the inception, commencement, onset, start.

ڌڌر تائين: ڌ. پچاڙي تائين. تڙ تائين.

till end, finish, limit, confines, termination, cessation, conclusion.

ڌڌر: ڌ. جماعت. ٽولر. ڪنهن مسئلي يا معاملي ۾ واسطو رکندڙ ماڻهو. هڪڙي طرف جو ماڻهو.

concerned group, association, organization, brotherhood, fraternity, guild, league, society, union.

ڌڌار، ڌڌراڻ: ڌ. چرپايو مال چاريندڙ. ڌنار.

a herdsman, cowherd, goatherd.

frauded, cheated, deceived, duped.

ڌڌپ: ڌ. ڀانئس. بدبوءِ. بوءِ.

bad smell, stench, stink, funk, fust.

ڌڌپ: ڌ. اڃاڻ ملڻ. ڌس پتو ملڻ.

to get the indication, information, news, intelligence, word.

ڌڌپ: ڌ. آس. ڪاڙهو.

sunshine, torridity, torridness.

ڌڌپوڻ: ڌ. ننڍڙي ٻار يا ٿر جو ٽٽڻ کي ڏاڻ.

be suckled.

ڌڌپو: ڌ. ڀيري کان چتر نظر نه ايندڙ ڌيڪ. ڌڌڪ. ڌڌو واري نظر. بوءِ. ڀانئس. اڃاڻ.

a mirage, illusion, dimness, darkness, invisibility, smell, aroma, odour, indication, hint, clue, inkling, notion.

ڌڌج: ڌ. چمڪو. روشني. رونق. سينگار. سونهن. سوييا.

splendour, pomp, glow, light, illumination, ornamentation, shape, grace, fashion, beauty, charm.

ڌڌج، ڌڌجا: ڌ. جهنڊي. بيرق. ٻيڙيءَ جي خاص نشان يا اڃاڻ واري جهنڊي يا بيرق.

a flag, a streamer, an ensign, banner, colour, gonfalon, pennant, pennon, standard.

ڌڌڃائي: ڌ. مالڪيائي.

owner (female), the incharge of a household, a mistress, begum, madam.

ڌڌڄو: ڌ. گڙو. ڄل غوغا.

an alarm, a warning sound, tumult, commotion, clamour, outcry, upheaval, bustle, hubbub, clatter.

ڌڌڙو: ڌ. ڌوڏو. ڌڌو واري مٽي. چوري مٽي. مٽي.

dust, powder, loose earth, powdery dirt, ash.

ڌڌڙو ۾ پير هڻڻ: انڪار ڪرڻ. نابري وارڻ.

to refuse to oblige, decline, turn down, spurn.

ڌڌڙو: ڌ. ميري وغيره جو سخت ڪل وارو بيح. چيچڪو. ڪڪڙو.

a hard-shelled seed, stone-shell, testaceous,

ڌڌڙڪار: ڌ. زوردار آواز. گجڪار (پاڻي، جي).

a roar, thunder, gurgle, bubbling sound of water.

ڌڌڙڪڻ: ڌ. زوردار آواز ڪرڻ. گجڪار ڪرڻ. ڌڪاءُ ڪرڻ. ڌڙڪڻ.

ڏرمشالا: ٺ. نانڪ شاهي فقيرن جي رهڻ جي جاءِ- مسافرخانو ڏرمي
رهن جي ادا ڪرڻ جي خاص جاءِ.

a Hindu poor house, a place for charitable purposes, for travelers, destitute, homeless, beggars, a place of prayers, religious ceremonies.

ڏرمي: ص. ڏور سان واسطو رکندڙ.
religious, virtuous, just, pious, concerned with religion.

ڏرڻ: م. رکڻ، هيٺ رکڻ، کپڻ، ڪوڙڻ، مڙهڻ (الزام).
to place, keep, lay, put, set, establish, fix, settle, stick, accuse, arraign, charge, indict, inculcate, incriminate.

ڏرڻو: ڏ. دروازي تي کپ ڪوڙي ويهڻ جي حالت (جيسٽائين مراد بيوري نه
ٿي). ويهڪ-بينڪ.

a sitting on some definite location for the purpose of fulfilment of a demand, a session, meeting, a protest sitting in.

ڏرڻو مارڻ، هڻڻ: ڪپ ڪوڙي رهي رهڻ.
to sit fast at one's door or at some important or visible location with certain demands, to stage a sit down strike.

ڏڙي: ٺ. لوھ جي سيخ جنهن تي ڦيٽر ڦري- ڌڙي محور.
axle, shaft on which a wheel revolves, the side stick of a lathe by which the article turned is held.

ڏڙو: ڏ. پٺان سري جي بدن- ڍڍر، جسم- ٻٽ، لاش.
trunk, torso, headless body, dead-body, corpse, cadaver, carcass, remains.

ڏڙو ڏڙو: ٺ. دل ڏڙڪڻ جو آواز.
palpitation, pulsation, heart-beat.

ڏڙڪڻ: ٺ. دل جي ڌڪ ڌڪ ڏن جو ڊھڪو (ڊپ کان). ڊپ- خوف.
the rhythmical beating of the heart, palpitation, pulsation, fear, alarm, cold feet, consternation, dread, fright, horror, panic, terror.

ڏڙڪڻ: م. ڌڪ ڌڪ ڪرڻ (دل). ڊڄڻ.
to palpitate, pulsate, beat, to fear, alarm, fright, horror, panic, terror.

ڏڙڪو: ڏ. دل جي ڌڪ ڌڪ ڊپ- خوف.
palpitation, pulsation, fear, alarm, dread, fright, horror, panic, terror.

ڏراوٽ: ٺ. امانت طور رکيل رقم، دولت.

a deposit, amount entrusted for safe-keeping, wealth, riches, means, assets, capital, resources.

ڏر تي: ٺ. ٻن پهرن جي مٿل- منجهند (جنهن وقت مٿل هوندي آهي)

noon of a summer day, the time of the day when the heat is excessive.

ڏرتي: ٺ. زمين- پورو- ارض، مٽي، نظام شمسي جو ٽيون نمبر گرو.
earth, land, soil, ground, world, planet, planet earth as No. 3 star of the solar system.

ڏرتي ڏهڻ، ڏزلو ٿيڻ.
the happening of an earthquake, a tremour, quake, shake, shock.

ڏريد: ٺ. اتر هندوستان (پنجاب) جي ڪلاسيڪي موسيقي جو هڪ انداز

an style of classical music of northern India.

ڏر ڏڙي: ص. اصلي مالڪ.
the original or real owner.

ڏڙي: ٺ. ڏڙي- ٿڌوساء، ٻيڙاٺ (ڊپ ۽ هراس م). ڏڙمي
a shaking, trembling, shivering, tremulous, quaking, quivering.

ڏڙمڙ: ڏ (سن) پڪو، مڪمل (مڃتا جي)، عقيدو، ويساء، نيڪ ڪم، خدمت.

firm order (of obeying), religion, faith, belief, piety, virtue, Hinduism.

ڏرماتما: ص (سن) ڏرمي ريت تي هلندڙ، سخي، نيڪ.
pious, religious, faithful, virtuous, just, holy, saintly

ڏرمائو: ص. ڏرم جي نالي م ڏنل (ڏان)- خيراتي.
given in charity, donation, alms, benefaction, offering, contribution.

ڏرم پتي: ص. مڙس- گهروارو.
husband, lord, man, spouse.

ڏرم پتي: ٺ. گهرواري- زال.
wife, lady, Mrs, woman, spouse.

ڏرم جا ڌڪا کائڻ: اجاير رلو- دريڊر ٿيڻ.
to loiter, idle, bum, dawdle, drone, be driven from pillar to post.

to sustain, withstand, recover, bear, brook, endure, stand, stomach, suffer, swallow, sweat out, tolerate.

ڏڪ ڪوڏ: نقصان پهچائڻ، ڇوٽ رسائڻ، وعدي خلاف ڪرڻ.

to cause loss, damage, harm, hurt, mischief, ruin, to fail to fulfill a promise, to renege.

ڏڪ مٺ، ڏڪ مڪ: ٺ. مارڪٽ، هٽائي.

a scuffle, brawl, affray, broil, fight, fracas, fray, row, scrimmage.

ڏڪ: ٺ. رڙهه، ٽيلو، ڏوڪ.

jostling, shoving, pushing.

ڏڪ ڏڪان: ٺ. لاڳيتو ٽيلو يا رڙهه لاءِ ٿور ڪلعي گڏ.

jostling, crashing, walloping, a continuous throw of something, a crowd, overcrowding.

ڏڪ: ڏٺو، ٽپو، ڏڪو.

a blow, jostle, jolt, tumbling, stumbling, slipping, tripping.

ڏڪار: ٺ. نفرت، ضراحت، بوجان.

reproach, imprecation, reviling, contempt, hatred, despite, disdain, scorn, disparagement.

ڏڪارڻ: ٺ. نفرت ڪرڻ، ڪرامت آڻڻ، ڏڪڻ، پري ڪرڻ، لڙڻ.

to hate, abhor, abominate, detest, execrate, loathe, dislike, disfavour, distaste, displeasure.

ڏڪاريل: ٺ. نفرت جوڳو، لڙيل.

hated, abhorred, abominated, detested, execrated, loathed, despised, condemned, disdained, scorned.

ڏڪايل: ٺ. زخمي، گهايل، نقصان هين آيل.

injured, harmed, hurt, impaired, grieved, pained, distressed, wounded, wrecked, bankrupted, ruined.

ڏڪايل: ٺ. ٺوڊيل، نيڪالي ڏيڻ.

shunned, avoided, eluded, eschewed, vaded, bilked.

ڏڪاء: ٺ. ڪنهن ڳري شيء جي هيٺ ڪرڻ جو زبردار آواز، ٽڪو، وڏو ٽڪو.

thump, thud, report of a cannon, the sound of violent stamping or thumping.

ڏوڪي: ٺ. ٻي-خوف، انديتو، ڏڪلي رڳي-ٿوڙي.

idem, a quilt filled with old-clothes, rags.

ڏوڪو: ٺ. گھوٽي-خيانت.

defalcation, misappropriation, embezzlement, expropriation.

ڏوڪو: ٺ. ٻار (سامهيءَ جي ڪاڻ لاهڻ لاءِ) ٿوڙو (جو اڪثر من جو).

ٺي (اڏوڙي لڏائڻ، پنجن، ڏهن ۽ ويهن سرن جي ٺي)، سامهيءَ جي هڪ واري سن ٿور جو ڏوڪو، سامهيءَ جا پٽ برابر ڪرڻ جو ڏوڪو.

ٺولي-ميڙ.

a weight for weighing with, amount in weight, one turn of the full scales in weighing, balancing a weight, party, faction, clique, group, cult, gathering, assemblage.

ڏوڪو پڌن: واريو وار ڪرڻ، لاڳيتو سلسلو جاري رکڻ.

to continue an act (esp measuring), to continue in sequence or systematically.

ڏوڪو ڪرڻ: سامهيءَ جي ٻنهي پڙن جي برابر ڪرڻ.

the balancing of the weighing-scales, balancing a weight.

ڏوڪو وڙهي: ٺ. ڏوڪو (ڏوڪو يا ماپ) ڪندڙ اناج مڻيندڙ يا ٿور ڪندڙ.

a weighman.

ڏوڪي: ٺ. ڏوڪو يا ٿور جي ڏوڪي (اڏائي سيري، پنج سيري، ڏهه سيري يا اڌ مٺي، جوڪ).

a weight, a fixed weight of 2 1/2, 5, 10 or 20 seers/kilograms.

ڏوڪي پڌن: واريو وار لائق.

to do quickly, in quick succession.

ڏوڪو: ٺ. مڪيه ماڻهو، وڏو ماڻهو، شاهوڪار يا نالي وارو ماڻهو، اڳواڻ.

a chief, nobleman, leader, magnet, boss, chieftain, dominator, head, headman, hierarch, master.

ڏڪ، ڏڪ: ٺ. هٿ يا ٽڪو وغيره جي ڇوٽ ڏڪو، ٺوڙو، صدمو-ڇيڪو، نقصان.

a blow, stroke, pound (of hand or stick), scramble, loss, damage, harm, loss, privation, deprivation, divestment, ruin, destruction, devastation, havoc, ruination.

ڏڪ جهلڻ: پاڻ پروڻين، نقصان سڄي، صدمو برداشت ڪرڻ.

think, predict.

دُڪي باز: ص. ڏندائي، اوت تي اهڃاڻ ڏيندڙ.

quarrelsome, brawler, disputer, disputant, a person who conjectures, draws inferences from slight or inadequate evidence.

دُڪيل: ص. زخمي، گهايل، صدمو پھتل.

injured, distressed, constrained, grieved, hurt, pained, wounded, impaired, marred, prejudiced, tarnished, vitiated, blemished, harmed.

دُڪيل: ص. لڙي ڪڍيل، بيڪار، نڪمي.

outcast, castaway, derelict, leper, pariah, untouchable, useless, futile, fruitless, ineffective, ineffectual, vain.

دُڪيلڻ: م. ڌڪو ڏيڻ - ٿيلڻ، ريڙهڻ، سڙڻ، هٽائڻ پري ڪرڻ.

to shove off, throw away, outcast, to withdraw, take off, push off.

دُڪائڻ: م. ٻارڻ (ٻاهر)، دڪيل ڪالين ڪوئلن کي مڇڙڻ.

to start fire, to burn, inflame, light, enkindle, ignite, kindle.

دُڪڙو: ص. يار (عورت جي)، سينٽو.

paramour, illicit lover, boyfriend, fancy man.

دُڪڻ: م. ڌڪڻ، ٻڙڻ (ڪالين ڪوئل)، جلڻ، ٻڪڻ، چمڪڻ.

to become bright (as fire), to burn, kindle, light, ignite, inflame.

دُڪڻ: ص. ٿلڻ، ڳرو (ماتل)، ٿلڻو مٿاري سگهارو، پهلوان، سرهيه، مضبوط - ڏاڍن.

obese, fleshy, fat, fatty, stout, bulky, brave, audacious, aweless, bold, courageous, dauntless, gallant, heroic, stalwart, valiant, valorous.

دُمر: ٺ. زور سان ڊاءُ، دٻَ، سَٽ.

tightening, a shove, thrust, pull, push, yank, drag, draw, haul, lug, tow, tug.

دُمر ڏيڻ: زور سان سَٽ يا دٻَ ڏيڻ.

to pull at tightly and forcefully, to drag, haul, lug, tow, tug.

دُمر: ٺ. ڌور، اٿرو، پيم - ڳهٽ.

a throng, rush of people, crowding, crush, drove, horde, multitude, push, squash, press.

دُمر ڏيڻ: ٺ، زور ڏيڻ.

pushing pulling, the act of pulling or hauling with

دُڪ ڌڪ: ٺ. دل جو ڌوڪو.

pulsation, palpitation, heart-beat.

دُڪڙو: ڌ. هڪ پاسي وڃت واري ڀڪواز - ٻيلو، هڪ گاهه جو سڪل ٻٽ.

a small tambourine or drum, a kettledrum.

دُڪڙ تي آڻر: معاملي جي شروعات، ڪنهن ڪم جو علي الاعلان آڻڻ.

the start of something forcefully or violently, to announce the start or inception of a new enterprise.

دُڪڻ: م. ڌڪ هڻڻ، زخمي ڪرڻ، صدمو رسائڻ، نقصان پهچائڻ، چيمو رسائڻ (اڀار م).

to hit, injure, strike, to hurt, pain, wound, to mar, harm.

دُڪڻ: م. ٿيلڻ، ريڙهڻ، ڌڪا ڏيڻي اڳتي ڪرڻ، سڙڻ، پري ڪرڻ، لوڌڻ، ڌڪو، ڌڪو: ڌ. ٿيلڻ، ٿيلڻ، صدمو، چوٽ، نقصان، ڪرڻ جو عمل ٿاڻو.

a blow, a shove, bang, bash, pound, slam, smash, a fall, drop, plunge, slump, topple, tumble, stumble, slip.

ڌڪا ڏوما: ڌ. ٿاڻا ٽوڻا، رولڙو - ڌاڪڙا.

vagrancy, difficulties, asperities, hardships, rigors, vicissitudes.

ڌڪا ڪائڻ: رڳن - دريدر ٿيڻ، در در پڪڻ، تڪليفون ڏسڻ.

to come in difficulties, asperities, hardships.

ڌڪو ڏيڻ: ٿيلڻ ڏيڻ، هٽائڻ، ڪيرائڻ.

to jostle, shove, push, shock, jolt, elbow, hustle, bulldoze, drive, propel, thrust.

ڌڪي وهيڻو: ٺ. ڪمزور، هيڻو.

weak, decrepit, feeble, flimsy, fragile, frail, infirm, puny, weakly.

دُڪو: ڌ. ٿلڻو ڌنڌو، گھوڙاڻو.

a thick club, truncheon, cudgel, a club with iron head.

دُڪائي: ص. ڌڪا هڻندڙ، بنان سوچ ويچار جي ڳالهائيندڙ ٻڌائي.

disputer, brawler, quarrelsome, prattler, babbler, crackler, chatterer, patterer, smatterer.

دُڪو هڻڻ: بنا سوچ ويچار جي ٻڌائڻ، اندازي سان ڪٽ ڪرڻ.

to guess, conjecture, presume, suppose, surmise,

noise, tumult, outcry, commotion, clamour, convulsion, ferment, upheaval, clamour, turmoil, uproar.

ڏمڪ: ٿ. پيرن جو آواز. هلڻ جو هلڪو آواز زمين وهائڻ لاءِ لوهي رڙندار آواز.

the sound of footsteps. a light sound of moving or walking person. a beetie (for beating ground).

ڏمڪائڻ: م. ڊٻائڻ-هيسائڻ. ڏمڪيون ڏيڻ. ڌڙڪا ڏيڻ.

to threaten, to frighten, to scold, menace, scare, terrify, terrorize, rant, vituperate, snub.

ڏمڪڻ: م. اچي سهڙڻ. ترسڻ. ڪجهه دير لاءِ گهٽجڻ (سور).

to reach, arrive, come, show, show up, turn up, await, wait, stay, bide, remain, (of pain) to recede, abate, bate, diminish, lessen, dwindle.

ڏمڪي: ٿ. ڌڙڪو (هيسائڻ لاءِ). تنبيه.

a threat, menace, snub, bluff, fulmination, intimidation, rebuke.

ڏمڻ: ٿ. لوهاري ڪم ۾ ڪوري کي مڇائڻ جو اوزار. گهوڙي گاڏيءَ جي ٻيٽي.

a pair of bellows. the hood of a carriage or horse-drawn cart.

ڏمڻ: م. هراڻوڪڻ (ڏٺو سان) + ڏٺو. زور سان ڊهڻ.

to blow (as bellows). to press, crush, drove, push, squash.

ڏن: ڏ (سن) نائو - دولت - مالا - خزانو - ملڪيت.

riches, wealth, property, assets, capital, substance, treasure.

ڏن پيڻي: ڏ. دولت مند - شاهوڪار.

wealthy, rich, resourceful, fortunate, affluent, moneyed, opulent, lucky.

ڏن: ٿ. ڏيان - خيال - شوق - ٽئون. عادت - هير. ڳائڻ جي طرز.

attention, inclination, fancy, imagination, habit, practice, key note, tune, leading note.

ڏٺارو. ڏٺارو: ڏ. چوپايو مال چاريندو. ڌڙو.

a herdsman, cowherder, goatherder.

ڏٺاسري: ٿ. هڪ راڳي جو نالو.

a name of a raga.

ڏٺو: ڏ. منهن ميري - ڪاراڻ. اُجهندو. غبار. ٿڌو. ٿڌو. ٿڌو. ٿڌو. ٿڌو.

full force or strength.

ڏم ٻڌڻ. ڏم لائڻ: ڏي ڏي چوڻ. وارو وار لائڻ گهڻو ڀيرو رکن.

to repeat, iterate, reiterate, renew, reprise, pressurise repeatedly and forcefully.

ڏما، ڏمان: ٿ. تجل - چمڪو. رونق.

brilliance, radiance, sheen, gloss, glister, gleam, sparkle, lustre, brightness, effulgence, refulgence.

ڏماچ: ڏماچو: ڏ. ڪيمخواب (ڪپڙو).

brocade, silk fabric with a raised design in gold or silver-thread.

ڏما چوڪڙي: ٿ. هل هنگامو - گورو گهمسان. ٻارن جو نچڻ ٻيڻ.

roistering, reveling, frolicking, noise, tumult, outcry, clamour, upheaval, ferment, upturn, commotion.

ڏماڪو: ڏ. زبرد دار آواز - ڌڪا.

a blast, bang, boom, burst, clap, crack, crash.

ڏمال: ٿ (ع - ڏمار) ڊهل يا نغاري جي هڪ وچ (جنهن تي قلندري فقير ناچ ڪن). ڊريش يا وليءَ جي درگاه تي صبح شام نغارن جو واهو. نوبت. ڪڪڙن جون ٻانگيون.

a tune played on drums during a ceremonial recital or dancing at some shrine. a morning and evening recital and playing of keettle-drums. a cockcrow.

ڏمال ڪوڏ: سيڪ ڏيڻ. مارڪٽ ڪرڻ.

beating, thrashing, basting.

ڏمالي: ص. ڏمال وڃائيندڙ.

a person beating the drums, a drummer.

ڏماتل: ص. شاهوڪار. دولت مند. ڏٺو مٿو. تمام ٿلهو. سگهارو. چالاڪ. هوشيار.

wealthy, rich, opulent, affluent, obese, fat, corpulent, fleshy, gross, heavy, overweight, healthy, fit, hale, clever, shrewed, knowing, cunning.

ڏمتر: ص. ڏمٽل.

idem.

ڏمڙو. ڏمڙو: ڏ. گورو گهمسان. هل هنگامو. بڪيڙو. چمڪيڙو.

ڌڙاڙ: ص. ڌڙاڙ.	ڪڪر - ڪوهڙو، اکين جي هٿ ڀيماري (جنهن ۾ نظر جهڪي ٿي ۽ اکين اڳيان لڙاٺ نظر اچي). نظر جي ڪمزوري.
a herdsman, cowherder, shepherd.	fog, mist, haze, dimness, blackness, darkness, weakness of eyesight, cataract.
ڌڙڪ: ٺ. ڪڻڪ جو هڪ قسم (جنهن جو دائرو ساڙسب ڪاڙو ٿئي).	ڏند ڇوڙ: اکين تي لڙاٺ ڇوڙ.
a kind of black wheat, a low quality wheat.	dimness of the eyesight, a fog forming over the eyes.
ڌڙڪو: ص. ڌڙڪو.	ڏندڪار، ڏندڪار: ٺ. غبار، لڙاٺ، اوندهه.
having an owner, proprietary, owned.	moist, fog, haze, dimness, darkness, gloom.
ڌڙن: م. چونڊڻ - چونڊي ڪڍڻ. پسند ڪرڻ.	ڏندڪو: ڏ. منهن اوندهاهي - سحر مير صبحه اوندهاهي.
to choose, pick out, elect, select, to like, wish.	twilight, early hours of the morning, dawn, dusk, dusky.
ڌڙندو: ص. مال وارو - ڀاڳيو.	ڌندو: ڏ. ڪرت، پيشو، هنر، روزگار، مشغولي.
an owner, master, a person having a herd of cattle or a flock of goat/sheep, a herdsman.	business, occupation, work, employment, engagement, calling, job, line, pursuit.
ڌڙي: ص. (سن، ڌني) مالڪ، گهروارو، پتان.	ڌندو ڌڙي: ڏ. ڪم ڪار، پورهيو ڪاريج.
owner, lord, master, possessor, proprietor, husband.	occupation, calling, job, line, pursuit, work.
ڌڙيڪو: ص. ڌڙي، وارث وارو.	ڌڙي: ٺ. اٽ مار، اڌير، ظلم.
having an owner, proprietary, owned, possessed.	oppression, tyranny, outrage, violence, harm, cruelty, misery, suffering, calamity, severity, injustice, persecution.
ڌڙو: ظ. سڌو سنئون - پوري هنڌ تي.	ڌڙي لائن: وري وري چوڻ - ڏم لائن.
straight, direct, exactly, on the spot.	to ask repeatedly, persistently, to harry, plague.
ڌڙو: ڏ. ڌڙو - لوڏو (ڌڙي، جو) - زلزلو.	ڌڙش: ٺ. (سن) ڪمان، ڀيڳڻ.
a tremour, earthquake, quake, tremble.	a bow, curve, arc.
ڌڙي: ص. کڻي - گاڏر - ڀريت.	ڌڙڪ، ڌڙڪ: ٺ. (سن) انڊلٽه، قوس قزح ست رنگي پانڪ، ناز نخري واري چال - ڀار سان هلڻي - ناز - لاڏ.
washerman.	a rainbow, narrow gold lace, blandishment, adulation, coquetry, flirting act or attitude.
ڌڙي گهاٽ: ڏ. ڪپڙن ڌوئڻ جو خاص ماڳ (تلاءُ، تڙ، حوض).	ڌڙوان، ڌڙوان: ص. شاهوڪار، دولت مند.
a place (on the bank of a canal etc) for washing clothes.	wealthy, rich, affluent, moneyed, opulent, resourceful, lucky, fortunate.
ڌڙپ: ٺ. پڙوت - ڪٽڻ، لائي چاڻي.	ڌڙو: ٺ. ڌمڪ.
pimping, pandering, bullying, backbiting, detraction.	ڌڙو: م. ڌمڪ.
ڌڙيو: ڏ. ڪٽڻ - پڙوت، منافقي، جهٺلخوري.	to blow with bellows.
idem, calumny, character assassination, defamation, slander, sycophancy, depreciation, disparagement.	ڌڙ: ڏ. چوپايو مال (گھڻا جانور).
ڌوئل: ص. ڌوئي سان ڪيل - اڇرو، پاڪ.	a herd or drove of cattle, a flock of sheep.
washed, cleaned, purified, clarified, cleansed, cleaned up, pure, chaste, sacred.	
ڌوئل ڀوئل: ص. پنهنجو خراب لڇڻ وارو، بيحياءُ، بدليوڻائي ۾ چونڊيل.	
base, mean, ignoble, humble, shameless, lowly.	

selection, choosing, election, preference, option.

ڏوڻي: مر. ڏوڻ. چونڊ.

to shake, dither, quake, tremour, shudder, twitter. to choose, pick out, elect, select, opt.

ڏوڏ: ڏوڏوڏ. ڏ. بھتان - الزام - ظلم - ناحق - دغا.

a charge, accusation, arraignment, crimination, impeachment. to incriminate, inculpate, indict, cheat, defraud, dupe, beguile.

ڏوڏ ٻڌڻ: الزام مڙهڻ - بھتان هڻڻ.

to accuse, arraign, inepeach, incriminate, criminate, inculpate, charge.

ڏوڏوڏ: ڏ. ڌريا جي وهڪري جو آواز - گجڪار.

the sound of river in a spate, thundering, roaring.

ڏوڏوڏ: ڏ. مڇ آڙاهه. ڪورو. ٽانڊن جو ڳڻ.

a huge fire, inferno, conflagration, a heap of tinder or coal.

ڏوڏوڏ: مر. لوڏو. ڪٽل (ٿوڻي وغيره کي) ڏرڻ ڏيڻ. ڏوڏڻ (ڏ).

to shake, shove, dither, quake, shudder, twitter, jolt.

ڏوڏوڏ: ڏ. لوڏو. ڏڪو - ٿيلهر (هلڻ مر).

a jolt, shaking, shoving, shuddering, shock, collision.

ڏوڏو: ڏ. مٽي - ڌڙ - ڙي - لٽ - خاڪ - چار. رک.

dirt, dust, loose dry earth, ash.

ڏور پائڻ: خراب ڪم ڪرڻ. بي فائدو ڪم ڪرڻ.

to mix with dust, to waste away, despoil, spoliolate, blunder, cast away, fritter, squander, trifle away.

ڏور ڏاڻيون ڪرڻ: مٽيءَ ۾ ملائڻ. برباد ڪرڻ.

idem.

ڏور ڏڪاءُ: ڏ. مرڻي جي هڪ رسم.

a ceremony on the occasion of death.

ڏور ڏيو: ص. سونارن جي ڪوريءَ جي رک صاف ڪري يا دڪان جي مٽي صاف ڪري ان مان سون يا چاندي جا ڏورا هٿ ڪندڙ.

a sweep-washer.

ڏور ڪرڻ: خاڪ ڪرڻ. تباه ڪرڻ - برباد ڪرڻ.

to turn to dust, to waste, spoil, squander, squandering, spoilation.

pander, pimp.

ڏوتو: ڏ (سن) ڏوت = قاصد (ڪٽڻ - پڙو - دلال) (ڏوتو).

a pander, pimp, fancy man.

ڏوتي: ڏ. گوڏ جو ڪپڙو - گوڏ. هندن جي لباس جو ڪپڙو.

a waist cloth worn by Hindus, passing between the legs and fastened behind.

ڏوتي ڇوڙو: همت هارڻ. انڪار ڪرڻ.

to loose heart, loose courage, quail, blench, flinch, shrink, to refuse.

ڏوتيءَ: ڏ. گوڏ جو ننڍو ڪپڙو - انگريجو.

a small waist cloth reaching upto knees only.

ڏوپ: ڏ. ڪپڙا ڌوئڻ جو ڪم.

washing, cleaning, cleansing, dry-cleaning.

ڏوپ: ڏ (سن) اُس - ڏپ.

sunshine, daylight, sunlight, sun.

ڏوپ پيڻي: ڏ. اُس کان بچاءُ لاءِ پيڻي.

an umbrella.

ڏوپ: ڏ (سن) لوبان جو واس. لوبان - اڱر. اهو وکر جنهن جو واس ڏجي.

خوشبودار وکر جو ڏونهون. ڇو (خاص سونارا ڪم آڻين)

incense, fumigation, a preparation of resin for filling in the hallow parts of jewellery or ornaments.

ڏوپ ڏاني: ڏ. ڏوپ ساڙڻ جي ڪٺي - اڱر داني.

a censer, a vessel for burning incense.

ڏوپ واس: ڏ. اڱر وغيره جو ڏونهون (چندي ٿيڻي سان گڏ).

to incense, fumigate.

ڏوپار: ڏ. سڌو پار ويندڙ پار پوندڙ اڌ مڙ.

reaching the target directly, able to cross in one go, reaching the designated place or the target straightaway, that returns not, one who returns not without effecting his purpose, obstinate, unyielding.

ڏوپڻ، ڏوپجڻ: مر. پاڻيءَ سان صاف ٿيڻ. پاڪ ٿيڻ.

to be washed, cleansed, cleaned, purified, clarified.

ڏوپو: ڏ. ٺڳي - ڊوڪو - ڊولاب.

cheating, defrauding, trickery, dishonesty, deceiving, fraud.

ڏوڇ: ڏ. چوڻ.

ٺور مڇڻ: مشهوري ٿيڻ. ڳالهه ملڻ.
to become famous, gain fame, reputation, name, report, repute, known.

ٺوڙڻ: ٺ. لوڏو - ٺوڙ, ڇڪ تان
shaking, a rough shake, shoving, jolting, jostling.

ٺوڙڻ ڏيڻ: لوڏو ڏيڻ: سجاڳ ڪرڻ.
to give a rough shaking, shoving or jostling.

ٺوڙڻ: م. منظويءَ سان جھلي ڏوڏ ڏيڻ.
to shake roughly, give a shaking, shoving or jostling or jolting push.

ٺور سار: ڏ. اڇي ۽ ميرانجهڙي رنگ تي ڪپڙو.
a grey coloured cloth.

ٺورن ٺورن: ڏ. اڇو ٺوڙيل جھيل ڪير. ٺهي. (ص) اڇو سفيد (وھت جو رنگ).

ٺورن: ڏ. ٺوڙيل جھيل ڪير. ٺهي. (ص) اڇو سفيد (وھت جو رنگ).

ٺورن: ڏ. ٺوڙيل جھيل ڪير. ٺهي. (ص) اڇو سفيد (وھت جو رنگ).

ٺورن: ڏ. ٺوڙيل جھيل ڪير. ٺهي. (ص) اڇو سفيد (وھت جو رنگ).

ٺورن: ڏ. ٺوڙيل جھيل ڪير. ٺهي. (ص) اڇو سفيد (وھت جو رنگ).

ٺورن: ڏ. ٺوڙيل جھيل ڪير. ٺهي. (ص) اڇو سفيد (وھت جو رنگ).

ٺورن: ڏ. ٺوڙيل جھيل ڪير. ٺهي. (ص) اڇو سفيد (وھت جو رنگ).

ٺورن: ڏ. ٺوڙيل جھيل ڪير. ٺهي. (ص) اڇو سفيد (وھت جو رنگ).

ٺورن: ڏ. ٺوڙيل جھيل ڪير. ٺهي. (ص) اڇو سفيد (وھت جو رنگ).

ٺورن: ڏ. ٺوڙيل جھيل ڪير. ٺهي. (ص) اڇو سفيد (وھت جو رنگ).

ٺورن: ڏ. ٺوڙيل جھيل ڪير. ٺهي. (ص) اڇو سفيد (وھت جو رنگ).

ٺوڙي: ڏ. پاڇاريءَ ۾ آيل ٻيو ڏڳو. پيڇي - جوڙو.
the second bullock in a yoke, a match, equal.

ٺوڙيو: ڏ. مٽيءَ جو وسڪارو. جھڪ. وسڪارو (مڇڙن, گارين جو). هندن جو مھڻو ڏينھن.

ٺوڙيو: ڏ. مٽيءَ جو وسڪارو. جھڪ. وسڪارو (مڇڙن, گارين جو). هندن جو مھڻو ڏينھن.

ٺوڙيو ڪرڻ: وسڪارو لائڻ (مٽيءَ, مڇڙن, گارين جو).
to raise a storm, beat thoroughly, abuse excessively

ٺوڙڪ: ٺ. جھوڪ - ٺس. ڪاء - هلان.
blowing, ramming, driving upon, attack, invasion, rushing of a crowd.

ٺوڙڪ ڏوڪڻ: ٺ. اڳتي ڪاء. ڊپ ٺس. گھ پيم.
a rush of men, a crowd, multitude, army, scores of people rushing in the same direction.

ٺوڙڪ: ٺ. ٺوڙڪ جو آواز. زوردار ٺوڙڪ.
the sound of oncoming people, onrushing, a blow of air.

ٺوڙڪي: ص. ٺوڙڪو ڇانڊڻو - ٺوڙڪي.
a tambourine player or kettledrum player, a drummer.

ٺوڙڪڻ: م. جھوڪڻ - گھرجڻ. زور سان اندر وڃڻ. ٺسڻ. ڪاهي پوڻ.
to ram down or in, to drive in by blows, to work a bellows, to follow, to rush along.

ٺوڙڪو: ڏ. دغا - فريب - وساء گھاتي. غلط فهمي. سراب.
deception, chicanery, double-dealing, duplicity, fraud, subterfuge, trickery, misunderstanding, misconception, mirage, illusion.

ٺوڙڪي بازي: ٺ. لڳي - مڪاري - فريب. وساء گھاتي.
deceit, cheating, chicanery, dishonesty, duplicity, subterfuge, trickery, fraud, deception.

ٺور: ٺ. ٺور - مشهوري. چوڀل. شهرت. ناموس. هاڪ.
uproar, tumult, reputation, fame, pomp, parade, show, display, fanfare, array.

ٺور ڌام: ٺ. ٺور شور. هل هنگامو. شان شوڪت.
pomp and show, parade, splendid display, tumult, outcry, clamour, ferment, clatter, bustle, hubbub, uproar.

ٺور ڌام: ٺ. ٺور شور. هل هنگامو. شان شوڪت.
pomp and show, parade, splendid display, tumult, outcry, clamour, ferment, clatter, bustle, hubbub, uproar.

ڏيان ڪرڻ: خيال ڪرڻ. توجه ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ. مروت ڪرڻ.

bear in mind, keep in view, to attend, care for, look after, attend to, to regard, respect, to give concession.

ڏيائي: ڏ. ڏچائي - مالڪيائي.

the landlady, mistress, madam, house-holder.

ڏيجهو: ڏ. ڏيڪ جهل. تسلي. آتڻ.

consolation, comfort, support, help, assistance, lift, relief, socour.

ڏيري: ڏ (سن) صبر - مات - تحمل - ڏيرج.

fortitude, resolution, firmness, patience, calmness, consolation, guts, nerve, sand, spunk, grit, composure.

ڏيري: ڏ (سن) صبر - تحمل. ڏير. ڪانڌ. تسلي.

idem.

ڏيرج ڏارڻ: صبر ڪرڻ - تحمل ڪرڻ.

to have patience, fortitude, resoluteness. to show calmness, guts, nerve, sand, spunk, grit.

ڏيري: ڏ (ط) آهستي - هوريان. صبر سان. مات ڀر.

slowly, softly, gently, quietly, leisurely, slackly, leniently, mildly, smoothly.

ڏيرو: ڏ. آهستي - ڏرو - هوريان. سست. هڪڙو (آواز) - جھيڙ.

slow, low-toned, soft, gentle, balmy, bland, faint, lenient, mild, smooth, subdued, sober, softened, toned down.

ڏين: ڏ. اناج. اُن. چانور.

grain, corn, cereals, rice.

ڏي: ڏ. نياڻي - دختر. چوڪري.

a daughter, a female offspring.

ڏيڻائو: ص. ڏيڻ جهڙو. ڏيڻ جو.

belonging to a daughter, like a daughter. (a boy) behaving like a daughter.

فقيرن جو مڇ، واس ڏوپ.

a smouldering fire or smudge (chiefly that of fakirs). incense.

ڏوٺڻ، ڏٺڻ: مر. پاڻيءَ سان صاف ڪرڻ. مير ڪڍڻ (ڪپڙن جو). پاڪ ڪرڻ. لامڻ (ائ).

to wash, cleanse, rinse, efface, clean; purify, clarify, to lessen (an effect).

ڏوٺارو، ڏوٺارو: مر. اڇو اڇرو ڪرائڻ صاف ڪرائڻ. پاڪ ڪرائڻ.

to get washed, cleansed, purified, rinsed.

ڏوٺاري، ڏوٺاري: ڏ. ڏٺارو جي اجرت.

the washing charges, cost of washing.

ڏٺڻ: ڏ. ڏي - نياڻي.

daughter, human female offspring.

ڏوٺي ڀڄڻ: پاڻيءَ سان صاف ڪرڻ ختم ڪرڻ. آڱهارڻ (ٿان).

to wash and purify with water, to cleanse, clean, rinse in water.

ڏن: ڏن: ڏ. ڏوٺي سان باهه جاڳائڻ جو آواز.

the sound of flaring the fire with the support of bellows.

ڏٺڻ: مر. ڏوٺ سان باهه جاڳائڻ.

to flare the fire with the support of the bellows.

ڏٺي: ڏ. ڏٺڻ جو نمونو - ڏٺاري.

washing, a wash, cleansing, rinsing.

ڏيان: ڏ (سن) خيال - تصور. توجه. سُرَت. هوش. سوچ وڃڻ. غور. فڪر - انديشو. محويت - استغراق. مراقبو.

notion, conception, imagination, attention, devotion, sense, understanding, contemplation, meditation, reflection, musing, pondering, concern, dread, absorption, engrossment, absorbed in meditation.

ڏيان ڏيڻ: توجه ڪرڻ. سنڀال ڪرڻ.

to give utmost attention, contemplate, meditate, to take care.

ڏيان سان: ڏ. توجه سان - خبرداري سان. هوشيارِي سان.

with utmost attention, care, caution, anxiety, concern, solicitude, carefully, cautiously, calculatingly.

ڏاسو: ڏ. تازي جاول ڦر (ڇيلو، گابو، پاڏو) جو ڇيشو. ننڍڙي ٻار جو پٽو ڪاڪرس.

meconium, the first faeces of a new born baby or animal.

ڏاڻي: ڏ. ڊگهي ڳن سان وڏي ڌوڻي.
a large wooden spoon for cooking.

ڏاڪ: ڏ. ڪاٺيءَ جا وڏيل ٽڪر. جلائو ڪالين جي وڏيل لاکو (جيڪا ٻارن، ۽ قبر ۾ سامي، ڪي ڊڪن ۾ ڪم اچي). آلتِي - قِيءَ ڏيڏرن جو ترڪو.

firewood, fuelwood. cut branches of trees used for various purposes. a vomit. the sound emitted by frogs.

ڏاڪ ڇمي: ڏ. هڪ ٻارائي راند.
a childrens play.

ڏاڪار: ڏ. اوگرائي (کاڌي بعد وات رستي پيٽ مان نڪتل هوا).
a belch, an eructation.

ڏاڪڻ: ڏ. مٿي چڙهن لاءِ ڪاٺ جي ڏاڪن سان چاڙهي.
a ladder, staircase, flight of stairs.

ڏاڪڻي: ڏ. ڏانئن.
a witch, enchantress, hag.

ڏاڪو: ڏ. مٿي چڙهن لاءِ پير رکڻ جي پڙي. زينو. چاڙهڪو (جبل جو).
درجو طبقو.

a step of a staircase, a rung or round of a ladder. a hill which could be climbed. a stage, degree, grade, notch

ڏاڪڙو: ڏ. ڏکيو پنڌ. اوکي منزل. جفاڪشي. ڪشالو. سخت محنت. هلاڪي وارو پررهيو. جدوجهد - جاکوڙو.

discomfort, annoyance, inconvenience, labour, pains, bothering, harassment, irking, provocation, vexation, vexing, difficult assignment, laborious, hard, arduous, difficult, laboured, knotty, formidable.

ڏاکڻو. ڏاکڻو: ڏ. ڏکڻ جو. ڏکڻ وارو.
from the South, belonging to South, Southern.

ڏاڳهه: ڏ (سن. ڏاه) وڏو مڇ. هندن ۾ مڙدن کي ساڙڻ لاءِ مڇ. چڪيا.

an inferno, fire, conflagration. funeral pyre.
ڏاڳهه ڇوڙو: چڪيا تي چڙهن. هندڪي رسم موجب پتيءَ جي لاش سان

slice, sunder.

ڏارو: ڏ. ڌريل آن (ڪٽڪ، چانور وغيره). ڌريل ڪٽڪ جو رڌل پٽ. ٿلھو پيٽل يا ڪٽيل آن. چانورن يا ڪٽڪ جو بوسو (جيڪو مال جي چاري طور ڪم اچي). ونجهو تي راند ۾ ڌوڙين جي تازي.

a mashed grain, cereal or rice. a dish of cooked mashed rice. a fodder, forage, pasture. a touch of hands in a game.

ڏارو ڏيڻ: تازي ملائج. ڪنهن رٿا جي قبوليت طور تازي ملائج.
to touch the hand of other person or partner in a game, as an acceptance of deal, to shake hand.

ڏاڙهه: ڏ. ڏات. ڦوڙ. ڪٽي يا ڪنهن جانور جو ڇڪ.
grinding tooth, double-tooth. a bite from a dog or an animal.

ڏاڙهه: ڏ. وڏي ۽ پڪڙيل ڏاڙهي. (ص) وڏي ڏاڙهي وارو.
a large beard. a person with a large beard.

ڏاڙهن: ڏ. ڇڪ پاتڻ (ڪٽي جن). ڦٽڻ. ڪارو مان تڪو مٽو ڳالهائڻ. بيھودو ڳالهائڻ.

a bite from a dog. to injure by biting; to snap at one angrily.

ڏاڙهون: ڏ. هڪ تسر جو ميويدار وڻ ۽ ان جو ڦر. انار.
a pomegranate (*Punica granatum*), as a tree and fruit.

ڏاڙهي: ڏ. سونهاري ريش.
a beard.

ڏاڙهي پٽ: ڏ. هٿين پوڻ. جانيو ٿا هٿن. جهيڙو. جُٺ. بيهڙي.
scuffle, wrestle, grapple, tussle. a quarrel, altercation, bickering, dispute, fight.

ڏاڙهي ڏيکارڻ: منهن ڏيکارڻ. روبرو اچي ملڻ.
to show the face, come and visit, to meet.

ڏاڙهي ڏيڻ: پڪو واعدو ڪرڻ. انجام ڪرڻ.
to promise solemnly, pledge, give word.

ڏاڙهيوار: ص. ڏاڙهيءَ وارو. ڏاڙهيءَ جو مان رکندو.
one with a beard. one who respects a beard.

ڏاس: ڏ. ٻاڪري مال جا وار يا بڻج.
goat's hair, goat's wool.

ڏاس ڪاٽڙو: ص. ڏاس ڪٽريندو. بُز. بيوقوف.
a person cutting goat's hair. fool, idiot, doodle, imbecile, jackass, jerk.

ڏانڊوڪر

a bull shaped ceramic toy, a playing toy.

ڏانڊو: ص. وڏن ڏندن وارو.

having large and visible teeth.

ڏانڊو: ث. پڻ جي ٿلھي نَس. ڏانڊي.

the large vein of a leaf.

ڏانڊو: ڏ. مٿاهين زمين يا ٻني (جنهن تي پاڻي چڙهي يا ٻيھي نه سگهي).

a piece of high rise land, which does not get water with the normal flow, a raised patch of land.

ڏانڊي: ث. سعي تاري (پن يا گل جي جھل واري). پن يا گل جي ڏنڊي.

گڙنج. تاري-لامر. تناڪ جو ڪڏو.

the stalk or stem of a flower, a small branch or stalk, a leaf stock of tobacco leaf.

ڏانڊيا: ڏ. 'ڏانڊيا' ناچ ۾ ڪم ايندو ڏڪر.

a stick (normally of 16-18 inches) used in dancing and striking with the other's stick.

ڏانگ: ث. ڊگهي لٺ. ڏانگه.

a large stick or club.

ڏانگي: ص. نانگ بلا جي ڏنگيل تي جھاڙ رکندڙ.

a man treating a person bitten by a snake. enchanter, necromancer, sorcerer, wizard.

ڏانگه: ث. ڏانگ.

a large stick or club.

ڏانور: ڏ. ڪوريتڙي جهڙو هڪ جيت.

a spider like insect.

ڏانور: ڏ. اُٺ کي اڳين ٽنگن ۾ پٽڻ جو رسو. شاديءَ جي هڪ رسو.

مروعب لائنن کان اڳه ڪنوار جي در تي گھوٽ کي پٽ جو ڏاڳو ڳچي ۽ ۾ وڃڻ.

a brace for tying forelegs of a camel, a ceremony of putting a silk thread around the foot and hand and subsequently around the neck of a bridegroom (at the time of marriage).

ڏانور ڏانور: هڪ رسو مروعب ڪنوار جي ڪوليءَ واري در جي ڪنڊي.

۾ سٺ ٻڌي گھوٽ جي پير جي آڱوٺن ۾ سٺ وڌيڻ.

the ceremony or custom of tying a silk thread on the raised hand and the toe of a bridegroom for seven times (held on the occasion of marriage).

ڏانور ڪپڻ، ڏان: ٻارڙي جي چنگن ۾ سڳي جو ڏانور وڃي اهو وڌو

گڏ يا حداسڙي سڙي ٿيڻ.

to burn oneself along with the deceased husband, an old custom among Hindus in which a widow had to burn herself along with the dead body of her husband.

ڏانگه: ص. ڊگھين ٽنگن وارو-جانگھريل.

a long-legged fellow.

ڏانگه: ڏ. اُٺ-ڪرھو.

a camel.

ڏالي: ث. باغ جي ميري جو اهر حصو جيڪو مقاضيدار ميري لھن تي باغ جي مالڪ کي ڏئي.

a portion of fruits and vegetables sent as a present to the owner of the garden by the lessee or contractor.

ڏامر: ڏ. هڪ قسم جو تيل-مصالحو (جيڪو معدنيات مان ٺھي ۽ بستن ٺاھڻ جي ڪم اچي)-تارڪرل. (ص) ڪارو-سيءَ.

bitumen, tar, coaltar, asphalt.

ڏاميج: ص. لانجھو بي اعتبار. لچر. حرڪتي.

untrustworthy, cunning, sly, canny, dexterous.

ڏان: ڏ. ڏان. مليل بخشش.

alms, donation, benefaction, beneficence, charity, contribution, offering.

ڏانور: ڏ. ڏانور.

a sickle, scythe, a reaping hook.

ڏانڊو: ڏ. ڊگھو.

a bullock, bull, an ox.

ڏانڊو ڏھڻ: بخيل مان ڪم ڪيڻ.

to get alms from a miser.

ڏانڊو ڏھڻو: ص. ڪنجوس-مرجوت. مردئي-شوم.

a skinflint, miser, cheapskate, niggard, stingy person.

ڏانڊار: ڏ. ڪاٺ يا لوھ جي ڏندن وارو ٻاھڙو (جنهن سان ڪڪ ڪچري پاڻ. گھڻ. اُن وغيره ميڙهي). (ص) وڏن ڏندن وارو.

a kind of iron rake, a shovel, a person having large teeth.

ڏانڊاري: ث. ڏندن واري ٻاھڙي.

idem.

ڏانڊو ڏھڻو: ڏ. مٽي مان ٺاھيل ۽ ٻاھ ۾ پڇايل ڏانڊو-ڏانڊو واري شڪل تي

mosity, animous, antagonism, antipathy, hostility, rancour.

ڏاهر: ص. سمجھ- عقلمند، سڃاڻ، هوشيار، چلاڪ. ويڇ (ڏاڻي).
wise, sensible, sage, sagacious, informed, discerning, insightful, knowing, knowledgeable, perceptive, clever, skillful, adroit, good, a doctor, mendicant.

ڏاهي: ٿ. مڇي جو هڪ قسم.
a carp fish, a fresh water fish.

ڏاڻي: ٿ. مڙدن جو ماس کائيندڙ هڪ خيالي عورت. ڏاڪڻ پوئتي عورت، بدصورت ۽ ڊيچاريندڙ عورت.
a witch, enchantress, hag, an aged and ugly woman.

ڏانڻ: م. ڏاڙن وڃڻ. رسي وغيره سان ٻڌڻ. ڪڙڻ.
to tie with the silk threads; to tie with a rope, to shackle, hopple, hamper, clog, fetter, tie up, leash.

ڏاهر: ڏ. ڪپو پاسو- ڪاٻو هٿ. ڏاڻي هٿ وارو پاسو، اُٿرو. (ضد= ساڻو). (ٿ).
ڏاڻي
left, left hand, the left side, the opposite direction, in the opposite.

ڏاڻي: ٿ. نشاني. اُھڃ. واپاري اصطلاح موجب ملڪ ڪڍڻ لاءِ ڪپڙي ۾ هٿ ويڙهي آڱرين سان ڏنل اشارو. رستي جي نشان لاءِ مٽيءَ جي ڌڙي. پاڻيءَ ۾ آڱرين ڏيکارڻ تي ڏيڻ واري راند. درياه ۾ پاڻي جي ماپ لاءِ کوٽيل ڪاٺي.

any thing used as a mark or signal, a sign made by putting out a certain number of fingers under a cloth as secret intimation of an offer in purchasing goods, a heap of earth kept to mark a passage or road, a sign made by showing two fingers and then diving in a game played in water, a pole put up to mark the rise of the river, a signal flag.

ڏهرائي: ٿ. اڀرائي. ڪمزوري- هيٺائي.
weakness, feebleness, languidity, infirmity, unsoundness, debility, invalidity, frailty, delicacy, fragility, thinness, leanness.

ڏهرو: ص. اڀرو. ڪمزور- هيٺ.
weak, thin, lean, emaciated, feeble, languid, weakly, sickly, debilitated, unhealthy, unsound, enfeebled, wasted, spent, exhausted, enervated, shaky, strengthless, infirm, invalid, frail,

جي رسم.

a ceremony of cutting a thread when a child begins to walk on his own.

ڏانڻي، ڏاڻي: ٿ. هڪ قسم جو زنجيري ڳڻ جيڪو نرڙو مٿان بيهي.
an ornament for the forehead.

ڏانڻ: ڏ. اُن طرف- اُن پاسي.
towards, in the direction of, with respect to.

ڏانڻ: ڏ. نمونو- ڍنگ- طرز- دستور- ريت. هلت. تجويز.
style, fashion, manner, mode, tone, trend, vogue, way, art, dexterity, proposal, suggestion, proposition.

ڏاڻي: ص. ڏن پريندڙ. تابع. مطيع.
a person who pays a tribute, a person under obligation, obedient, submissive, amenable, biddable, docile.

ڏانڻ: ڏ (سن. دان) عطا- بخش. دان. انعام. تحفو. ڪنهن درويش وٽان مليل ڏات. سَنگ- محصول. چڙهي کي تنگن ۾ ٻڌڻ جو رسو- ڏاڙڻ.
a gift, charity, benevolence, boon, favour, largess, present, beneficence, contribution, offering, a tax, fixed charge, a brace for tying the feet of the animals.

ڏان ڏيڻ: راضي ٿي انعام ڏيڻ. وهڻ کي تيل، گند وغيره جي اوت ڪرڻ.
to be happy and in return give a gift or present, to drench an animal with oil or ghee as a sort of medication, drenching.

ڏاڻي: ٿ. ڳڻ جو هڪ قسم- ڏاڙي.
an ornament for the forehead of a woman.

ڏاهر: ٿ. ڏس پتو. اُھڃاڻ. آڳاٽي. ڄاڻ. خبر. ٻانهي- گولي.
information, news, knowledge, lore, advice, intelligence, tidings, word, a female slave, dredge, attendant.

ڏاهر ڏيڻ: ڄاڻ ڏيڻ- خبر ڏيڻ.
to give news or information, intelligence.

ڏاهر وڃڻ: خبر هلائڻ- مشهور ڪرڻ.
to make known, to advertise, announce, declare, disseminate, proclaim, publish.

ڏاهر: ٿ. مڙدي کي ساڙڻ واري باهر- ڏاڳو. ساڙ- حقد. دشمني.
the funeral pyre, the fire which is prepared to burn a deadbody, malice, jealousy, enmity, ani-

its fulfilment).

ڏٺو ڏمٽو: ص. ٿلهو متارو، سگهارو.

fat, corpulent, fatty, fleshy, adipose, gross, heavy, obese, overweight, stout, porcine, portly, weighty.

ڏٺو: ث. نظارو، ڏيکارو، ڏيک، نظر، پيشاني.

scenery, landscape, outlook, panorama, prospect, scene, terrain, view, vista, visibility, eyesight, vision, sight, perception.

ڏٺ پڙولي: ث. ڪنهن واقعي يا نظاري تي ٺهيل پڙولي (اڳجهارت جو هڪ قسم).

a riddle, enigma, mystery, puzzle, conundrum.

ڏٺل: ص. نظر آيل، معلوم ٿيل، ڄاتل سڃاتل، آزمائيل.

seen, known, knowing, in the knowledge of, notified, checked, visited, examined, tested, tried, checked, proven.

ڏٺل وائيل: ص. ڄاتل سڃاتل، معلوم ٿيل.

known, acquaintance, recognized, seen, grasped, apprehended, understood.

ڏٺو: ص. ڏٺل، ظاهر، عيان، (ث. ڏٺي).

visible, known, visual, ocular, viewable, seen.

ڏٺو ڪرڻ: ظاهر ڪرڻ، پڌرو ڪرڻ، خوار ڪرڻ، بدنام ڪرڻ.

to make known, expose, to disgrace, discredit, contempt, disrepute, dishonour, shame.

ڏٺو: ذ. سگهه، زور، ست، ڀل، قوت.

strength, power, energy, force, might, muscle, potency, puissance, steam, vigour.

ڏٺو، ڏٺو: ذ. سڄيل ماس جو ڳوڙهو، سوج.

a swollen lump on skin, an inflamed muscle, a visible inflammation of the body.

ڏٺو: ذ. ٻه ٻه، منجهند.

noon, midday.

ڏٺو ڪرڻ: منجهند جي ماني کائڻ ۽ آرام ڪرڻ.

midday meal, midday rest, nap, siesta, snooze.

ڏٺو: (سن. ڏرڻ) ويري، دشمن.

an enemy, a foe, adversary, antagonist, competitor, opponent.

ڏٺو، ڏنجهڙو: ذ. تڪليف، آزار، درد، پيڙا.

affliction, suffering, trial, ordeal, tribulation, visi-

delicate, fragile, valetudinarian.

ڏٺو: ذ. اهر چوپايو جنهن جا سڱ لڙيل هجن، ٽين يا لوهه جو دٻو.

a kind of cattle with lop ears or horns, piebald: a tin, canister, metal food can.

ڏٺو، ڏٺو: م. چوپائي (مينهن، ڊگهي، ٻڪري وغيره) مان کير نڪرڻ، milking, milching of cattle, to be milked.

ڏٺو: ث. سوييا، ڏيک، نظارو، ڏيا، زور، سگهه.

charm, appearance, beauty, allure, appeal, charisma, fascination, glamour, attraction, bewitchment, enchangement, strength, power, energy, force, muscle, might, potency, vigour, virtue.

ڏٺو: ذ. خراب تڙ، ڏکيو تڙ (دريا يا سمنڊ جو).

a bad or difficult harbour, landing beach or bank, dock.

ڏٺو: م. دريدڙ ٿيڻ، اوچھڙ ٻڙ ٿيڻ، گمراه ٿيڻ، ڪنگال ٿيڻ.

to go astray, awry, wrong, afieled, to be reduced in circumstances, wealth, bankruptcy, lacking.

ڏٺو: م. بدحال ٿيڻ، ڪنگال ٿيڻ، بيراه ٿيڻ.

idem.

ڏٺو: ذ. جنگ مر پيدا ٿيل شيرن جيڪي ضرورت وقت کاڌي طور ڪم اچن (ڏٺو، ٻيئي وغيره)، جنگلي گاه مان نڪتل اُن.

wild grains, uncultivated grains which are used by the residents of desert area during the drought period and scarcity of other grains or food stuff.

ڏٺو، ڏٺو: ص. ڏٺو ڏيندڙ، ڪوڙو دلاسو ڏيندڙ، گشتي، ٻڌاڪي.

a boaster, braggart, braggadocio, loose talker.

ڏٺو، ڏٺو: م. منهن تار ٻڙ، زور سان ڊٻائي ٻڙ (ڳرڻ، دٻو وغيره) ٻڙ، تار ڪرڻ.

to fill till the brims, to fill completely and overwhelmingly (a bag or a can).

ڏٺو: ذ. ٻوڇ، ٻنجهو، ليڙو، دٻي جو منهن بند ڪرڻ لاءِ اڳڙي نولي يا گاه جو منجهو، ڪوڙو دلاسو.

a cork, plug, bung, stopple, a false promise, supurious statement.

ڏٺو ٻوڙي: ث. دمر دلاسو، ڪوڙو ٻڌاڪ.

to keep on false promises, boastful talks, braggery.

ڏٺو ڏيڻ: ڪوڙو دلاسو ڏيڻ، ٿلهو آسرو ڏيڻ.

to make a false promise (without any intention of

ton, stupid.

ڏڏڙو: ص. ٿلهو پيٺل - ڏريل (اناج وغيره). چاڀاڪي (بيماري) جا ڏڏڙا.
coarsely ground grain, crushed grain, urticaria.

ڏڏڙو: م. ڏڏڙ ڪرڻ - ڏارو ڪرڻ. چڀي چٽي پرا ڪرڻ.
to coarsely ground the grain, to crush the grain.

ڏڏڙو: ڏ. ڪوڙي دعويٰ - تهمت - الزام.
a wrong accusation, charge, arraignment, incrimination, inculpation, indictment, impeachment.

ڏڏو ڏڪڙو، ڏڏو ڏيڪڙو: ڏ. ڏڏو ڏهمن، جٺ ٿڌ، هائڙ هونڙو.
threats, commination, intimidation, menace, warning, browbeating, bullying, jeopardy.

ڏڏو: ڏ. ڏنداري - تسلي - دلاسو. سهارو - پرچولو. پُٺرائي - واهر. چمڙي جي هڪ بيماري.

help, support, comfort, aid, assistance, hand, lift, relief, succour, ringworm, herpes, tetter, fetter, blistering disease.

ڏڏو ڏيڻ: ڏنداري ڏيڻ. آٿت ڏيڻ. مدد جو آسرو ڏيڻ.
to console, comfort, buck up, cheer, solace, up-raise, offer support.

ڏڏو: ڏ. زمين ۾ ڪنهن جانور جي کوٽيل چڙ.
a hole, burrow (of a wild animal), lair, den.

ڏڏو: ڏ. ڪپڙي جو پَر (ريڪڙ). ڪپڙي جي ٽاڪي مان ٽاڙي جدا ڪيل ٽڪر. ڏپ - پٽو. خطرو - انديشو.

the breadth of a cloth, a piece of cloth, fear, dread, awe, scare, terror, danger, alarm, consternation, dismay, fright, horror, panic, trepidation.

ڏڏاڇ: ڏ. ڪشالو - تڪليف - ڏاڪڙو.
difficulty, asperity, hardship, hardness, rigour, vicissitude.

ڏڏاڇو: ص. ڏڪريل - آزاريل. هيسيل. هيشر.
distressed, agonized, dolorous, distraught, harassed, tormented, troubled, weak, decrepit, feeble, frail, infirm, puny.

ڏڏائڻ: م. ڏارو ڪرائڻ - ٿلهو پيٺائڻ (اَن)
to get the grain grinded coarsely.

ڏڏرت: ڏ. ڏرت (سن) مصيبت - هُجا - آزار. ڏولائو. ڏُڪار.
distress, misfortune, calamity, agony, consternation, panic, commotion, famine, drought.

tation, sorrow, anguish, grief, regret, woe.

ڏجهو ڏيڻ: صمرو رسلڻ. تڪليف ڏيڻ. تنگ ڪرڻ. ايڏائڻ - آزارڻ.
to cause anguish, sorrow, suffering, affliction, tribulation, grief, woe, regret.

ڏجڙو: ص. مسخرو. پيش وڙ مسخرو. بيهودو.
buffoon, clown, immodest, shameless, barefaced, impudent, unabashed, brassy, brazen, blatant, arrant.

ڏجڙو: ڏ. چڱيءَ طرح چارو يا گاه نه کائيندڙ جانور. (ضد. سڄڻ).
having no appetite, lacking appetite, a bad grazer (animal).

ڏجو: ڏ. فساد - وڳوڙ. ڦيٽائڙ. آزار. مصيبت
quarrel, altercation, bickering, brawl, dispute, feud, fight, fracas, rhubarb, row, squabble, wrangle, discord, split, woe, grief, disaster, calamity.

ڏجو ڀرڻ: ڀتي جي ٿيل نقصان جي پورائي ڪرڻ.
to pay for the damages, recompense, compensate, indemnify.

ڏڏو: ڏ. عيب - نقص (ڪنهن شيءِ ۾). ٽٽي يا ٻڙي ۾ داغ يا ڪجائي جو نشان.

deficiency, deficit, imperfection, demerit, fault, shortcoming, a mark in a stone, pebble or diamond.

ڏڏو: ڏ. ڪير. لسي - جمن.
curds.

ڏڏڙي: ڏ. ساون مٿن جون رڌل ڦريون - مٿري - پڳي.
cooked pea pods.

ڏڏل: ص. عيبدار. هيشر. ڏڪويل.
aggrieved, oppressed, afflicted, envious, wronged, outraged, persecuted, depressed, pressed, saddened.

ڏڏل: ص. نچوڙيل. پيٽيل. ستايل.
squeezed, wringed, grounded, crushed, vexed, harassed.

ڏڏو: ص. ڏڏل. هيشر. ڏڪريل. آزاريل - ستايل. اڌ رڌو (اَن).
idem. half cooked, half ripe (grain).

ڏڏو: ص. موڱو. ڪنڌ دهن - غبي.
blockhead, dunce, chump, dimwit, dolt, dope, duffer, dumbell, goof, idiot, ignoramus, simple-

ڏوهين ڏيڻ: چڙهون ڏيڻ. ڏوڪا ڏيڻ. to rebuff, rebut, repel, repulse.	ڏرت ڏٺار: ڏ. اهنج آزار. ڏکار ڏولارو. idem.
ڏس: ٿ. ٻڌائڻ جو عمل. اهڃاڻ. اشارو. direction, hint, indication, clue, cue, intimation.	ڏڙو. ڏڙو: ڏ. سوراخ (زمين ۾). ڏڙو. شڪاف. چڙ. غار. a hole (in the earth). split, crack, slit, burrow, lair, cave, cavern, grotto.
ڏس ڪرڻ: ٻڌائڻ. اشارو ڪرڻ. to point out, hint at, indicate, direct, guide, show, instruct, tell, point, suggest, imply.	ڏرمائڻ: ڏ. رنج ٿيڻ. انڪار ڪرڻ. ٺٽائڻ. ڪرڪڻ. خفي ٿيڻ. to distress, anguish, to refuse, decline, reject, spurn, reprobate, turn down, to displease, weary.
ڏس: ڏ. پار پيو. اهڃاڻ. اشارو. hint, indication, clue, cue, suggestion, wind, mark.	ڏڙڻ: ڏ. ڏلهو پيڇڻ. ڏارو ڪرڻ. ڏڙڻ. تباہ ڪرڻ. ڊڄڻ. to ground coarsely, to break, damage, injure, blemish, mar, impair, hurt, harm, spoil, to fear, horror, panic.
ڏس پتو: ڏ. پار پيو. سڌسما. خبردار. pointation, indication, news, information, intelligence, tidings, word.	ڏڙي: ڏ. پيڇ. چپ. سيڪڻ. grinding, crushing, squashing, a thrashing, beating, drubbing, lambasting, punishment, chastisement.
ڏس: ٿ. (سن. دشا) طرف. پاسو. a side, quarter, direction.	ڏڙو: ڏ. زمين ۾ کوٽيل چرو (ٿوڻي وغيره کوڙڻ لاءِ). (ص) کاڌي جي ڪڏ- گھڻ کائڻ. هڃي. a hole in the earth (for sticking something in), a burrow, a voracious eater, gluttonous, rapacious, ravenous, guzzle.
ڏس ڪاٽي ڪرڻ: ڪاريت رٽائڻ. اعتبار پيڇڻ. to lose the trust, confidence,	ڏرا ڏيڻ: اکين ۾ ڪڍڻ پوڻ. اکيون پيڇي وڃڻ. of the eyes to go inside (due to weakness or dis- ease), emaciation.
ڏسا سول: ڏ. سيارن ستارن جا اهڃاڻ (جن مطابق سياڻڪ نياڳ جا سرڻ ڳڻيڻ). the indications about the movement of the stars and their timings.	ڏري: ڏ. پڪي جو هڪ پاسو (عام طرح پڪي ۾ ٻه ڏريون ٿين). ڪپڙي جو ڏڙ. one of the piece of a double (matting etc). the breadth of a cloth.
ڏسائڻ: ڏ. ٻڌائڻ. سڌ ساء ڏيڻ. to tell, inform, warn, reveal, disclose, divulge, acquaint, advise, apprise, notify, post, wise up.	ڏريو: ڏ. ڏريل اُن. ڪڻڪ وغيره جو ڏارو. coarse ground meal, coarse ground grain.
ڏسجڻ: ڏ. ڏسجڻ. ظاهر ٿيڻ. to be seen, appear, become visible. to emerge.	ڏوهه: ڏ. غير آباد ۽ لوٽ زمين. uncultivated, drought stricken, abandoned, desert- ed, wasteland.
ڏسڪڻ: ڏ. سڏڪڻ. سڏڪا پري روڻڻ. to weep, cry, sob.	ڏوهو: ڏ. سٺ جو ڪينهن. ڪينهوڙو. a ball of cotton yarn.
ڏسڪو: ڏ. سڏڪو. a sob.	ڏوهي: ڏ. چڙ مان چڙب. ڏوڪو. scolding, rebuff, bust, ragging, rat, rebut, repel, repulse.
ڏسندو: ڏ. ايندڙ مهينو (جيڪو ڏسڻ). the coming month, next month, following month.	
ڏسندي: ڏ. فوراً. يڪدم. جيت پٽ. instantly, immediately, on the spot, at once, forthwith, directly, straight away, straight off.	
ڏسندو رهڻ: خيال رکڻ. نظرداري ڪرڻ. to keep an eye on, to keep watch, care for, look	

stick for playing a game (tip-cat etc).

ڈک، ڈیکو: ذ. نوجوان چرکری جو اُردھ.

a girl's breast when it commences to fill out, a young girl's breast (yet to mature).

ذکار: ث. اوگراس - ذکار.

a belch, eructation, burp.

ڈکار، ڈکارون ڈیخ؛ اوگر ایون ڈیخ. دتر جون مستیون کرڻ. مال
مضم کرڻ.

to belch, burp, eruct. the conduct of a person whose stomach is full, to appropriate some one else's property.

ڏکار: ذ. ڏکيو وقت (اناج جي کوٽ وارو) - تحط - ڪال، امان - قلت.

famine, drought, dearth, extreme scarcity of food, lack, shortage, want, deficiency, scantiness, insufficiency, inadequacy, deficit.

ڏکاريو: ص. ڏکار جو ماريل. اهو واپاري جيڪو ان گڏ ڪري معانڪو رکي.

one who has suffered due to famine, deficient, lacking, hungry, a trader who sells goods dear due to short supply or scarcity, one who stores up grain as to increase the prices.

ذُکائی: مر. تزکائی - کُہائی. چرک و حعن. وپ ذیارٹ.

to cause to shiver, tremble, shake, dither, quiver, quaver, shudder, twitter. to harass, raid, foray, harry, maraud, worry, annoy, bedevil, beleague, dun, pester, tantalize, tease, plague, harry.

ذٰلِكَ لَا كُنُودٌ: ص. س. ياتّد ير هُو كُنَدُو.

trembling, shaking, quivering, shivering, shivery, tremulous.

ذُكِرَ: ذ. مكالي: جر نيدو نكر. اتي ذكر راند بر كم ايندو ذكر.

a wooden stick or mace used in tipcat game.

ذُكْرُ: ذ. ذَكَار.

famine, drought.

لَمْ يَكُنْ مِنْ تَرْكُنْ كَيْفَ دَعَا لَدُنْ لِرْزِ هُزْكَ (سِيءَ كَانْ).

to tremble, shake, shiver, quake, quiver, shudder, tremour, twitter; throb.

ذیجہنی: ب. کنبی - ترکبی - لمرش، ہڑکی (سی، کان)۔

trembling, shaking, tremulous, quivering, quaking, shaky, shivering, shivery.

continuously.

دُست: مر. ذیکارہ. دُسُ ذیق. اشارہ کرکے بتائیں سچی کرو۔

to point out, indicate, direct, hint, imply, suggest, show, mark. to disclose, expose, reveal, uncover, unveil, divulge, to tell the truth.

دِسُون: مر. نظر کرو۔ نھارن۔ تڪن۔ جابج تپاس۔ معائنو ڪرڻ۔ مشاهدو ڪرڻ۔ خيال ڪرڻ۔ غور ڪرڻ۔ آزمائش۔ پرڪن ڳولڻ۔ مطالعو ڪرڻ۔

to see, look, watch, observe, view, perceive, expect, count on, count upon. look, think over. test, examine, check, try. search, scour, risk, comb. read, scrutinize, study, inspect, survey.

ڈسٹن وائسن؛ جاچ جوج کرن، گولا کرن، نظرداري کرن، غور ويچار
کرن

to investigate, explore, delve into, inquire into, look into, probe, prospect, sift.

ڈیسٹر وائسٹرو: ص. چنگی، طرح واقف. جاتلی سیجاتل. جھانڈیدو.

familiar, confident, intimate, well known, wise, sage, sagacious, discerning, knowledgeable, perceptive, insightful.

دشمنی: ث. اشارو ڪندڙ آڱر (آڱر جي پرواري آڱر) - شاهد آڱر.

index finger, forefinger.

ذممتي: ث. كن لفظن، عنوانن وشيره جي فهرست.

a list (of words, topics etc), catalogue, roster.

ذائقہ: ذ. ہدک قسم جو ہٹیاری (دگھی کائی) یر لوهی چنپ سان).

a stick with the point made from steel, a steel-head stick.

ذاتی: ث. ننڍو ڏٺو. کرسیءَ جهڙو لوھي اوزار۔

a small pointed implement with small wooden handle,

ذائقہ: ص. ڈیو ہندو شکاری.

a person using the pointed stick while attacking a game.

ذَکِیرٌ ذَکِیرٌ: ذ. مُرْت (ماتن می) - اختلاف. وگرنه، بغایت. اثبُت. قِیَاسٌ
- نَفَاسٌ.

tumult, commotion, convulsion, ferment, upheaval, turmoil, confusion, enmity, animosity, animus, antagonism, antipathy, hostility, rancour, mutiny, rebellion, revolt.

١٠٤: ذ. كالي. جو نديو مول شکر. لکھ.

a small piece of stick put up to keep a door shut, a

ڏک ۽ ڏنڊ: ڏک سُر اڀرڻ. حال پاتي ٿيڻ. غمخواري ڪرڻ.
to talk over one's grief. to console, comfort, cheer, solace, upraise.

ڏک ڏيڻ: آزار ڏيڻ. عذاب ڏيڻ. سختيون ڏيڻ.
to inflict pain, distress, constrains, trouble. to create difficulties, hardships.

ڏکاريو: ص. ڏکويل - غمگين. رشتارڪو.
afflicted, woeful, doleful, dolorous, miserable, rueful, sorrowful, wretched.

ڏکائڻ: مر اڏائڻ. تڪليف ڏيڻ. ڏک ڏيڻ. سُر ڪرائڻ. رنجائڻ.
to pain, distress, constrain, grieve, hurt, injure; afflict, agonize, crucify, harrow, excruciate, rack, torment, torture, try, wring.

ڏکيو: ڏ. (ڏک جو تصنيف) غم - رنج - افسوس.
grief, pain, sorrow, affliction, anguish, care, heartache, heartbreak, regret, rue, woe.

ڏکڙا روئڻ: ڏک بيان ڪرڻ. سُر پڙهڻ.
to talk over one's griefs, to tell the woes, rues etc.

ڏکندو: ڏ. درد - غم. سُر - ڏک. آزار (بيماري جو) بيماري. (ص) ڏک
جعو اڏائيندو. قتيل - گھليل.
trouble, misery, affliction, sickness, illness, woeful, doleful, dolorous, miserable, rueful, sorrowful, wretched.

ڏکڻ، ڏکڻو: ڏ. (سن. دکشن) جنوب - ڪاٻيل.
the South, Southernly direction.

ڏکڻ قطب: ڏ. ڌرتيءَ جي ڏاکڻي چوٽيءَ وارو ماڳ (اتر قطب جي لحاظ سان ڏکڻ قطب، جيتوڻيڪ اتي ڪو قطب تارو ڪونهي).
the South Pole, extreme South of the world.

ڏکڻ: مر. سُر ڪرڻ. اڏاء ڪرڻ.
be pained, be afflicted.

ڏکڻو: ڏک ڏيندو - ڏکيندو. نازڪ مزاج.
troublesome, causing annoyance, tender, delicate, sensitive.

ڏکڻا: ڏ. (سن. دکشنا) ڪنهن سادو فقير کي ڏنل دان. پيٽا - نذرانو.
alms, donation, benefaction, beneficence, charity, contribution, offering.

ڏکڻھاري: ڏ. هڪ قسم جو زھري جيت (آڏامي ۽ ڏنگ هٿي).
a kind of wasp, a poisonous insect.

ڏک: ڏ. شاديءَ جي هڪ رسم (جنهن ۾ گھوٽ ۽ ڪنوار کي شاديءَ کان ٽي ڏينهن اڳ سينگار ڪرائي چلي ۾ وهارين). ڪنوار جو شاديءَ کان اڳ سينگار.

a ceremony preceding three days of the marriage in which the bride and the groom are anointed and segregated and kept away.

ڏک ۽ وهارڻ: شاديءَ جي هڪ رسم موجب گھوٽ ۽ ڪنوار کي موڙ ٻڌائي سڀج تي وهارڻ (ان سان گڏ پيا ساڻ سون ڪرڻ).

a ceremony of marriage in which the bride and groom have to undergo certain ceremonial functions, customs etc.

ڏک: ڏ. (سن. غم - رنج - اومان. سُر - اهنج - اڏاء تڪليف - عذاب.
suffering, affliction, pain, ache, misery, distress, bother, grief, misery, throe, hurt, constrain, trouble, sorrow, affliction, anguish, rue.

ڏک ڀريو: ص. ڏکويل - غمگين. افسوسناڪ.
afflicted, grieved, woeful, doleful, dolorous, miserable, rueful, sorrowful, wretched, distressed, constrained, pained.

ڏک پوڳڻ: ڏک سهرڻ - تڪليفون سهرڻ.
to suffer, bear, brook, endure, sustain difficulties, pain, ache, misery, distress, anguish, rue.

ڏک ڏاکڙا: ڏ. تڪليفون، ڪشالا ۽ مصيبتون.
difficulties, asperities, hardships, rigours, vicissitudes, demurs.

ڏک ڏوراپا: ڏ. سورين ڏکڻ جو بيان. ميارون.
a detail of pains, afflictions, sorrows, miseries, blames, censure.

ڏک ڏسڻ: تڪليفون ڏسڻ. عذاب ڪائڻ.
to suffer pains, afflictions, sorrows, miseries etc.

ڏک ڏولاو: ڏ. ڏک ڏاکڙا.
pains, distresses, afflictions, sufferings, rues etc.

ڏک سڪ: ڏ. خوشي ۽ غم. رنج ۽ راحت. اهنج سھنج.
pains and happiness, pangs and beatitude, bliss and distress, suffering and blissfulness; the way of life.

ڏک سهرڻ: تڪليفون برداشت ڪرڻ.
to sustain pains, distress, afflictions, sorrows, miseries, sufferings.

board, a cleat.

ڏگھڙو: ص. وڏين تنگن وارو - ڄانگھڙيل. ڊگهي قد وارو. وڏي عمر وارو پر عقل مر گھٽ.

a man with long legs, a very tall person, an aged but blockish and ignorant person, dunce, benighted, dull person.

ڏگھڙو: ڏ. ڏگھڙو وارو جانور - حيوان. (ص) بيرقوف.
an animal with horns, a horned animal, a fool, doodle, idiot, imbecile, jerk, nincompoop.

ڏگھڙو: ڏ. ڪاٺ جي ٿلھي مھري (جنھن سان ڪپڙا، اُن، سَنگ ڪُٽجن).
a round stick or mace for cleansing the grains.

ڏگھڙي: ڏ. ڪپڙن ستن لاءِ سُونڙي.
a wooden mace or club used for beating clothes in washing.

ڏلڙو: م. رُلڻ - دريڊر ٿيڻ. پٽڪڻ. ڪنگال ٿيڻ.
to wander vainly, be distracted and unsettled, be wretched, pauperized, bankrupted, broke, ruined, busted, impoverished.

ڏلھڙو: م. پُرڻ - ڪٺا تار ڪرڻ. گھرجڻ - ڄمڻ ڪڍڻ. پيٽ پري ڪڍڻ. گھٽ ڪڍڻ.

be full to the birm. to stuff, fill the stomach, to overeat.

ڏلھڙو: ڏ. ٺٽي جي ستمين تارين مان ٺھيل ٽوڪرو (جيڪو مٽي ڍوڻ ۾ ڪم اچي).

an open wicker basket, woven container.

ڏلھڙو: ڏ. ڪاڙو - ڇڙ - غصو. ناراضگي.
to labour hard, work, drudge, strive, toil, tug.

ڏمڙو: ڏ. ڪاڙو - ڇڙ - غصو. ناراضگي.
anger, displeasure, fury, indignation, ire, rage, wrath.

ڏمڙو ڏوڏ: ڏ. ڏوھ گناه جو پڇاڻو. سزا جزا. حرف حساب.
the account taking on the day of judgement in respect of every act of a human being.

ڏمڙو: م. ڪاڙو - ڇڙ - رنج ٿيڻ. ڇڙڻ.
to be angry, become angry, mad, raging, flared, boiled.

ڏمڙو: م. ڏمڙو.
idem.

ڏکڻو: ڏ. اھڻج - ايذاءُ دھشت - ھيٺ. ڪاڙو - تاب. ڊپ.

distress, grievence, misery, sorrow, dread, terror, fear, alarm, consternation, dismay, fright, horror, panic, anger, fury, indignation, ire, rage, wrath.

ڏکڻ ڪرڻ: ڏکڻو ڊاٻ ڪرڻ. سيڪڻ ڏيڻ. ھيٺائڻ - ھراسڻ.
to bluster, overawe, terrify, frighten, alarm, awe, fright, scare, startle, terrorize.

ڏکڻ ٿيڻ: م. ڏک ڏيڻ. ايذاءُ ڏيڻ. اھڻجائڻ. تڪليف ڏيڻ. رنجائڻ.
to pain, grieve, distress, oppress, try, harass, irk, strain, stress, trouble, injure, hurt, upset, worry.

ڏکڻيل: ص. غمگين - رنجيدو. آزاريل.
afflicted, distressed, grieved, oppressed, harassed, strained, troubled, pained, upset, worried, irked.

ڏکي: ڏ. ڏک ڏيندڙ. اھڻجي - مشڪل. رنجائيندڙ (ڳالھ).
a grieving episode, unhappy tale, a distressing story, afflicting, sorrowful event.

ڏکي ٿيڻ: اھا ڳالھ جنھن جي ٻڌڻ سان ڏک ٿئي. طعنا مھڻا ٻڌي رنج ٿيڻ.

an event or story which causes anguish, affliction, distress, grief etc.

ڏکيائي: ڏ. تڪليف - اھڻجائي - مشڪلات. لاچارِي. سوڙھ - تنگي.
difficulty, asperity, hardness, hardship, rigour, vicissitude, narrowness, dearth, paucity.

ڏکيو: ص. اڙڪو - مشڪل - اھڻجو. تڪليف وارو. اٿلگو. ناخوش - اڙھو. آزاريل - ستايل.

difficult, hard, arduous, formidable, heavy, knotty, laboured, laborious, rough, severe, serious, slavish, strenuous, terrible, toilsome, tough, irksome, uphill, unhappy, miserable, woeful, afflicted, dolorous, sorrowful, wretched, rueful.

ڏکيو سَڪيو: ڏ. جيئن ٿيڻ ڪري. مشڪلات سان. بيوسيءَ ۾.
with difficulty, laboured, laborious, severe, serious, strenuous, unhappy, miserable.

ڏگر: ڏ. ڪاٺ جو ٽڪرو (جيڪو ڪنھن سوراخ کي بند ڪرڻ لاءِ ھڻجي).
a piece of wood used for blocking a hole, a cork.

ڏگرِي: ڏ. ڪاٺ جي ٿانءُ يا تختي جي سوراخ کي بند ڪرڻ لاءِ ڪاٺ جي چٽي.
a piece of timber to patch a wooden plate or

(جن سان کاڌو ڇاڙهي)

a tooth, the teeth of a human or an animal.

ڏند ٿيڻ: اجايو ڪلڻ.

to laugh unnecessarily and without reason, to giggle, guffaw, titter, chuckle, chortle.

ڏند ٽوڪڙ ڪرڻ: ڪجهه نه ڪجهه کائڻ- وات هلائڻ. نلور وعب رکڻ.
to chew, champ, chomp, chum, crunch, masticate, munch, scrunch, to bluff, terrify.

ڏند چڪڙ ڪرڻ: واتوڙجڻ- گھٽ وڌ ڳالهائڻ.

to contradict, to fight, contend, beef, bickering, brawl, dispute, embroilment, fracas, fuss, hassle, squabble, wrangle, words.

ڏند ڏسڻ: ڄمار ڏسڻ (جانورن جي).

to examine the age of an animal from its teeth.

ڏند ڏيکارڻ: ڪاوڙ جو اظهار ڪرڻ. رعب ويهائڻ.

to show anger, to over awe, put fear, frighten, scare, startle, alarm, terrify, terrorize.

ڏند ڦڪڻ: ٺ. تاراضگي. مٿاهري دوستي.

dislike, aversion, disfavour, bad books, disliking, disinclination, distaste, grinning uninvolved, a hello-hello terms.

ڏند ڪڍڻ: مي حياتي سان ڪلڻ.

to show the teeth in laughing, to grin, to laugh without regard.

ڏند ڪرڻ: ڪاوڙ ۾ ڏند پيھڻ. ننڊ ۾ ڏند گسائڻ.

to grind the teeth in rage, anger, fury, indignation, ire, wrath, the grinding of teeth in sleep.

ڏند کٽا ڪرڻ: بيزار ڪرڻ. بيوس ڪرڻ. ڪڪ ڪرڻ.

to trouble, upset, distress, worry, irk, harass, inconvenience, incommode, discomfort, try, strain.

ڏند کڙڪو: ڏ. ڏندن جو آواز. ڇڙڪو. ڌڙڪو دھمان.

chewing, to crush or grind with the teeth, harass, distress, worry.

ڏند کوڙي: ٺ. ڏندن کوڙڻ لاءِ چاندي يا ٽامي جي چھنياري تار- ڏنڊيلي.

tooth-pick (of silver, brass etc).

ڏندرو: س. وڏن ڏندن وارو. ڊگھن ڏندن وارو (ٺ. ڏندري).

having large teeth (human being), serrated, toothed.

ڏمند: ڏ. آنڊي مريدا ٿيندڙ هڪ قسم جا ڪيٽان.

round worms (a disease of stomach)

ڏن: ڏ. ڀل- خراج- محصول. مرشد يا درويش. يا درگاهه کي ڏنل نذرانو.
tribute, fixed sum paid as a tax, the fixed charge promised to a fakir (beggar- mendicant), alms, contributin, donation, benefaction, beneficence, charity, offering.

ڏن پڙو: ص. ڏن ڏيندو. باجگذار- تابعدار.

paying a tribute regularly, a follower, adherent, cohort, disciple.

ڏنپ: ڏ. سڙيل هنڌ جو نشان (جسم يا ڪپڙي تي). ڪنھن بيماريءَ جي علاج طور ڏنل تڏو.

brand, cautery.

ڏنپ ڏيڻ: عذاب ڏيڻ- سوز ڏيڻ. صدمو پھچائڻ.

to cauterise, to inflict pains, sufferings, distresses, constrains, to torment, harass, afflict, agonize, harrow, rack, excruciate.

ڏنپرو: ڏ. مڇي، جو هڪ قسم- ڪڙڙو.

a carp fish *Labio rohita* - Rohu family *Cyprinidae*. a fresh-water fish.ڏنپڻ: مر. ڏنپ ڏيڻ. ساڙڻ- داغڻ (ڪنھن تل شيءَ سان). طعنا مڻڻ.
ڏيڻي دل ساڙڻ. ساڙ ڏيڻ. ڇڙپ سان ڳالهائڻ.

to cauterise, inflict pains, sufferings, distresses, constrains, to torment, harass, afflict, agonize, crucify, excruciate, harrow, rack.

ڏنجهڙ: ڏ. تڪليف- جاکوڙ آزار- مصيبت. رنج.

pain, sorrow, sickness, trouble, ache, pang, hurt, distress, constrain, strain, stress, affliction, anguish, regret, rue, woe, illness, disorder.

ڏنجهڙو: ڏ. ڏنجهڙ.

idem.

ڏنجهڙا ڏيڻ: تڪليفون ڏيڻ- آزارڻ.

to cause pain, sorrow, sickness, illness, disorder, distress, trouble, ache, affliction, stress, constrain.

ڏنڊ: ٺ. وٽ- ڪنار (ڪپڙي جي).

border, brim, brink, edge, fringe, hem, margin, perimeter, verge, rim.

ڏنڊ: ڏ (سن. ڏنٽ. ف. دندان) انسان يا جانور جي وات ۾ مڙين جي قطار

forfeit.

ڏنڊ وجهڻ: ڏوه جي عيوض مقرر رقم ڀرڻ لازم ڪرڻ - ڇڏي وجهڻ.
to impose a fine or penalty; to fix as a charge or mulct.

ڏنڊ: ٺ. ڏاڏي. گونج. پوڇڙ (گجر بصر جي).
a shoot of a plant running upto a bud, a sprout, shoot, new growth, a green shoot of an onion.

ڏنڊمر: ص. بي پرواهه - بي فڪر. ٿلھو متارو.
fearless, heedless, aweless, fat, heavy, stout.

ڏنڊو: ڏ. سؤتو - ڏکو. جھنڊي جي ڇڙ. پنگ ٽاڙل وغيره گھوٽل لاءِ مھرو.
(ص) ٿلھو متارو - مضبوط (جسائي طرح).

club, mace, pestle, baluster, cudgel, baton. thick stick to grind hemp. stout, healthy, stalwart.

ڏنڊاڻي: ص. ڏنڊا هڻندڙ. ڏکي بازو. ويڙهاڪ. جھيڙاڪ.
a fighter, quarrelsome, belligerent, bellicose, combative, contentious, gladiatorial, militant, pugnacious, truculent, scrappy.

ڏنڊو کڻڻ: جھيڙي لاءِ تيار ٿيڻ. سختي ڪرڻ.
to be ready to fight, prepared for a fight, to use force or violence, to intimidate, browbeat, bully, bluster, terrorize.

ڏنڊو مٿو: ص. ٿلھو متارو. ستروتر.
stout, strong, stalwart, sturdy, tenacious, tough, fat, gross, heavy, obese, weighty, portly, porcine.

ڏنڊي بازي: ٺ. جھيڙو فساد. مارڪٽ.
fight, brawl, affray, broil, dogfight, fracas, fray, melee, row, scrap, scrimmage, scuffle.

ڏنڊي: ٺ. ڪاٺي. سنھون لڪڻ. سامھيءَ جو ڪاٺو.
a stick, rod, birch, cane, staff, the rod of the scales.

ڏنڊي هڻڻ: تور م سامھيءَ جي ڪاٺي کي لوڏو ڏيڻ (جنھن ۾ گھٽ وزن پوري تور ڏيکاري). لڳي ڪرڻ.

to cheat while weighing, to weigh less than the actual weight, to cheat, swindle.

ڏنڊي: ٺ. ڏاڏي. گونج. بڙند. ڏنڊ.
stalk, stem of plant, bud, blossom, nipple of a dug.

ڏنگ: ڏ. وڃڻ يا ڏيڻيو وغيره جو زھريلو ڪنڊو. نيش. وھڻ کي ڏنگيندڙ هڪ قسم جو جيت (وڏي مک)، وزن (دوا يا امل جي). ڪارڪ جو

ڏنڊ، ڏنڊو: مر. ڏاڏي يا ڪاٺي وغيره جا ڏنڊا ٺاھڻ يا ٽڪا ڪرڻ.

to sharpen the teeth of a saw or sickle.

ڏنڊو: ڏ. نر، ڪپر، پپر وغيره جي ساڻي ٿاري (جيڪا ڏنڊن ۽ وات سان ڪرڻ جي ڪم لاءِ) - مسواڪ.

a toothbrush esp that made from a tree branch or a root.

ڏنڊ پوڻ: بيهوشيءَ ۾ ڏنڊ پڇي وڃڻ.
to have the lockjaw, to be unable to open the mouth due to unconsciousness.

ڏنڊلجڻ: مر. بيهوشي وغيره جي حالت ۾ ڏنڊ پڇي وڃڻ.
idem.

ڏنڊو: ڏ. ڪاٺيءَ يا مشين جي ڪنھن چڪريءَ جو ڏنڊو. ٺٽيءَ جو ڏنڊو.
هرلي يا نار جي چڪر جو اردو.

the teeth of a saw, comb, gear, clutch, water-wheel etc.

ڏنڊو: ص. وڏن ڏنڊن وارو.
having long front teeth, serrated, toothed.

ڏنڊي: ٺ. ڏنڊن جي قطار.
a row of teeth.

ڏنڊي ڏيڻ: ذاتي تڪرار ڪرڻ اجايو بحث ڪرڻ. گھرو ڳالهائڻ.
to contradict, contravene, negate, impugn, contest, contend, resist, dispute, traverse, repel, oppose, duel, fight, combat, withstand.

ڏنڊيلي: ٺ. ڏنڊ ڪوٽڻي.
a toothpick (of silver, brass or wood etc).

ڏنڊين ڏانڊ: ڏ. پنھنجي مٿيءَ وارو. جوان. خود مختار. سگھو.
a host in himself, able, self-sufficient, self-sustaining, healthy, stout, sturdy.

ڏنڊ: ڏ. جرمانو. عيوض (ڏوه جو). تاوان. ڇڏي. ڪسرت ۾ رات ويھ جو عمل. جانور جو سڱ (جيڪو گردو يا فقير ٿرڪ سان وڇائين) - نفير - سڱي. (ص) ٿلھو متارو.

fine, penalty, duty, charge, forfeit, crossbar-like gymnastic exercise, the horn of the ibex etc used for blowing, fat, stout, flashy, obese, opulent, adipose, corpulent, gross, heavy, overweight, weighty.

ڏنڊ پوڻ: جرمانو ادا ڪرڻ. ڇڏي پوڻ.
to pay the penalty, fine, duty, charge or mulct. to

lent, given, granted, let, allowed, offered, alms, donation, benefaction, beneficence, charity, contribution, offering.

ڏنو پئسو: ڏ. خيرات يا صديتي جو نڪ اڃورو.

the benefit of a beneficence or charity.

ڏنو ورتو: ڏ. ڏيئي لٽي. ڏي وٺ.

giving and taking, the accounting, to settle an account by giving or taking whatever becomes due.

ڏٺو، ڏٺو: ڏ. ساڙو. حسد. ڪينو. عداوت. ڏٺو. آزار.

envy, jealousy, enviousness, invidiousness; begrudge, grudge, enmity, animosity, animus, antagonism, antipathy, hostility, rancour, malady, woe, malaise.

ڏٺي: ڏ. ڏنو. ڪٽي. ڪٺار. مٿاهون پٽ.

a bank, shore, margin, border, brim, brink, edge, fringe, hem, rim, selva, verge, a raised land.

ڏٺيل، ڏٺي: ڏ. بيرو. ڦلاوٽي.

widowed, widow.

ڏڏو: ڏ. ڏن (سن، ڏن) ڏينهن. وڏو ڏينهن. ٻارهن ماھو ڏينهن. پرڀ.

a day, holiday, festival day, a celebration of an occasion, an anniversary.

ڏڏو وارو: ڏ. ڏينهن ڏهاڙو. وڏو ڏينهن.

a day, special day, festival day, an anniversary day, holiday.

ڏوا: ڏ. بددعا. پٽ پاراڻو.

reproach, malediction, curse, anathema, imprecation.

ڏوا: ڏ. خراب ان وڌندو هوا.

an unfavourable wind.

ڏوپ: ڏ. کير ڏهن جو ڪر. ڏهاڻي. کير ڏيندڙ مال جي کير ڏيڻ وارو عرصو.

act of milching, the time or duration of milking of the cattle,

ڏوت: ڏ. ڏوٽو. ڏوٽو. ڏوٽو. ڏوٽو. ڏوٽو. ڏوٽو.

voracious, gluttonous, rapacious, ravenous.

ڏوتو: ڏ. ڏوت. ڏوت. ڏوت. ڏوت.

food, foodstuff, aliment, daily bread, subsistence.

ڏوٽي: ڏ. ڏٺو تي گذران ڪندڙ. ڏٺو ڪٽيندڙ مارو مٿاهون. غريب.

one who lives on wild-grains, a poor or beggerly

ڪٽر.

the bite of a venomous reptile, wasp or scorpion, a large fly attacking animals, a dose (of opium or medicine), a kind of date.

ڏنگ لڳو: ڏنگ لڳو. نقصان رسڻ.

to be bitten or stung, to sustain damage, injury, harm, hurt, be ruined.

ڏنگ: ڏ. ڏوٽو. ڏوٽو. ڏوٽو. ڏوٽو. ڏوٽو.

bend, curve, crook, bow, round, arch, curvature, arc, crooked ways or acts, cheating, chiselling, mischief, devilry, roguery, mischievousness, devilment, impishness.

ڏنگي: ڏ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ.

mischief, devilry, diviltry, rouguery, mischievousness, devilment, impishness, roguishness, waggery, a bend, curve, crooked, arched.

ڏنگجڻ: ڏ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ.

to be bitten or stung (by a snake, scorpion or an insect), to suffer injury, hurt, ruin, outrage, damage, mischief.

ڏنگڻ، ڏنگڻ: ڏ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ.

to bite, to sting, injure, hurt, outrage.

ڏنگي: ڏ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ.

a grass *Setaria verticillata*.

ڏنگو: ڏ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ.

a bite, sting, injury, cut, gash, incise, slash, slit, champ, chop.

ڏنگو: ڏ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ.

crooked, bent, curved, bowed, rounded, awry, askance, askew, cockeyed, crookedly, uneven, oblique, naughty, mischievous, misbehaving, disobedient, obstreperous, unruly.

ڏنگي: ڏ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ. ڏنگ.

a billet or ingot of (silver or gold).

ڏنو: ڏ. ڏنو. ڏنو. ڏنو. ڏنو. ڏنو.

the mark of a lash or blow on the body, stripe, weal, welt, a hillock, mound, heap, hill.

ڏنو: ڏ. ڏنو. ڏنو. ڏنو. ڏنو. ڏنو.

ing, removed.

ڏورانهون: ڇ. تمام پري. (ڏوراهين).

idem.

ڏورانهين: ڇ. پراڻين. ڏوري.

idem.

ڏوراپو: ڏ. شڪايت. ڳلا. مياڙ.

complaint, reproach, chiding, upbraiding, admonishment, admonition, reprimand, reproof, wig, rap.

ڏوراپا ڏيڻ: ميارون ڏيڻ. شڪايت طور ڏک جو اظهار ڪرڻ.

to reproach, chide, complain, reprove, admonish, call down, rebuke, tick off.

ڏورڙو: ڏ. هڪ قسم جو گد - ٻانهن رکي.

an ornament for the arm, a bracelet.

ڏورڙو: م. پنڌ پڙڻ. پٽڪڻ. هلڻ. پٽ وٺي ڳولڻ. ڳولا لاءِ پٺيان پوڻ. ڳولڻ. ڳهوڙي مڙڻ.

to wander about, looking for anything, to search for, seek, scour, comb, forage, rake, ransack, rummage.

ڏورڙو: ڏ. ٻاجهيءَ جو ٻاهريون ڪلر (جنهن سان ڍڳي جو ڪنڌ قابو ڪجي).

the outer bar of a yoke, the outside pin of a yoke.

ڏوڏا ڏيڻ: ڪم ڪار ۾ واهر ڪرڻ. ڏک سک ۾ حال پائي ٿيڻ.

to help or assist in a job or physical work, to support and console, back, side with, uphold, bear up, sustain, help, aid, assist, comfort, hand, lift, relief, succour.

ڏورو: ڏ. ٿلهو ڏاڳو. ڳاڻو. زري يا مقيش واري پٽي. ڳهه جو هڪ قسم.

a thick thread, cord, a heavy string, braid, an ornament for the arm.

ڏوري: ڏ. سونون ڏاڳو. تنڊ. پانڪ. واڳ. رسي.

a string, cord, thread, line, twine, gold/silver lace, bridle, a thin rope.

ڏوريءَ ۾ هجڻ: چئي ۾ هجڻ. حڪم ۾ هجڻ.

to be under command, bid, charge, power, control, authority, domination, jurisdiction, mastery, might, sway, strings.

ڏوريو: ڏ. سرتي ڪپڙي جو هڪ قسم.

striped muslin cloth, cotton cloth.

person, a resident of desert area.

ڏوڏ: ڏ. ميار. ڪاڙو. ڏک. رنج. (ص) بيرحمر. سنگدل.

reproach, chiding, upbraiding, rebuke, admonishment, admonition, reprimand, reproof, wig, rap, tyrant, oppressor, cruel, despot, callous.

ڏوجري ڏوجھرو: ڏ. ڪشالو. ڏولاڻو. آزار.

anxiety, care, concern, concernment, disquiet, solicitude, unease; pain, sickness, solicitude, ache, pang, throe, twinge.

ڏوڏ: ڏ. ڏهاڻي. ڏوپ.

milk, milking, milching.

ڏوڏي: ص. کير وڪڻندڙ ڏڏ کير وڪڻندڙ هڪ تاري جو نالو.

a milkman, milkseller, a star.

ڏوڏو: ڏ. ڏينرو. ڏيلهر (ڪپھ. پست وغيره جي). پيڻ جو پچ. آڱر جي گريءَ وارو سنڌو. ڏيڻو. ڏوڏو. ڏيڻو.

the nut, seed, pod, seeds of lotus, the capsule of opium poppy, a joint of finger, fresh date (fruit).

ڏوڏي: ڏ. پست جي ٻوٽي جو ڦڙ (جنهن مان آفيئر نڪري).

the capsule or pod of opium poppy.

ڏورو: ڏ. سنڌ. سڻي وغيره جي سڻهي تنڊ. تنڊ. ڏاڳو. ڏورو. لغو ڏاڳن جو ڏاڳو. لاتون ڦيرائڻ جو ڏورو. مڇيءَ جو ڏورو.

cord, thread, the string of a kite, top, a line for fish-catching.

ڏورو واڳو: ڏ. عام مختياري. اختياري. حق واسطو. آزادي.

independence, freedom, liberty, self-direction, exemption from arbitrary control.

ڏورو: ڏ. سگھڙ پائي جو هڪ هنر (ڪنهن واقعي بابت اشارن اهڃاڻن واري واقعي تي ٻڌل بيت).

a puzzle in poetical format, a riddle, enigma.

ڏورو: ڏ. (ڏور) پري. بعيد. جدا. الڳ.

away, distant, remote, far, faraway, outlying, removed, separate, different, disparate, dissimilar, divergent, diverse, other, unequal, unlike.

ڏوراڏو: ڏ. ڏوراهون. تمام پري.

at a distance, farther, more remote, beyond, further, yonder.

ڏوران ڏورو: ڏ. تمام پري. ڏورانهون.

far away, remote, far off, distant, faraway, outly-

loss, ruination.

ڏول ڪرڻ: ڇت ڪرڻ - ناس ڪرڻ. برباد ڪرڻ.

to destroy, atomize, annihilate, decapitate, decimate, demolish, destruct, dismantle, dynamite, pulverize, shatter, ruin, smash, wrack, wreck, tear down, raze.

ڏولائو: ڏ. وڏي تڪليف. ڏڦيڙ. مصيبت. وڳوڙ.

consternation, pain, commotion, agitation, disquiet, alarm, dismay, dread, fright, horror, panic, terror, trepidation, tumult, clamour, convulsion, ferment, outcry, upheaval.

ڏولي: ڏ. بادشاهن يا زالن کي کڻڻ لاءِ خاص قسم جو ننڍو پينگرو. معانو. لاش کڻڻ لاءِ خاص قسم جي کٽ.

a litter, palanquin.

ڏورم: ڏ. مڱهار.

a singer, a wandering musician.

ڏون: ص. ٻه عدد.

two, a figure of two (2).

ڏونڊو: ڏ. ٺوٺ کان ڪلهي تائين پاتن جو حصو. ٺوٺ کان مٿي گوشت جي مڙڪ. ڪڙو ڪچو ڦر (ڏٺ طور ڪم اچي). ڏيلو.

the part of arm from elbow to shoulder; the shoulder muscle. an unripe berry of a wild shrub.

ڏونرو لوڪڻ: ڏون لاءِ تيار ٿيڻ.

to be ready to fight (as in fencing).

ڏونڪو: ڏ. ڊھل يا نغاري وچان لاءِ خاص گھڙيل ڪاٺي. ڏانڊير. ڦليلو. ڏڪر. a drumstick. a painted stick used in pairs and knocked together on music and dancing with it. a fresh date (fruit).

ڏونڪا: ڏ. جمر ناچ جو هڪ قسم - ڏونڪا راند.

the dance with the sticks.

ڏونڪو لڳڻ: نغارو وڃڻ. ڪنهن واقعي جو اعلان ٿيڻ.

to beat a drum, a drum beat. to make an announcement after beating a drum.

ڏونڪي چاچي: ص. تماشاين. نالي ماتر ساٿ ڏيڻ.

an idle spectator, a visitor, bystander, observer, onlooker, viewer, watcher.

ڏونگر: ڏ. جبل - ڪوڊ - پهاڙ.

a mountain, hill, hillock, mount.

ڏور: ڏ. ڪپڙي جي ڪناري - وٽ - پلاند.

the edge of a cloth, border, fringe, hem, selvage.

ڏورو: ص. پيشو. پشو. ڦٽو. ڏريل.

double, twofold, binary, dual, curved, arced, arched, bent, bowed, round, folded, doubled.

ڏوسو: ص. پوڙهو. ڪنجوس.

gaffer, old, aged, elderly, olden, miser, cheapskate, niggard, piker, stiff.

ڏوڪا: ڏ. ڪجيوڻ - کارڪون - چوهاڙا.

date-palm, dates.

ڏوڪرو: ڏ. چوڪرو. (ڏ. ڏوڪري).

a boy, child, lad, kid, chap.

ڏوڪڻ: م. ڏڪ پڙڻ. پيئڻ. ڏوڪڻ.

to drink, to gulp, to take a long swallow. to drink in gulps.

ڏوڪاهو: ڏ. ڏڪيائي - اهنج.

difficulty, arduousness, laboriousness, impediment, embroilment, complication, predicament, exigency, dilemma, perplexity, pickle.

ڏوڪي: ص. ڏڪ وارو. ڏڪ سهندو.

grieving, afflicted, suffering pains, aggrieved, oppressed, agonized, discomforted, distressed, saddened.

ڏوگاهو: ڏ. ڏولائو - اهنج. ڏڪار.

constrained, compelled, coerced, bridled, crimped, curbed, distressed, grieved, hurt, injured, pained, diseased, afflicted, drought, famine.

ڏوگڻ: م. وڏا ڏڪ پري پيئڻ. تڪڙ ڪري پيئڻ. گھڻو پيئڻ.

to take quick gulps, to swallow quickly, to drink much.

ڏوگهو: ڏ. اڇ. گھڻي اڇ.

thirst, ache, crave, hanker, itch, yearn, feeling of too much thirst.

ڏول: ڏ. لوھ ٿيڻ وغيره جو کليل منهن وارو ٿانڀو. ڏڪار. انقلاب.

a bucket (for drawing water), a container, vessel, utensil, famine, drought, revolt, revolution, mutiny, rebellion.

ڏول: ص. برباد. تباھ - ناس.

davastation, ruin, confusion, destruction, havoc.

ڏوڻلو: ڏ. ڪاٺ جي وڏي ڏوڻي. هڪ تسر جو آبي پڪي - ڏوڻل.
a large wooden ladle, a large spoon, scoop.

ڏنو: ڏ. سُر (ڪاٺ کي ڪاٽيندڙ جيت). ڳارائو - جهوري.
پيشوڙي.

an insect which damages wood or grain, a kind of beetle weakness, debility, infirmity, invalidity, frailty, delicacy, fragility.

ڏوڻي: ڏ. ڪاٺ جو چمچو - ڏوڻلو.
a wooden spoon, a ladle, scoop.

ڏه: ص (ڏ. ده) هڪ عدد - ڏهاڪو.
ten, a figure of ten.

ڏه ڏسڻ: ڏ. ڏه طرف (الهندو، اڀرندو، اتر، ڏکڻ، هيٺ، مٿي، ڏکڻ اڀرندو، ڏکڻ الهندو، اتر الهندو، اتر اڀرندو).

the ten directions of the globe; (1) West, (2) East, (3) North, (4) South, (5) down, (6) up, (7) South-East, (8) South-West, (9) North-West, (10) North East.

ڏهون: ڏ. ڏه ڀيرا وڌيڪ.
ten times, multiplied with ten, tenfold.

ڏهاڙو: ڏ. ڏينهن - روز وڏو ڏينهن.
day, daily, a festival day, special day.

ڏهاڙي: ڏ. روز جو اجرو - روزاني مزوري. (ظ) روزانو - هر ڏينهن.
a remuneration paid or calculated on daily basis, daily, every day, each day.

ڏهاڪو: ڏ. ڏهن جو مجموعو. (10).
ten, in tens.

ڏهاڳ: ڏ. نياڳ - بدبختي. وڃڻو - فراق. رنابو. (ضد سهاڳ).
badluck, misfortune, adversity, mischance, mishap, tragedy, affliction, pain, separation, widowhood.

ڏهاڳڻ: ڏ. مڙس جي طلاق ٿيل يا ڇڏيل عورت - رتڙ - ڏنيل. نياڳي.
widow, widowed, divorcee, divorced, separated (wife), unfortunate, afflicted, pained.

ڏهاڻو: ڏ. ڪير ڏهن جو ٿانءُ ساڙو. ڏوپي. (ص) ڏڪيو. (ضد سهاڻو).
a milking vessel or utensil, difficult, problematic, period of milching.

ڏهاڻي: ڏ. ڏوڏ. ڪير ڏهن جو عمل.
milking, milching, to draw out milk.

ڏونگر ڌارڻ: سخت جفاڪشي ڪرڻ. جبل ٽاڪڻ.
to do hard work, drudge, grind, grub, plod, slog, toil, drudgery, labour, moil, slogging, travinging, to reach a mountain peak.

ڏونگر ڌورڻ: جبل جهاڳڻ. تڪليفون سمن جاڪوڙ ڪرڻ.
idem.

ڏونگرڙي: ڏ. بصر - پياز.
an onion, a bulbuous plant used in cookery.

ڏونگهو: ص. ڏونگهيءَ جڏو ڪاٺ جو پيالو. ٺولمو. ڪوٺو. ٽڪو - داغ - عيب. (ظ) اونھرن - عميق.

a ladle made of wood or split cocoanut, a vessel, utensil, a spot, dot, pimple, speckle, sprinkle, stud, abysmal, bottomless, fathomless, deep, profound.

ڏونگهي: ڏ. سُڪل ناريل جو اڏو - ڪوپرو.
a dried cocoanut kernel.

ڏوڏ: ڏ. ڀڄڻ.
double, the double.

ڏوڏو: ص. ٻيڻو. ڀٽو - دھرو.
double, doubled, folded.

ڏوه: ڏ (سن. دوش) قصور - خطا. گناه. پاپ. الزام. ميار. حرف.
fault, guilt, offence, crime, blame, sin, failing, vice, foible, culpability, onus, misdeed, wrongdoing, iniquity, tort, wrong.

ڏوهاري: ص. گنهگار - ڏوهي - قصوروار. مجرم.
guilty, culpable, a sinner, criminal, blamable, blameworthy, amiss, censurable, reprehensible, sinful, unholy, felon, offender, malefactor.

ڏوهه ڏيڻ: الزام ڏيڻ. گنهگار ڪرڻ.
to accuse, arraign, charge, criminate, impeach, incriminate, inculcate, indict, blame.

ڏوهي: ص. ڏوهاري. قصوروار. گنهگار.
guilty, blamable, culpable, sinner, criminal, blameworthy, amiss, censurable, reprehensible, sinful, unholy, felon, offender, malefactor.

ڏوهڙو: ڏوهڙو: ڏ. ٻه سوييت - ڏوهو. بيت.
a couplet.

ڏوهو: ڏ. ڪير ڏهندو. ڏهاڻي ڪندڙ. ڪير ڏهن جو ٿانءُ.
milking, milching: a vessel or utensil for milking.

an obscure intimation or hint. an indication, clue, inkling, cue. sign. reproach, chide.

ڏهائون ڏيڻ: ڏوراپا ڏيڻ. طعنا مڻڻا ڏيڻ.

to reproach, chide, upbraid, reprove, admonish, call down, rebuke, reprimand.

ڏهڻ: مر. تڻن مان کير نچوڻي ڪڍڻ. ڏهائي ڪرڻ.

to milk, milch, draw out milk.

ڏهي ڇڏڻ: سڄر ڪرڻ. ڪنگڙ ڪرڻ

to drain, to draw out, to ruin, bankrupt, impoverish, pauperize.

ڏهو: ڏ. ڏه ڏينهن. ڏهن ڏينهن جو روزو. ڏهن ڏينهن جو چلو. محرم معيني جا پهريان ڏه ڏينهن - عاشورا. فوتي جي ڏهين ڏينهن جي هڪ رسم. ڏهاڪو.

ten days, the fasting for ten days. a ten days mourning (on the occasion of Muharram Aushura). the ten days mourning over a deceased person.

ڏهو ڏيڻ: سڀ ڪجهه چورائي وڃڻ. ڦري ٿي وڃڻ.

to take or pilfer away every thing, to snatch or de-void of every belonging. to steal or rob of everything.

ڏهو ڪڍڻ: هڪ هنڌ گوشائتر ويهي ڏهن ڏينهن جو چلو ڪڍڻ. ڌرتو مارڻ. بڪ ڪڍڻ.

to live for ten days in a separate enclosure and without moving about outside that place. a ten days mourning. a sitting-in or fasting for ten days (as a protest or strike).

ڏهي: ڏ. ڄميل کير. ڏڙو. گهاٽي لسي. مڇي. ڪورڪي اصطلاح

موجب اخاوت کان ٻڃيل ست جون تندون - تيليءَ جي پچڙي وارو ست.

curds, a sweet drink made with the mixing of curds, milk and water. a raw or untwisted thread.

ڏهيون نڪرڻ: ڪپڙي مان ست جون تندون نڪرڻ. ڪپڙو زيرو ٿي ليرڻ ليرڻ ٿيڻ. ڦاٽي ٿي زيرو ٿيڻ.

to fag out, the loose yarn at the sides or coming out from the cloth due to loose weave. loose yarn at the place where the cloth has been torn. a torn piece of cloth.

ڏهيو: ڏهيلو: ص. ڏکيو - اهنجو. اٻالو. هيشر.

painful, aching, afflicted, hurtful, hurting, weak, decrepit, feeble, fragile, frail, infirm, insubstan-

ڏهائي: ڏ. رياضي موجب ڏهن حصو.

the decimal point, in fractions.

ڏهتو: ڏوهتو: ڏ. ڏي جو پٽ. (ڏ. ڏهتي).

the son of one's daughter, grand son.

ڏهتار: ڏ. ڏي جو اولاد.

the children of a daughter, the grand children from daughter's side.

ڏهو: ڏ. دل جو خال. باهه. ٻرندڙ جهنگل. مدح جي بيتن جو هڪ قسم (مشتان وارن بزرگن يا مخدوم نوح جي ساراهه جي مضمون ۽ ذڪر جا بيت). واريءَ جي ٻن پٽن جي وچ واري هيٺاهين سڌي زمين (جتي برسات ٿي آبادي ٿئي).

a void of heart. fire, burning jungle. a kind of eulogy. the valley between two sand dunes (which are cultivated on rainfall).

ڏهو: ڏ (ف. دير = عبادتگاهه) بتخانو - ڏيرو - مندر.

a temple, a Hindu house of worshipping of idols.

ڏهتاو: ڏ. سنڌي شاعري ۾ سگهڙپاتي جو هڪ قسم (جنهن ۾ هر بيت ۾ ڪنهن شيءِ جا هڪ کان وڌيڪ نالا ڏجن، ڏه نالا هجن).

a kind of folk poetry in which any thing when compared with any thing else is given atleast ten alternative names or identification.

ڏهڪار: ڏ. هراس. خوف. ڏاڪو. ٿرڻو. ڏهڪاءُ.

consternation, fright, panic, fear, alarm, dismay, dread, fright, horror, terror, trepidation.

ڏهڪاءُ: ڏ. هراس. ڏاڪو. دهشت. دٻڊڻ.

idem.

ڏهڪڻ: ڏ. ڏهڪڻ (خوف ۾). هراسجڻ.

idem. to fear, dread.

ڏهڪو: ڏ. ڏپ - خوف - پشو. هيٺ. رعب.

idem.

ڏهلو: ڏ. تاس ۾ ڏهن دائن وارو پتو.

the card of ten points in playing cards.

ڏهلو: ص. ڏکيو. ستايل. اٻالو. مشڪل. تڪليف وارو. اهنجو (ضد. سهلو).

painful, pained, lean, weak, difficult, hurt, ached, distressed, constrained, grieved, tired, harassed, irked, strained, stressed, troubled.

ڏهائي: ڏ. گهاٽن ۾ ڪو ڏکيو اشارو. اهنجو. طعنو.

to get (a possession or property) restored.

ڏيارڻ: ٺ (سن. ڏيڻ آڻي) هندن جو هڪ ڏهاڙو (جيڪو رام جي موتي
اچڻ تي ملهائين ۽ ان ڏينهن تي گھڻا ڏيا ٻارين).

(Hindus) the dewali holiday and celebration, a
festival day celebrated by burning oil-lamps.

ڏيڻ: ڏيڻ: ڏ. ڏاج- ڏاجو.

dowry, dower, dot, marriage portion, the prop-
erty of a woman given to her by her parents at the
time of marriage.

ڏيڻي لڏي: ٺ. ڏي وٺ. ليڪو- وهنوار. هندن ۾ ڪنوارين جو گھوڻين
کي روڪڻ وغيره ڏيڻ جي رسم.

account, the details of a transaction, a custom
about the payment to be made to the groom by the
bride's parents in the marriage.

ڏيڻ: ٺ. سڃاڻپ- ڄاڻ سڃاڻ- واقفيت.

acquaintance, familiarity, intimacy, friendship,
knowledge.

ڏيڻ: ويڻ: ٺ. ملاقات ۽ ڪچهري. ڄاڻ سڃاڻ. دوستي ياري.

friendship, goodwill, amity, benevolence, comi-
ty, friendliness, kindness, acquaintance.

ڏيڻي: ص. ڄاڻ سڃاڻو- واقف ڪار.

known, familiar, intimate, mate.

ڏيڻارو: ڏ. ڏيڪا (ڄڻ پوت جو). ڄڻ پوت جو اثر. ڊپ واري خواب ڏسڻ
کان پوءِ ڊپ وارو چرڪ.

ostentation of goblin, a ghost, demon. impres-
sion/effect of ghost. a shiner after dreaming a
dreadful dream or a nightmare.

ڏيڻ: ڏ. ڏاج- ڏاجو- جَمير. ڪنوار کي ماڻهن وٽان مليل سامان.

dowry, dower, marriage portion, the articles giv-
en to a bride by the parents at the time of marriage.

ڏيڻو: ڏ. پاڻي جو هڪ مشهور ساهوارو. ڏوڏري واري مشڪ. (ٺ.
ڏيڻي).

frog, leaping amphibian. the muscle of the upper-
arm.

ڏيڻي: ٺ. ننڍڙو ڏيڻ.

a small frog, tadpole.

ڏيڻ: ص. هڪ سڄو ۽ ٻئي جو اڌ.

one and a half, 1 1/2, 1.5.

tial, puny, unsound, weakly.

ڏهيسر: ص. ڏهن سرن وارو. مٿير- سورهي.

having ten heads, brave, resolute, audacious,
aweless, bold, courageous, dauntless, doughty,
fearless, gallant, heroic, intrepid, loinhearted,
manful, manly, plucky, spunky, stalwart, stout.

ڏٺارو: ڏ. ڏڪار- قحط. ڏکيو وقت. اٺاڻ. مرض- روگه. آزار.

drought, famine, scantiness, deficiency, deficit,
inadequacy, insufficiency, lack,
shortage, disease, sickness, illness, affliction,
disorder, indisposition, infirmity.

ڏيڻ: ڏ. ڏيڻ.

to give, grant, let, allow, offer, bestow, devote,
donate, give away, handout, present, award,
confer.

ڏٺو: ڏ. ڏيڻ.

a lamp, an oil light, earthen lamp with a cotton wick.

ڏٺو: ڏ. اها هوا جيڪا هڪ طرفي يا هڪ ساريڪي نه هجي. اٿارو. خراب
موسم.

opposite wind, unfavourable wind; bad season.

ڏٺو: ڏ. گھڻو ڪڍندڙ- پيٽر- ڏيڻ.

voracious eater, glutton, gormandizer, greedy-
gut, excessive eater, belly-slave.

ڏيڻ: ص. راکس- ڏيڻ. پيٽر- هجي.

demon, devil, Archfiend, fiend, Satan. idem.

ڏيڻ: ٺ. ڊپ- پٽو. دهشت- ڏهڪاء. حشمت. زور- طاقت. مٿيا- جوت- تجلي.

awe, fear, terror, reverence, alarm, fright, scare,
startle, status, consequence, prestige, standing,
stature, strength, power, beef, dint, energy,
force, might, muscle, potency, vigour, virtue.
manifestation, brilliance.

ڏيڻي: ٺ. ننڍڙو ڏيڻ. مشعل. ٻرندڙ ڦٽيل. ڏيڻي جي وٺ.

a type of earthen oil lamp, a torch, flambeau,
flaming torch. a wick of an oil lamp.

ڏيڻ: ڏ. ڏيڻو- ڏاتار. سخي راجا "راءِ ڏيڻ".

giver, benevolent, generous, chivalrous, consid-
erate, lofty, magnanimous, donor, conferrer, do-
nator, presenter.

ڏيڻ: م. وٺي ڏيڻ- حوالي ڪرائڻ.

to get delivered, presented, conferred, donated.

ostentation, display, exhibit, manifest, demonstrate, brandish, flash, flaunt, show off, to present, introduce, acquaint, expose, confront.

ڏيکارو: ڏيکاري. لقاء، غيبت جو ڏيکارو.

visitation, showing, seeing, sight, appearance, deportment, manifestation, ostentation of ghosts.

ڏيکاء: ڏ. نظارو. نماش. ديدار. ظاهر داري. بناوت.

show, ostentation, pageantry, display, exhibit, form, figure, shape.

ڏيکائي: ڏ. ڏيکاء. ظهور. نماش.

showing, seeing, appearance, deportment, manifestation, exhibition, display, exposition, pageant, demonstration.

ڏيکائي ڏيڻ: ڏسڻ مڃڻ. ديدار ڪرڻ. نظر مڃڻ. ظهور مڃڻ.

to appear, become visible, emerge, loom, seem, sound, to occur, come into being.

ڏيک ویک: ڏ. ظاهري ڏيکاء. ٻاهرين لاه لوه. نماش. لاه لوه.

appearance, aspect, look, mien, seeming, guise, semblance, show, showing.

ڏيل: ڏ. جسم. بدن. بُت. قديت. قد قامت. هائي. بدن جي بيمڪ. شڪل.

صورت

the body, belly, physique, built, constitution, countenance, features, visage.

ڏيلهر: ڏ (اک جو) دڙو. (ڪڙ جو) ڏڙو.

the eye-ball, the caper, a berry like fruit of a leafless or thorny caperbush (*Capparis aphylla* or *Capparis spinosa*).

ڏينهر: ڏ. هڪ قسم جو اڏامندڙ زهري جيت (په قسم: سنڌي ڪڪر،

نقداري چيلائ).

a kind of wasp, hornet.

ڏينهرڙي: ڏ. ترڪڙي (جسم تي سئي سان گول نشان ڪري نيري يا ڪاڙهي رنگ سان پريل تلڪ). تلڪڙي.

a tattoo mark on cheeks, chin, arms or other parts of the body.

ڏينهو: ڏينهو: ڏ. ڏيلهر. گوگڙو. ڏڙو.

the capsule of the Cotton plant, the caper.

ڏينهن: ڏ. سج اُڀرڻ کان وٺي سج لُٽڻ وارو عرصو. روز. ڏهاڙو. روشن

وقت. زمين. دير. وقت. موسم. رات.

day, the time between sun-rise and sun-set, time,

ڏيڊ چائڙو: ڏ. سامان. اثاثو.

belongings, possessions, chattels, effects, goods, movables, things, property, wealth, riches, fortune, resources, substance.

ڏيڊو: ڏ. ڪنن ۾ پائڻ جو زيور. وڏو والو. وچت جو هڪ تار. (ص) آڏو-ڏٺو. چيو. ويڳو. پسيرو.

an ear-ring, an ornament for wearing in the ear, comprising of a large circle ring; an style of music, pitch, rhym; deformed, contorted, distorted, misshaped, tortured, warped, wound.

ڏيڊي: ڏ. گهر جي دروازي اڳيان پٽ (جيڪا اندر گهر ۾ نظر پڻ کان روڪي). ڪچي جو هڪ قسم.

entrance, threshold, gate-house, a kind of date-palm, dates.

ڏير: ڏ. مڙس جو ڀاءُ.

the brother of one's husband, brother-in-law.

ڏيرائي: ڏيرائي: ڏ. ڏير جي زال.

wife of husband's brother, sister-in-law.

ڏير: ڏ. گاه جو هڪ قسم (پاڻي جو گاه).

a water grass.

ڏيرو: ڏ. گهر. حويلي. محلات. ديرو. ديرو ديرو تاحي بُت رکيل جاء. ڏيرو.

a house, residence, abode, habitation, dwelling, home, menage, a temple, a religious-building for housing the statues.

ڏيريدار: ڏ. ڏيري ڌڻي. پڳدار.

the incharge of a house-hold, chieftain, chief, leader, boss, dominator, headmn, master, owner.

ڏيسانڌر: ڏ. ڏيسار.

distant, foreign, far, faraway, outlying, removed, remote, far-off.

ڏيسانڌر: ڏ. پراڻيون ملڪ. پرڏيهه. ڏاڍو ملڪ.

idem, foreign country.

ڏيک: ڏ. نظارو. ديدار. لقاء. نماي. جنسار. ٻاهريون لباس.

landscape, scenery, appearance, aspect, look, semblance, show, outer garments, clothing.

ڏيک: ڏ. جانچائڻ. معائنو ڪرائڻ، جانچڻ. ديدار ڪرائڻ. پَسائڻ. اکين اڳيان ڪرڻ. حاضر ڪرڻ. وڃي ڪرڻ.

to get checked, examined, verified, inspected, scrutinized, studied, surveyed, viewed, to show.

ڏينھن ڪاٽڻ: وقت گذارڻ. ڏکي سگي حياتي گذارڻ.

to pass time, to live the life, to go on, survive, live.

ڏينھن گڏوڏ: گهڻو وقت لڳڻ. وڏو عرصو ٿي رهڻ.

taking time, having taken long time, of days going one after the other.

ڏينھن ڳڻڻ: انتظار ڪرڻ.

to await, wait, remain, expect, count on, count upon, hope, look, to count days literally.

ڏينھن لڙڻ: سج الھندي ڏانھن ڄمڪڻ. شام ٿيڻ.

of the day to end, sun-set, evening, twilight.

ڏينھن لٿي: ڏ. سج لٿي جي مهل. رات جو.

in the evening, at sunset, twilight, during night, in the early hours of night.

ڏينھن ڏينھن: ڏ. روزبروز. هر روز. جئن ٻيو تنن. ويران ويران.

daily, afterday, every day, again and again, repeatedly, quotidian, time and again.

ڏينھن وڏو ڏيڻ: وقت گذارڻ ڏکيو ٿي پوڻ.

to live a difficult time, haggling, chiselling.

ڏيڻ: م. حوالي ڪرڻ. عطا ڪرڻ. دان ڪرڻ. خيرات ڪرڻ. بخش ڪرڻ. نذر ڪرڻ. پيش ڪرڻ. وڪڻڻ. ادا ڪرڻ. چڪاڻڻ (حساب).

to give, bestow, devote, donate, give away, hand out, present, accord, award, confer, grant, deliver, furnish, provide, supply, transfer, offer, extend, proffer, settle, sale, pay-up, allot, allocate, apportion, assign, allow, yield, spend, disburse.

ڏيڻ وٺڻ: ڏ. ڏيئي لٽي. ڏي وٺ. واپار.

giving and taking, to trade, traffic, bargain, barter, exchange, swap, business.

ڏيڻو: ڏ. ڏيڻ جو رکڻ. (ڏا) قرض.

due, payable, mature, outstanding, owing, unsettled, loan, advance.

ڏيڻ: ڏ. ڏاڻي.

a witch, a wizard, enchantress, hag, hex, sorceress.

ڏيڻو: ڏ (سن. ڊيپ) مٽي مان ٺهيل چراغ.

an earthen or ceramic oil-lamp.

ڏيڻو ڀارڻ: روشني ڪرڻ. نالو روشن ڪرڻ. ڦاٽر رکڻ (نالو).

to light a lamp, to illuminate, to win fame, become famous, leave a good name behind.

duration, period, age, days, epoch, era, season.

ڏينھان ڏينھن: ڏ. روزبروز. هر روز.

daily, day after day, every day.

ڏينھن اچڻ: وقت اچڻ. منڊ اچڻ. وارو اچڻ.

the coming of time, era, season, turn.

ڏينھن ٻڌڻ: شادي وغيره جي تاريخ مقرر ڪرڻ.

to fix a day, date (for a marriage etc).

ڏينھن ٿيڻ: صبح ٿيڻ. سج اڀرڻ.

day-break, sun-rise, dawn, aurora, cockcrow, dawning, daylight, morning, sun-up.

ڏينھن ٺارڻ: ٻيهر جو آرام ڪرڻ. ڪاڙهي م ساهي کڻڻ. مانجهانڊو ڪرڻ.

to rest at noon, siesta, nap, catnap, snooze, doze.

ڏينھن پڄڻ: حياتي پوري ٿيڻ.

of the days to end, the completion of the period of life, of the life to end.

ڏينھن پورا ڪرڻ: حياتي جيئن تئين گذارڻ.

to live the life, to pass one's days in hardship, deficiency.

ڏينھن جا تارا ڏيکارڻ: سخت سزا ڏيڻ. سيڪڻ ڏيڻ.

to beat thoroughly, thrash, baste, batter, belabour, buffet, drub, hammer, lam, lambaste, paste, pound, pummel, wallop.

ڏينھن چوڻ: سج مٿي اچڻ. ٻه ڀير ٿيڻ.

of the sun to rise-up or come-up, the time after morning, late in the morning.

ڏينھن ڏلو: ڏ. چتر ڏينھن. ظاهر ظهور. کٽيو ڪلاير.

broad day light, openly, patently, frankly, candidly, directly, brazenly, insolently, audaciously.

ڏينھن ڏهاڙو: ڏ. ڪوبه وڏو ڏينھن.

any holiday, festival day, auspicious day.

ڏينھن ڏسڻ: خوشي جو دور گذارڻ.

to live happily, merrily, well, favourably, fortunately, prosperously, satisfyingly.

ڏينھن رات: ڏ. هر وقت.

every time, any time, during day or night, always, constantly, continuously, invariably, perpetually, eternally, ever more, forever.

ڏيهائي، ڏيهائي: ڏ. روزانو- روزمره.
daily, day by day, day after day, regularly,
continuously.

ڏيشو: ڏ. ڏيو- چراغ.
lamp, an earthen or ceramic oil-lamp.

ڊ

ڊ: ٽ. سنڌي "الف-بي" جو ٻاويهون اکر. اُچار "ڊي" ۽ "ڊال".
the twenty second letter of the Sindhi Alphabet.

ڊاڀو: ڏ. منزل، ٿوري، دير لاءِ آرام ۽ ساهي لاءِ ويڪ.
halt, rest, stall.

ڊاڀو ڪرڻ: منزل ڪرڻ. ساهي کڻڻ لاءِ ٿوري دير ويڪ.
to break journey, halt, rest.

ڊاڀو: ڏ. ڏين واري جُره (جنهن زمين ۾ ڊپ گھاٽا هجن) - ڊاڀي.
sacred grass, a land with wild growth.

ڊاڀي: ٽ. ڊاڀو. ڊڀن واري ڏاڍي زمين.
idem, hard surface covered with sacred grass.

ڊاٽ: ٽ. ڊاهڻ (اڪر، تحرير) جو عمل. ڪا اڏاوت ڊاهڻ.
to obliterate, erase, annul, blot out, cancel, delete,
efface, wipe out, to demolish, pull down.

ڊاٽ ڊوٽ: ٽ. ڀڃ ڊاهڻ. لکيت يا اکر ڊاهڻ.
wear and tear, to remove, delete, cancel.

ڊاڙ: ٽ. ٻي بنياد ڳالهه- ڀٽ، انوار، ٻٽاڪ، لٻاڙ.
boast, yarn, brag, humbug, crow, gasconade,
mouth, prate, puff, vaunt, blow.

ڊاڙ ٻٽاڪ: ٽ. لٻاڙون. ڪچهري ۾ هيڏانهن هوڏانهن جون ڳالهيون.
اجايون ڳالهيون.

ڊاڙو: ڏ. ڊاڙو. وطن کان پري. پرديس ۾. تمام پري.
away from one's own country, in a foreign land,
away, outside, alienland.

ڊاسوڙي: ٽ. وارياسي زمين. ڏسڻ واري زمين.
alluvial land, the land with loose earth or sand.

ڊاڪ ٻنگلو: ڏ. سرڪاري رهائش واري جاءِ.
dak bungalow, a rest house.

ڊاڪٽر: ڏ. (انگ) طبيب- ويڇ، جراح، انگريزي طب جو ماهر. علم
حڪمت جو ڄاڻو. عالم- فاضل. محقق. ڪنهن علم ۾ وڏي ڊگري ورتل.
a doctor, a hakim, physician, medical

ڏيو: ڏ (سن، ديوي) ديوتا، ديو.
a god, goddess, deity, pantheon.

ڏيوالو: ڏ. قرض ادا ڪرڻ جي پيچت نه هئڻ جي حالت. گھٽائو- نقصان.
سڃاڻي- ڪٽلائي.

bankruptcy, insolvency, liquidation, inability or
insufficiency to pay debts, going in loss.

ڏيوالو ڪڍڻ: ڪنگال ٿيڻ ۽ قرض جي ادا ٿيڻ نه ڪرڻ جو اعلان ڪرڻ
(هڪ رسر ته جڏهن ڪو واپاري قرض نه ادا ڪري سگهي ته دڪان يا
ڪوئيءَ جو سامان هيٺ مٿي ڪري، ڏينهن جو ڏيو ٻاري ڇڏي جنهن مان
سندس ڪٽلائي جي خبر پوي، سڃو ٿيڻ. ڪنگال ٿيڻ.

to announce bankruptcy, insolvency, liquidation,
show inability to pay the debts or liabilities, ina-
bility to return the loans,

ڏي وٺ: ٽ. ڏيئي لٽي. مٽاسٽا، واپار، وهنوار، معاملو، تڪرار، سڃ
ڏيڻ وٺڻ جي رسر.

business, transaction, agreement, contract, bar-
gain, bond, compact, convention, pact, settle-
ment, arrangement, dispute, controversy, conten-
tion, argument, beef, bickering, brawl.
arrangement of exchange-marriages.

ڏيوڙو: ڏ. مندر، جين ڌرم وارن جو مندر، شر جي پرڄا جو آستانو.
a Jain Temple, a Temple of Shiv god, a Hindu
Temple.

ڏيوڙي: ٽ. ننڍڙو مندر، ديوتا جي پٽ رکيل آستان. ننڍو آستانو. نشاني
طور اڏيل ڦي.

idem, a monument.

ڏيهه: ڏ (سن، ديش) وطن، ملڪ، ديس.
a country, fatherland, home, homeland, land,
mother country, motherland, soil.

ڏيهان ڏورو: ڏ. وطن کان پري. پرديس ۾. تمام پري.
away from one's own country, in a foreign land,
away, outside, alienland.

ڏيهه نيڪالي: ٽ. ملڪ بدري- جلا وطني.
exile, banishment, deportation, displacement, ex-
pulsion, ostracism, relegation.

ڏيهي: ص. ڏيهه جو، ملڪ جو، وطن جو- ديسي.
native, indigenous, innate, congenital, inborn,
domestic, internal, national, home made, local,
provincial.

over-power, to put to ground.

ڊاٽ: ڊ. ڊپ- ڊو- خوف- انديشو- اڏڪر.

fear, anxiety, dread, terror, fright, alarm, consternation, dismay, horror, panic, trepidation.

ڊائري: ڊ. (انگ) روزمره جي يادداشت- روزنامو.

a diary, daily record of personal experiences, an account of daily engagements and plans.

ڊائريڪٽر: ڊ. (انگ) منتظم. اڳواڻ- مڪ. سربراہ.

a director, administrator, boss, executive, manager, managing director, organizer, president, principal, governor.

ڊائل: ڊ. (انگ) گھڙيل يا واچ جي انگن نشان واري تختي.

a dial (of a watch, clock, telephone etc).

ڊائني: ڊ. پاڻ ۾ گڏجڻ لاءِ مقرر ڪيل وقت ۽ جاءِ. وارو (رانڊ جو).

an assignation, appointment, rendezvous. the turn (in a game), round.

ڊبل: ڊ. (انگ) ڀيڻ. ڀٽو. ٿلهو- موٽو.

double, twofold, binary, dual, dualistic, duplex, twin, paired, heavy, fat, obese, adipose.

ڊبل روٽي: ڊ. خميري جي ٿلهي تنوري روتي. ڪوري ۾ پڪل هڪ قسم جي روتي.

bread (bakery), a baked-bread.

ڊڻ: ڊ. ڙور سان ڀرڻ- گھوڙڻ.

to fill (something) with force, to clog, choke, congest, occlude, load, heap, pack, pile.

ڊڻ: ڊ. مٽيءَ جو ڍڳ- ڍڙو. واريءَ جو قدرتي ڍڳ- ڀٽ.

an earthen mound, a dune, a sand dune, a hill of sand.

ڊڙو: ڊ. جيت جي چڪ يا ڌڪ سبب بدن تي ماس جي گھوڙهي. نيٺ.

wheel, weal, welt.

ڊڙو: ڊ. ڊڙو- ڌڻ.

a box, a casket, a chest, carton, a tin-container.

ڊڙو: ڊ. ٻارائي رانڊ جي گول لڪري.

a piece of round pottery to play with in a children's game.

ڊڙو: ڊ. هڪ ٻوٽي جو قسم (جنهن جو گاهه نوڙين وٽ لاءِ ڪم اچي).

(اڪين ۾ وڃڻ جي دوا (چوڙو، رسول ۽ سرخيءَ مان ٺهيل) - ٿڌو. زخمي تي لڳائڻ جي دوا.

sacred grass, *Poa cynosuroides*; eye-drops, a

practitioner, a holder of Ph.D. degree.

ڊاڪٽر: ڊ. ڌاڙيل. ڦرو.

a dacoit, robber, brigand, bandit, highwayman, freebooter, pirate.

ڊاڪ: ڊ. ڊاڪ: ڊ. ميو جو هڪ قسم (عام طرح ڪاري ڊاڪ).

grape, vine, sultana, raisin, black current, *Ribes nigrum*.

ڊاڪ: ڊ. ڊسٽ وارياسي زمين.

a piece of ground with loose earth thereupon.

ڊاماهو: ڊ. دوا طور ڪم ايندڙ ٻوٽو.

Certain prickly clover, *Fagonia Cretica*, *Divaricate*, *Mysore fagonia* etc.

ڊامن: ڊ. گاهه جو هڪ قسم (ڪارويا اڇر منگ ٿئي. مال کائي).

Cenchrus ciliaris, *Cenchrus cillaris*, *penisetiformis*.

ڊامن ساڻ: ڊ. شاديءَ جو هڪ ساڻ.

a ceremonial act during the performance of marriage.

ڊانڊرڻ: ڊ. ڀيٽ ٿوڪجڻ (پرتي ٿيڻ). آڻڻ. ٿوڪجڻ- سيٽجڻ (بدن). ڪاروڻ- آڻڻ.

bloating, swelling of abdomen, to stiffen, tighten, to annoy, provoke, irritate, vex.

ڊانوان ڊول: ڊ. هيٺ مٿي- دهر ۾ دهر- اُٺ پٽ. رولو- دريد.

topsy-turvy, jumbled, upset, confused, confounded, homeless, roaming, wandering errant, unsettled, ruined, lost, destitute.

ڊاهه: ڊ. ڊاڻ. ڦٽائڻ جو عمل.

wear and tear, annihilation, tumbling down, demolition, pulling down, obliteration.

ڊاهه ٺاهه: ڊ. ٺاهڻ ۽ ڦٽائڻ.

of something to be broken down and reconstructed, to dissemble and re-assemble.

ڊاهه ڊوهه: ڊ. ڊاهڻ ۽ ڀڄڻ. ڦٽائڻ.

to demolish, erase, pulldown, obliterated, tumble down, throw down (a building or structure). annihilation, dismantling, obliteration.

ڊاهڻ: ڊ. ميارو. ڦٽائڻ. ڪيرائڻ. هيٺ آڻائڻ. ڀڄڻ. بگاڙڻ (صورت). ڦٽڻ.

idem. to distort, twist, to bring down, to

دېچ: د. ډې-خوف-پژ. هراس.
fear, dread, terror, fright, alarm, cold feet, consternation, dismay, horror, panic, trepidation.

دېچن: م. ډې ګرځ-کړن. دهلچن. چرکښ. هراسجن.
to be frightened, be afraid, be daunted, to fear, dread.

دېچسره: ص. ډې ګندډ. ګيډي-بزدل. تاها. چرکندډ.
afraid, apprehensive, fearing, timid, timorous, vacillating, faltering, hesitant, indecisive, hesitating, irresolute, shilly-shally, weak-kneed.

دېډه: د. ډيټ-وډوټيټ. (ص) ډټ-جاېل. مړګو-ګند ذهن.
a big-belly, pot-bellied, a worthless, good-for-nothing fellow, useless, un-educated, illiterate, dumb-headed.

دېډو: د. ډواځي ګهوړو (ګهټ قيسټ ء ګهټ نسل وارو). ننډي قد جو ګهوړو-تښ.
a pony, a worthless or low-born horse, a nag.

دېډا ډوړه: ث. پېچ ډوړ-اچ وچ. کوشش.
making efforts to achieve a purpose or aim. exertions, troubles, whiles.

دېډو: ص. منافق-اندر کړن. بدنيټ.
malignant, illdisposed, malicious, catty, spiteful, evil, hateful, malevolent, malign, nasty, rancorous, spiteful, vicious, wicked.

دېډو: د. جوړن جي کاتي مړسنگ نکرڼ کان اګډ واري صورت.
the period in the growth of a grain plant when the ear is about to shoot out from the stock, the ripening stage of a grain plant.

دېرامو: د (انګ) دلچسپ واقعو. ناټک.
an amusing or entertaining incident, a drama, a dramatic-presentation, a theatrical-presentation.

دېرايډر: د (انګ) مشيني گاډي (ريل، مټرو، لاري وغيره) هلاکيدډ.
a driver, vehicle driver, motorist, automobilist, operator.

دېرائينګ: ث (انګ) چټکالي. مصوري. نقاشي.
a drawing, a painting, a hand-sketch.

دېرل: ث (انګ) ورزش فوجي قواعد-بريد.
a drill, routine, exercise, practice, rehearse, an army exercise or practice.

medication for putting in the eyes, an ointment (for applying over injuries etc).

دې ځمکن: ګهټر وخت لږګڼ. ګهټر وخت سپړاځ.
to be delayed, kept waiting for too long, to detain, hang up, retard, slacken, dally, dawdle, dillydally, linger.

دېږو: د. ډيڼ واري ايراضي.
a grassy-land, a land covered with bushes.

دېري جو ګمي: د. منت مړ ګماینډډ. بېګاري ډټيل. تڼګر.
bonded-labourer, pressed-labourer; poor, a working for peanuts, destitute, broke, flat, impecunious, indigent.

دېږن: م. اکين مړ ډوړو وچوځ. زخم مړ ډوا پړن.
to put drops in the eyes, to apply ointment to an injury.

دېږوري: ث. ډيڼ وانګر جلد وډندډ (چوکري) لاء چوڼ. جيکا جلدي جوان شي.
maturing early, ripening or aging quickly. (of a girl) to mature before age.

دېډه ډنډو: ص. نلر-خدي-هوډي.
stubborn, obstinate, perverse, bullheaded, hardheaded, headstrong, pigheaded, tough, stiff, willful.

دېل: ص. ځړيل-پټ پيل. زبون.
demolished, destroyed, annihilated, decimated, destructed, dismantled, pulled down, pulverized, razed, ruined, shattered, smashed, torn down, wracked, wrecked.

دې: د. ډټو-خوف-ډچ. هراس. اډګر-انديشر. هيټ-دهشت.
fear, apprehension, alarm, dread, awe, terror, dismay, cold feet, consternation, fright, horror, panic, trepidation.

دېپاکتو: ص. ډې جهرو-پړاتو.
arousing fear, intimidating, causing trepidation, threatening, menacing, ominous, direful, baneful, apocalyptic, inauspicious.

دې ګرځ: ډچن. کړ کالڼ.
to be frightened, be daunted, to fear, dread.

دېښي: د (انګ) نائب-عېوضي.
a deputy, second-in-command.

duffer; an incompetent person, dunce, blockhead, booby, chump, clod, dimwit, dodo, dolt, dope, dullard, stupid, zombie, prune, simpleton; foolish, ignorant.

ڊڪ: ٿ. گهوڙي جي ڇال جو هڪ نمونو. ڊڪ.

a rough and unpleasant pace of a horse. a rough trot, run, gallop.

ڊڪ: ٿ. ڊوڙ. ڀڄ. تڪي ڊوڙ.

a run; running, walking or moving at a fast-pace, scamper, scurry, sprint.

ڊڪ ڊوڙ: ٿ. ڀڄ. ڀڄان. ڪوشش. ڪوشش لاءِ اڇو.

efforts, exertions, troubles, whiles. moving here and there, making efforts.

ڊڪائڻ: ٿ. تڪر هلائڻ. ڀڄائڻ. ڊوڙائڻ.

to cause to run or gallop (a horse, person). to run, drive, impel, actuate, expedite, speed, despatch, send (after); to run quickly.

ڊڪري: ٿ. (انگ) ديواني خورث جو ضابطي لاءِ حڪم نامو.

a decree, judgement, an order of confiscation.

ڊڪشنري: ٿ. (انگ) لفظن جي معنائن جو ڪتاب. لغات. فرهنگ.

a dictionary, lexicon.

ڊڪڻ: ٿ. ڊوڙ. تڪر ڀڄڻ.

to run, to go quickly, to hasten, to gallop, course, to drive, to rush.

ڊڪو: ٿ. گهوڙي جي پنڌ جو هڪ نمونو (ڊڪو پنڌ).

a gallop (of a horse), a running pace of a horse.

ڊڪي ٻر پوڻ: اجايو رات هڻڻ. اڻنگر ڳالهائڻ.

to talk rough, uncouth or coarse.

ڊڪڻ: ٿ. ڊڪو ڪم ڪندڙ. واپو.

a carpenter.

ڊڪ: ٿ. گهوڙي جي پنڌ جو هڪ نمونو.

a jogging of a horse; stride, step, pace.

ڊڪارو: ٿ. ڊڪ.

a quick trot, jogging; fast pace.

ڊڪ ڊڪ: ٿ. مدارين واري دهلوي جو آواز.

the sound of a small hand-held kettle-drum, a juggler's drum.

ڊرم: ٿ. (انگ) وڏو دڀو. ڀيپ.

a drum: a large cask, barrel, butt.

ڊريس: ٿ. (انگ) لباس. پوشاڪ.

a dress, wearing-apparel, clothes, array, attire, clad, garb, garment, raiment.

ڊراش: ٿ. ٻٽاڪ.

a brag, boast, crow, gasconade, mouth, prate, puff, vaunt.

ڊروڻ: ٿ. ڊروڻ. ڪٽڻ. وڃڻ (بيماريءَ ۾). گھٽجڻ. ڦٽجڻ.

to fall, drop, go down, pitch, plunge, slump, topple, tumble. to fall-ill, be wounded.

ڊروڻ: ٿ. ڀڄڻ (ڪپڙو). ڊاس وغيره کي سٺن ڇن سان سٽي صاف ڪرڻ. سٽڻ. ڪٽڻ. ڀڄ ڪڍڻ. مار ڏيڻ. زخمي ڪرڻ.

to card or clean (wool). to drub, pelt, lambaste, baste, batter, belabour, buffet, pound, pummel, wallop, whop.

ڊري وڌو: ٿ. ڀڄ ڪڍڻ. ڏاڍي مار ڏيڻ.

to thrash fully or completely, to lambaste, buffet, pound, pummel, wallop, belabour, batter.

ڊس: ٿ. ڊاسڙ زمين. ڊسڙ. وارياسي زمين.

sandy or dusty ground.

ڊسٽر: ٿ. (انگ) بورڊ صاف ڪرڻ جو ڪپڙو.

duster, a cleaning cloth.

ڊسٽرڪٽ: ٿ. (انگ) صوبي جو هڪ انتظامي حصو. ضلعو.

district, an administrative unit comprising of a few talukas/ sub-divisions.

ڊسٽر: ٿ. وارياسي زمين.

a sandy or dusty ground, alluvial land.

ڊسمس: ٿ. (انگ) ملازمت کان برطرف. موقوف.

(to) dismiss; an action of dismissal from job or service. dismissed.

ڊسمبر: ٿ. (انگ) عيسوي سال جو ٻارهون مهينو.

December, the twelfth or last month of the Gregorian Calendar.

ڊش: ٿ. (انگ) ٿالو. ڀليٽ.

a dish, plate, platter, a vessel for serving food, a shallow circular dish.

ڊڦر: ٿ. (انگ) خراب. نظم.

crowd.

ڊليوري: ٿ. (انگ) ورهاست- رڃ (خطن جي). وٺڻ.

an act of delivering (something). a delivery, the delivering of a child; to deliver.

ڊمڪو: ص. ٿڌو بندرو (ماڻهو).

a small statured person, a diminutive person, dwarf, tiny, dwarfish, midget, pygmy.

ڊمن: ٿ. بلا جو هڪ قسم.

a species of spotted snake, rate snake. *Ptyas mucosus*.

ڊنڀ: ڊنڀلو: ڌ. ماڻهن جو ميڙ- مجمع.

a congregation, assemblage, gathering, assembly, collection, crowd, company, group.

ڊنر: ٿ. (انگ) دعوت. رات جي ماني.

a dinner; the meals taken in the afternoon (or night).

ڊنگ: ڌ. وڏو ماڻهو. شاعرڪار. امير.

a wealthy person, rich, affluent, moneyed, opulent, a big-wig.

ڊنگ ڊاهڻ: پاڻ کان وڏي ۽ طاقتور کي شڪست ڏيڻ.

to defeat a heavy-weight, to over-power a more powerful enemy or opponent.

ڊنر: ص. ڊڄي ويل. هراسيل.

frightened, afraid, apprehensive, aghast, fearful, scared, scary, terrified.

ڊنر ڊپ ڪرڻ: اڳواٽ آڻيا ڪرڻ. دراندوشي ڪرڻ.

to make precautions, to prepare before-hand, be ready, to provide against a contingency.

ڊوڏ: ڌ. روڏ- لوڙهه. وڏو جابلو ڪاڻو.

a bald head, a kind of crow, a daw, a raven.

ڊوڏ: ٿ. تيز ڀڄڻ جي حالت- ڊڪ. تڪر ڀڄڻ. رستي- ڀڄڻ. استعداد.

in a running condition, to run, gallop, pace, race, access, approach, capability, ability, capacity.

ڊوڏ ڊڪ: ٿ. ڀڄ ڊوڏ ڪوشش- سعي. ڪاميابيءَ لاءِ اڇ ڀڄ.

hurry, bustle, running (backwards and forwards), flutter, efforts, attempt, endeavour.

ڊوڏائڻ: م. تڪر هلائڻ- ڀڄائڻ. جلد موڪلڻ. روانو ڪرڻ. سخت پورهيو.

وٺڻ. هلائي هلائي ٽڪائڻ.

to cause to run; drive, impel, actuate, expedite, speed, despatch, to take hard labour, to harass.

ڊگ ڊگ ڪرڻ: ڊيپڪي وڃائڻ. اعلان ڪرڻ.

to beat on a drum; to make a pronouncement, announcement etc; make a proclamation.

ڊگري: ٿ. (انگ) حڪم- فيصلو (عدالت جو). جائداد وغيره حاصل ڪرڻ جو حڪمنامو. امتحان م ڪاميابي جي سند. اعليٰ تعليمي سند. درجو- منزل.

a judgement of court of law, an edict, directive, ruling, ukase, decree, a degree awarded on acquiring some higher qualification, the status, volume, value, estimation.

ڊگڻ: م. ڊگ هلڻ. ڊوڏڻ.

to pace, to run, to trot, to jog.

ڊگوش: ڌ. ڍانڍي پکي ۽ جو هڪ قسم.

a pintail duck, a wadding-bird.

ڊڳو: ڌ. ٺلهي پڪل ماني- ڍوڍو.

a bread, a large and thick cake of wheat.

ڊڳري: ٿ. ننڍڙو ڍوڍو. چيائي.

a small and round thin cake of wheat.

ڊگه: ٿ. ڊيگهه. اينگهه. واڌ.

length, height, tallness.

ڊگهارڻ: م. ڊگهو ڪرڻ. وڌائڻ.

to lengthen, extend, stretching, to prolong, elongate, protract, stretch.

ڊگهائي: ٿ. ڊيگهه- طول- واڌ.

length, height, tallness.

ڊگهائي ٽاڪ: ٿ. ڌرتيءَ جي اُتر قطب کان ڏکڻ قطب تائين خيالي ليڪ.

the latitude, a line drawn from north to south on the earth's equator.

ڊگهو: ص. (سن) دير گهڻو ڊيگهه م روڏو- طولان. تمام وڏو. (م. ڊگهي).

tall, high, lengthy, long, prolonged, protracted, elongated, extended.

ڊگهيوڻ: م. ڊگهو ڪرڻ- ڊيگهه ڏيڻ- اينگهائڻ- طول ڏيڻ. وڌائڻ.

to lengthen, prolong, extend, elongate, protract, stretch.

ڊگهو: ڌ. گروپ. ٺاهڻ.

a group, assembly, band, bevy, party, gathering, assemblage, assembly, collection, company,

face, appearance.

ڊوڙ ٻلاڙو: ص. بدزير (صورت م): ناموزين.

shapeless, irregular, ill-shaped, ill-formed, ill-made, ugly, deformed: uncouth.

ڊوڙو: ص. چين سوڻل، ٿلڻ چين وارو، بدزير (صورت م).

with pouted lips, ugly, deformed, ill-made; shapeless.

ڊونڊڙو: ص. چيلهه جهرو-ڪپڙو. (ٺ. ڊونڊڙي).

hump-backed.

ڊونڊو: ص. مڙيل-وريل-ڪپڙو، وڏي پيٽ وارو، ٿلهو، وڏو پيڙو.

idem. fat, plump, corpulent. a large boat, trawler.

ڊونڊي: ٺ. ننڍي پيڙي.

a kind of small flat-bottomed boat.

ڊوڙو: ڏ. ٻٽ تي سڃيل ڳوڙهو.

a round excretion over body, a round protruded mass over the skin.

ڊوهه: ڏ (سن، دروهه) فريب، دولاڻ، دغاڀاري، ڪپٽ، ٺڳي، ويساهه.

گهاتي، جاتي نقصان پهچائڻ لاءِ جادو جو عمل (جنهن ۾ دشمن جو پوتو يا گڏو ٺاهي ان ۾ سڀون ٿنڀي مقام ۾ دفن ڪجي) - ڪامڻ.

deceit, fraud, cheat, imposture, cunning, dissimulation, duplicity, guile, counterfeited deception, fake, flimflam, gyp, hoax, sham, swindle: wizardry, amulet, a magic act.

ڊوهه ڪرڻ: فريب ڪرڻ، ٺڳي ڪرڻ، ڪامڻ ڪرڻ، پڙهيا وجهڻ.

to deceive, delude, cheat; chicane, chicanery, deception, dishonesty, double-dealing, dupery, fraud, hanky-panky, indirection, subterfuge, trickery, an act of magic or wizardry.

ڊوهه: چڪ-مٽ، سڙڻ (سڙجي چڪ)، آڏمڪ-مٽ (بدن ڪي).

a pull, drag, draw, haul, lug, tow, tug; a pang (of pain), massage.

ڊوهڻ: م. ڊوهه ڪرڻ.

to deceive, defraud, delude, cheat.

ڊوهڻ: م. زور سان ڇڪڻ، سٽ ڏيڻ، سڙجي علاج طور آڻڻ.

to pull forcefully, to tug, lug, to massage.

ڊوهو، ڊوهي: ص. ڊوهه ڪندڙ، ٺڳ، دغاڀاز، دولاڻي.

a deceiver, cheat, swindler, cheater, defrauder, double-dealer.

worry, annoy, bedevil, beleaguer, dun, plague, tantalize, pester.

ڊوڙڻ: م. تڪو هلڻ، پيڇڻ، ڊڪڻ، جلد وڃڻ، تڪر وڃڻ، روانو ٿيڻ، هل هلاڻ ڪرڻ.

to run, to go quickly, to hasten, to gallop, course, to drive, to rush, to make all out efforts.

ڊوڙڻ ڊڪڻ: ڪوشش ڪرڻ، ڪنهن ڪم جي لاءِ هلڻ.

to hurry, bustle, make efforts, to move here and there, forward and backward.

ڊوڙي اچڻ: پيڇي اچڻ، تيار جلد اچڻ، مدد لاءِ اچڻ.

to reach duly running, to come fast, to arrive early (to help), dash, scamper, scurry, sprint, scoot.

ڊوڪ: ٺ. ڊوڙ.

running, run, canter, dash, jogging.

ڊوڪڙيون پائڻ: ڊوڙين پائڻ، جلدي جلدي اچ وڃ ڪرڻ، پيڇ ڊوڙ ڪرڻ.

to run hurriedly, to canter, dash, sprint, scurry.

ڊوڪائڻ: م. ڊوڙائڻ.

to cause some body to run.

ڊوڪڻ: م. ڊوڙڻ.

to run, canter, dash, sprint, jog.

ڊوڪ، ڊوڪا: ٺ. نگاهه، نظر، نظرداري، ڄاڻ.

a look, glance, sight, view, observation, watching, looking after, an investigation.

ڊوڪڻ: م. ڏسڻ، نهارڻ، ڄاڻڻ.

to see, to look after, to view, observe, watch, investigate.

ڊوڙ: ڏ. نمونو، روپ، گهاٽيتو، بيهڪ، ڍنگ، طريقو، ريت.

shape, form, fashion, figure, make, build, appearance, aspect, natural form or state, nature, constitution; course, way, method, manner, mode, style, air, general features or character.

ڊولاڻو: ص. ڍنگ وارو، زيبائتو، ڏسڻ جهڙو، موزون.

in due shape, in order, ship-shape, methodically; to set in due form, good appearance; handsome, beautiful, graceful.

ڊوڙ: ڏ. چلڻ يا ڇٽي جي توپيءَ جو مخروطي لوهي ڍڪ (طنز) ٻُڙڻ، منهن-شڪل.

a cover to a *huga* bowl, a cone-shaped structure.

دومي: ٺ. قسم - سَمَن.

an oath, a solemn affirmation.

دومي وجهه: قسم ڏيڻ. واعدي پوري ڪرڻ جو اعتبار وٺڻ.

to put some one to oath, to ask for solemn promise.

ڊويزن: ٺ (انگ) حصو - ڀاڱو (علاقائي جڳ). صوبي جو انتظامي حصو.

a part, parcel, cut, division, piece, portion, section, segment, an administrative division of a province.

ڊهه، ڊيهه: ٺ. چڙياڻي جو سڱ سان ڦهليل ٽڪر - ٽوڙ.

an attack, a butting (by an animal).

ڊهون ڏيڻ: ٽوڙا هڻڻ، سٽون ڏيڻ.

to attack, butt, pull at, assail, fall upon, strike, fall on.

ڊڦڻ: ٺ. ڪرڻ (پٽ تي). ڪري پوڻ. (اڏاوت وغيره). ٺيڻ. سَمَڻ. ڪرڻ (بيماري ما). مڃڻ. ميسارجڻ. برباد ٿيڻ. ناس ٿيڻ. ختم ٿيڻ.

to tumble down, to fall, to be obliterated, annihilated, destroyed, decapitated, decimated, demolished, destructed, dismantled, dissolved, pulled down, pulverized, quenched, razed, rubbed out, ruined, shattered, smashed, torn down, wracked, wrecked, unmade, fall ill, take to bed.

ڊهو: ڏ. ٿوري پاڻيءَ واري کڏ. چڏو. ڏپو.

a pond, pool, puddle, tarn.

ڊپو: ڏ (انگ) ذخيره گداهه. واپاري ڪوٺي.

a depot, repository, store, storehouse, a shop, an outlet, showroom.

ڊيچارڻ: ٺ. ڊپ ڏيڻ. ڊپ ۾ وجهڻ. خوفزدہ ڪرڻ. هراس ڏيڻ.

to cause to fear, to make (one) afraid, to frighten, alarm, terrify, scare, intimidate, threaten, daunt, deter, causing fear or dread.

ڊيمڙو: ڏ. ڊپ - خوف، چرڪ. هڪ ٻاراڻي بيماري (جنهن ۾ ٻار چرڪ پريءَ گھڻو روي).

fear, apprehension, alarm, dread, a kind of child's disease (in which he/she starts shivers and weeps continuously).

ڊيجره: ڏ. ڊپ اٽڪو - اٽڪو. هراس. انديشو.

fear, apprehension, alarm, dread, awe, premonition, presage, presentiment.

ڊيسڪ: ٺ (انگ) ننڍڙي خانن واري بيٺج يا ميز.

a desk, a writing desk, a small table with drawers.

ڊيش: ٺ. پٽاڪ - ٺاٺ - لاف. (انگ) ٿاڻيءَ جي قسم جو هڪ ٿاڻو.

boasting, boast, bluster, brag, exaggeration, gloat, a kind of dish (plate).

ڊيڪڻ: ٺ. ڊوڙ. گھڻو ڊوڙ. راند ۾ گھڻو وقت آڱ ڏيڻ.

to run about, to labour to exhaustion, to undergo great trouble, trot, to win a game with a large margin.

ڊيگهه: ٺ. ڏيڙو - لمبائي. وڌاءُ - اينگهه.

length, distance, stretch, range, reach, width, sweep, scope.

ڊيگهه ڪرڻ: وڌاءُ ڪرڻ. اجايو وڌائڻ (ڪم، ڳالهه، معاملي ڪي).

to prolong, stretch out, unnecessarily lengthen a story or tale.

ڊيل: ٺ. مور پڪيءَ جي مادي.

a peahen.

ڊيلي: ٺ (انگ) روزانو - ڏهاڙي.

daily, quotidian.

ڊينٽيا: ٺ. مار - ڦيڻ. مار جي سزا.

to beat, thrash, baste, batter, belabour, hammer, pound, paste, pelt, pummel, wallop.

ڊينٽ ڪڍڻ: ڏاڍي مار ڏيڻ - ٿيم ڪڍڻ - جهڳوڙڻ.

to beat, whip, blast, lambaste, whop, wallop, baste, batter, belabour.

ڊينٽيو: ص. ننڍي قد ۽ گھڻي ٿولھ وارو.

short and fat, pudgy, rotund, chubby, plump, roly-poly, round, tubby.

ڊينٽو: ڏ. مڇيءَ جو هڪ قسم (ننڍي ۽ سٺي مڇي).

a kind of small and thin fish.

ڊينگ: ٺ. پٽاڪ - لاف. آڪو - ٿرڊو.

boast, blow, brag, crow, gasconade, mouth, prate, puff, vaunt.

ڊيوتي: ٺ (انگ) مقرر ڪيل ڪم. موھيل ذميداري. ملازمت. محصول.

ٽيڪس.

a duty, assignment, obligation, charge, commitment, function, business, office, province, role, tax, assessment, levy, impost, tariff.

down, loosen, slacken.

ڏارو: ڏ. ڇڪو- ڦرعو (ڇهن پاسن وار ڪعب جيڪو رمل جي حساب يا جيتوڻيڪ راند ۾ ڪم اچي).

a die or dice (for playing);

ڏارو ڏرڻ: سوڀارو ٿيڻ. نصيب کڻڻ.

to have a success; an omen for good fortune, good luck.

ڏاک: ڏ. ٻنڌو. ڏڏ.

the ilia bone, pelvic bone; the buttocks, backside, bottom, breech.

ڏاڪڻ ڏرو: ص. چيلھ کان هيٺو. سست- توتي. ڪم ڪار کان جڏو. lazy, idle, easygoing, indolent, slothful, bum, dawdle, drone, loiter.

ڏاڪو: ڏ. آڙي (نھائين) جي سوراخن کي بند ڪرڻ لاءِ ٺڪر جي وڏي گول ٽاهي (جنهن باھ ٻاهر نہ نڪري). ننڍي هڙهي (وڻ جي).

a covering of a kiln; an earthen cover of a kiln. a clump of trees.

ڏاڪڻو. ڏاڪڻون: ڏ. ٿانءِ جو هڪ قسم (ڏک سان ٽاهي).

a dish, a bowl.

ڏال: ڏ. ڇمڙي يا لوھ جي ٺھيل جھل (تلوار جي وار کان بچاءُ لاءِ) - سپر. آڏو- روڪ.

a shield, a protecting armour, obstruction, obstacle, impediment, hamper.

ڏانچو: ڏ. بدن جو هڏائون پڇرو. آڏاوت.

skeleton, adumbrate, the structure of a human being. a raised-structure. a construction.

ڏانڊو: ڏ. مڇ- آواھ.

a bonfire, fire, blaze, glare, flame, glare, glow: an inferno, conflagration.

ڏانڊيس: ڏ. مڇ. جلوه پڙڪو. ھاڻ گھوڙا- دانھن ڪرڪ.

an inferno, conflagration, holocaust, fire, bonfire, manifestation, lustre. an stampede, rout, pell-mell, panic, fear, agony, distress, dolor, misery, suffering.

ڏانڊو: ڏ. پوڙهو ڏڳو. ڳريل ۽ ڪمزور جسم. ٺڪر جو وڏو ٿانءِ.

an old bullock, bull, a weak person, a decrepit body, feeble-bodied, fragile, frail, infirm, flimsy, puny. a large earthen dish (or serving plate).

ديھ: ڏ. سگن واري جانور جو ٿونو.

a push or attack of horns by an animal.

ديھ: ڏ. ڊوڙ. پاڇ.

run, dash, scamper, scoot, scurry, shin, sprint, blot, flee, scampering.

ڊيھو: ڊيھو: ڏ. پاڇ- ڊوڙ- ٿاھ.

idem.

ڊ

ڊ: ڏ. اچار 'ڊي' يا 'ڊال', سنڌي 'الف- بي' جو تيرهون اکر.

twenty third letter of Sindhi Alphabet.

ڊاٽ: ڏ. "ٿر" جي هڪ ڀاڱي جو نالو.

a portion of Thar desert in the south of Sindh Province.

ڊالڪي: ڏ. 'ڊت' جي ٻولي.

the language spoken in Desert or some parts of the desert.

ڊالڻي: ص. 'ڊت' جو رهاڪو. (ڏ) سنڌي اُن جو هڪ نسل.

a resident of desert. a kind of camel most suitable for traveling in desert areas.

ڊاڀڻ: م. ڏٺو ڪرڻ. پرڃڻ (پيٽ). روڃڻ.

to be satiated, full, glutted, gorged, jaded, sated, surfeited, to be disgusted, annoyed, bored.

ڊاڏ: ڏ. وڏي راڪي ڇڙپ. روڙ. هڪل. روڇ.

a harsh rebuke, reprove, admonishin, chiding, reprimand, reproach. a loud call, cry, question. weeping, mourning.

ڊاڍي: ص. مڱڻهار- ٺنگھو. هڪ ذات جو نالو.

Manganhar, a caste of Muslims playing on instruments and going about begging, a bard, minstrel.

ڊاڙ: ڏ. چال- هلٽ- روش. خُوءَ- خصلت. عادت. رسم. اوت- اولو. آجھو. پناه. آڌار. آھستيگي واري چال. ھينھين- لاهي.

manner, habit, custom, habitude, practice, usage, use, way, wont, method, fashion, mode, system, technique, wise.

ڊارڻ: م. ھيٺ لاهڻ. ھيٺ ڇڏڻ. ڊرڏيڻ.

to cause to alight, bring down, to pour out; to let

a thief, robber, sharp, clever.

دُرڪُنُ: ٿ. دهل جي هڪ وچ (جيڪا خاص ڪري عاشورن ۾ وڃائجي).
a particular tune beaten on the drums during the period of *Ashura Muharrum*.

دُرڪُنُ: ڏ. ٻاهر نڪتل وڏو پيٽ. پيٽ.
a protruding belly, pot-belly, paunch.

دُرڪُنُ: ٿ. پٺي - دُڙي.
the back.

دُرڪُنُ: ڏ. بدن جو سر ۽ تنگن کان سواءِ باقي حصو. دُرُ. ڪنهن شيءِ جو وچ وارو حصو (ٿانءِ، وڻ، ڪاٺ وغيره جي). پاڻيءَ جي جهاز جو قالب.

the torso, the trunk of the human body, the body or bulb of a vessel, the middle or central part of an structure, vessel, wood or a tree, frame of a ship, sea-going vessel.

دُور دُرا ٿيڻ: عضوا بي ست ٿيڻ (ڊپ يا حيراني مان). بُت جو ساه ڇڏڻ هيسجي وڃڻ.

to loose courage, to slacken, to lax, become weak, be discouraged, demoralized, dejected, disheartened, disparaged, chilled, dispirited.

دُور: ڏ. جوئر جي ڪاٺي ۾ سنگن نسرڻ کان اڳ وارو پنڙ ۾ ڍڪيل ڪچي سنگ جو ٻُڙو.

the unripe ear of a millet.

دُڙي: ٿ. پٺي - پٺن وارو حصو.
the back, the portion of the back, the upper-torso.

دُرُ: ڏ. ڏير - وقفو. غفلت. مهنت. آزادي - چڙواڳي. سُستي - ڪاهلي. لغڙ جي ڏور وڌائڻ.

slackness, looseness, slowness, neglect, slothfulness, wantonness. easy going, easy morals, to give drag to a kite.

دُر ڏيڻ: سستي ڪرڻ. غفلت ڪرڻ. ڇڏي ڏيڻ. مهلت ڏيڻ.
to slacken, ease off, loosen, relax, release, put off, delay, slow down, moderate. slothful act, let alone.

دُرائي: ٿ. گيسر - غفلت. سُستي.
slackness, looseness, slowness. easy approach, neglect.

دُرڪُنُ، دُرڪُنُ: ڏ. هيٺ ڪرڻ - ٻهڻ. گهرڪڻ - ڪسڪڻ، ڊلو ٿيڻ (بدن). نستر ٿيڻ.

to roll or slide down, tumble down, fall down, to weaken, enfeeble, fail, decline, fade, flag, lan-

دانيي: ص. ڍنڍ جو (پکي، اڀرڻ وغيره).

a wadding-bird, seen or growing in a lake & caird, grass etc.

ڍانگي، ڍانگهو: ص. اڀرو - ڏيرو. هيشو. سڪل (وڻ وانگر).
weak, fragile, frail, infirm, flimsy, puny, lean, thin, bony, decrepit, feeble, insubstantial, weakly.

ڍاڻلُ، ڍاڻلُ: ص. پيٽ ڀريل - ڍنڍ ڪيل.
satiated, full, glutted, gorged, jaded, sated, surfeited, satisfied, pleased, appeased, contented, gratified.

ڍاڻڻ: ڏ. ڍنڍ ڪرائڻ - ڍڻڻ.
to cause to satiate, satisfy, gorge, glutton.

ڍائي: ٿ. ڍائي. انجام - وعدو - ٻول.
an assignation, appointment, engagement, date, rendezvous, tryst, promise, word, pledge, undertaking.

ڍب: ڏ. ڍنگ - طريقي - روش. عادت. ڍول. طور طريقي. سڀا. تجويز. رٿ. حيلو. پکين ڦاسائڻ جي چاري - دامر.

manner, shape, appearance, custom, tradition, habit, habitude, practice, usage, use, way, wont, fashion, method, mode, system, technique, scheme, plan, design, strategy, a basket for trapping birds in, a trap.

ڍڙ: ڏ. ڪرنگهي وارا هڏا. هڏن وارا عضوا (ص) ڦيڻو. بي زور، ست - ڪاهل. ڪن کان گهٻرو.

spine, bone-organs. weak, puny, decrepit, feeble, fragile, frail, infirm, insubstantial, deaf.

ڍڙ دُرا ٿيڻ: حواس گم ٿيڻ. بُت ساڻ ٿيڻ (ڊپ، حيراني مان).
to loose senses, to become shaky, uncertain, uneasy.

ڍڙي: ڏ. ڍڙي يا ڪوڙڪي ۾ (پکي) ڦاسائڻ. بند ڪري - لڪائڻ. جهلي بند ڪرڻ.

to catch birds through a trap; to entrap, ensnare, entangle.

ڍڙي: ٿ. پکين ڦاسائڻ جي چاري.
a net, snare, device, trap.

ڍڙ: ڏ. "تر" جو هڪ خطو - ڍاٽ.
a portion of Thar desert.

ڍڙو: ص. چور - چور تيرو. چالاڪ.

ڪرڻ. guish, deteriorate, waste away, wane, dwindle.

to give a dose of medicine to a sick animal (through mouth). to drench.

ڏرڪي پڙو: ٻي طاقت ٿيڻ - هيٺو ٿيڻ. ست ٿيڻ.

idem.

ڏرڻ: م. لعل. ڪرڻ. هيٺ اچڻ. گهٽڻ (انڊس).

ڏڪائڻ: م. ٻارائڻ. پهرائڻ. اوڙائڻ. بند ڪرائڻ (جبل م). قيد ڪرائڻ. پڙائڻ. دفن ڪرائڻ.

to cause to wear, to cover, to shape, put on (clothes), muffle. to get shut-up or put behind the bars. to get arrested. to bury, entomb, inter.

to descend, decline, alight, run down. fall, drop, lower. to enter, get in.

ڏرو: ڏرو: ص. سست. آهستي. ڦهلڻ. ويڪرو (لباس). هيٺو - اڀرو. نرم. ڪمزور.

ڏڪر: ڏ. غشي - بيهوشي.

senselessness, unconsciousness.

lazy, loose, lax, easygoing, indolent, slothful, idle, bum, dawdle, drone; loose (dress). weak, puny, decrepit, feeble, fragile, frail, infirm, insubstantial, weakly.

ڏڪر چڙهڻ: حواس خطا ٿيڻ (حيراني يا هراس مان).

be out of senses, lose-senses. become unconscious.

ڏرو ٿيڻ: آهستي ٿيڻ (هلڻ م). سست ٿيڻ. ڪُلڻ (رسي وغيره). نرم ٿيڻ. ڪمزور ٿيڻ.

ڏڪرڻ: م. بيموش ٿيڻ - غش ٿيڻ.

to faint, swoon, to nod from drowsiness, lose senses, become numb, senseless, anaesthetised.

to be slow (in walking). to become lax, feeble, fragile, infirm, inactive. to open (rope etc).

ڏڪڻ: ڏ. ڏڪ.

a cover, lid, shade.

ڏڪ: ڏ. لڪائڻ جي حالت - لڪ. پردو. چشمر پوشي.

ڏڪڻ پيچڻ: شاديءَ جي هڪ دسر ۾ گھوٽ جو ڪنوار جي در اڳيان لت سان ڏڪڻ پيچڻ.

a ceremonial act on the occasion of a marriage (when the groom has to break an earthen lid of a vessel).

covering, cover, shelter. veil, screen, shield. neglect, disregard, elide, forget, ignore.

ڏڪ ڪرڻ: ڪنهن عيب يا نيڪي جي عمل جي لڪ ڪرڻ.

to blink at, blink away, discount, disregard, elide, ignore, omit, overleap, overlook, overpass.

ڏڪڻ. ڏڪڻ: م. پوش يا ڏڪڻ سان لڪائڻ. بند ڪرڻ. پُورڻ - دفن ڪرڻ. هنڌائڻ - پهرڻ (ڪپڙا).

ڏڪ: ڏ. ٿانءَ کي ڏڪڻ لاءِ مٿيون پڙ - ڏڪڻ. پوش. رولو چوپائي کي بند ڪري بيمار واري جاو.

to cover, to put a lid over, to shade. to close, impound, conceal. to bury, entomb, intern. to put on the cloths.

a cover of a vessel, a lid. to cover. a pound for cattle, a cattle-pond, pen.

ڏڪ مٺشي: ڏ. ڏڪ جي سنڀال ڪندڙ ملازم.

ڏڪڻ: ڏ. ڏڪڻ.

a pound-clerk.

ڏڪڻ: ڏ. ڏڪڻ.

an epithet of the Almighty Allah as a coverer of sins, forgiver.

ڏڪ: ڏ. چوپائي جي ڪٽڪ. دھت جي رٽپ.

to low (as a cow), to groan; groaning, moaning, lowing.

ڏڪ: ڏ. پاڻيءَ وغيره جو هڪ پيري نڙيءَ مان ويل مقدار - چڪو سُرڪ.

ڏڪڻ: رڻين (ميتھن يا گئون). ڪٽڪڻ.

a sip, sup, drink, a mouth-full. a peg, swallow, quaff.

to groan, low (as a cow); groaning.

ڏڪڻي: ڏ. ڏڪ (ٿانءَ جي). ننڍو ڏڪ. لڪر جو هڪ ٿانءَ (مٺ، دلي وغيره جو ڏڪ). گوڙي جي سنڌ جو مٿيون هٿو.

ڏڪ پڙو: ٿورو ٿورو ڪري پيئڻ. ساراه ڪرڻ.

to sip, to drink, to drink mouth-full. to admire, praise, acclaim.

a small coverlet of an earthen-vessel, pot. the knee-cap, knee-pan.

ڏڪ وجهڻ: چوپائي مال کي بيماري سبب تيل، گيهه يا دوا جي اوتشي

public announcement, advertisement.

ڏندورو جي: ص. ڏندورو ڏيندڙ - پڙهي وارو.

the town-crier, one who proclaims by beat of a drum.

ڏندورو ڏيڻ: اعلان ڪرڻ، مشهور ڪرڻ، هر هنڌ ڳالهه ڪرڻ.

to make a proclamation, to announce by beat of a drum. to make known, to announce to the knowledge of general public. to advertise.

ڏنگ: ڏ. طور - طريقو - نمونو - ڊول. لچڻ. چال. بناوت - ساخت. شڪل. اڏاوت. بيهڪ. رواج. اٽڪل - ترڪيب. حرفت. چوڻي کي ڏهائي وقت پوين تنگن ۾ پڌڻ جو رسو - ونگ.

way, manner, habit, custom, habitude, practice, trick, usage, facade, use, wont, appearance, face, mein, aspect, look, seeming, guise, semblance, show, showing, a rope for tying a cow or buffalo at the time of milking it.

ڏنگر: ڏ. جانور - ڍور - حيوان.

cattle, animal, livestock, beast.

ڏنگر، ڏنگر: ڏ. وڻ جو ڪنڊن وارو تارو.

a thorn bush, a branch of a thorn tree.

ڏنگري: ڏ. ڪنڊن وارو سُڪل ننڍو تارو.

a dry branch of a thorn tree.

ڏنڊ، ڏنڊن: ڏ. ڊول - نمونو. ڏنگ. رواج - دستور. عادت - افعال. تجويز - اٽڪل. حرفت. ڏنگ.

appearance, facade, aspect, look, mein, seeming, manner, habit, custom, habitude, trick, usage, use, way, plan, scheme, contrivance, device, contraption.

ڏورو: ڏ. ٿلهي ماني (جوئر، ٻاجهر جي). مرج مصالحا پيل ماني.

a thick-round bread, the bread of a millet, a bread from pulse-meal with some spices.

ڏورو: ڏ. جانور - چوپايو. وهت. ڏورو - درياءُ جو وهڪري وارو پيٽ.

cattle, animal, livestock, the main-channel of a river or ravine.

ڏورو ڏنگر: ڏ. چوپايو مال. وهت وانو.

the domestic cattle, livestock.

ڏورو: ڏ. ڦٽل واھ، ڦاٽ يا درياءُ جو پيٽ.

an abandoned channel, a drain, an escape.

ڏکي: ڏ. سج اُڀرڻي کان اڳ جي محل - پڇڙ - پيڙڪو. پريات - فجر.

the time before sunrise; dawn, aurora, cockerow.

ڏکي: ص. بيت سان - حامله.

pregnant, expectant, expecting, gravid, heavy.

ڏڳ: ڏ. ڍير. ڏڙي (مٽيءَ جي). انبار. (ص) گهڻو ڪوڙ.

a heap, mass, pile, hill, mound, pyramid, mow, bank, stockpile, stack, windrow, more than enough.

ڏڳو: ڏ. هڪ مشهور جانور - ڏانڊ. (ڏ. ڏڳي).

a bullock, bull, ox.

ڏڳي: ڏ. گشڻ.

a cow.

ڏڳي: ڏ. ننڍو ڏڳ. ڍير. سٽي.

a small heap, a raised-portion, mow, pile, small-mass.

ڏل: ڏ. آبادي واري زمين جو سرڪاري محصول - خراج.

the land revenue, a tax on the land, levy, assessment.

ڏل ڀرڻ: خراج ڏيڻ. آنڪي ڀرڻ.

to pay a levy, assessment, land revenue, to pay fine, penalty.

ڏل: ڏ. ڍر. ڍير. سستي.

slackness, laziness, laxity, sloth, idleness, indolence, slothfulness, slouch, sluggishness.

ڏلائي: ڏ. سٽي - غفلت، چڙواڳي.

idem.

ڏل ڏيڻ: ڍر ڏيڻ - ويڇي وجهڻ. مهلت ڏيڻ.

slacken, slow up, slow down, give time, linger, put off, tarry.

ڏلو: ص. ڍرو. سست. موڪرو (لباس). گهٽ - ڪسو.

lazy, easygoing, indolent, slothful, wide, spacious, broad, loose, of low quality, poor.

ڏليار: ڏ. وڻ جو هڪ قسم - ٻير.

a kind of acacia,

ڏنڊو: ڏ. پينل پاڻي جو قدرتي وڏو تلاءُ.

a lake, a large pond.

ڏندورو: ڏ. پڙهو - منادي. اعلان. مشهوري.

a proclamation by beat of drum, proclamation.

sanctimoniousness, pretence, sham.

دُونِگ ڪرڻ: مڪر ڪرڻ. نموني بازي ڪرڻ. اٽڪل ڪرڻ.

to make a pretence (of); to make a false show, to practise deception, to impose (upon), to put up a box, feign to.

دُونِگي: ص. فریبي - دغاباز - مڪار - حرفتي - اٽڪل باز.

deceitful, fraudulent, hypocritical; deceptive, delusive. a deceitful man, a knave, impostor, pretender, hypocrite, wily, a braggart.

دُونِگل: ذ. چتر وارو اڻ سھائيندر ڳالھاءُ. اجايو گفتو (جنھن مان مخاطب کي چڙ اچي). واھيات گفتو.

to ridicule, mock, deride, rally, scout, taunt, twit, lout, an unwanted and ridiculing talk, foolish threatening or bragging, ill language, bad or foul language.

دُونِگل ھڻڻ: واھيات ڳالھائڻ. آڏا اُٻتا لفظ چوڻ. خراب گفتا چوڻ.

to talk in a taunting and ridiculing way, a ridiculous talk, taunting.

دُونِگر: ذ. جسر جو ھڪ حصو. ڇيڻھ وارو حصو. ڪرنگھو. پٺي وارو حصو.

the central portion of torso i.e. below the chest and above pelvis. the backbone, the spine, spinal bone.

دُونڻ: م. ڪڍڻ (ٻار). سامان کڻي ٻئي ھنڌ رکڻ.

to carry away, to convey from one place to another, to pick from one place and keep at other, a shifting, to carry, transport, remove.

دُونڻو: ذ. ڪنڀار. لوھار وغيره ڪاٺيءَ کان گھوٽ ڪنوار کي تحفي طور مليل شيون.

presents of various things given by potter, blacksmith, etc. to the bride and bridegroom at the time of marriage.

دُونڻي: ث. گند ڪچري ڇڏڻ جي جاءِ - آروڙي. گند ڪچري جو ڍڳ.

a place where the refuse may be collected, a place of leavings, refuse, a refuse dump.

دُونڻو: ذ. رڃ - قرار. کاڌي يا حاصلات مان اطينان (جو وڌيڪ طلب نہ رھي).

filling, glutting, satiety, to satisfy fully, surfeit, satisfaction.

دُونڙي: ث. ننڍو ڦاٽ يا واھ جو ڦٽل پيٽ.

an escape, a channel, drain.

دُونڙي: ث. ماني يا دُونڙو جنھن ۾ مڇي، ڀلو يا تيمر وڃي پڇايل ھجي.

a bread cooked along with the stew of beef, fish or shad (fish).

دُول: ص. پرين - محبوب - پيارو. دادلو - لاڏلو. سھڻو - حسين. (ذ) دھل.

beloved, a darling, sweetheart, friend, favourite, dear, loved, precious, flame, honey, love, sweet, turtledove, drum, kettle-drum.

دُولڪ: ث. ننڍڙو دھل - دھلڙي. پڪواز.

a small drum, a small tabor.

دُولڪي: ث. ننڍڙي دھلڙي - ڏيپڪي.

idem.

دُولڻ: ذ. محبوب - پيارو. دوست. گچيءَ ۾ پائڻ جو ھڪ ڳڏ - دُولڻو.

dear, beloved, sweetheart, friend, boy- or girl-friend, a kind of ornament for wearing in the neck, a necklace.

دُولڻو: ذ. چانديءَ يا سون جي دھلي ۾ بند ٿيل تعويذ وغيره (ڳڏ طور گچيءَ ۾ پائجي).

an amulet worn as a charm in a necklace or chain.

دُولو دُوليو: ص. ڍول - دُولڻ. پيارو محبوب.

beloved, sweetheart, turtledove, dear friend, boy- or girlfriend.

دُونڙو: ذ. ڪڙ - ڪڇرو - گند. مثل جانور (جنھن ۾ ڌڻ ٿي وڃي). ڪرنتي. (ص) ڪٽو گندو - بدبودار.

filth, waste, a carcass, the skeleton or bones of a dead animal, faeces, excrement, the body wastes, smell giving refuse, stinking, stenching.

دُونڙو: م. ڳولڻ - تلاش ڪرڻ. نھارڻ.

to search for, to seek, to look here and there, to look for.

دُونڪو: دُونڪو: ذ. جھوٽو (ننڊ جي) - پنڪي.

a nap, a short sleep, a siesta, catnap, dog nap, forty winks, snooze.

دُونگ: ذ. دوکو - دغا - فریب - چل - مڪر. اٽڪل - حرفت. چيلو - بھانو.

deceit, fraud, cheating, imposture, trickery, artifice, trick, hoax, delusion, feigning, hypocrisy.

weak, infirm, frail.

دءيروء: دء. ويژهيل سءت يا پءت جو گولو- قورو.

a clew or ball of thread.

دءيري: ث. ننڍو ڍڳ- ڍڳي. ويژهيل سءت يا پءت جي دءيري.

a small heap, a heap. a thread-ball.

دءيري لئين: بي همت ٿيڻ. ڪمزور ٿيڻ. ڊهي پوڻ.

to fall prostrate, bread down, become useless, frail. unable to continue or work any more.

ڊيڪء: دء. ٽء. آڃائي ڳالهه- ڊونگل. ٻٽاڪ- لاف.

babbling, driveling, brag, boast, blow, gasconade, crow, mouth, prate, puff, vaunt.

ڊيڪء ڏين: واهيات ڳالهائڻ- اڏنگر ڳالهائڻ.

to brag, boast, gascone, babble, to talk lies, to give forth lies, lying; driveling.

ڊيڪوء: دء. لوءو- ٿيلهر- ڏڪو (جماع م).

a push, drive, propel, shove, thrust. a movement in venery or intercourse.

ڊيلء: م. ٿيلهر- لوءو- ڏڪارء.

to wander over, to give up, neglect, discard, chuck, ditch, dump, lay aside, reject, slough, dislike.

ڊينگء: دء. ڊگهين تنگن وارو- ڄانگهڙيل (ڏ) بر جو هڪ پڪي. پاڻيءَ جو وڏو جهاز- غوراب.

a person with long-legs, an adjutant bird. a big ship or a large boat. trawler.

ڊينگو: دء. نار يا هرلي جو هڪ چڪر.

the round of a water-wheel. a single round of the water-wheel.

ڊينگو دءيري لئين: مانڊاڻ ڊهي پوڻ. گهر بار پٽ ٿيڻ. تباه ٿيڻ.

to go to wrack, to ruin, deterioration, decadence, declension, declination, degeneracy, downfall, annihilation, devastation, ruin, destruction, ruination, havoc, loss.

دءيروء ص. ڏاڻو- ڊاڻل.

satiated, satisfied, full, glutted, gorged, jaded, sated, surfeited.

دء جعلج: سمن (خوشي)- برداشت ڪرڻ (حاصلات ڪي). بيت م سائجڻ.

to contain oneself, to compose, control, rein, repress, restrain, smother; keep upto oneself only.

ڊنچنء: م. ڪاڌي مان ڊايڻ- رڇ ٿيڻ. پُر ٿيڻ.

a condition of being satiated, full, glutted, gorged, jaded, sated, surfeited, filled, palled, satisfied.

ڊنچنء: م. ڊء ڪرائڻ. تمام گھڻو ڏيڻ. خوش ڪرڻ.

to satiate, to satisfy, surfeit, full, glutton, gorge. to make one happy and contented.

ڊئي پڇڻ: مالا مال ڪرڻ.

to give enough to make one rich and happy, to satiate, to satisfy, surfeit.

ڊيپڪء. ڊيپڪي: ث. ننڍي دهلزي (جيڪا عام طرح تماشي ڏيکاريندو مداري رڃائين).

a small drum. a tabor, juggler's drum.

ڊيپوء: دء. سارين ڌڙن لاءِ جنڊيءَ جو هيٺيون پڙ (جيڪو 'ڪلر' واري مٽي مان ٺاهين. مٿيون پڙ لڪر جي جنڊي، ۽ هيٺيون پڙ ڪلرائي مٽيءَ جو ڊيپ).

a hard foundation of earth on which a light earthenware millstone is worked to separate rice from the husk; a home-made contrivance for cleaning the paddy.

ڊيڏء: ص. مردار مال ڪائيندو. هندو قوم ۾ گھٽ ذات.

name of a caste who work in leather and eat unclean animals like fox etc. a low-caste or schedule caste amongst the Hindus.

ڊيڏوالو: دء. ڊيڏ قوم جو پاڙو.

a slum, a habitation of the low caste people.

ڊيڏي: ث. نار يا هرلي ۾ ڪم ايندڙ هڪ ڪاٺي.

the but end of the axle of a water-wheel.

دءيروء: دء. ڍڳ- انبار. ڪوڙ (ص) بي انداز- گھڻو.

much, abundant, ample, enough, collection, accumulation, heap, mound, pile, stack, a large quantity, abundance, plenty.

دءيروء لئين: ڍڳ ٿيڻ. ڪري پوڻ (تڪ يا هيٺائي سبب).

to accumulate, to heap up, to amass, to make a lifeless mass (of), to lie like a corpse, to become

ذبيح: ص (ع) ذبح ڪيل - ڪُتل.
slaughtered, butchered, killed.

ذخاير: ذ (ع) "ذخيرہ" جو جمع.
provisions, stores, treasure, accumulations, savings, storages.

ذخيره: ذ (ع) ذخيره خزانو. گڏ ڪيل مال. انبار. گڏامر.
store, provisions, treasure, warehouse, reserve, reservoir, stockpile.

ذخيرہ اندوڙي: ث. مال (اناج يا ٻين ضروري شين) گڏ ڪرڻ رکڻ (جئن بازار ۾ انهن شين جي ڪوٽ پيدا ٿئي).
to store up, to accumulate for selling at higher price; hoarding, to store up beyond one's reasonable need and requirement, to pile, stockpile.

ذرو: ص. تمام ٿورو - ننڍو - پُرو.
a little, small quantity, an atom, a piece, bantam, smallish, petty, trivial, minute.

ذرو: ذ (ع) ذره = لغوي معنيٰ ۾ اهو ذرو جيڪو اُس ۾ ڌڙوانگر آڏامندو نظر اچي. ٿورو ٽڪر - ذرو. ٿورو وقت. ننڍو معاملو. (ص) ٿورو - تمام گهٽ.

ذرو: ص. تمام ٿورو - ننڍو - پُرو.
idem.

ذرا ذرا: ذ. ٽڪرا ٽڪرا - ڳڻا ڳڻا. ڀاڱا ڀاڱا.
in bits and pieces, in small quantity, broken down to pieces, cut up, divided, broken.

ذرو پُرو: ص. ٿورو گهڻو - رهيو گهڻو ٽڪر ٿاڻو.
little, small quantity, paltry, trifle, an atom, jot, particle.

ذرو ذرو: ص. ٿورو ٿورو - ٽڪر ٽڪر.
a little, bits and pieces, in pieces, odds and ends.

ذره ٽواري: ث (ع) گهٽ حيثيت واري کي وڏو مرتب ڏيڻ. خسيس کي مان وارو ڪرڻ.

to give more respect to an undeserving or base person. to respect unduly. to flatter.

ذريت: ث (ع) اولاد - نسل - سگهه - طاقت.
progeny, offspring, children, issues, descendants. strength, might, force, potency, vigor, energy.

ڌري ڌري: ظ. گهڙي گهڙي - ٿوري ٿوري وقت ۾ - هرهر.
every now and then, again and again, repeatedly.

ذ

ذ: ذ (ع) سنڌي "الف-بي" جو ويهون اکر. عربي جو نائون ۽ فارسي جو يارهون اکر. اچار "ذال".

twentieth letter of Sindhi alphabet, ninth of Arabic and eleventh of Persian.

ذات: ث (ع) حقيقت - اصليت. روح. شخصيت. قسم - نوع. حيثيت. قوم. قبيلو. تصوف جي اصطلاح موجب ازل کان ابد تائين موجود دهنڌ جو - الله تعاليٰ.

a caste, creed, sect, species, class, kind, nature, kindred, a social class or rank. God Almighty.

ذات پاڻي: ص. ساڳي ذات وارو - هر قوم.
of same caste, a fellow, a caste man.

ذات پات: ث. قوم قبيلو. برادري.
caste, kindred, creed, family, clan, folk, kin. lineage, race, stock, tribe.

ذات ذات: ث. ذات پات - حسب نسب.
idem.

ذاتي: ص. نجبي - شخصي. فطري (اثر).
personal, natural, essential, individual, private, privy.

ذاکر: ص (ع) ذڪر ڪندڙ. شيعن ۾ منبر تي ويهي مصائب بيان ڪندڙ.
a Shia religious leader. a Shia scholar.

ذائقو: ذ (ع) سواد - لذت - ساء. مزو - چسڪو.
taste, palate, relish, flavour, savour.

ذائقو وٺڻ: سواد وٺڻ. خود تجربو حاصل ڪرڻ.
to taste, feel, experience, know, savour. to try, test.

ذائقدار: ص. سواڊي - لذتيد.
tasteful, flavoursome, relishing, sapid, savorious, savoury, tasty, toothsome, toothy.

ذبيح: ذ (ع) شرعي طور حلال ڪرڻ - ڪهڻ. سڀر ڪوس.
to slaughter (in Islamic traditional way), to butcher; to sacrifice.

ذبح ڪرڻ: حلال ڪرڻ - ڪهڻ. نقصان رسائڻ.
idem. to kill. to cause loss.

to abase, insult, offend, abuse, outrage.

ذمو: ذ (ع) ذمه ضلالت - ذمياري - جوابداري - حوالي ڪرڻ يا ٿيڻ - سپردگي - تحويل.

charge, trust, responsibility, duty, security, custody, commission, care.

ذمر ڪڻڻ: پنهنجي سرتي رکڻ (جوابداري). جوابداري ڪڻڻ.

to take a responsibility, duty, assignment, custody, care, charge, trust.

ذمي: ذ (ع) اسلامي سلطنت ۾ رهندڙ غير مسلم (جيڪو جزير ادا ڪري).

a non-muslim living in a Muslim state (formerly they used to pay poolor (head tax).

ذميدار: ص (ف) جوابدار - ضامن.

responsible, assignee, trustee, guarantor, surety, bailsmen.

ذميداري: ث. جوابداري. ڪفالت.

responsibility, charge, duty, obligation, trust.

ذو: ذ (ع) مالڪ - ذاتي - صاحب. (ص) وارو - قابض. (هي لفظ هيشه صفاتي اڳيائي طور مالڪي ڏيکاري).

master, owner, lord, possessed of, endowed with (used as a qualification for someone).

ذوالجلال: ص (ع) جلال وارو - ديهي وارو. وڏي وڏائي وارو. الله تعاليٰ جو صفاتي نالو.

Glorious, Splendid, Illustrious, Noble, High.

ذوالجناح: ذ (ع) ڪنهن وارو. حضرت امام حسين جي گهوڙي جو نالو. having feathers. the name of Imam Husain's horse.

ذوالفقار: ث (ع) پٺي جي هڏين وارو. هڪ مشهور تلوار جو نالو (جيڪا العاص بن مغيه جي هئي ۽ بدر جي جنگ ۾ مرڻ کان پوءِ نبي سڳوري جي قبضي آئي، جن وري حضرت علي رضه کي ڏني).

having bones in the back. the name of Hazrat Ali's sword given to him by the Holy Prophet, a two edged sword.

ذوالقعدة: ذ (ع) هجري سال جو يارهون مهينو.

the 11th month of Islamic calendar.

ذو معني: ص (ع) ٻن معنائن وارو. بامعني.

(a word) containing two meanings, having two distinct meaning.

ذريعو: ذ (ع) ذريعه وسيلو. معرفت. حيلو. سبب. پهچڻ جو طريقو.

means, medium, source, agency, recourse, reason, justification, the way to reach.

ذقن: ذ (ع) کاڌي.

the chin.

ذڪاء: ذ (ع) ذهن جي تيزي. تيز فمسي.

acumen, shrewdness, acuteness, sagacity, astuteness, sharpness.

ذڪاوت: ث (ع) ذهن جي تيزي. ذهانت.

acumen, shrewdness, acuteness, sagacity, astuteness, sharpness.

ذڪر: ذ (ع) نر. مرد. ماهر. مردانو مخصوص عضو.

male, man, the penis, male organ.

ذڪر: ذ (ع) بيان. ڳالھ. ڳالھ ٻولھ. خدا تعاليٰ کي ياد ڪرڻ جا مقرر الفاظ.

account, statement, narration, relating, talk, saying, specific words to remember God.

ذڪر آڌڪار: ذ. ڳالھ ٻولھ. خبرچار.

talk, chat, conversation, gossip.

ذڪي: ص (ث) ذهين. تيز فھر. هوشيار.

acute, ingenious, shrewd, fiery, flaring, sharp, clever, keen, intelligent, bright, sagacious.

ذل: ث. ذلالت جو مخفف. مصيبت. سختي (گرمي يا آس جي). خوري. an abridgement of 'zalalat'. misery, disorder, calamity, severity (of heat, summer), disgrace, abjectness.

ذلات: ث (ع) بدنامي. خوري. ڪميٽپ. بيمعزتي. حقارت.

baseness, degradation, dishonour, indignity, insult, contempt.

ذلت: ث. (ع) خوري. بدنامي. ڪميٽپ. مصيبت.

indignity, dishonour, contempt, disrespect, degradation, misfortune.

ذلت ڪڻڻ: مصيبت سمن. خوري ڪڻڻ.

to accept dishonour, degradation, insult, contempt, disrespect.

ذليل: ص (ع) خوار. بدنام. ڪميٽو. رذيل.

mean, base, abject, contemptible, wretched, shameless, disgraced.

ذليل ڪرڻ: بدنام ڪرڻ. خوار ڪرڻ. بيمعزت ڪرڻ.

the 12th month of Islamic calendar.

ذيل: ذ (ع) هيٺيون حصو. هيٺ لکيل.

following, undermentioned, what follows, mentioned hereunder.

ذيلي: ص. هيٺيون.

subsidiary, minor, auxiliary, subordinate, subervient.

و: ث (اچار 'ري' سنڌي 'الف' بي جو پنجويون اکر. عربي جو ڏهون اکر ۽ فارسيءَ جو ٻارهون اکر. ايجاد موجب عدد (200).

twentyfifth letter of Sindhi alphabet, tenth of Arabic, twelfth of Persian; having numerical value of 200.

رابطو: ذ (ع) جوڙ. ميل. تعلق. لاڳاپو. واسطو.

alliance, bond, relation, union, connexion, contact, touch, regularity, attachment.

راڻيل: ث. هڪ قسم جي دل.

Arabic jasmine, a flower and its plant.

رات: ث (سن. رات) شب. ليل.

the night.

را- ڪاٿن. رات گذران: اوجاڳي يا انتظار ۾ رات پوري ڪرڻ.

to stay awake during the night, to await, to expect.

راتاهو: ذ. رات جو حملو. شب خون.

a night attack.

راتپه: ذ (ع) جاتونڊ (وهڻن) جي روزاني خوراڪ. گهوڙي جو هر ويلى جو سنو رسيو کائڻو. وريو. ويلىو (هڪ ڏينهن جو کائڻو).

fodder for a horse for one day; allowance or feed for drudge-horse, ration.

رات ڏينهن: ظ. اٺي پهر. هروقت.

day and night, day in and day out, anytime.

راتوڙو: ظ. رات وچ ۾. رات جوئي. راتو رات.

during the night, within a night, all light, during the dark.

والوڙو: ذ. سنڌ ۾ مسلمانن جي هڪ ذات. (ص) جاتو. سگهارو. پهلوان.

Rathore (a cast of Rajputs), a hardy bold man, a wrestler, body-builder, heavyset.

ذوق: ذ (ع) مزو. سواد. لطف. ساد. شوق. چاه. خوشي.

taste, relish, liking, pleasure, delight, joy.

ذهب: ذ (ع) سون. طلا. ڪنڊن.

gold, golden, made of gold, gold leaf.

ذهانت: ث (ع) ذهن جي تيزي. هوشيار. ڏاهپ.

sharpness, intelligence, acumen, acuteness, ingeniousness, understanding.

ذهن: ذ (ع) حافظو. يادگيري. سمجهڻ جي قوت. دانگي. ڏاهپ. قابليت.

a good memory, sharp understanding, genius, mental faculty, sagacity, ability, acumen.

ذهن نشين: ص. ياد ڪيل. سمجهيل.

understood, remembered, retained in memory, memorized.

ذهن هلاڪڻ: سوچڻ. غور ڪرڻ. عقل پرواڻڻ.

to think over, use memory, search from the memory, remember, wisdom, sagacity.

ذهني: ص. ذهن جو. دماغي. عقلي.

sagacious, ingenious, sharp, acute, intelligent.

ذهين: ص (ع) ذن وارو. تيز فهم. هوشيار. سمجهو.

intelligent, acute, ingenious, sagacious, sharp, quick witted.

ذي: ص (ع) مالڪ. ذاتي. وارو. صفاتي اڳياڙي طور ڪم ايندڙ لفظ.

possessed of, endowed with (a prefix).

ذي حيات. ذي روح: ص. ساهوارو. جاندار. زنده. جيئرو.

living, endowed with life, animate, existing, have being.

ذي جاء: ص. مرتبي وارو.

having status, standing, position, rank, station.

ذي شان: ص. شان شوڪت وارو. ديهي وارو.

honourable, respectable, illustrious, noble, magnanimous.

ذي شعور: ص. عقلمند. سمجهو. هوشيار.

intelligent, sensible, intellectual, enlightened, astute, acute, sagacious.

ذي وقار: ص. عزت وارو. معزز.

respectable, honourable, illustrious, noble, magnanimous.

ذي الصبح: ذ (ع) هجري سال جو ٻارهون مهينو. ذوالحج.

راج ڪاڇ: ڏ. ملڪي معاملات. پائيچاري.
the affairs of a government, state, inter-relationship of communities.

راج مٿاڇو: ڏ. "راج" مسلمانن جو، ۽ "مٿاڇو" هندن جي گڏيل پنڃاٽ.

community council, punchyat, a council of elders, a jury, jirga.

راجپوتي: ڏ. ملڪي قانون، حڪومت جو آئين، ملڪي جوڙجڪ.
law of the land, the system of government, constitutional setup, government.

راجپوتي: ڏ. راج جي هلي چلي ۽ ريت رسم موجب فيصلو ۽ صلح.
پائيچاري جي ريت مطابق صلح ۽ پرچاء.

decision and compromise according to the local customs and traditions, a matter referred to elders for decision, compromise or settlement.

راحت: ڏ. (ع) آرام - سک - آسودگي، فرحت - آسائش، سکون ۽ خوشي.
rest, repose, comfort, ease, peace, quiet, tranquility, leisure, solace, upraise, relaxation.

راحت افزا: ص. آرام ڏيندڙ خوشي ڏيندڙ.
comforting, delightful, pleasant, delectable.

راحت ڏيڻ: سک ڏيڻ - آرام ڏيڻ - خوشي ڏيڻ.
to provide ease, slace, happiness, comfort.

راجيءَ: ص. (ع) رحم ڪندڙ - مهربان - باجھارو.
merciful, forbearing, charitable, clement, lenient, tolerant, compassionate, tender, kindhearted, responsive, softhearted, sympathetic, warm, warmhearted.

راقارو: ص. شادي يا ڪنهن ڪاڇ جي موقعي تي وڌيڪ چاءُ ڪندڙ.
a cook preparing food on the occassion of a marriage etc.

راقاويڙي: ڏ. ڏي وٺ سان معاملي جو نبيرو. چڏچوٽ سان ٺاه ۽ صلح.

the settlment of a dispute, a deed of compromise, mutual concession.

راڌڻ: م. ٻنيءَ ۾ بيهج وجهڻ - ٻني ٻرڪڻ.
to sow, cultivate, spread the seeds in the lands (for cultivation).

راڙو: ڏ. رڙيون - ڏانهن رڙج. ڏانهن ڏانهن وڌيڪ رڙج.
crying, roaring, constant crying, clamouring, disputation, fuss, bustle, flurry, ado, stir.

راجا: ڏ. (سن) حاڪم - بادشاهه.
raja, king, sovereign, monarch, ruler.

راجاڻي: ڏ. حڪومت - بادشاهي.
kingdom, sovereignty, monarchy, raj, government.

راجا پرچاء: ڏ. راجا ۽ رعيت، ڏئي ڏوڻي.
the ruler and the ruled.

راجپوت: ڏ. هندن جي هڪ قوم.
Rajput (a caste of Hindus as well as Muslims).

راجستان: ڏ. "ڀارت" جو هڪ علائقو جنهن جون حدون "سنڌ" سان گڏيل آهن.

Rajasthan, an Indian Province, on the eastern and southern borders of the Sindh Province.

راجڪمار: ڏ. راجا جو پٽ شهزادو. (ڏ. راجڪماري).
Prince, Hindu Prince, sovereign's son, heir apparent.

راج: ڏ. (سن) راج بادشاهي - حڪومت، صاحبي، رياست، رعيت، قوم، برادري - پائيچاري.

government, reign, kingdom, dominion, royalty, rule, sway, public, populace, administration, state, association, union.

راج ڪرڻ: حڪومت ڪرڻ، حڪم هلائڻ.
to rule, reign, govern, administer, sway, control.

راجاڻتو: ص. راجن جو لحاظ رکندڙ راج جي ريت رسم کي مڃيندڙ ريت نيت وارو، معذ - مذهب - of or belonging to a body of husbandmen or subjects or any class in the community, responsible, civil, polite.

راج پياڳ: ڏ. حڪومت - بادشاهي، ملڪ ۽ رعيت، تخت ۽ تخت.
the government, reign, rule, sway, the rulers and the ruled taken together.

راجداري: ڏ. راجوڻي معاملا ۽ ريت نيت، پائيچارو.
republican, democratical, keeping people in good order, internal matters of a community.

راجڌاني: ڏ. تخت گاهه - دارالحڪومت.
capital, the metropolis.

راجدوهر: ص. پنهنجن جو دشمن - ملڪ جو غدار.
traitor, treacherous, disloyal, betrayer, renegade, apostate, conspirator, mutineer, insurgent, rebel.

راج راڻي: ڏ. پٽ راڻي - وڏي راڻي، خاتون راڻي.
the queen, the wife of a king, the first lady.

nate, end, consummate, do, wind up, wrap up, achieve, gain, attain, realize.

راڻي: ٺ (ع) لغام- واڳ. رياضي موجب مور ۽ نغمي جي گڏيل رقم. آسماني تارن جو ميڙ- برج. نڪت. خشڪي جو حصو جيڪو پاڻي (سمنڊ) ۾ هجي.

bridle. bit. the investment and the return taken together, the principal and interest, total property or worth; the sign of the Zodiac, a cape, promontory, island.

راست: ص (ف) نڪ- درست- صحيح- مڪمل- پورو- ساڄو (طرف، هٿ). سچو- ديانتدار.

right, true, correct, accurate, exact, precise, proper, complete, accomplished, upright, conscientious, honest, honourable, just, scrupulous, trustworthy, trustful. the right hand.

راستباز: ص. سچو. ديانتدار. نڪ.

upright, honest, conscientious, honourable, just, scrupulous, trustworthy, trustful.

راستبازي: ٺ. سچائي. ايمانداري. نيڪي.

plain-dealing, fair play, integrity, honesty, virtue, piety.

راستي: ٺ. سچائي. ايمانداري. عورت جو نالو.

veracity, sincerity, honesty. name of a woman, a female name.

راڻي پاسي: ٺ. لڀيل لڪيل. پاڻ ۾ لڀيل. خوش راضي.

adjusted, habituated, reconciled, well settled, happily, successful, satisfied.

راڻي: ص (ع) پڪو- مضبوط- سچو- ڪرو.

firm, constant, sincere, thorough, rooted, tenacious, steadfast, steady, unqualified, honest, hearty, unfeigned.

راڻي الاعتقاد: ص. پڪي ايمان وارو. مضبوط عقيدتي واري.

steadfast in faith, constant, thorough, tenacious, unqualified, wholeheartedly, steady.

راڻو: ٺ. هڪ قسم جو نظم ۽ گيت (جيڪو ٿر ۾ ڳائجي).

a kind of poem popular in desert area of Sindh, a folk poem of Thar.

راڻو: ص (ع) سٺين رستي تي هلندڙ. هدايت وٺندڙ. عقيدتي جو پختو. نڪ.

pious, orthodox, follower of the right path, right-

راڻو: ٺ. جنگ- ويڙهه- لڙائي. تڪي ڍڙ.

quarrel, dispute, war, battle. running, fast running.

راڻو: ص. دانھون ڪندڙ. دانھن تي دانھن ڪندڙ ۽ نه ڇڏيندڙ.

screamer, screecher, shrieker.

راڻو: ٺ (ف) پيڊ- ڳجهه- ڳجهي ڳالھ.

secret, confidence, mystery, clandestine, covert, furtive, conundrum, enigma, puzzlement, a secret story or fact.

راڻو: ص. راز کان واقف. حال محرم. همراز.

trustworthy, confident, faithful, reliable, dependable, secure, tried, trusty, trustable, credible.

راڻو: ٺ. راز جي لڪ. ڳجهه ڳجهه. لڪ ڀڄ.

keeping a secret, secrecy, secretiveness, silence, hush, quiet, quietude, still, stillness, quietness.

راڻو: ص. رازدار.

confident, friend, trusty, faithful, trustworthy, trustful, reliable, dependable.

راز ڪولڻ: لڪل ڳالھ ظاهر ڪرڻ. ڳجهه ڪولڻ.

to give a secret, to disclose, reveal, expose, betray, blab out, divulge, give away, let on.

راز وٺيڻ: ٺ. ڊڪ ٻڌي واريون پيار جون ڳالهيون.

secret talks, expressing love, affection.

راڻو: ص (ع) رزق ڏيندڙ- روزي ڏيندڙ. پالڻهار. خدا تعاليٰ جو صفاتي نالو.

cherisher, sustainer, attribute of God, Providence.

راڻو: ٺ. رازڪو ڪم ڪندڙ- معمار.

a mason, bricklayer, builder, architect.

راڻو: ص (ف). 'راست' جو مخفف) درست- نڪ. مڪمل- پورو.

correct, right, accurate, exact, precise; complete, whole, entire, full, integral, perfect, gross, total.

راڻو: ٺ. (راس المال) تجارت جو سرمايو- واپار جي موڙي. مور ۽ نغمي جي گڏيل رقم.

the principal, amount invested, property, goods, investment, savings, return, earnings, gain, proceeds.

راس ڪرڻ: پورو ڪرڻ- مڪمل ڪرڻ. نپيڙ ڪرڻ.

to complete, finish, accomplish, conclude, termi-

بيان ٿي.
demon, monster, devil, Archfiend, fiend, Satan, freak, giant, behemoth, leviathan, mammoth, giant, gigantic

راڳس: ڏ. راڳاس.

idem.

راڳ: ڏ. ڳائڻ جو طريقو. ڳائڻ.

song, music, tune, air, tone. to sing, recite, chant, vocalize.

راڳائي: ص. راڳ ڪندڙ ڳائڻو.

a singer, songster, vocalist.

راڳ رنگ: ڏ. ڳائڻ جهڙو.

a song-festival, a dance and song musical entertainment.

راڳ روپ: ڏ. عيش عشرت. موج مستي.

carefree life, gay life, merry-making, revelry, enjoyment.

راڳ ڪرڻ: راڳ ڳائڻ. ڳائڻ جو قصو ڪرڻ. بهاني وارو ڳائڻو ڪرڻ.
to sing, to recite a folk-story in a musical recital or rhythm, a long folk tale.

راڳ مالا: ٺ. راڳ جي فن تي ڪتاب.

a treatise on music, a book on principles of music.

راڳي، راڳي: ٺ. ڳائڻ جو هڪ نوع نمونو.

a mode in music.

راڳي: ص. راڳيندڙ ڳائڻو. گويو.

singer, vocalist, songster.

راڳڙ: م. ليپو ڏيڻ-لڻ.

to plaster (with cowdung, earth, cement and sand etc). smear, bedaub, besmear, dab, daub, smudge.

راڳو: ڏ. ليپو-لڻ.

plaster, smear, bedaub, dab, daub.

راڳو: ڏ. وڻن جي چوڌي جو رس يا رنگ. رنگ جو ليڪو. ڳاڙهي رنگ ۾ پتل ڏور سان ڪاٺ يا پت تي نڪتل ليڪو. جانور (ڪٽي) جو هڪ رنگ.

a dye obtained from the bark of a tree, the chalked line, coloured line, a line with a red-colour in measuring the brick-work or plaster, height, width, bread (in Engineering); a colour of a dog.

teous, moral, ethical, moralistic, noble, principled, virtuous, innocent, inculpable, good.

راڻو: ڏ (انگ) خوراڪ-ڪاڌو.

ration, allowance, apportionment, measure, part, portion, share, quantum, quota.

راڻي: ص (ع) رشوت وٺندڙ.

corrupt, unethical, unprincipled, unscrupulous, venal, crooked, dishonest, snide.

راڻي: ڏ (ع) رضا. رضامندي وارو پيار.

consent, willingness, a love-affair.

راضيو: ڏ. رضامنديو- مرضي. خوشي.

satisfaction, contentment, agreement, willingness, consent, free will.

راضي: ص (ع) خوش-سرور-شاد-سرهو. صابر-قانع. مطمئن. متفق. آماده.

contented, agreed, glad, resigned, willing, ready, pleased, satisfied.

راضي برضا: ص. رضا تي راضي.

be resigned to the will of the God, patient, bearing pain or trials without complaint.

راضي ڪرڻ: خوش ڪرڻ. مائل ڪرڻ. آماده ڪرڻ.

to make content, to satisfy, appease, gratify.

راضي نامو: ڏ. ٻنهي ڌرين جي رضامندي سان ٺاهه ۽ صلح.

compromise, deed of agreement or compromise, composition.

راغب: ص (ع) مائل.

inclined, willing, desirous, curious, disposed, fain minded, predisposed, prone, ready.

راڻي: ڏ (ع) شيعن جو هڪ فرقو.

a distinct sect of Shi'ite.

راڻو: ڏ. ڳپ. ڳارو. پٽو ڳارو.

mud, mire, dirt, muck, slime, watery-earth, earth prepared for plastering.

راڻو: ص (ع) لکندڙ. محرر.

the writer (of this letter), the undersigned, the author.

راڳاس: ڏ (سن). راڳاسي پوت-ديو. شيطاني قوتن وارو روح. خبيث روح. جن. وڏي قدبت ۽ گهڻي طاقت وارو خيالي ڪردار (جيڪو آکاڻين ۾

the thigh, leg of meat, haunch, ham, a combining word, used at the end of an adjective to convert into a noun.

رانپاٽ: ڏ. وڏي رڙ. رنپ.

weeping, crying, noise, tumult, clamour, bustle, hubbub, lather, loud crying noise.

رانپاٽ ڪرڻ: وڏي واکي وڏيون ڪرڻ. دانعن ڪري روئڻ.

to weep with a loud voice, crying in a loud voice.

رانپوٽو: ڏ. هٿ جي آڱرين سان رھڙ.

an scratch with the finger-nails, scrape.

رانپوٽا هڻڻ: وهڙين ڏيڻ. جھانپوٽا هڻي ڪڍڻ.

to scratch something with the finger-nails, to scrape and snatch.

رانجھن: ڏ. هڪ قسم جو وکر (لاک جھڙو ۽ اڪثر وينجھار ڪم آڻين).
a resinous substance used by gem polishers, a sticking substance used by gold-smiths.

رانجھو: ڏ. عاشق-پيارو. پنجاب جي مشهور عشقيه قصي "هیر-رانجھي" جو هڪ سورهيه.

a lover, beloved, hero of the famous love tale Heer-Ranjho of he Punjab Province.

رانڊ: ڏ. کيل-کيڏ. وندر. تماشو. ٽينگ ٿيو. وندرواروشنل.

a play, game, sport, disport, recreation, fun, jest, jesting, amusement, pastime, frolic, prank, mirth.

راند ڪرڻ: کيڏڻ. وندرڻ. روئڻو ڪرڻ.

to play, to indulge in a sport, game, recreation, fun or entertainment.

رانديڪو: ڏ. راند جي چيز کيڏڻو-ٽول. نازڪ ۽ نماشي چيز.

a toy, plaything, bibelot, bauble, curio, gewgaw.

رانديگر: ڏ. راند کيڏندڙ-کيڏاري.

a player, sportsman, frolicsome.

رانده: ص (ف) تڙيل-لوڏيل.

a castout, banished, deported, displaced, exiled, expatriated, expelled, ostracized, ousted, relegated, transported.

رانگ، رانگ: ڏ. قبر جي مٿان اڏيل ڦٽي (مڪلي تي مرزا عيسيٰ جي رانگ)

a domed structure over a grave.

راڻا ڪرڻ: رنگ ڪرڻ. تيار ڪرڻ. ليڪا وڃڻ.

to colour, to paint. to destroy, pull down. to put lines across some space.

رام: ص (ف) مطيع. سڪيل. هريل.

tame, domestic, submissive, tractable, obedient, subdued, amenable, biddable, docile.

رام ڪرڻ: مطيع ڪرڻ. راضي ڪرڻ.

to tame, make submissive, subdue. to appease, conciliate, reconcile.

رام (رامچندر): ڏ (سن) هندن جو هڪ اوتار (راجا دسرت جو پٽ).

Ram, or Ramchandur the son of Raja Dasrath, a god of the Hindu mythology, the seventh incarnation of Vishnu.

رام ڪھاڻي: ڏ. ڊگھو قصو. مصيبت جو داستان.

an unnecessarily long and lengthy story, a very detailed story or description; an story of troubles and tribulations.

رام ليلا: ڏ. دسڙي جو ميلو (جنهن ۾ هندو ڌرم وارا رام جي زندگيءَ جو ڪيل ڪن).

name of a heroic play recited or played on the occasion of Dashra, a festival of Hindus.

رامائو: ڏ. جنگ-لڙائي. ماتر-روح رڙڻ. واريلا. تماشو.

war, quarrel, weeping, crying, commotion, clamour, ferment, outcry, upheaval.

رامائو ڪرڻ: ڏ. هٿنيس ڪرڻ. هيٺين ڏيکارڻ.

to make noise, quarrel, to frighten, alarm, fright, scare, startle, terrify, terrorize.

رامائو: ڏ. شري رامچندر جو احوال (جيڪو پهريائين والميڪ رشي

سنسڪرت ٻوليءَ ۾ ۽ پوءِ تلسيداس هندي ٻوليءَ ۾ ترجمو ڪيو.

an epic Sanskrit poem by Valmiki, also a Hindu poem by Tulsidas, containing the folk story of Rama or Ram.

رام ڪھلي: ڏ. هڪ راڳجي جو نالو. شاه عبداللطيف جي رسالي جو هڪ سر.

name of one the ragini, a chapter of Shah Abdul Latif's Risalo.

ران: ڏ (ف) تنگ جو گوڏي کان مٿيون ۽ اندريون حصو-سڙ-جوڻ.

(ص) مرکب لفظن جي صفاتي پڇاڙي (جنهن مان هلائيندڙ ۽ انتظام ڪندڙ جي معنيٰ نڪري مثلاً حڪمران، جهاڙوان وغيره).

راوي: ص (ع) روايت ڪندڙ، بيان ڪندڙ، ڳالهه ڪندڙ.
narrator, relator, reciter, chronicler.

راهه: ث. ڳالهجي ويل آن جو ڳڻ، ڪڙي.
a heap of husked grain.

راهه: ث (ف) رستو، واٽ، سڙڪ، گس، طريقو، نمرنو، حيلو، تدبير.
road, path, passage, way, artery, avenue, boulevard, highway, street, thoroughfare, track, route, style, arrangement, device, trick, gambit, gimmick, maneuver, ploy, ruse, stratagem.

راهه ٻڌائڻ: واٽ ٻڌائڻ، گس ڏسڻ، طريقو ٻڌائڻ، ڍنگ سڀڪارڻ.
to show the way, to direct, give directions, to train, teach, discipline, educate, instruct.

راهه ٽڪڻ: واٽ ڏسڻ، انتظار ڪرڻ.
to await, expect, count on, count.

راهه مسافر: ص. واٽ ويندڙ، مسافر.
a passenger, passerby, commuter, rider, traveller, voyager.

راهه، راهي: ث. لوڙهر، واڙ (جيڪا ٻئي يا پوک کي چوڌاري آيل هجي).

hedge, fence.

راهه: ص (ع) اهر عيسائي جنهن پنهنجي سڄي عمر ديول جي خدمت ۾ وقف ڪري ڇڏي هجي ۽ شادي نه ڪئي هجي. عيسائي زاهد يا عابد.
a hermit, monk, mystic, recluse, solitary.

راهبر: ص (ف) رستو ڏيکاري ڏيندڙ، واٽ ڏسيندڙ، سونهن، اڳواڻ.
guide, leader, mentor, bellwether, dean, lead, pilot, counsellor, adviser, monitor, instructor.

راهبري: ث. سونپ، اڳواڻي، رهنمائي.
guidance, leadership, direction, lead, pilotage, steering, conduct.

راهه خرچ: ذ. سفر جو خرچ، پتو پاڻ.
travelling expenses, expenses for the journey.

راهداري: ث (ف) رستي تان لنگهڻ جو اجازتنامو. ڪنهن عملدار جو لکيل پروانو جنهن جي آڌار تي رستي تان لنگهندڙ مال کي ڪو روڪ نه ڪري.

transit duties: a passport, permit, authorization, visa, licence, ticket.

راه رسم: ث (ف) رسم رواج، واقفيت، ملاقات، هلي چلي، ڄاڻ سڃاڻ.
custom, usage, traditions, practice, manners.

رائوڪل: ذ. راوڪل.

chieftain, prince, leader, boss, chief, dominator, headman, hierarch, master, magnate, baron, tycoon.

رائهان: ذ. هڪ قسم جو پڇ، چئونرا.
a cow peas (*Vigna catiung/sinensis*), vetch, bean.

رائشي: ث. ننڍو طنبو.
a small tent.

رائشڻ: مر. خوش ڪرڻ، ريجھائڻ، خوشيءَ جي موقعي تي مٿان رنگ هارڻ، سينگارڻ.

to make happy, to entertain, amuse, recreate, to splash colour during the festivities, to decorate, ornament, adorn, beautify, bedeck, garnish, embellish, dress up.

رائو: ذ. مشهور عشقيه قصي ”مومل“ راتي جو سورهيو، (ص) پيارو.
Rano, hero of the famous love-tale Moomal Rano, lovely, beloved, sweet-heart.

رائي: ث. بادشاهه جي زال، ملڪه.
a queen.

راوؤ: ذ. راه.
a prince, chief, chieftain,

راوؤ: ذ. راجا، سردار، بهادر، سورهيو، ڪريو، شاهي ايليڇي.
a raja, chieftain, noble, baron, lord, royal, heroic, brave, audacious, aweless, bold, courageous, dauntless, gallant, fearless, stalwart, stout, ambassador, representative, legate.

راوؤ: ذ. راجا، سردار، سورهيو، ڪريو، پرين، محبوب.
idem. beloved, sweet-heart, favourite, darling, dear, loved, precious.

راوؤ: ذ. ”رامائڻ“ جو هڪ ڪردار (جيڪو سري لنڪا جو راجا هو).
Rawan, a character of Ramayan the folk-story of Hindus, the King or ruler of Sri Lanka and opponent of Ram.

راوڙو، راوڙا: ذ. وڏو ڪاڇ ۽ خوشي.
an entertainment, function, amusement, recreation, ceremony, ceremonial function.

راوڙا ڪرڻ: غريبن ۽ ڪچهرين ڪرڻ.
to enjoy, entertain, arrange gatherings for entertainment and recreation.

horse.

راهتون رڙو: ظ. هر طرف کان نالاميد.

hopeless, despondent, despairing, desperate, desponding, forlorn.

راه ويندو: ص. واتھڙو- مسافر.

traveller, wayfarer, passerby, passenger, itinerant, tourist.

راه ويندي: ظ. بي ڏوهي. ناحق. خواه مخواه.

without fault or crime, unnecessarily, without cause, needlessly, without reason or justification.

راهي: ص (ف) وات ويندو- واتھڙو- مسافر.

traveller, wayfarer, passenger, itinerant, passerby, tourist.

راهي ٿيڻ: روانو ٿيڻ- وات وٺڻ- وڃڻ.

to take one's way, set out, take off, leave, depart, go, get away, move.

راء: ٺ (ع) خيال- عقل- سمجھ. رڻ- تجويز. مرضي- خواهش.

opinion, judgement, advice, thought, counsel, view, conviction, belief, intellection, vision, intention, intent, animus, plan.

راء ڏيڻ: صلاح ڏيڻ- مشورو ڏيڻ. تجويز ڏيڻ.

to give an opinion, advice, counsel, proposal, suggestion.

راءو: راء: ڏ. راجا. سردار. حاڪم.

prince, chief, warrior, chieftain, leader, hierarch, master, eminence, dignitary.

رائڻو: ڏ. ڏوڙي ۽ سائي مصالحي مان ٺهيل چٽشي.

a liquid paste prepared from curd in which ground green coriander, mint-leaves etc are also included.

رائج: ص (ع) جاري- پالو- هلندو.

current, in vogue, fashionable, customary, common, usual, contemporary, existent, extant, instant, modern.

رائج الوقت: ڏ. دستور موجب هلندڙ (سڪر يا قاعدو وغيره).

current, in vogue, in force, existing, contemporary, around time.

رائج ڪرڻ: جاري ڪرڻ- هلائڻ (قانون, سڪر).

to make current, to give currency, make legal tender, start, institute, introduce (law, decree).

friendly relations, amity, goodwill, comity, friendliness, kindness, friendship, benevolence.

راهرو: ص (ف) وات ويندو- راهي- واتھڙو.

traveler, passerby, wayfarer, passenger, wanderer, rover.

راهزن: ص (ف) رستي تي ٿر ڪندڙ. ڊاڪو- ڦورو. رهن.

a dacoit, robber, plunderer, pillager, despoiler, desperado, depredator, highwayman, brigand, bandit, marauder, rifler, pirate.

راهزني: ٺ. وات تي ٿر.

robbery, dacoity, depredation, peculation, theft, larceny, spoilation, despoilment, plundering, pillage, piracy.

راهڪ: ص. پرڪ ڪندڙ- هاري.

cultivator, peasant, land-labour.

راهگذر: ٺ (ف) لنگھ- رستو- وات.

a road, passage, way, path, street.

راه گناه: ظ. هروڀرو- خواه مخواه- بيگناه.

without fault or crime, innocently, unnecessarily, without cause, needlessly, without reason or justification.

راهگير: ص (ف) واتھڙو- مسافر.

traveler, wayfarer, passerby, passenger, tourist.

راه نجات: ٺ (ف) بخشش واري وات. چوٽڪاري جو ذريعو.

path of deliverance, salvation.

راهنما: ص (ف) وات ڏيکاريندڙ. رهبر- اڳواڻ.

leader, guide, conductor, pilot, escort, adviser, mentor, bellwether, dean, lead, counsellor, monitor, instructor.

راهنمائي: ٺ. سونھپ- رهبري- اڳواڻي.

leadership, guidance, counsel, direction, lead, pilotage, steering, conduct.

راهو: م. رهاڻ. ترسان- ٽڪاڻ. نياھ. وفا ڪرڻ.

to get on with one kindly or well, to make arrangement for stay and food, take as a guest, to remain faithful, loyal, constant, resolute, staunch, steadfast, true, steady.

راهوارو: ڏ (ف) تيز رفتار. گھوڙو.

fast, expeditious, breakneck, hasty, fleet, quick, raking, rapid, snappy, swift, speedy, steed

رَبَاعِي: ث (ع) نظم جو هڪ قسم (بحر هزج ۾ چئن مصرعن وارو بيت).

quatrain, a verse of four lines.

رَبَطُ: ذ (ع) ڳانڍاپو- جوڙ، ميلاپ، تعلق- واسطو.

bond, knot, link, nexus, tie, connection, association, affiliation, alliance, combination, conjunction, intimacy, knowledge, friendship.

رَبْع: ذ (ع) چوٿو، چوٿون حصو.

forth, 1/4th, the quarter share.

رَبِيع: ذ (ع) سياري جو فصل- چيت.

the crop sown during winter and harvested during spring season, the rabi-crop.

رَبِيعُ الْآخِرِ، رَبِيعُ الثَّانِي: ذ (ع) هجري سال جو چوٿون مهينو.

Rabiul Aakhir or Rabiul sani - the fourth month of the Islamic calendar or lunar-calendar.

رَبِيعُ الْاَوَّلِي، رَبِيعُ الْاَوَّل: ذ (ع) هجري سال جو ٽيون مهينو.

Rabiul Awal the third month of lunar-calendar or Islamic calendar.

رَب: ث. پٽڙوڙڙل پٽ وغيره. ڏارو. (ص) نرم- پٽڙو.

gruel, mash, soup, thin porridge. mild, tender.

رَب: ث. سادو کاذو، غريبيائو کاذو.

gruel of rice or such food taken by poor communities, food devoid of rich ingredients.

رَبُّ: ذ (انگ) هڪ خاص وڻ جو رس جيڪو سُڪڻ کان پوءِ لچڪدار مادي جي صورت وٺي.

Indian rubber.

رَبِّي: ث. کير مان ٺهيل مٺايي جو هڪ قسم.

sweet condensed cream, milk thickened and sweetened as a sweetmeat.

رَت: ذ (سن، رڪت) ٺَهر- خون، ويجهو مائت (جنهن ۾ ڏاڏاڻو خون شامل هجي). (ص) پنهنجو (مائت).

blood, a near-relative, blood-relation, esp from the paternal-side, kin, kinsman.

رَتُ اِچن: جسر جي ڪنهن به حصي مان رَت نڪرڻ (وات يا پيٽ مان).
bleeding (from mouth or rectum).

رَتُ ٿيڻ: رت ۾ ڳاڙهو ٿيڻ. ورجڻ- ڪڪ ٿيڻ. هلاڪ ٿيڻ.

to become red-hot, become wearied, bothered, annoyed.

رائر، واثر: ذ. اهو محصول جيڪو تابع ملڪ کان وٺجي سٺڱ- ڏن- ڏن.

tax, rent, land tax, charge, assessment, duty, impost, levy, tariff.

رائِرِي: ث (ف) خيالن جي ڏي وٺ صلاح مصلحت، تنقيد.

consultation, conference, deliberation, parley, colloquy, seeking the advice, criticism.

رائِقَل: ث (انگ) گولين هلائڻ وارو هڪ قسم جو بارودي هٿيار.

a rifle, a kind of gun.

رائِگان: ص (ف) رستي تي پيل. اڃايو- فضول ضايع.

vain, useless, waste, futile, ineffective, ineffectual, unproductive, unavailing.

رالو: ذ. سٺي ريتي- ڪُڇري، واري. هوا ۾ اڏامندڙ مٽي- ڌڙ.

gravel, sand or dust in stony country, gravel, dust-storm.

رائِي: ث. گيڊ ۾ پيچيل بصر ٿور ۽ وغيره جو داغ.

seasoning of onions fried in fat or oil as a base for stew or curry.

رائِيٽ: ص (انگ) درست- صحيح. ساجو پاسو.

right, correct, true, accurate, exact, precise, the right-side, right-hand.

رايو: ذ (ف. راي) راو- خيال- سمجھ- رت- تجويز- صلاح- مشورو.

an opinion, judgement, counsel, advice, thought, view, intellection, plan, idea.

رَب: ذ (ع) مالڪ- ڌڻي، پالڻهار- پروردگار، خدا تعاليٰ جو هڪ نالو.

God, the Almighty Allah, preserver, cherisher, sustainer, lord, protector.

رَبُ الْعَالَمِينَ: ذ. سڀني جھانن جو پالڻهار.

God the preserver of the universe.

رَبُ الْعِزَّت: ذ. عزت جو مالڪ خدا تعاليٰ.

the Almighty Allah, lord, protector, shielder.

رَبَّانِي: ص (ع) رب جو- رب وارو، الهي- خداڻي.

divine, godly, glorious, holy.

رَب: ذ (ع) ميون جو ڪاڙهي گھاتو ڪيل رس.

juice, syrup, a thick sticky sweet liquid, a thick liquid prepared from the juice or extracts of fruits.

رَبَاب: ذ (ع) هڪ قسم جو ساز.

a kind of violin, an stringed instrument.

variety, (now extinct).

رَقْلُ، رَقْوَة: ص. گڙهو- لال. ڀڄي ويل (ميوو). رڱيل. رڄي ويل (الاهي عشق ۾).

deep-red, fully-ripe fruit, coloured in deep-red.
deeply-embroiled or involved (in the love of God).

رَقَن: ذ (سن) هيرو- هوهر (نَوَن قسمن جو ٿئي: لعل، هيرو، ياقوت، زمرد، نيلير، پڪراج، لاجورد، موتي، مرجان).

a gem, jewel, pearl, precious stone.

رَتِجَان: ث. رَت چاڻ. خونريزي.
bloodshed, carnage, massacre, bloodbath, slaughter, butchery.

رَقَر رَت: ص. رت ۾ رَقَل- سخت زخمي.
bloody, blood-stained, gory, imbrued, sanguinary, sanguine.

رَتِي: ث. رَت. سُرخي- گڙهاڙ (رت جي). روئي (مُنعن جي). طاقت- سگهه. خوشي. ماسي جو الوڻ حصو (جيڪو سونارا عموماً چٽوئي سان توريندا آهن). چٽوئي- رَتِي. ڪشڪ وغيره جي پوک ۾ لڳل مرض ۽ جيت.
strong, red, blood-like, healthy; health, vigour, energy, might, muscle, potency, strength. a measure of gold equivalent to 8 barley corns or about 1/8th of a gram. a disease of wheat, mildew, smut. a very small quantity, particle.

رَتِيءَ وارو: ص. سگهارو- پهلوان. تندرست.
strong, robust, healthy, stout, mighty, powerful, wieldy, stalwart, sturdy, tenacious, tough.

رَت: ذ. قديم دور جي ٻن ڇيڻن واري هڪ گاڏي
a two-wheeled carriage, a chariot.

رَت: ث. تجويز- پنه. صلاح. اٽڪل. منصوبو.
a plan, proposal, scheme, deliberation, estimate, suggestion, proposition, design, game, plan, project, strategy, intrigue, conspiracy, plot.

رَت رَتِي: بِيَتِي. تجويز ڪرڻ.
to deliberate, estimate, propose, plan, scheme, suggest, to plan an strategy.

رَت: ث. رَت. سٿاءُ.
plan, design, scheme, strategy, proposal, plot.

رَقِي: م. رت ڪرڻ- تجويز ڪرڻ- منصوبو ٺاهڻ. پنه ڪرڻ- ارادو ڪرڻ.
to deliberate, estimate, propose, plan, scheme.

رَت تي چڙهڻ: پت پاراتي سبب رت جا دست وهڻ. مرڻ وهڻو ٿيڻ.
to bleed due to a curse, anathema or malediction. become very weak, fragile, frail, feeble.

رَت پيئڻ: خون ڪرڻ- مارڻ. تڪليف ڏيڻ. ستائڻ- بيزار ڪرڻ.
to kill, murder, assassinate, execute, to trouble, distress, upset, worry, harass.

رَت روئڻ: نهايت افسوس ڪرڻ.
to regret, repent, rue, sorrow, anguish, heart-break, woe.

رَت سَڪڻ: ڊپ ۾ رت سَڪي وڃڻ.
to be frightened, scared, terrified, terrorized, alarmed, awed, startled.

رَت ٿيڻ: ڪاوڙ چڙهڻ. جوش ۾ اچڻ.
become angered, enraged, infuriated, maddened, steamed up, incensed, boiled, boiled over, bristled, flared up, fumed, raged, seethed.

رَت وِهاڻ: قتل ڪرڻ. خونريزي ڪرڻ.
to kill someone, to shed blood, to murder, assassinate, execute, exterminate, blood-letting.

رَت: ث (سن) موسم- مُند. وقت.
season, weather, time,

رَت بدليجڻ: موسم ۾ ٿيرو اچڻ. آبهوا بدليجڻ.
a change in season or weather conditions, change from one season into another.

رَتِيو: ذ (ع) عهدو- درجو- مرتبو. عزت.
rank, dignity, designation, distinction, eminence, grade, status, capacity, position, situation, standing, state, station, prestige, stature.

رَت پت، رَت پُونه، رَت سَت: ذ. سگهه ۽ صحت- تندرستي ۽ طاقت.
health, healthiness, soundness, wholeness, fitness, robustness, strength, vigour, well-being.

رَت چاڻ: ث. خونريزي- قتل عام.
blood-shedding, blood-letting, carnage, massacre, bloodbath, butchery, slaughter.

رَتِي: ث. تلي- ٿهي. جوئر جي هڪ قسم- گڙهي جوئر.
spleen, a species of red millet (*Andropogon squarrosus*).

رَتِيا: ذ. چانورن جي هڪ جنس.
a species of rice, considered superior as a local

gate or water the lands for cultivation.

رَجَالُ: ذ (ع) "رجل" جو جمع ماثور- لوک.

men, people, humans, mortals, persons, person-ages, souls, beings.

رَجَالُ الْغَيْبِ: ذ. غيبي انسان.

invisible being.

رَجَبُ: ذ (ع) هجري سال جو ستون مهينو.

Rajalo- the seventh month of lunar-calendar or of the Islamic (Hijra) calendar.

رَجَبُوتُ، رَجَبُوتُ: ذ. راجپوت.

a Rajput.

رَجَعَانُ: ذ (ع) لاڙو- ترجہ- ميلان.

inclination, leaning, bent, bias, disposition, drift, inclining, lurch, partiality, penchant, predilection, predisposition, proclivity, propensity, sentiment, tendency.

رَجَزُ: ذ (ع) اهو شعر جيڪو عرب لڙائيءَ ۾ بهادري تي فخر ڪرڻ لاءِ چوندا هئا. علم عروض جو هڪ بحر.

(in Arabic poetry) a poem about the feats or adventures of bravery and manship, enterprises, exploits, ventures. a metre of prosody.

رَجِسْتَرُ: ذ (انگ) داخلا جو ڪتاب. دفتر.

a register, catalog, roll, roster, roll call, schedule.

رَجَعَاتُ: ث (ع) لاڙو. عقيدتي جو لاڙو. مقبوليت (درويشي يا بزرگي، جي).

inclinations, leanings, bents, biases, dispositions, drifts, leaning of faith, popularity.

رَجَعَتُ: ث (ع) واپسي- موٽ.

return, reversion, turn back, reversal, turnabout, turning.

رَجَعَتُ پَسَنَدُ: ص. پراڻن خيالن وارو- قدامت پسند.

an old-fashioned person, antiquated, antique, archaic, belated, bygone, bowdy, fusty, outdated, outmoded.

رَجُلُ: ذ (ع) مرد- ماثور.

man, human, being, soul, a male person.

رَجَمِينَتُ: ث (انگ) پيدل سپاهين جو دستو- پلٽڻ.

regiment, a military unit.

suggest, to plan an strategy, to hatch a conspiracy, game plan, project.

رَکَلُ: ص. رنج- ڪاوڙيل- ناراض.

unhappy, annoyed, braded, bothered, chafed, fretted, irked, galled, provoked, ruffled, vexed, angered, raged, infuriated, maddened, steamed up, enraged.

رَکَلُ رُوحُ: ص. رُک منهن. پوريءَ طرح منهن نه ڏيندڙ. هروڀرو ڪاوڙيل. a mad fellow, wrathful, showing bad temper, displeasure, acrimonious, choleric, indignant, irate, irreful, waxy, wrathy.

رَکِبُ: ث (من) مصيبت- آفت. وڏو ڳرو بار. دشمن- ويري.

calamity, foe, enemy, any thing or person that causes awe, fright or astonishment, disaster, cataclysm, catasstrophe, tragedy, opponent, adversary, antagonist, anti.

رَکِيوُ: ذ. سڄيل ماس جو گڙهو. ڳڙ. وڏو دڙو. سخت ڳڙيل زمين.

an abscess, boil, carbuncle, pimple, pustule, a swoollen mass of muscle, an inflammation, an inflammatory swelling, a very hard and constant compact soil.

رُپَرُ: ذ. چاندي.

silver, white ductile metallic chemical element.

رُپُوتُ: ث (انگ) اطلاع- خبر- ڄاڻ. صورتحال جو لکيت ۾ اطلاع- جائزو.

report, account, chronicle, history, narrative, story, version, information, news, advice, intelligence, tidings, word.

رُپِيُو، رُپِيُو: ذ. چانديءَ جو هڪ سڪو.

one rupee, a coin of one rupee (earlier of silver), a silver coin.

رُجَا: ث (ع) اميد- آس. دعا. خوشي.

hope, expect, await, count on, look, prayer, wish, desire, covet, crave; blessedness, bliss, blissfulness, happiness, beatitude.

رُجَائِيَتُ: ث. اميدواري- حالت- اميد.

optimism, buoyancy, cheerfulness, confidence, idealism, positiveness; hopefulness, sanguineness.

رُجَاعُ: م. پگهارڻ- وڌڪارڻ. ڳاڙڻ (ڌاتو وغيره). ريج ڪرڻ (زمين ۾).

to melt, liquify, deliquesce, dissolve, flux, to irri-

رَجِي: ث. رات - ليل - شب.

night, night time.

رَجِي: م. گرڻ - وگهڻ (ڌاتو وغيره).

to melt down, to become watery, liquefy, dissolve.

رُجوع: ث (ع) واپسي - موٽ. لاڙو. رغبت. حاضري (عدالت م).

return, inclination, leaning, bent, reference, recourse, appeal, appearance, reconciliation.

رُجوع ڪرڻ: حاضر ڪرڻ - پيش ڪرڻ. چالان ڪرڻ (عدالت م).

to send up (a case) for trial, to refer (to arbitration or for decision), to appeal, to have recourse; to reconcile.

رَجِي: ص. ڀاڙل. خوش. آسودو.

satiated, satisfied, surfeited, sated, happy, rich, moneyed, wealthy, affluent, opulent.

رَجِي ڪرڻ: ڀڙ ڪرڻ. پيٽ پري ڪرڻ.

to take the meals to the maximum, gorged, jaded, glutted, surfeited, sated, palled, cloyed, filled.

رَجِي: م. ڀڙ ڪرڻ. پڙڻ (پيٽ). کاتي پڙجڻ. آسودو ٿيڻ.

idem. become wealthy, rich, opulent, affluent.

رَجِي: ث. باهه تي پيڇڻ جي حالت. باهه. جبرو. گهٽ. رڱهه.

rotting, rot, decompose, to cook on the fire, to put or fry on fire, suffocation, asphyxiation, choking, smothering, stifling, strangulation, throttling.

رَجِي: م. رڱجڻ (کاڌو). باهه تي پيڇڻ. گرمي يا کاڌي ۾ پيڇڻ. ڪامڻ (اندري).

being cooked, to be boiled or stewed, put on fire (for cooking or oiling), to be oppressed with heat, to rot, to be inflamed, angry, to fret, fume.

رَجِي: ث. بيابان ۾ اُٿل تي نظر ايندڙ ڪوڙو ڏيک - سراب. بيابان - سَڄ.

mirage, a desert, desolation, lifeless, disconsolate, waste, wilderness.

رَجِي: ذ. روپي گهڻي ڇڙهيل سونو پاڻي - ملمعو.

gold-plating (of an inferior metal), ormolu.

رَجِي: ث. خواهش - لاڙو. حبه. اڪير. مرضي. سڌ.

desire, wish, avidity, fondness, zest, appetite, craving, itch, lust, passion, urge, cupidity, avarice, avariciousness, greed, rapacity, love, affection, attachment, devotion, willingness.

رَجِي: م. رنگ ۾ ڀڙو ڏيارڻ. ڳاڙهو ڪرڻ. چوٽي راند ۾ ڳوٺ ڇيلي ۾ آڻائڻ.

to colour, to dip in a colour, to give red colour to something, in a board game to make safe a piece.

رَجِي: م. رنگ ۾ رڱجڻ. واسجڻ. اثر ٿيڻ (رنگ جو). رجي لال ٿيڻ.

الهي محبت ۾ محو ٿيڻ. رڱڻ. سٺڻ. بنائڻ (خاڪو). ٺهڻ. تيار ٿيڻ.

to be coloured, to be immersed, to receive a full deep colour (in dyeing), to be captivated (in love of God), to plan, design, prepare as an strategy.

رَجِي: م. سٺائڻ. پسند پوڻ. دل کي وٺڻ. موافق اچڻ. خوش ٿيڻ. رڱجڻ.

to be excited, to be agreeable, to please, to be pleased, content, contented, happy, adapted, conformable, suited, to be coloured.

رَجِي: ذ. ڪورڪي ڪم جو هڪ لوڙار. ٿانءُ. ڀَڪر جو ڪوب ٿانءُ. مڇي جهلي جو چار.

the harness of a loom, a vessel or utensil, an earthen vessel or bowl, a fishing net.

رَجِي: ذ. هڪ قسم جو جانور.

a bear, a carnivorous animal of which species available in Pakistan are Baluchi Black bear (*Ursus thibetanus gedrosianus*), Himalayan Black bear (*Ursus chibetanus langer*), Himalayan Brown bear (*Ursus arctos issabellinus*).

رَجِي: ث. اها ڀڙ يا گهٽو جيڪو ٻارهن مهينن بعد اُن ڏئي.

a sheep which gives a full crop of wool once in a year.

رَجِي: ذ (ع) "رحمة الله عليه" جو مخفف.

abbreviation of 'God may bless him'.

رَجِي: ث (ع) ڪاٺي ۽ مان لعليل خاص قسم جي تختي جنهن تي قرآن شريف رکي پڙهجي.

a wooden stand for keeping the Holy Quran upon it, a small stand.

رَجِي: ث (ع) روانگي - ڪڍج. انتقال - موت. لاڏاڻو.

marching, departure, egress, egression, exodus, death, decease, demise.

رَجِي ڪرڻ: وفات ڪرڻ. لاڏاڻو ڪرڻ.

to die, decease, demise, expire, pass away.

رَجِي: ذ (ع) ترس - قياس - ڪهل. باجهه - مهر. (ع) رحمت ڪڙوهه - ٻڃي

pleased, to change the direction of (one's) face; to turn away the face, to be inattentive, to turn away (from); to reject.

رُخ رُكُن: مُنَعْنُ ڪرڻ. روانو ٿيڻ.

to keep the face (towards), to proceed (towards); to depart, leave, exit.

رُخ ڪرڻ: ڏيان ڏيڻ- توجهه ڏيڻ. مائل ٿيڻ- لاڙو ڪرڻ.

to attend to, pay attention to, to accede to, to lean or incline (to), to countenance, to encourage, to familiarize.

رُخَت: ڏ (ف) ڪپڙا لٽا. اسباب- سامان. اثاثو.

wearing apparel, baggage, stock, household, goods, chattels, property, furniture, apparatus.

رُخَت سفر: ڏ. مسافري جو سامان.

the baggage ready for a journey, the essentials required for during a journey.

رُخَسار: ڏ (ف) ڳل.

cheek, face, countenance, aspect, complexion.

رُخشان: ص (ن) چمڪندڙ- روشن- منور.

dazzling, resplendent, brilliance, refulgent, shining, flashing, splendid, glorious, gorgeous, magnificent, superb.

رُخَصَت: ڏ (ع) موڪل- چوڻي. اجازت. مطلق. موڪلائي.

leave, permission to depart, consent, sanction, reprieve, respite, grace.

رُخَصَت وٺڻ: اجازت وٺڻ- موڪل وٺڻ. روانو ٿيڻ.

to ask leave, to request or beg for indulgence or delay, to depart after permission.

رُخَصَتِي: ڏ (ع) ڪنوار جي (شاديءَ بعد) روانگي. نڪيتي.

the departure of the bride to the house of her husband.

رُخَتو: ڏ (ف) رخنڊ (تڪاءُ) خلل. فتور.

gap, hitch, obstacle, defect, fault, blemish, vice, lack, privation.

رُخند اندازي: ڏ. تڪاءُ- پڇڪڙي. رنڊڪ.

obstacle, obstruction, hinder.

رُخو: ڏ (ف) شطرنج جي هڪ ڳوٺ- فيل- هاٿي.

the rook or castle (at chess).

رُو: ڏ (ع) آڏو جوابه. ترديد. لوڙ. روڪ. (ص) بيڪار- ردي. منسوخ.

داني.

mercy, pity, tenderness, compassion, kindness, sympathy, empathy, the womb, uterus.

رَحْمَان: ڏ (ع) رحم ڪندڙ- باجھارو. مهربان. خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

merciful, forgiving, compassionate, the Merciful (an epithet applied to God).

رَحْمَانِي: ص. خدائي- الاهي.

divine, godly, godlike, glorious.

رَحْمَت: ڏ (ع) مھر- باجھ- فضل- ڪرم.

blessing, bounty, mercy, favour, grace, compassion.

رَحْمَةُ الْوَالِدَيْن: ڏ. سڀني جهانن لاءِ رحمت. نبي سڳوري جو هڪ لقب.

the mercy of the worlds, the Prophet Muhammad (PBUH) is so called, the Mercy of the God be upon him.

رَحِيم: ڏ (ف) قياس ڪندڙ- باجھارو- مهربان.

compassionate, merciful, kind hearted, tender, responsive, softhearted, sympathetic, warm, warm-hearted.

رَحِيمِي: ڏ. قياس- باجھ- ديا.

tenderness, mercy, charity, clemency, grace, lenity, affection, compassion.

رَحِيمِي: ص. رحيم. باجھارو. قياسي.

compassionate, merciful, kind hearted, tender, sympathetic, warm.

رَحِيم: ڏ (ع) نهايت مهربان. رحم ڪندڙ. خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

merciful, forgiving, compassionate, the Merciful (an epithet applied to God).

رُخ: ڏ (ف) مُنَعْن- چهره- شڪل- صورت. ڏس- طرف. پاسو. ڏيان- توجهه. نمونو- ڊول- ڍنگ.

face, form, facade, shape, appearance, countenance, point, side quarter, direction, angle, outlook, slant, standpoint, attention, consideration, deliberation, notice, cognizance, observance, heed, mark, note, style.

رُخ بدلائڻ: مُنَعْن مُنَعْن. طرف بدلائڻ. بي مروت ڪرڻ.

to change countenance, to become angry, be dis-

to cook (a food), to cook over the fire.

رڙو ٺيڪو: ڏ. ٺهيل ٺڪيل کاتو. ٺهي ٺڪي.

every thing prepared and kept ready; in a state of readiness, food already cooked and kept ready.

رڙي پڪي: ٿ. رڙپچاءُ جو ڪم - سانجڻ.

the job of cooking; a cook's assignment.

رڙو: ڏ. ضد - تسو. هوڏ.

perverse, obstinate, silly, vicious, degenerate, depraved, flagitious, incontinent, intractable, intransigent, stubborn, pertinacious, refractory.

رڙا ڪڍائڻ: هوڏ ٻڌڻ. ضد ڪرڻ.

to show obstinacy, stubbornness, silliness, doggedness, obduracy, inflexibility, pertinacity, resoluteness.

رڙو: ص. بيڪار. بيچڙو. بدشڪل. گڏلو. پنڊ ڪارو ۽ گڏلو.

useless, worthless, black, sooty, dirty, filthy.

رڙي: ٿ. ضد. گھي. ڦٽو. هوڏ.

obstinacy, stubbornness, doggedness, headiness, wilfulness, perversity, contumacy, obduracy, inflexibility, intricatibility, pertinacity.

رڙي ڪرڻ: ضد ڪرڻ. گھي ڪرڻ. آڙي ڪرڻ.

to show perversity, obstinacy, idem.

رڙو: ٿ. مشهور گھرو ورتائو. (ص) مسڪين. ويچارو. بي بچ.

a sheep, ewe. poor, destitute, impecunious, impoverished, indigent, pitiful, pathetic, piteous, pitiable.

رڙالت: ٿ (ع) ڪيڻپ. بيچڙائي.

meanness, baseness, lowness, abjectness, villainess, contemptibleness, despicableness, sordidness, penuriousness, niggardliness.

رڙيل: ص (ع) ڪيڻو. ڪريل. ذليل. نيچ.

mean, base, abject, grovelling, vile, contemptible, despicable, servile, ignoble, low.

رڙو: ٿ. ريد. ڪيڏ. چيڻ. دانڻن. واکر.

an outcry, roaring, screeching, a cry, shout, vociferation, yell, sob, wail, scream, shriek.

رڙو ڪرڻ: وڏي دانڻن ڪرڻ.

to cry, call, shout, scream, yell, wail, shriek.

رڙو نڪرڻ: انداز ۾ ٽڪ سبب دانڻن نڪرڻ. عجب مان دانڻن نڪرڻ. تمام

ناقبول - نامنظور.

refutation, rebuttal, contradiction, countermeasure, counteraction, obstacle, obstruction, idle, useless, worthless, abrogated, annulled, rejected, refused.

رد ڪرڻ: نامنظور ڪرڻ. منسوخ ڪرڻ. انڪاري. جواب ڏيڻ.

to return, refuse, reject, to turn back, repel, avert, resist, oppose, frustrate, confute, refute, to cancel, rescind; counter-statement.

رداءُ: ٿ (ج) چادر - اڙئي - پوتي.

a sheet of cloth (worn by women or men alike), stole, robe, cloak, mantle.

رد بدل: (ع) ڦير گهير. مٽائڻ.

change, alteration, changing hands, exchange.

رد قد: ڏ (ع) رد قدح) بحث مباحثو - دليل بازي. زباني تڪرار. بحث - تڪرار.

argument, discussion, dispute, altercation, controversy, refutation, disproving.

رد ڦي: ص (ع) ناقص - بيڪار. خراب - ڪمور. اڇلايل.

rejected, thrown away, waste, trashy, worthless, bad, pernicious, hurtful, waste paper, remnants, scraps, refuse.

رد پڦ: ڏ (ع) گھوڙي يا اٺ تي ٻيلھ چڙهندڙ علم عروض بر قافيي کان پوءِ ٻيو ساڳيو لفظ جيڪو ورتائي ورتائي آئي.

two persons mounted on horse or camel. post-rhyme word, word repeated in the end of each couplet of a poem.

رڙو: ٿ. ڪاڇ جي لاءِ ڏيڳين ۾ رڙپچاءُ.

the cooking of food on the occasion of a ceremony or function.

رڙائڻ: م. ڪم ۾ لڳائڻ. رڙائڻ.

to engage, give some assignment, employ, put on, take on, employ.

رڙل: ص. رڙجي تيار ٿيل. گھڻو پڪل (ميرو).

cooked, a food cooked and ready for eating, a overripe fruit.

رڙل: ص. ڪم ۾ مشغول. مصروف.

engaged, busy, occupied, working, preoccupied, engrossed, immersed.

رڙل: م. کاتو باھ تي پچائڻ.

food, daily bread.

یُزُولَتٌ: ث (اُتَک) تَیَجِر (امتحان جو، کنھن کیل کمر جو).
result, consequence, outcome.

وزیر: ث (ف) لڑائی - جنگ - معرکہ.
battle, war, engagement, action, fight, skirmish.

روزمگاھ: ٺ. لڙائي جو ميدان۔ جنگ جو ميدان.
battle field, the war sector, the engagement ground.

روزِ ميه نظر: ذ. نواين جي بيان وارو شعر.
epic, poetic account of the deeds of heroes of a nation.

رومي: ث. تلهو رسو - نوڙ.
rope poem, halter, a thick rope.

رُحْمُ: ذ (سن) پوٽن جو پاڻي. ميون جو پاڻي. ڪمند جو پاڻي. شوروڙ رهو (پوڙ جو). سَتَ جوهر. آواز جو ميناڇ. لذت- سواد. محبت- قُرب. صلح.

juice, syrup, essence, flavour, relish, sweetness,
taste, gravy, broth, soup, essence, substance,
pleasure, enjoyment, melody, love, compromise,
settlement

juicy, flavoured, tasty, succulent, savoury.

رومالت: ث (ع) پیغمبری۔
prophethood, apostleship.

رسالت پناه، رسالت مآب: ذ. نبی سگورو پیغمبر.
the Holy Prophet (PBUH), Messenger, apostle.

۵ رسالو: (۶) نڌير ڪتاب، ڪلام جو ڪتاب، مختلف موضوعن تي مضمونن جو مجموعو- مخزن، شاهه عبداللطيف ڀٽائي جي ڪلام جو مجموعو، سئو گھوڙي سوارن جو دستو.

a periodical, pamphlet, book, poetry book, a compilation of articles on various subjects, a magazine, the Risalo of Shah Abdul Latif Bhitai. a cavalry, troop of horse-riders or horsemen.

سَامُو: ذ. ناراضگی - رنجیدگی. کافور.
sadness, displeasure. anger, rage, passion.

رسائل: ذ (ع) "رساله" جرمع.
magazines, periodicals, compilations.

رَسَائِدُ: م (ف. رَسَائِدُ) پھچائو۔ پُچائو۔ توڑ کر۔ راس کر۔ پرور

گفتہ افسوس

to sob, wail, scream, yell, to feel regret, sorrow, to grieve, to lament, bemoan, to take to heart, to express pity (for).

رَؤُوسُ: م. دانهون ڪرائڻ. واکا ڪرائڻ. روٽائڻ (ٻار کي). ڪڪ ڪرڻ.
سُتائڻ. رُلائڻ.

to pester, worry, annoy, bedevil, beleague, dun,
gnaw, harass, harry, needle, plague, tantalize,
tease

رَوَكُو: م. کاسخت شيء کُرتي کائڻ. کُرتڻ- کائي رچڻ. قبائڻ.
to munch, chew, champ, chomp, chump, crunch,
masticate, ruminate, scrunch. to appropriate, ar-
rogate, sequester. filch, lift, hook, pilfer, pillage,
pocket, cabbage, pinch.

رَوَدُ: مر۔ رُوسون کرڻ۔ دانمون ڪرڻ۔ واکا ڪرڻ۔ روئڻ (ٻار کي)۔ پاڏاڻڻ۔
للاجي، پاڪاري۔

to cry out, make an outcry, wail, screech, roar, scream, bawl, call out, loudcry, howl, whine, importune, whimper, to beg earnestly, to beseech.

نَلْدُو: ذ. مېچي جو هڪ قسم - کڳر، مڱن يا مٿڙن جو سخت دائرو.
a kind of fish, a hard grain of kidney beans or peas.

رَوَاهُ، رَوَاهُ: ذ. رَوَاهُ دَانِهِن.
a loudcry, a long cry, howling, screaming,
shrieking.

پروھن: م. سرن۔ کسک۔ چرن۔ توڑو اچھي تين۔ آھستي ملن۔ ريھيون
 پتھ (پا).

to move slowly, get to one side, crawl, creep, slide, to walk on all the fours, (of a child) to move on buttocks etc.

ٻڌي: ٺ. ڪڇڪ جو هڪ قسم (دائرو سخت، ننڍو ۽ ڳاڙهو ٿئي).
a hard kind of wheat.

روزاق: ص (ع) وقدر رزق دیندر پاشعار. خدا تعالی جو حک صفتی نالو. Providence, God, sustainer, one of the apithet applied to God alone, the supplier of the means of subsistence, the Giver of daily bread to his creatures.

رِزْقٌ: ذ (ع) روزی- چوٹو- کاڈو. داتلو پاٹلی.
subsistence, means of subsistence or support.

revenue, store of grain, allowance of food, share, portion, quota, contribution; commissariat supplies for an army.

رُسَكُنْ: م. رُومَن - سِرَن.

to crawl, creep, slide, snake.

رُسَمَ: ث (ع) دستور - رواج - ريت. هلي چلي. ڍنگ - طريقو. عادت - روش. custom, usage, practice, rite, manner, settled mode, injunction, precept, canon, law.

رُسَمَ رواج: ذ. طور طريقو - هلي چلي.

custom and usage, established practice, manner of observance.

رُسَمُ الخط: ذ (ع) لکڻ جو طريقو. تحرير - لکڻي.

writing, method of writing, the written language, alphabet, letters.

رُسَمِي: ص. رواجي - دستوري - عام مروج.

customary, formal, superficial, ordinary, usual, middling, accepted, chronic, habitual, routine, wonted, common, everyday, familiar, frequent.

رُسَنُ: م (ف) رسيدن - پهچڻ - پڄڻ. سَڙڻ. راس ٿيڻ. تيار ٿيڻ. پڄڻ (ميو).

to arrive, reach, come, get, get in, show, show up, turn up, flourish, prosper, thrive, mature, ripe.

رُسنُ: م. ناراض ٿيڻ - ڪاوڙجڻ. رسامو ٿيڻ. رنج ٿيڻ.

to be offended, be cross, sulk, be huffed, pout, discard, affronted, displeased, provoked, angry, angered, annoyed, braded, bothered, chafed, fretted, galled, irked, ruffled, vexed.

رُسَوَ: ص. چيڙاڪ. زود رنج. رنج ٿي رسي ويندڙ.

touchy, easily offended, ready to take huff, irascible, choleric, cranky, cross, ireful, passionate, peppery, quick tempered, ratty, testy.

رُسَوَ: ذ. توڙو واجه.

rope, thick strong cord, halter.

رُسَوَا: ص (ف) خوار - بدنام.

disgraced, notorious, dishonoured, scandalized, opprobrious, infamous, ignominious.

رُسَوَائِي: ث. خوار - بدنامي.

infamy, notoriety, disgrace, opprobrium, dishonour, disrepute, ignominy.

ڪرڻ (ڪم). ڪيميا جو عمل.

to cause to arrive; to accomplish, perform, transact, complete, finish, achieve, attain, reach, realize. practice of chemistry.

رُسَائِي: م. ناراض ڪرڻ - رنجائڻ. ڪاوڙائڻ.

to cause to annoy, provoke, tease.

رُسَائِي: ث (ف) پهچ. پڄت. رسوخ. گشتي عملدار جي منزل جو انتظام (رهائش ۽ کاڌ).

reach, approach, access, influence. the system of supplying necessities gratis or at a nominal price to officials and their establishment while they are on tour or on assignment.

رُستَم: ذ (ف) هڪ ناميارو ايراني پهلوان. (ص) پهلوان - سورهيه.

Rustam, the legendary hero of Persia, the commander-in-chief of Persian forces. a hero, brave man.

رُستو: ذ (ف) راستا - واٽ - سڙڪ - راه. رسر - رواج. قاعدو. ڍنگ - طريقو. اچ وڃ جا تعلقات.

road, approach, access, way, path, reach, realm, scope, stretch, sweep, dimensions. wisdom, style, manner, habit, custom, habitude, practice, trick, usage, terms, on wisting terms, relationship, friendship.

رُستو ڏسڻ: واٽ ٻڌائڻ. راه ڏيکارڻ. طريقو ڏسڻ. هدايت ڪرڻ.

to guide, conduct, direct, lead, escort, shepherd, show.

رُستو ڏسڻ: انتظار ڪرڻ - واٽ ڏسڻ.

to await, wait, expect, count upon, hope, look for, long for.

رُستو ڪڍڻ: طريقو ڪڍڻ - راه ڪڍڻ. حيلو ڳولڻ.

to make way, find a method, wayout.

رُستو وٺائڻ: روانو ڪرڻ. جراب ڏيڻ. انڪار ڪرڻ.

to see off, to send away, refuse, decline, deny, turn down, reprobate.

رُسَمَ: م. رسڻ. پهچڻ. راس ٿيڻ. پڄڻ (ميو).

to reach, arrive, ripen, mature, develop, grow, grow up, maturate, mellow.

رُسنَ: ذ (ف) پهتل شيء. آمدني. کاڌ خوراڪ - راشن. قافلي سان گڏ کاڌي جو ذخيرو. سڀو سامان (توڻ لاءِ).

supplies, provisions, rations, income, import.

رشتيدار: ص. مائت- عزيز.

relative, a relation, kinsman, a dependant.

رشتيداري: ث. مائتي- عزازت.

relationship, alliance, affinity, kinship, connexion.

رشد: ذ (ع) دستورستر- هدايت- سچائي.

straight path, passage, guidance, counsel, truth, purity.

رشد: ذ (ن) ريس- حسد- ساؤ.

envy, grudge, emulation, jealousy, spite, malice, enviousness, invidiousness, begrudge.

رشتوت: ث (ع) رشوت- ڪنهن ڪم جي اڪلا لاءِ ناجائز طور ورتل رقم- ناجائز ڪمائي- وي.

bribe, a gift for corrupting, a present intended to corrupt, buy off, buy, to influence the conduct of.

رشتوتخور: ص. رشوت ڪائيندڙ.

one who takes bribes, corrupt.

رشتوتخوري: ث. رشوت ڪائڻ- حرامخوري.

bribery, taking of bribes, corruption.

رشتوت ستاني: ث. رشوت خوري.

idem.

رشتوتي: ص. رشوت وٺندڙ- راشي.

one who takes bribe, corrupt.

رشي: ذ (سن) (هندن ۾) پوتر منتر چوندڙ يا ٺاهيندڙ- معاڻپش.

Hindu saint, sage, a singer or author of sacred songs, a pious person, an anchorite.

رشيده: ص (ع) هدايت ورتل- نيڪوڪار.

pious, righteous, holding a right belief, directed or guided aright, dutiful, filial, a follower of right way.

رصدگاه: ذ (ع) رصد- ف. گاه- آسماني تارن ۽ ستارن جي مشاهدي جي جاءِ.

an observatory.

رشد: ذ (ع) "رضي الله تعاليٰ عنه" جو مخفف.

a short form of 'peace be upon him'

رضا: ث (ع) مرضي- اجازت- موڪل- خوشي- امر (الهي).

consent, assent, will, permission, leave, pleas-

رَسُوخ: ذ (ع) پهچ- چندي- اثر- هلندي- پڪائي- مضبوطي.

influence, access, authority, credit, prestige, clout, firmness, stability, steadiness, constancy, steady friendship, importance, weight.

رَسُول: ث. هڪ قسم جو پيارڪو وکر.

extract of berberis lycium; ophthalmic barberry; a kind of collyrium.

رَسُول: ذ (ع) خدا جي طرفان پيغام کڻي ايندڙ نبي سڳورو (جنهن تي ڪتاب نازل ٿئي)- پيغمبر.

prophet, an apostle, Messenger, the apostle Muhammad (PBUH) and other prophets of God.

رُسُوم: ث (ع) 'رسم' جو جمع- رسمون.

customs, usages, habits, habitudes, manners, practices, tricks, uses, ways, wonts.

رُسُومي: ث. کاذو- طعام- رڌڻو.

cooked food, victuals, a dinner, cook-room, kitchen.

رُسُويو: ص. بورجي- راڌائو.

a person who prepares food, a cook.

رُسي: ث. مڇ, ڦيٽش- ست وغيره مان ٺهيل نرڙي.

rope, line, string, cord, reins.

رُسي ڇٽائڻ: پڇي وڃڻ- آزاد ٿيڻ.

to run away, decamp, get out, begone, kite, scam, become free.

رُسيده: ث (ن) 'رسيده' پهچ (لکيت ۾)- وصولي- جي چئي.

receipt, acknowledgement, act of receiving.

رُسيده: ص (ف) پهتل- رسي.

received, reached or overtaken by.

رُسيلو: ص. رس وارو (ميوو).

juicy, sappy, lush, succulent, moist, (fruit).

رُشي: ث (انگ) ماڻهن جي گهڻو مجموع.

crowding, overcrowding, full, teeming, abounding, overflowing, replete, swarming, thronged.

رشتو: ذ (ن) مائتي- عزازت- سگهوتي- تعلق- گانڍاپو- ناتو.

relationship, affinity, alliance, connexion, kinship, relation by blood or marriage.

رشتو ناتو: ذ. مٿي مائتي.

idem.

pious and God-fearing or religious saints.

رُطْبِيَّةٌ: ص (ع) بُسِيل - آلو تازو، نرم.

moist, damp, dank, wettish, dampish, fresh, ripe, mature, ripened, soft, mushy, pulpy, spongy, squashy.

رُطْبِيٌّ وَيَأْسٌ: ص. سَڪل ۽ آلو، نِيڪ ۽ بد - چڱو منو.

having both the qualities - moist and dry; good and bad; sweet and sour etc.

رُطْلٌ: ذ (ع) تَورِجُو هڪ ماڻ.

a pound-weight (consisting of 12 ounces); a pint-measure.

رُطُوبَتٌ: ث (ع) آلاڻ، نِي، تازگي.

damp, dampness, moisture, sap, humidity, juiciness, juice, saliva, freshness, rawness.

رُعايَا: ث (ع) رَعِيَت - پرجا، عام ماڻهو.

public, the people, subjects, tenants, populace.

رُعايَتٌ: ث (ع) حفاظت - بچاء، لحاظ - مروت، طرفداري، ڪمي - تخفيف (اگر يا قيمت ۾) - چوڻ.

safety, security, favour, kindness, regard, support, partiality, reduction, decrease, cut in price, remission, mitigation, abatement, clemency, leniency.

رُعايَتِي: ص. رعايت سان - لحاظ سان.

concessionary, favoured, privileged, granted as a favour or indulgence.

رُعبٌ: ذ (ع) ڊپ - خوف، ڊڊيو - ڏاڪو.

awe, fear, bluff, dignity, fright, terror, dread, prestige, elegance, grace.

رُعبٌ تَابٌ: ذ. ڊڊيو - ڏاڪو - شان شوڪت.

idem.

رُعبُوارٌ: ص. ڊڊيو وارو، حشمت وارو، ماڻهن تي ڏاڪو وهاريندڙ.

awe-inspiring, awesome, of commanding presence, dignified, elegant, graceful.

رُعدٌ: ذ (ع) ڪڪرن جي گورڙ.

thunder, thunderclap, thundering.

رُعْشُو: ذ (ع) رُعْش (ڏڪشي - ٽوڪشي). هڪ بيماري جو نالو.

tremor, quivering, shaking; shaking palsy.

رُعْشًا: ص (ع) ناز سان هلندڙ خوشما، سحر، نازڪ.

moving gracefully, graceful, delicate, lovely,

ure, agreement, good-pleasure, content, approval, acquiescence, the will of God.

رُضا ڪرڻ: مڙڻ - مري وڃڻ - وفات ڪرڻ.

to die, demise, depart, decease, expire, pass away, succumb.

رُضا جوئي: ث. خوشنودي، مرضي.

seeking the goodwill or pleasure or approbation (of), asking someone about his wish.

رُضا ڪار: ص. بنا معاوضي خوشيء سان ڪم ڪندڙ - والتشيز.

volunteer, person who offers to help or work without expecting payment or reward.

رُضامند: ص. راضي - خوش.

willing, wishing, compliant, permitting, agreeing, happy, pleased, glad.

رُضامندي: ث. خوشي، اجازت، مرضي، خواهش - آمادگي.

consent, willingness, agreement, good pleasure, satisfaction, compliance, permission.

رُضا و رُهيٽ: ث. اجازت ۽ خوشي.

free will and pleasure, free consent.

رُضاعي: ث (ف) پشراڻي.

a quilt, coverlet.

رُضاعي: ص (ع) ٿڃ شريڪ.

foster (brother or sister).

رُضا نامو: ذ (ع) رُضا، فد، نامو، پريهه، ٺاه، صلح.

compounding, agreement, a deed of agreement or settlement.

رُضوان: ذ (ع) بهشت، بهشت جي دريان جو نالو.

paradise, a porter of paradise, a keeper or guardian of paradise.

رُضوي: ذ (ع) امام موسي رضا ڏانهن منسوب.

related or kindered of Imam Musa Raza (caliph Ali's descendent).

رُضي: ص (ع) راضي - خوش.

consenting, approving, agreeing, assenting, happy, permitting.

رُضي الله تعالي: جملو. خدا هن کان خوش هجي (پلارن شخصن جي نالي سان گڏ ادب لاء لفظ).

God be happy with them (said along the name of

رُفَتار گُفتار: ث. هلت چلت. رهڻي ڪهڻي.
way of living, custom, manners, habits, habitude, conduct.

رُفت: ص (ف) وڃڻ. مٽل. گم ٿيڻ.
gone, past, separated, deceased, defunct, lost, wasted.

رُفت رُفت: ظ (ف) هلندي هلندي. ٿيندي ٿيندي. آهستي آهستي.
بتدرج.

step by step, by degrees, gradually, leisurely, easily.

رُفَرَف: ذ (ع) اها سواري جنهن تي نبي سڳورو معراج جي رات سڌو
الستهي کان بارگاه الهي تائين ويو. (ص) تيز رفتار. تڪو.

a very fast moving object on which the Prophet Muhammad (PBUH) rode on way to meet God.

رُفَع: ذ (ع) بلندي. اوچائي. ترقي. عروج. نڪالي.
raising, lifting, elevating, elevation, exaltation, promotion, taking off or away, removing, repelling, finishing, completing, settling, deciding.

رُفَع ڪرڻ: ٿاڻڻ. پري ڪرڻ. ختم ڪرڻ (معاملو).
to dispose of, decide, settle, settling, getting rid of.

رُفَعَت: ث (ع) بلندي. اوچائي. ترقي. عروج. وڌائي. شان.
nobility, exaltation, elevation, dignity, eminence, height, altitude, kindness, graciousness, benignity, benevolence, courtesy, civility.

رُفَع حاجت: ث. پاڇائي جي حاجت جي پورائي.
to pass faeces, to be free from excrement, call of nature.

رُفَع دُفَع: ذ. خاتمو. فيصلو. نبيرو. درگزر. لٽي مٽي.
deed of compromise, settlement, decision, overlook, blink away, forget and forgive.

رُفقاء: ذ (ع) "رفيق" جو جمع ساٿي. همراہ.
friends, companions, comrades, associates, allies, accomplices, accessories, confederates, adherents, followers.

رُفُو: ذ (ع) ڦاٽل ڪپڙي جو سوراخ ڏاڳن سان ڀرڻ. ٽن (ڀرڻ). پور (ڀرڻ).
darning, a darn, to mend, stitching.

رُفُوگرُ: ص. ڪپڙي کي ٽن ڀرڻ جو ڪم ڪندڙ.
a darning.

tender, beautiful, adorned, attractive, beautiful, comely, handsome, pretty, stunning, cute.

رُغَنائي: ث. ناز سان هلڻ. تور. حسن. سونهن. سينگار.
gracefulness of motion, graceful gait, grace, beauty, loveliness, stunner, knockout.

رُغُونَت: ث (ع) تڪبر. هٿ. غرور. گهمند.
arrogance, haughtiness, pride, vanity, conceit, egotism.

رُغِيَت: ث (ع) بادشاهي يا ملڪ ۾ رهندڙ ماڻهو. رعايا. پرجا. عام ماڻهو.

a subject or subjects, a tenant, public, people, populace.

رُغِيَتِي راج: ذ. عام ماڻهن جي حڪومت. عوامي جمهوريه.
republic, democracy, the government of the people, by the people, for the people, a democratic or elected government.

رُغِيَت: ث (ع) خواهش. سڏ. چاهه. لاڙو.
strong desire, inclination, affection, wish, esteem, keenness, vehement desire, longing, avidity, wish, curiosity, disposition.

رُف: ص (انگ) ردي. خراب. پيڪار.
rough, craggy, rugged, dirty, bad, improper, malodorous, unseemly.

رُفافت: ث (ع) رفاقت. همراهي. ساٿ. سنگت. صحبت. دوستي. ياري.
fellowship, communion, friendship, companion, comradeship, society, loyalty, company.

رُفافت ڪرڻ: گڏ هلڻ. ساٿ ڏيڻ. سنگت ڪرڻ.
to give company, to be friendly, to accompany, associate (with), to keep company (with).

رُفاه: ذ (ع) آرام جي زندگي. زندگيءَ جو مزو. آرام. سک. نيڪي.
پلائي. پلي جو ڪم.

welfare, an easy or comfortable state of life, enjoyment of life, ease, comfort, affluence, content, repose, quiet, tranquillity, relief.

رُفاه عامه: ذ. عام ماڻهن جو ڀلو. عوام جو سک.
public welfare, to look after the welfare of the population.

رُفَتار: ث (ف) چال. هلڻي. پنڌ جو نمونو.
speed, conduct, pace, gait.

tion, heart broken, heartache.

dance, dancing, a ball.

singing and dancing, a function of dance and music, a musical programme or function.

a letter, note, epistle, a short letter, missive.

a writing, (act of) writing, (piece of) writing, number, strength, quantity, mark, amount, total, cash.

writer, one who has written, the writer or sender of a note, a document, agreement etc.

opponent, rival, enemy, competitor, adversary, antagonist.

thin, liquid, subtle, delicate, attenuated, flimsy, unsubstantial, minute.

week at heart, tender-hearted, merciful, compassionate, kind.

hard, bigoted, hard-hearted, illiberal, intolerant, narrow-minded.

steel, a thing made of steel, a sword made of steel, a steel-blade.

a dish, plate, a circular dish, metalware.

idem.

a stirrup, saddle loop for the foot.

gheerai ti saraa tinaid ki chahin mer mad kando

making one's escape, stealing off, to run-away.

sneak away, slink away, to abscond, decamp, steal off or away.

high, elevated, lofty, exalted, eminent, sublime, noble, honourable, glorious, high, loud, fine.

of an exalted position, of exalted dignity, a person of dignity, a nobleman of high rank.

companion, friend, comrade, colleague, associate, ally, an accomplice, accessory, confederate, adherent, follower.

shiver, shake, dither, quake, quaver, quiver, shudder, tremble, tremor.

shivering, tremulous, quaking, quivering, shaking, shaky, shivery, trembling.

rivalry, antagonism, enmity, conflict, strife, competition, warfare, animosity, animus, antipathy, hostility, rancor.

a dancer, ballerina, ballet girl, dancing girl.

area, enclosed space or area, enclosure.

tenderness, thinness, weeping, attenuation, affection, softness, ecstasy, enthusiasm.

causing grief, sorrow, affliction, anguish, heartache, heartbreak, weeping, attenuation, regretful, woeful, rueful.

tenderness of heart, causing weeping, attenua-

causing grief, sorrow, affliction, anguish, heartache, heartbreak, weeping, attenuation, regretful, woeful, rueful.

tenderness of heart, causing weeping, attenua-

رَڪِيڪُ: ص (ع) پٽڙو، نازڪ، آڏي، خسيس.
thin, fine, liquid; of lower-class, poor, servant, mean, stingy, niggardly, base, humble, low, lowly.

رَڪا: ٿ. سنڀال-حفاظت. ڪري-پروڙ، پوک يا جھنگ جو ٽڪر جيڪو جاري يا شڪار لاءِ محفوظ رکجي.
keeping, charge, guarding, custody, care, guardianship, safekeeping, trust, ward, a grass, wood or game preserve.

رَڪي: ٿ. سڙيل شيء جي خاڪ-چار، مٽي.
ashes, ash, cinders, clinkers; dust, earth, clay.
رَڪاٽ: ٿ. اوقار-رڪت.
credit, loan, debt.

رَڪائڻ: م. ڌرائڻ. ڪنهن جاء تي ڌرائڻ.
to give or keep in custody, trust, to place in credit or trust.

رَڪائي ويڻ: بھانو ڪرڻ، ٺڳي ڪرڻ، اٽڪل ڪرڻ.
to make an excuse, to cheat, to defraud, a deception, chicane, chicanery, double-dealing, dupery, subterfuge, trickery.

رَڪائي: ٿ. خشڪي-اٽائي. بدمزاجي-بي رهي.
dryness, coolness, barrenness, droughty, moistureless; curtness, inattention, indifference, apathy, disinterest, disregard, heedlessness, insouciance, lassitude, unconcern.

رَڪت: ٿ. اوقار-مھلت.
credit, charge, advance, loan, delay granted for a payment.

رَڪپال: ص. راکو-چرڪيدار-محافظ.
a keeper, guard, defender, shepherd, watch-keeper, lookout, sentinel, sentry, watchman.

رَڪي رکان: ٿ. لحاظ-مروت.
benevolence, politeness, affability, humanity, fortitude, regard, attention, heed, concern, consideration, solicitude.

رَڪي رکاو: ڏ. لحاظ-مروت.
idem.

رَڪڙ: م. رجهڻ-ڌڙ. رکي ڇڏيڻ. ملتوي ڪرڻ. سنڀالڻ. هڻڻ (الزام). مقرر ڪرڻ (ملازم).
put, keep, set down, place, observe, lay before.

خدمتگار.

a servant assisting a rider to mount a horse, a stirrup-holder.

رِڪارڊُ: ڏ (انگ) دفتر. لکپڙهه. گراموفون جي آواز پريل پليٽ.
record, official record, the official documents of an office, a record for playing on a gramophone, a gramophone-record.

رِڪاروٽُ: ٿ. روڪ-رندڪ. اٽڪاءُ.
hindrance, detention, restraint, stoppage, delay, obstruction, checking, prevention, resistance.

رِڪبُ: ڏ. زميندار جو هاريءَ تي بانڌاڻ-لاڳ.
an amount fixed by a landlord payable by a tenant.

رِڪٽ: ٿ. نفرت. ان وڻندي. ڪراهت. بيزاري.
hatred, abomination, abhorrence, aversion, detestation, hate, horror, loathing, repugnance, repulsion.

رِڪجڻ: م. روڪجڻ. اٽڪڻ.
to be obstructed, obstruction, impediment, to stop, to rest, to stick, to falter, to stammer, to be hindered, prohibited.

رِڪعت: ٿ (ع) نماز جو هڪ حصو (قامت کان سجدا ڏيڻ جو عمل).
a prayer, one of the two/three/four sets of standing, genuflexion and prostration in prayers.

رِڪنُ، رِڪُنُ: ڏ (ع) ٽپ-ستون-پايو. ڪنهن جماعت جو هڪ ميمبر.
عروضي شاعري جو هڪ وزن (ڏهر رڪن: فاعلن، فاعلن، فاعلاتن، مفاعيلن، مستفعلن، متفاعيلن، مفاعلتن، مفعولات).

a pillar, support, prop, a member of any party, a foot of prosodic poetry.

رِڪڻ: م. ترسڻ. بيھڻ. اٽڪڻ.
to stop, to cease, to rest, to stick, to falter, to stammer, to be closed, to be enclosed, to be hindered, prohibited.

رِڪڙُ: ڏ (ع) نماز ۾ گودڻ تي هٿ رکي جھڪڻ.
bowing the body by placing the hands on the knees in the Muslim prayers as an essential part of the same.

رِڪيپُ: ڏ (ع) رِڪبُ.
a stirrup, a saddle loop for the foot (for riding over a horse).

an importunate person, a naughty and indolent fellow.

رُڪھو: ٿ. گھڪو. رھڻ.

rub, chafe, scour, grate, friction, rubbing, attrition, abrasion.

رُڪھڙو: م. مھڻ. گھڪا ڏيڻ. مَلڻ. مائجڻ (ٿاڻو). رھڙڻ. گھوڙڻ (پنگ وغيره). چڻ. سختي ڪرڻ. سيڪڻ ڏيڻ.

to rub, grate, grind, abrade, scour, fret, excoriate, wear out. to burnish, polish, scour, cleanse. to grind (Indian hemp). to quarrel, punish, wrangle, beat.

رُڪھجي رھڻ: پيسجي رھڻ. تڪليف ھيٺ اچڻ. نقصان ھيٺ اچڻ.

to be rubbed, grated, grinded, abraded, excoriated. to come under loss, suffer loss, damage, sustain loss.

رُڪھڙو: ڏ. جھڙو. جھڙو. تڪرار.

quarrelling, litigation, wrangling, scrapping, contention.

رُڪھڙو جھڙو: ز. جھڙو جھڙو. تڪرار. فساد.

a quarrel, wrangle, contention, bickering, altercation, brawl, controversy, dispute, embroilment, fued, fight, fuss, fracas.

رُڪھڙو ڏيڻ: مھڻ ڏيڻ. گھڪو ڏيڻ. سيڪڻ ڏيڻ.

to rub, grate, rub down, grind, fret, punish, castigate, chasten, chastise, discipline.

رُڪھو: ظ. فقط.

just, only, merely.

رُڪھو پُڪھو: ظ. فقط اڪيلو. پڙو.

only one, single, sole, lone, one.

رُڪھڙو: ٿ. گرمي ۽ برھرا بند ٿيڻ سبب ساه جي مونجھه اُٻڻ. گھٽ.

sultriness, closeness, humidity, suffocation.

رُڪھو: ڏ. چھنباري شيءَ (ڪاٺي وغيره) سان چوڪ.

a prick with some pointed object, jab, puncture, stab, bore, drill, punch.

رُڪھا هٿن: چوڪرڻ ڏيڻ (چھنباري ڪاٺي ۽ سان). طعنا ڏيڻ. چھنباري شيءَ سان گھجو ڌڪ هٿن. نقصان پھچائڻ.

to punch, perforate, bore, drill, puncture, stab. to cause loss, damage.

present. to blame, accuse, charge, engage, employ (a servant).

رُڪھار: ص. سنڀاليندڙ. بچائيندڙ. محافظ.

a protector, a guard, a watch, saver, sentinel, watch, watchman.

رُڪي ڇڏڻ: محفوظ ڪرڻ. بچائي رکڻ. جمع ڪرڻ.

to keep away, save, preserve, to hold back, put aside, accumulate, store, to deposit, reserve, to put by, to leave.

رُڪو: ص. سُڪل. خشڪ. اٿيو. پاڇي يا ڳنڍڻ کان سواءِ (کاڌي). بي مزي. بي سواد. بد مزاج. بي مروت.

dry, plain, rough, harsh, unkind, stern, tasteless, unpalatable, distasteful, flat, flavourless, insipid, savourless. plain spoken, harsh, gruff, impolite, inconsiderate, apathetic, indifferent.

رُڪو جواب: ڏ. صاف جواب. انڪار.

plain refusal, denial, disallowance, rejection.

رُڪو سُڪو. رُڪو سُڪو: ڏ. بنان ڳنڍڻ. بنان گيم (کاڌي). اٿيو.

potluck, humble fare, simple-food, without fat, oil or ghee, fatless.

رُڪي سُڪي. رُڪي سُڪي: ٿ. اٿيو ۽ بنان ڳنڍڻ جي ماني. سادو کاڌو. idem.

رُڪوال، رُڪوالر: ص. پھريدار. محافظ. سنڀاليندڙ.

watch-keeper, watchman, guard, defender, shepherd, sentinal, sentry.

رُڪوالي: ٿ. حفاظت. سنڀال. چوڪيداري.

care, custody, watch, watch-and-ward, protection, keeping, caution.

رُگ: ٿ (ن) رُگ. نَس. نبض.

vein, nerve, an artery, tendon, sinew, fibre.

رُگ و ريشه: ڏ. اصل نسل. انعال.

lineage, deeds, acts, conduct.

رُگ: ٿ (ن) رُگ. نَس. نبض. عادت. هير. خصلت.

vein, nerve, an artery, tendon, sinew, fibre. habit, trait of character, quality.

رُگه سڃاڻڻ: عادت کان واقف ٿيڻ. طبيعت سمجهڻ.

to know about, in the knowledge of someone's habits, activities.

رُگه: ص. پٺيان لهجي پوندڙ. ججهه. ڳڳهه.

the smooth ambling pace of a horse, a coverlet made of cloth pieces, patches.

رنگي: ٺ. اڳئين مان لعليل هڪ رڀاڻو (جيڪا هنڌ بستري طور ڪم آڻي يا سٺو مغل مٿان وجهجي).

a bed spread or coverlet made of old-cloth pieces.

رمارڪ: ذ (انگ) راءِ- راپر.

remark, comment, observation, commentary, note.

رماڪ: ذ. دليو- ڌٽو. لڳي، وارو ڪوڙو آسرو.

deception, dupery, chicane, fraud, indirection, subterfuge, false commitment or pledge.

رَمال: ذ (ع) رَمَل جو حساب ڪندڙ، فال رهندڙ، ملي.

a diviner, one who can divine, foreteller.

رمانڊ: ذ (انگ) جوابدار کي جاج لاءِ حراست ۾ ورتل اجازت.

remand, the custody of an accused person (weather with police or to the jail), return to custody.

رَمائڻ: ذ. ڊوڙائڻ، گھمائڻ، ڦيرائڻ، پُٺائڻ- مُنجهائڻ، راند ڪڍائڻ، رنڊائڻ.

to cause to go, to slip off with anything secretly, pilfer, to run, to wander, ramble, play, recreation, fun, trick, gambit, gimmick, maneuver.

رَمَترو، رَمَترو: ص. گھمندڙ- گھمندڙ ڦرندڙ، هلندڙ، مسافر- واٽرو، سيلامي.

wandering, wanderer, rover, drifter, Rambler, roamer, rolling stone, sailor, visitor, way-farer, guest, caller, visitant, passanger, traveller, journeyer.

رَم رهمه: ٺ. سٺي بارش- هلڪو مينهن- پوند، جھڙ- جھڙالو.

pattering sound of rain, slow and mild-rain, drizzling, drizzle, cloudy-season.

رَمَز: ٺ (ع) اک يا ڀرڻ وغيره جو اشارو- مام، اهڃاڻ، راز، گھجه- پرلي، ڪيڏا، اٽڪل.

indication of eye or eyebrows, hint, symbol, secret, trick, mint, wink, riddle, allusion, tact, contrivance, device, a mystery, puzzle, conundrum, enigma, mystification, puzzlement, secret.

رَمَزِشَناس: ص. اشاري مان سمجهندڙ، هوشيار، چالاک.

sagacious, sage, wise, discerning, insightful, knowing, knowledgeable, perceptive, clever.

رنگ: ذ (سن، ف، رنگ) رنگ- ورن.

colour, dye, paint.

رنگاڻو: ٺ. ڪپڙي وغيره کي رنگ جو ڪم- رنگائي.

colouring the cloths, the job of a dyer, dying, an act of dying, painting.

رنگجڻ: مر. رنگجڻ، اثر چڙهڻ (صحبت جو)، مالا مال ٿيڻ.

to be coloured, dyed, painted, to be affected, habituated, become wealthy, affluent, rich.

رنگڻ: مر. رنگ ڏيڻ، رنگ چاڙهڻ، رنگڻ.

to colour, dye, paint.

رَلائڻ: مر. ملائڻ- گڏائڻ، گڏجڻ ڪرڻ، شامل ڪرڻ.

to mix, join, attach, include, admix, blend, amalgamate, commingle, fuse, intermingle, intermix, meld, merge, mingle.

رَلائڻ: مر. پَٽڪائڻ- اجايا ڇڪر ڪڍائڻ، ديردر ڪرڻ، اجايو هلائڻ.

to annoy, trouble, wander about, tease, vex, displease, afflict, agonize, crucify, excruciate, harrow, rack, torment, torture, try, wring.

رَليجڻ: مر. گڏجڻ ٿيڻ، ملي وڃڻ.

to get mixed, intermingled, admixed, blended, joined, become one.

رَلڪرو: ذ. ننڍي رنگي.

a small quilt or coverlet for a child's use.

رَگڻ: مر. گڏڻ، ملڻ، هلي- رَمڻ.

to mix, join, admix, go together, to wander about, ramble.

رَگڻ ملڻ: رلي ملي وڃڻ- گهاٽل مائل ٿيڻ.

to mix freely, to get merged, scialise, keep acquaintance.

رَلتو رَلتو: ص. خوش اخلاق- ڪلمڪ.

social, companionable, convivial, sociable, friendly, well-bred, cheerful, conversable, communicative, accessible, affable, genial.

رَگڻ: مر. پَٽڪڻ، ديردر ٿيڻ، اجايو گھمڻ ڦرڻ، ڇڪ ڪڍڻ، پريشان ٿيڻ، ڊوڙ ڪرڻ، وڃڻ.

to wander about (in search of anything fruitlessly), ramble, to stray, drift, range, roam, rove, straggle.

رَلو: ذ. گھوڙي جو وڃڻو پٽو، وڏي رنگي- گھوڙو.

رنجڻ: ذ گڏ ڪرڻ يا ڏوي کوٽڻ جو لوهي اوزار.

a chisel, a scraper for scraping up grass or digging a small hole.

رنجڻي: ٿ. ننڍو رنجو. راڌڪي ڪم جو هڪ اوزار.

a small chisel, a cobbler's paring knife, a wood-carver's hand tool.

رنجڻي: ٿ. رڙو. دانغن. چوپائي جو آواز (مينهن، ڍڳيءَ جو). هڪل.

a low, bellow, scream, lowing, screaming (by the cattle). calling out.

رنجڻي: ٿ. ڪم ۾ مشغولي.

occupation, engagement, working.

رنجڻي: ٿ. وڏي رڙو. رانڀاڻ.

bellow, scream, loud cry, screech, shriek.

رنجڻي: ٿ. ڪم ۾ لڳائڻ. مشغول ڪرڻ.

to engage in some job, assignment, work.

رنجڻي: ٿ. رڙو. دانغن ڪرڻ. وڏي آواز سان روئڻ. زور سان سڏ يا هڪل ڪرڻ. چڙياڻي جانور جو ڍڪڻ.

to raise hues and cries, screams, screeches, shrieks, bellows. to call out. bellowing of cattle.

رنجڻ: ٿ (ف) تڪليف. درد. ايذاءُ. سُور. ڏک. افسوس. غم. ڪاوڙ. غصو.

ڏم (ص) ڏڪوئل. ڪاوڙيل.

affliction, anguish of mind, anger, vexation, displeasure, distress, molestation, grief, agony, sorrow, suffering, pains, trouble, hardship, toil, inconvenience, offence, annoyance, disgust, grieved, suffered, annoyed, angry.

رنجڻي: ٿ. ناراض ٿيڻ. ڪاوڙجڻ.

to lament, grieve, or sorrow. take offence, be vexed, to quarrel, be angry, angered, raged.

رنجڻ ڪڻڻ: ٿ. پٽ ڪڻڻ. آه ڪڻڻ.

to suffer sorrow, pain, vexation. undergo sufferings.

رنجڻي: ٿ. مر (ف) آزار. ڏڪوئل.

to give pain, to distress, grieve, wound, to vex, annoy, molest, torment, irritate, bring suffering to, offend.

رنجڻي: ٿ (ف) ناراضگي. ائيٿٽ. ڏک. ڪاوڙ.

unpleasantness, offence, indignation, coolness, grief, annoyance.

skillful, adroit, dexterous, deft, nimble.

رمضان: ٿ (ع) هجري سال جو نائون مهينو (روزن وارو مهينو).

Ramadhan- the ninth month of Islamic/Hijra calendar, month of fasting.

رمق: ٿ (ع) ذري شيءِ. آخري پساڻ.

just a little, the least bit, the smallest quantity. the remains of life or of the spirit, the last breath or gasp.

رمق: ٿ. ذ (ع) ليڪن ۽ انگن وسيلي گڻجڻ جون ڄاڻڻ جو طريقو.

foretelling by figures, geomancy, drawing omens from dice, a guess, divination.

رملي: ص. رمال. اٽڪل باز ڏڪائي.

a diviner, conjurer, magician, sorcerer, seer, soothsayer, guesser.

رمق: م. گهمڻ. هلڻ. پसार ڪرڻ. وڃڻ. هلڻ. ڪسڪڻ. پٽڪڻ. راند ڪيڏڻ.

to go, range, move about, wander, play, roam, to turn, to go, to enjoy, delight in, luxuriate in, to indulge in delightful or playful activities.

رمشي: ٿ. سڄي موهيندڙ عورت. (ص) خوبصورت. سڄي. هلاڻي.

a charming woman, beautiful, handsome, a graceful walk.

رموز: ٿ (ع) رمزين.

signs, indications, winks, hints, secrets, symbols.

رمي: ٿ. رت ڪيڏڻ جي سڳي.

a cup for cupping or drawing blood.

رن: ٿ. عورت. مڙس مري ويل عورت. بيوه.

a widow, widowed woman.

رناپڻ، رنابو: ٿ. رنڙ ٿيڻ جي حالت. ڏهاڳ.

in the condition of being a widow, widowhood.

رنبا: ٿ. ٻيڇو هڻڻ. روئيو.

transplanting, hoeing, transposing.

رنجڻ: م. سلو هڪ هنڌان ڪڍي ٻيءَ جاءِ تي هڻڻ. روئيو ڪرڻ (سارڻ).

بصر، بڪر وغيره ٻيڇي جي وهر ڪرڻ). ڦٽڻ. ٻوڙڻ (مٽيءَ جا).

to transplant a plant, to hoe, clean about the roots of a plant, loosen the earth.

tion, prohibition.

idem.

زندان: مر. رخنو و حلق- رنبد. روکش. ترسان- سیزائش.
to interrupt, stop, thwart, block, clog, obstruct,
occlude, cease, desist, halt, bar, barricade, resist.

to be stopped, interrupted, thwarted, blocked,
choked, obstructed, desisted, halted, barricaded,
resisted.

رُتْبُكُ: ث. اِتْكَ - اِتْكَارُ: رُكَاوْتُ، سِيَّوْبٌ، يَحْكُمِي.
obstruction, interruption, stoppage, suspension,
intermission, obstacle.

رَبَّنَا: م. روكن - جملہ - اٹك؛ كرڻ. ترسانن - سڙائڻ. پيڪري وجهڻ.
رخنوجھڻ.

to obstruct, stop, interrupt, thwart, block, clog,
cease, desist, halt, bar, barricade, resist.

رُذَيَّةٌ: ث. كَسِيَّةٌ. نَاجِيَةٌ.
a prostitute, whore, harlot. a dancer, a dancing-girl.

وَرْدِيْزَارُ: م. رنديں سان زنا كندڙ. عياش. بدڪار.
whoremonger, rake, wicked, immoral, reprobate,
vicious, sinful, evil.

رَوْبِيَايِي: ث. رنن سان زناڪاري، عياشي، بدڪاري.
whoremongering, adultery, fornication.

وَنُفِذَ: ص. پُر زحمت۔
bachelor, unwed, unmarried, single, lone, alone.

رَبِّيْو: ذ. ثَلْعَانِ وَتِلْ سَت.
a rough-spun yarn, thick yarn.

زَیَا رَوَلَد: کچھ مان گندیون کڈ، ٿلھي رٿيل ست مان گنديون کڍ.

to cleanse the cotton of refuse, to improve the condition of the rough-spun yarn.

وَتَرْتَهُ رَنْزِي: ث. مَرَّس مَرِي وَيِل (عورت).
a widow, widowed.

رَتَّقَ: ص. زال مَرِي وَيَل (مرد). چَرَو.
a widower, alone, lonely person.

رئس: ٺ (انگ) ڊوڙ ڪرڪيٽ راند ۾ وڪيٽ جي هڪ پاسي کان پئي

رَنْجُورُ: صر. {ف} غمگین۔ ڈکویل، بیمار۔

sick, afflicted, ill, distressed, painful, sickly,
grieved, troubled, sorrowful, sad, infirm.

رنجوری: ص. ذکریل. بیمار. رنجیده.

affliction, anguish, sickness, grief, sorrow, pain.
one in pain.

رَنجیدگی: ث (ف) رنجش - دُک، کاوڑ۔

displeasure, vexation, sadness, offence.

رَنْجِيدَه: ص (ن) غَمْگِينَ، مَلُول، اُداس، ناراض، بيزار.

sad, grieved, afflicted, offended, displeased, sorrowful, vexed, chagrined.

رنجہ گنجہ: ث. کلکل۔ گمپی۔ کتفت۔ بیماری۔ آزار۔
affliction, ailment, pain, suffering, agony, dis-
pleasure, trouble, hardship, inconvenience, grief,
sorrow.

رَنَدُ: ذ. جَعْفَرُ - رَهْزُ (سِحِّي يا ذَاتو كي). پَكِي زَمِين مان گُس - پِيجَرُو.
رات دڳ.

rubbing, rubbed (a coin etc), path, footstep, road.
passage, way.

رُئِدَن مِر رُولَن: رُولَی مِر وَجھَن- دِرِیڈر کرل. تَکْلِیفُون دِیخ.
to bring to grief, sorrow, affliction, to grieve, put
to inconvenience, trouble, offence, torment, irri-
tate, distress.

رند: ص (ف) آزاد، چرواڳ، بيمروا، جنهن شخص جو ظاهر عيبدار ۽ باطن سُوءِ حال، شرابي، صوفي.

free, liberated, careless, heedless, drunkard, debauched, free-thinker, intoxicated.

رندي؛ ث. آزادي- چٽواڳي. ضابطن پابندين کان بي تعلقي يا بيبراهي.
debauchery, fraud, trickery, free-thinking, booz-
ing, boldness.

رَمَدُّ: م. جَلَّ. رندوهشی صاف کردن.

to pass the plane (over); to plane, to level, make smooth.

رُندو: ذ (ف) را یکی کم چو هک اوزار.

a carpenter's plane, rasp.

رَنَدَلُو: ذ. رَدَلُو - بورجیخانو.

a kitchen, cookhouse,

رَبِّهِ: ت. اُتکا۔ رنڈک۔ رخنو۔ جھل پل۔

interruption, obstacle, stoppage, break. preven-

to show, display, to produce a result, show the result, consequences or the final outcome, to teach (someone) a lesson.

رنگ ریح: رنگ جو اثر معالجہ: نفاشور قیہ، رونق اچن۔

to take colour, change the colour. become a laughing stock. to be merry.

رنگ کرڙو: نمونا کرڙو. تماشو کرڙو. خوشي کرڙو.

to show, display, to be happy, enjoy, enjoyment, sport.

برنگ بر پنگ: محاوره، خوشی و مرخلل، شک بردگی، آزار بر مصیبت.
(of sport etc) be spoilt, to be afflicted with bad-luck.

رنگ و بوی: م.، روئی. شان شوکت.

pomp and show, revelry, prestige, state and status, stature.

رُنگ، رنگارنگی: ث. وزن کان و دیک گھر- سرائی- رونگ، رنگارنگی.

addition, something in addition to what is due or could be given. colourful, of various colours, various, diverse, variegated, parti-coloured, motley.

رنگارنگ: ص (ف) تسمین قسمن رنگن جو. طرحین طرحین. رنگین.
colourful, various coloured, motley, of many colours, variegated, multicoloured, parti-coloured.

رنگاوت: ٹ. رنگاوت (کپڑی تہ).

(of cloth) to colour, colouring, dying, painting, hueing.

رنگائن: پر، رنگ چڑھائیں۔

to cause to be coloured or dyed or painted, to get
(a thing) coloured.

رنگاڻي: ٺ. رنگڻ جي اجرت. رنگاوت.

the charges for getting (something) coloured, dying charges, painting-cost, the price paid for colouring.

ونگ ٻرنگ: ص. جدا جدا ونگڙ وارو. رنگين. گھڻن قسمن جي رنگڙ وارو.

of various colours, of diverse kinds or sorts; various, diverse, variegated, parti-coloured, motley.

رَنگت: ث. رنگ۔ رگی۔ صورت۔ روپ۔ حالت۔

colouring, colour, dye: tint, hue, complexion.

پاسي تائين پور.

a runs (in cricket one single round between the wickets).

رَنگ: ذ (ف) وَرَن- رگ، نمونو- طرز- ڍنگ، رنگدار ووغن. ڪنهن به قسم جو آتو يا ٻورو (جنهن سان ڪپڙو وغيره رنگجي). رَينَ- سڻائي. حال- ڪيفيت، خوشي، تماشو- ڪيل، ناس برحڪم وارو رنگ- تَرپ.

colour, colouring matter, pigment, hue. fashion, style; character. nature: mood, manner, method. coloured print. any kind of flour or powder (for colouring cloth etc). freshness, bloom. state, condition. entertainment, amusement, merriment. pleasure, enjoyment. pomp and show. trump (in cards).

رنگ آمیز: ص. رنگ ملایند، رنگین.

mixer of colours, coloured, of various colours.

رنگ آمیزی: ث. نقاشی. رنگینی. لطافت۔ مزو۔

colouring, painting, colourfulness, elegance,
softness, flavour.

رنگ اڈامی: رنگ قش، رونق ختم تیر،

fading, to lose colour, to fade, to become pale, discoloured. besmeared, blurred, smeared, soiled, stained, tarnished.

رنگ بدلش: رنگ متاثر: نمونو بدلائل:

to change colour, to change (one's) manner, to be
fickle, to change the outward appearance.

رنگ پیدا کرو: نئون رنگ اختیار کرو.

to change or adopt a new appearance, aspect, look.

رنگ جمالی: اثر کرک، رونق کرک، مزو پیدا کرک.

to be effective, to engage in amusement, entertainment, pleasure, merriment, enjoyment, revelry, pomp and show.

رنگ چڑھن: رنگ جو اثر تین، رونق پر اچن، مستی، پر اچن.

be dyed, be painted, to engage in merriment, revelry, pleasure, be intoxicated,

رنگ دسج: تماشو دسج، حالت تي نظر ڪرڻ.

to witness the splendour, to examine the state (of), see the result (of), to keep an eye (on), to review (condition).

رنگ ڈیکارڈ: تماشو ڈیکارڈ، حالت ڈیکارڈ، اثر کرڈ، مزو چکارڈ۔

luptuous.

رنگين: ص (ن) رنگن وارو. رنگ برنگ.

coloured, colourfull, multi-coloured, variegated, parti-coloured, decorated.

رنگين مزاج: ص. عياش. خوش طبع.

lively, gay, jovial, fond of gaiety, rake, voluptuous, dissolute.

رنگيني: ث (ن) سڀڻائي. خوبصورتِي.

colourfulness, ornateness, beauty, prettiness, loveliness, charm.

رنگم چنگد: ث. سور يا بيماري جي ڪڏڪ. گهي.

crying, complaining, fretting (out of sickness or by a child).

رَنوؤ: ص. رَنو (مرد). (ث. رَنوؤ).

widower.

رَنِي: ث. ڏهاڳو. بيوه (عورت).

widow, widowed.

رَنؤ: ذ (سن. رَن) لڙائي. جنگ. جنگ جو ميدان. سَچ. ويراني. رُج. بيابان. صحرا.

battle, war, combat, fight, conflict, battle-field, desert, waste, wilderness, desolation, destruction, wasteland.

رَنؤ ٿيڻ: ظنم ٿيڻ. اندير ٿيڻ.

to suffer agony, cruelty, affliction, suffering, distress, dolor, misery, passion.

رَنؤ ڪرڻ: ظلم ڪرڻ. اندير ڪرڻ. سَچ ڪرڻ. تباهي ڪرڻ.

to inflict suffering, agony, cruelty, pain, distress, misery, to destroy, annihilate, decapitate, decimate, demolish, dismantle, dynamite.

رَنؤ ۾ دلائل: دريدر ڪرڻ. دغا ڪرڻ.

to cause distress, agony, colour, misery, suffering, to cheat, defraud, decept, swindle.

رَنؤ چوڻ: ث. ڳالهه ٻولڻ. وندر واري گفتار. آهستي ڳالهه ٻولڻ. چوڻگار.

dialogue, conversation, colloquy, confabulation, pleasure, chit chat, sweet sound.

رَوو: ص (ن) هلندڙ (جنهن راهرو، تيزرو وغيره). (ذ) رهڪرو. رَوِ اڳرائي. زيادتي.

continuing, flowing, in a flow, going, passing,

form, plan, design, condition, appearance, showing.

رنگدار: ص. رنگين. خوشنما.

colourfull, coloured, lovely, charming, splendid.

رَنگ ڏنگ: ذ. طور طريقو. هلي چلي. چال چلت.

kind, sort, method, manners, mode, system, way, vogue, trend.

رَنگروٽ: ذ (انگ) نئون پر تي ٿيل سپاهي. سيڪڙوٽ (ملازم). ناتجربڪار.

apprentice, recruit, novice, beginner, freshman.

رنگ روپ: ذ. سونهن سوييا.

form, appearance, character, bright complexion, bloom, beauty, nature.

رنگ روغن: ذ. ڪمانگري يا نقاشي.

painting, decoration.

رنگريز: ص (ن) رنگ ڇاڙهندڙ (ڪپڙي تي) - نيروئي.

a dyer.

رَنگساز: ص (ن) رنگ ٺاهيندڙ. رنگ ڏيندڙ. ڪمانگر.

a painter.

رَنگسازِي: ث (ن) جاين وغيره تي رنگ ڪرڻ جو ڪم. چٽسالي. نقاشي.

painting, dyeing, colouring, decoration.

رنگ محل: ذ (ن) بادشاهن يا اميرن جي عيش ڪرڻ جي جاء.

festive place, banquet hall.

رَنگڻ: م. رنگ ڏيڻ. رنگ ڇاڙهڻ. چٽ ڪيڻ. رڱڻ.

to colour, stain, dye, tinge, paint.

رَنگڻ: م. روڻ (ٻار). هروقت روڻ (ٻار). لاڳيتو گھرنورون.

a child who is not satisfied and goes on crying for more and more, quarulous, irritating, troubling.

رَنگِي: ص. رنگين. سڻن رنگن وارو.

colourfull, coloured, variegated, multi-coloured, decorated.

رَنگيل: ص. رنگ چڙهيل. رنگين. اثر ۾ آيل.

idem, affected, interested, implicated, involved, afflicted.

رَنگيلو: ص. ترزو. ملڪي طبيعت وارو. عياش. (ث. رَنگيلي).

envious, despicable, ignoble, rake, dissolute, vo-

روالور: ڏ (انگ) چرخي، وارڊ پستول.
revolver, a pistol with revolving cylinder, a hand-gun.

روان: ص (ف) جاري، وهندڙ، هلندڙ، چالو، تيز، تڪر (اوزار)، آس پڙهڻ جو نمونو.

running, flowing, current, of the present time, sharp (instrument), reading fluently, smoothly.

روان ڪرڻ: چالو ڪرڻ، هلائڻ، جاري ڪرڻ.
to start, to set going, to make current; to cause to flow, to spill, shed; to supply, to send, despatch, forward.

روان دوان: ڏ (ف) چالو، هلندڙ، وهندڙ.
running, flowing, current, moving, fluid, fluent, running or flowing smoothly.

روانگي: ڏ (ف) وڃڻ، آسڻ، مرڪلڻ، ڪڍڻ، نڪالڻ.
departure, going away, passing, travelling, setting out, despatch, forwarding, throwing, clearance.

روانو: ص (ف) روانو، ويندڙ، هلندڙ، ويل، مرڪيلڻ.
going, departing, setting out, despatched, sent, consigned, forwarded.

روانو ڪرڻ: مرڪلڻ، آڻائڻ.
to despatch, send, consign, forward.

روائي: ڏ (ف) وهڪرو، تيزي، سلسلو.
going, proceeding; course; running; currency, flowing, flow, flux, effusion, fluency, reading, briskness.

روايات: ڏ (ع) "روايت" جو جمع، ريتيون، رسمون.
customs, beliefs, traditions.

روايت: ڏ (ع) ٻئي جا چيل لفظ بيان ڪرڻ، ٻئي جي ڳالهه جو نقل بيان، ذڪر.

to repeat the words of someone else, to quote, relation, recital, narration, narrative, tradition.

رويه: ڏ (ف) لومڻ، (ص) بزدل.
a fox, chicken-hearted, weakling, numby-pamby, sissy.

روباھي: ڏ (ف) دغايازي، مڪاري، بزدلي.
foxiness, cunning, artfulness, trick, wile, stratagem, deceit, evasion, subterfuge.

current, aggression, assault, attack, offense, onset, onslaught, pugnacity

رَو ڪرڻ، رَو ڪڍائڻ: اڳرائي ڪرڻ.
to commit aggression, to assault, attack, assail, beset, strike, storm, fall on, fall upon.

رَو: ڏ (ف) رَو، صورت، شڪل.
face, countenance, appearance, aspect.

رَو: ڏ (ف) جائز، مباح، درست، واجب، (ص) هلائيندڙ، پورو ڪندڙ (مرڪب لفظن جي آخر ۾ ڪم اچي، جنهن "حاجت روا، فرمان روا وغيره).
lawful, right, equitable, reasonable, admissible, allowable.

رَوائي: ڏ (ف) پورائي، تڪميل (جنهن حاجت روائي وغيره).
help, assistance, aid, comfort, hand, lift, relief, succour, support.

رَوابطو: ڏ (ع) "رابطو" جو جمع.
connexions, connections, relations, contacts.

رَوات، رَوائي: ڏ (ف) لوھ کي گسائڻ جو هڪ فولادي اوزار (ٻه قسم: ٽڪوري، سونهڻ).

a file, rasp.

رَواج: ڏ (ف) رسم، ريت، دستور، هلي چلي.
custom, manner, currency, prevalence, usage, use, practice, fashion.

رواجي: ص. رسمي، معمولي، عام، چالو.
current, in demand, customary, ordinary, usual, in vogue, in fashion.

رَوادار: ص (ف) درست سمجھندڙ، طرف ڪندڙ، پاسو ڪندڙ، حمايتي.
an approver, consenter, seconder, defender, protector, supporter, helper.

رَواداري: ڏ (ف) پاساخطري، طرفداري، حمايت، لحاظ، مروت.
aiding, approbation, approval, benediction, blessing, favour, defence, protection.

رَواز: ڏ (ف) رواج، آجائي ڳالهه، هڪ طرفي ڳالهه.
partiality, favouring, leaning, custom, manner, prejudice, bias, one-sidedness.

رَوازي: ص. رباڪار، متناقض.
partial favouring, one-sided support, partiality, leaning, bias, bent, inclination, lurch, penchant, predilection, proclivity, propensity, sentiment, tendency.

روح پٽڪو، روح راءِو: ذ. وڏي آواز سان گھڻو روڻڻ. دانھون ڪرڪون.
حل حشر.

idem.

روح: ذ. هڪ قسم جو جابلو جانور.
the painted or white-footed antelope.

روحي: ث (ف) روزي، روزي، روزي، روزي، روزي.
livelihood, subsistence, daily food, means of sustenance, comestibles.

روح: ذ (ع) ساء، ست، جوهر.
soul, life, spirit, essence, the reality, heart, the vital principle, the breath of life.

روح اٽڪڻ: دل ٿيڻ. دل ٽٽڻ. انتظار ٿيڻ.
falling in love, be captivated, to await, expect, wait.

روح ٿيڻ: دل ٿيڻ. خواهش ٿيڻ. سڌ ٿيڻ. مرضي ٿيڻ.
to feel for something, have heart on something, likeness for something, to wish, desire, covet, crave, want.

روح تنگيڻ: انتظار ٿيڻ. مڪ ٿيڻ.
to await anxiously for someone, to expect anxiously, to have love or craving for somebody.

روح پرواز ڪرڻ: پناه نڪرڻ. فوت ٿيڻ.
to die, the soul or life to quit (the body), life to depart.

روح ٺرڪڻ: ساه وڃڻ. جيئرو ڪرڻ. جوش پيدا ڪرڻ.
to bring to life, restore to life, revive, to show zeal, eagerness, keenness.

روح قبض ڪرڻ: ساه ڪڍڻ. مارڻ. ڊيڄارڻ.
to take life, to kill, to extract the essence of, to bring fear on someone.

روح الله: ذ (ع) حضرت عيسيٰ عليه السلام جو لقب.
Jesus Christ; (with Christians) the Spirit of God, the Holy Ghost.

روح القدس، روح الامين: ذ (ع) حضرت جبريل عليه السلام.
the angel Gabriel, the Holy Ghost, the Holy spirit.

روحاني: ص. روح سان تعلق رکندڙ. مقدس.
spiritual, pertaining to spirit, sacred, holy.

روڙو: ط (ف) آمهون سامهون. منهن مقابل.

in front of, before, in presence of, face to face, against, opposite.

روڙڪاري: ث (ف) شوائي- پيشي. ڪنهن جي اڳيان ٿيل ڪاروائي.
فيصلي جي لکيت.

proceeding (of a cause), a record (in a cause), a warrant, an order, a communication addressed by an official to an equal, a copy of the decision in a cause or court matter.

روٽ: ذ. ٿلعي ماني. مني ماني. نذر ڏيڻ لاءِ ماني. 'غوث' جي پانديون جي ماني.

a thick bread, a bread prepared esp. for serving the visitors or the pilgrims, sweet-bread, a sweet-loaf.

روٽلو: ث. ٿلعي ماني. ڍورو.

idem.

روٽي: ث. ماني. ڊبل روٽي.

bread, a cake of bread.

روٽي: ث. سوپاريءَ جو هڪ قسم (جيڪا سخت ٿئي).
a kind of betal-nut, a very hard kind of betal-nut.

روپ: ذ. چاندي.

silver.

روپ: ذ (سن) صورت- شڪل- چهرو. طرز- ڍنگ- سونهن- حسن- روڻڻ.
جلو، چاندي.

appearance, form, shape, style, way, mode, beauty, elegance, grace, natural state or condition, case, splendour, freshness, silver.

روپ مٽائڻ: شڪل بدلائڻ. ڊول ڦيرائڻ. چمڙا پوڻ ڪرڻ.
to transform; to assume the appearance or the character, to personate, to pretend to be, to represent.

روپو: ص. چانديءَ جو- چانديءَ جهڙو.
of silver, made of silver, like silver, silvery.

روپوش: ص (ف) لڪل- مخفي- گجهو. ويس بدلائي پيگل- مفروڙ.
concealed, secret, hidden, absconding, hiding the face, escapee, underground, personating, pretender, outlaw.

روچ: ذ. روڻڻ- ماتر.
crying, weeping, lamenting, wailing.

روڙ: ٺ. ٽڪي ٻوڙ اُمالڪ ٻوڙ اُٺاڙ (گڏو وغيره جي).

a sudden flight, sudden leaping, the cry of a fox.

روڙ: م. وڻ يا ٻوٽي جا پن يا ٿر ٽاريءَ مان مٽ سان ڇڪي جدا ڪرڻ.

to strip off the leaves of a branch of a tree or a bush.

روڙو، روڙهو: ڏ. ڳٽيو (ڪنهن چيز جو، مثلاً اُمل وغيره جو). پٺوڙو ڳٽيو. زنب بهڻ.

a lump (of opium etc), a stone, a brickbat, a clay-fragment.

روڙو: ص (ڍاڻڪي) سُڙ - عمڙو، پلو، نيڪ (ٺ) روڙي.

good, beneficial, favourable, appropriate, innocent, pure, virtuous, righteous.

روڙ: ڏ (ف) ڏينهن - يوم. هڪ ڏينهن جي اجرت (ظ) روزانو - ڏهاڙي.

a day, daily wages, hire or wages for a day, every day, daily.

روڙ آڦرڻ: ظ (ف) روزانو وڌندڙ - ڏينهن ڏينهن وڌندڙ.

increasing day by day, beneficial, advantageous, ever increasing, progressing.

روزانو: ظ (ف) هر روز، هميشه - سدائين.

daily, day by day, all the time, everyday, each-day, diurnal.

روز اُٿست: ڏ (ف) آدم جي پيدا ٿيڻ وارو ڏينهن (جڏهن خلقت جي

روح جو خالق (خدا) سان وعدو ٿيو هو).

the first day, the start of humanity in the world, the day of inception of man on earth (or paradise).

روز هر روز: ظ (ف) ڏينهن ڏينهن، هر ڏينهن.

daily, every day, constantly, always, continuously, each day.

روز جزاء: ڏ (ف) آخري ڏينهن - قيامت جو ڏينهن.

the day of judgement, doomsday.

روز روز: ظ (ف) ڏهاڙي - روزانو - هر روز.

daily, each day, every day, constantly, always.

روز روشن: ڏ (ف) ڏينهن - صبح.

the day time, the time of sun-light, broad day-light.

روزگار: ڏ (ف) پست گذر، نوڪري، ڌنڌو، ڪمائي، پرهيو.

earning, livelihood, employment, service, business, vocation, occupation, calling, trade, profes-

روحانيت: ٺ. روحاني قوت، باطني قوت.

spirituality, relating to the spirit or sacred matters, spiritual power.

روح افزا: ص (ف) دل کي فرحت ڏيندڙ.

exhilarating, invigorating.

روح پرور: ص (ف) دل کي جياريندڙ يا سگهو ڏيندڙ.

idem.

روح رُچندو: ص. دل گهريو - دل پسند - دل کي وڻندڙ.

soul-satisfying, lovely, appreciable, charming, likeable.

روح روان: ص (ف) دل کي تحرڪ ۾ آڻيندڙ، دل کي ڇڪ ڪندڙ، پسند

آيندڙ - وڻندڙ.

stimulating, exciting, attractive, pleasing, amiable, charming.

روڙو: ڏ (ف) ندي، درياءَ.

a river, stream, a torrent, a canal.

روڊپارو: ڏ. ڪاري (جتي گهڻا درياءَ وهي اچن).

a place abounding in rivers, streams, torrents, channels.

روڊاد: ٺ (ف) بيان، ڪارروائي، ماجر.

account of circumstances, statement (of a case), proceeding, record (in a case); account, narrative, report.

روڏن: ڏ. روڄ - ماتر، واويلا، روڄ پٽڪو.

weeping, wailing, lamentation, crying.

روڏو: ڏ (ف) آنڊر، سڪل آنڊي جي تند (جيڪا ڪنهن ساز ۾ وڃي).

intestines, catgut, a gut, a bowstring; the string of a musical instrument.

روڏو: ٺ. وارن لٿل مٿو - گنج - نورو.

baldness, bald head, shamed head.

روڏو: ص. مٿي ڪُڙيل - نورو - گنجو. (ڏ) اُٺ، پڪي، جو هڪ قسم.

with head duly shaved, hairless-head, camel, the weaver bird.

روڏو: ڏ (انگ) رستو - سُرڪ.

road, way, thoroughfare, highway, avenue, boulevard, street.

روڙ: ٺ. وڻ يا ٻوٽي مان پن ڪڍڻ.

to strip off leaves from a tree or a bush.

سج لئي تائين نه ڪا شيءِ کائڻ نه پيئڻ.
to fast, to keep a fast.

روزيدار: ص. روزا رکندڙ. جيڪو روزي سان هجي.
fasting, one who fasts.

روزي: ث (ن) رزق- چوڻ. روزگار- پورهيو.
provision, daily food or portion, sustenance,
daily work, employment, means of subsistence,
wages.

روزي وسان: ص. رزق ڏيندڙ- چوڻ ڏيندڙ پروردگار.
the giver of daily bread (an epithet of God).

روزينو: ذ (ن) روز جي اجرت- ڏهاڙي.
daily wages, daily pay, daily allowance, a stipend
per day.

روسياء: ص. منهن ڪارو. گنهگار. بدچال.
disgraced, infamous, criminal, unfortunate. one
whose face is blackened, disgraced person.

روسياهي: ث. ڪار منجھائي. ذلت. رسوائِي. بدنامي.
blackness in the face. disgrace, dishonour, infamy,
notoriety.

روش: ث (ن) چال- هلت. ڍنگ. نمونو. عادت. رسم. شڪل شيءَ- اوصاف.
mode, manner, behaviour. fashion, style, habit,
practice, custom, rule. features, lineaments, way.

روشن: ص (ن) چمڪندڙ- منور. بهڪندڙ. برندڙ. چٽو. صاف. ظاهر.
manifest, conspicuous, shining, bright, illuminated.
splendid, luminous, clear, evident, visible,
apparent.

روشن ڪرڻ: چمڪائڻ. ٻارڻ. ظاهر ڪرڻ.
to polish, brighten, burnish, cause to glitter. to
kindle, burn, to bring to light, make manifest.

روشن دماغ: ص. عقلمند- سياتر- ڏاهر.
broad minded, intelligent, rational, logical, rea-
sonable, sensible, sound, sage, sagacious,
bright, brilliant, clever, sharp, smart, quick-
witted.

روشناس: ص (ن) واقف- ڄاڻ سڃاڻ.
known, acquainted, familiar, intimate, friendly,
confident.

روشناسي: ث. واقف ڪاري. ڄاڻ سڃاڻ.
acquaintance, familiarity, intimacy, friendliness.

sion, metier, labour, work.

روزگار ڪرڻ: نوڪري ڪرڻ. ڏندو ڪرڻ. پورهيو ڪرڻ. پيٽ گذر
ڪرڻ.

to engage in earning, employment, to work,
serve, earn livelihood, take on a profession, oc-
cupation, calling, trade.

روزِ مَحشر: ذ (ن) قيامت جو ڏينهن.
the day of resurrection, doomsday, the day of
judgement.

روزمره: ط (ن) روزانو- ڏهاڙي. هر ڏينهن.
daily, every day, always, each day.

روڙن: ذ (ن) دري- ڳوڙي. روشنڊان وارو سوراخ.
a window, an aperture, a ventilator.

روزنامو: ذ (ن) روز جي ڏيئي لکڻ جو ڪتاب.
a day book, diary, account book, journal, a jour-
nal of daily transactions or expense.

روزنامو: ذ (ن) روزاني اخبار.
a daily newspaper.

روزِ نجات: ث (ن) چوٽڪاري جو ڏينهن.
the day of judgement, the day of resurrection.

روزو شب: ط (ن) رات ڏينهن.
day and night, always, constantly, continuously.

روزو: ذ (ن) روزه (روزه) دين اسلام جي فرض مطابق اُسر کان وٺي سج لھڻ
تائين نه کائڻ نه پيئڻ. فاقو.

a fast-day, fasting, lent, a fast: according to Mus-
lims a fast day of dawn to dusk.

روزائتو: ص. روزي سان.
fasting, one who fasts.

روزو پڇڻ. روزو ٽوڙڻ: روزي ۾ کاڌو يا ڪابه شيءِ کائڻ. وعده
ٽوڙڻ. عادت پڇڻ.

to break a fast before time, to break a habit, to
break a pledge.

روزو ڇوڙڻ. روزو ڪولڻ: سج لٿي کان پوءِ مقرر وقت تي ڪا شيءِ
کائي روزو ختم ڪرڻ.

to break a fast, to end a fast.

روزو رکڻ: دين اسلام جي مذهبي فرض موجب پرييات کان اڳ مقرر
وقت تي کائڻ. مقرر وقت ۾ کائڻ پيئڻ ختم ڪرڻ ۽ سڄو ڏينهن ويندي

روشنائي: ٺ. سوڃرو، چمڪو، جوت.

light, brightness, splendour, glow.

روشنڌان: ڏ (ٺ) جاءِ جي دري يا جاريو جنهن مان روشني اندر اچي، يا درنهن ٻاهر نڪري.

ventilator, an opening on the hight or just below the roof (for foul air or smoke to leave quickly and easily).

روشن ضمير: ص (ٺ) عقلمند، دل جي ڳالھ سمجهندڙ، ڪشف جو صاحب.
discerning, wise, insightful, knowing, knowledgeable, perceptive, sagacious, sage.

روشنِي: ٺ (ٺ) نور، جوت، سوڃرو، چمڪو، رونق.

light, brilliance, brightness, splendour, illumination, the brightness or clearness (of vision), sight.

روغن: ڏ (ٺ) تيل، شپ، رنگ.

varnish, lacquer, polish, oil, grease, butter, fat, clarified butter or ghi, colour.

روغني: ص، تيل وارو، شپو.

greasy, oily, buttery, fried in butter, prepared in oil or fat, containing fat or grease.

روڪ: ٺ، منع، جھل، آڏ، اٽڪاءُ، رنڊڪ، بند، ٽيڪ، روڪو، تندي.

stop, restraint, let, hindrance, obstacle, bar, barrier, interruption, stoppage, prevention, checking, a check, detention, impediment, stay, support, screen, shelter, cash, ready-money.

روڪ ٽوڪ: ٺ، جھل پل، منع، بندش.

obstruction, resistance, shelter, let and hinderance, obstacle, opposition, resistance, challenging, calling in question.

روڪ: ص، روڪو، نقد، موجود (پيسو).

in cash, ready-money, available funds or investment.

روڪاوٽ: ٺ، رنڊ، اٽڪاءُ.

obstruction, hinderance, obstacle, resistance, challenge, check.

روڪو: ٺ، تندي، حاضر پئسا.

in cash, ready-money, available funds.

روڪو: ص، نقد، حاضر رقم، (ط) هڪير تڪير، بروقت.

idem. ready, on time, within-time.

روڪڻ: م، جھل، منع ڪرڻ، آڏ ڏيڻ، ترسان، بيهارڻ، بند ڪرڻ، بچائڻ.

سٺيائڻ

to stop, prevent, restrain, hinder, detain, check, obstruct, check, arrest, challenge, prohibit, impede, retard, baulk, interrupt, intercept, interdict, forbid, suppress, oppose, resist, coerce, to hold, withhold, forestal, retain, parry, guard, to preserve, protect, screen, cover, to shut close, block, fend.

روڪي ڇڏڻ: منع ڪرڻ، جھل، بند ڪرڻ.

idem. to stop, restrain, detain, impound.

روگردان: ص (ٺ) مٽن مٽيندڙ، ڀڃندڙ، منحرف، انڪاري.

to turn aside (from), turned or altered, changed, inverted, crooked, oblique, a rebel, an apostate, a renegade, traitor, revolter, insurgent, mutinous, rebellious, refractory, defiant, seditious.

روگرداني: انحراف، انڪار، بغاوت، نافرمانِي.

refusal, rebellion, rejection, apostacy, crookedness, insurrection, sedition, revolt, defiance, mutiny, resistance.

روگ: ڏ (سن) روگ، بيماري، مرض، آزار، وبال، جنگال، رت پيون، قته مان وهندڙ گند.

sickness, disease, defect, malady, nuisance, vexation, pus, matter.

روگي: ص، بيمار، مريض، گدلو، ڪنو، سست.

sickened, diseased, maladiious, sickly, ill, ailing, unwell, ugly, faulty, sluggish, inactive.

رول: ص، اجاير رُلندڙ، رولاڪ، هڪ هنڌ ٺڪ ڪري نه وهندڙ، اجايا ڌڪا کائيندڙ، آواره، رولو.

a vagabond, vagrant, idler, bum, canter, derelict, drifter, floater, hobo, piker, roadster, tramp, trumper.

رول: ڏ (انگ) قاعدو، ظابطو، حڪم موجب دستور، ليڪن ڪڍڻ لاءِ گھوٽيل گول کائي.

a legal provision, a rule, sub-rule, a ruler (of wood) for ruling lines.

رول پين: ٺ، پينسل.

a pencil.

رولڙو: ڏ، گھوم، چڪر، ڦيرو، دريڊري، جاڳوڙ، ڪشائو.

a whirlwind, revolution, change, alteration, con-

sighted, dim-sighted.

روڻ رُون: ٿ. روڻ جو آواز. سارنگي يا گز سان وڃائڻ واري ڪنهن ساز جو آواز.

the hum or brr of weeping, humming of a musical instrument.

روڻشو: ڏ. تماشو. بازي يا ڪيل جو نظارو. ڪل خوشي واري وندر. enjoyment, merriment, sport, fun, gaiety, mirth, hilarity, jocularly, festivity, reveling, revelry.

روڻو: ٿ. (ع) چمڪو. سينگار. ٺاه. جورو تازگي. شادابي. آبهادي. سھڻائي.

complexion, colour, beauty, elegance, splendour, freshness, bloom, pomp and show, lustre, brightness, grace, ornament.

روڻو افروز، روڻو افزاء: ص. روڻو وڌائيندو. increasing or improving complexion, colour, beauty, elegance, bloom, lustre, brightness.

روڻو افروز ٿيڻ: اچڻ. تشریف آوري ڪرڻ. to grace the occasion by one's presence, to arrive at a place, to arrive.

روڻندار: ص. چمڪندو. بھڪندو. شاداب. سھڻ. brilliant, bright, splendid, grand, gorgeous, impressive, lavish, luxurious, sumptuous, magnificent, resplendent, superb, sublime.

روڻنگ: ٿ. وڌڻ کان وڌيڪ گھڻ. رڻگ. سوائي. a little extra given above what has been purchased, something to boot.

روڻنگاڻو: ڏ. "روڻ رُون" جو آواز. رينگڻ. تار ھڻي وغيره وھڻ جو آواز. the hum or brr of spinning wheel, water-wheel or such moving implement.

روڻنگاڻا: ڏ. بدن جا سھڻاڻ وار. ٺونڻا. hair (of the body).

روڻنگا کڙا ٿيڻ: ڊپ ۽ ھراس ۾ بدن جا وار اُڀا ٿيڻ. وار کانڊارجڻ. the hairs (of the body) to stand on end (from cold, astonishment or fear etc).

روڻو: ص (ف) مُنھن ڏيکاريندو. ظاھر. پٿرو. open, uncovered, showing face, visible, clear, appearing.

روڻائي: ٿ. ظھور. پٿرائي. نماش. a showing of the face, sight of the face, the cere-

fusion, anarchy, disorder, perplexity, disturbance, toil, distress, affliction.

روڻي ۾ پروڻ: تڪليف ۾ پروڻ. اجاين پنھن ۾ پروڻ. مصيبت ۾ پروڻ. ڌڪا کائڻ. دريدر ٿيڻ.

commotion to take place, to be excited, be stirred up, be roused, be incited, come to a wandering state.

روڻو: م. رلائڻ. دريدر ڪرڻ. ڳٽائڻ يا ڇڏڻ (اڌ م). ڦيٽايو وھڻ. رڻڊڪ وھڻ.

to throw into disorder, neglect, to trouble by delay, to stop, impede, hinder, bar, block, obstruct.

روڻو: ڏ. ھل. شور. جھڳڙو ڦاٽل. گڙبڙ. بي انتظامي. غلطي. پُل جُڪ. noise, shout, uproar, commotion, excitement, tumult, riot, confusion, anarchy, disorder, perplexity, disturbance, mistake, blunder.

روڻو: ص. ريل. رولاڪ. بيگنو. ڌاريو. اوڀرو. اڻ سونھو. a vagabond, vagrant, idler, bum, canter, derelict, drifter, floater, hobo, piker, roadster, tramp, trumper.

روڻال: ڏ (ف) مُنھن اڳھڻ لاءِ ڪپڙي جو چڙڪو ٺڪرو. kerchief, handkerchief.

روڻائي: ٿ. برقي جو چاريدار سنھو ڪپڙو جيڪو مُنھن کي ڍڪي. a piece of net-cloth placed over the face.

روڻو: ٿ. ڪاھ. جُھڙ. اوجھو حملو. تڪي ڊڙو اُڏرڻ. an attack, a rush at some one, a fast run towards someone, vaulting.

روڻي: ص. رومر جو رھاڪو. تُرڪ. (ڏ) ترڪي، جي ھڪ مشھور شاعر ۽ بزرگ مولانا جلال الدين جو لقب.

a Roman, a Turk, a title or surname of Turkey's famous poet and saint Moulana Jalaluddin Roomi.

روڻيو: ڏ. پوک جي سٺن کي ھڪ ھنڌان ڪڍي ٻئي ھنڌ ھڻڻ. ٻيڇي جي ٻھر ڪرڻ. وھراج. روت.

transplantation, to transfer a plant or seedling from one place to another place, transplanting.

روڻو: ص. ٺونڊ تائين ھڪڙي ٻانھن کان معذور. ٺونڙو. having one arm cut upto elbow.

روڻجھو: ص. چنھو. جھڙو پنھن ڪٽل. جھڪو ڏسندو. one who has lost the hair of his eyelids, short-

to weep, cry, to bewail, lament, complain. to be displeased, be sad or melancholy, weep for, to recite (one's sorrowful tale), weeping, crying, wailing, lamentation, grief, distress.

روئن پتن: روح راڙو ڪرڻ. واريلا مچائڻ.

to bewail, to weep copiously, be bathed in tears, weeping and wailing.

روئندو وٽڻ: دانھن ڪندو رھڻ. گھوڙا گھوڙا ڪرڻ. افسوس ڪندو رھڻ. idem.

روئي ڏيڻ: بي اختيار روئڻ. عاجز ٿيڻ. ھار مڃڻ.

to burst into tears, to weep, cry, to be displeased, be filled with indignation, to accept defeat, inability to cope with.

روئڻو: ذ. افسوس. ڏک. شڪايت. گھوڙا گھوڙا. (ص) روئندڙ. گھي ڪندڙ وڃڻ.

a weeper, one easily made to cry or complain. a niggardly person, crying, weeping, weekling, fearing.

روئڻو روئڻ: افسوس جو اظهار ڪرڻ. مصيبت جو ذڪر ڪرڻ. شڪايت ڪرڻ.

to complain bitterly, to complain about difficulties.

روئيدگي: ٺ (ف) اوڀر (ٻوٽن جو) - نسرڻ - ڄمڻ.

growth (of plant), production, vegetation.

رويا: ذ (ع) خواب - سڀڻ.

dream, vision.

رويا صادق: ذ. سچو خواب.

a true dream or vision.

رويت: ٺ (ع) ڏيکائي - نظر اچڻ.

sighting, appearance, observation, vision, view, shape.

رويت هلال: ذ. پهرين تاريخ جو چنڊ ڏسڻ.

sighting of new moon.

رويو، رويه: ذ (ف) رسم - رواج - هلت - روش.

conduct, behaviour, comportment, custom, tradition.

رڻ: ٺ (ف) "راه" جو مخفف) رستو - دڳ - واٽ.

road, way, path, passage, avenue, boulevard, highway, street, thoroughfare, track.

mony of a bride's unveiling herself for the first time in her father-in-law's house, a present made to a bride when she unveils herself.

روڻ: ٺ. ڪنھن وھڪري جي ڪناري ۾ سوراخ جنھن مان پاڻي سوراخ ڪري ٻاھر وھي. جابلو يا وارياسي زمين مان سيمو ڪري وھندڙ پاڻي.

a hole or concealed fissure into which water meant for cultivation is carried off, a dangerous opening in a canal bank (resulting in flooding).

روهه: ذ. جبل - ڪوه - پھاڙ - ڏونگر.

mountain, hill, mount, hillock, hilly area.

روهه رلا: ذ. جبل ۾ رولڙو، ڪشالا - تڪليفون.

to gad-about, difficulties, asperities, hardships, rigors, vicissitudes.

روهه ۾ رلڻ: مصيبت ۾ پوڻ. تڪليفن ۾ پوڻ. ڏاکڻا ڏسڻ.

to come in difficulties, to face hardships, rigors, vicissitudes.

روهه: ٺ. جبل جو ڪارو پٿر (جيڪو تمام سخت ٿئي، ان مان ڪرڻ ۽ اُڪرا نھن). اوزارن کي ساراڇڙ جو پٿر (عموما ڪارو ۽ سخت ٿئي).

آترئين ٿر ۾ زمين جو اهو ورق ۽ اها ايراضي جنھن ۾ هيٺ ڪوئڻ سان پاڻي نہ ملي.

grind-stone, hone, whet-stone, a mortar for pounding drugs, hard-stone, a desert region, a hilly tract of desert areas.

روهيوڙو: ذ. ٿر ۽ ڪوهستان واري ايراضي جو هڪ وڻ.

an acacia like tree of the desert area, with hard wood, colourful flowers, iron wood of hills (tecoma indulata) a timber-wood tree.

روهه، رو: ٺ (ف) شڪل - صورت - چهرو - منھن.

face, countenance, appearance, aspect.

رڻه زمين: ٺ. زمين جو مٿاڇرو. سڄي زمين - سڄي دنيا.

the earth, the surface of the earth, the world.

روهه سڻھڻ: ذ. ڪنھن ماڻھو ڏانھن اشارو. خطاب.

indication to someone, speech, address.

روهه سڻھ: ٺ (ف) پاڻ مرادو - خود خيال.

on one's own, alone, lonely, solitary.

روئڻ، رڻو: م. روح ڪرڻ. لڙڪ وهائڻ. گھوڙا گھوڙا ڪرڻ. شڪايت ڪرڻ. غم ڪرڻ. افسوس ڪرڻ. ڏک ڪرڻ. پڇتڻ. گھوڙا گھوڙا ڪرڻ. ماتر ڪرڻ.

wearing, scratch, scrawl, scribble.

رَهَوُ: (ص) واترؤ- سائر- پاندي.

traveller, wayfarer, passenger, visitor, itinerant, excursionist, sightseer, tourist, pilgrim, wanderer, rover.

رَهَن: ص (ف) وات تي ٿر ڪندڙ. واترؤن کي ٿريندڙ.

dacoit, highwayman, robber, scoundrel.

رَهَنِي: ٺ. وات ويندڙ سان ٿر- ٺٽ مار.

highway robbery, dacoity.

رَهَنِي: ٺ. جسر تي گھڪي سان ٿيل نشان. رَهَنِي: ڇڙپ- دڙڪو.

scratching, a scratch, scrawling, a rebuff, fend off, hold off, rebut, repel, repulse, stave off, ward off.

رَهَن ڪڍڻ: ڇڙپڻ- چيڻڻ- ڇنڊ ڪڍڻ. دڙڪو ڏيڻ.

to rebuff, repulse, stave off, ward off, fend off, rebuke, reprove, admonish, chide, reprimand, reproach.

رَهَوُ: ڏ. زمين تي گھلجڻ جو نشان. رَهَنِي: ٿڌو- تڪرار.

an scratch mark on the earth, a scratch, scrawling, bickering, quarrel, altercation, brawl, controversy, dispute, embroilment, fight, falling-out, feud.

رَهَنِي: ٺ (ف) وات- گس- سڙڪ- رستو.

way, path, passage, road, highway, boulevard, avenue, track, street.

رَهَنِي: رَهَنِي: م. ڪنهن سخت شيء سان جسر کي ڪڙڻ. رَهَنِي: پائڻ.

رَهَن: رانپوٽا پائڻ. لينگما ڪڍڻ. زير سان روڙڻ.

to scratch, scrawl, scribble, scrape, grate, rasp, to scratch with nails or with claws, to remove leaves from a branch etc.

رَهَلو: ڏ. گڏجي هلڻ واري رفاقت ۽ روشنر. گڏ هلندڙ سنگت جو ٽولو.

ٽولي سان گڏ ڪچھري.

a group travelling together, a company of wayfarers, visitors, sightseers, tourists, excursionists.

رَهَن: ڏ (ع) گروي- ٻھو.

pawn, pledge, earnest, security, mortgage.

رَهَنو: ص. قانون يا شرع مطابق- جائز- روا.

lawful, legal, licit, permissible, rightful.

رَهَا: ٺ (ف) آزاد- آجڻ- ڇڻل (تيد کان).

free, independent, liberted, loose, released, unchained, discharged, set free.

رَهَاڳو: ص. رهواسي- باشندو- ويٺل- رهندڙ.

an inhabitant, resident, native, citizen, domiciled, denizen, dweller, liver, occupant, resider, habitant.

رَهَاڳ: ٺ. ڪچھري- مجلس- ڳالھ ٻولھ. وندرواري گفتگو.

happy gathering, assembly, delectable function, pleasant conversation.

رَهَاڻِي: ٺ (ف) تيار- سڪونت. رهن جي جاء.

residence, stay, dwelling, household, habitation, abode, domicile, home, house, residency.

رَهَاڻِي: م. ترسان- ٽڪائڻ- ملتوي ڪرڻ. تباھو (ياري- دوستي).

to take as a guest, provide accommodation, facilities, postpone, delay, to sustain friendship.

رَهَاڻِي: م. سونھڻ- جڳائڻ. واجب ھئڻ. مباح ھجڻ- جائز ٿيڻ.

to be lawful, rightful, apply with right or justice, legal, legitimate, licit.

رَهَاڻِي: ٺ (ف) آزادي- چرٽڪارو- نجات.

release, acquittal, relief, discharge, liberation, freedom, salvation, exemption, deliverance.

رَهِيَانِي: ٺ (ف) ترک دنیا- ويراني. پرهيزگاري. رياضت.

monastic life, religious recluses, seclusion, hermitic, piousness.

رَهِيَر: ص (ف) راھ ڏيکاريندڙ. رستي سان وٺي هلندڙ. وات ڏيکاريندڙ.

گس لاتندڙ. اڳواڻ- سونھون. مددگار. مرشد- هاري.

a guide, leader, mentor, shepherd, dean, bellwether, escort.

رَهِيَرِي: ٺ. اڳواڻي. رهنمائي. مدد- واهر. سونھپ.

guidance, leadership, direction, lead, pilotage, steering, escort, conduct.

رَهِيَرِي: ڏ. پٽڙي ڳچ- راتر.

mud, muddy, muddle, rile.

رَهِيَر: ٺ. باقي- پايي. اودر- بقايا. بچت.

balance, due, saving, credit, remainder, leavings, residual, residue, residuum, remnant, rest.

رَهِيَر: م. رَهِيَر- ڪنھن گھرتڻ.

to rub, abrade, chafe, erode, gall, graze, ruffle.

رُهَنْدَ: ث. رَهَن. رَانِيَتُو.

رُهَنْدَ: ذ (ع) گروي مړ وکیل شي. تابع. ماتمت.
a thing pawned, mortgaged, pledged, subordinate, dependent, subaltern, underling.

scratch, scrawl, scribble, grating, scrapping, scratching with nails or claws.

رُهَنْدَ: م. رَهْمُون پاتځ. رَانِيَتَا پاتځ.

رُهْمُون مَت: ص. زیر احسان. ثورانتو. مَتون.
under obligation, subjected to some act of goodwill or assistance, 'to confer a benefit on', who has received a favour, favoured, obligated. grateful, thankful, obligated.

idem.

رُهَنْدَ: ذ. رَهَن. رَانِيَتُو. گهکي جو نشان.

idem.

رَهَن: م. ترسځ. ټکځ. بچځ. قائم تښ. رهجي وځځ.

رَهَن: ظ. سچو. اصلي. واجب. حقي.
right, correct, upright, conscientious, honest, honourable, just, scrupulous, true, accurate, exact, nice, precise, proper, rigorous, fit, real, authentic, genuine, undoubted, unquestionable, veritable.

to stay, delay, stop, remain, reside, live, abide, continue, to play, to desist.

رهجي وځځ: بچي وځځ. باقي بچځ. ترسي پوځ.

رَهَن: ذ. رَهَن (پالځي جي). قطار. خيال. ويچار. پور. شوق. کڏ. موج.
ترنگ. واري يارتي. جو داڻو. ککرو.
the flow of water. a line. whim, fancy, caprice, affection, fondling dalliance, state, condition, pleasure, wish, sediment. a pebble, sand, filings.

savings, balance, remainder, leavings, remains, remnant, residual, residue, residuum, rest.

رَهَن سَهَن: ذ. بودوياش. آڻي ويښي. نشست برخواست.

رَهَن: ظ. ري. سوا. بغير.
without, lacking, minus, wanting, deficient, excluding.

way of living, customs, traditions, manners,

رَهَن: ث. رَهَن جو نمونو. هلت. ڍنگ.

stay, staying, manners, life, business, conduct, custom, tradition.

رَهَن: ث. هلت چلت. آڻي ويښي. ريت رسم.

way of living, customs, traditions, manners, relationships, conduct, behaviour.

رَهَن: ذ. پور جي لاس. رس. شور.

رَهَن: ذ. رَهَن. رَهَن.
weeping, wailing, lamenting, bewailing.

broth, meat soup, consommé, puree.

رَهَن: م. رَهَن. رَهَن.

رَهَن: م. رَهَن. رَهَن.
to make some body to weep, bring to tears, bewail, lament, crying.

رَهَن: م. سخت پورهيو وٺڻ. آزارڻ. ٽڪائڻ.
to weary, tire, drain, wear down, haggle, hack, hackle, fatigue.

رَهَن: م. لٽ چڙهڻ. لٽجڻ. ريتجڻ.

رَهَن: م. لٽ چڙهڻ. لٽجڻ. ريتجڻ.
to be silted, of sediment to be deposited; covered with sediment, sand, filings.

رَهَن: ذ (ف) گهوڙو.

a horse.

رَهَن: م. روئڻ. روچ ڪرڻ. افسوس ڪرڻ.

رَهَن: ص. رهاڪو. ويٺل. رهندڙ. مڪين.

رَهَن: م. روئڻ. روچ ڪرڻ. افسوس ڪرڻ.
to weep, cry, lament, complain, to bewail, weep for, to be displeased, be sad or melancholy, crying, weeping, lamenting, wailing, grief, distress, sad, rueful, melancholy.

resident, occupant, stayer, inhabitant, denizen, dweller, habitant, liver, resider.

رَهَن: ث. سياري جو سخت سي (جنهن ۾ هوا سان گڏ ٺار ٿئي). سياري جي مند ۾ ڀرسان سان گڏ هوا ۽ ٺار.

رَهَن: م. روچ وائڻ ڪرڻ. دانمون ڪرڻ. دانهڻ. قرياد ڪرڻ. پٽ پاراتو ڪرڻ.
to weep copiously, be bathed in tears; weeping and wailing, lamenting, to bewail.

cold, cloudy weather when the sun does not come out for some days esp. during winter.

رَهَن: ص. بچيل سچيل. باقي. پاڇي. رهجي ويل.

رَهَن: ص. ٿوري گهڻي تي روچ ڪندڙ. ڊڄڻو.
a weeper, one easily made to cry or complain. a niggardly person. crying, weeping, timid, timor-

balance, due, remainder, remains, residual, residue, residuum, rest, savings.

gastritis, gastropathy, flatulence, farting, full of gas.

رياست: ث (ع) راج. حڪومت. حڪومت وارو علائقو. آزاد ملڪ. جاگير.
governing, ruling, government, state, free state, country, dominion, sway, rule, headship, command.

رياض: ذ (ع) "روضہ" جو جمع. باغات. مشق. آڻلائي. جفاڪشي. ڪشالو.
gardens, exercise, repetition, remembering by heart, recitation, to labour, to discipline, to practice abstinence.

رياضت: ث (ع) محنت. پورهيو. ڪشالو. مشق. ورزش. خصلت. هير-عادت. عبادت. بندگي.

labour, toil, training, discipline, exercise, religious exercise, devotion, abstinence, habit, habitude, practice, usage, custom, prayers, worship.

رياضي: ث (ع) انگن ۽ عددن جو علم. حسابن جو علم.
mathematics, the exact sciences, the science of figures.

رياضيدان: ص. حسابن جي علم جو ماھر.
a mathematician.

ريڪارڊ: ص (ع) منافق. لڳو. دغا باز.
hypocrite, partial, dissembler, dissimulator, deceitful, cheat, cheater, defrauder, swindler.

ريڪاري: ث. لڳي. مڪاري. دنيا سازي.
hypocrisy, favouring, partiality, pretence, show, dissimulation, cant, sanctimoniousness, sanctimony, sham.

ريب: ذ (ع) لڳي. مڪر. فريب. دغا. شڪ. گمان.
scandal, offence, enticement, seduction, lure, allurement, bait, inveiglement, doubt, to cause to have doubt; suspicion, evil opinion.

ريبڻ: م. ڌٻارڻ. لالچائڻ. يرغلائڻ. هرڪاڻن. لڳائڻ. موھڻ.
to allure, entice, tempt, coax, wheedle, seduce, lure, bait, entrap, inveigle, lead on.

ريھارو: ذ. قاصد. پيغام رستيندڙ.
a courier, messenger, runner, bearer, carrier, emissary, envoy.

ريھاري: ذ. هڪ قوم ۽ ذات جو نالو.
a caste amongst non-muslims. Hindus of the low caste.

ous, frightened.

رُفھارڪو: ص. غمگين. ڏکيل. آبدید.
a crying face, a rueful or sad countenance, having a rueful or dejected countenance, of a sad countenance, tearful.

رُفو: ذ (ع) رڍا) عورتن جي مٿي ڍڪڻ جو ڪپڙو. پوتِي. گندي.
a sheet of cloth worn over a woman's head and shoulders.

رُکوف: ذ (ع) نهايت شفقت ڪندڙ. الله تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
kind and benevolent, forgiving, benign, merciful, pitiful, compassionate, an attribute of God.

رُئي: ث. ڌڙ. آت. ڌڙو. مٽي. غبار. آسمان ۾ چڙهيل مٽي. چانور جو پڳل ڌڙ. تڪي ڌڙ (جنهن ۾ مٽي اڏامي).

the dust particles in the atmosphere after or before a dust-storm, mist, fog, haze, small pieces of pounded rice.

رُئي ڪرڻ: ڌڙ ڪرڻ. ڇت ڪرڻ. برباد ڪرڻ.
to waste away, to devastate, damage, ravage, depredate, desecrate, desolate, despoil, devour, pillage, sack, scourage, spoil, waste.

رُئيس: ذ (ع) سردار. سالار. اڳواڻ. مالڪ. حاڪم. نواب. امير.
landlord, rich person, wealthy person, leader, boss, sovereign, chief, chieftain, dominator, head, headman, hierarch, master.

رئيس عضوا: ذ. بدن جا مکيه عضوا (دل، جگر، ڦڦڙ وغيره).
the vitals esp the heart, liver, lungs and brain etc.

ري. ري. ري: حرف جر. پٺا. سوار. ڌارڻ. بي. پٺا (عموما لفظ جي اڳيان ڪم اچي. جنهن ري چيو. ري ملهه. ري گناه وغيره).

without, except, excluding, minus (used both before and after the word it governs).

رياءِ، رياءُ: ذ (ع) ظاهر داري. ڏيکاءُ. پيائي. منافقت. طرفداري-پاسخظري.

hypocrisy, dissimulation, favouring, partiality, cant, sanctimoniousness, sanctimony, sham, deceit, cunning, duplicity, guile.

ريا ڪرڻ: بيجا پاسخظري ڪرڻ. طرفداري ڪرڻ. منافقت ڪرڻ.
to unnecessarily favour somebody, to show partiality, cant, to deceive, beguile, betray, bluff, cozen, delude, mislead, mock, juggle.

رياح: ذ (ع) "ريح" جو جمع. يادي جو اخراج.

pleasure, delight, diversion, satisfaction, approbation, choice, persuasion, inclination, love, liking, approbation, desire, wish.

ريڙهه رهائڻ: ٺ. وند ورنهه - ڪچري.

entertainment, pleasant conversation, entertaining chat, refreshing discussion or dialogue.

ريڙهه رهائڻ: م. راضي ڪرڻ - مائل ڪرڻ. وندرائڻ. خوش ڪرڻ. لالچائڻ. پرچائڻ. پريائڻ.

to entertain, divert, amuse, recreate, gladden, propitiate; to persuade.

ريڙهه رهائڻ: م. راضي ٿيڻ - خوش ٿيڻ. دل ٿيڻ. پسند اچڻ. وٺڻ. مائل ٿيڻ. موهرت ٿيڻ. پرچڻ. پريڻ. وندڻ.

to be pleased, satisfaction, to be delighted, amused, gladdened, recreated, diverted, entertained.

ريڙهه رهائڻ: ٺ. دل جي چڪ - اُمنگ. اوچتر خيال. پور. جوججي. سواڻ - خفتان.

whim, fancy, caprice, bee, conceit, crank, crotch-et, vagary, whimsy.

ريڙهه رهائڻ: ٺ. (ج) هوا. بادي. ٿٺ.

wind, flatulence, fart.

ريڙهه رهائڻ: ٺ. (ج) هڪ خوشبوءِ دار پوتو - نازبو.

common sweet basil *Ocimum pilosum*, *Ocimum basilicum* bushes and their seeds.

ريڙهه رهائڻ: ص (ف) ڪريل. هاريل. چڙهيو. پڪڙيل (ٺ) آڳاٽي اڏو پوليءَ ۾ چيل نظر.

scattered, poured out, dispersed, dispelled, dissipated. a poem composed in ancient Urdu language.

ريڙهه رهائڻ: ٺ. رُساو. ڏنگي. تڪرار - جهيڙو.

misunderstanding, sulking, be cross, quarrel, bickering, altercation, controversy, dispute, embroilment.

ريڙهه رهائڻ: ٺ. ڏنگ - تڪرار - ضد - ڪوٽ - ڪيٽ.

idem. difficulty, opposition, deficiency, fraud, cheating, deception.

ريڙهه رهائڻ: ٺ. (انگ) ابتدائي درسي ڪتاب.

a type of school book for bigginers.

ريڙهه رهائڻ: ٺ. (انگ) آواز جتن جو هڪ عام مشهور اوزار.

radio, wireless receiving apparatus, radio receive-

ريڙهه رهائڻ: ٺ. گذري جو هڪ قسم (بيضوي نموني گذري).

a melon, a small and less sweet variety of melon, mostly wild.

ريڙهه رهائڻ: ٺ. ننڍو ريڙو.

a small variety of wild melon (used in cooking).

ريڙهه رهائڻ: ٺ. رسم - رواج. هلٽ. هلي چلي. قعدو. ترڪيب. اٽڪل. مير. عادت.

observance, custom, habit, fashion, manners, usage, method, mode, practice, rite, ceremony, rule, regulation, plan, scheme, habitude.

ريڙهه رهائڻ: ٺ. هلي چلي - رسم رواج.

idem.

ريڙهه رهائڻ: ٺ. جابلو علائقي جي مٽي (جيڪا پھڻن جي پور ٿئي). لوھ کي گسائڻ جو اوزار - رواتي.

sand or filings, a file.

ريڙهه رهائڻ: ٺ. وهندڙ پاڻي جي تري ۾ گڏ ٿيل وارياسي مٽي. دريا جي ڇڏيل رڌ واري زمين. (انگ) اگه - قيمت - ملھ.

a sandbank in a river; a strand alluvium; sediment deposited in the river beds. rate, price, charge, cost, price tag.

ريڙهه رهائڻ: م. رد ڪرڻ. نظر انداز ڪرڻ. ليکي ڀرڻ آڻڻ. قبول نه ڪرڻ.

to leave out of consideration, to overlook, forego, neglect, disregard, elide, ignore, omit, slight, pass over, slough over, slur over.

ريڙهه رهائڻ: ٺ. ڳاڙهو حلوان جو ڪپڙو. ڳاڙهو ڪپڙو. (ص) ڳاڙهو - رتو. سسٽو رتل.

red cotton cloth; red, bright, beaming, brilliant.

ريڙهه رهائڻ: ٺ. آبادي کان اڳ زمين کي ڏنل پاڻي. پوک کي پاڻيءَ جي پيچ.

irrigation, the first watering given to land before sowing, readying the land for sowing in the new season or for a new crop.

ريڙهه رهائڻ: پوک کان اڳ زمين کي پاڻي ڏيڻ.

to irrigate, to water the lands at the start of a new sowing season, first watering.

ريڙهه رهائڻ: ٺ. (ف) ريزه. ڪليل رقم - پڙيا - پسا - ريزگاري.

coins, loose change, small change.

ريڙهه رهائڻ: ٺ. (انگ) فوج جو دستي ڀلڻ.

regiment, a military unit.

ريڙهه رهائڻ: ٺ. پسندي. مرضي. فرحت. راضي. خوشي. وندر.

cold, cough, flue, chill, catarrh, influenza, running of the nose.

ريزالو: ص (ع. رذيل) ڪميٽو. هلڪي طبيعت وارو. ٿڙو.

vile, vulgar, abusive, base, despicable, ignoble, low, servile, sordid, squalid, ugly, wretched, offensive, disgusting, evil, loathsome, nasty, ungrateful, revolting.

ريزڪي: ٺ (ف. ريزگي) ڪليل رقم. چڙيو واپار.

small change, in scraps, bits, retail business, small scale business.

ريزگاري: ٺ. ريجو-مٽيل رقم-ڪليل پسا.

coins, small change, coinage.

ريزو: ٺ (ف. ريجو-مٽيل رقم-ٿورو ذرو-ٿورو ٽڪر-پُرو.

idem; bits, scraps, fragments, pieces.

ريزو: ٺ (ف. ٽڪر-ذرو-پرو-ٿورو ذرو.

a scrap, bit, small piece, morsel, particle, crumb, dram, grain, fragment, mite, drop, shred, speck.

ريزوليشن: ٺ (انگ) ٺهراءَ-قرارداد-تجربو.

resolution, proposal, action plan, proposition, suggestion.

ريست: ٺ (انگ) آرام-سامي.

rest, ease, leisure, relaxation, repose.

ريست هائوس: ٺ. آرام گاه. آفيسرن جي رهڻ لاءِ جاء.

a rest house, a place for officers to stay while on tour or transit.

ريس: ٺ. برابري-مقابلو. رشڪ-هوس-حسد.

rivalry, emulation, vieing, jealousy, contest, conflict, competition, strife, striving, tug-of-war; envy, enviousness, invidiousness.

ريس ڪرڻ: ٺ. حسد ڪرڻ-ساڙ ڪرڻ. همسري ڪرڻ. برابري ڪرڻ.

to envy, to be jealousy, begrudge, grudge, compete, strive, match.

ريسارو: ص. ريس ڪندڙ. حسد ڪندڙ.

envious, emulative, emulous, competitor, envying, invidious, jealous.

ريش: ٺ (ف) ڏاڙهي. ڏاڙهيءَ جا وار.

a beard, the hair of a beard.

ريشم: ٺ (ف) پٽه-حرير. پشم.

silk, fine strong lustrous protein fibre from moth

ing set.

ريدار: ص. روڻ چاريندڙ-روڻ ڌاريندڙ.

a sheep-herder, shepherd.

ريدو: ص. روڻ جو (گوشت، پاڻ وغيره).

of sheep (meat, manure etc).

ريڙو: ٺ. ڪپڙي جي پٽي يا ٽڪري-ٿڳو-ٿڳو.

a rag, a tattered piece of cloth.

ريڙو پيو: ٺ. ٻار جي دانهن ڪوڪ. ڪيتو. ڌانڌل. تڪرار. حجت بازي گهبي.

chaffering, haggling, bickering, brawl, controversy, difficulty, embroilment, fued, fight, fuss, hassle, row, pat, words, wrangle.

ريڙو پيو ڪرڻ: ٺ. چڪ تان ڪرڻ-تڪرار ڪرڻ-گهل گيندا ڪرڻ ڪنجھ ڪرڻ.

to wrangle, quarrel, bicker, brawl, squabble, chaffer, haggle, hack, hackle.

ريڙهه: ٺ. چوڻ يا سير جو عمل-ڌڪر-ٽيلو.

the action of moving or changing the position of something, to push, drive, propel, shove, thrust.

ريڙهه: م. چوڻ-سير. اڳتي ڌڪڻ. ڪسڪڻ.

to move, remove, to put to one side, to propel, push, drive, shove, thrust.

ريڙهه: ٺ. گسڪو. ٽيلو. ٻارڙي کي پنڌ سيکارڻ جو گاڏو سامان وٺڻ لاهڪ ٽڪر جي گهوڙي گاڏي.

a push, drive, shove, a walker, a push-cart, horse-cart, camel-cart etc.

ريڙهي: ٺ. گسڪو. باتيو (ٻار جي).

crawling (of an infant child), to walk on all the fours.

ريڙهيون پائڻ: ٺ. باتيو پٽي هلڻ (ننڍڙن ٻارڙن وانگر). گسريون ڏيڻ هلڻ.

to crawl, creep, slide, snake.

ريز: ص (ف) وهائيندڙ-ڳاڙيندڙ-پڪيڙيندڙ (صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ لفظ جيئن ڳلڙيز، آشڪ ريز وغيره).

pouring, scattering, dropping, shedding, infusing, applying (used in comp., shedding tears etc).

ريزش: ٺ (ف) زڪام-نزلو-ڳاڙو. ٺڪ وهڻ.

gar in rags.

ريل: ٺ. گھٹائي - جهاجھ. هيٺاهين ۾ آباد زمين - وادي. ويءَ - چراگاه.
 سيلابي زمين. ٻوڏ - اٿل. ٻرهر.

abundance, plenty, cultivated land, valley, green
 grassy land, lea.

ريل ڇيل: ص. گھڻو - زياده. عام جام.

abundance, profusion, excessive, too much.
 plenty, much, great deal, lot.

ريل. ريل: ٺ. (انگ) سٽ ريل لاءِ ڪاٺي جو گول ڦيٽو - ڳٽي. خالي
 ريل (سٽ ريل لاءِ).

a reel, spool, cylinder for wounding thread.

ريل گاڏي: ٺ. آگ گاڏي.

railway train, a rail.

ريلو: م. اٿل (پاڻي). اٿل ڪري ٻوڏ (زمين). ڌڪڻ - ٿيلو.

to flow over, overflow (water), to carry off in a
 flood. to push, shove, drive, propel, thrust.

ريلو: ڏ. رٿڪ - وهڪرو. پيشاب - نازا ڇوڙ.

flow, a stream, urine.

ريل پون: ص. زمين تان ريلو ڪري وهندڙ (مينهن جو پاڻي).

the flowing rain-water, the gush of the rain-
 water.

ريلواري: ٺ. (انگ) ريلوي لائن. ريل گاڏي.

a track of trains, railway train.

ريلو: ڏ. (انگ) ڪاغذن جي ويهن دستن جو ٻنڌل.

ream (of paper), comprising of 24 quires or pack-
 ages or 500 sheets.

ريليا: ٺ. (ف) اهو خيالي علم جنهن جي زور سان انسان ڪنهن به هنڌ هليوڃي.

a hypothetical learning by which a human being is
 expected or supposed to move any where
 un-aided or without any material support.

رين: ٺ. رات - شب - ليل. (انگ) گهوڙي جي واڳ.

night, between sun-set and sun-rise. the reins of a
 bridle for a horse.

رين رين: ٺ. ٻار جي روئڻ يا ڪنهن ساز جو آواز.

constant crying or whimpering (of a child);
 scrapping or discordant sounds (of a stringed
 instrument).

رينگ: ٺ. رين رين. رينگ. ڪرڪڻ يا ڪنجهن جو آواز.

whimpering or crying sound by an infirm, ailing

larvae (silkworms), silk cloth or thread.

ريشي: ص. پٽ جو - پٽ مان ٺهيل (ڪپڙو).

silken, made or woven of silk.

ريشو: ڏ. (ف) سٽ جي تند. چارو. وڻ جو تانڊرو. زخمر مان وهندڙ رت
 ٻوڏ.

thread of yarn, fibre, vein (of a leaf); string (of a
 tree). pus exuding from a sore.

ريشه ڏواني: ٺ. مستي - شرارت. فساد رجعت جون اٽڪلون.

trick, feint, gimmick, ruse, shenanigan. mischief
 making, intrigue.

ريشه خطي: ص. گھڻو ڪلندڙ خوش. ريجهي ويل.

laughing too-much, happy go lucky, light-
 hearted, easy going; satisfied.

ريڪ: ٺ. (ف) ريخ. دست - اسفال.

motion, a loose motion, passing of loose-stool.

ريڪا: ٺ. (سن) ليڪ - خط - ڌاري.

line, mark, one of the lines on palm of hand.

ريگ: ٺ. (ف) واري. ريتي.

the sand.

ريگزار: ص. (ف) رڻ پٽ - صحرا.

desolation, a desert, sandy land

ريگستان: ڏ. (ف) رڻ پٽ - صحرا. واريءَ وارو علائقو - ٿر.

idem.

ريگمال: ڏ. (ف) ڪاٺ کي صاف ۽ لسي ڪرڻ لاءِ ريتي يا شيشي لڳل
 ڪاغذ.

a sandpaper, abrasive paper.

ريگماهي: ٺ. (ف) گجهر - پٽ مڇي.

skink, *lacerta scincus*, a kind of fish.

ريگاڙو: ڏ. ڦٽ يا زخمر مان وهندڙ رت ٻون.

blood and puss oozing or exuding from a boil or
 an injury.

ريگاڙو: ڏ. ڦٽو ڦٽو ٿي وهڻ. ڳاڙو.

flowing in drops, a drop.

ريگاي: ٺ. وهندڙ رس. وات مان وهندڙ ڳڱ.

flowing liquid, spit, saliva, slaver, spittle.

ريگڙيارو: ص. واريءَ سان ڀيرت. ڇٽل گردن وارو فقير.

a beggar fully covered with dust or ashes. a beg-

ز

ز: ث. اُچار ”زي“، سنڌي ”الف - بي“، جو چويهون اکر، ”زي“ جو مخفف (جيڪو مخاطب ٿيڻ ۾ ڪم اچي). هن اکر جي شروعات سان ڪوبه لفظ ٻولي ۾ ڪونهي.

the twentysixth letter of Sindhi Alphabet but there is no word starting with this letter.

ر

ز: ث. اُچار ”زي“، سنڌي ”الف - بي“، جو ستاويهنون اکر، فارسي جو تيرهون اکر ۽ عربي الف - بي جو يارهون اکر. ابجد موجب عدد (7).

the twentyseventh letter of Sindhi alphabet, thirteenth of Persian and eleventh of Arabic script; numerical value at 7.

زاهِر: ص (ج. جابر) زبردست، ڏاڍو، جابر. vigorous, powerful, superior, victorious, strong, overbearing, tyrannical, oppressive, harsh, violent.

زاد: ص (ن) صفاتي پڄاڙي جيڪا جڻيل جي معنيٰ ڏيکاري. جيئن ”آدمزاد، پريزاد، وغيره“.

an adjective end that denotes the meaning 'born of - human being etc.

زادِ پُرمه: ذ. جنم جو هنڌ - جنم ڀومي. the birth-place, native country.

زاد: ذ (ج) راه جو ثمر - توش. (ص) ڄڻيل - اولاد. provision for journey, way charges, born of, son of, daughter of.

زادِ راه: ذ. سفر جو سر. provisions for a journey, way-charges, travelling-expenses.

زادو: ص (ن) زادو (جڻيل اولاد). (ث. زادي) born of, son, offspring, issue (male).

زار: ص (ن) روئندڙ مصيبت جو ماريل. اڀرو - ضعيف. (ذ) گھڻائي. اها جاءِ جتي ڪنهن شيءِ جي گھڻائي هجي. جيئن ”گلزار، لاله زار وغيره“. crying, weeping, wailing, lamenting, afflicted, aggrieved, weak, poor, destitute, place abounding in (something).

or sickly person.

ريڻگ: ذ. نار يا هرلي جي وهڻ جو ڇيڪاڻ. ڪُر ڪُر - گھر گھر. the hum, or brr of a humming top, spinning wheel or water wheel etc.

ريڻگو: ذ. روج - سني آواز سان رڻ. ڪُر ڪُر - گھڻي - ڪيتر. weeping and crying in low voice, hushed tearful sound, wailing, squabbling, altercation.

ريڻو، ريڻي: ث. درياءَ مان ڦاٽي نڪتل وهڪرو - ڦاٽ. مينهن جي پاڻيءَ جو وهڪرو. ميرپور ماٿيلي وٽان درياءَ جي ماٺيءَ جو وهڪرو. a branch of the river, normally flowing in flood season; an escape channel.

ريوڙي: ث. (کنڊ ۽ ترن مان ٺهيل مٺڪي). a hard-boiled sugar candy spread with sesame seeds.

ريوڙيون ورهائجڻ: مفت جو مال ملڻ. بنا پورهئي جي ملڻ. to get undue advantage, to get something without much labour, an easy prey.

ريون: ث. ڇانورن جا ذرا. ڀڳل ڇانور - اڏڙ. broken or pounded pieces of rice.

ريهد: ث. مڇن يا ڏاڙهي جي اڀڻ وارا اوڻلي وار (جيڪي تمام نرم ۽ سارڪي ڏيکائي ڏين). fine soft hair of moustache and beard, the appearance of maturity on the face of a boy/man.

ريهد: ث. رڙو - دانجن - واکو. a cry, bawl, scream, call, shout, yell, blubber, wail, whoop.

ريهن ڪرڻ: دانجن ڪرڻ - رڙيون ڪرڻ. فرياد ڪرڻ. ھل ڪرڻ. crying, clamouring, complaining.

ريعات: ذ. وڏي رڙو - دانجن. رڻپ. a loud cry, loud wail, whoop, scream, shout, call, yell.

ريهد: ذ. ڏاتو (ڳھ، ٿاڻو وغيره) کي مصالحي جو ڳنڍ - ٽاڪر. soldering, solder, cement with solder.

ريهن: م. ريم ڏيڻ (ڳھ، ڏاتو وغيره کي) - ٽاڪر ڏيڻ. ڳنڍڻ - جوڙڻ. ريجھائڻ - هروڪڻ. ڏٺارڻ.

to solder, cement with solder, to entice, lure, allure, bait, entrap, inveigle, seduce, tempt.

ريهن ريهن: پريچڻ سرجاڻ. لالچائڻ - ڏٺارڻ. idem.

one born (of), offspring, child.

زبان، زبان: ٺ (ف) زبان چيا- لسان، ٻولي، پاشا، وعدو- ٻول.

the tongue, language, dialect, speech, words, commitment, promise, word.

زبان تي چڙهڻ: وري وري اُچارڻ، ياد پوڻ، ورڻ ٿيڻ.

to repeat, to be on the tongue, to remember, recollect, recall, revive.

زبان ڏيڻ: وعدو ڪرڻ- انجام ڪرڻ.

to promise, give one's word, to pledge one's word.

زبان وڌ ٿيڻ: عام ماڻهن ۾ مشهور ٿيڻ.

to be talked about, be currently reported, be often mentioned, to become current (as speech), to be generally used.

زبان هلائڻ: چوڻ- ڪڍڻ، ڳالهائڻ، حڪم ڪرڻ. گهڻو ڳالهائڻ، اجاير ڳالهائڻ.

say, tell, speak, utter, to give an order, instruction, to talk too much, to speak nonsense.

زبان ٻندي: ٺ (ف) خاموشي- چپ- مٺ.

enforced silence, curbs on speech, holding of the tongue.

زبانڌان: ص (ف) ٻوليءَ جو ڄاڻو، ٻولين جو ڄاڻو ماهر.

a linguist, skilled in language, one well-versed in languages.

زبانڌاني: ٺ (ف) ٻولي جي ڄاڻ، علم انسان.

knowledge of a language, linguistics.

زبان ڌواڙ: ص (ف) گهڻو ڳالهائيندڙ، ٻڪواسي، گاريون ڏيندڙ، گستاخ.

impudent, abusive, saucy, scurrilous, lequacious, speaking much and malevolently, audacious.

زبان ڌواڙي: ٺ اجاير ڳالهه، بد زباني- گستاخي، گارڻد.

use of abusive language, impudence.

زباني: ٺ (ف) شاهدي- گواهي- بيان (ص) چيل، ٻڌل، برزيان.

evidence, testimony, a statement, told, heard, verbal.

زباني امتحان: ڏ، زباني پڇا وارو امتحان.

viva voce, oral examination.

زاروڙار، زاروقطار: ظ، تمام گهڻو، تمام گهڻو روڻ، روح- زاري.

crying, weeping, wailing, lamenting.

زاري: ٺ (ف) روح- پتڪو، منڻ، آڙي نياڙي.

idem.

زال: ڏ (ف) ڪانءُ.

a crow, raven, daw.

زال: ٺ (ف) عورت، گهرواري- جوءَ، رستم پهلوان جي پيءُ جو نالو.

a woman, female, wife, the father of the celebrated Rustam, and son of Sam, son of Nariman. (He was called zal, because he came into the world with white hair and a red countenance; the former like that of an old man, the latter of golden hue).

زانو: ڏ (ف) ران- سکر، جوت، گودو.

the knee, the lap.

زاني: ص (ع) زنا ڪندڙ، بدڪار.

adulterer, fornicator, whore-monger.

زاريه، زاريه: ڏ (ع) ڪنڊ.

a corner, an angle.

زاهد: ص (ع) دنيا کان الڳ رهندڙ- تارڪ، عابد.

ascetic, mystic, hermit, devout, a monk, recluse.

زائچو: ڏ (ف) زائچو، جنم پٿري، رمل جون شڪليون.

horoscope, astronomical table.

زائد: ص (ع) زياده، وڌيڪ، بچيل، وڌيل، اجاير- فالتو.

surplus, excess, extra, additional, superfluous, redundant, exceeding, in excess, beyond, more, remaining over and above, in addition, useless, worthless.

زائر: ص (ع) زيارتي، زيارت لاءِ ويندڙ، جاتي.

pilgrim, visitor, visitant (of holy places).

زافقان: ٺ (ع) ضعيف، عورت، زال.

female, woman, wife.

زائل: ص (ع) پري ٿيندڙ، ختم، ضايع.

vanishing, perishing, declining, waning, nonexistent, passing away, ceasing to be or exist, failing.

زائيد: ص (ف) جڻيل، پيدا ٿيل.

the condition of being dilapidated, weakness, infirmity, helplessness, destruction, ruin, wreck.

زُت، زُتَل: ذ. ڪوڙ، ٻڌاڻ.

nonsense, quibble, silly.

زُت هُن: ٻڌاڻ هُن، ڪوڙ هُن.

to talk nonsense, to quibble, to tell false and idle stories.

زُتلي: ٺ. ٻڌاڻي - ٻاڙي - لٻاڙي.

one who talks nonsense; one who tells false and idle stories.

زُپ: ذ. ڪرڻ يا ڌڪ جو آواز - ٽڪر (ظ) ڏر - چپ.

the sound of something falling or hitting, a shove, drive, thrust.

زُپاڻ، زُپڪو: ذ. ٽڪر، ڌڪ.

idem.

زُج: ص. عاجز - بيوس، ڪڪ.

defeated, overcome; checkmated; repowerless, helpless; weak, feeble, disgusted, sick (of), fed up.

زُجده: ٺ (ف) هٿ پير لڌل عورت - ويال عورت.

a woman who has recently brought forth, given birth to a child.

زُجه خانه: ذ. ويرا گهر.

a maternity home, maternity centre.

زُجگي: ٺ. هٿ پير لهن - ويامن (عورت).

childbirth, maternity.

زُجَل: ذ (ع) نظام شمسي جو هڪ گرھ - چنچر.

the Planet Saturn.

زُجعت: ٺ (ع) مصيبت، تڪليف، محنت، پریشاني، مرض، بیماری.

disquietude, indisposition, pain, affliction, trouble, sickness, disease.

زُجَع: ذ (ف) گھاٽ، چير - وڏو صدمو.

injury, wound, gash, sore, scar, cut, fracture; damage, loss, trouble, distress, worry.

زُجَر خورده: ص. زخمي - گھاييل - مجروح.

wounded, hurt, injured, fractured.

زُجْمُج: م. گھائجن - ٽٽجڻ - ڌڪوڃڻ.

be injured, to be wounded, hurt, troubled, dam-

زُہاني حساب: ذ. ٻڌاڻ ڪرڻ جي ڀڃڻ وارا حساب.

oral calculations of mathematical problems.

زُہانو: ذ (ف) چمڙي جو ڪٽو يا پٿر.

a leather belt, leather strip, cincture, girdle, sash, waistband.

زُهر: ظ (ف) 'انزير' جو مخفف) مٿي - مٿان. ڳرو. ڏاڍو. (ٺ) گرامر موجب اکر جي مٿان، 'ا' آواز وارو اچار ڏيکاريندڙ نشاني. (ع) 'ضرب' جي آهت ڌڪ - گھاٽ.

high, top, victorious, heavy, weighty, hard, stiff, the vowel point over a letter, injury, hurt, laceration.

زُهر: ص (ف) مٿاهون، اعليٰ ڳرو، ڏاڍو.

great, big, above, higher, top, high, superior, greater, larger.

زُهر دست: ص (ف) زور وارو - ڏاڍو، بالا - اعليٰ (اختيار وارو). سگھارو.

طاقتور، ظالم، مٿاهون.

superior, victorious; vigorous, powerful, strong, overbearing, tyrannical, harsh, oppressive, violent.

زُهر دستي: ٺ. ڏاڍو - جبر - ظلم، ڏاڍائي.

powerfulness; high-handedness, oppression, tyranny, violence, force; by violence or force, forcibly, violently, wrongfully, unjustly, arbitrarily, wantonly.

زُهر دستي ڪرڻ: زوري ڪرڻ، ڏاڍ مڙسي ڪرڻ، ظلم ڪرڻ.

to use force or violence, to force, compel, to oppress.

زُهر: ص (ع) جيرو ڏاڍو، زبردست، سگھارو، ڳرو.

upper, above, high, superior, greater, larger, mighty, fatty, thickset, heavy-built.

زُهر جده: ذ (ع) (ف) هيري جو قسم - زمرد.

a jewel an emerald.

زُهور: ذ (ع) حضرت داؤد عليه السلام تي نازل ٿيل العامي ڪتاب.

Psalms of David, the Holy scripture bestowed on David.

زُيُون: ص (ف) تباہ، ڇت، برباد، هيٺو.

weak, infirm, helpless, vile, evil, annihilated, dilapidated.

زُيوني: ٺ. ڀڃي پري خواب ٿيڻ جي حالت، تباہي.

brilliant, golden, polliniferous, beaming, bright, incandescent, luminous, lucent, refulgent.

زُرياف: زُريافت: ص (ف) زُريءَ جو ڀرت ڪندڙ. زردوز.

one who works in gold thread, a gold-lace worker.

زُريافِي: ث (ف) سوني تار سان ڀرت يا اثاوت جو ڪم.

gold-lace work, work with gold thread on a cloth.

زُريافت: ذ (ف) سون ۽ ريشمي تدن سان اڻيل ڪپڙو. دماچ. ڪيمخواب.

woven in gold thread, brocaded.

زُرشته: زُريافت: ذ (ف) عقل. ڪُل. نور الاهي. روح. قديم ايران جو

هڪ مشهور سڌارڪ (جيڪو پارسي مذهب جو باني هو).

prime intellect, light of God, soul, essence.

Zoraster, founder of the religion of the Magi.

زُرخريد: ص (ف) نائي سان ورتل. مُلھ ورتل.

bondsman, bought with one's own money, purchased as a slave.

زُرخيز: ص (ف) دولت آڻائيندڙ. سرسبز. آباد.

rich, fertile, cultivated.

زُرخيزي: ث. آبادي. سرسبزي. خوشحالي.

fertility, productiveness, richness.

زُرد: ص (ف) سونهري. پيلو. هيجو. ڦڪو.

yellow, fallow, pale, wan.

زُردار: (ف) دولت مند. ترنگر. شاهوڪار. امير.

rich, wealthy, opulent, affluent, moneyed.

زُردالو: ذ (ف) ميري جو هڪ قسم.

an apricot.

زُردوڙ: ص (ف) ڦڪو. شرمسار. لڳي. ڊنل.

yellow, pale, fallow, bashful, ashamed, scared, alarmed.

زُردوڙ: ذ (ف) زُردوڙ زعفران جي رنگ ۾ رڌل مٺا جانور. چاشني. (ص)

پيلو. هيجو.

a sweetdish made of rice, raisins and almonds cooked in spices and coloured with saffron.

زُردوڙي: ص (ف) زُريءَ جو ڀرت ڪندڙ.

an embroiderer.

زُردوڙي: ث. زُريءَ جو ڀرت.

embroidered gold-embroidery, needle work with

aged, worried, distressed, fractured.

زُخمي: ص (ف) گهايل. ڦٽيل. مجروح.

wounded, injured, hurt, fractured.

زُڏ: ث (ف) چوٽ. ڏڪ. نشاني.

blow, range, target, stroke, hit, effect, damage, a cut mark, an injury.

زُڏ ۾ اچڻ: نشاني ۾ اچڻ. مار ۾ اچڻ.

be within range.

زُڏگان: ص (ف) 'زُڏه' جو جمع. صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ. جيئن

"مصيبت زُڏگان".

used as adjective end.

زُڏگي: ث (ف) مار. چوٽ. صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ. جيئن "آفت

زُڏگي".

striking; stroke, blow, used as adjective end.

زُڏني: ص (ف) مارڻ جي لائق. قتل جي لائق. صفاتي پڇاڙي طور ڪم

اچي. جيئن "گروڙ زُڏني".

fit or deserving to be beaten, or stricken, or

killed, used as adjective end.

زُڏوڪوب: ث (ف) مارڪُٽ.

beating and thumping, thrashing; assault and af-

fray; fight.

زُڏه: ص (ف) ماريل. ڏڪيل. صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ. جيئن

"آفت زُڏه. مصيبت زُڏه. وغيره".

struck, stricken, smitten, beaten; affected, afflict-

ed; oppressed, used as adjective end.

زُڏ: ث (ف) سون. طلا. دولت. نائي.

gold, money, riches, wealth, worth, fortune,

resources, substance.

زُڏائڻ: دولت آڌائڻ. عيش ڪرڻ.

to waste away, extravagance, lavishness, prodi-

gality, squander.

زُراعت: ث (ع) پوک. ڪيتي. هارپ.

tillage; agriculture, cultivation, sowing, tilling.

زُراعت پيشه: ص. هارپر ڪندڙ. هاري.

one whose business or occupation is sowing or

tilling, husbandman, agriculturist, land-labourer,

farmer.

زُرافشان: ص (ف) چمڪندڙ. سون وانگر چمڪندڙ.

زعفراني: ص. زعفران جي رنگ (نارنگي) جو. کيسري.
of saffron; saffron-coloured, a yellow colour.

زعر: زعر: ذ (ع) گمان-خيال-تڪبر-غرور.
assertion, thinking, presuming, presumption, arrogance, pride, vanity, conceit, assurance.

زقند: ث (ف) چال-تپ-پڌ.
jump, leap, spring, bound.

زڪ: ث (ع) شڪست-هار-هلڪائي-شرمساڻي-نقصان-ذلت.
defeat, repulse, check, injuring, injury, damage, loss, disgrace, humiliation, insult, affront, deceiving, baulking, disappointing.

زڪام: ذ (ع) گچي ۽ نڪ جي هڪ بيماري (جنهن ۾ وريش ٿئي).
rheum, catarrh, a cold in the head, defluxion.

زڪاة: ث (ع) خيرات. صدقو. سال جي بچت مان خدا جي راه ۾ ڪڍيل چاليهن پتي.
alms, religious tax; 2.5% religious tax fixed upon Muslims, payable at the end of a year (on money and valuables held during full one year).

ززلو: ذ (ع) زمين جو ڌڙو-ڌٻ-ٽرئلو.
trembling; earthquake, earth tremor, violent motion.

زلف: ذ (ف) لڙي وٽ لٽڪندڙ وارن جي چڱ-جاد-وار-ڪاڪل-گيسر.
گنڌيل وار.
a curling lock (hanging down upon the temple or over the ear), a side-lock, curl, ringlet, lock, tress.

زلف پريشان: ذ. کليل وار.
dishevelled locks, flowing hair.

زلفي: ث. وارن جي چڱ-چوٽي.
a tuft or lock of hair, a topknot (of hair).

زمار: ث (ع) واڳ-لغار.
reins, bridle.

زمان: ذ (ع) زمانو-وقت-دور.
the time, period, duration; season.

زمان حال: ذ. هلندڙ وقت. گرامر ۾ هلندڙ وقت جي معنيٰ ڏيکاريندڙ فعل.
present tense.

gold thread.

زردی: (ف) پيلاڻ-ٿڪائي. بيضي جو اندريون پيلو مادو.
yellowness, paleness, jaundice, yolk of an egg, pollen.

زرد: ث (ع) پوک-کيتي.
cultivation, tillage, farming.

زردی: ص. پوک لائق. پوک ۾ ڪم ايندڙ (زمين, بيج, وغيره).
agricultural, agrarian. (land, seed etc).

زرد برق: ذ (ع) شان شوڪت.
glitter, show, magnificence, pomp, splendour.

زرد پوک: ص (ف) سون چاندي جا ورق ٺاهيندڙ.
gold-blocker.

زورگر: ص (ف) سونارو.
goldsmith, silversmith.

زورگري: ث. سونارو ڪم.
the business of a goldsmith or silversmith.

زورنگار: ص (ف) سونهري-طلائي (ڪم). منقش.
gilded, gilt, inlaid with gold.

زورنگاري: ث. سونو ڪم (پرت). سونو پاڻي (جاڙهڻ جو ڪم). ملمع سازي.
gilding, cover with or as if with gold.

زور: ذ (ع) جرهه باز جو هڪ قسم.
a kind of falcon, golden falcon genus.

زور: ث (ف) فولاد جي زنجيرن يا چٽن مان ٺهيل ڪٽر (جيڪو لڙائي ۾ تلوار جي بجاءِ کڻ پائجي)-پاڪر.
iron armour (made with rings), chain-armour.

زور پوشي: ص. زور پاتل-پاڪر پاتل.
clothed in chain-armour, clad in armour.

زري: ث (ف) سون مان ٺهيل تتد (جيڪا پرت پرت ۾ ڪم اچي). ڪلابات-مقيس.
a gold thread, gold lace, gold brocade.

زرين: ص (ف) سونو-سون جو-سونهري. قيمتي.
golden, made of gold; valuable.

زعفران: ث (ع) هڪ قسم جو پوڙو ۽ ان جو گل (جيڪو خوشبودار ٿئي). زعفران جي گل جو پوڙو-کيسر.
Saffron, a flower of saffron bush.

زمين آسمان هڪ ڪرڻ: ڏاڍي ڳولا ڪرڻ. نعايت ڪوشش ڪرڻ.
to search thoroughly, make utmost efforts, to do what one can, to find out something.

زمين اُتلاڻ: انقلاب آڻڻ. هلچل مچائڻ.
to bring about a revolution, to revolutionize, commotion to arise or occur, to raise a confusion or disorder, to cause panic.

زمين ٻوس: ص. ڪريل- ڊٺل.
fallen, prostrated, damaged, marred, spoiled, toppled, broken, broken down.

زمين جاءِ ڏيڻ: زمين ڦاٽڻ- ڌرتيءَ ۾ سٽائجڻ. شرمسار ٿيڻ.
(of the land) to provide a shelter, to go down a ditch, to be humiliated, cast down, degraded, abased, debased.

زمين دوز: ص. زمين ۾ پوريل- زمين ۾ ڊيبل.
level with the ground; subterranean, buried, hidden, interred, tombed, concealed, stashed.

زميني: ص. زمين جو- ڌرتيءَ جو.
belonging to the earth, earthly, terrestrial.

زميندار: ص (ف) زمين جو مالڪ.
a land-holder, land-owner, landlord, landed farmer.

زمينداري: ٺ. زمين جي پوک ۽ سنڀال.
landed estate, landed property, land or estate held by a zamindar.

زن: ٺ (ف) عورت- زال. گهر واري- جوڙ. (ص) هٽندڙ- ماريندڙ. مثلاً
”راهنن وغيره“.
a woman, wife, striker, beater.

زن مريد: ص. زال جو مطيع- مڃو.
hen-pecked.

زنا: ٺ (ع) زال کان سواءِ ٻيءَ عورت سان بدڪاري.
fornication, adultery.

زنا بالجبر: ٺ. زوري زنا.
rape, ravishment, violation, outrage.

زنار: ٺ (ع) اهو ڏاڳو جيڪو عيسائي، يهودي ۽ مجوسي چيلهر ۾ پٽن ۽ هندو ڳچي ۽ بٺل ۾ رحمن- جڻيو.

a waist-cord, belt (particularly a cord worn round the middle by the Eastern Christians and Jews, and also by the Persian Magi); sacred thread worn

زَمانُ ماضي: ٺ. گذريل وقت. گرامر موجب گذريل وقت جي معنيٰ ڏيکاريندڙ فعل.

past tense.

زمان مستقبل: ٺ. ايندڙ وقت. گرامر موجب ايندڙ وقت جي معنيٰ ڏيکاريندڙ فعل.

future tense.

زمانو: ٺ (ع) زمانه (وقت- دور- سمو- عرصو- مدت. ميعاد. موسم- منڊ. حڪومت- عهد. جڳم. مخلوق- عالم).

time, period, duration, season; a long time, an age, epoch. creations, creatures. universe.

زمانتي جا رنگ: معاورو. وقت جون تبديليون. ڦيرگهير. انقلاب.
the changes taking place in the world; the fast moving world.

زمانو ڏسڻ: دنيا ڏسڻ. تجربو پرائڻ. آزمودگار ٿيڻ.
to see the world; gain experience, to be mature.

زمانتي ساز: ص. خود غرض- مطلبِي.
a time-server, temporizer, turn-coat, sycophant.

زمانتي سازي: ٺ. ظاهر داري- مڪاري. خورشامد.
time-serving, turning with the tide, to temporize, sycophancy, cunning.

زمانتي جو حال: معاورو. ماڻهن جي حالت. وقت جي حالت. هلي چلي.
the condition of the world, the tidings, the changes, fashion, appearance, customs and traditions.

زُمره: (ف) هڪ قسم جو قيمتي پٿر. سائي رنگ جو هيرو.
the emerald. a jewel, agem.

زُمره: ٺ (ع) گروه- ٽولو- جماعت.
a company, body, group, crowd, multitude, number (of persons).

زُمره: ٺ (ع) مڪي منوره جو اهو قديم چشم جيڪو حضرت اسماعيل عليه السلام جي ڇڙين هٿ سان پيدا ٿيو هو (هن وقت اهو کوھ بنجي ويو آهي).

"Zamzam" name of a celebrated well at Makkah, called Hagar's well.

زَمين: ٺ (ف) ڌرتي- ارض- پرتوي. پُونءِ. خشڪي. مٽي. مُلڪ. علائقو. ايراضي. تَر (ڪپڙي جو).

the earth, soil, land, ground, region, country, area, texture (of cloth).

reaches.

ٺور آواز ٺوروارو: ص (ف) ڏاڍو پهلووان. زبردست. پنهنجي مڙسي وارو.
ڏاڍو مڙس.

powerful, strong, violent, vigorous, mighty, wieldy, forceful.

ٺور آڙي: ٺور آڙي: ٺ. ڏاڍي. پهلواني. مڙسي. ڏاڍو مڙسي.
power, force, tyranny, violence.

ٺورا ٺوري: ٺ (ف) زبردستي. ڏاڍائي. زوري (ظ) زور سان. جبراً.
violence, tyranny, oppression, by force, forcibly.

ٺوردارو: ص (ف) زوردارو. ڏاڍو طاقتور. سگهارو.
powerful, strong, mighty, wieldy, stalwart, stout, tough, sturdy, tenacious, robust.

ٺورائتو: ظ. زور سان. ڏاڍي طاقت سان.
with force, forcefully.

ٺور خورو: ڏ (ف) جوش و خروش. حوصلو. همت. طاقت.
excitement, enthusiasm, fervour, courage, spirit, might, power, force.

ٺور ظلم: ڏ. ڏاڍائي. جبر. بي انصافي.
highhandedness, use of force, injustice, inequity, unfairness, wrong.

ٺوري: ٺ (ف) زبردستي. ڏاڍائي. (ظ) ڏاڍو سان. جبر سان.
with force, by force, violently, per force.

ٺورڪ: ٺ (ع) هڪ قسم جي ننڍي ٻيڙي. ملتانتي ٻيڙي.
a small boat with flat-bottom.

ٺورائو، ٺورڪائو: ڏ. چرخي. لائون يا زور سان هوا ۾ وڃڻ جو آواز.
whirling sound, whizzing sound, whirring sound.

ٺورم: ڏ. زور. ٽڪا. طاقت.
force, violence, power, vigour, strength, exertion, strain, weight.

ٺورن: ڏ. زور سان هوا ۾ وڃڻ جو آواز.
the whirring sound of an object going at a great speed, whizzing sound

ٺورن: ٺ (ف) ڪمان ۾ پيل تند (جيڪا آڻي يا روڊي مان ٺهي). ڪناري.
وت (ڪڙي ڪي).

a bow string, catgut, chord, an ornamental line worked round a cloth, edge, fringe (of cloth).

crosswise round body by Hindus.

وٺاڪار: ص (ف) بدڪار.
a fornicator, adulterer, whore-monger.

وٺاڪاري: ٺ. بدڪاري. زنا.
fornication, adultery, harlotry, illicit intercourse.

وٺان خانو: ڏ (ف) گھر ۾ زالن وارو حصو. حرم.
women's apartment, seraglio, harem, zenana.

وٺانو: ص (ف) زالاڻو. زالن جو. عورتاڻو. زالن وانگر حرڪتون ڪندڙ.
ڪڏڻ.

وٺاني: ص. زالن جي. عورتن جي.
female, feminine; womanly, effeminate, a eunuch.

وٺاني: ص. زالن جي. عورتن جي.
belonging to women, feminine, of or relating to a seraglio.

وٺب: ڏ. ڀت جو وڏو گڙھ.
a mouth-full of rice taken at a time.

وٺب: ڏ. سِر جو ٽڪر. مٽيءَ جو وڏو پٿر.
a brick-bat, a mud-piece.

وٺبور: ڏ (ع) اُٺور. پڪو.
pincers.

وٺپيل: ٺ (ع) ڇيڻي. ڪشتو. ڪشڪول. جھولي (فقير جي). بگري.
a basket (of palm-leaves); a dried and hollow gourd, a purse, bag, wallet, haversack.

وٺجيري: ٺ (ف) ٺوھي ڪڙين مان ٺهيل سنگھر. سلاسل. نيئر. پيرن جي ٻيڙي (پير ڪڙي) دروازي جو ڪڙو. قطار. سلسلو. پيرن جي ٻيڙي.
a chain, shackles, fetters, a door-chain, a chain for the foot, line, queue.

وٺجيري: ٺ. سنهي زنجير. هڪ قسم جو گھڙ (سون يا چاندي مان ٺهيل سنهي سنگھر، ڳچي، ۾ پائڻ لاءِ).
a gold-chain, a necklace, ornamental chain for the neck.

وٺدان: ڏ (ف) جيل. قيدخانو. بنديخانو.
dungeon; prison, gaol, jail, lock-up.

زور وٺڻ: طاقت وٺڻ. جوش ۾ اچڻ. ڏاڍو ٿيڻ.
to gain strength, to acquire strength; to grow stronger.

زور آزمائي: ٺ (ف) طاقت جو مظاهرو. هلندي پنهنجي جو مقابلو.
trial of strength, trial of connections, approaches.

increase, augmentation, addition, surplus, excess, abundance, superfluity, redundancy; ex-crescence, force, violence, oppression, tyranny.

زياده: ص (ج) گهڻو. وڌيڪ. جهمجو. سرس. گهڻي قدر.

more, additional, much; superfluous, redundant, too much, excessive. superfluously; excessively.

زياده تر: ظ. گهڻو ڪري. تمام گهڻو.

oftenly, mostly, generally, largely, mainly, primarily, principally.

زيارت: ث (ج) ڪنهن مقدس جاءِ يا شيءِ کي ڏسڻ. مقدس جاءِ ڏانهن سفر. ديدار.

visiting (a shrine), pilgrimage.

زيارت گاه: ذ. مقدس جاءِ. آستانو. درگاه.

a shrine, saint's mausoleum.

زيارتي: ص. زيارت ڪندڙ. زيارت تي ويندڙ. جاتي.

a pilgrim, visitor.

زندگائي: ث (ف) حياتي. جياپو. زندگي.

life, existence.

زندگي: ث (ف) حياتي. جياپو. عمر. جمار.

idem.

زندگي بسر ڪرڻ: حياتي گذارڻ. جمار پوري ڪرڻ.

to live the life.

زندگي بخش: ص. حياتي ڏيندڙ. جياريندڙ.

life bestowing, life giving.

زندگي بخشڻ: حياتي ڏيڻ. جيارڻ.

to bestow life, impart life.

زنده: ص (ف) جيئرو. حيات. چڱو پلو.

alive, living, animate, vital, existing.

زنده ڪرڻ: جيئرو ڪرڻ. روشن ڪرڻ. مشهور ڪرڻ.

to bring to life, to restore to life, to put life into, to advertise, publicize, make known, bring to light.

زنده آباد. زنده ياد: دائي جملو (ف) سدائين جيئرو هجي. هميشه سلامت.

to remain alive, hail and hearty, a prayer for one's life and blessings.

زنده جاويد: ص (ف) هميشه لاءِ جيئرو. سدائين حيات.

alive, living, active, dynamic, functioning, opera-

زهد: ذ (ج) پرهيزگاري. تقوي.

asceticism, abstinence, continence, mysticism, devotion.

زهر: ذ (ف) زهر. وڪ. سِر. (ص) ڪڙو. تلخ.

poison, venom, bitter, gall and worm-wood.

زهر آلود: ص. زهر وارو. زهريلو.

poisoned, baneful, mixed with poison, envenomed, venomous.

زهر اوڳارڻ: ڪنهن جي خلاف ڳالهائڻ. بدنيڪي ڪرڻ. وير وجهي ڳالهائڻ.

to vomit poison; to say venomous, spiteful, or bitter things; to speak ill (of), to calumniate; to sneer (at).

زهر مار ڪرڻ: مجبوريءَ سان ڪا اڻ وڻندڙ چيز کائڻ.

to swallow a thing by force, to tolerate something intolerable.

زهر مهره: ذ (ف) هڪ قسم جو پٿر (جيڪو زهر کي ڇڏي وٺي).

the bezoar, an anti-dote.

زهر هارڻ: پنهنجي ڪاوڙ يا زهر ٻئي تي ڇنڊڻ.

to take out the rage on someone else; to spite.

زهرِي. زهريلو: ص. زهر وارو. زهر وارو.

poisonous, virulent, venomous.

زهره: ذ (ج) هڪ گرھ جو نالو (جيڪو آسمان ۾ تمام گهڻو چمڪندڙ رهي).

the planet Venus.

زهره جين: ص. چمڪندڙ پيشاني وارو. سهڻو. خوبصورت. حسين.

most beautiful, blonde, handsome, like Venus in countenance, charming.

زهي: ندا (ف) شاباس. مرجا.

how good !, admirable !, excellent!, bravo!, well-done!, there!, lo!.

زهي قسمت. زهي نصيب: ندا. خوش باش. خوش قسمتي.

lucky, fortunate, favourable, benign, happy, providential, well.

زهير: ص (ج) بيمار. هشو. اڀيرو. غمگين. اڏاس.

reduced (by sickness), thin, sad, melancholy, low-spirited, saddened.

زيادتي: ث (ج) واڌارو. گهڻائي. اضافو. ڪثرت. ڏاڍائي. جبر.

fading.

زوده: ث (ع) زود زال - جوړه - گهر واري.

a wife, spouse.

زوده منكره: ث. نكاح پدي زال - حق نكاح پر آيل عورت.

lawful wife, married through woe.

زودجيت: ث (ع) عقد - نكاح. وهان.

marriage-state, marriage; marriage-ceremony.

زوده: ط (ف) جلد - شتاب - سگړو. تيز - تگړ. جغت پت - يکدم.

quick, fast, swift; quickly, immediately, soon, swiftly.

زود پشيمان: ص. ثرت پچتائيندو.

(quickly) repenting.

زودرنج: ص. جلدي کارو پر ايندو. چيژاک.

easily grieved or vexed, pettish, touchy; sensitive; irascible, irritable.

زود رنجي: ث. ذري ذري تي کارو. يکدم ناراضگي.

the habit of quickly grieving, sensitivity, irascibility, irritability.

زود فهم: ص. يکدم سمجھي ويندو. هوشيار.

of quick perception, understanding, intelligent; sharp-witted, acute, savant.

زود فهمي: ث. يکدم سمجھن. ذهانت.

quickness of perception, intelligence, acuteness.

زود نويسي: ث. ټورن اکرڼ پر ۽ جلدي لکڼ جو طريقو - شارټ هيند.

shorthand, a writing in code or marks.

زور: ذ (ف) سگړه - طاقت - قوت - بل - وس - اختيار. ډاډو. سختي. دټا.

کورښ. تیک - ډډ. بار. (ط) گفرو. ډاډو. نهاليت - تمام.

strength, power, vigour, force, effort, exertion, strain, stress, weight; violence; coercion; vigorously, powerfully, violently, forcibly, extremely, very.

زور پيچن: طاقت لوړن. اثر گمت کړن. تکړ پيچن.

to break, overpower, beat down, crush, defeat, reduce, subdue, subjugate, vanquish.

زور پيښ: دټا پيښ. اثر پيښ. بار پيښ.

to be strained; to be forced, be compelled.

زيان: ذ (ف) نقصان - تورن - خسارو - چيهر. هاجرو - ضرر.

deficiency, loss, damage, detriment; hurt, harm,

tive, working, without death.

زنده درگور: ص (ف) جيتري قبر پر. مټن گډ. عذاب پر.

in hail during life-time, in extreme trouble, harassed, distraught, distressed, tormented, troubled, worried.

زنده دل: ص (ف) خوشمزاج - کلک.

live-hearted, lively, cheerful, gay, merry, witty.

زنده دلي: ث. خوشمزاجي - خوشطبعي.

cheerfulness, liveliness, gaiety, wittiness, mirth.

زنديق: ص (ع) بي دين - مشرک - ملحد.

a fire-worshipper, an atheist, an infidel.

زنگ: ذ (ف) کس - کت (ډاډو). عداوت - وير - چاوت.

rust, canker, ill-will, spite, enmity, animosity, animus, antagonism, antipathy, hostility, rancour.

زنگ آلود: ص. کت پڅهيل - کسيل - کټيل.

covered with rust, rusty, cankerous.

زنگ لاهن: کت لاهن. وير کيڼ. دشمني پيښ.

to clear of rust or canker, to reconcile, harmonize.

زنگار: ذ (ف) تامي جو کس (جيکو وکر طور کراچي, مري).

verdigris, green rust, acetate, sulphate.

زنگين: م. زنگ لگن. کت لگن. کسج.

covered with rust or canker; rusted, rusty.

زنگي: ذ (ف) 'زنگار' (آفريکا) جو باشندو - جشي. (ص) کارو - سیاہ.

Ethiopian; of Ethiopia, Ethiopian Moor, negro, black.

زنگي گل: ذ (ف) هک قسم جو بوټو ۽ گل.

oleander (*Nerium grandiflora*), bushand flower.

زوار: ذ (ع) زوار 'زائر' جو جمع. زيارتي. کربلا معلي جو زيارتي.

a pilgrim, person who has visited Karbala (in Iraq).

زوال: ذ (ع) کړن. مينه مين. رجعت. کمي - گهټتائي. پچائي. لاث.

ناکامي. نياگي. مصيبت. سع نژد جو وقت.

decline, wane, decay, fall, cessation; defect, deficiency, failure, harm, loss, injury, humiliation, misery, wretchedness, declination, setting (of sun).

زوال پدیر: ص. فنا ٿيندو. بدلجنو.

liable to decay, perishable, evanescent, transitory.

baffle.

زير لپ: ص (ف) چين یر- آهستي (ڳالهائڻ).

under the lip, slightly uttered, inarticulate, mumbled; in an undertone, in a whisper, softly, inarticulately.

زير باره: ص (ف) بار هيٺ. احسان هيٺ. ثورائتو. قرضي.

embarrassed, overburdened with expense, borne down with oppression.

زير باره: ث. احسانمندي. ترو. پريشاني.

burdens, expenses; state of embarrassment, wretchedness, encumbrance.

زير بند: ذ (ف) گهوڙي جو هڪ سنج- نرند- تنگ.

martingale, girth.

زير تجويز: ط (ف) ويچار هيٺ. رٿ یر.

a proposal, resolution, proposition, suggestion, under consideration.

زير حراست: ص (ف) قيد یر- گرفتار.

under arrest, in or under-custody.

زير دست: ص (ف) هٿ هيٺ- ماتحت. حڪم یر.

under subjection or command; a subordinate.

زير دستي: ث. ماتحتي. ملازمت.

to be under subjection (to), the position of being a subordinate, subordination.

زير زير: ص (ف) هيٺ مٿي- الٽ پلٽ- ڊوهر یرهر. تباه.

upset, topsy-turvy, upside down, higgledy-piggledy, overturned, in turmoil, commotion, agitation, dither, tumult, turbulence.

زير سايه: ص (ف) پاڇي هيٺ- پناه یر.

under the protection of, under shelter, under cover of.

زير علاج: ص (ف) علاج هيٺ. ڊوا ڪرائيندڙ. بيمار.

under treatment, ill, suffering, sick, diseased, patient.

زير نظر: ط (ف) نظر یر- نگراني یر. سنڀال هيٺ.

in the custody (of), under observation, under surveillance, under reference.

زير نڳين: ص (ف) تحت- هيٺ. حڪومت جي هٿ یر.

under control, subjugated, under the influence of, under the signet, under the authority; subject (to).

injury, mischief.

زيان خود: ص. نقصان رسائيندڙ. حرڪتي.

doing mischief, mischievous, noxious, hurtful, injurious, destructive; a mischievous person, a destroyer.

زيان ڪار: ص. نقصان رسائيندڙ.

idem.

زياني: ص. نقصان ڪار.

idem.

زيب: ذ (ف) سونهن- سهڻائي. رونق. آرائش. سينگارندڙ.

ornament, elegance, grace, beauty, adoring, imparting grace; becoming, suiting, splendour, lustre.

زيباڻو: ص. زيب وارو. رونقدار. سهڻو.

beautiful, graceful, elegant, ornamental, adorned, adorning.

زيب ڏيڻ: سهڻو لڳڻ. منهن تي پوڻ.

to become, to suit, to, set off, to ornament, to adorn.

زيباش: ث (ف) سينگار- ٺاهه ٺوه- سجاوٽ- آرائش.

adornment, decoration, ornament, elegance, beauty.

زيبائي: ث. سهڻائي- خوبصورتي- سونهن.

beauty, gracefulness, elegance, charm, adornment.

زيتون: ذ (ف) هڪ مشهور هيويدار وڻ یر ان جو ڦل- چامر.

a guava, an olive.

زيٽ: ذ. ڏهڪو (موچڙي وغيره جو آواز).

the sound of thumping, a dull sound of something striking other; to beat with a shoe.

زير: ط (ف) هيٺ- تحت. (ص) گهٽ. تابع- ماتحت. (ث) اکر جي

هيناهين آواز جي نشاني.

lower; the vowel under, below, beneath; inferior, point (/).

زير آبي: ث. پاڻي هيٺ هلندڙ جهاز. ٽوپو جهاز.

a submarine, a vessel travelling under water.

زير ڪرڻ: هيٺ ڪرڻ- مغلوب ڪرڻ. دسڻ.

to defeat, over power, subdue, vanquish; to embarrass, to bring under, conquer, overthrow,

زيور: ذ (ف) گھڻو. ornament (of gems, gold or silver), jewels, trinkets.

زيورات: ذ ("زيور" جو جمع) گھڻا. ornaments, jewels, trinkets.

س

س: ث. اچار 'سين'. سنڌي الف-بي جو اٺاويهن اکر. فارسي جو پنڌهون ۽ عربي جو ٻارهون اکر. ابجد موجب عدد (60).

twentyeighth letter of Sindhi alphabet, fifteenth of Persian and twelfth of Arabic. numerically valued at 10.

س: ص (سن) سٺو. چڱو. نڪ جي معنيٰ ڏيکاريندڙ صفاتي اڳيائي (جيئن سڀا، ستر وغيره).

good, useful, helpful; a prefix showing various good (senses).

سابق: ص (ع) هن کان اڳيون. اڳيون. پهرين. گذريل. former, ex-, preceding, predecessor, previous, prior, goneby.

سائو چائو: ذ. کجيءَ جي ڳچ مان نڪيل داڻا-سائو داڻا. sago, the pith of palm species (*Sagrus rumphii*).

سايان: ط. ظاهر ظهور. کليو کلايو. پڌري پٽ. openly, patently, publicly, practically, frankly, directly, candidly, forthrightly, plainly, straightforwardly, unreservedly.

ساتيرا: ذ. ٻه آسماني تارا. ڪٿيون. a cansetellation.

ساڻ: ث (ع) ساعت. گھڙي پل. a moment, a jiffy, instant, second, minute, twinkling, wink.

ساڻ: ذ. رفاتت-همراهي. شرڪت. پاڻياري. سنگت. قافل. company, togetherness, companionship, fellowship, partnership, association, a caravan.

ساڻ ڏيڻ: نهان. رفاتت ڪرڻ. ڏکي وقت ۾ مددگار ٿيڻ. to provide companionship; to remain together, to accompany; to help, support, bear, sustain.

سائاري: (ص) ساڻ وارو. همراه. هم عمر. هم عصر. ساٿي. a supporter, follower, adherent cohort, disciple.

زير ويچار: ص (ف) ويچار هيٺ. غور ۾ آيل. ڌيان ۾. خيال ۾. under consideration, examination, study, deliberation.

زير ويچار هئڻ: خيال يا غور هيٺ هئڻ. ڪنهن جو فيصلو نه ٿيل هئڻ.

(of a matter) to be under consideration (of), yet to be decided, still undecided, awaiting decision.

زيرين: ط (ف) هيٺيون. following, undermentioned, lower, inferior. subordinate.

زيوڪ: ص (ف) عقلمند-ڏاهو. سٺاڻ-هوشيار. clever, shrewd, sharp, quick, smart, ingenious, intelligent, sagacious, penetrating.

زيرو: ذ (ف) زيرو هڪ قسم جو سُرھو پچ (مصالحي طور ڪم اچي). جيترو.

cummin-seed (*Cuminum cyminum*).

زيرو بھر: ذ (ف) مڌم ۽ تڪر آواز. نغان جي جوڙي. هيٺ مٿاهين. تيزي ۽ ڊراڻي.

(of the sound) sometime heavy and sometime subdued; a pair of kettle-drums, up and down, fast and slow.

زيست: ث (ف) زندگي-حياتي. عمر-ڄمار. life, existence, the whole life.

زيڪ: ث چاندي يا سون جي ورقن جو ٻوڏو. powdered gold or silver.

زيل: ث (ف) زير مڌم آواز. نغان جي جوڙي مان مادي آواز وارو نغانو. ٿوڪارو (گھوڙي جو).

the treble (in music), low voice, low sound of a kettle drum.

زيل بھر: ذ. زير ۽ ڊهل جا ٻئي پاسا. both the sides of a kettledrum.

زين: ث (ف) گھوڙي جي پٺي، تي رهن جو هڪ سنج. a saddle.

زينت: ث (ع) زين = سينگارڻ. سينگار. ٺاه ٺوڻ. سونھن. رونھن. adorning, ornament, decoration, ornateness, embellishment, dress; grace, beauty, elegance.

زينو: ذ (ف) زينہ ڏاڪڻ-سيوڙهي. ڏاڪو-ٻوڙي. ladder, stairs, steps, a rung of a ladder.

بياري پر آڏو مک جو سڙڻ

augury, omen. to avoid whimsical customs during marriage ceremony. a method of rubbing or patting with the hand or an instrument on a sore or painful part by which it is thought to be cured.

ساڻ ڪرڻ: شادي وغيره جي موقعي تي مقرر رسمن کي عمل ۾ آڻڻ.
سڙڻ ڪرڻ. ڪاڪڙي جي خرابي يا تارون کڻڻ جو هڪ هٿس.

to perform prescribed practices during marriage. to practice augury. to touch (an organ of the body, throat etc) as a doctor does as a method of curing.

ساليڪو: ص. اندازاً سٺ کن. (ذ) ٿر ۾ سٺ پُره اونهون ڪُوه.

about sixty; a well thirty meters (yards) deep (in Thar desert).

ساجڏو: ص (ع) سجدو ڪندڙ. سرُ نمانيندڙ.

performing prayers, to lie prostrate in adoration or prayers.

ساجڻو: ذ. (هندي. سجن) سڄڻ. پيارو. عاشق. يار. دوست.

sweetheart, lover, beloved, friend, darling, honey, dear, love.

ساجڙو: ص. ساجي هٿ سان ڪم ڪندڙ. (ضد ڪاٻڙو)

right-hander, right-handed, working, performing or writing with right-hand.

ساجرو: ص. ساجي پاسي وارو. سڄو (هٿ، پاسو وغيره).

right (hand), on the right (side).

ساجرو هٿ: محاورو. خاص مددگار. همراہ ۽ ساٿي. ڀرجهڙو.

idem. a supporter, right-hand man, disciple, henchman, cohort.

ساجي: ث. وجهه. موقع. سٺو. سانگو.

an opportunity, chance, occasion, opening.

ساجي لڳڻ: فائدي وارو وجهه ملڻ. سٺو جھٽ لڳڻ. موقع ملڻ.

to get an opportunity, to benefit, to avail the chance. get an opening.

ساجڦر: ظ. سويل-سگهو. جلد. صبح سويل.

early, at an early honour, earlier.

ساجارو: ص (ساجاه وارو) سڃاتندڙ. ڄاڻو. واقف ڪار. (ث. ساجاري).

an acquaintance, friend, well-known, familiar, intimate, mate.

ساجاهه، ساجاهو: ث. سجدو. ڄاڻ. سڃاڻپ. ڏيک. شناخت. پرور.

henchman, partisan, sectary. companion, fellow, kpartner, mate. of same age.

سائڙو: ث (ع. ستر) هڪ قسم جو پيارڪو وکر. هڪ قسم جي دوا.

origanoid (its leaves are used medicinally) *Origanum Vulgare*.

ساٿي: ص. ساٿ وارو. قافلي وارو. همراہ. ڀني. مددگار.

a companion, mate, supporter, follower. a member of a caravan; a partner.

ساٿ: ث. گهم. ماڪ جي آلاڻ.

dew; moisture.

سائيجڻ: م. ماڪجڻ. ماڪ ۾ پئسڻ. گهمجڻ.

to be bedewed; to be moisturised; become wet.

سائڙيو: ص. ساٿو ڪندڙ. شڪار جي اصطلاح ۾ وڻن ۾ وڻن کي ستيندڙ (تد جيئن جانور سڙي ڪڙڪي تي نڪري ظاهر ٿين).

a beater (in game).

سائڙيا گاڙيا: ص. ستيندڙ ۽ گز هڻندڙ. هڪ ٻئي جا سرُ جهلاڻو. هڪ ٻئي جي ڪوڙ سڄ جي تائيد ڪندڙ.

a beater and an archer; fellows in league; henchmen.

سائو: ذ. عيوض. بدلو. وهنوار. چوپائي مال (پڪرين وغيره) جي چاري لاءِ ٻهر وغيره جي تارين مان ڇاڻيل پڻ. سارين. ڪڻڪ ۽ ٻئي ان وارين مڙين کي سٽڻ ۽ ان اچو ڪرڻ جو عمل. ڪپڙ يا اُن کي صاف ڪرڻ لاءِ ڇهو يا بانسو. پيرن ۾ پائڻ لاءِ هڪ چاندي جو گهم. پازيب.

reparation, penalty, compensation, indemnification, recompense. exchange, substitute. a wagering contract, speculation. leaves of the trees (for goats to eat). an act of separating (wheat or rice) from husk; a flail; a silver ornament for wearing at ankles,

سائو ڪرڻ: شڪار لاءِ جهنگ مان تتر اُٿارڻ. سارين وغيره جي ان کي ستي جدا ڪرڻ.

to beat the bushes for birds to come out. to beat the rice twigs to separate grain.

ساٿي: ص. مڇي وڪڻڻ جو ڌنڌو ڪندڙ جيڪي عام طرح "مڇي پوٽا" چوائين. (ث. ساٿياڻي).

a fish-monger, fish-seller, a fisher-man, (fisher-woman).

ساڻ: ذ. سڙڻ. شڪون. شادي جي رسمن ۾ وهڻ وسوسي لاهڻ جو عمل.

سادہ دل: ص. پالو پولو. صاف دل. خلوص مند.
frank, simple, artless, stupid, sincere, plain, guileless.

سادہ دلي: ث. صاف دلي. اخلاص. پوروڙائي. بيوقوفي.
simplicity, frankness, sincerity, faithfully, foolishly, stupidity.

سادہ لوح: ص. پالو پولو. بيوقوف.
simpleton, a fool, stupid, cretin, idiot, imbecile, natural, blockhead, dimwit.

سادہ لوحي: ث. پوروڙائي. بيوقوفي.
simplicity, stupidity, frankness, foolishness.

ساڌو: ص (سن) ساڌو. فقير. مائيتو. صبر وارو. غريب.
a religious person, a fakir, mystic, a devotee, pious, holy, devout, simple, innocent, poor, virtuous, good.

ساڌپائي: ث. اشرافت.
the quality of being devout, piousness, holyness, innocence, respectability, nobility, good character.

ساڌ پاڌ: ص. اچر اجرو. پاڪ پوتي.
pious, holy, virtuous, undefiled, virgin.

ساڌنا: ث (سن) بندگي. پڄڻي. شيرا. مشق (عبادت جي).
practice, worship, devotion, adoration, reverence, veneration.

ساڌڻ: م (سن) پورو ڪرڻ (عمل). مشق ڪرڻ. وڌ ڪرڻ. ادا ڪرڻ.
پڄائڻ. ناهن. سيکارڻ. هيرائڻ. سنوت پر آڻڻ. سانڍڻ.
to perform, execute, accomplish, practice, to train.

ساڌو: ص (سن) فقير. پڳت. درويش.
simple-minded, artless, a religious person, hermit, pious, holy, virtuous.

ساڌوهي: ث. چار جي وڻ جو هڪ قسم (جيڪا جفت هئي پکڙي ۽ اڇا پيرن ڏئي).
a type of tree, salvadora (*Salvadora oleoides*).

ساڍو: ث. اڌ عدد وڌيڪ اڌ توڙ وڌيڪ اڌ مان وڌيڪ. اڌ وڌيڪ.
one-half more (than the aggregate number specified).

سارو: ث. منيائڻ. يادگيري. ڳڻپ. شمار. تانگهه. سڪ. چڪ. سجاڳي.
watching, guarding, recollection, remembrance.

حياءُ. مرم. لحاظ. مروت.

sense, discrimination, discretion, prudence, foresight, forethought, knowledge, acquaintance with, recognition, consideration for others, regard, respect.

ساجھو: ث. ساجاهه. ساڃاه.

idem.

ساجھو: ص (ع) سحر ڪندو. جادوگر.

magician, conjurer, charmer, enchanter, sorcerer, warlock, wizard.

ساجھي: ث. جادوگري. نسون.

magic, bewitchment, enchantment, conjuring, necromancy, incantation, sorcery, witchcraft, wizardry, witchery.

ساجھو: ذ (ع) سمنڊ جو ڪنارو. ڪپو. ڪنڌي.

the sea shore, beach, coast, bank.

ساختم: ث (ف) بناوت. اڏاوت. بيهڪ. ڊول. نمونو. گھاٽيتو.

make, formation, construction, structure, form, figure, mould, made, design, style, composition, constitution.

ساختمگي: ث (ف) اڏاوت. ٺاهڻ.

form, figure, construction, design, style, constitution, composition, make.

ساختم: ص. بنيل. ٺهيل. هٿرادو. نقلي.

made-in, made, faked, trumped up, feigned, pretended, shammed.

سادات: ذ (ع) "سيد" جو جمع. سيد گهراڻي جا فرد.

a person belonging to Syed community; a descendant of the Prophet of Islam (PBUH).

سادائي: ث. سادگي.

simplicity, plainness, frankness, naturalness, homeliness.

سادگي: ث (ف) بنا ٺاهه ٺهره جي رواجي حالت. صفائي. خلوص. پوروڙائي.

idem. artlessness, sincerity, clearness.

سادو: ص (ف) سادو. صاف. خالص. نج. بنا ٺاهه ٺهره جي. پالو پولو. رواجي. عام. بيوقوف.

simple, unadorned, plain, pure, coarse, of inferior quality, artless, sincere, frank, fool, whit, candid, guileless.

strument, violin.

ساروڻ: م. ياد ڪرڻ- سنڀالڻ. ڄاڻڻ. ڳڻڻ. ڪٽڻ. پائڻ. موجود سمجهڻ (سگهه، زور).

to remember, recollect, examine, count, reckon. calculate, compare, to like, love, to perceive present (power, strength).

سارو: ظ. سڀ- ڪُل- سمورو. سڄو- سريستو.

entire, whole, all, complete, wholesome, full, integral, perfect.

سارو: ظ. مناسب- لائق- موزون. موافق- پتاندر.

enough, sufficient, adequate, comfortable, satisfactory, sufficing.

ساروئي: ٺ. يادگيري- سنڀال- سار- سڳ- چڪ- تات.

recollection, remembrance, reminiscence.

ساروفا: ڏ. مظاهرا (نڪ، چپ، گل، اکيون)- منهن جو نقش.

appearance, look, mien, face, semblance.

ساروسنگهار: ڏ. آڳاٽي دور جو هڪ وڏو مالدار ڀاڳيو- سڀ مال وارو.

a wealthy person of the past, having all the wealth and riches, affluent, opulent, moneyed.

سارهه: ٺ. ساراه.

applause, praise, applauding, acclaim, compliment.

ساري: ٺ. راند جو مهر- ڳوٺ. تڏ ڇڙهيل چانور جو دائرو. (ظ) سهي- سڀ- سريستي.

a piece in the game of ludo, a grain of rice with husk, completely, fully, entirely, everything included.

ساري ڪرڻ: بازي، راند يا مقابلو ڪٽڻ. سوڀ ڪرڻ. مڙسي ڪرڻ (مقابلي ۾).

to win a game, to triumph, success.

ساري ڪٽڻ: ڳڙه ڪٽڻ- مڙسي ڪرڻ.

to win, triumph, a success.

ساريال: ٺ. سارين واري پوک. سارين جي پوک واري زمين.

of rice or paddy crop, land producing rice or paddy.

ساريڪو، ساريڪو: ظ. جهڙو- مثل- وانگر. برابر- مٺ.

like, alike, equal, equivalent, akin, analogous, comparable, parallel, correspondent, similar.

counting, calculating, liking, love, attraction, wakefulness, alertness.

سار ٿيڻ: سڃاڻي ٿيڻ. يادگيري ٿيڻ. ياد پوڻ. (زال ڪي) ويرجي سنڀال ٿيڻ. سڃاڻي.

remembrance, recollection, looking after, care, to be seized with the pains of labour.

سار: ص (ٺ) جهڙو- مثل. جيئن ۽ وانگر واري معنيٰ ۾ ايندڙ صفاتي ڀڃاڙي (مثلا ڪوهار، خاڪسار وغيره).

the word used at the end of a word to define it adjectively; like, alike, as an example.

سار: ٺ. ماديءَ جو تاسل وارو عضو. ساري- ڳوٺ. سارين جي پوک.

the urinal part of a female, the reproductive organ in a female. a piece in the game of ludo. the rice crop

سار: ڏ. جهر- ست- ست. مطلب. اختصار.

pith, essence, root, soul, stuff, substance. meaning, condensation.

ساراهه: ٺ. تعريف- واکاڻ- ثنا- صفت. خوشامد.

applause, praise, applauding, acclaim, acclamation, plaudits.

ساراهڻ: م. تعريف ڪرڻ- واکاڻ.

to praise, applaud, commend, laud, eulogize, extol, glorify, magnify.

ساريان: ڏ (ٺ) اوئي- جٽ- شترپان.

a camel driver, a camel-tender.

ساروڻ: ڏ. شينهن (ڏهنامي جو اصطلاح).

lion, a brave man, a hero, lion-hearted.

سارو: ڏ. هڪ قسم جو وڏو پکي

kingstork, saurus (bird).

سارنڀار، سارنڀال: ٺ. نگهداشت. نظرداري. خدمت چاڪري. پرگهر.

looking after, care, to take care, help, support, concern, regard.

سارنگ: ڏ. رنگارنگي. ڪڪر. جُڙ. مينهن. هڪ راڳ جو نالو.

colourful, cloudiness, cloudy weather, rain. name of a musical mode, ragga.

سارنگي: ٺ. گزيءَ سان وڄائڻ جو هڪ مشهور ساز.

a musical instrument like a fiddle, an stringed in-

trigue, scheme.

سازشي: ص. منصوبو ٺاهيندڙ. فسادِي. فتنه باز.
collusive, fraudulent, conspirator, abettor, accessory, accomplice, plotter.

سازگار: ص (ف) لائق - موافق - مناسب.
agreeable, favourable, approving, congenial, favouring, helpful.

سازنده: ص (ف) ساز وڄائيندڙ.
an instrumentalist, an instrument player.

سازو سامان: ذ (ف) گھر جو سامان - ٽپو ٺاڙي. مال اسباب.
materials, furniture, house-hold goods, utensils etc.

سائس: ذ (سن) ساء - پَساء.
life, breath, dash, soul, spirit, verve.

سائسي: ص. ساهوارو - جاندار.
a living animal, living being.

سائير: ث (انگ) چيني، جي ننڍي پليٽ (ڪوپ رکڻ لاءِ).
saucer, plate, a shallow dish under a cup.

ساعت: (ع) گھڙي. پل - لمحو. وقت. ڪلاڪ. محل. قسمت. نصيب. پاڳ.
a minute, moment, instant, a watch, time, luck, chance, fortune, lucky moment.

ساعت سولي ٿيڻ: نصيب سٺو ٿيڻ - پاڳ پلو ٿيڻ.
of the time or circumstances becoming favourable, lucky opportunity; a turn of the luck.

ساعره: ذ (ف) پيالو. گلاس.
a glass, cup, bowl, wine cup, goblet.

ساقط: ص (ع) ڪريل. گھر. ترڪ ڪيل.
dropped, out of use, lost, gone, missing, extinct, bygone.

ساقِي: ذ (ف) شراب پياريندڙ. محفل ۾ شراب وٺيندڙ.
a cup-bearer.

ساقِيءَ ڪوٺڙ: ذ. حوض ڪوٺڙ جو ڄام پياريندڙ.
the cup-bearer on the day of Judgement.

ساکار: م. ڪم پورو ڪرڻ.
to complete the given assignment, to finish, complete, end, conclude, close.

ساکت: ص (ع) چپ - خاموش - ماٺ. هڪ هنڌ بيٺل. چرپر نه ڪندڙ.
silent, quiet, mute, standstill, speechless, still.

سازيون: ث. تهر چڙهيل چانور.
paddy, unhusked grain of rice.

سازو: ذ. جل - ڪام. باهه ۾ سڙيل هنڌ جو زخمو. تپش. ساڙو - جسد - بغض.
سيءَ سبب وڻن ۾ سڙو.

burning, pain, anguish, envy, a burn injury, enmity, animosity, antipathy, rancor, rotten, damage to the trees due to extreme cold.

سازو ڏيارڻ: چڙ ڏيارڻ. ڪجائڻ. خار ڏيارڻ. چيڙائڻ.
to anger, exasperate, irritate, provoke, tease.

سازو سڙيو: ص. حاسد. ريسارو. بغض رکندڙ.
jealous, envious, invidious.

سازو ڪرڻ: سيءَ جو وڻن ۾ سڙي ڇڏڻ.
damage to the trees due to frost or extreme cold.

سازو. ساڙو. ساڙو: م. جلان. ٻارڻ - ٻاڙ ڏيڻ.
to burn, to cause damage, scald, cause to rot, wither.

سازو: ذ. ساڙ. جسد. ٽپج. گرمي. هڪ بيماري (جنهن ۾ پيشاب ساڙي سان اچي).
envy, jealousy, burning (in passing urine).

سازونجو: ص. حاسد. بغضي. ريسارو.
jealous, envious, envying, invidious, distrustful, suspicious.

سازو: ذ. ڏهاڙي لاءِ ٿاڙو (عموماً نڪر جو ڪنگر وغيره).
a vessel for milking cattle; an earthen vessel, container, pan.

سازهي: ث. زناني لباس جو هڪ قسم (ڊگهو ڪپڙو جيڪو سڄي جسم تي وڙهي).
a dress consisting of one piece of cloth worn by women round the body and passing over the head.

سازو: ذ (ف) وڃت جي صنعت وارو - واهو.
a musical instrument.

ساز ٻاڙ: ث (ف) سازش - منصوبو.
collusion, conspiracy, unlawful activity, deceitful plan.

ساز ٻاڙ: ص. منصوبو ڪندڙ. سازش ۾ هر صلاح. هر شريڪ.
collusive, fraudulent, conspirator, abettor, accomplice.

سازش: ث (ف) منصوبو. قانون خلاف منصوبو. بغاوت.
collusion, conspiracy, unlawful combination, in-

on solemn affirmation, oath, sworn.

ساکیات: ظ (سن) هوپو- جهڙو
exact, the same, identical, selfsame, alike, like.

ساگر: ذ (سن) سنڌ- بحر.
the sea, ocean.

ساگم: ذ. پالڪ- سبزي- پاڇي. هڪ قسم جو وڻ (جنهن جو ڪاٺ
عمارتی اڏاوت ۾ ڪم اچي).

green-vegetable, spinach. teakwood - (*tectona grandis*).

ساگو: ذ. اُن جو گلو. ساٿ- قافلو. (ظ) ساڳيو- هوپو. اصلي. (ضد-
ريجو)

a string of loaded animals (mostly camels), same, alike, identical, like, original.

ساڳيو: ظ. ساڳيو- هوپو- اُهوئي. اصلي.
the very same, identical, alike, like.

ساگرو: ث. آڪھ- عيال- ڪٽنب (زال سميت پاڻ). گهرواري.
family, household, wife and children. wife.

ساڳاهڻ: م. سمجهڻ- پرڙهڻ. ساڃاه ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ. باز اچڻ
(عادَت کان).

to understand, comprehend, catch, know, appreciate, fathom, grasp, to give up (habit).

ساڳو واڳو: ص. ڏسڻ وائسڻ. ڄاڻو سڃاڻو. معتبر. ڏيده دانست.
known, acquaintance, familiar, intimate, respectable, trustworthy, reputed, deliberately, knowingly.

سال: ذ (ف) ووهي (ٻارهن مهينا). (ص) سالو- سڄو.
one year, twelve-months. full, complete.

سال گرو هڻڻ: سڄو سال تڪليفن ۾ گذرڻ. مصيبتن وارو سال هڻڻ.
a difficult-year, period of trouble and turmoil.

سالار: ذ (ف) سردار- اڳواڻ.
leader, commander, chief, boss, chieftain.

سالارو: ذ. درياءَ جي ڇڏيل ريت واري خشڪي زمين. ميدان.
an alluvial land, land left by the river after flooding.

سالار: ظ (ف) سال جو. هر سال.
yearly, every-year, year after year.

ساليسال: ظ (ف) هر سال- ٻارهن مهيني.
every year, year by year. yearly.

motionless, calm, soundless, whist.

ساگر: ث. زبان کي وڃندڙ ۽ وڻندڙ ڏانڻو. جبل سان لاڳو پٿرين واري
زمين.

a taste, savour, flavour, relish. pebble, gravel.
ساگراڻ: ث. پٿرين واري اراضي.

an area strewn with pebbles or gravel.
ساگرو: پٿرائين ۽ ٽاڪرو زمين کان هيٺ پکڙيل اراضي.

area beyond the hilly tract of land.
ساڪڙ: ث. آسري لٽي جو ٻوڏ. چُر جي ڪمر يا چمڙي رڱڻ ۾ ڪم ايندڙ
مصالعو (جيڪو لٽي جي پور مان نهي).

tamarisk gall used in medicine and in dyeing instead of myrobalans.

ساڪڻ: ص (ع) ٻي حرڪت- غير متحرڪ. بنان چُرپر. رهاڪو- رهواسي.
باشندو. چُر ۾ وارو اُڪر.

standstill, still, motionless, calm, unmoving. inhabitant, resident. a letter with diacritical mark.

ساڪڻاڻ: ص. "ساڪن" جو جمع.
residents, inhabitants, dwellers, occupants, residents, lives.

ساڪ: ث. اعتبار- پرڀر- عزت- آبرو. شاهدي- گواهي. ويساه.
reputation, credit, trust, affirmation. a solemn declaration to speak truth, oath, evidence, testimony, reliance.

ساڪ پٽ: ث. پروسو- اعتبار. قسم سڻڻ.
reliance, credit, sworn, testified, trust.

ساڪ ڏيڻ: ڪنهن جي پاران اعتبار ڏيڻ. سڻهڻ ويساه ڏيڻ. قسم کڻڻ.
to swear on behalf of someone; to take oath, give solemn affirmation, to testify.

ساگر: ث. ساڪ پٽ واري ڏر. اعتبار جو ڳو مالهو.
a trustworthy person, a person having sworn or speaking on oath; credit-worthy.

ساڪي: ص. شاهد- گواهه.
a witness, evidence.

ساڪي بيت: اهر بيت جنهن مان ڪنهن ٿاڻي يا اهڃاڻ جي پڪي ثابتي
ملي.

a piece of poetry which is taken as a reference in respect of an incident, time or history.

ساڪي پٽي: ظ. ساڪ پٽ سان- ويساه سان.

properly kept, stored, accepted, received, sanctioned, approved, easy, convenient.
 سامعائڻجڻ: م. بلوغت کي پهچڻ. مسجد واري عمر ۾ اچڻ. بالغ ٿيڻ.
 grow-up, mature, adult, ripe, develop.
 سامائڻ: م. بالغ ٿيڻ. خودخيال ٿيڻ. پاڻ وهڻو ٿيڻ.
 to growup, mature, independent, of legal-age, of consent age.
 سامائيل، سامائيل: ص. بالغ ٿيل. جوان ٿيل.
 matured, grownup, of age, adult.
 سامبر: ذ (سن) ٻارهن سگر جانور.
 an elk, antelope, large deer.
 سامت: ث. مٿي صبر. سالت. آرام. فرحت.
 settled, quiet, still, silence, calm, hush, stillness, quietude, quietness.
 سامري: ذ (ع) حضرت موسيٰ عليه السلام جي عهد ۾ گاهي جي پرچا ڪرائيندڙ هڪ جادوگر.
 Samaritan who made a golden calf for worship by Israelites, magician, charmer.
 سامع: ص (ع) ٻڌندڙ.
 listener, hearer.
 سامعين: ذ. 'سامع' جو جمع. ٻڌندڙ ماڻهو.
 listeners, hearers, audience.
 سامونڊي: ص (سن) سمندريه. سمند جو. سمند وارو. بحري. (ذ) سمند تي سفر ڪندڙ ناڪو پريانو.
 of or belonging to the sea or ocean, a sea-farer, seaman,
 ساموئي: ذ. مڪلي کان اتر طرفان سمن جي قديم بستي.
 an old habitation in the north of Makli (Thatta) grave-yard, said to be the capital city during the days of Samas.
 سامر ويد: ذ (سن) هنڌن جو هڪ ڌرمي ڪتاب.
 Samved one of the Vedas of Hindus.
 سامهون: ظ. روپرو. اڳيان. مقابل. آڏو. موجودگي ۾. (ذ) مُعَرَّ. آڳر.
 face to face, in front, opposite, facing, before, facade, confronting.
 سامعون ٿيڻ: دويدو ٿيڻ. منهن ڏيڻ. مقابلو ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ. معاذو
 تڪليف جي.
 to brave, face, defy, challenge, oppose, resist.

سالت: ذ (انگ) لوڻ. لوڻ جو ست.

salt, saline.
 سالخورده: ص (ف) ورهين جو کاڌل. پراڻو. جُهونو. پُٽو.
 old, ancient, aged, antique, timeworn, fusty, moldy, elderly, former.
 سالڪ: ص (ع) راه تي هلندڙ. سفر ڪندڙ. مسافر. اهر شخص جيڪو زاهد ۽ هجي ۽ دنيا دار ٻه. 'سُلُوك' جي راه تي هلندڙ.
 mystic, initiate, devotee, traveller, sage, saintly person.
 سالگرهه: ث (ف) جنم جي تاريخ جيڪا هر سال اچي ۽ ملهائجي.
 birthday, birthday anniversary.
 سالر: ص (ع) سلامت. محفوظ. چڱو ٻلو. سچو. ٻُرو. مڪمل. سريستو.
 whole, sound, safe, perfect, in good condition, complete, full, gross.
 سالنامو: ذ (ف) ڪنهن اخبار يا رسالي جو ساليانو پرچو.
 annual edition of a magazine or newspaper.
 ساليانو: ظ (ف) ساليان. هر سال. ٻارهن مهيني.
 yearly, every year, year by year.
 سائو: ذ. زال جو ڀاءُ. (ث. سالي).
 brother-in-law, brother of one's wife.
 سالها سال: ظ (ف) سالن جا سال. گھڻن سالن تائين.
 for years altogether, for ages.
 سائورو، سائورو: ذ (ف) شال) پٽ جو اڻيل ڳاڙهو رڱو. ريشمي وڳو.
 a kind of red silken cloth, a silken wearing apparel.
 ساهه: ث. پناه. پناه ۾ آيل پناهين.
 (under) refuge or protection, a woman kept in shelter, asylum, refuge.
 سام ڀرڻ: پيش ڀرڻ (حفاظت لاءِ). پناه ۾ اچڻ.
 to submit to protection; to take the protection of some strongman.
 سامان: ذ (ف) اسباب. ٿيڻ. وٺڻ. ڇيڙڻ.
 apparatus, things, furniture, household-items, goods, property, articles, materials.
 سامان مڪو: ذ. ٿيڻ ٿاڙي. مال اسباب.
 various household articles, articles, property, goods, things, apparatus.
 سامانوه: ظ. هٿيڪو. سنڀالي رکيل. قبول پيل. مقبول. سوکو (بنا

سانپيڻ: م. پاڪو پائڻ. گنجي هڪ ٿي وڃڻ.

to take in the lap, to become one, take care of, cherish.

سانت: ٺ (سن. شانت) ماڻ- چپ- خاموشي. نهر- ڏيرج. صبر. مائار.

quiet, calm, appeased, tranquil, calmness, serenity, pacified, collected, composed.

سانتيڪائي. سانيڪي: ٺ. ماڻ- خاموشي. نويڪلائي. نوائي. ڏيرج. آهستي.

serenity, stillness, quietness, tranquility, quiet, quietude, alone, lonely.

سانتيڪو: ص. ماڻ- خاموش. مائيشو- ٿور ڳالهائو.

of quiet disposition, gentle, placid, serene, quietly, calm, collected, tranquil.

سانتو. سانلو: ڏ. سڪل- ٺوڻ. سڪل ڪانو. (ڪمند جي سڪل لٽ وانگر) اڀرو.

dry, parched, dried, desiccated, seared. weak, feeble, frail.

سانجڻ: ٺ. رڌپچاءُ جو گهرو ڪم.

cooking, house-hold chores, house-keeping.

سانجڻ ڪهڙو: رڌڻ پچائڻ (گهر ۾).

to cook food for the house-hold.

سانجهي: ٺ. سج ٿئي جي مهل- مغرب جو وقت. رات.

evening, nightfall, sunset, twilight, dusk.

سانچو: ڏ. قالب. برتو. شڪل- پٽ.

a mould for moulding, a machine, a prepared mould, a moulded-figure, an statue, an idol.

سانچڻ: م. سانڍڻ. سنڀالڻ. تانڻ.

to take care of, to protect, guard, cherish, bring-up.

سانحو: ڏ (ع) حادثو- ڏکونيندڙ واقعو.

an incident, accident, a fateful occurrence.

ساندارو: ڏ. پخال- مشڪ. سيٺاءُ. سمنڊ جو چاڙھ.

a leather water-bag, a leather airbag for crossing a river or water-channel. a rise or furry of sea.

ساندارو ڏيڻ: ٻيڙيائن جي اصطلاح موجب، درياءَ جي ٻي ڀر ڏانھن وڃڻ لاءِ ٻيڙي کي اوڀارو هڪارڻ.

the crossing of the river by working up or down and then approaching the other bank (for easy crossing).

dispute, question, front.

سامهون ڪرڻ: موجود ڪرڻ- روبرو ڪرڻ. پيش ڪرڻ. مقابلو ڪرڻ.

to bring (a person) before another, to produce, to fight, challenge, oppose.

سامي: ص (سن- سوامي) هندو فقير (جيڪي گيڙو رتا ڪپڙا اڀرين). هندن مائتن جي هڪ ذات.

exalted, astral, of rank, a title of respect for Hindu beggar, a class of wandering hermits.

سامي: ٺ. قبر ۾ اندر پاسي تي لھيل ڳجهو (جنھن ۾ لاش رکجي). آندڙ. a niche of the grave in which the dead-body is laid or deposited.

سان: حرف جر (سن سَم) سان- گڏ- مع.

with, along with, by, means of, against, by to, including.

سانو. سانھو: ڏ. مينھن جو نر. نسل لاءِ بيهاريل ڍڳو يا پاڏو.

a buffalo (male), a stallion, or the male of any animal so used.

سانا: ڏ. سامونڊي گانگت جو هڪ قسم.

a lobster, prawn, shrimp.

سانپاھو. سانپاھو: ڏ. سڀت- تيارِي. شادي جي تيارِي جو سوڏ.

preparation for a journey, a ceremony to start the marriage festivities.

سانپاھو: ڏ. پکي جو هڪ قسم (مردار پکي).

white scavenger vulture, or Pharaoh's hen of Bruce.

سانپارو: ڏ. درياءَ جي ٻئي پاسي کان- سامهون يا پار کان.

opposite, from the opposite side (of river), a resident of the other side of a river.

سانپرو: ٺ. سنڀار- ڳڻپ. يادگيري. ڄمار- عمر- دور- زمانو.

recollection (used of matters long gone-by), remembrance, reminiscence, memory. age, period, era.

سانپرو: ڏ. وڏو جُڙو.

a big bell tied round the neck of cattle or sheep.

سانپڻ: م. سانڍڻ- سنڀالڻ. تانڻ. پالڻ. حفاظت ڪرڻ.

to take care of, guard, nourish, cherish, protect, look-after, care.

سانپورو: ص. سنڀاليندڙ. تاتيئندڙ. نپاتيئندڙ. وارث. مات.

a guardian, proprietor, protector, caring, custodian, warden, relative, heir.

care, consideration, occasion.

سانگي سان: ظ. بهاني يا سبب سان. اتفاق سان- اوجتو.
accidentally, incidentally, casually, fortuitously.

سانگي: ذ. سانگ وارو. گاهه جي سني سان ويهندڙ مال وارو. گاهه پني جي سهولت خاطر عارضي جوڙ ڏانهن مال ڪاهي ويندڙ. سيلاني- خانه بدوش.
(ذ) مشهور شاعر مير عبدالحميد خان ٽالپور جو تلخص.

stranger, migratory, nomadic, mione who takes the character. a cattle proprietor. a herdsman who takes the cattle to a temporary place where fodder is available. *nom de plume* of Mir Abdul Hussain Talpur. wanderer, tramp.

سان ڳمان: ذ. خيال ۽ ارادو. فڪر ۽ انديشو.
an idea, apprehension, concept, conception, impression, notion, perception, thought.

سانگولو، سانگولو: ذ. ڪوڙ (سامونڊي جيت).
a sea-shell, a small marine animal, esp a mollusk.

سانگهارو: ذ. درياءَ ۾ پاڻي جي لاٽ- چينڱرو (پاڻي جو). لاٽ- ڪمي.
fall of water-level in the river, receding (of water). shortage, declination.

سانگهيڙو: ذ. ٺڪر جي ٿانه (ڏلي وغيره) ۾ سوراخ.
a hole in an earthen vessel.

سانوڙو، سانوڙو: ذ. ڪيڙيل زمين کي سنوت ۾ آڻڻ جي ڪاٺي يا تخترو.
سڻاڳو.

a wooden-trunk for leveling the earth and breaking the earthen-boulders.

سانوڙو، سانوڙو: ص. ساواڻ ميراڻ مائل رنگ- مليح.
dark blue, or glossy dark colour, nut-brown, swarthy.

سانوڻ: ص. سانوڙو سهڻو. پرين پيارو (دوست، محبوب).
swarthy, beloved, bosom-friend, favorite, loved, sweetheart. love.

سانوڻ: ذ (سن. شراوڻ) مينهونگي ۽ وارو مهينو (جنهن ۾ هر هڏهه گاهه ۽ ساوڪ ٿئي). برسات- وسڪارو.

the rainy season, the mansoons.

سانوڻي: ذ. ساوڻ جي مند. ساوڻ جي برسات. مينهونگي واري موسم.
idem.

سانده ستي: ث. واندڪائي. فرصت. نويڪلائي. آرام- صبر- سانت.
quiet, quietude, calm, still, rest, without engagement, ease, leisure, relaxation.

سانداری: ث. ننڍي پخال. اوڻي. چاگر- چاڳل.

small leather-bag or water-skin.

سانداڻ، سانداڻ: ث. لوهاري ڪم جو هڪ اوزار (لوهي ڍڪي جنهن تي لوهه ٽپجي). آهرن.

an anvil.

سانده: ظ. هر روز- ڏيهاڙي- سدائين- هميشه. لاڳيتو- وري وري.
continuously, repeatedly, again and again, time and again.

سانداڻو: ذ. سنڌيل شيءَ (انڙيون، گجرون، ڏوڙا وغيره)- آچار- آڻاڻو.
ڪٽاڻ.

pickles.

سانڊو: ذ. جيت جو هڪ قسم (چچي، کان وڏو، اُس تي رنگ بدلائي).
a kind of lizard, chameleon, scaly reptile.

سانڊو، سانڊو: ث. سنڀال. پرورش- تات. حفاظت. پرگهرو.
carefulness, care, taking care, preservation, bringing-up, protection, guard, nourish.

سانڊو، سانڊو: م. سنڀالڻ- حفاظت ڪرڻ. سنڀالي رکڻ- محفوظ ڪرڻ. نپڪڻ- تاتڻ. پالڻ.

idem, watch, cherish.

سانڊو: ث. سنڀال. تات. چاڪري. سانڊو.

bringing-up, care, nourishing, looking-after.

سانگ: ث. پچار- يادگيري- تات. چڻي- ان تن. شاخ- تاري- لام.
care, concern, thought, apprehension. a branch. stem, limb, bough.

سانگ: ذ. تاشو. روئڻشو. ناڪ- ڪيل. پهروپ. ڊرامو. ڊونگ- مڪر.
بهانو- حيلو. وجهه- موقعو. سفر (هيءَ جوڙ ڏانهن). شاخ (وڻ جي)- لام
(جئن ۾ سانگ = ٻن شاخن يا ٽن واري تاري). پالو- نيزو
(عموما ڪاٺي يا لوهه جو ٿئي). دريا مان ٿئي ٺڪتل وهڪرو- واهو.

acting, imitation, scene, disguise, face, play, drama, a show, personation, sham, masquerading, business concern, opportunity, arrangement. a channel (of river). a branch. stem, limb. bough (of a tree). a spear, javelin.

سانگ ويجهڻ: تاشو ڪرڻ.

to give a show, drama, acting.

سانگ صرلو: ذ. ڪفايت شعاري.
thriftiness, economy, frugality, thrift.

سانگو: ذ. سبب- بهانو. محل- موقعو. رجهه- لحاظ- مروت. پرواه.
reason, ground, justification, rationale, cause.

ساهيتو: ذ (سن) علم ادب.

literature, writings of enduring interest, literary works.

ساهيتي: ذ ستن رارو ملڪ. موجوده نوشهري فيروز ضلعي وارو خطو (جنهن تي آڳاٽي وقت ۾ "سها" نوم جي آبادي سبب نالو پيو).

the area of Naushahroferoze district, as was earlier known as Sahtia district, area belonging to Sahitas.

ساهرا: ذ. مڙس جا ماڪت. زال جي سس سهرڙي جو گهر.

one's in-laws, the house of one's father-in-law (or mother-in-law).

ساهڙو: ذ. مشهور عشقيه قصي "سهي-ميهار" جي ڪردار ميهار جو نالو.

Sahar (Mehar) Hero of famous love story Suhni-Mehar.

سافنگرو: ذ. سهانگو.

cheap, inexpensive.

ساهڻو: م. ساهڻ. ڇڪڻ. ٽاڻڻ. زور ڏيڻ. ساهي ڏيڻ. بار وجهڻ. سمجهڻ. to pull tight, to flap the wings as a bird, to get ready, prepare for, to lay aside all thought of danger or agree to risk them.

ساهو: ص. ايماندار. نڪ. شاهڪار. پهلوان. سورهيه.

honest, pious, wealthy, sincere, upright, conscientious, honourable, affluent, opulent, a bravesman, doughty, stalwart, valiant.

ساهي: ذ. ساه ڪڍڻ جي فرصت. فرصت. محنت. ٿوري دير واندڪائي. زمين کي آبادي کان هڪ رازد وقفو.

a pause to breath, rest, recreation, stop, respite, break, breathing. (land) interval from cultivation.

ساهي ڏيڻ: وقفو ڏيڻ (هلندڙ ڪم ۾). واندڪائي ڏيڻ. ٿوري دير لاءِ ملتري ڪرڻ.

to give some rest, break, respite.

ساهي ڪڍڻ: ڪم کان فراغت ڪرڻ. واندڪائي ڪري آرام ڪرڻ. ٿوري دير لاءِ ويهي ٽڪ پيڻ.

to take rest, respite, breathing space, to take a break.

ساهيتو: ص. وڏو. سڌو. سڌريل. زور وارو.

elder, well-behaved, improved, effective, brave, stout, audacious, gallant, intrepid, manly.

ساوڙ: ص. ساڄي هٿ سان ڪم ڪندڙ. (ضد. ڏاوڙ).

a right-hander; working, playing or writing with right-hand.

ساوڙ: ذ. ساواڙ. هريالي. وڻن پوٽن واري ايراضي.

greenness, verdure, foliage, herbage, grassy-field, pasture-land.

ساوڙ: ذ. ساوڙ. ساوڙ گاه. ساواڙ.

green-ness, verdure, grassy-field, foliage.

ساه: ذ. نهن کان وٺي چوٽيءَ تائين سڄي جسم تي پائڻ جا زناڻا گهڻا. (سوني ساه، روبي ساه). ڇڪڻ. ٽاڻڻ. سٽ. ٽڪڻ.

ornaments which are meant for entire body (from toes to head), gold-ornaments of various shapes. pulling, sharp push or pull.

ساه ڏيڻ: ڇڪڻ ڏيڻ. ٽورو زور ڏيڻي ڇڪڻ.

to pull, a pulling-motion.

ساهه: ذ. دمر. نفس. جيءَ. آءُ. ڦوڪ.

breath, life, sigh, spirit, verve, sough.

ساهه ڀرجڻ: گهڻي دير تائين ساه روڪڻ. وڏا ساه ڪڻڻ. سهڪڻ.

to hold breath for some-time, to take long-breaths. dyspnoea. difficult breathing.

ساهه ٽٽڻ: دمر پورو ٿيڻ. پساه پورا ٿيڻ. ٽڪجي ماندو ٿيڻ.

end of breath; end of life, end of respiration. exhaustion.

ساهه پٽڻ: ساهي ڪڻڻ. ٽڪ پيڻ. واندڪائي ڪرڻ.

to take rest, resting, leisure, relaxation, repose.

ساهه چڙهڻ: دمر گهٽجڻ. آپساهي ٿيڻ. سهڪڻ.

snuffle, dyspnoea, asthma.

ساهه ڇڏڻ: بي ستو ٿيڻ. ڪمزور ٿيڻ. هيٺو ٿيڻ.

be out of breath, be on the last gasp, pant.

ساهه سان لڳڻ: خراسجن. پريشان ٿيڻ. جان جو خطرو ٿيڻ.

to fear, dread, consternation, fright, horror, panic, terror.

ساهه ڪڍڻ: ماري ڇڏڻ. ڊپ ڏياري هيٺائڻ.

to take life, to keep in fear or dread, frightened, panicked.

ساهه ڪڍڻ: دمر ڪڍڻ. پساه ڪڍڻ. جيئرو رهڻ. دمر پٽڻ. ساهي ڪڍڻ.

to breath, sigh, life, vitality, activity, rest, relaxation, leisure, ease, repose.

hepatitis.

سائي پاڇي: ٿ. ٻالڪ - ترڪاري.

a green vegetable, fresh vegetables, greens, pot-herbs.

سائيڊ: ٿ (انگ) پاسو.

side, angle, aspect.

سائيز: ٿ (انگ) قدبت - حجم - ڊيگه ويڪر.

size, dimension, dimensionality, extent, magnitude, measure.

سائيس: ٿ. گھوڙن کي سڀاليندڙ ۽ سيڪاريندڙ.

a horse-tenderer, equestrian.

سائيڪل: ٿ (انگ) ٻن چيٽن واري هڪ قسم جي مواري.

a cycle, bicycle, bike, velocipede.

سائين: ٿ. مالڪ - ڌڻي - آقا. معزز ماڻھو يا پاڻ کان وڌيڪ عزت پريو

نظر.

sir, a lord, an address of respect for a respectable person.

سائين لوڪ: ص. درويش - الله وارو. خدا جو نيڪ پاتھر. الله لوڪ.

a holyman, pious, devout, godly, religious.

سايو: ٿ (ف. سايه) چانء. پڇوڙو. ڍڪ حفاظت. پڇو. اثر. جن پوت جو

اثر.

shadow, shade, shelter, protection, umbra, apparition, bogey, ghost, specter.

سايه دار: ص. چٽو وارو.

shaded (area, ground, place), covered, shadowy, umbrageous.

سب: ص (انگ) ماتحت يا نائب جي معنيٰ واري اڳياڙي (جيئن سب

انجنير، سب انسپيڪٽر وغيره).

sub- a subordinate official, a word used to denote the subordinate status.

سب ڊويزن: ٿ. ضلعي جو هڪ ڀاڱو انتظامي ڀاڱو.

an administrative unit or sub-division of a district, comprising of one or more talukas.

سبڻ: سبڻاڻ: ٿ. کير کي چٽاڻ لاءِ ڪٽاڻ وغيره رڌل ڏڙو وغيره.

a very small quantity of curd used for making more curd.

سڀاڻي: ٿ. ڪپڙن بھائڻ يا سائڻ جو اجورو - سلائي.

sewing-charges, stitching-charges, tailoring charges.

ساهيوڻپ: ٿ. عورتن جي هڪ ٻئي سان دوستي.

friendship (between females), companionship.

ساهيوڙي: ٿ. دوستي واري عورت - ساھوڙي. سڪي. سڀيلي.

a woman's female companion or friend.

ساهيلي: ٿ. ساهيوڙي.

idem.

ساذ: ٿ. سواد - ذائقو. لذت. مزو - لطف.

taste, flavour, savour, relish, sapidity, smack.

سائبان: ٿ (ف) تنبو - خيمو. شاميانو. چير (اُس کان بچاءُ لاءِ).

tent, pavilion, canopy.

سائر: ٿ. سمنڊ - بحر - ساگر. وڏو درياءُ.

sea, ocean.

سائر: ص (ع) سير ڪندڙ - گھمنندڙ. شاعر (عوامي ٻولي).

wanderer, tourist, traveller, a poet, bard.

سائل: ص (ع) گھرندي سرائي - منگجو. اميدوار - آسروند. پينر فقير.

a beggar, applicant, supplicant, mendicant, a client, petitioner, prayer, suppli, pauper.

سائنسي: ٿ (انگ) علم - تجرباتي ڄاڻ وارو علم.

science, knowledge, a branch of systematic study, esp of the physical world.

سائڻ: ٿ. مالڪيائي - ڇڏائي. صاحبه ("سائين" جو مونڱ).

madam, lady, mistress.

سائو: ص. سبز (رنگ). آباد. تازو (وڻ، پوتو، سلو وغيره). سکيو آسودو.

شاهوڪار. ساجو (هڪ پاسو، طرف) (ٿ. ساڻي).

green, populated, cultivated (land), fresh (tree, plant, sprout), prosperous, rich, well-to-do.

سائو سٿاهو: ص. سکيو آسودو. مال متاع وارو.

wealthy, rich, well-to-do, prosperous, having the riches, land etc.

سائو: ص. دولت مند - شاهوڪار - توڻگر. سکيو آسودو. مال متاع وارو.

ڀاڱيو. نيڪ مرد. اشراف. دلير - سورهيه.

rich, well-to-do, prosperous, wealthy, affluent, moneyed.

سائون: ٿ. گاه جو هڪ قسم (جنهن جو پڇ ڌٽ طور ڪم لڳي).

a small grain, little millet grass-Panicum colonum.

سائي: ص. ساڻي رنگ جي. سبز. تازي (پاڇي، ڪاٺي وغيره). هڪ قسم

جي بيماري (جنهن ۾ جسم پيلو ٿي وڃي). يرقان.

green, fresh (vegetable, wood etc). jaundice.

مريخ، مشتري، زحل ۽ شمس).
the seven-skies. the seven planets (Sun, Neptune, Mercury, Venus, Mars, Jupiter, Saturn).

سبق: ذ (ع) استاد جا روزانو پڙهائيل اکر. درس. نصيحت. سزا-سيڪت.
lesson, task, reading, lecture, instruction. punishment, reprimand.

سبق وٺڻ: تعليم وٺڻ. هدايت وٺڻ. نصيحت پرائڻ.
to take a lesson, instruction, task, assignment, stint.

سبق: ث (ع) پيش قدمي. مٿانهين-آڪرائي. ترجيح-برتري-فوقيت.
precedence, excellence, lead, superiority, surpassing.

سبق ڪرڻ: ڪنهن به عمل ۾ ٻين کان اڳي ڳوڻ ڪرڻ. سوسي ڪرڻ.
to take a lead, advance, precede, to surpass, excell.

سبڪ: ص (ف) هلڪو. تيز رفتار (۾). نازڪ.
light, speedy, delicate, elegant.

سبڪ رفتار: ص. تيز هلندڙ-تڪو.
swift, fast, light-footed, breakneck, expeditious.

سبڪدوش: ط (ف). لفظي معنيٰ ڪلها بار کان آجا ڪرايل-هلڪن ڪلھن وارن (ذميداري کان چٽل. آزاد. فارغ (ملازمت کان).
discharged, retired, relieved, disencumbered, dispensed.

سبڪي: ث. هلڪائي (مزاج جي). تڙائي. شرمندگي. خوارِي.
shame, disgrace, contempt, discredit, dishonour, disrepute, infamy, opprobrium, odium.

سڀڻ: م. بھڻ-ٽانڪڻ. سلائي ڪرڻ. توين. ڳنڍڻ.
to sew. to repair, mend.

سڀڙو: ذ (ف) ڳڙو. مٺ. پيالو. ڳلاس.
a water-vessel, a water-vat; container for water or liquid. cup, bowl, glass.

سڀيل: ث (ع) رستو-واٽ-راھ-طريقو. تدبير-هيلو. ذريعو-وسيلو.
سبب. واتھڻ لاءِ رستي تي رکيل پاڻي.

way, course, means, mode, road, path, instrument. water arranged for way furers and thirsty.

سڀاھڙو: ص. باجھ ڀريو-باھڙو. رحمتل. قياس وند. سلجھڻ. چٽيوان.
of good disposition. amiable, obedient, pleasing, gracious, respectful.

سہالو: ص. سڪير. ڪپڙي لٽي ٺھيل. (ضد. اھالو).
comfortable, wealthy, having means, affluent.

سہالو: م. بھائڻ (ڪپڙا). سلاڻ. تپائڻ (ڪن. تڪ) ڳنڍائڻ (جتي).
to get the clothes stitched, sewing, tailored. to bore (ear, nose). to mend.

سہڻ: ذ (ع) ڪارڻ-بھانو-باعث. ذريعو-وسيلو.
cause, reason, motive, ground, affinity, means, instrument, consideration, necessity.

سہڻ: ث. سڌو طريقو. صحيح پاسو (ڪپڙي وغيره جو). سڌو. سڌو.
(ضد. آہڻ).

the right side (as of cloth etc), the being right, rightness, correct-side, in proper direction.

سہڻو: ط. سڀئي پاسي. سڀني نموني. سڌي طريقي. (ضد. آہڻ).
in order or on the correct side, proper, properly, rightly.

سہڻو: ط. سڀني نموني-سڌو. صحيح-برابر. راست. (ضد. آہڻ).
in a right manner, correctly, properly, obverse, right (side).

سبحان: ذ (ع) خدا تعاليٰ کي پاڪائي سان ياد ڪرڻ. ڏکي تعاليٰ.
praise of the Almighty.

سبحان الله: جملو. "الله جو شان"-واه واه! ڀلي ڀلي!
praise be to God, good gracious, bravo, well-done.

سبز: ص (ف) سائو (رنگ). شاداب-آباد.
green (colour), cultivated, habitated, venerated.

سبزپوش: ص. سائو لباس پھريندڙ (درويش، فقير).
(a person) wearing green-coloured dress regularly.

سبز قدم: ص. نياڳو-منحوس.
unlucky, ominous, apocalyptic, baleful, fateful, unfortunate.

سبز: ذ (ف) ساوڪ. وڻ ٿڻ گاه وغيره.
greenary, verdure, herbage, foliage.

سبز زار: ذ. چراگاه. سائي گاه واري زمين.
greenness, herbage, pasture land, verdure. greens, cultivated.

سبزي: ث (ف) ساوڪ (گاه. وڻن ٻوٽن جي). پاڇي-ترڪاري.
greenness, herbage, verdure, greens, vegetable, pot-herbs.

سبع سموات: ذ. ست آسمان. ست مشهور گره (قمر، عطارد، زھر،

good disposition, lucky, fortunate, propitious, amiable, destined.

سپڙ: ظ. سڀاڻي.

tomorrow, the marrow, the day after today.

سڀاڻي: ظ. ايندڙ ڏينهن. قيامت جي ڏينهن.

the day after today, tomorrow, the day of judgment (end of the world).

سڀا: ذ (سن) حالت. خاصيت. گڻ. عادت. خُرو. طبيعت. مزاج.

disposition, nature, quality, habit, personality, temper, temperament.

سڀاويڪڙ: ظ. مزاج مطابق. ازخود. لازمي طرح.

according to habit, habitually, automatically, essentially (as per temperament).

سڀت: ظ. سڀ سڀڪجھ. هر طرح. سڀ پر سڀئي.

everything, everyway, in everything, all, whatever is.

سڀرو: ص. سگهارو. ڏاڍو. مضبوط. زور وارو. خوشحال. سڪيو آسودو.

زياده. گھڻو.

stout, powerful, brave, audacious, bold, courageous, wealthy, rich, affluent, opulent, well-stocked, moneyed.

سڀراڻي: ث. تونگري. آسودائي. تندرستي. چڱيلائي. طاقت. سگھ.

wealth, richness, affluence, means, resources, worth.

سڀرو: ص. طاقتور. ٿلهو متارو. سگهارو. دنيا دار. مضبوط. ڏاڍو. (ث).

سڀري

bold, courageous, brave, audacious, wealthy, rich, affluent, healthy, stout.

سڀ سڀاڻي: ث. ڪل خير. سوڀ ۽ ڀلائي (دعا جو جملو).

a prayer for good luck, happiness, health combined, good-will, wishing.

سڀ ڪجھ: ظ. جملي. سمورو. ڪُل. هڙي.

everything, all, total, whole, entire, gross.

سڀڪو: ص. هر هڪ. جملي. جيڪو تڪو.

everybody, everyone, all and sundry, many, multifarious.

سڀڪي: ظ. سڀ جملي. ڪُل ئي.

idem.

سڀو ڪجھ: ظ. سڀ ڪجھ.

everything, all, whatever one possesses.

opulent.

سڀڙ: ص. سڌو وارو. سگهارو. جانور. پهلوان. خوشحال. سڀرو.

learned, well-informed, healthy, stout, well set, firm, wealthy, opulent, affluent.

سڀراڻي: ث. زور واري. ڏاڍائي. ظلم. جبر.

violence, force, coercion, compulsion, constraint, duress.

سڀڪارو: ذ. ٿڌو ساه. سڌڪو.

a sigh, a tear, to take light-breath (out of grief).

سڀڙ: ذ. ڳانڍاپو. تعلق. پريت. قرب.

relationship, connection, affinity, sympathy, likeness, liking.

سڀوجھ: سڀوجھو: ص. ڏاڍو. سڀاڻو. سمجھ. فھميدو. هوشيار. (ضد).

(پرھڻ، اڀرھڻ)

intelligent, rational, sensible, reasonable, logical, sound.

سڀي: ث. نظر جي اثر لاهڻ لاءِ ناظرو کان وٺايل ڏاڳا. توڙي.

talisman, charm, amulet, mascot.

سڀيلي: ص. مددگار. ساٿي. سنگتي.

a companion, mate, helper, supporter, partner, associate, fellow.

سڀ: ظ. ڪُل. جملي. سڄو. مڪمل. سراسر.

all, entire, the whole, total, every one, complete, full, average.

سڀا: ث (سن) جماعت. انجمن. بزم. ٽولو. جڳو. ڪائونسل. ڪچهري.

دريار.

an assembly, association, council, court, group, meeting, company, convention, assemblage, gathering.

سڀاڻي: ذ. انجمن جو صدر. مير مجلس.

a president, chairman, presiding-officer, chief official, head.

سڀاڳ: ذ (سن) خوش قسمتي. خوش نصيبي. پاڳ. بخت.

luck, propitious, fate, fortune, luckiness, kismet, destiny.

سڀاڳائي: ص. سڀو پاڳ. خوش نصيبي. سدورائي.

luck, luckiness, good fortune.

سڀاڳو: ص. سڀي پاڳو وارو. خوش نصيب. بختوار. سدورو. (ث).

سڀاڳي.

زريءَ جي ڀرت ۾ ڪم ايندڙ گول ٽڪرو. گهوڙي جي پيشاني تي اچڻ داغ (نڀاڳ جي نشاني).

a star, the star of fate, destiny, passion, luck, chance, spangle, fate, an instrument used in stitching; having a star or white-patch in the forehead (of a horse) considered as a bad omen.

ستارو گردش ۾ اچڻ: نڀاڳ جو زمانو اچڻ. نحوست جو وقت اچڻ. تنزلي جو دور اچڻ.

to come under an unlucky spell, misfortune, adversity, contretemps.

ستاره شناس: ص (ف) نجومِي. تارن جي لهن اڀرڻ ۽ انهن جي اثر جو علم رکندڙ.

astrologer, astronomer, predicting events by the stars.

ستاره شناسي: ث. نجوم جو علم.

astrology, pseudo-science studying the stars to foretell the future (of human beings).

ستاري: ث. پردہ پوشي. مهر. ٻاجھ.

keeping a secret, connivance, to hide others' deeds from general knowledge. kindness, affection, favour, love.

ستارو: ذ. ستاراڙو.

seventh day. the ceremony when a bride visits her parents after the consummation of her marriage.

ستان: ذ (ف) جاءِ هنڌ. صفاتي اڳياڙي طور ڪم ايندڙ (جنهن هندوستان، ريگستان وغيره). (ص) وڻندڙ-جھليندڙ. صفاتي ٻچاڙي طور ڪم ايندڙ (جاستان دستان وغيره).

a location, place. a word used in the end of a word to identify its adjective bearing.

ستاراڙو: ذ. شادي جي ستين ڏينهن ڪنوار جي مائٽ جي گهر وڃڻ جي رسم.

seventh day. the ceremony when a bride visits her parents after the consummation of her marriage.

ستائڻ: م. ايڏائڻ. تڪليف ڏيڻ. آزارڻ. رنج ڪرڻ. ڪاوڙائڻ. ڪڪ ڪرڻ-تنگ ڪرڻ. بيزار ڪرڻ.

to vex, annoy, trouble, persecute, bother, chafe, fret, irk, provoke, ruffle.

ستائيش، ستائڻي: ث (ف) ساراه-تعريف-واڪاڻ.

praise, commendation, applauding, compliment,

سڀوئي: ط. هڙي-ڪُل ٿي.

everything, whatever, all.

سڀئي، سڀيئي: ط. ڪُل ٿي-جملي-سڀ.

total, entire, full, fully, everybody, what ever or whosoever.

سڀيتا: ث (سن) تهذيب-هلي چلي-رسمون رواج.

civilization, culture, etiquette, refinement, civilities, decorums, mores, customs and usages, ways and manners.

ست: ص. هڪ عدد (7).

seven, the figure of seven.

ست آسمان: ذ. آڳاٽي وقت جي عقيددي موجب ست آسمان.

the seven skies.

ست: ذ (سن) جوهر-نچوڙ. رس. اصليت، سچ. ايمان. سگهه-قوت-طاقت. حوصلو. ٻَل.

essence, marrow, pith, sap, truth, chastity, virtue, power, strength, courage, faith, fidelity, eternal, right, actual, stamina.

ست سارو: سگهه محسوس ڪرڻ. حوصلو ڪرڻ.

taking strength, courage, dauntlessness, mettle, spirit, resolution.

ست: ذ. رس. پاڻي. اٽيل اکين مان وهندڙ ريشو.

liquid, watery-matter, matter issuing from sore-eyes, exuding matter.

ستاهو: ص. عزت وارو. مان شان وارو. هوند وارو. سڪيو آسودو.

one with the means of living comfortably, opulent, rich, affluent, wealthy, moneyed.

ستارو: ص (ع) ڏکيندڙ-پردہ پوش. عيب ڏکيندڙ خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

a coverer of others' faults, merciful, compassionate, a title for the Almighty, attribute of God.

ستارو: ث. مضارب سان وڃائڻ جو ستن تارن وار هڪ ساز.

a guitar, violin, a stringed instrument (of seven strings).

ستار پيشاني: ذ. پيشانيءَ تي اچي ٽڪي وار گهوڙو (جيڪو نڀاڳ سمجهيو وڃي).

a horse with white-patch on the forehead (treated as unlucky, bad omen).

ستارو، ستارو: ذ (ف. ستارو) تارو-نجم. قسمت-نصيب-اقبال-ڀاڳ.

dainties, delicious sorts of food, savoury food, seven kinds of food served at one time.

ستڙو: ڏ. ستاڻو ٿڙ. ستاڻي ٿڙ وارو. منزل تي سڌو پهچڻ وارو. (ضد. آوڻ)

a good landing place, a good location to alight from a boat or vessel.

ستڙيو: ڏ. ماءُ جي پيٽ ۾ ستن مهينن هجڻ بعد ڄاول ٻار. (ستڙي)

a child born premature or on completion of seven months.

ست ستاه: ڏ. مير منٿ. آڙاري نيزاري. چڻو چواءِ. سفارش.

beseech, beg, appeal, brace, entreat, implore, invoke, convassing, supplication.

ست سڙي: ڏ. ستن سرن واري ڏهري (ڳاڙ).

a seven-stringed necklace, an ornament for wearing round the neck and comprising of seven strings

ست سڙ: ڏ. موسيقي جا بنيادي ست آواز (سا، ري، گا، مه، ڏ، ني، سرگر).

gamut, whole range of musical notes.

ست سڙي ٻڌائڻ: ٽڪي ورندي ڏيڻ. چڙڪ جواب ڏيڻ. رڪر ڳالهائڻ. گهٽ وڌ ڳالهائڻ.

to refuse to oblige, decline, reject, reprobate, spurn, behave badly, rudely, misbehave, bad-behaviour.

ست سمنڊ: ڏ. دنيا جا وڏا سمنڊ. وڏا بحر.

the seven oceans of the world.

ست سينگار: ڏ. عورت جا ست سينگار (ميندي، سرمو، مڇي، مساه، سينگر، ٺٽي، ٻڙيون).

the seven decorations used by women in a normal course.

ست گڙ: ڏ. (سن) سچر مرشد. مرشد ڪامل.

a prayer-leader, piousman, religious-man, holy-man, guide.

ست گلڙو: ڏ. هڪ قسم جي وڻ ۽ اڇو گل (پسارڪو رک).

a kind of creeping plant and a white flower.

ستل: ڏ. ننڊ پيل. غافل. ست.

sleeping, careless, inattentive, lethargic, negligent, remiss, heedless, mindless.

ستڙ: ڏ. (ب) ظلم. ڏاڍو. انتڙي. ڪٽياڻ. بي انصافي. بيدادي.

tyranny, oppression, violence, injustice, outrage, despotism.

hail, extol, glorify, laud, magnify.

ست بگهياڙي: ڏ. ستن بگهڙن جو ٻول (جيڪي گڏجي شڪار تي حملو ڪن).

a pack of seven wolves (who hunt together).

ست پرائي: ڏ. ستن ڀائرن جي ڀيڻ (اها عورت جنهن جا ست ڀائر هجن). عورت جو نالو (اسم خاص).

a woman, having seven brothers. a female name.

ستت: ڏ. سگهو. تڙت. جلد. هڪ ٻئي پويان لاڳيتو.

early, quickly, speedily, expeditiously, hastily, promptly, swiftly.

ست پٽيتو: ڏ. (دعا ٿيڻ) ستن پٽن وارو. گهڻ اولادي.

a person having seven sons, having many children, large family-man.

ست پڙو: ڏ. ستن تن واري ماني (اڻڙائ).

a kind of bread made with seven flakes of dough.

ست پيڙهيون: ڏ. گذريل ست نسل يا ايندڙ اولاد ۾ ستن نسلن جو سلسلو. پن ڀيڻ. ڪٽنب.

the seven-generations of a family, geneology (upto seven ancestors or descendants). ancestry.

ست جڳو: ڏ. سچو زمانو (جيڪو گذري ويو).

the good-times, the bye-gone days.

ست سارڻ: ڏ. ست سارڻ. حوصلو ڪرڻ. دل ٻڌڻ.

to have courage, bravery, have heart, resolution, spiritiness, spunk.

ست ڌاريو: ڏ. اڀرو. اجنبی. ڌاريو (جنهن سان منهن لڳ نه هجي).

a strange person, unknown, unrelated, unconcerned.

ستڙ: ڏ. هڪ عدد (70).

seventy, the figure of seventy.

ستڙ: ڏ. (ع) لڪ. ڍڪ. ڍڪ واري جاءِ. اوڪڙ.

veiling, concealment, (covering) private-parts of the body.

ستڙ پوشي: ڏ. عيب يا اوڪڙ کي ڍڪڻ.

to conceal the defects, to cover the private-parts of the body. veiling.

ست راڄي: ڏ. گهڻين ذاتين. گهڻا ماڻهو.

many casts, many people, people of all walks of life, every cast and creed assembled or located at a place or present together.

ست رڄي: ڏ. ستن قسمن جا طعام. لذت ڪاڏا.

lessness, destitution.

سَـمَـيَ: ص (سن) سَـتَ واري (عورت). عصمت واري. پرهيزگار- نيڪ. هندن جي رسم موجب مڙس جي لاش سان گڏ پاڻ کي ساڙي ماري واري عورت.

faithful wife, chaste, virtuous. a woman who burns herself on her husband's funeral pyre.

سَـمَـيَ: ث. ننڍي سڀ جو هڪ پٽ (جيڪو دوا وغيره پيارڻ وقت ڇمچي جو ڪم ڏئي). دوا. پيٽ صاف ڪرڻ لاءِ دوا.

a piece of a small oyster shell (used as spoon). medicine, a medicine to clear the belly. a purgative.

سَـمَـيَ ويهڻ: (ٻار کي) دوا پيارڻ. ننڍي هوندي ئي عادت ويهڻ. هير پيدا ڪرڻ.

to administer a dose of medicine (to a child). make habitual from childhood.

سَـمَـيَ: ث (سن) سَـگَـ. سَـجَـ سڃائي.

courage, spirit, energy, resolution, truth.

سَـمَـيَ پڌڻ: دل جهلڻ. همت ڪرڻ.

to take courage, attempt, take heart, endeavor, strive, struggle.

سَـمَـيَ گِرهَ: ث (سن) سَـجَـ تي قائم رهڻ واري جدوجهد. ڪنهن ڳالهه مڃائڻ لاءِ ڌوڻو ماري وڃڻ.

cause people to fight against the authority, passive resistance. strike, walk out, to carry out unarmed struggle.

سَـمَـيَ ناس: ث. تباهي. بربادي.

destruction, ruin, devastation, deterioration, decline, degeneration, downfall.

سَـمَـيَ ناس ڪرڻ: خراب ڪرڻ. تباه ڪرڻ. بگاڙڻ.

to destroy, ruin, devastate, ravage, depredate, spoil, spoliage, pillage, harry, sack.

سَـمَـيَ: ذ (ن) نَسَـدَـ. جهيڙو.

quarrel, embroilment, dispute, brawl, feud, fracas, imbroglio, squabble, row.

سَـمَـيَ ڪار: ص. جهيڙاڪ. نَسَـدَـي.

quarrel some, belligerent, bellicose, contentious, pugnacious, militant.

سَـمَـ: ث. جماعت. ٽولي. مجلس. ڪچهري.

assembly, society, assemblage, meeting, league, union.

سَـمَـ اِيـجـاد: ص. ظلم جو بنياد وجهندڙ. وڏو ظالم. معشوق.

a tyrant, oppressor, despot. a sweetheart, beloved.

سَـمَـ رسيدو: ص. مظلوم.

sufferer, oppressed, wronged, grieved, persecuted, outraged, depressed.

سَـمَـ شِعار: ص. ظلم ڪرڻ جو عادي- ظالم.

oppressor, tyrant, despot.

سَـمَـ ظريف: ص. لڪ چپ ۾ ظلم ڪندڙ. جنهن جي گفتگو ۾ شرارت هجي- چرجائي.

a humorous person, conceited, freakish, vager, whimsical, comedious, comical, funny.

سَـمَـ ظريفي: ث. ظلم- انڌير.

tyranny, oppression, persecution, weighing down, despotism.

سَـمَـ ڪرڻ: ظلم ڪرڻ- بيدادي ڪرڻ.

to tyrannize, oppress, persecute.

سَـمَـ مَگرو: ص. ظالم.

tyrant, oppressor, persecutor, despot.

سَـمَـ: ذ. تسن ۾ ستن انگن وارو پتر. (ص) سَـتَ وارو- پاڪباز.

the number seven (in playing cards); a truthful person, virtuous, chaste, honest.

سَـمَـ جتو: ص. جنهن شادي نه ڪئي هجي ۽ جنسي خواهشات کان پري رهيو هجي. پاڪدامن- پرهيزگار. (ث. سَـمَـيَ جتي).

chaste, virtuous, keeping away from sexual-ambitions; virgin, truthful, unmarried.

سَـمَـ: ذ. ڪڻڪ جي ڀُڳل اُن جو اٽو (جنهن ۾ ڪنڊ ۽ پاڻي ملائي کائجي).

a sweet parched barley meal.

سَـمَـ وڌو: ص (ن) سَـاَـهَـ جو ڳو- قابل تعريف.

praise-worthy, worthy, admirable, commendable, laudable, meritorious, estimable, panegyric.

سَـمَـ وڌو ڪار: ص. نيڪ خصلت. نيڪ.

worthy, laudable, admirable, benevolent, virtuous, good, noble, righteous.

سَـمَـون: ذ (ن) سَـنَـ پَـاير- رُڪن. منارو.

a pillar, column, pier, piaster, minaret.

سَـمَـ وڌو: ذ. لاچار. تاڪيد. لاچار.

distress, need, promptness, care, urgency, help-

a plan, design, project, scheme, strategy, a line (in writing), a small quantity of liquid, mouthful.

سَڪَ سَڪَ: تجويز ڪرڻ، رٿ ڪرڻ، سازش ڪرڻ، منصوبو ٺاهڻ.

to make out a plan, strategy, design, project, stratagem, trick, artifice, manoeuvre, ploy.

سَڪَ: ڏ (سن، سوتل) ڏاڳو، ڏاڳن جو مڇو، سَڪَ جي تند جو ريوڙو.

thread (cotton), string, twine, a bundle or pack of thread.

سَڪَ مُنجهڻ: مسئلو منجهي پوڻ، ڳالهه ڏکي ٿيڻ، ڪو معاملو حل نٿو ٿيڻ.
confounded, entangled, perplexed, ravelled, puzzled, bewildered, confused, stumbled.

سَڪَ سَڪَ: رٿ، رٿ، پهر، تجويز، ترتيب، جوڙجڪ، بندوبست.

arrangement, management, plan, design, project, scheme, strategy.

سَڪَ سَڪَ: ڏ، هڪ ٻئي پويان لاڳيتا ڌڪ.

to strike repeatedly, continuous blows.

سَڪَ سَڪَ: ص، سخت، ڏاڍو، زورپور، ڪرارو، جاڏو، مضبوط.

hard, severe, strong, firm, solid, fast, secure, tenacious, stable, sound, staunch, enduring.

سَڪَ سَڪَ: م، ڪٽائڻ، پڇ ڪڍائڻ، مار ڪڍائڻ.

to get someone beaten, thrashed, battered, belabored, buffeted, pounded.

سَڪَ سَڪَ: م، ڪٽجڻ.

get a sound beating, thrashing, drubbing, trouncing.

سَڪَ سَڪَ: ص، ٺلهو متارو، ڏٺو متو (ماڻهو)، سگهارو، جانثو، تندرست.

healthy, stout, wholesome, fatty, strong, sturdy, tough, corpulent, fleshy, heavy.

سَڪَ سَڪَ: ڏ، زور سان ڌڪڻ مٿان ڌڪ، ڦه ٿه.

a sound of thrashing or beating.

سَڪَ سَڪَ: ڏ، مارڪٽ، بال سان هڪ ٻئي کي سَڪَ جي ٻاراڻي راند.

beating, thrashing, striking, a childrens' game of striking each other with a rubber ball.

سَڪَ سَڪَ: ڏ، سَڪَ (لڪڻ وغيره سان) جو آواز، ڦهڪو.

the sound of beating, striking.

سَڪَ سَڪَ: ڏ، ڦهڪو (ڌڪ جن)، سَڪَ ڪٽ، لاڳيتا ڌڪ، ڌڪڻ جو آواز.

مينهن جو زوردار وسڪارو.

dashing, beating on the ground, noise of dashing, striking, thrashing, a heavy-downpour (of rain).

سَڪَ: ڏ، ٿولو، ڍڳڻ، ڍير.

a group, band, heap, pile, mass, mound, stockpile.

سَڪَ: ڏ، ٿنگ جو گوڏي کان مٿيون حصو، ران، جوڙ.

the thigh, upper part of the leg.

سَڪَ: ڏ، هڪ ذات جو نالو.

a caste, surname, family name, patronymic.

سَڪَ سَڪَ: ڏ، صفائي، سُئي، آساني، سولائي.

cleanliness, purity, immaculateness, neatness, easy, facile, simple, smooth, effortless, painless.

سَڪَ سَڪَ: م، پکيڙڻ، وڃائڻ، سَڪَ سَڪَ (مٽي، زمين).

to spread, disperse, strew, scatter.

سَڪَ سَڪَ: ص، صاف، پاڪ، آجرو، سڙڪو، آسان.

easy, facile, clean, neat, simple, effortless, painless, pure.

سَڪَ سَڪَ: ڏ، ڪاٺن جي ڍڳي، ٿڳي، ڍڳي، دستي (پنن جي).

a bundle of straw as cut down in the fields before being made up into sheaves, a wad of leaves.

سَڪَ سَڪَ: م، سَڪَ ڪرڻ، هڪ ٻئي مٿان رکڻ، ڍڳ ڪرڻ.

to make piles, piling, bundling, storage by keeping a bundle over other.

سَڪَ سَڪَ: ڏ، جيلھ کان هيٺ ڍڪڻ لاءِ هڪ قسم جي پوشاڪ، سلوار.

ڪاٺج.

trousers, pyjama, loose or baggy pants.

سَڪَ: ڏ، ڍڳ، ٿڳو، ڪوڙ، ڍير.

a pile, store, stock, heap, mass, stockpile.

سَڪَ سَڪَ: ڏ، ڍڳي، ٿڳي (ڪاغذن يا نوٽن جي)، بڻيل.

a wad of (notes or papers), bundle, packet, pile.

سَڪَ سَڪَ: ڏ، ڇڏي، ڇڪ، هٿ يا پاتھن وغيره عضوي جي ڇڪ کان ايڏا، نَسَ ڇڙهي پوڻ کان سور جي سَڪَ، ڌڪ، جوڙ، ڇڀيٽ، نقصان، توت، اڇل.

تڪي ڊوڙ، ڇوڙ، ٻار جو ڪاڪڙو لھڻ يا ڪو عضوو مڙي پوڻ جو غلطي.

a sharp push or pull, an injury or hurt due to push or pull, loss, deprivation, speed, running, a race.

a fall of palate, sprain, twisting of a body part.

سَڪَ سَڪَ: ڇڏي، ڇڏي، ڇڪ، ڏيڻ.

to twist, sprain, turn, wrench.

سَڪَ سَڪَ: ڏ، رٿ، تجويز، صلاح، سازش، منصوبو، (ع، سطر) هڪ قطار ۾

لفظن جي تحرير، مرڪز، ڍڪ، ٿورو ڍڪ.

goodness.

سٽوڙيا: ذ. سارين (مٿاڻورن) جو هڪ قسم (جيڪي سٺ ڏينهن ۾ ملن).
a kind of rice ripening in 60 days time.

سٽوڙ: مر. نندن، جٽ ڪرڻ، خوار ڪرڻ.
to satirise, ridicule, abuse, lampoon, lash.

سٽوڙ: ذ. گار، پٽ، پاراٽر، معشر، طعنو.
an abuse, abusive language, curse, anathema, reproach, taunt, upbraiding, sarcasm, a gibe, scoff, sneer.

سٽوڙ: ذ. بهانو، سانگرو، موقعو، بندوبست.
a fit opportunity, a convenient time, a setting, arrangement, set up.

سٽوڙ: ص. عمدو، اعليٰ، اوجو، وڻندو، نج، خالص.
good, pure, undefiled, nice, clean, neat, plain, unadulterated, unmixed, of high quality, likeable.

سٽوڙ: ذ. (سن، سڙپ) نانگ، بلا، مار.
a serpent, snake, reptile.

سٽوڙ: ذ. هڪ قسم جو آبي جيت (جنهن ۾ موتي پيدا ٿين) - پٿري.
صف

an oyster shell, mother-of-pearl, bivalve mollusk.
سٽوڙ: ذ. ڇڻج (اُن وائڻ جو).

a winnowing fan,
سٽوڙ: ذ. هڪ قسم جي زناني جتي.

a pair of slippers (generally worn by females)
سٽوڙ: مر. حوالي ڪرڻ، سپرد ڪرڻ، سونپڻ.

to entrust, to deliver in charge, to recommend to one's charge, commit, consign, handover, relegate.

سپاس: ذ. (ف) تعريف، واکاڻ، احسانمندي جو اظهار - شڪر گذاري.
praise, thanksgiving, acclaim, applaud, compliment, hail, elugize, extol, glorify.

سپاس گذار: ص. شڪر گذار، ثوراثو.
a praiser, applauder, complimentary, grateful, obliged, thankful.

سپاس نامو: ذ. شڪر گذاري مڃڻ لاءِ تحرير.
laudatory address, address of welcome and thanks, expression of gratitude.

سپاه (ٺ)، سپاه: ذ. (ف) لشڪر - فوج - سپاهي.
soldiers collectively, army, legion.

سٽڪو ڪرڻ: هڪ ٻئي مٿان لاڳيتا ڌڪ هڻڻ، وارو وار ڪرڻ.

continuous striking, dashing, thrashing, beating.

سٽل: ذ. ٺاه، رٿ، تجويز، منصوبو - سازش، بندوبست، ڌي وٺ واري معاهدي مطابق سڙو (واپار).

a scheme, plan, design, strategy, plot, cabal, conspiracy, intrigue, an arrangement for exchange of goods for goods, barter.

سٽوڙ: مر. اٽلڻ، ٽٽو ڪرڻ، ڪيرائڻ، ڍڪڻ، ڪڍڻ، اُن وغيره کي لڪڻ يا ڇهي سان سٽي صاف ڪرڻ، پڇ ڏيڻ، ڪٽڻ، ڌوئڻ (ڪپڙا)، شڪار لاءِ جهنگ ۾ چانپو هڻي پکي يا جانور اٿارڻ.

throw, cast, fling, heave, hurl, launch, pitch, overcome, overpower, to cleanse raw cotton or wool with a stick, to dash (clothes on a stone in washing), to beat the ground (for game birds to fly).

سٽوڙ: مر. تجويز ڪرڻ، رٿ، سازش ڪرڻ، پڪ ڪرڻ، جوڙڻ.
to propose, plan, plot, hatch a conspiracy, a stratagem.

سٽوڙ: ذ. ٻول جو سڙو، پيشنگوي واپار، ڊال، ٻول، واپار جو سڙو، مٿاڻا.
speculation, exchanging, the giving or taking in exchange, forward trading, forwards.

سٽوڙي: ص. سٽا هٽندو، ٻول جا سڙا ڪندو، سٽي باز.
a speculator, forwards trader.

سٽي باز: ص. پيداواري شرط لڳائيندو، ٻول جو واپار ڪندو.
idem.

سٽي بازي: ذ. ٻول جو واپار، اڳواٽ سڙي بازي، شرط.
business of speculation, forward trading.

سٽوڙ: ذ. سٽڪ (ٻوڪ جو) - خوشو.
an ear of corn, spike of plant.

سٽي: ذ. (انگ) شهر، وڏو شهر.
a city, a large township, urban area, municipal area.

سٽ: ص. هڪ عدد (60).
sixty, figure of sixty.

سٽ: ذ. هجو، گلا، ننڍا، ڪوار.
a satire, raillery, ridicule, sarcasm, diatribe, fling, squib, burlesque, invective.

سٽائي: ذ. پاڪائي، صفائي، عمدگي، سٺائي، چڱائي، خوبي.
neatness, purity, cleanness, niceness, beauty.

stan, a very generous person, benefactor.

سٺڪو: ص. چڱي طرح پڪل.

well ripe, well ripened, mature.

سٺنج: ذ. رٻڙ مان لعل سرخاڌار ڪڪڙ.

sponge, a rubber-mat, foamy matter.

سٺو، سٺو: ذ. خواب-رؤيا.

a dream, nightmare, vision.

سٺو: ذ (سن. س. پٽ) صالح پٽ-چٿوان پٽ. تابعدار پٽ. سلجھو پٽ.

dutiful son, worthy child, duteous, regardful lad.

سٺو: ص. سڃڻ-ڏاھو. سلجھيل ذهن وارو-سيٺو.

wise, sagacious, shrewd, discerning, insightful, sage.

سٺو: ز (ف) فوج-لشڪر-سپاه.

army, soldiery, soldiers collectively.

سٺو: ص. "سپاهي" جو پيشو.

soldiering, the military profession.

سٺو سالار: ص. فوج جو اڳواڻ-سينا پٽي.

a commander, general, the highest commanding officer of the army.

سٺو گيري: ص. فوجي نوڪري-سپاهي جو پيشو.

soldiering, the military profession.

سٺو: ذ (ف) ڏينھن جو ٽيون پھر-ٽه پھري.

the third stage of the day (usually the evening), evening, afternoon.

سٺو: ص. ٽنڊي سڀا-سڀا جو هڪڙو پٽو.

an oyster shell (only one piece of bivalve shell).

سٺو: ص (ف) سفيد-اچر

white, bright.

سٺو: ص. سفيد-اچر.

whiteness, brightness.

سٺو: ذ (ف) پرڻه ڦٽي، جي اچار، اچر رنگ، اچر پاتروڙ.

dawn, aurora, daybreak, light, whiteness, brightness, a white powder (zinc) or colour.

سج: ذ. سورج-آفتاب-آڏت.

the Sun.

سج اُپرئي: ص. سج اُڀرڻ وقت-صبح جو سويل-صبح جي محل.

daybreak, daylight, light, morning, sunrise, sun-

سپاهگيري: ص. فوجي فرض اداڻي. فوجي ڪم. نوڪري. خدمت.

soldiering, the military profession, service, to serve.

سپاهي: ص. سپاه جو فرد. فوجي. پوليس وارو. نوڪر. خدمتگار.

a soldier, sentry, sepoy, sentinal, fighter, serviceman, warrior.

سٺو: ص. سچائي. ايمانداري

honesty, uprightness, honour, integrity.

سٺو: ص. سچو. ايماندار. ڪاريت وارو (وهنوار جا).

ڪاروهنوار بر سچو.

honest, honourable, upright, sincere, true, just, right, scrupulous.

سٺو: ص. ڄاڻ. خلقج. پيدا ٿيڻ.

to be created, be born, be discovered, invented, manufactured, made, originated, procreated, produced, sired.

سٺو: ص (ف) ڍال-ڪيڙي (ڄنگي هٿيار). آڏو-روڪ.

a shield, armament, armor, guard.

سٺو: ص. جنگ ۾ ڍال اچي هار مڃڻ جي حالت-شڪست.

a defeat, overpowering, subjugation, vanquishment, debacle, overthrow, rout, trouncing.

سٺو: ص (ف) تبضي ۾ ڏنل-حوالي ڪيل. هڪ ۾ ڏنل.

a charge, entrustment, recommendation, custody, care, delivery, handedover.

سٺو ڪرڻ: حوالو ڪرڻ. هڪ ۾ ڏيڻ. سونپڻ.

to entrust, handover, recommend, deliver.

سٺو ڪرڻ: ص. تحويل. حوالو ڪرڻ جو عمل.

a handing over, delivery, entrustment, custody, to handover to someone.

سٺو: ص (انگ) انتظام رکندڙ-ناظم.

superintendent, incharge, an administrator, director, executive officer.

سٺو: ص (انگ) نگران. ناظم.

a supervisor, overseer, administrator, incharge, officer, manager.

سٺو: ص (سن) پرين-پيارو. دوست. محبوب.

sweetheart, girl-friend, beloved, favorite, darling, dear, loved.

سٺو: ذ. لس پيلي جي مشهور سخي سردار جو نالو. سخي سردار.

the name of a Sardar of Lasbella area of Baluchi-

سجائڻ: م. سينگارڻ - آرائش ڪرڻ. رونق وٺائڻ.

to decorate, ornament, adorn, beautify, embellish, garnish, prank.

سجايو: ص. مناسب هنڌ تي. چڱي ۽ جاءِ تي. موزون - مناسب. فائدي وارو.

ڪمائي: (ث. سجائي)

well-placed, at appropriate place or use, profitable, advantageous, gainful, lucrative, paying, worthwhile.

سجڻو: سجڻو: ذ (ع. سجڻو) زمين تي مٿو ٽيڪڻ. نماز ۾ زمين تي پيشاني رکڻ.

bowing so as to touch the ground with forehead, in adoration. to touch the ground with forehead in prayers.

سجڻو ڪرڻ: م. نوازش - مٿو ٽيڪڻ. امر مڃڻ.

to prostrate, to touch the ground with forehead in a prayer.

سجڻو گاه: ذ. سجڻو ڪرڻ جي جاءِ. نماز جو هنڌ. مسجد.

a place for prayers, a prayer-hall, a mosque.

سجڻ: (ع) پکين جي لات. ٻن ڄميلن جي پڇاڙيءَ ۾ هڪ جڏهن لفظن وارو نثر. نثر مقفي.

the chirping sound of the birds. a prose in which the sentences end with the same word.

سجڻو: ص. سجهائڻو.

in the method of an instruction, an instruction, training.

سجڻو: ص. سڄي. نفيس - نازڪ (چوڪري).

beautiful, charming, attractive, handsome, pretty, lovely (girl).

سجڻو: م (سن) سينگارڻ.

decoration, ornamentation, adoration, to be prepared, to fit, to ornament.

سجڻو: ذ (ع) سجڻو.

prostrations, adoration, subservience.

سجڻو: ث. سڄي. سوڀ. عافيت. سڄي گڏجاڻي.

a victory, praise, favour, well-being, a very pleasant gathering.

سجڻي: ث. لائيءَ جي ڪار (ڪپڙن ڌوئڻ لاءِ ڏيئي ڪار). تانين جي باهه تي پيچايل ٻڪر يا ڏيئي جو گوشت. بلوچڪي معاشري جو خاص طعام.

a soda-ash prepared from a undershrub (Salsola linn, Duaeda Forsk). a lamb-leg (or meat) cooked

up, aurora.

سج لئي: ظ. سج لئڻ جي مهل - نماشام.

dusk, evening, eventide, nightfall, sun-set, twilight.

سج گرهن: ذ. ڌرتيءَ ۽ سج جي وچ ۾ چنڊ اچڻ ڪري سج لڪي وڃڻ ڪرڻ.

an eclipse of the Sun.

سجارتو: ذ. روڻ يا سڙي ۽ جا تانڊورا. سڙي مان ٺهيل توڙي.

a hemp-bark, brown hemp, an string made of hemp.

سجارتو: ص (ع) سجڻو ڪندڙ.

an adorer.

سجارتو: ذ (ع) مصلو. بزرگ جي مسند. درويش جي گادي.

a prayer mat, ceremonial seat of a pious person (who looks after the ancestral shrine).

سجارتو نشين: ص. ڪنهن بزرگ جي گاديءَ تي ويٺل.

a pious person who is in charge of a shrine.

سجارتو: ص. ننڊ مان جاڳيل. جاڳيل - بيدار. هوشيار - خبردار. چوڪس.

awake, watchful, alert, wakeful, roused, vigilant.

سجارتو: ث. سجارتو - بيداري. خبرداري.

wakefulness, watchfulness, alertness, arousal.

سجارتو ٿيڻ: اٿڻ (ننڊ مان). خبردار ٿيڻ. بيدار ٿيڻ. جاڳڻ.

to arouse, stir up, awaken from sleep, awake.

سجارتو ڪرڻ: جاڳائڻ (ننڊ مان). خبردار ڪرڻ. بيدار ڪرڻ. اڳواٽ آگاه ڪرڻ.

to warn, caution, forewarn, arouse, inform, notify, apprise. tell or inform before hand.

سجارتو: ث. جاڳ (ننڊ مان) - بيداري. هوشياري.

wakefulness, watchfulness, alertness.

سجارتو: ص. سجهڻو - چاڻو. سياڻو - عاقل - داناءُ - عالم.

a wise man, sage, savant, scholar, experienced, knowledgeable, knowing, sagacious.

سجارتو: ث. ڏيکاءُ - سينگار. نام - نوڙ - آراستگي.

ornamentation, decoration, arrangement, disposition, disposal.

سجاول: ذ. لئي ضلعي ۾ هڪ تعلقي ۽ شهر جو نالو. مرد جو نالو.

Sujawal, a town in Thatta district of Sindh Province, the name of a man.

thoughtful, heedful.

سجھڻ: ذ. وجد- موقعو. وارو- ڏاء- ٻل- بھانو- اٽڪل.

opportunity, shift, expedient, prudence, tactic, opening, occasion, squeak.

سجھائڻو: ص. مھلالتو- وقتاتو. پوري مھل تي.

opportune, opportunely, watching an opportunity, timely, auspicious.

سجھاکو. سجھاکو: ذ. فجر يا نما شام جو وقت (جنهن ۾ سوچيو گھٽ ھوندو آھي).

the time of dawn or dusk, aurora, dusky, obscure.

سجھائڻ: م. ڪرمانڻ- بي رونق ڪرڻ. اُجھائڻ. ڳارڻ- جھورڻ. بيوس ڪرڻ- ھيٺو ڪرڻ.

to wither, fade. to extinguish, go out. seethe or boil slowly over a low fire; make weak, decrepit, feeble, fragile. to droop, hang down.

سجھائڻ: م. ڏيکارڻ- واقف ڪرڻ- سمجھائڻ. محسوس ڪرائڻ.

to show, display, demonstrate, manifest, exhibit, illustrate, feel, experience, know.

سجھندو: ذ. سوچھو- اھا، فجر جي وقت جي روشني. (ظ. سور).

dawn, aurora, light, daybreak, daylight, morning, sunup.

سجھڻ: م. ڪرمانڻ- بي رونق ٿيڻ. ھيٺو ٿيڻ. اُجھائڻ- وسائڻ. ڳرڻ (جسم). جوش مڙھڻ. پڇڻ.

to wither, fade. to droop, depress, sag, wilt, weaken, attenuate, cripple, debilitate, disable, enfeeble. to boil down (in rage or anger).

سجھڻ: م. معلوم ڪرڻ- خبر ڪرڻ. ڦرڻ (دل يا- پائڻ). محسوس ڪرڻ. to seem, recollect, remember, feel, appear. to be seen, be presumed, know of.

سج: ث. نشاندھي- ڏس پتو- اشارو- نشاني بازي آڱر جي اشاري سان ڏس. indication, clue, hint, cue, intimation, suggestion, appraisal, to inform or communicate with the wink of eye.

سج: ث. ويراني- پينگ. تباهي. ڀڻ- صحرا. غير آباد زمين. پريپانگ. desolation, waste, void, space, lifeless, disconsolate, barren, desert, wild, wilderness, wasteland, wild land, wilderness.

سج ڪرڻ: پينگ ڪرڻ. ناس ڪرڻ. ڪٽڻ- ڪپائڻ.

to make barren, waste, destroy, squander.

on fire.

سج: ذ. سج- آفتاب.

the Sun.

سجھڻ: ص. سمجھو- عقلمند- ڏاھو. خبردار- ھوشيار. چاڻو.

well-informed, intelligent, sharp-witted, sagacious, wise, discerning, perceptive, sage, insightful, knowing.

سجھائڻ: م. سوچ ڪرائڻ. (ڪاوڙ يا منهن ڇاڙھڻ. ڦرڪڻ (تاراضگي يا). ڏاڍي مار ڪڍي بدن تي سوچ ڇاڙھڻ.

to make someone angry. to become angry, heated, waxy, wrathful, irate. to beat thoroughly so that the body is swollen from the beatings.

سجھائي: ث. سالميت. بينائي (اڪين جي). سچيتائي (دل جي).

fullness, wellness, eyesight, vision, sensibility, attentiveness, alertness, carefulness.

سجھو: ص. تازو (کاڌو، پاڻي وغيره).

fresh (food, water etc).

سجھڻ: ص (سن. سجن) خير خواه. پلائي چاهيندو. ھمدرد. دوست- يار. محبوب- پرين.

a friend, lover, beloved, sweetheart, well-wisher, chum, favourite, darling.

سجھائي. سجھپائي: ث. خير خواھي- پلائي- گھڻگھرائي.

well-wishing, friendliness, goodwill, benevolence, comity, amity, kindness.

سجھڻ: م. سوچ ڇڙھڻ سبب ڦوڪجڻ (عضرو، سنڌ، وغيره)- آما سڃڻ. ڦوڙجڻ. ڦلجڻ. ڦلجڻ. ڦوڪجڻ. آپامجڻ. ناراض ٿيڻ. ٻڌجڻ- سڻجڻ.

to be swollen, overblown, expanded, dilated, distended. inflated, to become angry, indignant. to have known, learned, listened.

سجھو: ص. پورو- ثابت- مڪمل. سڃھو- ساڻو (ھٿ، پاس). نظر وارو- سالم (اڪين وارو). (ث. سچي).

entire, whole, all, perfect, completely, right (hand side), with perfect eye-sight, visibility.

سچي: ث. پلائي- خير خواھي. فائدو.

goodness, kindness, advantage, well-wishing, benefit, profit, favour, courtesy.

سچي ۾ ھئڻ: پلائي ۾ ھئڻ. ڀلو چاھڻ- فائدي ۾ ھئڻ.

to be in favour of someone, advantageous, well-wisher, good intentioned, kindly, considerate.

سجرو: ص. سج ڳالهائيندڙ - راست ڳو. ايماندار. سچيتو.
true, truthful, honest, righteous, veracious, sincere, unfeigned, honourable, conscientious, just, right, scrupulous.

سجائي: ث. صداقت - راستي - سج. ايمانداري.
truthfulness, honesty, veracity, verity, honourableness, integrity.

سج پنج: ظ. سچائي - سان - حقيقت ۾.
really, truly, honestly, in fact, factually, genuinely, sincerely, unfeignedly.

سجرو: ص. ڏوڙي کائيندڙ (جانور، وھت).
having a good appetite, voracious, rapacious, ravenous, gluttonous.

سجرو: ص. راست ڳو - صادق - اصلي - ڳو - نچ. ايماندار. درست - صحيح.
(ث. سچي)

true, faithful, sincere, genuine, real, honest, loyal, constant, conscientious, fair, just.

سجوي: ث. سج. سچو واقعو يا ڳالھ.
truth, a true story or fact, genuine fact.

سجھي ڪرڻ: باسڻ - قبول ڪرڻ (اقرار ڪرڻ).
to make a clean breast of, to confess, admit, concede, let on.

سجھيت: ص (سن) هوشيار - ڏاهو - عقلمند. ڏاڏا آگاه - خبردار. ڳڻ ڳوٺ ڪندڙ - ڊورائيش.

sensible, attentive, careful, circumspect, alert, vigilant, wary, clever, adroit, intelligent, bright, brilliant, knowing, knowledgeable, sharp.

سجھيتي: ث. خبرداري - هوشيار. ڏاهپ. هوشندي.
sensibility, attentiveness, carefulness, cleverness, intelligency, brightness, brilliance, knowledge, wit.

سحاب: ذ (ع) ڪڪر - بادل.
clouds, overcast.

سحر: ث (ع) پره ڦٽي - آسڙ - فجر.
dawn, morning, aurora, dawning, daybreak, daylight, light, sunrise, sun up.

سحرگاه: ظ. علي الصبح - پره ڦٽي سان.
dawning, daybreak, cockcrow, aurora.

سجرو: ذ (ع) جادو - افسون - طلسم - توشو.

ravage, depredate, desolate, despoil, devastate, pillage, spoil.

سجائون: م. شناخت ٿيڻ - سجائجڻ. اهڃاڻن مان معلوم ٿيڻ.
to be recognized, identified, determined, distinguished, spotted.

سجاء: ث. واقفيت - پڇاڻ - ڏيڻ. ملاقات.
recognition, identification, acquaintance, familiarity, intimacy, inwardness.

سجاء: ص. واقف - شناس - سڃاڻو.
known, acquaintance, familiar, intimate, confident, friend, mate.

سجائپ: ث. ڄاڻ سڃاڻ - ڏيڻ - واقفيت - شناسائي.
acquaintance, knowing, familiarity, intimacy, friendship.

سجائون: م. ڄاڻڻ - شناس ڪرڻ. پر ڪن. واقف هئڻ. لحاظ ڪرڻ - مروت ڪرڻ. قدرشناسي.

to recognize, identify, know, to test, scrutiny, be acquainted, to respect, regard, appreciation, patronage.

سجائو: ص. ڄاڻل سڃاڻل - واقف - شناس.
known, acquaintance, familiar, intimate.

سجائي: ث. پينگ - مفلسي - ڪنگالپڻ. ڪٽلائي - محتاجي.
poverty, indigence, destitution, impecuniousness, impoverishment, neediness, pauperism, need, want.

سجرو: م. اشاري سان ڏيکارڻ - نشاندهي ڪرڻ. اکين سان تڪڙ.
نظر ٻاڙي ڪرڻ. چست ٻڌڻ - نشان چٽڻ. نشانو ڪرڻ. هٿ لاءِ آڻڻ - سڌي ڪرڻ (تلوار).

to point at, aim, to indicate the location of, to keep an eye, to glance, peep, glimpse, to threaten.

سجرو: ص. اجاز - ويران - پڙ پانگ. غير آباد. برباد. تباہ. ڪٽل - ڪنگال مسڪين.

desolate, desert, uninhabited, abandoned, deserted, devastated, pillaged, spoliage, needy, penniless, miserly, stingy, poor, broke, destitute, low.

سج: ذ (سن) ست - راستي - صق. حق. (ص) درست - صحيح. (ظ) واقعي - درحقيقت. بلورن راند ۾ مرڪزي ڳل.

truth, true, real, indeed, really, correct, right, seemingly, a glass piece at the centre of a game.

severity, hardness, hardship, inflexibility, rigidity, stuffiness, firmness, obstinacy, cruelty, harshness, distress.

سُخُنِي ڪرڻ: ڏاڍائي ڪرڻ. جبر ڪرڻ. سزا ڏيڻ. تڪليف ڏيڻ.
to use force or violence, terrify, frighten, scare, terrorize, awe.

سُخُن: ذ (ن) لفظ. جملو. شعر. مقولو. گفتو. ڳالهه. ٻولء. قول. واعده. انجاء. سُخُن - قسم.

word, sentence, verse, maxim, talk, chat, promise, oath, pledge, commitment.

سُخُن ڪرڻ: قول ڪرڻ. قسم کڻڻ.
to give a promise, to undertake, pledge, to take oath, state on solemn affirmation,

سُخُن آفرين: ص (ن) شيرين زبان. فصيح. شاعر.
eloquent, elegant poet, garrulous, articulate, fluent, sententious.

سُخُنڌان: ص (ن) فصيح ۽ بليغ. شاعر. مقرر. عالم. سخن نعر.
eloquent, elegant poet, writer, orator, wise man, sagacious, prudent, shrewd, perspicacious, intelligent.

سُخُن سنج: ص (ن) شاعر.
a poet.

سُخُن سنجي: ث. شاعري.
poetry, verse-writing.

سُخُن طراز: (ن) شاعر.
a poet.

سُخُن طرازي: ث. شاعري.
poetry.

سُخُن قهر: ص (ن) سُخُن کي سڃهندڙ. گفتي يا قول جو قدردان. شاعر.

shrewd, perspicacious, intelligent, astute, sagacious, a poet.

سُخُن فحيمي: ث. شعر يا تقرير کي سڃهندڙ.
shrewdness, perspicacity, acumen, astuteness, keenness, percipience.

سُخُنگوئي: ث (ن) شاعري. فصاحت. بلاغت.
poetry, oratory, elocution, rhetoric.

سُخُنوڙ: ص (ن) قول پورو ڪندڙ. شاعر.
eloquent, poet, a person who fulfils his promise.

magic, enchantment, sorcery, fascination, craft, bewitchment, conjuring, incantation, necromancy, witchcraft.

سحر آگين: ص. جادو سان پريل.
magical, mystic, necromantic, sorcerous, wizardry.

سحر آميز: ص. جادو وارو. جادو لڳل.
witch craft, conjuring, bewitching, magical, necromantic, wizardry.

سحر بيان: ص. تقرير يا گفتگو ۾ جادو پيدا ڪندڙ. نصيح. بليغ.
orator, convincing (speaker), fine speech, winning over, clear, constant, lucid.

سحري: ث (ع) روزي رکڻ لاءِ اُسر جو کاڌو.
food taken before dawn for a fast (usually in the month of Ramzan).

سَخا: ث (ع) فياضي. بخشش. دريا دلي. دان. خيرات.
generosity, liberality, freely giving or sharing, benevolence, charity.

سَخاوت: ث. سخا. بخشش. خيرات. دريادلي.
generosity, liberality, munificence, benevolence, kindness, largess.

سخت: ص (ن) ڏاڍو. مضبوط. ڀڳو. ڏکيو. اهڃو. شديد. بخيل. (ظ) بيحد.

hard, difficult, cruel, harsh, severe, stingy, violent, extreme, rigid, stiff, strong, formidable, strict, miser, niggardly, stingy, enormous, huge, colossal, immense.

سخت جان: ص. سنگدل. بيرحم. جفاڪش. محنتي.
callous, cruel, merciless, tough, diehard, strong, stalwart, stout, sturdy, tenacious, hardworking, diligent.

سخت دل: ص. سنگدل. بيرحم.
severe, hard, inflexible, merciless, cruel, pitiless, unmerciful, relentless, ruthless, unflinching.

سخت گير: ص. ظالم. ڪٽور. معمولي ڏوه تي به وڏي سزا ڏيندڙ.
cruel, merciless, pitiless, unmerciful, fierce, barbarous, fell.

سخت مزاج: ص. چيڙاڪ.
touchy, irritable, cranky, cross, ireful, peppy, quick-tempered, ratty, passionate.

سُخُنِي: ث (ن) ڏاڍائي. مصيبت. تڪليف.

سَدُورُ: ص. پاڳ وارو- پاڳ پريو- خوش نصيب. سلڇڻو. (ث. سَدُوري).

auspicious, fortunate, lucky, benign, bright, propitious.

سَدَّ: ث. خواهش- آرزو- تننا. شوق- چاهه. دل جي مراد. حرص- طمع.

لاڻج

wish, desire, liking, inclination. crave, covet, craving, itch. lust, passion, urge, avrice, greediness, covetousness.

سَدَ ڪرڻ: خواهش ڪرڻ. مرضي ٿيڻ. حرص ڪرڻ.

a wish, to desire. to greed, covet, itch, lust, avrice.

سَدَ: ص (سن) پورو- ختم- مڪمل- سالم- درست. حاصل.

full, finished, complete, entire, entirely, correct. possession, benefit, advantage.

سَدَ ڪرڻ: حاصل ڪرڻ (مقصد).

to wish, to acquire (what was desired). get, obtain, procure, secure, win.

سَدَ: ث. سَدَائي- سنوت.

in straight line, straight, at right-angles.

سَدَ: ث. خبر. ڄاڻ. آگاهي. هوش. خيال- ڌيان.

knowledge, consciousness, intelligencé, sensation, information, news, memory, remembrance, care, attention.

سَدَ رکڻ: خبر رکڻ- ڄاڻ رکڻ. هوش ڪرڻ. سنڀال ڪرڻ.

to keep abreast of the uptodate news, information, intelligence, knowledge.

سَدَ: ذ. گوشت جي مُشڪ. پيچش وغيره ۾ نڪتل آندڻ جي غلاظت- پور.

a lump of flesh, meat. a refuse taken out of the intestines of an animal (or human). excrement, faeces.

سَدَارُ: ص. سَدَاريدڙ- ٺاهيندڙ. صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ لفظ

(گوت سَدَار وغيره).

a reformer, redeemer, restorer. arranging, regulation, improvement, an institution or organization, intending to reform the conditions of some areas or people. used as adjective end. i.e. goth-sudhar etc.

سَدَارُڪُ: ص. سَدَار ڪندڙ. مصلح.

a reformer, redeemer, improver, restorer. progressive.

سُخُنَوَرِي: ث. شاعري.

poetry, verse-writing, song-writing.

سَخِي: ص (ع) نياڻو- دريا دل. ڏاتار.

liberal, generous, bountiful, munificent, plentiful, plenteous.

سَدَ: ث (ع) روڪ. ديوار. ٻَند. ٻَند.

a wall, bar, barricade, barrier, blockade, fence, stop, cage, envelop, shut in.

سَدَهاپ: ذ. قطعي ممانعت. روڪ- بندش.

banned, forbidden, prohibited, outlawed, prohibition, taboo, ban.

سَدَراهِ: ث. رستي جي روڪ. رنڊڪ- آڏ.

an obstacle, interruption, stoppage, bar, hamper, hurdle, impediment.

سَدَ: ظ (سن) هميشه- مدام- دائر- سدائين.

always, ever, perpetually, continually, constantly, continuously, invariably.

سَدَابهار: ص. هميشه سبز. هڪ قسم جو گل.

evergreen, indeciduous, perennial, the Chinese rose.

سَدَا سَهاڻڻ: ث (دعايي جملي) جنهن جو مڙس هميشه جيئرو رهي.

سَهاڻڻ.

a married woman, a woman whose husband is alive, a woman whose husband may long live.

سَدَا ڳلاب: ذ. ڳلاب جي پرتي ۽ ڳلن جو هڪ قسم.

the China rose.

سَدَره: ذ (ع) هڪ قسم جو وڻ.

a type of tree, a perennial tree, evergreen.

سَدَرَةُ السَّمَتِي: ذ. مٿي (آسماني تي) هڪ آخري وڻ (جنهن کان اڳتي

جبرئيل رهي نٿو سگهي).

a place in the skies for which it is mentioned in the religious scriptures (Muslim), that even Arch Angel Jabraiel had no permission to enter (what to say of other Angels).

سَدَڪارو: ث. هڪ ٻاراڻي بيماري (جيڪا سڀ کان ڳڻ جي مٿان پائي

پيئڻ کان ٿئي. اُن جو علاج 'ساڪ' سان ٿئي).

a childhood disease (usually of the wind-pipe, said to be due to drinking water after taking an oily food).

exact, standing erect, sincere.

سڌو سادو: ص. سنئون سنراٿو. سادو سڌو. ٻالو ڀولو.
innocent, simple, naive.

سڌو ڪرڻ: سنئون ڪرڻ. هموار ڪرڻ. سڌو (پٽ، زمين). سنئين راه تي
آڻڻ سيڪڻ ڏيڻ.

to level, properly dress the field. to straighten,
improve, thrash, punish.

سڌو هلڻ: سنئون هلڻ. نيڪ نيتي اختيار ڪرڻ. سچائي سان
هلڻ.

to walk straight or level, an improvement in man-
ner and faithfulness.

سڌي: ٺ. سنئين. درست. سنوت واري.
levelled, straight land or ground.

سڌي طرح: ظ. فضيلت سان. شرافت سان. سولي طرح.
in an orderly manner, straight-forward, plainly,
simply, easily.

سڌيون ٻڌائڻ: صاف چئي ڏيڻ. ڪٿا جواب ڏيڻ. منهن تي جواب ڏيڻ.
سچ ٻڌائڻ. گهٽ وڌ ڳالهائڻ.

to say what is correct or required, to refuse to
oblige; to say the truth; to reply in the same coin.

سڌي: ص. هوشيار. سجاڳي. بردبار. عقلمند. ڏاهر. سامت ۾ آڻيل.
patient, enduring, potent, powerful, forceful,
might, intelligent, sensible, logical, reasonable,
sound, rational.

سڌ: ڏ. سڌ لاءِ آواز. پڪار. دعوت. نيند. ڪرڻ.
call, calling, shout, cry, yell, an invitation, call
for joining.

سڌ پنڌ: ڏ. سڌ جي آواز رسڻ جيترو مفاصلو (عام طرح اڌ ميل کن جو
مفاصلو).

a call distance (about half a mile); within listening
distance.

سڌ ڏيڻ: شادي مرادي وغيره جي موقعي ۾ شريڪ ٿيڻ لاءِ دعوت
ڏيڻ.

to invite (on the occasion of a marriage or func-
tion).

سڌ ملو: ڏ. هڪل هڻو. ڪم ڪار.
a call, hail, invitation, assignment, duty, job, call-
ing, shout.

سڌارڻ: م. روانو ٿيڻ. وڃڻ. مري وڃڻ.

to go, depart, leave, move, withdraw, die.

سڌارڻ: م. درست ڪرڻ. ليڪ ڪرڻ. اصلاح ڪرڻ. سڌارڻ.
to improve, reform, correct, amend, adjust, ar-
range, mend, ameliorate, better, repair, restore,
reclaim, regenerate.

سڌارو: ڏ. درستي. ٺاهڻ. ترقي. واڌارو. اصلاح.
improvement, amelioration, civilization, reforma-
tion, correction.

سڌانت: ڏ (سن) اصول. مٿس.
a principle, doctrine, tenet

سڌائو: ص. سٽون ڪندڙ. خواهشمند. (ٺ. سڌائي).
desirous, with desire, covetous, greedy, itchy,
grasping.

سڌائڻ: م. سڌ ڪرڻ. خواهش ڪرڻ. آسماڻ.
to desire, wish, inclination, liking, appetite, crav-
ing, lust, passion, urge.

سڌائي: ٺ. سنوت. همواري.
to be in a straight-line, level-ground, levelled.

سڌ ٻڌ: ٺ. مسجد. هوش. خبرچار. خبرگيري. عقل. تميز. واقفيت.
سنڀال.

commonsense, presence of mind, care,
knowledge, information, intelligence,
acquaintance, familiarity, inwardness.

سڌر: ص. پختو. مڪي. جبر. ڏاڍو. سڪو. دوامند. ٽونگر.
stout, lusty, sturdy, tenacious, tough, stalwart,
strong, having support or prop. rich, well-to-do,
wealthy, affluent, opulent.

سڌرڻ: م. درست ٿيڻ. صحيح ٿيڻ. ترقي ڪرڻ. معذب ٿيڻ.
to improve, reform, civilize, ameliorate, better,
uplift.

سڌريل: ص. درست ٿيل. سنوارييل. واڌارو ڪيل. سنئين راه تي. نيڪ.
سلچڻ.

well-behaved (boy), improved, amended, re-
formed, civilized, courteous, polite, well-
mannered.

سڌو: ظ. سنئون. هموار. سامهون. مقابل. صاف. تڙ. ليڪ. ايماندار.
نيڪ. آپريٽل.
straight, level, opposite, in front, honest, upright.

سُر: ٺ. چيڪي مٽي مان ٺهيل چوڪور ٽڪر (جيڪا ڪچي يا پڪل.

جائين ٺاهڻ يا اوساري پر ڪم اچي) - خشت (ف)

a brick, a building block of baked clay.

سُر: ڌ (ع) راز - پيد - گجھ.

hint, obscure intimation, secret, mystery, puzzle, enigma, mystification.

سُر: ڌ (ف) سُر (سُر) مٿو. دماغ. منڍ. چوٽي.

head, top, point, skull, pate. apex, crest.

سُر تي: ڌ. مٿي تي. مٿان. ذمي.

entrusted as an assignment, a duty, assignment.

سُر تي اچڻ: مٿي تي اچڻ. ذميداري پوڻ.

to fall to one's account, an entrustment, assignment given.

سُر تي چوڻ: مٿي تي اچڻ. مٿان پوڻ. گستاخ ٿيڻ.

idem. become insolent, impudent.

سُر ٽوڙ: ڌ. تمام گھڻي (ڪوشش، محنت).

to make all out efforts; to brave, work heavily, struggle, endeavor, strive.

سُر جھڪائڻ: مٿو نمانڻ - ڪنڌ جھڪائڻ آڏ مڃڻ. تعظيم ڪرڻ.

شرمسار ٿيڻ. احسانمند ٿيڻ.

to bow, to surrender, yield, to respect, esteem, to repent, regret, to become obliged.

سُر ڏيڻ: جان ڏيڻ. قربان ٿيڻ.

to laydown one's life, to sacrifice life.

سُر سان: ڌ. جان سان. ساه سان.

(over the) life, to help, protect (over one's own life).

سُر صدقو ڪرڻ: جان قربان ڪرڻ.

to laydown one's life over someone.

سُر ڪائڻ: مٿو ڪائڻ. هُل ڪرڻ. گوڙ ڪرڻ. بڪ بڪ ڪرڻ.

to pester, torment, harass, beleaguer, harry, plague, tantalize, tease, bother, irritate, nuisance.

سُر گپائڻ: مغز ماري ڪرڻ. مٿو هٽڻ. ڏاڍي ڪوشش ڪرڻ.

to argue forcefully, to try to convince, to make all out efforts, to strive hard, toil, strain.

سُر: ڌ (سن) آواز. راڳ جي بنيادي ستن آوازن مان ڪو به هڪ آواز (سا -

ري - گا - ما - پا - ڌا - ني). راڳ. راڳي. ڏن - ٺي. آواز جي رمز - اشارو.

sound, note, gamut, any one of the musical

سنڌائين: مر ڪرڻائين - گھرائين. چرائين.

to have called, sent for, invited, hailing.

سنڌجڻ: مر. ڪوٺ ٿيڻ. مشهور ٿيڻ.

to be invited, called, to become well-known.

سنڌڪڻ: مر. سنڌڪا پري روئڻ. ٿڌا ساه پري روئڻ - ڏسڪڻ.

to sob, cry, blubber, wail, weep, to weep with tears.

سنڌڪو: ڌ. روئڻ پر هڏڪوٺي وانگر آواز (ٿڌا ساه پري ڪري).

a sob, cry, wail.

سنڌڪا پري: روئڻ. تمام گھڻو روئڻ.

a wailing, weeping, blubbering, crying.

سنڌ. سنڌ: مر. سنڌ ڪرڻ - پڪارڻ. آواز ڏيڻ. طلب ڪرڻ - گھرائڻ.

دعوت ڏيڻ - ڪوٺڻ.

to call, hail, invite, extend an invitation.

سنڌيت: ص. صحيح - درست. سچو. پورو - برابر.

correct, conforming, proper, true, accurate, exact, precise, appropriate.

سنڌول. سنڌول: ص. سُٺي گھاڙيتي وارو - ڊولاڪٽو. موزون هاڻي وارو. سُٺو - خوبصورت.

well shaped, graceful (physique), shapely, beautiful, charming, statuesque, handsome, lovely, pretty, beauteous.

سُر: ڌ (انگ) جناب - حضور - سائين. اُهو پتو جيڪو پيس ڪوٺ راند ۾ کڻي رهي.

sir, an address of respect. (in trumps) the winning card.

سُر: ڌ. هڪ قسم جو پوتو جنهن جا ڪاتا پکن وغيره ٺاهڻ پر ڪم اچن ۽ گاد مان ٺوڙين ٺاهين.

a reed *saccharum munja* a fern.

سُر: ڌ (ف) سُر - مٿو. چوٽي. منڍ.

the head, skull, pate, a head, top, point. beginning, commencement, start.

سُر: ڌ (سن) تلاءُ. ڏنڍ. تير. سُر جي پوٽي جو ڪاتو. هڪ قسم جو پوتو (جنهن جا ڪاتا ۽ گاد پکن ٺاهڻ پر ڪم اچن).

a pool, pond, lake, tank. a reed, fern, blyth's reed.

سُر: ٺ. لوهي - قطار. موتين مٿڪن وغيره جي لوهي.

a string of beads, a necklace of beads, a beaded string.

terrified, alarmed, awed, startled.

سرائيمڳي: ٺ (ف) پريشاني- گهراھت. بدحواسي.

disturbance, perplexion, trouble, confusion, embarrassment, unease, chaos, muddle, disarray.

سُرَاغ: ٺ (ف) اھڃاڻ- نشان. ٺڪاڻو- ھنڌ. ڀيرو. ڳولا- ڄاڻج.

indication, hint, location, identification, search, clue, cue, inkling, notion, suggestion.

سُرَاغ رَسَان: ص. ڳولا ڪندڙ. ڄاڻج ڪندڙ. جاسوس.

spy, agent, spook, undercover man, an investigator, enquirer.

سُرَاغ رَسائي: ٺ. ڳولا- تلاش. جاسوسي.

the profession of spying, investigation, enquiry, probe, quest, search.

سُرَاڻجاءُ: ٺ (ف) نتيجو- اختتام. تڪميل. انتظار- بندوبست.

result, conclusion, completion, finishing, arrangement, accomplishment, consequence, end.

سُرَاڻجاءي: ٺ. تڪميل. بندوبست.

achievement, feat, deed, accomplishment.

سُرَاڻڊيپ: ٺ. سونو ڀيٽ. سري لنڪا- لنڪا.

the golden-land, Siri-Lanka, Cylon.

سُرَاڻ: ٺ (ف) سان ھٿيار يا اوزار تڪا ڪندڙ پٿر.

a grinding stone, a large whet-stone.

سُرَاڻ تي چاڙھڻ: ٺڪو ڪرڻ- تيز ڪرڻ.

to get sharpened, edged, whetted, honed.

سُرَاڻي: ص. سُرَاڻ تي چاڙھيندڙ اوزار يا ھٿيار سُرَاڻ تي تڪا ڪندڙ- صيقلگر.

one who uses the grinding stone, a professional whetter.

سُرَاڻو. سُرَاڻو: ٺ. وھاڻو- تڪير.

a pillow, bolster, soft cushion for the head.

سُرَاھي: ٺ. سُرَاھي- خوشي.

happiness, beatitude, blessedness, bliss.

سُرَاو: ٺ (ف) سُرَا گھر- مڪان. مسافر خانو.

a caravansary, a residence, house, hotel, accommodation, motel.

سُرَاڪھي: ٺ. ھڪ ٻولي جو نالو.

Siraiki language.

سُرَاڻي: ٺ. ڏاڏو جي سنهي ميخ. اکين ۾ سُرَمي رھڻ جي تار- پينگمي

notes. the arrangement of sound in pleasant tunes. tone, tune.

سُر ملائح: ھا ۾ ھا ڪرڻ- تائيد ڪرڻ.

to agree (with someone), an agreement, accord, concordance, to be in harmony with another.

سُرَاب: ٺ (ع) وارياسي زمين جو اُس ۾ چمڪو. رُج. ڍوڪو- قريب. رُج جو ڏيکار.

mirage, delusion, hallucination, illusion, phantasm, a desert region destitute of water, wilderness, desert.

سُرَاب: ٺ. ڀارتو- ڀٽ- بددعا.

curse, imprecation, dread, anathema, malediction, scourage, consternation.

سُرَاپا: ٺ (ف) مٿي کان پيرن تائين. نئھن کان چوٽي تائين. ڪُل- سڀ.

the entire body (of a human), comprising of full-body, about body, entire, everything included, entirely, fully, completely.

سُرَاچ: ٺ (ع) ڏيو- چراغ- ميخ.

a lamp, lantern, light, the Sun.

سُرَاڌ: ٺ (سن) ھندن ۾ مٽي جي ماني ڪرڻ واري رسم.

feeding Brahmins in memory of deceased.

سُرَاو: ٺ. رڳ- ٻرانگھ. گھوڙي جي ھڪ چال- تمار تيز ڀوڙ- سر ميدان.

a pace, step, gallop, galloping, fast gait of a horse (3-beat) over an open ground.

سُرَاو ڪڍائڻ: تيز ڀڄائڻ. ٻوڙائڻ. ھڪائي ڪڍڻ.

to drive-out, dissipate, scatter, disperse, ward off.

سُرَاڙ: ص. چمڙي تي سون چاندي جو ڀرت ڪندڙ (عوما گھوڙن يا اُن جي سنجن ۽ جُٽين تي).

one who does fine work in leather, a shoe-maker, a maker of harness.

سُرَامر: ٺ (ف) ھن ڇيڙي کان ھن ڇيڙي تائين. سمورو- ڪُل- سڀ.

entirely, wholly, completely, fully, altogether, perfectly, roundly, thoroughly, utterly.

سُرَامري: ٺ (ف) ھڪجھڙائي وارو تخمينو- اوسط. رياضي جي اصطلاح ۾ ڪن گھٽ وڌ عددن مان ھڪ جھڙي رڍج.

average, averagely, proportion, proportionate.

سُرَاميمد: ص (ف) حيران- پريشان. گھبرايل- وائڙو. ھڪو ٻڪو.

frightened, afraid, aghast, fearful, scared, scary.

exalted, glorious, eminent, astral, grand, dignified, glorified.

سُر بُلندي: ث. عزت - حرمت، فخر.

exaltation, eminence, glory, glorification, aggrandizement.

سُر مُهره: ص (ن) مهر سان بند ٿيل - سيل مهر. ٻُڄ ڏنل (ٻوٽل).

sealed, closed, shut.

سُر پند: ص. سرون ٺاهيندڙ - سرون وڃندڙ.

a brick-layer.

سُر پاٽ: ذ. آهستي ڳالهه، ڀڻڪو. ڪن جي ڳالهه. ڀڻ ڀڻ.

jibber, wisper, murmur, noise of voices.

سُر پُر: ث. آهستي ڳالهه، سُر پاٽ. سُر ڦي.

jibbering, jabbering, hushed talk, murmuring, whispering.

سُر پُر ڪرڻ: سُر ٿس ڪرڻ. آهستي ڳالهائڻ. ڪن جون ڳالهيون ڪرڻ.

to whisper, murmur, jabber, jibber.

سُر ٿ: ث (سن) يادگيري. سُر. حافظو - جيئو. خيال - ڌيان. عقل. خبرداري - احتياط.

care, attention, memory, discernment, sagacious knowledge, remembrance, reminiscence, recollection, sense of judgement, carefulness, care, concern, worry, regard, heed.

سُر ٿ ٻر اچڻ: هوش ٻر اچڻ.

to come to senses, regain consciousness, become attentive, careful.

سُر ٿاڀي: ث (ن) حڪم عدولي - سرڪشي - نافرمانِي. بغاوت.

refraction, obstinacy, disobedience, revolt, mutiny, rebellion.

سُر ٿاڀا: ط (ن) مٿي کان پيرن تائين.

completely, fully, entirely, from head to feet.

سُر ٿاڄ: ذ (ن) مٿي جو ڀٽ - مٿي جو موڙ. اڳواڻ - سربراہ. مڙس - گهروارو - خوند.

the husband, chief, lord, master, boss.

سُر ٿو: ص. هڪ جيئو (عمر ۾) - هر عمر. دوست - ڀار.

equal, of like age, counterpart, mate, friend, partner.

سُر ٿيو: ص. سُر ٿو وارو. سمجھو. خبردار.

sensible, sober, quick of intellect, knowledgeable.

جي گھوڙين کي جملڻ لاءِ وڃ واري ڪاٺي. گاڏي جي ڦيٽن جي وچ ۾ پيل لوهي لٽ.

a shaft, bar, rod, an axle.

سرائي: ص. "سُر" جو رهاڪو. هڪ ذات جو نالو. راڄ جو چوڳو مڙس.

an inhabitant of Siro, of or belonging to Siro, a title of a gentleman, sardar, headman.

سُر ايت: ث (ج) رڃاءُ - تاثير. بدن ۾ اثر پيئي وڃڻ جي حالت.

effect, precipitate, impact (of some medicine over the body), intrusion.

سُر ايت ڪرڻ: رڃڻ. جذب ٿيڻ. هڪ ٻئي ۾ ملي وڃڻ.

to dilute or precipitate in the body, to be absorbed, of different things to intermingle and become one.

سُر بازار: ط (ن) ڪنير ڪلايو - پٽري پٽ - ظاهر ظهور - علي الاعلان.

openly, without any restriction, patently, nakedly, publicly, unambiguously, frankly.

سُر اڳواڻ: ص (ن) منتظم - اڳواڻ.

chief, head, leader, boss, headman, chieftain, master, hierarch, notable, dignitary.

سُر اڳواڻي: ث. انتظام - بندوبست.

management, conduct, handling, running, care, charge, supervision.

سُر اڳواڻي ڪرڻ: اڳواڻي ڪرڻ. بندوبست ڪرڻ. چوڻڪ ڪرڻ.

to lead, conduct, manage, arrange, settle, run, supervise.

سُر بست. سُر بستو: ص (ن) لڪل - گجهو - مخفي. ٻُڙيل - بند.

سُر بستو. مڪمل - سچو.

secret, clandestine, covert, stealth. wholly, entirely, from end to end, well, altogether, fully.

سُر بستو: ط (ن) جملي - ڪُل - سڀ.

all, whole, entire, everything included, altogether, fully.

سُر بھڪراءُ: ص (ن) چريو - ديوانو. روڻو.

mad, insance, irrational, cracked, crazy, distraught, lunatic, unbalanced.

سُر بگرييان: ص (ن) فڪر ۾ - سوچ ۾. چمڪتي ۽ ۾ - پريشان.

thinking, thoughtful, cogitative, contemplative, meditative, pensive, pondering, reflecting.

سُر بڻندو: ص (ن) مٿانهون - اعليٰ - اوچو. معزز.

سُرْجِيٽ: ص. سجاڳ- بيدار. هوش و آيل. سُرْتِيو.
roused from sleep or a faint, conscious, aware,
alive, awake, cognizant, sentient.

سُرْجِيٽائي: ث. سجاڳي- هوشياري- خبردوري. هوش
consciousness, carefulness, wakefulness, heed-
fulness, concern, heed.

سُرْجَهَن: م. سمجهن- ڄاڻن- آگاه ٿيڻ.
to understand, comprehend, conceive, grasp.

سُرْجاءُ: ذ. ٺاه- صلح- پريءَ.
reconciliation, harmonizing, rapprochement, re-
concilement.

سُرْجاءُ ڪرڻ: ٺاه ڪرڻ- راضي نامو ڪرڻ.
to reconcile, compromise, composition.

سُرْجائڻ: م. پرجائڻ- ريجھائڻ. راضي ڪرڻ. پريائڻ. وندرائڻ.
to appease, reconcile, accommodate, pacify, assu-
age, conciliate, mollify, placate.

سُرْجَن: م. پرجن- ريجھن- راضي ٿيڻ. پريڻ- وندڻ.
to be quieted, satisfied, reconciled, pleased, ap-
peased, gratified.

سُرْجُو: ص. سائو- آباد- سربيز- سٺائو- سٺو. (ث. سُرْجي).
green, lush, habited, cultivated, tilled, tended.
easy, convenient.

سُرْحال: ص. ريتل- پرتل- پاڳيو- پاڳ وارو. آسودو- خوشحال.
pleased, happy, lucky, delighted, gratified, suit-
ed, satisfied, wealthy, affluent, rich, opulent

سُرْحد: ث. دنگ- چيڙو- سنڌو حد.
end, border, limit, confines, limitation, perimeter,
periphery, rim, frontier.

سُرْخ: ص (ف) ڳاڙهو- لال.
red, carmine, crimson, magenta.

سُرْخاب: ذ (ف) هڪ قسم جو آبي پکي. سرخو گهوڙو.
the common snipe, the red horse (of a grey or
iron grey colour).

سُرْخورو: ص (ف) خوشيءَ کان پهڪندڙ چهري وارو. ڪامياب- سويارو.
خوش. عزتمند.

unabashed, lucky, winning, winner, victor, hap-
py, fortunate, respectable, estimable, reputable.

سُرْخوڻي: ث. عزت- آبرو. ڪاميابي.
respect, luck, victory, triumph, win, reputation.

ble, knowing, witty, intelligent, alert, brilliant,
clever, bright.

سُرْتِي: ث. موسيقي جو هڪ اصطلاح.
a term of music.

سُرْت: ذ. اک ۾ پيل ڪڪ، تھ وغيره جو ذرو. ڪٽر. سَت مان ٺهيل
ڳوڙهي وانگر پيٽو (صدري وغيره ۾). (ص) وڌيڪ سگھو.

a mote (in the eye), a particle of husk. a button
made of cotton. more strong, powerful.

سُرْتِي: ث. ٻاجھ يا جُوڙو جو سونھن سَنگُ.
an ear of Indian millet *Pennisotum typhodeum* or
great millet *Sorghum bicolor*.

سُرْتيفڪيٽ: ذ (انگ) تصديق. سَنَد. پروانو. تعريفِي لکيت.
a certificate, sanad, commendation (certificate).

سُرْ پَر: ث. چورو پچورو. ريڙھ- ڪڪ. جَرڻ پڻ.
to move, shake, jolt. a movement.

سُرْپرست: ص (ف) سنڀاليندڙ. وڏو- مربي.
guardian, patron, custodian, warden, guaranter,
surety, elder, senior

سُرْپرستي: ث. نگراني- نظرداري. اڳواڻي.
guardianship, patronage, backing, sponsership,
custody, care, trust.

سُرْپنچ: ذ. وڏو پنچ- مڪي.
elder, chieftain, chief-juror, president, chairman, umpire.

سُرْجن: ذ (انگ) جراح. جراحي ڪندڙ ڊاڪٽر.
surgeon, physician who specialises in surgery.

سُرْجَن: م (سن. سُرْجن) پيدا ٿيڻ- ڄمڻ. اُڄڻ. ٺيڄڻ. اُڀرڻ. ڄمڻ.
to create, raise, generate, originate, procreate,
produce, sire, spawning.

سُرْجھارو: ص. خالق- ٺاهيندڙ. پيدا ڪندڙ. آباڻهار- خدا تعاليٰ.
The Creator, the procreator, The God Almighty.

سُرْجَن: م. جيئن ڪان ڪاڇو (ڪاڻي، ڪپڙو وغيره).
to be eaten by insects (wood, cloth etc).

سُرْجوش: ص (ف) آتھ سان ڪوشش ڪندڙ. اوجھ. محنتي.
workholio, workhorse, indefatigable, persever-
ing, hardworking, industrious, diligent, persistent.

سُرْجوشي: ث. ڪوشش. محنت. جاکوڙ. اوجھائي.
perseverance, persist, hardwork, diligence, atten-
tiveness, persistence, endurance.

سَرَدِي: ٺ (ٺ) ٺڌ- ٺار- خٺڪي. سياري جي منڌ- سياري.
cold, chill, winter, cold season.

سَرَوَات: ڏ. ٽڪو ۽ سٺهن آواز- سَوات.
a sharp and shrill voice, the sound of waves or air passing-by.

سَرَوَات: ڏ. جسم تي ڪنهن سُرندڙ جيت جي چُرپُر.
the feeling of an insect moving on the body,

سَرَوِي: ص. اڪيلي سر ڪمائيندڙ (بنيءَ ۾). اُهو هاري جنهن وٽ پنهنجو
جورون هجي ۽ يڪي سر هجي.

a farmer without a pair of bullocks, working singly or alone in a field, a solitary farmer.

سَرَوَد: ڏ (ٺ) اتفاق سان ٿيل (حادثو، عمل وغيره).
an accidental happening, incident,

سَر وَ ٿيڻ: هٿان نمودار ٿيڻ- ظاهر ٿيڻ.
to happen, to occur, befall, break, chance, fall out, develop, transpire.

سَر زَمِين: ٺ (ٺ) ملڪ. حڪومت. ڌرتي. جاءِ واردات.
a country, government, sovereignty, earth, place of incident or occurrence.

سَر زَنِي: ٺ (ٺ) ملامت- جُٺ ڦٽ. تڙيهه.
reproof, reprimand, rebuke, admonishment, admonition, reproach, rap.

سَرَس: ڏ. وڌيڪ- گهڻو زياده. سَوالو. سَوابو. برتو- بهتر.
excess, abundant, plentiful, extra, more than required, predominant, preferable, superior, best, better.

سَرَس: ڏ. هڪ قسم جو پساڪو وکر (هڪ وڻ جو رَس جيڪو ڪاٺ
ڳنڍڻ ۾ ڪم اچي)- ٿڻڻ.

isinglass, a type of glue or sticky-paste, gum liquid, resin of a tree.

سَرَساهه: ڏ (ٺ) دماغ جي هڪ بيماري (جنهن ۾ مغز ۾ ڦٽ ٿئي).
a tumour or inflammation of the brain,

سَرَسائي: ٺ گهڻائي- واڌارو. واڌ. اضافو. فوقيت- برتري.
increase, augmentation, multiplicity, dominance, abundance, exuberance, excellence, superiority.

سَرَسپڻ: ص (ٺ) سائو- آباد. شاداب. تازو توانو. خوشحال.
green, lush, verdent, flourishing, fresh, prosperous, profuse, exuberant, luxuriant, lavish, happy.

esteem.

سَرخو: ڏ. گهوڙي جو هڪ رنگ. (ص) گاڙهو.
a horse of grey or iron grey colour. red coloured horse.

سَرخِي: ٺ. گاڙهائ- لالي. ڇپڻ کي هٿن جي گاڙهائ (عمودن جي سينگار لاءِ). خبر يا مضمون جو عنوان.
red colour (used for make up), a lipstick, a heading of a news or an article or essay.

سَرخِيل: ص (ٺ) سردار- اڳواڻ.
a leader, commander, sardar, boss, chief, headman, hierarch, notable, big-gun

سَرَد: ص (ٺ) ٿڌو- خٺڪ. ٺريل. بي رونق.
cold, cool, chilled, bleak, desolate, dismal, joyless.

سَردهازاري: ٺ. واپار جي ٿڌائي- منڊي.
stump, decline, dullness of market.

سَر دگر: ص. ٿڌو ڪوسو. موافق- پورو پٺو. ڌڪ سڪ.
hot and cold, ups and downs of life, pains and pleasures, conformable, consonant, agreeable.

سَر دجهو: ص. بي مروت- بي لحاظ. رڪو. بيرحم.
merciless, cruel, disobliging, unkind, impolite, uncivil, rude.

سَر دجهري: ٺ. بي مروتِي- رڪائي.
rudeness, harshness, impoliteness.

سَر دار: ص (ٺ) اڳواڻ- پيشوا. امير- رئيس.
a headman, chieftain, chief, leader, commander, boss, notable, heirarchy.

سَر داري: ٺ. اڳواڻي. حاڪمي. رهبري.
chieftainship, leadership, notability, heirarchy, rule, sovereignty.

سَر دود: ڏ (ٺ) مٿي جو سُور. آزار.
headache, problem, sickness, disease, nuisance

سَر دود: ڏ. دروازي جي مٿان واري ڪاٺي (جنهن ۾ ڪڙو ڪُٺيو لڳي).
the cross stick over a door frame, door-head,

سَر دُست: ڏ (ٺ) تريءَ تي- هيٺس- هن وقت- فوراً- لڏ پڇ.
immediately, on the spot, without delay, instantly, forthwith, straight away, straightway.

سَر دود: ڏ. هڪ قسم جو گندرو.
a kind of musk-melon.

a system, record, law, rule, style, order, method, pattern, plan, manner, mode.

سُرشتيدار: ص. عدالت ۾ جج جي اڳيان حاضري وارو ملازم. دفتر يا آفيس جو اڳواڻ.

sirshtedir a clerical assistant in the court of a magistrate or judge.

سُرشتي: ث (سن) خلقت- پيدائش. مخلوق. دنيا.
creation, being, entity, public, people, world.

سُرطان: ذ (ف) ڪيڪڙو آساني سان جو چوڻون ٻرج. هڪ قسم جي مرماتار بيماري.

a crab, the tropic of Cancer, the Zodiac sign of Cancer, cancer (disease).

سُرعت: ث (ع) جلدائي- تيزي- تڪ.
urgency, hastiness, haste, speed, velocity, rush.

سُرهنڌ: ذ (ف) سردار- اڳواڻ.
head, leader, chief, sardar, headman, boss, master.

سُرڦراز: ص (ف) معزز- ممتاز. ڊاؤل.
honourable, respected, exalted, distinguished, illustrious, honoured, pre-eminent, satisfied, satiated.

سُرڦرازي: ث. عزت- شان.
respect, honour, exaltation, deference, reverence.

سُرڦروش: ص (ف) سُرڏيندڙ- جاتباڙ. بهاد.
brave, audacious, bold, dauntless, fearless, gallant, heroic, intrepid.

سُر فروشي: ث. بهادري- دليري.
audacity, boldness, fearlessness, intrepidity, bravery, courage, gallantry, daring, heroism, valour.

سُرڦرم: ذ (ع) چوري. ٻئي جي ڪلام يا مضمون کي پنهنجي ڪلام يا مضمون ۾ آڻڻ.

theft, larceny, plagiarism.

سُرڪڙ: ث. ڪيڪڙو واري ڳنڍ (ٺوڙي يا رسيءَ جا).
a reef-knot, a noose.

سُرڪاڻ: ذ. بدن تي ڪنهن جيت جي چُر پُر جو احساس.
an irritation, an itching sensation, the feeling of a moving tick.

سُر سُرِي: ث. آبادي. خوشحالي.

greenness, lavishness, happiness, prosperity, lushness, abundance.

سُر سُرِي: ث. تيز هوا جو آواز- سُر سات.
the sound of the air, a whiz, rushing noise of wind, hiss, buzz, swish, wheeze.

سُر سُرِي: ث. بدن تي جيت جي هلڻ جو احساس. ڪڪڙوڻي.
feeling of moving insect on body, an itching, a slight itch, tickling.

سُر سُرِي: ص (ف) سُرلو- آسان. مختصر. اڇاترو. معمولي- رواجي.

cursory, cosy, simple, convenient, superficial, trivial, concise, short, ordinary.

سُر سُرِي: ظ. وڌيڪ- زياده. سُر والو.
excess, surplus, plus, extra, increase.

سُر سُرِي: ث (سن) هندو ڌرم جي هڪ ديوي.

Sarswati, the goddess of learning.

سُر سُرِي: ث. واڌارو. ترجيح. ڪثر. سُرائي- سُر والي. اڳرائي. ترجيح- فوقيت.
ڪاميابي- سوڀ.

excellence, superiority, increase, dominance, exuberance, abundance, excess, success.

سُر سُرِي: ڪڙڻ: ڪڙڻ. ڪڙڻ. ڪڙڻ. ڪڙڻ. ڪڙڻ. ڪڙڻ. ڪڙڻ.

to excel, surpass, beat, better, outdo, outgo, outshine, outstrip, transcend, trump.

سُر سُرِي: ص (ف) پيريل- ليريڙ- تار خوش. پيخود (موج مستي ۾).
dead-drunk, inebriate, full to capacity, swash, brimming, happy, glad, pleased, intoxicated, drunken, muddled.

سُر سُرِي: ث. نشو- مستي. پيخودي.
inebriated, muddledness, drunkenness, intoxication, euphoria, elation, exaltation.

سُر سُرِي: ث (ف) سُرشت- فطرت- مزاج. طبيعت- سُر يا. خصلت- عادت.
خاصيت- ڳڻ.

disposition, character, complexion, peculiarity, habit, merit, virtue, quality.

سُر سُرِي: ذ (ف) نظام- ستار جو ڇڪ. طريقو- رواج. ترڪيب. ڍنگ.
دستور- قاعدو.

ning knot or noose on a rope. a reef-knot.

سُرڪُنُ: م. ڏڪ ڀرڻ. ڏڪ ڏڪ ڪري پيئڻ. هرڪن (دل) - مائل ٿيڻ. موھجڻ.

to sip, to take in sips. to be drawn after, to be tempted; to fall in love.

سُرڪوڙ: ڏ. بدن تي ڪنھن جيت جي چُرپر جو احساس. (ف. سِرڪ) ڪمانڊيا انگورن جي رس مان ٺھيل کٽي ۽ تيزابي پايٿ.

feeling of moving insect on body. a creeping, crawling motion, an itching. vinegar.

سُرڪوپي: ٺ (ف) سخت سزا. مارڪٽ.

a sound beating, striking, drubbing.

سُرڪي: ٺ. ڏڪ. چڪو. ٿوري ذري (پايٿ جي). سُرڪ.

a sip, imbibe. quaff, sup off, swallow a sip.

سُرڪيولر: ڏ (انگ) لکيت ۾ ڏنل ھدايتون. سرڪاري پڌرنامو.

circular, a memo of instructions meant for general information.

سِرڪنڊ: ڏ. ھڪ قسم جو وڻ (جنھن جي ڪاٺي سُرھي ٿئي). چنڊن - صندل (ڏ).

sandal-wood.

سُرڪو: ص. جھڙو - وانگيان - طرح - موافق. ھڪ جھڙو - ساڪيات. (ٺ. سُرڪي).

like, resembling, similar, akin, alike, analogous, comparable, corresponding, equivalent, similar, such, suchlike.

سُر ڪُڏشت: ٺ (ف) واقعو - ماجرا - حادثو. ڳالھ - ڪھاڻي. داستان. واقعن جو احوال - سوانح عمري.

an account of circumstances, events, adventure, occurrence, a story, factual narration, life-story, biography, auto-biography.

سُرگرداني: ٺ (ف) سرگرداني پریشاني. بھشتي.

disturbance, perplexion, trouble, entanglement, perplexity, intricacy, embarrassment, difficulty, plight.

سُرگردان: ص (ف) حيران - پریشان. رولڙي ۾.

confounded, distressed, afflicted, anguish, agony, suffering, privation.

سُرگرداني: ٺ. حيران - پریشاني. مصيبت. ڏاکڙو.

distress, affliction, trouble, embarrassment.

سُرڪار: ٺ (ف) حڪومت - گورنمينٽ. بادشاهي. عزت سان مخاطب ڪرڻ جو لفظ.

government, ruling authority, the state. a title of respect for government functionaries, sovereign, chief.

سُرڪاري: ص. حڪومت جو - حاڪماني.

of the government, state, public, official.

سُرڪائڻ: م. رڙهڻ - هٽائڻ. هڪ پاسي ڪرڻ. گهر ڪرڻ. ٽڳڻ.

to draw away, to keep away. to put aside, to hide, conceal, stash.

سُرڪردگي: ٺ (ف) سرداري - اڳواڻي.

prominence, eminence, leadership, distinction, prestige, renown.

سُرڪردو: ڏ (ف) حاڪم - سردار. اڳواڻ.

a chief, chieftain, leader, boss, sardar, headman, head, hierarch, master.

سُرڪُڻ: ٺ (انگ) اهو تماشو جنهن ۾ ڪسرت جا ڪم ۽ جانورن جا ڪيل ڏيکاري وڃن.

circus, a show with feats of skill, animal acts and clowns.

سُرڪُشي: ص (ف) نافرمان - بي چيو. باغي.

refractory, rebellious, insubordinate, disobedient, factious, insurgent, mutinous, seditious.

سُرڪُشي: ٺ. بغاوت. نافرمانی.

insurgency, insurrection, rebellion, seditiousness.

سُرڪُل: ڏ (انگ) دائرو - گھيرو. حلقو. مقرر علائقو. ٽن يا چئن ٽپن مان ٺھيل تعلقي جو ڀاڱو.

circle, range, dimension, confines, orbit, radius, realm, stretch, an area comprising three or four tapas under the charge of a supervising tapedar of the revenue department.

سُر ڪلياڻ: ڏ. ھڪ قسم جو حقو (جنھن ۾ تڙ ڊگھو ۽ پيچدار ھجي).

a kind of huqa with a long pipe.

سِرڪُن: م. هٽڻ - رڙهڻ. پاسي ٿيڻ. ڪسڪڻ.

to move-about, to move on hands and feet, to move away, get off the way, stir, glide off.

سِرڪُن ڦاھي: ٺ. رسي جي ڳنڍ ڏيڻ جو ھڪ نمونو (جنھن جي ٿنڌي ۾ ڦاسڻ سان ڳنڍ قابو ٿيندي ويندي).

a trap for birds let off by pushing a cord. a run-

grey-colour, of grey or silvery colour, mackerel fish - *cybium guttatum*.

سُرمایو: ذ (ف. سرمايہ) پونجي- موڙي. ناٿو. رقم (جيڪا واپار ۾ لڳائي).

capital, stock, principal, assests, resources, wealth, means, funds, materials.

سرمایدار: ص. دولت مند- شاعرڪار- مالدار.

wealthy, rich, affluent, moneyed, opulent, investor.

سُرمَد: ص (ع) هميشه رهندڙ- دائر. مجذوب- مست. (ذ) مشهور مجذوب درويش جنهن کي اورنگزيب بادشاه قتل ڪرايو هو.

eternal, infinite, everlasting, perpetual, amaranthine, immortal, darvesh, mendicant, sage. sarmad- a famous sage of India, who was killed on the instructions of the Mughal emperor Aurangzeb.

سُرمَدِي: ص. دائمي- هميشه جو. خدايي.

eternity, everlasting, immortality, permanent. (the eternal rule) of God.

سُرمست: ص (ف) مخمور- مدهوش. نشي ۾ مست.

drunken, intoxicated, drunk, muddled, slopped, exhilarated.

سُرمستي: ث. مدهوشي- نشر. خمار.

the state of being drunk, intoxication, euphoria, elation, exaltation.

سُرمگين: ص (ف) سُرمو لڳل.

having antimony in the eyes.

سُرمَنڊل: ذ. هڪ قسم جو ساز.

a harp (musical instrument with many strings plucked by the fingers).

سُرمو: ذ (ف) ڪاري رنگ جي هڪ معدنيات جو آٽو (جيڪو اکين ۾ وجهجي). (ص) سنهون پيٽل- ٻورو. (ذ) آڇي چاندي جون تارون (جيڪي ڀرت ۾ ڪراجن).

antimony ground to fine powder; collyrium; a silver-thread.

سُرمو ڪرڻ: پيچي سنهون ڪرڻ.

to grind as a fine powder.

سُرمو وجهڻ: انٽو ڪرڻ. لڳڻ. ٿرڻ.

to make blind. to hoodwink, dupe, bamboozle.

difficulty, plight, agony, anguish.

سُرمو: ص (ف) جوشيلو. تيار. چالاڪ. جاکوڙي.

zealous, ardent, enthusiastic, keen, nutty, warm, fervent, eager, clever, adroit, dexterous, intelligent.

سُرمو: ث. جوش. تيزي- چستي. چالاڪي. آتسا.

zeal, earnestness, activity, passion, ardor, enthusiasm, fervor, adroity, dexterousness, intelligence.

سُرمو: ص (ف) سردار- اڳواڻ.

leader, chief, boss, sardar, headman, commander, ringleader, chieftain.

سُرمو: ث (ف) شهرگشت (جلوس. شادي وغيره جي موقعي تي ماڻهن جو گڏجي گهوٽ کي گشت ڪرائڻ).

procession, a ceremonious marriage procession of a bridegroom through the locality or town.

سُرمو: ذ. راڳ جي ستن سُرن جو مجموعو (سا- ري- گا- ما- پا - ڌا- ني).

the gamut, the whole range of musical notes.

سُرمو: ث (ف) ڪُن ڪُن- سس ڪُن. جھڻي آواز ۾ ڪن جي ڳالھ. whisper, hiss, buzz, confide, mumble, mutter.

سُرمو: ذ (ف) گھوڙن جي هڪ بيماري.

catarrh and other respiratory disease of animals (including horse, Glanders).

سُرمو: ذ (سن. سُرمو) بهشت- جنت.

heaven, paradise.

سُرمو: ص. مري ويل- مرحوم. جنتي.

deceased, dwelling in heaven.

سُرمو: ص. سنهون سڄو. جلد ٻڌندڙ- ڪُنن جو صاف. (ذ) ننڍي ڄمار وارو گھوڙو- وڃيرو.

artless, simple, quick, perceiving, clear listening. plain, a horse from 20 to 30 months of age.

سُرمو: ذ. جھڙو- جھڙالو. مينهونگي جي مند. (ص) ڪُنن کان صاف ۽ جلد ٻڌندڙ.

cloudy, overcast, hazy, misty. quick of hearing.

سُرمو: ث (ف) سياري جي موسم- سياري.

winter season, cold season.

سُرمائي: ص. سُرمي جي رنگ جھڙو. (ث) هڪ قسم جي سامونڊي مڇي.

(crop, seed).

سَرَوْدُ: م. جيئڻ. بسر ٿيڻ (حياتي). ڪڻجڻ (عمر). پُجڻ. ٿي سگهڻ. حاصل ٿيڻ.

to live, to get on, carry on, manage. to complete the life in a normal course, the benefits of the life, earnings.

سَرَوْدُ: ٺ. هڪ مشهور پکي - چيل - هِل.
a kite, a common black kite (bird).

سَرَوْدُ: م. چڙڻ. ڪسڪڻ. سرڪڻ. وڙهڻ. اڳتي وڌڻ. گهرڻ.
to creep, move, crawl, move ahead, slide, depart, leave.

سَرَوْدُ: ڏ. چُرندڙ جيت. جيت. جيت جي چڪ جي اثر کان ٿيل سوڄ يا ڊڙ.
crawling insect. an itching, a kind of slight temporary itch.

سَرَوْدُ: ڏ. شراب.
wine, spirits, liquor, alcohol.

سَرَوْدُ: ڏ (ف) هڪ قسم جو مشهور جابلو وڻ (جيڪو سڌو ۽ اُچو مٿي وڃي).

the cypress (tree).
سَرَوْدُ: ص. قدآور. ڊگهي قد وارو.

tall and graceful (in body-built).
سَرَوْدُ: ڏ (ف) سَ. مٿس. مٿي. شروع وارو حصو. سنڌ جو مٿيون اُتر وارو حصو.

the head, starting point, the northern part of Sindh Province.

سَرَوْدُ: ڏ. اناج ۾ پيدا ٿيندڙ هڪ جيت. ڪاٺ وغيره کي کائيندڙ جيت.
insect destructive to grain, a small beetle.

سَرَوَاڳَ: ٺ. گھوڙي جي مٿي کان وري ايندڙ ڏهائي واري رسي.
the reins including bridle for the face and mouth of a horse.

سَرَوَانُ: ڏ (ف) ساريان) قافلي جو اڳواڻ. اڳواڻ - مهندار.
a camel driver, the leader of a caravan, headman.

سَرَوَاهِي: ٺ. تلوار - ترار. سڌي مٿن واري تلوار. جوڌپور طرف جي ٺهيل هڪ قسم جي تلوار (جيڪا ٻنهي پاسن وڃي).
a kind of sword (which has double blade).

سَرَوَهَرُ: ٺ. وڪرو سَو. مٽ سٺ. بدل سڌل.
exchange, barter, bargain, swap, switch. inter-change.

chicane, con, fool, hoax, trick.

سَرَمِيدَانُ: ص. ميدان ۾. تمام تڪر (ڊوڙڙ).
in the ground, in open. to run fast.

سَرَمِي: سَرَمِي: ٺ (سن) پناهه - سام. حفاظت.
refuge, protection, asylum, harborage, sanctuary, shelter, retreat.

سَرنامو: ڏ (ف) پتو - ائڊريس. خط يا درخواست جي شروعاتي مخاطب ڪرڻ واري عبارت.

address, superscription of a letter, title.
سَرنامو: ٺ. شرنام (سان).

a kind of pipe, clarion, clarionet.
سَرَنُودُ: ص. هُرنڊ وارو. شاهوڪار. سڪيو آسودو. خوشحال. هلندي پهندي وارو.

a man of means, wealthy, rich, affluent, moneyed, opulent, resourceful, effective.

سَرَندي: ٺ. هُرنڊ - آسودگي. پهندي. وس - اختيار. سگهه.
means, competence, effectiveness, wealth, richness, affluence.

سَرَندياٽ: ص. پهندي وارو. شاهوڪار.
wealthy, affluent, effective, resourceful.

سَرَنُودُ: ڏ. هڪ مشهور ساز (جنهن ۾ تارون تڏيون ٿين).
a kind of violin or fiddle,

سَرَنُودَ وڃائڻ: راضي ڪرڻ لاءِ مٿن ڪرڻ. آڙي نيزاري ڪرڻ.
to play a fiddle, to beg, appeal, beseech, brace, conjure, entreat, implore, plead, supplicate, pray

سَرَنُگَ: سَرَنُگَ: ٺ. غار. زمين ڏور رستو. غفا.
a mine, subterranean passage, a tunnel. a cave, cavern.

سَرَنُگَ: ص. سُھڻي رنگ وارو. گاڙهي رنگ وارو گھوڙو.
of good colour. a red (grey) colour horse,

سَرَنُگُون: ص (ف) اونڌي ڪٽڻ. مٿن ڀر.
lying by the head, lying on the ground with face-down

سَرَنُوشَت: ٺ (ف) نصيب جو لکيو - ڀاڱو - تقدير.
luck, chance, fortune, fortuity, hap.

سَرَنُھ: ٺ. هڪ تيلي پھ (جنهن مان مٺو ٿيل ٺڪري).
mustard seed *Brassica campestris*. an oil-seed

affiliation.

سُرهي: ٺ (انگ) پنيءَ يا ابراهيمي جي ماپ.

survey, measurement of land.

سُرهي: ٺ (انگ) پيمائش ڪندڙ عملدار، انجنيئر کاتي جو هڪ ملازم (جيڪو واهن جي پانيءَ جي ماپ رکي).

a surveyor, supervisor, sub-engineer, a functionary of an engineering department (Irrigation Department).

سُرهي: ٺ هڪ قسم جو چيلو جنور.

Ibex, Sindh Ibex - *Capra aegagrus blythi*.

سُرهن: سُرهنه: ٺ هڪ قسم جو وڻ.

Indian walnut tree *Albizia lebbec or procera*.

سُرهاڙو: ٺ، بيڪي وڙ، تڪي وڙ.

a continuous running, to run in a race.

سُرهاڻ: ص. خوش، تندرت، خوشحال، وڏي ڄمار وارو.

happy, healthy, pleased, glad, an aged but healthy person.

سُرهاڻ: ٺ خوشبو، سڱند عطر.

fragrance, perfumery, aroma, incense, perfume, scent, redolence, spice.

سُرهاڻي: ٺ خوشي، آسودگي، مرضي.

happiness, joy, pleasure, beatitude, blessedness, bliss, enjoyment, delight.

سُرهن: ٺ هڪ قسم جو تيلي پيچ (جنهن مان مٺو تيل نڪري).

a species of mustard *Brassica campestris*.

سُرهاڻي: ٺ، سرهاڻ، سڱند.

fragrance, perfumery, scent, aroma, incense.

سُرهن، سُرهن: ع. تڪڙ، نظر مرڪڙ، جھڙڙ.

to keep in eye, to view, look indirectly, scrutiny, study, watch.

سُرهنو: ص. خوش، بهال، راضي، آسود.

happy, pleased, glad, joyous, fortunate, lucky, well, joyful.

سُرهنو: ص خوشبودار، سڱند وارو (ٺ، سُرهي).

fragrant, sweet-smelling, odoriferous, perfumed, aromatic, scented, sweet.

سُرهي ڪرڻ: چڱي ڪرڻ، پياڻي ڪرڻ، پڇڻي ڪرڻ.

to do an act of kindness, to please, make happy.

سُرهي: ٺ سُرهي اڏڻ، سُرهي ٽڪڙو.

a half-portion of a brick, a brickbat.

سُرهي: ٺ (سن) سونھن - حسن، روپ، صورت، (ع) حسين - سُھن.

countenance, appearance, form, beauty, handsomeness, beautiful face, charming appearance.

سُرهي، سُرهي: ٺ اعليٰ مرتبي وارو وڳو - خلعت - ڀاڱو.

a dress of honour.

سُرهي: ٺ هڪ قسم جو ساز، سُرهن.

a kind of guitar with catgut strings, a lyre or musical instrument.

سُرهي: ٺ (ن) ڳائڻ، گائڻ، نغمو، سُر، آلاپ.

singing a song, melody, descant, tune, sweetness of sound, music.

سُرهي: ٺ (ن) سردار، حاضري، مالڪ، آقا.

a chief, leader, sovereign, headman, owner, boss, chieftain, sardar.

سُرهي ڪائنات: ٺ حضرت رسول ڪريم جن جو لقب.

chief of the created beings, Prophet Muhammad's (PBUH) attribute.

سُرهي انبياء، سُرهي عالمن: ٺ نبي سڳوري جو لقب (حضرت محمد صلعم).

an attribute of the Prophet Muhammad (PBUH).

سُرهي: ٺ (ع) خوشي، فروخت، خمار، هلڪو نشو.

cheerfulness, slight intoxication, happiness, bliss.

سُرهي: ٺ (ن) ڪتاب جو پيريون (ٺاڻي وارو) ورق.

the cover of a book, a dust-cover.

سُرهي: ٺ (انگ) نوڪري، ملازمت.

service, job, assignment, task.

سُرهي: ٺ (ن) غيبي آواز، انعام، فرشتو، جبرئيل.

revelation, inspiration, the voice of an angel, arch-angel Jibriel.

سُرهي قامت: ص (ن) ("سُر" جي وڻ وانگر) ڊگهو - قدآور.

graceful and elegant, tall and graceful.

سُرهي: ص (ن) "سُر" جي وڻ وانگر ڊگهو - قدآور.

tall and graceful, thin and elegant.

سُرهي ڪار: ٺ (ن) تعلق، واسطو، لاڳاپو.

concern, interest, regard, affair, care, connection.

Indian walnut tree

سُرڪو: ٿ. رستو- شاھراء- شارع- شاھي رستو.

a road, passage, way, street, boulevard, highway, path, thoroughfare, track, route.

سُرُو: م. پڙو- ڏڳڻ (باھ م.) جلجھ- ڪانجھ.

to burn, be inflamed, to rot, decay, fade away, shoulder, mortify, wither, to be envious, to ferment.

سُرُويل: ص. پڙيل- جليل. ڪاٺل- ڳريل- خراب- ڪٽو (ميرو) بدبويار.

burnt, envious, rotten, worthless, dirty, broiled, scorched.

سُرُوھ: ڏ. (ع. شراع) پيڙي کي هوا جي ذريعي هلائڻ لاءِ ڪپڙو- بادبان.
the sail of a vessel, a wind-entcher.

سُرُو: ٿ. (ن) سيڪت، جڏ. بدلو- عيوضو، ڏنڊ، قيد جي سيڪت.

punishment, chastiment, correction, penalty, requital, castigation, discipline.

سُرُو پڙڻ: ڪئي جو نتيجو لوڙڻ، جيل ڪاٽو.

to suffer punishment, to remain in jail, to get a jail term or sentence, to suffer imprisonment.

سُرُو ڏيڻ: سيڪت ڏيڻ، جٽ ڪرڻ.

to punish, beat, chastise, castigate, chasten.

سُرُو آڻڻ: ص. سيڪت جوڳو- ڏوهاري.

liable to punishment, blame-worthy, offender, criminal, felon.

سُرُو پاب: ص. ڏوهاري، قيدي.

liable, convict, offender, criminal, felon, punished, penalized (person).

سُرُو اڻاتڻ: ص. ڏوهاري، جيل پڙيل- قيد ڪاتيل.

convict, offender, criminal, an old offender, a previous convict.

سُرُو: ٿ. زال يا مڙس جي ماء.

a mother-in-law (mother of a husband or wife).

سُرُو ٿيڻ: م. ٿڌيل شيء جي سوچ گهٽ ڪرڻ- سوچ گهٽائڻ. (ن) ننڍو ڪرڻ.

to lessen, diminish, reduce, deflate, curtail, decrease, abate, dwindle.

سُرُو: ص. ڊرو، گهٽ رفتار وارو، ڪم م دير ڪندڙ، توڙي- ڪاهل، هيٺ.

لاڏس.

lazy, idle, slow, inactive, weak, loose, tardy, fee-

سرھيل: ٿ. "سرھن" جو وڻ.

the tree of Indian walnut - *Albizia procera*.

سُرھيو: ڏ. عطر وڪندڙ- عطار، مھيارڪو سامان وڪندڙ.

a seller of fragrances and perfumes, a perfumer, a haberdasher, huckster.

سُرُو: ڏ. اونھاري کان پوءِ ايندڙ موسم (جنھن م پاڻي ڇڄي ۽ تپاوي ٿئي)- خزان.

autumn season (the season of Malaria etc).

سُرُو: ٿ. سُر- لڙهي- ڪنڍي (موتين جي).

a rosary, a string of beads, a necklace (of pearls).

سُرُو: ٿ. سيسي- منڍي، مٿو ۽ ڳچي، ٿورھ جي ڳنڍ يا ڦار.

the head and neck, a blub of garlic, a garlic (piece).

سُرُو، سُرُو: ٿ. وھاريل عورت- سيني.

girlfriend, concubine, mistress.

سُرُو: ص. سھڻي ڍنگ وارو- سھڻي نموني، رٿ سان- ريت سان.

in the right manner, well-behaved, appropriately done.

سُرُو: ڏ. (سن، شير) بدن- جسم- جس.

the body, physique, bulk, build, stature.

سُرُو: ڏ. (ع) پلنگ، تخت.

a throne, bed, a cot for sleeping or lying on.

سُرُو ڳ: ڏ. هڪ راڳ ۽ سُر جو نالو.

a kind of raga, name of a tune.

سُرُو: ص. (ع) تيز- تڪو، جلد، ٿوٺ، چٽ- چالاڪ.

quick, nimble, ready, swift, clever, fast, speedy, prompt, canny, sharp, slick, smart, hasty.

سُرُو، سُرُو: ڏ. جهڙو- جهڙو، مٺ- برابر.

like, resembling, selfsame, similar, of the same age, akin, analogous, comparable, corresponding, equivalent.

سُرُو: ص. مٺي آواز وارو- خوش آواز، سُر تار وارو، رشڻو.

melodious, musical, harmonious, melodic, songful, tuned.

سُرُو: ص. اتر جو رھاڪو (سنڌ جي پيرسان اترئين ڀاڱي جو رھاڪو).

a resident of northern part of Sindh, a caste-sarewal.

سُرُو: ڏ. سرھيل وڻ.

the upper part, the surface, the upper position.

سَطَرُ: ث (ع) لِيڪَ. سَتَ. لفظن يا حرفن جي قطار.

a line, row, rank, series, a line of words.

سَطَوَت: ث (ع) دٻڊڻو- رعب.

impetuosity, power, force, dignity, pomp, state.

سَطَوَر: ث (ع) سطر جو جمع) سَتَرَن. ليڪون.

lines.

سَعَادَت: ث (ع) برڪت. سِياڳ. نيڪي- پلائي.

happiness, auspiciousness, felicity, good fortune, luck, luckiness.

سَعَادَتَنده: ص. سِياڳو- نيڪ. فرمانبردار- چٽيان.

dutiful, obedient, fortunate, lucky, amenable, docile.

سَعَادَتَندي: ث. سِياڳ. فرمانبرداري.

dutifulness, prosperity, amenability, obedience.

سَعْدُ: ص (ع) سِياڳو- نيڪ.

auspicious, fortunate, lucky, dutiful, obedient, amenable, docile.

سَعْي: ث (ع) ڪوشش- سعيو. ڏوڏڪ- حيلو.

attempt, endeavour, effort, exertion, strive, struggle, undertaking.

سَعِيدُ: ص (ع) نيڪ. سِياڳو- خوش نصيب.

lucky, fortunate, felicitous, auspicious, propitious, benign, opportune.

سَعْيُو: ذ (ع) ڪوشش- جتن. حيلو. جلدائي- سِيگه.

exertion, effort, endeavour, assiduity, diligence, attempt, strive.

سِفَارَت: ث (ع) پيغام رسائڻ- قاصداثر. ايلچي گيري. مفاصت جو

پيغام.

embassy, diplomatic mission, ambassadorial assignment.

سفارتخانه: ذ. سفير جي رهڻ جي جاء.

an embassy, residence and offices of an ambassador.

سِفَارَتُ: ث (ف) ڪنهن شخص کي ڀارت سان ڀڻي جي حوالي ڪرڻ.

ڀارت.

recommendation, introduction, influence, to influence, to entrust to someone.

ble, dejected, sluggish, indolent.

سُتِ تِين: ڏوڏ تِين (ڪم يا رفتار ۾). آداس تِين. مايوس تِين.

to become lazy, weak, tardy, feeble, dejected, sluggish.

سُتِي: ث. ڊرائِي. ڪاهلي. آرس. هيٺائي. لڏائي.

laziness, sloth, idleness, indolence, weakness, feebleness, tardiness.

مَسْتُو: ص. گهٽ قيمت. سٺاڳو- ارزان.

cheap, inexpensive, low priced.

سُسُ پُسُ، سُسُ لُسُ: ث. آهستي آواز ۾ ڳالهائڻ. ڪُنَ جون ڳالهيون پَنُڪَ.

whispering, murmur, tete-a-tete, secret talk, in-shed talk.k

سُسُ پُسُ (لُسُ) ڪرڻ: ڪُنَ جون ڳالهيون ڪرڻ.

to whisper, to talk in hushed tones, murmur.

سُورَ: ذ. اڇي پاڻي جو تلاءُ- صاف پاڻي جي ڍنڍ.

a potable water reservoir, tank, (a sweet water) lake.

سُڪُ: م. گهٽجڻ- سوسُ ڪائڻ. سوڙهو ٿيڻ. پڇڻ. سُڪڻ. سُڪي نڍو ٿيڻ. ڪو مٽجڻ.

to diminish in bulk, lessen, dwindle away, shrink, languish, wither, pine, deflate, reduce.

سُورَ: ذ. نڍو گھيٽو. روڊ جو ننڍڙو ڦر.

a lamb.

سِرَ: ذ. گچي- گچي، وارو حصو. ڪٽه- مَنڍي- گردن.

the upper part of the body comprising of head, neck.

سَسِي: ث. چنڊ- ماه. چنڊ جهڙي سھڻي عورت. سنڌ جي مشهور عشقيه قصي ”سسي پنهن“ جو ڪردار.

a beautiful and charming woman, handsome woman. Sasi (the bride of Punhoon), one of the character of a folk story of Sindh.

سِسِي: ث. گچي- مَنڍي- گردن- ڪٽه.

the head and neck, nape.

سَطَحُ: ث (ع) مٿيون حصو- مٿاڇرو.

surface, top, face, the upper part of a thing.

سَطَحِي: ظ. مٿيون- بالائي- مٿاڇرو.

a man dressed in white, a middle-class person.
wearing simple dress, decent, neat.

سُفِيد ريش: ص. اچي ڏاڙهي وارو- بزرگ، پوڙهو.

having a white bearded, aged, old man, elderly,
hoary, venerable.

سُفِيدو: ذ (ف) اچو پورو يا رنگ. هڪ قسم جو پيارڪو وکر.

white lead, ceruse.

سُفِيدِي: ث (ف) اڇاڻ. اڇائي. پڇائي. اچو رنگ (چُن وغيره جو).

whiteness, white-colour, white-wash,
lime-colour.

سُفِيرُ: ذ (ع) ايلچي- قاصد.

ambassador, envoy, emissary, messenger.

سُفِينو: ذ (ع) جهاز- پيڙي- ڪشتي.

a vessel, ship, boat, launch, trawler, shipping
vessel

سُفَرُو: ص (سن) ڦل وارو- ڦٽڻديندو. نفعو ڏيندڙ. آسان- سولو.

bearing fruit, fruit-producing, profitable, conven-
ient, easy, effortless, facile, simple.

سُفُلُ، سُفُلُو: ص (سن) ڦل وارو- ثمردار. نفعو ڏيندڙ. سَفرُو.

fruitful, fruit-bearing, profitable, advantageous,
beneficial.

سُفُورَان: ث (عبراني، صافورا) عورت جو نالو.

Safooran - a name of a woman.

سُفَرُو: ذ (ع) دوزخ- نرگب.

hell, abyss, inferno.

سُفَرَات: ذ. يونان جو مشهور فيلسوف.

Socrates, the Greek philosopher.

سُفَلَات: ذ (ع) سقلاط) قزمي رنگ جو- هڪ قسم جو ڪپڙو.

(of) a scarlet colour. scarlet coloured cloth.

سُفَف: ذ (ع) چٽ. سائبان. آسان.

roof, ceiling, canopy. sky.

سُفَر: ذ (ع) عيب- نقص. وڏ. خرابي- خامي.

a defect, flaw, blemish, vice, lack.

سُفَر: ذ (ن) پاڻي پياريندڙ. ساقي. پخال سان پاڻي پرييندڙ- پخالي-
ماشڪي.

a water-man, water-bearer, cup-bearer,

سُفُوط: ذ (ع) ڪري پوڻ- ٻهي پوڻ.

fallen, dropped, toppled, slumped, tumbled,

سِفَارَش نامو: ذ. ڀارت جو خط.

letter of recommendation or introduction.

سِفَارَشِي: ص. ڀارت ڪندڙ. ڀارت ڪيل.

commendatory, one recommended.

سَفَاڪ: ص (ع) ظالم- بيرحم. قاتل.

tyrant, shedder of blood, murderer, oppressor,
cruel.

سَفَاڪِي: ث. ظلم. قتل. بيرحمي.

tyranny, murder, oppression, harshness, cruelty,
to cause discomfort or hardship.

سَفَرُ: ذ (ع) شهر کان ٻاهر روانگي- مسافري.

journey, travelling, march, expedition,
peregrination.

سَفَر خَرچ: ذ. مسافري ۽ روات جي ضرورت لاءِ خرچ پڪو.

travel expenses, amount kept by a traveler for
routine expenses of the journey.

سَفَر ڪرڻ: مسافري ڪرڻ. ڪڇ ڪرڻ. روانو ٿيڻ.

to travel, journey, march, to proceed, to start a
journey.

سَفَر نامو: ذ. سفر جو احوال.

a book of travels, travelogue.

سُفَرَاء: ذ (ع) "سفیر" جو جمع.

ambassadors, the accredited representatives of
foreign countries.

سُفَرُو: ذ. پچو- چپ.

the anus, the rear opening of the alimentary canal.

سُفُلُو: ص (ع) سلف. ڪيڻو- رذيل. خُسي- نيچ- ڪريل.

ignoble, mean, conceited, silly, low, base, con-
temptible, flippanant.

سُفُلُ مزاج: ص. ڪيڻو. ڪريل- ذليل. هلڪي طبيعت وارو.

ignoble, mean, conceited, silly, lowly, base, con-
temptible.

سُفُوف: ذ (ع) پينل شي- اٿو- ٻورو. ڦڪي.

powder, dust, fine grained dose of medicine.

سُفِيد: ص (ف) اچو. آجرو- صاف. ڳورو.

white, neat, clean, decent. a white-man.

سُفِيد پوش: ص. اڇا ڪپڙا ڍڪيندڙ. سادو لباس اڍيندڙ. دومياني
حيثيت وارو.

immobility, consternation, a kind of swoon.

سُڪَ تَر: ث خشڪي. سُج - پيڻگ. ڏڪار آره.

dryness, rainlessness, drought, arid, droughty, waterless, dull, dusty, wearisome

سُڪَر: ث. چُٻي - مٺي.

a kiss.

سُڪَر: ث. پُڄياٽ مينهن. گھڙو کير ڏيندڙ جُوان مينهن.

the buffalo in the first year after giving birth, milch-buffalo

سُڪَر: ذ (ع) نشو (شراب جن). خُمار، مَدھوشي.

intoxication, inebriation, elation, drunkenness.

سُڪُو: ذ (سن. سُڪل) آبادي. خوشحالي. سھانگي - ستائي. اناج جي گھڻائي. سُڪار.

abundance or availability of the requirements, cheapness, prosperity, ease.

سُڪرات: ث (ع) ماءُ نڪرن جي تڪليف. پريان پساد.

agony of death, death pangs, fainting, last breaths, last moments.

سُڪل: ص. سُڪي ويل - خشڪ. رُڪو. اڀرو.

dry, arid, droughty, waterless, sere, weak, weariful, wearisome.

سُڪل نُڪر: ذ. مٺيءَ جا رُڪا ڳڻا.

dry pieces of bread.

سُڪمُو: ص. سگھارو - تندوست ڏاڍو. (ث سُڪي).

healthy, stout, gallant, courageous, strong, sturdy, portly.

سُڪنہ: ذ (ع) "ساکن" جو جمع. (ص) رهندڙ.

residents, citizens, inhabitants, dwellers, habitants, occupants, residents, liveries, denizens.

سُڪندَر: ذ. يوتان جو بادشاه (جنهن 324 ق. م ۾ مصر، ايران، افغانستان ۽ سنڌ فتح ڪيا).

Sikandar Azam the commander (king) of Greek forces, who conquered most part of the sub-continent.

سُڪو: م. اُڪندڙ. حرص ڪرڻ. سڏائجي آس ڪرڻ. خواهش ڪرڻ.

to cover, wish, long, to be in a state of desire, yearn, hanker, crave, ache, thirst.

سُڪو: ص. خواهش ڪندڙ - سڏائڻو - حرصيل. ٻيڪنن شيء تي حرص

plunged, keeled over.

سُڪيم: ص (ع) پيداو - مريض. هڪو - ضعيف. بحال مسڪين.

sick, infirm, weak, poor, wretched, ill, morose, sickly, weary, tired, broke, destitute, indigent

سُڪ: ث. حُب. قرب. سار. هيج. ساروئي - اُڪندڙ.

liking, love, desire for, eagerness, longing after, yearning, inclination, fondness, craving, lust, itch.

سُڪ: ث. خشڪي. آره. سُڪل زمين اثاث. (ظ) قابو - روڪڻو.

مضبوضيءَ سان پتل ڏاڍو - سخت.

dryness, rainlessness, drought, want, indigence, want of rain, shortage of water, tightly held, hard, fast, firm, solidly, steadfastly, tight, firmly, fixedly.

سُڪ ڪرڻ: پٽي ڏاڍ ڪرڻ. سو گھم ڪرڻ.

to keep firmly fastened, hold steadfastly, firmly, fixedly.

سُڪاڄ: ص. ڪم وارو. سٺو. فائدو ڏيندڙ.

useful, prosperous, thriving, beneficial, profitable, advantageous.

سُڪار: ذ (سن. سُڪل) خوشحالي - آبادي. اناج جي فراواني. سھانگي. جمعدشي - گھڻائي.

cheapness, abundance, plenty, availability of grain or requirements, prosperity, ease, thriving, well-being.

سُڪارو: ص. مڃايو - ڪمائڻو - سٺو. ڏند ڏيندڙ.

profitable, of benefit, advantageous, useful, gainful, good, lucrative, remunerative, worthwhile, paying.

سُڪاريو: ص. آسودو - خوشحال. ڪم وارو - سٺو.

happy, fortunate, providential, well, lucky, glad, joyous.

سُڪائڻ: م. گھرج پوري نه ڪرڻ. حرص ڪرڻ. سڏائڻو. انتظار ڪرائڻ.

to cause to desire, to tantalize, to make await, to delay, harry, pester.

سُڪائڻ: م. خشڪ ڪرڻ. هٿ ڪرڻ.

to dry, to weaken, enfeeble, disable.

سُڪتو: ذ (ع) سُڪت. هڪ بيماريءَ جو نالو (جنهن ۾ مريض جي چربر بند ٿي وڃي ۽ بيهوشي ٿي).

respite, silence, peace, quietude, tranquility, rest, cessation, a silent consonant letter.

سُكُونَتُ: ث (ع) رهائش. رهن جو هنڌ. بوندوباش

a dwelling, habitation, residence, settlement, abode, home, residency, house, domicile.

سُكُونَت پڏيرو: ص. رهندڙ. ساڻن

resident, habitant, inhabitant, dweller, liver, occupant, resident, denizen

سُڪِي: ث. خشڪي. سُڪي ويل زمين قدرتي

dry land, arid area, droughty, dusty, parched, waterless, dull.

سُڪِيُودُو: ص. سُڪي پٽي جابل (ٻار). ناز سان نڀايل. لاڏاڻو. (ث. بچي نٿو).

the only child of the parents (specially a boy).

سُڪِيَلو: ذ. تلوار هڪ قسم جي ترار.

a kind of broad sword, scimitar

سُڪِينُ: ث (ع) دل جو آرام يا سُڪون. غورتن جو نالو.

giving ease or relaxation to the heart, leisure, some. Sakina (the name of a female child).

سُڪ: د. چينو. شاگرد. گروٽي جو پوئلڳ

a sikh, a disciple, a pupil, a disciple of Guru Nanak.

سُڪ: ذ (س) خوشي. آسند. راحت. فرحت. آرام. چئن. خوشحالي. قدرتي سنج. سولائي.

ease, comfort, happiness, weal, convenience, rest, pleasure, solace, relief, leisure, relaxation, repose.

سُڪُ ڪرڻ: آرام ڪرڻ. هڪ هنڌ ويهڻ. سائت ڪرڻ.

to lie at ease, not to mind, not to worry, to rest, relax.

سُڪاه: ت. پائڻ. مڃتا. مٿت. ڪنهن خوشي ڏسڻ لاءِ پاسيل نذرانو (جيشو ڪنهن درويش ولي الله کان ڪيل مراد پوري ٿيڻ تي پڙ ڏجي يا نذراني جي صورت ۾ ادا ڪجي).

a vow, pledge, covenant, plight, earnest promise, to sacrifice something on the grave of a saint in case of fulfilment of a wish.

سُڪا پاسڻ: مراد پوري ٿيڻ لاءِ پڙ يا نذرانو ادا ڪرڻ جو انجام ڪرڻ.

to vow, pledge, a promise to sacrifice something in case of fulfilment of a wish.

سُڪُو: ث (ث. سُڪي).

desirous, eager, longing for (anything), yearning, craving, aching.

سُڪُونُ: م. خشڪ ٿيڻ. لوٺ ٿيڻ. اڀرو ٿيڻ. ميسو ٿيڻ. رطوبت سُڪي. رهن. انتظار ڪرڻ.

to become dry, waterless, stolid, dull, dusty, weariful, wearisome, awaiting, expecting.

سُڪِي ڪندا ٿيڻ: اڀرو ٿيڻ (بيماريءَ ۾)

to become weak because of a disease or ailment, infirmity, feebleness.

سُڪو: ص. سڳو (مائت). ويجهو مائت (جنهن سان رت ڳنڍيل هجي)

a relation, relative, kin, kinsman or woman, of same ancestry or genealogy.

سُڪو: ذ (ع) سُڪو (مهر). نيو. مهر لڳل ڌاتوءَ جو ٽڪرو (جيڪو ٺاهي طور مٿس ڪم ڪرڻ لاءِ).

stamp, seal, impression, coin, money.

سُڪو جهڙو: ڄمڻ. رعب رهڻ.

to awe, create fear, frighten, scare, terrify, startle.

سُڪو: ص. سُڪل. خشڪ. لوٺ. رُڪو. اڀرو. ڪو مايل. (ث. سُڪي).

dry, arid, droughty, waterless, dull, weariful, wearisome, rough, rugged, misty.

سُڪا ساوا ٿيڻ: مظلومن جو حد ڪرڻ ٿيڻ. ڏاڙهيل جو آسودو ٿيڻ.

to become rich again, the turn of the luck, reversal of luck, luckiness, to reblossom.

سُڪو جواب: ذ. ص. جواب. تڪرار.

to refuse, flat refusal, decline, dismiss, reject, spurn, turn down.

سُڪو ڪاڻ: ذ. پُڪو. بي حس.

strewed, wary, senseless, mindless, silly, cold, unresponsive.

سُڪوت: ذ (ع) خاموشي. چپ. مات. سائت.

silence, quiteness, quietude, stillness, still, hush, shush, quiet.

سُڪوت ڪرڻ: مات ڪري ويهڻ. صبر سان رهڻ. رهن. تڪڙ. رهائش ڪرڻ.

to keep quiet, to sit still, hushed, to stay, to take up residence.

سُڪون: ذ (ع) چپ. مات. آرام. قرار. امن. چورس جي نشاني.

healthy, easy, convenient.

سُڪڙو مُتاهرو: ذ. خوشحال ۽ مان مرتبي وارو. معزز.

wealthy, opulent, affluent, moneyed, rich, prosperous.

سُڪڙو: ذ (ف) ڪُٽو.

a dog, canine, hound.

سُڪڙو: ذ (انگ) تناک جي ثابت پتن کي ويڙهي ٺاهيل چروٽ.

a cigar, roll of leaf tobacco for smoking.

سُڪبان: ص. ڪٽا سنڀاليندڙ. ڪٽن جوڌي. شڪاري.

a dog-mender, dog-owner, hunter.

سُڪڙي: ث. لوهي چلندو - انگيني - ڪُل.

an iron fireplace, a hearth, ingle.

سُڪڙيت: ذ (انگ) سِيل واري پيڙي.

a cigarette.

سُڪڙو: ص. سٺين عادتن وارو - سچو (ضد اگلو).

of good-habits, virtuous, well-behaved, lucky, unpretentious.

سُڪڙل: ذ (انگ) اشارو. پيغام. ريلوي لائين جي پاسن کان لڳل نشان.

signal, sign, indication, message, flag, gesture, motion.

سُڪڙو: ذ. ثابت. شيء - وٽ.

evidence, indication, sign, token, testimony, proof, exhibit, mark.

سُڪڙو سان: ظ. ثابتي سان.

with conclusive evidence or proof.

سُڪڙي: ث. پنهنجي - رت ڳنڍيل ماڻي. قرابت - عزازت.

relationship, ancestry, of same blood, genealogy, descent, a blood-relation.

سُڪڙو: ذ. جتي هر پير جي هيٺان رکيل چمڙو.

the sole of a shoe; the leather used in the sole.

سُڪڙاڻي: ذ. خوشبودار چانورن جو هڪ قسم.

a local variety of rice (grown mostly in Dadu and Larkana districts).

سُڪڙو: ذ. واٽ. دڳو. راڻو. گس.

a road, passage, roadstead, way, avenue, boulevard, highway, path, street, thoroughfare, track.

سُڪڙو: ذ. "سُڪو" جو اسم تصغير. ننڍڙو سنڌو ڏاڳو. ڏورو. ڳاٽو.

a kind of thin thread, a cotton thread tied around

سُڪالو: ص. خوش. تندرست. (ڪثرت) بيسار. اڳو - ناخوش.

happy, healthy, well, fit. (allusion) sickly, ill, unwell, ailing, indisposed.

سُڪان. سُڪان: ذ (ج. سُڪان) پيڙي يا غوراب جي رخ ڦيرائڻ لاءِ ڏنڀالي مڙجڻ ڦرو.

helm, rudder, lever or wheel for steering a ship or boat.

سُڪاڻي. سُڪاڻي: ص. سُڪڙو هلائيندڙ. پيڙياتر - ملاح.

a helmsman, a steersman, a boat-master, a sailer.

سُڪڙو: ص. خوشحال - آسودو. مٿاهرو - اعليٰ. عزت آڻيو وارو - معزز. مان مرتبي وارو. وڏو ماڻهو. تندرست. (ذ) هڪ مشهور شهر مريض.

wealthy, rich, opulent, affluent, moneyed, significant, goodman, headman, gentleman, healthy, hale, sane. a district in upper Sindh Sukkur.

سُڪڙو: م. سکيا وٺڻ. تربيت وٺڻ. پرائڻ. حاصل ڪرڻ.

to learn, con. get, memorize, find out, hear, ascertain.

سُڪڙو: ص. لاهو - پانعو - خالي. هٿن خالي - ڪٽل. واندو. اڪيلو. (ث. سڪي).

empty, deserted, fruitless, barren, indigent, poor, needy, in want, fruitless, lonely, lone.

سُڪڙائي: ث. ان هوند ڪٽلائي.

poverty, emptiness, destitution, impoverishment, indigence, neediness, pauperism, penury, privation, want.

سُڪي: ث (سن) ساھڙي - سهيلي - سرتي - جيڏي.

a woman's female friend or companion, of same age.

سُڪي: ص. سُڪيو - آسودو - خوشحال.

rich, contented, happy, glad, opulent, prosperous, affluent, moneyed.

سُڪيا: ث. تعليم - ڄاڻ. تربيت.

education, training, instruction, scholarship, learning, erudition.

سُڪياڻي: ث. آسودي - خوشحال. سَهي.

rich, wealthy, moneyed, opulent, glad.

سُڪيو: ص. آسودو - خوشحال - هوند وارو. خوش - سَهو. سَرو - سَهنجو - آسان.

rich, happy, glad, opulent, affluent, prosperous.

سڱهائڻو: ص. سڱهارو.

idem. able, possessing power or efficacy.

سڱهائي: ث. زور، طاقت، بل، قوت، توفيق، تندرستي، چڱيلائي، صحت.

strength, power, stoutness, force, energy, vigor, health, soundness, wholeness.

سڱهائي: ث. جلدائي، سڱه، ڦڙتي، تڪڙ.

speed, quickness, celerity, rapidity, swiftness, velocity.

سڱهرو: ظ. زال سميت، عيال سميت، ٻارين ٻچين، سڱي گهر سميت، گهر جي پاتين سان، ڪٽنب سان.

married, with family, a family man, one with a family.

سڱهو: ص. سليقي وارو، هنرمند، ڏاهر، عوامي شاعر، ٻين جا شعر ياد ڪندڙ ۽ ٻڌائيندڙ.

good, virtuous, clever, skilful, accomplished, expert, efficacious, noble, a poet, a reciter (of other's poems).

سڱهواڻي، سڱهوپائي: ث. سليقو، تيز، هنرمندي.

accomplishment, virtue, elegance, skill, expertness, efficacy.

سڱهن: م. مرکب فعل طور ڪم ايندڙ مصدر (جنهن تي ڪري سگهن، هلي سگهن وغيره)، ٿيڻ جهڙو هجڻ، ممڪن هجڻ.

to be able, possible, possibility.

سڱهو: ص. طاقتور، سڱهارو، جبرو، ڏاڍو، زوروار، هلندي پڇندي وارو، تندرست، چڱو ڀلو، صحتمند.

strong, powerful, athletic, robust, able, capable, possessing power or efficacy, healthy, fit, hale, sound, well, whole, wholesome.

سڱهو: ظ. جلد، توت، تڪڙو، نه پھ، فوراً، جھٽ پٽ، يڪدم.

quick, speedy, quickly, breakneck, hastily, rapidly, expeditiously, apt, prompt, ready.

سڱه: ذ. مائٽي، عرازت، پرڻي لاءِ ڏنل ورتل ڇوڪري.

connection by marriage, relationship, spouse.

سڱه: ذ. جانور جي مٿي تي اُڀريل نوڪدار هڏي جو کوپو، قرن.

a horn, one of the hard bony projections on the head of hoofed animals.

سڱن تي ڪڍڻ: جڏ ڪرڻ، تبيھ ڪرڻ.

to abuse, persecute, severe scolding, ill-treat,

the wrist or put in neck.

سڱند: ث. سَراڻ، خوشبو، فُٻڪار، واسُ.

a sweet smell, fragrance, aroma, incense, perfume, scent.

سڱن: ذ. سَونَ، سڱون، اھيان (ڪنھن واقعي جي)، نال.

an omen, portent, divination, augury, bodement, boding, presage, prognostic.

سڱو: ذ. ڏاڳو، سَٽ وغيره جي تند، ڏور، پاتن ۾ ٻڌڻ يا ڳچي ۾ پائڻ جو ڏورو، سون يا چانديءَ جو هڪ ڳھ، ڦيٿو وٺل يا دعا پڙهيل ڏاڳو (ڳچي ۾ ٻڌڻ لاءِ)، (ص) حقيقي، سچو (مائٽ)، پنهنجو، ويجهو (مائٽ) جنهن سان رت ڳنڍيل هجي.

a twisted thread, twine, cotton thread tied around the wrist or put in neck, a gold or silver ornament, a talisman, charm, real, full, own, related, blood-relation, uterine, of the same parent.

سڱو مورو: سلسلي کي جاري رکڻ، عمل کي آهستي آهستي جاري رکڻ.

to continue the action or the process, a continued process of certain act or action, to pursue, carry on.

سڱورو: ص. ڀلارو، افضل، بزرگ، سپاڳو، سدورو، فيض پهچائيندڙ (ث سڱوري).

propitious, of good omen, blessed, holy, sacred, sanctified.

سڱي: ث. ڳنڍيل وارن ۾ سينگار لاءِ ٻڌڻ جي چوٽي، ڳٽ، (ص) حقيقي، سچي (مائٽ).

a braid by which a woman's plaited tail of hair is tied at the end, real, full relation, blood relative.

سڱيون: ث. واڻن ۾ ٻڌڻ لاءِ ڳٽون، چوٽيون (عموماً سڱين جي جوڙي ۾ ٿئي).

the braids.

سڱه: ث. طاقت، قوت، بل، زور، وس، توفيق، پڇندي، هجڻ، مجال.

strength, power, ability, weight, might, force, might, potency, vigor, virtue.

سڱهارو: ص. سڱه وارو، طاقتور، زور وارو، ڏاڍو، بهادر، پهلوان، جبرو، همت ڀريو (ث. سڱهاري).

strong, powerful, athletic, robust, potent, mighty, wieldy.

سلاسل: ٺ (ع) "سلسلہ" جو جمع (زنجيرون)
chains, shakles, fetters.

سلاطين: ٺ (ع) "سلطان" جو جمع (بادشاه)
the kings, sovereigns, rulers, sultans.

سلام: ٺ (ع) سلامتي: امن، امن يا موڪلائڻ وقت جو لفظ. نماز جي
پهچائيءَ وارن سلام، شريلا جي عرضي تي نظر.
peace, adieu, farewell, salutation, compliments,
safety, good-bye, welcome a poem on the mar-
tyrdom at the Karbala.

سلام ڀرڻ: حضري ڏيڻ. حاضر ٿيڻ. صحن ڏيکارڻ. زيارت ضرور
to keep attendance, to keep visiting (a personality
or the grave of some saint).

سلام ڏيڻ: پيغام ڏيڻ. يادگيري ڏيارڻ.
to convey the message; to ask for remembrance,
to expedite.

سلام ڪرڻ: موڪلائڻ. ڪيڪارڻ. معذرت تسليم ڪرڻ.
to say good-bye, welcome, farewell, to accept,
agree.

سلام عليكمر: چيلو. اوهان تي سلامتي هجي.
peace be to you, may god bless you.

سلامت: ٺ (ع) محفوظ، سالم، خيريت سان، ٺيڪ-درست.
safe, safety, sound, well, hearty, secure, whole-
some, scatheless, unharmed.

سلامتي: ٺ (ع) امن، خير، عافيت، حفاظت.
safety, peace, health, security, well-being.

سلامي: ٺ (ع) بادشاهن يا حاڪمن کي ڪيل آجيان، تعظيم جو سلام
مرحباي سلام. ڪنهن بند يا مئيءَ جي ڏيک کي ڪوٺار سان ٺهي لاهڻ
ڏيڻ

salutation, presentation of arms, reception, a sal-
ute of guns, salvo, a present to a superior, slop-
ing, dressing (the heap of earth)

سلاوٽا: ٺ (ع) سلطان ڪاريگرن جي هڪ برادري جو نالو. پٿر کي گهڙي
ٺاهيندڙ پٿرن تي ٺهرڻ جو ڪم ڪندڙ.

Salawat (a caste of Sindh), a stone-mason, a
stone-carver.

سلاچڻ: ٺ (ع) قبول ڪرڻ، ڪل قبول ڪرڻ
to convey, to get accepted, agreed, to get bored,
drilled, perforated.

maltreat, mistreat, outrage.

سنگابندي: ٺ (ع) پر ٺي لاءِ ڪيل مٿي سنگ ڏيڻ وٺڻ، رشتيداري.
relationship by way of marriage; to marry in or out.

سنگاوتي: ٺ (ع) سنگابندي.
relationship by marriage, marriage arrangement.

سنگر، سِنگر: ٺ (ع) ڪنڊي جي وٺ جو ڦڙو.
the seed pod of the thorn tree *prosopis*.

سِنگري: ٺ (ع) ڪنڊي جي وٺ جي ڦڙي.
idem, a dry pod of the thorn tree.

سِنگري: ٺ (ع) جانور جو سُڪل سِنگ (جڪو فقير وڃائين). ٺڦيل-ٺڦير.
a horn used for blowing as a flute.

سِنگوڻجڻ: ٺ (ع) ٺٽن ۾ کير ڀرجي اچڻ.
(of the breast or udder) to be filled with milk.

سِنگي: ٺ (ع) ننڍو سِنگ (جنهن سان علاج خاطر بدن مان رت ڪڍجي).
ننڍو سِنگ جيڪو هندو فقير وڃائين-سِنگري.

a small top piece of a horn (used for bleeding/
physiotherapy); a horn used for blowing as flute.

سِنگيون هٽائڻ: ٺ (ع) هٽائڻ ڪرڻ. ٽڪيل کي لاهڻ لاءِ ٽوٽڪا
ڪرڻ

to take medications, to make efforts for one's
health or healing.

سِنگيو: ٺ (ع) سِنگ ۾ آيل مٺ-مٺيز جوگر-لاٽي.
having become a relative by way of marriage in
the family, able, competent.

سُل: ٺ (ع) سوراخ، ٺنگ، چنڊ.
a hole, aperture, opening, orifice, outlet, vent,
mortise.

سلاجيت: ٺ (ع) هڪ قسم جو پساڙو روڪر.
storax, asphalt.

سلاخ: ٺ (ع) لوھ جي سِيج.
an iron bar.

سلاڌ: ٺ (ع) (ٺنگ) اوباريل يا ڪچي ڀاڄي جو هڪ قسم.
salad (vegetable).

سلامت: ٺ (ع) نرمي، مائار، رواني، ڳڙن لفظن کان آجي گشتگر.
ڪلام جي نفاست، سادگي.

calm, quiet, hush, lull, still, flow, fluency, flux,
simple style.

foundation, root, origin, source.

سَلَو: ط (انگ) ڊرو - ست رفتار - آهستي.

slow, retarded, deliberate, leisurely, laggard, slack, sluggish.

سَلَجَهاڻو: ذ سنوار (منجھيل جي). حل. وضاحت.

disentanglement, unraveling, solution for something obscure, clarification, clarify.

سَلَجَهاڻو: م سنوارو - کولج (منجھيل کي). حل ڪرڻ (مستلر). وضاحت ڪرڻ.

to disentangle, unravel, solve, break, decipher, resolve, unfold, to solve (a problem), to clarify, explain.

سَلَجَهاڻو: م. کڻج - حل ٿيڻ. صاف ٿيڻ (مونجهاري). واضح ٿيڻ. آسان ٿيڻ.

to be disentangled, unraveled, solved, broken, deciphered, resolved, unfolded, to become clear, be easy, simple.

سَلَجَهاڻو: ذ. سنا ارڪان - سنا ليجن. چڱيون عادتون. چڱائيون - ڳڻ.

virtue, good-behaviour, good-manners, moral, nobleness, virtue, merit, quality.

سَلَجَهاڻو: ص. سٺن ليجن وارو. سٺي اخلاق وارو. فضيلت وارو.

virtuous, well-behaved, good-mannered, moral, noble.

سَلِج: ذ (ع) هٿيار - اوزار.

a weapon, arms, armour.

سَلِجدارو: ص. هٿيارن جو محافظ. سامان سڙو ڏيندڙ وندڙ.

an armourer, an incharge of an armoury, weapons incharge.

سَلَمَبِيل: ذ (ع) بهشت جي هڪ نهر.

one of the rivers of Paradise, heaven.

سَلَمِلو: ذ (ع) زنجير - سَنگَر. قطار. نل - پيڙهي. شجرو. تعلق - واسطو. ترتيب - طريقو.

a chain, series, succession, mode, pedigree, genealogy, arrangement, serial, linked together, related.

سَلَمِڪو: ذ. سَلِج. ڳڻ. سنا ليجن.

virtuous, well-behaved, of good manners, noble, righteous, exemplary, pure.

سِلَاسِي: ذ. بڻيو - توپو. سِلَاسِي.

sewing, stitching, sewing charges.

سَلَب: ذ (ع) هٽائڻ. ڇُهڻ. کڻڻ. انڪار.

to remove, to take back the powers of, to suck, refuse, decline, dismisss.

سَلَب ڪرڻ: اختيارات وغيره کڻڻ.

to take back the powers of, remove from the authority or status.

سَلَتو: م. ٻڌائڻ. سچي ڪرڻ. باسڻ.

to disclose, divulge, give information about, to admit, confess, concede.

سَلَتو: ذ. صلاح - رت. ساٿ. هاري جو سمورو سامان - سَلَت.

a plan, design, scheme, strategy, agreement, the tools of a farmer.

سَلِپ: ذ (انگ) ڪاغذ جي پتي. غلطي - ڇڪ.

a slip, chit, noting-paper, wrong, erroneous, mistaken, mistake, error.

سَلِڪو: ذ. سَلِج. ڳڻ. سنا ليجن.

virtuous, well-behaved, of good manners, noble, righteous, exemplary, pure.

سَلِڪو: ص. سَلِج. اخلاق وارو.

virtuous, well-behaved, good mannered, noble, righteous, of good character.

سَلَم: ذ (ف) سوني پاتي ڇڙهيل چانديءَ جي تند (جيڪا ڀرت ۾ ڪم لڳي).

a gold-plated silver thread for embroidery.

سَلَم ستارا: ذ. ڀرت لاءِ چانديءَ جي تار ۽ ستارا.

a silver-thread and silver stars used in embroidery.

سَلَمي: ص (ع) سخي - حسين. محبوب.

beautiful, handsome, charming, beloved, attractive, beautiful, pretty.

سَلَن: م. ٻڌائڻ - ڏسڻ. ظاهر ڪرڻ. سچي ڪرڻ. مڃڻ - اقرار ڪرڻ.

سوزا ڪرڻ - ٽنگ ڪرڻ - سَل ڪرڻ.

to disclose, divulge, give information (about), to confess, admit, concede, to bore, pierce, perforate, drill, prick.

سَلو: ذ. ٻوٽو. زمين مان اُڀريل تازو ٻوٽو. ابتدائي ڦوٽو. ٿڌو. بنياد - پيڙهو.

a sprout, young plant, germ, a clove hitch, the

forefathers, progenitors, primogenitors.

سَلَفَ صالحين: ذ. رسول اڪرم جي حڪمن جي پوڻاري ڪندڙ اڳيان بزرگ.

the people who followed the sayings of the Prophet Muhammad (PBUH), the pious followers, religious, devout, godly.

سَلَف: ذ (ع) سٺوڊو. وڪر.

merchandize, anything bought, wares, household utilities, spices.

سَلَفِي: ث. تماڪ ڇڪڻ لاءِ ٺڪر جي ٺهيل نواندي- پُونگري.

a clay tobacco-pipe.

سِلڪ: ث (ع) ڏاڳو- ڏور لڙهي- هار. سلسلو. قطار.

a thread, twine, twisted yarn, a necklace, a gold chain, succession, line, file, queue, row, string, tier.

سِلڪ: ث (انگ) ريشم- پٽ.

silk (thread and yarn), fine strong lustrous protein fibre from moth larvae (silkworms).

سَلَوَار: ث (ع) سَرَوَال سٿڻ- سَلَوَار.

the trousers, long pants, loose pyjamas.

سَلُوت: ذ (انگ) فوجي سلام- سلامي.

salute, greet, greeting, salutation.

سِلُوك: ذ (سن. اشلوك) شعر. بيت. نظم.

a verse, couplet, poetry, rhyme, song.

سَلُوك: ذ (ع) رَوَنو- ورتا، ٺاه. صلح. دوستي. حق تعاليٰ جي قرب جي طلب حق جي ڳولا. تصوف جو طريقو.

treatment, way, manner, friendship, affection, concord of mind, peace, kind usage, spiritual direction, mode, good-terms.

سَلُوكَت: ث. قرب- محبت. ٺاه- صلح. خوش اخلاقي.

concord, friendship, affection, love, agreement, good-behaviour, well-bred, mannerly.

سَلُوتو: ص. چورو- نمڪين. سواڊي. سانورو. وتندڙ. سهُتو- حسين.

saltish, tasty, seasoned with salt, nut-brown (colour), good, charming, handsome, beautiful.

سَلُوي: ذ (ع) پٿيرو. تتر. ماڪي.

a grouse, partridge, sandgrouse, quail, honey.

سُلُڪُور: ص. سُلُڪُور اخلاق وارو.

virtuous, well-behaved, good mannered, noble, righteous, of good character.

سَلَمه: ذ (ن) سوني پائي چڙهيل چانديءَ جي تند (جيڪا ڀرت مر ڪر اچي).

a gold-plated thread for stitching,

سَلما ستارا: ذ. ڀرت لاءِ چانديءَ جي تار ۽ ستارا.

a silver-thread and silver-stars for stitching,

سَلَمِي: ص (ع) سَهِي- حسين. محبوب.

beautiful, handsome, charming, beloved, attractive, beautiful, pretty, the name of a female.

سَلُڻ: م. ٻڌائڻ- ڏسڻ. ظاهر ڪرڻ. سڃي ڪرڻ. مڃڻ- اقرار ڪرڻ. سوراخ ڪرڻ- ٽنگ ڪرڻ- سَل ڪڍڻ.

to disclose, divulge, give information about, to confess, admit, concede, to bore, pierce, perforate, drill, prick.

سَلو: ذ. ٻُوتو. زمين مان اُڀريل تازو ٻُوتو. ابتدائي ڦرڻو. ٿڌو. بنياد- پيڙه.

a sprout, young plant, germ, a clove hitch, the foundation, root, origin, source.

سَلو: ظ (انگ) ڊرو- سست رفتار- آهستي.

slow, retarded, deliberate, leisurely, laggard, slack, sluggish.

سِلَسِيلوارو: ظ. لاڳيتو. ترتيب سان. قطار ۾. هڪٻئي پٺيان.

consecutive, serial, unbroken, linked together, connected, sequential, succeeding, successive.

سُلطان: ذ (ع) بادشاهه- فرمانروا.

sultan, king, sovereign, prince, ruler, emperor.

سُلطاني: ث. بادشاهي- حڪومت.

sovereignty, supremacy, ascendancy, dominance, dominion.

سُلطنت: ث (ع) حڪومت- بادشاهي- مملڪت.

kingdom, sovereignty, empire, government, rule, dominance, supremacy.

سَلَف: ص (ع) گذريل. قديم- آڳاٽو. پراڻي زماني جا ماڻهو. آبا ڏاڏا. بزرگ.

antiquity, distant past, the gonebye (time, people), ancestors, ascendants, forebearers.

سُلَيماني: ص. حضرت سليمان عليه السلام ڏانهن منسوب. (ذ) هڪ قسم جو قيمتي پٿر.

concerned or about Prophet Hazrat Suleman (Solomon). a diamond, stone.

سَمَرُ: ذ. موسيقي جي اصطلاح ۾ تار (وجت) جي آخري ماترا. in musical terms- the final or the last tune/tone, tenor.

سَمَرُ: ذ (ع) زهر- وهڻ. poison, venom, toxic, toxicant, venomous, virulent.

سَمَر قاتل: ذ. ماريندڙ زهر. poison, venomous, venom, virulent, toxic, arsenic.

سَمَرُ: ث. زمين مان ظاهر ٿيل پاڻي. زمين مان ظاهر ٿيل پوسل (جيڪا عام طرح ڪلراڻي زمين ۾ ٿئي، يا زمين کي ڪلر وارو ڪري). saline water, salinity, percolation, water-logging.

سَمَر نالي: ث. سَمَر جي پاڻي جي نيڪال وارو وهڪرو. a drainage channel, a channel for taking the saline water of the lands, drained into it, a saline-water drain.

سَمَا: ذ. سنڌ جي هڪ مشهور قوم (جنهن جي حڪمران گهراڻي سنڌ تي 1350ع کان 1530ع تائين حڪومت ڪئي).

Sama- a tribe of Sindh, who ruled over Sindh from 1350 to 1530

سَمَه سَمَا: ذ. سمن جي رهائش واري ايراضي (سمات، لاکاٽ وغيره). سَمَه قبيلي جا پاڙا ۽ ٺڪون. وڏي ڏاڏي سَه جو اولاد. habitation of Samas. the sub-castes of Samas.

سَمَاجَت: ظ (سن) مڪمل- پورو. ختم. finished, concluded, completion, end, conclusion, finishing.

سَمَاج: ذ (سن) پنچايت- برادري- پائيچاري. معاشره- پنڳت. اجتماع. جلسو. جماعت. بزم.

society, congress, assembly, association, meeting, social gathering, a social group.

سَمَاجِي: ص. معاشرتي- پنڳتي. social group, a community congress, association.

سَمَاجَت: ث (ع) خوشامد- چاڀلوسي. هي لفظ عموماً ”مَنَ“ سان گڏ ڪراچي.

flattery, adulation, blandishment, blamey.

سَلَمَ: ث. هڪ قسم جي بيماري- ٽپ ڊق.

tuberculosis, infection by *Mycobacterium tuberculosis*.

سَلَمَاجِي: م. هڪ ٻئي سان ڳنڍجڻ- قطار ۾ ٻڌجڻ. ڳنڍجڻ (قطار يا سلسلي ۾)

to be jointed, a joining-together, to be chained, to be in succession, in queue, to connect.

سَلَمَاجِي: م. گڏ ٻڌڻ- ڳنڍڻ- ملائڻ. قطار ۾ گڏائڻ. to couple, to join in pairs (animals), to connect in a chain or succession, in a queue.

سَلَمَت: ذ. سَلَت. ٺاهه- صلح. accord, concord, harmony, concordance, agreement.

سَلَمَت: ظ. گڏ- سان. قطار ۾ ڳنڍيل- لاڳڻ. coupled, connected, jointed, queued.

سَلَمَت: ث (انگ) سڪرل ۾ ٻارن جي لکڻ لاءِ هڪ قسم جي پٿر جي تختي.

slate, a writing stone plate.

سَلَمَتِي: ذ (انگ) جتي، جو هڪ قسم (جنهن ۾ ڪشا وجهڻ وارو حصو نه هجي). ريلوي لائين جي پٿر کي هيٺان ٽيڪ ڏيڻ لاءِ ڍوڳي.

a moccasin, a heelless shoe, a shoe without laces. a sleeper, a wooden-panel for holding the rail-track in place.

سَلَسِي: ص (ع) آسان- سولر. عام فھر. easy, simple, convenient, plain, unsophisticated, effortless, facile, light.

سَلَمَقُو: ذ (ع) تيز- شعور. سمجھ- اھليت. ھنر. سگھڙائي. nature, good disposition, knack, method, skill, dexterous, aptness, bent, genius, flair, set.

سَلَمِي: ص (ع) نيڪ- درست- صحيح. ڪامل- پورو. صاف دل. بردبار. correct, appropriate, mild, affable, sound, healthy, civilized, decent, nice, proper.

سَلَمِي الطبع: ص. نرم دل. ڏور انديش. سادو سڀا. mild, affable, gentle, right minded, gracious, cordial, genial, sociable, amiable.

سُلَيمان: ذ (ع) هڪ نبي سڳورو جنهن بيت المقدس جو بنياد رکيو. Prophet Hazrat Suleman (Solomon), who founded the mosque of Dome at Bait-ul Muqadis (Jerusalem).

sky, heavens, empyrean, welkin.

سماوي: ص. آسمان وارو، غيبي.

of or belonging to heavens, skies, empyrean.

سماو: ذ نگراني - چوڪسي سڀيال - پروڙ - ڄاڻ - سڱ - خبر.

knowledge, information, intelligence, notion, news, indication, tidings, word.

سماو لهن: خبر وٺڻ - نظرداري ڪرڻ.

to obtain information or news, to keep an eye upon, to get intelligence.

سمائڻو، سمائجڻو: مر، بيحيي وڃڻ - حلول ٿيڻ - گهٽي وڃڻ - رڃي وڃڻ - ويهي رهڻ (ذهن م) - پنجي وڃڻ (اندو).

to be mingled together to disappear (in), accommodate (in), become a part (of), to remain in the mind, to remember, to be contained, find place in, go into, inside, get mixed.

سمت: ث (ع) سَت - رستو - واٽ - طرف - پاسو - رخ.

road, passage, way, path, artery, avenue, street, thoroughfare, track, side, direction.

سمت: ث (سن) جڳي مت، سني صلاح، نڪ هدايت، سني سمجھ - عقل.

good advice, sound counsel, advisement, perception, understanding, judgement, opinion, view, discernment.

سمپادڪ: ذ (هندي) ايڊيٽر.

an editor, one who edits.

سمپورو: ص (سن) مڪمل - سچو.

complete, whole, entire, perfect.

سمجھ: ث. عقل - فہم - ادراڪ، هوش، دانائي، ڄاڻ، راءِ، خيال، گمان.

knowledge, sense, discernment, conception, opinion, view, understanding, perception, judgement, counsel.

سمجھ اچڻ: هوش اچڻ - عقل اچڻ - هوشيار ٿيڻ - ڏاڍو ٿيڻ، اکيون کلي خبر پوڻ، بالغ ٿيڻ.

to become mature, sensible, intelligent, to come of age, mature.

سمجھائي: ث. ڄاڻ، وضاحت - تشريح، هدايت، نصيحت.

explanation, commentary, explication, interpretation, exposition, exegesis.

سمجھائڻو: مر، ٻڌائڻ، ڏسڻ، آگاه ڪرڻ، سڳارڻ، ذهن نشين ڪرڻ، سڳيا

سما جوڳو: ذ (سن) ملاقات، سڀنڌ، ڳانڍاپي وارو تعلق.

meeting, get-together, a community organization, inter-connected or related.

سماچارو: ذ (سن) ڄاڻ - ريت - روش - حالات - واقعات، خبر - اخلاص، احوال خبرچر - سڱ سما، حال احوال.

news, information, intelligence, tidings, word, knowledge.

سمادي: ث (سن) محويت - استغراق، غور، فڪر، مات، جوڳين سناين جي تپا جو هڪ طريقو. قبر (خاص ڪري هندو مڃاڻ جي).

meditation, contemplation, thinking, thoughtfulness, cogitateness, contemplative, pensive, pondering, a person who undergoes certain religious austerities.

سماع: ذ (ع) صوفيات راڳ، راڳ تي آيل حال - وجد، ذڪر جو هڪ طريقو.

hearing music, singing, religious music, ecstasy, song.

سماعت: ث (ع) ٻڌڻ، ٻڌڻ جي قوت، ٻڌڻ جي حالت، شنوائي (مقدمي جي)، to hear, to listen, the sense of hearing, the hearing of a case or proceedings before the court of law.

سماعت ڪرڻ: ٻڌڻ، مقدمو ٻڌڻ.

to listen, the hearing of a case (by the court of law).

سماعي: ص (ع) ٻڌڻ.

having heard, an information conveyed by ear only.

سمان: ص (سن) جڏو - مثل - وانگر.

like, alike, analogous, comparable, corresponding, equivalent, similar, equal.

سمانگر: ص. سخي رنگ واري، ڏسڻ جهڙي - خوش رنگ.

of beautiful colour, worth seeing, colourful, bright, gay, vivid.

سمانو: ص. عزت وارو - وڏي مان وارو - مائتو، عزت سان، مقبول، سڪيو - آسودو، هٿيڪو. (ث. سماني).

honourable, of good reputation, estimable, noble, worthy, upright, honest, scrupulous, just, known, wealthy, available.

سموارو: ذ (ف) تامي يا پتل جو هڪ ٿانءُ (جنهن ۾ اندرئين وچ واري خال ۾ باهه ٻرندي رهندي آهي ۽ ٻاهران پاڻي گرم ٿئي).

samovar, a vessel for heating water, to make tea.

سماو: ذ (ع) آسمان - فلڪ - چرخ - آڪاس.

understanding, knows, information, knowledge, intelligence, remembrance, recollection, reminiscence.

سَمَڪ اچڻ: هوش اچڻ. سجدہ اچڻ.

to understand, know, apprehend, comprehend, grasp, follow, come to senses.

سَمَن: ذ (انگ) ڪورٽ جو سڏ. حاضر ٿيڻ جو حڪمنامو. عدالت ۾ شاعدي وغيره لاءِ گهرائڻ جو حڪمنامو. انجام. واعذر. گلن جو هڪ نسل - چنبيلي - ياسمين.

a summons, an order of the court asking for an appearance, promise, commitment, *Jasmine/jasminum grandiflorum*.

سَمُند: ذ (ن) بادامي رنگ جو گهوڙو.

brown or dun coloured horse.

سَمُندَر: سَمُند: ذ (سن. سمن) بحر - ساگر.

a sea, ocean.

سَمُندَر ٿيڻ: ٺ. هڪ قسم جو پسارڪو وکر - سمنڊ جي ڪناري تي گڏ ٿيل گجڻ يا جھڳ.

the foam of the sea, cuttle bone *Sepia officinalis*.

سَمَنگ: سَمَنگ: م. راضي ٿيڻ - خوش ٿيڻ. نوازين. بخشش ڏيڻ.

to be happy, to be delighted, exulted, gloried, jubilated, pleased, gladdened, to give alms.

سَمَن: م. زمين مان پاڻي سيمو ڪري نڪرڻ. واه دريا وغيره جي ڪپن مان پاڻي روڻ ڪري نڪرڻ. ٿٽ ٿڌي مان رت پون وهڻ. ڳاڙو ڪرڻ - ٽمڻ. to ooze, leak, percolate, permeate, exude, bleed, seep.

سَمُور: ذ (سن. سمن) وقت. زمانو. دور. مند.

the time, period, age, era, epoch.

سَمُور: ذ (ع) هڪ جانور جنهن جي پٺ تي تمام سٺا ۽ نرم بچ ٿين (جنهن جي گل مان پوستيون نهن جيڪي نهايت قيمتي ٿين)

the sable, sable skin.

سَمُور: ظ. جملي - مٿي - سڀ - سائر - ڪل - سڀ (ٺ. سَمُوري).

entire, whole, complete, full, gross, total, outright.

سَمُور: ٺ (ع) نهايت گرم ۽ زهريلي هوا (جيڪا ريگستان ۾ لڳندي آهي).

a very hot and poisonous air (esp in desert areas because of drought).

ذ (ن) فصاحت ڪرڻ. سبڪت ڏيڻ. وضاحت ڪرڻ.

to explain, impress on the mind, to expostulate, remonstrate, to disentangle, put to rights, to account for, to instruct, to advise, to warn, to admonish.

سَمَجدار: م. سڃاتو - ڏاهو - عقل وارو - تجربڪار. ڄاڻو. هوشيار.

sensible, intelligent, perceiving, aware, apprehensive, cognizant, conscious, knowing.

سَمَجهڻ: م. واقف ٿيڻ - آگاه ٿيڻ. ذهن نشين ٿيڻ. ڄاڻڻ. پروڙڻ. مڃڻ.

قبول ڪرڻ. هوشيار ٿيڻ سڳن محسوس ڪرڻ - ٺڪائڻ.

to understand, perceive, to be disentangled, to retaliate, be even with one, to get an indication, apprehend, comprehend, conceive, make out, see, twig.

سَمَجهو: م. سڃاتو - ڏاهو - هوشيار - عقلند - ڏانا. عاقل.

knowing, understanding, sensible, intelligent, perceptive, apprehending, conscious.

سَمَر: ذ. سافر جي توڙي سفر خرچ. سامان - اسباب. ٿيڻ ٺاڙي. وسيلو.

provisions for a journey, or money for obtaining these on the way, means, provisions, things required, essentials.

سَمَر تي: ٺ (سن) زبان - خيال. يادگيري. حافظو. هندڪي ڌرم جا آهي ڪتاب جيڪي الهامي ناهن (انهن ۾ چار ويدانگ شاستر. مٿر جو ڌرم شاستر، اتھاس، پراڻ ۽ ٻيا شاستر اچي وڃن ٿا).

memory, recollection, remembrance, reminiscence, a body of laws or religious commandments (not God given) but accepted being so; the six Vedas of Hindu religion.

سَمَر تي: ٺ. ملڪيت. دولت. پونج. طاقت. ترفيق - پچندي.

wealth, assets, capital, resources, possessions, riches, property, investment, money strength, power, might, effectiveness.

سَم: ٺ (ع) ڪن - گوش. سماعت. ٻڌڻ.

the ear, the hearing, hearing organs, to hear, perceive by hearing.

سَم ڦراشي: ٺ. ڪن ڪٽڻ جهڙيون ڳالهيون، بڪ بڪ، مٿو ڪٽڻ، ڪٽڻ ڪي نه رتن جهڙيون ڳالهيون.

to prattle, gabble, foolish talk, inconsequential talk, cackle, gab, prate, clack, clatter, patter.

سَمَڪ: ٺ. سجد. خبر. ڄاڻ. عقل. يادگيري.

سَمُونِدُ، سَمُونِدَرُ: ذ. سمنڊ - بحر - ساگر.

سَمِيعٌ بَصِيرٌ: ص. ٻڌندڙ ۽ ڏسندڙ - ڏانا بينا.

the hearer and seeing, the attribute of the God Almighty, omniscient.

the sea, ocean.

سَمَوَهُ: م. ٺاهي رکڻ، ترتيب ڏيڻ، سنوارڻ، سَرو ڪرڻ، گڏ ڪرڻ - منجهيل ست وغيره کي سڌارڻ ۽ سلجھائڻ.

سَمَنٌ: ث. اها وندڙ جنهن جي پاڻي ۾ لڻڻ چمي. لوڻ واري وندڙ.

to arrange in order, to arrange systematically, to put in order, ornament, mend, regulate, improve, dis-entangle.

a large body of water where salt is collected, a source of salt, a salt-lake.

سَمَنٌ: ذ (ع سن) سال - ورهه، عمر. (ظ) جهڙو (عمر ۾) برابر - مٿ.

سَمْعُهُ، سَمْعُهُ: ث. سماع، صفت ۽ سازاه جا بيت يا مداح، پر سمران پڙهڻ، ضربون هڻڻ ۽ منجهندي سان گڏائي ۾ قرن ۽ نچڻ وارا قدم کڻڻ.

a year, era, equal in age, of the same age, born at the same time, comparable.

ecstasy caused by music, supplication to God, dancing in prayer with recitation of religious poetry (in the praise of God), a mystic dance.

سَمَنٌ بُلُوغَتٌ: ذ. جواني ۽ عمر، adolescence, youth, juvenility, prime, puberty, pubescence, youthfulness.

سَمَاعَرُ: م. ندم ڪرائڻ، ندم ڏيارڻ، لٽائڻ، مارڻ.

سَمَنٌ رَسِيدَةٌ: ص. پوڙهر - پيرسن، وڏي عمر جو، aged, old, of advanced years, elderly, ancient, olden.

to put to sleep, to put to the ground, to put to death, finish completely, damage, kill.

سَمَنٌ: ث. چٻ - ماڻ - خاموشي، بي حسي - بيهوشي، حيراني.

سَمْعَانِي: ث. رات جو پهرين پهر، سمن جي وقت کان اڳ واري رات جي نماز، سَمْعَانِي.

insensibility, want of sensation (in the body), death-like silence, quiet, quietness, stillness, hush.

first quarter of night, the time after sunset and before midnight, the time of last prayers of the day.

سَمَنٌ ڪَلَمٌ: ماڻ ۾ اچڻ، صبر ڪرڻ، چٻ ڪرڻ.

سَمْعَانِي جي نماز: ث. عشا جي نماز.

to become quietened, to keep silent, still, hushed, become insensible.

the final or last prayers of the evening offered about one and a half hour after sun-set.

سَمَنٌ: ث (ع) هڪ قسم جو پساڪوڪو.

سَمُونُو: ذ. چوپائي مال جو هڪ مرض (جنهن ۾ واه ۽ پير پڇي پون)، a disease of the cattle in which the mouth and feet are inflamed.

senna, Makkah or Alexandrian senna.

سَمَانُو، سَمَانُو: ذ. چٻ - خاموشي - ماڻ، سات.

quietude, stillness, peace, silence, hush, quiet.

سَمْعَنٌ: م. ندم ڪرڻ، لٽڻ، ڊھڻ.

سَمَانِي ۾ اچڻ: ماڻ ۾ اچڻ، حيران ٿيڻ.

to sleep, go to bed, lay down, slumber.

to become quietened, still, silent, astonished, surprised, amazed, dumbfounded, flabbergasted, astounded.

سَمُونٌ: ض. سامهون، اڳيان.

in front, opposite.

سَمَانِي: ص (سن، سنڀاسي) هندو فقيرن جو هڪ گروه، تياڳي - تارڪ.

سَمِيتٌ: ظ (سن) سان - گڏ - سڙو - پيڙو - شامل.

a kind of religious mendicant, devotee, monk.

with, together with, alongside, alongwith, including, being an integral part of a whole.

سَمَانٌ: ذ (سن، امان) وهنجڻ - غسل - تَوَ.

bathing, ablution, bath, washing of one's body.

سَمِيتُنْ، سَمِيتُنْ: م. گڏ ڪرڻ - جمع ڪرڻ - يڪجا، ميڙو.

سَمَانُ پاڻي: ذ. وهنجڻ سنجڻ.

to collect, gather, contract, assemble.

bathing, ablution.

سَمِيعٌ: ص (ع) ٻڌندڙ خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

سَمَانٌ: ث (ع) نيزي جي چنڊ، نيزو - پالو.

listener, hearer, one who causes to hear, the title of God.

the point of a spear or lance, a lance, spear.

a large bell (hung in the neck of cattle).

سُنْبَارُ: م. سنڀالڻ سارڻ- ياد ڪرڻ. خبر لڳڻ.

to take care of, nurture, guard, watch, to check, control, keep a track, remember, a remembrance, to get a news or information.

سُنْبَال: ث. سنڀار نظرداري. جانچ. هوشيارِي. سُدَساءُ. خبرگيري. پرورش. خبرداري- احتياط.

watching, taking care, guarding, eyeing, care for, lookafter, guard.

سنڀال ٿيڻ: عورت کي وِير جا سُور ٿيڻ.

the pains of labour, to be seized of pains of labour.

سُنْبَالڻ: م. ياد ڪرڻ- سارڻ. جملڻ- روڪڻ. ڳڻڻ- شمار ڪرڻ. امداد ڪرڻ. خبرداري ڪرڻ. سفارو ڏيڻ. نپاڻ- پالڻ- پرورش ڪرڻ. مدد ڪرڻ.

نميداري ڪڻ. مسجد واري عمر م اچڻ. پاڻ پروڻ ٿيڻ. نگهداشت ڪرڻ.

to remember, recall, to check, control, to calculate, count, to help, assist, support, to be on guard, to foster, rear, to take the responsibility, guarding, to become sensible, to come to one's senses, a look-after.

سُنْبَاليندڙ: ص. نگهبان- راکو- رکپال. سرپرست. ذاتي ڏوڻي.

a guardian, custodian, keeper, warden, watchdog.

سُنْبَرُ: م. سنبت ڪرڻ- تيارِي ڪرڻ. ويڻ لاءِ تيار ٿيڻ. ساڻهاو ڪرڻ. سيمو ڪرڻ.

to prepare, a preparation for proceeding away, a readying, readiness.

سُنْبَرُو: ص. تيار ٿيو- سنڀريل- تيار.

ready, prepared, be equipped.

سُنْتُ: ذ (سن) نيڪ- پارسا- پرهيزگار. معزز. سکر مائٽهو.

a saint, pious, saintly, monk, abstinent, sober, respectable, wealthy, rich.

سُنْتُ: ث (ع) ڪم ڪرڻ جو طريقو. روش- چال- هلت. زندگي گذارڻ جو درست طريقو. نبي ڪريم ۽ اصحابن سڳورن جو عمل. اها نماز جيڪا فرض نه هجي. طهر- ختنو.

working method, conduct, behaviour, usage, the traditional sayings and doings of the Prophet Muhammad (PBUH), the religious instructions, prayers, the ceremony of circumcision.

سُنْتُ نَبَوِي: ذ. نبي سڳوري جو طريقو ۽ عمل.

the traditions and practices of the Prophet of Is-

سُنْبُ: ذ (ن) گھوڙي يا گدھ جو ٽُڙ.

a hoof of the horse or donkey.

سُنْبَانُ: ذ. کير جمائڻ لاءِ اُن ۾ وڌل لَسي وغيره.

rennet, a small quantity of curd.

سُنْبَاهُ: م. تيار ڪرڻ- تيارِي ڪرڻ.

to get ready, to prepare, preparation, make ready.

سُنْبَاهِي: ث. تيارِي- سنبت.

to get ready, to make ready, to prepare, preparation.

سُنْبَتُ: ث. تيارِي- ساڻهاو. سيمو. هلڻ يا وڃڻ جي تيارِي.

preparation, readying, to prepare for proceeding away, readiness.

سُنْبَتُ: ذ. سال- سنڌ. وڪرمي سال جيڪو 57 قبل مسيح کان شروع ٿيو هو.

the Hindu era, a year.

سُنْبُلُ: ذ (ن) هڪ خوشبودار گاهه ۽ اُن جو گل.

the spikenard, the hyacinth.

سُنْبُو: ذ. لوھ جي ڇهنڀاري سيخ (سُل ڪڍڻ ۾ ڪم اچي).

a punch for punching holes, poker, drill, borer.

سُنْبُوسو: ذ (ف) سوسا) هڪ قسم جي ٽڪنڊي ڪچوري جنهن ۾ نيمو پريل هجي.

a small three cornered pastry of minced meat.

سُنْبُوھِي: ث. مڇين ڦاسائڻ لاءِ هڪ قسم جو چارُ.

a kind of net for catching fish, a fishingnet.

سُنْبُهُ: م. سنڀرڻ- تيار ٿيڻ. سنبت ڪرڻ.

to prepare, to ready, readying.

سُنْبَنْدُ: ذ (سن) ملائڻ- جوڙڻ- ڳنڍڻ. تعلق- لاڳاپو- ڳانڍاپو. ناتو. ميلاپ.

to connect, link, join, combine, conjoin, relate, unite, connection, affinity, relation.

سُنْبَارُ: ث. سنڀال. سماءُ. نظرداري. يادگيري. اُڪير. ساروڻي. سجاڳي- جاڳ.

a looking-after, care, concern, safekeeping, keeping, trust, remembrance, recollection, keeping in mind, superintendence, supervision.

سُنْبَارُ: ذ. وڏو ڀَڙو (چوپٽي). خاص طرح سندن ڳئون کي ڳچي ۾ ٻڌڻ (لا).

سَنجِرگي: ص. ملائيندڙ. (ڏ) اهر جو رڳي جيڪو شادي ڪري.
joiner, bringing together, a non-celibate Hindu ascetic.

سَنجيدگي: ث (ف) پردباري - گهيٽا، دوراندېشي، تعظيم.
gravity, seriousness, solemnity.

سَنجيدَ: ص (ف) گهيٽ - پردبار، دوراندېشي، تعظيم.
grave, serious, solemn, earnest, sober, staid, somber.

سَنجهد: ث. سانجهي - سنجها، شام، نما شام، سج لٿي جي مهل، رات.
sunset, dusk, evening, nightfall, eventide, twilight.

سَنجهه صبح: ظ. صبح شام، هر وقت، گهڙي گهڙي.
night and morning, all the time, any time, at all times.

سَنجهه: ث. سَنجهه، سانجهي، سج لڏڻ جو وقت - مغرب، رات جو پهرين
پهر.

evening, dusk, nightfall, twilight, sunset.
سَنجهه: ڏ. رات جو پهرين پهر، سج لٿي جي مهل، سومهڻي.

the first quarter of night after sunset, twilight, nightfall, dusk.

سَنجهه ٿرڻ: سومهڻي جو وقت گذرڻ.
the start of second quarter of the night, midnight.

سَنڌ: ث (ع) ثابتي، لکيت، مَر ثابتي، دستاويز، پروانو، سرٽيفڪيٽ.
تصديق نامو، اجازت نامو.

proof, document, charter, diploma, degree, credential, title-deed, authority, permission, licence, authorization.

سَنڌيانتر: ص. سَنڌ مليل، سرٽيفڪيٽ ورتل.
licenced, licensed, authorized, commissioned, covenanted, accredited.

سَنڌ: سَنڌو: ڏ. ڪڪڙن کانن مان لڳيل هڪ سَنڌو ٺهڻي پيٽي يا
توڪري (سَنڌ پٽ يا سني سڳي رکڻ لاءِ).

a kind of basket with a cover, a vicker-basket, woven container.

سَنڌ: ث (ع) سَنڌان، لوهارڪي ڪم جو هڪ اوزار، لوهر جو ٽڪر جنهن تي اوزار ٺهجن - آهرڻ.

an anvil, a heavy iron block on which metal is shaped.

سَنڌو: ص (سن) سَنڌو، حسين - خوبصورت، وڻندڙ، موهڻو.
beautiful, handsome, comely, lovely, attractive.

lam (PBUH).

سَنڌ وٺائڻ: شمين جا وار ڪنڀي، سان ڪٽائڻ، شمين وٺائڻ
cutting or dressing of moustaches, a low cut moustache

سَنڌ وهائڻ: طهر ڪرائڻ - ختنو ڪرائڻ.
to circumcise, to get circumcised.

سَنڌان: ث (سن) نسل - پيڙهي، اولاد.
off-spring, generation, children, brood, descendants, issue, scions.

سَنڌو: ث. قطار - لائيه - سنگم.
line, queue, row, file, string, tier.

سَنڌري: ص (انگ) پهريدار - جو ڪيڊار، فوج يا پوليس جو سپاهي جيڪو
پهرتي تي هجي.

a sentry, sepoy, constable, guard, lookout, sentinel, watchman.

سَنڌ: ڏ. گهوڙي جو هٿو وغيره ساز سامان.
the harness for the horse, equipment.

سَنڌ: ڏ (ف) پٽڪ - جهال، هڪ قسم جو ڪپڙو.
border, broad lace, hem, fringe, a kind of cloth.

سَنڌ: ڏ. فاه، لوهر، سامان، اسباب، صفائي سنائي، اوجھ.
neatness, tidiness, equipment, accoutments, apparatus, gear, material, outfit, cleanliness.

سَنڌ: م. زمين مان پاڻي سَنڌو سيمو ڪرڻ، اُڀرڻ - اُڀرڻ - پيدا ٿيڻ -
اُڀرڻ، شروعات ٿيڻ، منهن ڪڍڻ (پڇ، ٻار، بيماري).

percolation of water from the earth, (of water) to trickle down (or up), to be conceived, created, start-up, to appear, become visible, blossom.

سَنڌ: ڏ. صرفو - ڪفايت شعاري، سانگ صرفو.
frugality, thriftiness, economy, husbandry, prudence, thrift.

سَنڌ: م. گهوڙي تي سنج رکڻ - گهوڙو پلائڻ، سنجگاري تيار ڪرڻ.
to equip, make ready; to harness (a horse).

سَنڌ: م. اُٻائڻ (پاڻي، کوھ مان)، کوھ مان پاڻي ڪڍڻ.
to draw water out of a well, to draw off, siphon, pump.

سَنڌوگ: ڏ (سن) دوستي - ياري، ملاقات - ميلاپ، اتحاد، ٻڌي، معاهدو.
conjunction, junction, union, contact, combination, association, concord, affiliation, alliance, connection, tie-up.

to become weak, unable to move the limbs, become decrepit, feeble, fragile, infirm.

سُندُ: ٺ. قديم دور کان قائم هڪ صوبو (جيڪو هاڻي پاڪستان ۾ شامل آهي).

the Province of Sindh (Pakistan).

سُندواسي: ص. سُند جا رهاڪو.
residents of Sindh Province.

سُندھي: ذ. هڪ آڳاٽو سامونڊي بندر.
Sindhri an old port city of Sindh.

سُندھو: ٺ. سنڌ مان وهندڙ درياءَ (جيڪو هماليه جبل مان نڪري ڪشمير، سرحد، پنجاب ۽ سنڌ مان وهي عربي سمنڊ ۾ ڇوڙ ڪري).
Sindhu, the river Indus.

سُندھو رکي: ذ. ڏورانهن ملڪن ۾ تجارت ڪندڙ سنڌ جا ماڻهو.
people of Sindh carrying out business with outside world, the Sindhi businessmen, traders.

سُندڻ: م. آچار وجهڻ - سانڌائو ڪرڻ. سانڌڻ. هڪ هنڌ گهڻو وقت رکي ڪيو ڪرڻ. ڳنڍڻ - جوڙڻ.

to pickle, to keep in safe-custody, to lay by uselessly, to connect, join.

سُنڌو: ذ. رڻوٽي - وڻي. حدفاصل. ڍنگ. جدا ڪرڻ وارو نشان چيڙو.
boundry, border, frontier, limit, extremity, interval, distinction, a mark, a place at which something could be disjointed, joint.

سُنڌو پيڙهو: ذ. حد - ڍنگ. رڇيو. تفاوت. فرق. لڳ لاڳاپي ۾ جدائي.
extremity, border, limit, difference, distinction, distance, disturbed relations.

سُنڌو درياءَ، سُنڌوندي: ٺ. سنڌ جو مشهور درياءَ.
the river Indus.

سُنڌي: ٺ. سنڌ جي ٻولي. (ص) سنڌ جو رهاڪو.
Sindhi, a resident or citizen of Sindh Province, speaking Sindhi language.

سُنڌي سونهون: ذ. سنڌي ٻوليءَ جي درسي ڪتابن ۾ آيل ڏکين لفظن ۽ اصطلاحن جي معنائن وارو ڪتاب.
a guide to a text book of Sindhi language.

سُنڌ (ٺ). سُنڌ: ذ. بيهڪ. سادارو (جنهن کي ٿوڪي هرا پري پائي ۾ ترڻ لاءِ ڪم آڻجي). پخال - مشڪ.
an inflated goat's or sheep skin (used for swimming in the river or canal), a float.

fair, pretty, stunner, charming.

سُنڌرتا: ٺ (سن) سونهن - سوياءَ حسن. خوبصورت.
beauty, comeliness, loveliness, preteness.

سُنڌري: ٺ (سن) سڻي - موهڻي. (ٺ) ننڍي شرناءَ.
pretty (woman), a belle, lovely, charming, attractive (woman), a musical instrument (flute).

سُنڌرڙو: م. زمين يا مٽيءَ کي هموار ڪرڻ - سنئون ڪرڻ. ڪوڙ سان مٽي ڀڄائڻ.

the dressing and levelling of the land, preparing the land for cultivation.

سُنڌرو: ذ. ڪمر پٽو. چيلو. ۾ ٻڌل ڪپڙو. مله وڙهن لاءِ وتيل ڪپڙو (جيڪو پهريون چيلو ۾ ٻڌن).

a waist-cloth, waist-band, girdle.

سُنڌرو ٻڌڻ: ڪنهن ڪم لاءِ تيار ٿيڻ. همت ٻڌڻ. ڪوشش ڪرڻ.
be prepared to do something, take/muster courage, to make an attempt, to gird up the loins.

سُنڌرو جعليڻ: ڪم ۾ مدد ڪرڻ. مدد ڪرڻ. هٿ وٺائڻ.
to help, assist, aid, help out, comfort, support.

سُنڌرو ڪرڻ: مله وڙهن لاءِ تيار ٿيڻ. مقابلي لاءِ تيار ٿيڻ.
to gird up the loins in wrestling, to prepare for a fight.

سُنڌرو: حرف اضافت. وارو. پنهنجو. (ظ) جڙو. (ٺ) سُنڌي.
of self, belonging to one-self, own, like, alike, selfsame.

سُنڌي، سُنڌيسو: ذ (هندي) پيفار - نياپو - سنيهو. حڪم - فرمان.
a letter, communication, message, instruction, order, command, mandate, dictate, bidding.

سُنڌ: ٺ. کاٽ - سرنگهه. ڀلن مارڻ جو هڪ قسم جو ڊگهو چارو.
a hole broken through the wall of a house by a thief, a long pole with a small net at its extremity used by the fishermen to catch Palla (Shad fish).

سُنڌ: ذ. بدن ۾ هڏن جو جوڙو. هڏن جي ڳنڍجڻ وارو حصو. ڳنڍ. درڙ. سير.
عضو.

a joint, junction, joining, juncture, seam, coupling, union, limb.

سُنڌائڻو: ص. سُنڌ تي. ڍنگ تي. پوري هنڌ تي - هنڌائڻو.
(to attack or hit) at a joint, at the exact place, (to hit at) the required location.

سُنڌ سڪڻ: عضوا هيٺ ٿيڻ. ڪم ڪار کان بيڪار ٿيڻ. توتي ٿيڻ.

سنسڪرت: ٿ (سن) سنڀال سان ٺهيل، بناوٽي، مصنوعي، مڪمل، پورو، سينگاريل، اعليٰ، صاف سٿرو، صرف نحو جي قاعدن تي بنيل ٻولي، هنن جي قديم ٻولي.

Sanskrit language, prepared carefully and thoroughly, made up, created, unnatural, complete, exhaustive, decorated, well, clear and clean, language based on rules of grammar, ancient language of Hindus.

سنسوءَ: ڏ. انديشو-گمان، شڪ، ڊپ، وهه-پرڻ، ويچار-انومان، superstition, doubt, suspense, fear, uncertainty, dubiety, presumption.

سنڪلي: ٿ. زنجير-سنگر، گنجيءَ جي پيائن جو هڪ گھڙ، a chain (for measuring land or survey), an ornament for neck.

سنڪڻ: ٿ. ڊڄڻ، ڊپ کان ڏڪڻ، to fear, alarm, dread, fright, horror, panic.

سنڪو: ڏ. ڊپ، پڙ، اڏڻ، dread, fright, horror, terror, panic, trepidation.

سنڪ: ڏ (سن، شڪ) ڪوڏ (هندو فقير ديوتائن جي آڳيان وڃائين) ناڏ، ناقوس، گھڙ جو هڪ ڏاڪو (هڪ ستر کرب).

a conch which Hindus sound at certain ceremonies, ten billions (in count).

سنڪيو: ڏ. هڪ قسم جو زهريلو وکر، arsenic, kind of poison, toxic element.

سننگ: ڏ. پڪل پوک جو ڏاڻن وارو مڇو-ستو، خوش، an ear of corn, a cob of maize, a head of grain.

سنگ روڻ: قطعي فيصلر ڪرڻ، قطع تعلقات ڪرڻ، to come to a final decision, to sever relationship, ultimate decision of severance.

سنگ: ڏ (ن) پٿر-حجر، پٿر، stone, pebble, rock.

سنگ آسود: ڏ. ڪارو پٿر، ڪعبه الله جي ديوار مر لڳل مقدس پٿر، the Black stone (affixed in one of the corners of Kaba, at Makkah).

سنگباري: ٿ. پٿر هڻڻ يا اچلڻ جو عمل، to throw stones at some one, a punishment of stoning.

سنگتراش: ص پٿر گھڙيندڙ پٿر ٽڪيندڙ، پٿر کي گھڙي چٽسائي

سنڌاس: ڏ. ڪاڪوس (جنهن ۾ پامران پنڳي صفائي ڪري)، اُهو ڪوڏ جنهن جي تري ۾ لوڻ پري، مٿان مٿن ڍڪي ڳڙڪو ڇڏجي جنهن مان پاڻاڻو اندر وڃي.

a lavatory, toilet, latrine, privy.

سنڏڻ: ٿ. ترڻ يا ڪنڊن ڪم لاءِ حوصلو ڪرڻ، همت ڪري اڳتي وڌڻ، سڃاڻه جي وسيلي درياءَ ترڻ جو حوصلو ڌارڻ.

to swim, to muster courage, to press forward, to swim by means of a float, to have a courage (to swim).

منڏ: ٿ. اها عورت جنهن کي حمل نه ٿئي، barren, sterile, infertile, unproductive (female, woman).

منڏ: ٿ. سڪل ادرڪ، جوئر ٻاهر جي لاٻاري کان پوءِ زمين ۾ رهيل ڪاٺن جون پايون ۽ ڪٽون، the dry ginger, the dry root of millet crop.

منڏو: ص. ٻن پيئن جي مٿس جو پاڻ ۾ سڱ-سائي جو مٿس، هم زلف، the husband of one's wife's sister, brother-in-law.

منڏورو: ٿ. سنڀال، پرڏاخت، پرگهور، پالڻا، care, upbringing, looking after, fostering, custody, guardianship, keeping, ward.

منڏورڻ: ٿ. سنڀالڻ، نپاڻڻ، پالڻ، سائڻ، to take care of, to foster, upbringing, to protect, care for, to watch, keep, nourish, cherish.

منڏي: ٿ. پوک ۾ ڪاٺي جي ڪٽ، گوشت جي مشڪ، پرتي، تر، پوک يا پوتن کي کائيندڙ هڪ قسم جو ڪينئون، a piece or scrap of the crop which has been cut and removed from the land, a stubble, roots of corn, a scrap or piece of meat, a kind of insect parasitic on the roots of the crop.

منڏو: ص. تازو، تازو ٿوڻو، تندرست، چڱو ڀلو، خوش، سرور، سڪيو آسود، happy, fresh, well, healthy, strong, smart, pert, glad, joyful, joyous, hale, fit, sound.

منڏارو: ڏ (سن) دنيا، جهان، ڪائنات، the world, universe, cosmos, heavens.

منڏان: ص. آواز، ويران، سڄ، خاموشي، مات، barren, silent, uninhabited, waste, desolate, silence, stillness, quietude.

ٺاهيندڙ.

سنگت: ٺ. دوستي- ياري. جماعت- سٽ.

company, friendship, goodwill, amity, party, association, society.

سنگيتي: ص. دوست- يار. همراء. ساٿي- ٻيلي.

a friend, companion, mate, confident, intimate, acquaintance, familiar.

سنگيتو: ذ. هڪ قسم جو ميرو- نارنگي.

an orange, reddish yellow citrus fruit.

سنگجورو: ذ. هڪ قسم جو نانگ (ٻائيءَ مرهندڙ).

a kind of venomous snake.

سنگر: ذ (انگ) ڳائڻو.

a singer, vocalist.

سنگل: ص (انگ) اڪيلو- هڪڙو ڇڙو. سنگئل- اشارو.

single, alone, lone, lonesome, solitary, sole, a signal, sign, gesture, motion.

سنگل ڏيڻ: اشارو ڏيڻ. توجهه ڏيارڻ.

to gesture, motion, to call attention.

سنگره: ذ (سن) گڏجاڻي- ميلاپ. ملاقات. اتصال. ٻن دريائن گڏجڻ وارو هنڌ.

a meeting place, meeting, concourse, gathering, junction, confluence (of rivers).

سنگيت: ذ (سن) گھڻن چئن جو گڏجي ڳائڻ. گڏجي ڳايل راڳ. راڳ. موسيقي.

the art of singing with music and dancing, musical function or performance.

سنگين: ص (ف) پٿر جو- پٿر مان ٺهيل. سخت مضبوط- ڏاڍو.

made of stone, hard, firm, solid, strong, mighty, stout, severe, heavy, tough, tenacious.

سنگين: ٺ. بندوق جي نالي تي پڙهيل خنجر جهڙو چنڊيارو هٿيار.

a bayonet, a dagger that fits on the end of a rifle.

سنگيني: ٺ (ف) مضبوطي. سختي- ڏاڍائي.

solidity, hardness, firmness, ruggedness, toughness, rigorousness.

سنگهه: ٺ. نڪ جي غلاظت- لمر.

the mucus of the nose.

سنگهه: ذ (سن. سنگهه) شينهن- شير. پهلوان- سورهي. هندن جي نالي جي صفاتي علامت. گرونانڪ جو پوئلڳ- بڪ.

a lion, lion-hearted, brave, courageous, gallant,

a stonemason, sculptor, carver, engraver.

سنگ تراشي: ٺ. پٿر کي گھڙڻ ۽ ان تي نقش نگاري ڪرڻ جو هنر.

sculpture, engraving, carving, stone cutting.

سنگ جراح: ذ. هڪ قسم جو پساڪو رڪو.

a species of steatites, soapstone.

سنگدل: ص (ٺ) پٿر جهڙي ڏاڍي دل وارو. سخت دل- ڪلور. بيرحم. ظالم.

cruel, hard-hearted, merciless, fierce, barbarous, grim, inhuman, savage.

سنگدلي: ٺ. بي قياسي. بيرحمي. ظلم.

cruelty mercilessness, barbarity, savageness.

سنگريزه: ذ (ف) ننڍڙو پٿر- ڪڪرو- پھڻي.

stone, gravel, rock, pebble, cobble.

سنگسار: ذ (ف) زنا جي ڏوهاري کي پٿرن سان مارڻ جي شرعي سزا.

an Islamic punishment of stoning to death (for adultery).

سنگسار ڪرڻ: ڏوهي کي پٿر هڻي مارڻ.

to pelt stones on the culprit, till his death.

سنگلاخ: ذ. پٿريلو زمين. (ص) ڏکيو- دشوار.

hilly, mountainous, a difficult terrain, unpassable, hard, arduous, formidable, rugged, tough, uphill.

سنگ لوح: ذ. قبر جو پٿر (جنهن تي نالو وغيره لکيل هجي).

a grave-stone, tomb stone.

سنگمرمر: ذ. هڪ قسم جو اڇو عمارتي پٿر.

marble, crystallized limestone, white-stone.

سنگ: ذ (سن) صحبت- يارائي. دوستي. رفاقت- همراهي.

intimacy, amity, companionship, company, friendship.

سنگ: ذ (سن. سنگهه) شينهن- شير. هندن جي نالي جو آخري حصو. سنگهه.

a lion as appendage to male names of Hindus and Sikhs.

سنگ: ذ. محصول. يل. ڏاڍا. سردار يا حاڪم کي ڏنل سالياني ڍل- ڏن.

custom-duties, tax, charge, assessment, duty, impost, levy, tariff, land-revenue.

arranging, regulation, improvement, arrangement, ammendment, correction.

سَنَوَارَتَ: ذ. ڏاڙهي مُڇڻ جي حُجَانت.

shaving, tonsure.

سَنَوَارَتَ وَلائِقُ: ڏاڙهي مُڇڻ جا خط وَلائِقُ.

to get the beard and mustache cut or properly trimmed

سَنَوَارَتُ: م. درست ڪرڻ. ٺاهڻ. سڌارو. ترتيب سان رکڻ. سڌو ڪرڻ.

هموار ڪرڻ. ستين طريقي سان ٺاهڻ جوڙڻ. سينگارڻ.
to arrange, adjust, put in order, adorn, ornament, mend, regulate, improve, amend.

سَنَوَارِيو: ص. سڌريل. بخت وارو. پاڳم وارو.

well-behaved, reformed, civilized, lucky, fortunate, happy, well.

سَنَوَالو: ظ. سوايو. مرس. ٿورو زياده. ٿورو وڌيڪ.

extra, excess, something given or added than the normal.

سَنَوَتَ: ٺ. سڌائي. سَوَڌائي. هڪ جهڙائي (زمين يا تَر جي). همواري.

level, flat, even, lay, plane, smooth, flush.

سَنَوَتَ ڏيڻ: سنجائي ڏيڻ. ٺاهڻ. آڻڻ. ٺهي وڃڻ. چئي مڙهڻ.

to provide a convenience, make easy, settle, come to terms, agree, assent, acquiesce.

سَنَوِيو: ص. چڱو. خاص معزز.

well-behaved, respectable, esteemed, revered.

سَنَوَرُ: م. سنئون ٿيڻ. سڌو ٿيڻ. هموار ٿيڻ. سندرجهڻ (پُٺَ، زمين).

سَڌَڻ. سينگار ڪرڻ. سنڀرڻ.

to level, even, smooth, flush (land or ground), to decorate, adorn, garnish, ornament, to prepare.

سَنَهِي: ص. سون جو. سونو. زرين. طلائي. سون جي رنگ جهڙو.

golden, gold, of the colour of gold.

سَنُهَن: ذ. قسم. ڊوهي. ساڳ. ويساڊ.

oath, swear, solemn affirmation.

سَنَهِي: ظ. باريڪ. سَنَهِي. هليڪو (جسم). ڏهرو. هيٺو. اڀرو.

ٺاڙڪ. نفيس. (ٺ. سَنَهي. سَنَهي).

thin, fine, subtle, tenuous, lean, minute, shrill, slender, weak, lean, bony, gaunt, lanky.

سَنَهي بُوندَ: ٺ. ڦِر ڦِر. هليڪو ٻيٽن.

drizzle, sprinkle, drizzling.

heroic, manly, a Sikh (follower of Guru Nanak).

سَنَگھا: ٺ. حمل جو ٻج. حمل.

the embryo in the womb, seed, germ

سَنَگھارَ: ذ. مالدار. مالوند. پاڳين.

wealthy, rich, affluent, moneyed, herdsman.

سَنَگھاسَنَ: ذ. تخت.

a throne, chair representing power or sovereignty.

سَنَگھائڻ: م. سونگھائڻ. واس ڏيڻ.

to get smelled, to give scent.

سَنَگھَر: ٺ. زنجير. پير.

a chain (for tieng an animal in neck or foot), string.

سَنَگھَر: ص. جنهن جي نڪ مان هروقت غلاظت وهي ڳڏي.

a person always with mucus in his nose, dirty, sniveller, rank.

سَنَگھَن: م. سونگھڻ. واس وٺڻ. سَنَگھَ ڪڍڻ (نڪ مان).

to smell, nose, scent, sniff, to take out mucus from the nose.

سَنَگھَر: ذ. مَرُون (سُونُ) جو نيش. رَڇ.

the sting (tusk) of a boar.

سَنَگھَرُو: ٺ. ملائڻ يا گڏڻ جي حالت. پڇائڻ. سوڙه.

to interconnect, couple, press, join, bracket, coalesce, combine, conjoin, link, crowd, crush, squash, oppress.

سَنَگھَرُو: م. گڏڻ. جمع ڪرڻ. پڇائڻ.

to bring together, to gather, assemble, eluster, collect, congregate, press.

سَنَگَر: ص. سڱن وارو (جانور). ويڙهو. اهنڊ (وهڻ)

having horns, a horned-animal, fighting, a grave animal.

سَنَمان: ذ. (هندي) عزت. مان. آڌرپاء. مرجا.

respect, regard, welcome, esteem, gratifying, pleasurable, pleasing.

سَنَمُڪ: ظ. آمهون سامهون. منهن مقابل. ڏوڏو. سرخرو.

in front, opposite, counter, successful, conqueror, triumphant, overpowering.

سَنَوَارَ: ٺ. ٺاهڻ. درستي. اصلاح. سَوَڌ سڌارو. بهتري.

fair wind.

سڻائي: ٺ. سولائي - سنجائي. پلائي. فائدو - لاپ.
convenience, favour, support, profit, benefit,
gain, advantage.

سڻائي ٿيڻ: لاپ ٿيڻ - فائدو ٿيڻ - حاصلات ٿيڻ. ڪاميابي ٿيڻ.
to become profitable, to benefit, gain, profit, favour, success.

سڻيا: ڏ. گيه. تيل. چرپي وغيره جي چڪائي. روغن.
oil, fat, grease, butter, cream.

سڻپو: ص. سڻپ وارو - چڪنو. روغن وارو. فائدو ڏيندڙ.
oily, greasy, fatty, profitable, gainful.

سڻپو گراهه: ڏ. گيه وارو کاڌو يا طعام. (ڪڍي وغيره) سڻو کاڌو.
فائدي واري آسامي. سڪيو سٽاپر. (ٺ. سڻي).
greasy food, rich meals, having means, lucky, fortunate, rich, wealthy.

سڻي: ٺ. سڏ. خبر. ڪڙڪ. ٿوري خبر.
news, information, indication, intelligence, hint, clue, cue, intimation, wind.

سڻڪ: ٺ. (ع. صحنڪ) ٿالهي - رکابي. ٺڪر جي ٿالهي. ڪاشيءَ جي پٺڪ.
an earthenware dish, plate, platter, circular dish.

سڻڪاڻ: ڏ. ٺڪ مان غلاظت ڪڍڻ يا سڻڪڻ جو آواز.
noise of taking out of mucus from the nose.

سڻڪڻ: م. ڪاشيءَ ٺڪ جي ذريعي دماغ ڏانهن ڇڪڻ (ناس، روغن وغيره). ٺڪ صاف ڪرڻ - سڻگهه ڪڍڻ.

snuffing, snuffling, to blow or clean (the nose).

سڻڻ: م. ٻڌڻ - ڪن ڏيڻ - ڪنڻ ڏيڻ.
to listen, hear, hearken, hark, to heed.

سڻي: ٺ. "سڻ" ٻڌڻي مان نڪتل ريشمي تانڊورا (جن مان سونلي، ڳڙڻ ڪپڙو وغيره ٺهي).

a hemp-bark, the *Crotalaria juncea*.

سوءَ: ض. "جو" ضمير موصول جو جوابي ضمير. اُهو. تنهن - تنهن ڪري.
who, whence, because of, hence, for that reason.

سوءَ سئو: ص. هڪ عدد - صد (100).
one hundred, the figure of 100.

سنو پورا ٿيڻ: فوت ٿي وڃڻ - حياتيءَ جا ڏينهن پورا ٿيڻ.
to die, to live the life, complete the term of life.

سنڌي مڃي: ٺ. ننڍي مڃي - ڪڇي مڃي.

small fry (fish).

سنئون: ڏ. سڌو - هموار - لَسَ (ٺ. سڻيڻ).

straight, level, smooth, even, flat.

سنئون سڌو: ڏ. بنان ڍرو ڪڙ جي. مُنهن سامهون. سادو سُودو (ماتحت).
ايماندار.

direct, straight, through, plain, simple, honest, straightforward, just, right.

سنئون سڌو آڻو: ڏ. سادو سُودو. ايماندار سڌپو.
honest, straightforward, just, right, scrupulous, honourable, simple

سڻئين مُنهن: ڏ. اخلاق سان - خوش اخلاقي سان. توجه سان. ڌيان سان.
(to face other) appropriately, behave well, respect, regard, consideration.

سڻي: ڏ (ع) نبي سڳوريءَ اصحابن جي سنت تي هلندڙ مسلمانن جي جماعت. مسلمانن جو فرقو (جيڪو حديثن ۽ خلفاءِ راشدین کي مڃي).
a follower of the traditions of the Prophet Muhammad (PBUH), a Sunni Muslim Sect.

سڻياس: ڏ (سن) ترڪ - تياڳ. دنيا کي ترڪ.
abandonment of all worldly affection, asceticism.

سڻياسي: ص. دنيا کي ترڪ ڪندڙ - تارڪ. ويراڳي. ساڌو.
a mendicant, sage, monk, an ascetic.

سڻيه: ڏ. ڏيڻ - قرب - پريت. ياري.
love, affection, devotion, fondness, passion, amour, romance, love affair.

سڻيهه: ڏ (سن. سندش) نياپو - پيغام - سنديسو. محبت وارو پيغام.
a message (of love or affection), compliments, communication.

سڻي: ٺ. هڪ قسم جو پتو جنهن جي تيلين مان (سڻي جا) ريشمي تانڊورا نڪرن. ٿر ۾ ٿيندڙ هڪ گاهه جو قسم.

name of a species of long grass, hemp.

سڻائڻ: م. ٻڌائڻ - ڄاڻائڻ. آگاه ڪرڻ.
to tell, inform, acquaint, advise, apprise, notify, warn.

سڻاڻو: ص. سوڪو - سنجو. سڪيو. فائدي وارو. (ضد. اٿائو).
favourable, fair, propitious, convenient, easy, profitable, advantageous, gainful, lucrative.

سڻاڻو والا: ڏ. اُهو راءِ جنهن ۾ پيڙي هاڪاري سگهجي - سولو راءِ.

request, petition, solicitation, prayer, appeal, supplication, entreaty, question, query, enquiry, an exercise, problem (maths).

سَوَالَات: ذ (ع) "سوال" جو جمع.

questions, exercises, problems (maths).

سوال جواب: ذ. گفتگو - ڳالھ پڙھڻ، مباحثو، پڇاڳاڻا.

question and answer, conversation, dialogue, investigation, inquest, debate, research, probing.

سَوَال ڪرڻ: ٻڃڻ - پڇاڳاڻا ڪرڻ، هڪ تنگي - ڏٺب ڪرڻ، خيرات گهرڻ.

to ask for, quest, plead, appeal, ask for alms, to supplicate.

سَوَائِي: ص. گھرنڊو - طلب ڪندڙ، پيشو، منتظر.

seeker, desirous (of), beggar, petitioner.

سَوَامِي: ص (سن) مالڪ - ڌڻي، سردار، حاڪم، مڙس، خاوند، اُستاد، گُرو، lord, master, authority, leader, boss, wizard, whiz, husband, chieftain, headman, teacher.

سَوَانَجَرُو: سَوَانَجَرُو: ذ. ويڙ واري عورت لاءِ ضروري وکر (جنهن کي ويڙ جو پٽيو پڙو چون)، وڻ جو هڪ قسم.

some eatables necessary for a woman who has given birth to a child. Horse radish tree *Moringa oleifera*.

سَوَائِي: ذ (ع) "سَوَائِي" جو جمع، حادثا، واقعا.

accidents, incidents, occurrences, events, happenings.

سَوَائِي عُمرِي: ذ. حياتي جا حادثا ۽ واقعا، زندگي، جو احوال - سرگذشت.

biography, a written account of a person's life.

سَوَائِي نگار: ذ. واقعات لکندڙ.

biographer, historian.

سَوَاهَرُو: ص. واهر ڪندڙ سٺي مدد ڪندڙ.

helper, supporter, assistant.

سَوَاءُ: ذ (ع) بغير - علاوه - ڌاران.

without, except, besides, in addition to.

سَوَاءُ: ذ. سٺو واءُ، چڱي سٺي خبر.

favourable wind, a good wind, good-news.

سَوَائِي: ذ. سوا حصو وڌيڪ، زياده، وڌيڪ، وڌيڪ.

one quarter in addition, to put some extra than the

سَوَائِي: ذ (ف) طرف، پاسو، ڏيڻ، سٽ، جانب.

direction, side, quarter, section, sector.

سَوَاءُ: ص. هڪ سڄو ۽ ٻئي جو چوٿون حصو.

one and a quarter, one quarter more.

سَوَاءُ: ذ. کير ڏيندڙ چريائي.

a milch-cattle, milking animal.

سَوَائِي: ذ. سولي واٽ، سڌي واٽ، سٺو رستو. (ث. ڪوٽ)

the correct or right road, path, passage, straight way.

سَوَائِي: ذ (ع) "ساحل" جو جمع، ڪنارا، ڪپ.

the sides of a river or canal, the beaches of the sea, shores.

سَوَائِي: ص. ڪناري واري.

available on the sea-shore, near the sea-shore.

سَوَادُ: ذ (ع) اونڊاهي، تاريڪي، ڪاراڻ، شهر جو آسپاس وارو علائقو.

darkness, blackness, a periphery of a city or town.

سَوَادِ اعظم: ذ. وڏو شهر، مڪو معظم.

a big city, a name of Makkah city.

سَوَادُ: ذ. ذائقو، لذت، مزو، چشڪو.

taste, savour, flavour, relish, zest, pleasure, smack, sapidity.

سَوَادِي: ص. لذت، ذائقي وارو.

tasty, delicious, luscious, tasteful, savoury.

سَوَائِي: ذ. خوشخبري، مبارڪباد، سٺي خبر.

good news, happy news, glad tidings, congratulations, expression of pleasure, good luck.

سَوَارُ: ذ (ف) سَوار (ڪنهن وٽ تي) - هسوار، ڪنهن وٽ يا

گاڏي تي چڙهيل، فوج يا پوڻيس جو سپاهي جنهن کي گھوڙو مليل هجي. a rider, one mounted, a horseman, a cavalryman.

سَوَارِي: ذ. وٽ يا گاڏي تي چڙهڻ جي حالت، وٽ يا گاڏي (جنهن تي چڙهجي) چڙهي - هساري.

riding, horsemanship, to travel on a vehicle or animal, a vehicle, a mode of transport.

سَوَاگت: ذ (سن) آجيان، مڙجا، آڏو پاءُ.

welcome, greeting, salutation, kind reception.

سَوَائِي: ذ (ع) درخواست، عرض، ڀڄا، گھر، رياضي جو حل طلب مسئلو.

settle a bargain.

سَوِي: ظ سخت، ڏاڍو چڪيل - ڪڍيل، سڪل - ٿوڻ.

dry and hard, stiff, dried up, hard through dryness, taut.

سَوِي: ڏ. ڇاڇي جو پٽ - عماد. (ث. سَوِي).

causin (by the father's side).

سَوِي: ٺ. سَوَر جي لهر. سَوَر جي ڇيڪار، پيڙيءَ جي ڦوڪ. چي - چڪ.

a pang, sharp pain from a sore, a draw or pull at a pipe or cigarette, a pull, draw, haul.

سَوِيون اُڀرڻ: رکي رکي سَوَر جون لهرون اُڀرڻ. اڏما اُٿڻ.

pangs of pain, discomfort, suffering, throes, aches, twinges.

سَوِي: ص. چڱي طرح وڻيل - ڏاڍو وڻيل (رَسو).

a tight rope, taught and stiff cord.

سَوِي: ڏ (انگ) ڪپڙن جو وڳو. انگريزي پٽلن.

a suit, a pant, trousers, long pant for men.

سَوِي ڪوٽ: ڏ. مڪمل انگريزي مرداني ڊريس.

a full-suit, full dress for men.

سَوِي ڪيس: ڏ. ڪپڙن رکڻ لاءِ چمڙي وغيره مان ٺهيل پيٽي.

a bag, suitcase, travel bag, attache-case, brief-case.

سَوِي: ڏ. سَوِي.

a carpenter, a wood-worker.

سَوِي، سَوِي: م. مَٽڻ - آڏن مائش ڪرڻ چي ڏيڻ - سَٽ ڏيڻ.

to rub, bruise by rubbing, to pull, draw, haul, lug, tug.

سَوِي: ڏ. ڇلم يا پيڙيءَ وغيره جو ڪڍڻ - ڌم.

a draw or pull at a cigarette, pipe, drag, take inside through breath.

سَوِي هڻڻ: ڌم هڻڻ.

to drag, drawl or pull.

سَوِي: ڏ. هندو ٻاڏو. هندن جي هڪ قوم جيڪا وڏو ڪم ڪري.

a carpenter, a Hindu tribe which prepared wooden articles.

سَوِي: ص. سَٽ جو - سَٽ مان ٺهيل (ڪپڙو وغيره).

cotton, made of cotton, cotton thread, cotton cloth.

سَوِي: ٺ. سَٽ جي ڪاٺي. ننڍو ڪاٺيءَ جو ٽڪر. ڪپڙن سَٽ جي

required weight, addition.

سَوِي: ص. هڪ سَجو ۽ ٻي جو چوٿون حصو. وڌيڪ - زياده. مقرر انداز کان ٿورو وڌيڪ. سَوِي.

one and one-quarter, extra, additional, much, excessive, most.

سَوِي: ڏ. بوجرن وارو ڪيٽون. ريشم جو ڪيٽون (جيڪو وڻن جا پن کائي ريشم جو کوٻو ٺاهي).

a caterpillar, butterfly or moth-larva, larva.

سَوِي: ٺ. فتح - جيت - ڪٽ. سَسي - ڪامراني. ڪاميابي.

victory, achievement, conquest, triumph, win, success.

سَوِي ڪٽڻ: (طنزيه) جڏو ڪم ڪرڻ. ڪٽڻ ڪم ڪرڻ. خواريءَ جهڙو ڪم ڪرڻ.

doing of some undesirable act, a bad deed, ill-name, defamatory act, vileness.

سَوِي: ص. سَوِي وارو - فتحمند. ڪامياب. (ث. سَوِي).

victorious, triumphant, successful, achiever, winner, victor.

سَوِي: ص. سَوِي وارو - فاتح.

idem.

سَوِي: ص (سن. شوي) سُٺي - سَوِي ڀاري.

beautiful, charming, lovely, handsome, attractive, pretty (woman).

سَوِي: ٺ (سن. شوي) سَوِي - سُٺن - سُٺن. رونق، چمڪو چمڪو. سينگار.

beauty, splendour, ornamentation, lovely, stunner, brilliance, magnificence.

سَوِي: ص. سَوِي وارو - سُٺن - خوبصورت - سُٺو.

beautiful, charming, splendid, handsome, pretty, lovely.

سَوِي: ڏ. اٺڇ جو ڏهون حصو. تمام ٿورو ڏور.

one tenth of an inch (in measurement), a very small size or piece.

سَوِي: ٺ. سَٽي مان ٺهيل ڏوري. سَٽيءَ جي ڏور. سَٽيءَ مان ٺهيل رسي.

a coarse twine, hemp-twine, pack thread.

سَوِي: ٺ. ڪنهن سودي طئي ٿيڻ تي اڳواٽ ڏنل ڪجهه رقم - بئانو - بئانو.

advance, deposit, earnest money, money given to

سُوح: ث. طعانت- مسخر- استنجا.
ablution of the genitals, anus after call of nature
or urination, clancing.

سُوح: ث. ويچار- فڪر- غور- ڌيان- خيال- ساڃھ.
reflection, meditation, thought, speculation, ap-
prehension, conception, impression, intellection,
notion.

سُوح ڪرڻ: خيال ڪرڻ، ويچار ڪرڻ، ڌيان ڏيڻ.
to ponder on, reflect, think, consider, contem-
plate, think out.

سُوح: ذ (انگ) سنجي، بوج.
switch, cork.

سُوحڻ، سُوحڻ: م. ويچارڻ- خيال ڪرڻ- غور ڪرڻ.
to consider, ponder, reflect, meditate, imagine,
observe, mind, apprehend.

سُوح ويچارڻ: ذ. غورفڪر- ڳڻڻ ڳوٺ.
deliberation, consideration, thought, heed.

سُوحِي: ص. جتي، تي مڙهت جو ڪم ڪندڙ موهي (عموما ماڙيجو
موهي). سراز.

a shoemaker, a Hindu-lowcast tribe.

سُوحِي سَمجھي: ظ. ڏسي وائڻي- ڌيان ڪري- ڄاڻجي جوڻجي، ڄاڻي
ڄڻجي.

deliberate, well thought about, pondered, medi-
tated, mulled over, mused.

سُوحڻ: ص (ف. سوخت) ٻاهر ۾ پڪڙل ٻاهر ۾ سڙيل.
burnt, scorched, cooked over the fire.

سُوحڻي: ث (ف) ساڙو- جَل- ڪام- تڪليف.
burning sensation, inflammation, pain, discom-
fort, suffering, pang, throe, ache.

سُوحڻ: ص (ف) سڙيل (ٻاهر ۾)- جليل- ڪاٽل- آزاريل.
غسگين.

burnt, scorched, blistered, lambasted, castigated,
excoriated, flayed, roasted, scathed, scored

سُود: ذ (ف) وياج- وٺو- نفعو- فائدو- لاڀ- آپت- ڪٽيو- پلائي.
interest, profit, return, earnings, gain, proceeds,
benefit.

سُودخور: ص. وياج کائيندڙ.
a loan-shark, usurer.

ڏنگري- سوتي.

a club, cudgel, bat, batton, billy, mace.

سولائتو: ص. وٺندي، تي- پسندي موجب- مڪياري. ڏمياري سان.
selected, select, chosen, picked (subject to
return).

سولوءَ: ذ. ڏم- جوابدي- ضمانت. انجام- اقرار. ڏمياريءَ جو اقرار.
risk, hazard, responsibility, danger, jeopardy,
peril, assurance, promise, admittance, pledge.

سولنا سَھڻ: ڏمياري ڪرڻ. انجام اقرار ڪرڻ. ڏمياري جو بار ڪرڻ.
to take responsibility for something, to promise,
pledge.

سوپا: ذ (انگ) شوربو- رس- پيڻي.
soup, broth, consomme.

سوپارو: ذ. خاص عضوي جو مڙ وارو حصو- قضيب.
glans penis.

سوپاري: ث. هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦر (وات صفائي لاءِ يا
پان ۾ کائجي).

betel-nut.
سوپيري: ث هڪ قسم جو ڪيشون (جنهن کي هڪ سو پير ٿين).

name of an insect, centipede.

سُوجي: ث. ڪڻڪ جو ستهون ڌارو. ڪڻڪ جو ٿلهو اتر (سيري يا مٺاي
ٺاهڻ ۾ ڪم اچي).

the granulated flour of the wheat, the simola of
the Italians.

سُوج: ث. آماس- ورم- ٿورڙو ٿڌڻ.
a swelling, inflammation, tumid, turgid.

سُوجھ، سُوجھ: ث. نظر- نگاه- ڏيڏ- سمجھ- سُرٽ.
understanding, perception, reason, intellect, in-
tent, purport, import, intendment, sense.

سُوجھاڳر، سُوجھاڳر: ذ. سُوجھرو- سُھڻو- سُجھندو.
light, bright, brilliant, incandescent, lucent,
luminous.

سُوجھرو: ذ. روشني- آھڙو- سُجھندو. جوت. سوپ- ڪاميابي.
light, brightness, lambent, luminous, lustrous,
radiant, brilliant, beaming, success, prosperity.

سُوجھڻ: م. نظر ڪرڻ- تعارف- ڏسڻ- ڳولڻ- سمجھڻ.
to investigate, scan, obtain intelligence of, search
for, scrutinize, explore, probe, sift.

سُودَ مَتَوَار: ث. درستی - اصلاح - تاهپ - تاه جوڙ - سينگار
correction, improvement, ornamentation, decoration, adoration.

سُودَ تَائِي: ث. سنوت - سڌائي. درستي. هڪجهڙائي.
straightness, levelled, sameness, similiarity, akin, alike, identical.

سُودَڻُ، سُوڌَڻُ: م. سنئون ڪرڻ - سڌو ڪرڻ. درست ڪرڻ ستوارڻ.
سلجھائڻ. صاف ڪرڻ، پاڪ ڪرڻ. تربيت ڏيڻ.

to straighten, level, to correct, to arrange - prepare, to disentangle, to clean, clear, to instruct, train.

سُودَڻَ: ظ. سنئون - سڌو. ليڪ - برابر. ساڻ - سميت. (ث. سُودَڻِي).
straight, direct, correct, honest, candid, level, upright, nice, fine, equivalent, with, alongwith, with, accompanied by, until, upto, till, included, inclusive of.

سُودَڻِي: ذ. پڪ - خاطري.
definite, accurately, certainty, assurance.

سُودا: ث (انگ) کار. هڪ قسم جو اڇو پائوڊر جيڪو هاضمي لاءِ مفيد آهي - مٺي سُودا.

Soda-ash, soda bicarbonate.

سُودا والو: ذ. بوتل ۾ بند مٺي سُودا وارو پيئڻي.
soda-water.

سُودا: ذ. راجپوتن جي هڪ ٺڪ.
a tribe or branch of Rajput community.

سُودو: ذ. مومل رائي جي قصي جو مشهور ڪردار (راڻو سُودو). (ص)
پيارو - دلير.

Sodho a character of Momal-Rano folk tale, Rano, lovely, charming, handsome.

سُودَ ذُ سُوڌَر - خنزير.
a hog, pig, boar.

سُودَ: ث. "سُورَ" جو مخفف.
a chapter of Holy Quran, a Surah.

سُودَ: ذ. ايذا - عذاب. درد - پيڙا. اهنج. ڏک - غم - افسوس - رنج.
pain, ache, pang, discomfort, suffering, stitch, throe, twinge, hurt, distress, constrain.

سُودَ تِين: عورت کي وِيعر جي سنڀال تِين.
to feel the pains of labour (child birth).

سُودَمَند: ص. فائدي وارو. لاڀ وارو. اڀت وارو.

profitable, advantageous, gainful, useful, lucrative, paying, remunerative, worthwhile.

سُوداڱر: ص (ن) واپاري ٻڏي آڱڻ تي وکر جي خريد فروخت ڪندڙ
وڻجارو. تاجر.

a merchant, businessman, merchandiser, trader, tradesman.

سُوداڱري: ث. واپار. تجارت. ڏيوار جو واپار.
trade, business, commerce, foreign-trade, mercantile.

سُودا (ث). سُودا: ذ (ع) جنون - چريائي. خبط - خفقان. پُور - خيال.
هڪ قسم جو دماغي مرض.

madness, insanity, melacholia, hypochondria, melancholy, derangement, distraction, lunacy.

سُوداڱي: ص. چريو جنوني. خفقاني. پُورالو.

mad, insane, melancholic, lunatic, crazy, demented, deranged, maniac.

سُودَڻُ، سُوڌَڻُ: م. وٺڻ - خريد ڪرڻ. سُودو ڪرڻ. مُلحد پيڇڻ.
to purchase, buy, take for money, obtain on cost.

سُودو: ذ (ن) واپار. ڏيئي لپي - خريد فروخت. تجارت. بازار مان خريد
ڪيل شيء - وکر وانو.

trade, merchandize, bargain, marketing, anything bought, business, commerce, barter.

سُودو تِين: واپار تِين. آڱڻ طي ٿيڻ.

to settle a bargain, to struk a price, to purchase, trade, sale, exchange.

سُودو مُلَف: ذ. وکر وانو - شيءِ شڪل (بازار مان خريد ڪيل). ريزڪي
سيڪوسامان.

goods, things bought, retail articles for sale and purchase.

سُودو ڪرڻ: واپار ڪرڻ. ڏي وٺ ڪرڻ.

to conduct business, to exchange, barter, sale and purchase of merchandize, bargain.

سُودَ: ث. سڌائي - سڌ. سنوت. سَوَڌائي. (ظ) سڌو - صحيح - ليڪ.

directness, straightness, even, level, correct, true, right.

سُودَ پُودَ: ظ. سنئون سڌو. هوبهو. نَس پَس.

exact, same, like, alike, identical, selfsame, very, akin, similar.

سُورَ داس: ص. اندو- نابين.

blind man.

سُورَ مَر: ذ. بهادر- دلير- سورهيڊ. (ث. سورمي).

a hero, champion, brave, audacious, aweless, courageous, gallant.

سُورَ مائي: ث. بهادري- دليري- سورهيائي.

heroism, bravery, audacity, valour, gallantry, daring, boldness, spirit, manhood.

سُورَڻ، سُورَڻ: م. هڪ هٽڻڙ ڪٿي ٻئي هٽڻ رکڻ، چورڻ- سِيرَڻ- رِيڙهڻ. صاف ڪرڻ (اُن). مِيڙڻ- پُهاڙڻ.

to move, put from one place to another, remove, to clean, make tidy, to sweep, cleanse.

سُورَهن: ص. هڪ عدد: (16).

sixteen, the figure of sixteen.

سُورَهن سينگار: ذ. "سينگار شاعري" جي هڪ موضوع مطابق آهي اضافي شيون جن سان عورت پنهنجي روپ جي سُونهن وڌائي (مثلاً: ڏنڊو، مسابڪ، سرمو، اپڻڻ، مڻي، چنڊن، نير، خوشبوءِ، ڦٽي، تيل، سينڊر، مينڊي، لاک، سرخي، ڪيسر، پان، بندي، گل ۽ پُرشاڪ).

a full make-up, the sixteen items for beautifying a woman.

سُورَهيڊ: ص. بهادر- سورمو- شجاع.

a hero, champion, brave, courageous, audacious, aweless, dauntless, gallant.

سُورَهيائي: ث. بهادري- شجاعت- دليري.

heroism, bravery, boldness, valour, gallantry.

سُورِي: ث. هڪ قسم جي پيٽ جي بيماري- پيڇڻ.

dysentery, an stomach ailment.

سُورِي: ث. کوھ تي رکيل ڪاٺي. قديم دور جي سزا جو هڪ طريقو (کوھ تي رکيل ڪاٺي تي مجرم کي وهايو ويندو هو، آخر مجرم ٽڪجي ڪرندو هو، ۽ کوھ جي تر ۾ کٽل پالا کيس ماري ڇڏيندا هئا).

an impaling stake.

سُورِيءَ تي چڙهڻ: ڦاسي تي چڙهڻ.

to hang, to impale, to put to gallows,

سُورَ، سَورَ: ث. ڪپھ سان ڀريل اوجھ- رضائي.

a counterpane, a quilt.

سُورَ آهر پير ڊگهارڻ: ڪمائي ساوڙ خرچ ڪرڻ. پٽ آهر هڻي چلي ڪرڻ.

to live within one's means.

سُورَ پَنڻ: ڏک سمن- ڪشالا ڪڍڻ- محنت ڪرڻ.

to undergo trouble, discomfort, distress, grievance, to suffer ache, pain.

سُورَ پيچار: ث. ڏکڻ سورڻ جون ڳالهيون. عشق جي ماجر.

the narrations of the troubles, grievances, pains, the problems of a love-affair.

سُورَ پيڻ: ڪاٻڙ جهلڻ. غم سمن.

to hold back anger, to suffer pains, distress, discomfort, grief.

سُورَ اُتجڻ: م. سور جون سُونون اُڀرڻ. سُورُ ٿيڻ. سُورُ کان وڃڻ. تمام گھڻو سُورُ ٿيڻ.

to feel pangs of pain, to wear a long face.

سُورَ اُتو، سُورِيَتو: ص. ڏکويل- غمگين، ملول. (ث. سُورائي، سُورِي).

grief stricken, in pain, distressed, a sore heart, tormented, troubled.

سُورَ اُڻ: ذ (ن) چيڊ- ٽنگ- رختو- سَل، ڳڙڪ.

hole, orifice, burrow, aperture, opening, outlet, vent, gap, breach, cavity, hollow, vacuity, void.

سُورَت: ث (ع. سورة) قرآن شريف جو ڪوبه هڪ باب (قرآن شريف ۾ ڪُل 114 سُورَتون آهن).

a Surah, a chapter of the Holy Quran.

سُورَت: ث. هڪ راڳيڙءَ جو نالو. "سورث- راڻ ڏياچ" جي قصي ۾ هڪ ڪردار. (ص. سهڻي- حسين- خوبصورت).

Sorath, name of a musical tune/mode, a character of the story of Sorath and Rai Diach. beautiful, charming and lovely girl/woman.

سُورَ ٿيو: ص. "سورث" علائقي جو رهاڪو "سورث" سُر ڳائڻ وارو. ڳائڻو.

a resident of Sorath area, a vocalist who sings Sur Sorath, a singer, vocalist.

سُورَڇ، سُورِڇ: ذ (سن. سورج) سج- شمس.

the Sun.

سُورِڇ مُکي: ذ. هڪ قسم جو گل (جنهن جو رخ هميشه سج ڏانهن ٿيندو رهندو آهي).

the sun-flower, an oil-giving flower.

سُورِڇ مَنڊَل: ذ. سج جي ڪشش ۾ هلندڙ جِسمي جُرمه- نظام شمسي.

the solar system.

sensation, ardour, burning, inflammation, sorrow, woe, anguish, grief, a kind of lamentation.

سوزخواني: ش. مرثيه خواني جي هڪ لثي.
a kind of recitation of a dirge.

سوزو گذارو: ذ. دک. رنج ۽ جهوري.
grief, sorrow, anguish, regret, row, woe.

سوزاک: ذ (ف) هڪ قسم جي بيماري-پريميل.
gonorrhoea, clap, a venereal disease.

سوزش: ش (ف) ساڙو-جَل-دک-رنج.
inflammation, burning, fervent, fiery, flaming affliction, suffering, misery, distress.

سوزن: ش (ف) سُني-اير.
a needle, pricker of a gun, the touch-hole of a gun.

سوزن ڪاري: ش. سُني ۽ جو ڀرت.
tambour work, embroidery, needle-work.

سوس: ذ. سُخ جي حالت. سوکڙ-تخفيف-گهٽتائي-ساڻگ صرفو.
کفايت-ڪنحوسي-ناميدي.

diminution, reduction, deficiency, care, anxiety, grief, sorrow, miserliness, stinginess, niggardness.

سوس پکن: ڪمي يا گهٽتائي جي گهٽي ڪرڻ بدران دل کي ڏو ڏيڻ.
اُميد لاهڻ.

to await some thing (not normally expected): to loose hope, disappointed.

سوسات: ذ. هوا جو ڪنهن چيز سان لڳي پيدا ڪيل آواز.
a whiz, any rushing noise of wind.

سوسائتي: ش (انگ) انجمن-سيا-جماعت.
an association, society, club, brotherhood, fraternity, league, union.

سوسٽ: ذ. سوسات.
a whiz, rushing sound, hiss, swish.

سوسوات: ذ. لڪڻ وغيره جو زور سان لڳڻ جو آواز. تڪليف ۽ روات مان
نڪتل آواز.

idem. a twinge of pain.

سوسوڙي: ش. آتشبازي جو هڪ قسم (دارون سان ڀريل پوپو جيڪو
شرڙا ڪري ٻري).

a rushing sound of fireworks.

سُوڙو: ص. چڱن ڳڻن وارو-سلجھو-ٻاجھارو.
well-behaved, gentle, polite, amiable, mild.

سُوڙه: ش. تنگي-گهٽتائي-ڪمي. تنگ دستي. گهٽ-مونجه.
want of space or room, straitness, narrowness, congestion, distress, deficiency, suffocation

سُوڙه: ش. رُوڙ-رُوڙو-لوه. تنگي ڏيڻ. اَلڙ ڪوڏي ڪوڏي. بيلهاڙي يا
سُوڙه راند مرحندي لاءِ وڃ ۾ مقرر ليڪو.

attack, assault, assail, strike, storm, to run away, a quick-run, onslaught, a line on the ground to separate teams of players of various games of strength and struggle, a part of the ground (within which to play).

سُوڙهاڳ: ش. جاءِ جي تنگي-پيڊ-ڳاھت.
overcrowding, pressure, compression, jampack, constrain, crush.

سُوڙهاڳي: ش. سُوڙه-تنگي. سُوڙهاڳ.
idem.

سُوڙه ڇٽ: ش. رنج ڪيل زمين ۾ سارين جي ڇٽ پوک.
cultivation of rice by scattering the paddy-seed.

سُوڙهو: ظ. تنگ. ننڍو (وڳو)-ڇوٽو-ويجهو-نزدڪ. (ش. سُوڙهي)
strait, tight, narrow (dress), close (to), near.

سُوڙهو جھلڻ: گهٽي جھلڻ-قابر جھلڻ. تڪليف ڏيڻ-آزار. تنگ
ڪرڻ. لاچار ڪرڻ.

to entangle, enmesh, trammel, muddle, complicate, perplex, ravel, tangle, entrap.

سُوڙهو سَنگهوڙو: ظ. بلڪل تنگ-پڇي ويل.
closely packed, serried, crowded, brimming, crammed, jammed.

سُوڙهو ڪرڻ: تنگ ڪرڻ. گهٽڻ. زيربار ڪرڻ.
to enmesh, trammel, perplex, ravel, tangle, entangle, tighten, confined.

سُوڙهو ڦهڻ: تنگ ڪرڻ. مجبور ڪرڻ.
to press hard. to compel, force, constrain.

سُوڙهي: ش. تنگي-اٿاڻ. ڏکيائي. سختي. مصيبت.
tightness, narrowness, difficulty, trouble, hardship, asperity, vicissitude.

سُوڙ: ذ (ف) ساڙو-جَل-ڪار-سوزش. دک-رد. رنج-غمر. مرثيه خواني
جي هڪ طرز (ص) ٻرندڙ-جلندڙ. مرکب لفظن ۾ ايندڙ صفاتي پڇاڙي.
جيئن جگر سوز. دل سوز وغيره.

dryness, parched, drought, dry spell, thrift, economy.

سوکھڙو: ذ. خشڪي - خشڪ سالي. اوسر.

dryness, parchedness, drought.

سوک: ٺ. سولائي - سهنجائي - آساني.

easiness, ease, facility, comfort, convenience.

سوکائي: ٺ. آساني - سولائي.

idem.

سوکو: ٺ. سولو - سهنجو - آساني سان بدن مڙهيل - متاڙ.

easy, simple, at ease, fat, fatty, obese, overweight.

سوکڙي: ٺ. تحفو - سوغات. نذرانو - پيٽا. هديو.

gift, present, boon, largesse, obligation, offering.

سوکڙي پاڪڙي: ٺ. تحفو ۽ نذرانو. وڳو (لباس) - تحفو ۽ پاڪڙ.

gift and oblation, offering and dress.

سوکڙو: ص. سونو - آسان. نازڪ (جسم) - ٿوڪ. سڪيو - آسودو.

delicate, slim, thin, slender, slight, happy, wealthy, fortunate, rich.

سوک: ذ (ف) غم - ماتم. فوتي ۽ جو ماتم. سوء.

grief, sorrow, mourning, anguish.

سوکوارو: ص. غمگين - مغموم.

sorrowful, anguished, grief-stricken.

سوک: ٺ. ڪراحت - ڏڪار - بچان. بدبوءِ. ناپاڪائي.

disgust, aversion, nauseate, repel, stink, stench, defilement, lewdness.

سوکارو: ص. ڪنر - گدلو - حقارت جهڙو. (ٺ. سوگاري).

disgusting, offensive, evil, foul, horrid, nasty.

سوک: ذ. سوگ.

grief, sorrow, mourning, anguish.

سوکند: ذ (ف) سرگند - سمن.

an oath, solemn affirmation.

سوکھائي: ٺ. مضبوطي - ڏاڍائي - پختگي.

carefulness, security, safety, assurance.

سوکھو: ٺ. قابو - بلاڪو - مضبوط. پختو - ڏاڍو. محفوظ. ٿاڻيڪو.

safe, secure, fast, firm, fixed, set, tight, stable, solid, sound.

سوسٽيون ٻارڻ: فتنو ڄاڻائڻ. افواه اٿارڻ. لائي چئي ڪرڻ.

to create trouble, to create ill will, invidious, backbiting, calumnious, scandalous, slanderous.

سوسمار: ذ (ف) ڳوٺ (جانور).

iguana.

سوسمن: ذ (ف) گل جو هڪ قسم.

a lily flower.

سوسنڻو، سوسيني: ص. 'سوسن' گل جو رنگ. آسماني - نيرو.

lilaceous, dark blue.

سوسو: ذ. ڪنجوسي. ڪفايت. سوس.

miserliness, thrift, economy, frugality, reduction.

سوسي: ٺ. هڪ قسم جو رنگين ڌارين (پٽين) وارو ڪپڙو.

(hand-made) lined or striped cloth.

سوشل: ص (انگ) سماجي (معاشرتي، عمارتي ۽ تمدني).

social.

سوشلزم: ٺ (انگ) جمهوريت جي اجتماعي ترتيب وارو حڪومتي نظام.

جنهن ۾ ملڪيت ۽ پيداوار جو انتظام اجتماعي طور تي ٿئي.

socialism (social organization based on government control of the production and distribution of goods).

سوغات: ٺ (ف) تحفو - سوکڙي.

gift, present, largesse, boon.

سوفو: ذ (انگ. سونا) ويهڻ لاءِ ڊيگه واري ڪرسي (جنهن ۾ اسپرنگ.

ناريل جا تانڊورا ۽ ڪپهه پريل هجي).

a sofa-set, wide padded chair.

سوق: ذ (ع) بازار.

bazaar, market, shopping centre.

سوقيانه: ص. بازاری. عام.

vulgar (words, language, manners).

سوک: ٺ. سُڪل زمين. پاڻيءَ جي اٿاڻ. خشڪ سالي - سوکڙو.

arid land, scarcity of water, drought.

سوک: ص. سُڪل - خشڪ. لوٺ. چڱي طرح پڪل (ماتي). سُڪل ماتي.

dry, hard, waterless, arid, baked (bread), dried up, toasted.

سوک: ٺ. ماديءَ جو تشليقي عضو.

vulva, external genital parts of the female.

سوکڙو: ٺ خشڪي - خشڪ سالي. سوس - ڪفايت

Monday.

سُومرا: ذ. سنڌ جي هڪ قوم (جنهن سنڌ تي انداز 1050ع کان 1350 تائين حڪومت ڪئي).

Soomras a tribe which ruled over the Sindh Province from 1050 to 1350.

سومڙهي: ث. رات جو سمجهڻ وارو ٽالو. عشا. رات جي نماز. سمجھائي
the time of nightfall. the prayers offered after
about one hour and thirty minutes after setting of sun.

سون: ذ. هڪ قسم جو مشهور ڌاتو. زر. طلا.
gold.

سون چاندي: ذ. گهڻا مال ملڪيت. ڌن دولت.
wealth, riches, ornaments, property.

سونارو: ذ. سون چانديءَ جا گهڻا ٺاهيندڙ
a goldsmith, a manufacturer of ornaments.

سُونَتَرُو: م. ستوت ۾ اچڻ. سڌي راهه تي اچڻ. سڌڻ. هوش ڪرڻ. اخلاق
ڌارڻ.

be corrected, be improved, become worthwhile.
judicious.

سُونَتَرُو: ذ. ڏنڊو. ڏڪر. لڪ.
a club, cudgel, bat, baton, bludgeon, mace.

سُونَتِي: ث. ننڍي ڏنڊي. ننڍي لڪ. ڪپڙن ستن جي ڏڪي.
a small club, cudgel or baton

سُونَتِي: م. لڳ. هٿ اچڻ. سڃاڻڻ. قبول ڪرڻ. پسند ڪرڻ.
to be found, obtained. to recognize, identify. to
accept. to like, approve.

سُونِيڻ: م. حوالي ڪرڻ. سپرد ڪرڻ. امانت ۾ ڏيڻ. ڏمي ڪرڻ.
to charge, commit, consign, deliver over, en-
trust, commend, handover, turn over. to entrust,
deposit.

سُونجھو: ث. تلاش. ڳولا. تجسس. ڏسڻ وائڻڻ ۽ سمجھڻ جو حواس.
search, research, scrutiny, information, intelli-
gence, the senses of seeing and perceiving.

سُونجھو: ص. ڳوليندڙ. ڄاڻيندڙ. ڏٺايندڙ. دريافت ڪندڙ.
a searcher, scrutinizer, seeing, discoverer, en-
quirer, investigator.

سُونجھو: ص. ڳولا ڪندڙ. ڄاڻ رکندڙ. ڄاڻو. سونجھو.
searcher, investigator, researcher, knowing, in-
formed, knowledgeable.

سوگھو ڪرڻ: قابو ڪرڻ. پڪڙڻ. جهلڻ.

hold-fast, keep firmly fixed. to arrest, capture.
catch.

سول: ص (انگ) ملڪي. مالي. انتظامي. ديواني.

civil law, rule, government, administration, fi-
nance etc.

سول جج: ذ. ديواني ڪيس هلائيندڙ جج.

a civil judge, a judicial officer.

سول سرجن: ذ. ضلعي جي اسپتال جو وڏو ڊاڪٽر.

Civil Surgeon, a senior officer-in-charge of a
Hospital.

سول سروس: ث. مالي انتظام هلائڻ لاءِ ملازمت.

Civil service, the class of government servants
running the civil-arm of the government, adminis-
trative machinery of a government.

سول ڪورٽ: ث. ديواني عدالت.

a Civil Court, a court dealing with judicial cases
between different parties.

سُولُ: ذ. ڪنڊو. چهنيارو هٿيار. پالو. نیزو.

prickly, thorny, spiny, a pointed weapon, spear,
lance, spike.

سُولانگڙو: ذ. سوراخ. لوڳھو. ٽنگ.

a hole, aperture, opening, orifice, outlet, vent,
gap, breach, cavity, hollow.

سُولائي: ث. آساني. سنجھائي. سهولت.

easiness, simplicity, convenience, facility.

سولجرو: ذ (انگ) فوجي سپاهي.

soldier, serviceman, armyman.

سُولو: ظ. سنجھو. آسان. سلسي. فائدي وارو. سڪيو آسودو. ڏيئي
ليئي ۾ سئون سڌو (ث. سُولِي).

easy, convenient, effortless, light, facile, simple,
lenient, profitable, advantageous, gainful,
lucrative.

سُولِي: ث. سوڀ. سٽائي. فتح. ڪاميابي. سولائي. آساني.

easiness, convenience, luck, success, facility.
ease, successfulness.

سُولِي: ث. سُوري.

dysentery.

سُومرو، سَومارو: ذ (سن. سَومروا) ڇنڊ ڇوڏ ڏينهن. هڪ ڏينهن جو نالو.

to make respectful, to enhance the reputation and standing of a person.

سُونڙي ڏرڻ: ٺ. ساڳ پٽ واري آسامي، دولت مند ڏيڻ.
wealthy, rich, affluent, moneyed, opulent.

سُونڙي: ٺ. ڏاڙهي - ريش. ڪڙڪي ڪم جي ٿيڻي.
beard, a kind of comb for working on a hand-loom.

سُونڙي: ٺ. مر سونهن ڪرڻ - واقف ڪرڻ. وات ڏيکارڻ. دڳ لائڻ.
جڳائڻ - سڀائڻ.

to guide, to conduct, direct, escort, lead, show, steer, pilot, be approved, chosen.

سُونڙي: ٺ. سڻائي، شناسائي، رهبري، سڃاڻي.
beauty, charm, acquaintance, intimacy, familiarity, guidance, sagacity, shrewdness.

سُونڙي: ٺ. سون جي رنگ جو - سون جهڙو، سونو.
golden, of the colour of gold, like gold in appearance.

سُونڙي: ٺ. حسن - سهڻائي - خوبصورتِي، جويين، رونق، سينگار.
beauty, elegance, handsomeness, charm, dignity, grace.

سُونڙي: ٺ. مر سڻو لڳڻ، زيڻ ڏيڻ، جڳائڻ - سڀائڻ.
to appear beautiful, to befit, become loveable, graceful, be approved, chosen.

سُونڙي: ٺ. واقف - ڄاڻي، رهبر، حال حقيقت کان واقف. (ٺ. سُونڙي).
a guide, pilot, escort, shepherded, knowing, acquainted, familiar, knowledgeable.

سُونڙي: ٺ. سُونڙي - سڳي، فال - شگون.
an omen, augury, portent, presage.

سُونڙي: ٺ. ساڳ ڪرڻ. فال رهجو، رسم ڪرڻ، ٻڌڻي ڪرڻ، بيماريءَ جو علاج ساڳ سان ڪرڻ.

to augur, foreshow, portend, to heal by way of augury, wizardry, conjuring, sorcery.

سُونڙي: ٺ. سوج وارو - سوج پڙهيل - سڳيل، ٿوڪيل.
swelled, swollen, angry, angered, acrimonious.

سُونڙي: ٺ. سوجل، ٿوڪيل، ڪاوڙيل - ناراض.
idem, raged, boiled, fumed, seethed.

سُونڙي: ٺ. سوجل، ٿوڪيل.
idem.

سُونڙي: ٺ. اڏڪر - انديشو، ڳڻتي، خوف - ڏهڪاءُ.

anxiety, care, impatience, concern, unease, worry, solicitude, disquietude.

سُونڙي: ٺ. نور م گنج - گنج. مُنهن م ڪاوڙ وارو گنج.
a frown, scowl, ill-tempered look.

سُونڙي: ٺ. ص. سدائين مُنهن سُوڻل - سدائين ڪاوڙيل، ٻوڏ سڳيل.
a frowner, scowling, always (appearing) angry.

سُونڙي: ٺ. هڪ ذات جو نالو.
Sonda - a tribe and town of Thatta district.

سُونڙي: ٺ. هائيءَ جو ڊگهو نڪ.
the proboscis or trunk of an elephant.

سُونڙي: ٺ. هڪ خوشبودار ٻوٽي جو پيچ - وَڻَ.
anise seed - *Foeniculum vulgare* - fennel.

سُونڙي: ٺ. ڊپ، هراس، اڏڪر - انديشو، چرڻ.
fear, anxiety, alarm, consternation, dread, fright, horror, panic.

سُونڙي: ٺ. ڪپڙو نڪتل ڳوڙهي جي ڪٿل.
an empty outer shell of cotton pod.

سُونڙي: ٺ. ڪاٺ جو گول ڊبليو.
a kind of round wooden box.

سُونڙي: ٺ. ناس رکڻ لاءِ ڪاٺ جي ڊبليو.
a small wooden box for keeping snuff.

سُونڙي: ٺ. مر نڪ سان هوا وٺڻ - سڳهڻ، وٺڻ.
to sniff, smell, nose.

سُونڙي: ٺ. ناس.
snuff.

سُونڙي: ٺ. بلوچستان جو هڪ بندرگاهه.
Soanmiani - a port town of Baluchistan Province.

سُونڙي: ٺ. سون جو - سون مان ٺهيل - طلائي، سون جهڙو نچ، نيار، بي عيب. (ٺ. سوني).

golden, made of gold, like gold, without blemish, pure, clear.

سُونڙي: ٺ. ڏس، ڏس، چانديءَ جي گهٽ تي چڙهيل سون جو پائي.
gold-plating, a gold-plated ornament.

سُونڙي: ٺ. ڏس، ڏس، چانديءَ وارو موقعو - سونو وجهه.
an opportunity, chance, occasion, opening.

سُونڙي: ٺ. عزت رکڻ، مان وڌائڻ، ساڳ پٽ وارو ڪرڻ.

سُڙي: ٿ. ننڍو سُڙو (سوپارين ڪٽڻ لاءِ).

a small cutting implement, small knife,

سُڙو: ڏ. لوهي چھتيا رو اوزار.

a pack needle.

سُڙيتو: ص. سوڙ مر گذاريندو ڏکويل.

in the process of mourning, the time of mourning.

سُڙيرو: ڏ. سُڙو.

an antimony, a collyrium, brittle white metallic chemical element.

سُڙو: سڙو: ص. ڏھ ڏهاڪا (100) - صد.

one hundred, a figure of one hundred.

سُڙو: ڏ. ڊپ - خوف - پڙ - اُڪو - انديشو - شڪ - گمان.

fear, anxiety, alarm, fright, horror, panic, consternation, dread, fright, doubt, suspense, suspicion, mistrust.

سُڙو: ٿ. صبح جو - علي الصبح. جلدي - جھٽ پٽ ساجو - سويل (ظ) اڳي - جلدي.

early, early in the morning, at dawn, early enough, soon, in a short time.

سُڙو: ڏ. وقت کان اڳي. جھٽ پٽ - جلدي.

before time, early, early enough, quickly.

سُڙيساڻو: ڏ. اعتبار - پڪو يقين. (ص) سڀيتو - ويساڻ وارو.

belief, credence, faith, credit, conviction, believable, credible.

سُڙيل: ڏ. سوڙو - جلدي.

early, before time, early in the morning.

سُڙيلو: ڏ. سويل. وقت کان اڳي.

idem.

سڙو: ص (ٽي) ٽي (3).

three, a figure of three.

سڙو: ڏ. اڳين ۽ وچين جو وقت - بعد پھري.

the afternoon, time between noon and evening, before sunset, the third part of the day.

سڙو ماهي: ص. ٽن مهينن بعد.

after every third month, three-monthly, quarterly.

سُڙو: ص. وڻندو - ساجو.

amiable, mild, good-tempered, lovable, kindhearted.

سُرهان: ڏ (ٺ) رواتي - ٽڪوري.

a file, rasp, a three sided file.

سُرهان: روح: ص. دل کي چليندو - تڪليف ڏيندو. رنجائيندو - ڏکونيندو.

vexatious, distressing, afflictive, calamitous, dolorous, grievous, heartbreaking, lamentable, mournful.

سُرو: ٿ. وڻ جي پنن جي ٻڏ. گاه وغيره جي صفائي. ياچي وغيره مان هڪ پن ڪڍڻ.

to remove the leaves from a tree, the removal of weeds from a crop.

سُرو: ٿ (ع) خرابي - بوائي. ٻڏي. (ٺ) سوڳ ڏک. ماتر. مٺي مائو جو افسوس. غم. فوتيءَ جو پٿر.

evil, ill, misfortune, sadness, vice, wickedness, mourning for the dead.

سُرو آدي: ٿ. بي ادبي.

disrespect, insolence, impertinence, impudence.

سُرو اتفاق: ٿ. موقعي جي خرابي. ڪملائي.

accidentally, casually, unluckily, ominously, balefully, fatefully, inauspiciously.

سُرو تدبير: ٿ. تدبير جي خرابي.

failure of a plan, design, strategy, fate.

سُرو وڳڻ: غم ۽ ماتر جي حالت قائم رکڻ.

mourn for the dead and departed soul.

سُرو لاهڻ: فوتيءَ جي چاليهين ڏينهن تي مائو رسمن ختم ڪرڻ.

to conclude the mourning of a deceased.

سُڙو، سُڙو: ٿ. ڏکڻ قسم جو خوشبودار مصالحو. کير ڏيندڙ چروائي (چڪري، ڏيڳي، مٺڻ وغيره).

dill - *Anethum graveolens*) 2 milching cattle, goat, sheep, buffalo.

سُڙو انجو: سُڙو انجو: ڏ. عورت جي وڃر ۾ ڪم ايندڙ پساڪا وڻ.

a herbal ingredient (of a medicine) for woman who has given birth.

سُڙو: ڏ. مرون - خنزير.

a pig, hog, boar.

سُڙو: ڏ. سوپارين وڻ جو اوزار.

a nut-cracker, a cutting implement, knife.

to sustain, bear up, bolster, to endure, to speak or boast of favours conferred, to taunt, reproach, gibe, scoff, sarcasm.

سَمائو. سَمائو: ذ. سرجهرو. روشني. چاندوڪي. چنڊ واري معيني جي پهرئين هنئي جو ڪو ڏينهن "سَمائو سومار".

light, brightness, moonlight, moonbeams, any firstday of the week of lunar month, the first monday of a month.

سَمائي. سَمائي: ث. چاندوڪي. روشني. سرجهرو. bright, dawn, bright night, moonlight, moonbeams, light, brightness.

سَمَٽا: ذ. سمن کان الڳ سنڌ جي هڪ مشهور تاريخي قوم. Sehra - a tribe of the northern part of Sindh, an ancient tribe of the sub-continent.

سَمَٽ: ث. چڪ. پڪ. يادگيري. desire, lust, craving, passion, urge, remembrance, reminiscence, recollection.

سَمَٽ: ث. آساني. سولائي. convenience, ease, amenity, comfort, facility.

سَمَٽ: ذ. خوشي. چاه. سُڪ. سينگار. comfort, pleasure, enjoyment, ornamentation, ease, solace, comfort.

سَمَٽو. سَمَٽو: ذ. زال جي مڙس جو پيءُ يا مڙس جي زال جو پيءُ. a father-in-law, the father of the husband or wife.

سَمَٽو: ذ. ساراه جو گيت. شاديءَ جو گيت. لاڏو. a chaplet, a groom's or marriage song extolling the groom.

سَمَٽو: م. پهچڻ. وارد ٿيڻ. نڪڻ. ترسڻ. to arrive, reach, sojourn, stay, live, tarry, stop over.

سَمَٽو: ص. هزار (1000). one thousand, the figure of one thousand.

سَمَٽو: ص. هزارين. بي انداز. in thousands, innumerable, countless, innumerable, uncountable, uncouthed.

سَمَٽو: م. سَمَٽو برداشت ڪرڻ. آسرو اميد لاهڻ. to endure the loss of, sustain, give up hopes of, despair of obtaining anything or of any one's recovery.

سُھارو: ذ. پروس. آڌار. ڏيڻ. آسرو ٿيڪ. پرچلو.

support, prop, reliance, help, assistance, back, side with, bolster.

سُھارو ڏيڻ: مدد ڏيڻ. ٿيڪ ڏيڻ. to support, help, assist, back, side with.

سُھاڳ: ذ. سڀاڳ. سعادت. برڪت. خوشي. عورت لاءِ مڙس جي حياتي وارو زمانو.

good fortune, auspiciousness, felicity, prosperity, blessing, happiness, joy, mirth, the period of a husband's life for a woman.

سُھاڳ پُڙو: ذ. رنواھ م ڪنوار کي ڏيڻ لاءِ خوشبودار شين جو پُڙو. a pack of fragrant items given to the bride by groom's family on the eve of wedding.

سُھاڳ رات: ث. پرڻي جي رات. شب عروسي. the marriage night, nuptials.

سُھاڳين: ث. اها عورت جنهن جو مڙس زنده هجي. پرڻيل (عورت). married woman, woman whose husband is alive.

سُھاڳر: ذ. ٿر (ڪيڙيل زمين کي سنوٽ م آڻڻ لاءِ). هڪ پساڪو وکر. ڪنگو ھار.

borax, crystalline compound of boron. سُھانجڙو: ذ. هڪ تر جو رڻ (جنهن جون ٿريون پاڇي طور ڪم آڻين).

the horse radish tree - hyperanther moringa, (the legumes, blossoms and leaves are esculent).

سُھانگ: ث. سھانگي. سستائي. (ضد. مھانگ). cheapness, costing little, reduction in prices.

سھانگائي: ث. سستائي. ارزائي. سڪر. cheapness, reduction in prices, costing less, availability of essentials, abundance, prosperity, ease.

سُھانگو: ص. سستو. گھٽ اگھ وارو. ڪفايتي. (ضد. مھانگو). cheap, inexpensive, low.

سُھا: ذ. روشني. چمڪو. اُھا. سرجهرو. light a gleam of light, brightness, aurora, kindling, illuminated, lightened.

سُھائتا: ث. مدد. aid, assistance, help, support, relief, succor.

سُھائتو: م. سَمَٽو برداشت ڪرڻ. احسان جتنو. طعنا مڃڻ ڏيڻ.

leisure, relaxation, repose, opportunity, chance, relief.

سَهڪَڄائي: ٿ. آساني - سولائي. سَهڪَ.

ease, facility, convenience, comfort, succor.

سَهڪَڄو: ص. آسانيءَ سان - سولو. بنا تڪليف جي. (ٿ. سَهڪَڄي).

easy, simple, convenience, effortless.

سَهڪَڏ: ٿ. سَهڪَڻي - حَسِين. عام طرح عورتن جو نالو. beautiful, charming, handsome, lovely, a name of females.

سَهڪَڻو: ص. سَهڪَڻو - سستو. (ٿ. سَهڪَڻي).

cheap, low-prices, inexpensive.

سَهڪَڻ: م. برداشت ڪرڻ. پاڻ تي وسائڻ. پوڳڻ - لوڙڻ.

to suffer, endure, bear, tolerate, sustain, sweat cut, swallow.

سَهڪَڻ سَهڪَڻ: اچي سَهڪَڻ يا وڃڻ جي تياري ڪرڻ.

to arrive or prepare for proceeding on a journey.

سَهڪَڻي: ٿ. سونھن - سوييا زيبا زينت، نزاکت، خوبِي.

beauty, elegance, grace, lovely, dignity, attractiveness, handsomeness.

سَهڪَڻو: ص. خوبصورت - حَسِين. زيبائتو. دولتتو. نزاکت وارو. (ٿ. سَهڪَڻي).

beautiful, handsome, pretty, charming, elegant, lovely, good-looking, stunning, graceful, attractive, comely.

سَهڪَڻي: ٿ. خوبصورت - حَسِين. سنڌ جي مشهور قصي "سَهڪَڻي - مِيھار" جو ڪردار.

beautiful, lovely, charming, shohni - a name of a character in the folk-tale of Sohni and Mehiwal.

سَهڪَڻ ٿ (ع) پل - چُڪ - غلطي.

error, mistake, fault, omission, oversight, slip.

سَهڪَڻو: ظ. سَهڪَڻ کان. غلطيءَ کان.

by mistake, due to oversight or fault.

سَهڪَڻو: ڏ. مشهور ننڍڙو جانور - خرگوش.

rabbit, hare, long-eared burrowing mammal.

سَهڪَڻو: ڏ. سولائي وارو موقعو. سَهڪَڻو. سهولت وارو موقعو. مدد جو آسرو. بندوبست.

an opportunity, a chance, hope, occasion, hope of help, arrangement, management.

سَهڪَڻ: ٿ. آيا ساهه (تڪڙي هلق يا پيمري سبب) - آپ ساهي. دمڪشي. سَهڪَڻي.

panting, wheezing, asthma.

سَهڪَڻو: ڏ. اتحاد، تعاون، شموليت.

unity, union, unification, cooperation, mutual help, participation, inclusion.

سَهڪَڻو: م. ڊوڙ يا دمڪشي سبب آيا ساهه کڻڻ.

to pant, wheeze, hiss, fizz, laboured breathing.

سَهڪَڻو: ڏ. آپ ساهي. دمڪشي. سَهڪَڻ.

hard breathing, wheezing, panting, asthma.

سَهڪَڻ: ٿ. سولائي - سَهڪَڻي. آساني.

convenience, ease, amity, comfort, facility, favour, oblige, accommodate.

سَهڪَڻي: ٿ. سولائي - آساني.

accommoda-tion, convenience, comfort, facility.

سَهڪَڻو: ص. سولو - سَهڪَڻو - آسان. (ٿ. سَهڪَڻي).

convenient, easy, good, appropriate, fit, proper, suitable, useful.

سَهڪَڻو: ص (ع) آسان - سولو - سَهڪَڻو.

easy, simple, smooth, facile, effortless.

سَهڪَڻ انگاري: ٿ. سستي - ڪاهلي.

laziness, idleness, indolence, slothfulness.

سَهڪَڻو: ٿ (ع) سَهڪَڻو. تير طعنو - مَهڪَڻو. چَهڪَڻ - چِينِي.

chiding, rebuff, scolding, bast, ragging, rebuke, admonishment, admonition, reprimand, reproach, reproof.

سَهڪَڻو: طعنو مَها جملو.

to bear chiding, rebuff, to be rebuked, admonished.

سَهڪَڻي: ٿ. سج لڳي کان پوءِ سَهڪَڻ جي معنيٰ سَهڪَڻي.

the time of sleeping after sun-set, sleeping hours (of night).

سَهڪَڻو: م. ڊڄڻ - ڊپ ڪرڻ. خوف کائڻ. هراسجڻ. هيٺجڻ.

to be frightened, afraid, aghast, scared, terrified, alarmed, startled.

سَهڪَڻو: م. ڊڄڻ - هراسجڻ. هيٺجڻ.

be fearful, alarmed, startled, terrified.

سَهڪَڻو: ڏ. سولائي - آساني. آرام - سَهڪَڻو. سَهڪَڻو موقعو.

ease, casiness, comfort, convenience, rest.

ا ڇوڙڙاڙ	سُوءِلَت، سُوءِلَت: ٺ (ع) آساني، سولائي، سهولت.
a needle, syringe.	facility, ease, amity, convenience, comfort, amenity.
سُوءِلَت، سُوءِلَت: ڏ. وڏي سُئي.	سُئي: ڏ. درست، ليڪ.
a pack needle.	indeed, correct, well, really, doubtlessly, truly, undoubtedly.
سُئي: ڏ (انگ) اُن مان لعليل ٻانعن يا بنان ٻانعن جي ڇوڙو.	سُئي ڪرڻ: محسوس ڪرڻ، سمجهڻ، پڙهڻ.
sweater, knitted jacket or pullover.	to understand, know, make out, apprehend, comprehend, conceive, to make out, grasp.
سُئي: ڏ (انگ) فلم جي ريتي تي پيريل ڪيل.	سُئي: ڏ. ميڙ ڇوڙ، ٺاهڻ جوڙ، ترتيب.
cinema-film, movie, motion picture, a place where films are shown.	to arrange in order, to keep in appropriate system, to systematize, symmetry.
سُئي: ڏ. گهوڙي جو خدمتگار.	سُئي: ڏ. سَوءِ - خرگوش.
a horsekeeper, groom.	a hare, rabbit.
سُئي: ڏ. ٺاڙ - ٺاڙ، سردِي جي موسم.	سُئي: ڏ. م. ميڙ ڇوڙ ڪرڻ، گڏ ڪرڻ، ترتيب سان ٺاهي رکڻ.
thirty, the figure of thirty (30).	to collect, gather together, to place with care, to systematize, take care of, accumulate carefully.
cold, cool, chilly, the winter season.	سُئي: ڏ (ع) هڪ تاري جو نالو - ايت تارو.
سُئي: ڏ. ٺاڙ - سڀ، ڏڪي، سي، يا ڊپ کان ٿڌڪي.	the name of a star, a constellation.
cold, cool, chilly, freezing, frigid, frosty, shivering.	سُئي: ڏ. ص. سڪير - آسودو، سولو، آسان، سنجو.
سُئي: ڏ. م. ٺاڙ يا ڊپ کان رڻي ٿيڻ، لڳ ڪانڊارڻ.	happy, lucky, convenience, easy, fitting, proper, right, befitting.
to be affected by cold, to be chilled, shiver, tremble, freeze.	سُئي: ڏ. ٺاڙ - ساٿي، جيڏي، سڪي، سرتي.
سُئي: ڏ. افسوس - ماتر - سَوءِ، عزازت - مٿي.	a female friend, companion, mate, of the same age, hand-maiden.
mourning or the bewailings and lamentations during the time of mourning.	سُئي: ڏ. ٺاڙ، خيرات وٺڻ لاءِ سوائي، جي صدا.
سُئي: ڏ (ع) گھڻ ڦرڻ، سفر ڪندڙ، مسافر، سيلاني.	begging call, the cry of a beggar for alms, to beg, imploration.
traveller, itinerant, wanderer, rover, rambler, roamer, tourist.	سُئي: ڏ. صدا هڻڻ، سوال ڪرڻ.
سُئي: ڏ. سَوءِ - گھرو، گشت.	to beg, plead, pray, implore, invoke, supplicate.
wanderings, ramblings, tour, travel, journey, expedition, trip, peregrination.	سُئي: ڏ (سن) لشڪر - سپاه.
سُئي: ڏ. سياحت، سير تفريح.	army, legion.
idem.	سُئي: ڏ. ص. سيد سالار.
سياحت: ڏ (ع) سرداري، اڳواڻي، پيشواڻي، بزرگي، حڪومت.	the commander, commander-in-chief.
leadership, supremacy, guidance, seniority, government.	سُئي: ڏ. ڊپ - هراس، اڏڪو، انديشو.
سُئي: ڏ (ع) سير ڪندڙ، گھمندڙ.	fear, alarm, dismay, consternation, fright, dread, horror, panic, terror.
a tourist, traveller, itinerant, rover, roamer.	سُئي: ڏ. تربي ڏيڻ جو اوزار - اير - سوزڙ، دوا کي جسم ۾ داخل ڪرڻ.

سِيَّارُ سِيَّارُ: ڏ گدڙ

سِيَّاهُ بَهْتِي: ٺ. نياڳو- آڏوڙائي.

badluck, misfortune, hazard, adversity, mischance.

jackal *Canis aureus*.

سِيَّاهُ ڏله: ص. بي رحم. بدخواه- بدنيت.

سِيَّارو: ڏ (ع سِيَّاره) گرھ (جيڪو سج جي چوڌاري گردش ڪري).

cruel, merciless, barbarous, grim, inhuman, inhumane, savage, truculent.

a star, planet, celestial body that revolves around the Sun, the Earth.

سِيَّاهُ ڏله: ٺ. بغض- ڪينڙ.

سِيَّارو: ڏ. سردِي وڃي موسم. سي- ٺالڙ.

cruelty, enmity, animosity, antagonism, antipathy, hostility, rancor, animus.

winter (season), cold, chill, frost

سِيَّاهُ رُو: ص. ڪارَ منهنون. ڏليل- خوار.

سياست، سياست: ٺ (ع) ملڪي معاملات. ملڪي انتظام. حڪومت- ملڪ جي حفاظت.

black-faced, defamed, dishonoured, vile, disgraced, base, despicable, low, mean, wretched, sordid, ignoble.

politics, diplomacy, the art and practice of government and managing of public affairs.

سِيَّاهُ رُوئي: ٺ. ڏلت- خوارِي- بدنامي.

سياست بازي: ٺ. سياسي حڪمت عملي.

vileness, infamy, disgrace, contempt, dishonour, disrepute, ignominy, shame.

to play the politics, diplomay, the art of governance.

سِيَّاهُ ٺار: ص. ڪاري رنگ جو.

سياستدان: ص. ملڪي معاملات جو چاڙر.

black-coloured, negro, negroid.

a politician, diplomat.

سِيَّاهُ ڪار: ص. بدڪار- گنهگار ظالم.

سياسي: ص. ملڪي انتظام ۽ معاملن مطابق راجيئي.

sinful, wicked, lewd, sinner, licentious, lascivious, libertine, lustful, satyric.

political, diplomatic, political matters, the art of government, management of public affairs.

سِيَّاهُ ڪاري: ٺ. بدڪاري.

سياسو: ڏ. مائٽي- عزازت. ڀائيڄاري يا برادري.

wickedness, evil, sin, wrong, licentiousness.

relation, relationship, brotherhood, fraternity.

سِيَّاهُ وسفيده: ڏ. اچو ڪارو. نيڪي ٻڌي. چڱائي لڱائي- بُرائي ڀلائي.

سيال: ص (ع) وهندڙ پٽڙو- رقيق.

black and white, good and evil, well and woe.

liquid, fluid, watery.

سِيَّاهي: ٺ. ڪاراڻ. اونڌاهي. ڪارهن- عيب.

سيانتو: ڏ. هڪ آبي ساهوارو- ڪيڪڙو.

blackness, darkness, infamy, stigma, defect, fault.

the river crab.

سِيَّاهو: ڏ. مٿ مائٽ- عزيز. ذات ڀاتي.

سيانتي: ٺ. هوشيارِي- ڏاهپ. چالاڪي.

a relative, relation, kin, of the same family or blood, caste-mate.

wiseness, cleverness, wizardry, wisdom, sagacity, shrewdness.

سيانتي، سيانتي: ٺ. عقل- ڏاهپ. هوشيارِي- چالاڪي.

idem.

سِيَّاهو: ڏ. مر. وڻڻ- پسند پور. موزون لڳڻ- جڳائڻ.

سيانو: ص. عقلمند- ڏاهو. هوشيار، سمجھو.

to become dear, appropriate, befitting, suitable.

wise, sagacious, cunning, clever, shrewd, astute, perspicacious.

سِيَّاهو: ص. سليقي وارو. سنجيدو. سلڇڻو- سُئي سُئي ڪردار وارو.

سِيَّاهو: ص (ن) ڪارو. اونڌاهي. نياڳو. منحوس.

systematic, orderly, methodical, regular, wise, discerning, knowing, sagacious, possessing good moral character.

black, sable, dark, sombre, unlucky, ominous, baleful, apocalyptic, baneful, inauspicious.

سِيَّاهو بَهْتِي: ص. بدقسمت- نياڳو.

unlucky, unfortunate, apocalyptic, ominous.

سِيارو: ذ (ف) قرآن شريف جي ٽيهن ڀارن مان هڪ ڀارو.
a chapter of the Holy Quran, one of the thirty parts of the Holy Quran.

سيپٽمبر: ذ (انگ) عيسوي سال جو نائون مهينو.
September, the ninth month of the Gregorian calendar.

سيپڪڙ: ص. تمام سٺو (ماڻھو) - ڏٺو - اڻڀرو.
thin, weak, slender, slight, slim, feeble, flimsy, frail, infirm.

سيج: ث. پلنگ. شاديءَ جي کٽ. خاص ڪنوار گھوٽ لاءِ بچايل هنڌ کٽ.
the marriage-bed, bed, coach, bedstead.

سيج بند: ذ. اها ڌوري جنهن سان چادر کي کٽ جي پاڻ سان ٻڏي ڇڏجي.
cords with which the bed-sheet is fastened to the legs of the bed.

سيج چڙهڻ: شاديءَ جي خوشي ماڻڻ.
to celebrate/rejoice the marriage.

سيچالو: ذ. "ترمجي" باز جي مادي (بهترين شڪاري باز).
a female falcon or hawk (used in hunting).

سيخ: ث (ف) ڪنهن به ڌاتوءَ مان ٺهيل ٿلھي تار. ڪبابن پڇائڻ لاءِ لوهي تار ڪڪڙ جي کڙھ.
an iron or metal bar on which meat is roasted, spit, the spur (of a cock).

سيخ پاڙ: ص. نراڪندڙ (گھوڙو).
a raging horse, rear (of horse).

سيخ ٿيڻ: صڌو ٿيڻ. ڪاوڙ ۾ کڙو ٿيڻ. پيچڻ (ڪباب وغيره).
to straighten, to become angry, raged, angered, heated, indignant, irate, to broil, to cook over the fire.

سيخڙ: ص. پورين کڙھن وار ڪڪڙ - ويڙھو ڪڪڙ.
a fighting cock.

سيد: ذ (ع) سردار - اڳواڻ. امام. هادي. رهنما. حضرت امام حسن ۽ امام حسين جو اولاد.

Syed, a descendent of Hazrat Hassan or Hussain (the grand sons of the Holy Prophet), lord, prince, chief, leader.

سيدا الانبياء، سيد المرسلين: ذ. نبين جو اڳواڻ (حضرت محمد صلي الله عليه وسلم).

the leader of the Prophets, the Prophet of Islam Hazrat Muhammad (PBUH).

سِين: ث. جسم جو رڇ وارو ليڪو (پٺ توڙي اڳ تي).
perineum.

سِين: م. سِين - بخت.
sewing, stitching.

سيو: ذ. ٽوپر - بختو.
sewing, stitching, a seam, joint, juncture, union.

سيتا: ث (سن) رام چندر جي زال. (ص) ست وارو - پاڪدامن.
Sita the wife of Ramchander.

سيتا ٿل: ذ. ميري جو هڪ قسم.
custard-apple, sugar-apple *Annona squamosa*.

سيتانگ: ذ. بيماري جو هڪ قسم (جنهن ۾ بدن تي ڊڙ ٿين). هٿن پيرن ۾ ريگھر ٿيڻ جي بيماري.

hyperhidosis, excessive sweating, excessive perspiration of the hands and feet.

سِيٽل: ص. ٿڌو - سرد.
cold, cool, chilled.

سيٽ: ث. آڪڙ. ٺوڪ. ٺونڊ. وڌائي - ٿڌو - ٿانءِ - چڪ - سختي (رسي وغيره جي). (انگ) ويهڻ جي جاءِ - نشست. سِينڊ - سِيٽِي.

stiffness, rigidity, pride, vanity, rudeness, unsocial, unbending, string-halt (in a horse), sitting place, a seat, whistle, whistling.

سيٽ ڪرڻ: اجائي آڪڙ ڪرڻ. آن هوند تي تانءِ ڪرڻ.
to stiffen, become stiff, unsocial act or performance, shunning contact.

سيٽ هڻڻ: سِينڊ وڃائي اشارو ڪرڻ.
to whistle, to call by whistling.

سيٽِي: ث. وات يا چپن جي ٺوڪ سان سٺو آواز. سِيٽِي وڃائڻ جو آواز.

a whistle, shrill voice by a whistle or through the lips.

سيٽ: ذ. وڏو سوداگر. وڏو واپاري. واپار جي ڪوئيءَ جو مالڪ. شاهوڪار (ث. سِينيائي).

rich, merchant, wholesale or import and export businessman, capitalist, wealthy, banker, moneyed.

سيٽِيو: ص. وڏو سيٽ. شاهوڪار.
business magnet, wealthy, rich, capitalist, moneyed.

to cut the throat of an animal or bird, to slaughter;
to cause loss, damage.

سیر: ذ. سیرل - ست. پاکدامنی.

honour, virtue, chastity, virginity.

سیراب: ص (ف) پاڻي سان ڀريل - لبريز - ڀر. سرسبز - شاداب. ڍاول.
full, brimful, brimming, awash, replete, moist,
green, fresh, blooming, healthy, lively, fertile,
stuffed.

سيران، سیراء: ذ. سیراپ - ڊپ. هراس.

fear, alarm, consternation, dread, fright, horror,
panic, terror, repidation.

سیراندي: ث. کت وغيره جو مٿي رکڻ وارو پاسو.

the bed head.

سیرامي: ث. وادڪي ڪم جو هڪ اوزار (سوراخن ڪڍڻ لاءِ)

a kind of gimlet or borer worked with a string.

سیرب، سیرپ: ث. سنوارت (ڏاڙهيءَ جي).

hair-cutting, shaving, the dressing of the beard.

سیرت: ث (ج) عادت - خصلت. خاصيت. نيڪي. اخلاق. سوانح عمري.
conduct, morals, nature, quality, disposition, the
way of living, the life-sketch, biography.

سیرت نبوي: ث. نبي سڳوري جي سوانح عمري.

the biography of the Prophet of Islam (PBUH).

سیر: م. چورڻ - هٽائڻ. سرڪائڻ - ريڙهڻ.

to move, remove, put to one side, push off, shove
off.

سیر: م. چیر - ڏارڻ.

to cut (through), to saw, rend, slit, split, cut in
pieces.

سیرو: ذ. گهم. کٽڻ ۽ ميڊي مان ٺهيل هڪ طعام.

a kind of sweetmeat made of flour, oil and sugar,
floor cooked in fat and sugar.

سیرون: ذ. کت جي سیراندي واري کاڌي.

the wooden baton used in the head-side of the bed.

سیر: ث. گيسر - دير. رنڊڪ. مشغولي.

delay, the act of delaying, stoppage, obstacle,
hindrance, preoccupation.

سیرا پر: ذ. گيسر - گهل. رنڊڪ.

idem.

سید البشر: ذ. انسان جو اڳواڻ (حضرت محمد صلي الله عليه وسلم).
idem. the leader of the humans, best of the
humans.

سيدة النساء: ث. عورتن جي اڳواڻ (حضرت بيبي فاطمه الزهراء).

leader of the women, the attribute of the daughter
of the Holy Prophet (PBUH). - Bibi Fatimah.

سیدو: ذ. کاڌي جو ڪچو سامان (اتو، چانور، گهم وغيره).

provisions, victuals, edibles, foodstuff, viands.

سیدو پاڌو: ذ. سؤدر سامان (کاڌي رڌڻ لاءِ).

provisions, foodstuff, viands, victuals, edibles.

سیدائش: م. سڌ ڪرڻ - واجهائڻ.

to look wishfully, to desire, long for.

سیر: ذ. تور جو هڪ ماڻ - من جو چاليهون حصو.

one seer (less than one kilogram), the fortieth part
of one maund.

سیر: ذ (ف) هواخوري - چڪر - گشت. گهم. سفر. سياحت. نظارو.

excursion, tour, walk, recreation, picnic, jaunt,
outing.

سیرسپاتو: ذ. هواخوري - چل قدمي. گهمڻ ڦرڻ.

idem. strolling, mop.

سیرگاه: ذ. گهمڻ جو هنڌ. قدرتي نظارن وارو هنڌ.

beauty spot, recreation centre, place of
entertainment.

سیر: ص (ف) ڀريل. ڍاول. ڀر.

full, brimful, crammed, loaded, packed, replete,
stuffed.

سیر حاصل: م. گهمڻو ڦاٽو ڏيندڙ ۽ ڏياريندڙ.

profitable, beneficial, appetizing, gainful, remuner-
ative, saturation.

سیر: ث. چير - ڍڙ. ڪهڻ وقت جانور يا پکي جي ڳچيءَ تي ڏنل ڍڙ. درياءُ
يا وهڪري جو وچ (جتي پاڻي اونهن ۽ تڪو وهي).

a crack or split, teslit, crack. slaughter an animal,
a part of a stream where the current is fast and
deep, strong current, deep stream.

سیر ڇوڙائڻ: ڪڍي رت ڪڍائڻ لاءِ ڪنهن نَس کي نشتر سان چيڻ
ڏيارڻ - فصد ڪولائڻ.

to open a vein, phlebotomize, venesection.

سیر وجهڻ: جانور يا پکي کي حلال ڪرڻ - ڪهڻ نقصان پهچائڻ.

sword, cutlass, rapier, sabre, scimitar.

سِيکَڙُون: ٺ (انگ) تجوڙي- لوهي پيٽي.

safe, iron-safe, steel-box, locker.

سِيڪُڙُون: ڏ. گرمي- تپش، تاز، تاجور.

heat, warmth, passion, excitement, fomentation, fomenting.

سِيڪُڙُون اچڻ: گرمائش جو اثر ٿيڻ، تپش اچڻ- تواجور ڪهڪڙا ٿيڻ.

to feel the heat, to be affected by the heat, to be sympathetic.

سِيڪَڙُون: ڏ. سِيڪَڙُون، تڏو ساڻ، سِيڪَڙُون.

chill, tingling sensation, sigh, a deep whispering breath, coldness, shivering, trembling.

سِيڪَڙُون: ڏ (انگ) وڏو منشي.

secretary, principal assistant, principal officer.

سِيڪَڙُون: ٺ. ڪري مر گڏ ٿيل سنگن مان لاڳا وٺڻ.

the share from the collected ears or heads of the crop.

سِيڪَڙُون: ڏ. سئو- صد، سئو تي ڪجهه مقرر ٿيل انداز.

hundreded, cent, percent, percentage, proportion, share, portion.

سِيڪَڙُون: ص. گرجائو- طالبو- خواهشند، سڌيو- سڌائو، سڪايل- اڪڻيل سوالي.

desirous, longing, covetous, grasping, acquisitive, expecting, greedy.

سِيڪَڙُون: ڏ (انگ) منٽ جو سئو حصو، لمحو- پل- ڪن (ص) پيو- پني درجي جو.

a second, a very short duration, the 60th part of a minute, split time.

سِيڪَڙُون: م. تپائڻ- گرم ڪرڻ، سِيڪَڙُون، تواجور ڪرڻ.

to heat, warm, to foment (a painful part).

سِيڪَڙُون: ڏ. تواجور- سِيڪَڙُون، تاجور.

heat, warmth, fomentation.

سِيڪَڙُون: ڏ. پيٽ م پيدا ٿيندو سنعان اڇا ڪيٽن.

thread worm *enterobius vermicularis*.

سِيڪَڙُون، سِيڪَڙُون: م. سکيا ڏيڻ، تعليم ڏيڻ، تربيت ڏيڻ، ڪنهن هنر يا ڌنڌي کان واقف ڪرڻ، پازوڻ، ڪيڙو.

to teach, instruct, train, discipline, educate, school.

سِيڪَڙُون: م. دير ڪرائڻ، ڳهڙ ڪرائڻ.

to delay, retard, keep waiting.

سِيڪَڙُون: ٺ. گيسر- دير، مشغولي، مصروف.

delay, stoppage, obstacle, preoccupation, expenditure, use, utility.

سِيڪَڙُون: م. رنڊجڻ- روڪجڻ، دير پوڻ، مصروف ٿيڻ.

get delayed, stopped, be kept waiting, be late, be occupied.

سِيڪَڙُون: ٺ. هڪ قسم جو جانور (جنهن جي پنيءَ تي ڪنڊا ٿين)، گوڙو (ڪير جو)- ڌار.

a porcupine *Hystrix indica*, the stream or spout of milk from an udder while milking (the animal).

سِيڪَڙُون: ٺ. جن- گچ.

lime, caustic white oxide of calcium, white colouring material.

سِيڪَڙُون: ٺ. ڏاڪڻو- چاڙهي.

staircase, ladder, escalator, stairway.

سِيڪَڙُون: ڏ (سن) مٿو- پري- پري.

the head, neck, nope.

سِيڪَڙُون: ڪنڊ نساڻو مٿو ٽيڪو آڻ مڃڻ.

to bow the head before someone, to submit, yield, capitulate, succumb.

سِيڪَڙُون: ٺ. هندن ۾ ڌرمي پوجا پاٽ کان پوءِ ورهايل مٿاڻ وغيره.

victuals offered among the participants of prayer (by Hindus).

سِيڪَڙُون: ڏ. هڪ قسم جو واڳون جهڙو آبي جانور.

crocodile, alligator *Crocodius palustris*, gavial, gharial *Gavialis gangeticus*, porpoise snouted.

سِيڪَڙُون: ڏ. سِيڪَڙُون- سِيڪَڙُون، ٿڌ يا ڊپ کان جسم م ڏڪڻي جي لهر.

feeling of cold, shivering, tremulous, quivering, shaking, shivery, trembling.

سِيڪَڙُون: ڏ (انگ) وڏي ڪورٽ، اجلاس.

the holding of an open court, the court of District and Sessions Judge.

سِيڪَڙُون: ڏ. ضلعي ڪورٽ جو وڏو جج.

the District and Sessions Judge.

سِيڪَڙُون: ٺ (ع) تلوار- ترار- شمشير.

land, flooded crop.

سيلاني: ص. گھومڻ، گھمندڙ، ڦرندڙ، گشتي.
a traveller, tourist, wanderer, stroller, rambler, rover.

سيلو: ذ. رَسو، وارن جي وٽيل چڱو، وٽيل نوڙ جيڪو فقير مٿي کي ٻڌن.
a rope, a string of woven hair of the head, a rope worn by the beggars over the head.

سيله: ذ. ننڍو نيزو، پالو، تير، ڪنڊو.
a small spear, lance, arrow, thorn.

سيلهو: ذ. سيله ڪنڊو، ڏاس مان لٽيل نوڙ، مٿي کي ٻڌن جي ريشمي ڌوڙ يا پٽي (عام طرح فقير ٻڌن).
a large thorn, a rope or string of goat-hair (wool) or silk.

سيلي: ث. اُٺ، گهوڙي يا ٻئي ڪنهن جانور جي گچيءَ ۾ ٻڌل گائي، وارن يا ڪاري ڏاڳي مان رٿيل ڌوري، فقيرن جي لوييءَ کي ويڙهيل مٿڪن جي ماتا.

a string of black-thread put in the neck of an animal (a camel or horse etc), a beaded string worn by the beggars.

سيرة: ث (ف) چاندي، چانديءَ جي تار (پرت جي ڪم اچي).
a silver-thread (used for embroidery).

سیرت: ص. چانديءَ جي بدن وارو (معشوق)، سهڻو، حسين.
fair, blonde, beautiful, charming, handsome, good-looking, pretty.

سیرین: ص. چانديءَ جو، رويو.
made of silver, of silver, an ornament made from silver.

سیر: ث. ڳوٺ جي آسپاس واري جُوءَ، چراگاهه، ويءَ.
suburbs of a village, grazing ground, pasture land.

سیراب: ذ (ف) هڪ قسم جو ڌاتو- پارو.
quicksilver, mercury, liquid metallic chemical element.

سیرغ: ذ (ف) هڪ خيالي پکي.
a fabulous legendary bird, Phoenix, Griffin.

سيمو: ذ. سِرَ، زمين مان سمي نڪتل پاڻي.
a spring, fountain of water, leaking, leakage, percolation, the saline water.

سيڪارپنڊو: ص. سڪيا ڏيندڙ.
a teacher, trainer, instructor, educator, tutor, coach, master.

سيڪت: ث. سزا، گرشالي.
punishment, chastisement, correction, admonition, castigation, discipline.

سيڪت ڏيڻ: سزا ڏيڻ، ڇٽ ڪرڻ.
to punish, discipline, castigate, flay, slam, slap.

سيڪوٽ: ص. نئون سڪيل، اڃان سڪندڙ، اڻپورو سڪيل.
a student, apprentice, disciple, learner, pupil, trainee.

سيڪوٽو: ص. اڃان پورو نه سڪيل - زير تربيت.
undergoing a training, under-training, trainee, in the process of learning.

سيگهه: ث. جلدائي - سيگهائي، فزتي - تڪڙو، جلدبازي، چڙچوٽ.
speed, quickness, urgency, celerity, rapidity, pace, swiftness, velocity.

سيگهوڙي: ث. سيگهه - جلدائي.
idem.

سيگه: ث. سڳن مان لٽيل ڪمان - ڪمان.
a bow (weapon) made from horns.

سيل: ذ. ڪُل (لوهه يا ڪاٺ جو)، ڪنڊو، پالو، سيلو.
nail, pin, spike, stud, tack, thorn, barb, bristle, prickle, spine.

سيل: ذ (ف) ٻوڏ - سيلاب - طغياني.
flood, inundation, deluge, overflow, spate, torrent.

ميل: ذ. شرم - حياءَ - ست - پاڪدامني، عصمت، نيڪي، صبر.
good conduct or disposition, uprightness, honour, morality, virtue, virginity, nature, maidenhood.

ميل: ث (انگ) مهر - ليو (سيل واري پيڙي = سگريٽ).
seal, stamp, sticker, cigarette.

ميل مهر: ث. نبي واري مهر.
a sealing stamp, seal.

سيلاب: ذ (ف) پاڻيءَ جو چاڙهو - ٻوڏ - طغياني، اٿل - لپٽ، آبڪلاڻي.
flood, inundation, deluge, overflow, spate, torrent, the season of rains and spate in the river.

سيلاي: ث. ٻوڏ هيٺ آيل زمين ۽ ان جو فصل.
the land submerged with flood-water, inundated

سِينَدُ ڦُلُ: ذ. هڪ قسم جو گهڙو.
an ornament worn in the centre of the forehead.

سِينَدَرُ: ذ. هڪ قسم جو وکر (ڳاڙهي رنگ جو پورو).
cinnabar, red mercuric sulphide.

سِينَدُو لُونُ: ذ. هڪ قسم جو جابلو لُون.
rock-salt.

سِينَدُ: ٿ. چين مان ڪڍيل ستهون آواز. سِيٽِي.
a whistle, whistling.

سِينَدُ ڏيڻ: اڳواٽ چٽاڻ. خبردار ڪرڻ. هڪڙو.
to inform before hand, warn, caution, forewarn, notify, tell.

سِينَدُ هڻڻ: هڪڙو. آماده ڪرڻ. صلاح ڏيڻ.
to convey, tell, notify, forewarn, caution, prepare, advise, apprise, invite.

سِينَدَڙو: مر. سِينَدُ هڻڻ سڏ ڪرڻ. صلاح هڻڻ.
to whistle, to invite, call, notify.

سِينِي: ٿ. (انگ) نظارو- ڏيک.
scenery, setting, stage, stage set, scene.

سِينڪلي: ٿ. زنجير- سنگهر. ننڍڙي زنجير. گهڙ جو هڪ قسم.
a measuring chain, a necklace, ornamental chain for the neck.

سِينگارو: ذ. (سن) شينگان آرائش- ٺاهه ٺوهه. گهڙ ڳٺا ۽ ڪپڙا لٽا پائڻ.
ڦٽي ڦوڪارو. سنڌي شاعري جي هڪ صنف (جنهن ۾ سونهن جو بيان ٿئي).
decoration, adornment, magnificence, an ornament. a kind of Sindhi folk poetry describing beauty.

سِينگارڊان: ذ. عورتن جي سينگار جو سامان رکڻ جو ٿانءُ.
يا سِيٽِي.
a beauty-box.

سِينگار مِيڙ: ٿ. وڏي آڙي لڳل ننڍي ميز.
dressing table.

سِينگارو: مر. آرائش ڪرڻ. لباس ۽ زيور پائڻ. ٺاهه ٺوهه ڪرڻ.
to decorate, adorn, ornament, beautify, bedeck, deck, dress up, embellish.

سِينگاري: ٿ. مڇي، جو هڪ قسم.
a kind of fish, Bagridae *Mystus Seenghala*.

سِين: ٿ. صدا. پُڪار. آواز. سَواليءَ جي صدا.
the cry of beggar for alms, prayer, beseeching, entreating, imploration.

سِين هڻڻ: صدا هڻڻ. سوال ڪرڻ. خيرات گهرڻ.
to request for alms, to beg.

سِين: ٿ. (انگ) نظارو- ڏيک. تصوير. تاشو.
scene, scenery, stage set, stage setting, set, setting.

سِينا: ٿ. (سن) لشڪر- سپاهه.
an army, legion, armed forces.

سِينا پَٽِي: ص. لشڪر جو مهندار- سپه سالار.
a commander, commander-in-chief of a force or army.

سِينَت: ٿ. (انگ) خوشبوءِ- سُرهان. عطر.
scent, fragrance, perfume, aroma.

سِينَتَرُ: ذ. (انگ) وچ. مرڪز.
midle, midpoint, midst, centre, headquarters.

سِينَتَرُڪل جيل: ذ. ضلعي جو مرڪزي جيل- وڏو جيل.
Central Jail, a District Jail.

سِينَد: ٿ. آشنائي. واقفيت. ڄاڻ سڃاڻ.
acquaintance, familiarity, friendship, intimacy.

سِينَدَ ملاقات: ٿ. ڄاڻ سڃاڻ. آشنائي.
idem.

سِينَدو: ص. آشنا- واقف. ڄاڻ سڃاڻ. سنگتي. (ٿ. سِيندي).
an acquaintance, known, friend, confidant, mate, intimate.

سِينَدُ: ٿ. ڦٽي سان مٿي جي وارن مان ڪڍيل ليڪ.
a separation of hair in the centre of the forehead, the line so made along the head by parting the hair

سِينَد ڏيڻ: زالن جو هڪ ٻئي سان واعدو ڪرڻ.
to make a promise/pledge (by women amongst themselves).

سِينَد سُرهمو: ذ. هارينگار- ٺاهه ٺوهه.
decoration, adorning, decking, ornamentation, embellishment.

سِينَد ڪڍڻ: وارن کي ڦٽي ڏيئي وارن جي ويڃان ليڪ ڪڍڻ.
to set the hair in proper manner by parting them in the centre of the forehead.

a platter, tray, dish.

سڀني به سڀني: ظ. هڪڙي ماڻهو کان ٻئي ماڻهو تائين هلندڙ (ڳالهه).

a story told from the memory.

سڀن: ذ. سڳڻو-مات-عزيز.

a relation (by marriage), relative, the fathers of the wedded couple.

سڀڻه: ذ. سڳندي جو لاڳاپو. سڳندي جي لاڳ طور گھوٽيلن کي ڏنل رڳو.

relationship by way of marriage, mutual relationship between two parties whose children are married to each other, a dress presented to the groom in token of relationship.

سڀڻاهه، سڀڻه: ث. ننڍي مٿڪ (جنهن ۾ هوا ڏوڪي پائي ۾ ترجي).
an inflated goat's skin used as a float for crossing river or a large canal.

سڀوا: ث (سن. شيروا) خدمت-ٿل "پُرچا".

service, attendance on, adoration, lookafter, favour, courtesy, kindness, indulgence.

سڀوهن: ذ. ضلعي دادو جو مشهور شهر.

Sehwan, a town of Dadu district (famous due to shrine of Hazrat Qalandar Shahbaz).

سڀيون، سڀيون: ث. مڇي مان لڀيل سڀيون تڏون جيڪي پاڻي، گيهه، کنڊ وڃي اڀاري طعام ٺاهجي.

vermicelli, spaghetti.

سيهه: ص (ف) ڪارو-سيهه.

black, dark, ebony, inky, jet, sable.

سيهه باطن: ص. اندر جو ڪارو. دغا باز.

cheat, dishonest, fraud, sharp, impostor.

سيهه بخت: ص. نياڳو-چنڊو.

unfortunate, unlucky, luckless, hapless, mournful.

سيهه رو: ص. ڪارمنهن. دغا باز. نياڳو.

black-faced, cheat, dishonest, fraud, unfortunate, unlukey, hapless.

سيهه ڪار: ص. بدڪار-گنهگار.

an evil doer, sinful, wicked, criminal, evil, immoral, iniquitous, reprobate

سڀناهند: ذ. گھوڙي جو هڪ سنج.

a kind of harness for the horse.

سڀنا زوري: ث. زبردستي-ڏاڍائي. سرڪشي.

tyranny, violence, oppression, obstinacy, power, potence, muscle, energy, strength, vigour, stubbornness.

سڀناڙي: ث. چاتي ڪٽڻ-ماتر.

to beat the chest, a mourning, to mourn.

سڀنو: ذ (ف) چاتي. آره.

breast, bosom, chest, thorax.

سڀنو لوڪڻ: هار هڻڻ.

to challenge, defiance, dare, defy, stump.

سڀنو سپر ڪرڻ: مقابلو ڪرڻ.

to face, defend, vindicate, challenge, confront.

سڀنو سامهون: مقابلو ڪرڻ. آڪڙ ڏيکارڻ.

to confront, compete or cope with, affront, encounter, accost, face.

سڀنو ڪٽڻ: چاتي پٽو-ماتر ڪرڻ.

to beat the chest, to mourn, mourning.

سڀنو ڪڍي هلڻ: آڪڙ مان هلڻ.

defiance, to show contempt, spite, despite.

سڀنور. سڀنوار: ذ. پاڻي جي مٿان چاول ساڻو مادر. اڃان جيڪا آلاڻ سبب گاڏي جي شين تي ڇي وڃي-چارو.

green putrid scum floating on standing water, mould, mouldiness, fustiness, moss, rinderpest.

سڀنورجڻ. سڀنوارجڻ: م. آلاڻ سبب گاڏي جي شين تي اڇو چارو ٻڏجي ويڻ.

to become mouldy or fusty, to be covered with green putrid matter as standing water.

سڀنهنون. سڀنهي: ث. ڍلي وغيره ڪٽڻ وقت مٽي تي رکڻ لاءِ ڪڪن مان لڀيل گول ويڙهي يا ڪپڙي جي موڙي.

a piece of cloth rolled in a circle and put under a pot to be carried on the head,

سڀنٿرا: ذ. منهن تي ماتا جا داغ.

smallpox mark on the face, pox-marks, pokmark.

سڀني: ث (ف) تامي پتل وغيره جي وڏي ٿالهي-ڪومچو.

سینه کاری: ث. بدکاری.

شاخون کیدن: تارین کیدن. گزاج کیدن.
(of branches, stems or stalks) to appear, become
visible, to blossom, to bud.evil-doing, immorality, vice, corruption,
depravity, wickedness, iniquitousness,
reprobation, viciousness, sin.

شاخداره: ص. تارین دارو.

سینو تپه: ذ. اهرتاب جنمن بریدن مر دککتی ائی.

with branches, branched.

a fever with cold or shivering-fits, Malarial fever.

شاخساره: ص. گهشتین تارین دارو. (ذ) اهرهتد جتی گهشاوژ پرتا هجن.
full of branches, a place abounding in trees a gar-
den, forest, a grove.

سینو: م. باق تی رده (مچی، پلو، پاچی، پنه و شیره). اویار.

to steam, cook by steam, boil, parboil, simmer,
stew, seethe.

شاخسانه: ذ (ف) جعگژو- تکرار- نزاع.

quarrel, bickering, brawl, feud, affray, tumult,
contention, altercation, squabble, wrangle, row,
clash, disturbance.

سینی: ص. اهی ئی.

same, identical, very, selfsame, identical.

شاده: ص (ف) خوش- سرهو- سکیو آسودو.

pleased, delighted, exulting, joyful, happy, glad,
cheerful, rejoicing, wealthy, rich.

ش

شاداب: ص (ف) سرمبز- آباد- خوش- تازو ترانو.

full of water or moisture, green, verdant, pleas-
ant, happy, fresh.ش: ث (اچار 'شین') سنڌي 'الف- بی' جو اوشیون اکر، عربي جو
تیرھون اکر ۽ فارسي جو سورھون اکر. ابجد موجب عدد (50).

شادایی: ث. خوشی- تازگی- ساوک.

happiness, joy, freshness, verdure, greenness.

twenty ninth letter of the Sindhi Alphabet, thir-
teenth of Arabic and sixteenth of Persian. numeri-
cally equal to 50.

شادان: ص (ف) خوش- سرهو- سکیو- آسودو.

happy, joyful, glad, cheerful, pleased.

شاهاس: ث (ف) شادباش- جس- آفرین- واه واه.

Bravo!, well-done!, excellent!, praise, commen-
dation, applause, plaudits.

شادان و قرهان: ص. خوش باش- خوش خرم- سکیو آسودو.

idem.

شاهاسون دین: جسمون دین. همتانج.

to applause, praise, applaud.

شادباش: ص (ف) خوش خرم- سکیو آسودو.

joyful, happy, pleased, delighted, contented, joy-
ous.

شاهس: ث. شاهاس.

praise, commendation, applause, plaudits.

شادکامه: ص (ف) کامیاب- سويارو- خوشحال.

successful, victorious, triumphant, wealthy, rich.

شاهی: ند. شاهاس! آفرین!

bravo!, well-done!, excellent!.

شادکامی: ث. خوشی- کامیابی.

gladness, happiness, delight, content, success,
victory.

شاپ: ث (انگ) دکان- هت- کوني (واپار جي).

a shop, store, emporium, boutique.

شادمان: ص (ف) خوش- سرهو- سکیو- آسودو.

pleased, happy, delighted, contented, glad, suc-
cessful, wealthy, rich.

شاخ: ث (ف) تاري- لامر (وڌ جي). وڏي واه مان نڪتل واهي. وڌ پڪل

پھريون ميرو.

a branch, a bough, a tributary, horn, the first ripe
fruit of a tree.

شادمانی: ث. خوشی- سرهتی- سک- آسودگی.

joy, delight, pleasure, gladness, happiness, ease,
comfort.

شاخ دین: میریداروڌ (انڀ) ۾ ڪنھن بہ ھڪ پتي جو پچي وڃڻ.

(of fruit) to become ripe, due for falling or re-
moving.

شافع: ص (ع) شفاعت ڪندڙ. سفارش ڪندڙ (چوٽڪاري لاءِ).

an intercessor, deprecating, interceding.

شافع محشر: ذ. حضرت نبي سڳورو (امت کي قيامت جي عذاب کان نجات ڏياريندڙ).

the Holy Prophet of Islam (to deliver the Ummah on the day of reckoning).

شافعي: ذ (ع) امام شافع جو پوئلڳ.
a follower of Fiqih of Hazrat Imam Abu'abduallah Muhammad-bin-Idris al-Sha'fei (one of the four Imams of Shariah & Fiqih.)

شافعي: ص (ع) شفا ڏيندڙ. صحت ڏيندڙ. تطمي. پيئڻ. هڪل.
healing, sanative, salutary curative, relieving from doubt (an answer); categorical, decisive, positive, final.

شان: ص (ع) ناپسند. ڏکيو. مشڪل.
unsavory, unpalatable, difficult, hard, distressing, grievous, burdensome.

شاکر: ص (ع) شڪر ڪندڙ. شڪر گذار. مهرباني مڃيندڙ.
thankful, grateful, praising, resigned, content, contented.

شاڪي: ص (ع) شڪايت ڪندڙ.
complaining, querulous, dissatisfied, discontented.

شاگرد: ذ (ف) طالب علم. متعلم. استاد کان سکندڙ. سکيا وٺندڙ.
بالڪو. پوئلڳ.

a scholar, student, apprentice, pupil, disciple, follower.

شاگردِي: ذ. سکيا. تربيت.
discipleship; pupilage, apprenticeship.

شال: ندا (ع) شاء الله (جئن الله گھريو- خدا ائين ڪري الله گھريو ته).
as God intends!, would that, pray that, if Allah does so.

شالا: ط. شال. من. جيڪر.
idem, as if, as to, if, although, would that.

شال: ذ (ف) پشميني جي چادر. اوني چادر (اويڙ لاءِ).
a woolen shawl, a plummet, a loose wearing apparel.

شادي: ذ (ف) خوشي. جشن. وهان. پرڻو.

joy, delight, festivity, pleasure, rejoicing, marriage, wedding.

شادي ڪرڻ: وهان ڪرڻ. پرڻجڻ.
to marry, to be married.

شادي مرگ: ذ (ف) اهر موت جيڪر خوشي وارو ٿئي. اها خوشي جيڪا ڪنهن وڏي نقصان کان پوءِ حاصل ٿئي. نااميدي واري وقت ۾ حاصل ٿيل خوشي.

death from joy, happiness after difficulties, a moment of joy in difficulties or during harassment or prosecution.

شاديانو: ذ (ف) خوشي جو وڃو. خوشي جو ڳڻڻو. مبارڪباد.
music and singing at marriages or on other festive occasion, congratulation, felicitation.

شاذ: ط (ع) ڀريلو. انوکو. انتهائي.
uncommon, unusual, rarely, seldom.

شاذونادر: ط. بعضي. وري. اتفاق سان.
idem.

شارح: (ع) شرح لکندڙ. معنيٰ ۽ وضاحت ڪندڙ.
expositor, explainer, commentator, annotator, interpreter.

شارع: ذ (ع) شاهي رستو.
a main road, highway, thoroughfare.

شارع عام: ذ. وڏو عام رستو.
idem.

شارڪ: ص (ع) شرڪ ڪندڙ. مشرڪ.
un-believer, sceptic, infidel, disbeliever, deist, agnostic, polythetic.

شاستر: ذ (سن) هندن جو مذهبي مقدس ڪتاب. قانون جو ڪتاب. مذهب جا قاعدا.

Hindu code of Law, a book of commandments, institutes of religion.

شاطر: ص (ع) چالاڪ. هوشيار. لڳ. عيار.
sharp, clever, astute, cunning, sly, mischievous, roguish, a chess-player.

شاعر: ذ (ع) شعر چوندڙ. ڪوي.
a poet, a bard, versifier, minstrel.

شامِلات: ث (ع) گھڻن ماڻھن جي گڏيل ملڪيت يا جائداد.
undivided property, a coparcenary estate, property held in common or in partnership by many people.

شامہ: ث (ع) سونگھڻ جي قوت.
sense of smell, olfaction.

شامي ڪباب: ذ. قيسي ۽ مصالح جي تريل ٿڪي.
the fried minced-meat cutlets.

شاميانو: ذ (ف) سائبان- تنبو- خيمو.
a tent, a pavilion, a canopy.

شان: ذ (ع) عظمت- وڏائي. عزت- مان. دٻڻو. حشمت- رعب. قدرت.
انداز- نمونو. درجو- رتبو.

importance, eminence, rank, dignity, state, pomp, grandeur, glory, radiance, lustre.

شان ڏيکارڻ: دٻڻو ڏيکارڻ. طاقت ڏيکارڻ.
to make a display of pomp, grandeur, glory, state show off (strength).

شانائيتو: ص. شان وارو. مان وارو. معزز.
grand, splendid, magnificent, majestic, dignified.

شاندار: ص. رتبي وارو. اعليٰ- بلند. شان وارو.
idem.

شان شوڪت: ث. رعب تاب- دٻڻو. ث.
pomp, splendour, magnificence, show, glory.

شان نازل: ذ. ڪنهن قرآني آيت جي لهن جو موقعو.
the time of revelation (of Holy Quran).

شاني: ص. شان وارو- شانئو.
grand, pompous, magnificent, superb, majestic, sublime, noble, imposing, stately, showy.

شانه: ذ (ف) ڪلهر. دوش. ڪلهي وارو هنڌ. ٿڌي.
the shoulder, the shoulder-blade, a comb.

شان به شانه: ظ. ڪلهي ڪلهي ۾ ملائي.
to support, assist, aid, help, second.

شانتي: ث (سن) چپ- ماک- صبر. خاموشي. سانت. سک- آرام.
quiet, quietness, tranquillity, repose, peace, calm.

شاه: ذ (ف) بادشاه. حاڪم. سيد جولقب. (ص) وڏو.
a king, prince, monarch, royal, chief, a title of

شالا: ث (سن) گهر- مڪان- جاءِ. مدرسو.
a house, an institution of learning, school, abode, lodge, stable.

شالورو، شالورو: ذ (سن) شالور) گاڙهي ريشم جو رتو- پٽ جي گاڙهي پرتي.
a kind of red silken cloth (used for wearing over head).

شام: ث (ف) وچين ۽ سانجھي جي وچ واري عرصو. سج لٿي جي محل.
سانجھي. پيويون وقت. ڪاٺي چرچن کان بچاءِ لاءِ لوهي چلڻو.
evening, afternoon, eventide, night-fall, dusk.

شام غريبان: ث. مفلسيءَ جي شام. مصيبت جو وقت.
the trying times, difficult days, mostly attributed to the evening of the tenth of Muharrum and on the demise of Hazrat Hussain.

شام و سحر: ظ. صبح سانجھي- هر وقت.
morning and evening, all the time.

شامت: ث (ع) آفت. مصيبت. نياڳ- بدبختي. نحوس.
ill-luck, mischance, adversity, misfortune, disaster; disgrace; infamy.

شامت اعمال: ث. ڪڍي جي سزا. گناه جي سزا.
evil days, misfortune, adversity; punishment for the sins, result of mis-doings.

شامت زده: ص. مصيبت جو ماريل. ڏکيا ڏينهن گذاريندڙ.
unfortunate, miserable, disgraced, cursed.

شامتِي: ص. نياڳو. منحوس.
unfortunate, unlucky, miserable, luckless, ill-starred, ill-fated, in-auspicious, ill-omened.

شامل: ظ (ع) مليل- گڏيل. گڏ- شريڪ.
joined, connected, associated, concerned, attached, appended, comprising, including, united (to), together, jointly, alongwith.

شامل حال: ظ. گڏ- مليل. مددگار- شريڪ.
encompassing or comprising the conditions or circumstances (of), together, jointly, partner, assistant.

شامل ڪرڻ: گڏي ڇڏو- ڳنڍي ڇڏڻ. پاڻ سان ملائڻ- گڏائڻ- شريڪ ڪرڻ. داخل ڪرڻ.

to include, or comprise, comprehend, to incorporate; to affix, annex, append; to enter, insert.

off, well-to-do.

شاهروكاري: ث. دولتمندي-تونگري.

wealth, affluence, opulence, abundance, richness, fortune, riches.

شاهي: ث (ف) بادشاهي. (ص) وڏو-تمام وڏو.

kindom, empire, sovereignty, reign. any thing very large or heavy.

شاهل: ث. رازڪي ڪم جو هڪ اوزار (اوساريءَ جي سڌائي ڏسڻ لاءِ ڏنل) a plumb-line, plummet.

شاهين: ذ (ف) هڪ قسم جو شڪاري پکي- باز.

a falcon.

شاهينگه: ص. دليو ڏيئي ٿريندڙ. نگ.

a cheat, trickster, imposter, rogue, knave, swindler, sharper.

شاهيه: ذ (ع) ملاوت-ڪوٽ. مير. شڪ-گمان.

mixture, adultration; uncleanness, foulness, pollution, stain, doubt, suspicion.

شاهستگي: ث (ف) قابليت. لياقت. مناسب. تهذيب-فضيلت. ماڻهو-اخلاق.

suitableness, propriety, fitness, aptitude; consistency; conveniency, expediency; affability, urbanity, politeness, courtesy, good manners.

شاهست: ص (ف) لائق-موزون. فضيلت وارو. سچو. اخلاق وارو. مناسب-سٺائيندو.

worthy, honourable, fitting, proper, suitable, decent, affable, well-bred, courteous, polite, gentle.

شائق: ص (ع) شوق رکندڙ. سڌو-چاهيندڙ. طالبو-گهرو.

full of desire, desirous, longing (for). ardent, zealous, fond (of).

شائقين: ص. "شائق" جو جمع.

devotees, lovers, votaries.

شايان: ظ (ف) لائق-قابل. موزون-مناسب.

proper, fit, suitable, worthy, agreeable, possible.

شايان شان: ظ. مان مرتبي مطابق.

to be proper (for), be suitable or fitting (to), to suit, become, befit.

شايد: ظ (ف) ممڪن آهي-غالباً-متان

it may be, perhaps, perchance, possibly,

syed, the longest, largest or best of its kind.

شاهانه: ص. بادشاهي-سلطاني.

royal, princely, splendid, regal.

شاهانو: ص. شاه وارو-بادشاهي. (ث. شاهائي)

idem.

شاهيندڙ: ذ. بندرگاه جو شاه (وڏو آفيسر). سنڌ جو هڪ سامونڊي ڪناري وارو شهر.

cheif officer of a port. Shahbandar- a town and taluka headquarter on the sea-beach in Thatta district.

شاهدانو: ذ. وڏو مڙي. تسبيح جو وڏو دائرو.

a large bead in the rosary.

شاهد: ص (ع) شاهدي ڏيندڙ-گواه. ڏسندڙ-سڃو-محبوب.

a witness, deponent, eye-witness, lovely, charming, sweetheart, beloved.

شاهدي: ث. گواهي.

evidence, testimony, attestation, deposition.

شاهراه: ث (ف) وڏو رستو-عام رستو.

a highway, thoroughfare, public road, main road.

شاهزادو: ص (ف) بادشاه جو پٽ. (ث. شاهزادي).

a prince, royalty.

شاهه شاهروڪاري: ظ. کليو-ڪلاير-ديئا داسي-ظاهر ظهور-پڌري پٽ.

openly, publicly, forcibly, candidly, frankly, plainly, without fear or favour.

شاه شريان: ث (ف) وڏي رگ-شهر رگ (جسم جي سڀني رگن کان وڏي رگ جيڪا سڄي بدن کي رت پهچائي).

the main artery.

شاهڪار: ذ (ف) وڏو ڪم. عجيب ڪم. نرالو ڪم. مثالي ڪم.

master-piece, paragan, master-work.

شاهنشاه: ذ (ف) وڏو بادشاهه-سلطان.

king of kings, an emperor.

شاهنشاهي: ث. سلطنت-بادشاهي.

kingdom, empire, reign, rule, realm.

شاهرو: ص. تمام وڏو-شاهي.

something longest, largest or best of its kind.

شاهروڪاره: ص (ف) گهڻي ملڪيت وارو-دولتمند-تونگر.

wealthy, rich, moneyed, affluent, opulent, well-

شب تاب: ذ (ف) رات جي روشني. چنڊ ڏيڻ. نڪر ڪپڻو. Fire-fly, glow-worm.	probably.
شب خون: ذ (ف) رات جو حملو. راتاهو. sniping, a night-attack (on).	شائع: ص (ع) پڪڙيل - مشهور. ظاهر. پڌرو. published, divulged, apparent, manifest.
شب بخير: ص (ف) رات جا ڳڻدي عبادت گذار. worshipper, remaining awake during whole night.	شب: ث (ف) رات - نيل. night, the time between sunset and sunrise.
شب خيزي: ث. رات جو اڄاڻو. sleeplessness, the habit of remaining awake during night.	شب: ذ. لڪ. ڳجهو. secrecy, mystery, clandestine, furtive, surreptitious, concealed, cryptic.
شبد: ذ (سن) آواز. ٻولي جو گرامر. لفظ. ٻول. نالو. دعا. sound, voice, grammar, a name, term, word, invocation, blessing.	شب ۾ رکڻ: راز ۾ رکڻ. لڪ ۾ رکڻ. to keep secret, secluded, stealthy.
شبدڪوش: ذ. لغت. فرهنگ. a dictionary, a vocabulary, glossary.	شبان: ذ (ع) ڌنار ڏي جو راکو. ashepherd, a herdsman; a watchman.
شب ڊيڇورو: ث (ف) اونڌاڻي رات. a black night, pitch-dark night.	شبانہ: ص. رات جو. رات وارو. nocturnal, by night, during night, relating to night.
شب و روز: ذ (ف) رات ڏينهن. هروقت. day and night, at all times, continuous, without interruption, always.	شب باشي: ث. رات جو قیام. رات رهڻ. staying all night; a night's halt or lodging.
شبستان: ذ (ف) رات رهن واري جاء. خلوتگاه. a place for stay at night, bed chamber.	شبابه: ذ (ع) جواني. اوج جو زمانو. عروج. youth, youthfulness, prime of life, acme, elevation, exaltation.
شب قلمات: ث (ف) سخت اونڌاڻي رات. a pitch dark night (when the moon and stars are invisible).	شبابه: ث (ع) هڪجهڙائي. روپ. شڪل. ڊول. نمونو. similarity, similitude, likeness, resemblance, figure, appearance, type, model.
شب قدر: ث (ف) ماه رمضان جي ستاويهن رات (جيڪا ٻياري رات سمجهي ويندي آهي). the night of 27th of Ramzan (on which date the Holy Quran is believed to have descended from heaven).	شب بخير: جملو (ف) رات جو موڪلائڻ وقت دعائيءَ جملو ته "رات خير سان گذري." may the night pass well, good night, salutation at night.
شبڪور: ص (ف) رات جو نه ڏسندڙ. night blind.	شب بهرات: ث (ف) شعبن جي پنڌهين تاريخ (مسلمانن جي عقيدي موجب انهي رات عمر جو حساب ۽ رزق جي تقسيم ٿئي ٿي. سنڌ ۾ ان رات سيرومائي ۽ آتشبازي ڪندا آهن). the eve of the 14th day of the month Sha'ban (on which a vigil is observed with prayers, feasting, illuminations etc, on this night the lives and fortunes of mortals during the coming year are said to be registered in heaven).
شب ڪوري: ث (ف) اکين جي هڪ بيماري (جنهن ۾ رات جو نظر نه پوي). night blindness, nyctalopia.	شب بيداري: ث (ف) رات جو جاڳڻ (عبادت وغيره لاءِ). a vigil to remain busy in prayers during the whole night.
شب معراج: ث (ف) نبي سڳوري جي معراج جي رات (رجب مهيني جي 27 رات). the 27th of of Rajab (when the Holy Prophet	

شُجَاعَت: ث (ع) بهادري- سورهيمتي- دليري.
bravery, valour, heroism, gallantry, prowess,
valiance, valiancy.

شَجَر: د (ع) وڅ- درخت.
a tree, plant.

شَجَره: د (ع) شجره) نسب نامہ (عموما پيڙهي جو سلسلو وڻ وانگر نقش
کيو ويندو آهي).

genealogical table, family tree.
شجره نسب: د. پيڙهي جو سلسلو.

a genealogical tree, genealogy, ancestry.
شَخْس: د (ع) ماڻهو- آدمي- فرد.

a person, being, body, individual, human being.
شخصي: ص. ذاتي- پنهنجو.

personal, private, privy.
شخصيت: ث (ع) ماڻهو- انسانيت. ماڻهو جي خاص خوبي. عزت.

humanity, gentleness, characteristic, honour, re-
spect.

شَد: ث (ع) هڪ اکر جو ٻي اکر (مثلاً حَقر، شداد وغيره). ڪنهن اکر
جي ٻي اکر ڏيکارڻ لاءِ شد جي نشاني.

doubling of a letter (in pronunciation).
شدت: (ع) سختي. تڪليف. تيزي. ڏاڍائي. زور. غلبو. ضد- تيسر.

دشمني.
hardness, firmness, trouble, hardship, swiftness,
sharpness, violence, vehemence, pressure, sever-
ity, stubbornness, obstinacy, enmity, hostility.

شدتي: ص. هوڏي- ضدِي. تيسر. دشمني ڪندڙ.
stubborn, obstinate, ill-tempered, hostile, a cavill-
er, disputer, perverse..

شَدِي: ط (ف) ٿيڻ جهڙو- مُمڪن.
fit to be or become; what is to be; probable, pos-
sible.

شِدو: د (ع) شد- ضد- هوڏ.
obstinacy, stubbornness, contumacy

شِدو ٻڌڻ: هوڏ ڪرڻ- ضد ڪرڻ
to show obstinacy, stubbornness.

شَدومَد: د (ع) سختي- تيزي- تڪليف. روان بڻجڻ مرزور ۽ چٽائي.
intensity, emphasis, stress, force with proper

went to God in the heavens).

شَبَر: ث (ف) ماڻ.
night-moisture, dew.

شُبُهه: د (ع) شڪ- گمان.
doubt, uncertainty, suspicion, scepticism, dis-
trust, mistrust, misgiving.

شُبُهه: ث (ع) هڪ جهڙائي. شڪل- صورت. ڀول.
likeness, resembling, figure, form, shape, ap-
pearance, image.

شِتَاب: ط (ف) جلد- ٿورا- يڪدم- جت پٽ.
hasty, quick, speedy; quickly, expeditiously,
soon, directly, swiftly.

شِتابي: ث. جلدي- تيزي- تڪڙ.
quickness, haste, expedition, despatch; celerity,
speed; quickly, hastily.

شُتر: د (ف) اُٺ.
a camel.

شُتر بان: د. اولي- جت.
a camel-driver, camel-keeper.

شُتر بي معار: محاورو. چڙواڳ- آزاد.
a camel without a nose-string, uncontrolled, in-
corrigible, refractory, wild.

شُتر ڪيئرو: د. اُٺ وارو ويڙ. دائمي بغض- پڪي دشمني.
bearing malice (the camel being remarkable for
doing so); permanent enmity, bickering.

شُتر مرغ: د. هڪ تمام وڏو پکي (جنهن جا پير اُٺ جهڙا ٿين. اڏامي نه
سگهي).

an ostrich.

شَب شَب: ث. پاڻي ۽ مزلن يا زور سان مينهن وسڻ جو آواز.
a sound of splashing, a sound or noise of rain.

شَبڪو: د. زور سان ڪرڻ يا لڳڻ جو زوردار آواز- سَڪو- ڦٽڪو.
the sound of something falling on ground with
force, the sound of something put on ground.

splash, splashing noise.

شُجاع: ص (ع) بهادر- سورهيم- دلير.
brave, courageous, valiant, intrepid, bold, dan-
ging, audacious, dauntless, dauntless, fearless, gal-
lant, heroic, lionhearted, plucky, valiant, stout.

شَرِافَت: ث (ع) پلمانسي- چگموسي. خانداني بزرگي.

nobility, civility, courtesy, politeness.

شَرَاكَت: ث (ع) شراکت) پائيواري- حصيداري. مائتي ۾ ڳنڍيل.

sharing, participation, partnership, fellowship, relationship, family tie.

شَرَاكَت ڪرڻ: پائيواري ڳنڍڻ. شريڪ ٿيڻ. گڏجڻ.

to form a partnership, to participate, to combine, to league.

شَرَاكَت نامو: ذ. پائيواري بابت لکيت ۾ اقرار نامو. پائيواري جي شرطن جي لکيت.

a deed of partnership, an agreement of union or association.

شَرَاڪَتِي: ث. پائيواري- حصيداري. مائتي (ص) پائيار- شريڪ.

partner, co-sharer, associate, cohort, partnership, sharing, relationship.

شَرَاءُ: ذ (ع) چڻنگ. آڻو.

a spark of fire, a flash, gleam.

شَرَايُط: ذ (ع) "شرط" جو جمع.

agreements, stipulations, conditions, terms, provisions.

شَرَبَت: ذ (ع) پڪل کنڊ يا مصري وارو مٺو پائي (جنهن ۾ خوشبوءِ يا ميري جو رس پيل هجي).

syrup, beverage.

شَرِبَ: م. ڪاروڙجڻ- ڌمرجڻ. چڙڻ.

to become angry, acrimonious, choleric, heated, indignant, irate, ireful, mad, wrathful, wrathful.

شَرَح: ث (ع) سمجهاڻي. وضاحت. بيان. تفسير. اڳهه- نرخ.

explanation, commentry, exposition, interpretation, annotation, description, rate of assessment, proportion, charge, allowance, pay, rate.

شَرَح ڪرڻ: تفصيل سان بيان ڪرڻ. معنيٰ ڪرڻ. ڪولي سمجهاڻ.

to write a commentary (on), to annotate, explain, expose, interpret.

شَرَاءُ: ث (سن) يقين- ايمان. ويساءِ. اعتقاد.

faith, belief, trust, confidence, reliance, credit.

شَرَاءُ: ص. ايمان رکندڙ- ويساءِ آڻيندڙ.

having faith, faithful, believing, disposed to trust, trustful.

emphasis in reading.

شَدِيد: ص (ع) ڏکيو- مشڪل. سخت- ڏاڍو. زبردوارو. ڳرو.

difficult, arduous, distressing, afflicting, grievous, violent, strong, vehement, intuse, severe, rigorous, heavy; grave.

شُد: ص (سن) پاڪ- پوتر. خالص- نج. صاف.

pure, clean, purified, cleansed, genuine, true, correct, accurate, faultless, unmixed, unadulterated, uncorrupt, unpolluted.

شُر: ذ (ع) بُدي- خرابي. بُجڙائي. فساد. ڏٺو. فتنو.

evil, wrongdoing, injustice, badness, corruptness, wickedness, viciousness, depravity, malignancy, vice, turmoil, tumult, commotion, clamor, convulsion, ferment, outcry, upheaval.

شُر اَنگيزو: ص. فسادي- فتني باز.

wicked, clamorous, rebellious, vociferous, bisterous, contumacious; factious, insurgent, mutinous, seditious.

شُر: ذ (ع) چن- پوت. شرارت. فتنو.

spirit, jinnee, demon, ghost, misheif, vikedness, naughtiness, tribulation, rogue, rascal, villain.

شُر ڪڍائڻ: شرارت ڪرڻ. شيطان گيري جمڻا ڪم ڪرڻ.

to cause trouble, to raise commotion or disturbance, cause a breach of the peace, to make a riot.

شَرَاب: ذ (ع) مڌ- مِي. دارون.

liquor, wine, alcohol, intoxicant, spirits.

شَرَابخانو: ذ. شراب وڪامڻ يا پيئڻ وارو دڪان- مِيخانو.

a liquor shop, an ale house, a tavern, wineshop.

شَرابي: ص. شراب پيئندڙ- مِي نوش.

a drunkard, wine-bibber, boozier.

شَرَابو: ص (ع) پُسيل- پٺل. ٺل (پڳهر) ۾.

wet through, dripping wet, drenched.

شَرَاوَت: ث (ع) حرڪت- مستي. لڄائي. پدمعاشي. فتني انگيزي.

wickedness, mischief, vice, depravity, villainy, atrocity, wantonness, roguery, impishness, deviltry, roguishness, waggery, waggishness.

شَرَارَتِي: ث (ع) حرڪتي- لڄو- شيطان.

naughty, villainous, wicked, rogue, devil, satan, mischief monger, atrocious, wanton.

grandeess, honourble.

شَرَف ياب: ص. عزت وارو. معزز. عزت حاصل ڪيل.
ennobled, honoured, exalted, aggrandized,
dignified, distinguished, glorified.

شَرْق: ذ (ع) اُڀرندي- ڀُورب.
the east.

شَرْق وِ جَنُوب: ذ. اوڀر ڏکڻ.
east and south.

شَرْقي: ص. اُڀرندي جو- مشرقي.
eastern, oriental.

شِرڪ: ذ (ع) خدا سان ٻيو گڏو.
polytheism, paganism, unbelief, infidelity.

شَرڪاء: ذ (ع) "شريڪ" جو جمع.
partners, associates, participants, mates, cohorts.

شَرڪاءَ: ث (ع) شموليت. ساٿ ۾ گڏجڻ. گڏجاڻي.
پائيواري.

partnership, copartnership, association, a firm or
company with multiple owners.

شَرَم: ذ (ف) حياءَ- لڄ- ٽڪائي. حجاب. پيشماني- پڇتاءَ ندامت.
غيرت. لحاظ- مرم.

shame, bashfulness, modesty, disgrace, prestige,
contempt, discredit, dishonour, disrepute, ignominy, infamy, opprobrium.

شَرَم اچڻ: حياءَ ٿيڻ- لڄ ٿيڻ.
to feel shame; to be abashed, ashamed.

شَرَم پريمائڻ: ٽڪائي وندرائڻ. شرمندو ٿيڻ.
to feel ashamed, to be bashful or shy; to be
abashed.

شَرَم رکڻ: عزت رکڻ- لحاظ رکڻ.
to preserve from shame or disgrace; to guard the
honour.

شَرَم ڪرڻ: لڄ ڪرڻ- حياءَ ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ.
to feel ashamed, to be bashful or shy, to be
abashed, to respect, regard.

شَرما شَرمي: ث. لحاظ- مروت.
favour, kindness, regard, politeness.

شَرمائڻ. شَرمائجڻ: م. شرمسار ٿيڻ. ٽڪو ٿيڻ- لڄ اچڻ. غيرت

شُرُور: ذ (ع) پختنگ. آڻر.

spark, sparks of fire, blaze, flame.

شُرُوات: ذ. سرواٽ. زور سان ٽڪرجڻ جو آواز. پاڻيءَ جو زور سان نڪرڻ
جو آواز.

the rustling sound, the sound of things hitting
each other; the sound of water gushing out from a
narrow escape.

شُرُط: ث (ع) هوڏ- بازي. شرطيه مقابلو.
a bet, wager, race, stake, game, contest, competi-
tion, a betting game.

شُرُط ٻڌڻ. رڪڻ: بازي لڳائڻ. مقابلو ڪرڻ.
to bet, to contest, hold a competition, to bet on a
game or race.

شُرُط: ذ (ع) انجام- قول. اقرار. قاعدي جي پابندي.
provision, promise, undertaking, agreement.
term, bargain, a conditional conjunction.

شُرُطيه: ظ. شرط سان- قول سان. قاعدي سان. معاهدي موجب..
conditional, contingent, provisional, as per agree-
ment.

شُرُع: ث (ع) رستو. خدا تعاليٰ جي بندن لاءِ مقرر ڪيل راءِ. مذهب. قانون
محمدي- شريعت.

the Muhammadan Law, justice, the Sharia, Islam-
ic law, Divine law, equity, religious dogma.

شُرُعاً: ظ. شرع موجب. محمدي قانون مطابق.
according to Islamic law.

شُرُع محمدي: ث. اسلام جو قانون.
Islamic Law, divine law.

شُرعي: ص. شريعت تي هلندڙ. اسلامي قانون موجب.
committed to the sharia, according to Islamic
Law.

شُرُف: ذ (ع) فوقيت- ترجيح. بزرگي. اشرافت. شان- مان.
exaltation, eminence, excellence, rank, grandeur,
glory, honour, dignity, nobility, respect.

شُرُف ڏيڻ: عزت ڪرڻ- مان ڏيڻ. ترجيح ڏيڻ.
to ennoble, dignify, honour, exalt, aggrandize,
distinguish, glorify, magnify.

شُرُفا: ذ (ع) "شريف" جو جمع.
persons of high rank or good family, nobles.

begining, commencement, start, onset, outset, opening.

an artery.

شُرُوءُ: ص (ع) حُرُوءِي - نَجِس - مُسْتِي غُور - بَدْمَعَش - نَسَادِي.
evil, bad, corrupt, wicked, vicious, mischievous, naughty, rascal, quarrelsome, belligerent, bellicose.

شُرُوءَت: ث (ع) مَذْهَبِي قَانُون - قَانُونِ الْهِي - قَانُون. طَرِيقُو.
Islamic law, divine law, the religious law of the God, law, ordinance, statute, procedure, custom.

شُرُوءَفَا: ص (ع) يَلُو مَالَهُو. بَزْرَك. وَدَّ كَمَرَاثُو - خَانْدَانِي.
مَقْدَس - پَاك.

exalted, eminent, honourable, noble, high-born, possessing glory or dignity, holy, sacred.

شُرُوءَك: ص (ع) حَصِيدَارَه پِيَاوَر. شَامَل - مَلِيل - كَذِيل. سَائِي - رَفِيق.
عَزِيز - مَات.

a sharer, participator, partaker, a partner, co-partner, an associate, a colleague, comrade, ally, relation, kith and kin, kinsfolk.

شُرُوءِك كَرْد: شَامَل كَرْد. پِيَاوَر كَرْد. مِلَاتُو - كَذَاتُو.
to make (one) a sharer or partner in, to include in,

شُرُوءِكَت: ث. عَزَاوَت - پَنَجَنَجَات. بَرَادِي.
partnership, equality, association, relationship, affiliation, alliance, combination, connection, togetherness.

شُرُوءَت: ث (ف) نَشَانُو - سَدَائِي. چِسْت.
aim, the sight (of a gun etc), target, point, a large fishing-hook.

شُرُوءَت بَدَن: نَشَانُو بَدَن. چِسْت بَدَن.
to take an aim at, to take a sight.

شُرُوءَت: ص (ف) شُرُوءَت صَاف.
pure, clean, taintless, cleansed.

شُرُوءَتِي: ث (ف) صَفَائِي. بُولِي. جِي سَلَاوَت.
cleanliness, purity, neatness, chastity of language.

شُرُوءَت: ص (ف) صَاف. سَلِيس (بُولِي).
pure, chaste, neat (language).

to be ashamed, abashed, feel shame.

شُرُوءُ بُوَرِي: ث. كَ قَسَر جَو بُوَرُو (جَمْعَن كَرِي مَت لَائِي سَان پِيَن
كُومَلَجِي وَجَن).

the sensitive plant, touch-me-not- *Mimosa pudica*.

شُرُوءَار: ص (ف) لُكُو - نَجِي - شُرْمَنْدُو.
ashamed, repentant, abashed, sorry (for), stricken with shame, bashful.

شُرُوءَارِي: ث. كُكَلِي. لَج. نَدَامَت. پِچَتَا.
bashfulness, modesty; shame, disgrace; sorrow, regret, repentance.

شُرُوءَاك: ص (ف) حِيَاء جَدُو - نَفَرَت جَرُكُو.
shameful, disgraceful, bashful, modest.

شُرُوءَكِي: ث (ف) شُرْم - لَج. پَشِيمَانِي - پِچَتَا.
shame-facedness, bashfulness; modesty; shame, disgrace; repentance.

شُرُوءَنده: ص (ف) لُكُو - نَجِي - شُرْمَار.
ashamed, abashed, shame-faced, bashful, modest, blushing.

شُرُوءِلُو: ص. لَجَارُو - مَحْجُوب.
modest, bashful, shy, demure, coy, timid, diffident.

شُرُوءَا: ث (ف) سُرَنَاء. لُوك سَان وَجَاتِي جَو هَك سَان.
a pipe, flageolet.

شُرُوءُ: ذ (ع) "شُرُوء" جَو جَمْع.
conditions, stipulations, terms, provisions, conditionalities, provisos, reservations, strings, terms.

شُرُوء: ذ (ع) اِبْتَدَا - آغَاو - مُنْد. (ص) هَلَنْدُو - چَالُو - رَائِي.
beginning, commencement, alpha, birth, dawn, dawning, genesis, onset, opening, outset, start, in vogue, current, in force.

شُرُوء كَرْد: اِبْتَدَا كَرْد. آغَاو كَرْد.
to begin, start, set up, institute, commence, to enter upon, to lead off.

شُرُوء كَان: ط. اَوَّل كَان - مَنُو كَان اِبْتَدَائِي.
right from the beginning, from the start.

شُرُوءَات: ث (ع) "شُرُوء" جَو جَمْع. اِبْتَدَاء - مُنْد. آغَاو.

one who practises legerdemain, a juggler, conjurer, magician, charmer, enchanter, necromancer, sorcerer.

شعبده بازی: ث. جادو جا کړتې. نظربندي. قریب- مکاری. sleight of hand, conjuring, juggling, trick, jugglery, hocus-pocus, magic, bewitchment, enchantment, incantation, necromancy, sorcery, witchcraft, witchery.

شعبده گز: ص. بازیگر. one who practises legerdemain, a juggler, conjurer, magician, charmer, enchanter, necromancer, sorcerer.

شعبه: ذ (ع. شعبه) شاخ- حصو. a branch, department, section, division.

شعر: شعر: ذ (ع) بیت. ټن مصرعن جو بیت. سخن. کلام. نظم. poetry, a verse, a couplet.

شعر گوئی: ث. شاعری. to compose verses, poetry, writing poetry.

شعراء: ذ (ع) "شاعر" جو جمع. poets, bards, muses.

شعلو: ذ (ع. شعله) جی. - لیس. باه جی لات. flame, blaze, flash, blare, flare, glare.

شعله افشان: ص. باه وسایلندږ- چپرون کښندږ. dispersing or scattering flame; flame-scatterer.

شعلو رخ: شعلو رو: ص. سٺو- حسین- خوبصورت. having a bright countenance, handsome, a blazing beauty.

شعله زبان: ص. تقریر یا گفتگو سان پڑائیندږ. inflaming (speaker, leader), encouraging or inciting to violence.

شعور: شعور: ذ (ع) سمجھ- عقل. دانائی. لیاقت- اہلیت. سلطنت. knowledge, wisdom, intelligence, senses, discretion, discernment, sagacity, penetration.

شغال: ذ (ف) گدڙ. a jackal.

شغف: ذ (ع) تمام گھڻي محبت یا چاہ. چاہت. وندر. interest, concern, curiosity, regard, appeal, attraction, excitement, fascination, passion.

شش: ص (ف) چھ (عدد).

six, the figure of six.

شش پہلو: ص. چھ کڻڊو.

six-sided, hexagonal, a hexagon, a cube.

شش جھت: چھ طرف (اُتر، ڏکڻ، اڀرندو، هيٺ، مٿي، (ظ) ھرھنڊ، ھر طرف.

the six directions or dimensions i.e. north, south, east, west, up and down, here and there, all over, all around.

شش پنج: ث (ف) سرج ويچار- گھڻي. پڙڻو. anxious thought, deliberation, anxiety, uneasiness, uncertainty, hesitation, confusion, bewilderment, perplexity.

ششدر: ص (ف) چھن پاسن واري ماڳ تي بيٺل. حيران- وائڙو. مُنڌل. set on six sides, confounded, amazed, perplexed, astonished.

ششکار: ث. جانور کي سڏڻ لا، آواز- چڻڪار. a call to domestic cattle.

ششماهي: ث (ف) چھ مھينا چھن مھينن جو- چھماهي. the space of six months, half-yearly, six-monthly.

ششترنج: ث (ف) هڪ قسم جي راند (جيڪا چوھٺ خانن واري تختيءَ تي ٻن رنگن وارن ھٿين پٺين مٿن سان کيڏجي: ٻه بادشاھ، ٻه وزير، ٻه گھوڙا، ٻه اٺ، چار ھٿي ۽ سورھن پيادا).

the game of 'chess'.

شعار: ذ (ع) چال- ھنٽ- طريقو- عادت. habit, custom, style, practice, behaviour, conduct, manner.

شعاع: ذ (ع) جگمگيو (صبح سو) روشني- چمڪو. تھلو. the rays or beams of the sun, sunbeam, sunshine, radiance, light, splendour, lustre.

شعبان: ذ (ع) ھجري سال جو اٺون مھينو. the 8th month of Lunar (Hijra) calendar.

شعبده: ذ (ف) جادو يا نظربندي وارو ڪرتم. نظربندي قریب- ڌوڪو- ٺٽي.

legerdemain, sleight of hand, juggling, conjuration, spell, charm, incantation, rune.

شعبده باز: ص. هڪ ذات ڪندڙ مداري. لڳ.

شَفِيعَ مَعْشَرٍ: ذ. قیامت جي ڏينهن سفارش ڪندڙ (نبي سڳوري).
idem.

شَفِيقٌ: ص (ع) مهربان، غمخوار، همدرد، باجھارو.
affectionate, kind, merciful, compassionate, gracious.

شَقٌّ: ص (ع) چيريل، ڦاٽل، (ذ) شڪاف-چير.
splitted, cracked, devided, a split, rent, crack, fissure, cleft, chink,

شَقَّ الْقَمَرُ: ذ. چنڊ جو چيرجڻ. نبي سڳوري جو آڱر جي اشاري سان چنڊ کي چيرڻ وارو معجزو.

the miracle or prodigy attributed to the Holy Prophet Muhammad (PBUH), that at his pointation, the moon was divided into two parts (and then rejoined).

شَقٌّ: ث (ع) حصو-پاڻو، تحرير جو ٽڪرو-پٿرا، قانون جو فڪرو.
part, portion, share, short sentence, a rule or section of law.

شَقَاوَتٌ: ث (ع) نياڳ-بدبختي، بيرحمي.
misfortune, misery, wretchedness, cruelty, disgrace, villainy, tyranny.

شَقِيٌّ: ص (ع) نياڳو، ظالم-بيرحم.
unfortunate, unhappy, poor, miserable, wretched, villainous, vicious, cruel.

شَقِيٌّ الْقَلْبُ: ذ. ظالم-بيرحم.
idem.

شَكٌّ: ذ (ع) گمان-شيو، وهم، انديشو، ڊپ.
doubt, suspence, uncertainty, hesitation, vacillation; incredulity, scepticism, mistrust, suspicion.

شَكٌّ فُجْهَةٌ: ذ. وهم گمان، انديشو.
idem.

شِكَارٌ: ذ (ع) جانور کي مارڻ، صيد-آهيڙو، ڪُھڻ لاءِ ڦاسايل جانور وغيره. اُنَ اُنَ جو مال، ملڻ جو مال.
hunting, the chase, prey, game, plunder, booty, pillage, spoil, perquisites.

شِكَار ڪرڻ: جانور کي مارڻ، حلال ڪرڻ، لُٽڻ، ڦُرڻ، مطيع ڪرڻ.
to hunt, to go hunting, to catch, plunder take a booty, to make submissive, obedient.

شڪارگاه: ذ. شڪار ڪرڻ جو پيلو يا جھنگل، شڪار لاءِ رکيل ايراضي.
hunting-ground, preserve for game, game area.

شُغْلٌ: ذ (ع) ڪم-ڌنڌو-پورهيو، وندر-تفريح، مولودن جي محفل.
business, occupation, employment, labour, study, anything to occupy or divert, diversion, pastime, amusement.

شُغْل ڪرڻ: وندر ڪرڻ، مشغولي ڪرڻ، ڪم ڌنڌو ڪرڻ.
to pursue a business or occupation, to employ oneself to be busy, be occupied.

شُفَاءٌ: ث (ع) شفا-صحت-تندرستي، بيماريءَ مان صحت يابي، بيماريءَ مان چوٽڪارو، علاج-دوا.
recovery (from sickness), healing, convalescence, a medicine, remedy, cure.

شُفَاخَانُو: ذ. اسپتال-مطب، دواخانو.
a hospital, a lazaretto; a dispensary, health centre.

شُفَايَا: ص (ف) چڱو پيلو-تندرست، بيماريءَ مان اٿيل.
convalescent, gradually recovering the health.

شُفَاعَتٌ: ث (ع) گناهن جي معافي لاءِ سفارش، چوٽڪارو-نجات، بيماريءَ مان نجات.

intercession, entreaty, advocacy, salvation, freedom, convalescence, recovery.

شُفَافٌ: ص (ع) نهايت صاف، آريار (سجندڙ) (شيشو وغيره).
translucent, transparent, clear, pellucid.

شُفَاتْلُو: ذ (ف) هڪ قسم جو ميو (بادام جو قسم، ڏاڻو ڪتر منڻ ٿئي).
a peach.

شُفُقٌ: (ع) شام جو افق تي ٿيندڙ ڳاڙهاڻ.
the redness of the sky between sunset and night-fall, evening twilight.

شُفَقَتٌ: ث (ع) مهرباني، محبت-الفت، ڪرم-باهه.
affection, kindness, benignity, tenderness, compassion, mercy.

شُفِيعٌ: ص (ع) شفاعت ڪندڙ، گناهن کان چوٽڪاري جي سفارش ڪندڙ.

intercessor; advocate, patron, a possessor of the right of pre-emption.

شُفِيعُ الْأَمْرِ: شَفِيعُ الْوَرِيِّ: ذ. نبي سڳوري جو لقب، اُمت جي شفاعت ڪندڙ.

the attribute of the Holy Prophet Muhammad (PBUH) as intercessor for the whole Ummah.

the will of God.

شُڪرُ: ص (سن) روشن - منور (ذ) زهرو گرد.

bright, resplendent planet Venus.

شُڪروارُ: ذ جمعي جو ڏينهن - جمع.

Friday, the Muslim thanksgiving (Prayer) day.

شُڪرانو: ذ (ع. شڪرانه) احسان - ثورو احسان مڃڻ - ثورو مڃڻ.

thanks, thanksgiving, gratitude.

شُڪرگذار: ص احسانمند - ثورائتو.

thankful, grateful, obliged.

شُڪرگذاري: ث ثورو - احسان احسانمندی.

returning thanks, thanksgiving, thankfulness, gratitude.

شُڪرو: ذ (ف) هڪ قسم جو شڪاري پکي.

the brown hawk, falcon.

شُڪريو: ذ. شڪرانو مڃڻ - شڪر ادا ٿي ڪرڻ.

gratitude, thanksgiving, thankfulness.

شُڪست: ث (ف) هار - مات - پاج. پڳ توت.

defeat, rout, fracture, loss, damage.

شُڪست خورده: ص. هاريل - هار کائڻ. پڳل ٿيڻ.

defeated, routed, damaged, broken off.

شُڪست ڏيڻ: مات خور - ماري مڃائڻ. مغلوب ڪرڻ. پيرس ڪرڻ.

to defeat, repulse, rout, conquer, bear down, overpower, reduce, subdue, subjugate, vanquish.

شُڪستگي: ث. هار - پڳ توت.

defeat, rout, discomfit, breakage, fracture, rupture; breach, brokenness.

شُڪست وريخت: ث. پڳ توت - ٻج ڊاه.

injuries, damages, dilapidations.

شُڪست: ص (ف) پڳل - ٿيڻ. هاريل.

broken; defeated, routed; weak, infirm, impaired, snapped.

شُڪست حال: ص. محتاج - غريب. مصيبت زده.

broken-winged; broken down, reduced to straits, distressed, afflicted, wretched, down-trodden.

شُڪست هالي: ث. محتاجي - پريشاني. تباهي.

distress, affliction, wretchedness.

game reserve.

شُڪاري: ص. شڪار ڪندڙ - صياد - آهيو. اهو جانور يا پکي جنهن جي وسيلي شڪار ڪجي (ڪتو، باز وغيره). (ذ) هڪ قوم جو نالو.

of or belonging to the chase, relating to hunting, a hunter, sportsman, a fowler, an angler, a game-bird, game-dog, gaming-falcon etc.

شُڪايت: ث (ع) دانعن ڪرڻ. پڪار. تڪليف. ٻندا - ڳلا. عيبت. شڪو - ميار - ڏوراپو.

complaint, accusation, lamentation, moaning, ailment, illness, pain, grievance.

شُڪايتي: ص. شڪايت ڪندڙ. دانعن.

complainant, plaintiff.

شُڪتي: ث (سن) قوت - طاقت - بل - زور.

power, capacity, strength, might, energy.

شُڪجڻ: م. گمان ٿيڻ - وهه ٿيڻ. شڪ پوڻ.

to fancy, suspect, to entertain a doubt, to feel doubtful.

شُڪر: ث (ف) کنڊ. مٺاڻ. اڌ صاف ٿيل ڳاڙهي کنڊ - مُستي.

sugar, an inferior kind of soft sugar, brown sugar etc.

شُڪر پارا: ذ. کنڊ ۽ ميڏي مان ٺهيل هڪ قسم جون ننڍيون چورس تڪيون.

a sweet-meat (made of rice, butter and sugar).

شُڪر رنجي: ث. دوستي ۽ بر سامو.

mistrust, doubt, suspicion, fancy.

شُڪر قند: ث. شگر - لاهوري شگر.

sweet bulb or root, the sweet potato *Convolvulus batatas* or *Batatas edulis*.

شُڪر: ذ (ع) احسان مڃڻ - ثورو ڳائڻ. احسانمندی.

thanks, gratitude; thanksgiving, thankfulness.

شُڪر ادا ٿي: ث. ثورو مڃڻ - احسان ڳائڻ.

to thank, returning thanks, thanksgiving, thanks, thankfulness, gratitude.

شُڪر ٻجا آڻڻ: احسانمندی جو اظهار ڪرڻ - ثورو ڳائڻ.

to acknowledge gratitude, to say thanks, to acknowledge a favour.

شُڪر ڪرڻ: احسان مڃڻ. رضا تي راضي رهڻ.

thanks, gratitude, return thanks, be resigned to

pomp, magnificence, majesty, dignity, grandeur.

شڪي: ص (ع) شڪ) شڪ ڪندڙ بي اعتبار.

suspicious, doubtful, dubious, fishy.

شڪيبا: ذ (ف) صبر - مٿاڪه تحمل - بردباري - سَپ.

patience, endurance, toleration, forbearance.

شڪيبائي: ث. صبر - چَپ تحمل - بردباري.

idem.

شڪيل: ص (ع) سَحو - خوبصورت, حسين.

comely, handsome, beautiful, charming.

شڪاڻ: ذ (ف) چير - سير - ڌڙ, لوڳو. ڌاڻ, ڌار, ڌڙو.

split, cut, slit, crack, cleft, fissure, chink, crevice, chasm, flaw.

شڪاڻ ڏيڻ: چير ڏيڻ - وڌو وڃڻ.

to split, crack, cleft, chink, cut.

شگفت: ص (ف) خوش - مسرور - تڙيل (ڳال).

happy, glad, joyful, joyous, blooming.

شگفتگي: ث (ف) خوشي - سرهائي - آبادي.

delight, pleasure, cheerfulness.

شگفتا: ص (ف) تڙيل - کليل - خوش - سرهو.

blooming, flourishing, happy, cheerful, blithe, cheery, glad.

شگفت مزاج: ص. خوشمزاج - کلمڪ.

cheerful, humorous, glad, blithe.

شگوفو: ذ (ف) کلي - مڪڙي, غنچو, انوڪي ڳالهه.

a bud, blossom, strange, queer.

شگون: ذ (ف) سڳو - سڙو. ڦال.

an omen, augury, boding, foreshow.

شَل: حرف ندا (ف) شال - خدا ڪري.

God willing!

شلي, شيلي: ص (ع) بيحس - ساڻو, لڪل - ماندو.

numb, tired, languid, wearied.

شَلجَمَر: شلمَر: ذ (ف) گوڙو.

a turnip.

شلوار: ث (ف) سلوار - سُڌو - ڪانچ.

trousers, long, drawers.

شلوڪ: ذ (سن) نظم - شعر - بند. بيت.

poem, poetry, verse, stanza.

شڪست دل: ص. پريشان, غمگين, اڏاس نااميد.

broken-hearted, distressed, afflicted.

شڪست دلي: ث. تڪليف, مصيبت - سوزي.

broken-heartedness, distress, affliction.

شڪل: ث (ع) شڪل) صورت - روپ - چهرو. مُنهن معاندو, تصوير.

ظريفو - ڍنگ - نمونو, نقشو, خاڪو, حالت.

appearance, image, model, pattern, mode, manner, shape, form, figure, a diagram, condition.

شڪل شِباہت: ث. رنگ روپ - مُنهن معاندو.

appearance, pattern, shape, form, figure, formation, face.

شڪم: ذ (ف) پيٽ - ٿڙ - ويڪر.

the belly, stomach, breadth, width.

شڪن: ص (ف) بچندڙ - توڙيندڙ. ڊاهيندڙ (صفائي پڇاڙي طرز ڪم.

ابندڙ).

the man who destroys, demolisher breaker.

شڪن: ث (ف) گنج - سر (پيشاني جا).

fold, crease, wrinkle.

شڪنجو: ذ (ف) چيٽ يا پڇاڻ جو اوزار - اُشڪجو.

a bookbinder's press; a clamp.

شڪنجا چاڙهڻ: سبڪ ڏيڻ جد مٽ ڪرڻ.

to rack, torture, afflict, agonize, torment

شڪندي مر ڏيڻ: ٻوهي مر ڏيڻ - مصيبت مر وڃڻ.

to put in a difficult condition, cause harassment.

شڪنجي, شڪنجين: ث (ف) ليمن جي رس وارو شربت, سُرڪو.

the lemon syrup, lemon-lime drink, vinegar.

شڪور: ص (ع) گهڻو شڪر ڪندڙ خدا تعاليٰ جو صفائي نالي.

thankful, thanking, an attribute of God Almighty.

شڪوڪ: ذ (ع) "شڪ" جو جمع. گمان - وهم.

doubts, uncertainties, suspicions, mistrusts, concerns.

شڪوڪو: ذ (ع) شڪوه) شڪايت - ڳڻا مير - ڏورايو.

complaint, upbraiding, chiding.

شڪرو شڪايت: ث. ڏک ڏورايو - ڳلا ۽ ميار.

idem.

شڪوه: ذ (ف) ڊڊيو - رعب - ڏاڪڻ. شان شوڪت.

شمر: ث (ع) شمع تيز روشني - جلوه.

bright light, flare, glare, blaze.

شمار: ذ (ف) ڳڻپ، حساب، ڳڻائڻ، تخمينو، اندازو، ڪٽڻ (ص) ڳڻيندو.

counting, computing, numbering; calculation, evaluation, appraisal, estimation, calculator, calculating.

شمار کان ٻاهر: ظ. يبعد - بحساب - بي انت.

uncountable, innumerable, un-estimated, countless, innumerable, numberless, uncounted.

شمار ۾ نه آڻڻ: ليڪي ۾ نه آڻڻ، پرواهه نه ڪرڻ، نظر انداز ڪرڻ.

to neglect, disregard, ignore, omit, overpass, overlook, slight, slough over.

شمال: ذ (ف) ساڄو هٿ، اتر طرف.

the right hand, north.

شمالي: ص. اتريون - اتر طرف وارو.

northern.

شمامه: ث (ع) خوشبوءِ - سُرهان.

perfume, fragrance, aroma scent.

شمائل: ذ (ع) عادتون - خصلتون.

excellences, habits, characteristics, dispositions.

شمر: ذ. ييزيد جي فوج جو هڪ شهيدار جنهن حضرت امام حسين رضه کي ڪربلا جي جنگ ۾ شهيد ڪيو. (ص) بد نصيب.

Shimir, the name of the person who had killed Hazrat Imam Hussain in the war at Karbala, miserable, wreteneed.

شمس: ذ (ع) سج - آفتاب.

the sun.

شمسي: ص. سج سان تعلق رکندڙ، آفتابي.

solar, of or relating to the sun.

شمشاد: ذ (ف) هڪ قسم جي ڊگهو ۽ سٺو جابلو وڻ.

the box-tree, *Buzus sempervirens*.

شمشان: ذ (سن) مسان - مسن (جتي هندو لوڪ مردا ساڙين).

crematory a place where corpses are burnt.

شمشير: ث (ف) تلوار - تراز - تيغ.

a sword, a scimitar.

شمشير وٺي: ث. تلوار بازي.

sword-play, sword's manship, use of the sword.

شمع: ث (ع) مين پتي، ڏير.

a wax-candle, a candle, a lamp.

شمعدان: ذ. مين پتي يا ڏيبي رکڻ جو فانوس.

a candle-stick, lamp, lantern.

شميلو: ذ (ف) شمل، پٽي جو چيڙو - ٿرو، دستار جو هڪ قسم.

loose end of a turban, a kind of a turban.

شمن گڏي: ث. نازڪ بدن ۽ سعتي.

a beautiful and charming woman, handsome, graceful, elegant.

شموليت: ث (ع) شراڪت - گڏجاڻي، ڀرتيوار - حصيداري.

participation, inclusion, partnership, share-holding.

شده: ذ (ع) ٿورو مقدار - ذرو.

an atom, a particle, a little.

شميمه: ث (ع) خوشبوءِ - سُرهان.

aroma, odour, scent, perfume, fragrance.

شناخت: ث (ف) سڃاڻپ، تعين، واقفيت - آشنائي.

identification, recognition, knowledge, acquaintance.

شناخت ڪرڻ: سڃاڻڻ.

to recognize, to know, become acquainted with.

شناس: ث (ف) سڃاڻپ، تعين (ص) سڃاڻندڙ.

identification, recognition, knowing, acquainted with.

شناس، شناسا: ص. سڃاڻندڙ، سڃاڻو - واقف.

acquaintance, understanding, intelligent, knowing.

شناسائي: ث. ڄاڻ سڃاڻ، واقفيت.

knowledge, acquaintance, familiarity, intimacy.

شناور: ص (ف) تارو - پاڻي ۾ ڀرتندڙ.

a swimmer.

شناوري: ث. ترو (پاڻي ۾).

the act of swimming.

شنگ: ص (ف) چالاک، شوخ، معشوق.

amorously playful, elegant and sweet in matters (a mistress), elegant, beautiful, handsome, beloved, sweetheart.

شوخي: ٺ. چالاڪي. منهن رکڻي.
playfulness, fun, mischief, sauciness, coquetry, wantonness.

شوخ طبع: ص. تيز مزاج. خوش مزاج.
of gay disposition, happy, cheerful, playful, sprightly.

شوخي: ٺ. چالاڪي. تيزي شرارت.
playfulness, mischief, sauciness, coquetry, wantonness.

شودر: ٺ. (سن) هندن جو چوٿون رت. گهٽ ذات-اچوت.
a man of the fourth or servile caste of the Hindus (whose only business according to Manu, was to serve the three higher castes).

شورو: ص. (ع. شدد) ٺيو-حرڪتي. بد معاش. گندوچورو.
a rough, rogue, villain, blackguard, knave, miscreant, rascal, reprobite, scoundrel; swindler, cheat, defrauder, mountebank, sharper, scamp, devil, pixie, ribald.

شورو: ٺ. (ف) ٺڙو. گور هنگامو. مشهوري. غلغلو. لوڻ. ڪلڙاڻي زمين.

cry, noise, outcry, exclamation, din, clamour, uproar, tumult, disturbance, renown, fame, reputation, salt, brackish.

شور شر: شور شرابو: ٺ. (ف) گور هنگامو.
noise, bustle, clamour, tumult, disturbance.

شور بخت: ص. نياڳو. بد بخت. منحوس.
ill-fated, unfortunate, calamitous, ill-starred, luckless, unhappy, untoward.

شور ڪرڻ، شور مچائڻ: ٺ. ڪرڻ. گور ڪرڻ. هنگامو ڪرڻ.
to make a noise, create an uproar or disturbance.

شور وجهڻ: منهن ۾ گھنڊ وجهڻ. ڪاوڙجڻ.
be angry, angered, fly into a passion.

شورش: ٺ. (ف) ٺڙو. ڪوڙو فساد. بغاوت.
commotion, confusion, tumult, disturbance, insurrection.

شورو: ٺ. (ف) هڪ قسم جي معدنيات (پارو مريوي).
saltpetre, nitre.

شوروو: ٺ. (ف. شوربه) رس-پوڙ جو پاڻي.
soup, broth.

ڏينگر: ٺ. (ف) پارڻي ۽ گندرف مان ٺهيل هڪ دوا ۽ پارڪوڪر.
cinnabar, vermilion, mercury, ore.

ڏينگر: ٺ. شيدائي-حبيشي جنهن جا گھنڊيدار وار هجن.
a negroid, negro.

ڏينگر: ص. (ف) گھنڊيدار وارن وارو. سٺو.
with curled or curly hair, beautiful, handsome, charming.

ڏينگر: ٺ. (ف. ڏينگر) ٻڌڻ-سماعت. ڏيان. مقدمي جي ٺڳ جي تاريخ.
hearing, the date fixed for the hearing of a matter before the court of law.

ڏينگر: ٺ. (ف) ٻڌڻ جو عمل-سماعت.
the act of hearing, listening.

ڏينگر: ٺ. (ف) بدنامي-خوار. ڪلا.
disrepute, infamy, dishonour; defamation, ill-report, stigma.

ڏينگر: ص. (ع) خراب-بد. بدڪار. ڪميشو.
bad, evil, foul, abominable, unseemly, base, disgraceful, adulterous.

ڏيو: ص. (سن) نيڪ-سپاڳو-سدورو. مهربان. هندن جي عقيدتي مطابق ٽيو ديوتا (جيڪو موت جو ديوتا آهي) فنا ڪندڙ.

auspicious, propitious, fortunate, lucky, prosperous, name of the third god of the Hindu triad, the Deity of death, destroyer.

ڏيو: ٺ. ٻڙي-صفر. واپار جي اصطلاح مرڪضه به نه.
nothing, zero, naught, nil.

ڏيو: ٺ. (انگ) پوت.
a shoe-boot, a lace-shoe.

ڏيوال: ٺ. (ع) هجري سال جو ڏهون مهينو.
the 10th month of the lunar or Hijra calendar.

ڏيوالو: ٺ. (سن. ڏيوالو) "ڏيو" جو آستان. مندر.
temple dedicated to Siva.

ڏيوالو: ٺ. (ع) "شاهد" جو جمع. شاهدديون-ثابتيون. اهڃاڻ.
proofs, reasons, arguments, grounds, testimonies, attestations, evidences, testaments, testimonials.

ڏيوخ: ص. (ف) چالاڪ-هوشيار. گستاخ. تيز چمڪندڙ.
clever, astute, artful, audacious, rude, insolent, impudent, sharp, shining, glittering.

sorrow, grief, sadness, anguish, regret, woe, mourning, lamentation, affliction, distress.

شُڪارُ: م. ڦوڪ ڏيڻ (جنهن مان "شو" جو آواز نڪري). ٿڌو ساه ڀرڻ. ڦيٽو وغيره پڙهي چوڪارڻ.

to sigh, puff, below, exhale; to charm, incantation, spell, rune, conjure.

شُڪارو: ڏ. ٿڌو ساه. اُڀر ساه. چوڪارو.

a sigh, below, puff, exhale.

شُڪارا ڀرڻ: ٿڌا ساه کڻڻ. افسوس ڪرڻ.

to heave a sigh, to mourn, lament, regret, woe.

شُڪَت: ٺ (ع) شان. دٻڀر.

power, might, majesty, magnificence, dignity, state, pomp.

شُڪجڻ: م. ٿرڪجڻ. ڪاروڻ. آڪڙجڻ.

to look fierce, frown, be angry, angered.

شُڪو: ڏ. زور سان ڦوڪ جو آواز. تيز آواز.

a sound of breathing, heavy breathing sound, sharp sound.

شولا: ڏ (ف) شُلڻ. پُلاه جو هڪ قسم (پالڪ ۾ رڌل نرم پٽ).

a dish of rice cooked in green-vegetables.

شُوم: ص (ع) نياڳو. منحوس. ڪنجوس. بخیل.

unfortunate, inauspicious, unlucky, a miser, niggard, niggardly.

شُومت: ٺ (ع) نياڳائي. چنڊائي. بدبختي. ڪنجوسي. بخیلي.

ill-fortune, ill-luck, stinginess, meanness.

شُومتي: ص. شوم.

niggard, a miser.

شُومي: ٺ. بدبختي. نياڳ.

stinginess, badluck, mischance, misfortune.

شُوهڙو: ڏ (ف) مڙس. خاوند. گهروارو. وڙ.

husband, spouse.

شَه: شَه: ٺ (ف) "شاه" جو مخفف. بادشاه. ترغيب. ڏاڏر. لالچ. شطرنج راند ۾ بادشاه کي شڪست.

a king, sovereign, ruler, greed, avarice, temptation, a term in chess (when the king only can move), check, defeat.

شَه ڏيڻ: شڪست ڏيڻ (بادشاه کي شطرنج ۾). ترغيب ڏيڻ.

شوره پُشت: ص (ف) سرڪش. نافرمان. فسادِي. جهيڙاڪ.

noisy, quarrelsome, seditious, refractory, unruly.

شوري: ڏ (ع) صلاح. مشورو.

consultation, deliberation, counsel, advice; agreement, convention.

شوريدگي: ٺ (ف) حيراني. پريشاني. چريائي. جنون. عشق. محبت.

confusion, embarrassment, perplexity, lunacy, insanity, love, passion.

شوريدو: ص (ف) پريشان. حيران. ديوانو. عاشق.

disturbed (in mind), distracted, mad, frantic; desperately in love; dejected.

شوريدو سر: ص. چريو. سودائي.

idem.

شوشو: ڏ (ف) انوکي ڳالھ. نئين ڳالھ. ذرو.

an unbelievable story, humbug, a chip, particle, part, bit, piece.

شو شو چڏڻ: جهيڙي جهڙي ڳالھ ڪرڻ. فتني انگيزي ڪرڻ. شرارت ڪرڻ. افواه پکيڙڻ.

to spread an unbelievable story; to spread a rumour, gossip, story, word.

شوق: ڏ (ع) خواهش. سڌ. تمنا. چاهه. لاڙو. رغبت. چسڪو. ڏن. امنگ. اُتساه. محبت. خوشي.

desire, yearning, deep longing, predilection, inclination, affection, love, fancy (for), pleasure, taste; ardour, zeal, eagerness, avidity, gaiety, cheerfulness; curiosity.

شوق سان: ظ. خوشيء سان. چاهه سان.

with pleasure, gladly, cheerfully, at pleasure, according to one's wish or desire.

شوق شڪار: ڏ. سير تفریح. گھمڻ ڦرڻ. وندر.

enjoyments, pleasures, delectations, diversions, relishes, entertainment, amusement.

شوقين: ص. شوق رکندڙ. رنگين مزاج.

desirous, loving, amorous; lascivious; fond of, intent upon, devoted to, eager; a lover of, fancier of; an amateur; an enthusiast.

شوقيه: ص. شوق سان.

lovingly, cordially

شوڪ: ڏ (سن) افسوس. ڏک. ارمان.

شعده: ٺ (ع) ماڳي - انگين (ن).	حرصاڻڻ، آڀارڻ.
honey.	to defeat, check, to induce, excite, instigate.
شهداء: ڏ (ع) "شهيد" جو جمع.	شعر ۾ پوڻ: گھڻن ۾ پوڻ. وڌائي ۾ پوڻ. هونءَ ۾ پوڻ.
martyrs.	to be entangled, checked, to insist, dispute.
شعده: ص. بدعاش - لُچو. حرڪتي. اُشودو.	شهاب: ڏ (ن) ڪُسنوبي مان نڪتل رنگ - گلابي رنگ.
a profligate, rake, debauchee, vagabond, black-guard, scoundrel.	سُرڇي.
شهره: ڏ (ع) مهنو - ماه (ن) شمار گڏين گهرن ۽ گھڻن ماڻهن جي رهائش وارو هنڌ - مدينو.	a red colour (said to be the colour extracted from bastard saffron).
a month, a town, city.	شهابي: ص گلابي (رنگ).
شهر پناهه: ٺ. شعر جي بچاءَ لاءِ چوڌاري ڏنل ڌڻو.	pink colour, of pink colour, pink-coloured.
a wall round a town: fortifications of a town, intrenchments round a town.	شهاب: ڏ (ع) چپي (باهه جي). لاث - شعلو.
شهر غموشان: ڏ قبرستان - مقام.	flame (of fire), blaze.
the city of the silent: a cemetery, a graveyard, a burial ground.	شعاب ثاڻپ: ڏ. ڪِرندڙ تارو - ڪِرڙيل تارو (عموماً اُڀرندي کان لهندي ويندي ڏسبو آهي).
شهرت: ٺ (ع) ناموس - مشهوري. بدنامي.	a shooting or falling star: a meteor.
reknown, fame, report, celebrity, notoriety, notableness: publicity, reputation, disgrace ill-name.	شهادت: ٺ (ع) گواهي - شاهدي. حق جي راهه ۾ وڙهندي مارڻ. جهاد ۾ مارڻ. ناحق قتل. خدا تعاليٰ جي وحدانيت ۽ نبي سڳوري جي رسالت جو اقرار.
شهرگه: ٺ (ن) گنجي واري شريان.	evidence, testimony, witness; to give evidence, martyrdom, the acceptance of the belief of oneness of the God and the Prophet Muhammad (PBUH) as His last prophet.
the jugular vein	شهامت: ٺ (ع) بهادري - سورهيائي - دليري.
شهره: ڏ (ع) مشهوري.	bravery, courage, valour, prowess.
reknown, fame, report, notoriety, notableness, publicity, reputation.	شهباز: ڏ (ن) وڏو باز (شڪر ۾ ڪم ايندڙ).
شهره آفاق: ص. عالم ۾ مشهور.	a falcon (used in game).
known over the world, well known: worldwide celebrity, renowned.	شعر تارو: ڏ. هڪ قسم جو جيت جيڪو پاڻيءَ جي مٿاهنجي تي تڪر هلندو آهي.
شهرِي: ص. شهر جو. شهر جو رهائشي.	a floating insect (moving fastly on the surface of water).
a citizen, a townsman; a resident of a city or large town, an urbanite.	شهرت: ڏ (ن) وڻ ۽ ميري جو قسم - تُرت.
شهرباز: ڏ (ن) بادشاهه.	a mulberry tree and fruit.
a king, ruler.	شعير: ڏ (ن) چٽ جي وڏي ڪاٺي - ڪامر.
شهریت: ٺ (ع) شهر ۾ رهڻ جو حق. شهرِي آبادي. شهر جا باشنداءَ سانڌو تعذيب.	a beam, girder, a joint, a wooden plank.
the citizenship, the right to live in a city, the urban dwellers, citizens and their civilization.	شهرپَر: ڏ (ن) پکيءَ جي ڪنڀڙائيءَ جو وڏو ڪنڀ. مَنج جو هڪ پاسو. مَڃون.
	the moustaches: a large feather of bird's wing.

lechery, lasciviousness.

شهوڙي: ص. سڌو، زناڪار.

lascivious, lustful, sensual, lewd, lecherous.

شهوڙو: ذ (ع) حاضري. موجودگي. اکين ڏٺي شاهدي. قيامت جو ڏينهن. (صوفين جي اصطلاح ۾) خدا جو ديدار.

to be present: The being present; present, one personally present, witnesses, evidences, testimonies, the day of resurrection, omnipresence of God (as a mystical experience).

شهوڙنگ: ذ (ف) دروازي جي مٿان پرن يا پٿرن جي ڪمان. ڪوه ڪٽڻ وقت تري مرڪڻ وارو جڪ.

the main arch of a door or window; the wooden base of a well.

شهيد: ذ (ع) خدا تعاليٰ جو هڪ صفتي نالو. (ص) خدا جي راهه م قربان ٿيل. مقتول. عاشق.

one of the names of God; a martyr, a Muslim killed in the way of God. Lover, killed, slain.

شيء: ث (ع) چيز، ٿوڪ، ٿولي، وکر، ناياب شيء، a thing, article, object, matter, material, stuff, substance, item, a valuable item.

شيء و شيعي: ث. ڪابه شيء مال مڏي، سامان سڙو، وسلا واڙي.

an article, a visible item, valuable property, saleable commodities, substances; goods, chattels, baggage, moveable articles, house hold material.

شيخ: ذ (ع) پوڙهو، پيرمن، مذهب اسلام م آيل شخص. سوارده حاڪم، اڳواڻ، مرشد، سجاده نشين، طريقت جي سلسلي م اڳواڻي ڪندڙ (جيڪو وڏو عالم هجي).

an old man, a title given to proselyte to Islam, a ruler, chief of a tribe, spiritual guide.

شيخ: ث. وڏائي، بزرگي غور، گهمنڊ.

boasting, bragging, boast, greatness, pride, hot-headedness

شيخ: ث. سڀڻ، لوهر جي ٿلهي تار.

a spit, ramrod, course of bits of meat cooked on a spit; an axletree.

شيخ پچائڻ: سختيون سمن، ڪشلا ڪڍڻ، عذاب سمن.

to toil and moli, to undergo many hardships; to face the difficulties; to do tedious and difficult tasks.

شهوڙو: ذ (ف) بادشاهه جو پٽ. (ث. شهزادي)

prince, regent.

شهوڙو: ص (ف) پڄوان، سنگهارو، ڏاڍو مڙس.

brave, powerful, a heavyweight, wellbuilt; a champion.

شهوڙي: ث. طاقت، پهلواني، ڏاڍمڙسي.

strength, power, arm, energy, force, might, muscle, potency, vigour, prowess, gallantry, valiance, valiancy, valour; dexterity, dexterousness.

شهوڙو: ذ (ف) قابل گهوڙي سوار، چالو سوار.

horseman, cavalier, equestrian.

شهوڙاري: ث. گهوڙي تي پڙهيءَ جي مهارت.

expertise in dealing or riding a horse, horsemanship.

شهو ڪاريگر: ص (ف) وڏو ماهر ڪاريگر.

an expert technician, proficient, master, masterful, skillful, professional, virtuoso, whiz, wizard.

شهو: ث (ع) ٻيراڻو، ٻيراڻي يا سرخي ماڻل اکين واري.

having dark-gray eyes.

شهو نشين: ث (ف) بادشاهه جي ويجهن جي گادي يا مسند.

the throne, chair representing power or sovereignty.

شهو مات: ث (ف) شطرنج م بادشاهه کي شڪست واري چال.

checkmate, capturing the king in a game of chess.

شهناي: ث (ف) هڪ قسم جو ساز (سند م مگشهار وچائين) - شروا.

a musical pipe, a flute, a flageolet.

شهانشاهه: ذ (ف) بادشاهن جو بادشاهه، سلطان.

shahanshah, the king of the kings, an emperor, the sovereign.

شهناشي: ث. بادشاهي، سلطنت.

emperorship, sovereignty.

شهوڙي: ص (ع) شهوت وارو، نفساني.

lustful, lewd, lascivious, lecherous, sensual

شهوت: ث (ع) خواهش، سڌ، جماع جي سڌ.

desire, appetite, concupiscence, sensuality, lust.

cat-eyed.

شیرود: (ف) نڌڙن ڇڊن ڏندن وارو، قوام، پٿڙو ٿڙ، سڀرو، ڪنهن به وکر جو پٿڙو قوام - راڻو.

a person with small and scattered teeth, concentrated juice of sugarcane, inspissated juice of sugarcane, treacle, molasses, sap, must.

شیرین: (ف) شیرین (شیرین) مٺاڻ، ڏاتقو، لذت، سواد.

sweets, a sweetmeat, delicious, savoury, tasty.

شیرین: (ف) مٺو، لذت، وڻندڙ.

a sweetmeat, sweet, tasty, pleasant, savoury, likeable, desirable.

شیرین بیانی: (ف) مٺیون ڳالهیون، وڻندڙ ڳالهاڻ.

sweetness of speech, eloquence, dulcet.

شیرین دهن: (ف) مٺو ڳالهاڻندڙ، خوش گفتار.

sweet spoken, affable, eloquent, gentle-voiced.

شیرین زبان، شیرین ڪلام: (ف) خوش گفتار - فصیح.

sweet-spoken, gentle-voiced, affable, eloquent, dulcet.

شیرینی: (ف) مٺاڻ، کیرڻي.

a sweetmeat, sweets, a sweet preparation from milk and sugar.

شیش: (ف) 'شیشه' جو مخفف شیشو - ڪاڇ.

glass, made of glass.

شیش گر: (ف) شیشي مان چيزون ٺاهيندڙ.

a glass-maker, a person preparing different items of glass.

شیش محل: (ف) اهر گهر يا محلات جنهن ۾ چئني طرفن آرسين لڳل هجن.

a house or palace all adorned with mirrors, an apartment of which the walls are inlaid with pieces of glass, a glass house, a crystal-palace.

شیشم: (ف) هڪ قسم جو وڻ - (عام طرح) ٽالهي جو وڻ.

blackwood, rose wood tree.

شیش نانگ: (ف) سڻن) نانگ جو هڪ قسم (جنهن جي مٿي ۾ سڻ ٿئي).

the serpent, the king of the serpent race.

شیشو: (ف) شیشه ڪاڇ، ڪڇ، بوتل، ٻانڌي، آڙي، تڪ - آئينو.

glass, glass-ware, a glass-bottle, a looking-glass, mirror.

شیدا: (ف) عاشق - قدا، دیرانو.

distracted in love, deeply in love, lover, possessed, insane, a madman, lunatic.

شیدائي: (ف) شیدا.

a madman, a lover, insane, deeply in love.

شیدی: (ف) "حبشي" قوم جو فرد - حبشي. (ث) شیدڻ.

شیدیائي: (ف) شیدی.

a negro, a negroid man.

شیر: (ف) شیرین - اسد، (ص) پهلوان - سگهارو.

a lion, a tiger, brave man, valliant, audacious, awless, bold, courageous, dauntless, doughty, fearless, gallant, heroic.

شیر: (ف) کیر.

milk.

شیرخوار: (ف) کیریاک.

an infant, a babe, suckling (child or animal), baby, bantling, neonate, newborn.

شیر شکر: (ف) کند کیر، رقتل پرتل.

milk and sugar; affection, close intimacy; intimate friends; on very close terms.

شیردان: (ف) کیر ڏيندڙ جانور جو اهر عضو جنهن ۾ کیر ٺهي - اوهڻ.

rennet stomach, abomasum, the milk giving organs of a female mammal.

شیرمال: (ف) کیر، مڇي ۽ کڻڊ مان ٺهيل مٺي مائي.

a preparation of milk, sugar and flour, a sweet bread.

شیرازو: (ف) شیرازو جلد بندي ٿيل ڪتاب جي پٺ ۾ لڳل پتي (جمڙي يا ڪپڙي جي)، سلسلو، انتظام.

stitching (in book binding), binding cloth, a way of working or functioning, a continuous system.

شیرازي بندي: (ف) جلد بندي، سلائي سان ڪتاب تي جلد بڻڻ جو هڪ نمونو - جڙيندي.

book-binding, a kind of sewing & binding book.

شیردل: (ف) بهادر - سورهي.

lionhearted, valiant, brave, audacious, awless, gallant.

شیرود: (ف) اڇين نيرين يا سڻين اکين وارو.

disdainfulness, hauteur, loftiness, morgue, superciliousness.

شيئو: ذ. كراحت- نفرت. بچان. حذر. ضد.

aversion, dislike, disgust, loathing, horror, abhorrence, detestation, abhor, opposition, dislike, antagonism.

شيئو: ذ (ع. سير) گشت. هواخوري لاء گهرم- چهل قدمي.

walk, traverse, perambulate, stroll, ramble, saunter, ambulation, pacing.

شيئو: ذ. گھمن ڦرن- هواخوري ۽ تفريح.

a tour, visitation, traversing, strolling, sauntering, a round around some good or healthy location.

شينهن: ذ (سن. سينه) مشهور جهنگلي جانور- شير- اسد. (ث. شينهن).

a lion, tiger.

شينهن ڪلمي چوهن: ڪنهن مشڪل ڪم مان پار پوڻ. نياڻيءَ جو رهائڻ.

to accomplish a difficult task, to come off successfully in a difficulty. to be married: a daughter

شينهنون: ص. شينهن جهڙو. قد ۽ رنگ جي لحاظ سان ڪٿي جو قسم.

like a lion, a bull-dog, a ferocious dog used for security or game.

شيو: ث (سن) خدمت. نعل- چاڪري.

worship, service, attendance on.

شيروڪ: ص. خدمتگار- چاڪر.

a servant, a worshipper, a votary, disciple.

شيون: ذ (ف) روج پٽڪو- ماتر. ڏک يا صدمي کان آه زاري.

lamentation, plaint, mourning, crying, weeping.

شيو: ذ (ف. شيوه) طور- طريقو- ڍنگ. رسم.

manner, habit, way, custom, habitude, practice, trick, usage, use, mode, system.

شيرو: ذ. ڏاتو جو هڪ قسم.

the lead, antimony.

شيئي: ث (ف) ننڍي بوتل. دوا جي بوتل.

a small glass-bottle, a phial, vial.

شيئي سونگهائڻ: دوا جي زور تي. بيحوش ڪرڻ.

to anaesthetize, to give chloroform (to a person).

شيطان: ذ (ع) چئن وڏن فرشتن مان هڪ فرشتو جنهن کي آدم کي سجدو نه ڪرڻ ڪري تيزو ويو هو. (ص) حرڪتي. لڄو- شرارتي. فسادي.

the devil, Satan, an evil genius, an evil spirit, one who leads into error or mischief. a firebrand, mischevous imp, demon.

شيطانپائي: ث. شيطاني- شرارت- لڄائي. حرڪت- ڪيچل.

wickedness, devilishness, vice, corruption, depravity, immorality.

شيطان چوهن: ڪاوڙو. چوهن. ضد ۾ پوڻ.

annoyed, chafed, fretted, galled, irked, provoked, ruffled, vexed.

شيطاني: ث. شرارت- لڄائي. حرڪت- بدمعاشي.

devilish, diabolic, of the devil, devilment.

شيطنت: ث (ع) شرارت. لڄائي. برائي. بچواني. فتنو.

to act as a devil, satan, devil's tricks, devilment, devilry, wickedness, devilshness, malice, mischief.

شيعو: ذ (ع) شيعه مسلمان جو هڪ فرقو.

a particular party or sect who follow Hazrat Ali (affirming that he was the rightful Imam (leader) after the Holy Prophet Muhammad PBUH):

شيفتگي: ث (ف) حيراني. عشق.

love, fondness, madness, affection, attachment, devotion.

شيفت: ص (ف) عاشق- فریفت- مفتون.

distracted (with love), infatuated, enamoured: a distracted or infatuated person, a lover.

شيفت حال: ص. پريشان حال. عاشق.

in a bad and pitiable condition. a lover, infatuated person, a distracted man, enamoured:

شيفت سر: ص. پريشان- حيران. عاشق.

idem.

شيدنگر: ث. اڃائي وڏائي. ڪاوڙ.

bragging, arrogance, haughtiness, disdain.

ڏانهن

experienced, versed, veteran, actful, diplomatist, clever, competent, wise, sage.

صاحبِ دل: ذ. خدا شناس، دلير، سخي.

a godly or pious man; courageous, bold, generous, benevolent, chivalrous.

صاحبِ قراش: ص. بستري داخل، بيمار، ڪٽولي داخل، مريض.

bed-ridden, ailing, unwell, indisposed.

صاحبزادو: ذ (ف) پٽ - فرزند، صاحب جو اولاد. (ث. صاحبزادي)

son a young ameer so called, a prince, young, gentleman (of good family).

صاحبِ سلامت: ث. چاڻ سڃاڻ، واقفيت، سلام دعا، ملاقات.

salutation acquaintance, nodding, exchange of greetings.

صاحبزاده: ذ. عام طرح يورپي حاڪم يا آفيسر، انگريز، فرنگي.

گروڊ

a European officer, English people.

صاحب: ث. حڪومت، بادشاهي، حڪمراني آفيسري، اختيار، دور، عدد، زمانو.

rule, government, authority, power, reign, sway age.

صاحبِي ملائح: حڪومت ڪرڻ، ظنن سان حڪم هلائڻ.

to exercise rule, to rule; to lord (over), to dominate.

صاد: ذ (ع) ڪنهن نڪت وڃي ته "ص" جو اکر لکڻ (جيڪا ڇو ته

منظور ڪرڻ جي نشاني آهي) منظوري، قبوليت.

to mark a document with a letter to show its acceptance, agreement, sanction.

صاد ڪرڻ: منظور ڪرڻ، تصديق ڪرڻ، دستخط ڪرڻ.

to approve, to check, authenticate, (ص) to grant, sanction, agree, to sign.

صادر: ص (ع) جاري، نافذ ڪرڻ، حڪم وغيره.

issuing, going forth, proceeding, emanating (from).

صادر ڪرڻ: جاري ڪرڻ (حڪم)، نافذ ڪرڻ، ڪرڻ حڪم يا فرمان

پس ڪرڻ

to issue, put forth, pass (an order).

ص

ص: ذ (ع) سنڌي الف- بي جو تيرهون اکر، عربي جو چوڏهون ۽ فارسي جو سترهون اکر، ابجد موجب عدد (90).

thirtieth letter of Sindhi alphabet; fourteenth of Arabic, seventeenth of Persian; valued at 90.

صاب: ظ (ع) سڃاڻ، قبول.

accepted, agreed, granted, approved, useful, profitable, efficacious.

صاب پوڻ: قبول ٿيڻ، سڃاڻ ٿيڻ.

accepted, agreed, granted, approved, be useful profitable

صاپر: ص (ع) صبر ڪندڙ، صبر وارو، بردبار، رضائي، راضي.

patient, enduring, abiding, forbearing resigned.

صاپري: ص. صبر وارو، بردبار.

idem.

صاپرين: ص (ع) "صابر" جو جمع، صبر وارا.

plural of patient.

صاڻڻ: ذ (ع) تيل، سڙو ڪاسٽڪ ۽ ميڊي مان ٺهيل نرم ٻڙي (ڪپڙن ڌوڻي يا هنجو لاڻ).

soap, bath soap, washing soap.

صاحب: ذ (ع) يارو، دوست، ساٿي، مالڪ، ڌڻي، حاڪم، سردار، تعظيم، ضرور ڪم ايندڙ لقب.

companion, associate, comrade, possessor, owner, lord, God Almighty, ruler, chief, a title of courtesy, master, mtr, sir.

صاحبان: ث مائي جو نالو.

Sahiban, the name of a woman.

صاحب اختيار: ذ. مرضي جو مالڪ، وس وارو، حاڪم.

one invested with authority or power, one possessed of free election or option, a sovereign, powerful.

صاحب اخلاق: ص. سلجھو، فضيلت وارو، محذب.

polite, well behaved, courteous, affable, well-conducted, cultured.

صاحب تدبير: ص. حسد و سبيلو هلائيندڙ، تحريڪ ڪندڙ، هوشيار، تدبير

man of probity and honour; worthy, suitable.

صَانِعُ: ص (ع) ٺاهيندڙ، ٻڌائيندڙ، ڪاريگر، هنرمند، پيدا ڪندڙ، خالق.
a maker, manufacturer, an artificer, artisan, the Creator.

صَاهِرَاءُ، صَاهِرِيجا: ذ (ع) صَهر (مهر) هميشه جمع ۾ ڪم ايندڙ گھوت يا ڪنارا جانت ماڻ - صاهرا.

the in-laws, the parents of a bride or groom.

صَالِبُ: ص (ع) نڪ - درست.
well-directed, well-aimed, right, apt.

صَالِبُ رَأْي: ص. صحيح راءِ رکندڙ، ڏاهر - عقلمند.
a person of right judgement, discerning, wise, knowing, knowledgeable, perceptive, sagacious, sage.

صَبَا: ث (ع) اوڀر جي هوا - پوئين رات لڳندڙ پورب جي هوا. صبح جي ڦير.

morning breeze, zephyr, the east wind, or an easterly wind.

صَبَاح: ث (ع) صبح - فجر.
day break, dawn, early morning.

صَبَاحَت: ث (ع) سَوْنَه - حُسن، بدن جو سفيدي رنگ - ڳوراڻ.
beauty, comeliness, gracefulness, elegance, brightness fairness of complexion.

صَبِيح: ث (ع) صبح اڀرڻ جي مهل - فجر - پريات.
day break, early morning, dawn.

صَبِيحُ أَوَّل: ث. اها صبح جنهن جي پيهر نه ٿئي. هميشگي وارو وقت. دوام.

the morning of which there will be no noon, the final day, the day of judgement, eternity, permanence.

صَبِيحُ سَوِيَرِي: ظ. علي الصبح - فجر جو. صبح سان ئي.
at early dawn, at early morning.

صَبِيحُ شَامَر: ظ. هر وقت.
at all times, morning or evening.

صَبِيحُ شَام ڪرڻ: اڄ سڀئي ڪرڻ، بهانا ڪرڻ، تڏائڻ.
to put off from time to time, to give excuses, evade.

صَبِيحُ صَادِق: ث. پرهم ٿئي.
dawn, daybreak.

صَادِق: ص (ع) سچو، پڪو (قول جو)، نڪ - درست.

true, faithful, sincere, veracious; just.

صَادِقُ الْيَقِين: ص. سچي ويساه وارو، پڪو ويساه ڪندڙ.
true to one's faith, firm in (one's) belief, believing.

صَاعِقَة: ث (ع) ڪوڙ - برق.
lightening, a thunderbolt.

صَاف: ص (ع) آجرو، پاڪ، بي داغ، نيار - خالص، چٽو - ظاهر.
pure, clean, clear, unclouded, visible, bright, pure, sacred, stainless, spotless, unadulterated.

صَاف ڪرڻ: اچر ڪرڻ، چٽو ڪرڻ، آجرو ڪرڻ، مير ڪڍڻ، بهارو ڏيڻ.
to clean, clear, cleanse, purify, to wash, to sweep.

صَاف جَوَاب: ذ. ڪليبر انڪار - ڪٽو جواب.
point blank (refusal or denial), a complete or direct refusal.

صَافِدِل: ص. جنهن جي دل ۾ پيا ئي نه هجي، بي ربا.
pure-hearted, frank, innocent, sincere, unsuspecting, unsuspecting, guileless.

صَافِي: ث. دل جي صفائي، سچائي، نڪ لپي.
sincerity, frankness, good faith, bona a fides, unreservedness, innocence.

صَاف صَاف: ظ. ڪليو ڪلايو - ظاهر - ظهور - پٽري پٽ.
clearly, openly, clean out.

صَافِ صَافِي: ث. آچائي - چٽائي (معاملي يا موسم جي)، چنڊچاڻ.
switeness, clearness, openness, without ambiguity (of problem), sifting, scrutiny.

صَافَر: ذ. ٽاڏڻ وغيره چاڻڻ جو ڪپڙو، ڍيڳ، جي مٿان ڏيڻ جو ڪپڙو.
پنڃي يا ڀڳ جو خاص ڪپڙو، ڀڳ.

a cloth for straining, a turban, a cloth worn round head as turban.

صَافِي: ث. حساب صاف ٿيڻ بعد باقي، باقي صاف بچت، صفائي جو ڪپڙو، حجامت، سلفي جي ٽوڪ ڪي صاف ۽ ٿڌي ڪرڻ جو ڪپڙو.

net income, net balance, net saving, a duster, cleaner, wiper, shave a cloth piece, to clean a smoking-pipe.

صَالِح: ص (ع) سلوچو، نڪ - پرهميزگار، لائق، قابل.
good, right, just, righteous, virtuous, honest, sound, proper, fit, apt, a good or virtuous man, a

Holy Prophet of Islam (PBUH) (namely Bukhari, Muslim, Tirmizi, Abu Daud, Ibne Maja & Nisai).

صَحَابَتُ: ث. لکڻ جو هنر. اخبار نويسي.

art of writing. journalism.

صَحَابِي: ص (ع. صحف) لکندڙ اخبار نويس. خاطر.

a journalist, a news reporter.

صَحَابَتُ: ث (ع) دوستي - ياري. ساٿ - رفاقت. گڏجاڻي - ملاقات. ڪچري - رهائش.

companionship, society, company. an assembly, meeting, association. a fair. discourse, pleasant conversation.

صَحْبَتِي: ص. يار - دوست. ساٿي. ملاقاتي.

a companion, comrade, friend, acquaintance.

صِحَّة: ث (ع) چڱيائي - تندرستي. شفايائي. درستي - تصحيح.

health, soundness of body. perfection, validity, accuracy, correctness, amendment.

صِحَّة بخش: ص. تندرستي ڏيندڙ. شفا ڏيندڙ.

health-giving, salubrious. curative, health-restorer.

صِحْتِيَاب: ص. تندرست - چڱو ڀلو.

condition of health. healthy, sound.

صِحْتِيَابِي: ث. تندرستي - چڱيائي.

healthiness, salubrity.

صِحْتِ نامو: ذ. ڪتاب مرغلطين جي درستي.

errata, a list or table of corrections.

صَحْرَا: ذ (ع) ڀڏ - بيابان - ريگستان.

a desert, waste, wilderness.

صَحْرَاڻِي: ص. بياباني. ريگستاني.

relating to or belonging to a desert, travelling through deserts, a resident of desert, settling or living in a desert, an inhabitant of desert.

صَحْن: ذ (ع) اڱڻ - آڱڻو.

a courtyard.

صَحِيح: ص (ع) درست - ٺيڪ. سچو - ثابت. اصلي. نچ. (ث) دستخط. تصديق.

correct, accurate. sound, valid. perfect. whole. entire. substantial, real, true, genuine. pure. right, proper, just. signature, sign or mark. attes-

صبح ڪرڻ: رات گذارڻ - رات ڪاٽڻ.

to rest for the night, to await the morning, to pass whole night till dawn

صبح ڪاڏپ: ذ. وڏو اصر.

the false dawn, the time just before daybreak, the earliest part of the morning,

صَبْر: ذ (ع) مات - چٻ. تحمل. برداشت - سچ.

patience, self-restraint, endurance, patient, suffering, resignation, forbearance, containment.

صَبِر اچڻ: مات اچڻ. تسلائي ٿيڻ.

endure patiently. to become contended, practice patience.

صبر ڪرڻ: مات ڪرڻ. ڌيرج ڪرڻ. برداشت ڪرڻ. توڪل ڪرڻ.

to exercise self-restraint, to practise patience, to be patient, to wait, to endure, to bear up patiently.

صَبْرُ: ذ (ع) صبح. فجر.

morning, dawn.

صَبِيح: ص (ع) ڳورو - اچو.

beautiful, comely, graceful, elegant. bright or fair.

صَحَابَه: ذ (ع) "صاحب" جو جمع. نبي سڳوري جا اصحاب.

the companions, the companions of the Holy Prophet of Islam (PBUH).

صَحَابَه ڪرام: ذ. نبي سڳوري جا وڏا اصحابي.

the close companions of the Holy Prophet of Islam (PBUH), the faithfuls.

صَحَابَت: ث. سلڇڻائي - خوش اخلاقي. محبت ۽ خلوص وارو جذبو. ساجهڙائي.

elegance, grace. gracefulness, politeness. docileness.

صَحَابِي: ذ (ع) جيڪو شخص مسلمان ٿي نبي سڳوري جي خدمت ۾ رهيو. نبي سڳوري جو رفيق.

the companion, the companion of the Holy Prophet of Islam (PBUH).

صَحاح سِتة: ث. حديث جا ڇھ ڪتاب جن جون حديثون درست سمجهيون وڃن ٿيون (بخاري، مسلم، ترمذي، ابوداؤد، ابن ماجه، نسائي).

the six books of Hadith or the sayings of the

the capital, the chief town.

صدر بازار: ٺ. چانوڻي ۽ جي بازار.

the chief bazar in a military cantonment, the main market of cantonment.

صَدُورِي: ٺ (ع) صدرن هڪ قسم جو لباس (جنهن سان فقط سيني ۽ پيٽ وارو حصو ڍڪجي). (ص) سيني وارو-چاڻي وارو.

a vest, waistcoat, relating to chest.

صَدَف: ٺ (ع) سِيپ-پِيپِي.

the mother-of-pearl, an oyster-shell.

صَدَق: ٺ (ع) سچو، صدقي-قربان-ندا.

truth, veracity, sincerity, candour, faithfull.

صِدَق: ٺ (ع) سچائي-خلوص.

truth, veracity, sincerity, candour, faith.

صَدَقَر: ٺ (ع) قرباني (ڪنهن مصيبت تارڻ لاءِ)، خيرات، عيوض، (ص) فدا-قربان.

an offering, sacrifice (to avert misfortune or sickness), an alms, donation, a propitiatory offering, devotion (to).

صَدَقَر ٿيڻ: قربان ٿيڻ. نثار ٿيڻ-گهرجڻ، پلهار ٿيڻ.

to sacrifice life upon someone else, to give life on account of someone.

صَدَقَر ڪيڏن: قرباني ڪرڻ، خيرات ڪرڻ، ڪا شيء گهري ڏيڻ.

to sacrifice (a thing or oneself), give charity (to end misfortune).

صَدَقِي: ٺ. قربان-پلهار، طفيل-يدولت.

devotion, sacrificion, by means (of), through the agency (of).

صَدَقِي رعو: قربان ٿيڻ، ٻئي لاءِ جان ڏيڻ، پلهار ٿيڻ.

to become or offer oneself, as a sacrifice for the welfare (of another), to move round (a person) by way of exhibiting devotion or affection, or reverence.

صَدَمو: ٺ (ع) ڌڪ-چوٽ، ٽڪر-ڌڪر، حادثو، اوجھو نقصان.

a shock, collision, blow, contusion, injury; a stroke of fortune, adversity, misfortune, calamity, accident, bad-luck.

صَدَمَا سَمَن: ڌڪ سمن، نقصان سمن، ڌڪ برداشت ڪرڻ، تڪليفون سمن.

to experience a shock (of); to suffer a blow, to

tation, sanction, authorization.

صحيح سالم، صحيح سلامت: ٺ. سچي جو سچو، پورو-مڪمل-ثابت، جيئرو جاڳندو.

safe and sound, safe and well, healthy, alive, active, complete, full.

صحيح ڪرڻ: درست ڪرڻ-نيڪ ڪرڻ، دستخط ڪرڻ، اصلاح ڪرڻ، تصديق ڪرڻ.

to correct, to improve, to free from mistakes or blemishes, to sign, put up signature, authorize, validate, attest, sanction; authenticate.

صَحِيْفو: ٺ (ع) ڪتاب، آسماني ڪتاب، عالمي ڪتاب.

a book revealed to a Prophet, an scripture.

صَد: ص (ف) سئو-هڪ سئو.

cent, hundred.

صَد آفرين: جملو، تمام گھڻيون شاهسون.

well done!

صَد ٻارو: ٺ. سئو ڀيرا، ڪئين ڀيرا.

hundred times, many times, repeatedly.

صَدَا: ٺ (ع) آواز، سڏ، سِين، گھڙ-سَوال، گھرج-پڙاڏو.

sound, noise; voice, cry, call, a mendicant's cry, a request, a question, echo.

صدا هڻڻ: سِين هڻڻ-سَوال ڪرڻ، گھڙڻ لاءِ آواز ڪرڻ.

to cry, call out (as of vares or mendicats), to call for alms.

صَدَارَت: ٺ (ع) صدر جو عهدو، اڳواڻي (مجلس يا محفل جي).

the office of the president, prime minster, chief-guest, speaker of the parliament, guest of honour.

صَدَاقَت: (ع) سچائي-صدق، ايمانداري.

sincerity, candour; truth, honesty, faithfulness, fidelity.

صَدْرُو: ٺ (ع) سينو، چاڻي، مٿيون حصو، مٿاهين جڳھ، فوج جي رهڻ جي جاءِ-چانوڻي، اڳواڻ، تڏو-پڇڻ (ڦيڻ جو).

the breast, chest, bosom, the highest part, a military cantonment, the head, chief or principal, a mat.

صدر مجلس: ٺ. مجلس جو اڳواڻ-پريزيڊنٽ.

president, chief, chief guest, a chairman.

صدر مقام: ٺ. دارالسلطنت، تخت گاه، گاديءَ جو هنڌ.

expending, expenses, expenditure, to practice economy, frugality.

صريح: ص (ع) صاف- چٽو- ظاهر- پڌرو.

clear, apparent, evident, manifest, plain, palpable.

صريحاً: ظ. کليو ڪلايو- ظاهر ظهور- پڌري پٽ.

clearly, plainly, evidently, out and out, absolutely, altogether.

صيرير: ذ (ع) قلم سان لکڻ جو چرڙاڻ. قلم.

the creaking, grating (as of a nib over a paper), a scratching sound (of pen).

صعوبت: ث (ع) مصيبت- تڪليف- ڏکيائي. مشڪلات- اهنج.

ڪشاور- هلاڪي.

difficulty, hardship, trouble, distress, asperity, rigour, vicissitude.

صغير: ص (ع) ننڍو. ٻارڙو. اٻهر.

small, little, minor, junior.

صغيري: ث. ننڍڙائي. ننڍي عمر- ٻالڪپڻ.

tender age; childhood, early youth, minority.

صغرو ڪبير: ذ. ننڍا وڏا- اعليٰ ادنيٰ.

small and large, minors and majors, children and adolescents.

صغيري: ث. ننڍپڻ- ٻالڪپڻ.

childhood, infancy, minority.

صف: ث (ع) قطار- لامر- نمازين جي قطار.

a rank, row, line, a company of men standing in a rank, a long mat, a line of arraying people for offering prayers.

صف آرا: ص. قطار ۾ بيٺل. ميدان ۾ صفون ٻڌل. جنگ ۾ مقابلي لاءِ تيار.

arraying, marshalling, arrayed, marshalled (of troops).

صف ٻنڌي: ث. قطار ۾ بيٺڻ.

array; battle-arrays, to stand in lines.

صف آرائي: ث. مقابلي لاءِ قطار ٻنڌي- لامر ٻنڌي.

the marshalling of troops; array; battle-array.

صغون ٻڌڻ: قطارن ۾ بيٺڻ. لامر ٻڌڻ.

to stand in a line, to array, to marshall,

sustain loss, injury, calamity, adversity, misfortune.

صدي: ث (ف) سئو سال. سيڪڙو.

one hundred, a century, centenary, cent.

صديق: ص (ع) سچو. تصديق ڪندڙ. حضرت ابا بڪر رض جو لقب.

just, true, sincere, faithful, witness of the truth (as appellation of Hazrat Abu Bakr).

صراحت: ث (ع) وضاحت- تشريح.

clearness, palpableness, perspicuity, specification.

صرابي: ث (ع) پاڻي رکڻ لاءِ لڪر جو هڪ خاص ٿان- گڱڱي.

a long-necked flask, a goblet, a gugglet.

صراط: ث (ع) رستو- راه. دوزخ جي مٿان اڏيل پل (جيڪا وار کان

سنهي ۽ تلوار کان تڪي آهي. سڀني کي اتان لنگهڻو پوندو. گنهگار وڃي

وڃي دوزخ ۾ ڪرندا ۽ نيڪ لنگهي رهندا).

a road, way, path, name of the bridge over the midst of Hell across which good Muslims expect to pass into Paradise (it is said to be sharper than a sword and thinner than a hair).

صراط مستقيم: ث. سٺون رستو- سٺين واٽ.

the right way, the way of deliverance.

صراف: ذ (ع) سون چاندي پر ڪيندڙ شاهوڪار. مٿين موتين جو واپار

ڪندڙ. سون چاندي جو واپاري. پارگو.

jeweller a money-changer, a banker, a trader in gold and precious stones, a goldsmith.

صرف: ذ (ع) خرچ. ڪاپو. استعمال. گذارو. گردان (گرامر ۾).

expense, expenditure; economy; utility, profit; addition, surplus, excess, redundancy, profusion. (in

Gram) inflection, declension, conjugation, etymology, grammar (in general).

صرف ڪرڻ: خرچ ڪرڻ. استعمال ۾ آڻڻ. بسر ڪرڻ (حياتي).

to expend, spend, to disburse, to pass, to use or employ (in or on), to live the life.

صرف نعر: ذ (ع) گرامر.

etymology and syntax; grammar.

صرف: ط (ع) نج- خالص. رڳو- فقط.

pure, unmixed, unadulterated; neat, purely; merely, only, solely, alone, exclusively.

صرفو: ذ (ع) ڪفايت. خرچ ۾ ڪفايت شعاري.

a page, one side of a paper.

صَفْحَةُ هَسْتِي: ث. دنیا، حیاتی.

the world, the page of existence; the face of the world or earth, lifetime.

صَفْرُ: ذ (ع) خالی مہینو. هجري سال جو ٻيو مہينو (عورتون اهو مہينو نهن سمجهن).

the second month of the Islamic calendar. (considered unlucky by women).

صَفْرُ الْمَطْفَر: ذ. سیاڳو سفر جو مہينو.

the second month of Hijra calendar, considered as most suitable for undertaking a journey

صَفْرُ پوئين اربعاء: ث. صفر مہيني جي پڇاڙيءَ وارو اربعاء جو ڏينهن (جيڪو عام طرح عورتون سپاڳو سمجهن).

the last Wednesday of Safar month. (considered lucky by women).

صَفْرُ: ث (ع) بڙي خالي، ڪجهه به نه.

a zero, cypher, naught, nothing.

صَفْرَاءُ: ث (ع) انسان جي چئن خلطن (باد، آبي، آتشي، صفرا) مان هڪ جو نالو. سوداءُ.

of the Human elements, yellows, bile, gall, gold. the mind.

صَفْرَاءُ: ذ (ع) صَفْرَ ڏيوي. وڏو ڪمر. دالان.

a room, drawing-room, sitting-room, hall, veranda.

صَفِي: ص (ع) صاف، روشن، ايماندار، دوست.

pure, just, righteous, chosen, worthy, honest, friendly.

صَفِي اللّٰه: ذ. خدا جو دوست. حضرت آدم سڳوري جو لقب.

the friend of God. the first human being whom God made.

صَلَا: ث (ع) آواز، سڏ، ڪاڌي يا ڪنهن ڪم ۾ شريڪ ٿيڻ جو سڏ.

voice, call, cry, invitation.

صَلَا عامر: ذ. عامر سڏ. سڀني کي صلاح.

an open invitation.

صَلَابَت: ث (ع) مضبوطي، ڏاڍائي، پختگي، بيھڪ، استحڪام، شان شوڪت، فطري خوبي.

firmness, hardness, natural virtue, stability, security, steadiness, majesty, dignity.

marshalling.

صَفَاءُ: ص (ع) صاف، آجرو، سُٿرو، چٽو، ظاھر.

clear, transparent, polished, bright, pure, serene, apparent, visible.

صَفَا صَفَا: ظ. ويران، برباد، صاف ميدان.

barren, desolate, waste, open, without any habitation.

صفا چٽ: ظ. پتھ برباد، ٺھو ميدان.

desolate, barren, uncultivated, empty ground.

صفا ڪرڻ: اڳي صاف ڪرڻ، اڇو اڇرو ڪرڻ.

to wipe clean, to wash.

صِفَات: (ع) "صفت" جو جمع، وصفون، ڳڻ-چڱايون.

qualities, properties, attributes; good qualities.

صِفَاتِي: ص. عارضي، جُزئي، هٿرادو.

accidental, artificial; extrinsic.

صِفَاتِي: ث. سُرائي، اوچر، چنڊ ڦوڪ، چٽائي، پڌرائي، وضاحت، سچائي، پاڪيزگي، پاڪائي.

clearness, transparency; perspicuity; cleanness, purity; conservancy; smoothness, evenness; openness, candour, good faith, freedom from guilt, innocence.

صِفَاتِي ڪرڻ: اڳڻ، چنڊڻ، بهارڻ، ميڙڻ، چٽائي ڪرڻ، گم ڪرڻ، وضاحت ڪرڻ، سُج ڪرڻ.

to make clean, to cleanse, purify, to sweep, to collect, to hide, to clarify, explain, to destroy, ruin.

صِفَت: ث (ع) خوبي، ڳڻ، خاصيت، واکاڻ، تعريف، ساراه، وصف، گرامر موجب اسم يا ضمير جو ڳڻ ڏيکاريندڙ لفظ.

quality, property, attribute, good quality; (in Gramm) a descriptive epithet, a descriptive clause or sentence; a qualificative; an adjective.

صِفَت ڪرڻ: ساراه ڪرڻ، واکاڻ ڪرڻ.

to praise, commend, acclaim, applaud, compliment, hail, eulogize, glorify, extol, laud, magnify.

صَفْعَات: ذ (ع) "صفحہ" جو جمع صفحا.

pages.

صَفْعو: ذ (ع) ورق جو هڪ پاسو، پٿر.

deed of pacification.

صَلَمَ: ذ (ع) "صلي الله عليه وسلم" جو مخفف.

peace be upon him, an attribute of the Holy Prophet, may God bless him and grant him peace.

صِلو: ذ (ع) صِلد انعام. عطا. بخشش. بدلو. عيوض. اجورو.

a present, gift, meed, reward, recompense, remuneration.

صَلَوَات: ث (ع) اُچار "صَلَات". نماز. دعا. رحمت (خدا جي).

prayers, compassion and mercy of God; blessings of God.

صَلَوَات: ث (ع) درود. خدا جي رحمت. ڪنهن ڪم شيء کان باز اچڻ يا دستبرداري.

prayer, benediction, blessings, thanks, withdrawal, renunciation.

صَلَوَاتون ٻڌائڻ: جُڪ ڪرڻ. مُنهن تي عيب شواب ٻڌائڻ. گھٽ رڌ ڳالهائڻ. سڌين ٻڌائڻ.

curse, disgrace, abuse, insult.

صَلِيب: ذ (ع) پڪڙيل ٻانڌن سان ماڻهو وانگر لميل ڪاٺي (جنهن تي ماڻھو کي ڪٽل هتي تنگي سزا ڏني ويندي هئي).

a cross, crucifix.

صَمَد: ص (ع) بي نياز (جنهن جا سڀ محتاج هجن). دائمي. ابدی. خدا تعاليٰ جو هڪ نالو.

a lord, chief man, master, perpetual, eternal, the Most High, God.

صَنَائِع: ذ (ع) ڪاريگر. هنرمند.

handicraftsmen, artificers, artisans, mechanics, workmen.

صَنَاع: ذ (ع) "صنعت" جو جمع. هنر. ٿڌڻا.

industry, handiwork, work, art, craft, handicraft, trade, profession.

صَنَائِع وِڌائڻ: ذ. عجيب غريب هنر. ڪلام ۾ باريڪيون. ڪلام ۾ رنگيني پيدا ڪرڻ لاءِ عجيب غريب نڪتا.

rare and wonderful works, figures of speech.

صَنْدَل: ذ (ع) هڪ قسم جو خوشبودار وڻ. چندن. تخت.

sandal-wood, sanders, perfumed wood, a wooden moveable frame with short legs and planked over for sleeping on.

صَلَح: ث (ع) مشورو. واڌ. رٿ. تجويز. ارادو. مرضي. آڇ (هائي ڪٿڻ يا ڪنهن ڪم ۾ شريڪ ٿيڻ لاءِ). مٺ. نصيحت.

advice, counsel; consultation, rectification, adjustment, plan, device, desire, will, liking, invitation (for taking food).

صَلَحڪار: ص. راءِ ڏيندڙ. مُشير. وزير.

an advisor, a counsellor, minister.

صَلَح ڪرڻ: ارادو ڪرڻ. مشورو وٺڻ. ڪاڌي ۾ شريڪ ٿيڻ لاءِ سڏ ڪرڻ.

to make up a mind, to consult, to take advice, to offer for joining (in a meal etc).

صَلَح مَشُورَ، صَلَح مصلحت: ذ. رايو. پڇاڳچا. غور ويچار. ڳڻ ڳوت.

consultation, advice and counsel, deliberation, consideration, debate, study, reflection, speculation, cogitation, conference, discussion.

صَلَحُو، صَلَاحي: ص. صَلَح ۾ گڏ. صَلَحڪار. منصوبي ۾ شامل ڪم ڪار ۾ گڏ. شريڪ. ساٿي. ڀٽ. جٽ.

an accomplice, joint counsellor, advisor, consultant

صَلَاحِيَت: ث (ع) قابليت. لياقت. خوبي.

ability, capability, fitness, worth, merit, suitability.

صَلَب: ذ (ع) نسل. پيڙهي.

offspring, children, generation.

صَلَح: ذ (ع) ٺاهه. ميلاب. اتحاد. اُمن. راضيو.

peace, reconciliation, truce, agreement, concord; compromise; treaty.

صَلَح ٿيڻ: ٺاهه ٿيڻ. راضي نامو ٿيڻ. پرچاءُ ٿيڻ. امن ٿيڻ.

to be concluded (a peace), to achieve reconciliation, truce or an agreement, concord, achieve peace.

صَلَح پسند: ذ. اُمن پسند.

amiable, peaceful, complaisant, good-tempered, lenient, mild, obliging, gentle, affable, genial.

صَلَح ڪُل: ص. جهيڙي فساد کان پهچندڙ امن پسند.

pacifist, peace-loving person, a peaceful man.

صَلَحنامو: ذ. راضي نامو. ٺاهه. پرچاءُ. ٺاهه جو لکيل اقرارنامو.

a treaty of peace; a deed of compromise, a written

virtuous act; right way or course, proper manner.
truth, integrity.

صوابديد: ث. نيك صلاح. راو. تجويز.

approval, good opinion; advisability; expediency.

صوبو: ذ (ع) ملڪ جو يا گورنر جي علائقو. صوبي جو حاڪم.

a province, a division of a country; the provincial officer, a Governor.

صوبيدار: ص (ع) پوليس جو هڪ عهديدار.

a police officer; an incharge of a police station; station house officer.

صوبيداري: ث. صوبيداري جي ملازمت.

the status or employment as a police inspector, station house officer, incharge of a police station.

صوت: ذ (ع) آواز صدا.

sound, noise, voice.

صُور: ث (ع) سِگ (جيڪو فقير وڃائين) - قرن - دُڙ.

a horn (musical), a trumpet.

صُور اسرافيل: ث. اهو سِگ يا دُڙ جيڪو اسرافيل وڃائيندو ته قيامت

ٿيندي (يعني زمين ۽ آسمان ڌري ڪيڏ جي ڌڻ وانگر اڏامي ويندا).

the trumpet to be blown by the angel Israfil at the resurrection.

صورت: ث (ع) شڪل - منهن - جھرو - روپ. تصوير - صورت. حالت. ڀنگ.

تجويز - تدبير - خاڪو - نقش.

form, figure, shape, semblance, guise, appearance, aspect; face, countenance, prospect, probability; sign, indication, external state (of a thing); state, condition, case, plan, sketch.

صورت ٽڪڻ: منهن ڏسڻ. حيرت سان ڏسڻ. غور سان ڏسڻ.

to look in the face, to see with amazement, wonder, admiration, marveling, wonderment.

صورت حال: ث. حالت - نمونو. ڪيفيت.

state of affairs, the facts of a case, bare facts, the facts or circumstances of the case.

صورتخطي: ث. لکڻ جو نمونو. تحرير. املا.

hand-writing, dictation, a hand-written inscription.

صورتِي: ث. هڪ قسم جي ٻاراڻي راند (پکن يا ڪڻن واري راند، جنهن

پر قسمت آزمائي ڪجي).

a lottery, draw.

صندل جو پورو: ذ. چندن جي ڪاٺيءَ جو پورو (خوشبودار ٿئي ۽ دوا طور ڪم اچي).

the powdered sandal-wood for use in perfumes, drugs and medicines, syrups, drinks etc.

صندلي: ث (ع) ويهڻ لاءِ ڪاٺ جي پيڙهي. ڪاٺ جي منڇي.

a low kind of stool or seat.

صندوق: ث (ع) پيٽي. ڪاٺ جي پيٽي.

a box, trunk, chest, coffer, case.

صندوقچي: ث. ننڍڙي پيٽي.

a small trunk, chest, box.

صنعت: ث (ع) ڪاريگري - هنرمندي. دستڪاري. ڌنڌو - هنر. فن.

work, art, craft, handicraft, trade, profession, a work of art, workmanship, skill (of a worker); manufacture, fabrication, industry.

صنعت گر: ص. ڌنڌي وارو - پيشور. ڪاريگر. حرفتي.

an artist, artisan, mechanic, inventor, manufacturer, contriver, industrialist.

صنعت گري: ث. ڪاريگري - هنرمندي.

art, artistic skill, an skillful presentation.

صنعتي: ص. هنري. هنرجو.

of article, artistic, industrial, relating to artistical goods, artistical items.

صنف: ث (ع) قسم - نوع. جنس.

kind, sect, sort, species, sex, type, breed, cast, class, variety, specimen.

صنم: ذ (ع) بت. مورتِي. پتلو (مٽيءَ، پٿر، ڌاتو يا ڪاٺيءَ وغيره جو).

(ص) معشوق.

an idol, image, a mistress, sweetheart.

صنم خانو: ذ. بت خانو.

an idol-temple.

صنم گڏو: ذ. بت خانو.

idem.

صنوبر: ذ (ع) هڪ وڻ جو نالو (جنهن کي معشوق جي قد سان تشبيه ڏيندا آهن).

a fir tree, a pine-tree, any cone-bearing tree.

صواب: ذ (ع) درستي. صحيح ڳالهه. صحيح عمل. نيك ڪم. سچائي.

correction, rectitude, the right, right saying or doing; justness of acting or of thinking; a just or

ض

هن: ذ (ع) اچار "ضاه"، سنڌي الف- بي جو ايڪٽيهون اکر. عربي جو پتقرون ۽ فارسي جو ارڙهون اکر.

31st letter of Sindhi alphabet. 15th of Arabic and 18th of Persian script.

ضابطو: ص (ع) برداشت ڪندڙ- بردبار. پابند. قابض.
careful, cautious, provident, prudent, punctual, accurate, correct, strict, restrainer.

ضابطگي: ث. باقاعديگي. قانون جي پوئواري.
being according to law or rule; conformity to law or rule, regularity.

ضابطو: ذ (ع) قاعدو- قانون. دستور- رواج. قبضو. پابندي- دٻاءُ.
rule, canon, law, ordinance, regulation, custom; judicial usage; manner of proceeding, procedure. control, discipline.

ضابطو رکڻ: انتظام رکڻ. پابندي وجهڻ.
to maintain control, discipline, to employ legal means, to enforce rule of law, to act according to law.

ضاعفان: ث (ع) ضعيف- عورت- زال.
a woman, female, wife.

ضامن: ذ (ع) ذميدار- ڪفيل. ذميو ڪندڙ. عيوضي. ڇت جي ڪار جي هيٺان ٿيڪ طور ڏنل ڪالي.

a surety, guarantee, security, sponser, bail, bondsmen. a small piece of wood connecting the rafters of roof.

ضامن پوڻ: ٻئي جي طرفان ذميو ڪرڻ.
to stand as a surety, to give (someone) a surety; to partake for some one else.

ضامنگير: ص. جوابداري ڪندڙ. ٻئي جي طرفان شرطيه ذميداري. قبول ڪندڙ.

bailee, surety, security, pledger, a collateral security.

ضائع، ضائع: ص (ع) زيان- تباه- وڙڻ.
perishing, becoming lost or destroyed; lost, wasted, fruitless, abortive, injured, spoiled.

صَوْرِي: ص (ع) ظاهري. ڏسڻ ۾ ايندڙ.

exterior, external, apparent, visible.

صوف: ذ (ع) اڙ- پشم. هڪ قسم جو ريشمي ڪپڙو. هڪ قسم جو ميرو.
wool, a cloth made of wool and silk, an apple.

صوفي: ص (ع) اوني ڪپڙو ڍڪيندڙ. صوفي طريقي جو بزرگ. نشيدار.
wearing woollies, pious, devout; mystic, one of a peculiar sect of Muslim devotees so called.

صوفي پير: ذ. سنڌي پيرن جو هڪ قسم.

a species of ber (juzube) of large size than the normal one.

صوم: ذ (ع) روزو.
fasting, a fast, abstainment from certain foods and activities during the day time in the Muslim month of Ramzan or on some other occasions.

صوم صلاوة: ذ. روزو نماز.
the prayers and fasting (by Muslims as a religious practice).

صعبا: ذ (ع) ڳاڙهو شراب.
a wine, red wine.

صياد: ذ (ع) شڪاري. ماري. (ڪنايتا) معشوق.
a sportsman, a hunter, one who captivates, a beloved, sweetheart.

صيام: ذ (ع) "صوم" جو جمع. روزا (جيئن ماه صيام = روزن وارو مھينا).

plural of fast (som) (month of fasting).

صيد: ذ (ع) شڪار.
game, chase, prey.

صيغو: ذ (ع) قالب (جنهن ۾ سون چاندي پلٽجي) - سانچو. گرامر موجب فعل جو گردان.

a mould (for casting metal). grammatical form showing tense (of verb) or case (of noun).

صيفل: ث (ع) اوچر. صفائي. چمڪو.
polishing, polish, cleaning (of arms or tools). furbishing.

صيفل گر: ص. اُچاريندڙ. لوهر وغيره تان ڪٽ لاهيندڙ- تيورو.
cleaner, polisher, furbisher (of arms, armour or tools); an armourer.

inveigle, toll, train, to harbour obstinacy.

ضد رکڻ: دشمني رکڻ- وير رکڻ.

to harbour a spirit of opposition (to), to harbour spite or resentment (towards), to be persistent or pertinacious, to importune.

ضدي: ص. ضد ڪندڙ. هوڏي- هليلو. نثر. بحث. ڪج بحث.

contrary, stubborn, obdurate, contradictory; persistent, pertinacious; wilful, perverse, dogged; wayward and unmanagable.

ضديت: ث. دشمني- وير عداوت. قُذُو. بحث. تيسر.

opposition, cavilling, antagonism, contradistinction, contrariety, debate, disputing, obstinacy, ill-temper.

ضرب: ث (ع) ڌڪ- چوٽ. صدمو. نقصان. رياضي ۾ هڪ انگ کي ٻئي

انگ جيترا ڀيرا وڌائڻ.

beating, striking, stamping, sealing, a sprain, hurt, injury, loss, damage; stamp, impression, violence, vehemence, emphasis, multiplying, multiplication.

ضرب آپت: ث. ڪن انگن جي ضرب جو جواب.

multiple; the product (in multiplication).

ضربات: ث (ع) "ضرب" جو جمع. چوٽون. صدمو.

Pural of (ضرب) blows, strokes, beatings, injuries, lossess, damages.

ضرب المثل: ث. چوڻي.

a proverb; saying, saw.

ضربخانو: ڌمڪاري سڪا ٺاهڻ وارو ڪارخانو- ٽڪال.

a mint, the stamping or coining-house.

ضرب: م. ڌڪ هڻڻ- چوٽ رسائڻ. نقصان رسائڻ. ايڏائڻ. ٻن انگن يا

وڌيڪ ڪن انگن جي سگهه وڌائڻ.

to strike, give (one) a blow; to hammer; to cause loss or injury, to multiply.

ضربي: ث. اهو انگ جنهن کي ضرب ڪجي.

a figure amount to be multiplied, the base amount or figure.

ضرر: ڌ (ع) زيان- نقصان. ٽوٽو- ڇيڇو. صدمو.

harm, injury, hurt, mischief, damage; defect, deficiency, detriment, loss; poverty, affliction, distress, anguish.

ضايح ڪرڻ: بي ٺاڻڻو وجهڻ- برباد ڪرڻ.

to destroy, waste, lose, to cause or allow to perish, to consume; to frustrate.

ضبط: ڌ (ع) برداشت- سچ. تحمل. انتظام.

endurance, tolerance, resignation, forbearance, patience, management, administration, order.

ضبط ڪرڻ: برداشت ڪرڻ. پاڻ روڪڻ. صبر ڪرڻ. بندش وجهڻ

قبضي ۾ آڻڻ.

to bear, tolerate, endure, to restrain, control, check, to take possession of, to seize, attach, confiscate, sequester.

ضبطي: ث. عدالت جي حڪم سان ڪنهن جي مال ملڪيت تي قبضو.

control, restraint; seizure, confiscation; attachment (of property), forfeiture, to take control of a property under the orders of the court.

ضخامت: ث (ع) تولد- موٽڻي.

bigness, thickness, bulkiness, volume.

ضخيم: ص (ع) ٿلهو- موٽو. سپرو.

thick, voluminous, big, heavy, bulky.

ضد: ڌ (ع) اصرار- تڪرار. قُذُو- مخالفت. هٽ- شدت. دشمني- وير- حسد

(ص) مخالف- آپڙ- برعڪس.

the contrary, the opposite (of): contrariety, opposition, the spirit of contrariness, persisting, persistence, insistence, perseverance, pertinacity, obstinacy, stubbornness, doggedness, cavilling, an antonym.

ضد ٻڌڻ. ضد ڪرڻ: هوڏ ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ. تيسر ڪرڻ. مخالفت

ڪرڻ. بحث ڪرڻ. قُذُو ڪرڻ.

to be opposed (to), to harbour spite or resentment (towards); to be persistent or pertinacious; to importune, to insist upon, persist.

ضد تي چڙهڻ: هوڏ تي چڙهڻ.

to be persistent; to insist (on), to be or become obstinate.

ضد پورو ڪرڻ: پنهنجي خيال موجب عمل ڪرڻ.

to act on one's own, to act obstinately.

ضد ڏيارڻ: جوش ڏيارڻ. ڪاوڙ ڏيارڻ.

to entice, to push for insistence, to tempt.

ضَلَالَت: ث (ع) گمراهي، تباهي، گناه، بدي.
erring, going astray; error, fault, vice; ruin, predition.

ضلعو: ذ (ع) ضلع) ملڪ جو ڀاڱو، صوبي جو ڀاڱو، ڊپٽي ڪمشنر جي ماتحت علائقو.

a district; a part of a division or province, the administrative unit under a deputy commissioner.

ضمير: ذ (ع) ملائقہ، گڏائڻ، شموليت.
contraction; conjunction; incorporation, amalgamation, blending.

ضمير ٿيڻ: ملي وڃڻ، گڏجي وڃڻ.
to be incorporated, amalgamed, blended, become one, loose identity.

ضمادو: ذ (ع) لپ، ليري.
a bandage, fillet, dressing, poultice, plaster; embrocation.

ضمان: ذ (ع) ضمان، ضمانت، پني جي پاران جوابداري ڪندڙ.
suretiship, guarantee, security; to become or stand as a surety.

ضمانت: ث (ع) ذميداري، پني جي لاءِ شاهدي ۽ ذميداري جي قبوليت.
security, surty, bail, guarantee, to stand surety.

ضمانت ڏيڻ: ذميداري جي قبوليت ڏيڻ، جوابداري پاڻ تي موار ڪرڻ.
ضامن بنجڻ.

to furnish surety, security, give bail; stand as a surety, guarantee.

ضمانت نامو: ذ. ضامن پوڻ جي لکيت، ڪفالت نامو.
bail-bond, security-bond, deed of suretiship, guarantee-bond.

ضماني: ص. ضامن پيل، ضامن.
surety, guarantee; security, sponser, accountable, bail, bondsman.

ضمين: ذ (ع) اندر، باب، بيان، فقرو، مضمون.
contents, enclosure, anything included, or comprehended, or contained, or inserted; subject.

ضمير: ذ (ع) دل، قلب، اندر، منجه، خراب ڪمن کان روڪيندڙ احساس.
گرامر موجب اسم جي بدران ڪم ايندڙ لفظ (ضمير جا قسم: ضمير حاضر، ضمير غائب، ضمير متڪلم، ضمير خالص، ضمير اشارو ويجهر،

ضرر و سان: ص. نقصان پهچائيندڙ، نقصانڪار.

causing injury, molesting, annoying, hurting.

ضرور: ذ (ع) گهرج، طلب، (ص) واجب، فرض، لازم، (ظ) بيشڪ، يقيناً.

necessary, needful, requisite, expedient; urgent; unavoidable, indispensable, essential, imperative, urgently, certainly, assuredly, of course, without fail, absolutely.

ضرورت: ث. گهرج، احتياج، حاجت، طلب.
necessity, need, want, exigency, indigence.

ضرورت مند: ص. گهرجائو، حاجت مند، طالب.
necessitous, needy, in want, wanting, demanding (alms).

ضروري: ص. گهرج مطابق، لازمي، گهربل.
a necessity, want, need, essential, urgent, indispensable.

ضروريات: ث (ع) "ضرورت" جو جمع، گهربل شيون.
necessary or indispensable things, necessities, requisites, necessities.

ضريح: ث (ع) گنبد وارو تعذيب، مزار، مقبرو.
a dome, the rounded structure over a grave, the round roof of a moslem or mosque.

ضعف: ذ (ع) ڪمزوري، هيٺائي، ايرائي، ناتواني.
weakness, feebleness, debility, infirmity, imbecility; unsoundness.

ضعيف: ص (ع) ڪمزور، هيٺو، ايرو، پوڙهو.
weak, feeble, impotent, frail, infirm, emaciated, old.

ضعيف الاعتقاد: ص. گهٽ ويساه وارو، عقيدتي جو ڪمزور.
of weak faith or belief; credulous, unsuspecting, unwary.

ضعيف حال: ص. غريبن، مسڪين.
in wretched circumstances, in distress, poor, destitute.

ضعيفه: ث. ڪمزور (عورت)، پوڙهي.
a weak, feeble, frail, infirm, old woman.

ضعيفي: ث. هيٺائي، ڪمزوري، پيري.
weakness, infirmity, emaciation; old age; exhaustion.

sixteenth of Arabic and ninth of Persian.
Numerically valued at

طابع: ص (ع) چاپيندڙ

printer, publisher.

طاري: ص (ع) چائنڊي ويندڙ

possessing, overcoming, shadowing, overshadowing, winning, overpowering.

طاس: ذ (ع) وڏو ٿالھ - طشت.

a bowl, a large open vessel.

طاعت: ث (ع) اطاعت، تابعداري.

obedience, submission, submissiveness, devotion, obsequiousness.

طاعون: ذ (ع) وڏي وڃندڙ ماريونڊ بيماري - (انگ). ڪالرا.

an epidemic, a plague, pestilence.

طاق: ذ (ع) پت ۾ سامان رکڻ لاءِ تختو. در يا دريءَ جو هڪ پاسي وارو تختو. اڪي انگ (ص) اڪيلو - يگانو. ماھر.

a (wooden) shelf, a niche, a leaf (of a door) singular, single, sole, rare, unique, unmatched, unequalled, unrivalled, expert.

طاق ڪڍڻ: تختو ڪڍڻ. وقت تي ڌوڪو ڏيئي ڌڪ ڪڍڻ. نقصان رسائڻ.
to remove a projecting particle, a cornice or a ledge, to cause loss, to defraud.

طاق لڳڻ: حيران ٿيڻ. حيراني ۾ ماڻ ٿي وڃڻ.

to be perplexed, bewildered, distracted, confounded, astonished, plagued, worried, distressed, disturbed.

طاق نيمان: ث (ع) ويسر.

forgetfulness, oblivion, obliviousness.

طاق جفت: ذ (ع) اڪي ٻڌي.

the game of odd or even.

طاقت: ث (ع) ڦوٽ - زور - سگھ - ٻَل - حوصلو.

capability, ability, power, energy, force, strength, endurance, patience.

طاقت آزمائي: ث. زور آزمائي. مقابلو.

trial of strength or of ability

طاقتور: ص. سگھارو - پهلوان.

powerful, puissant, potent, mighty.

ضمير اشارو ڏور، ضمير مبهم، ضمير مشترك، ضمير استفهام، ضمير موصول، ضمير جواب ووصول، ضمير متصل، ضمير مفصل.

heart, mind, conscience, a word used instead of a noun, kinds of pronoun pronoun (demonstrative, interrogative, second person, personal pronoun, pronominal adjective, third person, first person, indefinite, relative, correlative pronoun etc).

ضميمو: ذ (ع) ڪتاب جي آخر ۾ متن کان سواءِ ٻيو وڌايل مضمون - تڪميل.

appendix, supplement, addition.

ضوءَ: ث (ع) روشني. نور.

brilliance, splendour, resplendence, light, lustre.

ضوءَ نشان: ص. روشني ڏيندڙ. منور.

shinning, lustrous, shedding, the source of light.

ضوابط: ذ (ع) "ضابطي" جو جمع. ضابطا - قاعدا قانون.

rules, canons, laws, regulations.

ضيءَ: ث (ع) سج جي روشني. جواهرات جو جَرڪو. رونق.

light, lustre, brilliance, splendour, resplendence, clearness.

ضيءَ پاش: ص. روشني ڦهلائيندڙ.

providing light, splendid, resplendent.

ضيافت: ث (ع) دعوت - مهماني.

an entertainment, a feast, banquet, hospitality; invitation.

ضيقت: ث (ع) تنگي - ڏکيائي. ساه جي سڙهه (جيڪا دم جي مرض ۾ ٿئي).

narrow, strait, contracted; illiberal, niggardly, avaricious; difficulty, anguish, distress.

ضيقت النفس: ذ. آپ ساهي جو مرض - دڪشي.

the asthmatic contraction, the asthmatic ailment.

ط

ط: ث (ع) اُچار "طوئي". سنڌي الف - بي جو ٻئيون اکر. عربي جو سورهن ۽ فارسي جو اٺيون اکر. ابجد موجب عدد (9)

the thirtysecond (thirtytwo) letter of Sindhi,

sweet-rice, a dish of rice cooked in brown-sugar.

طَائِرُ: ص (ع) اُڏامندڙ (ڏ) پکي - پرندو.

a bird, a winged creature.

طَائِفَةُ: ذ (ع) گروه - جماعت. گڏيل وڃائڻ وارن جو ٽولو.

a people, tribe, troop, company, body, band, gang; a company of dancing girls and musicians.

طَائِفُو وَحْمُو: نڄڻ ۽ ڳڻڻ. هل بکيڙو ڪرڻ.

to dance and sing, to make noise and disturbance, hullabaloo.

طَائُوس: ذ (ع) موز (پکي).

peacock.

طَبْ: ث (ع) يوناني طريقي جو علاج - حڪمت. دوا دارين يا علاج جو هڪ طريقو.

science of medicine, indigenous system of medicine.

طَبَابَت: ث (ع) حڪمت - علاج دوا دارين.

idem.

طَبَاخ: ث (ع) هڪ قسم جي لڪر جي ننڍي ٿالهي - تباڪ.

a small dish or plate, of earthen ware.

طَبَاعَت: ث (ع) ڇپائي جو فن. ڇپائي.

the art of printing.

طَبَاق: ذ (ع) وڏي ٿالهي. پات.

a large dish or plate, a tray, a basin.

طَبْع: ث (ع) خصلت - مزاج - سڀا. سرشت. ڇپائي - طباعت.

nature, innate or natural disposition; natural temper, idiosyncrasy, quality, stamping, printing; print.

طَبْع ڪرڻ: ڇاپڻ - شايع ڪرڻ.

to print, publish.

طَبْع آزمائي: ث. ذهانت جو امتحان. آزمائش.

trial of skill, knowledge, efficiency; trial of genius or of skill.

طَبْع رَسا: ص. تيز ذهن.

intelligent, alert, brainy, bright, brilliant, clever, knowing, knowledgeable, smart.

طَبْع زَاد: ص. پنهنجي ذهن يا عقل مان نڪتل.

original: invented: an original invention or production.

طَائِي: ث. ننڍڙو طاق. دريا دري جو هڪ پاسو.

a small recess, a niche, a small shelf, a small window, small shutter.

طَائِيو: ذ. ڪپڙي جو ٿان.

long piece of cloth.

طَالِب: ص (ع) طلب ڪندڙ - گهرندڙ چاهيندڙ - مشتاق. ڳولائو. تصوف جي اصطلاح ۾ حق جو ڳولائو.

seeking, desiring, desirous, craving, a seeker, an inquirer, a desirer, a seeker of God.

طَالِب ديدار: ص. عاشق.

a suitor, a lover, one who longs for the sight (of), a paramour.

طَالِب علم: ص. شاگرد - متعلم.

a student of science or knowledge, a student, a seeker of knowledge.

طَالِب علمي: ث. شاگردي. سکيا وٺڻ وارو عرصو.

the time of studentship, study; the state of being a student, pupilage.

طَالِب مطلوبه: ذ. عاشق معشوق.

the seeker and the sought, lovers paramours.

طَالِبُو: ص. طلب ڪندڙ. گهرو - چاهيندڙ. ڳولائو.

seeking, desiring, desirous, craving, a seeker, an inquirer, a desirer, an asker.

طَالِي: ص (ع) خراب. بد. نياڳو.

bad, corrupt, evil, vicious, wicked, villainous.

طَالِي: ص (ع) طلوع ٿيندڙ - اڀرندڙ (ڏ) نصيب - ياڳ - بخت. زاتجو.

rising, appearing (as the sun), arising, star, destiny, fate, lot, luck, fortune; prosperity, horoscope.

طَالِي تَو: ص. بدبخت - نياڳو. بد نصيب.

unfortunate, badluck, misfortune, unlucky, hapless, ill-starred, luckless, unhappy, untoward, calamitous, dolorous, mournful, woeful.

طَامَعُو: ص (ع) طمع رکندڙ - لالچي. چاهيندڙ.

covetous, acquisitive, desirous, grasping, greedy, itchy, prehensile.

طَامِع: ص (ع) لالچي - حريص.

idem.

طَاهِرِي: ث. ڳڙ پيل مٺو پٽ.

طَبْعِي: ص. ذاتي، اصلي، قدرتي، فطري.

natural, innate, constitutional, physical, congenital, inborn, indigenous, inherited.

طَبْعِي حَالَت: ث. قدرتي حالت. ڪنهن زمين يا ملڪ جي جاگرافيائي حالت.

natural condition, physical appearance, the geographical and physical features of land.

طَبَق: ذ (ع) تالعي، تَـ، پَـ، پَـ (زمين جي). سطح.

a large dish or plate, a tray, a cover, lid, surface of the earth, layer, stratum, crust.

طَبَقَات: ذ (ع) "طبق" جو جمع.

plural of. طبق dishes, surfaces.

طَبَقَات الارض: ذ. زمين جا پَر، زمين جون هڪ ٻئي مٿان سطحون.

the strata of the earth, the layers of the earth.

طَبَقَر: ذ (ع) درجو، ڏاڪو، جاءِ جي هڪ منزل، گروه يا فرقو (معاشرتي جي).

the step of a staircase, the rung of a ladder, a story, a floor of a building, a sect, group (of society).

طَبَل: ذ (ع) وڏو دهل، نغاڙو، اميرانو دٻڊڻو.

a large drum; a drum, a kettle-drum, empty pride, foolish boastings.

طَبَل باز: ص. دهل وڄائيندڙ، ڌوڪڙي.

a drummer.

طَبَل ڏيکارڻ: رعب ويهاري.

to show the pomp and dignity, to impress.

طَبَل ڪرڻ: ڌوڪو دهمان ڪرڻ، فخر ڪرڻ، وڏائي ڪرڻ، دٻڊڻو ڏيکارڻ.

a show of pomp and dignity; an act for putting impression.

طَبَلجي: ص. طبلو وڄائيندڙ، ڌوڪڙي.

one who plays on the tabla, a drummer.

طَبَلو: ذ (ع) هڪ قسم جو وچت جو ساز، هڪڙي پاسي وارو ننڍو دهل-ڌڪو.

a small tambourine; a kettle-drum, a pair of small drums.

طَبَو: ذ. علاج، ٽِڪي، ٽِڪي، خيلو.

medicinal, therapeutical, medical treatment, plan, stratagem.

طَبِيب: ذ (ع) حڪيم، وِج.

a physician, a medical practitioner, doctor.

طَبِيعَت: ث (ع) خصلت، عادت، مزاج.

nature, disposition, constitution, temperament, temper.

طَبِيعَت بَـعَال تَـيـن: تندرستي تَـيـن، آرام اچڻ، مزاج ۾ سرهاڻي تَـيـن، to be well-disposed, to recoup heath, recover.

طَبِيلو: ذ (ع) طريل (گهوڙن ٻڌڻ جي جاءِ). ڪُڙھ.

a stable, stall, a place for keeping horses.

طَرار: ص (ع) چالاڪ، چتر زبان.

clever, intelligent, skillful, adroit, dexterous, a cheat, quick-witted, sharp, sharp-tongued.

طَرَاوَة: ث (ع) ننڍي ۽ هلڪي پيڙي.

a small flat-bottomed boat.

طَرَاوَت: ث (ع) پوسل، نيم، ٿار، خشڪي، تازگي، فرحت.

moisture, humidity, dampness, cold, chilliness, freshness, juiciness, succulence, greenness, verdure.

طَرَب: ث (ع) خوشي، فرحت، ساز جي تار.

joy, mirth, cheerfulness, hilarity, string of musical instrument.

طَرَبَاڪ: ص. فرحت ڏيندڙ.

joyful, mirthful, cheerful.

طَرَح: ث (ع) انداز، نمونو، حالت، مشاعري ۾ شعر چوڻ لاءِ مقرر مصرع.

(ظ) وانگر، مانند.

manner, way, sort, kind, description, form, design, plan, mode, air, state, condition, a verse set showing the particular metre in which a poem is to be composed, like, similar.

طَرَحدار: ص. سُھڻي نموني وارو، وضعدار، سھڻو سينگار ڪيل.

pretty, handsome, elegant, graceful, ornamented.

طَرَحِين طَرَحِين: ظ. قسمن قسمن، گھڻن نمونن سان.

various, of different sorts, in different ways in many ways, in many respects.

طَرَز: ث (ع) نمونو، ڍنگ، روش، طور، طريقو، وضع، بيھڪ.

form, shape, fashion; manner, mode, way.

طَرَزِ تَحْرِير: ث. لکڻ جو ڍنگ، لکيت جو نمونو.

way of writing, a writing-style.

duct, custom, fashion, established rule or usage; system.

طُرَيْلُ: ص. طُرِي وارو - ڪلنگي وارو - چڱير.

crested, wearing a crested turban, turboned.

طُشَت: ذ (ع) تالھ - وڏو طباخ.

a large bowl, tray.

طُشَت از ٻار: معارو. مشهوري. پڌرائي. رسوائِي. بدنامي.

to be divulged, to become well known, to leak out, disgraced, infamy, notoriety.

طُشَتري: ث. تالھي.

a small bowl or dish, a saucer, plate.

طُعام: ذ (ع) رڌل کاڌو. ماني.

food, victuals, cooked meals.

طُعامو: ذ. کاڌو. طعام.

idem.

طُعن: ذ (ع) ملامت - جُذ. ميار.

blame, reproach, disapprobation.

طُعن تشنيع: ث. جُذ ٿڌ - ميار. ڏوراپو.

idem. taunts, scoffs, gibes, sneers.

طُعنو: ذ (ع) معشو - اويالو. ميار. ڏوراپو.

blame, reproach, chiding, taunting, taunt, reviling, ridicule, scoff, gibe.

طُعنًا معشا: ذ. طُعنًا تنکا. ميارون ڏوراپا.

idem.

طُعنو تُنکو: ذ. ميار ۽ ڏوراپو.

idem.

طُعني زُني: ث. معشا طُعنًا. طُعني بازي.

to taunt, to ridicule, deride.

طُغرو: ذ (ترڪي) پيچيده اکرن ۾ لکيل عبارت.

a kind of handwriting, the large thick characters in which the royal titles prefixed to letters, diplomas, or other public deeds are generally written, the imperial signature.

طُغيانِي: ث (ع) ٻوڏ - سيلاب. پاڻي ۽ جو چاڙھ - اٿل.

innundation, flood, overflowing, deluge.

طُفُل: ذ (ع) ٻار - ٻچو. ننڍڙو ٻار - اٻهر. ڇوڪرو.

an infant, a child, infant..

طُرُف، طَرَف: ذ (ع) پاسو - ڏس - سمت. رخ. ڪنارو. هڪڙو پاسو.

side, direction, quarter, extremity, end, limit, term, outward or adjacent part or portion; margin, border, corner, tract, part.

طُرُفدار: ص. حمايتي. پاسو ڪندڙ.

partisan, supporter, defender, protector.

طُرُفداري: ث. پاسو ڪڻ - حمايت.

the act of taking a side, following, leaning, partiality, partisanship; favouring, assistance.

طُرُفداري ڪرڻ: حمايت ڪرڻ. پاسو ڪڻ. لحاظ ڪرڻ.

to take the side (of), to side (with), to show favour or partiality, to favour, support.

طُرُف: ذ (ع) اک چڻيڻ.

to twinkle an eye.

طُرُفُ العَيْن: ث. اک چڻپ.

twinkling of an eye.

طُرُف: ص (ع) نئين. انوکڙو. عجيب. اولپ. (ذ) حيراني - عجب.

novel, rare, strange, extraordinary, wonderful, a pleasing rarity; a novelty, a strange thing, a wonder.

طُرُفَين: ذ (ع) ٻئي طرف. ٻئي ڌرين. ٻئي پاسا.

the two sides both parties, the two parties.

طُرُو: ذ (ع) لُونگي يا پٽڪي جو چيڙو. ڦٽندڙ (توپي جو). ڪلنگي.

a forelock, a curl, ringlet, an ornament worn in the turban, tassel; a plume of feathers, a crest, a nosegay.

طُرُيق: ذ (ع) رستو - واٽ. طرز - ڍنگ - نمونو. رواج.

a road, way, path, course, mode, manner, fashion.

طُرُيقِ عمل: ذ. ڪم ڪرڻ جو ڍنگ.

the way of working, the method.

طُرُيقَت: ث (ع) تصوف جي اصطلاح موجب اندر جي پاڪائي. سلوڪ جي راد.

mystic way of life, cleanliness of mind.

طُرُيقو: ذ (ع) نمونو - ڍنگ - روش. قاعدو - دستور. رواج. ترتيب - رستو. هلي چلي.

a road, path, way, course, rule, manner of con-

طَبْعَدَارِي: ص. گھرنڈو، چاهيندو، خواهشمند.
asking, inquiring; desirous; a seeker or searcher; one who seeks the gratification of desire; one who is addicted to drinking or something.

طَبْعَدَارِي: ث. گھر، گھولا، واسطيداري.
search, quest, inquiry, connection.

طَبْعَدَارِي: ص (ف) خواهشمند، گھرنڈو، گھورو.
seeking, desirous; seeker, searcher; desirer, claimant.

طَبْعَدَارِي: م. گھرن، سوال ڪرڻ، خواهش ڪرڻ، سڌ ڪرڻ، گھولا ڪرڻ.
to seek, inquire, desire, demand, wish, search, ask, request, summon.

طَبْعَدَارِي: ث. گھر، سڌ، حاضري.
to summon, search for, inquiry after, call for, demand presence: summons, requisite, desirable.

طَبْعَدَارِي: ذ (ع) جادو، سحر، جادو جو ڪيل، هٿ نات، ڪيڏ.
a talisman; enchantment, magic, play, tricks, dodge.

طَبْعَدَارِي: ذ. "طَبْعَدَارِي" جو جمع.
plural of "طَبْعَدَارِي"

طَبْعَدَارِي: طَبْعَدَارِي، طَبْعَدَارِي: ص. جادو جو.
talismanic, magical; mysterious, mystical.

طَبْعَدَارِي: ذ (ع) اُڀرڻ، نڪرڻ (سج، چنڊ، تارا)،
rising, appearing (of the sun etc) to rise (sun, moon, stars etc).

طَبْعَدَارِي: ث (ع) دلچسپي، اطمينان.
tranquillity, calm, composure, satisfaction, peace of mind.

طَبْعَدَارِي: ز (ف) شان شوڪت، ڏور ڌام، نُت.
magnificence, pomp and show.

طَبْعَدَارِي: ث (ع) لالچ، لوپ، حرص، خواهش.
covetousness, greediness, greed, avarice; avidity; ambition: temptation, allurements, lure, bait.

طَبْعَدَارِي: ص. طمع رکندڙ، لالچي، آسروند.
covetous, acquisitive, desirous, grasping, aspiring, greedy.

طَبْعَدَارِي: ث. آسرو، اميد، لالچ.
exciting desire or cupidity; incitement, inducement.

طَبْعَدَارِي: ذ. شاگرد، متعلم، اڻ آزمودگار، سيکڙا.
a school boy, student, taught, a tyro, a raw, inexperienced person.

طَبْعَدَارِي: ص. ٻارائي، طبيعت وارو، چوڪرائي طبيعت.
like a child, childish, infantine.

طَبْعَدَارِي: ث. ننڍپڻ، ٻارائي، ناداني.
state or condition of an infant, or of a child; infancy; childhood.

طَبْعَدَارِي: ذ (ع) وسيلو، ذريعو، (ظ) ذريعي، وسيلي، معرفت.
cause, means, intervention by means (of), through the agency (of).

طَبْعَدَارِي: ص. پُٺ نه ڇڏيندڙ، لاڳڙ، خوشامدي.
sponging, parasitical; a companion, humble follower, uninvited accomplice.

طَبْعَدَارِي: ذ (ع) سون، سونو پائي.
gold.

طَبْعَدَارِي: ث. چانديءَ تي سونو پائي چاڙهڻ جو ڪم، فلعمي سازي.
gilding; the trade of a gilder.

طَبْعَدَارِي: ص. سونو، سونهري، ڏرين.
golden, made of gold, of gold.

طَبْعَدَارِي: ث (ع) نڪاح ڇڏڻ، عورت کي شريعت موجب نڪاح کان آزادي.
divorcing (a woman), a divorce, repudiation.

طَبْعَدَارِي: ذ (ع) زال کي ڇڏڻ، قطع تعلق ڪرڻ، ڇڏڻ، ڌڪارڻ.
to divorce, to put away (a wife); to repudiate.

طَبْعَدَارِي: ذ. طلاق جي لکيت.
a deed of divorce.

طَبْعَدَارِي: ث. طلاق ڏنل عورت.
divorced, divorcee.

طَبْعَدَارِي: ث (ع) گھر، خواهش، سڌ، گھولا.
wish, desire; inquiry, request, demand, application, solicitation; sending for, summons, search, quest.

طَبْعَدَارِي: گھرن، سوال ڪرڻ، سڌائڻ.
to seek; to summon, cite, call for, demand, claim; to exact.

طَبْعَدَارِي: ذ (ع) "طالب" جو جمع، شاگرد، متعلم.
seekers after knowledge, students.

طُورُ طَرِيقو: ذ. هلت چلت، ليڇو- افعال نمونو- ڍنگ، ريت نيت.

way of acting, manner, deportment, practice, habit, manner of dealing.

طُورُ: ذ (ع) هڪ مقدس جبل- طورينا.

a mountain, Mount Sinai.

طوطو: ذ (ف) هڪ مشهور پکي- مٺو- چٿون.

a parrot, paraquet.

طوطا چشمي: ص. بي وفا- بي مروت.

unfaithful, faithless, disloyal, false, perfidious, recreant, traitorous, treacherous, untrue.

طوطا چشمي: ص. بي وفا- بي مروت.

طوطا چشمي: ص. بي وفا- بي مروت.

طوطا چشمي: ص. بي وفا- بي مروت.

طوطا چشمي: ص. بي وفا- بي مروت.

طوطا چشمي: ص. بي وفا- بي مروت.

طوطا چشمي: ص. بي وفا- بي مروت.

طوطا چشمي: ص. بي وفا- بي مروت.

طوطا چشمي: ص. بي وفا- بي مروت.

طوطا چشمي: ص. بي وفا- بي مروت.

طوطا چشمي: ص. بي وفا- بي مروت.

allurement, lure, bait.

طَنَابُ: ث (ع) طَنَبُ جي رسي. زمين ماپڻ جي رسي.

a tent-rope, a long rope used in measuring land.

طَنَابُ: ص (ع) ناز نخري سان هلندڙ.

طَنَابُ: ص (ع) ناز نخري سان هلندڙ.

طَنَابُ: ص (ع) ناز نخري سان هلندڙ.

طَنَابُ: ص (ع) ناز نخري سان هلندڙ.

طَنَابُ: ص (ع) ناز نخري سان هلندڙ.

طَنَابُ: ص (ع) ناز نخري سان هلندڙ.

طَنَابُ: ص (ع) ناز نخري سان هلندڙ.

طَنَابُ: ص (ع) ناز نخري سان هلندڙ.

طَنَابُ: ص (ع) ناز نخري سان هلندڙ.

طَنَابُ: ص (ع) ناز نخري سان هلندڙ.

طَنَابُ: ص (ع) ناز نخري سان هلندڙ.

طَنَابُ: ص (ع) ناز نخري سان هلندڙ.

طَنَابُ: ص (ع) ناز نخري سان هلندڙ.

طَنَابُ: ص (ع) ناز نخري سان هلندڙ.

طَنَابُ: ص (ع) ناز نخري سان هلندڙ.

طول طويل: ص. تمام ڊگهو - تمام لنڊو.

پڄڻن

finishing; the taking to an end of a matter, to settle, folding, folding up, rolling up; a fold, crease; a plait, finish.

very long, prolix, lengthy.

طولان: ذ. ٿڌڻ ٿاڻي - سامان سڙو.

house hold goods, victuals, stocks, possessions, articles.

طَي ڪرڻ: ختم ڪرڻ. پورو ڪرڻ. فيصلو ڪرڻ. نپيڙڻ. to finish, settle, complete, to come to an end, to dispose of; to constrain, to abridge, to close; to wind up, to bring to a conclusion; to pass or cross over, to traverse.

طولُ ٻُڌو: ذ (ع) ڊگھائي ٿاڪ. ڌرتيءَ جي اُتر قطب کان وٺي ڏکڻ قطب تائين خيالي نڪ.

longitude.

طيارو: ذ (ع) هوائي جهاز.

طومارو: ذ (ع) ڪتاب، دفتر، ڊگهو خط، وڏو بيان، قصو، ڪاغذن جو پٽيل ڍڳ - ڍير.

an aeroplane, a flying machine.

طيب: ص (ع) پاڪ صاف، سٺو، عمدو، چاڻو.

a book, volume, long letter, lengthy statement, tale, narrative, roll of papers, heap, mass.

a fragrant substance, a perfume, the most excellent (of any sort or thing); good, pleasant, agreeable.

طومار ٻڌڻ: ننڍي ڳالهه کي وڏائي بيان ڪرڻ. ڊگهو قصو چيڙڻ.

to make a long story (of), to exaggerate, fabricate lies.

طير: ذ (ع) پکي - پرندو.

a bird, a flying thing, a winged creature.

طوليل: ص (ع) ڊگهو - دراز - لنڊو.

طيش: ذ (ع) غصو - ڌم - ڪاوڙ.

long, prolix, tall, lengthy.

levity, folly; anger, passion, rage, choler, indignation.

طويلو: ذ (ع) گھوڙن ٻڌڻ جي جاء - ڪُوهر.

طيش ۾ اچڻ: ڪاوڙ ۾ اچڻ.

a stable, stall.

to become enraged.

طهارت: ث (ع) پاڪائي، صفائي، استنجا، مسح.

طَبِئَت: ث (ع) طبعي خصوصيت - خُوءَ، سُڀاءُ، انساني فطرت - جبلت.

purity, cleanliness, sanctity, ablution, purification.

natural constitution or disposition, nature, temperament, disposition, genius.

طهارت ڪرڻ: پاڻي کان پوءِ استنجا ڪرڻ - پاڻي سان ڌوئي پٽ کي پاڪ صاف ڪرڻ.

to wash, to perform the ablution, to purify one-self.

طيور: ذ (ع) "طير" جو جمع، پکي پکڙ.

flying things, birds.

طغر، طغر: ث (ع) ختنو - سنت.

circumcision.

طهر وهائڻ: ختنو ڪرائڻ - سنت وهائڻ.

to circumcise.

طهرائڻ: مر. طهر وهائڻ - ختنو ڪرائڻ.

to circumcise.

طهري: ث. طاهري، چڙ ۾ رڌل پٽ - مٺو پٽ.

a dish of sweet rice, rice cooked in brown or white sugar.

طهورا: ذ (ع) بهشت جو پاڻي.

the water of Paradise, a purifying water.

ظ

ظ: ذ (ع) اُچار "ظوئي"، سنڌي الف - بي جو ٽيئون اکر. عربي جو سترهون ۽ فارسي جو ويهون اکر. ابجد موجب عدد (900).

the 33rd word of Sindhi Alphabet, 17th of Arabic and 20th of Persian, numerically equivalent to 900.

ظالم: ص (ع) ظلم ڪندڙ، سنگدل، بيرحم.

tyrannical, unjust, cruel, a tyrant, an oppressor.

طَي: ذ (ع) خاتمو - پڄاڻي. نپيڙو. فيصلو، ڪنهن ڪم کي آخر تائين

ظِلُّ اللّٰهِ: ذ. خدا جو سایو، بادشاہ.

the shadow of God, a king, an emperor.

ظَلَمٌ: ذ (ع) بي انصافي، انڌير، ستم، ڏاڍو، جبر، زيادتي، مصيبت، مشڪلات.

wrong, wrong-doing, injustice, oppression, tyranny, exaction, extortion, violence, outrage, injury; grievance, hardship.

ظلم رسيده: ص. ظلم هيٺ آيل - مظلوم.

oppressed, a victim of tyranny.

ظلم ڪرڻ: انڌير ڪرڻ، ويل ڪرڻ، ستم ڪرڻ.

to practice excessive oppression; to oppress, to tyrannize (over); to do wrong (to), to wrong, injure; to practise extortion or exaction (on).

ظلمي: ص. تعري، بيرحم، ظالم.

unjust, addicted to tyranny, oppressive, tyrannical.

ظلمت: ذ (ع) اوندو، تاریکی، سیاہی.

darkness, regions of darkness, a dark place, blackness.

ظن: ذ (ع) خیال، گمان، راہ، شک.

thought, opinion, motion, idean, supposition, conjecture, suspicion, evil opinion.

ظنی: ص. خیالي، گمانی، شکی، بغض رکندڙ.

unreal, conjectural unsubstantial, suspicious, doubtful, ambiguous, dubious, equivocal, fishy, impugnable, precarious, shaky, uncertain, unclear, unsure.

ظہر: ذ (ع) اڳين جو وقت، ٽپھري، اڳين، جي نماز.

the time immediately after the declining of the sun, mid-day, noon, afternoon, the mid-day or after-noon prayers.

ظہور: ذ (ع) پيدائش، وجود، ڏيکار، پڌرائي.

appearing, arising, springing up, appearance, manifestation, visibility, coming to pass.

ظہور ٿيڻ: ظاہر ٿيڻ، پڌرو ٿيڻ، ڏيکاري ڏيڻ، وجود وٺڻ.

to appear, to become apparent or manifest, to arise, to come to pass, to present itself.

ظہورو: ذ. پڌرائي، ڏيکار، نظارو، جلور، دیدار.

ostentation, show, scenery, splendour, appearance.

ظاہر: ظ (ع) چٽو، آشکار، کليو، پڌرو، نروار.

open, clear, perceptible, visible, perceived, plain, evident, manifest, conspicuous, ostensible.

ظاہر ٿيڻ: پڌرو ٿيڻ، نمودار ٿيڻ، چٽو ٿيڻ.

to be or become apparent or visible; to become manifest, to be clearly shown (by), to appear, to become public, to become evident or known (to), to be disclosed, be divulged, be revealed.

ظاہر ڪرڻ: کوليڻ، پڌرو ڪرڻ، اڳڪاڙي، وضاحت ڪرڻ.

to make evident or plain, to show, exhibit, manifest, tell, explain, disclose, discover, reveal; to publish; to expose; to make a show of.

ظاہر داري: ذ. ڏيکار، باھريون نمونو، مشاعري.

speciousness, show, ostentation; ceremony, formality.

ظاہر ظہور: ظ. کليو، کلايو، پڌري پٽ، علي الاعلان.

evidently, outwardly, apparently, overtly, openly, manifestly, plainly.

ظاہري: ص. ڏيکار، وارو، پڌرو، ڏسڻ ۾ ايندڙ.

external, apparent, open, visible, manifest, evident, plain.

ظرافت: ذ (ع) مسخري، کل پرڳ، چرچو گھڙو.

wit, humour, jocular, facetiousness, pleasantry, fun, jest.

ظرف: ذ (ع) ٿان، حوصلو، سھڻ، گرامر ۾ اسم جي جاء، قدر، ريت وغيره ڏيکاريندڙ لفظ.

vessel, vase, receptacle, capacity, capability. (in gram) an adverb (of time or place).

ظروف: ذ (ع) "ظرف" جو جمع، ٿانء، برتن.

vessels, vases, receptacles.

ظريف: ص (ع) چرچائي، خوش طبع، پيوڳائي، کلمڪ.

jester, jocular, comical, jocose, waggish.

ظفر: ذ (ع) فتح، سوڀ، ڪاميابي.

victory, triumph; success.

ظفر ياب: ص. سوڀارو، فتحمند.

victorious, triumphant; a conqueror.

ظل: ذ (ع) پاڇو، ساڀو.

the shadow, a shadow.

ways.

عادت: ث (ع) خصلت- لڄڻ. هير. ريت. علت.

custom, habit, manner, wont, usage, practice.

عادت پوڻ: هير پوڻ- عادي ٿيڻ.

to become a habit (with). to be habituated.
become habitual.

عادي: ص. هيراک. هيريل. خاص عادت وارو.

holitual, accustomed, addicted.

عادل: ص (ع) عدل ڪندڙ- منصف. انصاف ڪندڙ.

equitable, just, right, upright, a just man.

عادي: ص. هيراک. علتی- بانڌائي.

habitual, accustomed, habituated, addicted (to):
customary, wonted.

عار: ذ (ع) شرم. حجاب. عيب جو ٽڪر.

shame, bashfulness, modesty, sign of disgrace.

عارهن: ذ (ع) ڳل- رخسار

cheek, the side of the face.

عارضو: ذ (ع) بیماری- روگه. بھانو- سبب.

affliction, disease, sickness; infirmity, pretence,
excuse, cause, reason.

عارضی: ص (ع) اتفاقی- ٿوري وقت لاءِ.

accidental, casual, temporary, for the time being.

عارف: ص (ع) صحیح طور حق سڃاڻندڙ. خدا شناس. حق شناس.

درویش. اعليٰ فکر وارو. معرفت جو صاحب. وڏو صوفي.

knowing, wise, sagacious, sage, ingenious.
pious, devout, a holy man, a saint.

عارفانه: ص. معرفت وارو. خدا شناسي وارو.

wise, pious. wisely, sagaciously, piously, de-
voutly.

عاري: ص. عار ڪندڙ- خالي- ٿلهو. بيزار.

void (of); free (form). tired or wary.

عاريتا: ظ (ع) عارضی- ٿورن ڏينهن لاءِ. آڌاري طور.

borrowed, on loan, temporarily, for the time
being.

عازم: ص (ع) ارادو ڪندڙ

determining, being resolved (on). intending.
bound (for a place).

عازم سفر: ص. سفر جو ارادو ڪندڙ.

prepared to under take a journey; bound for a

ع

ع: ث (ع) اچار 'عين'. سنڌي "الف- بي" جو چوٿيون اکر. عربي جو
ارڙهون ۽ فارسي جو ايڪيهون اکر. ايجڊ موجب عدد (70).thirtyfourth letter of Sindhi Alphabet, eighteenth
of Arabic and twentyfirst of Persian; numerically
equivalent to 70

عابد: ص (ع) عبادت ڪندڙ. پرهيزگار.

worshipper, adorer (of God), a votary, a devotee.
pious.

عاج: ذ (ع) هاڻي جي ڏند وارو مادو.

Ivory.

عاجز: ص (ع) ڪمزور- هيشو- ضعيف. بيوس- مجبور- لاچار. غريب
ڪڪ- بيزار.powerless, impotent, unequal (to). weak, feeble,
helpless, brought low, overcome. lowly, humble,
exhausted, dejected, in despair, hopeless; baffled,
frustrated.عاجز ڪرڻ: تنگ ڪرڻ- مجبور ڪرڻ- لاچار ڪرڻ. ورڃائڻ- ڪڪ
ڪرڻ.to render powerless or helpless, to kbrning low.
to humble, to humiliate, haggard.

عاجزه: ث (ع) عاجزه عورت- نياڻي.

a woman, a girl.

عاجزي: ث (ع) ڪمزوري. بيوسي. مجبوري. منٿ- آزي.

inability, powerlessness, helplessness; humility,
submissiveness; supplication, entreaty; hopelessness.

عاجزي ڪرڻ: منٿ ڪرڻ- آزي نيزاري ڪرڻ.

to make humble entreaty (to); to implore.
beseech, to supplicate

عاجل: ص (ع) جلد باز- تڪڙو. فوري طور ادا ڪرڻ وارو حق مهر.

hasty, speedy, quick. the dower to be paid in-
stantly.

عادات: ث (ع) "عادت" جو جمع. عادتون- خصلتون.

practices, customs, habits, manners, usages,

عاشق: ص (ع) چاهيندڙ - نریتہ - پسند ڪندڙ - محبت ڪندڙ	place.
lover, paramour, suitor. amorous, enamoured.	
عاشقان: ذ. "عاشق" جو جمع.	lovers, beloved(s).
عاشقانو: ص. عاشقن وانگر. عاشق جهڙو.	lover-like, loving, amorous, erotic.
عاشق صادق: ذ. سچو عاشق.	a true or faithful-lover, paramour.
عاشق ٿيڻ: چاهيندڙ ٿيڻ. محبت ڪرڻ. ندا ٿيڻ.	to fall in love, to admire, be in love, to be enamoured.
عاشق مزاج: ص. عاشقائي طبيعت وارو.	having the temper or disposition of a lover, a gallant, a rake.
عاشقي: ث. عشق - محبت.	love, amour, courtship, gallantry.
عاشورو: عاشوره: ذ (ع) محرم مهيني جي ڏهين تاريخ. حضرت امام حسين جي شهادت جو ڏينهن.	the tenth day, of the month of Muharram (first month of the Islamic calender); the day of martyrdom of Hazrat.
عاشورا: ذ (ع) محرم مهيني جا پهرين ڏهه ڏينهن (جن ۾ حضرت امام حسين جي شهادت ۽ عزاداري ٿئي).	first ten days of the month of Muharram (sanctified by the martyrdom of Hazrat Imam Hussain).
عاصبي: ص (ع) گنگهار - ڏوهاري.	criminal, a sinner, offender, guilty.
عاطف: ص (ع) جهڪندڙ. مائل.	inclining, leaning, bent, fond (of).
عاطفت: ث (ع) شفقت - مهرباني.	affection, kindness, benevolence, tenderness.
عافيت: ث (ع) سلامتي - بچاء. آرام - آسائش. خيريت. تندرستي.	safety, security, well-being, welfare, peace, health, soundness.
عاق: ص (ع) نافرمان - بي چير.	disobedient, rebellious; refractory, undutiful.
عاق ڪرڻ: جدا ڪرڻ - الڳ ڪرڻ. لادعوي ڪرڻ (ملڪيت ۽ معاملات مان).	
to sever, cut off from; to disown, to disinherit.	
عاقبت: ث (ع) پچاڙي - خاتمو. آخري. قيامت.	end, termination, conclusion, the future state or life, the hereafter, doomsday.
عاقبت انديش: ص. دڙاندیش. اڳ ۾ ڏسڻايندڙ.	provident, prescient, considerate, discreet, prudent, farsighted.
عاقبت خراب ڪرڻ: پچاڙي خراب ڪرڻ. آخري خراب ڪرڻ.	to mar or to jeopardise (one's) future state of bliss.
عاقلي: ص (ع) عقلمند - ڏاهو - سمجھو - سياڻو.	intelligent, wise, sensible; a wise man, a sage.
عاقوبت: ث (ع) عاقبت - جڏ - تعدي.	an act of dishonouring; disgrace, contempt, discredit, to bring shame.
عالم: ذ (ع) جهان - دنيا - زمانو - سنڀال. مخلوق - آدم ذات. وقت - دور - سڄو حالت - صورت.	the world, the universe, men, people, creatures, regions, kingdom (compo. e.g. vegetable-kingdom etc), age, period, time, season, state, condition, case, circumstances.
عالم آهڪار: ظ. دنيا ۾ پڻ مشهور.	well-known, known to the general public, famous, popular.
عالم ارواح: ذ. ارواحن جو جهان - پير جهان.	the world of unknown; the world of souls; the world of the dead.
عالم آسپاڻ: ذ. دنيا - جهان - سنڀال.	this world, the present world.
عالم بالا: ذ. فرشتن جي رهڻ وارو مقامون ماڳ (آسمان).	the heaven, the people of the heaven.
عالم غيب: ذ. لڪل جهان.	the invisible world; the world of spirits, the future state, the next world.
عالم وجود: ذ. هستي - زندگي. موجودگي جي حالت.	the life, the existence.

عالمِ سِغلي: ذ. زمين. زميني زندگي.

موجود.

common, general, generic, universal; public, ordinary; not restricted, widely, including, inclusive (of).

the earth; the world.

عالمِ پناه: ص (ف) دنيا کي حفاظت ۾ رکندڙ. بادشاه. (ث) ٻاهرين ديار. حويلي. ڳوٺ يا شهر جي بچاء لاء ٻاهرين چوڌاري شاهي ڀت يا ڪوٽ.

available every where: widely scattered or known.

asylum of the world (applied to a sovereign), a king, a fortified wall round a city; a fortification.

عام خاص: ص. سڀ ماڻهو.

everyone, every body; high and low, gentle and simple, rich and poor.

عالم: ص (ع) ڄاڻندڙ. ڄاڻو. پڙهيل. گهڻو پڙهيل.

knowing, learned, intelligent, savant, wise, sage, a name of letters.

عام فہم: ص. جيڪو سڀني سمجھي سگھن. آسانيء سان سمجھ ۾ ايندڙ آسان-سولو.

عالم الغيب: ذ. غيب جون ڳالهيون ڄاڻندڙ. خدا تعاليٰ.

generally intelligible, understandable, apprehensible, comprehensible, easy, simple.

prescient, knowing the past and the future, or the visible and the invisible, omniscient; the one who knows the visible and the invisible, the Omniscient, the God, the Almighty.

عام ڪرڻ: مشهور ڪرڻ. سڀني جي استعمال لاء مھيا ڪرڻ. to make known generally; to make available for everyone's use, information or knowledge.

عالي: (ع) بلند-اعليٰ-اوجھ.

high, elevated, exalted, eminent, noble, grand, sublime.

عام ماڻهو: ذ. عوام الناس.

common man; general public.

عاليجهاد: ص. بلند مان مرتبي وارو.

of high rank, magnificent; of exalted dignity.

عام مختيار: ص. مالڪ جي طرفان اختياري اجازت نامو مليل. an attorney, agent, assignee, deputy, factor, proxy; a lawyer, attorney-at-law.

عاليجناب: ص. وڏي مان وارو.

your highness, your excellency.

عام معافي: ث. سڀني لاء معافي جو اعلان.

general amnesty, pardon, absolution.

عالي مرتبت: عالي مقام: ص. بلند مرتبي وارو.

high in rank or dignity, noble.

عامل: ص (ع) ڪم ڪندڙ. عمل ڪندڙ. عملدار. تعويضات وغيره جو ڪم ڪندڙ.

عالي تبار: ص. وڏگهراڻو. شريف ڪٽنب وارو.

one belonging to a respectable family, a dignity, of noble birth.

a worker, doer, an operator; an agent, a governor, ruler, administrator, a necromancer, conjurer, charmer, magician, sorcerer, warlock, wizard.

عالي دماغ: ص. وڏي مغز وارو. عقلمند-هوشيار.

intelligent, of a great intellect, knowing, knowledgeable, quick-witted; sharp; smart; brainy.

عامي: ص. عام. عام جام. رواجي. ڀيٽ ۾ گھٽ درجي وارو.

common, well-known; ordinary, lowly.

عالي شان: ص. وڏي عزت وارو. وڏي رتبي وارو.

of high rank or dignity; magnificent, splendid; stately, grand, majestic.

عاميانه: ص. عام ماڻهو جو-جهل جو. belonging to or like a common man, uneducated, unlettered, unlearned, vulgar.

عائد: ص (ع) موٽي ايندڙ. ايندڙ. ٿيندڙ (واقعو يا عمل).

عالي ظرف: ص. وڏي حوصلو وارو. بردبار.

magnanimous, beneficent, generous, high-minded, enduring, tolerant.

روڪ-بندش. returning, coming back, reverting to, recurring, prohibition, obstacle, obstruction.

عام: ص (ع) سڀني-ڪل. مشهور. رواجي-چالو. هلندڙ. مروج. هر هنڌ.

an exemplary punishment, a lesson, correction.

عبرت انگيز: ص. حيرت جھڙو. ڊپ وارو.
serving as a warning or example warning, admonitory.

عبرت وٺڻ: نصيحت پرائڻ. سبق حاصل ڪرڻ.
to take warning (from); to be warned.

عبرت ٿاڪ: ص. حيرت جھڙو. سبق آميز.
exemplary; monitory, warning, admonitory.

عبرتيت: ث (ع) سنڌي - عمدگي. انوکڻي. نواڻ.
goodness, clearness, cleanliness, newness, freshness.

عبوديت: ث (ع) اطاعت. بندگي. پناهپ.
service (of God), adoration, devotion; reverence; humble submission, submission, subjection; servitude.

عبور: ذ (ع) درياءَ يا رستو پار ڪرڻ. اورانگهڻ. ٽُپي ڪرڻ. لنگهڻ.
معارف. دسترس.

crossing, passing (a river or road), a ford, a ferry; a pass. passing over, traversing, proficiency, mastery (of a subject).

عبور ڪرڻ: هڪ پاسي کان ٻئي پاسي ڏانهن وڃڻ. پار ڪرڻ.
to cross, to pass.

عبير: ذ (ع) هڪ قسم جو خوشبودار وکر. عنبر.
saffron; ambergris; a mixture of perfumes compounded with saffron.

عتاب: ذ (ع) ڏمر. ڪاوڙ. غصو. ناراضگي.
reproving; reproof, reproach, censure, reprimand, rebuke, taunt, taunting; anger, displeasure.

عتيق: ص (ع) پراڻو. جھڙو. آزاد. بزرگ.
old, ancient, aged, age-old, antique, free, independent, hoary, venerable.

عُسمان: ذ (ع) نبي سڳوري جي هڪ خليفي ۽ اصحابي جو نالو.
Hazrat Usman, a companion and son in law of the Holy Prophet Muhammad (PBUH), later the third Caliph of Islam.

عجائب: ذ (ع) "عجيب" جو جمع. حيرت جھڙيون شيون. عجيب-حيرت انگيز.
wonderful, strange, extraordinary; wonderful.

عائد ڪرڻ: ذمي ڪرڻ. مثال مڙهڻ (ذميداري).

to impose, decree, lay down, ordain, prescribe, set, levy, put on or upon.

عائشه: ث (ع) حضور پاڪ جن جي بيبي سڳوري جو نالو.
Aisha, the name of one of the wives of the Holy Prophet Muhammad (PBUH).

عبا: ث (ع) پيرن تائين پاتن جو هڪ قسم جو ڊگهو ڪوٽ.
a sort of garment, a cloak or habit.

عبادت: ث (ع) اطاعت (خدا جي). بندگي. نماز.
religious service, worship, adoration, devotion, humble or submissive obedience.

عبادتخانو. عبادتگاه: ذ. عبادت جي جاء (مسجد وغيره).
a place of worship mosque, church, temple, shrine, hermitage, monastic cell etc.

عبارت: ث (ع) تحرير. لکيت. مضمون. لکڻي.
writing, composition, article essay an expression, a phrase; a passage, diction, style, mode of expression.

عبارت آرائي: ث. مضمون جي رنگيني.
ornamenting of style; word-painting.

عباسي: ذ (ع) بغداد جي خليفن جو گھراڻو. هڪ ذات جو نالو. ڪلهوڙا.
گل جو هڪ قسم.

Abbassaid Dynasty and the caliphs who ruled over the muslim world, with capital at Baghdad, a ruling cast of Sindh, also known as Kalhora or Kalhora Dynasty, the flower of the Marvel of Peru, *Mirabilis jalapa*.

عَبَث: ص (ع) اجابو. بيڻادو. فضول.
trifling, frivolous; vain, idle, absurd, nugatory, profitless; useless.

عبد: ذ (ع) بندو. پانهون. غلام. نوڪر.
a slave, bondsman, a servant (of God), a worshipper, a devotee.

عبد اللطيف: ذ (ع) سنڌ جي وڏي قومي شاعر جو نالو "شاه عبداللطيف ڀٽائي رح".

Abdul Latif, the name of the great Sindhi Poet i.e. Shah Abdul Latif of Bhit.

عبرت: ث (ع) حيرت. عجب. اچرج. نصيحت. سبق.
admonition, warning, example; fear; an example;

antique, a friend, a lover, a beloved.

عجيب وڃيڻ؛ ص. انوکو ۽ تيارو.

idem.

عدالت؛ ث (ع) انصاف- نيا- نيرو- فيصلو. انصاف جي جاءِ- ڪچهري-

ڪورٽ.

equity, justice, law, a court of law or justice, judicature, assize, tribunal.

عدالت عاليه؛ ث. هاءِ ڪورٽ- چيف ڪورٽ.

a Chief Court or High Court (of a Province).

عدالت ڪرڻ؛ انصاف ڪرڻ- نيا ڪرڻ- ڏاڍ ڪرڻ.

to administer or dispense justice, to exercise judicial powers, to judge, to try suits at law, to hold a court.

عداوت؛ ث (ع) دشمني- وير- خصومت. دشمنو- ڪلفت.

enmity, hostility, resentment, hatred, hate, animosity, vindictiveness, malice, strife.

عداوتِي؛ ص. دشمن- مخالف- ويرِي.

inimical, hostile; malicious.

عدت؛ ث (ع) اهو عرصو جنهن ۾ عورت کي ٻيو نڪاح ڪرڻو ناهي (جار ميعا ڏهه ڏينهن).

the time of probation which a divorced woman or a widow, must wait before she can marry again (130 days or four months and ten days).

عدده؛ ذ (ع) انگ. تعداد- شمار. ڳڻپ.

a number, a whole number, a figure, reckoning.

عده جمع؛ ذ. گرامر ۾ گڏيل شين ڏيکارڻ جو لفظ.

plural number, more than one figure or number.

عدد شماري؛ ث. انگن جي ڳڻپ. ڳڻائيتو. نمبر شماري.

a cardinal number; count, counting.

عدد قطاري؛ ذ. هڪ ٻئي پويان ترتيب وار انگ.

an ordinal number.

عدد واحد؛ ذ. هڪ انگ. گرامر ۾ هڪ جو انگ ڏيکارڻ لاءِ ڪم ايندڙ لفظ.

a singular number.

عدل؛ ذ (ع) انصاف- نياو- فيصلو. داد. برابري- مساوات.

equity, justice, rectitude, probity, equality.

عدل ڪرڻ؛ انصاف ڪرڻ- نيا ڪرڻ.

to do justice; to decide (an issue or a matter).

wonderful things, curiosities; surprising, amazing, marvelous.

عجائبات؛ ذ. "عجائب" جو جمع. دنيا جون عجيب غريب شيون.

plural of (ajajib), wonder, strange things, wonderful things, curiosities.

عجائب خانو. عجائب گھر؛ ذ. عجيب غريب شين رکڻ جي جاءِ (جن کي مائٽر ڏسڻ اچن)- ميوزيم.

a museum, gallery.

عجب؛ ذ (ع) حيرت- اچر- تيرس- حيراني. (ص) عجيب- انوکو، نرالو.

wonder; astonishment; admiration, a wonderful thing, wonderful, marvellous, astonishing, amazing, miraculous, strange, extraordinary, rare, droll.

عجب جهڙو؛ ص. حيرت انگيز- نادر.

something wonderful; extraordinary, strange, astonishing.

عجز؛ ذ (ع) عاجزي- بيوسي- لاچارِي. نوڙت. منٿ- آزي.

powerlessness, impotence, weakness, helplessness, humility, submission, wretchedness; expedition, precipitation.

عجز و انڪساري؛ ث. ميڙ منٿ. آزي نيازي.

humility, submission, surrender, capitulation.

عجلت؛ ث (ع) جلدائي- تڪڙ- سيگهه.

haste, impatience, hurry.

عجمه؛ ذ (ع) عربستان کان سواءِ ٻيو ڪوبه ملڪ. غير عربي مائٽر- ڌاريو.

any country except Arabia, foreigners, others than Arabs.

عجمي؛ ص. عجم جو رهاڪو.

Persian, non-Arab.

عجوبو؛ ذ (ع) عجيب شيءِ- انوکي چيز.

wonderful; a wonderful thing, a wonder, marvel.

عجوبه روزگاره؛ ذ. دنيا جي عجيب ۽ انوکي چيز (جنهن جهڙي دنيا ۾ ٻي نہ ملي سگهي).

one of its own kind, strange, astonishing, rare, unique, antique.

عجيب؛ ص (ع) حيرت جهڙو- انوکو- نادر. بي مثال- لائائي- تيارو.

(محاورتي ۾) پرين- دوست- محبوب.

wonderful, surprising, astonishing, marvellous, admirable, strange, extraordinary, rare, unique.

incomparable, a non-parallel, un-parallel; without a like or parallel.

عَذَابُ: ذ (ع) اذيع - تڪليف - آزار - مصيبت. درد - سُر - قهر.
punishment, chastisement; pain, torture, torment, difficulty, painful or troublesome affair or event, distressing affair, anguish.

عَذَابِ إِلَهِي: ذ. خدا جي طرفان نازل ٿيل مصيبت.
a punishment from God.

عَذَابِ سَعَى: سر سَعَى. مصيبتون ڪاڻڻ. تڪليفون پيوڳڻ.
to suffer troubles, distress or worries; to undergo pains, strains, stresses.

عَذَابِ نازل ٿيڻ: خدا جو قهر مٿان پيوڻ.
of troubles or suffings to befall on one; to be involved in trouble, to be entangled in difficulties.

عِذَار: ذ (ع) اِجَل - رخسار.
the cheek, face, jaw.

عُذْر: ذ (ع) بهانو - سبب. اعتراض. معافي.
excuse, apology, objection, pretext; plea, pardon immunity, remission.

عُذْرُ خَوَاطِي: ث. فتويٰ ۽ لاءِ افسوس جو اظهار - اعزائريسي - پريچائي.
condolance, consolation, sympathy.

عُذْرُ دَارِي: ث. اعتراض. جوابي دعويٰ. حجت.
objection, refutation, a demurrer, a case, accusation, a written-statement in a suit.

عُذْرَا: ث (ع) ڪناري. عورتن جو نالو. بيبي مريم جو لقب.
the virgin, the sign Virgo, name of women, an epithet of Virgin Mary.

عِرَاق: ذ (ع) رِج ايشيا جو هڪ ملڪ.
Iraq, a middle-eastern country situated on the borders of Jordan, Kuwait, Saudi Arabia and Syria.

عِرَاقِي: ذ (ع) عراق جو گهوڙو. تازي گهوڙو.
especially applied to a breed of horses from Iraq: an Arab Horse.

عَرَب: ذ (ع) وچ مشرق جو هڪ ملڪ (جيڪو ضمة الله ۽ نبي سڳوري جي روضي سببان مسلمان لاءِ متبرڪ). عربستان. (ص) عربستان جو رهاڪو. عربن جو نسلي نالو.

the Arabia, a country situated in the Middle East

عَدَل گُستري: ث. انصاف - نيا.

the dispensing or administration of justice.

عَدَم: ذ (ع) غير موجودگي - غير حاضري. نه هئڻ - ناهي.
non-existence, nonentity; nothing, annihilation; state of being lost, loss of, absence; neediness, destitution.

عَدَمِ آيَاد: ذ. ٻيو جهان.
the next world.

عَدَمِ پيدا: ظ. غير حاضر. ناپيد. گهرائيل. روپوش.
absent, lacking, missing, omitted, wanting; lost, gone, vanished.

عَدَمِ موجودگي: ث. غير حاضري.
non-availability, absence.

عَدَمِ واقفيت: ث. لاعلمي - اڻ ڄاڻائي.
lack of knowledge, unknowingness, ignorance, unawares, unfamiliarity

عَدْنُ: ذ (ع) بهشت - فردوس. بهشتي باغ. ڏکڻ عربستان جي هڪ شهر ۽ بندر جو نالو.

Eden, paradise, the Garden of Eden, name of a town in the country of Yaman in the south of Arabia.

عَدُو: ص (ع) دشمن - مخالف - ويري. رقيب.
an enemy, a foe, adversary, opponent, antagonist, contestant.

عَدُولُ: م. پري ڪرڻ. نه قبول ڪرڻ. لوهڻ - ڌڪارڻ. نه مڃڻ. موٽائڻ. واپس ڪرڻ.

to decline, to return, to refuse, to turn away, refuse to entertain or agree, to disobey, to deviate (from).

عَدُولِي: ث (ع) انڪار. موٽ - واپسي.
declining, refusing, receding, deserting, returing; disobedience (of orders); evasion of process; refusal.

عَدِيل: ص (ع) جهڙو. مثل.
equitable, just; alike, equal.

عَدِيمُ الْفُرَص: ص (ع) جنهن کي واندڪائي نه هجي. مصروف.
having no leisure, busy, engaged, occupied, working, engaged, engrossed.

عَدِيمُ الْمِثَال: ص (ع) بي مثال - لاثاني.

- عَرَضِي:** ث. درخواست. (ص) مثلاً: سوالي.
a petition, request. a petitioner, appellant.
- عَرَضِي، عَرِضِي:** ث. لکيت مر درخواست.
a written petition, request.
- عَرَف:** ذ (ع) ذاتي نالي سان گڏ سڃاڻپ لاءِ ٻيو مشهور نالو. عام نالو.
otherwise known, a second or known name, alias.
- عَرَفَات:** ث (ع) مڪي شريف کان 9 ميل پري هڪ ميدان ۽ جبل (جتي حج جي موقعي تي حاجي گڏ ٿي دعائون پڙهن ۽ اڳين ۽ وچين جون نمازون گڏي پڙهن).
the plain and mount of Arafat located about 9 miles from Makkah, where Hajis stay on 9th of Zul Hajj from morning till sunset.
- عِرْفَان:** ذ (ع) خداشناسي، حق تعاليٰ جي سڃاڻپ.
Godliness, piety, knowledge of Almighty Allah.
- عَرَق:** ذ (ع) پگهر، پسينو، قل وغيره جو نپوڙيل رس. جڙين پوئين جو ڇڪايل پاڻي.
sweet, perspiration, exudation, moisture, sap, juice, liquor, extract, essence, spirit.
- عَرَقِ آلود:** ص. پگهر برشل.
sweaty, perspiring, sweating, covered with sweat.
- عَرَق ريزي:** ث. سخت محنت، جانفشاني. پگهر جو پورهيو.
sweating; toil and sweat, hard labour or exertion, severe application.
- عَرَقِ النِّسَاء:** ث. تنگ جي پوئين نَس مَسور پون جي بيماري.
sciatica, the pain of a vein or an artery of the leg.
- عَرُوج:** ذ (ع) چاڙه، بلندي، ترقي، اوج.
ascent, ascension, rising, exaltation, zenith, rise.
- عروج تي پهچڻ:** ترقي ڪرڻ، مثانهين درجي تي پهچڻ.
to reach the zenith, to rise, ascend.
- عَرُوس:** ث (ع) ڪنوار، وڻي.
a bride.
- عَرُوس:** ذ (ع) شعر جي بحر وزن معلوم ڪرڻ جو علم.
prosody.
- عُريان:** ص (ع) اگهاڙو، تنگو، هي پردي، اڻ ڍڪيل.
naked, nude, bare, stripped.
- (sacred to the Muslims due to kaba and the mausoleum of the Holy Prophet [PBUH], inhabitant of Arabia, a racial title of Arabs.
- عَرَبِي:** ص. عربستان جو رهاڪو. (ث) عربستان جي ٻولي.
an Arab, Arabian, the Arabic language.
- عَرَس:** ذ (ع) وفات جي تاريخ تي سالاني فاتح ۽ مجلس - پارو.
a ceremony held every year after the death of a person, annual commemoration ceremony.
- عَرَش:** ذ (ع) ڀت، تخت، آسمان، نائون آسمان.
a roof; a canopy, the highest (the ninth) sphere, the empyrean, the sky.
- عَرش آشيان:** ص. مرحوم.
a deceased person, having passed away.
- عَرش تي چاڙهڻ:** تمام گهڻي تعريف ڪرڻ، پڏائڻ، خوشامد ڪرڻ.
to exalt, to laud or praise to the skies, to praise beyond a reasonable limit, to flatter, blandish.
- عَرش مُعلي:** ذ. آسمان، نائون آسمان (جنهن تي خدا تعاليٰ جو تخت چيو وڃي ٿو).
the highest (the ninth) sphere, the empyrean (where the throne of God is), the sky.
- عَرَصو:** ذ (ع) ميدان، مفاصلو، ويجهو، وڻي، وقت، دير.
space, field, area, plain, period, duration, breach, gap, pass, time, period, delay.
- عَرَض:** ذ (ع) درخواست، گذارش، منت، ويڪر، بر.
a petition, appeal, request, representation, address, supplication, entreaty, breadth, width.
- عَرَض ڪرڻ:** منت ڪرڻ، گذارش ڪرڻ، سوال ڪرڻ.
to request, plead, represent, offer, propose: to make an earnest appeal or request.
- عَرَضُ الْبِلَد:** ذ. ويڪرائي ٿاڪ (ڌرتيءَ جي).
lines of latitude.
- عَرَضدار:** ص. عرض ڪندڙ، مثلاً، سوالي.
petitioner, appellant.
- عَرَضداشت:** ث. گذارش، درخواست، لکيت مر درخواست.
petition, memorial, memorandum.
- عَرَض مَعَرُوض:** ذ. منت ميڙ.
a supplication, prayer, appeal, application, entreaty, precaton, petition, plea.

عربيائي: ث. اوگھڙ- برهنڪي.

grandeur, glory, honour, dignity, respect, esteem, reputation, good name, rank, position.

nakedness, nudity, bareness.

عزت افزائي: ث. ڪنهن معزز ماڻھو جي اچڻ تي ٿيل عزت.
to extend respect in honour of a respectable person or dignity.

عريض: ص (ع) ويڪرو، پکڙيل، ويڪرو وڏو.

broad, wide, expanded, large.

عزت رکڻ: آبرو رکڻ، مان ڏيڻ، لحاظ ڪرڻ، ناني کي برقرار رکڻ.
to extend due respect to a respectable person; to confer honour or dignity on, to do honour to, to dignify, ennoble, exalt; to regard, admire, consider, favour, esteem.

عريضو: ذ (ع) پاڻ کان وڏي ڏانهن لکيل خط.

humble petition, letter (from an inferior to a superior).

عريض: ث. درخواست.

a representation, petition, appeal.

عزت وٺڻ: بيعزتي ڪرڻ، آبرو وٺڻ، له لٽڻ (عورت جي).
to dishonour, to insult, to deprive (one) of honour, to disgrace, to abuse, to put to shame, to rape, commit rape (on a woman).

عريض نويس: درخواست لکندڙ.

a petition-writer, notary, deed writer, a scrivener.

عزرائيل: ذ (ع) موت جو فرشتو - ملك الموت.
the angel of death.

عز: ص (ع) وڏو، غالب، ڏاڍو، عزت ڪيل.

mighty or glorious, glorified, magnified, powerful, great, honoured.

عز وجل: ص. جنهن جي عزت ۽ تعريف هجي، خدا تعاليٰ.
to Him or to Whom belong might and majesty, God.عزلت: ث (ع) تنهائي - گوشه نشيني.
retirement, withdrawal (of oneself), solitude, loneliness.

عز: ث (ع) عزت - مان - شان، رتبو.

honour, dignity, respect, esteem, grandeur, glory, majesty, status, rank.

عزم: ذ (ع) ارادو - قصد، نيت - منشا.
determination, resolution, decision, intention, design, aim, undertaking.

عز و جاه، عز و شان: ذ. مان مرتبو - شان شوڪت.

ibid.

عزم بالجزم: ذ. پڪو ارادو.
firm resolve, settled purpose.

عزاء: ث (ع) ماتر، بيرچائي.

mourning, condolence; consolation.

عزم ڪرڻ: پختو ارادو ڪرڻ.
to make a resolve, to resolve, determine.

عوادار: ص. ماتر ڪندڙ - ماتمي.

mourner, in mourning, lamenter.

عزيم: ص (ع) پيارو - محبوب، مائت - رشتيدار، وڻندڙ. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ نالو.

عواداري: ث. ماتر.

mourning, the act of mourning or lamentation.

عزيمت: ث (ع) ارادو - قصد - عزم.
determination, design, aim, intention, resolve.

عزائت: ث (ع) مائتي - رشتيداري، سگهڻائي.

relationship, kinship.

عسڪر: ذ (ع) "عسڪر" جو جمع. لشڪر - فوجون - سپاه.

عزائيل: ذ (ع) هڪ فرشتي جو نالو (جيڪو تڙيو ويو).

name of the fallen angel, a devil, an evil spirit, Satan.

عسرت: ث (ع) تنگي - ڏکيائي، غربت.
difficulty, hardness; intricacy; astringency; distress, poverty, hardship.

عزائم: ذ (ع) "عزم" جو جمع. ارادا.

plural of determination, resolution, decision, intention etc; determinations, intentions.

عزت: ث (ع) آبرو - وقار - شان، شرف، ادب، تعظيم، آڌر، ناموس.

dear, loved.

عَصَا: ث (ع) لَد.

staff, stick, rod, club, mace, sceptre.

عَصِيَّة: ث (ع) پنهنجائي- رشتيداري. پاسخاطري. رباڪاري.
party-spirit, partisanship, *esprit de corps*;
relationship, bias, leaning, bent, inclination,
partiality, predilection, sentiment, prejudice.

عَصْر: ذ (ع) زمانو- وقت- دور. آڳين جو وقت.

time, a space or period of time, an age, afternoon.

عِصَّة: ث (ع) پاڪائي- پاڪدامني- عفت- ستر.

sanctity, purity, continence, chastity, honour.

عِصْمَتِ دِري: ث. زوري زنا.

rape, forcible intercourse with a female.

عِصْيَان: ذ (ع) گناه- پاپ- خطا.

sin, crime, wickedness, offence, guilt.

عُضْو: ذ (ع) بدن جو ڪوبه حصو- انگ.

a limb, member, joint, organ (of the body).

عُضْو مَخْصُوص: ذ. مرد يا عورت جو تناسل وارو عضو.

the organ of generation, *membrum virile*; the sexual organ of a male or female.

عَطَا: ث (ع) بخشش- ذات. سخاوت. ڏان.

gift, a present, offering, bounty, favour, benefaction;
a grant, an endowment; a concession, consideration.

عَطَا ڪرڻ: بخشش ڪرڻ- ڏان ڏيڻ.

to grant, to bestow; to confer; to assign; to concede.

عَطَار: ذ (ع) عطر وڪڻندڙ يا ٺاهيندڙ- سَهِيو.

a seller of perfumes, a perfumer.

عَطَارُود: ذ (ع) نظام شمسي جو هڪ گرھ.

the planet Mercury.

عَطِي: ص (ع) بخشش مليل. منگتو. راڳائي.

gifted, a beggar, mendicant, singer, musician.

عَطَر: ذ (ع) گلن يا ٻين شين جو سُرو سَت يا روغن. خوشبو- سُروان- سَڄڻ.

fragrance, perfume; essence; ottar or otto (of roses etc).

عَسْكَر: ذ (ع) لشڪر- فوج- سپاه.

an army, a force, a troop.

عسڪري: ص. سپاهي- فوجي.

of or relating to an army, military.

عِشَا: ث (ع) سونھي جي نماز.

the prayers of nightfall, the first watch of the night.

عِشَاق: ذ (ع) "عاشق" جو جمع.

lovers; plural of (عاشق).

عَشْر: ص (ع) ڏھ (10)

ten, figure ten.

عِشْر: ذ (ع) ڏھون حصو.

the tenth part, a thite.

عِشْر عَشِير: ص. ڏھين حصي جو ٻه ٿورو ڀاڱو. تمام ٿورو.

the tenth of tenth part, the hundredth part, very little.

عِشْرَت: ث (ع) عشق. مزو. خوشي.

social or familiar intercourse, pleasant and familiar conversation, society; pleasure, enjoyment, mirth; sensual gratification.

عِشْرَت ڪڍهه. عِشْرَت گاهه. ذ. عيش جي جاء.

a house of pleasure; a place of entertainment.

عِشْرَه: ذ (ع) ڏھو. محرم جي ڏھين تاريخ- عاشورا.

ten, a decade; ten days, the first ten days of Muharram. *aushora*.

عِشْق: ذ (ع) بيحد سڪ. پيار واري ڪيفيت. نينهن.

love, excessive love, passion;

عِشْقِيازِي: ث. محبت ۽ پيار واري رسم.

amour, amorousness, love-making.

عِشْقِ بَيْع. عشق- پيچان: ذ. هڪ قسم جي ڍل (رنگين گلن واري).

a species of creeper, that bears red flowers.
American jasmine, *Ipomaea quamoclit* or *Q. vulgaris*.

عِشْوَه: ذ (ع) ناز- مائو- نغزو.

coquetry, blandishment, adulation, blarney, flattery.

عِشْوَه ساز. عِشْوَه گر: ص. ناز نخرا ڪندڙ- معشوق.

one who orgies; a coquette, a beloved, darling.

may God forgive him.

عقاب: ذ (ع) هڪ قسم جو وڏو شڪاري پکي.

an eagle (esp. black).

عقابيل: ذ. عقاب جي ڪنهن وارو تير (جنهن جي لاهر جي پاسن سان عقاب جا ڪنڀا لڳل هجن).

a kind of arrow, having eagle's feathers at the end.

عقائد: ذ (ع) "عقيده" جو جمع.

articles of faith, religious tenets, fundamental principles of belief.

عقب: ذ (ع) پويون حصو. پٺ (ظ) پٺيان.

behind, after, the rear, the heel, hinder part.

عقبِي: ذ (ع) اڳيون جهان. ٻيو جهان.

future state, the next world.

عقد: ذ (ع) نڪاح. وهان.

marriage, matrimony, wedding, the marriage-knot.

عقد ڪرڻ: نڪاح ڪرڻ. شادي ڪرڻ.

the tying of the marriage knot, to give one in marriage, to take in marriage, to marry, wed.

عقدو: ذ (ع) گنڊ. گرهه. منجهيل مسئلو. ڏکي ڳالهه.

a knot, tie, bond, an entanglement, a complication, entangled things, perplexed affairs, a knotty problem, perplexity.

عقدو ڪڍائي ڪرڻ: مشڪل آسان ڪرڻ. مسئلو حل ڪرڻ.

the untying or opening of knots or difficulties; the solving of problems.

عقرب: ذ (ع) وچون. هڪ آسماني بچ جو نالو.

a scorpion; the sign Scorpio.

عقل: ذ (ع) سمجهه. فهم. سرت. شعور. وقوف. ڏاهپ.

intelligence, wisdom, sense, understanding, intellect, mind, reason, knowledge.

عقل اچڻ: سمجهه اچڻ. بالغ ٿيڻ.

to come into senses, to get sense, or intelligence, to have one's senses about one, to become an adult.

عقل چرخ ٿيڻ: هوش گم ٿيڻ. حواس خطا ٿيڻ. حيران ٿيڻ.

to be astonished, to be confounded, to have the understanding bewildered, to be confused and

عطر پيز: ص. خوشبوءِ پکيڙيندڙ.

spreading fragrance, perfumed.

عطر دانِي: ث. عطر جي شيشين يا دهلين رکڻ وارو ٿان.

a perfume-box, sent-case; a receptacle for perfume.

عطيه، عطيو: ذ (ع) تحفي ۾ ڏنل چيز. تحفو. سوغات. سوکڙي.

a gift; a grant, present.

عظا م: ص (ع) وڏو. عظمت وارو.

the great, magnificent, grand.

عظمت: ث (ع) وڏائي. بزرگي. برتري. بلندي. شان. شوڪت.

greatness, magnitude, aggrandizement; grandeur, magnificence; pomp.

عظمي: ص (ع) وڏو. تمام وڏو.

greatest, supreme, magnificent, grand.

عظيم: ص (ع) وڏو. بزرگ. اوجو. بلند. مٿاهون. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ نالو.

great, high in dignity, large, vast, enormous, excessive, Magnificent, as an epithet of God.

عظيم الشان: ص. وڏي رتبي وارو. وڏي مان وارو. وڏو.

of high station or dignity, magnificent, splendid; very large or lofty.

عفت: ث (ع) پاڪدامني. پارسائي.

chastity, virtue, purity, modesty, decency.

عفريت: ذ (ع) ديو. پوت. آفت.

a wicked or malignant spirit or jinn, a demon, spectre, ogre, giant.

عفو: ذ (ع) معافي. درگذري. بخشش.

absolution, forgiveness, pardon, remission (of sins).

عفو ڪرڻ: بخشش ڪرڻ. معاف ڪرڻ.

to absolve, pardon, forgive.

عفونت: ث (ع) بدبوءِ. ڏپ. بانس.

putridity, rottenness, corruption, stinking, stink, fetidness; effluvia; infection.

عفي: ص (ع) معاف ڪيل.

forgiven, absolved, pardoned, excused, condoned, remitted (of sins).

عَفِي عَفُو (دعا ٿيڻ) خدا کيس معاف ڪري.

عَكْسُ: ذ (ع) پاڇو، اولڙو، پاڻيءَ ۾ نظر ايندڙ تصوير، فوٽو، چادر.

reflection; shadow, a reflected image as in water, a photo, a print.

هَڪَسُ: ذ. ضد- عداوت- وير، مخالفت.

opposition; spite, malice, grudge, malignity, animosity.

عِلاج: ذ (ع) دوا- سستي ٿڪي، جيلو- چارو.

medical treatment; a medicine, remedy, cure; a prophylactic.

عِلاج ڪرڻ: دوا دارين ڪرڻ، جيلو ڪرڻ، آڀاءُ ڪرڻ.

to cure, to apply a remedy, to treat medically, to remedy; to correct, to chastise.

عِلَاقو: ذ (ع) ملڪ، صوبو، ملڪ جو حصو- خطو، تعلق- واسطو.

country, province, area, region, territory, tract, belt, zone, locality, district, affiliation, correlection. affinity, relation.

عِلَالت: ذ (ع) بيماري، اڱهائي، ناچاقائي.

ailment, malady, infirmity, disease, affection, sickness, syndrome.

عِلَامت: ذ (ع) نشان، اهڃاڻ، داغ- ڇت، بيماريءَ جا آثار.

a mark, sign, an indication, a symptom, sport, stain, scar, signs of a disease.

عِلَامو، علامه: ص (ع) نهايت فاضل- داناو، وڏو عالِم.

savant, very knowing, most learned.

عِلَانيو: ذ (ع) کليو ڪلاير- پڌري پٽ- ظاهر ظهور.

openly, publicly, aloud.

عِلَاوو: ذ (ع) سواءِ- کان سواءِ- بغير.

moreover, also, additionaly, as well, besides, likewise, still, too.

عِلَاقو: ذ (ع) علائقو، پرڳڻو- صوبو، خطو.

province, division, territory, district, parish, area, belt, region, tract, zone.

عِلَوت: ذ (ع) بيماري، مرض- اڱهائي، عادت.

a disease, sickness, malady, infirmity, weakness, a fault, vice, bad habit, a defect, flaw.

عِلَيتي: ص. خراب عادت وارو- هيراڪ، عادتِي.

having a fault or vice or flaw, of bad habits, habitually addicted.

distracted.

عَقْلَمَنْدَ: ص. عاقل- ذاهو- داناو.

intelligent, wise, sensible, sage, rational, sagacious, knowing, knowledgeable.

عَقْلَمَنْدِي: ذ. ذاهب- دانائي- سياڻپ.

intelligence, sagacity, wisdom, sound sense, discretion, cleverness.

عَقْل سَليم: ذ. صحيح سمجھ.

sound mind, sensible understanding.

عَقْل وِڙهائڻ: سياڻپ واري آڱڻ ڪرڻ.

to use a sensible trick; to attend to with intenuity or craft.

عَقْلِي: ص. عقل جو- عقل وارو- سمجھ پير.

rational, reasonable, judicious, deduced by reason.

عَقوبَت: ذ (ع) سزا- جُذ- سيڪٽ.

punishment, chastisement, torture, torment, injury, annoyance.

عَقِيدَت: ذ (ع) اعتقاد، مڃتا، ويساڻ.

faith, belief, tenet, religious doctrine.

عَقِيدَت ڪيش: عَقِيدَتَمَنْدَ: ص. معتقد- مڃيندڙ- پيو لڳ.

having firm belief or faith, being firmly persuaded; faithful, believing, follower.

عَقِيدو: ذ (ع) اعتقاد- ايمان، مذهبي اصول جي مڃتا.

a belief, faith, a creed, a doctrine, a religious tenet.

عَقِيَق: ذ (ع) هڪ قسم جو پٿر (ڳهن ۾ پڙن طور ڪم اچي).

a cornelian.

عَقِيَقو: ذ (ع) هڪ رسم موجب نئين ڄاول ٻار جي مٿي جا وار لهرائڻ ۽ جانور ڪڍي خيرات ڪرڻ.

a Muslim ceremony of shaving the head of an infant on the sixth day after his birth, and a sacrifice made and a feast given on that day.

عَكاس: ذ (ع) مصور، فوٽوگرافر.

a portrait painter, a photographer.

عَكاسِي: ذ. فوٽوگرافي، تصوير ڪشي، منظرنگاري.

photography, portrait painting, photography or painting of sceneries.

astronomy, astrology.

علمي: ص. علم سان واسطو رکندڙ.
scientific, literary; doctrinal; theoretical or theoretic.

علماء: ذ (ع) "علماء" جو جمع. وڏا عالم فاضل.
plural of "علماء", the learned; theologians; doctors of law and religion.

علوم: ذ (ع) "علم" جو جمع.
Plural of "علم", literature, sciences, doctrines, learnings, knowledges.

علي: ص (ع) اعليٰ - بلند. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالي.
high (in rank etc), eminent, noble. a proper name, an epithet of God.

علي: ط (ع) تي. بر. وٽ. کان. سببان.
on, upon, above, because of, due to.

علي الخصوص: ط. خاص طرح. خصوصاً.
especially, particularly, precisely, in particular.

علي الاعلان: ط. کليو کلايو. پڌري پٽ. ظاهر ظهور.
openly, publicly, unequivocally, frankly, straight forwardly.

علي الحساب: ط. بنان حساب جي. گنجيشي کان سواءِ. تلعي ليکي.
on account; without a proper account, without keeping, or making up, an account; a suspense account.

علي الصبح: ط. صبح سان. صبح سوڻي.
in the morning, early, very early; about dawn, towards daybreak.

علي هذا القياس: جملو. انهيءَ طرح. ائين.
in like manner, similarly, likewise, on this measure; in the same manner; and the like.

عليڪ سَلِيڪ: ث. سلام دعا. واقفيت. ڄاڻ سڃاڻ.
acquaintance, familiarity, intimacy.

عَلِيل: ص (ع) بيمار. آگهو. مريض. مرض بر هيٺو. ڪمزور. خفي.
weak, sick, indisposed, diseased, disgusted, fed up (with), chagrin, insane, cracked, lunatic, maniac.

علمدگي: ث. جدائي. خلاصگائي. اڪيلائي. تنهائي.
the state or condition of being separate or apart; separation; severalty; detachment, dissolution, disunion, separateness.

علمدو: ط (ع) الڳ. جدا. ڌار. اڪيلو. نيارو.
separate, distinct, apart (from), separately, alone, solitary, lonely, single.

علمدو ڪرڻ: جدا ڪرڻ. الڳ ڪرڻ. ڌار ڪرڻ.
to separate, to part with, to get rid of, to keep away, to disconnect, detach.

علم: ث (ع) "علمت" جو جمع. عادتون. خصلتون. صفات.
Plural of "علمت" habits, practices, peculiarities.

علم: ذ (ع) جهنڊو. نشان. انگاس.
a banner, flag, standard.

علمبردار: ص. جهنڊو کڻندڙ. اڳواڻ.
a standard-bearer, a flag-bearer, leader.

علمدار: ص. جهنڊي وارو. سردار.
idem.

علم طوق: ذ. جهنڊي جي چوٽيءَ ۾ لڳل چنڊ وارو ڪلس.
the spire on the top of a flagstaff.

علم ڪڻڻ: جهنڊو کڻڻ. اڳواڻي ڪرڻ.
to assume leadership; to hold a standard, banner or flag.

علم: ذ (ع) ڄاڻ. آگاهي. تعليم. وڌيا. سکي. جادومنتر وغيره.
knowledge, learning, science; literature; doctrine; charms, incantations, runes, conjurations, spells.

علم آدب: ذ. ڪنهن ٻوليءَ جي نثر ۽ نظم جا ڪتاب.
literature, books of poetry and prose of any language.

علم دوست: ص. علم پرائيندڙ يا عالمن سان صحبت ڪندڙ.
a person keeping company with literary figures, a lover of learning and learned.

علم لغت: ث. ٻوليءَ جي لفظن جي تحقيق جو علم.
lexicography.

علم نجوم: ذ. تارن ۽ گرهن جي اپڙ لئه ۽ انهن جي گردش جو علم.
horoscopes.

علم نجوم: ذ. آسماني ڪائنات جو علم.
astrology, astronomy.

عِيَاش: ص (ع) عيش كندڙ، شوقين، بدڪار، اوياش، آرام پسند، مڇ
۽ سڪ سان حياتي گذاريندڙ.

living well, luxurious, jovial, voluptuous, addicted to pleasure; libidinous, lecherous; debauchee, rake or rakish.

عِيَاشِي: ث. عيش عشرت، بدڪاري، اوياشي، سڪ ۽ آرام.
luxury, luxuriousness, joviality, voluptuousness, sensuality, debauchery.

عِيَالُ: ذ (ع) ٻارڀڄا، ڪٽنب، آڪڻ.
family, children, household, domestics.

عِيَالدارُ: ص. پڇڙيال، اولادي، وڏي ڪٽنب وارو.
one with a family, having a family or large family; a man with a large family.

عِيَالِي: ص. عيالدار، پڇڙيال.
ibid.

عِيَان: ظ (ع) ظاهر، چٽو، پٿرو.
clear, evident, visible, manifest, open, public, conspicuous, distinct, certain, apparent.

عَيْب: ذ (ع) وڌ، نقص، خرابي، قصور، گناه.
fault, defect, a vice, blemish, infirmity, sin, crime, disgrace, infamy; faultiness.

عَيْب ثَوَابُ: ذ. جڳڻي مٺائي، برائي ڀلائي.
on of good and bad, virtue and vice.

عَيْب جُورِي: ث. گلاخوري، نڪتہ چيني.
censoriousness, criticism, cavil, picking out faults, hypercriticism, cavilling.

عَيْبدارُ: ص. وڌ وارو، نقص وارو.
having some fault or defect, faulty, defective; unsound.

عَيْب ۽ ڪُن: نقص لڪائڻ، پردو رکڻ، ڍڪ ڪرڻ، چشمر پوشي ڪرڻ.
to conceal, or to connive at a fault.

عَيْدُ: ث (ع) مسلمانن جو خوشي وارو وڏو ڏينهن (شوال جي پهرين تاريخ رمضان جي عيد، ذوالحج جي ڏهين تاريخ جي حج واري عيد)، وڏو ڏينهن خوشي جو ڏينهن. ڏهاڙو جشن، خوشي.

a periodical festival, a festival, feast-day, holy-day; a Muslim Easter; great a Muslim religious festival.

عِيدُ الْأَضْحَى: ث. ذوالحج جي ڏهين تاريخ واري نماز ۽ خوشي جو

عُورَت: ث (ع) زال، نار، گهر واري، جو.

a woman, female, a wife.

عَوْضُ: ذ (ع) بدلو، عيوضو، بدو. (ظ) بدران، ٻارڙن، بدلي ۾.
a substitute; a thing given, or received instead of, or in lieu of, or in exchange for another, an exchange, a compensation.

عَهْدُ: ذ (ع) زمانو، وقت، دور، حڪومت جو زمانو، قول، انجام، واعدو.
رجن، پڪو ارادو.

time, reign, period, compact, contract, covenant, agreement, promise; bond, league, treaty, a vow, an oath.

عَهْد ڪرڻ: انجام ڪرڻ، قول ڪرڻ.
to promise, to vow, to engage, to contract, to agree.

عَهْد پيڻ: ذ. قول اقرار، انجام اقرار، ٻول وڃن، صلح جا شرط.
articles of agreement etc; a treaty of alliance

عَهْد شڪني: ث. واعدې خلاف، بيوفائي، انجام نه پائڻ جي حالت.
breach of contract, breach of faith; infraction of a treaty.

عَهْدنامو: ذ. بادشاهن درميان اقرار جي لکيت، قبوليت، تحريري معاهدو.
a contract, bond, an agreement; a treaty, convention; a charter; a will; a diplomat; articles of peace.

عَهْدو: ذ (ع) رتبو، سرڪاري منصب.
an office, business, employment, duty, occupation, appointment, post, trust, charge.

عَهْددارُ: ص (ف) رتبي وارو، ڪنهن سرڪاري عهدي تي مقرر اهلڪار.
آفيسر.

an officer, entrusted with an office or a business, employed, holding a commission, an official, functionary.

عِيَادَت: ث (ع) بيمار کان مزاج پڙستي.
visiting (of the sick), inquiring (after ailing person).

عِيَارُ: ص (ع) چالاڪ، مڪار، لڳي، فريسي.
sharp, artful, shrewd, cunning, sly, mischievous, crafty, an imposter.

عِيَارِي: ث. چالاڪي، لڳي، فريب، دغا باري.
artfulness, slyness, cunning, craftiness, knavery, imposture; deception.

عَيشِ عِشْرَت، عِيشِ وَنَشَاط: ث. زندگي ۽ جا مزا. عياشي. نفساني خوشيون.

joy and delight, pleasure, merriment, excessive pleasure, corporal gratification, voluptuousness.

عِيشِي جِيئڙو: ص. عيش پسند. آرام پسند. عياش.

the slave of pleasure; a sensualist, a sybarite.

عَيْن: ث (ع) اک - چَشم - نِيچ. (ظ) خاص. ساڳيو. هوبهو.

the eye. same, very, exact, precise, real.

عَيْنُ اليَقِين: ذ. اکيون ڏٺي ٿي.

a belief on the thing seen with the eyes. seeing is believing.

عَيْن بَيْن: ظ. هوبهو. ساڳيو.

the very same; a exact copy or original.

عَيْنِ وقت: ذ. انهي وقت - صحيح موقعو.

the nick of time; the very or precise moment; opportune moment.

عَيْنِي: ص. اکين ڏٺو. ڏٺل.

seen with the eyes. known.

عَيْنُكَ: ث (ع) چَشم. نظر وڌائڻ لاءِ خاص شيون وارو فرير.

glasses to assist the sight, spectacles.

عِيوض: ذ (ع) "عوض" بدلو. بدلي ۾ ڏنل شيء. اجورو. معاوضو. موٽ ۾ ڏنل سگهه. بدلو.

what is given in exchange; a substitute, representative, a delegate. retribution; compensation.

عِيوضالو: ذ. عيوض ۾ ڏنل رقم.

an amount paid as compensation or retribution.

عِيوض ڏيڻ: بدلو ڏيڻ. اجورو ڏيڻ.

to give in exchange or in lieu of; to pay the compensation or charges for an assignment.

عِيوض معاوضو: ذ. ڏي وٺ. بدل سڌل.

exchange; barter, trade. swap, interchange.

عِيوضو: ذ. عيوض - بدلو. اجورو.

compensation, retribution, reparation, indemnity, recompense, redress, reprisal, restitution.

عِيوضي: ص. ٻئي جي بدران ڪم ڪندڙ قائم مقام.

a representative, substitute, delegate, attorney, stand-in, alternative.

ڏينهن. قرباني واري عيد.

a Muslim festival held on the tenth of the month *zul-hijja*, in commemoration of Abraham's offering up Isaac.

عيد الفطر: ث. رمضان جي خاتمي تي شوال جي پهرين تاريخ واري نماز ۽ خوشي جو ڏينهن. روزن واري عي.

a festival marking the end of Ramazan, held on the 1st of Shawal.

عيد براد: ث. شعبان مهيني جي 15 - تاريخ واري عيد (عقيددي موجب انهيءَ رات بدن لاءِ رزق جي تقسيم ٿئي).

a festival held on the 15th of Muslim month Sha'aban, presumed to be the time when one's fate is destined.

عيد جو چوند: محاورو. ملڻ کان معانگو. دير سان ٿيندڙ ملاقات.

to be rarely seen; to be seen or met occasionally.

عيدگاه: ث. عيد نماز پڙهڻ لاءِ وڏو ميدان يا جامع مسجد.

an enclosed place (usually outside a town) where the Eid prayers are held.

عيد ميلاد: ث. نبي سڳوري جي ولادت جي خوشيءَ وارو ڏينهن.

the date of birth of the Prophet Muhammad (PBUH), celebrated as a festival day.

عيسيٰ: ذ (ع) هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو.

Jesus.

عيسائي: ث. حضرت عيسيٰ عليه السلام جو پوئلڳ. مسيحي.

a Christian, a follower of Jesus.

عيسوي: ص (ع) حضرت عيسيٰ عليه السلام مان منسوب. حضرت عيسيٰ جي ولادت سان شروع ٿيل سن.

of or belonging to Jesus. Christianera.

عِيش: ذ (ع) خوشي. آرام. آسائش. خواهش جي تڪميل. شهوت پرستي.

مزي

a life of pleasure and enjoyment, pleasure, delight, luxury; gratification of the appetites, sensuality, carnal intercourse.

عِيش ڪرڻ: مزا مائڻ.

to enjoy oneself; to revel in pleasure, or in sensual enjoyments.

عِيش پسند: ص. شوقين. آرام طلب.

the slave of pleasure; a sensualist, a sybarite.

غازي: ذ (ع) ڪافرن سان لڙندڙ مسلمان سپاهي. (ص) بهادر. گھروڙو.
one who engages in a warring expedition. one who fights against infidels. a warrior, a conqueror, a hero. a horse.

غازي مرد: ذ. بهادر ماڻھو. گھوڙو.
a man of war, hero. a horse.

غاشو: ذ (ع) غاشيہ) اُٺ تي وڃڻ جو ڪپڙو. پلاڻ.
a covering of a camels' saddle, a saddle cloth.

غاصب: ص (ع) زبردستي حق ڪڍندڙ. ٻئي جو حق هڙپ ڪندڙ.
usurper, plunderer, bandit, looter, pillager, raider, sacker, spoiler.

غافل: ص (ع) بي ڌيان. بي خبر. بيپرواهه. سست. مدھوش.
unmindful, forgetful, neglectful, negligent, heedless, inadvertant, inattentive, thoughtless, careless; indolent; imprudent; senseless, unconscious.

غافل ڪرڻ: بي ڌيان ڪرڻ. بيھوش ڪرڻ.
to make forgetful, or thoughtless, make unconscious, negligent or careless.

غالب: ص (ع) فتح ڪندڙ. چيٽيل. ڪٽيل. ڏاڍو. زبردست. مڙسي ڪندڙ.

overpowering, victorious, triumphant, prevailing, predominant, superior, surpassing, excelling.

غالب ٻڙڻ: سوڀ ڪرڻ. حاوي ٿيڻ. بيمس ڪرڻ.
to prevail (against), to overcome, vanquish, subdue, defeat, beat, foil, to surmount, master; to prove or be superior (to), to surpass, excel, to win, gain.

غالباً: ظ (ع) شايد. يقيناً. گھڻو ڪري.
most probably, apparently, mostly, chiefly, principally, upon the whole.

غالبجو: ذ (ف) اُن يا پشم سان ٺهيل گلڪاريءَ سان فرش. قالين.
a woollen carpet.

غائب: ص (ع) گم. پوشيدو. لڪل. گھٽيو. مخفي. غيرحاضر. غيرموجود.

absent; hidden, concealed, invisible; vanished; lost.

غائب ٿيڻ: گم ٿيڻ. الڳ ٿيڻ. رويوش ٿيڻ.
to vanish, to make off, to disappear, to become

غ

غ: ث (ع) اُچار 'غين'. سنڌي "الف" بي "جو پنجٿيون اکر. عربي جو اوڻيهون ۽ فارسي جو باويھون اکر. ايجڊ موجب عدد هزار (1000).

35th letter of the Sindhi Alphabet. 19th of Arabic and 22nd of Persian, numerically valued at 1000.

غار (ث)، غار: ذ (ع) جبل ۾ وڏو سوراخ. گھار. غُفا. چُر. سُرنگھ.
a cave, cavern, pit, hole, den or lair (of a wild beast); a grotto; a hollow.

غارِ حرا: ث. عربستان ۾ جبل "حرا" جي چُر (جنگن ۾ هجرت کان پوءِ نبي سڳورو تي ڏينهن رهيو).

the cave of Hira Mountain (where Prophet of Islam (PBUH) stayed for three days on the eve of his migration from Makkah to Madinah).

غار ڪرڻ: غار ۾ اچڻ. تباہ ڪرڻ. برباد ڪرڻ. ٻوڏ. غرق ڪرڻ.

to cause loss, to sink in a depression, to disappear, to drown.

غارَت: ث (ع) دشمن تي ڪيل حملو. اُٺ مار. بربادي. تباہي. (ص) تباہ. برباد.

a raid, foray; plunder, pilage, rapine, havoc, devastation.

غارَت ڪرڻ: تباہ ڪرڻ. برباد ڪرڻ. گم ڪرڻ.

to plunder, to spoil, ravage, lay waste, ruin, destroy.

غارَتگر: ص. تباہ ڪندڙ. ٽٽيندڙ. اُٺ مار ڪندڙ.
a plunderer; an oppressor.

غارَتگري: ث. اُٺ مار. تباہي. بربادي.

the act of plundering, or of laying waste; pillage; destruction.

غاريبو: ص. غريڻو. مڪيني.

of a poor man; humble, destitution, impoverishment, poverty.

شاهو: ذ (ف) هڪ قسم جو خوشبودار گلابي پاڻوڊر (جيڪو عورتون ڳڻن تي هڻن). سُرخر. لالي.

rouge for the face; perfumed powder for the body.

confusion, tumult.

غُدوڻ: ذ (ع) ماس جو ڳڙهو - مُشڪ. خِلطُ.

a hard lump in the tendinous parts of the flesh, a ganglion, a glandular swelling, gland.

غِذا: ث (ع) کاڌو - خوراڪ. خصلت - عادت - هير.

food, aliment, nutriment, diet, provision, victuals, habit, habitude, practice, custom, manner, usage, way, wont.

غِذائِيَّت: ث. کاڌي جا طاقتور جز.

diet, aliment; the nutrition obtained from a food item.

غُرَاب: ذ (ع) کان.

a crow, a raven, rook, jackdaw.

غُرارو: ذ (ع) غرارو (گُرڙي، نڙي، تائين گُرڙي).

gargling, a gargle.

غُرَائِب: ذ (ع) "غريب" جو جمع. اڻ لپ محسن. عجائبات واريون حالتون. حڪايتون يا حقيقتون.

Plural of strange, wonderful; strange or wonderful things or event.

غُرَبَا: ذ (ع) "غريب" جو جمع. مسڪين.

Plural of "غريب" strangers; the poor, destitute.

هُرْبَت: ث (ع) مسڪيني - مفلسي - اڻ هوند.

poverty, penury, misery, humility, lowliness.

هُرْض: ث (ع) ضرورت - گهرج - حاجت. خواهش. پرواهه - ڪاڏ.

aim, end, object, design, view, purpose, intention, a want, need, necessity, occasion; interest, concern; interestedness, interested motive.

هُرْض ڪڍڻ: ڪاڏ ڪڍڻ - پرواهه ڪڍڻ.

to care (for), to be careful (of), to be dependent.

هُرْض: ذ (ع) ڪر. لالچ. (ظ) حاصل ڪلام - مطلب ته.

an aim, purpose, intention; the conclusion, in short.

هُرْض ڀرڻ: ڪر ڀرڻ - مطلب ڀرڻ.

to seek an aim (from); to be in pursuit (of), to keep business.

هُرْض رکڻ: اميد رکڻ. مطلب رکڻ. واسطو رکڻ.

to have a desire (for), to aim (at), to be interested (in), to busy or concern oneself (with).

invisible.

غائبانه: ظ (ع) پريٽ - غير موجودگي.

in (one's) absence; invisibility; secretly; furtively.

غائِر: ص (ع) اونهن - عميق، وسيع.

descending; deep, profound, abstruse.

غَايَت: ص (ع) پچاڙي - انتها. آخري حد. غرض - آخر مطلب. (ص) انتهائي - بيحد.

the utmost extent or limit, the extreme limit or point, end, extremity, extreme; excessively, extremely, very; chiefly.

غُبَار: ذ (ع) ڌوڏ - ڌڙ - مٽي. ڌنڌ - انڌوڪار. رنج - ملال.

dust, clay, dirt, fog, mist, darkness, violent dust storm, vexation, affliction, distress.

غُبَار آلود: ص. مٽي، هائو.

dusty, containing dust particles or covered with dust.

غُبَار ڪڍڻ: دل جو بخار ڪڍڻ. ارمان ڪڍڻ. حسرت پوري ڪرڻ. چوره ڇڏڻ.

to give vent to (one's) ill-feeling; to take revenge.

غُبَارو: ذ (ع) ڦوڪڻو. گئس سان ڀريل وڏو ڦوڪڻو.

a balloon, a gas-balloon.

غُبُوب: ث (ع) کاڌي، کاڌي واري کڏ (جيڪا سونهن مر ڳڻجي).

a double chin, dimple in the chin.

غِبْن: ث (ع) خيانت - خردبرد. امانت بر گهري.

cheating, defrauding; deceit, fraud, misappropriation.

غِيبي: ص (ع) ڪُند ذهن - ڏڏ - موڳو.

having little or no intelligence, weak in mind; ignorant; stupid, dull, foolish.

غَدَاوَر: ص (ع) فسادي. باغي. دشمن (ملڪ جي). دغا باز.

treacherous; deceitful, fraudulent, sily; a perfidious or faithless man; a betrayer.

غَدَارِي: ث. بغاوت. دغا بازی. نسڪ حرامي.

treachery, faithlessness, deceit, fraud, perfidity, disloyalty, treason.

غَدَر: ذ (ع) فساد - بلور - هنگامو. بدوت.

mutiny, rebellion, sedition, riot, disturbance.

destitute, humble stranger, alien, any person, every body.

غريب نواز: ص. غريبن کي نوازيندڻ سخي.

courteous to strangers, kind to the poor, hospitable, generous, bountiful.

غريبِي: ث. غربت - مسڪيني - مفلسي.

poverty, indigence, wretchedness, meekness, mildness, lowliness, humility.

غريق: ص (ع) بٽل - غرق.

drowned, immersed, submerged; overwhelmed.

غريق رحمت: ص. خدا تعاليٰ جي رحمت ۾ - مرجوم.

overwhelmed with divine mercy, drowned in the grace of God.

غزا: ث (ع) جهاد - ڪافرن سان جنگ.

waging war, going forth to war (against infidels).

غزال: ذ (ع) هرڻ - هرڻ جو ٻچو.

a gazelle, a deer, a fawn.

غزل: ذ (ع) حُسن ۽ عشق جي مضمون وارا شعر.

an amatory poem, an ode.

غزل خوان: ص. غزل چونڊڻ ۽ خوش الحاني سان غزل پڙهندڙ.

a reciter of odes; a poet esp in the amatory kind.

غزوات: ث (ع) "غزوه" جو جمع.

the wars (esp. against the infidels).

غزوه: ذ (ع) ڪافرن سان لڙائي (جنهن ۾ نبي مڪرمو شريڪ هجي).

the wars in the early part of Islam in which the Holy Prophet of Islam (PBUH) also participated.

غسل: ذ (ع) سڄو جسم ڌوئڻ. وهنجڻ. مڙدي کي وهنجارڻ.

bathing, ablution, a bath given to a deceased person, to wash a corpse.

غسلخانو: ذ. وهنجڻ جي جاءِ - وهنجڻ خانو.

a bath-room, wash-room, bath.

غسل ڪرڻ: وهنجڻ - پاڪ ٿيڻ.

to take a bath, to pour water over the whole body.

غش: ص (ع) بيهوش. ماندو - ساڻو. ڏڪريل.

a swoon, stupor, insensibility, fainting, fainted, in a faint

غرضمند: ص. ضرورت مند - گهرجائڻ.

desirous (of), wishing (for), needing, needy, concerned, interested, selfish, designing.

غرض ڪڍڻ: ڪم ڪڍڻ. مطلب پورو ڪرڻ.

to attain (one's) object, gain (one's) end, accomplish (one's) desire or purpose.

غرق: ص (ع) بٽل. مصروف (ڪم ۾) - مشغول. غلطان.

drowned, immersed, sunk, overwhelmed; absorbed, engrossed, deep (in), busy, engaged, employed.

غرق ٿيڻ: اوڙام ۾ پوڻ. ٻڏڻ. گهر ٿيڻ. تباھ ٿيڻ.

to drown; to be immersed, be sunk or steeped (in); to be deep (in), be absorbed (by), be engrossed (in).

غرُوب: ذ (ع) لهڻ (سج يا چنڊ) - اُلهڻ.

setting (of sun or moon); sunset,

غرور: ذ (ع) تڪبر - گهمند - فخر - هٽ - آڪڙ.

pride, haughtiness, vanity, vainglory, vainness, egotism, narcissism, egoism.

غرور ڪرڻ: تڪبر ڪرڻ.

to practice haughtiness, to be proud, vain, egotistical, arrogance.

غرّه: ث (ع) قسري مهيني جي پهرين تاريخ.

the first (date) of a lunar month.

غريب: ص (ع) مفلس - مسڪين - ڪنگال. عاجز. محتاج. عجيب. مسافر.

foreign, alien; strange, a stranger, foreigner, an alien; a poor man, destitute, meek, mild, humble, lowly.

غريب الوطن. غريب الديار: ذ. وطن کان پري - پرديسي. مسافر.

in a foreign land; a foreigner, stranger, alien.

غريبانو: ص. مسڪينيءَ وارو - سادو سڍو.

fit for the poor: humble; like a stranger; like a poor person, humbly.

غريب پروڙ: ص. غريبن کي سنهاليندڙ. اميرن جو لقب.

gracious, hospitable, kind to poor, an attribute of the rich people.

غريب خانو: ذ. گهر (پنهنجو گهر).

the humble dwelling, my house.

غريب غريبه: ذ. مسڪين - مسافر. هرڪو ماڻهو.

صفتي نالو

'to cover, veil, to forgive'; covering and forgiving (sins), very forgiving (an epithet applied to God).

غَفَلْتُ، غَفَلْتُ: ٺ (ع) بيخبري- اڻ ڄاڻي، بي ڌياني، پُل- غلطي.

ويسر سستي ننڊ

unmindfulness, forgetfulness, neglectfulness, negligence, neglect, inattention, heedlessness, inadvertence, remissness, carelessness; unconsciousness, drowsiness, stupor, insensibility, a swoon.

غَفَلْتُ ڪرڻ: سستي ڪرڻ، بيپرواهي ڪرڻ.

to act in a careless and unmindful way: show neglect, inattention.

غَفُورٌ: ص (ع) معاف ڪندڙ، خطا بخش ڪندڙ، (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ

صفتي نالو

forgiving, merciful, clement; the Forgiving One, an epithet of God Almighty as a forgiver (of sins).

غَفُورٌ الرَّحِيمُ: ص. بخش ڪندڙ ۽ رحم ڪندڙ ٻاجهارو

idem.

غُلٌّ: ٺ (ف) ڳل- شرر- ڳڙڙ.

noise, din, clamour, confusion of voices, outcry, tumult.

غَلَاظَتُ: ٺ (ع) گندگي- ڪن ڪچرو، ناپاڪائي- نجاست- پليسي، گدلائي.

dirtiness, filthiness, filth, dirt, dung, ordure, offal.

غِلَاظٌ: ٺ (ع) ڇو- ڇو، ڇو، پٿرائي، وهائي، گادي وغيره جو پٿر.

a covering, an envelope, a wrapper, a quilt; a case, cover, pellicle, sheath, scabbard; a pillow-case, a quilt-case.

غَلَامٌ: ٺ (ع) زرخريد چوڪرو- پاترون- گولو، نوڪر- تاش جو هڪ پتو.

(ص) تابعدار- مطيع

a slave, bondsman; a servant (who receives food and clothing, but no wages), the knave (at cards), obedient, submissive.

غَلَامَ پٽائڻ: پاترون ڪرڻ، خريد ڪرڻ (احسان سان)، مطيع ڪرڻ.

to make a slave of, to enslave.

غَلَامَ گرهه: ٺ. صُفْن ۽ ڪرڻ جي چوڌاري ورائڻ.

a covered way (round a building), the enclosed

غش ٿيڻ: بيحوش ٿيڻ- ڊڪرڻ، حيران ٿيڻ.

to faint, swoon, to astonish, perplex.

غَشِي: ٺ. بيمرشي، پرڏڙ، ماترائي، حيراني.

a swoon, stupor, insensibility, fainting; fainted, in a faint.

غَصَبٌ: ٺ (ع) ظلم، بي انصافي، زبردستي سان ٿيڻ.

wrong, injustice, oppression, violence, force, plunder, ravishing, violating, misappropriation, embezzlement.

غَصَب ڪرڻ: زبرد ٿيڻ، ٻئي جي حق تي ڏاڍو هڻڻ.

to do wrong, cause injustice or oppression, to misappropriate some one else's property: to embezzle; to dispossess (illegally).

غَصَرٌ: ٺ (ع) ڪارڙ- ڇو- ڏمر.

wrath, rage, anger, passion; grief, anxiety.

غَضَبٌ: ٺ (ع) غصو- قهر- ڏمر، مصيبت، ظلم- انڌير.

anger, passion, wrath, rage, fury, vengeance; wrong, impropriety, injustice, oppression, outrage, violence, force, compulsion, a cause, calamity, affliction, woe.

غَضَبُ الْإِلهِي: ٺ. خدا جو قهر.

(Gods) anger, calamity, rage, wrath, how shocking!, how fearful!.

غَضِبَ نَازِلٌ ٿيڻ: قهر پوڻ، مصيبت اچڻ.

to be visited by (the) wrath (of God), to be overtaken by calamity or affliction.

غَضِبَ ڪرڻ: قهر ڪرڻ، حيرت جھڙو ڪم ڪرڻ.

to visit (one) with wrath, to wreak vengeance (on), to practise cruel oppression (on), to do an unbelievable feat.

غَضِيْبًاك: ص. ڪاوڙيل- ڇوڙيل- ناراض، قهري.

full of rage, enraged, indignant, passionate, furious.

غَضَنَقَرٌ: ٺ (ع) شينهن، بھادر- سورھي

a lion, a big-bodied or burly man, a champion, hero.

غُفَا: ٺ. ڇو- سونگھ- غار.

a cave, cavern, pit, hole, den or lair (of an animal); a resting place of a saint or recluse.

غَفَّارٌ: ص (ع) معاف ڪندڙ، بخش ڪندڙ، (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ

grossed, preoccupied, rapt, wrapped up.

غلطان و پيچان: ص. اڻلندڙ پهلندڙ فڪر مند، پريشان، بڌڻ ۾.

absorbed in thought, engrossed in a deep thought, confused, confounded, undecided, undertermined, unsettled, doubtful, indissive, shaky, suspicious, uncertain, uneasy, unclear, unsure.

غلغلو: ذ (ف) شور، غوغا، مشهوري، ذوم، حاڪ.

uproar, riot, tumult, noise, commotion, clamour, dinhubbub, hullabaloo, pandemonium.

غللمان: ذ (ع) "غلام" جو جمع، چوڪرا، بهشتين جي خدمت لاءِ غلام.

boys, boys who will attend to the Pural of virtuous in Paradise.

غلو: ذ (ع) نهايت مصروفيت، عقل مراهڻ جڙو وڌاءِ.

engrossed, engaged, preoccupied, an acceptable statement or fact.

غللولو: ذ (ع) گليل جو گڙهو، گلولو.

a pellet-bow, a small ball (of earth, clay).

غله: ذ (ع) اناج.

the produce of the earth; grain, corn; cereal.

غله فروش: ص. اناج وڪندڙ مڙي.

a grain-merchant, a corn-dealer.

غليظ: ص (ع) گندو، ڪٽو، اٽايل (پاڻي)، گهاٽو.

rough, rude; filthy, dirty, masty, foul, obscene, thick, condensed, gross, coarse.

غليل: ذ (ع) مٽيءَ جي ڳڙهن ۾ اڇلڻ جو ڪمان وارو اوزار، ٻه سانگي ڪاليءَ مان ٺهيل ننڍي گليل.

a pellet-bow.

غم: ذ (ع) رنج، دک، افسوس، ارمان، ملال، ماتم، ڳڻتي.

grief, mourning, lamentation, sorrow, sadness, unhappiness, woe, solicitude, care, concern, anxiety.

غم غلط ڪرڻ: دل وندائڻ، روح پريائڻ.

to forget (one's) grief or sorrow, to divert (one's mind), to comfort or solace (oneself).

غم ڪائڻ: افسوس ڪرڻ، صبر ڪرڻ، درگزر ڪرڻ.

to suffer grief, to grieve, mourn, to feel or show sympathy (for); to swallow, or to restrain

verandah of a building.

غلامي: ذ. پانچپ، گولپ، تابعداري، فرمانبرداري، اطاعت.

slavery, servitude, service.

غلامي ڏيڻ: نوڪري ڏيڻ، خدمت ڪرڻ، هروقت حاضري ۾ هجڻ.

to serve, provide service, be available round the clock for any assignment.

غلبو: ذ (ع) واقارو، گهڻائي، برتري، فتح، حملو، طاقت، زور.

overcoming, overpowering, conquering, subduing, victory, conquest, ascendancy, mastery, prevelence, predominance, superiority, advantage, assault, strength, success in a contest

غلبه راه: ذ. گهڻائي وارو رايو، اڪثريتي فيصلو.

the majority decision.

غلط: ص (ع) اڻ درست، غير صحيح، ڪوڙو.

wrong, erroneous, incorrect, inaccurate, untrue, false.

غلط العامر: ذ. عام ماڻهن جي ڪيل غلطي درست سمجهي ويندي آهي.

a popular mistake, a vulgar error or fallacy.

غلط بيان: ذ. ڪوڙو بيان.

a wrong statement, untrue or false statement.

غلط سَلط: ذ. ڪوڙو سچ.

falsehood and truth, right or wrong.

غلط فهمي: ذ. ناسمجھي، ڀل ڇڪ، خطا.

mistake, misconception, misapprehension, misunderstanding.

غلط نامو: ذ. ڪتاب ۾ ٿيل غلطي جي فهرست، ڀلنامو.

erratum, list or errata.

غلطي: ذ. ڀل، ڇڪ، خطا، ناسمجھي.

a mistake, an error; inaccuracy; miscalculation; fallacy; misstatement; misapprehension, misconception; an oversight; a slip.

غلطي ڪڍڻ: نقص معلوم ڪرڻ، درست ڪرڻ.

erratum, to find fault.

غلطان: ص (ف) ٻڌل، غرق، مشغول، رکڻ (دڪر ۾).

sunk, absorbed, deeply engaged, immersed; en-

- باغيچر.
a bud, a rose-bud, a blossom, grove, orchard.
غُندو: ص. بدمعاش - لنگر - بوجال - اوباش.
criminal, felon, malefactor, offender, vagabond, hooligan.
غُنداگردي: ث. بدمعاشي. جهيزو فساد.
felony, offence, hooliganism, criminal activities.
غُشو: ذ (ع) نڪ مان نڪندڙ "ن" اگر جو آواز.
sound produced through nose; a nasal sound.
غُندوگي: ث (ف) خُمار (نند يا نشي جو) - گهر. مدهوشي. پنڪي - اوجھرائي.
hang-over, intoxication, drowsiness, somnolence, sleepiness, doziness, somnolency.
غُني: ص (ع) شاهوڪار - دولت مند. بيهرواد. بي نياز. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
rich, wealthy, opulent; unconcerned, indifferent, an epithet of the Almighty Allah as a bountiful Giver, Bestower.
غُنيْم: ذ (ع) گُرنت ڪندڙ. دشمن. دشمن جو لشڪر. لشڪر. بي انداز ماڻھو - اتيو.
plunderer, enemy, foe, adversary, antagonist, opponent.
غُنيْمَت: ث (ع) لت جو مال. دشمن کان ڪسپيل مال. بنا محنت جي هٿ آيل مال. برڪت - خوش قسمتي.
plunder, spoil, booty, a prize, a boon, blessing, a God-send.
غُنيْمَت جائن: جيڪي ملي سو گھڻو سمجھڻ. خوش قسمتي سمجھڻ.
to consider (what ever is in hand) as a God-send, as a piece of goodluck, fortune.
غُواص: ص (ع) خوط خور - توپير - توپير. اونھون ويندڙ ۽ حقيقت معلوم ڪندڙ.
one who dives (in the sea) for pearls, diver, the finder of the truth, the searcher, researcher.
غُواصي: ث. اونھين ۾ روي واري حالت - اونھين ٿي.
diving for pearls; the art or business of a diver.
غُوث: ذ (ع) ولايت جو هڪ درجو (جنھن ۾ بندو فقط خدا جي ياد ۾ مشغول رھي ٿو).
a title of Muslim sanit (whose ardour of devotion, according to tradition is such, that in (one's) grief, to have patience.
غُماز: ص (ع) چغلخوڙ - جُوت - چاري - جاسوس. اک سان اشارو ڪندڙ.
an informer, a culminator, backbiter; a tale-bearer.
غُمازي: ث. چغلي - جوشي. جاسوسي.
informing (against), talebearing, backbiting, traducing.
غُمتار: ص. ڏک لاهيندڙ. همدرد.
consoler; intimate friend, confident, sympathetic.
غُمتوار: ص. همدرد - ڏک پائي. هڏڙوڪي.
ibid.
غُمتواري: ث. همدردي. دلداري.
sympthy, commiseration, condolence, comfort, consolation.
غُمزو: ص. ڏکويل - مغموم.
afflicted, sorrowful, sufferer; sorrow-stricken, grieved.
غُمزو: ذ (ع) اک يا پرون جو اشارو. مڃج - اھج. تاز - نخرو. انگل - ماڻھو.
a sign with the eye, a wink, an amorous glance, ogling, coquetry, affectation.
غُمزو هڻڻ: نخرا ڪرڻ. بهانا ڪرڻ. پٽاڪون هڻڻ.
casting amorous glances (on), ogling, practice coquetry.
غُمتگار: ص. همدرد.
consoling, sympathetic, consolatory.
غُمتگين: ص (ف) رنجيده - ڏکويل - مغموم - اداس.
sorrowful, grieved, sad, dejected, disconsolate.
غُمتگيني: ث. افسوس - رنج - ڏک. اداسي. ملال.
sorrowfulness, sadness, woefulness, dejection, disconsolation.
غُمي: ث (ف) موت. وفات جو افسوس.
sorrow, pain; death, mourning.
غُنا: ذ (ع) راڳ - ڳائڻ. گيت - نغمو.
singing, vocal music, a song; melody, a tune.
غُنائيت: ث. موسيقي - سُرود. راڳ واري لشي.
music, melody, tuneful music and singing.
غُنجو: ذ (ف) ڪڙلي - مڪڙي - شڪرو. جھرمٽ (گلن، پوتن، وڻن جو).

absence, invisibility; concealment. invisible, hidden, mystery, secret.

غيب جو علم: ذ. لڪل ڳالهيون ڄاڻڻ. آئنده جا واقعا ڄاڻڻ.

knowledge of the hidden things, or of mysteries; professing the knowledge of future events.

غيبِي: ص. لڪل - ڳجهو - خفيہ - آسماني.

unseen, invisible, secret, hidden. heavenly.

غيبات: ث. ڏسجڻ مرنه ايندڙ مخلوق (جن، پوت، پريون).

invisible goblin or demon.

غيبَت: ث (ع) ڳلا - ننڍا، عيب جوئي، لائي ڄاڻي.

backbiting, detraction, slander, libel.

غيبَتِي: ص. ڳلاخور، لشي ڄاڻي ڪندڙ.

detractory, slanderous; a backbiter, detractor, libel.

غير: ذ (ع) گندگي، مير، ڪٽ، ٻيائي، ويڇو، ڪلفت.

dirt, alloy, dross, bad, strange, altered, distrust, doubt, mistrust, suspect, enmity, animus, antagonism, antipathy, hostility, rancour.

غير: ص (ع) ٻيو، ڌاريو، جدا، مختلف، ڌار، (ظ) سواءِ، بنا، پراھون، ٻاھرين.

other, another, different, foreign; another person, an outsider, a stranger, foreigner; a rival; separate, unconcerned, irrelevant; without, besides, except, save, but; other than; exclusively of; different from; contrary to; the reverse of; not, non, funf-, in-, ir- etc.

غير آباد: ص. ويران، اُڇڙ.

uncultivated, uninhabited, unpopulated, desolate, barren, waste.

غير جانبدار: ص. واسطو نه رکندڙ، بي تعلق.

unconcerned, irrelevant, indifferent, disinterested, not taking sides (with); independent, unaligned, non-aligned.

غير جانبداري: ث. ڪنهن جو طرف نه وٺڻ، بي رائي.

the status of being unaligned, non-aligned, independent; not taking sides (with) any of the warring parties.

غيرچنس: ص. ٻئي قسم جو، ٻي قوم مان، ڌاريو.

of separate species, foreigner, stranger, alien, outlander, outsider.

the act of worship their head and limbs fall asunder).

غور: ذ (ع) سوچ، ويچار، فڪر، اونھون خيال، ڪنھن شيء جي اصليت سمجھڻ وارو خيال.

deep thought, reflection, meditation, consideration, deliberation, deep research, abstraction; close attention or care.

غور طلب: ص. سوچڻ لائق، ويچارڻ جهڙو.

requiring, or deserving consideration; such as to be considered, thought of.

غور ڪرڻ: سوچ ويچار ڪرڻ، ڌيان ڪرڻ.

to reflect (on), to consider thoughtfully, meditate (on), to investigate, to fathom by consideration or investigation, to regard with attention, to look (upon).

غور و غور، غور و فڪر: ذ. سوچ ويچار.

consideration, deliberation, search, research, investigation, regard.

غوراب: ذ. سونھن جي زور تي هلندڙ وڏو ٻيڙو، پاڻيءَ جو جهاڙ.

a sail-ship, ship.

غوطو: ذ (ع) ٽٻي، گوتو، ٻڏڻ.

diving, plunging (into), dipping, immersion, a plunge (into water), a dive, a dip, indecision, suspicion.

غوطي خورو: ص. ٽٻي هڻي سمنڊ وغيره جي تري مان موتي ڪڍندڙ توڻو، توڻير.

a diver, a pearl-diver, deep-diver.

غوطا کائڻ: گوتا کائڻ، ٽٻي، مريوڻ، سوچ ويچار ڪرڻ، دل من هڻڻ.

to be dipped, to rise and sink like a drowning person, to be ducked, to suffer immersion, to consider, think over, be indecisive.

غوغاءُ، غوغاؤ: ذ. شور، هل، گوڙ، وڏو آواز.

noise, clamour, uproar, hubbub, commotion, tumult, disturbance, brawl.

غول: ذ (ع) جن پوت، غيبات.

a kind of goblin or demon, wil-o, the wisp, jack-o-lantern.

غول: ذ (ف) اٽبره، ٽولر، جٿر، ميڙ.

band, crowd, mob, throng, gang.

غيب: ذ (ع) غير موجودگي، ڏسجڻ مرنه اچڻ، لڪ، راز، ڳجه.

unbounded.

غير مرده: ذ. ڌاريو مائٽن.

foreigner, alien, strange, an outsider, stranger, outlander.

غير مُستعمل: ص. استعمال ۾ نه آيل. ڪم نه ايندڙ.

new, not in use, out of use.

غير مُشروط: ظ. بنا شرط شرط جي.

unconditional, attaching no conditions.

غير معمولي: ص. جيڪو عام نه هجي، خاص. اڻ لپ. انوکڙو.

extraordinary, exceptional, phenomenal, rare, remarkable, singular, uncommon, unimaginable, unique.

غير مُڪمل: ص. اڻ پورو. اڌورو.

incomplete, fractional, fragmentary, imperfect.

غير مُمڪن: ظ. اڻ ٿيڻي. ناممڪن. مشڪل. محال.

impossible, impracticable, not feasible, impractical, unattainable, unrealizable, difficult, arduous, formidable, severe.

غير مُناسب: ص. نامناسب. اڻ لائق. اجايو.

improper, unsuitable, inconsistent, unbecoming, indecent, objectionable.

غير واجب: ص. نامناسب. فضول. اجايو. ناچائز.

unjust, unfair, contrary to reason or law, improper, unreasonable, unlawful, wrong.

غير واقف: ص. اڻ سڃاتو. اڻ واقف. اوڀرو. اجنبی.

unknown, foreigner, alien, not acquainted (with), unacquainted.

غيرت: ث (ع) شرم. حياءَ. لڄ.

shame, honour, sense of honour, modesty, bashfulness.

غير تصدق: ص. شرم وارو. حياءَ دار. عزت وارو.

having a nice sense of honour; modest, bashful, respectable, honourable.

غيرت: ث (ع) ڌاريائي. بياني. بيگانگي. دشمني.

change, alteration, strangeness, unreality; jealousy, enmity, envy.

غِيظ: ذ (ع) قهر. غصو. ڪارو.

rage, anger, fury, indignation, ire, wrath.

غِيور: ص (ع) گھڻي غيرت وارو.

having a nice sense of honour, modest, scrupulous, honourable.

غير حاضري: ص. موجود نه هجي. غائب. گهر.

absent, not present, away, gone, lacking, missing, wanting.

غير حاضري: ث. غير موجودگي.

absence, non-attendance, non-appearance, default, missing.

غير ذميدار: ص. ذميداري نه سنڀاليندڙ. لاپرواه.

unconcerned, irrelevant, indifferent, disinterested; careless, neglectful, heedless, inadvertent, thoughtless, uncaring, unheeding, unthinking.

غير شفاف: ص. جنهن مان آريار نه ڏسي سگهجي (شيئي وغيره).

ڏنڌلو. اڻ صاف.

opaque, obscure, ambiguous, dusky, murky, unclear, smoky, faint, bleary, dim, shadowy, not transparent.

غير شخصي: ذ. ڌاريو مائٽ. اڻ واقف مائٽ. جنهن مائٽ جو تعلق نه هجي.

another person, stranger, unconcerned, irrelevant.

غير گمان: ذ. شڪ. شڪ. بي يقيني.

uncertainty, concern, doubt, doubtfulness, dubiety, incertitude, skepticism, suspicion.

غير شرمي: ص. شريعت جي خلاف. شريعت موجب منع ٿيل.

contrary to the shara or Muslim law, unlawful, irreligious, prohibited by the religious commandments.

غير ضروري: ص. جنهن جي گهرج نه هجي. اجايو. فضول.

unnecessary, needless, uncalled-for, unessential, useless, futile, fruitless, ineffective, vain, worthless.

غير فاني: ص. فنا نه ٿيندڙ. سدائين قائم رهندڙ.

permanent, lasting, durable, enduring, perdurable, stable, everlasting, immortal.

غير متحرڪ: ص. حرڪت ۾ نه ايندڙ. پُڄر نه ڪندڙ. اڻ پُڄرندڙ.

immovable, fixed, immobile, irremovable, immutable, ironclad.

غير محدود: ڏ. بيشمار. حد حساب کان ٻاهر.

unlimited, limitless, boundless, endless, immeasurable, indefinite, infinite, measureless,

Iran (formerly persia).

فارسي: ٺ. ايراني ٻولي. (ص) ايران جو.

Persian language, Persian, Iranian.

فارغ: ص (ع) واندو- آجو. خالي- آزاد.

free, at leisure, disengaged, unengaged.

فارغ البال: ص. بي نڪر- آزاد (ڳڻي، ويچار، ذميداري کان).

independent, free from care, in easy circumstances, without responsibility, self-reliant.

فارغ البالِي: ٺ. روزگار جي ڳڻي کان نجات. آسودگي- خوشحالي.

easy circumstances, self-sufficient, self-reliance, at ease.

فارغ ٿيڻ: واندو ٿيڻ- آجو ٿيڻ.

be unengaged, at leisure, resting, idle, free.

فارم: ڏ (انگ) نقشو- نمونو. خاڪو. شڪل. ڇپيل ڪاغذ. ٻني- ڪيٽ.

form, proforma, format, sketch, outline, design, layout, plan, shape, land, agriculture farm.

فاروق: ڏ (ع) حق ۽ باطل ۾ فرق ڪندڙ. حضرت عمر رضه جو لقب.

the name of Hazrat Umar Farooq; distinguishing right from wrong.

فاسد: ص (ع) فساد پيدا ڪندڙ. خراب. بدچال. لُج.

rebellious, seditious, quarrelsome, abusive, turbulent, mutinous, , defiant.

فاسق: ص (ع) بدڪار- زاني. گنهگار.

sinner, transgressor, liar, villain, fornicator, whore-monger.

فاش: ڏ (ف) پڌرو- ظاهر- چٽو.

apparent, known, divulged, manifest, clear, open, visible, obvious, evident.

فاش ٿيڻ: پڌرو ٿيڻ- ظاهر ٿيڻ (راز، ڳجهڻ).

become known, disclosed, exposed, divulged (a secret, mystery).

فاصل: ص (ع) جدا ڪندڙ. پري ڪندڙ.

separating, distancing, dividing, disconnecting.

فاصلو: ڏ (ع) ويڇو- ڏوري. وڻي- ويڇو.

distance, space, gap, remoteness, removed, interval.

ف

ف: ٺ (ع) اُچار "في". سنڌي الف- بي جو چٽيون اکر. عربي جو ويهون ۽ فارسي جو اٺاويون اکر. ابجد موجب عدد (80).

the 36th letter of Sindhi Alphabet, 20th of Arabic and 28th of Persian; carrying numerical value of 80.

فاتح: ص (ع) فتح ڪندڙ- سويارو.

conqueror, conquering.

فاتحه: ٺ (ع) قرآن شريف جي پهرين سورة- سورة "الحمد". فوتيءَ جي روح کي ثواب پهچائڻ لاءِ "الحمد" ۽ "قل هو الله" سورتن جو ورد.

the opening chapter, or exordium, of the Quran (so called because the recitation in prayer is commenced there-with); prayers for the dead.

فاتحه خواني: ٺ. فوتيءَ جي پٿر تي دعا پڙهڻ- پڙجائي- عذرخواهي.

the reciting prayers for the dead.

فاتحه پڙهڻ: عذرخواهي ۾ ٿل وغيره پڙهڻ. ڪو ڪم يا معاملو ختم ڪرڻ.

to invoke blessings (on a deceased); settlement or conclusion of a deal, etc.

فاتر: ص (ع) ڪمزور- هيٺو.

unsound, weak, decrepit, feeble, frail, infirm.

فاتر العقل: ص. عقل ڇٽ- مٽ هيٺ- چريو.

of unsound mind, mad, insane.

فاجر: ص (ع) بدڪار.

sinful, vicious, immoral; unchaste, a fornicator, an adulterer, a sinner.

فاحش: ص (ع) شرمناڪ- تبيح. اڳاڙو (لفظ).

shameless, lewd, obscene, indecent, immodest, pornographic.

فاخته: ٺ (ع) گيري (پکي)- ڪبوترِي.

dove, pigeon.

فارخطي. فارخطي: ٺ (ع) فارغ خطي) زال مڙس جي وچ ۾ بي تعلقي جي لکيت- طلاقنامو.

deed of release, a divorce-deed.

فارس. فارس: ڏ (ع) ايران (ملڪ).

فَالِج: ذ (ع) هڪ قسم جي بيماري- آڌ رنگ.
paralysis, the palsy, hemiplegia.

فَالُوْدُو: ذ (ف) نشاستي يا چانورن جي پيچي مان لھيل مٺاڻ (جنھن ۾ برف رھجي کائجي).
kind of flammery or sweet spaghetti.

فَامَر: ص (ف) جھڙو رنگ جو شڪل وارو.
like, a lookalike, of same colour, appearance, resembling.

فَانُوسُ: ذ (ف) هڪ قسم جو شمعدار.
a lantern, lamp, chandelier.

فَانُوسُ گھَرُ: ذ. ٻيڙن، غوراڻن يا جھازن جي رھبري لاءِ عام طرح سمنڊ جي ڪناري تي اڏيل منارو.
a lighthouse, beacon.

فَانِي: ص (ع) فنا ٿيندڙ، فنا ٿيل، بي بقا، ناپائدار.
mortal, transitory, evanescent, destructible, perishable, human.

فَائِدو: ذ (ع) نفعو، لاپ، آمدني، ڪمائي، چڱائي، پلائي، بھتري.
profit, gain, advantage, utility, effect, return, yield, interest, out-turn.

فَائِدِيَمَنَدُ: ص. نفعي وارو، لاپاڻو، مفيد، چڱائي وارو.
profitable, yielding, advantageous, gainful, productive, useful.

فَائِز: ص (ع) پھچندڙ، ڪامياب.
attaining, obtaining, achieving, winner, accomplishing.

فَائِز: ص (ع) وڌيل، سڀ کان وڌيڪ، اڳرو، اعليٰ، معزز، مٿانهون.
superior, excellent, surpassing, paramount, very much, supreme, foremost, noble, eminent.

فَائِل، فَائِل: ذ (انگ) ڪاغذن جو تاريخ وار رکيل ٻنڌل.
a file, a bunch of papers under a cover and properly placed (date wise etc).

فَبْرَوَري، فَبْرَوَري: ذ (انگ) عيسوي سال جو ٻيو مھينو.
February, the second month of the calendar year.

فَبْها: جملو (ع) تمام سٺو، بھتر.
very well, all right

فَتاح: ص (ع) فتح ڪندڙ، سويارو، کوليندڙ (ذ) خدا تعاليٰ جو صفاتي نالو.
a conqueror, vanquisher, victor, winner,

فَاضِل: ص (ع) وڌيڪ، زياده، گھڻو، فضول، اجايو، عالم.
extra, more than enough, super abundant, in excess, superfluous, learned, scholar.

فَاطِمَة: ذ (ع) نبي سڳوري جي دختر جو نالو.
Fatimah (the name of one of the daughters of Prophet Muhammad (peace be upon him).

فَاعِل: ص (ع) ڪم ڪندڙ، گرامر موجب ڪم ڪندڙ اسم.
a performer, agent, author, (gram) subject, nominative.

فَاعِلِي: ذ (ع) گرامر موجب فاعل جي هڪ حالت.
(gram) the position of performer (nominative case).

فَاقِر: ذ (ع) بڪ، لنگهڻ، ويلو، روزو.
starvation, fasting, poverty, famishment.

فَاقِد زُده: ص. بڪايل، لنگهڻ، بڪيو.
famished, starved, fasting.

فَاقِد ڪَشي: ذ. بڪرڻ ڪاڻڻ، لنگهڻ ڪيڏ.
starvation, famishment, fasting

فَاقِد ڪيڏ: بڪرڻ ڪاڻڻ، وِلا ڪيڏ.
to go without food, fast, starve, famish.

فَاقِد مَسِي: ذ. بڪڻ ۾ به بي پرواهه رهڻ، ad-
cheerfulness in adversity.

فَال: ذ (ع) سَوَن، گھجمي معلومات معلوم ڪرڻ جو توڻو، ڪنھن معاملي جي سڀاڳ نياڳ يا ٿيڻ نه ٿيڻ جي غيب داني.
augury, omen, prediction, presage, divination, hieromancy, incantation.

فَال پُٺائڻ: سڳڻ معلوم ڪرڻ.
to consult an omen, to divine, to predict.

فَالنامو: ذ. فال ڪيڏ جو ڪتاب.
a book of bibliomancy, book of omens, divination, hieromancy.

فَال وَجھڻ: اھڃاڻن يا خاص نشانين مان حالات معلوم ڪرڻ.
to divine, to consult an omen, a divination, augury.

فَالِثو: ص. وڌيڪ، زياده، فضول، بيڪار، اجايو، ضرورت کان زياده.
surplus, spare, extra, overplus, excess, remainder, surfeit.

discord, deception.

فُتَاوِي: ث (ع) شرع جو حڪم. شرعي فيصلو.

judicial decree, judgement, sentence, a religious exposition.

فُتِيل: ث (ع) وَت. پَتي (ڪاغذ، ڪپڙي وغيره جي).

a wick, strip of paper or cloth, a row or stripe in quilting cloth.

فُتِيلو: ذ (ع) وَت (پَتي، ڪپڙي يا ڪاغذ جي).

ibid.

فُت: ص (انگ) نعليل. پَتل. پورو. ڪُپ.

fitting, suitable, appropriate, apt, adequate, proper.

فُت: ذ (انگ) پير. ٻارهن انچن جو ماپ.

foot, a measuring scale, (equal to 12 inches).

فُتبال: ذ. بيرن سان بال کي ٽڙڻ جي هڪ راند.

football (game), a game played with a large ball.

فُت نوت: ذ. صفحي جي پڇاڙيءَ ۾ لکيل سمجھائي. حاشيو.

a footnote, a note or writing in margin or end of a page.

فُجُور (ث)، فُجُور: ذ (ع) صبح. پريات. ڏکي. پهره ٿئي. اُسر.

dawn, time before sun-rise, the early morning.

فُجُور: ذ (ع) بدڪاري. زنا. گناه.

sin, guilt, moral depravity, wrong, delinquency, transgression, womanizing.

فُجاشي: ث (ع) گندگي. بيحيائي. اوگھڙ.

obscenity, indecency, nudity, immodesty, unchastity, lewdness.

فُجَش: ذ (ع) بيحيائي. شرمر جهڙي ڳالهه. گارگند.

obscenity, indecency, lewdness, immodesty, ribaldry, abuse.

فُجَش ڪلامي: ث. واهيات گفتگو. گارگند.

Δobscenities, ribaldry, abuses, lewd talk, loose talk, abusiveness.

فُغُر: ذ (ع) عزت. شان. وڏائي. هڏ. غرور. گھمنڊ.

glory, grace, pride, egotism, boasting, elegance, self-esteem.

فُدا: ص (ع) عاشق. قربان. گھرو. صدقي.

sacrificed, devoted, attached, dying for, loving.

successful, a name of God.

فُتَاوِي: ث (ع) فتواون. شرعي فتواون بابت ڪتاب.

a religious decision or exposition, legal opinion, judicial verdict.

فُتَح: ث (ع) سوڀ. جيت. ڪاميابي.

victory, conquest, subjection, win, success.

فُتَحْمَنده: ص. ڪٽيندڙ. فاتح. سويارو. ڪامياب.

victorious, triumphant, conquering, winning, successful.

فُتَحِياب: ص. فتح حاصل ڪيل. سويارو.

victorious, conquerer, winner, successful, triumphant.

فُتَحِيابي: ث. سوڀ. جيت. ڪاميابي.

victory, conquest, win, success, achievement.

فُتَنَت: ث (ع) فساد. جهيڙو. چالاڪي. لڄائي. بغاوت.

mischievous, quarrel, mutiny, insurrection, rebellion, sedition.

فُتَنو: ذ (ع) حرڪت. شرارت. فساد. جهيڙو. بغاوت.

mischievous, mutiny, insurrection, sedition, rebellion, quarrelling.

فُتنه انگيزي، فُتنه پردازي: ث. شرارت. جهيڙو. فساد.

an act of mischief, mutiny, insurrection, sedition, quarrel

فُتنو جا ڳاڻڻ: فساد پيدا ڪرڻ. جهيڙو مڃڻ. بغاوت ڪرڻ.

to start insurrection, sedition, quarrel, to overthrow, mutiny

فُتَنِي: ص. فسادِي. جهيڙاڪ.

mischievous, quarrelsome, seditious, rebellious.

فُتُوح: ث (ع) "فتح" جو جمع. سوڀ. ڪاميابي.

plural of "فتح" conquests, victories, achievements, successes.

فُتُوحات: ث. "فتح" جو جمع.

plural of "فتح" many conquests, victories, achievements.

فُتُور، فُتُور: ذ (ع) فساد. فتنو. ڦٽيڙو. ڊگول.

defect, infirmity, disorder, discord, quarrel, sedition, deceit, fraud, deception.

فُتُور وجهڻ: فتنو وجهڻ. جهيڙو وجهڻ.

to cause or start a defection, quarrel, disorder,

forgotton, neglected, un-remembered, lost, out of mind.

فراموش ڪرڻ: رساري ڇڏڻ - وسارڻ.

to forget, lose, put to oblivion, put out of mind, neglect.

فراواني: ث (ف) گھڻائي - جھجھڪائي - افراط - ڪثرت.

abundance, exuberance, profusion, richness, largeness, ampleness, affluence, wealth, opulence, plenty.

فراهر: ص (ف) گڏ - ڪٺو - جمع - ڀير.

provided, available, stored, stocked, catered for, gathered, procured, arranged, kept.

فراهمي: ث. جمع ڪرڻ - گڏ ڪرڻ. موجود ڪرڻ - ميسر ڪرڻ.

to store, provide, gather, make available, arrange, procure, lay by, supply, furnish.

فرائض: ذ (ع) "فريضه" جو جمع. خدائي احڪامات.

plural of "fريضه" divine commandments, assignments, duties.

فرائض منصبی: ذ. ضروري ڪم - فرض.

official assignments, duties of office, essential functions, responsibilities of the job.

فربه: ص (ف) ٿلهو - موٽو (جسم).

fat, fatty, plump, fleshy, obese, portly, heavy.

فربه اندام: ص. ٿلهي جسم وارو - موٽو.

ibid.

فربي: ث. ٿورو - موٽائي.

fatness, fleshyness, obesity, pudgyness.

فرقوق: ص (ل) تمام پڙهو - پڙهو ۽ ضعیف.

old and decrepit, infirm, advanced in years, aged, elderly.

فرج: ذ (ع) ٻئي - چير - عورت جو شرمگاه.

a cut, a body cavity vagina.

فرجو: ذ. فرصت جو وقت - فراغت - واندڪائي.

respite, leisure, free, without assignment, at liberty.

فرح: ث (ع) راحت - خوشي - آرام.

cheerful, joyous, pleased, happy, at rest.

فرحت: ث (ع) خوشي - سرهائي - آرام - سک - راحت.

delight, pleasure, amusement, recreation, cheerfulness, ease, gratification.

affectionate, ardent, earnest, assiduous.

فداڻي: ص. جان نثار - عاشق.

devoed, attached, lover, affectionate, earnest.

فدوي: ص (ع) فدا ٿيندو. قربان ٿيندو.

obedient, devoted (servant), loving, earnest, attached.

فديہ: ذ (ع) صدقو. ڪنهن قيدي کي ڇڏائڻ لاءِ عيوض مر ڏنل رقم. جان جو عيوض.

a tax paid for the life: headmoney, ransom.

فراخ: ص (ف) ويڪرو - وسيع - کليو.

extensive, large, broad, wide, open, expanse, capacious.

فراڙ: ذ (ع) پاڇ - ڍوڙ.

running away, desertion, dereliction, show cowardness.

فراڙ ٿيڻ: ڍوڙي پڇي وڃڻ. غائب ٿيڻ. روپوش ٿيڻ.

to run away, desert, to go underground, hide.

فراز: ذ (ع) بلندي - اُتاهين - اوچائي.

high, top, height, lofty, exalted.

فراست: ث (ع) ڏاهپ - سڀاڻپ - عقلمندي - دانائي.

penetration, sagacity, shrewdness, sharpness, astuteness, ingenuity, quickness, wisdom.

فراشي: ث. ست مان ٺهيل ننڍو ويڙهو (عموما پٿرائي جي هيٺان ويڙهائي). ڏاس مان ٺهيل فرش.

a thick cotton bed-spread; a woollen bed-spread.

فراش: ذ (ع) فرش ويڙهندڙ ملازم. صفائي ڪندڙ نوڪر.

a servant, cleaner, attendant, menial, lackey.

فراغت: ث (ع) واندڪائي - فرصت. چوٽڪارو - آزادي.

freedom, leisure, ease, competency, respite, comfort, happiness, reprieve.

فراق: ذ (ع) جدائي - ويڙهو - ڦرڙائو.

separation, anxiety, the pangs of separation, solicitude, perplexity.

فراڪ: ذ (انگ) ٻارن يا عورتن جو هڪ قسم جو ڊگهو چولو - گهاگهرو.

frock, a women's or children's outer-dress, a blouse, skirt.

فراموش: ص (ف) وسرين - دل تان ٿلڻ.

a league (measuring about three miles).

فَرَسُوْدَه: ص (ف) گئل - استعمال ٿيل. بيڪار. پراڻو - جهونو.
obliterated, rubbed, old, decrepit, antique, effete, useless.

فَرُشِي: ذ (ع) پَت تي ويڃائڻ لاءِ سَت يا ڏاس مان ٺهيل ويڃائو - گئلر. سِرَن
وغيره سان جڙيل ٺهيل پڪو تَر.

a carpet, floor-covering, mat. a paved surface.

فَرُش فَرُوش: ذ. ويڃائڻ لاءِ تپڻ ٿاڙي - گئلر غاليجا
carpets and mats combined.

فَرُشتو: ذ (ف) نور مان ٺهيل مخلوق (جيڪي خدا جي عبادت ڪن.
کائين پين ڪجهه به نه. جبرائيل، ميڪائيل، عزرائيل ۽ اسرافيل وڏا فرشتا آهن) - ملڪ (ص) نيك.

an angel, archangel. virtuous, good.

فرشته خصلت. فرشته ميرت: ص. نيك سيرت. سلجڻ.
pure minded, well-behaved, respecting, attentive.

فرشته صورت: ص. شڪل صورت مان نيك لڳندڙ نيك - بزرگ.
appearing or looking like an angel, priestly, holy, saintly.

فَرُصَت: ث (ع) محلت - واندڪائي. خالي وقت. موڪل - پوٽي.
leave, rest, opportunity, leisure, time, inactivity.

فَرُهي: ذ (ع) خدا جي حڪم سان مقرر ٿيل ضروري ڪم. نماز جون
رڪعتون جيڪي پڙهڻ لازمي آهن. سُنڀيل ڪم - ذميداري.

a divine command, a religious duty, the religious
ritus, prayers, assignment, responsibility.

فَرُهي ادا ڪرڻ: حڪم جي تعميل ڪرڻ. سُنڀيل ڪم پورو ڪرڻ.
ديوتي ادا ڪرڻ. نماز پڙهڻ.

to fulfil the obligations, assignments, duty, res-
ponsibility. to offer prayers.

فَرُضي: ص. خيالي - گماني - نقلي.
fictitious, nominal, feigned, invented, false, counterfeit, spurious, artificial.

فَرَط: ذ (ع) جمجمائي - گھڻائي - ڪثرت.
excess, abundance, exuberance, profusion, richness, largeness, ampleness, amplitude, opulence.

فَرَع: ث (ع) ٿاري - شاخ.
a branch (of a tree), bough, shoot, twig, sprig.

فَرَحَت بخش: ص. خوشي ڏيندڙ آرام ده.

refreshing, pleasant, amusive, delightful, ravish-
ing, charming.

فَرُخ: ص (ن) مبارڪ - سپاڳو. وڻندڙ خوش. سهڻو.
auspicious, blessed, happy, fortunate, lucky.
promising, beautiful.

فَرُخنده: ص. مبارڪ - سپاڳو. خوش.
fortunate, happy, prosperous, lucky, auspicious,
blessed.

فَرْد: ص (ع) اڪيلو - ڇڙو - تنهه - واحد. (ذ) هڪ شعر - بيت. ٻيو (حساب
ڪتاب جو). اڪيلو ماڻهو.

individual, one, single, couplet, verse, paper (for
maintaining accounts).

فَرْدا فَرْدا: ظ. اڪيلو اڪيلو. جدا جدا. الڳ الڳ.
one by one, singly, each, separately,
individually.

فَرْدا: ظ (ف) سڀاڻي. (ذ) ايندڙ ڏينهن.
tomorrow, the day to come.

فَرْدوس: ذ (ع) باغ. بهشت. جنت.
garden, paradise, Eden, Heaven, Elysium.

فَرْدوس مڪاني: ص. مرحوم.
dead, buried, gone to paradise, residing in
Heaven.

فَرَوَات: ذ. ٽڪو اڏامڻ جو آواز.
the sound of speedy flying (bird, plane etc).

فَرَوَات: ص (ف) داناء - عقلمند - ڏاهو.
wise, intelligent, learned, distinguished, skilled,
expert, experienced, erudite.

فَرَوَنده: ذ (ف) پُٽ - پيٽو - پسر.
son, a child.

فَرَوَنده ارجمند: ذ. لائق پُٽ.
dutiful son, responsible child, respectful son.

فَرَوَندي ۾ ولڻ: پُٽ بنائڻ - نالي بنائڻ.
to make a son; to make a son-in-law.

فَرَسَاده: ص (ف) موڪليل. قاصد - ايلچي.
an authorized agent, emissary, ambassador,
intermediary, deputy.

فَرَسَنگه: ذ (ف) اٽڪل رُوم ٽن ميلن جو مفاصلو.

فرمان: ذ (ف) بادشاهي حڪم. پيروانو. آمر.
order, mandate, command, edict, instruction,
direction, injunction.

فرمانبردار: ص. حڪم جو بندو. چٽيوڻ.
obedient, submissive, compliant, deferential, dutiful, dutious, yielding, observant, subservient.

فرمانبرداري: ث. حڪم جي مڃتا. اطاعت.
obedience, submission, allegiance, subservience, compliance.

فرمانروا: ص. حڪم هلائيندڙ. حاڪم. بادشاه.
a king, ruler, leader, sovereign, monarch, potentate, regent, chief, lord, master, head, president.

فرمانروائي: ث. بادشاهي. حڪومت.
rulership, kingship, leadership, sovereignty, regency.

فرمائش: ث (ف) حڪم. فرمان. آمر. ڪنهن ڳالهه جي پورائي لاءِ چوڻ.
گيهه لڳل سعيءَ جو نامي.
an order, commission, requisition, pleasure, an oily loaf of bread.

فرمائشي: ص. خاص حڪم سان تياريل.
made to order, prepared as per instructions or given sample, specifications

فرماڻ: م. حڪم ڪرڻ. ارشاد ڪرڻ. چوڻ.
to command, order, instruct, direct, mandate, commission.

فرمودو: ذ (ف) حڪم. فرمان. قول.
an order, mandate, command, edict, instruction, direction, injunction, commission.

فرننگ: ذ (ع) يورپ (ڪنڊ).
Europe (continent).

فرننگي: ص. يورپ جو رهاڪو. يورپي. نصاري.
an Englishman, European, Frank, a Westerner.

فرنڀچر: ذ (انگ) گهر جو سامان (ڪئون، پلنگ، ڪپٽ، ڪريون، ميزون وغيره).

Furniture, Household items (including beds, chairs, cupboards, tables etc), moveables, appliances, furnishings.

فروتنشي: ث (ف) اطاعت. فرمانبرداري. عاجزي. آڌرڀاء.
humility, submission, lowliness, obedience, ad-

فرعون: ذ (ع) قديم مصر جي بادشاهن جو لقب. (ص) مغرور. حدي.
ظالم. بيرحم.

Pharaoh, (title of the ancient Kings of Egypt), poud, arrogant, stubborn, cruel, tyrannical, unjust.

فرهونيت: ث. غرور. تڪبر. وڏائي.
pride, vanity, glory, conceit, obstinacy, egotism, arrogance, affectation.

فرقر: ث (ع) تيزي. جلدائي. (ظ) جلدي. جفت پٽ. بنا هيڪ جي.
fast, fluent, fluency, readiness of the speech.

فرق: ذ (ع) منسلو. ڏيڙي. ويجهو. جدائي. ڦير. تبديلي.
difference, distinction, distance, alteration, deviation, remoteness, farness, space, interval, defect, deficiency, separation.

فرق اچڻ: ڦير اچڻ. تبديلي اچڻ. ڪمي اچڻ.
to undergo a change, show a difference, be estranged.

فرق ڪڍڻ: غلطي ڪڍڻ. چڪ درست ڪرڻ. وڃان ويجهو دور ڪرڻ.
اختلاف ڪڍڻ.

to remove a defect, deviation, distinction, deficiency, correct, improve.

فرق ڪرڻ: هڪ جهڙائي نه رکڻ. تفاوت ڪرڻ. ڦير ڪرڻ. مٽ ڪرڻ.
to make different, to differentiate, change, re-align, deviate, separate, make distinct.

فرقان: ذ (ع) سچ ۽ ڪوڙ م فرق ڪندڙ. قرآن شريف.
the Holy Quran (as distinguishing truth from falsehood.)

فرقت: ث (ع) جدائي. ويجهو. هجر. فراق.
separation, disunion, dissociation, divorce, go-apart, absence.

فرقر: ذ (ع) جماعت. گروه. قوم. سماجي طبقو.
a sect, clan, tribe, society, persuasion, community, fraternity.

فرقه بندي: ث. جماعت بندي. گروه بندي.
formation of community, fraternity, society, association, union.

فرلانگ: ذ (انگ) ۱۲۰ ياردن گز جو مفاصلو (جيڪو ميل جو اٺون حصو هجي).

a furlong (a distance of 120 yards, 1/8th of a mile).

sagacity.

فُريادُ: ذ (ف) دانعن - پُڪار. انصاف ملڻ لاءِ دانعن. نالش - ڪيس - مقدم.

complaint, charge, suit, court case, accusation.

فُرياد ڪرڻ: مقدم ڪرڻ. دانعن ڪرڻ - پُڪار ڪرڻ.

to file a complaint, an accusation, charge, suit, case in a court.

فُرياد مچائڻ: دانعن ڪرڻ - گهوڙا گهوڙا ڪرڻ. هُل ڪرڻ.

to make huc and cry, shout, clamour, outcry.

فُريادي: ص. دعويٰ ڪندڙ - مدعي. داد گهرندڙ. پُڪاريندڙ.

a complainant, suitor, accuser, plaintiff.

فُريب، فُريبه: ذ (ف) دوڪو - لڳي - دغا - دولاپ - مَڪر.

deception, fraud, cheating, deceit, ruse, stratagem, beguilement, imposition.

فُريبِي: ص. دوڪيائز - مڪار - لڳ - دولابي.

dishonest, deceitful, delusive, cheat, imposter, imposing, fraudulent, treacherous, crooked.

فُريد: ص (ع) ييمثل - لائائي - يڪتا.

singular, peerless, saint, unusual, eminent, extraordinary, unprecedented.

فُريضه: ذ (ع) خدا جو حڪم - فرض.

a command (religious), commission.

فُريشته: ص (ف) عاشق - مفتون.

enamoured, charmed, fascinated, seduced, attracted, enraptured, lover, beloved.

فُريق: ذ (ع) جماعت - گروه - فرقو. ڏڻ.

party, associate, aligned, companion, mate.

فُريم: ذ (انگ) چوڪ. تصوير جو چورس.

a frame (for pictures to hang).

نَسَاد: ذ (م) جهيڙو - جهيڙو - دنگو - بڪيڙو. بغاوت.

brawl, mischief, sedition, quarrelling, discord, rebellion, sedition, mutiny, altercation, abuse, affray.

نَسادات: ذ. "نَسَاد" جو جمع.

plural of "نَسَاد" tion, rebellion, mutiny, turbulence.

نَسَاد ڪرڻ: جهيڙو ڪرڻ. دنگو مچائڻ. هُل ڪرڻ.

to brawl, abuse, altercation, quarrel, affray, scuffle, squabble, fight.

quiescence, meekness.

فُروغ: ذ (انگ) ميوو - ڦل.

fruit, produce, crop, harvest, product.

فُروخت: ث (ف) وڪرو - نيڪال.

a sale, disposal, transfer, convey.

فُروخت ڪرڻ: وڪڻڻ - نيڪال ڪرڻ.

to sell, dispose of, convey, transfer, remove.

فُروڪش: ص (ف) ترسندڙ - ٽڪندڙ.

resting, stopping, halting, a guest, stayer.

فُروگذاشت: ث (ف) پُل چُڪ. غفلت.

omission, error, overlooking, passingover, remissness, failure, neglect, default, oversight.

فُرومايڏ: ص (ف) گھٽ درجي جو - ڪميٽر. رذيل.

base, worthless, inferior, cheap, vulgar, lowly, mean, despicable, contemptible.

فُروزان: ص (ف) روشن. ٻرندڙ. چمڪندڙ.

blooming, efflorescent, flaming, blazing, glowing, bursting.

فُروش: ص (ف) وڪندڙ.

seller, vendor, hawker, peddler, shopkeeper.

فُروغ: ذ (ع) شاخ - تاري.

a branch of a tree, bough, shoot, twig, sprig.

فُروعات: ذ (ع) اهي فقهي مسئلا جن جو اصولي عقيدي سان تعلق نه هجي.

the religious matters of lesser importance, aligned matters (religious).

فُرويي: ص. اصول کان هٽيل (عقيدو، مسئلو).

matters aside from the basic principles of the religion and faith.

فُروغ: ذ (ف) روشني - چمڪو. رونق. ترجيح.

brightness, splendour, glare, importance, grandeur, preference.

فُروغ ڏيڻ: مشهوري ڏيڻ. واڌارو ڏيڻ. ترجيح ڏيڻ. اڳتي وڌائڻ.

to make important, to extend, to prefer, make grandeur.

فُرهنگ: ذ (ف) معنائن جو ڪتاب - لغت. دانائي - ڏاهپ.

glossary, dictionary, vocabulary, wisdom.

فَصِيح و بَلِيغ: ص. خوش بيان ۽ ڪلام. بامعني ۽ واضح مطلب معني وارو.

an accomplished orator, eloquent person, clear in language and meaning.

فَصِيل: ث (ع) ديوار-پت، چوڊياري، عالم پناه.
a compound wall, parapet.

فَضَا، فُضَا: ث (ع) ڪليل ميدان، بهار، ووتق، ماحول، هواء.
environment, surroundings, atmosphere, ecosystem, situation, open ground, territory, spring.

فَضِيل: ذ (ع) "فَضِيلَت" جو جمع.
decencies, courtesies, virtues, superiorities, greatness, nobleness.

فَضْل: ذ (ع) مهرباني، عنايت، ڪرم، پاڇو، رحم، بخشش، فضيلت، بزرگي.

favour, mercy, grace, excess, bounty, assistance,
فُضْلَاء: ذ (ع) "فاضل" جو جمع.

scholars, learned men, excellent people.

فُضُول: ص (ع) اجايو، بيٺاءُ، بيڪار، نڪو، گھڻو، زياده، ناگھو-وڌيڪ.

useless, needless, worthless, silly, excessive, extra.

فُضُول خَرچ: ذ. اجايو خرچ-هٿ ٿاڙائي. (ص) اجايو خرچ ڪندڙ-هٿ ٿاڙ.
extravagant, prodigal, wasteful, lavish, spendthrift.

فُضُول خَرچي: ث. هٿ ٿاڙائي-اجايو خرچ.
extravagance, prodigality, excessive (expenditure), lavishness, waste.

فُضِيلَت: ث (ع) ذلت، بيمرتي، بدنامي، خوار، لٽل.
disgrace, ignominy, disesteem, degradation, dishonour, discredit, tarnish, stain, taint.

فُضِيلَت: ث (ع) بزرگي، وڏائي، برتري، سلطنتي، اخلاق، آبرو، عزت، سليقو، لياقت.

excellence, learning, knowledge, proficiency, virtue, superiority, civility, decency, tidiness.

نُطَائِت: ث (ع) هوشيار، ڏاهپ، سٺاپ، عقلمندي، ذهانت.
skill, wisdom, intelligence, knowledge, erudition, learning, scholarship, lore, enlightenment.

فَسَادِي: ص. جهيڙاڪ، حرڪتي، فتني باز.
mischievous, seditious, vicious, quarrelsome, turbulent, rebellious, abusive, turbulent, discordant.

فَسَانُو: ذ (ف) انسانو، داستان، ڪهاڻي، قصو.
tale, fable, romance, a novel, a fictitious story, short story.

فَسَخ: ذ (ع) ارادي جي تبديلي، ڪنهن معاهدي يا نڪاح جي تسخير.
change of plans or priorities: cancellation of a contract or marriage, repudiation.

فَسَق: ذ (ع) نافرمان، حڪم عدولي، بدڪاري، زنا.
villainy, iniquity, falsehood, sinfulness, defiance, contempt, spite, adultery, fornication.

فَسَق و فُجُور: ذ. ڏوهه گناه، بدڪاري.
sinfulness, impiety, villainy, wickedness, fornication.

فَسُون: ذ (ف) جادو، آفون.
charm, magic, sorcery, necromancy, witchcraft

فَسُون ساز: ص. جادوگر، ساحر.
magician, charmer, sorcerer, enchanter, necromancer, wizard, conjurer.

فَصَاحَت: ث (ع) خوش بياني، گفتگو ۾ مهذب ٻولي جو استعمال.
eloquence, oratory, art of public speaking.

فَصَد: ث (ع) خراب رت واري نَس، ناڙ، نبض.
a vein, blood-vessel, nerve,

فَصْد ڪرڻ: سِير چڙڻ (ڪنهن رت ڪڍڻ لاءِ).
to bleed, phlebotomise, to open a blood-vessel (for bleeding, as a treatment).

فَصْل: ذ (ع) پوک، ڪاشت، ٻني، ڪيت، پيداوار، موسم، رت، ڪتاب جو حصو، باب.

crop, harvest, season, section, chapter, part.
فَصْل ڪڍڻ: پوک جي پيدائش ڪڍڻ.

harvesting, the crop cutting, gathering crop.

فَصْل بَقِيرو: ذ. موسي پکي وانگر فقط مقرر وقت تي ايندڙ.

a visitor of the season, opportunist.

فَصِيح: ص (ع) صاف مستند محاورو (ٻوليءَ جو)، صاف سڄي بيان واري عبارت، خوش بياني، مهذب گفتگو، صحيح ۽ صاف ڳالهائيندڙ.

eloquent, elegant, orator, accomplished.

poverty, destitution, privation, beggary, lack, want, poorness, food provided to students living in a hostel (free from households), charity, alms.

فَقْرُ قَاتِر: ذ. اڃ بڪ- بڪ ڏک. مسڪيني- غربت.

poverty, destitution, lack, want, poorness, hunger, starvation.

فُقَرَاء: ذ (ع) "فقير" جو جمع. درويش. گداگر.

beggers, mendicants, devotees, pious persons, dervishes, indigents.

فُقَرَو، فُقَرَو: ذ (ع) جملو. جملن جو مجموعو. شق- پٿر.

a clause, sentence, paragraph, passage.

فَقْط: ظ (ع) صرف- رڳو. اڪيلو- چٿو. مضمون جي خاتمي جو لفظ.

only, merely, barely, simply, and nothing else.

فِقْه، فِقْه: ث (ع) دين جو علم. مذهبي قانون. عقل- مسجد.

Islamic law. Islamic jurisprudence, wisdom, judgement.

فَقِيْه: ذ (ع) "فقه" جو عالم.

an expert in religious law.

فَقِيْر: ص (ع) پيٽو- پيٽو. منگتو- سوالي. درويش. مفلس- محتاج.

ناچيز.

beggar, mendicant, poor, indigent, dervish, beggarly, destitute.

فَقِيْرَتَن: ص. غريب- مسڪين. درويش.

poor, beggar, dervish, destitute.

فَقِيْرِي: ث. فقير جو رتبو. درويشي. غريبي- مسڪيني. پنڻ جو ڌنڌو.

beggar's rank. poverty, destitution, scantiness, privation, beggary, profession of beggary.

فِڪَر: ذ (ع) ڳڻتي- ويچار. اندېشو- اُڻ ٿڻ. اُٺڪر- پریشاني. سوچ- خيال.

ڌيان- غور.

concern, anxiety, worry, solicitude, thought, reflection, idea, consideration.

فِڪَرَات: ث. پریشاني- ڳڻتي. اڻ ٿڻ.

anxiety, concern, worry, solitude.

نِڪَر رکڻ: اُٺڪر ڪرڻ. انتظار ڪرڻ. ڳڻتي ڪرڻ. ڌيان رکڻ- خيال رکڻ.

to show concern, anxiety, worry.

نِڪَر ڪرڻ: ڳڻتي بچائڻ- ويچار ڪرڻ. غور ويچار ڪرڻ.

to worry, become concerned, anxious, worried.

فِطَرَت: ث (ع) قدرت. سرشت- بناوت. طبيعت- مزاج.

nature, wisdom, intellect, character, essence, tempor, disposition.

فِطَرَتِي: ص. قدرتي. چالاڪ. حرڪتي- لُج- شرير. ٽٽي باز.

natural, designing, crafty, cunning, deceitful, subtle, shrewd, tricke, diplomatic.

فِطَرَو: ذ (ع) روزن جي صدقي ڏنل خبرت (اناج يا نقدي جي صورت ۾).

Fitra (a religious alms or charity, given at the end of Fasting month, Ramdhan).

فِطَرِي: ص (ع) قدرتي. طبعي- پيدائشي.

natural, inborn, inherited.

فِعْل: ذ (ع) ڪم- عمل. لڳڻ. عادت. گرامر موجب هئڻ، ڪرڻ ۽ سَھڻ جي معني ڏيکاريندڙ لفظ.

act, deed, work, operation. (in gram) a verb.

فِعْل شَنِيع، فِعْل قَبِيْح: ذ. ٻوڙو ڪم- بدڪاري.

fornication, adultery, bad-deed or act, corruption.

فِعْل مُتَعَدِي: ذ. اهو فعل جنهن جو جملي ۾ مفعول موجود هجي.

a transitive verb (gram).

فِعْل مَجْهُول: ذ. اهو فعل جنهن جو جملي ۾ فاعل نه هجي.

a passive verb (gram).

فِعْل ڳِير: ص. خراب عادتن وارو. بدلڻو. بدڪار.

fornicator, adulterer, corrupt, base, mean, sordid, debased, shameful.

فِعْلِي: ص. فعل ڪندڙ. عادي. بدڪار.

corrupt, base, mean, adulterer, disgraceful, vile, fornicator.

فِعْآن: ذ (ف) شور- هُل. فرياد- پُڪار. دانغن. روج.

call, cry, complaint, shout, hoot, yell, roar, bawl, scream, clamour.

لَق: ص (ع) ڳر- ويٺل. پيلو ٿڪو. حيران- مڪو بڪو.

lost, wanting, yellow, pale, confounded, perplexed, worried.

فُتْدَان: ذ (ع) گمشدگي. رهاجن. اُٿڻوڻ. ڪمي- گھٽتائي. نقصان.

want, lose, miss, deficiency, deficit, loss, lack, in-sufficiency, scantiness, scarcity, shortage.

فَقَر: ذ (ع) درويشي. محتاجي. غربت. ديني مدرسي ۾ رهندڙ پريديسي شاگردن لاءِ کاڌ خوراڪ (جيڪا گهرن مان رڌل پڪل صورت ۾ ملي).

رِند.

difference, separation, distance, dissociation.

فلمر: ٺ (انگ) ڪانور جي پٽيءَ تي نڪتل تصوير (جيڪا پڙدي تي متحرڪ ڏسجن ۾ اچي). سنيما.

a film, moving film, cinema.

فلمر ڳچيءَ ۾ پڙو: پراڻي ڳالهه پنهنجي ڌمي ٿيڻ. پراڻي مسئلي ۾ ڦٽڻ.

to become entangled in un-concerned matters, entanglement, involvement.

فلوس: ڌ (ع) "فلس" جو جمع. پئسا. پسو ڌوڪو.
money, wealth, treasure, cash.

فليشو: ڌ (ف) وٽ (پتي، ڌمي وغيره جي). پليشو.
fuse or match (of gun). wick, a thread put in a lamp etc.

فمر: ڌ (ع) وات-مڪ-دهن.
fuse or match (of gun). the mouth.

فن: ڌ (ع) هنر-صنعت، ڪاريگري، ڄاڻ، تجربو، ڪرتب، ڪسب-ڌنڌو.
art, skill, science, dexterity, a qualification, profession, expertness, cleverness, knack, vocation, business.

فنڪارو: ص. هنرمند، ڪاريگر.
artist, skillful, expert, professional, clever.

فنا: ٺ (ع) موت-نستي. (ص) عدم وجود-ناپيد. برباد-ناس-چٽ.
گم.

death, extinct, exterminated, extinction, destruction, mortality.

فنا في الشيخ: ڌ. تصرف ۾ هڪ منزل جنهن ۾ مريد پنهنجي مرشد جي ڌيان ۾ غرق ٿي ويندو آهي.

an stage of mysticism, when a pupil is absorbed in the thought of his master.

فنا في الله: ڌ. خدا تعاليٰ جي ڌيان ۾ غرق رهڻ جي منزل.
to be lost in the contemplation of God and become insensible to all else, to die.

فنجان: ٺ (ع) ننڍي پيالي.
a small cup, drinking vessel.

فٺڌ: ڌ (ف) فريب-ٺڳي-مڪر-ڌوڪو. (انگ) سرمايو-پونجي-چنڊو.
مقرر رقم.

deceit, fraud, artifice, noose, snare, art, trick, knavery, wealth, funds, capital, share, fixed

thoughtful.

فکر مند: ص. ويچار ۾-گهڻي ۾. پريشان، غمگين.
thoughtful, anxious, concerned, worried.

فکر مندي: ٺ. گهڻي-ويچار ارمان.
anxiety, thoughtfulness, worry.

فلاح: ڌ (ع) نجات-ڇوٽڪارو. پلائي-بھتري. فائدو سلامتي-بچاءُ.
prosperity, refuge, safety, shelter, security, protection, profit, benefit, welfare, well-being.

فلاڪت: ٺ (ع) مسڪيني-غربت-مفلسي. نياڳ-بدقسمتي.
poverty, beggary, want, lack, hunger, poorness, bad-luck.

فلاڪت زده: ص. مصيبت جو ماريل. مسڪين-ڪنگال.
afflicted with poverty, unlucky, without means, lacking, wanting, destitute, indigent

فلانو: ڌ (ع) فلان گار جو لفظ. آڱوڻو. (ص) بي نالي. ڪوبه.
an abuse, disrespect, a certain person, such and such, so and so.

فلسفو: ڌ (ع) حڪمت-دانائي-ڏاهپ. دليل-حجت. سچو ۽ بحث ڪرڻ جو علم.

philosophy, wisdom, sagacity, insight, judgement, profundity, foresight, learning, scholarship.

فلسفي: ص. فيلسوف. ڏاهو-دانا.
a philosopher, thinker, wiseman, sensible, sage, learned, knowing, judicious, intelligent, enlightened, sapient.

فلڪ: ٺ. ڦوڙي-تيزي-جلدائي. همت-جرات.
efficiency, quickness, wit, spirit, enterprise, courage, boldness, daring, valour, bravery.

فلڪ ڏيکارو: تيزي سان ڪم ڪرڻ. جلدائي ڏيکارڻ. جرات مندي ڏيکارڻ.

to show quickness, efficiency, spirit, valour, bravery, courage, enterprise.

فلڪ: ڌ (ع) آسمان-عرش-آڪاس.
sky, heavens, firmament, empyrean.

فلڪيات: ڌ. آسمان متعلق علم. سج چنڊ تارن وغيره جو علم.
study of celestial bodies, sky, heavens, stars, planets.

فلڪ: ڌ (ع) فرق. ويجهو. جدائي.

فوطو: ذ (ع) خصيو- آئرو. sum.

the testicle, testis.

فوقيت: ث (ع) بلندي- مٿانهين- برتري. ترجيح.
superiority, pre-eminence, excellence,
supremacy, predominance.

فولاد: ذ (ف) سخت ۽ اعليٰ قسم جو لوھ- رڪ (ص) نهايت سخت- مضبوط.
steel, a very hard metal, good quality iron. strong
firm.

فولادي: ص. رڪ جو ٺهيل. نهايت سخت. مضبوط.
made of steel, hard, firm.

فهرست: ث (ع) رجور- تفصيل- لسٽ. تفصيل سان سلسليوار لکيل
رجور. يادداشت.

list, index, contents, catalogue, inventory, written
notes.

فهم: ذ (ع) عقل- سمجھ- دانائي.
understanding, comprehension, intelligence,
sense, acumen, insight.

فهم و فراست: ث. عقل سمجھ- سياڻپ- دانائي.
wisdom, sensibility, understanding, acumen,
insight, foresight.

فهميدو: ص. سمجھ- ڏاھ- سياڻو. هوشيار
intelligent, understanding, wise, clever, sensible,
witty, shrewd.

فهميدگي: ث. عقل- سمجھ- ڏينج- صبر.
comprehension, perception, discernment,
apprehension, recognition, perceiving, feeling.

فهمائش: ث (ع) سمجھائي- تنبيه- هدايت.
instruction, direction, warning, admonition, mild
censure, slight rebuke.

فهمير: ص (ع) عقلمند- ڏاھ- داناءُ.
sensible, quick in understanding, intelligent,
learned, shrewd, clever.

في: ث (انگ) معاوضو- اجرت- مجبثائو. اسڪول ۾ شاگرد کان ورتل
درماہ رقم.

fee, charge, an amount charged by a school or
institution for each month's instruction.

في: حرف جر (ع) ۾- منجھ- اندر. جو. سان- گڏ.
in, into, during, among, with, by each, per, for

فَوَارَہ: ذ (ع) فَوَارو.

fountain, spring, jet.

فوائد: ذ (ع) "فائدہ" جو جمع. فائدا- نفعاً.
income, profits, benefits, gains, advantages,
returns, earnings.

فوت: ذ (ع) موت. نيسي. فنا. گمشدگي. (ص) نيت- گم. وڃايل-
مئل.

death, decease, demise, exit, departure, end of
life.

فوت ٿيڻ: مري وڃڻ. ختم ٿيڻ. فنا ٿيڻ.
to die, demise.

فوتري: ص. فوت ٿيل- مري ويل- مئل. (ث) مرڻو- وفاتي.
deceased, dead, demised.

فوت: ذ (انگ) ٻارهن انچن جي ماپ.
a measure of one foot (12 inches).

فوت پقي: ث. ٻارهن انچن جي ماپ واري کائي.
an scale of one foot (of wood, steel)

فوٽو: ذ (انگ) عڪسي تصوير عڪس. هوبهر نقشو.
a photograph, picture, image.

فوٽوگرافر: ذ. فوٽو ڪڍندڙ.
a photographer, painter.

فوج: ث (ع) لشڪر- سپاه. گھڻن ماڻھن جو مجموعو- انبرھ.
an army, military, armament, troops, legion,
body of troops, armed force.

فوجدار: ص. فوج جو عملدار. ڪوٽوال.
the general or head of an army; a police Inspector
of an area (town etc).

فوجداري: ث. فوجدار جي چونڪي. ڏوهن جا فيصلا ڪندڙ عدالت.
police station, a criminal (court, establishment).

فوج ڪشي: ث. لشڪر ڇاڙهڻ- ڪاھ.
attack, invasion, encounter, charge.

فوجي: ص. فوج جو سپاهي.
a soldier, military personnel, an armed person.

فوراً، فوري: ظ (ع) يڪدم- جھٽ پٽ- ٺرت- جلدي.
immediately, quickly, at once, forthwith, without
delay.

دستور- هلي چلي.	each.
fashion, manner, method, sort, custom, mode, style, usage, vogue, design, cut, cast, pattern, appearance.	في البديع: ظ. فوراً- يڪدم- نه به.
فَيَصِلُ: ذ (ع) فيصلو. نبيرو.	extempore, suddenly, without premeditation, without preparation, offhand, on the spur of the moment.
decision, settlement, verdict, judgement, opinion.	في الحال: ظ. هن وقت- هينئر.
فَيَصِلُ ڪرڻ: نبيرو- فيصلو ڪرڻ. طيء ڪرڻ.	presently, now, quickly, for the time being.
to decide, settle, determine, award.	في الحقيقت: ظ. حقيقت ۾- اصل ۾- سچ پچ.
فَيَصِلُ: ذ (ع) نياء- نبيرو. انصاف- فتوي.	really, indeed, in fact, in truth.
decision, settlement, determination, award, judgement, opinion.	في الفور: ظ. يڪدم- فوراً.
فَيَصِلُ: ذ (ع) فائدو- نفعو. پلائي- بهتري.	immediately, suddenly, abruptly, forthwith, atonce, unexpectedly.
profit, gain, bounty, grace, advantage, earnings, benefit.	في الوقت: ظ. هن وقت- هينئر- فوراً- يڪدم.
فَيَصِلُ: ذ (ع) فائدو- نفعو.	immediately, just know, forthwith, atonce, quickly.
grace, bounty, gain, profit, advantage, benefit.	في آمان الله: جملو. خدا جي آمان ۾ (موڪلائي وقت جو جملو).
فيض رسان: ص. نفعو پهچائيندڙ. فائدو ڏيندڙ.	good bye, farewell, adieu.
bountiful, beneficent.	في سبيل الله: جملو. خدا جي رات ۾.
فيض عامر: ذ. عام مائمن جو پلو.	for the sake of God, in God's way, free.
general manificence, general good, public good.	في سيڪڙو: ظ. هڪ سڙ تي.
فيض مآب: ص. فائدو پهچائيندڙ.	percent, per hundred.
beneficent, bountiful.	في نفسه: ظ. پنهنجي ذات کان.
فيل: ذ (ع) هائي.	for self, due to self.
an elephant.	فياض: ص (ع) سخا. ڏاتار.
فيلبان: ص. هائيء کي هلائيندڙ. پيلبان.	generous, liberal, magnanimous, bountiful, beneficent, charitable, open hearted.
an elephant driver, mahout.	فياضي: ث. سخاوت- دريادلي.
فيل مست: ص. مست هائيء جهڙو. بيپرواه.	generosity, liberality, open heartedness, magnanimity, nobleness, bounty, charity.
an out of control elephant, a person like that, mannerless, uncivil.	فيروز: ص (ف) فاتح- سويارو. ڪامياب. سپاڳو.
فيل: ص (انگ) ناپاس. ناڪامياب.	victorious, successful, prosperous, happy, fortunate, lucky, blessed, favoured.
to fail (in an examination, test), a failure.	فيروزو: ذ (ف) هڪ قسم جو قيمتي پٿر (نيري رنگ جو پٿر).
فيلسوف: ذ (يوناني) حڪيم- ڏاهر- ڏانا.	تشي.
a philosopher, sophist, thinker, theorist.	Turquoise (stone, diamond).
فيلسوفي: ث. فلسفو. حڪمت- ڏاهپ- سياڻپ.	فيروزي: ص. نيلو- نيرو (رنگ).
philosophy, philosophical, cunningness, artfulness, artistry, wisdom.	blue, bluish, light-blue colour.
فيملي: ث (انگ) ڪٽنب- گهر جا پاتي.	فيشن: ذ (انگ) طرز- ڍنگ- نمونو. بنوت. لباس جي بيهڪ- رواج.
family, household, house, kindred.	

be implicated, be entangled, get stranded, get arrested.

ٽاسي: ٽ. رسي جو ڦٽندو جيڪو ڳچيءَ ۾ پوڻ سان گهٽي ماري رسي ۾ لٽڪائي مارڻ جي سزا ٿاهي.

hanging noose, trap gallows.

ٽاسي ڏيڻ: ڏيڻ جي ڪنهن ڏوهاري کي موت جي سزا ڏيڻ. موت جي خاص عمل مان گذارڻ.

execute (a criminal), to hang.

ٽاسي گهاٽ: قتل جي ڪنهن ڏوهاري کي موت جي سزا ڏيڻ واري جاءِ.

gallows, place for hanging.

ٽاڪ: ٽ. ڦاڙ، ڦاڙ، جاگرافي موجب زمين جي خيالي ليڪ جيڪا زمين کي اڏو آڌ ڪري ويڪرائي-ٽاڪ، ڊگهي ٽاڪ، segment, slice, a line of longitude or latitude.

ٽان: ٽ. ٽڪل، ماندو، ٽستو. wearied, tired, done up, beat, exhausted, fatigued, worn out.

ٽانڊ: ٽ. ورهاست، ورڇ، حصو-پتي، ڦوڙي. share, due, division, fraction, part, portion, quota, distribution, share out, apportion.

ٽانڊ: ٽ. ورهاڻ، ورڇ، تقسيم ڪرڻ، حصا ڪرڻ، پاڻا ڪرڻ، ڌار ڪرڻ.

to distribute, disperse, sharing, separation, division, dispersal, apportionment.

ٽانڊي: ٽ. ورڇ، ورهاست، حصو، پتي، نفعي جي ورڇ. division, portion, share in a profit, interest, quota, due, right, sharing, dividend.

ٽانگهو: ٽ. سڪل ٿاري، بانگهو. dry thin branches of tree, a long bead of a rosary.

ٽاهو: ٽ. ٽاسي، گهٽو، گهوگهو. noose, halter, execution, strangulation, hanging.

ٽاهو ڪرائڻ ٽاسي: ٽي چڙهڻ مجبور ٿي ڄڻو يا ڪٿو ڪر ڪرڻ. (go for) hanging, to commit a crime in extreme circumstances.

ٽاهي: ٽ. ٽاسي، گهٽو، گهوگهو. hanging, execution, strangulation, strangle, suffocate.

ٽاهي چڙهڻ: ٽاسيءَ تي چڙهڻ، موت قبولڻ، ڏسي وٺي پاڻ کي موت جي منهن ۾ ڏيڻ.

(accept) death; (go for) hanging, risking, imperil, endanger.

ٽاهي: ٽ. پني جو مال پنهنجي قبضي ۾ آڻڻ، هٽڻ ڪرڻ، پچائڻ، بلاشتو ڪرڻ.

to embezzle, misappropriate, take fraudulently, extract, to press, squeeze.

ٽي: ٽ. ڪنهن شيءِ يا مال مان چڱيءَ طرح حاصلات ٿيڻ، دل گهريو ڦاٽڻ ٿيڻ، خواهش پوري ٿيڻ، دل تي دؤ ڪرڻ، نهڪي اچڻ، ڪپ ٿيڻ، پچڻ (چوڙ ۾).

ٽ

ٽ: ٽ. (اچار "ٽي") سنڌي الف-بي جو اٺٽيهون اکر. thirty eighth letter of Sindhi alphabet.

ٽاڻ: ٽ. پاڻيءَ جو وڏو وهڪرو جيڪو دريا مان وهي ڌار-چير (پٽ وغيره ۾).

a split, fissure, crack, a stream of water from a river, portal.

ٽاڻ ٽاڻ: وڏو راز ظاهر ٿيڻ، سازش ڪرڻ. exposing of some secret to be known.

ٽاڻڪ: ٽ. وڏو دروازو، اڪرنڊڙ رستي لاءِ ريلوي لائين تي ٺهيل ويڪرو دروازو.

a gate, a gate on a railway crossing. ٽاڻڪ وارو: ريلوي ٽاڻڪ تي مقرر ملازم.

ٽاڻل: ٽ. ڇيريل (ڪپڙو وغيره)، ڪليل (وات). torn, broken, split, opened.

ٽاڻ: ٽ. ڇيرجڻ، ڇاڪ ٿيڻ، شڪاف ٿيڻ، ڪلڻ، ظاهر ٿيڻ، ويڪرو ٿيڻ، ڏاڍي ڳالهائڻ.

to tear, to split, rend, burst, to explode, erupt, to cry out, screech, howl.

ٽاڻو: ٽ. ٽاڻل (وات)، وڏي واکي ڳالهائيندڙ. a babbler, tell-tale, out-spoken.

ٽاڻو ڏهل: ٽ. منهن تي چٽي ڏيندڙ پڪ بڪيو، دل جو هلڪو (جيڪو دل ۾ ڳالهه رکي نه سگهي).

ٽاڻ: ٽ. ميوو وغيره جو وڏيل ٽڪر، ڦاڪ. a slice, piece of fruit cut length way, a salt water-fish.

ٽاڻ: ٽ. هر ۾ لوهي نوڪدار ٽڪرو (جيڪو زمين کيزي) چوٽي، گهوڙو. a ploughshare, a steel edge.

ٽاڻڪ ڇ ٽاڻڪ: (ع فارغ) ٽ. ص نڪو، ناڪام، ناڪار، اجايو، ڪنهن نه ڪم جو، بيڪار.

useless, done up, exhausted. ٽارو: ٽ. (ف. فالس) ميوي جو هڪ قسم ۽ ان جو وڻ.

name of a fruit. ٽاو: ٽ. چير، ڇاڪ-شڪاف، ڌڙو.

ٽاو: ٽ. ڇيرڻ، شڪاف ڪرڻ، ڇاڪ ڪرڻ، ٽڪر ڪرڻ (ڪپڙو)، کولي ويڪرو يا وڏو ڪرڻ.

to cause to tear, slash, rend, tear off. ٽاوهر: ٽ. درياءَ لڳ بيلن جو هرڻ مثل هڪ جانور.

antelope, hog deer. ٽاوها مارڻ: ڏکيو ڪم ڪري ڏيکارڻ (ٽوڪ)، رڳو پٽاڪون هڻڻ ۽ عملي طرح ڪجهه به نه ڪرڻ.

boasting, unpractical action. ٽاسائڻ: ٽ. چار يا ڪوڙڪي ۾ جهلڻ، قابو ڪرڻ، مبتلا ڪرڻ، اڏائڻ، اٽڪائڻ، پڪڙڻ، گرفتار ڪرڻ، قبضي ۾ ڪرڻ.

entangle, implicate, involve, entrap. ٽاسڻ: ٽ. پڪڙڻ، جهلڻ، گرفتار ٿيڻ، منجهن، قابو ٿيڻ.

قيد ٿيڻ، محبت ٿيڻ، پچڻ، مبتلا ٿيڻ (بيماري وغيره ۾)، رنڊجڻ.

ٽٽجڻ: م. زخمي ٿيڻ، گهايل ٿيڻ.

to be injured, damaged, hurt.

ٽٽرو: ص. تازو تازو، چڱو ڀلو، تازو (کير مکڻ وغيره)، سڀو.

clean, nice, fresh, fat, pure (milk, butter etc.), wholesome; young, energetic.

ٽٽڪار: م. ملامت، جٽ ٿيڻ، نفرت ڏڪار، پٽ پاراتو، لعنت ملامت.

reviling, contempt, scorn, abuse, ridicule, curse, insult, slander, call names, castigate, defame.

ٽٽڪار وسڻ: هر وقت لعنت ملامت ٿيڻ، جٽ ٿيڻ.

continued reviling, scolding, abusing, insult, slander, call names, castigation.

ٽٽڪارڻ: م. لعنت ملامت ڪرڻ، پٽ پاراتو ڪرڻ، جٽ

ٿيڻ ڪرڻ، ڏڪارڻ، نفرت جو اظهار ڪرڻ.

to treat contemptuously, abusing, cursing, curse, Abuse, vilification, vituperation.

ٽٽڪو: ڏ. جسماني سزائ، هڪ خاص قسم جو جهيڪ، ڏرو.

flog, birch, cane, flagellate, whip, lash.

ٽٽڪاهڻ: ڪنهن ڏوهاري کي ڪورٽ جي حڪم سان ڏوههڻ.

to whip, cane, flog, birch, lash, flagellate.

beat, thrash, hit.

ٽٽڪي: م. هڪ قسم جو پارڪو وڪر.

alum.

ٽٽل: ص. خراب، اڇو، تباهه، ڇميل (کير)، ڪريل،

بگڙيل، ٺهيل (خراب سنگت يا دوستي)، م.

ruined, corrupted, spoiled, coagulated, dilapidated,

fallen down, ramschackle, tumbled down,

wrecked, debauched, decadent, degenerated.

ٽٽل: ص. ڇيريل (ڪاٺي وغيره)، ڇيريل، اڀريل (بج)،

cracked, splited, broken (stick etc.), grown up (seed).

ٽٽڻ: م. زخمي ڪرڻ، گهاٽڻ.

to injure, wound, hurt, cut, stab, lesion, traumatize.

ٽٽڻ: م. خراب ٿيڻ، بگڙڻ، ڪرڻ، ڊهن، تباهه ٿيڻ، اڇڙڻ.

ميسارجڻ (اڪر)، ڪلفت پوڻ، خراب صحبت ٿيڻ.

to be ruined, damaged, corrupted, collapse,

crash, destruction, ruination, wrecked.

ٿٽو ڪرڻ: اچلي ڇڏڻ، پري ڪرڻ، ڇڏي ڏيڻ، ترڪ ڪرڻ.

to throw, abandon, discard, cast off, dump,

eliminate, get rid of, junk, reject, scrap, toss out.

ٽٽڻ: م. ڇيرجڻ، ڇيرجڻ، اڀڙڻ (سوءِ پوڻ)، ڀڄڻ (سنگ)، جهلڻ

(پور)، کلڻ (گل)، ٽڙڻ، نڪرڻ، ظاهر ٿيڻ، ڀڄڻ، لڪي ڀڄڻ.

to burst open, blossom, bloom, bud, flower,

sprout, emerge, germinate, to runaway, bolt,

escape, flight, decamp, disappear, flee, slip away.

ٽٽڻ ڦاٽڻ: وڏو ويجهڻ، عيالي اولادي ٿيڻ.

to have a large family.

embezzlement, misappropriation, fraud, satisfaction (from a venture); take full advantage, benefit, to press, squeeze.

ٽٽ ٽٽ: م. پکين جي اڏامڻ جو آواز، پکين جي ڪنڀن

هڻڻ واري چرپر، ٽٽڪو، لڄ پڇ.

the sound of birds flying, flap, flier, flutter,

hover, take flight, take wing, shake, tremble,

restlessness, anxiety.

ٽٽڪائڻ: م. تڙيائڻ، لڄائڻ، ايڏاء ڏيئي لڄائڻ.

to shake violently, handle severely, to

distress, to injure.

ٽٽڪڻ: م. لڄڻ، تڙيڻ.

shaking, heaving, quivering, rattling, trembling,

ٽٽڪو: ڏ. لوڄ پوڄ، توقفي، بي آرامي، آڻمانڊ.

distressing, disturbed, agitation, writhing,

shaking, restlessness.

ٽٽل: ص. ڇيل، ڇٽيل.

Squashed, compressed, crumpled, crushed, pressed,

ٽٽ ٽٽ: ڏ. ڦڙڙي، زخ، ناسور.

a wound, sore, injury, inflamed, hurt, infection,

inflammation pimple, ulcer.

ٽٽ ٽٽڻ: اجايا خرچ ڪرڻ، بي سود قرض ڪرڻ.

to take a loan for no useful purpose, to spend

unnecessarily.

ٽٽ جاڳائڻ: سٽل سور ياد ڏيارڻ، تڪليفون ۽ عذاب ياد ڏيارڻ.

to remind of difficult times, open the wounds (literally),

ٽٽڪو: ڏ. بارود پريل پويو جيڪو وڏو ٽڪاء ڪري،

هڪ قسم جي آتشبازي.

a cracker, a squib, a firework.

ٽٽاڪا چوڙڻ: بناڪون هڻڻ، اڃايون ڳالهيون ڪرڻ.

to boast, brag, bluster, exaggerate, self-

praise, swagger.

ٽٽائي: م. ٽٽائڻ جو عمل، نفاق، اثببت، خرابي.

hypocrisy, enmity, differences, evil, ill,

mischief, disagreement, discontentment.

ٽٽائڻ: م. ٽٽ ڪرائڻ، زخم ڪرائڻ، گهايل ڪرائڻ.

to cause to injure, harm, damage, hurt.

ٽٽائڻ: م. خراب رکڻ، ڊاهڻ، تباهه ڪرڻ، اڇاڙڻ، نفاق

وڃهڻ، بگاڙڻ.

to damage, deprave, ruin, (bring) discord,

discontentment, to corrupt, spoil.

ٽٽائڻ: م. ڀڄائڻ، موقعي تان ڀڄائي ڇڏڻ.

to cause to run away, to help in leaving the

place of incidence.

ٽٽ ٽٽ: م. ٽٽاڪن جهڙو لاڳيتو آواز، موٽر سائيڪل

جو آواز، ٽٽٽئي موٽر جو آواز.

firing sound, firing of crackers, fireworks, the

sound of a motor-cycle.

in-hospitable, inimical, malevolent, adverse.

ڦڏي ٻار: ص. ڦڏائي، جهيڙاڪ.

hostile, aggressive, antagonistic, averse, aggressive, pugnacious, unfriendly.

ڦڏو: ص. ڏنگو، ٿيڙو، آڏو، ترچو، ونگو، وريڻ، اهو ماڻهو جنهن جو پير ڦريل هجي (۽ منڊڪائي هلي).

Crooked, club-footed, buckled, crippled, disfigured, malformed.

ڦڙ ڦڙ: ميوو، جانور جو ٻچو، کائي، يا ڪپ جو ڌار وارو حصو.
a fruit, the young of an animal, the blade of a large knife.

ڦڙ ٽڪر: ڏ. چوپائي مال جو ننڍو ڦڙ، ٻار ٻچو.

the young of a cattle, child, babe, baby, infant, lass.

ڦڙ چنڊڻ: ڪچو ڳپ ڪيرائڻ (چوپايو مال)، ٻار ڪيرائڻ.
to abort, miss-carry, premature birth, termination of pregnancy.

ڦڙ: ٺ. زوري ڪسڻ جو عمل، ڪس، لٽ.

robbery, plundering, plunder, hold-up, looting, larceny, thieving.

ڦڙائڻ: م. چوپائي، ڪي لڳ ڪرائڻ، مڙائڻ.

to copulate, to mate.

ڦڙائڻ: م. ڪسائڻ، هٿان وڃائڻ، لٽائڻ، ڦڙ ڪرائڻ.

to cause to be robbed, to be plundered, looted.

ڦڙتي گهري: ٺ. اٿل پٿل، انڪار اقرار، بدل سڌل.

tossing about, exchange, yes and no, transpose.

ڦڙجڻ: م. ڦڙ جهلڻ (وڻ)، ٻوڙجڻ، لڳ ٿيڻ، پيٽ سان ٿيڻ.

flowering, blooming, blossoming, fruit-bearing, to be pregnant.

ڦڙجڻ: م. لٽجڻ، ڪسجڻ، ڦرجي وڃڻ.

to be robbed, plundered, looted.

ڦڙائڻ: م. ڦيرائڻ، گهمائڻ (اڪيون).

to cause to turn (eyes), glance with sly expression.

ڦڙي: ٺ. مٺي سبب بدن تي ننڍو ڦٽ، ننڍو ڦٽ.

a boil, abscess, eruption, pustule, sore, ulcer, inflammation.

ڦڙڪ: ٺ. ڦيرو، عضوو، حواس.

change (in direction), senses, limb, a member (of body).

ڦڙڪ ڦڙڻ: ڦيرو کائڻ، حواس خطا ٿيڻ، عقل چرڻ ٿيڻ.

to change direction, be out of one's senses, bewildered, baffled, confounded, confused, perplexed, worried.

ڦڙڪائڻ: م. ڏڪائڻ، ڪٽائڻ.

to cause to shake, tremble, to frighten, distress, harass.

ڦڙڪڻ: م. ڏڪڻ، ڪنهن عضوي جو ڏڪڻ (جيڪو سڙڻ

ڌڻي اچڻ: ٻاهر نڪرڻ، ظاهر ٿيڻ، اڀرڻ، اسلو.

to sprout, bloom, blossom, bud, flower, floret, grow.

ڦڙو: ص. ڦٽل، ڀٽل، ويران، غير آباد، (ڏ) غير آباد علائقو يا ميدان، گهوڙي جو پنڌ م ڪار، سنڌو درياھ جو هڪ اڳيون وهڪرو.

ruined, damaged, abandoned, vacant, wrecked, (horse) not running properly, an old flow or River Indus.

ڦڙي وڃڻ: نڪري وڃڻ، ڀڄي وڃڻ.

run away, take flight, escape, abscond, decamp, flee, disappear.

ڦڙي: ٺ. ڪپھ جو ڦٽل گوگڙو، گوگڙي مان نڪتل ڪپھ (ڪڪڙن سوڌي)، مڪڻ جي ڌڙي، ڌڙي يا مڪڻ جو ڌڙو.

a burst pod with the cotton in it, a little quantity of butter chunk or yogurt.

ڦڙيون: ٺ. وڙڻ مان نڪتل ڪپھ (جنهن مان ڪڪڙا نڪتل نه هجن).

raw cotton, un-combed cotton.

ڦڙ: ٺ. ملامت، جٺ، حيف، لعنت.

abuse, curse, insult, slander, vilification.

ڦڙ ڦڙ: ٺ. لعنت ملامت، ٽڪ ٻُجو.

abuse, curse, insult, maltreat.

ڦڙڪار: م. لعنت ملامت، ڏڪار، نفرت.

Curse, insult, maltreatment, reproach, contempt, hatred.

ڦڙڪار وِسڻ: لعنت وِسڻ، خوارِي ٿيڻ، نفرت جو اظهار ڪرڻ، ڏڪارڻ.

to curse, maltreat, insult, to show hatred, aversion, contempt.

ڦڙڪارڻ: م. ڦڙڪارڻ، لعنت ملامت ڪرڻ، جٺ ڪرڻ، ملامت ڪرڻ.

to curse, insult, maltreat, slander, vilify, abuse.

ڦڙج ڏ. گهاٽ، زخ، ڦٽ، وڍ، چير.

injury, cut, gash, incision, laceration, splash, slit, wound.

ڦڙو: ص. ڏندن پڳل جنهن کي ڏند نه هجن، ڀٽو.

toothless.

ڦڙو: ڏ. هڪ قسم جو ننڍڙو پکي (ٺ. ڦڙي)، ڦڙي پکي، a small finch like bird.

ڦڙ: ڏ. ڏنگ، وڙ، گهم.

a dimple, curve, arch, bend, bow, bulge, curl, turn.

ڦڙو: ڏ. شگاف، چير، معاملو، جهيڙو، اٽڪاء، رندڪ (ڪم ۾ رولو).

cut, gash, groove, incision, slash, slit, tear, hostility, strife, estrangement, hitch, obstacle.

ڦڙائي: ٺ. ڦڙو ڪندڙ، جهيڙاڪ، فسادِي.

hostile, aggressive, antagonistic, averse, bellicose.

foal, gosling, heifer, a child, kid.

سمجھيو ويڃي. ڪنڻ.

ٺڙوڙي: ٺ. ٺڙي.

a boil, abscess, blister, carbuncle, eruption, inflammation.

trembling (as a sign of something happening), shaking, shivering, shuddering.

ٺڙڪڻي: ٺ. ڏڪڻي - ڪڻڻي - ٺڙڪڻي.

ٺڙهو: ڏ. ڏوبين جي ڪپڙن ڏوڻ جو تختو. تختو - پاتير. ٺارو (بھاري طور ڪم اچي).

trembling, rocking, shaking, shivering, shuddering.

a plank, a washboard, a branch of a tree for brooming.

ٺڙڪو: ڏ. ماحول - رايو منڊل. ڊول. هلت چلت.

ٺڙهي: ٺ. ڪاٺ جي پٽي - تختي. ڪنڀارڪي ڪم جي ٺڻي. ڪيلي جي ڦري. مٿون وغيره جي ڏاڻن واري ساڻي ڦري.

environment, conditions, circumstances, behaviour, conduct.

a small board, the pod of pulse grains, a banana (fruit).

ٺڙڪو ڦرڻ: ماحول بدليجي ويڃي. ارادي ۾ تبديلي اچڻ. خيال بدليجي.

change in environment; change of idea, change of mind.

ٺڙي: ٺ. مٿون جي پجن وارو تازو ڦر. ڪيلي جو ڦر. pod of pulse, banana fruit.

ٺڙموڙي: ٺ. هڪ قسم جو ٻارڻو رانديڪو (جيڪو ڪاٺ مان ٺهيل لائون وانگر ڦري).

ٺڙيو: ڏ. تاري (جنهن سان بھارو ڏجي). بھارو. ٺارو.

a kind of children's toy, like spinning top.

a branch of tree for brooming, broom, a brush of bristles.

ٺڙڻ: م. ڦل ڏيڻ. ڦاٽو ڏيڻ. لڳ ڪرڻ (جانن). ڦرڪڻ (اک).

ٺڙو: ٺ. پل (واھ وغيره مٿان لنگھڻ لاءِ).

to fruit, to profit, gain, to mate, involuntary motion of the eye, pulsation in the eye.

a bridge, overhead-crossing, span, over-pass, viaduct.

ٺڙڻ: م. گھمڻ - پڪر ڪاڻڻ. دائري ۾ هلڻ - گردش ڪرڻ. موٽڻ - وڃڻ.

ٺڙبات: ٺ. پٺاڪ. لٻاڙ.

اٿلڻ. بدليجي. باغي ٿيڻ - مخالف ٿيڻ. انڪاري ٿيڻ. گمراه ٿيڻ. موڙ ڪاڻڻ.

boast, brag, gasconade, prate, crow, puff, vaunt.

مڙڻ. ڦيرو ڪاڻڻ. ڦڙو ٿيڻ.

ٺڙبائي: ص. پٺاڪي. لٻاڙي.

to vibrate with an involuntary convulsive motion, turn, walk about, go round, roll, to rebel, to change direction; coil, curve, rotate, spin, twirl, twist, whirl, turn hostile.

big-head, big-mouthed, boastful, braggadocio, braggart, loudmouthed.

ٺڙڻ گھمڻ: تبديل ٿيڻ - بدليجي.

ٺڙو: ص. چٽو - چالاڪ. جلدباز.

to change, alteration, conversion, modification, transformation.

quick, nimble, active, smart, brisk, fast, dexterous, energetic, lively, vigorous, prompt.

ٺڙي اچڻ: گھمي اچڻ - موٽي اچڻ. موڙ ڪاڻڻ. گھمرو ڏئي اچڻ. موٽي اچڻ.

ٺڙتائي: ٺ. چٽي - تيزي. جلدائي.

return (after an excursion), change (direction), comeback, U-turn, back-track, turn-back.

quickness, briskly, fastness, speed, energy, vigorousness, promptness.

ٺڙي ويڃڻ: برخلاف ٿيڻ. باغي ٿيڻ. گالهه يا قول کان هٽڻ. انڪاري ٿيڻ.

ٺڙتي: ٺ. چٽي. چالاڪي. جلدائي.

to rebel, revolt, refuse, decline, repudiate.

idem.

ٺڙڻي: ٺ. چرخي. ڦرموڙي.

ٺڙڻيلو: ص. چٽو. جلدباز. تيز. هوشيار. چٽو.

a spinning jenny, whirling.

swift, quick, brisk, fast, energetic, dexterous, vigorous, intelligent, prompt, clever, alert, sharp, shrewd, active.

ٺڙوڙو: ڏ. ننڍي ڄمار جو ڦر. ننڍو ٻار.

a young animal, cub, teenage, calf, chick, colt, lamb, pullet, puppy, duckling, fawn, fledgling.

ٺٺڙي: ٺ. ڦيرائي، گوهي، پير جي آڏوي (جنهن سان ماتهو ڪري پوي).

trembling, shaking (due to rain and cold), consternation, fright, panic, fear, alarm, dismay, dread, horror, terror, trepidation.

ٺٺڪڙو: ڏ. ختاب جو پوش (جُڏ تي)، پٽڪو، پٽڙو.

the loose cover of a book, dust-cover, a turban, a curtain.

ٺٺڙو: ڏ. ٽيپو- قطرو- بوند.

a drop, dribble, droplet, globule.

ٺٺڙو: ڏ. "ڦيش" ٻوٽي جو ٺٺڙو يا پن- ڦرو.

the leaves of a palm tree.

ٺٺو ٿيڻ: ٺڪجي بيحال ٿيڻ، سائو ٿيڻ، ماندائي کان پنهنجي وهڻ.

be exhausted, debilitated, enervated, fatigued, tired, wearied.

ٺٺي: ٺ. ٻوند- قطرو- ٽيپو.

drop, dribble, droplet, globule.

ٺٺڙيون: ٺ. ٻوندون (برسات جون)- ڪڙيون.

drizzling, rain in small fine drops.

ٺٺڙيون پون: ستمون مينهن وسڻ- ٻوندون پون.

drizzling, falling of rain in small fine drops.

ٺٺڙو: ڏ. فيصلو (وهوار جو)، معاملو، نيرو.

decision, award, settlement, agreement, arrangement.

ٺٺڙو چڙائڻ: معاملو نيرون، ڏئي وٺي آڇڻ ٿيڻ.

settle (the matters, by give and take), resolve, reconcile, sort out, square.

ٺٺڙاٺ: ڏ. ڪن جون ڳالهيون- سس پَس.

murmur, mutter, whisper.

ٺٺڙائڻ: م. ڏٽارڻ- برعلائڻ.

to deceive, inveigle, entice, seduce, tempt, swindle, beguile, cheat, buff.

ٺٺڙڻ: ٺ. هڪي آواز ۾ ڳالهائڻ، سس پَس، ڪن جون ڳالهيون.

murmur, whisper, mumble, mutter.

ٺٺڙڻ ٺٺڙڻ: آهستي ڳالهائڻ، ڪن جون ڳالهيون ڪرڻ.

to murmur, whisper, mumble.

ٺٺڪڙو: ص. ترڪڻو- گسڪڙو، سڌڙو- بڪڙو. (ٺ. ٺڪڙي).

slipping, sliding, eager, keen, longing (for any thing).

ٺٺڪڙو: آڙي، وڪڙ واري ڳنڍ (سرڪڻ ڦاهي وانگر).

giddiness, dizziness, vertigo, evasion, clever escape, entanglement, a trap, a snare, noose.

ٺٺڙي ڪائڻ: گوهي ڪرڻ، انجام تان ڦرڻ، ڦيرو کائڻ.

to evade, to change, break promise, turn away.

ٺٺڙي هڻڻ: پير جي آڏوي ڏيڻ، ڦري وڃڻ، رندڪ وڃڻ.

to trip up, to stagger, to stumble, to change, go back on the promise, to interrupt, thwart.

ٺٺڙو: ڏ. (ع. فرضه) درياءَ، واه وغيره تان اُڪرڻ لاءِ پل.

a bridge (bailey-bridge, draw-bridge, foot-bridge, pontoon-bridge, suspension-bridge, swinging-bridge), span, flyover, overpass, viaduct.

ٺٺڙو ڦرڻ: ٺ. هوا ۾ ڪپڙي جو آواز، جهنڊي يا پيرق جو آواز، اڏامن وقت پکين جي ڦرڻ جو آواز.

fluttering (noise), flapping (noise), sound of flying birds, cloth or flag.

ٺٺڙو ڦرڻ: ڦر هڻڻ، آواز ڪرڻ، ڪوشش ڪرڻ، لڙا هڻڻ، اجاير ڳالهائڻ.

to flutter, to flap, to effort, endeavour, boasting, chattering, blustering, to talk un-necessary.

ٺٺڙو ڦرڻ: ٺ. ٻوند ٻوند (مينهن جي)- ستمون مينهن- ڪڙيون.

drizzling of rain, rain in small fine drops.

ٺٺڙو ڦرڻ: ٺ. ڊوڙ ڊڪ، ڳولا ڦولا، مانڌاق ٽاڪڙو.

alarm, panic, anxiety, uneasiness, fear, dismay, distress.

ٺٺڪڙو: ٺ. پڪي، ڦاسائڻ لاءِ ڦندو، ڪرڙڪي.

snare, trap, deception, net.

ٺٺڪڙو: م. جهنڊو بلند ڪرڻ، آواز ڪڍائڻ، ويجهائڻ (ڪڪڙ).

(of flag) to flutter, to make someone sound, to make cocks fight, to indulge in cockfighting.

ٺٺڪڙو: م. ڏڪڻ- ڪڙڻ، هوا ۾ لڏڻ (جهنڊي)، ڪٽپ هڻڻ، ويجهڻ (ڪڪڙ).

هٿ پير هڻڻ، ڪوشش ڪرڻ، خوشيءَ مان بيتاب ٿيڻ.

to tremble, shiver, quake, (of flag) to flutter, to flap, cockfight, to struggle, endeavour, be delighted, pleased.

ٺٺڪڙي: ٺ. ڏڪڻي، رڦڻي (سياري ۾ مينهن ع سي، سڀيان)، ڏهڪاءَ.

voice of boiling, to boil, simmer, bubble, foam, steam.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
boiling, simmering, bubbling, foaming, steaming.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
a sister of father.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
a handful of powder etc, put into mouth.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
mouthful, handful (quantity).	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
to put handful into mouth at one time, to eat voraciously.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
yellowish, yellowed, shame, embranchment, humiliation, disgrace.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
babbling, chatter irrelevently, talk foolishly.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
clash, clatter, wrangle, tussle, struggle, ignominy, infamy, dishonour, embarrassment, disgrace.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
dryness (of land), openness, clear weather, clear environment.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
a little dry (cloth), fresh, open, airy, windy, breezy.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
moneyless, bankrupt, spendthrift, prodigal, profligate, wasteful.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
bankrupt, spendthrift, wasteful, profligate.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
bring out truth, state facts, reveal secrets, expose.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
whispering sound, mumuring, whispering.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
to whisper, mumble, to back bite, mischief-making.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
be crushed, split open, to burst, mash, smash, splinter, squash, squeeze.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
compress, press, compact, close-packed, tight-packed.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
weak, debilitated, enervated, exhausted, feeble, frail, tired out, wasted.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
to be angry, annoyed, exasperated, to fight, quarrel.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
affray, brawl, clash, conflict, dispute, stubbornness, obstinacy.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
causin (son of father's sister).	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
lung(s).	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
to fear, awe, afraid, tremble, dread, fright, horror.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
a disease of lungs, a disease of goats called contagious pleuro pneumonia.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
to feel thirst due to disease or fear, to feel thirsty, to tremble in fear.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.
husband of father's sister.	لُڪَڙِي: ذ. هڪڙو آواز آهستي ڳالهه.

پونڊڙ - جند نه ڇڏيندڙ.

ٺُل ملڻ: نتيجو ملڻ. عيوض ملڻ. ڪڍي جي سزا ملڻ. نفعو ملڻ.
to reap one's reward, get result, yield, harvest, profit, advantage.

ٺُل: ذ (سن) ڳُل - ڦُل. ڀرت ۾ ڪم ايندڙ ست پٽ جو ڳُل. ٽوپي ۽ جو تونڙ.
نڪ يا ڪن ۾ پائڻ جو هڪ ڳڻ. تعميد - تائت. منڍيڙي جو ڳُل. حياءُ.
ماهوراري.

flower, artificial flower. a tassel. an ornament for ear or nose. charm, amulet. the menses, period.

ٺُل چُونڊڻ: شاديءَ جي هڪ رسم موجب لائين کان پوءِ گھوٽ جو ڪنوار جي مٿي تان ڪپهه جا ٻُڙا چُونڊڻ.

a marriage custom in which the groom picks cotton balls from the forehead of the bride.

ٺُلا: ذ. جوڙو يا مڪائي جا ڀڄڻ (جن جو اندريون ڳڻ ڦاٽي ڳُلن جو ڏيک ڏئي).

pops, popcorn.

ٺُلاڙجڻ: م. ٺُڙڻ (ٻُڙو. ڳُل). باهه ۾ وڌل شيءِ ڦٽجڻ (جنن ڦٽڪي. جست وغيره ٺُلاڙجي). اندر جي گرمي سبب وات ۾ ڦٽا ٿيڻ.

popping, to have a sore in the mouth

ٺُلاڙڻ: م. ڪنن ۾ جو ٻُڙو ڦٽڻ. ڳُل ڦٽڻ.
flowering, blooming, blossoming.

ٺُلاڙي: ٺ. مڙس مري ويل عورت - زن زال (جنهن کي ڦُل ايندا هجن).
widow, young widow.

ٺُلاڙي: ٺ. ننڍڙو ڦُل يا ڳُل. آڪ جو ڳُل. هڪ قسم جو ڳڻ (نڪ يا ڪن ۾ پائڻ جو). ڀرت جو هڪ نمونو.

a small flower, the flower of milk-bush, a nose ornament. a style in embroidery.

ٺُلاڙيو: ص. ٻن رنگن جي پٽن وارو (ڪڪڙ. گهوڙو وغيره).
flea-bite (a horse). two-toned (horse, cock).

ٺُلاڙي: ٺ. ڪپڙي يا ڪاٺ تي گل ڦل ٺاهڻ جو ڪم. ڪپڙي جو هڪ قسم.

cut-work on cloth or wood, engraving, carving, etching, inscription, flower-patterned cloth.

ٺُلاڪڙ: ذ. تني تي پڪل سٺي مائي - ڇپائي.
bread, a thin cake.

ٺُلاڙي: ص. يورپ جو رهاڪو - فرنگي.
a Frank, European, whiteman, western.

ٺُلاڙو: ذ. گرمي يا گات سبب جسم تي ٿيل قوڙيندو - چُلڙو.

chatter, prattle, rude, coarse, abject, disgraced, clamouring, annoyance, chagrin, vexation, bothering, irritating, nuisance, worrying.

ٺُڪڙي ٻڌڻ: خوارِي ڪرڻ. آزار مچائڻ. وري وري چوڻ - ستائڻ.
to bother, annoy, disconcert, disturb, harass, hassle, pester, plague, trouble, vex.

ٺُڪڙ: م. ڪا دوا هٿ جي تريءَ تي رکي وات ۾ وجهڻ. ڄمت پٽ کائڻ.
آڏائڻ (دولت).

to put handful in mouth, devour, waste away, spend wastefully.

ٺُڪو: ذ. لپ ۾ آيل مقدار - ڦُڪ.
a handful, as much as a palm of the hand can hold.

ٺُڪا هڻڻ: جلد کائڻ. ڳئون پري کائڻ. گھڙو کائڻ.
devouring, swallow up, engulf.

ٺُڪو: ذ. هڪ رنگ جو نالو - هيڏو - پيلو. (ص) هلڪو (رنگ). بي رونق.
بي سَڙاد (جنهن ۾ ٺوڻ نه هجي). ڪُومايل (مُنعن). آداس. شرمندو - لڄي. (ث. ڦُڪي).

name of a colour, yellow, light (colour). pale, faded, insipid, tasteless, vapid, flavourless, ashamed, shameful, graceless, red-faced.

ٺُڪو ٿيڻ: شرمساري يا ڊپ سبب منهن جو رنگ هارجي وڃڻ - پيلو ٿيڻ. هيڏو ٿيڻ (مُنعن). شرمندو ٿيڻ - لڄي ٿيڻ.

abashed, ashamed, mortified, red-faced, remorseful, repentant, bashful, embarrassed, shy.

ٺُڪي: ٺ. حڪيمن جي دوا. ٻُڙو يا سفوف جيڪو تري تي رکي وات مان ٺُڪجي. ٻُڙي جو هڪ قسم.

a dose of powdered medicine, a powder, a medicinal powder

ٺُڪڙ: ذ. سنبت سال جو ٻارهون مهينو (جيڪو عسوما فيبروري يا مارچ ۾ اچي).

the 11th month of the Hindu calendar.

ٺُڻ: ذ (سن) ڦُر (وڻ جو اوڀر جو). ميرو - ثمر. نتيجو. ڦائدو. عيوض. اجر.
fruit, effect, result, gain, advantage, produce, yield, harvest, profit, reward.

ٺُڻاڻڪ: ص. ميوي دار. ڦائديندڙ.
bearfruit, fruitful, advantageous, rewarding.

ٺٺي: ٺ. ننڍڙو ٺٺ. اک جي ٺٺڙي ڄاڻي جو گل. ڪپڙي تي پيرت پيريل گل. ٺڪ ۾ پائڻ جو هڪ گڏ. تائيل گيٽ مان نڪتل ڪٽو. ڪلارني زمين تي لوڻ جو تھ. سوڍا کار.

a little flower, flower of milk-bush, flower of mustard seed, a stamped or embroidered flower, nose-ring, waste material from butter, efflorescence (of salt), soda-ash.

ٺٺي ڏيڻ: مُشي ڏيڻ. تڪڙ ڏيڻ.
to incite, stir up, encourage.

ٺٺيل: ڏ. گلن جو عرق ملايل تيل. خوشبوءِ - سُرھڻ - عطر.
perfumed oil, scented oil, scent, perfume.

ٺٺيلي: ٺ. اڳوڻي دور ۾ حيدرآباد ضلعي مان رهندڙ هڪ ڦاٽ (جنهن جي ڪناري تي باغات ۽ گل ڦل هجڻ سبب اُهو نالو مشهور ٿيو). موجوده وقت ۾ هڪ وڏي واھ جو نالو ريحڪو ڪوٽڙي براج وٽان پائي ڪٿي.
Phuleli canal (near Hyderabad - off taking from Kotri Barrage).

ٺٺجھ: ص. تنگن ٿريل (مانھو يا جاترو). (ٺ. ٺٺجھي).
bowlegged (man or beast).

ٺٺڏو: ڏ. چارو - دام - فريب - مڪر.
net, trap, trick, cheat, con, deceit, deception.

ٺٺڏو پکڙڻ: چارو ڇائڻ. ڍونگ ڪرڻ. حرفت ڪرڻ. ٿامائڻ جي ڪوشش ڪرڻ.

to capture, spread a net, set a trap, to hoax, fraud, to practice cunning, over reach, to try.

ٺٺڏو: ڏ. سوتي يا ريشمي ڏاڳن جو گل (جيڪو توپين، تسيجن وغيره ۾ رائجي) - ٿوڙ.

a tassel, a bob, a hand made flower, tuft of thread.

ٺٺڏو: ڏ. سِرڪڻ ٿامي. رسي ۾ ڳنڍ ڏيئي ٿامائڻ لاءِ ٺاهيل ڳٽ. مڪر - فريب.

a noose, snare, springe, trap, trick, deception, ruse, dupe, swindle, hoax, fraud.

ٺٺڏي ۾ ٿامڻ: مشڪل ۾ ٿامڻ. تڪليف ۾ پوڻ. فريب ۾ اچڻ.
involved, implicated, be entangled, caught by deception, duped, swindled, get in trouble.

ٺٺڊڙ: ڏ. ٿوڙڪڻ. ڀرجڻ (هو اسان) وڌائي ٿيڻ آڙڪڻ. سڀڻجڻ.
to swell out, flatten, to be puffed up, false pride, vanity, arrogance, boastfulness, egotism.

a blister, boil, abscess, carbuncle, pock, pustule, sore.

ٺٺا پون: ٺٺا پون. سخت تڪليف ڏسڻ.
blistery, full of abscesses, inflamed, bustered, troubled.

ٺٺو: ڏ. جوئر سڙائي جو پڇڙ ڏاڻو. اکين جي هڪ بيماري - اک جي تاري ۾ ٺيل اڇو ٽڪو. ڏيئي جي وٽ جو سڙيل حصو. ڏکڻ پيڙي جي رڱ.
popcorn, leucoma, albugo, lamp black, the snuff of a candle, cigarette.

ٺٺو: ڏ. تاس جي چئن شڪلين مان هڪ شڪل (جيڪا گل جهڙي ٿئي).

diamonds in the playing cards.

ٺٺوڙي: ٺ. ٻاشيجو - چمن.
small garden, bed of flowers in a garden, a flower garden, orchard.

ٺٺوڙ: ٺ. ڳولا. ڪنڊير (ٽپڙن جي).
search, disentangle, probe, comb, ransack, scour, scrutinize.

ٺٺوڙ ڄمڻ: ڳولا ٿولا ڪرڻ. سامان يا ٽپڙ ٽاڙي ڪنڊيرڻ.
rummage through, scour, scrutinize, probe, search, check, comb, go through.

ٺٺوڙو: ٺ. ڪنهن شيء جي ڳولا ۾ سڀ ٽپڙ هيٺ مٿي ڪرڻ (پيٽي يا هٿ ۾). ڳولڻ. پڪيڙڻ. ڪنڊيرڻ.

to search thoroughly by disturbing the set up, scour, comb.

ٺٺوڙو: ڏ. ٺٺو - چالو - ٿوڙيندو.

a blister, vesication, boil, abscess.

ٺٺوڙو: ٺ. چارو - رڱ - ڪيري.

ashes, burnt remains, cinders, clinker, embers.

ٺٺوڙو: ص. ٺٺوڙو. اڀرو - ڪمزور. بي همت. ڍرو - ليلو. ڊچر - نرم - ڇوٽو. سست - نرمي. (ٺ. ٺٺوڙي).

plump, weak, decrepit, delicate, feeble, tender, thin, anaemic, timid, cowardly, soft, mild, lazy, slow, idle.

ٺٺوڙو: ٺ. رڱ - ڪيري - چارو.

ash, burnt remains, cinders, clinker, embers.

ٺٺوڙو ۾ ٿوڙڪڻ ڏيڻ: اجائي ڪوشش ڪرڻ. بيخاني محنت ڪرڻ.
make useless efforts, unfruitful act.

a comb maker.

ٺوٺ: ٺ. جدائي - علحدگي. اثبثت - نفاق. درز - شگاف - چير.

breach, break, crack, split, opening, gap, fissure, rupture, disunion, dissension, quarrel.

ٺوٺ پوڻ: اثبثت ٿيڻ. جدائي ٿيڻ. نفاق پوڻ. جهيڙو ٿيڻ. سِر پوڻ - چير پوڻ - درز پوڻ.

dissension, separation; cracking, opening, rupturing, splitting.

ٺوٺ: ڏ. سڏ جو ڏڪار وارو جواب.

a contemptuous exclamation in reply to a call, replying contemptuously, defying.

ٺوٺاڙڻ: ڏ. ٺاڙڻ (اڪيڻ) - ڏوڏا ڪڍڻ.

to scowl, be stern, threaten, throw eyes at one.

ٺوٺاڙو: ڏ. ڪنوارين طرفان ڳاييل ڪل پيوگ وارو هڪ قسم جو گيت.

a humorous song (sung mostly by the bride's side to deride the groom's family).

ٺوٺڙي: ٺ. ٻوٽي - ٻوٽڙي - ٻجڪي.

a bag, handbag, rucksack, sack, satchel.

ٺوٺو: ڏ. ٻارڪي وڪر جو هڪ قسم. ايلاجي (ٻه قسم: ننڍو ٺوٺو، وڏو ٺوٺو). ڇٽي يا پنير جو ڏاڏو. پاڻيءَ جو ٻوڙيو - حباب. مڇيءَ جي هرا ڀريل ٻوٽڙي.

a cardamom, cardamom bastard, the pod of pea, bubble, the bladder of a fish.

ٺوٺوڙو: ڏ. بچ يا گاه وغيره جو اوڀڙ.

shooting forth, vegetation, grow, sprout.

ٺوٺو: ڏ. (ٺ. پودين) هڪ قسم جو خوشبودار اوڀڙ (جنهن مان جوهر جو سَٺ ٺڪري). جسم جو ٻولھ وارو حصو.

peppermint, buttocks, hip, rump.

ٺوٺي جي ٺڪي: ٺ. ٺوٺي جي جوهر مان ٺهيل ٽڪيون.

peppermint tablet, sweet drop, pellet, pill, lozange.

ٺوٺي ۾ وهڻ: مغز ۾ وهڻ - سمجه ۾ اچڻ.

to understand, comprehend, grasp, learn

ٺوٺ: ٺ. سڳند (گلن جي).

fragrance, aroma, scent, smell, odour.

ٺوٺو: ڏ. اوري تي ويڙهيل سَٺ. سَٺ جو ويڙهو.

a skein of thread, a loosely-tied coil.

ٺنڊڙ: ٺ. وهڙي جو گوشت. ڪوس لاءِ ڳئون.

beaf, meat of a calf, cow for butchering.

ٺنڊڪ: ٺ. (ٺ. ٺنڊڙ) ٺونگو (آگر سان) اشارو.

rap, knock, tap, sign, wink, gesture.

ٺنڊڙ: ڏ. ٺرڪڻ - ڀڙ (هواسان). سڀڻ - آڪڙ - سڄڻ. وڌائي ڪرڻ.

to swell, to puff, vanity, conceit, egotism, self-esteem, brag, boast.

ٺنڊي: ڏ. ڦر نه ڏيندڙ مادي.

(of female animal) does not give birth, free martin.

ٺنڊيل: ڏ. سٺل - سوج وارو. آٺسيل. ٺوڪيل.

swelled out, expanded, puffed up, inflated, bulging.

ٺنڊي: ٺ. برسات تي ٺيندڙ هڪ قسم جو اوڀڙ. گونچ. ڪٽي (اوڀڙ).

a mushroom, a fungi.

ٺنڊڪ: ڏ. ڪٽي - ڀڙ.

a feather; plume, quill.

ٺنڊڪو: ڏ. ٻڪڙو - ڇڏو - پاڻي ۽ جھڙو (ٺ. ٺنڊڪي).

diluted, fluid, liquid, thin, watery.

ٺن: ڏ. نانگ جو مٿي وارو حصو (جيڪو مٿي ۾ ٺنڊجي). پير جو اڳيون حصو - ڀڳ.

head (or hood) of a snake, the ball of the foot.

ٺن ٻڌڻ: ڪنهن وهڻ جي ڦر جو کير ڏانهن ڇڏي گاهه کائي مڇڻ.

fattening of a calf after taking to grass.

ٺنڊو: ڏ. وڏي ٺٽي - ڪنڊو. ڪاٺ مان ٺهيل ٺٽي (جنهن کي ٻنهي پاسي ڏندا ٿين).

a comb; a haircomb, a toothed strip of wood on both sides (metal, horn, ivory).

ٺٽي: ٺ. وارن کي سنوارڻ جو اوزار - ڪنڊي. ڪررڪي ڪم جو هڪ اوزار (ٺاڇي ۾ پيٽي کي پچائيندڙ اوزار). ڪلھي جي پٺيءَ وارو ويڪرو هنڌ.

comb, a haircomb: the comb of a loom, the shoulder blade.

ٺٽي ٺوڪارو: ڏ. هار سينگار. ٺاه ٺوھ (اڀڻ جي).

the act of performing the toilet, to prepare oneself, to make-up, dressup.

ٺٽيڪو: ڏ. ڪٽيون ٺاهيندڙ.

ٿوڪ: ڏ. متعدد. anus.	ٿورو ٿولئڻ: منجهيل ست کي سنجڻ. راز کولڻ. گجھ پڌرو ڪرڻ. to unrevel skein of thread, to disclose secrets, reveal facts, unmask realities.
ٿوڪ: ٺ. وات مان زور سان ڪڍيل هوا. ڏم. ساه. ڇٽي چلڻ يا پيڙي جو سوتو. ٿوڻڊ. سڀت. آڪڙ. a blast, puff, whiff, puffed up, breath, blow, arrogance, boastful.	ٿورو: ص. ٿر ڪندڙ. راهڙن. وات تي ٿرل ڪندڙ. a robber, bandit, plunderer, brigand, burglar, highwayman, looter.
ٿوڪ ڀرڻ: پيڙي يا ڇٽي وغيره مان سوتو هڻڻ. to take a puff (of cigarette etc), drag, draw, inhale, smoke, suck.	ٿوري: ٺ. ست جي ننڍي ويڙهي. a small skein of thread.
ٿوڪ ٽٽڻ: ساه نڪرڻ. ڏم ٽٽڻ. مړڻ. seizing of the breath, breathe one's last, to die.	ٿوڙ: ڏ. ڦوٽ. ڌار. ڇيل. جل جي گهار (ڦاٽ). crack, breach, opening, gap, split.
ٿوڪ ڏيڻ: ٿوڪو ڏيڻ. سُٺو ڏيڻ. ولا ڏيڻ. to puff, whiff, blow, blast, to trace, track.	ٿوڙاٺ: ڏ. وڏي ڌار جو ٿڪڙ. چريل ڌار. ڳو ڪاٺ. a branch of tree, cut-wood, heavy-wooden trunk.
ٿوڪون ڏيڻ: وات مان زور سان هوا ڪڍڻ. دڙڪا ڏيڻ. پٺاڪون هڻڻ. to breath heavily, to blow up, to blast with mouth, to boast, to brag, bloat, self-praise.	ٿوڙائي: ٺ. ڪهاڙي سان ٿوڙيل يا چريل ڪاٺي. cut-wood, split wood.
ٿوڪارو: م. ٿوڪ ڏيڻ. شوڪارو. ٿوڪارو هڻڻ. ڦيڻو وغيره پڙهي ڇوڪارو. to breathe, exhale, insufflate, blow or breath on (a person) to symbolize spiritual influence.	ٿوڙائو: ڏ. وڇوڙو. جدائي. فراق. جدائيءَ جو ڏک. separation from a loved-one, distress, eagerness, longing.
ٿوڪارو: ڏ. شوڪارو. ٿوڙو ساه. ڦيڻو وغيره جي ٿوڪ. ڪاڪڙي جو ساٺ. ٿوڪو. a sigh, insufflation, to blow with mouth, to puff, to snort.	ٿوڙو: م. ٿڪر ٿڪر ڪرڻ (ڪالين). ڌارو (ڪهاڙي سان). چيڙ. آڻڻ مان بچا نڪرڻ. split, break, wood-cut into pieces, (of chicken) to come out of egg-shell.
ٿوڪارو هڻڻ: گهوڙي جو زور سان ساه ڪڍڻ يا سڌ جي هوا ڇڏڻ. ٿوڙنگهار هڻڻ. snorting by a horse, bellowing in the air.	ٿوري: ٺ. حصو. ڀتي. وڻڊ. وڇ. حصي ڀتي ذريعي جمع ٿيل رقم ڇنڊو. share, distribution, apportion, collection, subscription, contribution, remittance.
ٿوڪو: ٺ. متعده مان بنا آواز جي خارج ٿيل ڀيٽ جي هوا. a dead fart, emit wind (from stomach).	ٿوڙو ٿڄڻ: م. ڪارو ڄڻ. آڪڙ ڄڻ. رُسڻ. to be angry, enraged, wrathful, furious, sore, irate, bitter, livid.
ٿوڪو: ڏ. مفت جي شيء. متعده. ٿوڪ. thing given gratis, anus.	ٿوڙي: ٺ. ڪوڙو ٿڌاڪو (جيڪو ٿڪاءُ نه ڪري). ننڍو ٿوڙي پکي. a bad fire-cracker, a wren (bird).
ٿوڪو: م. ٿوڪ ڏيڻ. پيڙ (هوا). سڀڻڻ. جلائڻ. ٻاڙ (ٻاهر). ٺڌڪو. تباہ ڪرڻ. to puff air into, to flare, to blaze, to flame, to destroy, blast, damage, devastate.	ٿوڙو: ڏ. ڇيڻو. ٻوسو. dung, excrement of animals, droppings, excreta.
ٿوڪي ڇڏڻ: ٺڌائي ڇڏڻ. تباہ ڪرڻ. فضول خرچي ڪرڻ. to put to air, to destroy, blast, spendthriftness, extravagance, lavishness.	ٿوڙي: ٺ. ٿوڙو. fart, emit wind.
	ٿوڙو: ڏ. ٿلڙو. ڇلڙو. boil, sore, ulcer, abscess, blister, eruption, pimple.

ٺونڌا ٺونڌا ڪرڻ: ذرا ذرا ڪرڻ.

to put to pieces, to damage beyond use.

ٺونڌ: ٺ. ٺوڪ (هوا جي). سڀيت-آڪڙ. وڌائي-ٿان.

swelling, expansion, puffed up, pride, arrogance, boastfulness, self-esteem, snobbery, vanity.

ٺونڊجڻ: م. آڪڙجڻ. ٺوڪجڻ. سڀجڻ. وڌائي ڪرڻ.

to swell out, be expanded; to be puffed up, to show boastfulness, vanity, snobbery.

ٺون ٺون: ٺ. نفرت يا ڪاوڙ ۾ نڪ مان ڪڍيل آواز. نانگ جون ٺونڪون.

جالور جو ڪاوڙ مان ڪيل آواز.

to bellow, blast, puff, hissing of a snake, the snorting of a horse, belowing by animal.

ٺون ٺون ڪرڻ: ناراض ٿيڻ. ڪاوڙ ڪرڻ. ڏڪار ڏيکارڻ. ٺوڪڻ ڏيڻ.

to show displeasure, indisposition, offend, show annoyance, irritation, to puff.

ٺونگار: ٺونگارو: ڏ. گهوڙي جو ٺوڪارو.

the snorting of a horse.

ٺوهه: ڏ. اوج-بلندي. تازگي (جواني جي).

apex, climax, the bloom (of youth).

ٺوهارو: ڏ. (ع. فواره) پاڻي ۽ ڪي مٽي اڇليندڙ ٿانه نل وغيره. سنهين

بونن ۾ پاڻي اڇليندڙ ٿانه، لارڻ ۽ بونن ۾ مٿان ڪرندڙ پاڻي.

a fountain, a jet, drizzle, spray, sprayer, sprinkler.

ٺهه: ٺ. ڪنهن گهري شيءَ جي ڪرڻ جو آواز.

a pop, a quick sharp sound of something falling on the ground.

ٺهه ٺهه: ٺ. لاڳيتو ڏڪڻ هڻڻ جو عمل ۽ آواز-ٺهڪو.

to thump, sound of heavy dull blows, beating, striking; a thud.

ٺهڪڻ: م. ٺهڪي سان لڳڻ (ڌڪ). ٺپي-اچڻ-ٺهڪڻ. لڳڻ (ڌڪ).

a slapping sound, adjusting, fixing, to blow, hit, strike.

ٺهڪو: ڏ. ڌڪ لڳڻ يا زور سان ڪرڻ جو آواز. سٽڪو.

the sound of a slap or blow, a sound of falling on the ground.

ٺهلاءُ: ڏ. پکيڙ. مشهوري. وڌاءُ. ڊيگهه-طوالت.

spread, expansion, reputation, fame, length, prolong.

ٺوڪڙو: ڏ. ٺوڪ سان هوا ڀرڻ لاءِ رڙ جو غبارو. بوڙيو-حساب.

balloon, bubble, blister, hollow.

ٺوڪڙي: ٺ. ٺوڪڻ لاءِ ڊگهي پوري نلي (عام طرح سونارڪي ڪم جو اوزار).

(a goldsmith's) blowpipe.

ٺوڪو: ڏ. وات مان زور سان هوا ڪڍڻ-ٺوڪ.

puff of air thrown out of the mouth, to blow air, to whine, whirl.

ٺوڪا ڏيڻ: ٺوڪڻ ڏيڻ. برغلائڻ-آپارڻ.

to blow air, to whine, to inveigle, entice, seduce, persuade, tempt.

ٺوڳو: ڏ. رس نڪرڻ بعد بچيل مواد (جئن ٿاڌل يا پنگ جو جوڳ).

جوڳ. ڏاڻهي ۽ ڏپ کان سواءِ کاڌو. آني جو چاڻ. ڪمند جو چوٽو. هڪ

تسرو جو پوٽو. (ص) اٿير (کاڌو).

dregs, refuse, residue, sediment, tasteless food, husk of meal, shreds of sugarcane, desert plant (*Calligonum polygonoides*). (food) dry (for want of oil).

ٺوڳي: ٺ. ٺولهي-پوٺي.

a firm round excrement of a goat, rabbit, sheep.

ٺول: ڏ. (سن) ٺُل-ٺُل. ٺُل.

flower, floret.

ٺولندي: ٺ. هٿ نات-اتڪل بازي-چٽرائي. چالاڪي.

trick, deceit, deception, hoax, cleverness, cunning, ingenuity.

ٺولڙو ٺولڙو: ڏ. اُٺ جو پوٺو. گدھ گهوڙي وغيره جو ليڏڻو.

the firm round excrement of a camel, horse or donkey.

ٺولڙي، ٺولڙي: ٺ. رڌ، پڪري وغيره جي ٺولڙي.

a small mass of dung of goat, sheep.

ٺولڻ، ٺولڻ: م. ٺولڻ-گھڙي سامان مان ڳولڻ. ڪنڊيڙو-پکيڙو.

to search, scrutinize, explore, frisk, ransack, rifle, rummage through, to spread.

ٺولڻ: م. (سن) ٺُل ٺُل ڪڍڻ (رڌ، پوٽو)، ٺُلارڻ. گونج ڪڍڻ.

sprouting, flowering, blooming, blossoming, flourish.

ٺونڌا: ڏ. (ٺونڌو= ذرو) سٽ جو تندو، پاندو. هميشه جو جمع ۾ ڪم

اڻندڻ. سٽ جا ذرا-اوجي مان نڪتل ڀريو رارا ڏاڳا-پاندا-ڏهيون.

cut-thread, waste pieces of thread.

(soil).

ٺيڙ: ٺ. هڪ قسم جو جابلو ٻوٽو (جنهن جي ٿارن مان تڙا، وڻا، بهارا، وڻ وغيره ٺهن).

tigergrass, a type of palm tree.

ٺيڙو: ص. ٺليءَ جي زور بدن وارو (ماڻهو) - ٺلڙو ٺلڙو. اها شي جيڪا اندران پوري هجي. (ٺ. ٺيڙي).

puffy, bloated, flabby, distended, inflated, swollen, empty.

ٺيڪاري: ٺ. هڪ قسم جو جانور - لومڙي.

lynx (animal); a wild animal of cat tribe.

ٺيڪاري لائڻ: جند نه ڇڏڻ. وري وري چوڻ. خوارِي ڪرڻ.

to repeat, ask again and again, defame, disgrace, discredit.

ٺيلي: ٺ. ٺڪر جي ننڍي پات.

a kind of earthen dish, plate.

ٺينڙو: ڏ. پگ. دستار. رنگين ۽ ڊگهو پٽڪو (جيڪو عوام سر دلڙ پندا هئا).

a kind of coloured turban (earlier worn by headmen).

ٺينڪڻ: م. اچلڻ.

to throw, hurl, lob, toss, fling, launch, pelt, bowl, cast.

ٺيڙ: ٺ. گجي - جڳڳ. وات مان نڪتل رطوبت - لعاب.

froth, suds, foam, lather, scum, spume,

ٺيڙي: ٺ. گجي. لعاب.

froth, suds, scum.

ٺيڙو: ڏ. دعا طور پڙهيل لفظ. چوڪارو (دعا جي).

incantation; charm, spell, magical words,

ٺيڙو پڻدو: ڏ. دعا دوا. ساڻ سڙڻ.

incantation, charm, medication.

ٺيڙ: ٺ. چٽ - چٽ. مار - پيڇ. ڏاڍي سيڪڙ.

thrashing, beating, flogging, lashing, scouraging, whipping.

ٺيڙ ڪڍڻ: ڏاڍي چٽ ڏيڻ. سخت مار ڪرڻ.

to thrash soundly, beat blues, flogging, whipping, lashing.

ٺيڙ: م. چٽي اندر جو ٻڳ ڪڍڻ. چٽڻ - چلمڻ. ٺيڙ ڪڍڻ.

to cause to burst or split, squashing, crushing, pressing, thrashing, beating.

ٺيري: ٺ. گهمرو - چڪر. پٺاڻي (مغز م). گهموڙي جو گشت - گهموڙو. ناچ جو ٺيرو. ٺڙ جي ٻاراڻي راند. گڏائي. بددعا - غرو - ٿانءُ. ٻاڪري مال جي هڪ بيماري.

rotation, gyrate, giddiness, dizziness, a round of dance, childrens' play, mendicancy, arrogance, haughtiness, a disease of goats.

ٺيري اچڻ: مغز م چڪر اچڻ - پٺاڻي ٺيڻ. مٿو ٺڙ.

giddiness, dizziness, faintness, unsteadiness, vertigo.

ٺيري پائڻ: پنهنجي چوڌاري ٺڙ (ٻاراڻي راند).

to turn around, gyrate, move around, spin, whirl.

ٺيريدار: ص. ٺيريون پائيندڙ. در در ويندڙ گهموڙو. پينو فقير.

hawkar, beggar, mendicant.

ٺيري ڏيڻ: ٻانهن کان جملي چوڌاري ٺيرائڻ - گهمتاري ڏيڻ. پٺاڻي ڏيڻ.

to rotate, turn around, gyrate, twirl, swivel.

ٺيري ڪرڻ: گهموڙي جو وکر کڻي چڪر هڻڻ - گهموڙ ڪرڻ.

to hawk, sell by hawking.

ٺيري لاهڻ: پٺاڻي لاهڻ. مغز مان وا ڪڍڻ. غرور ڇڏڻ.

to change pride to humility, vanity to modesty, make humble, meek, modest.

ٺيري کائڻ: ٺري وڃڻ (ڳالهه يا واعدو تان). قبول ڪري پوءِ انڪار ڪرڻ. واعدو خلافي ڪرڻ.

to change (one's statement, position, status, commitment), to swivel, to turn around.

ٺيريون پائڻ: چڪر ڪڍڻ. گهمي اچ وڃ ڪرڻ. رولڙو ڪرڻ. دريدر ٺيڻ. پريشان ٿيڻ.

to gyrate, visit again and again, perplexion, trouble, bewilderment, distraction, worry.

ٺيريون گهميڻ: ٺ. بدل سڌل. اٿل پٿل. ٺيرڙا. تبديليون. انقلاب.

changes, upsidedown, alterations, revolution.

ٺيڙه: ڏ. وڏو ٻي ڊولو پٽڪو.

large turban (not properly tied).

ٺيڙهو: ڏ. ڪڻڪ يا سارين جي وڻ جو کوڙو.

a stack, pile or heap of wheat or rice.

ٺيڙو: ص. ترڪو (جنهن تان ماڻهو ترڪي پوي). پورو (زمين). نرم. wet ground, soft soil, slippery ground, cracked

vulged.

ٲايل ڪرڻ: هوشيار ڪرڻ. تجربڪار ڪرڻ. لائق ڪرڻ.

to make clever, or skilful, or capable. to make experienced, competent.

ٲايليت: ث (ع) لائقي. لياقت. ڍنگ. هوشياري. ڏاهپ.

capability, fitness, suitableness. skill, ability, power, method, manner. cleverness, wisdom.

ٲايليت ڏيکارڻ: هوشياري ڏيکارڻ. هنرمندي ڏيکارڻ. فن ڏيکارڻ. to show skill, aptitude, power, capability, proficiency, excellence.**ٲايلو:** ذ (ف) اختيار. وس. (ظ) سوڳرو. مضبوط. هٿڪو. بلاحتو.

hold, grip, control, under control.

ٲايل ڪرڻ: سوڳرو ڪرڻ. قبضي ۾ ڪرڻ. پڪڙڻ. جعلج.

to bring under control or subjection, to subdue; to bring into (one's) possession or grasp. to arrest, apprehend, capture.

ٲايل: ص (ع) قتل ڪندڙ. خون ڪندڙ. ماريندڙ. معشوق.

a killer, a murderer, an assassin. an executioner. a beloved, sweetheart.

ٲادر: ص (ع) قدرت وارو. اختيار وارو. وس وارو. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ نالي.

potent, powerful, mighty, able, competent, capable, skilful, the Almighty.

ٲادر مطلق: ذ. هر ڪم ۾ قدرت رکندڙ.

the Almighty Allah, the Omnipotent.

ٲاروڙه: ذ (ع) پيشاب (حڪيمن جو اصطلاح).

urine (esp of a patient).

ٲاروڙ: ذ (ع) حضرت موسيٰ جو سؤٽ (جيڪو نهايت امير هو ۽ سندس خواني چوڻ ڪندڙن چاليهن آڻن تي ڪندڙن هين).

Karaoh, name of a very rich cousin of Moses.

ٲاروڙ جو خزانو: ذ. بي انداز نالو. پيشمار خزانو.

the riches of the Korah, unlimited wealth.

ٲاري: ص (ع) "ٲاري" جو جمع.

plural of "ٲاري" readers, reciters.

ٲاري: ص (ع) پڙهندڙ. قرات سان قرآن شريف پڙهندڙ.

a reader, reciter of the Holy Quran.

ٲاز: ذ (ف) هڪ قسم جو آبي پکي. هنجو.

a goose, a duck; the black-barred goose.

ق

ق: ذ (ع) سنڌي الف. بي جو الٽيون اکر. فارسي جو چوويهون ۽ عربي جو اٺاويهنون اکر. ابجد موجب عدد (100).

38th letter of Sindhi, 24th of Persian and 21st of Arabic Alphabet; numerically valued at 100.

ٲاب: ذ (ع) مفاصلو. وٿي. وچوٽي. ڪمان جي ٻن ڇيڙن جي وچ وارو مفاصلو. (ترڪي) وڏي ٿالهي.

space, interval; distance. the distance between the extremities and the middle of a bow. a large plate.

ٲاب ٽنهي: ذ. ٻن ڪمان جي وچ وارو مفاصلو.

two bows' length; two cubit's length.

ٲايل: ص (ع) قبضو ڪندڙ. قبضي وارو. قبضيدار.

taker, seizer; holder, possessor, occupier, occupant.

ٲايل: ص (ع) لائق. اهل. جوڳو. عالم. فاضل. تجربڪار. ڏاهر.

capable, able, clever, skilful, competent, fit, qualified; deserving, worthy, learned, sage, savant, experienced, wise.

ٲايل اعتبار: ص. اعتبار جوڳو. پروسجي جهڙو.

reliable, creditable, trustworthy, dependable, secure, tried.

ٲايل اعتراض: ص. اعتراض جوڳو. ناموزون. اڻ سهائيندڙ.

objectionable, exceptionable, inadmissible, unacceptable, undesirable, unwanted; unwelcome.

ٲايل تعريف: ص. ساراهه جوڳو.

praiseworthy, creditable, worthy, admirable, commendable, deserving, estimable, laudable, meritorious.

ٲايل توجهه: ص. ڌيان طلب.

inviting attention, worth consideration, considerable.

ٲايل ڏيڏ: ص. ڏسڻ لائق. سُخڻ.

worth seeing, beautiful, handsome, attractive, beautiful, comely, fair, good-looking, lovely, pretty.

ٲايل ذڪر: ص. چوڻ جهڙو. ٻڌائڻ جوڳو.

worth mentioning, which could be told or di-

on law, a lawyer, an advocate, ajurist.

قاعدي سان: ظ. اصول سان. قانون سان. آداب سان. فضيلت سان. سلسليوار.

according to to law, according to rule. practice. in a respectable way, obediently. systematically.

قال: ذ (ع) ڪوه قاف جبل. جبل. پهاڙ.

mount Caucasus. mountain.

قافلو: ذ (ع) مسافرن جي جماعت. سوداگرن جو ٽولو. ڪاروان. ساڻ. اٺن جي قطار.

a body of travellers or traders. a caravan comprising of people, camels, horses (nowadays vehicles). a row of camels.

قافلو ڪٽڻ: سختيون سھڻ. سفر جا ڏاڪڙا ڏسڻ. ڪشالا ڪيڻ.

to undergo pains, difficulties; to sustain hardships during a travel or journey; to face the difficulties.

قافيي: ذ (ع) ٻن يا زياده شعرن ۾ آيل پيچاڙي وارو لفظ (قافين جون حرڪتون ۽ اچار ساڳيا هوندا آهن).

the rhyme, cadence, metre, the last letter in a verse to which all the other distichs rhyme.

قال: ذ (ع) جملو. گفتو. مقولو. ڳالھ. زباني پيچار (حال جو ضد).

a saying, a word. talk, speech.

قال مقال: ٺ. ڳالھ. پرلھ. گفتگو. حجت. تڪرار. بحث مباحثو.

colloquy, dialogue, parly, discussion, talk, deliberation.

قالب: ذ (ع) قالب (سانچو). ڪارڊ. جسم. بدن.

a mould. the body.

قالين: ذ (ترڪي) اُن مان لھيل وڏو رنگين شاليجو.

a carpet, a wollen carpet.

قامت: ٺ (ع) بيھڪ. هائي. جسم.

build and stature, body.

قائم: ص (ع) قناعت ڪندڙ. ٿوري تي صبر ڪندڙ. سنڌ جي مؤرخ مير علي شير جو تخلص.

contended, satisfied (with), the assumed or pen name of Mir Ali Sher.

قانون: ذ (ع) قاعدو. دستور. آئين.

a canon, rule, law, regulation, legislative act, statute, ordinance; constitution.

قاسم: ص (ع) ورهائيندڙ. ڍڄ ڪندڙ.

a distributor, one who allots or apportion.

قاش: ٺ (ترڪي) قار (ميري جي).

a slice, piece (of fruit).

قاشق: ذ (ترڪي) چمچو. ڏوٺي.

a spoon, ladle.

قاصبي: ذ (ع) گوشت پائيندڙ ۽ رڪنندڙ.

a butcher.

قاصد: ذ (ع) ارادو ڪندڙ. قصد ڪندڙ. پيغام کڻي ويندڙ. نياپو نيندڙ. پانڌي ايلجي.

a messenger, courier, an express, a postman, letter-carrier, runner. envoy, diplomat.

قاصر: ص (ع) ڪوتاهي ڪندڙ. مجبور. لاچار.

falling short (of); failing, wanting, lacking; deficient, defective; unable. compelled, constrained, helpless.

قاضي: ذ (ع) شريعت مطابق فيصلو ڪندڙ. منصف. نڪاح خوان.

a judge, or magistrate (who passes sentence in all cases of law, religious, moral, civil and criminal). solemnizer of marriages.

قاضي الحاجات: ذ. حاجت روائي ڪندڙ. خدا تعاليٰ.

a person extending help and assistance. the Judge of the necessities (of mankind) the Almighty who looks after humans in case of need.

قاضي القضا: ذ. وڏو قاضي. منصف اعليٰ.

the chief or supreme judge; the head Qazi (under the Muslim rulers in their jurisdiction).

قاعده: ذ (ع) اصول. قانون. دستور. رواج. ريت رسم. ڍنگ. طرز. طريقو. ٻارن کي پڙهائڻ لاءِ ابتدائي ڪتاب.

principle, fundamental. rule, law, custom, fashion, usage. manner, method, behaviour. a primer.

قاعدهو ڏيڻ: گهوڙي کي لغام چاڙهي بيهارڻ.

to put the reins on a horse.

قاعدهو ڪرڻ: اصول تي هلڻ. اصول جي پابندي ڪرڻ.

to act according to a rule, law, principle or practice.

قاعديدان: ص. قانون تي عمل ڪندڙ. قانون چائيندڙ.

one who acts according to the law. an authority

plural of "قبيلة" tribes; communities.

قبائلي: ص. پاڪستان ۾ صوبي سرحد جي قبائلي زمين جو رهاڪو.
an inhabitant tribal area of North-West-Frontier of Pakistan

قبر: ث (ع) گور- لور- مدفن.
grave, tomb, burial place.

قبرستان: ذ. مقام- گورستان.
a graveyard, a cemetery, burying ground.

قبض: ذ (ع) وس- قابو. قبضي. قبليت جو دستاويز.
seizing, catching, seizure, capture, taking possession of possession, confiscation, sequestration, a document of acceptance or conveyance.

قبض ڪرڻ: پڪڙڻ- جھلڻ. سرگھر جھلڻ.
to seize (on), to lay hold (of): to get hold (of), to acquire.

قبض ڪشا: ص. قبضي توڙيندڙ مسهل.
laxative, a drug relieving constipation.

قبضو: ذ (ع) دخل- تصرف. وس- قابو- اختيار. منيو (قرار جو). هٿيو.
possession; occupancy; holding, tenure, tenancy, tenement, a handle, hilt (of a sword).

قبضو ڪرڻ: زوري پنهنجي حوالي ڪرڻ.
to seize forcefully; to take possession (of) by the use of force.

قبضيدار: ص. جنهن ۾ ڪنهن شيءِ جائداد وغيره جو قبضو هجي.
جنهن جو قبضو هجي.

possessor, occupier, holder, tenant, owner, proprietor.

قبضي: ث (ع) پٽ جي هڪ بيماري- بعضي سبب پاڇائي جو پڇھ.
constipation; astringency, costiveness.

قبل: ط (ع) پهرين- اڳيان- پيشتر- اول.
previous (to), prior (to), before.

قبل ازوقت: ط. وقت کان اڳي.
before time.

قبلي: ذ (ع) ڪعبو. ڪعبة الله وارو طرف. تعظيم جو گھر مائھر.
the Holy Kabba in Makkah; the direction of the Holy Kabba. man of veneration or reverence.

قبيلة نما: ذ. قطب نما (طرف ڏيکاريندڙ اوزار).
a mariner's compass.

قانوندان: ص. قاعدن جو ڄاڻو. وڪيل.

a lawyer, jurist, advocate.

قانونگو: ص. قانون جي تشريح ڪندڙ.

an exponent of the law.

قانوني: ص. قانون جو- قانون مطابق. اصول پٽاندڙ. حق- ڄاڻو.
legal, according to law, having the sanction or authority of law.

قائد: ذ (ع) فوج جو اڳواڻ- سپه سالار. اڳواڻ.

a general, a leader.

قائزو: ذ (ع) گھوڙي کي ٻڌڻ جو هڪ طريقو (جنهن ۾ لغام کي پيچ يا زين ۾ لڳائجي). قاعدو- بندش.

a mode of tying a horse's head by passing the bridle to his tail, a bit or curb, restriction.

قائل: ص (ع) مڃيندڙ. تسليم ڪندڙ.

confessing, acknowledging, owning, consenting, agreeing, acquiescing.

قائل ڪرڻ: لاجواب ڪرڻ. مڃائڻ- تسليم ڪرائڻ.

to confute; to convince, to make agreeable.

قائم: ص (ع) بيٺل. برقرار. اُڀو- عمودي. مقرر. پڪو. کٽل. محڪم.
standing, erect, perpendicular; stationary; stagnant; quiescent, firm, fixed, established, durable, lasting, perpetual, constant, stable, steadfast.

قائم رکڻ: بھارڻ. کڙو ڪرڻ. بنياد وجهڻ.

to keep (one) firm or fixed (to); to keep up, lay the foundation.

قائم مقام: ص. ٻئي جي بدران ڪم ڪندڙ- عيوضي.

a viceroy, vicegerent, lieutenant, deputy, representative; acting or officiating.

قبا: ث (ع) جيو (بشان ٻاهڻ).

an armless long gown.

قباغت: ث (ع) خرابي- بُرائي. نقص- عيب.

baseness, evil, ill, imperfection, deficiency, defect, foible.

قبالة: ذ (ع) دستاويز (جائداد جو). ڪاپارو (واپار جو).

a deed, title-deed; bond, writing, written agreement, bill of sale; conveyance; a contract (of bargain and sale).

قبائل: ذ (ع) "قبيلة" جو جمع.

قبر: ذ (ع) قبر چت وارو گنبذ.

killing, slaying, slaughtering.

a dome, cupola.

قبرو: ث (ع) قبرون.

a general massacre, slaughter, carnage.

graves.

قتل عام: ذ. قتل عام - کوس - مارو.

قبول: ذ (ع) تسليم - مچتا - رضامندي - منظوري - هائوکار - اقرار.

idem.

acceptance; consent, ascent, compliance, concurrence; approbation, recognition, sanction.

قتل عمد: ذ. ارادي سان مارو.

قبول صورت: ص. خوبصورت - حسين.

wilful murder or homicide; to kill after due preparation and intimidation.

comely, handsome, beautiful, charming.

قتل و غارت: ث. مارو ۽ لڙڻ. خون خرابو.

قبول ڪرڻ: مچڻ - تسليم ڪرڻ.

slaughter, carnage, massacre, bloodshed, bloodletting, bloodshedding.

to accept, sanction; to admit, acknowledge, own, confess; to approve.

قتل ڪرڻ: ڪمڻ - مارڻ - خون ڪرڻ.

قبولڻ: مر. مچڻ. اقرار ڪرڻ. تسليم ڪرڻ. منظور ڪرڻ.

to kill, slay; to put to death, to execute; to murder, to assassinate; to slaughter, massacre.

idem. to agree.

قتيل: ص (ع) قتل ٿيل. ڪتل. شل شهيد.

قبولي: ث. هاري يا وڪري لاءِ مقرر ٿيل سرڪاري زمين.

killed, slain, executed assassinated.

the land having been granted by the government on payment of land revenue, or its value.

قبحه: ث (ع) بدڪار عورت - فاحشه - رنڊي.

قبوليت: ث (ع) منظوري. اقرار. هائوکار.

a harlot, prostitute, unchaste.

an acceptance, a receipt, assent, consent, approbation, liking, a written agreement.

قبحه خانه: ذ. چڪلو.

قبي: ث. ننڍو قبر - ننڍو گنبذ.

a prostitution den, a red-light area.

a small dome.

قحط: ذ (ع) ڏڪار - ڪال - اٽاڻ - قلت.

drought, scarcity, dearth, failure of the crops or harvest, famine.

قبیح: ص (ع) بدشڪل - بچڙو. اڻ وڻندڙ (صورت). بدنام. خراب - بد - ڪنو. نفرت ڇڏڻو.

قحط الرجال: ذ. مردن جي اٽاڻ. ڄاڻو ماڻهن جي ڪوت.

base, vile, detestable; bad, shameful, disgraceful; deformed; ugly, ungainly.

the deficiency of men (good and hardworking men); non-availability of working hands, educated people.

قبيل: ذ (ع) نولو. گروه. قسم. نوع.

قحط زده: ص. ڏڪار جو ماريل - ڏڪاري. ڪنگال.

family, race, tribe; kindred; species, kind, class; category.

stricken with dearth; famine-stricken; starving, famished, dead from starvation.

قبيلو: ذ (ع) خاندان - گهراڻو. هڪڙي ئي ڏاڏي جو اولاد. قوم. ڪٽنب - عيال.

قحط سالي: ث. ڏڪار جو زمانو.

nation, household, tribe, clan; family; wife and children.

the time of famine or drought.

قد: ذ (ع) جسم جي بيٺڪ - قامت - ڪالي.

قتال: ذ (ع) قتل عام - خونريزي. لڙائي - جنگ. (ص) گھڻا قتل ڪندڙ.

height, stature, figure.

a fighting, battle, slaughter, a great slayer, killer, murderer.

قداور: ص. ڊگهي قد وارو - ڊگهو.

قتاله: ص. گھڻا قتل ڪندڙ (عورت).

tall, of commanding stature.

a great slayer (woman).

value, appreciation, importance, greatness, dignity, honour, consequence, worth, merit.

قدّم منزلت: ث. بزرگي - وڏائي. عزت - مرتبو.

due regard, appreciation, respect, honour, dignity, greatness, consequence.

قدري: ظ. ٿورو. ڪجهه. گهرج سارو.

a little, scanty, small quantity, according to need or requirement.

قدّرت: ث. (ع) خدا تعاليٰ جي صفت، طاقت يا شان. طاقت - قوت - زور. وس - اختيار. توفيق. دنيا - جهان - جهت. فطرت.

divine power, omnipotence, power, ability, potency, vigour, force, authority, virtue, the creation, the universe, nature.

قدّرتي: ص. قدرت جو. اصلي. تخليقي. فطري.

of omnipotence, divine; not made or produced by man, natural.

قدّس، قدسي: ص (ع) پاڪ - مقدس.

holiness, sanctity, holy, divine; celestial.

قدغن: ث (ترڪي) ح-ڪم - تاڪيد. روڪ - جھل - منع.

injunction, warning, ban, forbidding, prohibition.

قدّم: ذ (ع) هلڻ م هڪ پير کان ٻئي پير جي وچ وارو مفاصلو. وڪ. پير. گھوڙي جي هڪ هلڻي.

a footstep, step, pace: a foot, pace of a horse.

قدّم بوسي: ث. پير چمڻ.

kissing the feet (of), respectful salutation, obeisance.

قدّم بقدم: ظ. آهستي آهستي. ڏاڪي به ڏاڪي.

step with step; in the footsteps of: step by step, slowly, gently, by degrees.

قدّم چمڻ: پير کڻڻ. مضبوطي سان بيٺو. ثابت قدم ٿيڻ.

the setting of feet firmly on the ground; to hold the ground; not to waver; to secure (one's) feet firmly.

قدّم رکڻ: پير رکڻ. دخل ڏيڻ.

to put the foot (in); to enter, to exceed due limits, to transgress, to encroach (on).

قدّم رنج فرمائڻ: مهرباني ڪري اچڻ - تشریف فرما ٿيڻ.

to take the trouble of coming (to, - spoken re-

قَدُ ڪرڻ: ڊگھو ٿيڻ. وڏو ٿيڻ. آڪڙجڻ.

to show height or stature, to grow tall, to show arrogance, haughtiness.

قد قامت: ث. قد ڪاڻي.

the stature, personal appearance, height, stature, figure.

قَدُ: ذ (ع) هڙڻ - بحث - تڪرار.

disputing, arguing, stubbornness, combating.

قَدُ پڌڻ: هڙڻ ڪرڻ. اجايو بحث ڪرڻ.

to dispute, argue unnecessarily, to act stubbornly.

قدامت: ث (ع) جهونائي. پراڻائي. آڳاٽو وقت.

priority; ancientness, antiquity.

قَدَحُ: ذ (ع) وڏو پيالو. پيالو.

a goblet, cup, glass, bowl.

قَدَرُ: ذ (ع) وڏائي - بزرگي - برتري. عزت. درجو - مرتبو. انداز - مقدار. ملڪ - ڳڻ. لحاظ.

greatness, dignity, honour, rank, power; importance, consequence; worth, merit; estimation, appreciation, account; value; price; measure; degree; quantity; magnitude.

قدردان: ص. قدر سڃاڻڻ. مان مرتبو سڃاڻڻ. پارکو.

knowing the worth or value (of), appreciating; a just appreciator, a judge; a patron.

قدرداني: ث. مرتبو سڃاڻڻ. ملڪ سڃاڻڻ.

due regard to the worth (of), just appreciation of merit, power or faculty of appreciation, patronage, favour.

قدرداني ڪرڻ: قدر سڃاڻڻ. مرتبي مطابق عزت ڏيڻ.

to appreciate, to esteem, prize, value.

قدر شناس: ص. قدردان. قدر سڃاڻندڙ.

knowing the worth or value (of), appreciating; a just appreciator, a judge; a patron.

قدر شناسي: ث. قدرداني.

just appreciation of; power or patronage.

قدر ڪرڻ: مان سڃاڻڻ. عزت ڏيڻ.

to value, esteem, regard, respect, appreciate, support.

قدر و قيمت: ث. مان مرتبو. مان شان.

reading (esp of the Holy Quran); a proper manner of reading the Holy Quran, a correct pronunciation of the Holy Quran.

قُرآن: ذ (ع) اقرار - وعدو - قيام - ترس - تضا - آرام - صبر - سک - چين. agreement, promise, declaration, establishment, stability, patience, endurance, forbearance, comfort, peace, tranquillity.

قرار آچڻ: آرام آچڻ. هڪ هنڌ بيٺڻ. صبر آچڻ. to come (to) rest; to get or find rest, to be at rest, or ease; to be or become still or quiet.

قرار ڪرڻ: آرام ڪرڻ. دلچسپي سان قضا حاجت کان فارغ ٿيڻ. to be at rest, or ease. to be free from the call of nature fully and appropriately.

قُرار داد: ث (ف) انجار - واعدو. تجويز - نعا. promise, agreement, contact, baragin, resolution.

قُرآن: ذ (ع) علم نجوم پر ٻن سيارن (گهرن) جو هڪ برج ۾ جمع ٿيڻ. conjunction (of planets). propinquity, contiguity.

قُرآن السعدين: ذ. ٻن نيڪ سيارن جو هڪ برج ۾ گڏ ٿيڻ. an auspicious conjuncture; the conjunction of two fortunate planets Jupiter and Venus.

قُرآن: قُرآن: ذ (ع) قراء = پڙهڻ مسلمانن جو مذهبي مقدس ڪتاب. ڪلام الله (هن ۾ 114 سُورتون، 6666 آيتون، 540 رڪوع آهن). the Holy Quran, the scripture believed in by the Muslims, the sacred text (it comprises of 114 su-rahs, 6666 ayats, 540 rukus and 30 paras, parts or chapters).

قُرآن تي هٿ رکڻ: قُرآن شريف تي هٿ رکي واعدو ڪرڻ. to swear by the Holy Quran; to put han on the Holy Book and swear; to take oath on Holy Quran.

قُرآن ڏيڻ: قُرآن شريف جو قسم ڏيڻ، واسطو وجهڻ. to ask (some one for facts) on the Holy Book, to ask some one to swear on Quran; to give Oath.

قُرآن ڪٿڻ: قرآن جو قسم کڻڻ. to take an oath on Holy Quran; to swear by the Holy Quran; to raise the Holy Quran in solemn affirmation.

قُرآني: ص. قرآن شريف جا ڪوڙا قسم ڪندڙ. دولابي. an unbelieable person; unreliable, dubious, questionable, trustless, incredible.

spectly). to arrive, to grace.

قدم ڪٿڻ: وڪ وڌائڻ، پير ڪٽڻ. رستو رکڻ - تعلقات قائم ڪرڻ. to walk, to proceed. to keep in touch, to visit, to pay respects. to maintain relationship.

قدم ملائڻ: پير ملائڻ. ساٿ ڏيڻ. to remain constantly together; to follow the steps, to keep steps, step with step; in the footsteps.

قدم وڌائڻ: وڪ وڌائڻ. تيز هلڻ. اڳيان ٿيڻ. حد کان وڌڻ. مداخلت ڪرڻ. اڳرائي ڪرڻ.

to put the foot well forward, to step out, to take long steps. to walk fast. to put the foot, to walk abreast, to transgress; to exceed due limits. to encroach on.

قَدَماء: ذ (ع) "قديم" جو جمع. پراڻا ماڻهو. plural of "قديم" the ancients; the old people, the people of ancient times.

قُدوس: ص (ع) پاڪ - مبارڪ - سڳورو. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ نالو. pure, holy, blessed; an apithet of the Almighty Allah.

قَدِير: ص (ع) قدرت وارو - سگهارو. (ذ) ذاتي تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو. almighty, powerful, the Almighty.

قَدِيم: ص (ع) اڳئين زماني جو. آڳاٽو. ڪهنو - جهونو. (ذ) ذاتي تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

ancient, old, antiquated, immemorial; archaic; an old inhabitant, settled since ages; the Almighty.

قَدِيمِي: ص. هميشه جو. پراڻو - جهونو. ancient, old, aged; former, bygone; an old inhabitant (of a place); one holding by heredity descent.

قُرَابَت: ث (ع) ويجهائي. قربت. رشتيداري. ويجهي عزازت. nearness, vicinity, propinquity; affinity, connection, relation, kindred.

قُرَابَتِي: ص. ويجهو لاڳاپي وارو - مائٽ - عزيز. related (to), connected, of kin, a kin (to); a relative, relation.

قُرَابِين: ث (ترڪي) ننڍي بندوق. a carbine, a weapon between a pistol and rifle; a short-barrelled rifle.

قُرَابَت: قُرَابَت: ث (ع) قرآن شريف کي درست لهجي ۾ پڙهڻ - علم تجويد.

cake of a soap; a sweetmeat.

قرض: ذ (ع) اودر- لڻو.

debt: a loan, money borrowed at interest: credit.

قرض حسنة: ذ. بٺان وياج ۽ بٺان شرط جي اودر.

money lent (or a loan obtained) without interest, and repaid at the pleasure of the borrower: unconditional and interest free loan.

قرض غواء: ص. لڻيدار.

a creditor; a dun.

قرضدار: ص. جنهن جو قرض ورتو هجي- مقروض.

indebted; in debt; a debtor.

قرضي: ص. جنهن جو قرض هجي- لڻيدار.

one to whom one is indebted; a creditor, a dun.

قسطاس: ذ (ع) ڪاغذ- پٿر- ڪاٺي.

a paper; a blank paper.

قرعة: ذ (ع) چڪو- پٿر- ڪو- ڪٺو.

a die, a lot, lottery, a raffle, a cast or throw of dice.

قرعة اندازي: ث. پڪو وجهڻ.

to cast lots; to draw lots.

قرنفل: ذ. ترنفل.

a clove, an alembic.

قرمچي، قرمزي: ث (ع) قرمز رنگ جو هڪ قسم (وکر).

crimson-coloured, crimson, scarlet.

قرباسق: ذ (ع) پٿرو- ڏٺو- ڪميشو.

a cuckold, a pimp.

قرن: ذ (ع) زمانو- وقت. ڊگهو زمانو- جڳ- سڱ (جانور جو).

epoch, age, long period, generation, horn.

قرناو: ث. ڪنهن جانور جو ڊگهو سڱ (جيڪو ٿوڪ سان وڃڻ جي

ڪم اچي). سڱ جي نموني ڌاتوءَ مان ٺهيل ٿوڙو.

a long horn of an animal (used as musical instrument) a large brass trumpet, a bugle, clarion.

قرنفل: ذ (ع) قرنفل لڙنگ (وکر). عرق چڪاڻڻ لاءِ هڪ قسم جو ٿان.

a clove, an alembic.

قريب: ص (ع) ويجهو- نزديڪ- اودر- پٺيان- مائت- عزيز- سڃڻ- دوست.

near (in point of time, place or connexion), nigh, neighbouring, adjacent, akin, relative, known, acquaintance, friend, comrade.

قراڻن: ذ (ع) "قريب" جو جمع.

connections; conditions; circumstances; presumptions; conjectures.

قريب: ذ (ع) ويجهائي- اوڏائي- محبت- نينهن.

nearness, approach, propinquity, proximity, adjacency, relationship, kindred, related: love, affection.

قربانگو: ص. قرب ڪندڙ- قرب وارو- محبت.

respected, venerable, honourable, loving, beloved, affectionate, dear.

قربدارو: ص. قربانگو- محبت.

affectionate, friendly, cordial, gracious, affable, congenial, genial, sociable.

قربان: ص (ع) صدقو- گهوڙو- قدا- نثار- پنهان.

a sacrifice, victim, offering, oblation, to utter: my life for you!

قربان ٿيڻ: صدقو ٿيڻ- گهوڙي وڃڻ.

to offer or sacrifice life for someone, to be sanctified, or devoted (for), to devote oneself (for another).

قربان گاه: ث. ٻل چاڙهڻ جي جاء.

a place of sacrifice, an altar.

قرباني: ث (ع) صدقو. عيدالضحى تي خدا جي نالي تي جانور ذبح ڪرڻ.

a sacrifice a ceremonial sacrifice of a sheep, goat, bull, cow, camel etc. on the occasion of the Muslim festival of sacrifice (10th of ZilHaj).

قرباني ڪرڻ: خدا جي راه ۾ حلال جانور کي ڪڍڻ. صدقو ڪرڻ.

to sacrifice; to sacrifice an animal in the name of Allah, to offer charity.

قربت: ث (ع) ويجهائي. محبت. عزازت.

nearness, propinquity, proximity, adjacency, relationship, kindred, love, affection.

قرب و جوار: ذ (ع) ويجهي چڪ- آسپاس.

vicinity, environs, suburbs, locality, vicinage.

قوة العين: ث (ع) قوت = خوشي، فرحت (اکين جو ٿار. مجازاً) اولاد.

brightness or cheerfulness of the eye, the children, kindreds, kins.

قرص: ذ (ع) ٽڪي (دوا جي). گولو (سج يا چنڊ جو). ڪره. چڪي (صاحب

جي). چورس ٽڪرن واري مثالي.

a pil, tablet, disc (of the sun or moon): a round

قريباً: ظ. اندازا- اٽڪل رو.

قَسْر ڏيڻ: سَنَڻ ڏيڻ- حلف ڪرائڻ.

to require one to take an oath, to have (one) nearly, approximately; close upon, about.
sworn.

قريب الإختتام: ظ. پوري ٿيڻ جي ويجهو.

قَسْر نامو: ذ. ساڪ تي لکيل بيان.
an affidavit, an statement which is solemnly at finishing stage.
sworn.

قريب المړگ: ظ. مرن جي ويجهو.

قَسْمِيه: ظ. قَسْم سان- حلفي.
on oath, duly sworn.

قريب قريب: ظ. ويجهو. لڳ ڀڳ- ڌري گهٽ.

قَسْمُ ذ (ع) نوع- نمونو- جنس.
kind, sort, species, nature, type, breed.
very near, close upon, adjacent, neighbourly.

قريبِي: ظ. ويجهو- اوڏڙو.

قَسَمين قَسَمين: ظ. طرحين طرحين- پائت پائت.
of various kinds, of various sorts, kinds, species and descriptions.
adjacent, close, near, at a hand's length.

قُرَيْش: ذ (ع) عربستان جو اُهر قبيلو جنهن مان نبي سڳورو هو.

قِسْمَت: ذ (ع) نصيب- ڀاڱو- تقدير- لکيو. طالع- بخت.
fortune, fate, destiny. luck.
name of a noble tribe of Arabs of which Muhammad (PBUH) the prophet of Islams belonged.

قَرِين قِياس: ص. اها ڳالهه جنهن کي عقل قبول ڪري.

قِسْمَت آزمائڻ: ڀاڱو آزمائڻ. شرط ٻڌڻ.
trying one's luck. to take a chance.
acceptable, agreeable, a truthful statement or fact, believable.

قَرِينو: ذ (ع. قريبنه) اندازو- تخمينو. ترتيب- سليقو. ڍنگ.

قِسْمَت آزمائي: ذ. نصيب جي آزمائش. ڪرڻ.
proving or trying (one's) fortune or luck. a chance, opportunity.
context, presumption; correspondence, connexion, arrangement, order, method way, mode, manner.

قِسْمَت سان: ظ. اتفاق سان- اوجھو.

by luck, by chance, fortunately, suddenly, luckily.

قَرِيه: ذ (ع) ڳوٺ.

قِسْمَت وارو: ص. خوش نصيب- ڀاڱو وارو- بختوارو.
lucky, fortunate, happy, well, having goodluck.
a village; a habitation.

قَزاق: ذ (ترڪي) رهن. ڌاڙيل.

قَشَقَر: ذ (ف) تَلڪ- تَلڪر (هندو نراڙ تي لڳائين).
the sectarial mark made by the Hindus on the forehead with sandal etc; a red-marking on the forehead.
a Cossack, a robber, freebooter, brigand, a dacoit, a highway robber.

قَزاقِي: ذ. ڌاڙو. ٿرلٺ.

قَصَابَه: ذ (ع) قصابي.
a butcher; a meat-merchant.
the act of robbery, dacoity; freebooting, brigandage.

قِسْط: ذ (ع) قرض جو حصو (جيڪو مقرر وقت تي ادا ڪجي).

قَصاص: ذ (ع) بدلو- انتقام. خون جو عيوض. مسلمانن جي قانون موجب
ان instalment, a portion, dividend.

اکه جي بدران اکه، ۽ جان جي عيوض جان جو فيصلو.

revenge, retaliation, the law of retaliation. capital punishment: head money.

قِسْطوار: ص. هڪ هڪ قسٽ ڪري.

قَصَبات: ذ (ع) "قصب" جو جمع. ڳوٺ.
plural of "قصب" villages, habitations.

قَسْمَ: ذ (ع) سَنَڻ- سوڳند- حلف.

an oath, a swearing.

قَسْمًا قَسْمِي: ذ. سَنَڻ ساڪ.

قَصْبو: ذ (ع. قصبه) ننڍو شهر. وڏو ڳوٺ. ڳوٺ- واهڻ
belief, trust. oath. on oath, solemnly.

قَصِيدَةُ ذ (ع) ڪنهن جي تعريف ۾ ڄميل شعر.

a long poem of praise and elugization.

قَضَا: ث (ع) خدا جو حڪم. قسمت. نصيب. موت. اجل. انصاف. نڀاءُ. عدالت. نماز جو ويل وقت.

divine decree, predestination, fate, destiny; fatality; death; judicature; jurisdiction, diocese; administration of justice, a prayer after the time appointed for it is passed.

قَضَا ڪرڻ: نماز جو وقت ٿي وڃڻ کان پوءِ نماز ادا ڪرڻ. عدالت ڪرڻ. شرعي فيصلو ڏيڻ.

to offer prayers after passing of due time, to offer prayers late or at some other time. to exercise judicial authority, to adjudicate, to give a judicial or religious decision.

قَضَائِي: ظ. اتفاق سان. اڻڄاتو. ڪڏهن. بعضي. ڪنهن قضائي.

accidentally, by chance, incidentally, casually.

قَضِيو: ذ (ع) موت. مرڻ. حادثو. واقعو. تڪرار. معاملو. فيصلو.

death, accident, event, dispute, debate, quarrel, matter, affair, deal, verdict, decision.

قَضِير ٿيڻ: موت ٿيڻ. انتقال ٿيڻ. معاملو ٿيڻ.

to die, to pass away, to meet the fate, settlement of a dispute, a dispute to be settled, to deal with.

قَطُّ: ذ (ع) ڪاٺي جي قلم جي نوڪ کي پاسيرو ڏي.

cutting transversely (as a pen), cutting the nib of a pen.

قَطَار: ث (ع) هڪ ٻئي پٺيان سلسلو. لڙهي. لائين. ترتيب.

a string, line, row, series, order, rank, range, train.

قَطَارَ جڙڻ: مر. هڪ ٻئي پويان بيٺو. قطار ۾ شامل ٿيڻ.

to form into rows, lines, to string together, to marshall.

قَطَارَ: مر. قطار ۾ بيهارڻ. لائين ڪرڻ.

idem.

قُطْب: ذ (ع) جاگرافي موجب ڌرتيءَ جي انتهائي اُتر ۽ ڏکڻ وارو خطو (جنهن جي وچ مان محور واري خيالي ليڪ گذري). اُتر طرف آسمان ۾ نظر ايندڙ تارو. اهو درويش وٺي جنهن تي دنيا جي انتظام جو مدار هجي.

the polar region, the north pole or south pole, a polestar, a title or degree of rank among religious mendicants, a religious man.

a small town, a township, a large village.

قَصْد: ذ (ع) قصد. ارادو. پڪو ارادو. نيت.

intention, design, purpose, resolve, aim, object; project, attempt, endeavour; desire, wish, will, inclination.

قَصْدًا: ظ. ارادي سان. هليڪار.

intentionally, purposely, voluntarily, deliberately.

قَصْد ڪرڻ: ارادو ڪرڻ. رٿ ڀڙڻ.

to intend, design, purpose, resolve.

قَصْر: ذ (ع) قصر. محل. قلعو. ڪوٽ. سفر ۾ پڙهيل ٻن رڪعتن جي ننڍي نماز.

a citadel, palace, mansion, edifice, building, an elegant villa; a prayer during a tour or journey which is half of the normal prayers where 4 rakats are prescribed in the normal course.

قَصْر: ذ (ع) قصه. ڪهاڻي. ڳالهه. حڪايت. بيان. داستان.

a tale, story, narration, a romance, a fable, affair.

قَصَا ڪٽڻ: بي مقصد ڳالهيون ڪرڻ. ڪچهريون ڪرڻ.

to gossip, to indulge in endless talks, grapevines.

قَصه خوان: ص. داستان گو. ڳالهيرو.

a story-teller, a reciter of tales.

قَصه خواني: ث. داستان گوئي.

story-telling.

قَصر ڪوتاهه: ظ. آخرڪار. نيٺ. حاصل ڪلام.

to cut the long story short, in short, in a word, briefly, finally.

قَصه گو: ص. داستان گو. ڳالهيرو ڪندڙ.

story-teller, a reciter of tales.

قَصه گوئي: ث. داستان گوئي.

story-telling.

قَصْر وِڌائڻ: ڳالهه کي اڻڳڻائڻ. معاملو وڌائڻ. تڪرار وڌائڻ.

to unnecessarily lengthen a story or narrative, to incite the quarrel, to foment, instigate, provoke.

قُصُور: ذ (ع) خطا. ڏوهه. ڪوتاهي.

defect; failure, omission, shortcoming, error, faultiness, fault, sin, inaccuracy, incorrectness.

قُصُور واره: ص. ڏوهي. گنهگار.

guilty, sinful, criminal.

قطمرو: ذ (ع) ساڳئي مضمون ۽ قافين وارا ٻه شعر (شاعري جي هڪ صنف). پاڳرو- حصو (زمين جي).

distichs corresponding in measure and rhyme. a fragment, piece, a detached portion, a patch or plot of (ground).

قطيفو: ذ (ع) هڪ قسم جو ريشمي ڪپڙو.
a kind of silk cloth, velvet. satin.

قعر: ذ (ع) کوهر يا درياءَ جي اونچائي - اوڙاهه. وڏي ڪڏ.
bottom, or depth (of a well etc). a hollow, cavity, low ground. a gulf, an abyss.

قفس: ذ (ع) پيڇرو (پکين جي). آڪيرو.
a bird's cage, a cage.

قفل: ذ (ع) ڪلف- تالو.
a padlock, a lock.

قُل: ذ (ع) "قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ" جو مخفف. قرآن شريف جي سورت اخلاص فاتحہ.
the first words of sura 112, of the Holy Quran (beginning respectively with the verses *qul* 'say God is One).

قُل پڙهڻ: فاتحہ پڙهڻ. ختمي جي دعا پڙهڻ.
to recite the suras beginning with the words *qul* for the forgiveness of a deceased.

قلايو: ذ (ع) زنجير جي ڪڙي. ڪنڊو.
a hook; a link.

قلاها ملائڻ: ڳنڍ ٽوپ ڪرڻ. وڌاءُ ڪرڻ. مبالغو ڪرڻ.
to repair. to extend, to unnecessarily lengthen, to put irrelevant and unnecessary details. to include falsehood, to falsify.

قلاٽ: ذ. بلوچستان جو هڪ شهر ۽ خطرو.
Kalat, a former state of Pakistan and presently a city and district of Baluchistan Province.

قلاڻي: ص (ترڪي) غريب. مفلس. ڪنگال. ڪٽل.
poor, wretched, friendless, a needy, worthless fellow, a poor wretch.

قلب: ذ (ع) دل. هٿين - من. ڪنهن به چيز جو وچ وارو اندرئين حصو.
the heart; the mind. internal centre of anything.

قليبي: ص. قلب جو. دلي. دل وارو.
of or relating to the heart, hearty.

قِلت: ث (ع) ڪمي. ڪوت. اثاث.

قطب جنوبي: ذ. ڏکڻ قطب.

the south pole, the antarctic (region).

قطب تارو: ذ. اُتر قطب مٿان نظر ايندڙ تارو- ڏرو تارو.
the north star, the pole star.

قطب شمالي: ذ. اُتر قطب.
north pole, the arctic (region).

قطب نما: ذ. مقناطيسي سُئي وارو هڪ اوزار (جنهن جو هڪ پاسو هميشه اُتر طرف هوندو آهي).
a magnetic compass. mariner's compass.

قطر: ذ (ع) قطر گول کي ٻن اڏن ۾ ڇوڙائيندڙ وچ واري ليڪ.
diameter (of a circle), cord of an arc.

قطرو: ذ (ع) قطرو- ڦڙو- ٽپيو- ٻوند.
a drop; a minim, driblet, droplet.

قطع: ث (ع) نئون- ڍنگ. شڪل- صورت. ڪاٽ- وَڌڪ. ٽڪر.
cutting; a cutting, section, division; a fragment, piece, scrap. a stamp, model, style, fashion. make, form, shape, cut, piece.

قطع بريد: ث. وَڌڪ- ڪاٽ ڪرڻ.
cutting and clipping.

قطع تعلق: ذ. لاڳاپن جو خاتمو. جدائي. غير واسطيداري.
separation (from), desertion, abandonment, detachment, disunion, division, dissolution, rupture.

قطع ڪرڻ: ڇڏڻ (لاڳاپي). وڌ. جدا ڪرڻ- الڳ ڪرڻ.
to cut; cut off; cut out. to break off, to break with.

قطع ڪلام: ذ. ڳالهه ڪٽڻ- هلندڙ ڳالهه جي وچ ۾ رندڪ.
to interrupt the speech of, to put in a word.

قطع نظر: ذ. ان کان سواءِ. باوجود انهيءَ جي.
besides, at any rate, howsoever, albeit; nevertheless.

قطعي: ص. آخري. مڪمل. يقيني.
conclusive, final, definitive, decisive; absolute, imperative.

قطعا: ظ (ع) هرگز. بالڪل- مامڪين.
conclusively, definitively, finally, positively.

قطعات: ذ (ع) "قطعه" جو جمع.
plural of "قطعه"

a reed, reed-pen, whisker, upper part of beard, a pen, a piece of plant meant for transplanting, cuttings (of trees for planting), a clause, section, rule (of law).

ٺُلُيُنْدَ: ص. لکيل- تحریر کيل.

written, in writing, penned, recored; registered.

ٺُلُي تازو: ذ. خط جي آخر ۾ پيو ياد آيل ڳالھ جي لکيت.

fresh addition, post script.

ٺُلُي تراش: ذ. ٺُلُي گھڙڻ جو خاص ڇاتون.

a pen-knife.

ٺُلُي دان: ذ. مس ٺُلُي رکڻ جي ننڍڙي صندوقڙي.

writing case, inkstand, portfolio.

ٺُلُي رُو: ث. جتي بادشاھ يا حاڪم جي فرمان جي تعميل ٿئي. حڪومت.

سلطنت- بادشاھي. ملڪ.

the country or territory where the orders of a king are obeyed, country, sovereignty, state, empire, dominion, jurisdiction.

ٺُلُي کار: ص. منشي. مصور. نقاش.

a writer, an engraver, a painter, artist.

ٺُلُي ڪرڻ: وڌ. ڪاٽڻ. ڇڻڪڻ.

to cut, to cut off, to prune.

ٺُلُي لڳائڻ: هڻڻ: ساڻي وڍيل تاري زمين ۾ هڻڻ (اوڀر لاءِ).

to plant or set down slips or cutting; to graft (in).

ٺُلُي: ص. مٿ جو لکيل. پيوندِي (وڻ).

a hand written manuscript, written in hand, grafted.

ٺُلُي رُو: ذ (ث) فقيرن جو هڪ فرقو جيڪو مٿو ۽ ڏاڙهي ڪوڙائي، گھر ٻار کي ڇڏي گھمندو وڃي. پنهنجي وجود کان بيخبر ٿي خدا جي عبادت ۾ مشغول رهندڙ فقير.

a kind of wandering Muslim monk, with shaven head and beard, who abandons everything and travels about, a person engrossed in the prayers of God by neglecting his worldly passions and responsibilities.

ٺُلُي: ذ (ع) "قلب" جو جمع. دليون.

plural of "قلب" hearts, breasts, bosoms.

ٺُلُي: ذ (ترڪي) غلام. مزدور. ٻار وٺيندڙ.

a slave, a coolie, labourer, porter.

paucity, deficiency, scarcity, insufficiency, want, indigence, penury.

ٺُلُي: ذ (ع) سِند. ڳاڙهو سِند.

the Red Sea, an ocean.

ٺُلُي: ذ (ع) ڀڄڻ. ڊامڻ.

to break, destroy, damage, annihilate, demolish, destruct, dismantle, decimate.

ٺُلُي ٽُڪ: ذ. ڀڄ. ڊاھ. اٿل پٿل.

annihilation, destruction, dismantling, decimation.

ٺُلُي: ذ (ع) فوج جي رهڻ جي جاءِ جنهن جي چوڌاري ڪوٽ آيل مڃي. ڪوٽ. ڳڙھ. عالم پناه.

a fort (esp. for garrison), a fortress, castle, citadel, a fortification, a compound wall.

ٺُلُي فتح ڪرڻ: ڪم مشڪل ڪم سرانجام ڏيڻ. وڏو ڪارنامو ڪرڻ. to accomplish a difficult assignment, to be victorious, successful.

ٺُلُي دار: ص. ٺُلُي جو محافظ عملدار. ڪوٽوال.

governor of a fort, commandant of a garrison.

ٺُلُي: ث (ع) ڌاتو جو هڪ قسم- راڱو.

tin, a coating of tin given to culinary vessels; varnish, gloss, plaster.

ٺُلُي ٽُڪڻ: راز ظاهر ٿيڻ. اصليت پڌري ٿيڻ.

to be exposed or unmasked, the facts to come to light.

ٺُلُي گر: ص. ٿانون کي ٺُلُي ڪندڙ.

a tinner of pots and pans; a tinman, a tinsmith.

ٺُلُي: ذ (ع) ٺُلُي. ڪلف- تالو.

a padlock, a lock.

ٺُلُي: ث (ع) برف ۽ کير مان ٺهيل ڪُٺِي.

an ice-candy, a milk-candy, an ice-cream.

ٺُلُي: ذ (ع) رنج- افسوس- دک. پڇتاو- پشيماني.

fretfulness, restlessness, disquietude, discomfort, perturbation, agitation, commotion, anxiety, keen regret.

ٺُلُي: ذ (ع) ڪانمن يا ڪاٺي مان ٺهيل لکڻي- خام. لوندڙي تي ڇڏيل وار وٺ جي تاريءَ جو وڍيل ٽڪر جيڪو ڀرڪن لاءِ زمين ۾ هڃي. قانون

جي ڀڃڻ فقرو.

فَنِيرَانِي: ص. "قنبر حبشي" جي نسبت سان حبشي نسل.
negroid, member of a black race.

قَنْد: ث (ع) مصري.
white crystallized sugar, sugar candy.

قَنْد مَكْرُور: ث. ۾ پيرا صاف ٿيل چٽيل چائس مان ٺهيل مصري.
a pure crystallized sugar.

قَنْدِيل: ث (ع) شيشي جي گولي وارو فانوس جنهن ۾ ميٺ بتي ٻاري ڇت
۾ تنگجي. فانوس جو هڪ قسم.
a candle-stick lamp-post; a lamp-stand; lantern.

قَنْدَارُ: ذ. افغانستان جو هڪ صوبو.
the city of Qandhar (in Afghanistan).

قَنْدَارِي ڏَاڙهون: ذ. خاص قسم جو اعليٰ ڏاڙهون.
the pomegranate fruit of excellent quality; a product of Afghanistan.

قَنُوطِي: ص (ع) قَنَظُ نااميد- مايوس- نراس.
despairing, despondent, desparate; pessimist.

قَنُوطِيَت: ث. نااميدي- مايوسي.
despair, hopelessness, pessimism.

قَوَاعِد: ذ (ع) "قاعده" جو جمع. قانون. اصول. سپاهين جي سکيا- پريڊ.
plural of "قاعده" rules, canons, regulations; bases, principles; military exercises or manœuvres, parade-drill.

قَوَالُ: ذ (ع) صوفيانه ڪلام چونڊڻو گهاڻو. صفت ساراه جا ڪلام
گڏيندڙ. قوالون گڏيندڙ گرو. گرو.
singer of mystical poetry.

قَوَالِي: ث (ع) گهاٽو جو هڪ نمونو (جنهن جو موجد امير خسرو جيوتو ٿو).
a mode of singing (pertaining to Ameer Khusro).

قَوَامُ، قَوَامُ: ذ (ع) کنڊ واري پاڻي کي ٽڪڪائي ٺاهيل گهاٽو شيرو. کنڊ
جي گهاٽي چائس.
syrup, materials duly mixed in the shape of thick
syrup.

قَوَانِين: ذ (ع) "قانون" جو جمع. قاعدا. آئين.
plural of "قانون" canons, rules, laws, ordinances;
statutes, acts; the constitution.

قَوَات: ث (ع) طاقت- زور- ٻل- سگهه. اختيار.
strength, power, virtue, force, vigour, energy.
authority, a faculty.

قَلِيل: ص (ع) گهٽ. ٿورو. ننڍو. جُزوي- وڙلي.
little, small, scanty, deficient; moderate; a few;
few, rare; spare, lean; short.

قَلِيلِي: ذ (ع) ٻڳل گوشت- ٻڳو.
broiled fleshstew, a curry, meat-dish.

قَمَار: ذ (ع) بازي يا شرط لڳائڻ واري راند- جوڻا.
gamble, dice, any game of hazard, a gambling act.

قَمَارباز: ص. جوڻاري.
a gamester, gambler.

قَمَارخانو: ص. جوڻا خانو. جوڻا جي ٽڪري يا آڏو.
a gambling-house, a gambling-den.

قَمَاش: ذ (ع) ڍنگ- نمونو- قسم- جنس. طور طريقي.
breeding, manners, style, way, fashion, custom,
civilities, decorums, etiquette, mores.

قَمَاجِي: ث (ترڪي) جَهَر- سنڌو لڳڪڏار تلھو.
a whip, a scourage, a branch, twig, a twitch.

قَمَرُ: ذ (ع) چنڊ- ماهتاب. ٽي رات کان پوءِ جو چنڊ (پهرين ۽ ٻي تاريخ
جي چنڊ کي "هلال" چئجي).
the moon (after third night).

قَمَرِي: ص. چنڊ جو. چنڊ جي مهينن وارو سال- هجري.
of or relating to the moon, lunar, the lunar
calendar.

قَمَرِي: ث (ع) پکي، جو هڪ قسم. کبوتر جو هڪ قسم.
a turtle-dove; a ring-dove.

قَمَقَمُور: ذ (ع) ڇت ۾ تنگ لاءِ شيشي جو گولو. ننڍو فانوس.
a chandelier; a hanging lighting fixture.

قَمِيصُ: ث (ع) پھراڻ جو هڪ قسم- ڪوٽو.
shirt.

قَنَات: ث (ع) ڪپڙي جي اوٽ يا ديوار (جيڪا شامياني جي چوڌاري اچي).
a wall of a tent, a canvas enclosure round a tent.

قِنَاعَت: ث (ع) جيڪي ملي ان تي راضي رهن. ڪفايت- سانگ صرون.
content, contentment; resignation, frugality.

قَنَازِيَرُ: ذ (ترڪي) هڪ قسم جو چمڪندڙ ريشمي ڪپڙو.
a satin or silk cloth, a shinning silk cloth.

قَنَبَر: ذ (ع) حضرت علي ڪرم الله رجه جي غلام جو نالو.
the name of the slave of Caliph Hazrat Ali: Qam-
bar, Kambar.

plural of "ثور" powers, virtues, understanding, sense, common sense.

قُتَارُ: ص (ع) ثور كندڙ، زبردست، ڏاڍو، قهري، ظالم. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

very powerful, mighty; of great force or impetuosity; boundless; imperious; subduing, conquering; a tyrant, an oppressor, an epithet of the Almighty.

قَهَرُ: ذ (ع) ڪاوڙ، غصو، ڌم، ڏاڍ، مصيبت، ظلم، اندڙ، rage, fury, wrath, indignation; vengeance, torment, violence vehemence.

قَهَرِ الْاِلهِي: ذ. خدا جو غضب، آسماني مصيبت. divine wrath a natural calamity, disaster, cataclysm, catastrophe, tragedy, woes.

قَر ڪرڻ: ظلم ڪرڻ، ڏاڍ ڪرڻ. to be wrathful, to rage, to foam, to be oppressive, vehement, excessive.

قَهْرِي: ص. ظالم، بي رحم. terrible, calamitous, ruinous, oppressive, violent, raging, wrathful, indignant.

قَهْقَهه: ذ (ع) تهڪ، وڏي واڪي زور سان ڪل. a loud laugh.

قَهْوَه: ذ (ع) هڪ تر جو پوٽو ۽ ان جو پيچ (جنهن کي پيچي چانهه وانگر ڪاڙهي پيشجي).

coffee, tea or a seed used for drinking purposes. قَهِيءَ: ذ (ع) اُلٽي، اُڇل، ڪڍ. vomiting; vomit, puking, spew.

قِيَادَت: ذ (ع) اڳواڻي، پيشوايي، رهبري. leadership, guidance, direction, lead, conduct.

قِيَاسُ: ذ (ع) گمان، خيال، اندازو، اٽڪل رڻ، ڪٽ، تخمينو، رڳو، ڳڻجڳوٺ، غور، انومان، افسوس، پاڇو، ڪحل.

reasoning, guess, conjecture, supposition, presumption, a syllogism; regular form, analogy, rule; judgement, opinion; thought, conception; fancy, grief, sorrow, regret.

قياس ڪرڻ: اندازو لڳائڻ، افسوس ڪرڻ، ڪحل ڪرڻ، ڌڪ ڪرڻ. to think, judge, opine, conceive, imagine, suppose, guess; to estimate, to regret.

قيافو: ذ (ع) شڪل، صورت، انسان جي عادت ۽ معاشي مان اندازو

ثُورَت بَاه: ذ. شعرت، مڙسي جي طاقت.

virile power, lust, potency, sexual power.

ثُورَت: ذ (ع) کاڌو، خوارڪ، رڙق، چوڻو. food, victuals, nourishments, bread, foodstuff, provisions.

ثُورَمُو: ذ (ترڪي) شوروي وارو گوشت جو پوڙ (جنهن ۾ پياڇي وغيره نه هجي). گهڻي گوشت جو وڏل پَلاه.

a brown stew seasoned with condiments, rice cooked with (too much) meat.

قوس: ذ (ع) ڪمان، آسمان جو هڪ بُرج. a bow, arc (of circle) the sign of Sagittarius.

قوس قزح: ذ. انڊلسه، ڌڻڪ. the rainbow.

قَوْلُ: ذ (ع) ڳالهه، جملو، چوڻي، واعده، اقرار، انجام. speech, word, saying, dictum, assertion, declaration, affirmation; promise, agreement.

قول قراره: ذ. انجام اقرار، ٻول ويڻ. mutual agreement, compact, contract, bargain, convention, treaty, league, promise.

قول و فعل: ذ. چوڻ ۽ ڪرڻ. word and deed.

قولايو: ذ. وڏو چوڙو، ڪنگڙ (جيڪو عام طرح فقير پائين). a large bangle or ring worn around wrist by the mendicants.

قَوْمُ: ذ (ع) ذات، فرقو، نسل، خاندان، گهراڻو، گروه، سَڪَ. a people, nation, a tribe, race, family, sect, caste, creed, group, association, gang.

قَوْمِ پُرسد: ص. قوم جو خير خواہ، قوم جي مفادن لاءِ جدوجهد ڪندڙ. a nationalist.

قومي: ص. قوم جو. national, of or relating to a people or nation.

قَوْمِيَت: ذ (ع) نسل، ذات، قومي خصوصيت. clanship, nationality, national characteristic.

قُوِي: ص (ع) طاقتور، سگهارو، تندرست، مضبوط. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

robust, firm, solid, strong, powerful, mighty, vigorous, an epithet of God, the Almighty.

قُوِي: ذ (ع) "قُوَّة" جو جمع، مسجد، عقل، شعرو.

لڳاءُ جو علم. **قيادي:** ص. باندِي - گرفتار - اسير.
a captive; a prisoner, a convict.
قياد: ذ (ع) درهم جي پارهين حصي جو وزن (جيڪو جواهرات تورن ۾ ڪم اچي).
a carat, the twenty-fourth part of an ounce, a weight of four barley-corns.
قيامت: ذ. شينهن - شير سلطان - بادشاه.
Caesar: an emperor; a lion, sultan, king, sovereign.
قيطون: ذ (ترڪي) ذري ۽ ريشمي ڏاڳن واري پانڪ.
edging (of silk); a kind of silk lace.
قيف: ذ (ع) تين يا شيشي جو مخروطي اوزار جنهن سان سوڙهي سَنَين واري ٿانه ۾ پائين ڇڏجي.
a funnel, a tunnel.
قيل مقال: ذ (ع) ڳالهه بولند - گفتگو - بحث مباحث.
confabulation, conversation, discussion, colloquy, parley, dialogue, conference.
قيل وقال: ذ (ع) قيل مقال.
ibid.
قيلولو: ذ (ع) ٻن پهرن جي ماني بعد نند ڪرڻ - منجهند جو آرام.
mid-day nap, siesta, catnap, dog nap, forty winks, snooze.
قيمت: ذ (ع) ملهه - دام - آڱه - نرخ.
price, value, worth, cost, charge, price-tag, rate.
قيمتي: ص. گهڻي ملهه وارو - پيش بهاءُ ملهائيندڙ - ناياب.
costly, valuable, precious, high-priced, expensive, dear, inestimable, invaluable, priceless.
قيمر: قيسون: ذ (ف) ذرا ذرا ٿيل گوشت.
pounded or minced meat.
قيمر ڪرڻ: ذرا ذرا ڪرڻ. ردي چٽي ذرا ڪرڻ.
to pound (meat); to chop up meat very fine; to make a mince-meat of.
قينچي: ذ (ترڪي) ڪپڙي وغيره ڪٽڻ جو اوزار - ڪٽڻ - مقراض.
scissors; an oblique cross, truss.
قيوم: ص (ع) قائم رهندڙ، هميش قائم. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
permanent, lasting, everlasting, stable, fixed, steady, an epithet of the Almighty Allah.

countenance, mein, face, look, manner, mode; physiognomy.
قياسي شناسي: ذ. 'علم قيانہ' جي ڄاڻ.
the science of physiognomy.
قيامت: ذ (ع) قيامت - حشر، روز جزا.
the resurrection, Doomsday, cruelty, calamity, distress.
قيام: ذ (ع) نماز ۾ بيٺڪ، بيٺڪ، استقلال - پائداري.
standing position (in prayers); standing-upright; standing still, stability, permanence, constancy, steadiness, firmness.
قيام پذير: ص. ترسيل - ٽڪيل - مقيم.
stationary, at rest; stable, permanent, firm.
قيام ڪرڻ: ترسڻ - ٽڪڻ - سڪونت پذير ٿيڻ.
to stay, remain (at), to settle, reside, lodge.
قيامت: ذ (ع) آخرت - حشر. اهو ڏينهن جنهن تي سڀ سامهواراه فنا ٿيندا، مصيبت ظلم - انڌير.
the resurrection, doomsday, the last day, confusion, commotion, tumult, uproar, a great calamity.
قيامت خيز: ص. قيامت آڻيندڙ (حادثو، واقعو). مصيبت وارو.
calamitous, ravishing.
قيامت مچائڻ: ظلم مچائڻ، فتنو ڪرڻ، فتنو مچائڻ.
to raise a commotion, to make a terrible to-do, to bring an uproar, tumult, extraordinary distress and turmoil.
قيده: ذ (ع) بند - اسيري، روڪ - پابندي، بندش، جيل - ٿر - زندان. (ظ) بند ٿيل، منع ٿيل، پابند.
a shackle, fetter, bonds, bondage, confinement, imprisonment; control; restraint; restriction; limit; condition; an obstacle; a bond, an obligation.
قيده بامشقت: ذ. سخت پورهن سان سزا.
prison sentence with hard labour.
قيده خانو: ذ. بندي خانو - جيل خانو - زندان.
a prison, goal, jail, lockup.
قيده ڪرڻ: بند ڪرڻ - اسير ڪرڻ، گرفتار ڪرڻ، پڪڙڻ - جيل ڏيڻ.
to shackle, fetter; to bind; to make captive; to imprison; to put in prison or jail.

ڪاٺڻ: ٺ. اثاث - ڪوٽ - تنگي.
deficiency, inadequacy, insufficiency, insufficiency, lack, scantiness, shortage, want, lack, need, absence, dearth, privation.

ڪاٺڙو: ڏ. ناريل جي نيچ - ڪاٺڙو.
the fibres of the coconut.

ڪاٺ: ڏ. گوشت وٺڻ جو وڏو چرو.
a large knife, a hatchet.

ڪاٺ ڪهاڙا کڻڻ: جهيڙي لاءِ هٿيار کڻڻ. ڪنهن جي خلاف ڪم ڪشي پيڻ.
to be prepared to fight; be ready to face or start a fight; to face.

ڪاٺارو: ٺ. سٺ ڪٽڻ واري عورت.
a spinner (esp. a woman),

ڪاٺڀ: ڏ (ع) ڪتابت ڪندڙ. سفاڪاگر لکندڙ - خوشنويس.
writer, copyist, scribe, amanuensis.

ڪاٺڙو: ٺ. سنهون ڪٽيل چورو (سوپارين وغيره جي). اُن يا ڏاس ڪٽڻ جي ڪٽنجي. ڪاٺ جي ڏنگي پٽي (جيڪا عام طرح ڪولهي نئين جانورن جي شڪار لاءِ ڪم آئين).

thinly cut or sliced (like beetle-nut, potato etc).
shears, scissors or truss for cutting the wool. a wooden band to hunt small animals.

ڪاٺڙو: ص. ڪٽيندڙ (رون، پڪرين ڪي).
a shearer.

ڪاٺي: ٺ. گوشت وغيره وٺڻ جو ننڍو اوزار - چري.
a medium-knife, kitchen-knife.

ڪاٺو: ڏ. ڪٽه - ڳڻپ - شمار - ڇيد - ڍنگ.
an estimate, counting, value, valuation, assessment, boundary, limit.

ڪاٺي: ڏ. ڪٽي - ڪوڙي هنڌ.
at what place?, where?.

ڪاٺ: ٺ. رڌ - چير - چانگ. ڪٽي - تخفيف. ڪٽ.
a cutting; cleavage; dissection, separation, severance, disconnection, a cut, slash, incision, execution, a bite; a wound, a section, a chip.

ڪاٺ ڪرڻ: ڪٽ ڪرڻ. گهٽ ڪرڻ ڇانڊڻ - چانگڻ - تخفيف ڪرڻ.
to make an incision or wound (in). to cut, to wound, to cut a passage (for); to cut away; to cor-

ڪ

ڪ: ڏ (اچار "ڪاف") سنڌي الف - بي جو اوشيتاليهون اکر. عربي جو ٻاويهون ۽ فارسي جو پنجويهون اکر.

39th letter of Sindhi Alphabet, 22nd of Arabic and 25th of Persian.

ڪ: ڏ (ع) وانگر - جيئن - مثل.
or, that, like, for example, i.e.

ڪ: ص. ڪين - ڪي - يا.
not, not at all, not any, nor, or.

ڪ: ص. صفاتي اڳيائي طور خراب يا گهٽ جي معنيٰ ڏيکاريندڙ حرف (جن ڪٽيو، ڪمڻ وغيره).
a prefix in composition, denoting ill, bad, evil, mis.

ڪابل: ڏ. افغانستان جو هڪ شهر.
Kabul, the capital city of Afghanistan.

ڪاٺلي، ڪاٺولي: ص. ڪابل جو (ماتو، وکر وغيره).
of Kabul, belonging to Kabul (Person, thing etc).

ڪاٺين: ڏ (ف) حق مهر (ها رقم جيڪا نڪاح وقت مڙس زال کي ڏيڻ جو اقرار ڪري).

marriage portion or settle, dower, alimony, jointure,

ڪاٺينو: ڏ (ف) وزيرن جي مجلس - جملي دُڙاءِ.
a cabinet, the council of ministers.

ڪاٺارو، ڪاٺارو: ڏ. ناريل جي کوپي جي مٿان وارو ريشو (جنهن مان رسا ٺهن). سامان سڙو (عموما ڪاٺ جو سامان).

ڪاٺارو، ڪاٺارو: ڏ. ناريل جي کوپي جي مٿان وارو ريشو (جنهن مان رسا ٺهن). سامان سڙو (عموما ڪاٺ جو سامان).

ڪاٺارو، ڪاٺارو: ڏ. جھيڙو - جنگ.
quarrel, altercation, beef, bickering, brawl, controversy, difficulty, dispute, embroilment, feud, fight, wrangle, dispute, war.

ڪاٺارو، ڪاٺارو: ڏ (ع) ڦالو (وڪري جي شرطن وارو دستاويز. فصل جي اڳواٽ ٿيل سڙي جي لکيت).

ڪاٺارو، ڪاٺارو: ڏ (ع) ڦالو (وڪري جي شرطن وارو دستاويز. فصل جي اڳواٽ ٿيل سڙي جي لکيت).

a written agreement of a crop still in the field.

ure, shape.

ڪاٺي سورڻ: ٻانه کي مچائڻ. جهيڙو وڌائڻ.

to put wood on the fire, to cause a flare to rise, to incite a quarrel.

ڪاٺي ڪرڻ: بچ ڪرڻ. هٿي ڏيڻ. چُرچ ڪرڻ (جهيڙي لاءِ).

to spurn, to incite, to foment, instigate, provoke, stir up.

ڪاٺيرو، ڪاٺو: ص. ڪاٺيون ڪندڙ. ڪاٺيون ڪري وڪڻندڙ.

a wood-cutter, a wood-seller, a timber-merchant.

ڪاپاڻي، ڪاپاڻي: ٺ. ڪپڻ مان ٿورا ٺاهيندڙ عورت. ڪاپو ڪندڙ. سَت ڪندڙ.

a spinner, a woman preparing cotton balls for use in preparing yarn.

ڪاپارو: ڏ. ڪوپري. مٿو- سرُ. نصيب- ڀاڳ.

skull, head, luck, fortune, fate, destiny.

ڪاپاري: ص. ڪاپارو وارو- مٿي وارو ڪ. تمام وڏو نقصان. وڏو صدمو. of or on the head. a blow on the head. great loss, accident, misfortune, bad luck, casualty, mischance, mishap.

ڪاپڙو: ڏ. جوڳي فقيرن جو هڪ قسم.

a kind of mendicants, a tribe of wandering-faquirs or Jogis.

ڪاپڙي: ڏ. جوڳي فقيرن جو هڪ قسم (جيڪي دنيا کان لاڳاپا ڪپي رهاجن).

Kapri, a kind of wandering-faquirs or Jogis.

ڪاپو: ڏ. ڪپڻ جا ٿورا ٺاهڻ (سَت ٺاهڻ کان اڳ). پررهيو. ڏاڳو.

teasing or carding cotton, preparing balls of cotton (for preparing thread). labour, drudge, drudgery, grind, moil, toil, travail.

ڪاپو ڪرڻ: پُٺن پاند جهڙي ٺاهي چوندو يا لاڳاپو ڪرڻ. سخت ڪشال ڪڍڻ. پررهيو ڪرڻ.

to pick-cotton candies; to harvest, to spin, to act persistently, to work continuously; to work hard, a hard work.

ڪاپي: ٺ. (انگ) نقل. اُتارو. مُسَوَدَ نوٽبوڪ.

copy, a copy of an official document, a manuscript, a note-book, an exercise book.

ڪاپي ڪرڻ: نقل ڪرڻ.

to copy, imitate

rode; to reduce, curtail.

ڪاٺا: ٺ. ڪاٺ (لغز جي). برطرف.

cut, cutting, cut off (esp of a kite). suspension, removal.

ڪاٺ ڪُٽڻ: ٺ. وڌيڪ. ڪمي بيشي. ڇنڊڇاڻ.

a cutting, cleavage; dissection; separation. severance. a cut, slash, incision, a bite, deduction.

ڪاٺڻ: م. وڌڻ. ٽڪر ڪرڻ. جدا ڪرڻ. تخفيف ڪرڻ. وضع ڪرڻ. ڀرڳڻ (قيد). سر ڪرڻ. گذارڻ (وقت). ڏي ڪرڻ (مفاصلو). ٻن حصن ۾ ورهائڻ (ناس).

to deduct, cut, clip, lop, prune. to hack, slash, cut asunder, sever, disjoin, disunite, divide. to saw; strike out an item on account. retrench. to spend, proceed, pass time; to cut cards.

ڪاٺو: ڏ. ڪاٺو- وڏي ترازِي.

a large measuring instrument, a balance having a tongue.

ڪاٺو: ڏ. رياضي ۾ ڪٽ جي نشاني (-).

(math) the sign of minus (-).

ڪاٺ: ڏ. ٺُلهي ۽ ڊگهي ڪاٺي. ٻنڌ. دوڳ. ڏوهاريءَ کي سزا ڏيڻ جو ڪاٺي مان ٺهيل هڪ اوزار (جنهن ۾ ڏوهاري جا پير ڦاسائين جنهن ڪري اهو اُٿي يا هلي نه سگهي).

wood, a large piece of timber, a stock, a wooden instrument or shackle.

ڪاٺ جي ماڻي: اصطلاح. سخت پررهيو- ڏکيو ڌنڌو- جاکوڙو.

a bread of wood, used as a phrase or ideam for hard-work, hard-labour, hard-assignment, haggling job.

ڪاٺ ڪُٽو: ڏ. هڪ قسم جو پکي- ڊڪڻ پکي.

a woodpecker (bird).

ڪاٺ ٿوريون: ٺ. ڀينڊيون (بکر جو قسم)

lady's-fingers okra, ochra (*hibiscus esulentus*).

ڪاٺ گدرو: ڏ. پيسٽ (وڻ ۽ ميرو).

common papaw (*carica papaya*).

ڪاٺوڙو: ڏ. ڪاٺيءَ جو پاتوڙو.

a wooden platter, a *kunar*.

ڪاٺي: ٺ. لڪڙي. هاڻي- قديم- جمر.

wood, sick, timber: body, physique, frame, fig-

where?, towards what?, at which place?, in which direction?.

ڪاڍارو: ذ. سر جو صدقو. مٿان گهوريل شيء. ڪاڍاڻو.
the sacrifice, a thing sacrificed on account of someone.

ڪاڍو: ذ. اُڪندو. ڪڪو (قرب جي). تانگهه. اُڪير.
desire, inclination for, lust, craving, passion, appetite, urge.

ڪاڍوڙو: ص. ڌڪاريل. ڌڪي ڪڍيل.
turned away, unwanted, unwelcome, undesired, thrown out, thrown away.

ڪاڍو: ص (ع) ڪوڙو. باطل.
lying, false; a liar, falsifier, fibber, per jurer, prevaricator, unbelievable.

ڪاڙو: ث. ڪاراڻو. سياهي. اونڌاهي. انڌوڪار.
blackness, darkness, darkened.

ڪار: ث (ف) ڪم. شغل. ڌنڌو. هنر. پيشو.
act, action; work, operation, labour, occupation, service, usiness, function, profession.

ڪارآمد: ص. ڪم ۾ اچڻ جهڙو مفيد.
useful, serviceable, applicable; conducive (to), beneficial, advantageous.

ڪار بند: ص. عمل ڪندڙ. پابند. ٻڌل.
giving attention (to), acting upon; proceeding; obedient, attentive.

ڪاراڻو: ث. ڪارو. سياهي. ڦٽڻ اونڌاهي.
blackness, darkness, dawn.

ڪارائتو: ص. ڪم ۾ ايندڙ. ڪم جهڙو. ڪمائتو. سجاو.
useful, serviceable, applicable, conducive, functional, practicable, advantageous.

ڪارائو: ذ. زمين جي سنڀال لاءِ مقرر ماڻهو. ڪمدار.
a watchman (over the fields); a *kamdar*; an agent or representative of a landowner.

ڪارٻو: ذ (ع) قالب. سانچو. فرير. ڪورڪي. ڪم جو هڪ اوزار.
a frame, contrivance, dive, contraption, a mould, model, a tool for the use of weavers.

ڪاربان: ذ (انگ) هڪ مشهور گئس (ڪوئلي ۽ شين مان پيدا ٿيل گئس).
carbon gas.

ڪاڄ: ذ. ڪم. ڪرت. ڌنڌو. شادي يا خوشيءَ جي موقعي تي مڃائڻ جي ماني وغيره. خوشيءَ جو موقعو. مارڪو. قميص ڪوٽ وغيره ۾ پيڙهي وڃڻ جو سوراخ.

work, action, occupation, business, an affair, a feast, an entertainment (esp one given on the occasion of a marriage), a marriage-feast, a button-hole.

ڪاڄ: ذ. ڪاڄ. شادي يا ڪنهن ٻئي خوشيءَ جي موقعي تي وڏي دعوت.
a marriage-feast, a ceremony of joy on wedding, circumcision etc.

ڪاڄ ڪرڻ: شاديءَ جي ماني ڪرڻ. دعوت ڪرڻ.
to hold a feast, to arrange feast or an entertainment on the occasion of a marriage etc.

ڪاڄو: ث. وڏي ڊگهي مضبوط ڪاڻي جنهن تي چير رکجي. هرلي يا نار جي بيهار جي ڪاڻي.
the main wooden girder of a hut, the upper cross stick in the frame of a water-wheel.

ڪاڄ: ث. سُنڻ. سلوار.
a trouser, the trousers.

ڪاڄ: ذ. ڪاڄ. شيشو.
glass, crystal.

ڪاڄو: ث. ”ڪڇ“ جي ٻڪري يا ڳئون. جُڙ جو هڪ قسم.
a kind of goat or cow from the Katch area (desert of Thar), a kind of millet.

ڪاڄو: ذ. جبلن جي ڀر وارو ميداني علائقو (دادو ضلعي جو الهنديون جابلو ميداني حصو). ڪڇ. ماپ. پيمائش.
Kohistan, the hilly tract and area of Dadu district, measurement, area, size, measure.

ڪاڄي: ص. جبل جي ڪنڌيءَ جو. ”ڪڇ“ جو. (ذ) ڪڇ جو گھوڙو، اٺ وغيره.
belonging to or of a hilly area, of katch or desert area, a desert camel or horse.

ڪاڄوڙي: ث. لانگوڙي.
a cloth worn round the waist and the legs.

ڪاڇيل: ث. ڏکڻ طرف.
in the south, towards south.

ڪاڄ: ذ (ف) محل. قصر.
a palace, a villa; mansion.

ڪاڏي: ط. ڪيڏانهن. ڪهڙي پاسي. ڪٿي.

ڪارڊر: ص (ف) ڪم ڪار هلائيندڙ. منتظم.
an administrator, manager, executive, officer, director, an assignee.

ڪارڊ: ذ (انگ) پٿر (تاس جو)، ورق، پوسٽ جو ٽڪڙي لڳل ڪاغذ. اطلاع جو ڪاغذ.

a card, a playing card, a post-card, a letter, intimation, a notice.

ڪارروائي: ث (ف) ڪم جي تڪميل. ڪم. انتظار. بندوبست. رويڪاري.

carrying on of a business; occupation, employment; management, conduct, execution, performance; process, proceeding, procedure.

ڪارو: ذ. هڪ قسم جو چيت. تتر جو هڪ قسم (ڪاري رنگ جو).
a black-insect; black-partridge, black grouse, francolin

ڪارڙار: ث (ف) لڙائي. جنگ. رزم.
a war, battle, conflict, fight, scuffle, quarrel, bickering, physical fight.

ڪار زيانو: ص (ف) ڪاري زبان وارو (جيڪو بدسوئي جي ڳالهه ڪري، ۽ منحوس سمجهيو وڃي).

a person considered of ill-omen because of his predictions or telling about misfortunes, a misfortune-teller.

ڪارساز: ص (ف) ڪم ٺاهيندڙ. ماهر. (ذ) خدا تعاليٰ.
dexterous, adroit, skilful, clever, a doer; maker, the Almighty.

ڪارساڙي: ث. هئرمندي. چالاڪي. هوشيارِي.
work, mechanism, cleverness, skill, dexterity; artfulness, artifice.

ڪارستان: ص (ف) چالاڪ. هوشيار. پڙه. ماهر. وڏو ڪم ڪندڙ.
an expert, proficient, master, professional, proficient, whiz, wizard.

ڪارستاني: ث (ف) چالاڪي. حرفت. شرارت. لڄائي.
workmanship; art; an exploit, achievement, feat, adventure, enterprise, venture, deed, trick, artifice, gambit, gammit, ploy, ruse, wile.

ڪارڊرما: ص (ف) حڪم ڪندڙ. حاڪم. ڪم ڪار هلائيندڙ.
administrator, director, manager, executive, a commander, a superintendent, any one invested

ڪارائي: ث. ڪاٺ وڍڻ جو اوزار (ڏندن واري رک جي پٽي). ڪرڻ.
a saw, a serrated cutting instrument.

ڪاروبار: ذ. ڪم ڪار. ڪاروبار.
work, laour, business; affairs; dealings, transactions.

ڪارڙي: ث. ڪاري تھ واري جوڙو جو هڪ قسم.
a kind of millet (with black-cover) (*andropogan suquarrosus*).

ڪاربين: ث (انگ) ننڍي رائفيل.
a carbine, a small-barrelled rifle.

ڪارٽوس: ذ (انگ) ڪاغذ يا پتل جي نالي جنهن ۾ چيرا ۽ بارود ڀريل هجي.

cartridge; a tube containing powder and shots for a firearm.

ڪارٽون: ذ (انگ) مسخريءَ واري تصوير.
a cartoon.

ڪارپوراد: ص (ف) ڪم جو نگران. منتظم.
a manager, an agent, a negotiator, an officer or employee.

ڪارو: ث. ڪاراڻو. سياهي. تتي دانگي يا ڌڻي جي ڪاراڻو.
blackness, darkness; dark or black-matter.

ڪارج: ذ (سن. ڪاري) ڪم. ڪار. ڌنڌو. شغل. مقصد. مطلب.
work, action, business, affair, profession, aim, end, object, motive, cause, origin, purpose.

ڪارج سڏ ٿيڻ: مقصد پورو ٿيڻ. مراد حاصل ٿيڻ.
to achieve an object, the accomplishment of an object; to achieve the purpose.

ڪارجوب: ذ (ف) ڪاٺيءَ مان لٽيل چوڪڻ جنهن ۾ اڳت اُٿڻ يا ڀرت جو ڪم ٿئي.

a frame on which embroidery is made; a frame for preparing bands for trousers.

ڪارخانو: ذ (ف) ڪنهن هنر يا صنعت جو هنڌ. فيڪٽري. دڪان. ڪوٺي. ڪاروبار. ڌنڌو.

an industrial concern, a factory, a workshop, arsenal, magazine, shop, manufactory.

ڪارخير: ث. ثواب جو ڪم. نيكِيءَ جو ڪم.
a service, good deed, virtuous deed.

black-water, a sentence to be transported to an island in the Indian ocean (Indman Island).

ڪارو چور: ذ. وڏو چور- نالي چڙهيو ڪاٺڪو.
a great thief, an unknown person, a well-known dacoit.

ڪارو علم: ذ. جادو- سحر. نقصان پهچائيندڙ جادو.
magic, black-magic, incantation, necromancy, sorcery, witchcraft, conjuring, bewitchment, witchery, witching, wizardry.

ڪارو ڪاري: ذ. زناڪار مرد ۽ عورت (جيڪي قبائلي رسم موجب واجب القتل هجن).

fornicators, two married persons (a woman and a man) accused of illicit sexual intercourse.

ڪارو ڪرڻ: ڪارو ڪرڻ. عيبدار ڪرڻ- ڏوهاري ڪرڻ. ٽڪو ڏيڻ. خوار ڪرڻ. ڳلاو ڪرڻ. بدنام ڪرڻ.

to blacken, to disgrace, ravish, to blemish, to put an allegation, to bring a charge, dishonour, disrepute, ignominy, infamy, obloquy, shame, opprobrium, odium.

ڪارو مُنعن ڪرڻ: ٻيو ڪم ڪرڻ. اخلاقي ڏوه ڪرڻ. بي آبرو ڪرڻ. خوار ڪرڻ.

to commit an unnatural offence, to indulge in illegal or immoral activities, to commit fornication, sodomy, to put blemish on.

ڪاريءَ وارا ڪڪ: محاورو. ڪجهه به نه- پينگ. عدم موجودگي.
a phrase which means that there was physically nothing, no existence, non availability of anything, blank, desolate, barren.

ڪارو نانگ: ذ. واسينگ نانگ- ڪاريهر اصيل نانگ.
a black cobra; the snake which is most poisonous.

ڪاروان: ذ (ف) گذشتن مافرن يا سوداگرن جو ٽولو. قافلو. اُنن جو قافلو.

a caravan, a large company of travellers, or merchants, or pilgrims, a camal-caravan, cavalcade.

ڪاريوار: ذ (ف) ڏيئي لپي- واپار. ڌنڌو. ڪم ڪار. ڪاروبار.
work, labour, business, affairs, dealings, transactions.

ڪارون: ذ. جلا- ڪوششن. عاجزون. مشق.
efforts, exertions, troubles; pleadings, entreaties,

with power.

ڪارڪردگي: ذ (ف) سٺو ڪم. ڪارگدازي.
performance, efficiency, accomplishment, fulfilment, completion, achievement, feat.

ڪارڪن: ذ (ف) ڪم ڪندڙ- ورڪر. منتظر.
administrator, controller, manager, a worker, labourer.

ڪارگدازي: ذ (ف) سٺو ڪم. ڪم جي ترتيب ۽ طريقو. ڪم ڪار.
management, expertness, skill; employment, service; good service.

ڪارگر: ص (ف) مفيد- سودمند. اثرائتو.
efficient, effective, efficacious, useful, effective, active.

ڪارنامو: ذ (ف) اهم واقعو. سٺو ڪم. بهادريءَ جو ڪم.
important deed, good work, heroic deed, memorable work.

ڪارينده: ص (ف) ڪارڪن- ورڪر. منتظر.
a worker, a manager, an agent, an officer, representative; an administrator.

ڪارنهن: ذ. ڪارڻ- ڪارڻ. داغ- ٽڪو. بدنامي جو ٽڪو. خوري.
blackness, a black spot; a blot, a blemish.

ڪارڻ: ذ. سبب- باعث. علاج- حيلو. (ظ) لاءِ- واسطي- سانگي- جي ڪري.

cause, motive, purpose, reason; principle, ground, source, basis; cure, treatment, for the reason, because of, on account of, for the sake (of).

ڪارڻ: م. ڪرڻ. اُڪارڻ- پار ڪرڻ.
to do, having done, to cross (a river etc), to go on the other side.

ڪاريڻي: ص. شافع. پيار اُڪاريندڙ.
intercessor, advocate, assisting or helping.

ڪارو: ص. سپاه. اوندهو. ڪاري رنگ جو. سانورو اصيل (نانگ).
گناهمن مر ورتل. گنهگار- ڏوهاري. (ذ. ڪاري).

black, dark, gray or dark coloured man, the cobra; a sinner, aulprit, criminal.

ڪارو پاڻي: ذ. انڊمان ٻيٽ (جتي انگريزن جي دور ۾ عرقيد وارين قبيدين کي موڪليو ويندو هو).

tion.

ڪاڙوي: ٺ. ماڇيس جي تيلي.

a match-stick.

ڪاڙائي: ص. ڪوس ڪندڙ. ڪهندڙ. قاصدي. (ص) بيرحمر- سنگدل.

a butcher. hard-hearted, cruel, relentless.

ڪاڙيب، ڪاڙبي: ص (ع) ڪسب ڪندڙ- هنرمند- پورهيت.

a workman, a worker, an artisan.

ڪاڙيني: ٺ (ف) هڪ قسم جو گاهه ۽ پوتو (پسارڪي وکر طور ڪم آڻي).

endive, succory, aihorium endivia (aalcis pl.)
chicory, chichorium intybus.

ڪاڙو: ڏ (ع) پيالو- وڏو ڄمن. اناج ڀرڻ جو هڪ ماڻ (اندازاً سورهن سين).

ڪستو (فقيرن جو).

a cup, goblet, bowl. a dry measure equal to 4 toyas
as and 1/60 of a kharar. a beggar's bowl.

ڪاڙو ليس: ص. پيالو ڇٽيندڙ خوشامدي. لالچي. فيض حاصل ڪندڙ.

گداگر.

a pot-licker. sycophant, flatterer, toady, beggar.

ڪاڙي ڪرولي: ٺ. بچت بچت- پورٽ سورت. تنگيءَ واري گذران ۾ بچت.

savings, to save something for the future despite
difficulties or minimal income. thriftiness,
frugality.

ڪاڙي: حرف نڌا (ف) شال!- ائين هجي! افسوس!

would that, how I wish, alas!

ڪاڙائي: ڏ (ف) ننڍو گهر. ڇهوپو. آستانو- ماڳ.

a small house. dwelling, edifice, home,
residence.

ڪاڙائي: ٺ (ف) ڪيتي- پوک- پني.

tillage, cultivation, agriculture; cultivated land, a
cultivated tract; a field, a farm.

ڪاڙاڻگار: ص. هاريو ڪندڙ. هاري- ڪڙمي. آبادگار.

a farmer, cultivator, tiller of the soil, an agricul-
tural.

ڪاڙائو: ص (ع) ظاهر ڪندڙ. کوليندڙ (راز يا ڳالهه).

detector, discoverer; revealer; explainer,
expounder.apologies, prayers, requests, petitions, interces-
sions.

ڪارون ڪرڻ: آزيون تيزارين ڪرڻ- عاجزون ڪرڻ.

to request, plead, exert, entreat, beg, beseech,
brave, crave, implore, importune, invoke, pray,
supplicate.

ڪارونپار: ص. نعايت آونداهه. گهاٽن گھٽن ڪڪرن وارو ڇم (جنهن ۾ آونداهي ٿي وڃي). تمام گھڻو- بيشمار.

very dark, (clouds) lowering, in great quantities,
or with great force; large quantities; availability of
material in abundance.

ڪارو واڌ: ڏ. ڇڙپائي مال جي هڪ بيماري (جنهن ۾ جانور کي ڏکڻي ٿئي).

an ailment of mammals due to indigestion and gas
in the stomach.

ڪاري: ص (ف) اثر ڪندڙ- مؤثر. اثراتو (ڏک، زخم، گهاٽا، گھرو- اونحو (زخم)).

effective, operating, effectual, penetrating, deep
mortal (as a wound), stroke, blow.

ڪاريڙو: ڏ (ف) جبل جي اندران زمين مان ايندڙ پاڻي جو وهڪرو. چشمي جو پاڻي.

a subterranean canal.

ڪاريگر: ص (ف) هنرمند. صنعت گر هوشيار. حرفتي.

a workman, craftsman, an operative, an artificer,
artisan, a manufacturer.

ڪاريگري: ٺ. هنرمندي. هوشيار. چالاڪي.

workmanship, handicraft; skilled or masterly
work, superior or artistic work, skill, dexterity,
cleverness.

ڪاريڙو: ڏ. نانگ جو هڪ قسم- ڪارو نانگ- اصيل نانگ. هڪ قسم جو مڙو.

a cobra (a snake). a black deer.

ڪاڙو: م. ٽهڪائڻ- اوبارڻ- جوش ڏيڻ. آزار ڏيڻ. هلاڪ ڪرڻ.

to boil, seethe, bubble, churn, ferment, simmer,
distress, grieve, anger, bristle, burn, flare up,
fume, rage, lash, tear.

ڪاڙهو: ڏ. آس- ڏپ. گرمي- تپش. آس جي تپش. پسارڪو وکر جيڪو بيمار کي ٽهڪائي پيارجي- جوشاندو.

sultriness, humid, heat, warmth, ardour, a deco-

singer of *kafis*.

ڪاڪ: ٿ. ”مومل- راڻي“ جي داستان برهڪ ندي (ننن) جنهن جي ڪپ تي مومل جو محلات هو.

a place on river where Mumal the heroine of the folk-tale Mumal-Rano lived.

ڪاڪٽ: ٿ. (ع. طاقت) طاقت- سگهه.

strength, power, energy, force, might, muscle, potency, puissance, sniew, steam, vigour.

ڪاڪڙو: ڏ. نڙيءَ ۾ لٽڪيل ڄمڙو.

uvula, a fleshy lobe hanging at the back of the palate.

ڪاڪڙو ڪرڻ: زور سان ڳالهائڻ. وات ڪرڻ- زباني جهيڙو ڪرڻ.

to speak loudly, to talk vociferously, to quarrel, brawl, hassle, squabble, words, wrangle.

ڪاڪڙو ڪڍڻ: لٽل ڪاڪڙي کي ڦوڪاري جي ساٿ سان، يا دوا سان علاج ڪرڻ.

to press an elongated uvula, an indigenous treatment of the uvula.

ڪاڪڙل: ڏ. (ف) جعري ڏاننن لٽڪندڙ وار- رُلفَ.

a curl, lock, ringlet. (of hair)

ڪاڪو: ڏ. ڇاپو- ننڍڙو ٻار. (ٿ. ڪاڪي).

an uncle, a paternal uncle, a child.

ڪاڳر: ڏ. ڪاغذ- پَٽر ورق.

a paper, page, leaf (of books)

ڪاڳر ڪارا ڪرڻ: گھوٽل ڪرڻ. اجايا ڪم ڪرڻ.

to blacken paper, to scribble; to waste time away in useless works.

ڪاڳري: ص. ليکڪو چوڪر لکندڙ مشي.

a clerk, a *munshi*, a person in charge of the accounts.

ڪال: ڏ. (سن) وقت. موسم. موت. ڏکيو وقت. اٿاڻ. ڏڪار- تحط.

time, tense; season; age, death; time of death, the condition of drought, dearth, famine, bad or inauspicious time; calamity.

ڪال پڙڻ: ڏڪار پڙڻ- تحط پڙڻ. اٿاڻ ٿيڻ (پيڙڻ جي).

famine to happen; the coming on of a famine, dearth, drought, non available of essential goods.

ڪاشي: ٿ. (ف) سِرَن ۽ ٿانون تي روشني گڻڪاري وغيره جو هنر (جيڪو چون ٿا ته ايران جي شهر ’ڪاشان‘ مان هتي پکڙيو). (سن) ڀارت ۾ رهندڙ جو تيرٿ وارو شهر- بنارس.

glazed ceramic work including that done on vessels, and tiles; glazing on earthen wares, the city of Benares.

ڪاشيگر: ص. ڪاشيءَ جو ڪم ڪندڙ هنرمند.

a glazier, one who glazes earthenwares.

ڪاغذ: ڏ. (ف) پَٽر- قرطاس. ورق. چٽي- خط.

paper, leaf (of book), written sheet, letter, notice.

ڪاغذي: ص. ڪاغذ جو. پٽي جهڙو سٺو. اچر.

made of paper, a very thin sheet of anything like a paper, thin, white.

ڪافر: ص. (ع. ڪافر) خدا کي نه مڃيندڙ خدا جو منڪر. ڪُفر ڪندڙ نياڳو- بدبخت معشوق- محبوب.

infidel, atheist, heretic, heathen, unfortunate, wretched.

ڪافر ادا: ص. سٺو- حُسين. معشوق.

a mistress, sweet-heart, beloved, beautiful, lovely, graceful, attractive, beautiful, comely, handsome, pretty.

ڪافور: ڏ. (ف) هڪ قسم جو خوشبودار وڻ ۽ ان مان نڪتل سَٽ- ڪپور. (ص) اچر- سفيد.

cmphor; a white crystalline powder.

ڪافور ٿيڻ: گم ٿيڻ- الوپ ٿيڻ. اڏامي وڃڻ.

to vanish, disappear, to evaporate.

ڪافي: ٿ. (انگ) هڪ قسم جو خوشبودار ٻوٽو (جنهن جو پڇ ڪُٽي چاند وانگر ڪم آئين)- قهوار.

coffee, the seeds of a plant used for preparation of decoction or used like a beverage, a coffee-beverage.

ڪافي: ص. (ع) گھڻو. گھرج مطابق. بس.

sufficient, enough, adequate, ample, abundant.

ڪافي: ٿ. (ع) قافيه) سنڌي نظم جي هڪ صنف- ڪلام. هڪ راڳ جو نالو. فقراء جي رهڻ جو آستان.

a kind of poetry, title of a song, living place of mendicants.

ڪافير: ص. ڪافيرن ڳائيندڙ.

lust, love of pleasure, the object of desire or love.

ڪامڙيو: ڏ. عشق جو ديوتا.

the god of love, the Hindu Cupid.

ڪامران: ص (ف) ڪامياب سرپارو. خوشنصيب - سپاڳو.

successful in every undertaking, fortunate, prosperous, happy, blest, lucky, fortunate.

ڪامرائي: ڏ. نتيج مندي. سپاڳائي. ڪاميابي. خوش نصيبي.

fortune, prosperity, success; happiness, felicity, pleasure.

ڪامڙيو: ص. ٻئي ٻاري يا کاتي ۽ ڪڻڻ وارو مزدور.

a farmer, a land labour.

ڪامگار: ص (ف) سپاڳو. خوشنصيب. b. زراعت کاتي جو هڪ ملازم

(جيڪو پوکڻ جي جنسن جي نظرداري ڪري).

lucky, fortunate; an employee of Agriculture Department deputed to look after the condition of the crops.

ڪامل: ص (ج) مڪمل - پورو - سالم. سچو سارو. جملي - سمورو - پڪو.

مضبوط. عارف - خدا وارو.

perfect, complete; full, plenary, whole, entire; positive, decisive, absolute, learned, accomplished, proficient, skilled, adroit, expert. a perfect man; a saint.

ڪامنا: ڏ (سن) خواهش - سڌ - تمنا. دل جي مراد.

lust, wish, desire, inclination.

ڪامڙ. ڪامڙ: ڏ. جادو - سحر. پڙهيا - ڊوه. شادي وغيره جي رسمن

جو ساڻ سون.

enchantment, sorcery, magic, conjuring, bewitchment, incantation, necromancy, witchcraft, witchery, witching, wizardry, some of the fanciful acts at the time of a marriage ceremony.

ڪامڙي: ڏ. ڪامڙي - عورت.

a fascinating woman, a handsome lady, a graceful woman.

ڪامڙي: ڏ. تازڪ ۽ سهڻي عورت. بيحد محبت ڪندڙ عورت. ڪامڙ

(جادو ترقي) ڪندڙ عورت.

idem. a witch, sorceress, magician, enchantress.

ڪاموڙ: ڏ. هڪ راڳ جي جو نالو.

name of a raga.

ڪالڙ: ڏ (انگ) قميص يا ڪوٽ جو گلي وارو حصو.

a collar of shirt or coat.

ڪالڙا: ڏ (انگ) هڪ قسم جي ويڙندڙ بيماري - وبا.

cholera, plague.

ڪال ڪوٺڙي: ڏ. اونڊاهي ڪوٺي. قيد. ڦاسيءَ جي ڪوٺي.

a black hole, dungeon, a jail-barrack, a place of confinement.

ڪانگه: ڏ (سن) ڪارو ٽڪو. ڪالڙا - ڪارڻهن.

blackness, darkness, a black-spot, a blot, blemish.

ڪالڪان: ڏ (سن) ڪالي ديوي. ڪالي ماما جو آستان.

an apithet of the goddess Durga; the Kalidevi.

ڪال ڪٽڻي: ڏ. هڪ قسم جو ننڍڙو پڪي - ڪان ڪٽڻي. (ص)

پڇڙي - بد صورت.

the black-bird; a small black drongo, the king crow, an ugly face.

ڪالمر: ڏ (انگ) صفحي جو هڪ حصو (مٿي کان هيٺ تائين).

a column, the divided portion of a page.

ڪالوڙو: م. پاڻيءَ کي لڙ ڪرڻ. لٽڻ - جهڳوڙڻ (پاڻي).

to make the water dirty, to spoil, to churn the water in such a way that the dirt gets mixed up.

ڪالوني: ڏ (انگ) نئين آبادي - وسين.

a colony, a township, a new-town.

ڪالهد: ڏ (سن) گذريل ڏينهن - ڪلهه.

yesterday.

ڪالي: ڏ (سن) ڌرڱا ديوي (جنهن تي هندو انسان جي قرباني ڏين).

the kalidevi; the goddess Durga.

ڪاليج: ڏ (انگ) اعليٰ درسگاه (جنهن ۾ مئٽرڪ کان پوءِ تعليم ڏني وڃي).

a college; an institute of higher learning.

ڪامر: ڏ. چٽ اڏڻ لاءِ ڊگهي ۽ ٿلهي ڪائي - شھتير. لڪڻ (وڌ مڪمل لاءِ).

a beam of wood, an stick, a wand.

ڪام: ڏ (ف) خواهش - آرزو - سڌ. ارادو - مقصد.

an inclination, wish, desire, longing, intention.

ڪامر: ڏ (سن) عشق. شھرت. نفساني خواهش.

an inclination, wish, desire, longing, inordinate desire, affection, love, passion, sexual passion.

patient, grave, serious, heavy, severe, weighty, healthy, fit, hale, sane.

ڪاٺو: ذ. ننڍي ساهي- ٽڪري. ساهي جي سٺي. تور جي وڏي ساهي. وڃ يا گھڙيل جي سٺي. ريل جي پٽي بدلائڻ جو اوزار. کاڌي کائڻ لاءِ نوڪدار چمچ. وارن م هٿن يا قميص جوئي وغيره کي قابو ڪرڻ جو ڪاٺو.

a small-scale, a hillock, tongue or buckle of the balance; a large-balance, a hand of clock, points (of a railway system), a fork, a hair-pin.

ڪاٺو مٽائڻ: هڪڙي واٽ ڇڏي ٻي واٽ وٺڻ. رخ تبديل ڪرڻ. to change the route, the change the direction, to switch.

ڪاٺپ: ٺ (انگ. ڪئمپ) چانوئي (الشڪر جي). a cantonment, a military settlement.

ڪانجي. ڪانجيجي: ٺ. چانورن جي پيڇي. ڪپڙن کي ڪلف ڏيڻ لاءِ پيڇ.

rice water, rice-gruel, starch.

ڪانج: ٺ. مٿڻ. سلوار.

loose pantaloons or drawers.

ڪانج لاهڻ: ٻڙلي ڏيکارڻ. گيدي ٿيڻ خوري ڪرڻ. to show cowardice, an act of cowardice or contempt, become disgraced, dishonoured, ignominy, infamy.

ڪانج: ذ. شيشر.

glass.

ڪانڌو: ذ (سن. ڪانت) مڙس- پٽار- وڙ.

a husband, a lord, master.

ڪانڌي: فوتي جي جنازي جي ڪفن دفن م شريڪ. a corpse-bearer, a pall-bearer; one participating in a burial.

ڪانڌيو: ذ. ڪانڌين ۽ فوتي جي گھر وارن کي ڦاٽو ٺوڙائڻ جي ماني. the food taken after the burial of a deceased.

ڪاندارو: ٺ. لڳن م ڏڪڻي (ڊپ يا ڪاوڙ جي). of the body to tremble, trembling, quivering, shak, shivering, shivery.

ڪاندارجڻ: م. لڳن م ڏڪڻي ٿيڻ (ڊپ يا ڪاوڙ کان). جسم جا وار ٿيڻ. بدن م سيمسڙا ٿيڻ (ڪنهن واقعي يا حادثي ڏسڻ سان). stiffen of body (in fear or anger). to stand stiff on

ڪامورو: ذ. سرڪاري ملازم (جيڪو حڪومت جي ڪمن جي نگراني ڪري).

a government servant, an officer, official, public servant.

ڪامو: ٺ. ڏکڻ- اولھ ڪُنڊ کان لڳندڙ هوا. a westerly wind, the south wind.

ڪامياب: ص (ف) فتح مند- سويارو. پاس (امتحان يا آزمائش جا). successful, prosperous, satisfied, happy.

ڪاميابي: ٺ. سوڀ- فتح مندي. success, fruition, prosperity, happiness.

ڪان: ذ (سن. ڪانڊ) ڪاٺي مان ٺهيل تير (سڄي سر م لومي چمب هٿي ٺاهيل تير).

an arrow made of a reed or a stalk with iron point.

ڪانا: ذ. پرک جا ڳٽا. پرک جا سڪل ڪانا. سڪل ڪانن وارو گاه. the stalks of some of the crops including millet etc; the fodder of millet.

ڪاٺپ: ٺ. ڪاٺيو. the cloth tied on the back to put in some thing picked or taken from the fields.

ڪاٺيو: ذ. ڪُلهن کان چيلهه تائين پُٺن باند ڪپڙو ٻڌي ٺاهيل جهولي (جنهن م لٽل گاه يا ٻي وجهجي).

idem.

ڪاٺيو ٻڌڻ: ميڙ چونڊ ڪرڻ. جيڪي ملي سوجھولي، مروجھن. to pick or pluk something, to gather whatever one can, to put in the cloth on the back.

ڪاٺپ: ٺ. گورڏا ٻڌي ڪري ويھڻ لاءِ چيلهه کان وڌائي تنگن سان ٻڌل ڪپڙو (گھڻو وقت ويھڻ لاءِ گھڻو ڪري ڪاٺپ ٻڌڻ).

a method of supporting the legs when squatting down by winding a piece of cloth round them and the back.

ڪاٺپ ڪڍڻ: ڪاٺپ ٻڌي ويھڻ. هڪ مٿي ويھڻ. ٺي ٺڪي ويھڻ. to tie a cloth around the legs for convenient sitting or squatting on the ground, to settle down, to rest.

ڪاٺيو: ذ. جهولي (گاه يا ڪڪ ڪانن جي). پروڙي (گاه جي). the bundle of hay or fodder, a bundle (of grass)

ڪاٺيو: ص. بردبارو- ڪانڌ وارو. سڀر- سڄھارو.

ڪانگ تڙو: ص. پوک تان پڪي هڪلندڙ. جعار هڪلندڙ. جعار کي
بيجارڻ لاءِ ڪپڙي جو ٺهيل ٻوٽو (جيڪو ٻنيءَ ۾ تنگي ڇڏجي). اوڙو.
a scarecrow, a person who scares away birds in a
standing crop.

ڪانگل: ذ. ڪانءِ. ڪانگ.

a crow, a raven.

ڪانگريس: ٿ (انگ) جلسو- مجمعو- اجتماع.

a meeting, assemblage, crowd, a congress, conference, congregate, gather.

ڪانگو: ذ. ڪانءِ. ڪانگ.

a crow, a raven.

ڪانگورو، ڪانگيرو: ذ. گھڻن ڪانون جو گڏ ٿي 'ڪان ڪان' ڪرڻ.
ڪانون جو لڳو.

noise of many crows, crowing.

ڪانگو: ٿ. جوئر جو هڪ قسم. لاري ڪان پوءِ پوک جون باقي رهيل
ڦٽون ۽ ڪتا وغيره.

a kind of millet. the left overs in a land after harvest.

ڪانگهاري: ٿ. ڪير سڪائي ويل چڙپائي. گھڻو وقت ڏهائي ڪان پوءِ
پهڪي ويل چڙپائي. ڪانگهاري.

a milch-cow which goes dry or reduces milk.

ڪانو: ذ. ٻاجهري جوئر وغيره جو ڳٽو. سر جو ٿيلو. زمين جي ماپ جو
ڪانو. سامهه جو ڳٽو (جنهن جي پچڙين ۾ پڙ ٻڌجن). تاجيءَ کي سڏي
بيهارڻ جي ڪاٺي (ڪورڪي ڪم جو اوزار).

the stalk of a millet, maize or some weeds. a
measuring stalk or stick. the bar of a scale. an instrument of weavers.

ڪانو ڪهڙو: ٿ. قبر جي کوٽائي لاءِ مٽ جي ڪاٺي سان ماپ ڪرڻ.
the measure the height (length) of a corpse to prepare a grave according to its size.

ڪانويرو: ذ. ڪانون جي 'ڪان ڪان' ڪانگيرو.

the crowing; the sound of the crows.

ڪانءِ: ظ. ڪٿي. ڪيڏانهن. ڪهڙي هنڌ.

where?, wither; at what place? at which location?

ڪانءِ: ذ. هڪ قسم جو ٻوٽو (جنهن جي ڪاٺي مان قلم ٺاهجن). سڄو
سڙيل گھو هڪ قسم.

thatch grass, *saccharum spontaneum*.

end (as the hair from possion etc.

ڪانڊرو: ص. ڪنڊن وارو (وڏو، ٻوٽو). ٻلي يا مڇيءَ جو ڪنڊن وارو آڌ پاسو.
of the thorn tree, thorny. the side of a fish
containing the spine, spinal-portion of a shad or
a fish.

ڪانڊيرو: ذ. هڪ قسم جو ٻوٽو.

the camel thorn, prickly stemmed hedysarum,
Alhagi maurorum.

ڪانڊيري: ٿ. ٻوٽي جو هڪ قسم.

a kind of thistle weed.

ڪانڊي: ٿ. نينڍ. ڪوٺ. سڏ. دعوت (شادي وغيره جي ڪاڄ جي).
اطلاع-سڏ.

an invitation, an invitation for participating in a
marriage or feast, an intimation, communication,
notice.

ڪانڙو: ذ. هڪ راڳي جو نالو.

one of the modes in the music.

ڪانس: ٿ. پڪي اڏاوت ۾ چٽ، درن درن جي سهڻائي لاءِ ڪنگرن
واري پٽي.

a cornice, a projection of the roof or above the
doors and windows (as a decoration of the out-
side of a building).

ڪانسٽيبل: ذ (انگ) پوليس جو سپاهي.

a police constable.

ڪانٺل: ذ. هڪ ٻوٽو جنهن جا پن ۽ ڦر دوا طور ڪم اچن.

a bush used medicinally.

ڪان ڪان: ٿ. ڪانون جو آواز.

the sound of the crows.

ڪان ڪڙي: ٿ. پڪيءَ جو هڪ قسم.

black drongo, king crow.

ڪانگ: ذ. هڪ مشهور پڪي- ڪانءِ- ڪيائو- زاغ. (ص) ڪانءِ جهڙو
حرفتي چالاڪ.

the crow, a raven. of or like a crow, an intelligent
and clever person.

ڪانگ اڏاوت: پيغام موڪلڻ. ڪنهن جي اچڻ جي انتظار ۾ ڪانگ
اڏارڻ جو سڻ ڪرڻ.

to send a message through a crow, to seek an
omen from the flying of crows.

ڪاڻيارو: ص. عيبدار، ميارِي- حرفي، ڳلارو، داغدار، مڻهي هاب، غرضمند. (ڪاڻياري).

in subjection to, indebted, failing, a person having failed in some respect, deficient, dependent,

ڪاڻو: ص. عيبدار، هڪڙي اک وارو- يڪ چشمر. (ٺ. ڪاڻي).
a one eyed person.

ڪاڻي: ٺ. جوڙ جو هڪ قسم.
a kind of millet.

ڪاوڙ: ٺ. ڇڙ- غصو، ناراضگي، رُسامو- رنج.
anger, rage, fury, indignation, ire, mad, wrath, passion, temper.

ڪاوڙائڻ: م. ڇيڙائڻ- ڇڙ ڏيارڻ، ڏمرائڻ، ناراض ڪرڻ- ڪاوڙ ڏيارڻ.
رُساڻ، رنجائڻ.

to enrage, make angry; infuriate, madden, steam up, umbrage, incense, to cause distress; rouse passions.

ڪاوڙو، ڪاوڙجڻ: م. ڏمرجڻ- ناراض ٿيڻ، جوش بر اچڻ، ڪاوڙ ڪرڻ.

to be angry, become angered, enraged, infuriated, maddened, distressed, steamed up, incensed.

ڪاوڙيل: ص. ڏمريل- ناراض- ڇڙيل، رُئل.
angered, raged, enraged, incensed, infuriated, maddened, maddened, steamed up, bristled, flared up, fumed, seethed.

ڪاوش: ٺ (ف) تلاش- ڳولا، جستجو- ڇاڪوڙ، دشمني- رنج.
investigation, inquiry, research, meditation, intentness, menacing, disputing, fighting, enmity.

ڪاهه: ٺ. ڄلھ- حملو- يرورش، هلڻ- ڌوڪ، اوجھي ڇڙهائي.
an attack, invasion, assail, assault; strike, irruption, rush, offensive, onslaught.

ڪاهل: ص (ع) سست- آسي- ٿوٽي، ڪم چور، ٽڪل، هيشو- ڏهرو.
languid, relaxed, lax, slow, tardy; indolent, idle, lazy, negligent; sick, weak, feeble.

ڪاهلي: ٺ. سستي- آس، ڍرائي.
langour; apathy, slowness, tardiness; sloth, indolence.

ڪاهڻ: ٺ (ع) غيب جون خبرون ٻڌائيندو، پيشنگوي ڪندو، بتخاني جو وڏو بوجاري.

augur, soothsayer, sorcerer, magician, astrolo-

ڪانڀرو، ڪانڀلر: ص. هيشو- ڏهرو، سست- ڪاهل- ٿوٽي، ڌڪويل، نرم دل.

weak, decrepit, feeble, flimsy, fragile, lazy, sneak, painful, afflicted, tender-hearted.

ڪانو: ٺ. هڪ مشهور پکي- ڪانگ- ڪياتو- زاغ. (ص) ڏاهو- سياتر، ڇلاڪ.

a crow, a raven, intelligent, clever, brainy, quick-witted, sharp, smart.

ڪانڀر: ص. بزدل- ڊڄڻو- گيڊي، ڪاهل- ٿوٽي.
a coward, skulker, a lazy person, a sneak, craven, dastard, funk, quitter, unmanly, pusillanimous.

ڪاٺل پيرون: ٺ. هڪ ٻوٽي جو قسم (جنهن جو پڇ پساڙڪي وکر طور ڪم اچي).

fox's grapes.

ڪاڻي: ٺ. سَر جو ٿيلو- ڪانو، ڪاٺن جي ڪاڻي مان ٺهيل تير، ٺواندي، ڪاٺن جي ڪاڻي مان ٺهيل ٺوڪ سان وڃائڻ وارو ساز (ڪاڻي، ٻاٽسري)، سَرمي پائڻ لاءِ سَرائي، ساھمي جي ڳٽي.

a weed-stalk, a thatch grass-arrow, a musical instrument made from a reed-weed, reed-instrument; a rod for applying antimony to the eyes; a rod of a scale, scale-rod.

ڪاڻي هڻڻ: پاراتو ڏيڻ- پٽ هڻڻ.
to curse, cuss, swear, anathematize, damn.

ڪاڻيارو: ص. ڪاڻ وارو- آڻپورو، گھٽ- ڪَسر، عيبدار، ميارِي، گھرجائو ضرورتند (ٺ. ڪاڻياري).

insufficient, scanty, less, detective, faulty, wanting, needy, poor, impecunious, indigent.

ڪاٺيرو: ٺ. هڪ قسم جو ڍانڍي پکي.

black ibis (a bird).

ڪاڻ: ٺ. ڪَمي- کوٽ، تور ۾ گھٽتائي، ڪَس، ڪَسر، نقص- عيب، گھرج- ضرورت- حاجت، پراھه- غرض.

deficiency, deficit, inadequacy, insufficiency, lack, shortage; (in weighing) defect, fault, need, want, wish, concern, care, difference.

ڪاڻ ڪڍڻ: پراھه ڪرڻ، غرض رکڻ، سانگو ڪرڻ- لحاظ رکڻ.
to be dependent, be in subjection to the will of another, to respect, to care for, to be indebted.

truth, reality, origin.

ڪاڙيا پلڪ: ٺ. جسم جي تبديلي. انقلاب. ٿيرو (حالتن جو).
change of body, undergoing radical change, have a new look, complete change in the circumstances or the conditions.

ڪاڙو: ڏ. ڪاڙو (چت مروجن جي ڪاڙي) - داسو.
a wooden plank for use in the roof as a joist or rafter.

ڪباب: ڏ (ن) سڀڻ تي چڙهيل ٿيمو (جيڪو ٽانڊن تي پڇي). (ص)
پڪل. تمام گھڻو پڪل - سڙيل.

ڪباب ڪرڻ: پڇائڻ. ساڙڻ - جلائڻ.
roasted meat, roast, roasted on a skewer or spit, fully roasted or over-cooked.

ڪباب ڪرڻ: پڇائڻ. ساڙڻ - جلائڻ.
to roast, to cook, skew, to burn on fire.

ڪبابي: ص. ڪباب ٺاهي وڪندڙ.
one who roasts, one who sells roast meat.

ڪبت: ٺ. نظم جو هڪ نمونو. منظوم بند.
a poetical form, a poem.

ڪبت ڪرڻ: ڊگھو شعر چوڻ. داستان پڙهڻ. قصو ڪرڻ.
to say or recite a long poem, to tell a story (in poetry).

ڪبر: ڏ (ع) وڏائي - بزرگي - شان. اميري. غرور - ٽڪر - پيري - وڏين.
greatness, grandeur; nobility, eminence, pride, haughtiness; vanity, old, elderly

ڪبري: ص (ع) "اڪبر" جو مؤنث. تمام وڏي.
feminine gender of "اڪبر" the great, greater.

ڪبرياءَ: ڏ (ع) خدا تعاليٰ جو هڪ نالو. بزرگي - عظمت - وڏائي.
a name or an attribute of the Deity. Almighty, grandeur, magnificence, power, excellence.

ڪبريائي: ٺ. مٿانهن درجو. عظمت.
the height of grandeur and magnificence, the power, authority.

ڪڙڪ: ڏ (ن) چڪور (پکي). هڪ قسم جو وڏو تر (جنهن جي چنڊ ۾ پير ٻڌا هئا ٿين).
a species of partridge, pheasant.

ڪڙڪ رڻتار: ص. چڪور وانگر هلندڙ. ناز سان هلندڙ - ٿلندڙ.
graceful as the partridge in gait or motion.

ger, a priest, a high priest.

ڪاهڻ: م. ڪاه ڪرڻ - حملو ڪرڻ چڙهائي ڪرڻ - لشڪر ڪشي ڪرڻ. اوجھو حملو ڪرڻ. هلڻ - اڳتي ڏوڪڻ. پنڌ ڪرڻ - منزل ڏانهن هلڻ. هڪلڻ (چريابو جانور).

to attack, assault, to launch an offensive; to proceed further, to move towards destination, to drive an animal.

ڪاهو: ڏ. هڪ قسم جو ريح (يسار ڪو وڪي).
lettuce, salad, *lectuca sativa*; a vegetable the seed of which is good for a cold.

ڪائنات: ٺ (ع) مخلوقات. دنيا. عالم. جڳهه جهان. سنسار.
creatures, the universe, the world.

ڪاٿو: ڏ. شيشو - ڪاڇ - آسي. چت ۾ ڪام مٿان رکڻ جي ننڍي ڪاٿي.
sند مڙي جي لاٺ. درياءَ ۾ پاڻيءَ جي لاٺ يا چينهر.

ڪاٿو ڏيڻ: لاٺ ڪرڻ - لمن. گھٽ ٿي وڃڻ (تپ وغيره).
a looking glass, a mirror, a small rafter for roof, the ebb of a tide, the lowest or low point of water flow in a river.

ڪاٿو ڏيڻ: لاٺ ڪرڻ - لمن. گھٽ ٿي وڃڻ (تپ وغيره).
to ebb; of a water to become low or less; of fever to recede, subside.

ڪاٿوسل: ٺ (انگ) مشورو - صلاح. رٿا - منصوبو. ٻئي ملڪ ۾ پنهنجي ملڪ جي حقن جي حفاظت لاءِ آفيسر.

council, a conseil, an advice, advisement, a plan, programme, scheme; a councillor officer, a council.

ڪاٿوسلر: ڏ (انگ) مشير - صلاحڪار.
a councillor, an advisor, a minister.

ڪاٿي: ٺ. هندو لوڪن ۾ مڙوي کي مساڻ ڏانهن کڻي وڃڻ لاءِ ڪڪڻ ۽ ڪاٿين مان ٺهيل ارڻي.

a wooden structure for carrying a dead body for cremation, a bier.

ڪاٿين: ٺ. انڪار - نابري. پارائي راند ۾ گھمڻ.
refusal, denial, to refuse further in a game half-way (fearing defeat or loss).

ڪاٿين ڪرڻ: انڪار ڪرڻ. پٺ ڏيڻ. گھمڻ ڏيڻ.
to refuse, to decline, reject, spurn, turn down.

ڪاڙيا: ٺ (سن) بدن - جسم. ٻُٽ. ڏيڻ. هائي. شڪل - صورت. اصليت.
the body, appearance; person, physique; the face.

a cut, mark, impression. a mark on the land, a cut with the spade. the start of the marking of the boundry of land.

ڪُتَ رَمَعُن: وَدَ آيَن. ڪُپُ هُنَ (ڪوڏرسان).

to put a mark on land, to give a cut, put an impression.

ڪُت: ٺ. تمام سَنَعَان ۽ ننڍڙا جيت (جيڪي ڏسجن ۾ نه اچن ۽ جسم تي چڪ هجن). وَتَن جي پَن جي سَنَهِ بَيع.

minute insects, the minute hair like appearance on the leaves of the trees.

ڪُتِ خَلَق: ٺ. عام ماڻهو. رواجي ماڻهن جو ميڙ. تمام گھڻا ماڻهو.

general public, the assemblage of public, a crowd, congregation.

ڪتاب: ڌ (ع) لکيت-نوشتو-تحرير، پُستڪ-نسخو-مُسودو. رسالو. وَهِي-رجسٽر.

a book, scripture, magazine, register, a copy for writing.

ڪتابِ الهِي: ڌ. خدا جي طرفان ڪنهن پيغمبر تي نازل ٿيل ڪتاب-الهامي ڪتاب (توريت، انجيل، زبور، فرقان).

the holy book, holy writ; the holy scriptures revealed onto the prophets like 'Old Testament, New Testament, Quran'.

ڪتاب تي چڙهڻ: رجسٽر ۾ لکجڻ. کاتي ۾ درج ٿيڻ. حساب ۾ لکجڻ. to enter in a register or book, to book, register, put down, make a note of.

ڪتابت: ٺ (ع) لکيت-تحرير. ڪاپي نويسي-آڻارو.

writing, script writing a copy.

ڪَتَان: ڌ (ف) هڪ قسم جو نَپيس ڪپڙو.

a kind of fine linen cloth.

ڪَتَانُ: م. ڪپڙ مان سٺ ٺهرائڻ.

to cause (one) to spin; to get spun.

ڪَتَبُ: ڌ. ڪم-فعل. هنر. پاڙي جي هڪ ڪاٺي.

an action, business, use, utility a wooden stalk used in saddle, a saddle bow.

ڪَتَب اچڻ: ڪم اچڻ-ڪم ۾ اچڻ، فائديمند ٿيڻ.

to be used usable, beneficial, advantageous, to be or become profitable.

ڪُتِبُ: ڌ (ع) "ڪتاب" جو جمع.

plural of "ڪتاب" books, scriptures, registers.

ڪُتِرُ: ڌ (ف) هڪ قسم جو مشهور پکي.

a pigeon, a dove.

ڪُتِرِي: ٺ. ڪُتِر جي مادي. سُڻهي ۽ ناچو عورت.

a female pigeon, a turtle-dove. a good dancing woman.

ڪُتِرُ: ص (ع) وڏو-بزرگ. جوان. شريف ماڻهو. سردار. 151-صدي جي هڪ مشهور درويش شاعر جنهن جا دوا مشهور آهن.

great, large, immense; full-grown. a nobleman, a grandee. name of a great mystic poet who flourished about the close of the fifteenth century.

ڪُتُ: ڌ. پيرِيءَ جي ڪري يا ٻي بيماري سبب پُٺيءَ جو ڏنگ-گُڏ. گُٺ.

convexity, bibbous, the hump of a humpback, gibbous.

ڪُٻاڙو: ڌ. ڀڳل ٿل ڪاٺ جو سامان.

rubbish, a ~~heap~~ or collection (of miscellaneous articles); old or broken furnitures etc.

ڪُٻاڙي: ص. ڀڳل ٿل ۽ پراڻو سامان وڪڻندڙ.

a seller of old or broken furniture; a marine-store dealer.

ڪُٻَت: ڌ. ڪاٺ جي ماڙي.

a wooden cup-board, an almirah.

ڪُٻَٽِي: ڪُٻَٻِي: ٺ. هڪ قسم جي راند-ڪوڏي ڪوڏي راند.

a game of strength and endurance; a boys game the cry in which is *kabdi*, when a boy runs out to touch or capture an adversary or opponent on the other side of a line.

ڪُٻَر: ٺ. هڪ قسم جو مشهور پکي.

a species of jay.

ڪُٻَرُو: ص. ڪارڻ چٽن وارو (جانور)-چٽڪرو.

of variegated colour: spotted.

ڪُٻَرُو: ص. جنهن جي پُٺيءَ ۾ ڪُٻَ هجي-گُڏو.

hump-backed, crooked, deformed.

ڪُٻَرُو: ص. ڪُٻَرُو-گُڏو. گُٺ پيل (ڌ) ڦِر (ٺ. ڪُٻِي)

idem.

ڪُٻَت: ٺ. ڪُٻَتَن جو لڳ. ڪُٻَتَن جي لڳ ڪرو جي مُندَ.

mating by the dogs. the mating-season (of dogs).

ڪُٻَت: ڌ (ع) ڦُٽ-وڏ. قلم جو وڏ. زمين تي نشان ڪرڻ لاءِ ڪوڏر جو ٿِي.

run away at the most difficult time.

ڪُٽڪُٽ، ڪُٽڪُٽائي، ڪُٽڪُٽولي: ٿ. ڪڇ يا ٻيٽ ۾ آڱرين جي
چغاه سان ڪلائيندڙ احساس.

tickling, touch lightly causing uneasiness, laugh-
ter or spasmodic movements.,

ڪُٽڪو: ڏ. مَٺرو- سَٽڻ يا ڪُٽڻ جو مَٺاڙو.

a club, stick; a pestle for grinding with.

ڪُٽل: ٿ. ڪُٽور- ڄُرمو.

date, a date-fruit.

ڪُٽڻ: م. اُٺ ذريعي ڪپهه ڏاس وغيره مان تند ٺاهڻ. سَٽ ٺاهڻ.

to spin, to prepare thread from a cotton-ball, to
twist or wrap around.

ڪُٽر: ڏ. هڪ مشهور گهرو جانور- سڱ. بندوق جو گهوڙو.

a dog, a nail puller (of a gun).

ڪُٽائي: ص. ڪُٽا ڌاريندڙ.

a dogmonger, a dog-herder, dog-fancier.

ڪُٽا ٻهائڻ: سزا ڏيڻ- جُٺ ڪرڻ.

to disgrace, punish, contempt, discreet, dishon-
our, disrepute.

ڪُٽي چاٻ: ص. نقلي- عام رواجي.

counterfeit, false.

ڪُٽي: ٿ (سن. ڪارتڪ) سنڌ سن جو اٺون مهينو. هڪ نڪت (ستن تارن
جو جهڳٽ) - ثريا، سر جي مند وارو فصل- خريف جو فصل.

the 8th Hindu month, (October-November); a
constellation (a clump of seven stars). autumn,
the autumn crop, kharif crop.

ڪُٽا: ٿ. اندازو- ٽڪ- تخمينو. ڳاڻيٽو- شمار. قياس آرائي.

an estimate, appraisal, assessment, estimation,
evaluation, computation, valuation, a guess,
conjecture, presumption, supposition, surmise,
pretention.

ڪُٽ ڪرڻ: اندازو لڳائڻ. تخمينو ڪرڻ.

to estimate, evaluate, appraise, value, calculate,
cipher, compute, reckon; to resolve.

ڪُٽا: ظ. ڪُٽي- ڪهڙي هنڌ.

where?, at what place?

ڪُٽا: ٿ (سن. تصر- ڪهاڻي- آکاڻي. بيان- ذڪر.

a story, a word, speech, discourse, tale, recital,

ڪُٽباڻو: ڏ. لئبرري. ڪتاب گهر، ڪتابن وڪڻڻ جو دڪان.

a library, a book-shop.

ڪُٽب فروش: ص. ڪتاب وڪڻندڙ.

a bookseller, an stationer.

ڪُٽبو: ڏ (ج) يادگار طور پٿر تي اڪريل تحرير (جيڪا مزار، مقبري،
درگاه، مسجد يا ڪنهن آثار تي هجي).

inscription, epitaph, plaque. (those on a grave, a
tomb, a historical place or place of interest in-
cluding a mosque or some other religious place).

ڪُٽر: ڏ. ٿُڌ (اناج جا)- ڪُٽا- ٽوٽڻ، ٻوسو.

cutting, clipping; pieces; the shavings of a grain.

ڪُٽر: ٿ. ڪنڀي. ڪپڙي جون بچيل ٽڪرين. چانگ. ڪاٺ. ڪٽ
ڪوٽ. ڪمي.

a pair of scissors, shears; the cuttings of a cloth,
shavings of a grain, clippings, pieces, cut branch-
es, deficiency, shortage.

ڪُٽر: ڪُٽر: ٿ. ساڻي يا سُڪل گاه جي ڪُٽر (جيڪا مال جي چاري
طور ڪم اچي). سڙيلين جو چورو.

chopped grass (cut into small portions) for use as
a fodder for the domestic animals, the cuttings of
the betel-nut.

ڪُٽر ڇڻ: م. وڃي ذرا ذرا ٿيڻ- ڪوئي کان ڪاڇڻ (ڪاٺي، ڪپڙو
وغیره)

to be cut into small pieces, to be gnawed by a rat.

ڪُٽرڻ: م. وڃڻ (ڪنڀي، سان). ذرا ذرا ڪرڻ.

to cut as if with scissors, to hack to pieces; to cut
into small pieces.

ڪُٽرڻ: م. ڏندن سان ڪُٽڻ. ڪُٽي جو ٽڪڻ، ٽڪڻ. وڃان ڪجهه رقم
ڪڍي ڇڏڻ.

to cut with teeth, of a rat to gnaw (a cloth etc); to
cut a portion, to pilfer, steal, pinch, pocket.

ڪُٽرو: ڏ. مڇي پلي جو ٻيرو- ڳپي.

a small piece of fish.

ڪُٽري: ٿ. مڙن جو نيش هڻڻ. ڏاند جي سڱ جو زخم. ٽونڙ.

a cut mark or injury caused by wild-boar, an inju-
ry with the horn of a bullock butt.

ڪُٽري هڻڻ: دغا ڪرڻ. خيانت ڪرڻ. اوجھو ڌڪ ڪڍڻ.

to deceive, cheat, fraud, to leave in the lurch; to

ڪٽ ڪرڻ: پاسو ڪرڻ. ڏسي مُنهن ٿيڻائين.

to try to be away (from) to see the other way round; a way of avoiding (someone)

ڪٽ: ڏ. ڪٽر. رنگ. ٿوري مر ڳڙ ٿيل لوھ جو مَرچو-موربان. ڪپڙن

جي پَر ۾ ڪم ايندڙ مصالحو. ڪلفت-پيائي-نفاق.

the cover of dirt over iron, rust, a black dye made from iron, hypocrisy, duplicity, discord, disunion.

ڪٽ: ڏ. ٽيل جي ٿر ۾ ڳڙيل ميل. حق ۾ چلڻ جو ميل.

a rust residue in oil, the filth extracted from the pipe of a *Huqa*.

ڪٽ: ٺ. ڏنڊي سان ڪٽي اٿو ڪرڻ جي حالت-چٽ. مار. ڪٽ.

to pound to pieces, a beating, thrashing, drubbing, trouncing.

ڪٽ: ڏ. هڪ قسم جو ڌاتو (جيڪو جست ۽ پتل جي ملاوت مان ٺهي).

ڪٽجھو. (ص) خصي ٿيل جانور. مَرسي کان ويٺل. هسيلا. چٽ. برباد.

bell metal, a metal composing of aluminum and copper; gelt, castrated; destroyed, damaged, exterminated, uprooted, wiped out.

ڪٽ ڪرڻ: خصي ڪرڻ. ماري ڪٽي هيسائڻ. تابع ڪرڻ-مطيع ڪرڻ.

برباد ڪرڻ-ڪٽائڻ.

to castrate, gelt, to subdue, bear down, beat down, crush, defect, conquer, overpower, reduce, subjugate, vanquish.

ڪٽار: ٺ (سن) هڪ قسم جو ڊگهو خنجر.

a kind of long dagger, poniard, dirk.

ڪٽاري: ٺ. ننڍو خنجر.

a small dagger.

ڪٽاهه: ڏ. ڪپڙي تي زري جو ڀرت.

a kind of ornamental flower work with golden-thread in embroidery; embroidery work in golden or silver-thread.

ڪٽائڻ: ڏ. ڍانڻ ڳمت ڪرڻ. ڇانڱائڻ. ڪٽ ڪرائڻ.

to get something cut, to get pruned, to get reduced,

ڪٽائي: ٺ. ڍانڻ جي اجرت. ڍڻ (ڍڻ جي). ڇانڱ.

the charges for getting something cut or pruned, the cutting of trees (seasonally).

narrative, fable.

ڪٽا ڪرڻ: ڳالھ کي ڊيگڊ ڏيڻ. بيان شروع ڪرڻ.

to unnecessarily lengthen a story, to narrate a story, discourse.

ڪٽان: ڏ. ڪهڙي هنڌ جو. ڪهڙي طرف يا ملڪ جو.

from where?, from which direction?, from which country?, whence?.

ڪٽائڻ: ڏ. ڪٽ ڪرائڻ. تخمينو ڪرائڻ. اندازو لڳائڻ.

to get an estimate, to get evaluated, appraised, estimated.

ڪٽڻ: ڏ. اندازو لڳائڻ. ڪٽ ڪرڻ. تخمينو ڪرڻ. شمار ڪرڻ. ڳڻڻ.

مُلم ڪرڻ.

to estimate, evaluate, appraise, compute, assess.

to count, account for, to value, to fix a price.

ڪٽو: ڏ. هڪ قسم جو پيارو وڻ (پان جي پنن تي لڳائجي).

an astringent vegetable extract (the produce of the *Mimosa catechu*) which is used with the betel-leaf, catechu, terra japonica.

ڪٽي: ڏ. ڪٿن هنڌ. ڪهڙي طرف.

where?, whence?, at what location?, in which direction?, somewhere.

ڪٽي ڪٽي: ڏ. ڪن ڪن هنڌن تي-چڏو ڀاڙو-ورلي.

at which and which location: at some locations, here and there (not every where), scanty, sparse, scrumpy, skimpy.

ڪٽ: ٺ. ڍڻ. تخفيف-وضع. ڪٽي. لاٺ. ڪٽر. رياضي موجب عدد

گهٽائڻ جو اصطلاح.

cutting, cut, deduction, retrenchment, subtraction, reduction, slashing. (maths) minus, the sign of (-).

ڪٽ ڪرڻ: ٺ. ڍڻ ڪٽ. ڇانڱ. تخفيف.

pruning, cutting, reducing, deduction, retrenchment, reduction, subtraction.

ڪٽ: ص (انگ) ڪٽيل-وڍيل.

cut, cut off, a cutting, deduction.

ڪٽ پيسا: ڏ. ڪپڙي جي ٽاڪي مان بچيل ٽڪرا (جيڪي سستا وڪاسن).

the savings of cloth from the bulk, small pieces of cloth, left over pieces of cloth after sale.

newly coloured loth, a small earthen jar.

ڪٽڻو رجهڻ: ٻاڪر ڪٽو رجهڻ. مارڻ ڪرڻ. سَٽ ڪُٽ ڪرڻ.

to start beating or thrashing, to thrash, beat, pound, pummel, pelt, wallop, whop.

ڪٽڪي: ٺ. ناراضگي - سخت ڪاڙڻ. ڏمڻ. ڏنڊن ڪرڻ جي حالت ۽ ان جو آواز

ill-will, malice, despite, grudge, malevolence, maliciousness, spite; rage, beef, bickering, anger, indignation.

ڪٽيلي: ٺ (انگ) چائڻ لاءِ ڏنڊي ۽ وارو خاص ٿانڻ.

a kettle for preparing tea etc.

ڪٽمڻ، ڪٽمڻ: ڏ. ڪٽڻ - ڪٽڻ.

family, household, clan, kin, kindred.

ڪٽ مَسٽ: ص. ٿلهو - موٽو. تندرست. پيپرواه. پهلوان.

heavy-built, stout, fatty, healthy, adipose, corpulent, obese, wrestler, careless.

ڪٽمڻ: ڏ. ڪٽڻ - خاندان - گهر جا ڀاتي. ٻار ٻچا - عيال.

family, household, clan, kin, kindred.

ڪٽڻ: م. ڍڻ. ٽڪڻ. وضع ڪرڻ (رقم) - گهٽ ڪرڻ. ڪپڻ. جدا ڪرڻ. چٽڻ (ناتو). ڪٽڻ.

to cut, clip, lop, prune, to hack, slash, cut asunder, sever, disjoin, disunite, divide, to dissect, to saw, to cleave, to carve, to chisel, to reap, to sever relationship,

ڪٽڻ: م. سَٽڻ. مارڻ. سَنوڻ ڪرڻ (مصالحو). چٽڻ - چٽڻ. مُعري سان آڻڻ ڪرڻ. قيد ڪرڻ.

to pound, bruise; strike, thrash, hammer, beat, baste, batter, belabour.

ڪٽڻ: ڏ. ڍلال - پٿرو - ڌرتي.

a pimp, bully, fancy man, pander.

ڪٽو: ص. پڪو - بختو. ضدي.

stubborn, tough, stiff, bigoted, orthodox, pig-headed, head strong, obstinate.

ڪٽو: ڏ. ڪنهن به شيءِ جو چورو - پورو.

any thing pulverized, meal, fine, powdery, crushed.

ڪٽورو: ڏ. پتل يا ٽامي جو پيالو - وٽو.

a metal bowl, a shallow cup of metal (usually

ڪٽائڻ: م. سَٽڻ. اُڪري م. رجمي سَنوڻ ڪرائڻ - مار ڪرائڻ. پڇ ڏيارڻ. سيڪڻ ڏيارڻ.

to get something pounded; thrashed, beaten, to beat a grain or something, to get some beating inflicted upon (someone), to give a lesson to (someone).

ڪٽجڻ: م. روجه ٽُڪجڻ. اُڏامڻ (رنگ). خارج ٿيڻ (ناتو). ڪاٽائڻ (لغ). وضع ٿيڻ (پگهائڻ). گذرڻ (ڏينهن). ڪسجڻ - رنگ لڳڻ.

to be cut, be clipped (of colour) to fade, vanish, disappear, to expel, exclude, (of kite) to drift away, to be deducted (from), to be spent or passed (as time, life, day) become rusty.

ڪٽجڻ: م. سَٽجڻ. مار ڪائڻ. سَنوڻ ٿيڻ - پيچڻ (اُڪري م).

to be cut off, be severed or sundered, be pounded, broken to pieces.

ڪٽجي ڪٽائڻ: سخت عذاب م. اچڻ. مصيبت م. ڦاسڻ. چٽ ٿيڻ.

to be haggled, beaten, hacked, hackled, slashed, be finished, diminished, obliterated, extracted.

ڪٽڻ: ڏ. سَنوڻ ننڍڙو پٿر جو ذرو - ڪُڪرو. اک م. پيل ڪڪرو - سَٽ. پٿر جو ذرو (اک م. آڏامي پري). ٻيائي - ڪدورت - ڪيٽو. (ص) سخت ضدي. بي رحيم - سنگدل.

a particle (of dust), a mote in the eye, bias, prejudice, partiality, malice, impurity, merciless, cruel.

ڪٽڻ پوڻ: اک م. ڪڪرو پوڻ. ٻيائي ٿيڻ. ڪلفت پوڻ. غيرت اچڻ.

a mote in the eye, to be affected with bias, prejudiced, jaundiced, prepossessed, tendentious, be enraged, passionate, angered, incensed, infuriated.

ڪٽجڻ: م. نفاق پوڻ. دل م. رنجش ٿيڻ. يدگمان ٿيڻ. ڪدورت ٿيڻ. غيرت اچڻ.

be prejudiced, biased, passionate, affected by ill-will, idem.

ڪٽڪ: ڏ. فوج - لشڪر - سپاه. انبوه (ماڻهن جو).

an army, a crowd, multitude, assembly, assemblage, host, legion.

ڪٽڪو: ڏ. سَٽڪو. ٿڪڪو. مارو - سَٽ ڪُٽ. رڳيل ڪوري ڪپڙي جو ٽڪرو. ماڻورو.

an act of beating or knocking, to beat, thrash, batter, belabour, hammer, baste, buffet, lambaste, paste, pound, pelt, pummel, wallop; a piece of

ڪَٻَاٽَ ڪُلُو: ٿ. گچي جو هڪ زيور.
a kind of necklace; an ornamental chain with beads worn around the neck.

ڪُٽُو: ظ. گڏ - مجموعي مان - ملي - گڏجي - پيوڙ - بڪو - سڀ - جملي.
together, conjointly, jointly, collected, at once place, gathered, congregated, assembled, mustered, total.

ڪُٽُو ڪرڻ: مڙي چوندي گڏ ڪرڻ.
to gether, to assemble, collect, round up, accumulate.

ڪُٽُور: ص (سن) سخت دل - بيرحم. ظالم.
cruel, harsh, unfeeling, hard, relentless, fierce, barbarous, ferocious, inhuman, savage, truculent.

ڪُٽَاٽ: ٿ (ع) گهاٽاڻ - گھرائي. آلودگي. گندگي - نجاست.
density, thickness, grossness, pollution, foulness, impurity, filth.

ڪُٽُر: ٿ (ع) واڌ - اضافو. گھڻائي. فائزو. لاپ.
multitude, plenty, abundance, superfluity, excess, plurality, multiplicity, majority, gain, profit.

ڪُٽُر: ٿ (ع) گھڻائي - افراط - جمجمائي. گھڻ - فراواني.
idem.

ڪُٽُر واه: ٿ. جمجم جي راءِ.
the majority of votes; the majority opinion.

ڪُٽِير: ص (ع) تمام گھڻو - بي انتها - حد کان وڌيڪ.
much, many, abundant, plentiful, numerous; copious; superfluous; fruitful.

ڪُٽِي: ص (ع) گهاٽو. ميرو. گندو.
dense, opaque, thick, gross, unclean, impure, foul, dirty, filthy.

ڪُٽِي: ٿ. واه يا ڪنهن وهڪري جو ڪنارو. ڪنڌي - ساحل. ڇانور.
the bank of a river, embankment, edge, brink, shore; a knife, penknife.

ڪُٻَاٽ: ٿ (سن) دروازو - لنگھ. حراس.
a door, an entrance, the human senses.

ڪُٻَاٽ ڪُل: دماغ ڪلڻ. سمجهه اچڻ. هوش اچڻ.
to understand, apprehend, comprehend, catch, to come to senses, compass.

brass or copper).

ڪُٽُورِي: ٿ. پيالي - وٽي.
the metal cup of small size.

ڪُٽُور: ٿ. ڪاٺ يا لوھ جو جهنگلو (گھر جي ڀت تي اڏيل). ننڍڙي ڀت.
جھڙي. ٿر جي چوڌاري چاريءَ واري ديوار.
railing, a palisade, palings, a fence of wood, bars of wood; balustrade; banisters, a small wall, a jutting eave along a roof, frame-work around, a tomb.

ڪُٽِي: ڪُٽِي: ٿ. بُد ۽ ڪُٽيل ڳوڙو. بوسو. ڇاڙ. ٻاراڻي راند ۾ دوستي ڇڏڻ.

the stalks of plants (duly cut in pieces) for fodder, cattle food; copped straw or fodder, pulverized feed, cutting (a friend), alienation, estrangement.

ڪُٽِي: ٿ. گھڻ ۽ ڪڍ ۾ پوريل ماتي - چوري.
ba kind of sweet-dish made of crumbled bread, butter and sugar.

ڪُٽِي: ٿ (سن) ساڌو فقير جي رهڻ جي جڳھي.
a cottage where the recluse live.

ڪُٽِيل: ص. مرحوڪ. ضدِي. بيخيل. موزي - شور.
miser, stingy, prudent, perverse, obstinate, stubborn, headstang.

ڪُٽ: ٿ (سن) ڪُٽ (گچي) گلو.
neck.

ڪُٽِي: ٿ. گچي ۽ مڙي جو هڪ گھڻ.
a necklace, an ornamental chain for the neck.

ڪُٽ: ٿ. "ڪاٺ" جو مخفف.
abbreviation of wood.

ڪُٽ پُٽِي: ٿ. ڪاٺ جي ٿڌي (جنهن ۾ ڏاڳا ٻڌي نچائي تاشو ڪن).
a wooden-doll.

ڪُٽ: ٿ. ٽالهي يا شيشر جي ڪاٺ جو اندريون ڳڻي. شيشر جي ڪاٺي.
ڪاٺ جو اندريون سخت حصو (جيڪو ڪارو ٿئي).
heartwood.

ڪُٽار: ٿ. ڪنارو. ڪُٽِي (واه يا ڪنهن وهڪري جي).
a river bank.

ڪُٽ: ص. ڪُٽي ڇڏيل - ذبح ٿيل. وڃيل.
cut, butchered, slaughtered, slain, slew.

ڪَپَرُ: ڏ. ڪپڙو. هٿ سان اُٺيل کاڌي جو ڪپڙو (جيڪو ڪهڙو ۽ ٿلهر ٿئي).

hand-woven cloth, a coarse cloth.

ڪَپَرُ چاڻُ: ص. ڪپڙي مان ڇڻيل (تسار سمن).

fine, as if strained in a cloth.

ڪَپَرُ ڌڪوٽ: ڏ. چادر وغيره جو پردو يا اوڻ. ڏنڀر-خيمو.

a wall of cloth, the wall of a tent.

ڪَپَرُ: ڏ. ڪپڙن جو وڳو. زناني ماهراري. ڦل.

clothes, apparels, wearing dresses, the menses.

ڪَپَرُ اچڻ: ماهراري اچڻ. ڦل اچڻ.

to have the menses, to be with the menses, menstruation.

ڪَپَرُ: ڏ. سٺ. ريشم يا آن مان ٺهيل پارو (جنهن مان پوشاڪ ٺهي). وڳو-پوشاڪ-لباس.

cloth; a wearing apparel, an article of apparel, dress-material, dress.

ڪَپَرُ لهرائڻ: اڳاڙو ڪرڻ. ڦرلٽ ڪرڻ.

to make naked, expose. to rob, loot, plunder, ransack, deprive, divest.

ڪَپَرُ لاهڻ: پردو لاهڻ. ظاهر ڪرڻ. راز کولڻ. عيب اڳاڙڻ.

to give a secret, to vent, to divest (the information); to give the true facts or picture; to expose.

ڪَپَرُ ٺٽو: ڏ. ويس وڳو.

wearing apparel, a dress, attire, garment, garb, raiment.

ڪَپَرُ: ڏ. ٺڪر جو ٿيو-ڪپڙو.

a ceramic cup or mug; a small earthen pot or cup.

ڪَپَرُ: ڏ. ننڍي ٿي (ٺڪر جي). تيل، مَس وغيره وڃڻ جو ننڍڙو ٿان.

a small earthen vessel or cup, an ink-pot, a small pot (for oil etc).

ڪَپَرُ: مڙوڻ. ڪاٽڻ. جدا ڪرڻ. ڌار ڪرڻ.

to cut, clip, lop, prune, hack, slash, cut asunder, sever, disjoin, disunite, divide. to dissect, to saw; to cleave, to mow, to chisel, to cut away.

ڪَپَرُ: ڏ. چم جو وڏو مٽ يا ٿان (جنهن ۾ گدريل وقت ۾ گهم، تيل يا ماکي وغيره رکندا هئا). ڏيو. ٺڪر جو ٿيو. (ص) سُرڙل-ڦرڪيل.

large leather vessel for holding oil, ghee etc. an earthen or ceramic pot, cup, mug or swollen.

ڪَپَارُ: ڏ (سن. ڪپال) ڪپار-ڪوپري. مغز. نصيب-پيشاني.

cranium, the upper prt of the skull, luck, forehead, front.

ڪَپَامَ: ڏ. ڪپڙو.

cotton.

ڪَپَارُ: م. روان. ڪهاڻ.

to get cut, butchered, slaughtered, slew, skin.

ڪَپَت: ڏ (ڪ+پَت) بي ويسامي-بي ايماني. خيانت. دولاڻ.

deceit, dissimulation, fraud, spite, cunning, guile, duplicity, deception, fraud, humbug, swindle.

ڪَپَتِي: ص. بي ايمان. لڳ. فريسي. ويساه گهاتي ڪندڙ. خيانت.

deceitful, fraudulent, cunning, swindler, dishonest, knavish, mendacious, roguish, shifty, untruthful.

ڪَپَتان: ڏ (انگ) فوج جو هڪ عملدار. جمائو جو وڏو عملدار. ڪرڪيٽ فٽ بال وغيره راند جو اڳواڻ.

a captain (in army), the captain of a ship, the captain of a team (Cricket etc).

ڪَپَت: ڏ (سن) دوکو-دغا. ڪينر-بغض.

deceit, cunning, dissimulation, duplicity, guile, fraud, deception; spite, malice, grudge, malevolence, maliciousness.

ڪَپَتِي: ص. دغا باز-فريسي.

deceitful, fraudulent, cunning, swindler, knavish, dishonest, roguish, shifty, distrustful, untrustworthy, untruthful.

ڪَپَڻ: م. وڃڻ.

to be cut, be clipped; to be reaped; to be cut off; be amputated.

ڪَپَڻ: ڏ. خراب پچ جيڪو نه چٽي (چمڙي جي خرابي).

a skin pimple or gal which does not get cured; a cancerous spot on the skin; a malignant skin-disease.

ڪَپَرُ: ڏ. ڪَپَ ڪنارو-پَر-ڪنڌي.

a bank, embankment, shore.

ڪَپَرُ: ڏ. بدوسي-نامناسب هلت. بدپهريزي. اڻ پهائيندي رسم.

a bad custom, a wrong way or manner, intemperance, excess, wrong behaviour.

soot.

ڪُچا: ظ (ن) ڪُچا ڪڍڻ ڇا.

what? that. which, whatever.

ڪُچاڙو: ظ. ڪڍڻ ڇا.

idem.

ڪُڇو: م. ڇڏڻ. وسارڻ. لڪائڻ.

to leave; to forget, neglect, ignore, miss, omit, disregard, to cover, to press down, to put behind.

ڪُڇو: ص. ٿورو ڏرو. ڪي قدر جزوي.

somewhat, something, aught, anything, ever so little, whatsoever, partly, some, any, a little, a few, whatever, at all.

ڪُڇو ٿيڻ: ڪو ڪم ٿيڻ. ڪم م وڌائو ٿيڻ. نقصان پهچڻ.

something to happen, a job to be done, assignment completed, accomplished, an act accomplished, to sustain loss.

ڪُڇو ڪُڇو: ص. ٿورو گھڻو. ڪي قدر ٿورو ٿورو ڏرو.

some little, a little, somewhat, rather, tolerably.

ڪُڇو چوڻ: ڪا ڳالهه چوڻ. هدايت ڪرڻ. تنبيہ ڪرڻ. اه وڌندڙ ڳالهيون ڪرڻ.

to say something unpleasant; to give an instruction; to give a warning.

ڪُڇو ڪري وٺڻ: نيڪي ڪرڻ. ثواب جو ڪم ڪرڻ. وقت جو فائدو وٺڻ.

to do a good-deed, to do something (to one's advantage); to avail the opportunity, to use the available time.

ڪُڇو نه ڪُڇو: ظ. ڪي قدر ٿورو گھڻو.

somewhat, some at least, something or other.

ڪُڇو: ذ. اصل م راجپوت جي هڪ خاندان بدوش قوم (جيڪا عورتن کان بديشو ڪرائيندي هئي). (ص) پٿورو ڏٺو.

the name of a caste who used to earn their livelihood from the prostitution of their females; a dancing and sing gypsy tribe; a pimp, bully fancy man, pander.

ڪُڇو: ٺ. ڪچر قوم جي عورت. رندي. دلي. ڪسيپاتي. پٿوري. ناچو عورت. رقاصه.

a prostitute, drab, harlot, street girl; a whore, a dancer, pimp.

ڪُپُوتُ: ذ (سن) ڪا (سن) تالاق پٽ. (ص) نافرمان ڌار.

bad or wicked son; disobedient.

ڪُپُوتُ: ذ (سن) ڪانور (هڪ قسم جو خوشبودار پيارو ڪوڪو).

the camphor.

ڪُپُوتُ: ٺ. ڪڪڙا نڪتل ٿيڻ. ڪپاهه.

cotton.

ڪُپُوتُ: ٺ. ٺوڻ يا ڪاٺ جي چُرخي. پُورڻ. ڦِرڻي (جيڪا ٻار ڪٽڻ جي ڪپڙن وغيره م ڪم اچي).

a pulley, a wheel with a grooved rim; a wooden or metal wheel with a groove.

ڪُپُوتُ: ٺ. ننڍي ڏي. ٺڪر جي ڪُپُوتُ. مس وغيره وجهي رکڻ لاءِ ٿئي. a wooden pot, a wooden vessel for keeping ink etc.

ڪُچ: ص (ن) ڏنگو. ڪُچو. ڏڏو. چپو. مڙيل. وڙيل.

crooked, curved, bent, wry.

ڪُچ آڏا: ص. بد مزاج. بي لحاظ. بي مروت.

illtempered; rude, rough, cross, perverse.

ڪُچاڻو: ذ (ن) ڪُچاڻو. اُٺ تي ماڻهن جي سَاري لاءِ ڪاٺ جي ڏولي. a camel's pannier, a litter, saddle.

ڪُچ ٻُڪڻ: ص (ن) جھيلاڪ- تڪرار ڪندڙ. اجايو ضد ڪندڙ. بحثي- ضئي.

quarrelsome, contentious, stubborn, obstinate argumentative.

ڪُچ رفتار: ص (ن) ڏنگو هلندڙ (ڪتابي) آسان.

pervserse, unprincipled, irregular. (metaphor) sky, the heaven.

ڪُچ رُوي: ٺ (ن) ڏنگي چال. اڻنگي روش.

tortuous conduct, perverseness, unprincipled conduct, depravity.

ڪُچ فُهم: ص (ن) اوندئي سمجھ وارو. بي عقل.

stupid, wrong-headed, perverting a meaning, perverse, fool.

ڪُچ ڪُلاه: ص (ن) بادشاهه. معشوق.

a king, sovereign, sweetheart, beloved.

ڪُچلُ: ذ (سن) ڏيبي جي ڪارڻ جيڪا ٿانءَ مٿان رکي گڏ ڪجي. اها اکين م سينگار طور ڪم اچي.

lamp-black (applied as a collyrium to the eyes).

unripe, raw, immature, tender (grass).

ڪڇ ڪڇ: ٿ. ڪڇ م هليڻ جو آواز. سڱا جو احساس
the stepping sound of (someone's) moving in a
muddy field. feeling of abhorrence.

ڪڇ ڪوڙي: ٿ. ڪوڙيءَ جو هڪ قسم.
a kind of shell.

ڪڇو: ص. اڻ پڪو-حار، نايختو. اڌ پڪو. ساڻو (سيرو). اڌ ڳريل. اڌ رڌو.
ضمزور. ناتجربڪار. خالص-نج. سيڪڙاٽ. ڪڪڙ. مٽي يا ڪچين سرن
جو (گهر). (ڌ) درياءَ جي ڇڏيل زمين (جيڪا سيلاب وقت پاڻي هيٺ اچي،
وري سُڪي وڃي). (ٿ. ڪڇي).

uncooked, unboiled; unripe, raw, immature,
crude, inexperienced, unknowing, simple, silly,
weak, frail, brittle. pure, unadulterated. built of
unbaked bricks, built of mud; the alluvial land left
by the river while receding, the lowland.

ڪڇو پڪو: ص. اڌ رڌو-اڌ پڪو. جڏو تڏو.
not fully ripe, half-ripe, half-cooked, half-baked;
half-boiled.

ڪڇو ڪرڻ: وعدو پورو نه ڪرڻ. ڏٺو ڪرڻ-شرمسار ڪرڻ. ڪپڙي کي
هلڪا بخيا ڏيڻ-ڪوڪ ڪرڻ.

to fail to full-fill a promise, a failure, tacking,
basting (of a garment).

ڪڇو ڪاڙو: سخت ڪاڙو ڪرڻ. ڏمرجن
to become irritated or angry, to get into a rage;
become enraged, angered, incensed, infuriated.

ڪڇي سِر: ٿ. مٽيءَ جي اڻ پڪل سِر.
an un-baked brick.

ڪڇي عمر: ٿ. ننڍي عمر. ناسمجھي. ناتجربڪاري.
immature age, infancy, nonage, rawness,
inexperience.

ڪڇي نند: ٿ. پوريءَ طرح نه آيل نند-نند جي شروعات.
(of sleep) yet to come, the early stage in the sleep,
drowsiness.

ڪڇو: ڌ. زير ناف جو وار. خيس شيءَ.
the pubes, a useless or inconsequential thing.

ڪڇا پنڻ، ڪڇا ڪوھڻ: ڪڇم به نه ڪرڻ. اجايا ڪم
ڪرڻ.

to waste time on trifles.

ڪڇ: ٿ. "ڪڇو" جو مخفف. ڪڇاڻ. نقص-عييب. خامي.

obbrereviation of "ڪڇو" anything brittle, unripe,
uncooked, deficient, defect, lacking, wanting,
incomplete.

ڪڇ مٺو: ص. اهو ڦل جيڪو ڪڇو هجڻ جي باوجود مٺو هجي.
a fruit still unripe but sweet-testing; a sweet
unripe fruit.

ڪڇ: ڌ. شيشو-ڪاڻج. مٺ.
a glass, brittle material, dross.

ڪڇ مٺو: گار گند ڪرڻ. اڻنگر ڳالهائڻ. بدشد ڳالهائڻ.
to abuse, to utter foul language,

ڪڇ: ٿ. ڳڻ-ڳڻ. ڪڇري واري ڳڻ. ترڪڻ واري ڳڻ.
a mud, mire, dirt, slime, muck, slippery ground.

ڪڇ: ٿ. بيهه جي ڏنڊي-چوچي. چوڪ (اڱريا ڪاٺيءَ جي)-اشارو.
a teat, a nipple, a pap, a pointation, to point out
(with a finger or stick).

ڪڇ ڪڇ ڪرڻ: ذري ذري چوڪون ڏيڻ. وري وري چوڻ. تنگ ڪرڻ.
to poke-in again and again, to haggle, dicker.

ڪڇاڻو: ڌ. هڪ قسم جي آبي ٻوٽي جي پاڙ جيڪا پاڻي طور ڪم
اچي.

a species of yam, the esculent root of *arum colocasia*.

ڪڇائي: ٿ. اڻ پڪائي. نايختائي. خامي-نقص.
rawness, deficiency, incompleteness, inexperience,
callowness, defect.

ڪڇو: ص. وڏن ڪڇن وارو. بدفعالو. گيڏي بيحيه.
having long pubic hair (on the underside).
ill-behaved, of bad conduct, immoral, crooked,
irregular.

ڪڇراڻي: ٿ. بي انفعالي-بدلطفائي. اڻنگائي.
misconduct, misdemeanour, evil course, immorality;
unruliness, restiveness, ill-conduct.

ڪڇرو، ڪڇرو: ڌ. گند-بهر. گندگي-ڪن.
mire, dirt, rubbish, sweepings, filth.

ڪڇريون: ٿ. ڇيڙن يا ريڙين جا سڪل ٽٽرا (جيڪي پاڇيءَ طور ڪم
اچن).

sliced and dried pieces of the pubescent cucumber.
ڪڇرو: ص. تمام ڪچو. نازڪ (کاڌ). (ٿ. ڪڇڙي).

to get measured.

ڪڇرو: ص. گڏلو- گندو- ميوو. (ث. ڪڇري).

dirty, dungy, filthy, foul, grubby, impure, mucky, murky, sordid, squalid, unclean.

ڪڇڙي: ث. گچ.

the piece of cloth forming the armpit of a dress; a piece of cloth inserted in the joint of armpit.

ڪڇڻ: م. ماپڻ- ماپ وٺڻ. وقت ڪڍڻ (ڪڇڙي جي).

to measure, size.

ڪڇي ٿاڙو: هوند سارو خرچ ڪرڻ. سوچي ويڃاري ڪم ڪرڻ.

to measure before cutting, to expense according to availability, to start an undertaking after due deliberation.

ڪڇڻ: م. چوڻ- ڳالهائڻ- ٻولڻ. بيان ڪرڻ.

to speak, talk, utter, verbalize, vocalize, voice, address, lecture, parley.

ڪڇو: ذ. ننڍڙي ڇڏي- لنگوٽي. جبل جي اوڀر وارو پاسو.

drawers covering only the thighs, a underpants, shorts.

ڪڇوٽي: ث. لنگوٽي.

a cloth piece worn round the loins or thighs and tucked in the front or back.

ڪڇوراڙي: ث. بگل ۾ ٿيندڙ ڳڙ يا ٿٽ (جيڪو چوڻ ٿا ته ڏيڙي مارڻ کان پيدا ٿئي).

a disease in the arm-pit, a boil.

ڪڇئون: ذ. هڪ قسم جو آبي جانور- ڪڇڙو- وڏو ڪڇڙو.

a tortoise, turtle.

ڪڇي: ذ. 'ڪڇ' ملڪ جو رهائڪو.

katchi, a resident of Katch, a person speaking the katchi language.

ڪڇل: ذ (ع) سُرمو.

collyrium, antimony.

ڪڍو: ذ. هڪ قسم جي وڏي ۽ ان جو ڳڙ (پاڇيءَ طور ڪم اچي).

a pumpkin, a gourd.

ڪڍو ڪڍ: ذ. ڪڍو کي ڇلڻ جو اوزار.

an implement for cutting and cleaning pumpkins; a mincer for pumpkins.

ڪڇوري: ث. بيسٽ ۽ ڊال وغيره مان لڌيل ٽڪي.

a kind of pastry made of flour and bruised pulse, fried in oil, a snack.

ڪڇونير: ذ. ڪاٽر ٿيل بصر.

the sliced pieces of onion (sometimes other vegetables also).

ڪڇونير ڪرڻ: وڏي ذرا ذرا ڪرڻ. چٽڻ- چلڻ.

to slice, slice up, to cut to pieces, to make mince-meat (of), to beat to a pulp.

ڪڇوري: ث. جلسو. درٻار. رهاڻ لاءِ گڏجاڻي. رهاڻ- وندر. ڪورٽ- عدالت.

a court of justice, tribunal; a public office; a townhouse, the people assembled, or the business proceeding in a court, or in an office, the royal court; an engagement, a conversation; to converse.

ڪڇي: ث. ڪڇائي- عيب. ڳلا. بدنامي.

rawness; blame, blemish, criticism, censure, denunciation, fault, guilt, culpability.

ڪڇي ٿڪي: ث. عيب ثواب جي ڳالهه. عيب جوئي.

conversation relating to someone's good and bad-deeds, denunciation, criticism, back-biting.

ڪڇيءَ کان. ڪڇيءَ ۾: ظ. منڍ کان- شروع کان. سرحندي ٿي. ڄمڻ سان.

right from the start, in the beginning, immediately after birth, in minority.

ڪڇ: ث. ڪڇي جي جوڙ وارو سڌو- بگل. پاسو- پهلو.

the joint of the arm with the body, armpit, side.

ڪڇڻ لوڪڻ: موج ۾ اچڻ. خوش ٿيڻ.

to enjoy, to be happy, to go into raptures.

ڪڇ: ذ. سنڌ جي ڏکڻ واري علائقي جو نالو (جيڪو هن وقت ڀارت جو صوبو آهي).

the Katch area (including Ran of Katch on the southern border of Sindh, now a Province of India).

ڪڇ: ص. ڪجهه. ٿورو. ڪي قدر.

something, somewhat, anything, aught, some, any; a little, a few; ever so little; whatever.

ڪڇائڻ: م. ماپائڻ. وقت ڪرائڻ.

ڪڙي پوڻ: ٽي پوڻ (معاملي ۾). خواهه مخواهه دخل ڏيڻ.
to jump (into); to intervene, to interpose,
intercede, interfere, step in unnecessarily.

ڪڙو: ذ. تڻ جو ذرو، لُون جو ذرو، تڻاڪي ڏانڊي، ٿورو ذرو.
an ear of a grain, a bit of salt, stalk of the tobacco
plant, any thing insubstantial or paltry.

ڪڙمن، ڪڙمين: ط. ڪهڙي وقت، ڪهڙي ڏينهن، ڪهڙي زماني ۾.
ڪٿي

when?, where?, at what time? on which day?, in
what tenure or duration?

ڪڙمن ڪڙمن: ط. بعضي- وري- اتفاق سان- گاهي گاهي.
now and then, rarely, occasionally, sometimes; at
times, infrequently.

ڪڙو: ٺ. پٺ- تعاقب، اُٿي- اُڇل- ڦي.
to follow, chase, pursue, trail, vomit, disgorging,
throwing up, spewing.

ڪڙ پوڻ: پٺيان ڪاهي پوڻ- پٺ وٺڻ.
to follow, to chase, pursue, trail.

ڪڙائڻ: م. خارج ڪرائڻ، نيڪال ڪرائڻ ٻاهر ڪرائڻ.
to get someone or something extracted; to send
someone out, to get extracted or ejected.

ڪڙو: م. ٻاهر ڪڍڻ، نيڪال ڪڍڻ، خارج ڪڍڻ، لوڏڻ، ڀڙڏ (ٽيل).
ڇڪائڻ (عرق)، ٽپوڻ (رس وغيره)، چونڊ ڪرڻ.

to extract, draw out, abstract, take out, to turn
out, expel, dismiss, to draw a lot, to pick, to
elect.

ڪڙي: ٺ. پٺي کان پوءِ وهيل ڇن گڏيل اُن ٺند وغيره
the grain left in the fields after the same has been
cleaned and divided amongst the farmer and the
zamindar.

ڪڙا: ط (ع) اهڙي طرح- ائين.
in this way, like this,

ڪڙابو: ص (ع) نهايت ڪڙو.
a great liar, a bragger.

ڪڙب: ذ (ع) ڪوڙ- دروغ.
a lie, lying.

ڪڙو: ٺ. سڌ- خير- ڪَل- سارڻپار، خبردار، ڪَپ- ڪنارو- ڪنڌي.
پاڻي جي وهڪ جو سنڌو سنوٽ، (حرف جي) چڻ تہ- هوند- اکر. (ط)

ڪڙورَت: ٺ (ع) لڙات، ميراڻ، ڪن- گندگي، دل جو غبار، ڪينو-
نفرت.

muddiness, turbidness; impurity, foulness, scum;
dust; perturbation, depression of spirits, anguish
vexation, discord, resentment, malice.

ڪڙوڪاش: ٺ (ع) ڪوشش.
an effort, exertion, bid, labour, attempt.

ڪڙو: ذ (ن) گهر، مريڪب لغتن ۾ ڪم ايندڙ (جنهن ميڪده، آتشڪده
وغيره).

habitation, house, place (used in compound
words).

ڪڙاي: ٺ. بداعلائي، بدليجائي، دل جي پياڻي، اندر جو ڪوٽ-
دغابازي.

meanness, littleness, abjectness, vileness, base-
ness fraud, inposture, treachery.

ڪڙو: ص. اندر ڪوٽو- دغاباز، بدليجو، خراب عادت ۾ وارو خراب- ٻڃڙو
(ضم).

mean, base, ignoble, humble, contemptible, beg-
garly, cheap, despicable, stingy, troublesome,
vexatious, wicked, ugly.

ڪڙا ڪم: ذ. خراب ڪم- بدليجن، جڏا ڪم.
mean acts, base deeds; indulging in contemptible
conduct.

ڪڙو: ط. ڪڍڻ.
when?, at what time?

ڪڙو: ٺ. تب- اُڀانگ، چٽل- شوق- ترنگ، ريجڪ.
a leap, spring, jump, bounce, bound, hop, lop,
vault, frisk, fancy, vagary, caparice, bee, conceit,
crank, crotchet, freak, whim.

ڪڙڪارو: ٺ. ٽينگ ٿيڻ.
jumping, frolicking, frisking, lopping, hopping,
bouncing, springing.

ڪڙائڻ: م. ٽينگ ڏيارڻ- ٽپ ڏيارڻ- راند ڪرائڻ، وندرائڻ (ٻار)
(ڪي).

to cause to leap or jump; to toss or throw up and
down (a child).

ڪڙو: م. ٽپڻ- ٽينگ ڏيڻ، بانور ڪرڻ، ڀڏڻ.
to leap, jump, frisk, play, to prance, to boast.

hard, firm, rigid, stiff, tight, sturdy, strong, muscular.

ڪراوا: ٺ. ”ڪرڻ“ واري جو يا ايراضي. ”پت شاه“ جي ڀرسان درياه جي پراڻي پٽ ۾ هڪ ڍنڍ.

the area of leafless copper bush, the lake on an old river bed near Bhit Shah.

ڪراز: ڏ. وائيو ڊڪٽار- هٿ وائيو- معشو.

a Hindu shopkeeper.

ڪراڙو: ص. پڙهڻ- پيرسن- پيرمرڊ. (ٺ. ڪراڙي).

an aged person, old.

ڪرامات: ٺ. (ع) ”ڪرامت“ جو جمع- ڪرامتون.

plural of 'karamat', miracles surprising events, unblievable happenings.

ڪراما ڪاتبين: ڏ. (ع) انسان جا عمل لکندڙ ٻه فرشتا (جيڪي انسان جي ڪلن تي ويٺل آهن).

the two angles assigned to each human being to write down his good and bad deeds, guardian angels.

ڪرامت: ٺ. (ع) بزرگي- عظمت. خوبي. بخشش- عنايت. ولي جي اشاري سان نيل حيرت انگيز ڪردار عجب ڳالھ.

generosity, munificence; magnificence, dignity, nobleness, excellence, solvation, forgiveness, a mircale (worked by a saint), miraculous or supernatural power.

ڪراهت: ٺ. (ع) نفرت- بچان- سوگ.

aversion, dislike, disgust, loathing, horror, abhorrence, detestation.

ڪرائڻ: م. ٻئي کي ڪر وٺڻ.

to cause to be done, cause to be made, to actuate, effect, to get a job done from some one else.

ڪرائڻ: م. ڦٽ سور ڪرائڻ. ڦٽ ٿرڙي چٽن کان اڳ سور ڪائڻ ۽ مٺي خارش ٿيڻ. سُڪڻ.

a feeling of inflammation of an injury or some pimple.

ڪراڻي: ٺ. هٿ ۽ نونڀين جي وچ وارو حصو.

the wrist, the wrist joint.

ڪرايو: ڏ. (ع. ڪرايد) جاءِ جي مسواڙ. پاڙو. ڪنهن شيءِ جي استعمال ڪرڻ جو معلوضو. مزوري.

fare, rent, hire, freight; labour charges.

وٽان- کان.

a news, information, intelligence, tidings, word, look after, a bank, ridge, (preposition) would, that, if, suppose that, as if, like, from.

ڪَر ڏيڻ: خبر ڏيڻ- سٺ ڏيڻ. پاڻي جو اصل سطح کان هيٺ ٿيڻ.

to give a news, information, tidings, intelligence, (of the water) to recede from the normal level.

ڪَر لڳڻ: خبر نڌڻ- پڇڻ واري ڪرڻ. پرڳهر لڳڻ

to enquire about, to look after, direct one's attention.

ڪَر: ڏ. ڪنڌ- ڳاٺ.

the head, the neck.

ڪَر پيڇڻ. ڪَر مڙڻ: آرس پيڇڻ. سٽي يا ٿڪ کان پانهون مٽي ڪري بدن کي موڙا ڏيڻ.

to stretch the arms from weariness, to stretch the body.

ڪَر رڪڻ: رخ رڪڻ (روائي ٿيڻ لاءِ).

to leave, to go.

ڪَر: ڏ. (ع) طاقت. شان.

strength, power, arm, energy, muscle, dignity, decorum, elegance, grace.

ڪَر وڦر: ڏ. شان شوڪت. رعب تاب- دٻڻو.

dignity, elegance, grace, decorum.

ڪِر: ٺ. چار- ڪيري- رڳ.

ashes.

ڪِر: ڏ. (سن. ڪل) خاندان- گهراڻو. ڪُوم- ڪتنب- آڪم- پُري- قوم. نسل حسب نسب.

a tribe, family, household, kins, kinsmen, kindred, clan, folk, lineage, race, stock.

ڪِر اُچار: ص. خاندان جو نالو روشن ڪندڙ.

an illustrious, person of faulity.

ڪراچي: ڏ. سٺ جو مشهور شهر.

Karachi city, the capital of Sindh Province.

ڪَرار: ص. (ع) زور سان يا وري وري حملو ڪندڙ. حضرت علي رض جو لقب

hard, firm, strong, muscular: the epithet of Hazrat Ali because of his success in various wars.

ڪراو: ص. سخت- ڏاڍو. پهلوان- دلير- سگهارو.

a soft bone (which is usually eaten along with its flesh).

کَرَبُو: ذ. آهستي آهستي کائڻ جو آواز- چاڀو.

the sound of grating or munching, crunching sound.

کَرَبِي: ث. سخت کاڙو (جنهن ۾ ڏند ڪرڻجن).

rage, fury, anger, indignation, ire, mad, wrath, fume, seethe, flare.

کَرَبِين کائڻ: سخت کاڙو ڇڻ. خاڙين کائڻ.

to go out of control because of rage or anger: to fume, seethe, flare; be mad.

کَرِيَا: ث (سن) رحم- باجھ- مهرباني. شفقت.

compassion, pity, mercy, clemency, tenderness, kindness, affection, favour, bounty, grace.

کَرِيَالُ: ص (سن) رحيم- ديارو.

compassionate, merciful, pitiful, tender, propitious, kind, liberal, obliging, gracious.

کَرِيَانُ: ث (سن) ننڍي تلوار- وڏو خنجر.

a dagger, a sword, scimitar.

کَرِيَجُ: ث. ڊگهي ۽ سڌي تلوار (جنهن جا ٻئي پاسا ڌار وارا هجن).

a double-bladed straight sword.

کَرِيَجُ کَرِيَجُ، کَرِيَجُ کَرِيَجُ: ث. وات ۾ پڻ يا ڪڪري جي ڪرڻجن جو آواز.

the sound of some hard or stony object in the mouth while munching or grating something (food etc).

کَرَخَت: ص (ف) سخت- ڏاڍو- گھرو.

hard; dry rigid, harsh, asutere, stern, curt.

کَرَخَتِي: ث. کھراڻ- سختي (آواز جي).

hardness; dryness, rigidity; austerity, the harshness or hoarseness of the sound.

کَرْدَارُ: ذ (ف) هلڻ- چلڻ- طريقو- طرز عمل- ريتا.

manner, conduct, method, system, practice, act, treatment, behaviour.

کَرْدِگارُ: ص (ف) قدرت جو وسندو خلق- خالق- خدا تعاليٰ.

the Creator, God the omnipotent; the Almighty Allah.

کَرُو: ذ. هڪ مشهور ڀاءُ پوتو

leafless caper bush (*Capparis aphylla/decidua*).

کَرَبُ: ذ (ع) رنج- غم- ڏک- درد.

grief, affliction, anguish, vexation; agony, distress, dolor, misery, suffering.

کَرَب و بَلَا: ث. رنج ۽ مصيبت.

grief and affliction; badluck and agony.

کَرَبَلَا: ث (ع) "کرب و بلا" جو مخفف. عراق جو اهر هٿه جتي

حضرت امام حسين شهيد ٿيو.

abbreviation of "کرب و بلا" a place in Iraq where the martyrdom of Imam Hussain had taken place on 10th of Muharrum.

کَرَت: ث. ڪم- هاج- پورهيو. پيشو- هنر.

work, job, assignment, position, business, calling, employment, line, occupation, trade, profession.

کَرَتا ڌرتا: ص (سن) باني- مُک- اڳواڻ.

the owner, director, leader, dean, guide, lead, pilot, chief, boss, chieftain, dominator, head.

کَرَتارُ: ص (سن) ڪندڙ- ٺاهيندڙ- خالق- مالڪ.

master, chief, owner, the Creator, the Almighty Allah.

کَرَتَبُ: ذ. ڪم- هنر- هٿ ٺاڪ. عجيب ڪم- خاتمو.

a deed, act, business, performance, art, skill, genius; sleight of hand, jugglery, astonishing job, heroic deed.

کَرَتوتُ: ذ. ڪم- فعل- بدليجن- خراب ڪم.

deed, action, (bad) conduct, artifice, art, trick, finesse;

کَرَتُ: ذ. وڏي ڪارائي (وڏن ڪاٺن کي چيرڻ لاءِ). ڪچو گدرو.

a pitsaw, whipsaw; a large round saw (for sawing the wood), a raw melon.

کَرَت وجهڻ: ڍڻ- ڪاٺي ڌار ڪرڻ.

to saw, to cut, to separate, to segregate, to dis-engage.

کَرَتُو: م. آهستي آهستي کائڻ. ٿريو ٿريو ڪري کائڻ. کائي ختم ڪرڻ.

to crunch, chew, champ, chomp, chump, masticate, munch, ruminate, scrunch.

کَرَتُو: ذ. ڪچڙو هڻو جيڪو گوشت سان گڏ وڌجڻ کان پوءِ کائڻ مهل 'کَرَت کَرَت' ڪري.

ڪُرنات: ذ (ف) اک يا ٻرون جو اشارو، مٿي، ٿان نڪريو، عجيب غريب عمل

wink, nod, glance, amorous look or gesture, side-glance, ogling, blandishment, coquetry, a phenomenon, a wonder, a miracle.

ڪُرنات: ذ (سن) 'رشنو' جو اٺون آوتار (جنهن جا آپديش "ڀڳونت گيتا" جي نالي سان مشهور آهن)

the eighth and most celebrated of the ten incarnations of Vishnu, Krishna.

ڪُرنات: ذ (ف) ڪُرنات (ڪُرنات) گندڙي
the excrement, faeces, faces, filth.

ڪُرنات: ذ (ع) عزت آڻيو، رعب تاب، ڏام ڏور،
respect, regard, admiration, esteem, estimation, power, authority, command, might, pomp and shew.

ڪُرنات: ذ (ن) ڪُرنات مان وڃي ويندڙ ٺاهي واري،
coarse sand, hailstone, hail.

ڪُرنات: ذ (ن) ڪُرنات جي ڪاٺي مان ٺهيل تير (جنهن ۾ لوهي چوٽي)،
an arrow with a iron-head.

ڪُرنات: ذ (ن) ننڍڙي چڙي جنهن ۾ هڪ يا ٻه سڌيون لوهيون لارون،
a small bell.

ڪُرنات، ڪُرناتو: ذ (ن) ڪُرنات ڍنگرن جي ٻيو،
small wooden-pieces, the cuttings of the wood.

ڪُرنات: ذ (ن) ڪُرنات، گهمي، ريزه پڙه، ڪٽ ڪٽ،
grumbling, quarrel, bickering, brawl, controversy, altercation, difficulty, fuss, fracas, hassle, miff.

ڪُرناتو: ص (ن) گهمي مڃائيندڙ، وري وري چونڊڻ يا گهر ڪندڙ،
grumbler, quarrelsome, importunate, quarrelsome, brawling, scrappy, pressing, crying, exigent, clamorous, imperative, insistent.

ڪُرناتو: ذ (ن) ڪُرنات، وڌيڪ ملڻ لاءِ اجاڻي يا وري گهر، اجاڻي گهر،
گهمي، ڪڙڪڻ.

importuning for more, grumbling, clamour, demand more (than what has been given).

ڪُرناتو: ذ (ن) ڪارو ڪڪڙ جنهن جون هڏيون به ڪاريون ٿين
a kind of black-cock (whose bones are also said to be black).

ڪُرو: ص (ن) سخت، ڏاڍو، تند مزاج، ڪُرو، زبردست، ڏمڪاءُ واري، (ڌ)

hard, rash, brash, hothheaded, inconsiderate, reckless, insensible, arduous, difficult, formidable, serious, severe, terrible, tough.

ڪُرو: ص (ن) سخت نظرداري، چوڪشي، سنڀال،
shrewed eyed, vigilant, watchful, alert, wakeful, wide-awake

ڪُرو: ذ (ن) دريائي يا سامونڊي مڇي، جو هڪ قسم - ڏنڀرو،
any fish of carp genus (*Cyprinidae - lab-lorohita*); a fresh water fish.

ڪُرو: ص (ن) جوانيءَ کان موٽيل، اڏوٽ،
middle-aged man; gray haired.

ڪُرو: ذ (ن) ڪاري جو سامونڊي وڻ جنهن مان ڳاڙهو رنگ نڪري،
a sea-side plant giving red dye.

ڪُرو: ذ (ن) "ڪُرو" جو ننڍو ٻوٽو، سانڍي (چڇي، جڙي)، چڇي،
a small caper bush, a house-lizard.

ڪُرو: ذ (ن) ننڍي مڇي، جو هڪ قسم،
a small-fry, a small sized fish.

ڪُرناتو: ذ (ن) ڪُرناتو (خاص ڪري جنهن عيسائي مذهب اختيار ڪيو هجي)،
a Christian; a person who has embraced Christianity.

ڪُرناتو: ذ (ن) ڪُرناتو، گندڙي،
refuse, debris, garbage, junk, litter, offal, ruffraff, rubbish, sweeping, trash, waste.

ڪُرناتو: ذ (ن) ڪُرناتو، گندڙي،
refuse, debris, garbage, junk, litter, offal, ruffraff, rubbish, sweeping, trash, waste.

ڪُرناتو: ذ (ن) ڪُرناتو، گندڙي،
refuse, debris, garbage, junk, litter, offal, ruffraff, rubbish, sweeping, trash, waste.

ڪُرناتو: ذ (ن) ڪُرناتو، گندڙي،
refuse, debris, garbage, junk, litter, offal, ruffraff, rubbish, sweeping, trash, waste.

ڪُرناتو: ذ (ن) ڪُرناتو، گندڙي،
refuse, debris, garbage, junk, litter, offal, ruffraff, rubbish, sweeping, trash, waste.

ڪُرناتو: ذ (ن) ڪُرناتو، گندڙي،
refuse, debris, garbage, junk, litter, offal, ruffraff, rubbish, sweeping, trash, waste.

ڪُرناتو: ذ (ن) ڪُرناتو، گندڙي،
refuse, debris, garbage, junk, litter, offal, ruffraff, rubbish, sweeping, trash, waste.

ڪُرناتو: ذ (ن) ڪُرناتو، گندڙي،
refuse, debris, garbage, junk, litter, offal, ruffraff, rubbish, sweeping, trash, waste.

goodness, kindness, benignity, beneficence; bounty, courtesy, graciousness, favour.

ڪِرَمَ قَرَمًا: ص. مهرباني ڪندڙ. عنايت ڪندڙ.

kind, liberal, generous, noble, good, benign, bountiful, graceful, courteous.

ڪِرَمَ: ذ (ف) ڪيشن. سُرندڙ جيت.

a worm; a moving worm.

ڪِرَمَ خورده: ص. جيتن جو کاتل.

worm-eaten, infested.

ڪِرَمِيجِي: ث (قزمي) قزمي رنگ (گلابي رنگ).

the crimson colour, purple, red colour.

ڪِرْمَش: ث (ف. ڪورنش) بادشاهي سلام (جيڪو جُھڪي ڪبو آهي).

obeisance, bow of homage, salutation,

ڪِرْمَنجَل: ذ. ساڌو فقيرن جو ڪشتي نما ٿان.

a boat like vessel used by ascetics.

ڪِرَن: ث. ڪرڻو. زريء جي پانڪ.

ray, beam, a lace, a silver-threaded strip for lining the clothes.

ڪِرَنڊ: ذ. ريتي ۽ لاک مان ٺاهيل هڪ قسم جو پٿر جنهن تي اوزار تڪا ڪجن. لاک ۽ ريتي مان ٺهيل سراج.

a hone, a whetstone.

ڪِرَنڊِي: ث. تيل يا گيهه پري ڪيڏن لاءِ ڏوٻي جهڙو ماڻ. ٻُڙي.

a kind of ladle, a spoon.

ڪِرَنڊِي: ث. مڇو. موڙهل (وار).

a tuft of hair, clump (of hair).

ڪِرَنگ: ذ. هڪ قسم جو هرڻ يا روڻو.

a kind of antelope, a species of deer.

ڪِرَنگهه: ذ. هڪ قسم جو گاهه ۽ پڇ (جيڪو ڏک طور ڪم اچي).

a kind of grass and seed (used as wild grains).

ڪِرَنگهه: ذ. ڪرنگهه. پٺيءَ جو هڏو.

the spine, the back-bone, the vertebra column.

ڪِرَنگهه: ذ. پٺيءَ جو هڏو يا ڪنڊو. پٺيءَ جي ڪنڊي وارو هڏو.

idem.

ڪِرَنل: ذ (انگ) فوج جو هڪ آفيسر.

a Colonel, a rank in the Army.

ڪِرَ: م. سرانجام ڏيڻ. عمل ۾ آڻڻ. ٺاهڻ. بنائڻ.

to do, act, perform, practice, execute, conduct, to

ڪِرَڪُن: م. ڪڪڙ جو آنا لاهڻ کان اڳ "ڪِرَڪِر" جو آواز ڪرڻ.
to cackle (as a hen).

ڪِرَڪُن: م. ٿوري ملڻ تي رڻگ ڪرڻ. گهڻي ڪرڻ. ڪنهن ڪم تي مرضي نه هجڻ جي باوجود ڪرڻ ۽ ناراضگي جو اظهار ڪرڻ.

to importune for more, grumble, croak, grouch, grouse, murmur.

ڪِرَڪُو: ذ. ڪڪڙن جي "ڪِرَڪِر". ڪوڙين جي ٻولڻ جو آواز.

the cackling or crackling sound of the chicken, sound of cranes.

ڪِرَڪُو: ذ. رنجيد ڪنجهند. گهڻي ناراضگي.

grumbling, muttering, murmuring, rambling, re-pining, fault-finding, quarrel, bickering, fuss, hassle, wrangle, words.

ڪِرَڪِيٽ: ث (انگ) بيهٽ بال راند.

the game of Cricket.

ڪِرَگس: ث (ف) ڳجهند (پکي).

a vulture.

ڪِرَڳل: ذ. انبوهه. ميڙ. ڄل. ڳوڙ.

noise, tumult, uproar, voices, din, clamour, hub-bub, hullabaloo, jangle, pandemonium.

ڪِرَڳاهو: ص. خبر وٺندڙ. سارنسيال لهندڙ. پرڳهور ڪندڙ.

a guardian, custodian, warden, care-taker, watch-man.

ڪِرَڳائڻ: م. تنوارڻ. ٻوليون ڪرڻ (پکي). آلاپڻ.

to warble, chirp (as birds), to sing, chant.

ڪِرَم: ذ (سن) ڪم. فعل. ڌرمي رسم. قسمت. نصيب. ڀاڳ.

action, act, deed, work, religious observance, any religious action or rite, luck, destiny, fortune.

ڪِرَم جو ڪاڍو: ذ. قسمت جي چڪ. تقدير جو لاڙو.

by luck, as per destiny, the fulfilling of the destiny, experiencing the consequences of actions.

ڪِرَم هيڏ: ص. نياڳو. بدقسمت. نامراد.

ill_starred, unfortunate, unlucky.

ڪِرَمچاري: ص. مجلس ۾ خدمتگار. ڪم ڪار جو ذميدار نوڪر. ڪارڪن.

a worker, servant, helper.

ڪِرَم: ذ (ع) نياڻي. سخاوت. مهرباني. عنايت. احسان.

generosity, liberality; nobleness, excellence;

a millionaire, very rich person, wealthy man.

ڪروڪر: ڏهڪ ٻئي سان لاڳيتو، برابر (وهڪرو).

adjacent, contiguous, abutting, adjoining, continuous, touching.

ڪرومرو: ص. وڻيل سٽيل، ويڙهي خراب ٿيل

wrinkled, crumpled, crimped, crinkled, rumpled.

ڪرو مرو ڪرڻ: کاتي کپائي ڇڏين، ڇٽ ڪرڻ، ويڙهي - ٿال کان بچائڻ (ڪا به شي).

to waste away, to use up, to eat up what one has; to crumple or rumple something, thereby making it unusable..

ڪروندڙو: ص. ڪپڙو - ڳڙيل ٿيل (جسم)، ويڙهي - ويڙهي ڳڙيل (ڪيبل) (ٻار يا وڏو ماڻهو). (ث. ڪروندڙي).

contracted or with body drawn up into a small space; a hump-backed; crooked person.

ڪره: ٿ (ع) نفرت - بيجان، ويڙه - لڙائي.

hatred, abomination, abhorrence, aversion, detestation, loathing, repugnance, revulsion, fight, brawl, row, scuffle, quarrel, altercation.

ڪره: ٿ. ڪرهت - بيجان - سوڳ.

idem.

ڪره ڪڪري: ٿ. هيرن يا هيرن جهڙي ون جو بيج (چون ٿا ته اهو بيج سون طور جنهن گهر ۾ اچي آئي سڌائين جهيڙو هوندو).

castor-seed, (it is said that if these seeds are thrown in any house, its members will fight each other).

ڪره: ڏ (ع) گولو.

a globe, orb, sphere, ball.

ڪره آرمي: ڏ. زمين - ڌرتي، ڌرتي، جو گولو.

idem.

ڪرهل: ڏ. اٺ - ڪره.

a camel.

ڪرهڻ: م. جهيڙو ڪرڻ، معاملو مچائڻ، نفاق وڃڻ.

to cause a fight, quarrel, to bring a controversy.

ڪرهو: ڏ. اٺ - ڏاڏو.

a camel.

ڪري: حرف حر، لاءِ، واسطي، ڪاڇ

preposition, for, by, through, by means of, on

set, to set up, to achieve, effect, accomplish, to administer, to work.

ڪري ڏسڻ: آزمائڻ - تجربو ڪرڻ.

to do and see, to try, test, put to the proof.

ڪري ڏيکارڻ: ڪر ڪم ٻولائي ڪرڻ، مڪمل ڪرڻ، ڪامياب ٿيڻ، وعدو پورو ڪرڻ

to show, exhibit, to make, to realize, to complete, finish, accomplish, to full fill a promise, to do as per promise.

ڪرڻ: م. ڊهي، لهڻ (اڳهه)، گهٽجڻ، ڏليل ٿيڻ، ڌڪ کائڻ، ضايع ٿيڻ، بستري داخل ٿيڻ.

to fall (in price) to abate, be reduced, degraded, be ruined, be beaten, be wasted, go waste, fall ill, be taken ill.

ڪري پوڻ: ڊهي پوڻ، تباهه ٿيڻ، برباد ٿيڻ، ڌڪ کائڻ، بستري داخل ٿيڻ

idem.

ڪرڻ: م. پوسرڻ - پيڇڻ (ڦٽ، زخم).

inflamming, itching, irritation, burn.

ڪرڻو: ڏ (سن. ڪرڻ) سج جو ترو، روشني جو جُزو

a ray, sunbeam, a ray of light.

ڪرڻي: ٿ. ڪم - عمل - قسمت - پاڳ.

work, act, deed, luck, chance, fortune.

ڪرو: ڏ. ليڪر جو ڪونو، ڪُزو.

an earthen pot with a spout.

ڪرو: ص. ننڍن ڪنڙ وارو، بنان ڪنڙ جي، ڪنڙن وڃيل (جويالو).

with small ears or with ears cut (a goat or mammal).

ڪروڙ: ڏ. ڏم - غصو - ڪاوڙ، ڪيٽو، ڪلڪل، روڄ راڙو.

anger, passion, wrath, fury, indignation, ire, rage, quarrel, hassle, beef, bickering, controversy.

ڪروڙي: ص. ضدي، ٽپير.

angry, acrimonious, wrathful, furious, terrible, fierce.

ڪروڙ: ڏ. سَوَ لک.

one hundred lacks, ten million, one crore.

ڪروڙ پتي: ص. نهايت دولت مند، وڏو شاهوڪار.

needy, penurious, strapped, fallen, pitiful, pathetic, piteous, pitiable, rueful.

ڪُريهه: ص (ع) خراب، بچڙو، بدصورت، مڪروه، گدلو، غليظ.
hateful, odious, detestable, disgusting, offensive, filthy, foul, dirty, disgusting, illshaped.

ڪُڙو: ث. وهڪري جو ڪپ، ڪنارو، ڪنڌي.
the canal bank, shore, coast.

ڪُڙو: ث. چنڊ، چپر، لاندو.
a hut, cottage, shack, shanty, hovel.

ڪُڙاڪو: ذ. ڪڙڪي وارو آواز، ڪڙڪو.
a loud cracking sound, a crash.

ڪُڙال: ث. ”ڪُڙي“ جو هڪ قسم (جيڪا تلخ ٿئي).
a water-lily (*Nymphaea pubescens*).

ڪُڙاڻ: ث. کاراڻ، تلخي.
bitterness, bitter taste, pungency, acidity.

ڪُڙا روڙهه: ث. اها پناه گاه جنهن ۾ ڪو اندر داخل نه ٿي سگهي
(لوڙ، ڪوٽ وغيره).

a well guarded place, a fortification, fort or such other place where no one may enter.

ڪُڙاهه: ذ. وڏي ٽٽي، ڪُڙاهه.
a shallow wide-mouthed iron boiler (for boiling water, food etc), a boiling-pan, boiler, cauldron.

ڪُڙاهي: ث. ٽٽي، ڪُڙاهي.
a small boiling-pan; a frying pan.

ڪُڙاڻو: م. ورجائڻ، بيزار ڪرڻ، هلاڪ ڪرڻ، ڪمڪاڻ، سواد ۾ ڪڙڙو
لڳڻ، قابو ڪرائڻ، ٻڌائڻ (زنجيرن يا).

to tire, fatigue, weary, irritate, having a bitter taste, to get (someone) entangled, imprisoned, put to chains or shackles.

ڪُڙائي: ث. ڪُڙاڻ، کاراڻ، تلخي.
bitterness, pungency, acidity, sharpness, virulence, saline, brackish.

ڪُڙپ: ث. جوئر يا ٻاجهر جا ڪانا.
the straw or shoots of the millet crop.

ڪُڙپاڻهه: ذ. گهوڙي جي هلڻي وقت سڻن جو آواز.
the sound of hoofs of a horse when running.

ڪُڙتو: ذ (ن) پھراڻ.
a kurta, shirt, a long blouse reaching below the

account of, on behalf of.

ڪُري: ث. پاڻي وغيره پيئڻ لاءِ ٿين مان ٺهيل ڪُري.
a tin-mug, a drinking-cup, vessel.

ڪُري: ث. پرھيز، رڪ، سنڀال (کاڌي جي).
abstinence, self denying.

ڪُرياتو: ص. ڪُريءَ وارو، بيماريءَ ۾ پرھيزي کاڌو کائيندڙ. (ث)
ڪُرياتي.

self-denial, abstemious, abstention, abstinent.

ڪُريا ڪرم: ذ (سن) هندن ۾ مرڻي جون ذري رسمن.
ceremonies of the dead according to Hindu religion.

ڪُريت: ث. خراب روش، خراب رسم، ان رھائيندڙ عمل.
a bad custom, bad behaviour, the wrong way, misbehaviour, misconduct, wrongdoing.

ڪُريز: ث (ف) پکين جو پراڻا ڪنڀ ڇاڻي نوان ڪڍيل ڪنڀ.
(of birds) new feathers after shedding old ones.

ڪُريزون کائڻ: وڌو ٿيڻ، هوشيار ٿيڻ آزمودگار ٿيڻ.
to grow-up, mature, age, develop, gain experience.

ڪُريلو: ذ هڪ قسم جي ٻوٽي جو ٿر (جيڪو ڪُڙو ٿئي ۽ پاڇيءَ طور
ڪم اچي).

the hair memordica, Balsam apple (*Memodica blasamina*) a bitter vegetable.

ڪُريم: ص (ع) گناه بخشيندڙ يا معاف ڪندڙ شريف، اعليٰ، سخي،
ٻاجهارو، رحمدل، خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو ۽ پڻ نبي سڳوري جي هڪ
وصف.

an epithet of God and also of the Prophet, the merciful, liberal, noble, magnificent, grand, generous, munificent, bountiful, benign, benevolent, beneficent, kind, courteous, gracious, merciful, forgiving.

ڪُريم: ث (انگ) کير مان مشن ذريعي نڪتل مشي.
cream, butter or fat obtained from milk.

ڪُرين: ث (انگ) جيري وٺڻ ڪڻ واري هڪ مشين.
a crane, machine for lifting heavy objects.

ڪُريل: ص. ڊنل، محتاج، غريب، ڏليل.
fallen, ruined, toppled, plummeted, poor, broke, destitute, impoverished, indigent, low, flat.

thunder.

ڪُڙمُ: ذ. ڪُڙمُ - خاندان، ويجهو عزيز، قبيلو.

family, kin, kindred, tribe, caste, relatives.

ڪُڙمُ ڪُڙيلو: ذ. گهر ۽ راج، مت ماتت.

idem.

ڪُڙمي: ص. هاري، ڪاشتگار.

a farm-labourer, peasant, cultivator.

ڪُڙو: م. زنجير سان ٻڌو، سرگهر ڪرڻ، قابو ڪرڻ.

to put in fetters, to put in chains, to catch hold of, to arrest, to entangle, stall, apprehend, detain.

ڪُڙو: ذ. ڪُڙيو (لوهي)، لوهي چٽو، دائرو، حلقو، ٻانڌن ۾ پائڻ جو هڪ زير - ڪنگڻ (ص) سخت پڪو، ڏکيو.

a ring, a massive ring of iron, circle, assembly, a bangle, bracelet, hard, stiff, rigid, tough, harsh, stern, severe.

ڪُڙو چاڙهڻ: جادو منتر وغيره پڙهي دائري ۾ بند ڪرڻ.

to charm, to bewitch, captivate.

ڪُڙو، ڪُڙو: ص. ڪارو، تلخ (ذائقو)، (ٺ) ڪُڙي، ڪُڙي.

bitter, distasteful, unpalatable, pungent.

ڪُڙو ٿيڻ: ڪارو ٿيڻ، تلخ ٿيڻ، سخت مزاج ٿيڻ.

to become bitter, distasteful, pungent, be harsh, rough, craggy, intemperate, hard, difficult.

ڪُڙو تيل: ذ. چانني جو تيل.

bitter oil, mustard-seed oil.

ڪُڙو ڪرڻ: ترک ڪرڻ، دستبردار ٿيڻ.

to forgo, eschew, forbear, sacrifice, to withdraw, abjure, recant, retract.

ڪُڙي ٺوڪ: ٺ. چلمر هٿي وغيره جي ٺوڪ.

a puff at *huqa* or a pipe, etc.

ڪُڙولو: ذ. ٻانڌن ۾ پائڻ جو هڪ گهم - ڪنگڻ.

a bracelet, bangle.

ڪُڙو: ٺ. گهموڻ جو ٿان، ٻچي دان، ڪڪ، هيٺين - دل.

a stable, a place for keeping or grooming horses, the bosom, heart, breast, the womb.

ڪُڙمُ: م. اوبارجن - ٽهڪڻ، رڌج سڙڻ - ٻچڻ، رنجيده ٿيڻ، اندر ۾ (جلڻ).

to be boiled, be cooked, be burnt, be consumed, to be afflicted; to be grieved or distressed, mourn.

knees.

ڪُڙجڻ: م. ٻڌجڻ، سرگهر ٿيڻ، زنجير يا رسي سان قابو ٿيڻ.

to be entangled, chained, fettered, put in fetters.

ڪُڙجڻ: م. ٽڪ سبب بدن بنجي پوڻ، ٽڪجڻ.

(of the body) to be exhausted, wearied, tired, fatigued, jaded, worn, worn down.

ڪُڙج: ذ. سڪل ڪڪ ڪاتا، ڪمبي، پاڻ جو چورو.

litter, straw, the stable left out littered all over.

ڪُڙج: ٺ. ڪنج، ڪنڊ.

a corner.

ڪُڙجي: ٺ. ڪنجي، ٽڙي.

an iron ladder for cooking.

ڪُڙڪ: ص. سوڪ، تانين تي سوڪ، پڪل - تند مزاج - ڪهرو.

dried, well cooked over charcoal, well grilled, hot-headed, impetuous, precipitate, headlong, tough.

ڪُڙڪاٽ: ذ. ڪُڙڪي وارو، آواز، ڪُڙڪو، زوردار آواز.

a cracking noise, crack or crash (of a falling house etc), the pealing of thunder; a loud-noise.

ڪُڙڪو: ٺ. سخت آواز، وڏو آواز، ڏاڍي ڳالهائڻ.

a loud cracking noise; a loud shout; the a cracking sound; crack-crack.

ڪُڙ ڪُڙ: ٺ. ڪُڙون جو آواز.

the clucking sound of the chickens.

ڪُڙڪائڻ: م. زور سان ٽهڪائڻ، نازل ڪرڻ.

to put down or throw something with a loud sound, to cackle, to put something (over someone); to befall.

ڪُڙڪڻ: م. مٿان اچي ڪرڻ، نازل ٿيڻ، اوجھو مٿان پوڻ، زور سان ڳالهائڻ، ڪُڙڪو ڪرڻ.

(of something) to befall, strike suddenly, hit on, to crackle, crack, crash, clang, to roar, to thunder.

ڪُڙڪو: ذ. زوردار آواز، وڏو آواز، زور سان ڳالهائڻ.

a loud noise, rumble, crack, report, crash, a loud shout, a loud talk or noise of talking (or call).

ڪُڙاء: ذ. ٻيڙاء، ڪُڙڪو، گونج.

a crack, report, crash, echo, the pealing noise of

ڪُٽ: ٿ. ڪٽڻ. ڪوٽ. نقصان. ٽوٽ.

loss, privation, ruin, deprivation, dispossession, divestiture, destruction, devastation, ruination.

ڪُٽڻ ڪُٽڻ: ٿ. ڪمي پيشي. ٿوري گٽي. نفعو نقصان.

the condition of being beneficial and ruinous (at the same time), deficiency and sameness, sometimes loss and at other times profit; profit and loss.

ڪُٽڻ: ڏ. رنگ. ڪٽڻ. سنڌ ۽ ٿر جي دنگ واري ڪٽار. واپار ۾ گھٽتو. rust, the boundry line between Sindh and Thar. loss in business.

ڪُٽڻ ڪاٽڻ: نقصان سھڻ. مناسب اگھ کان وڌيڪ ڏيڻ. to sustain less, to purchase an article over and above its normal selling price.

ڪُٽڻ: ڏ (ن) شرمگاه (عورت جي). vulva: the genital organs of a female (woman).

ڪُٽاھو: ڏ (ع) قصاب. اهو ٽڪنڊو رومال جيڪو عورتون مٿي کي پٽن. a head-scarf (in triangle-shape).

ڪُٽاھ: ٿ (ع) بازار ۾ ڪنھن چيز جي موڙي. اگھ ۾ لاٽ. slump, dulness (of markets).

ڪُٽاھ بازاری: ٿ. بازار جي موڙي. شين جي اگھ ۾ ٿڌائي. idem.

ڪُٽارو: ص. "ڪُٽ" جي ذاتي وارو تلخ ڪارو ٻاڙو. of an harsh flavour, bitter, acrid, pungent.

ڪُٽب: ڏ (ع) آب. هنر. ڌنڌو. بدپيشو. earning, gain, industry, employment, occupation, trade, profession, art, skill, prostitution, harlotry.

ڪُٽي: ڪُٽيائي: ٿ. بدپيشو ڪرائيندڙ (عورت). a prostitute, a harlot.

ڪُٽي: ص. ڪُٽب ڪرائيندڙ. بدپيشي. دلال. پٽڙو. a prostitute, a harlot, a pander, pimp, bully, fancy man.

ڪُٽي: ٿ. حجامن جي اوزارن رکڻ لاءِ چمڙي جو ٿيلھو. پائي. a leathern case for keeping things in (by a hair-dresser), a pouch.

ڪُٽڻ: ڏ. جوش. ڪارو. قصد. ارادو. rage, anger, fury, indignation, ire, wrath, scheme, plan, design, strategy, machination.

lament, repine.

ڪُٽڻ: ۾. حلڻ. پڇڻ. بيقرار ٿيڻ. ٿڌڪڻ. idem. to be pained, distressed.

ڪُٽوھ: ص. بخادر. سرورھ. brave, bold, courageous, fearless, gallant, heroic, lionhearted, stalwart, stout, valiant, valorous.

ڪُٽوھي: ٿ. ٺھ. بصر پٽائڻ يا پيئڻ وغيره جو ٻوڙ. a dish consisting of the meal of pulse, onion, potatoes dressed with spices and sour milk.

ڪُٽوھي: ٿ. مڇي ٿاڻاھ لاءِ ڪاٺين ۽ جاريءَ مان ٺھيل ھڪ اڏاوت. a bell-shaped basket or frame of wood with net in the bottom for catching fish.

ڪُٽوھي: ٿ. پير ۾ پائڻ جو ڳنڍ. ٺوھي تار مان ٺھيل ڪُٽي جيڪا سون طور پير ۾ پائين. an anklet, a ring, a bracelet, bangle.

ڪُٽي ڪُٽي: ٿ. فوتيءَ جي گھر وارن لاءِ ڪيل مانيءَ جو وريلو. the food provided to the family of a deceased person during the period of mourning.

ڪُٽوھ: ڏ. ننڍو واھڙو ننڍو واھڙو. وڏي آڏ. a watercourse, a small water channel, aqueduct.

ڪُٽوھ: ڏ. پير جو ڪُٽوھ وارو حصو. ڪُٽوھ. the heel, the underside back portion of a foot.

ڪُٽيا ڪُٽڻ: پڻ تي بيھڻ. to stand on fore-paw or the fore part of the feet.

ڪُٽوھ: ص (ن) ڏنگو. ٿڌو. وريل. crooked, twisting, devious, bent, bowed, curved.

ڪُٽوھ: ڏ. رڳون (جنھن جو پڇ وريڻ ٿئي). a scorpion, a poisonous spider-like animal or reptile.

ڪُٽوھ: ص. ڪنھوس. مُڪر. a miser, niggard, skin-flint, cheapskate, piker, stiff, tightwad.

ڪُٽوھ: ڏ (ن) ماڻھو. آدمي. مرد. ڄڻ. a person, a man, an individual.

ڪُٽوھ ۽ ناڪُٽوھ: ڏ. ھر ڪو ماڻھو. عام خاص. everyone, everybody, whosoever, general public, gentle and simple.

ڪُسل: ٺ (ع) سُستي، آرس
sluggishness, slowness, indolence, laziness.

ڪُسلَمَندي: ٺ. آرس- سُستي
idem.

ڪُسيرو: ٺ (ف) نَدَڪائي.
resourceless, homelessness, vagrancy.

ڪُسيرو: ٺ ڪن ڪُسيرو- گندگي- غلاظت
refuse, debris, garbage, junk, litter, offal, faces, rubbish, sweepings, swill, trash, filth, waste.

ڪُسنَگ: ٺ (سن) خراب صحبت، ڪُني دوستي.
bad society, company of evil persons.

ڪُسنَ: م ڪُسنَ، ڇڪي ٻڌڻ.
to tie tightly; to pull tight, tighten, make tight.

ڪُسنَ: م ڏيڇ ٿيڻ، قتل ٿيڻ، خون ٿيڻ.
to be butchered, be killed, be murdered, slain, slaughtered.

ڪُسو: ص. گهٽ- اوڻر، اڻ پورو، ٿورو گهٽ (ترو، وزن يا ماهيت ميا) (ٺ).
less, deficient, incomplete, a little short, short of weight or measure.

ڪُسو پڪرو، ڪُسو ڪانڊو: ص. گهٽ وڌ- ڪم و بيش، ڇوڙو ٽهڙو-
اپورو پورو

more or less, sufficient or insufficient, healthy or slack, effective or ineffective.

ڪُسوڙي: ٺ. سون چاندي يريڪن جو پٿر، پرڪ- آزمائش.

a touchstone, assay, test, proof.

ڪُسول: ٺ (ع) سج گرهم.
eclipse (of the Sun).

ڪُسونبر: ٺ. هڪ قسم جو گل (جنهن مان گلابي رنگ ٺهي). هڪ
تسم جو پيارو ڪوڪر، آئير (جنهن جو تسم ڪجي).

safflower (yielding red dye), an infusion of bhang (used for intoxication), opium.

ڪُسوب ڳارڻ: ٺ. نشا ڪرڻ.
to indulge in intoxication, to take opium.

ڪُسي: ٺ. پاڻي جي آڏو ٺاڻي (پاڻي جي).
water-course, a drain, trench.

ڪُسيرو: ٺ. پتل يا ٽامي جا ٿاڻا ٺاهيندڙ يا وڪٽندڙ، آڳاٽي وقت جو

ڪُسيرو: ٺ پتل جو ڪاسو (دريائي ناريل جو اڏ جيڪو فقير گدائي لاءِ
ڪن).

a begging-bowl, an oyster shell.

ڪُسيرو ڪڻڻ: پڻو- گدائي ڪرڻ.

to go begging, to seek alms.

ڪُسيڻ: م. ڪُنجو- رنگ ٺڳڻ.
to be rusted, afflicted with rust.

ڪُسرَ: ٺ. فائدو- واڌي (ص) برتر- وڌيڪ.

profit, advantage, benefit, spare, surplus additional.

ڪُسرَ، ڪُسرَ: ٺ (ع) پاڇ، زير جي نشاني، ڪُسي- گهٽائي، گهٽائو-
نقصان.

breaking, breach, a loss, damage, affliction, trouble, inconvenience, (in Gram) the sign of the short vowel.

ڪُسرَ ٺاڻ: ٺ. عزت جي گهٽائي، عزت جي خلاف.

loss of dignity or honour, not according to one's honour, derogatory.

ڪُسرَ ٽنبي: ٺ. پاڻ کي گهٽ ظاهر ڪرڻ.
humbleness, humility.

ڪُسرَ رهجي وڃڻ: ڪا ڪُسي رهڻ- ڪوتاهي ٿيڻ، نقص رهجي وڃڻ.
defective, inadequate, incomplete, lacking, wanting.

ڪُسرَ ڪڍڻ: ڪُسي پوري ڪرڻ- ٻئي مان نقصان جو پورا ڪرڻ، خاڻ
پلڻ ويو ٺڻ.

to make good a loss; to indemnify, to take or obtain advantage, to inflict loss (on), cause (one) to suffer loss or damage, to avenge, redress, vindicate.

ڪُسي: ٺ (ع) "ڪُسر" جو معرب، ايران جي قديم بادشاهن جو لقب.
'Khusro' in Arabic language, title of the old Persian kings.

ڪُسرَت: ٺ (ع) ورزش، مشق.
exercise, training; bodily or athletic exercise.

ڪُسرَتِي: ص. ورزش ڪندڙ، سگهارو.

athletic, gymnast.

ڪُسڻ: م ڪُسيڻ- ڪُڪڻ، ڪُڪڻ.
to groan, moan, to whimper, pule, whine

ڪُڻڻ ڪڍڻ: وڏي جاکوڙ ڪرڻ. وڏي مصيبت مان پار پوڻ.
to undergo trouble, affliction or distress.

ڪُڻڻ: ٺ (ف) پوک - کيتي - پٺي.
tillage, cultivation, a sown field.

ڪُڻڻ: ڌ (ف) قتل - خونريزي.
killing, slaughter, carnage.

ڪُڻڻ و خون: ڌ. خونريزي - قتل عام.
idem, blood letting.

ڪُڻڻو: ڌ (ف) ماريل. دوا طور پيئل (ڌاتو يا وکر).
a concoction or powdered medication prepared by hakims; a calx of any metal (for medicinal purposes).

ڪُڻڻي: ٺ (ف. ڪُڻڻي) پيڙي - ناؤ.
boat, ark, canoe, skiff.

ڪُڻڻيان: ص. پيڙي هلائيندڙ - ناڪو - پيڙياتو.
a boatman, a bargee, bargeman.

ڪُڻڻي: ٺ (ف) هڪ قسم جي پهلواني واري راند (جنهن ۾ هڪڙو پهلوان ٻئي کي ڏسي سمي ڪري). روز آزمائي واري راند.
wrestling, struggling; a kind of wrestling in which a person has to show his force by putting down the rival on his back in the field.

ڪُڻڻ: ڌ (سن) خرابي - ٻڏي - پيڙائي. مصيبت - تڪليف. جاکوڙ - پيڙا - آزار. پورهيو.

evil, wickedness, ugliness, trouble, distress, difficulty, hardship; vehemence, violence, inconvenience, trouble, labour, effort, pains.

ڪُڻڻ هڻڻ: محنت ڪرڻ. جاکوڙ ڪرڻ. بکرن کائڻ. تڪليفون پرڳڻ.

to suffer pain or distress. to make an effort, to take pains or trouble.

ڪُڻڻ: ٺ (ف) ڇڪ - تانگه. اُڪير. رغبت - جاذبيت.
attraction; allurement, longing for, yearning after, inclination, desire.

ڪُڻڻي ڀڙ: ٺ. ٻن شين جي پاڻ ڇڪيندڙ قوت.
the gravitational pull, or force.

ڪُڻڻ: ڌ (ع) کولج. ظاهر ڪرڻ. ظهور. انڪشاف. تصوف ۾ غيب جي اسرارن ظاهر ٿيڻ واري منزل.

an opening, a declaration, solution, explanation; a

ٿامي جو هڪ سڪو (پئسي جو چوٿون حصو).
a vendor of metallic vessels, a brasier, pewterer, coppersmith. an old coin equivalent to 1/4th of a paisa.

ڪُڻڻ: ص. ڪسيري جي مله جو. بيعزت. رذيل - ڪميو.
to disgrace, degrade, contempt, discredit, disfavour, dishonour, disrepute, shame.

ڪُڻڻ: ٺ (ف) پيچي (چاتورن جي). رَس. رَٻَ (چُون وغيره جي).
juice (of rice, oat-meal).

ڪُڻڻ: ص (ف) ڇڪيندڙ. مرکب لفظن جي آخر ۾ ڪم ايندڙ (جنهن جفاڪش. بادڪش وغيره).

drawing, pulling, used as end in compound words.

ڪُڻڻ: ڌ (ف) حَقِي يا پيڙي جي ٿوڪ - سوتو - ڌم.
to puff at, draw-in, gasp, heave, huff.

ڪُڻڻ: ص (ف) ماريندڙ. مرکب لفظن ۾ ڪم ايندڙ (جنهن جرائير ڪُڻڻ. محسن ڪُڻڻ وغيره).

killing, killer.

ڪُڻڻ: ص (ف) کوليندڙ. مرکب لفظن ۾ صفاتي بچاڙي طور ڪم ايندڙ (دلڪشا. قبض ڪشا وغيره).

opening, expanding; displaying; revealing. used as end in compound words.

ڪُڻڻاڙي: ٺ (ف) ريڪر - فراخي. وسعت. ڦهلاءَ. پکيڙ.
openness, expansion, spaciousness, extension, extensiveness.

ڪُڻڻاڙو: ص (ف) پکڙيل - کليل. ريڪرو. وسيع. موڪرو - خلاص.
ڪُڻڻاڙو.

opened, uncovered, expanded, spread out, wide, spacious, capacious, extensive.

ڪُڻڻاڙو دل: ص. وڏي دل وارو. سخي. نياڻ.
open-hearted; generous, benevolent, chivalrous.

ڪُڻڻاڪُڻ: ڪُڻڻاڪُڻي: ٺ (ف) ڇڪ تان ڌڪ ڌڪان. رت پڪڙ.
dilemma, perplexity, difficulty, struggle, contention, wrangle, squabble.

ڪُڻڻالو: ڌ. سخت محنت - وڏي جاکوڙ. خوش. تڪليف - هلاڪي.
an effort, struggle, contention, wrangling, trouble, affliction, toil, distress, discomfort, scraping,

pounds).

ڪَشِيدگي: ٺ (ف) چڪ- ٽاڻ، چڪتاڻ، جهيڙو، اختلاف، ناراضگي.
tension, displeasure, misunderstanding; strife, fight, quarrel, contradiction, disagreement.

ڪَعْبَه: ڏ (ع) مَريو، مَريي جو هڏو، چڪو- ڍارو، ڇهن پاسن واري شيءِ.
the ankle-bone, the ankle, a geometrical cube; cube; a die (for playing or gambling).

ڪَعْبُو: ڏ (ع) ڪعبه (مڪي ڪعبه الله (مڪي شريف واري اها متبرڪ جاءِ جنهن جو بنياد حضرت ابراهيم عليه السلام رکيو هو ۽ جنهن ڏانهن منهن ڪري نماز پڙهن).

the Kabbah, the sacred place for Muslims to which they turn when offering prayers; the House of God.

ڪَف: ٺ (ف) جهاڳ- ٿيڻ، ڳٽ، ڦڪ.
froth, foam, scum; spittle.

ڪَف: ٺ (ع) تري (هٿ جي)
palm (of the hand).

ڪَف: ڏ (اڻگ) قميص جي ٻانهن واري پٽي (جنهن ۾ پٽن هڻجي).
the wrist-band of the shirt, the sleeve-band.

ڪُفَارَ: ڏ (ع) "ڪافر" جو جمع.
plural of "kafir" infidels; idolaters, pagans, non-muslims, non-believers.

ڪُفَارَتَ، ڪُفَارَه: ڏ (ع) گناه جو عيوض (جيڪو روزو رکي يا خيرات ڪري ادا ڪجي).

penitence, penance, expiation, atonment (by alms, fasting etc.) for sins.

ڪِفَالَت: ٺ (ع) ذميداري.
surety, security, bail, responsibility, pawn.

ڪِفَايَت: ٺ (ع) پورو، قناعت، بچت، صرفو.
sufficiency, competency, adequacy, enough, abundance, plenty, a surplus savings, profit, advantage; economy, thrift, parsimony.

ڪِفَايَتِ شُعاري: ٺ، بچت، گهٽ خرچ- صرفو.
economy, thrifty management, frugality, saving.

ڪِفَايَتِي: ص، بچت وارو، سستو- سٺاڻو.
economical, thrifty, frugal, cheap.

ڪُفَر: ڏ (ع) انڪار، خدا کي نه مڃڻ، سڄي دين کان انڪار، بي ديني.

manifestation, revelation, inspiration, divination.

ڪشف و ڪرامات: ٺ، ڪرامتن جو ظهور، اسرارن جو ظهور، غيب مان ظاهر ٿيندڙ ڳالهيون.

revelation of miracles.

ڪَشڪول: ڏ (ف) ڪچڪول- ڪيٽو.
a begging-bowl, a vessel for seeking alms.

ڪَشَمِش: ٺ (ف) انگورن جو هڪ قسم- ننڍا انگور.
a small dried grape, a raisin, currant.

ڪَشَمَڪَش: ٺ (ف) چڪ چڪان- چڪ ٽان، پيچ ٻوڙ، ريتو، پيٽو، گھل گينداڙ.

dilemma, distraction, perplexity, difficulty, struggle, contention, wrangle, squabble.

ڪَشْمِير: ڏ، پاڪستان جي اترئين علائقي واري هڪ رياست (جنهن جو اڌ ڀارت جي قبضي ۾ آهي). (ص) سرسبز، آباد ۽ سٺو.

Kashmir, a former State in the northern Pakistan and India (presently it is in the control of Pakistan and India both). fresh, pros, perious, thriving, flourishing.

ڪَشْمِيرِي: ڏ، هڪ قسم جو اوني ڪپڙو (جيڪو ڪشمير ۾ لهندو هو).
cashmere, a soft-wollen cloth produced in Kashmir.

ڪَشَن: م، چڪي ٻڌڻ، چڪ ڏيڻ، سوگهو ٻڌڻ.
to draw tight, to tighten, to brace, to gird up, to tie, fasten, strap, bind, to press upon, bear hard upon.

ڪَشِي ٻڌڻ: مضبوطي سان ٻڌڻ، ٻڌي سڪ ڪرڻ.
a strap of cotton or leather, a thong.

ڪَشُو: ڏ، سٺ يا چمر جي ڏوري، ٻوٽ جو ڏاڳو، ڏوري.
a strap of cotton or leather, thong bootlace.

ڪَشُورَ: ڏ (ف) ملڪ، ولايت.
region, country, territory.

ڪَشِي: ٺ (ف) چڪڻ- ڪڍڻ، مرکب لفظن جي پڇاڙي ۾ ڪم ايندڙ (جنهن تصوير ڪشي، ڊمر ڪشي وغيره).

to tighten, to draw out; drawing, (used as last member of compounds).

ڪَشِي: ٺ (ف) مارڻ، مرکب لفظن ۾ ڪم ايندڙ پڇاڙي (جنهن خرد ڪشي وغيره).

killing, slaying (used as last member of com-

ناشڪري

ڪُڪُ ڪرڻ: بيزار ڪرڻ - وڃڻ.
to weary, tire, jade, drain, provoke, fret, gall, bother.

unbelief, infidelity, incredulity, scepticism, paganism, idolatry, impiety, blasphemy, ingratitude.

ڪُفرانِ نَعْمَت: ث. ناشڪري. احسان فراموشي.

ڪُڪُورُ: ذ. آبر - بادل - ميگه. اجرڪ جو ڇٽ (ڪڪر جهڙو). چوپائي کي سڃاڻپ لاءِ ڪن ۾ ڏنل وَڏ. ڇانورو - ڀاڳو. رحمت يا پاڇو وارو هٿ.
a cloud, a kind of hand-print on a sheet of cloth, a cut-mark on the ear of an animal, shadow, patch of shade, a helping hand, support.

unthankfulness for benefits, ingratitude, disregard for (one's) good-deeds and help.

ڪُفَرُ بَڪُنُ: بي ديني جون ڳالهيون ڪرڻ. گارگند ڪرڻ. بيهردو ڳالهائڻ.

ڪُڪُراڻو: ذ. پھڻين يثرين واري جابلو ايراضي.
hilly area, hillock.

to talk blasphemously, utter profane words, to swear at, abuse, revile.

ڪُڪُرو، ڪُڪُرو: ذ. پٿر جو ذرو - راڻو. پير جي گائڻ وارو سخت چمڙي وارو حصو. اک ۾ پييل مٽيءَ جو ذرو.
a pebble, a small stone, the gravel, coarse sand, a corn on foot, sand having gone in to the eye.

ڪُفَرِستانُ: ذ (ف) ڪافرن جو ملڪ. بي دينيءَ وارو ملڪ.
the country belonging to infidels, idolators, unbelieving, non-religious.

ڪُڪُري: ث. پٿرن جي سٺي پور - راڻو. ريتي.
gravel, grit.

ڪُفَسُ: ث (ف) جُتي - پيزار - پاپوش.
a sandal, slipper, shoe.

ڪُڪُزُ: ذ. مشهور گھرو پکي. (ث. ڪُڪُزُ، ڪُڪُڙي).
a cock, a hen, a fowl.

ڪُفَگِيرُ: ذ (ف) ڏاتوءَ مان تعميل ٿوئي. وڏي ڦر سان ڏوئي جنهن سان ديگر رڌجي - ڪڍڪير.
a skimmer, ladle cullander, colander.

ڪُڪُزُوڪُو: ث. سَج - ڀنگ.
desolation, ruin, devastation, ravage, barrenness, wildness, wilderness.

ڪُفَنُ: ذ (ع) لاشن کي اوڙائڻ جو سفيد ڪپڙو - جوڙي پوتي.
shroud, winding-sheet.

ڪُڪُزُ: ذ. ڪپھ جي ٻوٽي جا بيج.
the cotton-seed.

ڪُفَن پَنڊُ: سر ڏيڻ جو ارادو ڪرڻ.
to engage in a perilous adventure, to risk life, to court death.

ڪُڪُزُ: ذ. ڪپھ جي ٻوٽي جو بيج. (ص) ڳاڙهي رنگ جو (وهت).
idem. (an animal) of a reddish brown colour.

ڪُفَن دفن: ذ. لاش کي جوڙي پوتي ڏيئي ٻُورڻ.
burial, funeral.

ڪُڪُو: ص. هلڪو ڀورو (رنگ). ڳاڙهيرو ڪُڪُن وارن وارو (وهت). (ث. ڪُڪُي).

ڪُفَن نصيب نہ ٿيڻ: لاش وٺڻ. دريڊر ٿي مرن. بي ڪفنو ٿي مرن.
to die un-claimed, at unknown place, in unknown condition, to die in anonymity.

of a brown complexion, tawny, brown, reddish-brown (animal).

ڪُفَنائڻ: مر. ڪفن وڪائڻ.
to enshroud, to put in winding-sheets; to prepare for burial.

ڪُڪُرو: ننڍڙو ڇوڪرو - ٻارڙو. (ث. ڪڪي).
a boy, a child, a male infant, baby, bud, kid.

ڪُفَنِي: ث (ف) فقيرن جو ڊگھو چولو (بنا بانھن). جامو.
a loose flowing robe mostly worn by mendicants.

ڪُڪُورُ: ث. ميري پيچن جي شروعات وري پيلاڻ.
the first stage of a ripening-fruit, yellowishness.

ڪُفِيلُ: ص (ع) ضامن. ذميدار.
a surety, security, bail, ransom, hostage.

ڪُڪُورِجَن: مر. اڌڪڇر پڪو هئڻ (ميوو). ميري پيچن جي شروعات ٿيڻ.

ڪُڪُ، ڪُڪُ: ص. بيزار - عاجز - ورتل - ڪمپل.
wearyed, tired, fatigued, jaded, vexed, annoyed, braded, bothered, worried.

(of a fruit) ripening, turning its colour to yellow (from green).

a machine, motor, machinery, instrument, implement, tool.

ڪَل ٿيڻ: مشين جو ٻرڙو خراب ٿيڻ. حواس خطا ٿيڻ. اڌ جريو ٿيڻ.
to become mad, insane, cracked. (of a part of machine) to be broken.

ڪَل ٿيڻ: حواس خطا ٿيڻ. ارادو بدلهڻ. عقل رنجڻ.
idem, (of intention) to change. (of sense) to disappear.

ڪَل: ٺ آرام-سڪ. خبر. سمجھ. سڌ-سڪ. پروڙ-ڄاڻ.
leisure, rest, ease, tranquility, peace, information, news, knowledge, understanding, remembrance, thinking.

ڪَل: ڏ. گاه جو هڪ قسم.
a kind of grass.

ڪَل: ڏ. لوھ يا ڪاٺ جي وڏي ڪلي-سيخ.
a nail of iron or wood peg, spike.

ڪَل: ص (ع) سڀ-پورو. جملي. صوفين جي اصطلاح موجب واحد مطلق.
سڄي ڪائنات.

everything, all, the total, whole, according to mysticism the Almighty God, the universe.

ڪَل: ڏ (سن) گروه-ٽولو-جڻو. گھراڻو-خاندان-نسل-ذات. قوم. ڇاڻھ-آتشدان.

a group, assembly, band, family, pedigree, race, lineage, tribe, nation, hearth, fire-place.

ڪَل: ٺ (سن) ڀاڱو-حصو (سورهون). ڇنڊ جي روشن پاسي وارو سورھون حصو. هنرمندي. فن-گنج. طاقت. ٻل.

a part, portion, sixteenth part (of anything). a digit or one-sixteenth of the moon's diameter, any practical art, skill, ingenuity strength, power, ability.

ڪلا ڏيکارڻ: فن ڏيکارڻ. ڪرامت ڏيکارڻ.
to show an art, to perform miracle.

ڪلاٻاٽ: ٺ (ف) سون يا چانديءَ جي تند جيڪا ڪپڙي وغيره تي ڀرت مر ڪرائجي. ڏري جو ڪم.

a gold or silver thread used in embroidery.

ڪلا ٻاڙي: ٺ. ٻاڙولي. ڀلي ٻاڙي.
turning over head and heels, somersault.

ڪلاٺ: ڏ (انگ) ڪپڙو.
cloth, fabric.

ڪڪرو: ڏ. گڙهو شراب.

the red wine.

ڪڪڙ: ڏ. ڪند جي پڪل ۽ گھائي ڇاش. ڳڙ.
molasses, the thickened juice of sugar-cane, the brown-sugar (in lumps).

ڪڪ: ڏ. سڪل گاه جو ڌرو. گاه جو ڌرو. ڌرو ڌرو. ماريل وکر جو ڪشٽرو (جيڪو ڪڪ جي ڌري جيترو ڪائجي). نانگ بلا جو ڏنگ.

a piece of straw, hay or grass, a straw, a very small piece of wood or some particle, a calx of any metal (prepared for medicinal purposes), bite of the snake.

ڪڪ به نه وهڻ: ڪجهه به نه رهڻ. مفلس ٿيڻ. ڪنگال ٿيڻ. سڄو ٿيڻ.
ريان ٿيڻ.

to become destitute, poor, penurious.

ڪڪ وڪڻ: ڇڏڻ پوڻي ڪرڻ. احسان ڪرڻ.

to connive, over look, to oblige, favour.

ڪڪ پن ٿيڻ: ڇڙوڇڙ ٿيڻ. ٽڙي پڪڙي وڃڻ. غائب ٿيڻ.

to disappear, scatter away, go hither and thither, disperse, dissipate, to vanish.

ڪڪ سڻگھڻ: نانگ بلا جو ڏنگ هڻڻ.

to be bitten by a snake.

ڪڪ: ٺ پيٽ جي پاسي وارو حصو-پهلو.

the slender part of the body under the short ribs.

ڪڪرن ٺاڻڻ: گھمي ڪاڻ ڪري پيٽ ٺوڪجڻ. آفرجن. ڀڙ تي ڪاڻڻ.
of the stomach to be fully-filled; with belly-full; over-eating, eating to full.

ڪڪ جو ڪاڻ: ڏ. دشمن. جيڪو ظاهر مر سڄڻ پر هجي ويڙي.

an enemy in the garb of a friend, a hidden-enemy, a false-sympathizer.

ڪڪجڻ: مر. نانگ بلا کان ڏنگجڻ.

to be bitten by a snake.

ڪڪڻ: مر. دل ۾ ڦرڻ. دل سان لڳڻ. ياد اچڻ. محسوس ٿيڻ.

to revive, recall, remember, recollect, retract.

ڪڪڻ: ڏ. ڪنگڻ. ٻانھن ۾ پائڻ جو هڪ قسم جو ڳھ-وڏو ڇوڙو.

a bracelet, a bangle.

ڪنگڻي: ٺ. ڪنگڻي-ڇوڙي.

a bangle.

ڪل: ٺ. مشين. اوزار.

ڪَلان: ص (ن) وڏو، بلند، وسيع.

large, geat, big, grand.

ڪَلان ڪوٽ: ذ. سن جي دور جو نئي شهر لڳ هڪ قلعو جيڪو ڪنهن وقت گاديءَ جو شهر هو.

Kulankot, a place earlier located near Thatta, which used to be the Capital of Sindh Province during the days of Samma rulers.

ڪَلارَنتا: ذ (سن) قابل ڳائڻو - گوڀو.

a top most singer.

ڪَلَا: ذ (ن) هڪ قسم جي مخروطي ٿوري (جيڪي درويش پائيندا هئا).

ڪُٺو (جنهن جي مٿان ٿوري ٻڌجي). تاج.

a cap, a hat, a conical-cap mostly worn by mendicants..

ڪَلَب: ذ (ع) ڪُٺو - سگ.

a dog.

ڪَلَبات (انگ) انجمن - جماعت.

a club, association, brotherhood, congress, fellowship, fraternity, guild, league, order, society, union.

ڪَلْبَارو: ذ (ن) - آيتنهار.

the Creator, the Almighty Allah, the God.

ڪَلْبَجَهه: ذ (سن) هندن جي خيال موجب هلندڙ ڪوڙ ڪبت وارو زمانو.
according to Hinduism the present world, the present time.

ڪَلدارو: ذ. مٿين جو ٺهيل رپيو - پاندي جو انگريزي دور وارو رپيو.

a minted-coin valuing one rupee a silver-coin, an old one rupee cown.

ڪَلَر: ذ. ٿورن واري زمين. شوريل زمين - ڪلراني زمين. ولايتي پاڻ. سڄ - بيبان.

a saline soil, saline, salt, barren spot, land which produces saltpetre, barren, sterile, brackish.

ڪَلر لڳڻ: زمين پٽ وغيره ۾ لڳڻ پيدا ٿيڻ. تباھ ٿيڻ.
(of the land) affected with salinity, to be impregnated with alkali or to become barren, to ruin, wasteڪَلرانو: ذ ڪلرواري زمين. ڪلروارو پٿرو. (ت ڪلراني).
impregnated with salt, saline, barren, uncultivable, useless.

ڪَلاداري: ص (سن - ڪلاڌاري) هنرمند. تمام وڏو ماهر.

an artisan, an artist, a master artist.

ڪَلارڪ: ذ (انگ) منشي. آفيس ۾ لکچر ڪندڙ. مُحرر.

a clerk, an assistant, bookkeeper.

ڪَلَا: ذ. هندن جي هڪ قوم - ڪلال. شراب وڪڻندڙ. شراب ڇڪائيندڙ.
a Hindu-caste whose profession originally was distilling spirits, a distiller, a publican, a wine-merchant, tavern-keeper.

ڪَلاس: ذ (انگ) شاگردن جو درجو. اسڪول جو هڪ ڪمر. طبقو.

a class, grade, a class room, caste, category, rank.

ڪَلاسي: ص. ساڻجي درجي وارو - ڪلاسي.

class-mate.

ڪَلاسيڪل: ص (انگ) اعليٰ درجي جو - مستند.

classical, excellent, fine, superior.

ڪَلَاڪ: ذ (انگ) ٻه ستن جو عرصو. ڏينهن رات جو چوويهين حصو.

one hour, the time of sixty minutes, 1/24th of a day, and night.

ڪَلارو: ص (سن) هنرمند - ڪاريگر. فنڪار.

artist, artisan, expert, intelligent, master artist, actor, painter.

ڪَلال: ذ. هندن جي هڪ قوم. شراب وڪڻندڙ. مٺي فروش. شراب ڏائيندڙ
وڪڻندڙ.

a class of Hindus whose profession originally was distilling spirits, a distiller, a seller of spirituous liquors, wine-merchant, tavern-keeper.

ڪَلال: ص. بي حياءِ بي مروت. احسان فراموش. بي محابو.

ungrateful, false, perfidious, thankless, offensive, nasty, faithless, disloyal, recreant.

ڪَلَام: ذ (ع) ٻن جملن جي عبارت. شعر - نظم. قول. گفتگو - ڳالهه.

a paragraph, a poem, poetry, a saying, dialogue, discourse, conversation.

ڪَلَامُ اللّٰه: ذ. الله جو ڪلام. قرآن شريف.

the word of God, the revelation; the holy book. Holy Quran.

ڪَلَام چوڻ: ڦاٽي چوڻ - قافيون ڳائڻ.

to recite a poem, to sing, chant, tune, vocalize.

religion.

ڪَلَمُ: ڏ. گنبد جو مٿيون چنڊيارو حصو، جھنڊي جي ڪاٺيءَ ۾ لڳل

the words of repentance.

ڪَلَمُ: توحيد: ڏ. الله جي وحدانيت جو اقرار.

the words of admittance of the oneness of God.

ڪَلَمُ: شهادت: ڏ. الله جي هيڪڙائي ۽ رسول صلعم ج. اقرار.

the words of admittance of God as one and only one, and Muhammad (PBUH) as his Prophet.

ڪَلَمُ: طيب: ڏ. الله ۽ الله جي رسول جو اقرار.

the admittance of Faith, the first Kalima of Islam.

ڪَلَمُ: پڙهڻ: ايمان جو اقرار ڪرڻ. سچ ڳالهائڻ جو اقرار ڪرڻ.

the admit the faith; to recite the Kalima; to promise to speak truth and nothing but truth.

ڪَلَمي گرو: ص. ڪَلَمُ پڙهندڙ - مسلمان.

a Muslim, a reciter of Kalima.

ڪَلَمي: ڏ. ٻيڙين جو ننڍو سڙھ. بندوق.

a kind of small sail for boats.

ڪَلَنگُ: ڏ (سن) داغ - ٽڪو. ڪارنهن. ٻڌنامي. خوريءَ جو الزام.

spot, mark stain. blemish; disgrace, accusation, defamation, aspersion, reflection, suspicion.

ڪَلَنگُ: ڏ (ف) هڪ قسم جو آبي پکي - قاز.

crane. (bird).

ڪَلَنگُڙو: ڏ. هڪ راڳجيءَ جو نالو.

a kind of raga.

ڪَلَنگي: ڏ (ف. ڪَلَمي) بادشاهي چٽ - تاج. چوٽيءَ جو موڙ. سرداريءَ جو نشان.

a crown; cocade, plume, a tuft of feathers on a bird's head; a cock's comb; a the turban of leadership.

ڪَلَو: ڏ. ڳلڙ - ڳلڙ (مڇيءَ جو).

(of fish) neck

ڪَلَو لڳڻ: سخت اڃ لڳڻ. ٿڪڻ ٿيڻ. سوک يا اڻاڻ ٿيڻ.

to feel thirst, thirstiness, to feel uneasiness, restlessness, deficiency of water, drought, scarcity.

ڪَلَو: ڏ. ڪاٺيءَ جي وڏي ميخ (گهوڙي وغيره ٻڌڻ لاءِ). ڪاٺي يا لوھ جي وڏي ڪلي - ڪير.

a large nail, a metal or wooden nail, a large peg.

ڪَلَمُ: ڏ. گنبد جو مٿيون چنڊيارو حصو، جھنڊي جي ڪاٺيءَ ۾ لڳل ڌاتوءَ جو چنڊيارو حصو. آنگاس جي مٿئين حصي ۾ لوھ، ٽامي يا پتل جي ڪلنگي.

a rounded pinnacle or ball (or other similar ornament) on the top of a dome.

ڪَلَمي: ڏ (ف) تاج جو چنڊيارو حصو - ڪلنگي.

plume, ornamental crest. a pointed top of the crown.

ڪَلَف: ڏ (ف) ڪپڙي کي سخت ڪرڻ جي پيچي - بيٺ.

starch.

ڪَلَف: ڏ (ع) قفل - تالو - ڪُرف.

a lock, padlock.

ڪَلَفَت: ڏ (ع) تڪليف. مصيبت. رنجيدگي - ڪدورت. وير - عداوت. ٻائي. اثبثت - تفاق.

trouble, vexation, distress, enmity, quarrel, antipathy, hostility.

ڪَلَمي: ڏ (ع) قُفلي برف سان ڪير چمائڻ وارو سانچو. برف ۾ جميل ڪير.

an ice-candy, ice-cream bar, frozen dessert.

ڪَلَم: ڏ (ف) قلم. ڪاٺي جو قلم.

a reed-pen, piece of reed (of the kind of which pens are made).

ڪَلَمڪاڻو: ڏ. ڏند ڪرڻ. روهي يا ميراڻ تي ٽڪو ڪرڻ (ڪپ ڪاٺي وغيره). سرائ تي چاڙهڻ. ڏند ڪڙڪائڻ.

to clatter teeth, the chattering. (of a knife etc) to be sharpened on the honestone.

ڪَلڪل: ڏ. جھيڙو - تڪرار - گھي. ڪٽ ڪٽ. ويڙھ پيڙھ.

enmity, wrangling, quarrelling, scrapping, antagonism, hostility, rancour, beef, bickering, brawl, controversy, altercation.

ڪَلَمات: ڏ (ع) "ڪلمي" جو جمع. گستاخ - جملا.

plural of "ڪلم" clauses sentences.

ڪَلَميتي: ڏ. مڪران مان آيل بلوچن جو هڪ قبيلو - ڪرمي.

a tribe of Baluchis having migrated to Sindh province, from Makran, Baluchistan.

ڪَلَمو: ڏ (ع) بامعنيٰ الفاظ. جملو. ڳالھ. سخن. قول. اسلام جو پهريون رڪن.

a phrase, a term; a word, speech, saying, discourse, the first commandment of the Islamic

ڪلڙي: ظ. گذريل ڏينهن - ڪالڊ.

yesterday, the day before today.

ڪلڙي ڪلڙي: ٿ. هلندڙ وقت جو ذڪر. ويجهڙائي جو بيان. هيٺ جي ڳالھ.

account of the present time. recent statement.

ڪلڙو: ذ. جانور جو نر ٻچو. انسان جو ننڍڙو ٻچو. معصوم - اٻهر.
a child. male offspring. young (of animal). kid.

ڪلڙو: ذ. ڪچ وٽ ٻانجن جو سنڌ - ڪنڌو - دوش - شانو.
the shoulder; the shoulder-joint.

ڪلڙو ڄمڻ: ٻني جي ڪلڙي تي هٿ رکڻ. مدد ڪرڻ - همرامي ڪرڻ.
to take support of someone. to bank upon, to help, assist.

ڪلڙو ڏيڻ: همرامي ڪرڻ - مدد ڪرڻ. سرانجامي ڪرڻ. جنازي ڪڍڻ ۾ شريڪ ٿيڻ.

to support, help. to participate in funeral procession.

ڪلڙو لمي پوڻ: ٻانجن سنڌ کان نڪرڻ.
of the shoulder-joint to be dislocation; the dislocation of the shoulder.

ڪلڙي چڙهڻ: پنهنجي روءِ سَو ٿيڻ. جوان ٿيڻ. بالغ ٿيڻ. پنهنجي ڪمائي وارو ٿيڻ.

to become all alone, be matured, come of age. to become earning.

ڪلڙي ڪانڌي ٿيڻ: ڪفن دفن جي رسمن ۾ شريڪ ٿيڻ. ڪانڌي ٿيڻ.

to participate in someone's burial ceremonies, to carry a dead body (over shoulders to grave).

ڪلڙي ڳڻ: ٿ. ڳاڙهه - ڳاڙهه. ماڻهن جي ڀيرو.
a throng, multitude, crowd, crush, drove, horde. mob.

ڪلڙيو: ذ. ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار. تاجي کي سنوارڻ جو ٻهارو. (ت. ڪلڙي).

a sizing brush for dressing by the weavers. a weavers instrument.

ڪلڙي: ٿ (سن) مڪڙي - غنچو. گونچ. ڪپڙي جي پٽي جيڪا پهراڻ جي پاسن کان لڳي.

a bud. a blossom. a gusset, a piece of cloth put in a garment (to enlarge it).

ڪلڙو لوڪڙو: سخت پورهيو وٺڻ. سزا واري سختي ڪرڻ.

to undertake a difficult and burdensome assignment; to take hard-labour.

ڪلڙي سان ٻڌڻ: قابو ڪرڻ. وس ۾ رکڻ.
to subdue, restrain.

ڪلڙي وڪڙو: ٿ. ڳنڍ جو هڪ نمونو - ڏيڍي ڳنڍ (جيڪا آساني سان کڻي سگهجي).

a reef-knot.

ڪلڙو: ذ (يوناني) هڪ هزار جو عدد (ڳچ جو انگ).
(Greek) one thousand.

ڪلڙو ڳرامو: ذ. تور جو هڪ وزن (جنهن ۾ هڪ هزار ڳرام ٿين. ۽ هڪ سيرا سي تولن جي برابر ٿئي).

one kilogram. more than one sear in weight. one thousand grams.

ڪلڙو ميٽرو: ذ. ماپ جو هڪ انداز (جيڪو 5 فرلانگن يا 1100 والڻ جي برابر ٿئي).

a kilometer the distance of one thousand meters. equivalent to 1100 yards, 5 furlongs etc.

ڪلڙو: ذ. وچت جو هڪ تار.
a kind of musical measure, beat.

ڪلڙو: ذ. ظلم - ريل - انڌير.
tyranny, oppression, injustice, offence, transgression, crime, guilt, sin, affliction, misfortune, calamity.

ڪلڙو ڪرڻ: ظلم ڪرڻ - قهر ڪرڻ - ريل رهائڻ.
to oppress, tyrannize, transgress, violate, offend, afflict, outrage, prosecute, depress.

ڪلڙو ڪلڙو: ٿ. ٻڪَ اڃ کان آڻڻ ۾ تانگهه. سرڻ وانگر لامارا (ٻڪَ ۾). ان پاڻيءَ جي تانگهه.

the feeling of thirst and hunger.

ڪلڙو: ص. ڪلا يا هنر وارو. خاص ڪري ڳائڻو - گوڻو. هنرمند. هوشيار - ڏاهر (هنرمند).

a good singer; an artist, artisan, painter, wizard, expert.

ڪلڙو: ذ. بلوچن جو هڪ ڀاڙو (جن جا ڳوٺ سڄي سنڌ ۾ آهن).

Kaloi, fresh talk. a Baluch tribe residing in Sindh province.

(السلام)

one who speaks to God, an epithet of Moses.

ڪَم: ص (ن) ٿورو- گهٽ. ننڍو. ڪسو. مرڪب لفظن ۾ صفاتي اڳيائي طور ڪم ايندڙ (جن: ڪم عقل، ڪم بخت وغيره).

deficient, less, short; little, small, inconsiderable. used as adjective prefix in combining words.

ڪَم: ذ. فعل- عمل- هاج- ڪرت. پرورهيو. محنت. مزدوري. مقصد- مطلب- غرض. هنر- پيشو. فرض. تعلق- واسطو. خدمت- تحمل.

action, act, deed, performance, work, labour, duty, task, job, business, occupation, employment, office, function, operation, undertaking, transaction, affair, matter, thing, concern, interest, service, attendance.

ڪم اچڻ: استعمال ٿيڻ. مددگار ٿيڻ. ڪارآمد ٿيڻ.

to come into use, be of use or service, prove serviceable (to), to be of avail, to stand in stead; to be wanted.

ڪم تپائڻ: مطلب پورو ڪرڻ. مقصد حاصل ڪرڻ. ڪم جي پوريائي ڪرڻ

to get something done, to achieve the purpose; (of a job) to be accomplished, completed, finished.

ڪم پوڻ: غرض اٽڪڻ- مطلب پوڻ.

to have to do (with), to have business (with).

ڪم چلائڻ: ص. ڪم ڪيڏ جهڙو- هائو چالو.

for the time being, temporary, provisional, make-shift, stopgap.

ڪم چور: ص. ڪم کان ٽٽائيندڙ، ٺٽ.

one who shirks work, a skulker, an idle fellow.

ڪم ڏٺو: ذ. ڪم ڪار. ڪاروبار.

the profession, business, trade, art, calling, craft, vocation, metier.

ڪم ڪيڏ: ڪم پيدا ڪرڻ. هڪڙي ڪم سان گڏ ٻيو ڪم وٺڻ. مطلب حاصل ڪرڻ.

to carry into effect (one's) purpose (by means of), to accomplish (one's) work; to get (one's) work done work to be got out (of) things to be gained, or to result.

ڪم هلائڻ: ڌنڌي سان لڳو رهڻ. جهڙو تهرڙو گذارو ڪرڻ.

to be busy with work, just passing the time, to

ڪلي: ث. ڪاٺ يا لوهه جو چٽيارو ٽڪر- ميڇ.

a nail, peg.

ڪلياڻ: ث (ع) "ڪُل" جو جمع. تصنيفات جو مجموعو. هڪڙيئي شاعر جي ڇپيل نظمن جو مجموعو.

the complete works (of an author/ poet), a volume of poems by a single poet.

ڪلياڻ: ذ (سن) سياڳ خوشي. سُڪ سُڪائي. سوپ. هڪ راڳءِ راڳي جونالي.

luck, fortune, happiness, prosperity, goodness, victory, achievement, name of a musical mode.

ڪلياڻ ٿيڻ: ڪاميابي ٿيڻ. سوپ ٿيڻ.

to be successful, to be prosperous, or victorious

ڪليجو: ذ. چگر- جيرو.

the liver.

ڪليجو ٿڌو ٿيڻ: خوش ٿيڻ. اندر ٿيڻ.

to be happy, be blessed, successful, to get more.

ڪليجو ٻاڻ: چگر چڻو اندر سڙڻ.

the heart to burn; to suffer sorrow, to be heart-sore, to mourn.

ڪليجو ڦٽڻ: سخت صدمو پيڇڻ.

to be disturbed with grief, to be heart-sore, to feel great pity.

ڪليجي: ذ. جسم ۾ رت مٿان ڪندڙ هڪ عضوو- جيرو- چگر.

the liver

ڪليڏ: ذ (ع) ڪنهي- جاڳي.

a key.

ڪليسا: ث (ف) عيسائين جو عبادت گاهه- گرجو- ڊيول.

a Christian church.

ڪليڪٽر: ذ (نگ) ضلعي جو وڏو ريڊيئر آفيسر جنهن کي هاڻي ڊپٽي ڪمشنر سڏيو وڃي ٿو.

the Collector (Revenue Officer of the District), the Deputy Commissioner.

ڪليم: ص (ع) ڪلام ڪندڙ- ڳٺائيندڙ حضرت موسيٰ عليه السلام جو لقب (جيڪو چيل طور تي خدا تعاليٰ سان هم ڪلام ٿيو هو).

one who speaks to another, an interlocutor, a familiar, an epithet of Prophet Moses.

ڪليم الله: ذ. خدا سان هم ڪلام ٿيندڙ (حضرت موسيٰ عليه

of army.

ڪَڙاڻو: ص (ن) ڪَڙاڻو ٺاهيندڙ. رنگين نقاشي ڪندڙ.
a bow-maker, bowyer, a painter.

ڪَڙاڻي: ٺ. نقاشي. رنگين چٽن ۽ ٿلڪاريءَ جو هنر.
paintings, art of floral pattern, designs.
ڪَڙاڻي: ٺ. لوھ جو اڌ گول پٿر (جيڪو اسپرنگ طور گاڏين ۾ ڪم آڻي).
a bow spring, a bent support over the wheels of a motor vehicle.

ڪَڙاڻو: ص. ڪم ۾ ڄڙو. ڪم ۾ آڻي سگهڻ جهڙو. ٺاهيندڙ. (ٺ).
ڪَڙاڻي.

useful, functional, serviceable, advantageous, beneficial, favourable, helpful.

ڪَڙاڻو: م. اڀائڻ. پيدا ڪرڻ. نرم ڪرڻ (جهڙو). زمين کي هر ڏيئي آبادي لائق بنائڻ. ڪڙ (نراب). ذبح ڪرڻ (جانور).
to earn, to acquire, get, to soften (leather), to till the land, to earn virtue, to sacrifice (animal).

ڪَڙاڻو: ڪاڻ: آڻڻ ۽ ڇاڙهڻ. گذر سفر ڪرڻ.
to utilize what is earned, to earn little, to be from hand to mouth.

ڪَڙاڻو: ص. ڪَڙاڻيندڙ. ڪمائي ڪارائيندڙ. پورهيت.
employed, a bread-earner, bread-winner, worker, earner, labourer.

ڪَڙاڻي: ڪاڻ: پورهيو ڪري گذر ڪرڻ. پنهنجي محنت جو ڦل حاصل ڪرڻ.
to earn the livelihood with labour, to avail the benefits of (on's) labour.

ڪَڙاڻي: ٺ. اڀت. پيدائش. فائدو. نفعو. آمدني.
produce, earnings, gain, profits, income.

ڪَڙاڻي: ڪرڻ: پورهيو ڪرڻ. محنت ڪرڻ. اڀت ڪرڻ.
to earn, to work, to toil, labour, strive, to gain, profit.

ڪَڙاڻو: ص (ن) نياڳو. بدنصيب.
unfortunate, unlucky, miserable.

ڪَڙاڻي: ٺ. نياڳو. بدنصبي. مصيبت.
ill-luck, lucklessness, unfortunateness; adversity, misfortune, calamity.

ڪَڙاڻو: ٺ. ٿلھي اوني چادر (جيڪا سياري ۾ اوچڻ طور ڪم

manage to do (with).

ڪَڙاڻو: ٺ. ڪَڙاڻي (نيلوف) جو ڦڙ.
the fruit of a lotus used as food.

ڪَڙاڻو: ٺ (ن) هڪ قسم جو ساز.
a bow (of a fiddle), fiddlestick.

ڪَڙاڻو: ٺ (ع) جيترو ان جو حق آهي. بخوبي. چڱيءَ طرح. جيئن ته حقيقت هي آهي.
as is right or proper, as it ought to be, properly, duly, as was the fact.

ڪَڙاڻو: ٺ (ن) ڇوڪرو. ڪنوارو ڇوڪرو. پٽ. شھزادو. (ٺ. ڪَڙاڻي).
a prince; a child, boy, youth, an unmarried youth, a son prince.

ڪَڙاڻو: ٺ (ع) تڪميل. خاتمو. انتهائي ترقي. اوج. فوقيت. برتري. خوبي.
completion, conclusion; perfection, enhancement, advancement, acme, apex, zenith, supremacy, excellence, quality, virtue.

ڪَڙاڻو: ٺ. حيرت انگيز ڪم ڪرڻ.
to do something wonderful; to do wonderfully well, to succeed to perfection.

ڪَڙاڻو: ٺ (ع) "ڪمال" جو جمع.
perfections.

ڪَڙاڻي: ٺ (ع) ڪمال. تڪميل.
perfection, excellence; acquirement, accomplishment.

ڪَڙاڻو: ٺ. ٽڙيل پڪڙيل سامان. اڻ ڪٽ ڪم ڪار. گھڻي مشغولي.
scattered pieces of articles, heavy engagement, the endless chain of works.

ڪَڙاڻو: ٺ (ن) تير هڻڻ جو اوزار. گولائي. محراب.
the bow of an arrow; an arch, arched, curved, bent, bowed.

ڪَڙاڻو: ٺ (انگ) حڪم. فرمان. سرداري. فوج جي اڳواڻي.
command; leadership; an order, command of armed forces

ڪَڙاڻو: ٺ. ڪمند. نيشڪر.
the sugar-cane.

ڪَڙاڻو: ٺ. فوج جو هڪ عهديدار.
the commander, the commanding officer of a unit

girded up.

ڪم ڦرڻ ڪرڻ: آرام سان ليٽڻ. ڇيله سڌي ڪرڻ. سمن.

to lie-down, to rest, relax, repose, lie, recline, stretch out.

ڪمرو: ٺ. ڇنڊ ۾ ڳاري وڃڻ وارو ڳوٺڪ.

the dew-lap; the central opening of a grinding-machine.

ڪمربند: ڌ (ن) ڇيله ڪي بدن جو ڪپڙو يا پٿر. ڌرتيء جي گولي جو هڪ خيالي حصو (جاگرافي جي اصطلاح موجب اتر ٽڌو ڪمربند، اتر پورو پٺو ڪمربند، گرم ڪمربند، ڏکڻ پورو پٺو ڪمربند، ۽ ڏکڻ ٿڌو ڪمربند).

a girdle, zone, sash, belt; waistband. any of five divisions of the earth bounded by circles. parallel to the equator. (torrid zones, frigid zones, temperate zones).

ڪمره: ڌ. ڪوئي. روم. جاء يا گهر جو هڪ روم.

a room, chamber, an apartment; a cabin (of a ship)..

ڪمزور: ص (ن) هيٺو. بي طاقت. اڀرو. بي پڇ.

week, feeble, infirm, powerless; ineffectual.

ڪمزوري: ٺ. هيٺائي. بي طاقتي. اڀرائي.

weakness, debility; infirmity, decrepitude, feebleness, mlaise, sickliness.

ڪم سڻڻ: ص (ن) ٿور ڳالهائڻو. بي زبان.

speaking little, of few words, reserved, taciturn.

ڪمسن: ص (ن) ننڍي عمر جو. ٻار. معصوم.

of tender years, infant.

ڪمسيني: ٺ. ننڍپڻ. معصوميت.

tender age, minority, below the legal age of consent.

ڪم ارڪم: ڌ (ن) گهٽ ۾ گهٽ.

atleast, minimal, minimum.

ڪمشنر: ڌ (انگ) ڊويزن يا علائقي جو وڏو روئينو آفيسر.

a commissioner; the Divisional officer of the Revenue Department.

ڪم ڦرڻ: ص (ن) هلڪي طبيعت وارو. ڪميشو. ٿڙو.

shallow, stupid, silly, witless; base, ignoble, vile, ignoble creature, vile fellow.

اڇي).

a blanket. a garment of wool, a woolen sheet.

ڪمٽر: ص (ن) تمام گهٽ. نهايت ٿورو. اڻڀري. حقير.

less; least. meaner, lower, inferior.

ڪمٽرين: ص. ڪمٽر. تمام ٿورو. نهايت گهٽ درجي جو. حقير.

ileid.

ڪمٽي: ص. گهٽ. ٿورو. اڻڀورو.

little, less, scanty.

ڪمپاس: ڌ (انگ) ڄاميتري جو هڪ اوزار. پلڪار. قطب نما.

a compass, a geometrical instrument; mariners's compass.

ڪمپني: ٺ (انگ) سوداگرن جي جماعت. پيادل فوج جو هڪ حصو (جنهن ۾ 6 آفيسر ۽ 221 سپاهي ٿين. چار ڪمپنيون هڪ بٽالين ۾ ٿين).

a company, a trade association, a trading company. a unit of Army comprising of 6 officers and 220/221 soldiers (four such units/companies make a Batallion).

ڪمپازيٽر: ڌ (انگ) ٽائيپ جا اکر ملائيندو.

a compositor, a person who sets type or types for printing.

ڪمپوزنگ: ٺ (انگ) ٽائيپ جي اکرن ملائڻ جو ڪم.

composing, the typed work prepared for printing.

ڪم خرچ: ص (ن) گهٽ خرچ وارو. ڪناتي.

thrifty, economical, parsimonious cheop.

ڪمدارو: ص. ڪارڪن. ٻئي ٻاري جي سنڀال ۽ انتظام هلائيندو.

worker, supervisor of cultivators.

ڪمڌات: ص (ن) نيچ. ڪميشو. گهٽ نسل وارو.

of low origion or caste, low-bred, base born, vile.

ڪمر: ٺ (ن) ڇيله. ڪنهن ڇيڙ جو درمياني حصو.

the waist, the middle part of something, the loins, a girdle, belt.

ڪمر ٻڌڻ: آمادو ٿيڻ. تياري ڪرڻ. پڪو ارادو ڪرڻ.

to gird up the loins (for), to get ready, prepare, arm (for). to resolve, to be intent (on).

ڪمر بست: ص (ن) سندرو ٻڌل. تيار. آمادو.

ready: prepared, ready to work, having the waist

ڪم ظرفي: ٿ. ڪيڻپ- رذالت.

shallowness wickedness, vulgarity, witlessness; baseness, meanness.

ڪم عقل: ص (ف) بيوقوف- احمق- مورڪ- نادان.

stupid, ignorant, fatuous, foolish, silly, idiot.

ڪم عقلي: ٿ. بيوقوف- احمق.

ignorance, folly, stupidity, fatuity.

ڪم عمر: ص (ف) ننڍي عمر وارو- ڪمسن- ٻار- معصوم.

child, infant, inexperienced, green, tender, juvenile; below the consenting agent.

ڪم عمري: ٿ. ننڍپڻ- ٻالڪپڻ- ڪمسي.

tender age, minority, adolescence, juvenility, prime.

ڪم فطرت: ص (ف) بي عقل- بيوقوف- ناسمجھ- گھلر- مرڳر.

stupid, ignorant, fatuous, foolish; idiot.

ڪم فطري: ٿ. بي عقلي- ناداني.

stupidity, fatuity, ignorance, folly.

ڪم قيمت: ص (ف) گھٽ قيمت وارو- ٿورو ملعو- سستو.

cheap, low-priced, inexpensive.

ڪم ڪ: ٿ (ف) مدد- لڙائي- ڀر نوجي مدد لاءِ وڌيڪ مرڪبيل امداد (سامان ۽ نفري).

aid, assistance, support, reinforcement, succour, auxiliary.

ڪم ڪوس: ص. ڪم کان نٿائيندو. ٿوري سست.

slow, tardy, slack, sluggish; a sluggish fellow; avoiding the work, delay-dallying.

ڪم ڪو: ص (ف) ٿورو ڳالهائڻ- گھٽ ڳالهائيندو.

of few words, reserved, taciturn, speaking very little.

ڪم مايه: ص (ف) ٿوري پونجِي وارو.

with a very limited amount, poor.

ڪم ڪندو: ٿ (ف) ٿورو (وسي ۽ جو) رسي وڃي ڏاڪڻ. ڪمانڊ- ٺيڪر.

a kind of scalling ladder, a halter; a noose; a snare, a slip-knot, a thong or lasso, sugar-cane.

ڪم ڪار: ٿ. ڏنڌو ڏاڏي- ڪاروبار- آڻي ويني.

work, duty, labour, task, job, business, occupation, employment.

ڪم نصيب: ص (ف) نياڳو- بدبخت- چنڊو.

unfortunate, luckless, unlucky, hapless, ill-starred, unhappy, untoward.

ڪم نصيبي: ٿ. نياڳو- بدبختي.

misfortune, ill-luck, adversity, contretemps, mischance, mishap, tragedy.

ڪم و پيش: ٿ (ف) ٿورو گھڻو- گھٽ وڌ. لڳ ڀڳ.

more or less; around (something), near to.

ڪم ڪلاري: ٿ. بيگاه وقت- اوڀرو- دير.

ill-timed, very late, at a late-hour.

ڪم ڪلرو: ص. بي وقت- بيگاه وقت- اوڀرو- دير سان. (ٿ. ڪم ڪلاري).

at a very awkward time, at a very late hour, at an improper time, ill-timed.

ڪم ڪي: ص. ڪم وارو- پورهيت- مزدور.

a labourer, worker, workman.

ڪم ڪي: ٿ (ف) گھٽتائي- ڪوتاهي- ٿورائي. اثاڻ.

deficiency; deficit; paucity, scarcity, dearth, lack, want; decrease, diminution, abatement, reduction.

ڪم ڪي بيشي: ٿ. گھٽ وڌائي. ڪس ڪس.

decrease and increase, excess and deficiency; fall and rise, fluctuation; profit and loss.

ڪم ڪي: ٿ (ف) ٿورائي- ڦٽل- اثاڻ.

deficiency, deficit, paucity, scarcity, dearth, lack, want, scantiness, decrease, reduction.

ڪم ڪي: ٿ. ڪرندڙي- ٽپري.

a mason's tool; ladle.

ڪم ڪي: ٿ. هڪ قسم جو آبي جانور.

a tortoise, turtle.

ڪم ڪي: ٿ (ع) ڪاروي ميري رنگ جو گھوڙو.

a bay horse, reddish brown horse.

ڪم ڪميٽي: ٿ (انگ) انتظامي ڪم لاءِ مقرر ڪيل ننڍي جماعت.

a committee, an association, a panel of elected/selected people.

ڪم ڪميشن: ٿ (انگ) دلالي. خاص مسئلن جي جانچ ڪندڙ ڪميشن.

the agent's charges, brokerage, a commission of enquiry, an enquiry commission.

ڪَين: ص (ن) نيچ-گمت.

low, mean, base a menial.

ڪَينو: ص (ن) ڪريل-رذيل-نيچ.

low, mean, base, ignoble, abject, vile.

ڪَينگاه: ن (ن) شڪار لاءِ لڪي ويٺو جي جاءِ-گُذرو-مُعاوِي.

a lurking place, ambush, ambuscade.

ڪَيسِي: ص، وڌاڻ-ڪَينگِي.

lowness, meanness, baseness.

ڪَيسِي: ص-رذيل.

low, mean, base, ignoble, abject, vile.

ڪَمِيَت: ن (ع) مقدار-ماڻ (توري يا ماپ جو). تعداد (گڻپ جو).

quantity, aggregate, amount, quantum, total, bulk, weight, number.

ڪَن: ن ٻڌڻ جو عضو-گوش. چوپائي مال لاءِ گڻپ جو اسم (مثال: پڪرين جا گھڻا ڪن تروٽ آهن؟).

the ear; hearing, a counting number, quantity, number (of animals), heads.

ڪَن ٻوڙا ٿين: گھڻي هل سبب ٻڌڻ جي طاقت نه رهن.

unable to hear due to commotion or loud sound; to become deaf.

ڪَن ٿين: تنبيہ ٿيڻ. هوش اچڻ. خبر پوڻ. تجرب ٿيڻ.

to get a warning, to be warned, to come to senses, to know, to get information, to be informed; experience, to go through.

ڪَن پُرو: برغلائڻ. لائي چاڻي ڪرڻ.

to poison the ear (of), to tell tales (of), to back-bite.

ڪَن توپڻ. ڪَن سِين: گھڻ پائڻ لاءِ ڪنن ۾ سوراخ ڪرڻ.

to bore the ears, to pierce the ears.

ڪَن جرن ڳالهيون ڪرڻ: سس پسر ڪرڻ. سرگوشي ڪرڻ.

whispering into the ear; to talk in a low hushed voice.

ڪَن جَعَلڻ: توبه ڪرڻ. ترڪ ڪرڻ. اطاعت ڪرڻ.

to give up, to repent, to relinquish, to desist, to obey, pay homage, to worship.

ڪَن چَها ڪرڻ: ڊپ ۾ چَپ اختيار ڪرڻ.

to hide or lower the ears (due to danger), to keep a hush, to keep silent.

ڪَن ڏيڻ: ڳالھ ٻڌڻ لاءِ توجه ڏيڻ.

to give ear (to), to hear, listen, attend (to), to be attentive.

ڪَن ڪَٽرڻ: فن ۾ اُستاد ٿيڻ. هوشيار ٿيڻ. عاجز ڪرڻ.

to become a master (cheat), expert, attain expertise, to huggle, to wrangle.

ڪَن ڪرڻ: ڊڄي پاسو ڪرڻ.

to keep-away, to keep from.

ڪَن ڊڄي، ڪَن گوشي: ن. ڪنن مان ڇڏي اُٺ ويٺو ڪرائڻ جي سزا.

ڪَن پٿر جي سزا-ڪَر-سَرو repro-f, rebuke.

ڪَن ڪَٽڻ: اڇي پڪ ڪرڻ. تڪرر ڳالھائي ڪڪ ڪرڻ.

to chatter, talk foolishly.

ڪَن لڪائڻ: ڪنهن هنڌ اچي رهڻ. بچاءُ وٺڻ.

to get a refuge, to settle down, to take a residence or abode, to save oneself.

ڪَن مروئڻ. ڪَن مروڙڻ: ڪنن کي مٽڪڻ. ايذا ڏيڻ. گوشمالِي ڪرڻ.

to admonish, punish, chastise, to rebke, rproof.

ڪَن مَوت، ڪَن مَعَت: ن. سيڪڻ ڏيڻ. جُٺ ڪرڻ. سزا ڏيڻ.

to punish, chastise, admonish, chasten, castigate, correct, discipline.

ڪَن ۾ ڦوڪ ڏيڻ: اطلاع ڏيڻ. اڳواٽ ٻڌائڻ. يڊگمان ڪرڻ.

to inform (on), to convey something in privacy, to wisper into the ear (of), to create distrust, suspicion.

ڪَن نه ڏيڻ: ڏيان نه ڏيڻ. نه ٻڌڻ.

to disregard, neglect, blink at, elide, ignore, overlook, overpass.

ڪَن وِجڻ: ڪنن ۾ آواز اچڻ. ڪنن ۾ سڙجڻ جو گمان ٿيڻ.

to have a ringing in the ears; the ears to tingle or burn; to fancy that one hears a sound.

ڪَن تي هٿ رکڻ: اڻڄاڻ پنهنجي ناراضگي جو اظهار ڪرڻ. صاف انڪار ڪرڻ. توبه ڪرڻ.

to disclaim; to refuse, to deny.

ڪَن جو ڪَچو: ص. هرڃن ڳالھ تي اعتبار ڪندڙ.

a person believing in every thing told, listening readily to what is said, easily deceived, credulous.

ڪَنڙَ: ٺ. ڪَنڙَ. پوتِيءَ وغيره جو پلاند (جنهن تي زري يا پانڪ وغيره لڳي). پانڪ.

edging, border, trimming, lace (of gold or silver).

ڪَنڙَ، ڪَنڙَ: ٺ. ڪَن. وٽان. طرفان.

from

ڪَنڙَ: م. ڪن ڏيڻ. ڏيان ڏيڻ. خيال سان ٻڌڻ. ٻڌڻ جي ڪوشش ڪرڻ. ڪن ڪرڻ. ڊڄڻ.

to listen, to hear; to try to hear (what others are speaking). to avoid, to fear, scare.

ڪَنڙَ، ڪَنڙَ: ڏ (ع) اشارو. اهڃاڻ. رمز. لڪل ڳالهه. هجڻ. allusion; metaphor, trope, mystery, secret.

ڪَنڙَ: ٺ. اشاري سان.

by allusion, indirectly; metaphorically. by.

ڪَنڙَ: ڏ (سن. ڪَنڙَ = گهڙو، ڊلو) پاڻي جو وڏو تلاءُ. پاڻي جي اونهي کڏ. صاف پاڻي جو تلاءُ. ڪولاب.

a pool or pond of water. a deep cavity of water.

ڪَنڙَ: م. ڏڪائڻ. رڻائڻ. ڊيچارڻ. ڊپ وجهڻ.

to cause to shake or tremble; to cause to fear, to make (one) afraid, to frighten, alarm, terrify, scare, intimidate, threaten, daunt, deter.

ڪَنڙَ: م. ڏڪڻ. لرڙڻ. ڏيڻ. ڏڏڻ (زمين). رڻڻ. ڊڄڻ.

to tremble, shake; to become afraid, scared, terrified, threatened, daunted, detered.

ڪَنڙَ: ٺ. ڏڪڻ. لرڙڻ. رڻڻ. ڊپ. ڇڙ.

trembling, shaking, tremulous, quaking, quivering, shivering, shivery, fear, terror apprehension.

ڪَنڙَ: ص. مٽيءَ جا ٿانو ٺاهيندڙ. ڪَنڙَ. (ڪَنڙَ).

a potter, a maker of earthenware vessels.

ڪَنڙَ: ڪَنڙَ. ڏ. هڪ ذات جو نالو.

a caste in this part of the country, denoting the people who prepare pottery.

ڪَنڙَ: ص (انگ. ڪَنڙَ) سادو. هلڪو. عام رواجي. ڊيسي (مال). of second class, local made, made locally, local material.

ڪَنڙَ: ٺ. ڳالهه ٻڌي ان ٻڌي ڪرڻ. لٽائڻ. نٿائڻ.

to neglect, blink away, disregard, elide, ignore, miss, omit, overlook, slough over.

ڪنن ۾ ڪپڻ وجهڻ: ڪاپ ڳالهه نه ٻڌڻ. ڏيان نه ڏيڻ. بيغور ٿيڻ. be unattentive, disregardful, to close the ears, not to hear anything.

ڪَنڙَ: ڏ. ڪَڇرو. ٻُڙ. گندگي. غلاظت.

garbage, dirt, rubbish, sweepings, bits of straw, filth.

ڪَنڙَ: گند ڪَڇرو ڪرڻ. گندو ڪم ڪرڻ.

to fill with rubbish, to dirty, filthy, to do or undertake an unworthy assignment, to indulge in baseness.

ڪَنڙَ: گندو ڳالهائڻ. گارگند ڪرڻ. راهيات ڳالهائڻ.

to abuse, decry, belittle, cry down, disparage.

ڪَنڙَ: امر (ع) ٿي، مسلمانن جي عقيدتي موجب خدا تعاليٰ دنيا کي ٺاهڻ لاءِ "ڪَن" جو امر ڪيو.

an order or command for something to happen. the command given by Almighty Allah for the creation of the world and it came into existence.

ڪَنڙَ: ڏ. درياءَ وغيره ۾ پاڻيءَ جو گهيرو. گرداب. اونھون پاڻي. رنگريز جي اصطلاح ۾ رنگ ٺاهڻ جو ڪوٽر.

a whirlpool, eddy, vortex; a deep water point in a river or canal. a large earthen vessel or vat used by dyers.

ڪَنڙَ: ٺ (ف) ڪَنڙو. ڪَنڙو. لب. ڪُڙ. پاسر. ڀر.

a bank, border, welt; embankment, side, margin, edge.

ڪَنڙو: ڏ (ف) ڪُڙ. ساحل. پاسر. ڪپڙي جي وٽ (جنهن تي زري هجي).

side, edge, margin, bank, shore, coast, beach, strand, border, hem, tag end (of a piece of cloth).

ڪَنڙو: ڏ (ف) ڪَنڙو. ڪُڙ. ساحل.

a bank, shore, coast, beach, embankment.

ڪَنڙو ڪَڙي: ص. پاسر ڪندڙ. بي تعلق. غير واسطيدار.

drawing aside (from), holding aloof withdrawing, retiring to hold oneself aloof from, to avoid, shun, to abstain, to refrain.

ڪَنڙو ڪَڙي: ٺ. بي تعلقي. غير واسطيداري. جدائي. علحدگي.

the act of drawing or turning aside (from), avoiding; withdrawal; separation, detachment, diunion, dissolution, division, divorce, rupture.

a miser, niggard, skin-flint, stingy, cheapskate.

ڪُٽُوپُ سائي، ڪُٽُوپُسي؛ ٿ. شومت-بغيلي-مرجونائي.
stinginess, miserliness, niggardliness, meanness,
penuriousness.

ڪُٽِي؛ ٿ. ٿاڻي يا ڪلف ڪولڻ جي ڇاڻي-ڪنيد. سڃاڻائي وارو
ڪتاب.

a key, a guide-book.

ڪُٽِيهه؛ ٿ. سور کان دانغن-ڪُٽِيڪُ.
groaning, lamenting, moaning, wailing, whim-
pering.

ڪُٽِيهه ڪاره؛ ٿ. بيماري يا آزار کان دانغن-ڇنگهه.
groaning and moaning due to some trouble or ail-
ment, lamenting, wailing, whimpering.

ڪُٽِيهه ڪوهه؛ ٿ. ڪنجھ. دانغن-ڇنگهه.
wailing, moaning, whimpering.

ڪُٽِيهه؛ ٿ. مر. تڪليف يا ايذا کان آواز ڪرڻ-ڇنگهه. ڪُٽِيهه-
ڪُٽِيڪُ.

to groan, moan, bemoan, bewail, grieve, lament,
deplore, weep, cry.

ڪُٽِيهه؛ ٿ. ڏاترو جو هڪ قسم (جيڪو قلعي، ٿامي، پتل ۽ جست مان
ٺهي).

bell-metal.

ڪُٽِيهه؛ ٿ. ڪُٽِيهه جي لعليل ٿاڻي يا وڻي (جيڪا وڃائڻ جي ڪم
آڻي)-جهانجهه.

a vessel made from bell-metal, a kind of cymbal.

ڪُٽِيهه؛ ٿ. ڏاترو جو هڪ قسم (جيڪو قلعي، ٿامي، پتل ۽ جست مان
ٺهي).

ڪُٽِيهه؛ ٿ. ڏاترو جو هڪ قسم (جيڪو قلعي، ٿامي، پتل ۽ جست مان
ٺهي).

ڪُٽِيهه؛ ٿ. ڏاترو جو هڪ قسم (جيڪو قلعي، ٿامي، پتل ۽ جست مان
ٺهي).

ڪُٽِيهه؛ ٿ. ڏاترو جو هڪ قسم (جيڪو قلعي، ٿامي، پتل ۽ جست مان
ٺهي).

ڪُٽِيهه؛ ٿ. ڏاترو جو هڪ قسم (جيڪو قلعي، ٿامي، پتل ۽ جست مان
ٺهي).

ڪُٽِيهه؛ ٿ. ڏاترو جو هڪ قسم (جيڪو قلعي، ٿامي، پتل ۽ جست مان
ٺهي).

ڪُٽِيهه؛ ٿ. ڏاترو جو هڪ قسم (جيڪو قلعي، ٿامي، پتل ۽ جست مان
ٺهي).

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

a cap covering the entire head including the ears.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

a vain fellow, useless person, inconsequential,
homeless, wanderer.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

a cantonment, a military settlement.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

ڪُٽُوپُ؛ ٿ. ڪُنن کي ڍڪيندڙ ٿوپي.

to bow (before someone), to consent, to agree, acquiesce, subscribe, assent, accede.

ڪُنڊ هيم ڪرڻ: شرمسار ٿيڻ - لهجي ٿيڻ. ميارِي ٿيڻ.

to feel ashamed, chagrined, mortified, shamed; blamed.

ڪُنڊاڙو: ص. بهادر - دلير. ڏاڍو جوان. سورهيه.

brave, audacious, awless, bold, courageous; dauntless, fearless, gallant, heroic, intrepid, lion-hearted, manful, plucky, valiant

ڪُنڊو: ڏ. ڪنڊ. ڪنڊ وارو سنڌ. ڪُلهر. ڪپڙ - ڪنارو.

the neck, nape. the shoulder, bank of a river, edge, border.

ڪُنڊي: ڏ. ڪنارو - ڪپڙ. پکي ٿوڻي جي پٽ. جَعلو - آڏ. آڏار - وسيلو. اجهر - پٺا.

the bank of a river, shore, edge, border, support; dependence, refuge, shelter, protection. a railing of grass or mats.

ڪُنڊ: ڏ. ڪنڊن وارو ڍنگهر. ڪنڊن پوٽن وارو جهنگ. ڪنڊن وارو پوٽو.

فوتِيءَ جي يارهن يا پندرهن ڏينهن جي هڪ رسم.

a thorny bush. a place full with thorny bushes. a religious rite on the eleventh of fifteenth day of a deceased person.

ڪُنڊ: ڏ. گوشو - زاويو. طرف - پاسو.

a corner, an angle, a bend, crook, nook, point.

ڪُنڊاڻتو: ص. ڪُنڊ وارو. ڪُنڊ ۾ گوشاڻتو - پاسي تي. (ڏ. ڪُنڊاڻتي).

in the corner, in the side ways.

ڪُنڊ ڪُنڊ: ڏ. اوسر پاسو - هر هنڌ. چارئي پاسا.

the surroundings, environment, ambience, atmosphere, neighbourhood, the nook and corner.

ڪُنڊ ماپ: ڏ. جاميٽري جو هڪ اوزار (جنهن سان ڪُنڊ ماپجي).

a pantometer.

ڪُنڊ وساڻ: گوشه نشيني اختيار ڪرڻ.

to lead a retired life.

ڪُنڊو: ڏ. زنجير جي ڪڙن وانگر ڀرت جو هڪ قسم.

a cross-stitch.

ڪُنڊلي: ڏ. ڪُنڊيءَ جو ڀڻ - ڪُنڊي.

Edible pod prosopis (*Prosopis spicigera* linn).

ڪُنڊو: ڏ. وڻ يا ٻوٽي جو قدرتي سيلو - خار. مڇي وغيره جو ستمون

ڪُنڊ ڏهن: ص. موڱو - موڙهل (عقل ۾) - غبي.

of dull intellect, obtuse, stupid, dull-headed, dunce.

ڪُنڊ قهر: ص. موڱو. غبي.

idem.

ڪُنڊي: ڏ. هٿيار جو هڪ قسم (نقير کڻڻ). لوڙ جو چمڻيارو لڪڻ (جيڪو فقير کڻن ۽ جتي ويهن تي کوڙين).

a kind of pointed spear-shaped implement or wooden-stick.

ڪُنڊو: ڏ (سن) نچ سون.

pure gold.

ڪُنڊو: ڏ. ڪاٺيءَ جو ٽڪر. بندوق جي دستي واري ڪاٺي.

a log a trunk, or stump (of a tree); a butt (of a gun).

ڪُنڊوري: ڏ (ن) عام رنگر جي ماني.

a feast in which food is provided to every one; an open feart or *langur*.

ڪُنڊو: ص (ن) کوٽيل - اڪريل (پٿر يا ڪاٺ تي).

engraved; carved.

ڪُنڊه ڪاري: ڏ. پٿر يا ڪاٺيءَ تي اڪريل ڇڏڻ. اڪر يا نقش نگاري.

engraving, carving.

ڪُنڊ: ڏ (سن) گچيءَ جو پٺيون پاسو. گردن - گچي. گائڻ - گائو

the back of the neck, nape.

ڪنڊ پڇڻ: گائو پڇڻ - گردن توڙڻ. شڪست ڏيڻ. زير ڪرڻ - تابع ڪرڻ. هٿ پڇڻ.

to break (someone's) neck. to destroy, humiliate, conquer, beat, crush.

ڪنڊ پَر ڪرڻ: سخت نقصان رسڻ. تڪبر لهي وڃڻ.

to fall by the head, to sustain a great loss. to fall flat, to loose all strength.

ڪنڊ کڻڻ: منهن مٿي ٿيڻ. سوڀارو ٿيڻ. تندرست ٿيڻ. ڪجهه ڇڏڻ.

to raise the head, recover, convalesce, heal, improve, get better.

ڪنڊ لهن: بي مانو ٿيڻ. هٿ پڇڻ.

be disgraced, embarrassed, humiliated scandalised, slurred, tarnished, defiled.

ڪنڊ نماڻو: نهٺائي ڪرڻ. رضامنڊ ٿيڻ. آهنا مڃڻ سجدو ڪرڻ.

ٿاسٽو لاءِ لوهي چٽو (جنهن ۾ ڪٽو وجهجي). زنجير جي ڪٽي.
an iron staple, a large hook, a hook for a lock, a link of a chain; chain-link.

ڪُنڊي: ٿ. هار. گلن جو هار. مالعا.

a necklace, a garland, necklace of flowers.

ڪُنڊي: ٿ. دروازي جي زنجير. مڇي ٿاسٽو لاءِ لوهي انگڙو. در جي طاقن کي بند ڪرڻ لاءِ تازي. زويءَ جي پرت پرن جي آر. اها مينهن جنهن جا سڱ وييل هجن. ڪُنڊلي - جلتو. ننگ جو گولائي، مروڪڙ.

a chain for closing a door, a fish-hook, wooden bar for a door, a hooked needle used in embroidery, a buffalo having ringed or curled horn, a curled snake, circle, assembly.

ڪُنڙو: ٺ. عاج، شيشي يا ڪاٺ مان ٺهيل ڪُنڙن جو والو (جيڪو جوڳي پائين).

an earring made of ivory, glass or wood mostly worn by mendicants.

ڪُنڙو: ٺ. راڳ وغيره ٻڌڻ جو مزو. ڪنن کي وڌندڙ سريلو آواز. راڳ جي پردو.

the pleasure of hearing musical performance, the sense of understanding the music.

ڪُنڙو: ٺ. ڪن ڏيئي ٻڌڻ واري حالت. لکي ڳالهيون ٻڌڻ

eavesdropping, to listen secretly, to overhear.

ڪُنڙو ڏيئي: لکي ڳالهيون ٻڌڻ

to eavesdrop; to hear secretly.

ڪُنڙو: ٺ. گهيرو گول چڪر. گولائي ۾ گڏجي ويهڻ جو نمونو.

a sitting in a round, around a central place; a sitting in a circle.

ڪُنڙو ڪرڻ: گڏجي ويهي صلاح مشورو ڪرڻ. رٿا رٿڻ.

to sit together and discuss, to sort out by discussing; to settle an issue in a joint sitting; to think out a plan; to plan, to prepare an strategy.

ڪُنڙو: ٺ. هڪ قسم جو پساڪو وکر. جنهن سان وار صاف ٿين.

Plantago Major (a plant used medicinally); Cynandropsis pentaphylla.

ڪُنڙو: ٺ. نديو ڪُنڙي. نڪري نديي ڏيڳڙي. (ٺ. ڪُنڙي).

a kind of earthen vessel used for cooking; a ceramic cooking-pot.

ڪُنڙو: ٺ. (ع) خزائن. گنج. فقہ جي مسئلن بابت هڪ ڪتاب.

a treasure, a treatise on the questions of religion

نوڪدار هڏو. نانگ بلا جو هڏو (جيڪو ڪنڊي وانگر سٺو ٿئي). دشمن.
a thorn, a spike like appearance on a tree; a bone of a snake; an enemy, foe, opponent.

ڪُنڊا ريجائن: ٺ. ڪنڊي پھچائڻ لاءِ رندڪون پيدا ڪرڻ.

to spread thorns (before someone); to create obstacles, to haggle, ferment.

ڪُنڊو لڳڻ: سيله لڳڻ. جسم ۾ خار چيڻ. نقصان پهچڻ. ٺ. ڪنڊي پھچڻ.

to be pricked with a thorn, to sustain loss, trouble, distress, harrassment, strain.

ڪُنڊو نڪرڻ: اٽڪالو. رندڪ دور ٿيڻ.

to get (oneself) free from thorns, difficulties, entanglements, troubles, harrassments.

ڪُنڊي: ٺ. هڪ قسم جو روڻ.

edible pod prosopis (*Prosopis spicigera* linn).

ڪُنڊيارو: ٺ. ڪنڊن واري جو. اها ايراضي جتي ڪُنڊ گهڻي هجي. ضلعي نوشهرو فيروز جو هڪ شهر.

a thorny place, a place full of thorny bushes, a town in district Naushahro Feroze.

ڪُنڊياري: ٺ. ڪنڊي جي وڻن ٻوٽن واري ايراضي. سنڌ ۾ گهڻين ديھن جو نالو.

the areas which have more thorny bushes than the area under cultivation, hence a name given to many places around the province.

ڪُنڊائي: ٺ. دغا بازی. ٻيڙي. ٻيڙي. منافقت.

deceitfulness, cheating, fraud, deception, fraudulent conduct; duality, dishonesty, double-dealing, dupery, trickery.

ڪُنڊل: ٺ. والو (جوڳي ڪنڊن ۾ پائين). (ص) ڪنڊن وارن وارو - سفر.

a large earring worn by mendicants, a person with curled hair, beautiful, handsome.

ڪُنڊلو: گھڻو ڪم قسم. هار. ڪنڊي. ڪنڊن ۾ پائڻ لاءِ چانديءَ جو والو.

a kind of neckle, a chain in which beads are placed, a kind of silver earring.

ڪُنڊلي: ٺ. نانگ جو ويڙهي ويهڻ وقت هٿيل وکر.

a sitting or waiting style of a snake, a curled snake

ڪُنڊو: ٺ. ڪنهن چيز جي ٽٽڪاڻ لاءِ لوهي آنڪڙو. دروازي جي ڪٽي ۾

ڪُنڊسٽر: ٿ. اڏاوت ۾ سڪائي لاءِ سرن جي ٽڪنڊي قطار. پُرت جو هڪ نمونو.

a decorative triangle line of bricks, a kind of embroidery.

ڪُنڊسٽو: ص. ڪٽل-مفلِس-نادار-مسڪين. (ٿ. ڪُنڊسٽي).

poor, destitute, bankrupt; indigent, a pauper a beggar, miserable, wretched, beggarly.

ڪُنڊسٽو: ڏ. ٻانهن ۾ پاڻ جو هڪ ڳڻو-وڏي پتي وارو چوڙو. چوڙو. ڪولاڻ.

a bracelet, a bangle, a broad stripped ornament for wearing on the wrist.

ڪُنڊسٽو ڪڍي ويهڻ: نابري وارڻ-انڪار ڪرڻ. لهڻي ليکي کان جواب ڏيڻ.

to deny, decline, disown, to refuse to listen or settle the accounts.

ڪُنڊسٽي: ڏ. چانورن جي هڪ جنس-سُٿريا چانور.

a kind of coarse-rice.

ڪُنڊسٽي: ٿ. چوڙو-چوڙي. پت ۾ ٻهر تي نڪتل سرن جي قطار-ڪُنڊسٽي.

a bangle, bracelet; a cornice, a horizontal wall projection.

ڪُنڊسٽو ڪارو. ڪُنڊسٽو ڪارو: ٿ. هڪ قسم جو پساڪو وڪر (نوشادر ۾ سُورو ملايل).

borax.

ڪُنڊسٽو. ڪُنڊسٽو: ڏ. ٿڌي. ٿڌو. مٿي جي وارن کي قابو بيهارڻ لاءِ وريڊل ٿي.

a comb.

ڪُنڊسٽو: ڏ. ننڍو ٿي جو وڏو. ٿي جو ٻوٽو. سِينڌر. ٿي جي ٿارن جو ڳاڙهو ڪلاهي رنگ (جنهن سان ڪپڙا رنگجن).

the Tamarisk tree (*Tamarix indica*); the red dye obtained from Tamarisk or Cinnabar used for dying cloths.

ڪُنڊسٽو ڪارو: ڏ. ٿي جي ٻوٽي جي ٿاري (جيڪا ٿارن مانجن جي ڪم لاءِ).

a branch of Tamarisk tree used to cleanse utensils.

ڪُنڊسٽو ريت: ڏ. ٿي جي وڏي جي ڳاڙهي ٻوٽو.

the red flowers/flourescence of Tamarisk tree.

and religious thought.

ڪُنڊسٽو: ڏ (انگ) ٽين جو دٻو (جنهن ۾ گاسليٽ وغيره رکجي).

a canister, a container, a tin for keeping kerosene oil.

ڪُنڊسٽو: ڏ. لڪي ڳالهين ٻڌڻ-آهستي سان ڳالهيون ڪندڙن جون ڳالهيون لڪي ٻڌڻ.

to eavesdrop, to listen secretly; to listen without the knowledge of the speakers.

ڪُنڊسٽو: ٿ. هڪ قسم جو جيت (جيڪو ڪن ۾ گهڙي وڃي ۽ تڪليف ڏئي).

a centipede, a long flat many-legged arthropod which enters the ear (while one is asleep) and causes much distress.

ڪُنڊسٽو: ص. هندو فقيرن جو هڪ قسم (جيڪي ڪنن ۾ وڏا والا پائين).

the kind of mendicants or jogis wearing long earrings.

ڪُنڊسٽو: ڏ. ڪنن کي چير ڏنل فقيرن جو هڪ قسم. جوڳي فقيرن جو هڪ گروه.

idem.

ڪُنڊسٽو: ڏ. هڪ قسم جو آبي پڪي-ڀڳو پڪي.

a kind of water fowl, a crane, heron.

ڪُنڊسٽو: ڏ. بربادي ٿيڻ-ويراني ٿيڻ.

to be ruined, destroyed, annihilated, decapitated, decimated, razed.

ڪُنڊسٽو: ص. پينگير-سُجو-ڪٽل-مفلِس.

poor, penniless, indigent, miserable, wretched, friendless; beggarly, mean, miserly, broke, destitute.

ڪُنڊسٽو: ڏ. ٺڪر جو لوٽو (جيڪو اڳ ۾ ٺاهي ٿي ماله ۾ ٻڌبو هو).

an earthen pot with a flat bottom (it was fixed on water-wheels for drawing water).

ڪُنڊسٽو: ڏ (ف) عسارت يا قلمي وغيره ۾ ٺهيل محرابدار جالو. حاشيو.

پُرت جو هڪ قسم. a niched battlement of a fort; a pinnacle; a kind of embroiderywork, a serrated edge fixed on a garment.

ڪُنڊسٽو: ٿ. ٺڪر جو لوٽو-ڪُنڊسٽو.

a pointed-bottomed earthen pot used for drawing water on a water-wheel; an earthen pot.

ڪُنڀرو: ڏ. ٻن سالن ڄمار جو اٺ. ڪُنڀرو- تودو. (ص) جوان- ڳڀرو.
a camel in its second year. a young man, juvenile,
callow, youthful.

ڪُنڀرو، ڪاوڙي: ٺ. ڪلھن تي رکيل ڪاٺي (جنھن جي ٻنهي ڀيڙن
۾ پاڻي ڀرڻ لاءِ دلا يا تين ٻڌل هجن). لڏ يا ڏڪو جنھن جي ٻنهي طرفن
بار ڪٽڻ لاءِ رسيون ٻڌل هجن.

a wooden stick used for balancing two canisters
of water taken on each side with a rope; a stick
laid across the shoulders for suspending a bundle
or a water-pot on each side.

ڪُنڀرو: ٺ. نئين پرڻيل عورت. وڻي- ٻني. هارسينگار ڪيل عورت.
سهي عورت.

a bride; a newly wed woman; a married woman; a
beautiful and handsome young lady.

ڪُنڀرو، ڪُنڀرو: ڏ. شاديءَ کان اڳ جو زمانو- دوشيءَ جي.
the virginity, maidenhood.

ڪُنڀرو: ص. اڻ پرڻيل. چڙو چاند.
unmarried, unwed, bachelor, alone, single.

ڪُنڀرو: اڻ پرڻيل عورت.
maiden, virgin, spinster, unwed, unmarried,
bachelor.

ڪُنڀرو: ص. "ڪنڀار" جي طرف جو.
a relative or in-law on the side of the wife; from
the bride's family.

ڪُنڀار ٻوٽي: ٺ. هڪ قسم جو ٻوٽو جنھن کي هٿ لائڻ سان پڻ
ڪوٺجي ڇڻ.

touch-me-not bush; Aloe Barbaden sis (*Yucca
aloifolia*).

ڪُنڀرو: ڏ (سن) شھزادو- راجڪمار. ولي عهد. ڪنڀر جو گل.
a crown prince the hair-apparent, the flower of
lotus.

ڪُنڀر: ڏ. پاڻي ۾ ٿيندڙ هڪ ٻوٽو ۽ اوڀر- ٻيٺن- نيلوفر.
the lotus (*Nymphaea nelumbo* or *N. alba*).

ڪُنڀر: ٺ. هڪ لوهارڪو اوزار. ڏاٽي تي ڏنڊن ڪيڏن جي ٽڪوري.
a blacksmiths tool; a three-sided file, rasp.

ڪُنڀرو، ڪُنڀرو: ڏ. مڇي پلي جو سڀي وارو حصو.
part near the head of a fish.

ڪُنڀرو: ڏ. ڪنھن جي قسم جو هڪ ٻوٽو (جنھن جي ڪاٺن مان تڙ،
بانسريون ٺھن).

the elder, from its cane musical pipes are made.
ڪُنڀي، ڪُنڀي: ٺ. ٿڌي، ننڍي ٿڌي.

a comb.
ڪُنڀي: ٺ. هڏن جي هڪ بيماري (جيڪا گھڻو ڪري ٻارن کي ٿئي).
a disease of deformation of bones in the
childhood; rickets.

ڪُنڀي ڪاڙل: ص. اڀرو- ڪمزور- هيٺو.
weak, decrepit, feeble, fragile, frail, infirm,
weakly.

ڪُن لاٿار: ٺ. ٻڌو اڻ ٻڌو ڪرڻ- بي ڌياني- ٻڌي نتائي وڃڻ- بي
پرواهي.

to disregard, neglect, blink away, carelessness,
negligence, indifference.

ڪُنڀو: ص (ف) ڪيل. ڪندڙ صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ لفظ.
done. the person who does. a suffix used in case
of a noun to describe its condition.

ڪُنڀو: ڏ. ڪنڀارو- پير- ڪپ. ڪنھن ٿان جو مٿيون حصو. ڪنڀار- وٺ.
پاسي وارو ٽڪر.

a rim, ridge, edge, border, brim; the upper part of
a vessel or pot; brink, fringe, hem, margin,
perimeter, periphery, slevage, verge.

ڪُنڀو: ص. گندو- خراب- غليظ- ٻرو- ميرو- اڻ ڌوئل- اٻالو- ٻاسي-
ٻاروٿو. ڪٽي ڏٺو ٻارو (اڻ ڪٽي).

filthy, dirty, dungy, foul, grubby, mucky,
murky, nasty, sordid, squalid; bad, stinking,
putrid; unwashed, uncleaned; leftover, smelling.

ڪُنڀو ڪوڄھو: ص. گندو ۽ ٻچڙو ٻڌاڻيال. جھڙو تھڙو. (ٺ. ڪٽي
ڪوڄھي).

filthy and untidy; dungy, foul, idem.
ڪُنڀو: ڏ. لڪر جو ديڳڙو.

an earthen cooking vessel.
ڪُنڀا ڪارا ڪرڻ: ڪجهه به نه ڪرڻ. ڪرڻ ۾ چڱر ڪرڻ نه ڪرڻ.

to do nothing, to be of no use.
ڪُنڀو چاڙھڻ: ڊيڳڙو چاڙھڻ. پنھنجي مڙسي ڪرڻ. پاڻ پروڻيڻ.

to put something for cooking, to take upon
oneself, to act on, to do something, to be
self-sufficient.

a slave girl, a house-maid, maid-servant, hand-maid.

ڪُنڊڪ: ٿ. ننڍڙي ٻانهي - ڳولي.

idem.

ڪُنڊ: ٿ. ذرو. تمام ٿورو ٽڪر. اناج جو دٻڻو. اناج. ڏاڙهون جو سڪل بيج. پست يا ڦوٽي وغيره جو بيج.

a very small piece (of something); poppy seed, the seed of the cadamom, a seed of pomegranate etc; a grain.

ڪُهاڙو: ڏ. وڏي ٽٽي - ڪُهاڙو. ڪُهاڙي.

a large frying pan, a large flat-bottomed vessel or pan for cooking.

ڪُهاڙي: ٿ. ننڍي ٽٽي - ڪُهاڙي.

a small frying pan, a flat-bottomed vessel for cooking and frying.

ڪُٽو: ڏ. پيسل ان يا نور ۾ جنس مان ڪُٽو ٿي.

a deduction from the ground-meal for loss during grinding.

ڪُٽڻ: ٿ. ڪُٽڻ - ڳرڻ. ڪُٽڻ.

a corner, an angle, a secluded place.

ڪُٽڻي: ٿ. ٽٽي (جنهن کي جهلڻ لاءِ لوهي ڳن هجي). چاٽي ۽ وارو ڪنگير. پڪي ۽ جو هڪ قسم (ڪال ڪُٽڻي).

a frying pan (with a handle); a ladle or large spoon. a kind of bird.

ڪُٽس: ٿ. لڳن ۾ بخارجي ڪوساڻ. ٿورو هلڪو ٿپ.

a slight fever, feverishness, slackness.

ڪُٽس: ٿ. ڪيس. وٽس. لاڻڪس.

to him, to it, with him, for him.

ڪُٽسجڻ: ٿ. مر. هلڪو بخار ٿيڻ. تپجڻ.

affected with fever.

ڪُٽڪ: ٿ. هڪ مشهور اناج - ڳيهون.

the wheat grain or crop.

ڪُٽڪ ۽ رنگو: ٿ. پيلاڻ مائل رنگ (جسم جو) - ڳڙو.

of the colour of wheat, wheatish, yellowish white.

ڪُٽڪ: ٿ. پٺاڻ. پٺڪو. پٺلا. ڪُٽڪ. ڪنجهڪار. ڇينگه.

the sound of something, a murmuring sound, the sound of an ailing or weak person (while moving

ڪنهن قضائي: ٿ. اتفاق سان - اوجھو. ڪنهن بهائي سان.

by luck, by chance, accidentally, incidentally, casually, fortuitously.

ڪُنھون: ڏ. بُرت جا ڏاڳا - ڪُٺا.

the thongs, (shoe) laces.

ڪُنھين، ڪُنھي: ٿ. ڪُٺو - سڳو - ڏور. بُرت جو ڏاڳو.

idem.

ڪُنھيو، ڪُنھيو: ٿ. (سن) ڪرڻن ۾ مھراج جو لقب. سھڻو - حُسين.

an epithet of Kirshina. beautiful, handsome, charming.

ڪُنھي: ٿ. ڪنارو. لنگر جي هڪ پاسي وٺڻ برابر ڪرڻ لاءِ ٻڌل اڳڙي.

the edge, a border, welt, the lines of coloured cloth attached to the bottom of a kite to help it gain more air and fly upward.

ڪُنھي ڪٽرائڻ: پاسو ڪرڻ. ملڻ کان تڙائڻ.

to keep away; avoid, escape, bilk, duck, elude, eschew, evade.

ڪُنھي: ٿ. ٺڪر جي ننڍي ديڳڙي. پاسو باسيل خيرات.

a small earthen vessel or pot used for cooking; victuals offered or consecrated for some purpose.

ڪُنھي ڪرڻ: مراد پوري ٿيڻ تي ديڳ رڌڻ. خيرات ڪرڻ.

the victuals offered or consecrated at a saint's shrine and given to poor and beggars.

ڪُنھيا: ٿ. (سن) ڏهن سالن کان ننڍي چوڪري. ڪناري. ڌيءَ.

a girl-child below ten years of age. a virgin, maid, daughter.

ڪُنھيت: ٿ. (ج) ٻيءَ ماءُ يا پٽ ڏانهن منسوب نالو (مثلاً: ابوسعيد، أم جميل، ابن عمر).

patronymic, (name) derived from name of a father or ancestor.

ڪُنھيو: ڏ. جواهرين جي موتين ۾ رکڻ جو شيشو. عينڪ. خوردبين.

an enlarging glass which is used for checking the authenticity of a diamond or pearl, an spectacle, a telescope.

ڪُنھيو: ڏ. ٺڪر جو نهرو گولو جنهن سان ڪُنھار دلا مٿ ٺهي لسا ڪن.

an earthen instrument used to support the inside of a pot when being tapped into shape by the potter.

ڪُنھيو: ٿ. (ف) ٻانهي. نوڪريائي. ڳولي.

ڪو ڏم: ڏ. ٿوري دير - گهڙي کن.

a very little time, micro-minute, a second.

ڪو: ٺ (ف) ڳڻي - گهڻي واٽ.

a passage, a street, way, course, line, path, road, route, track.

ڪڙهه ڪو: ظ. دريد.

homeless, wandering, nomadic, vagrant, wayfar-ing, roving, stray.

ڪوٽ: ڏکي واٽ - آڻو رستو. آڻهڙو. گمراهي. (ص) ڏکيو - اوچو وارو. گمراهه - بيراھ.

a very difficult passage or track, difficult, troublesome, misled, misguided, astray, away from the right path.

ڪوٽو: ص. ڏکي واٽ وارو. گمراهه.

a position in a very difficult situation or location, stray.

ڪوارٽر: ڏ (انگ) رهڻ جي جاء.

a quarter, a residence, house, small tenement.

ڪواڙو: م. مَحَو ڪرو - ڳلا ڪرڻ. بدنامي ڪرڻ.

to slander, belittle, calumniate, defame, depre-ciate.

ڪواڙو: ڏ (ع. قراءت) بدڪلامي - واهيات ڳالهائڻ. بڪواس.

to use bad or foul language, unnecessary or useless talk, decry, abuse, belittle, cry down, derogate, detract from, discount, disparage.

ڪواڙو: ڏ. رازڪي ڪم م مٿي اوساري لاءِ بڻل تختو (جنهن تي رازو بيٺي ڪم ڪري).

an scaffold, scaffoldings put up by the building construction workers to work at heights.

ڪواڪب: ڏ (ع) "ڪوڪب" جو جمع. تارا.

plural of "ڪوڪب" the stars.

ڪواڙو: ڏ. خراب هوا. زماني جي گردش. ظنر. ناانصافي.

bad times, difficult times, adverse circumstances, injustice, inequity, unfairness, wrong, grievance.

ڪواڙو: ڏ. زبان مان نڪتل خراب يا بدسوئي وارو گفتو. پت پاراتو.

bad or foul language, a curse, abuse, evil-speaking, calumny, anathema, imprecation, malediction.

or standing).

ڪڻڪار: ٺ. پکي جي لات.

the cooing of a bird.

ڪڻڪڻ: م. ڪڻڪڻ. ڪڻڪڻ. لات ڪرو (پکي). ٽپ تاءُ ٻر جهڻي آواز سان چڻڪهه. سوري يا ڏک کان جهڻي آواز سان روئڻ.

to cry out, to languish, chick, to coo (as a bird) the sound of an ailing person, to weep or cry in a hushed sound.

ڪڻڪو: ڏ. ڪڻڪار. پشڪاٽ.

crying, languishing, weeping, moaning.

ڪڻڪو ڪڻڪو: ص. ڇڙوڇڙ. جدا جدا. ڌار ڌار. ٽڙيل پکڙيل.

separately, apart, scattered, dispersed, dissipated, dispelled, strewed, strewn.

ڪڻڪو: ڌارو. ڇڪو. ڦرڪو.

a dice, a method of casting lots, a lot, to draw lots.

ڪڻڪو ڪڻڪو: پڪو ڪڻڪو. گهڻين چٽڪين تي نالا لکي مڪڙي چٽڪي کڻڻ.

to draw lots; to pick a slip to select a successful candidate.

ڪڻڪار: ڏ. مڙين جو هار.

a diamond-necklace.

ڪڻڪي: ٺ. ڪڻڪي. ٽي.

a frying pan, a shallow cooking vessel.

ڪڻڪي: ٺ. ڌرو. ٿورو ٿورو. هيري جو ڌرو. اناج جو دائرو. مينهن جي ڦڙي. ٻوند.

a particle, a small piece of diamond, a grain, a seed, a drop of rain or water.

ڪڻڪي: ٺ. چوپائي مال جي سڃاڻپ لاءِ ڪن ۾ وڌل چير يا ڪڪر.

an identifying sign on the ear of a cattle-head.

ڪڻڪي: ڏ. برسات جون ٻوندون - ڦڙيون.

the drops, the drops of rain, the rain-drops.

ڪو: ص. ڪير. ڪجهه. ٿورو.

who, someone, something, little, very small.

ڪوبه: ظ. هڪ به (ماتھر، ساھوارو وغيره).

anyone, any body, any person, anything living being.

improvident, indiscreet.

ڪوٽم ٻيٺي: ٺ. ٻي سمجھي - ناداني.
shortsightedness, imprudence, improvidence,
indiscretion.

ڪوٽم نظري: ص. ٻي سمجھ.
lacking understanding, shortsighted, fool,
foolish, stupid.

ڪوٽرو: ڏ. ڳوٺرو، ٻجڪو.
a bag, sack; a large pocket.

ڪوٽري: ٺ. ڳوٺري، ٻجڪي.
a small bag, a purse, a pocket; a pouch.

ڪوٽ: ڏ (سن) قلعو، ڳڙھ، ڳوٺ يا حويلي کي ڏنل وڏي
ديوار، عالم پناه، (انگ) هڪ قسم جو لباس (جيڪو

قيص جي مٿان پائجي).
a fort, fortified place, a citadel, fortress, castle,
rampart; stronghold; a coat.

ڪوٽ ڪيرائڻ: وڏي مصيبت کي منهن ڏيڻ، ڏکني ڪم ۾ ڪاميابي
حاصل ڪرڻ.

to be successful in a very difficult task or
assignment; to accomplish successfully; to gain
success.

ڪوٽار: ڏ. روئينو کاتي جو هڪ ملازم، تپيدار جو ملازم.
kotar, a small functionary of the Revenue
Department, normally a servant of the Tapedar.

ڪوٽرو: ڏ. ننڍو ڪوٽ - ڳڙ.
a small fort, fortress.

ڪوٽري: ٺ. ننڍو ڪوٽ، ڳڙهي.
idem.

ڪوٽوال: ڏ (ف. ڪوٽوال) ڪوٽ جو انتظام سنڀاليندڙ هڪ
عهديدار.

an incharge of a fort, a commander of the fort.
ڪوٽوالي: ٺ. شھر جو وڏو ٿاڻو.

the chief police station in a town.

ڪوٽاري: ٺ. سون چاندي ڳارڻ لاءِ مٽي، جي پيالي.
an earthen pot for purifying gold, a vessel for
melting gold and silver.

ڪوٽري: ٺ. گھر جو ننڍو صفر - ڪمرو.
a small room, ante-room.

ڪوٽ: ٺ. "ڪوٺ" جو عمل، سڏ، دعوت، ڪانڊ، شادي وغيره جو سڏ.

ڪَوائِف: ڏ (ج) "ڪُنيت" جو جمع حالات

plural of "conditions, circumstances,
occurrences, happenings, occasions, situations,
states.

ڪوپ: ٺ. ڏر، غار، اندر تي کاڌل زمين، واه يا درياءَ جي ڪپ واري
اندران ٿي اندر کاڌ واري زمين.

a burrow, a hole, concavity, dip, the place near a
river which has been eroded from inside.

ڪوٽ: ٺ. (سن) ڪوٽا، ساراه يا سوپ جو نظم، ڪوٽا - ڪيت، ڊگهي
ڳالھ.

eulogy, a poem about someone's success or
praise, a long story.

ڪوٽا: ٺ (سن) شاعري.

poetry, a poem, rhyme, verse.

ڪوٽاهه: ص (ف) ننڍو گھٽ، ٿورو ننڍو، لائير مختصر.
short, shortness, of a small height; simple, brief.

ڪوٽاهه: ص. گھٽ سمجھندڙ - بي عقل.
a fool, doodle, idiot, imbecile, jackass, jerk, nin-
compoop, ninny, peop.

ڪوٽاهي: ٺ. ڪمي - گھٽتائي، ٿورائي، قصور، ڏوه، ڪوت.
shortness, smallness; brevity; deficiency, failure,
lack, want, guilt, crime, fault, loss, deficit.

ڪوٽاهي ڪرڻ: گھٽتائي ڪرڻ، دير ڪرڻ، نقص وڃڻ، لاڀرواهي ڪرڻ
(جنهن مان نقصان ٿئي).

to fail, fall short (of); be lacking, to delay, wait,
showing slackness.

ڪوٽڪ: ٺ. هڪ قسم جو پوٽو.
a kind of plant.

ڪوٽل، ڪوٽل: ڏ (ترڪي) اميرن جي سواريءَ جو گھوڙو، سواريءَ لاءِ
خالي بلائيل گھوڙو (جنهن جنهن مٿل ڏل چئي سوار ٿئي).

a led horse, a second or spare horse led before a
grandee (for show, or for use in case of
emergency).

ڪوٽيمير: ڏ. ساوا ڏاتا (پنن سوڌا).

a coriander branch or seed.

ڪوٽهه: ص (ف) ننڍو گھٽ، مختصر، سوڙهو، تنگ، بندرو (قد ۾).
short, little, small, brief, short statured.

ڪوٽم آنديش: ص. ٻي سمجھ، ڳڻ ڳوٺ نه ڪندڙ.
shortsighted; wanting in foresight; imprudent.

misshapeness, gruesomeness.

ڪوڙهو: ص. بي زيبو، اڀالو، گدلو.

ugly, deformed, disfigured, disgusting, dreadful, frightful, ghastly.

ڪوچ: ذ (انگ) هڪ قسم جو ولايتي پلنگ. گاديلي ۽ اسپرنگن واري وڏي ڪوسي (جنهن تي ٻه ٽي ماڻهو ويهي سگهن). پوش واري چئن ڦيٽن واري گهوڙي گاڏي.

a sofa, a couch, soft-padded chair, victoria-coach or tonga.

ڪوچران: ص. گهوڙي گاڏي هلائيندو.

a tonga-driver, a coach-driver.

ڪُڇ: ذ (ف) هڪ هنڌ کان ٻئي هنڌ روانگي. لاڏاڻو. سفر. وفات.

a march, marching, decamping, journey, departure, shifting, a journey to the next world; a demise, death, departure of the soul from the body.

ڪُڇ ڪرڻ: روانو ٿيڻ. سفر ڪرڻ. وفات ڪرڻ.

to proceed (on tour), to make a march or journey, to march; to journey, to decamp, depart, to depart this life, to die.

ڪوڙوا: ذ. هندو خاتو بدوشن جي هڪ قوم.

a Hindu nomadic tribe.

ڪوڙڪو: ص (ف) ننڍو، صغير.

little, small, diminutive, infant, baby, babe.

ڪوڙو: ذ (ف) گلي - گهٽي.

a street, passage, a lane, an alley.

ڪوڙو: ذ. وڻن جو جهنگل. چراگاهه. وي، جابلو وادي جنهن ۾ مال جي چاري لاءِ گاهه هجي.

a cluster, a jungle, a forest, a pasture land inside a mountain vley; a piece of land set aside for the pasture of village cattle.

ڪوڙو: ٺ. موڳائي - بي عقلِي. ڪند ذهني.

foolishness, absurdity, folly, inanity, silliness, senselessness, witlessness.

ڪوڙو: ذ. هڪ قسم جو سامونڊي جيت.

a snail, a shell.

ڪوڙو: ذ چاهه - سڪه - پيار - اڪير - شوق - اڪنڊ - چاهه. حرص. سڏ. هيڃ - خوشي.

love, affection, attachment, devotion, fondness,

نڀڻ.

an invitation, calling, a call, to invite someone on the occasion of a marriage or other such function.

ڪوڙ ڪرڻ: سڏ ڏيڻ. ڪاڇ وغيره جي نڀڻ ڏيڻ.

to invite, extend an invitation.

ڪوڙائڻ: م. سڏائڻ - گهرائڻ. دعوت ڏيڻ. سڏ ڏيڻ.

to send for, have called.

ڪوڙڻ، ڪوڙائڻ: م. سڏڻ - سڏ ڪرڻ.

to call, to summons, call in, asking for presence or appearance.

ڪوڙو: ذ. ڪشادو صفو يا ڪمر. ماڙي وارو طبقو. ڪڏ.

a large sitting room, living room, a place on the roof, the roof-top.

ڪوڙي: ٺ. بنگلو. وڏو دڪان. گهر جو ڪمر.

a bungalow, a house, residence, a large shop, store, storeroom, showroom, warehouse, a room.

ڪوڙو: ذ (ع) بهشت جي هڪ نعر. بهشت جو هڪ حوض.

the name of a fountain and a river in Paradise.

ڪوڙ: ذ (سن) ڪاوڙ - ڌم. قهر.

rage, fury, passion, anger, indignation, ire, wrath.

ڪوڙ ڪڍي ويهڻ: مجبور ڪرڻ. ڪروڙ ڪري ويهڻ.

to compel (into doing something); to pester, worry, annoy, bedevil.

ڪوڙو: ذ. ڏاڻو، جو هڪ قسم - جست.

zinc, pewter.

ڪوپرو: ذ. ڪوپرو - نارييل. نارييل جو تيل.

a coconut, the oil of coconut.

ڪوپري: ٺ. ڪوپري - ڪيپراڻي.

the cranium, pate, skull.

ڪوڙين: ذ (انگ) ٻئي سڀيد جو حصو. انگامي ٽڪيٽ.

a coupon, the second portion of a ticket for drawing lots.

ڪوڙو: ص. سورھ - بهادر - سورھو - جوڌو.

a hero, warrior, soldier, fighter, a champion, conqueror, superman, superstar, victor, winner.

ڪوڙهائي: ٺ. بي زيبائي. گدلائي. بدصورتِي.

deformity, ugliness, distortion, malformation,

lantum R. Br.

ڪوڙاڙ: ٿ. ڪنار- ڪنڌي- وٽ (ڪپڙي جي). ڪپڙي جي ڪٽريل پٽي- ريزر ٿاڻ- ٿاڻر- انب جو اندريون ڪوٺو. چل.

edging, border (of cloth). a band, strip of cloth. slice, piece (of) the stone of the mango fruit. cutting.

ڪوڙاڙ: ڏ (انگ) پوش (وهائي، پٿرائي، ميز وغيره کي ڍڪڻ جو ڪپڙو). غلاب.

a cover, a bed-cover, table-cover.

ڪوڙاڙ: ٿ. پاڻيءَ جي ڪسي. ڪڙيو. واه.

a water channel, channel, water-course.

ڪوڙاڙ: ص (ب) اٽو- نابين.

blind, sightless, visionless, eyeless.

ڪوڙاڙ: ص. اندر جو اٽو. ٻي مسجد.

inwardly blind or dark, benighted, ignorant, stupid.

ڪوڙاڙ: ڇشمه: ص. اکين کان اٽو.

sightless, eyeless, visionless, blind.

ڪوڙاڙ: ٿ. هڪ زهريلي بلا جو قسم.

a large venomous snake.

ڪوڙاڙ: ڪولاھل: ڏ. ڏانڊو- رڙو رڙو هاڻ گهوڙا. واريلا- ماتر.

upheaval, commotion, clamour, convulsion, ferment, outcry, tumult, upturn; mourning, distress.

ڪوڙاڙ: م. وڌائڻ. ڦارڻ. ڪرائڻ. ڇلائڻ (ڪاٺ وغيره).

to get something cut or its skin removed; the upper part of something removed like a skin; to cut to pieces, to chop.

ڪوڙاڙ: ڏ. هڪ بلوچ قبيلو.

a Baluch tribe with the name of Korai.

ڪوڙاڙ: ڪوڙاڙ: ٿ (انگ) عدالت- ڪچهري.

the court of law, the court of a judicial officer.

ڪوڙاڙ: مارشل: ٿ. فوجي عدالت.

a military-court; court-martial.

ڪوڙاڙ: ٿ. بچ پر ڪن جو هڪ نمونو (جنهن ۾ بچ زمين ۾ ڇڏجي).

a way of cultivation in which the seeds are spread with hand over the land for germination.

amorousness, amour, passion; pleasure, desire for, wishing after, longing, happiness; earnest desire.

ڪوڙاڙ: ٿ. زمين کوٽڻ جو هڪ اوزار- ڪوڙو.

a spade, a hoe, shovel.

ڪوڙاڙيو: ص. ڪوڙاڙ سان ڪاٽي ڪندڙ.

one who works with a spade.

ڪوڙاڙ: ٿ. ڪوڙاڙ.

a spade, a hoe, shovel.

ڪوڙاڙ هلڻ: پورهيو ڪرڻ. جفاڪشي ڪرڻ- سخت محنت ڪرڻ.

to labour, to work hard, drudge, grind, toil..

ڪوڙاڙ: ڏ. وڏو ڪوڙو.

a kind of large shell.

ڪوڙاڙ: ٿ. هڪ قسم جي سامونڊي جيت جو کوپو (جيڪو اڳئين وقت مرسڪي طور ڪم ايندو هو).

a small snail, shell, a small mollusk with a spiral shell. a small shell earlier used as a coin.

ڪوڙاڙي ڪوڙاڙي: ٿ. هڪ قسم جي راند (جنهن ۾ ٻه ٽوليون آهيون سامهون ٿين ۽ زمين تي ليڪو ڪري حد وٺائين. هڪ ٽولي جو پيچي "ڪوڙاڙي ڪوڙاڙي" چونڊو هڪ ئي ساهه ۾ ٻي ڌڙ جي حد ۾ ويندو ۽ ساهه ختم ٿيڻ کان اڳ ڪنهن نه ڪنهن کي هڪ لائي ڪاپائڻ جي ڪوشش ڪندا).

a team game played between two teams, each placed in one half of the ground with a prominent dividing line, one player from each team alternatively had to cross the line and enter the other-side reciting the words 'kodi-kodi' in a single breath and had to touch an opponent with his hand and come back to his side still reciting the words and dodging the opponent, whom he had touched.

ڪوڙاڙيو: ص. ڪوڙاڙيو- شائق- مشتاق- چاهت وارو.

ardent, fond, longing, zealous.

ڪوڙاڙ: ڏ (انگ) قانون جو ڪتاب.

a code book, a book of laws.

ڪوڙاڙيو: ڏ. هڪ قسم جي پوٽي جي پاڙ ۾ ٿيندڙ ٿر (جيڪو ڏت طور ڪم اچي).

a glabrous weak vinear with opposite leaves and rounded root tubers, found common in sandy hill slopes. its root tubers are edible, *Oxystelma escu-*

to do a hair-cut, to hair-dress.

کوړو کړو: د پکین قاساک لاء په سانگي کالي ۽ ډوري جوړمانډاڅ.

a snare for catching birds

کوړو: د چاتي - سينو - لږه.

the chest, breast, bosom.

کوړي پر وټ: پاکر پر وټ. پاکر پائښ.

to grasp, embrace, clasp, enfold, hug, press, squeeze.

کوړو: ص. کوړو گاهلاندو - دروغ گو. کوړو دغاباز. بي ايمان. نقلي.
(ث. کوړي).

a liar, evil, unbecoming, dispositioned, deceitful, dishonest, fictitious, fake, mock, sham.

کوړه: ث. چمړي جي هک بيماري (جنهن پر جسم تي داغ ٿيځ).
جذام.

the leprosy.

کوړه مې. کوړه ميو: ص. کوړه پر ووتل مريض.

a patient of leprosy; a leper.

کوړي: ث. ويښ جو عدد - ويښ. ويښ شيون. اړه - سينو.

a score, twenty; twenty articles taken together.
the chest, bosom.

کوړين: ظ. کوړين - بي انداز. گهاڙي کان ٻاهر.

many, multifarious, multitudinous, numerous, various, numberless, uncountable.

کوړه: د (ف) کوړه - ډنگو.

humped, crooked-backed.

کوړه پشت: ص. کوړه - ډنگو.

idem.

کوړو: ص (ف) کوړو.

a pitcher, a jug, a jar.

کوړه: د (ف) کوړو (نکر جو).

idem.

کوړه گر: ص. کنپار.

a potter.

کورس: د قتل - گهاټ. رتيچاڅ. کوره مان پائي کيښ لاء چمر جو پرکور.
slaughter, massacre, bloodbath, bloodshed, butchery, carnage. a leathern-pouch from taking water from a well.

کورس: د (انگ) نصاب تعليم.

the syllabus.

کوړه کوړ: ث. کښي کي سډو جو آواز - چچڅاڅ.

the sound to call a dog.

کورينش: ث (ف) جمعکي سلام کړه. بادشاهي سلام.

salutation, obeisance.

کوړه. کوړه: م. کوړه وډه. چلڅ.

to scrap out, to rub out, to scoop; to cut, to peel.

کوړو: ص. ننون (استعمال نه ٿيل). ننون نکور (نکر جو ټانه). جټه. جامل.
نلو - خالي (ث. کوړي).

unused, new, fresh, unbleached, unwashed, uneducated, untrained, unversed, empty, vacant.

کوړو رهجي ويځ: محروم رهجي ويځ. نلو رهجي ويځ.

to remain deprived, debbarred, to get nothing, to be disappointed.

کوړي: ص. کوړو اټدڅ. (ث) گهي - پيرو (مچي پلي جو).

a weaver, a cloth-manufacturer, a piece of fish.

کوړه کوړو: د جيت جو هک قسم (جیکو وټن جاين پر چار ټامي).

a spider.

کوړه: ظ. کوړين - گهاڙي کان ٻاهر.

plenty, abundance.

کوړه: د. دروغ. دغا. بهانو. مټ (سرن چاندي مړ) - کوړه. بي بنياد گاله.
بهتان - الزام تراشي.

a falsehood, lie, untruth, base metal in gold and silver, a false accusation, baseless allegation, deceit, betrayal, pretext, pretence.

کوړه سچ کړه: جيئن تيشن وقت گذارڅ. گذر سفر کړه.

to live as may be possible; to live from hand to mouth, a severe living.

کوړه کټڅ: اجايون گالهيون کړه. اجايو وقت وچکڅ.

to talk aimlessly; a useless talk; to waste time.

کوړه مټڅ: غلط الزام مټڅ. پټاکون مټڅ.

to blame, charge, accuse, to boast, brag, prate, about.

کوړه کوړ: م. وار لهرائڅ.

to have a hair-cut.

کوړه. کوړه: م. وار لهرڅ. حجامت ټامڅ.

a city in Iraq (founded by Hazrat Umar Farooq, the second Caliph of Islam), a sect, a class.

ڪُوفِي: ص. "ڪوفي" شعر جو. بغاوتي.

belonging to the city of Kufa. a troublemaker, mutineer, rebel, insurgent, revolter.

ڪوڪُ: ث. ڪچو بغير.

temporary stitches, basting clothes.

ڪوڪُ: ص. تانين تي سيڪيل (ماني، مڇي، گوشت وغيره). گھڻو پڪل-سوخت.

tosted on live coal (bread, fish or meat) a fully- or thoroughly-grilled food.

ڪُڪُ: ث. آواز. سڌ. سڀني. ڪوئل جو آواز. ريل گاڏي جو آواز. چيخ-ڇيڪ. دانن-رڻ.

voice, call, calling, whistle, cry of the black cuckoo, voice of the steam-engine, cry, scream, shriek, to shout.

ڪرڪون ڪرڻ: دانن ڪرڻ. رڻيون ڪرڻ.

to cry, to scream, to shriek, to shout.

ڪُڪار: ث. سڌ. دانن-رڻ. ڪيڪ. پڪار.

a calling, shouting, shrieking, screaming, wailing.

ڪوڪار: م. رڻيون ڪرڻ-واڪا ڪرڻ. هڪلون ڪرڻ. سڌ ڪرڻ. پڪار.

idem: roaring, yelling, screaming, shouting, crying, calling.

ڪُڪُپ: ذ (ف) تارو-اختر-ستارو.

a star.

ڪُڪُت: ذ. رڻ. رڻپ. رانيات.

consternation, outcry from fright, alarm, horror, terror, trepidation.

ڪوڪت ٻڙ: نساد ڪڙو ٿيڻ. ظفر ٿيڻ.

to become an outcry, commotion, clamour, convulsion, ferment, tumult, upheaval, upturn.

ڪُڪُ: ث. ڪُڪُ. رڻ. چيخ. زور سان سڌ.

shriek, crying, wailing, screaming, a loud call.

ڪُڪرو، ڪُڪريو: ذ. دانن ڪوڪ. هوڪو. فرياد. سڌ. هام گھوڙا. ٻائيتال. هل هڻي.

an outcry, commotion, clamour, convulsion, fer-

کوس کرائڻ: قتل عام کرائڻ. خونريزي کرائڻ.

to order, massacre, butchering or carnage of human being.

ڪوساڻ، ڪوسائي: ث. گرمائي-گرمي-سيڪ.

warmth, heat, tepidity, torrid, hotness.

ڪوسو: ص. ڪُڪڻ جهڙو (چوپايو). اهر جانور جيڪو حلال ڪرڻ لاءِ بيحاريل هجي.

an animal reared for the purpose of slaughter, a slaughtering-animal.

ڪوسو: ص. گرم-تتل. (ذ) تپ-بخار. (ث. ڪوسي).

hot, humid, feverish, warm, torid, tepid.

کوس ڪمربند: ذ. خط استوا جي پٽي وارو ڪمربند.

the torrid zone of the world.

ڪوش: ذ (سن) ٿان، پاڻي جو ٿان. ڪوه مان پاڻي ڪڍڻ لاءِ چر جو پوڪو. ڍڪ. غلاف-پوش. لغت-فرهنگ.

a vessel, pot, receptacle, a water-vessel; a leathern-pouch for drawing water from a well; a cover, coverlet, a dictionary, vocabulary, lexicon.

ڪوشان: ص (ف) ڪوش ڪندڙ.

endeavouring, striving, labouring, exerting; attempting.

ڪوششي، ڪوشش: ث (ف) سعيرو-أدم. ڊوڙڪ. جدوجهد. محنت-پورهيو. جاکوڙ.

striving, endeavour, effort, exertion, labour; attempt; application, study.

ڪوش ڪرڻ: سعيرو ڪرڻ. محنت ڪرڻ. آڀاءُ وٺڻ. حيل هلائڻ.

to endeavour (after), to strive (for), to make exertion or effort, to try, to attempt.

ڪوفت: ث (ف) سَت ڪُت. مار. تڪليف. رنج-ملا. پيڙاري. ڪراحت-حقارت.

beating, a blow, bruise, great fatigue; grief, sadness, crushing sorrow, anguish, pain; vexation.

ڪوفتو: ذ (ف) رس ٻرڻ ڌل ٿيڻ جو گول ڪباب.

pounded meat made into balls and cooked in soup, or stew.

ڪُوفو: ذ. عراق جو هڪ شعر (جنهن جو بنياد حضرت عمر رضه رکيو هو). جماعت-گروه. مَتر-طريقو. فرقو.

ڪوڙي: ظ (سرائڪي) ويجهو- پريان.
near, adjacent, nearby, close, at close hand.

ڪوڙي: ٿ. ماکوڙي- ڪيڙي.
an ant, a kind of small insects.

ڪولاب: ڏ. تلاءِ- ڪُٽب. ڍنڍ.
a tank, pond, pool, lake.

ڪولاهو: ڏ. تامي. لوه يا شيشي جو ڪنگڻ (عام طرح فقير پائين).
an iron or glass bracelet worn by mendicants.

ڪولاجي: ڏ. بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو.
a baluch tribe by the name of Kolachi.

ڪولڙو: ص. تمام نرم- پٽڙو.
very thin, watery.

ڪولرو: ڏ. ڪمند پيڙڻ جو چيچڙو.
a sugarcane press; a sugar-mill.

ڪولرو: ڏ. چيني يا شيشي جو مرتبان (مري يا آچار وجهڻ لاءِ).
a kind of porcelain or glass pot or jar.

ڪولهي: ڏ. پاڪ- هند جي هڪ آڳاٽي قوم.
kolhi, an ancient race of the sub-continent.

ڪولي: ڏ. مزور.
a coolie, labourer, a porter.

ڪولائجڻ: م. گلن ٻوٽن جو پاڻي سُڪڻ. لُوسائجڻ. نجهڻ- هيٺو ٿيڻ.
مُٽڻ جو پاڻي سُڪڻ- بي رونق ٿيڻ.
withering (of plants, flowers etc). shriveling or shrivelling. dryness of face. weakness, become faded, to collapse, loose heart, fade the colour of face.

ڪومل: ص (سن) نرم- ملائم. نازڪ- نفيس. ڪُنڀرو- ڦلڻو.
soft, tender, delicate; sensitive, suble, supple; placid, mild.

ڪوملتا: ٿ. نرمي. نفاست. نزاکت.
softness, tenderness; gentleness, mildness, placidity, suppleness.

ڪون: ڏ (ع) ٿيڻ. وجود ۾ اچڻ. دنيا- جهان- سنسار- ڪائنات.
to come into being, existence, nature, the universe, the world; every created being.

ڪُونار: ڏ. لڪر جو وڏو ٿان. لڪر جي وڏي ويڪري ڪرنڊي (جنهن ۾ چوٽائي مال کي ڏاڍو ڏجي. رنگريز ڪپڙن رڱڻ ۾ ڪم آئي).
ment, tumult, upheavel, upturn, consternation.

ڪوڪڙ: ٿ. سُڪل پيرڻ.
a dried fruit of salvadora tree *Salvadora oboles*.

ڪوڪڙاٽ: ڏ. ڪُٽي جي دانجن- ڪڪڙاٽ.
the outcry by a dog; the incessant barking by a dog.

ڪوڪڙي: ص. ڪُڪڙو ڌاريندڙ. ڪڪڙ ويڙهائيندڙ- خُفتي.
a cock-groomer, one who keeps fowls or poultry for game or fight.

ڪوڪلا: ڏ. سُڪل پيرڻ.
dried jujube fruit.

ڪوڪلو: ڏ. انب جو پيچ وارو ڪوڪلو- ڪوٺو يا ڪوٺلو. (ص) سڙي ڪوٺلو ٿيل.
the stone of mango, a coal, burnt as a coal.

ڪوڪمر: ڏ. انڙي، جون سُڪل ڪلون.
the dried scrappings of unripe mango fruit.

ڪوڪنار: ڏ. پست جو ٻوٽو.
the poppy-bush, poppy-shrub.

ڪوڪڻ: م. ڪپڙو ڪچيءَ طرح ٽانڪڻ. ڪپڙي کي ڇڏا ٽانڪا ڏيڻ.
to baste, stitch together.

ڪوڪڻ: م. دانجن ڪوڪون ڪرڻ. زور سان رڙيون ڪرڻ. ڏاڍي سڏ ڪرڻ.
to raise an outcry; to shout, shriek, to call loudly.

ڪوڪو: ڏ. ننڍي ۾ گول ڪلي. ڪن يا نڪ ۾ پائڻ جو هڪ گھڻ. (حرف) ورلي- چڊو پاڙو. چڙوڇڙو.
a small round nail, a tack. an ornament for nose or ear, an earring, a nosering. occasional, infrequent, rare, scarce, sporadic.

ڪوڪو: ٿ. پڪيءَ (ڪوئل) جو آواز. ريل گاڏيءَ جي سِٽي جو آواز.
the cry of black cuckoo, the sound of a steam-engine's whistle.

ڪوڪي: ٿ. ننڍي ٿلھي ماتي. ٽنڊين تي سيڪيل يا پڇايل ننڍي ماتي.
a small thick bread cooked on live coal, a fully dried bread.

ڪوڪين: ٿ (انگ) هڪ قسم جو نشيدار وکر.
cocaine, an intoxicant.

flower-pot.

ڪوٺڙو: ڏ. چوپائي مال کي چاري ڏيڻ لاءِ لڪر جي وڏي ويڪري ڪوٺڙي-ڪوٺار.

a large earthen pot or vessel, a vat, a tub.

ڪوٺڙو: ص. ڪُٻر-چيلڊ جُڪيل. ڳڪو. (ث. ڪوٺڙي).
a hump-backed person, stooped, bend.

ڪوٺمٽ: ڏ. مينهن جو نر ڦر-ڪوٺون. سان.
a male young buffalo.

ڪوٺون: ڏ. مينهن جو نر ڦر-ڪوٺون. سان.
idem.

ڪوٺرو: ص. نرم-ملاڪ. پٺڙو-رڳو-رقيق. ڦلهڙو. (ث. ڪوٺري).
soft, tender, gentle, mild, smooth; supple.

ڪوٺين: ڏ (ع) ٻئي جهان-دنيا ۽ آخرت.
the two worlds, the world of mortals and that of immortals.

ڪوٺي: ڏ. پاڻي جو هڪ ٻوٽو (جنهن جي چوٽي ۾ گل ٿئي ۽ پاڙ ۾ لوڙهه ٿئي)-نيلوفر.
the water lily; *Nymphaea pudescens*; also its flowers; its root tubers are *lorhu*.

ڪوٺڙو: ڏ. هڪ مشهور پکي-ڪوٺل.
the black cuckoo.

ڪوٺ: ص. چو-چالاءِ.
why?, what for? what is the reason?

ڪوٺ: ڏ (ف) جبل-پهاڙ. ڏونگر-ڇپر.
a mountain, a hill, hillock.

ڪوٺ: ڏ. ٻه ميل مفاصلو.
the measure of distance equivalent to two miles.

ڪوٺين ڏور: ڏ. تمام پري-در دراز.
away, for away, at a long distance.

ڪوٺسار: ڏ (ف) جبلو هنڌ-پهاڙي علائقو.
a hilly area, mountainous, a mountainous or hilly country.

ڪوٺستان: ڏ (ف) جبلو ايراضي-پهاڙي سلسلو. سنڌ جو الهنديون
جابلو پهاڙو.

ڪوٺستان: ڏ (ف) جبلو ايراضي-پهاڙي سلسلو. سنڌ جو الهنديون
جابلو پهاڙو.

a high land, a hilly country name of a hilly tract in Dadu district and the Baluchistan border with Sindh.

ڪوٺڙو.

a large earthen pot or vessel, a vat, a large tub.

ڪوٺاري: ڏ. لڪر جي ننڍي پات يا ڪوٺڙي.
a flat earthen vessel, a small shallow pot.

ڪوٺيت: ڏ. ٿر ۾ ٿيندڙ هڪ قسم جو وڻ.
a tree growing in Thar desert; a kind of acacia: *Acacia Jacquemontii Benth.*

ڪوٺيل: ڏ. بنا سوار جي وهڻ (گهوڙو، جنهن کي واڳ کان وٺي هلجي).
ڪوٺل.

a horse led or taken extra for use in case of emergency; an extra animal.

ڪوٺج: ڏ. هڪ قسم جو مشهور آبي پکي (جيڪو سياري جي شروع ۾ سائيريا کان سفر ڪري سنڌ جي ڏينن ۾ اچي، پهاڙ ڪري، ۽ وري سياري ختم ٿيڻ تي پهاڙ وٺي اڏامي وڃي). (ص) سڀني ڳچي واري-حسين.

a common crane (bird); a migratory bird coming from Russia and staying in Sindh during winter in areas where water is available in abundance; a very beautiful species of birds.

ڪوٺجو: ڏ. درياءَ جي ڪپ واري سيلابي زمين-ڪڇو.
a ravarine area, the katcha lands; the lands along the river which get inundated during floods.

ڪوٺڙو: ڏ. بهادر-هلوان-سورهيه. لوٽ-مڙه.
brave, audacious, aweless, courageous, dauntless, fearless, gallant, heroic, intrepid, lionhearted.

ڪوٺڙو: ص. سورهيه. سامائل جوان. سڻهو جوان.
idem.

ڪوٺڙو: ڏ. حضرت امام جعفر جي ولادت تي ڪيترائي وغيره جو نياز. امير معاوي جي وفات جو ڏينهن.

a day celebrated with sweets and other eatables on the occasion of birth of Imam Jaffar. an anniversary of the death of Hazrat Muavia.

ڪوٺڙو: ڏ. ٽاڏل وغيره گهوٽل لاءِ لڪر جو خاص وڏو پيالو.
a earthen pot for grinding the contents of dryfruit and spices for preparing sweet-drink.

ڪوٺڙي: ڏ. گلن ٻوٽن رکڻ لاءِ لڪر جو خاص ٿان، لڪر جي ڪوٺاري وڏي پات.

a small tub, or bucket, an earthen pot. a

the earth excavated out by a mouse while making a place inside the ground, an ant-hill, an ant heap.

ڪُهاڙو: ٿ. ڪوئن ڦاسائڻ جو پيجرو

a rat-trap, a mouse-trap.

ڪُوي: ٿ (سن) شاعر.

a poet, bard, muse.

ڪُويسَ: ص. ڳالهيون ڪندڙ. ڳالهيون سگهڙ. خوش بيان.

a good talker, eloquent, facile.

ڪُويٽ: ڏ. هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦڙ (ڌاتئي مر ڪٽو ٿئي).

an Indian wood or elephant apple (fruit).

ڪُويلو: ص. بي معلوم. بي وقتو.

at an improper-time, ill-timed, late.

ڪُده: ٿ. جاکوڙ. پورهيو. ڏاکڙو. جفاڪشي.

labour, toil, efforts, exertions, troubles, whiles.

ڪُده: ڏ (ٺ) ڪُڪ. مڪڙن جي ٻاج.

small broken pieces of the grass, husk, hull, shell, the larvæ of the grass-hoppers, locusts etc.

ڪُده: ص (ٺ) ننڍو. گهٽ. خيس.

very small, petty, inconsiderable, measly, paltry, trivial, trifling.

ڪُده و مِده: ص. ننڍو وڏو.

small and large, big and small.

ڪُهارو: ڏ. ڌولي يا ڪهارو ڪُلهي تي کڻي هلندڙ مزور.

a palanquin-bearer.

ڪُهاڙو: ڏ. ڪُهاڙو. وڏو ڪهاڙو.

an axe, a hatchet.

ڪُهاڙو: ڏ. ڪاٺ ڦوڙڻ جو اوزار. ڪاٺين جي وڏي ڪندڙ هڪ اوزار.

an axe.

ڪُهاڙي: ٿ. ڪاٺين جي وڏي ڪرڻ جو عمر رواجي اوزار.

a hatchet.

ڪُهاڙي: ٿ. آکاڻي. ڳالهه. بيان. سرگذشت. قصو. داستان. حال احوال.

a story, fable, a tale, apologue, anecdote, narration, narrative, yarn.

ڪُهاڙو: ٿ. آکاڻي. حكايت.

idem; a long-story, a saying.

ڪُهاڙو: م. قتل ڪرائڻ. ٽڪير وجهائڻ (چويائي ڪي). ذبح ڪرائڻ.

to get murdered; to get butchered, slaughtered.

ڪوهستاني: ص. جبلو. پهاڙي.

mountainous, hilly; of or belonging to a mountain or mountains.

ڪوهنورو: ڏ (ٺ) هڪ مشهور هيرو.

the Kohinoor jewel.

ڪوهيارو: ڪوهيارو: ڏ (ٺ) جبل جو رهائڪو.

a mountain dweller, a highlander.

ڪوهياري: ٿ. شاه جي رسالي جو هڪ سر (جنهن ۾ "سني" جو مضمون اچي ٿو). جبل جي طرف جي هڪ راڻي (جنهن ۾ عام طرح "سني" جا بيت ۽ ڪافيون ڳائجن).

title of a chapter of poetry of Shah latif, based on a folk tale, a musical tune popular in highlands of Sindh.

ڪوهيرو: ڪوهيرو: ڏ. رڌي صبح واري ماڻ جو غبار (جيڪو جبل جي ڪاراه ۽ ڌڻ رانگر ڏسجن ۾ اچي).

fog, mist, haze.

ڪوه: ٿ. سانگ صرفي سان ٿيل بچت. خرچ ۾ ڪفايت يا سوس. سانگ صرفو. قناعت. ڪفايت.

savings, economy, thrift, frugality, husbandry, providence, thriftiness.

ڪُوه: ٿ (ٺ) ڳلي. گهٽي. جڙ.

a street, lane, way, track, a place, location.

ڪوئل: ڪوئل: ٿ. ڪاري رنگ جو هڪ مشهور ننڍڙو پکي (جنهن جي ڌڪ مٺي ۽ رڻندڙ ٿئي).

the black cuckoo (bird).

ڪوئلو: ڏ. آڱر. سڙيل ڪاٺي جو آڱر. جبل جي ڪاٺين مان ڪوئي ڪڍيل پٿر وارو آڱر. ان جي پچ وارو ڪوڪو. ڪوئرو.

a dead coal, charcoal, black solid mineal used as a fuel, an ember, stone of a mango.

ڪوئلي: ٿ. ان جي ڪوئلي جو اندرون ڳپ.

the fruit obtained from stone of a mango.

ڪوئو: م. سسائڻ. گهٽ ڪرڻ. بچت ڪرڻ. سانگ صرفو ڪرڻ. ڪفايت ڪرڻ.

to save, economize, conserve, hold back, lay aside, stash away.

ڪُوهو. ڪُوهو: ڏ. هڪ قسم جو مشهور جانور. چوهو. موش.

a rat, mouse

ڪُونا ڪِر: ٿ. ڪوئن جي زمين مان ڪوئي ڪڍيل مٽي.

ڪُھڪشان: ٿ (ف) آسمان ۾ تارن جو اچر پتو- کيردارا (جيڪو روايتي طرح نوح نبيءَ جي پيڙهي جو گھڪو چيو وڃي ٿو).
the milky-way, galaxy.

ڪُھڪاءُ: ذ. ڦياس- ڪھل. ايڏاھ ٽڪليف جو احساس.
compassion, sympathy, empathy, fellow feeling, pity, commiseration, rue.

ڪُھڪائڻ: م. ڏک ڏيڻ- آزار ڏيڻ.
to castigate, chasten, chastise, punish, cause distress; to haggle, hack, hackle, inspire fear.

ڪُھڪيل: ٿ. گارو- گاري جي لنب. چاڙو (مٽيءَ جا).
plastering with mud, the mud-plaster, straw and mudmixed together for plastering walls with.

ڪُھل: ٿ. ڦياس- ڪھڪاءُ.
compassion, pity, sympathy, empathy, fellow feeling, commiseration, rue.

ڪُھن: ص (ف) پراڻو- جھونو- ڪھنو. قديم.
old, ancient, antique.

ڪُھن سال: ص. پڙهو- پيرين.
advanced in years, old, aged.

ڪُھائي: ٿ. پراڻائي- قدامت. جھونائي.
being worn out, being old, aged.

ڪُھنگي: ٿ (ف) پراڻائي- جھونائي. قدامت. پيري.
idem.
ڪُھنو: ص (ف) ڪُھن پراڻو- جھونو. قديم- آڳاٽو. ڪراڻو- پوڙهو. زبون.
(ٺ. ڪُھني).

antiquated, old, ancient, antique, age-old.

ڪُھند مشق: ص. جھونو تجربڪار.
experienced, wise, practical, practiced, seasoned, skilled, versed, veteran.

ڪُھنڻ: م. چڙ- آڳڻ. ٻڙڻ. پنڌ ڪرڻ- سفر ڪرڻ. اُسنڻ. پنڌ ٻڙڻ.
ڪشالو ڪرڻ. ٻڌڻ (ڪلام).

to say, utter, speak, to mention, state, deliver, relate, repeat, recount, to travel, travail, drudge, grind, sweat, toil, to labour.

ڪُھڻي: ٿ. چوڻي. ڪھاوت. ٻول- ٻول. چوڻ جو نمونو. ڳالھ ٻولھ- گھڻو.

saying, adage, byword, proverb, a talk, discourse, discussion, conversation, parley.

ڪُھائي: ٿ. پورن مھينن کان اڳ ۾ پورو ٻار ڄمڻ- ڪچو وڃڻ.
an abortion, a miscarriage, pre-mature birth.

ڪُھائي ٿيڻ: ٻار ڪرڻ. پورن مھينن کان اڳ ۾ ٻار ڄمڻ.
to miscarry, to abort, the birth of an still-born or dead child.

ڪُھجڙ: ذ. گند ڪچرو- ٻجڙ- ڪچرو- ڪڪا ٻڻ.
refuse, debris, garbage, junk, offal, ruffraff, rubbish, sweepings, swill, trash, waste.

ڪُھڙ: ذ. وڌل ڇٽا- اوڀريل ڇٽا.
boiled chick-peas.

ڪُھرام: ذ. روج پڻڪو- واويلا- گھوڙا گھوڙا.
weeping and wailing, lamentation, mourning, expression of sorrow (for), grieving, grief, moaning, regrets, sobbing.

ڪُھڙيا: ذ (ف) هڪ قسم جو پيلو ڪٽونر (جيڪو اوني ڪپڙي سان گھجي ته ڪڪ ڪٿي وڃي). هڪ قسم جو وکر.
yellow amber, ambergirs.

ڪُھري: ٿ. درياءَ جي جھول واري جاءِ. ٿوري ايراضي وارو پاڻي.
a depressed area of a river; a small watered area inside or adjacent to a flowing water/river.

ڪُھڙو: ذ. ٻوڪ واري زمين مان ڪڍيل جهنگ (ڪنڊيون، ڪاٽڻ، ٻيرا، گاه وغيره جيڪو ساڙي ڇڏجي).

a heap of roots, thorns, bushes etc gathered in a land after clearing it for cultivation (to be burned subsequently).

ڪُھڙو: ڪرھ يا ڪرھن کولڻ لاءِ کوڙيل ڪاٺي.
a stick placed at a place for the excavation of a well.

ڪُھڙو، ڪُھڙو: ص. ڪير. ڪنھن جھڙو. ڪھڙي نموني. ڇاڇو. ڪيترو.
(ٺ. ڪُھڙي).

which?, what?, of what kind?, what like?, who?, which?, How much?.

ڪُھڙي ٻڙ: مصيبت ٻڙ.
(of a misfortune) to befall, a disaster to arrive; (of a calamity) to affect, to suffer, to experience, to undergo some ill-luck or bad-luck.

ڪُھڻ: ذ (ع) غار- چوڙ.
a cave, a cavern, a grotto.

jug.

ڪُڻڻ: ظ. ڪيترائي - گهڻي.

many, multifarious, numerous, sundry, various, several.

ڪُنڊيرا: ٿ (انگ) عڪسي تصويرين ڪڍڻ جو اوزار.

a camera.

ڪي: ص. ڪجهه - گڻج جيترا.

some, a little, a particle, a few, something.

ڪي: ض. ٿورو ذرو - ڪي قدر.

a particle, something, a handful.

ڪيائو: ڏ. گهڻي جي پنڌ - ڪيائي.

the back of the nek, nape.

ڪيائي: ٿ. گهڻي جو پٺيون حصو - ڪنڌ. نار يا هرلي جي مڪڙيءَ ۾ پريان لڳل چير.

the nape, a wooden stick or piece used in a water-wheel.

ڪيائي ڪنڌو: وائڙو ٿيڻ. مٿي ۾ ڀڄڻ. انڪار ڪرڻ.

to become answerless, awed, frightened, alarmed, scared, startled, terrified, confused, abashed, confounded, discomfited, disconcerted, fazed; to refuse, decline, deny, disclaim.

ڪيڙو: ٿ. خنجر. تبر - ڪهاڙو.

a dagger, an axe, a hatchet.

ڪيڙائڻ: م. نٿائڻ - جهجهڪڻ. دل مٽ ٿيڻ. ڊپ ڪرڻ.

to avoid, keep away from, grumble, grudge, to hesitate, waver, to fear, alarm.

ڪيٽ: ڏ. ڪاٿو - اندازو. طريقو - قاعدو. بندش.

an estimate, approximation, reckoning, a way, method, a settled custom, a rule; certainty, regularity, a prohibition, ban, forbiddance, interdiction, proscription.

ڪيترو: ظ. ڪيتري قدر (تعداد ۽ ماڻ ۾) - گهڻو!

how much?, how many? to what extent?.

ڪيڙي: ٿ. "ڪيڙي" جي قسم جو مک گل.

screwpine (*Pandanus odorissimus*), its plant and flower.

ڪيڙو: ڏ. ڪيل ڪم. پڇڙي ڪم جو نتيجو. عيوض - بدلو.

a bad act, the result or consequence of a bad act, retribution, retaliation, reprisal, requital, revenge.

ڪُڻڻ: م. ذبح ڪرڻ - ڪنڌ ڍڻ - قتل ڪرڻ. خون ڪرڻ. حلال ڪرڻ (جانور). خون ڪرڻ.

to slaughter, butcher, kill, slay, massacre.

ڪُڻو: ڏ. هڪ روڻ جو قسم (جنهن جي ڪاٺي سخت ۽ مضبوط ٿئي).

a kind of tree with a very hard wood *Olea ferruginea*.

ڪُڻي: ٿ. ڪٽر - ڏور. ٻوٽ جو ڏاڳو.

a tie, a string for tying, shoe-lace.

ڪُڻيري: ڏ. "ڪُڻير" جبل يا "ڪُڻيرڪ" جي رهاڪو بلوچن جو قبيلو. بلوچن ۾ فقير اٿارو گهر.

a Baluch tribe given to begging, they used to take about monkeys and bears to dance (as a livelihood).

ڪُڻيرو: ڏ. پيغام - سميرو - نياپو.

a message, word, saying, bidding, affirmation, instruction, directive, communication.

ڪُڻو: ڏ. ڊپ - خوف. پٽو - هراس.

fear, alarm, consternation, dismay, dread, fright, horror, panic, terror, trepidation.

ڪُڻش: ڪُڻشي: ٿ (انگ) نقد رقم - ناٿو.

cash, money in currency notes or coins.

ڪُڻلي: ٿ. ماکوڙي - ڪيولي.

an ant, a small insect.

ڪُڻسپ: ٿ (انگ) فوجي ڀانڱو - ڍاهو - منزل. عملدار جي گشت دوران عارضي رهائش.

a camp, an encampment, a temporary settlement, a campground, temporary transit place.

ڪُڻڇي: ٿ. ڪُڻڇي - ڪُڻڇو (ڪپڙي وغيره ڍڻ جو اوزار).

a pair of scissors.

ڪُڙو: ٿ. کاراڻ. تلخي.

bitter taste, bitterness, pungency, acidity, sharpness; virulence.

ڪُڙو: ص. ڪڙو. ڪارو. سخت - ڏکيو (ٿ. ڪُڙي).

bitter, acrid, pungent, sharp, saline, brackish, unpleasant, disagreeable, harsh, strong; virulent; coarse; hard.

ڪُڙو: ڏ. ڪُڙو. پڌرو. ٺڪر جو ڪُڙو.

a spouted an earthen pot or vessel with a spout.

ڪيڏانهن: ظ. ڪنهن طرف- ڪهڙي پاسي. ڪهڙي هنڌ- ڪٿي.

where?, in what direction? what way?, which place?.

ڪيڏو: ظ. ڪنهن جيڏو- ڪيٽروڏو.

who large?, comparable to what?.

ڪير: جن. ڪهڙو (ماتهر).

who? which? what?.

ڪير ڄاڻي: جملو. ڪنهن کي خبر ناهي. خدا کي خبر آهي.

who knows?, who does not know? God knows (better)!

ڪير: ذ. لوه جي وڏي ڪلي- ڪل- ڪلو. بشجي. جنڊ جي هينين پڙ ۾ پيل لوهي ميخ (جنهن ۾ مڪڙي پوي).

a large iron nail, a spike: a central-spike of hand milling-machine.

ڪيرائڻ: مر. ڊاهڻ. ڦٽر ڪرڻ. اڇلائڻ. سٽڻ. لاهڻ. گھٽائڻ (اڱاڏ). دسڻ (مله يا مقابلي ۾).

to cause to fall, to fell; to cast down; throw down. to break own; to overthrow, overturn, upset. to let fall, to drop. to bring low, ruin, destroy. to vanquish, win.

ڪيرت: ٺ (سن) نيڪي- چڱائي. گھڻن جو بيان. ڳالهه. بيان. ساراهه. بندگي. التجا.

a good-deed, good act, generosity, a discription about someone's good deeds, a praise, applauding, worship, devotion, request, entreaty.

ڪيرت ڪرڻ: ساراهه ڪرڻ- راکاڻ ڪرڻ.

to praise, commendation, acclamation, applauding, compliment, hail.

ڪيريتو: ص. ساراهه ڪندڙ- راکاڻيندڙ (پڳڻي يا راڳ ۾).

a singer, a bard, minstrel.

ڪيرڻ، ڪيرڻ: مر. ڪيرائڻ- ڊاهڻ. اڇلائڻ- ڦٽر ڪرڻ. دسڻ (مله ۾).

to cause to fall, to fell, to cast down, throw down. to break down. to overthrow, overturn, upset; to let fall, to drop. to win, vanquish.

ڪيرڙو: ذ. راڻو (آن ۾)- ڪڪرو. ٻوڪ جي سنگن مان پٽيل آن. ٻور جو ڄاڻو. باغ ۾ ميري جو ڄاڻو.

small grains, small stone or sand pieces in the wheat or some other grain. fall of blossoms or

vengeance.

ڪيٽر لورڻ: ڪيل ڪمن جو نتيجو پوڄڻ.

to suffer for one's bad deeds, to suffer just retribution for one's crimes, get tit for tat, to receive one's due.

ڪيٽون، ڪيٽون: ذ. ڪاري رنگ جي پٽي يا پانڪ. پٽ يا زريء جي ڪاري.

the border of black silk or brocade put on a cloth.

ڪيٽي: ٺ. درياء جي چوڙ وٽ ريت واري زمين (ڊيلٽا). درياء جي وچ ۾ ريتجي ويل وڪار واري ٻيلاڻي. (سند ۾ درياڻي ڪيٽي جاگيرون گھڻيون آهن).

a large piece of alluvial land within the river bed round which the river water flows and is accessible through water: a strip of land lying between the river and a lake; a riverian delta.

ڪيٽي بندر: ذ. ضلعي ٺٽي ۾ درياء جي چوڙ وٽ هڪ سامونڊي بندر. Ketibunder, a town on the river Indus delta and the Arabian sea.

ڪيٽرائي: ٺ. مٿي جي هڏن وارو کوپو- کوپري.

the cranium, pate, crown, skull.

ڪيچ: ذ. بلوچستان جو هڪ شهر (جيڪو سني- پنهنجن جي قصي کان مشهور آهي). (ظ) تمام گھڻو- ٻي شمار- ٻي انداز.

Ketch (in Mekran Baluchistan which became famous because of the story of Sassi-Punhoon). too much, considerable.

ڪيچ ٿيڻ: تمام گھڻي انداز ۾ آبادي ٿيڻ. گھڻو ٿيڻ.

to become over populated, be heavily populated, well stocked.

ڪيچي: ص. ڪيچ جو رهاڪو.

a resident of Ketch-Makran.

ڪيچوڻو: ذ. هڪ قسم جو ڊگھو ڪيٽون (جيڪو وڻن جي پاڻن ۾ پيدا ٿئي)- ساڻو.

a kind of worm (bred in the roots of trees).

ڪيڏاڙو: ذ. جنگ- لڙائي- ريزهه- قتل عام. شاه جي رسالي ۾ هڪ سر جو نالو.

war, masscare, slaughter, extermination, bloodshed, bloodbath, carnage, title of a poem by Shsh Latif.

ڪيسُ ڪرڻ: وارن کي خضاب ڪرڻ.
to hair-dye, colour the hair.

ڪيسُ: ڏ (انگ) مقدمو. ننڍڙي پيسٽي.
a case, lawsuit. a small bag, hand-bag.

ڪيسُ ڪرڻ: ڪورٽ ۾ مقدمو چاڙهڻ. دعويٰ دائر ڪرڻ.
to file a lawsuit. to file a case in a court of law.

ڪيسُ: ڏ. سامهاري کي مارڻ. قهر. ظلم.
murder, killing. foul play, homicide, manslaughter, barbarity, mercilessness.

ڪيسُ ڪرڻ: ظلم ڪرڻ. پاپ ڪرڻ.
to commit an act of inhumanity, a merciless act, barbarity, crime, foul play.

ڪيسائين: ظ. ڪهڙي وقت تائين. ڪهڙي هنڌ تائين. ڪيتري قدر.
ڪيترو پري.

for how long?, to what extent? to what distance?,
how much away?.

ڪيسر: ڏ (سن) زعفران. هڪ قسم جو پُرتو ۽ ان جي گلن جو ٻنگ
(جيڪو خوشبودار ٿئي).

saffron, *Crocus sativus*, *Rotteria tinctoria*.

ڪيسريو: ڏ. زعفراني رنگ تي شاديءَ جو وڳو.
a saffron or yellow colour wearing apparel on the
occasion of a marriage. the groom's yellow
coloured suit.

ڪيسوئل: ڏ. هڪ قسم جو پَسار ڪروڪر ("ڪيسو" وڻ جا گل).
the Palas tree, *Butea fondosa*, the blossom of this
tree.

ڪيش: ڏ (ف) دين-مذهب. عادت-خو. طريقو. وصف. مرڪب لفظن
جي پڇاڙيءَ ۾ هڪ ايندڙ لفظ (جنهن بدڪيش وغيره).

religion, faith, sect, manner, quality, way, method.
a suffix used to qualify the nature of a word.

ڪيف: ڏ (ع) نشو-ڪيه. خمار. مزو.
exhilaration, merriment, intoxication. taste,
sweetness.

ڪيفيت: ڏ (ع) حالت-حقيقت-ماجر. وضاحت-سجھائي. محڻ-
خاصيت. مزاج. مزو-نشو. اثر.

quality, nature, character; mode, state, condition,
circumstances, account, statement, remarks,
report, particulars, exquisite state, flourishing

leaves. the fall of unripe fruit.

ڪيرو ڪرڻ: وڻ يا فصل مان پُور چڻي وڃڻ-چاڻو ٿيڻ.
the falling of blossoms.

ڪيرو: ڏ. ڪاٺ يا لوھ جو ڪلو. مٺي.
a nail, a peg, a pin or bolt of wood, metal.

ڪيري: ڏ. اُجهائيل باھ جي رڪ. چار-ٿلھير. گهوڙي جي اک يا ماڻڪي
جو اڇو ٽڪو.

ashes. ash, cinders, clinkers; a white spot in the
eye of a horse.

ڪيري: ڏ. لوھ جي ننڍي ڪلي-ميخ.
a nail, spike, tack.

ڪيريا: ڏ. هڪ ذات جو نالو.
Keria, Kerio; a tribe in Sindh.

ڪيرو: ڏ. نسل-آڪھ. سکيا-ترتيب.
race, clan, lineage. instruction, learning.

ڪيرو: ڏ. ڪٽنب-آڪھ. قبيلو-گهراڻو. نسل.
race, lineage, clan, family.

ڪيرو: ڏ. ڪنڀي-ماڪوڙي. تمام ننڍو جيت.
an ant, a worm, a small insect.

ڪيوڙ: م. ترتيب ڏيڻ-سکيا ڏيڻ. هلائڻ. قاعدي ۾ آڻڻ.
to train, instruct, teach, discipline, educate.
school. make used to.

ڪيوڙيل: ص. هيرائيل. سيڪاريل. سڌاريل.
trained, educated, instructed, disciplined,
schooled, well behaved.

ڪيوڙو: ڏ. سُرندڙ جيت-ڪيشون.
a worm, an insect.

ڪيوڙ لڳڻ: ڪيشون لڳڻ. سُر لڳڻ. جيت لڳڻ (ڪپڙي وغيره کي).
to be affected with insects, infested, parasitized
(cloth etc).

ڪيوڙي: ڏ. ماڪوڙي-ڪنڀي.
an ant, an insect.

ڪيس: ڏ (سن) وار. ڊگھا وار.
the hair, long hair.

ڪيس: ڏ. وار ڪارا ڪرڻ جو رنگ-خضاب.
a hair-dye, hair-colour.

علم. جڙين ٻوٽين ذريعي سون ڇاندي ٺاهڻ جو هنر. (ص) نانديمنڊا - اڪسیر.
alchemy, the chemistry, a way of preparing gold-silver through chemical action, advantageous, gainful, profitable, favourable.

ڪين: ظ. نه. ڪجهه نه. بلڪل نه. نڪستي. ڪٿو. ذليل.
no, not, not at all, a nonentity, nothing, dirty, filthy, worthless, base, contemptible.

ڪينڪي. ڪينڪين: ظ. ڪي ڪين. ڪجهه نه.
nothing, no, not at all, having nothing, a flat refusal.

ڪينجهر. ڪينجهر: ٺ. ٿئي ضلعي ۾ مشهور تاريخي ڍنڍ (جنهن سان نوري-جام تماچي جو قصو مشهور آهي). ڪوڙ. ڍڳو. ريل پيڇل.
عام جام. (ص) تمار گهڻو. بي انداز.

a famous lake Keenjhar, Kinjhar, a famous lake on the national highway beyond Thatta (about 90 kilometers from Karachi on way to Hyderabad), known because of the love story of Noori-Jam Tamachi (a Sama ruler of the Sindh province).
enough, ample, plentiful, abundant, bounteous.

ڪينچي: ٺ (ترڪي) ڪپڙي وغيره ڪٽڻ جو اوزار. ڪٽر.
a small shears; a pair of scissors.

ڪينٽرو: ڏ. هڪ قسم جو ساز (سارنگي يا سرندي جهڙو).
a musical instrument like a fiddle, a stringed-musical instrument.

ڪينرو ڪڍڻ. ڪڍڻ: رينگت مڃائڻ. گهي ڪڍڻ. ڪجهه نه ڪجهه وڌيڪ وٺڻ لاءِ گهي مڃائڻ. ڪروڙ ڪرڻ.
crying, complaining, to ask for more; not to be satisfied with what is given.

ڪينرو: ڏ. هڪ قسم جو ڍانڍي پکي.
a kind of water bird, a gull.

ڪينرو: ڏ (ف) بغض. حسد. پياي. خصوصيت. وير. ضد.
spite, malice, rancour, grudge, ill will, enmity, spite, obstinancy, insistence, hatred.

ڪينئون: ڏ. سرنڊڙ جيت (گڏو وغيره). ڪيڙو.
an insect, a worm.

ڪينٽارو: ص. ڪينٽن وارو. ڪينٽن کاڌل. سڙيل.
insect infested, affected by worms; moth-eaten.

ڪينئون لڳڻ: جيت لڳڻ. سڙو لڳڻ.
to be infested with worms, noths or insects.

state, intoxication, exhilaration, effect.

ڪيڪ: ڏ (انگ) آڻي، کنڊ ۽ بيض وغيره مان ٺهيل ڊبل روٽي جهڙو.
بڪيٽ.

a cake, a sweet-cake.

ڪيڪ: ٺ. سمي آواز واري رڙ. جيخ. رڙ. ڪوڪ. ريل گاڏيءَ جي.
سيٽي.

a screech, squeak, scream, yell, shriek, shrill, shout, the whistle of a steam engine.

ڪيڪڙن ڪرڻ: رڙيون ڪرڻ. ڏانهون ڪرڻ. زور سان ڳالهائڻ.
to cry, yell, shriek, shrill, howl, shout; to talk in a loud voice.

ڪيڪاڻ: ڏ. زور سان رڙيون-چيخون. ڏانهون ڪرڻ.
cry, yell, shriek, shrill.

ڪيڪاڻ: ڏ. گهوڙو. تيز رفتار گهوڙو (آڳاٽي وقت ۾ مڪران طرف "ڪيڪاڻ" علائقي جا گهوڙا اعليٰ نسل جا ۽ تيز رفتار هوندا هئا).

a horse, a fast-running horse, a race-horse; a horse of good breed.

ڪيڪڻ: م. ڪيڪڻ ڪرڻ. رڙيون ڪرڻ. واکا ڪرڻ.
to cry, yell, shriek, scream, to raise commotion, clamour, ferment, outcry, tumult, agitation.

ڪيڪواڻ: ڏ. ڪيڪاڻ.
idem.

ڪيل: ڏ. ڪير. ڪيلو.
a spike, peg, nail, tack.

ڪيلو: ڏ. هڪ مشهور ٻوٽو ۽ ان جو ڦڙ.
a banana (fruit and plant), *Musasapientum*; the plantain tree.

ڪيلينڊر: ڏ (انگ) فهرست. جنتري.
a calendar, almanac.

ڪيمر: ظ. نه. متان.
no, not, not at all.

ڪيمخاب: ڏ (ف) ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم. بخل. سون يا چانديءَ جي تارن سان ڀرت ڀريل ڪپڙو. زريفت.

a silk cloth worked with gold and silver flowers, brocade.

ڪيميما: ٺ (يوناني) سون ٺاهڻ جو هنر. شين جي جنم معلوم ڪرڻ جو

ڪ

ڪ: ث. سنڌي الف-بي جو چاليهون اکر.

forteih letter of the Sindhi Alphabet.

ڪاپو: ث. کاڌي ۽ هيٺيان ورائي پتل پٽڪي جو ڀلاند. گهوڙي جي ڇاڙي هيٺيان ڏنل چمر جي وڏي ڇاڙي.

the piece of turban worn around the chin; a piece of birdle round the mouth of a horse. jaw.

ڪاپو: ذ. واه وغيره جي ڪپ ۾ پيل ڪٽڙو. گھارو.
a cut in an embankment of a canal or water channel.

ڪاپارو. ڪاپارو: ذ. خسارو. جنجال. مصيبت.
loss, damage, trouble, distress, upset, worry, harassment, strain, stress.

ڪاپو: ذ. ناريل جي ڪوپي جي مٿان واريون تندون (جنهن مان عموماً رسا ۽ نوڙ لهن).

the upper coverings of a palm fruit mostly used for ropes.

ڪاپو: ص. کاٻي هٿ سان ڪم ڪندڙ. ڏاڍو.
left-handed, working or using the left hand.

ڪاپوڙي. ڪاپوڙي: ص. کاٻي هٿ سان ڪيل ڪم (جيڪو سٺو نه ٿئي). رواجي. هالرجالو.

worked with a left-hand, prepared by a left-hander. normal, usual. not special, ordinary.

ڪاپو: ذ. ڏاتو (هٿ، طرف) - ڪپو.
left; left-hand, left-side.

ڪاتو: ذ. روزاني ڏيئي لپي جو حساب ڪتاب. روزنامو. حساب.
ليڪو. محڪمو. شعبو. ڊپارٽمينٽ.

a ledger or day-book (of a merchant or banker), account-book, waste-book, daily account, account-current, department, portion, section, branch.

ڪاتي چوڻ: حساب ۾ داخل ٿيڻ. ليکي ۾ لکجڻ.
to enter into the account. to account for. to adjust accounts.

ڪاتيدار: ص. ننڍو زميندار جنهن جي ڪاتي ۾ زمين پڙهيل هجي.
a land-owner duly entered as such in revenue

ڪڍڻ: ث. کوه وغيره مان مٽي ڪڍڻ لاءِ کوڏو يا جھولي. کوڏڙ. کوه مان ڪريل شيءِ ڪڍڻ لاءِ لوهي چنبو. ڀلي.

an scrapper, an instrument used for drawing out earth from an under construction well. an implement for drawing something fallen in a well.

ڪڍو: ذ. ڪيل ڪم. فعل. خراب ڪم.
an act, what one has done. a bad act. a bad deed.

ڪڍو آڏو اچڻ: خراب ڪمن جي سزا ملڻ.
for suffer for one's misdeeds.

ڪڍي جو ڦل ملڻ: عملن جي سزا اچڻ.
to suffer for misdeeds; to be avenged, revenged; a suffering.

ڪڍو ڪرتيو: ذ. ڪيل پورهيو. محنت. لاڀ لڳائڻ.
labour, effort, work.

ڪڍو: ث. سانگ صرفو. سگهڙيائي. ٺاه لوھ (گهر جي).
savings, economy, husbandry, housekeeping, setting, arrangement, decoration.

ڪڍو: ث. ڪن جي پايڙي ۾ پائڻ لاءِ والي (ڳجه).
an earring.

ڪڍو: ذ. هڪ قسم جو وڻ (جنهن ۾ سُرھو سنگ ٿئي). (عام طرح) ڪيلو.

the plantain-tree, banana, *Musa sapientum*.

ڪڍو: ث. ڪڍي: هڪ قسم جو عام مشهور جيت. ماکوڙي.
an ant, a small insect.

ڪڍو: ث. ڪوڪ. چيخ. جيت. سڀني آواز سان دانھن. ريدھ. ھاڪار.
a scream, shriek, squeak, screech, shrill, squeal, yell, howl, yowl. raising of hue and cry.

ڪڍو ڪرڻ: رڙيون ڪرڻ. دانھن ڪرڻ.
to yell, howl, yowl, raise hue and cry, clamour, ferment, outcry, tumult, upheaval, confusion.

ڪڍو: ذ. شينھن. ڀلائي شينھن.
a lion, a wild beast.

ڪڍو: ظ. ڪھڙي طرح. ڪھڙي نموني. ڪھڙي ريت.
how?, in what way?

edible, eatable, comestible.

ڪاڇو: ذ. بوهي مڱهه- بوهي ڇڻو.

the peanuts.

ڪاڇڻ: مر. ڪاڇڻ (ڪاڙو. طعام وغيره). سڙو يا جيت لڳڻ سبب زيون ٿيڻ. سڙڻ يا پٽ ڪي ڪل لڳڻ.

to be eaten; to wear away, as from attrition; to be utilised, consumed; to be destroyed (by insects, pests). to become salty (bricks or wall).

ڪاڇي رهڻ: جسم ۾ ڳري وڃڻ پٽر پياڻ ٿيڻ. هيٺو ٿيڻ.

to waste away, to become decrepit, to decline, to become weak, feeble, frail.

ڪاڇي: ٺ. خارش- ڪنڀر.

the itch, mange, urticaria, nettle-rash.

ڪاڙو: ٺ. خوراڪ- غذا- قوت. درياءُ جو پاڻي- ڪپڙ جي ڪاٺ.

food, diet, bread, edibles, foodstuff, nourishment, the erosion by the river or flowing water, cutting of shore.

ڪاڙو ڪرڻ: درياءُ جو ڪپڙ ڪي پاڻي.

(of the river) to erode the embankments, to cause erosion along its passage.

ڪاڙو خوراڪ: ٺ. ڪاڙو پيئڻ. ڪاڙي پيئڻ جو خرچ.

food, diet, messing; the messing charges, expenditure on consumables, provisions etc.

ڪاڙو: ص. سواد ورتل- واپرييل. سڙو لڳل (آن يا ميوو، ڪپڙو وغيره). سڙيل.

used, consumed, devoured, fed on. moth eaten, destroyed by insects (grain, fruit, cloth etc). damaged, corrupted.

ڪاڙو: ذ. طعام- خوراڪ. توت- قوت- غذا. چوڻو.

food, eatables, provisions, victuals, edibles, foodstuff.

ڪاڙو پيئڻو: ذ. دائر پاڻي. خوردنوش.

idem.

ڪاڙي: ٺ. هڪ قسم جو ٿلهو سوتي ڪپڙو.

a gray cloth; hand-woven cotton cloth.

ڪاڙو: ذ. ڪاڙي (هڪ عضوو). وڏي ڪڏ- ڪامو. رستي جي رڇ ۾ ڪاڇو.

the chin, a pit, a pot-hole.

ڪاڙو ڪوڙو: منهن ڀر ڪرڻ. بي همت ٿيڻ. ويهي رهڻ.

to fall on face, to prostrate, to sit down due to ex-

record; a registered land-owner.

ڪاٺ: ذ. چوري لاءِ گهر جي پٽ جي پاڙ ۾ لوڳو جهڻن مان چور پيٽ ڀر سرڪي لنگهي.

a hole or passage made in a wall by burglars a passage made for the purpose of theft.

ڪاٺ هڻڻ: گهر جي پٽ ۾ لوڳو ڪري چوري ڪرڻ.

to commit burglary by breaking the wall of a house.

ڪاٺيو: ص. ڪاٺ هڻي چوري ڪندڙ.

a burglar, who breaks a house for theft.

ڪاٺو: ص. ڪٽيندڙ ڪمائيندڙ. ڪمائي ڪندڙ.

an earning-person, employed, one who earns.

ڪاٺو: ص. ڪاٺو. ڪٽيندڙ ڪمائيندڙ.

idem.

ڪاٺو: ذ. هڪ قسم جو جهنگلي ميوو (جيڪو ڏک طور ڪم اچي).

the raspberry, a citron.

ڪاٺي: ٺ. ڪاٺي راهه وغيره مان ريت واري مٽي ڪوڙڙ سان ڪئي ڪڍڻ جو ڪم. کوٽائي.

canal clearance, excavation;

ڪاپارو: ذ. جھيڙو. ٻار جو انگل آرو. هلاڪي- جنگال.

scuffle, tussle, brawl, affray, broil endearment of a child, distress, worry, pain, strain.

ڪاپو: ص. ڪپائيندڙ. فضول خرچ- هٿ ڦاڙ.

extravagant, lavish, prodigal, spendthrift, waster, wastrel.

ڪاپڻ: مر. راند ۾ آئو ٿيڻ.

to be declared out (in a game); to lose.

ڪاپو: ذ. ضرورت- گهرج. وڪرو (واپار ۾)- ڪپت. خرچ پڪو.

utility, consumption, use, usefulness, demand for, ready sale, expenditure.

ڪاپي: ٺ. گهرج- ضرورت- طلب.

idem.

ڪاڇ: ذ. ڪاڙو- طعام- خوراڪ.

food, diet, victuals, foodstuff, nourishment.

ڪاڇا: ذ. بوهي مڱهه- هڪ قسم جو تيلي ٻج.

peanuts.

ڪاڇرو: ص. ڪاٺ لائق- ڪاڙي جو ڳو.

ڪاري ڪيڙاڻو: ص. سنڌ تي پيڙا هڪاريونڌو. سامونڊي ناڪڻو.
a seaman, mariner, sailor.

ڪاروچاڻ: ذ. سنڌونديءَ جي چوڙ واري هڪ ڦاٽ جي ڪناري واري ڳوٺ.
Kharochan, a place on the meeting point of river Indus and the sea.

ڪاري: ث. سامونڊي پاڻيءَ جو گهارو (جيڪو ڪناري ۾ گهڻو اندر هليو وڃي) - خليج. سنڌ جي ڇاڙ، وڻائين يا لئيءَ جي تارن مان لٽيل هڪ تسر جي چي.

chasm, bay, gulf, creek, strait. an open basket made of rush or grass.

ڪاسارو: ذ (ع. خسارو) نقصان. ڪاپارو. هلاڪي - بئجبال. آزار.
loss, damage, harm. worry, botheration, annoyance, aggravation, embarrassment, perplexity, nuisance, annoyingly.

ڪاشو: ذ (اصل. خاصو) چڱو. سٺو. رومال وانگر ڪپڙو جيڪو سٺيءَ جي نڙيءَ تي رکي سگهجي.

good, best. a piece of cloth used to suck on a pipe.

ڪاڙو: ذ. تيل ۾ تريل وڏو مٺو ڀاڙ.
a thin cake of pulses or rice baked hard or fried in oil or fat.

ڪاڙو ڪوڙو: ذ. ڪنهن شيءِ جو بچيل حصو - پورو ڀڪو - ٽڪر تائين.
riffraff, the leavings, savings, remains, refuse of anything.

ڪام: ث. ساڙ. جل. حسد. ساڙو. بغض.
envy, enviousness, invidiousness, jealousy, grudge, begrudge.

ڪامڙو: م. سڙو. پڇو. جلڻ. پڇڻ. حسد ڪرڻ.
to be envious, to burn, to nurture jealousy, grudge, to begrudge. be jealous, bear malice.

ڪاميڻي: ث. ڪام. جل. ساڙو. ريس. حسد.
enviousness, envy, invidiousness, jealousy, anger, fury, indignation, ire, rage, wrath, malice, jealousy.

ڪامرو. ڪامرون: ذ. زمين مان مٽي نڪتل وڏي ڪڏ. کاتي ڪنيل زمين واري ڪڏ.

a large pit, an excavated piece of land.
ڪامڙيو: ص. ڪامو ڪوڙيندڙ ڪوڏاريو. کاتي ڪندڙ ڪامڙيو.
a person who digs. a digger, canal-digger.

haustion. to become weak, feeble.

ڪاڙي: ث. ڇاڙيءَ جو هيٺيون حصو (عضو).
the chin.

ڪار: ث. ڪپڙن ڌوئڻ لاءِ هڪ تسر جو اهو مصالحو - سودا ڪار. ساڙو (لاڻيءَ مان لٽيل ڪار).

soda-ash, alkali: impure carbonate of potash used for washing clothes.

ڪارو: ص. بگاڙو. بگاڙيندڙ. خراب ڪندڙ. ڪريل.
discard, perversion, degeneration, spoiling, ruinous, impure, unwholesome.

ڪاراڻو. ڪاراڻي: ث. تلخي. ڪوڙاڻو.
saltishness, brackishness.

ڪاراڻو: م. نوش ڪرائڻ (کاڌو). پيٽ ۾ وجھڻ (رشتو). هضم ڪرائڻ.
ڏيارڻ (مار. سزا).

to feed, to cause to eat, to give food to, to cause to take (birbe etc) to cause to digest, to get beaten.

ڪاراڻي: ث. اُت جو مک تسر. "ڪاري" جو رهاڪو.
a kind of camel, resident of a place near the sea.

ڪارڪ. ڪارڪ: ث. ڪٽل - چوماڙو. ڪپڙي تي چر جو هڪ چٽ.
the date, a dried-date, a kind of print on a cloth.

ڪارڏو. ڪارڏو: م. خراب ڪرڻ. ڦٽائڻ. بگاڙڻ. بيڪار ڪرڻ. لٽڻ. ريڻ - لالچائڻ بدافعال ڪرڻ. خراب عادتون وجھڻ.

to spoil, corrupt, deprave, destroy, ravage, devastate, pillage, to bribe, to tempt, allure, entice, to debase, bastardize, debauch, canker, deprave, pervert.

ڪارو: ص. ڪاريندڙ. خراب ڪندڙ. ڦٽائيندڙ. بدخواه.
spoiling, depraving, pillaging, devastating, malicious, malevolent, evilwisher.

ڪارو ڳهو: ص. ڌٻاريندڙ. برغلائيندڙ. ڪم کان رٽائيندڙ. لٽيل ڪم ڦٽائيندڙ بدافعال.

alluring, tempting, enticing, disturber, agitator, bad character, debaucher.

ڪارو: ذ. سنڌ. بحر. وڻائين يا لئي جي تارن مان لٽيل ڏلهو. لوڻ وارو تلخ. ڪوڙو. (ث. ڪاري).

sea, ocean. a large open basket made of wattling of twigs. saltish, brackish, bitter.

to cause to envy, burn.

کانڀ: ٺ. اها زمين جنهن ۾ معدني شين جو ذخيرو هجي. ذخيره. ننڍي ڍنڍ. تلاءُ (جنهن ۾ پاڻي تانگم هجي).

a mine, a deposit of ore, coal etc. treasure, provisions. pond, lake, tank.

ڪاڻوٺ: ڏ. تعلقي هالا جو مشهور ڳوٺ ۽ ديھ. جيڪو جنڊيءَ جي ڪمر کان مشهور آهي.

Khanot, a village in Hyderabad district famous for deocrated wood-work.

ڪاهه: ٺ. حسد، وير، دشمني، خصومت، چاوت، عداوت، بغض، enmity, animosity, animus, antagonism; antipathy, hostility, rancour, illwill, spite, anger, malice, despise, despitèfulness, grudge, malevolence, maliciousness, malignancy.

ڪاهڙو: ڏ. ٿر جي خطي ۾ وٽ ۽ ڍٽ وارو حصو. a portion of Thar desert.

ڪاهڙو: ڏ. اونهي ڪڏ. خندق. a deep hole, cavity, a ditch, trench, moat.

ڪاهڙي: ص. ڏٺ تي گذران ڪندڙ. (جبل يا ٿر جا ماڻهو). جوڳي فقيرن جو گروهه (جيڪي نانگ جي ڏنگ تي جهڙون رکن).

people belonging to mountain or Thar who eat bushes and shrubs. a group of snake charmers (who perform incantations over a snake-bite).

ڪاهي: ٺ. قلعي جي چوڌاري کوٽيل خندق. اُن کڻڻ لاءِ ٻه گڏ سبيل پورا. a ditch, fosse, trench, moat. a kind of double sack for carrying grain.

ڪاڻو: ڏ. ٿر جي خطي وارو اُتريون حصو. the northern portion of the Thar Desert.

ڪاڻڻ: م. چٻاڙي ڳيھن. نوش ڪرڻ. تارڻ ڪرڻ. واپرائڻ. هضم ڪرڻ. ڳوڙڪاڻ. غبن ڪرڻ. وٺڻ (رشوت). جھلڻ (مار). ٻڌڻ (گاريون). هٿن (جڪ). کاڌ ڪرڻ (درياء). کپائڻ ختم ڪرڻ. اڏائڻ (دولت). کڻڻ (قسم). (ڏ) کاڌو. طعام. ماني.

to eat, consume, devour, feed on, ingest, meal, partake of, take, eat up, exhaust, use up. to swallow. to embezzle, misappropriate. to take (bribe). to get (a beating). to listen to (abuses); (of a river) to erode, cause erosion. to spend (lavishly). to take an (oath). food, viands, victuals.

کان: ظ. وٽان. طرفان. منجهان. مان.

from, out of, by,

ڪانپائي: ٺ. پوک تان جهاز هڪڙو لاءِ رسي يا ست مان ٺهيل ٻڏي (جنهن سان ڳوڙها اڇلجن).

a sling, cast, throw, fling, hurling instrument.

ڪانٽو: ڏ. رستي ۾ کوپو. ڪسي. ڍورو. a pot-hole, chuckhole, a cut or passage in a road. a water-course, channel.

ڪانڄاڻ. ڪانڄائي: ٺ. اٽڪ. رڪاوٽ. رنڊڪ. ڦڦو. ڪاپارو. an interruption, hinderence, obstacle, dispute, quarrel, vexation, grievance.

ڪانڄائو: ڏ. رخنو. اٽڪاء. ڇيڏڪ. idem.

ڪانڄ: ڏ. ڪڏو. رڪاوٽ. اٽڪاء. شرارتي. ڦڦائي. a pothole, obstacle, hinderence, mischievous, naughty, wicked, disputer, brawler.

ڪانچو: ڏ. رستي ۾ ڪڏو. ڀت وغيره ۾ کوٽيل جاء. خانو. سوراخ. چير. a pothole, chuckhole, a cut on wall etc. drawers, slit, crack, fissure.

ڪانڌ: ٺ. صبر. ڌيرج. ٺهائي. سهي. بردباري. endurance, submission, forbearance, resignation, persistence, tolerance, stamina, toleration.

ڪانڌيرو: ص. ڪانڌ وارو. ڌير جوان. صابر. patient, sure, enduring, abiding, firm, steadfast, steady, resigned.

ڪانگهارو: ڏ. بلغم. phlegm, sputum, expectorated saliva and mucus, expectoration.

ڪانگهاري: ٺ. اها چٻڙائي جيڪا ڪير گھٽ ڏهائي. ڪانگهاري (a cow, bufallow) which is getting dry and giving little milk.

ڪانو: ڏ. کاڌو. طعام. ماني. ضيافت. food, meals, feast, dinner, banquet, regale, spread.

ڪانهار. ڪانهه: ٺ. خارش. مٺي ڪم. ڪنڊ جي خواهش. urticaria, itch, mange, cutaneous eruption; a feeling of itch.

ڪانڻ: م. ساڙڻ. جلاڻ.

to enter in the ledger, to post, to include.

ڪٽري، ڪٽري: ڏ. هڪ قوم جو نالو.

Khatrī, a caste amongst Muslims.

ڪٽو: فعل. کپي ويو. پروڙيو.

utilised, consumed, used, out of stock, finished.

ڪٽو: ص. کپي ويل. ماڳٽو-برقرار.

out of stock, finished, fixed, firm, decisive, positiver.

ڪٽو جواب: ڏ. صاف جواب. بلڪل انڪار.

flat refusal, denial, rejection, rebuff.

ڪٽو: ط. بيزار. ڪڪ-خفي-ڪڍل-ٽڪل.

wearied, vexed, tired, fatigued, jaded, weary, worn, worn down.

ڪٽ ڪٽو: بيزار ڪٽو-درجائو. ڪڪ ڪٽو.

to weary, vex, tire, drain, fatigue, jade, wear down.

ڪٽاب: ڏ. (ع. خطاب) مدرسو-مڪتب.

a madrassah, school, educational institution, tuition-centre.

ڪٽابي: ص. شاگرد-طالب علم.

a student, taught, a child attending a school, trainee.

ڪٽريل، ڪٽريل: ص. بدحواس-واڙو-مروڙو.

dull, stupid, confused, senseless, stupefied.

ڪٽو: ٺ. ڪٽو واري زمين.

unevel, uneven, rough, craggy, jagged, rugged, scabrous.

ڪٽو: ڏ. گاه جو هڪ قسم. حيدرآباد ضلعي ۾ هڪ ڳوٺ.

a kind of grass, a village in Hyderabad District, Kathar.

ڪٽو: م. وڦڻ. بي فائدي ڳالهائڻ. بڪ ڪٽو. واڙو ڳالهائڻ.

to grumble, grouse, to babble, gabble, to talk vaguely.

ڪٽل: ص. ڪمپل-قائي زيون ٿي ويل. ڪٽريل.

weakened, utilized, wearied, vexed, tired, fatigued, jaded, worn down, destroyed, damaged, flawed, impaired, marred, spoiled.

ڪٽل: ص. ڪسي ويل (وار). ڳري زيون ٿي ويل. ڪمپل.

idem.

ڪاٺو: ص. ڪٽيندو. گهڻو ڪٽيندو. ڳڙڪائيندو. گھڻ ڪٺو. پيڻو. هڻي. لالچي. راشي.

an eater, a great eater, swallower, voracious, greedy, avaricious, a bribe taker.

ڪاٺي چڙهڻ: وڃي چڙهڻ-پوڙهڻ ٿيڻ.

to come of age; to become aged, aging.

ڪاٺي رهن: مضم ڪرڻ. غبن ڪرڻ.

to eat, up, swallow, consume, to embazzle, accept bribe.

ڪاٺي پي: ڏ. خرچ ڪري. اڏائي. ڏف ڪري.

to use away, to utilize, waste away, to eat and drink, to use in eating and drinking.

ڪاٺو: ص. ڪٽڻ لائق (ٻار).

a child who is of feeding age (besides the mother's milk).

ڪٽو، ڪٽو: ڏ. هڪ وڻ جو قسم.

the Salvadora tree, *Salvadora oblongifolia*.

ڪٽو: ڏ. ڪٽو. وڏو. ڪاٺو (پت وغيره ۾). پير ۾ ڪٽي ۽ پڻ جي وچ وارو خال.

a cut, a cavity, a notch, gap, the arch of the foot.

ڪٽو: ڏ. ڪٽو. ڪوٺو. ڪٽو. ڪٽو.

a pit, pond, pool, cut, curve, bend, bow, arch, curvature.

ڪٽو: ڏ. هڪ مشهور وڻ. (ٺ. ڪٽو).

a Salvadora tree, *Salvadora oblongifolia*.

ڪٽو: ڏ. ڪاٺو (هڪ طرف). ڏاٽو (ص). ڪاٺي هٿ وارو. (ٺ. ڪٽو).

left (side hand), left-handed.

ڪٽو: ص. ڪٽو (جنهن کي ڏاڙهي مڃڻ نه هجن).

smooth-faced, without natural growth of mustaches and beard.

ڪٽو: ڏ. ڏاٽو پاسو. ڏاٽو کي هڻڻ يا گاڏي ۾ رهن وقت ڪاٺي پاسي وڏو جو حڪم.

on the left side, an instruction to bullocks or oxen to turn left while cultivating or excavating land.

ڪٽو: ٺ. سٺي ڀيٽ (ڪاٺي جي). وڏ جي پاڙ واري ڪاٺي. پوک جي ڪاٺن وڏ کان پوءِ رهيل ڪٽو.

stubble, a short growth left after cutting (a crop, tree etc), stalks, straw.

ڪٽو: م. وڃي يا رجسٽر ۾ داخل ڪرڻ.

ڪٽو: ذ. اُن مان نعليل لوئي.

ڪٽ: ٿ. ڪٽاڻ- ترشي. گدامڙي جو پاڻي. چٽي. آچار.
sourness, acidity, a soure liquid of Tam a rind. a pickle.

a woollen shawl; a coarse shawl.

ڪٽيري: ٿ. ڪٽو اوڀندڙ (عورت). مسڪين.

ڪٽ: ٿ. حرڪت- شرارت- ڪيچل- مستي- گونس- چڙ.
bickering, quarrel, beef, altercation, brawl, controversy, hassle, row, ruckus, squabble, spat, squall.

a woman wearing a shawl, clad in a shawl. poor, needy, indigent.

ڪٽو: ص. ڪسڪيو- رڙهيو- چڙيو- جڙيو.

ڪٽ ڪرڻ: حرڪت ڪرڻ. ڪونس ڪرڻ. هٿ چراند ڪرڻ. چڙج ڪرڻ.
to enter into a quarrel or bickering, to beef, brawl, row to trouble, distress, upset, worry, harass, stress, incommode.

moved, slipped, departed, exited, got away, left, pulled, pushed off, quit, retired; worn down, vexed.

ڪٽو: ص. سڙي گري ويو- پراڻو ٿي چڙي ويو.

ڪٽاڻ: ٿ. ترشي. گدامڙي يا انڙي جي چٽي. انب جو آچار.
acidity, sourness, pickle of tamarind or mango.

worn down, destroyed, damaged, decimated, decapitated, destructed, dissolved, pulled, razed, ruined, rubbed out, pulverized, shattered, smashed, wracked, wrecked.

ڪٽائڻ: م. ڪمارائڻ. سوڀ ڪرائڻ. جيتائڻ. فائدو حاصل ڪرائڻ.

to help someone to win, to help in winning; gaining profit or benefit.

ڪٽوري: ٿ. (سن. ڪستوري) مُشڪ (هرڻ جي پيٽ ۾ ٿئي ۽ نهايت خوشبودار ٿئي). گاهه جو هڪ قسم.

ڪٽائڻ: م. گهٽائڻ- گهٽ ڪرڻ. سنج ڪرڻ. ڪپائڻ. ٽٽائڻ.
ڏيوارو ڪڍائڻ.

musk, a strong-smelling substance from an Asiatic deer used in perfume and medicine; a kind of grass, musk-grass.

to reduce, to bring about a reduction, abatement, degradation; to cause to become poor, to make destitute, broke. to make bankrupt.

ڪٽي: ٿ. اُن يا ڏاس مان نعليل لوئي.

ڪٽ پٽ. ڪٽ ڪٽ: ٿ. ڪن شين ٺهڪڻ جو آواز. جھيڙو- تڪرار. رڙو پڙهه.

a woollen-shawl.

the sound of somethings touching each other. a bickering, quarrel, altercation, controversy, embroilment, dispute, fight, fracas, hassle.

ڪٽ: ٿ. جيت- سوڀ- سرسي. نفعو- فائدو- اڀراسو. اُتر قطب جي چوڌاري ٿرندڙ ستن تارن جو نڪتو- دب اکبر.

ڪٽڙ: ٿ. اها چڙپائي جيڪا ڪير نه لاهي ۽ سولي ڏهائي نه ڪرائي.

win, triumph, gain, achievement, reach, score, benefit, profit, income, earnings, gain, proceeds, return, a northern constellation with the name of Great Bear.

a (cow) that will not allow itself to be milked willingly.

ڪٽ ڪٽڻ: سرپ ڪرڻ. ڪارنامو ڪرڻ. بازي جيتڻ.

ڪٽراڳ. ڪٽراڳ: ٿ. هڪ راڳي جو نالو. جھيڙو- تڪرار. هل پکيڙو.

to be successful, to win, accomplish, to beat, overcome, prevail, triumph, accomplish, score, acquire, earn, knock down.

a kind of raga. bother, fret, fuss, agitation, disquiet, disturbance, flurry, fluster, perturbation; quarrel, brawl, fuss, fracas, squabble.

ڪٽ: ٿ. چاريائي- پلنگ- منجھو- سيج.

a bedstead, a bed, a framework of a bed, couch.

ڪٽراڳ ۾ پوڻ: جھنجھٽ ۾ پوڻ- جنجال ۾ پوڻ. آزار ۾ ڦاسڻ.
to be entangled in some dispute, to become involved in a fracas or ruckus.

ڪٽ تي پوڻ: بيمار ٿي پئجي رهڻ.

to lie-down in a bed, to fall ill, become incapacitated, disabled, immobilized, prostrated.

ڪٽڪڻ: م. چڙج. ڪٽڪڻ- ڦرڻ. اٽڪڻ. اندبش ڪرڻ.

ڪٽ ڪهڻ: جنازو ڪهڻ- لاش ڪهڻ.

of something to bother, to irk, annoy, abrade, chafe, fret, gal, provoke, ruffle, vex. be apprehensive of something as impending.

a coffin to be carried (for burial); to be taken out in a coffin.

acrimonious, choleric, indignant, waxy, wrathful, irate.

ڪٽو مٿو ٿيڻ: تڪرار ڪرڻ - ڏند چڪ ڪرڻ.

become angry; to fight, quarrel, contend, contest, oppose, brawl, fracas, scuffle, scrimmage.

ڪٽو: ص. ڪٽيندڙ - ڪمائيندڙ.

earning, an earning member of the family, bread-earner.

ڪٽولو: ذ. وڏي ڪٽ - ڪٽ - منجھو.

a bedstead, bed, a cot.

ڪٽولي: ٿ. ننڍي ڪٽ - منجھو.

a small bed, a-small cot.

ڪٽونبو: ذ. ڪٽس.

a sweet and sour drop, a candy.

ڪٽونبو: ذ. "تر" ۾ ٿيندڙ هڪ ڦل (ڏٺ طور ڪم اچي).

a kind of fruit, of thar area.

ڪٽي: ٿ. ڪمائي - آيت - نفعو - ڪٽيو - آمدني.

income, revenue, comings, receipt, profits, gains, proceeds, returns, earnings, benefits, avails, advantages.

ڪٽي: ص. ڪپڙا ڌوئيندڙ - ڌوبي - گذار - پريت. (ٿ. ڪٽيائي).

a washerman, dyer.

ڪٽي: ٿ. پنجاڻي - انتها (حياتي جي). موت - ازل.

end, fate, death, appointed length of life; end of the span of life.

ڪٽي ڪٽڻ: موت جي منهن ۾ وڃڻ. سِر وڃڻ جعڙي ڪم ۾ هٿ وڃڻ.

to take a risk, to become involved in dangerous things.

ڪٽياڻ: ذ. بلوچن جي هڪ قوم.

Khatian, a caste amongst the Baluch people.

ڪٽيائي: ٿ. پڪي، جو هڪ قسم.

the pied wagtail, white wagtail (bird).

ڪٽيو: ص. ڪمائي - نفعو - آپاس - آمدني.

income, revenue, comings, receipts, profits, advantages, earnings, gains, proceeds, returns.

ڪٽ: ذ. گهرج - ضرورت - لوڙ - ڪاپو - خرچ. پت وغيره ۾ نڪيل ڳڙڪ جنهن تي پير رکي لهجي پڙهجي - ڪانچو - گھٽ.

need, want, demand, requirement, exigency,

ڪٽڪو: ذ. انديشو - اونو. ڊپ. پریشاني. انتظار.

an apprehension, anxiety, care, concern, foreboding, premonition, misgiving, presage, presentiment, fear, alarm, consternation, fright, dread, dismay, panic, terror, trepidation, awe.

ڪٽ ڪٽ: ٿ. ٺڪ ٺڪ جو آواز.

the sound of knocking, tapping, rapping.

ڪٽل: ص. سڃو - پينگيو. پالو. مفلس. اوٽو - گھٽ.

insolvent, bankrupt, deficient, wanting, ruined, impoverished, pauperized, busted, broken down.

ڪٽلاڻي: ٿ. سڃائي - پينگيائي. ان هوند. ناداري.

insolvency, bankruptcy, liquidation, ruination, loss, pauperization, impoverishment.

ڪٽيلو ڪٽيلو: ذ. ڪٽ مٿي ڏاڻي وارو ٽول - ڪٽونبو. ڪٽ جي چاش مان ٺهيل گولي (جنهن جو سواد ڪٽو مٿو ٿئي).

a sweet and sour drop, a candy.

ڪٽڻ: م. سوپ ڪرڻ - فتح ڪرڻ. چيٽ. پرائڻ. فائدو وٺڻ. مقابلي ۾ سري ڪرڻ.

to win, succeed, overcome, prevail, triumph, gain, accomplish, achieve, attain, reach, realize, score, earn, acquire.

ڪٽڻ: م. گھٽ ٿيڻ - ڪمي ٿيڻ. ڪٽو ٿيڻ. اڻپورو ٿيڻ - ختم ٿيڻ - ڪٽي وڃڻ.

to be deficient, fall short, fail, become reduced, become utilized; finished, ended, concluded, consummated, wrapped up.

ڪٽهار: ذ. گل جو هڪ قسم.

a kind of a flower.

ڪٽو: ص. ڪٽي ڏاڻي وارو - ترش.

of acid taste, sour, tart, harsh.

ڪٽا ٿي: ذ. اجايون ڳالهائون - پٽاڪون.

bragging, boasting, gasconading; useless and unproductive talk.

ڪٽو ٿيڻ: بيزار ٿيڻ - وڃڻ.

become vexed, wearied, annoyed, upset, abraded, bothered, chafed, galled, fretted, provoked, ruffled.

ڪٽو پوڻ: تلخ ٿيڻ - ڪارو ٿيڻ - بيزار ٿيڻ.

become soured, rancid; become angry, fretted,

to be wearied, tired. to be needy, needful, wanting.

کپڻ: م. چين. چين. وڻ (اکين کي). رهي رهڻ (دل ۾). پيڻ-سائجڻ. کپي وڻ-مضبوط ٿيڻ.

become fastened, fixed, stabilized. appearing to be handsome, beautiful, affecting, beauteous, attractive, good-looking. to strike deep into the mind. become settled, firm, established.

کپو: ڏ. کپ. کانچر.

a nick, notch, indent. gap, breach.

کچ: ڏ. کاڙو. چڙ. غصو. رشڪ. حد. بيزاري. شرماري.

anger, fury, indignation, ire, rage, wrath jealousy, malice, envy, disgust, chagrin, shame, disgrace.

کچائڻ: م. ريس ڏيارڻ. هٿي ڏيڻ. هرڪائڻ.

to trouble, annoy, tease, to boil away. to tempt, worry, annoy, bedevil, beleaguer, harry, lure, allure, bait, entice, entrap, inveigle, seduce, lead on.

کچلي: ڏ. خارش. کنڀر. کاچي.

itch, mange.

کچلي ٿيڻ: خارش ٿيڻ. سڌ ٿيڻ. هرڪڻ.

become affected with itch. become tempted, enticed, seduced.

کچڻ: م. کاڙوڻ. چڙڻ. بيزار ٿيڻ. وڻڻ.

be angered, to fret, be peeved or angry. to enraged, to disgust, chagrin, tire, become worried, jaded, angry.

کچورو: ڏ. هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦر. کچي. خرڻو.

a dried date, the tree of date-palm.

کچي: ڏ. کچورو جو وڻ.

idem.

کچڻ: م. مٿي ٿيڻ. چڙهڻ. ترقي ڪرڻ. غائب ٿيڻ. اغرا ٿيڻ.

to be carried, lifted off, raised, elevated, to ascend, climb, rise. to progress, develop, promote. to vanish, disappear. be kidnapped, taken away, abducted.

کچڻ: ڏ. پيڙ. مجمع. گهاٽ. (ص) پريل. ڏٽيل. منهن تار.

crowd, throng, mob, press, multitude. full, full to the brim, awash, brimful, brimming.

necessity, expenditure, consumption. a cut in a wall so that the same could be crossed-over. a notch. dint.

کپ: ڏ. ميان (تلوار رکڻ جو کوپو). هڪ قسم جو ٻوٽو.

a scabbard, sheath of sword etc. a kind of bush. *leptadenia, leptadenia pyroetich rica, orphan there viminea, periploca aphylla*.

کپ: ظ. مضبوطي. سان پتل. پچي ويل. پورو. هڪ ٽڪ.

fixed, fast, firm, secure, set, tenacious, tight. complete, effective, acting.

کپ ٿي وڻڻ: پچي وڻڻ. چڙي وڻڻ. مضبوط ٿيڻ.

to become fixed, stabilized, steadied, poised, ballasted.

کپائڻ: م. خرچ ڪرڻ. واپرائڻ. ختم ڪرڻ. وڃائڻ. مٿر هٽائڻ. تنگ ڪرڻ. هلاڪ ڪرڻ.

to utilize, consume, exhaust, use up, waste, dissipate, exhaust, expend, finish, spend. to tease, harass, vex.

کپائي پڇڻ: خرچ ڪرڻ. ختم ڪرڻ.

idem.

کپائو: ص. خراجو.

extravagant, prodigal, lavish, saquanderer.

کپائڻ: م. مضبوطي. سان لڳائڻ. نهڪائڻ. پورو بيهارڻ. پچائڻ. مضبوط ڪرڻ.

to fix, set, establish, place, put, settle, stick, lay, embed, ingrained, fasten.

کپت: ڏ. خرچ استعمال. فروخت. گهرج. طلب. کاپو.

utility, utilization. sale, demand, need, requirement, want, necessity. consumption.

کپڙو: ڏ. نانگ جو هڪ قسم. (ص) وڏو کاڙيو جوڙو.

a poisonous snake, *Echis Carinata*. great house-breaker thief.

کپرو: ڏ. ضلعي سانگهڙ ۾ هڪ شهر ۽ ديد جو نالو.

Khipro, a town and sub-divisional headquarter of Sanghar District.

کپڻ: م. خرچ ٿيڻ. استعمال ٿيڻ. ڪم اچڻ. ختم ٿيڻ. وڪامڻ. کاپو ٿيڻ. وڃڻ. ڪڪ ٿيڻ. گهرج ٿيڻ. گهرجڻ.

to be expended, to be consumed, utilized, finished. to have a ready sale, saleable, marketable.

ڪڙوڻ: ٿ. ٿلهي تي ننڍي پت سان ٺهيل ڪڇي مسجد (جنهن تي پت اڏيل نه هجي).

small mosque, open space for praying.

ڪڙو ڪر: ڇ. ٽڙيل پڪڙيل، ڇڙوڇڙ.

unhandy, scattered, untidy.

ڪڙي: ٿ. فصل مان آيل اناج جو ڀير، انبار، ڍڳ، ڪري رکڻ جي مستقل جاء.

small open granery.

ڪڙي: ٿ. ويل چوڀائي مال جي پيرن جي آهوڙ ۽ موٽائي وٺي ڏيڻ جو عيوض، پئنگ.

blackmail or illegal ransom paid for stolen animal.

ڪڙيل: ڇ. خراب ٿيل، ڦٽل، بدلجڻو، بي افعالو، نابڪ، بيهشي.

spoiled, corrupted, damaged, decomposed.

ڪڙيو: ڏ. ٻٽو (ٻنيءَ ۾)، بصر بڪر وغيره پوک لاءِ ٺهيل ٻٽو، تماڪ جي پوک جو هڪ ٻارو.

space for cultivation of onions, vegetables or tobacco etc. a ridge.

ڪڙو: ڏ. سرنهن، چانبي وغيره جو تيل نڪتل ٿوڳ (جيڪو مال کي چاري ۾ گڏائي کارائجي)، سڪي زمين ۾ ڪاهيل هر جي حالت، ويال چوڀائيءَ جي کير مان ٺهيل پس يا ٻڙهي.

dregs of mustard seed after the oil is pressed out, oil cake, dirty and oily.

ڪڙو تيل نڪرڻ: نتيجو نڪرڻ، مقصد حاصل ٿيڻ.

to accrue as profit.

ڪڙو: ڏ. جواهرات جا ذرا، ڪانچ جو چورو (جنهن سان سون يا چانديءَ کي اوجھ ڪن).

powder of glass or precious stones used in jewellery making.

ڪڙائي: ٿ. بيهڪ، آڀائي، عمودي بيهڪ، استقامت، چستي، برجستگي.

straight, stable, perpendicular, strength, straight forwardness, smartness.

ڪڙوڻ: ٿ. ٺاهوار سطح، کڏن کوبن واري زمين هيٺ مٽي زمين، uneven land with potholes, rough ground.

ڪڙتال: ٿ. ڪاٺ جون چيڙيون (تاڙين وانگر وڄائڻ لاءِ).

musical instrument, clapping with such instrument.

ڪڙپيل: ڇ. وڏي عمر وارو، آزمودگار، گرو ۽ وڏي زور وارو، هر فن مولِي.

old, experienced, cunning.

ڪڙڪ: ٿ. ٿوري خبر، سٽس.

intimation, light sound, small news.

ڪڙڪڻ: ڏ. ڪاٺي وغيره ڀڄڻ جو وڏو آواز، ڪڙڪاٺ.

sound of breaking wood, rattling, knocking, rumbling, rustling.

ڪڙڪڻ: ڏ. ڪاٺڪڻ (دروازو)، ٺڪ ٺڪ ڪرڻ، هوشيار ڪرڻ، باز پرس ڪرڻ، دڙڪو دهمان ڪرڻ.

knocking (door).

ڪڙوڻ: ڇ. رهڙو، رهڙي صاف ڪرڻ، رهڙون پاڻ، رهندڻ.

scrape, scratch.

ڪڙوڻ: ڇ. ڪڙڇڻ، رهڙو، ڪڙو هڻڻ، نشان لاهڻ.

scratch with nails or sharp object.

گرو: ڏ. ڏڪان جي روزاني وڪري جي حساب جو رجسٽر، روزنامو، ڳپ چڪ واري زمين، رهڻو، رهڙو.

ڪنهن، ڪڙو واري سخت زمين.

register, diary of a shop keeper, rough thing or person, rough land.

گروڙي: ٿ. ڏاس مان اُٿيل فراسي.

carpet of coarse animal hair.

گروڙي: ڏ. گاه جو هڪ قسم.

small wild herb.

ڪڙڪ: ٿ. ننڍڙي چڙي.

a warp bridge of a loom.

ڪڙڪاڻ: ڏ. ڪڙڪڻ، جُتيءَ جو هڪ قسم.

a kind of shoe.

ڪڙڪڻ: ڏ. قيس مان ٺهيل جُتي (جيڪا جابلو ايراضيءَ ۾ پائجي)، پادر، پراڻي جُتي.

shoe, old foot wear.

ڪڙڪو: ڏ. ڪنگهه، نڙيءَ ۾ سُڪاٽ سبب ٿوري ڪنگهه.

mild cough.

گروڪي: ٿ. چوڀائي کي ڳچيءَ ۾ ٻڌڻ لاءِ چڙي.

small bell hung round on animal.

ڪڙڪرو: ڏ. (ف. خرخره) ڪهوڙي جي ٻُٽ کي صاف ڪرڻ لاءِ ٺوهي برش.

curry comb to scrap a horse etc.

گروڪس: ڏ. (ف. خرخس) جهيڙو، ڦڏو، تڪرار، مونجهارو.

ننڍڙن پکين ڦاسائڻ لاءِ اڏيل ڍپ.

fight, quarrel, confusion.

ڪڙڪڻو: ڇ. جهڙيل، ڀريل، زبون (جيڪو هٿ لائڻ سان ڀڄي پري، اُٿڙيل، اڪڙيل، لڇڪڻو).

brittle, old, worm out, unstable.

ڪڙمٽ: ڏ. فريب، ٺوٺو، ٽڪو، خريب، مڪو، فساد.

false report, false accusation, fraud.

ڪڙنڊ: ڏ. ڦڙڙي يا زخمر جي پڪل ڪل، ڪڙي، رهڙو، رهند.

a scab, dried wound.

ڪڙڻ: ڇ. ڦٽڻ، ڪنو ٿيڻ، (ڪير، کاڌو وغيره)، خراب ٿيڻ، ڊڳڻ، ٺيڻ کان نڪرڻ، بدلجڻ ٿيڻ، بي افعال ٿيڻ، بد چال ٿيڻ.

to decompose, decay, to spoil, be damaged, corrupted.

گرو: ڏ. فصل مان لٽل اناج جو ڍڳ (سنگن، سڻن يا اُن جي صورت ۾، ٻڙهي کان اڳ)، لاٻاري بعد ڍڳ رکڻ جي جاءِ، اناج جو ڍڳ، لاٻاري بعد گڏ ڪري رکيل اناج.

an open granery.

گرو: ڇ. خالص، نج، اصلي، صاف، سچو، نيار، (ٺ. ڪري).

pure, true, genuine, unalloyed.

ڪرو ڪوتو: ڇ. چڱو مدو، بُرو ڀلو.

good and bad.

be tired of walking.
 ڪڙيو: ڏ. خريز.
 a bag, sac.
 ڪڙيو: ڏ. ڪر، ڪڙي.
 heel, hoof.
 ڪڙيا ڪڙن: ٻين تي ٻيھي ڏسڻ، تڪر هلڻ، تڪڙيون وڪون ڪڙڻ.
 walk fast, take fast steps.
 ڪڙن: ٺ. حرڪت، چُر، هٿ چراند، جهپ جهپ، مرض لڳل پوک.
 snatch, snap, a diseased and sick crop.
 ڪڙائڻ: ڇڏڻ، هٽائڻ وڃائڻ.
 get snatched, lose.
 ڪڙرو: هڪ قسم جي بيماري، ننڍي ماني.
 small pox.
 ڪڙرو: ص. جنهن ماڻهو کي ڏاڙهي نه اچي يا ٿوري ڏاڙهي هجي، ٻچي.
 one having no hair on the face, hairless.
 ڪڙرو: ٺ. ڪٿوري، مشڪ.
 musk.
 ڪڙڪائڻ: ڇڏائڻ، سرڪائڻ، ريڙهڻ، ٽڙڪائڻ، چورائڻ.
 لڪائڻ، گم ڪرڻ.
 slip into one's hand to steal.
 ڪڙڪڻ: ڇڏڻ، سرڪڻ، رڙهڻ، وڃڻ، بنا اطلاع جي وڃڻ، ڀڄي وڃڻ، لڪي ڀڄي وڃڻ، ڪڙڪڻ، ترڪڻ.
 to slip away, slip out, slip glide away, sneak off.
 ڪڙڪڻ: ٺ. پست جي ڪڙڻ.
 poppy seeds.
 ڪڙڪڻ: ڇڏڻ، چڙهڻ، زوري قبضي ۾ ڪرڻ، جهٽ وڃهڻ.
 snatch, take away by force, pluck, snap, ravish.
 ڪڙڪڻ: ڇڏڻ، پراڻو ٿي ڦاٽڻ (ڪپڙو)، جهونو ٿيڻ، ٻڙڻ، وڃڻ (عقل)، گم ٿيڻ (هوش).
 to be worn away, abraded clothes, fall off (hair).
 ڪڙڪو: ڏ. مرداني جتيءَ جو هڪ قسم، گهٽيلو.
 kind of shoes for men.
 ڪڙڪو: ص. پوڙهو، ضعيف، سُڪل، غريب. (ٺ. ڪڪ).
 old weak, dry, poor.
 ڪڪ: ٺ. مڇي، جي ڏپ، ڪڪاڻ.
 stench (of fish), unpleasant smell.
 ڪڪاڻ: ٺ. مڇي، جي ڪڪ، بدبو.
 stench of fish, stink.
 ڪڪر: ٺ. هڪ قسم جو زهريلو اڏامندڙ جيت، ڏينهو.
 wasp, a body of wasps, wasp nest.
 ڪڪر ۾ ڪڙو اڇلڻ: لهجي ماڻهوءَ کي هروڀرو ڇيڙڻ، خواه مخواهه جهيڙي ۾ هٿ وڃهڻ.
 to foment a quarrel.
 ڪڪري: ٺ. ڪڪر.
 name of a tree.

ڪڙڪڻ، ڪڙڪڻ: ڇڏڻ، آواز ٿيڻ، وڃڻ، ٽڪر ٿيڻ، ٺهڪڻ، پاڻ ۾ لڳڻ (شيون).
 to rattle, pattering, striking.
 ڪڙڪو، ڪڙڪو: ڏ. ٻن ڇيڙن جي ٽڪرجڻ جو آواز، ٽڪر، ٺڪاءُ، هلڪو آواز، آواز.
 sound of knocking or striking.
 ڪڙڪندڙ: ص. زور سان آواز ڪندڙ، ڌڙڪي دهمان وارو.
 rumbling, strong sound.
 ڪڙڪي: ٺ. ڌري.
 window.
 ڪڙڪيتو: ڏ. اڏامندڙ جيت جو هڪ قسم جنهن جي پُچ مان روشني نڪري، ٿانڌاڻي.
 firefly.
 ڪڙڪيو: ڏ. ڪاٺ جو تختو (جنهن ۾ نئون گهوڙو ٻڏي گاڏيءَ ۾ وهڻ لاءِ سڀڪارجي)، (ص) ڪڙڪو وارو، ڪڙڪو ڪندڙ.
 wooden plank in which a horse is bound for pulling, noisy.
 ڪڙڪو: ڏ. ترار، ششير.
 a sword.
 ڪڙو: ڇڙو ڇڙو ٿيڻ، ٽڙو (گل)، چمڪڻ (تارو)، تاري جو ڪرڻ وقت روشني ڪرڻ، اڀرڻ (چنب).
 shine, rising, blooming (of a flower).
 ڪڙو: ص. اڀر، بيشل، نصب، ڪٽل، برپا، تيار، ستو، عمودي.
 straight, standing, erect, upright, smart, active.
 ڪڙو ٿڌو: ص. چاق چوبند، تندرست.
 smart, active.
 ڪڙو ڪرڻ: اڀو ڪرڻ، بيهارڻ، نصب ڪرڻ، قائم ڪرڻ.
 برپا ڪرڻ، پيدا ڪرڻ (فساد).
 to set up, to foment, stir a fight, to haul up.
 ڪڙو، ڪڙو: ڏ. پٿر، مٽيءَ جو وڏو گڻيو.
 stone, ball of soil or mud.
 ڪڙو اڇلڻ، ڪڙو هڻڻ: پٿر هڻڻ، اشارو ڪرڻ، چراند ڪرڻ، مڃڻ جو نه مڙڻ.
 to throw a stone, to instigate, to insight, (to fight).
 ڪڙهه: ٺ. ڪڪڙ جي ٽنگ ۾ نوڪدار شاخ، ڪندن وارو ڍنگهر، لوڙهي جي لنگهه بند ڪرڻ لاءِ ڍنگهر.
 a place, passage, gap, to close entrance.
 ڪڙي: ٺ. سنهي ڪڪري جو ڏاڻو، پٺڻي، حقي يا چلم جي ٽوپيءَ ۾ وڌل پٿري.
 Chalk, white clay, steatite piece to write.
 ڪڙي: ٺ. پير جو پڇاڙي، وارو پٺيون هڻو، بوت يا جتيءَ جو ڪڙي، وارو حصو.
 heel (of foot or shoe) the rear bone of foot.
 ڪڙي ٽپائڻ: تاهوت ڪرڻ، جلدائي لاءِ ٽاڪيد ڪرڻ.
 to insight, to motivate, to hurry.
 ڪڙي ڪڙن: تڪر هلڻ، تڪر پند ڪرڻ، ٺڪي ڊوڙ پائڻ.
 to walk fast to run.
 ڪڙيون گسڻ: هلي هلي ٺڪجي پوڻ، ڪنهن ڪم ڪرڻ

ڪڻڪو: ذ. زور سان ٽهڪڙو، ڪڻ پوڳ.
titter, giggle, laughter.
ڪڻڪ: ص. خوش طبع، پوڳائي.
laughing joker.
ڪڻر ڪلا: ظ. ظاهر ظهور، چٽو پترو، ديدنه دانسته.
openly, obviously.
ڪڻڻ: م. تهڪ ڏيڻ، مُشڪڻ، ٻڙڻ، ٺٺول ڪرڻ، خوش ٿيڻ.
to laugh, to ridicule, to be happy.
ڪڻڻو: ص. خوش طبع، ڪڻڪ.
pleasant, always laughing person.
ڪڻڻ: م. چڙڻ، آزاد ٿيڻ، چڙواڳ ٿيڻ، ظاهر ٿيڻ،
ڪشادو ٿيڻ، وسيع ٿيڻ، ٻڙڻ (اڳل)، صاف ٿيڻ (آسمان).
to open, be opened, be unravelled, be untied,
unfastened, to be let loose, to be removed, to
be disclosed, be exposed, to be clear, to
brighten, to begin.
ڪڻو: ذ. جوتو، پادر، موچڙو.
a shoe (for beating).
ڪلا ڪاڻڻ: موچڙا ڪاڻڻ، پادر ڪاڻڻ، جٽ ٿيڻ.
to get a shoe beating.
ڪلر ڪڻڻ: سختي ڪرڻ، ڄمڻ رکڻ، ڊٻاءُ رکڻ، باز پرس ڪرڻ.
to act with firmness, to threaten.
ڪلڙل: ٺ. هلچل، هنگامو، ڌمچر-غوغاءُ، مصيبت، ٿينگ
ٽپا، موج.
uproar, hurly burly.
ڪڻي: ٺ. پاڻيءَ جي ننڍي سانڌاري، پخال، مشڪ.
a small sac for carrying oil or water, a leather
sac.
ڪڻيتو: ذ (ع، خريط) چم جي ڳوٺڙي، چم جي ٿيلهي.
a sac made of animal skin, leather sac.
ڪڻيل: ظ. ظاهر، چٽو، پترو، اڻ ڍڪيل، ٻڙيل (اڳل)،
ڪشادو، ويڪرو، خلاصو، چڙواڳ.
open, wide, free, broad.
ڪڻيو ڪلايو: ظ. ظاهر ظهور، پتري پٽ، علي الاعلان.
openly, obviously.
ڪما: صبر، معافي.
pardon, forgiveness, patience.
ڪمرو: ذ (ف، خمره) ٺڪر جو ٿيو.
an earthen cup or pot.
ڪمڙ: م. تحمل ڪرڻ، صبر ڪرڻ، ڏيرج ڪرڻ، ترسڻ،
نوڙت ڪرڻ، نمڻ.
to delay, to show patience to wait.
ڪڻ: ذ. وقت جو تمام ننڍڙو وقفو، گهڙي، جو ننڍڙو
ڀاڱو، (ظ) ٿورو وقت، انداز يا تعداد جي حد ٻڌائيندڙ
لفظ (جيئن ڏهه ڪن، ويهه فوٽ ڪن، وغيره).
a small piece of something (of time, distance etc.)
ڪڻ: ٺ. لحظو، پل، گهڙي، لمحو، اک چنپ، ساعت.
a moment, little time, instant.

ڪڪڙو: ذ. پير وغيره جو بيج، ڌڙڙو.
stone of a berry and other fruits.
ڪڪڙي: ٺ. ڪجور جو بيج، انب جو ڪوٺلو.
seeds of fruits, dates, mangoes etc.
ڪڪڙ: م. هرڻ (دل م)، دل سان لڳڻ (ڳالهه).
to strike, slight memory.
ڪڪو: ص. بدبوار، ڏير، مڇيءَ جي ڪڪي بانس وارو.
(ٺ. ڪڪي).
stinking (like fish).
ڪڪو وڪو: ص. هڪر پڪو، حيران، واڙو.
astonished, flabbergasted.
ڪڪي: ٺ. مڇي (جيڪا ڪڳ واري ٿئي).
fish.
ڪڳ: ذ. هڪ قسم جي تلوار (ٿوري ڏنگي ۽ ڊگهي).
(ص) جهور پوڙهو، تمام ضعيف.
a kind of sword, very old person.
ڪڳمار: ص. تلوار باز، پهلوان، جنگ جو جهونجهار.
valiant, hero.
ڪڳل: ذ. تلوار هڻي هٿ ڪيل مال (لڙائي يا ڦرمار مان)،
مالِ غنيمت.
wealth acquired after a war.
ڪڳل ڪاڻڻ: مالِ غنيمت ڪاڻڻ، مفت جو مال ڪاڻڻ.
to have a good time, use war benefits.
ڪڳو: ذ. مڇيءَ جو هڪ قسم، رڙو.
Catfish, Rita buchanani.
ڪڳي: ٺ. جاڙي ڏڪائي خاصي قسم جو آواز ڪيڻ.
هڪ قسم جو ناچ (جنهن ۾ ڪڳيون هڻجن).
a dance in which the head is moved and
strange sound is produced.
ڪڳيون هڻڻ: خوشيءَ مان ڪچيون نوڪڻ، بغل وڃائڻ،
اجائي خوشي ڪرڻ.
to perform special dance on being happy, to
rejoice, to gloat.
ڪڻ: ٺ. انسان يا حيوان جي جسر جي چمڙي، جانور
جو چمڙو، چم، ميوو وغيره جو چلڪو، چال (وڻ جي).
skin, bark, rind, shell, husk.
ڪڻ لاهڻ: بدن جي چمڙي جسر کان جدا ڪرڻ، سخت سزا ڏيڻ.
to peel off skin to punish, to flay, to skin.
ڪڻ: ٺ. تهڪ، خوشي، ٺٺول، مسخري.
laughter, laugh, derision.
ڪڻ پوڳ: ذ. چرچو مسخري، خوش طبعي.
merriment, amusement.
ڪڻائڻ: م. تهڪ ڏيارڻ، خوش ڪرڻ، وندرائڻ.
to entertain, to make laugh, amuse.
ڪڻائيندڙ: ص. پوڳائي، چرچائي، خوش مزاج، ڪڻو، رونشائي.
one who makes you laugh, merry maker, jocular.
ڪڻو: ص. ڪل مان ٺهيل، ڪل جهڙو.
made from skin.

ڪنڀ پڳڙا: ڏ. ڪنڀ چڙهيل پڳڙا.
 sweetened chick peas, sweet gram.
 ڪنڀ ڪائڻ: آسان ڪم ڪرڻ. بنان تڪليف جي حاصلات
 ٿيڻ. دل خوش ڪرڻ، بٽاڪ هڻي پاڻ پڌائڻ.
 to do an easy task, to enjoy.
 ڪنڀ ڪير ٿيڻ: پاڻ ۾ راس پاس ٿيڻ. هڪٻئي ۾ ملي
 وڃڻ. صلح ٿيڻ.
 to be friendly, to make peace.
 ڪنڀ: ڏ. ٽڪر. حصو پاڳو، علائقو، ملڪ، گهڻن ملڪن
 جو جاگرافيائي ميڙ، وڏي ۾ وڏو ملڪ، ڪنهن وهڪري
 جو ڀڳل بند، شڪاف، پاڇ، رخڻو.
 continent, a breach in a canal.
 ڪنڀارڻ، ڪنڀائڻ: م. پکيڙڻ. چڙوڇڙ ڪرڻ. ڏاڍو ڏاڍو
 ڪرڻ، پکيڙڻ (ڪنڀ).
 to scatter, disperse, spread.
 ڪنڀائي: ٺ. دل جو ڪوٽ، بياڻي، دغا، حسد. ڪدورت.
 malice, spite, resentment.
 ڪنڀر: ڏ. ڪريل جاء. اڇريل گهر. ڊنل شهر.
 ruins, archaeological site.
 ڪنڀرڻ: ل. پکڙجڻ، چڙوڇڙ ٿيڻ، ڪڍو ڪڍو ٿي جدا ٿيڻ.
 to scatter, spread, to disperse.
 ڪنڀو: ص. مڏو، ڪنڌ. دل جو پليت، بد نيت، بد خواه، صافق،
 بغضي. ڪينو رکندڙ، (ٺ. ڪنڀي).
 one with bad intentions, malicious.
 ڪنڀو: ص. ڀڏو، ڏندن ڀڳل، قدم ڀڳو.
 toothless.
 ڪنڀيڙو، ڪنڀيڙو: م. پکيڙڻ، چڙوڇڙ ڪرڻ، ڪڍو ڪڍو ڪرڻ.
 to scatter, to disperse.
 ڪنڀي: ٺ. نفرت، حقارت، عداوت، حسد.
 hatred, enmity, envy.
 ڪنڀهه: ٺ. نڙيءَ جي خشڪي سبب ڪنڀهه جو عمل.
 cough, act of coughing.
 ڪنڀهڪار: ٺ. هلڪي ڪنڀهه. ڪنڀهه جو عمل.
 act of coughing.
 ڪنڀهڪار ڪرڻ: ڌيان ڇڪائڻ يا اشارو ڪرڻ لاءِ آهستي
 سان ڪنڀهه.
 to cough to attract attention, cough slowly.
 ڪنڀهل: سنڌ جو هڪ سومرو حڪمران ڄام ڪنڀهل، (ص) سومرو.
 a Soomro king of Sindh Jam Khanghar.
 ڪنڀهلڻ: م. آگاهه، وڇوڙ (پاڻيءَ سان)، مٿاڇرو ڌوئڻ.
 to rinse, to wash with water.
 ڪنڀهڙ: ٺ. ڪوري ۾ زياده پڪل يا سڙيل سڙ. لوهار
 جي ڪوري جي تر ۾ گڏ ٿيل ڪٽ.
 clinker, a mass of several bricks.
 ڪنڀهڙو: م. زور سان نڙيءَ مان هوا ڌيڻ (بلغر ڪيڻ
 يا نڙي خشڪ ٿيڻ سبب).
 to cough.

ڪنڀ: ڏ. پڙ (پکي، جو) پک، پکڙاندي، ڪنڀڙائي.
 feather.
 ڪنڀ سورڻ: وڃڻ جي تياري ڪرڻ.
 ready to fly or go.
 ڪنڀ: ڏ. ڪنڀي، جي ڪپڙن ٽهڪائڻ وارو ڪن، بکي
 اڪپڙن ٽهڪائڻ جي، هڪ قسم جو برساتي اوڀڙ.
 a kiln of washer men for washing, fireplace.
 ڪنڀڙائي: ٺ. پکي، جو هڪڙو پڙ.
 feather of a bird.
 ڪنڀاڻ: ٺ. هڪ راڳي، جو نالو، سنڌ جي ڏکڻ ۾ ڀارت
 جو هڪ علائقو.
 name of a raga, name of a region in India.
 ڪنڀڻ: م. زوري ڪشي اچڻ، زوري وٺي اچڻ.
 to bring or carry a person by force.
 ڪنڀي ڪڍڻ: ڪڍڻ، قابو ڪري ڪڍڻ.
 to carry and bind a person by force.
 ڪنڀو: ڏ. هڪ قسم جو آبي پکي، (ص) موگو-واٽڙو.
 goosander (a water bird), dull.
 ڪنڀي: ٺ. هڪ قسم جو برساتي اوڀڙ.
 a mushroom.
 ڪنڀ: ٺ. ٺونڀ کان وٺي ڪلهي تائين پاتل چوڙا، چڪ.
 سڌ، تنبيهه.
 ivory bangles worn from elbow to the
 shoulder.
 ڪنڀري: ٺ. (ف. خنجري) هڪ قسم جو ساز، ڌڻ.
 a kind of cymbal musical instrument.
 ڪنڀڙو: م. پهرائ يا چولي جون ٻانهون مٿي ڪرڻ، چڪ
 ڏيڻ، مار ڏيڻ.
 to tuck up one's sleeves to prepare for a fight.
 ڪنڀجي: ٺ. ٽڪر جو ٿيو، لوهي ڪپو، چل.
 an earthen pot.
 ڪنڌ ڪنڌ: ٺ. چور پچور، پچار، ريزهه پيڙهه، ڪر ڪر،
 ويند ويند، چورا ڪورا.
 bothering by constant irritation, fiddling with
 anything.
 ڪنڌاڻي: ٺ. ڪنڌي تي وکر وٺندڙ يا جنهن کان ڪنڌي تي
 اڏارو وکر وٺجي.
 borrower, debtor.
 ڪنڌو: ڏ. اوڌر تي ورتل وکر جو حساب ڪتاب، ڪٽ، اوڌر.
 a debtor's account, borrowing, debit.
 ڪنڌو ڪڇڻ: ليڪو لهڻ، حساب ڪتاب ختم ٿيڻ. اوڌر
 ڪشي پاڻ کي سڄو ڪرڻ، ڪنگال ٿيڻ. ڪشي وڃڻ.
 to weary a man by borrowing.
 ڪنڌي: ٺ. پکين ڦاسائڻ لاءِ سرڪ ساجي، ٻاري ۾ پاڻي وهائڻ جو
 اوانو، لاڳيتن بيتن جي سنگهر، پت جي اڏاوت جو سلسلو.
 a kind of net for catching birds.
 ڪنڊ: ٺ. ڪمند وغيره جي رس مان ٺهيل مٺاڻ. شڪر.
 sugar, candy.

deficiency, loss, shortage, wastage.

ڪوڙڻ: ڏ. ملاوت، پياڻي، دغا، دولا، ڪيٽ، نقص.
deceit, fraud, falseness.

ڪوٽپاڻي: ٿ. ڪوٽ، پياڻي، ڪيٽ.
falseness, hypocrisy, duplicity.

ڪوٽائڻ: م. زمين اڪيلائڻ، ڪڍ ڪرڻ، قبر ڪوٽائڻ.
to get dug, digging.

ڪوٽائي: ٿ. ڪوٽڻ جو ڪم، ڪاٺيءَ جو ڪم، ڪمي،
گهٽتائي، پياڻي، دغا، ڪوٽائي، ڪوٽائي.

act of digging, deceit, duplicity, hypocrisy.
ڪوٽڻ، ڪوٽڻ: م. وٺڻ (زمين)، اڪوڙڻ (وڻ)، پاڙ وغيره)،
ڪاٺي ڪرڻ.

to dig, to excavate, carve, engrave.
ڪوٽو: ص. ملاوتي، مٺ وارو، جڙتو، ڪوڙو، نقلي، بي وفا،
دغا باز، ڪپيتو، (ٿ. ڪوٽي).

false, impure, artificial.
ڪوٺڙو: ڏ. ڪاٺي وغيره سان زمين جي مٿاڇري جي
ڪوٽائي (عام طرح ڪڪڙ، ٽيٽر وغيره ڪوٺڙو ڪري).

routing up the ground.
ڪوپرو: ڏ. ناريل، ڏونگهي جو تيل.
palm oil.

ڪوپري: ٿ. ڪيبراتي، مٿي جي هڏي، مغز.
skull.

ڪوپو: ڏ. ناريل جي ڪل، ڏونگهو، ڍڳي جي اکين تي
چاڙهڻ جو ڍڪ، اڪياڙي، ڪنهن به شيءِ بند ڪرڻ جو
دبلي جهڙو ڍڪ.

shell, cocoon, cover on eyes of cattle.
ڪوڇ: ٿ. ڳولا، وڙ، جاچڻ.

search.
ڪوڇ لڳائڻ: پتو لڳائڻ، تفتيش ڪرڻ.

to search.
ڪوچنا: ٿ. پتو، نشان، تحقيق، ڳولا، جستجو، دريافت،
ايجاد، ڪوچ، ڳولا ڦولا.

research, finding.
ڪوچڻ: م. ڳولڻ، ڳولا ڪرڻ، وڙڻ، دريافت ڪرڻ.

research, finding.
ڪودو: ڏ. گڏھ جو نر ڦڙ، ڪوتو، (ٿ. ڪودي).

foal of an ass, baby donkey.
ڪورو: ڏ. باھ جو وڏو مڇ، آڙاھ، ٻني (شراب سرن، جن
وغيره جي)، لوهار جو مڇ، آوي، ٻھائين (ڪنھار جي).

a kiln, furnace.
ڪوڙي: ٿ. ننڍو ڪورو، مڇ.

small furnace.
ڪوڙ: ڏ. ڍڳ، ڍير، انبار، (ص) گهڻو زياده، بي انداز.

a heap, stack, pile, much.
ڪوڙڻ: م. اُڀو ٻيھارڻ، قابو ٻيھارڻ، ڪپائڻ، سرڪڻ، ٺھڪائڻ.

to fix, drive into, make firm, pitch (a tent) set
up (a flag).

ڪنگھو، ڪنگھو: ص. پاڻيءَ جهڙو، پٽو، چڱو، (پاڻي،
رُس، شربت وغيره).

watery thin (milk) dilute.
ڪنو: ڏ. تلوار، تار، ڪڙڳ، تار جو هڪ قسم.

sword.
ڪنرائڻ: م. ڪنو ٿيڻ، ڪنو وانگر چمڪات ڪرڻ.

shine like lightning.
ڪنو: ٿ. وڇ، برق.

lightning.
ڪنھڙ: ٿ. ڪنھڙ جي خواهش، خارش، ڪاڇي.

scabbies.
ڪنھڙ: م. ٺنھن يا آگر سان رھڙڻ، خارش واري ھنڌ تي
آگر يون گھڻ، رھڻ، گسڻ، رھندڻ پائڻ.

to scratch with nails.
ڪني: ٿ. جَوَن يا ڪڪڙ جو اٿو، ڏريل ٻاجھري، جو پلا.

a dish made of barley or wheat.
ڪنياتو: ڏ. ڪين خير، جي خبر ڏيندڙ (رسمي طور
ڪانءَ).

a messenger (lit. a crow).
ڪڻ: ٿ. ڪڻ، لحظو، اک چنپ.

interval, space in time, instant.
ڪڻ: ٿ. تيل واري مَر، بدن تي چڙهيل تيل واري مَر.

oily dirt.
ڪڻ: ڏ. مقرر مدو، مقرر مدت وارو عرصو، انجام،
واعدو، پرت جو هڪڙو خانو، ٿاڪو، ڇت جي اڏاوت ۾

پن ڪامن جي وچ واري وٿي، ڀاڱو، حصو.
specified time, promise, a stitch of
embroidery.

ڪڻائي، ڪڻائي: ٿ. ڪڻائڻ جي مزوري، پاڙو.
wages, charges for labour.

ڪڻت: ٿ. اوڌر، رڪت.
taking up goods in account, debt, ticket.

ڪڻت ڪڻائڻ: اوڌر تي مال ڏيڻ، ڪنڌي تي ڏيڻ.
to allow credit, to sell on credit.

ڪڻڻ: م. مٿي ڪرڻ، اڀو ڪرڻ، چوندڻ، ترقي وٺائڻ،
قبول ڪرڻ (ذميداري)، ٺاهڻ (پٽ، جاء)، برداشت ڪرڻ
(مصيبت)، ڪڍي هلڻ (جنارو)، ڇهڻ (انگ، پاڻي، اثر).

ڪاڻڻ (قسم)، چڪڻ (ساه)،
to pick up, to lift, carry, raise, take up.

ڪڻي اچڻ: وٺي اچڻ، چورائي اچڻ، پڇائي اچڻ (ٻانهن).
to bring, call in, force in.

ڪوپلو: ص. وچ ڪٽيو، ڏلو، (ٿ. ڪوپلي)،
a term of abuse.

ڪوپو: ڏ. رستي ۾ ڪڍو، ڇلهو.
a hole in the ground, a small pit.

ڪوتو: ڏ. ڪودو.
donkey, fool of an ass.

ڪوٽ: ٿ. ٿورائي، ڪمي، گهٽتائي، اٽل، قلت، نقصان، ڇيهو، گهڻو.

هٿ چراند ڪرڻ.
to do malice, to tease, to interfere.
ڪونگهرو: ڏ. ننڊ ۾ نڙيءَ مان نڪتل ساھ ڪڻڻ جو آواز.
snoring, a snore, death rattle.
ڪونگهرا هڻڻ: ننڊ ڪرڻ، بي اونائي سان سمهڻ.
to snore.
ڪوڻ: ٿ. پاسو، طرف، ڏس واري ڪُنڊ.
direction, side.
ڪوڻ وچ:
lightning.
گوه: ڏ. چاه، پير.
well, a deep water well.
ڪوه ۾ ٽپو ڏيڻ: جوکي جهڙو ڪر ڪرڻ، نقصان وارو
ڪر ڪرڻ.
to harm oneself knowingly.
گوهادو: نار يا هرلي لاءِ گونڀيل ڪڏ.
a deep pit.
ڪوهڻ: م. پٽڻ (وار)، گونڌڻ، روڙڻ، ستن، پيڇڻ، ڏاڍي
مار ڏيڻ.
to pluck, to pull, to tear to pieces, to beat, to
thrash.
ڪوه: ظ. ٻن، ڪڏ م. ڪوه ۾.
in hell, in the well.
گه: ٿ. خارش، ڪاچي، ڪنهر.
itching, itch.
گه: ٿ. مٽي، خاک، ڌڙ، ڌوڙ.
earth, mud, dust.
گه پوڻ: ڪوه ۾ پوڻ، ڇت ٿيڻ، ڪڏ ۾ پوڻ.
go to hell, fall in a well, pit.
گهادو: ڏ. اونهيءَ ڪڏ جنهن تي هرلو چڙهي.
deep pit.
گهڇڻ: م. ٽڪجڻ، هڇڻ، ماندو ٿيڻ، ورڇڻ.
to tire, fatigue, break down.
گهراڻي: ٿ. مزاج جي سختي، سطح جي ٺاهوماري.
roughness, ruggedness, sternness.
گهرو، گهرو: ص. ڪڙپڙ وارو، ٺاهومار، سخت سطح وارو.
rough, uneven, coarse.
گهرو گالهائڻ: ڏاڍي گالهائڻ، ڪاوڙ سان گالهائڻ، تڪر
منر ٿيڻ.
to speak roughly, rudely, to scold.
گهنيار: ز. زالاڻاڻي جي ستين مهيني ڪنوار جي هڪ رسر.
a ritual for 7 months pregnant woman, baby
showers.
گهنياتي: ص. ڪنڀ چاڙهي ڪپڙا رڱيندڙ، نيروتي،
رنگريز، هڪ ذات جو نالو.
a dyer of plain colours, a caste.
گهنيو: هڪ قسم جو ڳاڙهو ڪپڙو، چريل ڪپڙو
(ٻانڌڻو وغيره)، ڪڪڙ جو هڪ قسم، (ص) ڳاڙهو،

کوڙو: ڏ. ضرب جي جدول، اٺبار، اڀا ڪري بيهاري
ڪانن جي ڏن.
multiplication tables, a clump or grove of
trees.
کوڙو پيڇڻ: راز سلڻ، مسئلو حل ڪرڻ.
to solve a problem or mystery.
کوڙي: ٿ. اُن جو ڍڳ، ڍڳي، سڻي، تجارتي اٺن جي
قافلي جي جهوڪ، شهر ۾ اٺن جي ويهڻ جو مقرر هنڌ.
a heap of grain, salt, divisions or share.
ڪوسو: ڏ. پُراڻو چنل پادر.
worn out shoe.
ڪوڪلو: ص. خالي، ٺلهو، پورو (اندران خال وارو).
porous, empty.
ڪوڪو: ڏ. ڪاٺيءَ جي صندوق جهڙو باڪس، پيٽي، (ص)
خالي، ڪوڪلو.
an empty box.
ڪولانتو: ڏ. ضامن، جوابداري ڪشندڙ، ڪفيل، (ٺ)
ضمانت، عيوضو.
a security, bailman, surety.
ڪولائڻ: م. ظاهر ڪرائڻ، پوريل در وغيره پٽائڻ.
to get opened, reveal.
ڪولڻ، ڪولڻ: م. پٽڻ، پٽڻ، ظاهر ڪرڻ، پٽڻو ڪرڻ،
ڦاڙڻ، پيڇڻ، اڪوڙڻ، سلجھائڻ، ڇڏڻ، آزاد ڪرڻ، رها
ڪرڻ، ڪشادو ڪرڻ، چوڙڻ (دوڙو).
to reveal, to open, to unravel, to free, to
solve.
ڪولو: ڏ. ڪل، چمڙي (جيڪا طهر وهارڻ مهل وڌي ڇڏجي).
the foreskin, prepuce.
ڪولو: ص. ڪل وارو، اڻ طهريل.
uncircumcised.
ڪولي: ٿ. ننڍڙي ڪوٺي (جيل جي).
cell in a jail.
ڪومو: ڏ. ڪپڙي سڙڻ جو دونهون يا ڌپ، هڪ قسم جو
ڍانڍي پکي.
smell of burning cloth, smoke of burning
cloth.
ڪوتو: ڏ. چوپائي کي پٽڻ لاءِ زمين ۾ کٽل ڪلو.
a nail to hold and bind cattle.
ڪوتائڻ: م. پٽائڻ، چٽائڻ، روڙائڻ.
to disentangle, to break, to clear.
ڪوتڻ: م. پٽڻ (وار)، ڪنڀ، چنڻ، روڙڻ.
to pluck (feathers), to pull (hair).
ڪوٺڻ، ڪوٺڻ: ڏ. ڪنهن به وڻ جي ٿڙ مان نڪرندڙ
لڳل ڪنڊار رَس (جنهن ۾ چنڊ جي خاصيت هجي).
gum, name of the tree producing it.
ڪونس، گئونس: ٿ. ڪنڌ، حرڪت، چرچ، مستي، شرارت.
hatred, ill-will, spite, grudge, malice.
ڪونس ڪرڻ: حرڪت ڪرڻ، چرچ ڪرڻ، شرارت ڪرڻ.

کيڇڻ: ڏ. هيڃ، شوق، مائق، انگل، خوشي، موج.
pleasure, delight.

کيڇڻ: کيڇلائي: ٿ. ڪوٺس، حرڪت، مستي، شرارت، مسخري، چلولائي.

romp, mischief.

کيڇڻ: ڪيڇڻ: ص. حرڪتي، مستي خور، شرارتي.
romping, mischievous, naughty.

کيڇڻ: چانورن جي رڀ يا اٺي مان ٺهيل پايڙ (جيڪو ٺيل ۾ تري کائجي).

a rice cake, rice papad.

کيڏو: ڏ. پکيءَ جو هڪ قسم.
a bird.

کيڏ: ٿ. راند. اٽڪل، حرفت، چالاڪي، رمز، تل.
play, trick, dodge, gamble.

کيڏاري: ص. رانديگر، چالاڪ، تجربڪار، حرفتي، اٽڪلي.
player, a sharp person, tricky, gambler.

کيڏائڻ: ڏ. راند ڪرڻ، ڪڍائڻ، وندرائڻ.
to entertain, to make play.

کيڏڻ: ڏ. راند ڪرڻ، راند رهڻ، ڪٽڻ، وندرڻ، ٺينگ ڏيڻ.
to play, entertained, sport, trifle.

کيڏوڻو: ڏ. راند جو بال، ڏڙهو، کينهن.
toy, ball.

کير: ٿ. نسل، پيڙهي، ڪيڙ، پهاڻي، اصل نسل، ٽولي، جماعت، ساٿ.

generation, group, ancestors, origin.

کير: ٿ. مبارڪ، واڏائي، ڪيڙي جي ٻن ڌرن کي ملائڻ واري ڪيل.

congratulation, sewing together, two plain edges of cloth.

کيرُون: ٿ. مبارڪون، واڏايون.
congratulations.

کير: ڏ. (ف. شير) ٿڌن مان نڪتل اڇو پاڻي، شير، ٿڃ، وڻن ٻوٽن جو کير جهڙو رس.

milk, white juice of plants.

کيرپٽ: ڏ. آل اولاد، مال مليت،
wealth, sons.

کير پياڪ: ص. ٿڃ ڏائيندڙ، شير خوار.
suckling toddler.

کير ڦڙ: ڏ. سنڌ جي الهندي پاسي وارن جبلن جي قطار.
mountainous range in the west of Sindh.

کيرول: ٿ. هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦل، ٿر ۾ ٿيندڙ هڪ وڻ ۽ ان جو ڏٺ.

a kind of tree and its fruit, a creeper of Thar desert.

کير ڪٽڻ ٿيڻ: صلح ڪري هڪ ٿي وڃڻ، پاڻ ۾ رٿل ٻرڇي وڃڻ، ٺاه ٿيڻ.
to be reconciled.

کير پڙو: ڏ. منائي، جو هڪ قسم (مائي مان ٺهيل پيڙا).
a sweetmeat made from milk and sugar.

کيسر جي رنگ جهڙو، (ٿ. گهنئي).

the dye of safflower, bright red, coloured with safflower.

ڪٽڻ: ڏ. گسڻ، چُراند ڪرڻ، وڙهان وڙهان ڪرڻ، هروڀرو ڪندڻ ڪٽڻ، وڙهڻ لاءِ بهانا ڳولڻ، جهيڙو ڪرڻ.

to bear spite or enmity.

ڪٽڻ: ٿڪجڻ، ورڇڻ، چور ٿيڻ (ٿڪ ۾)، ماندو ٿيڻ، ڪٽي وڃڻ، ڪنگال ٿيڻ.

to tire oneself, to be tired, fatigued, wearied, wretched, exhausted.

ڪٽو: ڏ. ڌر ڪوٽڻ لاءِ وڏو ڊگهو رنيو، وڏو گهيڙو.
gust, blast, squall.

ڪٽي: ٿ. ٺهي، ٺهي، ڄمار، عمر، هائي، جسر جي بيهڪ، جواني.
a fresh youthful appearance.

ڪٽي: ٿ. صفت ٽڪل، ساٿي.
tired, exhausted.

ڪٽيل، ڪٽيو: ص. ٽڪل، ورتل، هيٺو، بيزار، بدحال، ڪنگال.
tired, exhausted, fatigued, wretched, weary.

ڪٽڻ ڪٽڻ: ڏ. ڪٽڻ، ڳوڙ ڪٽڻ، واپرائڻ (ڪاٽو)، ڪاٽو، ڪاڇ، طعام.
to eat, to swallow.

ڪٽو، ڪيو: ص. نشي ۾، خمريل، مست، الوٽ.
intoxicated, drunk.

ڪي: حرف جر. ڏانهن، طرف، وٽ، پاسي.
to.

ڪيانتو: ڏ. ڪين خير جي خبر ڏيندڙ، ملاقات جو سوڻ ڏيندڙ قاصد (ڪان).

messenger (a crow).

ڪيٽ: ڏ. ٻني، پوک، ڪيٽ، پوک واري زمين.
cultivated land, field, farm.

ڪيٽي: ٿ. پوک، فصل، آبادي، ڌنڌو، گذران، عادت، ٿيڻي، روزمره جو وهنوار.

crop, cultivation.

ڪيٽ: ڏ. ڪيٽ، پوک، ٻني، فصل، اها ايراضي جيڪا پوک هيٺ آيل هجي.

cultivated land, farm, field, crop, field.

ڪيٽو: ڏ. ضد، تيسو، گهيپي، ٻار جو رسامو، ڪروڙ، ڪل ڪل، ڪٽراڳ.

fuss, childish, stubbornness.

ڪيٽ: ٿ. سامان، ٻار (تجارت جو)، هڪ واري ۾ آيل مال، جهاز يا ٻيڙي جو پور.

cargo, assignment of goods.

ڪيٽ ڪٽڻ: ٺهيو ڪمائڻ، سوداگري مان ڪمائڻ، سوڀ ڪرڻ.
harvest of labour, victory.

ڪيٽ: ڏ. نشو، خمار، نشي جو سرور، خمار جي موڱائي.
intoxication.

ڪيٽ چوڙهڻ: نشو چوڙهڻ، خمار چوڙهڻ.
drunkenness.

ڪيٽرائي: ٿ. ڪيٽرائي، ڪوپري، مغز جو هڏي وارو پيالو.
skull.

ڪيل: ڏ. تماشو. بازي. ناٽڪ. وندر. راند. ڪيڏ.
a play, suit of cards, show.
ڪيل: ٿ. چادر يا اجرڪ وغيره جي ٻن پڙن کي پاڻ ۾
ڳنڍڻ لاءِ خاص قسم جو رنگين يا اڇو بخيو.
kind of a stitch.
ڪيلڻ: م. ڪيڏڻ. راند ڪرڻ. ڪيل ڪرڻ. تماشو ڪرڻ.
وندر ڪرڻ. راند روند ڪرڻ.
to play, to play a game, to perform a show, to entertain.
ڪرڻچڻ: م. چڪڻ. تائڻ. اينگهائڻ.
to expand, to pull.
ڪينھون، ڪينھوڙو: ڏ. سُٽ ۽ ڪپڙي مان ٺهيل بال. ڌڙهو.
a ball.
ڪيڻ: ڏ. کاڌو. طعام. ٽوٽ. خوراڪ. غذا. چوڻو.
food, dinner, meal, to eat.
ڪيهه: ٿ. ڪيهه. ڌڙ. مٽي. ڌوڙ. رک.
dust, powder, dry earth.

گ

گ: ڏ. (اچار گاف) سنڌي الف، بي جو ايڪيٽاليهون اکر:
فارسيءَ جو چويهون اکر.
Forty first letter of Sindhi Alphabet: twenty
sixth of persian
گابار: ص. گابا چاريندڙ.
one who tends calves.
گابو: ڏ. گئون جو ڦڙ. (ٿ. گابي).
a calf.
گان: ٿ. گسڻ يا گهٽڻ سان ٿيل نشان، چٽو گان جو رهڙو.
mark of abrasion or attrition.
گاج: ٿ. گوڙ (ڪڪرن جي)، گجڪار (پاڻيءَ جي)، وڏو
آواز. (گاج نشين = وڏي گوڙ واري)، ٽيلي بچ، سرهن
جو هڪ قسم، گجي، جهڳ.
thunder, loud noise (of water), oil seed.
گاج: ڏ. (انگ) هڪ قسم جو سنهون سوتي ڪپڙو.
a kind of fine cotton cloth.
گاڇرو: ڏ. پٽائي گجرن جو ساڻو گاهه. گجرن جا پن. پرت
پريل ڪپڙي جو هڪ قسم.
of carrots, green tops of carrots, an
embroidered cloth.
گادي: ٿ. ويهڻ لاءِ ڪپڙي جي پراءَ وارو گاديلو.
Cushion, foam, soft bed.
گاديءَ تي ويهڻ: مسند نشين ٿيڻ: تخت تي ويهڻ. وارث ٿيڻ.
to ascend the throne.
گادي نشين: ص. تخت تي ويٺل. مسند تي ويٺل.
one who ascends a throne, one who sits on a gadi.
گاديلو: ڏ. چمڙي يا ڪپڙي جي ٽلهي گادي. پلنگ.
a thick cushion, soft foam of a bed.

ڪير مُنڊي: ٿ. گهٽ جو هڪ قسم (تڪ سان چانديءَ جي
منڊي جيڪا شاديءَ ۾ ويڙه سان گڏ ڪنوار کي پارانين).
a wedding ring.
ڪيرڻي: ٿ. ڪير ۽ چانورن مان ٺهيل مٺو کاڌو، شيريني.
sweet dish made from milk and rice.
ڪيرو: ص. (ف. خير) ساڻو، بي حس (جسم)، موڳو، واڙو.
maimed, feeble, paralytic.
ڪيرو: ڏ. ڪچڙن سنگن ۾ ڪير جهڙو پيدا ٿيل کودو،
(ص) ڪيرپياڪ، وهڻن جي کاڌي لاءِ ساڻي ٻاجهر يا جوڙ
جو چارو. ڀلي جو هڪ قسم. نر ڀلو.
white pulp of grains, Palla fish (male).
ڪيڙ: ٿ. ٻنيءَ ۾ ايل هر، ڪيڙيل زمين. ڪيڙي.
ploughing.
ڪيڙائڻ: م. زمين کي هر ڏيارڻ.
get the land ploughed.
ڪيڙڻ: م. زمين کي هر ڏيڻ. زمين اٽلائڻ. ڳولڻ.
جستجو ڪرڻ. ووڙڻ.
to plough, to search, to dig.
ڪيڙو: ڏ. وڏي ڍال، سپر.
a large shield.
ڪيڙي: ٿ. هر آيل زمين، ڪڙيل زمين (جنهن ۾ آبادي نه
هجي)، چاڪ يا چن واري زمين جو قسم. ڍال، سپر.
ploughed land, a chalky land.
ڪيڙي ميڙي: ٿ. پگهر جو پورهيو، بچت سچت، ڪل
مال ملڪيت.
labour, asset made out of labour in the lands.
ڪيس: ڏ. ٽلهي ڪپڙي جي خاص قسم جي اٺاوت واري
چادر (جيڪا وڃائڻ ۽ اوڻڻ جي ڪم اچي).
a coloured cotton coverlet, type of cloth.
ڪليسو: ڏ. (ف. ڪيس) قميص يا ڪوٽ وغيره جو گوندو، جيب، گيلو.
pocket, leather pouch for bullets.
ڪيسو ڪولڻ: سخاوت ڪرڻ، دل کولي خرچ ڪرڻ.
to give in charity, generosity.
ڪيسي ۾ هڻڻ: نه ليکڻ، پرواهه نه ڪرڻ.
to consider unimportant.
ڪيسڪ: ٿ. ٽائي جي ٽيلهي. همياڻي.
a bag of money.
ڪيڪار، ڪيڪڙ: ٿ. پليڪار. خوش خير عافيت، آجيان،
خوش آمديد، مزاج پرسي، آڌرپاءَ.
wish, welcome, salutation, greeting.
ڪيڪارڻ: م. آڌرپاءَ ڪرڻ. پليڪار ڏيڻ. آجيان ڪرڻ.
مرحبا چوڻ، خوش آمديد ڪرڻ.
to greet, wish, welcome.
ڪيڪواڻ: ڏ. گدڙ لومڙ وغيره جون آٺاڙون. ڏندن
ڪڙڪائڻ جو آواز.
cry of a jackal or fox.
ڪيڪو: ڏ. هڪ قسم جو سامونڊي جيت. سرطان (ع).
a sea crab, symbol of zodiac sign of cancer.

گارو: ڏ (انگ) محافظ- پهريدار. پهرو ڏيندڙ سپاهي. ريل گاڏي جو

هڪ عملدار.

a guard, lookout, sentinel, sentry, watchman, a railway-officer.

گارو: ڏ. گڏيل مٽي (راڳي لاءِ). گچ. ٺله. ملايل پنجهو.
mud plaster, cob.

گاروڙي: ڏ. نانگ پاليندڙ. نانگ جهليندڙ. نانگن جو زهر ڪڍندڙ.

ڪڪيل تي جهاڙ وجهندڙ- مائدو. ماهر جوڳي (پري جوڳي جو لقب) پيريو
گاروڙي. وڏو نشي باز.

one who performs incantations over a snake bite.
one who uses much intoxicating drugs or liquors.

گاسي: ڏ. گات. چيهر.

abrasion, loss, damage, injury, harm, hurt.

گاسي پيسي: ڏ. گات مان ٿيل نقصان. لاهه پاهه وغيره مان ٿيل
نقصان.

loss sustained due to abrasion, loss or damage
due to division or distribution of an article.

گاسليت: ڏ. هڪ قسم جي پاڻي جيڪا ٻرن جي ڪم لاءِ.
kerosine oil.

گاسو: ڏ. گات. ڪس- ٽوٽ. نقصان.

abrasion, attrition, deficiency, loss, damage.

گاشو: ڏ (ع غاشي) اٺ جي پاڪڙي تي وجهڻ جو ڪپڙو.

a cloth put over the seat of a camel.

گاڙو: ڏ. اُن واٽر لاءِ وڏو چنڇ.

a large fan or sieve for winnowing.

گامو: ڏ (سن. گراما) ڳوٺ- واهڻ. ٺڪاڻو- رهائش.

a village, town, habitation, residence, home.

گاموئي: ڏ. ساڳئي ڳوٺ جو رهاڪو- ڳوٺاڻي.

of or belonging to same village. a village
neighbour.

گامو: ڏ (ف) قدم- وڪ.

a step, pace.

گامزن: ڏ. پنڌ ڪندڙ. تڪو هلندڙ.

walker, stroller, roamer, a fast walker.

گامڻ: ڏ. سچا- سچ ڳالهائيندڙ. مشهور تاريخ ڪردار جيڪو سچ
ڳالهائيندو هو عام طرح "گامو سچاڻ" جي نالي سان مشهور هو.

name of a person known for truthfulness, a

گاڙو: ڏ. گاڏي هلائيندڙ- گاڏيڙي. پڪي جو هڪ قسم.

a cart-driver, a carriage-driver, a coach-driver, a
kind of bird.

گاڙو: ڏ. گڏيل- گڏوڻ. ملاوٽي.

hybrid, mixed, mingled together, heterogeneous,
motley.

گاڙو ساڙو: ڏ. گڏيل- مرڪب. اڻ خالص.

idem.

گاڙو: ڏ. ڦيڻ تي هلندڙ ڪاٺ يا لوھ جو دٻو. ريل گاڏي جو دٻو. بار
ڍوڻ لاءِ چڪرو. ننڍي گاڏي (ٻارن جي).

a cart, a carriage, waggon, a wheeled vehicle, a
railway-carriage, a pram.

گاڙو ڌڪڻ: ڏڪيو سڪيو وقت گذارڻ. جيئن تينن ڪري گذر سفر ڪرڻ.
حياتي جا ڏينهن پورا ڪرڻ.

to carry on-with, to live from hand to mouth, to
live poorly.

گاڙي: ڏ. ڦيڻ تي هلندڙ سوارِي (بيل گاڏي، گهوڙي گاڏي، ريل، موٽر
وغيره).

a cart, carriage, vehicle, motor-transport, railway-
carriage.

گاڙيڙو: ڏ. گاڏي هلائيندڙ (عموما بيل گاڏي).

a cart-driver; a wagon-driver.

گاڙي واڻ: ڏ. گاڏي هلائيندڙ (عام طرح گهوڙي گاڏي).

idem. a horse-cart-driver, a victoria-driver.

گاڙيلي: ڏ. بدن جي عضون جي سهڻي بيهڪ واري زال- سهڻي موڪري
بدن واري زال.

a well proportioned woman, a beautiful woman.

گاڙو: ڏ. گاڙو (ڏ) ڪٽي- ڌري.

a washerman, fuller.

گارو: ڏ (ف) ڪندڙ. ٺاهيندڙ. وارو (لفظن جي آخر ۾ ايندڙ صفاتي
پڇاڙي (جنهن خدمتگار، گنهگار، يادگار وغيره).

manufacturer, maker, doer.

گارو: ڏ. فحش ڳالهائڻ، بد زباني- دشنام. طعنيءَ ويڻ جو ڳالها.

abuse, invective, obloquy, vituperation, swear
word, abusive language.

گار گند: ڏ. بد زباني- فحش ڪلامي- دشنام طرازي.

idem.

ly, sporadically, on occasion.

گامو: ڏ (ف. گياه) ساوا يا سُڪل سُڪ ڪٽا. مال جي چاري لاءِ ڪڪ ڪٽ.

grass, forage, fodder, hay.

گامو دالو: ڏ. چوپائي مال جو چارو.

the forage of cattle.

گامو ڪاڙو: جانورن وانگر ٿيڻ. بيوقوفي جو ڪم ڪرڻ. اڃائي ڳالھ ڪرڻ.

to act like an animal, to do foolish things, to say things which cannot be believed, foolish talking, babbling.

گامي: ص. گام ڪندڙ گام وڪندڙ (ث. گامياڻي).

a grass cutter; a grass merchant.

گامو: ڏ. ڳامت. هجور - انبرو. هل هٽس. ماڻهن جو هل ۽ گهڻائي. crowd, mob, concourse, noise, tumult, bustle, overcrowding.

گامو: ڏ. هستي. آڪڙ - وڏائي - غرور - فخر.

pride, conceit, egoism, egotism, vainglory, vanity; arrogance, disdain, haughtiness.

گامو: ص. راڳي - گويو - ڳائڻو.

a singer, vocalist, songster.

گامو ماڻهن ٿيڻ: منجهن دل من هٿن ڊڄڻ ۽ ڊپ ڪرڻ.

to be perplexed, be confused, puzzled, confounded, to fear, feel alarm, consternation, dismay, dread, fright.

گامو: ڏ. ڍنڍن ۾ مڇي جو کاتو.

a grass in ponds and canals on which the fish feed.

گامو: م. ڪنهن کاتي جي شيء جو سينواري ٿيڻ ۽ ٻوڙيا ڪرڻ.

to become stale, or soft and flabby by keeping; (of food,) to be affected by bacteria etc.

گامو: ڏ (ف) آتش پرست پارسي (ايران جو رهاڪو). (ص) وڏو مالدار ۽ مغرور. (اسم خاص) ماڻهو جو نالو.

a fire-worshipper, a Zoroastrian; a wealthy and proud person; name of a person.

گامو: ص. جورو. زور واريو. جورو ڏاڍو.

warrior, manly, heavy, stout, heroic, brave, aweless, courageous, dauntless; fearless, heroic, intrepid.

truthful person.

گامو: ص. رڪ وڃندڙ. تيز هلندڙ. (ڏ) گامو - رڪ - قدم.

walker, stroller, roamer, a fast-walker, a step, pace.

گامو: ڏ. پيسن مان ٺهيل ٿلهو مرلا.

a long thick vermicelli duly fried and made from gram-flour.

گامو: ڏ. ڀنگ جي پچ مان ٺهيل هڪ نشيدار شيء (جيڪا موالي سلفي ۾ وڃي پيشن).

narcotic drug made from hemp plant.

گامو غلامي: ث. پاتڪ. حد کان زياده خدمت. خوشامد.

servility, cringing, bondage, peonage, serfage, serfdom, servitude.

گامو: گامو: ص. گيدي - بزدل.

cowardly, unmanly; pusillanimous, poltroon, ward.

گامو: م. ڳنڍجڻ - وڇڙڻ منجهن (سٺ) ملڻ.

to stick (a dog and bith after copulation), to entangle (yarn), to get mixed, amalgamated, intermingling.

گامو: ڏ. ڪاري (سند) جو هڪ جيت (جنهن جو گوڏو رڌي ڪائجي) - جينگو - حڪم.

a prawn, shrimp.

گامو: ث. ڍڳي - ڳئون.

a cow, cattle.

گامو: ڏ. ڳوٺ - راهڻ.

village, settlement, habitation.

گامو: ڏ. قيدين جي حفاظت وارو پوليس کاتو.

prison department; armed police.

گامو: ڏ (ف) هنڌ - جاء - جڳھ. وقت - تار - محل.

a place, location, spot, station, time, occasion, moment.

گامو: ڏ. وقت بر وقت. محلو ڪم. هر وقت.

in season and out of season, in late hours, untimely, anytime.

گامو: ڏ. ڪڏهن ڪڏهن - بعضي بعضي. ڪنهن قضائي - اتفاق سان.

occasionally, sometimes, infrequently, irregular-

pher, said for English by one who cannot understand it.

گپوڙو: ص. ٻت ۾ پيريل ۽ ٿلهو- ڊينيو.

some what fat, fleshy, obese.

گنڊ: ث. گسي - آڏو نالي (پنيءَ کي پاڻي رسائڻ لاءِ).

a water-course, a stream, brook, rivulet.

گنڊل: ص. پراڻو- جهونو- ڪم آيل- گسي ويل- گات پيل.

old, used, wrought, exploited, abraised, grated, pared, scraped, scratched.

گنڊل پيشل: ص. جهونو- آرسو- ڳارو- تجربڪار.

experienced, seasoned, skilled, versed, veteran; proficient, expert, skillful, versed

گپ: ث. چڪڻ- راڻو- ڳارو- ڪوڙي ڳالهه- افواهه- ڀڻاڪ- بڪواس.

mire, mud, slime, a tattle, gossip, a false report, rumour, hearsay, a boast, brag, gasconade, prate.

گپ جو ڪلو: ذ. بي زور- بي پاڙو- پرمٽيو- ٿرڻو گھڻو (مزاح ۾).

weak, punny; decrepit, feeble, frail, without roots, rootless, dickey, insecure, shaky, unstable; vascillating, wavering, wobbly.

گپا گپهه: ص. ماڻهن جي گهاٽ- ڪلھي گس سوڙهه- ٻيڙ- هجور.

a crowded mass, a throng, crowding, multitude, horde.

گپائڻ: م. گھيرائڻ- هڻڻ (جسم ۾) گپ ۾ ڦاسائڻ.

to press, push in; to cause to enter, penetrate; to get someone entangled in mud, slime or mire.

گپت: ص. (سن) لڪل- گجهو- پوشيدو- خفي.

hidden, secret, clandestine, invisible, furtive, mystical, stealthy.

گپ ڇپ: ث. ماڻ مٿ- خاموشي- لڪ ڇپ- گنگ ٻول.

silence, quiet, quietness, quietude, invisible, secret, still, stillness.

گپ ڦپ: ث. ڀڻاڪ سٽاڪ- ڪل پرڳهه- ڊاڙ ڀڻاڪ.

boasting, bragging, amusement, merriment.

گپڻ: م. گپي پوڻ- گپ ۾ ڦاسڻ- ڪنهن ڪم يا مصيبت ۾ ڦاسڻ- گھڻو (جسم ۾).

to stick (in mud), to be entangled, enmeshed, in misfortune, to penetrate, pierce (in body).

گپوڙو: ذ. ڪوڙو افواهه- بھتان- افواهي ڳالهه- ڪوڙو دلاسو- ڏٽو.

a false news, rumour, a gossip, hearsay, a false

گپوڙو: ذ. جهنگ يا جبل ۾ چوڙائي مال لاءِ بھسات جي بچاءَ لھيل اھو.

اوتر- ڍڪ. اُس يا مينھن کان بچاءَ لاءِ آڏو تنگيل ڪپڙو وغيره. ٿلھي رلي.

a hut, shack, cabin, cottage, lodge, shanty, a temporary structure covered with thick cloth; an improvised tent.

گپري: ث. بگري (بغلي). فقيرائي گودڙي. پراڻا ڪپڙا.

a sack, bag, pouch, a sack of old clothes.

گڻڻ. گڻڻ: م. ڄمڻوڙو- ٺٽڻ. چوڻو ڪرڻ (کاڌي). ڪٽو ڪرڻ. ڪنھن کاڌي جي شيءِ ۾ رھت وجهي گڏڻ. ڇھڻ.

(of food) to spoil, claw or scatter about by chicken etc. to spoil any eatable by touching or poking.

گبول: ذ. بلوچن جو ھڪ قبيلو.

Gabol, a Baluch tribe.

گت: ث. (سن) چال. حرڪت- حالت. عادت- خرم- خصلت. ھير- ڍنگ. رسم.

ارڪان سان جي ھڪ رھت.

moving; motion, movement, condition, habit, practice, manner, method, custom, usage, tune, air (in music).

گٽل. گتو: ص. ڦاٿل. پابند. مشغول.

entangled, tangled, ensnared, trapped; snared, busy, engaged, employed, occupied, working.

گتو: ذ. ٿلھي دفتری- پائو.

a hardboard, pasteboard.

گتو: ذ. تشيدار شين (آڦير، ڀنگ، شراب) جي وھڙي جو دڪان- پٽو.

an ale-house, grogshop; liquor shop.

گتيرال: ص. گتي وارو- پتي وارو.

a person dealing in intoxicants; a seller of wine; a wine-merchant.

گتي: ث. محتاجي- غرض- لاچار. ڪاڏ- حاجت.

need, want, obligation, demand, requirement; necessity; poverty, desitution.

گتي پوڻ: ڪم پوڻ- ضرورت پوڻ. محتاج ٿيڻ.

to feel a need for support from some one; to be needy, become poor, destitute, needy, wanting.

گٽل: ص. ويل- ڇٽ. گسي ويل.

missing, having missed, having failed, worn out.

گت مٿ: ث. مسجد ۾ نہ ايندو ٻولي (عام طرح "انگريزي" ٻولي).

a language which one cannot understand or decy-

vast or thick forest. a large mass of water.

گجگوڙ: ٺ. ڪڪرن جي گوڙ، هاڻي يا شينهن جي گوڙ، گجڪار.

thundering, the sound of lightning. the roar or sound of a lion or elephant.

گجگوڙي: ٺ. وڏو موتي.

a large pearl.

گجگير، گجگيل: ٺ. رک.

iron, teel.

گجڳو: م. گجڪار ڪرڻ (شينهن) گوڙ ڪرڻ، گجگوڙ ڪرڻ، عاڙو مان هڪلون ڪرڻ، ڳوڙ.

(of a lion) to roar, to thunder, to make hue and cry.

گجڳي: ٺ. ٿيڻ-جھڳ. کير صابن وغيره جي جھڳ.

froth, foam, suds, lather.

گجڳي: ٺ. پکيءَ جي گجڳي ۽ هيليان گول گوڙي (جنهن ۾ چوڳو پوڻو جعلي ۽ هضم ٿئي).

the crop, crop or first stomach of birds, the gizzard.

گجڳي ڌارڻ: حوصلو ڪرڻ، وڏي حوصلي وارو ٿيڻ، جگر ڌارڻ.

to have a large heart, to be intrepid, bold, brace, audacious, courageous, dauntless.

گجڳ: ٺ. (ف) جن-سيڙهي (عمارتِي ڪم ۾ ايندڙ). چُن ۽ ريتي جو گڏيل گارو.

mortar, plaster, a plaster of lime.

گجڳاري: ٺ. چُن جو ڪم.

plastering, plastered.

گجڳو: م. گجڳي پوڻ، گجڳ ۾ ڦاسڻ، گجڳ ۾ پيڻي وڃڻ، گجڳ.

to sink in mire, to soil in mud, caught in mud.

گجڳ: ٺ. رڻ جي گل يا ميري جو رَس.

the bark of a tree or a fruit-juice.

گجڳ: ٺ. گڏ (اڻي ڏڪر راند ۾ کوٽيل ننڍڙي ڪڏ). گل-سڄ (بلورن راند ۾).
a small hole in different games.

گجڳا: ص. (ف) فقير-پينو-منگتو. (ٺ) پڻ منگ-بيڪ. خيرات.

beggar, pauper, cadger, a mendicant, alms, charity.

گجڳر: ص. بيڪ وٺندڙ، خيرات وٺندڙ، پينو-منگتو.

idem.

promise.

گجڳ: ٺ. ٿيڻ-گجڳي-جھڳ.

foam, froth, lather, suds.

گجڳ: ٺ. ذاتي چولي جو هڪ قسم-ڪنچرو. (سن) هاڻي-ڦيل.

a kind of bodice which covers the breast but is open behind, corset, petticoat, an elephant.

گجڳ: ٺ. پکيءَ جي پيٽ-معدو-ڳجڳي.

the entrails of a bird, stomach.

گجڳ ڀرڻ: پٽو ڪرڻ-پيٽ ڀرڻ، فائدو حاصل ڪرڻ.

to be satiated, gluttonous sated, surfeited; to avail profit, benefit; to earn profit, return.

گجڳو: ٺ. هڪ قسم جو اوڙو (پاڻي آچار وغيره ۾ ڪم اچي). ٻه قسم: سنڌي پٽائي گجڳ، ۽ لاهوري گجڳ.

a vegetable root of two kinds; a carrot (*daucus careta*) and sweet potato (*convolvulus batatas*).

گجڳو: ٺ. سڌي زال-حسين عورت. مينهن جو هڪ قسم.

a fair maid, a beautiful woman, handsome, attractive, goodlooking, a kind of buffalo.

گجڳو، گجڳو: ٺ. هڪ ذات ۽ قبيلي جو نالو.

Gujjar, a tribe and caste.

گجڳرات: ٺ. پاڪستان جي هڪ ضلعي جو نالو. ڀارت جي هڪ صوبي جو نالو.

Gujrat, a district in Pakistan and the name of a State in India.

گجڳراج: ٺ. (سن) وڏو هاڻي-شاهي هاڻي.

a very large elephant.

گجڳري: ٺ. "گجڳ" قوم جي عورت. سڌي زال-حسين عورت-گجڳو.
هڪ راڳتي جو نالو.

a beautiful and handsome woman belonging to Gujjar tribe, a fair woman, a musical mode.

گجڳڪار: ٺ. شينهن هاڻي وغيره جانور جي وڏي رڙ، پاڻيءَ جي وڏي دمڪري جي گجڳ.

thundering, roaring, a roar (of a loin); the thundering sound of a river.

گجڳگاه: ص. گجڳانو (جھنگ) اجهڳ-تمام گجڳو يا تمام وڏو (جھنگ).
وڏو پاڻي.

a thick forest; any great, immense, prodigious.

to penetrate, to ingress, pierce. to mark with a sharp object. to thrust, shove in, stuff, to permeate, pervade, saturate.

گڏو: ذ. گھڻي ڪپھ واري تلھي پٿرائي. گڏيلو.

a heavy quilt, a mattress.

گڏو: ذ. مڪ - ٽوڻشو.

a box with fist.

گڏوڏو: ذ (ع. غدود) رت پونءِ گڏيل مادو. جسر ۾ نرم ماتي وارو وڌيل

جوڙو.

pus, a boil, abscess, carbuncle.

گڏوڏي: ص. روڱي. ڪچرو.

filled with boils, abscesses; filled with pus.

گڏي: ص. ننڍڙو گڏيلو. گادي.

a pillow, a small mattress, a cushion. a soft pad for sitting on.

گڏي: ص. (رانءِ ۾) ڪٽيٽ. ويساھ گھاتي.

a trick, deceit (in a game), cheating in play.

گڏيار، گڏيڙو: ص. راند ۾ دغا ڪندڙ.

one who cheats in play. a trickster; a cheat, a cheater.

گڏيخورو: ص. گڏيڙو.

a cheater, a trickster; one who cheats in game.

گڏيا: ص. مقعد - پٽ.

the anus, the rear opening of the alimentary canal.

گڏيلو: ذ. گڏيلو - گڏو.

a bedding, mattress, quilt.

گڏ: ظ. پيڙو - پٽ. جٺ شامل - شريڪ. گڏيل - مليل. ساڻ. مجموعو.

جملي.

together, consecutive, continuous. partner, associate, cohort, fellow, mate. jointly.

گڏوڄو: ظ. گڏيل - مليل. گڏو ساڏو.

together, mixed, intermixed.

گڏ: ص. اتي ڏڪر راند لاءِ کوٽيل ننڍڙي گڏ. ڳل. بلورن راند جو سچ ننڍي گڏ. زمين ۾ کوٽيل ننڍڙي آڪري.

a hole in the ground for playing cat and dog or glass-bubbles. a knee-socket.

گڏ ۾ گڏل هئڻ: ننڍي عمر جو هئڻ - نا بالغ هئڻ. قد جو تمام ننڍو

گداگري: ص. پڻ منگ - خيرات - گداڻي - بڪيا.

begging, mendicancy, living on alms.

گداڙي: ص. "گڏو" جي مادي.

a female jackal.

گڏاو: ص (ف) ڳاريندڙ نرم. پگھريل - ڳريل. (ذ) ڳارو. سوز. نرمي.

melting, dissolving, soft, smooth, melted, dissolved; a solution, softness, smoothness.

گڏاو ٿيڻ: ڳرڻ - رڃڻ. نرم ٿيڻ.

to become softened, smoothed, melted, dissolved.

گڏامو: ذ (انگ) ڪروٽي. وڪار. پانڊو (وڪر يا جنس وڪڻ جو). انبار - ڍڳو.

ذخيرو.

a store, godown, a merchant's store, heap, pile.

گڏامري، گڏامڙي: ص. "آمري" جي وڻ جو ڦر - آمري.

the fruit of the tamarind tree. *tamarindus indica*

گداڻي: ص. پڻ - منگ - بيڪ - خيرات.

begging, mendicancy, living on alms.

گڏو: ذ. هڪ وڻ جو ڦر - خرڻوڙو.

a musk melon.

گڏري: ص. ننڍو گڏو - ويڙو.

a smaller musk melon.

گڏو: ذ. هڪ قسم جو مشهور جهنگلي جانور - شغال - سيار.

a jackal.

گڏ: ص. بي انتهائي خوشيءَ جي حالت.

cheerfulness, ecstatic delight.

گڏ گڏ ٿيڻ: خوشيءَ ۾ پئڻ - نعايتي خوش ٿيڻ.

to be cheerful, rapturous.

گڏاڻي: ص. ميراڻي. ڪچراڻي. گنداڻي. ڪڇرو.

dirty, filthy, slovenly, squalid, dungy, foul, grubby, mucky, murky, nasty, sordid, squalid.

گڏو: ص. گند غلاظت سان ڀريل. مٽيءَ هائو. ميرو. ڪٽو. غلبظ.

ڪچرو. (ث. گڏلي).

dirty, filthy, slovenly, squalid, dungy, foul, grubby, mucky, murky, nasty, sordid, squalid, dirt, refuse.

گڏو: ص. زور سان چيائو - ٿسڻ. سٺيءَ سان نشان ڪرڻ. ڏٺڻ. زور سان

پڙڻ. زخم کي ڏيڻ.

هنن.

پتلو.

a doll of cloth, an effigy.

to be very young, callow, immature, infant, dwarf, undersized person.

گڏون: ڏ. پتل جو لھيل لوٽو. ننڍو لوٽو (ڪنجھي يا پتل جو).

گڏ: ٿ. فصل مان غير ضروري گاه ڪڍڻ لاءِ رٺي سان ڪوتائي. ڏاڍي مار (جنهن ۾ هڏ گڏ ڪڍجي پون) - قبيح ڪڍڻ.

a gobblet, mug of metal.

to hoe, to give a beating, to drub, trounce.

گڏهه: ڏ. هڪ مشهور جانور - خر - ڪو. (ص) گڏهه جهڙو نثر - ضدي. بيوقوف - پوک.

گڏ ڪڍڻ: فصل مان رٺي سان ڪوتائي گند گاه ڪڍڻ. ڏاڍي مار ڏيڻ. to hoe; to beat, rout, drub, trounce.

a donkey, an ass, a mule; a fool, doodle, idiot, imbecile, jackass, jerk.

گڏائڻ: ۾. ملائج - شامل ڪرڻ - پيڙو ڪرڻ. ملاقات ڪرائڻ. to mix, join mingle, to bring near, to arrange a meeting.

گڏجهڻي، گڏجهڻو: ٿ. بيوقوفي، نيريائي، اجاير ضد. foolishness, absurdity, craziness, inanity, folly, senselessness, silliness.

گڏائڻ: ۾. ڏاڍي مار ڏيارڻ. ڪٽائڻ سٽائڻ. to get someone thoroughly beaten, thrashed, trounced, drubbed.

گڏهه کي پيرين پوڻ: ڪم ڪرڻ لاءِ ضدي مائو جي خوشامد ڪرڻ. to bow before an ass, to beseech a fool to get a job done.

گڏجاڻي: ٿ. ميل - ميلاپ. ملاقات. اجتماع. انتظامي صلاح مصلحت لاءِ ميٽنگ.

گڏهه وارا ٿڌ: ڏ. اجايون ڳالهيون - پٽاڪون. اينگو ڳالهه. boasting, bragging, senseless talk.

meeting, gathering, conference, sitting, the meeting of some group.

گڏي: ٿ. مقدمه کي اڳر لائڻ. thrusting one's finger up the undament (anus).

گڏجڻ: ۾. ملڻ - رٿن ملڻ. پيڙو ٿيڻ. شامل ٿيڻ. ملاقات ڪرڻ. يڪ مشق ٿيڻ. ڪيڪارڻ. شريڪ ٿيڻ.

گڏي ڏيڻ: آڱر ڪرڻ - هٿي ڏيڻ - چٽج ڪرڻ. to tempt, lure, allure, entice, seduce.

to meet, join, come near, to adjoin; to mingle, add, mix, to welcome.

گڏي: ٿ. ڪپڙي يا اڱڙين مان لھيل ننڍڙو بنت (چوڪرين جي راند لاءِ). سٺي عورت. نازڪ نفيس عورت.

گڏڙ: ٿ. هڪ قسم جو سرنڌڙ ڪيٽيون (اچي رنگ جو، عام طرح اناج ۾ نري).

a female doll of cloth; an effigy, a fair maid, charming woman, handsome, beautiful.

a kind of worm, maggot.

گڏيل: ص. مليل - جملي. پيڙو - گڏ. گڏڙ. together, joined, adjacent, mixed.

گڏو: ۾. گڏي ڇڏو - ملائج - گڏجڻ ڪرڻ. جمع ڪرڻ - جوڙ ڪرڻ. شامل ڪرڻ. ڳنڍڻ.

گڏيل وياڄ: ڏ. وياڄ جو هڪ طريقو (جنهن ۾ اصل مور جي وياڄ تي به وياڄ چوهندا).

to mix, mingle, add, join, include, intermingle, adjoin.

compound interest.

گڏو: ۾. ڪڙها پٿر سٺي ڪٽي پورڻ. ٻنيءَ جي گڏ ڪرڻ - فصل مان اڇايو گاه گند ڪڍڻ. گڏ ڪڍڻ. سٽو - پيچ ڪڍڻ. ڏاڍي مار ڏيڻ. هڏ گڏ پيچڻ.

گڏ: ٿ. وڻ جي ڀاڙ (جيڪا وڻ ۽ ٿڌو وڻ بعد زمين ۾ رهجي وڃي) - ڪٽا. the root of a tree, stubble.

to pound, thrash, cleanse (the field), to hoe, to give a good beating, to trounce, drub.

گڏلو: ڏ. اندران ڪپهه پريل ڇوٽو، صدي يا ڪوٽ (سيءَ کان بچاءُ جو لباس).

گڏو: ڏ. ڪاٺن جي وڏي پري - بند (ڪٽڻ جو). سٿر.

a quilted waistcoat.

a bundle of grass, straw or cane; a bundle of reed pens.

گڏو: ص. ٻن جنسن يا ذاتين مان پيدا ٿيل نسل - سٿر. a mongrel hybrid, an animal of mixed breed.

گڏو: ڏ. اڱڙين مان لھيل بوتو (چوڪرين جي راند لاءِ). بنت (ڪپڙي جو).

گڏو: ذ (سن) بڙهه. ڪوٽ. قلعو.

گڏو گاه: ذ (ف) رستو. لنگهه. واٽ.

a passage, path, way, route, trail, track, avenue, street; road, thoroughfare, boulevard.

a small fort, a stronghold.

گڏوڙو: ذ. ننڍڙو گڏ. ننڍو ڪوٽ. ٿر ضلعي ۾ هڪ شهر.

گڏوڙو: م. وڃڻ. لنگهه. اُڪرڻ. پار ٿيڻ. ناهنجڻ. ڪڍجڻ (وقت). ٻيڻ (جيتي). فوت ٿيڻ.

a small fort, a citadel; the name of a town in district Tharparkar.

to pass away, to go away, to cross-over, to reach the other side (of a river or canal etc), to pass (time), to depart this life, die.

گڏارڻ: ث (ف) عرض. منٿ. سوال.

request, submission, representation, appeal, petition, prayer, supplication, entreaty, plea.

گڏري وڃڻ: لنگهي وڃڻ. اُڪري وڃڻ. پار ٿيڻ.

گڏارڻ: م (ف) لنگهڻ. پار ڪرڻ. اُڪارڻ. ڪاڌڻ (وقت). گهارڻ. ٻيڻ.

to go across, to travel across, traverse.

ڪرڻ. حياتيءَ جا ڏينهن پورا ڪرڻ. فوت ٿيڻ.

گڏري ويل: ث. گذريل وقت. ماضي. جيڪي ٿي ويو (time) gone by, past, passed away.

to pass, get on, live, to get one transported across a river, canal, to pass away, to depart this life, to die.

گذشتہ: ص (ف) گذريل. ويل (وقت).

former, past, last, gone by (time), bygone (time).

گڙ: ص (ف) ٺاهيندڙ. لفظن جي آخر ۾ ايندڙ صفاتي پڇاڙي (جين ڪاريگر، زرگر وغيره).

گڏاري وڃڻ: مري وڃڻ. فوت ٿيڻ.

to pass away, to depart this life, to die.

manufacturer, maker, used as objective suffix in compound words.

گڏارو: ذ (ف) گذران. گذر سفر. پيٽ گذر. وقت گذارڻ جو حيلو. تڳاهه. جياپو. ناهه.

گڙ: ث. سڀني مٽيءَ، مٽل سِر جيڪو بدن تي چنڀڙي، جانورن جي هڪ بيماري.

living, livelihood, bread and butter, sustenance, subsistence, living, getting on.

dirt, filth, a disease of skin called mange.

گذارو ڪرڻ: ذڪيا سکيا ڏينهن ڪاڌڻ. حياتيءَ جا ڏينهن پورا ڪرڻ.

گڙ وٺڻ: پئسي ڏوڪڙ ۾ ڪمي ٿيڻ. اٽڪوڻڻ ٿيڻ. مفلسي ٿيڻ. جوکائي ٿيڻ.

جڏو ننڍڙو گذران ڪرڻ.

to subsist, live, to just manage to live, to cohabit, to pass over, forbear.

to become a pauper, poor, moneyless; becoming bankrupt, impoverished.

گڏو: ذ (ف) لنگهه. واٽ. رستو. گس. ناهه. جياپو. گذران.

passage, way, course, path, route, passing life, subsisting, living, livelihood.

گڙو: ث. ڪُني جي آهستي آواز واري پڙنگ.

گذر ٻيڻ: ذ. کاڌو پيئڻو. ڏندو ڏاڙهي. پيٽ گذر. ٺام لڪالو. رهائش.

to bark in a low tone.

subsistence, living, livelihood, victuals, job, assignment, work, residence, home, house, habitation, dwelling, abode.

گڙ ڪرڻ: ڪني وانگر لاڳيتو پونڪڻ. ضد ڪرڻ. گهمي ڪرڻ. to continuously bark (as a dog), to persist, insist (upon), importune.

گذر ڪرڻ: وقت ڪاڌڻ. ڪفايت سان هلڻ. ناهه. گهارڻ گذارڻ. فوت ٿيڻ.

گڙو: (سن) گڙو استاد. قاعدو. اصول. ٺڪڻو. هنر. فن. حيلو. تڙ جي هڪ وچ.

to subsist, live, to just manage to live, to cohabit, to pass over, forbear, to pass away, die.

a spiritual guide, a teacher, a law, principle, axiom, a point, a wit, art, skill, device, plan, a mode of a musical instrument.

گذران: ذ (ف) گذارو. ناهه. جياپو. پيٽ گذر. ڏندو. روزگار. پورهيو ڪارهر. جياپي جو وسيلو.

گڙاڻ: ث. چيچ ۽ آڱوٺي جي وچ واري ماپ. گڙاڻ.

subsistence, living, existence, livelihood, job, employment, occupation, pursuit.

the span between the thumb and the little finger.

گِرانڌ: ٺ. آڱوڻي جي چوٽي کان وٺي ننڍي آڱر جي چوٽيءَ وٽ واري وٺي- گِرانڌ.

span between the thumb and the little finger, the distance so measured.

گِرانڌ مَنُويو: ص. گِرانڌ جيڏو. بندرو. ننڍڙي قد وارو. ٻاراڻي لوڪ ڪهاڻي جو هڪ ڪردار.

measuring between thumb and little finger, of smaller stature, a short person, a legendary person in a folk tale.

گِرانڻو: ص. ڪپڙو اتندڙ- ڪوري. هڪ قبيلي جو نالو.

a weaver, name of a tribe.

گِرَاهُ: ڏ. کاڌي جو اهر مقدار جيڪو وات ۾ وجهي چُٻائي کائي سگهجي- گِرَاهُ. ڳڻو- نوالو- لُٽو.

a morsel, mouthful.

گِرَاهُ ڏيڻ: ٿورو کاڌو ڏيڻ. ڪفالت ڪرڻ.

to provide with a sustenance; to provide support, aliment.

گِرَاهُڪ: ڏ. (ف. گَاهُڪ) خريدار. سؤدو ڪندڙ. طلبگار.

a customer, client, purchaser.

گِرَاهُڪي: ڏ. خريداري. سؤدو ڏيڻ وٺڻ. واپار.

buying, purchase, business, trade.

گِرَبه: ڏ. (ف. بِلو).

a cat,

گِرَبه چُشمه: ص. ٻلي جي اکين جهڙو- شيرو (اهڙو ماڻهو بي وفا سمجهيو وڃي).

having eyes like that of a cat, having gray or brown eyes, a faithless person.

گِرَبه مِڪين: ص. ڏَس ۾ غريب پر انعامين ڪرڪتي- ميسر.

meek but wicked person, mischief monger.

گِرَبِي: ڏ. ڪپڙي جو هڪ قسم (جيڪو سنڌ ۾ اچي).

a kind of striped cotton cloth.

گِرَبِي: ڏ. (سن) پيٽ- ڳڻي حمل.

the womb, pregnancy, conception.

گِرَبِيوڻي: ڏ. حامله- پيٽ سان- ڳورهياري.

pregnant, a pregnant woman.

گِرَبِي: ص. پيٽ سان- حامله.

idem.

گِرَازو: ڏ. سارين جي ٻيجي جي هڪ مُٺ جيتري مُوڙي (جنهن مان هڪ هڪ ٽيلو ڪري وهر ڪجي).

a bundle of young plants of rice.

گِرَازِي: ڏ. ڏندن واري چرخي (مشين جو هڪ پرڙو).

a pointed wheel, a gear (plate).

گِرَاڪ: ڏ. گِرَاهُڪ. خريدار.

a customer, a purchaser.

گِرَام: ڏ. (سن) راڳ جي سُرُن جي لٽي. (انگ) تور جو هڪ ماڻ يا ماپ.

a musical mode, gram (measure).

گِرَامَر: ڏ. (انگ) صرف ونحو، صرف ونحو جو ڪتاب- وياڪرڻ.

grammer, a book of grammer.

گِرَامُفُون: ڏ. (انگ) رڪارڊن وڃائڻ جي مشين- فونو.

a gramophone, a record player.

گِرَامِي: ص. (ف) پيارو- محبوب. بزرگ- مڪرم. وڻندڙ- پسند.

beloved, favourite, loved, an elder, a senior, superior, revered, respected.

گِرَامِي قَدو: ص. بزرگن جي طاقت وارو. بزرگ جي لاءِ تعريفِي لفظ.

venerable.

گِرَان: ص. (ف) معانگو. ڳرو- وڻندار. ڏکيو.

costly, precious, valuable; dear, expensive; heavy, weighty, ponderous; difficult; burdensome, grievous.

گِرَاتِيَار: ص. بار هيٺ ڏيپل. ميوِي دار. دولت مند.

heavy-laden, fruit-bearing, wealthy, rich, affluent, opulent.

گِرَاتِيَار: ص. ڳري مله وارو. قيمتي- امله.

high-priced, costly, dear, expensive, precious.

گِرَان خَاطر: ص. دل تي بار ڪندڙ. اڻ وڻندو. ناراض.

unpleasant; afflicted, sad, dejected; unbearable, displeased.

گِرَانمِيه: ص. قيمتي- امله.

precious, of great value, valuable; costly.

گِرَانِي: ڏ. (ف) معانگتي. ڳوراڻ.

expensiveness, scarcity, dearth; dearness; rise (in price); heaviness, gravity, weight, burden.

گِرَانڌ: ڏ. (انگ) عظيم. منظوري.

a grant-in-aid; an authorization, permission.

- گُرَت: ذ (سن) ڳنڍ. ڪپڙي جي ڳنڍ (پنهن ٻڌڻ لاءِ).
 a bundle, a small bag of cloth (for money)
- گُرُج: ٺ. گاج. گجگوڙ. ڪڪڙن جي گوڙ.
 thundering; roaring, roar, thunder; rumbling (of thunder).
- گُرُجا (ٺ). گُرُجو: ذ (پرتگالي) عيسائين جي عبادتگاهه. ديول-ڪليسا.
 a Christian place of worship, a church, a chapel.
- گُرُڌ: ٺ (ف) ڌڻ. ڌوڙ. مٽي. خاک. (ص) ڦرندڙ. گھُندڙ.
 dust, powder, soil, earth. clay. going round, revolving; traversing, travelling or wandering over, or through.
- گُرُڌ آلود: ص. مٽي. هاتو. ڌوڙ وارو. ڌڙ پيل.
 covered with dust, dusty.
- گُرُڌو غبار: ذ. ڌوڙ ۽ مٽي. ڌڙ ۽ ڌنڌ.
 dusty (atmosphere).
- گُرُڌ: ٺ (ف) آسپاس. چوڌاري.
 around, nearby. near, in the vicinity.
- گُرُڌا گُرُڌ: ٺ. چوڌاري. ارد گرد. آسپاس.
 all around, all round.
- گُرُڌو پيش: ٺ. آسپاس. چوڌاري.
 in the neighbourhood, near, nearby, vicinity, all round.
- گُرُڌو نواح: ذ. آسپاس جو علائقو. شهر جو آسپاس.
 idem. environs, suburbs.
- گُرُڌاب: ذ (ف) ڪُن (پاڻي جو).
 a whirl-pool.
- گُرُڌان: ص (ف) ڦري گھيري پنهنجي جاء تي موٽي ايندڙ. (ذ) گرامر موجب فعل جو عدد، جنس ۽ زمان جي حالت ۾ ڦيرو.
 revolving, turning, going round, winding, inflexion, conjugation, converting (using as a last member of compounds - grammar).
- گُرُڌاڏ: ذ (ف) هوا جو ڦيرو. وڇڙو.
 a whirlwind, cyclone.
- گُرُڌش: ٺ (ف) ڦيرو. گھمرو. ڌوڙ. انقلاب. زماني جو چڪر. مصيبت.
 revolution, rotation, turning, turn, change, vicissitude; reversion; adverse fortune, adversity.
- گُرُڌي آيام: ٺ. ڏينهن جو ڦيرو. نياڳ. بدبختي.
 the revolution or rotation of the day and night, misfortune, ill-luck, adverse fortune, adversity.
- گُرُڌي دوران. گُرُڌي زمانه: ٺ. زماني جي گردش. بدقسمتي.
 idem.
- گُرُڌي ۾ هڻڻ: رولي ۾ هڻڻ. چڪر ۾ هڻڻ.
 to fall into adversity, to become unfortunate.
- گُرُڌن: ذ (ف) ڪنڌ. ڳاٽو. گلو. گچي.
 the neck, throat.
- گُرُڌن ڏي: ٺ. مارڻ لائق. واجب القتل.
 a person whose death or murder is permitted, an offender to be put to death.
- گُرُڌو: ذ. گُرُڌو. ڀڪي.
 kidney.
- گُرُڌو: ذ (ف) گولائي. گهيرو. دائرو.
 anything round, a circle.
- گُرُڌون: ذ (ف) آسمان. چرخ. فلڪ. آڪاس.
 the heavens, the celestial globe or sphere; the skies.
- گُرُڌي: ٺ (ف) ڦيرو. چڪر. مرڪب لفظن جي آخر ۾ ڪم ايندڙ لفظ (مثلاً "آواره گُرُڌي" وغيره).
 change, revolution (used as a last member of compounds - grammar).
- گُرُڙ: ذ. هڪ خيالي پکي جو نالو.
 the great horn-bill; a large kind of crane, the adjutant-bird.
- گُرُڙيڪي. گُرُڙيڪي: ذ. تهار وڏو پکي.
 idem.
- گُرُڙاڻ: ذ. گُرُڙ جو وڏو آواز. پيٽ ۾ بادي پيرجن جو آواز.
 the sound of thunder, thundering, the sound of flatulence.
- گُرُڙال: ٺ. هڪ قسم جي جهنگلي وڻ.
 a kind of creeper.
- گُرُڙو: ص. ٿوري گُرُڙ لڳل. گُرُڙو. گڏو. مپرو. (ٺ. گُرُڙي).
 squalid, dirty, filthy, grubby.
- گُرُڙو: ذ (ف) غراڙه. ٿڙي ۽ تاتين وات پريل وڏي گُرُڙي. هڪ ذات جو نالو.
 a mouthful of water (for rinsing mouth), a large gargle, a caste or tribe.

گرمجوشي: ٺ. آسوءَ - اڪير - خوشي - حب - محبت - جوش - سرگرمي.
ڪوشش

warmth of affection, cordiality, impressment, ardour, zeal, love, affection, enthusiasm, attempt, bid, effort.

گرم سرد: ص. ڪوسو ٿڌو، چڱي مٺي، ٺنهن سوسو (پاڻي).
hot and cold, lukewarm, good and bad.

گرم ڪرڻ: ڪوسو ڪرڻ، تپائڻ، ڪاوڙائڻ، جوش ڏيارڻ.
to warm, heat, to make angry, to excite, incense, to stimulate, spur, incite.

گرميت: ٺ. سوراخن ڪڍڻ جو هڪ اوزار.
a drill; an instrument for boring holes.

گرمڪي: ٺ. سڪن جي پوتر ڪتابن جو رسم الخط.
Gurmukhi, a language/script used by Sikhs in their religious books.

گرمي: ٺ (ف) ڪوساخ - حرارت - تپش - بهار، سٺڪ، اونگهي جي موسم -
آرڙ، ڪاڻ جوش.

heat, warmth; ardour, fire, toast, the hot season, summer, vehemence; rage, anger, excitement.

گرمي ڇنڊڻ: ڪاوڙ ٺاهڻ، سزا ڏيڻي دل ٺارڻ.
to take out the rage or anger; to punish someone to get comfort.

گرمي سردِي: ٺ. ٺڌي ڪوسي، ڌڪ سڪ.
hot and cold; good and bad; opulence and beggary.

گرنار: ڏ. جهرن ڳڙھ (ڀارت) شهر لڳ هڪ جبل، هندو جو ڳڻ شرنارئين جو هڪ پوتر آستان.

Girnar, a mountain near Jhuna Garh in India, which is a religious place of Hindus (jogis).

گرناري: ص. گرنار جو رهائڪو، جوڳي، فقيرن جو هڪ پنڌ.
a resident of Girnar; a religious leader of Hindu jogis.

گرنٺ: ڏ (سن) ڪتاب، پستڪ، سڪن جو پوتر ڪتاب (جنهن ۾ گورناتڪ ۽ ٻين جاسلوڪ ۽ ٻين لکيل آهن) - يوڻي.

Grunth, the Sikh scripture, a religious book.

گروڙ: ٺ. دلي مت وغيره جو ڳچي وارو حصو، ڀڳل دلي مت جي ڳچي (جنهن تي دلو يا مٽ رکجي).

the neck of a water-chatty or vessel, a

گروڙي: ٺ. وات جي صفائي لاءِ وات ۾ پاڻي جو ڌڪ پري آڻائڻ -
غرغره.

a gargling; the rinsing the mouth; the water taken into the mouth for rinsing purpose.

گروڙ: ڏ (ف) لوھ جي لٽ سان ڳنڍيل لوهي گولو (هڪ قسم جو جنگي هٿيار).

an iron club with a knob at the top, a mace.
گروڙي: ٺ (ف) بڪ، هوس.

hunger, starvation, crave, craving, hankering.
گروڙندو: ص (ف) بڪيو، حريص.

hungry, famished, ravenous, starved, starving, greedy, covetous.

گرفت: ٺ (ف) ٺڪڙو، وٺ، جعل، روڪ، اعتراض، ڀڃاڳڻجا،
seizure, capture, an objection, criticism, search, inquiry.

گرفتار: ص (ف) پڪڙيل، جھليل، قابو، آسیر، ڦاٿل، عاشق.
seized, taken, entangled, involved, arrested, secured; a lover, a friend.

گرفتاري: ٺ. پڪڙ، جھل، قيد، بند، اسيري.
arrest; captivity, seizure, capture, apprehension, imprisonment, bondage.

گروڙ: ڏ (ف) بگهو، ناهر، (ص) وڏو ظالم، وڏو چالاڪ، حرفتي.
a wolf, a wolf's whelp, a sharp, cunning fellow, clever, canny, adroit, sly.

گروڙو: ڏ. جوتر جو هڪ قسم، ڪڻڪ جي اتي مان ٺهيل مينو گولو، هڪ ذات جو نالو.

a species of millet (juari), a kind of sweet dough (of wheat), name of caste.

گزل: ٺ (انگ) چوڪري.
a girl, damsel, lassie, maid.

گولس اسڪول: ڏ. چوڪرين جو اسڪول.
a girls school.

گرم: ص (ف) ڪوسو، تٽل، تازو، ڦل (کاڌو)، ناراض، ڪاوڙيل.
warm, hot, freshly cooked food, angry, enraged.

گرم گرم: ص. ڪوسو، تازو (چلند تان لٽل)، تٽل، جھٽ پٽ.
hot heated hot and fresh, warm, instantly, quickly, hastily.

گروي: ص (ف) گھ رکيل - رهن. رقم وغيره جي عيوض ۾ رکيل گھ وغيره.

mortgage, pledged, pawned, in pawn, a pawned article.

گروي رکڻ: ورتل رقم جي عيوض گھ. زمين وغيره امانت طور رکڻ. عيوضي ۾ رکڻ - رهن رکڻ.

to pledge, pawn or mortgage something.

گرويدگي: ث (ن) عاشق ٿيڻ. adoring, adoration, adherence, attachment, to fall in love.

گرويد: ص (ف) مائل - راغب - پسند ڪندڙ. عاشق attracted, attached (to), admiring, enamoured (of), captivated, confiding, a lover, beloved.

گرو: ث (ف) گنڊ. ڏکيائي. ڳير - ڦڙ. شعر جي ٻي مصرع a knot, node, an entanglement, difficulty, pocket, a small bundle of cloth, the second line of a verse.

گرو: ذ (سن) نظام شمسي ۾ شامل سيارا (ڪيپٽر، مرن، ورهيت، شڪر، منگل، سنيچر، ٻڌ، ڌرتي، چنڊ). منحوس سيارو (چنچر، منگل، راهر). گراهن - نوالو - لقمو. ڳڻو (مائي، جو). planets, an unlucky planet, a mouthful, a morsel.

گروهي: ث. گھرو زندگي. حياتي. دنيا جا معاملو. of or belonging to a house or house-hold, relating to house-keeping, the worldly affairs.

گروهي: م (سن) چنڊ يا سج جو جھلجھ. an eclipse; the seizure of the sun or moon.

گروهي جو اثر: ذ. ڪنهن عضوي تي چنڊ يا سج گروهي جي اثر خري ٿيل نقص.

the mark of an eclipse on a human body.

گروهي: ذ. تعلقي ڪپري ۾ هڪ مشهور ڳوٺ (جتي مشهور درويش ميان عبدالرحيم گروهي مدفون آهي).

Girhore, a place in Khipro taluka, where a sage Mian Abdul Rahim of Girhore is buried.

گري: ث. ڪاٺي، ڪنڊ، آگر وغيره جو سڌ يا ٻن سڌن جي وچ وارو ٽڪر - ٿري - ٻل.

the space between two knots or joints in any kind of cane, a joint; the segment.

broken-neck of such vessel used as a stand.

گرو: ث. ڏهن. واٽو - ڳپ.

a quagmire, swamp, mire, mud.

گرو: م. ڪٿي جو آهستي لاڳيتو آواز ڪرڻ - ڳير ڪرڻ. ٻڪ ڪرڻ. ڦرڪڻ.

(of a dog) to snarl, growl, to babble, gibber, jabber, chatter.

گروئي: ث. چرخي - ڇي. ٻوڙ (کوھ مان پاڻي ڪڍڻ جي چرخي). a mill (for drawing water from a well).

گرو: ص. ٿر لڳل - ميرو. گدلو. مٽيءَ هاتو. ميرانجهڙو (رنگ). (ث. گري).

mangy, dirty, filthy, grubby, musty, sordid, an iron-gray colour.

گرو گنجو: ص. عام رواجي. جهڙو تعزو.

riff-raff, bob-tail, ordinary, everybody, common.

گرو: ص (سن) معزز عزت جو ڳو شخص (پيءُ يا استاد وغيره). ڌرمي سکيا ڏيندڙ. استاد.

Guru, a teacher, a spiritual guide, a venerable or respectable person, a superior.

گرو گھڻال: ذ. اهو گرو جنهن جي اڳيان گھٽ وڃندو هلي. ڪامل استاد. شمار ڇڏاڪ.

a great teacher, a thorough knave, trickster, clever, cunning.

گروپ: ذ (انگ) ٽولو - جٿو.

a group, band, party.

گروس: ذ (انگ) ٻارهن ڏن (تعداد).

a quantity of 12 dozens.

گرو، گرو: ث. شينهن جي گجڪار - گجگرو.

the roaring of a lion, a thunder, thundering.

گروهي: ث. گروي - غرغره.

gargling, washing the throat.

گرو: ذ (ف) جماعت - ٽولو - جٿو - فرقو.

a group, company, band, troop, crew, gang, a class, an order, a religious sect.

گرو بندي: ث. ٽولين ٺاهڻ. هڪ قسم کي الڳ ڪرڻ. فرق بندي. to combine or make groups, bands, gangs; to form a different religious sect or order.

opsy-turvy, disturbance (in the stomach).

گڙنگ ڪرڻ: رڳڙو ڪرڻ. رولو وڃڻ. ماندڻاڻ مڃائڻ. هل بکيڻ ڪرڻ

to confuse, confound, jumble, mix up; to make a mess; to distract.

گڙنگ: ذ. گيت ڏيڻ جي حالت. کائي وڃڻ. هڙپ. gulping, stopping; to put something in the mouth and gulp.

گڙنگ: ذ (ف. گرده) گڙنگ. حوصلو.

kidney, ambition, courage, guts.

گڙنگ: ذ. ڦيري. چڪر. بازولي. ڪلابازي. round, a somersault, body flip.

گڙنگ: ذ. پيڙ. رش. پيڇ. ڦيرو. چڪر بازولي. rush, overcrowding, throng, press, jam, crush, a somersault.

گڙنگ: ذ. زور سان وهڻ (پاڻي). وڏي آواز سان وهڻ. to rumble, the sound of rushing or gushing water.

گڙنگ: ذ. گڙ گڙ ڪرڻ (جملو، حقو). the rumbling sound of a huqa.

گڙنگ: ذ. زور سان پاڻي وهڻ جو آواز. the rumbling sound of flowing water.

گڙنگ: ذ. چلم يا حق جو ڦڙڪو. rumbling sound.

گڙنگ: ذ. پاڻي جي وهڪري جو زور سان آواز. the rumbling sound of flowing water.

گڙنگ: ذ. گاڏي وغيره جو آواز. ڏاڍو آواز. زور سان ڳالهائڻ. هل. به ڪ

the sound made by a moving vehicle, train etc. a thundering sound, to speak loudly, uproar, outcry, foolish talk.

گڙنگ: ذ. اڃائي مڙماري. بيخي. ٻڪ ٻڪ. chatter, babble, gabble, foolish talk.

گڙنگ: ذ. چلم حقو وغيره جو آواز. پيٽ جو آواز. the sound made by a huqa, flatulence, rumbling of the intestines, borborygm.

گڙنگ، گڙنگ: ص. وڏو. اوجھو. وسيع. ڍنگ. (اصطلاح) وڏاڻ. large, heavy, big, oversize, a large camel.

گريبان: ص (ف) روئندڙ.

a lamenter, a weeper, a bemoaner, bewailer, grieved.

گريبان: ذ (ف) بهراڻ يا چولي جو اڳ وارو ڳچيءَ جو حصو. آڳو (چولي يا بهراڻ جا) دامن.

the collar of a garment, a cape, the breast (of a garment), the front of a shirt.

گريبان مان جهلڻ: دامن مان جهلڻ. باز پرس ڪرڻ. تقاضا ڪرڻ. پڪڙڻ-جهلڻ.

to lay hold of of the collar (of) to seize by the neck, to demand (loan etc), to enquire, to catch-hold of.

گريبان ۾ منهن وڃڻ: پنهنجي اندر ۾ جهاتي پائڻ. پنهنجا خُترت ڏسڻ.

to look within oneself, to be ashamed of (one's) faults, do a little heart searching.

گريبي: ذ. ٻوڙ جي مٿان ڍاڙو سٺپ. شوربو. رس (ٻوڙ جو). gravy, sauce of cooked meat, stew, broth.

گريز: ذ (ف) ڀڄڻ. ڀاڄ. فرار. پاسو. پرهيز. flying, fleeing, fugitive, flight, escape, avoiding, shunning, deviation: abstaining (from): abstinence, fasting.

گريز ڪرڻ: پاسو ڪرڻ. ٽورو ڪرڻ. ڪنارو ڪرڻ. to fly (from), to avoid, shun, to evade: to abstain (from).

گريزان: ص (ف) ڀڄندڙ. پاسو ڪندڙ. ڪناري ڪش. taking flight, fleeing, fugitive, abstaining.

گريو، گريو: ذ (ف) روج. روئڻ. روڊن. راڙو. crying, weeping, lamentation, plaint.

گريو و زاري: ذ. روج. پٽڪو. ماتم. weeping and wailing, bewailing, lamentation.

گريو ڪرڻ: روج راڙو ڪرڻ. ماتم ڪرڻ. حشر مڃائڻ. to weep, cry, lament.

گڙو: ذ. گڙوڙو. هيٺ مٿي. بدانتظامي. هل هنگامو. مونجهارو. روڻو. پيٽ مروت ست.

intermixture, jumble, muddle, disorder, derangement, confusion, commotion, tumult, disturbance, distraction, bewilderment.

گس لائڻ: وات ڏيکارڻ، ستين راه ڏسڻ، رهنمائي ڪرڻ. هدايت ڪرڻ.
to show correct path, to lead, guide, conduct, direct, escort, pilot, shepherded, show.

گس: ٺ. ڌڙ. لت. ڀُڙ.
dust, soil, powdery earth.

گسار: ص (ف) هٽائيندڙ. دٺ ڪندڙ. پيشندڙ. صفائي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ (مثلاً غمگسار، ميگسار وغيره).
letting go, taking away, removing, dissipating, assuaging, drinking, swallowing, taking down, (used as a last member of compounds).

گسائڻ: م. گهٽڻ. مٽجڻ. رهڻ.
to rub, to rub of or away, to abrade, to gall, to bruise.

گسائڻ: م. غير حاضر رهڻ. تڏائڻ. پاسو ڪرڻ.
to remain absent, to miss or cause to miss, to elude, practice evasion, shirk, sneak off.

گسائي: ٺ. گهٽ جو عمل. گهٽ (اوزار وغيره) تي ڪرڻ لاءِ. مٽجڻ.
the act of rubbing, abrading; causing friction.

گسائين: ڏ (هندي) سوامي. سٺ. پھتل سادڙ.
a sage, wise, insightful, knowing, perceptive, sagacious.

گستاخ: ص (ف) بي ادب. حجتِي. بيشمر.
presumptuous, arrogant, insolent, audacious, impudent, saucy, uncivil, rude, cruel, immodest, shameless.

گستاخ ڪرڻ: حجتِي ڪرڻ، ڇڙو ڍاڳ ڇڏڻ. مٿي تي ڇاڙهڻ.
allow someone to behave in a rude and arrogant way, to act insolently.

گستاخي: ٺ (ف) بي ادبي. حجت. بي حياءِتي. بداخلاقي.
presumption, arrogance, insolence, audacity, sauciness, rudness, immodesty, shamelessness.

گسڙ: ٺ. گيسڙ. دير. ڏر. سستي. سڀڙپ.
delay, tardiness, indolence, slothness, laze, laxiness, sluggishness.

گسڙڻ: م. وڙهڻ. سرڻ. وريڙهيون پائي وڙهڻ.
to scramble along, to crawl along; to proceed on all fours.

گسو: ٺ. ڏڏو. ڏوڙ. ڀُڙ. ڪڇي زمين واري مٽي.
a dust-filled land.

گڙ: م. گڙ ڪرڻ. گجڻ. مٽ اُٺ جو آواز ڪرڻ. ڳ ڳاڙو ڪنڊ تڻجڻ.
to thunder; to roar, rumble, purr. (of mud plaster) to become ready for use. (of the land) to be fully soaked.

گڙينگ: ڏ. وڏي قد وارو اُٺ.
a large size camel.

گڙ: ڏ (ف) ڪيڙي مٿي لاءِ هڪ وال جي لوهي سيخ. تنهن واري ساز جي وچان لاءِ ڪمان (ساز، سارنگي، سُرندو وغيره ساز). گڙي بندوق جي نالي صاف ڪرڻ لاءِ سيخ. تير. واه جي پاڻي کولڻ يا بند ڪرڻ جو در. آسري اُٺو (وڻ). ڊاڙ. ٻٽاڪ. لاف.
an iron bar, a measuring rod, the bow of a fiddle, a gun-cleaning rod, an arrow, a door of a canal or channel; a tamarisk tree (*tamarix articulata*); a boast, blow, brag, gasconade.

گڙ ڪرڻ: ستي ڪٽي سڌو ڪرڻ.
to straighten after beating.

گڙند: ڏ (ف) ايڏاءِ. تڪليف. اهنج. نقصان. ٺوٺو.
injury, hurt, harm, loss, damage.

گڙي: ٺ. ننڍي ماپ وارو گڙ. ٻاڻ. تير. لاف. لٻاڻ.
a measuring rod, an arrow, a boast.

گڙيون هڻڻ: ڪوڙ هڻڻ. ٻٽاڪون هڻڻ. لاف زني ڪرڻ.
to boast, braggart, to coin false stories, to tale tells.

گڙيت: ٺ (انگ) سرڪاري حڪمن جي اشاعت ڪندڙ اخبار.
gazette, an official paper, containing various government notifications and advertisements.

گڙيد: ص (ف) ڏنگيل. ڪڪيل.
bitten, stung; injured, hurt.

گڙير: ڏ (ف) علاج. جيلو. تدبير. چارو.
aid, help, remedy, cure, medication.

گڙين: ص (ف) پسند ڪندڙ. مرڪب لفظن جي آخر ۾ ايندڙ (جين خلوت گڙين وغيره).
choosing, selecting, electing; preferring, adopting (using as last member of compounds).

گس: ڏ. واٽ. ڊگ. راه. رستو. پيڇرو. ٺنگه.
a track, road, pathway, passage, lane, way, artery, avenue, boulevard, highway, path, street.

pretence.

گشائي: ث. ڏاڻائي - ٽوڪي بدن

a bluff, a boaster, braggart.

گشيو ملائڻ: من گھڙت ڳالھ ٻڌائڻ، ڦٽو هڻڻ، بھانو ڏيئي نتايج

to tell a false story; to boast, brag, gasconade.

گشيتي: ص. گشائي، ڏاڻي، ٻٽاڪي.

a bluff, boaster, boastful, braggart.

گھا: ث. اونداهي ڦار، غار، چوڙ

a cave, cavern, subterranean place.

گھٽ: ث (ف) ڳالھ بولڻ، گفتار، صفائي اڳياڙي طور ڪم ايندڙ (مثلاً گھٽ وڻيند، گھٽنگو وغيره).

word, saying, speech, discourse, talk, chat, used as first member of compounds.

گھٽ وڻيند: ث. سُني ٻڌي، ڳالھ بولڻ، تڪرار، بحث.

talk, chat, conversation, discourse, dialogue, dispute, debate, expostulation, controversy, contention.

گھٽار: ث (ف) گھٽنگو، ڳالھ بولڻ، (ص) چوندڙ، ڳالھائيندڙ صفائي

پڇاڙي طور ڪم ايندڙ (جنهن شيرين گھٽار، تلخ گھٽار وغيره).

idem. talker, speaker, chatterer used as a last member in compounds.

گھٽنگو: ث (ف) ڳالھ بولڻ، بات چيت، تذڪرو، پڇاڙ، مباحثو.

conversation, talk, chitchat, discourse, dialogue, discussion, argumentation, debate.

گھٽو: ذ (ف) جملو، ٻول، قول، اقرار، وعدو، ڏڪر، گھٽنگو.

a sentence, word, talk, promise, commitment, said, spoken, told, related, discussion.

گھڙ: ث (ف) گھڙي ڳڻائڻ ڪري وقت م پرجي آين گھڙي گھڙ ڳالھاءِ، جھڪي، بچ

foam or froth (coming from mouth while talking), prattling, chatter, babble, gabble, vaunting.

گھڙ: ذ، ٻئي، حوڪبا گھڙ.

the hump of a humpbacked person.

گھڙو: ص. ٻئي، جي ڪٽ واريو گھڙ وارو (ٿان). (ث. گھڙي).

a hump-backed, a lurch-backed, a utensil with a tint.

گھڙو: ث. وات جو نماب، پڪ، گھڙ، وڻ يا ٻوٽي جو لپيدار رس.

saliva, slaver, spittle, sticky juse of a tree or a plant.

گسڪڙو: م. گسڪڙو، ٽرڪڙو، گسڪڙو، ٽرڪڙو، رڙو.

to slip, glide away; to crawl, to move on all fours.

گسڪڙو: ص. ٽرڪڙو، گسڪڙو، ٽرڪڙو.

crawling, gliding, slipping.

گس گسا: ذ. نت تمام گھڻاڪ، نتائڻ لاءِ بھائي بازي.

delay, tardiness, deceleration.

گس گسا ڪرڻ: ذ. نت نتاء ڪرڻ، گھٽاڪ ڪرڻ، بھائي بازي ڪرڻ، آنا ڪڍي ڪرڻ.

to evade, escape, to delay, decelerate, slacken.

گسڪڙو: م. ڪي - به شيرين پاڻ م گھٽجڻ گھٽڪو کائڻ گھٽ ڪرڻ.

to abrade, fret, rub, be abraded.

گسڪڙو: م. خطا ٿيڻ (نشان)، خالي وڃڻ (نتائڻ)، هٿو، ٽڙڪڻ، هٿان وڃڻ (وڃڻ)، انجام کان ٿرڻ، ڀڃڻ.

to miss or be missed, to get back, be repulsed, to fail, not to succeed, to sneak away, to forget.

گسي وڃڻ: نشاني تي پورو نه لڳڻ، ٽڙي وڃڻ، خطا ٿيڻ، واعدي تان ٽڙي وڃڻ.

to miss or be missed, to commit a mistake or folly, to go back on a promise.

گسي: ث. اٺ بھري وغيره جي ٽيڪ، ڪپڙي رنگ جو هڪ مصالحو.

the thin excrement of a camel or goat, an ingredient for colouring cloth

گشت: ذ (ف) چڪر، گھمرو، ڦيرو، ڦڙو، سِير، گھوم، پڙتال.

a turn, tour, circuit, travelling; going round (esp. of guards patrolling), round or beat (of a patrol); walking, strolling, walk, stroll, tour, inspection.

گشتي: ص. گشت ڪندڙ، گھمندڙ، ڦرندڙ، سفر يا پڙتال ڪندڙ (آفيسر).

touring, circulating, traveller, a touring officer, a field officer.

گشتو: ص (ف) ڦريل، اُٻو، ڀڳريل، بدليل (صفائي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ، جنهن "برگشت" وغيره).

returned, turned; inverted, reversed, converted, perverted, changed (used as a last member in compounds).

گشو: ذ. گھڪو، رھڙو، ڪوڙو دلاسر، ڏٺو.

a push or rub from contact in passing an abrasion, rubbing, friction; a bluff, feign.

گلا: ٺ (ف) گد (شڪايت، غيبت، بُرائي، بدنامي، complaint, plaint, accusation, grievance, back biting, evil, vice, mischief, disrepute, infamy, dishonour.

گلا خور: ص. گلا ڪندڙ، شڪايت ڪندڙ.
a defamer, backbiter, reviler, a complainant.

گلارو: ص. خوار، بدنام.
of ill fame, ill-reputed, infamous, notorious.

گلا شڪو: ٺ. شڪايتون، ميارون، ڏوراپا.
a complaint, grievance, wrong.

گلا غيبت: ٺ. خواري، بدنامي، لائي چاڻي.
a bjectnesses, disgrace, back-biting, tale-bearing.

گلاب: ٺ (ف) هڪ قسم جو مشهور گل.
a rose, a red or pink rose.

گلاب جو پاڻي: ٺ. گلاب جي گلن مان چڪايل عرف.
rose-water.

گلابڏاني: ٺ. گلاب جي پاڻي ڇٽڪارڻ جو خاص ٿانڙ.
a vessel for rose-water.

گلڀي: ص. گلاب جي گل جهڙو (رنگ).
rose-coloured, rosy, roseate, pink colour.

گلپند: ٺ (ف) گچي ۾ ويڙهڻ لاءِ اوني يا ريشمي پتو، مفلر.
a muffler, wrap, scarf.

ڳلِ اُحمر: ٺ. سُرخ گلاب، خوني گلاب.
red-rose, black-rose.

گلاس: ٺ (انگ) شيشو، ڪاڇ، پاڻي پيئڻ لاءِ گول ڊگهو ٿانڙ.
a glass, a tumbler, a mug, a cup.

گلاس دانِي: ٺ. گلاس رکڻ لاءِ پٽ ۾ تنگيل تختي.
a glass-stand.

گل اشرفي: ٺ. هڪ قسم جو نارنگي رنگ جو گل.
an orange-coloured flower; the marigold (Linum trigynum), Clandula.

گلال: ص (ف) ڪٺيار.
a potter.

گلڙل: ٺ. گڙهو پاڻوڊر (جيڪو هوليءَ ۾ هندو هڪ پٺي کي هٿن، اهو ڄامڙن، يا جڙن جو اٿو، گڙهو رنگ ۽ خوشبوءِ ملائي ٺاهيندا آهن).

a red powder thrown on one another at the Holi festival by Hindu community.

گلدام: ص. گرينگو، بي زبان (عام طرح جانور کي چيو ويندو آهي جيڪو بي زبان آهي).

mute, dumb, inarticulate, silent, speechless, voiceless.

گنگو وهڻ: وات مان پاڻي وهڻ، حرص ٿيڻ، سَڪَ ٿيڻ.
of saliva or spittle coming from mouth, become too ambitious.

گنگرو: ص. گنگون وهيندڙ، چڙوڀاٽ، مستانو.
a slabberer, driveller, spitter, lunatic, mad, insane.

گنگر: ٺ. هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو کوٽر (پسارڪو وکر، واس ڏوٻ طور ڪم اچي).
لوبان.

Bdellium - the tree and its gum.

گنگڻ: ٺ (سن) آسمان، آڪاس، فلڪ، زمين ۽ آسمان جي وچ وارو.
the sky, skies, heavens, region of the atmosphere.

گل: ٺ (ف) پُسليل مٽي، گپ، گارو.
earth, mud, clay.

گل: ٺ اتي ڏڪري يا بلورن راند لاءِ کوٽيل ننڍڙي ڪڏ-بد، گڏ.
a small hole for some games.

گل: ٺ (ف) ڦل، ڦول، ٿلورن، ڦُٽندڙ، پتي يا ڏيڻي جي وٽ جي ٻرندڙ چوٽي.
a rose, a flower, an artificial flower, a burning wick of a lamp.

گل نشاني: ٺ. خوش بياڻي، (ڪنايتا) بدڪلامِي.
the scattering of roses or flowers; eloquence in speaking, (metaphorically) slander, calumny.

گل ڇاڙهڻ: قبر وغيره تي گل وجهڻ.
to put flowers over a grave etc.

گل ڪرڻ: وسائڻ (پتي، ڏيڻي).
to extinguish (a lamp etc).

گل ڪيڏ: ڪارناما ڪرڻ، (ڪنايتا) بدنامي، جهڙا ڪم ڪرڻ.
to do some performances, (metaphorically), to do bad deeds.

گل: ٺ (ف) "گول" جو مخفف) گولي.
ball, shell.

گل انداز: ص. توف مان گولا اُڇلائيندڙ.
a cannon-man; gunner, soldier who helps fire artillery.

گل آواز: ذ (ف) ڏاڙهيون جو گل.

لاڙڪر جي ٿانوَ ۾ رکڻ وڃي. ٿانوَ جو منهن مٿي يا مٿي سان بند ڪرڻ
جنهن پيچن وقت ٻاڻ ٻاهر نه نڪري.

(of the hakims) preparing a medication within a sealed jar.

گلخندان: ذ (ف) ٽريل گل.

an opened flower.

گل خيرو: ذ (ف) هڪ قسم جو گل ۽ ٻوٽو (پن ۽ گل وڏا ٿين. گل اڇا.
گلابي ۽ ڳاڙها ٿين).

the holly-hock, with large flowers of varieties of colour.

گلدان: ذ (ف) گلن يا گلنستي رکڻ لاءِ گلاس جھڙو خاص ٿانوَ.

a flower-pot, a flower-vase.

گل دائودي: ذ. هڪ قسم جو گل (جيڪو گھڻن ئي رنگن ۾ ٿئي).

a Chrysanthemum indicum.

گلسترو: ذ (ف) مختلف گلن جو ڀڳڙو.

a nosegay, a bunch of flowers, bouquet.

گلڙو: ذ. ڪٽي جو ٻچرو. ڪٽي جو تارو جابلو ٻيلو نڪري.

a pup, puppy; whelp.

گلرخ: ص (ف) سٺو-حسين. معشوق.

roseey-cheeked, beautiful, handsome, beloved, darling.

گلرنگ: ص (ف) ڳاڙهو-گلابي.

rose-coloured, roseate, rosy; pink.

گلرو: ص (ف) سٺو-حسين. معشوق.

rose-cheeked, beautiful, handsome; beloved, darling, dear.

گلري: ٺ. گلراري ٿيري ۽ پڙڪڻ.

barking and moving like a pup.

گلريون ٻوڙ: ڦيرين ڏيڻ- بي قرار ٿيڻ. ڪٽي واريون رومڙون
ڪرڻ.

feeling agitated, to act or move like a puppy; to bark like a dog.

گلزار: ذ (ف) گلن واري جڳهه-باغ-چمن. گلستان.

a garden of roses; a bed of roses, a garden.

گلزارِي: ٺ. ساوڪ ۽ گل ٿل.

flourishing, blooming, blossoming; greenery, green foliage and plants.

double-flowered pomegranate.

گل اندام: ص (ف) گلن جھڙن نازڪ نرم عضون وارو- نازڪ بدن
سٺو-حسين.

with a body like a rose or flower; delicate, slender, graceful; of a pleasing nature.

گلبنگ: ٺ (ف) وڻندڙ آواز. بلبل جي ٻولي. شاديءَ جي خوشيءَ جو
آواز. خوشخبري.

pleasant voice, the note of the nightingale, sound of merriment, happy news, glad tidings.

گلبدن: ص (ف) نازڪ بدن. سٺو-معشوق. هڪ قسم جو ريشمي
ڪپڙو.

with a body like the rose; delicate, graceful, beloved, a kind of silk-cloth.

گلبرگ: ذ (ف) گلاب جي گل جو ورق.

a rose-leaf; a rose-petal.

گل بکاوتي: ذ (ف) هڪ قسم جو اڇو گل.

a white-rose.

گلبرو: ٺ (ف) گلاب جي گلن جي سَهاڻ- گلن جي سڳند-هڳاءُ.

the scent of roses.

گل ٻوٽا: ذ. ڀرت جو هڪ قسم (جنهن ۾ گل ۽ پن هجن).

a kind of an embroidery piece with flowers and leaves.

گل ٽڪرو: ذ. هڪ قسم جو اڇو يا هيڏي رنگ جو گل.

a white or yellow coloured flower.

گلٽ: ذ (انگ) مٿس پائڻ. هڪ قسم جو هٿرادو ڌاتو- نڪل.

gild, gilding, silver-plating, electro-plating, a mixed-metal.

گلپوش: ص (ف) گلن سان ڍڪيل.

covered with roses.

گل پيرهن: ص (ف) گلن جي پوشاڪ وارو- معشوق.

a beloved, darling, dear, loved.

گل جاء: ٺ. هڪ قسم جي وڻ ۽ گل.

a kind of creeper with flowers.

گلچين: ص (ف) گل چونڊيندڙ- باغبان.

a flower gatherer, a gardener, a florist.

گل حڪمت: ٺ (ف) طبيبن جي اصطلاح ۾ ڪنهن وکر جي جوهر ڪڍڻ

a sweet-cake fried in ghi/oil

گل مرمر: د (ف) ناسي رنگ جو هڪ قسم جو گل.

a kind of flower.

گل ميخ: د (ف) وڏي تويي ۽ واري پکلي يا ڪوڪو.

a large-headed nail, spike-nail; a stud, a tack.

گلنار: د (ف) ڏاڙهون ۽ جو گل. (ص) ڳاڙهو - سرخ.

pomegranate flower.

گلندار: د. توف جا گولا اڇلائيندڙ نشاني پاز. توبجي.

gunner, a soldier who helps fire artillery.

گل نسرين: د. جهنگلي گلاب (پوتر ۽ گل).

the wild-rose (flower and shrub).

گل نيلوفر: د. ڪنول جو گل.

a water-lily.

گلر، گلر: د (ف. گلير) پت تي پکيڙڻ لاءِ وڏي فراسي - فرش (سوئي).

a kind of floor-covering; a cotton carpet.

گلر: د (ف. گلر) وڳڻ (اٺن جي) ڏن (مال جي). ٽولو (جانورن جو).

a string or herd of camels or other cattle, a company.

گلر بان: ص. ڌنار - ڌنار.

a cattle-herder, a camel-herder.

گلر: (ف. غلر) دڪاندار جي مرادي رکڻ جي پيٽي وغيره.

a cash-box; a compartment or box for keeping money in a shop.

گلر: د (ف. گلر) ڳچي - گردن - ڪنڌ. پھراڻ يا جولي وغيره ڳچيءَ وارو حصو - گريبن.

the neck; the front part of the neck throat; gullet; the front of a shirt.

گلر خشڪ ٿيڻ: ڏاڍي آڇ لڳڻ.

have a parched throat, feel thirsty.

گلر دٻائڻ: گھٽڻ - گھٽو ڏيڻ. خبر ڪرڻ.

to squeeze from the neck; to give a news, tidings.

گلر ڪٽڻ: ڏيڇ ڪرڻ. ڳچي ڪپڻ. ظلم ڪرڻ.

to cut the throat, to chock, to squeeze, to commit tyranny, oppression, cruelty.

گلر گھٽڻ: ڳچي دٻائڻ. گھٽو ڏيڻ. دٻاءُ وجهڻ. ظلم ڪرڻ.

to squeeze or chock the throat (of), to commit tyranny, oppression, cruelty.

گلستان: د (ف) باغ - چمن - گلشن.

garden, a rose-garden; a flower-garden.

گلشن: د (ف) باغ - چمن - گلستان.

idem.

گلشن ايجاد: د. دنيا - جھان.

world, earth, the planet.

گل عباس: د (ف) هڪ قسم جو گل (جيڪو اڇي، ڳاڙهي ۽ هيدي رنگ جو ٿئي).

the plant marvel of Peru, a kind of flower, four 'o' clock.

گلغذار: ص (ف) ڳاڙهن گلن وارو - سٺو - خوبصورت. معشوق.

of red roses, beautiful, handsome, beloved, dear, favourite, darling.

گل فرنگ: د (ف) هڪ قسم جو گل (اڇي ۽ گلابي رنگ جو ٿئي ۽ هر موسم ۾ ٿئي).

the flower of Vinca rosea.

گلغند: د. ڪنڊ ۽ گلاب جي گلن مان ٺهيل وکر.

a conserve of roses.

گل گلاب: د (ف) گلاب جو گل.

rose, a rose flower, *rosa indica yalba*

گل لاله: د (ف) باغ جو سِير. گھمڻ. سِير. هڪ قسم جو گل.

a round of a garden; to take a round, to visit, *tulip, tulip a gesmerna*

گل گلوت: د. هڪ ٻارائي راند. ٻاروئي. ٻاروڙي کي ڪڍائڻ.

a kind of children's game, to console an infant.

گلگون: ص (ف) گلاب جي رنگ جو. گلابي.

of pink or rose-coloured.

گلغار: د (ف) گلاب جي رنگ جو. سٺو. معشوق.

rose-coloured, like the rose; a beloved, darling, dear.

گلنشاني: د (ف) گلن جي ورکا. خوش بياني.

the scattering of roses or flowers, eloquence, facile tongue.

گلڪاري: د (ف) نقاشي. گلن ٻوٽن وارو ڀرت.

flowering; flower-painting; figured work, embroidery.

گلگلر: د. مهدي جو تريل ملو ٿيڻ.

a kind of lizard.

گلي: ٺ. گھٽي- گلي. گھرن جي رڃان سوڙهو لنگھ.

a narrow street, a lane, an alley.

گلي: ٺ. اتي. ڪاٺيءَ مان گھڙيل ٽڪر (ڏڪر سان راند ڪرڻ لاءِ).

a small piece of wood used in a game, a cat (in tipcat game).

گلي ڏڪر: ڏ. اتي ڏڪر.

tipcat game.

گلي: ٺ. نيرو رنگ. ڪپڙن جو رنگ کليل بيهارڻ لاءِ نير مان لھيل اتي جھڙو پورو- نيل.

a blue colour applied to white clothes for making them more white. indigo.

گليل: ٺ. (ف. غلول) ڳوڙهن اچڻ لاءِ ڪمان يا پھ سانگي مان لھيل اوزار (پکين هڪڙو لاءِ).

a pellet bow.

گمراه: ٺ. سڌ- غس- خبر- پتو- پروڙ- ڄاڻ.

knowledge, intelligence, indication, news, information, tiding, word.

گمراه: ص (ف) ويٺل وڃايل- ضايع لڪل- ڳجهو- الوپ- غائب- غير حاضر- پڳل- مفروڊ- رويوش- حيران- واڙو.

lost, wanting, missing, invisible, wasted, destroyed, hidden, concealed, unknown, absent, underground, vanished, absconded, confounded, confused, bewildered.

گم ڪرڻ: لڪڻ- غائب ڪرڻ- وڃائڻ- ضايع ڪرڻ.

to hide, conceal, to remove, vanish to miss, loose, waste.

گماشتو: ڏ (ف) پاران ڪم ڪندڙ- عيوضي- نائب- ايجنٽ- عام مختار- substitue, officiating, deputy, representative; agent, factor, attorney.

گمان: ڏ (ف) شڪ- شبر- ظن- خيال- وسوسو- وهم- امڪان.

doubt, distrust, suspicion; surmise, conjecture, thinking, suspecting, fancy, notion, supposition, imagination; presumption; probability.

گمانِي: ص. شڪي- امڪاني- بي پروسي- غير يقيني.

doubtful, distrustful, suspicious; suspected; probable, untrustful; ambiguous, dubious.

گمراه: ص (ف) رستي کان هٽيل- پٽڪيل- بيراه- گڙيل.

losing the way, erring, wandering, astray; deviat-

گلو ويمن: آواز ڳرو ٿيڻ (گھڻي ڳائڻ، ڳانڍائي يا زڪام سبب).

to have sore-throat (or inflamed tonsils).

گلي پوڻ: زوري مڙهڻ- ڪٽڻ م پوڻ- ڏمي ٿيڻ.

to harass, to fall to one's lot.

گلي لڳائڻ: پاڪر پائڻ- محبت ڪرڻ.

to welcome, to hug, to love, affection.

گلي مان جھلڻ: ڳچيءَ م هٿ وڃڻ- قابو ڪرڻ- باز پرس ڪرڻ.

seize (some one) by throat, collar, to check, inquire.

گلي م ٻڌڻ: زوري ڪا چيز ڏيڻ- زبردستي نڪاح م ڏيڻ.

to tie in the neck, to make obligatory (on someone).

گلي مڙهڻ: زوري ڪا چيز حوالي ٿيڻ، مرضي جي خلاف ذميداري مڙهڻ.

(of something) to be put to custody without consent; (of a responsibility) to be devolved without consent.

گلي ملڻ: پاڪر پائڻ- صلح ٿيڻ.

to welcome, to hug, embrace, clasp, enfold, to concord, patch-up.

گلو: ڏ (ف) گلو- گردن- ڳچي.

the neck, throat, gullet.

گلوبند: ڏ. ڳچيءَ م ويڙهڻ لاءِ اوني يا ريشمي پتو- مفلر.

a muffler, wrap, scarf.

گلوگير: ص (ف) ڏڪويل- رٿهڪارڪو- ڏنگير- گھٽيل گلي وارو (آواز)- ڳچيءَ پوندڙ.

affected, dejected, downcast, crestfallen, depressed, doleful, downhearted, being affected in the throat, one who accuses, an accuser.

گلولو: ڏ (ف. غلول) پکين کي هڪڙو لاءِ ڳوڙها اچڻدڙ ڪمان- ننڍي پھ سانگي ڪاٺي م رٻڙ جا پٽا وڃي ٺاهيل گليل.

a pellet bow.

گلولو: ڏ. ڪاٺي يا گليل جو ڳوڙهو.

a pellet or bullet of clay.

گل هزارا: ڏ (ف) گيندي جو گل (پيلا گل ٿين).

a yellow flower, the double poppy. *Papaver rhoeas*.

گلولي: ٺ. هڪ قسم جو ڳوڙهو جھڙو جانور.

to impart excellence or goodness (to), to oblige, favour, do a favour to.

گناہ: ٺ. پائيجاري- عزازت. ڪڙم- قبيلو. ذات.
relationship, kinship; race, family, clan, caste, tribe.

گناه: ٺ. (ن) خراب ڪم. ٻئي کي نقصان رسائيندڙ ڪم. ڏوهه. پاپ.
خطا- قصور. ڦٽون جي ابتڙ ڪم- جرم.
offence, crime, sin, guilt, vice, immorality.

گناهگار: ص. ڏوهي- ڏوهاري- پاپي- مجرم- خطاوار
a sinner; an offender, a culprit, a criminal.

گناهگاري: ٺ. ڏوهه- قصور- خطا.
a state of sin, a habit of vice, sinfulness, criminality, guiltiness.

گنبه: ٺ. گرهيل مٽي- گارو. گب. گاري مان لعل پت يا جاء.
mud plaster, cob, house or wall of mud plaster.

گنبه پٽ: ٺ. گپ جهڙو نرم پٽ. بنان گيهه جي رڌل پترو پٽ.
a rice-porridge, rice boiled in water.

گنبد: ٺ. (ن) گنبد. گولائي يا ايريل پت (جنهن ۾ آواز گونج ڪري. گنبد
مسو ما مسجد يا مزار تي ٺاهجي).
a dome, a cupola.

گنڀير: ص. سنجيڪو- بردبار- تحمل وارو- سنجيدو.
grave, staid, serious, sagacious, solemn, earnest.

گنج: ٺ. ٺوڙهه- روڏ.
bald, with hairless scalp.

گنج: ٺ. (ن) خزانو- مال- دولت. (ص) ڍڳ- انبار- ان ميو.
a treasure, a heap, stack, hoard, accumulation, stockpile.

گنج لڳي وڃڻ: ٺ. تمام گهڻي آيت ٿيڻ. ڍڙي وڃڻ. انباري وڃڻ.
to be stockpiled, be accumulated, become satiated;
ed; be heaped.

گنجا: ٺ. چانورن جي هڪ جنس.
a kind of rice.

گنجان: ص. (ن) گهاٽو- موڙهو- گھٽيل- گڏوڳو.
thick, dense, close, crowded.

گنجائش: ٺ. (ن) سٺائين جي جاء- جاء- جڳهه- وڻي.
room, capacity, holding, containing, stowage, space.

ing, misled, abandoned, depraved.

گمراهي: ٺ. پيراهي- اوجھڙ. حيراني.
a missing or losing (of) one's way, erring, deviation, seduction, depravity; apostasy.

گمشدگي: ٺ. (ن) وڃائجي وڃڻ جي حالت.
the state of being lost or astray, being missing.

گمشده: ص. (ن) وڃايل. ويٺل. پڳل. لڪل.
one who is lost, gone astray, missing, absconder, secret, concealed, hidden.

گم شمر: ص. (ن) غائب.
missing, absent, away, gone, lost.

گم صر: ص. (ن) چپ- مٺڪ- حيران- شش. واڙو.
silent, mute, speechless, voiceless; perplexed, puzzled, bewildered, confused, confounded.

گم گمشده: ص. (ن) گمشده- وڃايل. لڪل.
hidden, obscured, concealed, covered, lost, missing.

گمنام: ص. (ن) بنان نالي- بي نام- غير مشهور. لڪل- مخفي- گجهو.
nameless, anonymous, secret, concealed, covered, obscured; hidden.

گمنامي: ٺ. لڪ- اخفا- پريهه پوشي- گجهه گرهه.
anonymity, secret, abstruse; secrecy; concealment.

گن: ٺ. (ن) بندوق.
a shot-gun; a fire-arm.

گن: ٺ. (سن) وصف- صفت- خاصيت- چڱائي- خوبي. تاثير- لڳڻ- ارڪان.
خير- فن- احسان- ثور- روڏ- گڻ.

گن: ٺ. (سن) وصف- صفت- خاصيت- چڱائي- خوبي. تاثير- لڳڻ- ارڪان.
quality, peculiarity, property, attribute, power, faculty; a good quality, excellence, merit, virtue; good character; goodness, kindness, favour, benefit skill, cleverness.

گن چور: ص. احسان فراموش. وڙساريندڙ.
an ungrateful person, thankless, immoral, evil.

گن ڪڍڻ: ٺ. لڳڻ خراب ڪرڻ. بدنيڪي وڪڍائڻ.
to become of doubtful character, to lose character, devoid of properties or attributes; become notorious.

گن ڪرڻ: ٺ. احسان ڪرڻ- ثور ڪرڻ- وڙ ڪرڻ.

گنجناڪ: ٺ (ن) گنج، گنڊ، مونجه، پيچيدگي.

a wrinkle, pucker; knot, maze, tangle, complication.

گنجو: ص. لوڙو-روڙو (ٺ. گنجي). (ڏ) ضلعي حيدرآباد ۾ هڪ ٽڪر.
bald, with hairless scalp, a hill in district Hyderabad.

گنجي: ٺ. تپسي جي اندر ان پاتو لاه هڪ قسم جو پهر.

an under-garment, vest.

گنجينه: ڏ (ن) خزانو، گنج.

a treasury.

گنڊ: ڏ (ن) هڪڙو، ڪن، پُڻ، غلاظت، پليٽي، جھيڙو، تڪرار.

dirt, filth; refuse, debris, garbage, junk, litter, ruffraff, rubbish, sweepings; trash; quarrel, altercation, bickering, brawl, feud, fight.

گندائي: ٺ. ڪن، ميرائي، پليٽي.

dirtiness, filthiness; uncleanness, stinginess.

گند ٻڪڻ: ڏ. گزيرين ڏيڻ، بد زماني ڪرڻ.

to use obscene language, obscenities.

گند ڪرڻ: ڏ. ڪن، غرون، بدنما ڪرڻ، بدنما ڪرڻ.

to make foul or dirty, to foul, to soil, to defile, pollute; to stain, sully, disgrace.

گند منڇ: ڏ. گار گند ڪرڻ، بدنما ڪرڻ.

to defile, to disgrace, to say obscenities.

گنڊ: ڏ. وڏي گنڊي (ان رکڻ لاءِ)، ڍڳ، ڪوڙ، ڀڃ، تمام گھڻو.

a large vessel (earthen or metal) for storing grain; a heap, pile, mass, mound, stack, stockpile.

گنڊا: ٺ. فقيرن جي گوڙي، رڳي، فقيرن جي جھولي.

an apparel, a garment (used by beggars).

گنڊو: ڏ. ڇوڻو.

care, concern, heed, anxiety.

گنڊرا: ڏ. هڪ قوم جو نالو.

Gandra, a caste and tribe.

گنڊو: ڏ. گندڪ.

sulphur, brimstone.

گنڊڪ: ڏ (سن) هڪ قسم جي معدنيات جنهن کي گھڻ سان باهر لڳي.

گنڊرڻ.

idem.

گندڪي: ٺ (ن) ڪن، غلاظت، بدبوءِ.

filth, dirt, filthiness, dirtiness; foul smell.

گندلو: ڏ. ان رکڻ لاءِ وڏي گنڊي، (ص) بُت ۾ پيريل، ڏاڍو مٿو.

a large vessel for storing grains stout, fat, corpulent, gross.

گندمر: ٺ (ن) ڪڻڪ، گھڙو.

wheat (grain).

گندمر گون: ص. ڪڻڪ رنگو، ستورو.

wheaten, wheat-coloured, brown.

گندمي: ص. ڪڻڪ مان تيل، ڪڻڪ رنگو.

made or prepared from wheat, idem.

گنڊو: ڏ. هڪ قسم جي چيلري مڇي.

a kind of fish, cray reef shark - *C. amblyshynchos*.

گندو: ص (ن) ڪن، ناپاڪ، نجس، پليٽي، خراب، بداعتل، (ٺ. گنڊي).

dirty, untidy, filthy, stinking, obscene, immoral.

گندو ڪم: ڏ. خراب ڪم، بُرو ڪم، بھڙو ڪم، بدڪاري.

something which is bad, filthy, stinking, obscene, prostitution.

گنڊي: ٺ. مٿي ڍڪڻ لاءِ زانو ڪپڙو، رڱو، پوتي، چادر، رڳي.

a wearing apparel, a garment, a veil, sheet, coverlet.

گنڊي چنڊڻ: پوتي چنڊي اٿڻ، ليڪو لاهي وڃڻ، پلانڊ آڃا ڪرڻ.

to prepare to leave; to settle an account; to be absolved (of an assignment etc).

گنڊي: ٺ. رڳي، گوڙي، چادر.

a coverlet, a sheet.

گنڊي: ٺ. اناج رکڻ لاءِ مٽيءَ مان تيل وڏي ٺاڍي، وڏو ڍڪو گنڊو.

a large earthen vessel for storing grains.

گنڊو ڇوڻ: ص. گنڊو ڪاڌن مان پيٽ خراب ٿيڻ ۽ بيمار ٿيڻ.

of stomach to be upset, be diseased (due to use of unhealthy food).

گنڊو ڳوڙ: ڏ. مونجهارو، ڳوڙ، گنڊو سامان.

confusion, perplexity, disorder, trash, dirt, rubbish.

گنڊڪ: ٺ (ن) گنڊڪي، ڳالهائي نه سگھڻ جي حالت (ص) گنڊڪو خاموش.

dumbness, muteness, dumb, mute.

virtuous, possessing virtue or efficiency; skillful; learned, skilled; obliging, generous.

گو: ظ (ف) گویا- چشڪ- اگرچہ (ص) چونڊڻ صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ (جئن داستان گو، بدگو وغيره)

saying, speaking, for example, like, the last member of compounds.

گوار: ٺ. هڪ ٻوٽو ۽ ان جو ٿريون (جيڪي ڀاڄي طور ڪم اچن).
a plant of cluster bean and its beans, field vetch-
tetragonoloba

گوار: ص (ف) هضم ٿيڻ جهڙو. مزاج مطابق. صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ لفظ (جئن خوش گوار، ناگوار وغيره).

digestable, agreeable, acceptable, used as a last member of compounds.

گوار: ص (ف) جلد هضم ٿيندڙ. هاضم. سواڊي. وڻندڙ.
quick-digesting; tasteful, palatable, appetizing, flavoursome, relishing, sapid, savourous, savoury, tasty.

گوارا ڪرڻ: برداشت ڪرڻ- سمن. منظور ڪرڻ.
to make (a thing) agreeable, palatable; to take (upon oneself); to put up with, to submit to, to stomach, to swallow, to endure or bear.

گواڙي: ٺ. گتوشالا.
a cow-house, a cow-station.

گواڙي: ص. جاسوس. جوتڻي ڪندڙ. چغليخور.
an agent, spy, undercover man; a tell-tale, tale-bearer, informer; backbiter.

گواڙ: ٺ (ف) شاهد. تصديق ڪندڙ.
a witness, a person giving testimony, proof.

گواهي: ٺ (ف) شاهدي. ساڪ. ثابتي.
testimony, evidence, witness, deposition, proof.

گوهر: ٺ. ڳئون جو ڇيٽو. ڇيٽو.
cow-dung, a dung of domestic animal.

گوهر: ٺ. هڪ قسم جو اريٽ (جئن جو ٺڳل يا پڻ ڀاڄي طور ڪم اچي).
nasal mucus, snot.

گوبه: ٺ. هڪ قسم جو اريٽ (جئن جو ٺڳل يا پڻ ڀاڄي طور ڪم اچي).
cabbage.

گوتو: ٺ (ع) غوطه ٽپي.
dive, plunge dip.

گنگ ٻوڙ: ٺ. چپ چاپ. خاموشي- ساٺ. ساٿيڪو ماحول (جئن مر ڳالهائڻ ٻولائڻ جو آواز نه هجي).

silence, quiet, quietness, quietude, still, stillness.
گنگا: ٺ. ڀارت جي هڪ مشهور ندي. عورتن جو نالو.

the Ganges, a river in Bharat, a feminine name.
گنگاڄي: ٺ. گنگا ندي جو پاڻي (جيڪو هنڌن لاءِ پوتر ۽ صاف پاڪ پائي).

water of the Ganges (which is considered as sacred and pure by Hindus).

گنگو: ص (ف) گنگ (جيڪو ڄاڻي ڄم کان ڳالهائي نه سگهي. مائيڪو).
dumb and mute.

گنوائڻ: م. وڃائڻ. ضايع ڪرڻ.
to lose, to miss, to spend in vain, to waste, squander.

گنه: ٺ (ف) گناه- ڏوهه- پاپ.
fault, offence, crime, sin, guilt, vice.

گنهگار: ص. گناهگار. ڏوهاري- پاپي.
a sinner, an offender, a culprit, a criminal, felon, malefactor.

گهٽو: ص. اونجهون- عميق. بردبار- ڳٽيڻ.
abysmal, bottomless, fathomless, deep, profound, grave, serious, solemn.

گني: ٺ. سون جو هڪ سڪو- مٺو- اشرافي.
a Guinea, an old coin of the United Kingdom, an 18 ct. gold coin.

گني: ٺ (سن) گڻ وارو- گڻ ڪندڙ. گفوان. سخي.
beneficial, virtuous, possessing virtue or efficiency, meritorious, obliging, talented, grateful.

گنيس. گنيس: ٺ (سن) هنڌن جو هڪ ديوتا (جئن جو جسم انسان جو ۽ مٿس هائيءَ جو ٿئي).

a Hindu deity (having body of human being and head of an elephant).

گڻ: ٺ (سن) گڻ. خاصيت- خوبي- خاصيت. سڀاءُ. تاثير. لڇڻ. هنر.
احسان- ثورو- وڙ- ڳڻ.

quality, attribute, property, virtue, merit, skill, talent, faculty, qualification, kindness, obligation, favour, goodness, good character.

گفوان: ص. سٺن لڇڻ وارو. هنرمند. سخي.

to loose heart, to kneel down; to accept defeat, to surrender.

گورڻ پڙ: ڏ. ڪرڻ - ڏنل هيو. ڏڪيل. بيحال.
on the knees; fallen, succumbed, surrendered; defeated; fearing, fearful, panic-stricken, nervous, scared, terrified, weakling.

گورڙي هيٺ رکڻ: لاغرض ٿي ويهي رهڻ. ڊپائي ڇڏڻ. ويچار ڀر نه آڻيڻ.
to show unconcern; to keep under the knee; to neglect, disregard.

گورڙو: ڏ. جانور جي آنت.

the penis of an animal.

گورڙو: ڏ. (ن) قبر - لحد. لوهڙو.

a grave, tomb; sepulchre, burial.

گورستان: ڏ. قبرستان - مقام.

a graveyard, cemetery, burial ground.

گورڪڻ: ڏ. قبرين کوتيندڙ.

a grave-digger.

گورو: ڏ. جنگ ۾ ڇڙواڳ ڇرندڙ جانور (جو پايو مال، وهڻ). (ص) ڇڙواڳ.
unfettered beasts of pasture grazing in jungle (cattle) unbridled.

گوروتند: ڏ. اٺ جو هڪ سنج (جهر جي پٽي جيڪا ڪڇائي يا پاڪڙي جي جعل لاءِ اٺ جي چاٽي وٺ ٻڌجي).

a rope or leather band tied around the chest of a camel to hold the hqada over it.

گورا گل: ڏ. ڇت تي پکن توڻن مٿان پٽڙي گاري جو راڳو.
the clay put over mats on the roof of a matted house.

گورغڙو: ڏ. هڪ قسم جو جنگلي جانور. جنگلي گڏو.

a wild-ass, an onager.

گورک: ڏ. جوڳي فرقي جو هڪ ساڌو (گورک ناٿ). ضلعي دادو ۾ هڪ جبل. هڪ قسم جو ڪُلف (يا رانديڪو جيڪو چئن پنجن حصن ۾ هوندو آهي جيڪي پاڻ ۾ ملائج ڏکيو ۽ مرنجھاري وارو آهي).

a sadhu belonging to a joggi tribe, a mendicant; a hill-range in Dadu District, a an intricate kind of lock; a puzzle-lock; a kind of child's toy.

گورک ڏندو: ڏ. ڏکيو ڪم. مرنجھاري وارو معاملو. منجھيل مسئلو.
an intricate or difficult affair or problem; a maze, a puzzle.

گوتا کائڻ: ٽپي، م ڀري. ٻڌڻ ڪرڻ سوچ ويچار ڪرڻ. دل ۾ هٿ ڀُور پيڄڻ.

to make a dive, to plunge in a pool or water; to be indecisive, vacillating, faltering, hesitating.

گوتناڪ: ڏ. بھائي بازي. آناڪائي.

a sneak; shirking, evading, evasion, putting off, delaying.

گوتناڪ ڪرڻ: ٽٽائڻ. بھائي بازي ڪرڻ.

to sneak, evade, duck, elude, escape, avoid.

گوپي: ڏ. (سن) ٻانھي - نوڪريائي. خدمتگار. چيلي - شواڏارو.

a female servant, maid.

گوچ: ڏ. مڇي، جو هڪ قسم (بنان چلڻ).

an eel fish, (*mostacemblus armatus*), cat fish.

گوچارو: ڏ. ٿر ۾ پٽ جو اترين الهنديون پاسو (جنهن تي اُس نه پري).

the north-west side of a sand dune on which sunshine does not fall.

گود: ڏ. جھولي. دامن. ڀاڪڙ.

the lap, bosom; embrace.

گود وٺڻ: جھولي، م وٺڻ. ٻئي ڪنهن جي بار کي پنهنجو اولاد بنائڻ.

to take into the lap; to adopt (a child etc).

گودڙو: ڏ. پراڻو ۽ ڦاٽل ڪپڙو. ڦاٽل ۽ پراڻي رلي. رلي، پراڻي ۽ ڦاٽل سوڙ پراڻي وغيره.

a padded quilt, old tattered clothes; an old padded quilt with patches.

گودڙي: ڏ. چٽين لڳل پھراڻ. چٽين لڳل ڪپڙي (فقيرانو ڊگھو چوڻو).

ڦاٽل ۽ پراڻي رلي. ليڙون ليڙون ٿيل ڪپڙو.

idem.

گودڙيو: ڏ. گودڙي پوشو (فقير، درويش).

a beggar wearing tattered clothes.

گودو: ڏ. کيسو. گيڊو.

a pocket.

گودي: ڏ. جھاز يا ريل گاڏي مان مال لاهڻ وارو ڍڪو.

a dock wharf, quay.

گودو: ڏ. تنگ جو هڪ سنڌ (ران ۽ ٻڪي کي گڏوڏ وارو سنڌ) - مونڙ.

knee, joint between thigh and lowerleg.

گودا ڪوڙڻ: ٻي طاقت ٿيڻ. هار مڃڻ.

a noisy peron, uproarious.

گورڙ: ذ (ف) ٽٽ-ريج.

the noise of breaking wind, a fart, flatulence.

گورڙ ٻڌڻ: ٽٽ ڏيڻ. اجايرن ڳالهيون ڪرڻ. بيهوديون ڳالهيون ڪرڻ. ٻڌائون هڻڻ.

to break wind, to boast, braggart, gasconade, prate, vaunt.

گورسڻد: ذ (ف) گهيتو. ٻڪر.

a goat; a sheep.

گورسڻو: ص. گهائيندڙ. لاڳيتو نه ايندڙ. پابندي سان حاضر نه رهندڙ. ٽٽائيندڙ (ملازمت وغيره کان).

a habitual absconder; an evader, shirker.

گوش: ذ (ف) ڪن.

an ear.

گوش ڏيکار ڪرڻ: ڪن تي وجهڻ. آگاه ڪرڻ. عرض ڪرڻ.

to inform, report to bring to the notice of to convey, request.

گوش ڪرڻ: ڪن ڏيڻ. ڌيان سان ٻڌڻ. اعتراض ڪرڻ. پاسو ڪرڻ.

to try to hear; to put ear to; to give attention; to stay away, to keep away.

گوشت: ذ (ف) ماهه-ماس-لحم.

meat, flesh.

گوشالي: ث (ف) ڪن مھٽ. سيڪت. سزا. تبييه-جد ٿيڻ.

pulling the ears, rebuke, reproof, castigation, warning, admonition.

گوشائتو: ظ. پاسي ڪنڊ-ڪنڊ پاسي تي. هڪ پاسي-ڪنڊ ۾ خلوت ۾ اڪيلو-اڪيلائي ۾ ڳجهڙ-لڪل-مخفي.

aside, retired, in a corner, in a side. separate, secluded, hermetic, recluse, sequestered; confidential, private, personal.

گوشو: ذ (ف) ڪنڊ. پاسو.

a corner, retirement. a secluded place.

گوشو ڪرڻ: پاسو ڪرڻ-پري پڄڻ ٿري رنج-ٿارو ڪرڻ.

to stay away, to avoid, elude, evade, shun, eschew, shy.

گوشواره: ذ (ف) ڪنن ۾ پائڻ جو هڪ ڳجهڙ. حساب ڪتاب جو اختصار.

an earring. a return, statement (of account etc).

گورڪشاڻ: ذ. ناٺ پٽي جو ڳڻين جو وڏو گرو (جنهن جو آستان گرنار جبل جي آتاهين چوٽيءَ تي هو).

the leade of joggi sadhus.

گورکو: ذ. نيپال جو رهاڪو. نيپالي.

Gorkha, a resident of Nepal.

گورنر: ذ (انگ) صوبي جو وڏو عملدار.

a governor (of a province).

گورنري: ث. گورنر جو عهدو.

governorship.

گورنمينٽ: ث (انگ) حڪومت. سرڪار حڪمراني.

government; administration, authority, bureaucracy.

گورو: ص. ڳورو. سڄو. ڀورو (رنگ). يورپ جو رهاڪو-يورپين. (ذ) بادام جو مغز. ناريل جو ڳپ. پيشل جو گورو.

of fair complexion, fair, white. a European citizen. an almond. the kernel of a palm. the lead of a pencil.

گوري: ص. اڇي (ڀوري رنگ جي)-ڳوري. سڄي. (ث) رواجي گولي.

a fair-complexioned woman, a beauty, belle, a mistress, a tablet.

گوريلو: ث. هڪ قسم جو وڏو ڀولڙو. رڃ جو هڪ قسم. باندو.

a kind of monkey, a gorilla, African manlike ape.

گورو: ث. ڪڪرن جي گجگورو. شينهن جي گاج. مست اُٺ جو آواز.

thunder, roar. a peal, a rumbling noise. the sound of a roaring camel.

گورو: ذ. ڳل-شور-ٿو. وڏو آواز. ڌمچر. هنگامو.

noise, uproar, clamour, tumult, hubbub, roar; a crowd, a confused mass of people.

گورو ڪرڻ: ڳل ڪرڻ. هنگامو ڪرڻ.

to raise hue and cry, uproar, clamour, tumult.

گورو ڳورو: ذ. ماڻهن جي هجوم جو آواز. ڳل هنگامو.

a crowd, a confused mass of people, a noise, uproar, clamour, hubbub.

گورو گمسان: ذ. ڳل هنگامو. ماڻهن جو ڳڻاٺ ۽ انهن جو ڳالهاڻو.

idem.

گورو: ذ. اجاير ڳل ڪندڙ.

گازهي رنگ جو شيء ذڪر طور ڪم اچي.

a slave, servant, bondman, bondsman, chattel; a plant used medicinally and its fruit, *caperplant* wild fig *capparis spinosa cocunia cardifolia Coc-cina Indica*.

گولائي: ٺ. دور-جڪر-گهيرو-ور-ڏنگائي.

roundness, circumference, circle, curvature, curve.

گولپ، گولپو: ٺ. پائپ-غلامي خدمت-چاڪري-تعل.

slavery, bondage, enslavement, serfage, serf-dom, servility, servitude, peonage.

گولپي: ٺ. رازڪي ڪم جو هڪ اواز.

a masson's tool.

گولو: ٺ. (ف) ڪابه گول شيء، گول، پٿر يا لوهه جو گولائيءَ ۾ ٺهيل گولو (توف ۾ وڃي اڇلائڻ لاءِ). ڌرتيءَ جو گولو. (سن) خريڊ ڪيل خدمتگار-پانهن-غلام نوڪر-چاڪر.

a round object, a ball, a cannon-ball; a globe; a servant, slave, maid, serf, bondman; peon, drudge.

گول هاري: ٺ. توف مان گولا اڇلائڻ، لاڳيتو گولين جو وسڪارو.

to discharge shot or shell (at), to cannonade, bombardment, barrage, burst.

گولي: ٺ. شيشي يا لوهه جو گول ڇڏو (بندوق، پستول وغيره ۾ وجهڻ لاءِ).

دوا جي ٽڪي-حب، ٻارائي واند لاءِ شيشي جو ڇڏو-بلور، پانهي-غلام. a ball, a bullet, a marble; a pellet; a globule; a pill, tablet, a marble (for playing), marbles, a female slave.

گولي ڏيڻ: ختم ڪرڻ، گم ڪرڻ-چورائڻ.

to kill, finish, end, ruin, to pilfer, steal, lift, pillage, filch.

گولي کائڻ: چوٽ کائڻ، نقصان سحڻ، دوا جي ٽڪي کائڻ.

to come under a loss, to sustain loss; to take a pill or tablet.

گوليمارو: ٺ. نشان چٽڻ جو هنڌ.

a firing-range.

گوماندرو: ٺ. هڪ قسم جو بيمارڪو وکر.

a medicinal plant, achillaea sant.

گومگر: ٺ. (ف) شڪ شيعر-وسوسو، بيش پيش.

doubt, suspense, suspicion, mistrust; confusion.

گوشه: ٺ. (ف) ڪنڊ، پاسو، طرف، ڪنارو، اڪيلائي، خلوت.

angle, corner, nook, closet, cell; separation, seclusion loneliness, retirement, privacy.

گوشه عانيت: ٺ. امن امان وارو هنڌ.

a safe place, refuge, retreat.

گوشه نشين: ص. خلوت نشين-اڪيلائي پسند.

leading a retired life, recluse, solitary, an anchorite.

گوشه نيشني: ٺ. تنهائي-اڪيلائي.

retirement, seclusion, loneliness, reclusion, sequestration.

گوشي: ٺ. اها مڻهن جنهن جا سڱ مٿي کان ڪٽڻ ڏانهن ورييل هجن.

a kind of buffalo

گوکڙو: ٺ. هڪ قسم جو پوتو (جنهن جو پڇ تڪڙو ٿئي)-تڪڙي.

a plant with a prickly fruit, *Tribulus lanuginosus*.

گوگائي: ٺ. گاجاهين مڙجن جو هڪ قسم.

a kind of red-pepper.

گوگڙو: ٺ. ويڙ جو ڏيئرو.

an unripe cotton-pod before bursting.

گوگڙو: ٺ. هڪ قسم جو اويڙ (پاڇي طور ڪم اچي)-خلغم.

a turnip (vegetable).

گوگھاٽ، گوگھاٽ: ٺ. زور نڪو آواز-گوگھاٽ.

the rushing sound of air, the whistling of the wind.

گوگھو: ٺ. گھتر-گھگر.

throttling, strangling.

گول: ٺ. دائرو-گهيرو-گردو-چڪر-ڦيرو (ص) گولائيءَ ۾ ڦيرائڻ.

round, a circle; a ball, a sphere, circular, annular; spherical, globular.

گول مول: ص. ٿلهو متارو، متجهيل، مبهم.

fatty, adipose, fat; confused, confounded, bewildered, distracted, flustered, equivocal, ambiguous.

گول: ٺ. (انگ) فوٽ بال يا هاڪي واند ۾ ميدان جي پاسن کان ٺهيل بيرو (جنهن ۾ بال وجهڻ سان واند پوري ٿئي).

the extreme ends of a foot-ball field; a goal-post.

گولاو: ٺ. پانهن-غلام، نوڪر، هڪ قسم جي ولءَ ان جو ڦل (جيڪو

quiet, calm

گورھه: گورنهن: ذ. انسان جي پيٽ مان نڪتل پاڻاڻو - تورو - ڪرني.

excrement of men.

گورھه ڪرڻ: هنگن. بدنمي جڙا ڪم ڪرڻ. نقصان جڙو ڪم ڪرڻ.

to discharge excrement, to create a disgrace situation, to do a job in a bad way, to cause loss.

گورھه ڪٿڻ: ڪوڙ ڳالهائڻ. بڪڻ. ڳلا ڪرڻ.

to tell a lie, to gabble, prattle, to hackbite.

گورھه مانا ٿاڻڻ: تمام پڇڙو ٿيڻ. هوش کان نڪرڻ. چرپن واري حالت ٿيڻ.

to be shameless, to loose senses, to act like a lunatic, mad person.

گورھه مٺ ڪڍڻ: نعايت خدمت ڪرڻ. تيمارداري ڪرڻ.

to work as a servile, to look after or care for a patient.

گورھاندي: ٺ. ڦڏو، رڌي، اجايو ضد، بحث، جڙ.

altercation, bickering, brawl, quarrel, controversy, dispute, embroilment, feud, fight, fracas, miff, imbroglio, rhubarb, squall, wrangle.

گورھاندي ڪرڻ: اجايو لڏو ڪرڻ. لعيل ڪم ۾ رڪاوٽ وجهڻ. ضد ڪرڻ.

to unnecessarily raise a quarrel, brawl, controversy, to create obstacle, to insist (upon), show stubbornness.

گورھه خور: ذ. ڍونڍ کائيندڙ هڪ قسم جو سڪي - مردارخور.

a vulture.

گورهي: ٺ. ڦٽيلي ڦٽ جو "لاڙ" مر نالو.

a channel of Phuleli Canal.

گورنيا: ٺ. واڍڪي رازڪي ڪم جو هڪ اوزار.

a carpenter's square, a level.

گورني ڪنڊ: ٺ. جاميٽري موجب نوي درجن واري ڪنڊ.

a right-angle.

گورهر: ٺ. ڍڳين مينهن چوپائي مال جو گڏيل ڏڻ.

a herd of cattle, beasts of pasture, livestock.

گورهر: ذ (ف) موتي، مالڪ، جوهر، هير، ڪوبه قيمتي مشهور مشڪو.

a gem, pearl, jewel; a costly stone; a bead.

گورھ افشان: ص. موتي وسائيندڙ سخي گفتگر ڪندڙ.

a soft-spoken person, a sage, sagacious; an

uneasiness.

گورن: ٺ. ڪپڙي جو هڪ قسم.

a kind of printed cloth.

گورن، گورن: ذ (ف) رنگ، وڻن، پوش، ڍنگ، صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ لفظ (لاله گورن، ڳلڳلون وغيره).

colour, manner, style, behaviour, (used in compounds).

گورنالون: ص (ف) رنگارنگي، طرحين طرحين - قسمين.

of various types, diverse.

گورنو: ذ. سِر يا زريءَ جي پائڪ.

gold or silver lace.

گورنج: ٺ. پڙاڏو، پڙلا، آواز.

echo, resounding, reverberation.

گورنجاڙ: ٺ. گورج.

idem.

گورنجن: م. چٽي پلي آواز ٿيڻ آواز جو ڦٽلجڻ، پڙاڏو ٿيڻ.

to resound, to reverberate, to echo.

گورنڌو: ذ. وڇوڙو - فراق - جدائي، جدائيءَ جو غم، ڏک - غم.

separation, detachment, separateness, concern, anxiety; sorrow, affliction, anguish, grief.

گورندر ولي: ٺ. وڻ جو هڪ قسم جيڪا پاڻيءَ تي ٿئي.

a water plant or creeper.

گورندو: ذ. ڪپڙي جا يا پٺا ٻڌي ٺاهيل جھولي، جھول - ڪاٺيو، ڪيسر، ننڍن چيلن بند ڪرڻ يا ٻورڻ جي واڙ، ڳوٺ، گورنڌو هي پر واري سٺي ڳوٺ جو گس، سوڙهي جا.

scrip, satchel, a place for keeping small animals, a village, feld adjacent to a village, a village path, trail, track, a narrow place, street.

گورنو: ذ. ڪنواٽ.

a young camel.

گورنگائي: ٺ. بي زباني، ماٺ - خاموشي.

muteness, dumbness; speechlessness.

گورنگو: ص. ڳالهائي نه سگهندڙ، بي زبان، ماٺ چنڊ (اٺ، گورنگي).

a mute; a mute and dumb person, speechless, voiceless.

گورنگي ڪانه: ص. نه ڪچندڙ، ٿورو ڳالهائڻو، ماٺيو.

a mute and dumb person; talking little; silent.

obstinaey, stubbornness, defiance, contumacy, jibbing, vanity; evasion, avoidance, elusion, shunning.

گھُ کُڙڻ: رڌي ڪڙڻ. اڙي ڪڙڻ. ضد ڪري پيڻي رهڻ.
to evade, bilk, duck, elude, eschew; to shun, dodge; defy, dare; not to budge, to persist.

گھُ: ذ. تائيل مڪو. گھڻ.

clarified butter, ghee.

گھڻي. گھڙي: ٺ. ڪلڪل. ڪُڙڪُ. ڪٽ پٽ. بحث. رڳڙو. ڏانڊلي. رڙ پڙ.

squabbling, altercation, wrangling, family jars, stubbornness.

گھڻي ڪڙڻ: اجايو رڳڙو ڪڙڻ. ڪٽ پٽ ڪڙڻ. رڙ پڙ پڙ ڪڙڻ.
to squabble, quarrel, bicker, dispute, brawl, wrangle

گھڻ پيڻ: ٺ. ڪلڪلي گس جي هجوم جي سڙڻ.
(of crowd) straitness, congestion.

گھڻجڻ: م. ٻه شيون پاڻ ۾ گھڻجڻ. رھڙجڻ.
friction, rubbing of two things (with each other).

گھڙ: ٺ. گھڙ. سستي.
lethargy, lassitude, slothfulness, indolence, torpidity.

گھڙ: ذ (ف) گوهر. موتي. مڻيو.
a jewel, pearl, gem.

گھڙائي: ٺ. اونڌائي. گھڙائي (رنگ جي). ويجهڻي (دستي يا ماڻھي جي).
depth, abyss, deepness, thickness, denseness, closeness, nearness, relationship.

گھڙڻ: م. گھڙڻ. رڙڻ. سڙڻ.
to drag, pull along, draw, trail.

گھڙو: ص. اونھون. عميق. اڻاھ. گھڙو (رنگ). ويجهو (عزيز. دوست) (ٺ. گھڙي).

deep, abysmal, profound, thick, dense, close, deep (as colour), intimate (friend).

گھڙي نند: ٺ. گھڙي نند. ڏاڍي نند.
sound/ deep sleep, slumber.

گھڪڙ: ذ. زور سان گھڙ. رھڙو. مھڙو. رھڙو. گھڪو. ڪونڊي ۾ پيل شيء کي ڏنڊي سان رھڙو.
a rub, abrasion; rubbing, friction, grinding.

orator.

گوهری: ص. جوهری. جواهری. هيرن موتين جو پان ڪو واپاري.
a seller of pearls, a jeweller.

گوهره: ذ. نئين مان نڪتل کير جي ڌار. گونج مان نڪتل ڪچڙي ٺاري.
the stream of milk from a woman's breast or from the udder of a cow; a fresh growth of a plant; a shoot, sprout, sapling.

گوهره هڻڻ: کير جون سڙهون هڻڻ. وات ۾ کير جا گوهره جھلڻ.
to run a stream of milk from the udder, to drink milk in streams from the udder.

گوهری: ٺ. پڇڻ واري لوهه. گھڻ. گھڻياري. ونو. ڦيرو.
evasion, procrastination, putting off, shirking.

گوهری ڪڙڻ: ڦيرو ڪڍڻ. پاڻ ٻچائي پڇي وڃڻ. بهانو ڪري نٿي وڃڻ.
اٽڪل سان پڇي وڃڻ.

to wind, double on one's course; to blench, shrink; to run away, to evade, escape, eschew.

گوهر: ٺ. چوگان ۾ ڪتل ڪاٺ جي ڪلي (جيڪا گھوڙي سوار تيز گھوڙو پڇائي بندي ڏيکيو جھڻيارو نيزو پڇائي ڪلي ڪشي وئي). بازي. شرط. حقير يا چلم جي ٽٽاندي.

a peg; a race; a game, a sport for a wager, or a bet; the tube in a huqa, through which the tobacco smoke is conveyed down to the water and then to mouth of a smoker.

گوهر ڪڍڻ. ڪڍڻ: مقابلو ۾ سوڀ ڪڙڻ. بازي ڪڍڻ. شرط ڪڍڻ. سڀسي ڪڙڻ.

to surpass, to win, overcome, triumph.

گوهریا: ص (ف) ڳالهائيندڙ. (ظ) مثل. جهڙو. هريهر. غالباً.
talker, speaker, like as if, so to say, perhaps.

گوهریا گفتار: ٺ. ڳالھ بولھ. گھڻو ڳالھ ڳالھ. چڙچڙ. چڙبول. رھڙو. ڪچھري.

conversation, talk, a gossip; chat, chattering, altercation, colloquy, dialogue, a court, gathering

گوهریائي: ٺ (ف) ڳالھائڻ جي طاقت. گفتار. ڳالھ بولھ.
the act of speaking; speech, conversation, talk.

گوهری: ص. ڳائڻو. وڏو ڳائڻو. ڪلونت.
a singer, minstrel.

گھ (ٺ). گھڙ. ذ. رڌي. ضد. ناري. نٿڻ لاءِ بهنو. ناريائي. گوهری.

or leaves on a tree.

گيالي: ٺ (ف) نڌڙو غاليجر.

a small carpet, rug.

گيان: ڏ (سن) علم - ڄاڻ، وڌيا، عقل، دانائي، معرفت جو علم، sense, intellect, understanding, reason, knowledge, intelligence, apprehension, conception, spiritual knowledge.

گياني: ص. عقلمند - دانا، عالم، عارف، فلاسفر.

knowing, wise, learned, intelligent, judicious, discreet, sage, sovant, philosopher.

گياد: ڏ (ف) گاه.

grass, straw, green herbage.

گيت: ڏ. گائو - راڳ - نغم - سرود - شعر - نظم.

singing, song, poetry, verse; hymn.

گيت گائڻ: تعريف ڪرڻ - ساراهڻ.

to praise, admire, commend.

گيتا: ٺ (سن) هندن جو پوتر نظم. معياري جنگ ۾ ڪرشن مهراج ۽ ارڙن پانڊوجي وچ ۾ سوالن جوابن وارو ڌرمي ڪتاب.

a sacred song or poem, a religious book of Hindus.

گيتي: ٺ (ف) دنيا - جهان - جڳت - سنار - زمانو.

the world, the universe, age, epoch, cosmos.

گيتي آراء: ص. دنيا کي سينگاريندڙ، نعايت سحر.

world-adorning, the ornament of mankind, beautiful, handsome.

گيتي آفرين: ڏ. دنيا کي پيدا ڪندڙ - خدا تعاليٰ.

creator of the world, an apithet of Almighty Allah, God.

گيتي پناه: ص. دنيا کي پناه ڏيندڙ - بادشاه.

protecting the world; a king, ruler.

گيجڻ: ڏ. ٻروڻ - ڇاڻي.

a sieve, strainer.

گيدڙي: ص. گدڙن جو شڪار ڪندڙ، ميرا ۽ چنل ڪپڙا ڍڪيندڙ، گدلو - ميو.

a hunter of jackals, wearing old and dirty clothes; dirty, mired, dungy, filthy.

گيدو: ڏ. کيسو - جيب.

pocket.

گنگا ڏيڻ: زور سان گسائڻ. رهڙا ڏيڻ. وڏو وڃڻ (ڪاٽي وغيره سان).

to rub, erase, abrade; to grind, grate, to cut, chop, hew (with a large knife).

گنگير: ڏ (ف) ان سڪاريل گهوڙو. (ص) گه ڪندڙ - اهڻو (وهڻ). نتائيندڙ، بدائي باز، سرڪش (گهوڙو).

an untamed horse, evasive, pretender, a wild animal.

گهل: ٺ. گهلڻ جو ڪم. ڇڪڻ، ڀڙ، سستي، دير، اينگهه، ڊيگهه، ريتڙه، پيڙه.

dragging, pulling, pulling along, drawing, trailing, slackness, looseness, dawdle, dillydally, to haggle, bargain, chaffer, dicker.

گهل ڪهڙو: ٺ. ڇڪڻ تان.

haggling, bargaining, chaffering, dickering, dillydallying.

گهل ڪيندڙ: ٺ. ڇڪتار، ريتڙه، سڀڙه، ريتڙه، پيڙه.

idem.

گهلڻ: م. ريتڙه، ڇڪڻ، گهلڻ، گڏ وٺي وڃڻ.

to drag, pull along, draw, trail; to take along.

گهلي وڃڻ: زوري وٺي وڃڻ، ڇڪي تائي وٺي وڃڻ، ڪاهي وڃڻ.

idem.

گهڻ: م. گسائڻ، رڳڙڻ، رهڙڻ، مٽڻ، گڏ ڪرڻ، گهڪو ڏيڻ.

to rub, reduce by attrition, grind by rubbing with a roller on a flat stone, to grate.

گهوڙو: ڏ (ف) پينگهو - جهرلو، لوڏ.

a swing, a cradle; swinging.

گهوڙالا: ٺ. گائين جو واڙو - گواڙي.

a cow-shed; a cattle-shed.

گهوڙيا: ٺ. (هندن ۾) گئون کي مارڻ يا ڪهڻ جو پاپ.

the supposed sin of killing a cow.

گهڻ: ڏ. گم - غائب - الڳ.

absent, missing, wanting; not available; underground; hidden, concealed.

گهڻ ڪرڻ: گم ڪرڻ، غرق ڪرڻ، ناس ڪرڻ.

to hide, to conceal, cover, to destroy, annihilate, decimate, demolish, destruct.

گهڻج: ڏ. وڻ يا ٻوٽي جا تازا نڪتل پن.

a shoot, sprout, sapling; a fresh growth of steam

a red ochre, yellowish red colour.

گيڙ: ٿ. گيسي - ريزهي. آڻ مڃڻ.

dragging one's hinder parts or one's nose along the ground, to surrender, submit, accept defeat.

گيڙ گيڙ ڪرڻ: ٻئي جي هٿ جي تريءَ ۾ آڱر گسائڻ (پڇڙائڻ لاءِ).
to rub a finger on someone else's palm (to irritate, provoke.)

گيسارو: ڏ. پورهيو. تهنل - چاڪري.

job, labour, service, drudgery, hard menial work.

گيسائو: ڏ. رهڻ. گات جو گمخس.

scrawling, scratching.

گيساڻا کائڻ: ڏک ٿيڻ - عذاب سحر، تڪليف واري زندگي گذارڻ، متون ڪرڻ
to meet with difficulties, to sustain injuries or difficulties, asperities, hardships, rigors, vicissitudes, to supplicate, entreat.

گيسر: ص. گيسرون ڪندڙ، ريزهيون پائيندڙ

lazy-slothead; one dragging on his hind or walking on all fours.

گيسر: ٿ. ڊر - سستي - دير - اوڀر - سڙاپو.

delay, tardiness, dally, dillydally, lag, drag, linger; lingering, dragging.

گيسر ڪرڻ: دير ڪرڻ. سستي ڪرڻ. ڊرائي ڪرڻ.

to drag, to make delay, to dillydally, lag, linger.

گيسرڻ: م. گيسرون ڏيئي رهڻ. گسر ڪرڻ.

to drag oneself along the ground in a sitting posture; to do anything lazily, to dillydally.

گيسو: ڏ (ن) عورتن جا ڍنگ وارو - زلف - ڪاڪل.

the hair of a woman's head; tress, lock.

گيسي: ٿ. ريزهي. عاجزي ڏيکارڻ لاءِ زمين تي بندڙ ڪوڙي رهڻ.
پچتاءُ اٿ جي پٽڙي تڪ.

dragging of one's hinder parts or one's nose along the ground; to submit, give up, surrender; the excrement of a camel.

گيسي ڪرڻ: زمين تي ويهي ريزهي پائڻ. عاجزي ڪرڻ. پچتاءُ ڪرڻ.
توبه ڪرڻ.

to drag oneself along the ground; to surrender, to submit; to ask for mercy.

گيگ: ڏ ڍونگ - مڪر. بعتو. بعتو ڪري ڏت هئڻ.

pretence, sham, artifice, pretending to be lazy

گيدورو: ڏ. "گيدروڙي" وڻ جو ڦر - لسوڙو.

broad-leaved sepistan, *Cordia latifolia*; its fruit, caltha.

گيدروڙي: ٿ. هڪ قسم جو وڻ (جنهن ۾ گيدروڙا ٿين)

idem.

گيدي: ص (ن) بي غيرت. پڙو. بزدل - ڪانڌر. بي همت

a coward, timid, cowardly, shameless, immodest, procurer, pimp, lazy, slothful.

گير: ٿ. ڪڍي جي هلڪي آهستي پٿونڪ. ڏوهي - چڙب.

a growl, snarl (of a dog etc); a snap, a rebuff.

گير ڪرڻ: ڪڍي وانگر وڙهڻ. پٿونڪي وڙهڻ.

to rebuff, growl, snarl or snap.

گير: امر (ن) وٺ - جھل - پڪڙ. اسم سان مٺي فعل جي معنيٰ ڏيندڙ
(لفظ (جيشن عالمگير، دستگير وغيره).

take hold (used as a last member of compounds).

گيرودار: ٿ. وٺ پڪڙ. لڙائي.

fight, scuffle, war, tug, contention.

گيرائي: ٿ. بيحوشي. ساهتي. ماندائي. اند جو خمار نستي جو اوتار

unconsciousness, torpidness, torpor, sickness, weariness, sleepiness, intoxication.

گيرب: ڏ. غرور - هٿ - گهمند - تشبر.

pride, arrogance, haughtiness, superciliousness.

گيرڻ: ٿ. تر ۾ گڏ ٿيل تيل، مٺپ، ميل وغيره.

the refuse accumulated in the bottom of a vessel; the mark, dirt.

گيرو: ص. نشي ۾ خطا. خساريل. ننڊا ڪڙو. گهريل

dead drunk, inebriate, intoxicated, sleepy, drowsy.

گيو: ٿ. نار ڪي هڪڙو گهمرو ڦيرو ڏيڻ جي حالت.

a revolution of a water-wheel, an inclined turn to a boat.

گيوڻ: م. هرئي يا نار ڪي ڦيرو ڏيڻ.

to turn a water-wheel.

گيوڻو: ڏ. نار يا هرئي ڪي گهمرو ڦيرو. پيڙيءَ کي لهوارو ڦيرو.

a revolution of a water-wheel, an inclined turn of a book.

گيوڻو: ڏ. هڪ قسم جي ٻاڙهي مٽي جنهن سان جوڳي ڪپڙا رڱين. هڪ
قسم جو رنگ - لاري رنگ.

to drag, pull, drawl, haul, tug.

گهگه: ص. مڪريل - بھتي بازو - ڏونگي.

گهگه: ذ. پٽ تي گھلجڻ جو نشان - گھڪر.

a shammer, affected.

a mark of dragging, a scrapping mark.

گهگه: ذ. ڪپڙي جو هڪ قسم (سوئي ۽ پٽن وارو) - ريشمي ڪپڙو.

a kind of striped cotton cloth, silken cloth.

گهگه: ص. گهگه جو واپاري، مٺوءَ جو نالو.

گهگه: ث (انگ) ديول، جاءِ يا ٿيڻ ۾ ويهڻ جي مثالين جاءِ - بالڪني.

گهگه: ص. بئوڪر ۽ تيل جو واپاري، هڪ گهگه جو نالو، هڪ مذڪوره نالو.

نگار خانو.

گ

a gallery, balcony, a picture gallery.

گهگه: ذ (انگ) پاڻيٺ ماپ جو هڪ ماپ.

one gallon.

گهگه: ث. (اچار "گي") سنڌي "الف" جي "جو پاڻيٺاليون اکر." fortysecond letter of Sindhi alphabet.

گهگه: ص (ف) پير، صفائي پهاڙي طور ڪم ايندڙ (جيئن غمگين وغيره).

گهگه: ذ. گهگه - ڪڏهه گهگه.

an affix to nouns signifying full of, abounding with.

the neck, throat.

گهگه ڪڏهه: ڪڏهه ڪڏهه - ڪڏهه مٿي ڪڏهه.

گهگه: ث. پتوڙ - چاچوڙ - جهنگور.

to raise the head.

worry, annoy, bedevil, beleaguer, harass, harry, pester, plague, tease.

گهگه: ذ. گهگه - ڪڏهه.

گهگه: ذ. پتوڙ - چاچوڙ - جهنگور - ڏونڊاڙو.

the neck, throat, nape, the back of the neck.

to toss about, knock about, pull about, shake about; to drabble, harass, harry, pester, plague.

گهگه: پڇڻ: ڪڏهه پڇڻ، هٿ پڇڻ.

to break the neck, to ridicule pride.

گهگه: ذ. هڪ قسم جو گل، هڪ قسم جو جهنگولي جانور.

گهگه: پڇڻ: ڪڏهه پڇڻ، ڪڏهه پڇڻ، گهگه نقصان هٿ اچڻ. to fall on the neck, to fall badly, to come under heavy loss, bankruptcy.

a kind of flower; *Merigold calandula officinalis* a rhinoceros.

گهگه: ث. هڪ منهن ڏوڻ لاءِ پٽ ۾ لڳل هڪ قسم جو ٿانءِ.

a wash-basin.

گهگه: ص. ڪڏهه لٿو - ڪڏهه پڇڻ.

with broken neck, having come under a heavy loss, words spoken as a curse, condemned.

گهگه: ث. خمار (نشي جي)، الغرضائي، بي پرواهي، سستي، غرور.

intoxication, negligence, indifference, carelessness, laziness, haughtiness, pride.

گهگه: ث. ڪپڙي سان جسم کي ڍڪڻ جو هڪ نمونو (پرتي يا چادر جون ڪنڊون ڪڏهه کان ورائي، ڪپڙن کان ڪڍي ڪڏهه تي ٻڌي ڇڏجن).

گهگه: ص. خمار ۾ اچڻ، نڊا ڪڙو ٿيڻ، مست ٿيڻ (نشي ۾).

a peculiar way of tying a shawl at the nape of the neck.

to be intoxicated, feeling sleepy, become dead drunk.

گهگه: ذ. گهگه - شمار.

گهگه: ث. گهگه - گهگه.

counting, enumeration, estimation.

delay, tardiness, negligence, carelessness.

گهگه: ذ. گهگه - گهگه (سهره ۽ لاءِ).

گهگه: ذ. تائيل مڪن - گهگه.

a song, singing.

a clarified butter, ghee.

گهگه: ث. تار، هرلي يا گهگه واري اُها سٺڪ جتي هڪڙو وارو ويهي

گهگه: ذ. مٺائي جو هڪ قسم - وڏي ٺُلِي جيلي.

a seat on the rod of water-wheel where the person (supervising the animal) sits.

a kind of sweetmeat.

گهگه: ص. گهگه - گهگه.

redness.

ڳاڙهو: ڳاڙهائي: ڌ. سُرخي. لالائي. شفق.
idem. the evening twilight. dusk. eventide.
nightfall.

ڳاڙهه ٿي: ڌ. جوئر جو هڪ قسم.
a kind of millet, great millet Sorghum bicolor.

ڳاڙهه ڳلو: ص. ڳاڙهن ڳڻن وارو نوجوان (جنهن جي منهن ۾ رت جي لالائي ٿي).
young, green, youthful; youthfulness, reddish
(face, appearance).

ڳاڙهو: ص. لال. سُرخ. رتو ڳاڙهي رنگ وارو.
red (coloured); colour of the blood.

ڳاڙهو ٿيڻ: رت هائو ٿيڻ. رجي رستو ٿيڻ. تپي لال ٿيڻ. ڪاوڙ ۾ يا
لج ۾ منهن لال ٿيڻ.
to become reddish; of red clour (become dark).
deepred. to be red (with blood in cheeks) due to
anger or shame.

ڳاڙهي: ڌ. سرح. لال. ڳاڙهي رنگ جي.
red; of red colour.

ڳاڙهيرو: ص. ٿورو ڳاڙهو.
reddish; somewhat red.

ڳاڙهي سڄ: ڌ. شفق جي مهل. نما شام جي وقت.
at dusk, evening, eventide, nightfall, twilight.

ڳاڙهي: ڌ. ڳاڙهي ڍول جو ڦر (جيڪو ڌڻ ٿورو ڪم ڪري ٿو).
a fruit of a creeper taken as a food.

ڳاڙهي: ڌ. ڳاڙهي ڍول جو ڦر (جيڪو ڌڻ ٿورو ڪم ڪري ٿو).
a fruit of a creeper taken as a food.

ڳاڙهي: ڌ. ڳاڙهي ڍول جو ڦر (جيڪو ڌڻ ٿورو ڪم ڪري ٿو).
a fruit of a creeper taken as a food.

ڳاڙهي: ڌ. ڳاڙهي ڍول جو ڦر (جيڪو ڌڻ ٿورو ڪم ڪري ٿو).
a fruit of a creeper taken as a food.

ڳالهه: ڌ. جملو. فقرو. ٻول. بيان. قصو. ڪهاڻي. داستان. قول. ماجرا.
حال. واقعو. احوال. نصيحت. نُڪتو. گتگي. بحث. حالت. صورت. مطلب.

مقصود. غرض. راز. پيد. عزت. شان. تعريف. ساراھ. سبب. شادي جو
پيغام.

a sentence, lause, description, explanation, story,
fable, tale, a saying, promise, word, agreement,
misfortune evil, now, at this time, still, purpose,
intention, plan, intendment, reason, motive,
argument, secret, mystery, grandeur, splendour,
dignity, praise, applauding, cause, motive,
reason, a demand (of girl in marriage), a message
for hand in marriage (for a girl).

manure like rotten soil.

ڳاراجو: ڌ. شادمانو. خوشي (جنهن ۾ ڳڻڻ وڃائڻ ٿئي).
a happy occasion, merriment, festivity, reveling,
revelry.

ڳارائو: ڌ. جسم کي ڳاريندڙ مرض. جهوري. اڪير. فراق. ڏک. ڀڄڻ.
a disease eating body or weakening it, fondness,
love, separation, detachment, suffering, distress,
misery, agony.

ڳارائڻ: ۾. راڳ چرائڻ. ڳائڻ ڪرائڻ.
to cause to sing. to arrange a singing party.

ڳارڻ: ۾. پگهار. رجائڻ. وڃائڻ. نرم ڪرڻ. هٿ ڪرڻ (جسم).
ضايڪ ڪرڻ.

to melt, dissolve, to emaciate; to soften by cook-
ing, fuse, to infirm, lean (body), to waste, to
loose.

ڳارو: ڌ. پگهار. وڃار. گدار. نرمي. ڳارائو. جهوري. ڳڻڻي. ڪمزوري
(بيماريءَ سبب). جند جي مٿين پٿر وارو خال (جنهن ۾ آن جي ٻڪي
وڃي ٿي). ڳهيءَ ۾ موٽل ڪپڙو (منٽ ڪرڻ يا آن جي پيش ٻوڙ لاءِ) جانور
کي ڳهيءَ ۾ موٽل رسو.

the wasting away from grief, love, softness,
smoothness, suffering, distress, agony,
weakness, feebleness (due to illness), an empty
space in the upper stone of a grind-mill; to present
oneself with a cloth tied round one's nape; a
noose, snare.

ڳاري: ڌ. نورڙي. ڳهيءَ ۾ مٿل ٿوڙو. پڪين ڦاسائڻ جو دامن. ڦاسي. ڦندو.
پيڙي پائڻ جو ڪاڄ.

a rope, a cord tied on the neck, a bird snare, a
noose, a button-hole.

ڳاو: ڌ. ٿورو ٿوڙو ٿي ٿي گڏ ٿيل گهاٽي پاڻي (پسائيل وکر يا آڻيم).
ٿورو. ٿيڻو.

dropping, dripping, drainings extracted from opi-
um, etc. drippings.

ڳاڙو: ۾. ٿورو ٿوڙو ڪري وهائڻ. ٽهائڻ. وهائڻ (ڳرڙها).
to drain out (in droplets), to weep, shed (tears).

ڳاڙو: ڌ. ٿيڻو. ڦٽرو. ڳريل آڻيم جو ڀڳو.
a drop, droplet, globule, a piece of melted opium.

ڳاڙهه: ڌ. ڳاڙهه. لالائي. سُرخي.

ڳالهه اُٿارڻ: معاملو پيدا ڪرڻ. هل ڦلائڻ.

to raise an issue (for discussion), to propagate, advertise, publicize.

ڳالهه ٻوليڻ: ٿ. گفتگو. بحث. ڦيل مقال.

discussion, talk, chit-chat, conversation, negotiation, argumentation.

ڳالهه تي چڙهڻ: ضد تي چڙهڻ. پنهنجي ڳالهه تي قائم رهڻ.

to persist, to endure, to persist on one's own argument, reasoning.

ڳالهه ٿڌي ٿيڻ: جھيڙو ٽڙڻ. معاملو ختم ٿيڻ.

of a discussion to conclude, of an issue to be settled, of a fight to end, to calm down.

ڳالهه ٽارڻ: معاملو رفع دفع ڪرڻ. جھيڙو ختم ڪرڻ.

to settle-down, of a fight to end; to conclude an argument.

ڳالهه ٺاهڻ: معانو بنائڻ. ڪوڙ ڪرڻ.

put up a lame, excuse, to evade, dodge, to tell a false story, to lie.

ڳالهه پيڻ: احوال پيڻ. واقعي جي پڇا ڳاڇا ڪرڻ. راز معلوم ڪرڻ.

to start conversation; to ask for real facts; to (argue to) find a clue to; to get real facts; to obtain truth.

ڳالهه ٻڌي ٿيڻ: سڳاوتي جي پڪ ملڻ. شادي وغيره جي تاريخ نروار ٿيڻ.

(of a marriage proposal) to be accepted, confirmed, agreed to.

ڳالهه رهي اچڻ: عزت رهڻ. اعتبار رهڻ. پرم رهڻ. وعدو پورو ٿيڻ.

(of one's respect, truthfulness) to be confirmed, verified, (of a promise) to be fulfilled, accomplished.

ڳالهه سڃهڻ: ڪا نئين ڳالهه خيال ۾ اچڻ. اٽڪل يا تجويز سمجه ۾ اچڻ.

to understand (a story, argument, reason); to coin out a new reason or argument, to contrive a new thing.

ڳالهه ڪرڻ: گفتگو ڪرڻ. بيان ڪرڻ. ڪجهه چوڻ. حقيقت ٻڌائڻ. احوال ڏيڻ.

to tell a tale, story; to start conversation, to tell the truth, to speak out.

ڳالهه کولڻ: صاف ڳالهه ڪرڻ. راز ظاهر ڪرڻ. سچو واقعو بيان ڪرڻ. to give the facts, to speak the truth, to reveal a secret, to give true facts (of a story, occurrence etc).

ڳالهه ڳالهه ۾: ٿ. هر ڳالهه ۾ ذري ذري. هر گهڙي.

during a discussion, while giving the facts, to reveal (something) during a talk or chit-chat.

ڳالهه ڳڻڻ ٻڌڻ: ڪنهن به ڳالهه تي ضد ٻڌي بيٺو.

to persist (on some issue, point), to insist (upon), show stubbornness.

ڳالهه مَٽَ: ٿ. خبرچار. حال احوال. ذڪر اذڪار. گفتگو.

chit-chat, talk, conversation, negotiation, discussion.

ڳالهه وڌائڻ: معاملو يا جھيڙو ڊگهو ڪرڻ. بحث وڌائڻ. ڳالهه پکيڙڻ.

to lengthen an argument; to raise an issue persistently and unnecessarily, to prolong a dispute.

ڳالهه وسارڻ: ٻڌي ان ٻڌي ڪرڻ. وعدو پورو نه ڪرڻ.

to forget or neglect a commitment, to disregard, ignore, to fail on a promise, break a promise.

ڳالهه هڻڻ: ذڪر ٿيڻ. چَوَڇَوَ ٿيڻ. مشهور ٿيڻ.

(of an issue) to be raised, discussed, be talked about, become the talk of the town, become public, publicised.

ڳالهه ڳالهه ۾: ٿ. ڳالهه ڳالهه ڪندي. ڪندي ڪندي. اُتي جو اُتي. انهي وقت.

every time, on every occasion, during discussion or conversation, in the meanwhile; instantly.

ڳالهه جو ڳالهه: ص. گهڻين ڳالهه ڪندو. گهڻ ڳالهه ڪري ٿو ڪوڏيو.

loquacious, talkative, garrulous (person).

ڳالهه: ذ. ڳالهه جو آواز.

sound of speaking, talk.

ڳالهه ڏيڻ: جد ٿڌ ڪرڻ. تنبيہ ڪرڻ. گهٽ وڌ ڳالهه ڪرڻ.

to ridicule, deride, taunt, twit.

ڳالهه ڳالهه: ص. گهڻو ڳالهه ڪندو. ٻڌائيندو. ٻڌائيندو.

loquacious, talkative, a boaster, a story-teller.

ڳالهه: ذ. نوريتڙو. نولو.

a squirrel.

idem.

گمانو: ٺ. گپ- شمار- انداز.

enumeration, estimation, computation, calculation.

گمانو: ٺ. گپن ۾ ايندڙ مشهور، تمام ٿورو، تمام گهٽ، نائي.

ماتر

which could be counted, counted, well-known, famous, prominent, popular; designated, small, patry, little, ordinary, usual.

گمانو: گمانو: ٺ. شمار- گپ.

enumeration, estimation, computation, calculation.

گمانو: ٺ. اُن گمان جو عمل- هلڙ- لٽڙ، پيهٽ- سخت پيو، سوڙهه- تنگي.

ڪشالو- سختي. ڪنهن قصي يا داستان جي وچ ۾ آيل بيت (جيڪو

ڪنهن نئي طرف اشارو ڪري). اشارو- ماهر، گجھنارت وارو بيت.

threshing, treading on the floor, crowd, throng, press, tight, narrow, strait, toil, labour, drudge, drudgery, travail, a verse (in a story), a hint, clue, cue, indication, inkling, a verse in which there is a hidden clue (to something)

گمانو: ٺ. ڪشالا ڪرڻ. مصيبت ڪاڻ.

to toil, to drudge; drudgery; to travail.

گمانو: ٺ. ڪاڇ- چوٽو، مڇي، ڦاسائڻ لاءِ ڪنڍي ۾ وڌل چارو، ٺٽ- لانج.

ڪوس- خونريزي- مارو، قتل عام، جنگ.

victuals, food, bread, a bait for fish, greed, avarice; selfishness, slaughter, mortality, war, battle, fight.

گمانو: ٺ. ماڻهن جو انبوه، ماڻهن جي پيهٽ- سوڙهه- گپا گپهه.

a crowd, multitude, throng; crush, squash; drove, horde.

گمانو: ٺ. ڪري ۾ گڏ ٿيل ڳاڙهي ڳاڙهي سنگن مان اُن ڪڍڻ- هلڙ

ڪرڻ- هلڙ هلائڻ، لٽائڻ، لٽائڻ ڪرڻ. عذاب ڏيڻ- چلجڻ.

to thrash, to tread out grain from the heads; to make one work laboriously, weary with work; to squash, crush; to trouble.

گمانو: ٺ. ٿنڌو، گاري.

a noose, a bird snare, a bight, loop.

گمانو: ٺ. آلاپڻ، سران آلاپڻ، راڳ ڪرڻ، توارڻ، ساراهڻ، بيان ڪرڻ.

(ٺ) گانو- نغمو، راڳ.

to sing, chant, tune, singing, to praise, applaud

گمانو: ٺ. ٻولڻ- آڻڻ- ڪڍڻ- چوڻ، گفتگو ڪرڻ، ذڪر ڪرڻ، بيان ڪرڻ.

to speak, to say, to talk, to mention, to discuss, to explain, describe.

گمانو: ٺ. چٽب- ڏوڪر دهان، تنبيہ.

chiding, scolding, admonition, reproach, admonishment, reproof.

گمانو ڏيڻ: گهٽ ڏک ڳالهائڻ- جُٺ ڪرڻ، تنبيہ ڪرڻ.

to chide, scold, threaten, snub, to repress by threats, or reproof, to warn, admonish, reprimand.

گمانو: ٺ. جسم ۾ سُستی، سڌڻ ۾ ڪيرائي، ٿڪ يا ٽنڊ جو خراب بخار سبب بنڻ ۾ پڇڻ، موڱڻي (انگن ۾).

stretching one's limbs, a twitching of the limbs, languor, sickening (for fever), lethargy, dullness, lassitude, torpidity.

گمانو: ٺ. لاڳاپو- واسطو، ويجهائي- قربت، ناتو- مائٽي.

connection, association, affiliation, alliance, combination, partnership, relationship, kinship, correlation.

گمانو: ٺ. گڏيل، جُٺ، پٺيوار، شريڪ گڏيل- لاڳو.

adjacent, one connected in any business with another; a partner, an accomplice, comrade, conniver.

گمانو: ٺ. گڏيل، تعلق- لاڳاپو- واسطو، شراعت.

relationship, alliance, partnership, combination, association, affiliation.

گمانو: ٺ. سوئي يا ريشمي ڏوري (جيڪا سونهن خاطر گچيءَ ۾ ٻڌجي).

ڳاڙهي، ڪاري ست مان وٺيل دعا جو ڏاڳو، جڙيائي مال يا وھت کي سونهن

خاطر ٻڌل ڪوڙين ۽ مشڪن جي ڳاڙهي، شاديءَ جي هڪ رسم موجب

گھوٽ ڪنوار کي ٻانهن ۾ ٻڌڻ جو ڳاڙهو سجاڻي جو ڏاڳو، پکي جي

گچيءَ ۾ ٻڌڻي لڏو، گچيءَ ۾ ريان جو هڪ ڳڏ.

a woollen or silken thread used for putting on the neck (due to respect or affiliation to a saint) a string of black thread, a camel's or an animal's collar (of beads); a wrist band (of thread, mostly red) tied by the bridegroom, a bird's neck band (natural), a necklace.

گمانو: ٺ. گانو.

to cut into pieces; to chop.

گهائو: م. گهائو (وار). گهائو-جئون (موتي). گهائو

to plait (hair): to string tightly together or fill close up, to splice.

گهائو: ص. گهائو (وار). موهيل (موتي). گهائو-مليل. گهائو

plaited; braided (hair, straw, beads etc). spliced.

گهائو: م. گهائو-گردن-گهائو

neck, the chop, the nape; the top of the throat.

گهائو: م. گهائو-لوگهو-پرگهل-پت م رڌو سوراخ. دري وڻي-خال

a hole (in a wall), loophole, an opening, a hole in a wall (made by removing bricks or mud), a window, a passage, a gap.

گهائو: م. گهائو-پر پتل رسو. طوق. گهائو-پر پتل رسو يا پتلو

قلمي. گهائو-پر پتل جو هڪ گهائو

a piece of noose around the neck; a dog's-collar, a clog, a necklace.

گهائو: م. گهائو-پر وجھو: پاڻ کي مصيبت م وجھو. ڏکي زمينداري م تي کڻو

to put oneself in some difficult situation; to get clogged, to entrap.

گهائو: م. گهائو-مٺ-رخسار. وڏو گرانو

chek, a side of the face, morsel, mouthful (of food).

گهائو: م. گهائو-پاسي ۽ گهائو جي ملائڻ سان نڪتل آواز (ماڻو)

پکين وغيره کي سڏڻ لاءِ ۽ وهڻ کي هلائڻ لاءِ. پار کي پيار مان سڏڻ جو آواز

the sound for inviting an animal to move or to approach, a sound inviting attention of a child.

گهائو: م. گهائو-پکين جو آواز-گهائو

the sound made by birds, coo, murmuring sound of a bird.

گهائو: م. گهائو-پکين کي گهائو. پيار مان گهائو ڪرڻ

گهائو ڪرڻ (پکي)

to emit the sound to invite attention of animals or birds; to call a child by making such a sound

گهائو: م. گهائو-ڏيڻ. ٽڪڙو ڪرڻ. ڪل مسخري ڪرڻ

to emit a gurgling sound from the throat, to

to narrate, describe, a song, verse chant music.

گهائو: ص. گهائو-راڳي. گهائو-ڪلونو. (اڻ گهائو)

a singer, a vocalist; chanter, musician.

گهائو: م. گهائو-راڳ. راڳ-راڳ. گهائو جي محفل

music and merriment concert, musical entertainment.

گهائو: ص. گهائو جو (ڪير، مڪڻ، گهائو، گوشت)

of a cow (milk, butter, meat, beef).

گهائو: م. گهائو-پنج-ڪرو-صاف. سچو

pure, unadulterated, unmixed; clear.

گهائو: م. ٻن ميلن جو مفاصلو-ڪرو

a distance of 2 miles (3.2 kms).

گهائو: م. گهائو (جانور جو). عورت کي پيٽ م ٿيل ٻار-حمل. وڻ يا پوک

جو اندريون ڪجهه مادو-جيءُ، گهائو-گهائو-مغز-تخم

an embryo, foetus; pregnancy; the pith or heart of wood, kernel, pulp, marrow, seed.

گهائو: م. گهائو-ڦر ڪرڻ. گهائو-گهائو

become pregnant, with young.

گهائو: ص. نوجوان-نوجوان (جنهن کي اڃان ڏاڙهي نه آئي هجي)

لازميات جو ڪرو

young, lad, youngster, juvenile; boy.

گهائو: م. گهائو-ٿورو ٻاڳو، پورو (ماڻي جو)

a piece, portion, a morsel, bit, bite, mouthful of bread.

گهائو: م. گهائو جو پيرو

a piece of fish-meat.

گهائو: م. تخم جھڙو ڌاري جاءِ. پجي ڌاني

the womb, ovary.

گهائو: م. گهائو-چال-روش

style, gait, manner, mode, rage; trend; vogue.

گهائو: م. وارن جي گهائو-چوتي. صوتين جي پوڄ-مڙهت

a plaiting (of the hair); string; a string of beads; a woven piece (of beads).

گهائو: م. وڏيل ٽڪر-ٽڪرو پيرو، چيو

a piece of something cut across, a piece, a morsel.

گهائو: م. وڏي ٽڪر ٽڪر ڪرڻ. پيرا ڪرڻ

a small morsel, a mouthful (given to small child, a piece of wood in a game.

ڳڻڙي: ٿ. پري- ڳڻڙو- هڙ. ڪپڙ جي پڇايل پري. ٺاڻي جي ڳوڙي.

a bundle; packet, parcel, bag, a large pack of cotton, a cotton-sack, a moneybag, a purse.

ڳڻو: ڌ. ڪمند جي لئين جو ٻڌل بند. ساڻي گاهه (ڪاٺن) جي پري.

a bundle of sugar-cane; a bundle of hay etc.

ڳڻڻ: ڌ. وڏو حصو- وڏو ڀاڱو. گهڻو- جمجمو.

the large part, portion, much many, plenty.

ڳجهه: ٿ. هڪ قسم جو مشهور مردار خور پکي.

a vulture.

ڳجهه: ڌ. راز- پيدا. اندر- منجهه- انت- ڳج- پيٽ. رازداري ڳالهه- ڳجهي

ڳالهه. قبر جي سامي.

secret, abstruse, esoteric; unknown; inside, mysterious, a mystery, enigma, puzzle; the inside of a grave.

ڳجهه گوهر: ٿ. لڪ ڇپ- رازداري- اخفا.

clandestinely, secretarily; covertly, furtively, stealthily, in secret.

ڳجهارت: ٿ. ماهر- اشارو. ڳجهارت. معمور اشارن ۽ اڻڄاڻن سان پروڙڻ

(پڇڻ واري پرولي).

a puzzle, enigma; a riddle; secret, mystery; conundrum.

ڳجهاندڙو: ڌ. ڳجهو راز- پيدا- راز. اونهون راز.

mystery, secret, puzzle.

ڳجهڙو: ص. ڳجهو- لڪل- مخفي. راز لڪائيندڙ. (ٿ. ڳجهڙي).

secret, concealed, mysterious, reticent, maintaining secrecy.

ڳجهو: ص. لڪل- پوڻيدو- خفي- مخفي. نامعلوم- اڻ ڄاتل.

secret, concealed, mysterious, unknown.

ڳج: ڌ. گهر- مڪان. آستان. ڪلال خانو.

a house, home, abode, dwelling, residence, tavern, bar, public house, pub.

ڳجڙو: ڌ. ڳوٺ. گهر- مڪان. آستان.

village, house, home, abode, dwelling; residence.

ڳج: ڌ. ٿڪر- ڀاڱو- وڏو حصو (ص) گهڻو- زياده- وڌيڪ. ڳڻل.

much, a great deal; many; the large part.

laugh, to jest, cut jokes.

ڳڻڪُن: م. ڳيري جو ڳٽ ڳٽ ڪرڻ.

to coo as a dove.

ڳڻڪو: ڌ. ننڍو ڪتاب. ٻن چئن ڪتابڙن جو مجموعو. حتي يا چلمر جي توپيءَ ۾ نماڪ جي هيٺان رکڻ لاءِ پتر وغيره- ڳڻل. طبي اصطلاح ۾ پاري مان لھيل ڳوڙي. (ص) قد جو ننڍو پر بدن ۾ پريل (ماڻھو).

booklet, a collection of books, a piece of stone or earthenware, put in a huga, a pill made of quicksilver, a short and a plump (person).

ڳٽ ڳٽ: ٿ. ڳيري. ڪڪڙ وغيره جو جوڳي وقت آواز. بلبل جو آواز. گھگهيءَ مان پاڻي اوتڻ جو آواز. پاڻي پيئڻ وقت ٽڙيءَ مان نڪتل آواز.

the sound made by a dove or hen while feeding, coo, the sound made by some birds; the sound of pouring water from a bottle-necked jar, the sound coming out from throat while drinking water, bubbling sound of water.

ڳٽڻ. ڳٽڻ: م. ٽڻ م روات وهي کير ڏانڻ- ڇڄڻ.

to suck, draw milk from breast into the mouth.

ڳٽو: ڌ. ڳٽو (پت م)- لوگر. واھ وغيره جي ڀڳل بند کي ڏنل ڳٽو.

a hole (in a wall), loophole, a closed cut of a canal bank.

ڳٽو: ڌ. ڳل- مٿه- رخسار. وڏو گرانده- ليوڙو.

the cheek; a large morsel.

ڳٽا سڃاڻڻ: مٿون ٽوڪڻ- ڪاوڙجڻ. ناراض ٿيڻ.

to become angry; to be indignant, irate, irful, mad, waxy.

ڳٽي: ٿ. ڏانڻو (پير ۾ وجهڻ لاءِ). پيڙيون (پيرڪڙيون). زنجير- نير.

گھوڙي جي پيرن ۾ پيل ڪڙي ۾ ٻڌل رسي ٽڪر.

shackles for the legs, chain, felters, the piece of rope connecting shackles on a horse's feet, or one connecting the noose round a horse's neck with halter.

ڳٽيون پوڻ: پيرن ۾ زنجير پوڻ. ٻنڌڻ پوڻ. سُستي يا ڊراڻي ڪرڻ. مصيبت ۾ ڦاسڻ (پاراتو).

to be shackled, to be chained, fettered, to delay; dillydally, dawdle, to get entangled, catch in a net.

ڳٽي: ٿ. ننڍڙو گرانده (جيڪو ٻاڙو کائي سگهي). کائيءَ جي ڏانڊ ٻڄي ڳلي.

- ٻڙان: ظ. وتان. کان. ڪٿان. پُراڻ. from.
 ٻڙ: ٺ. گچي. گلو. ڳل. neck, throat; cheek.
 ٻڙ لائڻ: گلي لائڻ. پاڪر پائڻ. ڳرھائڙي پائڻ. to hug, embrace, clasp, enfold; to embrace lovingly.
 ٻڙ لڳڻ: گچي ۽ لڳڻ. پُٺ وٺڻ. واسطو رکڻ. to embrace, hug, to keep (friendship, relationship), to join; to follow.
 ٻڙ: ٻڙ: ٺ. ڳڻ. ماس (ميوو جي). اندريون رَس وارو ڳوڙو. pith, pulp (of fruit), inner juicy marrow.
 ڳر دارو: ص. ڳر وارو. ماس يا رَس وارو (ميوو وغيره). (fruit, having) pith, pulp.
 ڳرائڙي: ٺ. گلي سان لائڻ. ڳرائي. پاڪر. an embrace, putting an arm round another's neck. a hug, a clasp.
 ڳرائڙي پائڻ: پاڪر پائڻ. پاڪر پائي دلجوئي ڪرڻ. ممدودي ڪرڻ. to embrace, hug, clasp.
 ڳرائي. ڳرھائي: ٺ. ڳرائڙي. گلي لڳائڻ. an embrace, a hug, a clasp.
 ڳرائي ڏيڻ: پاڪر پائي دلجوئي ڪرڻ. محبت سان پاڪر پائڻ. to console by putting an arm round another's neck, to hug affectionately.
 ڳرائي: ٺ. ڳرائي. ڳرائي. ڳرائي. ڳرائي. heaviness, load, heavy, weighty.
 ڳرھاءو: ڏ. جڙيائي جي گچي ۽ ٻڙ لاءِ رَسو. a rope by which an animal's neck is tied up.
 ڳرھاءو: ص. ڳرھاءو. لاسٽريٽ. نوجوان جنهن کي اڃان مڇن جي ساوڪ نه هجي. young, youthful, juvenile, lad, stripling; youngster.
 ڳرھائي: ٺ. حمل واري زال. ڳرھاري. پيٽ سان. حامله. pregnant, expectant, expecting, gravid.
 ڳرھاءو: م. رڃو. پڳرھو. نرم ٿيڻ. ٻائي ٿيڻ. ڪمزور ٿيڻ (بيماريءَ سبب). رڃو (ڪاڌو). ضايع ٿيڻ. to dissolve, melt, to soften, become watery, be-
 کچ جيترو: ص. ڪافي انداز ۾. تمام گهڻو. هيڪندو. چڱي انداز ۾. idem a considerable quantity.
 کچ ڪرڻ: ٺڪرا ڪرڻ. ڀاڱا ڪرڻ. to cut into pieces; to divide; to segregate.
 کچ ڳاڙو: هنجمون هارڻ. ڳوڙها ڳاڙو. to weep, bemoan, bewail, lament.
 کچ ڳنڍڻ: پڳل ڀاڱا ڳنڍڻ. ويجهو ختم ڪرڻ. to connect the broken or cut off pieces together, to reconnect, reconcile, harmonize, coordinate.
 کچ: ڏ. گچي. سِر. ڪنڌ. the neck, throat.
 کچي: ٺ. سيسي. ڪنڌ. گلو. گردن. idem.
 کچي ۽ پوڻ: گلي پوڻ. زوري مٿان مڙهڻ. be foisted on, thrust wrongfully, to plan off (on someone).
 کچي ڌرتي: ٺ. سمنڊ ۾ خشڪي جي ٻن حصن کي ڳنڍيندڙ سوڙهي زمين. an isthmus.
 کچي سمنڊ: ڏ. ٻائيءَ جي ٻن وڏن حصن ۾ ڳنڍيندڙ پاڻي، جو سوڙهو حصو. a strait, the narrow passage between two seas.
 کچو: ڏ. ڇڳو (دارن، موتين وغيره جي). a bunch (of hair, beads etc).
 ڳڙهي: ٺ. نَس جي موڙهه. نَس ۾ ڳڙهه. a cramp, a spasm or contraction of the limbs.
 ڳڙهيون پوڻ: نسون موڙهجي پوڻ (جنهن ڪري عضوو سڙهجي پري ۽ سخت سورت ٿئي). ڪمزوري سبب بدن نَسرت ٿيڻ. to become cramped; spasms or contraction of the body (due to weakness, ailment etc).
 ڳڙهي: ٺ. ڳڙهي. a cramp, a spasm or contraction of the limbs.
 ڳڙهيون پوڻ: ڳڙهيون پوڻ. to become cramped, spasms or contraction of the body.
 ڳڙ: ٺ. وٽ. پُرسان. ڏانهن. آوري. to, near, with, adjacent, nearby, close; at hand.

گري: ٺ. گئي. گهڻي. گس. وات. واهو. ويٺو. آجھو. پٺاڻو. بچاڻو.
واندڪائي.

street, passage, way, lane, course, path, road, route, patron, protector, leisure, spare time, shelter, protection.

گري: ٺ. ڪنڊ يا ڪٽي جي ٻن گنڊين جي وچ وارو حصو. گري.
the space between two knots or joints of the stalk of sugar-cane; a joint.

گريو: ڏ. مريو. مريي وارو هڻو.
an ankle, the ankle-joint.

ڳڙو: ڏ. بدن تي سرج وارو ڳڙو جنهن ۾ گند پري وڃي.
a boil, abscess, a carbuncle.

ڳڙو: ڏ. ڪنڊجو جميل يا ڳڙو ڳڙا ٿيل رس. ڪڙڪا.
molasses, treacle, the produce of the first inspissation of the sugar-cane.

ڳڙو ٿيڻ: ڳڙو ڳڙو ٿيڻ. گڏوڳ ٿيڻ. مونجهرو ٿيڻ. مڃاڻو ڪرڻ.
become jumbled, confused, muddled, snarled up, mixed up. (of a matter) to become difficult.

ڳڙو ڏاڙهي: ٺ. ڳڙو سان اڀاريل چانور ملائي ٺاهيل مٺائي. لائي.
parched rice mixed with treacle or molasses.

ڳڙو ڏاڙهيو: ص. ڳاڙهي ڏاڙهي وارو. ڏاڙهي کي مينڊي لائيندڙ.
with red beard, a man applying henna to the beard.

ڳڙو ڪڙو: ڏ. ڳڙو ملايل تماڪ. ڳڙي يا ٻي مڙسالي تماڪ.
tobacco mixed with treacle or it's water.

ڳڙو کائڻ: م. ڳڙو. ڳڙي ڇڏڻ. کائڻ. هضم ڪرڻ.
to swallow, to engulf, absorb, exhaust, to digest.

ڳڙو ڪو: ڏ. ڀت ۾ ٿيل سوراخ. ٻرڱڻ.
a hole (in a wall), a broken part of a wall.

ڳڙو ڪو: ڏ. ڳڙو ڪو. سوراخ.
a hole, hollow, a loop-hole.

ڳڙو ڪي: ٺ. چارو. ڊري. ڳڙو ڪو. روشني به هوا جي لاءِ سوراخ.
a small window; a hole in a wall to admit light and air.

ڳڙو: م. ٿيڻ. ٿيڪڻ. وهڻ (ڦڙو ڦڙو ٿي). ٿيڻ. ٿيڻي ڪري وهڻ.
to drop (as water, liquid), to trickle, to ooze, leak, percolate.

ڳڙو: م. ڳڙو. وٺڻ.
to buy, purchase, take.

come weak, feeble (due to ill-health), (of meals) to be cooked, wasting away.

گري وچن: ص. ڪمزور ٿيڻ. هضم ٿيڻ.
(of body) to become emaciated, weakened; (of food) to become digested.

گرو: ص. باري. وزني. گران. ثقيل. دير هضم (ڪاڌي). ٿيڻي. وڏي مالد.
وارو. ڀرڊبار. سنجيدو. ٿلهو. جڙو. مڙو. ٺاڳو. منجوسر.

heavy, weighty, grave, phlegmatic, indigestible, costly, expensive; earnest, sedate, sober, solemn, somber, fat, corpulent, abominable, disgusting, unlucky.

گرو: ڏ. گڏو. ڳڙي.

neck, throat.

گري پوڻ: ڳڙي مڙو. ڪٽڻ مڙو.
be foisted on, thrust wrongfully, to plan off (on some one).

گري لڳائڻ: گلي لڳائڻ. پاڪر پائڻ. گرائي ڏيڻ.
to embrace, to hug, enfold.

گرو: ڏ. نڙي وارو پاڳو. نڙي. ڳڙي. ڪٽڻ. ٻيٽو. چاڻي. ڪوڙو. چوڙي.
مال کي ڳڙي. مڙو ڪٽڻ. ڳڙو. ڳڙي. مڙو پيل رسو. ڳڙو.

neck, throat, bosom, chest (of an animal), the hump (of an animal), a rope around an animal's neck.

گريائي: ٺ. گرائي. پاڪر.
an embrace, a hug.

گريائي. گريائي: ٺ. ڳڙو ڪٽڻ. وڃي پڇايل مٺائي. ٻيٽي.
a dish in which sugar or molasses is spread between two cakes of flour; a sweet-bread.

گريجي: م. گلي لڳڻ. پريجي. سريجي. ريجي.
to become reconciled; to be harmonized; to forgive and forget; to keep terms.

گريو: م. حال آڻڻ. حال وٺڻ. ڏک سوڙ ٻڌائڻ. محبت ڪرڻ. رهائ ڪرڻ.
to talk over one's circumstances privately, to commune, to acquaint, to inform; to convey, to converse.

گريو: ڏ. چوپائي مال کي ڳڙي ۾ ٻڌڻ ڳڙو ڏنل رسو. ڳڙو.
a tied rope around the neck of an animal

گري: ظ. وٺ. پاسي. ڀر م.
to, near, adjacent, nearby, close, at hand.

ey, weath, fortune, substance, worth, free gotten wealth.

ڳڻج: ٺ. برف، برف، ٺڦڦ (ص) برف جهڙو ٺڦڦ.

ice, cold, chill.

ڳڻج: ٺ. برف وانگر ٺڦڦ. ٺڦڦ برف ٺڦڦ، پيغوش ٺڦڦ، ٺڦڦ مر فريحت ٺڦڦ. ٺڦڦ مر ٺڦڦ (جسم).

to chill, to make very cold; to ice; to loose senses, consciousness; to enjoy cool weather, situation; (of body) to cool down.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

neck, throat, nape.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

to get entangled (in something); to intervene, intercede, interfere, interpose.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

to embrace, clasp, enfold, hug, to console.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

a cheek.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

young, youthful, juvenile; youngster, a beautiful lad/child.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

to become angry, enraged, indignant; irate; to sulk.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

a false promise, deception, bluff.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

to promise insincerely or deceptively, tempt, lure, allure, entice, seduce.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

a kind of necklace.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

a piece of rope looped round a horse's neck to which the halter is attached.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

neck, throat, nape a bond of shirt with button-

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

hail, frozen raindrop.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

to shower hail, a hail-storm.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

to come under some heavy damage, an unexpected calamity.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

a fort; fortification, fortress; stronghold.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

a fortress.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

ڳڻج.

to purchase, to buy; to accept; to feel, to understand, to exchange, feelings.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

a small piece or lump of meat, a bulb of garlic; a piece of ginger, a bulb of an onion, a date.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

to be swallowed; to swallow; to put down the throat.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

idem; to eat or drink (a fill, food etc).

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

a morsel, a piece of food, a windfall, unexpected benefit, a heap (of something); a large quantity, something got free or gratis.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

a glue, an sticking substance, an importunate (fellow).

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

to pester, pursue doggedly, importune, to run after.

ڳڻج: ٺ. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج. ڳڻج، ڳڻج، ڳڻج.

a large part of a property or riches, riches, mon-

the handle or haft of a tool, door etc; an oar, a paddle (for rowing a boat).

گنڊ ڏيڻ: مدد ڪرڻ- همرامي ڪرڻ.

to support, help, assist, aid.

گنجير: ص (سن) اونهن- عقلند- سيارو- سنجيدو- بردبار.
deep, profound, intelligent, sensible, sound;
sober, temperate, serious, earnest, solemn,
somber, staid.

گنڊ: ث (سن) برو- واس. صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ (جئن سڳند
وغيره).

smell, scent, using as last member of compound.

گنڊ: ث. گرهڻ جو ڪم- گروھ. مٽي جي وارن جون چوٽيون ڪرڻ-
چوٽيون ويڙهڻ.

kneading, to plait, plait: braid of hair.

گنڊ: ذ. گنڊڻ (پوڙ پاڙي وغيره جنهن جي لاڳ سان ماني کائجي).
cooked food (taken with bread), any seasoning
eaten with bread or rice.

گنڊ: ذ. پوڙ، پاهي وغيره چهر (جنهن سان ماني کائجي).
idem.

گنڊ: م. گرهڻ- ملڻ (اتر). گنڊ (اٺاڻ)- ويڙهڻ، ڳئون ڪرڻ. گروپڻ-
گنڊڻ. پريڻ (هار، گل).

to knead dough, kneading, to plait (hair), plaiting;
braiding, to splicing a rope, to thread, string
(garland, flower).

گنڊ: ث. ٻن ٽڪرن جو جوڙو- سنڌو، وڪڙ- ٿندو، هڙ- پري- ڳوٺي، موٽي.
ڪسو- ڪپڙي جي ٻن پلانڊن کي گنڊ ڏيڻ جو عمل- گرهڻ، پتي (بصر
جي).

a joint, seam, place of connection of any two
things, a snare, a bundle, packet, pile, wad, par-
cel; saving, money; a pocket; a tying of two pic-
ces of cloth; a morsel; a small onion.

گنڊ گنڊان: ث. جھيڙو- هٿاڻي- ويڙهڻ.
fight, scuffle, contention, tug, war, dispute, duel.

گنڊ ٻڌڻ: ياد رکڻ. ورد ڪرڻ. هڙ ڪرڻ. يقين ڪرڻ.
to remember, reminisce, retain (in memory), to re-
vive; to recite (from memory); to persist, perse-
vere; stand firm; to believe, hold, suppose.

گنڊ ٽوپ: ث. ٺاه جوڙو- مرمت. سادي سوي مرمت.
stitching, repairing, fastening together, joinin.

holes, large sidelock or side hair on face.

گلر: ذ. گلر- گچي- ڪنڌ- گردن. قميص وغيره ۾ پيڙن وجهڻ واري پٽي.
سنڌي جتي ۾ پ پ ۽ ڪڙيءَ کي گنڊڻ وارو چم جو ڪٽڻ. ڪپ- ڪٽارو.
لنگهه- وات.

a leather thong, (shoe) lace in a local shoe, bank,
shore, coast, passage, way, course, path.

گلر پڪوڙ: گچيءَ کان جهلڻ.
to catch hold of (neck, throat), to catch from the
collar.

گلي لائڻ: گلي سان لائڻ- پاڪر پائڻ. گراٽڙي ڏيڻ.
to hug, embrace, clasp, enfold; press to the
bosom.

گلمه: ث. چڪ- گپ.
mire, mud, slime.

گلمو: ص. آلو- پُسل. گپ جهڙو ڪرندڙو- ليلر- قيقو- سُت. (ث).
گلمي).

moist, damp, wet, soft like mud, slimy; flabby,
bloated, puffy, flaccid, lazy, sluggish, indolent,
slothful.

گلي: ث. گلي- گهٽي. لنگه. وات. حيلو- چارو.
a lane, alley, street, passage, path, stratagem,
plan, artifice, ruse.

گلي ڪوچو: ذ. گهٽي گهروپي- هر هڪ گهٽي.
streets, alleys, lanes.

گهر: ث. آرس. سستي. گاموڙ. خمار.
sluggishness, laziness, indolence, slothfulness,
lazy, sluggish, a twitching of the limbs, languor,
intoxication.

گهر: ذ. هڪ قسم جو گاهه. (ص) آرسِي- ٽوٽي.
johnson grass (*sorghum halpense*) lazy,
sluggish, slothful, indolent.

گنڊ: م. ڪڙ موڙ. ننڊ جي خسار ۾ هجڻ. سستي ڪرڻ.
to lumber, move along slowly or as if half asleep
from laziness; move sluggishly, lazily.

گهي هلڻ: آهستي آهستي قدم جمائي هلڻ.
to walk carefully and cautiously.

گن: ذ. هٿير- مٺيو- دستو. پيڙي کي هلائڻ لاءِ ڪاٺيءَ جي گڙيل پٽي.
هاٿيرو.

obstacle, hinderance, a block, a protective embankment.

گنڊير: ڏ. گاد جو هڪ قسم.

a kind of species of grass signal grass (*Bracharia romasa*) finger millet grass.

گنڊيري: ٺ. چليل ڪندڙ جو ڳترو.

a piece of sugar-cane.

ڳترو: ٺ. گند ۽ ٻيون سان پريل ڳوڙهي (جيڪا ڇڏڻ م نڪري) - ويلج.

a bubo (on the groin).

ڳترو: ڏ. سرهن جون ڏانڊيون (جيڪي پاڇيءَ طور رڌجن).

a stalk of mustard (vegetable and grass) used as food.

ڳترو: ڏ. ڪمند يا جوئر وغيره جو مٺو ڪاٺو - ٿري.

a sugar-cane; the sweet stalk of juari.

ڳٽا چوپڻ: بي فائدو ڪم ڪرڻ. بي وقوفي ڪرڻ.

to indulge in useless activity, to behave foolishly.

ڳٽوارو: ص. ڳئون چاريندڙ ڏيگين جو ڌوار بيوقوف - مورڪ. اٺاڙي.

ڳوٺاڻو.

a cowherder, fool, foolhard simpleton, uncouth, villager.

ڳٽڻ: م. ملهه وٺڻ - خريد ڪرڻ. چمچ (هڪ م).

to buy, purchase, to take hold of, sieze.

ڳٽي: ٺ. ڪنهن اوزار ۾ پيل ڇٽو. سامهي جي ڪاٺي. ڪڇي پوک. ٺٽ.

(ڳٽه) جو هڪ حصو. ڏانڊي (گل ٻوٽي جي).

a handle (of an instrument), the piece of nose-ring, which hangs from nose a piece of wood metal from which hangs a pair of pan for weighing, unripe crop; the stalk (of a flower).

ڳٽڻ: ٺ. ڳٽپ - شمار. اندازو. ٽڪ ٽور. سڀڻاء - سارسڻيار.

counting, reckoning, estimating, measuring; news, tidings, information, care, concern, remembrance, looking after.

ڳٽڻ ڪرڻ: سارسڻيار لاءِ يادگيري ڪرڻ. شمار ڪرڻ. ليکي ۾ آڻڻ.

to look after, to care for; to remember, to count, to measure; to include in a counting.

ڳٽڻ: ڏ. (سن. ڳٽ) صفت - خاصيت. خصلت - خوبي. تعريف. نيڪي. نيڪ

اعمال. عادت. اثر - تاثير. احسان - ثرو - وڏ پلائي - ڳٽڻ.

quality, virtue, merit; skill; talent, faculty, property, attribute, qualification; good qualities; habit.

ordinary, recondition.

گنڊ جا پئسا: ڏ. ذاتي رقم - ڪسي جا پئسا پنهنجا پئسا.

personal money, self-earned wealth.

گنڊ جو ڳوڙهو: ص. پسي وارو - شاهوڪار - دولتمند.

moneyed, wealthy, rich, affluent, opulent.

گنڊ ڏيڻ: ڳرم ڏيڻ. ملائج - گنڊڻ - جوڙڻ.

to connect, fasten together, join; stitch; to piece (in weaving), connecting, joining; stitching.

گنڊ ڪڍڻ: ڪيس ڪٽڻ.

to pick - pocket.

گنڊ ڪولج: خرچ ڪرڻ.

to expend, spend, utilise (money), to incur expenditure, to pay, to open (pocket, purse etc).

گنڊ: ڏ. رسي يا ڏاڳي وغيره جي ٻن ٽڪرن کي ڏنل ٻڌ - جوڙ. ڳاٽاپو.

مياپ. سٺو. ڪندو. وڪڙ - وراڪر. ٺاه.

a joint, seam; a knot, tie; connection, relationship.

boundary, frontier, a snare, twist, turn, winding.

a compromise, agreement.

گنڊجڻ: م. گنڊ ڄڻ. پيوڙ ٿيڻ - شامل ٿيڻ. گڏجڻ. ملي وڃڻ.

to be entangled, knotted, tied; to be connected, to come near; to join; to become party or partner; to agree.

گنڊجي پوڻ: هٿين پوڻ. پٿيوار ٿيڻ.

to scuffle, wrestle, grapple; to become partner, to join (in a venture).

گنڊوڙ: ڏ. وڏو گنڊو.

a large knot or tie.

گنڊوري: ٺ. ننڍي ٺوڙ - ٻجڪو.

a small packet, bundle, pack, parcel.

گنڊوڙ: م. گنڊ ڏيڻ - ڳرم ڏيڻ. وڪڙ ڏيڻي ٻڌڻ. جوڙڻ - ملائج. سرگهو

ڪري ٻڌڻ. سلائي. گڏو - شامل ڪرڻ. مڙهڻ. ٿيڻ (جتي).

to connect, to tie, fasten together, join, to piece (in weaving); to knot; to tie tightly, stitch (shoes, cloths).

گنڊوڙ: ڏ. ڪنهن به شيءِ (مٽي وغيره) جا گول ڳوڙهو - پٽوڙو - روزو.

اندروني زخم سبب ماس جو ڳوڙهو - ڳڙ. واه وغيره جي وهڪ کي بند

ڪرڻ لاءِ مٽيءَ جو بند. جھل - اٽڪا.

a lump, mass, tumour, a dam across a canal.

ڪوڙ: ٿ. اندازو- تخمينو- ٽڪ (ميشه "ڳڻ" لفظ جي صفائي بچائي طور ڪراچي)

an estimate, approximate, conjecture, guess work, used as a last member of a compound word.

گوٺرو: ٺ. ڪپڙي مان لھيل ٿينھو- ٺجڪو.
a bag, pouch, sack.

گوٺري: ٺ. ڪپڙي جي ننڍي ٿيلھي- ٺجڪي
idem.

گوٺ: ٺ. ساري (شطنج يا جوڀڙ جي)، ڏيري (سُٺ جي) ٽٽاڪ، جو ڪٽو- ڪٽيل ٽٽاڪ جو ڳوڙھو.

a pice in a game (chess, ludo etc); a ball of thread, stalk of tobacco, a ball of tobacco

گوٺي: ٺ. سٺ جي ڏيري- ڪٽيل ٽٽاڪ جو ڳوڙھو.
a ball of thread; a ball of pressed tobacco.

گوٺ: ٺ. ٻھراڙي، جي بستي، ڀسين- وسڻون- گامڙ- واهن- ديھت.
a village, town, one's native place, habitation, settlement.

گوٺاڻو: ٺ. ڳوٺ جو رھاڪو- ٻھراڙي جو- ديھتي- گاموڻي.
a villager, a townsman; of a village; a resident of village.

گوٺاڻي: ٺ. ساڳئي ڳوٺ جو رھاڪو- ھم وطني.
a co-villager; a fellow townsman.

گوٺي: ٺ. ڳوٺاڻي.
idem.

گوٺ: ٺ. چنل نوڙي جي پيڙين کي وٺي ملائڻ- ڳنڍڻ.
to splice the ends of a snapped rope, a splice

گوٺيڻ: ٺ. نوڙي وڃي ٻن حصن جون پيڙيون ڪوٺي، وٺ ڏيئي اهڙي طرح ملائڻ جو ٻيڪي نوڙي ٿي وڃي ۽ ڳنڍ معلوم نه ٿئي، ڳنڍڻ- ڳنڍڻ.

to join the ends of a rope together by interweaving them, to splice, becoming connected, joined.

گوڙو: ٺ. ڏاڍو- ڏانڊ (ص) سورھي- پهلوان- جوڙو
a bullock, a steer; a hero, a warrior, a fighter, a veteran soldier.

گوڙو ٺ (ف) گورا قبر ٻئي.
a grave; a burial-place.

effect, effectiveness; kindness, obligation, favour, assistance, support, goodness, kind act.

ڳڻ ڪرڻ: احسان ڪرڻ- ٿورو ڪرڻ.

to do a favour, to show kindness, to help, support, protect, provide for.

ڳڻ ڳاڻڻ: ٿورا مڃڻ- تعريف ڪرڻ- شڪر بجا آڻڻ.
to be obligated, to be thankful, to thank.

ڳڻائڻو: ص. فائدي وارو- لاڀائتو- خوبيءَ وارو، سٺن نيشن وارو.
beneficial, salutary, wholesome; efficacious, obliging; talented, virtuous.

ڳڻائڻ: ٺ. شمار ڪرائڻ، حساب ۾ شامل ڪرائڻ، ليکي ۾ آڻائڻ.
to get counted; to get included in a count; to be put to count.

ڳڻي: ٺ. ويچار- فڪر، هوراڪورا، آند مائد.
reflection, consideration, thinking, care, solicitude, anxiety; fickleness.

ڳڻي خورو: ص. ڳڻتيون پڄايندڙ، سنوڌائي، خفقاني، ڀورالو.
fickle, erratic, inconsistent, capricious, melancholic, temperamental, variable.

ڳڻپ: ٺ. شمار، ليڪو- حساب، ڳڻائڻو.
counting, enumeration, estimation, account

ڳڻ چورو: ص. احسان فراموش، بي شڪر، بي ڳڻو.
an ungrateful, thankless person, an ingrate.

ڳڻڳوٺ: ٺ. سوچ، ويچار، دورانديشي.
deliberation, prudence, foresightedness, cautiousness.

ڳڻڻ: ٺ. شمار ڪرڻ- اندازو ڪرڻ، ڪٽڻ، ليڪو، سارڻ، ويچارڻ، ڀلڻ.
خيال ۾ آڻڻ.

to count, number, reckon; reflect, consider; regard, esteem, to plan, deliberate.

ڳڻولي، ڳڻولي: ٺ. چڙهي، رتي.
coral, a very small measure.

ڳڻي: ص. ڳڻي- ڳڻوان، نيڪ انفعال.
virtuous, possessing virtue or efficiency, good mannered, salutary, meritorious.

ڳوڙ: ٺ. ٻالو ٻولو- پوڙو، موڙو، بي سمجھ، ڳڳڏام.
dumb, fool, doodle, imbecile, idiot, illiterate, untrained, ignorant, stupid.

گورانيو: ذ. گرهائي- پاڪر.

گوراهائي: ث. گهاتون (رنگ جي) - گهرائي - اونچائي - پيچيدگي - مشڪلات.

embrace, clasp, hug.

(of colour) density, thickness, depth, profundity, difficulty, bardship.

گورانيو ڪرڻ: پيار محبت سان پاڪر ۾ آڻڻ. گڻ ڪرڻ. ننگ وڙ ڪرڻ.

گوراهو: ذ. ڪنهن به شيء جو گول ٻڌندو - پنڌو - جاتو - تپو - روڙو، مٽيء جو گولڙو (گليل مروجي اچڻ لاءِ) - گليلو (ڪاٺياڻي جو) - جسم ۾ ماس جو ٻڌل لڙڪ - منج (ث. گورهي).

to embrace, clasp with chest, to press against chest, to hug.

a ball or lump of any thing; a pellet, a tumour, a boil; a tear

گوراهه: ث. پاڻي يا گپ ڇڪ جي هيراک ننگ بلا (جيڪا زهر ڇڏي رهي ۽ ڇڪ معمولي اثر ڪري). گوهيرو.

a kind of semi-poisonous snake.

گورما ڪرڻ: ٻڌا ڪرڻ منجهائڻ (سٺ).

گوراني، گوراني: ث. بار - وزن - بردباري - سنجيدگي.

to make a ball or lump; to entangle thread, string.

weight, burden, endurance, toleration, forbearance, solemnity, seriousness, gravity.

گورما ڪاڙو: نڙڪ وھڻ - هجڻ هارڻ - افسوس ڪرڻ - to shed tears; to weep; to grieve, to moan, lament, regret.

گور پٽ: ذ. هڪ قسم جو جانور (جيڪو نيرن مان مڙدا ڪڍي کڻي) the Indian (honey) badger, ratel (*mellivora capensis*).

گورهمر: ص. گورو - گهاتو - تيز - ٽڪو (رنگ) - ڏکيو - مشڪل - منجهيل - پيچيدو (ث. گورهي).

گورناري: ث. گوريت (جتون).

(of colour) thick, dense; deep, strong; difficult, hard, arduous, laborious, toilsome, complicated, intricate.

the female of badger or Ratel.

گورهي: ث. جسم تي ماس جو ٻڌل گولي (مٽيء وغيره جي) tumour, boil, a pellet.

گورڻ: م. گولڻ - ڏورن - بن چاڙهڻ جي گيم - گولڪاڻ.

gum: ص. اڇي چمڙي وارو - گورو - پورو - سٺو (ث. گوري، گوري).

to search for, to rake, to seek; to swallow, eat up quickly.

گول: ث. گولا - تلاش - وڙل.

گورو: ص. گرو - باري - وڙي - گران - ثقيل - دير حضر (کاڌو). ديرينو.

gum: ص. گولا - تلاش - جستجو - وڙل.

a fair-skinned person, a westerner, beautiful, attractive, comely, handsome, good-looking.

idem.

گورو: ص. گرو - باري - وڙي - گران - ثقيل - دير حضر (کاڌو). ديرينو.

گولا لولا: ث. جانج جونج - جانج پڙتال - وڙل.

سجيد - بردبار، حيثيت وارو (ث. گوري).

idem.

گورو ڳالهائڻ: وڏي آواز سان ڳالهائڻ. ڏيرج سان ڳالهائڻ. ڍرو يا آهستي ڳالهائڻ.

گولڻ: م. تلاش ڪرائڻ. وڙل ڏيارڻ ٻڌا ڳاڙ ڪرائڻ.

to talk in a tenor-voice; to talk carefully and cautiously; to talk slowly and in a low-tone or voice.

to get searched, located, raked, combed; get inquired.

گورهياري: ص. حامله - پيٽ سان (عورت) - ڏکي.

گولانو: ص. گولا ڪندڙ - گوليندڙ - گهورو - طانيو - گهرجائو - a searcher, one in search of any thing; an inquirer, investigator, desirous, wisher, a seeker, needy.

pregnant, heavy, expecting.

گولڻ، گولڻ: م. گولا ڪرڻ - ڍونڍ - تلاش ڪرڻ - وڙل - نهارڻ - گولي هڻ ڪرڻ.

گورو: ذ. گهاتو - گهرائي (رنگ جي). (ص) گهاتو - گڻيل.

to look for, search for, seek; to find out after due search.

(of colour) deep, dark, thick, dense.

ڳڻڻو، ڳڻيلو: ص. مست- ٿوڻي- بي خيالو، پورو، اڻ ڄاڻ، احسانند رهن.

lazy, indolent, slothful, easygoing; inattentive, negligent, remiss; foolish, stupid; to remain under obligation.

ڳڻڻي، ڳڻيلائي: ث. اڻڻپ، پوروڻي، اڻ ڄاڻائي- بيوقوفي.
ignorance, folly, foolishness, stupidity, silliness, absurdity.

ڳڻڻ: م. لاڳيتو ڪم يا پنڌ م هجڻ، پنڌ يا ڪم م ٽڪجڻ سخت پورهيو ڪرڻ، ڪٽائو ڪڍڻ، ڳڻجڻ، ڳاڙهه م سنگ پُري وڃڻ، لوڙو.

to be continuously working or walking, to become tired by walking or working, to work hard, toil, to be fatigued, broken, (of grain) to come out of husk, to suffer for one's deeds.

ڳڻڻ: ث. بچي داني- رحم
womb, uterus, ovary.

ڳڻڻ: م. ڳوڙڪڻن- هڙپ ڪرڻ.
to swallow, to stomach, to gulp.

ڳڻڻو: ذ. زيور- ڳڻڻو، سنڌ م عود جونالو.
an ornament; a jewellery piece; a maculhne name.

ڳڻڻو: ذ. زر زيور- ڳڻڻو.
jewellery; ornaments, jewels.

ڳڻڻو: ذ. کاتيءَ جو مقرر انداز (جيڪو هڪ مائعو ڪي ورهاست م ملي).
ڳڻڻو.

the shared portion of excavation given to one person; an ornament.

ڳڻڻو: ص. پيريل- تمار، بردبار- ڳڻڻو، ڳڻڻو ڄاڻندڙ.
جائيداد.

full, packed, brimful, brimming, patient, serious, grave, knowledgeable; sage, wise, sagacious.

ڳڻڻو: ث. ڳاڻ- ڏاڳي.
a cow.

ڳڻڻو: ث. مقعد- ڇٽ- ڏيڀر.
the anus, the posterior.

ڳڻڻو: ص. بيحياءَ بي شرم، بي ننگ.
shameless, impudent, immodest, notorious, characterless, blatant, brazen, unabashed.

ڳڻڻو ڏيکارڻ: ڏن جو راز ٻڌائڻ، بي پرواهي ڏيکارڻ، انڪاري ٿيڻ، پنڌ

ڳڻڻ ٿولڻ: تلاش ڪرڻ- نهارڻ، جانچ چونچ ڪرڻ.

idem. to investigate, to comb, to inquire.

ڳڻڻو نه ٿيڻ: تلاش جي باوجود هڪ نه اچڻ.

could not be found (after search), unavailable, not to be seen.

ڳڻڻو ڪڍڻ: معلوم ڪرڻ، هڪ ڪرڻ، پتو ڪرڻ.

to find out, locate, to search after; to find facts or the secret.

ڳڻڻو وڃڻ: تلاش ڪندو رهن

to go in search of, to search after.

ڳڻڻو، ڳڻڻي: ث. سڻيءَ مان ٺهيل وڏي ٿيلهي- ٻوري.

a gunny bag, a sack.

ڳڻڻو: ث. هڪ قسم جو ساهوارو (سانڌي جيڏو، ۽ وارياسي زمين م ڌو م گهر ڪري)- سوسار- پٽ مڇي.

the monitor; the common Indian monitor-lizard (*varanus bengalensis*).

ڳڻڻو: ث. اتي وغيره ڪي پاڻيءَ سان ڳڻڻ يا مَل ڏيڻ جو عمل- ڳڻڻو.
kneading.

ڳڻڻو: م. مَلڻ (اٿو، مينڊي وغيره).

idem. to knead the dough.

ڳڻڻو: ذ. سانڌي جو هڪ قسم.

a kind of lizard.

ڳڻڻو: ث. هلاڪي- جاکوڙ- ڪٽائو، ڪنهن ڪم م گهڻي مشغولي سبب ٿڪ، گهڻي پنڌ جي هلاڪي.

trouble, toil, fagging, fatigue, weariness, tiring, tiresome, exhaustion, langour.

ڳڻڻو: ذ. زيور- ڳڻڻو- گروي.

an ornament for a person, jewels, jewellery; pawn, pledge, mortgage.

ڳڻڻو: ذ. زر زيور.

jewellery, ornaments.

ڳڻڻو رکڻ: گروي رکڻ، قرض وٺڻ لاءِ ضمانت طور زيور رکڻ.

to pawn, pledge, mortgage.

ڳڻڻو: ث. نند جو خمار، نشي جو ويڳو، مدھوشي، مرڳائي آرس.

sleepiness, drowsiness, dozing, intoxication, unconsciousness, stupor, lethargy, dullness, lassitude, torpidity, torpor, sloth, indolence.

to buy, to purchase.

گيسُن: مر. گڙڪڻ- هضم ٿيڻ.
to be swallowed; to be digested; to be gulped.

گيرو: ذ. گيج- گيت.
a song, poem, hymn.

گيسُن: مر. گڙڪائڻ- گيت ڏيئي کائڻ.
to swallow, gulp; stomach.

گيهي وحن: گڙڪائڻ. ڦٽائڻ- هضم ڪرڻ. موروثي حق غضب ڪرڻ.
idem. to digest; to take away someone else's ancestral property (through fraud, deception)

گيهن: ذ. گيئون- گندم- ڪڇڪ.
wheat, a cereal grain.

گه

گه: ث. (اچار 'گهي') سنڌي 'الف-بي' جو ٽيٺاليهن اکر.
Gha, fortythird letter of Sindhi alphabet.

گهاٽ: ث (سن) قتل- خون- ڪوس- مناسب وقت. موقعو- تاڪ- تازو-
وجد. دشمن يا شڪار لاءِ لکي ويهڻ جي جاءِ- ڪمين گاه.

murder, slaughtering; killing, homicide, manslaughter; opportunity, deceit, occasion, ambush, ambuscade.

گهاٽ ۾ هجڻ: مناسب موقعي جي تلاش ۾ هجڻ- وجد ڳولڻ.
to lie in wait, make ambush, to await an opportunity, to search for an occasion; to search for an opportunity.

گهاٽڪُ: ص. قاتل- خوني- فريسي- دغا باز. ڊوه سان ماريندڙ.
murderer, killer, slayer, opportunist, deceitful, knavish; untruthful; killing deceitfully.

گهاٽو: ص. تاڪ ۾ ويٺل شڪاري. شڪاري- دشمن- ويري- سمنڊ ۾
مڇي جو شڪار ڪندڙ. ٽوپر- غواص.

idem; enemy, opponent; an injurer; a fisherman. a deep-diver.

گهاٽُ: ذ. ڪناري تي ٻيڙيءَ مان لهڻ يا چڙهڻ جي مقرر جاءِ- پٽڻ.
ڏوٻين جي ڪپڙن ڌوئڻ جي جاءِ- تڙو- ٿاڻو- چوڪي- پهاڙ- جبل- ڍول- نمرنر-
گهڙين.

a landing place, ferry, a place for washermen to

ڏيڻ.

to reveal a secret; to show neglect; to refuse (a promise), to run away, show cowardice.

گهڻي ڪوڙو: ويهڻ- ٽڪ پيڻ لاءِ ويهڻ. هڪ هنڌ تڪاءُ ڪرڻ.
to sit down; to take rest; to take residence.

گهڻي گيسُن: ث. توبه- بان- آڻ مڃڻ.
to admit defeat, to submit, to surrender.

گهڻي گرو: ص. مغرور- وڏائي خور.
proud, arrogant, vain.

گهڻي گهرائڻ: خدمت چاڪري ڪرڻ. آڙي نيزاري ڪرڻ.
to drudge, fag, toil, to request support, to pray, supplicate, to appeal.

گهٽ: ث. گيهڻ جو عمل- تڪ.
swallowing; a swallow, a gulp.

گهٽ ڏيڻ: ٽڙيءَ کي زرد ڏيئي کاڌو يا پاڻي پيٽ ۾ وجهڻ.
to swallow, to gulp, to stomach.

گهٽون ڏيڻ: تڪليفون ڏسڻ. تڪليف سان ڪم ڪار ڪرڻ.
to face difficulties, to drudge, to toil, to work with difficulty.

گهٽ: ذ. گيت. گيج. گانو.
a song, poem, hymn.

گهٽ ڪائڻ: گڻ ڳائڻ- ساراهه ڪرڻ.
to praise, commend, applaud, compliment.

گهٽ: ث. سٺ جي ڏيري.
a reel of thread.

گهجهو: ذ. ڍونڍ کائيندڙ پکي- گجهه. حرامخور.
a vulture, a corrupt (person).

گيج: ذ. گيت. گاج- گيجر. شادي وغيره جي موقعي تي چيل گيت- سهر.
a song, poem, singing, a marriage song, hymneal song.

گجرو: ذ. هڪ قسم جو پکي. (ث. گجري).
a ring-dove.

گجڙو: ص. مست موالي. بيوقوف. بي زور. چاڪر- غلام- پانهون.
drunkard, fool, imbecile, doodle, jackass, weak, decrepit, fragile, frail, infirm; servant, slave, drudge.

گجڙو: مر. خريد ڪرڻ. وٺڻ- ڳنڃڻ.

(of something) to intervene.

گھاڙو: ٿ. چلڻ - گھڙائي (ڇاڻي جي). گھڙڻ يا ٺاهڻ جو نمونو - گھاڙيندو. cutting, peeling, paring (of wood): a piece duly peeled and pared, workmanship.

گھاڙو: ڏ. گھڙيل گس. وڏو رستو - سڌي واٽ. لوھ جو هڪ قسم. a regular road, thorough fare, highway, a kind of mild-iron.

گھاڙيو: ڏ. گھڙت جو نمونو. نمونو - ڊول. رٿا. workmanship, shape, form, mode, plan, design.

گھاڙيندو: م. ڏوڪو - "ڏو" ڪري گھڙو. همت سان ٽپي پيو. آسرو لاهڻ (پهرتي جي پرياد نه ڪرڻ).

to rush in, to jump in, to dare, defy, challenge, venture: to burn the boats.

گھاڙيءَ: ٿ. ڦاٽو، ماڻ لعل خاص قسم جو ٿاڻو (آڻي). سِرڻ لاءِ سٺ جھڙو - مورو (پتل يا ٽسي جو). ڊنو. a metallic (water) vessel, container, pan.

گھاڙيڙو: ڏ. هڪ قسم جو ڙٽو ڊگھو ڪٽڻو. گھير وارو ڊگھو چولو. a ladies long, shirt, a petticoat.

گھاڙيري: ٿ. ننڍي گھيري وارو ڊگھو ٻارڻو چولو. a child's shirt, a small petticoat.

گھاڙيءَ: ٿ. آس. سج جي گرمي. گھٽ. sunshine, sunlight; heat, suffocation.

گھاڙچو: ڏ. رستي ۾ ننڍي گڏ - جھانڪو. a deep cut or hole in a road, arut.

گھاڙڊارو: ڏ. جڙپاتي کي گھجيءَ ۾ پتل وڌو گھٽو - وڌو چٽو. وڏو شاهي جانور.

a big bell (put around the neck of a cattle), a large bodied animal.

گھاڙنگھو: ڏ. ٺڪر جي پگھل ٿاڻ جي گھجيءَ وارو گول حصو - گرن. the neck of an earthen vessel when broken off; a clog, a drag.

گھاڙنگھو گھجيءَ ۾ وجهڻ: پرايو آزار پنهنجي ڏمي ڪرڻ. to put a load around one's neck, to take over someone else's job.

گھاڙنگھا لاهڻ: پيوڙ پيوڙ ڪرڻ - ٽڪر ٽڪر ڪرڻ - ڀاڱا لاهڻ. to break in pieces; to smash; shatter.

گھاڙو: ڏ. تبلي جي پيوڙ لاءِ ڪاڻ جي ڪُل (جھنڊن کي اُٺ يا ڏاند ٽيري

wash clothes; a ghat; a guard house, a police post, a pass, passage (in mountainous form, shape, plant, cut).

گھاٽُ گھوڙو: رستو ٺاهڻ، منصوبو رٿيڻ - سازش ڪرڻ. رٿائڻ. to form a plan; to design, to conspire.

گھاٽائي، گھاٽائي: ٿ. پائڪ جي ڪثافت. ڪٽڙي جي موٽائي. رنگ جي گھرائي. density, thickness, deepness (of colours).

گھاٽو: ڏ. نقصان - ڇيڄو - ٽوڙو - خسارو (اص) گھٽو (جھنگ) گھوڙو (رنگ). ويجهو (دوست، عزيز)، سٺو، ڪثيف، ٿلهو (ڪپڙو)، ڳٽيل - مڙهيل (ٿ. گھاٽي). loss, deficiency, detriment, thick (forest); deep (colour); bosom friend, (of cloth), matted closely.

گھاٽو پوڻ: نقصان پوڻ - ڇيڄو رسڻ - ويجهڻ ٿيڻ. to lose, suffer a loss, come under loss, to come nearer, intimate, cultivate friendship.

گھاٽي: ٿ. جبل جي وادي - ماڙي. جبل جو گس - ٺڪ - ڪُسي - اٿاڻ. a pass; passage, loss, deficiency, unavailability, want, scarcity.

گھاٽي واڌي: ٿ. ڪسي پيشي - گھٽ وڌ، ڪس ڪس. profit and loss, fluctuation.

گھاٽي: ٿ. جبل يا وارياسي زمين ۾ مياڻيءَ جي وهڪ سان ٿيل ڌار - غار - جڙ. a breach in hilly or sandy track, a cave, cavern, lair.

گھاڙڏو، گھاڙڏو: م. گذارڻ - ڪاٽو - جانن. to pass (time), to live (together), to endure, last.

گھاڙو: ڏ. واھ، ندي وغيره ۾ وهڪري سبب ٿيل کاڌ - ڪٽڙ. وهڪرو. a breakage or breach in a dike, canal, river; a ravine; a firth or backwater, a creek.

گھاڙي: ٿ. وڻي - وچوٽي. ويجهو - جدائي. وچوٽو پاڻيءَ جي وهڪري ۾ پيل روڊ. ڪپڙي مان نڪتل تنڊن جي وچوٽي. gap, cut, hole; separation, detachment; a passage for water from one side of a water-course; a space in a cloth where one or more threads are deficient.

گھاڙي پوڻ: وڻي پوڻ، جدائي ٿيڻ، رڻڊڪ پوڻ. of a gap to appear; become separated, detached.

تي علائي). ڪوٺڻ.

گهٻرائڻ: ٺ. پوڙاڻ، مونجهه (دل جي).

deafness, perplexity, confusion, suffocation.

گهٻرائڻ: ٺ. بيقاراي، لڄ، بوج، آتر وٺڻ، مونجهه (دل جي). آند مانڊ.

ڊب-پڙ پريشاني.

perplexity, confusion, perturbation, alarm, consternation, fright, suffocation, feat, terror, dismay.

گهٻرائڻ، گهٻرائجڻ: م. حواس خطا ٿيڻ. ڳٽان ڳٽان ٿيڻ. شذر

ٿيڻ. هڪ ٻڪو ٿيڻ. ڊڄڻ. واتو ٿيڻ. پريشان ٿيڻ. بيقار ٿيڻ.

to be confused, confounded, agitated, embarrassed; to fear; take dread, trepidation.

گهٻرو: ص. ڪن کان گهٽ ٻڌندڙ، ٿورو ٻوڙو، گهٽ واڳو ڪندڙ

(ٻڪر).

deafish, dull of hearing; (coin) impure, not giving proper sound.

گهٻڙ: ٺ. ڪاٺياڻي.

a sling (for throwing missiles).

گهٻيت: ڏ. مٺاي جو هڪ قسم.

a kind of sweetmeat.

گهٻيڙ: ص. ڄاڻو، سمجھڻ، ڏاھڻ، ڏاڍو، سخت.

known, sage, sagacious; wise, discerning, insightful; knowledgeable; perceptive; hard, difficult, serious, severe.

گهٽ: ٺ. چال، روش، ڳٽ.

style, fashion, manner, mode.

گهٽو: ٺ. ٿڀي، گوتو، غوطو (پيئڻ، ٻڙ، گوهي (پڇڻ) م).

diving, plunging (into water); shirking, or slipping away from the performance of a business.

گهٽون هئڻ: ٺ. ٽپيون ڏيڻ (پاڻي ۾ ڳجهڙو ترڻ). گوهين ڏيڻ. نتائڻ لاءِ

پڇڻ.

to plunge or dive; to shirk or slip away; escape quietly or secretly.

گهٽڻ: م. وجهڻ، گهٽائڻ، داخل ڪرڻ، درج ڪرڻ.

to insert, put in, interpolate, to enter, record.

گهٽ: ص. ٿورو، ڪم، اڻ پورو، ڪو، ننڍو، اوڻو، خيس، هلڪو.

ضوتاه، مختصر، قليل، رولي.

small, short, insufficient, less, deficient, wanting, inferior; puny, petty, inconsequent.

an oil press, oil-expeller.

گهائي ۾ وهائڻ: سخت پورهيو ڪرائڻ. آزارڻ، ستائڻ، بنا اجوري ڪم

وٺڻ.

to drudge, to slave, moil, to put to trouble, to harass, harry, torment, annoy, tantalize; to obtain work without paying wages.

گهائي: ٺ. ننڍو گهائو (جيڪو مائٽو هلائي)، مصيبت، آزار.

a small oil press; harassment, annoyance, bother, vexing.

گهائي پوڻ: گهائيءَ ۾ ڳهڻ. سخت مصيبت پوڻ. ڳري سزا هيٺ اچڻ.

سزا طور گهائي ۾ پيڙجڻ.

to come in trouble; to get harassed, pressed, troubled; laboured; to come under heavy punishment; to get put in an oil-press as a punishment.

گهاءُ: ط. وانگر، جهڙو.

like, akin, alike, analogous, such, similar, such-like, selfsame.

گهاءُ: ڏ. زخم، اڙخون زخم، رو، ڇڪڻ.

a wound, an injury, a cut.

گهاءُ وجهڻ: زخم ڪرڻ، رو وجهڻ، آزارڻ، طعنن مٿن سان رو وجهڻ.

to wound, to injure, give a cut; to injure one's feelings; to incense, add fuel to the fire.

گهائڻ: م. زخمي ڪرڻ، ڦٽڻ، گهائيل ڪرڻ.

idem.

گهائيل، گهائيل: ص. زخمي، ڦٽيل، واڙو ڦٽيل، ڏڪريل، ستايل (عتق جي).

wounded, injured, hurt, smitten (with love).

گهائيل مائل: ص. هريل، مريل، هائو مائو، رليل، مليل، حجت، گستاخ.

familiar, known, friend, acquaintance, confidant, intimate, mate; one on intimate terms, impertinent, forward.

گهائو: ڏ. مڇي مارڻ جو وڏو ڄار.

a seine, fish net.

گهائي: ٺ. پلي مڇي مارڻ جو ننڍو ڄار.

idem.

گهٽ: ٺ. اک ۾ لڳل ڏک، لڳل ڏک (جنهن ۾ سوجڻ ٿئي).

a mark of injury near the eye, a swollen (injury, cut etc).

گهٽي، گهٽي

to lessen, diminish, retrench, reduce, decrease, dwindle; to downgrade; to make small.

گهٽيائي: ث. ڪمي، تورائي، قلت، اثاث، ڪس، ڪوٽ، ڪوتاهي، deficiency, falling short; reduction, retrenchment, decrease, dwindling; lessening.

گهٽجڻ: م. نعتن - لاٽ ڪائڻ، ٿورو ٿيڻ، ننڍو ٿيڻ، زوال ٿيڻ، سُٺڻ، چانڊجڻ.

to lessen, abate, lower, decrease, dwindle, diminish.

گهٽجڻ وڌجڻ: گهٽ وڌ ٿيڻ، نعتن چڙهڻ (اڳڀ، پائي)، يڪسان نه رهڻ، fluctuation; (of rates) up and down.

گهٽجڻ: م. بندجڻ (ساد)، ٻُڙسائجڻ، واٽ روڪجڻ (ٻوٽي، فصل جي)، to be clogged, choked; suffocated; hampered, curbed.

گهٽڪڻ: م. ڏک ڀرڻ، پائي وغيره نڙيءَ مان ڏڪيائي سان هٻت ٺهڻ، اُڙجڻ، اُٿڻ اچڻ.

to take a gulp, to sip; to drink; to get choked, clogged.

گهٽڻ: م. گهٽجڻ - گهٽ ٿيڻ - ٿورو ٿيڻ، to become reduced, lessened, dwindled, abated, decreased, become less.

گهٽڻ: م. گهٽو ڏيڻ، گهوگهو ڏيڻ، نڙيءَ کان جھلڻ، سوڙهو ڪرڻ - تنگ ڪرڻ، مجبور ڪرڻ.

to choke, to suffocate, strangle, throttle; to harass, harry, worry, pester; tantalize, to compel, force, coerce, constrain.

گهٽو: ڏ. گهٽو (جنڙياڻو) - ڏٺو.

a ram, a sheep.

گهٽو: ڏ. گهوگهو - نڙيءَ ۾ ساهه جي ٻوٽ.

chocking, strangulation, throttling, suffocation.

گهٽو ڏيڻ: گهوگهو ڏيڻ، گهوگهو ڏيڻي مارڻ، سوڙهو ڪرڻ، مجبور ڪرڻ، زوري ڪا ڳالهه مڃائڻ.

to strangle, throttle, to suffocate (to death), to choke; to pester, to compel, force, coerce, constrain.

گهٽي، گهٽي: ث. ڳلي - ڳلي، ڪُڙجو - سوڙهو ٺنگڻ، راهه - ڳس - چارو، ڳوڙ جي پچڻ سوڙهو ڳس.

a street, lane, alley, way, path, small passage;

inconsequential, paltry.

گهٽ ڪرڻ: گهٽائڻ، ڪٽ ڪرڻ، ٿورو ڪرڻ، to lessen, to curtail, reduce, decrease; make small.

گهٽ وڌ: ص. ٿورو گهٽڻ - ڪرييش، مٿانگو سٺائڻو، fluctuation; change, up and down; deficient or in plenty; cheap or dear.

گهٽ وڌائي: ث. ڪمي بيٺي - ٿوري گهٽي، ردوبدل - ٿير گهٽي، فرق - تفاوت.

idem: change, modification; difference; deficiency.

گهٽ وڌ چوڻ: بڪواس ڪرڻ، اڃاڻو ڳالهائڻ، ڳارڻ ڪرڻ، بدشده ڳالهائڻ.

to use insulting language, to ridicule, deride, mock, rally, taunt.

گهٽ: ڏ. ٺنگڻ - ٻنيڻ، ڏو، ٺڪ - ڏرو، لوڳهو، ڳڙڪ، ڳس - پيڇو، ڄم - ڏي، مڙجي، روح، ساه.

a passage, path, trail, pathway, track; way; gate, entrance; pass; hole, aperture, opening, orifice, vent; body, heart, mind; soul, spirit.

گهٽ گهٽو: ڏ. گهٽ ۽ ٿڙ (پائي ۽ جا)، ٺنگڻ - رستو، روڪڙ (رستي جا)، ferry, path, passage, the curvatures (in a road, passage).

گهٽ: ث. رُگهڻ، آس، ٻوساٽ (هوا جي)، روڪ - جھل، سوڙهو - تنگي، sultriness, humidity, stifling, oppressive (climate), closeness, obstacle, prevention, congestion, narrowness.

گهٽ ٿيڻ: هوا بند ٿيڻ سبب مرنجڻ ٿيڻ - تنگي ٿيڻ - سوڙهو ٿيڻ، (of atmosphere) to become sultry, humid, stifling, oppressive; become choked, closed.

گهٽ: ڏ. ڏڪ، سُڪڻ، a sip, gulp.

گهٽا: ث. ڪارو ڪڪر، گهٽا ڪڪر، cloud, gathering of the clouds; clouds.

گهٽا وڌي: ث. گهٽ وڌائي - ڪمي پيشي، تورائي، گهٽائي، fluctuation; change; deficiency, abundance.

گهٽائڻ: م. ٿورو ڪرڻ، لاهڻ (اڳڀ)، ڪٽ ڪرڻ - وضع ڪرڻ، هيٺ ڪرڻ (درجن)، ننڍو ڪرڻ - چوٽو ڪرڻ، تخفيف ڪرڻ - چٽو ڪرڻ.

dwelling.

گھر آباد ڪرڻ: گھر وٺڻ- شادي ڪرڻ.

to marry: to marry and settle, to take a wife.

گھر ٻاري ڏياري ڪرڻ: ناموس ۽ مشعوري لاءِ اجايو خرچ ڪرڻ.

فضول خرچي ڪرڻ.

to incur expenditure extravagantly squander one's wealth.

گھر ڀرڻ: جاءِ کي سامان سان ڀرڻ. ٻئي جو مال ملڪيت پنهنجي گھر ۾ آڻڻ.

to stock a home: to bring in household items; to bring someone else's things/property in one's own home.

گھر تائين پهچائڻ: منزل تي رسائڻ. چيپڻ ڪرڻ- دنگ ڪرڻ.

to deliver at the destination, to support some one to an end, to do whatever one can do, to do the utmost.

گھر ٽڪڻ: گھر ڏسڻ. مقصد واري گھر جي ڳولا ڪرڻ.

to search for a house, to look for a needed house:

گھر جا ماڻهو: ذاتي- ڪنب.

family, kindred, folks, household.

گھر جو: ص. گھر متعلق- ذاتي. پنهنجو. گھر جو نيس- ڌاريل.

about a home; related to house, family, self, brought up in one's own house; tamed, reared, trained.

گھر جي ڳالهه: ذاتي پنهنجي ڳالهه. ذاتي معاملو.

a family matter/issue; a personal affair.

گھر ڏسي پڇڻ: نام لکائي کان واقف ٿيڻ. رستو ڏسڻ. واقف ٿيڻ.

to become acquainted, to know about the ins and outs; to be acquainted with; know the passages, routes.

گھر ڪرڻ: جڳهه پيدا ڪرڻ. ساليان (دل ۾). گھر آباد ڪرڻ ڪفايت شعاري ڪري بچت ڪرڻ. نام لکائو ٺاهڻ. هڪ هنڌ ٽانگيو ٿي رهڻ.

آسودو ٿيڻ.

to be contained, find place (in heart), to marry and settle, take a wife, to save economically, to settle down, become settled, have good living, living comfortably.

گھر ڪرائڻ: مٿان مصيبت وڃڻ. تمام وڏو نقصان ڪرڻ.

to put under a calamity or misfortune; to damage

narrow walkway.

گھنڀون گھڻ: اجايو رڻ. بيڪار اُجهڻ. ڌڪا کائڻ.

to loiter, to idle, dawdle.

گھڻ: ذ. وڏو- ٽڪو- ڪپ.

a hole, a cut, an opening, aperture.

گھڻ: ص. گھٽ- سخت (انتڌارو). گھڻي اوندهه- گھڻه اونداهي.

too dark, very dark, extreme darkness.

گھڻيلو: ذ. گھڙيلو. ڏڄو. غلطي. هيرائري. غبن. دوڪو.

confusion, jumble, mess; error, discrepancy (in account); complication; entanglement; deception, duplicity, fraud; an unlawful attachment.

گھڻ: ٺ. سوڙهي جاءِ ۾ مخلوق جي گھڻائي. گھڻائي- سوڙهه- پيڻه- ڳڻ- چڪ.

overcrowding, jam-pack; congestion, suffocation, mire, swamp, slough.

گھڻ مڃ: ٺ. گھڻائي- سوڙهه- پيڻه- گڏجڻ.

overcrowding; congestion; combined, mixed, jumbled.

گھڻ: ذ. ٽنگ- سوراخ. گھڻ. (ص) اڱلو- گڏو. پيوڌو. چيڱرو.

cut, bruise, dent, an indentation; dirty, filthy, foul, sordid; fool, doodle, idiot, imbecile, slovenly, untidy, careless, disheveled, messy.

گھڻڪر: ذ. لوڌو- گھڻو- رنڊڪ.

swinging, shaking, a shock, jolting; a rub, gull, graze, obstruction, obstacle, hamper, snag.

گھڻجڻ: م. گھڻجڻ- گھڙجڻ- زور سان وڃڻ گھڻجا مٿن (لاٽون ڪي).

to rush, enter forcefully; to insert, interject; put in with pressure; to touch or hit (in a game of spinning top).

گھڻجو: ذ. لاٽون ڪي ٻئي لاٽون جي ڇنڀ سان سوراخ ڪرڻ.

to hit a spinning top with the point of another spinning top (in a game).

گھڻڙو: م. نشي ۾ آڙو. نشي پائڻ ۾ جھلڻ. اوجھڻ- گھوماٽجڻ.

to move about while intoxicated; to swing due to dizziness or liquor; to spin around.

گھر: ذ. مڪان. پيڻه- رهن جي جاءِ- مڪن- جاءِ- جڳهه- هنڌ- نڪالو.

خانو

a house, abode, household, home, residence;

and over again.

گھرُج: ث. ضرورت - طلب - کپہ - حاجت.

want, need, demand for; craving, urge.

گھرُجائو: ص. ضرورتند - طالبو - حاجتمند.

needy, desirous, wanting, demanding, needful.

گھرُجُن: م. لازم هئ - کپہ - ملئ.

to be necessary, needful; wanted.

گھرُڌي: ص. گھر جو مالڪ - مڙس - خاوند. (اصطلاح) ڪوڙو.

the master of the house; husband, a rat, mouse.

گھرُڙاڻ: ذ. گھرُڙج جو زوردار آواز (گاڙيءَ جي هلڻ، يا ڏنڊي ڪونڊي

پر گھرُڙج جو آواز) - رھڻو.

the sound of peeling or paring; the sound of grinding, grating; the sound of a moving vehicle or tain; the sound of something being crushed.

گھرُڙو گھائو: ص. ڏاڍو گھائيندڙ، بي تپاس - زوردار.

inconsiderate, unreasonable; merciless; powerful, strong, mighty; relentless.

گھرُڙو: ذ. ننڍڙو گھر.

a small house.

گھرُڪُن: م. گسڪڻ - رڙهڻ - ترڪڻ.

to slide down, to slip, to move on all fours, to move about clumsily.

گھرُڪو: ذ. وري وري گھرُڻ - ڪُرُڙ - ڏوھي - ھڏي.

to demand again and again; to persist, persevere, scolding, a rebuff.

گھرُڪاڻ: ذ. نام لکائو - جاءِ جڳھ - رھائش - سڪونت.

address, residence, abode; domicile.

گھرُ گھرُ: ث. وري وري گھرُ يا چوڻ - گھڻو چوڻ - بار بار تڪيد.

to demand repeatedly; to persist, to carry on; to instruct repeatedly.

گھرُ گھلو: ص. ڍلر - خلاص - ويڪرو (ٿ گھرُ گھلي).

loose, over-sized (apparel); wide, roomy, broad.

گھرُ ناني: ص. ساھريجي گھر ۾ رھندڙ ناني.

a son-in-law living in a household.

گھرُڻ: م. طلب ڪرڻ - سوال ڪرڻ - منگو - ھٿ تنگڻ - چاھڻ - پسند

ڪرڻ تنھن ڪرڻ اُڳاڙڻ (قرض) - وصول ڪرڻ - لھڻ

to ask for, want, demand; wish for, desire; to

injure, harm.

گھرُ کائڻ: بيروزگاري ۾ گھر جا ٽپڙ وڪڻي گذران ڪرڻ.

to sell household articles for a living.

گھرُ لٽائڻ: ضرورت کان زياده خرچ ڪرڻ - فضول خرچي ڪرڻ.

ملڪيت اڏائڻ.

to incur expenditure extravagantly, to live superfluity, to live in luxury, to squander one's wealth.

گھرُ مٿي تي ڪڻڻ: گورُ ڪرڻ - ھل ڪرڻ.

to raise hue and cry; to raise an uproar, to clamour.

گھرُ ھلائڻ: گھر جو انتظام ھلائڻ. گھر جي روزمره ضرورتن جي

پورائي لاءِ خرچ ڪرڻ.

to carry on a house hold; to expend for home or on family; the house-hold expenditure.

گھرُ: ث. طلب - ضرورت - چاھ - مرضي - دعوي - گھڻو - قرض.

wish, demand; need, want, requirement; heavy loan.

گھرُ ڪرڻ: طلب ڪرڻ - منگو - تنھن ڪرڻ.

to demand, claim, requisition, solicit, to ask for something loaned.

گھرُائو، گھرُائو: ذ. خاندان - نسل - ڪٽنب - ڪوٽم - پيوھي - پڻ.

family, household; house, race, lineage, kin, kindred.

گھرُ مان: ظ. گھر مان - ھڙ مان - ڳنڍ مان - پنھنجي طرفان.

from home, from self, (something paid) from one's own pocket.

گھرُائڻ: م. ڪوڻڻ - سڏڻ - طلب ڪرڻ - حاضر ڪرڻ.

to send for, call, order, to summon, convene; to make present or available.

گھرُ ٻار: ذ. گھر ۾ ڪٽنب - ٻار ٻچا.

family, household, kin, kindred.

گھرُ تڙ: ذ. گھر گھاٽ - نام لکائو.

address, residence, place.

گھرُ لي: ث. ننڊ جي پنڪي - اوجھرائي.

drowsiness, sluggishness, weariness.

گھرُ ٿيڻ کائڻ: پنڪيون کائڻ. ڳٽيرون ٻيڙائڻ دل مَن ھڻڻ

to move or nod from drowsiness; to think over

to spread paddy-seed for sowing.

گھري: ٺ. ناٽڪ - ساڻگ. چمر جو خاص لڪڻ (گھري هڪلڻ لاءِ).
a drama, play, a whip of leather (for horse).

گھرو: گھروپ: ٺ. بناوت - گھارڻو - ساخت.
workmanship, manufacture, style, model, mould, make.*

گھروڙ: م. چلجڻ. منڍجڻ (اڏارت). بنجڻ - ٺهڻ.
to be scraped, pared, to be built, to be made, prepared.

گھروڙ: گھروڙ: م. ٺاهڻ. جوڙڻ (زيور). لپڻ (ٿاڻو).
to forge (ornaments), to beat out (utensils).

گھروڙ: م. داخل ٿيڻ - گھري وڃڻ. اندر وڃڻ. دخل ڏيڻ. پهچڻ وڃڻ.
(پاڻيءَ ۾).

to enter, go into; enter upon; penetrate, ingress, to interfere, to go (into water).

گھروڙ: ذ. دلو.
an earthen chatty, a water-vessel.

گھرو پڙ: خدمت ڪرڻ. چاڪري ڪرڻ.
to serve, attend (on).

گھري: ٺ. ڏينهن رات جو سٺيون حصو (جيڪو 24 منٽ ٿئي). پل - ڪن - ساعت - لحظو. وقت ڏيکارڻ جو اوزار - واچ - ننڍو دلو - ڍلي.
space of twenty-four minutes, an instant, a watch, time-piece; a small water-vessel.

گھري پڙ: شاديءَ جي هڪ رسم موجب گھوٽ ڪنوار لاءِ ستن کوهن جي پاڻي مان ڍلي پري اچڻ (جنهن ۾ ٻيو پاڻي ملائي ڪري وهنجارجي).
a marriage custom in which the bride and the bridegroom are provided water from seven wells to bath.

گھري ساز: ذ. واچ ميڪر.
watch-maker, watch-repairer.

گھري ساعت: ٺ. ڪن پل - ٿوري دير.
an instant, a second.

گھري گھري: ٺ. ذري ذري - ٿوري ٿوري دير کان پوءِ. وڌي وري - هر هر.
repeatedly, constantly, continually; again and again, time and again.

گھريءَ ۾: ٺ. پل ۾ - لحظي ۾. بڪدم - جھٽ پٽ.
in an instant; instantly, promptly, at once, forthwith, immediately.

beg, supplicate, pray; to love; like; to have fondness for, to demand, claim, to recover (debt), to have to receive, have due from.

گھري ولن: طلب ڪري ولن. ضرورت جو اظهار ڪري ولن. اجازت سان ڪرڻ. سوال ڪرڻ.

to take as desired, to take after expressing the need, to carry with permission, to beg, supplicate, pray.

گھرو: ص. گھر جو - ذاتي. پنهنجو.
of one's home, domestic, personal.

گھر وارو: ذ. مڙس - خاوند. وڙ. گھر جو مالڪ - ڌڻي. (ٺ. گھر واري).
husband, the master of a house, head of family, owner of a house.

گھر واري: ٺ. زال.
wife, the lady of the house.

گھر وٺي: ٺ. بنا محبت جي. مفت ۾. ڪيڏانهن وڃڻ کان سواءِ.
gratis, free, complimentary, gratuitous.

گھري: ٺ. مرضي. رب جي رضا - ڌڻيءَ جي مرضي. قضا.
the will of God, fate, fatal

گھريٿڙي: ٺ. جيت جو هڪ قسم (جيڪا پتڻن ۾ گھر ٺاهي).
a kind of wasp or hornet.

گھريٿي: ٺ. گھر واري. گھريٿي - گھر جي مالڪيائي. وريتي - سهاڳڻ.

wife, the owner of a house; married, woman.

گھريلو: ص. گھر جو. ذاتي. گھر جو ٺهيل - هٿرادو. گھر جو پاليل.
of the house or home, personal, made in the home, tame, domestic.

گھرو: ٺ. ٺاهڻ - گھارڻو - نمونو - ساخت. گھروڙن جي ٺاهڻ.
making, forming, fashioning, moulding, modelling; workmanship.

گھرو منجڻ: ٺ. گھروڙن (ڍلن) رکڻ لاءِ ڪاٺين مان ٺهيل گھروڙي.
a wooden stand for earthen water vessels.

گھروائي: گھروائي: ٺ. زيورن جي ٺهرائي.
charges for labour of forging ornaments.

گھروائڻ: م. ٺهرائڻ (گھڙ). جوڙائڻ - اڏائڻ.
to get forged (ornaments), to construct, build.

گھروپ: ٺ. سارين جي فصل لاءِ پاڻي ۾ بيهجڻ.

a siren, the whistle sound.

گھڙيو: ٿ. روئندي روئندي ساه جي گھٽ-سڌڻو. گھڙيل نڙيءَ مان نڪتل آواز. ڊپ م رات مان نڪتل آواز.

a hoarse/ choked sound or voice.

گھڙيو پوڻ: گھڙي روئڻ ڪري نڙي ويهي رهڻ.
(of the voice) to become hoarse or husky (due to weeping).

گھڙيو: ٿ. لڪر جو سڙهي، ڳچي، سار ٿاڻو. سڙاڻي.
a goglet, a water-vessel with bottle neck.

گھڙي: ٿ. گھڙون تي ڀڙميل لشڪر يا ٿولو، لشڪر، ڌاڙيلن جو ٿولو.
a gang or company of soldiers, a gang or band of thieves, robbers or dacoits.

گھڙي تي پوڻ: لشڪر تي پوڻ. انبوه تي پوڻ.
to attack a gang or band; to skirmish.

گھڙي: ٿ. اوجھرائي. پنڪي نند جي ڳھڙي.
drowsiness, dozing, sleepiness, weariness.

گھڙو: م. ڳڙن- رڃڻ، پاڻي ٿيڻ. ملڻ- گڏجڻ. لڳڻ (هوا).
to melt, dissolve, to combine, be mixed: to blow (as wind).

گھڙو: ٿ. آلاڻ- نيم. هوا ۾ پائيت جو اثر. پائڪ- پوسل. ماڪ. سيم (زمين جي).
dampness; moisture, dew; saline land.

گھڙائڻ: م. ڦيرائڻ- چڪر ڏيڻ. سِير ڪرائڻ. گشت ڪرائڻ. دوکو ڏيڻ.
to cause to turn or revolve, to give a round; to take around, to take on a visit, take for a round; to cause to walk, to deceive, beguile.

گھڙائي: ٿ. ڦيرو- چڪر. سِير. ڦيري.
a stroll, ramble, wander, a round; an excursion, walk.

گھڙائي ڏيڻ: گھڙي ڦري اچڻ. چڪر ڏيڻ.
to return from a stroll; to take a stroll, walk; go around.

گھڙجڻ: م. ماڪ ۾ پئسڻ- آڏوڪو ٿيڻ. گھڙ ۾ آلو ٿيڻ.
to be affected by damp, to be moisturised; become damp.

گھڙيو: ٿ. ڦيرو- چڪر. پيرو.
a turn, tour, trip; a round.

گھڙيال: ٿ. پتل جي گول ٿاڻي (جنهن کي ڪاٺ جي مٽڪي سان ڌڪ هڻي وڃائجي. عسوما پهريدارن وٽ. اميرن جي درن تي. يا عاشورن جي جلوس ۾، پٽ تي تنگن لاءِ وڏي گھڙي.

a gong, a clock, time-piece.

گھڙيال پوي: ٿ. گھڙيال وڃائڻ تي مقرر ملازم.
one who beats on a gong.

گھڙڻ: م. زور سان اندر وڃڻ. گھڙڻ. پيچي رڃڻ. داخل ٿيڻ.
to rush in; to enter, pierce; to penetrate, ingress.

گھڙو: ٿ. اوندهه- ٻاٽ- اڄندو- گھڙو.
dark, dusky, obscure.

گھڙو اوندهه: ٿ. ڪاري رات- ٻاٽ اوندهه.
dark night, pitch dark, darkness, obscurity.

گھڙو: ٿ. ٻڪي، جو هڪ قسم- چيرو.
an owl; nocturnal bird of prey.

گھڙو ٻڪي: ٿ. جھنگلي ڪڪڙ. چيرو.
a jungle cock; an owl.

گھڙي: ٿ. گھڙي هنڌ تي خفي ملڪ- ٿي- گوٺر.
a box with the fist on a secret place of the body, a dive.

گھڙيو: م. ٿلوءَ بندو (ماڻهو).
a short-statured and stout person.

گھڙو: ٿ. وڏي گھيري وارو وڏو شاهي ڍلو- گھاڳڙو. وچت جو سان.
a large earthen chatty, a large water-vessel; an earthen vessel used as a musical instrument.

گھڙو: ٿ. گھاڳڙو (زناتو چولو).
a lady's upper garment; a large shirt.

گھڙو: م. ڳيري جو "گھڙو" وارو آواز ڪرڻ.
the sound made by a dove.

گھڙو: ٿ. وڏين ٻانھن سان پيرن تائين زناتو چولو.
a gown type ladies shirt.

گھڙي پائي: ٿ. گھڙو پاتل عورت.
a woman wearing a large garment.

گھڙو: ٿ. ويٺل نڙيءَ جو آواز- گھڙيل آواز.
(sound/voice) hoarse, husky.

گھڙو: ٿ. سِينيءَ جو آواز (ملازم کي سڏڻ يا موڪل ڏيڻ يا ٿاڻم ٻڌائڻ لاءِ).

گفند چڪر: ص. وڏو چالاڪ، بيوقوف، آتشبازي جو چڪر (جنهن ۾ گشتن تي قسمن جا نمونا لڳن).

a very cunning and intelligent person; a blackhead, fool; a Catherine wheel, a wheel of fireworks.

گفندري: ث. چالاڪي - حرفت، ڏٺو، دلير، ڊراماڻ.

intelligence, cunningness, trick, gimmick, ploy, ruse, stratagem; false promise; deception, humbug.

گفندري چاهج: ڏٺو ڏيڻ، چالاڪي ڪرڻ، حرفت ياري ڪرڻ.

to deceive, to trick; to play tricks, to double-cross, bluff, cozen.

گفندو: ڏ. هائيءَ جي گنجيءَ ۾ پتل وڌو ڇڙو، گفند.

a large bell, gong.

گفندو: ڏ. زمين ماپ جو هڪ ماڻ (ويجه ريس).

a measure of land, 1/40th portion of an acre.

گفندي، گفندي: ث. گفندي.

a small bell.

گفنج: ڏ. وڙ (ڪپڙي ۾) سَر (پيشانيءَ ۾).

a pucker, wrinkle.

گفنج وڃڻ: سَر وڃڻ (منهن يا ڪپڙي ۾).

to pucker or wrinkle.

گفنجائڻ: م. سَر وڃڻ (ڪپڙي، پيشاني ۾)، منجھائڻ (سَٺ)، گفنج وڃڻ.

idem. to entangle (thread).

گفنججڻ: م. گفنج وڃڻ (ڪپڙي ۾) - سَر وڃڻ (پيشانيءَ ۾).

idem.

گفندو: ص. وڏو گفند، وڏو.

a large bell.

گفندو: ڏ. پتل وغيره مان ٺهيل ٿالهي - گھڙيال، وڏو ڇڙو.

a large bell; a gong.

گفندو: ڏ. گفنج (منهن ۾)، منهن تي ٻڌل ڪپڙي جو جهنڊ.

a pucker, wrinkle; a piece of cloth covering the face.

گفند وڃڻ: منهن ۾ سَر وڃڻ، پيشانيءَ ۾ گفنج وڃڻ.

to pucker or wrinkle (the face).

گفرو ڏيڻ: ڀيرو ڏيڻ، ڦيرو ڏيڻ، وارو ڏيڻ.

to take a round, to stroll, walk, to provide opportunity.

گفرو ڪڍڻ: ملهه ۾ وارو ڪڍڻ، ڊولاب سان لڳڻ.

(in a wrestling bout) to play one's turn, to win by deceit.

گفيري: ث. ڦيري - چڪر (مٿي ڪي) - گشتاڙي.

giddiness, vertigo, dizziness.

گفيريون کائڻ: ڦرن - چڪر کائڻ، ڦيريون پائڻ.

to take rounds, to take a stroll; to turn and turn around.

گفيسان: ڏ. لڙائي - جنگ، پيوڙ - انبره - هجوم، ڦل - هنگامو - هٿس، مانڌاڻ، ڏمڇر - پاڻينال.

war, battle, fight; crowd, multitude, throng; a noise, uproar, hubbub; a tumult; disturbance, quarrelling.

گفمن: م. جبرو، ڏاڍو، زوروار.

heavyweight; strong, hardy, tyrannical, severe.

گفمندو: ص. چڪر ڏيندو، ڦرندو، سيلاني.

visitor; stroller; tourist, sightseer.

گفمندو، گفمندو: ڏ. غرور، تڪبر، فخر، وڏائي، هٿ، آڪو، سٺ، ڀروسو، زور.

pride, arrogance, conceit, disdain; complacence, egoism; vainglory, vanity; force, strength.

گفندي: ص. وڏائي، خور، هيلو.

proud, arrogant; conceited; disdainful; egotistic, haughty.

گفندو: م. ڦرن، چڪر ڏيڻ، سِر ڪرڻ، گشت ڪرڻ، ڀسار ڪرڻ.

to wander, ramble; take a walk; turn, revolve; to see, visit (places).

گفندو ڦرن: چڪر هڻڻ، سِر ڪرڻ، تفریح ڪرڻ.

idem. to stroll about; to visit to places, to tour.

گفندو گھروڙو: ڏ. گفند جو شوقين، سيلاني، رولاڪ، هڪ هنڌ سڪ ڪري نه وڃندو.

a tourist, a vagabond, vagrant, gadabout.

گفندو: ڏ. لوڙ جو وڏو مٿڪو، گفندو.

a sledgehammer.

گهڻدي: ٺ. گهڻي. چڙي.

گهڻ ڳالهائڻو: ص. گهڻو ڳالهائيندو. بڪ بڪيو. واتراڻو.
talkative, chatty, loquacious, garrulous.

a small bell.

گهڻدو: ڏ. وڪڙو. وڙ (رستي جي).

گهڻگهرو: ص. ڀلو چاهيندو. خيرخواه.
well-wisher, sympathetic.

a bend, curve, round (in a road).

گهڻدي: ٺ. گهڻي. چڙي. گهڻدي.

گهڻگهراڻي: ٺ. خيرخواهي. ڀلائي. نيڪي.
well-wishing, virtue, morality, rectitude, uprightness.

a small bell.

گهڻ مٽيو: ص. ٻين جي صلاح تي هلندو. ڀر مٽيو. ڦڙڻو گهڻو.
fickle, inconstant, unsteady, versatile, variable; ambidextrous.

گهڻدي: ٺ. ٻيچ. وڪڙو. وڙ. گهڻج. اڻاوت ۾ رهجي ويل ڏاڳي جي ڳنڍ.
مونجهارو. سنگ جي سڀي. اُن نڪتل سنگ (جوڙ جي).

a frown; a curl, a ringlet; a knot of thread left in cloth in weaving, a tangle; an entanglement; the seed shoot in the head of a grain plant. an ear of a grainless corn.

گهڻ ۾ پوڻ: ڊگهين ڳالهين ۾ پوڻ. اجاين ڪم ۾ پوڻ. ڊيگه ۾ پوڻ.
to indulge in talking, to involve in useless tasks; to unnecessarily lengthen an argument.

گهڻديدار: ص. وڻ وڪڙن وارو. پيچدار. گهڻديون ٿيل.

گهڻائي: ٺ. زيادتي. واڌ. سرسي.
abundance, increase; plenty, multiplicity.

knotty, full of knots, curled, twisted.

گهڻگهرو: ڏ. جنجال. معامو. ڳچي ۾ پيل مسئلو. مونجهارو. ذميداري.
مصيبت.

گهڻڪڙ: م. گهڻگهڙن وانگر وڃڻ. پڻ.
to tinkle, ring (like bells).

confusion; inconvenience, anxiety; destruction, devastation, havoc, loss, ruination; a problem; entanglement, care, concern, concernment.

گهڻو: ص. زياده. جهمجو. ڪثير. ٻيچار. ڄال. ريل چيل. بيحد.
much, many, plentiful, abundant, exceeding, exceedingly, generally, commonly, very.

گهڻگر ۾ پوڻ: مصيبت ۾ پوڻ. آزار ۾ پوڻ.
to become entangled, confused, inconvenienced, concerned.

گهڻو ٿڪو: ظ. اڪثر ڪري. عام طرح.
generally, usually, normally.

گهڻگهرو. گهڻگهرو: ڏ. پتل جي ننڍڙي دھلي (جنهن ۾ چڻي جيترو پٿر پيل هجي ۽ وڃي).

گهڻو ڪري: ڏ. اڪثر ڪري. عام طور.
idem.

a small hollow ball of metal, a jingling bell.

گهڻو: ڏ. ڪاٺي يا اناج کي ڪائيندو جيتو. سڙو. (ص) نڪ مان ڳالهائيندو.

گهڻگهريالو: ص. گهڻديدار. پيچدار. خمدار.
curled (hair), ringlets; curls.

a weevil; one who speaks through his nose.

گهڻپانو: ڏ. اڻ گهڻيل ٿلھي ڪاٺي جو ٽڪر. ڏڪو. ايترو جواب. (ص) ٿلھ ۽ سگهارو (ماڻھو).

گهڻگهرو: ص. ڪارو (ڪڪر). ڳڙڙو (ڇوڻ).
dark (cloud), raining clouds.

a kind of club with a heavy lump at the top, a mace, a guess; a wrong answer; a stout person, portly.

گهڻ: ٺ. گهڻائي. افراط. ڪثرت. واڌ. اضافو.
a great many, a number, quantity, plenty, multitude; excess, extravagance.

گهڻو: ڏ. زمين کي ڪيڙن لاءِ ھڙ ۾ وڌل لوهي ٽار. چوڻي.
a ploughshare.

گهڻو ڄاڻ: ص. گهڻو ڄاڻندو. ڏاھو. قابل. سڄاڻ.
one who knows much, knowledgeable, knowing, intelligent, brilliant, clever, sharp, smart.

گهڻوڀي: ٺ. غبن. ڪٽ. خيانت. بي ايمانتي. ويھاءُ گهڻائي.
cheating in accounts; fraud, deception, dishonesty.

گهڻو رخو: ص. گهڻن پاسن وارو. پھلودار.
many sided, with protruding corners.

and hunt for a fish.

گھوڙو ڏيڻ: خوشيءَ جي موقعي تي ٺڳڻن کي پيشا گھوڙي ڏيڻ. گھوڙو ڪرڻ. گھوڙو. مڇي مارڻ. مڇي مارڻ لاءِ پاڻي ۾ ٿورا ڏيڻ.

to give offerings on the occasion of marriage ceremony. to catch fish (by search).

گھوڙو: ص. خوفناڪ. پيائڪ. ڊيڄاريندڙ.
dangerous, awful, hazardous, perilous, wicked.

گھوڙو: ث. ٽڪ. جوڙ. هڪ ٽڪ نظر. ٽڪي نظر. غور سان ڏسڻ.
staring fiercely, staring continuously; to stare candidly and carefully.

گھوڙو: م. صدقو ڪرڻ. سِرَ جي مٿان خيرات گھوڙي ڏيڻ. قربان ڪرڻ (سامو). ڳولڻ. تلاش ڪرڻ.

to give offerings, alms, charity; to offer oneself as a sacrifice; to search for, locate, scourage, forage.

گھوڙي وجهڻ: صدقو ٿيڻ. قربان ٿيڻ. فدا ٿيڻ.
to be sacrificed (upon someone); to be offered in lieu of other. to be devoted, immolated.

گھوڙو: م. ٽڪ ٻڌي ڏسڻ. ٽڪي نظر سان جوڙ وجهڻ. غور سان ڏسڻ. ڪاوڙ مان ڏسڻ. گھٽ وجهڻ (منهن مان).

to stare fiercely; to frown; to look with disdain, anger, fury, indignation, rage, wrath.

گھوڙو: ص. ڳولائو. تلاش ڪندڙ. طالبو. گھرجائو. وڙيل ڏيندڙ.
searcher, seeker; applicant, aspirant; needy, demanding.

گھوڙيو: ص. ڦيري ڪري وڪر وڪندڙ. ڦيريءَ وارو.
a hawker, peddler, huckster, vendor.

گھروا گھروا: ث. رڙيرڻ ڪوڪون. دانمون ڪوڪون. هاڻ دوس. آڳاٽي درد ۾ (گھروڙن جي گھل ۾) جو اڳاٽا اطلاع ڏيڻ جو اعلان.

the cry of one suffering pain, affliction; to call for help, assistance, support, protection, announcement about the attack by the robbers etc. in ancient times.

گھروا گھروا ڪرڻ: فریاد ڪرڻ. دانمون ڪوڪون ڪرڻ.
ibidum.

گھروڙو: ذ. هڪ مشهور جانور. اسپ. شطرنج جو هڪ مڦرو. سامان رکڻ لاءِ ڪاڪ يا لوھ جو خاص ڪپٽ. ٻندوق جو هڪ پرزو.

a horse, the knight at chess, a shelved cabinet (wooden or iron), the hammer or cock of a gun.

گھوڙي هٿن: امانت مڙھائڻ ڪرڻ. ڪپٽ ڪرڻ. ويسا گھاتي ڪرڻ.
to cheat, to defraud.

گھوڙو: ذ. لاڏو. ونو. ڪاٺو. مڙس.
a bridegroom; man, husband.

گھوڙيٿا: ص. گھوڙ جي ذات برادري وارا.
people belonging to a bridegroom's family or party.

گھوڙالو: ذ. گھوڙو. ڦٽو. بي انتظامي. رڳڙو. معاملو.
disorder, confusion, chaos, ataxia; disarray, muddle.

گھوڙو، گھوڙو: م. ڌنڌي ڪوتڊي ۾ حل ڪرڻ. رڳڙو
to grind any substance by friction with a pestle on a flag, bray, contuse.

گھوڙي ڇڏڻ: پامال ڪرڻ. رڳڙي ڇڏڻ.
to grind fully or completely; to smash.

گھوڙو: ذ. گھوڙي پيش جوڙ پٿر ڪون شيون.
herbs which are grinded and used as medicines; medicine prepared by grinding the ingredients.

گھوڙ: ث. چھڻياري ڪڍڻي وغيره سان چوڪ. ڏٻ ٿيڻ.
ramming or pushing (with a pointed stick), pressure.

گھوڙائي: ص. ٻوڙالو. خفتاني. ٻٽاڪي.
capricious; unpredictable, whimsical; melancholic, boaster, braggart, vaunter.

گھوڙو: م. ڌڻي پرڻ. ڌڻي ٿيڻ. ڳوٺ وغيره ۾ زور سان وجهڻ ڇيڻ.
پڇائڻ

to ram down, to press down; to fill or press with force; to fill a sack to the brim, to over fill.

گھوڙو: ذ. ٻوڙ. خيال. ويجهڪ. جوڙهڪي. جھوٽو. پنڪي.
a whim, caprice, crotchet, fancy, megrim, notion, vagary.

گھوڙو: ث. صدقو. خوشيءَ جي موقعي تي سِرَ تي گھوڙي ڏنل خيرات. بخشش. خيرات. ڳولا. تلاش. ڦيري (گھوڙڻي جي). مڇي جي ڳولا ۽ شڪار.

an offering given to a poor persons on the occasion of marriage ceremony, benefaction, charity, alms, search, serching, scouring, forage, combing; hawking, a round (of peddler), search

گھوڙو ٻوڙائڻ: ڪوشش ڪرڻ. بچ ٻوڙ ڪرڻ. طاقت هلائڻ. حيلو هلائڻ.
to offer as a sacrifice; to mix in water or liquid.

گھومڻ: ٺ. گھمن-چڪر-گشت. سير. گھمناڙي.
rambling about, loiter, walk, traverse, saunter, amble.

گھوماٺ: ٺ. مٿي جي ڦيري. ننڊ جي گھر. ساه جي مونج.
giddiness, dizziness, drowsiness, suffocation.

گھوماٺجڻ: ٺ. مٿي جي ڦيري اچڻ. ساه جي مونجھ ٿيڻ. هنيون ٻڏڻ.
بيهرشي ٿيڻ. موڱر ٿيڻ. ٿيري کائڻ. چڪر اچڻ.
to be contracted, dried up, depressed, low-spirited, care-worn, worn-out.

گھومو: ص. گھمندڙ. پٽڪندڙ. رولو. سيلاني.
a ramble, rover, drifter, roamer, wanderer.

گھونگھٽ: ڏ. ڀرتي. چادر يا اجرڪ جي پلٽ سان منهن ڍڪڻ لاءِ جھنڊو.
گھنڊ. نقاب. حجاب.
a veil, mask, cloak; cover.

گھيٽلو: ڏ. جتيءَ جو هڪ قسم (خاص ملتان جي). ويڪري پراڻي جتي.
a kind of ornamental indigenous shoe.

گھيٽو: ڏ. هڪ قسم جو جانور-ڏنبر-گھٽو.
a lamb, ram, sheep.

گھيٽ: ٺ. گھج. سوڙھ. سوڙھ جي چپ.
overcrowding, congestion; push, pressure (due to rush).

گھيٽ ٻڄا: ٺ. آندڻا گھيون. ذرا ڀرڙا.
the entrails (of a bird etc).

گھيٽو: ڏ. سوڙھ ۾ ٿيلو-ڏڪر. لوڏو-ٿاپو. اٺ جو لوڏو.
pulling and pushing backwards and forwards, or in and out, irregular oscillation, the uneasy motion or jolting (of a camel).

گھير: ٺ. موڪرائي-ويڪر. گھيل. پڪيڙ. چولي جي ڍانڍ. ڏامن.
circumference, the surrounding edge any thing, circuit; the width of a shirt.

گھيرڻ: ص. گھرڻو. خلاصو-ويڪرو-موڪرو گھيري وارو.
a wide apparel, loose from being too large, broad.

گھيرڻ: ڏ. گھيرو-ڊائرو. گولائي. ڦيرو.
circumference, circuit, cirde

گھوڙو ٻوڙائڻ: ڪوشش ڪرڻ. بچ ٻوڙ ڪرڻ. طاقت هلائڻ. حيلو هلائڻ.

to make efforts, to run about, to use force, to utilize available resources.

گھوڙي: ٺ. گھوڙي جي مادي. منڊي ماڻھو جي ٽيڪ واري (جيڪا ڪلھن هيٺيان رکي). پينگمي جي چئن ٽنگن ۽ سرائيءَ واري اڏاوت. سيرين ٺاھڻ لاءِ مشن.

a mare, a crutch, the supporting mechanism of a swing bed, an instrument for making vermicelli.

گھوڙيال: ٺ. بلا جو هڪ قسم (چون ٿا ته گھوڙي تي چڙهيل ماڻھو کي اڇل کائي چڪ هئي).

a small poisonous snake (which is said to attack even a horse rider).

گھوسو: ڏ. مک-مڪ-جو ڌڪ-ٺوڙشو.
a box with the fist, a buffet.

گھوڪڻ: ٺ. تيزيءَ سان اچي وڌڻ-ڌوڪڻ.
to rush-in fiercely and with speed.

گھوڪو: ڏ. تيز هوا جو شور. ڌوڪ.
the sound of fierce air; fierce and speedy entry.

گھوڪا ڏيڻ: چوڪون ڏيڻ.

to prick, thrust, stab, spur.
گھوگھات: گھوگھٽ: ڏ. زيوردار هوا جو آواز-سوسات. تيز ٿرڊڻ شيءِ جو آواز.

the whistling of the wind; the humming of a top.
گھوگھرو: ڏ. ننڊ ۾ نڙيءَ مان نڪتل آواز-كونگھرو.

a snore; snoring.
گھوگھرا هڻڻ: ڪونگھرا هڻڻ. بي فڪري سان سمنڻ.

to snore, to be in deep sleep; slumber.
گھوگھري: ٺ. بھوشي يا سڪرات ۾ نڙيءَ مان نڪتل آواز.
death rattle.

گھوگھو: ڏ. ٻنهي هٿن سان نڙيءَ کي گھٽو ڏيڻ-گھٽو.
throttling, strangling.

گھوگھو ڏيڻ: گھٽو ڏيڻ. زوري سان ڪڍڻ. مجبور ڪرڻ.
to throttle, strangle, to kill forcefully, to compel, constrain.

گھوگھيتو: ڏ. ڪوڏ (پاڻي ۽ جو جيت).
a shell.

ڳ

ڳ: ٺ (اچار ڳي) سنڌي "الف-بي" جو چوٿيناليهون اکر. هن اکر سان ڪوبه لفظ شروع ڪونه ٿو ٿئي. هيءَ لفظ جي وچئين يا آخري حصي جو اچار آهي.

fortyfourth letter of Sindhi alphabet with which no word starts.

ل

ل: ڏ (اچار 'لام') سنڌي "الف-بي" جو پنجيناليهون اکر. عربي جو ٽيويهون ۽ فارسي "الف-بي" جو ستاويهون اکر. ايجاد موجب عدد (30). سنڌي ۽ سرائيڪي ٻولين ۾ "ر" سان بدلجي.

forty fifth letter of Sindhi alphabet, Twenty third of Arabic and twenty seventh of Persian, numerically valued at 30.

لا: ڙ (ع) نه بغير- بنان- ڪانسواءِ- صفاتي اڳيائي طور ڪم اچي (لاشڪ، لاتائي، لاعلاج وغيره).

no, not, by no means, there is not, without (it occurs in combination with Arabic or Persian words, and may sometimes be rendered by the English neg. prefixes un-, ir-, im-, or the affixless).

لا اُهاڻي: ص (ع) بيپرواهه، آزاد- ڇڙواڳ، لاغرض- بي ڊڪر fearless; careless, thoughtless, reckless, dare devil, indifferent, careless person.

لا ٻارو: ڏ فصل جو ٽوب- يوڪ ٺٽڻ harvest, reaping of the crops.

لا ٻارو وڃڻ: يوڪ ٺٽڻ، سڄ ڪرڻ، قتل عام ڪرڻ to reap or gather, to harvest, gather in; to annihilate, destroy, kill, exterminate, extirpate, ruin, put an end to

لاڻڻ: ڙ (ع) بيشڪ- يقيني، مجبور- بيوس، unavoidable, inevitable, certain, indispensable, compelled, constrained, helpless.

گھيرت: ٺ، ڏ، ڏند جو جهڙو، پنڪي، خمار، نشو، اوجھرائي.

sleepiness, drowsiness, intoxication.

گھيرجڻ: م، گھيري ۾ اچڻ- محصور ٿيڻ، ڦيري ۾ اچڻ to be surrounded, blockaded, besieged.

گھيرڻ: م، دائري ۾ آڻڻ، وڪڙ ۾ آڻڻ، گھيرڻ ڪرڻ- محاصرو ڪرڻ، سوڙهو ڪرڻ، قابو ڪرڻ، چوڌاري واهون بند ڪرڻ، مجبور ڪرڻ- سوڙهو ڳھڻ، ڦاسڻ.

to surround, encompass, besiege, encircle, blockade, to compel, to force, to entrap, catch.

گھيرو: ڏ، دائرو، گولائي، ڦيرو- چڪر، دشمن جو چوڌاري ڦري اچڻ- خمار، حلقو- احاطو، گول جي ٻاهرين حد، گردو.

circumference, girth; surrounding; a siege, blockade; a circle; enclosure, the extreme end of a circle.

گھيرو ڪرڻ: چٽي طرفن کان ڦري اچڻ، محاصرو ڪرڻ، to surround, encompass, to besiege, to blockade.

گھيري ۾ اچڻ: محصور ٿيڻ، چٽي پاسن کان ڦيري ۾ اچڻ، وراڪي ۾ اچڻ.

to be surrounded, encompassed, besieged; blockaded.

گھيڙو: ڏ، گھيڙڻ جو هنڌ، درياءُ يا وهڪري جو اُهر هنڌ جتي تڙ يا پتو هجي- تڙ، پتو، گھٽ، گهر، لانگهو.

a sloping passage down to or up from the river, canal; a beach, a landing place on a bank, a passage, track, pathway.

گھيڙائڻ: م، وڃڻ- داخل ڪرڻ، اندر ڪرڻ لانگهائڻ، زور سان وڃڻ، to cause to enter (into something); penetrate, to launch; cause to commence or enter on; to push inside forcefully.

گھيڙو: م، لانگهائڻ- اندر وڃڻ، داخل ڪرڻ، ٽٽيڻ. idem.

گھيل: ٺ، ويڪر، ڪشادگي، موڪر- خلاصائي، دائرو width, breadth, wideness, spaciousness, expansion, a circle, ring.

گھينگهو: ڏ، ٽنڊن جو هڪ قسم، نڪ هي غلاظت جي لار (ص) اڀرڻ- ضيف

a beetle; the refuse of the nose, weak, infirm, fragile, frail.

جنس جي شين جي قطار. لائڊ.

a lord; a ruler, head of state, governor, lot (in a sale or bundle), a line of continous things, a line.

لائڻ: ٿ. بي توجهي - بي پرواهي. ڌيان نه ڏيڻ. ٻڌي ان ٻڌي.

disregarding, unheeding, neglect, ignoring, pay no attention to, take no notice of, turn a deaf ear to.

لاڙي: ٿ. قُرْع اندازي (گھڻا ماڻهو گڏي ٿوري ٿوري رقم جمع ڪن، ۽ ٻيو ڪٿو رچي هڪ ماڻهو جي حوالي ڪن) - ڪٿو - ٻُڪا.

a lottery, distribution (of prize etc) by drawing lots.

لاڙو: ٿ. گھر جي چٽ مر پيل رچ واري ڪار.

a ridge pole.

لاڙون، لالڙو: ٿ. هڪ قسم جو ٻاراڻو رانديڪو (جيڪو ٿورو ويڙهي ٿيرائجي).

a spinning top, a child's toy.

لاڙيو: ٿ. چوٽو - ننڍو - لالچورو - ڪُٽرو - گھٽ (قد ماڻ م).

somewhat smaller, short statured, physical smallness.

لالڙو، لالڙو: ٿ. ڪجھ ننڍو ٿورو گھٽ. ننڍو (عمر م).

idem. young, younger.

لاڙ، لاڙتا: ٿ. گم - غائب. جنهن جو نالو نشان نه لپي.

lost, missing, not to be found, untraceable.

لاڙيو: ٿ. ملڪ جو هڪ ڊاء ٿڙي. تنگ وڙائي ڪيرائڻ جو انگ. پاسي وارو ڌڪ - پاسيرو ڌڪ (ڪمان سان گز جو).

a kind of trick in wrestling, a trip in wrestling; a way taking aim with a bow.

لاڙو، لاڙو: ٿ. بي پرواه - لاغر. ڌيان نه ڏيندو. ڪاڻ نه ڪيندو.

disregarding, careless, indifferent, easy going, inattentive, heedless, regardless, mindless, unmindful.

لاڙسي: ٿ. ڪڻڪ جي اٽي جو پٽڙو شيرو.

thin treacle of the flour.

لاڙو: ٿ. ٺهاري کان پوءِ فصل جي اُن مان لاهياري، وغيره کي ڏنل اجورو.

زميندار يا تبيدار جو مقرر پنڌان. لاڳ - حقاب. ٺيڪو.

allowance given to tapudards, field watchmen and other providers of facilities; an allowance or fixed perquisite; a kind of exgratia payment extracted by government functionaries from zamindars; the

لاڙو توڙو: ٿ. ٻڙاڪي - ڊاڙي - ٿڙاڻي. اڃايون سڃايون ڳالهيون ڪندو. boaster, braggart, noisy fellow, idle talker.

لاڙو چٽو: ٿ. پيتورو - هڃي. چٽو ڪندو. لاڙو توڙو.

voracious, ravenous, greedy, rapacious, devouring, ravening, having gluttonous, braggart, boaster

لاڙ: ٿ. فائدو - نفعو - ڪٽيو. حاصلات.

profit, gain, interest, advantage, benefit, produce, return, revenue, earning.

لاڙاڻو: ٿ. فائدي وارو. سڃايو. سُودمند.

profitable, gainful, advantageous, productive, beneficial, useful, desirable, lucrative, remunerative.

لاڙ: ٿ. پکين جي ٻولي. وائي. ڪنن کي وڻندڙ سُر آواز.

singing of birds, chirping, sweet, sound.

لاڙيون ٿڙو: ٿ. مٿيون ٻوليون ڪرڻ. ٻوليون ٻولڻ. مٿا ٻول اُچارڻ.

(of birds) to sing, chirp, chirrup, warble, to talk sweetly.

لاڙ: ٿ. ڊ (ع) اسلام کان اڳ ڪعبة الله مرڪيل هڪ وڏو پٿر (جنهن کي حضرت شعيب جي قوم پوڄيندي هئي).

name of an ancient idol installed in holy ka'aba which was worshipped by the pagans.

لاڙعداد: ٿ. ڊ (ع) بيشمار - اه ڳڻيا. بي حساب. ڳڻڻ کان ٻاهر.

innumerable, numberless, countless.

لاڙ: ٿ. ڪمي - گھٽتائي. وضع ڪيل يا ڪٽ ڪيل رقم. پاڻي لڪ يا گھٽجڻ جي حالت.

paucity, scarcity, dearth; decrease, deduction, or a general discount in paying money, the reduction in the supply of water, decrease, shortage.

لاڙ: ٿ. شعلو - چپي - اُٺو. ميڻ پتيءَ يا ڌڻي جي روشني. شعلو. پاڻيءَ جي لاڙ. ڌار. دونهين جي لاڙ.

flame of fire, candle; a beam of the sun, light, flare, glow; a thin stream of water (in pouring); current of vapour.

لاڙ ٿيڻ: ٿ. روانو ٿيڻ. يڪدم گم ٿيڻ.

to go away, depart, to be vanished, disappear instantly.

لاڙ: ٿ. ڊ (انگ. لارڊ) امير - حاڪم. گورنر. مختلف شين جو سُر. هڪ

لاحق: ص (ع) پهچندڙ پوئتان ايندڙ لاڳو، ڳنڍيل، چنڙيل، پوءِ اچي شريڪ ٿيندڙ.

reaching, following, overtaking, adhering; adjoining, conjoined, affixed, touching, contiguous; an appendage, an adjunct, accompaniment; a supplement.

لاحق ٿيڻ: چنڙڻ، لڳڻ، لاڳو ٿيڻ. وٺڻ (بيماري وغيره).
to attack (as a disease), to become parasitic (on someone).

لا حول (ولا قوّة): جملو (ع) ناهي قدرت سواءِ الله جي. شيطان کي ڀڄائڻ جو ڪلمو. ڌڪار جو اظهار.

there is no striving against fate, words uttered to get rid from Satan.

لا دعويٰ: ص (ع) دست بردار، بي دعويٰ، ڀڏيل، ترڪ ڪيل.
relinquishing, waiving; relinquishment of claim.

لا دعويٰ ڪرڻ: حق کان محروم ڪرڻ، ڪوبه حق نه ڏيڻ.
to snatch the right, to relinquish one's claim.

لا دوا: ص (ع) لاعلاج، حيلي وسيلي کان سواءِ.
without cure or remedy, incurable, remediless, irremediable; without means.

لا دين: ص (ع) بي دين، ڪافر.
irreligious, secular, agnostic, profane, athiest.

لاڏ: ذ. محبت، پيار، ناز، انگل، نخرو، مائو، هيڃ.
fondness, tenderness, love, tender affection, blandishment, coquetry.

لاڏ ڪرڻ: انگل ڪرڻ، نخرو ڪرڻ، هيڃ ڪرڻ، پيار ڪرڻ.
to show endearments, to woo; fondle, cuddle, dandle, to love.

لاڏاڏ: ث. وهڻ تي لڏو کڻي ويندڙ جو ساٿ، قافلو، قطار (اٺن جي).
سامان، اسباب، ڀني هنڌان لڏي آيل ماڻهو.

to accompaniment of a caravan; a camel-caravan, material, luggage, baggage, people having come from some other place.

لاڏاڻو: ذ. لڏپلاڻ، ڪڍج، هجرت، موت، وفات، رحلت.
migration, transportation, shifting, a death, demise, decease.

لاڏڪوڙ: ذ. ناز، نخرو، پيار، محبت، انگل مائو، دادلائي.
love, affection, devotion, fondness; fondling, playfulness, couetry.

payment to a landholder for the right to cultivate his land, lease money.

لاڀي تي ڏيڻ: فصل جي پيدايش جي حساب سان مقعادي تي ڏيڻ.
to lease, to let, to rent,

لاڀي: ث. هڪ قسم جو مصالحو (جيڪو ڍون ڍرين جي شيشن کي مضبوط ڪرڻ يا ڪاٺ جي سوراخن کي بند ڪرڻ ۾ ڪم اچي).
putty (used mostly in fixing glass in a wooden or iron frame and filling voids).

لاڻائي: ص (ع) جنهن جهڙو ٻيو نه هجي، بي مثل، يڪتا، يگانو، پنهنجو مٽ پاڻ.

incomparable, unequalled, unparalleled, peerless, matchless, unrivalled, surpassing.

لا جواب: ص (ع) ڇپ، خاموش، ماٺ، جواب نه ڏيئي سگهڻ جهڙو. عاجز بي مثل، لاڻائي.

silenced, speechless, answerless, incapable, powerless, helpless, unequalled, matchless.

لاجورد: ذ (ن) هڪ قسم جو نيري رنگ جو قيمتي پٿر.
azure, lapis lazuli; a precious stone of blue colour.

لاجوردي: ص. نيرو، آساني.
of blue colour, of the colour of sky.

لاچار: ص (ع. لا + ف. چاره) بيوس، مجبور، محتاج، معذور، مفلس، ويچارو، بي هيڃ، لاعلاج، هيٺو، اڀرو.
helpless, powerless; disabled, disarmed, destitute, forlorn, poor, compelled, obliged, needy, at a loss.

لاچارِي: ث. بيوسي، مجبوري، عاجزي، تنگدستي، بيماري، اڻ هوند، حاجت، گھرج.

helplessness, inability, disability, incapacity, forlornness, destitution, poverty, sickness, illness, indigence, need, want, necessity.

لا حاصل: ص (ع) بي فائدو، بي سود، اجايو، فضول.
unproductive, fruitless, unprofitable, profitless, abortive, needless, unavailing.

لاحد: ص (ع) بيحد، بيشمار، اڻ گھڻا، اپار، بي انت.
limitless, infinite, unbounded, boundless, endless, measureless, illimitable, immeasurable, inexhaustible.

biy, certainly.

لاڙو: ذ. سنڌ جو هيٺيون ڏاکڻو طبعي ڀاڱو.

the lower or southern part of the Sindh Province (below Hyderabad).

لاڙائي، لاڙيجو: ص. لاڙ جو رهائڪو.

a resident of lower or southern Sindh.

لاڙو: ص. لهندو، لاٽ وارو، هيٺ ڪرندو.

that which descends or lessens; decling, waning, ebbing.

لاڙپاڙ: ظ. وهنوار، بي باق، لٽ بٽ.

account; settlement of accounts; the account having been settled and nothing due.

لاڙڪاڻو: ذ. سنڌ جو هڪ ضلعو (جيڪو "لاڙڪ" قوم ڏانهن منسوب آهي).

the district and town of Larkan in Sindh, known because of the caste of Lark's.

لاڙو، لاڙو: م. هيٺ ڪرڻ، لٽڪائڻ، موڙڻ، ررائڻ، ڦيرائڻ.

to dangle, hang, sling, suspend; to cause to take a circuit; to slope, slant; tilt, tip, incline, lean.

لاڙو: ذ. مائل ٿيڻ، رغبت، جهڪاءُ، ڌيان، خيال، پاسو، ميلان.

to inclines, inclination, desire, attention, meditation, thought, side, direction, bent, tendency.

لاڙي: ص. لاڙ جو، چانورن جو هڪ قسم، "لاڙ" جي اٺن جو نسل.

of lar or lower Sindh, a kind of rice grown in lower Sindh, a kind of camels.

لاڙو: ص (ع) گنڊيل، ملحق، لاڳو، واجب، ضروري.

adjoining subjoined, necessary, indispensable; obligatory incumbent; urgent, important.

لاڙم ملڙوم: ص. هڪ ٻئي سان لاڳاپيل، اهي ٻه شيون جن جي پاڻ ۾ جدائي ناممڪن هجي.

inseparable, incumbent, obligatory; correlative.

لاڙمي: ص. گنڊيل، ضروري، (ذ) گرامر موجب فاعل سان بدلجندڙ فعل.

adjoining, subjoined, necessary, inevitable; incumbent, omtransotove, neuter (of verb), intransitive.

لاڙوال: ص (ع) فنا نه ٿيندو، هميشه قائم رهندڙ، غير فاني.

undecaying, imperishable, eternal, everlasting, immortal.

لاڙو: ص. پيارو، انگي، نغريلو، بيلو (ٿ لاڙي).

darling, dear, beloved; tenderly nurtured, foppi-oh, cute, gay.

لاڙو: ذ. پيارو، محبوب، پرين، گهوت، ونو، بنو، شاديءَ جي موقعي تي ڳايل گنج.

beloved, pet, darling, a favourite, a bridegroom, a wedding-song.

لاڙي: ٺ. ڪنوار، وٺي، سھڻي زال، حسين عورت.

bride, a beautiful woman, handsome, charming, beautiful

لاڙو: ص. بار ڪندڙ (اٺ)، بار برداري جو وقت، بار گير.

a loading-camel; a camel for carrying heavy loads, a beast of burden.

لاڙ: ٺ. قطار، تنڊ، پاليت جي سعي وهڪ، ڌار، ٿيندي، چاش جي تنڊ (جئن ماکيءَ جي)، چڙي يا گندڻ ۾ پيل کائيءَ يا لوھ جي ڪلي يا چير، پاڇاريءَ جي هيلن کائي، ڏل جو لاڙو.

a continuous line, a string, series, row, train, supply; a slow stream of water; dripping or thin-line of flowing liquid, thin line of viscous, the tongue or clapper of a bell; the lower wooden stick of a yoke; inclination, leaning, will, fancy, liking.

لاڙائڻ: م. چيرو ڏيارڻ (اڙاڙ ڪي)، سرائ تي تڪر ڪرائڻ.

to cause to whet, get sharpened, to sharpen (as) on hone.

لاڙو: ذ. ڳانڍاپو، لاڳاپو، تعلق، پيارو، محبت، لاڙو، رغبت، وسيلو، آسرو.

connection, relationship, association, affiliation, alliance, affection, love, attachment, devotion, fondness, adoration; intervention, patronage, backing, aegis.

لاڙي لڳڻ: پٺاري پوڻ، آسري تي هجڻ.

to become dependent, to remain under the patronage (of), come under sponsorship (of someone), to depend.

لاڙي: ٺ. سواريءَ جي بس، پڪ نالي بندوق جو هڪ قسم.

a lorry, bus, a large passenger vehicle; a kind of single-barrelled gun.

لاڙوب: ص (ع) پشڪ، يقيني، بنا شڪ شعبي جي.

no doubt, undoubtedly, unquestionably, infalli-

boasting, bragging, swagger, pontificate, swank.

لاڪ: ٿ. گود ٻڌڻ جو پونزو- گود.

a sheet for tying round the waist (in place of a pyjama or shalwar or pants).

لاڪر: ڏ. کان وٺي

from, from such a time, since.

لاڪس: ڏ. ان لاءِ سندس ڪاڏ.

perhaps, as it might be, for that reason.

لاڪڙ، لاڪڙ: ٿ. سڪيون وييل ڪالون (ٻارڻ لاءِ).

wattles, wooden shoots (collected for burning).

لاڪڙون: ٿ. حرف علت جون نشانين- اعرابون.

the vowel marks.

لاڪيٽ: ڏ (انگ) گچيءَ ۾ پائڻ جو هڪ ڳڻ.

a locket, necklace, ornamental chain with a pendant.

لاڪ: ٿ. هڪ قسم جو ڳاڙهو کونڙو (جيڪو ٻيهر جي وڻن ۾ ٽارين تي ٿئي).

gum-lac, a kind of wax, sealing-wax.

لاڪ لاهڻ: ڄڻ ڪرڻ. سيڪڻ ڏيڻ. مار ڪڍڻ. تعدي ڪرڻ.

to scold severely, to correct, to beat, thrash.

لاڪا: ڏ. هڪ قوم جو نالو

lakha, the title of a caste.

لاڪوڙو: ڏ. چوپائي مال جي هڪ بيماري. اُڙڙي.

a cattle disease, chicken pox, measles.

لاڪر: ڏ. هڪ درويش جو نالو ("لاڪا لهرائي، لهر بحر جا ستين") سا قوم جو هڪ مشهور سردار "ڄام لاکو".

the name of a religious mendicant, a leader or hero of Sama tribe, namely Jam Lakho.

لاڪي ڄاڻي: ڏ. هڪ قسم جو آبي پکي.

the flamingo (bird).

لاڪيڻو: ص. لکن جو- لک لهندو لکن جو مٿ ٻڌيڻو. سدورو- ڏهرڪو- سحر. (ٿ. لاکيڻي).

of lakhs, of lac, excellent, magnanimous, fortunate, auspicious, beautiful, charming, handsome, well-built.

لاڪڙ: ٿ. ٺڪ.

support, buttress, prop.

لاس: ٿ. ٻوڙ کي گهاٽو ڪرڻ لاءِ ملايل آڻو- شوربو- رَس (ٻوڙ جي).

flour and water put into a cooking pot to make it thick, soup, thick gravy, stew.

لاسو: ص. آسرو- بنا ڪنڊن جي (وڻ، ٿاري). بنان وارن جي (جانور). بي ڏاڙهيرو (ماڻهو)- ڳڙو.

smooth, glossy, thornless; hairless, bald, young, juvenile, youthful.

لاسون، لاسوڻا: ص. بنان ڏاڙهي مڇ- جي- ڳڙو- نوجوان.

young, juvenile, youthful, youngster.

لاسي: ڏ گڏهن جو هڪ نسل.

a kind of ass.

لاش: ٿ (ف) ميت- مڙو- نعش- مڙهه- جنازو.

a dead body, a corpse, remains.

لاش: ڏ (ف) ميت- مڙهه- جنازو.

idem.

لاشريڪ: ڏ (ع) جنهن جو ڪوبه شريڪ نه هجي- ڌڻي تعاليٰ.

without an equal, lone, alone: Allah almighty.

لاشرو: ڏ (ف) لاش- جسم- (ص) هيٿو- اڀرو.

a dead body, corpse, remains, weak, decrepit, feeble, frail, infirm.

لاطيني: ٿ (ع) هڪ قديم زبان- عبراني.

Latin, an ancient language of Rome.

لا علاج: ص (ع) جنهن جو ڪو علاج نه هجي.

incurable, remediless, hopeless, irremediable.

لا علم: ص (ع) بي خبر- غافل- اڻ ڄاڻ.

unaware, unknowing, ignorant, incognizant, oblivious, uninformed, unwitting.

لا علمي: ٿ. بي خبري- اڻ ڄاڻائي

lack or absence of information, ignorance, unawareness.

لاغو: ص (ف) ڏڀرو- اڀرو- هيٿو- ضعيف.

lean, thin, gaunt, meagre, bony, skinny, spare.

لائ: ٿ (ف) پاڻ پڌائڻ- پٺاڪ- لپاڙ- ڍاڙ- هڙ- فخر- فُرنڊ.

self-praise, boasting, bragging, boast, braggart, pride, conceit, egoism, egotism, narcissism, vainglory, vanity.

لاڙوڙي: ٿ پٺاڪ. پنهنجي ساراھ. پاڻ پڌائڻ. ڍاڙ پٺاڪ

very red, fresh, radiant, bright, beaming, cherry,
cheerful, wealthy, very rich.

لالہ، لالا: ذ (ا) گازی رنگ جو هڪ ٿل (پست جي ٻوٽي جو ٿل).
a tulip, the poppy flower; a red rose.

لاله رُخ، لاله رُوز، ص سخطو - معشوق.
beautiful, attractive, beautiful, handsome, love-
ly, pretty, sweetheart.

لالہ زارہ: لال گلن جو باغیچو.
a garden of red flowers.

لاڻاڻگرهه ذ آسرو۔ آڏار۔ واسطو۔ تعلق۔ ڳانڍاپو۔
protection, shelter, hope, support, prop, dependence, connection, concern, interest, business, associated, allied, akim, affiliated.

لالانگري لڳند: دوستي يا لاڳاپي جي ناتي پٺيان ڀروسو ڪرڻ.

to depend upon, to expect help and support (from).

لالين: ذ (انگ) گنايت تي ٻرندڙ هڪ قسم جي پتي (جيڪا هٿ ۾ کڻي به هلي.)

a lantern, a handlamp,

لَالِجٌ: ش. لَوْبٌ - حِرْصٌ - ضَعْفٌ، هِجْ، تَرْغِيبٌ.
covetousness, cupidity; greed, avarice; selfish-
ness, greediness, ambition. a bait, lure.

لالچ کرڻ: طمع ڪرڻ، ٺوپ ڪرڻ، مڃ ڪرڻ.
to be greedy (of or after), to cover; to practice avarice, to be avaricious.

لَالِحٌ ذِيئٌ: طمعٌ ذِيئٌ، ترغيبٌ ذِيئٌ- حرصائش
to tempt, allure, entice, lure, bait, entrap, inveigle, seduce

لا لاجئاً: مر. حرصاً- هركات. دتارو. دلبو ديق.
idem.

لَالِجِي: ص. لَوِيص - حَرِيص - طَامَعُو. خود غرض.
covetous, greedy, avaricious, desirous. selfish.
selfish man.

لالہ: ن. گڑھی رنگ جو دالویا بج.
a red and black bert which forms a jeweller's
weight (obtained from *carbus precatorius*).

لائق، لائق، ص، پیارو، لائق، دادلو، دوست، مسکن، دلیر، محبوب۔

لاکھ: ذریعہ مدد، ھٿي، شادي جي موقعي تي کاسبين ۽ ھرمندن کي
ذيل انعام: ساڌا، ڏن ڀڃڻي

idem, help, support, assistance, the amount paid to workers etc. tip, at the time of marriage ceremony.

لاڳ ڏيو: تڪ ڏيو پاس ڏيو، مڃتا ڏيو، سنگتي با ڪسي ڪي
مقرر: اتفاق ڏيو

to provide support, to buttress, prop; to pay as a support, to pay some money gratis, to pay the due share to village workers.

لاڳاپو: ذ. تعلقي - ڳنڍاپو - واسطو. مٿي مٿي يا دوستي وارو ڳانڍاپو -
 له وڃڻ

connection, association, affiliation, relationship, friendship, amity, visiting terms; relevancy, attachment, affinity.

لا كَافَا لَامِدٌ: تَعْنِي جَدُّو- وَاسْطُ نَاثَا قُرُونِ.
to severe relations, to break relationship, rupture.

لايقتض: اصل خرج، قيمت، منف، خرقي، خرقي
expense, expenditure, outlay; cost, price, cost-price, prime cost, manufacturing expenses.

لاکڑ: ص. ساتھی - مددگار - معاون. طرفدار - حمایتی.
supporter, helper, assistant, patron, protector

لاجر: ذ. لاجب- بندان.
perquisite, right, allowance, fee, gratuity.

لازم: ذ. متعلق- گڏيل- مليل- ويجهو- گڏ- لاکڻ.

applicable, relevant; attached (to); adhering (to);
 clinging or sticking (to), following, continuous,
 continual, ceaseless, uninterrupted.

لاڳيتو: ظ. عث ٻئي پيڙهي، مسلسل - متواتر، لڳل - گڏيل، پيڙو، ويجهو، ڳڻيل، لڳ - وٽ - ڀرسان.

continuous, continual, ceaseless, constant, perpetual, unceasing, uninterrupted, adjacent, contiguous, nearby, neighbouring.

لاؤ: ذ (ف) گجڑو رنگ. (ص) گجڑو۔ سرخ رتل (عشق م.) تتل۔ گجڑو (سکاوڑ م.)

red, ruddy, red-hot; inflamed, enraged, a ruby;
enkindled, ignited, kindled; fully occupied in
love.

لالتشون لالۃ: صر. نغایت سرح ۽ شاداب. مالا مال.

dishonorable, disgraceful, profligate.

لانجهو: ص. بي طاقت، هيشو، اڀرو، ميار، شرمسار.
 lazy, spiritless, weak, punny, decrepit, feeble, flimsy, fragile, frail, infirm, insubstantial, unsound, weakly, shameful.

لانجوسي: ص. هيشو ۽ ڊڄڻ (ڪٽو) - نيبوسي.
 weak, flimsy, feeble, decrepit, fragile, frail, infirm, insubstantial, a weak-dog.

لانج: ٺ (انگ) مشين سان هلندڙ ٻيڙي، سائباھو، گولا.
 a motor-vessel, launch, readiness (for journey etc); search, pursuit, pursuing, quest, seeking.

لانجڻ: م. نهارڻ، گولڻ، لنگهڻ، اُڪرڻ، سوچ ويچار ڪرڻ.
 to search for, search out, pursue, seek, to pass over, to cross (over), to think, imagine, visualize.

لانڊارو: ص. مسخرو، ڏڀر.
 a jester, joker, buffoon, droll.

لانڊ: ٺ. ڊيگهه - طول، قطار، ڍاڙ (ڳالهائڻ م)، ڊگهو چنڊ.
 length, prolixity, a queue, line, echelon, file, rank, row; a style of talking, lengthening the talk; a long hut or shed.

لانڊ ٻڌڻ: قطار ڪرڻ، ڊيگهه ڪرڻ (ڳالهائڻ م).
 to stand in a queue, to make rows; to lengthen the talk.

لانڊو: ص. اوباش، بهر پير، لنگڙو.
 dissolute, lewd, immoral, wrong, bad, evil, vicious, wicked, profligate, licentious, reprobate.

لانڊي: ٺ. پکن ٿوڻن سان اڏيل ڪڪائين جا ۽ جهڳڙو - پونگي، ڪڪائين اوطاق، مسافرن لاءِ اڏيل مٽن يا پٽو.

a hut, shed, cottage, cabin, shack, shanty.

لانگ: ٺ. سلوار وغيره جو ٻيجي وارو حصو، پراڻو، تنگ - چنگڙ.
 folds of a shalwar, trouser etc, the piece of the apparel covering the genitals; the distance covered in a pace, a stride, a leg.

لانگ چور: ص. زناڪار، عياش.
 a debauchee, a dissolute or incontinent person, a fornicator, dissolute, lewd, immoral, licentious, profligate.

لانگ رکڻ: ٺ. ٿورو ڪرڻ، احسان ڄاڻائڻ.
 to place under an obligation, to make obliged, to

sweetheart, beloved, darling, dear, honey.

لالو: ٺ. هندن ۾ عزت وارو خطاب، پٺاڻن جو هڪ عام خطاب.
 sir, master, a respectable Hindu (as a banker etc), a Pathan trader or respectable man.

لالِي: ٺ. سرخي، ڳاڙهاڻ، چين کي لائڻ جو ڳاڙهو رنگ.
 redness, a red dye used for dying the lips, a lip-stick.

لام: ٺ. وڻ جي سڀني تاري، تاري، شاخ، ڊيگهه - طول، قطار، لائڊ (انگ) فوج جو دستو، پلٽو.

a branch (of a tree), limb, bough; length, breadth; a line, queue, rank, row, echelon, file, tier; a section of the army, a row (of troops); a battalion, regiment.

لام لڳڻ: پويان لڳڻ، اچڻ وٺڻ، پناه ۾ اچڻ.
 to follow, to take the protection of, take support.

لامارو: ٺ. پکيءَ جو اڏامن ۾ ٿيڻ، پکيءَ جي اڏامندي هٽيل جھڙپ (چنڊن م ڪا شيءِ کڻي وڃڻ).

the hovering of a bird over its prey, a swoop; to make a swift diving attack.

لامارا ڏيڻ: وري وري اچڻ، ٿيڻ ڏيئي جھٽ هڻڻ.
 to hover and attack; to swoop and catch the prey.

لامحالہ: ٺ (ع) يقيناً، ضرور، هاميڪار.
 definitely, invariably, absolutely, doubtlessly, positively, unequivocally, without any doubt.

لامذهب: ص (ع) مذهب کان سواءِ، بي دين.
 without religion, irreligious, godless, pagan, heathen, infidel, profane.

لامس: ٺ (ع) لمس ڇڻ جو حواس يا احساس.
 the sense of touch or feeling.

لامڪان: ٺ (ع) اها جاءِ جنهن جي هجڻ جي سڃاڻپ نه هجي، عالم الهي.
 an unknown place, a place which is existing but has not location, the world (of souls or dead).

لانبت: ص. ڊگهي قد وارو (ماتر).
 a long man, a person with more than normal height.

لانٿو: ص. رولاڪ، آوره گرد، بي ماتر، بدمعاش، لُڇو.
 a vagabond, rascal, vagrant, tramp, disgraced.

ciency, demerit, fault.

لانتون لهن: وهان ڪرڻ شادي ڪرڻ. ڪنهن عمل يا عادت کي پنهنجو ڪرڻ.

to marry, to solemnize the marriage, to become habitual (of something).

لاڙ، لاڙ: ٿ. ڳلا- بدنامي- خوارِي، بيماري- عيب.

calumny, slander, detraction, backbiting, belittlement, character assassination, defamation, depreciation, disparagement, scandal, sycophancy, deficiency, demerit, fault, disease.

لاڙو: ڏ. ڪلرالي زمين جو هڪ ٻوٽو (جيڪو عام طرح اُٺ کائين).

a glasswort, saltwort; plants eaten by the camels.

لاڙو: ٿ. لوهڙن ۽ گھڻين وٽ پڪڙ ڏک ڀڙ.

efforts, exertions, troubles hurriedly, swiftly

لاڙي: ٿ. هڪ قسم جو ٻوٽو (جنهن کي ساڙي، اُن جي چار کي کار طور ڪم آڻين).

a glasswort, saltwort plants (used in place of Soda for washing clothes).

لاوارڙ: ص (ع) جنهن جو ڪو ڌڻي ڌوڻي نه هجي- نه ڌڻو.

heirless, ownerless, without guardian, destitute, forlorn.

لاوڙ: ص (ع) بي اولادي.

having no issue, without issue, childless.

لاڙو: ڏ. "گج" جو هڪ قسم (جيڪو مسلمان عورتون پائين). گجگهو.

a blouse (worn mostly by the Muslim women), a kind of red chemise or spencer (worn by Muslim women)

لاوڙو: ڏ (انگ) ٻرندڙ جبل مان نڪتل پگھريل مادو.

lava, volcanic molten rock.

لاهڙو: ڏ لاهي- هيٺاين. لاڙو- لهڙي- نسيب- لات- ڪمي. گھٽتائي. وڻ جي ساڙو ڏکڻ (طرف)

a descent, going down, slope, subsiding, drop, fall; deficiency, shortage, deficit, scantiness; a stump of the tree or shrub sticking in a field (and interfering in ploughing); the sothern zone or area

لام ڪڍڻ: پاڙون ڪڍڻ. پاڙون ٻئي ڇڏڻ نابود ڪرڻ- ناس ڪرڻ

to remove the stumps from the field, root out, uproot, wipe out; to dislodge, displace, expel, oust, eject, remove; annihilate, destroy, eradicate, etc.

accommodate, favour.

لانگ لنگ: وڏائي ڏيکارڻ. ٻڌاڪ هئڻ. سرخروئي تي خوش ٿيڻ.

to show pride, arrogance, conceit, to boast, brag-gart, brag, blow, crow, gasconade, prate, puff, vaunt; to be happy on accomplish something.

لانگ ورائڻ: سوار ٿيڻ (وهڻ تي) تڪو هلڻ- ڪڙي ڪڻڻ. چمت ڪرڻ غالب ٿيڻ.

to ride, mount (on horse), to walk at a speedy-gait, to march, to overpower, bear down, beat down, subdue, reduce, subjugate, vanquish.

لانگا: ڏ. هڪ قوم جو نالو.

Langah, the title of a caste.

لانگرو: لانگرو: ڏ. فقط لانگ وٽ اوڳڙ ڍڪڻ جو ڪپڙو- ڪچهڙ.

a small piece of cloth which may cover only the genitals; a short, a brief, an underwear.

لانگرو: ٿ. ڪچهڙ- لانگرو

idem.

لانگرو: ص. لانگرو ٻڌندڙ ننڍڙي جو دوست

a person wearing a short or brief, in an underwear; a friend of tender-age; a childhood friend or companion.

لانگرو: ص. لانگري ويندڙ- رستي تان لنگهندڙ واٽ ويندڙ- راهگير.

a wayfarer, traveller, passenger, a passer-by.

لانگرو: ڏ لانگن جو پٺو- لنگڙو- گھٽ گس- واٽ- رستو- لنگڙو- ڪريو

a passage, way, artery, avenue, boulevard, path, highway, road, street, thoroughfare, track, course, passage, route, course, a ford, a pier-quay, slip, levee.

لانگرو لانگرو: پار ٿيڻ. تڪليفون ڪائي مٿي پڙهڻ. ڏک سوڙ سڄي باروڻ.

to cross-over, to reach the destination despite difficulties or problems; to succeed, go over, come off, make out.

لان: ڏ. شادي جي هڪ رسم موجب گھوڙن ۽ ڇٽن جي حاجتا ٺڪرائڻ جو عمل گھٽتائي- ڪمي- عيب- وڌ.

a marriage custom, rite, formality, ritual, in which heads of the bride and bridegroom are struck by the relatives; shortage, deficiency, deficit, inadequacy; shortcoming, imperfection, defi-

حاصل ٿئي. پڻ جبل جو هڪ وڏو آستانو.

the fourth stage supposed to be reached by *sufis* when wholly absorbed in the Deity; absorption, decimation; a place in Pub or Khirthar Hill range.

لاهور تي: ص. فقيرن جو هڪ قسم. "لاهورت لامڪان" جي خبر رکندڙ (فقير).

a kind of mendicants, a hermit, recluse.

لاهور: ذ. پنجاب پرڳڻي جو مشهور تاريخي شهر.

the city of Lahore, the capital of the Punjab province.

لاهورِي گجر: ث. گجرن جو هڪ قسم.

sweet potato, *Convolvulus batatas*.

لاهارو: ص. لاهارو ڪندڙ (جنهن کي لاهاري جو محنتاڻو سنگن يا ڍل جي صورت ۾ ڏجي).

a reaper, a person who reaps crop.

لاھ: ظ. واسطي - ڪارڻ.

for, on account of, in favour of,

لا: ذ. فائدو - لاڀ - لذت - سواد. ڏاتو.

profit, benefit, advantage, earnings, gain, proceeds, return, flavour, taste, relish, savour, smack.

لا: ذ (ع) لوا (جھنڊو - علم).

a flag, banner, colour, standard.

لا لشڪر: ذ. لشڪر ۽ ان جو سامان. اتالو.

an army, with its baggage and camp followers.

لائعہ عمل: ذ. اهو ڪم جنهن تي عمل ڪيو وڃي.

modus operandi, rules of procedure, programme.

لائق: ص (ع) قابليت وارو - قابل. واجب - مناسب - موزون. سامان - جوان.

(ذ) ٿورو - احسان - مهرباني. سٺو سلوڪ.

just, fair, fit, proper, appropriate, young, youthful, favour, obligation, kindness, good manner.

لائق فائق: ص. نهايت قابل ۽ لائق. هر طرح سان موزون.

worthy deserving, qualified, competent, able, suitable.

لائق ڪرڻ: قابل ڪرڻ. نپائي وڌو ڪرڻ ٿورو ڪرڻ.

to make worthy, to bring up properly and with good manners; to do a favour, oblige.

terminate, extinguish, extirpate, demolish, de-struct, dismantle, pulverize, ruin, smash.

لاھ ٺڪرڻ: ٽڙو پڻجي وڃڻ. برباد ٿي وڃڻ. هجي وڃڻ (ڪم ۾).

being uprooted, annihilated, eradicated, exterminated, extinguished, extirpated, rooted out, wiped out; to be destroyed, atomized, ruined.

لاھ پاھ: ث. هڪڙي ٿان مان ٻئي ۾ وجهڻ. لاهڻ ۽ پائڻ.

pouring things from one vessel to another; to shift from one pot to another.

لاھ چاھ: ذ. هيٺ مٿاهين - نشيب - فراز. عروج - زوال - ترقي - تنزل.

گھاتي واڌي - ڪمي پيشي (اڳ ۾). اوچ نيچ پائيءَ جي لاٽ ۽ چاڙھ.

گھٽ وڌائي. قسمت جو ٿورو.

updown, uneven, rough, craggy, jagged, rugged, irregular; ascent and descent, ascension and de-scension, zenith and downfall, profit and loss, fluctuation, change. (of water) to rise and fall; change of luck.

لاھڻ: م. هيٺ ڪرڻ - هيٺ آڻڻ - ڍارڻ. اُٿارڻ (لکت) - نقل ڪرڻ. ڏيڻ

(قرض). گھٽائڻ (درجو). ڪيرائڻ (عقد). معزول ڪرڻ (نوڪري). ڪوڙڻ

(وان). وڌڻ (ڪل، چوڌو). ڏيڻ (آنا). ڊاهڻ (پت). صاف ڪرڻ (ليڪي). پوري

ڪرڻ (سڪا).

to strip off, cause to descend, lower, to degrade.

to copy, to give loan, credit, to put down (a boy in a lower class); take off or remove, take down;

to cause to descend or alight, to bring down, take down, take off, remove, put away (from); to tear

off, strip off, cut or break off; to lower, depress, abase, render vile, to shave, cut (hair), to cut

(skin, bark, chip), to lay (eggs), to demolish (ceiling, roof, to settle (the account), to fulfil (a

vow).

لامِي پڌو: هيٺ ڪرڻ. معزول ڪرڻ (نوڪري مان). ختم ڪرڻ (ڪم).

ڪري پڌو.

to degrade, dethrone, to lower in the regard, to put out of (service), to dislocate; to finish,

complete.

لاھ: ذ. آيت - فائدو - نفعو - ابراسر. لاڻ - ڪمي. ڏکڻ (طرف).

profit, gain, acquisition, advantage, earnings, reduction, deduction, abatement, discount,

rebate, deficit, shortage; south (direction).

لاھوت: ذ. ذاتِ الهي جو عالم (جنهن ۾ سالڪ کي فنا في الله جو مقام

a lighthouse, beacon.

لاڙي: ٺ (انگ) ليڪ- خط. ريل جو پٽو. طرز. طريقو.
railway-line, style, manner, method, system.

لاڙي: ص (ع) بي معنيٰ. فضول- اجايو. بي نتيجي. بيهودو.
absurd, unmeaning, insignificant, useless, vain, fruitless, stupid.

لاڙي: ص (ع) نڪندي وارو پورهيو. مراد برصواب. فائدو-
نفعو.

a profitable venture: beneficial, advantageous, auspicious, favourable, favouring, helpful, propitious, useful, profit, advantage, benefit.

لاڙي: ص (ع) محنت صاب پڻ. ڪوشش ڪامياب ٿيڻ.
to gain, profit, accomplish, achieve, attain, rack up, reach, realize, score, win, acquire, become successful.

لاڙي: ٺ (ف) ڇڻ. ڪنارو. ڪنڌي. پاسو. طرف. لويءَ. طمع. رشوت. پوپو.
spittle, saliva.

لاڙي: ٺ (ف) ڇڻ. ڪنارو. ڪنڌي. پاسو. طرف. لويءَ. طمع. رشوت. پوپو.
lip, edge, margin, verge, brink, brim, border bank, shore, coast, side, direction, avarice, greediness, temptation, bribe.

لاڙي: ٺ (ف) ڇڻ. ڪنارو. ڪنڌي. پاسو. طرف. لويءَ. طمع. رشوت. پوپو.
reaping, harvest, cropping, gathering, harvesting.

لاڙي: ٺ (ع) ٺٽ- خلاصو- اختصار.
summary, precise, concise, brief, compendium, abridgement.

لاڙي: ٺ (ع) ٺٽ- خلاصو- اختصار. خاص نڪتا- ماحصل.
the pith or quintessence (of anything); summation, sum total.

لاڙي: ٺ (ف) ڇڻ. ڪنارو. ڪنڌي. پاسو. طرف. لويءَ. طمع. رشوت. پوپو.
quilted cloak, a great-coat.

لاڙي: ٺ (ع) پهرڻ- پوشاڪ- ويس. روپ- شڪل. جامو. ڏيڪ.
garment, apparel, clothes, dress, attire, habit; appearance, guise, outward appearance, show.

لاڙي: ص (ع) بناوٽي ڏيڪا؛ وارو. ڪوڙو مذاق. خوشامدي
(of a person) artificial, unnatural, pretended, false, counterfeit, sham; showy, a flatterer, sycophant.

لاڙي: ٺ (انگ) ليڪ- خط. ريل جو پٽو. طرز. طريقو.

worthiness, fitness, propriety, capability, appropriateness, aptness, rightness, suitability, suitability, suitableness.

لاڙي: ٺ (انگ) ليڪ- خط. ريل جو پٽو. طرز. طريقو.
چاڙهڻ (ارزان)

to anoint, rule, to mix, blend, to connect, join, to apply, to grind on a whetstone, sharpen, whet

لاڙي: ص (ع) گهٽ- ڪسو. پلي مچيءَ جو پٽن ڪندي وارو اڌ (خد-
ڪاڻڊو). ان پورو خراب- ڪڏو. هريل (پڪي). ڪوٽو (سڪو).

little, short, deficient, incomplete, unfinished, worse, bad, shabby, the half portion or split of fish (without bone), tame, domesticated (bird), counterfied (coin).

لاڙي: ٺ (انگ) ليڪ- خط. ريل جو پٽو. طرز. طريقو.
ڪرڻ

to settle the matter by give and take; to settle with the consent of the parties.

لاڙي: ٺ (انگ) ليڪ- خط. ريل جو پٽو. طرز. طريقو.
جي اجرت. ڳڙ ڌاڻي (اوپاريل چانورن جي).

the share of the crop given in lieu of wages, wages of reaping paid in the shape of crop; a kind of jumbled sweet (boiled rice and molasses prepared together).

لاڙي: ٺ (انگ) ليڪ- خط. ريل جو پٽو. طرز. طريقو.
raising a quarrel, mischief-making; backbiting, detraction, belittlement, calumny, character assassination, depreciation, defamation, disparagement, scandal, slander, sycophancy.

لاڙي: ٺ (انگ) ليڪ- خط. ريل جو پٽو. طرز. طريقو.
وجهاڻ. ڳالائون ڪرڻ. چڙهائڻ.

to create badblood, ill feelings, to raise a quarrel, idem.

لاڙي: ٺ (انگ) ليڪ- خط. ريل جو پٽو. طرز. طريقو.
light, electricity, glowing or giving light, brightness, light, mild, soft, dim.

لاڙي: ٺ (انگ) ليڪ- خط. ريل جو پٽو. طرز. طريقو.
جهازن جي روشنيءَ جو منارو (جيڪو سامونڊي ڪناري تي جهازن جي رهڻائي لاءِ نعليل مهجي ۽ رات جو ان جي چوٽيءَ تي روشني ڏئي).

ٽٽي. جٽ ٿٽ- طعنو مٺسڙو ڇڙپ.
mixing up water with a finger. a reproach, rebuke, admonishment, admonition, chiding, rap, reprimand, reproof.

لَبَّالِبُ ڪرڻ: جٽ ڪرڻ. تنبيهه ڪرڻ. گهٽ وڌ ڳالهائڻ.
to reproach, rebuke, scold, reprove, admonish, call down, chide, reprimand.

لَبَّالِبُ ٿ: بڪواس. ڏاڙو. ٻٽاڪ.
boasting, bragging, exaggeration, vaunt, gasconade, bluster.

لَبَّالِبِي: ص. ٻٽاڪي. بڪواسي.
boaster, braggart, blusterer, swaggerer, vaunter, roisterer.

لَبَّالِبُو: ص. لاهيارو. ڪالين وڪندڙ. هڪ ذات جو نالو.
a reaper, seller of firewood, a class of people who sell wood. title of a caste, Labana/Labano.

لَبَّالِبُو ٿيو: ص. لَبَّالِبِي لائي چڱي ڪندڙ. چغل خور.
boasterer, blusterer, swaggerer, backbiter, slanderer, defamer, maligner.

لَبَّالِبُو ڀٽو: ص. خوشامدي. چاپلوس. چٽو ڪندڙ. اوڀر سوڀر ڪاٺيندڙ.
flatterer, sycophant, toady, flunky, spaniel.

لَبَّالِبُو ٿ: م. کاڌو وغيره اوباري خراب ڪرڻ- جهڳٽ. جٽ ٿٽ ڪرڻ- لوٽڻ.
to spoil or disarrange food by handling or sticking the fingers into it. rebuke, reprove, admonish, chide, reprimand.

لَبَّالِبُو ٿيو: ڏ. جهڙو تهڙو- ڪٽل ٽٽل. ٿورو گهڻو- حيلو حوالو- اٽڪل
شڪل.

what is easily possible, more or less, somewhat.
لَبَّالِبُو ٿيو ڪرڻ: جهڙو تهڙو گذران ڪرڻ. حيلو حوالو ڪري ٺاهڻ.

to maintain oneself, pull together. to do with (whatever one can lay hand on)
لَبَّالِبُو ٿ: م. ڳولڻ ۾ مدد ڪرڻ. حاصل ڪرائڻ.

to search for, to help in searching; to get searched or located. to get raked.

لَبَّالِبُو ٿ: م. لالچائڻ- هر ڪاٺڻ. موٽڻ. ريجھائڻ. ويٺڻ (ڊل).
to tempt, give temptation, lure, allurement, bait, entice, invigle; to make fond of.

لَبَّالِبُو ٿ: م. ملڻ- هٿ اچڻ (ڳولا سان).
to get, acquire, obtain, procure, secure.

لَبَّالِبُ: ص (ف) ڪٽاتار- پريل- لبريز.

brimful, full, brimming, overflowing.

لَبَّالِبُو: ص (ف) ڪٽارن تائين پريل- ڪٽان تار- لَبَّالِب.

idem.

لَبَّالِبِي: ٿ. بندوق جو گھوڙو.

the sear spring of a gun-lock.

milk

لَبَّالِبُ: ڏ (ع) ڪير.

لَبَّالِبُ: م. لَبَّالِبُ- لالچ ڏيڻ. رشوت ڏيڻ. لالچ ڏيئي برغلائڻ.
to bribe, buy. to offer an advantage. to pay off.

لَبَّالِبُ: لَبَّالِبُ: م. لَبَّالِبُ- لَبَّالِبُ.
(of the crop) being reaped, harvested, to be reaped.

لَبَّالِبِي، لَبَّالِبِي: ص. اڱهارو. سڪڻو. هڻجي.

naked, bared, nude, stark, stripped, unclothed, undressed. covetous, desirous, greedy, voracious.

لَبَّالِبُو: ڏ (ف) ڳالهائڻ جو ڍنگ.

a way of talking, style of expression.

لَبَّالِبُ: ڏ (ع) ملو- شيرين. موھندڙ. پيارو. محبوب.

sweet, aromatic, fragrant, perfumed, dulcet. engaging, winning, winsome; sweetheart, beloved, darling, dear, honey, love.

لَبَّالِبُ: ڏ. لباس. ٻاهريون ڏيکار.

dress, show, display, appearance, guise, semblance.

لَبَّالِبِي: ص. چاپلوس. مناقو. پچاپڙو.

flatterer; sycophant, wheedler, toady, flunky, spaniel.

لَبَّالِبُ: ٿ (ع) حاضر آهيان- موجود آهيان. سڌ جو جواب.

I am standing in thy service. I await thy commands, here I am.

لَبَّالِبُ: ٿ. ٺڪ. ڦيٽي. ڳڱ. گيڏوڙي جو رس.

spit, spittle, slaver, saliva; the pith of a broad-leaved sebesten fruit.

لَبَّالِبُو ٿيڻ: ٺڪڻ جھلڻ. بي مانو ٿيڻ. ذليل ٿيڻ.

be dishonoured, disgraced, suffer ignominy, put to shame.

لَبَّالِبُ: ٿ. پاڻيءَ وغيره ۾ هٿ سان ڇاڇوڙ (جنهن سان پاڻي وغيره خراب

bler, grumpy.

لَبَدُ: ذ. پراڻو پادر. پراڻي جُتي.

an old (and worn out) shoe.

لَبَدَن سان ڪڍڻ: سڪل پادرن سان مار ڏيڻ.

to beat with an old shoe.

لَبَدَن: ٺ. لٽن سان چپڻ. لٽاڙو جهانجڙو.

to kick with shoes, to trample, tramp, tread, stomp, stamp.

لَبَد ڪرڻ: ڏيڏن جو پرڪ جا سلا لٽاڙو.

(of the cattle) to trample and destroy the crop.

لَبَدَ: ص. راڳر ڏنل. ڳڙيل (پٽ). مڪيل (سٺي سان).

plastered, besmeared, painted, spread over, smeared, anointed.

لَبَدَ پَٽَ: ط. وهنرار. لاڙ پاڙو. بيٺاڻ.

settlement of the accounts; finalization of the account, paid up or off.

لَبَدَ پَٽَ: ط. اُٻت سُبَت. الٽ پلٽ.

lopsy-turvy, upside down.

لَبَدَ: م. پرجڻ (گند يا گپ م). آلودو ٿيڻ. ليٽيڻ پائڻ.

become smeared, anointed, become mixed; to walk on all the four.

لَبَدَ: ص. گهٽيل (پاڻي). هيٺو ٿيل (جسم م). خارج ٿيل (نوڪريءَ مان).

reduced, decreased, abated, diminished, lessened, dwindled, weakened, attenuated, debility, enfeebled, terminated, dismissed, removed.

لَبَدَ: م. مٽيءَ ۾ ليٽيڻ پائڻ. پرڻ (گند وغيره م). آلودو ڪرڻ.

to drabble in the mud; to become smeared all over; to be defiled.

لَبَدَ پَٽَ: ط. ڏني روتي. آخرڪار. نيٺ.

finally, ultimately, eventually.

لَبَدَ: ٺ. ڌوڙ. ڌوڙ. ڪهر. پُڻي. ڌڏو.

dust, particles, loose earth.

لَبَدَ: ٺ. ڌوڙ. ڌوڙي ڪسڻ. فضول خرچي. سخاوت ۾ مال لٽائڻ جي حالت. بربادي. تباهي.

depredation, plunder, pillage, spoil, wastefulness, property lavished in bounty or prodigality, destruction, ruin.

لَبَدَ: م. هٿ اچڻ. حاصل ٿيڻ. ملڻ (گولا سان). پڙ پوڻ.

idem.

لَبَدَ: ٺ. ڏنگ. ڏنگ. تنگ سان ڌڪ يا ڌڪو. پير سان ڌڪ. ڏڏو. چڙي. ٽوٽي (گڏهه جي).

a leg. to kick or hit with the leg; to give a thud: a stick (for the donkey).

لَبَدَ ڏيڻ: تنگ جي زور سان چپڻ. لٽاڙو. لٽ سان زور ڏيڻ. تڪليف ڏيڻ. آڏو ڦرڻ (ڪنهن ڪم م).

to press, bruise, stamp (with leg), to trample on, tread, to punish, castigate, chasten, chastise, discipline.

لَبَدَ ڳري ٿيڻ: ڏاڍي جو دٻاءُ پوڻ. زور واري جو پوڻ چائڻ ٿيڻ (جنهن سان انڪار ڪري نه سگهجي).

to come under pressure from a highup, to come under high level pressure (where refusal may not be possible).

لَبَدَ مَڪَ: ٺ. لٽن ۽ مڪن سان ويڙهه. جهيڙو.

a physical fight, a fight using hands and feet, a quarrel, scuffle.

لَبَدَ هڻڻ: ڏڏو هڻڻ. ترڪ ڪرڻ. ڇڏڻ. ڪم ٻاهي ڇڏڻ يا رنڊڪ وجهڻ. سڀني يا ڳڻي جو ڪير ڏيڻ.

to kick, thud, to give up, quit, drop, to create obstacles. (of a buffalo) not giving milk.

لَبَدَ ڄَمَ: حشرون سڄڻ. بي عزت ٿيڻ. لوڏجڻ.

become dishonoured, disgraced, disparaged, reproached.

لَبَدَ هڻڻ: ڏڏا هڻڻ. ڌڪارڻ. لوڏجڻ.

to trample on, to tread, tramp, stamp, stomp; to throw away, to disgrace.

لَبَدَ: ٺ. لٽن سان چپڻ. پاڻي. ٻني يا گاهه کي مال جي لٽڻ.

trampling, treading, crushing under the feet. (of the crop) to be trampled by the cattle.

لَبَدَ. لٽاڙو: م. لٽن سان چپڻ. پيرن سان چلجڻ. مٿان هڻڻ. پاڻي ڪرڻ.

to trample on, tread, crush (under feet), to destroy, ruin, shatter, smash, to spurn, to insult, to affront.

لَبَدَ: ص. لٽن هڻندڙ.

a kicker, complainer, cranky, faultfinder, grumpy.

some thing on which to hang a cloth or apparel etc. a cord or line spread for something to be hanged or suspended on it.

ٺڪڻ: م. ٺڪڻ- تنگجڻ. ٺاسجڻ.

to cause to hang, to hang loosely, to dangle, to swing; to be suspended, to be swung, to be entangled.

ٺڪڻ: م. گهمڻ ڦرڻ. اوڙي پري ٿيڻ. ڀٽڪڻ.

to wander, move about, to loiter, idle, loaf.

ٺڪو: ذ. ٺاسائڻ جو منتر- حُبا جو عمل. جادو- تونڙ. نخرو. سولهه ۽ سينگار جو ڏيکاءُ.

a conjuring trick, incantation, a philter, waggery, sly fraud, coquetry, blandishment, a show of charm, charming appearance.

ٺٽ مار: ٺ. ٺٽ- رهڙي.

plundering and slaying; pillage, havoc, ravage, robbery, to bury.

ٺٽ: م. پُرون (مٽيءَ جا). مٽي وجهڻ. مٽي هائڙ ڪرڻ. ٺٽ وجهڻ. مٽيءَ سان ڍڪڻ (ڌڙ، گڏ وغيره). دفن ڪرڻ (لاش).

to bury, to cover with dust, or earth (a hole or grave), to bury (a corpse).

ٺٽ: م. ڦرڻ- ڪڍڻ- زوري ڪڍڻ. زياده قيمت وصول ڪرڻ. انڌير ڪرڻ. پينگ ڪرڻ.

to plunder, pillage, spoil, ravage; to rob, steal, filch; to extort (anything) from; to do injustice, to ruin, destroy.

ٺٽو: ذ. ڪپڙو. وڳو. پوشاڪ.

a garment, clothe, array, attire, dress, garb, raiment.

ٺٽا لاهڻ: اڳهاڙو ٿيڻ- ننگو ٿيڻ. بي حيا ٿيڻ.

become nude, to come out nude; become shameless; brazen, impudent, unabashed, brassy.

ٺٽي: ٺ. عورتون هڪ ٻئي کي سڏڻ لاءِ هي لفظ ڪم آڻينديون آهن- آئي! ٻڙي! ٻڙي! ٻياري- منڙي.

a word of call (uttered by women folk to each other while calling or referring).

ٺٽ: ٺ. ٽيڪ لاءِ هٿ ۾ کڻڻ جي ڊگهي ڪاٺي- عصا- هاسو. ڏانگه- ڪمند جي پٿو. گهاٽي جي وچ واري ٿلھي ڪاٺي. نار يا هرلي جي ڇٽ ۾ پيل ڊگهي ڪاٺي.

ٺٽ ٻڌڻ: ڦرڻ- ڪمڻ. ناجائز منافعو وٺڻ. فضول خرچي ڪرڻ.

to plunder, pillage, spoil, to gain unlawful profit, being extravagant.

ٺٽ جو مال: ذ. ڦُر جو مال. مفت جو مال. مال غنيمت.

plunder, booty, spoils, loot, plunderage, prize, swag.

ٺٽ مڃڻ: ظلم ٿيڻ. ناجائز وصولي ٿيڻ.

plundering and ravaging, pillaging, plunder and sacking.

ٺٽاڪو: ذ. چنل يا قتل پراڻو وڳو. مونجهارو- رولو. پریشاني- خفي- ڪتراڳ.

a worn out apparel, confusion, distraction, a bother, a difficulty, ruin, havoc, loss, ruination.

ٺٽاڪو لاهڻ: رهيل ڪم پورو ڪرڻ. مونجهارو لاهڻ. مصيبت مان جلد ڇڏائڻ. وهنوار ڏيئي آڇو ٿيڻ.

to dispose of some difficult work; to accomplish by giving and taking; to settle the account; to get rid of some problem or difficulty.

ٺٽائڻ: م. پُروائڻ (مٽيءَ سان).

to cause, to get (something) buried; to be put under the earth.

ٺٽائڻ: م. اُڏائڻ (نئش)- فضول خرچ ڪرڻ. ڦرائڻ. برباد ڪرڻ. ورهائڻ (دولت).

to cause to be squandered extravagantly, to spend lavishly, to cause to be robbed, to ruin, destroy, to divide (wealth).

ٺٽجڻ: م. مٽيءَ سان ڍڪجڻ. پُورجڻ. ڌڙ چڙهڻ.

to cause to be put down in the earth, to be buried, to be covered with dust.

ٺٽجڻ: م. ڦرجڻ. تباہ ٿيڻ. اُڇوڙ (گهٽ).

to be deprived of resoures, to be plundered, plunderized, swagged, be destroyed, annihilated, damaged.

ٺٽڪ: ٺ. ٺٽڪڻ جي حالت.

hanging, dangling; suspension.

ٺٽڪائڻ: م. ٺٽڪائڻ- تنگڻ.

to cause to hang or dangle; to hang, suspend, swing.

ٺٽڪڻ: ٺ. ٺٽڪيل رسي وغيره. ڪا شيءَ ٺٽڪائڻ جي جهل يا ٽنگڻي.

a spadeful of earth.

لٽو لڳڻ: وارو لڳڻ - وجه لڳڻ - مرقعو ملڻ وڌو ڏاڍ لڳڻ. اُترندو ٿاڌو ملڻ.

to have a chance, to get a chance; to get an undue advantage; to get benefited, advantaged.

لٽو هڻڻ: طرفداري ۾ ڳالهائڻ - حمايت ڪرڻ. وجه ملڻ تي ٿاڌو وٺڻ. to support, to talk in somebody's favour; to advocate, back, champion, side with; to avail of an opportunity

لٽو ڇڏڻ: وڏو گرانده. ٻٽاڪ. گشرو. ڏاڍ. a large morsel, a handful of an eating material, a boasting, braggart, trick, move (in game), chance.

لٽو ڇڏڻ: وڏا گرانده هڻڻ. وڏا ڳڻا هڻڻ. ٻٽاڪون هڻڻ. to eat hurriedly and greedily, to eat ravenously, to boast, brag.

لٽي: ٺ (سن لٽي) لکڻ جو نسخو - صورتخطي - املا. a script, calligraphy, chirography, handwriting, type-setting or method of writing (in various languages).

لٽي: ٺ. ويڙهڻ جي حالت. وڪڙ - ڦيرو. وراڪو. ٻڪڙ - حملو. گهيرو. ڀڄڻ. ڏاڍ. وجه. چيٽ.

a fold, a twist, a roll, a turn, a winding, attack, scuffle, wrestle, grapple, brawl, affray, a trick, a chance, a blow, stroke.

لٽي: م. ويڙهڻ (ڏاڳو، ڪپڙو). سميتڻ. وڙهڻ. ڇڪڙو. to roll up; to roll or wrap (round); to wind or twine (round); to furl; to wrap up, to enwrap, to enclose, pack, to involve, implicate, entangle, complicate, grapple.

لٽي: ٺ (ع) عاجزي. منڃ. خراشام. humility, supplication, entreaty, flattery.

لٽ: ٺ (سن لٽ) شرم - حياءَ - ڳڻائي. حجاب. لحاظ. غيرت. عزت. آبرو. عصمت. سٺ - سٺيل. ننگ. نڪاح ٻڌي زال. shame, modesty, bashfulness, fair name, credit, honour, reverence, integrity, honesty, dignity, grace, chastity; one's honour, sense of decency, reputation, good name. a wife.

لج رکڻ: عزت رکڻ - مان رکڻ. شرم رکڻ. پٽ رکڻ. to protect one's honour.

walking stick; a staff, stick, club, cudgel, bludgeon; crutch; mace, pole, the axle of a water-wheel.

لٽ بازي: ٺ. لٽين سان ويڙهڻ. fighting with sticks, an affray.

لٽ لڳڻ: لٽين واري ويڙهڻ. مارا ماري لٽڻ. جهيڙو لٽڻ. to brawl, broil, dogfight, fight, fracas, fray, row, scrimmage, scuffle.

لٽيون جھلڻ: مار کائڻ. تڪليفون سمن. to be beaten with sticks or cudgels, to come under difficulties, to be harassed.

لٽيو: ص. لٽ سان ويڙهڻ جو ماھر. لٽ سان ويڙهڻ. a person who is expert at fighting with sticks or cudgels, a fighter.

لٽو: ٺ. هڪ قسم جو اڇو سوتي ڪپڙو - ڀٽو - هرڪ. a kind of coarse cloth; a white cotton cloth.

لٽ: ٺ. هڪڙي هٿ جي تريءَ تي آيل مقدار - ڄڻ. the palm of the hand contracted to hold anything; a handful, the quantity which could be held in one hand.

لٽ: ٺ. ڀٽاڪ. ڳل تي هٿ جو ڌڪ. a slap on the face; a cuff, box, punch, smack.

لٽي: ٺ. سوڄ يا ڦٽ تي اٽي ۾ رڌل وکر جو شيرو. پوٽيس. پني. لٽي. a poultice, a (warm) medicated dressing.

لٽو: ٺ. پٽ جو وڏو گرانده - ڳڻو. a large morsel or a mouthful of cooked rice.

لٽو: م. نٿائڻ. بهائي بازي ڪرڻ. گورنات ڪرڻ. to avoid, elude, duck, bil, eschew, evade, shun;

لٽي: ٺ. ڪشڪ جي اٽي جو پٽو سٿيو. a sweetmeat made from the flour or meal of wheat, a glutinous kind of sweetmeat.

لٽو: ٺ. اوچتو جهٽ - جهٽڻ. لامارو. pounce, leap, sweep, attack suddenly.

لٽڻ: م. لٽڻ هڻڻ - لٽڻ هڻي کائڻ. لٽ هڻڻ. to take food quickly and gulp it; a gulping action, to swallow greedily.

لٽو: ٺ. وڏي لٽ. وڏو گرانده. کوٽائي ۾ ڪوڏر جي هڪ واري ۾ آيل مٽي ڳارو وغيره.

yield, to spring.

لڇڪو: ڏ. لوڏو- ڏوڏو. نرمي.

a jolt, shakes, push, softness, tenderness.

لڇڻ: م. ڄمڪڻ- مڙڻ. ڇيڙو ٿيڻ.

to be bent (as the bough of a tree); to bend, to yield, to spring, to bend down.

لڇو: ص. بدمعاش. حرڪتي- شرير. واهيات. فسادي. (ث. لڇي).

low, mean, paltry, base; bad, wicked, corrupt, vicious, mischievous, tumultuous.

لڇ: ٺ. ڏرو- ٿورو حصو.

a little, paltry, petty, inconsequent, peanut, small, trifling, trivial.

لڇ: ٺ. لڇ- ٿڌڪو. بي آرامي.

anguish, restlessness, writhe, uncomfot, discomfort.

لڇ لڇ: ٺ. بي افعالي سان هلڻي. نوس نوس. درد رولڙو.

to walk or move about in a dilly-dallying way, to loiter, dawdle, drag on, lag, linger, mull, poke, procrastinate; move about aimlessly; go hither and hither, wander about.

لڇ لڇ ڪرڻ: در در ڦرڻ. اجايو هلڻ. ڀٽڪڻ.

to wander about, move hither and thither, to loiter, linger, mull, dawdle.

لڇمي: ٺ. (سن) ڏن دولت- مايا. (ص) سگهڙ- سڌوري- سياڻي.

good fortune, good-luck, fortune, prosperity; wealth, riches, fortunate, virtuous, skilful.

لڇڻ: ڏ. فعل- عادت. ڪرڻ. خصلت. هلت چلت. آثار- امڃاڻ.

distinctive mark, mark, sign, token, symbol, indication, characteristic, feature, description, definition.

لڇڻ سکڻ: خراب عادت ۾ سکڻ- ٻيڙا ارڪان ڪرڻ.

to learn bad manners, to indulge in immoral activities.

لڇڻ: م. ٿڪڻ- تڙڻ. درد کان ڀينتاب ٿيڻ.

to be tossed about, racked or agitated by pain, grief, anger; to be disquieted, to suffer anguish; uncomfot, discomfort.

لج لڙ: ڏ (ع) غور سان ڏسڻ. خيال رکڻ. ڌيان- خيال- توجهه. طرفداري.

شرم- مرم. سانگه. مروت. پاسخاطري.

attentive observation, attention, notice, look,

لڇ لڙ: عورت جي عصمت ڊري ڪرڻ.

to ravage the modesty (of a woman), to disgrace, to ravage the virginity.

لڇا: ٺ. لڇ- حياءِ. عصمت.

shame, sense of decency; bashfulness, modesty; honour, reputation, goodname, grace; chastity, virginity.

لڇاڏارو: ص. لڇارو- شرميلو- حياءِ وارو.

bashful, modest, coy, shy.

لڇاڙو: ص. شرمندو- شرمسار- ٿڪو.

idem.

لڇاڻو: م. شرمسار ڪرڻ- مڃاري ڪرڻ.

to bring to shame, cause to blush, to abash.

لڇيال: ص. لڇ پٽ رکڻ وارو- ننڳي.

protector, guardian, modest.

لڇڻ ڪلڇڻوڻ: ظ. خوشي يا ناخوشي سان- طوعا ڪرها- مجبوراً.

willy-nilly, willingly or unwillingly, readily or under duress.

لڇي: ص. ٿڪو- شرمندو. پيشيمان.

ashamed, abashed, disgraceful, shameful.

لڇ: ص (ف) اڳواڻو- ننڳو. بڊجال. بدمعاش. بدڪار. مستي خور.

حرڪتي.

a rascal, blackguard, scoundrel, villain, rogue, ribald, mischief monger, low, mean, shameless, wicked, profligate, rake, vagabond.

لڇائي: ٺ. بي حياتي. بدمعاشي. حرڪت- شرارت. مستي- اتونشوائي.

ڪيچل. بدخواهي.

rascality, profligacy, immorality, immodesty, villainy, mischief, wickedness, ill-will, malevolence.

لڇڪو، لڇڪو: ٺ. مڙڻ جي خاصيت. نرمي.

bending, flexibility, resilience, adaptability, elasticity.

لڇڪارو: ص. لڇڪو. مڙندڙ. ڇيڙو وارو.

elastic, flexible, bending, resilient, supple.

لڇڪو: م. لڏڻ- لرڙڻ- ڏڪڻ. نرم شيءَ جو مڙي وري ساڳي جاءِ تي لڇڻ.

نرمي جي روش اختيار ڪرڻ.

to shake, tremble, to be loose, to bent to bend, to

loved.

لِغَلْغَلَة: ذ (ع) ڪن خوشبودار شين جو مجموعو (عنبر، مُشڪ، عود وغيره جيڪو مريض کي سونگهائڻ مفيد آهي).

an aromatic unguent, a species of strong perfume.

لِذِي: ذ (ع) اهو علم جيڪو سڪڻ کان سواءِ ملي يا خدا تعاليٰ ڪنهن کي عطا ڪري ۽ اهو رُحي يا العام مان حاصل ٿئي.

inspired, God, given.

لَقَدْ: ث. 'ليق' جي حالت، حصلات، لاپ-نگو، لڌل مل.

a thing found or obtained; profit, gain, produce, revenue, treasure trove.

لَقَو: ذ. هڪ قسم جو آبي جانور.

an otter, a beaver.

لَقْلَق: ص. حاصل ٿيل، هٿ آيل.

found, a treasure, a treasure trove.

لَقْو: ذ. لڪيو- ڀاڳ- نصيب. ازلي انگ. نصيب جو لڪيو.

the fate, circumstance, destiny, luck, fortune.

لَقْو: ذ. هڪ تاري جو نالو (سُهيل پيئي).

name of a star, Canopus.

لُذ: ث. بار- بوجھو. گدھ تي لڌيل سامان. پري- هڙ. مڏي. پتل سامان. ڪالين جي پتل مڙي.

a load, burden, cargo, a cargo loaded on a donkey, a bundle, baggage, kit, cargo, a bundle of faggots.

لَا لَهْ: بار پري لاهڻ. بار لاهي ٿاڻيڪو ٿيڻ.

to unload, discharge, unlade.

لَذ: ث. گدھ گهوڙي، خيبر هاڻي وغيره جو لڌوڻ جي صورت ۾ ڇيڻو.

the dung of donkey, horse, pony, elephant etc.

لِذَائِق: م. گاڏي بار سان پراڻو. ٿيڙ ڪٽائڻ (گهوٽ يا شعر مان). لودِي ڪڍڻ- شعر نڪالي ڏيڻ.

to get something loaded on (a carriage etc) to cause to exile, to be thrown out from a town.

لِذَائِق: م. پينگهي يا پينگهه ۾ لودڻ ڏيڻ- جھولائڻ.

to dandle (as an infant).

لِذِي ڀَلَاؤَ: ث. وهت ڀلائي اسباب ڪڍڻ- نقل مڪاني. هڪ هنڌان مڏي ڪڍي ٻئي هنڌ وڃڻ- ڪڙجڻ.

to move from one place to another place, to migrate, to emigrate, depart, decamp; march.

glance, view; regard, consideration, respect, sense, deference; importance, weight; shame, sake, politeness, kindness, support, protection.

لِعاظ ڪرڻ: پاسخاطري ڪرڻ. مروت سان پيش اچڻ. شرم ڪرڻ- حيا ڪرڻ.

to show partiality, to be partial to, to be polite, kind, to be ashamed.

لِعاظي: ص. ناتني جو خيال رکندڙ، مروتِي، جاڻ سڃاڻ- واقف ڪار.

having a sense of regard, modesty, known, acquaintance.

لِعاظ: ذ (ع) سَوَرُ ڪپھ سان پيريل اوچل.

a quilt, a coverlet.

لَحْد: ث (ع) قبر جو ڳچھ (جنهن ۾ لاش رکجي)- سامي، قبر- بڻي

a place dug in the side of a grave (in which dead bodies are deposited), a sepulchral niche, a niche or hollow in which a corpse is put, a grave.

لِحْظو: ذ (ع) پل- لمحہ- گهوڙي- ڪن- اک چنپ.

a moment, a second, an instant.

لِحْظي ۾ لِحْظي: ظ. گهوڙي گهوڙي- ذري ذري، هروقت.

from moment to moment, every moment; always, at all times.

لَحْم: ذ (ع) گوشت- ماء- ماس.

flesh, meat.

لَحْن: ذ (ع) آواز، سڌ- صدا، خوش نوايي، ترانو، نفس.

sound, voice, call, melodiousness, sweet recitation, a poem.

لَحْن دائروي: ذ. نهايت سُريلو ۽ مٺو آواز.

a melodious and sweet voice, dulcet, euphonic, euphonic, melodic.

لَحِيم: ص (ع) ٿلهو- متارو.

fatty, plump, corpulent, fat, stout.

لَحِيم حَنِيم: ص. ٿلهو متارو.

idem.

لَحْت: ذ (ف) ٽڪر- حصو، ٿورو مقدار.

a piece, bit, part, portion; somewhat, some, a little.

لَحْت چگر: ذ. چگر جو ٽڪرو، پٽ- اولاد، محبوب.

(one's) own child, son, offspring, sweetheart, be-

لڙاڻو: ذ. "مومل-راڻيءَ" جي قصي واري مومل جي رهڻ جو هنڌ (هن وقت ڀارت-راجستان ۾ آهي).

a place named Ludano (said to be the residence of Momal of the Momal-Rano folk-tale located in Rajhistan, Bharat).

لڙت: ٺ (ع) ذائقو-سواد-سائ-لطف-مزو-چش-خوشي.
pleasure, delight, enjoyment; sweetness, deliciousness; taste, flavour, relish, savour.

لڙتون ونڻ: مزو مائڻ-لطف ونڻ-عيش سان گذارڻ.
to enjoy, avail of the pleasures; to live in enjoyment and pleasure.

لڙيڻ: ص (ع) ذائقدار-مزيدار-سواڊي-وڻندڻ-چش وارو.
sweet, delicious, luscious; pleasant, delightful; savoury, tasteful, nice.

لڙو: ٺ (ص) جلد-تڪڙو.
quickly, speedily, hastily, in haste, hurry.

لڙو: ذ (ف) ايراني نسل جي ڪوهستان ۾ آباد هڪ قوم (جيڪا ڊگهي قد واري ٿئي). (ص) بيوقوف-احمق-بي عقل.
an Iranian tribe living in Kohistan area of the Province who are high statured. a fool, ass, doodle, idiot, imbecile, jerk.

لڙزان: ص (ف) ڏڪندڙ (ڊپ کان)-ٽرڪندڙ.
trembling, shaking, tremulous, quivering, quaking.

لڙڙائڻ: م. ڏڪائڻ-ٽرڪائڻ-ڪٽائڻ-ڊيچارڻ.
to cause to shake, tremble, quiver, shiver, shudder, to cause to fear, terrify.

لڙڙي: ٺ (ف) ڏڪي-ڪٽي-ٽرڪي.
trembling, shivering, tremour, quivering, quaking, vibration.

لڙڙو: م (ف) ڏڪڻ-ڪٽڻ-ٽرڪڻ-ڊچڻ ٿيڻ.
to shake, quiver, tremble, totter, to fear, terrify, to quake.

لڙڙو: ذ (ف) لڙڙو ڏڪي. ڊپ يا بيماري سبب ٽرڪي.
shaking, quivering; shivering, trembling, due to fear or disease.

لڙڙو: ٺ (وڏي آواز سان اڃاير ڳالهائڻ). بڪ بڪ-بيخي.
chattering, gabbling, prattling, garrulity, loquacity.

لڙجڻ: م. بارسان ڀرجڻ (گاڏي، اُٺ وغيره). ڪوچ ڪرڻ. لڏي وڃڻ.
of a vehicle or cart to be loaded to capacity; to migrate, emigrate.

لڙجي وڃڻ: بارسان ڀرجي وڃڻ. مالا مال ٿيڻ-ڀڄي وڃڻ.
to be loaded to capacity; to become loaded with wealth; to be satiated, surfeited.

لڙو: م. بار رکڻ-سامان رکڻ (گاڏي، وھت وغيره تي). هڪڙي هنڌان ٽپڻ ڪڍي ٻئي هنڌ وڃڻ. ٽپڻ ڪڍڻ-ڪوچ ڪرڻ. انتقال ڪرڻ-مرڻ-وفات ڪرڻ.

to load (carriage, animal etc.) with cargo, to migrate, to depart, march, to die, pass away, demise, decease, expire.

لڙو: ذ. ناز سان هليڻ وارو. مٺڙو-سٺو-دلبر-پيارو.
a darling, dear, beloved, sweetheart.

لڙو: م. پينگه يا پينگهي ۾ لوڏا کائڻ. جھولڻ. جھومڻ. گھڙوڻ (نشي ۾).

to swing, rock; rock and roll, sway to and fro, be convulsed, stagger.

لڙو: ٺ (م) هڪ هنڌ نه بيٺو-ٽڪاءُ نه هجڻ. دل من هڻڻ.
to wriggle, to loiter, linger, idle, to be unrested, restlessness, indecision, hesitation, hesitancy, wavering.

لڙو: ذ. لڙندڙ. گھڙيال جو پٿر. پينگهر.
a thing that swings, the pendulum of a clock, a swinging cradle.

لڙو: ذ. سامان (گھر جي)-ٽپڻ ٽاڙي اٿارڻ. لڏي ويندڙ ماڻهو ۽ اٽلن جو سامان (وھڻ تي). عيال-ڪٽنب.

luggage, baggage; the household items, goods and chattles, property, migrating people and their baggage (on animales) the entire household, family.

لڙو لاهڻ: گھر ڪري ويهڻ. ٿاڻيڪو ٿيڻ. بي همٿ ٿيڻ.
to settle down, to take up residence, to take up domicile, to become heartless.

لڙون: ذ. مٺايءَ جو هڪ قسم. نڪتي (ٻرندي) مان ٺهيل گول مٺيا.
a kind of sweetmeat made up in balls.

لڙن ورهائڻ: خوشيءَ جي موقعي تي مٺاي ورهائڻ.
to distribute sweetmeat on happy occasion such as marriage etc.

ٺوڪڻ: م. لڏڻ. تنگجڻ. لتڪڻ. لاڙو ڪرڻ. هيٺ ٿيڻ. نمڻ.

to hang, to depend, to hang loosely, to dangle, to swing, to be suspended, to be swung; to have inclination (towards), to come down, to bow.

ٺوڪي: ٺ. ڪنن ۾ پائڻ جو گھڙ.

an earring, an ornament for the ears.

ٺڙ ٺڙ: ٺ. بڪ بڪ. جهڳي. بڪواس. اجايو ڳالهائڻ.

chattering, prattle, idle talk, loquacity, garrulity.

ٺڙڙ: م. جنگ ڪرڻ. وڙهڻ. جهيڙو ڪرڻ. نڪرڻ. مقابلو ڪرڻ. وڙڻ.

مڙڻ. لاڙو ڪرڻ. ڦڙڻ (رستي کان). موڙ کڻڻ. لهڻ (سج).

to fight, quarrel, strive, contend, struggle, to make war, give battle, to hit, strike, collide, to contend (with); to risk, stake, to turn, (of sun) to set, to pass the meridian, or commence to descend, decline.

ٺڙي وڃڻ: لنگهي وڃڻ. هلي وڃڻ. پاسو ڪري وڃڻ.

to go to see someone; to go to someone (with some purpose); to avoid, escape, evade, shun, eschew.

ٺڙڙ: م. ٺڙاڻ (پاڻي). گھٽج ڪرڻ (ڪپڙي کي). لوڻڻ (مٽيءَ ۾).

to dirty, soil, begrime, foul, muck, smirch, smudge, tarnish, to wrinkle, crumple, crimp, rumple, scrunch, to smear, saturate (in earth).

ٺڙهه: ٺ. هار. سِرَ ٺڙهي (موتين جي). ڏاڳو. ڏور. قطار. لانڍ. وسيلو. اجهو. ڀروسو. سهارو. ڊامن. پَلڏ.

a string (of pearls etc), a thread, a strand, a row, line support, protection, help, aid, assistance, a skirt of a garment.

ٺوهر لڳڻ: تعلق ٿيڻ. آسري تي لڳڻ. سھاري ٿيڻ. ڊامن جھلڻ.

to become connected; depend (on someone); to seek protection, support, lift, relief, succor.

ٺوھڻ: م. پاڻي، جي وهڪري ۾ وهي وڃڻ. ٺاھندو وڃڻ. غرق ٿيڻ.

جسائي طرح وهي پوڻ. هيٺ ٿيڻ. ڪمزور ٿيڻ.

to roll or float away in a stream, drift, to drown, immerse, to collapse (as a person), to become weak, decrepit, feeble, fragile, frail, infirm.

ٺوھي وڃڻ: وهي وڃڻ (وهڪري ۾). ڪمزور ٿيڻ. هيٺائي ٿيڻ.

to roll or float away in running water; to become weak, feeble, decrepit, fragile, infirm.

ٺوھو: ڏ. لانڍ. قطار. ڊگهي لُٽ. ڊگهي کائي. چڙ. پاڻي ۾ وهندڙ کاٺ يا

ٺري: ٺ. سياري ۾ اُتر يا اولھ کان لڳندڙ تمام ٿڌي هوا. تمام گھڻي سڪ يا تانگھ.

the northern-western cold winds, a great desire for something, a strong inclination, restlessness

ٺڙ: ڏ. ڦل. گھڙو. اجايو ڳالهائڻ. هنگامو. ڏمچو. ڀڄامي. فساد. مبرومتِيءَ هائو پاڻي. درياءَ ۾ آيل نئون پاڻي (جيڪو ريت ۽ مٽيءَ سبب ميرانجهڙو هوندو آهي). آسمان ۾ غبار ۽ ڌنڌ.

cry, noise, outcry, exclamation, din, clamour, uproar, tumult, disturbance, silty water, muddy water, presence of dust and fog in the environment.

ٺڙ لهڻ: گھڙ بند ٿيڻ. آسمان تان غبار لهڻ. معاملو ختم ٿيڻ.

settling of issue (under discussion etc), settling of dust.

ٺڙاڻ: ڏ. ٺڙ. غبار. رَمِي. مٽيءَ گڏيل پاڻي.

a fog, haze, mist, muddy water.

ٺڙاڻڻ: م. آڻريل پاڻي کي هٿ سان ميو ڪرڻ.

to muddle the settled water with hand.

ٺڙاڪو، ٺڙاڪو: ص. ويڙهاڪ. جهيڙاڪ. جنگجو.

warlike, pugnacious, quarrelsome, contentious, turbulent, factious.

ٺڙاڻڻ: م. ويڙهائڻ. جنگ ڪرائڻ. مقابلو ڪرائڻ. پيٽ ڪرائڻ. ٽڪرائڻ.

to cause to fight, to cause to arrange competition, to compare.

ٺڙاڻي: ٺ. ويڙهه. جنگ. معرڪو. رزم. جهيڙو. تڪرار.

fighting, war, battle, quarrel, squabble, brawl.

ٺڙائي ڪرڻ: جنگ ڪرڻ. جهيڙو ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ.

to make a war; to give battle (to); to wrangle or quarrel (with), to scuffle, wrestle, grapple, tussle, to brawl.

ٺڙوڪ: ڏ. اکين مان وهندڙ پاڻي جو قطر. ڳڙهو. منج. آشڪ.

a tear, a drop of clear liquid falling from an eye.

ٺڙوڪ وهائڻ: منجهن مارڻ. ڳڙها ڳاڙڻ. روئڻ. افسوس ڪرڻ.

shedding tears, weeping, mourning, to deplore, moan, regret, grieve.

ٺڙوڪائڻ: م. لتڪائڻ. تنگجڻ. نٿائڻ. ڄمڪائڻ. ڦاسائڻ.

to cause to hang or dangle to cause to stoop, bring (some-one) down on his knees, to catch, arrest, entrap.

young, juvenile, underage, callow, green, immature, youthful.

لُٽو: ص. لاسوڻاٽ - لُٽاٽ - ڳڀرو.
idem.

لُٽو: ث. لُٽو.
garlic; a clove of the root of garlic.

لُٽو: ذ. جسم تي پيدائشي ڳاڙهو يا ڪارو داغ.
mother's mark, a birth mark on the body.

لُٽو: ص. سستين مٿاڇري وارو - هموار اهو جسم جنهن تي وار وغيره نه هجي. چلڪو. لاسوڻاٽ - ڳڀرو (پٺان ڏاڙهي مڃ جي). (ث. لُٽي).

smooth, level, even, flat, flush, plane. (of body), hair-free, hairless; glossy, lustrous, burnished, gleaming, shining, sheeny. young, callow, youthful, juvenile, underage; without beard or mustache.

لُٽو: ص. بي لذت. بي سواد. اُلُوڻو - ڦڪو.
unsavoury, insipid (food), not spiced, tasteless.

لُٽي: ث. ڏڏ. چڙوڏڏ - چاڄ.
milk and water, butter-milk and water; thin curd.

لُٽو: ذ (ف) فوج - سپاه - ڪٽڪ. هجرم. انبوهه - ٿڌ. اٿالو.
an army, a host, a military force, crowd, mob, concourse, multitude, goods and chattles.

لُٽو: ڪٽي: ث. فوج جي چڙهائي - حملو - ڪاهه.
invasion, incursion, inroad, an assault.

لُٽو: گاهه: ذ. چاڙهي - ڪئمپ.
a camp, a cantonment, a camping-ground.

لُٽو: ص. سپاهي - فوجي - عسڪري.
of or belonging to army, military, a military man, a soldier.

لُٽو: لُٽو: ث. ڪٽي جي ڪٽڻ يا لُڪڻ جو آواز.
sound coming out of the mouth of a dog, when it may be eating something or drinking.

لُٽو: لُٽو: ڪٽي وانگر ڪٽڻ. تڪڙو يا هيڄ مان ڪٽڻ.
to eat ravenously, greedily, voraciously, rapaciously; to gulp, swallow.

لُٽاٽ: ث (ع) چٽڙائي - رقت. هلڪائي. خوبي - سُخڻائي. پاڪيزگي.
تازگي. ڌاتو.

slimness, slenderness, delicateness; fineness, thinness, tenuity, subtlety, neatness, elegance,

بند. پاڻيءَ جو وڏو وهڪرو - اٿل. پڪين جي هڪ بيماري.
queue, line, row, rank, file, string, echelon. a long stick, a floating wood, flood, inundation or rise in the river, a tilt or violent attack, a disease of birds.

لُٽو لڳڻ: وڏي بيماري ۾ وڃڻ. بيماري جو زور ٿيڻ.
to be involved in an acute disease, of a disease or sickness to become acute.

لُٽو: ث. سَر (موتين جي). هار (موتين مٿڪن جو). لائيد - قطار. سلسلو - سنگهر.

a string (of pearls); a necklace (of beads), a chain, series, row, line, queue.

لُٽو: ث. لُٽو (موتين جي) - سَر. قطار. لائيد. هار - مالعا.
a string (of pearls), a queue, chain, series, a necklace, a garland.

لُٽو: ص. ٿڌو - هيٺو - ڪُٺرو. نازڪ. باريڪ - سُهڻو. ليلهر - بي همت.
(ذ) پڪريءَ جو تازو ڄاول ڦَر.

lean, thin, bony, gaunt, lank, lanky, meager, scrawny, skinny; weak, decrepit, feeble, infirm, frail, fragile, puny; a newly born goat.

لُٽو: ث. لُٽو. سَوَٽ - سڌائي. هڪجهڙو مٿاڇرو. پاڻيءَ جي اچ ڪڪڙڻ جي لائيد (جنهن ۾ پاڻي نه هجي). (ظ) سڌو - لُٽو - پٺان رتيدڪ.

level, plane, flat, even, smooth, even surface, flood of water, dark thick clouds, direct, flat; without impediment.

لُٽو: قطار ٺاهڻ. ڪا گهٽي نه ڇڏڻ.
to follow in succession; to follow a queue, with all routes barred.

لُٽو: ث (ع) ڇپ - زبان. ٻرلي - پاشا.
the tongue; language, tongue.

لُٽو. لُٽو: ث. سڌائي - سَوَٽ (سطح جي).
smoothness, gloss, glossiness, sheen.

لُٽو: ث (ع) لذت. سواد - ساهه - مزو - لطف. لذت. ڌاتو.
taste, flavour, relish, savour; pleasure, delight, enjoyment, sweetness, deliciousness.

لُٽو: ص. سواڊي - ذائقدار - وڻندڙ - لذت وارو.
sweet, delicious, luscious; pleasant, delightful; savoury, tasteful.

لُٽو: ص. ڳڀرو (جنهن کي ڏاڙهي مڃ نه آيل هجي) - ننڍي عمر جو.

الفاظ ۽ معنائون ڏنل هجن - فرهنگ - ڪوش - ڊڪشنري.
word's, tongues, languages, dictionaries, glossaries.

لُغَارُ: ث. ذرو - پَٽڪو - گُفڪو.
an atom, a particle, a very small quantity, minute, a scrape.

لُغَار لَهڻ: گُفڪو اچڻ. اثر ٿيڻ.
to be affected with a scrape, grate.

لُغَامُ: ذ (ف) گھوڙي جي واڳ جو اهو ٺوھي ڪٽيائون حصر جيڪو گھوڙي جي وات م وجهجي.
a bridle; a bit, bit and reins together.

لُغَام ڇاڙهڻ: وات بند ڪرڻ. قابو ڪرڻ. قاعدي م آڻڻ.
to put a birdle (on), to bridle; to curb, check, control.

لُغَايَت: ظ (ع) پڇاڙي تائين - آخر تائين. شامل - سميت.
to the end (of), inclusive, including.

لُغَت: ث (ع) لفظ. جملو. ٻولي. زبان. فرهنگ - ڊڪشنري. ڪوش.
a word, sentence, language, tongue, dictionary, vocabulary, glossary.

لُغِي: ث. ڪُور. نلھي يا ھوائي ڳالھ. پاسراڻي وارو ٺونشو.
a lie, fib, canard, falsehood, falsity, untruth, a punch in the rib-cage or below rib-cage.

لُغِيون ھڻڻ: ايتريون سٽيون ڳالهيون ڪرڻ. اجايا اٺاھي ڳوڙا ھڻڻ.
to tell lies, to tale stories, to fabricate lies, to spread rumours; addicted to boasting or vainglorious talk.

لُغِي: ث. ٿانءَ جي جُھل تي رکڻ واري پاسي تي آيل لُيو (آلي مٽي) جو تھ.
earth-plastered bottom of a cooking vessel.

لُغُو: ذ. ڪاغذ مان ٺھيل چڙڪور ٽڪل - پتنگ (تسر: گڏي، ٽڪل.
ٻائي وغيره)، باز (پکي) جو ھڪ تسر ("جُغُو" جي ماڊي).

لُغُو: ذ. ڪاغذ مان ٺھيل چڙڪور ٽڪل - پتنگ (تسر: گڏي، ٽڪل.
ٻائي وغيره)، باز (پکي) جو ھڪ تسر ("جُغُو" جي ماڊي).

لُغُو ھڻڻ: گشا ڏيڻ - آسرا دلاسا ڏيڻ. پٽاڪو ھڻڻ.
to give false promises, to brag, boast, gasconade.

لُغُو: ث (ف) ترڪي. ڏڪشي. ٿاڀر. غلطي. پل ڇڪ. پير ٽڙڻ. گھراھي.
slipping, sliding, stumbling, falling, shaking, tottering, trembling, mistake, omission, error, slip of foot, seduction.

grace, beauty, purity; delicacy, deliciousness, exquisiteness, facetiousness.

لُطَائِف: ذ (ع) "لطيف" جو جمع. توتڪا (ڪل مسخري وارا).
anecdotes, jests, jokes.

لُطَف: ذ (ع) لذت. مزو. فرحت. مهرباني. احسان. ٿورو - ڪرم - عنايت.
تازگي - خوشي.

delicacy, elegance, grace, taste; pleasantness; gratification, pleasure, enjoyment, courtesy, kindness, benignity, grace, favour, graciousness, generosity, benevolence, gentleness, amenity.

لُطِيف: ذ (ع) توتڪو. پوڳ ڇرو. ڪل مسخري واري ڳالھ.
an anecdote, jest, joke, raillery, witticism.

لُطَاب: ذ (ع) ٽڪ. پڪ. گگ. گھاتو ۽ ڇيڙھ وارو رس. رس.
spittle, saliva, slaver, dribble; mucus, mucilage, viscosity, thick juice, gravy.

لُعل: ث (ف) ڳاڙھي رنگ جو ھيرو. ٻاٿو.
a ruby, red-gem.

لُعل: ص (ف) ڳاڙھو. رُخ. لال. (ذ) ڳاڙھي رنگ جو جواھر - ٻاٿو.
red, a red-gem, a ruby.

لُعن: ذ (ع) ٿنڪار. نفرت. جھٽ. ملامت.
scorn, reviling, dishonouring, abusing, cursing.

لُعن طُعن: ذ. جھٽ. ٿنڪار. لعنت ملامت.
cursing and reviling or taunting; curses and abuses.

لُعنَت: ث (ع) ٿنڪار. ملامت. نفرت جو اظهار. ڏڪار. پڻڻا.
a curse, anathema, execration; objurcation, reproach.

لعنت ملامت: ث. جھٽ. پٽ پارائو.
objurgations, reproaches.

لعنت وڃهڻ: ٿنڪار وڃهڻ. پارائو ڏيڻ.
to curse, execrate; to utter execrations; to abjure.

لعنتي: ص. لعنت پيل. ٿنڪاريل. ملعون.
cursed, accursed, execrable.

لعين: ص (ع) جنھن تي لعنت پيل ھجي. ملعون. لعنتي. ھجارو.
accursed, anathematized, execrable; detested, abominable.

لُغَات: ث (ع) "لغت" جو جمع. الفاظ. ٻوليون. اُھر ڪتاب جنھن م

a blister, a bubble containing watery liquid.

نُفُورُ: مر گند متي وغيره م پرچن.

to be daubed (with), to be smeared with dust or mud.

نُفُورُ: ص. كُنن دگهو. تدار. بدفضيلت. بي افعالو.

with long ears, long-eared; of more than normal height, vagabond, bum, canter, vagrant, bad character.

نُفُورُ: مر ٻڙڻ. گند متي سان ڀرڻ. گند هائو ڪرڻ.

to bedaub (with), to put or smear with mud or dirt; to make dirty.

نُفُورُ: ذ (ع. لقاء) دیدار - نظارو - ڏيکاء - صورت - شڪل. صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ لفظ (جنهن ماء لقا وغيره).

sight, view, show, appearance; face, form, visage, countenance, used as a last member of compounds.

نُفُورُ: ذ (ع. اهو خيالي مڪان جتي سدائين سوجھرو آهي. لقاء وارو ماڳ.

an imaginary place which is always lighted; a luminous sight.

نُفُورُ: ذ (ع) اهو نالو جو ڪنهن خوبي، خصوصيت يا عزت کان پيل هجي. عزت وارو نالو - خطاب.

a title, an appellation of honour.

نُفُورُ: ذ (ع) الزام مڙهڻ ڏرڻ ڏيڻ، ٽڪر ڏيڻ، بدنام ڪرڻ.

to slander, to malign, asperse, blacken, calumniate, defame, denigrate, scandalize, vilify.

نُفُورُ: ذ (ف) ڀوٽو - ڀرپٽ - ويرانو.

desert, waste, desolate, wilderness.

نُفُورُ: ذ (ع) هڪ قسم جو آبي پکي (تنگون ڊگهيون، چنڊ ويڪري ۽ ڊگهي) - سارس - ڪنگي.

a stork, a large wading bird.

نُفُورُ: ذ (ع) هڪ حڪيم جنهن جو ذڪر قرآن شريف ۾ آيو آهي (جنهن پنهنجي پٽ کي نصيحتون ڪيون هيون)، قرآن شريف جي هڪ سورة جو نالو. (ص) سياتو - ڏاهو - ڏاناڙ.

a famous eastern physician mentioned in holy Quran (who had advised his son), title of a sura of Holy Quran, wise, sage, all-knowing.

نُفُورُ: ذ (ع) گرانده - نرالو - طعام. عمدو کاڌو.

a mouthful, morsel, rich meals, food, victuals.

نُفُورُ: ص (ع) بيحد - واهيات. بي معني - اجايو. بي فائدو - بيڪار. (ث) بيحد ڳالھ يا ڪم.

frivolous or nonsensical talk, nonsense; thoughtless and improper conversation, gibberish.

نُفُورُ: ص. بيحيا - بيشرم. گيندي - ڀرڊل - ڊچٽو - ڏوٽو. shameless, barefaced, blatant, brassy, impudent, unabashed, coward, chicken, dastard, funk, gutless; loiterer, laggard, dawdler, straggler; vagabond.

نُفُورُ: ص (ع) لغت سان منسوب. اصلي.

belonging to language; verbal, literal; as given in a dictionary.

نُفُورُ: ث (ع) خوش بياني، ڳالھ ۾ ڊيگھ. وڌاء. بڪواس. ٻڌاء. eloquence; volubility, verbosity, loquacity, foolish talk, chatter, boasting.

نُفُورُ: ذ (ع) کاغذ جو پوش. کاغذ جو غلاف (جنهن ۾ چٽي بند ڪجي).

an envelope.

نُفُورُ: ذ (ع) ٻن يا ٻن کان وڌيڪ اکرن جو سامعني ٻول. جملو. ڳالھ.

a word, a saying, a term, a sentence.

نُفُورُ: ظ. هڪ هڪ لفظ. هويو. تفصيلوار.

word for word, verbatim, detailed, minute, particularized.

نُفُورُ: ص. لغوي. اصلي. لفظن جو.

belonging to a dictionary, as per dictionary; original word; relating to the pronunciation or to the word.

نُفُورُ: ص. بدمعاش. لُج. روٽو - آواره.

a loose character; hoodlum, hooligan, loiterer, vagabond, vagrant.

نُفُورُ: ذ (ع) تڙيل پکڙيل شيون ويڙهڻ. عروضي شاعري جو هڪ اصطلاح، جنهن ۾ شعر جي هڪ مصرع ۾ ڪي شيون بيان ڪجن. ته ٻيءَ مصرع ۾ ٻيون.

collecting of scattered items at one place, a kind of poetry in which each couplet of a poem relates to different items, thus making it a collection of various things.

نُفُورُ: ث. چمڙي تي گائڻ سبب ٿيل قوتيندو - ٿلڙو - چٽو.

رڪڻ چير ڪرڻ - ڳهر ڪرڻ. روپوش ڪرڻ. لُڪَڻ
to hide, conceal. to cause to be concealed; secrete,
to cover, to veil; to keep as a secret. to coverup.
to keep away, to stake aside.

لُڪَ چَپَ: ٿ. ڳجهڙ ڳوڙ. ڳجهيءَ طرح. خلوت.
hiding, lurking, concealment, secrecy, privacy,
seclusion.

لُڪَ لُڪَڻي: ٿ. هڪ قسم جي ٻاراڻي راند (لُڪَڻ ۽ ڳولڻ واري راند).
a game 'hide and seek'.

لُڪَڙ: ڏ. ڪاڻ.
log, timber; wood, a stick, firewood.

لُڪَڙا: ڏ. هندن ۾ مڙدي کي ساڙڻ لاءِ ڪم ايندڙ ڪاٺيون.
idem.

لُڪَڙا ڏيڻ: مڙدي کي ساڙڻ.
to burn a dead (by Hindus).

لُڪَڙ تار: ٿ. (معاورن) ٿر ۾ جلد پکڙندڙ خبر.
(idiom) spreading of a news (said of Thar and its
people).

لُڪَڙو: ڏ. ڊگهي ڪاٺي. ڊگهي چٽو.
a cudgel, log, a beam.

لُڪَڙي: ٿ. ڳجهيءَ جو هڪ ڳهر. سون يا چانديءَ جو پتلو (جيڪو سڻي
۽ زنجيري يا ڌوڙ ۾ وجهي پائي ٿو).

لُڪَڙياري: ص. لُڪَڙ جهڙي سڻي ۽ ڊگهي قد واري (عورت) - سڻي.
a pendant, a locket.

لُڪَڙياري: ص. لُڪَڙ جهڙي سڻي ۽ ڊگهي قد واري (عورت) - سڻي.
a lean and slim woman; beautiful, charming,
handsome, elegant, delicate.

لُڪَڙي: ٿ. (سن) لچمي - سڀاڳ. ڪاميابي. خوشي. ڏن. نالو.
good fortune, good-luck, fortune, prosperity;
success, happiness. wealth, riches.

لُڪَڙ: ص. ڳجهو. خفي. پوشيدو. ڍڪيل.
secret, hidden, concealed, covert, obscured.
privy, shrouded, ensconced, screened.

لُڪَ لُڪَ: ٿ. ڪُٽي جي پاڻي پيئڻ جو آواز.
the sound given by a dog while drinking water,
lapping sound.

لُڪَڻ: ٿ. (ع) ٻاڻاڻ (زيان ۾) ٻاڻي. هڪڙوڻ. اٽڪل (زيان ۾).
to stammer; stammering, stuttering, impediment

لُقم ڏيڻ: وات ۾ گرانده ڏيڻ. رشوت ڏيڻ. هلندڙ بيان جي وچ ۾ رهجي
ويڻ ڳالهه يا تاثير يا ڌيان ڏيارڻ.

to give a morsel (to). to bribe, to prompt. to put
words into the mouth (of).

لُقمو: ڏ. (ف) ڪيرتر جو هڪ قسم (جنهن جو بچ وڃي وانگر مٿي
ٿيل ۽ ڪٽ پوئتي ڇڪيل ٿئي).

the fan-tailed pigeon.

لُقمو: ڏ. (ع) بيماريءَ جو هڪ قسم (جنهن ۾ اڏ ڄم جا سڌ سڌي ۽
ڦري وڃن) - اڏ رنگ. فالج.

spasmodic distortion of the face or mouth, paraly-
sis of the face, the palsy.

لُڪَ: ٿ. چيلهه - ڪمر.
waist, loins.

لُڪدار: ص. سڻي چيلهه وارو. سڻي هائيءَ وارو.
with a slight waist, narrow-waisted person. (of
person) beautiful constitution.

لُڪَ: ڏ. جبل جو ٽنگڻ. جبل جي وچان لنگهندڙ رستو. گهٽ. ٽنگڻ. جبل
جو گس. چيلهه - ڪمر.

a pass between hills or through a mountain;
waist, loins.

لُڪ ٽنگڻ: ٽڪيلن جو جهاڳي پار پوڻ. مشڪلاتن مان پار پوڻ. وڏي
مرض مان بچي اُٿڻ. ڏکيو وقت گذاري وڃڻ.

to surmount a great difficulty; to pull through a
serious illness or problem; to live through hard
times.

لُڪَ: ٿ. ڍڪَ. لُڪَڻ يا لُڪَڻ وارو عمل. ڍڪَ. ڳجهو.
a cover; to cover; to hide, conceal, screen. a
snare, lure, decoy, allurement, a trap, a secret.

لُڪَ لُڪَڻ: راز مخفي رکڻ. ڳالهه ڳجهي رکڻ.
to keep a secret, to conceal, to maintain secrecy.

لُڪَ: ڏ. راز. پيد. ڳجهو.
a secret, clandestine, covert, confidential, restrict-
ed, undercover, unknown, undisclosed.

لُڪَ: ٿ. اونهارِي ۾ ٻن پهرن جي گرم هوا، گرم هوا، ٿوڙ. ڄمڻو.
a hot wind, smoom.

لُڪَ لُڪَ: ڄمڻو لُڪَڻ. ڄمڻو سبب بيماري ٿيڻ.
have a heat stroke.

لُڪَڻ، لُڪَڻ: ص. چپاڻ. ڍڪڻ. پوشيدو رکڻ. ڳجهو رکڻ. راز ۾

hot wind.

لُکاءُ: ث. سَک- خبر- پروڙ- احساس.

news, information, knowledge, inclination, indication, intelligence, hint, clue, cue, inkling, intimation, notion, wind.

لُکاپُتي: ص. جنهن وٽ لکين رپيا هجن. دولت مند- امير.

a millionaire, a wealthy person, rich, affluent, moneyed, opulent.

لُکا پُوهي: ث. تحرير- اقرار ي لکيت. قبوليت.

an agreement, accord, deal, understanding.

لُکائو: ذ. هجري سن جو ستون مهينو (جنهن ۾ زڪوة ۽ خير خيرات ڏئي).

the name of the month of *Rajab* according to Islamic/Hijra calendar in which offerings are made to beggars etc.

لُکائي: ث. 'لُکڻ' جو معاضو.

wages or remuneration for writing or copying.

لُکائڻ: م. ڏيکارڻ- محسوس ٿيڻ- ڏيکائي ڏيڻ.

to cause someone to see, feel, know.

لُکائڻ: م. تحرير ڪرائڻ- ڪتابت ڪرائڻ.

to cause to write, to get (a letter etc) written; to get something written in good or calligraphic handwriting.

لُکاوڻ: ث. لُکڻ جو نمونو- لکڻي.

the act of writing, a writing, an inscription, manner of writing.

لُکڻ: ث. تحرير- اقرار نامو. تحرير جو نمونو- صورتخطي.

anything written; writing, penmanship, a specimen of writing, dictation, orthography.

لُکڻ پُوهڻ: ث. تحريري اقرار نامو. لکپڙهه.

an agreement, a deed, an accord, correspondence.

لُکپٽ: ذ. "ڪڇ" (ڀارت) جي هڪ بندر جو نالو.

Lakhpatt, the name of a Bhorati port very near to border of Sindh/Pakistan.

لُکپڙهه: ث. خط پٽ- چئي چيائي. لکيت ۾ ڪا ڳالهه.

correspondence, something in writing.

لُکڻ: م. سمجھڻ- محسوس ڪرڻ. ڏسجڻ. لُکائڻ.

to feel, experience, know, savour, deem, sense, think, consider.

in speech, a lisp.

لُکڻ: م. ڪڍي وانگر پيئڻ يا چڻڻ.

to lap (as a dog).

لُکڻ: ذ. ننڍي لٽ (جيڪا ٽيڪ لاءِ هٿ ۾ کڻي هلجي)- بانو- عصا.

a walking stick, staff, wand, rod, cane.

لُکڻ: لُکڻ: لُکي وڃڻ- پوشيدو ٿيڻ- چڻڻ- غالب ٿيڻ- گهر ٿيڻ.

to be hidden or concealed, to be absent; to hide, to lurk, to disappear

لُکو رهڻ: ڳجهو رهڻ- رويوش رهڻ. گهر رهڻ.

to remain hidden or concealed; to remain away from public eye.

لُڪي: ث. جبل جو لنگهه. جبل مان ويندڙ واٽ.

a narrow passage between hills on in a mountain; a narrow-pass.

لُڪي: ث. ڳچيءَ جي پڇاڙي واري ڪڏ- نڙي- نڙگهٽ وارو سَڌ.

the pit under Adam's apple.

لُڪير: ث. ليڪ. سَڌ.

a line, lineament.

لُڪاءُ: ث. ڪل- خبر- سَڌ- پروڙ. سُرَت.

knowledge, consciousness, information, wisdom, news, intelligence, tidings, advice.

لُڪاءُ: ذ. هڪ عدد- سَو هزار.

an amount of one hundred thousand, a lac.

لُڪا ٿيڻ: گدشي سخاوت ڪرڻ. ملڪيت اُڏائڻ.

showing generosity, to spend wealth lavishly.

لُڪي ۾: ص. شمار گهڻن ۾- سڀني ۾.

one in many, one in lac.

لُڪين: شمار گهڻا- بي انداز- لاتعداد.

many, innumerable, countless, numerous, numberless, uncountable.

لُڪاءُ: ث. ٿوري ذري- هُوَ ساعت- ڀل- لُڪيو- ڀاڳ. ڳهه ۾ پيل هيري جي

ڪٽي يا شيشي جو ٽنگ.

a very small quantity, an atom, particle, bit, crumb, dram, grain, fragment, molecule, shred; a moment, instant, twinkle, winluck, fortune, chance, a small diamond or glass affixed in an ornament, jewellery.

لُڪاءُ: ث. لُڪ- جهولو- لوڙه.

ٺڳڻ: ذ. افعال - ٺڳڻ.

ٺڳڻ: ظ. ويجهو - قريب. لڳل - لاڳو. پريسان (حرف جي) لاءِ واسطي. (ذ) پڪين ۽ جانورن جو ميلاپ.

near, adjacent, neighbouring, contiguous, nearby, handy, (preposition) for, copulation (of birds), and animals.

ٺڳائڻ: م. ملائڻ - ڳنڍڻ - ڳڙڻ - چٽائڻ. شامل ڪرڻ. خرچ ڪرڻ. نوڪڻ (پادر، مويڙا). هٿن (وڏ، ٻوٽن). ٽٽڻ - مڙهڻ (الزام).

to affix, fasten, attach, rivet, fix, join, connect, couple, conjoin, link, unite, adjoin, to include, encompass, involve, to spend, to beat, thrash, to plant (a sapling), to impute, assign, involve, ascribe, attribute, charge (accusation).

ٺڳي پڳي: ظ. ملندڙ جلندڙ. انهي ڄمڙو. ذري گهٽ - تقريبن. اٽڪل روي. (ث) ميل ملاقات - ڏيک وٺ.

matching, equivalent, alike, comparable, equaling, rivaling; akin, analogous, consonant, parallel, corresponding, similar, such, suchlike, meeting, visiting; known, acquainted, familiar, conversant.

ٺڳت: ث. جن پوت جو اثر.

being possessed by a demon: demoniacal possession.

ٺڳو، ٺڳڙو: ص. چٽيندڙ ٺڳ لڳدار. ڳلھڙو ڳلھڙو. نرم. ڪوٺرو. sticky, adhesive, gluey, gooey, gummy, stodgy.

ٺڳڙو، ٺڳڙو: ذ. ڪپڙو. قاتل پراڻو ڪپڙو. a cloth, apparel, an old piece of cloth, rag, tatter.

ٺڳڻ: ص. مليل گڏيل - پتل لاڳو. چٽيل. داغ لڳل. joined, conjoined, connected, coupled, linked, related, united, adjoined, having spots, spotty, patchy.

ٺڳي لڳي: ث. لپس - چٽڻ وارو مادو. glue, glutinous, sticky, sticking or stickiness of the matter.

ٺڳلڳدار: ص. ليسدار - چٽيندڙ - ٺڳڙو. ڪوٺرو - نرم. gluey, sticky, adhesive, gooey, gummy, stodgy; spongy, weak, soft, pulpy, squasy, yielding.

ٺڳڻ: م. تڪرڻ. ٺڪڻ. ملڻ. گڏجڻ. چٽڻ. ٺيڻ (ڏن، ٻريٽ). مشغول ٿيڻ (ڪم ۾). معوس ٿيڻ (اڃ، بک، اثر). گھٽلڻ (هوا، طوفان). ڪپڻ - ڇڻ. ڳنڍجڻ. ڳسڻ (پاس). چٽڻ (ڪنڊو وغيره). ڦرجڻ (چويائي). ملڻ

manners, civilities, decorums, etiquette, mores, proprieties; habits, habitudes, ways.

ٺڳڻ: م. تحرير ڪرڻ. ڪتابت ڪرڻ. تصنيف ڪرڻ. دفتر مچاڙهه. (ذ) تحرير - لکيت.

to write, to enter, register, note, to copy, to compose, to delineate, writing.

ٺڳي: ث. ٺڳڻ جو نمونو. تحرير. رسم الخط. ٺڳڻ جي اسٽيل يا قلم. a way of writing, an script, handwriting, calligraphy, chirography, penmanship; a writing-pen.

ٺڳي ڏيڻ: اقراو ڪرڻ. قبول ڪرڻ. to commit in writing, to accept, agree, bind-down.

ٺڳي: ص. لکائي. ٺڳڻ جو ٽپتي. گھوڙي جو هڪ رنگ (ڳاڙهو مائل).

millionaire, wealthy, rich, affluent, costly, expensive, dear; a reddish coloured horse.

ٺڳيت: ث. تحرير - لکائي. اقرا نامو. دستاويز. قبوليت. a writing, a written document, an agreement, a bond, acceptance.

ٺڳيل پڙهيل: ص. تعليم يافتو. پڙهيل ڳڙهيل. educated, learned, literate, taught, instructed, schooled, trained, erudite, scholastic.

ٺڳيو: ذ. تحرير - نوشت. حڪم الاهي - الاهي امر. نصيب - ڀاڱو. a writing, written order, command of God, fate, destiny, predestined.

ٺڳيو آڏو اچڻ: قسمت بر چيڪي هوندو سو ٿيڻ. as per luck, as per fate, as destined.

ٺڳيو پورو ٿيڻ: نصيب جو ٺڳيو پورو ٿيڻ. شادي ٿيڻ. something to happen as predestined, be married.

ٺڳيو لڙوڻ: مصيبت جو وقت ڪاٽڻ. ڏاڪي ڏيڻ ڏيارڻ. to pass one's days in trouble, to pass difficult days.

ٺڳيو پڙهيو: ذ. درس تدريس. عهد اقراو. learning and teaching; to instruct, an instruction, a commitment, promise, duty, obligation.

ٺڳام: ذ (ف) لغام - واڳ (گھوڙي جي). a bridle, bit, bit and reins together.

لڳ ڪوما ٿيڻ: بخار ٿيڻ، ٽپ ٿيڻ.

to feel feverish, fervidness, fevered, heated; to suffer fever or be attacked by fever.

لڳائڻ: مر، منڊڪائڻ، لٽائڻ، گوشتاڪ ڪرڻ.

to limp, halt, hitch, hobble; stumble, muddle, shuffle; to avoid, dilly-dally, drag, dawdle, tarry.

لڳائي: ٺ. اڳهائي-بيماري، عيب، خرابي-بيچڙائي، مدي.

lameness, illness, sickness, indisposition, a fault, defect, evil, trouble, bad intention.

لڳائي چڱائي: ٺ. چڱي مٺي، بيماري سيماري بوائي پلائي، عيب

تواب

the condition of being well or unwell, good or bad, healthy or unhealthy, suffering or well, advantage or disadvantage.

لڳو: ص (ف. لنگ). منڊو، لنگڙو، ناچڱو، ناخوش-بي مزي-بي چاڪ ("چڱو" جر ضد).

lame, sick, down, ill.

لُل: ذ. لڳڻ-ڪرڻ، انعام، خوبي، چڱائي، هٽ، مڙسي.

manners, good behaviour, etiquette, habits, goodness, virtue, advantage, gain, courage, guts, heart, mettle, pluck, spirit.

لُل: ص. چريو-بي عقل، مستانو، چٺ.

a mad person, insance, cracked, crazed, crazy, fool, doodle, idiot, imbecile, illiterate, untrained, simple.

لله: ندا (ع) الله جي واسطي - خدا ڪارڻ.

in the name of Allah, in the name of God; for God, for God's sake.

لله في الله: ص. خدا ڪارڻ، خدا جي رات ۾.

idem.

للاهن ڪرڻ: خدا جا واسطا وجهڻ، عاجزون ڪرڻ، عرض ڪرڻ.

to beg in the name of Allah, to pray, beg, appeal, beseech, brace, to request.

للت: ٺ (سن) "هنڙول" راڱم جي هڪ راڱي.

a music mode, name of a raga.

لله: ٺ. گاهه جو هڪ قسم (جيسو باجي ضرور ڪم اچي).

a kind of plant, *achyranthes tenuifolia*.

لڳاڙو: ٺ. هڪل-زوردار آواز، نمر، حملي وقت مقابل ڪي سڏڻ جو

(وجه). اٿرائٽو ٿيڻ-ڪارگر ٿيڻ، بندجڻ (اک).

to encounter, collide, clash, to fit in, coincide, knock together, to get, receive, to find, meet with, to meet, mix, join, mingle, to adhere, stick, to fall in love, to be engaged, employed, to feel, realize, to blow (as mind), to fix, firm, establish, to connect, join, to abrade, fret, rule, to prick, pierce (thorn etc.) to be pregnant (cattle), to be found (chance), be effective, useful, closing (eye).

لڳو رهن: گڏ رهن، گڏيو وٺڻ، چنڊيو رهن، مصروف رهن، رڌل رهن قائم رهن.

to remain together; to remain in the company (of); combined; to remain busy; engaged; to continue in close contact (with); to stick to, to persevere.

لڳي وڃڻ: چمجي وڃڻ، شروع ٿيڻ، اتفاقاً لڳڻ (ڌڪ).

to be touched (with), to start, commence, to be hit by chance (stroke).

لڳو: ص. ("سڳو" جر ضد). اهر اولاد يا مائٽ جيڪو "سڳو" نه هجي.

ڌاريو.

related by affinity, step, half (brother or sister etc).

لڳو لڳو: ٺ. گڏ-لاڳو، ساڻ، پٺ، لاڳيتو، ساندو، مسلسل.

adjoining, close by, abreast, adjacent, bordering, continual, ceaseless, constant, endless, incessant.

لڳو: ذ. ڪڪر-ميگه.

a thick cloud.

لڳي: ٺ. نينهن-عشق، محبت-دوستي، لاڳاپو-تعلق، خواهش-آرزو.

love, affection, desire, longing, attachment, relationship, connection, wish, desire, covet, crave, want.

لڳ: ذ (ف. لنگ) منڊڪائي.

lameness,

لڳ: ذ. بدن جو ڪوبه عضو، بدن-جسم، ڏڙ.

a limb, a part of body.

لڳ ڪانڊارهن: خوف سبب بدن ۾ سڙڙا ٿيڻ، جسم جا وار اُٻا ٿيڻ.

the condition of the body when reacting against some pain, grief, fear or such other condition; (of the hairs) to rise due to fear or trepidation.

filch, purloin, swipe, thief, vulture.

لُڪِي: ٿ. گشيو- ڏٿو. جُڙپ- جُڙپ.
trick, fraudulent temptation, bluff, quarrel, brawl.
a swoop.

لُڪِي هُنن: جُڙپ هڻي ڪسي وڃڻ. ڏٿو ڏيڻ. لامارو ڏيڻ.
to snatch, grab, take away forcibly. to give a false
promise, deception. to swoop away.

لُڪِي ٿ: ڏ. اٽڪل بازي- ترڪٽال- اڏورو ڪر.
trickery, deception, chicanery, an assignment left
halfway, incomplete, unfinished.

لُڪِي: ڏ (ع. لڪر) پل- گهڙي- ڪن- اک ڇپ.
twinkling of an eye. a moment, an instant.

لُڪِي: ڏ (ع) چُها- چُهي جي قوت.
the sense of feeling or touch.

لُڪِي: ڏ. لوڏو. ناز سان هلڻ جو هڪ انداز.
coquetry, blandishment, a style of walking to en-
tice someone.

لُڪِي ڏيڻ: لوڏي سان هلڻ. گهڙي ڏيڻ.
to flirt, coquet, to play a trick, cheat.

لُڪِي: ٿ (انگ) لِيَمَن جو شربت.
a citrus drink, lemon syrup.

لُڪِي: ڏ. جُڪو- نمن. ٺڌو- لٽڪڻ. لامارو ڏيڻ.
to bend down, stoop, to hang, dangle, to swoop,
hover.

لُڪِي: ڏ. هيٺاهون- جُڪيل (پُٽ. علائقو)- ٿڙيل. مڏو- ڪُنڊ (اوڙا).
لانئون- گهٽ.

a flat and low land; blunt, worm; less, short, defi-
cient, inadequate.

لُڪِي: ڏ. مردانو مخصوص عضوو.
the penis.

لُڪِي: ڏ. گاهه جو هڪ قسم (جنهن جو پڇ ڏٺ طور ڪم اچي).
name of a long coarse kind of grass.

لُڪِي: ٿ. گاري جو ليپو- راڳو.
plastering, plaster, smear.

لُڪِي: ڏ. چڙو- اڪيلو. جنهن کي ٻار پڇو نه هجي. رولاڪ. ٺڌڪو.
alone, lone, lonely, lonesome, solitary; bachelor;
without a child, issueless; vagrant, a vagabond,
ambulant, nomadic, roving, wandering, forlorn,

آواز.

calling, shouting, bawling; call, cry, shout, call
or shout of defiance, challenge.

لُڪَارُؤُ: ڏ. ڏ. نورو هڻڻ. زور سان آواز ڪرڻ. هڪل ڪرڻ. مقابل ڪري
هڪل سان سڏڻ.

to call out, shout, bawl, to cry the war-whoop, to
call or shout to; to call defiantly or insultingly to,
to challenge.

لُڪِي: ڏ. سورهي. پيارو. لائق- نوجوان. سحر. آڏو سامهون.
a grandee, hero, gallant, brave, audacious, be-
loved, dear, youth, young, lovely, handsome.

لُڪِي: ڏ. ٻار- طفل. پُٽ. لاڏو- پيارو. بي سجدو "هنج" پکي هڪ قسم
(آبي پکي). ٻار جو مخصوص عضوو.

child, kid, juvenile, son, dear, beloved, foolish,
innocent. a white fronted or laughing goose, the
penis.

لُڪِي: ڏ. مٿاهون ڪر. ناز برداري. ترڪ تال. اٽڪل بازي- حرفت-
ڇلاڪ.

superficial work, bearing with one's whims,
feigning, conjecture, craftiness, trickery, clever,
dexterous.

لُڪِي: ڏ. خيس ۽ واعيات (ماڻهو)- جهڙو تهڙو.
a nobody, nonentity, insignificant, absurd.

لُڪِي: ٿ. ننڍي ٻار جو خاص عضوو.
the penis (of a child).

لُڪِي: ڏ. خوشامد- چابلسي.
flattery, adulation, blandishment.

لُڪِي: ڏ. خوشامد ڪرڻ. اجاڻي پاسخاطري ڪرڻ.
to flatter, coax, blandish, cajole.

لُڪِي: ڏ. ڪيسا ڪپيندڙ. ڳنڍي چور. دلبو ڏيئي ڦريندڙ.
a pickpocket, a thief, stealer, purloiner.

لُڪِي: ڏ. سَنگهه- نڪ جي غلاظت.
the mucus of the nose.

لُڪِي: ڏ. هڪ مشهور ڏن- نمر.
Ash-leaved bead tree; *Azadirachta indica*, a kind
of a tree.

لُڪِي: ڏ. ڏ. لٽائڻ- ڦٽائڻ. ڪسڪائڻ- لڪائي ڪٿي وڃڻ- چوري ڪرڻ.
to evade, put off, shirk, to steal, to spirit away.

lone, alone, lonely, homeless, childless, bachelor, vagabond, debauchee, rake.

لڻڊو: ص. بنا پيڇ جي - پيڇ وڍيل (جانون) - ٻانڊو. پنن کان سواءِ (وڏا) - ننڍو - چوٽو (وڳو، ليلس) - عيبدار - ناقص، اٿورو.

tailless, bob-tailed, without limbs or leaves, stripped of branches and leaves; small, short statured; unfinished, deficient, defective, incomplete, lacking, insufficient, wanting.

لڻڊورو: ص. لڻڊو، اڪيلو، بيڪس.

tailless, bob-tailed, lonely, alone, forlorn, friendless, abandoned, destitute.

لڻڊي: ٺ. بيوه - رتو، اوياس (عورت)، چڙي چانڊ، بدڪار (عورت)، رڌي - ڪيائي.

a widow, tramp, profligate, bachelor, shameless, prostitute, licentious, reprobate, dissolute, hustler, street girl, harlot, whore.

لڻڊي ٻئي: ص. عام خاص - جيڪا ٿيڪا - هر عورت.

anybody, whoever, whosoever, every woman.

لڻڊي: ص. بنا پيڇ جي (ٺ) هڪ قسم جي زهريلي بلا.

tailless, without tail, a viper.

لڻڊي خوشامد: ٺ. اڃائي تعريف، چاپلوسي، مٿاڇري آڏاريءَ.

mean flattery, adulation, blandishment, blarney.

لڻڊي کاڌل: ص. چرڪيل اندر ڪوٽو - منافق حاسد.

someone affected or bitten by a viper, fearing, fearful, alarmed, apprehensive, frightened, hypocrite, dissembler, envious, jealous.

لڻڪا: ٺ. ڀارت جي ڏکڻ ۾ هڪ مشهور وڏو ٻيٽ ۽ ملڪ - سلون - سرانديپ.

Siri Lanka country and island.

لڻڪ: ٺ (ف) مڻڊ (هڪ تنگ يا هڪ پير کان معذور)، منڊڪاڻن جو عيب.

(ص) مڻڊو - هڪ پير منڊڪاڻي هلندڙ.

lameness, having a limb disabled, defect of lameness, lame, crippled, limping.

لڻڪ: ٺ (ف) لانگروٽو، چٽڙن تي پڌن جو ننڍو ڪپڙو - جوٽو، گوڏن تائين گڙڙ.

the piece of cloth tied round the loins; a loose apparel for the loins; a short, underwear.

لنگ ڪڍڻ: لانگروٽو پڌن، فقط اوڳھو ڍڪڻ.

to cover the loins; covering only the genitals.

poor.

لڻباڻ: م. راڳائڻ - لپيو ڏيارڻ.

to get plastered; smeared, besmeared, smudged.

لڻباڻي: ٺ. ڊيگه - طول.

length.

لڻباڻي چوڙائي: ٺ. ڊيگه ويڪر.

length and breadth.

لڻبجڻ: م. راڳجڻ - لپيو اچڻ، پرڃڻ (گپ گاري ۾).

to be plastered, being plastered, besmeared, coated, covered.

لڻبڻ: م. راڳڻ - راڳو ڏيڻ، لپيو ڏيڻ.

to plaster, besmear, smudge, coat, cover.

لڻبر: ص. ڊگهو، ڊگهي قد وارو، دراز، طويل.

tall, long, high, lengthy.

لڻبر چوڙو: ص. ڊگهو ۽ ويڪرو، پکڙيل طول، طويل.

tall and broad, spread, outstretched,

expanded, extended, outspread.

لڻبو: ص. ڊگهو، اجايو ڊگهو، جاڳهڙيل، بيوقوف.

tall, long, of more than normal height, a fool, doodle, idiot, imbecile, nincompoop.

لڻپ: ٺ. چڙب، جٺ ٿڌ.

rebuke, reprove, admonishment, admonition, reprimand, reproach, call down, chide, reproof, wig.

لڻپڻ: م. جٺ ٿڌ ڪرڻ، بدشد ڳالهائڻ، وري وري جٺ ٿڌ ڪرڻ.

to call down, chide, lesson, reprimand, reproach, tick off, rebuke.

لڻڊو: ٺ. پاخانو - ٿورو، راند ۾ هار، هارائيل راند جي ٽڪي.

human excrement, defeat in a game.

لڻڊو ڏيڻ: راند ۾ شڪست ڏيڻ.

to beat, overrun, rout, defeat, thrash.

لڻڊو ڪڍڻ: سخت سيڪت ڏيڻ، ڏاڍي مار ڪڍڻ.

to punish, penalize, chastise, to baste, belabour, pummel, thrash, whop, rout, smother.

لڻڊو: ٺ. بلوچ قوم جي هڪ ذات، بلاچر هڪ قسم.

a Baluch tribe, a viper (snake).

لڻڊو: ص. چڙو، چانڊ، بنا گهر ٻار جي، اڻ پرڻيل، اوياس.

difficulties.

لنگماتڻ: م. اُڪارڻ- پار ڪرڻ. وڃڻ- گھيڙائڻ. داخل ڪرڻ.

to help someone to cross, to cross over, surmount, pass, to enter, penetrate.

لنگمڻ: ڏ. بک- فاقو. روزو.

fast, fasting.

لنگم ڪڍڻ: فاقا ڪڍڻ- بکڻ ڪاڌڻ.

to starve, suffering from hunger.

لنگمڻ: م. مٿان وڃڻ- اُڪرڻ. لنگهي وڃڻ- پار ڪرڻ. عبور ڪرڻ. گذري وڃڻ (وقت).

to cross over, to surmount, overcome, to go by, pass by.

لنگمر: ڏ. مڱهار دغلاڙي: نعل وڃي گھور وٺندڙ.

a drummer.

لنو: ٺ. لڀسدار مادو. لڀس- چيڙهه. لڳ ڳڻ دار مادو. لغار.

a glue, adhesive, fixative, gum, paste, sealant.

لنوائڻ: م. نتڻ- گوشتاڻ ڪرڻ. نظر انداز ڪرڻ. ڌيان نه ڏيڻ.

to disregard, turn a deaf ear to, neglect, blink at, blink away, elide, ignore, miss, omit, overlook, overpass.

لنوائي وڃڻ: ٺٽائي وڃڻ. گسائي وڃڻ. ڪُن لٽار ڪرڻ. ڪسڪي وڃڻ. idem.

لنو: م. لامارا ڏيڻ (پکي). لات ڪرڻ- ٻولڻ (پکي).

(of a bird) to hover, swoop, chirrup, chirp, tweet, twitter.

لنو: م. ڪاڌڻ (نصل). روڻ (سنگ). ڪڍڻ (ٻرڪ)- لاپارو ڪرڻ.

to reap, garner, gather, harvest, ingather.

لو: ٺ. چيڙهه وارو لڳلڳ دار مادو- لڀس- چيڙهه- لنو. مڇيءَ جي ڪڪَ وارو چيڙهه.

a glue, adhesive, fixative, gum, paste, stickiness, viscosity, adhesiveness the entrails of a fish.

لو: ٺو: ٺ. اونھاري جي گرم هوا- ٺوھ- ٺڪ. جھولو.

a hot wind, smoom.

لواحق: ڏ. (ع. 'لاحق' جو جمع) مت مائت. رشتيدار. نوڪر چاڪر.

relations, kindred, dependants, domestics, servants, retinue.

لواحقين: ڏ. گھر جا ڀاتي- ٻار ٻچا. عيال.

idem.

لنگر: ڏ. (ن) ٻائيءَ جي جهاز، غوراب يا پيڙيءَ کي بيهارڻ جو لوهي ڪنڊو- ناتاري. ڪنھن آستان تي عام خيرات لاءِ رڌل کاڌو. فقراء جو کاڌو. اها جاءِ جتي لنگر ورهائجي. خيرات جي ماني.

an anchor, a large iron chain, alms, a public kitchen at the tomb of a saint for poor people, free meals distributed at the places around the tombs.

لنگر خانو: ڏ. فقيرن ۾ ماني ورهائجڻ وارو هنڌ. محتاج خانو.

a public kitchen, a place where free meals are distributed to the destitute and poor.

لنگر هڻڻ: ناتاري هڻي جهاز يا پيڙي کي بيهارڻ. هڪ هنڌ ٽڪاءُ ڪرڻ.

to throw anchor, to cast anchor, to moor (a boat), to settle down, to make home.

لنگرو: ص. منڊو. هڪ تنگ کان ڇڏو.

lame; a lame man, a cripple.

لنگر ٿاڙو: ص. لنگوٽيو- بي شرم- بدچال- نفس پرست. (ٺ). لنگر ٿاڙي.

lewd, shameless, reprobate, profligate, debauched, lecherous.

لنگوٽ: ڏ. لنگ- لنگوٽو- چوٽو. ننڍي گوڏ. اڳيان پويان اوگھڙ ڍڪڻ لا، لنگ.

a waist cloth; a cloth worn between the legs to conceal the privates.

لنگر تي: ٺ. لنگ- لنگوٽي. چيلهه ۾ ٻڌل ڪپڙي جي پٽي (اڳيان پويان اوگھڙ ڍڪڻ لاءِ).

idem.

لنگورو: ڏ. هڪ قسم جو جانور- ٻيلوڙو. ڪاري منهن وارو. بانڊو.

the long-tailed, black-faced monkey, the baboon.

لنگي: ٺ. پٽ يا ريشم جو ڪپڙو (جيڪو عام طرح پٽڪي ٻڌڻ ۾ ڪم اچي). لونگي.

a sliken cloth worn as a turban, a coloured silk cloth.

لنگهه: ڏ. لنگمن جو رستو- لنگهرو. واٽ. گس. لوگھو. عام رستو.

a passage, way, course, path, road, route, street, avenue, highway.

لنگهه لنگمڻ: ڏکيءَ واٽ مان پار ٻيڻ. مصيبت مان پار ٻيڻ.

to go a difficult terrain or passage, to come out of

tortioner.

لوليو: ص. چڙوڇاڻو. رولو. جنهن جو گهر گهاٽ نه هجي. ڪنگال.
bachelor, forlorn, alone; vagabond, vagrant,
wandering; homeless, destitute; canter, tramp.
pauper, resourceless.

لوٽ: ذ (ع) ملاوت. داغ. عيب. گندگي.
adultration, admixed, blended. a spot, stain, dot,
a fault, defect, blemish. fiith, refuse, rubbish,
scum, sewage, slime, sludge, trash.

لوڇري: ث. ڪاري جي مڇي جو هڪ قسم.
a kind of marine fish.

لوڇ: ث. ڳولا. وڙ. نعار. ڇاڪوڙ. سونجه. ڳڻتي. ويچار. بيقراري.
search, desire, craving, itch, lust, passion, urge,
want, wish; effort, exertion, pains, trouble, task,
core; discomfort, distress, hardship, irritation,
disconcert.

لوڇڻ: م. ڏسڻ. نعارڻ. ڄاڻڻ. ڳولڻ. وڙڻ. سوچ. ويچار ڪرڻ.
to search for, seek, desire, wish for, want, craving;
to launch a search; to think over, a thinking.

لوڇ: ث. ڏسڻ. بيقراري. آند مائڻ. ايندا کان ڏسڻو.
inquietude, uneasiness from grief or pain, anguish,
disquiet; anxiety, disquietude, solicitude, unease,
worry, concern, discomfort.

لوڇ پوڇ: ث. بيقراري. آند مائڻ. ڏسڻو.
idem.

لوڇ: ث (ع) ڦرهي. پتي. تختي. ڪتاب جو پهريون صفحو (جنهن تي
ڪتاب جو نالو ۽ لکندڙ جو نالو هجي). قبر جي سيراندي کان نالي واري
تختي. لکيو. ڀاڳ. نصيب.

a tablet, a board. a title-page of a book. tomb-stone.
fates, destiny, luck, fortune.

لوڇ ڦلڻ: ذ. پتي ۽ ڦلڻ. لوڇ محفوظ. قسمت جو لکيو. انگ اڙلي.
devine decree, tablet and pen recording it, one's lot,
destiny.

لوڇ محفوظ: ذ. مسلمانن جي عقيدي موجب اها تختي جنهن تي انسان
جي قسمت لکيل آهي. اهو ليڪو ان تر آهي.

devine tablet on which destiny of a man is written
and is unavoidable.

لوة: ث. ڪٽن جو رول.
a pack of dogs.

لوازم: ذ (ع). "لازم" جو جمع ضروري شيون. سامان. اسباب.

necessary things, necessities, requisites, baggage,
luggage.

لوازمات: ذ (ع) ضروري شيون. سامان ساڻو.
idem.

لوازمو: ذ (ع) محنت جو اجورو. محنتاڻو. پگهار.
a fee, remuneration, salary, pay, wage, emoluments.

لواطت: ث (ع) اغلام بازي.
sodomy homosexuality.

لوالو: ذ. جهنڊو. علم.
a flag, banner, ensign, colour, standard.

لوب: ذ. فصل جي وڏو لاپارو.
harvesting, reaping, cropping, gathering, ingathering.

لوبان: ذ. (ع) هڪ قسم جي وڻ جو خوشبودار ڪنور (جيڪو باهر ۾
وڃي سان خوشبودار ڏونهن ڪري).

frankincense.

لوب: ذ (سن) طمع. لالچ. حرص. هيج.
avarice, covetousness, greediness, avidity, greed, rapacity,
cupidity, avariciousness.

لوب: ص. لالچي. حريص.
greedy, covetous, acquisitive, desirous, grasping, itchy, prehensile, avaricious.

لوت (ث) لوت: ذ. لاش. مڙه. سڀ کان سواءِ ڏو.
a body, a dead-body, a corpse, carcass; a headless body, torso.

لوتڙو: ذ. گوشت جو ڳڙ. گوشت جو ڍڙو ڏڪر. مثل جسر.
a lump of flesh; a ball of meat; a corpse, carcass.

لوتو: ذ. ڏاترو مان ٺهيل هڪ قسم جو ٿانوَ. ٺڪر جو ڪنگڙ.
a small round, metal pot; a round earthen vessel.

لوتي لوت ٿيڻ: لوتي ۾ پيل لوت وانگر ٿري وڃڻ. ناس ٿيڻ. ختم
ٿيڻ.

to be decimated, destroyed, annihilated, demolished,
destruced, dismantled, pulled down, pulverized, razed, ruined, wracked, wrecked.

لوتو: ص. ٺٽ ڪندڙ. ڦريندڙ. ڦورو.
a robber, bandit, plunderer, pillager, robber, ex-

an arrow,

لوڙو: ٿ. ضرورت. گهرج. طلب.

need, inclination, want, desire, urge.

لوڙائو: ڏ. هڪ قسم جو سنڌي راڳ.

a kind of Sindhi melody or mode of singing.

لوڙو: ڏ. ڀوڳڻ (نتيجو) - ڪيٽو ڏيڻ. ڪٿي جي سزا ڀوڳڻ. عمل جو نتيجو آڏو اچڻ.

to suffer for one's misdeed.

لوڙو: ڏ. ويڙهه - اٿل پٿل.

confusion, tumult, commotion, clamour, ferment, upheaval, turmoil, uproar.

لوڙو: ڏ. مردانو مخصوص عضوو.

the penis.

لوڙو: ڏ. ڪڙين واري ٿڌ. ڪڙيون يا پٽ جڙهيل ٿڌ. جڙيائي مال جي ڦر - جنگ ۾ چرندڙ مال کي زوري ڪاهڻ.

a kind of club with iron rings on it, a cudgel, baton, the robbery of cattle.

لوڙهيون هڻڻ: جڙيائي مال جي ڦر ڪرڻ.

to rob the cattle.

لوڙو: ڏ. قبر - بني.

a grave, tomb.

لوڙو ٽنڻ: قبر ڀرڻ - دفن ڪرڻ.

to bury, to inter.

لوڙو: ڏ. ٻيٽن جي وڏ جي پاڙو ڀرڻ گول ٻج. "ڪوئي" جي پاڙواري گول ٻج.

the root tubers of a water-lily.

لوڙهو: ڏ. ڍنگهن جي پناهه (گهر يا بنيءَ کي).

a hedge, a fence.

لوڙهو ڏيڻ: ڍنگهن جي جهل ڪرڻ.

to enclose with a fence or hedge.

لوسو: ڏ. لوساڻو - سيڪو - ڪارو - ساڙو.

a scorch, the flame, burning heat, burning, heat.

لوساڻو: ڏ. باهه جي ڄر - سيڪو. گرم هوا. ٺڪ - لوڙهه.

idem. the flame or burning heat of a fire etc; hot wind.

لوساڻو: ڏ. اُس يا ٿڌ ۾ سڙي سڪي وڃڻ.

to become affected with heat or cold.

لوڏو: ڏ. م. هڪالي ڪڍڻ - ڌڪا ڏيڻي ڪڍڻ. ڀڄائي ڪڍڻ. هڪالڻ.

to turn out, cause to move away, driven out.

لوڏي: ص. ڪٿن جي لوءَ کي سنڀالندڙ. شڪاري.

a person controlling a pack of dogs.

لوڏي: ڏ. پٺاڻن جي هڪ قوم.

a pathan tribe by the name of Lodhi.

لوڏو: ڏ. پينگهه (ڪنهن وٽ ۾ پٺل). ٻار کي لوڏي سهارڻ لاءِ ڪپڙي جي جهولي. هلڻ جو هڪ نمونو. ناز سان هلڻ.

a swing, oscillation, sway, wobble; a way of walking.

لوڏو: ڏ. م. لوڏا ڏيڻ. ڌوڻ. پينگهه يا پينگهي کي لوڏو.

to shake, shaking, to shake a swing or cradle.

لوڏو: ڏ. جھولڻ - ڌوڏو. ڌوڏو. جھوتو. ڇيهو (صحت يا مال جي).

a swinging, shaking, a shock, convulsion, jolting, a swing, loss, divestiture.

لوڏا کائڻ: جھوٽا کائڻ. ٿڌو ٿاڀوڻ. نقصان هيٺ اچڻ.

to nod, doze, to stumble, trip, to come under a loss divestiture.

لوڏو: ڏ (انگ) بارو - وزن - ٻوج.

loora, a load, burden, cargo, freight.

لوڙا: ڏ. هڪ قوم جو نالو.

a tribe or caste of Sindh.

لوڙو ٿورو: ڏ. ڪٿي جي نوس نوس واري عادت. اجايو رڳو.

(like a dog) to go on putting his nose in every thing (on the way), to loiter, dawdle, loaf.

لوڙو ٿورو ڪرڻ: نوس نوس ڪرڻ. لالچ جي ڪري پٺيان لڳڻ.

to poke nose (in every thing), to interfere, to follow due to greed.

لوڙو: ڏ. عام طرح ڳائڻ وڃائڻ جو ڌنڌو ڪندڙ. لنگهرو - سنگتو.

a musician, a durmmmer.

لوڙي: ڏ. گشتي - جهوري. محبت جي تانگهه - سڪو.

care, anxiety, solicitude, craving for love, eagerness, yearning.

لوڙي لڳڻ: گشتي ٿيڻ - آند مانه ٿيڻ. ڪنهن ڪم لاءِ آرام ڦٽڻ.

to become anxious, have strong desire, become disturbed, confused.

لوڙي: ڏ. تير - ٻان - ڪان.

ٺولڻاڻ: ڏ. منڻ. آزي نيزاري. ليکڻاڻ.
 begging, beseeching, entreaty, imploration,
 pleading.
 ٺولو: ڏ. مائي. ننڍي مائي.
 a bread.
 ٺولو: ڏ (ع) موتي.
 a pearl.
 ٺولهو: ص. هٿن کان محتاج. هڪ هٿ کان معذور. (ٺ. ٺولهي).
 maimed, lame-handed, crippled, mutilated.
 ٺولي: ڏ. اهو گيت جيڪو زالون ٻار کي سهارڻ لاءِ آهستي آواز ۾ سر
 سان جهونگارين.
 a lullaby.
 ٺولي ڏيڻ: ٻار کي سهارڻ لاءِ خاص ٻول چوڻ. سيڪڻ ڏيڻ.
 to sing a lullaby (to), to lull (a child to sleep). to
 punish, rebuke.
 ٺومو: ڏ. هڪ قسم جو جهنگلي جانور. ٺومڪڙ. (ٺ. ٺومڙي).
 a fox.
 ٺون: ڏ (ع) رنگ. قسم.
 a colour. kind, type, class.
 ٺون: ڏ. چڻنگ. آلو. خيال. ڌيان. جسم جا سٺاڻ وار.
 a spark; attention, heed, small hair on the limbs.
 ٺون ٺون ڪانڊارڻ: جسم جا وار اُڀا ٿيڻ. جسم ۾ سسڙاڻ اُڀرڻ.
 of the hairs to stand erect (due to fear or cold etc);
 raised hair (of the body).
 ٺوپ: ڏ. چڻپ. جٽ ڦٽ.
 rebuke, reprove, reprimand, reproach, chiding,
 admonishment, admonition, rap.
 ٺوپڻ: م. چڻپڻ. جٽ ڦٽ ڪرڻ.
 to rebuke, reprove, admonish, call down, chide,
 reprimand, reproach, tick off.
 ٺونڌ: ڏ. گھروي جي سڃڻ جو هڪ پٿر يا رَس. سڀيت سنڌ جو اهو معينو
 جيڪو هر ٽئين سان وڌايو وڃي. اڌڪ.
 a belt or strip tied with the saddle of horse; the in-
 crease of one day every third year in the month of
 sinbat in the Hindu calender.
 ٺونڌي: ڏ. ڪن ۽ اک جي وچ وارو عضوو. لٺو.
 the temple of the head.

ٺوسائڻ: م. ساڙڻ (اُس يا تڙ ۾).
 to scorch, burn (in heat or cold).
 ٺوسڻ (ٺ). ٺوسڻ: ڏ. هڪ قسم جو گاهه (گھوڙا ڪاٺين).
 Lucerne (alfalfa), medicaago sativa.
 ٺوسي: ص. ٺوس ٺوس ڪندڙ. گھر گھر ۾ جھوتون هڻندڙ.
 mean, base, ignoble, lowly, greedy, covetous.
 ٺوط: ڏ (ع) هڪ پيغمبر جو نالو (حضرت ابراهيم عليه السلام جو
 ڀائيٽيو، جيڪو پوءِ ڪنمان ۾ وڃي آباد ٿيو).
 the name of a Prophet, (a brother's son of Hazrat
 Ibrahim (pbuh) who settled down in kaman).
 Hadhrat Loot (PBUH).
 ٺوطي: ص. هر جنس پرست.
 a sodomite, paederast.
 ٺوڙ: ص (انگ) روڙو. آواره. ٺوڙيو. لنگو.
 vagabond, itinerant, ambulant, wandering; loiter,
 bum, canter, derelict, piker, roadster.
 ٺوڙ: ڏ (سن) دنيا. عالم. جهان. عام ماڻهو. عوام. هندو ڏند ڪٿائن
 موجب ٽي لوڪ (سورگ لوڪ = آسمان، مرتبه لوڪ = زمين ۽ پاتال
 لوڪ = زمين کان هيٺ).
 the world, the universe, a world, the inhabitants
 of the world, mankind, people, folk. a division of
 the universe (according to Hindu mythology).
 three lokas are enumerated, surag-lok, heaven,
 patal, hell, and mritya-bhavan, earth or bjuvarlok,
 etc).
 ٺوڙ ٺوڙ: ڏ. ماڻهن جي خواهي کان شرم. ماڻهن جي چوڀچو جي شرم
 کان. خوارِي. بدنامي.
 shame, disgrace, contempt, discredit, dishonour,
 disrepute, ignominy, infamy.
 ٺوڙو: ڏ. هڪ قسم جو جهنگلي جانور. ٺوڙو.
 a fox.
 ٺوڙو: ص (انگ) مقامي. مڪاني.
 local, regional.
 ٺوڙو: ڏ. ضلعي جي صحت صفاتي وغيره لاءِ کاتو.
 a local government institution at the district level,
 called the District Local Board.
 ٺوڙو: ڏ. سوراخ. ڳڙڪ (پٽ ۾). لنگھ.
 a hole a low-passage, entrance.

لُونڊڪَ: ڏ. گرم شين جي ٽاڪور. لڏو مڙتال مائعو جي جسم کي لوتڻ.
fomentation, to stupe the body of a man suffering from cold.

لُونڊڪَ: ڏ. نڪ.

s'lt.

لُونڊ ٻُرڪڻ: ساڙڻ- حسد ڏيارڻ. طعنا ڏيڻ.
to put salt over the injuries, to taunt, reproach, to gibe, scoff, sarcast, sneer.

لُونڊ پائي، لُونڊا پائي: ڏ. هڪو ڳڻتو- جڏو تڏو کاڌو. سادو کاڌو.
ordinary meals, meals without any special stew.

لُونڊ کاڌ: ڏ. لُونڊ لُٽل جي جاءِ- لُونڊا.
a salt mine.

لُونڊ مڙج: ڏ. مصالحو- ويڳر- وکر.
the spices.

لُونڊڪَ: ڏ. هڪ قسم جو گاهه. اوڀر جيڪو پاڇي، طور ڪم اچي.
small purslain (portulaca oleracea), shrubby goosefoot, (sueda fruticosa).

لُونڊڻ: م. لُونڊ ڏيڻ (مڇي پلي کي). لُونڊ ٻُرڪڻ. لُونڊ هڻڻ.
to salt, add salt to any thing; to salt the fish etc.

لُونڊاڻ: ڏ. لُون واري زمين. لُون جو پاڻي.
salted or salined land; the salt-water.

لُونه: ڏ (سن) هڪ قسم جو مشهور ڌاتو- حديد- آهن. لونه مان لُٽيل.
زنجير وغيره. (ص) قابو. سخت. مضبوط.

لُونه: ڏ. لونه جو ڪم ڪندڙ آهنگر- حداد.
iron. chain made of iron etc. tight, firm, secure. hard, strong, firm.

لونهار: ڏ. لونه جو ڪم ڪندڙ آهنگر- حداد.
a blacksmith.

لونه لڏڻ، ڏاڍو ٿيڻ. مضبوط ٿيڻ. قابو ٿيڻ.
to become hard or hardened; to become strong, to be secured.

لونهار: ڏ. لونهار- لُٽار.
a blacksmith.

لونه سَرو: ڏ. لونه کي موڙيندڙ سروي- پهلوان.
iron-bound; brave, bold, courageous, dauntless.

لونه هڻڻ: ڏاڍو هڻڻ- مضبوط هڻڻ.
to be as strong as iron or steel, hard, fast, firm, solid, strong.

لُونڊڪَ: ڏ. ڳالهه جي وچ ۾ ريندڪ. گهوڙي جي ڏکي هلڻي جو هڪ نمونو.

an interruption (in a talk or discourse), a kind of a difficult speed of a horse.

لُونڊڪ هڻڻ: گهوڙي جو ڏکيو ٿي هلڻ. ان وٽندڙ ڳالهه ڪرڻ- ڊيڪ ڏيڻ. اڻنگو ڳالهائڻ.

(of a horse) to run in a difficult or troublesome way, to say unwanted words, to talk unmannerly.

لُونڊو، لُونڊو: ڏ. بدفعلي گرائيندڙ چوڪرو.
a catamite, homosexual.

لُونڊيبازو: ڏ. اغلام بازي ڪندڙ- چوڪري باز.
a sodomist, a homosexual.

لُونڊيبازي: ڏ. اغلام بازي.
homosexuality, sodomy.

لُونڊي: ڏ. بدپيشه عورت- رنڊي.
a prostitute, a call girl, drab, harlot, hustler, moll, whore.

لُونڱ، لُونڱ: ڏ. هڪ قسم جو خوشبودار ۽ اُن جو ڳوٺج. نڪ يا ڪن ۾ پائڻ جو هڪ ڳڏ- ڪوڪر.

لُونڱي مڙج: ڏ. ڳاڙهن مڙجن جو هڪ قسم (ننڍا مڙج).
a clove, a gold nose or ear pin.

لُونڱي: ڏ. هڪ قسم جو ريڙهي پٽا پٽي ڪپڙو (عام طرح پٽڪي ٻڌڻ).
a kind of red chillis, bird peppers.

لُونڱي: ڏ. هڪ قسم جو ريڙهي پٽا پٽي ڪپڙو (عام طرح پٽڪي ٻڌڻ).
a coloured silk cloth used for a turban.

لُونڱي پهراڻو: ڏ. تعني طور لُونڱي ٻڌائڻ. ڪنهن ڪارنامي جي عيوض تحفو ڏيڻ.

to present with a turban as a gift for some achievement, to confer a lungi as a reward for services rendered.

لُونڱو، لُونڱو: ڏ. اک ۽ ڪن جي وچ وارو عضو- لُونڱي.
the temple of the head.

لُونڱا هڻڻ: ڏ. هيڏانهن هوڏانهن ڏسڻ.
to glance side-ways.

لُونڱ: م. لُونڱ- ٻوليڻ- لات ڪرڻ.
to emit a sound (a bird), to chirp, chirrup.

up-and-down, ascending and descending.

لهر وچړ: ټ. پريت جو پيچ. دوستي جو دستور. حجت وارو دستور. هيت
مٿاهين. ډيټي لپټي.

contact, dealings intimacy, affection, love, up and
down. (financial) dealings.

لهر وکڼ: دوستي رکڼ. دوستي وارو ناتو رکڼ.

to keep terms. to maintain relationship,
friendship.

لهر ليه: ډ. تر. لپو. رلي جو هيټيون پو. رلي به اندر وځل پراڻ.
the bottom, floor. plastering, besmearing, the
lower or inner side of a quilt; the inside padding
of a quilt.

لهره: ډ. لوهه.

iron, steel.

لهاره: ډ. لوهار. آهنگر.

a blacksmith.

لهمجو: ډ (ع) گالمان جو خاص ډنگ. لفظن جي اداڻگي. محاورو. بهلي.
زيان.

mode of speech, talk, tone, accent, modulation;
cadence. idiom, usage, language, tongue.

لهذا: ډ (ع) تنهنڪري. ان لاء.

for this reason; because of this; therefore, conse-
quently.

لهاڻا: ډ. سنڌ ۾ رهندڙ هڪ آڳاٽي قوم.

lohana, an ancient tribe of Sindh.

لهمپ: ډ. اچل. اداڻگي. ڏيڻي. تاس راند ۾ پٿر لهڻ.

springing up, tossing up, payment, to throw, a
throw; a turn to throw (in game of cards)

لهره: ډ. چولي. موج. جهٽڪو (هرا جو). خيال جو وهڪرو. بيخودي.
انگ. جذبو. زنجير (پرت ۾). ريجڪ. ترنگ.

a wave, billow, surge, a blast of wind, fit of pas-
sion; ecstasy, transport, rapture, frenzy, a chain
(in embroidery) whim, fancy, vision.

لهر داره: ص. لهرين وارو پٽاڻي (ڪپڙو پرت).

wavy, in waving lines, waved, serpentine; striped
(cloth, combridery).

لهر بهر: ډ. اچ وڃ. خوشحالي. گهٽائي (ماتهن جي).

coming and going, communication opulence,
richness, abundance, excess, plenty.

لوهه: ډ. اونهاري جي ساڙيندڙ گرم هوا. لڪ. اوچتو حملو. رومڙ. آڻر.

a hot westerly wind, simoom; a sally, rush, at-
tack, onset, onslaught, assault.

لوهو: ډ. رت. خون. لهر.

blood.

لوهي: ص. لوهه. لوهه وارو. لوهه مان ٺهيل. آهني.

iron, steel; made of iron or steel; of iron.

لوهيڙو: ډ. هڪ قسم جو وڻ (عموما جبل ۽ ٿر ۾ ٿئي). روهيڙو.

a tree of thar (and hilly areas) known as 'iron
wood of the hills. (tecoma undulata).

لوهه: ډ. بستي. واهڻ. ڳوٺ. رهائش جو هنڌ.

village, place of residence.

لوهه: ډ. لڪ. جهول.

hot wind, simoom.

لوهو: ص. مشهور جهنگلي جانور. سؤڙ.

a wild-boar, swine, pig.

لوهڻ: م. ٻنهي هٿن سان گڏائڻ. ملائڻ. ڳوهڻ (اتر وغيره). گلا ڪرڻ.

مٿا ڏيڻ. خوري ڪرڻ. گهٽ وڌ ڳالهائڻ.

to mix with both hands, to knead (flour for bak-
ing), to defame, backbite, to taunt, reproach, to
disgrace, defame, to rebuke, scold.

لوهڻ ڪرڻ: ٿڌ يا بيماريءَ ۾ سڄي جسم تي ڪروڪر مٿڻ.

to massage (the body) due to cold or disease.

لوهي: ډ. اوني چادر. لوهڻ. اوڙهي. عزت جو اڇو.

a woolen shawl, a woolen wearing apparel, a
symbol of honour.

لوهي لهڻ: عزت لهڻ. لڄ لٽجڻ.

loss of respect, loss of virginity.

لهره: ډ. لاهه. لاهي. هيٺاهين. نشيب. لاڙو. رجحان. خيلو. ڏس.

descent, descending, declivity, downward slope,
stratagem, plan, inclination, leaning, bent, cue,
hint.

لهر پيچ: ډ. هيت مٿاهين. وڙ وڪڙ. خيلو وسيلو. لاڙو. رغبت. لاڳاپو.
قرب.

up-and-down, bent, bending, stratagem, plan,
leaning, inclination, attachment, connection,
affection.

لهر چڙهه: ډ. هيت مٿاهين.

transactions).

لغيداره: ص. چئمن جو قرض هجي. ڏيئي لپتي جو وهنوار رکندڙ.
a creditor, one who has to receive a debt, a loaner.

لهره: ذ (ع) راند. راند ووند. تماشو. اجايو ڪم.
pastime, fun, amusement, play, improper work.

لهر و لهر: ذ. راند ووند. ڪيل تماشو. تفريح وارو ڪم.
play, sport, game, pastime, mirth, amusement, fun.

لهره: ذ. رت. خون. هڪ قسم جو جابلو وڻ. لوهيڙو.
blood, a red-wood hilly tree; the iron wood of a tree; a species of a plant.

لهره: ذ. تعلق. گانڊاپو. ياري. دوستي. عشق. حيلو. وسيلو. منهن لڳه.
ڏيئ. لحاظ. مروت.

connection, relationship, affinity; love, affection, attachment, devotion, fondness; supporter, helper; known, recognized, acquaintance, friend, intimate, familiarity, intimacy.

لهرارو: ذ. وهڪري جو لاه وارو پاسو. (ضد = اوڀارو).
down-stream.

لهره: لئي. ظ. لاه. واسطي. ڪارڻ.
for the sake of, because of, due to.

لهره: لئي. ٺ (سن) مزو. لذت. فرحت. سوچ. مستي. شوق. ترنگ. راڳ مر.
سراء سازن جو جوڙو. سرتار. سر.

taste, feel, savour, flavour, relish, sapidity, gusto, palate, hert, zest, tuning of note and musical instruments, tune, note, melody.

لهره: لئي. ڪرڻ. شوق ڪرڻ. مزو وٺڻ.
to enjoy, relish, celebrate, make merry, revel, luxuriate in.

لهره: ذ (انگ) شيشي جي چيني واري پتي.
lamp, lantern, standard lamp.

لهره: ذ. هڪ قسم جو وڻ.
a large bastard cypress tree or tamarisk. (*Tamarix indica*, *Tamarix diocia Roxb* and *Tamarix articulata*).

لئون، لئون: ٺ. ڌيان. خيال. عشق. محبت.
attention, consideration, heed, regard, love, affection, attachment, devotion, fondness.

a lively tune. جذبي جو غلبو. اهڙو هڪ ساريڪو واهو.
vibration (in music) a fit of passion.

لهره: ٺ. باهه جي ڄر. چي. لهره. سڪ.
flame, blaze, heat, warmth.

لهره: لهره. سڪ. لهره. تعلق جو ڪمڪار. لهره.
to be scorched, burned, to be affected with emotion.

لهره: مر. ڄرائڻ. سڪ. لهره.
to be scorched, to be burned, roasted, broiled, burned or burnt, baked.

لهره: مر. باهه جي سڪ مر ڪارائڻ. ڄرائڻ.
a slight burn, singeing, scorching from fire; bake, broil.

لهره: ذ. اُٿل (طرف). لاه. شيب.
west, a slope, slant, incline, lean, tilt.

لهره: ٺ. لاهي. جھڪڻ. لاٺ.
slope, slant, incline, lean, deduction, decline in prices.

لهره: مر. مٿي کان هيٺ لهره. ڪرڻ. نازل ٿيڻ. هيٺ ٿيڻ. گهٽجڻ. گهٽ ٿيڻ (اڳها). اڀرو ٿيڻ (بدن). وسرڻ (ڏهن تان). نڪرڻ (خيال). غروب ٿيڻ (سج. چنڊ. تارا). ڀرڻ. اُٿل. لاهرو پيو (فصل مر). سڪڻ (پاڻي). لاٺ ٿيڻ. لهره. ملڻ. حاصل ٿيڻ. ٽڪڻ. ترسڻ (مهمان خاني مر). هيٺ ڇڏڻ (پٽو). ڇڏڻ (بيماري). جھڪڻ ٿيڻ (ليڪر).

to fall, drop, to descend, aligh arrive, to go down, to decline, reduce, (price) to become weak, feeble (body), to forget, miss, err, to come to mind, occur, setting of (sun, moon, stars), to decline (sun), to crop, harvest, to evaporate, dry, (water), to fall (water level), to have, obtain, accrue, to stay, reside (in quest house), to throw (a playing card), to pass over illuess, to settle, adjust (account).

لهره: مر. قرض جي رقم جي طلب هجڻ. اوڌر هجڻ. قرض هئڻ. لهره.
to have to receive, to have due, something due from someone, the amount due.

لهره: ذ. اوڌر. قرض.
something to be received, a due, credit, a loan (due from).

لهره ليڪو: ذ. ڏيئي لپتي. حساب ڪتاب (اوڌر جي).
buying and selling, dealings, accounts (of loan or

about (in mud).

a role, rolling.

ليٽر پائڻ: پٽ تي سمي گولائي ۾ ڦرڻ ۽ اٿلڻ پٽلڻ.
to roll on the ground.

ليٽ: ٿ. پاڻي جي اٿل - ٻوڏ - سيلاب. درياءَ جي هڪ پاسي وٽڪ جو لاڙو - لاڙو - رڳبت - جهڪاءُ. لاهڻ. لهندي. لاٽ. لهندي واري زمين. ريت واري inundation, flood, spate, leaning of the flow of river to one side, inclination, bias, leaning, bent, disposition, drift, reduction, inclined land, sand bank, alluvium.

ليٽ پيٽ: ٿ. اٿل پٽل. ويڙهه سڙهه - منجهل (سٺ).
rolling about, taking a roll, lounge, entangled (thread).

ليٽ ڪُرت: ٿ. هڪ قسم جي ٻارائي راند.
a name of children's play which consists in those of one party guessing which of those of the other is covered up in a sheet.

ليٽ ڪرڻ: دير ڪرڻ - چرڪ ڪرڻ گيس ڪرڻ.
to delay, decelerate, be late, waste, time, to be or become late.

ليٽائڻ: م. سهارڻ. ڪيرائڻ - ڊاهڻ. اٿائڻ.
to cause to sleep, to cause to demolish, pull down, turn upside down, overturn.

ليٽر: ٿ. (انگ) خط - چٽي.
a letter, epistle, communication, memorandum.

ليٽر باڪس: ٿ. خطن وڃڻ لاءِ لپال جو دهر.
a letter-box.

ليٽڻ: ٿ. لهندي - لاهي - نشيب. زمين مان پٽر پيچڻ ۽ ترسڻ ۾ آڻڻ لاءِ ٿلڻي ڪاٺي - سينور.
inclining, leaning, bent, bias, drift, inclined, sloped, sloping, tilted, a piece of distaff.

ليٽڻ: م. سڌو پوڻ - ڊگهو ٿيڻ - دراز ٿيڻ سمع. اونڌو پوڻ. ڪرڻ. ڊهن.
ليٽي پوڻ. ليٽريون پائڻ. گسڻ.

to lie down, recline, rest, repose, to sleep, to be inverted, to fall, collapse, to roll on the ground to creep, crawl.

ليٽرو: ٿ. مٽي ۽ ٻر ليٽري پائڻ (گڏهه، گهوڙو، ٿوري دير سمع).
(of a horse or donkey) to roll over in the dirt, to

لئون لڳائڻ: محبت ڪرڻ - عشق ڪرڻ. مڃو ٿيڻ.

to fall in love, become attached, to be entangled, involved.

لُتر: ٿ. ٻاهه ٻارڻ لاءِ ڪڪڻ جي مٺ. آلو - چٽڪ.
a handful of straws for lighting fire, a flare, flame, blaze.

لُنا لائڻ: جھيڙو مچائڻ.
to excite a quarrel, to create bad-blood.

لُنه: ص (سن) دنيا جو خاتمو. عدم وجود. آخرت.
the end of the world, end of everything living, the here-after.

لُنه مٽي ڪرڻ: ناس ڪرڻ. گهر ڪرڻ. نالو نشان مٽائڻ.
to destroy, annihilate, exterminate, extinguish, extirpate, uproot decimate, destruct, dynamite, pulverize, wipe out.

ليارو: ٿ. هڪ قسم جو روڻ ۽ ان جو ڦر.
a narrow-leaved sapastan, a tree with glutinous berry. (cardia rothii).

لياري: ٿ. بگهڙن واري ايراضي.
a wolf infested area.

لياقت: ٿ. (ع) قابليت - استعداد. لائق. گڻ. خوب. تميز. هوشيار.
ability, fitness, competence, skill, capacity, talent, capability, worth, merit, virtue, quality, excellence, elegance, manners, etiquette, clever, careful.

لياڪو: ٿ. جهاتي - لپڻو. هڪ نظر ڏسڻ. مٿاڇرو ڏيک. پنهنجائي.
عزازت - مٿي - ننگ - سڱ.

peeping round a corner, to take a quick look, glance, relationship, affinity, sympathy, association, affiliation, attachment.

ليبي: ص. فريسي - دغا باز. ٺڳ.
a mean person, a knave, cheat, double-dealer, swindler, fraudulent, imposter, thug, robber.

ليٽ وٺڻ: ٿ. (ع) بهاني بازي. نت نٿاءُ.
procrastination, prevarication, evasion, subterfuge, chicane.

ليٽو: م. پٽ تي ليٽريون پائڻ. زمين تي سمي اٿلڻ پٽلڻ. مٽي يا گاري ۾ پيرجڻ.

to roll about, roll on the ground, to wallow, roll

a camel, a stupid, lazy fellow. weak, decrepit, feeble, flimsy, fragile, frail, infirm.

ليڙو: ڏ. اُن جي ڳنڍي جي سوراخ کي ڏنل ڪپڙي جو ڌڻو- ٻنڄو.

a plug or strip of cloth.

ليڙو لهن: سوراخ کُلڻ. بند لهن. وات کُلڻ. شرم حيا لهن. اجل ٿيڻ. ڇڙاڳ ٿيڻ. خواريءَ جهڙا ڪم ڪرڻ.

of a gap to open. (of a mouth) to open. to become impudent, to loose character; to indulge in shameful acts; to become shameless, arrant, blatant, brassy, barefaced, unabashed.

ليڙي: ص (ف) ليزم شرمسار- لڳي- ڦڪر- مياڙي- ست- نڪم.

shameful, disreputable, disgraceful, ignominious, inglorious, shoddy, dishonourable, lazy, indolent, slothful.

ليس: ص (ف) حاضر- تيار- هڪيو.

ready, attained to perfection prepared (for), dressed.

ليس: ڏ. چيٽو. زڪام مرڻڪ مان وهندڙ مادو. زڪام.

stickiness; viscosity, mucus from the nostrils, snot, rheum, catarrh, cold.

ليسدار: ص. چيٽو.

sticky, viscid, viscous, glutinous.

ليسوڙو: ڏ. هڪ قسم جي وڻ جو ڦل- گجڙو.

the fruit of smooth-leaved cordia, or sepistan.

ليسروي: ڏ. گجڙو (وڻ).

smooth-leaved cordia or sepistan (*cordia myxa*).

ليڪ: ڏ. ليڪو- خط- ريڪا- ڌاري. قطار. ست. ڊگهو نشان (پين، پينسل، مس، رنگ وغيره جو).

a line, lineament, a streak, stripe, row, queue, long trace (of pen, pencil, ink, clour etc).

ليڪچر: ڏ (انگ) تقرير، واعظ، سبق- درس.

a lecture, speech, address, lesson, education, training, tuition.

ليڪچرار: ڏ. استاد (ڪاليج جو)- پروفيسر.

a lecturer in a college, a professor.

ليڪڻ: ڏ (ف) پر- مگر.

but, but still, on the other hand, however, notwithstanding, nevertheless, yet, besides.

take a siesta.

ليٽي: ڏ. اتي مان لعل مٺي رب يا شيرو.

a sweet-paste.

ليپ: ڏ. پلستر، پٽي- ضماد.

plaster, paste, embrocation, ointment, liniment.

ليپڻ: م. راڳو ڏيڻ- لپو ڏيڻ. ٻڌڻ.

to plaster, smear, besmear, daub, to pat, beat.

ليپو: ڏ. راڳو- پلستر، لٽپ.

plaster, daub, smear.

ليپو ڏيڻ: راڳو ڪرڻ. پٽ کي ڳارو هڻڻ.

to plaster, smear, besmear, daub, to plaster the wall, to gloss over.

ليڏوڙو: ڏ. گهوڙي، اُٺ يا گڏھ جي لڏجو هڪ ٻوڙو.

a lump of dung of a horse, donkey or camel.

ليڏو: ڏ (انگ) اڳواڻ- پيشوا- رهڻا.

a leader, guide, chief, chieftain.

ليڏي: ڏ (انگ) معزز عورت- بيگم- خاتون.

a lady, woman of rank.

ليرو: ڏ. ڪپڙي جي پٽي يا ٽڪري- رٿو.

a strip or slip of cloth.

ليرون لرون: ڏ. رٿون رٿون.

in rags, shreds, in tatters.

ليرو: ڏ. ڪپڙي جي پٽي. اڳڙي- پراڻي ڪپڙي جي ٽڪري- لڳڙي.

a strip or slip of cloth; tatters.

ليرون ٿيڻ: ڏ. ڦاٽي ذرا ذرا ٿيڻ.

to become tattered, shredded.

ليرون لوڪائڻ: بدن تي ڦاٽل لباس پائڻ. پراڻا ۽ ڦاٽل ڪپڙا ڍڪڻ. مسڪين ٿيڻ.

to wear tattered clothes, to wear rags, shreds; become dirt poor, destitute, broke, impoverished.

ليرون ليرون: ڏ. ڦاٽل ڪپڙا- اڳيون ٽڪڙيون.

in rags, in shreds, in tatters.

ليڙپي، ليڙپير: ص. سڄو- ڪنگال- مسڪين. لونڊو- گيدي- ڪانڌر.

broke, destitute, dirt poor, flat, impecunious, impoverished, indigent, low, a reprobate, abandoned, a coward, dastard.

ليڙو: ڏ. اُٺ- ڪرھو. (ص) ڀرو- ٿلهڙو- ڪمزور- نَسْتو.

an account, reckoning, calculation.

ليڪو ڇڏان: حساب ڪتاب صاف ڪرڻ. وهنوار ڪرڻ. حساب ڇڪڻو ڪرڻ.

to settle an account, to balance the account.

ليڪو ڪرڻ: حساب ڪرڻ. ڏيئي لپي جانچڻ.
to check an account, to get the account examined or audited.

ليڪو لاهڻ: حساب صاف ڪرڻ. معاملو ختم ڪرڻ.
to balance the account, to settle the account.

ليگ: ٿ (انگ) ماڻهن يا قومن جي اتحاد جي جماعت. پائيچارو.
a league, an association, alliance, coalition, brotherhood, club, congress.

ليل: ٿ (ع) رات. شب.
night.

ليله القدره: ٿ. شب قدر (رمضان مهيني جي 27 تاريخ جنهن ۾ قرآن شريف نازل ٿيو).
the night of power observed on the 27th of Ramzan when the Holy Quran is said to have descended from heavens.

ليل و نهار: ٿ. رات ڏينهن. شب روز.
day and night.

ليلي: ص (ع) رات جو. (ٿ) مجنون جي معشوقه. معشوقه. سحڻي عورت. رات. شب.

belonging to or pertaining to night. the celebrated mistress of *majnun*; a mistress, beloved, sweetheart; a beautiful woman, handsome, charming; night.

ليلا: ٿ (سن) ڪيل. تماشو. ناٽڪ. عيش. قدرت جو تماشو. حسن.
theatrical performance, play, amorous sports; phenomena, wonders of nature, beauty, grace, elegance.

ليلان: ٿ. عورت جو نالو. مشهور سنڌي قصي "ليلان-چنيسر" جو هڪ ڪردار.

lelan, the female character in the story of *Lelan-Chanesar*.

ليلاؤ: ٿ. مڙي نيزاري ڪرڻ. منٿ ڪرڻ. عاجزي ڪرڻ. ليلائڻ.

to entreat, beseech, solicit, implore, supplicate, beg, appeal, brace, conjure, crave, importune, in-

ليڪڻ: م. ليڪو ڪڍڻ. ليڪا پائڻ. نشان ڪڍڻ.
to draw a line, rule, put a mark, underline.

ليڪو: ٺ. ليڪ. خط. ريڪا. نانگ جي هلڻ جو گيساڻو. نشان. سنڌو.
a line, a stripe, streak, the mark of a passing reptile, snake etc. rut, furrow, groove, path, track, trace.

ليڪو ڪٽڻ: وقت هٿان نڪري وڃڻ تي افسوس ڪرڻ. ليڪي تي هڻڻ.
پوٺاري ڪرڻ.

to cry over the spilt milk, to beat about the bush; to beat the line after the snake has gone; to follow the beaten path, to adhere to old-established customs or practices; to obey, comply, conform, mind, observe.

ليڪو ڪڍڻ: حدبندي ڪرڻ. قطع تعلقات ڪرڻ. ڍنگ ڪڍڻ.
to draw a line; to draw the boundry; to sever the relationship.

ليڪو لنگهڻ: حد تپڻ. ڇڙواڳ ٿيڻ. انتها ڪرڻ.
to become shameless, to overstep the bounds of decency; to go to the last point.

ليڪ: ٺ. تحرير. لکيت. مضمون. قسم. پاڳ. نصيب جو لکڻ.
a writing, a letter, an epistle, a document, a bill; a discourse, article, essay; luck, as written in the luck, as per luck, destiny.

ليگ: ص. ليڪ لکنڊڙ. مضمون نويس.
a writer, scribe, an author.

ليڪ: ٺ. جُونِ جو هڪ قسم (ننڍي ۽ اڇي جُونِ).
a nit, the egg of a louse.

ليڪڻ: ٺ. لکڻ جي اسٽيل. قلم.
a pen, a writing instrument.

ليڪڻ: م. ليڪي ۾ آڻڻ. شمار ۾ آڻڻ. حساب ۾ آڻڻ. ڳڻپ ۾ آڻڻ.
خيال ۾ آڻڻ. پرواه ڪرڻ.

to count, estimate, reckon, account for, include in the account; to esteem, regard, care for.

ليڪو: ٺ. حساب. شمار. ڳڻپ. ڏيئي لپي. وهنوار. حساب ڪتاب.
an account, a reckoning, a ledger; computation, calculation, arithmetic.

ليڪو برابرو ڪرڻ: حساب وهنوار ڪرڻ. بي باق ڪرڻ.
to settle an account, to balance the account.

ليڪو چوڪو: ٺ. حساب ڪتاب. ڏيئي لپي. وهنوار.

lump of human excrement, dried faeces.

لينڊي: ٺ. ٻار جو گوند.

lump of a child's excrement.

لينڊي، لينڊم: ٺ. رڙو، ٺڙو، اڳڙي، پراڻو ڪپڙي ٽڪر.

a tatter, a rag, a strip of cloth: old tattered cloth.

لينڊياري: ص. رڙل ڪيڙن واري، ليون وارا ڪپڙا پهريل.

in rags, wearing a tattered dress, in shreds, in tatters.

لينڊم: ٺ. ليڪو، داغ، ڪارنڊن، پاتيءَ جي رڳڙي، رڙو.

a line, stripe, a spot, mark, stain, scar, black clour, blemish, a stream of water, fissure, crack.

لينڊم ڪڍڻ: ليڪا وڃڻ، ليڪا وڃي خراب ڪرڻ.

to draw lines, to spoil by drawing lines.

لينڊم لائڻ: ڪارنڊن جو ٽڪر لائڻ، خوار خراب ڪرڻ.

بدنام ڪرڻ.

to cast a slur upon; to blame, censure, condemn, denounce, to defame, malign, asperse scandalize, slander.

لينڊو، لينڊو: ٺ. جھاتي، لياڪو، ٿوري ڏيکائي.

a side-ways glance, peeping round a corner, a very slight glimpse.

ليا پائڻ: جھاتيون پائڻ، واجھائڻ.

to peep round, to long for, hanker, covet.

ليو، ليو: ٺ. ڊيگڙي وغيره جي تر کي ڇاڙهيل مٽيءَ جو لپڙ.

a plaster of mud on the outside lower part of a cooking utencil.

ليول: ٺ. (انگ) سڌائي، سٺو، سڌائي معلوم ڪرڻ لاءِ رازڪي ڪم جو هڪ اوزار.

straightness, levelness, a leveling equipment of a mason.

ليهه: ٺ. لڇ، شر، حياءَ، محابر، لحاظ، ڪھڪاءَ، قيااس.

shame, modesty, bashfulness, regard, courtesy, deference, compassion, consideration.

ليشي: ٺ. گهاٽو رڌل اڻو (جنهن جو چيڙهه پٽن چنڊڙائن ۾ ڪم اچي).

a paste of flour for use as a glue; a glue, a sticking substance.

vöke, plead, pray.

ايلواٽ: ٺ. مٿنن آڙيون، عاجزيون، دانھون ڪوڪون.

entreaty, prayer, appeal, application, imprecation, petition, plea, supplication, request.

ايلواٽي: ٺ. مٺ، عاجزي.

entreaty, prayer, appeal, application, imprecation, plea, request.

ايلواٽيون ڪرڻ: روئي عاجزيون ڪرڻ.

to entreat, beseech, solicit, implore, supplicate, beg, appeal, brace, conjure, crave, importune, invoke, plead, pray, request.

ايلواٽي: م. سخت خواهش ڪرڻ، سڪڻ، مٿن آڙيون ڪرڻ.

idem.

ايلو: ٺ. ڇيلو، پڪريءَ جو ننڍڙو، (ٺ. ليلي).

a kid, a young of a goat.

ايلو تي لڳڻ: پڪريءَ جي ڦر وانگر پٺيان لڳي پوڻ.

to follow as a kid, or like a young of a goat.

ايلو: ص. ڀرو، سٺ، ٿوٽي، موڱو، نٿو، بيڪار.

lazy, spiritless, useless, dumbhead, feckless, indolent, slothful, easygoing, idler, bum, dawdle, drone.

ايمپ: ٺ. (انگ) گلسيت تي ٻرندڙ بي.

a lamp, a lantern.

ايمپن: ٺ. (انگ) ليمي جو مٺو پاتي يا شربت.

a lemon and lime drink, a sweet-drink.

ايمون: ٺ. هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦر (جنهن جي رس جو ذائقو کٽو ٿئي).

a lime, a lemon, the tree *citrus indica* or *citrus acida*.

اين: ٺ. (انگ) ليڪ، خط، قطار، صف، ريل جو پٿر، فوج يا پوليس جي چٽوڙي.

a line, row, queue, a railway-line, a cantonment, a police-line.

اينجهه: ٺ. تاجيءَ جي خراب تند (جنهن ۾ ڳنڍيون هجن)، (ص) سنجي، باريڪ.

untwisted piece of cotton in a yarn: fine, thin, slight, slim, slender.

اينڊو: ٺ. ترورو، لنڊ، سُڪل گوند.

ماتا پتا: ذ. ماء پي.

mother and father, parents.

ماتام: ذ (ع) ماتم (ماتم) روح راڙو. پٽڪو.

grief, mourning, sorrow, affliction, anguish, care, regret, rue, woe.

ماتام مچڻ: روح راڙو ٿيڻ. واويلا ٿيڻ.

to feel grief, sorrow; to be afflicted with (grief).

ماتعت: ص (ع) هٿ هيٺ - معاون - ملازم - زير حڪم - زير دست.

assistant helper, subordinate.

ماتر: ظ. رڳو. فقط. ٿورو ذرو. (نالي ماتر، ترماتر).

only, merely, a little, trifle, somewhat; an atom.

ماترا: ث (سن) ماپ - ذرو.

measure, quantity; a minute element.

ماترائون: زيرون زيرون. (زير، زير، پيش).

the vowel-marks; the diacritical marks.

ماترائڻ: مر. پريڻائڻ - ڏاڏرائڻ. پٺيلائڻ - يرغلائڻ.

to console, comfort, buck up, cheer, solace, up-raise, to mislead, hoodwink, delude, distract, to entice, entrap, seduce, tempt.

ماتلي: ذ. بدين ضلعي جو مشهور شهر.

Matli (town), the name of a taluka and Town in district Badin.

ماتمر: ذ (ع) مرڻ جو غم - گريو - روح - زاري. سوڙهه - بيابو. افسوس - ڏک.

سِين زني.

grief, mourning, sorrow, affliction, anguish, regret, rue, woe.

ماتمر ٻرسي: ث. مرڻ جي عذرخواهي - پرجائي - غمخواري.

condolence.

ماتمر ڪرڻ: افسوس ڪرڻ. واريلا ڪرڻ. سيني زني ڪرڻ. چاتي ڪڍڻ.

to mourn, to lament, to grieve, bewail, moan.

ماتمي: ص. ماتم ڪندڙ. عاشورن ۾ ماتم ڪندڙ.

mourner, mournful, mourning (esp. during the first ten days of Muharrum).

ماتمي لباس: ذ. افسوس ۾ پاتل ڪارو لباس.

mourning dress or clothes.

ماتر: جبل جي دامن وارو ميدان. ماتري - وادي.

low ground below a hill, a valley, a vale, dale.

م

مر: ذ (اچار "ميم") سنڌي "الف" بي جو چاليهين اکر. عربي جو چوويون ۽ فارسي جو اٺاويون اکر. ابجد موجب عدد (40). ضمير متصل طور لفظ جي پڇاڙي ۾ ضم اچي (جيئن سندر، ڪيم وغيره).

the 46th letter of Sindhi Alphabet, 24th of Arabic and 28th of Persian language; numerically equivalent to 40. used as an adjoining pronounce in the end of a word (as سندر، ڪيم)

مر: ظ. نه. متان.

a prohibitive particle affixed to the imperative of verbs, not.

ماء: ظ (ع) ظرني اڳياڙي طور ايندڙ لفظ (جيئن مابعد، مافيا وغيره).

a word used as prefix to adverb (as مابعد)

مآب: ذ (ع) ضميري اڳياڙي طور ايندڙ (جنهن ته مابدولت = اسين) موتي ايڇ جي جاء. ض (ف) مقرر جاء. مرڪب لفظن ۾ تصديق لاءِ ڪم ايندڙ پڇاڙي (عزت مآب، رسالت مآب وغيره).

used as prefix to adverb, (as اسين) a place of return, settled or fixed place, used suffix in compound, to denote affirmation as izat-moh.

مآبعد: ظ (ع) پويان ايندڙ. پٺيان ايندڙ.

following, follower, that follows.

مآبقا: ص (ع) باقي - بچيل.

remaining, balance, arrears.

مابين: ظ (ع) وچون - درمياني.

middle, in-between, central, medial.

مات: ث (ع) شطرنج يا بيت بازي ۾ هار - شڪست.

defeat in chase or verse-recitation contest, check-mate, defeat.

مات ڏيڻ: شڪست ڏيڻ. ڪنهن ڪم ۾ گرهه ڪڍڻ.

to checkmate, to confound; to defeat, outlive, surpass.

ماتا: ث (سن. ماتر) ماءُ - والده. وڏي وڃندڙ بيماري (جنهن ۾ سڄي

جسم تي داڻا ٿين). سال پاڪس (انگ).

mother, the small-pox.

to keep quiet, to become silent, be patient.

ماٺ لڳڻ: حيرت لڳڻ - عجب ٿيڻ. واٽرو ٿيڻ.

to be wonder-struck, to become confused. (due to astonishment).

ماٺارو: ٺ. ساٺ - خاموشي - ماٺ. پاڻيءَ جي هڪ ساريڪي وهڪري جي ماٺائي هرا جي گھٽتائي.

quietness, silence, quiet, quietude, still, stillness. quietness or want of force in running water. lack of wind.

ماٺارو: ٺ. سندر - هموار ڪرڻ (زمين).

to smooth, to level, even, flatten, smoothen (land etc).

ماٺڻ: ٺ. اوزار کي تڪر ۽ ٽسو ڪرڻ.

to smoothen (an implement etc).

مالو: ص. گھٽ - حڪو. هڪڙي وهڪري وارو (پاڻي). ٽسٽ. سٺو. ڪوٽو (ٺ. ماني).

slow, dull, not in demand, in small demand; quiet, calm, still, deceitful, false, lessened in force (water).

ماٺيڻائي: ٺ. صبر - چپ - خاموشي. نعنائي. ڌيرج - آهستي.

quietness, silence, quiet, quietude, still, stillness. calmness, slowness.

ماٺيڻو: ص. صبر وارو. ٿور ڳالهائو. خاموش طبع. آهستي (واٽ، وهڪرو). (ٺ. ماٺي).

silent, quiet, calm, taciturn, serene, collected, composed, easy, easygoing, slow (wind, current, stream), placid, poised, possessed, tranquil.

ماٺ: ڪ. پيمائش - ڪڇ. وهڻ (ڪپڙي جي). جانچ. اندازو - تخمينو.

measure, measurement, cutting out clothes, inquiry, investigation, guess, conjecture.

ماٺ ڪرڻ: ڪڇڻ - ماٺ پيمائش ڪرڻ.

to measure, to survey.

ماٺ: ٺ. ماٺ جو اوزار (منهائي، پائيٽ يا وکر جو).

a standard of measure or capacity.

ماٺڻ: ٺ. ڪڇڻ - پيمائش ڪرڻ. مٺڻ. پيٽڻ. جانچڻ. اندازو ڪرڻ. پرکڻ.

تڪڻ تورڻ. سانجڻ. ماني رچڻ.

to measure, to weigh, to survey; to access, gauge, scale; to be merged, mixed, admixed, blended, amalgamated, fused.

high level land stretching between the tops of hills.

ماٺري: ٺ. ٻي جبلن جي وچ واري ستنين سڌي جو - سبز وادي. idem.

ماٺيلو: ٺ. ضلعي سکر جو قديم شهر.

(Mirpur) Mathelo, an old town in Sukkur district and presently in Ghotki district and its headquarter.

ماٺ. ماٺو: ٺ. چنڊ رکڻ لاءِ ٺڪر جي وڏي پاٽ. وڏو ٽس - ماٺورو. ماڪ - گھڙ.

a kind of large earthen vessel or pot to keep a hand mill on, a large round tray; dew, moisture.

ماٺو: ٺ. مٺ. لڪر جو وڏو مٺ.

a large earthen vessel used for storing water; a large earthen vessel, a kind of small earthen vessel for churning the curds.

ماٺورو: ٺ. ننڍو مٺ - مٺڪر. وڏو ڪنگڙ.

a medium size earthen vessel.

ماٺي: ٺ. مٺ جو هڪ قسم. ڏڏو وٺوڻ جي جاڏي. ٺڪر يا ٽامي جو وڏو مٺ (جيڪو مھانا پيٽ هيٺان ڏئي ترن ۽ پلا مارين).

a earthen (or metal) vessel on which a *palla* fisherman floats in fishing.

ماٺيتو. ماٺيجو: ٺ. ٻي ماء مان ڄاول - ماٺيجو - ماٺيلو. (ٺ. ماٺي، ماٺيجي).

step (brother), half (brother etc).

ماٺيلو: ص. ماٺيتو - ماٺيجو (ٺ. ماٺيلي).

idem.

ماٺ: ٺ. چپ - خاموشي - ساٺ. ساٺو - چپ چپاٽ. نواني. صبر. عجب - حيرت. سڌائي. لاءِ (ڪائيءَ جي).

silence, quiet, quietness, quietude, still, stillness. hush; hushed, calm, tranquil, patience, endurance, wonder, astonishment, plainness (of wood, stick etc).

ماٺ ڏيڻ: ڪاٺ کي رندي سان چلي ٽسو ڪرڻ. اوزار کي روھي تي لائي تڪر ڪرڻ.

to smooth (a piece of wood) with a plane, to smooth an iron instrument with a file etc.

ماٺ ڪرڻ: چپ ڪرڻ. صبر ڪرڻ.

ماپو: ذ. ماپڻ جو آواز.

a standard of measure or capacity.

ماتر: ذ (ع) آثار. چڱا ڪم، خوبين، نشانيون، يادگار.

signs, marks, memorials, worthy actions, traditions monuments.

ماجد: ص (ع) بزرگ، رتي وارو، قابل احترام.

glorious, honourable, venerable, noble, respectable.

ماجره: ث (ع) حالت، ڪيفيت، احوال، سرگذشت، واقعو، واردات.

condition, state, statement, circumstances, account, particulars, narrative, an accident, event.

ماڇو: ث. ”مڇر“ پوڻ ۽ وٺڻ جي ساواڻ ۽ پور، سرسبز گاهه واري ايراضي، تعلقي سجاوڻ مڙين واري جو.

greenery and blossom of bushes and trees, a marshy or water-logged area of Thatta district, taluka Sujawal, well known for its lakes and greenry.

ماڇو: م. مڇي ملي صاف ڪرڻ (ڌاتو، ڪي) مانجهڻ، مانجڻ (ٿاڻو).

to clean by rubbing, to polish, to scour, scrub.

ماڇوڻو: ص. مڇت جو رنگ ڏنل، ڳاڙهو رنگ.

died with madder, red colour.

ماڇو: ث. بدن تي ماس جي گهڻائي، ٿولھ.

corpulence, fatness, obesity, adiposity, fleshiness.

ماڇو: م. ماڇي وڃڻ، مٽجڻ، پورو اچڻ.

to get fixed to the size, to get adjusted (in).

ماڇيس: ذ (انگ) بارود جي ٽيلين وارو باض.

a match, matches, a box of matches.

ماڇانگ: ذ. گوڙ گهمسان، ٻاٽيٽال، ڌمڇر.

tumult, noise, clamour, commotion, convulsion, ferment, outcry, upheaval, upturn.

ماڇي: ص. مڇي وڪڻندڙ، ساٿي، هڪ ذات جو نالو.

a fisherman; a caste of Sindh.

ماڇو: ذ (ع) حاضر شيء، موجود کاڌو.

potluck, whatever is being cooked.

ماڇو: ص (ع) حاصل ٿيل، (ذ) نتيجو، اختصار، ڦل، نفعو، پيداوار.

that which is collected, anything collected, inference, conclusion, produce, profit.

ماڇو: ذ (ع) آسپاس، چوڌاري، واپس، جيڪي وهي واپس پيو.

environment, ambiance, ambient, milieu, surroundings.

ماڇو: ذ (ع) سرچشمو، اصل، بنياد.

place whence anything is taken or derived; source, origin, root.

ماڇو: ص (ع) ورتل، ڪڍيل، پڪڙيل، جهليل.

taken, held (as an opinion etc), seized, involved, implicated, called to account.

ماد: ث (ف) مادي.

female, feminine, a female animal (cow, buffalo etc).

مادو: ث (ف) ماءُ، والدہ، ام.

a mother.

مادو: واد: ص. پيدائشي، ڄائي ڄم ڪان.

innate, inborn, congenital, natural.

مادو: وطن: ذ. جنم ڀومي، ماءُ مٿل ڀيارو وطن.

the mother country, the country where one is born; the natural country.

مادري زبان: ث. ماءُ جي ٻولي، پنهنجي ٻولي.

mother tongue, mother language.

مادو: ذ (ع) مادہ، اصل شيء، ڌاتو، مخرج، مصدر، استعداد، نياقت، صلاحيت.

matter, material, source, root, derivation, faculty, capacity, subject, article, clause.

مادو: ث (ف) مادي (جانورن لاءِ ڪم اچي).

a female animal (a bitch, cow, buffalo etc).

مادي: 1. ص (ع) اصلي، بنيادي، طبعي. 2. ث (ف) مادہ، جنس مؤنث.

عورت، ”مڙ“ جي مخالف جنس.

original, basic, material, natural, constitutional, a female.

مادي منهن: ص. زنانو، ڊڄڻو، گيڊي.

an effeminate man, sissy, unmanly, cowardly, coward, craven, poltroon.

مادو: مائو: ذ. سانوڻي مر ٿيندڙ هڪ قسم جو گاهه.

Silver carb grass, eleusine, aegyptica.

مار: ث. ڪٽ، ڦه، مصيبت، پٽ پاراتو، ميڪٽ، مزا.

beating, battle, a blow, wrath, misfortune, calam-

مارشل: ڏ (انگ) سپه سالار فوجي.

Marshal, an army rank; an armyman.

مارشل - لا: ڏ. فوجي قانون.

Martial-law: the Army Rule.

مارفيا: ڏ (انگ) آفيم جو سٽ.

Marfin, essence of opium.

مارڪ: ڏ (انگ) نشان.

a mark, identification mark.

مارڪو: ڏ (انگ) ڪمپني وغيره جي سڃاڻپ جو خاص نشان.

an identification mark (of a company etc usually indicated with ®).

مارڪو: ڏ (ع. معرڪي) مجلس. خوشيءَ جي موقعي تي زنانِي مجلس (جنهن ۾ ڳائڻ وڃائڻ به ٿئي). رهاڻ - ڪچهري.

a gathering, sitting, a ladies congregation for merrymaking, a get-together.

مارڪيٽ: ڏ (انگ) واپار جي جاءِ - بازار.

a market, a bazar, a place for selling and purchasing goods.

مارگ: ڏ (سن) رستو - واٽ - گس.

a road, way, passage, roadstead, path, street, track.

مارنگ: ڏ. جُله ٺاهڻ لاءِ ٽن پٿرن مان هڪ پٿر.

one of the stones of a hearth or fireplace.

مارو: ڏ. مَر ڪَٽڻ - سَٽڻ - هٿڻ (ڏڪ). سزا ڏيڻ. قتل ڪرڻ. مغلوب ڪرڻ. (ڪٽڻ) ٺاهڻ.

to beat, strike, smite, to hit, knock, to punish, to kill, slay, slaughter to conquer, overcome, subdue, to destroy the active qualities (of a metal), to calcine.

مارو: ڏ. قتل عام - خونريزي - رتريجاڻ - ڪوس. لڙائي - جنگ (جنهن ۾ قتل عام ٿئي). مارڪٽ - حملو - جُله - ڪاهه. رازڪي ڪم جو هڪ اوزار.

اراڄي کي هڪ ساريڪو ڪرڻ لاءِ ڪاٺ جي پتي.

killing, dying, mortality, massacre, killer, murder, bloodshed, manslaughter, homicide war, battle, fight, attack, assault.

مارو: ڏ. ص. جهانگي. غريبي گذران وارو. مارئي جي ملڪ جو - ڏوٿي.

a village-mate, a poor villager, belonging to the village of Marvi, a person living on small things.

ity, curse, anathema.

مار پڻ: سزا ملڻ. عذاب نازل ٿيڻ. مصيبت پوڻ. پت پوڻ.

to be beaten, punished, castigated, chastised; to be cursed.

مار ڏيڻ: سبڪت ڏيڻ. سَٽو ڪَٽڻ. قيد ڪرڻ.

to beat, punish, castigate, chastise, strike, thump, smite, to hit, knock.

مار: ڏ (ف) نانگ - سڀ (ص) ماريندڙ (مرڪب لفظن ۾ ضم ايندڙ).

a snake, serpent, something which kills, a killer.

مار آستين: ڏ (ف) دوست بنجي دشمني ڪندڙ. دغا باز - ويساھ ڳالهائڻ.

a fore in friendly guise, fraud, knavish, mendacious, roguish, shifty, untruthful, dishonest.

مار گزيده: ڏ (ف) نانگ جو ڪٽيل.

bitten by a snake or serpent.

مار گيسو: ڏ. معشوق جا ڏنگيندڙ زلف.

hair (of a beloved).

مارا ماري: ڏ. مارڪٽ. موچڙا ڪٽڻ. ويڙھ (جنهن ۾ خونريزي ٿئي).

beating and buffeting; scuffle, broil, fray, jostling; bustling.

مار ڪٽڻ: ڏ. ڏڪ ڪٽڻ - قيد. موچڙا ڪاري. سزا - سبڪت.

beating and bruising, assault and battery, fight, affray, struggle, punishment, chastisement.

مار ماران. مارو مار: ڏ. سَٽ ڪٽڻ - باڪر ڪٽڻ.

idem.

مارائڻ: ڏ. مَر قتل ڪرائڻ. مصيبت ۾ وجهڻ. پُوهي ۾ ڏيڻ.

to get (someone) murdered; to put into trouble, to cause to be killed, to cause to be put to death; to cause to be beaten.

مار تول: ڏ. مُترڪو - وڏو مُترڪو.

a hammer.

مارو: ڏ. مَر قتل ٿيڻ. مصيبت ۾ اچڻ.

to get killed, murdered, annihilated, to be slain; to come under trouble, to be ruined.

مارچ: ڏ (انگ) عيسوي سن جو ٽيون مهينو.

the month of March, the third month of Christian calendar.

ماسات: ذ. ماسيءَ جو پٽ. (ث. ملات).

a cousin, the son of maternal-aunt.

ماسيٽي: ص (ع) اڳ ٿي ويل- گذريل- اڳيون.

preceding, foregoing, former, past, previous, prior.

ماسٽر: ذ (انگ) استاد- معلم.

a teacher, a trainer, an instructor, educator, guide, coach, master, mentor.

ماسر: ذ. ماسيءَ جو مڙس.

the husband of one's mother's sister.

ماسلف: ص (ع) گذريل- گذشتہ.

preceding, foregoing, former, past, previous.

ماسر: ذ (ف. ماش) سون ۽ طبيبن جي ڦڙي يا ڪشتي جي تور جو هڪ

ونڊن اٺن رتين جو وزن- تولي جي ٻارهن حصو.

a weight of gold and a dose of hakim's powder or calcine, a weight equal to 1/12th of a tola or eight rattis.

ماسوا: ظ (ع) ان کان سواءِ- علاوه. تصوف جي اصطلاح ۾ خدا تعاليٰ

کان سواءِ هر چيز.

what is besides, besides, moreover, over and above, save, besides God everything else.

ماسوالله: ذ. خدا تعاليٰ کان سواءِ هر چيز.

excepting the Almighty Allah, everything else.

ماسيءَ: ث. ماز جي پيٽ.

the sister of one's mother, an aunt.

ماشاء الله: جملو (ع) جيڪي خدا گهري- خدا جي مرضي جيڪي خدا گهري.

God willing, God preserve him or it from the evil eye; What God wills; may God be unwilling; God forbid.

ماشو: ذ. جامڪيدار بندوق جي لٽيلي (جنهن ۾ جامڪي يا پليٽر

پچائجي) منسو.

that part of the lock of a match-lock in which the match is fixed, it goes through the stock and is pulled as a trigger; the weight consisting of 1/12th of a tola, or eight rattis.

ماشا ڳڙھ: وايون پتال لٽي- حوصلا خطا ٿيڻ.

to be confounded, dismayed, dumbfounded.

ماروٽ: ص. مامي جو پٽ (ث. ماروٽ).

a cousin; the son of one's maternal uncle.

مارئي. ماروئي: ث. سنڌ جي مشهور قصي "عمر ماروئي" جو مکيه کردار.

Marvi, the name of a female character in a folk-story.

ماري: ص. ماريندڙ شڪاري- صياد. هڪ قبيلي جو نالو.

a killer, a bird-catcher, a sportsman; the name of a tribe

ماريل: ص. مٽل. تباہ. برباد. ستايل. هيسايل. مغلوب ڪيل.

killed, destroyed, finished, slew, slain, annihilated, murdered, rooted out, uprooted, wiped out, atomized, demolished, decimated, razed, ruined, shattered, smashed, torn down, suppressed.

ماريو: ص. مار کاڌل. هيسيل. عورتن جي اصطلاح ۾ مڃو.

beaten, punished, pasted, pelted, pounded, pummeled, thrashed, a hanpecked.

ماڙ. ماڙو: ث. مدد- واه. وڙ- احسان. مڃڻ- پلائي. گهرجي مٿان اڏيل جاءِ- ماڙي.

assistance, aid, help, comfort, relief, lift, succour, support; the upper storey of a house, first floor.

ماڙ ڪرڻ: مدد ڪرڻ. احسان ڪرڻ- مڃڻ ڪرڻ.

to support, assist, aid, help, comfort, lift, succour, to pity, be merciful, gracious.

ماڙو: ص. ڪو. هلڪي جنس جو (ميوو، ڦڻ ٽڪل) وهتا.

short of weight, of low quality (fruit etc.) fatigued, tired (animal)

ماڙهو: ذ. ماڻهو.

man, a human being.

ماڙي: ث. گهرجي مٿان اڏيل جاءِ- ماڙ.

the upper storey, the first floor of a house.

ماڙيجو: ص. مارواڙ جو رهاڪو. (ث. ماڙيجاڻي).

of Marwar, resident of Marwar.

ماس: ذ (سن. مانس) گوشت- ماه- لحم- ميوي جو اندريون ڳڙو- ڳڙ- رس (سن. مانس) مهيرو- ماه.

flesh, meat, the pulp of any fruit or vegetable, a month, the twelfth part of the year.

a black-ant.

ماڪروئي: ٿ. هڪ مشهور جيت - ڪيولي - ڪيولي. ڏندن جي هڪ بيماري. ڏندن جي کاڌ.

a large black female-aunt, a disease of the teeth.

ماڪي: ٿ. ماڪيءَ جي مڪين جو ڳالڻ تان ڳڻ ڪيل رس - مڌ. شهد - انگين.

honey.

ماڳ: ڏ. هنڌ - جاءِ رهڻ جو هنڌ. آستان منزل.

a place, location, residence, station, point, locus, site, situation.

ماڳين: ڏ. انهيءَ ماڳ تي. مورڱو - مورهن. بچاءِ بند.

so that, instead of, in that place, in that situation,

ماڳه: ڏ. مانگه.

the eleventh month of Hindu calander.

مال: ڏ. (ج) سامان - اسباب. جائداد. چؤيايو ڏن - خزائن. دولت - ڏن.

پونجي - موزي. واپار جو سامان. قيمتي شيءِ. جنس.

riches, money, property, wealth, possessions, merchandise, stock, goods, effects, estate. finance; any valuable thing. sample, kind. grain.

مال مارڻ: غبن ڪرڻ. ٺٽ ڪرڻ. ڦر ڪرڻ. بنان محنت جي دولت هٿ ڪرڻ.

to misappropriate someone else's property. to plunder, rob, loot, ransack. to acquire wealth without any apparent effort.

مال پهرائڻ: صبح جو (يا ڪنهن مقرر وقت تي) چوڙائي مال کي جهنگ ۾ ڇڏڻ لاءِ وٺي رهڻ.

to take the cattle for pasturing.

مالا مال: ص. خوشحال - دولت مند. پيرپور. زرخيز.

wealthy, rich opulent. full, replete, brimful, abundant, fertile.

مالا مال ڪرڻ: ملڪيت سان ڀني ڀڏڻ. نهال ڪرڻ.

to make one rich. to enrich. to make happy, pleased.

مالٿو: ڏ. هڪ قسم جو ميوو (نارنگيءَ سان مشابهت رکندڙ).

a Citrus fruit, an orange.

مالپورو: ڏ. گيهه ۾ تريل مٺي ماني.

a rich cake of flour and sugar, a fried sweet-bread.

shocked.

ماضي: ڏ. (ج) گذريل وقت - اڳيون وقت. (گرامر موجب) گذريل وقت جي معنيٰ ڏيکاريندڙ زمان.

past time, the past; the preterite or past tense.

ماضي پيچيد: ڏ. گهڻو اڳ گذريل زمانو. سنڌي گرامر ۾ هڪ زمان جو نالو.

the remote past, the past perfect, past perfect tense.

ماضي قريب: ڏ. ويجهڙائي ۾ گذريل وقت. سنڌي گرامر ۾ هڪ زمان جو نالو.

the proximate past, the present perfect tense.

ماڦوق: ص (ج) مٿيون. اعليٰ اوجو - بلند.

what is above, superior, higher, upward, high, lofty, elevated.

ماني الضمير: ڏ. (ج) جيڪي دل ۾ هجي. دل جي ڳالهه. مدعا. مقصد - مطلب.

what is in the mind, secret intention; something hidden in the mind; thought, design, reflection.

مانيها: ڏ. (ج) جيڪي منجهس آهي. جيڪي ان ۾ آهي.

whatever is inside it, whatever it includes.

ماقبل: ڏ. (ج) اڳيون. هن کان اڳيون.

what precedes or is before; before, preceding, prior, last.

ماڪ: ٿ. پريئين رات يا صبح جي پهر ۾ هرا ۾ مليل پاڻي (جيڪو ٿڌاڻا ۾ رهي). گهمڙ - شبنم - ماءُ.

dew, mist.

ماڪ تي مورچڻ: ٻاهرين ٿوري مدد سان ڏيک ويڪ ڪرڻ.

to be pleased with false hopes.

ماڪجڻ: ڏ. گهمجڻ - ماڪ مان پئڻ.

to be bedewed.

ماڪو: ٿ. مڪڙن جو مڪڙو. لکين ڪروڙن مڪڙن جو ميوو. تمام گهڻا مڪڙا.

a flight of locusts, a swarm of locusts.

ماڪو: ص. پاڙو ڪٽيندڙ - ڏلو. مڃو.

a bawd, pander, pimp, procurer, whore-master, a henpecked.

ماڪورو: ڏ. هڪ مشهور جيت.

water-wheel.

مالدار: ص. دولتمند- شاهوڪار. ڀاڱيڙ

مالءُ: ث (سن) عار- ڪنڊي. سُرڻي.

wealthy, rich, opulent, a cattle-owner.

a necklace, a garland, a rosary.

مالش: ث (نڌ) مَلَسَ - مَعَت (جسر ڪي) - آڏَ. ڇمڪر- اوڀر.

مالخاري: ث. هڪ ننڍڙو پکي. مالخاري پکي جو سوڻ جيڪو خاص طرح ٿر وارا ڪن (جنهن ڪم تي ويندي وات ني مالخاري پکي سڄي طرفان اڏامي يا ڪهي طرفان اڏامي ته ان لحاظ سان اهو چڱو يا خراب سوڻ ٻڌائين).

to rub, massage, glitter, radiance.

مالش ڪرڻ: آڏَ مک ڪرڻ. مَعَت سَعَت ڪرڻ.

to rub, massage, to polish.

a Shrike, a kind of a small bird seen in Thar area of Sindh whose flight to right or left side is considered as a good or bad omen.

مال غنيمت: ذ. لڙائي ۾ دشمن جو هٿ آيل مال. لُٽَ جو مال. مفت جو مل.

booty, plunder.

مالعين، مالعه: ث. گل وڪڻندڙ عورت- بڪار. "مالعي" جو مؤنث.

مالڪ: ذ (ع) والي- ڏئي. آقا. خداوند.
owner, possessor, proprietor, occupier, master, lord, ruler, the Supreme Being; God.

مالعي: ذ. باغ سنڀاليندڙ- ٻانڀائي- ٻانڀان. بڪاري- آرائين.

مالڪُ الملڪ: ذ. ملڪ جو مالڪ- بادشاه. خداتعالی.
lord of the territory or kingdom, a title addressed to sovereigns, princes, the Almighty Allah. God.

مالعي: ث. وات ۾ ڏندن جي پاڙ وارو گوشت (جنهن ۾ ڏند لڳل هوندا آهن)- معاري.

مالڪاڻو: ذ. مالڪيءَ جو حق يا عيرضي. زمينداري حق.

the gums, firm flesh around roots of teeth.

proprietary, occupancy price, an allowance, paid to a zamindar by the person who occupies his lands.

مالِي: ث. ماليت. موڙي- پونجي.

wealth, riches, assets, capital.

مالڪي: ث. مالڪاڻو. ملڪيت جو حق. وارثي. دعوي داري

ماليت: ث (ع) پونجي- موڙي- سرماير. ڌن- دولت. قيمت- ملهه.

ownership, possession, property, proprietary, proprietorship.

wealth, opulence, capital cast, value, worth.

مالخوليءَ: ث. هڪ قسم جي دماغِي بيماري. دماغ جو خلل. خفقان- سودا، جرياني.

مالڪوس: ذ. هڪ راڳ جو نالو.

melancholy, madness, insanity, hypochondria.

name of a raga or musical mode; one of the six principals of musical modes.

مامره: ث. رمز- اشارو. ڳجهي ڳالهه- لڪَ. طاقت- سگهه.

مال گاڏي: ث. بار واري ريل گاڏي. بار گاڏي.

sign, intimation, hint, clue, cue, indication, inkling, secret quality, latent power or virtue; power.

a carriage for carrying goods, a goods-train.

مامرو پروڙڻ: ڳجهو اشارو سمجهي ڪرڻ. راز پروڙڻ. ڳجهڙت پيڇڻ.

مال متاع: ذ (ع) اسباب ۽ دولت. ڌن دولت- ملڪيت.

to get an inkling; to solve a mystery, puzzle or conundrum.

property, assets, wealth, riches, fortune, resources, substance, worth.

مامتا: ث. مامجي محبت.

مألوف: ص (ع) مألوس- هائو ماڻو. پيارو. وڻندڙ (ذ) پيارو وطن- جنم ڀومي.

maternal affection, motherly love.

familiar, dear, associated, attached, friendly, intimate, cheering, solacing, gladdening; a companion, associate, friend; the native country, the place (or country) of birth.

مامرو: ذ (ع) معاملو- معاملو- مسئلو. تڪرار.

مامرو منڊڻ: ڄميڙو ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ.

to fall out, to come to quarrel, to entangle a matter.

مالهه: ث. چرخي. هڙلي يا نار جي چڪر کي ڦيرائيندڙ ڦير يا رسي.

a spinning janny, the rope that whirls round, the

stage of life.

مانارو: ذ. ماڪيءَ جي مکين يا ڏينهن جو خاتم وارو آستانو.
the nest of bees or wasps.

مانائتو: ص. من شان وارو. معزز. آباڻو. (ث. مانائي).
respectable, dignified, honourable, revered, esteemed.

مانجڻ: م. مَلُجَ (ٿانڊ). صاف ڪرڻ. آجارڻ.
to cleanse, to rub, scrub, scour, clean, furbish, polish.

مانجهڙ: ث. هڪ راڳي، جو نالو.
the name of a musical mode.

مانجهاندڙي: ث. هڪ وڻ جو قسم.
Egyptian sesbania, *sebania aegyptica* a kind of tree.

مانجهاندڙو: ذ. منجهند جي مٽي. ٻن پهرن جي مٽيءَ آرام. پيهر. سفر.
مرثوري دير لاءِ ڏاڍو آرام.
a lunch or slight afternoon repast, tiffin; a rest or nap in the afternoon, siesta.

مانجهاندو ڪرڻ: ٿوري دير لاءِ جو ڏاڍو آرام ڪرڻ. پيهر ڪرڻ.
ٻن پهرن جو مرثوري دير لاءِ نند ڪرڻ. ڦيلو ڪرڻ.
to rest during midday for a while; to take a repast; to rest after the lunch.

مانجهڙو: ذ. لعل جي ڌور کي هٿ جو مصالحو (جيڪو ٺٽي ۾ ڪٽيل
شيشا ملائي ٺاهين).

a paste mixed with powdered glass, and applied to a kite-string.

مانجهڙي: ص. منجهند رهندڙ. ماتمن جي رڃ ۾ رهندو. اڳواڻ. سردار.
سرور. پهلوان. جنگجو. جفرنجهار.

a bravesman, a hero, a champion, stalwart, a leader, chief, boss, chieftain, headman, hierarch, master.

مانڌائي: ث. ٿڪاوٽ. بيهرش. اُهمتي. مانڌڪائي.
weariness, sickness, fatigue, exhaustion, lassitude, tiredness, affliction, indisposition, infirmity, malady.

مانڌڻي: ث. (ف) ٿڪ. سُستي.
idem.

مانڌو: ص. (ف) مانڌن ٿڪل. ڪُٺيل. ڦڦليل. بيزار. سائو. (ث. ماندي).
tired, wearied, sick, faint, exhausted, fatigued.

to be contained, find space.

مامو: ذ. ماءُ جو ڀاءُ.
the maternal uncle, the brother of one's mother.

مامي: ث. مامي جي زال.
the wife of a maternal uncle.

مامورو: ص. (ع) حڪم ڪيل. اجازت ڏنل. مقرر.
commanded, ordered, enjoined, appointed, commissioned, established, fixed, defined.

ماموري: ث. مقرر. امر جي اجازت.
appointment, permission, command, order, appointed or duly authorized.

مامون: ص. (ع) امن هٿ آيل. محفوظ.
secure or safe, preserved.

مان: ض. (ف) مَن آڻڻ. مَن (ظ) منجهان. وچان. انداران.
I, myself, from within inside.

مان: ندا. شال. هوند. جيڪر.
would that, I hope, I wonder, may be it.

مان: ذ. عزت. شان وڌائي. مرتبو. فخر. غرور. تڪبر.
dignity, splendour, grandeur, rank, degree, greatness, magnitude, pride, glory, arrogance, haughtiness.

مان ڏيڻ: عزت ڏيڻ. خاطر تواضع ڪرڻ. چوند مڃڻ.
to get due respect, honour, reverence; to be honoured, entertained to obey.

مان ڪرڻ: تعظيم ڪرڻ. آڌرڀاءُ ڪرڻ. فخر ڪرڻ. اڃائي وڌائي ڪرڻ.
سٽ ڪرڻ.

to respect, reverence, honour, to welcome, to take pride in, to boast, brag, to show haughtiness.

مانا: ذ. اُهو کاڌو جيڪو حضرت موسيٰ جي قوم کي مليو هو (مَن
وسلي). مانيون. کاڌا. ڌڪا لاپا.

the victuals provided to the Israelites while in transit from Egypt to Palestine, loaves, provisions, blows, strokes of illfortune.

مانا کائي مٽي چڙهڻ: حياتيءَ جا ڏينهن پورا ڪرڻ. آخري عمر کي
ريجھرائڻ.

to reach the end of one's days; to reach the final

a crocodile, a reptile of tropical waters.

مانگه مر. مانگه: ٿ. وارن جي وچان ليڪ- سينڌ. هڪ قسم جو جگر-ڏاڍو-ڏاڍو.

parting of (the hair), the line on the top of the head where the hair is parted; an ornament of pearls or of gold, to support a heavy nose-ring.

مانگه: ڏ (سن) سبت سن جو يارهون مهينو.

Mangh the 11th month of the Hindu calendar.

مانڌند: ڏ (ن) وانگر-مثل-هوبهر.

like, resembling.

مائوس: ص (ع) هائو مائو-هريل. پسنديدہ-وشندو.

associated, attached, friendly, familiar, intimate, cheering, solacing, gladdening.

مانعه: ماءُ: ڏ (ن) ماش) هڪ پوک جنهن جي ٿورين مان نڪتل اناج (جيڪو ڊال طور ڪم اچي) اُڏ.

a kind of vetch or pulse, black gram, rayed kidney bean.

ماڻي: ٿ. ڪنهن به اناج جي اڻي مان پڇايل لولر. کاتو-طعام. رزق-جوڻو. دعوت لاءِ نعليل کاتو.

bread, a loaf of bread, a cake, food, meal, victuals, comestibles, edibles, feed, foodstuff, provender, viand.

ماڻي ٽڪي: ٿ. کاتو خوراڪ-طعام.

victuals, comestibles, edibles, feed, foodstuff, meat, provender, viand.

ماڻي هڪڙو: دعوت ڪرڻ. خبرات ڪرڻ. مٺي جي ختمي جي مٺي ڪرڻ. to invite to a meal, lunch or dinner, to give in charity, to arrange a feast in the name of a departed soul.

ماڻي حرام ڪرڻ: بيزار ڪرڻ-تنگ ڪرڻ.

to trouble, quarrel, to tease, harass, vex

ماڻي مڃي: ٿ. ڪشادو رزق. خوشحالي.

abundant subsistence, daily bread, prosperity, pleasure, happiness.

مائين ترو: ص. رڳو کاڌي جو شوقين پر ڪم جو ڪوتو مفت مرمانيون کائيندو سست-توتي.

a good for nothing; useless, worthless; lazy, idle, idler, inactive, tardy, sluggish, indolent, slothful, lax.

jaded, wearied, weary, bedraggled, dingy, decrepit.

مانڌاڻو: ڏ. ولوڙو-لوڇ پوڇ. وڳوڙ-فساد.

hassle, tumult, commotion, clamour, convulsion, ferment, outcry, upheaval, upturn, fight, quarrel, contention, tug of war, dispute, brawl, affray, fracas.

مانڌاڻو وجهڻ: فساد وجهڻ. جهيڙو وجهڻ. روڻو وجهڻ.

to create commotion, clamour, pother, raise a quarrel, contention, dispute, to brawl.

مانڌاڻو: ڏ. برسات تي ٿيندو گاه جو هڪ قسم.

a species of grass, Goose grass, *eleusine indica*.

مانڌاڻي: ٿ. ڏڏ ولوڙو لاءِ جهڙو-مٽي. گاه جو هڪ قسم.

a churn staff, a kind of grass.

مانڌاڻو: ڏ. آسان تي ڪارڻ ڪڪرن جو جهڙو. جهڙو جو ماحول.

cloudy, overcast, hazy, foggy, misty, vapory atmosphere.

مانڌاڻو: ڏ. بناوت-اڏاوت. جوڙجڪ-ٺاهه.

fabrication, structure, building, construction, erection, framework, arrangement.

مانڌاڻو مٽڻ: بندوبست ڪرڻ-ٺاهه جوڙ ڪرڻ. اڏاوت ڪرڻ. ڪنهن ضر جي ابتدائي تياري مڪمل ڪرڻ.

to make elaborate arrangement, to manage, to build, construct, to complete initial preparation of any work.

مانڌلي. مانڌي: ٿ. ڪاٺ جي اڏاوت وارو ننڍو ڏڪان.

a cabin, hut, shack.

مانڊو: ص. نانگ بلا جي ڪڪيل تي مٽ پڙهندڙ.

a serpent charmer.

مانڊي: ص. مٽ پڙهندڙ. جهاڙ رکندڙ. مٽ هڻندڙ.

idem. one who performs incantations or charms.

مانڊو. مانڊو: ڏ. سرڪس، سنيما يا ناچ گاني لاءِ اڏيل وڏو شامبازو.

a pavilion, a temporary building or shed for a circus or theatre.

مانع: ص (ع) منع ڪندڙ. روڪ ڪندڙ. باز رکندڙ. پليندڙ. اٽڪاءُ ڪندڙ (ڏ) خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

forbider, prohibiter, hinderer, an obstacle, a preventor. an epithet of God.

مانگر: ڏ. پاڻي جو هڪ وڏو جانور-واڳون. وڏو مڇ.

ماهيات: ماه به ماه: ظ. هرميني- ماهوار. from month to month, every month, monthly.	مايٽر: ذ (انگ) ڪنهن ڪم جي مٿان نظر ڪندڙ، ڪلاس بر آستاندر مددگار شاگرد. a monitor, a class monitor.
ماهاتاب: ذ. چنڊ، چاندوڪي- چنڊ جو سڪارو. the moon, moonlight, moonshine.	مان: ذ. ان ڀرڻ جو ٿاڻو، ماپو. a measure (of grain etc), a measuring instrument.
ماهپاره: ص. چنڊ جو ٽڪر، حسين- خوبصورت، معشوق. having a face as beautiful as the moon, handsome, good looking, beloved person.	مان پرجڻ: ڏينهن پورا ٿيڻ- حياتي پوري ٿيڻ. (one's days) to be numbered; to near one's end.
ماه پيڪو: ص. چنڊ جهڙي صورت وارو- حسين. idem.	ماٽڪو: ذ (سن) ياقوت- لعل هيروءَ رتن. a ruby, a jewel, gem, a diamond.
ماه جبين، مه جبين: ص. چنڊ جهڙي پيشانيءَ وارو، سڪو. having a forehead, or face (or countenance) as beautiful as the moon, a beautiful or beloved person, a beauty.	ماٽڪي: ث. اک جو ڪارو ٽڪو، اکين ۾ اچڻ واري مينهن. the pupil of the eye, a white spotted buffalo.
ماه رخ، ماه رو: ص. چنڊ جهڙي- حسين- خوبصورت- سُڪشي. idem.	ماٽو: م. واپرائڻ- ورتائڻ، هٿيائڻ، حاصل ڪرڻ (حياتي، جواني، مزو). to enjoy, relish, to have, hold, own, retain, to possess.
ماه مُلعت: ص. چنڊ جهڙي صورت. idem.	ماٽو: ذ. نحر- انگل- جاگه، ناز. blandishment, coquetry, flattery, blarney.
ماه ڪامل: ذ. چوڏهين جو چنڊ- بدر. the full moon; moon of the 14th.	ماٽا ڪرڻ: انگل ڪرڻ- نخر ڪرڻ، چانگرا ڪرڻ. to blandish, coax, cajole, wheedle.
ماه لقا: ص. چنڊ جهڙي صورت. like or beautiful, as the moon, a beauty.	ماٽهو: ذ. انسان- آدمي- بَرش- بشر. human, man, person, individual.
ماه مُنير: ذ. چمڪندڙ چنڊ. the bright moon.	ماٽهپائي: ث. ماٽهپو، انسانيت، اشرافت. humanity, the nature of man, urbanity, politeness, courtesy, respect, regard.
ماه نَو: ذ. نئون چنڊ، پهرين تاريخ جو چنڊ، نئون مهينو. the new moon, first of a lunar month, the new month.	ماٽهپو: ذ. انسانيت، اشرافت- فضيلت، اخلاق، خوش اخلاقي. idem, virtue, morality, ethics, civility, politeness.
ماهوار: ص. هر مهيني- معيني سر مهيني. monthly, every month; month after month.	ماٽهر چيڙهو: ذ. ڪوبه انسان. any human being, any person.
ماه وُش: ص. چنڊ جهڙو، سڪشي- حسين. like the moon, like or as beautiful as the moon, a beautiful person, a beauty.	ماٽهپي: ث. ماٽهپائي. humanity, urbanity; the nature of a human being.
ماهواڙي: ث. هرميني، عورت کي ايندڙ حيض- ڪپڙا. every month, the menses, menstruation.	ماويه: ذ (ج) پناه جي جاءِ- ٺڪڙو- مگر. place of resort, refuge, asylum, shelter.
ماهي: ص. ماه جهڙو سڪو، حسين- محبوب- جانب- پيارو. like a moon; beautiful, a beautiful beloved person, a beauty, dear, beloved.	ماوراءِ ظ (ع) سواءِ- علاوہ- بغير. without, except, beside, in addition to, save.
ماهياتو: ص. هر مهيني مقرر وظيفو- پگهار. monthly pay or wages, the monthly salary.	ماؤ: ذ. گوشت- ماس، اُڏو (ڍال)، ذ (ف) چنڊ- قمر، مهينو. meat, beef, a kind of pulse, red gram, the moon, a month (whether lunar or solar).

ماڻ: ٺ. ماڳ - هنڌ - جڳ. remuneration.
a place, location, habitation, settlement, abode, residence, home.

ماءُ: ڌ (ع) پاڻي - آب - جن - غرق. clever, expert (in); well acquainted (with); familiar (with); a master of any fun or art; an adept.
water, liquid, distilled concoction.

ماءُ: ٺ. اها عورت جنهن چئير هجي - والد - مادر - امڙ - آئي. death, killing, slaying, slaughter, murder; homicide, bloodshed.
a mother a respectful address to a female.

ماو پيءُ: ڌ. امان ابو - والدين. ماهو پورو: عام ماڻهن يا مال ۾ موت گهڻو ٿيڻ. قتل عام ٿيڻ.
mother and father, parents.

ماو چاڀو: ڌ. ساڳي ماءُ مان ڄائو پيءُ. (of mortality) be widespread, slaying or killing; happening of bloodshed.
born of the same mother; real brother.

مائڻڻ: ڌ. عزيز - رشتيدار - سگهيو. (مائڻڻي). ماهيت: ڌ. ماهيت.
a relative, kinsman, relation, kin.

مائڻڻو: ص. ماڻن جو، ورتي ۾ مليل. a rope with beads for tying round the neck of a cattle
of one's relations; having got (something) by birth or from parents.

مائڻي: ٺ. عزازت - قربان - رشتيداري - سڱ. ماهي: ٺ. (ف) مڇي.
relationship, connection, dependence, relation, kinship, propinquity, kindred, betrothal, engagement.

مائي ڪرڻ: سڱ ڪرڻ. عزازت ڳنڍڻ. سڱاوتي ڪرڻ. a fish.
to betroth, pledge in marriage, engage to marry.

مائڻجڻ: م. سماجڻ - مائڻ - ڪنهن شيءِ ۾ مائپجي وڃڻ. ماهي ڪير: ص. مڇي جهليندڙ يا ماريندڙ مڇاڻو.
to be contained in, to fit, to go into, to fill, or occupy space; to get adjusted or fixed inside something else.

مائع: م. مائڻ (ع) پالڻ (پائي، ڪير، تيل وغيره). a fish out of water, which toss about restlessly, uneasy, unquiet, unsettled.
liquid, (water, milk, oil etc.)

ماڻل: ص (م) لاڙو رکندڙ - جهڪيل - نيل لڙيل. متوجھ، چاهيندڙ. ماهي گير: ص. مڇي جهليندڙ يا ماريندڙ مڇاڻو.
inclining (towards), leaning, inclined; propense, biassed; fond of, taking delight in, addicted to, apt, desirous.

ماڻل ٿيڻ: لاڙو رکڻ - جهڪڻ. راغب ٿيڻ. متوجھ ٿيڻ. ماهيت: ڌ. (ع) اصل مادو - جوهر - مغز، حقيقي وجود، حقيقت، اصليت، خصوصيت.
to incline, to be inclined to, or towards, to lean willing (to), to be attentive

مائڻجڻ: م. سماجڻ - مائي وڃڻ. ماهيو: ص. مينهن جو. (ڌ) مڻهن.
to be contained, find space in, go into, become adjusted or contained in.

remuneration.
ماهر: ص (ع) تيز فڪر - سمجھو - ڏاهو، هنرمند، تجربڪار، ڪم يا فن ۾ اُستاد.

clever, expert (in); well acquainted (with), familiar (with); a master of any fun or art; an adept.

ماهر: ڌ. موت، ڪوس - قتل عام. death, killing, slaying, slaughter, murder; homicide, bloodshed.

ماهو پورو: عام ماڻهن يا مال ۾ موت گهڻو ٿيڻ. قتل عام ٿيڻ. خونريزي ٿيڻ.

(of mortality) be widespread, slaying or killing; happening of bloodshed.

ماهيت: ڌ. ماهيت. a rope with beads for tying round the neck of a cattle

ماهي: ٺ. (ف) مڇي. a fish.

ماهي ٻي آب: ص. پاڻي مان نڪتل مڇي (جيڪا ٽنگندي رهي). بيمار.

a fish out of water, which toss about restlessly, uneasy, unquiet, unsettled.

ماهي گير: ص. مڇي جهليندڙ يا ماريندڙ مڇاڻو. a fisherman, fisher, fishmonger, angler, piscator.

ماهيت: ڌ. (ع) اصل مادو - جوهر - مغز، حقيقي وجود، حقيقت، اصليت، خصوصيت.

substance, essence, quality, state or form of being, nature, state, condition, circumstances, matter of fact.

ماهيڙو: ص. مينهن ڌاريندڙ يا ڳيو. ماهير ڪير رکهندڙ. مينهن جي ڌو ڪندڙ.

one who keeps buffalos and sells their milk, a man who milks buffalo.

ماهيڻڊو، ماهيڻو: ڌ. پيار ۽ سٺگاري لاءِ چڙياڻي مال جي ڳچيءَ ۾ ٻڌل لاءِ گڏيل ڳنڍين يا کوڙين وغيره جي پوڄ وارو رنگين ڳاڻو.

a rope with colourful yarn and coloured beads for tying round the neck of cattle

ماهيو: ص. مينهن جو. (ڌ) مڻهن.
of, or like a buffalo; buffalos.

sion, argumentation, reasoning.

مُتَبَا: ط (ف) خدا نه کړي- متان ائين شي. متان- شايد.

God forbid, may (or let) it not be, be it not; lest; perhaps, perchance.

مُتَبَا: د (ع) بدلو- عيرض- متانتا- بدل سدل.

exchange, barter.

مُتَبَا: د (ع) نژاني لاء نکرې اچد- جنگ- لڑائي- ويژد.

a single combat, to come out (for fight), a war, battle, fight.

مُتَبَا: د (ع) خوشخبري- واځائي- کير.

con gratulation, felicitation.

مُتَبَا: د (ع) مبارکبادي- د. واځائي- کير خوشخبري.

bidi

مُتَبَا: د (ع) برکت وارو- سپاو- نیک- سعيد- پلارو- سگورو.

auspicious, fortunate, august, sacred, holy.

مُتَبَا: د (ع) مبارکي- کير- واځائي.

congratulation, felicitation.

مُتَبَا: د (ع) جماع- همبستري.

copulation, sexual intercourse with a woman.

مُتَبَا: د (ع) حد کان وډيک تعريف- ساراهه پر تمام گشتو وځا- اجائي پيگد.

exaggeration, excess; hyperbole, dwell upon.

مُتَبَا: د (ع) وځا- کړو- وځائي گالده کړو.

to exaggerate; to use hyperboles; to dwell upon.

مُتَبَا: د (ع) هک پتي يي لاء پت پاراني وارو شرط.

mutual imprecation to provetruth of one's point.

مُتَبَا: د (ع) شروعات- آغاز- ابتدا. منډ. گرامر موجب جملي جو پهرين حصو.

beginning, commencement, origin. (in gram.) an inchoative, principle or subject of a proposition, a substantive noun in the nominative case.

مُتَبَا: د (ع) شروع وارو- ميکرات- ننون شاگرد- اوائل.

beginner, a novice, tyro, young scholar.

مُتَبَا: د (ع) پکڙيل- ورتل- جعليل- رځل- قاتل- مصروف.

afflicted, distressed, distracted, fallen (into evil or calamity, or trouble), involved (in); overtaken by; entangled, implicated, busy, occupied, engaged.

مائو: د. مائيء جو مک قمر- گهائي کڙهيل کير مان لهيل مادو.

milk inspissated or concentrated by boiling.

مائو: د (ع) ضريبيل- ډکيل (عضو). بي حس- ساڻو.

injured, damaged, impaired, afflicted, hurt, paralyzed, benumbed, petrified, stupefied, bemused.

مائي: د. مائو- دائي- کابه عورت- پوڙهي عورت.

a mother, maid servant, a woman, an old woman.

مائيتو: د. مائو (اولاد) جنم جو پي- پير هجي- (ث. مائي).

uterine, born of same mother but not same father.

مائي پاپ: د. مائو پي- حاکم- پالندو.

mother and father, parents, a ruler, lord, master, a supporter, patron, protector.

مايا: د (سن) هنر- کاريگري- عقل- ځاهپ- ځن- دولت.

art, skill, dexterity, wisdom, intellect, sense, wealth, riches, opulence, prosperity.

مايو: د (ف. مایه) سرمايو- پونجي- موزي- دولت- ذخيره- پيوځه- اصلي

مادو- جوهر- مغز- حقيقي وجود- مادو- مقدار.

wealth, assets, capital, resources, riches, property, substance, material, essence, marrow, soul; real being, object, stuff, matter, quantity, quintessence.

مائيدارو- مايه دارو: د. وڙني- گرو- نورو- گرو- پيريل.

weighty, heavy, solid, substantial, pulp, pappy, possessing thickness.

مايه نازو: د. نخر جو سبب.

reason for pride, cause of pride.

مايوس: د (ع) نااميد- نراس- دل شکستو- ويگشتو.

disappointed, despondent, hopeless, desperate, forlorn, sad.

مايوسي: د. نااميدي- محرومي- نراسائي.

hopelessness, despair, desperation, disappointment.

مباح: د (ع) جائز- روا- حلال- شريعت مطابق جائز- درست.

allowed, allowable, lawful, legitimate, allowed under divine law.

مباحثو: د (ع) بحث- سوال جواب- مناظرو- تکرار.

a dispute, disputation, contest, debate, discuss-

مَت دِيخ: عقل دَس. سيڪت دِيخ.
to give advice, to counsel, to punish, chastise.

مَت ڪسجڻ: سجدو وڃڻ - عقل مارجڻ. هوش وڃائڻ.
to lose one's senses, be in one's dotage.

مَتيون منجهڙ: حوصلو خطا ٿيڻ - حواس گم ٿيڻ. واٽڙو ٿيڻ.
to be confounded, dazed, amazed, dumbfounded.

مَت: ذ (سن) پوڄا. ڌرم - مذهب. عقيدو. پٺت.
prayer, worship, religion, system of worship, belief, creed, religious opinion, faith.

مَتابع: ص (ع) تابع. پيروي ڪندڙ.
following; imitating; conforming oneself (to), submitting, obeying.

مَتابعَت: ث (ع) پيروي. فرمانبرداري - اطاعت.
devotion, following, submission, obedience.

مَتاثر: ص (ع) اثر قبول ڪندڙ - اثر پذير. اثر ڪندڙ - اثرائت.
to take effect, be efficacious, effective; impressive, touching, impressed.

مَتاخر: ص (ع) پٺيان ايندڙ - پڇاڙي وارو. آخري. جديد.
following, coming after, latest, of the later or more modern times, modern.

مَتاخيرين: ذ (ع) پڇاڙي واري زماني جا ماڻهو. هلندڙ دور جا ماڻهو.
(people) of the later or more modern times, the moderns.

مَتارو: ص. بدن مري پيا - ٿلهو (چزياپي). سگهو. (ث. متاري).
stout, fat, corpulent, fleshy (cattle), strong, powerful.

مَتاسف: ص (ع) افسوس ڪندڙ. دک ڪندڙ. غمگين - ڏڪارو.
grieving, oppressed with grief, groaning, sorrowful, repentant.

مَتاع: ذ (ع) مال اسباب. آڻاڻو. پونجي. سوداگريءَ جو مال.
goods, stock, valuables; property, possessions, merchandise.

مَتان: ط. نه. بلڪل نه. مَڃڻ. شايد. جيڪر.
a prohibitive particle, not; lest, perhaps.

مَتانت: ث (ع) سنجيدگي. پختگي. خيالن جي پڪائي.
gravity, seriousness, ripeness, maturity, firmness, depth (of thought).

مَبْدُول: ص (ع) استعمال ڪيل. ڪم ۾ آندل. پلي ڪيل.
expended, bestowed, lavished, entrusted.

مُبرا: ص (ع) آخو - آزاد. چٽل. پاڪ صاف. بي عيب.
free, acquitted, absolved, exempted, pure, clear, unpolluted, spotless.

مُبرو: ذ. وڏو ماڻ. وڏو ماپو (پٽڙين شين کي ماپڻ لاءِ). (ث. مُبري).
a large measure for liquids.

مَبسوط: ص (ع) پکڙيل - ٽٽيل. ڪشادو. ويڪرو.
spread out, extended, expanded, dilated, stretched out, outstretched.

مَبشُر: ص (ع) بشارت ڏيندڙ - خوشخبري ڏيائيندڙ.
a bearer of good news; an evangelist; a bearer of glad tidings.

مَبصُر: ص (ع) ڏسندڙ - جانچيندڙ. پارکو.
an observer, perspicacious, an examiner, a tester.

مَبعوث: ص (ع) موڪليل - پيدا ڪيل. جيترو ڪيل. جاڳيل.
sent, consigned, dispatched, produced, procreated, brought back (after death, or from death).

مَبْلَغ: ص (ع) جملي - ڪُل - سڀ. انداز (رقم).
the total, whole, sum, a sum of money.

مَبْلَغ: ص (ع) تبليغ ڪندڙ - پرجارڪ.
a preacher.

مَبني: ص (ع) جنهن شيءِ يا ڳالهه تي بنياد رکيل هجي - بنيادي.
founded, based (on).

مَبهَم: ص (ع) منجهيل (ڳالهه) - گول مول. شڪي.
doubtful, uncertain, vague, indistinct, ambiguous, equivocal.

مَبهُوت: ص (ع) حيران - هڪو ٻڪرو. واٽڙو.
perplexed, astonished, amazed, dazed, bewildered, confused.

مَبِين: ص (ع) ظاهر - آشڪار - صاف. نشانير - چٽو. پترو.
apparent, manifest, clear, clean, candid, distinct.

مَت: ث (سن) عقل - سجدو - ٻڌ. ڏاهپ. هوش. صلاح. راءِ. نصيحت.
سيڪت.

the mind, understanding, intelligence, intellect; wit, sense, discernment, judgement, wisdom; idea, sentiment, opinion, doctrine; punishment, chastisement, advice, counsel.

synonymous.

translator.

مُتَرَدِّدٌ: ص (ع) نڪر مند، بيقرار، گھڻي ۽ مَر - پُڌَر مَر، انڪاري.
worried, anxious, thoughtfull, uneasy, restless,
impatient, anxious, hesitant, perplexed; denying.

مُتَرَفِعٌ: ص (ع) اُڻاهر - پڌو.
clear, apparent, evident, visible.

مُتَرَكِرٌ، مَتَرَكِرٌ: ذ (ع) ڪلبن ڪرڪن لوڪن جو اوزار - هٿوڙو.
a hammer.

مُتَرَكِي: ث، نڍو مٿوڪو.
a small hammer.

مُتَرُوكٌ: ص (ع) ترڪ ڪيل - ڇڏيل. اهو لفظ جيڪو اڳ استعمال ٿيندو
هجي پر موجوده ٻوليءَ ۾ ڇڏيو ويو هجي.

forsaken, abandoned, obsolete, archaic.

مُتَوَلِّزٌ: ص (ع) ڏڏندو (زلزلو ما) ڏڪندو.
shaken, made to quake, convulsed (by an earth-
quake), trembling, shaking, shivering.

مُتَسَاوِي: ص (ع) هڪ ٻئي جيترا.
equal, of the same, parallel.

مُتَشَابِهٌ: ص (ع) هر شڪل - هڪ جهڙو. ساڳيو - هريجو.
like, resembling, similar, identical.

مُتَشَاهِدَات: ث (ع) ڪلام پاڪ جون اهي آيتون جن جي معني
خدا تعاليٰ کان سواءِ ٻيو نٿو ڄاڻي.
verses of the Holy Quran meaning of which is
known to God

مُتَشَرِّعٌ: ص (ع) شريعت جو پابند - پڪو ديندار.
the faithful, pious, orthodox.

مُتَشَكِّرٌ: ص (ع) شڪر ادا ڪندو. شڪر گذار - ٿورائين.
thankful, grateful, obliged, indebted, beholden.

مُتَشَكِّكِي: ص (ع) شڪ ڏارو - شڪ ڳاڏو. گرامر ۾ 'زمان ماضي متشڪي'.
doubtful, ambiguous, doubtable, dubious, equiv-
ocal, suspicious, past dubitative tense.

مُتَصَادِرٌ: ص (ع) هڪ ٻئي سان ٽڪرجندو - ٺڪڪندو.
colliding, clashing, opposite, contradictory.

مُتَصَرِّفٌ: ص (ع) ڪم ۾ آڻيندو - قابض. مالڪي رکندو - قبضيدار.
possessing, occupying, having the sway (of):

مَشاہِد: ذ. هڪ قسم جو پکي

a bird with a long tail and variegated colours; In-
dian Treepie bird.

مُتَبَاذِلٌ: ص (ع) عيوض مَر - بدلان آيل. بدل سدل. متناظر مَر آيل.
in place of, in lieu of; alternating; alternative.

مُتَبَرِّكٌ: ص (ع) پاڪ - صاف. مقدس. برڪت وارو. معزز. سڳورو.
holy, sacred, sanctified, consecrated; revered,
venerable; heavenly, angelic, fortunate, happy,
august.

مَت پيدا: ذ (سن) اختلاف. اختلاف راءِ.
difference, dissimilarity, disparity, dissensions,
misunderstanding, dissent, difference of opinion.

مُتَعَارِبٌ: ص (ع) هڪ ٻئي سان وڙهندو - لڙائي ۾ ڳنڍيل.
opposing, opponent, entangled in a war, fight, or
quarrel.

مُتَعِدٌ: ص (ع) اتحاد رکندو. متفق. ٻڌي مَر. گڏيل - هڪ ٿيل.
united, joined, associated, combined, connected,
coupled, linked.

مُتَحَرِّكٌ: ص (ع) حرڪت ڪندو - ڀرندو.
moving, mobile, moveable.

مُتَحَمِّلٌ: ص (ع) بردبار. گھڻير - سنجيدو. برداشت ڪندو. سھڻو.
affable, considerate, enduring, patient, long suf-
fering, tolerant, bearing a burden, passive, pa-
tient.

مُتَعَيِّرٌ: ص (ع) حيران - عجب مَر. هڪو بڪو - واٽرو.
confounded, perplexed, astonished, wondering,
amazed, stupefied, thunderstruck.

مُتَدَاوِلٌ: ص (ع) واري واري سان آيل - هٿوٿ پھچندو (حديث جو
اصطلاح). هلندو - رائج. عام - رسمي.

to happen by turns, passed round from hand to
hand; a term of tradition, alternate, common,
known, customary, current, in vogue.

مُتَدَبِّبٌ: ص (ع) پُڌر مَر. پڇتو - گھڻي مَر.
undecided, doubtful, ambiguous, indcisive,
shaky, suspicious, uncertain, unclear, unsure.

مُتَذَكِّرٌ: ص (ع) ذڪر ڪيل - بيان ڪيل. ڄاڻايل.
mentioned, stated, referred to, indicated, pointed
out.

مُتَرَادِفٌ: ص (ع) هر معنيٰ (لفظ).

گمرايل

changing, varying; inconsistent; altered, changed; disturbed, perplexed, stupefied.

مُتَفَرِّقٌ: مُتَفَرِّقٌ: ط (ع) جدا جدا- الگ الگ- تڑیل پکیریل- چڑچڑ-

منتشر

separated, dispersed, scattered; dissipated, different; various; miscellaneous.

مُتَفَرِّقَاتُ: ذ (ع) جدا جدا شيون- حساب كتاب جون مختلف رتئون scattered things, various things, sundries, miscellaneous articles, the various items (of an account).

مُتَّفِقٌ: مُتَّفِقٌ: ص (ع) اتفاق ڪندڙ- يڪراو- هر خيال شامل- گڏ-

مليل

agreeing, consenting, corresponding, conspiring, united, unanimous, happening, an accomplice, co-operator.

مُتَّفِقٌ تَيْنَ: شامل راءِ تين- يڪ صلاح لئين

to agree, accord, conspire, concur, co-operate, to be unanimous.

مُتَّفَكِرٌ: ص (ع) فڪر مند- غمگين- ڳڻتي ڪندڙ

contemplative, considering, serious, thoughtful, concerned, pensive, grave, given to consideration.

مُتَقَالِضِي: ص (ع) گهرندڙ- طلب ڪندڙ

exacting, or receiving (payment of a debt); importunate.

مُتَقَدِّمٌ: ص (ع) اڳيان وڌندڙ- اڳواڻ- اڳرائي ڪندڙ

proceeding further, a chief, president, guardian, principal, governor, aggressor, hostile, antagonistic, rancorous.

مُتَّقِي: ص (ع) پرهيزگار- عبادتگذار- پاڪباز- گناهن کان بچندڙ- خدا

کان ڊڄندڙ- شرع جي خلاف ڪمن کان پاسو ڪندڙ

refraining (from), abstinent, worshipper, chaste, pure, undefiled, God-fearing, devout, pious.

مُتَّكِبِرٌ: ص (ع) تکبر ڪندڙ- مغرور- هيبلو- خود پسند

proud, haughty, arrogant, disdainful, lofty; insolent, lordly, supercilious.

مُتَكَلِّمٌ: ص (ع) ڳالهائيندڙ- تقرير ڪندڙ- علم ڪلام جو ماهر

speaking; a speaker, orator, declaimer. (in Gram) the first person.

possessor, master, one in possession.

مُتَصَرَّفِي: ث. مالڪي- تضيدياري- ملڪيت

possession, ownership; property.

مُتَّصِلٌ: ص (ع) ويجهو- لاڳو- ڳنڍيل- نزديڪ- لاڳيتو

joined; contiguous, adjoining, near to, in the vicinity of, continual.

مُتَّضَادُّ: ط (ع) اُٻٽو- خلاف- برعڪس

contradictory; opposed, contrary to one another, inconsistent.

مُتَّعَارِفٌ: ص (ع) هڪ ٻئي جا واقف- ڄاڻو سڃاڻو- سڃاتل- واقفڪار

نالي وارو- مشهور

known to each other, acquainted with each other, familiar, renowned, famous, celebrated, distinguished, eminent, notable, prominent.

مُتَّعِدٌ: ص (ع) ٿورا- ڳاڻ ڳڻيا- چند- ڪجهه- گهڻا- ڪئين- بيشمار

few, not many, handful, numerous, many, various.

مُتَّعِدِي: ص (ع) وڇڙندڙ (مرض)

a contagious disease, and infectious disease.

مُتَّعَصِبٌ: ص (ع) مذهب يا قوم جي ڳلا ڪندڙ- تعصب رکندڙ

تعصبي- ڪٽر

prejudiced, bigoted.

مُتَّعِفٌ: ص (ع) بانسي- ڪٽو- بدبودار

putrid, rotten, stinking, fetid.

مُتَّعِلٌ: ص (ع) تعلق رکندڙ- لاڳاپيل- وابستہ- واسطو رکندڙ

depending (upon), dependent (upon); connected (with), attached (to); annexed, appended, close to.

مُتَّعِلِمٌ: ص (ع) تعليم وٺندڙ- شاگرد- طالب علم

a learner, scholar, disciple, a pupil, student.

مُتَّعُو: ذ (ع) شيعه فرقي ۾ مقرر وقت لاءِ نکاح

a funtionary / temporary marriage (allowed by the Shias).

مُتَّعِينَ: ص (ع) ڪنهن ڪم تي مقرر- مقرر ڪرڻ- سڙپيل- نامزد

مقرر

appointed, assigned, deputed, nominated.

مُتَّغِيرٌ: ص (ع) هڪ حالت مان ٻي ۾ بدلجندڙ- بدليل- حيران- واٽڙو

ed, continually.

مٽوازن: ص (ع) وزن برابر. وزنتو پورو پيو.
equal (in weight), equivalent, proportional, commensurable, commensurate.

مٽوالو: ص. نشي پر آغوت-مخمر-مدهوش. مستي وارو-مست-جرير. خفتاني.

intoxicated, drunken, drunk, a drunken man, insane, mad, lunatic, hypochondriac.

مٽوجه: ص (ع) توجه ڪندڙ-ڌيان ڏيندڙ. مائل. هڪ منو.
turning or having the regard (towards), attentive, favouring, favourable, intent on.

مٽوجه ڪرڻ: ڌيان ڇڪائڻ.
to invite (some one's) attention.

مٽوسط: ص (ع) وچ جو-وچ وارو-وچون-وچولو-درميانو. پورو پيو.
mid, the middle (of), of middling size or proportion, average.

مٽوطن: ص (ع) رهڻو-رهندڙ-باشندڙ.
resident, inhabitant, dweller, native.

مٽوفي: ص (ع) مٽل-گڏاري ويل-فوتي.
deceased, dead, defunct, the late.

مٽوقع: ص (ع) توقع رکندڙ-اميد رکندڙ-اميدوار-آسرو رکندڙ.
expecting, expectant, hopeful, anticipatory, a candidate, seeker, aspirant, applicant.

مٽوڪل: ص (ع) توڪل تي رهندڙ-پرسو ڪندڙ. خدا تي پايونڙ. رضا تي راضي رهندڙ. توڪلي.

trusting in God, resigned to the will of God, resigned to one's fate.

مٽولي: ص (ع) انتظام ڪندڙ-جائداد يا وقف جو نگران والي.
administration, procurator, or trustee (of a religious or charitable foundation).

مٽ هيٺ: ص (سن) جنهن جو عقل ڪسجي وڃي-بي عقل.
fool, imbecile, doodle, idiot, jackass, jerk, madman, nincompoop.

مٽي: م. مهنو. تاريخ-تڪ.
a month date, a fixed date.

مٽيرو: ذ. چيڙ. قد جو پندرو-ڪوتاه قد.
pubescent cucumber, *cucumis trigonus*, dwarf, low in stature, short, pygmy.

مٽل: ص. پرپور-پريل-پريل-دڪيل (باهه). ڪاوڙيل.
full, brimful, awash, replete, loaded, flaring, blazing, flaming, enraged, angry.

مٽلاشي: ص (ع) تلاش ڪندڙ-ڳولائو.
one who seeks or searches for, searcher, inquirer.

مٽلڻ: ص (ع) رنگ بدلائيندڙ. ڦرندڙ گھرنڙ. هڪ ڳالهه تي نه بيھندڙ.
غير مستقل مزاج.

changeable, variable, capricious, fickle, irresolute, wavering.

مٽمڪن: ص (ع) جاءِ وٺندڙ-قرار وٺندڙ. ٿاڻيڪو.
posted, occupying, seated, fixed, established.

مٽمني: ص (ع) خواهشمند-گھرجائو-آستو. نسا رکندڙ-آرزومند.
wishing, desiring, hoping, desirous, one who wishes, hopes, asks, or prays.

مٽمڻل: ص (ع) امير-دولتمند-مالدار.
rich, wealthy, opulent, affluent, moneyed.

مٽن: ذ (ع) ڪتاب جي اصل عبارت.
text (of a book).

مٽنازع: ص (ع) جهيڙي م-اختلافي.
disputed, contested, in dispute, under litigation.

مٽناسب: ص (ع) تناسب رکندڙ. هڪ ساريڪو. مناسب. موزون.
proportionate, well-balanced, similar, proper, appropriate, fit, suitable, symmetrical.

مٽنبه: ص (ع) تنبيھ ڪيل. آگاهه-خبردار.
warned, cautious, guarded, wary, diligent, vigilant, circumspect.

مٽنفر: ص (ع) نفرت ڪندڙ. بيزار-ڏڪاريندڙ.
abhorring, abhorrent, detesting, disgusted with, repugnant, averse, shunning.

مٽنفس: ص (ع) ساهوارو. جاندار. مٺو-بشر.
an animal, having life individual, an individual, a human being.

مٽو: ذ (سن) مٽ-عقيدو. مذهب. اصول. قاعدو. فرقو.
belief, faith, credence, religion, fundamentals, principles, creed, cult, sect.

مٽواتر: ذ (ع) هڪ ٻئي پٺيان-لاڳيتو-مٺل.
successive, continuous, consecutive, uninterrupted.

steep, precipitous.

مَتڪي: ث. اصل رقم تي ڏنل واڌو رقم. واڌي.

an amount over and above the principal, an interest, profit, gain.

مَتَن: ذ (سن) هڪ برج جو نالو - جوزا.

the constellation Gemini.

مَتَر: ذ. سر. پيشاني - نراڙ. مغز. گوپري. مٿانهون ڀاڱو - مٿيون حصو.

the head, top, upper part, headpiece, front part, preface, forward.

مَتَا مَرْنَا هُنَّ: ڪوشش ڪرڻ - ڪشالو ڪرڻ.

to try one's utmost; to make all out efforts; to struggle hart.

مَتَر بَدَن: خوشامد ڪرڻ.

to flatter, coax, cajole, wheedle.

مَتَر يَجُن: سخت سزا ڏيڻ.

to set (one) right, to give a heavy thrashing, to severely punish, penalize, chastise.

مَتَر تِهَان: بيزار ڪرڻ - تنگ ڪرڻ. ورجائڻ.

to trouble, distress, upset, worry, harass, irk, pain.

مَتَر لِيڪُن: سجدو ڪرڻ. پيش پوڻ. سلامي ڀرڻ.

to prostrate, bow down, to surrender, accept, defeat, to salute, to give respects (to).

مَتَر دُون: وهنجڻ - غسل ڪرڻ. تَر ڪرڻ.

to take a bath.

مَتَر ڏيڻ: مُنهن ڏيڻ - سامهون ٿيڻ. هٿ ڳنڍڻ. مقابلو ڪرڻ.

to encounter, confront, to work courageously, to absorb in the work, to defy.

مَتَر لَرَن: پنهائي اچڻ. وڌائي ٿيڻ. چريو ٿيڻ. بڻال ٿيڻ.

to reel (one's head), be giddy; to feel proud, arrogance, be mad, to loose one's way.

مَتَر ڪُورَن: دلبر ڏيئي لُرڻ.

to dupe, to bamboozle, hoax, hoodwink.

مَتَر ڪاهن: گھڻو ڳالهائڻ. بيزار ڪرڻ - اجائي بڪ ڪري ورجائڻ.

to talk uselessly and incessantly, to disgust, fed up, to chatter, prattle, to torment, to annoy.

مَتَر ڪيائڻ: غور وڃار ڪرڻ. ڪاپارو ڪرڻ. سمجھڻ جي ڪوشش

مَتَ: ث. مٿاهين - مٿاڇرو. مٿين سطح. مٿيون پاسو.

the top surface, the upper portion.

مَتَا خَرَج: ذ. مٿيون خرچ. ريزڪي خرچ. اتفاقي ضرورت وارو خرچ.

miscellaneous expenses, expenses outside the estimate or account, extra-expenditure.

مَتَاڇَرُو: ذ. مٿين سطح - مٿيون حصو. (ص) سطحي - نالي مٿر. مٿينءَ دل سان. سرسري.

the uppersurface, of the top, uppermost, superficial, trivial cursorily, nominally, superficially, perfunctorily, cursory.

مَتَا ڪَتَ: ث. مٿو هڻڻ - مغزماري. جفاڪشي. سخت محنت. جاکوڙ ڪشال. ڪوشش.

striving, trying, undertaking; effort, exertion, pains, trouble; strenuous effort, labour.

مَتَا ڪَت ڪَرَن: ڪوشش ڪرڻ. جاکوڙ ڪرڻ. بيحد سرجوشي ڪرڻ.

to try, attempt, endeavour, strive, undertake, to make effort, to exert, take pains, take trouble.

مَتَامِيَرُو: ث. گھوٽ ڪنار کي لائون ڏيڻ جي رسم. شادي - وهانءَ.

consumation of a marriage; the striking of the heads of the bride and groom.

مَتَان: ظ. مٿي کان - مٿي وٽان. چوٽيءَ کان. شروع کان. مٿي - وڌيڪ - زياده.

from the top, from the beginning, from high or above, on the top, above, more, much, additional.

مَتَان پورن: اوچتو ڪوڪڻ. موقعي تي رسڻ.

to arrive at the exact time; to reach at the appropriate moment.

مَتَان ويهڻ: سنڀال ڪرڻ. نظرداري ڪرڻ.

to sit over, to supervise, to superintendent; to keep an eye on, cast a wistful eye (on).

مَتَانگَرُو: ص. وڏو - اُچو. مٿانهون.

very great, monstrous, prodigious, towering.

مَتَانهون. مٿاهون: ظ. مٿي - بلند - اچو. اعليٰ. اڳرو (ث. مٿاهين).

higher, reaching further, upward, elegant, superior, exquisite.

مَتَانهين. مٿاهين: ث. بلندي - اوجھي. وڌائي - بزرگي - عظمت. چاڙھ - چاڙھي.

on the top, above, over, elegance, dignity, grace.

arch. noble, eminent, magnificent.

مٽيون: ڏ. مٿان وارو آٿاهون - بلند. وڌيڪ.

upper, above, on the top, high, over and above extra.

مٽُ، مٽُ: ڏ. بدل - تبديلي.

a change, alternation, modification.

مٽُ: ڏ. برابر - جيڏو. مثال. هڪ جهڙو. هڪ جيترو. جوڙجيس. ثاني.

عوض - بدلي.

equivalent, equal, match, identical, peer, in turn (for), instead (of).

مٽ هجڻ: برابر هجڻ. ٽئي هجڻ. لڪي اچڻ.

to be equal, equivalent, to be compatible, adjustable.

مٽُ: ڏ. پاڻي رکڻ لاءِ. لڪريا ٽامي وغيره جو ٺهيل وڏو ٿانءُ.

a large earthen or metal water jar; a water vessel.

مٽُ، مٽُ: ڏ. چڪل - رخسار.

the cheek.

مٽيون ٿوڪڻ: گل سڃائڻ - ڪاوڙجڻ.

to be annoyed, bothered, chafed, irked, provoked.

مٽُ: ڏ. (سن. مٿي) عزيز - رشتيدار - سگهو. دوست. (ص) پنهنجو - ريجھو. سگهو.

a relative, relation, kin, kinsman, a friend.

مٽُ (مٽي): ڏ. (سن. مٽي) پيشاب - ناڙاڇوڙو. ريلو.

urine.

مٽ اورانگهڻ: (طنن) جرات ٿيڻ.

to be courageous.

مٽ مٽو: ڏپ کان پيشاب نڪرڻ. ڊڄو - خوف کائڻ. ڪر هڻو.

to fear, shiver in one's shoes; to show consternation, dismay, dread, fright, horror, panic.

مٽ مٽ: ڏ. برسات جي ٻوند ٻوند - ڦوڦوڦو.

drizzling, drop by drop.

مٽا سٽا: ڏ. بدل سٺل - واري ڦيري. ڏي وٺ.

exchange, barter, swap, switch, trade, interchange.

مٽا سٽا ڪرڻ: بدل سٺل ڪرڻ. هڪڙي شيءِ ڏيئي ٻي وٺڻ.

to exchange, barter, swap, trade, interchange.

ڪرڻ.

to try to understand, to think over, to ponder ceaselessly; to muse over.

مٽو لکائڻ: اچي مڙجڻ. پناه وٺڻ. رهائش اختيار ڪرڻ.

to take a residence, to take refuge, to take up abode.

مٽو وڃڻ: مڙجڻ. گم ٿيڻ. وٺي وڃڻ. نقصان پهچڻ. آزار م پهچڻ.

to become entangled in an affair, to get lost; to lose the correct way or path; to come under loss, to sustain loss; to come into trouble, be troubled.

مٽو هڻڻ: ڪوشش ڪرڻ. مغر ڪيائڻ. بحث ڪرڻ. سمجهائڻ. اجاير ڳالهائڻ.

to make efforts, to bother one's head, to give arguments, to argue out, to explain, to chatter.

مٽي اڳهاڙو: ص. بيحيا - بيشرم روئو. بي شڪو. لوثو.

shameless, barefaced, blatant, brassy, brazen, impudent, vagabond, vagrant, reprobate.

مٽي تي چاڙهڻ: گستاخ ڪرڻ - حتمي ڪرڻ. دادلو ڪرڻ.

to make (one) familiar, impertinent, to make spoiled.

مٽي تي کڻڻ: پاڻ تي هموار ڪرڻ. ذميداري قبول ڪرڻ. برداشت ڪرڻ.

to take over oneself, to take responsibility, take charge, care, to bear up, endure.

مٽي ڇانءُ ڪرڻ: عارضي ڇير اڏي اچو وٺڻ (عورت) مڙس ڪرڻ.

to take a temporary abode; to construct a temporary tenement, (of a woman) to have a husband, to marry.

مٽي ميرو: ص. غسل کان سواءِ ناپاڪ - پليٽ - جني. (ڏ. مٽي صيري).

having not taken bath after intercourse (by a Muslim), unbathed, unclean, unwashed.

مٽي: ڏ. مٽ تي - مٿيڙو. مٿانهون - مٿيون. بالا. اوچو - اعليٰ. بلند. گهڻو - زياده - وڌيڪ.

above, on the top, over, aloft, overhead; higher, superior; greater, more, surplus, excess.

مٽيڙو: ص. وڏي مٿي وارو. بهادر - سورهي. سردار - اڳواڻ. وڏي رٿي وارو. a person having large head, a hero, brave, bold, courageous, a leader, chieftain, headman, hier-

mute (money) to get annoyed, enraged.

مٺي وڃڻ: لنگهي وڃڻ. گذري وڃڻ.

to go by: to cross over, to pass by.

مٺڻ: مر. ڊهڻ. ميسارجڻ. تباھ ٿيڻ. ڦٽڻ.

to be effaced, to be destroyed, annihilated, obliterated; to come to naught; to become extinct.

مٺڻ: مر (سن. مَوتر) پيشاب ڪرڻ. ريلو ڪرڻ.

to piss, to urinate; to pass urine.

مٺو: ص. ڌري ڌري پيشاب ڪندڙ ڊڄڻ. بزدل. (ث. مٺي).

passing urine frequently, weak, feeble, puny, weakly, fearing, shivering.

مٺو: ذ. پڪو (بندل، رقم، ملهه). ڪاغذن جو ٿڌو. ليڪو.

مقاطعو.

a bundle of papers, banknotes etc. a contract; a lease.

مٺي: ث. ننڍو مٺ. درگهه يا مڪان تي رکيل مٺ.

a small earthen vessel, pot or jar.

مٺي: ه. خاک. ڌوڙ. رک. زمين. ڌرتي. خمير. سرشت. مٺي. عزازت.

سگسگائي.

earth, clay, land, soil, nature, essence, relationship, connection, relation, kinship, affinity, kindred.

مٺي ٿيڻ: خاک ٿيڻ. ڌوڙ ٿيڻ. برباد ٿيڻ.

to turn to clay; to become decimated; to become annihilated.

مٺي مردار ٿيڻ: خراب خراب ٿيڻ. دربدر ٿيڻ. بدنام ٿيڻ.

to be badly off, be spoiled, or marred (one's obsequies). to become notorious, infamous.

مٺي چاڙهڻ: ٿولھ ڪرڻ. بدن جو ماس وڌڻ.

to put on flesh, to become fatty, fleshy.

مٺي ڪرڻ: ڌوڙ ڪرڻ. ڦٽائڻ. تباھ ڪرڻ. ساڙي رک ڪرڻ.

to dirty, sully, soil, to spoil, to ruin or destroy, to reduce to ashes.

مٺي مر ملائڻ: ث. برباد ڪرڻ. تباھ ڪرڻ. دفن ڪرڻ.

to ruin, destroy, to bury, cover with earth.

مٺي ماڻهي: ث. عزازت. رشتداري. سگسگائي.

relationship, kinship, affinity, kindred.

مٺانگر: ذ. مٺ هائو. ويجهو. مٺانو.

urinated, filled with urine; bedding, bedspread, a bladder.

مٺائڻ: مر. بدلائڻ. مٽائڻ ڪرڻ. پيچائڻ (ريپ).

to exchange, interchange, to change.

مٺائڻ: مر. ڊاهڻ. تباھ ڪرڻ. ميسارجڻ. نابود ڪرڻ.

to blot out, wipe out, obliterate, erase, to quench, repress, put down, to efface.

مٺائڻ: مر. پيشاب ڪرائڻ (ٻار يا بيمار کي).

to cause to make water urinate (a child, or a sick person).

مٺجڻ: مر. بدلجڻ. تبديل ٿيڻ. ڪاوڙجڻ. ضد ڪرڻ. ريسو کليو ٿيڻ.

(ريزنگاري ٿيڻ).

to be exchanged, to be changed, to be enraged, be angry, to show stubbornness, persistence, to be changed (the currency).

مٺجڻ: مر. ڊهڻ. تباھ ٿيڻ. ميسارجڻ.

to be abolished, decimated, erased, obliterated.

مٺڙ: ذ. اناج جو هڪ قسم (جنهن جي ڍل ٿئي ۽ ان جي ڦرين ۾ داڻا ٿين.

جن کي ڌري ڊال ٺاهين).

a pea, chickling vetch, *lathyrus sativus*, *parsian sativum*

مٺڙ: ذ. هڪ قسم جي اناج جو ڍاڻو. چوڻي جي ڳچي ۽ ۾ ٻڌڻ جي چوڙي.

a kind of grain, a small bell (for hanging round the neck of cattle).

مٺري: ث. مٺرن جون ڦريون. ڌڙي.

a peas, small pea, *pisum sativum*.

مٺڪڙ: مر. تاز سان هلڻ. لاڏ سان هلڻ.

to coquet, to mince, to move with wanton gestures, to move with dalliance.

مٺڪو: ذ. ننڍو مٺ.

a small earthen water vessel, pot or jar.

مٺڪو: ذ. ڪاغذن جو بندل. (ص) ٻٽ ۾ پيريل. مٺارو. ٿلهو پٿر.

a bundle of papers, fat, stout, plump, a thick stone.

مٺڻ: مر. لنگهڻ. گذرڻ. لنگهي وڃڻ. اُڪرڻ. بدن. ڪلر ڪرڻ (ريپ).

ڪاوڙجڻ. چڙڻ.

to pass by, to go by, to cross, to change, to com-

مٺاڻ، مٺاڻو: ذ. مٺاڻج- شيريني- حلاوت، مٺو سواد، ڪنڊ، ڳڙ وغيره.
مٺاڻي.

sweetness, sweet, having sweet test, sugar, molasses, treacle, sweetmeat.

مٺاڻجڻ: مر. مٺاڻ جو سواد وٺڻ. مٺاڻ تي هري پوڻ، هرڻ
to get a test of sweet, to become addict of sweet, to acquire a habit.

مٺاڻي: ث. حلواڻي، حلوا، مٺيون ڇيڙون (حلوا، لڏون، مٺو وغيره).
sweetmeat, confectionery.

مٺائي ورهائڻ: اميد پوري ٿيڻ جي خوشيءَ ۾ ڪا مٺي شيءِ تقسيم
ڪرڻ
to distribute sweets (due to a happy occasion).

مٺڙو: ص. مٺو- شيرين، پيارو، دل گهريو. (ث. مٺڙي).
sweet, beloved, sweetheart, a lover, beloved, dear, darling.

مٺڙي: ث. مٺي- ڄمي، جوڙ جو هڪ قسم.
a kiss, buss, a kind of *jwari*.

مٺڙيو: ذ. مٺي، اٽي، چيشي، رڌل ساڳ وغيره جو پيڙو.
a lump or ball of dough, cowdung, earth etc made up in the palm of the hand.

مٺڙيون: ث. ٽڪ لاهڻ لاءِ جسم تي آهستي آهستي هنيل مڪڙيون.
massage, kneading (of limbs).

مٺڙو: ص. مٺڙو- پيارو، دلڙو.
beloved, sweetheart, lover, darling, dear, loved.

مٺو: ص. ڪچو- خام، خراب، ٻرو، ڪوٽو- ڪوڙو (ڏاڻو، ڀڪو وغيره): ٿيڻ
پيل سڻ (ث. مٺي).

raw, crude, bad, corrupt, alloyed, spurious (metal, coin etc), a gold mixed with base metal.

مٺو گهرو: گهٽ ڀاتڻ ڏڪارڻ، بدخواهي ڪرڻ.
to wish ill (to one).

مٺو: ص. شيرين، لذت. (ث. مٺي).
sweet, savoury; sugarcoated.

مٺو پٽ: ذ. ڳڙ يا ڪنڊ جي چاڻ ۾ رڌل پٽ- تهري.
rice cooked in the syrup of sugar or molasses.

مٺو تيل: ذ. سرنه جو تيل.
mustard oil.

مٺي ڇڻي: ث. ظاهر ۾ دوست پر اندر ۾ دشمن.
a friend outwardly, but a foe inwardly.

مٺي ڪٽ: ث. هڪ قسم جو پيارو ڪوڪر.
Catechu.

مٺ: ذ. خام ڏاڻو- ڪچو ڏاڻو، سون چاندي ۾ پيل تامو وغيره- ڦيٽ-
حرڙو، ميل- ڪُڙ، جھوڙي، هندو فقيرن جي جھوڙي، ڌرمي اسڪول-
پائشالا.

base metal mixed with precious metals; alloy, dross; a pair; a hut, hutment, shack, shanty; a Hindu college or monastery, a religious school (Hindu).

مٺ گهرو: ذ. بدخواه- ڀرائي ڇاهيندڙ- بدنيت. (ث. مٺ گهري).
inimical, hostile, unfriendly; antagonistic, adversary, adverse, opposed.

مٺ: ث. مٺاڻ- شيريني، مٺاڻ جو احساس.
sweetness, sweet test; a sweetmeat.

مٺ زبانون: ص. مٺڙو ڳالهائيندڙ- شيرين گفتار.
sweet-tongued.

مٺ لوڻو: ص. گهٽ لوڻ وارو- قدرتي ڦڪو.
having less-salt.

مٺ محبت: ث. قرب- پيار، پيار وارو سلوڪ.
love, affection, fondness, devotion, attachment; amour, passion; romance.

مٺ: ث. مٺڪ- مشت، پيڙيل هٿ. هڪ هٿ ۾ آيل اناج وغيره، مٺ ۾ آيل
گاڙ جو مڇو، ٿيو- سٺو، ڳڻ.

a fist, grip, fistful, handful, handful of grass, a hilt, handle, lug (of a jug).

مٺ پيڙو: ص. ڪنجوس- شوم- مرڇوڻ.
closefisted, stingy, hardfisted, mean, miserly.

مٺ پيڙو: ڪنجوسي ڪرڻ.
to be closefisted, stinginess.

مٺ هٿن: مشغولي ڪرڻ.
to practice onanism, to masturbate.

مٺ ۾ اچڻ: قابو ٿيڻ- وس ۾ اچڻ، قبضي ۾ اچڻ.
to come in possession, dominion, ownership

مٺيون ڀري ڏيڻ: فراح دلي سان ڏيڻ، سخاوت ڪرڻ، بي حساب
ڏيڻ

to give with open hands, to be philanthropic, benevolent, charitable.

مثال: ذ (ع) مثال چوڻي - پهاڪو. نقل
fable, tale; parable, proverb, adage, saying;
example, instance.

مثلي: ط (ع) جهڙو - جيئن - وانگيان - مانند. مشابه
like, resembling; alike, similar, analogous (to);
being like, equal.

مثلاً: ط (ع) جنهن تي - جهڙي طرح.
for example, for instance; namely.

مُثلث: ذ (ع) تڪنڊو.
having three angles or corners; three-cornered;
triangular; trilateral; a triangle.

مُثَمِّن: ذ (ع) اٺ ڪنڊو. هشت پهلو. اٺن مصرعن وارو ٿيندو.
eight-sided, octangular, poem with eight lined
stanzas, an octagonal.

مُثَنِّي: ص (ع) ٻيڻو - ٻيڻو. ٻه ٽڪر. (ث) نقل. ٻيو نقل.
double, twice, two-fold, second copy, cuplicate
copy.

مُثَنَوِي: ث (ع) خاص وزن واري طويل نظم جو هڪ قسم (جنهن جي هر
شعر جو قافيو جدا ٿئي. مثنوي عام طور ستن بحرَن ۾ چئني وڃي
آهي).

poetry consisting of distichs corresponding in
measure, each consisting of a pair of rhymes
(besides which the distichs have distinct poetical
endings); heroic verse.

مُيَبَّه: ذ. وَحْدَه - داءِ موقعو. بلو. خيلو.
an opportunity, chance, occasion, opening,
squeak; reason, motive, cause, consideration.

مُجَادَلَه: ذ (ع) لڙائي - جنگ. جهيڙو - تڪرار.
fight, struggle; quarrel, bickering, war, dispute.

مُجَازَه: ص (ع) اختيار ڏنل - جائز.
allowable, admissible, lawful, authorized,
licensed.

مُجَازَه: ذ (ع) جنهن جي اصليت نه هجي. حقيقت جي ابتڙ. حقيقي کان
سواء استعمال ڪيل ٻي معنيٰ (جنهن اک اصل ۾ چهر آهي، پر مجازي
معنيٰ نظر، دورانديشي وغيره).

artificial, illusory, delusive.
مُجَازَاةَ ط (ع) فرض ڪري ڊوٽل. قانوناً.
metaphorically, legally, lawfully.

مِلَو: ذ. طوطو - چتون. (ص) شيرين گفتار - مِلَو ٻوليندڙ. پيارو - دلير.
a parrot; sweet-tongued, melodious, beloved,
sweetheart, darling, dear.

مُتَو: ص. مُتَكَدِل - موزهل. اڙيو. ڦاٿو. ورتل - ڪڪ - بيزار. غمي. مصيبت
۾ پيل. ڏڪارو. ندورو. ٺپاڳو. (ث. مُنِي).

perplexed, confused, tangled, be entangled,
wearied, bothered, vexed, the afflicted, misfor-
tune, painful, sore, unlucky, unfortunate, unhap-
py, luckless.

مُيَمِّي: ث. چمي. سُڪر - مٺي. ذاتقي مرسان واري.
a kiss, buss, sugar, a sweet, sweetened.

مُني ڪاڻي: ث. هڪ قسم جو پساڪو وڪرو.
liquorice, of *Glyrrhiza glabra*.

مُنيان: ث. ڪاوڙ - چڙ - غصو. خار. سوگ. ٻيجان. ڏڪار.
anger, fury, indignation, rage, wrath, irritation,
vexation, hatred, aversion, disgust, reproach,
contempt.

مُنيان لڳڻ: ڪاوڙ لڳڻ. چڙڻ. ٻيجان ٿيڻ.
to become annoyed, to feel disgust at, to be indig-
nant, offended, to detest.

مُنيو: ذ. ڪنهن اوزار جو مُٺ ۾ جهلڻ وارو حصو - هٿيو - ڳن - دستو. جنڊ
جو هٿيو. هر جو هٿيو. چيڙي، مٽي وغيره جو هٿ ۾ اچڻ جهڙو پنوڙو.
مُنيو.

a handle, haft, stock, helve, hilt, a handle of a
handmill, a plough, a chisel, a lump earth, a
handful, fistful.

مُثال: ذ (ع) نظير - تشبيل. مشابهت. نمونو. ڪهاوت - چوڻي.
likeness, similitude, simile, analogy, specimen,
example, model, parable, metaphor.

مُثالي: ص. نموني جهڙو. مانند.
like, resembling; akin, alike, comparable, corre-
sponding, similar.

مُثَانَو: ذ (ع) جسر جو هڪ حصو - نهائين - مٿانگو.
the bladder.

مُثَبَّت: ص (ع) جنهن ۾ انڪار نه هجي. جنهن ۾ ڪم جو ثبوت هجي.
تصديق ڪيل - ڪيل. مقرر ٿيل. ثابت ٿيل.

established, proved, confirmed, ratified, affirma-
tive, written, stamped, sealed

مُجْتَهِد: ص (ع) کوشش ڪندڙ، جدوجهد ڪندڙ، صحيح راه پيدا ڪندڙ، منڪرن سان جهاد ڪندڙ، ڪتاب الاهي ۽ سنت جي حوالي سان مذهبي مسئلا فيصلو ڪندڙ. (ذ) 'شيعن' جرقه.

striving; laborious, waging war (esp. against infidels), a superior or superintendent in religious matters, the highest authority in jurisprudence, a jurist (of Shia law).

مُجَدَّد: ص (ع) نئين سر پيدا ڪيل، نئون ڪيل، جديد، renewed, repaired, modern, late, recent, modernistic.

مُجَدِّد: ص (ع) تجديد ڪندڙ، پراڻي کي نئون ڪندڙ، revivalist; repairer, innovator.

مُجَذَّب: ص (ع) جذب ڪيل، چڪيل، خدا جي محبت ۾ غرق، مت، بيهوش، جُريو.

drawn, attracted, absorbed, lost in divine meditation, a madman; lunatic.

مُجْرَأ: ص (ع) جاري ڪيل، وهندڙ، حساب ۾ آندل، (ذ) ادائگي (رقم جي).

current; flowing, allowance or deduction in account, credit in account.

مُجْرَأُ ذِي: حساب ۾ لڳائڻ، ادائگي ڪرڻ، to give credit (for a sum), to grant an allowance; to allow an abatement or a deduction to.

مُجْرَأِي: ث. ادائگي (رقم جي)، allowance, deduction, credit given on account, remission, reduction (of assessment); payment, credit.

مُجْرَأِي ذِي: چُرَت ذِي، رهيل رقم جو حساب ذِي، to give credit (for a sum), to grant an allowance; to allow an abatement, or a deduction to.

مُجَرَّب: ص (ع) تجربو ڪيل، آزمائيل، ڪارگر، مؤثر، اثرائتو، tried, proved, tested, assayed, examined, effective, efficacious.

مُجَرَّد: ص (ع) اڪيلو، چڙو، ڪنوارو، آزاد، تارڪ الدنيا، bare, solitary, alone; single, unmarried, bachelor, free, liberated, hermit, recluse.

مُجَرَّم: ص (ع) ڏوهاري، قصور وار، گنهگار، ڏوهي، criminal, culprit, a malefactor, offender, culpable.

مُجَازِي: ص (ع) فرضي، غير حقيقي، مصنوعي، بناوٽي، metaphorical, figurative, allegorical.

مُجَازُ: ذ. مزاج، خاصيت، وڌائي، نخرو، nature, temperament, disposition, temper, pride, haughtiness, coquetry, blandishment.

مُجَال: ث (ع) طاقت، وس، اختيار، پهچ، رسائي، پڄندي، strength, power, ability, authority, vigour, skill, force.

مُجَالِس: ث (ع) 'مجلس' جو جمع، sessions, assemblies, conferences.

مُجَامَعَت: ث (ع) جماع، همبستري، copulation, coition, sexual intercourse.

مُجَاوِز: ذ (ع) مجاورا ڪنهن درگاه يا مزار جو سنڀاليندڙ ۽ بهاري وغيره ڪندڙ.

an attendant/ incharge at a mosque or shrine.

مُجَاهِد: ذ (ع) کوشش ڪندڙ، ڪافرن سان جهاد ڪندڙ، striver, labourer, endeavourer; a warrior (for the faith), fighter, crusader.

مُجَاهِدو: ذ (ع) ڪوشش، رباطت، نفس ڪشي، ڪافرن سان لڙائي، جهاد.

endeavour, strenuous effort or exertion, fighting (esp. against infidels, in defence of the faith).

مُجَاهِدِي: ذ (ع) 'مجاهد' جو جمع، plural of "Mujahid" fighters, crusaders.

مُجْبُور: ص (ع) لاچار، بيوس، عاجز، compelled, constrained, forced, helpless, oppressed.

مُجْبُورًا: ظ. لاچاري حالت ۾، بيوسيءَ ۾، by force, under compulsion, helplessly.

مُجْبِر ڪرڻ: لاچار ڪرڻ، بيوس ڪرڻ، ستائڻ، تنگ ڪرڻ، to constrain force, compel, to restrain, to curb, to annoy, vex, harass, to distress.

مُجْبُورِي: ث. عاجزي، بيوس، لاچاري، compulsion, constrain, powerlessness, helplessness.

مُجْتَمِع: ص (ع) گڏ ٿيل، جمع ٿيل، assembled, convened, congregated.

the collective mass; collected a compendium, a crowd, concourse.

مَجْمُوعِي: ص. جملي - سڀ.

collective, aggregate, all things taken together.

مَجْنُون: ص (ع) چريو - ديوانو، عاشق.

insane, demented, mad, madly or desparately in love.

مَجْرُوءَ: ص (ع) تجويز ڪيل - رڻيل.

porposed, prescribed, laid down.

مَجُوس: ذ (ع) آتش پرست - گُير. زردشت جو پوئلڳ.

Magitian, guebre, or the fire-worshippers; a fire-worshipper, a follower of Zoroaster.

مَجُوسِي: ص. آتش پرست - گير - مجوس.

idem.

مَجْهُول: ص (ع) اڄ ڄاتل - غير معروف. سُست. ڪاهل - نڪم. بيوقوف.

unknown: of unknown origin (a man), useless, indolent, lazy, idle, silly, foolish, stupid.

مُجِيب: ص (ع) سڏ ٺاهيندڙ. قبول ڪندڙ. خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو. granting an answer, responding to, one who listens to, or grants, an epithet of Almighty Allah.

مُجِيبُ الدَعَوَات: ذ. دعائون يا عرض قبول ڪندڙ - خدا تعاليٰ.

granting or answering prayers, the Almighty Allah.

مُجِيبِي: ص. ننڍي هوندي کان واقف. عيبن توڙين کان واقف. گهڻاڻ
مائل. حال پائي. حال محرم - راڻدار.

one who is acquainted with another's secrets or another's house; an intimate, familiar, chummy, close, confident, cozy, mate.

مُجِيرِي: ص (ع) مَجِير (زمين جو مالڪ، نار يا هُلي جو ڌڻي، زميندار.
an owner of land; a landlord, a headman of those who use Persian wheels to irrigate their lands.

مَجُور: ص. آري - توڻي. ڪم چور. زال جو مطيع - زن مريد. گيڏي - بي
هٿ.

a useless and lazy fellow, sluggish, coward, indolent, weakling, a henpecked (husband).

مُج (ث). مَج: ذ. سر جي ڪانن جون گُلون (جن کي ڪُني سڏي وڻ
ناهجي). گاه جو هڪ قسم. مڇي پلي جي سنهن ڪڍڻ وارو حصو.

saccharum manja, a fibre of the flower sheaths of

مَجْرُوءَ: ذ (ع) ادب سان سلام. ناچ گائي جي محفل. ناچ گاتو. مجرو. (ذ)
(سنڌي) انعام. شاباس. (سنڌي اصطلاح) مجرو اٿئي = شاباس اٿئي! واد
واد خُوسي ڪئي اٿئي!

a respectable reception, salutation, obeisance, a congregation of dance and singing, a musical function; congratulations!; well done!

مَجْرُوءَ پير: سلام پير. محفل ۾ ناچ ڪرڻ.

to pay respects, make obeisance, wait on, to dance in a function.

مَجْرُوح: ص (ع) زخمي - گهايل - ڦٽيل.

wounded, hurt, smitten, injured.

مَجْسَم: ص (ع) جسم وارو. بگرو. ٿڌو.

embodied, incarnate, corpulent, massy, fat, fleshy.

مَجَسْمُوءَ: ذ (ع) بُت - بتو - صنم، بدن - جسم.

a statue, an idol; body corporeal.

مُجَلَّأ: ص (ع) چمڪايل - صاف ڪيل.

rendered clear and bright, polished, furbished.

مُجَلَّد: ص (ع) جُلد چڙهيل.

bound (a book).

مَجْلِس: ث (ع) ويهڻ جي جاءِ. پينڪ. ڪچهري. بزم - شيا. ڪائونسل.
ڪانفرنس. شهاد ڪريلا جي ماتم جي مجلس.

an assembly, congregation, company, party, meeting, convention, congress, council, conference, a meeting held to commemorate the martyrs of karbala.

مَجْلِس شُورِي: ث. انتظام لاءِ صلاح مصلحت ڪندڙ جماعت.

an assembly, parliament, consultative council.

مَجْلِس ڪرڻ: رهڻ ڪرڻ. ڪچهري ڪرڻ. دعوت ڪرڻ. محفل ڪرڻ.
to hold an assembly, conference, meeting, party, congregation, to make a feast.

مَجْلِسِي: ص. صحبتي. ڪچهري، ۾ رهندڙ ساٿاري.

social, a companion.

مَجْمَع: ذ (ع) انبرو - پيڙ - هجور.

crowd, throng, mob, concourse.

مُجْمَل: ص (ع) مجموعي طور. اختصار. ٿٽ.

in total, abridged; compendious, brief.

مَجْمُوعَةُ: ذ (ع) ذخيره. ڪليات. ميڙ - هجور.

to establish, set up, to promote, enlarge, extend.
to excite, to shine, glitter, to ignite, light a fire.

مُجَرَّڪو، مُجَلَّڪو: ڏ (ترڪي) جوابدار طرفان ڪنهن ڪم نه ڪرڻ جو
اقرار نامو. قبوليت. ٿورن ماڻهن جو ميڙ.

a bond, note of agreement, written obligation, recognition. (of people) a gathering.

مِجڪائڻ: م. چنڻ (اڪيون). جلدي جلدي اڪيون چنڻ. هلائڻ (وات).
کائڻ وقت وات مان مِج مِج جو آواز ڪڍڻ. آهستي آهستي کائڻ.

to wink, nictitate, shut and open (the eyes) quickly, to blink. to move the lips (as in eating). to eat slowly.

مِجڪڻ: م. آهستي آهستي روئڻ. چنڻ (اڪيون).
to weep slowly, to wink, nictitate, blink.

مِجَلو: ص. انگليءَ نغريلو، لاڏڻو، ريجالو، چلورو.
impudent, insolent, coquetting, dear, darling, spoiled (child).

مِجڻ: م. وڌڻ، ٿلڻ، ٿيڻ، پوکڻ، ڏڳڻ، ڏکڻ (باهه). جوش کائڻ
to increase, enlarge, to fatten, to blaze forth
kindle properly (fire), to be excited, flare up.

مِجي مڙس ٿيڻ: بالغ ٿيڻ. جوان ٿيڻ. پنهنجيءَ وارڊ ٿيڻ.
to come of age, to become adolescent, become
matured, to be self supporting, selfsufficient.

مِجرو: ڏ. ٽنڊ يا وارڻ جو مِج. منڍ يا آيل سٺ جو ويڙهو.
a tuft of hair or yarn, a hand full of a ball of
thread.

مِج: ڏ. وڏي مِجي.
a large fish.

مِج: ڏ. مٿئين چَپ جا وارو شعير.
a moustache.

مِجرو: ص. وڏين مِهن وارڊ.
one with large moustache.

مِجرون پٽڻ: سخت سيڪت ڏيڻ.
to give a good beating, to thrash, beat, baste, be-
labour.

مِجرون وٽڻ: نخر ڪرڻ.
to show arrogance, pride, disdain, haughtiness.

مِجائڻ: م. ڪپڻ. وڌائڻ. روي ڦار ڪرڻ. مِجرو ڏيڻ.
to get cut, to shorten, cut back, slash, clip, shave,
pare.

Blyth's reed, of which soft rope is made.

مِج ڪرڻ: ڏريون ڏريون ڪرڻ. ماري ڪٽي ناس ڪرڻ.
to beat to pieces, thrash severely or punish, cud-
gel, fustigate.

مِجائڻ: م. قبول ڪرائڻ. هائوڪار ڪرائڻ.
to get accepted, approved, get (one's) consent.

مِجائي پيڏڻ: قبول ڪرائڻ. مطيع ڪرڻ.
idem.

مِجڻا: ڏ. مِجڻ جي حالت. قبوليت. اقرار. اعتقاد. فرمانبرداري. اطاعت.
acceptance, assent, consent, an agreement;
obedience, following, respect, regard, reverence,
observance.

مِجڻو: ڏ. هڪ قسم جو پيارو وکر.
madder, rudia munjith.

مِجرو: ڏ. ڪنڊي رو جو پُور يا گل.
the flowers of Edible podded prosopis. *prosopis*
cineraria.

مِجڻ: م. قبول ڪرڻ. تسليم ڪرڻ. باسڻ. اقرار ڪرڻ. سمجهڻ. اعتبار ڪرڻ.
اطاعت ڪرڻ. تسليم ڪرڻ. قائل ٿيڻ. راضي ٿيڻ. تابع ٿيڻ. اعتقاد
رکن. بجا آڻڻ (حڪم).

to accept, take, allow, confess, design, agree to,
comply with, own, to respect, attend to, regard,
observe, obey, heed to acknowledge, assent,
confess, yield, submit, believe; revere.

مِجڻ جو گهو: ص. قابل اعتبار.
acceptable, agreeable; believable, credible, credit-
able.

مِج: ڏ. وڏي باهه. گهڻي باهه. پيڙ ڪري ٻرندڙ وڏي باهه. باهه جو آڙاهه.
flames, blaze, fire, heat.

مِج مِجائڻ: وڏي باهه ٻارڻ.
to ignite light, a fire, raise blazes.

مِج: ڏ. منڍ يا آيل گاه وغيره جو انداز. مِجرو. ٿوري انداز مر ماڻهن جو ميڙ.
منڍ يا آيل وارڻ جي چڱو.

a handful of tuft of grass etc. a lump, chunk, (of
people) an assemblage, gathering, a handful of
lock of hair.

مِجائڻ: م. بريو ڪرڻ. وڌائڻ. زور وٺائڻ. ريجائڻ. پوکائڻ. ڏکائڻ. ٻارڻ
(باهه)

to criticize, to censure, blame, condemn, denounce, to point out the deficiencies.

مُچِي: ٺ. گھوڙي جو هڪ سنج (چمر جي وڏي يا ست جو ڏورو جيڪو لغام ۾ پڌجي) - سَرواڳ.

the headstall for a martingale.

مُچِي ڪُنڊو: ٺ. ڀرڻ يا توپي جو هڪ نمونو.

a kind of stitch in embroidery.

مُحَابُو: ٺ (ع) رعایت. مروت. لحاظ. طرفداري - حمایت.

respect, regard, friendship, affection; partiality, protection, support.

مُحَاذ: ٺ (ع) مُحَاذ - سامهون - مقابل.

in front, facing, fronting.

مُحَاذ آوازي: ٺ. مقابلو - جنگ - ويڙھ.

opposition, quarrel, fight, war, brawl, scuffle.

مُحَاسِب: ٺ (ع) حساب وٺندڙ. چاچ ڪندڙ. حساب ڪتاب جو ڄاڻو.

keeper, or a settler in accounts, a calculator, an arthmetician, an accountant, an examiner or auditor of accounts.

مُحَاسِبو: ٺ. حساب - ليڪو. ڳڻپ. حساب ڪتاب بابت پڇا ڳاڇا.

computation, calculation, account, adjustment or settlement of accounts; audit of accounts.

مُحَاسِب ڪرڻ: ٺ. حساب ڪتاب گهرڻ. باز پرس ڪرڻ.

to adjust or settle the accounts (of); to audit the accounts.

مُحَاسِن: ٺ (ع) خوبين - چڱاين - نيڪين. فائدا.

good works, laudable actions or qualities, virtues; personal charms.

مُحَاصِرَ: ٺ (ع) گھيرو - ناڪابندي. چورف قاهر ڪرڻ.

a seige, circumvallate, blockade, to seige.

مُحَالُو: ٺ (ع) مُحَالُو (پري واري ساري) (بادشاهن ۽ عورتن لاءِ) - ڏولي.

a kind of litter (in which women travel), a palki, a sedan or palanquine.

مُحَافِظ: ٺ (ع) حفاظت ڪندڙ - راکو - نگهبان - نگران. چوڪيدار. مالڪ. سرپرست.

a defender, protector, keeper, guardian, custodian, watchman, guard, sentry, commander, governor, warden, owner.

مَچَر: ٺ. هڪ قسم جو مشهور اُڏامندڙ جيت (جيڪو ماڻهن ۽ جانورن جو رت پني. مچر جي چڪ مان مليڙيا ٿئي).

a mosquito.

مَچَر داني: ٺ. مچرن کان بچاءُ لاءِ چاري. مَھاري.

a mosquito-netting or curtain.

مَچَر ڄڻ: مَچَر ٺ: م. سخت ڪاوڙ ۾ اچڻ. ڪاوڙ ۾ هوش وڃائڻ. ضد تي چڙهڻ.

be enraged, be angry, fly into a passion, to show stubbornness, insist upon.

مَچَلي: ٺ. سٺي مچي. ڳٺ جي جھال ۾ لڳل مچيءَ جهڙو ڌرو. ناچو عورت. رندي - فاحشه.

a fry (fish); a drop made of a flat piece of metal suspended in a fringe, a dancing girl, a prostitute, whore, harlot, hustler.

مَچُن: ٺ. مٿان.

forbid that, be it not, God forbid, lest.

مُچَ: م. ڪاٺيءَ وغيره کي وڌڻ - ڪپڻ. وڌڻ جو سندو وڃڻ - ٽڪو ڏيڻ. ٽلھي ڪاٺي کي چل ڏيڻ.

to lop, lop off (wood etc), to cut or give a gush; to pare a piece of wood.

مُچو: ٺ. ڪاٺيءَ جو وڍيل ٽڪر. وڌ ۾ ڏنل وڌ جو نشان. ڪپ - ٽڪو.

a piece of lopped wood, the cutting of (wood); a cut mark.

مُچو ڏيڻ: وڏي جدا ڪرڻ. وڌ جو نشان ڏيڻ - ڪپ ڪرڻ.

to cut off, lop off; to give a cut or cut mark.

مُچو: ص. وڏين مُچن وارو.

with large moustache.

مُچولو: مُچُلو: ٺ. هڪ قسم جي ننڍي پيڙي (وڌ جي چڪي ڌار مان لعل، جنهن ۾ فقط هڪ يا ٻه مٿس ويهي سگهن).

a jolly boat; a boat made from one piece of a tree trunk.

مُچِي: ٺ. مشهور آبي ساهوارو - ماهي.

a fish.

مُچي ماڻي: ٺ. خوشحالي - آسودگي.

richness, wealth, fortune, prosperity, prosperousness.

مُچيءَ مان ڪٽڻا ڪڍڻ: عيب جوڻي ڪرڻ. وڌون ڪڍڻ. اوڻايون بيان

ed. a prisoner, captive.

مُتَحَاجٌ: ص (ع) گهرجائو- ضرورت مند. طلبگار. غريب- مفلس. فقير- بيٺو. سوائي. معذور (ڪنهن عضوي کان).

needy, indigent, poor, in want, dependent, in need (of); defective, wanting, one who is in need, a poor man, a pauper; a beggar, a cripple, disabled.

مُتَحَاجِي: ث. گهرج- ضرورت، لاچارِي- مجبوري. غريبت- تنگدستي.
need, want, indigence, poverty, dependence.

مُتَحَاطٌ: ص (ع) احتياط رکندڙ- خبردار- چوڪر.
careful, cautious, circumspect.

مُتَحَرَّمٌ: ص (ع) عزت ڪيل. عزت وارو، معزز، بزرگ.
revered, respectable, honourable, venerable.

مُتَحَسِّبٌ: ص (ع) حساب وٺندڙ. شريعت جي خلاف ڪمن کان منع ڪندڙ حاکم.

Muhtasib, Ombudsman; a censor, an official who prohibits unlawful games, drinking and the like.

مُتَعَبُوبٌ: ص (ع) پڙهي مر لڪل- مخفي. شرميلو- لاجارو.
veiled, concealed, covered, secluded; excluded; modest, bashful, shy.

مُتَعَدِّدٌ: ص (ع) حديث جو علم ڄاڻندڙ.
one well-versed in the *hadis*.

مُتَعَدَّدٌ: ظ (ع) حدبندي ڪيل- روڪيل. گهيري مر آيل.
limited, bounded, terminated, finite; separated; defined.

مُتَعَدِّفٌ: ص (ع) ڪيرائيل. جدا ڪيل- الڳ ڪيل (حرف). شاعريءَ جي اصطلاح موجب رڪن مان حرف ڪيرائيل يا گهٽائيل.
(of words, letters etc.) elided, emitted, dropped.

مُتَعَرَّبٌ: ذ (ع) مسجد مر قبلي طرف ڪپ نڪتل جاء (جنهن مر يعني پيش امام نماز پڙهائي). دروازي جي ڪمان. نمازيءَ جي پيشاني وارو ڪارو داغ.

the principal place in a mosque where the priest prays before the people with his face turned towards Makkah; an arch; a shelf, a niche.

مُتَعَرِّفٌ: ص (ع) لکندڙ- ڪاتب. منشي.
a writer, clerk, scribe.

مُتَعَرِّكٌ: ص (ع) حرڪت ڏيندڙ- چوريندڙ. آپاريندڙ.
moving, putting in motion; stirring, stimulant, in-

مُحَاكَات: ذ (ع) پاڻ مر حڪايتون- گفتگو- ڳالھ پرلھ. ملاقات. نقل- اُتارو.

get-together; chit-chat, meeting, gathering, parody, copy, duplicate, imitation, reproduction.

مُحَالٌ: ذ (ع) اها ڪوهستاني ايراضي جنهن مر گھڻيون ڀيڻون هجن ۽ ان تي ڏن جدا مقرر ٿئي.

Mahal, an area less than a taluka but more than a circle, a smaller or half taluka.

مُحَالڪاري: ذ. 'محال' ايراضي جي آفيسر. ڏن وصول ڪرڻ جي جاء.
a revenue officer, equivalent to an Assistant Mukhtiarkar, called Mahalkari.

مُحَالٌ: ظ (ع) ڏکيو- مشڪل. ناممڪن- اڻ ٿيڻي.
impossible; impractical, infeasible, unattainable, unrealizable, unworkable.

مُحَاوَرُو: ذ (ع) اهو جملو يا گفتو جيڪو لفظي معنيٰ جي بدران ٻي معنيٰ مر ڪم اچي. روزمره جي ٻولي. گفتگو. مشق- استعمال- آزمودو.
dialogue, conversation, idiom, usage, common or current speech, practice, habit; custom.

مُحِبٌ: ذ (ع) مُحِب (مُحِب) محبت ڪندڙ- دوست- يار- دير- سڀرين عاشق.
one who loves, a lover, a friend, a sweetheart, a beloved.

مُحَبَّتٌ: ث (ع) پيار- قرب- الفت- پريت- عشق- لئون. دوستي- ياري.
love, affection; friendship; attachment, devotion, fondness.

مُحِبَت ڪرڻ: قرب ڪرڻ- پيار ڪرڻ عشق ڪرڻ.
to feel love or affection (for), to be attached (to).

مُحِبَت نامو: ذ. قرب وارو خط، چٽي.
a love-letter, billet-doux, mash note.

مُحَبِّي: ص. پيار ڪندڙ- پيارو- قربدار- قربائين.
friendly, sociable, loving, amicable, sympathetic, receptive, congenial.

مُحَبُوبٌ: ص (ع) دلدار- پيارو- محب- معشوق.
loved, beloved, liked, lovely, amiable, a beloved one, a lover, a sweetheart.

مُحَبُوبِيه: ث. پياري معشوق.
idol.

مُحْبُوسٌ: ص (ع) قيد ڪيل- بيدي- اسير.
confined, shut up, imprisoned, detained, arrested.

مُعْصِرُ: ص (ع) گھيري- گھيري ۾ آيل. وڪوڙيل. قيد. besieged, surrounded, detained, restrained; encompassed, beleaguered, beset, shut or hemmed in.

مُعْصُولُ: ذ (ع) حاصل ڪيل- وصول ڪيل. ڍل. ٺاڪو. ٽيڪس. produced, deduced, extracted, attained, acquired; collected, public income from any source; revenue, income tax, duty, toll, excise, custom, octroi.

مُعْصُ: ص (ع) خالص- نج. (ظ) فقط- بلڪل- رڳو. pure, unmixed, unalloyed, only, mere, simple, sheer, absolute, entire.

مُعْصَرُ: ذ (ع) حاضر ٿيڻ جي جاء. قاضي جي مهر لڳل ڪاغذ. a place where people are present or assembled, an assembly; a document or petition attested and sealed by a judge.

مُعْصَرُ نَامو: ذ. عرضداشت. لکيت ۾ عرض. a petition, an application, appeal.

مُعْصَرُ: ص (ع) خوش- مسرور. لطف اندوز. happy, contented, delighted, pleased, glad, cheerful, joyful.

مُعْصَلُ: ث (ع) مجلس- ڪچهري- رهاڻ. انجمن- سڀا. an assembly, a congregation, council, convention, congress, society.

مُعْصَلُ ڪرڻ: ڪچهري ڪرڻ- رهاڻ ڪرڻ. خوشء جي دعوت ڪرڻ. to convene a meeting, to assemble, to hold a reception.

مُعْصَرُ: ص (ع) حفاظت ڪيل- بچايل- سنڀالييل. سرگرم- قابو- بلاتنور. هٿيڪو- سلامت. صحيح سلامت. preserved, guarded, protected, taken care of; secure, safe, sane, sound, well, fit.

مُعْصَقُ: ص (ع) تحقيق ڪندڙ. ڪنهن مسئلي کي ثابت ڪندڙ. research scholar, researcher, investing the truth.

مُعْصَمُ: ص (ع) پڪو- مضبوط- پائدار. firm, stable, strong, solid, compact, unshakable, lasting.

مُعْصَمُ: ذ (ع) ڪورٽ- عدالت. کاتو- شعبي. a place of judging, a tribunal, a court of law, a department, bureau, an office.

centive: mover, inciter, instigator, exciter (of), encourager, promoter.

مُعْصَرُ: ص (ع) رازدار- همراز. جاڻ سڃاڻ. اهو ماڻھ جنهن سان منهن لڳڻ جائز هجي (جيئن ڏير، سؤٽ وغيره).

trusted, confident, known, acquainted, anyone to whom the haram or women's apartments are open (as a father, or son etc).

مُعْصَرُ: ص (ع) حرام ڪيل- ممنوع. (ذ) هجري سال جو پهريون مهينو. محرم مهيني جو پهريون ڏهو (جنهن ۾ حضرت امام حسين جي شهادت ٿي انهيءَ ڪري شيعا اهي ڏينهن مائر ڪن).

forbidden, unlawful; excluded, the first month of Muslim year the first decade of Muharram (during which Hazrat Imam Hussain was martyred in Karbala, therefore, the shias observe mourning during these days).

مُعْصَرُ: ص (ع) روڪيل. منع ڪيل. مايوس- ناڪام. نااميد. forbidden, prohibited; debarred, excluded, frustrated, disappointed, repulsed, denied or refused, unlucky, unfortunate; wretched.

مُعْصَرُ: ث. مايوسي- ناڪامي. نااميدي. disappointment, frustration, despair, despondence, deprivation.

مُعْصَرُ: ص (ع) غمگين- رنجيده- ڏکويل. ملول. grieved, vexed, afflicted; sorrowful, sad.

مُعْصِنُ: ص (ع) احسان ڪندڙ- ڀلائي ڪندڙ. معربان. benefactor, patron, obliging, beneficent, generous.

مُعْصِنُ ڪُش: ص. احسان ڪندڙ سان برائي وارو سلوڪ ڪندڙ- ڀلائيءَ جو بدلو برائي ۾ ڏيندڙ.

ungrateful person.

مُعْصُوسُ: ص (ع) ڪنهن حواس ذريعي ڄاتل. سمي ڪيل. perceived, felt, perceptible.

مُعْصُوسُ ڪرڻ: معلوم ڪرڻ- سمي ڪرڻ. سمجهڻ. to perceive, feel, know.

مُعْصَرُ: ذ (ع) ماڻهن جي گڏ ٿيڻ جي جاء (آخري ۾). قيامت جو ڏينهن. هنگامو. روج راڻ. نفسانفسي.

a place of assembly or congregation, the day of judgement, the day of resurrection, uproar, disturbance, tumult, wailing, lamentation.

labour, toil and moil, drudgery.

مُحْكُومِي: ص. پورهيت، جفاڪش.

labourer, a laborious or industrious person.

مُحْوُ: ظ (ع) ڊئل - ڙائل - ڳر - غرق (خيال م). حيران.

erased, effaced, obliterated, engrossed, absorbed, struck or astonished, thunderstruck.

مُحْوُ ثِيغ: خيالن م غرق ٿيڻ، حل ٿيڻ (پاڻي وغيره م).

to be effaced, to be absorbed, wrapped, or engrossed in, to be dissolved.

مُحْوَر: ذ (ع) محور سرائي (جنهن م ٿيڻو ڦري) - ڌڙي، وچ واري خيال سرائي جنهن تي ڪور سيارو ڦرندو رهي.

axis (of a pulley etc); an axletree (of wood or iron); the pin on which the tongue of a buckle turns.

مُحْوِيَت: ث (ع) ڳر ٿيڻ جي حالت (ڪنهن خيال م). حيراني.

state of being effaced, effacement, obliteration, charm, fascination.

مُحْيِي: ص (ع) مخلوق کي جياريندو خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

an epithet of Almighty Allah, as a giver, or maintainer of life.

مُغَيِّر: ص (ع) حيرت م وجهندو - حيران ڪندو.

fascinating, bewitching, captivating, charming, enchanting, engaging, perplexing, ravelling.

مُغَيِّرُ الْعُقُول: ص. عقل کي حيران ڪندو - عقل ڇڙج ڪندو. عجب.

idem.

مُحِيط: ص (ع) گهيرندو دريا، دائرو، گهيرو - گول.

surrounding, encompassing, enclosing, encircling, circumambient, a circle, a sea, river.

مُخَادِم: ذ (ع) ملازم - نوڪر جاڪر، ٻنيءَ جو مالڪ (جيڪو ٻني کان فصل آباد ڪرائي ۽ ان کي حصو ڏئي). هاري - ڪڙمي.

servants, slaves, one who cultivates land, paying the expenses of canal work, seed etc and giving a share of the produce to the peasant for his labour; a farmer.

مُخَادِمِي: ث. ملازمت، ڪُرمَت - هارپ.

the duties or rights of a mukhadim; of or, belonging to a mukhadim; service, labour, toil.

مُخَادِمِر: ذ (ع) "مخدوم" جو جمع - بزرگ - پلارا.

served, waited on, plural of "مخدوم" lords, masters.

مُحْكُوم: ص (ع) ماتحت - هٿ هيٺ، تابع، رعيت.

under control, authority, subjection, or command, ruled, governed, a subject.

مُحَل: ذ (ع) نڪاتو - جاء - ماڳ، وڏي جاء، بادشاه يا امير جو گهر - قصر حويلي.

a place, abode, residence, house, building, mansion, palace, a seraglio.

مُحَلَّات: ذ (ع) "محل" جو جمع - بادشاهي جا پون، قصر.

plural of a palace, residence, palaces, residences, buildings, mansions.

مُحَل سَرَاء: ث. حرر سراء - حويلي.

private apartment or chamber (of a noble, or a king), female apartments, seraglio.

مُحَلَر: ذ (ع) شهر جو هڪ حصو - پاڙو.

a quarter (of a city or town), ward, a block of enclosed buildings.

مُحْلُول: ص (ع) حل ٿيل - ڳريل، پاڻي.

dissolved, liquified, fluxed, melted, thawed, liquid.

مُحَمَّد: ص (ع) ساراهيل - تعريف ڪيل - واڪاڻيل. (ذ) حضور پاڪ صلي الله عليه وسلم جن جو اسم مبارڪ.

Muhammad (PBUH), the name of the Prophet of Islam, the last of the prophets, the Praised One.

مُحْمَل: ذ (ع) اٺ تي ڪڙڻ جي ڏولي (سواريءَ لاءِ) - ڪچائو پالڪي.

a camel's saddle; a camel litter or dorser (in which women travel).

مُحَمَّت: ث (ع) پورهيو، ڪشالو - جاڪڙو، ڪوشش، تڪليف - ڪشت، مزوري.

labour, moil, toil, drudgery; industry, diligence; application, attention, trouble, affliction, misery, calamity, misfortune, inconvenience, sorrow, perplexity, difficulty.

مُحْتَالَر: ذ. پورهيو جو آجورو - مزوري.

wages, remuneration, a fee, hire.

مُحَمَّت ڪَش: ص. پورهيت - جفاڪش.

labourer, moiling, drudging.

مُحَمَّت مَزُورِي: ث. پورهيو ڪارهيو.

مُخَاصِصَت: ث (ع) دشمني - وير - عداوت.

enmity, hostility, animosity, malice, feud.

مُخَاطَبَةُ: ص (ع) روير ڳالهائيندڙ - گفتگو ڪندڙ.

one who converses with, or addresses another, a speaker.

مُخَاطَبَةُ تَيْن: ڳالهائڻ - چوڻ.

to address, to turn (towards) in speaking; to say, speak (to).

مُخَالَفَةُ: ص (ع) برخلاف - اڻهڻ - دشمن - وير.

contrary, opposite, adverse; unfavourable, an opponent, adversary, enemy, foe.

مُخَالَفَت: ث. دشمني - عداوت. اختلاف.

opposition; contrariety; contradiction; enmity, hostility, animosity, malice, feud.

مُخْبِرُهُ: ص (ع) خبر ڏيندڙ. جاسوس - چاري.

announcing news, teller of news, informer, reporter, emissary, spy.

مُخْبِرِي: ث. جاسوسي.

secret information, report.

مُخْبَرَةُ: ذ (ع) ڍڪ وارو ٿانءُ (تالعي، پيالي) - ڍاڪون.

a covered dish.

مُخْبَرُوطُ: ص (ع) چريو - ديوانو. بدحواس.

demented, mad, insane, lunatic.

مُخْبَرُطُ الْعَوَاس: ص. بدحواس. واڙو.

idem.

مُخْتَارُ: ص (ع) اختيار ڏنل - بااختيار. مڪياري. آزاد. روه سوه.

chosen, selected, elected, preferred, invested with power or authority, having legal power, absolute, independent, at full liberty; authorized, competent, an agent, assignee, procurator, proctor.

مختار نامو: ذ. اها لکيت جنهن جي ذريعي ڪنهن کي ڪم ڪار جي اجازت ڏنل هجي.

a power of attorney (special or general).

مُخْتَارِي: ث. سربراهي. اجازت - اختيار. مڪياري.

authority, freedom of action, full liberty, independence, power, absoluteness.

مُخْتَصَص: ص (ع) خاص. منتخب - چونڊيل.

peculiar (to), specific, appropriated.

مُخْتَصَر: ذ (ع) خلاصو - تن - اختصار. انتخاب. (ص) ننڍو - گهٽائيل.

abridged, curtailed, abbreviated; concise, short, a compendium, abridgement, an epitome, an abstract, a digest.

مُخْتَصَر تَوِيسِي: ث. شارٽ هئنڊ - چوٽ اڪري.

shorthand.

مُخْتَلَف: ص (ع) جدا - ٻيءَ طرح - علحدو. ٻئي نموني جو.

different, dissimilar, unlike; diverse; discordant; various, heterogeneous.

مُخْتِيَارڪارُ: ذ (ع) روئينر ڪاتي جو هڪ عملدار. تعلقي جو سربراہ.

a Mukhtiarkar, officer incharge of a taluka.

مختيار ڪاري: ث. مختيارڪار جي آفيس. تعلقي آفيس.

the office and jurisdiction of a Mukhtiarkar, a taluka office. Mukhtiarkarate.

مُخْذَوْش: ص (ع) خدشي وارو. وسوسي وارو. انديشي وارو.

doubtful, ambiguous, dubious, equivocal, uncertain, unclear, suspicious.

مُخْدَوْمَر: ص (ع) خدمت ڪيل. تعظيم لائق. آقا - مالڪ. بزرگ.

one who is served, a master, lord, owner, venerable, noble.

مُخْرِج: ذ (ع) نڪرڻ جو هنڌ - نڪال جي جاءِ. لنگهه. 'اچار' ڪڍڻ جو هنڌ.

outlet; the part or place from which a letter is uttered.

مُخْرُوط. مَخْرُوطِي: ص (ع) ڏانڊ ٻنڄي (ڪاٺي وغيره). ڊول مثل ڪا شيءَ گاڙندڙ.

conical, tapering.

مُخَوْن: ث (ع) جمع ڪرڻ جي جاءِ. ذخيره - گدام. مختلف مضمونن وارو رسالو.

a store-room, store-house, repository, a granary, magazine.

مُخَصَّوص: ص (ع) خاص ڪيل - چونڊيل. خاص - علحدو.

particular; peculiar, special, proper, specific, private.

مُخْطُوط: ذ (ع) لکيل ڪتاب. قلمي ڪتاب.

a written book, a manuscript.

مُخَفَّف: ص (ع) گهٽائيل - چٽائيل - چانگيل. گهٽ ڪيل - ننڍو ڪيل.

alleviated, abated; contracted; abbreviated.

مُخْفِي: ص (ع) لڪل - پوشيدو - ڳجهو - خفي.

secret, clandestine; private, concealed, covered.

mane, humanitarian, philanthropist.

مَدَّةُ: ث (ع) چڪَ - چاڙھ. سمنڊ جي پاڻي جو چاڙھ (جيڪو سمنڊ جي ڪشش سبب ٿئي) - وير. 'الف' جي آواز کي ڊگھي آچار لاءِ مٿان ڏنل مَدَ جي نشاني. باب - پاڳو.

flux, rush, spate, flood, swelling, drift, current, fury of the sea, a tide. a diacritical mark placed over *alif*, to lengthen its sound. chapter, part.

مَدَّ شَدَّ سَانَ: ظ. گھڻي چٽائي سان تفصيل سان.

clearly, distinctly, with full detail.

مَدَّةُ: ث. مَدَّ - موسم.

season, time.

مَدَاحُ: ث (ع) سنڌي ادب ۾ مدح يا شعر يا ڪلام.

a kind of eulogizing poetry in Sindhi literature.

مَدَاهُونِ پَدَاڻن: خوشامدُون ڪرڻ. ملين ڳالهيون پڏائي خوش ڪرڻ. to flatter, coax, cajole, wheedle.

مَدَاحُ: ص (ع) تعريف ڪندڙ - ساراهيندڙ - ثناخوان.

encomiast, panegyrist, eulogist, a praiser, one who extols highly.

مُدَاخَلَتَ: ث (ع) دخل اندازي - دست اندازي. هٿ چراند.

entering (into), intermeddling, interference, intrusion, meddling, entry, trespass.

مُدَاخَلَت ڪرڻ: وچ ۾ ٿي پوڻ - تنگ آڙائڻ. رنڊڪ وڃهڻ.

to interfere, intercede, interpose, intervene.

مَدَارُ: ذ (ع) گردش واري جاءِ - ڦرڻ جو دائرو. سيارن جي گردش ڪرڻ وارو خيالي گھيرو بنياد - آڌار. ذم.

place of turning, axis, pivot; a place within which anything revolves, an orbit; a circumference, dependence, basis, foundation, responsibility, duty.

مَدَارُ الشُّعَامِ: ذ. اهر مامعو جنهن تي ڪنهن محڪمي يا حڪومت جي ڪم ڪار جو ذمہ هجي. اڳواڻ.

the minister, a principal manager of affairs business, a leader.

مَدَارَتَ: ث (ع) مدارَ (خاطر داري - آڌر پاءِ) آلت - دلداري. مدد. همراهي. civility, affability, courtesy, politeness; humanity; humility.

مَدَارِجُ: ذ (ع) درجا - رتبا. ڏاڪا.

steps, stages, degrees, ascents, ways, posts.

مَنَیْلُ: ص (ع) خلل وڃندڙ. فسادِي - ڦٽند انگيز. اٽڪا ڪندڙ.

disturbing, interrupting; corrupting, spoiling, ruining; intruder.

مُخْلِصُ: ص (ع) سچو - باوقار.

sincere, candid, true, unfeigned, real, loyal.

مُخْلِصِي: ث. سچائي - صدق. چوٽڪارو - نجات - آڃائي (بند مان).

purity, veracity, truth, sincerity, deliverance, release, liberation, liberty.

مَخْلُوطَ: ظ (ع) گڏجڙ - گاڏو.

mixed, mingled, assorted, conglomerate; motley, multifarious, unsorted.

مَخْلُوطُ النِّسْلِ: ص. گڏجڙ نسل جي پيدائش

hybrid, half-breed, crossbred, mongrel, cross.

مَخْلُوقَ: ص (ع) پيدا ڪيل. (ث) دنيا. ڪائنات. خلق. سامهوارا.

created, formed, produced, the world, universe, nature, living beings, creature.

مَخْلُوقات: ث (ع) مخلوق جو جمع. جيڪي شيون جهان ۾ آهن. دنيا.

creatures, creation, things created; the world and its things.

مُخَمَّسَ: ذ (ع) پنج ڪنڊو. هر ڪنڊ ۾ پنجن ستن وارو نظم.

five-cornered, five-angled, pentagonal; a pentagon; a kind of verse of five lined stanzas.

مُخَصَّصَ: ذ (ع) ڏڏو - بکيڙو - تڪرار - ٿٺو.

difficulty, dilemma, demur, protest, quarrel, altercation, bickering, brawl, controversy, dispute, feud, fight.

مَخْمَلَ: ث (ع) هڪ قسم جو ريشي نرم ڪپڙو - بخل.

a kind of soft silken cloth, velvet.

مَخْمُورَ: ص (ع) مست (نشي ۾) - نشي ۾ چور - مدهوش - مترالو.

drunk, intoxicated, inebriate, senseless.

مُخَنَّثَ: ذ (ع) ڪڏو - هيڇڙو. نامرد. خُصِي.

an hermaphrodite; eunuch, effeminate.

مَخُولَ: ذ. مسخري - ٿلٿل بازی - چريو گھڻو.

joke, jest, crack, quip, wisecrack.

مَخُولِبَازِي: ث. ٿلٿل - ٺوڪ بازی.

idem.

مُخِيرَ: ص (ع) خيرات ڪندڙ. سخي. نيڪي ڪندڙ.

bountiful, charitable, liberal, benevolent, hu-

to assist, aid, help, succour.

مَدَدگَار: ص. مدد ڪندڙ. حمايتي - هيلي.

assister, helper, ally; auxiliary.

مَدَدگاري: ث. مدد - واهر - سھڻا.

assistance, help, aid, relief, succour, support.

مَدَدُو: ص. مدد ۾ آيل ماڻھو.

a person called for support, a person sent in support (of one).

مَدَدِي: ص. مدد ۾ آيل (سامان، مائثر، رقم وغيره).

sent as an assistance, help, aid, relief, support.

مَدَرِس: ص (ع) پڙهائيندڙ - استاد - معلم.

a lecturer, teacher, tutor, schoolmaster, professor.

مَدْرَسَة: ذ (ع) مڪتب - اسڪول - درسگاه.

a college, school; an academy, university.

مَدْعَا: ث (ع) مقصد - مراد - مطلب - غرض - خواهش.

desire, wish, objective, intent, aim object, intention.

مَدْعَا عليه: ذ. جنهن تي فرياد ڪيل هجي - پي ڌر.

a defendant, respondent.

مَدْعِي: ص (ع) دعويٰ ڪندڙ - دعويٰ دائر - فريادي - دشمن.

a claimant, suitor, plaintiff (in a law suit), complainant, prosecutor, accuser, an enemy.

مَدْعُو: ص (ع) دعوت تي سڏيل.

invited.

مَدْعُر: ص (ع) گڏ ڪرڻ - ملائڻ. اهي ساڳيا ٻه حرف جن کي 'شد' سان

گڏيو ويو هجي.

to merge, unite. (of letters) doubled.

مَدْفَن: ذ (ع) دفن ڪرڻ جي جاءِ - مڙي کي پورڻ جي ڪڏ. قبر.

burial-place; grave.

مَدْفُون: ص (ع) پوريل - دفن ڪيل. مخفي - لڪل.

buried, interred; concealed, (of treasure) hidden underground.

مَدِّ مُقَابِل: ص (ع) ڀاڱي ڀاتيوار. مخالف.

shareholder, opponent, adversary, antagonist.

مَدِيل: ص (ع) دليل سان ثابت ڪيل.

supported by evidence, proof, or argument;

مَدَارِس: ذ (ع) مدرسا - اسڪول.

schools, seminaries, institutions.

مَدَارِي: ص. هٿ ٺاڪ ڪندڙ - ڪيڏيان، شيعه باز، بازيگر.

a conjurer, juggler, fraudulent, deceitful.

مَدَافَعَت: ث (ع) روڪ - جَعل - بچاء.

repelling, averting, warding off, repulsion, protracting, deferring, defence, protection.

مَدَامَر: ط (ع) هميشه - سدائين - نت.

continually, perpetually, always, eternally.

مَدَامِي: ط. هميشه کان - سدائين، قديمي - آڳاٽو.

always, for ever, old, ancient.

مَدَاوَا: ذ (ع) علاج - دوا - تدبير - جيلو - چارو.

medical treatment, applying medicine or a remedy cure, plan, stratagem.

مَدَائِي: ث. خرابي، بدي، بُرائي، بچڙائي، بدنيڪي، گلا، بدخواهي.

badness, evil, wickedness, sin, wrong, immorality.

مَدِير: ص (ع) تدبير ڪندڙ - جيلو ڪندڙ، عقلمند - ڏاهو، مشير - صلاحڪار.

statesman, wise, sensible, sage, adviser, counsellor, consultant.

مَدَّت: ث (ع) عرصو - وقت - زمانو. ڊگهو عرصو. ميعاد - مهلت.

length of time, space or interval of time, duration; a long time or season, time limit, period.

مَدَّت مَدِيد: ث. ڊگهو عرصو - تمام گھڻو زمانو.

a long space of time.

مَدَح: ث (ع) تعريف - ساراهه - واکاڻ. ڪنهن جي تعريف وارو نظم.

praising; eulogium, encomium, laudation, commendation, a kind of poetry, panegyric.

مَدَحِ غُرَانِي، مَدَحِ سُرَانِي: ث. ساراهه - تعريف - واکاڻ.

a praise, eulogy, encomium, citation, panegyric, salutation, tribute.

مَدَد: ث (ع) حمايت - سھڻا - امداد. واهر - هراڻي، ٿيڪ، ڪمڪ (فوج کي) آڏاري طور يا مدد ۾ ڏنل رقم.

association, help, aid, succour, support; relief, reinforcements, amount given as a debt or a relief.

مدد ڪرڻ: سھڻا ڪرڻ، حمايت ڪرڻ.

wickedness, evil, sin, vice, corruption, immorality, maliciousness, grudge, illwill; malevolence, spitefulness, deceit, fraud, deception.

مَدِيدَة: ص (ع) پڪڙيل - وسيع - ڊگهو - دراز.

extended, lengthened out; extensive, long.

مَدِيرَة: ذ (ع) اخبار جو ايڊيٽر.

editor of a newspaper.

مَدِينَة: مَدِينَة: ذ (ع) شهر. عربستان جو مشهور شهر (نبي سڳوري جو

شهر) - يثرب

a city, town, Madina city (in Saudi Arabia).

مَدَّة: ث (سن) ماڪي. شراب. مَني. مَنَد.

honey, liquor, wine, spirits.

مَدَّة: ص. موڳو. بي عقل. مرڪ. ڳملو.

foolish, stupid, simple, brainless, mindless, senseless, silly.

مَدْرَة: ص (سن) مٺو. رسيلا. مٺي سُر وارو.

sweet, honeyed, pleasant, attractive; melodious.

مَدْمَر: ظ (سن) آهستي - ڏييو - هلڪو.

low, moderate, light, dim.

مَدَّة: ث. ڪاٺين ڪاٺن جو تَرهو. سيلاب جي پاڻيءَ کان بچاءَ لاءِ اڏيل

پيهر. رڇا کي مٿي جعلن لاءِ ڪاٺن جو ٻڌل گڏو. ڪاٺين جي پري

ملڪيت - موڙي. سامان سڙو. ڪنوار کي مٿس کان مليل وڳو.

a float prepared from grass and bushes, a reed raft, a frame built for protection of inundation, a bundle of reeds for raising up the net, a bundle of fire-wood, property, wealth, fortune, goods, chattels, belongings, effects; a bride's dress provided by her parents.

مَدْوَة: ص. هٿيار جيڪو وهي نه سگهي - ڪُنڊ - ٺٽو. ڪنڊهه - موڳو.

(of weapon) blunt, obtuse, dull, stupid, thick-headed, pinheaded, retarded, imbecile.

مَدْيَة: ث. گهر جو سامان - ٽپو ٽاڻي. مال ملڪيت - موڙي. درياءَ تي

مخصل وصول ڪرڻ جو ناڪو. درياءَ يا ڀنڊ جي ڪپ تي اڏيل لائوي

(جنهن ۾ پلو مڇي ماري گڏ ڪري رکن) - مياڻي.

baggage, luggage, belongings, property, fortune, wealth, substance, riches, a custom-house, a octroi-post; a fishery.

مَدَل: ص (انگ) وچون - وچولو.

middle, intermediate, medium.

well-grounded, reasonable.

مَدَن: ذ. جاءِ جي چڱهري کي جهلي بيھندڙ ڪاٺي. انگاس جي چوٽڪ کي

جھلڻ جي ڪاٺي.

a cantilever, a bracket projecting from wall to support balcony, a stick supporting the upper frame of a flag.

مَدَنظر: ث (ع) اها شيءِ جيڪا اکين اڳيان هجي - پيش نظر.

in view, in sight, in prospect.

مَدَنِي: ص (ع) مديني پاڪ جو رهاڪو.

resident of Madina.

مَدْوَة: ص. خراب - بُرو - بُد. گھٽ. مَدْو (اگھ) بدخواھ. (ث. مَدِي).

bad, evil, wrong, immoral, (price) less, (market) down.

مَدْوَة: ذ. گھوڙي کي پٺيءَ جو زخم. وهت جي چوٽڪ وارو ٿورو پوٽي

نڪتل حصو. اُٺ جي ڪنڌ ۽ ٿوڙي جي وچ وارو مٿيون پاسو.

an injury on the back of a horse, a body's portion sticking outside, the portion, between shoulder and hump of a camel.

مَدْوَة: ذ (ع) مَدَة عرصو. ميعاد. مقرر وقت. انجام وارو ڪُن. (ع. مدعا)

گھر - طلب. تقاضا. تڪرار. ضد. عداوت. وير.

space of time, duration, appointed or assigned time; demand, call, claim, require, disputing, arguing, insistence, persistence, enmity, animosity, antagonism, antipathy, hostility.

مَدْوَة: وچون؛ وقت يا ڪُن مقرر ڪرڻ. عداوت ڪرڻ. جهيڙو ڪرڻ. بحث

ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ.

to fix or settle on a date, to fix the time, to quarrel, fight, brawl, bicker, squabble, wrangle.

مَدْوَة: جزو: ث. وير جو لاه چاڙھ.

the flux and reflux of the sea, neap tide and ebb tide, the rising and falling of a tide.

مَدْهُوش: ص (ف) حيران - واڙو - هڪر بڪر. بيهوش. متوالو. مخمور.

confounded, perplexed, astonished, stupefied, intoxicated, besotted, unconscious, senseless, insensible.

مَدْهُوشِي: ث. بيهوشي. مستي - خمار (نشي جو).

perplexity, confusion of intellect; intoxication, stupefaction; insensibility, unconsciousness.

مَدِي: ث. بيچڙائي. خرابي. بُدي. بدخواهي. دغا. ڪُبت.

may be, certainly, undoubtedly; good, well !.

مَرَّةُ: ٺ. جسر جو مِر (مٽي، سٺپ وغيره) - مَرَّ: ميل (ڪپڙي جو). مَرَس: dirt; filth, grime, foul matter, rust.

مَرَّ لاهڻ: ڳلا لاهڻ. اِجرو اُجرو ٿيڻ. ٿورو لاهڻ.
to cleanse, to wash, to remove dirt (from), to clear an obligation.

مَرَّةُ: ٺ. پَسارڪي وکر جو هڪ قسم.
Myrrh, an aromatic plant gum.

مَرَاتِبُ: ڏ (ع) 'مرتبي' جو جمع. درجا، رتبا.
grades, degrees, dignities, ranks, positions, stations, standings.

مَرَايَعَتُ: ٺ (ع) موٽ - واپسي.
returning, coming back; return; recourse.

مَرَايِلُ: ڏ (ع) 'مرحلہ' جو جمع. ڏاڪا، درجا.
stations, stages, steps, grades.

مَرَادُ: ٺ (ع) مطلب - غرض - مقصد - آرزو - خواهش. مرضي. باس - سڪا.
will, wish, desire, inclination; intention, design, end, scope, object, vow.

مَراد پوري ٿيڻ: دل جي خواهش پوري ٿيڻ. مطلب پورو ٿيڻ.
to gain one's wish, achieving one's object.

مَراد گهڙڻ: مقصد پوري ٿيڻ لاءِ دعا گهڙڻ.
to ask or pray (for one's) desire, or for a favour; to beg for a boon.

مَرادونڊ: ص. خواهشمند. اميدوار. عرضدار. حاجتمند.
wishing, desiring, wishful, desirous, longing.

مَرادِي: ٺ. دڪاندار جي اکر بر سڄي ڏينهن جي گڏ ٿيل رقم. روڪڙ - نقدي.

a sum of money, ready money; the amount collected each day in a shop till; cash, handy-money; income, receipts.

مَرَايَلَتُ: ٺ (ع) خط و ڪتابت. لکڻيه.
correspondence, exchange of letters.

مَراسِلو: ٺ (ع) خط - چٽي.
a letter, communication, correspondence, an epistle.

مَراسِم: ڏ (ع) 'رسوم' جو جمع. تعلقات.
plural customs; conventions.

مڊل اسڪول: ڏ. اٺن درجن تائين تعليم وارو اسڪول.
a middle-school, a school providing education from 1st to 8th standard.

مَذَاقُ: ڏ (ع) ذائقو - سواد - لذت. مزاج جي پسندي. کل پوڳ - مسخري.
wit, humour, relish, taste, liking of temperament, amusement, fun, jesting, derision, joke.

مَذاقون ڪرڻ: خوش طبعي ڪرڻ. چرچا گهبا ڪرڻ.
to exchange pleasantries, to crack jokes, drolleries, waggeries, sallies, wisecracks.

مَذَاكِرُو: ڏ (ع) پاڻ مباحث - مباحثو. ڳالھ پوڻ.
symposium, conference, conversation, discussion, dialogue, parleys, talk.

مَذَاهِبُ: ڏ (ع) 'مذهب' جو جمع.
religions, cults, faiths.

مَذْبَحُ: ڏ (ع) ذبح ڪرڻ جي جاء - ڪوس گھر.
a slaughterhouse; shambles.

مَذْهَبُ: ص (ع) لتڪيل - تنگيل. ڊائوڊل - غير مستقل. ڦڙڻو گهڙڻو (مزاج) - ٻڌڻو م.

dangling, suspended; fluctuating, wavering, vacillating, hesitating, irresolute, uncertain, doubtful, ambiguous.

مَذْكَرُ: ڏ (ع) نَر. گرامر موجب 'نر' جنس وارو.
male, masculine (gender).

مَذْڪُور: ص (ع) ذڪر ڪيل - بيان ڪيل. (ڏ) ذڪر - بيان.
mentioned, expressed, related, said, account, discourse, statement.

مَذْمَتُ: ٺ (ع) ننڍا - هجو - بُرائي.
blaming; blame, censure, scorn, contempt; satire; abuse; evil-speaking.

مَذْمُوم: ص (ع) حراب - بد - ڳلاو - خوارِي وارو.
blamed, dispraised, discommended, censured, reprehended, contemptible, base, mean.

مَذْهَبُ: ڏ (ع) رستو - راه. طريقو. عقيدو. دين.
religion, faith, way of living, belief, creed, doctrine.

مَذْهَبِي: ص. شرعي - ديني.
of or relating to a religion, religious minded.

مَرَّةُ: ٺ (ف) پيل - پکي. شال. پيشڪ.

post of honour, rank, condition, dignity, office, charge; class, order; degree. used as last member of compounds.

مُرْتَبُو: ذ (ع) درجو - رتبو. عهدو دفعو پيرو.

idem.

مُرْتَدُ: ذ (ع) اسلام کان ڦريل شخص. اهو مسلمان جيڪو ڪافر ٿي وڃي.
an apostate (esp. from a Muslim to disbelief), a renegade.

مُرْتَضِي: ص (ع) چونڊيل - ڏنيل. مقبول - وڻندڙ. حضرت علي ڪرم الله وجهه جو لقب.

chosen, approved, agreeable; one of the titles of Hazrat Ali.

مُرْتَعَش: ص (ع) ڏڪندڙ - ڏڏندڙ.

trembling, quivering, quaking; dreading; frightened.

مُرْتَفَع: ص (ع) بلند - اوجو - مٿاهون.

elevated, exalted, high, lofty, sublime, eminent; aggrandized.

مُرْتَكِب: ص (ع) ڏوه جهڙي ڪم جو ڪندڙ. مجرم - ڏوهاري.

committing, perpetrating (a crime); implicated (in), guilty (of), criminal, felon, lawbreaker, malefactor, offender.

مُرْتَيُو: ذ (سن) موت - وفات.

death, demise.

مُرْتَيُو: ذ (ع) شهادت يا وفات تي چيل نظر يا شعر (جنهن ۾ مصائب بيان ٿيل هجن).

an elegy, a dirge, an epicedeum, esp. commemorating imam Husain's martyrdom, a funeral eulogium.

مرثي خواني: ث. مرثيا پڙهڻ.

reciting of elegies.

مُرْجَات: ث. حياء - شرم. لحاظ - محابو. پيشماني - بچتاڻ مان مرثيو.

bashfulness, shyness, timidity, coyness, modesty, shame, respect, repentance, penitence, compunction, contriteness, contrition, remorse, dignity.

مُرْجَان: ذ (ع) هڪ قسم جي سامونڊي پيداوار. گاڙهاڻ مائل هڪ قسم جو پٿر.

coral.

مُرَاعَات: ث (ع) رعائيت - لحاظ - مروت.

privileges, concessions, consideration, regard, respect, care.

مُرَاقِبُو: ذ (ع) تصور - ڏيان. استغراق - محويت. غور - بين ڳالهين جو خيال ڇڏي خدا سان لئون لائڻ.

observation, contemplation, meditation engrossment, absorption.

مُرَاقِبِي ۾ ويهڻ: هڪ مٿو ٿي ڌڻي جي عبادت ڪرڻ. خدا سان لئون لائڻ.

to meditate, to sit in meditation; to be absorbed in contemplation (of God).

مُرَامَت: ث (ع) مرمت (پڳل ٽٽل شيء جي گنڊ ٽوپ. گهر يا جاء جي مرمت).

repairing, rectifying, mending, reparation, repair; rectification.

مُرَبَّع: ذ (ع) چورس - چوڪندڙ چئن ستن وارو بند (شاعري).

squared; square; four-sided, quadrilateral, quadrangular, a rectangle, a right-angled parallelogram, a quatrain; a verse of four lines.

مُرَبِي: ذ (ع) مربي (ڪنڊ جي چاش ۾ وڌل پڪل ميوو).

jam; preserved fruit.

مُرَبُوط: ص (ع) ڳنڍيل - جڙيل.

tied, bound, fastened, consistent.

مُرَبِي: ص (ع) پاليندڙ - تائيندڙ. سرپرست. وڏو - بزرگ.

a guardian, head, protector, patron, elder, aged, great, noble.

مُرَقِب: ص (ع) ترتيب ڏيندڙ. تاليف ڪندڙ (ڪتاب).

compiler, editor, one who draws up.

مُرْتَب ڪرڻ: ترتيب ڏيڻ - تاليف ڪرڻ (ڪتاب) - تصنيف ڪرڻ.

to set or put in order; to compile (a book or publication).

مُرْتَبَان: ذ (ف) خاص قسم جي مٽي يا چيني جو ٿاڻ (جنهن تي روغن ڪيل هجي). گولو. برني.

a glazed (earthenware) jar (used for keeping preserves and pickles etc in); a vessel of the finest porcelain; a glazed jar; a gallipot.

مُرَوَقَّت: ذ (ع) رتبو. صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ (جنهن "عالي مرتبت").

tion, or inn, a staging place (after about 12 miles journey), station, stage, step, grade.

مَرَحَلِي وَارَ: ص. منزل بمنزل. ڏاڪي به ڏاڪي. سلسلي وار.

stage by stage, in a systematic manner; systematically, methodically, regularly.

مَرَحَمَت: ث (ع) مهرباني - عنايت - ڪرم.

mercy, compassion, favour.

مَرَحْمَت ڪرڻ: عطا ڪرڻ. عنايت ڪرڻ.

to favour with, to vouchsafe, bestow, grant.

مَرَحُومَ: ص (ع) رحمت ڪيل - بخشيل. جنتي. فوتي. مري ويل.

one whom God has had mercy, or who has found mercy, deceased, the late.

مَرْدَ: ذ (ف) نَر (مائهو) - مذڪر. مائهو - شخص - پُشَر. خاوند - مَڙس (ص)

سوره - بهادر.

a man, a male, a husband, a fellow, chap, a brave or valiant man, a hero.

مَرْدِ حق: ذ. ولي - عارف.

a pious man, saint, holy person.

مرد مائهو: ذ. ڪوبه مائهو.

a man, a male.

مَرْدِ ميدان: ذ. لڑائي م بهادري ڏيکاريندڙ بهادر - دلير.

hero, brave, audacious, aweless, bold, courageous, gallant, heroic, valiant, valorous.

مردو ڙن: ذ. زالون ۽ مڙس. عام مائهو.

male and female; general public.

مَرْدَاو: ص (ف) مثل. ناپاڪ. مري ويل جانور - ڏونڊ. سست - ڪاهل. ڪمر.

چور. حرام خور.

a dead body, a corpse, a carcass, carrion, dead (animal); a lazy loon, slough.

مَرْدَانِگِي: ث (ف) مڙسي. جوانمردي. دليري شجاعت.

manliness, bravery, courage, prowess; boldness, spirit, vigour.

مَرْدَانو: ص. دلير - بهادر. مرد سان نسبت رکندڙ. تندوست. چاق - تَڙو.

man-like; manly, brave; like a man, manfully, healthy, sound in body.

مَرْدَمَ: ذ (ف) عام ماڻهو. معذب ماڻهو.

a man; men, people; a polite or civilized man.

مَرَجَع: ذ (ع) موٽي اچڻ جي جاء. لڪاڻو.

a place to which a person or thing returns; asylum, place of refuge; a rendezvous.

مَرَجَع خَلاتق: ذ. اها جاء (يا مائثر) جتي سڀ مائثر رجوع ٿين.

a place where general public have recourse; an asylum, resort.

مَرِج: ث. هڪ قسم جو ٻوٽو جنهن جون ڦريون تيز ۽ تلخ ٿين (ڪچيون

سايون, ۽ پڪيون ڳاڙهيون ٿين).

pepper; chillies, green or red chillies; red pepper.

مَرِجَاتي: ص. مريجن وارو (کاڌو).

flavoured or cooked with chillies or pepper, containing chillies.

مَرِجُون لڳڻ: مليلان لڳڻ - ڪاوڙ لڳڻ.

to take ill, take amis; to smart; take

offence.

مَرِج: ذ. هڪڙو ڳاڙهو يا سائو مَرِج.

a red or green chilli, pepper.

مَرِج لڳڻ: مليلان لڳڻ - ڪاوڙ لڳڻ.

to take ill, take amis; to smart; take offence.

مَرِجَنگ: ذ. هڪ قسم جو ساز - چنگ.

a jew's harp.

مَرِجُو: ذ. ڪُٽ - زنگ. لوهار جي ٿوري پر گڏ ٿيل لوھ جو ڪُٽ.

rust, reddish coating on exposed metal (esp. iron), rust of iron collected in blacksmith's furnace.

مَرِجُوت: ص. ڪنھوس. شوم. بغييل.

a niggard, miser, stingy, cheapskate, skinflint, tightwad.

مَرَحَبَا: ث (ع) شاباس - آفرين. واه واه. خوش آمديد. آڌر پاء - آجيان.

خاطر داري - تواضع.

hail!, God bless you!, bravo!, welcome, entertainment, hospitality.

مرحبا ڪرڻ: آڻي جي آڌر ڪرڻ - آڌر پاء ڪرڻ. خاطر داري ڪرڻ.

to welcome, greet, receive, bid welcome, hail, to entertain.

مَرَحَلو: ذ (ع) هڪڙي ڏينهن جو سفر - منزل (پارهن سبلن جو مفاصلو).

ڏاهر. ڏاڪو درجو.

a day's journey, a stage, a halting place, or sta-

tion): a spiritual guide.

مَرُشِدِي: ت. هدايت- رهنمائي.

guidance, instruction in matters of religion.

مَرُصَع: ص (ع) جَوَيل (هيرون موتين سان). جَوَادار- سينگاريل.

set or studded (with jewels or precious stones etc), adorned (with jewels etc), covered (with gold).

مَرُضِي: ذ (ع) بيماري- روگ. اگھائي. آزار. عادت.

disease, sickness, indisposition, illness, ailment, malady, distemper, infirmity, nuisance, habit.

مَرُضِيل: ص. بيمار- غليل. توتئي- سست.

diseased, sick, ailing, sickly, slack, sluggish.

مَرُضِي: ت (ع) رضا- خوشي. خواهش- ارادو. پسند. قبوليت. اجازت- موڪل.

agreement, consent, will, pleasure, liking, agreeable, approved, acceptable; acceptance, permission.

مَرُضِي مَرُجَب: ظ. خاطرخواه- پسندي موجب. وڻڻ جهڙو- دلپسند.

to the will or pleasure (of), satisfactory; pleasing, pleasant, congenial.

مَرُطُوب: ص (ع) پُسيل- تر- آبر- پتل.

moist, humid, wet, damp.

مَرُغُوب: ص (ع) رعب بر آيل- هيسيل- ڊنل.

terrified, afraid, aghast, fearful, frightened, scared, scary, alarmed, awed, startled, terrorized.

مَرُغ: ذ (ن) پکي- پرندو. ڪُڪڙو.

a bird, fowl; a cock.

مَرُغَابِي: ت (ن) آبي پکي جو هڪ قسم. بدڪ آڙي.

a water-fowl; a wild duck; a teal, a garganey.

مَرُغَوَار: ذ (ن) نرم ۽ سائي گاه واري جُوه- ساوڪ. ويء- چراگاه.

a place abounding in verdure or in pasture, a meadow.

مَرُغُو: ذ (ن) ڪُڪڙ (ت. مَرُغِي).

a cock.

مَرُغُوب: ص (ع) وڻندڙ- پسنديدو. مزيدار- لذت (کاڌو).

desired, desirable, agreeable, estimable, excellent, amiable.

مردم آزار: ص. مائهن کي آزاريندڙ ظالم.

an oppressor, tyrant, tormentor.

مَرُذَم آزارِي: ت. مائهن کي آزارڻ- غريان مارڻ.

oppression, tyranny, cruelty.

مَرُذَم خِيَز: ص. اهو خطو جتي لائق مائهن پيدا ٿين. اها سرزمين جتي گھڻا مائهن پيدا ٿين.

(of area/place) producing famous men.

مَرُذَم شُمَارِي: ت. ملڪ جي مائهن جي ڳڻپ (جيڪا هر ڏهين سال ٿيندي آهي)- آدم شماري.

numbering of the people, a census.

مَرُذَم شُناس: ص. مائهن مائهن کي سڃاڻندڙ.

having knowledge of men, one who can assess a man's calibre.

مَرُذَم شُناسِي: ت. ڪوتري ڪري مائهن جي سڃاڻپ.

knowledge of men.

مَرُذَمِي: ت. بهادري- شجاعت- دليري.

manliness, bravery; courage, spirit, vigour.

مَرُذَنِي: ت (ن) موت جا اهڃاڻ (جيڪي مُنعن مان ظاهر ٿين).

death-like paleness, stillness, symptoms of death on the face.

مَرُذُو: مُرُذُو: ذ (ن) مرده) مثل مائهن. لاش- مڙه- مَيَت. (ص) مثل- بي جان. ڪُومائل. مايوس (طبيعت).

dead, defunct, withered, faded, desperate, disappointed, a dead body, a corpse, weak, infirm.

مَرُذُو: ص (ع) رد ڪيل. ڏڪاريل. لوڏيل. ملعون. نڪمر.

rejected; thrown back, repulsed, refuted, abandoned, outcast, an apostate, a wretch.

مَرُذَنگ: ت. هڪ قسم جي ڊگهي ڊولڪ.

a kind of drum (broader at the middle than at the ends), a double drum.

مِرزا: ذ (ترڪي) امير زادو. شهنشاهه ايرانين ۽ مغلن جو لقب.

a prince, a Persian or Mogal title.

مُرْسَل: ذ (ع) رسول- پيغمبر. (ص) ارسال ڪيل- موڪليل.

an apostle, a prophet, messenger, sent (to another), despatched a prophet.

مُرْشِد: ص (ع) هدايت ڪندڙ. واٽ ڏيکاريندڙ رهبر.

mentor, a guide to the right way (i.e. to salva-

مرقد: د (ع) سمن جي جاء. قبر- تربت.

a sleeping-place, a bed; a sepulchre, tomb, grave.

مرقع: د (ع) تصويرن جو مجموعو.

a book of pictures, collection of paintings, an album.

مرقوم: ص (ع) لکيل.

written, inscribed; described.

مرک: ظ. لائق- واجب- جڳائيندڙ. (ذ) مغروي- پاڻ پڏائڻ- فخر.

fitting, becoming, appropriate, desired, proper; boasting, conceit, or price in one's own deeds.

مرک: ث. ذڪ- رُڪَ پڪ- لپ.

a mouthful, a draught, a handful.

مرک: ث. مُشڪ- کل- تيمر- پاپوه. ڳائڻ ۾ تان جي هيٺ مٿاهين.

smile, smiling; the shaking of the voice in singing.

مرڪائڻ: م. پڏائڻ. منهن مٿي ڪرڻ. ساراهڻ. ملهائڻ.

to show forth, prove, signalize, distinguish (one's self).

مرڪب: ص (ع) گڏيل- مليل. گڏوڳ- مخلوط. گهڻن شين کي گڏي ٺاهيل دوا. هڪ کان وڌيڪ جملن وارو فقرو.

compound, composed, combined, mixed, a chemical compound, a minxture, a compound sentence.

مرڪز: د (ع) هڪ مقرر جاء. گول جي وچ وارو نقطو. وچ وارو حصو- وچ صدر مقام.

a fixed station, a centre, centre (of a circle), head-quarter, capital.

مرڪزي: ص. وچ وارو- وچون- وسطي- بنيادي.

middle, intermediary, intermediate, central.

مرڪڻ: م. پڏڻ- فخر ڪرڻ. لات هڻڻ.

to boast, brag, gasconade, blow, crow.

مرڪڻ: م. مُشڪڻ- چين ۾ کلڻ. ٿورو کلڻ.

to smile, beam, grin.

مرڪوز: ص (ع) وچ وارو. هڪ جڳهه تي ڪُتل.

focussed, fixed.

مرڪبي: ث. ڪنن ۾ پائڻ جو هڪ گهڻو ننڍڙي والي. ڪيوتي.

a kind of ear-ring.

مرگ: د (ف) موت- اجل- قضا- مرتي.

death, demise.

مرگ مفاجات: د. اوجھو موت- بي وقت موت.

sudden death; untimely death.

مرگه: ظ. ماڳهين- پنھ. فقط.

only, but, perhaps.

مرگه: د (سن) هرڻ- آهو.

a deer, an antelope.

مرگه ترشنا: ث. رڻ ۾ پائيءَ جو ڪوڙو ڏيکڻ- رُج- سراب.

deer thirst, the mirage, delusion, hallucination, illusion.

مرگه نين: ث. وڏي ۽ سھڻي اک. (ص) وڏين ۽ سھڻن اکين واري.

a large eye; deer-eyed, fawn-eyed; an epithet of anyone who has beautiful eyes.

مرگھت: د. مُردِي ساڙڻ جي جاء- مسان- شمشان.

a place where Hindus burn their dead, cremation ground.

مرگهي: ث. هڪ قسم جي بيماري (جنهن ۾ مريض کي بيهوشيءَ جو دورو پوي).

epilepsy.

مرگھيل: ص. مرگهيءَ جي بيماري ۾ روتل.

a patient of epilepsy.

مرلي: ث. هڪ قسم جو ساز (خاص ڪري جوڳي وڃائين). بنري.

flute, fife, pipe.

مرليون وڃائڻ: ڳالهيون ٻڌائي ريجھائڻ- راضي ڪرڻ. ريجھائي خوش ڪرڻ.

to try to win-over; to try to make someone happy.

مرم: د (سن) شرم- حياء- لڄ. لحاظ. پيشماني.

shame, modesty, chastity, decency, moderation, propriety, repentance, penitence, compunction, remorse, rue.

مرمت: ث (ع) ڀڳل جاءِ جي درستي. ڀڳل ٽٽل شيءِ جي درستي. ڦٽائڻ ڪپڙي وغيره جي ڳنڍڻ ٽوپ. جٺ- سزا. گوشمالي.

repairing, rectifying, mending; repair; rectification, amendment; patching stitching, patching, stitching, punishment, chastisement, castigation, correction, discipline.

a pearl.

مرؤت: ث (ع) رعایت- لحاظ- پاسخاطري- فیاضی- سخاوت.
partiality, regard, favour, generosity; benevolence; kindness.

مرؤت ڪرڻ: لحاظ ڪرڻ- رعایت ڪرڻ- چڏ چوٽ ڪرڻ.
show kindness or regard to, deal kindly.

مرؤت: ث. پیت برؤت- مروٽو (جنهن ۾ سورجي سوٽ آڀري) مروٽو وڪڙ.
twisting, wrenching, a twist; wrench, a gird.

مرؤت سړوٽ: ث. وٽ ست. پیت ۾ مروٽو.
to twist and wrench; an stomach ailment; pain in the stomach.

مرؤتڻ: م. وڪڙ ڏيڻ- وٽ ڏيڻ- مروٽڻ. آڪيڙو ڏيڻ.
to twist violently, to wrench, wrest, wring, wry; to turn, sprain.

مرؤتو: ذ. وڪڙ- وٽ- مروٽو آڪيڙو.
a twist, wrench, wring; turn; writhe, contort.

مروچ: ص (ع) جاري. هلندڙ. مستعمل. رواج ۾ هلندڙ.
current, in general use, usual, customary, prevalent.

مروڙ: ث. پيچ- وٽ (پيت ۾). گهمري. وڪڙ.
twisting, writhe, contort, distort, wrench.

مروڙڻ: م. وٽ ڏيڻ- پيچ ڏيڻ. مروڙ (عضو). مروٽڻ. وٽڻ.
to turn, to twist, writhe, contort, distort; to gripe, to squeeze, to wrench.

مروڙو: ذ. وٽ- وٽ- وڪڙ. مروٽ (پيت جي).
twist, contort, twisting of the bowels, distort, wrench.

مروڻ: ذ. جنگلي جانور. خيوان. درندو. سور.
a wild animal, a hog, a swine, a wild beast, a wild bore.

مروي: ص (ع) روايت ڪيل- بيان ڪيل.
related, stated, narrated.

مرهه: ث. بخشش- مغفرت. پاچه- مهر.
pardon, absolution, deliverance, solvation, compassion, mercy, grace.

مرهمه: ذ (ف) ڳٽ ٿرڙي يا زخمي لڳائڻ لاءِ. ليپ- علاج.
ointment, salve, cure, treatment.

مرمت طلب: ص. درستيءَ جي لائق- گندي ٽوپ جي لائق.

needs stiching, needing repair; repairable.

مرمت ڪرڻ: سنوارڻ- اصلاح ڪرڻ. گوشمالي ڪرڻ.
to repair, mend, rectify, set or put right; to discipline, reproof

مرمر: ذ (ف) هڪ قسم جو اڇو، زرد، نيرو ۽ گاڙهو پٿر جيڪو پالاش
خون سان چمڪي ٿو "سنگ مرمر".

marble, a stone of white, yellow, blue or red colour which after polish shines.

مر مڙ: ث. چپن ۾ گائڻ وارو سنهڙو آواز- مڙ مڙ. رڍ.
sound made by singing in a very low pitch, murmur, mumbling, muttering; undertone; a sheep.

مر ملا: مرمر: ذ. بيسن مان ٺهيل ۽ تيل ۾ تريل سيريون.
gram-meal worked up and made into round strings like vermicelli.

مرڻ: ذ. موت- اجل- قضا. لاڏاڻي. وفات.
death, decease, demise, fatality, casualty.

مرڻ چيڻ: ذ. شادي غمي. زماني جا لاهڻا چاڙها.
life and death; happiness and sadness; the ups and downs of the life.

مرڻ: م (سن) فوت ٿيڻ- لاڏاڻو ڪرڻ- دمر ڏيڻ- انتقال ڪرڻ. گهمڻ
چاهڻ- عاشق ٿيڻ.

to die, to expire; to demise, be dead, to fall in love, to desire vehemently, to love, to dote upon.

مري جهري: ظ. ڪشالي سان- مري مري- مصيبتون هي.
with utmost effort, with a great toil.

مري مري: ظ. ڏاڍي ڪوشش سان- ڏاڏڪڻ سان.
with great toil or difficulty; after a great deal of effort.

مري رهڻ: گذاري رهڻ- فوت ٿيڻ. ياهه ٿيڻ (بک ۾).
to die, to expire, to demise, to pass-away, to starve.

مرهه: ذ. موت- قضيرو.
death, dying, demise.

مرهينگا: ص. مرن جهڙو- مرن تي. مرن وهيشو.
dying, likely to die, at the point of death, at the verge of death, about to die.

مرواريد: ذ (ف) موتي- ذر. گوهر.

مَرِيَمَ: ث (ع) پارسا- پاکدامن. حضرت عيسيٰ عليه السلام جي ماءِ جو نالو.

virtuous, chaste, pious. Mary; the Virgin Mary.

مَرِيَتُو: ذ (ف) هڪ قسم جو اوتڙي ڪپڙو (جيڪو خاص قسم جي رڌن جي ان مان ٺهي).

Merino a kind of fine soft wool.

مَرِيو: ذ. پير جي مٿان وارو هڏو- پيڏي.
ankle, joint between the foot and the leg.

مَرُو: ظ. سڀ- جملي- سڀئي.
all, every thing; including everything, whole, complete, entire.

مَرُوڏو: ذ (ف) مرد. مڙس.
a man, male, husband.

مَرُوڏو: ذ (ف) مردو. ميت- لاش.
a corpse, a deadbody, deceased, lifeless (body).

مَرُوڏو: ذ. مرد مائٽو. (ص) گهروارو- خاوند- پٽار- سورهيه- دلير.
a man, male, a husband, a hero, stout, brave, audacious, awless, courageous, dauntless, bold.

مَرُوڏان مَرُوڏي: ث. زوري زبردستي. ڏاڍائي. ارڙ زورائي. جريت.
forcefully, forcibly, mightily, powerfully.

مَرُوڏائو: ص. مردانو.
manly, manlike, masculine, virile, male.

مَرُوڏي: همت ڏارائو- حوصلو ڪرڻ.
to show the might, to show courage, gallantry.

مَرُوڏي: ث. سگهه- همت- طاقت. جريت. بهادري.
courage, dauntlessness, mettle, pluck, resolution, spirit, spunk, heart.

مَرُوڏو: م. ملڻ- گڏجڻ. پڙڻ- گڏجڻ. ميٺ ٿيڻ. انجه ٿيڻ. روبرو ٿيڻ.
to meet, to be collected, assembled, gathered together; to crowd, to come face to face.

مَرُوڏو: م. مَرُوڏو- مَرُوڏي رهن. رٽجڻ. موٽڻ. واپس اچڻ. موٽ ڪڍڻ. هٽڻ (بيماري). وڙ ڪڍڻ. ڦيرو ڪڍڻ. باز اچڻ (ڪنهن ڪم کان). آڏمجن ٿيڻ (سج).
to bend, turn, yield, be turned back, give way, fall or subside, abate, swerve, deviate, wrap, to sprain, to surrender; (of sun) to decline.

مَرُوڏو: ذ. لاش. مثل جسم.
a corpse; a deadbody, deceased, lifeless (body).

مَرُوهُون: ص (ع) گروي رکيل- گهڙ رکيل.
deposited as a pledge, pledged, pawned, mortgaged.

مَرُوهُون مِنت: ص. احسانمند- ممنون- ٿورائتو.
bound in gratitude, indebted (to).

مَرُهي: ث. ڏندن جي پاڙ وارو گوشت- مھاري.
the gums.

مَرُهيات: ص. مري ويل- فوتي. مرحوم.
deceased, dead, defunct, departed, late.

مَرُهيائي: ص. مٿيارڪو سامان وڪندڙ- مٿياري.
maker or vender of glass bangles, a seller (and maker) of trumpery, a petty dealer in small wear.

مَرِي: ث. هڪ قسم جي رياتي بيماري. ويا.
a plague, epidemic, a pestilence, cholera.

مَرِي: ذ. بلوچ قوم جو هڪ قبيلو.
a Baluch tribe, known as Mari.

مَرِي: ث. مرچ (ڳاڙهو ۽ ڪارو مرچ).
pepper, a black or red pepper.

مَرِيخ: ذ (ع) هڪ سيار (گرھ) جو نالو- منگل (علم نجوم م رهي سيارو منحوس تصور ڪيو وڃي ٿو).
the planet Mars. (in astrology this planet is considered unlucky).

مَرِيءُ: ص (ع) خواهشمند- چاهيندڙ- مشتاق. ارادت رکندڙ- مطيع- فرمانبردار. معتقد. پيروي ڪندڙ. پوئلڳ. شاگرد.
desirous, willing, a disciple, follower, a devotee, a scholar, pupil.

مَرِيءُ ڪرڻ: تابع ڪرڻ. مطيع ڪرڻ. ٻالڪو بنائڻ.
to make a disciple (of), to cause to yield to obey, to take up as a follower.

مَرِيءُ: ث. اطاعت- فرمانبرداري. عقيدتندڙي.
discipleship, obedience, reverence, worship, devotion, (to) belief (in).

مَرِيءُ: ذ. هڪ قسم جو اڀيڙ (ساڳي طرح ڪم ڪري).
lycium, lycium enropanum, amaranthus tenifolius, used as a vegetable.

مَرِيض: ص (ع) بيمار- روڳي- عليل- جذو- مريضيل.
sick, ill, diseased, a patient, an invalid.

مَڙو: د (سن مټ) ماڳ، لکاو، آستان.

a place of residence, abode, habitation, dwelling, home, house.

مَڙو مقام: د جاءِ جځم - گهر گهاټ - نامر لکاو.

idem.

مَڙهائو: م. وائښ (کت). جڙائښ (موتي).

to get closed or wrapped with (as a seat or cot) to get studded with pearls.

مَڙهت: ټ. مَڙه يا جڙن جو کمر. پوچ (موتين جي). ترتيب يا سلسلي سان پوچ (موتين، ڏاڳن، مٽکن وغيره جي). کټ وائڻ جي ترتيب.

weaving, wrapping; covering, setting.

مَڙهن: م. جڙن (موتي). پوچ کڻڻ. وائڻ (کت، کسي وغيره). کڻ جاڙهڻ (دھل، نغاري تي). رکڻ (الزام). زوري حوالي ڪرڻ (فميداري).

to cover, wrap, close or fill up (as a seat of chair or a cot); to cover (with leathers, a drum with parchment etc). to foist, impose. (an accusation, blame), to thrust (responsibility).

مَڙهو: ص. مَڙه وانگر ناستو، ضعیف، هيڻو، پوڙهو - ڪراڙو - ست - ڪاهل (ٺ. مَڙهي).

a lazy indolent fellow, a feeble old man; a weakling, decrepit, fragile, frail, infirm, weakly.

مَڙهو: د. پشڻ جي وچ واري هيٺاهين جي. هيٺاهين زمين.

a valley, daie, glen, vale.

مَڙهي: ٺ. (سن مٽ) جڳي - جھوپڙي - سائين جو آستان ننڍڙو ٽڪاو.

a cottage, hut; a small shed; a hermit's cell, a small dwelling place.

مَڙهي: ظ. ڪل - سڀ - جملي.

all, whole, entire, outright, total, every, totally, utterly, wholly.

مَڙي: ظ. گڏجي - ملي.

together, jointly, mutually, conjointly.

مَڙي مڙي: ظ. گڏجي سڏجي - رلي ملي.

idem.

مَڙيل: ص. ڇهن سالن ڄمار وارو دھت (جنهن کي سڀ ڏند ڄاول هجن).

an animal of 6 years age. (with all teeth).

مَڙيني، مَڙيوني: ظ. سڀني - سڀڪج.

all, every body, whole, entirely, combined.

مَڙاج: د (ع) طبيعت - پرشت ڳو - خاصيت، عادت، خصلت - سڀا.

تڪير - فخر - وڏائي - ناز - نغرو.

nature, temperament, constitution, temper, mood, disposition; quality, habit, pride, haughtiness, hauteur, blandishment, coquetry.

مَڙاج پُرسِي: ٺ. طبيعت جي پڇا (بيماري جي حالت م).

to enquire after (one's) health:

مَڙاج ڪرڻ: غرور ڪرڻ. وڏائي ڪرڻ. نغرا ڪرڻ.

to show temper; to be proud; to give oneself airs.

مَڙاج: د (ع) چرچو گهمو - خوشطبعي - ڪل پوڳ.

a jest, joke; fun, pleasantry, humour, jesting (with another person), playing a joke.

مَڙاجمٽ: ٺ (ع) روڪ - جھل - منع.

hindering, hinderance, prevention, impediment, obstruction; opposition, interruption.

مَڙاڙ: ٺ (ع) زيارت ڪرڻ جي جاءِ - درگاه - آستان - قبر - تربت.

a place of visitation; a shrine, a sepulchre, tomb, grave.

مَڙاڙ: د. شينهن.

a lion.

مَڙاڙو: د (ع) پوک ڪندڙ - هاري - ڪڙمي - ڪاشنگار.

a cultivator, grower; a tiller, sower; a peasant.

مَڙاڙي: د. بلوچ قوم جو هڪ قبيلو.

Mazari, a Baluch tribe.

مَڙاڪ: ٺ. ڪل مسخري چرچو گهمو. لٽول. ڪيچل بازی.

pleasantry, joke, jest, fun; humour, drollness, wittiness.

مَڙوڙو: د (ف) روزاني اجرت تي ڪم ڪندڙ. پورهيت. مزدور - ڪڙمي. ٻار پري ڪڻڻ جو ڪم ڪندڙ.

a hired labourer, porter, cooly, worker, workman, workingman, roustabout.

مَڙوڙي: ٺ. ڪم جو معاوضو - اجرت. روزينو. محنت - پورهيو.

price of labour, wages, hire, daily wages, work, labour, labouring.

مَڙمان: د (ف) معمان جيڪو ترسي ۽ مائي ٽڪي کائي - معمان - دعوتي.

a guest, visiter, caller.

مَڙمائي: ٺ. معمائي دعوت.

entertainment, a feast, hospitality.

مَڙو: د (ف) سواد - ذائقو - ساد لطف، چشڪو، رس، عيش، خوشي، فرحت.

مَسَّ: ذ (ع) ڇاهڻ- لائڻ (هڪ وغيره).
touching, feeling.

مَسَّ: ظ. لاچار- ڏولي.
with difficulty, hardly, scarcely.

مَسِّي: ث. مَسْنِءٌ ۽ دَاوَمِي جو ريھ. دَاوَمِي مَسَّ جِي ساوڪ.
the first appearance of the hair of moustache and the beard

مَسَّ: ث. لکڻ لاءِ ڪاري، ڳاڙهي، نيري رنگ جي پاڻيٽن- سياهي (عام طرح مَسَّ ڪاري ٿئي).
the ink, a coloured water used for writing etc.

مِسي: ث (انگ) ڪناري چوڪري- دوشيزه، ڀيل- چڪ.
a Miss, an unmarried girl, a mistake, error, lapse, slipup, slip.

مِسَّ: ذ (ف) ٿامو.
copper.

مَسَا: ث (ع) شام- سانجهي.
evening, sunset, twilight.

مَسَاجِدُ: ث (ع) 'مسجد' جو جمع- مسجدون.
mosques, places of worship.

مَسَاعِي: ث (ع) ڪوششون- جلا.
efforts, exertions, troubles, whiles; plans, designs, strategies.

مَسَافَت: ث (ع) دوري- مفاصلو.
distance, space, interval (between).

مَسَافِرُ: ث (ع) سفر ڪندڙ- پاتئي- راهي، پرديسي.
a traveller, wayfarer; passenger, stranger.

مَسَافَرَت: ث. سفر، پنڌ- مفاصلو، پرديس.
travelling, journey, walking, journeying, a foreign country.

مَسَافِرْخَانُو: ذ. مسافرن جي رهڻ جي جاءِ- سرائو.
house for travellers, an inn, a caravansary or caravanserai; a waiting-room.

مَسَافِرِي: ث. سفر، پنڌ- مفاصلو، پرديس.
travelling, journey, walking, journeying, a foreign country.

مَسَاكِينُ: ذ (ع) "مسكين" جو جمع، غريب- محتاج- ڪنگال.
the poor, the resourceless, destitutes, impover-

روٽي- تماشو- چهچھڙ، سرور.
taste, relish, pleasure, deliciousness, flavour, delight, enjoyment; savour, smack, a delicacy, a tid-bit; a bon-mot, jest, joke, fun, sport, amusement.

مَزَا ڪرڻ، مَزَا وٺڻ: لطف وٺڻ، تماشو ڪرڻ، عيش ڪرڻ، لذت وٺڻ.
to enjoy oneself; to enjoy or amuse oneself to make sport or fun, to savour, relish.

مَزَا ماڻڻ: عيش ڪرڻ، مڙجون ڪرڻ.
idem.

مَزُو اچڻ: لذت اچڻ- سواد اچڻ، راحت ملڻ، خوشي ٿيڻ، سرور اچڻ.
to feel pleasure, to enjoy greatly.

مَزُو چڪائڻ: سيڪڻ ڏيڻ- جُٺ ڪرڻ.
to trounce, lambaste, thrash, to scold severely.

مَزُو وٺڻ: لطف حاصل ڪرڻ، عيش ڪرڻ.
to enjoy oneself, to enjoy or amuse oneself; to take pleasures.

مَزِيدَارُ: ص. لذتيد- سواڊي لطف وارو- وڻندڙ.
tasteful, delicious, delightful, scrumptious.

مَزِيدَارِي: ث. لذت، مَزُو، ذائقو- سواد، لطف.
pleasure, delight, enjoyment, joy, taste, flavour, relish, savour, smack.

مَزُو: ذ (ف) مزدور، پورهيت، ڪمي.
labourer, porter, hireling, carrier, cooly, workman.

مَزُوِي: ث. مزدوري، پورهيو، حمالي، مَزُوِي جو آجورو.
wages, price of labour.

مَزِيدُ: ص. (ع) زياده- وڌيڪ، گهڻو- سرس.
more, greater, increased, further, extra, addition.

مَزِينُ: ص (ع) سينگاريل- آراسته- سجايل.
adorned, decorated, embellished, dressed, beautified, bedecked, garnished, ornamented.

مَزِدَ: ذ (ف) خوشخبري، مبارڪ باد، بشارت.
glad tidings, good news, congratulation, felicitation, divine inspiration, revelation.

مِزگان: ذ (ف) پلڪ- اکين جا چير.
the eye - lash.

مِزَه: ذ (ف) پلڪ (اک جو) چير.
the eye - lash.

a person, whose prayers are answered.

مُسْتَرَد: ٺ ليڪن ڪيو جي پٽي. رازڪي ڪم جو هڪ اوزار.

a scale, a footscale, footrule; a carpenter's tool.

مُسْتَرَد: ص (ع) موٽايل. رد ڪيل.

returned, restored, reversed (as a decree), overruled, rejected.

مِسْتَرِي: ص. مِسْتَرِي جو ڪم ڪندڙ.

a mechanic.

مُسْتَزَاد: ص (ع) وڌايل. عروضي شاعري جو اصطلاح موجب هر مصرع ڪن پورو ٿايل هڪڙو.

extra, augmented, additional, a verse form with an extra foot or two appended to each line.

مُسْتَحْسَن: ص (ع) سٺو. وڻندڙ. نيڪ. چڱو. ڀلائي وارو.

laudable, commendable, virtuous, beautiful, elegant.

مُسْتَحَق: ص. (ع) حق رکندڙ. حقدار. جوڳو. لائق.

entitled (to), having a right or claim (to); worthy, deserving of, meritorious, rightful.

مُسْتَحْكَم: ص (ع) پڪو. مضبوط. پائدار. قائم. اٿل.

valid, firm, stable, strong, solid; firmly established, fixed, settled.

مُسْتَطِيل: ذ (ع) چؤپاسي شڪل جنهن جا آڻهون سامهون وارا ۽ پاسا برابر هجن.

a rectangle, a figure with four straight sides forming four, right angles.

مُسْتَعَار: ص (ع) اُڏارو. اُڏاري طرح گهري ورتل.

borrowed, taken on loan.

مُسْتَعَد: ص (ع) تيار. موجود. هٿيار.

ready, prepared, prompt on the alert, present, existing.

مُسْتَعَدِي: ص (ع) تيارِي. ٿوري. جلدائي.

readiness, promptitude, haste, quickness, alertness.

مُسْتَعْفِي: ص (ع) استعيفي ڏيندڙ. نوڪري ڇڏيندڙ.

resigning (a charge or office); resigned.

مُسْتَعْمَل: ص (ع) استعمال ڪيل. ڪم ۾ آيل. مروج. چالو.

used, second hand, practised, current, in use, in vogue.

ished, indigents, needy, penurious, strapped, necessitous.

مُساكِب: ذ (ع) مسواڪ) ڏندن جي صفائي لاءِ اڪڙوٽ وٺڻ جو چوڌو.

walnut bark chewed by women to give their lips a bright red colour.

مُسامَر: ذ (ع) ٻگهر نڪرو لاءِ جسم جا سڻاڻ سوراخ. ٿوڙو (ٻگهر عام طرح وارن جي پاڻن مان نڪرندو آهي).

perforation or pore (of the skin).

مُسان: ذ. هندن جي مڙهن ساڙڻ جي جاءِ - مرگهت.

a Hindu crematory, cremation ground.

مُساوات: ذ (ع) برابري. هڪ جهڙائي. يڪسانيت.

to state of being equal, equality.

مُساوي: ص (ع) برابر. يڪسان. هڪ جهڙو. هوزن.

equal, equivalent, (of) same, weight.

مُسايل: ذ (ع) مسئلا. معاملات.

issues, propositions, problems.

مُسَببُ الْأَسْبَاب: ذ (ع) سبب پيدا ڪندڙ. خدا تعاليٰ.

the Causer of causes, an epithet applied to Almighty Allah.

مُسْت: ص (ف) نشي مرچور. متوالو. مخمور. سرشار. پيخود. مدهوش. انفعوت. ديوانو. چريو. مجذوب. پيروا. خوش.

intoxicated, drunk; excited, in rut, ruttish, rampant; senseless, unconsciousness, lunatic, mad, insane, a drunkard, a proud person, overjoyed, delighted.

مُسْتَان: ص. مستان. مست. عاشق.

intoxiated, drunk, lover, suitor, paramour.

مُسْتَانو: ص. خمرايل. مخمور. چريو. پاگل. ديوانو. مجذوب. پيروالو. (ذ مستاني).

idem.

مُسْتَفْتِي: ص (ع) چونڊيل. چٽايل. جدا ڪيل. الڳ. علحدو.

exempted, except, diffrent.

مُسْتَجَاب: ص (ع) جواب ڏنل. ٻڌل. قبول ڪيل.

responded (to), granted, heard, accepted, answered.

مُسْتَحَاب الدَعَوَات: ذ. اهو ماڻهو جنهن جي دعا قبول ٿيندي نجي

a kind of molasses, brown sugar.

مُسْتَفْرَق: ذ (انگ) جناب صاحب محترم معزز.

Mr, Master, respectable, honourable.

مَسْجِد: ذ (ع) مسجد ڪرڻ جي جاء، نماز پڙهڻ لاء خاص اڏاوت- مسيت.

a Mosque, the Muslim place of worship.

مَسْجِد اَقْصَى: ذ. فلسطين ۾ حضرت سليمان جي لهرائيل مسجد (لفظي معنيٰ پري واري مسجد، ڇاڪاڻ ته مڪي کان پري آهي).

Masjid al-Aqsa, the Grand Mosque of Palestine. literal meaning: a far off mosque.

مَسْجِد حَرَام: ذ. ڪعبه- ڪعبة الله.

Masjid al-Haram, the Grand Mosque of Makkah, the Holy Ka'aba.

مَسْجِد نَبَوِي: ذ. مديني منور ۾ نبي سڳوري جي اڏايل مسجد.

Masjid Nabvi, the Grand Mosque of Madinah.

مُسَجَّع: ذ (ع) هر قافيه الفاظ (واري عبارت يا مضمون)- مقفي (نثر).

جنهن ۾ قافيا جملن جي آخر ۾ هجن.

rhyming, rhythmical (speech or language); rhymed (prose).

مَسْجُود: ص (ع) سجدو ڪيل. جنهن کي سجدو ڪجي.

worshiped, object, worship.

مَسْح: مَسْحُو: ذ (ع) اُگھڻ- مَلُح (هڪ) وضو يا غسل ۾ ڪن خاص

عضون کي هٿ سان مسح يا صاف ڪرڻ. وضو ۾ پاڻي سان پيگل پئي هٿ

نڪ کان ڪيائڻي تائين لڳائڻ. طهارت.

wiping, washing, cleaning, anointing.

مَسْحُو ڪرڻ: وضو ڪرڻ. طهارت ڪرڻ.

to perform ablutions, anointing.

مَسْجُور: ص (ع) جنهن تي جادو ٿيل هجي.

bewitched, enchanted, fascinated, charmed, entranced, witched.

مَسْخ: ص (ع) سٺي حالت مان بدلجي خراب حالت ۾ اچڻ. اعليٰ مان ادنيٰ.

بگاڙو- خراب تبديلي.

changing, metamorphosing into a more deformed shape (as men into apes), mutilated, deterioration, damage.

مَسْخَر: ص (ع) فتح ڪيل تابع ڪيل. قبضي ۾ ڪيل.

brought under subjection, subjected, subdued, overcome, conquered.

مُسْتَفْرَق: ص (ع) ٻڌل- غرق ڪم ۾ رڌل.

immersed, drowned, engrossed in, absorbed, engaged, occupied.

مُسْتَفْرَق: ص (ع) آزاد- بيبرواهه- دولتمند- امير- بي نياز.

free liberated, heedless, rich, wealthy, content, satisfied.

مُسْتَفِض: ص (ع) فریادی- دانھين- مدعي.

complaining, complainant, applicant, appellant, supplicant.

مُسْتَقْبَل: ذ (ع) ايندڙ وقت- آئيندو. ايندڙ وقت سان تعلق رکندڙ.

future; the future time; the future tense (in Gram).

مُسْتَقَر: ذ (ع) بيھن جي جاء، ترسڻ جو هنڌ نڪاڻو.

halting place, a place for resting, a abode, habitation, house.

مُسْتَقِل: ظ (ع) هميشه- سدائين. مضبوط- اٽل. پڪو (ملازم).

permanent, constant, durable, firm, stable, fixed, unmovable; resolute. a permanent employee.

مُسْتَقِل مزاج: ذ. اٽل ارادي وارو. ثابت قدم.

firm, resolute; persevering.

مُسْتَقِيم: ص (ع) بيٺون- سڌو- درست- صحيح- سڌو پيٺل- اُڀر.

right, straight, direct, standing erect, erect, bolt upright, acting uprightly.

مُسْتَك: ذ (سن) مٿو- ڪيپرائي. پيشاني.

the head, skull; the forehead.

مُسْتَنَد: ص (ع) سڌو مليل. تصديق شدہ اعتبار ۾ ڳڻو.

having a degree, authenticated, authoritative, to be relied on.

مُسْتَوْر: ص (ع) لڪل- ڳجهو- معنيٰ.

veiled, covered, hid, concealed.

مُسْتَوْرَات: ذ (ع) پردہ نشين زالون. زالون- عورتون.

veiled women, women (of the harem).

مُسْتَي: ذ (ف) نشو- خمار- نفساني جوش. خوشي جو جوش. حرڪت. ڪيچل. شرارت.

intoxication, drunkenness, lust, sexual frenzy, ecstasy, mischief, comp. wantonness, vice.

مُسْتَي ڪرڻ: حرڪت ڪرڻ- شرارت ڪرڻ. ڪيچل ڪرڻ.

to play a mischief, to jest, joke.

مُسْتَي: ذ. مٿان. ڳڙ مان لھيل ڳاڙهي ڪنڊ. ڳڙ جي پير.

house, home, hut.

butter, cream.

to cajole, flatter.

مِسْكِينُ: ص (ع) غريب - ڪنگال - مفلس. عاجز. ويچارو.
poor, needy, indigent, wretched, miserable. mis-
erable. lowly, humble, submissive. a miserable
wretch.

مِسْكِينُ طبع: ص. غريب. حليم. بردبار. اهل. بيوس. مائيتو.
idem.

مِسْكِينِي: ث. غربت. مفلسي - ناداري.
poverty, indigence, misery, insolvency.

مُسَلَّحُ: ص (ع) هٿيار بڌل - هٿيار بند - هٿيارن پنهان سان.
armed with a weapon or weapons, equipped with
arms, equipped, armed, armoured.

مُسَلَّمَلُ: ص (ع) سلسلي ۾ رکيل - سلسليوار. لاڳيتو. هڪ ٻئي پويان.
chained, linked, connected or fastened together.
successive, consecutive, placed in order.

مُسَلَّطُ: ص (ع) تسلط يا قبضو ڪندڙ. قابض. غالب. فاتح.
conquered, subdued, appointed or set over,
ruling.

مَسْلُڪُ: ذ (ع) رستو - راه. طريقو. رسم - رواج.
a passage, a way, road, path, trak, a regulation,
rule (of conduct), rite, custom, practice.

مُسْلِمُ: ذ (ع) مذهب اسلام جو پوئلڳ. مسلمان.
a Muslim, a Muhammadan.

مُسَلَّمُ: ص (ع) تسليم ڪيل - مڃيل. سچو سارو. سالم. مڃڻ جوڳو.
صحيح - درست.

accepted, admitted, granted, exclusively, solely.
trustworthy, credible, believable, correct, right,
proper.

مُسْلِمَانُ: ذ (ع) مذهب اسلام جو پوئلڳ. مسلم.
a Muslim, one who professes Islam as a religion;
a Muhammadan, a Moslem.

مُسْلِمَانُ تِينُ: اسلام آڻڻ. دين اسلام قبول ڪرڻ. ڪلمو پڙهي ايمان
آڻڻ.

to become a Muslim; to profess Islam as a
religion.

مَسْخُورُ: ص (ع) چرجائي - ظريف - پرڳڻائي.
a buffoon, fool, jester, wag, jocular, facetious,
droll.

مَسْخَرِي: ث. چرجو گهر - ڪل پرڳ. لٽل.
buffoonery, jesting, jest, derision, drollery.

مَسْخَرِي ڪرڻ: لٽل ڪرڻ. مذاق ڪرڻ. چرجو گهر ڪرڻ.
to make a jest, or fun, to jest, joke.

مُسَدَّسُ: ذ (ع) اهر نظر جنهن ۾ ڇهن مصرعن جو بند هجي. ڇهن
مصرعن جو بند. ڇهه ڪنڊي شڪل.

hexameter, hexagon, verse form comprising six
lined stanza a six-sided figure, a hexagon; a cube.

مُسَدَّدُ: ص (ع) بند ڪيل - روڪيل.
closed, closed up, shut, stopped, obstructed.

مِسْرُ: ذ (سن) مِسْرَ - ٻاٽين - برهمڻ.
the title for all Brahmins.

مُسَرَّتُ: ث (ع) خوشي - سرمهائي.
joy, happiness, gladness, cheerfulness, liveli-
ness; rapture, delight.

مَسْرُورُ: ص (ع) خوش - سرهو - شاد.
happy, joyful, glad, delighted, pleased, cheerful,
gay, merry.

مَسْرُوقُ: مَسْرُوقُ: ص (ع) چوراييل - چوري ڪيل.
stolen, robbed, appropriated; filched, lifted,
nipped, pilfered, pillaged, pinched, thieved.

مَسْرُوي: ث. ڏاڙهي اڇن جي شروعات. ڏاڙهيءَ جي ريڊ - سارڪ.
the first growth of hair on the face i.e. moust-
aches and beard.

مُسَطَّحُ: ص (ع) پڪريل. رڙيل. ويڪرو. هموار. سندرل (پٽ).
spread out, even, flat, level, plain an expanse, an
open plain.

مُسَطَّرُ: ث (ع) کاغذ تي ليڪن ڪيڏ جو اوزار. پٽي. فوٽ پٽي.
an instrument with which a paper is ruled, a foot-
scale.

مَسْعُودُ: ص (ع) سڀاڳو - نيڪ. خوش قسمت. بختاور.
prosperous, fortunate, happy, blessed; propit-
ious, lucky.

مَسْكَنُ: ذ (ع) رهڻ جي جاء. رهڻ جو هنڌ. گهر. نڪار.
place of habitation; habitation, abode, dwelling.

crushed, or triturated, to be rumped, or crumpled, to fall into misfortunes, have ill luck, go to ruin.

مُسَو: ذ. جسر تي اُڀريل ڪارو داڻو - هسو.

a fleshy excrescence, a wart.

مُسَاوَر: ث. جاءِ جو پاڙو يا ڪراير. ڪا شيءِ استعمال ڪرڻ جو اجرو. پاڙو.

a house rent, rent or hire of house or house hold goods.

مُسَاوِي: ص. مساو ٿي ويٺل - ڪرائيدار.

a rentee, one who rents a house.

مِسَاڪ: ذ (ع) ڏنڊ.

a tooth-stick, tooth-brush, dentifrice.

مُسَوَر: ذ (ع) اها لکيت جنهن ۾ پهرين تصحيح ٿي سگهي. ڪنهن ڪتاب

يا مضمون جي اصل تحرير - قلمي نسخو.

the first sketch or rough draft (of a letter etc). the original or draft (of a writing), a manuscript.

مُسَوَر: هڪ قسم جي پوک ۽ ان جو بيج (دالين ۾ شمار ٿئي) - مُغري.

a kind of pulse or lentil. *ervum hirsutum* or *cicer-lens*.

مُسَهِّل: ص (ع) جلاب آڻيندڙ - قبض ڪُشا.

laxative, purgative, aperient.

مُسَهْو: ص. نه سهندڙ - جلد.

envious, envying, invidious, jealous.

مَسْئَلو: ذ (ع) سوال. فقه بابت سوال. معاملو.

a proposition, a problem, a query, a matter, or affair, proposed for decision or determination.

مِسي: ث. غورتن جي سينگار جو هڪ وکر (ڏنڊن کي لڳائڻ جو پائوڊر جنهن سان ڏند ۽ مھارون ڳاڙها ٿين).

a powder (made of vitriol etc) with which the teeth are tinged).

مَسْجِد: ث. مسجد - محبت.

a Mosque, a muslim place of worship.

مَسِيح: ذ (ع) حضرت عيسيٰ عليه السلام جو لقب.

Messiah, Christ; anointed (christ).

مَسِيحاڻي: ث. حضرت عيسيٰ وانگر جيان جو عمل.

healing power assigned to christ to restore to life.

مُسلماڻي: ث. مسلمان واري (وسم). سنت - طهر - ختنو.

the Islmaic religious rite, relating to Islam, circumcision.

مُسَمَاة: ث (ع) نالو رکيل عورت (عورتن جي نالي سان گڏ استعمال ٿيندڙ لفظ).

Ms or Mrs. a title prefixed to a woman's name, a lady.

مِسْمَار: ذ (ع) ميخ - ڇٽي. (ص) ڪيرائيل - ڍاٽل. تباہ - برباد.

razed, demolished, destroyed; destructed, dismantled, pulled down; pulverized, ruined, shattered, smashed, wracked, wrecked.

مِسْمَار ڪرڻ: ڍاٽڻ - تباہ ڪرڻ.

to raze, demolish, dismantle, destroy, annihilate, ruin, shatter, smash, wreck.

مُسْمُوم: ص (ع) زهريلو - زھري.

poisoned, venomous.

مُسَمِّي: ص (ع) نالو رکيل. مردن جي نالي سان استعمال ٿيندڙ لفظ.

named, title used before man's name to point out his sex.

مَسْنَد: ث (ع) اها جاءِ جتي ٽيڪ ڏيئي ويهجي. صندل - گادي - تخت.

a place in or upon which one leans or rests: a couch; a large cushion; a seat, a chair, a throne.

مَسْنَد نشين: ص. تخت تي ويهندڙ بادشاه.

adoring a throne, king, monarch, sovereign.

مَسْنُون: ص (ع) تڪر ڪيل. سرائ چڙهيل. صاف ٿيل. اهر ڪم جيڪو

نبي سڳوري خود ڪيو هجي - سنت. جائز - درست.

sharpened, whetted; polished circumcised; instituted, prescribed; practiced by the Prophet Muhammad (PBUH). rendered legal, legalized, legal, lawful, adopted into use.

مَسَن: ذ (سن) هنڌن جي مڙدن ساڙڻ جي جاءِ - مَسَان.

cremation ground.

مَسِي: ث. واري ۽ چيڪي مٽي واري زمين. حيدرآباد ضلعي ۾ هڪ ڳوٺ ۽ ڍيڇ جو نالو.

a soil consisting of a mixture of clay and sand; Massan the name of a village in Hyderad district.

مَسَن: م. ڪو مائجڻ. جميو ٿيڻ. هڃڻ. اڇو ٿيڻ. تڪليف ۾ اچڻ.

to wither, fade, to collapse, to be pulverised.

مُشَاهِرَة: ذ (ع) "مشهور" جو جمع. نامور ماڻهو- مشهور ماڻهو. وڏا ماڻهو (جن جو ڪارنامو ڪيو وڃي).

renowned, famous, celebrated, celebrities.

مُشَائِع، مُشَايِع: ذ (ع) "شيخ" جو جمع. بزرگ ماڻهو. دين جا اڪابر. صوفيائي ڪرام (جيڪي مرشد جي رتبي کي پختل هجن).

old or aged men, elders, holy persons, venerables, saints, spiritual guides.

مُشْت: ث (ف) مُتْ، مُكْ، لَبْ.

a fist, a blow, a handful.

مُشْت اُسْتُخْوَان: ذ. هُنَ جي مُتْ. تمام ضعيف.

mere skeleton, very weak, decrepit, feeble, flimsy, fragile, frail, infirm.

مُشْت خَاڪ: ث. مِتيءَ جي مُتْ. انسان، دنيا.

handful of dust, a human being, the earthly world.

مُشْت زَنِي: ث. مُتْ هُئَن- چَلَن.

masturbation.

مُشْت غُبَار: ث. دُز- لُت. مِثل ماڻهو جي گريل جِسم جي مِتي.

dirt, earth, dry land, the soil containing the remnants of human body.

مُشْتَاق: ص (ع) خَواشَمَنْد- طَلَبُو- گهرورو- شائق. منتظر.

full of desire, desirous, wishful, longing, yearning (for), ardent, eager, keen, a lover.

مُشْتَبَه: ص (ع) جنهن تي شڪ هجي. شڪي.

dubious, doubtful, ambiguous, suspect.

مُشْتَرِك: ص (ع) گڏيل-شريڪ ٿيل-ڳنڍيل-لاڳو.

common (to), joint, shared, jointly, in partnership (with), a partner, an associate.

مُشْتَرِي: ذ (ع) خريدار. هڪ گرہ جو نالو.

a buyer, purchaser, the planet Jupiter.

مُشْتَبَل: ص (ع) ٻرندڙ- ٻاهر وانگر.

kindled, inflamed, excited (with anger), flaming, blazing.

مُشْتَق: ذ (ع) ڪنهن مصدر مان لُغلي لفظ.

a derivative, derived from.

مُشْتَمِل: ص (ع) شامل- شريڪ- گڏيل.

comprehending, comprising, containing, including; enclosing, surrounding, encompassing; in-

مسيحي: ص. حضرت عيسيٰ جو پوئلڳ- ڪرستان.

a follower of the Christ, a Christian.

مُشَابَه: ظ (ع) ھٿڙو- مثل- مِراقف.

like to, resembling; analogous.

مُشَابَهَت: ث. هڪ جھڙائي- مطابقت. برابري. ڀيٽ.

likeness, resemblance, similitude, agreement, conformity, analogy.

مُشَاطَه: ث (ع) عورتن کي سينگار ڪرائيندڙ عورت (جيڪو ڪم

عوام حجام ڪري). سڳيندي ڪرائيندڙ وڃ واري عورت. دلال.

waiting maid, make up expert, tire woman, bride-dresser, a woman who makes or conceals marriages, a match-maker, a go-between.

مُشَاعِرُو: ذ (ع) شاعرن جو گڏ ٿي شعر خواني ڪرڻ جو شغل. شاعرن جو

اجتماع.

a meeting at which poets recite their poems in turn.

مُشَاغِل: ذ (ع) "مُشغَل" جو جمع. ڪم ڪار پورهيو. وندر.

job, vocation, avocation, amusement, pastime.

مُشَاق: ص (ع) جنهن جي گھڻي مشق ڪيل هجي- محارت وڪندڙ- تجربڪار. ماهر.

well-practised, well-versed (in) a proficient, an expert.

مُشَامَر: ذ (ع) قوتِ شام جي جاء- دماغ. سونگھڻ جو حس.

organ of smell, brain, the sense of smelling.

مُشَاوَرَت: ث (ع) صلاح مصلحت- مشورو.

consulting, seeking or asking advice, mutual consultation, deliberation, conference.

مُشَاهَدَات: ذ (ع) ڏيکار- نظر مر آيل حقيقت.

sight, vision, witnessing, contemplating; contemplation; observation, ocular demonstration.

مُشَاهَدُو: ذ (ع) نظارو. تماشو. معائنو. تجربو. تصوف جي اصطلاح ۾

اتوار الاهي جو نظارو. ديدار.

idem.

مشاهدو ماڻھو: ديدار ڪرڻ. لقاء ڏسڻ.

to witness, behold, view, look at, contemplate, observe.

مُشَاهِرَه: ذ (ع) ماهوار بيگهار. ماهيانو وظيفو.

monthly salary, pay, stipend, allowance.

employed, busy, engaged, occupied.

مُشْغُولِي: ٺ. ڪرت- ڏنڌو. وندر. مصروفيت.

occupation, employment, engagement, pastime, amusement.

مُشَقُّ: ص (ع) معربان- همدرد.

kind, gracious, compassionate, sympathetic, tender merciful.

مُشَقُّ: ٺ (ع) تجربو- آزمودو. جلد ۽ رواني سان ڪم ڪرڻ جي عادت.

اڪرن پڄاڻ لاءِ ڦرهي وغيره تي وري وري لکڻ.

practice, usage, use, experience, exercise, a model or copy of lettering.

مُشَقِي مُخَن: ٺ. شعر چوڻ جي مهارت. شعر گوئي.

expertise at saying poems, a nerve for poetry.

مُشَقُّ ڪرڻ: ڪوبه ڪم وري وري ڪرڻ.

to practise, exercise; to copy.

مُشَقَات: ٺ (ع) محنت. پورهيو. ڪشالو. خانقشائي.

trouble, labour, pains, toil, assiduity distress; hard labour, difficulty.

مُشْك: ٺ (ع) پخال- ساندارو.

a leather bag (esp. for carrying water), a water-bag.

مُشْك: ٺ (سن) ڏڏيرو (هاتهن جو). گوشت جي سڌي. مُرڪ- چين مرڪل- آهستي ڪل.

a muscle, a smile, a grin.

مُشْكُون ٻڌڻ: هاتهن جا ڏڏيرا ورائي پٺن کان ٻڌڻ. قابو ٻڌڻ.

to tie the arms behind the back, to pinion.

مُشْك، مُشْك: ٺ (ف) هڪ قسم جي خوشبو (جيڪا هرڻ جي پيٽ مان ٿيلهي جي صورت ۾ نڪرندي آهي)- گڏوڏي.

musk.

مُشْكِبَار: ص. نهايت خوشبودار- سُرهر.

diffusing musk; scented, like musk; musky.

مُشْك ٻو: ص. خوشبودار- سُرهر.

musk-scented; musky, fragrant.

مُشْكُ خَتَنِ: ٺ. 'ختن' جي علائقي جي مشڪ (جيڪا نهايت اعليٰ قسم جي ٿئي).

exquisite musk.

clusive (of), common.

مُشْتَهَر: ص (ع) مشهور ڪيل. اعلان ڪيل. ڏنڌو ڏنل.

made public, proclaimed, published, advertised.

مُشْتَدُّ: ص. ستروتر- ڏاڏو مٿو.

strong-bodied, robust, stalwart, a robust, or stalwart fellow.

مُشْرَب: ٺ (ع) پاڻي پيئڻ جي جاء (حوض، چشمو). دين- مذهب. طريقو- ريت.

a place for drinking water, drinking-place; a reservoir of water, sect, religion, nature, disposition, temper, humour.

مُشْرَف: ص (ع) شرف ڏنل- معزز.

exalted, honoured, ennobled, rendered glorious.

مُشْرِفَ پاسلام: ٺ. مسلمان ٿيڻ جي عزت حاصل ٿيڻ.

embracing Islam; to become Muslim.

مُشْرِق: ٺ (ع) سج اُڀرڻ وارو طرف- اُڀرندو- اوڀر- پورب.

east; the place or quarter of sunrise, the orient.

مُشْرِقي: ص. اُڀرندي جو- پوربي.

of the east, eastern, oriental.

مُشْرِك: ص (ع) شريڪ ڪندڙ خدا سان ٻئي معبود کي شريڪ ڪندڙ. بت پرست.

one who attributes to God a copomer, an infidel, a polytheist, a pagan.

مُشْرُوط: ص (ع) شرط رکيل. پابند- ٻڌل.

imposed as a condition, conditional, under obligation, pledged.

مُشْعَل: ٺ (ع) ڪپڙي جو مڇو جيڪو ڪاليءَ جي ڇيڙي تي ٻڌي، تيل ۾ ٻوڙي ٻارجي، ڏياٽ.

a sort of cresset; a torch, flambeau.

مُشْعَل ٻردار: ص. مشعل ٻاري کڻي هلندڙ.

a torch-bearer

مُشْعَلجي: ص. مشعل هاريندڙ.

idem.

مُشْغَلو: ٺ (ع) ڪم- ڪرت- ڏنڌو- پورهيو. وندر- تفريح.

avocation, occupation, employment, engagement; pastime, amusement.

مُشْغُول: ص (ع) ڪم ۾ ڌڻ- مصروف.

مَشْكِيْزَه: ذ (ف) ننڍڙي پيال.
a small leather water-bag.

مَشْن: ذ (ع) عيسائين جي تبليغي انجمن. سفارتي وفد. (انگ) ڪل-انج.
a mission, a Christian missionary, a diplomatic delegation, an engine, a machine.

مَشُورَہ: ذ (ع) صلاح مصلحت- تجويز. رٿابندي.
consultation; counsel, advice, a plot, a design.

مَشْهُود: ص (ع) حاصل ڪيل. ثابت ڪيل. موجود- حاضر.
obtained, witnessed, attested, proved, present, available.

مَشْهُورَہ: ظ (ع) نامور- نالي وارو- هٽڪارو.
well-known, celebrated, notable, noted, famous, conspicuous.

مَشْهُورِي: ث. هٽڪ- ناموس- ناموري.
fame, reputation, notoriety, limelight.

مَشِيَّت: ث (ع) خواهش- مرضي- ارادو. خدا تعاليٰ جي مرضي. تدبير.
will, pleasure, wish, desire; will of God, fate, luck, chance.

مَشِيرَہ مُشِيرَہ: ص (ع) مشورو ڏيندڙ- صلاحڪار. راءِ ڏيندڙ.
a counsellor, adviser, consultant, an assessor.

مَشِيرَہ نامو: ذ. واردات جي موقعي جي لکت ۽ شاهدي.
a mashirnama, a legal document, about the place of incident, securing of evidence etc.

مَشِيرِي: ث. ميمبري.
membership (of a council), assessorship.

مَشِين: ث (انگ) ڪٺي.
a machine, an engine.

مُصَاحِب: ص (ع) هم صحبت. خاص دوست. سٿي- رفيق.
a companion, an associate, a friend, favourite, an aide-de-camp.

مُصَارِف: ذ (ع) خرچ پڪا- اخراجات.
expenses, disbursements; costs; charges.

مُصَارِف بيهجا: ذ. غير ضروري خرچ- فضول خرچ.
improper or unnecessary expenses.

مُصَافِحَہ: ذ (ع) هٿ ملائج- هٿ ڏيڻ (ملاقات وقت).
shake hands, hands shake.

مَشْكُورَہ: ص. (ع. مسخره) مسخرو- چرچائي.
a buffon, fool, jester, wag, jocular.

مَشْكُورِي: ث. چرچو پوڳو- مسخري.
to make jest or fun; to jest, joke.

مُشْكِل: ص (ع) ڏکيو- دشوار- اوکو. (ث) ڏکيائي- سختي- تڪليف.
difficult, hard; painful, intricate, knotty, obscure, ambiguous, difficulty, hardship, intricacy, perplexity.

مُشْكِل آسان ٿيڻ: مصيبت دور ٿيڻ. سختي لهڻ. سڪرات سولي ٿيڻ.
of a difficulty to recede, a pain to subside, to die peacefully.

مُشْكَلَات: ث (ع) 'مشڪل' جو جمع پر سنڌي ۾ واحد طور ڪم اچي تڪليف- ڏکيائي.
difficulty, hardship; intricacy, perplexity.

مُشْكَلڪشا: ص (ف) مشڪل حل ڪندڙ. مصيبت دور ڪندڙ. اهڃ لاھيندڙ. عام اصطلاح ۾ حضرت علي ڪرم الله وجهه جو لقب.
solver, or remover, of difficulties; an epithet of Hazrat Ali.

مشڪلڪشائي: ث. تڪليف دور ڪرڻ. مصيبت کان نجات.
the solving, overcoming, or removing of difficulties.

مُشْكُورُ: م. چين ۾ ڪلڻ- مَرڪڻ. پابوھن. خوش ٿيڻ. ڪلڻ.
to smile, grin, similing; become happy or satisfied.

مَشْكُورَہ: ث (ع) حديثن جو مشهور ڪتاب.
a book comprising of sayings of Prophet Muhammad (PBUH).

مَشْكُورَہ: ص (ع) شڪل ڪيل. اڃا سٺند- ٿورائتو- شڪرگذار.
laudable; agreeable, acceptable, thankful, grateful.

مَشْكُورُڪُ: ص (ع) شڪ ڪيل- شڪي. گمائي.
doubtful, uncertain, dubious.

مُشْكِي: ص. مُشڪ جي رنگ جهڙو- ڪارو- سياه- سائورو. سياهي ماڻل (ڏ) ڪاري رنگ جو گهوڙو.
of the colour of musk; dark by; very dark, approaching to black; a dark bay or black horse.

persisting, obstinate; persistent, dogged, insistent.

مِصْرَع، مِصْرَعَة: ث (ع) علم عروض موجب شعر جو اڌ (هڪڙي سٽ).
(in poetry) a hemistich, a line of a poem.

مِصْرَع طَرَح: ث. شعر جي اها سٽ جيڪا ردیف ۽ قافيي جي پابندي سان وڌيڪ شعر ٺاهڻ لاءِ مقرر ڪجي.

a rhyming line set for completion of a verse.

مُصَرَف: ذ (ع) خرچ ڪرڻ جو سبب، استعمال - غرض - مطلب.
the head of an expenditure, the item or unit of expenditure, cost, charge, use.

مُصْرُوف: ص (ع) رڌل (ڪم ۾) - مشغول.
employed, engaged (in), occupied, busy.

مُصْرُوفِيَت: ث (ع) مشغولي (ڪم ۾) - رڌل رهڻ جي حالت.
engagement, employment, occupation; business; being busy or employed.

مِصْرِي: ث. ڪنڊ جي چاش مان ٺهيل مٺاڻ - قند. مصر جي ٺهيل تلوار.
a candy, sugar-candy, a kind of sword (made in Egypt).

مُصَفِّي: ص (ع) صاف ٿيل - آئريل.
clarified, clear, clean, pure.

مُصْطَفِي: ص (ع) چونڊيل - ٽٽيل - منتخب. (ذ) پيغمبر عليه السلام جو لقب.

chosen, selected; one of the titles of the holy Prophet Muhammad (PBUH).

مُصْلِح: ص (ع) درست ڪندڙ، سڌاريندڙ.
reformer, corrector, restorer.

مُصْلِحَت: ث (ع) سُٺي صلاح - نڪت تجويز - بهتر راءِ - چڱائي - پلاني. صلاح - رڪ.

expedience, expediency, advisability, prudence, consideration, advice, counsel.

مُصْلُو: ذ (ع) نماز پڙهڻ لاءِ ڪپڙي جو فرش.
a carpet, or mat, for saying the prayers upon; prayer-rug.

مُصَمِّر: ص (ع) مقرر ڪيل، ارادو ڪيل، پڪو - مضبوط.
fixed, concluded, determined, resolved.

مُصَمِّر ارادو: ذ. پڪو ارادو.
determination, resolution.

مِصَالِحَت: ث (ع) ميلاپ - ٺاه - صلح.

pacification, reconciliation, composition, compromise.

مِصَالِحُو: ذ (ع) ضامري يا کاڌي کي رڌڻ لاءِ ويڳڙ، پيگل ٿان، گند وغيره کي گندڻ لاءِ ريد.

materials, ingredients, necessary (as for cooking etc), spices, condiments, seasoning, easily melted metal for soluering edges of broken utensils, ornaments, etc.

مِصَالِحَاوُ: ص. ويڳڙ وارو - خوش ذائقو.

seasoned with spices; tasteful, spiced.

مِصَابِيَت: ذ (ع) "مصيبت" جو جمع، تخليقون - سختيون.
shocks of fortune, afflictions, calamities; misfortunes.

مُصَحِّح: ص (ع) صحيح يا درست ڪندڙ، تصحيح ڪندڙ.
one who revises, or corrects, a mender, an emendator.

مُصْحَف: ذ (ع) گڏ ڪيل لکيل ڪاغذ، ڪتاب، قرآن شريف.
a book, volume; a page, written leaf; the Holy Quran.

مِصْدَاق: ذ (ع) صداقت جو ثبوت، گواهي، شاهدي.
whatever confirms or proves the truth (of a thing), proof, evidence.

مُصَدَّر: ث (ع) نڪرڻ يا ٺٽ جي جاءِ - جڙ - پاڙ، شروعات، سرچشمو.
گرام موجب اهو لفظ جنهن مان ٻيا لفظ ٺٽي نڪرن.
origin, source. (in Gram) the root (of a word) from which proceed the derivatives of verbs, an infinitive mood.

مُصَدِّق، مُصَدِّقَة: ص (ع) تصديق ڪيل، آزمائيل، سچو، صحيح.
proving to be true, verifying, a verifier, an affirmer, tested, experimented, true, real, right, correct.

مِصْرَة: ذ (ع) شهر - ننگر - آبادي، آفريڪا ڪنڊ جو هڪ ملڪ.
a city, a large town. Egypt.

مِصْرِي: ص. مصر جو، مصر جو ويٺل، (ث) مصري ٻولي.
of, or belonging to Egypt. Egyptian, the language of Egypt.

مِصْرَة: ص (ع) ڪنهن گالڻ يا ڪم تي ضد ڪري پيغندڙ، اصرار ڪندڙ.
زور پهريندڙ.

reduction, decrease, difficulty, harm, loss, damage, fear, terror.

مُضَيَّرُوط: ذ (ع) مُسْتَحْضَر - يَكْر - قَابِر - ذَابِر - سَخَر.

firm, fixed, fast, tight, immovable, stable, steady, strong, stout, resolute, cogent, valid.

مُضَحَّك: ذ (ع) كَلَّ - مَذَاق - چِرَجَر - لُتُول - چَر.

ridiculous, droll, a jest, drollery, joke, crack, wagery, humour, fun.

مُضَحَّك خِين: ص. لُتُول حِجَر - كَلَّ حِجَر.

causing laughter; a cause of laughter, a thing at which one laughs, ridiculous, ludicrous.

مُضَرُّ: ص (ع) ضَرَر - رَسَائِدَر - نَقَصَانَكَار.

hurtful, injurious, deleterious, pernicious, hateful, offensive, noxious, mischievous.

مُضَرَّاب: ذ (ع) اَرَز - واري سَار - وَجَان لَ، لَوَه جو لُكَنَدَر - جَو - جَرَب.

a plectrum.

مُضَرَّات: ذ (ع) اَلَمَسَن - زِيَان - ضَرَر.

harm, injury, hurt, detriment, damage, loss.

مُضَرَّت رَسَان: ص. نَقَصَان رَسَائِدَر.

causing injury to (another); injuring, harming, hurting, injurious, hurtful, harmful.

مُضْطَّرَب: ص (ع) بَقَرَار - ي - جِين - بَرَشَن.

agitated, perturbed, moved, disturbed, confounded, afflicted, distracted, anxious, tormented, chagrined.

مُضْطَّجَل: ص (ع) سَت - لُكَل - سَلَو - اَبِرَو - هِيَمَر - اَدَاس - دَلْغِير.

shaky, weak, feeble, exhausted, fatigued; drained, depleted, worn out.

مُضْطَّر: ص (ع) لُكَل - پَرَشِيدَو - مَخْفِي.

covert, hidden, obscured, privy, shrouded.

مُضْمِنَّة: ذ (ع) گُرْزِي - غَرَاغُرَو.

washing, or rinsing the mouth.

مُضْمُون: ذ (ع) كَنَمَن مَوْضُوع تِي لِكِيل عِبَارَت يَا تَعْرِير. مَطْلَب - مَعْنِي.

the contents (of a writing or letter), meaning, tenour, subject-matter, subject.

مُضْمَرَن آفريني: ذ. تَنِين ڳَالَد بِيَدَا ڪَرَو.

to create or produce a new idea.

مُصَنَّف: ص (ع) خَطَاب لُكَنَدَر - لِيَكَك.

a writer, an author.

مُصْنُوعَات: ذ (ع) نَاقِيل - شِيرَن.

things artificially made, manufactures.

مُصْنُوعِي: ص (ع) نَاقِيل - هَرَاذَو - نَقْلِي - جَزَائِر.

artificial, fictitious, forged, fabricated, false.

مُصَوِّر: ص (ع) تَصْوِير نَاهِيَدَر - نَقَش - خَدَاتَعَالِي جو هَك نَالِي.

an artist, painter, the Creator, an epithet of Almighty Allah.

مُصَوِّرِي: ذ. تَصَوِيرُون نَاهِن جو هَتَر - نَقَاشِي.

the art of painting, or drawing.

مُصِيبَت: ذ (ع) تَكَلُف - ذَك - اَرَاوَر ظَلَم - مُشْكَل - سَخْطِي - وِيذَن.

an affliction, a calamity, misfortune, disaster, an evil accident, evil, misery, ill, trouble, adversity.

مُصِيبَت زَدَه: ص. اَفْتَن جو سَارِيل - ذَكَن جو سَلِيل - اَوَارِيل - سَتِيل - بِيخَت.

unfortunate, calamitous; miserable or wretched person.

مُصِيبَتُون سَعْن: تَخْلِيْفُون بَرَدَاشَت ڪَرَو - ظَلَم سَعْن - سَخْتِيُون پَوڳ.

to suffer calamities, misfortunes.

مُضَارِع: ذ (ع) حِجَرَو - مَثَل - گَرَامَر مَوْجِب هَك 'زَمَان' جو نَالَو.

resembling, like: (in Gram) the aorist, the potential tense.

مُضَاف: ص (ع) وَدَائِيل - لَاقَائِيل - لَمِيل - گَرَامَر مَوْجِب مَاتَكِي دِيڪَارِيَنَدَر لَفْظ.

appended, annexed, related, added, (in Gram) a noun in the possessive case.

مُضَاف إِلِيَه: ذ. گَرَامَر مَر مَاتَكِي دِيڪَارِيَنَدَر لَفْظ.

(in gram.) the governed noun in the construct state.

مُضَافَات: ذ (ع) آسِيَس - گَرَدَنَوَاح - شَعَر حِي آسِيَس وَاوَا گُوتَءَ آبَادِي.

environs, suburbs, villages and habitations in the neighbourhood of a city.

مُضَامِين: ذ (ع) 'مَضْمُون' جَو جَمْع.

articles, essays, contents of a writing or letter.

مُضَائِقَة: ذ (ع) ڪِي - مُشْكَل - حَرَج - نَقَصَان - پَب.

a desire to be accomplished, an end to be gained.

مُطَلِبِي: ص. خود غرض، پنهانی فائدي جو غرض رکندڙ.
selfish, self-seeking, having an object or purpose to serve.

مُطْلَع: ذ (ع) غزل جو پهريون شعر (جنهن ۾ ٻئي مصرعون هڪ ٿاڻي ٿين).
the beginning or exordium of a poem.

مُطْلَع: ص (ع) اطلاع ڪيل، واقف، آگاه.
intimated, informed, notified, acquainted (with).

مُطْلَق: ص (ع) آزاد، خودمختيار، (ط) بالڪل، قطعي.
free, independent, absolute, wholly, entirely, altogether, absolutely.

مُطْلَقُ الْعَيْنَان: ص. چٽواڳ، آزاد، خودمختيار.
free, independent, uncontrolled, despotic, absolute.

مُطْلَق: ص (ع) طلاق ڏنل (عورت).
a divorced (woman).

مُطْلُوب: ص (ع) طلب ڪيل، گهربل، جنهن شيء جي طلب يا خواهش هجي، معشوق، محبوب.
sought, desired, longed for, an object of one's love, a beloved.

مُطْلَع: ص (ع) مٿانهون، مٿي، (ذ) نظر پوڻ جو هنڌ، نظارو، مقصود.
upper, lofty, elevated, towering, the height or the level of sight, a sight, view, vision, desired, wanted.

مُطْلِعُ نَظَر: ذ. نگاه جو مرڪز، اصل مقصد.
the centre of sight, the real purpose, purport.

مُطْمَر: ص (ع) پاڪ، صاف، پوتر.
pure, holy, clean, sheer, cleansed, purified.

مُطْمِن: ص (ع) بي فڪر، آسودو، بي اونر.
still, quiet, tranquil, content, satisfied.

مُطِيع: ص (ع) اطاعت ڪندڙ، فرمانبردار، ماتحت، تابعدار.
submissive, obedient, subject (to), subordinate.

مُطِيع ڪرڻ: تابعدار بنائڻ، آڏ مڃائڻ.
to make submissive, or obedient, to reduce to subjection, to subjugate.

مُظَالِم: ذ (ع) ظلم، سختيون، ڏاڍ.
tyrannies, oppressions, injustices, atrocities.

مضمون نگار، مضمون نويس: ص. مضمون لکندڙ، ليکڪ.
writer of an article, an essayist, an author.

مُطَابِق: ظ (ع) جهڙو، مثل، وانگر، جيئن، موافق، برابر.
like; identical, equal, conformable, agreeable (to), corresponding, answering (to).

مُطَابَقَت: ث. هڪ جهڙائي، مشابهت، برابري، يڪسانيت.
similarity, simenes, equality, conformity, accordance, correspondence; uniformity; analogy.

مُطَالِب: ذ (ع) پنهاني حق جي گهر، دعويٰ، گهر، نهر، طلب.
asking for, demanding, requiring, demand, requisition, claim, due.

مُطَالِع: **مُطَالِعُو:** ذ (ع) ڪنهن شيء کي سمجهڻ لاءِ ڏسڻ، پڙهڻ، ايڀاس، غور سان جانچ.
considering, inspecting, turning the attention to, study, reading, perusal, consideration, contemplation.

مُطَب: ذ (ع) جنهن جاءِ ۾ طبيب علاج ڪري، طبابت خانو، شفاخانو، دواخانو.

a hospital, dispensary, infirmary, a place for treatment of patients.

مُطْبَخ: ذ (ع) رڌڻو، بورچيخانو.
a cook-house, kitchen.

مُطْبَع: ذ (ع) چاپخانو، پريس.
a printing-press.

مُطْبُوع: ص (ع) ڇپيل.
printed, published.

مُطَرِب: ص (ع) ڳائڻو، گويو، قوال.
a singer, a musician, a minstrel.

مُطْلَا: ص (ع) سونو، طلائي، زرڻ.
golden, covered with gold, gilded, gilt.

مُطْلَب: ذ (ع) مقصد، ارادو، معنيٰ، فائدو، غرض.
object, intention, aim, purpose, pursuit meaning, interest, wish, desire.

مُطْلَب ٻراي: ث. ڪم نڪرڻ، حصول مطلب، حاجت رواني.
the discharge or performance of a work; the accomplishment of an object, attainment of an end.

مُطْلَب پورو ٿيڻ: ڪم نڪرڻ، مقصد حاصل ٿيڻ، مراد پوري ٿيڻ.

society.

مُعَاَصِرُ: ص (ع) همر عصر- ساڳئي دور جا ساٿياري.

contemporary, coeval.

مُعَافُ: ص (ع) مُعَافَ بخش. چڏيل. آزاد. درگزر.

forgiven, pardoned, absolved, excused, condoned, remitted, dispensed with, exempted (from), free (of).

مُعَالِ كَرَمُ: بخش ڪرڻ. درگزر ڪرڻ. چڏڻ.

to absolve, pardon, forgive, excuse, to dispense with, to remit.

مُعَافِي: ث. بخشش- نجات. چوٽڪارو.

forgiveness, pardon, absolution, remission; exemption, immunity.

مُعَالِجُ: ص (ع) علاج ڪندڙ- طبيب- وِج.

a physician, doctor, healer.

مُعَالِجُ: ذ (ع) دوا درمل- علاج.

medical treatment, a remedy, curing, healing.

مُعَامَلَاتُ: ذ (ع) ڪاروباري مسئلا. تڪرار- معاملو.

dealings, transactions, affairs, business, concerns, matters, things.

مُعَامِلُو: ذ (ع) معاملو عمل، ڪم ڪار، ڪاروبار- ڏندڙ، ڏيئي ٿيئي.

رهنوار، واقعو، جهڳڙو- تڪرار.

dealing, transaction, negotiation, business, commerce, bargain, contract, correspondence, proceeding, procedure; behaviour; affair, matter, concern, particular, cause or suit (in law), a case.

مُعَامِلَئِي: ث. جهڳڙالو- ڏڏي.

contentious, quarrelsome, disputant.

مُعَامِلِي شُئَانَسُ، معاملو فہم: ص. تجربڪار- آزمودگار.

سبحر.

well acquainted with business, sagacious, wise, discerning, insightful.

مُعَامِلُ ڪَرڻ: نبيرو ڪرڻ، تڪرار ڪرڻ.

to deal (with), to contract, to bargain, to treat (with), to negotiate (with).

مُعَانِقَةُ: ذ (ع) بڻلڳيري- ڀاڪر.

embracing, hugging, an embrace.

مُعَانِي: ذ (ع) "معني" جو جمع معنائون. مطلب، لفظن کي موقعي تي

مَظَاهِرُ: ذ (ع) 'مظہر' جو جمع، نظارا- لقاء.

plural of "Mazhar" phoonona, manifestations, objects, spectacles.

مُظَاهَرُو: ذ (ع) مدد- حمايت. ڪنهن خاص معاملي جي تائيد يا مخالفت ۾ اجتماع. اجتماع جو گشت.

a support, help, assistance, a protest, challenge, objection, remonstrance, demonstration.

مُظَفَّرُ: ص (ع) فتحياب- سڀاڻو.

victorious, successful, triumphant, conqueror.

مَظْلُومُ: ص (ع) جنهن تي ظلم ڪيل هجي- ستم زدہ- ستايل- آزاريل.

wronged, aggrieved, injured, oppressed; a victim of oppression.

مَظْلُومِي، مَظْلُومِيَتُ: ث. ظلم- ڏاڍ- ستم. ستم رسيدگي.

oppression, tyranny, misery, the state of one oppressed, subdued.

مَظْهَرُ: ذ (ع) ظاهر ٿيڻ جي جاءِ- پڌرائي- اظهار.

revealing, manifesting; informing, an advertisement, notice, communication, notification.

مَعَ: ظ (ع) ساڻ- سبت- گڏ- شامل.

with, alongwith, together with, in the company of.

مَعَا: ظ (ع) ساڻ ئي- گڏي، فوراً- اڻڄڻ.

alongwith, together, at the same time, at once, instantly.

مُعَاذُ: ذ (ع) پناه جي جاءِ- پناه- حفاظت.

a place of hiding, protection, support, refuge, shelter, asylum.

مَعَاذُ اللّٰهِ: ذ. خدا جي پناه! خدا بچائي! خدا نه ڪري!

heaven defend me, God forbid.

مَعَارِفُ: ذ (ع) مختلف هنر، علم ۽ هنر.

means of knowledge and expertise, arts, skills, sorts of knowledge, sciences.

مَعَاشُ: ث (ع) روزي- روز، گذران، کاڌو خوراڪ.

means of living, livelihood, subsistence.

مَعَاشَرَتُ: ث (ع) رهڻي ڪهڻي- آڻي ويٺي، سُڪ واري حياتي.

way of living mode of life, social life.

مُعَاشِرُو: ذ (ع) گڏجي رهڻ ۽ زندگي گذارڻ، سماج- سوسائٽي.

fellowship or close intimacy (with), social life.

استعمال ڪرڻ جو علم.

مُعْتَرِف: ص (ع) مڃيندڙ. قبول ڪندڙ اقراري.
acknowledging, confessing, confessor, declarer, affirmer, avower.

meanings, intended significations or senses, rhetoric, elegance of language.

مُعْتَقِد: ص (ع) اعتقاد رکندڙ. مڃيندڙ. ڪنهن شخص يا فرقي جو پوئلڳ.

مُعَاوَضو: ذ (ع) بدلڻو. عيوض. ملڻ. اجرت. محتاتو. پورهيو.
compensation, recompence, consideration, pay, salary, pay for labour.

devotee, believer, follower (of a creed or sect).

مُعْتَمَد: ص (ع) اعتبار جوڳو. ڀروسي جهڙو. معتبر.
trustworthy, confidential, faithful.

مُعَاوَن: ص (ع) مددگار. ٻيلي. حمايتي. استغنت. ماتحت.
helper, supporter, protector, patron, an assistant, subordinate.

مُعْتَوِب: ص (ع) عتاب هيٺ آيل.
censured, blamed, condemned, denounced, reprehended, reprobated.

مُعَاوَنَت: ث (ع) مدد. حمايت.
aid, assistance, help, succour, favour, protection.

مُعْجِز: ص (ع) عاجز ڪندڙ. وس کان ٻاهر. (ذ) معجزو.
rendering powerless or impotent, disabling, a miracle.

مُعَاوَنَت ڪرڻ: زاهر ڪرڻ. مدد ڪرڻ.
to render help or aid to, to assist.

مُعْجِزَ بَيَانِي: ث. اعليٰ درجي جي خوش بياني. فصاحت ۽ بلاغت جو ڪمال.
a convincing way of talking or expressing; eloquence, oratory.

مُعَاهِدو: ذ (ع) عهدنامو. اقرارنامو. ٺاهه. صلح.
compact, contract, covenant, agreement, treaty.

مُعْجِزَ نَمَا: ص. حيرت جهڙو.
like a miracle, miraculous.

مُعَانَن: مُعَانِيَتو: ذ (ع) اکين سان ڏسڻ. مشاهدو. جائزو. جانچ.
secing, looking at, beholding, contemplating, inspecting, inspection, investigation.

مُعْجِزُو: ذ (ع) اهو ڪم جيڪو انسان فطرت کان ٻاهر هجي. اهو ناممڪن ڪم جيڪو نبي سڳوري کان ٿئي.
a miracle (performed by a prophet).

مُعَانَن ڪرڻ: جانچ پڙتال ڪرڻ. چڪاس ڪرڻ.
to inspect, to look into, to examine, investigate.

مُعْجَل: ص (ع) جلدي ۾ ڪيل. (ذ) نڪاح وقت فوراً ادا ڪيل حق مهر.
promptly done, immediate, on the spot, part of dower paid in cash immediately at the time of marriage to a bride.

مَعْبَد: ذ (ع) عبادت جي جاءِ. عبادتگاه (مسجد، ديول، مندر وغيره).
a place of worship, (mosque, temple, a church etc).

مُعْجُون: ث (ع) دوائن جو مرڪب.
an electuary, a confection, an aphrodisiac.

مَعْبُود: ص (ع) جنهن جي عبادت ڪجي. الله تعاليٰ.
what is worshipped or adored. Almighty Allah, God.

مَعْدِن: ذ (ع) کاڌ (سون، چاندي، ڪوئلي وغيره جي).
a mine, quarry.

مُعْتَبَر: ص (ع) اعتبار جوڳو. ڀروسي جهڙو.
reliable, creditable, reputable, worthy of confidence, trustworthy, confidential.

مَعْدِنِي: ص. کاڌ مان ڪوئي ڪڍيل.
of or belonging to a mine, mineral.

مُعْتَبَرِي: ث. اعتبار. ساڳ. عزتسندي.
trustworthiness; creditability; credit, confidence, respectability.

مَعْدَنِيَات: ث (ع) زمين مان ڪوئي ڪڍيل ڌاتو وغيره.
minerals, mineral substances, metals.

مُعْتَدِل: ص (ع) اعتدال وارو. وحشو. درميانو. ڀورو پٽو.
moderate, temperate, tolerable; pleasant (not hot), calm, mild.

مَعْدُو: ذ (ع) جسم جو هڪ عضو (پيٽ ۾ کاڌي گڏ ٿيڻ ۽ هضم ٿيڻ جي ڳوٺري). اوجھري. شڪم. ڍڙو.
the stomach, hypochondrium.

مُعْتَرِض: ص (ع) اعتراض ڪندڙ. رد ڪندڙ. توڪيدڙ.
an opposer; an objector, opposing, resisting, hindering.

action.

مُعْرَكِي آرَائِي: ١. لڑائي لاءِ صف بندي. مقابلو. جنگ. لڑائي.
have troops marshalled, battle, war, skirmish, contention, fight, scrimmage.

مَعْرُوفٌ: ص (ع) مشهور - چاتل.
known, well-known; famous, noted, celebrated, notorious.

مَعْرُوفٌ: ص (ع) عزت وارو - عزتمند. بزرگ. شريف.
honoured, dignified; magnified, revered, esteemed; honourable.

مَعْرُوفٌ: ص (ع) هٽايل - لائيل - برطرف (ڪنهن ملازمت، عهدي يا فرض ادائي تان).
removed, deposed, displaced, dismissed (from office); degraded; dethroned.

مَعْرُوفٌ: ص (ع) جنهن سان عشق ڪجي. جنهن تي ڪر عاشق هجي.
loved, beloved, love, a sweetheart, mistress, darling, dear, precious, favourite.

مَعْرُوفٌ: ص (ع) گناه کان بچيل - پاڪدامن. بي گناه. ٻالو پولو. (ذ) نينڙو ٻار - ابرار.
virtuous, chaste, modest, innocent, guileless, simple, an infant, a child.

مَعْرُوفٌ: ص (ع) پاڪدامن. بيگناهي. پوروڻي. نديپڻ.
chastity, virtue, innocence, simplicity, infancy.

مَعْرُوفٌ: ص (ع) گناه - خطا - قصور - ڀاپ.
sin, wrongdoing, breaking of divine laws.

مَعْرُوفٌ: ص (ع) خوشبودار - سُرھو. سڳند وارو.
perfumed, scented, fragrant, aromatic.

مَعْرُوفٌ: ص (ع) ڪم کان نڪتل - ڪم کان ويل. بيڪار. ڪجهه وقت لاءِ ملازمت کان برطرف.
useless, vain, rendered ineffective, free from work, unemployed, suspended.

مَعْرُوفٌ: ص (ع) عارضي برطرفي. التوا - مُعْطَلِي.
the being idle, or out of employment; suspension (from office), postponement, abeyance.

مَعْرُوفٌ: ص (ع) وڏو - بزرگ. عزت لائق.
exalted, great, honoured, respected, revered.

مَعْدُومٌ: ص (ع) ناپيد - تباہ - فنا. گم.

not existing, non-existent, lost, extinct; abolished; annihilated.

مَعْدُومٌ: ص (ع) عذر - بهانو - جيلو. وات نڪائي.
excuse, apology, trick, artifice, deceit, pretext.

مَعْدُومٌ: ص (ع) عذر وارو. معافي لائق. اڀاهج - جڏو. عاجز - پيرس.
excused, excusable; exempted; dispensed with, helpless, powerless.

مَعْدُومِي: ص (ع) مجبوري. بيوسي. لاچارِي.
excuse, disability, helplessness, inability.

مَعْدُومِي: ص (ع) اڳڙو - ننگو. خالي - سادو. پاڪ - صاف. (ذ) اهو نثر جيڪو مقفي نه هجي.
naked, bare, empty, simple, pure, plain text.

مَعْدُومِي: ص (ع) ڏاڪڻ. مٿانئين هنڌ تي چڙهڻ جو وسيلو. چاڙهي. حضور.
a ladder, a series of steps or stairs, anything by which one ascends, the ladder upon which Hazrat Muhammad (PBUH) is related to have ascended from Jerusalem to Heavens, ascent, ascension.

مَعْدُومِي: ص (ع) مٿانئين منزل. اعليٰ رتبو.
a ladder, a series of steps or stairs, anything by which one ascends, the ladder upon which Hazrat Muhammad (PBUH) is related to have ascended from Jerusalem to Heavens, ascent, ascension.

مَعْدُومِي: ص (ع) ظاهر ٿيڻ جو هنڌ.
place of appearance, an occurrence.

مَعْدُومِي: ص (ع) ملتوي ڪرڻ.
to postpone, to adjourn, defer, delay.

مَعْدُومِي: ص (ع) وجود ڏيکارڻ.
to appear, become manifest; to take shape.

مَعْدُومِي: ص (ع) حجاب - واقفيت. علم الاهي يا قدرت جي قانون جي جاڳ. خداشناسي. وسيلو (ظ) هٿان - وسيلي - ذريعي.
knowledge, recognition, acquaintance, knowledge of the law of nature, Godliness, piety, means, cause, reason, account, by means (of), through the medium (of), through.

مَعْدُومِي: ص (ع) مَعْرُوف (مَعْرُوف) اهو هنڌ جتي ماڻهو گڏ ٿين. جنگ جو ميدان.
field of battle, battleground, strife, fight, quarrel.

مَعْدُومِي: ص (ع) جنگ. جهيڙو. هجور - پيڙ. شادي وغيره جي محفل.
an assembly, a crowd, mob, feast, a festivity.

مَعْدُومِي: ص (ع) جنگ لاءِ تيار. زبردست. مقابلي لاءِ زور وٺائيندڙ.
ready to fight, ready for a battle, inciting to

hypnotic subject, practice, custom, usage, habit

مَعْمُولَات: ث. روزمره جا ڪم - عادتون.

routines, chores, grooves, habits, customs.

مَعْمُولِي: ص (ع) عادت موجب - رسمي، مروج، رواجي - خيس.

customary, practised, usual, ordinary; current common, trifling, trivial, unimportant.

مَعْنِي: ث (ع) مطلب - ارث، منشاء - مراد - مقصد، سبب، اصليت، حقيقت.

meaning sense, intent, explanation, purpose, object, design, cause, reason, motive, truth, reality, facts.

مَعْنَوِي: ص. معني م. معني مطابق. اصلي - ذاتي. حقيقي. باطني.

of or relating to meaning or intended sense, true, real, intrinsic, essential, absolute.

مَعْنَبَر: ص (ع) عنبر جي خوشبو لڳل. سُرهو - خوشبودار.

perfumed with ambergris, fragrant, aromatic, perfumed, scented.

مَعْنُون: ص (ع) عنوان ڪيل. نالي ڪيل. منسوب.

entitled, in the name of, dedicated.

مَعْيَارُ: ذ (ع) ماپو - ماڻ. وَتَ (تور جو). پرڪ - جانچ اندازو. پيمانو. ڪُتُونِي.

measure or weight, a waight for weighing with, test, scrutiny, standard, a touchstone.

مَعْنَن: ص (ع) مقرر ڪيل.

appointed, specified, assigned, fixed, determined, settled.

مَعْيِشَت: ث (ع) زندگي - حياتي - جياپو. روزگار - روزي.

livelihood, subsistence, mode of living, way of life, the means of life or sustenance.

مَعْيُوب: ص (ع) عيبدار. ناقص.

faulty, defective, blemished, bad, improper, indecent.

مَعِيَت: ث (ع) همراهي. رفاقت - ساٿ.

the being together, association, society, company.

مَع: ذ (ف) آتش پرست - گير - مجوسي. ڪلال - شراب وڪندڙ. (جمع).

مَعَان.

one of magnus, a worshipper of fire; a tavern-keeper, a wine-merchant.

مَعْقُول: ص (ع) عقل م آيل. عقل جو ڳو. مناسب - درست. وڻندڙ لائق.

موزون.

approved, acceptable, reasonable, probable, just, right, proper, fair, decent, sufficient, satisfactory, pertinent, appropriate.

مَعْقُولِيَت: ث. انسانيت - ماڻهپو. سمجھ.

reasonableness; rationality; understanding, fairness.

مَعْلَق: ص (ع) لتڪيل - تنگيل.

suspended, hanging, pendulous, dangling.

مُعَلِّم: ص (ع) علم سيکاريندڙ. استاد. حج جي موقعي تي دعائون پڙهائيندڙ مقرر شخص. ملاح - ناڪش.

a teacher, tutor, pedagogue, instructor, a boat man, sailor.

مُعَلِّسِي: ث. استادي - سکيا. ماستري.

teacher's profession, teaching job, pedagogy.

مَعْلُوم: ص (ع) ڄاتل. سمجھيل. پترو - واضح مشهور.

known, understood, clear, evident, certain, obvious, apparent, celebrated, famous, notorious.

مَعْلُوم ڪرڻ: ڄاڻڻ. سمجھڻ. پڙجھڻ. پروڙڻ. محسوس ڪرڻ. سڃاڻڻ. to find out, to perceive, to know, understand, to discover, to behold, to recognize, to feel.

مَعْلُومَات: ث (ع) ڄاڻ. واقفيت.

things known, sciences, information, knowledge.

مُعَلِّي: ص (ع) اوچو - بلند - مٿانهون.

exalted, elevated, eminent, sublime, high.

مُعْمَا: ث (ع) لڪل ڳالھ. ڳجهو. پرولي - ڳجهعارت، ڳوڙهو مسئلو.

a secret, mystery, a riddle, enigma, a difficult or complicated matter.

بِعَمَار: ذ (ع) عمارت ٺاهيندڙ - اڏاوت ڪندڙ. رازو.

a builder, an architect, a mason.

مُعَمَّر: ص (ع) وڏي ڄمار جو. پڙهو - پڏو.

aged, elderly, olden, old.

مَعْمُور: ص (ع) ڀريل - ڀر - ڀريز - ڪنان تار. آباد - وسيل.

full to the brim, brimful, inhabited, populous, cultivated.

مَعْمُول: ذ (ع) جنهن شخص تي تنويي عمل ڪيل هجي. روزانو عمل -

ثبت. رواج. قاعدو. عادت - هير.

to exercise (one's own) brain excessively, to involve into mental activity.

مُفَرِّد: ص. سمجھو- سيارو- ڏاهرو.

knowledgeable, intelligent, bright, brilliant, wise, discerning, insightful, perceptive, sagacious, sage.

مُفَرِّد: ث. ڪپڙي جي ڪنارو ڏيکاري ٿو پيو ڏيکاري. اوتريءَ جو هڪ قسم. آنڌي- ڪناري.

a kind of stitching, edging, border, hem.

مُفَرِّدات: م. ڪپڙي وارن وکرڻ جا جدا جدا ڪپڙيل پيچ (جشن بادام, اڪوٽ, پستو, گدرو, ڏاڍا وغيره).

seeds, kernels, a general term for certain seeds of dry fruits, nourishing to the brain.

مُفَرِّدات: ث. (ع) نجات- چوڻڪارو, بخشش- معافي.

salvation, deliverance, absolution.

مُفَرِّد: ص. (ع) بخش ڪيل. مرحوم. جنتي.

absolved; deceased, dead, defunct.

مُفَرِّد: ذ. (ف) ترڪستان علائقي جي رهندڙ قوم. هڪ ذات جو نالو.

a Moghul; a race belonging to Turkistan and its title.

مُفَرِّد: ص. (ع) هاريل. ڏيڻ. شڪست کائڻ. هيٺيل.

overcome, conquered, subdued, overpowered, beaten, humble, powerless, helpless.

مُفَرِّد: ص. (ع) غمگين- ڏکاريو. مايوس. آڏاس.

grieved, sorrowful, sad, mournful, afflicted; afflicted (with).

مُفَرِّد: ص. (ع) گائڪو- گويو. ڪلاوت.

a singer; a songster.

مُفَرِّد: ث. گائڪي.

a female singer, songstress.

مُفَاد: ذ. (ع) فائدو- نفعو.

benefit, advantage, profit, gain, return.

مُفَارَقَت: ث. (ع) جدائي- ويڙهو- فراق.

separation; alienation; absence; quitting, forsaking.

مُفَاصِلو: ذ. (ع) پراڻين- دوري. وچوتي. مسافري.

distance, space, separation, interval, intermission, travelling, journey.

مُغالطو: ذ. (ع) فریب- دغا. غلط فہمی. شک. غلطی.

deceit, fraud, deception, misunderstanding, delusion, ambiguity, error.

مُغَايَرَت: ث. (ع) ڌاريائي. جدائي. مخالفت.

difference, disagreement, estrangement, opposition, antagonism.

مُغَرِّب: ذ. (ع) سج لهن وارو طرف- الهندو. الهندي وارا ملڪ (يورپ).

سائجي. سج لهن جو وقت. سائجي نماز.

the west. Occident, the western countries, sunset, the time of sunset, the time of the evening prayer.

مُغَرِّب: ص. اولھ وارو. يورپ جو.

Occidental, western, of the west, European.

مُغَرِّو: ص. (ع) غرور وارو- تڪبر ڪندڙ. هيٺلو- ضدي. گھمندي. وڌائي خور.

proud, arrogant, vain, haughty, conceited.

مُغَرِّو: ث. تڪبر- وڌائي. هٿ.

pride, arrogance, haughtiness.

مُغَرِّو: ذ. (ف) ڪنهن به چيز جو اندريون حصو. دماغ. ميجالو. گورو. عقل- مسجد. خيال. تخم- پيچ.

the inside (of anything); the chief substance or essence (of anything), brain, marrow, kernel, pith, pulp, intellect, wisdom, sense, seed, off spring.

مُغَرِّو خالي ٿيڻ: ذهني ٿڪ ٿيڻ.

to be mentally empty (due to hard or over work).

مُغَرِّو خوري: ث. خفيو. دماغي پورهيو.

confusion/ agitation of mind, mental labour.

مُغَرِّو: ذ. دماغ ۾ خلل ٿيڻ. چريو ٿيڻ. مغز ۾ پنواڻي اچڻ.

to become mad, insane, cracked, crazed, lunatic, (of the head) to whirl, spin.

مُغَرِّو ٿيڻ: ص. ضدي. هيٺلو. آڪڙبان چريو- مست. ابتي مسجد وارو.

arrogant, haughty, proud, disdainful, mad, crazy, cracked, deranged, senseless, stupid.

مُغَرِّو ڪرڻ: بڪ بڪ ڪرڻ. اجابو بحث ڪرڻ. هل ڪرڻ.

to prattle, babble, cackle, chatter, to talk uselessly, talk incessantly, to cause uproar, create trouble.

مُغَرِّو ڪپڙو: مٿر هڻڻ. سمجھڻ جي ڪوشش ڪرڻ. دماغي پورهيو ڪرڻ.

cious, destructive, corruptive; noxious; vitiating. a seditious person, a mischief-maker, depraver, corrupter; malefactor.

مُفَسِّر: ص (ع) معني بيان ڪندڙ. شرح بيان ڪندڙ. قرآن شريف جي معني ۽ مطلب بيان ڪندڙ.

expounder, expositor, interpreter, commentator, an expounder of the Holy Quran.

مُفَصِّل: ص (ع) تفصيل وار- وچور وار. کولي بيان ڪيل. ڪليل. صاف. واضح.

detailed, specified, particularized; distinct, circumstantial, clear, plain, manifest, perspicuous.

مُفْعَل: ص (ع) ڪم ڪيل. بدفعلي ڪرائيندڙ (مرد). (ذ) گرامر موجب اهراسر جنهن تي ڪم ٿيو هجي

a pathick, catamite; the object, or objective complement (of a verb), the accusative, the passive participle (of a verb).

مُفْقُود: ص (ع) غائب. گم. ناپيد.

lost, non-existent, missing, untraceable.

مُفَكِّر: ص (ع) فڪر ڪندڙ. سوچيندڙ- غور ڪندڙ.

a thinker, imaginative, thoughtful, cogitative, contemplative, meditative.

مُفْلِس: ص (ع) غريب- محتاج- نادار- ڪنگال- پينگير.

poor, penniless, indigent, needy, wretched, beggarly, an insolvent, a penniless person, a pauper.

مُفْلِسِي: ث. غريبت- محتاجي- تنگدستي.

indigence, poverty, pauperism, pauperdom.

مُفْلُوج: ص (ع) اڌ رنگ جي بيماريءَ ۾ ورتل- فالج زد.

paralytic, palsied.

مُفْلُوك: ص (ع) مفلس- پينگير- ڪنگال.

poor, indigent, destitute, beggerly.

مُفْت: ص (ف) بنان قيمت- ري ملعو- سستو. بي فائدو. خواه مخواه.

free, gratis, gratuitous, cheap, inexpensive, useless, in vain, definitely, positively, without reason, perforce.

مُفْت خُور: ص. مفت جو مال کائيندڙ.

a parasite, sponger, hanger on.

مُفْت ۾ ڏ: بنان محنت هڪ آيل مال.

a thing obtained for nothing; free of cost.

مُفْت ۾ ڏ: ناهي- بي سبب. هروڀرو.

gratuitous; without rhyme or reason c. perforce.

مُفْتَح: ث (ع) چاڪي- ڪنجي.

a key.

مُفْتَح: ص (ع) فتح ڪيل- ڪٽيل.

occupied, captured, subdued, conquered.

مُفْتُون: ص (ع) موهت- عاشق- فدا.

enamoured, fascinated, captivated (by).

مُفْتِي: ص (ع) فتويٰ ڏيندڙ. شرعي فيصلو ڏيندڙ.

Muslim jurist an expounder of Muslim law.

مُفْرَح: ص (ع) فرحت ڏيندڙ. خوش ڪندڙ. دل ۽ جگر کي قوت ڏيندڙ لذير دوا.

refreshing; reviving; stimulating, a well-known exhilarating medicine, a stimulant.

مُفْرَد: ص (ع) اڪيلو- جدا. هڪ- واحد. رياضي موجب اهر عدد جيڪو

جز ۾ ڀرو هجي نه سگهي (جنهن ۾ 3, 7, 23 وغيره).

single, sole, solitary, alone, singular, unique.

مُفْرَد: ص (ع) قرار ٿيل- پڳل- روپوش.

simple, uncompounded. (arith) a digit.

مُفْرُور: ص (ع) فرار ٿيل- پڳل- روپوش.

an absconded, fugitive, runaway.

مُفْرُورِي: ث. پياڇ- فرار.

flight, running away.

مُفْرُوض: ذ (ع) فرض ڪري ورتل مثال- مثال طور- قياسي. اها ڳالهه

جنهن جو اصل نه هجي.

supposed, hypothetical, baseless, unfounded.

مُفْسِد: ص (ع) فساد ڪندڙ- فساد- فتنه انگيز. خرج ڪندڙ. جهيڙاڪ.

سرڪش- باغي. چيڙاپور.

mischievous, factious, seditious, turbulent; pernicious.

a graveyard, cemetery, burial ground.

مقامي: ص. قبرستان جو سنڀاليونڊو-مجاور.

a keeper of a graveyard or cemetery.

مقامات: ذ (ع) "مقام" جو جمع احڪام-قاعدا.

rules, regulations, laws, canons, decrees, edicts, regulations, statutes.

مقبور: ذ (ع) قبر-گور-مزار-تربت. قبر تي ٿيل اڏاوت-روضو. درگاه.

a grave, a tomb, mausoleum, sepulchre.

مقبوضه: ص (ع) قبضي ۾ ڪيل-قبائيل.

captured, seized; taken possession of, occupied, in possession, conquered.

مقبول: ص (ع) قبول ڪيل. مڃيل. پسنديدو.

accepted, admitted, approved, chosen, elect, agreed on, acceptable, agreeable, pleasing, grateful.

مقبوليت: ث. قبوليت. منظور. پسنديدگي.

agreement, acceptance, sanction, approval, permission, choice, liking, discretion, approbation.

مقتدا: مقتدي: ص (ع) پيروي ڪيل اهو شخص جنهن جي پيروي ڪجي. اڳواڻ-رهبر.

imitated, followed, imitable, leader, guide, sirital head.

مقتدي: ص. پيروي ڪندڙ. پوئلڳ. امام جي پٺيان پيهندڙ. مقلد.

an imitator, a follower, adherent, disciple.

مقتدر: ص (ع) طاقتور-جيرو. اقتدار وارو. اقتدار مليل. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

possessing power or ability, powerful, strong, an epithet of God.

مقتضي: ص (ع) سڏ ڪيل. گهر ڪيل. مطلب-مراد.

demanded, called for, required, impelled, urged, exacted, needed.

مقتل: ذ (ع) قتل ڪرڻ جو هنڌ-قتل گاه.

place of execution, a slaughter house.

مقتول: ص (ع) ماريل-قتل ڪيل. ڪُتل. عاشق.

killed, slain, victim, a lover.

مقدار: ذ (ع) ماپ. تور. وزن. جسامت-ٽولھ. اندازو. تعداد. وسعت-پکيڙ.

measure, quantity, quantum, magnitude, term.

مقابل: ظ (ع) سامهون ايندڙ. اڳيان آيل. آمهون سامهون. روبرو-ڏوڏو مخالف. دشمن.

fronting, confronting; opposing, opposite, in opposition (to); in front of, face to face enemy, hostile, adversary.

مقابلو: ذ (ع) اڳيان اچڻ. پيٽ. برابري-فُسري. مخالفت. لڙائي. تڪرار. چٽاڀيٽي. ضد.

to come in front of, comparison, equality, similarity, opposition, enmity, battle, war, contention, altercation, contest, competition, stubbornness, persistent.

مقابلو ڪرڻ: سامهون اچڻ-رُهن. تڪرار ڪرڻ. برابري ڪرڻ. پيٽ ڪرڻ.

to confront, to oppose, resist, to contend, to compete, or cope with; to challenge, to compare, contrast.

مقاصد: ذ (ع) "مقصد" جو جمع.

aims, objects, desires, designs, purposes, intentions.

مقاطعو: ذ (ع. مقاعد) مقرر معاوضي تي ڪم جي ٻول-ٺيڪو.

a contract, lease, hire.

مقاطعي دار: ص. ٺيڪيدار-اجاريدار.

contractor, a lessee.

مقال: ث (ع) گفتگو-ڳالھ. بوند.

a word, speech, discourse, conversation, talk.

مقالو: ذ (ع) قول. ڪلام. چيل ڳالھ. ڪتاب. ڪتاب جو حصو-باب. فصل. مضمون.

a discourse, a saying; a sentence; an adage, a proverb; a treatise, disquisition; a chapter, an essay.

مقام: ذ (ع) ترس جي جاء. رهڻ جي جاء. بيٺڪ-منزل. رتبر-درجو. گھر. مڪان.

place of residence, or encamping or halting, residence, abode, dwelling, mansion, station, place, position, state, condition, home, house, abode, habitation.

مقامي: ص. ترسيل. رهيل. ساکن-رهندو. آباد.

residing, resident, inhabitant, dweller, habitant, local.

مقام: ذ (ع) قبرستان.

length, size, bulk, dimension, space, amount, sum, number, extent, range, expanse.
 مَقْدَرُ: د (ع) قسمت جو لکيو - تقدير. نصيب. پاڳ.
 decreed (by God), appointed, ordained, destined, predestined, fate, destiny.

مقرر ڪرڻ: بيمارڻ (نوڪري يا) ڪم ۾ لڳائڻ - ملازمت ۾ رکڻ.
 to appoint (to an office): to assign (a work etc).

مَقْرُوي: ٿ. ملازمت - نوڪري.
 an appointment: a service, job, posting.

مَقْرُوءُ: ص (ع) تقرير ڪندڙ.
 a speaker, talker, lecturer, orator.

مَقْرُوضُ: ص (ع) جنهن کي قرض ڏنل هجي - قرضي.
 burdened with debt, indebted; in debt.

مَقْصَدُ: د (ع) ارادو - مطلب - مدعا. وٽا - منصوبو.
 intention, design, purpose, desire, wish, object, aim, scope, meaning, purport.

مَقْصُودُ: ص (ع) مطلب - غرض - مدعا.
 intention, intent, design, purpose, drift, aim, view, desire, object, scope.

مَقْصُودُ بِالذَّاتِ: ٿ. اها شيءِ جيڪا خود مقصود هجي.
 an intended or required thing, anything desired, required or intended (for self).

مَقْطَعُ: د (ع) غزل يا قصيدي جو آخري شعر جنهن ۾ شاعر جو تخلص هجي.
 the last verse of a poem (in which the poet introduces his nom de plume).

مَقْطَعَاتُ: د (ع) ٽڪرا (ڪپڙي، شعر جا). قرآن شريف جي ڪن سورتن جي شروع ۾ آيل خاص حروف (مثلاً اَلَمْ، يَسْ، وغيره).
 small cuttings (of cloth), some particular letters used in the beginning of some of the chapters of the holy Quran.

مَقْعَدُ: ٿ (ع) ويهڻ جي جاءِ. ويهڪ. چُٽ - ٻُٺي.
 anus, fundament.

مَقْنِي: ص (ع) قافين وارو (نثر يا شعر).
 rhymed (prose or poetry)

مَقْنَلُ: ص (ع) ڪلف لڳل - تالو لڳل.
 locked.

مَقْلَدُ: ص (ع) مريد - پيڻلو - پوئلڳ.
 a follower, a disciple, student, adherent.

مَقْنَطِيسُ: د (يوناني) پٿر جو هڪ قسم جيڪو لوھ کي پاڻ ڏانھن

length, size, bulk, dimension, space, amount, sum, number, extent, range, expanse.

مَقْدَرُ: د (ع) قسمت جو لکيو - تقدير. نصيب. پاڳ.
 decreed (by God), appointed, ordained, destined, predestined, fate, destiny.

مَقْدَرُ جو لکيو: ٿ. تقدير - پاڳ - نصيب ازل جو انگ.
 luck, fate, destiny, predestination, fortune, lot.

مَقْدَسُ: ص (ع) پاڪ - پوتر (ماڻهو يا جاءِ). پيلارو. بزرگ.
 holy, sacred, hallowed, sanctified, consecrated.

مَقْدَسُ هَسْبِي: ٿ. نيك ماڻهو. بزرگ شخص (ولي يا پيغمبر وغيره).
 a holy man, holiness, saintly person, godly.

مَقْدَمُ: ص (ع) اڳيان - پيش. پهريون - اڳيون. گذشتہ - قديم - سابق.
 لازمي - واجب. معزز - بزرگ. اعليٰ - افضل. (د) آب پاشي کاتي جو هڪ ملازم.

placed before, preferred, preceding, antecedent, prior, former, ex, previous, past, foregoing, superior, chief, a leader, an inferior official of the irrigation department.

مَقْدَمُو: د (ع) آغاز - شروعات - ابتدا. تهديد - ديباچو. ڪتاب جي منڍ ۾ لکيل عبارت. واقعو. مسئلو. فرياد - دعويٰ.

beginning start, common comment, preamble (to a speech, writing etc), preface (to a book); prelude, introduction, affair, matter, case, business, subject, lawsuit, charge, accusation.

مَقْدُورُ: د (ع) سگھ - طاقت - زور. حوصلو - حيثيت. وس - اختيار. پھچ - رسائي.

power, ability, strength, force, sense, intellect, ability, position, authority, capacity.

مِقْرَاضُ: ٿ (ع) ڪٽنجي - ڪٽر.
 a pair of scissors, shears.

مَقْرَبُ: ص (ع) قريب ڪيل - ويجهو ڪيل. اهو شخص جنهن کي قرب حاصل هجي. خاص دوست - ساٿاري.

close friend, trusted person, favourite, intimate, companion.

مَقْرَبِينَ: ٿ. "مقرب" جو جمع.
 friends, companions, favourites.

مَقْرُوءُ ظ (ع) بيٺل (ڪنهن ڪم يا ذميداري تي) - بيماريل (نوڪريءَ)

feigner, a cheat, knave, an imposter.

مَكَايِي: ث. دغا- قريپ. لڳي.

deceitfulness; artifice, artfulness, craftiness; imposture, cheating, knavery, roguery, fraud.

مُكَافَقُو: ذ (ع) كشف ڪرامت. راز جو اظهار. ولي الله کي غيب جي اسرار جي خبر.

revelation, apocalypse.

مُكَافَات: ث (ع) عيوض- بدلو.

recompense, requital; retribution; retaliation.

مُكَافَاتِ عَمَل: ذ. اڪمالن جو بدلو. گناهن جي سزا.

a retaliation of one's misdeeds.

مُكَالِمُو: ذ (ع) ڳالھ ٻولھ. گفتگو.

a dialogue, discussion, conversation, parley.

مَكَان: ذ (ع) رهڻ جي جاء. گھر. آستان- لڪاڻو. اوتارو. دائرو. ماڳ- هنڌ. جُوءِ.

a place, dwelling, lodge, house, lodging, flat, apartment.

مَكَانِي: ص. مڪان جو. پنهنجي ديس جو- پنهنجي ملڪ جو.

local, resident, domiciled, inhabitant, dweller, habitant..

مَكَائِي: ث. جوئر جو هڪ قسم.

a kind of millet.

مَكَائِي: ث. هڪ قسم جي پوک ۽ اناج- مڪئي.

a maize, Indian corn, *zea mays*.

مُكَائِي: م. ختم ڪرڻ (مئل)- نبيڙڻ. چڻڪائڻ.

to settle, decide, conclude, determine, resolve.

مُكَت: ص (سن) چٽل- آزاد- آجو.

redeemed, released, liberated, absolved, emancipated.

مُكَتَب: ذ (ع) ابتدائي تعليم وارو مدرسو- ڪتاب. درسگاه. پرائمري اسڪول.

a school, academy, a primary school.

مَكْتُوب: ذ (ع) خط- چٽي.

a letter, an epistle.

مَكْتُوب إِلَيْهِ: ذ. اهر مائلر جنهن کي خط لکيو ويو.

an addressee.

magnet, loadstone.

مَقْنَن: ذ (ع) قانون ڄاڻندڙ. قانون ساز.

legislative, lawmaker, a legislative body.

مَقُولُو: ذ (ع) قول- سخن. اهو جملو جيڪو عام مشهور ٿي وڃي.

a saying, an adage, a proverb, a maxim, an aphorism, a quotation.

مَقْوِي: ص (ع) قوت وارو- سگهارو. بل ڏيندڙ. قوت وڌائيندڙ.

strengthening, invigorating, a strengthener; a tonic, restorative.

مَقْيَاس: ذ (ع) پيمانو. ماپ جو اوزار.

a measuring instrument, a measure.

مَقْيَاسُ الْحَرَارَت: ذ. گرمي ماپڻ جو اوزار- ترموميٽر.

a thermometer.

مَقِيد: ص (ع) قيد- باندِي- اسير.

shackled, fettered, in chains; imprisoned, confined; restrained; restricted.

مَقْيَس: ذ (ع) سون يا چاندي جي تار (پرت پرن جي ڪم اچي)- بادلو. نڙي.

thread of gold or silver; a gold or thread wire (for embroidery).

مَقِيم: ص (ع) رهندڙ. قيام پذير. رهاڪو.

resident, a dweller, inhabitant; residing, stationed.

مَكَّة: ث. ڪپڙ يا چار جا سياري جي مند وارا سنهڙا پيرون.

a kind of small fresh fruit of *khabar*.

مَكَّة: ث. بند مٺ. مٺ جو ڌڪ. گھوسو- نوٽشو.

the fist, a blow with the fist; a buffet.

مُحَرَّن هَفْظ: تنگن کي مڪون هڻي ٿڪ يا سور لاهڻ.

to massage with the light strokes of fists, (over the legs etc).

مَكَاتِب: ذ (ع) "مڪتب" جو جمع.

schools, colleges.

مَكَاتِب: ذ (ع) خط پٽ.

writings; letters, epistles.

مَكَار: ص (ع) مڪر ڪندڙ. دوکياڙ ٺڳ. فريسي.

deceitful, insidious, artful, crafty, a pretender.

of a water-wheel or oilpress, holding the upright axle of the wheel in its place. a method of tripping in wrestling; a kind of horse, with light tan colour and black mein.

مڪڙي: ٿ. ٽڙجي ٽسڙ جو ڪور جيت.

a kind of cricket; a grasshopper.

مڪڙيون: ٿ. ٽنگن مان ٿڪ لاهڻ لاءِ مٿين يا مڪن سان ڌڪ هڻڻ.
to massage the tired legs by striking with closed fists.

مڪڙيون هڻڻ: مٿيون هڻڻ. پيڙيون ڏيڻ.

idem.

مڪعب: ڌ (ع) چورس (جسم) جنهن جي ڏيڳهه، ويڪر ۽ اوچائي هڪ جيتري هجي.

of a square or cubic form, cubical.

مڪلي: ٿ. ٺٽي ضلعي جي مشهور تاريخي ٽڪري.

Makli, a historical hill of district Thatta.

مڪمل: ص (ع) پورو-سالم-ثابت-سجور-سمورو.

complete, completed, perfected, finished. entire, full.

مڪنو: ص. مست-جروي. بي پرواهه.

a madman, lunatic, maniac, careless, heedless, indifferent.

مڪنر هائي: ڌ. مست هائي. (ص) زيراور-ڏاڍو جوان.

a wild or fierce elephant. violent, angry, quarrelsome.

مڪو: ڌ (ع) مڪه (عربستان جو مشهور شهر (جتي) كعبه الله آهي).

Makkah, an Arabian City, well known for Kaaba.

مڪو مچڻ: ٿوري محنت سان گهڻو نفعو ٿيڻ. وارو روڻ-پاڳ لڳڻ.

to obtain gratuitously or with little labour, to have a good time of it. to be favoured by fortune.

مڪئي: ٿ. هڪ قسم جو اوڀڙ (اناج ۾ شمار ٿئي).

maize, a kind of grain.

مڪين: ص (ع) مڪان ۾ رهندڙ. ويٺل-ساکن.

resident, inhabitant, denizen, dweler, habitant, occupant.

مڪ: ٿ. مشهور اڏامندڙ جيت. بندوق يا پستول جي نال وارو اهر نشان جيڪو سڏائي ۾ نشان چٽڻ ۾ مدد ڪري.

a bee, a kind of flying insect. the sight or bead of a gun.

مڪئي: ٿ (سن) نجات-چوٽڪارو. گناهن جي سزا کان آجاتي.

deliverance, liberation, relief, acquittal, freedom; emancipation.

مڪڻ: ڌ. خلق جو اجتماع. هجور جو ٺهل. گور گهمان.

a gathering, assemblage, uproar, clamour, tumult, crowd.

مڪڻ مچڻ: ميڙو مچڻ. گور گهمان ٿيڻ. گھڻن ماڻهن جي ميڙ جو ٺهل هڻڻ.

causing uproar, creating disorder.

مڪڻ: ڌ (سن) تاج-پٽ. ڪلنگي. گھوٽ جو مٿي تي پاتل ڇٽ.

a crown, coronet, tiara, plume, crest (put on bridegroom).

مڪڙو: ص (ع) ميرو-گدلو. مٺو (طبيعت ۾).

rendered muddy or turbid; disturbed, troubled, displeased, uneasy.

مڪر: ڌ (ع) دغا-فريب-دوکو. ٺڳي. بھانو. ڪور ڍونگ.

fraud, deceit, duplicity; wile, artifice, trick; cheating, imposture; evasion; pretext.

مڪريل: ص. مڪر ڪندڙ. فريسي. ڍنگ باز.

deceitful, fallacious; trickish, knavish, artful.

مڪرو: ص (ع) وڏي وڏي چيل. وڏي وڏي. ٻيو ڀيرو-دوباره.

repeatedly, a second time, again.

مڪرم: ص (ع) عزت وارو. بزرگ. معزز.

honoured, respected, revered, venerable; noble, august, illustrious.

مڪرو: ص (ع) ڪراهت وارو. نفرت جو ڳو. بدتمنا. ناجائز (فعل).

hated, detested, hateful, odious, loathsome, disgusting, foul, obscene; distasteful, unpleasant; improper.

مڪري: ٿ. ٻيڙي-ڪشتي-ناؤ.

a boat.

مڪو: ڌ. مشهور اڏامندڙ جيت (جيڪو لکن ڪروڙن جي تعداد ۾ ڪڪر ڪري اڏامي. ۽ وڻن پوکڻ کي ڪائي ناس ڪري).

a locust.

مڪو: ڌ. هرلي يا گهاٽي جي ڪاٺ ۾ پيل سل نڪتل ڪاٺي. پهلواني جو هڪ ڊاء-جانور-انگڙو. پوري يا سونهري رنگ جو گهوڙو جنهن جون

لڙيون، بشڪون، ٻيچ ۽ ڪرنگھو خارا هجن.

the piece of stick attached to the upper cross beam

a place full with swarming flies; a swarming place.

مکڙي: ٺ. مک (اڏامندر جيٺ). سانگھڙ ضلعي ۾ هڪ ڍنڍ ۽ جو.

a fly. the Makhi lake, in Sanghar district and its suburb.

مکڙي چوس: ص. مکين جو جهنگيل کاڌو کائيندڙ. ڪنجوس.

a person who eats food spoiled by flies. stingy, skinflint, miser.

مکڙيون مارڻ: واندور هڻڻ. بي فائدي ڪم ڪرڻ.

to quibble, cavil, chicane. to waste time away, to indulge in useless activities.

مکڙي: ص (سن) سردار. حاڪم. مکيه ماڻهو. اڳواڻ.

a headman, a chief, leader, chieftain, hierarch, notable, dignitary.

مکيه: ص (سن) مک (مک) منڍ وارو. شروعاتي. اڳيون. مشهور. خاص.

leading, first, principal, chief, leading personage, leader, head, special.

مکڙي: ص. اختيار وارو. ڳالهائڻ جو حق رکندڙ.

having an option, independent, autonomous.

مکڙياري: ٺ. (ع. مختاري) دڪاندار ۽ گراڪ جي وچ ۾ پسند يا ناپسند جو اقرارنامو (جنهن ۾ نه وٺڻ جي حالت ۾ دڪاندار ورتل چيز موٽائي وٺڻ لاءِ ٻڌل رهندو).

an agreement made by a purchaser retaining the option of returning a purchase up to a fixed time.

مکڙو: ٺ. مڙهي. ڪسرت لاءِ ڪاٺ جو ڏانڊ پڇو مڙهو.

a mallet, an athlete's club (for exercising the muscles).

مکڙو: ٺ. (ف) ليڪن. پر.

but, perhaps.

مکڙو. مڙو: ٺ. ٽڪر. هٿ. وڏائي. غرور.

pride, conceit, vanity, arrogance, disdain, haughtiness, loftiness, insolence, obstinacy, stubbornness; sullenness.

مکڙومان: ٺ. هڪ پاسي وجهڻ وارو ٻيو ڏهل (خاص ڪري، مڪران ۽ آفريڪا جي ساحلي علائقن جا رهاڪو وڃائين).

a large kettle-drum.

مکڙو: ٺ. موتي جي گل جو هڪ قسم. وڏو موتيو گل.

Double Arabic Jasmine

مکڙو: ٺ. گيهه يا تيل جي مٿي جو هڻڻ.

anointing with oil, covering with fat.

مکڙو: ٺ. (ف. مڻج) هڏن جو گڙو. نريءَ جو گڙو.

marrow, brain, bone-marrow.

مکڙو: ٺ. (سن) منهن. چهرو. رخ. وات. منڍ. اصل. اڳواڻ. راج جو چڱو مڙس.

the mouth; face, countenance; front, headman, leader, chief, chieftain.

مکاميلو: ٺ. آمهون سامهون ملاقات. گڏجاڻي. ميلاپ.

an interview, meeting, a get-together.

مکڙو: ٺ. تيل جو هڻڻ. آڏي مک ڪرائڻ.

to cause to besmear with oil, to get a massage.

مک چڪ: ٺ. محنت سٺ (بدن کي). هارسينگار.

massage (of body), rubbing of body, adornment.

مکڙو: ٺ. (ع. مڪڙ) بھانو. مڪڙ. ڍونگ. فريب.

shamming, pretence, cheating, fraud, deception, double-dealing, subterfuge, trickery.

مکڙيل: ص. مڪڙ ڪندڙ. ڍونگي.

a cheat, swindler, cheater, defrauder, trickish, knavish.

مکڙي، مکڙي: ٺ. ڪلي. شگور.

a bud, blossom.

مکڙو: ٺ. منهن. چهرو. وات.

face, countenance, mouth.

مکڙو: ٺ. ولرويل کير مان نڪتل مٺي. مڪڙ.

butter.

مکڙو: م. لائڻ. لڳائڻ (مٺي، تيل وغيره). ملڻ. مٽج.

to smear or rub with any unctuous substance, to anoint, grease, oil.

مکڙو: ٺ. مکين کان بچاءُ يا سونهن طور گھوڙي جي ٻوٽ تي ٻڌل مڙ.

an eye-fring (of a horse).

مکڙي: ٺ. گاه جو هڪ قسم.

name of a wild grass, *Poa megasfachyu*.

مکڙو: ٺ. اڏامندڙ جيٺ جو هڪ قسم. نيري رنگ جي وڏي مک.

a kind of large fly, the blue-bottle.

مکڙو: ٺ. ڪنهن شيء تي گھشين مکين جي چڱنگ. مکين جي گھڻائي.

instrumentalist who begs.

مَنگيندو: ص. مَنگيل (جنهن جو اڃان فقط مَنگُڻو ٿيل هجي). (ث. مَنگيندي).

one betrothed, fiancée, one who is engaged to (one).

مَنگُڻو، مَنگُڻو: ذ. مڇي، مثال سامونڊي ساهوارو.
a kind of shark, a voracious sea fish.

مَنگُڻو، مانگُڻو: ذ. تمام وڏو مَنگُڻو.
a crocodile, a shark.

مَنگي: ث. مَعتو. مَعتو جو عمل.
rubbing, cleaning, wiping, washing, scouring, polishing, cleansing.

مَنگي: ذ. مَعتو ڏيڻ (ڏاتو ڪي). چَٽَ ڏيڻ (صاف ڪي). صفا ڪرڻ يا چمڪائڻ لاءِ چار وغيره سان مَعتو.
to rub, clean, wipe, wash, scour, polish, cleanse.

مَنگي: ذ. چوڻشي جي ڀت جي وچ ۾ هيٺان ڏنل آهي ڪاٺي. مشهور شاعر محمود ڀلي جو شاعرانو تخلص. هندن جي نالي پٺيان ايندڙ لقب (هاسو مل، بصر مل وغيره).

the central column of a round-roofed hut: pen name of a poet, an suffix to Hindu names.

مَنگي: ث. (انگ) ڪارخانو (ڪپڙي وغيره ٺاهڻ جي).
a mill, a factory.

مَنگي: ذ. مَلَع. ٽيمٽ. (ظ) وٽ. لڳ. گڏ.
price, charge, cost, near, at, with, adjacent, near to.

مَلا: ظ. وٽان. کان. طرفان (آڳاٽي ٻوليءَ جو لفظ).
from.

مَلا: مَلا: ذ. (ع) عالم فاضل شخص. عزت وارو خطاب. مسجد جو پيش امام. ٻارن کي مسجد يا مڪتب ۾ پڙهائيندڙ معلم.
a sage, savant, muslim theologian, in charge of a village mosque, village schoolmaster.

مَلاخ: ذ. هڪ ذات جو نالو.
Malah, title of a tribe.

مَلاخ: ذ. (ع) بيٺياتو. ميربحر. ڪشتي بان.
a boatman, a sailor, a mariner, seaman.

مَلاحت: ث. (ع) لوثالي. نمڪين. سانوري رنگ واري سونعن.

مَنگس: ث. (ق) ماڪي، جي مڪ. مَڪ.

a bee, a fly.

مَنگن. مَنگن: ص. (سن) غرق. ٻڌل (غور، فڪر، عشق، خوشيءَ ۾).
مست، خوش، پيخود.

absorbed (in), deeply engaged (in) delighted, well-pleased, glad, happy, deeply in love, enamoured (of).

مَنگن: ص. مست. مَنگن. بي پراڻ. صبح ۾ خوش. ڏاڍل مغرور.
filled with pride, wine, wanton, happy, glad, satisfied, satiated, proud, haughty, arrogant.

مَنگن: ث. گهر. طلب. مَنگندي. مَنگڻو ٿيل.
demand, requirement, want, need, betrothed girl, a fiancée.

مَنگن: ذ. هڪ قسم جو اناج (مَنگن جي ڦريءَ مان نڪتل ڌاڻا).
a kind of grain, *phasedus mungo*, moong.

مَنگن: ذ. مَنگ جو هڪ ڌاڻو. رتيءَ جو چوٿون حصو.
a grain of moong: 1/4th of Rati.

مَنگڻو: م. مَنگڻو ڪرائڻ.
to betroth.

مَنگڻو: ث. باهه. چيرو. آگ. ٻارڻ.
fire, flame, conflagration.

مَنگڻو: ذ. رستو. واٽ. گس.
a road, passage, path, way, trail, pathway, track.

مَنگڻو: ذ. مَغو. مَغري. ڏَڙي. سُونڙي. ڪتيءَ جي ڪمر جو مَنگڻو (ڪپڙن کي ستن يا کوڙ ڏيڻ لاءِ). (ث. مَنگري).

a mallet, with which washermen beat clothes.
مَنگريا: ذ. هڪ ذات جو نالو.

Mangria, a Sindh tribe.

مَنگڻو: م. مَنگن. گهرڻ. طلب. سوال ڪرڻ. پڇڻ.
to beg, demand, solicit, request, ask for.

مَنگڻو: ص. مَنگنو. سوالي. گداگر.
a beggar, suppliant, pauper.

مَنگڻو: ذ. شاديءَ کان اڳ جي هڪ رسم (سگاوڙي جي پڪاڻي لاءِ).
a betrothal, espousal.

مَنگهارو: ص. دهل سُرنا. وڃائي. لاڳ وٺندڙ مَنگڻو.
a kind of beggar who goes from door to door playing on a musical instrument, an

نرمي.

مَلَامَتُ: ث (ع) چٽ ڦٽ، تنبيہ، عتاب.

idem.

مَلَامَتُ ڪرڻ: چٽ ڦٽ ڪرڻ، لعنت ملامت ڪرڻ.

to reproof, blame, disgrace, rebuke, censure, accuse, reprehend.

مَلَامَتِي: ذ (ع) فقيرن جو هڪ گروه (جيڪي خفيہ عبادت ڪن ۽ ظاهراً پنهنجا اعمال خراب رکن).

a kind of mendicants (who pray secretly).

مِلَاوَت: ث. آميزش. اصل شيءي، پر نقل يا ناقص شيءي ملائش.

adulteration, alloy, mixture, admixture. to admix pure and impure things.

مَلَايُڪَ: ذ (ع) مَلِڪَ جو جمع فرشتا.

angles.

مَلَايَمَ: ص (ع) نرم، ڪنٺو، حلیم، بردبار.

soft, smooth, tender, delicate, mild, gentle, moderate.

مَلَامَت: ث نرمي.

softness, tenderness, smoothness, gentleness.

مَلَايُ: م. گڏائڻ، گڏوڇڙ ڪرڻ، ملائي هڪ ڪرڻ، شامل ڪرڻ، پيٽ ڪرڻ، ملاقات ڪرائڻ، صلح ڪرائڻ، همراز ڪرڻ، آميزش ڪرڻ، ڳنڍڻ، لڳائڻ، ڻڪائڻ.

to cause to unite or join; to mix, mingle, blend, combine. to cause to unite, or agree, or correspond, or harmonize, to assimilate; to reconcile. to adjust; to apply. to fit. to accord.

مَلَايِي ۽ مَلَايِي: گڏائي ڇڏڻ، شامل ڪرڻ، ڳنڍي ڇڏڻ.

to mix (with); to combine, blend, mingle, unite, harmonize.

مَلَايِي: ث. کير جي مٿان ڄميل سٺي جو تھ، ٺڙي.

cream, clotted cream.

مَلْبُوس: ص (ع) ڪپڙا پاتل- وڳو پهريل. (3) لباس.

clothed, clad, dressed. a dress, clothes, garment, apparel.

مَلْبُوسات: ث (ع) ڪپڙا- وڳا.

clothes, garments, apparel.

مِلَت: ث (ع) مذهب- دين، قوم، گروهه.

religion, faith, belief, creed. a nation, a tribe, community.

saltish, saline, but brown complexion, elegance, beauty, delicacy.

مَلَاخَظَر: ذ (ع) ڏسڻ، توجهه، غور، لحاظ، مروت.

looking at, contemplating, observation, consideration, inspection, view, notice, regard.

مَلَاخَظَر ڪرڻ: ڏسڻ، معائنو ڪرڻ، ڌرنداري ڪرڻ.

to see, look at, consider, inspect closely, examine, to regard with favour.

مَلَارَ، مَلْعَارَ: ث. هڪ راڳي جو نالو. حُذْرَالِ- مينهن- برسات.

name of a musical mode sung during rains, misty weather, cloudiness, rain.

مَلَارِي، مَلْعَارِي: ث. جهڙي ٿڙي واري وڻندڙ موسم، بھاري- موج.

cloudiness, misty weather, rainy season, elation, euphoria, exaltation, exhilaration.

مَلَايَمَر: ص (ع) نوڪر- چاڪر- خادم اهلڪار.

a servant, an attendant, an assistant, helper.

مَلَايَمَت: ث نوڪري.

service, employment.

مَلَاقات: ث (ع) گڏجاڻي، مُڪاميلو، ڏيٺ، رسل.

a meeting, an interview, a visit, an introduction.

مَلَاقات ڪرڻ: روبرو گڏجڻ، هڪ ٻئي سان ملڻ.

to obtain an introduction (to); to meet, encounter, visit, introduce.

مَلَاقاتي: ص ملاقات ڪندڙ، ڄاڻ سڃاڻ دوست.

a visitor, caller, friend, an acquaintance, intimate, confident.

مَلَاقي: ص. ملڻ وارو ملاقات ڪندڙ.

idem.

مَلَاڪُؤ: ذ. ملهه جي مقابلي جي جاء، ملهه جو ميدان، ملهه جو مقابلو.

a place for wrestling, a wrestling ground, wrestling bout or contest.

مَلَال: ذ (ع) رنج- غم، ڏک، افسوس.

sadness, grief, vexation, melancholy, affliction, anguish, displeasure.

مَلَامَ: ث (ع) ملامت- ڦٽ، ميار.

reproof, rebuke, censure, reprehension, reproach, accusation, blame.

ملڪُؤ: ص (ع) لذت وڌائيندو. لذيد.	ملت: ث. ٺاهه - صلح. هم صلاح. شامل. ٻڌي - اتحاد. جيڪي مليو هجي.
making delicious, delicious, tasty, savoury, delightful.	آپراسو - ڪمائي.
ملُومُ: ص (ع) الزام هيٺ آيل. ڏوهي - قصوروار.	peace, treaty, turre, collusion, complicity, connivance, united, connected, receipts, revenue, income..
accused, charged, guilty, culpable, sinner, criminal.	ملت: ص. گڏيل - گڏوڃڻ. هم صلاحِي - سازباز. ٺهيل.
ملِس: ث. اُٺ جا وار.	united, connected, mixed, combined, associated (with), collision, linked, conjoined.
camel's hair.	مُلُتان: ذ. هڪ شهر جو نالو.
ملُعونُ: ص (ع) لعنت ڪيل. لعنتي - هجارو. ڏڪاريل.	Multan, name of a city in Punjab.
cursed, damned, accursed, execrated, detestable.	مُلُتَقَت: ص (ع) توجه ڪندڙ.
ملُفُوظات: ث (ع) اهو ڪتاب جيڪو ڪهن بزرگ پنهنجي ڪيفيت	turning (to or towards), paying regard (to); giving attention (to), attentive (to).
بابت پنهنجي زباني لکيو هجي.	مُلُتَمَس: ص (ع) التماس ڪيل - پڇيل. عرض ڪيل.
utterances, sayings (of saint).	petitioning, supplicating, begging, praying, beseeching.
مُلُڪ: ذ. هڪ ذات جو نالو.	مُلُتَوِي: ص (ع) دير ڪيل - وڻي وقت. ٿوري دير ترساييل (ڪم ڪي).
the name of a tribe, Malak.	delayed, protracted, postponed, adjourned; pending, undecided.
مُلُڪ: ذ (ع) فرشتو.	مُلُتَوِي ڪرڻ: ترسائڻ (ٿوري دير لاءِ ڪم ڪي).
an angel.	to adjourn, delay, postpone, defer, put off.
مُلُڪُ المَوت: ذ. موت جو فرشتو - عزرائيل.	مُلُجا: ذ (ع) پناه گاه. پشت پناه - مددگار.
the angel of death.	a place of refuge, an asylum, support, patron, a supporter.
مُلُڪ: ذ (ع) بادشاه. امير. والي.	مُلُجا وِماوي: ذ. پناه ملڻ جي جاءِ. پشت پناهي.
a sovereign; a king, hierarch, prince, chieftain.	idem.
مِلُڪ: ث (ع) ملڪيت. مال اسباب.	مُلُجِد: ص (ع) پنهنجي مذهب کان ڦريل. ڪافر.
ownership, property, possession, wealth, fortune, resources, riches, substance.	a heretic, atheist, infidal.
مُلُڪ: ذ (ع) ڏيه - صوبو - پرڳڻو. وطن - سائيھ.	مُلُحَق: ص (ع) لاڳو - ڳنڍيل - شامل.
a kingdom, realm, state, country, territory, region, land.	contiguous, adjoining, adjunct, adhering, joined, annexed.
مُلُڪان مُلُڪ: ظ. ملڪن ۾. هر هنڌ.	مُلُحُوظ: ص (ع) لحاظ ڪيل - ڌيان ۾ رکيل.
in the countries, throughout the world, everywhere, all over.	contemplated, considered, regarded, respected.
مُلُڪ بدر ڪرڻ: ڏيه نيڪالي ڏيڻ جلاوطن ڪرڻ.	ملحوظ خاطر: ظ. دل جو خيال. دلي توجه.
to expel from a country, to banish, to exile.	consideration, contemplation, kind observation.
مُلُڪ ڳيري: ث. ملڪ فتح ڪرڻ. حڪومت جا معاملو.	مُلُخورو: ذ. گهوڙي جي پٺي تي تل هيٺان وڇايل ڪپڙو.
to conquest, territorial conquest, annexation, political affairs.	a cloth put over the back of a horse and under the saddle.
مُلُڪي: ص. ڏيهي - ڏيسي. ملڪ جو.	
belonging to one's country, indigenous, national.	

united, to become connected (with), to be met with, be found, be obtained, be attained, to come to hand (to a person), come into possession, to join, unite, combine (in an intrigue), to collude.

ملڻ جو رستو رکڻ. ميل ملاقات ڪرڻ.

to meet cordially, to have unrestricted intercourse (with), to have friendship, to be visiting each other

ملشو: ص. خوش مزاج. خليق. سٺي سڀاءُ وارو.

sociable, friendly, civil, affable, polite

ملو: ذ. جمر تي ٿيل ڦٽ ڦڙيون.

a disease of the skin which breaks out in pimples or boils.

ملو: ذ. ملان. آخوند.

a priest, a prayer-leader, a learned man, a schoolmaster, a teacher.

ملڪي: ث. 'ملان' وارو پيشو (ديني رسمن ادا ڪندڙ).

priesthood.

ملعون: ص (ع) لعنت ڪيل. نيڪالي ڏنل. شيطان. اهلبيس.

cursed, accursed, excommunicated, execrated, a devil, satan.

ملوث: ص (ع) لٿريل. آلود. ناپاڪ. پليٽ. گتيل (ڏوهن گناهين م).

befouled, polluted, contaminated; defiled, soiled, tainted.

ملور: ص. ملول. اداس.

sad, dejected, grieved, melancholy, vexed

ملرڪ: ص. سحر. حسين. موهيندڙ.

elegant, nice, handsome, beautiful, attractive, beauteous, pretty, lovely.

ملوڪان: ص. سحفي. حنين. موهيندڙ عورتن جو نالو.

beautiful, attractive, handsome, pretty, beauteous, lovely, a good-looking woman.

ملوڪت: ث. سحائي. خوبصورت. سونهن. سندرتا.

niceness, nicety, elegance, dignity, grace; beauty.

ملوک: ذ (ع. ملوک) بادشاه. سلطان.

a king, royal, sovereign, ruler.

ملول: ص (ع) اداس. مايوس. غمگين. ڏکاريو. دلگير.

sad, dejected, grieved, melancholy, vexed, affected.

مَلِكَة: ث (ع) راڻي.

a queen, an empress.

مَلِكَة مُعَظَّمَة: ث. پٽ راڻي.

the exalted queen, her majesty.

مَلِكَة: ذ (ع) مهارت. قابليت. علم. هنر يا مستحق سان پيدا ٿيل قوت تجربو.

intellect, genius, proficiency, mastery, experience.

مَلِكُوت: ذ (ع) ملائڪن جو عالم. فرشتا. ملائڪ. عالم ارواح.

the world or hall of angels, angels, spiritual world.

مَلَكُوتِي: ص. ملائڪن جهڙي (صفت).

angelic

مِلڪِيَت: ث (ع) مالڪانو حق. جائداد. دولت. ثاڻو.

proprietary right, property, possession, wealth, inheritance.

مَلَم: ذ (ف. مرهم) ڦٽ ڦڙي يا زخمي تي لڳائڻ لاءِ لپي. مرهم.

ointment, salve, unguent.

مَلِمَ بَيتِي: ث. علاج. دوا درمل.

treatment, remedy, medicine, drug.

مَلَمَل: ث. هڪ قسم جو سفيد ستون ڪپڙو. شينر.

muslin, a thin cotton fabric.

مَلَمَر: ذ (ع. مَلَمِيع) سون چاندي جو پاڻي (جيڪو گهن تي چڙهيل هجي).

ظاهري ڏيکاءُ.

gilding with gold or silver, electro-plated, appearance, speciousness, plausibility.

مَلَنگ: ص (ف) بيخود. بيهوش. آبي کان نڪتل (نشي م). قلندر شجارت.

جو گرد ڏي پوڻ فقير.

enraptured, in ecstasy, out of control, dead drunk, a kind of mandiant.

مَلَن: م. مَحَن. گهن. گسائڻ. لڳائڻ (ٿيل وغيره) - مالش ڪرڻ. مانجن.

صاف ڪرڻ. پالڻ ڪرڻ. ڳوهڻ (اتڻ).

to rub, to scrub, to furbish, to anoint, to grind, to polish, clean, to knead (dough).

مَلَن: م. گڏجڻ. لاڳر ٿيڻ. شامل ٿيڻ. چٽوڻ. متحد ٿيڻ. گڏوڳ ٿيڻ.

ملاقات ٿيڻ. سامهون ٿيڻ. روپرو ٿيڻ. وصل ٿيڻ. حاصل ٿيڻ. وصول ٿيڻ.

هٿ م رائج. هٿ لڳڻ. دستياب ٿيڻ. شريڪ ٿيڻ (سازش م).

to be mixed, be mingled, be blended; be amalgamated, be shuffled, to be joined, be

مَلْعَہ: م. سرسي ڪرڻ. سورهيائي ڏيکارڻ. مشهور ڪرڻ. سرڪڻ. فخر ڪرڻ. سرخرو ٿيڻ. خوش ٿيڻ.

to succeed, conquer, defeat, beat down, overpower, subdue, subjugate, to show bravery, to speak in one's own praises, pride oneself, to advertise, to publicize, to be successful, to be happy, satisfied.

مَلِي: ٺ. مڃي ۽ جو هڪ قسم. بنان چلڻ مڃي (جيڪا کائڻ سبب جسم ۾ مٿو پيدا ٿئي). ڪلين (گلي) جي هڪ بيماري (جنهن ۾ ڪليون سڄي يا ڀرڇي پوڻ). قرڙين جي بيماري. مٿو.

a kind of carp fish, the Mumphs, the swelling of the glands, a disease of the skin, the appearance of boils or pimples over the skin.

مَلِيح: ص (سن) پليٽ. گندو. خراب. ڪنڊو.
a wicked or bad man, miscreant, sinner, an unclean person, mean, stingy, ignoble, base.

مَلِيح: ص (ع) سائورو. سٺو. حسين.
of dark brown colour, nut-brown, beautiful, agreeable, sweet, charming.

مَلِيحو: ڏ (ف. ماليدو) چوري. ڪٽي. پوري. سٺو ۽ سٺو کاڌو.
a cake made of pounded meal (or of flour), butter, and sugar, a kind of sweet-bread or dough.

مَلِير: ٺ. ڪراچي لڳ مشهور نئن جو نالو اٺن ملير 1 ڳاڙهن سائون نيرن چترڪاري سان ڪٽين جو رڱيل بوجھ- پوٽڙو (ٺ. ملير).

Malir, an area of the Karachi municipal limits, a multi-coloured cloth piece used as head-dress by girls.

مَلِير: ڏ. ڳوٺ ۽ چو جو نالو. سرسبز علائقو جيڪو ملير جي نئن جي پاڻي تي آباد آهي.

name of a village, Malir, a green area, cultivated on malir rivulet.

مَلِيرِيَا: ٺ (انگ) موسمي بخار (جيڪو مڇرن کان ٿئي، عام طرح سڙو حوت پ).

Malaria, Malarial fever.

مَلِين: ڏ (انگ) ڏه لک.

a Million; the figure of ten lakhs.

مَر: ٺ. هڪ قسم جو جانور. ڪارو رڇ. بدصورت پوڙهي عورت. پانٿي.
a kind of animal, resembling a black bear; an old

مَلْعَہ: ٺ. پهلواني. سڌ ۾ زور آزمائي جي مقابلي واري راند.

wrestling, a kind of wrestling match.

مَلْعَہ ڪرڻ: سرسي ڪرڻ. سوڀ ڪرڻ. ڪامياب ٿيڻ.
to win in wrestling, to succeed, to win over.

مَلْعَہ: ص. مَلْعَہ وڙهندڙ پهلوان. سورهي. پهلوان.
a wrestler, contestant, contender, fighter.

مَلْعَہ: ڏ. قيمت. اگد. نرخ.
rate, price, cost, tariff.

مَلْعَاتو: ص. وڏي اگد وارو. ڀيٽي.
costly, dear, expensive, precious, priceless, valuable.

مَلْعَہ چڪائڻ: قيمت ڪٽڻ. اگد ڪرڻ.
to settle the rate or price, to set a price, to fix the rate.

مَلْعَہ وٺڻ: خريد ڪرڻ. قيمت ڏيڻي وٺڻ. سرد ڪرڻ. احسان ڪرڻ.
to purchase, buy, to bargain, to obtain at a price, to oblige, favour.

مَلْعَار: ٺ. برسات جي موسم. جهڙالو.
rainy season, overcasting, overcast, cloudy.

مَلْعَار: ڏ. برسات جي مند جو راڳ. هڪ راڳي جو نالو.
a musical mode sung during the rainy season.

مَلْعَارِي: ٺ. برسات جي مند. بهاري. موج.
rainy season, cloudy season, delight, great pleasure.

مَلْعَالو: ڏ. معاملو. جهيڙو. مائڏاڻ. رڳڙو. ڳڙو. ڌمڇر. تڪرار. پڪي ۽ جو هڪ قسم.

a quarrel, scuffle, altercation, bickering, brawl, controversy, dispute, embroilment, feud, fight, a kind of bird.

مَلْعَالو مڃائڻ: هل هنگامو ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ.
to quarrel, fight, dispute, squabble, wrangle, to create a situation.

مَلْعَائِي: م. خوشي ڪرڻ. جشن ڪرڻ. سرخرو ٿيڻ. نالو ڪڍائڻ. ڪارنامو ڪرڻ.

to celebrate, commemorate, observe, solemnize, to perform an outstanding feat, to become known for an act or achievement, to become wellknown.

contraband.

مُمنُون: ص (ع) احسان ڪيل. احسانمند - شڪرگذار.

favoured, obliged, grateful, thankful, pleased, rejoiced, glad.

مَمَن: ذ. جھيڙو - تڪرار.

fight, quarrel, altercation, bickering, brawl, dispute, embroilment, fuss.

مَمَن مَمَن: جھيڙو ٿيڻ - معاملو ٿيڻ. تڪرار ٿيڻ.

to be raised (a quarrel); (of a scuffle) to take place.

مَمُولو: ذ. پڪي، جو هڪ قسم - سُرءَ جي جهرڪي.

a sandpiper.

مَن: ط. شال - هرند - جيڪي.

would that, I wonder if, perhaps, may be.

مَن: ذ (سن) دل - جيءَ - قلب - چِت.

the heart, soul, intellect, intelligence, understanding, perception.

مَن لڳائڻ: دل لائڻ. دل سان هنڌائڻ.

be amused (with), impress upon the mind, to consider, contemplate.

مَن وَڌائڻ: آڪرو ٿيڻ - مغرور ٿيڻ. اڃائي حجت ڪرڻ.

to become haughty, proud, vain, arrogant, to try to argue, object, reason.

مَن: ذ. گهوڙي جو هڪ پنڌ. پڙڻو - منو.

a horse's gait.

مِنا: ذ (ع) عربستان جي اها جُوءِ جتي حج جي موقعي تي قرباني ڪئي وڃي.

Mina, a place near Makkah, where pilgrim's stay during Hajj and sacrifice animals.

مُناجات: ث (ع) عاجزي ۽ التجا سان گهريل دعا.

prayer, supplication; hymn.

مُناوي: ث (ع) وڏي سڌ اعلان. پڙهڻ - ڏيکارڻ.

proclamation, public announcement to the beat of drum.

مُناوَرُو: ذ (ع) اوجو پيل پاڻو - ستون - ٽنڀ. مسجد جو اوجو مينار (جنهن تي چڙهي ٻانگو ٻانگ ڏئي).

a pillar, column, a minaret, lofty tower of a mosque.

and ugly woman; anile: the ghost of a woman, a hag, fury, succuba.

مَماٽِي، مَماٽِي: ث (ع) موت - مَرُئو - وفات.

death, decease, demise, passing.

مُماثل: ط (ع) جهڙو، وانگر. مشابه.

like, alike, akin, analogous, comparable, similar, suchlike.

مُماثلت: ث (ع) مشابهت - هڪ جهڙائي.

likeness, analogy, affinity, resemblance, semblance, similarity.

مَمالڪ: د (ع) "ملڪ" جو جمع ملڪ، پرڳڻا.

kingdoms, states, dominions, provinces, countries.

مُمانعت: ث (ع) منع - روڪ - جُهَل - بندش.

prevention, prohibition, hinderance, restriction; obstruction, obstacle.

مُستاز: ص (ع) چونڊيل، معزز، ناميارو.

chosen or selected (from), distinguished, exalted, illustrious, eminent, honoured, famous.

مُمتحن: د (ع) اسحاق وٺندڙ، پرکيندڙ.

an examiner, tester, prover.

مَمْدُوح: ص (ع) تعريف ڪيل - ساراهيل - واکاڻيل.

praised, celebrated; famous, laudable, commendable, venerable, patron.

مَمْرُوءُ: ذ. جانور جو هڪ قسم - مَرُ جو تر.

a kind of animal, a male black-bear, a male ghost.

مُمڪِن: ط (ع) ٿي سگهندڙ، ٿيڻي.

possible, practicable, feasible, contingent, likely, in existence.

مُمڪِنات: ث (ع) ٿي سگهڻ جهڙيون ڳالهيون. هستي - ڪائنات جو وجود.

possibilities, contingencies, realities, the existence of the universe.

مَمْلڪَت: ث (ع) بادشاهي، سلطنت، حڪومت.

empire, kingdom, realm, sovereignty, dominion.

مُمنوع: ص (ع) منع ڪيل. ناجائز. شريعت يا قانون جي خلاف. بندش پيل.

prohibited, forbidden, restrained, illicit.

quarrel.

مَنَازُ: ذ (ع) وَدَّ اَهِانَ ڪَندڙ. نيڪي ڪَندڙ خدا تعاليٰ جو صفاتي نالو.

an epithet of Almighty Allah, gratifying, favourable, congenial, pleasing.

مَنَاهِي: ث (ع) منع ڪيل شيون. غير شرعي چيزون يا عمل. منع. بندش.

prohibited things, prohibitions.

مَنَبَت ڪاري: ث. ڪاٺي يا ڪپڙي تي آڀريل گلن جون ٺاهڻ جو ڪم.

embosement, inlaying, inlay.

مَنَبَرُ، مَنَبَرُ: ذ (ع) ڪاٺي يا ٻرن جو لعيل ننڍڙو تلھو جنھن تي ويھي پيش امام خطبو ڏئي.

pulpit, rostrum.

مَنَبَعُ: ذ (ع) زمين مان چشمي جي صورت ۾ پاڻي ڦاٽي نڪرڻ جو هنڌ. چشم.

fountain, jet, fount, spring.

مَنَتَعَبُ: ص (ع) چونڊيل، ڏنيل، پسند ڪيل، چيده. (ذ) اخذ. مار.

chosen, selected, elected, an extract, an abstract, a precise.

مَنَتَرُ: ذ (سن) ڪنھن ديوتا جي شان ۾ ڪيل خطاب. ويدن جو مقدس ٻول. جادو. توترو.

speech in praise of Hindu divinity, a passage of the Vedas, a holy text, an incantation, a charm, spell.

مَنَتَرُ جَنَتَرُ: ذ. جادو توترو. ٿيڻو ڦوڪارو.

incantation, exorcism, sorcery.

مَنَتَشَرُ: ط (ع) پکڙيل، ڇڙوڇڙ، ڪنڊڀيل.

spread, dispersed, diffused, distracted.

مَنَتَظَرُ: ص (ع) انتظار ڪندڙ. راهه ٽڪيندڙ. اميدوار.

waiting, awaiting, on the look out, one who is expecting, or looking out for, an expectant.

مَنَتَظَرُ: ص (ع) انتظام ڪندڙ انتظام هلائيندڙ. اڳواڻي ڪندڙ.

manager, superintendent, a leader, boss.

مَنَتَقِلُ: ص (ع) هڪ هنڌ کان ٻئي هنڌ رکيل. جڳھ مٽايل.

transported, carried, moved, transferred.

مَنَتَقِلُ ڪرڻ: هڪڙي هنڌان ڪٿي ٻئي هنڌ رکڻ. تبديل ڪرڻ. مَنَاقِلُ بدلائڻ.

to carry, transport, shift, to change, transfer.

مَنَازُ: م. هٿن سان ڦلڙو مٽڻ. مڪون هڻي لوڻڻ (ڪپڙن کي) مڪڙيون هڻڻ.

to shampoo, to prepare clothes for steaming before washing, to massage with fists.

مَنَازِلُ: ث (ع) "منزل" جو جمع. ترسڻ جون جاڳيون. منزلون. phases, stages, stories.

مَنَاسِبُ: ط (ع) نسبت رکندڙ لاڳاپيل. موزون. لائق. بهتر. جائز.

just, fit, convenient, proper, suitable, applicable, becoming, expedient, pertinent.

مَنَاسِبَت: ث (ع) تعلق. لاڳاپو. ڀيٽ. هڪ جهڙائي.

relation, connexion, proportion; analogy, comparison, accordance, correspondence, consistence.

مَنَاسِكُ: ذ (ع) حج جا ارڪان. rituals of pilgrimage. (Hajj)

مَنَاطِرُ: ذ (ع) نظارو. ڏيک.

spectacles, sights, views, sceneries.

مَنَاطَرُ: ذ (ع) گڏيل بحث. مباحثو. تڪرار.

discussion, debate, argumentation, contest, struggle, strife.

مَنَافِرَت: ث (ع) نفرت. ڏڪار.

hatred, disgust, aversion, disfavour.

مَنَافِعُ: ذ (ع) فائدو. لاڀ. آپرايو.

gains, profits, the surplus proceeds, fruits, benefits.

مَنَافِقُ: ص (ع) نفاق رکندڙ. ٻيائي وڪندڙ. رڳاڪار. ظاهر ۾ دوست پر دل ۾ دشمن.

hypocritical, a hypocrite, dissembler, an enemy.

مَنَافِقَت: ث (ع) رڳاڪاري. مڪاري. ٻيائي. دغا. هچاڙائي.

hypocrisy, dissimulation, cant, cunning, artifice, imposture.

مَنَافِي: ث (ع) خلاف. برخلائي.

contrary (to), negating.

مَنَاقِبُ: ذ (ع) "منقبت" جو جمع. وصفون. اصحابن ۽ اهل بيت جي مدح.

praises, qualities, eulogy of the companions of the holy Prophet (PBUH).

مَنَاقِشُ: ذ (ع) جھڳڙو. جھيڙو. تڪرار.

quarrelling, wrangling; contention, dispute.

مُنْجِي: ث. ننڍي ڪت- ڪٽرلي. گھڙن رکڻ لاءِ ڪاٺ جي گھوڙي- منجڻ.
a small size bedstead. a kind of low fixed frame
for keeping water-vessels on.

مُنْجَعَة: ث. مينهن (جڙيائي).
a buffalo.

مُنْجَعَة: ظ. اندر- وچ ۾- درميان.
in, within, among, into, in the midst.

مُنْجَعَان: ظ. اندر مان- اندران- دل مان.
out of, from; from the heart.

مُنْجَعَة: ذ. اندر- وچ- راز- گھجھ- دل- خسير.
in, within, among; into; the inside, a secret; the
heart, covert.

مُنْجَعَة ڪڍڻ: دل جو راز ڪڍڻ. اٽل لھڻ- پيڻ معلوم ڪرڻ.
to obtain (one's) secret; to find out a secret; to
solve a puzzle.

مُنْجَعَائِي: م. پُٺلائڻ. گمراه ڪرڻ. اُٻتو ڏس ڏيڻ. ڦاسائڻ. اٽڪائڻ. ور
وڪڙ ڏيڻ.

to cause to tangle, to perplex, puzzle. tangle.
مُنْجَعْلُو: ذ. گوڏ جو ڪپڙو. گوڏ.

the loin-cloth.

مُنْجَعْلِي: م. پلھڻ- گمراه ٿيڻ. منجهي پوڻ. واٽڙو ٿيڻ.
to be perplexed, to tangle, be entangled, be con-
fused, confounded.

مَنْجَر: مَنجَر: ث. دادو ضلعي ۾ هڪ مشهور ڍنڍ.
the Manchar lake, located in district Dadu.

مُنْجَرَف: ص (ع) ڦري ويندڙ (وعدي، بيان تان). باغي.
deviating, disaffected, declining, deflecting, a
traitor.

مُنْجَصَر: ص (ع) متعلق- مدار رکندڙ. لاڳاپيل.
related, connected, relevancy, dependent, resting
(on).

مُنْجَنِي: ص (ع) ڪُٻڙو. ڪمزور- ضعيف. اڀرو- ڏٻرو- لاغر- سُٺو.
(جسم ۾).

hump-backed bent, cūrvēd; crooked, lean, thin.

مُنْجُوس: ص (ع) بدبخت- نياڳو- نورو- نحس.
unfortunate, unlucky, ill-omened, unhappy,
wretched, forbidding, disgusting, doleful,
dismal.

مُنْتَقِم: ص (ع) انتقام وٺندڙ- بدلو وٺندڙ.

avenging, one who punishes, one who takes re-
venge.

مُنْتَهِي: ص (ع) انتها ڪيل. انتهائي- آخري. پڇاڙي وارو.
the end, conclusion, boundary, extremity.

مِنْتَه، مَنْتَه: ث (ع) منت- عاجزي. خوشامد. چابيلوسي. عرض.
entreaty, humble and earnest supplication, be-
seeching.

مِنْت ڪرڻ: عاجزيءَ سان عرض ڪرڻ. خوشامد طور عرض ڪرڻ. آزي
نيازي ڪرڻ.

to ask for a favour (of), to make earnest supplica-
tion, to importune, to beseech.

مِنْت: ذ (انگ) ڪلاڪ جو سٺون عرصو. ساعت- گھڙي.
minute, sixtieth part of an hour, an instant, mo-
ment.

مُنْأَر: ص. دل ٺاريندڙ. دل کي فرحت ڏيندڙ. دل کي قرار ڏيندڙ. پيارو-
محبت.

beloved, favourite, darling, dear, loved, pre-
cious, sweetheart.

مُنْجَلِي: ص (ع) ظاهر- پترو. روشن.
conspicuous, apparent, clear, distinct, lucid.

مُنْجَم: ص (ع) تارن گرهن جو علم ڄاڻندڙ- نجومِي. جوتشي.
an astrologer.

مُنْجَمِد: ص (ع) ڄميل- برف ٿيل.
congealed, frozen.

مُنْجَنِيَق: ث (ع) ڪاٺياڻي، وانگر وڏا پٿر اُڇلائڻ جي ڪل.
catapult, ballista, sling.

مُنْجَنِي: ث. چئن تنگن وارو ڪاٺ جو چوٽڪر. ڏلن مٿن رکڻ لاءِ ڪاٺ
جي منجي- گھڙا منجي. پلي پڇاڻڻ لاءِ لوھ جي خاص منجڻ.

a fixed frame for keeping water-vessels, a cook-
ing frame.

مُنْجَن: م. موڪلڻ- روانو ڪرڻ- اُٺائڻ.
to send, dispatch, forward, transmit.

مُنْجُو: ذ. ڪت- چاريائي- ڪٽرلي.
an inferior kind of bedstead, an ordinary bed.

مُنْجُو ڇڏڻ: مري وڃڻ. ڪت کي ڇڏڻ.
to leave the bed, to die, de cease, demise, depart,
expire, pass.

مَنڊَلي: ٺ. ڪير ولوڙن جي وڏي مانڊاڻي.
a churn staff.

مَنڊَليٿو: ڏ. مَنڊَلي جهرڻو. رياضي ۾ X ضرب جي نشاني.
a kind of churn staff, a sign like this.

مَنڊَ: ڏ. هڪڙي تنگ کان معذوري. لنگ-مَنڊَلي.
lameness, limping.

مَنڊَليڻ: م. مَنڊَڪائي هلڻ.
to lame.

مَنڊَپ: ڏ (سن) اڏاوت. عارضي اڏاوت (هندن مريوڙي پڙهڻ جي رسر لاءِ).
پنڊال-شاميانو (جلسي لاءِ).

a temporary shed or hut, an improvised residence, a sitting-place.

مَنڊَجن: م. پورجن-بند ٿيڻ. جادو توڻي جي اثر هيٺ قابو ٿيڻ.
to be closed, buried, to be charmed, bewitched, captivated, enchanted, entranced, enamoured, fascinated; allured, spelled.

مَنڊَ پڙهڻ: جادو جا ٻول پڙهڻ. سحر ڪرڻ. جهاڙ رکڻ.
to recite an incantation, to make spellbound, to stop or transfix by a charm.

مَنڊَ مَنڊَ: چار پڪيڙڻ. ڦاسائڻ لاءِ اٽڪل بازي ڪرڻ. اڏاوت ڪرڻ.
to set a net; to enchant, to spellbound; to erect a temporary hut.

مَنڊَڙ: ڏ. منتر. جادو. توڻو. ڪامن. ڦيڻو. جهاڙ. اڏاوت. مانڊاڻ.
نڪسات.

enchantment, bewitchery; magic, conjuring, incantation, necromancy, sorcery, witchcraft, witchery, witching, wizardry, a building, a plan, elaborate arrangements.

مَنڊَڪ مَنڊَڪ: ٺ. هڪ ٻارائي راند (جنهن ۾ مَنڊَڪائي هلي ڪنهن ٻار کي کڻجي).

a children's game in which a limping child tries to catch others.

مَنڊَلي: ڏ (سن) گول دائرو. شمسي نظام ۾ سج چنڊ تارين جو دائرو. جماعت.
مَنڊَلي. محفل. تماشو. نظارو.

a great circle, disk of the sun or moon, an assembly, a company, a congregation, a show, fun, spectacle.

مَنڊَلي: ٺ (سن) مجلس. ميا. جماعت. ڪچهري.
a company, an assembly, congregation, a band,

مَنڊَ: ٺ. موسم-رت. وقت. زمانو.
time or season; period, age, epoch, era.

مَنڊَليٿو: ص. موسم وارو. وقتاڻو. مهلتاڻو.
seasonal, of the season; in season, in time, at the proper season.

مَنڊَ ڪرڻ: وقتي طور حاصلات نه ٿيڻ.
an untimely loss, a failure of the season.

مَنڊَڙ: ڏ (سن) هندن جي پوڄا پاٽ جي جاءِ. ٽڪاڻو-ڏٺارو.
an idol-temple.

مَنڊَرج: ص (ع) ذبح ٿيل. داخل ڪيل. لکيل (حساب ۾).
inserted; enrolled; registered; included, contained, comprised, comprehended.

مَنڊَرج بالا: ص. مٿي لکيل. مٿي ڄاڻايل.
inserted or included above, shown above, the earlier entry; as above mentioned.

مَنڊَرج ڏيل: ص. هيٺ لکيل.
as follows, as below mentioned.

مَنڊَمل: ص (ع) پرجندڙ (زخم).
(of an injury) healing up.

مَنڊو: ص (سن) مڏو-خراب. بيچرو. سست. لٿل (اڱهه)-گهٽ. سستو.
slow, tardy, inactive, sluggish, phlegmatic, apathetic, tedious, dull, languid, (rate) low.

مَنڊو گهرڻ: بدخواهي ڄامهڻ.
to wish ill, evil, wickedness, vice.

مَنڊَ: ڏ (سن) مٺاڻ. سواد. لذت. شراب. مڏ. ماکي.
sweet, a sweetmeat, taste, relish, wine, spirits, honey.

مَنڊَ: ٺ. عورت. نار. سهڻي نوجوان عورت.
a complimentary term for a young woman, a nice lassie, a handsome young woman.

مَنڊَڙو: ص. ننڍي قد وارو-پندرو. (ٺ. مَنڊَري).
short, little, low, dwarfish.

مَنڊَڙ: ص. منجميل. واترو-پريشان. اُجميل-ويڙهيل سيوڙهيل.
confounded, aghast, agape, dismayed, dumb-founded, overwhelmed, shocked, puzzled, bewildered, perplexed, confused, stumbled.

مَنڊَڙ: م. ولوڙڻ-جهڳڻ.
to churn, jostle violently, to turn to foam.

مَنْبُؤ: ذ. مَنَعْن - بَرَو. ڪُنْوَ. ويڪر (ڪپڙي جي) - بَرَو.
the beginning; the starting-point, the back part, shoulder, width (of cloth).

مَنْبِي: ت. سَري - سَسي. ڪُنْوَ ۽ مَتي وارو حصو.
a head, headpiece, head and shoulder, poll.

مَنْبِي پِيڻ: ڪُنْوَ پِيڻ.
to break the head (of one).

مَنْزِل: ت (ج) تَرَسَ جو هنڌ - ڏاهو. رهن جي جاءِ - هڪڙي ڏينهن جو سفر.
گھر - سَرا. گھر جو مٿيون طقو. چنڊ جو گھر. قرآن شريف جو سئون حصو.
a halting place, a house, home, a day's journey, a house, mansion, a floor (of a house), a stage, place of destination, 17th section of the Holy Quran.

مَنْزِل آسان ٿيڻ: سولائي سان مقصد پورو ٿيڻ. فوٽي ۽ جو ڪنن ڏيڻ
آسانيءَ سان ٿيڻ.

to achieve the purpose easily and conveniently;
(of a deceased) to be appropriately buried

مَنْزِلگاه: منزل گاه: ت. منزل ڪرڻ يا ڏاهو ڪرڻ جو خاص مقرر هنڌ.
a place of breaking journey, destination.

مَنْزِل مقصود: ذ. اصل مقصد. اصل لڪاڻو.
a goal, destination.

مَنْزِلَت: ذ (ج) مرتبو - رتبو. عزت - وقعت.
rank, honour, dignity, status, post of honour.

مَنْزُه: ص (ج) عيبن کان پاڪ. مقدس. پاڪ صاف.
pure, spotless, holy, sacred.

مَنْسُڪ: ص. دل کي خوش ڪندڙ. دل کي فرحت ڏيندڙ. دلبر.
happiness, satisfying, pleasureable.

مَنْسُڪ: ص (ج) پُرتل (هار يا ڪنڊي ۽ ما). ڳنڍيل. شامل. لاڳو.
threaded, strung together (as beads, or pearls etc), enrolled (in), joined; added, appended, annexed.

مَن وَسَلَوِي: ذ (ج) بني اسرائيل قوم لاءِ آسمان تان نازل ڪاڏو. خاص
غذا. ازغبيا نالو.

Manna and quails with which the Israelites were fed in the wilderness, special food, heavenly benefit.

مَنْسُوب: ص (ج) نالي ڪيل - نالي ٿيل. مڱيل.
connected (with), related (to), belonging (to).

an association, a corporation.

مَنْبُؤ: م. اڏڻ - اڏاوت ڪرڻ. جوڙڻ - بنائڻ. سَٽَ (رٿ). پڪيڙڻ (جاء).
سينگارڻ (جاء). مَنبُؤ هئڻ.

to construct, to erect, to manufacture, forge, form, frame, shape, to spread a net, to adorn, beautify, bedeck, decorate, embellish, to charm (by incantation).

مَنْبُؤ: م. اڏيل. ٺاهيل. سينگاريل.
constructed, erected, forged, framed, manufactured, adorned, beautified, bedecked, decorated, embellished.

مَنْبُؤ: م. پورو - بند ڪرڻ - پوئڻ. مَنبُؤ هئڻ - ڪامڻ ڪرڻ. جادو سان
روڪڻ. ڪسائڻ. ڪوڙڻ (مٿ).

to close, check, stop or transfix; to affix; to charm (by incantation); make spellbound; to shave, (head).

مَنْبُؤ: ص. هڪ ٿنگ کان معذور - لنگو - لنگر. (ت. مَنبِي).
lame, a cripple, disable, lamely.

مَنْبُؤ ڪرڻ: پيرس ڪرڻ - جڏو ڪرڻ. هٿ کان هيٺو ڪرڻ.
to lame, cripple, disable.

مَنْبُؤ: ذ (سن مَدا) وڏو چنل. والو. ڪڙي جو ڳڻن جو ڪنن م پائڻ جو والو.
a large ring, an ear-ring; a loop.

مَنْبُؤ پائڻ: ڪڙي پائڻ - ڦاسو ڪرڻ.
to entangle, to check, to catch hold of.

مَنْبِي: ت. ڪڇي اڏاوت. واپار جو مرڪز - مارڪيٽ.
a temporary hut, shanty, cabin, cottage, lodge, shack, a mart, an emporium, market, bazar.

مَنْبِي: مَنبِي: ت (سن. مَدا) آگر م پائڻ جو ڳڻ - پڙي يا ٽڪ سن
چنل.

a ring, a finger-ring; a ring with a stone or seal in it.

مَنْبِي: ذ. مَنبُؤ. مَنبُؤ اڳيائي. شروعات - ابتدا. شروع وارو هنڌ. اوائل - آغاز.
مَنبُؤ (ڪتب جو). بنياد.

beginning, front part, preface, foreward, origin, source, basis, foundation.

مَنْبُؤ: ذ. چَپ - خاموش. نر.
cunning like a serpent, adamant, inflexible, obdurate, dogged, rigid, stubborn, steadfast, unbendable.

design, project, scheme.

منصوبو ستن: سازش ڪرڻ. فتني جاڳائڻ جي رٿ. رٿڻ.

to conspire, to form the design or a plan, to plan, scheme.

منصور: ص (ع) فتحمند-سويارو. (ذ) مشهور صوفي درويش حسين بن منصور.

triumphant; victorious, conquering. Muslim mystic Hussain bin Mansoor.

منطق: ذ (ع) ڳالهائڻ. گوياي. ڳالھ بولھ. گفتگو. سوچ ويچار يا غور ڪرڻ جو علم. عقلي دليلن سان حق کي ناحق ۽ ناحق کي حق ثابت ڪرڻ جو علم.

an oration; eloquence; logic, reasoning; rational.

منطقو: ذ (ع) زمين جي خيالي تقسيم جو هڪ پٿر-ڪمر بند. the celestial girdle, the zodiac.

منظر: ذ (ع) نظارو. لقاء. تماشو. ڏيک. an object of sight, a sight, a view; a landscape; a show, scene.

منظم: ذ (ع) ڏاڳي پر پوتل. ترتيب ڏنل-سلسليوار. سٺي ترتيب سان. systematic, methodical, ordered, arranged, organized.

منظور: ص (ع) پسند. قبول. بحال. اجازت. chosen; approved of, admitted, accepted; sanctioned, granted.

منظور ڪرڻ: قبول ڪرڻ. مڃڻ اجازت ڏيڻ. to admit, accept, approve, to agree to; to sanction, to grant, to confirm, to permit, to authorize.

منظور نظر: ص. اکين کي وڻندڙ دلپسند. پيارو. favourite, beloved, a beloved object; a sweet-heart.

منظوري: ث. پسندي. قبوليت. رضامندي. اجازت. approval, admission, consent, permission, sanction, assent.

منظوم: ص (ع) پوتل. نظم پر آندل. موزون ڪلام. stung together, arranged in order, metrical, versified, in verse; poetic.

منع: ث (ع) جهل-روڪ. بندش. قاعدن جي خلاف. forbidding, inhibiting, refusing; preventing, prohibition, prevention, preventive, hindrance,

berrothed.

منسوب ڪرڻ: نالي ڪرڻ. لاڳو ڪرڻ. to attribute, ascribe, impute, to connect, to associate; to charge with.

منسوخ: ص (ع) رد ڪيل. ڪڍيل. cancelled, abolished, abrogated, annulled, repealed.

منسوخ ڪرڻ: رد ڪرڻ. روڪڻ. نامنظور ڪرڻ. to cancel, abolish, repeal, to stop, restrain, prohibit.

منسوخِي: ث. رد. نامنظوري. cancelment, cancellation, abolition, abrogation, annulment, repeal.

منش: ذ (سن) مائٽو-آدمي-انسان. a man, a human being, a person.

منشا: ث (ع) ارادو-خيال. مراد-مرضِي. خواهش-سڌ. motive, object, intention, design, purport, tenor, inclination, desire.

منشور: ذ (ع) نشر ڪيل. پکيڙيل. چڙوڇڙ. (ذ) سڀني ارادن ۽ تحريرن جو اعلان. عام مائٽن جي بهتري لاءِ ڪنهن جماعت جي مقصدن جي پٿرائي.

published, proclamation, manifesto, charter. منشِي: ص (ع) محرر-لکندڙ. ڪلارڪ. فارسي پڙهائيندڙ استاد لاءِ عام لقب.

a writer, scribe, secretary, a clerk, a general title for a teacher of persian.

منشيگيري: ث لکپڙهه جو ڪم ڪرڻ. محوري-ڪلارڪي. secretaryship, clerkship.

منصب: ذ (ع) رتبو-عهدو. post, office, station, dignity; ministry.

منصف: ص (ع) انصاف ڪندڙ. عدالت ڪندڙ. امين-ٿاڻ. a just judge, an arbitrator, a subordinate judge, a justice.

منصف مزاج: ص. انصاف پسند-عادل. just in temperament, fair minded; discreet.

منصوبو: ذ (ع) ارادو. تجويز-رٿا. سازش-فتنو. will, desire, thought, intention; contrivance, plan,

منقوش: ص (ع) رنگين چٽن گلن وارو. چٽ اُڪريل.
painted; coloured; stained. carved, engraved.

منقول: ص (ع) اتاريل. نقل ڪيل. بيان ڪيل.
copied, said; related, narrated, recounted.

منقولہ: ص (ع) هڪڙي هنڌ کان ٻئي هنڌ کڻي وڃڻ جهڙو مال.
(property) that may be removed, movable.

مُنڪِرُ: ص (ع) انڪار ڪندڙ. پنهنجي ڳالهه تان ڦري ويندڙ.
one who denies, an atheist.

مُنڪِرُ: ذ (ع) هڪ فرشتي جو نالو جيڪو 'نڪير' سان گڏجي قبر ۾
پڇاڻو ڪندو. (ص) خدا جي عداڻي کان انڪاري. منحوس.

name of an angel, who, with another angel named
Nakir will (according to Muslim belief) examine
the dead in the sepulchre.

مُنڪِرُ نَڪِيرُ: ذ. قبر ۾ پڇاڻو ڪندڙ فرشتا.
the two angels (cross-questioning the dead in the
grave).

مُنڪَسِرُ: ص (ع) عاجز. مسڪين. انڪاري سان هلندڙ. نحو.
humble, lowly, meek, modest, unassuming,
wretched, woeful, afflicted, doleful, dolorous,
miserable, rueful.

مُنڪَسِرُ مزاج: ذ. نڪاهي سان هلندڙ. ڪانڌ وارو.
idem.

مُنڪَشَفُ: ص (ع) کليل. ظاهر. پترو.
uncovered; disclosed, revealed, clear.

مُنڪُوْه: ذ (ع) نڪاح ۾ آيل. نڪاح ٻڌي. جوءَ زال.
legally married wife, a married woman, a wife.

مُنْكَتِرُ: ص. گھرنڊو فقير. پينر. سوالي. مڱهار.
a beggar, cadger, panhandler, mendicant, a peti-
tioner, supplicant, a drummer.

مُنْكَرُ: ذ. سامونڊي مڇي جو هڪ قسم.
a shark, a whale.

مُنْكَرْمُج: ذ. هڪ قسم جي وڏو سامونڊي مڇي.
a shark, a whale.

مُنْگِلُ: ذ (سن) خوشي. شادمانو. هڪ گرھ جو نالو. مريخ. اڱارو
(ڏينهن).

welfare, happiness, felicity, a festival, the planet
Mars, Tuesday.

dissuasion.

منع نامو: ذ. بندش جو لکيت ۾ يا زباني اطلاع.
an injunction, an order of prohibition.

منعقد: ص (ع) مقرر ڪيل.
held, convened, celebrated.

منعكس: ص (ع) موٽ ڪاڌل. اونڌو. اُٻتو (پاڇو). اولڙو. عڪس.
inverted, inversed, reversed, reflected, reflection.

مُنْعِم: ص (ع) نعمت ڏيندڙ. غني. سخي. فياض. نعمتن سان نوازيندڙ.
beneficent, liberal, generous, gracious; a bene-
factor.

مُنْفَرِد: ص (ع) اڪيلو. هڪڙو. الڳ. جدا. ناياب.
alone, solitary, singular, single, isolated, separ-
ate, unique.

مَنْفَعَت: ذ (ع) فائدو. نفعو. لاڀ. حاصلات.
advantage; profit, gain, benefit.

مَنْفِي: ص (ع) انڪاري. رد. خارج ڪيل.
negative; rejected, banished, minus.

مَنْقَرَة: ذ (ع) چھنب (پکي جي)
beak, bill (of a bird).

مَنْقَبَت: ذ (ع) تعريف. ساراهه. صفت.
praise, applause, eulogy, (esp. of the Prophet and
his companions).

مُنْقَسَم: ص (ع) ورهايل. ونڊيل. تقسيم ٿيل.
divided (into parts, or sections, or chapters etc),
apportioned, distributed.

مُنْقَش: ص (ع) نقش اُڪريل. کوٽي چٽ ڪڍيل. گلن ٻوٽن وارا
رنگارنگي چٽ گل.

painted, variegated, carved, engraved, painting in
diverse colours.

مُنْقَطِع: ص (ع) ڍيل. قطع ڪيل.
cut off, separated, disjoined, finished,
terminated.

مُنْقَطِع ڪرڻ: وڌي ڇڏڻ. تعلق ختم ڪرڻ. سلسلو ٽوڙي ڇڏڻ.
to cut off, to disconnect, sever relation, to stop,
conclude.

مُنْقَلَب: ص (ع) اُٻتو. اٽو. اوتڙو. ڦرندڙ.
reverse, upside down, inverted, contradictory,
converse, turning, moving round.

منور: ص (ع) روشن. چمڪندڙ. درخشان.
illuminated, lustrous, clear, bright, brilliant.

منور: ص (سن) دل خوش ڪندڙ. دل کسيندڙ. دلير. سهڻو. پيارو.
fascinating, bewitching, charming, pretty, attractive, interesting, delightful, pleasing, beautiful, lovely.

منهان: ظ. منهن سان. وات مان.
from the mouth.

منهانجو: ص. شرميلو. لڄارو.
modest, humble, shy, bashful, coy, demure, diffident, timid.

منهان منهن: ظ. ڪٿان تار. روبرو. آمهون سامهون.
full, brimful, brimming, face to face, opposite, in front, in presence.

منهنجو: ص. پنهنجو. ذاتي. شخصي.
mine, my, own, self, personal, private.

منهدم: ص (ع) ڪريل. ڊٺل (اڏاوت).
demolished, destroyed, annihilated, decimated, destructed, dismantled, pulled down, pulverized, razed, shattered, smashed, tore down.

منهڪ: ص (ع) مشغول. مصروف. ڏڏل.
busy, engaged, employed, occupied, engrossed, immersed.

منهن: ذ. ڪڪائون اڏيل چنو. چير. اجهو.
a shed, a thatched hut, a shanty, cottage, shack, cabin.

منهين: ث. ننڍو چنو. ننڍو چپر.
a small hut, a shanty, cabin, shack.

منهن: ذ. بهان. عذر.
pretence, sham, stratagem, feigning, bluff, pretention.

منهين: ذ (ع) نائب (ڪاروبار). پائيار. منشي.
constituent; one appointed to conduct a business, foreman, manager, factor, agent, headman; a partner.

منير: ص (ع) روشن ڪندڙ. روشن.
shining, splendid, illuminating, illustrious, bright, brilliant.

من: ث. نانگ جي مٿي مان نڪتل مشير يا ٽڪي (جيون ٿا ته مڙ نانگ ٻلا

منڱلي: ث. گهم جو هڪ قسم. چانديءَ جو ڪنگڙ. ڪڙي.
a kind of bracelet, a silver ornament for the wrist.

منڱ: م. گهرڻ. طلب ڪرڻ. منڱ.
to ask for, request, beg, solicit, pray, crave.

منڱه: ذ. جاءِ جي ڇت مان هوا اچڻ لاءِ لنگهه. بادگير. مڪن گڏ ڪري رکڻ جي وڏي دڪي.
a wind-catcher in the roof of a house, louver, a large earthen vessel for storing butter.

منڱا: ذ. ڏٺ جو هڪ قسم.
a kind of wild grain.

منڱڻ: منڱڻ: ذ. جيت جو هڪ قسم (جيڪو پوسل واري هنڌ ٿئي.
ڪٽڻ ۽ ڪلرائين پٽين ۾ گهر ڪري انساني رت پئي).

منڱو: ذ. لوڙهي جي لنگهه ۾ ڪٽل ٻه سانگي ڪاٺي جنهن ۾ آڏ لاءِ ٻي ڪاٺي رکي وڃي.
a support, a stake, a wooden stick for keeping another over it to close a passage.

منڱ: م. منڱڻ (ڪپڙو ڌوئڻ لاءِ). مٽڻ (هٿن ۾). نپوڙڻ.
to wash, rinse, to squeeze.

منڱ: م. منڱڻ. ڪوڙڻ (وار). جھنڊ لاهڻ. ٻار جا پھريون پيرو وار ڪوڙڻ.
to shave (hair), the first tonsure of a child, to perform the cutting of tonsures.

منو: ص. ننڍي نڪ وارو پٿر.
one with a flat nose as if bruised down.

منو: ذ. اٺت (چرخي) ۾ لڳل وڏو ڪاٺ جو ڪلو. پڙي. م رسي ٻڌڻ لاءِ.
آپي ڪاٺي. نار جي وڏي چڪر ۾ وڌل آپي ڪاٺي. (ص) تي پاڻي چار حصن ۾ پڙڻ. اٿيورو گھٽ. ڪسو.

منو: ص. ننڍي نڪ وارو پٿر.
one with a flat nose as if bruised down.

منو: ذ. اٺت (چرخي) ۾ لڳل وڏو ڪاٺ جو ڪلو. پڙي. م رسي ٻڌڻ لاءِ.
آپي ڪاٺي. نار جي وڏي چڪر ۾ وڌل آپي ڪاٺي. (ص) تي پاڻي چار حصن ۾ پڙڻ. اٿيورو گھٽ. ڪسو.

منو: ص. ننڍي نڪ وارو پٿر.
one with a flat nose as if bruised down.

منو: ذ. اٺت (چرخي) ۾ لڳل وڏو ڪاٺ جو ڪلو. پڙي. م رسي ٻڌڻ لاءِ.
آپي ڪاٺي. نار جي وڏي چڪر ۾ وڌل آپي ڪاٺي. (ص) تي پاڻي چار حصن ۾ پڙڻ. اٿيورو گھٽ. ڪسو.

منو: ص. ننڍي نڪ وارو پٿر.
one with a flat nose as if bruised down.

منو: ذ. اٺت (چرخي) ۾ لڳل وڏو ڪاٺ جو ڪلو. پڙي. م رسي ٻڌڻ لاءِ.
آپي ڪاٺي. نار جي وڏي چڪر ۾ وڌل آپي ڪاٺي. (ص) تي پاڻي چار حصن ۾ پڙڻ. اٿيورو گھٽ. ڪسو.

منو: ص. ننڍي نڪ وارو پٿر.
one with a flat nose as if bruised down.

جوزهر چوسي ونددي آهي.

the precious stone said to be found in the head of a serpent (and held to be a certain antidote against poisons), bezoar-stone.

مَن: ڏ. چاليهن سِيرَن جو وزن.

40 seers weight; a maund; a denomination of weight or measure equal to former 40 seers.

مَن ڪَٽِي: ٺ. اٺاج جي مَن مَٺاري سان ڪَٽ.

the weighing by maunds, weight in maunds.

مَٺاڻِي: م. ڏيکارڻ.

to show, to display, manifest, exhibit, expose, uncover, unclot, unveil.

مَٺڪو، مَٺڪو: ڏ. قيمتي پٿر جو داڻو يا ننگ، موتي، سون يا چانديءَ جو موتي، شيشي جو داڻو، تسبيح جو داڻو، ڪَٽَ جو مَٺڪو.

a gem, jewel, a bead (of silver, glass etc), a pebble worn as a charm; bolster (for a knife); the vertebrae of the neck, Adam's apple.

مَٺڪو ٽٽڻ: ڪَٽَ جو هڏو ڀڄڻ ڪَٽَ ڀڄڻ.

of the vertebrae of the neck to break down; to suffer heavily; to be doomed.

مَن مَن، مَر مَر: ٺ. چپن مَر ڳالهائڻ، سَس پَس.

mumbling, murmuring, muttering, inarticulate speech.

مَن مَن ڪَڙڻ، مَر مَر ڪَڙڻ: چپن مَر ڳالهائڻ، پُٺ پُٺ ڪَڙڻ، آهستي ڳالهائڻ.

to mumble, to hum, to mutter, to murmur; to speak undistinctly.

مَٺُ: م. ڏسڻ، پَسڻ، رخ رکڻ، هلڻ.

to see, observe, find, obtain; to turn (towards); to proceed, to go.

مَٺِي: ٺ. ڏانھن، وٽ، لڳ.

towards, near to, in the direction of, with respect to.

مَٺِيا: ٺ. چمڪڻ، جوت، جلور، خاص خوبي، جوهر، ڏات، سَڪڻ.

light, radiance, effulgence, luminosity, buoyant, goodness, benefit, essence, essentiality, nature, texture; quintessence, quintessential, substance, virtuality, soul, stuff.

مَٺِيادار: ص. جوت وارو، ڏات وارو، جلويدار، حسين، سَٺو.

lightened, illuminated, allayed, beautiful, handsome, attractive, beautiful, comely, lovely, pretty, pulchritudinous, stunning.

مَٺيارو: ص. مَن وارو (ڪارو نانگ، جنھن جي مَٺي مَن ٺٽي).

a Cobra, having a bone, in his head.

مَٺِيو: ڏ. موتي مَٺڪو، جواهر، ڪوڙو موتي، ڪڇ، گَھڙ.

a bead, a jewel, a gem, imitative pearl, a glass, an ornament, trinket.

مَٺِيان، مَٺِييارو: ص. چوڙيون ۽ ڪوڙا مَٺيا موتي وڪڻندڙ.

a seller of bangles and imitative pearls.

مَٺو: ڏ (ٺ) وار، ڪيس.

hair.

مَٺو تراش: ڏ. وار لاهيندڙ اوزار.

a hair-cutting tool.

مَٺاخذ: ڏ (ع) گرفت، باز پرس، پڇاڻا، بدلو، عيوض، جواب ڏيڻ.

calling to account, accountability, retaliating, punishing, chastising, explanation.

مَٺاخذو ڪَڙڻ: گرفت مَر وٺڻ، بدلو وٺڻ، ڏوهه جي سزا ڏيڻ.

to call to account, to punish, penalize.

مَٺاڏ: ڏ (ع) هر شيءِ جو اصل، سامان، شيون، دليل، مضمون.

matters, arguments, points, material, provisions, matter, contents.

مَٺاڏو: ص. ستارو، ٿلهو.

fat, obese, corpulent, fleshy.

مَٺاڏجڻ: م. ٿلهو مَٺاڏو ٿيڻ، پاڻ ڀرو ٿيڻ، مغرور ٿيڻ.

to become fat, obese, corpulent, fleshy, to become haughty, proud, arrogant.

مَٺاڏو: ڏ (ع) وزن ڪَڙڻ، ڪَٽ ڪَڙڻ، برابري هڪ جهرائي.

to weigh, assess, count, signify, to balance, to compare, a comparison, likeness, resemblance, similarity, similitude.

مَٺاڏو ڪَڙڻ: جانچڻ، ترتيب ڪَڙڻ، ڀيٽ ڪَڙڻ.

to assess, check, inspect, to compare.

مَٺاڏي، مَٺاڏي: ٺ. (مبادا جو بگڙيل) بعضي، اتفاق سان، نه ڄاڻان.

ڪڏهن، جيڪر.

sometimes, occasionally, can't say, by chance, may be, perhaps, perchance, possibly.

موتڙي پوئڻ: موتڙن جو هار ٺاهڻ. خوش بياني ڪرڻ.
to thread the pearls, to put pearls in a string; to speak eloquently.

موتڙيو: ڏ. هڪ قسم جو خوشبودار گل ۽ ٻوٽو. اکين جي تارن تي پائي چڙهڻ جو مرض.

the jasmine flower. *Jasminum grandiflorum*, *Jasminum humile*, *Gardenia jasmonoides*. Cataract in the eye, cloudiness of the lens of the eye.

موتڙيو پائي: ڏ. اکين جي ماڻڪن تي چڙهيل اڇو پائي.
Cataract, cloudiness of the lens of the eye.

موتڙ: ڏ. هڪ قسم جي ٻوٽي جي پاڙ.
Cyperus rotundus, fits the root used as medicine.

موتڙاڇ: ص (ع. محتاج) ضرورت مند. هينر. معذور.
necessitous, poor, needy, weak, decrepit, feeble, infirm, insubstantial, disabled

موتڙو: ص. ڀر (جيڪو هڪ هنڌ توتي ليو پيو هجي). توتي.
a sluggard, dull, sluggish, lethargic, torpid.

موتڙ: ڏ. پوئتي وڃڻ. پويان پير واپسي آڻڻ.
moving backwards, retracing the backward steps, return, revert, turn back, reversibility.

موتڙ کائڻ: موتڙي اچڻ. پوئتي وڃڻ. پويان پير ڪرڻ. گهٽجڻ. لات ڪڍڻ (پائي).

to come back, to turn back, to retire, to abate, lower (water).

موتڙائڻ: م. موتڙي ڏيڻ. واپس ڪرڻ. پوئتي ورائڻ. رد ڪرڻ. تائيد ڪرڻ.

to cause to return, give back, return, reject, to turn down, decline, disapprove, refuse, spurn, to make despondent.

موتڙو: ڏ. (انگ) انجڻ تي هلندڙ گاڏي. موٽرڪار. انجڻ-مشين.
a thing run by an engine or motor, a motor car, an engine, a machine

موتڙ سائيڪل: ڏ. انجڻ تي هلندڙ ٻن ڦيڻن واري سائيڪل.
Motorcycle, a two-wheeled automotive-vehicle, scooter.

موتڙي: ڏ. ويڙهيل سڙهيل ڪپڙن جي ننڍڙي هنڌ.
a bundie, bunch, parcel

موتڙو: م. موتڙي اچڻ. وري اچڻ. موت کائڻ. وري پويان پير

مواصلات: ڏ. (ع) گڏجڻ جا وسيلو. اچ وڃ جا رستا.

communication, ways of communication.

موافق: ص (ع) پڪسان. برابر. هڪ جهڙو. مناسب.
agreeable, suitable, conformable, expedient.

موافق اچڻ: برابر اچڻ. درست هجڻ. مزاج مطابق هجڻ (ڪڏو، علاج، آبهوا وغيره).

to agree (with), to suit, to be correct, to prove favourable, or propitious (to).

مواقت: ڏ. (ع) هڪجهڙائي. برابري. مزاج جي ساڳيائي.
conformity, agreement, accord, congeniality.

مواقت ڪرڻ: تعلق رکڻ. هم آهنگي ڪرڻ. دوستي رکڻ.

to conform (to), comply (with), close in (with); to enter into friendship (with), to bring about reconciliation, to reconcile.

مواقع: ڏ. (ع) 'موقع' جو جمع (موقعو، وجهه، محلون).
plural of chances, opportunities, openings, fortunes.

موالي: ڏ. (ع) غلام. نوڪر ڇاڪر. نٿو واپرائيندڙ. نشي جو عبادتي.

servant, slave, attendant, a drunkard, intoxicated.

مواڻ: م. ماپ ڪرائڻ. پرائڻ (ڪپڙو يا اُڻ).

to get measured, filled (a bag or grain).

مويي: ص (ع. عربي) وڏو سڀ کان وڏو (ٻُڌ).

an elder, an elder (son)

موت: ڏ. (ع) اجل. فنا. قضا. موتو. وفات.

death, mortality, decease, passing, demise.

موت اچڻ: مري وڃڻ. فنا ٿيڻ. گذاري وڃڻ. شمع اچڻ.
(of) death to come, to die, depart, decease, expire, pass out, to face bad luck, fall upon evil days.

موت کي سڏڻ: ڀرو وڃڻ جهڙا ڪم ڪرڻ.
to call for the death, to court death.

موتمارو: ص. ماريندڙ. قاتل. خوفناڪ (ڪم، حادثو).

fatal, deadly, deathly, lethal, pestilent.

موتي: ص. هڪ قسم جو مثڪم (جيڪو سڀ جي پيٽ مان نڪري).
پاڻيٺ مشو.

a pearl, liquid, bead

ey settled on wife) payable on demand.

مَوْجُودٌ: ص (ع) پيدا ڪيل، حاضر، هڪيو تڪيو، قائم، برقرار، تيار، مهيا، ميسر، دستياب.

existing, extant; present, standing before, ready, at hand, available.

موجوده ڪرڻ: حاضر ڪرڻ، پيش ڪرڻ، پيدا ڪرڻ، مهيا ڪرڻ.

to make present, to bring before, to obtain, to provide, supply.

موجودات: ث (ع) اهي سڀ شيون جيڪي خدا تعاليٰ پيدا ڪيون آهن، ڪل ڪائنات، مخلوقات.

existing things, created beings, creatures, nature.

مَوْجُودِگي: ث (ف) حاضري، پيشي.

existence, presence, attendance.

مَوْجُودٌ: ص (ع) هينئر جو، حاضر وقت ۾، هڪيو تڪيو، اڳيان.

existing, present, current.

موجاڙ: ص سٺو، خوبصورت، موجاڙو.

good, excellent, fine, beautiful, handsome; middling, fair, tolerable.

موجاڙو: ص سٺو، قبول صورت، سندر، ٺاهوڪو، پورو پٺو، سٺو، اچو، عمدو.

idem.

موجڙو: ذ، پادر، جوتو، جتي جو هڪڙو پير.

a shoe (used chiefly when speaking of a blow with a shoe).

موجڙا ڪاري: ث، پادر جو سٽڪو.

a beating with a shoe.

موجڙي بازي: ث، موجڙا ڪاري.

idem, a game in which shoe-beating is given.

موجڙي ڪٽيو: ص، هيسايل، مطيع.

beaten, basted, overwhelmed, routed, overrun, submissive, obedient.

موجڪو: ص، موجي، جو، موجي، جي ڪم جو.

of a shoemaker, for the use of a shoemaker.

موجي: ذ، چمڙي جو ڪم ڪندڙ (چمڙي مان سنج ۽ جتيون ٺاهڻ)، ڪفش دوز، (ث، موجيائي).

a shoemaker; a currier.

مَوَجِدٌ: ص (ع) هڪڙي خدا کي مڃيندڙ، سچو مسلمان.

ڪرڻ.

to return, go or come back, to revert, recede, retire, turn back.

موتو: ص، ٿلهو (جسم)، متارو، گهاٽو (ڪپڙو)، (ث، موتي).

(of body) thick, stout, fat, corpulent, plump, rough, coarse, (cloth).

موتو: ذ، هڪ قسم جو اناج، هڪ قسم جي خوشبودار ٻوٽي جي پاڙ.

a kind of pulse, *phaseolus aconitiflorus*, aconite-leaved kidney bean.

مولڙو، مولڙيو: ذ، آڏاڻي تي ٺهيل هڪ قسم جو ڪپڙو (جنهن ۾ ست رنگا پٽا ٿين)، سنڌي گريبي يا سوسي جو هڪ قسم.

a kind of cloth with seven-coloured strips in the entire length; a kind of *Susi* or *gurbi*.

مؤثر: ص (ع) اثر ڪندڙ، اثرائتو، ڪارگر، تاثير ڪندڙ.

efficacious, effective, effectual, striking, applicable, affecting, touching.

مَوَجٌ: ث (ع) لهر، چولي، ترنگ، ولولو، امنگ، خوشي، جي لهر، گھڻائي، افراط، مستي، خوشي، عش آرار.

a wave, surge, billow, whim, caprice, emotion, ecstasy, heaps, abundance, plenty, frenzy, joy, happiness.

موجون ماڻڻ: مڙا ماڻڻ، عيش ڪرڻ، مڙي سان زندگي گذارڻ.

to enjoy oneself without restraint, to be capricious, to enjoy the life.

مَوَجِي: ص، موجون ڪندڙ، زنده دل، پُورالو، مست.

whimsical, emotional, capricious, faciful, cheerful, sensitive, sentient.

موجب: ط (ع) لازم، فرض، واجب، جي ڪري، سببان، پتاندر.

compulsory, mandatory, imperative, imperious, required, cause (of) according to, in accordance with.

مَوْجِدٌ: ص (ع) ايجاد ڪندڙ، ڪائناتين ڳالهه يا هنر پيدا ڪندڙ.

inventor.

مَوْجِزٌ: ص، لهريون هڻندڙ، چوليون هڻندڙ (درياء، وهڪرو).

stormy, boisterous, billowy, tumultuous, agitated, raging (sea, river, flow).

مَوْجِلٌ: ص (ع) ڪنهن وقت لاءِ ملتوي ڪيل، بعد ۾ اڏاڻگي لاءِ مقرر ڪيل (حق مهر).

postponed, adjourned, deferred, put off, (of mon-

resources, wealth.

موراکي: ٺ. مڇي، جو هڪ قسم.

a freshwater fish, *Cirrhina nigrigale*.

مُورَت: ٺ. تصوير، پٿر وغيره جو ٺهيل ٻُٺ. صورت-شڪل. فوٽو.

a picture, an image, an idol, a statue; form, visible shape, apperance.

مُورتي: ٺ. مورت.

idem.

مُورث: ص (ع) اهو شخص جنهن کي ورثو يا ترڪر ملي- وارث.

an heir.

مُورث اعليٰ: ص. وڏو وارث.

the great grand parent, progenitoremore, ancestor.

مورجڻ: م. پُور ڪڍڻ (رڻ). گونج ڪڍڻ- انگور ڇڻ.

to give forth fresh leaves or foliage (of a tree), to shoot up again after having been cut down, to shoot out (as new leaves or foliage), sprout, veg-etate.

مورچو: ڏ (ف) قلعي جي چوڌاري کوٽيل کاھي. خندق، لڙائي يا شڪار لاءِ حفاظتي گڏڻو.

a line of intrenchment, a ditch, trench, moat, the stand in a war or a hunting preserve.

مورچي بندي: ٺ. حفاظتي گڏڻا يا کاھيون.

intrenching, intrenchment.

مورچا: ص (سن) بيهوش- بي سڌ- غش.

fainting, faint, swoon, stupefaction.

مورچل: ڏ. مورچي گڻين جو ريشو.

a whisk, or fan of peacock's feathers.

مورخ: ڏ (ع) تاريخ لکندڙ- وقائع نويس- تاريخدان.

a chronicler, an annalist, a chronologer, a historian.

مورخه: ٺ (ع) تاريخ- ٻُٺ.

dated, bearing date, under date.

مورڙو: ڏ. آڳاٽي تاريخي قصي ”مورڙو- مانگر مڇ“ جي هڪ ڪردار جو نالو.

the name of a character in the folk story entitled ”Morio and the shark“.

مورڪ: ص (سن) مُورڪ (بيوقوف- احمق- جاھل).

stupid, foolish, silly, idiotic, ignorant, uncouth.

believing in one God, a true muslim, a practicing muslim.

مُورَ: ص (ع) آخري- پڇاڙي وارو آخر لاڇڏيل.

hinder, posterior; consequent, left behind, de-layed, postponed.

مُودَع: ص (ع) ادب وارو، اخلاق وارو- فضيلت وارو.

well-trained, wellbred; disciplined, polite, civil, courteous.

مُودَت: ٺ (ع) محبت- الفت- پيار- اخلاص.

love, affection, friendship, benevolence.

مودي: ص. اناج جو واپاري، پانڊاري.

a shopkeeper, grocer, grain-merchant.

مودڪ: ڏ. مڙو- مُهر (ص) نه ڳالهائيندڙ- گم سم- پورو- موڳو- بيوقوف.

reserved, taciturn, simpleton, innocent, simple, silly.

مودو: ص. نونهر- گنجو- روڏو، ٻنان سڱن جي (جوياري). (ٺ. مودِي).

hairless, bald, hornless.

مُودُن: ص (ع) اذان ڏيندڙ- ٻانگو.

one who chants the call to prayer (from the minaret or tower of a mosque), a Muezzin.

مُودِي: ص (ع) ايڏائيندڙ- ڏکڻيندڙ، آزاريندڙ، ظالم، لُج، بڻيل، ڪنجوس.

troublesome, vexatious, hurtful, noxious, destruc-tive, mischievous; vexer, oppressor, tyrant, a miser, niggard.

مُور: ٺ. نئون اڀرڻ، پُور (ٺ) جي وڻ جا، ڪلي- مڪڙي، وڻن جو ٿوٽو.

the giving forth fresh leaves (of a tree), the fresh springing up of a tree or plant after being cut down, a new or fresh growth on a tree or plant.

مُور: ڏ (سن) مُور (پکي) جو هڪ قسم- طائوس. ٺٺ جو چٽ يا ٺنگ.

a peacock, a crown or a bead of a nose ring.

مُور: ٺ (ف) ماکوڙي- ڪٺلي.

an ant.

مُور: ظ. اصلي- ڀٽي- هڏ- ماڳھين- هرگز.

completely, fully, in the least, at all.

مُور: ڏ (سن) مُور (اصل رقم، مُورِي- پونجي- سرمايو).

capital (in trade), stock, principal, means, assets,

مورائي: ٺ. گھٽائي - لاٽ (اگھ) م.

reduction, abatement, decrement, lowering; sluggishness (of the market).

مورڙو: م. ڦيرائڻ، ورائڻ، وڪڙ ڏيڻ، ور ڏيڻ، مروڙڻ، مروٽڻ، ڀيڄ ڏيڻ، مثاڻ (رخ)، ڏنگو ڪرڻ، وپس ڪرڻ.

to turn, bend, twist, to screw, to turn or double down, to plait, gather, to turn away, or aside, to turn back, to give back or return.

مورڙو: ڏ. وڙ - وڪڙ، ڏنگ، (س) لٽل - گھٽ (اگھ)، ڪُٺي، چويائي مال م پيل بيماري.

a turn, twist, bend, reduced, sluggish, slow, lowly, inferior, base, intestinal obstruction (in cattle).

مورڙو ڏيڻ: ورائڻ، رخ ڦيرائڻ، منهن م رگھڻ، وجهڻ.

to turn, bend, twist, to screw, to contort the face, to grimace.

مورڙو: ڏ. گھوٽ يا ڪنوار کي ڏوڻگھين، ڪارڪن، پٺاڻن وغيره جي ڏنل سوغات، سُر جي ڪٽان مان ٺهيل ڪرسي.

an offering or present given to a groom or bride at the time of wedding, a reed chair.

مورڙو ڏيڻ: مگھي جي رسم موجب گھوٽ جي طرفان ڪنوار کي يا ڪنوار جي طرفان گھوٽ کي وڳي سان گڏ سوغات ڏيڻ.

to present clothes, sweetmeats, dry-fruit at the time of betrothal.

مورڙو: ڏ. مونجه، ڪنهن عضوي م نسن جي ٿيل ڳنڍ، منجهيل سُن، باديءَ جي پير تي، وهڻ يا چويائي جي آندي جو وڪڙ ۽ روڪ، (س) موڳو.

ڪندڙهن - غبي، منجهيل، واٽڙو.

a tangle, uneasiness, an obstruction of a body passage or canal, the intestinal obstruction, stupid, dull, silly, foolish, simple, ignorant, sluggish, confused, perplexed.

مورڙو: ص. منجهيل، واٽڙو، گھرايل، گمراه، ڀليل.

stupefied, bewildered, perplexed, confounded, confused, erring, astray.

مورِي: ٺ. مور - پوتجي، واپار م سڀاڙيل اصل رقع، ننڍي هڙ - پروڙي، ڪاٺن يا گاه جي مُٺ، پنڊوھن پيڙين جي جھوڙي.

principal, capital, stock, sum invested, a small pack, packet, a handful (of greens); a pack of 25 bars.

uncultured

مور ڪاٺي: ٺ. بيوقوفِي، ابلت - حماقت.

stupidity, folly, foolishness, ignorance.

مورڻ: م. گونج ڇهلڻ، ٻُور ڇهلڻ (ور، پوتا)، ڦوٽڻو ڪاٺ (اگھ).

sprouting, germination, vegetation, to shoot forth, sprout.

مورو: ڏ. وڻ وڻ کان پوءِ پوڻ مٺا نڪتل پيو پيرو گونج، جبل جو هڪ لڙڪ ڳوٺ.

a fresh new growth in the place of a cut tree or plant, a folk poem of hill tribes.

موروئي: ص (ع) وارثي، وارو ترڪي م آيل ورثي م منسل.

inherited, hereditary, patrimonial, ancestral.

موري: ٺ. پاڻي، جي نيڪال جي جاء، نالي، ڪُٺي ننڍي ٻُل - ڦڙڙو.

a drain, gutter, sewer, a sink, a floodgate, sluice, culvert.

موري: ٺ. هڪ قسم جو اڙيل (پاڇي، ڏور ڪراچي).

a radish, *Raphanus sativus*.

مورياڙو: ڏ (ف) ڪُٺ - ڏنگ - ڪر.

rust, blight, must, mould.

موريسر: ٺ. اکين جي تارن تي آيل اڇو پاڻي - موتي.

a mote in the eye.

موريو: ڏ. ڪنهن به ڌاتوءَ مان ٺهيل گهاگھر جهڙو ٿاڻ.

a kind of metallic water vessel.

مورڙو: ٺ. واپسي، موٽ، وٽ - ڀيڄ، وڪڙ.

moving backwards, a twist, twisting, a turn, winding.

مورڙو: ڏ. گھوٽ جو تاج - ڪلنگي - مڪٽ، گھوٽ جي مٿي تي ٻڌل گلن يا موتين جي جڏالو، ڪُڪڙ يا ٻڪيءَ جي مٿي واري چوٽي، ڦٽندڻ، ٽوڙڻ، وڙ.

وڪڙ، وٽ، ڏنگ، ڪُٺ، خُء، ڦيرو.

the crown of a bride-groom; a decoration covering the face of a bridegroom, the comb of a cock or some other bird, a tassel, a twist, winding, the hump of a humpback, a turn.

مورڙ ڏيڻ: وڪڙ ڏيڻ، مورڙ ڦيرائڻ، ڇڪڙ ڏيڻ، ڏنگو ڪرڻ، وڙ ڏيڻ.

to twist, turn, bend, wind, coil, writhe.

مور ڪاٺ: ڦرن - وڪڙ ڪاٺ، مورڙ.

to be turned, or twisted, or bent, to be turned back.

موشگاف: ذ (ف) وار جي ڪل لاهندڙ باريڪ بين.
a connoisseur, critic, shrewd, sagacious, penetrating.

موشگافي: ص (ف) وار جي ڪل لاهڻ باريڪ بيني.
shrewdness, penetration, criticism, comment, review.

موشو: ذ. بهانو. لڪ. فريب.
pretence, excuse, alibi, plea, pretext, deceit, fraud, cunning.

موشو ڪرڻ: پاسو ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ. لڪ ڪرڻ.
to abstain, to keep away (from anything), to refrain, forbear, to withhold.

موصوف: ص (ع) صفت ڪيل. ساراهيل. تعريف ڪيل. واکاڻيل.
above-mentioned (person), praised, celebrated, commendable, laudable.

موصول: ص (ع) وصول ڪيل. ورتل. مليل.
received, reached (to), arrived (at), collected, joined, connected, related.

موضع: ذ (ع) ڳوٺ. گام.
a village, hamlet, habitation.

موضوع: ذ (ع) مضمون. مضمون جو مقصد. عنوان.
subject, a heading; a postulate.

موقر: ص (ع) عزت دار. معزز.
honoured, respected, respectable, revered, stately, venerable.

موقعو: ذ (ع) واقعي وارو هنڌ. جاء. هنڌ. خاص وقت. خاص هنڌ. رجم.
دار.

a place where anything happens, a place of incident, site, situation, locality, opportunity.

موقعر ڏسڻ: وقت جو انتظار ڪرڻ. رجم ملڻ جو وقت ڏسڻ.
to look or watch for an opportunity, to await for a chance (to appear).

موقعر ڏيڻ: مهلت ڏيڻ. رجم ڏيڻ.
to give an opportunity, or occasion (to).

موقعر ملڻ: رجم لڳڻ. مناسب وقت هڪ اچڻ. ڏاه لڳڻ.
an opportunity to present itself (to); to meet with or to get an opportunity.

موزو: ذ (ف) جراب. چمڙي جي گوڙن تائين جتي.
a stocking; a boot, long-boot.

موزون: ص (ع) تريل تڪيل. لهڪندڙ. مناسب. لائق. درست. صحيح.
weighed; balanced, well-adjusted; symmetrical; equable, equal, harmonious, good, correct, appropriate, likeable.

موزون هجڻ: مناسب هجڻ. صحيح هجڻ. جوڳاڻو هئڻ.
the being weighed, the being well-balanced or adjusted, the being well-measured.

موزونيت: ث (ع) مناسبت. پسندگي.
idem.

موسو: ذ. بهاني بازي. لاذ ڪوڙ. انگل آرو.
false excuses, sham, pretence, coquetry, flirtation, affectation of love.

موسو: ذ. هڪ قسم جو پکي.
name of a small black bird *Anthus and Motacilla*.

موسر: ث (ع) موسم وقت. زمانو. ور. منڍ. ٻار.
time or season (for anything).

موسر بهار: ث. بهار جي منڍ.
the spring season.

موسر سرما: ث. سياري جي منڍ.
the winter season.

موسمي: ث. منڍ جو. رت جو. منڍاڻو. فصلي.
seasonable, of the season, seasonal.

موسمي بخار: ذ. مليريا. سرءُ جو بخار.
malarial fever, seasonal fever.

موسوم: ص (ع) نالي ڪيل.
named, called, entitled.

موسي: ذ (ع) هڪ نبي سگورو (جيڪو بني اسرائيل قوم تي لڙو).
moses, name of a Prophet.

موسيقيار: ذ (ف) موسيقيءَ جو ماهر. ڳائيندڙ وڃائيندڙ.
a musician; a player or singer (of musical instrument or music).

موسيقي: ث (ع) ڳائڻ وڃائڻ جو علم. راڳ وديا.
music.

موش: ذ (ف) ڪوٺو. چوهو.
a mouse, a rat.

freedom, release, deliverance, liberty, licence, present, gift, benevolence, favour.

موک: ڏيڻ؛ آڃائي ٿيڻ. نجات ملڻ. تڪليف يا آزار مان چڻڻ.
to get freedom, release, deliverance, liberation, licence, authorization, permission, absolution, salvation.

موکا: ٺ. نجات. چوٽڪارو. رهائي. آزادي. نذرانو. ڪمي ڪاسبي کي نذراني جي عيوض ڏنل اُن ڏاڏا نذر. پيٽا. پاسر. سکا.

liberation, deliverance, emancipation, absolution, salvation, the grain or other gift given to a workman, worker etc. an offering, a pious present, a vow.

موکي: ٺ. (ف. مَنِي، مَنان) ”موکي-متارا“ قصي جو هڪ ڪردار.
Mokhi, the name of a character in the folk tale entitled 'Mokhi and Matara', an in-keeper.

موگرو: ڏ. ”موتري“ جهڙي ڳڙ ۽ ٻوٽي جو هڪ قسم. مگرو.
the double jasmine, *Jasminum sambac* (also called Tuscan jasmine and 'the double Moogrie').

موگائي: ٺ. اُپٽڪائي. حيراني. واڙائي. سستي. گهر.
dejected state, low spirits, astonishment, perturbation, dullness, stupor, lethargy, languor, lassitude, slumber.

موگو: ص. منجھيل. مڙهل. وسائل. سُست. واڙو. حيران. مورڪ.
بيوقوف. (ٺ. موڳي). (ڏ. جن پُرت.
stupid, dull, stupified, confused, astonish, perturb, foolish, doltish, a dullard.

موگو، موڳي: ص. مڱن جي رنگ جهڙو. هڪسو سائو.
a brownish green, the colour of a vetch or pulse, light green.

مول: ڏ. (سن) پاڙو. جڙو. بنياد. موري. مور.
root, origin, basis, foundation, stock, principle, capital.

مولي: ڏ. (ع) مالڪ. ڌڻي. آقا. خدا تعاليٰ.
a patron, lord, master, the Supreme Lord; God, Almighty Allah.

مولائي: ص. مولِي جو غلام. ٻانھو.
of or belonging to Lord, a slave (of God).

مولانا: ص. (ع) عالم. مولوي. عام طرح عالم فاضل شخص جو لقب.
learned, erudite, scholarly, title of respect for religious scholar.

موقوف: ص. (ع) برخاست (نوڪريءَ کان) مٽري. معطل. ترڪ ڪيل.
removed, dismissed; discontinued, ceased, delayed, deferred, postponed, suspended; relinquished; abolished.

موقوف ڪرڻ: نوڪريءَ کان الڳ ڪرڻ.
to discontinue, remove (from office), dismiss, discharge.

موقوفِي: ٺ. برطرفي. معزولي. علحدگي (نوڪريءَ کان).
suspension, dismissal, removal (from an office or position).

موک: ٺ. پٽي، جي گھٽائي. جالارو پائي (جيڪو هيٺاهين زمين تي سولائي سان پيچ ڪري). پالوٽ. (ص) گھڻو. جمجمو. جالارو.
a flood of water over a field, availability of more than required water to flood the lands for cultivation.

موکا: ڏ. هڪ پياري جو نالو. بَواسير.
the piles.

موکڙ: ٺ. ويڪر. بُرو. عريض (ڪپڙي جو). ڪشادگي.
width, breadth; confines, dimensions, radius, reach, realm, purview.

موکرائِي: ٺ. موکڙ. ويڪر.
width, breadth.

موکرو: ص. کليل. ڪشادو. ويڪرو.
wide, broad, roomy, spacious.

موڪل: ص. (ع) ذميدار. (حقن جو) محافظ.
lawyer's client, trustee, deputy, a protector.

موڪل: ٺ. اجازت. اذن. رخصت. برطرفي (نوڪريءَ کان).
permission, authorization, consent, sanction, leave, furlough, discharge.

موڪلائي: ٺ. وڌاءُ. رخصت.
departing, parting, farewell, good-bye, valedictory.

موڪلائڻ: م. اجازت وٺڻ. رخصت وٺڻ. وڌاءُ ڪرڻ.
to ask for permission to leave, to get leave, take leave.

موڪلڻ: م. روانو ڪرڻ. ارسال ڪرڻ. مُنجن.
to send, despatch, forward, transmit.

موک: ڏ. نجات. چوٽڪارو. پيٽا. نذرانو.

face, countenance, mouth, source, opening, office, entrance, hole, entrance, gate, road, passage, way, start; the starting point of a river or channel.

منهن اگھاڙو: ص. بي شرم.

shameless, barefaced, brassy, brazen, impudent, unabashed.

منهن اونڊاهي: ث. ڪاري رات

twilight, evening, dusk, eventide, nightful.

منهن بند ڪرڻ: وات بند ڪرڻ. ڪنهن ٿان جو منهن ڪپڙي وغيره سان ٻڌڻ. ڳالهائڻ کان روڪڻ. لاجواب ڪرڻ.

to close the mouth, to close the opening of a vessel, to stop (one) from talking or expressing, to stop the mouth (from), to refrain.

منهن ڀر ڪرڻ: سحت ڌڪ کائڻ. خوار خراب ٿيڻ.

to fall headlong, to become dishonoured, disgraced.

منهن پيڇڻ: ڍڙ ڪرائڻ. سيڪڻ ڏيڻ.

to make satiated, filled (with food), to punish, castigate, chastise, discipline.

منهن تي پوڻ: جڳائڻ. سڀائڻ. مناسب لڳڻ.

to become, suit, agree, to fit, be appropriate, suitable, agreeable.

منهن تي چوڻ: روبرو چوڻ. سامهون چوڻ.

to say (something) on the face (of one); to say in the presence of.

منهن تي هڻڻ: موٽائي ڏيڻ. واپس ڪرڻ. اڇلي ڏيڻ (نفرت يا ڪاوڙ مان).

to return, to throw away, fling, hurl (with aversion).

منهن ڏسڻ: صورت ڏسڻ. نظارو ڪرڻ. ديدار ڪرڻ.

to see the face (of), to view, gaze upon, look at, look upon, eye.

منهن ڏيڻ: مقابلو ڪرڻ.

to meet (a difficulty), to face (a situation), to oppose, confront, counter.

منهن ڏيکارڻ: ديدار ڪرائڻ. ملاقات ڪرائڻ.

to show (one's) face, to arrange a meeting.

منهن رکي: ث. ڪاٺ جي ننڍڙي گهوڙي جنهن تي ڪپڙو رکي ٻار کي

مؤلف: ص (ع) تاليف ڪندڙ. مُرتب ڪندڙ. ڪتاب جو مواد گڏ ڪندڙ. a compiler, an editor.

مُولود: ذ (ع. مولوي) مولوي. آقا. ذاتي تعاليٰ.

Lord, Master, God, Almighty Allah.

مُولود: ذ (ع) ڄايل - پيدا ٿيل (ٻار). ڄمڻ جو ڏينهن. اها مجلس جنهن ۾ نبي سڳوري جي ولادت جو ذڪر ٿئي. نبي سڳوري جي ولادت جي ذڪر وارو شعر.

born, (child), birth day, the congregation celebrating the birth day of the Prophet of Islam (PBUH), poetry narrating the birth day of the Prophet (PBUH)

مُولودي: ص. مولود چونڊڻ. شغل پڙهندڙ.

a reciter of praise-poem, a person who recites a poem in the praise of Hazrat Muhammad (PBUH).

مُولوي: ذ (ع) شريعت جا احڪام ڄاڻندڙ. دين جو عالم. فقيه. معلم. عالم جو لقب.

title of respect for religious scholar, a learned man.

مولهائو: ذ. مٿي تي پتل وڌر پٽڪو. پڳڙهه. مولهيو.

a cloth tied loosely round the head as a turban, a turban.

مولهيو: ذ. ڪلنگي دار پٽڪو يا پڳم. مولهاتو.

idem.

موم: ث (ف) ميڻ.

wax.

موم ٻتي: ث. ميڻ ٻتي - شمع.

a wax-candle, taper.

موم جامو: ذ. هڪ قسم جو ڪپڙو.

wax-cloth, cerecloth, oilcloth.

موم دل: ص. نرم دل. قياس وارو.

tender-hearted.

مومي: ص. ميڻ جو - ميڻ وارو. روغني (پٽي).

waxen; soft as wax wax-paper.

منهن: ذ. ڪنهن شيءِ جو سوراخ جنهن ۾ ڪا شيءِ اندر وڃي. وات. ڏهن. چيڊ. تنگ. ڌڙ. لنگهه. رستو. شروعات - صورت - شڪل. رخ. طرف. واھ. ڀانڀر جو منڍ.

مڪين کان ڏکڻي - ڏيکارڻ.

مڻي: ٺ (ع) ذات - نظار (انگ) نقدي.

the seminal fluid. money, cash, currency.

مڻي آرڊر: ڏ (انگ) ٽپال ذريعي موڪليل رقم.

a money-order.

مڻي: ٺ. ٺوڻي - ڪٽل ڪاڻي. ٽپ. ڪاڻي جو وڏو ڪلو (جيڪو ڪورڪي ڪم ۾ ڪم اچي). هڙلي جي چڪرواري آهي ڪاڻي. (ص) مڏي - اڻ ٽڪي.

a post, stake, a fendor. a long wooden post (used in a weaver's work). an upright wooden post of the persian water wheel. a blunt (object).

مومل: ٺ. مشهور قصي "مومل-راڻي" جو هڪ ڪردار.

Moomal, a female character of Moomal-Rano folk tale.

مومن: ص (ع) ايمان آڻيندڙ. سچو مسلمان.

orthodox. faithful. believing (in God), an orthodox Muslim.

موميائي: ٺ. هڪ قسم جو وکر (چون ٿا ته "موميائي" ڪاڻن مان پيگل هڻجڻ جي ٿئي).

a kind of medicine.

مون. مان: ف (ف. مَن) آءُ - مان. پاڻ.

I (inflected form), myself. me.

مون جهڙو: ص. ٺاڻي - ٻيو.

like me, second, equal.

مؤنث: ٺ (ع) عورت - مادي. زال.

feminine (gender). a woman, female.

مؤنجهڙو: ٺ. "منجهڙو" جي حالت. ساهه جي گھٽت - پوسٽ - آند مائڻ - پيرقاري. هيان تي بار. پريشاني. مونجهارو. رولو. گڙبڙ.

a tangle, confusion, uneasiness, anxiety, concern, concernment, disquiet, disquietude, embarrassment, abashment, discomfiture, discomposure.

مؤنجهارو: ڏ. الجهاو - رولو - پريشاني.

confusion, perplexity, bewilderment, tangle, disquietude, unease.

مؤنڙو: ڏ. گوڏو - مونڙو.

the knee, the joint in the middle part of the leg.

مونڙي: ٺ. مٿه جو هڪ ڌاڙو گوڏي جي آڏ.

a kind of trip given with the knee in wrestling.

a wooden stand kept along the head of a child (so as to keep his face covered to save him from flies and mosquitoes etc).

منهن سڃاڻ: ناراض ٿيڻ. ڪاوڙجڻ.

to be antagonized. to become hostile. be angry (with), to look displeased or sour. to frown or scowl.

منهن ٿيڻ: ڪٽه ٿيڻ. نظر انداز ڪرڻ. ٻي رخ ڪرڻ.

to see the other way round. to turn the face away. to avoid. to shun. to neglect. ignore. overlook.

منهن ڪارو ڪرڻ: بدفعل ڪرڻ. بدڪاري ڪرڻ.

to disgrace. bring disgrace on. to indulge in sodomy. to have illegal intercourse.

منهن ڪاڻ: ٺ. پيرچاڻي. اعزاء پُرسِي. عذرخواهي.

condolence, a visit of condolence.

منهن موڙو: رخ بدلائڻ. پيرخي ڪرڻ.

to blink away, disregard, ignore. overlook. overpass.

منهن ڪرڻ: رخ ڪرڻ. روانو ٿيڻ.

to turn the face (to or towards), to proceed. leave, go.

منهن لڳڻ: محرم ٿيڻ - منهن پوڻ. ڌاري کان پردو نه ڪرڻ.

to come in the presence of. to come before an outsider (of a woman). to talk to an unknown person.

منهن مٿي ڪرڻ: مان وڌائڻ - سرخرو ڪرڻ.

to make (one) respectful; to help one to conquer (over), to help to overpower.

منهن مقابل: ٺ. روبرو - آمنون سامعون.

منهن هڻڻ: face to face, opposite, in the front of.

ملاقات ڪرڻ. ويندي ويندي ملندو وڃڻ.

to meet (with); to meet on the way. to have a meeting without schedule.

منهن مير: ٺ. اونڌاهي جي شروعات - نماشام.

dusk, twilight, evening, eventide, nightfall.

منهي: ٺ. منهن - ننڍو چنور - چپر.

a small hut, cabin, cottage, lodge, shack, shanty.

مُونڙي ڏين: مَلَمَ مَر ڦُڙتي هُڻڻ. رنڊڪ رڇڻ.

پريل جانور جي ڪُل. ڪڪن ۽ اڳڙين مان ٺهيل بوتو.
a pack of twigs (for cleaning vessels). a hide of
an animal stuffed with husk. a body made of
straws and rags.

to give a trip with the knee; to try to obstruct, to
trip.

مُونَس: ص (ع) اَنَس رکندڙ. دوست. همدم. ساٿي.

مُونو: ذ. مونرو.
a small bundle of twigs.

a sociable companion, an intimate friend, a solac-
er, consoler.

مُونو: ذ. گوڙو.

water, liquid:

the knee joint.

مُونِدُ: ص (ع) تائيد ڪندڙ. حمايت ڪندڙ. ٺهراءَ جي پليوڙائي ڪندڙ.

مُونَا ڪوڙڻ: گوڙا ڪوڙڻ. سڃدي ۾ ڪرڻ.

confirmatory, corroborative, supportive, sup-
porting.

to sit on the knees, to prostrate.

مُونِشي: ث (ع) ڀور- جانور. کير ڏيندڙ چوپايا (ڍڳي, مينهن, ٻڪري,
روڙ, دھت.

مُونِي: ث. اتي ۽ گِڀم مان ٺهيل ننڍي ڪوڪي- نان خطائي. هڪ قسم
جر بسڪوٽ.

(oxen, cattle, goats, sheep). cattle, domestic
beasts of pasture, animals.

a kind of sweet-dough made of sugar and ghee, a
sweet bread.

مَه: ذ (ف) چنڊ- قمر. مهينو- ماه.

هوه: ذ (سن) پيار- پريت. محبت. لالچ- حرص- لوپ.

moon, month.

affection, love, allurements, charm, fascination,
avarice, covetousness, greediness, cupidity.

مَه جَين, مه رو: ص. چنڊ جهڙي سهڻي- خوبصورت- حسين.

like a moon, beautiful, handsome, attractive,
beauteous, good-looking, pretty.

موهت: ص (سن) عاشق- فدا.

infatuated, fascinated, charmed, enamoured.

موهت ٿيڻ: عاشق ٿيڻ. موهجڻ.

مَه لَقَا, مَه وَش: ص. چنڊ جهڙي سهڻي- حسين.
idem.

to be infatuated, or fascinated, or charmed (by);
to be enamoured (of).

مِه: ص (ف) وڏو اعليٰ. بزرگ.
an elder, senior, ancestor, forebear.

موهن: ص (سن) دل چڪيندڙ. پرين- محبوب. (ذ) ڪرشن معراج جو هڪ
صفائي نالو.

مِه. مَهه: ذ. بهانو- عذر.
an excuse, pretext, apology.

fascinating, captivating, charming, winning, a
sweetheart, a lover, an epithet of Kirshan.

مَها: ص (سن) وڏو. عظيم. اُتر. اعليٰ. ڏاڍو گهڻو.

great, high, supreme, illustrious, mighty, strong,
big, large, ample, excessive, grievous, very, ex-
tremely, very much.

موهن: م (سن) عاشق ڪرڻ. دل چڪڻ. پيار ٿيڻ. مست ڪرڻ. لپاڻڻ.
گِڀم سان ڳوهڻ- لوڻڻ.

to allure, fascinate, enchant, charm, captivate, to
knead with oil, massage.

مَها پُلي: ص. وڏي طاقت وارو. ڏاڍو شهزور.

very powerful, lionhearted, brave, audacious,
aweless, courageous, gallant.

مُوهُوم: ص (ع) وهم ڪيل. وهم وارو. قياسي- فرضي. خيالي.

thought, imagined, fancied; supposed, surmised;
imaginary; ideal.

مَهاپاپ: ص. وڏو گناه.

atrocious, great sin.

مُوهِو: ذ. منمن تي نڪتل داڻو (جوانيءَ ۾ ٿئي).

a pimple (on the face).

مَها پُرش: ذ. وڏو ماڻهو. بزرگ. نيڪ انسان.

a great man, an eminent personage, a dignitary, a
great saint or sage, a reverend or holy person.

مُوهِ: ذ (ف) وارَ ڦُلَ.

hair, locks, curls, ringlets.

مُونُور, مُونُور: ذ. ٿانون ملڻ لاءِ وڻ جي تارين جو منڇو- مونو. به سان

معاشيه: ص. عزت آبرو وارو مائتو.

perior.

معارائي: ث (سن) وڏي راڻي - پٽ راڻي. ملڪ.

a great queen, reigning queen; empress.

معارت: ث (ع) ڪسرت - مشق - عادت - مهارت - قابليت - سليقو - سگهڙپڻي.

excellence (in any art or profession), skill, expertness, proficiency, practice, subtlety, acuteness, genius.

معارت هجڻ: مشق هجڻ. آزمودو هجڻ.

possessing skill, proficiency, having experience.

معاري: ث. اهو پلنگ جنهن تي چاريءَ جو پردو چڙهيل هجي. پلنگ تي چڙهيل چاريدار پردو - مچرداني.

a bed covered with a mosquito net or curtain, a mosquito curtain, a mosquito netting.

معاو: ث. منهن - رخ - منڍ - منڇر. اڳيون حصو - آڳر. اڳيون حصو (جاءِ).

face, appearance, front, forepart, facade.

معاوي: ث. جاءِ جو اڳيون حصو - آڳر. شڪار جي اصطلاح ۾ شڪار وقت جانورن جي گھٽ بند ڪرڻ لاءِ لوڙهو وغيره.

facade, a fence or hedge chiefly that round a hunting preserve.

معاشيا: ث (سن) وڏي جماعت. جماعت جو ميڙ. پارٽيامينٽ.

a large gathering; assemblage, of a party or parliament; a legislative assembly.

معاڳه: ذ. جاءِ جو اڳيون حصو. جاءِ جي اڳيان خالي پيٽل ميدان - معاڳر. معاري. ڪتاب جو منڍ.

frontage; facade, the open ground in front of a house, face, front, forepart, a preface, foreward, preamble.

معاصري: ث. وڏي بيماري - پليگ.

a plague, epidemic.

معانچوڙو: ص. لاجارو - شرميل.

shy, bashful, coy, demure, diffident, modest, timid.

معانده: ظ. مُعَد. اڳ ۾.

before, in front, in advance.

معانبود: ذ. منهن - شڪل - صورت. ڀل - نمونو. بناوت.

face, countenance, appearance, look, visage, fea-

idem.

معاپارت: ذ (سن) پارت جي وڏي جنگ (جيڪا پانڊون ۽ ڪورون جي وچ ۾ ٿي هئي). معاپاري جنگ جي بيان وارو ڪتاب.

the great war of Bharat fought between Pandus and Kurus, the book describing the events of that war.

مُعَاتَا: ص (سن) وڏو پختل مائتو. عالي دماغ. فياض.

of great soul, noble-minded, high-souled or noble being, venerable or holy being, generous, liberal.

مُهاجر: ص (ع) هجرت ڪندڙ (خاص طرح نبي سڳوري سان گڏ مديني مان هجرت ڪري آيل).

an emigrant, immigrant, migrant, Mohajir.

مُهاجِر: ذ. هندو راپاري. هندن جي آبادي.

a Hindu financier, a wealthy merchant, Hindu community.

مُعَادِيو: ص (سن) نيڪ انسان. اعليٰ نسل (ذ) شو مھراج جو پيو نالو.

a pious person, a great generation, an epithet of Siva.

مُعَادِي: ث. وڏو ڪٽل جانور (ڏيڳر، ڀاڙو وغيره).

a butchered cattle (cow or buffalo).

مُعَادِي ڪرڻ: وڏو جانور ڪمي وڪڻڻ.

to work as a butcher.

مُعَادُو: ذ. مُعَار - مُعَاڳ. اڳياڙي. مُعَاد - جنگ. جھيڙو.

front, face, facade, encounter, confront, war, scuffle, contention, battle, fight.

مُعَادُو اٽڪائڻ: جھيڙو ڪرڻ. هجت ڪرڻ. بحث ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ.

ضد ٿيڻ.

to quarrel, fight, to argue, reason, to discuss, to altercation, to insist, show stubbornness.

مُعَار: ث (ن) مُعَار اُٺ جي ناکلي ۾ ٻڌل رسي (جنهن جي اشاري سان اُٺ هلي). لُندن جو مٿيون گوشت.

a camel's nose-string, reins, a bridle, gums (of the mouth).

مُعَاراج: مُعَاراجا: ذ (سن) وڏو راجا. مھراج.

a great king, reigning prince, supreme sovereign, emperor, a form of address to a Brahman or a sit-

مَھڻُ: مَ ھٿن جي زور سان گسائڻ. ھٿن ۾ ڀڄوڙڻ. گسائڻ- گھڪو ڏيڻ.
مڪڻ. مالش ڪرڻ. چيپٽ ڏيڻ.

to rub, to squeeze, strain, to smear, anoint, to
massage, polish, to stroke, blow.

مَھجورُ: ص (ع) جدا ڪيل وڃيل.
separated, cut off, forsaken, abandoned,
deserted.

مَعدُ: ذ (ع) پيئنگڙو- جھڙو- ھندورو.
a cradle.

مُھدي: ص (ع) ھدايت ڪندڙ. ھادي. رھنما.
a leader, guide, dean, pilot, spiritual-guide.

مُھذبُ: ص (ع) تهذيب وارو. حذريل. ترقي يافتہ. شريف. سلیچو.
civil, polite, courteous, genteel, mannerly, well-
behaved, duteous, dutiful.

مَھرُ: ث (ع) نکاح وقت مرد جي طرفان عورت کي ڏنل يا باسيل
ڪاٺينرو. حق زوجيت- حق مھر

a marriage-portion or gift, settled upon the wife
before marriage, dowry, jointure, alimony.

مَھر مَھجُلُ: ث. بروقت ادا ڪيل حق مھر.
prompt dower, a marriage portion paid before the
consumation of the marriage.

مَھر مَرجُلُ: ث. مڙس تي واجب الادا حق مھر
deferred dower, a marriage portion payable to the
bride on a subsequent day or as and when de-
manded.

مَھرُ: ث (ف) محبت. پيار. شفقت. اخلاص. نرمي- قیاس- پاڇو.
love, affection, kindness, favour, mercy, pity,
sympathy.

مَھر ڪرڻ: پاڇو ڪرڻ. مهرباني ڪرڻ. ڀلائي ڪرڻ. قیاس ڪرڻ.
to show love and affection, to help, favour, sup-
port, sympathize.

مَھرُ: ث (ف) ڪاٺي يا رڳو وغيره تي اُڪريل نالو- ٿپو. منڍي. سون جو
سڪو- اشرفي.

name engraved on a piece of wood or rubber, a
seal, impression, a ring, a gold coin.

مَھر ھڻڻ: تصدیق ڪرڻ. ٿپو ھڻڻ. ٿورو ڪرڻ.
to verify, certify, to put a seal (on), to seal, to
stamp, to confer a great obligation (on).

tures, a pattern, sample, model, structure, frame-
work.

مَھانگ: ث. مھانگائي- گراني.
dearness, expensiveness.

مَھانگائي: ث. مھانگ- گراني- آڪرائي.
idem.

مَھانگرو: ص. گھڻي ملھ واری آخرو- گران. (ث. مھانگي).
costly, dear, expensive.

مَھانگو: ص. مڇي ماريندڙ ۽ وڪلندڙ. (ث. مھائي)
a fishermen.

مَھائين: ص. سورھيہ- دلير. اڳواڻ.
brave, audacious, aweless, bold, courageous,
dantless, lionhearted, plucky, stout, valiant,
valours, a leader.

مَھتُ: ث (ع) مسجد- مسجد- مسیت.
a mosque, a place of worship.

مَھتُ: ذ. مان- عزت. سوڀ. سرخروئي.
honour, respect, dignity, victory, achievement,
triumph, success, fulfilling a mission.

مَھتُ لھڻ: مان لھڻ. سرخرو ٿيڻ.
to get respect, to be victorious, successful.

مَھتابُ: ذ (ف) چنڊ. چانڊوڪي.
the moon, moonlight, moonshine.

مَھتَرُ: ص (ف) تمام وڏو. (ذ) حضرت موسيٰ عليه السلام لاءِ عزت وارو
خطاب.

greater, superior, an epithet of Hazrat Moosa
(Moses) PBUH.

مَھتَمَرُ: ص (ع) منتظم- سربراہ. ڪم ڪار جو اڳواڻ.
an administrator, a manager, superintendent,
emcee.

مَھتو: ذ. ھندو ڪانڊار- ھٿ وائيو. (ث. مھتي)
a Hindu businessman, a wealthy Hindu merchant;
a Hindu shopkeeper.

مَھتُ: ث. مَل- مھتو- مالش. آجرائي- صفائي. چپ- سختي.
rubbing, massage, cleanliness, sanitation, dis-
tress, agony, misery, suffering.

مَھتُ سَھت: ث. اڇائي آجرائي. ٺاھ ٺوھ. چنڊ ٿوڪ سينگار.
cleanliness, sanitation, make-up.

to face up, to turn towards, to deal with (in business etc), to keep terms.

مُهرَاجُ: ذ. مُهاؤُ. منڍ- شروعات.

face, forepart, front facade, source, mouth, beginning.

مُهرَاجُ: ث (ف) گلن جي خوشبو- سُرخاڻ- سڳند. بوءِ.

fragrance, sweet smell, perfume.

مُهرَاجُ: ذ. مُهاؤُ. منڍ- شروعات. مُهاؤُ.

the source, origin, provenience, root, rootage, front, frontage, facade.

مُهلُ: ث (ع) وقت- تائڻ. ويلو- ساعت. موقعو.

time, occasion, instant, moment, opportunity, chance.

مُهلَڪَڻو: ظ. وقت سِر- وقتاڻو.

in time, seasonably, timely, opportunely, punctually.

مُهلُ سِر: ظ. وقت تي. پوريءَ مهل تي.

ibid.

مُهلُ ڪرڻ: وقت تي مدد ڪرڻ. ڏيکڻي وقت تي ڪم آڻڻ.

to help in time of need, to assist in difficult times.

مُهلُ گُسلَڻ: مرقعو وڃائڻ. وڃڻ.

to loose an opportunity, to loose a chance.

مُهلَڪَڻ: ث (ع) فرصت- واندڪائي. مرقعو. ڀڙ- سُستي. وقفو.

leisure, spare time, respite, chance, sloth, laziness, intermission, cessation.

مُهلَڪَڻ: مرقعو ڏيڻ. وڃڻ ڏيڻ. ڪجهه وقت جي چوٽ ڏيڻ.

to postpone, delay, to give a respite, to grant a respite (to), to allow time (for), to delay, defer, postpone.

مُهلَڪَڻو: ذ. مصالحِي ڪرڻ جو مُهرَ.

a pestle.

مُهلَڪَڻ: ص (ع) ماري ڏيڻ. نقصان پهچائيندڙ. قاتل.

destroying, killing, destructive, pernicious, fatal, deadly, mortal.

مُهلَڪَڻو: ذ. فضل بر رتيءَ جو مرض. اُهر جيت جيڪو فصل، انبن يا ميوي

دار وڻن جي پور کي نقصان پهچائي.

black aphid; smut (in wheat). a disease of the plants and trees.

مُهرَاجُ: ذ (سن) ڀانڻ. حاڪم- راجا.

a Brahmin or superior, a raja, prince.

مُهرَاجُ: ذ. سنڌو درياءَ جو نالو- سنڌوندي.

the river Indus.

مُهرَاجُ: ذ. اُڀرندي ناري (ڏوري) ۽ شر جي پيش سان لاڳو آباد علائقو.

a fertile land adjacent to eastern Nara and Thar desert.

مُهرَاجُ: ص (ف) محبت ڪندڙ. شفقت ڪندڙ. عنايت ڪندڙ. ڀاءُ.

ڪندڙ. محسن- ڀاءُ. گهڻگهرو. سڀاهو.

loving, affectionate, friendly, kind, benevolent, beneficent, favouring, indulgent, gracious, compassionate, merciful.

مُهرَاجُ: ث (ف) عنايت- ڪرم. ڀاءُ. شفقت. ٿورو- احسان- وڻ.

kindness, goodness, favour, courtesy, indulgence, service.

مُهرَاجُ ڪرڻ: عنايت ڪرڻ. نوازش ڪرڻ. احسان ڪرڻ. ٿورو ڪرڻ.

to show friendship or kindness (to), to be kind or gracious (to), to confer favour (on), to favour, to befriend.

مُهرَاجُ: ذ. اڳواڻ. باني. معندار. شطرنج جي هڪ ڳوٺ يا ساري. هرلي جي

هڪ ڪائي. ٻيڙيءَ جو اڳيون پاسو. اکرِي م ڪڍڻ لاءِ ڪائيءَ جو ڏنڊو- مُهلَڪَڻو. ڏڪو.

a leader, dean, guide, a founder, a chessman (in Chess game), the prow of a boat, the upright post which is the axis or beam in a water-wheel, a pestle.

مُهرَاجُ: ذ (ع) سواريءَ لاءِ تيز رفتار اُٺ. تمام پلواٺ. چڙهيءَ جو اُٺ.

a riding camel, a fast travelling camel.

مُهرَاجُ: ث (سن) عورت- زال- استري- ناري.

a wife, lady, woman, female.

مُهرَاجُ: ث. ڪائيءَ جو ڏنڊو (اُکرِيءَ جو اُٺ چڙڻ يا مصالحِي ڪرڻ). ڳاڙهي

رنڱ جي ڍال- سُورو.

a large size pestle or pounding stick, lentil tare, a pulse or vetch, *Crnum or cicer lens*.

مُهرَاجُ: ث. منهن. منڍ. اڳياڙي- آڳو. مُهاؤ. شروعات.

the front part of anything, face, facade, forepart, van, mouth, source, beginning, starting point.

مُهرَ ڪرڻ: منهن ڪرڻ. رخ رکڻ- ڌرتي لپتي جو وهنوار رکڻ.

مُحَرَّر: ط. مُنْذِر - شروع ۾ اچي. منهن سامهون - روبرو.

commencement, preface, foreward, opposite, in the presence (of), before, in front, in advance, forward.

مُحَرَّرِيُون: ص. اڳيون. اڳوڻو. گذريل (سال، مهيني).

fore, first, previous, foremost; preceding; last or next (year, month etc).

مُحَرَّرُ: ص. اڳواڻ - پيشوا.

a forerunner, a leader, guide, pilot, chief, chieftain.

مُحَرَّرِي: ذ (ع) جاميٽري جي علم جو ماهر. پيمائش ۽ رياضيءَ جو ماهر. ماهر تعميرات. انجنيئر.

geometrician, a surveyor, an engineer, mathematician.

مُحَرَّرُ: ص. وڏي قيمت وارو. وڏي مله وارو. مھانگر. (ث. مُحَرَّرِي).

dear, expensive, costly.

مُحَرَّرُ: م. موهن - پيار ۾ مست ڪرڻ. مُسَم. فنا ڪرڻ.

to fascinate, charm, attract, bewitch, allure, enchant, captivate.

مُحَرَّرُ: ذ. طعنو - اولائي.

reproach, taunt, upbraiding (by putting one in mind of obligations unpaid, sarcasm).

مُحَرَّرِي هَابُ: ص. مٺي ڏين جهڙو. ڳلارو. ڏرڻاڻي جهڙو.

reproachful, disgraceful, contemptuous, disreputable, ignominious, dishonourable, inglorious, shameful.

مُحَرَّرُ: ص. موهيندڙ. دل لپائيندڙ.

enchanting, charming, attractive, alluring, appealing, attracting, bewitching, captivating, engaging, fascinating, mesmeric, seductive.

مُحَرَّرُ: ث (سن) هندن جي رسم موجب ڪنهن ڪم جي شروعات ڪرڻ جو مناسب وقت. رسم جي نيڪ ساعت. سَوَ سَوَ. شروعات ڪرڻ جي

رسم

an auspicious time (for a marriage or other ceremony according to Hindu traditions), a favourable moment, a good omen.

مُحَرَّرِي: ص (ع) لالچي - حريص. سون چاندي ٺاهيندڙ. وهڻي.

covetous, greedy, desirous, prehensile, an alchemist, whimsical.

مُحَرَّرُ: ث (ع) وڏو ڪم. ڏکيو ڪم. جنگ - لڙائي. مشڪلات.

an urgent or a momentous business, a dangerous expedition, a war, battle, affray, campaign.

مُحَرَّرُ: ذ (ف) مزمان. ٻاهران آيل مائٽو (جيڪو ماني ٽڪي کائي ۽ رهي). دعوتِي.

a guest, an invitee.

مُحَرَّرُ خانو: ذ. مسافرن جي رهڻ ۽ ٽڪڻ جي جاء - مسافر خانو. اوطاق. a guest house, an inn, a caravansary, a motel.

مُحَرَّرِي: ث. محمان جي خاطر داري.

hospitality.

مُحَرَّرُ نَوَازِي: ث. مزمان جي خاطر داري.

idem.

مُحَرَّرِي: ث. مزمان جو آڌر يا، خاطر تواضع. دعوت.

hospitality, an entertainment, a feast, a banquet.

مُحَرَّرُ: ص (ع) ڇڏيل. ترڪ ڪيل. بيڪار. نڪمو. اجايو - بي معنيٰ.

neglected, not used, obsolete, meaningless, senseless, absurd.

مُحَرَّرُ ڪرڻ: ترڪ ڪرڻ. ملتوي ڪرڻ. ٿوري وقت لاءِ ٿارڻ.

to postpone, adjourn, to defer, delay, hold off, put off, stay.

مُحَرَّرُ: ص. بطلوان - دلير - بهادر.

stout, brave, audacious, aweless, bold, courageous, stalwart.

مُحَرَّرُ: ذ. هڪ پوٽي جي پاڙو (اکين جي علاج طور ڪم اچي).

a medicinal plant, *Coptis tella* (used for eyes treatment).

مُحَرَّرُ: ث (ع) گهوڙي کي اڙي ڏيڻ (لاءِ لوهي ڪنڊو جتيءَ جي ڪڙي ۾ لڳائي آهي. ڪڙيءَ جو ڌڪ - انگڙي جي چوڪ).

a spur; a beating (to a horse) with the heel of the foot.

مُحَرَّرُ ڏسڻ: چُونڱ ڏيڻ - ڏکو ڏيڻ. هٿيار ڪرڻ.

to chastise, castigate, correct, discipline.

مُحَرَّرُ: ث. تلوار جي ميان تي ٿيل جَوات.

the mounting at the top of a sword scabbard.

مُحَرَّرُ: ذ (سن) جوڳين جو اڳواڻ. سادو، مندر جو وڏو پوڄاري.

a leader of mendicants, sadhoo, chief priest of temple, a monk.

dead, deceased, lifeless, defunct, departed, unlucky, unfortunate, ominous, luckless, unhappy, untoward.

مُتَا هِت مَعْنُ: بیوسي، واري ڪوشش ڪرڻ. ٿوري گهڻي ڪوشش ڪرڻ.
to make the last efforts, to do what could be done.

مُتِي، مِيءَ: ٺ (ف) شراب- مَذَّ- نشو- خمار.

a liquor, alcohol, booze, intoxicant, spirits.

مُتِي مارڻ: ٽڪر چڙڻ. اندر مان پاڻ پٿو ڪڍڻ.

to abandon pride, haughtiness, to become mild, tame, to abandon self.

مُتِي: ٺ (انگ) عيسوي سال جو پنجون مهينون.

May, the fifth month of the Christian calendar.

مُتِي: ٺ. ٿانون ملڻ لاءِ گاهه يا ڪڪڻ جي موڙي.

a small scrub of straw for cleaning with, a mal-kin.

مُتِيءَ: ٺ (ف) شراب- خمر- مَذَّ- متي.

intoxicant, wine, liquor, spirits, alcohol.

مِيخانو: ٺ. شراب خانو. شراب پيڻ وارو ماڳ.

a tavern, a liquor-shop, a wine-shop.

مِيڪده: ص. شراب خانو

idem.

مِيءَ: مِيئَه: ٺ. مهاڻا. مهاڻن جي هڪ ذات.

boatmen fishermen.

مِيَاءَ: ٺ (سن) باجڊ- ڪحل- ديا مِعَر- احسان- ٿورو.

pity, compassion, kindness, sympathy, mercy.

مِيَارَ: ٺ. ڏوراپو- حرف- گلا.

blame, fault, censure, sheath, infamy, reviling.

مِيَارَ لاهڻ: ريت رسم م ٿيل ڪوتاهي جو ازالو ڪرڻ. گلا لاهڻ. رسمي طرح وات ٺڪائي ڪرڻ.

to get rid of a blame, to vindicate, redress, exculpate, absolve, exonerate.

مِياري: ص. جنهن ڏانهن ميار هجي- حرفي.

blamable, blameworthy, amiss, censurable, culpable, reprehensible.

مِيان: ٺ (ف) حاڪم- مالڪ- والي. صاحب. معلم- آخوند.

an address expressive of kindness, or respect. sir, good man, master, husband, lord, father, a

مُحِي: ٺ. گهاٽو ڏڏ (جنهن مان اڃان مڪو نه نڪتو هجي).

buttermilk, sour milk and water churned up together.

مُحِي ولوؤ: ٺ. لوڇ پوڇ- اٿل پٿل- آند مانڌ- مانڌان- ٿيٽاو.

uneasiness, anxiety, concern, disquiet, disquietude, solicitude, worry; quarrel, controversy, altercation.

مُحِيَا: ص (ع) حاضر- موجود- تيار.

prepared, ready, arranged, available.

مُحِيَا ڪرڻ: موجود ڪرڻ- حاضر ڪرڻ.

to make available, arrange, make ready, prepare.

مُحِيَا: ص (ع) پيانڪ- ڊيجاريندو- پوائتو.

fearful, dreadful, formidable, terrible, awful, grim.

مُحِسَر: ٺ. عربي نسل (بُئو ميسره) جو هڪ سنڌي قبيلو.

Mahesar, a Sindhi tribe (which is said to have roots in Arabia); a localized Sindhi tribe of Arabian origin.

مُحِسِي: ص. جوڳين جو هڪ فرقو- مهيسري (جيڪي شو جي پوڄا ڪن).

a kind of mendicant, who follow Shiva.

مُحِين: ص (ع) سحر-ن- باريڪ- نازڪ- نفيس.

fine, delicate, subtle, thin.

مُحِينو: ٺ (ف) ماد- معيني جو اجورو. ماهياتو.

month, monthly pay or wages, salary

مُتِل: ص. مري ويل- مُتو. فوت. سُڪل- اڀرو. هيشو. مردار.

dead, deceased, defunct, departed, lifeless, weak, decrepit, feeble, fragile, frail, infirm, insubstantial.

مُتِل: م. ماپڻ- ڪچڻ. ٽورڻ. ڪٽڻ.

to measure, gauge, scale, calculate, weigh, count.

مُتِل: مَتُو: ٺ. نشو- خمار- مرج- مستي- ڀٽو. چاڙهڻ.

intoxication, drunkenness, inebriation, filled with pride, full, abundant, much.

مُتِل: ص. جام- گهڻو- جال.

full, abundant, much.

مُتِل: ص. مري ويل- بي جان- نياڳو. (ٺ. مُتِي).

a meeting, getting-together, assembly, session, sitting.

مِيٺُڻ: مر. ڪڙي لاهڻ- ڊاهڻ- ميسارڻ- رد ڪرڻ- رساري ڇڏڻ. لاهڻ- دفع ڪرڻ (ڏک، سور). ڇٽائڻ (زخم).

to rub out, wash out, erase, effuse, obliterate, cancel, abrogate, to remove, to relieve (pain etc); to heal (an injury).

مِيٺوڙي: ٺ. ميت جهڙو رنگ.

of the colour of fuller's earth, yellowish-creamy colour.

ميٺ: ڏ. ملاڻ- ميناڇ- شرييني. لذت.

sweetness, testing sweet, taste, savour, flavour, relish, smack.

ميناڇ: ڏ. ملاڻ.

idem.

ميسو: ڏ. لوڻ (گهرو ٻوليءَ ۾ چون).

salt.

ميشاق: ڏ (ع) اقرار، قول قرار، عهدنامو، ازل- ابتدا- الست.

a covenant, promise, an agreement, compact, beginning an alliance.

ميجر: ڏ (انگ) فوج جو هڪ عهدو.

major, an army rank.

ميجسٽريٽ: ڏ (انگ) حڪومت طرفان عدالت ڪندڙ عملدار.

magistrate, a civil rank; a judicial officer.

ميهالو: ڏ. ڪيپرائي، جو اندريون گودو- مغز.

the brain, gray matter; the pith.

ميڇ: ڏ (انگ) مقابلي جي راند.

a competitive game, a match.

ميڇ: ڏ. اشارو (اک يا ڪنڊ سان)- اُهڇ- غمزو- ڏهنائي.

ogle, amorous glance, to eye amorously.

ميڇ ڏيڻ: اک جو اشارو ڪرڻ- ڏهنائي ڏيڻ.

to cast amorous glance.

ميڇ: ڏ (ف) لوهي ڪٽي. بيڇ.

a nail, peg, tent-peg.

ميخانو: ڏ (ف) شراب خانو- گهو.

a public house, tavern, a wine-shop.

ميخوار: ص (ف) شراب پيئندڙ- شرابي.

a drunkard, guzzler, inebriate, a sot.

teacher, instructor.

میانو: ڏ. ننڍي ڍيڳ. (ص) وچولو- وچٿرو- پورو پٺو.

a medium sized cooking vessel, middling, middle-sized.

میانہ: ص (ف) وچ، وسط، وچ وارو- وچون.

middling, mean, moderate: the middle, centre: middle space; interstice.

میانہ روی: ڏ. وچٿرائي. اعتدال.

moderation, temperance, evenness, balance.

میان: ڏ (ف) میان (تلاو جي ڪپ) ٿيڪ- نیام- تلاو يا خنجر رکن لاءِ چمڙي يا ڪاٺيءَ جو کوپو- (ظ) وچ- منجهه- اندر.

a scabbard, sheath, between, among, in the midst (of), inside (of).

میان، میانی: ڏ. ڍنڍ يا درياءَ جي ڪپ تي اُهو هنڌ جتي مڇي وغيره ماري گڏ ڪجي.

a place on river bank where the fish caught is brought.

میت (ڏ)، میت: ڏ (ع) مڙو- لاش- جنازو.

a dead-body, a corpse.

میت: ڏ. میت.

idem.

میثی: ڏ. هڪ قسم جو خوشبودار ٻوٽو (پاڇي وغيره ۾ ڪم اچي)

the plant fenugreek, *Trigonellum faenum-gracum*.

میث: ڏ. خاص قسم جو جابلو مٽي (جيڪا ڇاپوڙن جي صورت ۾ جبل يا ٽڪر مان نڪري ۽ ان ۾ تيل ملائي وهندڙ ۾ ڪم اچي).

fuller's earth (used in bathing).

میتائون: ص. میت جهڙو (رنگ).

clay coloured, yellowish.

میت کاڌ: ڏ. جبل يا ٽڪر ۾ میت نڪرڻ وارو هنڌ.

a mine containing fuller's earth.

میتائڻ: مر. میت هڻائڻ (پٽيءَ کي). ڊهرائڻ- میتائڻ (اک)- ميسارائڻ.

to spread over with fuller's-earth, to rub out, wash out, erase, efface, obliterate, to cancel.

میتر: ڏ. پکي، جو هڪ قسم. (انگ) مفاصلي ماپڻ جو هڪ پيمانو.

a kind of humming bird, meter bird, a meter, measure.

میٹنگ: ڏ (انگ) ڪامیابیءَ جي میسرڻ جي گڏجاڻي.

of or belonging to a king, prince.

مير مجلس: ص. مجلس جو اڳواڻ. انجمن يا جماعت جو صدر.
the master of ceremonies; a president or chairman;
a presiding officer or person.

ميري: ث. اميري. سرداري. حاڪمي.
sovereignty, supremacy, ascendancy, dominance,
domination, pre-eminence.

ميراث: ث (ع) اها جائداد جيڪا پيءُ وارث کي ملي. ٽرڪو-ورثو.
inheritance, heritage, hereditary estate, patrimony.

ميراثي: ث. هڪ قوم جيڪا ڳاڻن وڃائڻ جو پيشو ڪري. ڳائي خيرات
وٺندڙ منگس.

a singer (of a caste which follows that profession
from generation to generation), a mendicant-
beggar.

ميران: ث. مٽيءَ جو اثر. گدلائي. مير-ميل.
dirtiness, filthiness, filth, dirt, pollution.

ميراثي: ث. ڪٽائي. اندر جي ڪدورت. دل جي پٽائي.
idem.

ميرپهر: ذ. امير البحر. پيڙياتر-ناڪتو-ملاح.
a boatman, a fisherman, a sailor.

ميروءَ: ص. مٽيءَ هاتو. گندو-خراب. گدلو-ٺوڙايل (پاڻي). (ث. ميري).
dirty, filthy, foul, soiled, defiled, nasty, inferior,
dirty (water).

ميروءَ ڪرڻ: مٽيءَ هاتو ڪرڻ. ڪٽو ڪرڻ. خراب ڪرڻ.
to dirty, soil, befoul.

ميڙ: ث. چڱن ماڻهن جو ميڙ. جماعت. راج جا مک ماڻهو (جيڪي
ڪنهن نياڻ، ساڪ يا منٿ لاو گڏ ٿيا هجن).

an assemblage; gathering; assembly, congregation.

ميڙ آڻڻ: چڱن ماڻهن کي ميڙ ڪري وٺي اچڻ.
to take a group along (for settlement of a dispute
etc), to go in the company of people for settle-
ment.

ميڙ منڻ: ث. آڙي نيرازي. عرض.
a request, supplication, appeal, solicitation.

ميڙ: ذ. ماڻهن جو مجموعو-انٻه-هجوم. گڏجاڻي.
a crowd, multitude, assemblage, group, compa-

مِيخواري: ث. شراب پيئڻ.
drunken, wine-drinking, inebriation.

مِي نوشي: ث (ف) شراب نوشي.
idem.

مِي فروش: ص (ف) شراب وڪڻندڙ.
a wine-seller, a wine-merchant.

مِي فروشِي: ث. شراب وڪڻڻ.
keeping a public house

ميدان: ذ (ف) خالي زمين (جنهن تي اڏاوت نه هجي). ويڪرو پٽ. هموار
زمين. ٻوٽو. گهوڙي جي پنڌ جو هڪ نمونو.

an open field (without buildings), an extensive
plain, a plain, field, lawn, area, a gait of horse.

ميدان جنگ: ذ. لڙائيءَ جو ميدان.
a battle field, battle ground.

ميدان پڇڻ: مقابلي مان هٽي وڃڻ. پٺ ڏيکارڻ.
to retreat, beat retreat.

ميدان ڪرڻ: ڊاهي پٽ ڪرڻ. زمين هموار ڪرڻ. مقابلي ۾ کٽڻ.
to demolish, dismantle, dynamite, to raze to the
ground, to win in a war or contest.

ميدو: ذ (ف) نهايت سنهاتو. ڪڪڙ جي ڳي مان ڪڍيل سنهون اڻو.
superfine flour, fine powder; anything pulver-
ised.

ميدو ڪرڻ: پيهي تمام سنهون ٻورو ڪرڻ. ميدِي جهڙو ڪرڻ.
to grind very fine, to convert into fine flour.

ميڏ: ذ. سنڌ ۾ رهندڙ آڳاٽي قوم-مي.
Meth, an ancient tribe of Sindh.

مير: ذ. مڙ. ميل. ميران. جسم تي چميل مٽي ۽ رنگ. ڪٽ. ڪدورت.
گدلائي.

dirt, filth, pollution; scum; rust, impurity, malice,
grudge, malevolence, ill will.

ميرانجهڙو، ميرانجهو: ص. ٿورو ميرو. ڪجھ گدلو.
a little dirty or soiled, covered with filth, polluted.

مير: ذ (ف) سردار-سالار-اڳواڻ. حاڪم. امير. ٽالپور گهراڻي جو هڪ
لقب.

a chief, leader, a nobleman, a sovereign, king,
prince, title of Talpur tribe.

ميراڻو: ص. اميراڻو. حاڪم جو.

- ميڙيان: ذ (ف) اهر ماثر جنهن وٽ مهمان آيل هجن.
a host.
- ميڙيائي: ذ. مهمان نوازي- مهماني.
hospitality.
- ميس: ذ. سڌ- چاهه. اڪير. خواهش.
longing, desire, passion, craving, feeling, affection.
- ميس: مرن: سڌ پوري ٿيڻ. خواهش ختم ٿيڻ.
of a longing to die down.
- ميسارو: م. ميسن- ڊاهن (اڪر). وسارڻ (دل تان). صاف ڪرڻ- ميدان ڪرڻ.
to wipe out, rub out, rub off, to cleanse, to forget, to win over, to be successful.
- ميسر: ص (ع) موجوده- دستياب- حاضر.
obtainable, procurable, available, present.
- ميسو: ص. چپ چاپ- خاموش. ظاهري طرح هالو پولو پر اندر ۾ چلاڪ.
reticent, taciturn, silent, apparently a fool, demure.
- ميسو. ميسو پاڪ: ذ. مٺائيءَ جو هڪ قسم. يڪڙ ۽ گيم مان ٺهيل مٺاي.
a kind of sweetmeat.
- ميعاد: ذ (ع) مقرر وقت. مقرر مدت. واعدو وارو مدت.
time-limit, period, duration, term.
- ميڪائيل: ذ (ع) چئن وڏن فرشتن مان ٻيو نمبر فرشتو.
the archangel Michael.
- ميڪهه: ذ (ف) شرابخانو.
a wine-shop, tavern, public house.
- ميڪش: ص (ف) شراب پيئندڙ.
a drunkard, an inebriate, a guzzler.
- ميڪشي: ذ (ف) شراب نوشي.
drinking, carousal, drinking bout.
- ميڪڻ: م. پليءَ جو "مياو مياو" ڪرڻ.
to mem, miaow.
- ميڪش: ص (ف) شراب پيئندڙ- شرابي.
a drunkard, an inebriate, a guzzler.
- ميگزين: ذ (انگ) خزانو. بارودخانو. گهڻن مضمونن وارو
ny, gathering, assembly, congregation, a meeting, get-together.
- ميڙاڪو: ذ. ميڙ- هجوم.
a crowd, multitude, mob, rabble etc.
- ميڙائڻ: م. گند بهرائڻ. صفائي ڪرائڻ. گهوڙي گهوڙي جو لڳ ڪرائڻ.
to cause to be swept (refuse etc), to cause to be covered (a mare etc).
- ميڙائڻ: ذ. ميلاپ. ملاقات. گڏجاڻي.
meeting, joining, coming together, gathering, concourse.
- ميڙ ڇوڻڊ: ذ. ٿورو ٿورو ڪري گڏ ڪيل.
to collect in bits and pieces, to collect in small amounts etc.
- ميڙڻ: م. گڏ ڪرڻ- جمع ڪرڻ. ڏير ڪرڻ. سميت. گڏو- ملائڻ. ميلاپ ڪرائڻ. گهوڙي گهوڙيءَ جو لڳ ڪرائڻ. بهاري سان گڏ ڪرڻ. گند ڪچرو ميڙڻ- بهارڻ.
to collect, gather together, accumulate; to congregate, muster; to cause to cover (a horse etc); to sweep, to cleanse.
- ميڙو: ذ. ملڻ- گڏجاڻي- ميلاپ. ماڻهن جو هڪ هنڌ ميڙاڪو- ميلو.
joining, gathering, meeting, assemblage, get-together, a fair, a show, an exhibition.
- ميڙو: ص. ان ڳاهن واري پٿر ۾ کٽل مٽي جنهن جي چوڌاري ڍڳا ٿين.
a post fixed in the centre of the threshing floor to which the cattle are tied as they turn round to tread out the corn, a thrashing post.
- ميڙهي: ص. ميڙهه (مٽي) جي پير سان ڦرندڙ ڍڳو.
a bullock tied to a thrashing-post.
- ميڙ: ذ (ف) ڪاٺ جو خاص صندل جيڪو لکڻ پڙهڻ يا مٽي کڻڻ ۾ ڪم اچي- ٽيبل.
a table, board, dining table, dinner table etc.
- ميڙپوش: ذ. ميز تي وڃايل ڪپڙو.
a table-cover, table-spread.
- ميڙ ڪري: ذ. لکڻ پڙهڻ يا ڪاٺ پيش لاءِ خاص فرنيچر.
the furniture, house-hold or office furniture; a chair and a table.
- ميزان: ذ (ع) جوڙ- ٽوٽل. سامهي.
total, balance, a pair of scales.

casion of the birth of the Prophet Muhammad (PBUH).

ميلان: ذ (ع) رجحان- لاڙو ڏيان طبيعت جو لاڙو. رغبت.

inclination, leaning, bent, bias, disposition, drift, inclining.

ميل جول: ذ ملاقات. صلح اچ رڃ له وڃڻ.

friendly relations, familiarity, reconciliation.

ميلو: مر ملائح- گڏائڻ. ملاقات ڪرائڻ.

to cause to meet, bring together; to bring on one platform.

ميلو: ذ انبوه- محرم. ميٿو ملاقات- گڏجائي. ڪنهن جاء تي گڏ ٿيل

ماڻهن جو ميٿو اڪو ڪنهن بزرگ جي وفات واري ڏهاڙي تي ساليانو ميٿو.

a crowd, throng, assemblage meeting, a concourse collected at a place, a yearly or annual fair of a saint.

ميلو لڳائڻ: محرم ڪرڻ. مائٽو گڏ ڪرڻ. ساليانو جشن ڪرڻ.

to arrange a get-together, to collect an assemblage, to celebrate a yearly event.

ميم: ذ (ع) "ميم" اکر جو اچار. نبي سڳوري حضرت محمد صلي الله

عليه وسلم جن جي نالي مبارڪ جو پهريون اکر. رمز- راز- اشارو.

the pronunciation of letter 'm'-the first letter of the name of the hoſdy Prophet Muhammad (PBUH), secret, mysterious, latent, hidden, concealed, mystery.

ميم ۾ ڳالهائڻ: ڳچو ڳالهائڻ. اشاري ۾ اهڃاڻ ڏيڻ.

to talk in confidence, to give an indication, to wink, hint, insinuate, imply, indicate, suggest.

ميمبر: ذ (انگ) جماعت جو رڪن. گهر جو فرد. ڀاتي.

a member, a family-member.

ميمڻ: ذ هڪ قوم جو نالو.

a Memon, a member of Memon community.

مين: هن (ف) (من) آء ماڻ.

I, myself, the speaker, first person singular.

مين ڪرڻ: آء چوڻ. وڏائي ڪرڻ. پاڻ پڌائڻ.

to take credit for every thing, to praisie (one) self, self-praise, self-assertion.

ميشا: ذ هڪ قسم جو مشهور پکي (عام طرح "طوطي مينا" جي

موضوع تي ڪهاڻيون).

a kind of starling, *Gracula religiosa*; the grey-

رسالو.

a treasure-house, a magazine, a publication containing writings by various writers.

ميگه: ذ (سن) ڪڪر- بادل- اڀر- جهڙ- آڱر.

cloud, rain, overcast.

ميگه ملاڙ: ذ سارو جي منڍ ۾ جهڙ- جهڙالو.

cloudy, rainy, overcast.

ميگهواڙ: ذ ڄم جو ڪم ڪندڙ هندن جي هڪ قوم.

a Hindu caste who are workers in Meghwar, leather, a shoemaker.

ميگهي: ذ ٿولڙي.

the dropping of a goat etc.

ميل: ذ ميلاپ- گڏجائي. ڳنڍاپو. ملاقات. دوستي. آميزش- ملاوت.

ناھ- صلح- پريجا. مر- اها مٽي جيڪا جسر تي چمي وڃي. ضلعي دادو

۾ خيرپور نائن شاه ۽ ميٽو وارو ڀاڱو (جتي مينهن جو سٺو نسل ٿئي).

مير- رغبت. لاڙو- جهڪاء اتحاد. جوڙ- پيٽ. مشابهت- هڪ جهڙائي-

يڪائيٽ.

meeting, coming together, assemblage, adulteration, peace, reconciliation, dirt, filth, a part of district Dadu (famous for good buffalos), grime, scum, inclination, desire, unity, comparison, affinity, likeness, resemblance, semblance.

ميل: ذ گڏجائي. ملاقات. مقابلو (ملو جو، راند جو). مير- گند- رنگ.

اندر جو کوٽ- ڪدورت. پيائي. (انگ) مفاصلي جو هڪ ماڻ (1760 ڪم).

تپال گاڏي.

assemblage, meeting, get-together, game, play, dirt, filth, refuse, scum, rust, enmity, ill-will, a mile (length or distance), a postal-vehicle, delivery-van.

ميل ڪرڻ: مقابلو ڪرڻ (راند ۾)- جوڙ ڪرڻ.

to contend, contest, resist, combat, duel.

ميلاپ: ذ گڏجائي. وصل. آميزش- ملاوت. صلح- پريجا. اتحاد

ملاقات. ناھ.

adulteration, reconciliation, peace, meeting.

ميلاپ ڪرائڻ: ملاقات ڪرائڻ. ناھ ڪرائڻ. صلح ڪرائڻ.

to arrange a get-together, to reconcile, to bring on one platform.

ميلاد: ذ (ع) ڄمڻ جو وقت. نبي سڳوري جي ولادت جي خوشي.

nativity, birth, a function and feast held on the oc-

ميندا ٿل: ذ. گھ جو هڪ قسم (جيڪو پيشاني يا سينڌ جي ٻنهي پاسن تي لڳي).

an ornament worn on the forehead.

مينڊي: ٿ. وارن جي گنڊين واري ڳٽ (ڪنوارين چوڪرين جون مينڊين ويڙهيون آهن).

the plaited hair as worn by virgins.

مينڊي چوڙن: وٺاءُ ۾ وهائڻ وقت ڪنوار جا وار چوڙن to loosen hair of a bride at the time of betrothal.

مينهن: ٿ. هڪ قسم جو مشهور گھرو جانور (گھڻو ڪير ڏيندڙ، رنگ ڪارو ۽ پورو، پاڻي ۽ گپ کي پسند ڪري) - منجه.

a buffalo, a water-buffalo.

مينهن: ذ (سن. ميگھ) برسات - بارش - وس - وسڪارو. rain, rain-fall, a shower of rain.

مينهن وساڙو: ذ. گاڙهو ريشم جهڙو هڪ سڪو جيت (جيڪو برسات جي موسم ۾ وارياسي ۽ جيڪي زمين ۾ پيدا ٿئي).

an insect with a back red and soft like velvet appearing after rains, a red bug.

مينهن وسڻ: برسات ٿيڻ. بارش ٿيڻ. وسڪارو ٿيڻ. rain falling, falling of rain; of rain to fall.

مينهائو: ص. مينهن جو. مينهڙي جو. of, or relating to rain, or rainy season.

مينهڙي: ٿ. برسات جي مند - بارش. rainy-season, rainy-weather, wet weather, rain, rain-fall.

ميڻ: ٿ (ف. موم) ماکيءَ جي مکين جي مٺاڻيءَ وارو مادو. a bee's wax, honeycomb.

ميڻ ٻتي: ٿ. ميڻ مان ٺهيل شمع. a wax-candle, a candle.

ميڻ ٿل: ذ. هڪ قسم جو پساڪو وکر. a medicinal product.

ميڻو: ذ. گاه جو هڪ قسم. bushy gardenia, a kind of grass. *randia dumetorum*, wild medic. *medicago denticulata*.

ميرو: ذ. اٺ. (ص. پريل - ڍاول - متارو. ميا وارو. a camel, filled out, full (as with food, wealth, fatness, pride etc). fat, corpulent, flashy, opulent, wealthy, rich, affluent, moneyed.

haired *Maina*.

ميناء: ٿ (ف) آسان - نيرو رنگ. رنگبرنگي شيشو. شراب جو شيشو. سون چاندي يا شيشي وغيره تي رنگين نقش. مرصع ڪاري.

the sky, heaven, the azure, a blue colour, a coloured glass, a bottle of wine, mosaic on gold, silver, glass etc.

مينا بازار: ٿ. بادشاهن جي سير لاءِ لڳايل بازار. عورتن جي بازار (جنهن ۾ زالون دڪانداري ڪن).

on oriental market where seles girls sell fancy goods to very important persons.

مينارنگ: ٿ. نيرو رنگ - آساني رنگ. ساڻو فيروزي رنگ. the blue colour, colour of lapis lazuli.

مينا ڪاري: ٿ. سون چانديءَ تي رنگين چٽسالي يا پٿرن جو ڪم. enamelling, adornment on gold, silver with various colours.

مينار: ذ (ف) متارو. مسجد ۾ ٻانگ ڏيڻ جو متارو. ستون - ٿنڀ. سامونڊي ڪناري تي جهازن کي روشني ڏيکاريندڙ متارو.

a minaret, a pillar, column, an obelisk, a light-house.

ميندي: ٿ. هڪ قسم جو ٻوٽو (جنهن جي پنن جو اٽو پھي هٿن پيرن کي هٿجي ته ڳاڙها ٿين) - جنا.

henna, a tropical shrub, common myrtle, *Myrtus communis*; *Broad egyptian privet*, *Lawsonia alba* or *L. inermis* or *L. spinosa*.

ميندي لائي ويهڻ: ست ٿي ويهي رهڻ. ڪم ڪار کي ڇڏي ڏيڻ. to become lazy, to laze, idle, bum, dawdle, drone, loll, lounge.

ميندرو: ذ. "مرمل راڻي" جي قصي جو ڪردار - راڻو ميندرو. Mehendro (Rano), the name of the Hero of a folk tale Momal- Rano.

مينڊ: ٿ. ڳائڻ ۾ ننڍي مٺي لٺي واري تان - مرڪ. a kind of melodious tune.

ميند ۾ مارڻي ڳالڻ: ڳجهي، طرح ڳالھ ڪرڻ. اشارن ۾ راز ٻڌائڻ. ڳجهو ڳالھائڻ.

to give a secret in hints to indicate a point indirectly, to give a secret.

مينڊا: ذ. گنڊيل وارن جون گنڊيون. small plaits, entwined hair

a person who rears or owns a herd of buffaloes.

مي: ذ. مھارو، مھي ماريندڙ، ويندڙ، وڪشنڙ.

a fisherman, fish-seller, fish-vendor.

ميٽڪو: ص. مھيءَ جو، مھائن جو، مھائن وارو ڏندو.

of, or belonging to a fisherman; relating to the profession of selling or vending fish.

ن

ن: ذ (اُچار 'نون') سنڌي الف- بي جو ستيتاليهون اکر، عربي جو پنجنهون ۽ فارسيءَ جو اڌٽيهون اکر. ابجد موجب عدد (50).

the fortyseventh letter of Sindhi, twentyfifth of Arabic, twenty-ninth of Persian, it has numerical value of 50.

نہ: ظ (ف. نه) ناڪار جو مفعول ادا ڪندڙ حرف. م. متان.

no, not, nay, used in negative sense; the particle of negation.

نه ڪرڻ: انڪار ڪرڻ.

to say no to deny; to refuse;

ن: ظ، سواءِ- بغير. 'ناڪار' جو مفعول ادا ڪندڙ صفاتي اڳياڙي (جنهن ٽڪرو، ٻياڳر وغيره).

a negative or privative prefix (used euphonically for, or corrupted form, nir, nis, or nih).

نا: ظ (ف) صفاتي اڳياڙي طور ڪم ايندڙ، مثلاً ناساز، ناڪار وغيره).

نه، بغير، بنان- سواءِ.

negative and privative part prefixed to nouns or participles, equivalent to the English non, ir, in, un, dis, and the affix less.

نا آشتا: ص (ف) ناراقب- ان سڃاتو، ان ڄاڻ، اجنبي- ڌارير- غير، اوڀرو.

unacquainted, unknown, unfamiliar, friendless, a stranger.

نا آهتائي: ث. ان واقفي، اجنبيت، ڌاريائي.

unacquaintance, friendlessness, unfamiliarity.

نا اتفاقي: ث (ف) قوت- نفاق، اثبثت.

differences, enmity, discord, disagreement.

نا آميد: ص (ف) مايوس- نراس، دلگير.

disappointed, hopeless, despondent, despairing, desparate.

ميو متارو: ص چڱو پلو، ڏاڍو مٿو، سڪيو آسرو، ڏاڍو، ٿلهو متارو.

stout, strong, stalwart, sturdy, tenacious, tough, fat, flashy, corpulent, wealthy, rich, opulent, affluent.

ميوڻ: ذ. آقا- والي، ڌڻي، مالڪ- آڳو، استاد- معلم.

master, boss, owner, leader, chief, chieftain, dominator, head, headman, hierarch, a teacher, instructor, educator.

ميوٽ: ث. هر قسم جو ميوو، گڏوچڙ ميوو، ميوو جي ڪاٻ جنس.

fruit; mix fruit; dry fruit, any fruit whether dry or fresh.

ميوو: ذ (ف) ڦل- ڦر- ثمر، نتيجو.

fruit, any fruit, fresh or dry fruit, result, conclusion.

ميوڙمڙ: ذ (انگ) عجائب گھر.

a museum.

ميونسپل: ث (انگ) شهري يا ڳوٺاڻي جماعت.

a municipality, a local government institution, a barough council.

ميونسپالٽي: ث (انگ) اها ايراضي جنهن جي حدن اندر مونسپل جو قاعدو هلي.

a municipality, an urban local body, a borough council.

ميويدار: ص. گلدار، ڀردار.

fruit-bearing, fruitful, fertile.

ميهمان: ذ (ف) معمان، مزمان.

a guest, visitor, caller.

ميهو: ذ. هڪ قسم جي دل ۽ ان جو ڦر (پاڇيءَ طور ڪم اچي).

a species of gourd or cucumber, *Citrullus vulgaris*.

ميهار: ص. مينهن ڇاريندڙ- مينهن ڌاريندڙ. "سهڻي ميهار" جي قصي جو هڪ ضرار (مهم).

a buffalo rearer; one who keeps or grazes buffaloes; a name of a character in the folk tale of Sohni-Mehar.

ميهانگ: ذ. مينهن جو ڏڻ.

a herd of buffaloes.

ميهڙ: ذ. مينهن جو وڳ ڌاريندڙ- ميهار.

of tree a branch of a tree. a trunk, main stem

ناپون ڪوڙڻ: پاڙون هڻڻ- پاڙون پکيڙڻ- چنبا ڪوڙڻ.

to take roots, to spread the roots, to hold with the claws.

ناٿاري: ٿ. غوراب يا پيٽي کي بيهارڻ لاءِ زنجير ۾ ٻڌل لوهي چنبن وارو اوزار (جيڪو زنجير پائي ۽ ۾ اچليو ته تر ۾ کڻي ويندو).

an anchor or grapnel, ground tackle (of a ship),

ناٿال: ڏ (انگ) ڪرستان جي عقيدي موجب 'جيزس ڪرائسٽ' جي جنم وارو ڏينهن.

the Christmass, birth day of the Christ.

ناٿر: ٿ. ٻانهيءَ- گولي- ڪنيز. "مومل" جي هڪ ٻانهي جو نالو.

a female slave, a maidservant, name of a female slave of Moomal.

ناٿو: ڏ. رشتو- ويجهائي- قربت. مائتي. تعلق- واسطو.

relationship, kinship, affinity, consanguinity.

ناٿو ٺاهڻ: دوستي ياري يا پريت وارو تعلق قائم رکڻ. وقاداري ڪرڻ.

to continue a relationship, to maintain friendship. to remain loyal, to remain on friendly terms.

نا تجربڪار: ص (ن) اڻ آزمودگار. اڻ ڄاڻ.

inexperienced, unpractised, untrained, unacquainted, uninitiated.

ناٿ: ڏ (سن) مالڪ- ڌڻي. وڏو جرجي. ناٿ پٺي گرو

a protector, master, lord, a common affix to the names of Hindu ascetics (e.g. Gorkh-nath).

ناٿ: ڏ (سن) ناچ. تماشو. اٽڪل بازي- حرفت. هنرمندي.

dance, play, show, cunning, deceit, cheating, deceiving.

ناٿ ڪرڻ: نخرا ڪرڻ انگل ڪرڻ. بهاني بازي ڪرڻ

to coquette, to flirt, to put up false excuse.

نا تمام: ظ (ن) اڻ پورو- آڏورو. ناقص.

incomplete, unfinished, imperfect, deficient, defective.

ناٿوان: ص (ن) ڪمزور- هينو. اڀرو. هي طاقت. ضعيف- عاجز. لاچار.

weak, feeble, infirm, powerless, impotent, decrepit, frail, languid.

نا اميدي: ٿ. مايوسي. ناڪامي. نراسائي.

hopelessness, despair, despondency, disappointment.

نا انصافي: ٿ (ن) ظلم- انڌير- بياداي.

injustice.

نا اهل: ص (ن) نالائق- اڻ قابل. ناموزون.

unworthy, unfit, incapable, worthless.

نا اهل: ٿ. نالائقي.

inefficiency, stupidity, incapability, lowliness.

نا بالغ: ص (ن) بلوغت کي نه پهتل- اڻ ساميل.

underage, a minor, a ward.

نا بالغ: ٿ. ننڍپڻ.

nonage, minority, pupilage.

ناپري: ٿ. انڪار. عدولي.

negation, declination, refusal, denial.

ناپري وارو: نه مڃڻ. صاف انڪار ڪرڻ- ناڪاري جواب ڏيڻ.

to refuse, decline, reject, repel, revoke, turn down, disavow.

ناپڪار: ص (ن) بيڪار- نڪمو. ٻڌ ذات. لڇو.

useless, worthless, vile, good for nothing, wicked, bad.

ناٺلڏ: ص (ن) اڻڄاڻ- نا آشنا.

unaware (of), ignorant (of), novice.

ناٺوڏ: ص (ن) فنا- ناس- ڇٽ. برباد. ويران.

annihilated, reduced to nothing, ruined, disappeared, vanished, non-existent.

ناٺوڏ ڪرڻ: سڄ ڪرڻ- ڇٽ ڪرڻ. برباد ڪرڻ.

to annihilate, to ruin, to reduce to nothing, to destroy, exterminate.

ناٺوڏي: ٿ. بربادي. فنا. تباهي.

nonexistence, annihilation, ruin, dissolution, extermination.

ناٺين. ناٺينوءَ: ص (ن) اندو- ڪور. اکين کان معذور.

blind, sightless, visionless, stone-blind.

ناٺينائي: ٿ. آندائي. انڌپن.

blindness, sightlessness, visionlessness

ناٺ: ٿ. شاخ- لامر. وڻ جي پاڙ واري شاخ.

non-existent, extinct, lost, not evident, invisible, vanished, desolate, waste, ruined.

ناجائز: ص (ع) اڻ رھائيندو. بيجا. بي قاعدي. شريعت جي خلاف.
improper, unlawful, contraband, prohibited, forbidden, illegal, illicit, against the injunctions of a religion.

ناج: ذ نچڻ. ڪڏ رقص. نرت.
a dance, ball; dancing.

ناج گانو: ذ راڳ ۽ ناچ جي محفل. رقص ۽ موسيقي.
a dancing and music function

ناچار: ص (ف) لاچار. عاجز. مجبور. بيوس. غريب. مفلس.
poor, indigent, needy, penniless, miserable.

ناچائ: ص (ع) بيمار. غليل. اڱھو.
indisposed, sick, ailing, unwell, ill.

ناچائي: ث. ناچائڻي. بيماري. اڱھائي.
indisposition, sickness, ailment, illness.

ناچڱو: ص. اڱھو. بيمار.
unwell, ill, indisposed, bed ridden.

ناچڻي: ث. رقص.
a dancing-girl.

ناچو: ذ. ناچ ڪندڙ. رقص.
a male dancer.

ناچيز: ص (ف) حنن جي حيثيت نه هجي. نڪم. ڪمزور.
worthless, trifling, insignificant, unimportant.

ناحق: ظ (ع) هر ڀرو. خواه مخواه. بي سبب. ناجائز. (ذ) اندير. ظلم.
willy-nilly, willing or not willing, illegal, unlawful, inequity, injustice.

ناحق: ث. بي انصافي. ظلم.
unjust, wrong, iniquitous.

ناخدا: ص (ف) ٻيڙي هلائيندڙ. ناڪو. ملاح.
master or captain of a ship, a mariner, a rower.

ناخلف: ص (ع) نالائق. ڪٻوٽ.
undutiful (son), wicked, vicious, villainous

ناخوانده: ص (ف) اڻ پڙهيل. بي علم. جاهل.
illiterate, unread, uneducated, unlearned.

ناغوش: ص (ف) ناراض. بيزار. بيمار.
unhappy, displeased, disgusted, indisposed, ill.

نا توانائي: ث. ڪمزوري. هٿائي. بي طاقتي. ضعيفي.
impotence, weakness, inability, infirmity, frailty, powerlessness.

ناٽڪ: ذ (سن) تماشو. ناچ. ڪيل سانگ.
show, entertainment, dance, a play, dramatic performance.

ناٽڪي: ص. ناچو. تماشو ڪندڙ.
a dancer, a dramatic performer, theatrical performer, actor.

ناٽڪو: ذ. ناٽڪو. ناڙ. نبض.
a pulse, a nerve, a vein, a blood-vessel.

نائو: ص. ڌيءَ جو مڙس. ڄاٽو. داماد.
the son-in-law, the husband of one's daughter.

ناپاڪ: ص (ف) پليٽ. آلودو. گندو. ڪٽو. نجس.
impure, unclean, dirty, filthy, polluted, defiled.

ناپاڪائي. ناپاڪي: ث. نجاست. پليٽي. گندگي.
impurity, uncleanness, foulness, defilement, pollution, dirt.

ناپائيدار: ص (ف) گھڻو وقت ڄڻا نه ڪندڙ. بي بقا. بي ثبات. ڪمزور.
inconsistent, unsteady, unstable, fickle, frail, fleeting, transitory, momentary, not lasting.

ناپائيداري: ث. بي ثباتي. ڪمزوري.
inconsistency, unsteadiness, instability, weakness.

ناپيد: ص (ف) مخفي. لڪل. ڳجهو. گم. غائب.
invisible, secret, hidden, unseen, unapparent, vanished, concealed, private.

ناپسند: ص (ف) اڻ وٺندڙ. نا قبول.
unacceptable, disapproved of, rejected, disagreeable, displeasing.

ناپسندي: ث. نه وٺڻ جي حالت.
disfavour, displeasure, disapproval.

ناپسنديده: ص (ف) اڻ وٺندڙ.
unacceptable, disapproved of, disagreeable, displeasing, offensive.

ناپو: ذ. 'ڪم' جو پيچ. 'ڪم' مان نڪتل دانو.
the seed of a water plant related to water-lily.

ناپيد: ص (ف) اڻ لپ. غير موجود. لائائي گم. فنا. اُهو

ناد علي: ث (ع) لفظي معني حضرت "علي ڪرم الله وجهه ڪي سڌ".

عقيدي رکندڙن جي دعا جيڪا ٻارن جي گچيءَ ۾ پٿر.
a stone brought by pilgrims from Makkah on which are inscribed benedictions or prayers from the Quran, beginning with the words *naud-ali* (such stones are hung as charms round the necks of children).

نادمر: ص (ع) شرمسار- شرمندو- لهي- پشيمان- پڇتائيندڙ.
repenting; penitent, sorry; bashful, ashamed, abashed.

نادولو: ذ. نڪر جي ننڍي نادي.
a small earthen water-vessel.

نادهنده: ص (ف) موٽائي نه ڏيندڙ (قرض، لوڏن). قرض نه موٽائيندڙ.
defaulter, indebted.

ناديده: ص (ف) اڻ ڏٺل.
unseen, unperceived; unobserved, undiscerned, undiscovered.

ناڌ: ث. ناد. آواز- صدا. روج رائج. ڌمچر.
sounding, a sound (in general), a loud sound, loud noise crying, weeping, tumult, outcry.

نار: ث (ع) پاه- آڳ- آتش.
fire, flame, conflagration, blaze.

نار: ث (سن) عورت. زال. نبض- نسن- رڳ.
woman, female, wife, vein, blood-vessel, pulse.

نار: ذ. مٿاهين زمين تي پائي رسائڻ لاءِ هڪ قسم جو هڪل (جنهن ۾ پانڊو ۽ چٽ ٻه چرخا ٿين).
a kind of large water-wheel.

ناراض: ص (ف) راضي نه رهندڙ- بي راضي- رنج- ناخوش- رڻل.
dissatisfied, discontented, displeased, offended, angry.

ناراضيو: ذ. ڪاوڙ- رنج- ڏمر.
dissatisfaction, discontent, displeasure, offence.

ناراضگي: ث. ناراضيو.
idem.

ناراضِي: ث. اوهائي- رنج- ڪاوڙ.
idem.

نارسانا: ث (ف) ٻيڇ نه هئڻ- پڇندي نه هئڻ.
unworthiness, unfitness, incapacity; want of

unwell, sick.

ناخوشگوار: ص. اڻ وڻندڙ.
unpalatable, savorless, unsavory, untoothsome, unpleasant.

ناخوشي: ث. بيزاري- رنجش.
bitterness, displeasure, disagreement, friction.

ناخيري: ص (ف) نياڳر- بدبخت- بدخير- جنهن مان چڱائي نه ٿئي.
unlucky, unfortunate, unsuccessful, unprosperous, baleful, disastrous, starved.

ناڌ: ث. پاڻي رکڻ لاءِ لڪر جو وڏو ٿان- نادي.
a large water-vessel

ناڌ: ذ (سن) وڏو سامونڊي ڪوڙ (جيڪو ٻوڙا پاڻ ۾ رچائڻ جي ڪم
اچي)

a large kind of sea-shell (used as a musical or sounding instrument).

نادار: ص (ف) غريب- ڪنگال- محتاج.
insolvent, poor, pauper, indigent; blank.

ناداري: ث. تنگدستي- محتاجي- مفلسي.
insolvency, poverty, indigence; pauperism.

نادان: ص (ف) ناسمجھ- اڻ ڄاڻ- بيوقوف- جاهل- مرڪ.
ignorant, unlearned; simple, silly, innocent, a fool, blockhead.

نادانستگي: ث. اڻ ڄاڻائي- بي خبري- لاعلمي.
unawareness, ignorance.

نادانستد: ص (ف) اڻ ڄاڻائي ڪان- ڀل ڪان- غلطي ڪان.
unknowingly, unwittingly, ignorantly, due to a mistake or oversight.

ناداني: ث (ف) اڻ ڄاڻائي- بي علمي- جهالت- بيوقوفي.
ignorance, incapacity; stupidity, folly, idiotism, foolishness.

نادر: ص (ع) اڻ لڀ- ناياب- قليل- عجيب.
singular, rare, uncommon, unusual, wonderful, precious, exquisite, choice.

نادري: ص. نادرشاه بادشاه ڏانهن منسوب. نادر جو (حڪم). ننڍو ٿنڀو.
(Tent)

of or relating to Nadirshah or his conquests, or misrule; misrule as of Nadirshah: peremptory (order); an edict; a small tent.

a seed-drill; to sow grain with a drill-plough.

ناز: ذ (ف) نڀرو- انگل- ماڻو- غرور- فخر.

blandishments, coquetry, playfulness, pride, conceit, consequential airs.

نازان: ص. ناز ڪندو. فخر ڪندو.

being conceited (about), being proud, puffed up, strutting, swaggering.

ناز برداري: ث. انگل ڪڻو- لاڏ ڪڻو.

bearing the airs or whims (of), flattery.

ناز ڪرڻ: نڀرا ڪرڻ- ماڻا ڪرڻ- انگل آرا ڪرڻ- لاڏ ڪرڻ.

to take airs, be full of pride, to swagger, brag, be insolent, boast.

ناز نڀرا: ذ. لاڏ پيار. انگل آرا.

blandishments, coquetry.

ناز وٺياڙو: ذ. پيار ۽ اخلاص. لاڏ پيار.

blandishments, toying, affections.

نازبو: ذ (ف) هڪ قسم جو خوشبودار پوٽو.

basil, wild rue, *ocimum pilosum*.

نازڪ، نازڪ: ص (ف) نفيس، نرم- ڪونشو، سٺو، نراڪت وارو.

سٺو، ڪمزور.

delicate, tender, fragile, fine, light, brittle, nice, neat, elegant; genteel; subtle; facetious, gracious, weak, feeble.

نازڪ اندام: ص. هڪي جسم وارو. سٺو صاروڦن وارو.

delicate of delicate frame.

نازڪ بدن: ص. سٺو، معشوق.

beautiful, beloved, charming.

نازڪ مزاج: ص. يڪدم ڪاوڙجي پوندو- چيٽاڪ- زود رنج.

sensitive, a person of touchy or testy disposition.

نازل: ص (ع) مٿان آيل. هيٺ ايندو. هيٺ آيل. لهندو.

descending, alighting; dismounting; arriving, coming from a height.

نازل ٿيڻ: آسان مان لهڻ. اچي وارد ٿيڻ. اچي ڪرڻ.

to descend (on), to alight (on, or at); to arrive (at), to come (upon), to befall.

نازنين: ث (ف) دلربا. نازڪ اندام. نازڪ ادا. خوبصورت.

delicate, elegant, lovely, delightful, amiable, agreeable, beloved, sweetheart, beloved object.

reach or power, inability, failure.

نارنار: ث. عورت- ناري.

a woman, female.

نارنگي: ث (ف) هڪ وڻ ۽ ان جو ڦر- سنگتو.

an orange, a sweet lime, *citrus aurantium senensis*.

نارو: ذ. ڇت تان برسات جي پاڻيءَ جي نيڪال لاءِ لوهي نالو- نيسارو. درياءَ جو اُڀرندي پاسي وارو هڪ قديم ڦاٽ (۽ هاڻي وڏو واھ) ”اُڀرندي نالو“.

a gargoyle, drain, the name of a water channel i.e. Nara Canal which is an old creek of Indus river.

ناروا: ص (ف) ناجائز، بيجا، غير مناسب.

inadmissible, prohibited, unlawful, not allowed.

ناري: ث (سن) عورت- زال. (ص) باه جو- دوزخي.

a woman, female. hellish, infernal.

ناريل: ذ. هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦر.

a coconut tree, coconut.

ناو: ذ. سارين يا ڪٽڪ جي لابياري کان پوءِ باقي بچيل گاه واري زمين. لابياري ’لٽل‘ زمين.

a stubble, a stubble field.

ناوڙو: م. هر ٻوڙ ۽ ڳاڙو، ٻڌڻ (چمر جي رسي سان). ناڙي ٻوڙ ڪرڻ. ڳنڍڻ- ڳڏڻ (وهڻ).

to tie the bullocks in a plough, to sow grain with a drill-plough, to tie an animal (with a harness).

ناوڙو: ذ. اها رڳ جيڪا پيدائش وقت ٻار جي ڏن سان ڳنڍيل هوندي آهي. اڳت. پاڇاريءَ ۾ ٻڌل چمر جو رسو. پاڻي تي ٿيندڙ هڪ قسم جي ڍل. گجرن جا پين (جيڪي چوپايو مال کائي).

the naval string, umbilical cord, a waist string of a pair of drawers (shalwar), the rope or a leather strip by which the yoke is fastened to the plough, a water plant Bind weed, *convolvulus arvensis*, the leaves of carrot (eaten by cattle).

ناواڇوڙو: ذ. پيشاب.

urination, the making water, void urine.

ناوا ڇوڙو ڪرڻ: پيشاب ڪرڻ.

to urinate, to void urine, to make water.

ناڙي: ث. ٻوڙ ڪرڻ جو هڪ نسوٽو- ناڙي ٻوڙ.

outrage, grievance, duress, hardship, deficiency, unavailability, shortage, inadequacy.

ناقد: ص (ع) جاري ٿيل (حڪم، فرمان).

(an order or edict etc) issued, passed, in force, valid, operative.

ناقد ڪرڻ: جاري ڪرڻ - صادر ڪرڻ (حڪم).

to cause to have effect, to pass, issue, put in force (an order).

ناقرمان: ص (ف) حڪم نه مڃيندڙ، سرڪش.

disobedient, refractory, stubborn, obstreperous, naughty, unruly.

ناقرماني: ث. حڪم عدولي، سرڪشي.

disobedience, rebelliousness.

نافع: ص (ع) نفعو ڏيندڙ، فائدي وارو - سودمند.

salutary, profitable, advantageous, beneficial, wholesome, useful.

ناقابل: ص (ع) اڻ لائق، نالائق، ناموزون، اڻ پڙهيل.

unfit, incapable, worthless, illiterate, uneducated, uninstructed.

ناقابل برداشت: ص. نه سمجھ ڄڻو.

unpleasant; disagreeable; unsustainable.

ناقابل فهم: ص. سمجھ نه ٿي ڄڻو.

unintelligible, incomprehensible, unknowable; ambiguous.

ناقبولي: ث. يڪ سالي ڪلت واري زمين.

a lease-hold land or right.

ناقد: ص (ع) پرڪيندڙ، ڪري گوئي جي پرڪ ڪندڙ، تنقيد ڪندڙ.

a critic, censurer.

ناقدري: ث. قدر نه ڪرڻ - بي قدري.

disesteem, disregard, destimation, disfavour, disrespect, worthlessness.

ناقص: ص (ع) اڌورو، اڻپورو، خراب، بيڪار.

deficient, imperfect, incomplete, useless, defective, inadequate, insufficient.

ناقص العقل: ص. گهٽ سمجھ وارو، بيوقوف.

deficient in understanding, imperfect, fool, imbecile, jerk, idiot.

ناقصي: ث. گهٽتائي، اوڻائي، ڪوتاهي.

deficiency, defect, want, inadequacy; insuffi-

ناشدني: ث (ف) اڻ ٿيڻي - ناممڪن - محال.

impossible, impracticable, difficult.

ناشر: ص (ع) نشر ڪندڙ - ڇاپيندڙ - شايع ڪندڙ (ڪتاب وغيره).

publisher.

ناشڪرو: ص (ف) احسان نه مڃيندڙ، بي گش.

ungrateful, discontented, thankless.

ناشڪري: ث. ٿورو نه مڃڻ.

unthankfulness; discontent, ungratefulness.

ناشڪري ڪرڻ: احسان نه مڃڻ.

to be ungrateful.

ناصح: ص (ع) نصيحت ڪندڙ.

an adviser, a monitor, counsellor.

ناصر: ص (ع) حامي - مددگار.

defender, assistant, helper, deliverer, ally.

ناطق: ص (ع) ڳالهائيندڙ.

a speaker, talker.

ناظر: ص (ع) ڏسندڙ، محافظ، ديواني ڪورٽ جو هڪ عهديدار.

a beholder, spectator, observer, an officer employed in a judicial court.

ناظرو: ص. نظر هڻندڙ بد نظر.

one who casts a malignant glance.

ناظرو: ذ (ع) ڏسي پڙهڻ (قرآن شريف).

the reading of the Holy Quran.

ناظرين: ص (ع) مشاهدو ڪندڙ، ڏسندڙ يا ٻڌندڙ.

beholders, spectators, onlookers.

ناظم: ص (ع) انتظام ڪندڙ، سربراه.

an organizer, administrator, a chief, head, a leader.

ناغو: ذ (ترڪي) فرصت - واندڪائي. موڪل جو ڏينهن. ڪم جو روڪجي وڃڻ نه وٺي پنهنجي وڃڻ.

a break, leave, closed day.

ناغو ڪرڻ: ڪم موڙي وڃڻ. موڪل ڪرڻ.

to stay away from work, to be absent.

ناف: ث (ف) ڏن - اوڙ - ناڙو.

the navel the navel string, umbilical cord.

ناقت: ث. اندير - ظلم - اڻ هوند، اٿاڪ - ڪوٽ.

oppression, injustice, tyranny, injury, violence.

ناڪي ٻنڌي: ٺ. گهٽ يا لنگه بند ڪرڻ. shutting up a road, to belockade. ناڪي مُنشي: م. ناڪو يا محصول وٺندڙ مُنشي. an octroi-clerk ناڪيري، ناڪيلي: ٺ. ڪنهن ڏک سبب نڪ مان وهندڙ رت. نڪ هير. bleeding from nose, a bleeding of nose. ناڪيل، ناڪيلي: ٺ. اُٺ جي نڪ جي چُونڙيءَ ۾ پتل نوڙي. معار. a wooden pin passed through the camel's nose to which the rope is tied. ناڪوڙو، ناڪوڙو: ٺ. نڪ جي چُونڙي. the tip of the nose. ناڪو، ناڪو: ڏ. ٻيڙي هلائيندڙ. ملاح. ٻيڙيائو. a boatman, a master or captain of boat. ناگاهه: ڙ (ف) اوجھو. اڃانڪ suddenly, unexpectedly, all at once, abruptly. ناگر موڻ: ٺ. هڪ قسم جو پسارڪو ڌوڪو. a kind of a sweet-smelling grass, cyprus pretentiously <i>perus juncifolius</i> or <i>rush-leaved cyperus</i>. ناگري: ٺ. هندي ٻوليءَ جو رسم الخط. ديوناگري. the script of Hindi language, Dev-nagari. ناگڙيو: ص (ف) اڻ تر، لازمي. indispensable, necessary, inevitable, unavoidable, essential, imperative. ناگفته: ص (ف) نه چوڻ جهڙي (ڳالهه، حالت). not told, not spoken, unsaid. ناگوارو: ص (ف) مزاج جي خلاف. اڻ وڻندڙ. indigestible, unpalatable, unpleasant, unacceptable, not liked. ناگهه: ڙ (ف) اوجھو. بي خبري ۾ ناگهان. sudden, unexpected, accidental. ناگهان: ڙ (ف) اوجھو. اڃانڪ. اتفاق سان. suddenly, unexpectedly; accidentally: without warning. ناگهائي: ڙ. اوجھو. اتفاق سان. idem. نال: ڙ (سرائڪي) سان. گڏهه. شامل. alongwith, with, accompanying.	science, lack, insufficiency, shortage, scantiness. ناقل: ص (ع) نقل ڪندڙ. بيان ڪندڙ. راوي. a reporter, relater, narrator, a transcriber, copier. ناٿوس: ڏ (ع) وڏو ڪوڏ (جڪو هندو فقير ڀڳتي وقت ٿرڪ سان وڃائين). ڏنڊ-سڪو. a kind of shell blown by Hindus in divine worship. ناڪاٻنڌي: ٺ. حديدِي. رستي تي پهرو. چُونڙي. پهر نڪڙو يا اندر اچڻ جي روڪ. blockade, shutting up a road, setting up of a check-post, a picket at the extremity of a road. ناڪارو: م. بي ڪم. نڪم. بيڪار. خراب. useless, worthless, bad; unserviceable, idle, lazy. ناڪار: ص (ف) بي سويو. محروم. نااميد. بيڪار. disappointed; unsuccessful; discontented; useless; hopeless; remediless; failed; unserviceable. ناڪامياب: ص (ف) امتحان يا آزمائش ۾ ڪامياب نه ٿيندڙ. unsuccessful, failed a candidate having failed in an examination. ناڪاميابي: ٺ. ناڪامي. failure (in an examination or undertaking), defeat, loss. ناڪامي: ٺ. محرومي. نااميدي. بيڪاري. disappointment; unsuccessfulness; discontent; malcontent. ناڪس: ص (ف) نيچ. ڪيڻو. هلڪو. خسيس. نالائق. اڻپورو. بي پيڇ. لاچار. unworthy, worthless, unmanly, base, mean, low-bred, ignoble, of no consequence, a nobody. ناڪسي: ٺ. هيٺي. ڪمڻپ. لاچارِي. هلڪائي. نالائقي. مجبوري. غرابت. worthlessness, meanness, insignificance, infamy, scantiness, deficiency; inadequacy, insufficiency, lack. ناڪوڏو: ڏ. رستي جو دنگ. گهٽي ڳلي جو لنگهه. محصول وصول ڪرڻ جي جاء. پوليس جي چُونڙي. the extremity of a road; the entrance or passage into a street, a tax or custom-check post, a police-post or picket.

known, famed, notorious, well-known, famous, celebrated, distinguished, eminent, great, illustrious; notable, prestigious, prominent.

نالي چوهڻ: مشهور ٿيڻ.

to become famous (or notorious); become well-known, distinguished or eminent.

نالو: ذ (ف) فرياد. آه واري-واويلا.

moaning, complaint, groans, lamentation, wailing.

نالي: ٺ. موري-ڪسي. ڪني پاڻي جي ڪسي آڏو.

a drain, a small water-course.

نام: ذ (ف) نالو. شهرت-مشهوري. هڪ-ڏاڪ.

name, appellation, designation, title: good name, repute, reputation, character, fame, honour, renown.

نام ونهرو: ذ. نالو نشان.

mark, trace, name and address.

نامو: ذ (ف) چئي-خط. لکيت.

a letter, writing, epistle; a record, written document.

نامو اعمال: ذ. اعمال نامو.

a list of deeds, record of (some one's) deeds.

نامو ٻرو: ص. خط رسائيندو. قاصد.

letter-carrier; messenger.

نامو نگار: ص (ف) خبر ڏيندو. خبر لکندو. اخبار جو خاطر-ريپورٽر.

a correspondent, news reporter.

نامو چارو: ذ. نالو-مشهوري. هل-ڏاڪو. هڪ.

fame, reputation, name, report, repute, renown, celebrity, notoriety.

نامو اڻس: ص (ف) ناآشنا اڻ واقف.

unknown, unheard of; stranger, alien, foreigner, outsider, outlander.

نامو غمرو: ص (ع) اڻ واقف. ڌاريزو-اوپريو-غير. اهو ماڻهو جنهن سان منهن لڳو نه هجي.

a stranger, an outsider, unrelated, not a confidant.

نامدارو: ص (ف) نالي وارو. مشهور.

known, celebrity, luminary, notability, notable, famous.

نال: ذ. جوا جي داڍ ۾ لڳل رقم مان اهو حصو جيڪو کٽيندو ادا ڪندو ۽ اڏي جو مالڪ وصول ڪندو. گهوڙي جي سَن جي حفاظت لاءِ گولائون لوهو پٽ، بندوق جي نالي.

the share of pool money, gambling fee, a horse-shoe, the barrel of a firearm.

نالان: ص (ف) روئندو. دانھون ڪندو. شڪايت ڪندو. عاجز-تنگ.

lamenting; complaining; groaning, helpless, powerless, frustrated.

نالائق: ص. اڻ لائق. بد فضيلت.

unworthy, unfit, incompetent, improper, unsuitable, disqualified.

نالائي: ٺ. نااهلي. بد فضيلتي.

unworthiness, worthlessness, unfitness, incapacity, impropriety, incapability; stupidity.

نالش: ٺ (ف) دانھن ڪوڪ. فرياد.

a grown, exclamation, complaint, lamentation, a law suit, legal action.

نالو: ذ. نام-نان-اسم. لقب. مشهوري. ڏاڪ. عزت. ساڪ. يادگار.

name, appellation, designation, title, good name, repute, reputation, character, fame, honour, renown.

نالو ٻڌ ڪرڻ: ٻوڙڻ: خوار ڪرڻ. بدنام ڪرڻ.

memoial, monument, to defame; malign, calumniate, scandalize, slander, vilify.

نالو ٿيڻ: مشهور ٿيڻ. ناموس ٿيڻ.

become known, to win fame, the renowned.

نالو پيدا ڪرڻ: مشهور ٿيڻ. نالي وارو ٿيڻ. ڪنھن غير معمولي ڪارنامي جي ڪري مشهور ٿيڻ.

to become known, become famous because of a glorious act.

نالو روشن ڪرڻ: نيڪ نام ٿيڻ. مشهور ٿيڻ.

idem.

نالو وٺڻ: جوتي کڻڻ. چرچ ڪرڻ. الزام هڻڻ.

to back bite, tale-bear, to provoke, vex, to implicate.

نالي پائي: ص. ساڳئي نالي وارو.

with the same name, a namesake.

نالپرو: ص. نالي وارو. هڪ ڪارو. مشهور.

نامرد: ص (ف) نامراد - محروم، بد نصيب.
 unsuccessful, unprosperous, disappointed, dissatisfied, unfortunate, unlucky.
 نامردى: ث. نامرادي، محرومي، نياڳم.
 unsuccessfulness, disappointment, dissatisfaction; despondency; undesirableness; untowardness, misfortune.
 نامرد: ص (ف) مردانه طاقت کان خالي، صرسي کان سواءِ، بزدل.
 unmanly, cowardly, impotent, imbecile, a coward.
 نامردى: ث. بزدلي.
 unmanliness, cowardice, impotence, impotency.
 نامرد: ص (ف) ڪنهن ڪم لاءِ مقرر ڪيل.
 nominated, appointed, named, designated.
 نامزد ڪرڻ: مقرر ڪرڻ، منسوب ڪرڻ.
 to nominate, to appoint, name, designate.
 نامساعد: ص (ف) نامزگار - ان موافق (حالتون).
 unsuitable, inappropriate, improper, unfavourable (circumstances).
 نامعقول: ص (ف) ان وٽندڙ بيوقوف.
 unreasonable, irrational, absurd, senseless.
 نامعلوم: ص (ف) ناواقف، ان واقف، ان سڃاتل.
 unknown, nameless, unheard of, stranger, alien, foreigner, outlander, outsider.
 نامڪشيو: ص. نالي وارو - نالي چڙهيل، نامي گرامي.
 known, celebrity, luminary, famous.
 ناممڪن: ط (ع) اڻ ٿيڻي.
 impossible, impracticable, impractical, unfeasible, unrealizable, unattainable, unworkable.
 نامناسب: ص (ع) غير مناسب - ناموزون، ان وٽندڙ.
 improper, inconsistent, unbecoming, objectionable, unfit, unsuitable, indecent.
 نامنظور: ط (ع) ناپسند، رد.
 disapproved, disallowed, refused, rejected, inadmissible.
 نامنظور ڪرڻ: نه مڃڻ - انڪار ڪرڻ، رد ڪرڻ.
 to refuse, to reject, to disapprove, to decline, reprobate, turn down.
 نامرد: ط (ف) نامرد (خط - خطي، لکيت).
 a letter, epistle, note.
 ناموافق: ط (ف) ان سڃاڻيندڙ، ان نڪندڙ، ناڳوار.
 disagreeing, adverse, unwholesome, disagreeable; inconsistent; not suitable, or adapted to.
 ناموافقت: ث. اڻ نڪندي، اڻ برابري.
 disagreement; unsuitableness, unwholesomeness.
 نامور: ص (ف) نالي وارو، مشهور، هاڪارو.
 celebrated, renowned, reputed, famous, illustrious.
 ناموري: ث. مشهوري، ناموس، نيڪي.
 repute, fame, renown, celebrity.
 ناموزون: ط (ف) بي جواز، اڻ سڃاڻيندڙ.
 unsuitable, disproportioned, incongruous, discordant (as music).
 ناموس: ث (ع) آبرو، نج، جيڪا ڳالهه عزت جو باعث هجي، تنگ - غيرت.
 reputation, fame, honour, grace, dignity.
 نامي: ص (ف) مشهور، نامور، نالي وارو.
 reputed, famous, celebrated, illustrious.
 نامي گرامي: ص. عام مشهور، چاتل سڃاتل.
 famous, well known, celebrated.
 ناميو: ص. ناليرو - مشهور، نالي چڙهيل.
 idem.
 نان: ذ (ف) ماني، تنور جي پڪل خميري واري خاص ماني.
 a cake of bread, a loaf.
 نان جوين: ذ. چون جي رکي سڪي ماني.
 a bread prepared from oats.
 نان نفق: ذ ماني ۽ ڪپڙو لٽو، گهر جو خرچ.
 maintenance allowance for one's family, alimony.
 نانا: ط. طرحين طرحين - قسمن قسمن.
 various, multifarious, numerous, sundry.
 نانا پرڪار: ذ. قسمن قسمن نانا، رنگ رنگي نظارا.
 of various sorts, assortment of many things, many kinds of sceneries.
 نان خطائي: ث (ف) ڪند ۽ ميدي مان نڪيل خاص قسم جي ٽڪي.

ones, nepotism.

نائبوائي: ص. ماتي پوڙ ٺاهي وڪندڙ.

a baker.

نانءِ، نانءِ: ث. نفي- نه. عدم- نپستي.

negation, negative, not, no, nothingness, nonexistence, annihilation.

نانءِ: ذ. نالو- اسم- ناموس.

name, appellation; fame, reputation, character, renown.

نانءِ چڙهيو: ص. نالي چڙهيو.

well known, notorious, famous, noted, popular, prominent.

ناواقف: ص (ب) غير واقف. ان ڄاڻ. نا تجرب بيڪار.

unacquainted, ignorant of; inexperienced in, unexperienced; unskilled.

ناواقفيت: ث. ان واقفيت.

want of acquaintance, ignorance; inexperience.

نالو: نقدي- ڏن- دولت- رقم.

money, wealth, price, value, cash, means, assets, capital, resources, riches.

ناوڪ، نائڪ: ث (ب) تير- پاڻ.

a small arrow.

ناول: ذ (انگ) وڏي ڪهاڻي.

novel.

ناهرو: ذ. بگهو (جانور)، شينهن، چيتو - گرگ.

a wolf, lion, tiger.

ناهري: ذ. سنبت جو نائون مهينو.

the 9th Hindu month.

ناهموار: ص (ب) هيٺ مٿي- بنا سنوت جي (پٽ، زمين)- کڙ پڙ.

uneven, rough, irregular, improper.

ناهنجار: ص (ب) بدچال ڪيڏو. نالائق. ڪڙوٽ.

mean, low, base, ignoble, vulgar, wicked.

ناهيد: ذ (ب) زهر وڙو.

the planet Venus

نائب: ص (ع) ماتحت، قائم مقام- عيوضي.

a substitute, deputy, locum-tenens, assistant, lieutenant, vicegerent; attorney.

a kind of sweetmeat.

نانڪ: ذ. گرو نانڪ. سک فرقي جو باني (سنه 1469-1529ع).

name of a faqir, Gru Nanik, the founder of the sect of Sikhs.

نانڪ شاهي: ذ. فقيرن جو هڪ گروه. هڪ اڳئين سڪي جو نالو.

a kind of mendicant, the name of an ancient coin.

نانگ: ذ (سن. ناگ) سڀ ڪارو نانگ.

snake, serpent.

نانگا: ذ. هندو فقيرن جو هڪ فرقو. اگھاڙو.

a class of Hindu mendicants who go naked, naked.

نانگ ڦڻ: ث. هڪ قسم جو زهر ڀري پوتو (جنهن مان نانگ جي ڦڻ جهڙيون

تاريون ٿين ۽ ان مان زهر ٻيلا ڪٽبا ٿين)

a kind of cactus, the prickly pear.

نانگلي: ث. هڪ قسم جو اوڀر (برسات جي موسم ۾ ٿئي، اڇا ۽ ڳاڙها

ڍاڻا. اناج جي جنس وانگر).

a kind of a grain, *elensine coracane*.

نانگو: ث. نانگ جي مادي.

a female serpent.

نانگو: ص. اگھاڙو- ننگو. اهو سادو جيڪو اگھاڙو ۾ (ث. نانگي).

naked, without cloths, a class of Hindu mendiant, who go about almost naked.

نانگو نيکو: ص. چڙو چانڊ. اڪيلو. جنهن جو ڪو اوهي واهي نه هجي.

ناتڪو.

alone, lone, lonely, lonesome, solitary, single, solo, ownerless, forlorn.

نانگيل: ث. پاڻ جي ولي.

a creeper of *Pan*.

نانگيل فرسيل: ذ. ٻارن جي راند. ٻارن جي راند جو اصطلاح.

a children's game.

نانو: ذ. ماءُ جو پيءُ.

maternal grand-father.

ناني: ث. ماءُ جي ماءُ.

maternal grand-mother.

نانيءَ ويڙهو ڪرڻ: پنهنجن کي وڙهائڻ. فقط پنهنجن کي فائدو رسائڻ.

to support or help only the relatives and near

loyalty, faithfulness.

نَبَاهُن: م. سر ڪرڻ- گذارڻ- گهارڻ. پارڻ (انجام). رفاقت ڪرڻ. ساڻ ڏيڻ. وفاداري ڪرڻ.

to carry on or through, to conduct, manage, to take care of, to protect, guard, to support, maintain, be true or faithful (to).

نَبَرْد: ص. بدحال. هيٺو.

lost, abandoned, corrupted, weak, feeble.

نَبَرْد: ذ (ن) لڙائي.

battle, engagement, war, contest.

نَبَرْد آزماء: ص. جنگجو- بهادر.

a veteran, a warrior; soldier, fighter.

نَبَرْد: م. پڄاڻي ٿيڻ. خاتمو ٿيڻ. فيصلو ٿيڻ. مڪمل ٿيڻ. توڙ رسڻ.

to end, to conclude, terminate, finish, complete.

نَبَرِيل: ص. صفا چٽ. ختم ٿيل. فيصل ٿيل. توڙ تائين پهتل.

spent, consumed, settled, decided, completed, taken to its end.

نَبِيض: ث (ع) ناڙ- رڳ- نس. شريان.

the pulse, artery.

نَبِيض سَمِي ڪرڻ: سڀاءُ مان واقف ٿيڻ. عادت يا چال سمي ڪرڻ.

to become acquainted; to be familiar, conversant about one's conduct and behaviour.

نَبِيؤت: ث (ع) الاهي احڪامات مائن تائين رسائڻ جو عمل. پيغمبري- رسالت.

prophecy; prophethood, apostleship.

نَبَهَن: م. نيهه ٿيڻ. گذرڻ (وقت). رفاقت رهڻ. گذر ٿيڻ. نبرڻ.

to get through time, live, exist, get on, to be completed, settled.

نَبِي: ذ (ع) الاهي احڪام رسائيندڙ. پيغمبر- رسول.

a prophet, an apostle.

نَبِيذ: ذ (ع) شراب.

liquor, alcohol, intoxicant.

نَبِير: م. ختم ڪرڻ. فيصل ڪرڻ. جدا ڪرڻ. چيد ڪرڻ. وهنوار ختم ڪرڻ. تڪميل ڪرڻ.

to end, conclude, terminate, finish, complete, perfect, perform, settle, decide, to accomplish.

ناتڪ: ذ. هڪ فوجي عهديدار (جنهن جي هٿ هيٺ ڪي ساهي هجن).

پيٽوال جو اڳواڻ. راڳ جو ماهر (جيڪو ڪي نوان راڳ جوڙي).
an official of lowest rank, a peon, a person well conversant in singing.

ناتڪو: ذ. (پني ٻاري جو لفظ). ڊيگهه ۾ ننڍي آڏ.

a small watercourse.

ناتڻ: م. نمانڻ. جهڪڻ. هيٺ ڪرڻ (ڪنڌ). اوتڻ (پاڻي).

to cause to bend, stoop down or bow, to pour (water).

نالو: ذ. چنڊ جي تار يا مڪڙي مان اتي صاف ڪرڻ جي اڳڙي. تاجيءَ جون ان اٺيل تندين جيڪي اوجي کان پوءِ وڏي ڇڏجن- ڏهيون. مَس ڪپڙي ۽ ۾ وڃن لاءِ سَت يا سَڻيءَ جي کوٽ.

shreds of a cloth, thread etc, for wiping a hand-mill with and rubbing off the flour, a felt, cloth pieces or yarn pieces, put into an inkpot with ink.

ناؤنوش: ذ (ن) عيش عشرت. شراب ڪباب.

luxury, gaiety and happy social life.

نائي: ص. حجام.

a barber, hairdresser, haircutter.

ناياب: ص (ن) اها چيز جيڪا وري هٿ اچي- نادر. قيمتي- املهه.

not to be found or got; undiscoverable, unprocurable, unattainable, scarce, rare.

نِيبا: ذ (انگ) اسٽيل. انڊين وغيره جي لوهي جهنب.

a nib, the point of a writing-instrument.

نِبات: ث (ع) ساڻ جو هڪ قسم. قند- مصري. کنڊ جي چاش مان ٺهيل مخروطي ٽڪي.

sugar-candy.

نِباتات: ث (ع) اوڀر (وڻ ٽڻ، ٻوٽا، گاه وغيره). ساروڪ.

plants in general

نِبار: ص. خالص- نج. پاڪ صاف. اصلي- سچو.

pure, unadulterated, undiluted, unmixed.

نِباھ: ص (ع) نبض ڏسندڙ. نبض شناسي ۾ مهارت رکندڙ. ماهر طبيب.

one who feels the pulse, expert in diagnosis.

نِباھ: ذ. گذارو- رفاقت- گذر سمر. ميلاپ. قربت. وعدي وفاڪي. وفاداري.

carrying on or through, conducting, managing, relationship, nearness, keeping a promise.

تجدد: ط. همیشه. مداً. هر روز.
again and again, eternally, daily, perpetually,
incessantly, invariably.

انتیجہ: ذ (ع) غرض - مطلب - ماحصل، آخر - خاتمہ، انتہا، قیل، بدلو، امتحان جو فیصلہ، عزالت

issue, fruit; consequence, deduction, effect, what necessarily follows, inference, conclusion, corollary, sum, or substance; retribution, reward, result.

تستيجو پوءِ: ڪٿي جي سزا لوڙڻ.
to suffer the consequences (of an act).

نتيجه: ٨. هڪ قسم جو گهم (سرو گهم) جيڪو فقط سهاڳيون نڪ ۾ پائين ۽ ڊگهي جي نڪ ۾ بدل رهي.

nosing: a pease of rope passed through the carriage of the nose of a draught ox.

تِلْکَ دَیْبِ: اُن کی ناک میں نوڑی دھنک، قابض کرو، مطیع کرو۔
to pierce the nostrils of a camel and keep him under control.

نفت: ذ (سن) بازیگر (مسی تی تماشو دیکاریندو). نخرو - انگل.
a juggler, rope-dancer, copuqetry, blandishment,
affectation.

کُنُتْ نَعْرُو: ذِ تَارِ نَعْرُو۔ انگل مائو۔
knavery, coquetry, flirtation, affectation.

نتیجہ: مز. لرائخ ان ہڈو کرن گسائٹ- گوهی کرڊ. ناغو وحقق بھانا
کرڊ. گورث نات کرڊ

to disregard, not to heed, to evade, put off. shriek.
to avoid, delay, dally, dawdle, lag, linger. mull,
tarry.

ان evade, shirker, a shuffler, slacker, dodger.

تَعْرِثُ: ث. اُس. تیز اُس. سخت گرمی رازی اُس.
scorching sun, hot day, torrid weather.

coquettish, naughty, mischievous, trickish, shrewd.

ٻُڌو: ص. بي چيو. ضدِي. نوڊ. جنهن تي چوڻ چالڻ ڪو اثر نه ڪري.
obstinate, stubborn, wilful, wayward stiff, tough.

نہرو: فیصلہ، پختہ، ختم، نرو، نیاء، انصاف، اکلاد،
judgement, decision, the end, finish, justice,
equity, completion.

نیپرو کرڊ: نیاء کرڊ- فیصلو کرڊ.
to settle, decide.

نہیں، نِہَل: ض. کمزور، ہیشیر، ایرو۔
weak, feeble, decrepit, fragile, frail, infirm.

نَبِيٌّ ذَا آسَمَانٍ أَبَدٍ.
the sky, heaven.

نیپاگ: ص. بدبختی - ادورائی - کم نصیبی.
misfortune, ill-luck; adversity, mischance.

نیپا گامی : ث. نیپا گب. idem.

نیاگو: ص. آپگر - ہنسیب - چنبو - نڈرو - منحوس. (ث. نیانگی).
unfortunate, inauspicious, unlucky, ill-starred,
luckless.

نیپائٹھ: م. نباعن بسر کرن
to carry on or through, to conduct, manage; to get through, accomplish.

نہندو: ص. توڑ تائیں نباہ کر اور نہندو.
supporting till end, accomplishing, keeping faith
with, enduring.

نڀاڻي: ٺ. اها عورت جنهن کي ڀاءُ نه هجي (زالون ڀارائي طور هڪ ٻئي کي چون).

نیو: ص. نہایت- تمام (کار)۔
very (black etc), utterly, fully, entirely, utterly
dark.

نَتَّ: ث (ع. نطع) پاڳڙي جي مٿان وڌل چمڙي جو پرڻ.
the leather covering for a camel, or horse's saddle.

نہایتاً، ہمیشہ۔ سداً، دائماً،
always, continually, eternally, ever, constant,
invariably.

نت نشونہ ظہا ایشین کان اگرو
always new, ever new, always fresh.

نتائج: ذ (ع) نتیجہ.
results, consequences, conclusions, fruits,
issues.

personal, private, own, pure, unadulterated, unmixed.

نَجَات: ث (ع) اشرافت، خانداني اصالت.

generosity, nobleness, nobility, gentility.

نَجَات: ث (ع) رهائي - آزادي - چرٽڪارو.

freedom, liberation, deliverance, salvation, escape.

نَجِاسَت: ث (ع) گندگي - پليٽي - ناپاڪي - غلاظت.

dirty, nastiness, filth, impurity.

نَج: پڇ: ظ. هوبهو - ساڳيو. نس پس.

same, exact, identical, selfsame, very, exactly.

نَجَس: ص (ع) گندو - پليٽي - ناپاڪ.

dirty, unclean, impure, filthy, nasty, squalid.

نَجْم: ذ (ع) تارو - ڪوڪب.

a star, planet.

نَجْو: ص. ذاتي - خانگي - خالص - نج - نجار. (ث. نجبي).

private, personal, pure, unmixed, unadulterated.

نَجْوَم: ذ (ع) 'نجم' جو جمع. تارا - ڪواڪب. تارن جي ٺهرڻ وغيره جو علم - جوتش وديا.

stars, astrology.

نَجْوَمِي: ص. تارن، گرهن، سج چنڊ وغيره جي علم جو ماهر.

an astrologer.

نَجِيب: ص (ع) اشراف، اعليٰ نسل جو، خانداني.

generous, of noble birth, noble.

نَجِيبُ الطَّرَفَيْن: ص. ماءِ پيءُ جي طرفان صحيح نسب.

noble on both sides (father's and mother's side), having noble parents.

نَجَاف: ظ. مَرَجَا، متان، اوجھو.

suddenly, unexpectedly, unawares, unanticipatedly.

نَجَانًا: ظ. شايد - الاجي - جيڪس.

perhaps, may be, I know not, perchance, possibly.

نَجْمَرْد: م. گرڻ - جھڻ - ٻڌڻي - مَرِڻ. هيٺو ٿيڻ - ڏهر ٿيڻ.

to droop, get weaker and weaker.

نَجْوَرُو: ذ. جھوپير - اجمو - گھر - بستي - جو.

a hut, cottage, cabin, camp, village, habitation.

نَجْرِي: ث. ضد. هوڏ.

stubbornness, perversity, obstinacy, wilfulness.

نَشَار: ص (ع) گھور - صدقي - قربان - پھلار - عاشق.

offering, presenting, donative, a sacrifice, a lover.

نَشَار ٿيڻ: صدقو ٿيڻ. قربان ٿيڻ. گھوري وڃڻ.

to be sacrificed, to be offered as a sacrifice, to be devoted (for).

نَشَر: ذ (ع) اها عبارت جيڪا شعر ۾ نه هجي. تحرير - لکيت.

prose.

نثر نويس: ص. نثر ۾ مضمون لکندڙ. مضمون نگار. ليکڪ.

a prose writer; an author.

نَب: ذ. ٻن ڪاٺين کي ملائڻ لاءِ تري جي وڏ واريءَ جو ٺايل ٿيل.

a side cut on a wooden plank for joining two pieces.

نَبِائِي: م. پالڻ - پرورش ڪرڻ. پالي وڌو ڪرڻ.

to rear, to bring up, foster, nourish, support, to raise.

نَبِائِل: ص. پالي وڌو ڪيل. سانڍيل - پاليل.

fostered, brought up, cherished, nursed, nourished, nurtured, fostered, brought up, cherished.

نَبَت: ظ. پروريءَ طرح - مڪمل طرح. بلڪل.

altogether, very, thoroughly, fully, completely, entirely, wholly.

نَبْتُو: ص. جنهن کي پٽ پيءُ نه هجي. بي اولاد. ٺپاڳو. منحوس. (ث. ٺپي).

sonless; childless, issueless, unlucky, hapless, luckless, ill-starred, unfortunate, untoward.

نَبْنُ: م. پلجي وڌو ٿيڻ، پرورش ٿيڻ، پلجڻ - سانڍجڻ.

to be cherished, be nourished, brought up, looked after, cared for.

نَبْزُو: ث. چپ - پيٽ.

squeezing, pressing, suffocation.

نَبْرُو: م. چپ ڏيڻ، چپي رس ڪڍڻ، پاڻي ڪڍڻ، چيپيائڻ.

to squeeze, press, compress, crush, to extract liquid from anything.

نَج: ص. پنهنجو - ذاتي - خانگي. نجار - صاف - سچو - اصلي.

نَچَن: ص. نہ چڙيندڙ. ثابت قدم. ارادي جو پڪو.

steadfast, adamant, inflexible, adamantine, obdurate, relentless, rigid, stubborn, uncompromising, unbending.

نَحْرُ: ذ (ع) ذبيح. قرباني.

sacrifice, slaughtering (animal etc), sacrificing.

نَحْر ڪرڻ: (ميت کي) دفنائڻ.

to inter (a dead body), to bury.

نَحْسُ: ص (ع) نياڳو. بد-منحوس.

unlucky, ill-fated, inauspicious, misfortune.

نَحْوُ: ذ (ع) اهو علم جنهن سان ٻوليءَ ۾ لفظن، جملن، فعلن وغيره جي گردانن جي ڄاڻ ٿئي.

syntax.

نَحْوِي: ص. علم نحو جو ماهر.

a grammarian, one skilled in syntax.

نَحْوَسْتُ: ث (ع) نياڳ-بديختي-شوم.

an evil omen, misfortune, ominousness, inauspiciousness, evil.

نَحِيفُ: ص (ع) اڀرو-ڏٻرو. نازڪ. ضيعف.

lean, meager, weak, slender, attenuated, feeble, slim.

نَحْيِي: ث. مثاليءَ جو هڪ قسم-ٻوندي.

name of a sweetmeat.

نَحْوُ: ذ (ف) انگل-ناز-ماترو-غمزو-لاڏ. بهانو.

affection, coquetry, blandishment, waggaries, sham, pretence, flirting, prudery, swagger.

نَحْرَا ڪرڻ: انگل ڪرڻ. ماثا ڪرڻ. بهانا ڪرڻ.

to pretend, to sham, to practise affection, to show airs.

نَحْرِي ٻاڙو: ص. نحرا ڪندڙ-نخريلو. انگلي.

a prude, a coquette, a flirt, a pompous person.

نَحْرِي ٻاڙي: ث. انگل-لاڏ-ماثا. بهانا.

affection; airs; coquetry, prudery; pomposity.

نَحْرِيلو: ص. نخريلا. (ث. نخريلي).

a prude, a coquette, a flirt.

نَخْلُ: ذ (ع) کجِيءَ جو وڻ. وڻ. درخت.

a date-tree, palm-tree, a tree.

نَچَ: ث. نچڻ جو عمل-ناچ-رقص.

a dance, the act of dancing.

نَچَ: ظ. نٽ-هميشه ڀلي ڀيٽ-ڀلي ڪري.

always, forever, welcome.

نَچائڻ: م. ناچ ڪرائڻ-رقص ڪرائڻ. اشارن تي هلائڻ. هيٺ مٿي ڪرڻ. پريشان ڪرڻ.

to cause to dance, to make (one) dance, to spin, to dandle to disturb, perplex.

نَچڪو: ذ. ناچ. ٽپ ڏيئي نچڻ. نچڻ ڪڍڻ.

a dance, a frisk; an act of dancing or frisking.

نَچڪو: ذ. ٽڪيٽو. وارن کي چونڊڻ جو اوزار. چيٽي.

a pair of tweezers.

نَچَ: م. ناچ ڪرڻ. رقص ڪرڻ. ٽپ ڪڍڻ. خوشيءَ مان ٽپ ڏيڻ.

to dance, to caper or frisk about, to frisk about cheerfully.

نَچِي: ث. ناچو عورت-رقاص.

a female dancer, a dancing-girl.

نَچوڙو: ذ. رُس-روح-جوهر. خلاصو-نت. نتيجو. نڀوڙ.

pitch, essence, extract, substance, gist, result, consequence, outcome.

نَچوڙو: م. نڀوڙڻ. پائي ڪڍڻ. عرق ڪڍڻ.

to press or squeeze, to wring.

نَچوڙو: م. ٿانءَ ۾ لنگل پاڻيٺ (تيل گيه وغيره) کي چڱيءَ طرح آڳوڻ. چوپائي ۾ کير جا رهيل پاندا ڏهي ڪڍڻ.

to cleanse, wash thoroughly, to strip (a cow etc), to last drop.

نَچَ: ث. نڪ مان زور سان آيل ڦوڪارو (جنهن سان گھڻو ڪري مغز مان به هرا نڪري)-چڪ.

a sneeze.

نَچَ: ذ (سن. نڪشتر) نڪت. تارو. تارن جو ميڙ. آسمان ۾ چنڊ جي رستي جا اٺاويھ گھر يا منزلن (اهي تارن سان سڃاتا ويندا آهن. جنهن ۾ ڪٽي، هرڻ، گھر، کوھ، ڪت، شينهن، ٽيڙو وغيره).

a constellation, star or asterism in the moon's path, a lunar mansion (of which, according to the earlier reckoning, twenty-seven are enumerated (two and a quarter in each sign of the zodiac); but in the later astrology more usually twenty-eight, distinct in name, figure, and number of stars).

helpless, weak, wretched, miserable, afflicted, sorrowful, rueful, dolorous, servile.

نڌڪو: ص. نڌڪو - بيوهارو.

idem.

نڌڪو: ص. جنهن جو ڪو به مٿ مائت نه هجي. جنهن جو ڪو ڌڻي ڏوٽي نه هجي. لاوارث.

بي واهو - غيبيانو. رولاڪ. ڌڙيل. (ث. نڌڪي).

ownerless, without master or guardian; destitute, forlorn, helpless, protectorless, poor, broke, flat, impecunious, impoverished, indigent.

نڌڙو: ص. نه ڊڄندڙ. بي ڊڀو - دلير.

fearless, dauntless, bold, daring, brave, audacious, aweless, courageous, gallant; heroic.

نڌڙو: ذ (ع) صدقو - قرباني. پاس - سکا. وڏي مائهو کي پيش ڪيل نذرانو.

a sacrifice, an offering, anything offered or dedicated, a gift or present (from an inferior to a superior).

نذر ڏيڻ: صدقو ڪرڻ. سپرد ڪرڻ. سکا ڏيڻ.

to pay or present as an offering, to give as a present, to sacrifice, to devote.

نذرانو: ذ (ث) تحفي طور ڏنل چيز. صدقو.

a gift, or present, a sacrifice.

نر: ذ (ث) مذڪر (مائهو، جانور، ساهوارو، ٻوٽو، وڻ)، جنس مذڪر. مرد.

مڙس. بغداد - پهلوآن.

a male, a man, masculine, a stalwart, brave, audacious, aweless, bold, courageous.

نر پکي هڪلجڻ: سخت چڙڪي هجڻ. اهڙو ڀرڊو جو پکي به اڏامي اندر نه اچي.

to keep a very strict watch (over a premises or person, so that no body may come near).

نرماڙي: ذ. جوڙو - ثقت (مذڪر ۽ مؤنث جي).

male and female, a pair, couple.

نراس: ص (من) نااميد - مايوس. محروم. دلگير.

without hope, hopeless, despairing, despondent.

نراسائي: ث. نااميدي. مايوسي. اڏاسي.

hopelessness, despair, despondency.

نراؤ: ص. پيشاني - نرؤ - جبين.

the forehead.

تخلصتان: ذ. ريگستان ۾ اهر هڻڻ جتي وڻ هجن.

an oasis, a date grove, a fertile strip in desert.

نخوت: ث (ع) غرور - گھمنڊ. تڪبر. فخر. هٿ.

pride, haughtiness; consequential airs, conceit, obstinacy.

نڌا: ث (ع) آواز - سڌ سڌ جو آواز. صدا.

sound, voice, call.

ندارت: ص (ف. نڌاره = بنا شمر جي) ناهو - سڪو. بيڪار - نڪو.

blank, wanting, gone, lost, extinct, consumed, worthless, useless, valueless.

نڌاف: ذ (ع) پجارو.

a cotton-dresser, a comb of cotton.

ندامت، نڌامت: ث (ع) شرمندگي. پشيماني - پڇتا.

repentance, penitence, contrition, regret; shame.

نڌرت: ث (ع) عمدگي - خوب. انوکڻي.

singularity, rareness; individuality, uniqueness.

ندورو: ص. ڏليل - پٽڪندڙ. رولو. نڀاڳو - ڪمبخت - چنڊو.

wretched, miserable, ill-fated, unlucky, woeful, afflicted, doleful, dolorous, rueful, sorrowful.

نڌي: ث. نڌو درياءُ. درياءُ. نڻن. واهڻ.

a river, rivulet a mountain torrent, a canal.

نڌيدو: ص (ث) جنهن ڪجهه نه ڏٺو هجي. جنهن ڪڏهن سُر ڪاڌو نه

چڪير هجي. سڪو. ٻين جي ڪاڌي ۾ جوهر وجهي ڏسندڙ. بي شرم - بي نڪو.

greedy, famine stricken, voracious, eager, longing, wistful, a hungry or greedy person, a glutton.

نڌير: ص (ع) دوست - ساٿي.

a companion, intimate friend, courtier, pot-companion, familiar, confident.

نڌ: ظ. منڍ يا پڄاڻي. شروعات. خاتمو. دنگ. آخر. توڙ.

start or end, beginning, commencement, alpha; dawn; genesis, onset, opening, end, limit, bound, confines, limitation.

نڌان: ظ. آخرڪار. پوءِ. نيڪ - بعد ۾.

the end, extremity, ultimate, at last, in the end, eventually.

نڌڙو: ص. بي سهاري. بيوهارو. بيوسيئي. بي پهچ. ويچارو. لاجار.

نَرَنان: ذ. هڪ قسم جو گل ۽ پُرتو.
a narcissus, jonquil.

نَرَنگه: ذ (سن) دوزخ- جحيم، عذاب. (ص) ڪن- گندگي، پليٽي.
hell, the infernal regions, torment, torture, sinking, foul, filth, repulsive.

نَرَنگي: ص. دوزخي، گدلو، غليظ.
hellish, infernal, dirty, stinking, foul, filthy, repulsive.

نَرَنگه، نَرَنگه: ذ. نري، واري شد رڳ.
the windpipe, throat, gullet.

نَرَنجه: ص. بي شرم، جنهن کي لڄ نه هجي. (ث. نرلجي).
shameless, arrant, barefaced, blatant, brassy, brazen, impudent, unabashed, immodest.

نَرَمه: ص (ف) ڪُومل- ڪُونترو، ملائم، نازڪ- نفيس، لڳرو- ڦلهو.
smooth, sleek, mild, tender, gentle, soft.

نَرَم دل: ص. رحمدل، باجھارو، قياس ڪندڙ.
tenderhearted, compassionate, kindhearted, responsive, softhearted, sympathetic, warm, warmhearted.

نَرَمائي: ث. نرمي.
softness, mildness, gentleness, tenderness, kindness.

نَرَمل: ص. اچو اچو، پاڪ صاف.
clear, clean, pure, limpid; transparent; bright.

نَرَمي: ث (ف) ڪُوملتا، نواڪت، گداز، ڪونرائي، ڪُولرائي، پردباري- سنجيدگي، آهستيگي، رحمدلي.

softness, smoothness, slackness, tenderness; delicacy, gentleness, mildness, compassion, mercy.

نَرَنان، نَرَنان: ذ. 'نر' نالي وارو - مذڪر نالو، ڳجهارت مر نر جنس جي لاءِ ڪم ايندڙ اشارو.

masculine, male, sign indicating masculine gender in a riddle.

نَره: ذ. هڪ عضوو- آترو- خصيو.
the groin; the urinary ducts; a testicle.

نَرَا ڪڍڻ: گھوڙي يا ٻئي ڪنهن جانور جو اڳيون ٻئي تنگن مٿي ڪڍي اُٿر ڪرڻ.

to rear up on the hind legs (by an animal).

نرالو: ص (سن) جدا، نيارو، انوکڙو، الڳ، عجيب (ث. نرالي).
distinct; different; strange, singular, novel, uncommon, rare, extraordinary, peculiar, curious, odd.

نرالي حالت: ث. انوکي ڳالهه- استثنا.
peculiarity; strangeness, rareness, oddness, distinction.

نراهه، نرهه: ص. محروم، نااميد.
without hope, without resources, despairing; despondent.

نوت: ث. نظر، نگاهه، اک، بصارت. (سن) ناچ- رقص.
sight, vision, eye, eyesight, dance.

نرجائي، نرجائي: ث. ضد- تيسو، نرتائي.
adamancy, inflexibility, adamantineness, doggedness, obduracy; relentlessness, rigidity; stubbornness.

نرجو، نرجو: ص. نڪ جو ڏاڍو، بي شرم، بي چيو، ضد- نثر.
adamant, inflexible, adamantine, inexorable, obdurate, relentless, stubborn, unbending, uncompromising; shameless.

نرخ: ذ (ف) نرخ) اگهه، ملهه، قيمت- بها.
rate, price.

نرخنامه: ذ. بازار جي اگهن جي لسٽ.
a price-list.

نرو: ذ. پيشاني، نراو.
the forehead.

نرس: ث (انگ) دائي، مريض جي نپال ڪندڙ دائي.
a nurse.

نرغو: ذ (ف) شڪار جي اصطلاح ۾ ماڻهن جو اهو ٽولو جيڪو ٿر ڪري شڪار کي ورائي شڪاري جي سامهون آڻي هڃوم- پيو، گھيرو.
a seige laid for the game, to encircle a game animal, croud, mob, cordon.

نرغي ۾ اچڻ: حصار ۾ اچڻ- گھيري ۾ اچڻ، ٿاسجي پوڻ.
be surrounded (by), be pressed (by).

نرغوٿو: ذ. وڏي ايلاجي (خوشبودار مصالحو).
Ammonum Sululatum.

نرگه: ذ (سن) نرگه- دوزخ.
hell, the infernal regions.

چکن لاء پورو کاتو. هڪ قسم جو سار. ڪاٺي. الغوزو. نواندي.
a kind of cane, the cane or hollow stick of a
huqqa etc. a kind of reed, a flute, a pipelike
musical instrument.

نواني: ص. نرو چائيندو.

a flute-player.

نواني. نواندي: ث. ننڍو نرو ست وغيره ويڙهڻ لاء پوري نلي. نرو.
a small flute or reed, a weaver's spool.

نروگت، نروگتو: ذ. ڪنڌ ساه ڪڍڻ واري نلي. بڙي. ڳچي.
the neck, windpipe, throat, gullet.

نرو: ذ. ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار. ست ويڙهڻ لاء ڪاٺ جي نلي.

نواندي. لوه يا رڙو وغيره جو پايپ
a weaver's spool, a wooden tube to wrap up the
cotton thread, a rubber or steel pipe.

نروي: ث. نواندي.

a small flute or reed, a weaver's spool, a musical
pipe.

نروي: ث. جسم جو هڪ عضوو (کاڌي کائڻ يا ساه ڪڍڻ واري نلي).
نروگت. ڳچي. ڪنڌ.

a neck, throat, gullet.

نزاع: ذ (ع) تڪرار. جهيڙو. فساد. عداوت. دشمني.
contention, discord, conflict, difference,
disharmony, dissension, dissent, strife, dispute,
controversy, enmity, hostility.

نزاڪت: ث (ف) ناز ۽ ادا. نازڪ مزاجي. نفاست. سهڻائي. سوتي. سويي.
blandishment, coquetry, softness, tenderness,
delicacy, neatness, beauty, elegance.

نزد: ط (ف) ويجهو. قريب. اوڏو. پريان.
near, close, contiguous, nigh, in the
neighbourhood of.

نزدیک، نزدیک: ط (ف) ويجهو. قريب. اڳيان. پريان.

idem.

نزاع: ث (ع) سڪرات. پريان پساھ.
the agonies of death, the last breath.

نزلو: ذ (ع) زڪام. ريزش. نيس.
catarrh, rheum, cold.

نزلو ڪرڻ: ڪنهن عضوي تي نزلي جو اثر ٿيڻ. مصيبت اچڻ. نقصان
پهچڻ.

نرو ڏيڻ: سامهون ٿيڻ. وڙهڻ لاء آڻ ڪرڻ.

to combat, to prepare for an attack, to come face
to face.

نرو: ص. خالص. نج. صاف. اڪيلو. چڙو. سادو. (ظ) رڳو. فقط. بلڪل.
سراسر.

pure, unalloyed, clean, clear, alone, solitary,
simple, only, merely, thoroughly, completely,
wholly, altogether, absolutely.

نروار: ط. ظاهر. ڪليو. پڌرو.

clear, distinct, unambiguous; apparent,
conspicuous, manifest, obvious.

نروار ٿيڻ: چڙو ٿيڻ. ظاهر ٿيڻ. منظر عام تي اچڻ.

to become open, come before the public, become
known, transpire.

نروٽو، نروٽيو: ص. نرو ڇوڪرو. (ث. نروٽي).

a male child, a boy, lad.

نروڳي: ص. جنهن کي بيماري نه هجي. چڱو پلو. تندرست.

healthy, well, in good health, sound.

نرويو: ص. (ن+ روڳ) جنهن ۾ روڳ نه هجي. صحتمند کاڌو. صاف
سٺو. صحت بخش.

salubrious, wholesome, healthful; healthy food,
hygienic.

نرھ: ص. نراس. محروم. وانجهيل. نااميد.

hopeless, disappointed, despondent, despairing,
desperate, forlorn.

نري: ث. تنگ يا ٻانهن جي اندرين پوري هڏي. وچين آڱر جي چوٽيءَ کان
ولي ٽوٽن تائين ماپ (ڪيڙي وغيره جي ڊيگهه ويڪر جو هڪ ماپ).

the bone of the leg or arm, the tibia, a cubit
measure.

نرينو: ذ (ف) نر. مذڪر.

male, masculine.

نرينو اولاد: ذ. پٽ. نر اولاد.

a son, a male child.

نريو: ذ. مٽي، جو نارو (ڇت تي وجهڻ لاء)، لڪر جو تپسارو.

a potsherd spout (for draining rain water from
roof).

نرو: ذ. پانس. ڪنهن يا ڪنگور جو اندريون پورو کاتو. حقي يا چلم

نَسْوَر: ص. کمزور، ڏٺو، بي طاقت.
feeble, weak, decrepit, flimsy, fragile, frail, infirm.

نَسْوَرِيق: ذ (ع) لکڻ يا تحرير جو هڪ نمونو (جنهن ۾ فارسي يا اردو لکي وڃي ٿي).

a kind of script of persian and Urdu Languages.
a fine round hand.

نَسْ پَس: ظ. هوبهو - بلڪل ساڳيو.
same, exact, identical, selfsame, very.

نَسْمُو: ذ (ع) ڪتاب، قلمي مسودو، اهر ڪاغذ جنهن تي ڊاڪٽر يا طبيب دواء ان جي ترڪيب لکي.

a book, a manuscript, prescription (of medicine).

نَسْرُو: م (سن) نڪرڻ - ٻاهر ٿيڻ، ظاهر ٿيڻ، اُڀرڻ، ڦٽڻ (ٻوڪ، سنگ)، اُڀرڻ، انگور ڄڻ.

to be coming to a head, shoot out to ear (the grain in a crop), to shoot up; to sprout, send out new growth.

نَسْرِين: ذ (ف) اُڇرو گلاب.
a wild (white) rose, the white rose of India; the dog rose.

نَسْل: ذ (ع) آل اولاد، آل عيال - ٻار ٻچا، خاندان، قوم - قبيلو.
offspring, progeny, lineage, pedigree, genealogy, descendants, descent, relationship, stock, race, breed, caste, family.

نَسْنِگ: ص. بي ڊڀو - بي خوف، ظاهر ظهور، سورهيو.
fearless, bold, daring, manly, without hesitation or apprehension.

نَسْنَق: م. نَسَق - گهٽجڻ (زخم، ڦٽ، ڦڙڦڙي).
to shrink, dwindle, reduction (of an injury or abscess).

نَسْوَر: ث. تڙڪ مان نڪلڻ هڪ نشيدار وکر.
a snuff.

نَسْوَر: ث (ع) نساء جو جمع، عورتون - زالون.
females, women.

نَسْوَرِي: ص. عورتن جو.
relating to females or women.

نَسْوَرُو: ص. سريستو - سمورو - سڄو - نچ - خالص، ٽرو.
full, complete, whole, entire; perfect, pure.

any limb of body to be affected by catarrh, to come under some misfortune, to sustain loss.

نُزُول: ذ (ع) نازل ٿيڻ، مٿان اچڻ، قرآن شريف يا وحي جو نازل ٿيڻ.
descending, alighting, a revelation.

نُزُوَت: ث (ع) پاڪيزگي، تازگي، خوشي، خوشعالي، فرحت، سُور.
purity, pleasantness, freshness, pleasure, delight, joy, cheerfulness, merriment.

نُزَاد: ث (ف) اصل نسل، خاندان، حسب نسب.
origin, root, race, family, descent, extraction.

نُز: ث. نيز - ناڙ - رڳ. مردانو مخصوص عضو. وڏي جي پٺن يا ريشي جو ناتندڙو.

a vein; a muscle, sinew, tendon, nerve, fibre, the organ of generation, penis.

نَس مَعِي ڪَر: طبيعت کي سمجهڻ، مزاج کان واقف ٿيڻ، کمزوري يا عيب کان واقف ٿيڻ.

to become aware of someone's tender point or deficiency.

نَسَاء: ث (ع) زالون - عورتون.
females, women, ladies.

نَسَائِي: م. نَسَائِي (ڦٽ ڦڙي، زخم).
to be cured (an injury or abscess).

نَسَب: ذ (ع) اصل نسل، گهراڻو، خاندان، پيءُ جي طرفان نسبت - آباڻي پيڙهي.

origin, lineage, race, stock, family, caste, extraction, birth, parentage.

نَسَب نامو: ذ. پيڙهين جو شجرو.
pedigree, account of descent, genealogical tree or table.

نَسَبَت: ث (ع) نالي ٿيڻ - منسوب ٿيڻ، تعلق - لاڳاپو، ماڻي (ظ) ڀيٽ.
matrimonial engagement, betrothal relation, affinity, relationship, ratio, proportion.

نَسْبِي: ث. ڪنن ۾ پائج جو هڪ ڳڙ. (ص) نسب جو، پيڙهائين.
name of an ornament for ear: an ear-ring, lineal, of good genealogy, of known descent, stock, family or race.

نَسْتَاڻِي: ث. کمزوري - هيشائي، ضعيفي.
feebleness, weakness, infirmity, debility, sickliness.

انھن ٻنهي کي معلوم هجي. ڪو خاص نشان. ڪو سڃاڻپ وارو اهڃاڻ.
a symptom, a distinctive mark, a catch-word.

نَشَرُ: ٺ (ف) ڦٽ ڳڙ وغيره کي چير ڏيڻ جو چاٿون.
a lancet, fleam.

نَشَر هڻڻ: چير وجهڻ. گھاء ڪرڻ.
to apply the lancet to, to lance, to give a cut.

نَشَرُ: ڌ (ع) پکيڙڻ. ڦهلاءَ. مشهوري.
broadcasting, spreading, expanding, diffusing.

نَشَر ڪرڻ: پکيڙڻ. پھريڙ ڪرڻ.
to broadcast, spread, expand, diffuse.

نَشِيت: ٺ (ف) ويهڪ. بيٺڪ. مجلس. ويهڻ جي جاءِ.
sitting, session, assembly, position, a seat.

نَشِيت پَرخاست: ٺ. اٺ ويهڪ. ڪچهريء ۾ ويهڻ جو سليقو.
etiquette, manner, social behaviour.

نَشو: ڌ (ع) پيدائش. اوڀرڻ. قد ٻٽ ۾ اضافو. واڌ.
growth, vegetation, growing up (as a child), shooting up.

نَشو وٺاءُ: ڌ. پرورش. اُڀڙڻ ۽ وڌڻ. ترقي.
nourishment, development, growth, growing up, shooting forth.

نَشو: ڌ (ع) سُورڙ. ڪيف. مستي. خمار. ڪيپ. مدهوشي. جوش. ولولو.
amng. غرور. تڪبر.

intoxication, drunkenness, enthusiasm, zeal, fervour, elation, exaltation, pride, vanity.

نَشو چڙهڻ: خمار چڙهڻ. نشي جي مستي چڙهڻ.
become intoxicated, be inebriated.

نَشو ڪرڻ: نشيدار شيون واپرائڻ.
to use drugs, liquors or other intoxicating mixtures.

نَشو لعن: خمار لعن. هوش ٻاڄڻ.
to come out of the effect of intoxicating drugs, to come to senses.

نشي باز: ص. گھڻو نشو ڪندڙ. وڏو نشي.
a drunkard, drug-addict.

نشي ٻاڙي: ٺ. نشو واپرائڻ.
to use intoxicating drugs.

نَشِيب: ڌ (ف) هٽائڻ. لاهي. لهندي. نمڌي. لاهيءَ واري زمين. نروڙ.

unalloyed, neat, plain, unadulterated, unmixed.

نَسِيان: ڌ (ع) ويسر. فراموشي. ڀل ڇڪ.
forgetfulness, oblivion, obliviousness, mistake, error, omission.

نَسِير: ٺ (ع) وڻن پرتن جي سُهي هوا. ٿڌي هير.
zypher, a gentle breeze, fragrant air.

نَسِير مَهر: ٺ. صبح واري ٿڌي هير.
the morning breeze.

نَشاستو: ڌ (ف) ڪڇڪ جو ڳوڙو (جنهن مان مٺاي ٺهي).
the starch.

نَشاطَت: ٺ (ع) خوشي. فرحت. سُور. عيش جو مزو.
liveliness, sprightliness, cheerfulness, gladness, glee, joy, pleasure, exultation, triumph, merriment.

نشاط افزا: ص. خوشي وڌائيندڙ.
reinforcing delight, joy.

نَشَان: ڌ (ف) آثار. اهڃاڻ. پتو. ڏس. نقش. ٺپو. يادگار. نشاني. اثر.
چاپ. جھنڊو. ٺام ٺڪاڻو. نشانو. هدف. تنغو. داغ (زخمي يا ڦٽ ڦڙيءَ جو).
mark, sign, trace, impression, address, whereabouts, mark, print, stamp, memorial, monument, sign, token, impression, effect, flag, standard, target, medal, sear (of injury).

نشانات: ڌ. "نشان" جو جمع.
marks, signs, traces, impressions, scars.

نشان پتو: ڌ. پار پتو. ڏس. ٺام ٺڪاڻو.
one's address, whereabouts.

نشان دهِي: ٺ. پار پتو. ڏس پتو.
idem.

نشان ڪرڻ: سڃاڻپ لاءِ خاص اهڃاڻ وجهڻ.
to mark with an identification (slip, tag etc).

نَشَانِيَر: ص. ظاهر. پڌرو. نروار.
public, evident, conspicuous, manifest, obvious.

نَشَانو: ڌ (ف) تير اندازي يا گوتچار جو مقرر نشان (جنهن تي مشق ڪجي). هدف.
a mark, sign, target, butt, aim.

نَشَانِي: ٺ (ف) ڪا شيءِ يا ڪنهن ڳالھ جو حوالو جيڪو خاص اهڃاڻ طور ڪنهن ڏي موڪلجي (جيڪو موزيليندڙ ۽ جنهن ڏانهن موڪلجي

نصيحت آموز: ص. نصيحت واري (صلاح).
good advice, instructive guidance.

نصيحت ڏيڻ: سڃاڻڻ، نڪ صلاح ڏيڻ، سڙائڻ.
to explain, instruct, to advise, counsel, to
reprove, reprimand.

نطفو: ذ (ع) ٿڌو-قطرو، اولاد.
semen, sperm, offspring, children.

نطق: ذ (ع) ڳالهائڻ جي طاقت-گويائي.
the power of speech, speech.

نظارو: ذ (ع) ڏسڻ-ديد. ديدمايي، لقاء، اها چيز جيڪا ڏسجڻ ۾ اچي.
sight, view, look, show, splendour, beauty, a
scenery.

نظارو ڪرڻ: ديدار ڪرڻ، لقاء ڏسڻ.
to view, to enjoy looking (at).

نظام: ذ (ع) انتظار-بندوبست، سلسلو، ترتيب، طريقو، ناظم.
order, set-up, system, arrangement.

نظام شمسي: ذ سج ۽ ان سان لاڳاپيل گرہ ۽ ستارا.
the solar system.

نظامت: ث (ع) انتظامي محڪم.
a government department.

نظر: ث (ع) ڏسڻ-ديد. غور سان ڏسڻ. نگاه، بينائي، بصارت، اک-
چشم، جن پٽ جو اثر.

sight, vision, view, look, regard, glance,
observation, inspection, an eye, influence of evil
spirit.

نظر اچڻ: ڏيکڻي ڏيڻ.
to come in sight or view, to appear.

نظر انداز ڪرڻ: توجه نہ ڏيڻ. درگزر ڪرڻ، چشم پوشي ڪرڻ.
to disregard, to take no notice of to discard,
reject.

نظر تي چڙهڻ: پسند اچڻ-وڻڻ.
to be liking, chosen, approved.

نظر ڏيئائي: ث. ناظرو مائھو کي نظر واپس وٺڻ لاءِ ڏنل اجورو-صدقہ.
offering, sacrifice, a sum paid to one who has
cast an evil spell upon one.

نظر ڏوڙائڻ: ڏسڻ آسپاس ڏسڻ. سرسري ڏسڻ. مٿاڇرو ڏسڻ.
to look, see, to view the surroundings, to see
perfunctorily.

descent, low ground, sloping, low, declivitous.

نشیب و فراز: ذ. هيٺاهين مٿاهين. اونچ نيچ. ترقي تنزل. لاهر چاڙهڻ.
descent and ascent, height and hollow; ups and
downs, progress and decline, low and high.

نشيمن: ذ (ن) آرامگاه، اڪيلائي واري جاء، گھر، آڪيرو-آشيانو.
resting-place, residence, abode, nest.

نص: ذ (ع) تحقيق-چنڊچاڻ. پڌري ڳالھ. قرآن شريف جي اها آيت جنهن
جو مفهوم چتر پڌرو هجي.

verification, ascertainment, definitive verse of the
Holy Quran.

نصاب: ذ (ع) پرئجي-مُرڙي، ايترو مال جنهن تي زڪوة واجب الادا هجي.
درسي ڪتاب.

fortune, capital, property, taxable income (for
purpose of zakat), a text book.

نصاري: ذ (ع) سندن پنهنجي عقيددي موجب عيسي جا پوئلڳ-
عيسائي.

Nazarenes, Christians.

نصب ڪرڻ: کوڙڻ-قائم ڪرڻ.

to erect, set up (at), to establish, fix, plant.

نصب العين: ذ (ع) اصل مقصد-ارادو.
ideal, goal.

نصراني: ذ (ع) عيسائي مذهب جا پوئلڳ-ڪرستان.
a Nazarene, a Christian.

نصرت: ث (ع) فتح-سويءَ-چيٽ، مدد-حميت.
victory, conquest, triumph, win, assistance,
defence, patronage, support.

نصف: ص (ع) آڌ-نيم.
half, mid, semi.

نصف النهار: ذ. اڌ ڏينهن-پيھر.
mid-day, noon, meridian.

نصيب: ذ (ع) پاڳ-قسمت-مقدر-طالع.
fortune, lot, luck, fate, destiny.

نصيب ڪلڻ: پاڳ ڪلڻ-بخت ورڻ.
to be fortunate, prosperous.

نصيحت: ث (ع) صلاح، نڪ صلاح، تبليغ، هدايت.
advice, counsel, precept, admonition,
exhortation, reproof, guidance.

claim.

a corpse, a dead body.

نعلن: ڏ (ع) جتي - ڪفش. باريڊاري واري وقت يا سواريءَ جي جانور کي پيرن ۾ لڳل لوهي ڇلتو - نال.

a shoe, sandal, a horse-shoe.

نعلبند: ص. وهڻن کي نال هڻندڙ.
a smith who shoes horses, a farrier.نعم البدل: ڏ (ع) سٺو بدلو - نڪ معاوضو. نقصان جو عيوض.
change for the better, better substitute.نعمت: ڏ (ع) خدا جي طرفان مليل عطا - بخشش. عطيو. مال دولت.
آشش.

devine blessings, grace, delicacy, affluence, wealth, comfort, convenience, ease.

نعمت خانو: ڏ. ڪاٺ جو ننڍو چاريڊار ڪيٽ جنهن ۾ کاڌو رکجي.
a cupboard for keeping food items; a kitchen cabinet.نعوذ بالله: جملو (ع) اسين الله تعاليٰ کان پناه ٿا گهرون. خدا بچائي.
we seek protection in God, may God protect or preserve us, God forbid.

a drum.

نغاري: ص. نغارا وڃائيندڙ.
a drummer.نغمو: ڏ (ع) سٺو آواز. مٺي ٻولي. گيت راڳ. ترانو.
a soft, sweet voice, melody, song a musical sound or tone.نفاذ: ڏ (ع) حڪم جاري ٿيڻ. فرمان. هڪڙي شيء جو ٻيءَ ۾ پهچي وڃڻ.
هڪڙي وڃڻ.

enforcement, promulgation, penetrating, pervading, piercing through.

نفاس: ڏ (ع) ٻار ڄڻ کان پوءِ عورت جو چاليهن ڏينهن تائين چلو.
post-delivery confinement for forty days.نفاست: ڏ (ع) پاڪائي. صفائي. اڇائي اجرائي.
preciousness, exquisiteness, choiceness, purity, refinement, richness, delicacy.نفق: ڏ (ع) ڦرڻ - عداوت. ڏڦيڻ. دشمني. اڻڻ.
hypocrisy, fallacy, prevarication, disagreement,

نظر لڳڻ: بدنظر جو اثر ٿيڻ.

to be affected with an evil spell, to be charmed.

نظر ۾ هجڻ: هر وقت اکين اڳيان هجڻ.

to be present before (one's) eyes, be in front of.

نظر بند: ڏ (ف) اهو قيدي جيڪو جيل ۾ نه هجي، پر ان کي ڪيڏانهن وڃڻ يا ٻئي سان ملڻ جي اجازت نه هجي ۽ نگراني هيٺ هجي. قيد - گرفتار.

detained strictly watched, under surveillance; detenu. on parole, imprisoned, confined.

نظر بندي: ڏ. حراست. قيد. جادوگري - چشم بندي.
surveillance, detention, arrest, confinement, enchantment, juggling, legerdemain.

نظر ثاني: ڏ (ف) ٻيڙو ڏسڻ. نئين طرح سان جائزو وٺڻ. دوباره چڪاس.

a revision, review.

نظر داري: ڏ (ف) سنڀال - نگهباني.
superintendence, oversight, watch, vigilance.نظر ڏيڻ: م. نظر هڻڻ - هوسڻ. بدنظر سان ڏسڻ. ڪڍڻ.
to cast an evil eye (upon), to regard with evil intent.نظم: ڏ (ع) نظم شعر. ڪلام. سلسلو - ترتيب.
poetry, poem, verse, order, arrangement, discipline.نظم وٺڻ: ڏ. انتظام - بندوبست.
administration, order and arrangement; management.نظير: ڏ (ع) مثال - تشبيل. چوڻي. حڪايت. نمونو.
a story, a fable, a specimen, example, resemblance, allegory, wise saying, precedent.نعت: ڏ (ع) صفت - تعريف. واکاڻ. خاص طور تي نبي سڳوري جي ثنا.
مدحيه نظم.

praise, eulogium, encomium (esp of the Holy Prophet Muhammad (PBUH)).

نعرو: ڏ (ع) زور سان آواز هڪڻ. للڪار. لڙائيءَ ۾ سڃاڻپ لاءِ خاص ٻول.
shout, cry, vociferation, slogan.نعرو هڻڻ: للڪار. هڪل ڪرڻ. دعويٰ ڪرڻ.
shouting, outcry, exclamation, to challenge, to

pomp, voluptuousness, luxury.

نَفْسِي نَفْسِي: ٥. پنهنجي پنهنجي خود غرضي. هرڪنهن کي پنهنجي ٻنهي.
each one for his own, selfsatisfaction.

نَفْعو: ٥ (ع) نفع فائدو- لاپ.

gain, profit, advantage, emolument, proceeds, interest, benefit, earnings, return.

نَفْعو نقصان: ٥. فائدو ۽ گھٽائو. برائي ڀلائي. چڱي مڏي.
profit and loss, advantage and disadvantage, good and bad.

نَفَقو: ٥ (ع) ڪٽنب جو کاڌو ۽ ڪپڙو لٽو خرچ پڪو.
a maintenance, allowance, alimony.

نَفْل: ٥ (ع) شڪرائي جي نماز. اها نماز جيڪا فرض نه هجي.
supererogatory, prayers, supererogation.

نَفْوَ: ٥ (ع) ڪنهن قاعدي ۽ قانون جو اجراء.
promulgation, declaration, enforcement, proclamation (of a law etc).

نَفُوس: ٥ (ع) نفس جو جمع. ارواح مائحو.
souls, spirits, individuals, persons, humans.

نَفِي: ٥ (ع) انڪار- نه.
negative, negation.

نَفْي اِثبات: ٥. انڪار ۽ اقرار. ها يا نه.
negation and affirmation.

نَفِير: ٥. نفيل.
a kind of trumpet.

نَفِيرِي: ٥ (ف) هڪ قسم جو ساز- شِرناءُ.
idem.

نَفِيس: ٥ (ع) عمدو- سٺو. صاف سٺو. اچو آجرو. نازڪ. وڻندڙ.
precious; choice; exquisite, dainty, elegant, select; delicate; pure; refined.

نَفِيل: ٥. نفير. سَوه جانور جو سڳ جيڪو نفير وڃائن. سنڌي- بغل (النگ، بيرگل).

a kind of trumpet.

نَقاب: ٥ (ع) برقع جي منهن ڍڪڻ وارو حصو. اکين کان سواءِ سڄو منهن ڍڪڻ جي چاري- رومالي.

a veil, a *hijab*.

نَقاب پوش: ٥. منهن تي پٽ ٻڌل.
veiled, masked.

نَفَاسَت: ٥ (ع) پاڪائي. صفائي. اڇائي آجرائي.

preciousness, exquisiteness, choiceness, purity, refinement, richness, delicacy.

نِفَاق: ٥ (ع) ٿوٽ- عداوت. ڏکيڙ. دشمني. اثبث.

hypocrisy, fallacy, prevarication, disagreement, enmity, dissimulation, deceit, guile, difference, variance, rancour, malice.

نِفَاق رَڪڻ: ٥. دل ۾ بغض رکڻ. عداوت رکڻ. بيٺي رکڻ.
to have disagreement with one, to keep guile, variance or enmity.

نَفَر: ٥ (ع) نوڪر- چاڪر- ملازم. هڪ فرد.
a servant, a worker, a person.

نَفَرِي: ٥. پراڻي ملازمت. نوڪري.
the service.

نَفَرَت: ٥ (ع) ڪراهت- بچان. بيزاري. سُوگ.
abomination, detestation, horror, abhorrence, aversion, disgust, repulsion.

نَفَرَت ڪرڻ: ٥. حقارت جي نظر سان ڏسڻ.
to feel aversion or disgust for, be disgusted with.

نَفْس: ٥ (ع) نفس (ساد- دُمر- پساه- ذات- هستي. جسم- جان. شخص- مائحو).

breath (of life), soul, spirit, self, person, substance, essence, a person, an individual.

نَفْسِ اَماره: ٥. اها خواهش جيڪا انسان کي بُدي يا غير شرعي ڪمن لاءِ برغلائڻي خواهش.

inordinate appetite, concupiscence, beastly propensities.

نَفْسِ پُرسِت: ٥. عياش. خود غرض.
sensual, carnal, sensualist, selfish.

نَفْسِ ڪُشي: ٥. پنهنجي نفس کي مارڻ. پرهيزگاري.
self-mortification, self-denial, temperance.

نَفْساً نَفْسِي: ٥. پنهنجي چنڊ جو خيال. ذاتي مفاد- خود غرضي.
each for himself, by one's self.

نَفْسَانِي: ٥. پنهنجي غرض جو. جسماني.
carnal, sensual.

نَفْسَانِيَت: ٥. خود غرضي. پاڻ پتو. غرور. عياشي.
pride, conceit, sensuality, animalism, carnality.

نقابو: د. عورتن لاه نماز مړ پوتې، سان منهن ډک.
 a cloth tied round the head by a Muslim woman, at the time of offering prayers.

نقاد: ص (ع) پرک کندو. تنقيد کندو. تصنيف تي چگاليون اوڅايون لکندو.
 a literary critic.

نقارو: د (ع) نقارو. پير.
 drum.

نقارخانو: د. نقارن رکڼ جي جاء. نوبت خانو.
 a place, where the drums are beaten at stated intervals.

نقاش: ص (ع) چټ گل کيدو. پټ، شيشي، کائي وغيره تي گلکاری کندو هنرمند. کمانگر.
 a painter, draughtsman, designer.

نقاشي: ث. پټ گل کيدو جو کړ. کمانگری.
 drawing, painting, designing.

نقاط: د (ع) "نقط" جو جمع. نقط. خاص اشارا.
 points, dots.

نقالي: ث. نقل کړو.
 imitation, clownishness, mimicry.

نقاقت: ث (ع) کمزوري، ضعف، هيڅائي.
 convalescence, weakness, debility, languor, imbecility.

نقب: د (ع) کاټ. پټ بر سر راځ (جوري) جي ارادي سان.
 digging through a wall, house-breaking, hole made by a burglar.

نقب زن: ص. کاټ هڅندو. کاتير (چور).
 a house-breaker, a burglar.

نقب زني: ث. کاټ هڅڼ.
 the digging through a wall (for plundering a house), house-breaking, burglary.

نقد: د (ع) روکړو.
 ready money, cash.

نقدي: ث. روکړو روکړي رقم.
 ready money, cash.

نقرو: د (ع) چاندي-سيمر. سفيدې تي ملال رنگ جو گهوڙو.
 silver, a white horse.

نقري: ص. چاندي، جو-چاندي، جھڙو.
 silver, silvery.

نقش: د (ع) تصوير. چاپو. ڼيو. گل پوټي يا ډل وغيره جي اکر جو کړ. تعمير جو خاڼن وارو خاڪو.
 painting; drawing; designing. a print, stamp, engraving, carving, charm.

نقش قدم: د. پټي پيرن جو نشان.
 foot-prints, track.

نقش قدم تي هلڼ: پيروي کړو.
 to follow in the foot-steps (of), to become a follower.

نقش نگار: د. گلن پوټن جي تصوير.
 floral pattern, decoration, embellishment, designs, paintings, pictures.

نقشبندی: ص (ف) خواجہ بهاء الله جي سلسلي جو مريد يا پوئلږ.
 a follower of Khawaja Bahauallah a founder of a mystic fraternity.

نقشو: د (ع) خاڪو. شکل. ډول-نمونو. حلېو. کتنن ملک يا دنيا جي جاگرافيائي بيحک.
 an outline, sketch, appearance, form, a pattern, model, features, figure, a physical geography of a country or the world, map.

نقص: د (ع) عيب. وڌ. سقم. کوتاهي-خامي.
 a defect, failing, shortcoming, blemish, flaw, unsoundness, weakness or infirmity.

نقصان: د (ع) ضرر. هرج-تور-گفتو-چيهر.
 loss, defect, waste, deficiency, detriment, harm, injury, damage.

نقصان وجهڼ: زمان کړو. ثوت وجهڼ. کمر خراب کړو. چيهر وجهڼ.
 to cause loss, damage, or injury (to).

نقصانکار: ص. چيهر واند. ضرر رسائندو. زيان خور.
 detrimental, injurious, harmful.

نقطو: د (ع) پوټي-ټپکو.
 a dot, a point; a cypher.

نقل: د. کنډ چڙهيل بوهي مڼگ.
 a sweatmeat, a sweet-peanut.

نقل: د (ع) اُتارو. حكايت. ټوټکو. اَهل.
 a copy, a transcription, tale, story, anecdote.

نڪارڻ، نڪارو: ص. بي ڪم، اجايو، فضول.
useless, good for nothing, worthless, ineffective, ineffectual.

نڪتو: ذ (ع) خاص ڳالھ، ڪم جي ڳالھ، سوچ ويچار وارو مسئلو.
a point, a quaint saying; a pithy sentence, metaphysical problem, signification.

نڪتہ چين: ص. عيب ڪندڙ، خاميون ڪڍندڙ.
critical, criticism, captious, a caviller.

نڪتہ چيني: ث. عيب جوئي.
criticism, captiousness, cavil.

نڪتہ سنجي: ث. خوش گفتاري.
eloquence, facile tongue.

نڪرڻ: م. ٻاهر اچڻ، ظاهر ٿيڻ، پيدا ٿيڻ، اُڀرڻ، اُڀڙڻ، ڦٽڻ (ٻوٽو وڻ وغيره)، خارج ٿيڻ، نڪال ٿيڻ، وهڻ (رت، پاڻي)، جاري ٿيڻ.
to issue, emerge, go forth or out, be extracted, drawn, pulled or taken out, to rise, spring, to sprout (as plant etc.) to export, send out, to flow (blood, water), be issued.

نڪري وڃڻ: پڄي وڃڻ، فرار ٿيڻ، جلدي ۾ هليو وڃڻ.
to run away, to depart quickly, to leave in haste.

نڪل: ذ (انگ) هڪ قسم جو ڌاتو (جنهن مان سڪا ٺهن).
nickel.

نڪمو: ص. بيڪار، فضول، اجايو، خراب، ڪنهن به ڪم ۾ نه ايندڙ، (ث. نڪمي).
useless, worthless, good-for-nothing, unprofitable.

نڪمو: ط. رڳو - فقط - سڄوئي، اڪيلو، نسورو، (ث. نڪمي).
altogether, completely, thoroughly, utterly, wholly, entirely, fully.

نڪو: ذ. نڪو.
nose, the point of suspension of the beam of a pair of scales, fulcrum, the whole at each end of the balance, the head or thick end of a needle.

نڪو ڏيڻ: مٿن انڪار، واتر وڃڻ.
to fight, quarrel, strife, to exchange abusive language.

نڪورو: ص. نئون، اڻ واپرائيل.
fresh, unused, new, recent.

نڪونجهڻ: ذ. اوڙاھ، عميق، اونھون پاڻي.
a whirlpool, a very deep place (in water).

fable, mimicry.

نقل ڪرڻ: اُتار ڪرڻ، اهل ڪرڻ، حكايت بيان ڪرڻ.
to copy, duplicate, transcript, to tell a tale, narrate a story.

نقل نويس: ذ. منشي، محرر، اُتار ڪندڙ.
a copier, copyist.

نقلي: ص. مصنوعي، هٿرادو، جعلي، ڪوڙو.
imitated, fabricated, artificial, fictitious, spurious, counterfeit, false.

نقوش: ذ (ع) "نقش" جو جمع، چٽ ڳل.
paintings, pictures, engravings, designs.

نقيب: ذ (ع) بادشاه يا سردار جي آمد تي بلند آواز سان ان جي حسب نسب ۽ حيثيت جو اعلان ڪندڙ چوڊار، ڍنڍورو ڏيندڙ.
a herald whose business it is to proclaim the titles of his master to those who pay their respects to him.

نڪ: ذ. هڪ عضو (ساه ڪڍڻ لاءِ)، بيبي.
a nose.

نڪ نرجو: ص. نڪ جو ڏاڍو (جنهن کي لح شرم نه ٿئي)، (ث. نڪ نرجي).

shameless, arrant, barefaced, blatant, brassy, brazen, impudent, unabashed.

نڪ وڃڻ: خوار ٿيڻ، بدنام ٿيڻ.
to be put to shame.

نڪ وڌڻ: شرمسار ڪرڻ، مڃا طعنا ڏيڻ، بي عزت ڪرڻ.
to put to shame, to ridicule, to deride, to taunt.

نڪ وڃڻ: عزت آڻڻ وارو ڪرڻ (ڪنهن کي)، مان شان وارو ڪرڻ.
to make respectable, to give proper or due respect to (one).

نڪات: ذ (ع) "نڪتہ" جو جمع، ڪنهن مضمون، ڪتاب وغيره جون خاص ڳالهيون.

subtle points of book etc.

نڪاح: ذ (ع) شادي، جي قبوليت ۽ اقرار واري مذهبي رسم.
matrimony, marriage, nuptials.

نڪاح نامو: ذ. نڪاح جي لکيت (جنهن ۾ ڪي شرط هجن ته اهي به حاتابل هجن).

matrimonial deed, marriage certificate.

a house or place for pictures, a picture-gallery.

نگارستان: ذ. نگارخانو.

idem.

نگارش: ث (ف) تحرير- لکڻي. تصوير.

a writing, a composition, a picture.

نگاه: ث (ف) نظر- بصارت- بينائي. نرت. نگراني- حفاظت- سنڀال.

look, glance, sight, view, vision, watching, observation, attention; custody, care.

نگاه رکڻ: اک رکڻ. نظرداري ڪرڻ.

to keep an eye (over), to keep in sight or view, to keep watch over.

نگران: ص (ف) نظرداري ڪندڙ سنڀال ڪندڙ.

a guard, watchman, chowkidar, a sentry.

نگراني: ث. سنڀال- نظرداري.

watching; watchfulness; supervision, superintendence.

نگرو: ص. جنهن جو گھر پير نه هجي. جنهن مان چڱائي نه ٿئي. چنڊو. موزي. (ث. نگرِي).

destitute of a Guru/Pir or a spiritual teacher a wretch, a rascal.

نگم: ث (ف) نگاه- نظر.

look, glance, sight, vision, view.

نگهبان: ص. سنڀالندڙ.

a guard, watchman, a guardian, protector.

نگهباني: ث. سنڀال- نظرداري.

watching, guarding, protection, care, custody.

نگهداري: ث. نگهباني.

idem.

نگهداشت: ث. نظرداري- سنڀال.

watching (over); looking (after); observation, watch; custody; care.

نگفت: ث (ف) خوشبو- سُرھان- سڱند.

perfume, fragrance, aroma, incense, redolence, scent.

نگينو: ذ (ف) پَرّو- تڙو (هيرو، موتي يا پٿر جي)- ٽڪر. هيرو.

a precious stone, a jewel, a gem.

نگھوسار: ظ (ف) نگون) اونڌو. جھڪيل. اونڌو لتڪيل. اوڙاھ ۾ پيل.

abysmal, profound.

نڪمير: ث. (نڪ + مير) ڪنهن ڌڪ سبب نڪ مان وهندڙ رت- ناکيلي. bleeding at the nose, nose-bleed.

نڪير: ذ (ع) قبر ۾ مري ويل کان پڇا ڪندڙ هڪ ملاڪ.

name of one of the two angels (the other being Munkar) to examine the dead in the grave.

نڪ: ث. ڊگھو ۽ وڏو تڏو. پيرهي- ڪتنب- پُري.

matting, a kind of large mat, a family, a sub-division of a tribe, a clan, lineage, race, stock.

نڪت: ذ (سن. نڪشت) چنڊ جي منزل وارا تارن جا ميڙ (جنهن کوهه. شينهن. ڪٽ وغيره).

a star, a constellation, an asterism in the moon's path, a lunar mansion.

نڪو: ص. جيڪو ڪٿي ڪمائي نه پر ويهي کائي.

useless, worthless; unproductive, prodigal, one who earns nothing, an idle fellow.

نڪوڙو: م. نڪرڻ. پڪڙڻ. چڙهڙ ٿيڻ. الڳ ٿيڻ. ظاهر ٿيڻ. چمڪڻ (چنڊ تارا).

to sprout, to spring out, to spread, to separate, to become visible, to glow, shine, flash (moon, stars).

نڪوڙو: ص. نڪو. نڪتو.

worthless, useless, unproductive, prodigal, an idle fellow.

نڪيتي: ث. شاديءَ جي هڪ رسم (جنهن ۾ ڪنوار کي وداع ڪرڻ وقت گھوٽ جي لونگي ۽ ڪنوار جي چُني جو پلانڊ ڳنڍي ڪنوار کي ساهرائي گھر ڏانهن روانو ڪيو ويندو آهي).

a ceremony at the end of a marriage when the wearing apparels of the bride and groom are tied together and the bride departs for the husband's home.

نڪوڙو: م. جدا ڪرڻ- الڳ ڪرڻ. نپيرو ڪرڻ. موڪلائڻ. روانو ڪرڻ. to separate, segregate, to settle, conclude, finish, to see off.

نگار: ذ (ف) نقش- چٽ. تصوير.

a picture, painting, portrait.

نگارخانو: ذ. جنهن جاءِ ۾ تصويرون رکيل هجن.

نَمَاتِي: ث. نَعْنَائِي - نَزَّات. عَجَز.
humility, humbleness, meekness, submissiveness, lowliness.

نَمَاء: ذ (ف) دِيڪَ - نَظَارو - لَقَاءَ تَشَاوُ نَمَاش. پَدَرَتِي.
show, display, semblance, array, fanfare, panoply, pomp; exhibition, demonstration, spectacle, announcement.

نَمَاش: ث (ف) دِيڪَ - نَظَارو - لَقَاءَ.
a show, display, spectacle.

نَمَاشِي: ص. دِيڪَ طور. رِگُو دِيڪَ. عَارِضِي.
for show or display, ostensible, showy, temporary.

نَمَاشَنَدَ: ص (ف) دِيڪَارِيَنَدُو. اَهُرُ شَخْصَ جِيڪو ڪُنهن جَماعت جِي طرفان حاڪم وٽ عَرَض ڪري. اَخْبَارِ جو عِيوضِي.
representative, delegate, deputy, a news-reporter.

نَمَاقُ، نَمَاقُ: م. جُهڪَاقُ - لاڙُ - هِيٺ ڪرڻ. لِيٽَاقُ. مَطِيح ڪرڻ.
to bring down, bend forward, stoop, to cause to lie down, to bring under control.

نَمَايَان: ظ (ف) ظَاهِر - پَدَرُو - ڪَلِيرو - چَٽو.
apparent, evident; conspicuous, prominent; striking, bold (as a picture or design).

نَمْبَرُ: ذ (انگ) عَدَدو - انگ. ڳڻپ. وارو - سلسلو. پوک لاءِ ماپ ڪيل ايراضي.
number, figure, count, a system of counting or calculation, the area of land prepared or separated for calculation, the survey-number (of agricultural land).

نَمبر شماري: ث. زمين جي سروي نمبر جي پڙتال. آباد زمين جو تفصيل.
inspection of land put or prepared for cultivation, a statement giving particulars of land according to which survey numbers are allotted.

نَمودو: ذ (ف) اوڻي ٿلهر ڪپڙو. نود جو ٿلهر.
a felt cloth, a cover of felt cloth.

نَمَرَتَا: ث. نَعْنَائِي - نَزَّات.
humility, meekness, mildness, gentleness, tenderness, obeisance.

نَمَرُو: ص. چڱو پلور. تندرست - چاقو.
recovered, well, healthy.

غِرَق.
upside down, inverted, hanging upside down, lying in abysmal, drowned.

نِگُو: م. نِڪَرڻ - اُڀرڻ. اُڀجڻ. پيدا ٿيڻ. نروار ٿيڻ.
to sprout, to issue, to appear, to go forth or out, to be extracted, derived, produced; to set out, to rise.

نَلُ: ذ. لوهي نرو جيڪو ٽهرن ۾ پاڻي پهچائڻ ۾ ڪم اچي. نَلِي. نَلڪو.
a tube, pipe, hydrant.

نَلَاتِي: ث. گهٽتائي. اوڻائي. عيب جوڻي. ڪلا.
inadequacy, insufficiency, lack, shortage, scantiness. A fault-finding, cavil, back-biding.

نَلڪو: ذ. نَل. نِيوَنل.
a tube, spout.

نَلرو: ص. رِگُو - فقط. جدا - ڌار.
pure, unadulterated, mere, only, alone.

نَلِي: ث. لوهي نواندي - پيپ. نواندي.
tube, pipe, spout.

نَمَرُ: ذ (ف) آلاڻ. رطوبت. (ص) آلو - پُسيل.
humidity, moisture, moist, damp, wet.

نَمَرُ (ث)، نَمَرُ: ذ. هڪ قسم جو مشهور وڻ.
name of a tree, *Melia Azadirach*.

نَمَا: ص (ف). نَمَا ظاهِر ڪندڙ. دِيڪَارِيَنَدُو (مرڪب لفظن ۾ صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ: قُطْب نَمَا وغيره).
showing, exhibiting, pointing out, used as last member of compounds (like *rah-numa*, *qutub-numa* etc).

نَمَازُ: ث (ف) مسلمانن جي عبادت. صور صلوات. عبادت.
prayers (esp. the prayers prescribed by the Muslim Shariat, which are said five times a day), adoration, worship, divine service.

نَمَازِي: ص. عبادت گذار. نماز جو پابند.
offering the prescribed prayers, clean, pure; a person who prays regularly.

نَمَا شامَرُ: ث. رڳين ۽ مغرب نماز جي وچ وارو وقت. سج لٿي واري مهل.
time of evening prayer, sunset, evening, twilight.

نَمَاطو: ص. غريب - مسڪين. عاجز - ويڳو. مايوس.
humble, lowly, meek, modest, unassuming.

a whitlow (disease).

ننهن لاهڻ: هٿن پيرن جا وڌيل نهن ڪٽڻ.

to cut or dress the nails.

نهن اٽڪڻ: واسطو پوڻ، پلانڊ اٽڪڻ.

to become entangled, to come in contact, to become related.

نهن: ٺ. پٽ جي زال.

the daughter-in-law, the wife of one's son.

نهن: ٺ. نهن جي رهڻ- رهند.

a scratch mark, scratching with the nails.

نهن سان رهڻو پائڻ.

to scratch with the nails or claws.

نهن سوسڙو: ص. ٿورو ڪوسو- پورو پئو.

tepid, lukewarm, warmish.

نشان: ٺ. مڙس جي ڀيڻ.

sister of a woman's husband.

نوءَ: ص. هڪ عدد (9).

nine, the figure nine.

نو، نوءَ: ص. (ن) نئون، جديد، تازو.

new, recent, modern, fresh.

نو آبادي: ٺ. نئون وسيل ملڪ.

newly settled or colonised country.

نو آموز: ص. (ن) سيکڙاٽ، جنهن تازو ڪم سکيو هجي، نا تجربڪار.

a beginner, tyro, novice, inexperienced.

نوا: ٺ. (ف) آواز- صدا، سُر، نغمو.

voice, sound, tune, note, music, melody.

نواب: ٺ. (ع) ڪنهن شهر يا علائقي جو حاڪم- سردار.

a 'nawab', a governor (of a town or district), a sardar, headman.

نوابي: ٺ. حاڪمي، اميري.

of or relating to a nawwab, the office of a nawwab.

نواح: ٺ. (ع) آسپاس جو علائقو، طرف- پاسو.

environs, suburbs, surrounding.

نَوَادِرَ، نَوَادِرَات: ٺ. (ع) عجيب غريب شيون، عجائبات، اٽوڪيون شيون، rare or singular things, rarities, curiosities.

ننڊو وڌو: ص. هر ماڻهو- عام ماڻهو.

young or old, every one, all people.

لحاظ، مرم، شرم، حياءُ، غيرت، لڄ، منڊي، مر جڙڻ لاءِ پڙو- ٿڌو، گھٽ ۾ آيل اسمن جو تعداد (هڪ ننگ، ٻه ننگ، پنج ننگ).

regard, respect, shame, bashfulness, honour, reputation, esteem, any pebble set in a fingure ring, used in counting as number, head, item etc.

ننگ اُچارڻ: مٿن مائٽن جو راج پاڳ ۾ منهن مٿي ڪرڻ. ننگ وڙ ڪري سرخرو ٿيڻ.

to get the respect for one's relatives among his tribe, to succeed in maintaining the honour.

ننگ پالڻ: ص. عزت رکندڙ، سار سنڀال ڀندڙ.

honourable, high principled, protector, guardian.

ننگڙ: ٺ. (سن) نگر، شهر، خيرات جي ماني.

a town, settlement, alms, a free-meal.

ننگرو: ٺ. ماکوڙين يا ماکوڙن جو پڙ، ماکوڙين مڪڙن جي قطار، ant's nest, a line of ants.

ننگري: ٺ. ننڍو شهر، ڳوٺ، بستي- وسندڙ.

a village, a town.

ننگو: ص. اڱاڙو- غريبان- برهنه، بيحيا، بي شرم.

(ٺ. ننگي)

naked, nude, bare, disgraced person, shameless.

ننگو ڪرڻ: اڱاڙو ڪرڻ، خوار ڪرڻ.

to make naked, to strip (of clothes etc): to expose, to uncover, to disgrace, dishonour.

ننگي: ص. لڄ رکندڙ ننگ وڙ وارو، غيرتمند، وڙ ڪندڙ.

protector, guardian, honest, honourable, just.

ننگهه: ٺ. اُن پڙڻ لاءِ زمين ۾ نهيل اُڪري.

a trough or hole in the ground to pound rice etc; in.

ننگهوساڙو: ص. اوڙاه ۾ غرق، گهر- غرق، ٻڏي ويل.

drowned in an abyss, lost, having gone down in an abyssal.

نهن، نهن: ٺ. آڱرين جون سخت ڪل رايون چوٽيون (هٿن پيرن جا نهن)، ڄاتوڙ جي چنبي جا ٽڪا نهن.

nails of the fingers or toe, claws.

نهن ڦرڻ: ٺ. نهن پڇي پوڻ سبب نهن اُڪڙڻ.

to cause to bow or bend down, to humble, to humiliate.

نَوَاتِي: ٨. اڪيلائي - علحدگي. ماحول يا فضا ۾ سائت. چٽپ چپاٽ - خاموشي. ماڻ.

singleness, loneliness, separateness, aloofness, claim, and quiet, silence, quiet, quietness, quietude.

نَوَاتِي: ٨ (ع) وارو - موقعو. دور. وقت - عرصو. نغارو. نغاري جو واهو. بحري ڏيڻ جو وارو.

occasion, opportunity; period, time, a kettle-drum, playing a kettle-drum, the reliever guard.

نَوَاتِي: اچڻ: وارو اچڻ. ڪنهن ڪم جو وقت اچڻ. the time to come, the occasion to do the job.

نَوَاتِي: ڦاٽو: ڏ. نغارا رکڻ يا وڃائڻ جي جاء. the place where the *naubat* is played.

نَوَاتِي: ڪي پهچڻ: حالت کي رسڻ. حالت ٿيڻ. to reach a certain point, to come to such a pass.

نَوَاتِي: وڃائڻ: (پير يا نغاري جو) وارو وڃائڻ. نغارا وڃائڻ. دور يا دورو وڃائڻ.

to play the kettle-drums.

نَوَاتِي: ص (نڌ) چڱو ڀلو - خوش باش. تندرست. تازو. نئين طرح. نئون نڪرڻ.

fresh, ever fresh, healthy, hale and hearty.

نَوَاتِي: ڏ (انگ) سرڪار طرفان جاري ڪيل مهر وارو ڪاغذ (جيڪو نائي طور استعمال ٿئي). يادداشت. وضاحت. لکپڙهه ۾ تشريح.

a currency note, a written communication, letter, memo, memorandum, an explanation or clarification.

نَوَاتِي: ڪرڻ: يادداشت لکڻ. خاص ڌيان ۾ رکڻ. to keep a note of, to note down.

نَوَاتِي: ڏ (انگ) ڪاپي. بيان. a notebook, a copy.

نَوَاتِي: نَوَاتِي: ٨. نون ٻوٽن (سارين) سان رهڻ واري راند. a kind of game played with nine pins or pieces.

نَوَاتِي: ڏ (انگ) ڪنهن ٻي ڳالهه جي چٽاءِ ڏيڻ جو ڪاغذ. a notice, memorandum, directive, memo, reminder.

antiques, wonders.

نَوَاتِي: نَوَاتِي: نَعْوَارَ: ٨. ڪٽ وائڻ لاءِ سٺ جو اٺيل پٿر. cotton tape used to lace.

نَوَاتِي: ڏ. جنگي بحري جهازن جو آرمادو. a fleet of naval ships.

نَوَاتِي: ڏ. هڪ تارو جيڪو پريات جو آڀري (ٻي تارا آهن جيڪي هڪ ٻئي پٺيان آڀرن).

the morning star.

نَوَاتِي: ص (ن) نوازيندڙ. نوازش ڪندڙ. مرڪب لفظن ۾ صفاتي پڇاڙيءَ طور ڪم ايندڙ (سرفراز، غريب نواز وغيره).

favouring, used as last member of compounds, (eg. *bande-nawaz* etc).

نَوَاتِي: ٨ (ن) مهرباني - عنايت - ڪرم - سخاوت. باجڏ. kindness, politeness, courtesy, favour, patronage, generosity, liberality, compassion, mercy.

نَوَاتِي: ڪرڻ: عنايت ڪرڻ. مهرباني ڪرڻ. سخاوت ڪرڻ. to caress; to show kindness or favour to, to favour, to patronize, to be generous.

نَوَاتِي: نامو: ڏ. وڏي مائٽ جو پنهنجي برابريءَ واري کي خط. a kind note, a polite a letter.

نَوَاتِي: م (ن) نوازش ڪرڻ. مهرباني ڪرڻ. عزت ڏيڻ. انعام اڪرام ڏيڻ.

to caress, soothe, comfort; to cherish; to patronize, to give presents.

نَوَاتِي: ڏ (ع) "ناسور" جو جمع. اهڙو زخم جيڪو نه چٽي. an anal fistula, a cancerous wound.

نَوَاتِي: ڏ (ع) "نفل" جو جمع. supererogatory prayers.

نَوَاتِي: ڏ (ن) گِراھ - لقمو. a mouthful, a morsal.

نَوَاتِي: ٨. نئين هئڻ جي حالت - نئين شيءِ يا نئين ڳالهه. جدت. newness, the condition or status of being new, freshness innovation, originality.

نَوَاتِي: ٨. هيٺاهين - جهڪڻ - نشيب - سندي. slope, declivity, inclined position.

نَوَاتِي: م. نمائڻ - جهڪائڻ. هيٺ ڪرڻ. لاٽوڻ. مطيع ڪرڻ.

نُورِ نَچوئڻ: نظر جو پورهيو ڪرڻ. اکين کي ايڏائي ڪم ڪرڻ.
to work very hard.

نُورِ جهان: ڌ. دنيا جو نور. مشهور مغل راڻي مهرالنساء.
the light of the world. epithet of a Mughal Queen
Mehrunnisa.

نُورِ چشمه: ڌ. اکين جو نور. پٽ. اولاد.
light of the eyes. a son. off spring. progeny.

نُورِ علي: نُورِ ڌ. نور تي نور. سڀ کان بهتر.
best of all. wonderful.

نُورِ نين: ڌ. نون قسمن جا هيرا يا رتن. اڪبر بادشاهه جا نو وزير.
nine jewels, precious stones. the nine ministers of
emperor Akber.

نورو: ڌ. ڪپڙي جي ڊگهي ٿيلهي جنهن ۾ رپيا وجهي چيلو سان ٻڌي
چڏجن.
a kind of purse or pouch tied round the waist.

نورو: ڌ. پيرن ۾ پائڻ جو هڪ جهڙو. جهانجهڙو.
a kind of an ornament worn on the ankle, an
anklet.

نوري: ڌ. ”سُر ڪاموڊ“ جو هڪ مکيه ڪردار.
Noori, the main character of sur kamod.

نوريتو: ڌ. هڪ قسم جو ننڍڙو ساهوارو. ڳالھڙو.
a squirrel.

نورڙو: ڌ. ٿلهو وٽيل رسو. واجھو.
a rope, a cable.

نورالڻ: ڌ. ڇڪڪڻ. هيٺ ڪرڻ (ڪڍڻ).
to bow, bend down, stoop.

نوروت: ڌ. هيٺائين. نياز. حليمائي. نعلائي. نيازمندي.
modesty, meekness, humbleness.

نورڙو: ڌ. ڇڪڪڻ. ڪُٻو ٿيڻ. مطيع ٿيڻ. نڪڻ.
to bow, bend, stoop down.

نورِي: ڌ. راڻ جي وٽيل رسي.
a rope, cord.

نوسِ نوسِ: ڌ. نوسڻ واري حالت. ڪنهن شيءِ جي ڳولا ۾ جھوٽون هڻڻ.
هڏا ڪنهن هونءَ ڪنهن نڪار.
to search for by smelling, go scenting about in
search, of anything, to search out.

نوجُون: ص. (ف) نئون سامايل. نوجون. ڳڙو.
fresh and young, in the bloom of youth, in the
prime of life, a youth.

نوجُ: ڌ. ڏهاڙي وقت چڙيائي جي تنگن کي ٻڌڻ جو رسو. ڍنگ.
a rope by which a cow's or buffalo's hind-legs
are tied in milking.

نوج: ڌ. هڪ هنڌ اکين کپائڻ جي حالت. نرت.
fixing the eyes upon (as a lizard does on its prey).

نوج ڪرڻ: اکين تي زور ڏيڻي ڏسڻ. نرت ڪرڻ.
to fix the eyes (upon something), to see carefully,
to examine thoroughly.

نوجي: ڌ. بديشي وينل عورت (جيڪا ڪنهن ننڍي وٽ وينل هجي).
a young girl kept by a prostitute.

نوح: ڌ (ع) حضرت نوح عليه السلام.
the patriarch Noah.

نوحه: ڌ (ع) روج- گريو- زاري. ماتر.
lamentation; maoning, moan, wail (over the
dead).

نوحه خواني: ڌ. ماتمڌاري. مري ويل جون خوبيون بيان ڪري رٿائڻ.
lamentation, wailing

نوجيز: ص (ف) نئون ڄائو. نئون ڀريل. نئون سامايل.
new-bown, new-rizen, newly sprung up, fresh,
tender.

نود: ڌ (ف) هڪ قسم جو ٿلهو اونڀي ڪپڙو (جيڪو پٺ تي وڃائڻ يا
گهوڙي جي زين هيٺان رکڻ جي ڪم اچي). لتاڙ يا مار جو ڏاڍو. نر-
ضحي.
felt (cloth). stupid, dull, doltish, dumb, pinhead;
duffer.

نور: ڌ. هڪ قسم جو ساهوارو (جيڪو نانگ بلا کي به ماري ڇڏي).
a weasel, ferret, mongoose.

نور: ڌ (ع) روشني. تجلي. سُهائو. چمڪو. جلوو اکين جي نرت- جوت.
light; ray of light; brilliance, lustre; refulgence,
splendour; illumination, eyesight.

نورالهي: ڌ. خدا جو نور.
the light of the Almighty.

نوراني: ص. روشن. چمڪندڙ. منور.
light, bright, luminous, clear, serene,
resplendent, refulgent.

pointed, sharp.

نُونَڪَرُ: ذ (ف) ملازم، چاڪر، خدمتگار، نوڪري ڪندڙ.

a servant an attendant, a helper, assistant.

نُونَڪَر چاڪر: ذ (ف) ملازم - خدمتگار.

servants, retainers, attendants, dependents, assistants.

نُونَڪَر شاهي: ث (ف) ملازم يا حڪومت جي ڪارندن جي آبي شاهي.

the government of the servants, the government by the bureaucrats.

نُونَڪَرِي: ث (ف) ملازمت، چاڪري، خدمت، ڊيوٽي.

service, employment, public service.

نُونَڪَرِي ڏيڻ: ملازمت ڪرڻ، سونپيل فرض ادا ڪرڻ.

to serve, to attend (to), to perform (one's) duty.

نُونَڪَرِي پالڻي: ث (ف) خادم - ملازم - هاندي.

a maid servant.

نُونَڪَرِي: ص (ف) نئون، تازو، سڀڪڙائو، نونو.

new, fresh, untrained, inexperienced, shy, apprentice.

نُونَڪَرِي: ذ (ف) ٻيڙي يا جهاز (غوراب) جو پاڙو، محصول.

passage-money (by ship or boat), fare, freight.

نُونَڪَرِي: ص (ف) نون لک ٺاهي مله جو هار.

a necklace worth nine hundred thousands.

نُونَڪَرِي: نوجوان - سڄو جوان، نون ڏاڻن وارو تاس جو پيٽو. (ث. نونڪي)

a young and handsome man, the nine at cards.

نُونَڪَرِي: ث (ع) نند، آرام، گهر.

sleep, rest, stillness of the body.

نُونَڪَرِي: (انگ) عيسوي سال جو يارهون مهينو.

November, the 11th month of the Christian calendar.

نُونَڪَرِي: (ع) نڪ مان آواز جو اچار.

the pronunciation of N, noon, which is mostly pronounced from the nose.

نُونَڪَرِي: سامونڊي لوڻ جي کان.

a salt-mine (on the sea shore), a salt pit, a salt-pan.

نُونَڪَرِي: لوڻ ٺاهيندڙ، سندن جي ڪاري پائي، مان لوڻ ٺاهيندڙ.

a salt manufacturer, salter, one who sells or trades in salt.

نُونَڪَرِي: ڍڳ - کوڙ - ڍير، انبار.

نوس نوس ڪرڻ: در در پيڪڻ، تاسون هڻڻ، ڳولا ڪرڻ.

idem.

نوش: ص (ف) پيئڻ، پيئڻ جهڙي شيء، پياڪ - پيئڻ.

a drink, a draught; anything drunk (esp sweet, agreeable, and wholesome), a drinker.

نوش جان: ص (ف) آهو وڻندڙ مشروب جيڪو وري وري پيئجي.

an agreeable or drinkable liquid, a sweet syrup.

نوش جان ڪرڻ: کائڻ پيئڻ.

cating, drinking.

نوشادڙ: ذ (ف) هڪ قسم جو پساڪو وڪر.

sal-ammoniac,

نوشته: ث (ف) تحرير - لکيت.

writing, that which is written, a document.

نوشته: ذ (ف) تحرير - لکيت.

idem.

نوشته: ذ (ف) لکيل - تحرير ڪيل، لکيو، خط.

written, wrote, a letter.

نوشته تقدير: ذ (ف) قسمت جو لکيو، خدا جي مرضي.

predestination, destiny, fate.

نوشه دارو: ص (ف) ترياق - زهر مهر.

an antidote, a medicine, given to counteract poison.

نوشه: ذ (ف) تازو پرڻيل گهوٽ - ونو.

a bridegroom, a newly married man.

نوشه روان: ذ (ف) ايران جو هڪ آڳاٽو عادل بادشاه.

Nausherwan the name of a just king of old Persia.

نوع: ذ (ع) قسم - جنس، ڍنگ، طريقو، نمونو.

kind, sort, species, manner, mode.

نوع انسان: ذ (ف) بني آدم - آدم ذات.

mankind.

نوع غير: ص (ف) نابالغ - ڪمسن، بلوغت کي ويجهو.

immature, juvenile, young.

نوک: ث (ف) چھنب، اڻي.

a point, tip.

نوکدار: ص (ف) چھنبيارو.

نور: دڳ - کوڙ - ڍير - انبار.

a sapling, young plant, a shoot, a mat, mass of tangled strands.

a heap, pile, mound, mass, stack, stockpile.

نُرِنَعَال: ص (ف) نوخيز - ٻار، ننڍڙو ٻار.

نَعان: ص (ف) لڪل - پوشيدو - چچور.
hidden, concealed, secret, private, occult, latent, clandestine.

child, juvenile, kid, youngster, a small child.

نور: م - نمن - جھڪڻ.

نَعائين: ث. ڪنڀر جي ٿانون پچائڻ جي ڪوري - آڙي بدن جو اندريون پوشيدو عضو - مثانو.

stooping, bowing, lowness: humility.

نوئي: ص. نئون مريد. پهرين ڀيرو زيارت تي ويندڙ.

a potter's kiln, the lower part of the abdomen, the hypogastric region, the bladder.

a new follower, disciple, a person who performs a pilgrimage for first time.

نويد: ث (ف) خوشخبري - بشارت، شاديءَ جو سڏ.

نَعَايَت: ث (ع) حد - انتها. چيهه. (ظ) بيحد - بي انتها.
end, extremity, extreme point, boundary, limit, very much, extreme, excessive, stupendous.

good news, glad tidings; invitation (to kinsfolk and brethren) to a wedding ceremony.

نويس: ص (ف) لکندڙ (جيشن مضمون نويس، اخبار نويس).

نَعشو: ص. هٿين لاهو، هٿين خالي، جنهن جي هٿ ۾ ڪوبه هٿيار نه هجي.

writer, scribe, used as last member of compounds (like petition-writer etc).

نويڪلائي: ث. اڪيلائي، تنهائي - علحدگي، وانڌڪائي - فرصت.

empty-handed, without arms, unarmed.

retirement, retired place, seclusion, reclusion, without work, not being busy.

نويڪلر: ص. اڪيلر - تنهه، خلاصو - ڌار - جدا. (ث. نويڪلي).

نَعاشي: ث. نياز نٿوت - جشائين - نيزمندی - عاجزي - حليمائي.
meekness, humbleness, submissiveness, lowliness.

alone, retired, free, unengaged, detached, isolated, unconnected.

نويلي: ث. نئين نويلي ڪنوار.

نَعشو: ص. جنهن کي هٿ يا غرو نه هجي. حليم - بردهبار. (ث. نعلي).
humble, meek, modest, lowly, submissive, unambitious.

newly wedded woman, a bride.

نهار: ذ (ف) ڏينهن - روز - يوم.

نَعج: ذ (ع) طور - طريقو - ڍنگ - رستو - گس.
a manner, way, habit, custom, habitude, practice, usage, a road, path, way.

day, the diffusion of the light.

نهار: ث. نظر - نرت، جانچ، سنڀال، نظرداري.

نَعَر: ث (ع) قدرتي وهڪرو - ڦاٽ، نئن، وڏو راه.
a stream, a canal, channel, a water-course.

view, looking at, looking for, viewing, staring, watching.

نهار ڪرڻ: جانچ ڪرڻ - سنڀال ڪرڻ، نظرداري ڪرڻ.

نَعري: ص. نهر واري، نهر تي آباد ٿيندڙ.
(land) cultivated on water provided by a stream, channel or water-course directly.

to keep a watch over; to supervise, to keep under supervision.

نهارڻ: م. ڏسڻ، نظر وجهڻ، نظرداري ڪرڻ، اک ۾ رکڻ.

نَعري زمين: ث. واهن تي آباد ٿيندڙ زمين.
a land cultivated by a water-course which gets direct supply from a canal or channel.

to look at, look for, watch, look after, spy, gaze, stare, supervise.

نَعال: ص (ف) خوش - شاد، سرور - مسرور، راضي.

نَعَر، نَعير: ث. هٿن پيرن جي نهن لاهڻ جو اوزار.
an instrument for cutting nail with, a nail-cutter.

pleased, happy, agreeable, exalted, delighted, glad.

نعال ڪرڻ: خوش ڪرڻ، مالا مال ڪرڻ.

نَعرو، نَعرو: ص. جيڪو اندران خالي يا پورو نه هجي. ڏاڍي ڳپ وارو، سخت پيٽو (فد، پورق). (ث. نغري).

to make happy, please, to enrich.

solid, firm, hard, compact, substantial.

نئون : ص. (ن - نُو) تازو - جديد - تعداد نڪور، انوکو - نرالو، ان ڄاڻ
اجنبی - غير واقف، سیکرات.

new, fresh, novel; recent; modern; strange;
young, unknown, stranger, novice, apprentice,
beginner.

نئون پراڻو : ص. جيڪو موجود هجي، جيڪا شيءِ في الحال ملي وڃي.

new and old, fresh or used, anything may do for
the time being; whatever is available.

نئون رانگ : ذ. تازو معاملو، تازو تڪرار، نئون نئون.

new matter, new issue, new problem, new ques-
tion.

نئون عهدنامو : ذ. انجيل (توريت کي پراڻو عهدنامو چوندا آهن).

the New Testament, or the Bible (as compared
with Torah, the Old Testament).

نئون نڪور : ص. بلڪل نئون - تعداد نئون.

quite new, brand new, freshly made or prepared,
unused, modern.

نئين سج : ظ. هرڪنهن ڏينهن - هر روز.

daily, every day, day in and day out.

نئين سر : ظ. شروع کان، نئين نموني.

from the beginning; anew, afresh, over again.

نئين : ص. تازي، جديد، ڪوري.

fresh, quite new, brand new, unused, recently
manufactured or brought out.

نئين ڳالهه : ث. عجيب ڳالهه، انوکي ايجاد.

a new matter, new story, new issue; a new dis-
covery, a new invention, surprising, extraordi-
nary (talk, matter).

تي : ث. (ن) ڪاٺي، ٿڙ، ٽوانبي، پيسري.

a reed; cane; a tube, pipe; a flute, fife; a *huqqa*-
tube.

نيابت : ث (ع) نائي، اڳواڻي.

deputising, deputyship, vicegency, leadership,
guidance.

نيات : ث. قبيلو - گهراڻو، ڪٽنب، ڻڪ، قوم، پائيجاري -
برادري.

a tribe, family, kindred, caste, brotherhood, kin-
ship, relationship.

نڪار، نڪر : ث. انڪار - ناکار.

refusal, denial, rejection.

نعلو : تاس جي نون داڻن وارو پتو.

the nine at cards.

نعتب : ث. نعتن جي رهند - رهڻ.

a scratch with the nails, a scratch mark.

نعتبو : ذ. نعتب - رهيو - رهڻ.

a scratch with the nails, a scratch mark.

نهر : ذ. ٻيڻ، اصل بنياد، ننگ - شرم، لحاظ، ناتو، سنگ.

connection, alliance, relation, relationship,
kinship, consanguinity, propinquity, kindred,
affinity.

نهر نهارو : اصل ٻيڻ بنياد ڏسڻ، لحاظ رکڻ.

to verify the kinship or origin, to consider the
origin (of).

نهور : ث. اها زمين جيڪا اڳ آباد نه ٿي هجي، نئين ڪناري زمين.

virgin soil, land not cultivated in the past.

نهورو : م. نابود ڪرڻ - ناس ڪرڻ، غرق ڪرڻ، ٽپوڙڻ، وٺي وڃڻ
(بيماري).

to destroy, annihilate, atomize, decimate, demol-
ish, destruct, to drown, submerge, to weaken, to
carry off (as a sickness does).

نهورو نيو : مارڻ - فنا ڪرڻ.

to destroy, to annihilate, decimate, demolish, ato-
mize.

نهي : ث (ع) روڪ - منع.

prevention, obstacle, check, hinderance,
prohibition.

نهيرو : ذ. مائڌاڻي جي جھل لاه مٽي.

the central piece of a churning stick.

نيزت : ث. نوڙت.

bowing, bending down, humility, meekness, hum-
bleness.

نيزو : م. ٺوڙو.

to bow, bend down, stoop, incline.

نئن : ث. برساتي نهر.

a mountain torrent, a temporary stream of water
from fall of rain, a rivulet.

جيد، وفا.
a support for life or till end, durable, stable, allowable, lawful, end, extremity, fidelity, faithfulness.

نيت: ٺ (ع) ارادو - قصد، مرضي - خواهش، نماز روزي وغيره جي نيت واري دعا.

intention, intent, purpose, aim, object, design; resolve: desire, wish.

نيت ڪرڻ: ارادو ڪرڻ.

to intend, design, purpose; to will, to resolve.

نيت، نيتي: ٺ (سن) طور طريقو، چال، هلي چلي - رسم رواج.
manners, conduct, morality, ethics, polity, policy.

نيتڻ: مر. نيت ڪرڻ - ارادو ڪرڻ.

to make a pledge, to vow, to decide, to plan, design etc.

نيت: ٺ. ڄم جو رسو (اٺ کي ٻڌڻ يا کوه مان پاڻي ڪڍڻ لاءِ). (انگ) هڪ قسم جي وڻ جي کاڻي. نيت جو سنو لڳدار لڪڻ - بيڏ.

a leather-strip (used as a rope to chain the camel or draw water from a well), a rattan, a cane.

نيتو: ٺ. ماڻاڻي، هر پيل ڄم جي ڙي (جنهن سان ماڻاڻي ڦري).

a leather-strip (used in churning).

نيت: ٺ. آخر، آخر - آخرڪار - پڇاڙيءَ ۾.

finally, ultimately, at last, in conclusion, in the end.

نيپاڄ: ٺ. نپايل - وڏو ڪيل - پرورش ڪيل.

fosterling, a foster child, nursling.

نيچ: ٺ. ڪمڻو - وڏيل، ادني، خيس، هيٺ.

low, vile, base, mean; petty, insignificant, inferior.

نيچائي: ٺ. ڪمڻپ - رذالت.

lowliness, meanness, vileness.

نيچو: ٺ. گهيرو، وهڪرو، نديءَ جي شاخ.

the origin of a river, a current of a stream, a branch of a river.

نير: ٺ (ع) سج - سورج.

the sun.

نير: ٺ (سن) پاڻي - چل - چر. هڪ قسم جو ٻوٽو (جنهن مان ڪارو رنگ

نيابو: ٺ. پيغام - سنيو.

a message, communique, communication, instruction.

نيارو: ص. نرالو - انوکڙو، مختلف، جدا - الڳ. (ٺ. نياري).

extraordinary, uncommon, rare, distinct, neutral.

نياڙ: ٺ (ف) عرض - گذارش - خواهش - اميد، منگ، عاجزي، ملاقات، فاتح، درود، نذر.

supplication, petition, prayer, wish, eager desire, longing, hope, expectation, supplication, beseeching, opening chapter of the Holy Quran recited as prayers for the dead, vow, offering.

نيار ڪرڻ: ڪنهن وليءَ يا امام جي نالي تي خيرات ڪرڻ.

to offer alms in the name of a saint, to make an offering.

نيازمند: ٺ (ف) مطيع، فرمانبردار، حاجتمند.

obedient, supplicating, humble, indigent, necessitous, in want or need, a suppliant, petitioner.

نيان مندي: ٺ. فرمانبرداري، هٿ جوڙ، دعا سلام، خدمت گذاري.

supplication, humble prayer or petition, humility, necessitousness, necessity, want, indigence.

نيان نامو: ٺ. گذارش - درخواست - لکيت م عرض.

an application, petition, appeal; a written prayer.

نيامر: ٺ (ف) تلوار جي مياڻ - ڪيٽ.

a scabbard, a sheath.

نياڻو: ننڍو تلاءُ، مال ۽ ماڻهن جي پيڻ لاءِ تلاءُ.

a tank, reservoir, water pool.

نيالو: ٺ. نالي - چاتو.

a son-in-law.

نيائي: ٺ. ڌيءَ جو ڪري - ڪنيا.

a daughter, a girl, a female child, a maiden, an unmarried young girl.

نياء: ٺ (سن) انصاف - عدل - داد، فيصلو - نبيرو.

justice, equity, settlement, decision, conclusion, determination, resolution.

نيباهو: ٺ. گذر بسر، نيه، توڙ تائين نيهه.

living, getting on; a continued living or help, or support till the end, to support till end.

نيبهه: ٺ. توڙ نيهه واري رسم - حاصل، مباح.

banner, standard.

نيزي برادر: ص. جھنڊو کڻي هلندڙ نيزو کڻي جنگ ۾ وڙهندڙ.
a spearman, a lancer.

نيسارو: ذ. ڇت تان پاڻي، جي نيڪال لاءِ نارو.
gargoyle, spout projecting from the ceiling of building to carry the rain water; clear of wall.

نيسٽ: ص (ف) خالي، نابود، عدم - فنا.
empty, vacant, annihilation, non-existence, non-existent, null, void.

نيسٽ وٺائڻ: ص. تباہ برباد، فنا، ويران، آڇاڻ.
annihilated, ruined, destroyed, atomized, decimated, demolished, destructed, deserted, desolate, waste.

نيسٽي: ث (ف) عدم وجود، نابودي، مفلسي - تنگدستي تباہي.
nullity, non-existence, annihilation, ruin, destruction, poverty, destitution.

نيسر: ث. نار يا هولي مرياندي جي وچ ۾ رکيل لوهي يا ڪاٺ جي نالي جنهن ۾ لوتن جو پاڻي ڪري.
the second trough into which the water runs from a water-wheel.

نيش: ذ (ف) وڇون يا ڏينيوءَ جو ڏنگ، مرونءَ جو ڏند، جانور (اٺ وغيره) جي ڏاٽ، جوان اٺ، وڏي عمر وارو اٺن ورهين جو اٺ، نشتر، هلڪو زخم.
a sting, a probe, the tusk of a hog, a molar of an animal (camel etc), a young camel, a camel when it is 8 years old, a puncture, a small incision.

نيش ڏيڻ: ث. ڏنگ هڻڻ، طعني ڏيڻ، ڏاڙهڻ.
the striking with a sting, stinging, taunts, taunting, to bite (as a dog, etc).

نیشان: ث نشاني، اُھڃاڻ - علامت
sign, mark, token, a symptom.

نيشڪر: ذ (ف) ڪمانڊ
sugarcane.

نيٺو: ذ. اُڏاڻو.
a place at the top of the drawers through which the string passes that fastens them round the loins.

نيڪ: ص (ف) سٺو - عمدو، پاڪ - پاڪيزو، پارسا - پرهيزگار، شريف، سعيد - سڀاڳو، ديندار، خدا ترس.
good, virtuous, benevolent, fortunate; pious,

نهي، ڪارونگ، نيل، ڳي.

water, sap, juice, indigo, a blue colour.

نيران: ث. نيرن - ناشتو.

breakfast.

نيرانو: ص. بنان کاڌي - بکيو - لنگهڻو. (ث. نيراني).
hungry, unfed, famished, starved.

نيران: ث. نير جو رنگ، نيري رنگ جو اٿس.
to appear blue, have a tendency to blue.

نيرن: ث. صبح جي ماني - ناشتو.
breakfast.

نيرنگ: ذ (ف) شعبو، جادو، توڻو، فريب، خيال - وهڻ، ڪو نئون خيال.
magic, sorcery, deception, deceit, trick, pretence, evasion, freak anything new or strange, a new idea.

نيرنگي: ث. جادوگري، فريب، عجابات، ظلمات، انقلاب.
magic, sorcery, deceitfulness, trickery, freakish wonders, marvels, wonderland, spell, revolution, change.

نيرو: ص (ف) نيلو - آسماني، پورو يا خاڪي رنگ جو گهوڙو. (ث. نيري).

blue, sky-blue, dark-blue, etc. livid, a light coloured horse, bay coloured horse.

نيرولي: ص. ڪپڙن کي نير جو رنگ ڏيندڙ - ڪفنباڻي.
a dyer, an indigo-dyer.

نيو: ث. نهر - واھ.

a small stream, rivulet, a ford.

نيو: ظ. ويجهو - قريب - نزديڪ. (ث. نيڙي).
near, adjacent, close, at close hand, nearby, nigh.

نيو: حرف جملو (ف) پڻ - به ساڻ - گڏ.
also, conjunction, likewise, even, too, moreover, again.

نيو: ذ. چلفوزي وڻ جو ڦڻ، چلفوزا.

pine-nut

نيواري: ث (ف) منٽ - آڙي - التجا، ريتي - عاجزي.
supplication, entreaty, prayer, appeal, application, petition.

نيو: ذ (ف) هڪ قسم جو هٿيار، ڊگهي بانس ۾ لوهي ڦڻ - پالو، جهنڊو - علم.

a spear, a flag-staff with an iron point at the top, a

نيڪي: ٿ (ف) پلائي - چڱائي. بھتري. احسان. خير جو ڪم.
پرهيزگاري. تعريف - ساراهه.

goodness, kindness, piety, virtue, good name.

نيڪي ٻڌي: ٿ. چڱائي منائي. برائي پلائي.
good and evil.

نيڪي ڪرڻ: پلائي ڪرڻ - احسان ڪرڻ. چڱائي ڪرڻ.
to do good, to help, support, sustain, assist, promote, do a noble act.

نيڪمار: ڏ. ٻني يا ٻارن ۾ پاڻي وهائڻ جو هنڌ - آوانڌو.
a water-channel, a water-course; a stream.

نيڪيتي: ٿ. نيڪيتي - وداع (ڪنوار ڪي).
the visit paid by a bride and her husband to her parents after the honeymoon. departure of the bride to her inlaws.

نيل: ڏ (سن) نيرا نير جو ڍڻ يا ٻوٽو. نير جي پوک. جسم تي لڪڻ وغيره
ڏک جو ڪارو يا نيرڊ نشان - پتو. مصر جو مشهور درياءَ هڪ سئو ڪروڙ
(تعداد).

an Indigo, blue, dark blue, black colour obtained from Indigo. a blue mark or wale. the Nile river. ten billions.

نيل ٿيڻ: جسم تي نيرا يا ڪارا ٻنڌ ٿيڻ.
blue or dark spots to appear on the body (due to striking or hitting with some hard and blunt object).

نيلام: ڏ. واک ڏيئي ملند ڪڍڻ. اعلانيه وڪرو.
an auction, a public sale.

نيلام گهر: ڏ. اها جاءِ جتي نيلام ذريعي وڪرو يا خريداريءَ جو
ڪاروبار ٿئي.

an auction-house.

نيلامي: ص. نيلام جو - نيلام وارو. دواجي. اڌ موٽيءَ ۾ ورتل.
purchased in auction. an ordinary (thing) second-hand.

نيلگون: ص (ن) نيلو - نيرو - آسماني.
blue, sky-blue, bluish.

نيلمر: ڏ (ن) هڪ قسم جو قيمتي جواهر.
a sapphire.

نيلو: ص. نيلي رنگ جو - نيرو - آسماني. (ٿ. نيلي).
blue, sky-blue, livid.

sage, sagacious.

نيڪ بخت: ص. سياڳو - سعادتمند.
fortunate; dutiful, virtuous, well-behaved, well-disposed.

نيڪ ٻڌ: ص. ٻرو ٻلو. چڱو مدو.
good and bad, good and evil.

نيڪ خصال، نيڪ خصلت: ص. سلوڻ. ڀلو مائٽو.
of good habits; of good disposition; good-natured, humane.

نيڪ دل: ص. ڀلارو.
humane, benevolent, altruistic, humanitarian, philanthropic.

نيڪ ڦال: ٿ. سئو سوڻ.
good omen, augury.

نيڪ مُرد: ص. ڀلو مائٽو. ڀلو انسان. پرهيز گار. خير جا ڪم ڪندڙ.
humane; charitable, benevolent, altruistic, humanitarian, philanthropic.

نيڪنام: ڏ. سئو نالي وارو. ڀلي جا ڪم ڪندڙ.
idem.

نيڪ نامي: ٿ. ناموس - ناماچار. مشهوري.
good name; good character; reputation, fame.

نيڪ نيت: ص. خير خواه. نيڪ صلاح ڏيندڙ. صاف دل. جنهن جي دل ۾
دغا يا مڪاري نه هجي.

well-intentioned, well-meaning, good natured.
نيڪ نيتي: ٿ. گهڻگهراڻي.

goodness of intention, good faith.
نيڪال: ڏ. ٻاهر ڪڍڻ - اخراج وڪرو. نڪرڻ جو هنڌ.

exporation, export, expulsion, sale, a passage or vent for water etc.

نيڪال ڪرڻ: ٻاهر ڪڍڻ. خارج ڪرڻ. وڪرو ڪرڻ.
to expel, to reject, bar.

نيڪالي: ٿ. اخراج. ٻاهر ڪڍڻ. بي دخل. ملازمت مان
ڪڍڻ.

expulsion, banishment, suspension, termination, removal (from service).

نيڪو ڪار: ص. نيڪيءَ جا ڪم ڪندڙ.
of good-repute; philanthropic.

نیلوفر: د (ف) کنول - کنول جو گل. the lotus, the water-lily. <i>nymphaea eyanea</i> .	نیلوفر: د (سن) نین اک - چشم. نظر. the eye, the vision.
نیر: د (ف) نور. وچ. درمیان. آڌ. small, some, a half, middle, half.	نیر: د (سن) نین اک - چشم. نظر. the eye, the vision.
نیر پسل: ص. آڌ مټر. گھایل - مجروح. half-dead, half-alive. half-slaughtered, half-slain (by a lover's glance).	نیر پسل: ص. آڌ مټر. گھایل - مجروح. half-dead, half-alive. half-slaughtered, half-slain (by a lover's glance).
نیر پخت: ص. آڌ پکل - آڌ پکو. half-cooked, parboiled, half-ripe.	نیر پخت: ص. آڌ پکل - آڌ پکو. half-cooked, parboiled, half-ripe.
نیر جان: ص. آڌ مټر. half-dead (with fright etc).	نیر جان: ص. آڌ مټر. half-dead (with fright etc).
نیر حکیم: د. توري طبابت ځانند. a quack.	نیر حکیم: د. توري طبابت ځانند. a quack.
نیر خوابي: ث. ننډاکړائي. آڌ نډ. drowsiness, dozing.	نیر خوابي: ث. ننډاکړائي. آڌ نډ. drowsiness, dozing.
نیر شب: ث. آڌ رات. midnight.	نیر شب: ث. آڌ رات. midnight.
نیر قطر: د. آڌ قطر (يعني مرکز کان وټي گھيري تاتين مفاصلو). a radius.	نیر قطر: د. آڌ قطر (يعني مرکز کان وټي گھيري تاتين مفاصلو). a radius.
نیر گرم: ص. نهن سوسو. تازو (پالتي). lukewarm, modeerately warm.	نیر گرم: ص. نهن سوسو. تازو (پالتي). lukewarm, modeerately warm.
نیر چو: د (ف) هک قسم جو هټيار (نډي تلوا) - وډوخنجر. a dagger, a small sword.	نیر چو: د (ف) هک قسم جو هټيار (نډي تلوا) - وډوخنجر. a dagger, a small sword.
نیر: د (سن) اک - چشم. نین. the eye.	نیر: د (سن) اک - چشم. نین. the eye.
نیر: ث. کوټ. سڌ - دعوت - کائي. an invitation (to a feast).	نیر: ث. کوټ. سڌ - دعوت - کائي. an invitation (to a feast).
نیر ډين: سڌ ډين - دعوت ډين - کوټ ډين. to invite (to a feast or function), to send for.	نیر ډين: سڌ ډين - دعوت ډين - کوټ ډين. to invite (to a feast or function), to send for.
نیر ځو: د. چوکرو پټ. ځو. a child, boy, lad, kid.	نیر ځو: د. چوکرو پټ. ځو. a child, boy, lad, kid.
نیر ځو: د. چوکري. ځو. ځو. a girl, lass.	نیر ځو: د. چوکري. ځو. ځو. a girl, lass.
نیر ځو: د (سن) نيه. محبت. پيار. عشق. لئون. love, affection, desire, fondness.	نیر ځو: د (سن) نيه. محبت. پيار. عشق. لئون. love, affection, desire, fondness.

وات تي آئڻ: زبان تي آڻڻ اظهار ڪرڻ. بيان ڪرڻ.

to utter, mention, to say, convey, declare, tell, state.

وات پائي ٿيڻ: رُوح رِسڪڻ. کائڻ يا حاصل ڪرڻ جي خواهش ٿيڻ.
لاڻج ٿيڻ

to feel salivated, to feel craving, covetousness.

وات پٽيو: ص. مڙڳو. واٽرو.

fool, doodle, idiot, imbecile, stupid, dull, confused.

وات خرڇ ٿيڻ: زباني چوڻ چائڻ سان ڪم ٿيڻ.

to effect one's purpose through suggestion.

وات سُڪي رهڻ: ڊپ يا آڇ کان وات خشڪ ٿيڻ.

(of the mouth) to become dry (due to fear, or thirst etc).

وات ڦاٽڻ: عجب م پوڻ. حيران ٿيڻ.

to be confounded, confused to aghast, agape.

وات ڦاٽورو: ص. گھڻو ڳالهائيندو. سڀڪجهه چئي ڏيندو.

a babbler, chatterer, chatter box.

وات کولڻ: زبان سان اظهار ڪرڻ.

to open the mouth, to say, start talking, convey.

وات وٽارڻ: وات خراب ڪرڻ. اجايو سڃاڻيو ڪٽو ڪرڻ.

to spoil the mouth, to eat anything without due care and caution.

وات هڻڻ: اجايو ڳالهائڻ. اڻنگر ڳالهائڻ. بڪ ڪرڻ.

to talk foolishly, indiscreetly, to babble, prattle

واتر آڏو: ص. وات ڪندو. گھڻو ڳالهائيندو. بڪ ڪندو. (ث. واتر آڏي).

talkative, prattler.

وات ڳاڙهو: ص. اڻ آزمردگار. نئون سامڻل. جنهن کي اڃان وڏي ننڍي

سان ڳالهائڻ جي ساڃاه نه هجي.

untrained, novice, apprentice, beginner, a punk.

وات وڳيل: ص. خودمختار. عاقل بالغ. پڻ ڳالهائيندو.

a grown-up person, young, mature, adult.

واتر وڃڻ: م. وات ڪرڻ. اڻنگر ڳالهائڻ. زباني تڪرار ڪرڻ.

to shout, use abusive language, talk foolishly, be impudent, to fight, brawl, quarrel.

وات: ث. گس. رستو. سڙڪ. پيچرو. راه. طريقو. لنگهه. رواج.

road, path, way, trail, track, a foot-path, method,

ظ

ذ: (اچار "ثوڙ") "سنڌي الف-بي" جو اٺين اکر. سنڌي حروف
تعلقي جي ستن خاص آوازن مان هڪ اچار جيڪو عربي، فارسي ۽ آريائي
ٻولين ۾ ناهي.

fortyeighth letter of Sindhi alphabet which is not
present in any other language.

و

و: ذ (ع) (اچار "وا") "سنڌي الف-بي" جو اوڻونجاهون اکر. عربي جو
چوٿيون ۽ فارسي جو ٽيهون اکر. ابجد موجب عدد (6).

fortyninth letter of Sindhi alphabet which is twenty-
sixth of Arabic and thirtieth of Persian: numerically
valued six.

و: حرف جملو (ف) ۽ - سان گڏ.

conjunction, and, too, also, along with.

وا: ص (ف) کليل - ويڪرو - ڪشادو.

open, broad, wide, spacious, ample, capacious,
roomy.

وا ڪرڻ: کولڻ - ظاهر ڪرڻ. ڪشادو ڪرڻ.

to open, reveal, unravel, to make spacious, wide.

واپست: ص (ف) تعلق رکندو - لاڳاپيل. ڳنڍيل.

related, connected (with), joined, associated.
combined, conjoined.

واپستگي: ث (ف) تعلق - ڳانڍاپو.

conjunction, dependence, adherence.

وات: ذ. ڏندن ۽ زبان وارو خال جتي کاڌو چٻائي پيئڻ ۾ گيهجي ۽ جتان
پاڻي وغيره پئجي - مُڪ.

the mouth; gob.

واتان: ظ. وات مان - مُڪ مان.

from the mouth.

وات ڀرڻ: ڊٻو ڪرائڻ. لب يا رشوت ڏيئي ماڻ ڪرائڻ.

to get satiated, to persuade by bribe to keep silence.

ڪاروبار- ڏيئي لپي.
trade, traffic, merchandize, art, calling, profession, vocation.

واپاري: ص. سوداگر- تاجر. مال جو واپار ڪندڙ.
merchant, trader, businessman, merchandiser.

واپرائڻ: مر. استعمال ڪرڻ- ڪم ۾ آڻڻ (ڪڍڻ، هڻائڻ).
to bring into use, expend, lay out.

واپس: ظ (ف) پٺيان موٽ. موٽ کائڻ. پٺيان- موٽي. وري.
reversion, to revert, behind, after, afterwards, again.

واپس اچڻ: موٽي اچڻ. وري اچڻ.
to come back, to return, revert.

واپس ڪرڻ: موٽائڻ. موٽائي ڏيڻ. پٺتي ورائڻ.
to return, send back, to give back, to restore.

واپسي: ث. موٽ. مراجعت.
return, reversion.

واجب: ص (ع) ضروري- لازمي. مناسب- لائق. درست. فقط موجب اهو
ڪم جيڪو ڪنهن عذر کان سواءِ ڇڏيو ته عذاب ٿيندو.

necessary, obligatory, binding, incumbent, expedient; proper, worthy, fit just, reasonable.

واجب القتل: ص. قتل ڪرڻ جو ڳو.
deserving death.

واجبات: ذ (ع) "واجب" جو جمع. ضروري ڪم. فرائض. ادا ٿيڻ جو ڳا.
ماهوار پنڳهار. قرض وغيره.

necessary deeds, duties, obligations, payable, monthly salaries, dues, debt.

واجبي: ص. ضروري. لازمي. درست. بجا. قدرتي مناسب.
fit, becoming, proper, whatever is necessary, or expedient, incumbency, correct, proper, suitable.

واجهڻ: ذ. سان جو وڏو آواز. واهي جو آواز. واجو.
much sound of musical instruments, sound of drum beating, a round on a drum.

واجت وڃائڻ: متيون منجهائڻ. حيران ڪرڻ. جس ڪٽڻ.
to confuse, confound, disconcert, embarrass, to win an accolade, to be successful.

واجو: ذ. وڃائڻ جو ساز. ڪنهن ڌاتوءَ يا ساز وغيره جو آواز.
a musical instrument, the sound of a musical in-

the way of explanation or detail in any point.
admittance, entrance, a habit, custom, practice, usage.

واٽ پڇڻ: گس پڇڻ. ڏس پڇڻ.
to ask for direction.

واٽ ڏسڻ: راه ڏسڻ- انتظار ڪرڻ. وڃهائڻ.
to await, expect, look; to look for.

واٽ ڏيکارڻ: رستو ڏسڻ. سنئين راه ڏيکارڻ. طريقو ڏيکارڻ.
to give directions; to point out the way, to guide.

واٽ لائڻ: گس لائڻ. رستو ٻڌائڻ. سونهن ڪرڻ.
idem.

واٽ نهارڻ: انتظار ڪرڻ.
to await, expect.

واٽ وٺڻ: رستو وٺڻ. پيروي ڪرڻ. عمل ڪرڻ.
to follow, pursue, to obey, comply, conform.

واٽ ويندي: ظ. رستي هلندي. هروڀرو- خواه مغواه. بنان سبب.
while going one's way, inevitably, casuelessly, forcibly, without rhymor reasion.

واٽاتو: ص. گس سان- رستي سان. طريقي سان.
according to the road, for the road, on the way, according to a set method, principle, law.

واٽر: ذ (انگ 'واٽر ڪورس') پاڻي. شاخ مان نڪتل واهي.
a water-course.

واٽڻ: مر. ورهائڻ- ورهائڻ.
to divide, share, to distribute, disburse, disperse.

واٽر، واٽر: ذ. حصو- ڀاڱو- بخرو- پتي. ٽڪرو. وڇ مڙيل حصو.
a share, portion, allowance, part, quota, slice, lot, cut.

واٽر: ذ. پيس ڪوٽ راند م لاڳيتا ست هٿ ڪٽڻ.
a winning of all the tricks in whist from the party that declares the trump.

واٽوڙو: ص. واٽ ويندڙ- مسافر.
a traveller, wayfarer, passenger, tourist.

واٽڻ: ص (ع) پڪو- مضبوط. مستحڪم. مستقل.
steadfast, adamant, inflexible, obdurate, relentless, stubborn, immovable, immobile, fast, unmovable.

واپار: ذ (سن. وياپار) سوداگري. سودو- وڃ. تجارت. ڌنڌو- ڪرت.

Almighty Allah, an epithet of Allah.

واڙي: ٺ (ف) پهاڙن يا پٽن جي وچ واري هيٺاهين زمين - ماٿري.
a valley, vale: low-lying land between hills.

واڙو، واڙو: ٺ. واڙو- اضافو، گهڻائي، وڌڻ (اڻيٽ).
abundance, growth, increase, exuberance, to increase, grow.

واڙو: ٺ. گهڻائي، واڙو- نفعو- فائدو، ترقي.
increase, abundance, growth; profit, gain, benefit, improvement, promotion.

واڙي: ٺ. وڌيڪ- زياده- گهڻو.
extra, in excess, abundance, more, surplus.

واڙو: ٺ. مبارڪبادي، وهانءَ جي رسم.
congratulation, felicitation, a function of the marriage ceremony.

واڙي: ٺ. ٻار جنم جي مبارڪ، مبارڪباد، خوشخبري.
congratulation, felicitation (on the birth of a child etc), happy news, glad tidings.

واڙو: ٺ. مبارڪون.
congratulations, felicitation.

واڙو: ٺ. وڌيڪ- زياده، بچت، گهڻو، شامل، حساب ۾ جوڙجي نٿاڻي.
extra, too much, superfluous, in excess, more, additional, beside; predominant; intemperate, surplus, the sign of plus (+).

واڙو: ٺ. ٽاڪاڻن دروازي جي طاق کي پٺيان جهل ۽ مضبوطيءَ لاءِ ڪاٺي.
a diagonal crosspiece, a batten.

واڙو: ٺ. ڪٺ جي پيرانديءَ طرف ڪٺ چڪڙ جي رسي - ٽانگهه.
the rope at the lower part of a bedstead by which the network of the bed is kept tight.

واڙو: ٺ. رسو- نورو، واجھ.
a rope, cable, a rope for tying a bale etc.

واڙو: ٺ. ڪاٺ وڍيندڙ ڪاٺ جو ڪم ڪندڙ ڪاريگر- ڍڪڻ.
a carpenter, a woodsman, person skilled in woodcraft.

واڙو: ٺ. ٽٽجڻ- گهٽجڻ.
be injured, wounded, hurt.

واڙو: ٺ. م. زخمي ڪرڻ (توڙ سان). گهٽائڻ، ٽٽڻ.
to injure, wound, cut up.

strument.

واجھ: ٺ. وڏو تلھو رسو، ڪاپار جو رسو.
a rope for tying a bale etc; a heavy rope, a strong cord of coco-nut strands.

واجھ، وجھڻ: ٺ. ڪڍڻ، ڦاسائڻ جي ڪوشش ڪرڻ.
to covet, long for, hanker, to try to ensnare, entrap

واجھائڻ: ٺ. م. جھٽيون پائڻ، انتظار ڪرڻ، ڪوشش ڪرڻ، هيڏانهن هوڏانهن نڪارڻ.
to use expedients or shifts, to try, make an attempt, to await, look (for).

واجھائي: ٺ. واڻي "جو مرڻ".
a Hindu female person.

واج: ٺ. تيز هوا جو چوڙهو- جھڪ. (انگ) وقت ڏيکارڻ لاءِ ننڍي گھڙي.
a storm of wind, a dust-storm, a hurricane, gale, a wrist-watch.

واج ميڪر: ٺ. (انگ) واچون ٺاهيندڙ- گھڙي ساز.
a watch-maker, a watch-repairer.

واچا: ٺ. (سن) گفتگو، ڳالهه، واعدو، رهن، ٻوهي- قسم.
a dialogue, conversation, colloquy, a promise, engagement; an oath.

واچڻ: ٺ. م. ڏسڻ- جانچڻ، نڪارڻ، پڙهڻ.
to sea, study, investigate, to inquire, look into, to read.

واچوڙو: ٺ. تيز گهمري وارو واڙ، گرم هوا جو ڦرندڙ چوڙو (جيڪو لاٽ يا طوفان ڪري مٿي چڙهي، ۽ پاڻ سان چڪر مڙهي، ڪڪ وغيره کڻي).
گردباد.

واچو: ٺ. وات جي اها جاءِ جتي پنهي ڇيڻ جي ڪُنڊ ٺهي- ڳلاڙ.
a whirlwind.

واچو: ٺ. وات جي اها جاءِ جتي پنهي ڇيڻ جي ڪُنڊ ٺهي- ڳلاڙ.
the angle of the mouth.

واچون ٿوڻ: خوشيءَ يا حيرت مان کلڻ سبب واچون کُلي پوڻ.
of mouth to remain open due to laughing in happiness or astonishment.

واچان: ٺ. بيحد بيوقوف، بلڪل ناسمجھ.
a silly foolish person, a dull fellow.

واحد: ٺ. (ع) هڪ، اڪيلو، تنها، انوکڙو، خدا تعاليٰ جو صفاتي نالو.
one, individual, single, sole, unique. God, Al-

heirship, guardianship, ownership; heritage, inheritance.

وارڊ: ص (ج) ورود ڪندڙ، ايندڙ، پهچندڙ.
comming, visitng, arriving, befalling.

وارڊ ٿيڻ: ايڇ. نازل ٿيڻ. پهچڻ. سڙڻ.
to arrive, reach, come, descend, alight, to befall.

واردات: ٺ (ج) حادثو، سانحو، واقعو، ڏوه جو واقعو (چوري، قتل وغيره).

accident, occurrence, a casualty, a crime, an offence.

واردات ڪرڻ: ڏوه ڪرڻ، جرم ڪرڻ.
to commit an offence, a crime, misdeed, tort, wrong.

وارڊ: ڏ (انگ) ميونسپل جو هڪ حصو (جنهن مان هڪڙو ميمبر چونڊجي).

a ward, a portion of a city or municipal area.

وارفتگي: ٺ (ف) بي خودي، عشق، لڙڻ.
insensibility, ecstasy, love, affection, fondness.

وارفته: ڏ (ف) بيخود، عاشق.
enraptured, senseless, a lover, devotee, fond.

وارنت: ڏ (انگ) گرفتاريءَ جو حڪم نامو.
a warrant of arrest.

وارنت ڪڍڻ: گرفتاري جو حڪم جاري ڪرڻ. حاضر ڪرڻ جو حڪم جاري ڪرڻ.

to issue a warrant for arrest of someone; to produce someone in the court.

وارتش: ٺ (انگ) روشن. اهو تيل يا مصالحو جيڪو ڪاٺ وغيره تي چمڪ پيدا ڪري.

varnish; a wood-oil used for polishing.

وارڻ: م، ورائڻ، موٽائڻ، روڪڻ، جهلڻ (جائون ڪي)، مٿان وجهڻ، رسائڻ، پاڻ تي همرار ڪرڻ، صدقو ڪرڻ، گهورڻ، رد ڪرڻ.

to cause to return, to return, give back, to forbid, prevent, to wheel anything over one's head by way of sacrifice, to reject, refuse to accept.

وارو: ڏ، گهمرو، پيرو، ڦيرو، دفعو، موقعو، وقت، تربت، وجهه، داڙ، ڦاٽو، ٽپ جو وارو، پاڻي جو وارو.

a time, tour, turn, a circle, rotation, an opportunity, occasion, a tune played on a kettle-drum, ben-

واڊوڙيل: ص. گهايل، زخمي، ڦٽيل.

injured, wounded, hurt.

واڊولو: ڏ. ڪٽ جي پيرائدي واري پاسي واڏڻ وجهڻ لاءِ واڻ جي تنڊن جي جھل، ٻانڊن ۾ پائڻ جو هڪ جھڙ.

a woven network at the lower part of a bedstead, a bracelet.

وار: ڏ. حملو، چوڻ، جھڙ، وارو، داڙ، موقعو، وجهه، ڏينهن، ٽٽ، مو، روڻگو، زلف.

a knock, stroke, blow, turn, rotation, opportunity, stake, stratagem, a date, a hair, a lock, tress, curl.

وار چوڏائڻ: مٿي ڏاڙهي وغيره مان اڇاوار ڪڍائڻ.
(removing of) white hair from the head and beard.

وار ڪيئون: ڏ. هڪ قسم جي بيماري (جنهن ۾ انسان جي جسم مان وار جهڙو ڏاڳر نڪرندو آهي، عموماً ٿر ۾ هيءَ بيماري ٿئي).

a kind of disease (in which a thread-like hair comes out of human body).

وار ڪرڻ: حملو ڪرڻ، اٿر ڪرڻ.
to make an attack (on), to attack, assault, charge.

وار وڃائڻ: نياڻيءَ جو سڱ ڏيڻ، آجيان ڪرڻ.
to give a daughter in marriage, to welcome, greet, wish, receive.

وار ونگو نه ٿيڻ: ڪوبه نقصان نه رسڻ.
to come to no loss, to escape a danger, loss, to remain safe and sound.

وارتا: ٺ (سن) قصو، ڪهاڻي، واقعو.
talk, tale, story, an incident, accident, happening.

وارڙيو: ص. واري تي ايندڙ مسلسل، لاڳيتو (ڌڪ، وارو)، واري تي ڪشي ملهه سينڌڻ.

comming or appearing on turns, continuous, continual, ceaseless, a turn in which a wrestler wins the fight.

وارث: ڏ (ج) فوتيءَ جي ڇڏيل مال جو حقدار، ميراث جو حقدار، ڌڻي ڌوڻي، مالڪ، سنڀاليندڙ.

an heir, successor, legatee, owner, master, lord, protector, a guardian.

وارثي: ٺ. ملڪيت جو حق، وراثت.

هجن (جن ڪنڀار واڙو وغيره)، پاڙو- محلو (جن ڇاڪي واڙو، نانڪ واڙو).
ريڙهو، مينهن ڍڳين جو وڻاڻ.

a residential area; an area of a city or town occupied by a separate tribe or community (like Chinatown), a block, ward, an enclosure for cattle, a pen.

واڙو: م. هڪ هنڌ گڏ ڪرڻ (چوپايو مال)، واڙي مڙيند ڪرڻ، لوڙهي مڙيند ڪرڻ.

to gather, assemble, cluster, to put in a pen.

واڙي: ٺ. ننڍو باغيچو- ڦلواڙي، پڪر ڀاڄين جي پوک، گدرن ڇانهين جي پوک واري ايراضي.

a field of vegetables, a kitchen-garden; a small garden of flowers etc; an area for growing muskmelons and water-melons.

واڙي پيلائڻ: مفت ۾ ڏيڻ، سچ ڪرڻ، سڀڪجه ڏيئي ڇڏڻ.
to give free or gratis; to give away everything, to waste or squander away.

واس: ڏ. بوءِ- پانس، سنگھن جو عمل، خوشبو- سڳند.
scent, smell, sniff, to smell, sniff, a sweet smell, fragrance.

واس وٺڻ: خوشبو وٺڻ، مزو وٺڻ- چش وٺڻ.
to scent, smell, sniff, to enjoy, to taste, savour.

واساها: ڏ. ساراه.
applause, praise, applauding.

واس ڏوپ: ڏ. اگر يا لوبان وغيره جو خوشبودار دونهون.
fumigation.

واسجڻ: م. واس اچڻ، سرهاڻ ٿيڻ، هٻڪار ٿيڻ.
to be fumigated, of the scent to spread.

واسرو: ڏ. کليل فضا وارو هنڌ، وائڪي جاء، ڪنهن وچڙندڙ مرض جي پکيڙ.
exposed to the wind, airy, ventilated, windy, prevalence (of a disease).

واسطو: ڏ (ج) وچ وارو وسيلو، لاڳاپو- تعلق، ذريعو.
medium, intermediary, connection, affiliation, concern, pertinence.

واسطو رکڻ: تعلق رکڻ.
to maintain affiliation, relationship, friendship etc.

واسطي: ڏ (ع) لاءِ- خاطر- ڪاڙ، ڪاڙ جي ڪري.
on account of, by reason of, for the sake of, on

efit, profit: the turn of fever, water etc.

واراهندي: ٺ. واهن جي پاڻيءَ جي واري سان ورهاست.
sharing of irrigation system.

وارا ڄمارا: ڏ. ڪڏهن ڪهڙو وقت ت ڪڏهن ڪهڙو وقت، لاهڻ ڇاڙهڻ.
pains and pleasures, ups and downs, trials and tribulations.

وارو ورائڻ: ڀاڳ پرائڻ.
(of) opportunity to arrive; to have good fortune.

وارو واره: ڏ. وري وري- پيري سان، لاڳيتو.
repeatedly, again and again, on turn; continuously, continually, uninterruptedly.

وارو وڙي: ٺ. هڪ ٻئي سان واري سان مدد.
with the support of each other; by turns, by rotation or succession.

وارو وڃائڻ: ڏاڪو ڄڻائڻ، دٻڀي سان دور گذارڻ.
to establish the fame (of), make (someone's) name a terror, achieve fame.

وارو ورڻ: قسمت کڻڻ- ڀاڳ پرائڻ، فائدو ٿيڻ.
of luck to benefit, of a chance to become available, to be profited, benefited.

واري جو تب: ڏ. هڪ نه ٻئي ڏينهن ايندڙ بخار.
a fever which appears on alternate days.

واري سان: ڏ. گهمري سان- پيري سان، پنهنجي وقت سان، سلسلي سان.
هڪ ٻئي پٺيان- تمبروار.

on turn, on one's own time, as per schedule, according to sequence, succession.

واري: ٺ. اچي ريتي- ريگ.
sand.

وارياسو، وارياسي: ٺ. واري، واري زمين- ڏسڻ.
sandy.

واري وسائڻ: جنگ منهن ڪرڻ، واريلا ڪرڻ، ويراڳ وٺڻ.
to leave for the jungle, to raise hue and cry, to abandon, renounce.

واڙو: ٺ. لوڙهو- ڏنگهن جي آڏ. اها ايراضي جنهن جي چوڌاري لوڙهو آيل هجي (ڏون پڪريون واري ڇڏجن).

a hedge, fence, barrier.

واڙو: ڏ. رهڻ جي جاء، شهر جو اهو حصو جتي ساڳي قوم جا ماڻهو رهندا

a promise, engagement, stipulation, assurance, undertaking, a vow.

واعدو ڪرڻ: قول ڪرڻ- انجام ڪرڻ.

to make a promise, to promise, assure, to undertake.

واعدي خلافي: ٿ. عهد شيڪني. بي وفائي. انجام جي برخلافي.

breach of promise or engagement, to go back on one's word.

واعظ: ص (ع) وعظ ڪندڙ نصيحت ڪندڙ.

a preacher, sermonizer.

وافر: ص (ع) زياده- گذر. جام. ريل ڇيل.

plentiful, abundant, copious, ample.

والئن: م. اجايا بيهندا لفظ ڳالهائڻ- ڏاڏن. ٻڪ ڪرڻ.

to abuse, use abusive language, to decry, disparage.

واقع: ص (ع) ٿيڻ وارو. پيش ايندڙ. قائم. برپا.

befalling, happening, occurring, appearing, firm, constant, established.

واقع نويس: ص. خبر لکندڙ خبرون لکندڙ. وقائع نگار.

a news-writer, a news-reporter.

واقعات: ذ (ع) "واقع" جو جمع. حادثا. واقعا.

events, occurrences; accidents, incidents.

واقعو: ذ (ع) حادثو- واردات. ڏوه.

an event, occurrence, incident, accident, a crime, offence.

واقعي: ظ. سچ پچ- درحقيقت.

real, actual, factual, really, truly, verily, certainly, actually, de facto.

واقف: ص (ع) ڄاڻ سڃاڻ- شناسا. آگاه. خبردار. حال پيائي.

acquaintance, knowledge, informed, acquainted (with); aware (of) knowing, intelligent, an intimate friend, a sympathiser.

واقفڪار: ص. ڄاڻ سڃاڻ. ڄاڻو. تجربڪار. آزمودگار.

a known person, familiar, experienced, intelligent, expert, a connoisseur.

واقفڪاري: ٿ. ڄاڻ سڃاڻ- شناسائي.

familiarity, acquaintance, intimacy, experience, intelligence, expertness, knowledge.

behalf of, due to.

واسطيدار: ص. لاڳاپيل- تعلق وارو.

concerned, interested, related, affiliated, affected, involved.

واسڪوٽ: ذ (انگ) ننڍو ڪوٽ. صدري.

a waistcoat.

واسڪوٽي: ٿ. صدري.

idem.

واسلي: ٿ. هڪ قسم جو ساز- بانسري.

a wind-instrument; a flute, a pipe-like musical instrument.

واسن: م. خوشبو ڪرڻ- سَرهان ڪرڻ. سَرهو ڪرڻ. مَهرڪار ڪرڻ. واس ڏيڻ. واس ڏوپ ڪرڻ.

to perfume with incense; to embalm; to fumigate.

واسو: ذ. بيٺڪ- ٺڪاڻو. حلول. جسم ۾ رجن پوٽ جو اثر.

a seat, sitting, dwelling, possession (of/by a demon, ghost).

واسو ڪرڻ: بيٺڪ ڪرڻ. جسم ۾ رجن پوٽ جو اثر ٿيڻ.

to sit, to come under the possession or spell of a demon.

واسينگ: ذ. ڪارو نانگ- ڪاريم.

the cobra, a species of venomous black snake.

واسي: ص. رهندڙ- ساڪن.

resident, residing, dweller.

واصل: ص (ع) مليل. وصول ڪيل. جمع ڪيل. محبوب جو وصال حاصل ڪيل.

received, receipt, taken, admitted; having met with ones beloved.

واصف: ص (ع) تعريف ڪندڙ. مشهور غزل گو شاعر محمد بخش "واصف".

praising, paying homage, elugizing; the pen-name of a poet, Muhammad Bux Wasif.

واضح: ص (ع) کليل- ظاهر- پترو. صاف لکيل.

clear, apparent, evident, manifest, obvious.

واضح ڪرڻ: ظاهر ڪرڻ- چٽو ڪرڻ. تفصيل سان بيان ڪرڻ.

to make clear, to explain, to explain in detail.

واعدو: ذ (ع) انجام- قول- وچن- سخن.

the rope which is tied round the neck of a horse to lead it.

واگڙ ڏيڻ: اجازت ڏيڻ (ڪنهن ڪم جي). پابندي کان آڇو ڪرڻ.

to permit to move, to allow to go or leave, to release of a responsibility.

واڳڻ ورائڻ: موٽڻ- موٽي اچڻ. پوئتي وڃڻ.

to cause to come back or return, to return back, to come back.

واڳڻ: م. راڳ سان ٻڌجڻ. ڳنڍجڻ (درستي يا مائتي ۾).

to be birdled, haltered, connected (in a relationship or friendship).

واڳڻ: م. راڳ ڏيڻ. سلعاڙڻ.

to tie up a horse, to bridle, halter, to couple, join in pairs (animals)

واڳڻ: م. سلعاڙيل. ڪم ۾ شامل. رڌل. مشغول. ڳنڍيل. گڏيل. ڦٽل.

tied, haltered, birdled, occupied, involved, busy, connected, joined, jointed.

واڳو، واڳون: ذ. دريائي پاڻيءَ جو مشهور جانور.

a crocodile, an alligator.

واگهو: ذ. شينهن جو هڪ قسم.

a kind of lion; a tiger.

واگهو: ذ. واڳون.

a crocodile, an alligator.

واگهري: ذ. باگهري قوم.

Vaghri or Bagri, a caste and tribe (of non-Muslims).

واڳڻ: ذ. هڪ قسم جو پوڙو ان جو ڦر (جيڪو پاڇي طور ڪم اچي).

an egg plant and its fruit; brinjal.

واڳڻائي: ص. واڳڻ جهڙو (رنگ).

of the colour of the brinjal.

وال: ذ. مفاسلي ماپڻ جي هڪ ماپ- گز (تي فوٽ).

a yard (in measure).

والا: ص (ف) اوچو- بلند- بالا.

exalted, of exalted rank.

والاجاء، والاشان: ذ. وڏي شان وارو. بلند مرتبي وارو.

idem.

واقفيت: ٿ. چاڻ سڃاڻ- شناسي. آگاهي. مهارت- تجرب.

idem.

واگ: ذ (سن) وڏي سڌ گفتو. ٻول.

a loud talk, a saying, a bid.

واگ ڏيڻ: ٻول ڏيڻ. نيلام ۾ ٻولي ڏيڻ.

to bid (at an auction).

واکو، واکو: ٿ. تڪر هلق- هلق ۾ تيزي- جلدائي سان وڻ ڪڍڻ. تيز هلق جو هڪ نمونو.

to walk fast, a kind of swift walking.

واکو: ذ. وڏي آواز سان دانن ڪوڪ يا رڻ. وڏي آواز سان سڏ.

outcry, screech, roar, loud call.

واکو، واڪاڻ: ٿ. دانن ڪوڪ- رڌو رڌو سڏوسڏ. وڏي سڏ دانن.

idem.

واڪيندو ويڻ: واء وانگر تڪر تيز وڃڻ.

to walk with speed, walk swiftly.

واکاڻ: ٿ. ساراهه- تعريف. ناموس- هاڪ- مشهوري- تحسين.

praise, eulogy, applaud, commendation.

واکاڻڻ: م. ساراهه ڪرڻ- تعريف ڪرڻ. واه واه ڪرڻ.

to praise, applaud, commend, acclaim, compliment, hail.

واگذاره ص (ف) ڇڏي ڏيڻ. قبضو ڇڏڻ.

(of a possession) to be delivered back; to dispossess.

واگذار ڪرڻ: قبضو ڇڏڻ. آزاد ڪرڻ.

to return, restore, to release, free, discharge, emancipate, liberate.

واگداشت: ٿ (ف) ڇڏي ڏيڻ. رهڻي. آزادي.

idem.

واگ: ٿ. لغام- عشان- راس. گهوڙي جي پوٽ ۾ ٻڌل توڙي جنهن جا ڇيڙا سوار هٿ ۾ جهلي.

the reins of a birdle, a halter.

واگ ڇهڻ: گهوڙي جو لغام جهلڻ. پناه يا مدد طلب ڪرڻ. فرياد ڏيڻ.

to hold the reins, to ask for support or protection, to complain (for redressal) of a grievance, to petition.

واگ ڏيو: ٿ. اها رسي جيڪا گهوڙي جي گچيءَ ۾ ٻڌل هوندي آهي ۽ ٻيو ڇيڙو سوار هٿ ۾ جهلي گهوڙي کي هلائي.

to pass over, leave out. omit. to separate, segregate: divide, apportion, share.

وانجهو: ص. سڪڙو- ٺلهو- پالهو. چڙوچاڻو. اڪيلو- ڌار. (ث. وانجهي).

barren, sterile, infertile. separate, alone, lone.

وانجهي: ث. درين يا ٻارين راند ۾ وچ وارو حصو جنهن ۾ مک ڏوڙي

بيهي. (ص) ٻارين راند ۾ ونجه ۾ پيٺل اڳواڻ. پيڙهيءَ جو ونجه هلائيندڙ.

one who occupies a central position in a play (game played on a partitioned ground). one who works a boat along with a pole.

وانچڻ: م. پڙهڻ- مطالعو ڪرڻ- واچڻ.

reading, studying. to read, study.

واندڪائي، واندائي: ث. واندائي- فرصت (ڪم ڪار کان)- فراغت.

نويڪائي.

disengagement from business, leisure, spare time, respite, retirement, retired place.

واندوء: ص. آجو- آزاد. فارغ (ڪم ڪار کان). نڪمو- ٻي فائدو جنهن کي

ڪو ڌنڌو ڌاڙي نه هجي. (ث. واندي).

free, disengaged, emancipated. unemployed. worthless, idler.

وانڌ: ث. وڏي لاندي- وڏو چنو. پکن ٽوئن مان ٺهيل وڏي لاندي. چوپائي

مال جي ڇانو لاءِ ٿڌيل لاندي.

a large hut, cabin, cottage, lodge, shack, shanty.

وانڌ: ص. چڙوچاڻو. اڻ پڙهيل. رڻو (مرد). (ث. وانڊ، واندي).

lone, alone, solitary, lonely, unmarried, unwed. widowed.

وانگر: ظ. وانگيان- طرح- هوبهو.

like, similar, comparable, analogous, corresponding, equivalent.

وانگورو: ڏ. وڏن وارن کي ويڙهي ٻڌي ڇڏڻ. جھڙو. وڏن ويڙهيل وارن جو

ڇوٽو جيڪو ويڙهي ڇڏجي.

the hair of the head gathered up into a knot at the top, top knot (of hair).

وانگي: ص. جنهن سان مائتي قربت يا پنهنجائي جو ناتو هجي (ونگ

وڙاڪو هجي). پيارن جو قصو- پاندي. واهرو.

one with whom one is related or connected, a near one, a dear one. a messenger, an agent. a protector, guardian.

والار: ث. قبضو. هٿ وسيلي. مالڪي.

occupation, possession, dominion: ownership, proprietary, proprietorship.

والارڙو: م. هٿ ۾ آڻڻ- قبضو ڪرڻ. اڳ ۾ روڪي ڄمڻ.

to occupy, take up; take possession (of a place). to obstruct, impede.

والد: ڏ (ع) پيءُ- آبر.

a father.

والده: ث. ماءُ- اما.

a mother.

والدين: ڏ (ع) ماءُ پيءُ- اما ابي.

parents, father and mother.

والو: ڏ. ڪنن ۾ پائڻ جو هڪ جهڙو- وڏو والو.

an ear-ring, an ear ornament.

والي: ث. ننڍو والو- ڪيوڙي.

idem.

والله اعلم: جملو (ع) خدا ڄاڻي- خدا کي خبر.

God knows better.

والي: ص (ع) مالڪ- ڌڻي. حاڪم. بادشاه. دوست. مددگار- حمايتي.

سڀائيندڙ. خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

master, owner, ruler, possessor, occupier. a king. a friend, supporter, protector, helper, provider. an epithet of God.

والي وارڻ: ڏ. ڌڻي ڏوڙي- مالڪ. سرپرست.

supporter, protector, helper, provider. owner, possessor, proprietor.

وامر: ڏ. سمنڊ يا درياءَ جي پاڻي جي اونھائي ڪچن جي هڪ ماپ- پهر.

a fathom (measure of the depth of water).

وان، واڻ: ص (ف) ٻان وارو. مرڪب لفظن ۾ ايندڙ صفاتي پڇاڙي (جنهن

دروان، ڪپروان، ڌنوان وغيره).

possessing (used as last member in compounds).

وانڻڻ: م. ورڻڻ- ورهائڻ- ورهڻ.

to distribute, dispense, disperse, partition; share, apportion, ration.

وانتو: ڏ. ڀاڱو- حصو- پتي. وچ مان مليل حصو.

share, portion, parcel, quota.

وانجڻ: م. محروم ڪرڻ- سڪو ڪرڻ- پالو ڪرڻ. جدا ڪرڻ- ڌار

grieve, moan, to make a tumult.

واه: ندا (ف) آفرين- شاپاس. مرجا. (ث) تعريف- ساراھ جو لفظ.
(interj) excellent, bravo, well done, how strange.
a word expressing a compliment.

واه واه: ندا (ف) گھڻي شاپاس.
idem.

واه واه ڪرڻ: تعريف ڪرڻ- آفرين چوڻ.
to compliment, commend, acclaim, applaud, hail,
praise.

واهه: ٿ. گھڻي. بچاء جي راه.
way. protection, means, opportunity.

واهون ڳولڻ: راهون ڳولڻ. بچاء جون ڪوشش ڪرڻ.
to search for a wayout, to search an opportunity,
to make efforts to save oneself.

واهه: ڏ. پاڻيء جي هٿرادو ڪوٽيل نهر- شاخ.
a canal, a channel.

واهت: ٿ. سنڀال- نگهباني- رڪوالي.
care, concern, heed, heedfulness, custody, guard-
ianship, watching, guarding.

واهپ: ٿ. واهيو- استعمال.
use, apply, employ, utilize; utilization.

واهپو: ڏ. هڪ ٻئي سان اچ وڃ جو قاعدو- راه رسم- استعمال. ڪاپو.
idem. familiar correspondence, or intercourse, vi-
siting terms. ready sale, demand for. consump-
tion.

واهه: ٿ. مدد- حمايت- همراهي. ڏوڏ- پرچلو.
protection, sheltering, shield, guarding; security;
help, aid, assistance, comfort, relief, succor,
support.

واهه ٿيڻ: پئيرائي ڪرڻ. ٻانڌن پيلي ٿيڻ. پيلپ ڪرڻ.
to support, protect, help, assist; care for,
lookafter.

واهه پلڻ: مال جي چوريءَ ۾ پويان ايندڙ ڀاڳين سان وڙهي کين پوئتي
هٽائڻ.

(of thieves of cattle) to fight with the followers, to
retreat.

واهه وسيلو: ڏ. حامي ۽ پرچلو.
an aider, protector, helper, provider, caring.

وانگي لائون: ڏ. هڪ قسم جو لائون جيڪو تڪر آواز ڪري ٿو.
a humming-top.

وانهيرو: ڏ. واهيرو. سج لٿي بعد پکين جي ويهڻ جي جاءِ- واهيرو.
roost, perch.

وانء: ٿ. گھٽ اونھائي وارو ۽ ويڪرو ڪوه (جنهن ۾ پاڻي گھٽو ٿئي).
a wide open well.

وانفتو: ڏ. جهنڊو- بيرق.
a flag, banner, ensign.

وانڻي: ٿ. جهنڊي- ڏجا. ننڍي جهنڊي.
idem.

وانء: ڏ. مڇ يا قيش جي وٽيل تند- نوڙي. ڪت مڙهڻ لاءِ قيش يا مڇ جو
وان. وڏو سامونڊي ٻيڙو.

a rope, a fiber rope formed of the flower sheaths
of the reed for intertwining the bottom of cots. a
ship.

وانڻائڻ: مر. ڪت وغيره وان سان مڙهائڻ.
to get intertwined or weaved a cot.

وانڪو: ص. وائين جو. وائين وارو.
of a Hindu. belonging to hindu.

وانڻ: مر. وان سان مڙهڻ. ڳنڍڻ. ڳنڍي ملائڻ. وادهي اصطلاح ۾ دريا
دريء جا طاق ٺاهي پچائڻ.

to intertwine or weave a cot. to connect, to join
(pieces of wood).

واڻي: ٿ (سن) ٻائي. بيان.
speech, language. a statement.

واڻيا: ڏ. وڻج واپار ڪندڙ هندو. هٿ وائيا.
Banias, Hindu shopkeepers, traders.

واڻيرو: ص. هندو. هندو دڪاندار. مھتو. (ص) ڪنڇوس.
a Bania, a Hindu shopkeeper, a trader. miserly,
stingy, niggardly, miser.

واڻيرو وڪال: ڏ. هندو ۽ وائيو. عام ماڻهو.
a lay Hindu, Bania. a common man.

واويلا: ٿ (ع) هاءِ گھوڙا- هاءِ هاءِ روج راڻو. فرياد- دانغن ڪرڪ. پتڪو.
lamentation, bewailing, complaining, weeping.

واويلا ڪرڻ: هاءِ گھوڙا ڪرڻ. ماتر ڪرڻ. آه زاري ڪرڻ. ھل فساد
ڪرڻ.

to lament, bewail, weep, deplore, bemoan.

a watchman, a person looking after the crop.

واٽي: ٺ. پاڻيءَ جي ننڍي شاخ - ڪَٽِي.

a water-course, channel, conduit, brook, stream.

واٽياڻ: ص (ع) بيهرڊو - اڀنگو.

fiddle faddle, absurd, silly, nonsense.

واٽياڻ: ٺ. پوک جي رکوالي - چاريو.

watching, guarding(a crop).

واٽيرو: ڏ. پکين جو سج لٿي آڪيري ۾ ويهڻ جو وقت.

roosting time, time of going to nest.

واٽيرو ڪرڻ: سنجھا محل آڪيري ۾ اچڻ. رات گذارڻ جو ليھو ٺاھڻ.

to come to roost at sun-set, to prepare a place for resting during night.

واٽ: ڏ. هوا - باد - بادي - ريح - وڌائي - غرور - چوپائي مال جي هڪ بيماري.

wind, air, a fart, boasting, pride, hauteur, fever (in cattle).

واٽ لڳڻ: هوا جو اثر ٿيڻ. ماحول يا هلي چلي جو اثر ٿيڻ.

of wind or air to have its effect; to be affected by the environment, surroundings.

واٽ مينھن ڪرڻ: جلدائي ڪرڻ. تڪڙو ڪرڻ. تيزيءَ سان اچڻ.

to show hurry, hurriedness; to come in a hurry, speed, hasten, quicken.

واٽند: ٺ. ڳولا - سٿس - تلاش.

search, quest, pursuit, seeking.

واٽنڻ: م. ر. وڙ ڏيڻ. ڳولا ڦولا ڪرڻ.

to inquire, search, seek out; to pursue, look for.

واٽڙو: ٺ. ان مان تھ ۽ ڪڻ کي جدا ڪرڻ لاءِ گاڙي سان هوا ۾ ڇڏڻ.

winnowing grain: to separate grain from husk by throwing it in air.

واٽڙو: م. واٽ ۾ اچڻ - هوا ۾ اڏائڻ. اناج کي تھ يا تن کان جدا ڪرڻ لاءِ هوا ۾ ڇڏڻ.

idem. to winnow.

واٽڙو: ڏ. اک ۾ پٿري يا مٽي پوڻ سبب ٿيل زخم.

an injury in the eye (due to dust or sand).

واٽڙو: ص. موڳو - حيران - پريشان. (ٺ. واٽڙي).

stupid, foolish, dull, wonder-struck, stupified, confused, confounded.

واٽڙو: ص. همراه - ٻيلي - مددگار. ساٿي. واٽر پلينڊو.

idem.

واٽڙو: ڏ. واٽ - ڪڙير - ننڍو وهڪرو.

a water-course, channel, brook, stream, rivulet.

واٽڙو وهائڻ: احسان ڪرڻ. شمار گھڻي سخاوت ڪرڻ.

to help, assist, to show kindness, to provide for in abundance.

واٽڙو. واٽڙو: ڏ. ڪاٺي، کي چل ڏيڻ لاءِ واڍڪي ڪم جو هڪ اوزار.

an adze, a carpenter's tool.

واٽڙو: ڏ (ع) انسان جي سوچ وڃار جي هڪ ڪيفيت (جنهن ۾ ڏٺل ڇا

ڏٺل صورتون ۽ حالات اڳيان اچن). گمان - پير.

hallucination, illusion, superstition.

واٽڙو: م. ر. وهائڻ.

to cause to labour, to work hard, to cause to flow.

واٽڙو: ڏ. بستي - وسندي - وسين - ننڍو ڳوٺڙو.

a village, a small country town, a habitation, settlement.

واٽڙائي: ص. ڳوٺاڻو - دهقاني.

a villager, a rustic (person).

واٽو: ڏ. هڪ قسم جي وڻ (جيڪا اُت پڪريون کائين). هڪ قسم جو پسار ڪروگر.

Trianthema intermedia, used as a camel fodder and also medicinally.

واٽو پيارڻ: دوکو ڪرڻ. هلاڪ ڪرڻ. عقوبت ڪرڻ. وساء گھاتي ڪرڻ.

to commit fraud, to cheat, deceive, swindle, flimflam, defraud.

واٽو: ص. رستي تان لنگهندڙ. پانڌي - واٽڙو.

passenger, a traveller on foot, wayfarer.

واٽو ٿيڻ: روانو ٿيڻ. تڪڙو تڪڙو وڃڻ. ڀڄي وڃڻ. غائب ٿيڻ.

to set out, depart, to walk quickly, to runaway, to decamp, to hide away.

واٽڙو، واٽڙو: ڏ. اونھاري جي مند جي شروع ۾ لڳندڙ اولھ ڏکڻ ڪندڙ جو هوا (جنهن ۾ واٽن ۾ پاڻي اچي، هوا ۾ تبديل ٿئي).

wind, the wind of the summer.

واٽي: ص. پوک جي سنڀال ڪندڙ - راڳو.

a bad egg: an egg which does not change to a chicken. an ill-founded allegation, slander.

وَالَّذِي يَنْتَظِرُ: زِيَان مَان ڳالهائ نہ ٿي. ڳالهائڻ جي طاقت نہ رهڻ.
to become mute, voiceless, soundless, to lose
the power of speech.

وایون ہتال ٹیٹھ: واٽرو ٹیٹھ حیرانی میں۔ حوصلہ خفا ٹیٹھ.
to be confounded, dumbounded, dismayed, over-
whelmed, shocked.

وایو: ذ (سن) هوا- باد.
wind, air, breeze.

وايو منڊل: ذ. هوا جو رخ ۽ ڦيرو، هوا جي رخ ۽ ڦيري وارو ماحول.
atmosphere.

وَبَا: ث (ع) هڪ خطرناڪ وڃندڙ بيماري ۽ وڏي بيماري - مَري - ڪالرا (انگي).

an epidemic, esp. cholera, plague, pestilence etc,
an epidemic disease.

وَبِئْسَ مَا يَدْعُونَ: (ع) عذاب آفت، مصیبت، جہنم، روئے، آزار.
unwholesome, burdensome, painful, vexatious. a
curse, misfortune, ruin.

قوت: ذ (اسن) طاقت۔ سگھ۔ وس۔ زیر۔ پیچ۔ پچندی۔
power, ability, strength, might, energy, vigour.

اُسے جو مشہور اللہ وارو درویش.
a sage of Sindh, known as Watayo Faquir.

پوترہ: ث (ع) سومعشی نماز جون پچاڑی واریون تی رکعتون.
last prayers of the night.

زیادہ ظ. تھان ٹی وڈیک. جمعہو- گھٹہ- زیادہ.
much, very much, a great deal; more, better.

رَتَقَ: م (سن. ورتن) كرن. لاڳيتو هلندو رهڻ (ڪم، سلسلو).
to do, act, perform, to go on continuously.

سُرْعَة: تَكْرُر - جَلْدَانِي.
hurry, haste, hustle, swiftness.

تَوْتِيُو: ص. اَجَابُو اِبْرُو- تَكْرُو.
impatient, hasty, fast, quick.

شَيْءٌ: ش. شيء - تول - چیز - تروک.
a thing, article: stuff.

interval, intermission, space, gap, breach.

وآئزو ٿي رهن: حيران ٿيڻ - پريشان ٿيڻ.
to be confused, confounded, stupified, be won-
der-struck, become dull.

واٽر: ذ (انگ) مشين جو ڀرڻو
a washer, a packing between the engine and
screw.

وَأَسْرَقُوا: هَوَّضًا قُرْطُ: هَوَّضًا كَمِثْلِهِ.
to be confused, confounded, stupified; be wonder-struck. loose senses.

وايسرو: ذ. وايجي تبديل، چؤواير. پائترو.
change of wind, change of season.

واثك: ث. هوا. باهرين فضا جتي هوا الجندي هجي.
air, airy place, open place, environs.

۱۰۸
واٹھکائی : ش. وانگہ، کلیل ہوا، تازی ہوا، ہوا وارو ہند۔ خلاصہ گائی-
کشادگر، فرصت.

a place exposed to the wind, fair weather, openness, leisure, spare time.

وَأَفْكَو: ص. هَرَادَار. كَلِيْل. خَلَاص. كَشَادِر (مِيدَان، گُمَر) (ث. وَاثِكِي).
open or exposed to the wind, airy, ventilated.
large, extended (ground).

والنكر كَرِهَ: وا، امر كَرِهَ: كَلْبَرِكُنْ (جَمْعُ هَوَالِجِي). بِقَدْرِ كَرِهَ.
to air, expose to the wind. to expose, make known.

وَاتِّلُوا الذِّانِغَ) هك قسم جو سنهون ريشمي ڪپڙو.
a voile, a thin cotton or silk cloth.

وَأَوَّكَرْ: ظ. تَزِيلُ بَكْرِيْلٍ. چَرْجَز. بَرَاد.
spread, extended, scattered, separated. destroyed.

damaged. (ع) هاء هاء- هاء گھوڑا.
woe, alas, fie (interjection).

واٽي: ٺ، ڳالهائڻ، آواز، پيچار، سنڌي شاعريءَ جي هڪ اڳاٽي صنف (ڪافي). سنڌن ۾ سرور پوڻ جو مرض.

a sound (as of speaking); speech, saying, talk, a kind of song, an epilogue, rheumatism, rheumatic pain, flatulency.

flatulency, rheumatism, rheumatic pain.

والہی آنو: ذ اہو آنو جنھن مان بچو پیدا تہ ٿيڻ اڃائي ڳالھ بي بنياد هتان.

a weighing scales and weight.

وَتَ تِي رَسُو پِيچُن: رياءَ رکي ڳالهه ڪرڻ. منافقي واري تائيد ڪرڻ.
to support (with ulterior motive), to side with, take sides.

وَتَارُونُ: م. ڪنهن جانور جو رات وڃي کاڌو خراب ڪرڻ. لُٽڻ. اوبارو ڪرڻ.

to defile or pollute as food by putting the mouth to (as by an animal or a bird).

وَتَارِيْلُ: ص. اوباريل - جوئر ڪيل. پليٽ ڪيل (ٿانءِ وغيره).
polluted, defiled (food, vessel etc).

وَتَان: ط. کان - طرفان.

from (preposition).

وَتَانُ: م. پيچائڻ (رَسَ). پَڙهائڻ (ڏاڳي).

to cause to twist. to get a thread conjured.

وَتَبَعُنُ: م. مروڙجڻ - پيچ اچڻ - وٽ کائڻ. ايڏا سبب سڄو جسم لڻجڻ ٿيڪڻ.

to twist or be twisted, to toss and twist (due to injury or disease etc).

وَتَوُذُ: م. ڄميل سٺي ڳرڻ - وڳرڻ. کير ڦٽڻ.

to melt coagulated oil (like butter). (of milk) to soure.

وَتَوُذُ: م. ور ڏيڻ. وڪڙ ڏيڻ. پَچَ (وَان). ٺاهڻ (سُت). ويڙهڻ. نفعو ڪمائڻ. ڪٽيڻ ڪائڻ.

to twist, sprain, turn, wrench. to prepare by twisting (thread). to plait, wring. to earn profit, to benefit.

وَتَوُذُ: ڏ. ڏاتوءَ مان ٺهيل پيالو (خاص ڪري ڪنجي جي) - ڪٽورو. جَمَنُ. گهاٽو - نقصان. ڪمي - گهٽتائي. مجراڻي - چوٽ. رواج - نفعو.

a kind of metal bowl or cup for drinking from. loss, damage. deficiency, reduction, dearth. remission, discount. profit, interest, earnings, return.

وَتَوُذُ. وَتَوُذُ: ڏ. ٻئيءَ ۾ ڪڙڻ پيچڻ لاءِ ڊگهي ڳن سان ڪاڌ جو وڏو مٽرڪو.
a sledge-hammer.

وَتِي: ٺ. ٽامي يا ڪنجي جي ننڍي پيالي.

a small metal bowl or cup.

وَتِيو: ڏ. ڪٽيڻ - نفعو - لاڀ. ڪمائي.

profit, interest, earnings, return, benefit.

وَتَانُ: ڏ. آباديءَ کان ٻيڙو ٺهيل مُنهن وغيره (جنهن ۾ چوپايو مال بيهي). چوپائي مال جو واڙو.

an enclosure or pen for putting up cattle in at night. an enclosed compound.

وَتِي: ٺ. وچوتي - مفصلو. خال. مغلطه. دير - ميعاد.

interval, intermission, space. difference, gap. breach, time, duration.

وَتَ (وَتَر): ٺ. ورهاست - وڏ - وچ - حصو - ڀاڱو. ڪپڙي جي ڪٽار. موسمي مندائتي ميوو وغيره مان دوستن عزيزن کي ڏنل تحفو. پوک لاءِ زمين کي آيل پاڻي جي پوسل - وچ.

distribution, sharing, division. a share, part, portion, quota. the edge of a cloth. any fresh produce for the first time in the season (mostly distributed amongst friends). the watered land before sowing.

وَتَ چيلڻ: استنجا ڪرڻ.

to cleanse (body) after urination.

وَتَرُ ڪرڻ: مندائتي ميوو وغيره کي پهريون ڀيرو کائڻ.

to eat any fresh fruit of the season for the first time.

وَتَ وَلُخ: وچ وٺڻ. مرشد وغيره کان درويشي جي وچ وٺڻ.

to take share, quota; to get some benefit from a Pir or Murshid.

وَتَ وِراڻ ڪرڻ: تائيد ڪرڻ. ڳالهه جي پٺڀرائي ڪرڻ.

to second, back up, support.

وَتَ: ٺ. وٽيل ڪپڙي يا ڪپهه جي فٽيل جيڪا ڏيئي يا لالٽين ۾ ٻارجي. فٽيل (بندوق وغيره جي بارود کي ٻاهه ڏيڻ لاءِ). ميڻ بتيءَ جي ڏوري. زخم ۾ روجهڻ لاءِ ڪپڙي يا ڪپهه جي پٽي. (ظ) پرسن - لڳ - نزديڪ.

the wick of a lamp, candle. fuse or match (of gun). a cloth strip for filling in an injury's cut or gap. adjacent, near, side by side.

وَتَ: ڏ. وَر - وڪڙ - پيچ. ڦيرو. رسي يا ڪپڙي کي ٺپوڙ لوڻ يا پٿر وغيره جو مقرر وزن وارو ٽڪرو (جيڪو سامهيءَ جي پٿر ۾ وڃي پٽي پٿر ۾ شيون تور ڪجن) - تور - وزن.

a twist, twisting. spiral. twine, squeeze or press tightly (rope). a weight for weighing with. a stone or iron piece used as weight, a measure of weight.

وَتَ تاراڙي: ٺ. سامهي ۽ تور.

وٽيقو: ذ (ع) اقرار نامو. معاهدو. هندي. دستاويز. سند.

bond, written agreement, contract, indenture, promisory note, document, deed, certificate.

وٽيت: ث (سن) مصيبت. آزار. بدنصبي. ناڪامي. پيڙا.

calamity, misfortune, adversity, disaster, tragedy, unsuccessfulness, pain, anguish, distress.

وٽجاءت: ث (ع) وڏو درجو. عهدو. عزت مندي. منهن جي رونق. سونهن. سوييا.

authority, high post, rank, dignity, respectability, respect; appearance, comeliness, handsomeness, beauty.

وٽجند: ذ (ع) حال. بيخودي. جذير. موج. حال واري. كيفيت. سماع ۾ پيل حال يا بيخودي.

ecstasy, rapture, transport, excessive love, fit of religious or poetic frenzy.

وٽجندڻ: ذ (ع) جان. دريافت. جائڻ جي قوت.

intuition, immediate insight.

وٽجود: ذ (ع) موجودگي. هستي. زندگي. حيات. مادر. جوهر. تت. ظهور.

presence, existence, entity, life, essence, substance, manifestation, appearance.

وٽجود وٽ: ظاهر ٿيڻ. هستي ۾ اچڻ. پيدا ٿيڻ.

to come into existence, to take form or shape, to become incarnate.

وٽجوها: ذ (ع) "وجه" جو جمع. دليل. اسباب.

plural of reason, reasons, causes, ways.

وٽجه: وٽجه: ث (ع) سبب. ڪارڻ. باعث. شڪل. صورت. طرز. ڍنگ.

reason, manner, mode, way, method, plan, shape, cause, means, style.

وٽجه: ص (ع) باعزت. معزز. سٺو. حسين.

of a noble presence, dignified, respectable; good-looking, handsome, comely.

وٽج: ذ. سوتر جا ڏند. مرون جا ٻاهر نڪتل ڏند.

the long teeth of a hag or boar.

وٽج وٽجڻ: (وڏا وڃا وٽجڻ) ڪاميابي ڪرڻ. سوڀ ڪرڻ. وڃڻ. وٽجڻ.

to attain a great success, to win, be successful, to bully, intimidate, bluster, browbeat.

وٽج: ث. ڪنڊ. برق.

lightening, a thunderbolt.

وٽ: ث. پڪڙ. گرفتاري.

seizing, laying hold of; arrest, apprehension, detention.

وٽ پڪڙ. وٽ وٺڻ: ث. گرفتاري. پڪڙ پڇاڙ.

idem,

وٽ پوڻ: عذاب نازل ٿيڻ. قهر پوڻ. پٽ پوڻ.

falling of a calamity, coming of a misfortune, to be liable to curse.

وٽ هڪڙن: پڪڙڻ. سيڪڙ ڏيڻ. پڪڙي سڙا ڏيڻ. جُله ڪرڻ.

to arrest, secure, seize, apprehend, lay hold of, to arrest and sentence.

وٽ: ث (سن. وس) پڪي. جي غلاظت.

the excrement of birds.

وٽ ڪوڏ: هلاڪ ڪرڻ. هلاڪي هلائي ٿڪائڻ.

to harass, trouble, worry, annoy, to distress, strain, stress (by walking).

وٽيون لاهڻ: خراب ڪرڻ. گندگي ڪرڻ.

to defile, pollute.

وٽائڻ: م. رجلاڻ. پڪڙائڻ. خريد ڪرائڻ.

to cause to take or be seized, arrested, apprehended, secured, to cause to purchase.

وٽجڻ: م. رجلاڻ. گرفتار ٿيڻ. بيماريءَ ۾ رجلاڻ.

to be arrested, taken hold of, apprehended, secured, to become sick, indisposed.

وٽڻ: م. خريد ڪرڻ. پڪڙڻ. جهلڻ. قابو ڪرڻ. حاصل ڪرڻ. قبضي ۾

ڪرڻ. سنڀالڻ. سهارو ڏيڻ.

to buy, purchase, lay hold of, seize; secure, arrest, apprehend; to possess, to take possession (of); to support, help, care for, protect, look after.

وٽي اچڻ: ڪٿي اچڻ. ساڻ آڻڻ. خريد ڪرڻ.

to bring, to bring with, to purchase, buy

وٽو: ذ. وسندڙ مينهن. وسڪارو. بارش. مينهن.

rain, falling rain.

وٽي جي مند: ث. برسات جي مند. سائون.

the rainy-season.

وٽوق: ذ (ع) مضبوطي. اعتبار. پروسو.

strength, firmness, steadfastness, confidence, trust, reliance, dependance.

lations.

وڃڻ: مر. گم ٿيڻ. ضايع ٿيڻ. برباد ٿيڻ. خراب ٿيڻ. روانو ٿيڻ. دفع ٿيڻ. ختم ٿيڻ (اٿڻ). تباھ ٿيڻ. گذرڻ (وقت).

to be lost, destroyed, to go, depart, move away, pass, to be gone (time).

وڃڻ: ڏ. ڪڪڻ ۽ تيلين مان ٺهيل پکو (جنهن سان واءُ هٽجي).
a fan, punkha (hand made from palm leaves, grass etc).

وڃڻي: ٺ. ننڍو پکو.

idem. a small fan.

وڃ: ڏ. اندريون حصو - منجهه. ڏرمياني حصو - وسط. مرڪز. ٻن شين جي وچ وارو مفصلو. راز - منجهه. وٿي - جدائي.

an inside, middle, central, mid, centre, distance between two things, a secret, separation, detachment, disunion.

وڃ پڌرو ٿيڻ: راز ظاهر ٿيڻ. اندر جي خبر پوڻ.
of a secret to be revealed, of the facts to become known, of intentions to become public.

وڃ پوڻ: وٿي پوڻ. جدائي ٿيڻ.

to become separated, detached, be divorced.

وڃ ڪٺيو: ص. دلال. ڌوٽو. منافق. بچاڙو.
a procurer, pimp, hypocrite, dissembler, a tale bearer.

وڃ ڪڍڻ: راز معلوم ڪرڻ. چيو رسائڻ.

to learn a secret; to draw out (one's secrets). to cause loss, ruin, destruction.

وڃ وڃڻ: اختلاف وڃڻ. جدائي وڃڻ. جهيڙو وڃڻ.

to cause to bring differences (in between); to cause to quarrel.

وڃ ۾ ٿي پوڻ: خواه مخواهه دخل ڏيڻ. پراڻي معاملي ۾ ڪاهي پوڻ.
to intervene, interfere.

وڃ وارو: ص. وڃو - درمياني - وسطي. ٽالڪ - تياڪر. دلال.
central, middle, an arbitrator, umpire, broker, pimp, pander.

وڃان: ڏ. وڃ مان. اندران. منجهان.

from inside, from centre, from midst.

وڃان پوڻ: تياڪر پنجن. حميڙي ۾ ٿي پوڻ. صلح ڪرائڻ. بچاءُ ڪرڻ.
to mediate, to intervene, become involved, to

وڃا: ٺ (سن. وديا) عقل. سمجھ. ڏاھپ. دانائي. مثليا.

science, knowledge, intellect, learning; understanding, intelligence.

وڃائڻ: مر. سُر پيدا ڪرڻ. نالو ڪڍڻ.

to cause to sound, to play (a musical instrument). to get good name, to become a celebrity.

وڃائي ڇڏڻ: مشهوري ڪرڻ. نالو ڪڍڻ. ماري مڃائڻ.

to become wellknown, a celebrity, to fight and win, to succeed.

وڃت: ٺ. ساز جو آواز. وڃائڻ جو نمونو.

the sound of instrument being played, a style or mode of instrument playing.

وڃتو: ڏ. ساز وڃائيندڙ.

a musician, virtuoso.

وڃڻ: مر. سُر نڪرڻ (ساز مان). آواز ڪرڻ. آواز اچڻ (ڪن ۾).

to sound, be sounded; of a sound to be heard.

وڃهه: ڏ. موقعو. ڊاءُ وارو.

opportunity, expedient, shift, stratagem.

وڃهه ٻيڃه: ڏ. حيلو. حوالو. ڊاءُ ڪرڻ.

prevarication, pretense, evasion, mode, method, plan.

وڃيل. وڃيل: ٺ. (ع. وڃل) جهوري. گذارائو. جمجڻ. ساروئي.

pain; sore, anguish, pain of separation, breavement, remembrance.

وڃيلڻ: مر. هنجمن هارڻ. ڳوڙها ڳاڙڻ. جمجڻ. گهٽي ڪرڻ. جمجڻ ۽ ڳرڻ.

to weep (for), to remember, hanker, yearn, to worry about, anxiety, disquietude, concern, concernment.

وڃيڻ: مر. داخل ڪرڻ. اندر گهڙيڻ. پاڻن (ڳهه). اوتڻ (پاڻي). اندر ڪرڻ (قيد ۾).

to insert, sheath, to wear, to inject, pour, cast; to put inside (a prison), to arrest, seize.

وڃائڻ: مر. ضايع ڪرڻ. گم ڪرڻ. تباھ ڪرڻ. خراب ڪرڻ.

to lose, spoil, injure, destroy, ruin, to dispel, waste.

وڃائي سِڪڻ: نقصان پراڻي تجربو حاصل ڪرڻ.

to learn by experience, sustaining loss and tribu-

a female buffalo-calf.

وَجَّاهَتُ: ذ. هَنَدَ - بَسْتَرُو. وَجَّاهِلُ تِيڙ (رلي، گلر وغيره).

bed, bedspread, a carpet.

وَجَّاهَتُ: ذ. گھور ڪندڙ واپاري. پلاوڙو - دلال.

a trader from the moffusil, a commission agent, broker.

وَجَّاهَتُ: م. پڪيڙڻ (هَنَدَ). ڪولڻ (گاه وغيره).

to spread (bed), to open (grass etc).

وَجَّاهِي وَجْهَ: پڪيڙڻ (هَنَدَ). مثال ٿيڻ. عاجز ٿيڻ.

be spread, extended, dispersed, to turn towards, become annoyed, tormented, vexed.

وَجَّوڙُ: م. جدا ٿيڻ - الڳ ٿيڻ - ڌار ٿيڻ.

to be separated, segregated, divided, become disunited.

وَجَّوڙُ: ذ. مينهن جو نر ڦر.

a male buffalo-calf.

وَجَّوڙِي: ٺ. وڻي. مفاصلو. مصلحت. سامي.

interval, interstice, middle space or time, intermission.

وَجَّوڙُ: م. آگاهڙ (ٿانڊ) - پاڻي ۽ پرچاڇولي صاف ڪرڻ.

to cleanse vessels, to cleanse in water.

وَجَّوڙُ: م. جدا ڪرڻ (عاشق معشوق کي) - ڌار ڪرڻ. جدائي وڃڻ.

to separate, segregate, sequester.

وَجَّوڙُ: ذ. جدائي - علحدگي. فراق.

separation, separating, segregation.

وَجَّوڙُ: ذ. هڪ قسم جو زهري جيت پٽون - عقرب.

a scorpion.

وَجَّوڙو: ذ. هڪ قسم جو گهم (پيرن جي آڱوڻي ۽ آڱر ۾ پائجي).

a big toe-ring, an ornament.

وَجَّوڙو: ذ. گھوڙي جو نر ٻچو. (ٺ. وڃيري).

a colt, foal.

وَجَّوڙُ: ذ (ع) اڪيلو. هڪ جدا.

alone, lone, only, solitary.

وَحْدَانِيَّتَ: ٺ (ع) هيڪڙائي. توحيد.

unity (of God), oneness, unity, belief in the unity of God.

settle (a dispute), to save.

وَجَّهَتُ: ص (سن) رنگارنگي. چٽڪورو. رنگين. سٺو - خوبصورت عجب غريب. حيرت انگيز.

many coloured, variegated, motley, multicoloured; beautiful, handsome, astonishing.

وَجَّهَتُ: ص. وڇولو - درميانو - پورو پنو. موزون.

in the middle, middling, moderate, proper, suitable.

وَجَّهَتُ: ص. وچ وارو - وچون - درمياني.

idem. central.

وَجَّهَتُ: م. وچ ۾ ٻيڻ - وچ ۾ اٽڪاءُ ڪرڻ. ڦاسڻ - اٽڪڻ.

to intervene, mediate, to interfere, to be entangled.

وَجَّهَتُ: پوڻ: اٽڪي ٻيڻ. تڪرار ڪرڻ.

to cause to fight, to fight, quarrel, wrangle.

وَجَّهَتُ: ذ (سن) ٻول. ڳالهه. قول. وعدو. اقرار.

speech, word, a saying, promise, engagement, solemn assurance.

وَجَّهَتُ: وچن ڪرڻ: واعدو ڪرڻ - قول ڪرڻ.

to promise, pledge, undertake, to give a word.

وَجَّوڙُ: ذ. تفصيل. اسم وار لیکو.

detail, detailed account, detailed explanation of the amount.

وَجَّوڙو: ذ. وچون - درمياني. سنڌ جو وچ وارو طبعي ڀاڱو.

middle, midst, the central portion of Sindh.

وَجَّوڙو: ص. وچ وارو - درمياني - وسط. (ٺ. وچين).

central, middle, intermediate.

وَجَّين: ٺ. اڳين ۽ سانجهي جي وچ وارو وقت - عصر. وچين واري نماز مله جو هڪ ڪَيت وارو ڏاءُ - آندرين آنگور - آندرين.

a short time before sunset, late afternoon prayers, a method of tripping in wrestling.

وَجَّين آڱر: ٺ. جھيڙو وڃائيندڙ لائي چاڻي ڪندڙ.

a tell-tale, tale bearer.

وَجَّين هڻڻ: ڪَيت خڙڻ. ويسامي ڌڪ ڪڍڻ.

to trip in a wrestling game, to go back on a word or promise.

وَجَّ: ٺ. مينهن جو مادي ڦر.

وَحَدَّثَ: ث (ع) هڪڙائي، توحيد.	وَحَدَّثَ: ث. گھڻائي، سڀني. (ص) وڌيڪ.
unity, oneness.	much, too much, too large, exceeding; more, excessive.
وَحَدَّةُ الوجود: ذ. تصوف جي اصطلاح موجب هر وجود کي خدا جو وجود سمجهڻ.	وَحْدَةٌ: ث. پليٽي، جٽي، مٿان جو بار.
(in Sofism) unity of existence, pantheism.	defilement, penalty, fine.
وَحْشَت: ث (ع) خوف، ڊپ، خوفناڪ، گھبراھت، حوائيت.	وَحْشَة: ذ. ڊيگھ، ڀول، پکيڙ، گھل-اينگھ، مبالغو.
fear, dread, horror, melancholy, hysteria, bewilderment.	length, lengthening, exaggeration; enlargement, prolixity, increase, extention.
وَحْشَت زده: ص. ڊنل، گھبرائيل، اداس، خوفناڪي.	وَحْشَت: م. وڌو ڪرڻ، گھڻو ڪرڻ، ڊگھو ڪرڻ، ڀول ڏيڻ، پکيڙڻ، اينگھ ڪرڻ، وڃڻ (ماني)، ترقي ڏيڻ.
awe-struck, aghast, terrified, horrified.	to lengthen, to cause to increase, promote, to enlarge, to extend, exaggerate, to dish (food), to promote.
وَحْشَت ناڪ: ص. خوفناڪ، پيٽاڪ.	وَحْشَتِي: م. وڌو ڪرڻ، گھڻو ڪرڻ، ڊگھو ڪرڻ (ڪم).
horrible, frightful, shocking, horrifying.	idem.
وَحْشِي: ص (ع) جهنگلي، تهنڊو، چرڪندڙ، غير مذهب، بيرحم، ظالم.	وَحْشِي: ذ. وڌيڪ، گھڻو، زياده، فالتو.
wild, untamed, shy, unsociable, uncultivated, uncivilized, barbarious, savage, fierce, ferocious, brutish, cruel.	more, in excess, over, excess, overplus, surplus, abundance.
وَحْي: ث (ع) الهي پيغام، حضرت جبرئيل جيڪو خدا جي طرفان نبين تي پيغام آڻيندو هو.	وَحْي: م. زياده ٿيڻ، گھڻو ٿيڻ، وڌيڪ ٿيڻ، اڳتي ٿيڻ، وڌو ٿيڻ، ڊگھو ٿيڻ، اڳيان ٿيڻ، ترقي ڪرڻ، اوجو ٿيڻ، ٿلهو ٿيڻ، پکڙجڻ، اُسرڻ، اُڀرڻ (وڻ، برتن، وڃڻ، ماني).
revelation.	to become large, grow, increase, multiply, thrive, to spread; to dish (food).
وَدَاع: ذ (ع) رغبت، روانگي، موڪلاڻي، نيڪيتي.	وَدَّي: ث. هڪ قسم جي ڏوٽي (جنهن سان ماني وڌائجي). هڏڪوٽي (جيڪا ڪنهن جي ياد ڪرڻ سان ٿئي).
adieu, farewell, parting, bidden.	a kind of ladle, hiccup.
وَدَّان: ص (سن) عالم، فاضل، ماهر.	وَدَّاءُ: ث (سن) بيوه، رن زال.
wise, learned, sage, a scholar, seer.	a widow.
وَدْيَا: ث (سن) علم، ڄاڻ، گيان، حڪمت، هنر، مهارت.	وَدْيَا: ص (سن) آڌڪ، زياده، گھڻو، جمجمو، اجايو، فالتو.
knowledge, learning, scholarship, science, philosophy, intellect, a practical art, experience, proficiency.	exceeding, excessive, more, additional, spare, surplus.
وَدْيَالِيه: ذ. علم حاصل ڪرڻ جي جاءِ، اسڪول، پالشالا.	وَدْيَا هجڻ: گھرج کان گھڻو هجڻ، اجايو گھڻو هجڻ.
a school, academy, college, seminary.	more than requirement; immoderately spare; superabundant.
وَدْيَش: ذ (سن) ڌاريو ڏيھ، غير ملڪ، پرڏيھ.	وَدَّ: ث. 'وَدَّائي' جو مخفف، فقط صفاتي اڳياڙي طور ڪم ايندڙ لفظ (جنهن وڌيڻ، وڌ-اڪيو وغيره).
a foreign country.	abbreviation of واوڌائي used as first member in compounds.
وَدِيْعَت: ث (ع) امانت، ڌراوت.	
a deposit, trust.	
وَدَّ: ث. ڊيگھ مان پٽ جي ورهاست، ڪاڄ واري مانيءَ جي ورهاست.	
distribution or serving of food on the occasion of a marriage etc.	

anise seeds. (pimpinella anisum).

وڌ ڪنو: ص. وڌن ڪنن وارو. سُرلو

having large ears. having sharp sense of hearing.

وڌ ڳڙدو: ص. بردبار. تحمل وارو. راز دل ۾ رکندڙ. همت وارو. دلير.

serious, grave, patient, magnanimous, brave, bold, courageous.

وڌو: ص. ڊگهو. ننڍو. ويڪرو. وسيع. ڪشادو. ڪليل. گهڻو. زياده. اوجھو. بلند. ثلھو. مٿانهن. اعليٰ (ث. وڌي).

long, tall, wide, broad, specious, open, vast, much, more, excessive, high, lofty, fat, corpulent, eminent, exalted.

وڌو ڪرڻ: وڌائڻ. ڊگھو ڪرڻ. پالڻ. پرورش ڪرڻ. گھرو ٻوليءَ ۾ ٻار کي سمھائڻ.

to enlarge, increase, lengthen, extend, to care, bring up, raise, to put a child to sleep by reciting some poem.

وڌو آسرو: ذ. رات جو تير پھر.

the time after midnight.

وڌو استاد: ذ. سڪول جو وڌو استاد. هجماستر. (ص) هوشيار. چالاڪ. a head master (of a school), an intelligent and cunning fellow.

وڌو ڏينھن: ذ. عيد براد يا ڪو سڳورو ڏينھن.

an Eid day, a day which is celebrated due to some religious importance.

وڌو صبح: ذ. پرھ ڦٽي.

dawn, aurora, daybreak.

وڌو ڪم: ذ. اھم ڪم. سارھ جوڳو ڪم.

an important work or assignment: a commendable work or performance.

وڌو ماڻھو: ذ. دولتمند. امير. عزت وارو. حاڪم. وڏي ھمت وارو.

a great or rich man, wealthy, respectable, a ruler, monarch, heroic, brave, audacious, courageous.

وڌو آئي: ث. نياڳي. منحوس (جنھن جي ڀت لڳي).

unlucky, ominous, baneful, inauspicious

وڌو آٿيو: ص. گھڻو ڳالھائيندڙ. ٻڪڪيو. ٻڌاڻي ڳالھائيندڙ.

a boaster, braggart, loquacious.

وڌ وڌ وڌ وڌ: ث. سامايل چوڪري. شاديءَ لائق نياڻي.

a full grown girl fit for marriage, matured.

وڌ: ث. عيب. ويڪ. جسماني عيب.

defect, deformity, blemish.

وڌ اندرو: ذ. سخت ڏکيو.

difficult, formidable, laborious, rough, arduous.

وڌاڻ: ذ. ٺوھارڪي ڪم جو ھڪ اوزار. وڌو مٽرڪو.

a sledge-hammer.

وڌا ڦوٽا: ذ. ھڪ قسم جو خوشبودار وکر. ٺر ڦوٽا

large cardamom.

وڌائي: ث. ڊيگھ. اوجھي. بزرگي. عزت. فضيلت. ٻڌاڪ. آڪڙ. غرور. سبت

largeness, bulk, bigness, excellence, magnitude, seniority, boasting, pride, hauteur.

وڌائي خورو: ص. آڪڙيان. اڃائي وڌائي ڏيکاريندڙ

hauteur, boaster, conceit, complacent, vainglorious.

وڌ پاڳيو: ص. وڏي پاڳ وارو. خوش نصيب.

lucky, auspicious, fortunate, providential.

وڌين: ذ. وڌائي. وڏي عمر. وڏي عزت. پيرسني. پيري. ٻڌاپو.

vainglory, old age, senility, eventide.

وڌ پيٽو: ص. وڏي پيٽ وارو. گھڻو کائيندڙ. پيٽو. پيٽير.

having big belly, one who eats much, a glutton.

وڌ جگر: ص. وڏي ھمت وارو. دلير. بہادر.

brave, undaunted, magnanimous, trepid, bold, courageous.

وڌ ڦڙو: ذ. وڏين ڦڙين وارو مينھن

(rain) in large drops.

وڌ گھراڻو: ص. وڏي ڪٽنب وارو خانداني. اصل نسل وارو

a magnanimous person, of noble descent, pedigreed.

وڌ ماڻھي: ث. وڏو مان مرتبو. وڏي عزت. خانداني. آڪڙ. سبت. وڌائي.

a high notion of one's dignity, pride, haughtiness, conceit, complacence, egotism, narcissism.

وڌ ننڍائي: ث. ننڍي وڏي جي سڃاڻپ. نياز نٺڙت واري ھلت.

distinction between young and aged, respects, regards.

وڌن. وڌن: ث. ھڪ پسارڪو وکر. سؤلف.

وڌوڻجڻ: مر. ڪاوڙجڻ- ڌمڙجڻ.

ورائت: مر. ڪپائڻ، ڇاننگائڻ.

to get cut or pruned.

to be angry, acrimonious, irate, ireful.

وڌوڻ: مر. ڪائڻ- ٽڪر ڪرڻ، ڪپڻ، چمڪ ڏيڻ.

to cut, cut off, lop, hew, to prune, to incise, slash, slice, slit.

وڌوڻو: ص. ڪاوڙيل- ڌمڙيل- رلل.

acrimonious, heated, irate, ireful, offended, displeased.

وڌو: ذ. چمڪ جو نشان، داغ- چٽو، پٺو- نيل.

a cut mark, an incision mark, a spot, scar, the mark of stripe.

وڌيڙپ: ث. ڳوٺ جي سماجي فيصلن جو اختيار- اڳواڻي.

an authority in a village, leadership.

وڌي: ث. چم جي پٽي، رشوت- لٽ.

a leather rope or thong, bribe, illegal gratification.

وڌيرو: ص. ڳوٺ جو وڏو- ڳوٺ جو چڱو مڙس (جنهن تي وڌيڙپ جي ڀڳ هجي). (اٺ وڌيري).

the headman of a village.

وڌي خورو: ص. رشوت خور.

a person who indulges in bribes, venal.

وڌي ڪنگهه: ث. سلھ جي بيماري، ڪرتير.

tuberculosis, whooping cough.

وڌو: ذ (من) گهوٽ- مڙس- وٺو، تحفي طور ڏنل دلپسند چيز- خيرات.

وڌي ڍل: ث. فراخ دلي، همت- حوصلو.

گهيرو- دائرو، موڙ- وڪڙ، ڏنگ- خم- پيچ- ڦيرو، گھنج.

a bridegroom, husband, present of a good or likeable thing, alms, donation, charity, a round, a twist, turning, bend, curve, crook, round, a wrinkle.

generosity, broadmindedness, spirit, courage, resolution.

وڌي ڪُنڊ: ث. جاميٽري موجب 90 درجن کان وڌيڪ ماپ واري ڪُنڊ. (in geometry) an angle of more than 90 degrees.

وڌ پڻ: وٽ پڻ، ڏنگ ٿيڻ، فرق پوڻ.

cause to twist, cause to bend, cause to difference.

وڌي ڳالهه: ث. ڏکي ڪم، اهم ڪم، حيرت جهڙو ڪارنامو.

a difficult job, an important work, a heroic/ memorable deed.

وڌ ۾ اچڻ: وڪڙ ۾ اچڻ- ڦاسڻ- قابو ٿيڻ.

to fall into one's hands or powers, to be entangled, seized, arrested.

وڌيت: ث. سبب، تفصيل، خبرچار.

reason, explanation, justification, detail, point, news, information, tiding.

وڌ چڙهڻ: قابو ۾ اچڻ، وڪڙ ۾ اچڻ، هٿ چڙهڻ.

idem.

وڌو: ث. وڌڻ جو عمل، وٺڻ جي وڌ، ڇانگ.

the act of cutting, cutting of unwanted branches of trees, pruning.

وڌ ڪٽڻ، وڌ ڪٽجڻ: مٿي آهڻي وٺڻ وڌيڪ سٺو ڪي هيٺان مٿي ڪرڻ، ڪنهن ڪم جي سنڀت ڪرڻ، جهيڙي لاءِ تيار ٿيڻ.

to stitch up; tuck up one's trousers, to prepare for undertaking some job, assignment, to pick up quarrel.

وڌ ڪڍڻ: پيلي، ڦڙي وغيره مان وڌ وڌ، وٺڻ مان ٽارين جي ڇانگ ڪرڻ.

to cut down (trees from a forest), to cut off, lop, hew, to prune.

وڌ لاهڻ: ڏنگ ڪڍڻ، سيڪڻ ڏيڻ، سٽو ڪرڻ.

to straighten, to correct, to improve, to punish, castigate, chasten, chastise, to make straight.

وڌو: ذ. زخم- گهاٽ، چمڪ- چيڙ، وڌ جو نشان، ٿر جي پٽن مان رستو.

a cut, gash, incision, slashing, slitting, a cut mark, mark of an incision, a pathway made in between sand dunes.

وڌو: ذ. ڦٽ بر سوراخ (جيڪو ماس کي اندر ٿي اندر ڪاٽيندو وڃي).

ulcer, fistula.

وڌو وڃي: گهاٽ، وڃي، زخم ڪرڻ، طعنن مٿس سان دل کي گهاٽڻ.

to provoke, incense, to annoy, plague, tease, tantalize.

ورائت: ث (ع) ورثو- ترڪو، ميراث.

inheritance, heritage, patrimony, legacy.

وَرَاوُ: ذ. رسو- نور- واجهه. کوهر مان پاڻي کڻڻ جي واڍ.

a rope or thong, a strong cord for drawing water.

وَرَاوُ: ذ (سن) هندن جو ڌرمي لنگهڻ.

a fast, fasting; abstinence by Hindus.

وَرَاوُ: ورتو: ص. ڪڪ- بيزار. ڪمبل.

wearied, vexed, tired, fatigued, worn down.

وَرَاوُ: ص. پوڻي پٽيندڙ- جوتشي.

a soothsayer, an astrologer.

وَرَاوُ: ذ (ع) وارث جو جمع. ميراث جا حقدار- وارث.

plural of heirs, inheritors.

وَرَاوُ: ذ (ع) ورثه مني جو مال. ميراث.

heritage, inheritance, patrimony; legacy.

وَرَاوُ: م. ڏني ڇڏڻ. مالا مال ڪرڻ. نواڙڻ.

to provide in abundance; to make wealthy. to support, protect, provide for.

وَرَاوُ: ذ. موٽ- واپسي.

return, turning back, reversion.

وَرَاوُ: م. موٽائڻ- موٽ ڏيڻ. جواب ڏيڻ- روائي ڏيڻ. ڊهرائڻ. ٻيرو.

ٻيرو ڇوڻ. وري وري ڇوڻ.

to return, to answer back, to return back. to repeat (after), to say again. to repeat again and again.

وَرَاوُ: م. مشق- وري وري ڪرڻ. ڪسرت. اصطلاح معنيٰ.

repetition, repeating again and again; exercise, drill, technical sense.

وَرَاوُ: م. خفي- بيزاري. ڪڪ ٿيڻ جي حالت.

tiredness, fatigue, exhaustion, lassitude.

وَرَاوُ: م. ڪڪ ڪرڻ. بيزار ڪرڻ. ٽڪائڻ.

cause to weary, fatigue, tire, exhaust.

وَرَاوُ: م. ڪڪ ٿيڻ. بيزار ٿيڻ- خفي ٿيڻ. مُعن پوڻ.

to tire, become worried, angry, annoyed, exhausted, fatigued, worn down.

وَرَاوُ: م. ورهاست- تقسيم- ونڊ. ورهاست ۾ آيل حصو. ڀاڱو- حصو.

پتي. ڦوڙي- چنڊو. درويشي جي عطا- ڏاڏ.

division dividing distribution, partition. a share, portion. contribution, subscription. some power given by a religious teacher.

وَرَاوُ: ذ. چورن جي بنيان ويل ڀاڱين جو ٽولر- ورهاڙو.

the group of people following the thieves, robbers or dacoits.

وَرَاوُ: ذ. وڙ- پيچ- وڪڙ. لاڳاپو. سڱ جو ناتو.

twist, turn, twisting, wind, winding, a relationship as in laws, relationship due to marriage.

وَرَاوُ: ذ. صُئي جي اڳ وارو چت سان ڍڪيل حصو.

a veranda, a large open but roofed place.

وَرَاوُ: م. شام جو وقت- پوڄاڙي.

midday, afternoon.

وَرَاوُ: م. ٻرنگ- چال- ٻڌ.

pace, step, leap, jump.

وَرَاوُ: م. وارو (سُڪار جي). وسندي. ٺڪ- پيڙهي. ورندي- جواب.

a turn (of prosperity), a hamlet, progeny, relationship, kinship, a reply, response, answer.

وَرَاوُ: ذ. وٽ کي پنڌ ڪرائي وري وٺي اچڻ (تڪ لاهڻ لاءِ). هرڻ ڪاهڻ.

وقت آهر ڏنگ جتان ڀڳڻ کي پوئتي ورائجي- ڦيرو.

(of an animal) to take it for a round, walk. (in tilling the land) the place from where bullocks take a turn or return back for another round.

وَرَاوُ: م. ماني اُٿلائڻ جي ٿڌي. اُٿلائي- دور- پيرو. گهمرو- ڦيرو.

جواب- ورندي آڻڻ (گهمڙي ڪي).

a kitchen implement used for moving bread, repetition, revision, a turn, a round, answer, reply. to move the horse with push in the stomach.

وَرَاوُ: م. جواب ڏيڻ- ورندي ڏيڻ.

to answer, reply, respond.

وَرَاوُ: م. ورهائڻ- ونڊڻ- ورهائڻ ڪرڻ.

to divide, apportion, share, distribute.

وَرَاوُ: م. موٽائڻ- ڦيرائڻ. موٽڻ. وري وٺي اچڻ. آڻڻ. مٿان وجهڻ.

گهمرو. بند ڪرڻ- پيڪڙو (در، دري). اُٿلائڻ (ورڻ). ڍڪڻ. وڪوڙڻ. گهمرو.

to turn, to turn back, give back, cause to return. to threaten, to enwrap, to immolate, to close (a door), to turn (a page), to cover, shade, to surround, encompass.

وَرَاوُ: م. واپس وٺڻ- موٽائي وٺڻ.

to get back, take back.

over one's head.

وَرڪا ڪرڻ: وٽس (گل وغيره) مٿان گھوڙڻ.

to throw flowers over. sacrifice something in someone's name;

وَرلاپ: ڏ (سن) روڄ پٽڪو. آءُ ڌاري. پار ڪڍي روڻ. پاڪار.

to mourn, lament, to weep loudly, to bewail, wail.

وَرلو. وَرلي: ڏ. ڪڏهن ڪو. بعضي اتفاق سان. ڪڏهن ڪڏهن.

seldom, occasionally, infrequently, rarely.

وَرم: ڏ (ع) سوڄ. آملس.

swelling, a inflammation.

وَرمن: م. ترسڻ. رهڻ. دير ڪرڻ. لالچ ڪرڻ. پيرمن.

to stop, stay, wait, to delay, dillydally, to be covet, greed.

وَرَن: ڏ (سن) رنگ. قسم. نوع. رنگ روپ. حسن.

colour, class, kind, type, character, form, figure, beauty, prettiness.

وَرَن وَرَن ٿيڻ: منهن جو رنگ بدليجڻ.

to change colour of face.

وَرَنه: ڏ (ن) نه ته. وري.

otherwise, if not, or else.

وَرَنائڻ: م. دانهن ڪوڪ ٻڌڻ. سڏ سڻڻ. اٺڪڻ. داد ڪرڻ.

to listen to, to attend, to arrive, to console, help.

وَرَنده: ڏ. ايندڙ. ڏستو (ڏينهن, مهينو, سال).

coming, approaching, next (day, month or year).

وَرَندي: ڏ. سڏ جي ورائي. جواب.

an answer, reply, response.

وَرندي ڏيڻ: جواب ڏيڻ. سوال جو جواب ڏيڻ.

to answer, reply, respond.

وَرَنه: ص. سونهن سوييا وارو. صورت رند. چورڌ جوان (ڏ. وَرَنه).

handsome, beautiful, attractive, heroic, manly, lionhearted.

وَرَن: م. موٽڻ. وري اچڻ. واپس ٿيڻ. دوباره اچڻ. موٽڻ. ڦِرڻ.

ڏنگ ٿيڻ.

to return, turn, come back, recede, to bend, to be twisted, bended.

وَرْدِجَ وَجَعَنَ: پتي ڏيڻ. ڦوڙي ڏيڻ.

to give the share, to give quota.

وَرْدِجَ: م. ورهائڻ. وٺڻ.

to divide, distribute, apportion, share.

وَرْدَ: ڏ (ع) روزانو عمل. روزمره جو ڪم. معمول.

a daily task or practice.

وَرْدَ وَظيْفَه: ڏ. مقرر وقت تي دعا درود.

a religious prayer, performed daily at some fixed time.

وَرْدَ ڪرڻ: زباني دور ڪندو رهڻ. روزانو عمل جاري رکڻ.

to repeat, recite, to recite daily.

وَرْدِي: ڏ. سپاهين, ڪارڪنن, پتيوائن وغيره ملازمن جي خاص مقرر ٿيل پوشاڪ.

a uniform, dress.

وَرْدِي: ڏ (ف) مهارت حاصل ڪرڻ جي مشق. استعمال. ڪرت. دور (وري وري ڪرڻ جي مشق).

practice to get the proficiency, an athletic exercise, physical activity, to repeat (a performance etc).

وَرَسارو: ڏ (ڌ) برسات. برسات جي مند. وسڪارو.

rain, shower, rainy season.

وَرَسَڻ: م. ڀلجڻ. گمراه ٿيڻ. ڀنڀلجڻ. محروم ٿيڻ. ڀٽڪڻ.

to be mistaken or deceived, to leave the correct path, to be deprived of, to be separated.

وَرَسِي: ڏ. ٻارهو. وفات جو سال يا ڏينهن.

anniversary, an anniversary of someone's death.

وَرَق: ڏ (ع) ڪاغذ. پٽو. سون يا چاندي جو سنهون پٽو. ڌ. ٻوٽي, گل وغيره جو پٽ.

leaf (of a book); a paper, a gold or silver foil or leaf, a leaf (of a tree, plant, flower).

وَرَق وَرَق: حالات بدليجڻ. وارو وڙڻ. ڀاڳ لڳڻ.

of conditions to change, luck to change for good, be fortunate, lucky.

وَرڪ: ڏ (سن) ڌ.

a tree.

وَرڪا: ڏ (سن) ورشا. وسڪارو. گھوڙو. گھوڙڻ.

a shower, rain, raining, to sacrifice some thing

minutes and 46 seconds.

ورهين جا ورهيه: ظ. سالن جا سال. هر سال. هميشه. سدائين.

year after year, every year, per year, per annum.
always, constantly, continuously, perpetually.

ورهين جو: ص. تمام پراڻو - آڳاٽو - قديم.

old, ancient, age-old, antique.

ورو: ث. کاڌي لاءِ مقرر ڪيل اُن يا روزيتو. هڪ ويلى جو اُن يا کاڌو. کاڌ خوراڪ. گذران.

a fixed allowance of food, rations, allowances as subsistence.

وڙي: ظ. ٻيو ڀيرو - ڏيواره. موٽي - واپس ٿي. ٻيو - بعد. وڌيڪ. ٽئين ڀر. مٿان کان - شروع کان. اڃان به.

again, repeatedly, second time, second turn, on return, then, back, right from the beginning.

وڙي وري: ظ. بار بار - هر دفعي.

constantly, continually, often, repeatedly, over and over again.

وڙياھ: ذ. سورهه - پهلوان - جوڌو.

a hero, champion, warrior, soldier, lionhearted, fearless.

وڙيتي: ث. وڙ واري - سهاڳو.

(a woman) married.

وڙو: ذ. احسان - ثورو - پلائي - عنايت - نوازش. ڳڻ - ڳڻ. قسم - جنس (وکر جي).

kindness, favour, obligation, courtesy, dispensation, indulgence, service, support, protection, care, concern, a kind, type, breed, variety.

وڙو ڪرڻ: پلائي ڪرڻ - ثورو ڪرڻ. بنان لالچ جي احسان ڪرڻ.

to care for, support, protect, to show kindness, favour, courtesy.

وڙو: ص. بدبخت - منحوس. مٺاڻ. حاسد.

unlucky, ill-starred, unfortunate, hypocrite, dissembler, jealous.

وڙو ڪاڻو: م. چوپائي کي جنگ مان گھمناڙي ڏياري اچڻ. تنگن سڃاڻي اچڻ

to take the animal for a round in open land, to draw breath for a moment while walking.

وڙو ڪڙ: م. سير ڪرڻ - پيار ڪرڻ. چهل قدمي ڪرڻ. تعلق گھمڻ.

وري اچڻ: ڏيواره اچڻ موٽي اچڻ.

idem.

وري پوڻ: موٽي اچڻ. اُتلي پوڻ. موٽ کڻڻ لاڙو ڪرڻ.

idem.

ورو: ذ. ڪاٺ جو ڊگھو لڪڙو - پيچر (جيڪو چٽ ۾ پوي).

a long thin unhewn stick used as a rafter.

ورو: ذ (ع) وارد ٿيڻ. پهچڻ. ظاهر ٿيڻ.

coming, arriving, entering, reaching, appearing.

ورو: ذ (سن) اختلاف - مخالفت. ڪلفت. دشمني - خصومت. وڙ. اڻڻشت. opposition, antagonism, hostility, enmity, animosity, quarrel, contention, dispute, war, strife.

ورو: ص. نڀاسي. دشمن.

antagonistic, adverse, hostile, disputant, quarrelsome, contentious, an enemy.

ورو: ذ. ڳڻن زخمن ۾ آزاريندڙ سوراخ.

a tormenting hole in wounds.

ورو: ث. وٺڻ. رهاڻ. مشغولي. قرب وٺڻ.

taking amusement by pleasant talk, amusement, entertainment, dissipation, recreation.

ورو: م. وٺڻ. قرب وٺڻ. ڪچهري ڪرڻ. حال وٺڻ.

to divert or amuse oneself; to indulge in pleasant talk.

ورو: ذ. ورهيه - سال.

a year

ورو: ذ. ٻرهه - عشق. جدائيءَ جو ڏک. وڇوڙو. فراق. درد.

love, separation of lovers, pain caused by separation.

ورهاسٽ: ث. وٺڻ - ورڇ - تقسيم. ٽانڊي.

a share, division, portion, partition.

ورهاسٽو: ذ. ورهاسٽ - وٺڻ ورڇ.

distribution, sharing, division, partition.

ورهاسٽو: م. ورڇڻ - وٺڻ - تقسيم ڪرڻ - وٺڻ ڪرڻ.

to divide, distribute, share.

ورهيه: وڙو: ذ (سن) ورش) سال - سن. زمين جو سج جي چوڪاري ٿيڻو ٻيڙو ڪرڻ وارو عرصو (جيڪو عيسوي سن موجب 365 ڏينهن، 5 ڪلاڪ، 48 منٽ ۽ 46 سيڪنڊ ٿئي ۽ قمری سال ۾ 355 ڏينهن ٿين).

a lunar year; a period of 365 days, five hours, 48

وڙندار: ص. ڳرو-باري. ثقیل.
weighty, heavy, hefty, massive.

وڙني: ص. ڳرو-باري.
idem:

وڙيو: ذ (ع) حڪومت جي نظام ۾ وڏو مشير-منستر.
a minister.

وزير اعظم: ذ. وڏو وزير.
a prime minister.

وزيرِي: ث. وزير جو عهدو-منستري.
ministry, the office or duty of a minister.

وس: ث. مينهن-بارش-برسات-وسڪارو.
rain, shower.

وس ٿيڻ: مينهن پوڻ-بارش ٿيڻ. آبادي ٿيڻ. وسڻ ٿيڻ.
raining, showering, to grow human habitation.
verdure, cultivation (to grow).

وس چڙڻ: چوپائي مال کي وسڪاري واري جوءَ ۾ چاڙڻ.
of the animals to graze in a rainy place.

وس: ظ. وس ۾-قبضي ۾-هٿ ۾. قابو ۾-اختيار ۾.
under control, under protection, under care.

وس: ذ. طاقت-سگهه-قوت. اختيار-قابو. مرضي-چارو-حيلو-ادب-سميو-ڪوشش.
strength, power, striving, control, will, liking, choice, option, effort.

وس ۾ ڪرڻ: قابو ۾ آڻڻ-اختيار ۾ ڪرڻ. قبضي ۾ ڪرڻ.
to bring under one's own control, power, possession.

وس ڪرڻ: سمورو زور لاڻو. حيلو هلائڻ. ڪوششون ڪرڻ.
to apply full force, to overpower, to make all out efforts.

وس وارو: ص. اختيار وارو-مرضو جو مالڪ.
powerful, strong, mighty, potent.

وسارو: م. وساري ڇڏڻ-ياد نه ڪرڻ. دل مان ڪڍي ڇڏڻ. پلجي رهڻ. ڇت تان لاهڻ-ذهن مان ڪڍڻ.
to forget, omit, to mislay, neglect, disregard, ignore.

وساطت: ث (ع) درمياني وسيلو. وسيلو-ذريعو-واسطو.
mediation, medium: means, agency, source.

to stroll, saunter, to walk-around.

وڙو: ذ. هڪ قسم جي مٺاي.
a sweetmeat.

وڙواند: ص. حاسد-مَسُو. رقيب. وچ ويڙهائو. ڪميشن. فتنو جهنڊو.
jealous, resentful, rival, antagonist, a tell-tale, mean, low, mischief-monger.

وڙو: ث. ڳولا-ڳولا ڦولا. جانچ جونچ. ويل وهت يا چوري ٿيل مال جي ڳولا. تلاش.
a search, quest, rummage, ransack.

وڙو ڏيڻ: پڇا ڳاڇا ڪرڻ. تلاش ڪرڻ.
to search for or enquire about the stolen animals or goods, to rummage, ransack.

وڙو: م. لڙڻ-جھڳڙڻ. تڪرار ڪرڻ. جھيڙو ڪرڻ. لڙائي ڪرڻ.
to fight, quarrel, bicker, squabble, wrangle, to wage a war.

وڙي وانگر ٿيڻ: وڙي ٿڪجي پوڻ. وڙي خوار خراب ٿيڻ.
to become weary after a fight.

وڙو: م. وهڻ (واحد يا درياءَ جو پاڻي).
to run, flow (of a water-channel, river etc).

وزارت: ث (ع) وزير جو عهدو-وزيرِي-منستري.
the office of a minister.

وزراء: ذ (ع) "وزير" جو جمع
ministers.

وڙو: ذ. حقي. چلم وغيره جي ڦوڪ. سلفيءَ جو سَوَتو. پڪ ساھي وڏو سَوَتو.
a pull at a huqqa, a cigarrate etc.

وڙو وائي ڪرڻ: حقو پاڻي پيڻ. پيڙي وغيره پي ساھي کڻڻ.
to draw breath after smoking.

وڙو: ذ (ع) وڙو (وڙو) ڏڙو. ٻار-بوجو. تور جو وڙو-شعر جو وزن.
weight, weighing, load burden, a measure of weight, (in prosody) a metre.

وڙو ڪرڻ: تور ڪرڻ-تورڻ.
to weigh, measure.

وڙناتو: ص. وڙندار. قدر قيمت وارو. مٺھڻو.
weighty, heavy, hefty, massive, costly, dear, expensive.

disregarded, ignored, missed, omitted.

وَسَطُ: ذ (ع) رَج. وَجْهَ حَصِي.

centre, middle, midpoint, midst.

وَسْطِي: ص. رَجْوَن. دَرْمِيَانِي.

central, middle, halfway, equidistant.

وَسْعَت: ث (ع) سَكْم. طَاقَت. پَهچ. پَهچندي.

power, ability, means, strength, solvency.

وَسْعَمَنَد: ص. پَهچ وارو. سَكْم وارو.

having means, power, ability; solvent.

وَسْعَت: ث (ع) فَعْلَاو. پَكِيڙ. ڊيگه. ويڪر. واڌ. ڊيگه ۽ ويڪر ۾ ايراضي.

expansion, extension, range, breadth, amplitude, an area and its length and breadth.

وَسْعَت ڏيڻ: فَعْلَاو. پَكِيڙ. ڊيگه ڏيڻ. وڌائڻ.

to extend, expand, outspread, outstretch, spread.

وَسْكَارو: ذ. مِينَعَن جِي وَس. مِينَعَن. بَرَسَات.

a shower of rain, raining.

وَسْلَو: ذ. سامان. ٿِيڙ. مال اسباب. مڙي. گهر وسامان.

goods and chattels, property, household articles, utensils, furniture etc.

وَسْلَو وانو: ذ. سامان سڙو. ٿِيڙ ٽاڻي.

idem.

وَسْمو: ذ (ع) 'نِير' جا سِنڌا ڪُٽيل پَن (جن سان خضاب ڪيو ويندو آهي). ڪيڻ (ميندي لڳائي ان بعد ڪيڻ لائڻ).

powder of the leaves of indigo. to colour the hair, a colouring material.

وَسْمو: ذ (سن) حيرت. عجب.

wonder, surprise, amazement, wonderment.

وَسْمِي ۾ پوڻ: عجب ۾ پوڻ. حيران ٿيڻ.

to be surprised, wonder struck, amazed, dazed.

وَسَنادُ: ذ. گيهه تائڻ لاءِ مڪڻ ۾ وڌل ان جو ڌاڙو.

the flour put in butter to clear it and convert it into ghee/oil.

وَسَنَدِي: ث. وَسَن واري جَو (جتي مال جي چوڻ لاءِ وَسَن ٿئي). واهڻ. ڳوٺ آبادي.

a rainy place for grazing of cattle, a hamlet, village, settlement, inhabitancy, habitation.

وَسَامَر: ث. هيٺائي - ڪمزوري (جسم ۾). ماندڪائي. غنودگي - گهر.

fainting; weakness, debility, weariness, sickness, sleepiness, drowsiness.

وَسَامَر: م. ڦل ٿيڻ (بتي). اُجھامڻ (ياه). ٺڙو (جھيڙو) ست ٿيڻ (بدن). ماندو ٿيڻ (جسم). ٽڪجڻ.

to go out (light), to extinguish (fire), to be wanting (out break), to be worn out (body), to tire.

وَسَامَل: ص. اُجھائل. ٽڪل. ڪُھيل.

extinguished, worn out, fainted.

وَسَامَل: ذ (ع) "وسيلو" جو جمع. وسيلو. آپاء. حيلو.

resources, means, assests; efforts, exertions, troubles.

وَسَائِن: م. بارش ڪرڻ. مِينَعَن ڪرڻ. بَرَسَات ڪرڻ. آباد ڪرڻ (وسو), ڳوٺ (اُچلائڻ (پُٺر, مَرڇڙا وغيره). مٿان وجهڻ (مٽي, ڏوڻ). ڪڍڻ (مٽي تي) - برداشت ڪرڻ (دميڌاري).

to cause rain, shower, to grow human habitation, to pelt (stones), pour (abuse), to throw (dust), to take responsibility.

وَسَائِل: ص. آباد ڪيل. مِينَعَن وسائيل.

habitated, rain having fallen, showered.

وَسَائِن: م. ڦل ڪرڻ (بتي). اُجھائڻ (ياه, چلند).

to put out (light), to extinguish (fire, hearth).

وَسَتَار: ذ (سن) پَكِيڙ. تفصيل. ويڪر. فَعْلَاو. ڪشادگي.

expansion, extension; amplification, prolixity; amplitude, breadth, spread.

وَسَو: ث (سن) شيء - ٿوڪ. ٽول. وڪر. دولت. جوهر. مادو.

a thing, article, object, wealth, riches, soul, essence, substance.

وَسِي: ث. بستي. وسن - آبادي.

a habitation, settlement, village, town, hamlet.

وَسِيَت: ث. پرهيزت - خميس (جو ڏينهن).

thursday.

وَسَامَر: ذ (سن) آرام. ساهي. سڪ. چَين. آجھاپو. آسائش.

rest, ease, repose, pause, recreation, relaxation.

وَسَامَر ڪرڻ: ٽڪ پيڻ لاءِ ساهي ڪڍڻ آرام ڪرڻ.

to rest, recline, repose, lie down.

وَسَرُ: م. ڀلجي رچڻ. وسري وڃڻ. دل تان لهڻ. ڀلجڻ. ڌيان تان لهڻ.

to be forgotten, neglected, blinked at, discounted.

habitation, settlement, hamlet, village.

وَسَنُ: ٺ. آبادي- ڳوٺ- بستي.

idem.

وَسِيْرُ: ص (پس هر = زهر وارو). نانگ جو هڪ قسم- ڪارو نانگ- واسنگ نانگ (جيڪو سخت زهري ٿئي).

a poisonous (snake), a cobra or other such snakes which are poisonous.

وَسُوْرُ: ڏ (سن) هندن جي ٽن وڏن ديوتائن مان پيو نمبر (جيڪو هندن جي ويسا موجب سڄي مخلوق جي پالنا ڪري ٿي).

name of one of the principal Hindu deities regarded as 'the preserver' of the creation.

وَسُوْسُ: ڏ (سن) اعتبار- پروسو- يقين.

trust, confidence, reliance, faith, belief.

وَسُوْسُ گھاتي: ٺ. دغا بازی- بي اعتباري- ڪپت.

breach of trust, violating confidence, treachery, perfidy.

وَصَالُ: ڏ (ع) ملڻ- ملاقات- ميلاپ- انتقال- وفات- وحدت ۾ فنا ٿيڻ.

meeting, interview, union, conjunction, union of lovers, dying, death, to unite with oneness.

وَصَال ڪرڻ: وفات ڪرڻ. ڌڻي تعاليٰ سان ملڻ.

to die, expire, succumb, union with God.

وَصْلُ: ٺ (ع) ساراهه- تعريف- خوب- صفت- گڻ- خاصيت- خصلت- سڃاڻپ- اهڃاڻ.

praise, encomium, attribute, epithet, quality, property, merit, virtue, worth, praising, description, expression of qualities.

وصف ڪرڻ: تعريف ڪرڻ- ساراهه ڪرڻ. اصل خاصيت بيان ڪرڻ.

to give a description (of), to describe; to praise.

وَصْلُ: ڏ (ع) ملڻ- ميلاپ- گڏجاڻي- صحبت جماع- مباشرت.

meeting, union, mingling, junction, conjunction, connexion, companionship, sexual intercourse.

وَصُولُ: ڏ (ع) حصول- حاصلات- آمدني- مليل رقم وغيره.

acquisition, receipt, income, collection, realization (of revenue etc), recovery.

وصول ڪرڻ: حاصل ڪرڻ- وٺڻ- اڳاڙڻ.

to collect (money, revenue etc), to realize, to recover.

وَسَنُ: م (سن- ورس) پوڻ (مينهن). ٿيڻ (برسات). لڳڻ (موچڻ). مٿان پوڻ (ڏوڙ وغيره). آباد ٿيڻ- رهڻ- سرسبز ٿيڻ.

of the rain to shower, raining, to rain, to be punished; to be showered with dust, to habitate, inhabitate, to flourish, be well cultivated, prosperous.

وَسُوْرُ: م. بتاليجڻ- پيٽلجڻ- گمراه ٿيڻ. وسڻ- اعتبار ڪرڻ.

to go astray, awry, to trust, believe, suppose.

وَسُوْرُ: ص. ٻالو پوئل- پورڙو- مت موڙهل. اعتبار ۾ آندل. guileless, simple-minded, forgetful, believed, trusted.

وَسُوْسُو: ڏ (ع. وِسواس) وهڻ- ڀرڻ. خراب خيال (جيڪي شيطان دل ۾ رهي). ڀڄ- گمان- شڪ- انديشو.

doubt, suspicion, fear, alarm, fright, dread, mistrust, uncertainty, skepticism.

وَسُوْسُو ڪرڻ: وهڻ ڪرڻ. دل ۾ مٿن شڪ ڪرڻ.

to doubt, suspect, fear, mistrust, to fancy.

وَسَنُ: م. اعتبار ڪرڻ- پروسو ڪرڻ. ويسا، رکڻ. مڃڻ. يقين ڪرڻ.

to trust, have faith, believe, rely, agree.

وَسَنُ: ٺ. وس جي سانگي سان ماڻهن ۽ مال جي آبادي واري جُوءِ. ننڍڙو ڳوٺ. آبادي.

a hamlet, village, habitation, settlement.

وَسِيْعُ: ص (ع) وڏو- پکڙيل- فراخ- ڪشادو- ويڪرو.

wide, spacious, ample, large, capacious, roomy, extensive.

وَسِيْعُ نَظَرُ: ٺ. پري تائين ڏسڻ. بلند خيالي.

sagacity, insight, sapience; wisdom.

وَسِيْعَتُ: ٺ. سگهه- طاقت- ڀڃندي- ڀڄج- توفيق.

strength, power, energy, force, might, muscle, potency, reach, approach, connections, contacts.

وَسِيْلُو: ڏ (ع) ذريعو- واسطو- سبب- سهارو- آڌار. ڪنهن شخص جي عنايت جو ذريعو.

means, mediation, interest, intervention; patronage, backing, sponsorship.

وسيلو پيدا ڪرڻ: ڪنهن ڪم جي لاءِ ٻئي جي مدد وٺڻ.

to get patronage, support, backing, sponsorship.

وَسَنُ: ٺ. وسندي- آباد جُوءِ- بستي- آبادي- وسندي.

physical shape, structure, type or model of attire, appearance, countenance, decoration, arrangement.

وضع ڪرڻ: ڪٽائڻ (رٽڻ). ڪٽ ڪرڻ- گهٽ ڪرڻ.

to deduct, subtract.

وُضُو: ذ (ع) نساڙ کان اڳ مَنهن. هٿن، پيرن، ٻانڀن ۽ مٿي جي پاڪائي (پاڻي سان).

ablutions.

وُضُو سارو: وضو ڪرڻ.

to perform ablutions.

وُطَن: ذ (ع) ڄمڻ جو هنڌ (شهر، ضلعو، ملڪ). پنهنجو ملڪ.

native country, country, motherland, native land.

وُطَن مألوف: ذ. پيارو وطن.

idem.

وُطَنِي: ص. ملڪي- پنهنجي ڏيس جو، ڏيهي.

belonging to one's country, of same native place, indigenous, home-made.

وُطَيرو: ذ (ع) طريقو- دستور- رواج- چال- عادت.

style, way, method, fashion, manner, mode, system, custom, tradition, habit, practice, usage.

وُظَاف: ذ (ع) "وُظيف" جو جمع.

pensions; stipends; rations, daily allowances.

وُظَيَفو: ذ (ع) روزانو وقت تي دعا درود پڙهڻ جو عمل. روزانو مقرر اجورو. شاگرد کي پڙهائي جي باري ۾ ملندڙ امدادي رقم.

daily round of prayers, daily wage, a stipend, scholarship.

وَعْدو: ذ (ع) اقرار- قول- انعام- وچن.

a promise, vow, an agreement.

وَعْدا وَعِيد: ذ. جيلا حوالا. انعام اڪرام.

promises, agreements, appointments, commitments.

وَعْدِ شُڪَن: ص. وعدي خلائي ڪندڙ.

one committing breach of promise.

وَعْدِ فراموش: ص. وعدي ڪري وساري ڇڏيندڙ.

forgetful of one's promise.

وعدي شڪني: ث. واعدی جي برخلافی.

breach of promise.

وَصُولِي: ث. اوڳاڙي. قرض يا محصول طور اوڳاڙيل رقم.

that which is collected or realized, recovered (amount, money etc).

وَصِي: ذ (ع) اهو ماڻهو جنهن کي يا جنهن جي حق ۾ وصيت ڪيل هجي.

محافظ- سرپرست. وارث.

an executor, legatee, a guardian, protector.

وَصِي وارث: ذ. حقدار وارث (جنهن کي وصيت ڪيل هجي يا جيڪو حقدار هجي).

idem.

وَصِيَت: ث (ع) موت يا سفر وقت ڪيل هدايت (ته مون کان پوءِ هن طرح ڪجي).

a last will or testament.

وصيت ڪرڻ: آخري (موت يا سفر تي وڃڻ کان اڳ) هدايت ڏيڻ.

to command by will, to leave by will, to devise, bequeath.

وَصِيَت نامو: ذ. اها تحرير جيڪا موت يا سفر تي وڃڻ وقت لکي وڃي.

last will or testament.

وَصَافَت: ث (ع) تفصيل. وجوڙ. پيرائتي ڳالهه. سمورو احوال.

detail, explanation, account, clarification, detailed explanation or account.

وَضَع: ذ (ع) ترتيب ساخت. بناوت. ترڪيب. ٺاهڻ. طرز- ڍنگ. صورت- شڪل. حالت. ڪمي- لاٺ. ڪاٺ. ڇٽڻ (ٻار).

description, character, complexion, condition, state, appearance, form, guise, conduct, behaviour, position, situation, disposition, loss, deduction, childbirth, delivery.

وَضَع حمل: ذ. پيٽ واري ٻار جو ڪرڻ.

delivery; abortion, miscarriage.

وَضَعدار: ص. هلي چلي جي رسم مطابق مناسب ڪپڙي لٽي ٺهيل.

of good appearance or form, stylish, elegant, delicate, select.

وَضَعداري: ث. خوش اسلوبی. سهڻائي. سگهڙپائي ڍنگ- طريقو.

goodness of form, manner, style, elegance.

وَضَع قطع: ث. جسماني بيمڪ- پوشاڪ وغيره جو نمونو. شڪل شپاهت. ٺاهه لوهر.

united, accord, alliance, federation, system of federal group of provinces.

وَقْدُ: ذ (ع) ڪنهن خاص مقصد سان موڪليل جماعت.
a delegation, deputation, mission.

وَقْلُ: ث. بک بک- بکواس. اجايون ڳالهيون. نند ۾ ڳالهائڻ- اوتارو.
loose talk, senseless talk, talking during sleep, a nightmare, incubus.

وَقْلُ: م. يَتَكَلَّمُ- چين ۾ ڳالهائڻ. پنهنجي منهن ڳالهائڻ. بَڪَـ
بکوات ڪرڻ. اجايون ڳالهيون ڪرڻ. نند ۾ ڳالهائڻ- اُڦرڪڻ.
to indulge in loose or senseless talk, the habit of talking during sleep.

وَقَارُ: ذ (ع) سنجيدگي. بردباري. استقلال شان شوڪت.
gravity, solemnity, seriousness, constancy, steadiness, dignity, honour, majesty.

وَقَائِعُ: ذ (ع) خبرون- واقعات. حالات. لڙاڻيون.
news, events, occurrences, engagements, battles.

وَقَائِعُ نِگارُ، وقائع نويس: ذ اخبار نويس. نامر نگار.
a news-writer, correspondent, news-reporter.

وَقْتُ: ذ (ع) عرصو. ايامر- عهد- زمانو. مرسوم. وجهه. تاثر- ويلو. ساعت.
رارو- نوبت. دفعو- ڀيرو.

time, age, epoch, era, season, chance, opportunity, juncture, turn.

وَقْتُا قَوْقُتًا: ظ. وقت ٻيوقت. هروقت. ڪڏهن ڪڏهن.
from time to time, time and again, sometimes, occasionally.

وَقْتُاتُو: ص. مهلائو. پوري وقت تي.
on time, at the proper time, in the nick of time.

وقت ٻي وقت: ظ. ڪڏهن ڪڏهن. ڪُهلو.
now and then, rarely, at an improper time, ill-timed.

وَقْتُ لَپائڻ: ڏکيو سڪيو وقت گذارڻ. جهڙي تڪڙي محل ڪرڻ. اٽڪل
سان ڪم جي پورائي ڪرڻ.

to makeshift, pass time.

وَقْتُي: ص. عارضي- ٿوري وقت لاءِ.
temporary, interim, ad interim.

وَقَعَت: ث (ع) عزت- عظمت. ساک- اعتبار.
respect, regard, consideration, attention, reputa-

وعدو ڪرڻ: انعام ڪرڻ- اقرار ڪرڻ.

to promise, agree, to make an appointment.

وعدوي وقائي ڪرڻ: انعام ڀرو ڪرڻ. واعدو نڀائڻ.
to fulfil one's promise; keeping one's promise, true to one's word.

وَعظُ: ذ (ع) نصيحت (جيڪا زماني ڪجي). مذهبي نصيحت. تبليغ.
advice, exhortation, sermon, preaching.

وَعظُ ڪرڻ: تلقين ڪرڻ. نصيحت ڪرڻ. ديني موضوع تي
تقرير ڪرڻ.

to preach; to exhort, advise, to instruct, to sermonize.

وغيره: ظ (ع) وڌيڪ- ۽ ٻيا.
and the rest, et cetera, and so forth.

وَفَا: ث (ع) تڪميل (درستي). واعدو (غيره جي). نڀاء. ساٿ. خير خواهي.
وفاداري.

performing (or performance of) a promise, keeping an agreement, observation of good faith, faithfulness, fidelity; sincerity; gratitude.

وَفَا ڪرڻ: واعدو ڀرو ڪرڻ. نڀاء ڪرڻ. ساٿ ڏيڻ. نمڪ حلائي ڪرڻ.
to be faithful, loyal, or true, to a promise, to fulfil, to come up to expectations, to discharge one's obligation.

وَفَادارُ: ص (ف) نمڪ حلال. تورڻ تائين نڀايندڙ. وفا ڪندڙ. خير خواه.
مخلص.

prone to fidelity; faithful; trusty, true, loyal.

وَفَاداري: ث. نمڪ حلائي. خير خواهي. اخلاص. نڀاء. سچائي.
faithfulness, fidelity, loyalty; sincerity, constancy.

وَفَا شَعَارُ: ص. وفادار.
faithful, trustworthy, sincere, loyal.

وَقَائِي: ث. وفا. نڀاء. خير خواهي.
fidelity, loyalty, constancy, sincerity, faithfulness, trustworthiness.

وَفَات: ث (ع) موت- اجل- قضا. فنا. رحلت- انتقال.
death, decease, demise.

وَفَات ڪرڻ: فوت ٿيڻ. انتقال ڪرڻ. گذاري وڃڻ.
to die, pass away.

وَفَائِي: ذ (ع) گڏيل مراقفت- صلح- اتفاق. صوبن جو اتحادي سرشتو.

وڪر وڃائڻ؛ انعام وڃائڻ. وعدي خلافي ڪرڻ.

to loose the credit (of one). to go back on one's word.

وڪرو: ڏ. فروخت. وڪاڻل مال جي قيمت. سڙو- واپار. نيڪال (مال جو). sale, disposal, trading, the price of a sold article. trade, business, disposal of articles.

وڪڙ: ڏ. وڙ. پيچ. ڏنگ (سي جو). موڙ. ڦيرو- چڪر.

a turn or winding, a twist (of a rope), a turn, revolution, circle.

وڪڙ وڃڻ: ٿيري واري ڳنڍ ڏيڻ. ڦاسائڻ لاءِ ڳنڍ ڏيڻ. پيچ پائڻ ڦندي ۾ ڦاسائڻ.

to intertwine, twist round, to complicate, to entangle.

وڪڻو: ص. عاجز. هيٺو. بيٺو. بيزار. ڪڪ. ڪهڪيل- ٽڪل. (ث. وڪڻي).

tired (of), fatigued, wearied, worn, fed up, annoyed, bothered, chafed, fretted.

وڪڻائڻ: م. وڪرو ڪرائڻ. سڙو ڪرائڻ.

to get sold, to get traded.

وڪڙڻ: م. وڪرو ڪرڻ. ملهه تي ڏيڻ.

to sell, to trade, to dispose of.

وڪروڙ: م. گهيرڻ. گهيو ڪرڻ. محاصرو ڪرڻ. ڦاسائڻ. ويڙهڻ- لپيٽڻ. قابو ڇڻ. پڪڙڻ.

to twine or twist round, to surround, complicate, wind, encompass; to take hold of, to catch hold, to fold, roll, to sub due, restrain.

وڪيل: ڏ (ع) اهو ماڻهو جنهن جي حوالي پنهنجو ڪم ڪجي. ٻئي جي پاران ڳالهائيندڙ. عيوضي. عام مختار. وڪالت جو امتحان پاس ڪيل (جيڪو مقدمن ۾ وڪالت ڪري).

an advocate, agent, ambassador, delegate, pleader, an attorney, a law graduate.

وڪيل ڪرڻ: پنهنجي پاران قانوني طور مقدمي جي پيروي لاءِ وڪيل مقرر ڪرڻ.

to appoint as an advocate or pleader.

وڪ: ٺ. هڻڻ وقت ٻنهي پيرن جي وچ وارو مفاصلو- قدم.

a pace, step, a walking pace.

وڪ ڪڻ: تڪڙو هلڻ. قدم ڪڻ. پير پڻ.

to walk swiftly, to make a move, go ahead (with).

tion.

وَقْف: ڏ (ع) خدا جي ناني ڏنل شيء. عام پلي جي لاءِ ڏنل چيز. سامي- ٿورو دم.

bequeathing for pious purposes, a charitable endowment, a pause, stop, respite.

وقف ڪرڻ: عام پلي لاءِ ڇڏڻ. قرآن شريف پڙهڻ ۾ خاص جاين تي بيٺڻ.

to consecrate, to endow, to pause at certain word which reading the Holy Quran.

وَقْف: ڏ (ع) ترسڻ- قيام- بيٺڪ. محلت. ٿوري دير لاءِ سامي.

a stop, pause, a halt, delay, respite, an interval, interlude.

وَقْع: ڏ (ع) ظاهر ٿيڻ. اظهار. واقعي جو اظهار.

falling out, befalling, happening, an occurrence, event, an accident, a contingency.

وَقُول: ڏ (ع) واقفيت. خبر- ڄاڻ. عقل- شعور.

knowledge, sense, intelligence, understanding, wisdom, discernment.

وڪ: ڏ. چيڙهه. لڳلڳدار مادو. اتي جو چيڙهه.

stickiness, malleability, glutinous, viscous, the stickiness of flour.

وڪالت: ٺ (ع) پنهنجو ڪم ٻئي جي حوالي ڪرڻ. ٻئي جي پاران ڳالهائڻ. وڪيل جو پيشو. ڪنهن مقدمي ۾ وڪيل هئڻ جي سندن.

advocacy, agency, delegation, a substitute, proxy, pleadership, practice at the bar.

وڪالت ڪرڻ: ٻئي جي طرفان معاملي جي پيروي ڪرڻ.

to practise as a pleader or advocate.

وڪالت نامو: ڏ. وڪيل هئڻ جي سندن. اختياري. مختارنامو.

power of attorney.

وڪامڻ: م. فروخت ٿيڻ. ملهه ٿيڻ. وڪرو ٿيڻ.

to be sold, brought to sale, to be priced (at).

وڪاڻل. وڪيل: ص. وڪرو ٿيل. فروخت ٿيل. سڙو ٿيل- ڏنل.

sold, given in sale, disposed of.

وڪڙ: ڏ (ع) ڳڻي. انتظار. اوسيٽي.

anxiety, care, concern, disquiet, uneasiness, worry.

وڌائڻ: ڌ (رات جي) وقت اوندهه. ڪمبل ٻيڳا، وقت.
cover of night. darkness. odd hours, an improper time.

وڌندڙ: ڌ گھڻو ڳڙ ڪندڙ. گھڻو هلندڙ.
a vociferous person, boisterous. a person who walks too much.

وڌندڙ: ڌ (سن) بدبوءِ - بانس - ڌپ. (ص) بي افعالو - ميروگندو. (ڌ) شاه لطيف رح جو هڪ مريد فقير.

a bad smell, stench, stink. dirty, filthy. a devotee of Shah Abdul Latif Bhitai.

وڌندي: ڌ. ڪم - مشغولي - مصروفيت. ڪم ڪار. پورهيو.
work, employment, engagement, business, calling, occupation, pursuit.

وڌڻ: م. هلڻ - هلندو وڃڻ. رڻ. هاج ڪرڻ. هل ڪرڻ - جنگ جهيڙو ڪرڻ.

to walk, continual walking. to wander about. to work, carry on a business, to fight, quarrel, bicker, battle.

وڌو: ڌ. ڪپڙا - ڪپڙن جو جوڙو. پوشاڪ.
a suit of clothes, a dress.

وڌو ڪائڻ: ڪپڙا پهرائڻ. تحفي طور وڌو ڏيڻ. سرويا ڏيڻ.
to cause to wear clothes. to give a suit of clothes as a gift.

وڌوڙ: ڌ. ڏٺو - ڏٺو. نساڻو. هل ڳوڙ. مانڌاڻ. مونجهارو. گڙوڙ. بغاوت. هلچل انداز.

noise, tumult, confusion, anarchy, disturbance. chaos, lawlessness, disorder, riot, injustice.

وڌو ڪوٽ: ڌ. سومرن جي صاحبيءَ مرستندڙ جو تختگاه وارو شهر.
Vagah Kot, the capital city of Sindh during the time of Soomra rulers.

وڌهارڻ: م. پگهارڻ - رجائڻ.
to melt, liquify, dissolve.

وڌهي: ڌ. جي سبب - جي ڪري - جي ڪارڻ. جي اثر ڪري.
on account of, by reason of, due to, because of.

وڌو: ڌ. ڪٽ ڪيل ڍڳو وغيره (جنهن ۾ اڃا وڌو جي سگهه موجود هجي).
لحم متارو ڍڳو (سان، وڌو).

a castrated bull, a healthy animal.

وڌ: ڌ. اهو ٻوٽو جيڪو زمين تي پکڙي يا وڌ ۾ جاءِ تي چڙهي. لابيرو

to behave gently. to attend marriage ceremony.

وڌ وڌائڻ: پير ڪڍڻ - تڪڙو هلڻ. تعلقات وڌائڻ.

to walk in a fast pace. to maintain relationship or friendship.

وڌ: ڌ (سن) زهر - وڌ. (ص) کايو - تمام ڪارو.
poison, venom, saltish, brackish.

وڌ: ڌ. گدامر - ڪوئي. مال رکڻ جو ڀانڊو.
a storehouse, warehouse, godown.

وڌو: ڌ. سوداگري جو سامان. هٿ جو سامان. سودو. ٻڪي.
goods sold by small dealers, wares, trading articles. a handful of something. a pulverised medicine.

وڌو وڌائڻ: وضع واپار ڪرڻ. سودو ڪرڻ.
to trade, sale; to carry on a business. to strike a bargain.

وڌو: م. چڙوڙو ٿيڻ. پکڙجڻ - منتشر ٿيڻ. تڙو پکڙڻ.
to go astray, to be separated, divided, segregated, squandered.

وڌو: ڌ. گوشت تي مٿان چڙهيل ٻوڏو - چيچڙو.
the thin skin covering fat in meat.

وڌا پڌرا ٿيڻ: گھڻو ظاهر ٿيڻ. افعال ظاهر ٿيڻ. ڀول پڌرا ٿيڻ. راز فاش ٿيڻ.

of real facts to come in the open; of a secret to become known; to be exposed.

وڌو: م. پکيڙڻ. چڙوڙو ڪرڻ. ڪنديڙ.
to scatter, separate, divide, segregate.

وڌو: ڌ (سن) علم. ڄاڻ. ڪنهن خاص مضمون جي پوري ڄاڻ. علميت.
learning, knowledge, wisdom. knowledge of certain subject, erudition, scholarship.

وڌو: ڌ. اٺن جو گڏو. اٺن جي قطار.
a herd of camels (or cattle).

وڌو وارڻ: اٺن جو گڏو ڪاهڻ. قطار ڪاهڻ.
to take a herd of camels along; to go in a queue.

وڌو: ڌ. ڌڻ (مال جو). وڌو (اٺن جو). ولو (پکين جو). تولو. سڌ. جماعت.
اولاد. ڪٽنب. ڪٽم. عيال.

a herd of camels or cattle, a flock of birds. a band, party, a crowd, congeration. off spring, progeny, family, household.

a kind of marriage custom according to which the bride remains in seclusion for seven days before marriage.

ونجھڙو: ذ. هوا هڻڻ لاءِ دستي پڪو. وڃڻو. (ث. ونجڻي).

a fan, a win now, a hand-held fan.

ونجهڙو: ذ. نانگي پاڻيءَ ۾ پيڙيءَ کي ڏڪڻ لاءِ ڊگهو بانس. بانس جي چٽ. ٻارين راند ۾ وچ وارو حصو جنهن ۾ فقط راند جو اڳواڻ کاپائي سگهي.

a pole for working a boat with, a gibstaff, a bamboo pole, the central place in a children's game where only the leader can defeat.

ونجهلي: ث. بانسري-پين. مرلي.

a wind-instrument, flute, pipe.

ونجهڙي: ث. ٻارين يا ڌرين راند.

name of a boys' play.

ونجهڙيڙو: ذ. "زنڄار" (آفريڪا) جو ملڪ (جنان "حبشي" غلام ڪري آندا ويا هئا). گهاٽو جنگ-جڳهه پيلو.

Zanzibar, an African country from where negroes were brought as slaves, a forest, a thick jungle.

ونجهي: ث. واهي-ڪسي-نالي (واه مان پنيءَ کي پاڻي ڏيڻ لاءِ).

a watercourse for conveying water to the field from a canal or channel, an aqueduct, a conduit, duct.

ونڌو: ص (ف) صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ لفظ (جنهن صورتون، حسن وند وغيره).

the last member of a few compounds.

ونڌڙو ونڌڙو: ث. مشغولي. پورهيو. راند روند. سير-تفريح-تماشو.

engagement, occupation, labour, hard work, amusement, diversion, entertainment, recreation.

ونڌڙو: ذ. لس پيلي جي هڪ نئين جو نالو.

Vinder, the name of a mountain torrent in Lasbela area.

ونڌڙو وولڙو: (سسئي پنهنجن جي قصي جي حوالي سان) جبل جهاڳڻ-ڪشالا ڪڍڻ.

(reference to the story of Sassui-Punhoon) to go into the mountains, to struggle, work hard.

وندرائڻ: م. دل خوش ڪرڻ. سير وغيره ڪرڻ. راند روند ڪرائڻ. پريائڻ. to amuse, divert, entertain, recreate, to cause to

ولعو: ص. لاهو-سجڻ-سڪڻ. ڪنگڙ. چڙچاڻڊ. نڌڪو. (ث. ونجي). needy, poor, indigent, beggerly, broke, destitute, lone, alone; unmarried, helpless.

ولعوڻو: ذ. هنياءُ ۾ سور جو وٺ. پيٽ ۾ سور جو وڪڙ. a spasm of pain in the chest, a spasm of pain in the stomach.

ولڪي: ذ (ع) مالڪ-آقا. سرپرست. دوست. خدا جو خاص بندو. درويش. عابد-زاهد. عارف.

owner, master, lord, guardian, helper, defender, a friend, a favourite (of God), a saint, a pious man.

ولڪي الله: ذ. خدا جو پيارو بندو. عابد. خداوارو. a pious man, a saint, holy man, Godly, virtuous.

ولڪي عهد: ص. وقت جو حاڪم. بادشاهه جو جاءِ نشين. a heir-apprent, crown prince.

ولڪيمو: ذ (ف) نڪاح کان پوءِ گھوٽ جي طرفان مانيءَ جي دعوت. a marriage feast thrown by bridegroom.

وَمَر: ذ. درياءَ. سمنڊ. بحر. (ظرف) 'يومتان' جو مخفف. a river, a sea, ocean, abbreviation of.

وماس: ث. گھڻي-جهوري. اڻ-اوسيڙو. انديشو. anxiety, grief, trouble, care, concern, uneasiness, worry.

وماسجڻ: م. گھڻيءَ ۾ يون. افسوس ڪرڻ-ڏک ڪرڻ. هيسو لڻڻ. ڏکيو ڄڻ. حيران ٿيڻ.

to be anxious, grieved, concerned, troubled, worried, to be astonished, surprised.

وماڻ: ث. ديرتائن جي سواريءَ لاءِ رٿ يا گاڏي. اڏامر ڪٽولي. a chariot of the gods, a flying-bedstead.

وَن: ذ (سن. ورن) رنگ-ورن. a colour, hue.

وناسپتي، وناسپتي: ص. وڻ ٿڻ يا گاهه پوڻا. plants, bushes, grass.

ونان: ذ. وچ جو ساز. ڪوبه تارن وارو ساز (سُرندو، ڪينرو وغيره). a musical instrument, a stringed instrument.

وناهه، ونواهه: ذ. شاديءَ جي هڪ رسم (جنهن ۾ ڪنوار کي پيچن لاءِ ستن ڏينهن تائين اکيون ٻڌي خلوت ۾ وهارين ۽ تيل ۽ آهڻ جي مائش ڪن. ڪن هنڌن تي گھوٽ کي به وناهه ۾ وهارين).

وَنگُ: ڏ. ڳئون يا مينهن کي ڏهڻ وقت پڇاڙيءَ وارين ٽنگن ۾ پڌڻ جي رسي- ڏنگُ. ڪوه جي تر ۾ رکيل ڪاٺ جو گول چڪُ (جنهن تي ڪوه جي پٽ کڄندي). نار جي پاڻي جي هڪ ڪاٺي. درياءَ جو ڍورو- واهڙ.

a rope used for tying the hind-legs of a milching animal, a rounded piece of wood like a wheel, put in the bottom of an open-well, a piece of water-wheel, a small storage or channel from river.

وَنگ وڃهڻ: وڪڙ وڃهڻ- قابو ڪرڻ. اٽڪل سان ڦاسائڻ.
to entangle, to catch hold of, to entrap, implicate.

وَنگُ: ڏ. ڏنگ- ڪُٻ. نقص- عيب- وڌ.
a bend, crook, curve, a defect, fault.

وَنگڙو: ص. ڏنگو- ڪُٻو. ڇپو. وروڪڙ وارو. (ڏ. وَنگڙي).
crooked, bended, twisted, curved, twisting, serpentine.

وَنگارُ: ڏ. بيگار- بيگر- چيٽو- آبت.
calling neighbours to assist in any work and feasting them in return, a harvest-feast, a gang of labourers employed or obtained ex-gratia.

وَنگار وڃڻ: ڏ. ڏنگ- ڏنگي. ڦير.
to support, help, assist.

وَنگڙي: ڏ. ڏنگ- ڏنگي. ڦير.
crookedness, bend, curve.

وَنگڙو: ص. وَنگڙو- ڏنگو- وروڪڙ وارو. (ڏ. وَنگڙي).
crooked, bended, twisted, serpentine.

وَنگڙي: ڏ. نار يا هرلي ۾ پائڻي جي ڏنگي ڪاٺي يا ڦرهي.
the felloes of a water-wheel.

وَنگڻ: م. ونگ وڃهڻ- رسي سان قابو ڪرڻ. وڪڙ واري ڳنڍ ڏيڻ. چڙهائي کي ڏهائي وقت ٽنگن ۾ ڏنگ وڃهڻ.

to entangle, to hold with a rope, to give a twisting knot, to put a rope on the hind-legs of a milching animal.

وَنگڙو: ڏ. هڪ قسم جو اڀڙ (ڀل ۾ رهي). ريٽو.
the common cucumber.

وَنگڙو: ص. ڏنگو- ڦٽو- وريل- ڦٽيل. (ڏ. وَنگي).
crooked, bending, curving, twisting.

وَنو: ڏ. گهوٽ- ٻنو- مڙس.
a husband, groom.

entertain.

وَنڊَرُ: م. راند روند ڪرڻ- تفريح ڪرڻ. مشغولي ۾ رهڻ.
to amuse oneself, be diverted, entertained, re-created, be engaged.

وَنڌ: ڏ. موتي مٿي ۾ سوراخ ڪرڻ جو ڪم. وڙي وڙي چوڻ- بڪ- وڻل.
piercing or boring pearls, gabbling, to say again and again, repetition, a loose talk.

وَنڌجڻ: م. سوراخ ٿيڻ (موتي, هيري, مٿي ۾). وڙي وڙي ڏڪر ٿيڻ.
(in a pearl) to be bored, to narrate or tell again and again.

وَنڌجڻ: م. سوراخ ڪرڻ (موتي يا ٻئي ڪنهن قيمتي ٻڙي ۾). وڙي وڙي چوڻ- اجائي پڇار ڪرڻ. بڪ بڪ ڪرڻ.

idem.

وَنڌ: ڏ. ورهاست- تقسيم- وڃ. ڦوڙي.
distribution, partition, division, sharing, share, portion.

وَنڌ آيت: ڏ. آهر انگ جيڪو ڪنهن انگ کي وڌ ڪرڻ سان حاصل ٿئي.
the final result of a division.

وَنڌجڻ: م. ورهاست ٿيڻ. پاڻا ٿيڻ- پٽيون ٿيڻ. وڌ ٿيڻ.
to be divided, shared, apportioned, distributed, partitioned.

وَنڌي: ڏ. آهر انگ جنهن تي ٻيو انگ وڌائي سگهي.
a figure which could divide another figure, a divider.

وَنڊيرُ: ص. وڌي ۾ پائڻوار- پٽيار. هڪ ذات جو نالو.
Vandiar a share-holder, a share-cropper, name of caste.

وَنڊي: ڏ. حصو- پتي- پاڱو. وڃ ۾ آيل پتي.
a share, dividend (in partnership), allotment, portion, quota.

وَنس: ڏ (سن. بنس) شجرو- پيڙهي- نسل. گهراڻو- خاندان.
offspring, descendant, stock, race, lineage, pedigree, kin, family, household.

وَنڪو: ص. ٻانڪو- ٻادر- سورهيو.
brave, audacious, awless, courageous, fearless, heroic, lionhearted.

وَنگ: ڏ. محراب- دروازي جي مٿان اڏيل ڪمان.
an arch, curve.

وڻوآءُ، وڻندُ: ڏ. وڻاھ (شاديءَ جي ھڪ رسم).

the seclusion of the bride for a few days before marriage.

وڻشُ: ڏ. ڪپھ جو پوتو.

a cotton plant.

وڻشاڻي: ٿ. وڻش جي پوتِي جي ڪاٺي.

the sticks of the cotton plant.

وڻئون: امر. وڃ. پري ٿي.

go, go away.

وڻئون وڃڻ: ڏور رهڻ - پري پڄڻ. ٽهڻ.

to keep at a distance, make off, fly from.

وڻهيو: ص. ساڻو - ڍاڍل، خوشحال، سڪو - آسودو، توڻگر.

rich, wealthy, opulent, affluent, moneyed.

وڻي: ٿ. ڪنوار - بني.

a bride.

وڻ: ڏ. درخت - شجر.

a tree.

وڻ ٿڻ: ڏ. وڻ ۽ پوٽا ننڍڻ وڻن پوٽن وارو جهنگ. وڻڪار.

a thicket of trees, a forest of small trees, forest, a collection of trees.

وڻ پڪو: ڏ. وڻ جو پڪل (ميرو) - شاخ.

a fruit which ripens on the tree.

وڻ وڃائڻ: لاجواب ڪرڻ. ڪارنامو ڪرڻ.

to silence by apt replies, confute, to perform a heroic job.

وڻاند: ٿ. ڦٽاڙو، ڏڦيڙ، اثبثت - وير ورو.

rapture, disunion (among friends), enmity, bickering, quarrel, beef, altercation, controversy.

وڻج: ڏ. تجارت - سوداگري - واپار. واپار جو مال - سودو.

trade, trading, business, merchandise, wares.

وڻجارو: ڏ. سوداگر - تجار.

a trader, merchant, businessman.

وڻج وٺائڻ: خريد ڪرڻ - سودو، گهري وٺڻ.

to purchase, trade, buy, take, to ask for, obtain.

وڻاءُ، وڻاهه: ڏ. نقصان - هاجو، اثبثت، جوکو، جهيڙو.

loss, privation, ruin, destruction, enmity, bickering, quarrel.

وڻاءُ وڃهڻ: جهيڙو وڃهڻ، دشمني ڪرڻ، ڏڏو وڃهڻ، رنڊڪ وڃهڻ.

to raise a quarrel, to feel enmity, to incite a fight, to create hindrance, obstacle.

وڻائڻ: مر. پسند ڪرائڻ، چونڊڻ.

to get approbation, approval, to select, choose.

وڻت: ٿ. پسندي - مرضي، خيال، چاهه.

acceptance, selection, choice, preference, option, notion, idea, desire, inclination.

وڻجڻ: مر. مال خريدڻ، ملهه وٺڻ، وڻج واپار ڪرڻ.

to purchase, buy, trade; to indulge in trading, business, merchandise.

وڻراهه: ٿ. وڻ ٿڻ، گهڻن وڻن واري جُوءِ. وڻڪار، وسندي.

trees, shrubs, bushes, a forest, jungle, fertility, fertility.

وڻڪه: ٿ. (سن، ونڪ) رنگ، نمونو - جنس.

colour, hue, design, sample, specimen.

وڻڪاره: ٿ. وڻن واري جُوءِ. وڻن جي ٿڌي ڇان، وڻراهه.

a place full of trees, a forest, cold shadow of trees, an avenue of trees.

وڻندو: ص. پسند ايندو، پاڻ پوندو، دل کي وڻندو.

pleasing, agreeable, congenial, favourable, gratifying, a source of pleasure.

وڻندي: ٿ. پسندي، مرضي، رضا، خواهش.

choice, approval, preference, selection, acceptance, wish, desire, crave, will.

وڻن: مر. پسند اچڻ، پائڻ، مرضي ٿيڻ، دل کي لڳڻ.

to be likened, approved, accepted.

وڻي کائڻ: پاڻ ۾ وڻندي وڃي کائڻ - نسيرو ڪرڻ.

to settle between themselves, (a dispute), to resolve, solve.

وڻو: ڏ. گهاٽو، زخمو، ويڻ، طعنو، پاراٽو.

a cut, wound, an injury, taunting, reproaching, a curse, anathema.

وڻ ويڙهي: ٿ. هڪ قسم جي وڻ (جيڪا وڻن تي چڙهي وڻن کي

سڪائي ڇڏيندي آهي) - بي پاڙي.

a creeping plant, Oxystelma esculentum.

وڻي: ٿ. ننڍن وڻن جو جهنگلو.

a thicket, a jungle.

ڀڙهائڻ: ڀڙهائڻ: زهر وجهڻ. بنياد وجهڻ (جهيڙي جو). ڀڙائي ڪرڻ.
to put poison (in something). to incite a quarrel,
to back-bite.

ڀڙه جي ڳڻندو: ص. نساڌي- جهيڙو وجهائيندڙ.
a quarrelsome fellow; belligerent, contentious,
brawling, scrappy.

ڀڙهائڻ: ص (ع) گذشتو بخشيندڙ خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
Wahab, an epithet of Almighty Allah, the most
forgiver.

ڀڙهائڻ: م. ڀڙه ڏيڻ- زهر ڏيڻ. نهوڙڻ. بيهوش ڪرڻ. نشووندي خمار ۾
آڻڻ.

to poison, venom. to cause a damage. to make
unconscious. to give some intoxicant.

ڀڙهائڻ: ڌ (سن) ٻڌ ڌرم جو عبادت گاه.
wahar, a religious place of Buddhism.

ڀڙهائڻ: م. هڪڙي هنڌ قائم ڪرڻ. ڪوڙڻ. کڻائڻ. سڪونت ڏيڻ. آڻو
ڪرائڻ. لڳائڻ (ڪم تي). وهاري ڪرائڻ.

to cause to sit, fix, place firmly, set. implant, in-
stal, plant. to settle.

ڀڙهاري چئڻ: زوري وهاري. حوصلي مان ڪڍڻ. ڪيرائڻ (مقابلي ۾).
سخت نقصان پهچائڻ. شڪست ڏيڻ. انتظار ڪرائڻ. بيڪار
ڪرڻ.

to compel to sit, to harass, harry. to put down,
conquer, defeat, overpower. to make to await. to
make useless.

ڀڙهائڻ: ص. واهر ڪندڙ- واهرو.
a supporter, benefactor, provider.

ڀڙهائڻ: ڌ (سن) فراق- وڃوڙو. وڃوڙي جو غم. ويراڱو. هڪ راڳي جو نالو
(جيڪا پيريات جو ڳائي وڃي).

separation, detachment. the pangs of separation. a
musical mode sung before sunrise.

ڀڙهائڻ: م. گذري وڃڻ (وقت، رات).
to be passed, be spent, to pass away (of a time or
night).

ڀڙهائڻ: ڌ (سن) واه (شادي- پرڻو- عقد).
marriage, wedding.

ڀڙهائڻ: ڌ. سمهڻ وقت ڪنڌ يا مٿي هيٺان رکڻ جو تڪيو- سرائو.
a pillow, cushion, bolster.

ڀڙهائڻ: ص. طعنا مڃڻا ڏيندڙ. گلا خور. وچ ويڙهائڻو. بدزيان. جهيڙو
اٽڪائيندڙ. خوار خراب.

a reproachful, a backbiter, reviler, mean, ignoble,
base, lowly.

ڀڙه: ندا. او- اڙي! (سڏڻ جو آواز).
a call, interjection: O!, Oh!.

ڀڙهائڻ: ڌ (سن) وهائڻ- شادي.
marriage, wedding.

ڀڙهائڻ: ڌ (انگ) راءِ. سياسي ۽ سماجي مسئلن ۾ راءِ جو اظهار.
vote, ballot, suffrage, franchise.

ڀڙهائڻ: ڌ. وڃايل شيءِ جي ڳولا- وڙڻ.
search, scour, comb, forage, rummage.

ڀڙهائڻ: م. ڳولا ڪرڻ. وڃايل شيءِ جي آندي پري ڳولا ڪرڻ.
to search, scour, comb, forage, rummage.

ڀڙهائڻ: ڌ. ڪپڙ جو پوتو.
a cotton plant.

ڀڙهائڻ: ڌ. فصل لڻڻ بعد روشن ڇوڻ سڪل ڪاٺيون.
the sticks of a cotton plant.

ڀڙه: واه. ڌ. هاءِ هاءِ! ڏک جي دانھن.
interj. Alas!, Ah!; a cry out of pain or suffering.

ڀڙهائڻ: ڌ (سن) اندر وارو- ضمير- من.
conscience, inner voice.

ڀڙه: ندا (ف) واه! شاپاس!
good!, buck up!, a cry out of surprise.
happyness.

ڀڙه: واه: ڌ. تعريف جا لفظ. واه واه! شاپاس!
idem.

ڀڙه: ڌ. چرپي. گوشت جو شپ. هڏي جي مک.
fat, grease, bone-marrow.

ڀڙه: ڌ. وهڪرو (پاڻيءَ جو). تيزي- تڪ- جوش- امڱ. طاقت- زور- شوق-
ڪاڍو- چڪو- درياءَ جي سير- سندن جي تڪ.

current, stream, flow, speed, velocity, rapture,
desire, passion, desire, inclination, the deep
stream, rapid current of the sea, strength, force.

ڀڙه: ڌ (سن) وڙ (زهر- وڪ- ستر- تمام ڪڙي شيءِ).
poison, venom, a very bitter test.

design.

وَهتَ ڪرڻ: ڪچ ماپ ڪرڻ، تور تڪ ڪرڻ، ڳڻ ڳوت ڪرڻ، رٿ ڪرڻ.
to measure and cut, to weigh and assess, to make plans, to design, suggest.

وَهتَڻ: م. ڪچ ڪرڻ، ماپ ڪرڻ (ڪپڙا)، وڌڻ-ڪٽڻ (ڪپڙو ماپ مطابق).

idem.

وَهڻجائڻ: م. وينجھائڻ، ويچارڻ، معنيٰ پروڙڻ-مطلب ڪيڏ (ڳجهائڻ جو). منجهيل مسئلي جو حل ڪيڏ-سلجھائڻ.

to think about, envisage, project, visualize, to solve a puzzle, to bring a solution for a problem, to solve.

وَهَر: ٺ. واهر-مدد.

aid, assistance, succour.

وَهَر: ٺ. چڙياڻي (ڳئون، مينهن وغيره) ۾ ڦرجڻ جي چڪَ.
the inclination of a cattle for the male, rut.

وَهَر ڪڻ: لڳ جو خيال ٿيڻ، شعوت ٿيڻ.
to be in rut; to be sexually active.

وَهَرڄڻ: م. چڙياڻي ۽ پر لڳ جي سڌ ٿيڻ، ڦرجڻ جي چڪَ ٿيڻ.
to be in rut (cattle).

وَهَر: ٺ. سارين جي بچ جو روٽيو-ويراج.
transplanting or replanting young rice plants, vegetables, etc, the plants so replanted.

وَهراج: ڏ. وهر-روٽيو.

idem.

وَهَرڻ: م. سارين جي بچ جو روٽيو ڪرڻ.
to transplant or replant rice saplings.

وَهَرُو، وَهَرُو: ڏ. ننڍي عمر جو ڏانڊ، جوان گايو، (ص) ستروتر-ٿلهو ستارو.
(وَهَرِي).

a young bullock, steer, stout, lusty, thick, fat, corpulent.

وَهسڻ: م. کله-مشڪن خوش ٿيڻ، سرهو ٿيڻ، آرام حاصل ڪرڻ.
سُڪ پسڻ، مڙوونڻ.

to be merry or happy, to rejoice, feel joy, merriment, to be resting, enjoying.

وَهڪَ: ٺ. پاڻي جو وهڪرو، تڪ-تيزي (پاڻي جي).
current, force of stream, the speed of running

وِهاڻِي: ٺ. پرھ ڦٽي-پريات-فجر.

dawn, daybreak, aurora, cockcrow.

وِهاڻِي: م. پاڻي جاري ڪرڻ (پني وغيره ۾). وِهاڻ (ڪي هر ڦار يا گاڏي گهاٽي ۾) هلائڻ، جوتڻ (هرن ۾). ڳهاڻي (ڪم ۾). ذبح ڪرڻ (سير وِهاڻ).

to cause to flow, to run, effuse, to put an animal to the yoke, to make one work or labour hard, to fag, to butcher, slaughter.

وِهاڻِي ڇڏڻ: هلندڙ پاڻي، ۾ ڇڏڻ، جاري ڪرڻ-کولڻ (پاڻي). سستي شيءَ مٽانگي اڳ ۾ ڏيڻ، دوکو ڏيڻ، لڳڻ.

to put in running water, to flow, to effuse, to sell a cheap item expensively, to cheat, defraud, to overcharge, swindle.

وِهاڻِي: م. گذارڻ-لنگهائڻ، گذارڻ (رات)، وقت پورو ڪرڻ، ملهه وٺڻ-خريدڻ-سودڻ-وڻجڻ.

to pass, spend, or while away (time), to purchase, buy, bring on one's self.

وِهاڻِي: ص. خريدار-سوداگر. (ڏ) صبح وارو تارو "وِهاڻو تارو"-عطارد.
a purchaser, buyer, a trader, merchant, a businessman, the morning star, the planet mercury.

وِهاڻِي: ٺ. اوڌر تي ورتل اُن، ڪٽ-اوڌر، هڪڙي ويٺي جو اُن، رڙڻ (ٻار ننڊ ۾ ڪندو ته چوندا ته وِهاڻي ٿي ڪلاهي).

grain purchased on loan, a loan, grain sufficient for one time only, the food, victuals

وَهَب: ڏ (ع) بخشش-عطا، سَخا.

salvation, forgiveness, gift, present, favour, generosity, liberality.

وَهبي: ص. خدا جو ڏنل يا عطا ڪيل (علم، ڏات).

given or provided by God (any benefit).

وَهت: ڏ. ساري يا ٻار پريءَ ۾ ڪم ايندڙ جانور (گهوڙو، گدھ، ڍڳ).
ڍور-چوپايو جانور.

any riding animal (a horse, donkey, bullock etc).
a mount, a domestic animal.

وَهت وانو: ڏ. ڍور ڍڳو، گهوڙو اُن.

a mount, a bullock, a horse, camel.

وَهت: ٺ. ڪُچ-ماپ (ڪپڙي جي). رٿ-اٽڪل.

cutting out clothes and its measurement, the measurement for dress material, a proposal, plan,

the current time, present age, the current styles, fashion, customs, traditions.

وَهَنَازُ: ذ. ڏيئي لپتي. ڏنو ورتو. هلت چلت. هڪ ٻئي کي ڏيئي وٺي بيباق ڪيل حساب. برابر (حساب ڪتاب ۾).

correspondence, dealing, negotiation: wordly business, true, exact, correct; cleared, squared (an account), equal, discharged.

وَهَنَوار ڪرڻ: سُڌي جي ڏيئي لپتي ڪرڻ. حساب ڪتاب چڪتو ڪرڻ. لٽ پٽ ٿيڻ. سڌو ڪرڻ.

to settle or clear an account; to equal, discharge, to finalize a contract or deal.

وَهَنُ: م. جاري ٿيڻ (پاڻي، رستو)، روان ٿيڻ (اوزار هٿيار). ڳهن-پورهيو ڪرڻ. لنگهن-گذرڻ. لڳڻ (هوا).

to flow (water, of traffic on road), to work (as a knife), to labour, work hard, fag, toil, to leak, to pass-by, to blow (wind).

وَهَنُ: ذ. واهڻ-ڳوٺ.

a village, habitation, hamlet, settlement.

وَهَنَئي: ص. ڳرناٿو-دهقاني.

a villager, a rustic.

وَهَنُ: م. ويهڻ. ويهي رهڻ-ترسڻ-تڪڻ.

to sit or take a seat, to dwell, abide, reside, stay; staying.

وَهَنِي: ث. ويهڻ جو نمونو. ويهڪ.

sitting posture of the body, seat manner of sitting.

وَهُو: ث. زال-گهرواري عورت.

a wife, a woman, female.

وَهُو: ص. وهندڙ (وهت)-سڪيل.

trained (animal), disciplined.

وَهَر ڪرڻ: ڪنهن وهت کي ڪم ۾ وهائڻ کان اڳ ڪيتر ڏيڻ-سيڪارڻ.

to train (an animal), to discipline.

وَهَوُ: ث. دهل جي هڪ وچت. دهل جي وچت تي ناچ جو تار.

a beat of drum (kettle-drum etc); a dance tune of the drum.

وَهِي: ث. عمر-ڄمار. ڊڪاندار جي ليکي چوڪي جو ڪتاب.

age, life-time, an account book.

water in a canal.

وَهڪ: ث. ويهڻ جو عمل-ويهڪ-بيهڪ-وهئي.

sitting, resting, on the buttocks, in a sitting posture.

وَهڪرو: ذ. پاڻي جو وهڻ. پاڻي جي رفتار-رواني.

current, stream, speed of stream, the speed or current of a running water channel.

وَهڪڻ: م. چڙپاڻي جو ڪير سڪائي وڃڻ-وهڪي وڃڻ to become dry or exhausted (a cow etc; as regards milk), to cease to give milk.

وَهڪيل: ص. اُها ڍڳي يا مينهن جنهن جو ڪير گهٽجي وڃي. a cow or buffalo which is not milching, a dry cattle-head.

وَهڪڻ: م. ويڪرو ٿيڻ. پڪڙجڻ. وڌڻ (جسم). ٿلهر مٽارو ٿيڻ. become wide, to become extensive, broad, fatty, portly (body).

وَهَلو: ظ. جلد-تڙت-تڪڙو-مٽ (ٿ. وُهلي).

quickly, speedily, hurriedly, promptly, rapidly.

وَهَلور: ص. ويڳاڻو-آزردو. اداس. بيزار. هٿ چُهڻ کان پري. distressed, dejected, forlorn, distraught, harassed, tormented, troubled, worried.

وَهَلور وڃڻ: وٽون وڃڻ. پري ٿيڻ. وڃڻ. چڙ ۽ بيڙاريءَ مان پاسو ڪرڻ.

to pass the bounds of decency, to be impatient, to fly from (anything disagreeable).

وَهَرُ: ذ (ع) گمان-شڪ. ڊپ-خوف. انديشو.

fancy; suspicion, doubt, distrust, anxiety, apprehension, fear, a superstition.

وَهِي: ص. پريمي. خيالي. وسوسو.

fanciful, suspicious, distrustful, apprehensive, superstitious.

وَهنجارڻ: م. غسل ڪرائڻ. غسل ڏيڻ. تڙ ڪرائڻ.

to wash, bathe.

وَهنجڻ: م. تڙ ڪرڻ. غسل ڪرڻ. مٿي يا لڳ ڏوڻ.

to take a bath, bathe, take a shower.

وَهندڙ: ص. هلندڙ-روان-جاري.

running, flowing (water).

وَهندڙ پاڻي: ذ. هلندڙ وقت-چالو زمانو. وقت جي رفتار. هلي چلي.

a round bale.

ويٺل: ص. ويهي رهيل. ڪريل. جُڪيل (زمين، پت، وغيره).
sloped, declivitous (land, wall etc).

ويٺو: ص. ويٺل ويهي رهيو.

habitant, inhabitant, dweller, satdown.

ويٺو رهڻ: گهڻيءَ دير تائين ويهڻ. انتظار ڪرڻ. واندو هجڻ. بيروزگار هجڻ.

to sit for a long time. to await, expect. be unemployed, without job or assignment.

ويٺي ويٺي: ظ. اوجھو-قورا-يڪدم.

suddenly, unexpectedly, abruptly, immediately.

ويج: ذ (سن. ويد) طبيب-علاج ڪندڙ.

a physician, doctor.

ويجهڻ: ش. واڌ، بڻجڻ، گهٽجي. اولاد ٻڙاڻڻ.

prosperity, thriving, flourishing, increase of progeny.

ويجهائي: ش. اوڏڙائي، عزارت.

nearness, proximity, vicinity, relationship.

ويجهڙي: ش. ويجهائي-اوڏڙائي، قربت.

idem.

ويجهو: ظ. نزديڪ-قريب. (ش. ويجهي).

near, contiguous, close by, adjacent, at hand.

ويجهي جهڙو: ش. آسپاس، اوڏڙائي.

idem.

ويچارڻ: ذ (سن) عقل يا سوچ جو استعمال. سوچ. خيال. ڌيان. غور. فڪر.
گهڻي. انديشو-شڪ. اندازو-الڪل.

thinking, consideration, thought, reflection, speculation, concept, cogitation, deliberation, attention, application, concentration, estimate, guess.

ويچارڻ: ذ. شڪل ٺاهي نقل ڪرڻ.

mimic, make mouths, ape, imitate, mock; travesty.

ويچارڻ ڏيڻ: اهل ڪرڻ-نقل ڪرڻ. چيرا ڏيڻ.

to mimic, make mouths, to ape, imitate, mock.

ويچارڻ: م. سوچڻ-غور ڪرڻ. سمجھڻ. دوانديشي ڪرڻ. غور فڪر ڪرڻ. سوچ ويچار ڪرڻ.

to ponder on, meditate, reflect, consider, con-

وڃي چڙهڻ: وڌي عمر ٿيڻ. جوانيءَ کان هٽڻ.

to come of age, to move towards middle age.

وڃي پيو: ص. وس وارو-بالختيار. (ث. وڃي).

independent, competent, adult, capable.

وڃي: ذ. پکيءَ جو هڪ قسم (جيڪو سڄي موسم ٻر سٺو ٻر لهي).

a starling bird.

وڃڻ، وڃڻ: ذ. زمين ۾ هٿ سان پيو هٿ (خاص ڪري ساريون، بصر، بکر وغيره)، ساريون جو روٽو.

transplanting of rice and some other vegetables.

وڃڻ: ش (سن) ٻڏيڻي عورت-رڻي-ڪسيائي.

a prostitute, call girl, harlot, drab.

وي: ذ. چراگاه. رک ڪيل سائي جو (جتي مال چرڻ لاءِ وڃي).

pasture land, a land reserved for grazing animals.

وياج: ذ. سود-وڪو. نفعو-فائدو (قرض تي). اوڏ تي ڪنيل مال جو وياج.

interest, profit, benefit, advantage.

وياج خورو: ص. وياج تي قرض ڏيندڙ-سود خور.

a usurer, a money-lender.

وياجڻ: م. وڃڻ-مطالعو ڪرڻ. ٻڌائڻ. اورڻ.

to read, study, peruse, to tell, convey, to talk of one's griefs, or grievences.

وياکڙو: ذ (سن) صرف نحو-گرامر.

grammar.

وياهڻ: ص (سن) حيران-پريشان، بيچين، گھبرايل، بيمار.

confounded, troubled, harassed, tormented, worried.

وياکڻ: ذ (سن) تقرير-ليڪچر، واعظ.

a discourse, lecture, a preach.

ويانڻ: م. وڃڻ-چڻ-پيو ڏيڻ.

to bring forth young, to be delivered.

وياد: ذ. اولاد-ٻچ-نسل-ڪٽم-ڪٽم-آڪڻ.

children, off spring, descendants, posterity, progeny, kin, kindere, clan, family, folk, race, lineage.

ويتر: ظ. اڃان به-گهڻو-وڌيڪ-زياده.

very much, very greatly, more than, moreover.

ويٽو: ذ (انگ) گولائي ۾ ويٺيل ويٽو.

pain, sorrow, grief, affliction, anguish, trial, ordeal, tribulation, visitation, illness, disease.

ويره: ٺ (سن، ويلا) وقت، مهل، دير، تاخير، وارو، دفعو، پيرو.

time, while, spell, delay, a turn, chance.

ويران ويره: ڏ، جنس پوءِ تن (وڌ).

increasing, again and again, increasing or become unbearable.

ويره: ڏ (سن) دشمني، عداوت، بدئي بغض، حسد.

enmity, animosity, antagonism, hostility, revenge, vengeance, envy, jealousy.

ويرو وٺو: ص، بدلو وٺندڙ، انتقام وٺندڙ.

vindictive, revengeful, vengeful.

ويري: ص، دشمن، منگ گھرو، (ويريائي).

an enemy, foe, opponent, inimical.

ويره: ڏ، چند جي ڪشش سبب سمنڊ ۾ پاڻي جو چاڙه (جيڪو هر روز ٿئي، پر چند جي چوڌهين ۽ اٺاويهن رات تي وڏي وير چڙهي). اٿل، وڏي اٿل.

rise of the tide, inundation, spate, flood.

ويروتار، ويرتون تار: ڏ، مٿي کان به مٿي (پاڻي)، سامونڊي وير جي چاڙه کان به گھڻو (پاڻي)، ڪٺان تار، تمام گھڻو، بي انداز.

a deep water, excessive water, water flowing out from the banks, brimful, too much, unlimited.

ويره: ڏ (سن) دلير، سورهيه، بهادر، سورمو، همراز، جن (جيڪو ٻئي کي نقصان پهچائڻ لاءِ جادوگر جي قبضي ۾ هجي).

heroic, brave, valiant; mighty, powerful, strong, a demon.

ويرمه: ڏ، ٻئي کي جادو ذريعي مارڻ جو هڪ دا.

a method of magic to kill some one.

ويراڳ: ڏ، ڏهاڳ، وچورو، جدائي، ترڪ (آسائش، آرام وغيره)، دنياوي خواهش کان بي تعلقي، لاڳاپا لاهڻ، نفرت، ڪراهن، جوڳ.

renunciation, abnegation, austerity, dejection; separation from the worldly affairs, disgust, repulse, repel.

ويراڳ ولن: دنيا کي ترڪ ڪرڻ، نفسياتي خواهشون ڇڏڻ، گوشي نشيني اختيار ڪرڻ.

to renunciate (the world and its facilities), to mortify sensual appetite, to become ascetic.

template, think over; cogitate, deliberate, speculate.

ويچارو: ص (ن)، بي چاره، بي وسيلو، بيواهر، محتاج، مفلس، لاچار، بي وس، ٻانڀرو.

helpless, unfortunate, poor, hapless, deplorable, afflicted, indigent, needy, penurious, simple, innocent.

ويچوڻو: ص، وچ وارو، تياڪر، امن، ثالث، دلال، قاصد، سگاوڻي ڪرائندڙ.

a mediator, intervener, go-between, trustee, trust worthy, tout, middleman, agent.

ويجو: ڏ، وٺي، دوري، سنڌو، ڍنگ، فرق، تفاوت، علحدگي، ويجهو.

distance, expanse, space, boundary, limit, difference, dissimilarity, divergence, separation, interval.

ويجو ويجهو: جدا ڪرڻ، فرق ڪرڻ، نفاق وجهڻ.

to separate, to mark the difference, to diverge, distinct, to bring bad-blood (between).

ويجهو: ص، بداعالي، بدلچن، پير پيري، رولاڪ.

immoral, iniquitous, reprobate, vicious, wicked, wandering, vagabond, vagrant.

ويچي: ڏ، وٺي، سنڌو، وارڪاڻي، وانڌڪاڻي.

distance, partition, border, disengagement from work, leisure.

ويد: ڏ (سن) ٽنن جاچار ڌرمي ڪتاب (رگ ويد، سامر ويد، بحر ويد، اتر ويد).

four sacred scriptures of Hindus, Vedas. (Rig, Sam, Yajur, Atharva).

ويد: ڏ (سن) طبيب، علاج ڪندڙ، ويڇ.

a doctor, physician, medic.

ويدانت: ڏ (سن) هندومت ۾ 'الک' جي ايڪائي، ۽ ان سان ٺهڻ لائڻ جو فلسفو.

a system of pantheistic philosophy, or monism so called, as contained in Hinduism.

ويد: ڏ، زخم، گھاٽ.

an injury, a cut, a hole, perforation.

ويدن: ڏ، تڪليف، آزار، پيڙا، بيماري، روڳ، مرض، مصيبت، ظلم، فحش.

coiled ring.

ويڙهيڇو: ص. جهنگ جو رهاڪو. جهانگي. ساڳي ويڙهي ۾ رهندڙ.

a rustic, a villager, residing in same ward, block or area.

ويڙهاڻ: م. لڙائڻ. لڙائي ڪرائڻ. جھيڙو ڪرائڻ.

to cause to fight, quarrel, war.

ويڙهڻ: م. لپيڻ. وڪوڙڻ. سٽيڻ (سامان سڙو).

to wrap up, fold, roll.

ويڙهو: ذ. چوڌاري لوڙهي ۾ آيل گهرن جو مجموعو (جن ۾ فقط ويجهو مت مائت رهن). هڪڙي ڪٽنب يا خاندان جو پاڙو. لوڙهي سان بند ٿيل ڪاڪوس. ست وغيره جو ديرو.

family, a residential area occupied by one family a clew of thread.

ويڙهي: ث. ست. ڏاس. واڻ وغيره جي ڀيري

a ball of thread, a clew of wool, a ball of rope.

ويس: ذ. پوشاڪ. لباس. وڳو.

family dress, clothes, apparel, attire.

ويس بدلت: وڳو متاڻ. ڪپڙا بدلائڻ. شڪل متاڻ. روپ بدلائڻ. بهروپ ڪرڻ.

to change the dress or clothes, to disguise.

ويس ڌاري: ص. روپ بدلايل. سانگ ڪندڙ. ڪردار. اڪٽر.

disguisement, an actor, a character.

ويساڙو: ذ. ويسر. نسيان. پل. وسري وڃڻ جي بيماري (ص) وساري ڇڏيندڙ. ويسر کاڌو. جنهن کي ويسر جي بيماري هجي. بي پرواه.

amnesia, forgetful, oblivious, unwitting, amnesia, ac. mindless.

ويساگ: ذ. سنيت مندر جو ٻيو مهينو.

the second Hindu month (April-May).

ويساند: ث. ساھي. ويساھي. آرام. ڊاڀر. فرصت.

rest, quietness, pause, ease, liesure, relaxation, repose.

ويساھ: ذ. اعتبار. يقين. پروسو. عقيدو. ايمان.

trust, confidence, belief, reliance, credit, faith, credence.

ويساھ گھاٽي: ث. واعدو ڪري ڦري ويندڙ. دولاپ. ترڪت. بي ايماني. نگي. ڪپت.

a breach of trust, treachery, perfidy, faithless-

ویراڳي: ث. لوہ يا ڪاٺي مان ٺهيل ننڍڙو صليب جنهن تي جوڳي پائون رکي ٽيڪ ڏين. اُها ڪاٺي، جي ٽيڪ جيڪا ویراڳي ڏيان پڄاڻ وقت پيشاني هيٺان ڏين.

a crooked stick having two ears on the top, used by ascetics for support to concentrate.

ویراڳي: ص. ویراڳ ورتل. وچوڙي جو ماريل. دنيا کي ترڪ ڪيل. تارڪ. ٽپسي. جوڳي. هندو سادو فقيرن جو هڪ فرقو.

an ascetic, a wandering mendicant, a jogi, a sect of wandering jogis.

ویران، ویرلن: ص (ن) اُڇريل. برباد. سَچ.

desolate, waste, ruins, desolation, desert.

ویران ڪرڻ: تباھ ڪرڻ. برباد ڪرڻ. اُڇاڻڻ.

to ruin, destroy, to desolate, abandon.

ویرانو: ذ. غير آباد هنڌ. سَچ.

a desolate place, ruins, waste.

ویرائي: ث. بربادي. تباهي. سَچ.

desolation, barrenness, destruction, ruins, waste.

ویراتا: ث (سن) بهادري. سورهشيئي. شجاعت.

bravery, valour, prowess, boldness.

ویرم: ث. وقت. مهل. ويل. ٿورو وقت. دير.

time, while, spell, instant, moment, delay.

ویرو: ذ. ویر-دير. مهل. وقت. ٿاڻو.

idem.

ویري: ث. پاڻي جي ننڍڙي گڙهي.

a shallow pit filled with water.

ویرھ: ث. لڙائي. جنگ. جھيڙو. تڪرار.

fighting, quarrelling, combating, war, battle, contention.

ویرھاڱ: ص. وڙهندڙ. سورھب. جنگجو. جھيڙائي.

quarrellsome, belligerent; warrior, fighter, heroic.

ویرھانہ: ث. جنگ. لڙائي.

war, fight, battle.

ویرھو: ص. وڙهندڙ. لڙاڪو. جھيڙاڪار.

belligerent, warrior, fighter, heroic; quarrellsome.

ویرھو: ذ. جهنگ. گھاٽو جهنگ. گھاٽن وڻن واري جُوءِ هڪ قسم جي منڍي (ویرھ منڍي).

a forest, jungle, a thick dense grove of trees, a

ويڪرائي ڦاڪ: ٿ. ڌرتيءَ جي چوڌاري ويڪر مر ڦري ايندڙ خيالي ليڪ.

a line of latitude.

ويڪرو: ص. موڪرو-خلاصو-ڪشادو (ٿ. ويڪري).

wide, broad, ample, spacious.

ويڪو: ص. وڪڻڻ لاءِ- وڪري جو.

for sale, venal, vendible.

ويگڻ: ڏ. زهر جو اثر-خمار-مٿي مر گھوماءِ.

the effect of a poison, intoxicant, dizziness.

ويگائو: ص. نيگائو-نڌڻڪو-اڪيلو-آداس-ڏکويل-ڪوميل (ٿ. ويگائي).

a stranger, outsider, outlandish, alone, lonesome, ownerless, forlorn, sad, dejected.

ويگر: ڏ. مريخ مصالحو (ٻوڙ مر وڃڻ لاءِ) وگر.

spices.

ويگر: ص. ٻيءَ ماءُ مان ٿيل (ڀاءُ)-مائيٽو-ڏاڍيو-سڳر جو ضد.

a step-brother, half-brother, stranger.

ويل: ڏ (ع) مصيبت-تڪليف-عذاب-آزار-تھر-ظلم-ناحق-ڏاڍ.

misfortune, evil, woe, adversity, violence, tyranny.

ويل: ٿ (سن-ويلا) وقت-معل-ٿاڻو-موتعر-وَجَدَ.

time, season, opportunity, chance.

ويڪيل ڪرڻ: معل ڪرڻ-مدد ڪرڻ. ڏکئي وقت مر پرجهلو ٿيڻ.

to help, assist, support, to serve in time of need, misfortune.

ويل: ڏ. ويڪر-ٻر-ويڪرائي.

breadth, width, wideness, broadness.

ويل: ص. گذريل-اڳيون-چٽ-تباھ-هيش-بيڪار-ردي-خراب-غريب-گم ٿيل-ڪريل-گھٽ.

lost, gone, previous, damned, condemned, doomed, useless, futile, fallen, reduced, decreased, abated, diminished.

ويلڙو: ڏ. پيٽ مر وٺ ٻوڙ ۽ اٿي وغيره جي بيماري.

stomach trouble, spasms in the stomach and vomiting.

ويلڙو: ٿ. پير جي زخمر سبب ڇڏڻ مر ٿيل ڳوڙهي.

a bubo.

ness, deceitfulness.

ريساھ وچاڻڻ: پٽ ڪار پيڇڻ. وعدي خلافي ڪري پاڻ کي ڏٺو ڪرڻ. دغاڙي ڪرڻ. ريساھ گھائي ڪرڻ.

to lose trust, to breach trust, to commit treachery, perfidy.

ريساھي, ويساھين: ٿ. ٿوري دير لاءِ ساھي. فرصت-واندڪائي. آرام-فرحت.

a pause for rest, halt, recreation, a recess, leisure, relaxation, repose.

ويسر: ٿ. ڀل-ڇڪ-غلطي-غفلت-نسيان.

forgetfulness, oblivion, ignorance, insensibility, oblivionness, amnesia.

ويسرو: ويسر وارو. غافل. (ويسري).

amnesiac, forgetful, careless, mindless, insensible, oblivious.

ويسلو: ص. بي خبر. غافل. ويسارو-گھلو. (ٿ. ويسلي).

idem.

ويسو: ڏ. زمين جي ماپ جو هڪ اندازو (جريب مر ويد ويراٿين) گھڻو.

a ghunta, a measure of land, 1/40th of an acre.

ويسد: ڏ. ريساھ-اعتبار-پروسو.

trust, confidence, reliance, faith, credence.

ويسسي: ٿ. هڪ ويلي جي کاڌي جو اجورو يا خرچ.

messing expenses, messing charges.

ويسسي خورو: ص. ڪنجوس. ويسسي نه ڏيندڙ.

a miser, miserly, stingy, not paying the messing expenses.

ويشڻو: ص. هندن جو هڪ فرقو (جيڪو "ماس" ڪونه کائي).

a vegetarian.

ويگ: ص. ويڪر-ٻر-پکيڙ-ڪشادگي.

breadth, width, expansion, extent, spaciousness.

ويگ: ٿ. عيب. خامي. اوڻائي. عيب جوڻي.

defect, fault, blemish, failing, fault-finding, cavil.

ويگرو: ٿ. عرض-ٻر-ڪشادگي-وسعت.

breadth, width, expanse, spaciousness, dimension, extent.

ويڪرائي: ٿ. ٻر-ڪشادگي-خلاصگي.

idem.

ويڙو: ص. ٻن ڏهاڪن وارو عدد (20). ڪوڙي (اڳئين وقت ۾ ڳڻپ ڪوڙين جي حساب سان ٿيندي هئي: ٻه ڪوڙيون، چار ڪوڙيون وغيره).

the figure of twenty. a score.

ويڙو: م. وهاري ڇڏڻ. وهارڻ. سوئر کي شڪار لاءِ لهر (جھنگ) ۾ وهارڻ.

to make sit. to make a boar await for hunting.

ويڙو: ث. ويڙڻ جي حالت. بيٺڪ.

a sitting position. a seat. a sitting.

ويڙو: م. رهي رهڻ. ويڙڻ. ڪپ ڪوڙڻ.

to sit, brood, keep sitting.

ويڙي رهڻ: ويڙڻ. جھڪڻ (زمين). ڊهڻ. ڪرڻ (جاءِ، ڇت، ڀت وغيره).

ڀڄي رهڻ. ڪپ ٿيڻ.

to sink down (a ground), to be grounded; to fall down (a wall etc). to be joined, linked.

ويڙي ويڙو: پراڻو ٿيڻ (ڪوهر). جھور ٿيڻ. ڪم ڪار جي لائق نه رهڻ.

to sink down (as a well); be superannuated, become aged, weak.

ويڙو: ث. "ويڙڻ" جي تعداد جا مجموعا (ٻه ويڙو، پنج ويڙو وغيره).

the figures or numbers of twenty, scores (in counting).

ويڙو ويڙو: ڪنهن وڏي ڪم کي ڪاميابيءَ سان پورو ڪرڻ. ڌنگ ڪرڻ.

to finish a difficult assignment. to come up successful, to do one's best performance.

ويڙو: ٻ. مال جي چرڻ لاءِ رڪ ڪيل زمين. چراگاهه.

a pasture ground, rich grazing ground. a mead, meadow.

ويڙو ويڙو: سوداگري ڪرڻ. نفعي وارو ڏنڊو ڪرڻ.

to make a bargain, to trade, do business.

ويڙي، ويڙي: ث (ع. پير) ننڍي ڪوهي. هيٺاهين ۾ کوٽيل ڪڇي ڪوهي (جنهن ۾ ٿوري اونچائيءَ ۾ پاڻي نڪري).

a water pit, a shallow well.

ويڙو: ٻ. ڪاٺيءَ جو گول اوزار (جنهن سان ماني ٺاهجي). اڙٽيءَ جو رول.

a rolling pin (to flatten dough), a cylinder.

ويڙو: ٻ (سن) وقت. مهل. ٿاڻو. هڪ وقت جي ماني. موقعو.

time. a meal, meals for one time. a chance, opportunity.

ويلا ڪيڏو: بکرن ڪاٽڻ. ڦاٽا ڪيڏو.

to feel hunger, starve.

ويلا ڪرڻ: فوتيءَ جي گهر وارن جي هڪڙي وقت جي ماني ڪرڻ.

to provide food to the family where someone has died.

ويلاو: ٻ. وٽ. مروڙو. بيت ۾ سور کان وڪڙ پوڻ جي بيماري.

a pain of the bowels. spasms in the stomach.

ويمو: ٻ (ف) ٺيڪر. ضمانت. ذميداري (هڪ هنڌان مال کڻي ٻئي هنڌ پهچائڻ جي). جوڪر.

insurance, the risk insured, assurance, a danger, risk, peril.

ويڙي: ث. جھڪڻ. جھڪي سلام ڪرڻ. عاجزي. انڪساري. منت. عرض. التجا.

supplication, entreaty, prayer: petition, appeal, imprecation, plea.

وينجهارو: ٻ. موتين کي رنڌڻ جو ڪم ڪندڙ. حڪاڪ. مٿڪن ۽ ڪڇ مان پڙا ٺاهيندڙ ڳڻن تي ٽڪون چاڙهيندڙ. ڏاهو. هوشيار. سياڻو.

lapidary, an engraver, a polisher of gems, a very clever or ingenious person.

وينجهرو: ٻ. هڪ ذات جو نالو. وينجهارو.

venjhar, name of a caste an engraver.

وينڊو، وينڊو: ٻ. هڪ قسم جو گهر. نڪ. ننڍي نڪ. هڪ قسم جي منڍي. ونڱي پچ وارو ڪٽو.

a kind of nose-ring, a ring, a species of dog.

وينڱس: ث. قدآور زال. وڏن گهاٽن وارن واري سهڻي عورت.

a tall beautiful woman having long hair.

ويڻ: ٻ. طعنو. معشو. اويالو. ڀت پاراتو.

abuse, ill language, ill treatment; decry.

ويڻ ويڻ: ڀت پاراتا ڏيڻ. طعنا مڻڻا ڏيڻ.

to abuse, decry, ill treat, cry down.

هَاجَرَه: ٺ (ع) حضرت ابراهيم عليه السلام جي ٻي گهر واري (حضرت اسماعيل عليه السلام جي والده).

Hajar- one of the wives of Prophet Hazrat Ibrahim and mother of Hazrat Ismail.

هَاجِرُو: ڏ نقصان، ٻيهر، حرج، گھاتو، تباهي، ظلم.
injury, harm, damage, hurt, mischief, ruin, outrage, grievance, wrong.

هَاجِيَا ڪَرڻ: ظلم ڪرڻ، ڪيس ڪرڻ.
to cause a wrongful injury to someone; to cause damage; play mischief with.

هَادي: ص (ج) هدايت ڪندڙ، رهبر، رهنما، مرشد.
a guide, spiritual leader, a head of a religious order.

هَازَ: ٺ، شڪست، مات.
a defeat, discomfiture; forfeiture; loss, ruin.

هَارجيت: ٺ، ڪٽ هار، نتيج شڪست.
defeat and victory, losing and winning, loss and gain.

هَارِڪَٽ: ٺ، جُٺا يا راند مڙجڻ يا هارائڻ.
(in games of chance) winning and losing, loss and gain, hazard.

هَارَ: ڏ، ڏاڳي مڙيل ڳل، موتي يا جواهر، لڙهي، سَر، مالڪا، ڪنڊي.
a necklace, a string (of pearls etc), a garland or chaplet (of flowers), a wreath.

هَارُسينگار: ڏ، ڪپڙا لٿا ۽ ڳڻ ڳڻا پائڻ، ٺاهه جوڙڻ، آرائش، تزين.

to ornament, decorate, personal decoration.

هَارائڻ: م، شڪست کائڻ، مات کائڻ، بازي يا شرط هارائڻ، مغلوب ٿيڻ، ناڪام ٿيڻ.

to be defeated, be overcome, to lose (in a play or battle), to fail, to be fatigued, or tired out, to become dispirited, to loose.

هَارَپَ: ٺ، هاري.
the job or profession of a peasant: husbandry, tenantry.

هاريو: ڏ، هاري، ڪڙوت، هاريءَ جي ونڊي (ٻوڪ مان مليل حصو).
the profession of a peasant, peasantry, husbandry, the share of the crop given to a peasant or tenant.

هه: ٺ (اُچار 'هي') سنڌي 'الف' ٻي جو پنجاهون اکر، عربي جو اڪيهون ۽ فارسي جو ستاويهنون اکر، ابجد موجب عدد (5).
the fiftieth letter of Sindhi alphabet, twenty first of Arabic and twenty seventh of Persian, numerically valued 5.

ها: ٺ، هاڪار، اقرار، هاڻو، ائين، برابر، (ظ) درست، بجا.
yes, aye, indeed, verily, correct, right, proper.

ها ڪرڻ: اقرار ڪرڻ، مڃڻ، قبول ڪرڻ، هاڻوڪار ڪرڻ.
to say yes, to admit, acknowledge, avow, concede, confess, own, own up, to agree, to yield.

ها م ها ملائڻ: شامل راءِ ٿيڻ، تائيد ڪرڻ، خوشامد ڪرڻ.
to corroborate, seconding, sponsoring, to support, assist, aid, flattery, sycophancy, to second.

هَابِيل: ڏ (ع) حضرت آدم عليه السلام جو پُٽ (جنهن کي سندس وڏي ڀاءُ قابيل قتل ڪيو هو).

Abel, the name of a son of Hazrat Adam killed by his elder brother, Cain

هَائَر: ڏ، هڪ قسم جو جهنگلي جانور، چراغ، (ص) جلدباز، چالاک.
hyena, a wolf like animal of Africa, with a characteristic shrill cry, a clever person, skillful, wicked.

هَاتِف: ڏ (ع) غيب جو آواز ڏيندڙ فرشتو، غيب جو آواز.
a guardian angel, an angel; a voice from heavens.

هَاتِڪُ: ص (ع) حاذاق، سمجھو، ڏاهو، داناءُ، سياڻو، قابل.
a wise, sensible, sage, clever, adroit.

هَائي: ڏ، هڪ مشهور جانور، فیل.
an elephant.

هَائي ڏند: ڏ، عاج (هائي جا اڳيان ٻاهر نڪتل ڏند)، (ٺ، هائيائي).
ivory, an elephant's tusk.

هَائي ڏند هئڻ: ظاهر ظهور سڄو پڪر هجڻ.
to be apparent as an elephant's tusk.

هَائي: ٺ، بدني بيهڪ، تدبیت، هندن ۾ مڙهي جا سڙيل هڏا ۽ رڳ.
constitution, make (of the body), structure, the ashes of a cremated body (Hindus).

هاريوارو: ص. يوك بر زوري ٿي پوندو ڏور.
an animal causing loss or trampling in a cultivated land.

هاسٽل: ٺ (انگ) شاگردن جي رهائش گاه.
hostel.

هاسو: ڌ (ع. عصا) لٺ- ڊگهي لٺ. گڙ گھسان- ڌمڀر.
a stick, bar, rod, cane. uproar, tumult, riot.

هاسيڪارو: ظ. چاڻي وائي- هروپرو- ارادي سان.
deliberately, intentionally, on purpose, purposely.

هاسي هاسي: ٺ. اڃائي تڪڙ- ابھرائي- جلدائي.
unnecessary haste, celerity, expeditiousness, hurry, hustle, rustle.

هاضم: ص (ع) هضم ڪندڙ. هضم ٿيندڙ (کاڌي).
digestive.

هاضمو: ڌ (ع) هضم ڪرڻ واري قوت. تحليل (کاڌي جي).
the digestive powers, digestion.

هاڪو: ٺ. ناموس- ساراهه. ڌاڪو- ڊڊپو.
fame, reputation, name, repute. dignity, pomp.

هاڪارو: ص. هاڪ وارو- نالي وارو. ڌاڪي وارو.
famous, distinguished, eminent, illustrious, notable, prestigious, renowned.

هاڪارو: م. هڪل ڪرڻ- للڪارڻ. مقابلي لاءِ سڏڻ. ڏوڪڻ- ڏوڪي
رجڻ. حملو ڪرڻ- جملو ڪرڻ. ڪاهه ڪرڻ. ٻيڙي چوڙي رواني ڪرڻ-
ڪاهڻ.

to defy, to challenge. to rush along. to blow violently. to attack, assail, assault, to set sail.

هال: ڌ (انگ) وڏو ڪمرو- دالان.
a hall, a large room.

هالا: ڌ. هڪ ذات جو نالو. حيدرآباد ضلعي ۾ هڪ شهر ۽ تعلقو.
name of caste. Hala, a town and taluka headquarter in Hyderabad district.

هالارو: ڌ. سنڌ جي الهنديين طرف واري جبلن جي قطار. ڪڇ- ڪاٺياواڙ جو
الهنديون ڀاڱو جنهن ۾ جام نگر شامل آهي جو رڳيل ڪپڙو سٺو ۽ پڪي سٺي
رنگ وارا.

Halar, a mountain range on the western side of Sindh Province. the western part of Katch-Kathiawar state (presently Rajasthan state of Bharat).

هاري: ص (ع) روڪيندڙ- منع ڪندڙ- رندڪ وجهندڙ.
interrupter, disturber, obstructor; detrimental.

هاري ٿيڻ: اتڪاء ڪرڻ. روڪ ڪرڻ.
to be an interrupter (of). to be a bar (to). to interrupt, obstruct, hinder, prevent.

هاري ٿيڻ: م. ڪنهن ٿان مان ڪا شيءِ هيٺ ڪرڻ. شڪست کائڻ- مات
ٿيڻ.

to be lost, to be spilled. to be defeated; be worsted, be overcome, be unsuccessful.

هارمونو: ڌ (انگ. هارمونيم) هڪ قسم جو باجو- باجو.
harmonium, a key board musical instrument.

هارو: م. هيٺ ڪيڙائڻ. اوتري زبان ڪرڻ. هرائڻ.
to be thrown on the ground. to lose; to spill, pour out, flow. be defeated.

هار ويٺو. هار ويٺو: ٺ. اوت پوٽ- هڪڙي ٿان مان ٻئي ۾ لاهه پاهه.
(of water or liquid) to pour from one vessel into other: to take a thing from one pot and put into another.

هاري: ص. هر ڪاهيندڙ- يوك ڪندڙ- ڪڙمي. راند ۾ هڪڙي ڌر جو
اڳواڻ. (ٺ) ڪيري ۽ آٽياري ٻئي جي جوڙي (هاري ۾ ٻه پلا ٿين). (ص)
هاريال. ٽڪل- ڪڙيل (عورت).

a ploughman, peasant, husbandman, a leader of one side in a game. a two-pack shad comprising of male and female. one who is defeated. an old woman.

هاڙه: ڌ. آ کاڙ مھينو. آرهڙو. سخت گرم (اونهارو). (ص) هاڙهو (جوڙو).
summer, the hot weather. brigand, bandit, robber.

هاڙهو: ڌ. لس ٻيلي جي اولھ ۾ جبل جي قطار. (ص) ڪاٽڪو (جوڙو).
a mountain-range in the West of Lasbella known as Harho Jabal; a notorious thief.

هاڙهو مھب: ڌ. رڻ پٽ- بيابان. سڄ.
a desert, desolation, waste, barren, wasteland, wild, wilderness.

هاڙهي: ص. راند جو اڳواڻ- هاري.
a leader in a game.

هاڙهي پيڇي: ص. هاري ۽ ان جا ساٿي رانديگر.
a side in a team-game.

the heart, bosom, breast, mind.

هائو لاهڻ: دل ٽارڻ- دل خوش ڪرڻ. بدلو وٺي پنهنجي دل خوش ڪرڻ.
to enjoy, delight, relish, celebrate, to take enjoyment in revenge, to avenge

هائو لاهڻ: دل لاهڻ- بي هست ٿيڻ. نااميد ٿيڻ.
to lose heart, blench, flinch, shrink, be frustrated, disappointed.

هائو: ظ. هيئن- هاڻي هن وقت.
now, immediately, at present.

هائو: ذ. چوپائي مال جو ڌاڙو هندن ڦر ڪندڙ ڌاڙيل- ڦرو.
a cattle thief, a bandit, decoit.

هائو ماڻو: ص. واقف- گهڻا مل.
acquainted, intimate, familiar, mate, friend, confident.

هائو ڪو: ظ. هن وقت جو. هلندڙ دور جو. اڄوڪو. (ث. هائو ڪي).
of recent times, of the present time, modern, new, fresh.

هائو: ظ. هن وقت- هيئن- فوراً- يڪدم. هن حالت ۾. هن وقت ۾.
اجڪله. هيئن ۽ هن کان پوءِ.
now, at present, immediately, rightaway, atonce, forthwith.

هائو اڻو: ذ. هل- اٿراء. اچڻ جي خبر. مقرر ڪيل وقت جو واعدو.
a report, rumour, gossip, word, news, about coming (of some-one), the promise of the fixed time.

هائو: ث (ع) حاوي.
controlling, expert, skilled.

هائو: ث. هائو ڪار. زباني چٽ- ڏوڪر دهمان.
to say yes yes, commitment, agreement, a rebuke, reprove, admonishment, reprimand, reproach.

هائو هومو: ث. هاء- جهڙو- ڏوڪر دهمان.
idem.

هائو اسڪول: (انگ. هاءِ= وڏو) ذ. پرائمري کان مئٽرين درجي وارو
اسڪول.

هائو اسڪول.
هائو ڪورٽ: ث. وڏي ڪورٽ. صوبائي سطح جي ڪورٽ.
a high court, a provincial court.

هائو: ذ (ث) چنڊ جو پٿر (جيڪو ڪڏهن ڪڏهن آسمان ۾ غبار سبب نظر ايندو آهي). اهر ڏاند جنهن جو هڪ سڱ هيٺ تي مڙيل هجي. ٺاڳو.
a round ring around the moon seen on cloudy nights, an aurora, a bull or ox with one horn bent down-wards, an unlucky person, unfortunate, unhappy.

هائو چالو: ص. جهڙو تهڙو- رواجي- معمولي.
ordinary, everyday, plain, routine, usual, common, commonplace.

هائو: ث. ذميداري جي دعويٰ ٻڌڻ.
a commitment, a boast, brag, vaunt.

هائو هڻڻ: وڏي هائو ڪار ڪرڻ. زوردار لفظن ۾ ذميداري جي دعويٰ ڪرڻ.

ت to assent, affirm, to take up a responsibility.
هائو: ث. اقرار. ضمانت.

confirmation, ratification, bail, security.
هائو پيرڻ: اقرار ڪرڻ- وعدو ڪرڻ. ذميداري ڪڍڻ.

to confirm, promise, assent, to take up responsibility.

هائو هون: ث. نت نٿا. اقرار انڪار.
dilly-dally, shilly-shally, evasion, shrinking.

هائو هون ڪرڻ: نتائج- بچائڻ ڪرڻ. گهٽائڻ ڪرڻ.
to evade, put off, shrink, to refuse.

هائو هون ڪرڻ: ذ. تڪڙو ساه ڪڍڻ. ڊوڙ کان پوءِ وڏا ساه ڪڍڻ.
سڪ.

panting, wheezing, hard breathing, breathing sound.

هائو هون ڪرڻ: وڏا ساه ڪڍڻ- وات ۽ نڪ مان ساه ڪڍڻ.
to pant, heave, wheeze, to breath with difficulty.

هائو هون ڪرڻ: ذ. گھڻن وڃائڻ ۽ ناچ ٽنڀاري جو شاميانو وغيره. راڳ.
رنگ جي محفل.

a circus-tent, a musical show, function.
هائو هون ڪرڻ: (گهوڙي جي).

(of the horse) to puff, breath and refuse to move forward.

هائو هون ڪرڻ: ذ. دل- هٿيون- قلب- من.

disgracing, dishonouring, derogatory.

هتڪ ڪرڻ: بي عزتي ڪرڻ- توهين ڪرڻ.

to disgrace, dishonour, defame.

هٽيا: ٺ (سن) قتل. پاپ- گناه- هجا- مصيبت.

killing, slaughter, murder, sin, guilt, crime, offence, disaster.

هٽ: ذ. ٻانهن جو حصو (جنهن ۾ آڱريون ٿين)- دست- يد. ڪپڙي وغيره جي ماپ لاءِ آڱرين جي چوٽيءَ کان وٺي ٽونڊ تائين ماپ.

the hand, a cubit (measure).

هٽ اٽڪائڻ: جهيڙو ڳنڍڻ. واسطو رکڻ.

to fight with, be concerned with, have connection with.

هٽ اچڻ: لڏڻ- حاصل ٿيڻ. ملڻ. دستياب ٿيڻ. ميسر ٿيڻ.

to be found, gained be received, obtained, be available.

هٽ ٻڌڻ: منت ڪرڻ- خوشامد ڪرڻ.

to supplicate beseech, to faun, flatter.

هٽ تنگ هئڻ: پئسي ڏوڪڙ جي تنگي هئڻ.

to be in straitened circumstances, be short of money.

هٽ تنگڻ: سوال ڪرڻ. پئڻ. محتاج ٿيڻ.

to ask for, beg, to become poor, needy.

هٽ ٺارڻ: دل جي باهه ڪڍڻ. زورائتا ڏک هڻي بدلو وٺڻ. سخت مار ڪڍڻ.

to help one's self to the full, to take full revenge, to beat thoroughly, to thrash.

هٽ پهچڻ: دسترس ٿيڻ. وس هٺڻ. رسائي ٿيڻ.

to achieve a position, be a (person of) consequence.

هٽ پير ٺرڻ: بيهوش ٿيڻ. حيرت ۾ پوڻ.

lose consciousness, to quail, to be surprised.

هٽ پير هڻڻ: ڪرڻ ڪرڻ. ڪنهن مصيبت مان جند ڇڏائڻ لاءِ حيل ڪرڻ. ڊڪ ڊوڙ ڪرڻ.

to strive hard, struggle, endeavour, toil, labour.

هٽ جھلڻ: هٿ کان وٺڻ. ڏيڻ وٺڻ يا اچڻ وڃڻ بند ڪرڻ.

to take by the hand, to sever relationships, to keep away.

هائو هائي: ذ (ع) ڏک مان نڪتل آواز. انسوس.

ah!, alas!, oh!, a sigh.

هائو هائي: ٺ. بيماري يا تڪليف ۾ آواز. گھوڙا گھوڙا- واريلا. انسوس- ارمان.

a sigh of grief, sorrow, lamentation, alas! woe!

هائو ڏوس: ٺ. گھوڙا گھوڙا- هل منگامو منڌان- ٻائيتال.

to raise a hue and cry, lamentation, wailing, cries, the noise or uproar (of war, battle), confusion, wrangling.

هائو: ذ. ٻارن کي اوجھو ڏيڻ لاءِ آواز.

a bugbear, bugaboo, a word to frighten children.

هائي: ٺ (ع) حاوي دوزخ- هاري سخت تپش- عذاب. آزار- مصيبت.

the internal region, hell, severe heat, torment, torture, misfortune, punishment.

هائيءَ ۾ هجڻ: حاوي ۾ هجڻ- پاه ۾ هجڻ. عذاب ۾ هجڻ.

to be in hell, great distress.

ههڻ: ٺ. هوس. گھڙ لوپ. ڀٽو نه ٿيڻ وارو حرص.

covetousness, greediness, voracity, gluttony, ravenousness.

ههڻي: ص. لويي- لالچي. گھڙ ڪٽيندو.

ravenous, voracious, greedy, covetous (of food).

ههڪ: ٺ. حجاب. ڊپ. ڳالهائڻ ۾ اٽڪاءُ. زبان ۾ اٽڪاءُ.

fear, shame, modesty, hesitation, faltering, stammering, stuttering.

ههڪار: ٺ. سرهاڻ- سڱند- خوشبوءِ. ههڪاءُ.

fragrance, a sweet smell, perfume, aroma, scent.

ههڪڻ: مڙ. ڳالهائڻ ۾ هٽڪڻ. زبان ۾ رنڊڪ ٿيڻ. گھڙائڻ.

stammering, stuttering, to falter, hesitate.

ههت: ظ. هتي- هن هنڌ.

here, at this place.

ههتان: ظ. هن هنڌ کان.

from here, from this place, thence.

ههت: ظ. هن هنڌ- هتي.

there, at that place, yonder.

ههٽڪ: ٺ (ع) بي عزتي. گستاخي- توهين.

disgrace, defamation; disrespect.

ههٽڪ آمين: ص. بي عزتي وارو- گستاخي وارو.

to regret, repent, lament, deplore.

هڪ اڏار: ٿ. قرض طور ورتل رقم. هٿو هڪ ورتل اڏار. شخصي اعتبار تي ڏنل قرض.

the amount obtained on loan, a loan; a loan without any valuable surety.

هڪ اکر: ڏ. تحرير. پنهنجي هڪ سان لکيل اکر. لکيت.
a writing, inscription, manuscript.

هڪ جس: ٿ. سوڀ. لاپ. ڪاميابي.
success, good fortune, prosperity, wealth, accomplishment, achievement, attainment, triumph, victory.

هڪ جوڙ: ٿ. هڪ ٻڌڻ. عاجزي. نيازمندي. آڙي نيزاري.
supplication, prayer, appeal, application, entreaty, petition, plea, request.

هڪ جوڙ ڪرڻ: عاجزي ڪرڻ. عرض ڪرڻ. منت ميڙ ڪرڻ.
to supplicate, beg, appeal, beseech.

هڪ چُراند: ٿ. حرڪت. ڪيچل - مستي. چُرچ.
mischief, fidget, romp, riot.

هڪ چُرڻ: ص. خرچائو. فضول خرچ. سخي.
extravagant, prodigal, generous, liberal.

هڪ ڏس: ٿ. اشاري سان يا زباني طرح ٻڌائڻ. ڏسڻ سان ڪيل ڪم.
to beckon, to show by a nod.

هٿرادو: ص. هڪ جو ٺاهيل. نقلي. جُڙتو. بناوتي - مصنوعِي.
artificial, false, fabricated, fake, sham, phony, spurious, bogus.

هٿڙي: ٿ. هڪ کس. ڪنهن جي ڪيسي مان هڪ جي ڪيڏ سان ڪيل چوري. گھوڙي کي ٿنگ مر ٻڌل چم جي پٽي.

snatching, pilfering, pick-pocketing, a leather strip worn round the leg of a horse.

هٿڙي هٿن: ڳنڍ يا ڪيسي مان ڪا شيءِ چوري ڪرڻ. ڪيسو ڪڍڻ.
ڪم ۾ ڪپٽ وارو هٿ وجهڻ (مقابل مله جو پير جهلي کيس ڏسڻ).
to pickpocket, to thief, to play a foul trick in wrestling.

هڪ شفا: ٿ. طبيب جي علاج ۾ شفايابي جو اثر.
(of a doctor) having good rate of success.

هڪ ٿاڙو: ص. اجايو خرچ ڪندڙ. فضول خرچ.
extravagant, generous, prodigal.

هڪ ڌنارو: خدمت چاڪري ڪرڻ.

to serve, care for, nurse, wait on.

هڪ ڏيڻ: ڪينڪار ڪرڻ. مدد ڪرڻ. قول ڏيڻ.
to shake hands with, to protect, aid, help, assist, support, to promise.

هڪ ڊگھيرڻ: سوال ڪرڻ. گھڙڻ.
to beg, supplicate, appeal, beseech.

هڪ رکڻ: سرپرستي ڪرڻ. پنهنجو ڪرڻ. مدد ڪرڻ. پرگھور لھڻ.
to protect, patronize, to support, maintain.

هڪ رڱڻ: چڱيءَ طرح فائدو وٺڻ. مالا مال ٿيڻ.
to earnfully, be rich, wealthy.

هڪ ٿيڻ: پلائي ڪرڻ. دلاسو ڏيڻ. ڀٽ ٻڌڻ.
to do goodness, to console, encourage, to allure, tempt, entice.

هڪ ڪڍڻ: واسطو توڙڻ. دست بردار ٿيڻ.
to sever the relationship or connection, to abandon, relinquish, renounce.

هڪ ڪرڻ: حاصل ڪرڻ.
to achieve, get, obtain.

هڪ ڪڍڻ: دست بردار ٿيڻ. ڇڏڻ.
to with draw, to keep the hands off, to abandon, forego, relinquish, renounce, resign.

هڪ لاٿڻ: چمڻ. استعمال ۾ آڻڻ.
to touch, feel, to bring into use.

هڪ منجهڻ: تنگدستي ٿيڻ.
to be poor, become penniless, destitute.

هڪ مٽڻ: پڇتائڻ. افسوس ڪرڻ. پشيمان ٿيڻ.
to repent, regret, deplore, rue, lament.

هڪ ۾ هٿن: وس ۾ هٿن. قبضي ۾ هٿن.
to come into the power or clutches (of), to be in possession of.

هڪ وٺڻ: دستگيري ڪرڻ. سهارو ڏيڻ. رهبري ڪرڻ.
to lead, guide, to protect, aid, help, assist, support.

هڪ هلاڻ: ڪم ڪار ڪرڻ.
to work, toil, sweat, strain.

هڪ هٿن: پڇتائڻ. پشيمان ٿيڻ. افسوس ڪرڻ.

هٿي: ٿ. مدد- واهڙ. حمايت- ٿيڪ. ناهي جي مدد- موڙي.
help, support, aid, assist, assistance, dull or weak market.

هٿي ڏيڻ: حمايت ڪرڻ. ٿيڪ ڏيڻ. سفارو ڏيڻ.
to help, support, assist, lookafter.

هٿيار: ڏ. لواڻي ۾ ڪم ايندڙ اسلحو (تلوار، بندوق، پالو وغيره). لٽ
ڏڪڙو.

a weapon.

هٿيار پنهور: ڏ. اسلحو (تلوار، پالو وغيره).
weapons, arms and ammunition weaponry.

هٿيڪو: ص. مضبوط- سوگهو- قابو. هڪ جاءِ تي کٽل.
safe, secure, fast, firm.

هٿيڪو ڪرڻ: سوگهو رکڻ- قابو رکڻ. محفوظ رکڻ.
to keep secured, fastened, fixed, to preserve.

هٿين: ظ. هٿن سان.
with hands, by means of hands.

هٿين پوڻ: هٿ پائي ڪرڻ. هٿن سان وڙهڻ. وڙهڻ- جهيڙو ڪرڻ.
to fight with hands; to fall out, to quarrel, dispute, wrangle.

هٿين خالي: ص. نالعو- سڪڙو- سڄو.
empty-handed, bare, without resources, destitute.

هٿيو: ڏ. مٿ- دستو- ڳڻ. مهر.
a handle, a grip, haft, hilt, knob, threshing pestle.

هٿ: ڏ. وڪڙ وڪڙڻ جي جاءِ- دڪان.
a shop.

هٿي: ص. هٿ وارو- دڪاندار.
a shopkeeper.

هٿ ڪڍڻ: سامان پکيڙي ڇڏڻ. گهرو سامان ڇڙوڇڙ ڪرڻ.
to spread the articles, scatter the household articles.

هٿ واليو: ڏ. هندو دڪاندار. ڊچر.
a Hindu shopkeeper, a weak and miserly person.

هٿاڻ: م. ڀرتي ڪرڻ. سڀرن- رڳوڻ. لاهڻ (ملازمت کان). پسپا ڪرڻ-
شڪست ڏيڻ. موٽائڻ. واپس ڪرڻ.

to repel, drive backwards, to move, remove, to dismiss, to defeat, rout, to return, send back.

هٿ ڪٽڙ: ڏ. زنجير ۾ ٻڌل لوهي ڪٽڙي جنهن ۾ ڪلف به هجي. هٿ
ڪٽڙي.

a hand-cuff.

هٿ ڪٽڙي: ٿ. هٿن جي ڪٽڙي. ڏوهاري جي هٿن کي قابو ڪرڻ لاءِ
ڪلف واري لوهي ڪٽڙي يا زنجير.

a hand-cuff.

هٿ ڪس: ٿ. هٿ ڇراند. حرڪت. دست درآري. هٿي.
robbery, the act of carrying away a thing by force from the hand of the owner, violence, oppression, snatching, pilfering.

هٿ گاڏي: ٿ. هٿ سان ڏکي هلائڻ وارو ٺيلهر. ٻارڙي کي گهمائڻ لاءِ
ننڍڙو گاڏو.

a wheel-barrow, a hand-cart, a pram, push-chair.

هٿ ناهي: ڏ. هٿن جو ڪيل. چالاڪي. حرڪت بازي. لڳي.
sleight of hand, legerdemain, trickery, hocus-pocus, cheating, deceit, fraud.

هٿڻ: ڏ. سرمايو. پونجي- موڙي.
property, capital wealth, fortune, riches.

هٿوپائي: ٿ. هٿن سان ويڙهه. هٿ ڪس. ڏک مڪ.
a hand-fight, a fist-fight, oppression, violence, wrestling.

هٿوراڙي: ٿ. پٽ تي ڪريل يا ويڄايل شي جي هٿن سان ڳولا.
groping, to search out with hands.

هٿوراڙيون ڏيڻ: اوندهه ۾ هٿن کي هيڏانهن هوڏانهن هلائي ڪا رڳايل
شيءَ ڳولڻ.

to grope with the hands, fumble, feel, grabble.

هٿورو: ڏ. وڏو مٽڪڙو. لوهارڪي ڪم جو هڪ اوزار.
a mallet, a hammer, sledge-hammer.

هٿوڙي: ٿ. مٽڪڙي. هٿ ڪٽڙي.
a small mallet or hammer, a hand-cuff.

هٿ وَسَ: ظ. پنهنجي وس ۾- پنهنجي اختيار ۾.
self-sufficient, self-contained; in one's power.

هٿ وَسِڪو: ص. هٿاڻي جاءِ تي قابو رکيل. پنهنجي وس ۾.
in one's hand or power; handy, self-contained.

هٿو هٿ: ظ. هڪڙي هٿ کان ٻئي هٿ ۾. مٿان ئي مٿان. جلدِي- ترت.
from hand to hand, personally, immediately, instantly, quickly.

proud, haughty, stubborn, arrogant, biased.

هَپَ: ذ. هڪڙي ئي پيري وات ۾ رجهڻ جو آواز-هَپَ the sound made in swallowing, gobbling.

هَپَ ڪرڻ: هَڙپ ڪرڻ. وات ۾ رجهي کائي وڃڻ. to gobble, up, gulphdown, to eat up, to swallow up.

هَپو: ذ. لپو. لپ پري وات ۾ رجهڻ. گرانده-لقمو. وڏي لپ. وڏو گرانده. to put handfull of food in mouth. a mouthful, morsel.

هَپَ: ث (ع) اکرن جو اعرابن مطابق اچار. the pronunciation of a word according to phonetics.

هَپَ: ث (ع) حجت (حجت دوستي واري گهراڻي. اميد. the weight or influence of friendship, good-expectations.

هَجرَ: ذ (ع) جدائي-وڃڻو-فراق. separation, disjunction, desertion (of friends).

هَجرَ: ث (ع) جدائي. وطن کي هميشه لاءِ ڇڏڻ. نبي سڳوري جو مڪي کي ڇڏي مديني ۾ وڃڻ ۽ هميشه لاءِ اُتي رهڻ. separation, emigration. emigration from Makkah to Maddinah of the Prophet Muhammad (PBUH) and to live there for good.

هَجرِي: ث (ع) نبي سڳوري جي هجرت کان شروع ٿيندڙ اسلامي سن. the Islamic calander commenced with the emigration of the Prophet of Islam (PBUH).

هَجَ: م. موجودگي هئڻ. هئڻ موجود رهڻ. to be. to exist.

هَجرَ: ث (ع) مذمت-ڪوار. بدگوئي. ننڍا-گلا. satire, lampoon, speaking ill.

هَجرَ: ذ (ع) ڀيڻ-مجمعو-انبو. a crowd, concourse, mob, a swarm.

هَجرَ: م. ڳهن-گهڻي ڪر سبب ٿڪجڻ. سائو ٿيڻ. وريڻ. ڪهڻ. to be beaten, to be tried, become weary, overdone, overused.

هَجا: ث (سن) هتيا) ڏوهه-گناه. پاپ. عذاب. مصيبت. مرض-روگ. a sin, evil, crime, pain, torment, misfortune, calamity, disease, ailment, malady, sickness.

هَمتَ تَاوُ: ث. هَتن کي تالا هَتن. دڪانن کي تالا هَتي بازار جو ڪاروبار بند رکڻ-هَمتال.

a strike, closure of business as protest.

هَمتَ تَاوُ ڪرڻ: هَتن دڪانن کي تالپون هَتن. ڪرف ڪڍا هَتي بند ڪرڻ. بازار جو ڪاروبار بند رکڻ. احتجاج طور دڪان بند ڪرڻ. to close the business as a sort of strike, protest. to demonstrate.

هَمتَ: ث. ننڍو هت. سنڌ جي جدا جدا ڀاڱن ۾ ڳوٺن ماڳن ديھن جو نالو. a small-shop, name of some towns or villages.

هَمتَ: ث. اٽڪا (زيان م). هَمتَ. stammering, stuturing.

هَمتَ: م. هَمتَ. دل من هَتن. گھبرائڻ. to stammer, stutter. to hesitate, falter. to perplex, unnerve.

هَمتَ: م. پري ٿيڻ. سرڪڻ. رڙهڻ. پوئتي ٿيڻ. موٽڻ. هار کائڻ. ڪسڪڻ. اڀرو ٿيڻ. جوانيءَ کان موٽڻ. لاٽ کائڻ.

be repeld, push back, be moved removed, be re-ceded, retreated, be defeated, be slipped out, be feebled, be retreated from youth, be rereduced, decreased.

هَمتِي: ث. ننڍڙو دڪان. a small shop.

هَمتِي ۽ سارو هوڪو ڏيڻ: وٽ آهر خرچ ڪرڻ. سگهه سارو هلڻ. to live within means, a living within one's income.

هَمتَ: ذ (سن) غرور-وڌائي-آڪڙ. ضد. تعصب. هائي-جبر-سرير. pride, haughtiness, arrogance, conceit, stubbornness, bigotry, prejudice, body, physique.

هَمتَ سَجاتِي: ث. تندرستي-چڱيلائي-صحتيابي. health, healthiness, soundness, wholeness.

هَمتَ سَجو: م. بيماريءَ کان آجو. تندرست-صحتمند-چڱو پلو. سجاڳ-خبردار. موشيار.

healthy, hale, sound, well, careful vigilant, clever, alert.

هَمتَ ڪرڻ: غرور ڪرڻ. ضد ڪرڻ. to show haughtiness, pride, to stubborn.

هَمتِيلو: ص. ضدِي-هوڏي. متعصب. سرڪش-ڀاڻ زورو.

baste, paste, pound, pummel, wallop, whop.

هڏ پيوڙ: سخت پر رهيو وٺڻ.

to toil, moil, strain, strive, drudge, to take a hard labour.

هڏ ڪرڪڻ: ڪمڪاءِ اچڻ- تپاس ٿيڻ. ڪهل اچڻ.

to feel sympathy for, to have, compassion.

هڏ تري: ٺ. زور اڀر آڻڻ کي نڪ ۾ مهار وجهڻ جي ڪاٺي.

a piece of wood put in the nose of a camel to keep it under control, a camel's nose ring.

هڏ ڏوڪي: ص. همدرد- گهڻگهرو. قياس ڪندڙ.

sympathetic, friendly, receptive, compassionate, kindhearted.

هڏ رت: ڏ. رشتيدار سمت مائت. سڳا عزيز.

a relative, a blood-relative, relation, kinsman, kin.

هڏ ڪاٺ: ڏ. قدبت- هائي. جسم جي بيهڪ.

structure, physique, build, constitution, habit.

هڏ ڪوٺي: هڏ ڪي: ٺ. خشڪيءَ کان پيت مان نڪرندڙ آواز- هڃڪي.

ساروڻي. تانگه- سڪ- چڪ.

hiccup, hiccough, remembrance, reminiscence, recollection, longing, yearning.

هڏ ڪارو: ڏ. مرون جي بولڻ يا ڪرڪڻ جو آواز.

the sound of a wild bore.

هڏ ڪو: ڏ. ڪرڪو- ڪنجڪو- چنگه.

a grunt, grunting, deep guttural sound.

هڏ ڳڏ: ڏ. ننڍا وڏا هڏا. سڀني عضوا.

all the bones of the body.

هڏ ڳڏ پيڄڻ: سڀ عضوا ۽ سنڌ پيڄڻ. ڏاڍي مار ڪيڏ. سخت سيڪت

ڏيڃ.

to beat thoroughly, thrash, drub, hammer, lam-baste, paste, pelt, pound, pummel, wallop, whop, trounce, flog, lash

هڏو: ڏ. هڏ- هڏي. نريءَ جي هڏي.

a bone a bone of the leg.

هڏو ڳڏو: ڏ. ڪن ڪچرو.

the refuse, garbage, junk rubbish, sweepings, trash, waste.

هڃا پوڙ: مصيبت پوڙ. شامت مٿان پوڙ.

of an evil to befall.

هڃارو: ص. قاتل- خوني. ظالم. ڏوهي- پاپي. گنهگار.

a murderer, assassin. a tyrant, oppressor a sinner, sinful, a guilty.

هڃڪ: ٺ. لوڏو- لڃڪ. ڏوڏو.

a jerk, jolt, shake, shock.

هڃڪڻ: م. روئڻ. سڏڪا پوڙ.

to weep, cry, to hiccup, having hiccough.

هڃڻ: م. هڻڻ. دل سان لڳڻ- ڪڻڻ. دل کي وٺڻ.

to strike the mind, remember faintly, to like, suit.

هڏايت: ٺ. (ع) سڌو رستو ڏيکارڻ- دڳ لائڻ. رهنمائي- رهبري.

نصيحت- ففمائش. حڪم- فرمان. path, guidance, directions, council, advice, instruction, an order, edict.

هڏايت ڪرڻ: نصيحت ڪرڻ. سنئين رستي تي هلائڻ. طريقو سڀڪارڻ.

to advice, council, to instruct, to train, teach, discipline.

هڏايت نامو: ڏ. هڏايتن جي سمجھائيءَ وارو ڪتاب.

a book of instructions, a guide book.

هڏف: ڏ. (ع) تير جو نشان. نشان چٽڻ وارو دائرو يا ڪو نشان.

a mark, butt, target.

هڏو: ڏ. ڪنهن وظيفي وغيره پڙهڻ جو مرشد کان مليل اذن.

the permission or authorization (of a saint for incantation)

هڏ هڏ: ڏ. (ع) هڪ قسم جو پکي.

the hoopoe, the lapwing, pewit.

هڏير: ڏ. (ع) هڏيهه تحفو- نذرانو. ڪنهن متبرڪ چيز جي ملهه ۾ ڏنل

منائتيءَ جي رقم.

an offering; a gift, present; the price of Holy Quran or a religious book.

هڏ: ڏ. هرگز- مورو- بلڪل- بند.

in the least, at all.

هڏو: ڏ. وڏو هڏو. هڏو. رڌل چانورن ۾ رهجي ويل ڪچاڻ- پَساه.

a large, bone; (in the cooked rice) some rice having remained uncooked.

هڏ پيڄڻ: مارڪت ڪرڻ. سخت سيڪت ڏيڃ.

to give a good beating; to thrash; beat, drub, lam-

هَڏِي: ٺ. ننڍڙو هڏو.

a small bone.

هَڏِي: ٺ. جهٽڪ - تڙي - پڙپ. ٽنڊيءَ سان ڳالهائڻ. ڪارو جو ڳالهائڻ.

مغروي.

a rebuff, discouragement, refusal, rejection, to chide, scold, reproach pride, arrogance, vanity.

هَڏِي ڏيڻ: آڏو شوخيءَ سان ڳالهائڻ. آڏو تڙيءَ سان ڳالهائڻ. ايترو جواب ڏيڻ.

to rebuff, fend off, rebut, repel, repulse, stave off; ward off, spurn.

هَڏيان: ڏ (ع) بيماري يا بيهوشيءَ ۾ رکيل ڳالهيون. وڻل. بڪ بڪ. raving, delirium; frivolous talk, nonsense.

هر: ص (ن) سڀ - ڪوبه. هر هڪ. every, each, any, all.

هر: ڏ. زمين کيڙڻ جو اوزار.

a plough,

هر جوڻڻ: زمين کيڙڻ لاءِ هر پڻڻ.

to prepare the plough, to put the bullocks in a plough.

هر ڏيڻ: زمين کيڙڻ. صاف صفائي ڪرڻ.

to pass the plough (over), to plough

هر: ٺ. يادگيري. ساروڻي.

remembrance, recollection, reminiscence,

هراس: ڏ (ن) ڊپ - خوف - هول. دهشت.

fear, dread, terror.

هراسان: ص. ڊنل - خوفزدہ.

terror stricken, terrified, frightened, alarmed; fearful, timorous.

هر باره: ڏ (ن) هر دفعي - پيري پيري - ڏي ڏي.

every time, at all times, always; as often as, again and again; repeatedly.

هر ٻوڙ: ڏ. هڪ قسم جو پيسار ڪو وکر. ميثي.

the seed and leaves of the plant fenugreek (*Trigonella foenumgraecum*).

هر تڙي: ص (جمع) هر تڙيون (هڪڙي - رولو - هر جائي. هر ڙهه.

self-willed, wayward, perverse, restive, erratic. a jaw tooth, grinder.

هر تال، هر تالي: ص. هر تال ڄاڻندڙ. حرفتي. چالاک. مڪار.

trickster, swindler, cheat, cheater, defrauder, flimflammer, mountebank, rogue, sharper, sharpie.

هرج: ڏ (ع) نقصان - گھاتو - ٽوٽو - خسارو.

danage, loss, detriment, harm, injury.

هرج پوڻ: نقصان پوڻ. گھاتو پوڻ.

to suffer loss, danage, harm, injury.

هر جائتو: ڏ. نقصان جو عيوضو - تاوان.

damages, compensation, indemnity, demurrage.

هر جاو: ڏ (ف) هر هنڌ - جتي گھڻي - سڀ جڳهه تي.

everywhere, in every place.

هر چئنس: ٺ. سڀ نمونا. سڀ قسم.

all sorts and kinds.

هر حال: ڏ (ف) هر طرح - هر صورت - ڪنهن به طرح.

in every respect.

هر دفعي: ڏ (ن) هر پيري - پيري پيري سان.

every time; time after time.

هر ڏهر: ڏ (ن) هر وقت - هر گھڙي.

every time, every moment, at all times, constantly, always.

هر دود: ڏ (سن) من - دل - چت - خيال.

the heart, mind, intellect, notion.

هر ڌات: ٺ. سڀني ڌاتن مان گڏي ٺاهيل ٿانءِ يا هٿيار.

a vessel or arm made of compound-metals.

هر روز: ڏ (ن) روزانو - هميشه - روز روز.

every day, daily, always, ever.

هر ڙائي: ٺ. هلڪڙائي - خيس ڀشو.

meanness trivialness, cheapness, frivolousness.

هر سال: ڏ (ن) سال ب سال.

every year, annually.

هر سوه: ڏ. هر طرف.

in every direction, all around.

هر صورت: ڏ. ڪنهن به نموني - ڪنهن به طرح. هر حال ۾.

in every way, in every respect; howsoever, anyhow.

هرڻ: ذ. بر جو مشهور جانور - غزال - آهو - مرڳڙ.

a deer, stag.

هرڻ هٿاءُ: ذ. هڪ خيالي پکي هٿاءُ جيڪو مٿي آسمان ۾ اڏامي ۽ زمين تي ڪونه لهي.

Phoenix, a bird of happy omen

هرڻي: ث. هرڻ جي مادي.

a doe.

هرڻ: مر. عادي ٿيڻ - دير پوڻ - مائوس ٿيڻ. هري مري وڃڻ.

to become habitual, to acquire as a habit, become habituated; become tame.

هرڻ: مر. ڪا ڳالهه دل تي ڦرڻ (پر ياد نه اچڻ) - ڪڪڻ. ياد نه اچڻ (پر دل سان لڳڻ).

(of something) to strike the mind, remember faintly, reminisce.

هرو پيو: ظ. خواه مخواهه بنا سبب جي - راه گناه.

causelessly, without reason, nolens volens, without justification, forcibly.

هرهه: هرتهه: ث. هر جي ڊگهي ڪالي (جيڪا پاڇاري سان ٻڌل هوندي آهي، ۽ ان جي مٿ ڪي جعلي هر ڪاهيو آهي).

the handle of a plough's long pok which is seized for ploughing the land, to which the bullocks are fastened.

هرهره: ظ. وري وري - پيري پيري - ذري ذري - گهڙي گهڙي.

constantly, continually, repeatedly, ever, invariably, perpetually, always.

هرهه: ص (ن) هڪ هڪ - هڪڙو هڪڙو - هرمانهه.

every one, each one, every body, every, each.

هرهي: ظ. آهستي - ڌيري - ڌورو.

slowly, slackly, sluggishly; sluggish, slack, slow.

هرهي: ظ. آهستي آهستي - ڌيرج سان.

idem.

هرهه: ث. هڪ تسر جو پٿار ڪو وکر.

myrobalan (*Terminalia chebulla*).

هرهه: ص. سائو - سرسبز - آباد. آلو - پتل - پُسل. (ث. هري).

green, verdant; fresh, blooming, flourishing, rich, prosperous. wet.

هر يو هر يو ڪرڻ: پرک تان پکين کي اُٿارڻ لاءِ "هر يو هر يو" جون

هر طرف: ظ (ن) هر پاسي - سڀني پاسن - چَوَڙس.

in every direction, all around.

هر ڪاريو: ص. سڀ ڪم ڪندڙ هنرمند. هر ڪم ۾ پورو.

a master of every art; a jack of all trades. skilful, clever.

هرڪڻ: مر. هرڪڻ.

to moan, to long, yearn.

هرڪو: ظ. سڀڪو - هرمانهه.

everyone, every body, each one.

هرڪ: ذ. ڪپڙي جو هڪ تسر - پٿيو - لٿو.

longcloth, a bleached-gray cloth.

هرڪ: ث. اڻ تڻ - جھٽي - اٽڪو - آند مائڻ.

anxiety, care, concern, concernment, disquiet, disquietude, solicitude, unease, uneasiness, worry.

هرڪڻ: مر. دل سُرڪڻ - دل ٿيڻ. موهجڻ - حرص ٿيڻ.

to be enchanted with, be delighted; to be tempted, induced, persuaded.

هرڪو: ظ (ن) هر جيلي - ڪڏهن به - ڀتي - پنڌ - مور.

on any account, at all.

هر گهڙي: ظ. هروقت - هرويلي.

every now and then, at all times, constantly, always.

هر لحظي: ظ. هروقت.

at all times, constantly, always.

هرلو: ذ. هيٺاهين ۽ تان پاڻي اُٻائي ٻئيءَ کي پهچائڻ لاءِ ڪائين مان ٺهيل ماڻڊڻ - چرخو. اُٺ.

a persian water-wheel (worked by a bullock or camel).

هرماه: ذ (ن) معيني پر معيني - هر معيني.

every month, month by month.

هرمچ: ذ. ڀرت جو هڪ نمونو.

a kind of stitch in embroidery.

هرمرو: ذ. هڪ تسر جو پٿار ڪو وکر.

wild rue.

هرنو: ذ (ڏههنامي) هاڻيءَ جو بچو - هاڻي.

a young elephant, an elephant.

هشياري: ٺ. خبرداري - ڏاهپ - سياست.

sense, prudence; direction; carefulness, caution, vigilance, watchfulness, alertness.

هضم: ڊ (ج) هضم ٿيڻ جي سگهه - هضمو. پيٽ ۾ کائڻو ڳرڻ جي حالت.
duly digested. digestion.

هضم ٿيڻ: کائڻو جيورڻ. پيٽ ۾ ڳرڻ.

to be digested.

هضم ڪرڻ: پرايو مال کائي وڃڻ. غبن ڪرڻ.

to embezzle. to misuse other's property.

هفت: ڊ (ف) ست (عدد).

seven.

هفت اقليم: ڊ. ست کنڊ. ست بادشاهتون. ست ملڪ (قديم دور جون بادشاهتون: عرب، ايران، ترڪان، هند، چين، مصر، يونان).

the seven climes or regions, the world; the seven continents, seven kingdoms of the bygone days (Arabian, Persian, Turkish, Indian, Chinese, Egyptian and Greek).

هفت زبان: ص. ست ٻوليون ڄاڻندڙ.

a person who speaks seven languages; a linguist.

هفتو: ڊ. ست ڏينهن. ستن ڏينهن جو عرصو.

a week; seven days time or duration.

هفتيوار: ڙ. هفتي - ستن ستن ڏينهن.

weekly, every week, happening or occurring after a week or seven days.

هف: ٺ. سڪو - وڏا ساه ڪڍڻ. دم. آهڻ.

hard or laboured-breathing, asthma.

هڻجڻ: م. سڪهڻ. ساهه پرڃي پوڻ (ڊوڙ يا دم جي بيماريءَ ۾).

to breath labourously or with difficulty; suffering from asthma.

هڏ: ٺ. سڌ. چڱو. تانگهه. سڳهه. آڱير. پياس. آسائ.

thirst, longing after, yearning after, craving, desire, hankering, itch, need, urge, wish, yern.

هڪ: ص (ن) واحد. هڪ. اڪيلو. ڳڻپتي جو عدد (1) - ايڪو.

one, alone, lone, single, sole, solitary. number of counting (1), the figure one.

هڪ ٿيڻ: گڏجڻ - ٻڌي ڪرڻ. يڪمشت ٿيڻ. اتحاد ڪرڻ.

to be united, to be reconciled, joined, associated, to make union, unity, alliance.

هسوار: ڊ. سوار. گهوڙي سوار.

a rider, a mounted-person, a horse-rider.

هشي: ٺ (ف) ڪٽي ٻليءَ کي هڪڙن جو آواز.

the sound made in driving away a dog or cat.

هش ۾ خوش ٿيڻ: بي عزتي ۾ به خوش ٿيڻ.

to be pleased with flattery or jest.

هشاش: ص (ج) خوش - سرهو - شاد.

happy, fortunate, well, glad, joyful, joyous, merry, jovial.

هشاش هشاش: ڊ. خوش - سرهو. چڱو ڀلو - تندوست.

idem.

هشامو: ڊ. اترو - هجوڻ.

a multitude, crowd, flock, host, scores, throng.

هشائڻ: م. ويهارڻ (اٺ) - جهڪائڻ (اٺ).

to cause a camel to sit down.

هشت: ڊ (ف) اٺ (عدد).

eight, oct (used as a part of a compound word).

هشت پهلو: ص. اٺ ڪنڊو.

a plane figure of eight-sides or eight-corners, an octagon.

هشڪارڻ: م. بچ ڪرائڻ (ڪٽي جي).

to urge on (a dog to attack); to incite; to set down (dogs) on.

هشناڪ: ص. خبردار - چالاڪ. هوشيار.

cautious, mindful, alert, watchful, vigilant; awake.

هشناڪي: ٺ. خبرداري. سجدو سچ. هوشيار.

prudence; carefulness, caution, vigilance, watchfulness, alertness.

هشي: ٺ. چُرچ. حرڪت. چاڙهه. تيڪر. بچ.

incitation, instigation, provocation, temptation, persuasion, pestering.

هشي ڏيڻ: ٽيڪر ڏيئي بچ ڪرائڻ. ٽيڪو ڏيڻ.

to incite, instigate, provoke.

هشيار: ص. خبردار - ڏاهو - سڄو.

intelligent, prudent; acquainted; sensible; knowing; mindful, cautious, alert, watchful, vigilant; awake, conscious.

condition.

هڪُ ڪُنو: ص. ڌيان سان (بدن).

attentive, heedful, observant, regardful.

هڪُ ڳالهه: ث. پڪي ڳالهه. پڪو وعدو. مقرر علم.

solid talk solid promise one price, fixed price.

هڪُ هتي: ث. سڀني دڪانن تي هڪڙو مقرر ڪيل آگاهه.

(of the prices or rates) same everywhere, monopholy.

هڪل: ث. سڌ. پڪار. زور سان سڌ جو آواز. للڪار. وهت وغيره کي هڪلڻ لاءِ تر.

calling out, bawl, challenge; to drive (oxen).

هڪل ڪرڻ: خبردار ڪرڻ لاءِ سڌڻ يا آواز ڏيڻ. زور سان سڌ ڪرڻ.

to warn, instruct; to call loudly.

هڪ لڙهر: ذ. هڪڙي لڙهي يا سُر واري هڪ سُر.

a single-chain necklace.

هڪلڻ: م. هڪل ڏيڻ (وهت کي). تڪر پند ڪرڻ. تيز هلائڻ. ڊوڙائڻ. پڄاڻڻ (مڪين).

to drive (oxen), to talk quickly, to cause to walk quietly, to cause to run, to cause to move away (flies)

هڪلو: ص. جنهن جي زبان ۾ اٽڪاءُ هجي (۽ ڪنهن لفظ يا اکر تي اٽڪندو هجي).

a stammerer, stuturer.

هڪو: ص. هڪڙو. هڪ. (ث. هڪي).

one, single, lone, alone.

هڪائي: ث. هڪڙائي.

singleness, loneliness, oneness.

هڪو ٻهڪو: ص. حيران. واڙو. بدحواس.

ast tp nished, perplexed, confounded, confused, amazed, dazed, aghast.

هڪوٿو: ص. هڪ سُر. هڪڙو تعد (ڪپڙي وغيره جي).

of single-width, (cloth).

هڪير: ص. حاضر. موجود. تيار.

at hand, present, available: ready, prepared, made.

هڪير ٿڪير: ص. هڪ مقرر ماڳ تي موجود.

available at the designated place.

هڪُ ڪرڻ: برابر ڪرڻ. مٽ ڪرڻ. گڏائڻ. ملائڻ.

to make one to mix, bring together unite.

هڪُ: ذ (انگ) ٺوهي ڪٽيو (ڪپڙن وغيره تنگڻ لاءِ). بونٽ (دروازي جي).

a hook, peg; a bolt.

هڪالڻ: م. لڙڻ. ٺوڌي ڪڍي ڇڏڻ. ڌڪا ڏيئي ڪڍڻ.

to drive away; to keep off (by shouting), to expel.

هڪ پيرو: ظ. هڪ دفعو. اوجھو.

once, suddenly, abruptly.

هڪ ٽڪ: ظ. گھور رجعي ڏسڻ. لاڳيتو ڏسندو رهڻ. نظر کپائي اک ڇنڇڻ کان سواءِ ڏسڻ. نشاني تي پورو ٿيڻ.

staring, looking fixedly; firm, constant just at the mark, exactly.

هڪ پاسيرو: ظ. هڪڙي پاسي تي. گوشائو.

aside, in a corner.

هڪجهڙائي: ث. ساڳيائي. مشابعت. برابري.

similarity, resemblance, uniformity, likeness, affinity, likeness, analogy.

هڪ جهڙو: ص. ساڳيو. هومو. مشابعت رکندڙ.

similar, of one kind or form, uniform, alike, like, akin, analogous, comparable.

هڪُ جيڏائي: ث. هم عمري.

of the same age.

هڪُ جيڏو: ص. هم عمر. سرتو. جيئس. دوست.

equal, of the same age; a friend, acquaintance, confidant, intimate, familiar, mate, class-mate.

هڪدم: ظ (ف) يڪدم. جھٽ پٽ. ٽرٽ. اوجھو. اڃانڪ.

suddenly, unawares, unexpectedly, immediately, instantly.

هڪڙو: ص. ڳالهائڻ ۾ هڪڙندڙ. ٻٽڙ. ٻاٽو.

a stammerer, stuturer.

هڪڙائڻ: م. هڪڻ. ٻاٽڻ. ٻاٽو ڳالهائڻ.

to stammer, stutter.

هڪڙو: ص. هڪ. واحد. اڪيلو. چور. (ث. هڪڙي).

one, single, lone, alone, only, separ, sole, solitary.

هڪُ ڪرو: ص. هڪجهڙو. سڌائين هڪجهڙو. ساڳيو (وهڪرو، حال).

same, equal, identical, duplicate; always in same

attack, assault, aggression, offense, offensive, onslaught, storm, strike.

هلائڻ ڪرڻ: ڪاڍ ڪرڻ-پڙهائي ڪرڻ.

to attack, assault, assail, beset, fall on, fall upon; storm, strike.

هَلاَمل: ذ (ع) هڪ قسم جو قاتل زهر (جنهن جو ڪوبه علاج نه ٿي سگهي).

deadly poison., deadly, mortal.

هَلاَئڻ: مر. حرڪت ڏيڻ-چورڻ. هڪلڻ. جاري ڪرڻ. هڻڻ (بندوق). شروع ڪرڻ. لوڌڻ-جنبت ڏيڻ. پنڌ ڪرائڻ.

to move, stir, exite, drive, expel. to issue, declare. to discharge (a gun), shoot. to start, commence. to cause to walk.

هَلَت: ٺ. چال-روش. رواج-رسم-ريت. رويو.

behaviour, conduct, usage, cusfrom, manner habit.

هلت چلت: ٺ. چال جلگت. هڻي چڻي. افعال.

idem.

هَلَت: ٺ. ناري يا هرلي جو سمورو سامان. سامان سڙو-ٿيڙ تازي.

the paraphernalia of a persian wheel a household,

هَلَت هلڻ: ڪم ڪار هلڻ. روزگار هلڻ. گهر جو سڃت ٿيڻو رهڻ.

to go on (any business, assignmnet etc); of a household to dwell on, carry on.

هَلَجَل: ٺ. پياڇ. پياڇ ڍوڙ. دنگو فساد. افراتفري. حڪومت جي خلاف تحريڪ.

flight, rout, commotion, tumult, confusion, anarchy, alaram, fright; a movement or revolt (against the government).

هَلَر: ٺ. پوک جي وِل (سنگن) مان اُن ڌار ڪرڻ لاءِ ڍڳن جي لتاڙ-گاهه.

threshing by bullocko to separate grain from corn.

هَلَر ٻڌڻ: گهڻي اُچ وچ ڪرڻ. ڌري ڌري اچڻ.

to set up or lay a threshing floor.

هَلڪائي: ٺ. هلڪڙائي. وزن جي ٿورائي.

lightness, of little weight, not heavy.

هَلڪائي ڪرڻ: وزن گهٽ ڪرڻ. بار لاهڻ. آسان ڪرڻ.

to reduce the load, to lighten, to make light to make easy.

throat, gullet.

هَڳاءُ: ٺ. سڳند-سُهاڻ-خوشبو. آواز-پڙلاءُ.

a sweet smell, fragrance, aroma, balm, incense, perfume, redolence, scent, sound, echo.

هَڳ: ٺ. هڪ قسم جو پيارڪو وکر.

assafoetida (*Ferula asafoetida*).

هَل: ٺ. گڙو-شور-ڌمڇو-غوغاڙ واکو واکاڻ.

noise, tumult, commotion, confusion, uproar; disturbance, disorder.

هَل حشر: ٺ. گڙو گهمسان. راويلا. ٻاگيتال. هٽس.

idem.

هَل ڪرڻ: گڙو ڪرڻ-اُٿو ڪرڻ.

to make huc and cry; make a noise; raise a disturbance, make a riot.

هَلچر. هَلچر: ٺ. گڙو-غوغاڙ پڙلاءُ.

tumult, noise, commotion, confusion, uproar, disturbance, disorder.

هَلاڪ: ٺ. موت. تباہي.

death, destruction, ruin, slaughter.

هَلاڪ ڪرڻ: مارڻ-قتل ڪرڻ.

to kill, to put to death, to destroy.

هَلاڪت: ٺ. فنا. موت.

ruin, destruction; death, perdition.

هَلاڪ: ص (ع. هلاڪ) فنا. ڪُڍيل-ٽڪل. بيزار. ڀرتل-خفي.

ruined, destroyed, killed, bothered, annoyed, wearied, troubled, wexed, agitated, dismayed, disturbed, disquieted, flustered, perturbed, unsettled, upset.

هَلاڪ ٿيڻ: ورڇڻ-ڪمڇڻ-ٽڪڻ. بيزار ٿيڻ-خفي ٿيڻ.

to overwhelm, to distress, to fatigue, dismay, annoy, weary, wex.

هَلاڪي: ٺ. بيزاري. دقت. تڪليف. خفي. پورهيو. محنت. جفاڪشي.

destruction, ruin, pang, annoyance, bother, vexation, trouble.

هَلاَل: ٺ. (ع) پهرين تاريخ جو چنڊ.

the new moon; crescent-moon.

هَلاَن: ٺ. اوجھو حملو-ڪاھ-پڙهائي. جُلهو.

هٺي ملهي ڪرڻ: اچي مڃي ڪرڻ- مدد ڪرڻ- هٺاهي ڪرڻ.
to help, assist, support, comfort.

هٺيون: ٿ. اُن جي سينگار جا ڳڻ ۽ ساز.
the ornaments and adornments for a camel.

هٺي چٽي: ٿ. هٺ چٽ. زيت روش. رسم رواج. وهنوار (شادي مرادي جا).
custom, habit, habitude, manner, practice, usage, way.

هٺيلا: ڏ. چوهارا- ڪٽل- ڪارڪون.
fresh or dried date-fruit.

هٺ: ڏ (ن) ساڻ- گڏ. خوا. ساڳيو. هٺيو.
likewise, with, along with, or, either. the very same, identical.

هٺ آغوش: ص. بنگلير- پاڪر پائڻ. پاڪر م.
in an embrace, embracing, locked in each other's arms.

هٺ آهنگ: ص. هڪ جهڙو آواز- ڳائڻ م هڪٻئي يڪو آواز هم آواز.
harmonious, concordant.

هٺ: ڏ (ج) اوسيتو. ڳڻي- فڪر.
anxiety, solicitude, grief, care.

هٺ عمر: ڏ. فڪر انديشا. عمر ۽ ڳڻيون.
idem.

هٺا: ڏ (ن) هڪ قسم جو خيالي پکي (جيڪو سدائين اڏامندو رهندو آهي. چون ٿا ته جنهن ماڻهو تي ان جو پاڇو پوي اهو بادشاهه ٿيندو).
Phoenix, a bird of happy omen.

هٺاليه. هٺاليه: ڏ (سن) برف سان ڍڪيل مشهور جبل (جيڪو سڄي دنيا جي جبلن کان اوچو آهي).
Himalya, the Himalayan mountain-range.

هٺامر: ڏ (ن) اُڪرو. لوهي اُڪرو.
an iron mortar.

هٺامر ڦستو: ڏ. لوهي اُڪرو مهر.
an iron mortar and pestle.

هٺ پستري: ٿ. عورت سان گڏ سمن- جماع.
sexual intercourse, copulation, coitus.

هٺائڻ. هٺائڻ: م. هٺ پڏائڻ. زور وٺائڻ. پٺيائي ڪرڻ- دل پڏائڻ.
to give courage, encourage.

هٺڪر: ص. گهٽ وزن وارو. گهٽ قيمت وارو- سستو. هٺڪي طبيعت وارو- ترزو. ڪم ظرف. ذليل. خسيس. حقير. ڪمزور- هيشو. ناموزون.

هٺڪر (ڌڪ)- اُچاترو.
light (in weight) of low cost, cheap. a vain fellow. mean, narrow minded, maliciousness. base, disgraced. abject, vile, petty, weak, feeble, unsuitable. light, slight, (stroke).

هٺڪو ٿيڻ: بار پري کان آڇو ٿيڻ.
to become or feel light, to be abated, to ease oneself

هٺڪراڻي: ٿ. ترڙائي. نيچ پٿر. ڪيڻپ.
cheapness, lavity, lowliness, insignificance; frivolity, vanity, silliness; meanness.

هٺندي: ٿ. طاقت- پڄت- رسائي. پڄت- دسترس.
influence, authority, credit, prestige, weight, impact mark support.

هٺندي پڄندي: ٿ. طاقت ۽ اختيار. وس ۽ پڄت.
idem.

هٺڻ: م. چڙڻ- رڙهڻ. حرڪت ڪرڻ. وڃڻ- روانو ٿيڻ. پنڌ ڪرڻ- سفر ڪرڻ. جاري ٿيڻ وهڻ (پاڻي). مڙڻ. رائج ٿيڻ. وڪامڻ. پئڻ (بندي).

to move, stir; to go, proceed; to walk, journey. get going to flow (water). to die, to come in vogue to be sold. to fise lagum).

هٺيو اچڻ: لاڳيتو رائج رهڻ. رواج م رهڻ. سلسلو قائم رهڻ. حلي لاءِ اچڻ. بي ڊيو اچڻ.

to remain current, to remain in vogue; a continuation of a system; to come to attak; to come or enter without fear.

هٺيو وڃڻ: روانو ٿيڻ- موڪلائڻ. ختم ٿي وڃڻ.
to go away, depart, be off. to be finished, used up.

هٺلي: ٿ. هلڻ جو نمونو. چال. رفتار.
a way of walking, style of moving, motion, gait, progress, behaviour, speed.

هٺڻ: م. هٺي وڃڻ- مشهور ٿيڻ. پکڙجي وڃڻ (واقع يا انعام).
to be promulgated, be published; (of a rumour) to spread.

هٺڻ ملهڻ: م. هٺي پاڻ ملهائڻ (ڪنهن مقابلي م).
to win (a game, match, bout).

همزاد: ذ (ف) ڪڏ ڄاول. جازو. هم عمر. اهر چن يا فرشتو جيڪو ڪنهن ماڻهو سان گڏ پيدا ٿيو هجي ۽ سڄي ڄمار ان سان گڏ رهي.

born together, connate, congenial, twin. of equal age, a twin. one's familiar spirit.

همزبان: ص (ف) هڪ آواز. هڪ زبان. متفق. تائيد ڪندڙ.
of the same language or tongue. expressing the same opinion, unanimous.

همزو: ذ (ع) "الف" جي ٻي صورت جيڪا لفظ ۾ وچ ۾ اچي.
a syllable or alphabet used in a word in place of 'alf', as per need in Sindhi language.

همسائيگي: ث (ف) پاڙو. پاڙي جي ويجهائي.
neighbourhood, neighbourliness.

همسايه: ص (ف) پاڙيسري. پاسي وارو گهر. پراسان رهندڙ.
a neighbour.

همسري: ث (ف) برابري. هڪ جڳهه تي. مساوات.
equality, parity, par.

همسفر: ص. گڏ مسافري ڪندڙ. ساٿي.
fellow-traveller, companion in a journey.

همشڪل: ث (ف) ساڳي صورت وارو. هڪ جڳهه تي شڪل.
of the same appearance, alike, resembling.

همشير: ث (ف) ڀيڻ (جنهن هڪ ئي ماءُ جو کير ڏاتو هجي). سڳي ڀيڻ.
a sister, a real sister.

همعصر: ص (ف) ساڳي وقت جو. ساڳي زماني يا دور جو.
contemporary, coeval.

همعمر: ص (ف) ساڳي عمر جو. هڪ جڳهه.
of the same age, coeval.

همقدم: ص (ف) ساٿي. رفيق. همراه.
an ally, companion, comrade, supporter, helper.

هم قلم: ص (ف) ساڳي قلم يا پيشي سان تعلق رکندڙ. مصنف.
co-writer, co-author.

هم قوم: ص (ف) ساڳي قوم جو. هڪڙي قوم جو.
belonging to the same race, tribe or caste, a fellow-tribesman.

هم ڪلام: ص (ف) گفتگو ڪندڙ.
engaged in conversation; conversing together.

هم ڪلام: ث (ع) طاقت. سگهه. توفيق. پهمج. پهندي. دليري. جرات.
spirit, courage, bravery; power, strength, ability.

هم ڪرڻ: دليري ڪرڻ. بهادري ڪرڻ. ڪوشش ڪرڻ.
to muster courage; to make bold. to dare. to endeavour.

هم پايه: ص (ف) ساڳئي رتبي جو. برابر (عهدي يا حيثيت ۾).
a colleague of the same status, equal in rank or dignity.

هم پيشه: ص (ف) ساڳئي ڌنڌي وارو. حريف.
of the same profession or calling, colleague.

هم جماعت: ص (ف) ساڳئي ڪلاس يا درجي ۾ پڙهندڙ. ساڳي جماعت جو (ميسر).
a class-fellow, a classmate. one of the same party.

هم جنس: ص. ساڳي جنس جو. ساڳئي قسم جو.
of the same nature or kind or species; homogeneous.

هم درد: ص (ف) ڏک سک جو ساٿي. غمخوار. ڏک ڀاتي.
sympathetic, a condoler, sympathiser.

هم دروي: ث. غمخواري. درد وڌي. ڀلائي.
fellow-feeling, sympathy, condolence.

همدم: ص (ف) دوست. يار. رفيق. ساٿي.
friend, acquaintance, confident, familiar, intimate, mate.

هم ذات: ص (ف) ساڳي قوم يا ذات جو.
of the same caste or tribe, or race, fellow tribesman.

همراز: ص (ف) حال ڀاتي. حال محرم. رازدان.
a confident, an intimate friend.

همراه: ص (ف) گڏ هلندڙ ساٿي. رفيق. ڀيلي. حامي. واهرو.
a fellow-traveller, an ally, companion, comrade, supporter, helper.

همراهي: ث (ف) مدد. ساڪ. واهر. پياري.
help, assistance, companionship, company.

هم ڪاب: ص (ف) سوار سان گڏ هلندڙ. ڪنجهڪي. سواڙي سان گڏ هلندڙ. همسفر. همراه.

a fellow-rider, an attendant, a fellow-traveller.

eternity, perpetuity, permanence, continuance.
 هميشه: ظ (ن) سدا - سدائين - دائر. جڏهن ڪڏهن.
 always, ever, continually, perpetually, incessantly.
 هن: ض. ان. انهيءَ.
 he, she, his, her.
 هن سال: ظ. هلندڙ سال مر. هلندڙ وقت مر.
 this year, during this year, currently; in current times.
 هن: ص. هو - اهو. انهيءَ.
 he, it, that, she.
 هٽياري: ث (ع. عاري) هاڻي تي رکڻ جي هڙدي (جنهن ۾ ماڻھو رهن) - پالڪي.
 a litter with a canopy for riding on an elephant;
 هٽياري رسڻ: وڏي درجي کي پهچڻ.
 to attain a high position.
 هٽس: ذ. هل. گور. ڌمچ. گورو گھمسان.
 noise, tumult, bustle, commotion, clamour, convulsion, outcry, upheaval, uproar, turmoil.
 هٽسڙا: ذ. "ماتا" وانگر چمڙي جي هڪ بيماري.
 spots that break out in a kind of small-pox.
 هٽيڙي: ث. ڊهل ۽ شراب جي تار تي هڪ قسم جو ناچ.
 a dance in which hands are clapped and thrown about.
 هٽيڙيون هٿن: خوشيءَ ۾ نچڻ ٿيڻ.
 to exult rejoice exceedingly.
 هٽي: ث. ڊيگ رڌڻ لاءِ ڪاڻ جي وڏي ڏوڻي - اٺي.
 a ladle, a scoop, a large cooking spoon.
 هٽجه: ث. گود - جهولي - آغوش.
 a lap, the hip.
 هٽجه: ذ. هڪ قسم جو ڍانڍي پکي.
 the spotted billed goose.
 هٽجهڙو: ث. هڪ قسم جو ڍانڍي پکي.
 a shelldrake.
 هٽجمن: ث. ٺوڪ - ڳروها.
 the tears, teardrops.

پتا.

هر ڪلامي: ث. گفتگو - ڳالھ ٻولھ.
 mutual discourse: conversation, discussion, exchange of ideas.
 هر مذهب: ص. ساڳيو مذهب رکندڙ. هڪڙي عقيدي وارو.
 belonging to same religion, co-religionist.
 هر معنيٰ: ص. ساڳي معنيٰ وارو.
 of the same meaning, synonymous.
 هر نام: ص. ساڳئي نالي وارو.
 of the same name, bearing same name, a name-sake.
 هر نشين: ص (ن) گڏ ويهندڙ دوست. ساٿي.
 an ally, a companion, a playmate.
 همرا: ص (ن) گڏ ڳائيندڙ. گڏجي ڳائيندڙ.
 a co-singer, a fellow-songster.
 هموار: ص (ن) سڌو (پٽ) - سڌريل (زمين).
 plain, even, level, smooth, proportional, symmetrical.
 هموطن: ص. ساڳئي وطن جو.
 of the same country, a fellow-countryman, compatriot.
 هموزن: ص (ن) ساڳي تور وارو. هڪ جيترو.
 of equal weight, balanced.
 همه: ظ (ن) سڀ. ڪل. سمورو. جملي.
 all, the whole, every.
 همه داني: ث. هر ڳالھ جي ڄاڻ.
 omniscience.
 همئون: ظ. هميشه - سدائين. اڪثر - گھڻو ڪري.
 always, mostly, usually.
 همپالي: ث (ن) اها ڳوٺڙي جنهن ۾ رپيا وغيره وڃي چيلھ سان ٻڌي ڇڏجي.
 a kind of purse kept in the waist band.
 همير: ذ. سومرا گهراڻي جو مشهور حاڪم "همير سومرو". (ص) امير.
 پهلوان - سومرو.
 Hamir Soomro, the famous ruler of the Soomra clan, brave, audacious, courageous, gallant, valiant.
 هميشگي: ث (ن) سدائين هجڻ واري حالت - مدامي. تيارم.

هنڱي: ٺ. رکيل ذروات يا واپاري رقم جي ادائگي لاءِ ڏنل خاص چئي (جنهن ۾ رقم جي انگ ۽ وٺڻ واري جي نالي اختيار ڏنل هوندو آهي).

a bill of exchange, a money order, a cheque, an authority letter, a draft, bond.

هنڱو: ڏ (ف) ڪنهن ڪم ۾ فن جي ڄاڻ، مهارت، ڪاريگري، هٿ جو پورهيو.

excellence in any art, art, skill, handiwork.

هنڱمندو: ص. ڪاريگر، ماهر ڪاريگر، پورهيت.

workman, artisan, ingenious, accomplished, labourer.

هنڱمندي: ٺ. ڪاريگري، مهارت.

skilfulness, ingenuity, excellence.

هنڱامو: ڏ (ف) هجور- پيو، انبهه- ماڻهن جو ميڙ، شور، هل، جهيڙو- فساد، وڳوڙ.

a crowd, noise, tumult, commotion, confusion, uproar, sedition, disturbance, disorder, an affray.

هنڱامو ڪرڻ: ڳوڙ ڳهسان ڪرڻ، فساد ڪرڻ، وڳوڙ مچائڻ.

to make a noise, to raise a disturbance, to make a riot.

هنڱائڻ: م. پالڻو ڪرائڻ، تنگ ڪرڻ.

to make some body to pass stool, to harass, tease.

هنڱ ترڪان: ٺ. تڪو- تڪو، اهرائي، لوڇ پوڇ- بي آرامي.

hurry, haste, impatience, restlessness.

هنڱلاڻ: ڏ. لس پيلي (بلوچستان) ۾ ناني جبل ۾ جوڳ واري فقيرن جي جاترا.

a temple situated on the Sindh-Baluchistan border in the hills.

هنڱو: م. تورو ڪرڻ- پاڻو ڪرڻ، آه مڃڻ.

to stool, relaxation of the bowels, to submit, surrender, capitulate.

هنڱو: ص. ٻچو- بزدل، گيدي.

a coward, chicken hearted, craven, dastard.

هنڱي ڏين: ڊچ، مجبور ٿيڻ، هارائڻ، شڪست کائڻ.

to be dispirited, downcast, crestfallen, dejected, depressed, beaten, demoralized.

هنجهون هارڻ: ڳوڙها ڳاڙڻ- لڙڪ وهائڻ، روئڻ- ڏک ڪرڻ.

to shed tears, to weep, to grieve.

هندو: ڏ. هندوستان- ڀارت.

India, Hindustan, Bharat.

هنڱي: ص. "هند" جو رهاڪو. (ٺ) "ڀارت" جي قومي ٻولي.

belonging or relating to India, the Hindi- national language of Bharat.

هنداڻو: ڏ. چانعين- تربوز.

a water melon. (*Citrullus vulgaris*).

هندستان: ڏ. "هندو" قوم جو ملڪ- هند- ڀارت.

Hindustan, India, Bharat.

هندستاني: ص. هندستان جو- هنڱي.

an Indian citizen, a native of India.

هندسه: ڏ. "انگن" جو علم، جايميتري ۽ رياضي جو علم.

mathematics, science of numbers, geometry, arithmetic.

هندو: ڏ. "هند" جو رهاڪو. (ص) ڪارو (ماڻهو). (ٺ) هندوآئي.

an Indian, a native of India.

هندورو: ڏ. پينگهو- جھولو.

a cradle, a swing, a hammock.

هندو: ڏ. جاء- مقرر جاء، آستانو- ٺڪاڻو- ماڳ، گهر، بينڪ، ڪٽ يا پٽ

تي وڃائڻ جو بسترو.

a place, situation, spot, room, space, house, residence, bedding, a bed.

هنداڻو: ص. پوري هندو تي- صحيح جاء تي، ٺاڻيڪو.

in, or to the proper place or station, having a fixed residence, stationary.

هندين ماڳين: ٺ. جتي ڪٿي- هر هنڌ.

everywhere, all over, all around.

هندائڻ: م. چوڙڻ (ڪپڙا)، پائڻ، پهرڻ (وڳو)، سڀاڻ (دل ڪي)، استعمال

ڪرڻ (دل سان)، عمل ڪرڻ، ٽپاس ڪرڻ (دل ۾).

to bring into use, use, wear (clothes), to weigh, ponder, consider, lay to heart.

هنڱو: ڏ. هڪ قسم جو ٿاڻ (وڏي هنڱي).

a large pot or caldron.

هنڱي: ٺ. ننڍو هنڱو- هڪ قسم جي ڊيگڙي.

a small pot, caldron.

هن هٿان ڪرڻ: گدشي ڪوشش ڪرڻ. ڏاڍي جاکوڙ ڪرڻ.
to make all out efforts, to exert. to take pains.

هوڻ: ٿ. ٿوري ذري.

a particle, small quantity.

هوڻ: ٿ (ف) "صدا" جيڪا مستي يا مجذوبيءَ جي حالت ۾ رات مان نڪري، نعره. (ع) "الله" جو مخفف. (ض) ضمير غائب واحد لام استعمال ٿيندڙ لفظ.

a call uttered in ecstasy. a cry. abbreviation of Allah. a word used in place of personal pronoun.
هوڻ: ٿ (ع) باد- واءِ پرن. بادي- ريح. حرص. وڌائي- غرور. آڪڙ- سبب.
wind, air, fart, flatulence. greed, avidity. haughtiness, pride, conceit.

هوا باز: ص. هوائي جهاز اڏائيندڙ.

an airman, a pilot, aviator, flier.

هوا بدلائڻ: تندرستي يا سير سفر لام ٻئي شهر يا ٻئي علائقي ۾ وڃڻ.
the wind to change or veer around, to undergo a change of climate.

هو دارو: ص. جتي چڱيءَ طرح هوا جو گذر ٿئي. خلاصو (گهر). وائڪو. کليل (ميدان).

well-ventilated. open ground. airy, open.

هوا کائڻ: هوا خوري ڪرڻ. چعل قدمي ڪرڻ. سير تفریح لاءِ کليل هنڌ تي وڃڻ.

to take an airing, go for a walk. to take a stroll. to go on excursion.

هوا لڳڻ: هوا جو اثر ٿيڻ. هوا جي خراب اثر سان بيماري ٿيڻ.
to be struck by wind. to be captured by illness due to bad wind.

هوائي: ٿ. آتش بازی جو هڪ قسم. (ص) هوا وارو.

a firework. of or pertaining to the air.

هوائي جهاز: ذ. هوا ۾ اڏامندڙ جهاز- طيار.

an airplane, aircraft.

هوائي خبر: ٿ. افواه. ڪوڙي خبر.

a rumour; a false news, incorrect report.

هواڻو: ٿ. ٿورو ذرو.

a small piece, particle, bit, crumb.

هوڻو: ظ. ساڳيو- انهيءَ جهڙو. عين بين- نر پس

same, just as it is, exactly, precisely.

هٿو: ذ (ع) گهوڙي جو هڪ سنج. گهوڙي تي سواريءَ لاءِ ڪاٺ جو چمڙو چڙهيل چؤنگو (جنهن تي سوار سولو ويهي سگهي).

a riding saddle.

هٿو: ظ (ف) اڃان به- هن وقت تائين.

yet, still. at present.

هٿومان: ذ. هندن جو هڪ ديوتا (جنهن سیتا کي هٿ ڪرڻ ۾ رام جي مدد ڪئي هئي).

name of the monkey-god who helped Ramachandra in search of Seeta.

هٿيون. هٿيون: ذ. دل- قلب- من.

heart, mind, soul.

هٿيون ڦٽڻ: بي انتها ڊپ ٿيڻ.

to fear, alarm. consternation, dismay, fright, horror, panic.

هٿيون لاهڻ: بي همت ٿيڻ. مڙسي ڇڏڻ. دل لاهڻ.

to be disheartened, discouraged, chilled, dejected, demoralized, disparated, dispirited.

هٿڪار: ٿ. گهوڙي جو آواز (جيڪو مالڪ کي ڏسي ڪري، يا ڪا طلب ڪري).

a neigh, neighing.

هٿڪارڻ: م. هٿڪڻ- هٿڪار ڪرڻ.

to neigh.

هٿڪڻ: م. هٿڪار ڪرڻ.

idem.

هٿ ڪڍڻ: ٿ. هڪ قسم جي بلا- ڪڻ (چون ٿا ته زهريلي سانڍي جو قسم آهي ۽ ٻپ ڏيئي وهڻ تي سوار کي به ڏنگي وڃي).

a kind of venomous lizard.

هٿڻ: م. لڳائڻ (ڌڪ). لوڪڻ. کوڙڻ (ٽوڙي وغيره). پوکڻ (وڻ، ٿڌو).

to strike, throw, cast. to hit, strike. to knock, hammer. to fix, drive (post). to sow, cultivate.

هٿندي ماريندي: ظ. ڏاڍي ڪوشش سان. وڏي تڪليف سان.

with great effort, with extreme difficulty.

هٿي هنڌ ڪرڻ: سرپارو ٿيڻ. نيڪ مطلب حاصل ڪرڻ.
to be successful after great efforts, to win one's way at last.

هٿ هٿان: ٿ. جفاڪشي- محنت- جاکوڙ.

effort, exertion, pains, trouble, vexation.

lust, sensuous desire.

هوسٽاڪ: ص. لالچي - حريص.

avaricious, greedy, ambitious.

هوسن: ث. بد نظر. حسد.

envy, enviousness, jealousy, grudge.

هوسن: م. نظر هڻڻ. حسد واري نظر سان ڏسڻ. حسد ڪرڻ.

to begrudge, to grudge, envy.

هوش: ذ (ف) سمجھ - شعور. فھر. سرت.

understanding, judgement, intellect. sense, discretion, mind, soul, wisdom.

هوش اچڻ: سيالو ٿيڻ. بالغ ٿيڻ. عقل اچڻ.

to arrive at the age of discretion, to be of age, to come to one's senses.

هوش اڏامڻ: عقل خطا ٿيڻ. بدحواس ٿيڻ.

to lose (one's) senses, to be or become confounded, to become senseless or silly.

هوش خطا ٿيڻ: حواس گم ٿيڻ. حيران ٿيڻ.

to lose (one's) senses, become dumbfounded, confounded.

هوش سٽيائڻ: وڏو ٿيڻ. بالغ ٿيڻ.

to get senses, become mature, come of age.

هوشمند: ص. سيالو - ڏاهو. عقل وارو. سمجھو.

intelligent, prudent, sensible, reasonable, knowing, knowledgeable.

هوشيار: ص. عقلمند. ڏاهو. ڏانا. خبردار. چالاڪ.

idem.

هوشيار ڪرڻ: خبردار ڪرڻ.

to render (one) cautious or vigilant, to put (one) on his guard, to warn.

هوشيارِي: ث. ڏاهپ - ڏانائي - عقلمندي. عياري - چالاڪي.

wisdom, prudence, discretion, imposture, swindling, cleverness.

هوكار: ث. هڪل - سڌ. للڪار.

a shout, call, a challenge.

هوكارڏ: م. سڏڻ. سڌ ڪرڻ. للڪارڻ - ٻولائڻ. اڳتي وڌڻ. هڪلڻ.

(جويائين ڪي).

to call, send far, to challenge, to go ahead, to propel the animals.

هوت: ذ. بلوچن جو هڪ قبيلو (آري ڄام ۽ پنهنجو جو قبيلو).

Hote, a Baluch tribe of Lasbella to which a folk-tale hero Punnu belonged.

هوتل: ث (انگ) مسافر خانو - سراءِ. رهائش ۽ کاڌي جي سهولت واري جاءِ.

hotel, caravansary, tavern, motel.

هوڏي: ث. پاڻي ۽ جوتنيو حوض.

a cesspit, cesspool.

هوڏ: ث. شرط - بازي. ضد. تڪبر.

a bet, wager, obstinacy, stubbornness.

هوڏ ٻڌڻ: شرط رکڻ - بازي رکڻ. ضد ڪرڻ.

to bet, wager, to become obstinate.

هوڏي: ص. ضدِي. هٽيلو. مغرور.

obstinate, wilful, bullheaded, hardheaded, perverse, stubborn.

هوڏانهن: ظ. هن پاسي - هن طرف. هتي.

there, in that direction, thither.

هور: ذ (ع. هول) ڊپ - خطرو. وسوسو - وهڻ. اڏڪو - هرڪو. ڳڻتي.

fear, terror, dread, whim, fancy worry, anxiety, unease.

هورا ڪورا: ث. چورا ڪورا - آندڙ مائڏ. ڳڻتي.

concern, disquiet, solicitude, unease, worry, anxiety, unease.

هوڙي: ث. هندن جو هڪ وڏو ڏينهن - هولي.

Holi - the spring festival of the Hindus.

هوڙو: ث. ڏاٽ.

a double tooth, a grinder,

هوڙو: ذ. ننڍي پيرِي - پتيلو.

a boat, a flat-bottom boat.

هوڙه: ص. ڪنڊ ذهن - موڳو. جلدباز. اُٻهرو. ٻئي جي چوڻ تي هلندڙ.

dull stupid, hasty, impatient, impetuous, rash, venturesome.

هوڙهائي, هوڙهائي: ث. موڳائي. تڪڙ - جلدبازي. اُٻهرائي.

dullness, stupidity, hastiness, haste, hurriedness, rashness.

هوڙن: ث (ع) خواهش - سڌ - لالچ - طمع. حرص. نفسياتي خواهش.

desire, longing, liking, wish, greediness, avarice.

هیت لَعْد: کجھ هیت ٿيڻ. لعندي تي اچڻ. گھٽ ٿيڻ (اگھ، پاڻي).

to descend, to come down. (of the price, water) to recede.

هیت مٿي ٿيڻ: گڏجڻ ٿيڻ. لَعْد ڇڏڻ. گھٽ ٿيڻ.
to become mixed. to rise and fall. be displaced. misplaced.

هیت مٿي ڪرڻ: زيربار ڪرڻ. تنبيهه ڪرڻ. ڇٽ ڪرڻ.
put(some one) under obligation. to warn, caution. to rebuke, admonish, reprimand, reproach.

هينان: ڏ. تري پر. هيت. هينئون.
in the bottom, below, beneath, under, underneath.

هيناهون: ڏ. هينئون. هيت تي.
below, low, lower, in the lower place.

هيناهين: ڏ. لعندي. نشيب. پستي.
lowness, a low place or low ground.

هيت پَرُو: ڏ. هيت تي. هينين پاسي تي. کجھ هيت.
lowlying, somewhat low.

هيت مشاهين: ڏ. ٺاهوار (زمين). اڻ سڌي. ڪڙپو.
uneven, irregular, rough, spotty.

هيت مٿي: ڏ. ٺاهوار. اڻ سڌريل. گھٽ وڌ.
uneven, rough, irregular, spotty, patchy.

هينئون: ڏ. هيت وارو. تر وارو. (ڏ. هينين).
lower, of the bottom. downward, under, underneath.

هيج: ڏ. انگل. مائو. لاڏ. چاه. پيار. قرب.
pleasure, love, affection, devotion, attachment, fondness, adoration.

هيجان: ڏ. (ج) جوش. تيزي. زور. غلبو.
excitement, tumult, commotion, force, vigour.

هيج: ص (ب) نفرت جو ڳو. بيهودو. اجايو. گھٽ.
nothing, worthless, good-for-nothing; shallow, superficial, insignificant, useless.

هيجمَدَان: ص. گھٽ علم وارو. نادان. بيوقوف.
knowing nothing, perfectly ignorant, an ignorant.

هَـمَر، هَامَر: ڏ. ڪنڌ ۽ ٿٻي، جي رڃ وارو حصو.

the portion of back between shoulder-blades and neck.

هَـمِي جو سَوُو: ڏ. ٿٻي، جي نسن وارو سَوَر (جيڪو ڏکي سَمَھ سان ٿئي).

a pain in the shoulder-blade and neck from a stroke of wind or because of uncomfortable sleep.

هَـئَان: ڏ. هِن هِنْدَان. هَتان.
from here, from this place.

هَـئُو: م. ٿيڻ. هجڻ. ڄمڻ. پيدا ٿيڻ.
to be, to exist, to subsist. to be born.

هَـئُو: ص. ماضي. بيميد. مَرَوَاحِد مَذڪر.
was, existed, lived, subsisted.

هَـئِي هَـئِي: ندا. هاو هاو. عجب يا ڏک وارو آواز.
alas !, the sound of grief.

هَـئُو مَئُو: ڏ. جيڪي هجي. ڪوبه جاندار.
anything, anybody; someone.

هَـئُو مَئُو ٿيڻ: اڪيلائي ٿيڻ. خلوت ٿيڻ. مائو ڇڏڻ.
to be away from the presence of others. in the state of privacy, after every one else has gone.

هَـيَآنچُو: ڏ. ٿلي. ٿلي وڌي وڃڻ جو مرض.
spleen, jaundice.

هَـيَآن: ڏ. هَـيَئون. دل.
the heart, bosom, breast.

هَـيَيت: ڏ. (ج) خوف. دهشت. ڊپ. پَنُو. رعب.
fear, fright, dread, perturbation, panic, horror, awe, terror.

هَـيَيتاڪ: ص. ڊپ وارو. پراڻو خوفناڪ.
frightful, dreadful, terrible, awful, horrible.

هَـيَيتو: ص. هِن جيترو.
so many, so much, this much.

هَـيَيتو سارو: ڏ. حد کان وڌيڪ. تمام گھڻو.
so very much.

هَـيَيت: ڏ. جُهڪيل. ٺميل. ڪريل. زمين تي. گھٽ درجي جو. تابع.
beneath, below, under, under hand, subordinate, of lower quality.

هیرو: ذ. هڪ قسم جو قيتي پتر- الماس- رتن.
a diamond.

هیرو: ذ. هڪ قسم جو پکي.
common babbler

هيس: ث. ڊپ وارو دٻاءُ سختي، جٽ ڦٽ، رعب ٽاپ.
treating with violence, bullying, to frighten or
coerce into submission or obedience.

هيسائڻ: م. ڊڙڪو ڏاڍ ڪرڻ، مرعوب ڪرڻ، خوفزدہ ڪرڻ، ڊيچارڻ.
to bully, harass, intimidate, bluster, browbeat,
bulldoze, terrorize.

هيسڻ: م. ڊٻائڻ، ڊپ وارو دٻاءُ وجهڻ، ڊيچارڻ.
idem.

قيضو: ذ (ع) هڪ قسم جي وچونڊڙ بيماري (جنهن ۾ دست التيون ٿين).
cholera. *cholera morbus*.

هيك: ص (سن، ايڪ) هڪ (عدد).
one, sole, single, individual.

هيك هيكائي ڪرڻ: هڪڙي ڳالهه ڪري نيبو ڪرڻ، صاف صاف
چوڻ، هڪڙو فيصلو ڪرڻ، تعلق توڙڻ.
to settle once for all, to settle all at once, to sever
relationship.

هيكار: ظ. هڪڙو ڀيرو- هڪ دفعو- هڪڙو.
once, on one occasion only, for once.

هيكاري: ظ. اڃان به وڌيڪ، اڃان به.
still more, still greater, still further.

هيكائڻ: ث. گڏجاڻي- ميلاپ. هڪ ٿيڻ واري حالت. هيكڙائي.
meeting, gathering, unity, harmony, concord,
rapport.

هيكائڻو: ظ. گڏيل- يڪو- سڀ- تمام گهڻو. (ث. هيكائڻي).
all together, in a lump, congregated, united, col-
lected in one place.

هيكڙو: ظ. هڪ ڀيرو- هڪڙو.
once, on one occasion, one time.

هيكڙائي: ث. هڪ هنڌ جي حالت، وحدت، خدا تعاليٰ جي هڪ هنڌ جو عقيدو.
unity, oneness, singleness. the condition of
Almighty Allah as being one and only.

هیکل: ث. هڪڙو ڀيرو. (ص) اڪيلو- چو.
once, single, alone, individual, bachelor.

هيدانه، هيداهن: ظ. هن طرف- هن پاسي.
here, this way.

هيداهن هوداهن: ظ. هن هن پاسي، اوري پري.
in that direction, there, from that direction,
thence.

هيداهن هوداهن ٿيڻ: اوري پري ٿيڻ. هڪ هنڌ نه تڪڻ. بيقرار ڪان
اچ ڇ ڪرڻ.
to be hither and thither; not to take to one place,
unsettled, restless, uneasy, unquiet, pacing from
restlessness.

هيدو: ص. هن جيترو- هن جيڏو. (ث. هيدڙي).
so large, of this size, of large size (as compared
with something).

هيدڙي ڪرڻ: ايڏي وڏي جٽ ڪرڻ.
to reprove, reprimand, severely.

هيدو: ث. هڪ قسم جو ٻوٽو جنهن جون پاڙين مصلحي طور ڪم اچن.
turmeric (*Curcuma longa*).

هيدو: ذ (انگ) اڳواڻ، اعليٰ آفيسر، آفيس جو اڳواڻ.
chief, boss, head.

هيرو: ث. عادت، گت- چال.
habit, custom, practice, tameness.

هيراڪ: ص. عادي- هريل- ٻانڌائي، علتي.
habitual, accustomed, chronic, addicted, tamed,
tame.

هير: ث (ع) ٿڌي هوا سج اڀرڻ کان اڳ واري فروخت ڏيندڙ هوا، وسڪاري
کان پورو لڳندڙ هوا.
breeze, a pleasing gentle wind,

هير ڦيرو: ث. بدل سڌل، مٽاستا، ٺوڪو، ٺڳي- فريب.
exchange, bargain, trade, barter, trick, gambit,
gimmick, ruse.

هيرو: ذ. هڪ قسم جو روڻ ۽ بيج.
castor oil plant (*Ricinus communis*) and seed.

هيرو: ذ. اهو چرچي وارو گچ جنهن ۾ ڪنواريتن طرفان گهوڙيتن کي
گاريون ۽ ڪچا ويڻ ڏنل هجن.
a kind of humorous nuptial song containing abu-
sive language of the bride's family against the
groom's family.

هَيْشِي وَهِي: ث. زبون حالي. پيري- پڊاپو.
old age, weakness, feebleness, delicacy, incapacity, infirmity, debility.

هَيُولِي: ذ. (ع) ڏيک- نظارو.
first sketch (of a picture), appearance.

هَيْهَات: ندا (ع) هاڻ هاڻ- افسوس.
alas!, alas!

هَيْئَت: ث (ع) بناوت. صورت- شڪل. كيفيت. حالت. آساني تارن
سيارن وغيره جو علم.
face, countenance. aspect, figure, exterior form.

ء: ذ (ع) ("اچار" الف همزو سنڌي "الف- بي" جو ايڪونجاھون اکر.
عربي جو ستاويھون اکر. لفظن جي وچ ۾ "الف" پدران ڪر ايندڙ اکر
(مثلا: فائدو، قوت وغيره).

the fifty first alphabet of the Sindhi language;
27th of Arabic and used as an annexing word;
and.

ء: حرف جملو. پير- وڌيڪ.
a preposition. second, beyond, besides.

ي: ث (ع) ("اچار" بي) سنڌي "الف- بي" جو پاونجاھون اکر. عربي جو
اٺاويھون ۽ فارسي جو پٺيھون اکر. ابجد موجب عدد (10)
the fiftysecond or last alphabet of Sindhi language; twentyeighth of Arabic and thirtysecond of Persian; valuing 10 in the count.

يا: ذ (ف) پاڻو- خواه.
or, either.

يا: ندا (ع) اي!
oh!, oh!.

يا خدا: ندا. اي الله- اي خدا!
Oh God, Oh Allah, ya Allah.

يانصيب: ندا. (قسمت آزمائي وقت چوندا) کتن منعنجا پاڳ! ڄڻ
نصيب ڀرھوندر.

هَيْكَل: ذ (ع) بتخانو. يھودين ۽ پارسين جي پرڇا جو گھر.
a temple, a house of worship, tabernacle.

هَيْڪَلِي، هَيْڪَلِي: ث. اڪيلائي. واندڪائي- فرصت.
solitude, singleness, individuality, loneliness, retirement.

هَيْڪَلو، هَيْڪَلو: ص. اڪيلو. چڙو. (ث. هَيْڪلي، هَيْڪلي).
alone, single, only, individual, lonely, bachelor.

هَيْڪَل: ص. اڪيلي سر- اڪيلو. (هَيْڪلي).
the state of being alone, single, lone.

هَيْڪل وَسُوڙو: ص. چڙچاڻو- اڪيلو. ويچارو.
lonely, without a companion or helper, isolated, detached, helpless, unfortunate.

هَيْڪَلو: ص. اڪيلو. چڙو. (ث. هَيْڪلي).
alone, solitary, lonely, isolated, lonesome.

هَيْل: ظ. هن سال- هلندڙ مند ۾. هن مند ۾.
this year, in the present season, in current season.

هَيْلو ڪرو: ص. هن سال جو. هاڻوڪو.
of this year or season; of current season.

هَيْل: ص. ٽڪل- ساڻو- مائو. ڊنل- هيسيل.
weak, decrepit, feeble, fragile, frail, infirm, fearful, affraid, aghast, anxious.

هينگ: ث. گڏھ جو آواز.
braying, bray.

هينگون ڪرڻ: گڏھ وانگر دانھون ڪرڻ. اڏنگر ڳالھائڻ.
to bray. to talk foolishly.

هينئو: ظ. هن محل- هن وقت. فوراً- يڪدم. هاڻي جو هاڻي. اڄ ڪلھ.
موجوده وقت ۾.

now, at the present time, presently, atonce, directly, forthwith, immediately, instantly, right away, straightaway.

هيشائي: ث. ڪمزوري- ايرائي- نستي.
weakness, leanness, debility, feebleness, impotence, incapacity, infirmity, lassitude, vulnerability.

هيشو: ص. ڪمزور- نبل. ڏھو- ايرو. بي پھچ. (ث. هيشي).
weak, lean, thin, infirm, delicate, impotent, incapacitated, vulnerable.

beloved, sweetheart, lover.

يارانو: ذ. دوستي - سنگت - ياري. قرب - پيار.

friendship, companionship, love, affection, attachment.

ياراني. يارائي: ث. دوستي - سنگت - ياري. قرب - پيار.

idem.

يارهين: ث. غوث اعظم سيد عبدالقادر جيلاني جو عرس (جيڪو ربيع الثاني جي يارهين تاريخ ٿئي).

the 11th night of the lunar month kept as a festival in honour of Syed Abdul Qadir al-Jilani.

ياري: ث. دوستي - سنگت. قرب جو ڳانڍاپو. الفت. آشتي.

friendship, intimacy, love, companionship, favour.

ياري باشي: ث. دوستي. ملاقات ۽ ڪچهري.

friendliness, jolity, sociality, cordiality.

ياس: ث (ع) نااميدي. مايوسي. نراسائي. افسوس. انديشو - ڊپ.

despair, desparation, hopelessness, despondency, fear, terror.

ياسمين: ذ (ف) هڪ خوشبودار گل - جاء جو گل - چنبيلي.

Jasmine, yasmin.

يالت: ث (ف) آمدني. حاصلات. نفعو.

income, emolument, gain, profit, earnings, perquisites.

ياقوت: ذ (ج) هڪ قسم جو قيمتي هيرو - لعل.

a ruby, garnet.

ياقوتي: ث. هڪ قسم جي معجون جيڪا جواهرات مان ٺهي.

an electuary.

ياڪي: ص. بيوقاف. بي پرواه. اڪيلو. آزاد.

a rebel, insurgent, indifferent, alone, free, uncontrolled.

ياؤ: ص (ن) مددگار. دوست - يار.

an assistant, a co-adjutor, a friend, companion, an ally.

ياؤري: ث. دوستي - مددگاري. حمايت. خدا جي طرفان امداد.

friendship, assistance, aid, favour, favour from Almighty.

oh destiny (an exclamation of one who in distress resigns himself to the will of God).

يادترا: ث (سن) درشن - جاترا (زيارت). تيرٿ.

going on a pilgrimage, a company of pilgrims, a place of pilgrimage.

ياجوچ ماجوچ: ذ. يافت بن نوح جي ٻن پٽن جا نالا (جن جو ذڪر قرآن شريف ۾ اچي ٿو). (ص) فسادي. گھڻو ڪهيندو.

Glog and Magog; a pair of bad characters (as revealed in the Holy Quran). seditious, turbulent, quarrelsome, glutinous, voracious eaters, gluttonous.

ياد: ث (ف) ساوٿي - سار - يادگيري. (ظ) حفظ - بر زبان. زباني ورد.

remembrance, recollection, memory, commemoration.

ياد آوري: ث. ياد ڪرڻ - يادگيري. خبرگيري.

calling to mind; remembrance, recollection, attention, care.

ياد اچڻ: ذهن ۾ اچڻ. خيال تري اچڻ. دل ۾ ڦرڻ.

to come to one's mind, recollect, to recur to memory.

ياد رکڻ: خيال ۾ رکڻ. ڌيان ۾ رهڻ. نه وسارڻ.

to bear in mind, keep in memory, to remember, to think of, to commit to memory, not to forget.

ياد ڪرڻ: وري وري نالو وٺڻ. سارڻ - سنڀالڻ. حفظ ڪرڻ.

to think of, to remember, recollect, call to mind, to commit to memory.

يادداشت: ث (ف) حافظو. يادگيريءَ لاءِ لکيت. تفصيل - ريجر.

memory, a memorandum, memorial memo, detail.

يادگار: ذ (ن) اها چيز (تحفو. اڏاوت, نشان وغيره) جيڪا ياد ڏياريندي رهي. آثار - نشان.

a token, a souvenir, a monument, memorial, or worthy of remembrance.

يادگيري: ذ. يادگيري.

remembrance, memory, recollection.

يادگيري: ث (ف) سار - سنڀار - ياد. ياد ڪرڻ وارو خيال.

idem. calling to mind.

يار: ذ (ف) دوست - سنگتي. ساٿي. محبوب. آشنا (عورت جي).

a friend; companion, comrade, an assistant.

وحي ڪيندو هوندو ته اهرت ڇڪندو هي.
 a luminous hand, as miracle of Moses.
 يَدَ ظُورِي: ذ. ڊگهو هٿ. دسترس-پهچ-رسائي. مهارت.
 long hand, resourceful, enterprising, imaginative, smart, talented
 يَدُ: ٺ (سن) لڙائي-جنگ-جُد.
 وار، battle، fight. (ف) ڪرو مائٽو
 ضمانت طور پاڻ وٽ رکڻ-اول.
 hostage, security, bail, bond,
 يَرَقَانُ: ذ (ع) "سائي" جو مرض (جنهن ۾ اکيون ۽ بدن هيڏا ٿي وڃن).
 jaundice, hepatitis.
 يَزِيدُ: ذ (ف) خدا تعاليٰ. (آتش پرست قوم جي عقيدتي موجب) خير جي
 قوت (ع) "آهرمان" شر جي قوت.
 God Almighty Allah, the most powerful.
 يَزِيدُ (بن معاويه): ذ (ع) بنو أميه گهراڻي جو حاڪم (جنهن جي
 حڪمراني ۾ حضرت امام حسين رضه کي شهيد ڪيو ويو).
 Yazid, the name of an Umayyad ruler in whose
 rule Hazrat Imam Hussain was martyred.
 ياسين: ٺ (ع) قرآن شريف جي هڪ سورة.
 a soorah of the Holy Quran, starting with the
 words 'yasin'.
 يَشِي: ٺ. ڪُٽي جي پڙنڪ-ڏڙهي.
 the bark of a dog, snarl.
 يَشِينُ ڏين: ڏهين ڏين-ڪُٽي وارا جھٽ وجهڻ.
 to bark at, to snarl (like a dog does).
 يَعْقُوبُ: ذ. هڪ نبي سڳورو (جيڪو بني اسرائيل جو وڏو ڏاڏو هو).
 Jacob, James, the name of a Prophet Yakoob
 (who is said to be great-grandfather of Israelis).
 يَعْنِي: ذ (ع) مطلب ته-معنيٰ ته.
 that is to say, viz, i.e., to wit, videlicet; for, be-
 cause.
 يَقِينُ: ذ (ع) اعتبار-ويسا. پروسو. دلچاپو.
 trust, reliance, confidence, conviction, belief,
 opinion.
 يقين ڪرڻ: اعتبار ڪرڻ-پروسو ڪرڻ. ويسا ڪرڻ. پورو اعتقاد
 رکڻ.
 to trust, rely on, to believe, to be or become as-

ياؤ: ص (ف) بيحدو. اجايو.
 frivolous, absurd, nonsensical, foolish, stupid.
 ياؤ گوتِي: ٺ. بيحديون ڳالهيون. اجايون ڳالهيون. بڪواس.
 silly stuff, idle talke. chatter, prattle.
 يَاهُ: ذ. جماع. لڳڻ.
 copulation, physical union of man and woman.
 coition, intercourse.
 يَاهُو: ص. گهڻو جماع ڪندڙ.
 lecherous, lustful.
 يَتِيمُ: ذ (ع) ڇورو ٻار (جنهن جا ماءُ پيءُ مري ويا هجن). لاوارث.
 an orphan.
 يَتِيمُ خانو: ذ. اها جاءِ جتي يتيمن کي رهائين ٿي.
 an orphanage.
 يَتِيمِي: ٺ. ڇورائي.
 orphanhood, orphanage.
 يَتُّ: ذ. ٻٽاڪ-ٻاڙ. زٽ.
 boasting, chattering, bragging.
 يَتُّ هٿ: ذ. ٻاڙ ٻٽاڪ-گشوپتي.
 idem.
 يَثْرِبُ: ذ (ع) مديني منوره جو آڳاٽو نالو.
 yathrib- ancient name of the city of Madina, in
 Saudi Arabia.
 يَحْيٰ: ذ (ع) هڪ نبي سڳوري جو نالو.
 John, John the baptist. the name of a Prophet.
 يَخ: (ف) سخت برف. پارو (سردِيءَ ۾ جميل پائي)
 frozen, frost, ice.
 يَخْنِي: ٺ (ف) گوشت جو شورو. خاص سنڌ ۾ تورن چانورن ۾ رڌل گهڻي
 گوشت وارو پُلا.
 a rich stew of meat, soup, broth.
 يَخُورُ: ذ. لذيق کاڌو. سٺو کاڌو. مال ملندو.
 a tasty food, rich food.
 يَخِي: ٺ. جھڳي-ٻڪ. گهڻو ۽ بيٺاندو ڳالهائڻ-بڪواس.
 a loud bark, prattling, babbling, blathering.
 يَدُ: ذ (ع) هٿ-دست.
 hand.
 يَدَ تَيْضًا: ذ. ڇمڪندڙ هٿ (حضرت موسيٰ جو معجزو جو پاڻ هٿ بفل ۾

يڪسانيت: ٿ. هڪ جهڙائي. برابري. ساڳيائي. مشابهت.
 uniformity, conformity, sameness, parity.
 يڪ سُنڻ: ص. انجام جو پڪو. واعدو جو پورو.
 abiding to the principles. fulfilling the promise,
 dependable, trustworthy, reliable.
 يڪ سر: ص (ف) سرور. بلڪل. سڄو سارو. (ظ) نورا. اوچتو.
 under one head; in one body, all together. all at
 once, suddenly.
 يڪ سُرئي: ٿ (ف) دلچسپي. اطمینان.
 peace of mind.
 يڪ طرفو: ص (ف) هڪڙي پاسي جو (پاڻي، فيصلو). هڪڙي ڌڙ جو.
 one sided (fare, decision). ex-party, unilateral.
 يڪ فصلي: ٿ. اها زمين يا ڀرڪ جيڪا سال ۾ هڪ ڀيرو ٿئي.
 producing only one crop annually (land).
 يڪ لغت: ص (ف) سڄو سارو. نورا. يڪدم.
 all at onace, altogethery, completely, entirely.
 يڪ مُشت: ص (ف) سرور. جملي. سڀ (ظ) هڪڙي ئي ڀيري.
 completely, entirely. all at once, in one go.
 يڪو: ص. اڪيلو. تنها. (ظ) سرور. گڏ. جملي. سڀ (ذ) تاس ۾.
 هڪڙي ڍاڻي وارو پتو. (ٿ. يڪي).
 one, alone, single, solitary; sole, unique. all at
 one place. completely, fully. an ace (in cards).
 يڪو: ٿ (ف) بطور ان. سرور.
 lion-hearted, brave, bold, courageous, gallant. in-
 trepid, manly, heroic.
 يڪي سر: ص. اڪيلو. هڪڙوئي. پنهنجي مٿي.
 single-handed, all by oneself.
 يگانگت. يگانگي: ٿ (ف) هڪڙائي. ايڪائي. نرالائي. انوکائي.
 نُدرت. ٻڌي. اتحاد.
 oneness, unity. soleness, solitariness, singularity,
 uniqueness. conjunction; kinship. concord,
 unanimity.
 يڪانو: ٿ (ف) اڪيلو. هڪڙو. نرالو. انوکو. ڀرلو. نادر. عجيبه لائيتي. بي مثل.
 one, single, sole. singular, unique, unrivalled, in-
 comparable.
 يلفاڙ: ٿ (ف) حملو. جُلعد. ڪام.
 attack, assault, strike. aggression, offensive, on-

sured of.
 يقينا: ٿ (ع) پڪ مان. بيشڪ. اعتبار جو ڳو. يقين سان. پوري سان.
 certainly, surely, assuredly, truly.
 يقيني: ٿ. ضرور. پڪ مان. يقينا.
 idem.
 يڪ: ص (ف) هڪ. واحد. هڪڙو (عدد).
 one, a, an, only, single.
 يڪ به يڪ: ٿ (ف) اوچتو. ناگهان. اتفاق سان.
 suddenly, all at once, all of a sudden, by luck,
 by chance.
 يڪتا: ص (ف) اڪيلو. هڪڙوئي. نرالو. انوکو. پنهنجو مٿ پاڻ.
 single, simple. singular, unique, incomparable.
 يڪتارو: ٿ (ف) هڪ تنديا تار وارو هڪ قسم جو ساز (جنهن ۾ هڪڙي
 تند ٿئي ۽ ڪافيون ڪلام ڳائيندڙ عسوما آس لاءِ کڻن ۽ ساڄي هٿ جي
 ڏمڻي آڱر سان ڊڄائين).
 a guitar with one steel wire, monochord.
 يڪجا: ص (ف) هڪڙي هنڌ گڏ. هڪ جاءِ تي گڏيل.
 one place. in one place, together.
 يڪ جڳتي: ٿ (ف) اتحاد. اتفاق. ٻڌي. ايڪو.
 accord. unanimity, concord; friendship, amity.
 يڪ چشمر: ص (ف) هڪڙي اک وارو. ڪاڻو.
 one eyed.
 يڪدل: ص (ف) متفق. همدم.
 unanimous. single-hearted, true, loyal, sincere.
 يڪدم: ٿ. بروقت. تنها. جلد. تڙت.
 atonce, instantly, immediately, directly, forth-
 with. يڪروا: ٿ. هڪ صلاح. (ٿ) هر آواز.
 unanimity, unity, with one voice.
 يڪ رنگ: ص. هڪ قسم جو. هڪ جهڙو.
 of one colour, invariable, uniform, congenial.
 يڪ رنگي: ٿ (ف) اندر ٻاهر هڪ جهڙي هلت. اتحاد. دوستي.
 uniformity, congeniality, simplicity, sincerity,
 friendship.
 يڪسان: ص (ف) هڪجهڙو. ساڳيو. هڪڙي ئي قسم جو.
 the same, equal, like, similar. matching; uniform;
 conformable.

(Hinduism).

يَوْمُهُ: ذ (ع) ڏينهن - روز.

a day.

يَوْمُ الْحَسَابِ: ذ. قيامت جو ڏينهن (جنهن ڏينهن تي بدن کان اعمالن جو پڇاڻو ٿيندو).

the day of resurrection.

يُونَان: ذ. يورپ جو هڪ ملڪ.

Ionian, Greece.

يُونَانِي طِب: ه. ڏيهي جڙين پوتين سان علاج ڪرڻ جو طريقو.

the Greek system of medicine.

يُونُس: ذ. هڪ نبي سڳوري جو نالو.

the prophet Jonah.

يُونِين: ه (انگ) اتحاد - اتفاق - ٻڌي. جماعت.

union, coalition, combination, consolidation, unification.

يَهُودِي: ذ (ع) حضرت موسيٰ عليه السلام جي امت سڏائيندڙ قوم - بني اسرائيل

a Jew, a Hebrew.

slaught.

يَمَن: ذ. عربستان جي ڏکڻ ۾ هڪ رياست يا ملڪ. (سن) ڪلياڻ راڳ جي هڪ راڳي. شاه عبداللطيف جي رسالي ۾ هڪ سُر.

the country of Yemen, Arabia Felix. a musical mode called *Kalyan*. one of the *surs* in *Shah-jō-Risalo*.

يُورُوپ: ذ (انگ) ايشيا جي الهندي وارو ڪنڊ.

Europe, the continent of Europe.

يُورُوش: ه (ف) حملو - ڪاهه - چڙهائي. دشمن جي لشڪر تي حملو.

invasion; assault, attack, storm. offensive, aggression, onslaught, onset, strike.

يُوسُف: ذ. هڪ نبي سڳوري جو نالو (حضرت يعقوب جو فرزند جيڪو نهايت حسين هو).

the patriarch Joseph or Yousif a proper name of a Holy Prophet and son of Prophet Jacob or Ya-koob.

يُوسُف ثاني: ذ. حضرت يوسف عليه السلام جو ڄڻو حسين - تمام سهڻو. like Joseph or Yousif. handsome, beautiful, attractive.

يُوگ: ذ (سن) جوڳ (هڪ پنٿ، فرقو، يا ڀڳتي جو هڪ طريقو).

junction, union. a religious meditation

PREFACE

The history of compiling bilingual dictionaries in Sindhi is now well known. Our erstwhile educationists had been asking experts to compile dictionaries of English to Sindhi and vice versa in various fields to the advantage of the students and learners. However no attention was being paid to the work, being tedious and mind boggling. Hence when I sat down to prepare a comprehensive English to English and Sindhi dictionary, I was picking words from as many subjects as I could lay my hands on. I went on typing the entries and a stage came when I was advised to restrict the job to a manageable level. Still the final version which contains around one hundred thousand entries, has been found by many friends to be deficient and asked for improvements. It was during that job, that some friends mooted the idea of a new Sindhi to Sindhi and English dictionary side by side to meet with another demand of learning community. But realizing the magnitude of the job I was a bit hesitant and a little reluctant. Still there was one person who did not stop pestering me and he is none else but Dr. G.A. Allana, who one day simply put Dr. N.A. Baloch's one volume Sindhi to Sindhi dictionary before me and said that more than half the work is already done, you complete the remaining half and add English against Sindhi entries. The intention was to have at least a smaller one volume dictionary which will meet with an immediate need of our teachers as well students learning English language. I promised him to consider this and on his persuasion, I agreed to do the job along with my main dictionary. On my request it was agreed that some one will be appointed as Editor to edit it, because I intended to compose the draft myself, to save time by preparing a draft and then getting it typed. Ultimately, as agreed, I went on handing over the hard and soft copy of the dictionary to staff of the Sindhi Language Authority, for sending it to the editor and correcting the draft as edited. The edited version was again viewed and proofs read by me till the same were final and this final version has also been seen by me and its Editor, Mr. Murad Ali Mirza.

I am thankful to Dr. G.A. Allana, for motivating me to carryout the job, to Mr. Mirza for scrupulously editing it and to Mr. Abdul Qadir Junejo, the present Chairman of Sindhi Language Authority for getting it published. I hope it will be found useful by the teachers, students and learners of English language, especially due to the present policy of the government to introduce English from primary classes. I however, feel that efforts are needed to bring out a comprehensive Sindhi to Sindhi and English dictionary, based on the three volume comprehensive Sindhi to Sindhi Dictionary, presently under publication by the Sindhi Language Authority. I hope that some motivated person will take up that job and give a gift to us. Since future belongs to young people, I hope no one will find them lagging behind in this age of computers and networking.

I am thankful to the staff of the Sindhi Language Authority, for the cooperation extended to me during the last five years, when I used to visit them at my convenience, rather than during their duty hours. I wish success to all those who are enduring to enlighten the future of Sindhis and Sindhi language.

15th May, 2006

ABDUL RASHEED MEMON

All Rights Reserved

Catalogue Reference

Sindhi-Sindhi-English Dictionary

Memon Abdul Rasheed

Sindhi & English Language

Sindhi Language Authority

ISBN 978-969-625-026-5

Sindhi- Sindhi- English Dictionary

Compiled By:	Abdul Rasheed Memon
Edition:	First 2006 Second 2014
Quantity:	1000
Price :	Rs. 1500/=, \$ 50, £ 25
E-mail:	sindhila@yahoo.com , sindhila1@hotmail.com
Web:	www.sindhila.com.pk
Composed by:	Sakhawat Ali Jatoi.
Title:	Asadullah Bhutto
Published by:	Taj Joyo, Secretary, Sindhi Language Authority National Highway, Hyderabad, Sindh, 71000, Pakistan.
Printer:	Areeba Publications, Karachi.

SINDHI- SINDHI-ENGLISH DICTIONARY

Abdul Rasheed Memon

SINDHI LANGUAGE AUTHORITY
Hyderabad Sindh, Pakistan.
2014

SINDHI- SINDHI- ENGLISH DICTIONARY

Abdul Rasheed Memon

**SINDHI LANGUAGE AUTHORITY
HYDERABAD SINDH**

ISBN 978-969-625-026-5

Rs. 1500/-